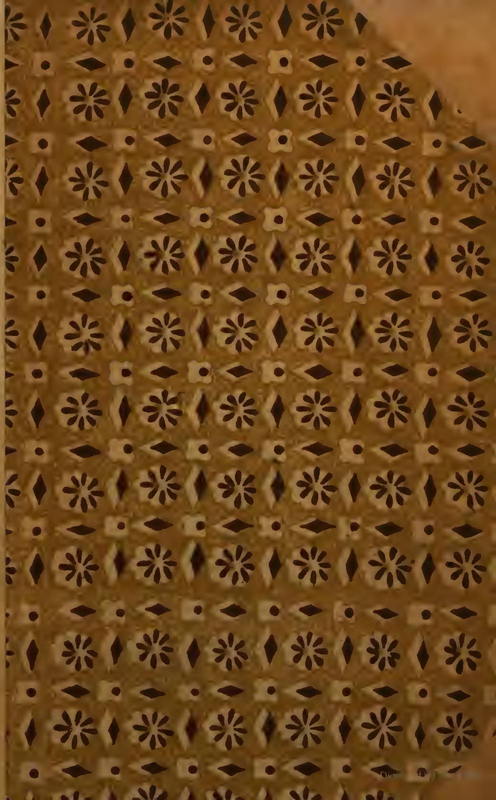
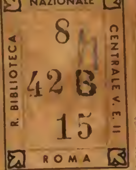
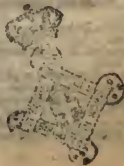

Diuinum Petri Hie
remie opus.

Sermones in aduentum domini.
Sermones de peccato.
Sermones de fide:
Sermones de penitētia.
Sermones de oratione.
Sermones dominicales per to-
tum annum.
Sermones de sanctis.

Tabula

Frater Benedictus Britannicus Brixianus: Fratri Thome Calulfano theologo. S. D.

Non dici queat Pater integerrime: quãtopere mihi cor leticia subsiliat: quũ animaduertã tam multa excellentiũ religionis nostre patrũ opa: q̃ in hoc vsq̃ tẽpus verbati in latebris iacuerãt: in dies passim imp̃mi: ptrahiq̃ in lucẽ. Mirũ. n. ẽ. quã ea inspicias: q̃ vtilia q̃q̃ fructuosa existant. Oia enim illinc: vt pbe nosti: colligas: q̃ ad bene beateq̃ viuendũ sint maxime necessaria. Que oia quũ diu multũq̃ mecum essem ɔtẽplatus: putaui Petro Hieremie ordinis nostri viro scitissimo iniuriã ppemodũ fieri: si eius scripta nõ curarem publicãda. Ita q̃ studio factũ est nostro: vt ea ab Jacobo Britãnico fratre nostro ipressa sint. Existimaui enim Petrũ Hieremiã inter reliquos religionis nostre scriptores q̃ hãc diuini verbi p̃dicandi sciam nõ minus elegãter q̃ sapienter pfessi sunt: principatũ sine cõtrouersia obtinere. Nihil. n. est: siue ad philosophiã theologiãq̃ respicias: siue ad ius canonicũ: ciuileq̃ cesareũ: qð in eo desiderari queat. Oia que ad diuine humaneq̃ nodos sapienter explicandos ptinent tam cumulate cõplexus est: vt qui solos eius labores inspexerit: aliũde sibi nihil oĩo sit indagandum. Putaui aũt hec ad te pater scientissime scribenda: tum vt meã in te beniuolẽtiã aliqua ex parte tibi declararem: tum vt intelligerem qd tu sup hoc sentires. Plurimi enim iudiciũ tuũ nõ tam in omni dicendi facultate: q̃ in rep diuinar̃ humanarũq̃ pspicientia facimus. In te enim pter sanctissimos mores vitẽq̃ integritatẽ: eam doctrinã idq̃ ingenij acumen agnoscimus: vt q̃ per te pbata fuerint: ea nullis placere nõ possint. Quo sane fit vt oẽs qui te norint: norunt aũt fere oẽs: te plurimũ diligãt: venerẽtur & colant. Tu interea valebis: fratrẽq̃ Benedictum tui studiosissimum amabis plurimum. Dñs aũt noster Jesus xp̃s plenis clementie sue velis te in eterne portũ salutis pducat.

Tabula Sermonum aduentus.

¶ Doctissimi ac veri diuini verbi predicatoris Fratris Petri Hieremie ordinis predicatorum. Sermones q̄dragesimales vtiles incipiunt. In dominicis aduentus z sequentibus vsq̧ ad quadragesimam.

Dominica prima in aduentu De quadruplici aduentu. Sermo primus.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Mat.21. z Zac.9. originaliter: z in euangelio hodierno. Thema dat mihi motiuũ predicãdi de aduẽtu domini: qui hodie incipit s̄m ordinẽ ecclesie. Et spero q̧ habebimus bonas doctrinas ad gloriam Jesu christi z ad instructionẽ nostram: sed primo salutemus virginem dicendo. Aue maria zc. Pro declaratione thematis z introductione est notandũ: q̧ s̄m doctores quadruplex est aduentus domini propter quos ecclesia ordinauit quatuor dominicas in aduentu. Primus aduẽtus est preteritus. Quartus est futurus. Secundus z tertius sunt presentes.

¶ Primus est per incarnationem: in ventre virginali.

¶ Secundus est per iustificationem: in mente humana.

¶ Tertius est per separationem: in morte corporali.

¶ Quartus est per retributionem: in iudicio vniuersali.

¶ Et qualibet dñica poterimus predicare de vno istorũ aduentuum. videlicet prima de primo. scda de secũdo. z sic de aliis. De secundo aũt aduentu fit mentio Jo. 14. Siquis diligit me sermonẽ meum seruabit: z pater meus diliget eum: z ad eum veniemus: z mansionem apud eum faciemus. De tertio vero aduentu fit mentio Luc.12. Beati serui illi quos quũ venerit dñs: inuenerit vigilãtes zc. Ad idem Mat. 24. De quarto aduentu fit mentio Mat. 25 Quũ venerit filius hominis in maiestate sua: z omnes sancti eius cum eo zc. Item Isa.iij. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui. Notandum aũt q̧ in isto primo aduẽtu venit christus cum humilitate. In secundo cum benignitate. In tertio cum timore. In quarto cum horrore seu tremore. In p̄mo ergo venit cũ humilitate. Et hoc precipue. Ratio vt curaret superbiam Ade: que fuit origo omniũ peccatorum. Eccli x. Initium omnis peccati superbia. Pone exẽpluz de omnibus peccatis. Qr ergo p̄traria contrariis curant: qr homo superbierat deus humiliatus est. necesse erat fieret famulus famulorum seu seruorum. Unde ipse dicit. Filius hominis nõ venit ministrari sed ministrare: z dare animam suam in redẽptionez pro multis Mat.20. Et qr debebat ministrare assumpsit vestes famuli. qr alius nõ fuisset congruum. Ideo apls ait. Qui cum in forma dei esset. s. indutus veste diuinitatis nõ rapinam arbitratus est esse se equalem deo. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiẽs in similitudinem hominum factus: z habitu inuentus vt homo Phil.2. s. vt nobis seruiret z ministraret. Loquendo ergo de isto primo aduentu: nota q̧ de eo sepius fit mentio in sacra scriptura: veteris z noui testamenti. Sicut p; in multis locis specialiter hodie in euangelio. Benedictus q venit zc. Et in themate. Et Aggei.2. Veniet desideratus cunctis gentibus. Item Malachie.iij. Statim veniet ad templum sanctũ suum dñator quem vos queritis: z angelus testamenti quem vos vultis. Item Abachuc.2. Apparebit in finem z nõ mentietur: si moram fecerit expecta eum: qr veniens veniet z nõ tardabit. Loquendo ergo de isto primo aduentu: notandũ q̧ cõueniens fuit illum dei venire pp̄ter multas rationes. sed pro nunc dicam quinq̧.

¶ Primo propter magnificentiam diuinalem.

¶ Scdo propter perfectionem vniuersalẽ.

¶ Tertio pp̄ter liberationẽ humanalem.

¶ Quarto propter humane nature exaltationem.

¶ Quinto propter angelicam reparationē.

¶ Prima ratio et effectus est propter magnificentiam diuinalem. Pro cuius intellectu notandum quod sicut notat Tho. pte. iij. q. i. ar. i. Unicuiqꝫ rei conuenit operari id quod est conueniens nature sue. Sicut homini ratiocinari, canibus latrare: et sic de aliis. Ipsa aūt natura dei est ipsa bonitas: vt dicit Dio. i. c. de di. no. Unde quicquid pertinet ad rationem boni conueniens est ipsi deo. Pertinet aūt ad rationem boni vt se aliis cōicet ſm Dio. 4. c. De diui. no. Unde bonū de natura sui est diffusiuū et cōicatiuū aliis. Ergo summo bono conuenit: quod summo modo se creature cōmunicet. Duo aūt hꝫ deus cōmunicabilia. s. essentiam et personā. Essentiam cōicat deus pater filio et spiritui sancto ab eterno. restabat vt ex tempore cōmunicaret personam. s. filiū sui humane nature. Quod quidē maxime fit per hoc quod naturam creatam sibi sic coniungat quod ex tribus fiat vna persona. s. ex verbo et carne et anima: iuxta illud Uerbum caro factum est Jo. i. Et ex hoc manifestatur nobis infinita bonitas diuina. Ad hoc enim principaliter ipse deus condidit creaturas: vt manifestetur eius bonitas. Prouer. i6. Uniuersa propter semetipsum operatus est dn̄s. Sicut enim potentia eius est causa principalis effectiua creaturarum: et sapientia est causa formalis. Sicut ars in mēte artificis est causa rei artificiate. Causam dico formalē. Sic et bonitas dei est causa finalis. Propter quod dicit ipse. Ego sum et alpha et oo principium et finis Apoc. i. Et sic pꝫ prima ratio. Et nota in hac bn̄dicta incarnatione magnam dei humilitatem: sicut scripsi post festum trinitatis dn̄ica. xx. sermo primo parte prima.

¶ Secunda ratio est propter perfectionem vniuersalem. Nam cum deus sit perfectissimus in se: necesse est vt etiam opera ab ipso creata sint perfecta. Deut. 32. Dei perfecta sunt opera. Non poterant aūt opera dei esse perfecta: nisi per assumptionem humane nature in eadē persona. Et hoc probatur ratione et auctoritate. Ratio est geometralis. Dicunt enim geometre quod figura sperica siue circularis est pfectio aliis. Ratio: quia in hac figura finis vnitur principio. Et ideo dicunt quod nunquam figura huiusmōi est perfecta quousqꝫ finis vniatur principio. Et propter hoc diuina sapientia creauit mundū in hac figura sperica: licꝫ in alia figura potuisset ipsum creare. Uide celum: ignem: aerem: mare: terram: et totum vniuersum: est in figura sperica. Sic etiā sol. luna: et stelle. Ergo perfectio mundi vniuersalis consistit in hoc vt finis vniatur principio. et econuerso. Modo videamus quid est. Principium creaturarum: et quid est finis. principiū est deus. Gen. i. In principio creauit deus celum et terram: et in sex diebus distinxit. Et sic creauit creaturas omnes. Prima die fecit lucem. Secūda firmamentum. Tertia die fecit arbores et plantas. Quarta die fecit luminaria celi. i. solem et lunam et stellas. Quinta die fecit aues et pisces. Sexta die fecit bestias: et eadem die vltimo: et in fine fecit hominem. Patet ergo quod fuit vltima creaturarum et finis. Ad hoc ergo vt figura circularis totius vniuersi sit perfecta: necesse fuit vt finis vniretur principio. Quod tunc impletū est: quando deus factus est homo: et homo deus per vnionem personalem in vtero virginali. Ideo dicit ipse deus. Audi me Jacob et Israel: quē ego voco. Ego ipse: ego primus: et ego nouissimus. Isa. 48. Ego primus. i. ego sum deus: et ego nouissimus. i. ego sum homo: et ex hac ratione opinantur aliqui doctores quod etiam si Adam nō peccasset filius dei incarnatus fuisset: propter perfectionem dandam operibus suis. Ad hāc rōnē rn̄det Tho. i iij. sen. di i. q. i ar. iij. ad primum dicendū. Quod vniuersum perficit in coniunctione vltimi ad primū principium. Nō tn̄ oportet quod in coniunctione: que est in vnitate persone: sed in coniunctione que est per ordinem ad finem.

¶ Tertia ratio est propter liberationē humanalem. Erat enim primus homo seruus trium. s. legis: diaboli: et peccati. Legis quidē quantū ad cerimonialia. que erant ita dura vt sufferri nō possent: presertim preceptum circūcisionis. Unde Petrus dicebat Quid tēptatis deū: imponere iugum super ceruices discipulorum: quod neqꝫ patres nostri: neqꝫ nos portare potuimus Act. i5: Propter

q𝔡 lex vetus dicebat lex seruitutis. Ro. 8. Nō enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. In cuius signum cū timore magno recepta fuit lex antiqua a iudeis. Unde dī Exo. 20. Qd filij israel perterriti atq; pauore concussi steterunt procul ⁊c. Non poterat aūt homo liberari ab illa lege: nisi per ipsius legis latorem: quia eius est tollere cuius est condere: ⁊ omnis res per quascūq; causas nascitur per easdez dissoluitur: vt in. c. i. de reg. iur. Et. ff. eo. ti. l. Nil tam naturale est q̄ eodem genere q𝔡q; dissoluere: quo colligatū est. Ideoq; verbo𝔯 obligatio verbis tollit. Fuit ergo conueniens: vt deus incarnaret vt adimpleret in se ea que scripta erant in figura de eo sub velamento cerimonialium contenta. Et sic adimplendo tolleret legem quantū ad cerimonialia ⁊ iudicialia. Uñ ps. Sacrificium ⁊ holocaustū noluisti: aures aūt perfecisti mihi. Holocaustum ⁊ pro peccato non postulasti: tunc dixi: ecce venio. Uide q𝔡 scripsi in sermonib⁹ quadragesimalibus de decem preceptis: vbi agitur vtrū nos teneamur seruare cerimonialia veteris legis. Et hoc est contra quosdam dicentes. Si xp̄s seruauit cerimonialia: ergo ⁊ nos illa seruare debemus. Sed non valet ratio. Sed ꝯtra quia christus seruauit illa. Ideo nos nō tenemur seruare: q2 finis legis christus est ad iustitiam omni credēti Ro. 10. Sicut in simili: q2 christus mortuus est ideo nos sumus a morte redēpti. Fuit ergo conueniēs vt deus incarnaretur ⁊ fieret homo: vt nos a seruitute legis eriperet. Et hanc rōnem ponit apl's Gal. 4. At vbi venit ple. tē. mi. de. fi. su. fac. ex mu. fac. sub le. vt eos qui sub le. e. redimeret. Item erat homo seruus diaboli a quo victus fuerat: quia qui capitur in bello publico efficit seruus. Sic inter hominem ⁊ diabolū erat ⁊ est bellum publicum: ⁊ q2 homo victus fuerat a diabolo. ideo totū genus humanum sibi subditum erat. Sicut filij seruo𝔯 sunt serui: etiam si sola mater sit ancilla. l. partum. C. de rei ven. vbi dicit. Partum ancille matris sequi conditionē: nec statū in hac specie patris ꝯsiderari: exploratiiuris est. Nec poterat humanū genus ab aliquo liberari. Unde. 2. pe. 2. A quo enim quis superatus est: eius ⁊ seruus est. Nullus autem homo poterat ipsum a diaboli manibus liberare: quia ipse diabolus erat fortior omni homine. Job. 41. Nō est super terram potestas que cōparetur ei: qui factus est vt nullum timeret. Oportuit ergo q̄ esset aliqua virtus superior eo: que vinceret eum: ⁊ hic est deus: quia naturaliter nullus angelus est potētior sathana. Quia aūt conueniens erat vt ipse vinceretur ab homine. qui vicerat hominem. ideo congruū fuit vt ipsa diuina virtus fieret homo. Et sic idē. Unde dñs Luc. xi. Cū fortis armatus custodit atrium suū: in pace sunt omnia que possidet. Si aūt fortior illo superueniens vicerit eum: vniuersa arma eius aufert in quibus cōfidebat. ⁊ spolia distribuet. Erat tertio homo seruus peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. Ratio q2 obediebat peccato. Ro. 6. An nescitis q̄m cui exhibuistis vos seruos ad obediendum: serui estis eius cui obedistis. Quia aūt peccatum istud erat iniuria dei: ⁊ cōsequenter infinita: eo q̄ culpa in deū cōmissa habet infinitatem quandam prout est offensa dei: q2 tanto maior est culpa quāto maior est persona offensa. Uide hanc rationē in sermonibus de peccato in genere ar. iij. Sermone 19. parte. iij. Mensuratur enim offensa sm̄ quantitatē ⁊ qualitatem persone offense. ideo merebatur infinitam satisfactionem: que solui nō poterat a pura creatura: ⁊ consequenter a nullo homine. Et tamē homo erat debitor huius satisfactiōis. Fuit ergo necesse vt deus fieret homo ad hoc vt homo liberaretur ab hac seruitute peccati. Ideo apostolus Ro. 8. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: de peccato damnauit peccatum in carne: vt iustificatio legis impleretur in nobis. Ps. 106. Misit verbum suum: ⁊ sanauit eos ⁊c.

¶ Quarta ratio est propter hominis exaltationem. Quia per incarnationē filij dei valde exaltata est: ⁊ nobilitata est humana natura. Sicut si filius regis duceret in vxorem filiam rustici: quia vxor nobilitatur ⁊ recipit dignitatē a viro. l. Femine. ff. de senatoribus. vbi dicitur. Femine nupte clarissimis personis: clarissimarum persona

rum appellatione continent. Feminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuit. Et l. Mulieres. C. de dignitatibus lib. 12. ubi dicit. Mulieres honore maritorum erigimus. genere nobilitamus: ⁊ forum et eorum personas statuimus ⁊ domicilia mutamus. Item in Aut. de consulibus. §. si aut. coll. 4. ibi Quoniam uxores coruscant radijs maritorum. Item sortitur forum viri. l. Cum quedam puella. ff. de iurisdi. omnium iudi. Item mutat sepulturam suam: ⁊ sepelitur in sepultura viri: ut in. c. Is qui. de sepul. li. 6. §. Mulier aut que plures viros habuit successiue: si sepulturam nō eligat: est cum viro ultimo cuius domicilium retinet ⁊ honorē: tumulanda. Sic filius dei duxit in uxorem carnem humanam filiam illius rustici Ade: ⁊ fuit initiatum hoc matrimoniū in prophetis quasi essent tunc contracta sponsalia de futuro: fuit ratificatum in utero virginis quasi per verba de presenti. Fuit aut consummatum in cruce quasi per copulam carnalem inter christum ⁊ ecclesiam sanctam: que fuit formata de latere eius mortui in cruce: quādo exiuit de eo sanguis ⁊ aqua. Sicut Eua fuit formata de latere Ade dormientis in paradiso: quod fuit sacramentū et figura istius matrimonij: iuxta illud Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in christo ⁊ in ecclesia Ephe. 5. Propter hoc christus in cruce dixit. Consumatum est. Et sic natura humana fuit nobilitata a deo: quod super angelicam naturam nobilitata est. Nusquā enim angelos apprehendit: sed semen Abrae apprehendit Hebre. 2. Et in signum huius cum sepius legatur in veteri testamento angelos se permisisse ab hominibus adorari: sicut legitur de Manue patre Sanson Iudic. 13. et de Iosue. tamen post incarnationem filij dei secus factū ē. Sicut legitur Apoc. ultimo. ubi dicit Ioh. Postquam audissem ⁊ vidissem cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi hoc ostendebat: ⁊ dixit mihi. Vide ne feceris: conseruus tuus sum. Quod ideo prohibuit angelus: ut ostenderet exaltationem humane nature super angelos in homine assumpto: ut notat. Th. in. 3. sen. di. 9. q. 1. ar. 2. q. 6. ad primum. Et ex hoc grauius est peccatum cōmissum ab homine post incarnationem christi quam ante: quia maior ingratitudo ⁊ maior vilitas. Nam vilius reputaretur nobili militi vel doctori si intraret in tabernam ⁊ inebriaretur: quam cuidam rustico. Nonne vilissimum esset si filius regis faceret se seruum cuiusdam villi ribaldi: Sic in proposito ⁊c. Nota contra christianos viros ⁊ mulieres: qui vadūt ad iudeam illam pro sanitate habenda: vel ad alios diuinos: qui cum sint filij dei Io. 1. Quotquot aūt receperunt eum: de. eis po. fi. dei fi. faciūt se seruos diaboli: pro sanitate habendā corporali. Quidam vero christiani iniuriantur iudeo baptizato: improbantes ei etiam dicentes. Oritallato: propter quod reuocantur alij iudei a conuersione ad veram fidem: ⁊ ex hoc fit iniuria nomini christiano. Quia igitur grauius peccant christiani ceteris nationibus: ideo grauius illis puniuntur. Nota exemplum beati Macharij: qui vadens per desertum inuenit caluarium seu caput hominis mortui. Qui cum interrogasset ⁊ quesiuisset ab eo cuius fuisset. Respondit se fuisse caput cuiusdam sacerdotis idolorum: cuius anima erat in iferno. Cumque igitur interrogaret ab eo si aliquis esset sub eo in inferno: ⁊ qui sunt. Respondit quod christiani dānati erant sub alijs omnibus ⁊c. Ideo dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Agnosce o christiane dignitatem tuam: ⁊ diuine consors factus nature. noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire. Ps. 48. Homo cum in honore esset nō intellexit: compa. est iu. insi. ⁊ si. fac. est illis ⁊c.

Quinta ratio: ē propter angelicam reparationem. Nam propter peccatū primi angeli ceciderant multa millia angelorum: sicut dicitur Apoc. 12. Unde remansit numerus angelorum diminutus valde: nec potuit amplius reparari per angelos qui ceciderant: quia angelus sicut imobiliter apprehēdit ea que intelligit: sic ⁊ imobiliter fertur ⁊ adheret per affectum his que quandoque elegit ⁊ obstinatus est in illo peccato quod cōmisit. Unde equalitatem dei quā semel angelus concupiuit ⁊ appetijt. adhuc appetit: ⁊ in eternum appetet. Et ideo nō est capax misericordie

diuine ad remissionem peccati sui: quia nō vult penitere. Nam si peniteret deus sibi parceret. ps. 76. Nunquid in eternum irascetur deus: aut continebit in ira sua misericordias suas. Quia ergo obstinatus est: ideo non est capax misericordie. Sic nec homo post mortem. Unde dicit Damasce. q hec est hominibus mors: qd ē angelis casus. Et ponit Tho. in. i. parte. q. 64. ar. 2. Ne ergo angeloꝝ numerus remaneret imperfectus: voluit diuina sapiētia q suppleretur per homines assumendos in cōsortio angeloꝝ. Un̄ dicit apostolus Ephe. i. Instaurari omnia in christo: que in celis ⁊ q in terris sunt. Quia aūt vita eterna excedit ꝓportionē nature create. Quia q oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊c. i. Cor. 2. ideo non potuit homo ad vitam eternam eleuari de se vt esset consors diuine nature. ⁊ fieret per participationem ⁊ simil' angelis in gloria: nisi deus fieret homo. Da similitudinem. Siquis vellet celum capite attingere. nō posset naturaliter: nisi deus ꝑ potentiam suam inclinaret celum vel hominem ad celestia subleuaret. Et sic fecit de9. Quia ad hoc vt homo fieret beatus: ⁊ cōsequenter habitaret in celo. inclinauit se ꝑ humilitatem ⁊ factus est homo: ⁊ eleuauit hominem ad se vt fieret deus. Et sic ꝑ homines ruina āgelica reparari. ps. 55. Inclina dñe celos tuos ⁊ descēde ⁊c. Deo grās.

¶ Notandum q prima ratio de quinq predictis. pertinet ad bonitatē dei: que est diffusiua sui ipsius. Fuit aūt congruū deū incarnari etiam propter imobilitatem diuine iustitie. Item ꝑpter decentem ordinem sapientie ipsius. Et sic ex tribus apparet incarnationis congruentia. Que quidē tria sumūt ex parte dei. s. ex plenitudine diuine misericordie. ex imobilitate iustitie ipsius: ⁊ ex decenti ordine sapientie ipsius. Quia enim deus summe bonus ⁊ misericors est: decuit vt nulli nature negaret hoc cuius capax erat. Un̄ cum natura humana lapsa esset: ⁊ nihilominus reparabilis foret: decuit vt eam recuperaret ſm Tho. in. 3°. senten. di. i. q. 2. De hac autem ratione satis dictū est supra in prima ratione huius sermonis.

Secundo ex imobilitate iustitie diuine quia vt ait Tho. vbi supra. Iustitia dei immutabilis est: cuius lege sancitū ē vt nunq̄ peccatum sine satisfactione dimittatur. decuit vt in humana natura institueret eum qui satisfacere posset: q2 hoc purus homo per se facere nō poterat. Ratio est triplex quā assignat Tho. in. 3°. sentē. di. i. q. i. ar. 2. In responsione ad vltimum argumētum.

Tertio ex decenti ordine sapientie sue. Quia enim summe sapiens ē: ꝯuenientissimum modū reparationis adinuenire debuit. Modus aūt conuenientissimus: est vt integra natura repararetur: vt finaliter ad hoc qd amiserat homo peruenire posset. Si aūt hominem per angelum repararet: nō esset integra reparatio. q2 semper homo angelis salutis sue debitor esset. ⁊ ita ei in beatitudine equari nō posset Qd tñ consecutus fuisset si nō peccasset. Sicut ⁊ nūc consequuntur homines per gratiam reparationis: vt sint sicut angeli dei in celo Mat. 22. Unde decuit: vt non angelus sz ipse deus hominem repararet: iuxta illud Isa. 35. Deus ipse veniet ⁊ saluabit nos. Similiter vt esset facilis modus ascendendi ad deū: decuit vt hō ex his que cognita sunt ibi tam ſm intellectum q̄ ſm affectum in deū consurgeret. Et quia homini naturale est ſm statum presentis miserie vt a visibilibus cognitionem accipiat: ⁊ circa ea afficiatur: ideo deus congruenter visibilis factus est naturam humanam assumendo: vt ex visibilibus in inuisibilium amorē ⁊ cognitionē rapiamur. Hec Tho. vbi supra. Est etiā alia ratio: que sumitur ex parte diuine sapientie: quare decuit deū incarnari: quā assignat Tho. in. 3°. senten. di. i. q. i. Nam vt dicitur Sap. 9. Sapientia vincit maliciam: sed per maliciam diaboli ⁊ hominis: humana natura que est opus dei deiecta est quantū deiici potuit in culpam ⁊ miseriam. ergo decuit vt sapientia dei ipsam exaltaret quantum exaltari potuit: ergo cum natura humana fuerit assumptibilis in vnitatem diuine persone: vt ponit Th. in. iij. senten. di. i. q. i. Et in. iij. parte. q. i. ar. i. videtur congruum fuisse: vt deus naturam humanam assumeret. Hec Tho.

¶ Eadem dominica prima de aduentu de iudicio vniuersali. Sermo .ij.

Enedictus qui venit in nomine domini. Mat. 21. Intentio mea est predicare de aduentu christi ad iudicium. In sacra scriptura inuenimus tres christi aduentus genera'es.

¶ Primus est humilitatis copiose: iam preteritus.

¶ Secundus charitatis gratiose: et hic est presens.

¶ Tertius maiestatis rigorose: et hic est futurus.

¶ Hi tres aduentus ostēduntur in euangelio hodierno sm ordinem nostrum: quod euāgelium licet sit de ramis palmarum historice: tamen allegorice ptinet ad officiū hodiernū.

Primus aduentus ponitur in principio euangelij.

Secundus in medio.

Tertius in fine.

Dico primo etc. Iste aduētus fuit in vtero virginali per incarnationem cum magna vtilitate. Ratio vt satisfaceret pro superbia Ade et Eue: que supbia fuit prius quam gula. Initium omnis peccati superbia Eccli. 10. Ideo venit cum magna humilitate nō ministrari: sed ministrare sicut famulus. Seruiuit enim xp̄s in isto primo aduētu nobis.

¶ Primo de corde suo ostendens nobis charitatem.

¶ ¶ Secundo de ore docens doctrinas.

¶ Tertio de potentia faciendo miracula.

¶ Quarto de corpore tradendo illud morti. De hoc aduentu dicit ipsemet. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare Mat. 20. Iste aduentus notatur in principio euāgelij vsqz. Soluite et adducite mihi: vbi notani quattuor.

¶ Primo finis pro quē venit: qui est pacificatio hominis cum deo: et cum angelis: et cum seipso: et cum proximis ibi. Cum appro. Iesus hierosolymis. que pacifica vel visio pacis interpretatur. Ephe. ij. Ipse enim est pax nostra: qui fecit vtraqz vnū. Et veniēs euangelizauit nobis pacem etc.

¶ Scdo via per quā venit: que est virgo Maria. Ber. Uirgo egregia ipsa ē via regia: per quā saluator venit ad nos. Hec notatur ibi. Et cum venisset Betfage: quod interpretatur domus oris: quia in apertiōe oris Ecce ancilla dn̄i: facta est domus dei. Unde cantatur. Domus pudici pectoris templum repente fit dei.

Tertio causa efficiēs quare venit: que est misericordia. ibi. Ad montē oliueti. Ephe. ij. Deus qui diues est in misericordia: propter nimiam charitatem suam. qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos.

Quarto actus ad quē venit: qui est illuminatio mundi: et liberatio a vinculis peccatorum: nō solū per se sed per discipulos. ibi. Misit duos discipulos: vsqz Soluite et adducite etc. Iste aduētus quotidie fit in hostia verbis a sacerdote. Hoc est enim etc. Sicut in principio dictis verbis a virgine. Ecce ancilla domini etc.

In primo venit vt famulus: sed in isto secūdo aduentu venit xp̄s vt socius: in eadem mensa comedēs. Fidelis deus per quē vocati estis: in societatem filij eius dn̄i nostri Iesu xp̄i. i. Cor. i. Iste aduētus notatur in euangelio: cū dicit. Filie syon. i. ecclesie militanti vel anime humane. Dicite. s. vos predicatores Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. De isto regratiari debemus ei dicēdo. Benedictus qui venit in nomine socij.

¶ Dico tertio etc. Tunc veniet sicut rex ad iudicādū etc. De isto aduētu dicit ipsemet. Tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute magna et maiestate etc. Mat. 24. De hoc aduentu loquitur thema di. Benedictus qui venit in nomine domini: non famuli vt in primo: neqz socij vt in secundo: sed domini ps. 9. Cognoscetur dominus iudicia faciēs. Propter istos tres aduentus sunt tres ebdomade de aduentu: quia quarta nō perficitur. De isto ergo aduentu predicaturus quesiui quomodo erit: et inueni quandam auctoritatem christi: qui bene scit etc. Quū venerit filius homi-

nis in sede maiestatis sue &c. vsq;. Iusti autem in vitam eternam Mat.25. Ubi nota q sunt octo clausule: declarantes istum aduentum.

¶ Prima clausula. Quu venerit filius hominis. i. virginis. nō dicitur filij hominum. Solus autē christus dicit filius hominis: q de matre sine patre. In maiestate sua: non dicit in humilitate: paupertate: & simplicitate: cum quibus venit in primo aduētu. In q̄ Johānes baptista videns ipsum dixit. Ecce agnus dei. Et Iudei videntes ipsum despexerunt dicentes. Nolumus hunc regnare super nos Luc.19. Ideo Isa.53. In humilitate iudicium eius sublatum est. Sic propheteuerat Zacha.9.d. Ecce rex tuus venit tibi iustus: & saluator: & ipse pauper: & ascendēs sup asinā: & sup pullū filium asine. Sz in aduētu ad iudicium veniet cū tanta maiestate q totus mundus tremet. Ps.9. Cognoscet dominus iudicia faciens. Nota similitudinem de auiculis cantantibus & ludentibus in arbore: sed superueniente falcone omnes pauescunt & silent. Sic considerate q iste mundus fit quedam arbor faciens fructus dignitatum: honorum: diuitiarum: officiorum: deliciarum: & quilibet sibi vult implere capucium de his fructibus. Aues ludentes in hac arbore mundi: sunt omnes creature corporales.

¶ Primo sol ludit currendo semper de oriente ad occidentem: & econuerso. Itē in estate ascendit: in hyeme descendit: oritur sol & occidit: & ad locum suum reuertitur. ibiq; renascens gyrat per meridiem: & flectitur ad aquilonem lustrans vniuersa in circuitu Eccle.1. Idem de luna. Item de stellis. Item aer: aqua: terra. Non faciunt nisi ludere: pisces in mari: aues in aere: & animalia in desertis semper ludunt. Auctoritas. Delectabar per singulos dies ludens coram illo omni tempore: ludens in orbem terrarum Prouer.8. Ad litteram loquitur hic de ludo mūdi: sed quando veniet falco seu aquila. i. Christus in iudiciū: iste ludus cessabit: quia omnes creature timebunt. Psa.75. De celo auditum fecisti iudicium tuum: terra tremuit & quieuit quū exurgeret in iudicio deus: vt sal. fac. omnes mansu. terre. Nota hic practice quomodo auarus volet libenter restituere vsuras: superbus fuisse humilis: religiosus seruasse religionē. d. O miser quando audiebam predicari nō ne potui facere: Item motus corporum celestium qui est quasi quidam ludus cessabit: & sol obscurabitur: & luna non dabit lumen suum: & stelle cadent de celo &c. Uide hoc alibi in sermone. Ideo ecclesia pro fideli populo christiano orans ait. Libera me domine de morte eterna i die illa tremēda &c. Consilium ergo do vobis vt tunc sitis securi & firmi: vt substineatis & firmetis duos pedes vestros. s. dextrum credentie: & sinistrum obedientie: qz nullus vno tm̄ pede firmatur. Hanc firmitatē petebat Grego. in collecta vigilie natiuitatis dn̄i. Presta q̄s omnipotens deus vt vnigenitum tuum quem redēptorem leti suscipimus: venientem quoq; iudicem securi videamus. Patet prima clausula.

¶ Secūda clausula est omnes angeli eius cum eo. Unde celum illa die euacuabitur. Sz diceret aliquis. Quid dicemus de sanctis. quia christus non loquitur nisi de angelis: Rn̄deo q omnes sancti etiam cum eo venient ad iudicium. Et christus ideo nihil dicit: quia iam propheta dixerat ex parte sua: qđ idem est. Isa.iij. Dn̄s ad iudicium veniet cum senibus populi sui & principibus eius. Nota Cum senibus populi sui & principibus eius. Nota Cum senibus. i. sanctis. Sed quare sancti dicuntur senes: cum multi mortui fuerunt iuuenes. Et preterea: tunc omnes erūt iuuenes in similitudinem etatis plenitudinis christi: vt dicit apls Ephe.4. Rn̄deo qz senectus significat sapientiam. Maledictus puer centum annorum: quia nullus intrauit nec intrabit paradisum: nisi sapienter se gubernauerit. Ps. Cum principibus populi sui. s. angelis. Et nota q tunc erunt manifesta omnia mala & bona &c. Ratio quia iudex nō fert sententiam: nisi prius videat processum: & ex actis in causa iudicat. Ideo Dan.7. Iudiciū sedit & libri aperti sunt. Et Apoc. 20. Et iudicati sunt mortui ex his que scri

pta erant in libris:ſm opera ipſorum. No-
ta Aibri. Glo.conſciētiarum que modo ſunt
clauſe omnibus niſi ſoli deo. O. tunc erit
magna confuſio damnatis ex malis que
fecerunt ⁊c̄. Remedium ergo ne appareāt
tunc peccata veſtra in confuſionem veſtraꝝ:
recipiatis nunc velum quadratum.i.peni-
tentiam que habet quatuor angulos.
¶ Primus eſt cōtritio de peccatis. Sicut
puer qui deturpauit veſtē ſuā:plorat ⁊c̄.
¶ Secūs vero eſt propoſitum emendandi
de futuro.
¶ Tertius oris ꝯfeſſio:q2 aliter plaga nō
ſanatur: niſi radix ⁊ putredo proijciatur.
¶ Quartus penitētialis afflictio.faciendo
penitētiam a ꝯfeſſore iniunctā. Nā iuxta
menſuram delicti erit ⁊ plagarum modus
Deut.25. Iſto velo penitentie peccata co-
operiunt. Auctoritas. Beati quorum remiſ
ſe ſunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta ſunt pec-
cata ps.31. Item.1. Petri.4. Charitas ope-
rit multitudinem peccatoꝝ. Charitas.i. pe
nitentie in qua concurrit charitas ex qua
penitentia ſumit vigorem:alias ⁊c̄.
¶ Tertia clauſula. Tunc ſedebit ſuper ſe-
dem maieſtatis ſue: ⁊ nō ſtabit pedibus.
Sicut iudex proferens ſententiam debet ſe
dere.alias ſententia non valet De re iudi.c.
fi.lib.6. ibi dicit. Sententia quā ſcriptam
edi a iudice litigatoribus nō recitari:vel
quā pro ipſo ſtando nō ſedendo proferri
contingit: nullius eſt penitus momenti.
Queſtio eſt hic:quomō ſtabit virgo Ma-
ria ⁊ alij ſancti: Aliqui dicunt ꝙ virgo ſta-
bit genibus flexis cum beato Iohāne ⁊c̄.
Et ita a multis pingitur. Error eſt:q2 tunc
virgo nō orabit pro peccatoribus:q2 tem-
pus erit rigoroſe iuſtitie nō miſericordie.
Ideo ſi vellet orare diceret ſibi chriſtus.
Mater mea non loquamini mihi de hoc.
Ego eis dedi tempus penitentie ⁊ abuſi
ſunt illo peccando. Auctoritas. Zelus ⁊ fu
ror viri non parcet in die vindicte:nec ac-
quieſcet cuiuſq3 precibus:nec accipiet pro
redemptione dona plurima Prouer.6. Di
co ergo ꝙ virgo ſedebit ad latus chriſti in
throno ſimul cum chriſto. Auctoritas alle-
gorice:q2 figura fuit virginis. Sedit rex ſu

per thronū ſuum: ⁊ poſitus eſt thronus ma
tris eius:que ſedit ad dexterā eius.3.Re.2.
Rex eſt chriſtus.ps.71. Deus iudiciū tuū
regi da. Et Apoc.19 Habēs in femore ſcri
ptum rex regum: ⁊ dñs dominantiū. Quid
de apoſtolis: Reſpōdeo apoſtoli: ⁊ alij viri
apoſtolici. S.cut Dñicus Franciſcus Au-
guſtinus Hieronymus ⁊c̄. ſedebunt cum
chriſto. Auctoritas Mat.19. Amen dico vo-
bis ꝙ vos qui reliquiſtis omnia ⁊ ſecuti
eſtis me:in regeneratione cum ſe.fi. ho.in
ſe.ma.ſu.ſede. ⁊ vos ſup ſe.12.iu.12. tribus
iſrael. Nota Reliquiſtis omnia:nō ſolū ex
teriora.ſed etiam affectum cordis. Exēplū
de Petro ⁊ Andrea ⁊c̄. In regeneratione.
Duplex ē generatō.ſ.anime ⁊ corporis. Ge
neratio anime eſt per creationem. Regene
ratio eſt in baptiſmo. Ideo dicit renatus
homo qui baptizatur. Io.3. Niſi quis rena
tus fuerit ⁊c̄. Generatio vero corporis eſt
in vtero matris per receptionem. regenera
tio vero erit in reſurrectione: dicit ergo in
regeneratione.i. reſurrectione vniuerſali.
Nota Iudicātes nō dicit iudicādi. Quid
de alijs ſanctis: Rñdeo iudicabunt ēt ipſi
ſed diuerſimode. Nota hic ꝙ iudicare pōt
cōpetere ſeu accipi multipliciter. Uno mo
do per modum priuate auctoritatis. Et ſic
competit ſoli trinitati:licet p quādam ap-
propriationem iudiciaria poteſtas attri-
buatur perſone filij:iuxta illud Io.5. Pa-
ter omne iudicium dedit filio. Et Act.10.
dicitur de chriſto. Hic eſt qui ꝯſtitutus eſt
adeo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quomodo
aūt hoc fit:vide Tho.in.3 parte q.59.ar.1.
Secūdo modo competere poteſt alicui p mo
dum primarie delegationis. Et ꝫ ſit tamen
imperiū:tñ de iure diuino delegari poteſt.
Et ſic competit ſoli chriſto ſm ꝙ homo vt
expreſſe dicitur Daniel.7. Aſpiciebam do-
nec throni poſiti ſunt: ⁊ antiquus dierū ſe
dit.i.deus pater. Et ſequitur. Et ecce cū nu
bibus celi:quaſi filius hominis veniebat ⁊
vſq3 ad antiquū dierum peruenit: ⁊ in cō
ſpectu eius obtulerunt eum: ⁊ dedit ei po-
teſtatem ⁊ honorem ⁊ regnum ⁊c̄. In quo
innuitur poteſtas iudiciaria homini chri-
ſto delegata. Et iſtud petebat Dauid di.ps

. Deus iudicium tuū regi da: et iusticiam tuam filio regis. Et hoc iusta ratione fiet in premium infinite humilitatis: que fuit in christo: q̄ñ ab impijs. s. pilato et herode iudicatus est. Hic tangit Gl. super illud Job 36. Causa tua quasi impij iudicata ē. Glo. a pilato. Ideo iudiciū causamq̧ recipies. Glo. vt iuste iudices. Nota Quasi impij: q2 peius et vilius fuit christus iudicatus. et cōdēnatus: q̄ȝ latro vel homicida: quia de illis fit processus ordinatus rē. Sed de christo nihil. Nota q̧ ille qui iniuste iudicatur ab alio: illum iudicare meretur. Nota exē plum de Theodorico rege qui Johannem papam et Simachum patricium iudicauit. Et ideo post mortem visus est a quodā sancto heremita detrudi in ollam vulcani ab eis: vt refert Gregorius in. 4. dialogorum. Tertio iudicare potest alicui competere p modum assessorie dignitatis. Et sic iudicabunt sancti perfecti: et pauperes volūtarij: vt apostoli et eorum vitam sequentes: vt p3 Mt. 19. et supra dictum est: Et martyres etiam qui pro christo iudicati sunt: qui dicit Apoc. 3. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo: sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. Quarto per modum approbationis. Et sic iudicabunt omnes sancti: iuxta illud Sap. 3. Iudicabūt sancti nationes. O magnus honor rē.

¶ Quarta clausula. Cōgregabuntur ante eum omnes gētes. Questio est hic: vbi fiet istud iudicium? Respondeo: cōmuniter dicitur q̧ in valle Josaphat: vt dicitur Joelis. 3. In diebus illis et in tempore illo: cū conuertero captiuitatem Juda et Jerusalē congregabo omnes gentes: et ducam eos in valle Josaphat et disceptabo ibi cū eis. Hic est duplex questio. Prima quomodo illuc transibimus? Respondeo: quilibet nostrum nunc habet angelum qui portabit sibi commissum: siue electum siue reprobū. Et de bonis clarum est: sed de malis non auderem dicere: nisi quia christus dicit Mt. 13. Sic erit in consumatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scādala et eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos in caminum ignis. Nota Scandala: dicuntur illi qui peccant publice. Iniquitas vero qui occulte: sed differentia est inter bonos et reprobos: quia boni cum magna reuerentia ducentur ab angelis rē. Sed reprobi cum magno vituperio rē. Sicut trahitur ad curiam homicida iniustus rē. Ideo christus ait. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Ibidem.

¶ Secunda questio est. quomodo tot milia hominum poterunt stare in illa valle tam parua rē? Respondeo sm Pe. de pa lu. in. 4. di. 47. q. i. ar. i. conclu. iij. Q. d dñs descendet super vallem Josaphat: non quidem vsq̧ ad terram: sed nec prope terraȝ: sed vsq̧ ad locum vbi amiserunt apostoli aspectum eius. Sicut quando ascendit in celum et nubes suscepit eum ab oculis eorum Act. i. Boni autē et electi non erūt in terra in illum locum vallis Josaphat: sed rapientur obuiam christo in aera. Vñ apostolus. Mortui qui in christo sunt resurgent primi: deinde nos qui viuimus qui residui sumus qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. Et sic semper cum domino erimus i. Thi. 4. Nota magnum honorem rc. Si aliquis electus esset in terra quando christus diceret sibi. Ascendatis huc rē. Mali vero et reprobi in terram scribentur. i. manebunt: circa illa loca in regione circūquaq̧: vbi christuȝ et electos videre poterunt. Tum ratione altitudinis: tum ratione claritatis: iuxta illud Jo. 19. Videbunt in quē transfixerūt. Vel per hoc q2 compressi stabunt in eodē loco simul. Vel per hoc quia ad quantamcūq̧ distantiam virtute diuina ad singulorum oculos species corporis christi deferetur: siue sicut super mare deo sustentante: siue compressi vt dictum est sm Petrum. Tunc aspectus ipse erit intollerabilis malis: qui vellent potius esse in inferno rē. Ideo dicitur Luc. 21. Et in terris pressura gentium arescentibus hominibus pre timore et expectatione que superue. vni. orbi. Et Job

in persona damnatoꝝ. Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me: ⁊ abscondeas me donec pertranseat furor tuus. Job. 14. Et Apoc. 6. Reges terre ⁊ principes terre: ⁊ tribuni: ⁊ milites: ⁊ diuites: ⁊ fortes: ⁊ omnis seruus ⁊ liber: absconderunt se in speluncis ⁊ petris montium: ⁊ dicent montibus ⁊ petris. Cadite sup nos: ⁊ abscōdite nos a facie sedentis sup thronū ⁊ ab ira agni: qm̄ venit dies magnus ire ipsoꝝ.

¶ Quinta clausula. Et dicet rex his qui a dextris eius erunt. Hic nota ꝙ sicut iudex antequam det sententiā oportet ꝙ videat prius processum ⁊ merita partium ⁊c̄. Sic christus ⁊c̄. Ideo aperient libri conscientiarum: ⁊ videbunt omnia opera bona ⁊ mala ⁊c̄. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos ⁊ pusillos: stantes in conspectu throni: ⁊ libri aperti sunt: ⁊ iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris: sm̄ opera ipsoꝝ. Apoc. 20. Ad idem facit Daniel 7. Iudicium sedit ⁊c̄. Vide s̄. in. 2. Itē nota quo modo christus vt deferat honorem matri ⁊ sanctis qui erunt assessores sui: dicet matri. Mater mea quid videt vobis de his? Et rn̄debit virgo. Filii qui vixerunt sm̄ vestra mandata. Et qui aliquando peccauerunt ⁊ fecerūt penitētiā sm̄ ꝙ vos dixistis. Penitentiam agite ⁊c̄ ideo sunt digni regno tuo. Ideo xp̄s interrogabit apostolos: ⁊ illi dicent. Hec gloriosissima mater vestra iustissime rn̄dit. Et christus. Et ego vt iudex vniuersalis fero sentētiam vt fiat sicut dictis. Deinde dicet his qui ad dexteraꝫ sunt leta facie. Venite benedicti ⁊c̄. Tunc illi genibus flexis gratias agent christo dicētes. Nō nobis dn̄e nō nobis ⁊c̄. Gloria tibi domine qui natus es de virgine ⁊c̄. Questio est hec: nunqd hec sentētia fiet vocabiliter tm̄: sed Pe. de palu. tenet mediam sniam. s. quo ad meritoꝝ discussionē mētaliter fiet. Esuriui ⁊c̄. Sed quo ad sententie prolationem fiet vocaliter ⁊c̄. Pe. de palu. in. 4. di. 47. q. i. cōclus. scd̄a. Hanc questionem noli predicare propter rudes.

¶ Sexta clausula ē. Tunc dicet rex his q a sinistris eius erunt. Discedite ⁊c̄. Hic candem practicam: q2 xp̄s dicet matri. Quid videt vobis fiendum de his ⁊c̄? Rn̄debit. Filii ex quo vixerūt sm̄ ppriam voluntatē ⁊ non sm̄ mandata vestra. ideo ad infernum ⁊c̄. Nota ꝙ tunc nō erit tēpus misericordie vel orationum. Idem dicent sancti apostoli ⁊ martyres interrogati a christo. Tūc christ⁹ dicet. Et ego vt iudex vniuersalis do sententiam vt fiat sicut dictis. Et tunc dicet malis. Discedite a me maledicti. Hic practice ꝙ quando videbunt mali se esse damnatos: petent a domino. Domine postꝙ̄ sumus damnati fac nobis gratiam vt stemus tecū. Respōdebit. Discedite. Respōdebit. Domie saltē benedic nobis. Respondebit Maledicti. Tertio dicent. Dn̄e pone nos in aliquo bono loco. Respondebit. In ignem eternū. Quarto dicēt domine da nobis saltem aliquam bonam societatem. Respondebit Qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Tunc data sententia cōmouebitur inter eos rumor ⁊ planctus: dicentes illud Iere. 20. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui annunciauit patri meo d. Natus est tibi puer. Tunc vir insurget cōtra vxorem: ⁊ pater cōtra filium ⁊ ecōuerso. Quia tunc quanto amor fuit hic intensior: tanto maius erit ibi odium in penam culpe. O miseri peccatores ⁊c̄. Emendemus ergo que ignoranter peccauimus ne subito preoccupati die mortis: queramus spatium penitentie ⁊ inuenire non possimus.

¶ Septima clausula. Et ibunt hi in supplicium eternum. Ecce executio sententie. Nota ꝙ sententia datur primo pro bonis: ⁊ secundo contra malos: sed tamen executio primo fiet de malis. Quibus sic flentibus dicet christus. Inferne aperi os tuū. Tūc terra aperietur ⁊ deglutiet eos. Tūc descendent in infernum. Auctoritas. In tēpore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania: ⁊ alligate ea in fasciculos ad comburendum Mat. 13. Nota Fasciculos. Sicut faciunt rustici de lignis ad comburendum. Et sm̄ ꝙ hic fuerunt similes in peccatis: sic erunt similes i penis. Vnus fasciculus fiet de dominis: alius de prelatis: alius de malis clericis luxuriosis: alius de religiosis.

¶ Octaua clausula de execution bonorum. Justi aūt in vitam eternam. Tunc ducet xp̄o angelis. Precedat a vos. Sic ascēdēt ad celos: vbi gloria eterna erit. De h dicit Isa.35. Qui redēpti fuerint & liberati a dño: conuertentur & venient in syon cū laude & leticia sempiterna super caput eorum. Gaudium & leticiam obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus. Item Apoc.21. Absterget deus omnē lachrymam ab oculis sanctorum: & mors vltra nō erit: neq3 luct⁹: neq3 clamor: neq3 dolor erit vltra: q̄ prima abierunt &c. Deo gratias.

¶ Eadē dñica prima de aduentu. Mundi finis adest. Sermo ij.

Ox precessit dies aūt appropinquauit. Ro.13. Thema ppositum: & etiam tota epistola declarat nobis finē mundi esse de propinquo: vt nullus ponat spem in eo. Pro declaratione huius sciendu3 q in sacra scriptura in multis locis inuenitur: q tēpus huius vite seu cursus huius mundi dic. nox: respectu vite eterne. Et hoc declarat per tres pportiones. s. lune: solis: & christi. Luna habet claritatem: & sol maiorem claritatē habet. s. septēplicē: vt dicunt doctores. Et etiā Glo. ordinaria sup illud Isa 30. Erit lux lune: sicut lux solis: & lux solis erit septēplicit. Et peccato aūt Ade sol & luna perdiderunt multū de claritate: sed recuperabunt eam in iudicio vniuersali. Xp̄o aūt habet claritatē incōparabiliter excedentē claritatem solis. Qz si iusti fulgebunt sicut sol. vt dicitur Mat.13. quid erit de claritate xp̄i: Mō luna & sol dant claritatem in hoc mundo: sed nō in paradiso: vt. J. subdit: nec in inferno. sed paradisus illuminatur a christo. Auctoritas. Ciuitas sci3 paradisi non eget sole neq3 luna: vt luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam: & lucerna eius est agnus. i. xp̄o Apoc.21. Nota Lucerna eius est agnus: qz sicut in lucerna sunt tria: sic in xp̄o. Primo est cera. i. caro mundissima: que liquefacta est ad ignem charitatis in passione hominis. 2° licinium album: est anima mundissima. 3° lumen qd̄ est deitas sanctissima.

Modo fiat ratio. Si claritas lune respectu claritatis solis dī nox. eo q sol magis lucet septēpliciē ergo multo magis claritas solis d3 dici nox respectu claritatis xp̄i: que est in paradiso. & est maior claritate solis icōparabiliter. Item anima nostra in corpore nostro est sicut vespertilio que lumen lune credit esse magnu3 &c. Sed si videre posset lumē solis reputaret lumen lune quasi nihil. Sic anima nostra postq̄ recedit a corpore: reputat presentem mundū quandam noctē: quam prius putabat esse die3. Et pōt tunc dicere. Flos. s. vite tēporalis processit. Dies aūt appropinquauit. Patet thema: ex quo indicit q finis mundi huius est ppe. Et pōt hoc declarari figuraliter per decem plagas egypti: que fuerunt figura christianitatis: que omnia in figurā contingebant illis. Scripta aūt sunt ad correctionē nostram: in quos fines seculorum deuenerunt. i. Cor. 1. Unde versus.

Sanguis. rana. sciniphes. musce. pestis.
vlcera. grando.

Et bruc⁹. & tenebre. mors: pmogēita dādo. Sic anes & pisces mortui: vt q abet Exo. vij. Dic historia3 &c. Prima plaga fuit sanguis. in quē oēs aque egypti verse fuerūt. Fuit figura prime plage seu persecutionis ecclesie: que fuit plaga martyrū: in qua aq̄ baptismi fuit cuersa in sanguine3. Ut cantat ecclesia. Tradunt gladijs more bidentium &c. Itē Mat.x. Tradet enim frater fratrem in mortem: & pater filium: & insurgēt filij in parētes & morte eos afficiēt. Et durauit vsq3 ad ducentos duos: & vltra vsq3 ad tēpora Siluestri Pape & Cōstāti ni imperatoris &c. De hac plaga xp̄s Jo.16. Uenit hora vt omnis qui interficit vos: arbitretur obsequium se prestare deo. Scda plaga fuit ranarum Exo.8. Rane loquaces. sunt heretici: qui intrabant domos particulares & vniuersales. s. ecclesias ad peruertendū articulos fidei. Sicut fuerunt Arriani: Macedoniani: Nestoriani: & multi de qbus vide in decret. 24. q.3. Quidā. Hec plaga fuit prophetata a Petro apostolo dicente. Erunt magistri mendaces: qui introducent sectas perditionis. 2. Petri. 2.

Tertia plaga fuit sciniphum de puluere exeuntiū & crudeliter mordentium Exo.8.

Ista plaga fuit figura persecutionis hominum carnaliū: ꝛ precipue principū ꝛ tyrānoꝝ: per cinipheꝯ significatoꝝ: qui exeunt de terra: q꞉ carnales hoīes toti sunt de terra: nihil de spiritu habentes. nec spem habent celestium. Et istā plagam misit deus populo xp̄iano: q꞉ postq̄ fuerant liberati a prima ꝛ scd̾a: dederunt se vitijs ꝛ carnalitatibus: bonos sp̄uales ac sanctos viros p̄sequentes: ꝛ hoc fuit tēpore Aug. de quo legit̄. Inter que mala fuerūt Augustino lachrime sue: panes die ac nocte. Ideo apostolus. Omnes qui pie volūt viuere in xp̄o persecutionem patiuntur. ij. Thi. iij.

Quarta fuit plaga muscaꝝ grauissimaꝝ Exo. 8. Et hec fuit figura quarte plage ecclesie: que fuit occupatio tyrānoꝝ: q꞉ principes etiam christiani vel occupabant non sua: vel regna vel ciuitates quibus de iure preerant: tyrānice regebant. Et fuit completa prophetia Isa. i. Principes tui infideles socij furū. Omnes diligunt munera sequunt̄ retributiones: populo nō iudicāt causa vidue non ingreditur ad eos.

Quinta plaga fuit mors seu occisio oīum animaliū egypti. s. equoꝝ: muloꝝ: asinoꝝ: ouium: boum: vaccaꝝ ꝛc̄. Exo. 9. Animalia dicū ab anima: ꝛ significant p̄sonas deuotas ꝛ sanctas que hodie defecerunt. Et sic fuit figura 5 plage. s. bonoꝝ defectio: q꞉ ꝓpter maliciam hominū: boni sunt sublati de medio ꝛ mortui ꝛc̄. Dic de quolibet statu, de dn̄is: p̄latis iudicibus: aduocatis: mercatoribꝰ: artificibus: mulieribus: religiosis ꝛ clericis ꝛc̄. Uix reperiunt̄ pauci hodie bone cōsciencie. Et cōpleta est ꝓphia Michee 7. Ueh mihi q꞉ factus sum sicut qui colligit autūno racemos vindemie: non est botrus ad comedēdū. Perijt sanctus de terra: ꝛ rectus in hominibus nō est. Omnes in sanguine insidiantur: vir fratrem suum ad mortem venatur ꝛc̄.

Sexta plaga fuit vlceꝝ turgentium. s. de glandulis: carbunculis: ꝛ nō frangebant̄ sꝫ dabant eis maximum dolorem ꝛc̄. Exo. 9. Ecce hic. 6. plaga eccl̄e. s. animosa diuisio. i. diuisio animoꝝ: q꞉ in corde sunt homines diuisi: sed in ore ostendunt pacem: ꝛ sunt tumidi: ꝛ inflati ꝛ pleni odio ꝛ rancore. Et ideo oportet, q̄ crepent aliquādo. Ista plaga durat adhuc in pluribus locis. De talibus dicit Dauid. Qui loquunt̄ pacē cū ꝓximo suo: mala aūt in cordibus eoꝝ ꝛc̄. Nota exēplum de illo mercatore qui interrogauit me dicens. Pater ego iui ad quēdam cōfessorem qui noluit me absoluere: eo q̄ habeam odio quēdam meum inimicū: ꝛ dixit mihi q̄ teneor sibi parcere: quid dicitis vos? Parce tibimetipsi: q꞉ qui querit occidere inimicum: primo occidit animam suam gladio: quo vult occidere inimicum. Qui odit fratrē suum homicida est. s. sui ipsius. i. Io. 3. Et sic intelligit̄ verbum xp̄i Omnis qui accipit gladium. s. cōtra inimicum gladio peribit. s. eodē Mat. 20. Itē Dauid. Gladius ipsorum intret in corda ipsorum: non dicit corpora ꝛc̄.

Septima plaga fuit grandinū ꝛc̄. Exo. 10. Hec plaga fuit etiam plaga ecclesie: que fuit mortalitatum ꝛ tēpestatum vastantiū sata ꝛ fructus: ꝛ a modico tēpore incepit: forte sunt pauciores centū quinquaginta annis. Et ratio huius plage ē blasphemia dei ꝛ sanctoꝝ: que a modico tēpore citra incepit crebrescere: q꞉ sicut cōtra illos: qui impugnant turrim vel castrum vel aliqd̾ huiusmodi cum sagittis ꝛ bombardis: desursum mittuntur lapides a defendendo se ꝛc̄. Sic cōtra christianos qui impugnāt deum blasphemiaꝝ sagittis: ꝛ bombardis perinioꝝ ꝛc̄. Mittit deus grandines grandinū ꝛ glandulaꝝ tempestates. Nota hic cōtra peccatū blasphemie. Ideo ipse deus dicit Deut. 32. Generatio puersa est ꝛ infideles filij: ipsi me ꝓuocauerūt in eo q̄ nō erat deus: ꝛ irritauerūt in vanitatibus suis. s. blasphemando. Et ego ꝓuocabo eos in eo q̄ non est populus: ꝛ in gente stulta irritabo illos. Ecce guerre. Et sequit̄. Cōgregabo sup eos mala: ꝛ sagittas meas cōplebo in eis: cōsumenī fame: ꝛ deuorabunt eos aues morsu amarissimo.

Octaua plaga fuit locustaꝝ Exo. 10. Ecce h̄ hypocritaꝝ multiplicatio. Hec plaga iaꝫ incepit in xp̄ianitate. Hypocrite cōgrue significant̄ p locustas: q꞉ locuste volātes ostēdunt se aues esse cū non sint aues. imo statim descēdunt ad terrā. Sic hypocrite per exteriora opa ꝛ v̾ba ostēdunt se esse p̄sonas deuotas ꝛ cōtēplatiuas: cū nō sint, sed

statim descēdūt ad terrā: qꝛ nihil ap[p]etūt nisi terrena: sicut sunt religiosi portantes habitū exterius religionis p̄ quē significāt̄ sctitas interior: cū tñ interius sint negrissimi: superbi: inuidi: auari: luxuriosi: detractores bonoꝝ. Sic clerici: sic principes. sic p̄lati: sic totus mundus est plenus hypocritis. Tales ergo sunt tāq̄ arbores infructuose apte ad incendiū eternū. Nota figurā de ficu cui maledixit dñs Mat.21. Ideo xp̄s. Attēdite a falsis pph̄is: qui veniunt ad vos in ve.ouiū. intus aūt sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos Mat.7.

Nona plaga fuit tenebraꝝ p̄ triduū. Ita tm̄ q̄ nullus poterat se mouere de loco suo ⁊c̄. Exo.10. Ecce hic obscuritas scismatis: qd̄ durauit p̄ triduum: qꝛ erāt tres: quorū glibet dicebat se esse Papam: ⁊ cū quolibet erant magni magistri: ⁊ doctores principes: ⁊ p̄lati: ⁊ tanta erat tenebrositas q̄ nō poterat discerni: q̄s eoꝝ esset verus Papa: nec aliquis poterat se mouere de loco suo: qꝛ glibet bñficiatus ab vno Papa. nō curabat se mouere ab illo: ⁊ sic fecisset si fuisset beneficiatus ab alio.

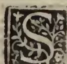
Decima plaga fuit p̄cussio p̄mogenitoꝝ ab angelo exterminante Exo 12. Ecce hic vltima plaga quam habitura est eccl'ia xp̄ianorū subuersoꝝ ab antixp̄o: q̄ figurat̄ p̄ āgelum exterminatorē: qui p̄cutiet p̄mogenitos xp̄ianoꝝ. s. p̄ncipes: ex p̄te quoꝝ fient p̄co[n]izationes ꝯ xp̄m ⁊ virginē Mariā ⁊c̄. Et postea statim sequet̄ destructio finalis mūdi. De hoc dicit ap̄ls. Mittet illis de⁹ operationem erroris: vt credant mēdacio: vt iudicent̄ oēs qui nō crediderunt veritati: sed ꝯsenserunt iniq̄tati. 2. Thesa. 2. Nota M.tex. Dicit a tn̄. Nunq̄d deus mittet antixp̄m: r̄ n°. In p̄cussione antixp̄i sunt duo ꝯsideranda. Primo culpa ⁊ malitia antixp̄i. ⁊ quantū ad hoc nō mittet de⁹ ipsū: sed p̄mittet sicut oīa mala culpe. Sc̄do est ꝯsiderare penā. s. punitionē maloꝝ xp̄ianoꝝ. Et q̄ntū ad h̄ deus mittet antixp̄z ⁊c̄. Da exemplū de passione xp̄i cuius de⁹ fuit causa ex p̄te passionis: sed nō fuit causa ex parte actionis. Unde versus.

Actio displicuit passio: grata fuit.

Cum ergo iamdiu est q̄ fuit nona plaga. Patet q̄ statim veniet. x. s. angeli. i. antixp̄i

percutientis. Et sic p̄z qd̄ dicit themā. Nox. s. huius mūdi p̄cessit. Dies aūt. s. paradisi appropinquauit. s. his q̄ bene sunt dispositi. Remediū ergo habem⁹ qd̄ dicit ep̄la. Abijciamus ergo op[er]a tenebraꝝ ⁊c̄. Deo grās.

¶ Dñica.ij. de aduentu de effectib⁹ gratie dei iustificantis. Sermo.4.

Citote quonīā prope est regnū dei. Luc.21. Dicto supra p̄ima dñica: de primo christi aduentu. s. per incarnationem in vētre v̄ginali. Nūc sequit̄ p̄dicare de.2°. aduentu. s. p̄ iustificationē i mēte humanali. In p̄mo siq̄dē aduentu venit xp̄s tanq̄ minister: vt dictū est s̄. In isto aūt 2° venit vt hospes ⁊ socius habitās in domo mentis nostre: ⁊ vt lux illuminans domū. Id̄ de isto aduentu loquens pph̄a dicit. Surge illuminare ierusalē: qꝛ venit lumen tuū: ⁊ gloria dñi sup̄ te orta ē Isa.60. Salutet̄ virgo ⁊c̄. Pro declaratione thematis ⁊ introductione materie nostre: notandū q̄ peccatū mortale facit hoīem multū distare a regno dei siue ab ip̄o deo: iuxta illud Lōge est dñs ab impijs Prouer.15. Et p̄s.118. Longe a peccatoribus salus. Qd̄ intellige nō p̄ distantiam localem: qꝛ sic nihil est p̄pinquius cuicūq̄ creature q̄ ipse deus: qui est in oībus creaturis p̄ essentiam: presentiam: ⁊ potētiam: qꝛ oīa habēt esse per ipsum: videnī ab ip̄o: ⁊ subiciunt̄ ipsi: iuxta illd̄ Celū ⁊ terrā ego impleo dicit dñs Iere.23 p̄s.138. Quo ibo a spiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiā? Si ascēdero i celū tu illic es ⁊c̄. Petōr ergo nō distāt a deo localit̄: s̄ȝ distātia formali. Sic da exēplū de albo ⁊ nigro: l̄ȝ simul stent: tñ valde distāt: qꝛ nō ē ꝯuētio lucis ad tenebras s̄m Tho. Nam de⁹ ē lux: petōr tenebre: ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tene. eā nō cōp. Io.1. De⁹ ē iustus: peccator iniustus: de⁹ ē bon⁹. petōr inq̄tū h̄mōi est malus: de⁹ ē sapiēs: petōr stult⁹: de⁹ est pius petōr īpius. Et sic d̄ alijs Distāt ergo deus ⁊ petōr formalr̄ in infinitū. Sed q̄n xp̄s de⁹ ⁊ hō p̄ grām venit ad petōrē: tollit ab eo oēs ꝯrietates quas petōr hēbat ad deū. Et qꝛ ꝯrietates siue opp̄ōnes ille erāt cā p̄p̄ quā petōr distabat a deo ⁊ regno dei.

Ideo homo tunc fit ꝓpinquus deo: et quando vnitur deo et ligatur cum eo fune charitatis. i. Jo. 4. Deus charitas est: et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Item. i. Cor. 3. Nescitis quia templum dei estis vos: et spiritus dei habitabit in vos. Ex istis dicit thema. Scitote quoniam prope etc. Talibus enim est ꝓpe regnum dei quia regnum dei habitabit in eis per spem et gratiam. Unde Luc. xvij. Regnum dei intra vos est. Patet thema. Videamus ergo magis distincte: quot vtilitates ꝯfert christus anime: quando venit ad eam per gratiam iustificantem: quam vocant theologi gratum facientem. Ubi nota. quod xp̄s tunc confert anime quinque effectus seu vtilitates.

¶ Prima est peccatorum purgatio.
¶ Secunda est virtutum infusio.
¶ Tertia est spiritualis consolatio.
¶ Quarta est perseuerantia finalis.
¶ Quinta est gloria supernalis.

¶ Prima ergo vtilitas etc. Nullus enim homo pōt exire de peccato: nisi per gratiam christi. Ro. 3. Justificati gratis per gratiam ipsius. Pōt enim bene per suam potentiam naturalem cadere in peccatum: sed resurgere nō potest per sua naturalia: nisi xp̄s adueniens porrigat sibi manum et ipsum erigat. Et pro hoc clarius intelligendo et firmius ꝓbando: nota rōnem. Auctoritatem et exemplum. Ratio est triplex. s. naturalis seu phisicalis: theologicalis: et legalis. Naturalis ponitur. j. immediate. Ratio vero legalis ponitur. j. in additione: que incipit. Est alia ratio: que est legalis etc. Ratio vero theologicalis que est scḋa: dicenda est illa quam scripsi in sermonibus de peccatis in genere ar. iij. sermone. xxi. Ubi agit de remedijs peccati mortalis. Quantum ad rationem naturalem. Ratio est ista: quia naturaliter quelibet res cōposita ex materia et forma: et loquor de materia inferiorum corporum: que est in potentia ad plures formas. Nam materia superiorum corporum: nō est in potentia nisi ad formam suam: quamuis hec regula possit etiam intelligi in corporibus celestibus et in angelis: quia secundum materiam ad nihilum reducuntur sub ratione potentialitatis quam habent. Sed quod nō reducantur ad nihilum: est ratione actus seu forme: que perficit totaliter potentialitatem eorum: vt nota Tho. in. 2. sen. di. 7. q. i. ar. i. Et scripsi post festum trinitatis sermone. 45. in introitu: redit ad suum principium materiale. vnde formata est: vt patet primo celi et mundi. Unde videmus quod omnia corruptibilia cōposita ex quattuor elementis resoluuntur in ipsa quattuor elementa. Sicut quelibet res ꝯsequitur naturam suam. Sicut de lapide quem tenet in manu si ipsum dimitteret naturaliter descenderet. Ignis ascendit. Sic et bestie formate de terra naturaliter ad terram reducuntur. Auctoritas. Cuncta subiacent vanitati et omnia pergunt ad vnum locum: de terra facta sunt: et in terram pariter reuertuntur Eccle. iij. Modo videamus de quo homo est factus. Et quidem quantum ad corpus de terra. Formauit igitur deus hominem ad limo terre Gen. ij. Et ideo ad terram habet reuerti: quantum ad corpus. Gen. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua assumptus es quia puluis es et in puluerem reuerteris. Quantum vero ad animam: que est subiectum gratie vel peccati. nō possumus dicere quod sit producta de terra: nec de alio elemento: nec de materia celi: quia anima humana est supra omnem proportionem materie corporalis: nec sumitur de materia potentie: sed est creata de nihilo: ergo naturaliter ad nihilum redit. s. ad peccatum et defectum: quia peccatum dicitur nihil: quia est priuatio rectitudinis. Jo. i. Sine me: factum est nihil. Glo. i. peccatum. Unde ad peccandum nō indiget magistro: et ex hac ratione peccare est adeo naturale ipsi homini: quod nullus vnquam homo fuit a peccato exēptus: preter xp̄m et virginem. i. Jo. i. Si dixerimus. quia peccatum nō habemus: ipsi nos seducimus: et veritas in nobis nō est. Hanc rationem ponit Aug. 14. de ciu. dei. c. 13. Ubi sic dicit. Ut natura sit ex eo habet: quod a deo facta est. Ut autem ab eo quod est deficiat: est ex hoc: quod de nihilo facta est. Nec sic deficit homo: vt omnino nihil esset: sed vt inclinatus ad seipsum minus esset quam erat: cum ei qui summe est inhererat. Nec illic. Nō ergo indiget homo magistro seu adiutorio alieno ad peccandum: sed ad resurgendum a peccato ad gratiam: non pōt anima de se. Si enim fuisset creata vel producta de gratia: per se rediret ad gra-

tiam naturaliter. Si de materia celi per se rediret ad celum. sed q2 creata est de nihilo: per se rediret ad nihilum. Patet ratio naturalis. Est alia ratio: que est legalis. Nam per peccatum deus offenditur. Offensa autem non remittitur alicui: nisi per hoc q animus offensi sibi placatur. Quod autem offensi animus placetur: est in sua voluntate: s'm leges. Ergo nō est in potestate offendētis. sed offensi offensam remittere: et sic idem. Nullus enim cogitur de iure ciuili remittere iniuriam sibi illatam: sed potest accusare vel agere ꝯtra iniuriantem: q2 nemini iniuriam facit. qui vtit̄ iure suo. .s. cum ecclesia. De electione. Ubi tenet̄ remittere rancorem animi in foro ꝯscientie: s3 nō actionem iniuriarū. vt not. 90. di. Si quis contristatus.

Tertia est ratio theologicalis: q2 in remissione peccati creant̄ multe creature de nouo. s. 14. 7c. Uide. j. eo. s'mone pte. 2. ibi .2. vtilitas 7c. Unde ps. 31. Beatus vir cui nō imputauit dn̄s peccatū. Hanc ronē ponit Tho. i. 2. q. iij. ar. 2. Et clarius ponit i2. q. 109. ar. 7. Auctoritas. Perditio tua isrl̄ tm̄modo in me auxilium tuū. Osee. i3. Israel. i. homo videns deū israel hō: ra. i. videns: ei. per deū. Et hic est xp̄ianus: qui p fidem videt deū: q2 Iudeus cecus est: quia nec oculo dextro videt diuinitatem christi: nec sinistro humanitatem. Itē alia auctoritas. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas ppter me: 7 peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor 7c Isa. 43. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me: nisi pater meus qui misit me traxerit eum. Exemplum est per similitudinē. Si esset puteus profundus valde: tu bene posses te illuc proiicere: sed non posses inde exire sine adiutorio alterius qui porrigeret tibi funem vel scalam. Sic in pposito. Puteus pfundus vsq ad infernum ē peccatum mortale: 7 q tu per te potes cadere: sed nō exire: nisi xp̄s veniat 7 porrigat tibi funem vel scalam. Ideo Dauid rogat di. in ps. 68. Nō me demergat tempestas aque: neq absorbeat me pfundum: neq vrgeat sup me puteus os suum. Et iam xp̄s vnicuiq scalam porrigit. Sed tu peccatoꝛ despicis: nec vis exire de puteo isto: inebriatus dulcedine peccati. Et propter hoc est magna fatuitas peccatoris intelligenda. Nota parabolam que legit̄ in historia barlaam: de illo qui fugiēs vnicornē cecidit in puteum: tenuit se in quadam arbore. s. ficulnea: que exibat de latere putei ex parte inferiori: 7 sic stabat pēdens. Prospexit aūt in pfundum putei: 7 vidit Draconem maximū ore aperto expectantē ad ipsum deuorandum: qui ex oculis 7 naribus ignem spirabat. Iterū eleuauit faciē suam ad os putei: 7 vidit duos mures: vnū album 7 alteruz nigrū: qui ꝯtinue corrodebant radicem. Posuerat aūt pedes suos in foramine quodā in quo erāt quattuor aspides sine sturiones. Ecce in quanto periculo stabat: habebat tn̄ vnū modicum refrigerium: q2 quedam gutta mellis cadebat de ramo arboris: 7 ipse cōperiens refrigebat̄ illa gutta mellis. Accidit aūt q quidam magnus miles transiens per desertum: 7 videns vnicornē cum ense suo fugauit 7 occidit eum: 7 videns istum in tanto periculo: porrexit ei scalam vt ascenderet: s3 nolebat: q2 potius volebat suggere illud mel nō curans de tanto periculo. Nōne tibi videt̄ magna fatuitas istius hominis?

Sic in pposito. Homo ille significat hominem per desertū huius mundi ambulātem quē cōsequit̄ vnicornis. i. diabolus per tentationes 7 pericula: 7 in tm̄ persequitur eum q cadit in puteum peccati mortalis. Uel dic q p vnicornē significat̄ mors: s3 tenet se ad arborem huius vite miserabilis. Uidet aūt dracones. i. diabolū vel infernum Duo mures sunt dies 7 nox: dies est mus albus: 7 nox ē mus niger: qui quottidie rodunt vitam nostrā: q2 semper morimur. Quattuoꝛ aspides: sunt quattuoꝛ elemēta ex quoꝝ ꝯrietate semp dissoluimur. S3 venit miles. i. xp̄s occidit vincornem. i. mortem: iuxta illud Osee. i3. Ero mors tua o mors: 7 porrigit tibi scalam penitentie: que habet. 7. gradus.

Primus est cordis contritio.

Secundus oris confessio.

Tertius spiritualis oratio.

Quartus corporalis afflictio.

Quintus elemosynarum largitio.

Sextus debitorum restitutio.

Septimus iniuriarum remissio.

Hāc ergo scalam porrigit tibi christus vt per ipsam exeas de peccato sed miserabilis peccator allectus dulcedine modica huius mundi nō curat: ideo nō expectat illud nisi q corrosa arbore cadat in ꝓfundum inferni. Ideo dicit ipse peccatorib⁹: qr Uocaui ꝛ renuistis: extendi manū meam ꝛ nō fuit qui aspiceret: despexistis omne ꝯsiliū meū ꝛ increpationē meam neglexistis. ego quoq; in interitu vestro ridebo: ꝛ subsannabo cū vobis qd timebatis aduenerit Prouer.i. Ergo hodie si vocem eius audieritis: no. ob. cor. vestra ꝛc. ps primum.

¶ Secūda vtilitas est virtutū infusio. Antequā xp̄s inhabitet in corde hoīs per grām non est in illo hoīe aliqua vera virtus: qa virtutes infuse sunt in charitate: sicut acquisite sunt cōnexe in prudētia: qua charitate deficiēte: nulla vera virtus est: vt dicit apostolus.i.Cor.13. Unde nec fides est. Licet credat in xp̄m: nisi equoce. Sicut hō mortuus dicit homo. sic dicitur: fides sine charitate mortua est Ja.ii. Fides sine opibus mortua ē. Et aplūs Gal.5. Operatur aūt fides per charitatē. sic nec spes sed ꝓsūptio: nec charitas: nec aliqua virtus cardinalis. Sed postq̄ xp̄s venit in mentē humanā p grām oēs virtutes infundunt in ea: s. tñ virtutes theologice: q̄ sunt tres: q̄ cardinales que sunt quatuor principales: ꝛ etiā dona spūs sancti: que sunt septē. Et rō est: qr vbi est princeps ibi oportet q sint eius famuli. Princeps aūt ꝛ dn̄s virtutū: est xp̄s: ps. Quis est iste rex glie. Dn̄s virtutū ipse ē rex glie. Itē Dn̄e virtutū beatus homo q sperat in te. Ideo debet se quilibet preparare ad xp̄m recipere in hoc tpe: sicut parat se homo ꝛ domū suam ad accipiendū regem. Ideo aplūs. Ecce nunc tp̄s acceptabile: ecce nunc dies salutis. Unde de xp̄o scribit Luc. q Ois turba querebat eū tāgere qr virtus de illo exibat ꝛ sanabat oēs Luc. vi. Hic historiam d muliere que tetigit fimbriam vestimenti eius ꝛ sanata est a fluxu sanguis quē passa fuerat. xii. ānis Mat.9. Ideo xp̄s intrans in aīam habitat ibi cū oībus virtutibus. Sicut lux intrans in cameram illuminat oēs parietes camere. sic ꝛ xp̄s qui est lux. Jo.i. Erat lux vera ꝛc. illuminat oēs potētias aīe. Nam illuminat intellectum per veram fidem ꝛ prudētiam seu sapientiam. Uoluntatē per charitatē ꝛ iustitiam: Irascibilem p fortitudinem ꝛ spem: Concupiscibilem p tēperantiam: Corpus per castitatem: Cetera membra p honestatem. Alias nō posset ibi habitare xp̄s nisi domus mētis esset ornata virtutibus.

¶ Tertia vtilitas est spūalis cōsolatio: qr xp̄s venit ad illuminandum aīam quanta sit dulcedo: quāta sit pax: sentiri potest: dici nō potest. Bene sentiebat ille qui dicebat. Quā magna multitudo dulcedīs tue dn̄e quā abscondisti timentibus te ꝛc ps. Nota Abscondisti: quia non videtur exterius sed sentitur interius. De hoc habetur figura Dan.14. Quando Daniel fuit positus in lacu septem leonum ex malorum suggestione ꝛ accusatione: inter quos leones fuit sex diebus non manducans neq; bibens sed orabat: Abacub vero propheta erat in iudea. Hic quomodo per angelum fuit portatus ad locum vbi daniel erat: ꝛ exclamauit dicens. Daniel serue dei: tolle prandium qd misit tibi deus. Nota significatum huius figure: quia omnia in figuram contingebant illis: vt dicit aplūs.i.Cor.x. Daniel amicus dei significat personam deuotam: Lacus leonum est iste mūdus in quo sunt septem leones prompti ad deuorandum. s. septem demones qui deuorant aīas hominum per septem peccata mortalia: qr quodlibet peccatum mortale habet demonē suum. Superbia habet leuiatan. Auaritia mammona. Luxuria asmodeum. Inuidia belzebub. Gulla b lfegor. Ira baalberith. Accidia astarot. Isti autem querunt deuorare bōas ꝑsonas. Inter quos leones stat persona deuota sex diebus. i. sex etatibus vite hominis: quia sunt septem etates hominis: sed in prima etate homo non timet hos leones. Pria etas est infantia. In ista vt dixi nō timet leones: quia puerilis etas excusat a peccato: quia quicquid videt ignorat: vt dicit textus in. l. vnica. C. de fal. mo. Ibi. Quia etas eorum qd videat ignorat. Secunda est pueritia. ꝛ in hac timet leones: quia ista etas plena est delictis preter delictum carnis: vt dicit textus. c. l. de delic. puc. Tertia est adolescentia. Quarta est iuuentus. Quinta virilitas. Sexta

senectus. Septima decrepitas. Iste ergo
sex vitame etates sunt periculose: quia ho/
mo stat inter leones vt dixi. sed deus d ter
ra promissionis que est terra viuentium mit
tit prandium cōsolationis Danieli. i. deuo-
te persone per Abacuch: qui interpretatur
luctator fortis: ꝛ significat xp̄m qui lucta-
uit contra mortem: ꝛ diabolum. ꝛ mundū
ꝛ vicit. ps. Quis ē iste rex glorie: Dn̄s for
tis ꝛ potens: dn̄s potens in prelio. Item
Apoc. 5. Uicit leo de tribu iuda. Ideo da-
uid. Secundum multitudinem inquit do-
lorum meorum in corde meo: cōsolationes
tue letificauerunt aīam meam. Ideo dicit
ipse. Ecce sto ad ostium ꝛ pulso. Siquis au
dierit vocem meā ꝛ aperuerit mihi ianuā
intrabo ad illum ꝛ cenabo cum illo: ꝛ ipse
mecum Apoc. 3. Gustate ergo ꝛ videte qm̄
suauis est dn̄s. Beatus vir q sperat i eo. ps.
¶ Quarta vtilitas est perseuerantia fina-
lis: quia quantūcunqꝫ homo exierit de pec-
cato ꝛ agat bonā vitam: nihilominus non
potest se in illa conseruare nisi per gratiam
xp̄i: sine qua non solum non potest homo
consequi peccati remissionem: veruimetiam
nec potest se perseruare a peccatis futu/
ris. Et hoc est approbatum per sanctam ec
clesiam. sicut habetur in decretis de conse.
di. 4. circa finem in tribus vltimis capitu
lis ipsius distinctionis. in quorum primo sic
dicitur. Placuit vt quicunqꝫ dixerit gra-
tiam dei: qua iustificamur per Iesum xp̄m
dominum nostrum: ad solam remissionem
peccatorū valere que iam commissa sunt:
ꝛ non etiam ad adiutorium vt non com-
mittantur: anathema sit. Item in. c. sequenti
sic dicitur. Quisquis dixerit gratiam dei.
per Iesum xp̄m dominum nostrū. propter
hoc tantum nos adiuuare ad non peccan
dum: quia per ipsam nobis reuelatur ꝛ ape
ritur intelligentia mādatorum: vt sciamus
quid appetere: quid vitare videamus: aut
valeamus: non autem per illam nobis pre
stari: vt quod faciendum cognouerimus
etiā facere debeamus: aut valeamus: ana
thema sit. Item in sequenti. c. sic dicitur.
Placuit vt quicunqꝫ dixerit nobis: ideo
gratiam iustificationis dari. vt quod face-
re per liberum arbitrium iubemur: facilius
possimus implere per gratiam: tanqꝫ si
gratia non daretur: non quidem facile: sed
tamen possimus etiam sine illa adimplere
mandata diuina: anathema sit. Et sumun/
tur tria capitula predicta ex concilio mile-
uitano: cui interfuit Augustinus ꝛ Ansel-
mus Romane ecclesie legatus contra pel-
lagianos. Ratio autem quare homo quā-
tumcunqꝫ exierit de peccato ꝛ agat peni/
tentiam: nihilominus non potest in illa se
preseruare nisi per gratiam xp̄i: est triplex.
Prima est ex parte anime. Secūda sumi-
tur ex parte corporis. Tertia ex parte exte
riorꝫ tentationum. Ex parte quidem anime
ē: quia remanet sibi libertas arbitrij. Gratia. n.
licet informet: non tn̄ tollit libertatem arbi
trij ad peccandum: nisi sit perfecta ex pri/
uilegio speciali: sicut fuit in beata virgi-
ne ꝛ in apl'is: qui postqꝫ receperunt spiritū
sanctum nō potuerunt peccare mortaliter.
Sicut tenēt doctores. Sꝫ regulariter aliis.
Uñ ꝛ multi ꝑpter hoc ceciderūt a grā. Si
cut fuit Adam: Dauid: ꝛ Iudas: tn̄ egerūt
pn̄iam: sed Iudas non. Et sic hodie multi
sunt q faciūt cursum asini: qui parū viriat.
Uñ dicebat Dauid. Nisi quia dn̄s adiuuit
me: paulominus habitasset in inferno aīa
mea. Si dicebā motus est pes meus: mise-
ricordia tua dn̄e adiuuabit me. Et ideo ho
mo ad pseuerādū indiget auxilio xp̄i. Se
cūda ratio sumit̄ ex parte carnis ꝑpter fo
mitē: q remanet in carne: quia pctm̄ qdē ori-
ginale trāsit reatu per baptismū: sed rema-
net actu: quia fomes seu cōcupiscentia rema-
net etiam cum gratia: quia semper inclinat
hominem ad peccandum. Et ex hoc insur
git in homine magnum spirituale bellum:
propter quod dicebat Apostolus. Conde-
lector legi dei secundum interiorem homi
nem. Uideo autem alteram legem in mē-
bris meis. repugnantem legi mentis mee:
ꝛ captiuantem me in lege peccati: que est
in membris meis. Infelix ego homo quis
me liberabit de corpore mortis huius:
Ro. 7. Et Gal. 5. Caro concupiscit aduer-
sus spiritum ꝛ spiritus aduersus carnem.
Hec. n. sibi inuicē aduersāt: vt nō quecūqꝫ vul
tis illa faciatis. Ex pte vo tētationū rō est
quia multe insurgūt quotidie tēptatiōes qb⁹
ad peccādū ipellimur: nūc a diabolo nūc a
mundo: qui in prosperis tentat per luxu/

riam et vanagloriam. In aduersis per timorem et pusillanimitatē. Propter qđ xp̄s docuit nos orare. Et ne nos inducas in tētationem. Unde et Dauid dicebat. Miserere mei deus quoniam conculcauit me homo: tota die impugnans tribulauit me: conculcauerūt me inimici mei tota die: quoniam multi bellātes ad uersum me. Ab altitudine diei non timebo etc. ps. 55. Ideo necessariū est nobis auxilium xp̄i ad perseuerandum: et ad perseuerantiam habendam. Pro quo impetrando orat ecclesia dicēs. Deus qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate nō posse subsistere: da nobis salutem mentis et corporis: vt ea que pro peccatis nostris patimur te adiuuante vincamus. Per christum dominum nostrum.

¶ Quinta vtilitas est gloria supernalis: quia nulla creatura ex puris naturalibus posset gloriā consequi supernaturalē: nisi gr̄a xp̄i ad fuerit. Ro. 6. Gratia dei vita eterna. De quo vide Th. 1. 2. q. 114. ar. 4. Et p intelligēda ratione dicā vobis rōnē p similitudinē: quā ponit ille magnus doctor qui studuit in studio trinitatis Jesus xp̄s Luc. 17. Pro eius intellectu notandum: quod si aliquis hȝ filium legitimum et naturalē: et hȝ seruos multos: post mortem eius: heres omnium bonorum est filius: non autē serui. Hoc est de iure ciuili. Et etiam scriptura que dicit. Nō enim erit heres filius ancille cum filio libere Gen. 21. Et Gal. 4. Modo ad propositum. Deus hȝ filium et seruos. Filius est xp̄s: et nos sumus serui. Tum ratione creationis: tum ratione redēptionis. Empti enim sumus precio magno. Christus ergo ē heres vniuersalis. Gal. 4. Quod si filius et heres per deum. Item Heb. 1. Multifarie multisque modis olim deus loquēs pa. in pro. no. diebus istis lo. est no. in fi. quē consti. here. vniuersorum per quem fecit et secula. Nos autē serui nō possumus hereditatē glorie petere: quantūcūque deo diligentissime seruiamus. Unde dicit dn̄s Luc. 17. Quis autē vestrum hn̄s seruū arantem: aut boues pascentem: qui regresso de agro dicat illi statim. Transi et recumbe: et nō dicat ei. para quod cenem et precinge te et ministra mihi donec manducem et bibā. Et post hec tu manducabis et bibes? Nunquid gratiam habet illi seruo: quia fecit quod ei imperauerat? Nō puto. Sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite. Serui inutiles sumus. Quod debuimus: facere fecimus. Ideo non potest homo petere a deo: nec consequi gloriam: nisi per gratiā xp̄i: quā nanciscimur cum ipse venire dignatur ad nos per gratiam iustificantē. Dicamus ergo sibi. Dn̄e veni: et noli tardare: relaxa facinora plebis tue israel. Deo gratias amen.

¶ Dn̄ica secunda de renouatione spirituali. Sermo. 5.

Celum et terra transibūt. Luc. 21. Verbum propositum ostēdit statum huius mundi post diē iudicij. De quo statu modo p̄dicabo partim moraliter. Salutetur primo virgo Maria. Hoc verbū habet difficultatē in theologia. Ratio: quia inueniunt auctoritates dicētes: quod celum et terra semper durabunt: cum tamen theologia videat cōtrarium asserere. Unde Dauid loquens de celo: sole et luna: et stellis: dicit. Statuit ea in eternum et in seculū seculi: preceptum posuit et nō preteribit ps. 148. Similiter dicit Salomon de terra. Generatio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternum stat Eccle. 1. Quare ergo. dicit thema. Celum et terra etc. Hȝ difficultas. Pro rn̄sione ergo notandū est: quod de corporibus celestibus et elementis possumus loqui dupliciter: Uno modo quantum ad substātias essentiales. Aliomodo quantū ad qualitates: cōditiones: et operationes accidentales.

¶ Primo modo celum et terra semper erūt quantū ad eorum substantiam essentialem: quia licet celum et terra habuerit principiū essendi per creationem: tamen non habebunt finem in duratione.

¶ Secūdo vero modo transibūt. s. quantū ad qualitates accidentales: et recipient meliores qualitates. Et pro declaratione barum duarum conclusionum et etiā probatione, nota tria media. s. similitudinem: auctoritatem: et rationem. Similitudo est de tacea argētea antiqua: maculata et immunda: que postquam argentarius eam purificauit et poliuit videt nova: et lucet: et quāuis sit ea-

cabu.!

dē substātia: tñ recipit qualitatē nouā ⁊c. Ita est de isto mundo imundo: antiquo ⁊ cō quassato ⁊c. Ideo xp̄s tanq̄ bonus magister ⁊ argētarius renouabit illud. Terra enim nunc est imunda ex peccatis nostris: sed post iudiciū erit munda ⁊ purgabitur per ignem: nec remanebunt in ea arbores: nec montes. Iuxta illud. Montes sicut cera fluent a facie dn̄i. Remanebit ergo terra vt farina alba ⁊ feces olim rer̄ cadent in infernum sup capita damnatoꝝ: ꝭm doctores. Qu.imo fetor ibi erit. cogitate vos. Aquas etiam purificabit: q2 non erit salsa nec mouebit se de cetero: q2 cessabit motus primi mobilis: qui est causa omnium motionum ⁊c. Aer etiam purificabitur: q2 nūq̄ de cetero erit nubilosus: nec tēpestuosus: nec mittet grādines nec pluuiā. Ignis etiā purgabit: q2 erit lucidior ⁊ clarior ⁊ purior celo: ⁊ nō mouebit amplius. Item sol ⁊ luna ⁊ stelle erunt septēpliciter lucidiores. Auctoritas. Erit lux lune: sicut lux solis: ⁊ lux solis erit septēpliciter: sicut lux septē dierū: in die quo alligauit dn̄s vulnus populi sui ⁊ percussurā plage eius sanauit Isa. 30. Uulnus .s. peccati mortalis: ⁊ percussuram .i. penam: q2 tunc de⁹ tollet ab electis suis omnem culpam ⁊ oēm penam: qa non erit de cetero mors: neq3 alia penalitas sicut modo sunt. Intētū q3 beati non solum gloriabūtur de visione dei: imo etiam gaudebunt de renouatione elemētoꝝ. De ista renouatiōe habet auctoritas. Ecce ego creo celos nouos ⁊ terram nouam. Per terram intelligi pūt oīa elementa. Sicut Gn̄. i. In principio deus creauit celum ⁊ terram: ⁊ sequit: ⁊ non erunt in memoria priora: ⁊ nō ascendent sup cor. sed gaudebitis ⁊ exultabitis vsq3 in sempiternum sup his que ego creo. Isa. 65. Nota celos nouos ⁊ terram nouā: non in substantia sed in excellentiori qualitate. Item alia auctoritas adhuc veteris testamenti. Initio tu dn̄e terram fundasti ⁊ opa manuū tuaꝝ sunt celi. Ipsi pibūt tu aūt pmanes: ⁊ oēs sicut vestimentum veterascent: ⁊ sicut opertoriū muta. eos ⁊ muta. Tu autem idem ip es ⁊ an. tui nō defi. Heb. i. Nota initio. Glo. i. filio. Nō enim aliud manu facis: q2 non destingueris corporeis membris: sed hoc verbo qd̄ manu: qa qd̄ verbum hoc ⁊ manus. Ipsi pibūt ⁊ trāsibunt. Ex predictis in crt . tra falsam opinionem quorundā phoꝝ dicentium: q3 post multa secula idem mundus erit: ⁊ sic3 homines sicut modo sunt: quā opinionē scripsi in ꝭmone de articulis fidei in .6. ar. de . tantis: vbi agitur de resurrectione generali pte .i. Nota etiā. Peribūt: intellige vt supra: non q̄tum ad substantiā: sed q̄tū ad qualitates accidentales. Unde subdidit: sicut opertorium mutabis eos ⁊ mutabunt ⁊c. Per hec verba secula supradicta. Itē alia auctoritas noui testamenti. Postq̄ deus reuelauit Iohanni q̄ . e . fēt futuꝝ post diem iudicij. Beatus Io. scripsit dicens. Uidi celum nouum ⁊ terram nouam. Primū enim celum ⁊ prima terra abijt: ⁊ mare iam non est. Apoc. 21. Et sic intelligitur thema. Item alia auctoritas .i. Io. 7. Preterit figura huius mūdi. Itē .2. Petri .3. Nouos celos ⁊c. Nō. hāꝝ q̄nuz pōt esse duplex. Una q̄tū ad cessationem qualitatum accidentalium celi ⁊ terre. Alia est q̄tum ad renouationē earundem.

¶ Prima est ista: q2 iste qualitates accidētales sunt facte ppter seruitiū hois. Deut. 4. Custodite sollicite aīas vestras: ⁊ infra. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solem ⁊ lunam ⁊ omnia astra celi: ⁊ errore deceptus adores ea: ⁊ colas que creauit dn̄s deus tuus in ministerium cunctis gentibus que sub celo sunt. Sed post diē iudicij non indigebunt huiusmodi ministerio istorum q̄tum ad qualitates suas Ergo cessabunt huius qualitates: quia cessante causa cessat effectus .c. Cum cessante de appella.

¶ Secūda ratio est: quia sicut homo renouabitur q̄tū ad corp⁹: vt ait. Aug. i3. de ci. dei. Sic ⁊ corpora celestia ⁊ elementa renouabuntur. Quia tunc homines incorruptibiles erunt. Ideo a tota creatura corporea tollettur status generationis ⁊ corruptionis. Et hoc est qd̄ dixit Apostolus. Ro. 8. Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Et quia generatio ⁊ corruptio in inferioribus corporib⁹ a motu celi causantur: ideo ad hoc q3 in inferioribus cesset generatio: oportet q3 etiam motus celi cesset. ppter hoc dicitur Apoc. 5. Qd̄ tempus amplius

nō erit ⁊ sic itelligeř: quod dicitur Job. 14. Homo cum dormierit non resurget: donec atteratur celum. s. donec ista dispositio celi cesset: qua mouetur: ⁊ in aliis motum causat. Secūdū ergo predictam declarationē quinq; renouabūtur. s. tra. aqua. ignis. aer. ⁊ celum: qđ dicitur a phis. 5. essentia: sic ergo ⁊ nos debemus i quinq; renouari, nūc: si volumus tunc renouari gloriose cū mundo. Renouandum est ergo primo.

Ꞓ Primo corpus per purā ꝯtinentiam. ecce terra.

Ꞓ Secundo anima per largam beniuolentiam. ecce aqua.

Ꞓ Tertio os ꝑ bonā eloquentiā. ecce aer.

Ꞓ Quarto opera per sanctam; diligētiam ecce ignis.

Ꞓ Quinto intentio per celestem eminentiam. ecce celum.

Ꞓ In quolibet istoꝝ quattuor puncta dicemus. Primo ergo ⁊c. Per continentiā ad instar renouationis terre: q̄ corpus nostrū non est nisi terra. Gen. 2. Formauit igitur deus hoīem de limo terre. s. q̄ntum ad corpus. Ideo sicut terra renouabitur: q̄ non erit in eo lutum: nec aliqua immundicia: ita ⁊ nos debemus nunc renouari in corpore: ne de cetero sit in eo lutum luxurie: nec immūdicia corruptionis corporalis. Qđ aūt ꝯtinere debem⁹: q̄ttuor rōib⁹ ꝑsuademur. Primo rōne creationis. Secūdo ratione redemptionis. Tertio ratione regenerationis. Quarto ratione adoptionis.

Ꞓ Prima rōne est propter creationem: ꝑ quam sumus ad imaginem ⁊ similitudinē dei creati. Gen. 9. Ad imaginē quippe dei factus est homo. Nota quantum peccatū esset: imaginem dei proĳcere in lutum ⁊c. Sic in ꝓposito ⁊c. De bestĳs nō curat de⁹ q̄ non hñt suam imaginem: sed de hoīe sic. Ideo dicit scriptura. Serua aīam tuā ⁊ da illi honorem ꝰm meritū suū. Eccli. x.

Ꞓ Secunda rō est. propter redemptionem: q̄ filius dei factus est homo pro nostra redemptionē: per quam ipse deus factus est ad imaginem nostram. Phil. 2. Cui cū in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalē deo. Sed semet ipsum exinaniuit formā serui accipiēs in similitudinē hoīum factus: ⁊ habitu inuentus vt homo.

Ideo ⁊c. Nota q̄ propter hoc nullum peccatum sic acriter punitum est in nocte natiuitatis domini: sicut peccatum carnis: quia omnes sodomite periērūt ꝰm Hieronymū.

Ꞓ Tertia ratio est propter regenerationē baptismalem: per quam sumus templū dei ⁊ res sacre ⁊c. Quantum peccatū eēt si quis templum dei combureret: vel rem sacram violaret: Anctas. Nescitis quia templum dei estis: ⁊ spiritus dei habitat in vobis: Si quis autem templum dei violauerit disperdet illum deus. i. Cor. 3.

Ꞓ Quarta ratio est. quia sumus filĳ dei ꝑ adoptionem. Ro. 8. Accepistis spiritū adoptionis filiorum: in quo clamamus Abba pater. Ergo magnam iniuriam facis deo si mulierē violas: que est filia dei sicut si violares filiam regis.

Ꞓ Quinta ratio potest addi per remunerationem: quia pro castitate datur vita beata. Mat. 5. Beati mundo corde: quoniā ipsi deum videbunt. In cuius figura Nota q̄ in premium castitatis Joseph quando tētatus ab vxore dñi sui noluit assentire: fuit sublimatus ⁊ factus princeps Egypti. Hāc renouationē petebat Dauid dicens. Emitte spiritum tuū ⁊ creabuntur: ⁊ renouabis faciem terre. ps. 103. Nota creabuntur. s. delectationes spūales remotis carnalib⁹. In hac enim vita sine delectatione viuere nō possumus: aut carnali: aut spirituali. Et q̄ non sentit spirituales delectationes: dat se carnalibus: sed persone deuote que gustant spirituales: legendo: orando: contemplando: despiciunt carnales: etiam si liceret eis illis vti. Unde Dauid. Renuit consolari anima mea. Glo. In delectationib⁹ carnalibus. Memor fui dei ⁊ delectatus sum. ps. 76. Uidens ergo Dauid: q̄ sine aliqua delectatione homo non potest viuere: ideo orabat dicens. Emitte spiritum tuum: ⁊ creabuntur scilicet delectationes spirituales. Et renouabis faciem terre. s. per bonā famā. Nota contra illos qui dicunt. Sufficit mihi conscientia mea ⁊c. Item contra illos qui detinent mulieres: quas occulte despōsāt ⁊c. Ideo Aug. 12. q. i. Nolo. Due res necessarie sunt cōscientia: ⁊ fama. Conscientia est necessaria tibi: ⁊ fama proximo tuo: qui confidens conscientie: negligit fa-

mam crudelis est. Item apostolus. Ro. 12. Prouidentes bona non tantum coram deo: sed etiam coram hominibus. Item Thessa. 5. Ab omni specie mala abstinete vos. Facit ẽt. c. Cũ ab ol. De vi. et ho. cle.

¶ Secundo debet renouari anima per beniuolentiam ad instar aque: que non habet amaritudinem odij: et appetitus vindicte etc. Et parcere inimicis: et omnes diligere. Sic renouatur anima. Est autem notãdũ q dilectio et beniuolentia debet haberi ad omnes: quo. quadrupliciter. s. veraciter generaliter: prudenter: constanter.

¶ Primo quidem veraciter. vt ex corde et subueniendo: et non solum ore. i. Jo. 3. Filioli non diligamus verbo: neq lingua: sed opere et veritate. Sic vt expedit.

¶ Secundo generaliter: omnes tam amicos q inimicos. Mat. 6. Audistis quia dictum est antiquis: diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis. diligite inimicos vestros etc. Uide post festum trinitatis sermone. 8.

¶ Tertio prudenter. ne amor ille corrumpat te: et trahat te ad aliquod peccatum. Uide in sermone vbi supra parte. 2.

¶ Quarto constanter siue firmiter: ne in necessitate et aduersitate dimittas proximum tuum: sed tunc ei magis subuenias: ne sis sicut ille: de quo scribitur. Eccli. 6. Est amicus socius mense: et non permanet in die necessitatis. Item. Tẽpore felici multi numerantur amici. Cũ fortuna perit nullus amicus erit. Ouidius de trist. ibus li. I. Donec eris felix multos numerabis amicos. Tempora si fuerint nubila: solus eris. Hanc ergo renouationem exhortatur nos habere apostolus dicens. Renouamini spiritu mentis vestre: et induite nouum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis. Ephe. 4. Uetus homo dicitur peccator: qui inueteratur spiritualiter per peccatum. ps. Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos. ¶ Tertio debemus renouari in ore etc. ad. instar aeris: q tunc erit ita clarus q nunq habebit obscuritatem nubium: tempestatum vel fulgurum. Sic os nostrum est renouandum: vt non sit in ipso tempestas blasphemiarum et tonitrua iniuriarum: pluuie inuidiarum et obscuritates mendaciorum. Debemus ergo vti ore ad quattuor officia. Primo ad laudem dei. Secundo ad salutem nostram. Tertio ad proximi instructionem. Quarto ad ipsius correctionem. De primo. ps. Benedicam dominum in omni tempore: semp laus eius in ore meo. De scdo debemus enim confiteri peccata nostra ad salutem nostram: et ore etiam dicere symbolum fidei. ps. Confitebor domino nimis in ore meo. Nota domino: quia qui confitetur sacerdoti: q est vicarius dei: cõfitetur deo etc. Item ps. Credidi: propter quod locutus sum. De. 3º. etc. D: bemus enim instruere proximum in his in quibus dubitat vel ignorat: iuxta illud. i. Thi. 4. Attende lectioni exhortatiõi doctrine. Quarto corripere delinquentem. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Item. 2. Thi. 4. Predica verbum: insta oportune importune: argue obsecra: increpa in omni patientia et doctrina. Uide. 2. q. i. Si peccauerit. Et. 5. q. 5. Non omnis. De ista renouatione dicit scriptura. Nolite conformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: vt probetis que sit voluntas dei bona bene placens et pfecta. Ro. 12. Uoluntas dei bona dicitur: q homo exerceat os suum ad vtilitatem proximi: bene placens ad vtilitatem propriam: perfecta ad laudem dei.

¶ Quarto debemus reformari in opere per diligentiam ad instar ignis: qui post iudicium erit clarior et purior. Sic et nos in nostris operibus. Auctoritas. Quomodo surrexit christus a mortuis per gloriam patris: ita et nos in nouitate vite ambulemus. Ro. 6. Nota quomodo surrexit christus etc. Christus surrexit cum quattuor qualitatibus corporis glo: iosi: scilicet cum agilitate: subtilitate: impassibilitate: et claritate. Sic et nos per diligentiam renouari debemus in opere cum quattuor conditionibus. Primo in quolibet die orando mane et sero etc. Luc. 18. Oportet semper orare: et non deficere. Secũdo in qualibet ebdomada dominicam obseruando: audiendo missam completam et sermones: et cessando ab omni opere seruili.

os hoc erit tñ ad quatuor

X. surrexit cũ 4or qualitatibus.

Tertio quolibet mēse cōfitendo: bonū con
silium est. Sicut enim quolibet mēse ablui⁊
camisa corporis: sic etiam quolibet mense
dꝫ ablui camisa anime que est ꝯtricio.
Quarto quolibet anno in pascate cōicare:
iuxta dictum xp̄i. Accipite ⁊ manducate.
hoc est corpus meū. i. Cor. xi. Uel dic ꝙ iste
quattuor qualitates seu ꝯditiones sunt si
gnificate ꝑ quattuor corpis dotes dictas.
Nam primo per agilitatē significat̄ diligē
tia in operibus spūalibus: in orando: ꝯfi
tendo: diuina audiēdo ⁊c. Scḋo per subti
litatem signat̄ abstinētia ꝑ quā attenua
mus carnem: ne insurgat ꝫ spūm. Col. 3°.
Mortificate mēbra vestra: que sunt super
terrā. Tertio ꝑ impassibilitatē. Notat̄ pa
tientia per quā sumus īpassibiles circa in
iurias nobis illatas: ⁊ circa flagella dei.
Luc. 21. In patientia vestra possidebitis
animas vestras. Quarto ꝑ claritatē deno
tat̄ credētia per quā intellectus fit clarus:
circa ea que sunt fidei. Quinto dꝫ reno
uari intētio per celestē eminētiā ad instar
celi: qḋ post iudicium recipiet qualitates
clariores ⁊c. Sic ⁊ nos in oꝑibus nostris
debemus ordinare intētionem nostrā: vt
sit alta ꝓpter deum: ⁊ nō sit infima ⁊ mū
dana ꝓpter vanam gloriā. Ad hoc aūt in
ducimur quadruplici medio.
¶ Primo ex forma corporali.
¶ Secundo ex auctoritate diuinali.
¶ Tertio ex similitudine naturali.
¶ Quarto ex vtilitate finali.
Primo ergo ex forma corporali: q꞉ sumus
creati a deo recti respiciētes ad celū. Ergo
oportet esse intentio recta: al's retorta esset
anima. Hanc rōnē tangit Ouidius in. i.
metha. Pronaqꝫ cum spectent aīalia cete
ra terrā. Os hoi sublime dedit. celūqꝫ vide
re iussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vultus.
Scḋo ex auctē diuinali. Deus enim diui
sit creaturas ⁊c. Et oēs donauit nobis p̄e
ter gloriā quā sibi reseruauit. Auctas Isa.
42. Ego dñs: hoc est nomen meū: gloriam
meam alteri nō dabo. Ergo qui vult gloriā
pro opere suo: vsurpat regalia dei: qḋ gra
uissimum est. Uide hanc rationem latius
post festum trinitatis sermone. 21. pte. i in
fine. Tertio ex similitudine naturali. De
aquila que opponit pullos suos radio so

lis ⁊c. Uide in sermone vbi s̄. Quarto ex
vtilitate finali. Quia multa magna opera
perdunt̄ ꝓpter ꝑuersitatē intētionis. Uñ
ꝗuis martyriū sit maximū inter opa no
stra. Iuxta illud Maiorē charitatē nemo
habet ꝙ̄ vt animā suam ponat quis ꝓ ami
cis suis. Io. 14. Tñ perdit̄: si non ꝑꝑ deū
fit. iuxta illud. Si tradidero corpus meū ita
vt ardeam: charitatē nō habuero nihil mi
hi ꝓdest. i. Cor. 13. Sic ingressus religionis:
qui est magnū opus: perdit̄: si ꝓpter elatio
nē: vel alio respectu malo quis ingrediat̄:
vel filium: vel filiam ingredi faciat. Sic ⁊
bellare ēt i bello iusto: ⁊ remittere iniurias
⁊ cetera opera ꝗ̄tūcūqꝫ sint de genere bo
noꝝ: perdunt̄ ꝓpter malam intentionē. Ra
tio est: q꞉ finis intentus dat formā in acti
bus moralibus. Sicut. n. hꝫ se principiū in
speculabilibus: sic finis in oꝑabilibus. Et
ideo opus efficit̄ malū formaliter ꝓpē ma
lam intētionem finis mali: ꝗuis sit bonum
materialiter. Declara vt scripsi post festum
trinitatis s̄mone. 21. pte. i. Ideo dicit dñs.
Si oculus tuus fuerit simplex totum cor
pus tuū lucidum erit. Si aūt nequam fue
rit etiam corpus tuū tenebrosuꝫ erit. Mat.
6. Nota oculus. i. intētio. Corpus tuū. i. cō
geries opeꝝ ⁊c. Ergo debemus renouari
in intentione ⁊c. Hanc renouationem pete
bat Dauid dicens. Cor mundū crea in me
deus: ⁊ spiritū rectum innoua in visceribus
meis. ps. 50. Rogemus ergo deum ⁊c.
Deo gratias. Amen.

¶ Dñica. ij. aduētus sermo de dignita
te ⁊ vtilitate sacre scripture. Sermo. 6.

Uecūqꝫ scri
pta sunt ad nostraꝫ doctri
nam scripta sunt. Ro. 15. Et
in ep̄la hodierna. Sermo
erit de dignitate ⁊ vtilita
te diuine scripture. Salutetur virgo Ma
ria ⁊c. Pro introductione materie premit
tendū est. Primo de dignitate diuine scri
pture. Unde nota ꝙ diuina scriptura: siue
scriptura sacra precellit omnes alias scri
pturas ⁊ sacras in quattuor: s̄m ꝙ sunt q̄t
tuor cause cuiuslibꝫ scientie.

¶ Primo in causa efficiente principali.
¶ Secundo in causa materiali.
¶ Tertio in causa formali.
¶ Quarto in causa finali.
De quibus oībus vide q̄d scripsi in libro de sermonibus festiuis charta.14.ꝛ in fine quarte cause.s.finalis dic. Quia ergo finis scripture sacre siue diuine est vita eterna: vt dictum est. Idcirco vt illam vitam bonā omnibus modis ꝯsequamur multa necessaria ad salutē docet nos: ideo dicit thema. Quecūqꝫ ꝛc.
¶ Primo docet nos quid credendum.
¶ Secundo quid memorandum.
¶ Tertio quid agendum.
¶ Quarto quid sperandum.
Circa primum docet nos. Xij. articulos fidei. Circa secundum: decem. Circa tertiū: decem. Et circa quartū: decē. Et pōt ad ista quattuor adaptari auctās apostoli dicētis. Omnis scriptura diuinitus inspirata: vtilis est ad docendum ꝛ ad arguendum ꝛ ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia. 2. Thi. 3. Circa primum ergo dic .12. articulos fidei quoꝝ noticia necessaria est ad salutē: q2 vt dic̄ aplūs Heb. xi. Sine fide impossibile ē placere deo. vide. j. d articulis fidei smo. 94.

¶ Dñica iij. de aduentu de requisitis in quolibet iudicio. Sermo. 7.

Vi iudicat

me dominus est. 1. Cor. 4. Et in epl'a hodierna. Sermo noster deo dante erit. De. 3°. aduentu dñi qui est per separationē anime a corpore in morte corporali: in quo adueniet: non vt famulus sicut in principio: nec vt socius: sicut in. 2°. Sz vt iudex iustus: occultus tñ nō manifestus: sicut in iudicio vniuersali. Ps. Deus iudex iustus: fortis ꝛ patiens ad iudicandū hoīem s̄m opera sua: non iniustus: q2 nō est corruptibilis amore vel timore vel odio vel pecunia. Et ideo tunc aīa humana cū magno timore ꝛ tremore dicit verba pposita. Qui iudicat me: nō ē homo corruptibilis sed dñs est. Salutet̄ virgo Maria ꝛc. Pro introductione smonis vel materie. Notādum. Et q2 dñs noster Jesus xp̄s venit ad nos in morte tanq̄ iudex vt dictū est: ideo vt dictū est: vt seruet ordinem sapientie sue vult ordinate seruare: que in humano iudicio seruant̄. In quolibet aūt iudicio humanali quattuor successiue per ordinem fiunt.
¶ Primum est iudicialis processio.
¶ Secundum est materialis discussio.
¶ Tertium est sententialis diffinitio.
¶ Quartum est finalis executio.

Quatuor fiunt … in iudicio

Circa primum nota: q in iudicio quolibet requirunt̄ quattuor differentie personaꝝ. Nam primo requirit̄ accusator. Scdo accusatus. Tertio iudex. Quarto testes. Sic ergo in hoc iudicio primo requirit̄ accusator. Licet enim xp̄s possit pcedere p inquisitionē vel denuntiationē: q2 non est sibi artata via pcedendi p accusationem plusq̄ per aliam modū. Triplex est aūt via pcedendi per inquisitionē denuntiationē accusationē: vt in. c. Qualiter: etiā q̄ñ de accusatione: tñ ipse ex bonitate sua solum p modum accusationis pcedit. Sicut pz Jo. 8. De muliere adultera: cui dixit dñs. Mulier vbi sunt qui te accusabāt: Nemo te cōdēnauit. Et dixit nemo domine. Dixit aūt Jesus. Nec ego te condēno. Vade ꝛ iam amplius noli peccare. Vult ergo xp̄s per accusationem procedere. Et hoc etiam cū de iure ciuili: s̄m q nullus sine accusatore punitur. l. Rescripto. §. Siquis accusatorem. ff. de muneribus ꝛ honoribus. ibi dicitur Siquis accusatorem nō habet ab honoribus prohiberi nō debet. Glo. quis criminosus. Et nota hic q sine accusatore nemo damnatur. Unde illud: Mulier nemo te accusat ꝛc. Fallit in casibus: qui notantur per Bar. Et Glo. in. l. ij. §. si publico. ff. ad. l. iuliam. de adulteriis. Quandoqꝫ pcedit per inquisitionez precedēte infamia: vel rumore. Vñ dixit ille diues villico. Quid hoc audio de te: Redde rationem villicationis tue. Luc̄. 16. Sed post mortem procedit̄ur per accusationem. Et sic loquimur nos: vel dic q ante villicus fuit accusatus: vt ibi sentit Hieronymus in home. Accusator autem in hoc iudicio: ē diabolus. Sicut probat Apoc̄. 12. Proiectus est accusator fratrum nostroꝝ qui accusabat illos

Accusator e diab…

ante conspectum dei nostri die ac nocte. Nota exemplū de beato Bernardo: qui in firmitate raptus est ad iudiciū Quū ꝗ ac cusaretur a Sathana de multis. Rñdit fa teor ꝙ ego nō sum dignus proprijs meri tis regnum celoꝝ possidere. Ceterū duplici iure possidens illud dñs meus iesus xp̄s he reditate.s.pr̄is: ⁊ merito passiōis: altero ip̄e cōtentus: alterum mihi donat: ex cuius do no illud mihi vendicans non ꝯfundor. In quo verbo inimicus cōfusus abscessit. Pa tet ergo ꝙ diabolus est accusator: qui cla mat coram iudice christo dicens. Iustissi me iudex iustitiam volo: iustitiam clamo: tu condēnasti me ⁊ omnes fautores meos: ꝑ pter vnum tm̄ peccatum superbie: iste au tem peccator: qui tot mala fecit: debet etiā cōdēnari. Quare peto ⁊c. Cogitate quātū timorem habebit peccator: quia non creda tis ꝙ alius ibi per se loquat: sed ipsemet per se debet loqui. Auctas. Omnes enim stabimus ante tribunal xp̄i. Et infra. Vnus quisꝗ nostrum pro se ratione reddet deo. Ro.14. Cogitate ꝗ̄ durum esset vni rusti co: si diceret sibi. Vadas ad audientiā re gis: ⁊ ibi excusa te: quia nō habes aduocā tum. maxime si aduersarius esset valde ma xime eloquens. Ita in proposito: quia dia bolus est eloquentissimus: ⁊ experimento: ⁊ ingenio doctissimus in hac arte. quia iam p.ope septem milia annoꝝ istam artem ex ercuit: ⁊ quilibet nostrū est rusticus re pe cti sui. Nota exēplum de illo iuuene dis so luto ⁊ male viue: cui in somnis videbatur ꝙ erat ductus ad iudiciū ante christū ⁊c. Et cum xp̄s sibi diceret: redde rōnē: tantū terrorem cōcepit: ꝙ subito excitatus terri tus est: effectus totus canus: ⁊ deetero mutans vitam suam vixit sancte. Facta au tem accusatione anteꝗ̄ peccator pniteretur coram xp̄o: Christus citat partem accusa toris: ⁊ tenet ordinē iuris: de quo in autē ti ca qui semel. C. quō ⁊ quando iudex. ibi eo postulante tribus edictis vocet. ⁊ in.c. sacro. extra. de sentē. excō. ⁊ in.c. Cōstitutio nem.e.ti.lib.6. Quia citat ter per tres nun tios: ⁊ vltima citatio est peremptoria.

Primus nuntius est vox predicatoris: qui clamat quotidie ex parte dei personis: ꝙ ꝑ p.rent se ad mortem: ⁊ qua hora non pu tatis filius hominis veniet Mat. 24.s. ad hoc iudiciū mortis. Secūdus nuntius est exemplum alioꝝ: qui quotidie mo riuntur: ex qua morte deus citat animam occulte homini interius suadendo: vt quid moraris: prepara te. Vnde videtur homi nibus loqui mortuus dicens. Memor esto iudicij mei. Sic enim erit ⁊ tuū. Mihi heri ⁊ tibi hodie. Eccli.38. Sed diabolus mul tos decipit: sicut decepit primos paren tes dicens. Nequaꝗ̄ moriemini: cum ta men nullam excusationē habeamus. Sed illi aliqualiter excusabiles videbantur: eo ꝙ nullum premortuum viderant. Sic er go videtur interius loqui diabolus in cor de iuuenis: dum videt alios mori: dicen do nequaꝗ̄ morieris tu.

Tertius nuntius peremptorius est infir mitās: dolor capitis: etiam febris. Ad pri ma duo citatoria homo est contumax com muniter: sed etiam quidam. sunt ꝯtuma ces' ad tertium: quia licet infirmentur: nō curant confiteri: nec communicari: nisi in fine: quādo homo vix loqui potest. Postꝗ̄ vero anima peccatoris est coram christo si anima confitetur accusationem dia boli. nec aliter respondet: statim mittitur ad furcas inferni. Si vero negat: vel dicit domine verum est: sed feci ꝑnitentiam. tunc Christus vocat testes. Et quia vnus testis non sufficit de iure ciuili. vt in.l. iu rsiurandi. C. de testibus. vbi dicitur Sanci mus vt vnius omnino testis responsio nō audiatur: etiā preclare curie honore presul geat. Que lex est approbata de iure diui no. Deutero no.29. Non stabit testis vnus contra aliquem: quicquid illud peccatū vel facinoris fuit: sed in ore duorum vel triū testium stabit omne verbum. Ideo in hoc iudicio erunt tres testes.

Primus erit cōsciencia peccatoris: in qua scripta sunt omnia peccata: etiā bona ope

ra facta tanq in quodam processu vel instrumento. Auctoritas. Cum gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciant. Eiusmodi legem non habentes: ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum. Ro.2. Dic practice. Quomodo christus dicet: videamus instrumentum cõscientie ⁊c. Deinde dicet. Audiamus aliaz testez si cõcordat cum primo. Et hic erit angelus bonus qui semper fuit custos hois ab ortu natiuitatis. iuxta illud ps. Angelis suis dedit mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Iste autẽ testis ẽ: vz quicquid boni vel mali homo facit. Et iste est testis de visu: ⁊ nõ de auditu: ⁊ ẽ omni exceptione maior. Illi dicuntur omni exceptione maiores: qui repelli non possunt aliqua exceptione. Glo. ⁊ docto. in. c. i. De consanguini. ⁊ affinita. ⁊ Glo. in. §. Item verborum institu. de vtilibus stipulatio. in verbo idoneos. Dic practice quomõ christus interrogat angelum: quia dominus interrogat iustum ⁊ impium. ps. Qui respondet domine verum est: q talis fecit talia ⁊ tanta: ⁊ tot peccata: sed fecit condignaz penitẽtiam ⁊c. vel non fecit penitentiã ⁊c. Hec probãtur Mat. 18. De illo seruo qui cum recepisset remissionem decem milium talentorum a domino suo: noluit remittere conseruo suo debitum centum denariorũ: sed suffocabat eum dicens. Redde quod debes. Dicit textus ibi. Videntes aũt conserui eius que fiebant contristati sunt valde ⁊ venerunt ⁊ narrauerunt domino omnia que facta fuerant Mat. 18. Conserui. i. angeli. Tertius testis maior alijs erit ipse xps iudex. Auctãs. Ego suz iudex ⁊ testis: nec Papa nec imperator ⁊c: sed christus sic ex auctoritate excellentissima sua ⁊c. Patet ergo quomodo in hoc mortis iudicio fit processus ordinarius. Ergo vt supra dictum est memor esto iudicij sui. i. mortis. Sic enim erit ⁊ tuuz. Mihi heri ⁊ tibi hodie. Eccli. 38.

¶ Circa sm ⁊c. s. de quibus ratio redditur Et fit discussio siue inquisitio in illo iudicio vt nos aulsemus nos ipsos: sicut ⁊ q habet reddere rationem regi sub pena capitis auisat se ⁊c. Nota ergo q in isto iudicio debemus. primo reddere rationem de omnibus cogitationibus: id caueas quas cogitationes habes. Secũdo de omnibus desiderijs. Tertio de omnibus verbis etiã ociosis. Mat. 12. Dico vobis q de omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij. Item de quolibet aspectu: ⁊ de omnibus actibus omnium sensuum corporis: ⁊ non solum de malis: sed etiam de bonis operibus. Et hoc probat Eccles. 12 Cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato siue bonum siue malum sit. Nota sine bonum. Ratio est: quia solum deus nõ vult a nobis q bona faciamus: sed etiam q faciamus bona bene. Potest enim bonum fieri male ⁊ bene. Et malum male ⁊ bene fieri potest. Pone exemplum de omnibus ⁊c. Bonũ quidem male: puta quando fit aliquid de genere bonorum: tñ cum malo fine: puta elemosynam ad finem vaneglorie: vel luxurie ⁊c. Sic si facis filium religiosum ad finem vt fiat abbas: vel facis filium tuum clericum vt fiat abbas: vel facis filium tuum clericum: vt fiat episcopus. Sic si iudex dans iustam sententiam: ex timore vindicte: vel rancore vel odio ⁊c. Tunc facit bonum male. Bonum autem fit bene: quando fit aliquid de genere bonorum cum bona intentione: ⁊ cum bono modo: quia fit quãdo oportet: ⁊ vbi oportet: ⁊ quomodo oportet: quia opus ad hoc vt sit virtuosum requirit tria. s. modum: speciem: ⁊ ordinem. Species denotat substantiam operis: ordo denotat intentionẽ agentis. Modus vero denotat congruitatem actionis. Malum vero male fit: quando actus sm genus suum est malus: ⁊ fit cum mala intentione: ⁊ malo modo: puta homicidium: vel fornicationem: ⁊ huius: que ita sunt secundum se mala.

Malum autem bene fit quando aliqs punitur a iudice exigente iustitia et seruato ordine iudiciario et ceteris que sunt necessaria. Uult ergo a nobis q faciamus bonū: vnde auctoritas. Qd iustū est exequaris. Deut.16. Et ideo etiā bona in iudicium deducentur. nam ingret deus ab aīa. Videamus ista bona opera cū qua intentione fecisti: et qūo. Et ideo si aliqua bōa fecisti cū mala intentione dānaberis. Item hoc est verum d psonis puatis. Sed psone publice sicut sunt dñi et prelati hñt reddere rōnem durissimam etiam de subditis. Ideo dicit apostolus. Obedite ppositis vestris et subiacete eis: ipsi enim puigilant quasi rōnem de aiab' vestris reddituri Hebr. vltimo. Et si quidem bene reddiderint q fuerunt solliciti de subditis: duplici honore digni erūt: aliogn grauissime punient. Iuxta illud iudicium durissimum fiet his qui psunt. Exiguo enim conceditur mĩicordia: potentes aūt potenter tormenta patientur. Sap.6. Fili si aliqua bona fecisti cū mala intentione dānaberis. ps. Cum accepero tps ego iustitias iudicabo. Nota accepero tempus s. vite: qr tempus vite nobis deus accōmodat vt bene illud expendamus: qd si male dimidiat illud tempus. sicut facit cōmodator vel locator: si comodatarius vel conductor re cōmodata vel conducta malo vtat vt dicit tex. in .l. edem. C. locati. Ibi in male in re locata versatus es. ps. Uiri sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos. Nota Iustitias iudicabo .i. bōa opera cōdemnabo: iudicare hic: accipitur in malā ptem. Sicut Io.5. Et procedent qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt in resurrectionē iudicij .i. dānationis. Pz ergo q etiam de bonis operibus etiaz fiet discussio in iudicio isto: et concordat auctoritas noui testamēti. 2. Cor.5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpi: vt recipiat vnusqsqz prout gessit: siue bonum siue malum. Remediuz est ergo q reddatis rōnes vestras magistris rōnabū. b'. Deus enim ordinauit magistros rōnales .s. cōfessores quibus dedit potestatem audiēdi rationem operum vestrorū et absoluēdi vos. Mat.18 Quecūqz ligaueris sup terrā erit li. et i celis. Et quecūqz sol. sup ter. er. solu. et in celis. Itez Io.20 Quorum remiseritis peccata remittent eis: et quorum retinueritis retenta erunt. Ante q deus fieret homo: non ordinauerat istos magistros rōales: sed volebat ipsemet audire rōnem: et ideo nō poterat aliqs absolui nisi a deo imediate. Et qa deus erat valde rigidus tunc. Unde dicebatur deus vltionū dñs etc. Ideo nullus poterat sibi sufficientem rōnem reddere: et per consequens nullus intrabat paradisum. ps. Quis est homo qui viuet et nō videbit mortem etc. Est etiam aliud remediū s. q faciat vnusquisqz sibi amicos de mamona iniquitatis etc. Luc.16. Postq vero deus factus est homo dedit potestatem istam hominibus. Sicut ergo ille qui reddit rationem magistris rationalibus est securus coram rege sic et hic. Unde quando xps dicit i iudicio aie. Redde rationē etc. Poterit tunc anima respondere. Domine iaz reddidi magistro vestro rationali: et xps remanet contentus et non damnat eum.

¶ Circa tertium q est sententialis diffinitio. Nota q postq iaz xps audiuit testimonia testium: et discussio siue inquisitio predicta diligenter est facta: tunc profert sententiaz sm merita anime. Nam si fuit bone vite et fecit penitentiam condignam de peccatis cōmissis. Tunc leta fronte dicet xps homini. Euge serue bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis supra multa te constituam: intra in gaudiū domini tui. Mat.25. Nota in pauca .s. in penitentia: que est modicum quid respectu glorie vite eterne. Ro.18. Non sunt condigne passiones huius tēporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Si autem fuit male vite tunc xps voluet se ad patriarchas et dicet eis. Uos patriarche vultis hunc in societate vestra: Respondēt. Nō domine. Nos enim fuimus misericordes et iste crudelis sicut diues epulo. Et postea dicet prophetis. Et vos prophete vultis istuz. Domine non: nos fuimus deuoti et iste indeuotus etc. Et vos apostoli. Absit dñe. Nos fuimus charitatiui et iste sine charitate: vsurarius. fur. vel pirata: vel latro etc. Nec voluit tenere consilium nostrum faciendo sibi amicos de mammona iniqtatis vt recipiant eū in eterna tabernacula. Luc.16.

Et vos martyres: Nō domine: q2 nos fuimus patientes: ꝛ iste impatiens ꝛ vindicatiuus. Et vos ꝯfessores: Nō dñe. nos fecimus pniam: ꝛ iste fuit impenitens. Et vos virgines: Nō domine. Iste fuit luxuriosus corruptus. Tūc dicet christus demonibus. Seruū inutilem eiicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ stridor dentium Mat. 20. Remedium ergo est vt homo euadat istam sententiam dānationis in iudicio mortis: qꝫ hō vacet in operibꝫ misericordie. ps. Iocundus homo qui miseret ꝛ cōmodat: disponet sermones suos in iudicio: quia in eternū nō cōmouebitur. Nota .n. iudicio. s. particulari mortis ꝛ etiā vniuersali Mat. 25. exēplum. Dedistis mihi manducare ꝛc. Et hoc ē qđ dixit xp̄s qꝫ debemus facere nobis amicos de mamona iniquitatis ꝛc Luc. 16. Patet ergo sententialis diffinitio. Videamus mō executionē. ❡ Circa quartū ergo. s. modū quo fit ista executio late sniē. ponit xp̄s Luc. 16. vbi dicit. Factū est aūt vt moreref mendicus ꝛ portaref ab angelis in sinū Abrae. Mortuus ē aūt diues ꝛ sepultus ē in inferno. Vbi primo ponit executionē sententie late pro iusto. Secundo pro damnato. Naꝫ si snia ferf pro iusto ꝯ demones accusantes: tunc angeli accipiūt animam cum magna reuerentia ꝛ portant in paradisum cū magnis laudibus ꝛ canticibus. Nota exēpluꝫ Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 15. De anima Seruuli paralytici: in cuius transitu audite sunt laudes angeloꝝ in celo ꝛc. Dic exēplum. Et interduꝫ ipse auctor vite Iesus xp̄s dignaf venire ad ꝯfortandum animam. Sicut pꝫ de Tarsilla: que vt refert idem Grego. in. 4. dialogoꝝ amita beati Grego. c. 17. cum venisset ad mortē Iesum venientem videns cum magna animaduersione cepit clamare dicēs circūstātibus. Recedite: recedite. Iesus venit. Cūqꝫ in eū intenderet quem videbat: sancta illa anima est e corpore egressa: tantaqꝫ subito fragrantia miri odoris aspersa est. vt ipsa quoqꝫ suauitas cunctis ostenderet illic auctorē suauitatis venisse. Hec Greg. Cōmuniter tñ angeli ducunt animā ad gloriam. Vnde Exo. 23. Ecce ego mittam angelum meū qui precedat te: ꝛ custodiat in via ꝛ introducat ad locum quem paraui.

❡ Scđo christus ponit practicā fm quam fit executio sententie circa practicam ꝯdēnatorie. dum dicit. Mortuus est aūt diues: ꝛ sepultus est in inferno. Nota Sepultus ē: quantū ad animā: q2 corpus nō fuit sepultum in inferno. Anima ergo sepelif in inferno: iuxta modū fm quem corpus honorabiliter sepelif in hoc mundo. In cuius corporis sepultura tres principales cerimonie fiunt.

❡ Prima qꝫ aliquis amicus vel scutifer vadit ad ecclesiam vt sepultura aperiatur: ꝛ sacerdotes pparentur: ꝛ fit cōmotio a clericis ꝛc. Idem fit de sepultura anime: qñ aliquis malus diues vel peccator est ad mortem: diabolus qui eum tentauit cognoscens naturaliter horam mortis: subito vadit ad principem inferni. s. luciferuꝫ d. Domine: talis diues: vel religiosus: vel clericus tenuit malam vitam: ꝛ modo est in articulo mortis. Ideo necessitate ꝛc. Et sic fit magna cōmotio: ꝛ quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas. Infernus subtus ꝯturbatus ē in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gigantes. i. demones Isa. 14.

❡ Secunda cerimonia que seruaf in sepultura corporis ē: q2 sacerdotes ꝛ clerici cantando Requiem eternā ꝛc. Suscipiat te xp̄s qui vocauit te ꝛc. portant secum corpus precedente signo crucis: ꝛ parentes ꝛ amici cum fletibus sequunf. Ita fit de anima damnata: que portatur a demonibus sed vociferando ꝯfusibiliter: ac si esset grex porcoꝝ precedente signo luciferi. i. circulo. ps. xi. In circuitu impij ambulant. Ideo dicit scriptura. Vir qui errauerit a via doctrine. i. a penitētia: in cetu gigantium commorabif Prouer. 21. Et nota qꝫ demones sunt in hoc ministri dei. Sicut ꝛ iudices sunt ministri dei in eo qꝫ faciunt mori malefactores. Iuxta illud Minister enim dei est vindex in iram ei qui male agit Ro. 13. Vñ Hierony. et habef in decret. 23. q. 5. Non solum homines ministri sunt: ꝛ vltores ire dei his qui malum operanf: sed ꝯtrarie fortitudines: que appellanf furor ꝛ ira dei. Glo. ꝯtrarie fortitudines. i. demones ꝛc. Nota exēplum de demone exterminatore egypti: iuxta illud ps. Misit in eos iram indignationis sue: indignationem ꝛ iram ꝛ

tribulationem:immissiones per angelos ma/
los.ps.77.
¶Tertia cerimonia est:q2 fm suum sta/
tum z ɔditionez daſ sibi sepultura in eccle
sia iuxta cornu altaris: vel in choro vel in
capella vel alibi. Ita sit de anima in infer
no. Jam sunt ibi sepulchra pro supbis non
plena terra sed igne inextinguibili. Unde
ais supbi colligeſ sicut fascis z mitteſ in
sepulturam superboꝝ:auari in sepulturam
auaroꝝ:luxuriosi luxuriosoꝝ. Et sic d alijs.
Isa.24. Cōgregabunſ cōgregatione vni/
us fascis in lacū z claudenſ in carcere zc̃.
Item Mat.13. Colligite primū zizania z al
ligate ea in fasciculos ad cōburendū. De
quibus Dauid Sepulchra eoꝝ:domus illo
rū in eternū.ps.48. Sepulchra eoꝝ.s.dā/
natoꝝ:z de nullo alio sepulchro pōt intel/
ligi:q2 alia sepulchra nō sunt eterna:sed se
pulcha inferni:sic. Ideo amore dei caueа/
tis ne eligatis sepulturam in vestro testa/
mēto.i.in vestra vita. Qui enim aliqs eligit
malā vitam eligit sepulturam sibi:z firmaſ
morte. Ergo diligenter attendatis vt sitis
pparati ad istum tertiū aduentū. Si enim
paterfamilias sciret qua hora fur veniret:
vigilaret vtiqz z nō sineret pfodi domum.
suā. Et vos estote parati:q2 qua hora non
putatis filius hominis veniet Luc.12. Et
loquiſ ad litterā de hoc aduentu xpi ad
mortē. Et ɔcordat inuitatoriuz huius Do
minice dicens. Surgite vigilemus : venite
adoremus:q2 nescitis horā qn dns veniet.
De.4°.aduentu dni ad iudiciū vniuer
sale. Uide dnica prima aduentus. Sermo
ne qui incipit Benedictus qui venit in no
mine dni:z dnica.2.aduētus. Sermone q
incipit Erunt signa in sole:luna:z stellis zc̃.
Deo gratias amen.

¶Dnica.4.aduentus sermo de homine
vz quid sit homo. Sermo.8.

U quis es.
Jo.i. Sermo erit de homi
ne ad inuestigandū quid
sit homo. Quia multi igno
rant, sc. Unde versus.

Forma fauor ppli feruor iuuenilis opesqz.
Subripuere tibi noscere quid sit homo.
Nam si oia alia cognosceremus z hoc solū
ignoraremus:parum sciremus:z nihil esset
vtile. Et oia peccata ex huius ignorantie
fonte procedūt. Et nota q interrogaſ ho/
mo in verbis ppositis:de substātia: q2 re/
latiuū quis:est relatiuū substātie. Nō autē
de qualitate:tu qualis es:vel de quātitate
tu quantus es. Unde z papa z iperator de/
berent rndere: homo sum. Salutet prius
virgo Maria. Pro introductione materie
predicande.quero quid est hō:eo q ad
questionē in themate ppositam qlibet ve
strum rnderet:sum homo. Ideo sciendum
nobis est:qd est hō. Circa quā questionē in
uenio duas diffinitiones. Prima ē phy si/
ca sed defectuosa. Scda ē theologica z p/
fecta. Prima ergo diffinitio homis scdm
phm est ista. Hō ē animal rationale mor
tal e. Hec siqdem diffinitio habet tres de
fect9. ¶Prio q2 deficit sibi vniuersalitas:
q2 diffinitiuo dz cōpetere oibus suis sup/
positis:sed hec diffinitiuo nō competit xpo
nec virgini Marie:nec beato Johāni euā
geliste:qui fm opinionē aliquoꝝ magnoꝝ
doctoꝝ est in paradiso in aia z corpore.
Isti eniz lz sint hoies tn̄ nō sunt mortales:
nec etiā cōpetit oibus hominibus: z ma/
xime beatis post corpoꝝ resurrectionem.
Defectus aūt iste processit ex ignorantia
phoꝝ:qui non crediderant hoiem totum
aliqn posse esse imortalem:q2 nō viderunt
hoiem:nisi fm huius mortalitatis statum.
Sicut dicit Anselmus z tāgit S. Tho. in.4.
sen.di.44.q.2.ar.i.ad primum. Ubi etiā
subdit dicens. Uel dic q fm phm.8.me/
tha. q2 differentie essentiales sunt nobis
incognite:vtimur qnqz differētijs acciden/
talibus ad significandū differētias essen/
tiales:que sunt accidentaliū cause. Unde
mortale nō ponitur in diffinitione homis:
quasi ipsa mortalitas ad essentiam homis
ptineat:sed q2 illud qd nunc cā passibilita
tis z mortalitatis fm psentem statum.s.cō
positio ex ɔtrarijs est de essentia hominis.
Sed tunc non erit causa eius ppter victo
riam anime super corpus. S. Tho.
¶Scds defectus est q: ista diffinitio nul/
lam facit mentionem:nisi de causa materia/

li ꝛ formalis:sz de causa effectiua ipsius hominis que ē deus:nihil dicit. Quia phī nō intellexerūt creationē:imo dixerunt. q ex nihilo nihil fit ꝛc̄. Qis adt perfecta diffinitio dz cōprehendere oēs causas rei diffinite:qꝛ perfecta ratio vniuscuiusqꝫ rei colligitur ex oībus causis eius.

¶ Tertius defectus:qꝛ nō facit mentionē de causa finali ipsius hoīs.s.de beatitudine. Nec mirū:qꝛ cognitio phoꝝ nō tantū ascēdit. Licet.n.eoꝝ cognitio ascēderet vsqꝫ ad septimū celum vel nonū quod vocaverunt primū mobile:tñ ad celum qđ est beatitudinis.s.empyreū nō peruenit. Et sic nō cognouerunt beatitudinē hoīs quo ad locum. Sz nec etiam quo ad seipsam cognouerunt:nec etiā quo ad gloriam corporis: vt dictū est supra in primo defectu diffinitionis:qꝛ beatitudo hoīs pfecta cōsistit in diuine essentie visione:que sicut p ppꝛia naturalia acqri nō potest.ita nec p ppꝛiū intellectū pōt itelligi:vt notat Tho.i.2.q.62.ar.i.2.q.5.ar.i. Vñ cognouerunt phī beatitudinē hoīs generalē homini:que cōsistit in operari fm perfectam virtutē:que tñ beatitudo impfecta est. Vide Tho.i.2.q.3.ar.6.2.q.4.ar.5. Sed ad pfectam beatitudinē nō ptingit oculus phī.i.Cor.2. Oculus nō vidit nec auris audiuit ꝛ in cor hominis nō ascendit:que pparauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Hec ille.

¶ Est ergo alia diffinitio theologi pfectior de hoīe dicens. Qđ homo est creatura rationalis:ad beatitudinē ordinata. In qua diffinitione exprimit quelibet cā hominis. In eo enim qđ dicit rationalis ondit causa formalis. Differētia enim vltima cōstitutiua hz se ad genus ꝛ differentias pcedentes. Sicut forma ad materiā. Per hanc ergo causam formalē hō differt a brutis ꝛ ab angelis:qꝛ angelus nō est rationalis: sz intellectualis. Nam rōnalis dr̄ homo:qꝛ p discursum accipit cognitionē de rebus.s. p nota ad ignota.s.rōnando:sillogizando: disputando: ꝛ per effectus cognoscimus causas: ꝛ ecōuerso. Angelus vero sine discursu simul intelligit effectū ꝛ causam. finē ꝛ principium. cōclusionem ꝛ pmissas. Vñ ex hoc pꝫ q defecit Porphirius:qñ dixit:q nos ꝛ dīj sumus rationales:sed mortale additū separat nos ab illis. Hoc idē qꝫ Porphirius videt sensisse Greg in home. epipha. Ubi vocat angelum rationale animal. Sz dic. Qđ ideo dicitur animal: nō q sit corpus ex anima ꝛ corpore:sed ex eo q habet virtutem cognoscendi sensibilia:nō tamen per modum sensibilem sed intellectualem. fm Tho.in.2°.sen.di.8. arti.i.

¶ Causa vero materialis tangitur cum dicit Homo: ꝛ de terra formatus est Gen̄.2. Formauit igit deus hoīem de limo terre.

¶ Causa vero finalis tangitur cum dicit Ad beatitudinē ordinata. Nō autem ad diuitias:nō ad aliud terrenū. Ro.6. Nūc vero liberati a peccato serui aūt facti deo: habetis fructum vestrum in sanctificatiōē: finem vero vitam eternam. Hebr.i3. Non habemus hic ciuitatem manentē:sed futuram inquirimus. Patet ergo vna diffinitio hoīs de qua huc vsqꝫ speculatiue locuti sumus.s.de hoīe quantū ad substantiā: nūc vero loquamur de diffinitione hoīs moraliter.s.quantū ad qualitatē. Et queramus moraliter:quid est hō: Ad hanc qōnē. Si tu interroges me. Quid ē hō:vl tu qs eē: Rñ°.quadrupliciter fm quadruplicē causam in diffinitione positam.

Primo fm causam efficientē:hō est aīal: ꝛ ppter hoc dz se prudenter humiliare.

Scđo fm causā formalē:hō est aīal cōuertibile:ꝛ ppter hoc dꝫ deo firmiē adherere.

Tertio fm causam materialē: hō est aīal corruptibile:ꝛ ppī hoc dz dolēter plorare.

Quarto fm causā finalem:hō est animal btificabile:ꝛ ppter hoc dz ardēter sperare.

¶ Primo ergo ꝛc̄. Nam quia homo ē creatura:ideo est defectibilis ꝛ peccabilis. Ro.8. Vanitati enim creatura subiecta ē. Pro huius ratione intelligenda:est notandum:q ipsi homini est quasi naturale q sit animal peccabile: ꝛ defectibile. Ratio est:quia naturaliter quelibet res redit ad suū principium materiale ꝛc̄. Vide supra dñica.ij.aduentus sermone qui incipit Scitote qm ppe est regnū dei.parte.i. Ex hac ergo ratione sequit q nō solum hō ē peccabilis creatus a deo:sz ēt angelus. De quo vide in sermonibus d pctis in genere ar.i.smone.ij. in introitu. Ex hoc ergo dz se

humiliare. Sicut enim se debet humiliare seruus: qȝ ē obnoxius seruituti: que est vilis sima res. sic paup͂ ꝑ ꝓpter paupertatem. Unde magna abusio putat̄ in paupere su perbia. Un̄ Eccli.25. Tres species odiuit anima mea ꝛ aggrauor valde anime illoꝝ. Pauperem superbū: ꝛ diuitem mendacē: ꝛ senem fatuum: ꝛ insensatum. Sic ꝛ vilitas ꝯditionis est causa homini se humiliandi. Quāto magis ergo potētia ꝛ inclinatio ad peccandū debet hominem humiliare: cum nihil sit in reꝝ natura vilius peccato: Rō est: qȝ nihil magis distat a deo q̄ peccatū. Declara hāc rationē ꝛc̄. Ex quo sequit̄ q nihil sit in reꝝ natura vilius peccatore: q seruus ē peccati. Jo.8. Qui facit peccatū seruus est peccati. Et in.l.fi. C. de sen. passis. Libidinuȝ oīumq̄ vitioꝝ seruo. Ubi etiam Glo. hoc notat. Si ergo seruus alicuius ho minis dȝ se humiliare: qȝ ē subiectus iugo seruitutis. que ē vilissima conditio: quanto magis dȝ humiliari s͂uus peccati actu vel potentia: Sic ꝛ ratione paupertatis dȝ se peccator humiliare. Nihil enī pauperius peccatore. Nota hic ꝯtra superbos: qui nō ꝯsiderant se nec cognoscunt vilitatem hu mane ꝯditionis. Jer.ij. Quā vilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et hoc etiam pȝ ex loco: qui dȝ ꝓportionari locato. Uilior aūt locus qui sit in vniuerso est infernus: ꝛ ratione fimus: ꝛ rōne fetoris ꝛc̄. In quo peccator dignus est poni ꝛc̄. Uide in s͂mo nibus de peccatis in genere ar.i. s͂mone.i. pte.4. Cōtra aūt illos qui supbiunt dicit̄ Apo.3. Dicis q diues sum ꝛ locupletatus ꝛ nullius egeo: ꝛ nescis qȝ tu miser es ꝛ miserabilis ꝛ pauper ꝛ cecus ꝛ nudus.

¶ Scd̄o est animal ꝯuertibile: ꝛ hoc ex ꝯsi deratione cause formalis: que ē anima rō nalis. Cum enim hō sit animal siue creatu ra rationalis: consequenter per discursum intelligit: vt s̄. dictū est. Et ideo nō instanti intelligit: sed ratiocinando. Ratio aūt pōt adherere vero ꝛ falso. Un̄ ꝛ ante electionē ꝛ post: potest ratio mutari de vero ad fal sum: ꝛ ecōuerso. Cum ergo actus volūta tis sequat̄ actum intellectus. ideo sicut ra tio ꝛ intellectus hominis nō adheret vero ꝛ falso immobiliter sed mobiliter. ideo potest cōuerti de vno ad alterū. Et hoc ve rum est. donec homo viuit in corpore: sed post mortē ita adheret bono vel maloq̄ in cōuertibilis est. Sicut ꝛ angelus post ca sum: qȝ vt dicit Damasc. hoc est hominib᷒ mors: quod in angelis casus. De hoc vide Tho. par.i.q.64.ar.ij. Un̄ Grego.25. di.c. Qualis hinc quisq̄ egredit̄: talis i iudicio ꝓsentatur. Item Eccles.xi. Si ceciderit li gnū ad austrū vel ad aq̄lonēȝ: in quocūq̄ loco ceciderit ibi erit. Si aūt queris quare homo est ꝯuertibilis dum viuit: nō autem post mortem: Uide qd̄ scripsi in de pecca tis in genere ar.3. s͂mone.9. vbi agit̄ de eter nitate pene infernalis: parte.2. Et ꝓpt̄ hoc dȝ homo deo firmiter adherere: ipsum ar dēter amando. Et hoc tū ꝓpter beneficiū qd̄ recepit a deo: qui fecit eum creaturam. nō q̄dem habentē solum esse: nec solū esse ꝛ viuere: nec esse viuere ꝛ sentire: sed etiam intelligere in quo cōicat cū angelis: tū etiā vt diligendo deū ꝯsequat̄ homo quandaȝ imobilitatem sicut ipse deus imobilis est: ꝛ amor est virtus vnitiua ꝛ conformatiua amantis ad amatū. Sic ergo q diligit mū dum est in continuo motu: sicut ꝛ mundus semꝑ mouet̄. Greg. Qui labenti innit̄: ne cesse est vt cū labente labat̄. Unde versus. Omnia ꝑtereunt: preter amare deum.

¶ Tertio homo est animal corruptibile ꝛ mortale ex ꝯsideratione cause materialis: qȝ de humo factus est: vt dictū est supra. Nō tū intelligas q solū de terra sit factus homo: sed de quattuor elementis. Scriptu ra aūt loquens de materia corporis huma ni: nō facit mentionem nisi de terra ꝛ aqua dum dicit. Formauit igit̄ deus hominē de limo terre. In limo aūt est terra ꝛ aqua: cō glutinans partes terre. Non aūt facit scri ptura mētionem de aere ꝛ igne. Et huius ratio est: quia lȝ sit homo cōpositus ex q̄t tuor elementis: tū ideo de aere ꝛ igne men tionem nō facit: quia minus abundant in quantitate in corpore hominis q̄ terra ꝛ aqua. Et etiā quia in tota rerū perductio ne: de igne ꝛ aere que sensu nō percipiunt̄ a rudibus mentionem nō facit scriptura: que rudi populo loquebat̄. s͂m Tho. pte.i. q.100.ar.i. ad quantum.

¶ Si aūt queris: quare aer ꝛ ignis minus abundant in corpore humano q̄ terra ꝛ

aqua: Ratio est: quia ignis et aer sunt maioris virtutis in agendo. Unde si etiaz ſm quantitatem in corpore humano abundarent: oia ad se traherent alia: et non posset fieri equalitas cōmixtionis que est necessaria in compositione hois. Hec notat Tho. vbi supra in responsi. ad. i. ar. Et ex hoc patet ratio: quare homo est corruptibilis: qa est compositus ex materia quattuor elementorum que cum sit affecta qualitatib9 contrar. s. siccitate et humiditate: frigiditate et caliditate. ad modum quattuor inimicorum semp sunt in continua pugna: ex quorum discordia soluitur corporis armonia. Secus autē est de corporibus celestibus: quorum materia non est de quattuor elementis: nec est illa materia in potentia ad aliā formaz etc. Et ex hac rōne debet homo dolenter plorare. cogitando qꝫ debet corrūpi et mori: in cuius mortis die valde angustiabit. Et hoc est valde vtile hoi. Vñ Eccli. 7. In oibus operibus tuis. memorare nouissima tua: et in eternū non peccabis. Nota Nouissima: duodecim nouissima cōcurrunt in die mortis. sex. s. corporis et sex anime: que sunt diligenter memoranda.

¶ Primo ergo cogita: qꝫ tunc perdes vitam corporalem quā sup oia diligis et quā nunquam recuperare poteris pro toto mūdo. Ps. Spūs vadens et non rediens. Item alibi. Qm̄ spūs pertransibit in illo et nō subsistet: et non cognoscet amplius locum suum. Ideo despice vitam istam: nec tantum eaz diligas sed plange.

¶ Secūdo qꝫ nudus sepelieris: nec vestiēt te de auro: nec de serico: nec cū iocalib9 etc. Sed vnū triste linteamen vel saccum tecū portabis. Consanguinei vero interim qꝫ hō moritur pquirunt pecuniam et iocalia etc. Vide in sermonibus quadragesimalibus de penitentia. Ideo despiciantur diuitie p quibus tm̄ laboras: qa tūc deserent te. Ps. Dormierunt somnū suū: et nihil inuenerunt viri diuitiarū in manib9 suis. Igit̄ plora.

¶ Tertio qꝫ oēs amici te deserēt: solū associabunt te vsqꝫ ad foueā. Ad hoc facit exēplum. qđ legitur de tribus amicis in hystoria Barlaam etc. Ideo non facias incōuenientiam aliquaz pter amicos ↄtra deū: qa deus nunquam derelinquet te etc.

¶ Quarto quomō ponit̄ corp9 in fouea et quō calcatur. Ideo non supbias quātūcūqꝫ sis potens et gloriosus etc. Eccli. x. Quid superbis terra et cinis? Nota practice. Si quis aperiret sepulturam Pape alicuius mortui: vel alicuius regis. et colligeret puluerem totius corporis sui in planta manus posset dicere alijs. Ecce pp. etc. Ecce rex etc. Et ideo non cures de officijs et dignitatibus.

¶ Quinto quomodo corpus in fouea corrodit̄ a vermibus et serpentibus. Eccli. x. Cum morit̄ homo hereditabit serpētes et bestias et vermes etc. Nota practice. quando homo facit testm̄ relinquit heredem filium qui est hērs bonorum: sed corporis sunt heredes vermes: aie vero diabolus: si ē malus homo: vel deus si est bonus. Nota de illo mercatore: qui cum inuitaretur ab aliquibus facere testm̄ dum esset in extremis: dixit. Quid opꝫ? Relinquo bona mea filio meo. et aiam diabolo etc. Debebat addere vnum: et corpus vermibus. Et ideo si ista bn̄ cogitaueris: dices O miser. Ego suz coquinarius vermiuz: quibus ita delicate cibaria paro etc. Et sic fugies delicias corporis.

¶ Sexto cogita quātus est dolor in separatione aie et corporis: qđ potes cognoscere ex dolore qui sentit̄ propter separationem vnius membri.

¶ Septimo cogita qñ tu morieris: quomodo multi demones erūt in camera tua etc. Ps. Inhabitabunt et abscondent: ipi calcaneum meum obseruabunt.

¶ Octauo qñ aia separat̄ a corpore statim ducitur ad iudicium coram xp̄o: q interrogabit te etc. Nullus pro te respōdebit: nisi bona opera. Apoc. 14. Beati mortui q in do. mo. amo. iam di. spūs vt re. a la. su. Opa enim illo. se. illos.

¶ Nono cogita de sententia que dabitur irreuocabiliter: nec erit locus appellatōis. In hoc enim mūdo bene potest appellari a sententia dei: qꝛ sunt due eius curie. s. iustitie et misericordie. Unde appellat̄ a sniia lata in curia iustitie ad curiā misericordie: que est maior. Sic fecit Dauid dicens. Miserere mei deus: ſm magnam misericordiā tuam. Sed post mortez nō est nisi curia iustitie. et ideo non datur locus appellatōis. Vide in feria in rogationibus sermone g

Item in clerico: put sapiens consilium ecclesie ordinauit in decretis et decretalibus. Illud est medium: facere plus vel minus est extremum. Item de laicis coniugatis put sapiens apostolus ordinauit. i. Cor. 7. Uxori vir debitum reddat. Similiter et uxor viro etc. Item vir debet diligere uxorem sicut christus ecclesiam Ephe. 5. Uxor autem debet obedire viro sicut sibi subiecta. Sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui Gen. 3. Intellige in his que non sunt contra deum. Item debent nutrire prolem: instruere et disciplinare etc. Item de aliis omnibus hominibus mundi put sapiens deus ordinauit. s. precipiendo per mandata decalogi etc. Nisi enim homo decipitur si vult istud medium per se determinare: quia vt dicit Grego. in decre. 41. di. Sepe vitia se ingerunt et se esse virtutes mentiuntur: vt tenacia parsimonia: effusio largitas: crudelitas zelus iusticie: remissio. Pietas: velit videri. Et ideo dicit put sapiens ordinabit: patet diffinitio virtutis. Modo ad propositum: scriptura sacra dicit de christo. i. Cor. i. Nos predicamus christum, dei virtutem et dei sapientiam. Si ergo virtus consistit in medio: et christus est virtus. Ergo sibi conuenit esse in medio: et non in extremis vitiorum. Ideo iudeis stantibus in extremis vitiorum: potest dici. Medius vestrum stetit quem vos nescitis. Et patet thema. Allegorice et specialiter et sumus in materia: occasione huius verbi. Quesiui quotiens christus fuit in medio. Et inueni in euangelijs quod a natiuitate usque ad mortem quater fuit in medio: innuens quod quattuor sunt virtutes cardinales in quibus omnes alie includuntur.

Primo fuit in medio: in sui natiuitate: quando virgo ipsum pannis inuoluit et posuit in presepio in medio duorum animalium. s. bouis et asini. Auctoritas Abacuch cui reuelatum fuit hoc a deo patre: qui admirans de tanta christi humilitate dicit. Domine audiui auditum tuum et timui: consideraui opera tua et expaui: in medio duorum animalium cognosceris. Abacuch. 3. Nota Cognosceris: quia in dei puritate illa animalia ipsum cognouerunt. Hic ostendit nobis virtutem prudentie quod est dolositas: que excedit in nimio. Aliud extremum ipsarum est bestialitas significata per asinum. Ratio de primo: quia sicut bos cornibus ferit: ita aliqui dolosi vt mali aduocati et notarij percutiunt contra dolositatis modis inexquisitis. Ideo. i. Pe. 2. Deponentes omne mendacium: maliciam et omnem dolum et simulationes et inuidias et omnem detractionem: sicut modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite vt in eo crescatis in salutem. Secundum extremum est bestialitas in qua est parum de prudentia: quia tales nesciunt se aduisare: omnia credunt etc. Sicut fecerunt filij israel credentes senibus malis contra Susannam Dan. 13. Fatui filij israel non indicantes: neque quod verum est cognoscentes: condemnastis filiam israel. i. animam vestram. Et an de sequitur textus. d. Cui cum staret in medio eorum dixit. Sic fatui etc. Ideo ponamus nos in medio cum christo: per prudentiam et sagacitatem. Ideo scriptura Prouer. 15. Auris que audit increpationes vite. i. sermones: in medio sapientium commorabitur: quia sciet quomodo facere. Secundo christus fuit in medio: quando existens. 12. annorum ductus fuit a virgine in templum: dans exemplum nobis: et remansit in templo etc. Dicit textus. Et factum est: post triduum inuenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum: audientem illos et interrogantem Luc. 2. In hoc christus significat nobis virtutem iustitie: cuius extremitas de nimio est crudelitas: alia extremitas de parum est remissibilitas: in quibus extremis stabant tunc doctores legis: sed christus stabat in medio iustitie et equitatis verbi gratia: quidam doc. erant multum rigorosi adeo quod erant crudeles: patet de ordinatione facta de oblatione fienda deo postpositis parentibus: et permittebant parentes mori fame propter eorum traditiones. Unde christus reprehendit eos dicens. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam: et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis: quicunque dixerit patri vel matri munus quodcunque est ex me tibi proderit: et non honorificabit patrem suum aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram Mat. 15. Aliud extremum est remissibilitas: quia nesciebant punire magna peccata: propter amicitiam vel dona: vel diuitias: propter quas diuites corrumpunt iusticiam. In isto extremo stabat Hely sacerdos non puniens filios etc. i. Re. 2. Tales erant pha-

risei Mat.23. Ve vobis scribe et pharisei:
qui decimatis mentã et anetum et ciminũ
et relinquitis que graviora sunt legis. Iudi-
ciũ et misericordiã et fidẽ: et infra duces ceci
excolantes culicẽ. Camelũ aũt glutientes:
decimatis decimas datis vel accipitis. Chri-
sost. Sermo dabitur mentam etc. Glo. etiam
vilia olera et relinquitis .s. incorrepta q̃ gravio
ra sunt. Si negligantur. iudiciũ .i. discussio-
nes causarum: et misericordiã in pauperes et viduas:
et fidem in deum excolantes culicẽ .i. mino
ra subtiliter querentes: et glutiunt camelũ .i.
maiora sabricentes. Sic hodie sunt multi
presertim prelati eccl'i et dñi tpales: q stant in
isto extremo: q si aliqs laborat in die fe
sto ppter paupertatem: vel facit aliqd malũ
de minoribus statim irascuntur excõicãt etc.
Sed non puniunt clericos fornicatores: sy
moniacos etc. Similiter dñi tpales sunt in
isto extremo: qui amore mundi dimittunt
peccata maiora .s. blasphemias dei et sctõrum
et nullus punit: sed si de rege aliqs dixerit
malũ statim moriatur etc. Ecce crudelitas
et remissibilitas. simul etc. Ideo ponamus
nos in medio iustitie et pietatis et equitatis
cum christo. Et sic poterit talis dicere illud
Prover.8. Ego in viis iustitie ambulo in
medio semitarum iudicii.

¶ Tertio stetit xps in medio i civitate Na-
zareth. Nota q̃do xps fuit nutritus in civi
tate Nazareth. Sed qñ voluit incipere pre-
dicare et facere miracula incepit in Caphar
naũ. Qd audientes illi de Nazareth et fa
ma: qñ postea venit xps ad eos. Dixerunt
sibi rectores. Quãta audivim' facta i Ca-
phernaum fac et hic in patria tua etc. Luc.
4. Quibus rñdit xps in sñia. Non estis di-
gni. Rõ qa despiciebant eum et deridebãt
et dicebant. Vñ hoc q̃ filius fabri velit pre-
dicare. Ipsi aũt idignati voluerunt ipsum
precipitare: sed ipse fecit se invisibilem. Et di
cit textus. Iesus aũt transiens per medium
illorum ibat. Hic ostẽdit virtutẽ fortitudinis
cuius extrema sunt temeritas in plus: et pu
sillanimitas in minus. Inimici xpi volẽtes
ipsum precipitare erant temerarii: amici ve
ro xpi et parentes eius erant pusillanimes:
xps vero erat in medio .s. fortitudinis. Sic
aliqui nostrum sunt in extremo temeritatis
recipientes reddimus regis .s. dñicam diem

Unde deus divisit nobis tpus dans no-
bis sex dies et retinens sibi unam .s. dñicam
Et multi temerarii auferunt partem diei:
ideo veniunt in iram regis. Sic potest po-
ni exemplum de temeritate illorum: qui volũt
sumere vindictam de iniuriis sibi illatis: cũ
hoc sit officium dei. Ro.12. Mihi vindictã
et ego retribuam dicit dñs. Isti ergo tales
sunt temerarii usurpatores officii dei: q̃si
hẽret pro malo rex vel capitane': vel alius
officialis Si alius vellet usurpare dignita
tem vel officium suum etc. Sic et hic. Item
pone exemplum de illis q volunt oĩa iudi-
cia discere et disputare: cur hoc deus facit
vel illud: Item perscrutari ea que sunt fi-
dei: querentes rõnem etc. Aliud exẽpluz est
pusillanimitas vel timiditas illorum q timẽt
facere pniam dicentes. Si ieiunavero non
potero dormire etc. Ideo ponamus nos in
medio fortitudinis cum xpo: et tunc erimus
consolati et fortificati Dan.3. Angelus aũt
dñi descendit cum Azaria et sociis eius in
fornacem: et excussit flãma ignis de fornace
et fecit medium fornacis quasi ventũ roris
flantẽ et non tetigit eos oĩo ignis neq̃ con
tristavit: nec q̃cq̃ molestie intulit: fornax est
iste mundus plenus igne tribulacionũ: sed
quando aliqs est fortis in bonis operibus
tunc deus mittit angelum ad cõsolandũ
eos etc. Sicut legit' de multis sanctis mar-
tyribus. Nota contra illos qui ppter de-
tractiones et derisiones aliorũ dimittũt bo
nam vitam ex pusillanimitate etc. Cõtra ta
les dicitur in ps. Sagitte parvulorũ facte sũt
plage eorũ. Ideo apls. Fidelis deus est q
non patietur vos tentari supra id qd pote
stis: sed faciet cum tentatione etiam prove
tum ut possitis sustinere .i. Cor.10.

¶ Quarto xps fuit in medio duorũ latro-
num in sua passione Io.19. Crucifixerunt
eum et cum eo duos latrones hinc: et hinc
medium aũt Iesum. Nota invenitur q̃ vi
vens plus stetit in medio ante mortẽ: i quo
innuitur virtus temperantie cuius extrema
sunt: curiositas et austeritas latro a dextris
significat prosperitatẽ et a sinistris adversi
tatem. Multi in prosperitate sunt nimis cu
riosi in ornatibus cibis et delectationibus
corporalibus: hoc est vicium: et econtra. Qui
dam in adversitate affligunt se nimis et

supfine tristantur:⁊ hoc est vitium austeritatis. In medio igit̃ cum xp̃o tempate viuamus. Ideo Augũst. Carnem vestram domate ieiunijs:⁊ abstinẽtia esce ⁊ potus q̃tũ valitudo pmittit:nõ dicit occidite. Itẽ Ro.12. Obsecro vos fratres p misericordiã dei vt exhibeatis corpora vestra hostiã viuentem.sanctam:deo placentẽ:rõnabile obsequm vestrum. De isto medio dicit scriptura Eccli.50 Quasi luna in medio nebule: nebula est humida ⁊ significat abundãtiã ĩ psperitate ⁊ frigida:⁊ sic significat aduersitatẽ. Ergo stemus in medio. Ergo surge hõ ⁊ sta in medio Luc.6. Surge.s.de extremis vitiorum. Deo Gratias Amen.

¶ Dñica infra octauam natalis dñi:de hereditate ⁊ exheredatione vite eterne.

Sermo.10.

Si filius ⁊ heres per deum. Gal.4. Et in ep̃la hodierna. Bona consequẽtia est si filius.s. adoptiuus. Ergo heres: q̃a filio adoptiuo debetur aliquis ps hereditatis paterne:nos aũt sumus filij adoptiui per grãm. Ro.8. Non eni accepistis sp̃m seruitutis iterum in timore:sed accepistis sp̃m adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ergo sumus heredes dei. Dicit aũt Nicolaus de lira. Sup predicto v̄bo Ro.8. Si aũt filij ⁊ heredes:q̃ hereditas ipsa est deitas:que est beatitudo obiectiua:que nõ diuiditur p ptes:sed tota habetur a quolibet bono:nõ tñ totaliter:quia vnus est alio beatior. Et hoc modo filius dei. Sermo ergo noster erit ad videndũ q̃ sunt filij q̃ pdere merentur hereditatem regni celorum:caueamus ⁊c̃. Et q̃a Ap̃ls in themate pposito loq̃tur legaliter tanq̃ legista. Ideo ⁊ nos ipsius vestigia imitantes legaliter etiã predicabim⁹. Legales q̃dẽ institutiones ad morales istructiones reducentes. Salute. virgo ⁊c̃. Pro declaratione thematis ⁊ materie introductione p̃dicande est notandũ:q̃ ꝯclusio vera est ⁊ approbata de iure diuino naturali:canonico ⁊ ciuili:q̃ filius legitimus ⁊ naturalis vel saltem legitimus cuiusmodi sum⁹ nos xp̃iani q̃ sumus filij dei:io vocamus ipm̃ patrem nostrũ dicẽtes. Pater noster qui es in celis ⁊c̃. De naturali aũt filio dei dr̃ Heb.1. Nouissime locutus est nobis in filio:quem constituit heredem vniuersorũ ⁊c̃. Debent esse heredes p̃ris ⁊ ad eius bona succedere. Hoc probat̃. Pr̃io de iure diuino in verbis ppositis. Item Ro.8. Ipse enim sp̃us testimonium reddit sp̃ui nostro:q̃a sumus filij dei:si aũt filij ⁊ heredes. Scd̃o p̃bat̃ de iure naturali q̃d dictat hoi:vt sicut filius succedit in locum patris: sic ⁊ succedat in bona:q̃a plus est psona q̃ bona:q̃n enim pater relinq̃t filium post mortẽ suam:videt̃ adhuc ipse pater viuere in filio:eo q̃ filius representat psonam patris. imo eadẽ psona videt̃ esse cum vna psona censeatur pater ⁊ filius:vt.C.de impub. ⁊ alijs subst.l. fi. Insti. De inutilibus stipula.§. Si vero. Unde Eccli.30. Mortuus est pater. ⁊ quasi non est mortuus:similem eni reliquit sibi post se. Et ex hoc a fortiori seq̃t̃: q̃ multomagis ad bona succedere debet ex vi naturalis rõnis. Et hoc exp̃sse dicit textus legal̃ in lege scripto.ff. Unde liberi:vbi sic Iurisconsultus ait. Non sic parentibus liberoꝝ vt liberis parentũ debetur hereditas: parẽtes ad bona liberoꝝ rõ miserationis admittit:liberos nature simul ⁊ parentũ cõe votum. Nota.non sic parentibus declero. Nã q̃n filius p̃morit̃ p̃ri ex miseratiõe succedit ad bona filij ne addat̃ afflictio:vt q̃ ĩ vno grauat̃.ĩ altero releuet̃:nõ aũt ex natura q̃ naturali cursu dz p̃mori p̃r filio ⁊ nõ econuerso. Unde dicit Ap̃ls.2.Cor.12. Nõ debẽt filij parẽtib⁹ thesaurizare sed parẽtes filijs. Unde tũc turbat̃ ordo nature: q̃n fili⁹ p̃morit̃ p̃ri.vt dicit tex.in.l. Nã et si parẽtib⁹ ff.de inoffi.te. Unde Bulgarus legũ doctor egregius cũ decessisset fili⁹ eius ipso viuente ait. Ordie turbato succedis bulgare nato.

¶ Tertio p̃bat̃ de iure canonico. Nota in c.Raynuci⁹ de testa.⁊ in.c.si pr̃.co.ti.li.6. ⁊.17.q.4.c.vlt.q̃d in ra h̃etur:⁊ recita hic.

¶ Quarto de iure ciuili f̃m q̃ dispositum est:q̃ p̃ria cã ĩ successione sit liberoꝝ Insti. de hẽdum q̃litate ⁊ di.in prin. Unde ẽt viuo p̃re reputat̃ fili⁹ ĩ pñte q̃si dn̄s p̃noꝝ bonoꝝ:⁊ idcirco mortuo p̃re:nõ dr̃ pp̃e filius adiere hẽditatẽ p̃nã:sed se immiscere hẽditati:q̃ post mortẽ p̃ris nõ recipe hẽditatẽ videt̃:sed magis liberã bonoꝝ administrationẽ ꝯseq̃t̃:vt dr̃ tex.l.l. In suis.ff.de lib.

ꝛ posthōis. Pꝫ ergo ꝯclusio pbata oi iur
quo pbari pt: ꝛ h ē qd dicit thema. Si fili-
us ꝛc. Et ex hac ꝯclusione infert correlariū
ꝙ ius ciuile vel statutū municipale si posset
puare totalr filiū hereditate pina: hereditate
dico. i. legitia: qꝛ dī debitū bonoꝝ subsidiū
intellige discrete: nō ēt sic posset diminuere
legitimā vel augere: sed i totū puare si pos-
set: puta statuēdo ꝙ pmogenitus succedat
in totū exclusis alijs filijs: nihil valet hoc
statutū: rō qꝛ cū de iure naturali ꝛ diuino de
beat hereditas pris filio vt dm̄ est: ergo per
ius ciuile tolli nō pt: qꝛ ciuilis gdē rō ciui-
lia iura pimere pt: naturalia ṽo nō. Insti.
de legit. agna. tu. §. fi. Itē qꝛ iura sanguis
nullo iure ciuili dirimi possunt. ff. de regu.
iuris. l. iura sanguis. Vn̄ nec ꝯtraria cōsue
tudo valeret. 8. di. c. frustra de ꝯsue. c. vlt. ꝛ
Nota in. e. Raynucius ꝑ Io. an. abba. ꝛ a
alios de testa. Et hoc tenet Dynus i regula
iuris liō. 6. Cynus ꝛ Bal. i. l. Sācimus. C.
de nup. Idē Bal. i. l. ea lege. C. de epi. ꝛ cle.
Amplius si pr̄ vellet exhēdato filio eccle-
siā vel paupes istituere si posset. Vn̄ Aug.
i sermone de vita clericoꝝ: ꝛ i decretis. 17. q.
4. c. vlt. Quicūqꝫ ait vult exheredato filio
hēdē facere ecc'iam: q̄rat alterū q suscipiat
nō Augustinū: imo deo ꝓpitio neminē inue
niet. Amplius si qs bōa sua donasset eccl'ie
eo ꝙ filiū nō hꝫ ꝛ postea nascit sibi filius d
iure vsqꝫ ad legitimā sibi debitā donatio-
nem illā reuocare: vt ibidē dī: ꝛ ꝯfirmatur
de iur̄ ciuili. i l. si vnqꝫ. C. de reuocā. dona.
Nō ēt dici nō posse ꝑ ius ciuile vel statu
tū municipale: vel ꝑ pinam dispōnē filium
puari totalr legitia est verū: nisi ex rōabili
cā: q̄ tūc posset fili⁹ ꝑ iuris vl pris dispōnē
totalr puari legitia: puta ꝓp delictū filij: qꝛ
tūc h ꝯuēit iuri naturali fm qd disponit
ꝙ maleficia puniant. l. ita vulnerat⁹. ff. ad
l. aqliā: ꝛ publice vtilitati interest vt malefi
cia nō remaneant ipunita: vt dic ext. in. c.
vt fame de sen. exco. Determinare aūt hmōi
penā ꝑtinet ad legis ciuilis latorē. Vn̄ lex
ciuilis nihil aliud est q̄ determiatio iuris
naturalis: vt dicit Tho. 1. 2. q. 95. ar. 2. ꝛ 4.
Mō ad ꝓpositū nr̄m. cū nos sim⁹ filij dei
vt dicit Apls i epl'a hodierna. ꝛ Ro. 8. ꝛ. i.
Io. 3. Videte q̄lē charitatē dedit nob pr̄:
vt filij dei nolaremur ꝛ simus. Item Io. 1.

Quotquot āt receprūt eū dedit eis ptātē
filios dei fi. ꝛc. Ergo oi iure debemus ꝯseq
hereditatē regnū celoꝝ: vt dic thema: nisi ꝓp
aliqd delictū excludi mereamur. Si āt q̄ris
q̄ ꝛ q̄t sūt ista delicta ꝓp q̄ meret hō puua
ri a cēsu pr̄ne heditat: Rn̄. Ius ciuile po-
nit. 14. esse q̄ dicūr cāe igratitudis: q̄ ponūt
i Auten. vt cū de ap. co. §. cās coll. 8. Et ca
nonistē notāt i. c. qntauallis de iu. iur. ꝛ vi-
de qd scripsi i sermōe d. x. pcepti. i. 4. pcepto
de honore parentum sermone. 3. pte. 3. Sed
ego reducam illas ad qnqꝫ.
¶ Quedam ex iracundia.
¶ Q̄ uedam ex inuidia vel malicia.
¶ Quedam ex concupiscentia.
¶ Quedam ex auaritia.
¶ Quedam ex stulticia.
¶ Caueat ergo vnusqsqꝫ ꝛc. Prio ergo
ex iracūdia ꝓcedūt due cāe ingratitudis.
Pria ē man⁹ iniectio. Scd̄a oris expro-
batio. Pria ergo est manus iniectio: pu
ta qn̄ fili⁹ i prem manus mittit violētas:
dic ꝯtra h ptm̄: sic expedit ꝛc. Moralr pr̄
nr̄ est xp̄s: ad quē dicim⁹ pr̄ nr̄ q es i celis
Quicūqꝫ ergo man⁹ violētas iniciūt fieri
merent eius hereditatꝭ extorres. ꝓpea fuerūt
exhēdati Iudei: qꝛ manus iniecerūt i xp̄m
Nota pabolā d colonis: q postqꝫ interfecerūt
suos pris famulos occiderūt filiū dicētes: hic
est heres: venite occidam⁹ eū: ꝛ hēbimus
hereditatē ei⁹: ꝛ seqt. Auferet a vob regnū
dei ꝛ dabit gēti facienti fruct⁹ eius Mat. 21.
Sic peccātes ꝛc. Si veniret xp̄s i terā hodie
iterato multi occiderēt eū: si eis ꝯdiceret ꝛc.
Alio ēt mō man⁹ i xp̄m iniicit qn̄ ꝓximū
pcutis. Hoc pꝫ rōe ꝛ auctē. Rō ē duplex.
Pria: qꝛ si pcutit mēbꝝ vnū corpis siue pe
dē siue manū ꝛc. Totū corpus pcutis: ꝛ ca
put clamat dicēs. Heu pcussisti me ꝛc. Sic
mistice ꝛc. Ro. 12. Multi vnū corp⁹ sum⁹
i xp̄o: singli āt alē alteri⁹ mēbra. Caput āt
huius corpis ē xp̄s. Eph. i. Ipm dedit ca-
put sup oēm eccl'iam q̄ ē corp⁹ ei⁹. Et pr̄ti
xp̄m pcutit: q clericos: ꝛ sacerdotes: ꝛ reli-
giosos pcutit: q dicūr pr̄es laycoꝝ: ꝛ dicūr etiā
xp̄i ps. 104. Nolite tangere xp̄os meos. ꝛc.
Et si iuste tales eccl'a pcutit gladio Anathe
matis. 17. q. 4. Siqs suadēte diabolo. Scd̄a
rō ē: qꝛ q pcutit imaginē xp̄i pcutit xp̄ꝫ: ꝛ fa
cit iniuriā xp̄o ꝛ ꝯ hūc oēs clamāt. Sic ima

go dei est hō: nobilior ɋ̄ sit imago argenti.
Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō. Gen. 9.
Pz rō. Auctas. Actuū. 9. Saule saule qd
me psequeris ⁊c. Itē3 Mat. 25. Quod vni
ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.

Scđa rō sine cā est oris exprobratio. Sicē
cum filius blasphemat patrem: puta appel-
lando ipm p̄ditorē3: vel aliqd tale: vel in
honeste sibi ɔuiciat. Sic hodie ⁊c. Nota. ꝫ
blasphematores q̄ inter cetera peccata gra
uius est blasphemia: q̄ directe dirigiť ɔtra
deū. Si nō esset aliud pctm̄ in mundo: hoc
solum sufficeret ad destructionē mundi: ⁊
ē magna culpa regentiū3: ad quos ptinet
punire: q nō puniunt ea. Ro. i. in fine: qu
talia agunt digni sunt morte: Nō solum q
agunt vel faciunt: sed ēt q ɔsentiūt facientī-
bus. Ideo conqueriť dñs p os Isa. dicēs.
Dñatores populi mei inique agunt: ⁊ iugiť
tota die nomen meū blasphemať ⁊c. Isa.
52. Nota hic quō antiq in tanto horrore
habebant dei blasphemiā: q̄ hoc pctm̄ etiā
ore dicere abhorrebāt Job. i. Ne forte pec
cauerint filij mei ⁊ bñdixerint deo in cordi
bus suis. Nota Leuitici. 24. Qui blasphe
mauerit nomē dñi: morte moriať: lapidib⁹
opprimet eum ois multitudo populi. Vo-
luit enim dñs q̄ nullus remaneret de po-
pulo q nō ɔsecraret manus suas in sanguī
ne blasphemantis. Oēs ergo tales regnū
celestis hereditate priuāť. Vñ apls. Neq3
maledici regnum dei possidebunt. i. Cor. 6.
Dic vt expedit.

¶ Scđo ex inuidia ex qua pcedunt due
cause. Prima ē oris accusatio. Scđa ope
ris ppetratio. Quantū ad pmam ⁊c. Fili⁹
enim accusans patrē exheredať de eā que
nō sit aduersus pncipem vel rem publicaz:
q: tūc pro re publica licitū est filio etiam
patrē occidere: iniuste ɔ rem pub. agentē. ff.
de religio. ⁊ sumptib⁹ funer. l. mi. ne. Tales
sunt oēs detractores: ⁊ etiam accusatores
in iudicio criminali: si ex odio hoc faciūt.
Nam ⁊ iudex ex odio dans iustam sniam
pccat mortaliť. 23. q. 4. Ea vindicta: ⁊ etiā
tales sunt infamatores pximorū p eandem
rōnē supra positā: de membris ⁊ corporū: ⁊
huiusmodi detractores sunt furibus dete-
riores: q: illi bona temporalia: isti famaz ra
piunt ⁊ furanť: q̄ tanto deterius ē quāto
fama bona tpalibus rebus ē melior. Pro-
uer. 22. Melius ē nomen bonum ɋ̄ diuitie
multe. Nota. ꝫ aliquos q nunɋ̄ de aliis bo
na dicunt: sed oibus detrahunt. Nota de-
trahunt. Primo iudicibus. Scđo medi
cis. Tertio platis: ɔtra q̄s habeť figura
de Cham: q ostēdit pudēda patris sui Noe:
Et ideo meruit maledici in filijs suis. Gen.
9. Detrahunt ēt clericis: religiosis: mulieri-
bus ⁊ oib⁹. ɔtra quos dī ps. 5. Sepulchrū
patēs est guttur eorū lin. suis do. age. iudi. il
los deus. i. condemna illos deus ⁊c. Tales
sunt similes diabolo: de quo scriptū ē. Pro-
iectus ē accusator fratrū nostrorū ⁊c. Apoc.
12. Quia ergo sunt ei similes in culpa: erūt
etiā ei similes in pena: de qua ps. Dilexisti
maliciā sup benignitatē: iniqitatem magis
ɋ̄ loqui eqtatē. Iō deus destruet te: ⁊ euel-
let te: ⁊ emigrabit te de tabernaculo tuo: ⁊
radicem tuam de terra viuentium ps. 51.

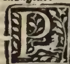
¶ Scđa cā est operis pueri ppetratio: pu-
ta si patrē veneneauit ⁊c. Vel si vite patris
insidiatus. Sic moraliter: qcūq3 insidiatur
vite alicuius siue vxor viri: siue alterius ⁊c.
Et qcūq3 ēt oderit: qui ēt de iure ciuili co
gitationis penam nemo pati dz: si vltra li-
mites suos nō egrediať. ff. de penis. l. cogi-
tationis. canonizā. de pe. di. i. cogitationis.
tū secus est de iure diuino: q: qui odit fra-
trem suū homicida est. i. Jo. Et ratio: q: de-
us est solus Judex occultorū. 32. di. Erube-
scant. Moraliter. Sic oēs pctōres dant ve-
nenū xpo: ⁊ qd est venenū pp qd xps mor
tuus ē: nisi pctm̄: Tu ergo q pctōr es qntū
in te est occidis xpm. Heb. 6. Rursum cru-
cifigentes xpm in semetipsis ⁊c. Presertim
q cōicāt cū ɔscia pcti mortalis: q peius pec
cant teste. Ambrosio ɋ̄ Judas pditor. Iō
Abacuch. 2. Veh q potū dat amico suo mi
scens fel. Tertio ex ɔcupiscentia: ⁊ ex hac
pcedūt due alie cause. Prima cā qn fili⁹
thorū paternū ascēdit: siue sit vxor patris:
siue ɔcubina: tales sūt oēs corruptores mo
nialiū: q̄ sunt sponse xpi. Et ēt alij: que cor-
rūpunt mrīmoniū alienū: ⁊ ɔtr corrūpunt
mrīmoniū xpi significatū p hoc: q: vxor si-
gnificat ecclesiam. Que ē immaculata ⁊ sine
ruga. 24. q. i. loquiť. Et vir significat xpm.
Eph. 5. Sacramētū hoc magnū ē. Ego aūt
dico in xpo: ⁊ in ecclesia. Scđa cā ē si pat

voluit filiã maritare: ⁊ ipsa ꝯtra eius volũtatẽ pelegit fornicari. Secus aũt si inuito patre ꝯhit matrimoniũ. ff. de ritu nup. l. q liberos. ⁊ l. cũ tale. §. Rescriptum. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Nã hodie nõ ẽ cã iusta exhereditandi filias licz olim forsitan. Secus de iure ff ꝑ. vt vf ꝓbari. ff. de bonoꝝ pos. ꝯ tabulas. l. nõ tm̃. §. si emancipatus. Sic moralit: oẽs fornicarij sunt digni fieri exheredes regni. i. Cor. 6. Neqȝ fornicarij regnũ dei possidebunt. Nota hic ꝯtra mulieres meretrices: q̃ stant in hospitijs ⁊c̃. Itẽ ꝯ illas q̃ nõ stant in loco publico. Unde aplẽs. Fornicatores ⁊ adulteros iudicabit deus. Heb. 13. 4. Ex auaricia: ex qua ꝓcedũt due alie cause. s. in cõmittendo ⁊ omittẽdo. Prima ꝯsistit in cõmittẽdo: puta qñ filius ꝓhibet pie; testari: vel ꝯtradicit eiꝰ testõ ⁊c̃. Sic xp̃s pat cõdidit testm̃ in quo disposuit q nullus facere furtũ: vsuras rapinas ⁊c̃. Exo. 20. Nõ furtũ facies. Auari ꝓo ⁊ cupidi ꝯtradicũt huic testõ: q: diripiũt aliena qualitercũqȝ psit. Nota hic ꝯtra fures. Itẽ ꝯtra obuñonẽ: q̃ ẽ in Sicilia. s. qd cum Nauigiũ patit naufragiũ. Post triduũ oĩa occupat admiratus Sicilie: qd reprobat de iure diuino: quo cauet. Equũ ẽ neminẽ locupletari cuȝ aliena iactura. l. Nam hoc natura. ff. de cõdi. inde. Itẽ de iure cano. vt i toto ti. de raptore: ⁊ de furt. Itez de iure ciuili. vt dicit textus in auten. nauigia. C. d furtis. Sic cõtra tales vt expedit: vel dic ad ifam. Si q patrẽ ex stari ꝓhibuerit priuat hereditate regni celoꝝ: q: peccat mortalit. Et nota q i foro ꝯscie tutis tenet ad interesse oĩbꝰ illis qbus testator relinquere aliqd volebat in testõ. Quid ergo deus facit ꝯtra tales qui sunt violatores testi xp̃i: q est pater noster: Dicit huic xp̃s. Tu violas testm̃ meũ ⁊ frãgis illud: ⁊ ego violabo testm̃ tuum. Et sic contingit de facto: q: tales faciant testm̃: ⁊ multa relinquunt: sed filij nihil faciunt ⁊c̃. Et licz filij male faciant: tñ aĩa pẽis iuste hoc patit: q:. Per q̃ qs peccat p hec ⁊ torquet Sap. xi. Et qd qsqȝ iuris in aliũ statuit: ip se eodẽ iure vtat. c. cum oẽs. de ꝯstitu. ⁊ l. i. ff. eo. ti. q qsqȝ iuris. Nota hic exẽpluz de illo diuite vsurario hñte tres filios: q vepiẽs ad mortẽ vocauit. Primo maiores. Scd̃o minorẽ interrogans eos singillatim. Quid nam facturi essent ꝓ aĩa sua ⁊c̃. Et vterqȝ ꝓmittebat sibi maria ⁊ montes ⁊c̃. Tandẽ filius minor vocatus ab eo: ⁊ de eodẽ requisitus redarguit ipm. Et sic pi mutauit testm̃ ⁊c̃. Sic historiaȝ. Scd̃s casus ꝯsistit in omittẽdo: puta cuȝ pater in carcere detinet: ⁊ filius negligit ipsum liberare: vel infirmo patri nõ subuenerit: vel furioso vel indigenti: vel si ꝓ patris: vel debito eiꝰ incẽtuȝ põt fideiubere noluerit: hoc tñ qd de fideiussione di ad masculos tm̃ ptinet. Sub hoc aũt casu cõprehẽdunt auari: qui negligit soluere xp̃o in paupere ⁊c̃. Sic vt expedit. Vñ Mat. 25. Ite maledicti i ignez eternũ ⁊c̃ Esuriui. n. ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. Sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere. Infirmus fui ⁊ nõ visitastis me ⁊c̃. Qd. n. vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item Ephe. 5. Hoc aũt scitote intelligẽtes q oĩs auarus nõ hʒ hereditatem in regno christi ⁊ dei. Quinto ex stulticia: ex qua ꝓcedunt due alie cause. Prima ẽ infamis ꝯuersatio. Scd̃a est incauta presumptio.

Prima ergo ⁊c̃. Sic qñ filiꝰ ꝯtra voluntatẽ patris cum malis hoĩbus ꝯuersat. i. si cum maleficis vel maleficus efficit. Sic in ꝓposito in hoc casu sunt oẽs qui ꝯuersant cum meretricibus: tabernarijs. Ruffianis. Prouer. 13. Qui cuȝ sapiẽtibus gradit sapiens est. Amicus ꝯo stultoꝝ silis efficitur. Ps. Cum scõ sctũs eris ⁊c̃. Scd̃a cã est incauta ꝓsumptio. Sicut ille q ad ludos periculosos ⁊ mortiferos se ingerit: vel vilia fortit officia: vel exercitia: sicut minimi ⁊ Jocularij: cum pater illius ꝓfessionis non fuerit ⁊ hmõi. Sub hoc casu cõprehendũtur oẽs lusores taxilloꝝ: vel aleaꝝ. Ubi notã: q octo differentie ꝑsonaꝝ pp hoc dãnant. Primo ludẽtes. Scd̃o assistentes: q dant fauorem ludo. Tertio rectores rei publice: q ꝑmittunt ludum: q: vt dicit tex. 83. di. Error. Negligere cum possis perturbare peruersos nihil aliud ẽ q̃ fouere: nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Quarto mutuantes pecuniam. Nota hic casum. Utrũ mutuans possit repetere pecuniã mutuatã ad ludum. Et puto q nõ: cum in pari cã turpitudinis melior sit ꝯditio possidẽtis. l. Ubi aũt. ff. de ꝯdi. ob tur. causam. Si tñ is cui

mutuatum est iurauit restituere: debet aut petere absolutionem de iuramēto a iudice ecclesiastico: aut restituere: ꝛ postea repetere vt in.c. debitores. de iureiuran. Hanc q̄stionē habui de facto Panormi. Quinto inspiciētes. Nam ꝓhibitū est indecens inspicere: ꝑpter multa peccata: que inde ꝓueniunt. C. de epis. ꝛ cleri. auten. interdicim⁹. ꝛ d vita ꝛ hone. cle. Clerici. Sexto accōmodantes siue dātes taxillos alcas: vel tabulerium vel cartas. Institu. de oblig. que ex delicto nascunt̄. §. ope. Septimo ꝑstantes candelas. Octauo cōmodantes locū: siue sit domus: siue alius locus ꝛc. Ergo cum simus filij simus heredes. Deo grās amē.

Dñica infra octauam epiphanie de euangelio. Sermo. xi.

Roficiebat Jesus sapientia ꝛ etate ꝛ grā. Luc. 2o. Sermo erit de sacro euangelio. Salutet virgo Maria ꝛc. Hoc verbum habet magnam difficultatem in theologia: q2 in eo ꝙ dicit̄. Et Jesus ꝓficiebat etate: nulla est dubitatio. q2 cū esset verus homo: debuit sicut verus homo accipere incremēta corporis per etatē: vt. j. dicet in prima pte ſmonis. Vn̄ apl's Heb. 2. Debuit enim per omnia fratribus assimilari. Sed ꝙ xp̄s ꝓficeret in sapiētia ꝛ gratia: habet magnam difficultatē. Pro cuius intelligentia notandū: ꝙ doctrina cōis ꝛ vera est oīum theologoꝝ singulariter magistri sniaꝝ in. 3°. lib. di. 13 Et d xp̄s nō solū in quantū deus: sed etiam in quantū homo: in primo instanti conceptionis habuit tantā sapientiā ꝛ gratiam quantā h3 modo in celo: ꝛ ꝯsequenter augeri nō potuit: probat̄ hoc ratione ꝛ auc̄te. Ratio est ista: q2 gratia xp̄i q̄tuis mathemathice loquendo fuit finita: q2 creatura est: tñ physice phice loquēdo: pōt dici esse infinita: siue loquamur de gratia vnionis: siue de gratia singularis ꝑsone: siue de gratia capitis. Hec enī triplex gratia fuit in xp̄o. Mathematicus enim ꝯsiderat solum ratione quantitatis: ſm quā nihil ꝓhibet quin possit finito aliquid addi. Phus aūt ꝯsiderat formā realem. Prohibet aūt additionē talem forma quam considerat naturalis. Gratia igitur vnionis resultat in christo ex ꝯiūctione humanitatis christi ad diuinitatē: qua nullū maius donum: nullū excellentius extimari pōt. Gratia vero singularis ꝑsone: etiam quodāmodo fuit infinita christo. Et ꝗuuis enim gratia illa ꝛ sapiētia sit limitata: eo ꝙ sit recepta in xp̄o nec habeat esse subsistens: tñ nō fuit limitata quantū ad rōnem ipsius gratie: q2 habuit xp̄s gratiā: ſm omnē modū ꝑfectionis ipsius: quicquid ad ꝑfectionem gratie ꝑtinere pōt totū in xp̄o fuit. Vn̄ dicit̄ Ro. 3. Nō enim ad mēsurā dat deus spūm. s. xp̄o. Vn̄ dicit Magr̄ in. 3°. sententiaꝝ. di. 13. Et d deus maiorē gratiā xp̄o ꝯferre non potuit: nec potest plenior intelligi. Prima expositio respicit ipsam formam. s. ipsam gratiam. Scd̄a subiectum. qd̄ pōt dupliciter intelligi. vno modo v3: ꝙ nō posset creari maior gratia a deo quantū ad rōnē gratie: q2 omne qd̄ ꝑtinet ad ꝑfectionē gratie collatum ei fuit. Et ꝗuuis enim multa alia posset deus facere: tñ nō ꝑtinet ad rationē gratie. Sicut posset hoī multas alias ꝑfectiones naturales ꝛ essentiales addere: sed hoc nō esset de rōne hoīs: ꝛ esset tunc alia spēs ꝛ nō homo: vel dic ꝙ licet q̄tum in se est posset deus maiorē gratiam creare quantū ad essentiā q̄3 sit gratia xp̄i: ꝛ tñ nulla maior gratia posset esse cuius capacitas creata sit capax: nec posset facere aliquam capacitatē: q̄ nō esset creata. h nota Tho. in. 3. sen di. 13. q i. ar. 2. q. 2. ad ſm ꝛ. q. 3. ad primū. Et idē dicendū de sapientia ꝛ scientia xp̄i: q̄ adeo ꝑfecta fuit in instanti ꝯceptionis ꝙ crescere amplius nō potuit: q̄tū ad essentiam scie: nec q̄tū ad numeꝝ scitoꝝ: li3 quantū ad aliquē modum cognitionis creuerit: q2. s. experimentaliter aliqua causa: que prius ad corpus glorificandum rñdeat. Claritas ab aīa sicut quedam qualitas ꝑmanens corpus afficiens. Vn̄ su gere corporaliter nō est miraculosum in corpore glorioso. Hoc modo non nouerat: vt nota. Tho. in. 3. sen. di. 14. iuxta illud Heb. 5. Cum esset filius dei didicit ex his q̄ passus est obedientiā. Gratia vero capitis in xp̄o que ꝯsiderat̄ quantū ad effectū etiam limitata nō fuit ad aliquos determinatos effectus. sed pōt per grām infinite opari ꝛc

cõceptionem. Iuxta illud.i.Io.2. Ipse.s.xp̄s est ppiciatio p:o peccatis nostris: nõ pro nostris aut tm̃.sed etiam p totius mundi. Pz ergo rõ. Modo videamus auctez Iere.31. Nouum creauit dñs sup terram. femina circũdabit virum.s.statim pfectum in oibꝰ. Volens innuere: q xp̄s ab initio cõceptionis fuit plenus oi gratia. Ad idem Isa.7. Ecce virgo concipiet ꝛ pariet filium: ꝛ vo. no. eius Emanuel bu. ꝛ mel come. vt sciat repro. ma. ꝛ eli. bonũ. Et obꝰ pz: q gratia xp̄i fuit quodãmodo infinita ab initio cõceptionis. Fiat ergo ratio. Nullũ infinitũ augeri põt: sed gratia fuit infinita vt dictũ est. Ergo augeri non potuit. Et quõ dicit in themate q xp̄s pficiebat sapiẽtia ꝛ gratia. Rñ q hoc põt intelligi dupliciter.s. q xp̄s pficiebat sapiẽtia ꝛ gratia dupliciter.s. habitualiter vel effectualiter. Primo modo.s. habitualiter xp̄s nõ poterat pficere per rõnes ꝛ auctes supradictas. Itẽ Tho.3.pte.q.7.ar.12.ꝛ.q.12. Sed effectualiter p fecit: qz quanto magis crescebat in corpore tanto maiores effectus ostẽdebat sapientie ꝛ gratie. Dat similitudo de sole: lz tantam claritatem habeat in aurora quãtã hora prime: ꝛ tantam hora prime quãtam hora tertie: ꝛ tãtam hora tertie quãtam in meridie in se habitualiter: tñ effectualiter sol proficit in claritate: qz nõ tantam claritatem ostendit hora prime quãtam hora tertie: ꝛ nõ tantã hora tertie quãtam in meridie ꝛc̃. Sic de sole iusticie christo: qui lz in instanti cõceptionis haberet tantam claritatem gratie ꝛ sapiẽtie quãtã habet modo in celo habitualiter: tñ effectualiter pficiebat in sapiẽtia ꝛ gratia: qz in aurora.i. anteq̃ virgo ipsum pareret: nõdum ortus erat super terram. ꝛ dabat aliquos radios claritatis.s. virgini Marie: Ioseph ꝛ Iohanni baptiste ꝛ helisabeth. Nam Iohannẽ sanctificauit in vtero. Ipse etiam existens in vtero. Item fecit eum pphetam nõdum natum. Item fecit pphetissam helisabet ꝛ zachariã eius parentes. Sed maiorem claritatem dedit hora prime.s. in natiuitate p tot miracula ꝛc̃. Sed adhuc maiorẽ dedit hora tertie qñ.s. fuit.12. annoꝝ disputando cũ doctoribus: dicit in euangelio hodierno. Sz multo maiores radios emisit in meridie.s. quando fuit.30. annoꝝ in predicatione euangelij ꝛ miraculoꝝ operatione. Ecce quõ christus proficiebat effectualiter in sapientia ꝛ gratia apud deum ꝛ hoies. Apud deũ quidẽ.i. ad eius laudem: ꝛ apud hoies.i. ad coꝝ vtilitatem: qui videntes puerum taliter in gratia pficere corrigebant se: ꝛ ducti exemplo eius redibant ad deum Isa.xi. Puer paruulus minabit eos. Itez aplus ad Titũ.2. Apparuit gr̃a dei saluatoris nostri oibus hoibus ꝛc̃. Item Greg. in quadã homelia pficiebat sapiẽtia: nõ p accessum tẽporis accipiẽdo qd nõ habebat: sz dona sapientie ꝛ gratie. que habebat ceteris pãdẽdo: qd ad ipsoꝝ edificationẽ ꝛ dei honorẽ pficiebat: etiam non in cognitione noticie simplicis: sed experimẽtalis: vt supradictũ est. Item Ber. supra missus est: qd de sapiẽtia ꝛ gratia hoc dictũ est: nõ ẜm q erat: sz ẜm q apparebat intelligendũ est: nõ q vz aliquid nouum ei accederet q ante nõ haberet: sed qd accedere videref quo volebat vt videref: vel põt dici ẜm q scribit qdam doctor ordinis heremitaꝝ: q id qd dicit q xp̄s pficiebat gratia intelligitur de gratia gratis data: que ɔsistit in actu: nõ d gratia gratum faciẽte: ẜm quã pficiebat. nõ qdẽ vt deo magis gratus esset intensiue sed extensiue: qz oia opera sua placebant deo. Et ideo quãto maiora ꝛ plura opera faciebat: tanto ex pluribꝰ placebat deo. Patet ergo quõ christus proficiebat sapiẽtia ꝛ gratia effectualiter. Et de hoc habet auctas. Prophetica Isa. Qui loquitur in persona dei patris loquentis de xp̄o ẜm q homo. Ecce intelliget seruus meus ꝛ exaltabit: ꝛ eleuabitur: ꝛ sublimis erit valde Isa.52. Ubi ponuntur quattuor gradus exaltationis effectualis. Primus ibi. Ecce intelliget seruus meus.s. in instanti conceptionis: ꝛ exaltabitur.s. hora prime in natiuitate: ꝛ eleuabit.s. hora tertie in disputatiõe cũ doctoribus: ꝛ sublimis erit valde.s. in predicatiõe euangelij. Pz thema. Modo p declaratiõe euãgelij notandũ q hoc euangeliũ ɔtinet i effectu tria singularia de dño nr̃o iesu xp̄o.

¶ Primum est augmentum corporale proficiebat etate.

¶ Scdm est documentum spirituale proficiebat sapientia.

¶ Tertium est exemplum virtuale proficiebat gratia.

Malum autem bene sit quando aliqs punitur a iudice exigente iustitia et seruato ordine iudiciario et ceteris que sunt necessaria. Uult ergo a nobis q faciamus bonū: vnde auctoritas. Qđ iustū est exequaris. Deut.16. Et ideo etiā bona in iudicium deducentur. nam ingreř deus ab aia. Uideamus ista bona opera cū qua intentione fecisti: et qđo. Et ideo si aliqua bōa fecisti cū mala intentione dānaberis. Item hoc est vez đ psonis pūatis. Sed psone publice sicut sunt dñi et prelati hñt reddere rōnem durissimam etiam de subditis. Ideo dicit apostolus. Obedite ppositis vestris et subiacete eis: ipsi enim puigilant quasi rōnez de aiab⁹ vestris reddituri Hebr. vltimo. Et si quidem bene reddiderint q fuerunt solliciti de subditis: duplici honore digni erūt: aliogn grauissime punient. Iuxta illud iudicium durissimum fiet his qui psunt. Exiguo enim conceditur mi'icordia: potentes aūt potenter tormenta patientur. Sap.6. Fili si aliqua bona fecisti cū mala intentione dānaberis. ps. Cum accepero tps ego iustitias iudicabo. Nota accepero tempus s. vite: qz tempus vite nobis deus accōmodat vt bene illud expendamus: qđ si male dimidiat illud tempus. sicut facit cōmodator vel locator: si comodatarius vel conductor re cōmodata vel conducta malo vtatř vt dicit tex. in. l. eadem. C. locati. Ibi tū male in re locata versatus es. ps. Uiri sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos. Nota Iustitias iudicabo. i. bōa opera cōdemnabo: iudicare hic: accipitur in malā ptem. Sicut Io.5. Et procedent qui bona fecerūt in resurrectionē uite: qui vero mala egerūt in resurrectionē iudicij. i. dānationis. Pz ergo q etiam de bonis operibus etiaz fiet discussio in iudicio isto: et concordat auctoritas noui testamēti. 2. Cor.5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xpi: vt recipiat vnusqsqz prout gessit: siue bonum siue malum. Remediuz est ergo q reddatis rōnes vestras magistris rōnabil. h⁹. Deus enim ordinauit magistros rōnales. s. cōfessores quibus dedit potestatem audiēdi rationem operum vestrorū et absoluēdi vos. Mat.18 Quecūqz ligaueritis sup terrā erit li. et i celis. Et quecūqz sol. sup ter. er. solu. et in celis. Itez Io.20 Quoz remiseritis peccata remittenř eis: et quoz retinueritis retenta erunt. Ante q̄ deus fieret homo: non ordinauerat istos magistros rōales: sed volebat ipsemet audire rōnem: et ideo nō poterat aliqs absolui nisi a deo imediate. Et qz deus erat valde rigidus tunc. Unde dicebatur deus vltionū dñs etc. Ideo nullus poterat sibi sufficientem rōnem reddere: et per consequens nullus intrabat paradisum. ps. Quis est homo qui viuet et nō videbit mortem etc. Est etiam aliud remediū s. q faciat vnusquisqz sibi amicos de mamona iniquitatis etc. Luc.16. Postq̄ vero deus factus est homo dedit potestatem istam hominibus. Sicut ergo ille qui reddit rationem magistris rationalibus est securus coram rege sic et hic. Unde quando xps dicit i iudicio aie. Redde rationē etc. Poterit tunc anima respondere. Domine iaz reddidi magistro vestro rationali: et xps remanet contentus et non damnat eum.

¶ Circa tertium q est sententialis diffinitio. Nota q postq̄ iaz xps audiuit testimonia testium: et discussio siue inquisitio predicta diligenter est facta: tunc profert sententiaz s'm merita anime. Nam si fuit bone vite et fecit penitentiam condignam de peccatis cōmissis. Tunc leta fronte dicet xps homini. Euge serue bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis supra multa te constituaz: intra in gaudiū domini tui. Mat.21. Nota in pauca. s. in penitentia: que est modicum quid respectu glorie vite eterne. Ro.18. Non sunt condigne passiones huius tēporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Si autem fuit male vite tunc xps voluet se ad patriarchas et dicet eis. Uos patriarche vultis hunc in societate vestra? Respondēt. Nō domine. Nos enim fuimus misericordes et iste crudelis sicut diues epulo. Et postea dicet prophetis. Et vos prophete vultis istuz. Domine non: nos fuimus deuoti et iste indeuotus etc. Et vos apostoli. Absit dñe. Nos fuimus charitatiui et iste sine charitate: vsurarius. fur. vel pirata: vel latro etc. Nec voluit tenere consilium nostrum faciendo sibi amicos de mammona iniqtatis vt recipiant eū in eterna tabernacula. Luc.16.

Et vos martyres: Nō domine: qꝛ nos fuimus patientes: ꝛ iste impatiens ꝛ vindicatiuus. Et vos ꝯfessores: Nō dn̄e. nos fecimus pniam: ꝛ iste fuit impenitens. Et vos virgines: Nō domine. Iste fuit luxuriosus corruptus. Tūc dicet christus demonibus. Seruū inutilem eiicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ stridor dentium Mat. 20. Remedium ergo est vt homo euadat istam sententiam dānationis in iudicio mortis: qꝫ hō vacet in operibꝫ misericordie. ps. Iocundus homo qui miseret ꝛ cōmodat: disponet sermones suos in iudicio: quia in eternū nō cōmouebitur. Nota .n. iudicio. s. particulari mortis ꝛ etiā vniuersali Mat. 25. exēplum. Dedistis mihi manducare ꝛc. Et hoc ē qꝺ dixit xp̄s qꝫ debemus facere nobis amicos de mamona iniquitatis ꝛc. Luc. 16. Patet ergo sententialis diffinitio. Uideāus mō executionē. Circa quartū ergo. s. modū quo fit ista executio late inle. ponit xp̄s Luc. 16. vbi dicit. Factū est aūt vt moreret mendicus ꝛ portaret ab angelis in sinū Abrae. Mortuus ē aūt diues ꝛ sepultus ē in inferno. Ubi primo ponit executionē sententie late pro iusto. Secundo pro damnato. Naꝫ si sn̄ia fert pro iusto ꝓ demones accusantes: tunc angeli accipiūt animam cum magna reuerentia ꝛ portant in paradisum cū magnis laudibus ꝛ cantibus. Nota exēpluꝫ Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 15. De anima Seruuli paralytici: in cuius transitu audite sunt laudes angeloꝝ in celo ꝛc. Hic exēplum. Et interduꝫ ipse auctor vite Iesus xp̄s dignat venire ad ꝯfortandam animam. Sicut pꝫ de Tarsilla: que vt refert idem Grego. in. 4. dialogoꝝ amita beati Grego. c. 17. cum venisset ad mortē Iesum venientem videns cum magna animaduersione cepit clamare dicēs circūstātibus. Recedite: recedite. Iesus venit. Cūqꝫ in eū intenderet quem videbat: sancta illa anima est e corpore egressa: tantaqꝫ subito fragrantia miri odoris aspersa est. vt ipsa quoqꝫ suauitas cunctis ostenderet illic auctorē suauitatis venisse. Hec Greg. Cōmuniter tū angeli ducunt animā ad gloriam. Unde Exo. 23. Ecce ego mittam angelum meū qui precedat te: ꝛ custodiat in via ꝛ introducat ad locum quem paraui.

Scđo christus ponit practicā s̄m quam fit executio sententie circa practicam ꝯdēnatorie. dum dicit. Mortuus est aūt diues: ꝛ sepultus est in inferno. Nota Sepultus ē: quantū ad animā: qꝛ corpus nō fuit sepultum in inferno. Anima ergo sepelit in inferno: iuxta modū s̄m quem corpus honorabiliter sepelit in hoc mundo. In cuius corporis sepultura tres principales cerimonie fiunt.

Prima qꝫ aliquis amicus vel scutifer vadit ad ecclesiam vt sepultura aperiatur: ꝛ sacerdotes ꝓparentur: ꝛ fit cōmotio a clericis ꝛc. Idem fit de sepultura anime: qñ aliquis malus diues vel peccator est ad mortem: diabolus qui eum tentauit cognoscens naturaliter horam mortis: subito vadit ad principem inferni. s. luciferuꝫ d. Domine: talis diues: vel religiosus: vel clericus tenuit malam vitam: ꝛ modo est in articulo mortis. Ideo necessitate ꝛc. Et sic fit magna cōmotio: ꝛ quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas. Infernus subtus ꝯturbatus ē in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gigantes. i. demones Isa. 14.

Secunda cerimonia que seruat in sepultura corporis ē: qꝛ sacerdotes ꝛ clerici cantando Requiem eternā ꝛc. Suscipiat te xp̄s qui vocauit te ꝛc. portant secum corpus precedente signo crucis: ꝛ parentes ꝛ amici cum fletibus sequunt. Ita fit de anima damnata: que portatur a demonibus sed vociferando ꝯfusibiliter: ac si esset grex porcoꝝ precedente signo luciferi. i. circulo. ps. xi. In circuitu impij ambulant. Ideo dicit scriptura. Uir qui errauerit a via doctrine. i. a penitētia: in cetu gigantium commorabit Prouer. 21. Et nota qꝫ demones sunt in hoc ministri dei. Sicut ꝛ iudices sunt ministri dei in eo qꝫ faciunt mori malefactores. Iuxta illud Minister enim dei est vindex in iram ei qui male agit Ro. 13. Ubi Hierony. et habet in decretꝭ. 23. q. 5. Non solum homines ministri sunt: ꝛ vltores ire dei his qui malum operant: sed ꝯtrarie fortitudines: que appellant furor ꝛ ira dei. Glo. ꝯtrarie fortitudines. i. demones ꝛc. Nota exēplum de demone exterminatore egypti: iuxta illud ps. Misit in eos iram indignationis sue: indignationem ꝛ iram ꝛ

tribulationem: immissiones per angelos malos. ps. 77.

¶ Tertia cerimonia est: q2 fm statum sta/tum et conditiones dat sibi sepultura in eccle/sia iuxta cornu altaris: vel in choro vel in capella vel alibi. Ita fit de anima in infer/no. Iam sunt ibi sepulchra pro supbis non plena terra sed igne inextinguibili. Unde aia supbi colliget sicut fascis et mittet in sepulturam superbo2: auari in sepulturam auaro2: luxuriosi luxurioso2. Et sic de aliis. Isa. 24. Congregabunt cõgregatione vni/us fascis in lacũ et claudent in carcere etc. Item Mat. 13. Colligite primũ zizania et al/ligate ea in fasciculos ad cõburendũ. De quibus Dauid Sepulchra eo2: domus illo/rũ in eternũ ps. 48. Sepulchra eo2. s. dã/nato2: et de nullo alio sepulchro põt intel/ligi: q2 alia sepulchra nõ sunt eterna: sed se/pulchra infernalis. Ideo amore dei caueat/is ne eligatis sepulturam in vestro testa/mẽto. i. in vestra vita. Qñ enim aliqs eligit malã vitam eligit sepulturam sibi: et firmat morte. Ergo diligenter attendatis vt sitis pparati ad istum tertiũ aduentũ. Si enim paterfamilias sciret qua hora fur veniret: vigilaret vtiqz et nõ sineret pfodi domum suã. Et vos estote parati: q2 qua hora non putatis filius hominis veniet. Luc. 12. Et loquit ad litterã de hoc aduentu xpi ad mortẽ. Et pcordat inuitatorium huius Do/minice dicens. Surgite vigilemus: venite adoremus: q2 nescitis horã qñ dñs veniet.

De. 4°. aduentu dñi ad iudiciũ vniuer/sale. Uide dñica prima aduentus. Sermo/ne qui incipit Benedictus qui venit in no/mine dñi: et dñica. 2. aduẽtus. Sermone q incipit Erunt signa in sole: luna: et stellis etc. Deo gratias amen.

¶ Dñica. 4. aduentus sermo de homine vz quid sit homo. Sermo. 8.

Tu quis es.

Jo. i. Sermo erit de homi/ne ad inuestigandũ quid sit homo. Quia multi igno/rant, sc. Unde versus.

Forma fauor ppli feruor iuuenilis opesqz. Subripuere tibi noscere quid sit homo. Nam si oia alia cognosceremus et hoc solũ ignoraremus: parum sciremus: et nihil esset vtile. Et oia peccata ex huius ignorantie fonte procedũt. Et nota q interrogat ho/mo in verbis ppositis: de substãtia: q2 re/latiuũ quis est relatiuũ substãtie. Nõ autẽ de qualitate: vt qualis es: vel de quãtitate vt quantus es. Unñ et papa et imperator de/berent rñdere: homo sum. Similiter primo virgo Maria. Pro introductione materie predicande, quero quid est hõ: eo q ad questionẽ hĩ themate ppositam qlibet ve/strum rñderet: sum homo. Ideo sciendum nobis est: qd est hõ. Circa quã questionẽ in/uenio duas diffinitiones. Prima ẽ phy/si/ca sed defectuosa. Scda ẽ theologica et p/fecta. Prima ergo diffinitio homis scdm phm est ista. Hõ ẽ animal rationale mor/tale. Hec siqdem diffinitio habet tres de/fect9. ¶ Primo q2 deficit sibi vniuersalitas: q2 diffinitiuo dz cõpetere oibus suis sup/positis: sed hec diffinitiuo nõ competit xpo, nec virgini Marie: nec beato Johãni euã/geliste: qui fm opinionẽ aliquo2 magno2 docto2 est in paradiso in aia et corpore. Isti enĩ lz sint hoies tñ nõ sunt mortales: nec etiã cõpetit oibus hominibus: et ma/xime beatis post corpo2 resurrectionem. Defectus autẽ iste processit ex ignorantia pho2: qui non crediderunt hoiem totum aliqñ posse esse imortalem: q2 nõ viderunt hoiem: nisi fm huius mortalitatis statum. Sicut dicit Anselmus et tãgit Tho. in. 4. sen. di. 44. q. 2. ar. i. ad primum. Ubi etiã subdit dicens. Uel dic q fm phm. 8. me/tha. q2 differentie essentiales sunt nobis incognite: vtimur qñqz differẽtijs acciden/talibus ad significandũ differẽtias essen/tiales: que sunt accidentaliũ cause. Unde mortale nõ ponitur in diffinitione homis: quasi ipsa mortalitas ad essentiam homis ptineat: sed q2 illud qd nunc est passibilita/tis et mortalitatis fm psentem statum. s. cõ/positio ex ptrarijs est de essentia hominis. Sed tunc non erit causa eius pp victo/riam anime super corpus. Tho.

¶ Scds defectus est q2 ista diffinitio nul/lam facit mẽtionem: nisi de causa materia/

li ⁊ formalis: sz de causa effectiua ipsius hominis que ē deus: nihil dicit. Quia phi nō intellexerūt creationē: imo dixerant. q̄ ex nihilo: nihil fit ⁊c̄. Ois aūt perfecta diffinitio dz cōprehendere oēs causas rei diffinite: q2 perfecta ratio vniuscuiusq3 rei colligitur ex oībus causis eius.

⁋ Tertius defectus: q2 nō facit mentionē de causa finali ipsius hois. s. de beatitudine. Nec mirū: q2 cognitio phoꝝ nō tantuz ascēdit. Licet. n. eoꝝ cognitio ascēderet vsq3 ad septimū celum vel nonū quod vocaverunt primū mobile: tn̄ ad celum qd̄ est beatitudinis. s. empyreū nō peruenit. Et sic nō cognouerunt beatitudinē hois quo ad locum. Sz nec etiam quo ad seipsam cognouerunt: nec etiā quo ad gloriam corporis: vt dictū est supra in primo defectu diffinitionis: q2 beatitudo hois pfecta cōsistit in diuine essentie visione: que sicut p ppria naturalia acqri nō potest. ita nec p ppriuz intellectū pōt itelligi: vt notat Tho. 1. 2. q. 62. ar. 1. 2. q. 5. ar. 1. Vn̄ cognouerunt phi beatitudinē hois generalē homini: que ɔsistit in operari ſm perfectam virtutē: que tn̄ beatitudo impfecta est. Vide Tho. 1. 2. q. 3. ar. 6. 2. q. 4. ar. 5. Sed ad pfectam beatitudinez nō ptingit oculus phi. 1. Cor. 2. Oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in cor hominis nō ascendit: que ꝑparauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Hec ille.

⁋ Est ergo alia diffinitio theologi pfectior de hoīe dicens. Q̄d homo est creatura rationalis: ad beatitudinē ordinata. In qua diffinitione exprimit quelibet cā hominis. In eo enim qd̄ dicit rationalis ōndit causa formalis. Differētia enim vltima ɔstitutiua hz se ad genus ⁊ differentias ꝑcedentes. Sicut forma ad materiā. Per hanc ergo causam formalez hō differt a brutis ⁊ ab angelis: q2 angelus nō est rationalis: sz intellectualis. Nam rōnalis d̄r homo: q2 p discursum accipit cognitionē de rebus. s. p nota ad ignota. s. rōnando: sillogizando: disputando: ⁊ per effectus cognoscimus causas: ⁊ ecōuerso. Angelus vero sine discursu simul intelligit effectū ⁊ causam. finez ⁊ ꝑncipium. cōclusionem ⁊ ꝑmissas. Vn̄ et hoc pz q̄ defecit Porphirius: qn̄ dixit: q̄ nos ⁊ dñi sumus rationales: sed mortale aditū separat nos ab illis. Hoc idē qd̄ Porphirius videt̄ sensisse Greg in home. epiphe. Ubi vocat angelum rationale animal. Sz dic. Q̄d ideo dicitur animal: nō q̄ sit corpus ex anima ⁊ corpore: sed ex eo q̄ habet virtutem cognoscendi sensibilia: nō tamen per modum sensibilem sed intellectualem. ſm Tho. in 2°. sen. di. 8. arti. 1.

⁋ Causa vero materialis tangitur cum dicit Homo: ⁊ de terra formatus est Gen. 2. Formauit igit̄ deus hoiem de limo terre.

⁋ Causa vero finalis tangitur cum dicit̄ Ad beatitudinez ordinata. Nō autem ad diuitias: nō ad aliud terrenū. Ro. 6. Nūc vero liberati a peccato serui aut facti deo: habetis fructum vestrum in sanctificatiōe: finem vero vitam eternam. Hebr. 13. Non habemus hic ciuitatem manentē: sed futuraz inquirimus. Patet ergo vna diffinitio hois de qua huc vsq3 speculatiue locuti sumus. s. de hoie quantū ad substantiā: nūc vero loquamur de diffinitione hois moraliter. s. quantū ad qualitatē. Et queramus moraliter: quid est hō? Ad hanc qōnē. Si tu interroges me. Quid ē hō: vl' tu qs es? R°. quadrupliciter ſm quadruplicē causam in diffinitione positam.

Primo ſm causam efficientē: hō est aial: ⁊ ppter hoc dz se prudenter humiliare.

Scḋo ſm causaz formalē: hō est aial ɔuertibile: ⁊ ppter hoc dz deo firmit̄ adherere.

Tertio ſm causam materialē: hō est aial corruptibile: ⁊ ppi hoc dz dolēter plorare.

Quarto ſm causaz finalem: hō est animal beatificabile: ⁊ ppter hoc dz ardēter sperare.

⁋ Primo ergo ⁊c̄. Nam quia homo ē creatura: ideo est defectibilis ⁊ peccabilis. Ro. 8. Uanitati enim creatura subiecta ē. Pro huius ratione intelligenda: est notandum: q̄ ipsi homini est quasi naturale q̄ sit animal peccabile: ⁊ defectibile. Ratio est: quia naturaliter quelibet res redit ad suū principium materiale ⁊c̄. Vide supra dñica. 4. aduentus sermone qui incipit Scitote qm̄ ppe est regnuz dei. parte. 1. Ex hac ergo ratione sequit̄ q̄ nō solum hō ē peccabilis creatus a deo: sz ēt angelus. De quo vide in sermonibus d̄ sctis in genere ar. 1. ſmone. 4. in introitu. Ex hoc ergo dz se

humiliare. Sicut enim se debet humiliare
seruus: q2 ẽ obnoxius seruituti: que est vilis/
sima res. sic pauꝑ ⁊ ꝑpter paupertatem.
Unde magna abusio putat̃ in paupere su
perbia. Unñ Eccli.25. Tres species odiuit
anima mea ⁊ aggrauor valde anime illoꝝ.
Pauperem superbũ: ⁊ diuitem mendacẽ: ⁊
senem fatuum: ⁊ insensatum. Sic ⁊ vilitas
ꝯditionis est causa homini se humiliandi.
Quãto magis ergo potẽtia ⁊ inclinatio ad
peccandũ debet hominem humiliare: cum
nihil sit in reꝝ natura vilius peccato: Rõ
est: q2 nihil magis distat a deo ꝙ̃ peccatũ.
Declara hãc rationẽ ⁊c̃. Ex quo sequit̃ ꝙ
nihil sit in reꝝ natura vilius peccatore: q
seruus ẽ peccati. Jo.8 Qui facit peccatũ
seruus est peccati. Et in.l.fi. C. de sen.passis.
Libidinuꝫ omniumqꝫ vitioꝝ seruo. Ubi etiam
Glo. hoc notat. Si ergo seruus alicuius ho
minis dꝫ se humiliare: q2 ẽ subiectus iugo
seruitutis. que ẽ vilissima conditio: quanto
magis dꝫ humiliari ꝓuus peccati actu vel
potentia: Sic ⁊ ratione paupertatis dꝫ se
peccator humiliare. Nihil enĩ pauperius
peccatore. Nota hic ꝯtra superbos: qui nõ
ꝯsiderant se nec cognoscunt vilitatem hu/
mane ꝯditionis. Jer.ij. Quã vilis facta es
nimis: iterans vias tuas. Et hoc etiam pꝫ
ex loco: qui dꝫ ꝓportionari locato. Uilior
aũt locus qui sit in vniuerso est infernus:
⁊ ratione situs: ⁊ rõne fetoris ⁊c̃. In quo
peccator dignus est poni ⁊c̃. Uide in ꝓmo
nibus de peccatis in genere ar.i. ꝓmone.i.
pte.4. Cõtra aũt illos qui supbiunt dicit̃
Apo.3. Dicis ꝙ diues sum ⁊ locupletatus
⁊ nullius egeo: ⁊ nescis q2 tu miser es ⁊
miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus.

¶ Scđo est animal ꝯuertibile: ⁊ hoc ex ꝯsi/
deratione cause formalis: que ẽ anima rõ
nalis. Cum enim hõ sit animal sine creatu/
ra rationalis: consequenter per discursum
intelligit: vt s̃. dictũ est. Et ideo nõ instanti
intelligit: sed ratiocinando. Ratio aũt põt
adherere vero ⁊ falso. Unñ ⁊ ante electionẽ
⁊ post: potest ratio mutari de vero ad fal/
sum: ⁊ ecõuerso. Cum ergo actus volũta/
tis sequat̃ actum intellectus. ideo sicut ra/
tio ⁊ intellectus hominis nõ adheret vero
⁊ falso immobiliter sed mobiliter. ideo
potest cõuerti de vno ad alterũ. Et hoc ve
rum est. donec homo viuit in corpore: sed
post mortẽ ita adheret bono vel malo: ꝙ in
cõuertibilis est. Sicut ⁊ angelus post ca/
sum: q2 vt dicit Damasc. hoc est hominib9
mors: quod in angelis casus. De hoc vide
Tho. par.i.q.64.ar.ij. Unñ Grego.25.di.c.
Qualis hinc quisqꝫ egredit̃: talis i iudicio
ꝑsentatur. Item Eccles.xi. Si ceciderit li/
gnũ ad austrũ vel ad aqlonem: in quocũqꝫ
loco ceciderit ibi erit. Si aũt queris quare
homo est ꝯuertibilis dum viuit: nõ autem
post mortem: Uide qđ scripsi in de pecca/
tis in genere ar.3. ꝓmone.9. vbi agit̃ de eter
nitate pene infernalis: parte.2. Et ꝑpt̃ hoc
dꝫ homo deo firmiter adherere: ipsum ar/
dẽter amando. Et hoc tũ ꝑpter beneficiũ
qđ recepit a deo: qui fecit eum creaturam.
nõ qdem habentẽ solum esse: nec solũ esse
⁊ viuere: nec esse viuere ⁊ sentire: sed etiam
intelligere in quo cõicat cũ angelis: tũ etiã
vt diligendo deũ ꝯsequat̃ homo quandaꝫ
imobilitatem sicut ipse deus imobilis est:
⁊ amor est virtus vnitiua ⁊ conformatiua
amantis ad amatũ. Sic ergo q diligit mũ/
dum est in continuo motu: sicut ⁊ mundus
semꝑ mouet̃. Greg. Qui labenti innit̃: ne/
cesse est vt cũ labente labat̃. Unde versus.
Omnia ꝑtereunt: preter amare deum.

¶ Tertio homo est animal corruptibile ⁊
mortale ex ꝯsideratione cause materialis:
q2 de humo factus est: vt dictũ est supra.
Nõ tñ intelligas ꝙ solũ de terra sit factus
homo: sed de quattuor elementis. Scriptu
ra aũt loquens de materia corporis huma
ni: nõ facit mentionem nisi de terra ⁊ aqua
dum dicit. Formauit igit̃ deus hominẽ de
limo terre. In limo aũt est terra ⁊ aqua: cõ
glutinans partes terre. Non aũt facit scri/
ptura mẽtionem de aere ⁊ igne. Et huius
ratio est: quia lꝫ sit homo cõpositus ex q̃t
tuor elementis: tñ ideo de aere ⁊ igne men
tionem nõ facit: quia minus abundant in
quantitate in corpore hominis ꝙ̃ terra ⁊
aqua. Et etiã quia in tota rerũ perductio/
ne: de igne ⁊ aere que sensu nõ percipiunt̃
a rudibus mentionem nõ facit scriptura:
que rudi populo loquebat̃. ꝓm Tho. pte.i.
q.100. ar i. ad quantum.

¶ Si aũt queris: quare aer ⁊ ignis minus
abundant in corpore humano ꝙ̃ terra ⁊

aqua: Ratio est: quia ignis et aer sunt maioris virtutis in agendo. Unde si etiaz ſm quantitatem in corpore humano abundarent. ois ad se traherent alia: et non posset fieri equalitas cōmixtionis que est necessaria in compositione hois. Hec notat Tho. vbi supra in respons. ad .x. ar. Et ex hoc patet ratio: quare homo est corruptibilis: qa est compositus ex materia quattuor elementorum que cum sit affecta qualitatib⁹ contrar. s. siccitate et humiditate: frigiditate et caliditate. ad modum quattuor inimicorum semp sunt in continua pugna: ex quoꝝ discordia soluitur corporis armonia. Secus autē est de corporibus celestibus: quoꝝ materia non est de quattuor elemētis: nec est illa materia in potentia ad aliā formaz rč. Et ex hac rōne debet homo volenter plorare. cogitando ꝙ debet corrumpi et mori: in cuius mortis die valde angustia bit. Et hoc est valde vtile hoi. Uñ Eccī. 7. In oībus operibus tuis memorare nouissima tua: et in eternū non peccabis. Nota nouissima: duodecim nouissima eveniunt in die mortis. scz. s. corporis et ser anime: que sunt diligenter memoranda.

¶ Primo ergo cogita: ꝙ tunc perdes vitam corporalem quā sup oia diligis et quā nunꝗ recuperare poteris pro toto mūdo. Ps. Spūs vadens et non rediens. Itez alibi. Qm̄ spūs pertransibit in illo et nō subsistet: et non cognoscet amplius locum suum. Ideo despice vitam istam: nec tantum eaz diligas sed plange.

¶ Secūdo ꝙ nudus sepelieris: nec vestiēte de auro: nec de serico: nec cū iocalib⁹ rč. Sed vnū triste linteamen vel saccum tecū portabis. Consanguinei vero interim ꝙ hō moritur pquirunt pecuniam et iocalia rč. Uide in sermonibus quadragesimalibus de penitentia. Ideo despiciantur diuitie p quibus tm̄ laboras: qa tūc deserent te. Ps. Dormierunt somnū suū: et nihil inuenerunt viri diuitiarū in manib⁹ suis. Igit plora.

¶ Tertio ꝙ oēs amici te deserēt: solū asso ciabunt te vsqꝫ ad foueā. Ad hoc facit exēplum. qđ legitur de tribus amicis in hystoria Barlaan. rč. Ideo non facias incōuenientiam aliquaz pter amicos: qra deus nunꝗ derelinquet te rč.

¶ Quarto quomō ponitur corp⁹ in fouea et qđo calcatur. Ideo non supbias diuicꝗs sis potens et gloriosus rč. Eccī. x. Quid superbis terra et cinis? Nota practice. Si ḡo aperiret sepulturam Pape alicuius mortui: vel alicuius regis. et colligeret puluerem totius corporis sui in planta manus posset dicere alijs. Ecce pp. rč. Ecce rex rč. Et iō non cures de officijs et dignitatibus.

¶ Quinto quomodo corpus in fouea corroditur a vermibus et serpentibus. Eccī. x. Cum morietur homo hereditabit serpētes et bestias et vermes rč. Nota practice. quando homo facit testm̄ relinquit heredem filium qui est his bonoꝝ: sed corporis sunt heredes vermes: aie vero diabolus: si ē malus homo: vel deus si est bonus. Nota de illo mercatore: qui cum instaretur ab alijs quibus facere testm̄ dum esset in extremis: dixit. Quid opꝫ? Relinquo bona mea filio meo. et aiam diabolo rč. Debebat addere vnum: et corpus vermibus. Et ideo si ista bñ cogitaueris: dices O miser. Ego suz coquinarius verminz: quibus ita delicate eī paro rč. Et sic fugies delicias corporis.

¶ Sexto cogita quātus est dolor in separatione aie et corporis: qđ potes cognoscere ex dolore qui sentit propter separationem vnius membri.

¶ Septimo cogita qđ tu morieris: quomodo multi demones erūt in camera tua rč. Ps. Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum obseruabunt.

¶ Octauo qđo aia separat a corpore statim ducitur ad iudiciam coram xpō: q interrogabit te rč. Nihil pro te respōdebit: nisi bona opera. Apoc. 14. Beati mortui q in do. mo. amo. iam di. spūs vt re. a la. su. Opa enim illo. se. illos.

¶ Nono cogita de sententia que dabitur irreuocabiliter: nec erit locus appellatōis. In hoc enim mūdo bene potest appellari a sententia dei: q2 sunt due eius curie. s. iustitie et misericordie. Unde appellat a sña lata in curia iustitie ad curiā misericordie: que est maior. Sic fecit Dauid dicens. Miserere mei deus: ſm magnam misericordiā tuam. Sed post mortez nō est nisi curia iustitie. et ideo non datur locus appellatōis. Uide in feria in rogationibus sermone g

accipit ois qui petit accipit pte.6. O quatus timor erit: qa uidet ille non habz superiorē.
¶ Decimo cogita si snia dabitur contra te. qualiter fiet execūtio a demonibus z cum quāto horrore z tremore. Isa.14. Infernus subtus conturbatus est in occursum adūētus tui. suscitabit tibi gigātes. Uide supra sermone proximo parte ultima.
¶ Undecimo cogita d pena z horrore qui nūa erit in porta inferni z videbit illas penas horribiles z demones zc.
¶ Duodecimo cogita eternitatē penarum que in inferno nulla est redēptio. Nota hic exēplū qd legitur in horologio sapie. de lamētatione quā faciunt dānati ppter penarū eternitatē z de monte illo magno zc. Unde sapie.5. Dicunt dampnati. Erauimus a via veritatis z iustitie lumen nō illuxit nobis. z sol intelligētie nō est ortus nobis zc. Itē Treñ.5. In psona dānatorum dicit Hieronym. Defecit gaudiū cordis nostri. versus est in luctum chorus noster. cecidit corona capitis nostri. ve nobis qz peccauimus zc.
¶ Si ista cogitaretis sepius nō saperet vobis mūdus iste: sed ipm contēneretis. Hieronymus ad Paulinū. Facile cōtēnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.
¶ Multi male istruunt filios dicendo. Uideas fili ne cogites de morte: quia sic nullum bonū faceres. Lu; tñ dicat Hierony. Platonis snia est oēm philosophantium vitam meditationē esse mortis: de oibus āt vos cogitatis z pparatis z disponitis vos preter q̄ de morte. O cecitas magna cum mors sit certior omni re mundi. Nota exēplum de beato Arsenio qui semp flebat.
¶ Quarto hō est aial beatificabile: ex cōsideratione cāe finalis ad quā creatus est s. qa ad finē beatitudinis adipiscende. Uide de hoc in sermonibus de pctis in genere arti.2. sermone.4. pte.2. Consistit aūt beatitudō hois in tribus dotibus aie principaliter. Prima est clara visio: que respōdet fidei. Scda est pacifica tentio: que rndet spei. Tertia est pfecta fruitio: que respondet charitati. Et hoc vide in sermonibus d articulis fidei sermone.14. Ubi agitur de glia aie. Propter hoc ergo debet hō firmiter sperare se ꝯsequuturū illam gliam z sic viuere hic: vt ad finem illum perueniat: quia

alias non esset spes sed p̄sumptio. Ergo sobrie z iuste z pie viuamus in hoc seculo expectantes beatā spem z aduentū glie magni dei z saluatoris nostri Iesu xpi. Deo gratias amen.

¶ Dñica.4. sermo de medio quattuor virtutum. Sermo.9.

Edius vestrum stetit quē vos nescitis Jo.1. Thema dat mihi motiuum predicādi de quadam materia vtili z necessaria ad gubernationē vite. s. de quattuor virtutibus moralibus ad pueniendū ad gliam zc. Salutetur hgo maria zc. Intellectus litteralis. Uerbi huius fm q dicit. Jo. baptista Iudeis: est q xps medius eorum fuerat zc. Uñ anteq̄ xps p̄dicaret publice z faceret miracula: fuit quasi.30. annorū: z lz scirent ipm sanctū hoiem: nō tñ mūdi redēptorem: ppter qd Jo. baptista dixit Iudeis. Medius vrm stetit. s. xps quē vos nescitis. Patet sensus litteralis thematis. Sed iuxta intellectū allegoricum quē volo ptractare p declaratiōe thematis. Sciēdum q antiq phi morales: p̄sertim Aristoteles maior eorum diffiniendo: qd est virtus: dicit: q virtus est habitus electiuus in medio consistens determinata rōne, put sapiens ordinabit.2. Ethi. Ubi sunt q̄ttuor clausule. Prima clausula dicit q virtus est habitus. s. mētis: sicut vestis dicit hītus corporis. Uñ sicut psona honesta induit. Primo camisiā. Scdo farcetū. Tertio pelliceū. Quarto tunicā. Et quīto mātellū. Sic aia psone virtuose induit. Primo camisia castitatis q̄ tangit carnē sicut camisia. Istā camisiam portant Religiosi boni z clerici z layci castiz etiā viuentes in matrimonio si seruant sibi fidem: istā camisiam induūt. Farcetum est hūilitas sine qua castitas nō placet deo. Uñ si virgo Maria cum camisia castitatis non habuisset vestē hūilitatis nō placuisset deo. Uñ ipa dicit. Quia respexit hūilitatē ancille sue: nō dicit castitatē. Pelliceū desup est hītus mīscordie q̄ calefacit cor p sone ad cōpatiēdū pximo. Tunica est char.

tas dei et primi: que operit multitudinem pecc. i. Pet. 4. Quia per charitatem remittuntur peccata. Unde de Maria magdalena di. Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Ista est vestis nuptialis sine qua nemo est dignus intrare nuptias vite eterne etc. Mat. 22. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. Nota amice. s. per fidem sine charitate. Mantellum sustinens pluvias: est patientia qua sustinet homo adversitates. Ecce quare philosophus diffiniens virtutem quasi pro genere dicit virtus est habitus. Ideo quando anima recedit a corpore in morte: nisi fuerit induta virtutibus turpis est valde et abhominatur ab omnibus sanctis et angelis: sicut vos abhominaretis mulierem nudam etc. Ducendo ad infernum etc. Ideo ex hac ratione dicebat Jo. Apoc. 16. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et turpitudinem eius videat: et non loquitur de vestimentis corporis sed anime.

¶ Secunda clausula est electiuus. i. voluntarius quia voluntarie debet fieri opus virtuosum ad hoc ut sit meritorium et non ex necessitate vel coactione. Multi enim abstinent ex necessitate: ut infirmi: non est meritorium. Idem de asperitate lecti: si ex necessitate: ut captivus et carceratus propter crimen qui tenet cathenam in collo et dormit super terram: non est meritoria ista penitentia licet ex patientia si eam habeat sic: sed qui potest dormire in bono lecto et dimittit est meritorium quia est electiuum. i. voluntarium. Idem de latrone seu fure qui scopatur per civitatem: quia non est habitus electiuus: sed virtuosum est et meritorium quando homo cogitat. O miser ego sum latro et fur: quia furatus sum honorem dei: ideo ut latro volo disciplinari in remissionem peccatorum meorum et in memoriam passionis christi. Ecce quare dicit electiuus. Ideo Dauid qui faciebat penitentiam dicebat in ps. 72. Fui flagellatus tota die etc. Dicit voluntarie sacrificabo tibi: quasi dicat: non coacte. Ideo Petrus. Nemo vestrum patiatur quasi homicida: aut fur: aut maledicus: aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus non erubescat etc. i. Pet. 4. Sicut contra. Nullum opus malum dicitur demeritorium: nisi a voluntate et electione procedat. Unde Aug. primo lib. Retractationum et habetur in decret. 15. q. i. c. i. in versi. Usque adeo peccatum voluntarium malum est: ut nullo modo sit peccatum: nisi sit voluntarium etc.

¶ Tertia clausula est in medio consistens: Virtuosum enim opus semper est in medio et non in extremis: minus enim et parum sunt extrema: medium est virtuosum. Verbi gratia. Da exemplum: de Jeiunio. Item de elemosyna et de aliis. Debet etiam homo concordare cum illis quibus conuersatur: sicut vxor cum viro et econtra. Idem de religiosis clericis etc. Idem de servo cum domino etc. Unde Aug. in libro de doctrina christiana: et habetur i. Decretis. 4 i. di. Quisquis rebus pretereuntibus restrictius utitur: quam se habent mores eorum cum quibus viuit aut temperans: aut superstitiosus est: quisquis vero sic eis vtitur ut metas consuetudinis bonorum inter quos conuersatur excedat: aut aliquid significat: aut flagitiosus est. Ideo quia forte habet ventrem insaciabilem: vel quia causa infirmitatis hoc facit. In omnibus enim talibus non vsus rerum: sed libido in culpa est. Nota de beato Antonio in prima collatione abbatis Moysi: qui determinauit virtutem discretionis esse principaliorem ceteris de quo per beatum Tho. in. 3. senten. distinct. xxxiii. q. q. ar. 5. in tempore. 2. c. i. de officio custodis. Hic potes tangere aliquid de virginitate: an sit virtus: et si sic consequenter consistit in medio. Medium ergo istud non consistit in materia sed in proportione ad personas. et ideo dicit philosophus in. 2. Ethi. quod medium virtutis non secundum quantitatem: sed secundum rationem rectam determinatur. Multis enim comedere vnum panem est superfluum: et tamen aliquo etiam duos comedisse non est superfluum: ita et de aliis etc. Medium tenuere beati. Juxta glo. in c. Querenti de officio del.

¶ Quarta clausula prout sapiens ordinabit. seu determinabit. Si queratur illud medium in quo virtus consistit a quo terminabitur. Nunquid iudicio meo. non. sed prout sapiens ordinabit: unde religiosus non habet determinare sibi medium: quia sapiens ordinabit: ut Dominicus in predicatoribus: et Franciscus in minoribus. Et Benedictus in monachis: et cetera.

Item in clerico: put sapiēs ɔsilium ecclesie ordinauit in decretis ꝛ decretalib⁹. Istud est medium: facere plus vel minus est extremū. Item de laicis ɔiugatis put sapiens apl's ordinauit. i. Cor. 7. Uxori vir debitū reddat. Similiter ꝛ vxor viro ꝛc. Itē vir dʒ diligere vxorem sicut christus ecclesiā Ephe. 5. Uxor autē dʒ obedire viro sicut sibi subiecta. Sub viri ptāte eris ꝛ ipse dn̄abit tui Gen. 3. Intellige in his q̄ nō sunt ɔtra rectum. Itē debent nutrire plem: instruere ꝛ disciplinare ꝛc. Itē de aliis oībus hoībus mundi put sapiens deus ordinauit. s. ɔpliēdo per mandata decalogi ꝛc. Nūq; enim homo decipit si vult istud medium p se determinare: q2 vt dicit Grego. in decret. 41. di. Sepe vitia se ingerunt ꝛ se esse virtutes mentiunt: vt tenacia parsimonia: effusio largitas: crudelitas zelus iusticie: remissio. Pietas: velit videri. Et ideo dicit put sapiens ordinabit: pʒ diffinitio virtutis. Modo ad ɔpositū: scriptura sacra dicit de christo. i. Cor. i. Nos pdicamus christum, dei virtutē ꝛ dei sapientiam. Si ergo virtus ɔsistit in medio: ꝛ christus ē virtus. Ergo sibi cōuenit esse in medio: ꝛ nō in extremis vitioꝝ. Ideo iudeis stantibus in extremis vitioꝝ: pōt dici. Medius vestrū stetit quē vos nescitis. Et pʒ thema. Allegorice ꝛ spūaliter ꝛ sumus in materia: occasione huius verbi. q̄siui quociens christus fuit in medio. Et inueni in euangeliis q̄ a natiuitate vsq; ad mortem. quater fuit in medio: innuens q̄ quattuor sunt virtutes cardinales in quibus oēs alie includunt.

Primo fuit in medio: in sui natiuitate: q̄ñ virgo ipsum pannis inuoluit ꝛ posuit in ɔsepio in medio duoꝝ animaliū. s. bouis ꝛ asini. Auctas Abacuch cui reuelatū fuit hoc a deo patre: qui admirans de tanta christi humilitate dicit. Dn̄e audiui auditum tuū ꝛ timui: ɔsideraui opera tua ꝛ expaui: in medio duoꝝ animaliū cognosceris. Abacuch. 3. Nota Cognosceris: q2 in dei ɔtute illa animalia ipsum agnouerūt. Hic ostēdit nobis virtutē prudentie q̄ est dolositas: q̄ excedit in nimis. Aliud extremū ipsorum est bestialitas significata per asinū. Ratio de primo: q2 sicut bos cornibus ferit: ita alii qui dolosi vt mali aduocati ꝛ notarij percutiunt cornu dolositatis modis inexquisitis. Ideo. i. Pe. 2. Deponentes omne mēdacium: maliciam ꝛ oēm dolum ꝛ simulationes ꝛ inuidias ꝛ oēm detractionem: sicut modo geniti infantes ratiōabiles sine dolo lac ɔcupiscite vt in eo crescatis in salutem. Scd'm extremum est bestialitas in qua ē parū de prudentia: q2 tales nesciūt se aduisare: oīa credunt ꝛc. Sicut fecerunt filij israel credentes senibus malis ɔ Susannam Dan. 13. Fatui filij israel nō iudicantes: neq; q̄ verum ē cognoscētes: ɔdemnastis filiam israel. i. aīam vestram. Et ante ɔmittit textus. d. Qui cū staret in medio eoꝝ dixit. Sic fatui ꝛc. Ideo ponam⁹ nos in medio cum xp̄o: per prudētiam ꝛ sagacitatem. Ideo scriptura Prouer. 15. Auris que audit increpatiōes vite. i. sermones: in medio sapientium cōmorabit: q2 sciet qdeꝫ facere. Scd'o xp̄s fuit in medio: q̄ñ existens. 12. annoꝝ ductus fuit a virgine in tēplum: dans exēplum nobis: ꝛ remansit in tēplo ꝛc. Dicit textus. Et factum ē: post triduum inuenerunt eū in templo sedentē in medio doctoꝝ: audientē illos ꝛ interrogantē Luc. 2. In hoc xp̄s significat nobis virtutem iusticie: cuius extremitas de nimis ē crudelitas: alia extremitas de parum ē remissibilitas: in quibus extremis stabāt tūc doctores legis: sed xp̄s stabat in medio iusticie ꝛ equitatis verbi grā: qdam doc. erāt multum rigorosi adeo q̄ erant crudeles: puta de ordinatione facta de oblatione fienda deo postpositis parētibus: ꝛ pmittebāt parentes mori fame propter eoꝝ traditiones. Uñ christus rephendit eos dicens. Quare ꝛ vos trāsgredimini mandatū dei ppter traditiōem vestram? Nam deus dixit. Honora pīeꝫ tuū ꝛ matrē tuā: ꝛ q̄ maledixerit patri vel matri mor. moriat. Uos aūt dicitis: quicūq; dixerit patri vel matri munus quodcūq; est ex me tibi pderit: ꝛ nō honorificabit patrē suum aut matrē suaꝫ: ꝛ irritum fecistis mandatū dei ppter traditionē vestram Mat. 15. Aliud extremū ē remissibilitas: q2 nesciebant punire magna peccata: ppter amicitiam vel dona: vel diuitias: ppter quas diuites corrūpunt iusticiā. In isto extremo stabat Hely sacerdos nō puniēs filios ꝛc. i. R. 2. Tales erāt phe-

risei Mat.23. Ue vobis scribe et pharisei: qui decimatis mentã et anetum et ciminum et relinquitis que graviora sunt legis. Iudiciũ et misericordiam et fidẽ: et infra duces ceci excolantes culicẽ. Camelũ aũt glutientes: decimatis decimas datis vel accipitis. Chrisost. Sermo dubius mentam etc. Glo. etiam vilia olera et relinquitis .s. incorrepta q̃ graviora sunt. Si negligantur. iudiciũ .i. discussiones causarum: et misericordiã in pauperes et viduas: et fidem in deum excolantes culicẽ .i. minora subtiliter querentes: et glutiunt camelũ .i. maiora sabdicentes. Sic hodie sunt multi presertim p̃lati eccl'ie et dñi tpales: q stant in isto extremo: qa q̃n aliqs laborat in die festo ꝑpter paupertatem: vel facit aliqd malũ de minoribus statim irascuntur excõicãt etc. Sed non puniunt clericos fornicatores: symoniacos etc. Similiter dñi tpales sunt in isto extremo: qui amore mundi dimittunt peccata maiora .s. blasphemias dei et sctõꝝ et nullus puniẽ: sed si de rege aliqs dixerit malum. statim moriatur etc. Ecce crudelitas et remissibilitas. simul etc. Ideo ponamus nos in medio iusticie et pietatis et equitatis cum christo. Et sic poterit talis dicere illud Prover.8. Ego in viis iusticie ambulo in medio semitarum iudicij.

Tercio stetit xp̃s i medio i civitate Nazareth. Nota q̃do xp̃s fuit nutritus in civitate Nazareth. Sed q̃n voluit incipere p̃dicare et facere miracula icepit in Capharnaũ. Q̃d audientes illi de Nazareth et fame: q̃n postea venit xp̃s ad eos. Dixerunt sibi rectores. Q̃nta audiuimus facta i Capharnaum fac et hic in patria tua etc. Luc. 4. Quibus r̃ndit xp̃s in s̃nia. Non estis digni. Rõ qa despiciebant eum et deridebãt et dicebant Uñ hoc q' filius fabri vdit p̃dicare. Ipsi aũt idignati voluerunt ipsum p̃cipitare: sed ipse fecit se invisibilem. Et dicit textus. Iesus aũt transiens per medium illoꝝ ibat. Hic ostẽdit virtutẽ fortitudinis cuius extrema sunt temeritas in plus: et pusillanimitas in minus. Inimici xp̃i volẽtes ipsum precipitare erant temerarij: amici vero xp̃i et parentes eius erant pusillanimes: xp̃s vero erat in medio .s. fortitudinis. Sic aliqui nostrum sunt in extremo temeritatis recipientes reddituus regis .s. dñicam diem

Unde deus divisit nobis tp̃us dans nobis sex dies et retinens sibi unam .s. dñicam Et multi temerarij auferunt partem dei: ideo veniunt in iram regis. Sic potest poni exemplum de temeritate illoꝝ: qui volũt sumere vindictam de iniurijs sibi illatis: cũ hoc sit officium dei. Ro.12. Michi vindictam et ego retribuam dicit dñs. Isti ergo tales sunt temerarij usurpatores officij dei: q̃sti hẽret pro malo rex vel capitaneus: vel alius officialis Si alius vellet usurpare dignitatem vel officium suum etc. Sic et hic. Item pone exemplum de illis q volunt oĩa iudicia discere et disputare: cur hoc deus facit vel illud: Item perscrutari ea que sunt fidei: querentes rõnem etc. Aliud exẽplum est pusillanimitas vel timiditas illoꝝ q timẽt facere p̃niam dicentes. Si ieiunavero non potero dormire etc. Ideo ponamus nos in medio fortitudinis cum xp̃o: et tunc erimus consolati et fortificati Dan.3. Angelus aũt dñi descendit cum Azaria et socijs eius in fornacem: et excussit flãma ignis de fornace et fecit medium fornacis quasi ventũ roris flantẽ et non tetigit eos oĩo ignis neq' contristavit: nec q̃cq' molestie intulit: fornax est iste mundus plenus igne tribulacionũ: sed quando aliqs est fortis in bonis operibus tunc deus mittit angelum ad cõsolandum eos etc. Sicut legiẽ de multis sanctis martyribus. Nota contra illos qui ꝑpter detractiones et derisiones aliorũ dimittũt bonam vitam ex pusillanimitate etc. Cõtra tales dicitur in ps. Sagitte paruloꝝ facte sũt plage eorũ. Ideo apl's. Fidelis deus est q non patietur vos tentari supra id qd potestis: sed faciet cum tentatione etiam ꝑventum vt possitis sustinere. i. Cor.10.

Quarto xp̃s fuit in medio duorũ latronum in sua passione Io.19. Crucifixerunt eum et cum eo duos latrones hinc: et hinc medium aũt Iesum. Nota invenitur q' vivens plus stetit in medio ante mortẽ: i quo innuitur virtus tẽperantie cuius extrema sunt: curiositas et austeritas: latro a dextris signi'icat prosperitatẽ et a sinistris adversitatem. Multi in prosperitate sunt nimis curiosi in ornatibus cibis et delectationibus corporalibus: hoc est vicium: et econtra. Quidam in adversitate affligunt se nimis et

supfine tristantur: z hoc est vitium austeritatis. In medio igit cum xpo temperate viuamus. Ideo Augu. Carnem vestram domate ieiunijs: z abstinētia esce z potus quātū valitudo pmittit: nō dicit occidite. Itē Ro. 12. Obsecro vos fratres p misericordiā dei vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentem: sanctam: deo placentē: rōnabile obsequium vestrum. De isto medio dicit scriptura Eccli. 50. Quasi luna in medio nebule: nebula est humida z significat abundātiā z pspiritate z frigida: z si significat aduersitatē. Ergo stemus in medio. Ergo surge hō z sta in medio Luc. 6. Surge. s. de extremis viciorum. Deo Gratias Amen.

¶ Dñica infra octauam natalis dñi: de hereditate z exheredatione vite eterne.

Sermo. 10.

Si filius z heres per deum. Gal. 4. Et in epla hodierna. Bona consequentia est si filius. s. adoptiuus. Ergo heres: qa filio adoptiuo debetur aliqua pars hereditatis paterne: nos autē sumus filij adoptiui per grām. Ro. 8. Non eni accepistis spiritū seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ergo sumus heredes dei. Dicit autē Nicolaus de lira. Sup predicto vbo Ro. 8. Si aūt filij z heredes: q hereditas ipsa est deitas: que est beatitudo obiectiue: que nō diuiditur p partes: sed tota habetur a quolibet bono: nō tñ totaliter: quia vnus est alio beatior. Et hoc modo filius dei. Sermo ergo noster erit ad videndum q sunt illi q pdere merentur hereditatem regni celorum: caueamus zc. Et qa Apls in themate pposito loqtur legaliter tanq̄ legista. Ideo z nos ipsius vestigia imitantes legaliter etiā predicabimus. Legales qdē instructiones ad morales instructiones reducentes. Salue. virgo zc. Pro declaratione thematis z materie introductione pdicande est notandū: q pclusio vera est z approbata de iure diuino naturali: canonico z ciuili: q filius legitimus z naturalis vel saltem legitimus cuiusmodi sumus nos xpiani q sumus filij dei: iō vocamus ipm patrem nostrū dicētes. Pater noster qui es in celis zc. De naturali aūt filio dei di Heb. 1. Nouissime locutus est nobis in filio: quem constituit heredem vniuersorū zc. Debent esse heredes pris z ad eius bona succedere. Hoc probaf. Primo de iure diuino in verbis ppositis. Item Ro. 8. Ipse enim spūs testimonium reddit spūi nostro: qa sumus filij dei: si aūt filij z heredes. Scdo pbaf de iure naturali qd dictat hoi: vt sicut filius succedit in locum patris: sic z succedat in bona: qa plus est psona q̄ bona: qsi enim pater relinqt filium post mortē suam: videf adhuc ipse pater viuere in filio: eo q filius representat psonam patris. imo eadē psona videf esse cum vna psona censeatur pater z filius: vt. C. de impub. z alijs subst. l. fi. Insti. De inutilibus stipula. §. Si vero. Unde Eccli. 30. Mortuus est pater. z quasi non est mortuus: similem eni reliquit sibi post se. Et ex hoc a fortiori seqf: q multomagis ad bona succedere debet ex vi naturalis rōnis. Et hoc expsse dicit textus legaf in lege scripto. ff. Unde liberi: vbi sic Iurisconsultus ait. Non sic parentibus liberoꝝ vt liberis parentū debetur hereditas: parētes ad bona liberoꝝ rō miserationis admittit: liberos nature simul z parentū cōe votum. Nota. non sic parentibus declaro. Nā qñ filius pmorif pri ex miseratiōe succedit ad bona filij ne addaf afflictio: vt q2 i vno grauaf. i altero releuef: nō āt ex natura. q2 naturali cursu dz pmori pr̄ filio z nō econuerso. Unū dicit Apls. 2. Cor. 12. Nō debēt filij parētib9 thesaurizare sed parētes filijs. Unū t.c turbaf ordo nature: qñ fili9 pmorif pri. vt dicit tex. in. l. Nā et si parētib9 ff. de inoffi. te. Unū Bulgarus legum doctor egregius cū decessisset fili9 eius ipso viuo te. ait. Ordie turbato succedis bulgare nato.

¶ Tertio pbaf de iure canonico. Nota in c. Raynuci9 de testa. z in. c. si pā. co. ti. lib. 6. z. 17. q. 4. c. vlt. qd in ira hētur: z recita hic.

¶ Quarto de iure ciuili pm q dispositum est: q prla cā i successione sic liberoꝝ Insti. de hēdum qualitate z di. in prin. Unū ēt viuo pre reputaf fili9 i pte qsi dñs pnoꝝ bonoꝝ: z idcirco mortuo pre: nō di. ppe filius adiere hēditatē pnā: sed se imiscere hēditati: q2 post mortē pris nō recipe hēditatē videf: sed magis liberā bonoꝝ admistrationē pseqf: vt dic tex. l. l. In suis. ff. de lib.

7 posthūis. Pz ergo ɔclusio pbata ꝑ iur̄ quo pbari pt:7 h̄ ē qd̄ dicit thema. Si filius 7c. Et ex hac ɔclusione infert correlariū ꝙ ius ciuile vel statutū mūicipale n̄ posset priuare totalr̄ filiū h̄ditate pina: h̄ditate dico.i.legitia:q2 dī debitū bonoꝝ subsidiū intellige discrete:nō āt sic posset diminuere legitimā vel augere:sed i totū priuare n̄ posset:puta statuēdo ꝙ pmogenitus succedat in totū exclusis aliis filijs:nihil valet hoc statutū:rō q2 cū de iure naturali 7 diuino debeat h̄ditas pris filio vt dm̄ est: ergo per ius ciuile tolli nō pt:q2 ciuilis ḡdē rō ciuilia iura pimere pt:naturalia vo nō. Insti. de legit.agna.tu.§.fi. Itē q2 iura sanguis nullo iure ciuili dirimi possunt.ff.de regu. iuris.l.iura sanguis. Uñ nec ɔtraria ɔsuetudo valeret. 8.di.c.frustra de ɔsue.c.vlt.7 Nota in.c. Raynucius p Jo.an.abbā.7 alios de testa. Et hoc tenet Dynus i regula idulcti lib.6. Cynus 7 Bal.i.l. Sācimus. C. de nup. Idē Bal.i.l.ca lege. C. de epi.7 cle. Amplius n̄ pr̄ vellet exhēdato filio ecclesiā vel paupes istituere n̄ posset. Uñ Aug. i smone de vita clericoꝝ:7 i decretis.17.q. 4.c.vlt. Quicūqz ait vult exheredato filio h̄idē facere ecclesiam:q̄rat alteꝝ q suscipiat nō Augustinū:imo deo ppitio neminē inueniet. Amplius n̄ qs bōa sua donasset ecclie eo ꝙ filiū nō hz 7 postea nascit sibi filius d̄ iure vsqz ad legitimā sibi debitā donationem illā reuocare:vt ibidē dī:7 ɔfirmatur de iur̄ ciuili.i l.n̄ vnq̄. C. de reuocā.dona. Qd̄ āt dici nō posse p ius ciuile vel statutū municipale:vel p pr̄nam disponē filium priuari totalr̄ legitia est veꝝ:nisi ex rōabili cā:q̄ tūc posset fili⁹ p iuris vl̄ pr̄is dispōnē totalr̄ priuari legitia:puta pp delictū filij:q2 tūc h̄ ɔuēit iuri naturali fm̄ qd̄ disponit ꝙ malef.cia puniant̄.l.ita vulnerat⁹.ff.ad l.aqlia:7 publice vtilitatꝭ interest vt maleficia nō remaneant ipunita:vt dic tex.in.c. vt fame de sen.exco. Determinare aūt h̄moi penā ptinet ad legis ciuilis latorē. Uñ lex ciuilis nihil aliud est q̄ determinatio iuris naturalis:vt dicit Tho.1.2.q.95.ar.2.7.4. Mō ad ppositū nr̄m.cū nos sim⁹ filij dei vt dicit Apls i ep̄la hodierna.7 Ro.8.7.1. Jo.3. Uidete quā charitatē dedit nob̄ pr̄: vt filij dei noiaremur 7 simus. Item Jo.1.

Quotquot āt receperūt eū dedit eis ptātē filios dei fi.7c. Ergo ꝑ iure debemus ɔsequi h̄ditatē regni celoꝝ:vt dic thema:nisi pp aliqd̄ delictū excludi mereamur. Si āt q̄ritur q̄ 7 q̄t sūt ista delicta pp q̄ merenī hō priuari a celestī pr̄ne h̄ditatꝭ: Re°. Ius ciuile ponit.14.esse q̄ dicūr cāe igratitudis:q̄ ponūt i Auten.vt cū de ap.co.§.cās coll.8. Et canoniste notāt i.c. ꝗntauallis de iu.iur.7 vide qd̄ scripsi i smōe d̄.x.ꝑcepti.i.4 ꝑcepto de honore parentum smone.3.pte.3. Sed ego reducam illas ad quīqz.

¶ Quedam ex iracundia.
¶ Quedam ex inuidia vel malicia.
¶ Quedam ex concupiscentia.
¶ Quedam ex auaritia.
¶ Quedam ex stulticia.

¶ Caueat ergo vnusquisqz 7c. Primo ergo ex iracūdia ꝓcedūt due cāe ingratitudis. Pria ē man⁹ iniectio. Scda oris exprobatio. Pria ergo est manus iniectio:puta qñ fili⁹ i prēm manus mittit violētas: dic ɔtra h̄ pctm̄:sic expedit 7c. Moralr̄ pr̄ nr̄ est xp̄s:ad quē dicim⁹ pr̄ nr̄ q es i celis. Quicūqz ergo man⁹ violētas iniciūt fieri merent̄ eius h̄ditatꝭ exsortes.pp̄ea fuerūt exh̄dati Iudei:q2 manus iniecerūt i xp̄m. Nota pabolā d̄ colonis:q postq̄ interfecerūt suos pr̄is famlas occiderūt filiū dicētes:hic est heres:venite occidam⁹ eū: 7 hēbimus h̄ditatē ei⁹:7 seqt̄. Auferet̄ a vob̄ regnū dei 7 dabit̄ gēti facienti fruct⁹ eius Mat.21. Sic pctōres 7c. Si veniret xp̄s i terrā hodie iterato multi occiderēt eū:n̄ eis ɔdiceret 7c. Alio ēt mō man⁹ i xp̄m iniciūt qñ p̄ximū peutiūt. Hoc pz rōe 7 auctē. Rō ō ē duplex. Pria:q2 n̄ peutit mēbꝝ vnū corpis sine pedē siue manū 7c. Totū corpus peutit:7 caput clamat dicēs. Heu peussisti me 7c. Sic mistice 7c. Ro.12. Multi vnū corp⁹ sum⁹ i xp̄o:singli āt alt̄ alteri⁹ mēbra. Caput āt huius corpis ē xp̄s. Eph.1. Ipm̄ dedit caput sup oēm ecclīam q̄ ē corp⁹ ei⁹. Et pr̄terea xp̄m peutit:q clericos:7 sacerdotes: 7 religiosos peutit:q dicūr pr̄cs laycoꝝ:7 dicūr etiā xp̄i.ps.104. Nolite tangere xp̄os meos.7c. Tn̄ iuste tales eccl̄a peutit gladio Anathematꝭ.17.q.4. Siqs suadēte diabolo. Scda rō ē:q2 q peutit imaginē xp̄i peutit eū:7 facit iniuriā xp̄o 7 ɔ huc oēs clamāt. Sic ima

go dei est hō:nobilior q̄ sit imago argenti. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō. Gen.9. Ps rō. Auctas. Actuū.9. Saule saule qd me persequeris rc̄. Itē Mat.25. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.

Scd̄a rō sue cā est oris exprobratio. Sic eum filius blasphemat patrem:puta appellando ipm̄ proditorē: vel aliqd tale:vel inhoneste sibi pnīciat. Sic hodie rc̄. Nota. q̄ blasphematores q̄ inter cetera peccata grauius est blasphemiū:q̄ directe dirigit̄ contra deū. Si nō esset aliud pctm̄ in mundo: hoc solum sufficeret ad destructionē mundi: ꝛ ē magna culpa regentiū:ad quos ptinet punire:q nō puniunt eā. Ro.i.in fine: qui talia agunt digni sunt morte. Nō solum q agunt vel faciunt:sed ēt q consentiūt facientibus. Ideo conquerit̄ dn̄s p os Isa. dicēs. Dn̄atores populi mei inique agunt:ꝛ iugiter tota die nomen meū blasphemat̄ rc̄. Isa. 52. Nota hic quō antiq in tanto horrore habebant dei blasphemiā:q̄ hoc pctm̄ etiā ore dicere abhorrebāt. Iob.i. Ne forte peccauerint filij mei ꝛ bn̄dixerint deo in cordibus suis. Nota Leuitici.24. Qui blasphemauerit nomē dn̄i: morte moriat̄:lapidib⁹ opprimet eum ois multitudo populi. Voluit enim dn̄s q̄ nullus remaneret de populo q nō consecraret manus suas in sanguine blasphemantis. Oēs ergo tales regni celestis hereditate priuāt̄. Vn̄ apl's. Neq maledici regnum dei possidebunt.i.Cor.6. Dic vt expedit.

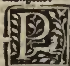
¶ Scd̄o ex inuidia ex qua procedunt due cause. Prima ē oris accusatio. Scd̄a operis perpetratio Quantū ad primam rc̄. Fili⁹ enim accusans patrē exheredat̄ de eā que nō sit aduersus principem vel rem publicā: q̄ tūc pro re publica licitū est filio etiam patrē occidere:iniuste contra rem pub. agentē. ff. de religio. ꝛ sumptib⁹ funer.l.mi.me. Tales sunt oēs detractores: ꝛ etiam accusatores in iudicio criminal̄: si ex odio hoc faciūt. Nam ꝛ iudex ex odio dans iustam sniam peccat mortalit̄.23.q.4. Ea vindicta:ꝛ etiā tales sunt infamatores primorū p eandem rōnē supra positā:de membris ꝛ corporū: ꝛ huiusmodi detractores sunt furibus deteriores:q̄ illi bona temporalia:isti famā rapiunt ꝛ furant̄:q̄ tanto deterius ē quāto fama bona tpalibus rebus ē melior. Prouer.22. Melius ē nomen bonum q̄ diuitie multe. Nota.q̄ aliquos q nunq̄ de alijs bona dicunt:sed oibus detrahunt. Nota detrahunt. Primo iudicibus. Scd̄o medicis. Tertio plātis:contra q̄s habet̄ figura de Cham:q ostēdit pudēda patris sui Noe. Et ideo meruit maledici in filijs suis. Gen. 9. Detrahunt ēt clericis:religiosis: mulieribus ꝛ oib⁹.contra quos dī ps.5. Sepulchrū patēs est guttur eorū lin.suis do.age.iudi.illos deus.i.condemna illos deus rc̄. Tales sunt similes diabolo:de quo scriptū ē. Proiectus ē accusator fratrū nostrorū rc̄. Apoc. 12. Quia ergo sunt ei similes in culpa: erūt etiā ei similes in pena:de qua ps. Dilexisti maliciā sup benignitatē: iniqtatem magis q̄ loqui equitatē. Iō deus destruet te:ꝛ euellet te:ꝛ emigrabit te de tabernaculo tuo:ꝛ radicem tuam de terra viuentium ps.51.

¶ Scd̄a cā est operis puerū pperatio:puta si patrē veneniauit rc̄. Vel si vite patris insidiatus. Sic moraliter:qcūq insidiatur vite alicuius siue vxor viri:siue alterius rc̄. Et qcūq ēt oderit:q̄uis ēt de iure ciuili cogitationis penam nemo pati dz: si vltra limites suos nō egrediat̄. ff. de penis.l.cogitationis.canonizā. de pe.di.i.cogitationis. tn̄ secus est de iure diuino:q̄ qui odit fratrem suū homicida est.i.Io. Et ratio:q̄ deus est solus Iudex occultorū.32.di. Erubescant. Moraliter. Sic oēs peccātes dant venenū xp̄o:ꝛ qd est venenū pp q̄d xp̄s mortuus ē:nisi pctm̄. Tu ergo q peccās es q̄tū in te est occidis xp̄m. Heb.6. Rursum crucifigentes xp̄m in semetipsis rc̄. Presertim q cōiūt cū consciā peti mortalis:q peius peccant teste. Ambrosio q̄ Iudas proditor. Iō Abacuch.2. Veh q potū dat amico suo mittens fel. Tertio ex concupiscentia:ꝛ ex hac procedūt due alie cause. Prima cā qn̄ fili⁹ thorū paternū ascēdit:siue sit vxor patris: siue concubina:tales sūt oēs corruptores monialiū:q̄ sunt sponse xp̄i. Et ēt alij:que corrūpunt mr̄imoniū alienū:ꝛ contra corrūpunt mr̄imoniū xp̄i significatū p hoc:q̄ vxor significat ecclesiam. Que ē immaculata ꝛ sine ruga.24.q.i.loquit̄. Et vir significat xp̄m. Eph.5. Sacramētū hoc magnū ē. Ego aūt dico in xp̄o:ꝛ in ecclesia. Scd̄a cā ē si pat

voluit filiū mercari: ꝛ ipsa ꝯtra eius volū-
tatē ꝑelegit fornicari. Scđo aūt si inuito
patre ꝯhit matrimoniū ff. de ritu nup. l. q li-
beros. ꝛ. l. cū tale. §. Rescriptum. ff. de ꝯdi. ꝛ
demō. Nā hodie nō ē cā iusta exhereditan-
di filias lꝫ olim forsitan. Scđo de iure ff dꝛ.
vt vꝫ ꝑbari. ff. de bonoꝝ pos. ꝯ tabulas. l.
nō tm. §. si emancipatus. Sic moralit: oēs
fornicarij sunt digni fieri exheredes regni. i.
Cor. 6. Neqꝫ fornicarij regnū dei posside-
bunt. Nota hic ꝯtra mulieres meretrices: q̄
stant in hospitijs ꝛc. Itē ꝯ illas q̄ nō stant
in loco publico. Unde aplis. Fornicatores
ꝛ adulteros iudicabit deus. Heb. 13. 4. Ex
auaricia: ex qua ꝓcedūt due alie cause. s. in
cōmittendo ꝛ omittēdo. Prima ꝯsistit in
cōmittēdo: puta qñ filius ꝓhibet piez testa-
ri: vel ꝯtradicit eiꝰ testō ꝛc. Sic xp̄s pat cō-
didit testm in quo disposuit ꝙ nullus face-
ret furtū: vsuras: rapinas ꝛc. Exo. 20. Nō
furtū facies. Auari ꝓo ꝛ cupidi ꝯtradicūt
huic testō: q2 diripiūt aliena qualitercūqꝫ
pñt. Nota hic ꝯtra fures. Itē ꝯtra abusio-
nē: q̄ ē in Sicilia. s. qđ cum Nauigiū patit
naufragiū. Post triduū oia occupat admi-
ratus Sicilie: qđ reprobat de iure diuino:
quo cauet. Equū ē neminē locupletari cū
aliena iactura. l. Nam hoc natura. ff. de cō-
di. inde. Itē de iure cano. vt i toto ti. de ra-
ptorꝫ: ꝛ de furt. Itē de iure ciuili. vt dicit
textus in auten. nauigia. C. d furtis. Dic cō-
tra tales vt expedit: vel dic ad lram. Si qs
patrē testari ꝓhibuerit priuat hereditate
regni celoꝝ: q2 peccat mortalit. Et nota ꝙ i
foro ꝯscie talis tenet ad interesse oibꝰ illis
qbus testator relinquere aliqđ volebat in
testō. Quid ergo deus facit ꝯtra tales qui
sunt violatores testi xp̄i: q est pater noster:
Dicit huic xp̄s. Tu violas testm meū ꝛ frā-
gis illud: ꝛ ego violabo testm tuum. Et sic
contingit de facto: q2 tales faciunt testm: ꝛ
multa relinquunt: sed filij nihil faciunt ꝛc.
Et lꝫ filij male faciant: tñ aīa pris iuste hoc
patit: q2. Per q̄ qs peccat p hec ꝛ torquet.
Sap. xi. Et qđ qsqꝫ iuris in aliū statuit: ip-
se eodē iure vtat. c. cum oēs. de ꝯstitu. ꝛ. l. i.
ff. eo. ti. ꝙ qsqꝫ iuris. Nota hic exēplum de
illo diuite vsurario hñte tres filios: q ve-
niēs ad mortē vocauit. Primo maiores.
Scđo minorē interrogans eos singillatim.
Quid nam facturi essent ꝓ aīa sua ꝛc. Et
vterqꝫ ꝓmittebat sibi maria ꝛ montes ꝛc.
Tandē filius minor vocatus ab eo: ꝛ de
eodē requisitus redarguit ipm. Et sic pr mu-
tauit testm ꝛc. Dic historiā. Scđo casus
ꝯsistit in omittēdo: puta cū pater in carce-
re detinet: ꝛ filius negligit ipsum liberare:
vel infirmo patri nō subuenerit: vel furioso
vel indigenti: vel si ꝓ patris: vel debito eiꝰ
incarcerat pōt fideiubere noluerit: hoc tñ qđ
de fideiussione dī ad masculos tm ꝑtinet.
Sub hoc aūt casu cōprehēdunt auari: qui
negligūt soluere xp̄o in paupere ꝛc. Dic vt
expedit. Unñ Mat. 25. Ite maledicti i ignē
eternū ꝛc. Esuriui. n. ꝛ nō dedistis mihi mā-
ducare. Sitiui ꝛ non dedistis mihi bibere.
Infirmus fui ꝛ nō visitastis me ꝛc. Q. d. n.
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.
Item Ephe. 5. Hoc aūt scitote intelligētes
ꝙ ois auarus nō hꝫ hereditatem in regno
christi ꝛ dei. Quinto ex stulticia: ex qua ꝓ-
cedunt due alie cause. Prima ē infamis
ꝯuersatio. Scđa est incauta presumptio.
Prima ergo ꝛc. Sic qñ filiꝰ ꝯtra volun-
tatē patris cum malis hoibus ꝯuersat. i. si
cum maleficis vel maleficus efficit. Sic in
ꝓposito in hoc casu sunt oēs qui ꝯuersant
cum meretricibus: tabernarijs. Ruffianis.
Prouer. 13. Qui cū sapiētibus gradit sa-
piens est. Amicus ꝓo stultoꝝ silis efficitur.
Ps. Cum sctō sctūs eris ꝛc. Scđa cā est in-
cauta ꝑsumptio. Sicut ille q ad ludos pe-
riculosos ꝛ mortiferos se ingerit: vel villa
fortē officia: vel exercitia: sicut minimi ꝛ
Iocularij: cum pater filius ꝓfessionis non
fuerit ꝛ hmōi. Sub hoc casu cōprehendū-
tur oēs lusores taxilloꝝ: vel aleaꝝ. Ubi no-
ta: ꝙ octo differentie ꝑsonaꝝ pp hoc dam-
nant. Primo ludētes. Scđo assistentes:
q dant fauorem ludo. Tertio rectores rei
publice: q ꝑmittunt ludum: q2 vt dicit tex.
83. di. Error. Negligere cum possis ꝑturba-
re ꝑuersos nihil aliud ē qꝫ fouere: nec caret
scrupulo societatis occulte qui manifesto
facinori desinit obuiare. Quarto mutuan-
tes pecuniam. Nota hic casum. Utrū mu-
tuans possit repetere pecuniā mutuatā ad
ludum. Et puto ꝙ nō: cum in pari cā turpi-
tudinis melior sit ꝯditio possidētis. l. Ubi
aūt. ff. de ꝯdi. ob tur. causam. Si tñ is cui

matrimonium est iurans restituere: debet aut
petere absolutionem de iuramẽto a iudice
ecclesiastico: aut restituere: ꝛ postea repete-
re vt in.c.debitores.de iureiuran. Hanc q̃-
stionez habui de facto Panormi. Quinto
inspiciẽtes. Nam ꝓhibitũ est ludentes in-
spicere: ꝓpter multa peccata: que inde ꝓue
niunt. C.de epis.ꝛ cleri.auten. interdicim⁹.
ꝛ ꝟ vita ꝛ hone.cle. Clerici. Sexto accõmo
dantes siue dãtes taxillos aleas: vel tabu
lerium vel cartas. Institu.de obliga.que ex
delicto nascunt̃.§.ope. Septimo ꝑstantes
candelas. Octauo cõmodantes locũ: siue
sit domus: siue alius locus ꝛc̃. Ergo cum si-
mus filij simus heredes. Deo grãs amẽ.

¶ Dñica infra octauam epiphanie de
euangelio. Sermo.xi.

Roficiebat

Jesus sapientia ꝛ etate: ꝛ
grã. Luc. 20. Sermo erit
de sacro euangelio. Salu
tet̃ virgo Maria ꝛc̃. Hoc
verbum habet magnam difficultatem in
theologia: q2 in eo ꝙ dicit. Et ꝟ Jesus ꝓfi-
ciebat etate: nulla est dubitatio. q2 cũ esset
verus homo: debuit sicut verus homo acci-
pere incremẽta corporis per etatẽ: vt.). di-
cet in prima pte ſmonis. Uñ apls Heb.
2. Debuit enim per omnia fratribus assimi
lari. Sed ꝙ xp̃s ꝓficeret in sapiẽtia ꝛ gra
tia: habet magnam difficultatẽ. Pro cuius
intelligentia notandũ: ꝙ doctrina cõis ꝛ
vera est oium theologoꝝ singulariter ma-
gistri snīaꝝ in.3⁰.lib.di.13 Et ꝟ xp̃s nõ solũ
in quantũ deus. sed etiam in quantũ ho-
mo: in primo instanti conceptionis habuit
tantã sapientiã ꝛ gratiam quantaz hz mo-
do in celo: ꝛ ꝯsequenter augeri nõ potuit:
probat̃ hoc ratione ꝛ auctẽ. Ratio est ista:
q2 gratia xp̄i ꝯsiis mathematice loquen-
do fuit finita: q2 creatura est: tñ philosophi
ce loquẽdo: põt dici esse infinita: siue loqua
mur de gratia vnionis: siue de gratia singu
laris ꝑsone: siue de gratia capitis. Hec enī
triplex gratia fuit in xp̃o. Mathematicus
enim ꝯsiderat solum rationẽ quantitatis:
ſm quã nihil ꝓhibet quin possit finito ali
quid addi. Phus aũt ꝯsiderat formaz rea
lem. Prohibet aũt additionẽ talem forma

quam considerat naturalis. Gratia igitur
vnionis resultat in christo ex ꝯiũctione hu
manitatis christi ad diuinitatẽ: qua nullũ
maius donum: nullũ excellentius estimari
põt. Gratia vero singularis ꝑsone: etiam
quodãmodo fuit infinita christo. Et ũuis
enim gratia illa ꝛ sapiẽtia sit limitata: eo
ꝙ sit recepta in xp̃o nec habeat esse subsi-
stens: tñ nõ fuit limitata quantũ ad rõnem
sp̃ẽi⁹ gratie: q2 habuit xp̃s gratiaz: ſm om
nẽ modũ ꝑfectionis ipsius: quicquid ad ꝑfe
ctionem gratie ptinere põt totũ in xp̃o fuit.
Uñ dicit̃ Ro.3. Nõ enim ad mẽsurã dat
deus spũm.s.xp̃o. Uñ dicit Magr̃ in.3⁰.sen
tẽ.di.13. Et ꝟ deus maiorẽ gratiaz xp̃o ꝯfer
re non potuit: nec potest plenior intelligi.
Prima expositio respicit ipsam formam.s.
ipsam gratiam. Scd̃a subiectum. qd̃ põt
dupliciter intelligi. vno modo vz: ꝙ nõ posset
creari maior gratia a deo quantũ ad rõnẽ
gratie: q2 omne qd̃ ptinet ad ꝑfectionẽ gra
tie collatum ei fuit. Et ũuis enim multa
alia posset deus facere: tñ nõ ptinet ad ra
tionẽ gratie. Sicut posset hoi multas alias
ꝑfectiones naturales ꝛ essentiales addere:
sed hoc nõ esset de rõne hois: ꝛ esset tunc
alia spẽs ꝛ nõ homo: vel dic ꝙ licet ꝙ̃tum
in se est posset deus maiorẽ gratiam creare
quantũ ad essentiaz ꝙ̃ sit gratia xp̄i: tñ nul
la maior gratia posset esse cuius capacitas
creata sit capax: nec posset facere aliquam
capacitatẽ: q̃ nõ esset creata. h̃ nota Tho.
in.3.sen.di.13.q.i.ar.2.q.2.ad ſm ꝛ.q.3. ad
primũ. Et idẽ dicendũ de sapientia ꝛ scien
tia xp̄i: q̃ adeo ꝑfecta fuit in instanti ꝯce-
ptionis: ꝙ crescere amplius nõ potuit: ꝙ̃tũ
ad essentiam scie: nec ꝙ̃tũ ad numeꝝ sci-
toꝝ: lz quantũ ad aliquẽ modum cognitio
nis creuerit: q2.s. experimentaliter. aliqua
causa: que prius ad corpus glorificandum
rñdeat. Claritas ab aia sicut quedam qua
litas ꝑmanens corpus afficiens. Uñ fu ge
re corporaliter nõ est miraculosum in cor-
pore glorioso. Hoc modo non nouerat: vt
nota. Tho.in.3.sen.di.14. inter illud Heb.
5. Cum esset filius dei didicit ex his q̃ pas
sus est obedientiaz. Gratia vero capitis in
xp̃o que ꝯsideraẽ quantũ ad effectũ etiam
limitata nõ fuit ad aliquos determinatos
effectus. sed põt per grãz infinite operari ꝛc

dẽptionem. Iuxta illud.i.Io.2. Ipse.s.xp̃s est ꝓpiciatio pro peccatis nostris: nõ pro nostris aũt tm̃.sed etiam ꝑ totius mundi. Pꝫ ergo rñ. Modo videamus auctes Iere. 31. Nouum creauit dñs sup terram: femina circũdabit virum .s. statim ꝑfectum in oĩbus. Exolant iancti: ꝙ xp̃s ab initio ↄceptionis fuit plenus oĩ gratia. Ad idem Isa.7. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium: ⁊ vocabitur nomen eius Emanuel bu. ⁊ mel come. vt sciat repro. ma. ⁊ eli. bonũ. Et obꝰ pꝫ: ꝙ gratia xp̃i fuit quodãmodo infinita ab initio cõceptionis. Fiat ergo ratio. Nullũ infinitũ augeri põt: sed gratia fuit infinita vt dictũ est. Ergo augeri non potuit. Et quõ dicit in themate ꝙ xp̃s ꝓficiebat sapiẽtia ⁊ gratia. Rñ ꝙ hoc põt intelligi dupliciter.s. ꝙ xp̃s ꝓficiebat sapiẽtia ⁊ gratia dupliciter.s. habitualiter vel effectualiter. Primo modo.s. habitualiter xp̃s nõ poterat ꝓficere per rõnes ⁊ auctes supradictas. Itẽ Tho. 3.pte.q.7.ar.12.⁊.q.12. Sed effectualiter ꝓficiebat: q̃ quanto magis crescebat in corpore tanto maiores effectus oñdebat sapientie ⁊ gratie. Dicit similitudo de sole: lꝫ tantam claritatem habeat in aurora q̃tã hora p̃me: ⁊ tantam hora p̃me q̃tam hora tertie: ⁊ tantam hora tertie q̃tam in meridie in se habitualiter: tñ effectualiter sol proficit in claritate: q̃ nõ tantam claritatem ostendit hora prime q̃tam hora tertie: ⁊ nõ tantã hora tertie q̃tam in meridie ⁊c̃. Sic de sole iustitie christo: qui lꝫ in instanti ↄceptionis habent tantam claritatem gratie ⁊ sapiẽtie q̃tã habet modo in celo habitualiter: tñ effectualiter ꝓficiebat in sapiẽtia ⁊ gratia: q̃ in aurora.i.anteq̃ virgo ipsum pareret: nõdum ortus erat super terram. ⁊ dabat aliquos radios claritatis.s. vgini Marie: Joseph ⁊ Johanni baptiste ⁊ helisabeth. Nam Johannẽ sanctificauit in vtero. Ipse etiam existens in vtero. Item fecit eum ꝓphetam nõdum natum. Item fecit ꝓphetissam helisabet ⁊ Zachariã eius parentes. Sed maiorem claritatem dedit hora prime.s. in natiuitate p tot miracula ⁊c̃. Sed adhuc maiorẽ dedit hora tertie qñ.s. fuit.12.annoꝝ disputando cũ doctoribus: dicit in euangelio hodierno. Sꝫ multo maiores radios emisit in meridie.s. quando fuit.30.annoꝝ in predicatione euangelij ⁊ miraculoꝝ operatione. Ecce quõ christus proficiebat effectualiter in sapientia ⁊ gratia apud deum ⁊ hoĩes. Apud deũ quidẽ .s. ad eius laudem: ⁊ apud hoĩes.s. ad eoꝝ vtilitatem: qui videntes puerum taliter in gratia ꝓficere corrigebant se: ⁊ ducti exemplo eius redibant ad deum Isa.xi. Puer paruulus minabit eos. Itẽ aplus ad Titũ.2 Apparuit gr̃a dei saluatoris nostri oĩbus hoĩbus ⁊c̃. Item Greg. in quadã homelia ꝓficiebat sapiẽtia: nõ per accessum tẽporis accipiẽdo qd nõ habebat: sꝫ dona sapientie ⁊ gratie que habebat cęteris pãdẽdo: qd ad ipsoꝝ edificationẽ ⁊ dei honorẽ ꝓficiebat: etiam non in cognitione noticie simplicis: sed experimẽtalis: vt supradictũ est. Item Ber. sup: a missus est: qd de sapiẽtia ⁊ gratia hoc dictũ est: nõ ꝫm ꝙ erat: sꝫ ꝫm ꝙ apparebat intelligendũ est: nõ ꝙ vꝫ aliquid nouum ei accederet ꝙ ante nõ haberet: sed qd accedere videret quo volebat vt videret: vel põt dici ꝫm ꝙ scribit qdam doctor ordinis heremitaꝝ: ꝙ id qd dicit ꝙ xp̃s ꝓficiebat gratia intelligitur de gratia gratis data: que ↄsistit in actu: nõ de gratia gratum faciẽte: ꝫm quã ꝓficiebat. nõ qdẽ vt deo magis gratus esset intensiue sed extensiue: q̃ oĩa opera sua placebant deo. Et ideo q̃to maiora ⁊ plura opera faciebat: tanto et pluribꝰ placebat deo. Patet ergo quõ christus proficiebat sapiẽtia ⁊ gratia effectualiter. Et de hoc habet auctas. Prophetica Isa Qui loquitur in persona dei patris loquentis de xp̃o ꝫm ꝙ homo. Ecce intelliget seruus meus ⁊ exaltabit: ⁊ eleuabitur: ⁊ sublimis erit valde Isa.52. Ubi ponuntur quattuor gradus exaltationis effectualis. Primus fõl. Ecce intelliget seruus meus.s. in instanti conceptionis: ⁊ exaltabitur.s. hora prime in natiuitate: ⁊ eleuabit .s. hora tertie in disputatiõe cũ doctoribus: ⁊ sublimis erit valde.s. in predicatiõe euangelij. Pꝫ thema. Modo ꝑ declaratiõe euãgelij notandũ ꝙ hoc euangeliũ ↄtinet i effectu tria singularia de dño nr̃o iesu xp̃o.

¶ Primum est augmentum corporale proficiebat etate.

¶ Scdm est documentum spirituale proficiebat sapientia.

¶ Tertium est exemplum virtuale proficiebat gratia.

¶ Hec ostenduntur clare in themate.
Primum cum dicitur proficiebat etate.
Secundum proficiebat sapientia. Et ter/
tium proficiebat gratia.
¶ Primũ ergo qd ostdit ꝛc̃. Dũ dicit ꝑ
ficiebat etate. Ubi sciendũ ꝙ dñs noster
Jesus xp̃s exiens de vtero matris noluit
subito magnus apparere cũ potuisset iam
magnus nasci: vt fecit de Adam in princi-
pio mundi: ꝗ exiuit de vtero matris sue.s.
terre iã magnus ꝛ hõ ꝑfecte etatis.30.ãno
rum. Hoc tangit textus dicens. Formauit
deus hoiem de limo terre. Nota hoiem nõ
dicit puerũ: vel infantẽ: ꝛ inspirauit in faciẽ
eius spũm vite.i.aiam: ꝛ factus est hõ: non
dicit infans in aiam viuentẽ. Geñ.2. Cer/
tum aũt est ꝙ ita potuisset xp̃s facere de se
sed noluit: ꝗnimo voluit cũ ceteris paula-
tim crescere. Primo voluit esse infans.
Scdo voluit esse puer. Tertio adolescẽs.
Quarto iuuenis: ꝛ tandẽ vir ꝑfectus. Rõ
est duplex. Prio ꝗa debuit ꝑ oia frib⁹
assimilari. Hebr.2. Et Sapie.7. Ego natus
accepi cõem aerem: ꝛ similiter decidi in san
ctam terrã: ꝛ primã vocẽ similẽ oibus emisi
plorans. Scda rõ ad ostendendũ ꝙ venie
bat ꝑ saluatione oium. Uenit eni saluare.
Primo infantes ꝑ inocentiã baptismalẽ.
Scdo adolescentes ꝑ obediẽtiã generalẽ.
Tertio iuuenes ꝑ pniaꝫ sacramentalẽ: Jdõ
debuit ꝑ oia fratribus assimilari: qui vult
oẽs hoies saluos fieri.i.Thi.2. Si dicatur
non videt venisse ad saluandũ senes: q: no
luit esse senex: sed voluit mori in flore iuuẽ
tutis ꝛ dare aiam suam in etate in qua ma
gis vita diligitur. Juxta ꝓpħiam Jere.12.
Jn ꝑsona christi dicẽtis. Reliq domũ meã
dedi dilectã aiam meam.i.vitaꝫ in manu
inimicorũ eius. Rñ. ꝙ imo venit etiam sal/
uare senes. Licet eni ipse non fuerit senex:
tñ a senibus voluit bñdici.s.a Simeone ꝛ
Anna Luc.2. Jdeo postq̃ sctã mat eccla
festinauit de infantia Saluatoris festiui/
tatibus transactis: modo incipit facere of/
ficiuꝫ de eius pueritia: qñ.s.fuit.12.annorũ
ꝛ de hoc logt principium euangelij. Cũ fa-
ctus eẽt Jesus annorũ.12.ꝛc̃. Usq̃. Jn me
dio doctorũ. Ubi notandũ ꝙ in tota Ju/
dea non erat nisi vnum templum.s.in Je/
rusalem: in quo offerri posset sacrificiuꝫ sub
pena mortis: de quo Deut.12. Propter qd
iudei ter in anno tenebant venire ad tem/
plum.s.in Jerusalẽ.s.in festo pasce: ꝛ pente
costes: ꝛ scenophegie.i. tabernaculorũ fixio/
nis ex precepto legis. Exo.23. ꝛ Deuter.16.
Jtem virgo maria in dictis festiuitatibus
volebat venire a Nazareth: que distat ab
Jerusalẽ ꝑ.40.miliaria: ꝛ ex magna deuo
tione ꝛ dilectõe nolebat dimittere filiũ suũ
Jesum: sed ipm portabat in brachijs quã/
do erat infans: sed qñ est factus puer du/
cebat ipsum ꝑ manũ. Nota hic contẽplan
do qño virgo ibat cum filio: aliquãdo cuꝫ
calore: aliqñ cum frigore: aliqñ cuꝫ pluuia
niue: ꝛ cũ vento. si fuisset sibi dictũ. O vir/
go benedicta: ꝛ qño vaditis modo cũ tali
tẽpore: Rñdisset virgo. Uado ad templũ
dñi in Jerusalem. O virgo gloriosa ꝛ nun
quid non estis vos templuꝫ dei magis san
ctum q̃ illud: De quo ecclesia. Domus pu
dici pectoris templum repente fit dei. Et
nunquid filius vester videtur esse tẽplum
diuinitatis: Jo.2. Soluite templum hoc: ꝛ
in triduo excitabo illud. Hoc aũt dicebat
de templo corpis sui. Sed virgo finaliter
responderet: hoc facio in exemplum hoium
vt nullus quãtũcũq̃ delicatus excuset se
ne vadat ad ecclesiam rõne caloris: frigo/
ris: seu pluuie ꝛc̃. Hoc dicit expresse Beda
in homel. hodierna. Jdeo dicit deus. Me
mento vt diem sabbati sanctifices.s. a tem
poralibus abstinendo: ꝛ spiritualibus va/
cando. Exo.20. Nota in nullo alio pre/
cepto: dicit. Memento nisi in isto. Unde no
ta hic ꝙ parentes deberent ducere filias
etiã virgines ad ecclesiam in diebus dñicis
ꝛ festiuis Nota contra malam cõsuetudi
nem contrariam.ꝛc̃. Jdeo fiunt tot mala:
q: tunc habent oportunitatẽ quaꝫ nõ hñt
infra ebdomodam: q: parentes sunt in do/
mo: ideo vadunt tot grauide ad nuptias:
vel fortasse iaꝫ pepererunt bis: vel ter: ideo
ducende sunt ad ecclesiam. Nota etiam
contra mulieres: que post mortem marito/
rum vel filiorum stant per vnum annum
ꝯtinuum ꝙ non vadunt ad ecclesiaꝫ: quasi
se velint hoc modo vindicare de deo.
¶ Cõpleto ergo festo: ꝯsumatisq̃ dieb⁹ cuꝫ
redirent remansit puer Jesus in Jerusalẽ
nõ parẽtũ negligẽtia: sꝫ ꝑ diuiã ꝓuidẽtiã:

τ nõ cognouerunt parẽtes eius. Ratio:q2 erat mos iudeoꝝ ex honestate: vt hoies irent per vnam viam: τ mulieres per aliaꝫ: vel hoies pcedebant τ mulieres sequebãtur. Pueri aũt poterant ire cuꝫ patre τ cũ matre. Nota hic q in hoc q dicit. Nõ cognouerũt parentes eius. Prebet exẽplũ filijs q in diuino obsequio faciẽdo nõ ẽ ↄsiliũ a carnalibus parentib⁹ r. qrendũ:q2 inimici hois domestici eius Math.10. Un Hierony.in epla ad heliodoꝝ. Licet pater in limine iaceat: τ mater vbera ₡c. Et si ergo virgo Maria recessit de tẽplo:τ nõ vidit iuxta se puerum Jesum credidit q eẽt cum Joseph:τ cũ eo veniret. Idem econuerso credidit Joseph. Hoc tangit euãgelista dicens. Existimãtes aũt illũ ẽe in cõcomitatu venerunt iter diei. Credo q Joseph venit prius in nazareth:q2 viri vadunt velocius τ vt pararet cenam:τ qñ virgo intrabat domum occurrebat sibi filius τ faciebat sibi magnum festũ. Sꝫ tunc qñ virgo intrauit domũ:τ nõ vidit filiũ suum dixit ad Joseph: Et vbi ẽ filius me⁹ Jesus. Respõdit Joseph. Et nõ erat vobiscũ? Tunc virgo ardẽter plãgens dixit. O misera quid ẽ de filio meo? Et statim magnus clauus intrauit in cor suuꝫ:q2 diligebat plusq̃ omnes matres filios suos. Ratio:q2 alie matres diligunt filios suos tanq̃ creaturas suas. Sꝫ virgo diligebat ipsum etiaꝫ tanq̃ creatorem. Itẽ alie mulieres diligunt filios suos amore naturali:sed virgo etiaꝫ amore virtuoso.s.charitatis. Itẽ nulla mater habuit filium tam virtuosum. Itẽ alie matres perdunt virginitatem ppter filios: sed nõ ipsa. Itẽ alie matres dolent in partu: sꝫ virgo minime. Uirgo ergo plorando intrauit cameram dicens. O fili mi:vbi estis vos modo? Utinam nõ in manibus Archelai filij herodis. O fili:vbicũq3 estis vos scitis meum dolorẽ τ timorẽ. Tunc cor virginis erat quasi inter duas molas. Et vna parte cogitabat vtrum ascenderat in celum:τ ex alia parte dicebat. Quõ recessisset q mihi nõ dixisset:nec adhuc pdicauit euangeliũ: nec instituit sacramenta. Et alia parte cogitabat ne Archelaus filius herodis ipsuꝫ teneret:qui tunc regnabat. Joseph aũt ex alia pte plorabat dicens. O miser ego:qd dicet mihi deus pater? Quia tam male custodiui filiũ eius. O miser:qd de tãta mea negligẽtia dicam? Secus de multis cõiugibus:qui qñ aliquid sinistri patiunt cõtendũt:dicentes alter ad alteruꝫ. Uos fecistis hoc:imo vos. Sed virgo τ Joseph mutuo se ↄsolabant. Dicebat virgo. Pater cenetis vos:q ego nõ possuꝫ. Respõdebat. Nõ potero nisi τ vos comedatis. Dicit virgo. Rogo vos pater vt pquiramus filiũ meũ apud vicinos.parentes τ amicos. Hic quõ ibant de nocte cum laterna plorantes τ ipsum querentes:τ oẽs mirabant:τ ex compassione multe mulieres associabant secuꝫ p Nazareth:τ ipso non inuento redierunt domũ. Et virgo intrauit cameram suam:τ genibus flexis lachrymando dicebat. O deus pater. O fili mi. O spũs sancte:virtute cuius cõcepi:velitis me cõsolari. O archãgele Gabriel portetis mihi bona noua de filio meo. O fili mi vbi estis modo?iam amplius nõ possum pati. Idẽꝫ faciebat Joseph ex alia parte:nec in tota nocte dormierunt. In crastinum vero bono mane redierũt ierusalem:τ fuerũt ibi in sero: cogitate qñ de nocte cum laterna ibant per ciuitateꝫ ierusalẽ:querẽtes ipsum p cognatos τ notos:de quo gentes mirabant q tali hora irent p ciuitatẽ:cum esset famosa de maxima honestate τ sanctitate vite. Cogitate quõ custodes siue guardie qñ inueniebant eos:dicebant. O chi va la ₡c. Trãsactis tribus diebus dixit virgo. Eamus ad tẽplum dñi τ oremus vt ipsum inueniamus. Dicit euangeliũ. Et factũ est:post triduũ inuenerunt ipsuꝫ in tẽplo:in medio doctoꝝ. Et statim virgo accedẽs ad eũ dixit. Fili cur fecisti nobis sic?.s.nobis ignorantibus: nõ fuit increpatio sꝫ q̃stio. Ecce pater tuus.s.putatiuus:τ ego dolẽtes q̃rebamus te. Cogitate quõ xps dulciter ↄsolabat matrẽ suam d. Et qd ẽ q me q̃rebatis? Nesci.q in his q̃ patris mei sunt oꝫ me eẽ? De tota speculatione habet pphia pphete loquẽtis in psona ₡gis Per noctes q̃siui quẽ diligit aia mea: q̃siui illũ τ nõ inueni. Surgaꝫ τ circuibo ciuitatẽ p vicos τ plateas: querã quẽ diligit aia mea. Uidistis? Paululũ cũ ptrãsissem eos inueni quẽ diligit aia mea:tenui eũ:nec dimittã Cant.3°. Ubi dicit q̃siui illũ τ nõ in

ueni q: bis q̄sitū Jesum nō inuenit virgo.
Primo in comitatu int̄ cognatos ⁊ notos.
Scḋo in ierusalē aū triduum elapsum. Mo
raliter h̄ nota duo. Primo quō perdit Je-
sus. Scḋo quō inuenit. Perdit q̄dē i festo:
q: in diebus festiuis plura peccata cōmit-
tunt̄ vt plurimū: dic vt expedit. Ideo dicit
xp̄s nobis. Solēnitates vestras odiuit aia
mea Jsa. i. Nota hic ꝯ ꝯuiuia ⁊ festa que
fiunt in nupcijs: ⁊ ēt astiludia pūt expedit.
Nota q̄ accedere ad astiludia ex curiosita
te: nō ē sine pcti rōne. Primo rōne curiosi
tatis. Scḋo xp̄i amissione. Tertio rōne
periculi incitationis ad luxuriā: p̄sertim q̄ñ
fiunt huius pp̄ amorē mulieꝝ. Uñ Dauid
videndo bersabee ꝯtemplatus ē eā ⁊c. 2. Re. xi.
Uide Tho. 2. 2. q. 167. ar. ij. Nota q̄ inueni
tur Jesus nō in theatro: nō in foro: nō in
curia: nec inter cognatos: sed potius inter
eos pdit̄. Mat. io. Inimici hois domestic
cius: sed inuenit̄ Jesus in templo post tri
duū. i. post tria opa penitētie. Primū ē cor-
dis ꝯtritio: q̄ dicit̄ dies naturalis: ⁊ icludit
noctē culpe materialē diuine grē formalit̄:
q: vera ꝯtritio nō est sine claritate diei seu
diuine gratie: ex qua dolet de culpa cōmis
sa. Scḋa dies est oris ꝯfessio: q̄ ēt dī dies
naturalis cuius nox est platio pctōꝝ: q̄ñ
se diffamando dies clara remissio pctōꝝ:
q̄ fit in absolutione ⁊ orit̄ claritas gratie:
quā si habebat ex ꝯtritione: tunc auget̄ ex
ꝯfessione ⁊ absolutione. Tertia dies ē vite
correctio: cuius nox est labor correctionis:
⁊ mutatio male inclinationis. Dies ho est
claritas ꝯscientie ⁊ bone fame. Correctio ē:
q: si fuisti superbus: vanus: pomposus: ⁊c.
Decetero sis humilis: ⁊ sic de alijs: hoc mo
do xp̄s inuenit̄ post triduū in tēplo manī
bus sacerdotis ad digne cōicādū. Auctas
allegorice. Ibimus viam triū dieꝝ in solitu
dine: vt imolem⁹ dn̄o deo nr̄o i deserto. Exo. 3.
¶ Scḋm punctū est documentū sp̄ale cū
dicit. Proficiebat sapiētia. Uideam⁹ pra
cticam. De qua dicit euangeliū. Inuenerūt
eum in tēplo sedentem in medio doc. au.
illos. ⁊ inter. stu. aut. o. q. au. super prudētia
⁊ responsis eius duo videamus hic.
Primo de modo sedendo. Scḋo de ma
teria de qua disputabant.
¶ De primo. s. de modo sedendi. Declarat
Beda in homelia hodierna dicens. Fuit
hoc humilitatis indiciū: imo ēt eximiū discē
di humilitatis exēplum. Uñ Beda in home.
hodierna. Dei quippe virtus ⁊ dei sapientia
eternaq̄ diuinitas: q̄ loquit̄. Ego sap̄ia ha-
bito in ꝯsilijs ⁊c. Ipsa hoiem induta ad au
diendos hoies venire dignata est: vt nimi
rum hoibus q̄̄nuis summo ingenio p̄ditis
necessariā discendi formā ꝓrogaret: ne. s. q̄
discipuli veritatis fieri refugerent magistri
efficerent̄ erroris. Hec ille. Nota hic ꝯ legi
stas: q̄ in casu indubitabili erubescunt ꝯsu
lere peritiorē: ⁊ ita ꝓferunt falsas sniās in
dānum ptis lese: ⁊ in pniciem aiaꝝ suaꝝ.
Sic de medicis: sic de theologis de aliquo
casu ꝯscie interrogando. ꝯ quos dicit iuris
ꝯsultus. l. i. apō Julianū. ff. de fidei. cōmis
sarijs libertatibus. Et si alteꝝ pedē in se
pulchro haberē: adhuc aliqd discere vellem.
Dic vt expedit. Dicunt q̄daꝫ q̄ xp̄s sedebat
in cathedra in medio doctoꝝ: ⁊ ita pingūt
pictores: sed male. Dic ergo q̄ in angulo
tēpli doctores habebant scamna circularit̄
posita p̄ ꝯsilijs ⁊ disputationibus: vbi erat
rota plena libris: ⁊ q̄ñ doctores disputabāt
pueri maxime ingeniosi ponebant se in me
dio doctoꝝ in terra sedendo: audiendo do
ctores ⁊ de dubijs interrogando: sꝫ nō cō-
tra doctores arguendo hunc modū aliorꝝ
puerorꝝ voluit tenere xp̄s: id̄ dicit. Inuene-
runt illū in medio doctoꝝ au. illos ⁊ intro.
nō dicit arguentē ⁊ r̄ndentem. De materia
aūt de qua tunc doctores ⁊ Rabini dispu
tabant. Inueni in ep̄la Hierony. ad Pau
linū. c. 4. vbi sic dicit. Duodecim annos sal-
uator ipleuerat: ⁊ in tēplo sedens: ⁊ de q̄ō-
nibus legis interrogans: magis docet dū
prudenē introgat. Nota de q̄ōnib⁹ legis: rō
nabiliter ergo possumus cogitare: quo potuit
esse q̄ōnes fidei legis: q̄ tunc maxime di-
sputabant̄ erant de aduentu messie: q: oēs
doctores nullo discrepante sciebant tēpus
aduētus messie esse cōpletū: tam ex ꝓphia
Jacob. Gen. 49. Nota auferret̄ sceptrū d̄
Juda: ⁊ dux de femore eius: donec veniat
q̄ mittēdus est: q̄ ex septuaginta ebdoma
dibus. Dan. 9. Modo ponamus in practica
disputationē. Cū ergo doctores ⁊ magistri
eēnt in circulo. Et xp̄s puer in medio sedēs
in terra. Quidaꝫ doctor ꝓposuit q̄ōnē: qd

inqt videt vobis de tpe messie rc. Utrum
sit cōpletu3. Rñderunt aliq q sic: 7 ille ait.
Et ego sic ēt puto: tñ 3riū facit qdā pphia
Aggei dicētis. Hec dicit dñs. Adhuc vnū
modicu3 7 ego mouebo celū 7 terrā: mare 7
aridam: 7 mouebo oēs gentes: 7 veniet de/
sideratus cūctis gentibus. Aggei. 2. Modo
diu nō vidimus ista signa: ideo dubito. Di
cebant alij. Vere dicitis: ideo cogitem⁹ sup
hoc 7 nesciebāt aliud dicere. Tūc xp̄s puer
in forma discipuli manibus plicatis surre/
xit dicens. Dñi si placet aliqd dica3. Et ait
Dñi si recordamini mō sunt. 12. anni sicut
audiui a parentibus meis q in celo. i. aere
apparuit noua stella: q̄ perduxit tres ma/
gnos reges orientales: 7 etiā sic terra mota
est 7 mare: q2 tunc vnusqsq3 pgebat ad p/
pria3 ciuitatē ex pcepto impatoris vt p̄fi/
teret rc. Et angeli ēt apparuerunt illa no/
cte 7 fecerunt magnū festum. Nunqd vide
tur vobis q ista sit motio celi terre 7 maris
de qua loquit pph̄a. Ecce quō interroga
bat. S3 attēde q hanc pph̄iam Aggei in
telligit. Aug. 18. de ci. d. c. 35. Vbi. 2°. adducta
dicens sic. Hec pph̄ia ptim cōpleta iam
cernit: partim sperat in fine cōplenda. Mo
uit enim celū angelo3 7 side3 testimonio:
qñ incarnatus est xp̄s: mouit terrā ingenti
miraculo. De ipso v̄ginis partu. mouit ma
re 7 aridam: cū 7 in insulis 7 in toto orbe
xp̄s annunciat. Ita moueri oēs gentes vi
dem⁹ ad fidem. Iam v̄o qd seqt. Et veniet
desideratus cunctis gētibus: de nouissimo
eius expectat aduentu. Ut. n. esset deside/
ratus expectantib⁹: p̄us oportuit eum dile/
ctū esse credentibus. Hec ille. Xp̄o igit sic
interrogante: 7 sic dicente v̄ba sua intrabant
in corde audientiū sicut sibi placebat. O
dixerūt ipsi. Vere dicit iste puer. Ego recor/
dor rc. Dixit xp̄s. Dñi parcatis mihi si pue
ri q̄rant rc. Ecce quō de q̄stionibus legis in/
terrogans magis docet vel prudent interro
gat. Deinde dixit alius. Dñi adhuc restat
dubitatio de alia pph̄ia. Isa. 9. Pp̄ls qui
ambulabat in tenebris vidit lucē magnam:
habitātib⁹ in regiōe vmbre mortis lux orta
ē eis. Isa. 9. Hoc signū debuit esse messie: s3
illud signu3 nō vidimus. Dicebant alij̄ vere
dicitis: 7 reuoluebant cartas. Tūc dixerūt
xp̄o. Fili tu in hoc qd dicis. dubitas in ali
quo. Rñdit cum oī reuerentia dicens. Dñi au/
diui q iam sunt anni. 12. in bethleē appa/
ruit magna claritas in tm̄ q nox apparuit
sicut meridies: 7 angeli apparuerunt pasto
ribus cū magna claritate: dixerunt docto/
res. Per deū vere dicit: Iā recordamur q
sic audiuimus rc. O fili bñdicaris a deo:
q2 sic clarificas scripturas 7 intellectus no/
stros. Ecce quō de q̄onib⁹ legis interrogās.
Dixit alius. Dñi adhuc magna dubitatio:
nōne dixit Malachias pph̄a. Veniet ad
tēplū sctm̄ suū dñator quē vos q̄ritis: 7 an
gelus testi quē vos vultis. Mal. 3. S3 non/
dū venit ergo rc. O miseri hēbant illu3 p̄/
sentē: pp hoc dixit eis. Io. bap. Medi⁹ ve/
strū stetit: quē vos nescitis rc. Io. 1. Et inte/
rogauerūt eum qd diceret. Qui rñdit. O
dñi: 7 qd pōt dicere pueri. Audiui a parēti
bus meis q post miraculū d lumine. Inde
40. dies quedā mulier Iuuenis cū puero
i brachijs venit ad tēplū. Et sctūs Symeon
7 Anna pph̄etissa p̄dicauerūt eū dicētes.
O d ille puer erat verus messias. Dixerunt
illi. Per deū: vere dicit. Symeō erat me⁹ cō
sanguineus: a quo ego audiui. Alius dixit.
Et ego ab Anna ɔsanguinea mea. O bñ/
dicte fili adiuuaris bñ. Dicē euangeliū: q stu
pebant oēs q eū audiebant sup prudētia
7 rñsis ei⁹. Deinde Rabi Samuel suspirās
dixit. Et nunqd recordamini quō herodes
occidit multos pueros: etiā illū: 7 tunc oēs
remanserunt tristes: 7 nō poterant rñdere.
Tunc xp̄s surgens cum humilitate rc. Do
mini reuerendi ego legi Exo. 23. 7. 34. Et
Deut. 14. Non coques edum in lacte ma/
tris sue. Modo pueri possent hic dubitare:
nō dicit q ipse dubitabat: An de⁹ vellet ostē
dere quō esset decoquendus edus vel an
esset hec pph̄ia de messia rc. Ad herodē:
ne in lacte matris occideret christum. Di/
xit autem Moyses in tribus locis p̄dictis.
Nō coques edum rc. Nota tripliter fue/
runt innocētes ab herode occisi: qdam gla
diati: alij strāgulati: alij pcussi in parietib⁹.
Ideo dicit nō coques edum. i. xp̄m tunc do
ctores illi illuminati dixerūt. Pro certo vere
dicit rc. Ideo non fuit occisus ab herode.
Et dum sic ɔfabularent venit virgo Ma/
ria. d. Fili quid fecisti nobis sic rc. Dicunt
Rabini. O domine 7 pater hic est filius

vester: Rñdit virgo. Ita dñe. O tā excellē tis ingenij filium habetis: faciatis illū adi scere: qz erit magnus rabinus. Non osten datis sibi officiū et artē viri vestri. De ista sapientia habetur .ppħia. Ego sapia habito in consilijs: et eruditis intersum cogitationibus Prouer.8. Ecce ergo qūo xp̄s profi ciebat effectualiter. Tertium punctum est de exemplo virtuali: dum dicit .pficiebat gratia: eodem modo hoc est intelligendum: sicut supra de .pfectu sapie. Ideo dicit Apostolus. Apparuit gratia dei saluatoris nostri oībus hoībus erudiens nos ad Titū. Nota Apparuit. Nō dicit creuit gratia: sed apparuit. s. effectualiter: erudiens nos. s. dando exemplum virtuale nobis: de quo dicit euangelista in .3. pte euangelij hodierni. Descendit cum illis in Nazareth et erat subdit⁹ illis. Pro declaratione nota. Non legit qz in domo Virginis esset aliquis nisi ipsa virgo et Joseph: et Christus. Ubi aūt sunt tres psone i domo multis indigēt seruitijs: modo qs faciebat seruitia in domo? Dicit Luc. qz erat subditus illis. Ité ipsemet xp̄s dicit. Filius hois non venit ministrari sed ministrare Mat.20. Ecce qūo .pficiebat gr̄a parentibus suis dō. Nota de seruitio xp̄i s̄m magistrum historiaz scolasticaz. qz portabat aquā de fōte Nazareth. Dic p: atice qūo Virgo et Joseph pie cōtendebāt de portādo aquaz s3 xp̄s dirimēs qōnē portabat lagenā et c. Si fuisset tunc xp̄s interrogatus: et nos et deuote et spāliter ipm videntes interrogemus eū. O dñe et quare vos portatis et c. Rñderet. Ut dez exēplū alijs vt sint obedientes parentibus. Moraliter. dic contra filios inobedientes. Ideo Apls. Filij obedite parentibus vestris in dño. Hoc enim iustum est. Honora pīez tuū et matrē tuā vt bene sit tibi: et sis longeuus sup terram Eph.6. Nota exēpluz qđ contigit Valentie: de quodam sententiato ad suspendiuz de quadā morte de qua fuit iniuste diffamatus: et qñ fuit prope furcas: et vidit eas noniter factas i illo loco. Clamauit dicēs. O dñe iuste morior: nō ex isto crimine mortis mihi iniuste et false imposito: sed qz in hoc loco verberaui matrem meā: que orauit dicens: rogo deum vt in isto loco in quo me percussisti sis suspensus: et ita fuit. Ecce quem finem faciunt inobediētes. Ið xp̄s. Honora inqt pīem tuū et matrē tuam: qui maledixerit patri aut matri morte moriatur Mat.15. Deo gratias.

¶ Dñica prima post octauam epiphanie de euangelio. Sermo.12.

Rediderunt in eum discipuli eius. Jo. 2.c. Sermo erit de sacro euāgelio hodierno: vbi habebimus bonam doctrinā S3 prius salutetur virgo et c. Pro declaratione thematis est notādū: qz in sacra theologia ponuntur tres gradus vere credētie. a doctoribus: p: esertim a sancto Tho.22. q.2.ar.2. Et a magistro sniaz li.3.di.23. Et sunt isti vz. Credere deum: credere deo: et credere in deuz. Primus gradus habetur per sciam intellectualem. Secūdus per reuelationem cordialem. Tertius p obedientiam generalem. Primus et secundus sūt necessarij. sed insufficientes ad salutem. Item primus et secundus possunt haberi si ne tertio: sed non econuerso: qz tertius includit primū et secunduz. Dic de istis sicut habetur dñica.21 post festum trinitatis sermone q incipit Credidit ipse et domus ei⁹ tota: per totum. Item vide in sermonibus de articulis fidei sermone.8. vbi agitur de primo articulo fidei: sed breuia et c. Hoc p̄supposito videamus modo quare discipuli crediderunt in eum: sicut in euangelio recitatur. vbi nota.5. puncta.

¶ Primum est modestia nuptialis.
¶ Secundum est clementia p: oximalis.
¶ Tertium est obedientia generalis.
¶ Quartum est gratia habitualis.
¶ Quintum est credentia supernalis.

¶ Primum ergo punctū. est modestia nu ptialis: cum dicitur. Nuptie facte sunt et c. Usqz ad nuptias. Dic de hoc sicut habeē in sequenti sermone de eadem dñica parte prima: circa.2.et.3. punctum vt in predicto sermone parte.2.et.3. Quartum punctū est de gratia habituali: que notatur in conuersione aque in vinum. Aqua enim concupiscentie carnalis vertitur in vinum charitatis et gratie: per sacramentum matrimonij.

Et et hoc nota: q p hoc sacramentū confertur gr̄a. Uide infra in.3.ſmone sequēti eiusdem dn̄ice: q īcipit Dic.3.rc̄.pte.i.circa finem. Tria enī sunt necessaria: vt gr̄a huiusmodi acquiratur r conseruetur.

¶ Primum est recta intentio.

¶ Secundum est perfecta dilectio.

¶ Tertium est filiorum educatio.

¶ Primum ergo rc̄. Ubi notandū q infinite psūt esse cause: ppter quas pōt contrahi matrimoniū: sed p nunc dicā quinq̄ pn̄cipaliores. Prima est ppter plē: r hec est recta intentio: qa ppter hunc finem est pn̄cipaliter matrimonium a deo in paradiso institutū: r hoc mō dicit̄ matrimoniū institutum in officiū nature: vt notat Glo.27. q.i. In sūma. Et nota i.c.vno: de voto li.6. Et ppter hoc dicit̄ Gen̄.i. Crescite r multiplicamini r replete t̄rā. Et ibidē. Propi h̄ relinquet hō pr̄em r matrem: r adherebit vxori sue: r erūt duo in carne vna.i ad carnem vnā pcreandā. Scd̄a pōt cōtrahi matrimoniū ppter fornicationē euitādā: r sic fuit in remediū institutū post diluuiū. Gen̄.9. Bndixitq̄ dn̄s Noe r filios eius: r dixit ad eos. Crescite r multiplicamini r replete terrā. Hoc aūt modo cōtrahendo: est pctm̄ veniale: si bonū plis pōt intendi: alias si non pōt ples intendi ppter senectutem vel sterilitatē coniugū non est pctm̄ ppter hanc cām contrahere: iuxta illud Fornicationē vitādā vnusquisq̄ hēat suam i.Cor.7. Suā.i.vxore. Et ibidem. Melius est nubere q̄ vri. Idē notat̄.32.q.2.§. His ita rn̄detur. Si aūt potest intendi p̄les: est pctm̄ contrahere ppter hanc cām. Unde sup illud verbū apl̄i Hoc aūt dico ſm indulgentiā r nō ſm impiuz dicit Glo. Ideo non peccat qa aliter agit: sed peccat qui sic agit licet leuius. Tertio pōt contrahi matrimoniū ppter pulchritudinez: r tunc est pctm̄ si principaliter intendatur: qa abutitur sacramēto ad aliud finem: sicut si quis baptizaretur ppter finem sanitatis rc̄. Si vero intenditur pulchritudo secūdario: nō est pctm̄. Sicut de Jacob legitur Gen̄.29. Seruiuit igit̄ Jacob pro Rachel septē annis: r videbant̄ ei pauci dies p̄ amorīs magnitudine. Sic dico si ppter diuitias: vel pacem: principaliter matrimoniū cōtrahat̄ si finis plis intendi pōt: qa tunc est pctm̄. alias non videt̄ esse pctm̄. Quarto pōt contrahi matrimoniū pp cōem conuictuz r gubernatione rei familiaris: r tūc pctm̄ est. Si finis plis intend pōt. vt dixi: qd̄ verum est: nisi ꝯtrahat̄ matrimoniū non ad culpā: sed vt cohabitēt vt frater r soror: qz tunc nullū pctm̄ est. Sicut pz de Uirgine gl̄iosa r Joseph.27.q.2.c. Beata maria Itē de Abisac sunamite r Dauid 3.Re.i.c.

Quinto pōt contrahi matrimoniū propter luxuriā effrenatā: r tunc est peccatum mortale: pbat̄ per historiā de Sarra pulchra valde ac diuite r plis vnica. propter qd̄ multi eā concupiscebant. Ideo qdam intentione effrenate libidis cōtraxit cū ea: r in prima nocte fuit a diabolo noīe Asmodeo suffocatus. Idem de.2.viro et 3. vsq̄ ad septimum. secus de octauo.s. Thobia filio thobie: q tenuit ꝯsiliū angl̄i Raphaelis rc̄. Dic historiā. Ideo dī Tho 6. Audi me Thobia r ondam tibi qb̄ pōt p̄ualere demoniū: in eos q ꝯiugiū ita suscipiūt vt deum a se r a sua mente excludāt: r sue libidini ita vacent sicut equus r mulus: qbus nō est intellectus: habet ptātē demonium sup eos. Un̄ Hiero.32.q.4. Origo. Adulter est in vxorē amator ardentior: r in aliena qppe vxore ois amator turpis est: in sua nimius. Ideo primitus in prima nocte non vtebant̄ matrimonio: qa cōfitebantur r cōicabant: nec in.2. sed in.3. Nō aūt ante nuptias: si psit rc̄. totum. Et nota q est pctm̄ mortale cognoscere vxorem ante benedictionē nuptialē. Et qa initiuz nō est bonū: ideo multa mala sequuntur: quia diabolus noīe Asmodeus interponit se inter coniuges: ideo semp sunt in rixa r male contenti: qa vt dicit Leo papa.i.q.i. Principatus. Difficile est vt bono pagātur exitu: ea que mala sunt inchoata principio. Ideo consulo vobis vt confiteamini anteq̄ matrimoniū contrahatis: alias puto q peccet mortaliter qui contrahit cum mortali: qa facit iniuriam sacramento diuino r ꝯsequenter deo. Unde Leuit.22. Ois hō q accesserit de stirpe vr̄a ad ea q̄ ꝯsecrata sunt r q̄ obtulerūt filij israel dn̄o in quo est immūditia peribit coram dn̄o.

¶ Secunda conditio quā debetis hr̄e est

pfecta dilectio inter virum et vxorem. Uñ amor prime hebdomade deberet semp durare in eis: et supportare se inuicem: qa non est aliquis sine defectu. Uñ Apls ad Gal. 6. Alter alterius onera portate: et sic ad. l. xpi. Precipue autem vir debet supportare vxorem propter filios. Da similitudinẽ de gallina: que supportatur a patrono quãtũcũq; vociferet qñ facit ouum: et licet multas immundicias faciat supportatur pp̄ter oua que facit: q̃tomagis deb; supportari vxor defectuosa pp̄ter filios. Da exemplum de Socrate pho. Qui supportabat xantipem vxorẽ molestam: pp̄ter hanc c. ij. s. liberop procreationem: vt est apud Aulum gelium. Ideo Apls dat duo documenta: vnum viris et aliud mulieribus dicens. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet i dño. Uiri diligite vxores vestras et nolite amari eẽ ad eas Col. 3. Itẽ Eph. 5. Uiri diligite vxores vestras sicut et xp̄s dilexit ecclesiam: et semetipsum tradidit pro ea: vt illã sanctificaret etc. Ex hac similitudine nota duo. Primo q̄ vir debet salutem vxoris desiderare et pcurare cum oi instantia et labore: qa xp̄s pro sponsa sua ecclesia in cruce mori dignatus est. Scdo q̄ si vxor adulterat et peniteat: cum misericordia debet vir eam suscipere. Ideo Jere. 3. Tu aũt fornicata es cum amatoribus multis: tñ reuertere ad me dicit dñs: et ego suscipiam te. Et nota in auctoritate superiori. Subdite estote: qñ deus fecit mulierem non fecit eã subiectam viro: nec dñam viri: sed sociã eius. Signum qa non de pede viri: neq; de capite: sed de costa formauit eam: sed qa vxor fuit causa peccati viri: ideo deus in penã huius peccati postea subdidit eam viro: q̄ priuilegium meretur amittere qui cõcessa sibi abutitur potestate. xi. q. 3. Priuilegiũ. Unde dixit ei deus post pctm. Sub viri potestate eris: et ipse dñabitur tui Gen. 3. Et idẽ quando mulier vult dominari in domo: videtur peccare grauiter: eo q̄ transgreditur mandatum dei: sicut qui transgreditur penitentiam a confessore sibi iniunctam. Deinde subdit Apostolus. Sicut oportet in domino: quasi dicat: in licitis et honestis tantum. Nota contra mulieres consentientes viris in his que petunt contra deum etc.

Dic vt expedit. Tertia conditio est filiorum educatio: non solum in corpore sed etiam in anima eos instruendo. Nota quomodo mater debet instruere filium de sero et de mane: quando petit panem. Alioquin peccant parentes et deus in penam eoꝝ permittit filios esse ingratos sepius parentibus etc. Uide quod scripsi in sermonibus de decem preceptis in. 4. Precepto. Ideo dicit Apostolus. Patres nolite ad iracundiam. s. del pruocare filios vestros: sed educate illos in disciplina et correptione domini Ephe. 6.

¶ Quintum punctum est credentia supernalis: de qua dicit thema. Crediderunt etc. In eum. s. sicut in verum deum. Dices tu. Et quid mirum est: viso tãto miraculo etc. Maius miraculum fit quottidie in missa conuertendo panem in carnem: et vinum in sanguinem: qd plus est q̃ mutare aquã in vinum: quia illud potest facere natura vt sit in vite: hoc autem non. Preterea illud facit xp̄s per se istud autem per sacerdotem tanq̃ ministrum. Preterea in illo vino non erat xp̄s: sed hic sic: tanq̃ rex sub cortina. Ideo si ex illo miraculo discipuli crediderunt in eũ: multo magis ex isto christiani debent in ipsum credere: et sine conditione explicite adorare. Unde ps. 105. Tollite hostias. s. vos sacerdotes et introite in atria eius adorate dominum. s. vos populi in atrio sancto eius. Glo. i. In corde dilatato tam vos sacerdotes q̃ populus. Ideo Jo. 20. Quia vidisti me thoma: credidisti. Beati qui non viderunt et crediderunt. Nota Beati. s. hic s; e per gratiam et in futuro spem per gloriã. Ad quam nos pducat ipse filius virginis in quem credimus. Deo Gratias. Amen.

¶ De eadẽ dñica de euangelio. Ser. ij.

Hoc initium signorũ fecit Jesus. Jo. 2. Primo ad modum sartoris discplicabo petiã panni. Scdo scindam tunicas virtutum ad induendum animas vestras: qr virtutes sunt vestes anime. Ideo Apostoⸯ

tus. Col.3. Induite vos: sicut electi dei sancti ⁊ dilecti viscera misericordiam beni gnitatẽ. humilitatẽ: modestiã patiẽtiꝯ ⁊c.

Primo mensuretur petia panni euangelici. Dic historiem euangelij: quia xp̄us nondum predicabat: nec habebat discipulos: sed dicunt doctores ⁊ Glo. ꝙ sponsus erat Jo. euangelista ⁊c. Nota Quid mihi ⁊ tibi est mulier? August. exponit subtiliter sed pro nunc non curo: sed iuxta expositionem litteralem dicit Chrisost. Quid mihi ⁊ tibi qui sumus inuitati: vt prouideamus de vino: quia ad sponsum pertinet: tamen mater mea et quo vobis placet prouidebo. sed nondum venit hora mea. s. faciendi miraculum. Ratio quia miracula fiunt ad honorem dei: ⁊ quia defectus vini nondum erat notus hominibus: ideo magis volens xp̄s satisfacere honori dei q̄ sponso: dicit. Nondum venit hora mea: tūc hoc intelligens mater vocatis seruitoribus dixit ꝙ starent coram filio suo. d. Quodcūq; dixerit vobis facite ⁊c. Ecce petiam panni explicitã: modo faciam vobis vestes virtutum quinq; ad induendam aias vestras.

Prima est modestia nuptialis.
Secunda clementia proximialis.
Tertia obedientia vniuersalis.
Quarta penitentia virtualis.
Quinta continentia coniugalis.

Prima ergo vestis est ⁊c. Hic est questio: quare Christus ⁊ virgo Maria voluerunt esse in nuptijs ⁊ etiam discipuli: vbi communiter fiunt dissolutiones: quas christus ⁊ virgo ⁊ discipuli fugiebant: maxime cum dicat Eccle. 7. Melius est ire ad domum luctus q̄ ad domum conuiuij: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum: ⁊ viuens cogitat quid futurum sit. R°. Ad ratio: quare christus iuit ad nuptias est: vt matrimonium sua presentia approbaret. Sciebat enim futuros hereticos quosdam nuptias reprobantes: sicut Tatianus ⁊ Martianꝰ: vt dicit Beda i homelia ⁊c. Ad argumentum in contrarium respondetur: ꝙ in illis nuptijs non fuerunt excessus nec dissolutiones ⁊c. Sed hodie fit contrarium: adeo ꝙ si christus veniret non iret: quia omnia peccata ibi committuntur: ⁊ per consequens veniunt ibi multi demones. Primo est ibi superbia in ornatibus pomposis ⁊c. Ideo est ibi leuiatan: qui est rex superbie. Job. 41. Leuiatã ipse est rex super vniuersos filios superbie. Item est ibi auaritia: quia tot fiunt vanitates: q̄a totam dotem expendunt: ⁊ postea faciunt vsuras: furta: rapinas ⁊c. Quorũ principiũ processit ex superfluitatibus que fiunt in nuptijs. Ideo non venit ibi christus sꝫ mãmona. De quo xp̄s Mat. 6. Nō potestis deo seruire deo ⁊ mamone. Itẽ est ibi luxuria in videndo. in tangendo: in audiendo cantus ⁊ sonos ⁊c. Ideo non venit ibi xp̄s: sꝫ Asmodeus. De quo Tho. 3. Demonium noie Asmodeus. Itẽ est ibi inuidia ex meliori ornatu ⁊ pulchritudine: ⁊ ex hoc vxores sepius molestant viros vt faciant eis vestes sumptuosas: sed tu miser vir asseris ⁊c. Ideo dicas ei. Tu vis vestem fodratã de gnais ⁊ ego faciaꝫ tibi fodratas de catalais: ⁊ accipe baculum illius ligni qđ est cōsanguineum oliue ⁊ tange eaꝫ. Ideo venit ibi Belzebuth. De quo Luc. xi. In Belzebub ⁊c. Verbum fuit iudeorum contra christũ ex inuidia. Itẽ est ibi ira ⁊ indignatio: q̄a mariti irascuntur cōtra illos qui respiciūt vxores suas. Etiã est ibi indignatio ⁊ ira: contra illos q̄ magis honorant vnum q̄ aliũ: ideo est ibi Belzebub. De quo Judi. 9. Misit dominus spūm pessimum ⁊c. Item est ibi gulla: ideo ibi Belfegor. De quo Ose. 9. Initiati sunt Belfegor. Item est ibi accidia: q̄a nō recordantur de deo: perdendo tēpus in illis vanitatibus ⁊ tripudijs: dimittendo missas ⁊ sermones: etiam quando surgunt de mane hñt caput graue ⁊c. Et surgunt hora tertie Ideo est ibi Astaroth. De quo. i. R. 7. Auferte deos alienos de medio vestri Baalꝫ ⁊ Astaroth. Ideo modo in nuptijs nō venit Christus nec virgo Maria: sed demones. De his nuptijs que modo fiunt intelligit auctoritas allegata. Melius est ire ad domũ luctus ⁊c. Sed iste nuptie de q̄bus fit mentio in euãgelio fuerūt honestissime celebrate. ideo ad eas venit xp̄s. Istud cōuiuium fuit sicut illud de quo Thob. 9. Cūq; oēs dixissent amē accesserunt ad conuiuiū sed cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant.

¶ Scda vestis est demētia proximalis: cuȝ
dicit tex. Deficiente vino ꝛč. Usqȝ non hñt.
Uirgo maria ex pietate mota: dixit h̄ ver-
ba. Si xp̄s interrogasset eam: Mater ꝛ qs
dixit vobis: Rñdisset. Pietas cordis mo
uet me. Et sic ex hoc inducimur ad habē
dam ɔfidentiam: erga pietatem virginis in
necessitatibus nostris. Propter hoc eccle-
sia dicit sibi. Maria mater gratie: mater mi
sericordie ꝛč. Nota hic exēpłū: de illo q oī-
die salutabat Mariam deuote dicēdo. Aue
maria ꝛč. Qui mortuꝰ fuit in peccato mor
tali. Cūqȝ demones vellent rapere animaȝ
eius: dixerunt angeli. Expectate vsqȝ quo
detur snīa a xp̄o ꝛč. Nota quō pctā sua
fuerunt posita in vna statera: ꝛ Aue maria
in alia parte statere: ꝛ virgo Maria appo-
suit manum ꝛ plus ponderauit. Et sic vir-
go obtinuit ꝙ suscitaret: ꝛ faceret peniten
tiaȝ ꝛč. Ideo ecclesia dicit ad ipsaȝ in hym.
Monstra te esse matrem. Ex hoc habemus
instructionē de duobus. Primo ꝙ cū ma-
gna ɔfidentia debemus sperare in virgine
de sua ineffabili dulcedine ꝛ pietate.
Scdo debemus imitari virginē in hac pie-
tate miserando pauperibus ꝛ eis elemosy-
nam largiendo. Alias ꝛč. Prouer. 21. Qui
obturat aurem suam ad elemosynā ꝛ cla-
morem pauperis: ꝛ ipse clamabit ꝛ nō ex-
audiet. Dic practice. Forsitan credi pōt ꝙ
virgo Maria si habuisset pecuniaȝ: fecisset
ɔuiuiuȝ: sed q̄ nō habebat recurrit ad po
tētiam dei: iuxta illud. 2. Parali. 20. Cū
ignoremus qd agere debeamus: hoc solum
habemus residui: vt oculos nostros dirigā-
mus ad te.

¶ Tertia vestis dicit̄ obedientia: cum dr̄
in euāgelio. Dicit mater Iesu ministris ꝛč.
vsqȝ facite. Bene fuit necessaria ista admi
nistratio: vt qñ dixit eis xp̄s. Implete hy-
drias aqua: forte dixissent. nos vinum peti
mus ꝛč. Sic debemus obedire deo in omni
busȝ ignorātie nostre videant̄ p̄cepta dei
iniusta. Ubi gl̄a. Dicit xp̄s Luč. 6. Mutuuȝ
date: nihil inde sperātes ꝛč. Sed dicit vsu
rarius. Hoc nō hȝ rōnē: q̄ de pecunia mea
de qua alius ɔficit quare nō possum reci-
pere aliquid? Sed ista ratio nihil valet: q̄
dicit suam pecuniā: cum nō sit sua sed dñi:
q̄ dñi est terra ꝛ plenitudo eius: orbis ter

raꝝ ꝛ v. qui habitant in eo. Diuites vero
sunt dispensatores. 1. Cor. 4. Sic nos existi-
met hō ꝛč. debentes reddere rōnē deo de
oībus. Redde rōnē villicationis tue Luč.
16. Deus aūt qui est dñs nō vult ꝙ aliqd
recipiatis vltra ꝛč. Ecce q̄re dicit Quecūqȝ
dixerit vobis facite. Item preceptū dei est
de virtute castitatis. 1. The. 4. Hec est vo-
luntas dei sanctificatio v. stra: vt abstinea-
tis vos a fornicatione. Sȝ dicit luxuriosus.
Cui ego facio iniuriam: si solutus cum solu
ta ꝛč? Sed ista ratio nihil valet. Cui enim
facit iniuriam si vnus fornicat̄ cuȝ filia re
gis volente: nō rege? Sic ꝛ in ꝓposito: fit
iniuria xp̄o: qui est pater oīum mulierum.
Ubi Mala. 2. Abhominatio facta est in is-
rael ꝛč. Item de peccato mollicie dicit: cui
facio iniuriam? Rñ°. Si ꝓiceres calicem cō
secratum in sterquilinīū cui facis iniuriā?
Nonne deo? Sic ꝛ hic ꝛč. Ideo dicit scri-
ptura. Sciat vnusquisqȝ vestrū vas suum
possidere ꝛč. 1. The. 4. Item deus precepit
ꝙ nullus recipiat seu faciat vidictā de ini-
mico: sed bene pōt quis ɔsequi ius suū in
iudicio ꝛč. Reges qui nō habent maiorem:
certis casibus possunt recipere vindictam
sed nō alij. Auctas. Dicit deus. Mihi vin-
dictā supple reseruabo ꝛč. Ro. 12. Uide. 23.
q. 4. Guilisarius. Et. c. Itē querelas. Sȝ di
cit superbus. O vindicta est naturalis: q̄
formica vindicat se. Dicat̄ similitudo de fa
mulo regis qui in palatio regis coram eo
nō recipit vindictam de inimico: alias dis-
pliceret regi. Ita in ꝓposito: totus mundus
est palatium dei. O israel q̄ magna est do
mus dei Baruch. 3. Et deus est vbiqȝ pre-
sens: q̄ dicūt theologi ꝙ ē vbiqȝ p essentiā:
per potētiam: ꝛ per p̄sentiam. Celum ꝛ ter-
ram ego impleo dicit dñs Iere. 23. Ergo ꝛč.
Noli ergo disputare de p̄ceptis dei. Sic ꝛ
dicit lex: ꝙ lex quantūcūqȝ dura tñ seruan
da est. l. ꝓspexit. ff. qui a qbus. Maȝ qd p̄n
cipi placuit: legis hȝ vigorem. l. i. ff. de ɔsti.
prin. Et tñ loquit̄ in hoīe qui potest errare.
Quāto ergo magis in deo q errare nō p̄t
q̄ veritas est? p̄s. Iudicia dñi vera iustifi-
cata in semetipsa. Et ideo noli disputare
de preceptis dei. Nam ex disputatiōe Eue
de mandato dei venit tantū malū. Ubi qñ
diabolus dixit Eue. Cur precepit vobis

dens rc̄: si Eua respondisset o proditor ra/
tionem petis de illo qui est ratio oium rō/
num: a cuius voluntate oia dependent: nō
peccasset: r ideo recordemini de verbo vir/
ginis. Quodcūqz dixerit vobis facite. Jō
Eccli.3. Judiciū patris audite filij dilecti:
r sic facite vt salui sitis.

¶ Quarta vestis ē pnia virtualis: cum di
Erant lapidee hydrie sex rc̄. vsqz Judeoꝝ
sicut in illa domo erant lapidee hydrie se/
cundare. Sic xp̄s in domo sua. s. ecclesia habet
sex opera pnialia in qbus lauantur nostre
macule rc̄. Prima hydria ē cōtritio: que
nō ē sine gratia: ideo lauat aiam. De qua
ps. 50. Sacrificium deo spūs contribula/
tus rc̄. Scd'a hydria seu vas ē cōfessio:
in qua lauatur aia quādo absoluitur a sa/
cerdote. Auctoritas. Lauare septies i Jor
dane rc̄. 4. Re. 5. Item. i. Jo. i. Si confitea/
mur peccata nostra fidelis r iust' est: vt re/
mittat nobis peccata nostra. Tertia hy
dria ē afflictio pnialis. s. ieiuniū: qđ lauat
aiam: qa multi in afflictione acqrunt grāz
quā prius non hēbāt. Ideo. 2. Paralipo.
vlt. Tu aūt dñe bm bonitatem tuam pmi
sisti penitentiam remissionis peccatorum.

¶ Quarta hydria est oro specialis. Mo/
dum orandi ostendit nobis xp̄s Mat. 18.
Nota Parabolam. Serue neqz omne de
bitum dimisi tibi: quoniam rogasti me rc̄.

Quinta est iurisdictionalis restitutio.
Reddite omnibus debita Ro. 13.

Sexta remissio iniurialis. Deus est in/
uincibilis in bonitate. Si ergo tu remittis
iniurias alicui: si deus tibi non remitteret
vinceres eum in bonitate: quod est impos/
sibile. Ideo xp̄s. Si dimiseritis hoibus rc̄.
Mat. 6. vsqz vestra. Ecce sex hydrie ordi/
te a xp̄o in domo sua ad lauandum aias:
iō Lauamini mūdi estote Isa. i. Et Mat.
4. Penitentiam agite rc̄.

¶ Quinta vestis est continentia coniuga/
lis: cum dicit thema Hoc initium signorū
fecit. Quare xp̄s voluit esse i nuptijs r eas
honorare primo suo miraculo: dicit Beda
φ facere sibi conuiuium nuptiaꝝ r matri/
monium verum: est quando habet tres cō/
ditiones. Prima conditio est φ spōsi ha/
beant rectam intentionem. s. celestialē: cogi
tando qđ mouet eos ad matrimonium. s.
ad finem generandi prolem: ad gloriā dei:
r supplendam cathedram illam rc̄. Tunc
enim benedictio dei. Sed qñ mouentur in
tentione bestiali cogitando solum delecta/
tionem rc̄. ad malum finem venient. Nota
exemplum de illa puella Sarra filia Ra/
guelis: quā multi duxerunt in vxorem rō/
ne pulchritudinis r diuitiaꝝ rc̄. De qua su
pra in sermone precedenti pte. i. in §. Pōt
contrahi matrimo. Nota qđo diabolus
suffocabat eos oēs rc̄. Ideo dixit angelus
Thob. 6. Audi me r ostēdam tibi q sunt q/
bus pōt preualere demoniū: in eos q cōiu
gia suscipiunt: vt deum a se r sua mente ex
cludant r sue libidini ita vacēt: sicut equus
r mulus, qbus non est intellectus. habet
sup eos demonium ptātem. Ideo hodie
matrimonia veniunt ad malum finē: quia
vel non conueniunt: sed sunt semp in rixa
r discordia: vel non hñt plem: vel si habēt
sunt stulti r infirmi: r ideo antiquus consti/
tebātur: r die nuptiaꝝ cōicabant r stabāt
per tres noctes continentes: sed mō faciūt
sicut equus r mulus. Scd'a conditio est
bona r vera dilectio inter eos. Si esset pos
sibile amor pme hebdomade duraret semp
durare. Sed postqꝫ sunt sociati vir despi/
cit vxorem r vxor vult dñari. Et ideo di/
cit scriptura. Mulieres subdite estote viris
sicut oportet in dño. Uiri diligite vxores
vestras Col. 3. Nota φ debent seruare fi/
dem mutuā rc̄. Item mulier debet obedire
viro nisi in his que sunt cōtra deū rc̄. Dic
vt expedit. Tertia conditio est vt cu/
rent nutrire plem cū timore dei. Multi so/
lum curant φ sint sani r induti. Dic exem/
plum de illo q cum duceretur ad mortē p̄/
cidit nasū pris dentibus rc̄. Ideo Eph. 6.
Pāres nolite ad iracūdiā. s. dei puocare fi
lios vros: sed educate illos rc̄. Deo Grās.

¶ Eadē dñica de nuptijs. Sermo. 14.

De tertia nu/
ptie facte sunt in chana
Galilee. Jo. 2. Nuptie di/
cuntur quattuor modis.
Primo enim dicuntur nu
ptie ipse consensus matrimonialis: qui est

causa efficiēs matrimonij. Hoc modo acci
cipitur Hest. 2. Iussit conuiuiū preparari
pmagnificū cunctis principibus et seruis
suis pro coniunctione et nuptijs Hest. 2.
ff. de regu. iuris. Nuptias nō cōcubitus sed
consensus facit. Dicitur nuptie ipsa carna
lis copula sequens matrimoniū. Hoc mō
Gen. 29. Tandē potitus optatis nuptijs
amorē sequētis priori ptulit. Tertio di-
cuntur nuptie dotes que danē viro ad sup
portanda onera matrimonij. Hoc modo
accipiē Exo. 21. Prouidebit puelle nuptias
et vestiméta et ptiū pudicitie nō negabit.
Quarto dicunē nuptie ipm conuiuiū qd
in solénitate matrimonij fieri consueuit.
Hoc modo accipiē Gen. 29. Uocatis mul
tis amicorum turbis ad conuiuiū: fecit nu
ptias. Et ita accipiūē hic. De istis ergo nu
ptijs erit sermo. Salutet virgo Maria etc.
Pro cōplemento sermonis exponenē ver-
ba pposita quadrupli ꝫm ꝙ quadruplex
est differentia nuptiarum. Primo sunt nu-
ptie historice siue litterales. Scdo sūt nu
ptie Tropologice siue morales. Tertio
sunt Allegorice siue diuinales. Quarto
sunt Anagogice siue supernales.
Primo ergo nuptie etc. Iste contrahūtur
inter virū et vxorē. De quibus hētur in euā-
gelio: et fieri debent in chana galilee die ter-
tia. Chana interpretatur zelus: et significat
amorem q inter coniuges esse debet. Eph.
5. Uiri diligite vxores vestras sicut et xpc
dilexit ecclesiā: et tradidit semetipsū pro ea.
Et subdit. Uiri debēt diligere vxores suas
vt corpora sua: q vxorem suā diligit seipm
diligit: debet tamē iste amor esse ordinatus
sub deo et eius mādatis. Nō enim debet ali
qd facere vir pro vxore contra deum: nec
econuerso: qd faciunt qdā etc. Dic vt expe
dit. Ideo Hierony. et habetur in decretis.
32. q. 4. Origo. Adulter inqt est in suā vxo
rem amator ardentior: in aliena quippe vxo
re ois amor turpis est: in sua nimius etc.
Galilea vero interpretaē rota seu transmi-
gratio: et designat mundū qui semp est in
rota. Unde mūdus dicitē a motu: qa semp
mouetē triplici motu. s. locali. Nā celi semp
sunt in motu. Itē motu naturali corruptio-
nis et generationis: et qa hodie viuimus et
cras morimur et corrūpimur. Item motu

spirituali seu morali: quia voluntates: desi
deria: et passiões humane mutantur. Job.
14. Homo natus de muliere breui viuens
tempore: rep. et' multis miserijs: qui quasi
flos egreditur et conteritur et nunq̄ in eo-
dem statu permanet. Sic et bona tempora
lia. s. dignitates: officia: honores: glorie: re-
gna: pompa: diuitie semper sunt in motu.
Unde versus. Omnia sunt hoium tenui
pendentia filo. Et subito casu que valuere
ruunt. Ouidius in lib. 4. de ponto. Item
Boetius. Quid me felicē totiens iactastis
amici: Qui cecidit: stabili non erat ille gra
du. Igitur ꝙ nuptie fiant in Galilea desi-
gnant ꝙ nuptie solum in vita presenti et in
mundo isto durant. post mortem vero soluiē
tur vinculum nuptiale. Ro. 7. Que sub vi
ro est mulier viuente viro alligata est legi.
Si autē mortuus fuerit vir: soluta ē a lege.
De hoc in. c. penul. et fi. de secundis nup.
Et ideo dicūt Theologi: Canoniste: et legi-
ste: ꝙ si vir mortuus resurgeret: non teneē
recipere illam que dum viueret fuerat vxor
sua: nec econuerso. Ratio est: qa matrimo-
nium per mortem dissoluitur: vt dictum est.
Et in Auten. de nup. ꝗ. Deinceps Col. 4.
Obligatio autem semel extincta nunq̄ re
uiuiscit. l. Qui res. §. Aream. ff. de solutio.
c. Quaeris. de cōie. di. 4. ergo etc. Secus au
tem est in alijs sacramentis conferentibus
caracterē: cuiusmodi est baptismus: crisma:
et ordo: quia talia non sunt iteranda post
mortem: si resurgeret baptizatus: cōfirma-
tus: vel ordinatus. Rō differentie est: quia
illa imprimunt caracterem in anima inde-
lebilem: qui fundatur in ipsa essentia ani-
me: sed matrimonium nō. Obligatio enim
que ex matrimonio oritur et vinculum ma
trimoniale sunt eius rōnis fundatum sup
corporibus coniugum. Unde eis corruptis
corrumpitur simul et ipsa obligatio et vincu
lum matrimoniale. De his nota per Jo. an.
et alios in. c. Fraternitatis de frigi. et malefi.
Silr ēt post resurrectionē generalē corporum
si vir habuisset plures vxores vel econuer-
so: nullum erit matrimonium. Mat 22. In
resurrectione neq nubent neq nubentur:
sed erunt sicut angeli dei in celo. Ecce ergo
qūo iste nuptie fiunt in Chana galilee. Sz
dicē thema: ꝙ die tertia facte sunt. Per tres

dies significentur tria bona matrimonij:
in quib9 consistit essentialiter matrimoniū:
presertim in triplici bono.
¶ Prima dies est bonum prolis.
¶ Secunda est bonum fidei.
¶ Tertia est bonum sacramenti.
¶ Ad hunc principalem finem institutum
est a deo matrimonium in paradiso terre-
stri Gen.i. Crescite et multiplicamini. Uel p
illa verba. Nunc os ex ossibus meis Gen.
2.c.in fi. Et nota in.c. vno de voto lib.6.
In hoc verum est. Si cōiuges sunt poten-
tes prolem facere: et intendunt coniungere
vt coniuges. Si vero impotentes sunt ad
prolem: possunt alium finem honestum in-
tendere. puta finem euitande fornicationis
si saltem sunt potentes ad actum carnalez:
sicut contrahunt senes. Uel etiam si nō ad
hunc actum potentes sunt: possunt intende
re finem sicut cohabitantes insimul vt fra
ter et soror: cōmunicent sibi mutua seruitia
et auxilia: vt in.c. Consultationi de frigidis,
Similiter etiam si potentes sunt masculus
et femina ad prolem generandam: non tā
intendant contrahere ꝓpter prolem: quia
non intendunt cohabitare sicut coniuges:
sed sicut frater et soror: possunt aliū finem
intendere: sicut fuit matrimoniū inter Uir
ginem et Joseph. Inter quos fuit vere ma-
trimonium: quāuis non esset inter eos inten-
tio saltem explicita prolem generandi: pre-
sertim ex parte Uirginis gloriose. Luc.i.
Quomodo fiet istud qm̄ virum nō cogno
sco: Et habetur in decretis.27.q.2. Beata
maria. Ex quo patet ꝙ intentio ad ꝓlem
non est de essentia matrimonij: neqȝ explici
ta neqȝ etiam implicita: sicut probatur.c.
Cōmissum: de sponsali. quāuis si intentio nō
habendi prolem exprimatur per modū cur
pis conditionis nihil valeret matrimoniuȝ
propter prohibitionem legis canonice. De
qua in.c. vltimo de condi. appositis.
¶ Scd's dies: ē bonū fidei qd' habet duos
actus. Primus est affirmatiuus vt.s. vir
et vxor mutuo sibi debitū reddāt. i. Cor. 7.
Uxori vir debitū reddat: silr et vxor viro.
Ubi si petat debitū vir ēt in die festo debet
vxor reddere ei: si vir monit9 dulciter noluit
abstinere. Scd's actus ē negatiu9: vt cū

altero vel altera non polluatur: neqȝ ducat
alium virum viuente primo: et ecōuerso tc.
Quantuis fuerit vir absens per quadrienniū
causa captiuitatis vel peregrinationis quin
immo quotcunqȝ annorum numero fuerit
vir absens: non debet vxor alium virum
ducere: nisi certum nunciū recipiat de mor
te viri. Ut probatur in.c. In presentia de
spons. Quamuis olim de iure ciuili. ff. & x.
C. aliter fuerit ordinatum: vt in.l. Uxo-
res. ff. de diuor. Et. C. de repudijs.l. Uxor
q̄ leges sunt hodie etiā de iure ciuili reuo-
cate: vt i Auten. Hodie. C. de repu. que sa
mitur ex corpore Auten. vt liceat matri et
auie. §. Quod autem Coll'.8. Sed adhuc
per istos duos dies non perficitur matrimo
nium: quia possent esse intentio prolis et
obs'o ad fidem etiam inter cōcupiscentias.
Requiritur ergo tertia dies que sequitur
Tertia ergo dies est bonum sacramenti: et
accipitur hic sacramentum pro inseparabi
litate: non autem pro ipso sacramento ma
trimonij: quia sic non est bonū: sed est sub
stantia matrimonij. vt notat.27.q.2. Om-
ne. Est autem notandum ꝙ quadruplex
inseparabilitas debet esse in matrimonio
ad perfectionem ipsius. vȝ inseparabilitas
animorum: corporum: habitationis. et vin
culi. Prima est animorum: que est de es-
sentia matrimonij quando cōtrahunt. De
bet etiam esse cōiunctio animorum in mu
tuo amore. Uide alibi. Scd'a est cōiun-
ctio corporum: de qua dictum est alibi in
alio sermone. Hec coniunctio potest sepa-
rari per adulterium alterius coniugis. De
diuortijs. Ex litis. Et.c. Significasti.27.q.
2.c. Agathosa. Tertia est cōiunctio vin-
culi matrimonialis: et hec est inseparabilis
nisi per mortez naturalem: si matrimonium
est consumatum: si vero non sit consumatū
est separabilis p ingressum religionis: que
est mors spiritualis. De cōuersi. coniu. Ue
rū. Et.c. Ex publico. Unde alia causa nec
Papa posset dissoluere secundum theolo-
gos. De quo videtur casus in.c. Ex pre-
et ibi per. do. Abba. sicu. de conuersi. coniu-
gatorum. Canoniste tamen dicunt contra-
rium: quorum opinio videtur probari in
dicto capitulo. Ex publico.

¶ Quarta ꝯiunctio ē habitationis: qr de/bent simul habitare vt mutua sibi seruicia reddāt. Ergo quattuor ꝯiunctiones debēt esse inter ꝯiuges: ad hoc vt matrimonium eoꝝ sit sanctū. Dixi aūt ista tria bona dico: ꝓpter lucem gratie: q̄ ꝯfert in matrimonio fideliū. Nam cum matrimoniū fideliu3 sit sacramentū noue legis. sequit q̄ ex eo con/fert gratia instrumentaliter: qr sacramētu3 ē inuisibilis gr̄e visibilis forma: ut eius ima/ginē gerit ꝛ causa existit. Uñ sacramenta noue legis sunt: ꝛ signa ꝛ cā gratie: ad dif/ferentiā sacramentoꝝ veteris legis: q̄ erāt tm̄ signa gratie. vt notat magr sen. l. 4. di. l. Et ꝓpter hoc reprobat opinio quorundā canonistaꝝ qui tenent ꝯtrarium: vt notat Glo. c. Significāte. Qui matri accu. pos. Dicunt enim q̄ in matrimonio nō ꝯfertur gratia: allegātes duas rōnes. Prima ē q̄ in matrimonio interuenit pecunia. s. dos. si3 per pecuniā nō ꝯfert gratia: qr pecunia ē ꝯtraria gratie. Act. 8. dixit Petrus ad Sy/monem magum. Pecunia tua tecum sit in pditione: qm̄ donū dei existimasti pecunia possideri. Scda rō: qr matrimoniū ē cōe fi/delibus ꝛ infidelibus. De diuor. Gaudemus. Et de ꝯsan. ꝛ affini. de infidelibus. Infide/les aūt nō sunt capaces gratie. qr sine fide īpossibile ē placere deo Heb. xi. S3 ex pdi/ctis p3: q8 expositio sine oppositio ista ē cō/traria veritati: ꝛ designat in hoc euāgelio: ī quo dicit q̄ saluator honorauit nuptias triplici honore. s. primo per exibitionē sue presentie. Scdo per ostēsionē sue potentie. Tertio p infusionē vere credentie. Per q8 dat intelligi q̄ qn̄ matrimoniū cu3 dei timore ꝯtrahit christus venit ad ꝯiuges p gratiā: ꝛ ꝯuertit aquam ꝯcupiscētie carna/lis in vinū charitatis: p quam fides viuit q̄ prius forsitan mortua erat. Nec obstant rōnes in ꝯtrariū allegate: qr ad primā di/co q̄ pecunia nō interuenit ꝓpter sacramē/tum matrimonij: sed ꝓpt matrimonij onera supportanda: ꝓpter que licent q̄dq3 ea q̄ alias nō licerent. Sicut p3 in simili. Nam ꝓpter onera matrimonij licitū ē genero ac/cipere fructus pignoris vltra sortem in prin/cipale sine vitio vsurarie prauitatis: q8 ali/as nō liceret: qr fructus pignoris regulariter cōputant in sortem. Probat hec in. c. Sa/lubriter. Et. c. l. de vsuris. Ad scdm rōnē dico q̄ matrimoniū infidelium nō ē sacra/mentū q̄uis sit verū matrimonium: quia baptismus ē ianua sacramentoꝝ ꝛ funda/mentum: vt in. c. Ueniens. de p̄sbr. nō bap. Et i. c. l. de Cogna. spi. lib. 6. Et io nec mirū si gratia ex eo nō ꝯfert. Amplius dico q̄ in matrimonio fidelium nō ꝯferretur gra/tia: si ꝯiuges se nō disponant ad gratiā re/cipiendam: qr actus actiuoꝝ sunt in patiē/te disposito. Et ideo debent ꝯiuges se cum reuerentia preparare: cum intēdunt ꝯtrahe/re matrimoniū: ꝓmissa. s. ꝯtritione peccato/rū: ꝯfessione ꝛ satisfactione ꝛc. Alioqn non solum nō ꝯfertur eis gratia: qnimo diabo/lus noīe Asmodeus sup eos accipit pote/statē ex iusto dei iudicio. Uñ dixit angelus Raphael thobie. Audi me ꝛ ostēdam tibi q̄ sunt qbus preualere pōt demonium: hi eos q̄ ꝯiugium ita suscipiūt: vt deū a se ꝛ a sua mente excludant ꝛ sue libidini ita vacent sicut equus ꝛ mulus quibus nō est intelle/ctus: h3 potestatē demoniū sup eos Tho. 6. ¶ Scde nuptie sunt Tropologice sine mo/rales: que sunt inter deum ꝛ aīam fidelem. De quibus Osee. 2. Spōsabo te mihi in fi/de. Iste ꝯtrahunt die tertia. i. tribus virtu/tibus theologicis. s. fide: spe: ꝛ charitate informata. Et ideo signant in Chana. i. in zelo amoris diuini celebrant. Unde aplus .i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus spūs est. i. Jo. 4. Deus charitas ē: ꝛ q̄ manet in cha/ritate in deo manet ꝛ deus in eo. Si enim aliqs haberet fidem: nō adhuc ꝯiungitur cum deo: qr fides pōt esse informis. Sicut ē in demonibus. Jac. 2. Demones credunt ꝛ ꝯtremiscunt. Idem ē in spe. q̄uis nō sit ꝓ/prie spes sine charitate sed ꝓsumptio: per charitatē ergo vnitur hō deo. Hac ratiōe aplus dicit q̄ charitas ē excellentior fide ꝛ spe. i. Cor. 13. Nunc manēt fides: spes: cha/ritas tria hec: maior horū ē charitas. Di/cunt aūt ꝯtrahi in Galilea. i. in mundo seu vita p̄senti: qr post mortem nō ē status ac/grendi charitatē: qr nō ē homo tunc in sta/tu merendi. Ps. Ideo ꝯuertet populus meus hic. Et iste nuptie morales signant p ꝯiun/ctionē animoꝝ inter ꝯiuges carnales: vt in .c. Debitum. de bigamis.

¶ Tertie nuptie sunt allegorice sine diui/

nales:que ꝯtrahunt inter xp̄m ꝛ ecclesiā.
De qbus dicit Mat.22.Simile factū ē re
gnum celoꝝ hoi regi qui fecit nuptias fi/
lio suo ꝛc̄.Iste ꝯtrahunt die tertia tēpoꝛe
gratie.Sunt eniꝫ tria tēpoꝛa:q̄si tres dies.
Primū tps fuit legis nature:ꝛ durauit ab
Adam vsqꝫ ad Moysen:q̄n hoies nō ha/
bebāt legē scriptā:sed viuebāt s̄m legē na
turalis rōnis.De quo Ro.2.Cū eniꝫ gētes
que legē nō hñt naturaliter ea que legis
sunt faciūt ꝛc̄.ps.Signatū est sup nos lu/
men vultus tui dn̄e. Scdꝫ fuit tps legis
scripte:ꝛ durauit a Moyse vsqꝫ ad saluato
rem nostrū Iesum christū. Tertiū ē tps
legis gratie:a christo vsqꝫ ad finē mundi.
Ro.1.Lex per Moysen data ē:gratia ꝛ ve/
ritas p Iesum xp̄m facta est. Hoc ergo tē
poꝛe fuerunt ꝯtracte nuptie iste in thalamo
vteri ꝟginis ꝛ ꝯsumate in cruce.Io.19.Cō
sumatum ē. Hec figurant Hester.1.vbi dr̄
ꝙ Assuerus.3°.Anno īperij sui fecit grāde
ꝯuiuium cūctis principibus ꝛ pueris suis
foꝛtissimis. Assuerus interp̄tatur beatitudo
eius:ꝛ significat deum q ē nostra btīudo.
Per tertiū annum designat tertiū tēpus.s.
gratie.Dicit aūt in chana.i.in zelo ꝛ amo
re:qꝛ cā principalis incarnationis filij dei
fuit amoꝛ.Io.3.Sic deus dilexit mundū:
vt filiū suum vnigenitū daret. Ideo dicit
filius dei ꝯceptus de spū sancto:q ē amoꝛ
patris ꝛ filij.Itē i Galilea.i.in mūdo.Vel
ad lr̄am:qꝛ in Nazaret ciuitate galilee fuit
ꝯceptus filius dei.Iste nuptie designant p
ꝯiunctionē coꝛpoꝝ:que ē inter ꝯiuges car
nales:vt in.c.Debituꝫ de bigamis.Eph.5.
Sacramentū hoc magnum est: ego autem
dico in christo ꝛ ecclesia.,

¶Quarte nuptie sunt anagogice siue sup/
nales.De istis dicit Apoc.19.Beati q ad
cenā nuptiaꝝ agni vocati sunt.Itē Mat.
25 Que parate erant intrauerunt cum eo
ad nuptias. Nota Que pate erant. Req/
ritur ergo p̄paratio ad hoc vt intrare va/
leam⁹ ad nuptias vite beate:ꝯ illos q nō
curāt se p̄parare dicētes.Aut sum p̄scitus
ad dānationē:aut p̄destinatus ad salutē:
ꝛ vtroqꝫ casu nō requirit preparatio:quia
aut erit inutilis p̄paratio si prescitus sum:
aut sup̄flua si predestinatus:qꝛ prescientia
ꝛ predestinatio diuine mutari non pōt.Et

cum isto erroꝛe transeuntes:a diabolo mi/
rabiliter obcecant.Sꝫ q̄ro ab eis quare ra
tionē istam nō faciunt circa vitā istam p̄/
sentem.Nā determinatū ē tempus vite.
Iob.14.Cōstituisti terminos eius q p̄terirī
nō poterunt.Cur ergo p̄parant se:dormien
do:comedēdo:bibendo:pestes fugiēdo:me
dicos ꝯsulendo ad diu viuēdū in vita moꝛ
tali.ꝛ non p̄parant se ad beate viuendum
in vita eternalis: Deceptio magna est ista.
Idō requirit p̄paratio.Iste aūt nuptie die
tertia celebrant. Prima dies est visio rū/
dens fidei. Scda tentio respōdens spei.
Tertia ē fruitio:in qua p̄ficiunt nuptie
iste.Et hec rn̄det charitati. de ista vltima
die dicit in ps.83. Melioꝛ est dies vna in
atrijs tuis sup milia.Cōtrahūt aūt i cha
na.i.amoꝛe.Iere.31.In charitate perpetua
dilexi te:ideo attraxi te miserans.Et qꝛ be
atitudo ēt amoꝛe p̄ficit.Galilea interp̄ta
tur trāsmigratio ꝛ designat ꝙ beatitudo p
fecta non pōt haberi:nisi aīa transmigret
de vita presenti.Exo.33.Nō me videbit ho
mo ꝛ viuet.Rogemus ergo dominū vt nos
ad has nuptias perducere dignetur.

Deo gratias Amen.

¶Dn̄ica tertia post octauā epiphanie
de significatione lepre per.vij.effectus eius
ꝛ de illius curatione. Sermo.15.

Ecce lepro/
sus veniens adoꝛabat eū.
Mat.8.Pro declaratiōe
thematis moralit ꝛ mate/
rie introductione:est notā
dum:ꝙ in sacra scriptura xp̄s multipliciter
noiat s̄m diuersas suas excellentias.Et in
ter cetera nomina vocat medicus: qd̄ qui
dē p̄bat ratio ꝛ auctas.Ratio ē ista:qꝛ il
le dicit bonus medicus q hꝫ theoꝛicaꝫ in
intellectu:ꝛ practicā in ope. Primo qdēꝫ
theoꝛicā.s.scire p̄prietates herbaꝝ ꝛ lapi/
dum ꝛc̄.ꝛ quō debent infirmitatibus ap
plicari. Scdo practicā in opere.Alias nō
esset bonus medicus.si non hꝫ ista duo ꝛc̄.
Q̄ vō aūt xp̄s habuit ista duo nemo est q ne
sciat.Habuit enim p̄mo sciam. Qui enim
melius scit p̄prietates reꝝ:q̄ꝫ ille q creauit
eas:fons sapiētie verbū dei: Scdo ha/
buit practicā:qꝛ a principio mūdi vsqꝫ nūc

semp practicauit ꝛc. Vñ Dauid nõ medicis sed ipsi gratias agebat de sanitate recepta. ꝺ. Bndic aĩa mea dño ꝛc. vſq₃. Qui sanat omnes infirmitates tuas. Ps. 102. Fiat ergo ratio. Quicũq₃ habet bene theoricã ꝛ practicam est bonus medicus: xp̃s habuit vtrũq₃. ergo ꝛc. Auctas ipsius xp̃i met qui ait. Nõ est opus valẽtib⁹ medicus. Sȝ male habẽtibus Mat. 9. Dic practice historiã illam. Itẽ Luc. 5. Nõ egent qui sani sunt medico: sed q̃ male habẽt: q2 vnus ipsorũ erat infirmus de sup̃bia: alius de auaritia: alius de luxuria ꝛc. Ideo bonum erat ꝙ christus medicus sit inter eos. dicit ħ Glo. Aug. Magnus ad nos venit medicus: q2 magnus per totum mundũ vbiq₃ iacebat egrotus. Itẽ Ps. 106. Misit verbũ suum ꝛ sanauit eos. Patet ergo rõne: ꝛ auctẽ: ꝙ xp̃s est bonus medicus: nec solũ ipse christus: sed etiam apostoli eius ab ipso docti fuerunt magni medici. Mat. vlti. In noĩe meo demonia eĳcient: serpentes tollent ꝛ ſ mortiferũ quid biberint nõ eos nocebit: super egros manus imponent ꝛ bene habebũt. Iõ ergo leprosus venit ad eum ꝛc. vt dicit in themate. In quo duo ostẽdunt.

Primo nostra infirmitas spiritualis. Ecce leprosus.

Scdo nostra sanitas mundialis. Veni. ado. eum. Quantum ad primum. Nota ꝙ lepra est infirmitas corporalis habẽs septem magnos defectus: per quos significant peccata mortalia ꝛ sunt isti vȝ.

Primus est corporis inflatio: per quã signatur superbia.

Scds est sitis accensio: per quam signatur auaritia.

Tertius est cõtagiosa affectio: per quã signatur luxuria.

Quartus est humidi radicalis consumptio: per quam signatur inuidia.

Quintus est fetida haneliatio: per quã signatur gula.

Sextus est rauca locutio: per quam signatur ira.

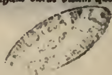
Septimus est mẽbroꝝ debilitatio: per quem signatur accidia.

Primus defectus est corporis inflatio: per quam significatur superbia que inflat. Si homo cogitat excellẽtiam suã: vel generis. Parentũ. ꝛ auoꝝ dicendo. Ego sum tãtoꝝ parẽtũ filius. Sȝ falsũ ẽ. Vñ vsus: Ouidi. s. de ponto lib. 1°. Si modo non cẽsus: nec clarum nomen auorum. Sed probitas magnos ingeniũq₃ facit. Iuuenalis Satyra. 8. Tota licȝ veteres exornẽt vndiq₃ cere Atria: nobilitas sola est atq₃ vnica virtus: vel cogitando dignitatẽ suã: vel parentũ dicẽdo. Ego sum dñs: vel capitane⁹ vel xp̃s ꝛc. vel cogitando diuitias vel sciam. Quia sciẽtia inflat. 1. Cor. 8. Vel qꝺ deterius est de gratia supernali: qñq₃ superbit ꝛ homo: ꝛ de bonis operibus. Augu. in regula. In malis operibus iniqtas exercetur vt fiant: superbia etiã bonis operibus insidiaẽ vt pereant: ꝛ quid pꝺest dare pauperibus ꝛ pauperẽ fieri: si anima misera superbior efficiẽ: diuitias ꝯtẽnẽdo ꝙ̃ fuerat possidendo: Sed ꝯtra illos qui sup̃biunt de p̃sidentia ꝛ dignitate: specialiter dicit in sacra scriptura. Iudiciũ durissimum his qui p̃sunt fiet. Exiguo enim ꝯceditẽ misericordia. Potẽtes aũt potenter tormenta patiẽtur Sap. 6. Nota durissimum in suplatiuo: durum sit iudiciũ cuilibet qñ moritur: cui dicet xp̃s redde rationem villicationis tue Luc. 16. s. de cogitatione: locutione: ꝛ operatione ꝛc. Durius fiet iudiciũ illis: qui nõ solũ de p̃sona sua: sed etiã de sua familia: ꝛ de domo sua reddent rationẽ ꝛc. Sed durissimum fiet p̃latis ꝛ rectoribus: qui nõ solum de se ꝛ de domo sed etiã de oĩbus subditis ꝛ vasallis tenenẽ reddere rationem. Vel dic ꝙ durũ iudiciũ fiet ex eo ꝙ male intrauerunt: durius ex eo ꝙ male vixerunt: durissimum ex eo ꝙ male gubernauerũt. Vide in sermone de beato Blasio. Iam videtis quõ p̃lati hodie curant. Contra superbos facit: q2 qcquid homo habet a deo habet. Cur ergo extolliẽ ꝯtra deum? Ideo Aplᵉs. 1 Cor. 4. Quid habes qꝺ nõ accepisti? Si aũt accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis?

Scds defectus lepre est sitis accensio. hoc significat auaritiam. Unde versus. Iuuenalis est. Crescit amor nummi quantũ ipsa pecunia crescit. Marc⁹ Cicero in paradoxis. Nunq̃ expletur neq₃ satiaẽ cupiditatis sitis. Oratius in epistolis lib. 1°. Semper auarus eget. Est enim auarus in

saturabiliter oibus rebus insaturabilis. Nam sicut dı Salomon Prouer. 30. Tria sunt insaturabilia. s. infernus: os vulue: z terra sitiens: que nunq̃ dicat sat, aqua. Auarus aũt est insaturabilior q̃ infernus: qui postq̃ erit plenus. s. post vniuersale iudiciũ dicet sufficit. Auarus autem q̃to magis ẽ plenus tanto magis est cupidus. Prouer. 27. Infernus z perditio nõ replebunt: sic/ milr z oculi hominum insatiabiles. Item Eccle. 5. Auarus nõ implebitur pecunia. Scdo auarus est insatiabilior quam os vulue. i. carnalis c̃cupiscentie: que in homi ne sene: dicit sufficit. Auaritia enim in ho mine sene nõ senescit: sz potius iuuenescit. Hierony. Cũ cetera vitia senescãt in hoĩe: sola auaritia iuuenescit. Tertio auarus est insaturabilior q̃ terra sitiens: que dicit sufficit qñ est magna inundatio aquarũ. Sz ignis auaritie nunq̃ dicit sufficit. Nec in hoĩe diuitijs pleno: nec in homine inue terato: nec in homie supra pleno Eccli. 23. Anima calida quasi ignis ardẽs nõ extin guet donec aliqd glutiat. Ites Baruch. 3. Qui argentũ thesaurizant z aurũ in quo ɔfidunt hoĩes: z nõ est finis acqsitio eo᷑. Ratio est quare auarus nunq̃ satiat: qr si cut ex solo visu vini vel aque sitiens nõ sa tiatur: qr nõ intrant in stomachũ: sic nec pecunia intrat in aĩam: bñ replet capsam: replet bursam: sed nõ aĩam. Ideo Eccl'e. 5. Auarus nõ implebit pecunia. Et qui amat diuitias fructus nõ capiet ex eis. Nota fru ctus. s. satietatis. Hierony. Auaro tã deest qd habet q̃ qd nõ habet. Ista ẽ rõ: quare hodie q̃to sunt maiores diuites vel dñi: tanto sunt maiores vsurarij vel raptores: z tñ nõ p inunt. Nota exẽplum: de pirata capto ab Alexãdro zc̃. Alexãder aũt erat ita cupidus q᷑ cum semel audiret opinio nẽ Democriti phi ponentis q᷑ infiniti erãt mundi suspirans ait. Heu mihi qr adhuc nõ potui habere vnum de illis. Hoc dixit qr nõ erat adhuc satiatus. Illi ergo solũ satiant qui nihil terrenum ɔcupiscunt: sed ad superna fluenta fontis vite suspirant Jo. 4. Qui biberit ex aqua hac sitiet itez. Qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo ei nõ sitiet in eternum. Ualerius Omnia ni mirum habet qui nihil concupiscit.

¶ Tertius defectus lepre est ɔtagiosa affe ctio: qr inficit cohabitantes: qr est morbus cõtagiosus. Nota hic de domo fetida lepro sis extra muros ciuitatis z significat luxu riam. i. Cor. 5. Modicũ fermẽtũ totam mas sam corrumpit. Unde vsus. Una infecta pecus inficit oẽ pecus. Et illud. Morbida facta pecus. totum corrumpit ouile. Item Eccli. 13. Qui tetigerit picem inquinabit ab ea. Nota hic ɔtra meretrices que stant in hospicijs: vel extra lupanar: qr sunt occasio ruine multo᷑. Lupanaria cõia bene susti nent ꝓpter m lora peccata vitanda. Uñ Augu. Aufer meretrices de mundo z totũ turbabis libidine: sed in particularibus domibus non debent permitti: sicut nec le/ prosi cum alijs permittuntur habitare. Nume. 5. Precipe filijs israel vt ejiciant de castris omnem leprosum. Ad idem facit qd legitur Leui. 13. Quia ergo luxuria est contagiosa: ideo debemus fugere conuersa tiones luxuriosoꝝ: sicut z leprosoꝝ: ne infi/ ciamur. Ideo dicit ꝓpheta. Egredimini de medio babylonis populus meus vt saluet vnusquisq; animam suam ab ira furoris dñi: z ne forte molescet cor vestrũ z timea tis auditum qui audietur in terra Jere. 51. Ex quibus verbis habet q᷑ ille qui vitat malas societates quattuor mala vitat. Primo anime sue perditionẽ. Qd not. cũ dicit vt saluet vnusquisq; a. s. qr sepe boni inter malos aĩas perdunt. ps. Cum peruer so peruerteris. Scdo vitat diuinã indigna tionem: quam sepe incurrunt qui inter ma los habitant. 2. Paralipo. 19. His qui ode runt dñm amicitia iungeris: z idcirco iram domini merebaris. Et h vero cum dicit ab ira fu. dñi. Tertio vitant mentis emoli/ tionem: quia sepe habitãtes cum malis a virtutum rigore molescunt. Hoc notatur cum dicitur Ne forte mol. cor. ve. Quarto vitant diabolicam tentationem: quia sepe diabolus peruertit bonos p ma los. Hic nota. cum dicitur Ne forte timea tis auditum zc̃. Iste auditus est diabolica suggestio: quã per malos exercet diabolus. ¶ Quartus defectus lepre est: quia con sumit humidum radicale in quo consistit vita humana. Sicut lumen durat in lam pade q̃diu durat oleum quod paulatim

cõsumitur ab igne: et significat: inuidiã que cõsumit charitatẽ: in qua cõsistit vita gr̃e. i. Jo. 3. Nos scimus q̃m translati sumus de morte ad vitã. q̃m diligimus fratres: q nõ diligit manet i morte. Hoc pctm̃ maxime facit hoies filios diaboli: cuius pprium pctm̃ est inuidia: qa inuidet nobis. Sap. 2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbẽ terrarũ. Imitant aũt illum: q sunt ex pte illius. Ad idem facit. xi. q. 2. Uisus. Unde sicut ex charitate cognoscitur vere discipulus christi: iuxta illud. In hoc cognoscent oẽs q discipuli mei estis: si dilectionẽ habueritis ad inuicem Jo. 13. Sic vere discipulus diaboli esse cognoscitur: qui marcessit inuidia.

¶ Quintus defectus lepre ẽ: q reddit hanelitum fetidum et totũ corpus facit fetidũ. Propterea dicit Leui 13. Q d leprosus habeat os veste tectum: et significat gulosum qa habet hanelitum fetidum pp̃ter corruptionem cibi et potus. Nota q cibus vt pficiat debet hẽre tres digestiones. Primã in olla. Scd̃am i ore masticãdo. Tertiã in stomacho: aliter corrũpitur intus et generat multas infirmitates in corpe et in aĩa. Nota q̃ a pncipio mũdi. s. ab adã vsq ad Noe fluxerant plusq mille et q̃ngẽti anni: et hoies nõ comedebãt carnes neq pisces: sed solum fructus et bibebãt aquã: et sic viuebant longissimo tpe: vt habetur Geñ. 5. Post vero diluuiũ qd destruxit fructus et aquas gentes inceperũt comedere carnes et pisces: et comedebant semel in meridie: et bibebant vinũ. Tunc fuerũt dies hois cẽtum viginti ãnorum: vt hẽtur Geñ. 6. Deinde tpe David inceperunt hoies cenare et tunc fuit diminuta vita hois. ps. Dies annorum nostrorum in ipsis. 70. annis et c̃. Et paulatim plaries comedẽdo in die minuitur vita hominũ. Ideo xp̃s. Attendite ne grauentur corda vestra i crapula et ebrietate Luc. 21. Nota exẽpliũ de Alexãdro eunte ad Bragmanos: q longo viuebant tpe et c̃. Uide qd scripsi post festũ trinitatis s̃mõe. 45. qui incipit. Uirtus de illo exibat et c̃. pte. i. et c̃. i. Nota q gula põt offẽdere. 5. modis sicut ponit Greg. sup Job. et habet in decretis de conse. di. 5. Quinq modis et c̃. Qui continentur in hoc versu. Prepropere: laute: nimis: ardenter: studiose

¶ Sextus defectus lepre est: qa facit vocẽ raucã: et significat iram: qa iracũdus semp loquitur inordinate et rauce et cõfuse: qa ira impedit intellectum et p cõsẽs os. Uñ dicitur Catonis. Impedit ira aĩum ne possit cernere verum. Itẽ ira facit hoiem irasci et clamare: ex quo fit raucus: loqt ergo iracundus inordinate: rauce et confuse. Primo contra deum: iurando: et blasphemãdo. 2° contra primũ minãdo: iniuriando et detrahendo. Nota cõtra pctm̃ blasphemie dei pñs exẽple. Ideo Thob. 13. Dñe maledicti erunt q contẽpserunt te: et condẽnati q blasphemauerunt te. Nota tria remedia et corrigendũ hoc pctm̃ blasphemie. Primũ ptinet ad parentes: vt corrigant filios: ne iurent et c̃.

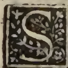
Scd̃m ad seipsos: vt qlibet ponat sibi legem sicut ille q quotiens iurabat ponebat in bursa duos denarios p elemosyna.

Tertium ptinet ad rectores ciuitatum: vt faciant ordinationem cum certa pena et c̃. Sicut fecit beatus Lodouicus Rex Francorum et c̃. Ideo dicit Apls. Irascimini et nolite peccare: sol non occidat sup iracundiam vestram Ephe. 4. Nota Sol. i. rõnis Uel s̃m Glo. i. Deus ne per iram quasi per mortem interpositam obscuretur vobis.

¶ Septimus defectus lepre ẽ q debilitat mẽbra corporis ad operandum: et significat et hoc pctm̃ accidie: p quam homo redditur inutilis ad operandum meritorie: qa licet discurrat per mundum opãdo continue pro lucris terrenis: vel aliis factis mundanis: tñ ociosus dicitur si in sero nullum lucrum portat ad domum. Nota similitudinem de seruo: qui nullum lucrum portat ad domũ veniens de foro: iudicabitur ociosus: licet tota die laborauerit. Sic in sero mortis et c̃. Declara. Et vide in dñica septuagesime in sermone qui incipit: Quid hic statis tota die ociosi. Ideo dicitur Sap. 3. Fama est spes illorum et labores sine fructu et inutilia opa eorum. ps. Dormierunt somnum suum: et nihil inuenerunt. o. vi. di. in. ma. suis. Hoc autem non intelligunt hoies mundani: sed in inferno damnati tunc intelligent. Unde clamabunt vlulantes et pre angustia spiritus gementes. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis: et ambulauimus vias difficiles: viam autem domini

ignorauimus: quid nobis ꝓfuit superbia:
aut diuitiarꝫ iactantia quid ꝯtulit nobis:
transierunt oīa illa tanq̄ vmbra ⁊c̄. Sap.
5. Econuerso de bonis personis qui laborāt
pro operibus spūalibus dicit Mat. 20. Cū
aūt sero factum esset: dixit dn̄s vinee pro-
curatori suo. Uoca operarios ⁊ redde illis
mercedē suam. Igitur accipite ꝯsilium. Et
nota preceptum scripture dicentis. Quodcūq̄
pōt manus tua facere instāter operare: q̄ꝛ
nec opus: nec ratio: nec sciētia: nec sapiētia
erunt apud inferos Eccle. 9. Circa b'm prin-
cipale notat nostra medicina virtualis: cū
dicit. Ueniens adorabat eum dicēs. Hic
ponit modus sanandi a lepra peccatorꝫ.
Peccator aūt ex quolibet peccato mortali
elongat a xp̄o. Prouer. 15. Longe est dn̄s
ab impijs. ps. 118. Longe a peccatoribus sa-
lus. Debet ergo redire ad xp̄m tribus pas-
sibus: qui notant in tribus que fecit xp̄s
in sanando istum leprosum. Primo qdē
tetigit eum manu sua. Scd̄o dixit. Uade
ostende te sacerdotibus. Tertio dixit ei.
Offer munus tuū. Primus passus signi-
ficat cordis ꝯtritionem: que ostendit in ta-
ctu manus xp̄i: q̄ꝛ nullus pōt ꝯteri: nisi tā-
gatur a xp̄o. Ezech. 3. Abij amarus in indi-
gnatione spūs mei. Manus enim dn̄i erat
mecum ꝯfortans me. Quinq̄ digiti huius
manus sunt quinq̄ motiua: que inducunt
ad ꝯtritionē. vꝫ. Primꝰ ē incertitudo mor-
tis: quā formidamus. Scd̄o est pena: quā
peccando meruimus. Tertiꝰ est grā: quā
peccando pdidimus. Quartꝰ ē gloria a
qua p culpam excludimur. Quintꝰ ē glo-
ria paradisi: qua priuati sumus. Scd̄s
passus ē oris ꝯfessio. Unde dicit. Uade ostē-
de te sacerdotibus. Et nota q̄ qn̄ ibat ad
sacerdotem sanatus ē: ad ostendendū q̄
statim q̄ homo ꝯterit etiam anq̄ ꝯfiteat
actu: liberat a culpa: iuxt illud ps. 31. Dixi
ꝯfitebor aduersum me iniusticiam meam. ⁊ tu re-
misisti impietatem pec. me. Tertius passus est ope-
ris satisfactio: que ostendit ibi. Offer mu-
nus tuum. Nota q̄ ad satisfaciendum pro
peccatis: debemus offerre tria munera: q̄
hēmꝰ a deo. s. aīam rationalē: corpꝰ materia-
le: ⁊ bonum tēporale. Hec tria perfecte of-
ferunt p ingressuꝫ religionis: in qua offert.
Primo anima per votum obedientie.
Scd̄o corpus per votum castitatis.
Tertio bona tēporalia per votum pauper-
tatis. Uel anima per orationē: corpus per
corporis mortificationem que fit per ieiu-
nium: bona tēporalia per elemosynarꝫ lar-
gitionē. que tria sunt tres ptes satisfactio-
nis. Deo gratias. Amen.

¶ Eadem ferla post octauam epipha-
nie de modo sequendi xp̄m. Sermo. 16.

Ecute sunt
eum turbe multe. Mat. 8.
Materia sermonis erit q̄-
bus modis debemus sq̄
christum: vt perueniamꝰ
ad gloriam ⁊c̄. Declara thema iuxta intel-
lectum litteralē. Origenes ponit quattuor
rōnes ꝓpter quas turbe sequebant xp̄m.
Prima ratio est ꝓpter charitatem: cupiē-
tes audire dulcissima verba eius: vt apes
mel. Nec mirū: q̄ꝛ Moyses stetit in monte
Synai. 40. diebus: ⁊. 40. noctibus sine cibo
⁊ potu: tantā dulcedinem sentiebat ex col-
locutione dei quem nō videbat q̄̄to ma-
gis audire verba ab ore dei incarnati: Idō
Lucas. Omnis populus suspēsus erat au-
diēns illum Luc. 19. in fine. Scd̄a ratio
ꝓpter quā qdam sequebant eū ē ꝓpter
necessitatem vt infirmi: q̄ꝛ xp̄s curabat oēs
infirmitates: dando surdis auditū: cecis vi-
sum. Idō Luc. 6 Multitudo copiosa plebis
ab oī iudea: ⁊ ierusalē: ⁊ maritima: ⁊ tyri: ⁊
Sydonis: q venerant vt audirēt eū ⁊ sana-
rent a langoribus suis: ⁊ q vexabant a spi-
ritibus immundis curabant: ⁊ oīs turba q̄-
rebat eū tangere: q̄ꝛ virtus de illo exibat ⁊
sanabat oēs. Tertia cā quare qdā seq̄-
bant christuꝫ est ꝓpter curiositatē: vt vide-
rent miracula: ⁊ ista est vana. De istis dicit
Jo. Sequebatur eū multitudo magna: q̄ꝛ
videbant signa: q̄ faciebat sup his q infir-
mabant Jo. 6. Quarta cā ⁊ peior: q̄ꝛ alij
qui sequebant ex malignitate: vt pharisei
⁊ doctores: qui quāto erant maioris sciētie
tanto peioris ꝯscie: vt possent christū accu-
sare dicentes. Ubi hoc q̄ iste Iesus velit
quolibet die pdicare: cū nunq̄ fuerit in stu-
dio generali vel particulari: Unus Faber
lignarius vult pdicare: impossibile ē q̄ nō di-
cat errores. De his dicit Luc. xi. Ceperunt

phariſei ꝛ legis periti grauiter insistere ꝛ os eius opprimere: de multis accusarēt illū. Patet thema ad litteram. Sz ipso dimisso in-
uenio iuxta intellectū moralem q debemus sequi christum aliquis quattuor modis: vt p-
ueniamus ad gloriam.

¶ Primo tanquam lucem dirigentem: ꝛ hoc per veram credentiam.

¶ Scđo tanquam ducem precedentem: ꝛ hoc per plenam obedientiam:

¶ Tertio tanquam patrem morientem: ꝛ hoc per dignam penitentiam.

¶ Quarto tanquam regem promouentem: ꝛ hoc per gloriosam excellentiam.

¶ Dico primo per verā credētiā. Christus nanqꝫ est datus nobis in lucē ad illuminā-
dum nos ad credendū ea q sunt fidei: q2 naturaliter intellectus noster nō pōt cape. Un̄ xp̄s fuit positus in mundo tanquam ce-
reus in camera obscura: in quo sunt tria. s. cera: lychinium seu papyrus: ꝛ lux. Sic in xp̄o: Cera est caro quā assumpsit de vtero virginis. Papyrus intus candidus: est aīa purissima. Lux est diuinitas. Et ista tria sūt vnus cereus. i. vna psona xp̄i. Un̄ Athana-
sius. Nam sicut aīa rōnalis ꝛ caro vnus ē hō: ita deus ꝛ hō vnus est xp̄s: nō ꝯfusio-
ne: sicut mixtio aque ꝛ vini ꝯfundit: non sic in xp̄o. Iste ergo cereus. i. xp̄s illumina-
uit q̄ntū est ex parte sua totū mūdū. Jo. i. Erat lux vera q illuminat ꝛc. Et sciatis ne-
cessitatem nature: q2 ante xp̄i aduentū gen-
tes ibant in tenebris errorꝫ. Ideo Dauid Nescierunt neqꝫ intellexerūt: in tene. am-
bu. nescierunt. s. ph̄i p sciam: neqꝫ intellexe-
runt. s. iudei p intellectū. Licet enim Ph̄i cognouerint sicut causam p effectū vnum deū: vt dī Ro. i. Tn̄ illa cognitio veritatis fuit mixta cū multis erroribus. vt pꝫ in p-
destinatione ꝛ prouidentia diuina: in qua multi errauerunt. Item in creatione mūdi: quā ph̄i dogmatizabant fuisse ab eterno. Itē nec iudei intellexerunt veritatē fidei christiane: que ꝯtinebatur in parabolis ꝛ figuris legis Moysi. Un̄ ad hoc vt oside-
ret Moyses q vmbratice ꝛ enygmatice lo-
queret: qn̄ descendebat de monte habebat faciem velatā coram filijs israel Exo. 34. Hoc aūt velum scissum fuit in morte xp̄i. Sed iudei adhuc habēt velamen istud in cordibus suis. 2. Cor. 3. Nec etiā ph̄i co-
gnouerunt trinitatē psonaꝝ: nec alios arti-
culos fidei. Nō enim habebāt verā lucē. i. xp̄m: sed solum habebāt paruū lumen intel-
lectus naturalis. Ideo xp̄s ait. Ambulate dum lucē habetis Jo. i2. Et loquit de se. Et Jo. 8. Ego sum lux mūdi ꝛc. Post ascē-
sionem vero: q2 nō habemus ipsum p̄sentē dimisit nobis lumen fidei in lucerna doctri-
ne fidei. s. symbolū. s. credo in deum. Ideo Ro. io. Si ꝯfitearis in ore tuo dn̄m Jesum: ꝛ in corde tuo credideris q deus illum su-
scitauit a mortuis: saluus eris.

¶ Scđo debemus sequi xp̄m p plenā obe-
dientiā: deus siquidē a principio mūdi de-
dit humano generi ductores. s. Adam ꝛ Euā: ꝛ posuit eos in via paradisi: q2 in gra-
tia creati fuerant: quasi diceret eis deus. Hec ē via: ambulate in ea: nō decli. neqꝫ ad dex. neqꝫ ad sinistram ꝛc Isa. 30. Sz in prima dieta isti ductores errauerunt. Eua declinauit ad dexterā. Adam vero ad sini-
stram: dextra est amor: sinistra timor. Eua p-
didit viāꝫ paradisi amore scie: qn̄ audiuit. Eritis sicut dij: scientes bonum ꝛ malum Gen̄. 3. Adā vero peccauit nō amore sciētie sed timore: ne molestaret suas delicias: vt dicit Aug. ideo declinauit ad sinistrā. No-
ta q Adam nō fuit seductus: mulier au-
tē seducta fuit in preuaricatione. i. Timo. 2. Nota qualiter Eua Ade dedit de fru-
ctu ꝛc. Si ergo ductores errauerūt ꝯsequē-
ter etiā alij errauerunt. Si cecus ceco du-
catū p̄stet ambo in foueam cadunt: Mat. 15. Jō Dauid plorans hoc dicebat ps. 13. Omnes declinauerūt: simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū: nō est vsqꝫ ad vnū. Ideo deus pater sciens hoc dedit no-
bis xp̄m in ductorem: q non pōt errare. i. Pe. 2. Sequamini vestigia eius. Isa. 55. Ec-
ce testem populis dedi eū: ducē ꝛ p̄cepto-
rem gentibus. Nota tn̄ q quedā facta xp̄i debemus potius admirari q̄ imitari. Si-
cut sunt ea que ex potestate faciebat: sicut miracula. Itē absoluere a peccatis sine ꝯ-
fessiōe. Sicut fecit marie Magdalene Luc. 7. Itē adultere Jo. 8. Q̄d nō posset etiam Papa sine ꝯfessione ꝛ absolutione. Itē ie-
iunare. 40. dieb⁹. Nota q in via paradisi sunt multa biuia p q facile est errare viā.

Primum bliuium est supbia ⁊ vanitas ex vna pte: ⁊ mansuetudo ⁊ humilitas ex altera pte. Uide ergo p quā viam init xp̄s ⁊ illam psequere. Idē de auaricia ⁊c. Dic est vsurarius: q vult ire ad paradisum sed mentit: q̄ capit viam iferni ⁊c. Sic ď aliis peccatis. Sicut si tu videres aliquē ire per viam Rome: diceres pculdubio hic vadit Romā: vel ad aliam ciuitatē ⁊c. Sic qñ vides aliquē ire per viā peccatoꝝ: vere potes dicere hic vadit ad infernū. Beatus ergo ē qui pōt dicere. Uestigia eius secutus est pes meus Job. 23. Uestigia christi: sunt virtutes quas requirit: q̄ suis militibus ipm sequentibus dat magna premia ⁊ salaria. s. gloriam celi.

⁋ Tertio debemus sequi christum ⁊c. Per dignā pniam. Cōsuetudo est in mundo: q mortuo patre filij ipsum sequūt ad sepulturam flentes ⁊c. Christus est pater noster. vnus ē pater vester ⁊c. Mat. 23. Qui genuit nōs de vtore sua ecclesia. Semen est verbū vel. s. forma baptismi: ideo oēs baptizati sumus fratres. Oēs vos fratres estis Mat. 23. Iste pater. s. Christus mortuus ē in cruce. ideo sequamur eum p pniam: flētes sicut mulieres que ibant post ipsum lamentātes: vt dicit Luc. 23. De hoc christus. Siqs vult post me venire abneget semetipsum ⁊ tollat crucem suā. Nō dicit meā. s. penitentiam ⁊ sequat me. Idem Luc. 14. Qui nō baiulat crucem suam ⁊ venit post me: nō pōt meus esse discipulus.

⁋ Quarto debemus sequi christum: p gloriosam excellentiam ⁊c. Si rex vadens ad prelium pmitteret castrū cuilibet sequenti se quot irēt: Christus aūt pmittit sequētibus eum vitam eternā. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite Jo. 8. Ideo perseueremus. Primo in vera credentia. Scdo in plena obediētia. Tertio in digna penitētia. Et tunc veniet nobis christus. De quo scriptum est Eccli. 23. Gloria magna est sequi dominum.

Deo gratias. Amen.

⁋ Dñica. 4. post octauam epiphanie de septem bellis hominis. Sermo. 17.

Oli vinci a malo s; vince in bono malum. Ro. 12. Sermo erit de victoria quā debem⁹ habere de peccatis mortalibus: vt possimus habere gloriā paradisi. Pro declaratione sciendū q regula ⁊ doctrina vniuersalis in theologia ē: q nullus intrauit nec intrabit gloriā paradisi: nisi p victoriā. Ista doctrina declarat. pmo in angelis. Michael ⁊ ceteri pugnauerūt cū lucifero ⁊ sequacibus eius ⁊c. De quo bello dicit Apoc. 12. Factū est prelium ⁊c. 2°. pz in terra de hoībus. Et nunq̄ patriarcha aliqs: nec pphēta: nec alius sine victoria in bello ptra temtationes ⁊ inclinationes carnis: temtationes mundi: ⁊ temtationes diaboli: deniq; ne forte possent hoīes cōqueri vel negligēter bellari neq; xp̄s intrauit ad gloriā resurrectionis corporis sui: sine victoria. Uñ dicit Luc. vlt. Nōne sic oportuit xp̄z pati ⁊ ita intrare in gloriā suā? Secus de gloria aīe: quā ab instāti pceptionis habuit. Jō aplē. Nō coronabit: nisi q legitime certauerit. 2. Thi. 2. Si instantiā faceret aliqs de pueris baptizatis. R̄° q victoria xp̄i applicat eis. Sic victoria regis q vicit ciuitatē rebellem applicat infirmis ⁊ debilibus: q post victoriā regis intrabūt ciuitatem si fuerūt ď exercitu regis. Sic hic ⁊c. Nota q in hoc mundo habem⁹ septē bella ꝯ septez peccata mortalia: ptra q̄ si habemus victoriā coronabimur. Sicut xp̄s facit pconizari. Preco est Jo. euangelista: vt. j. videbit. Primū pliam ē ꝯ petm̄ supbie: q̄ nimis regnat tā in dn̄is q̄z in plātis ⁊ militib⁹ ⁊c. Hec supbia pced'it ex ꝯsideratione excellētie ꝑprie: respectu bonoꝝ spūaliū vel tpaliū. vbi gra. Aliqs supbit ex gn̄is nobilitate ⁊c. Si dz ꝯsiderare q̄ ď terra ē ⁊ i'terrā reuertet. Gen̄. 2. Puluis es ⁊c. Alius supbit de scia ⁊c. S. ei ꝯsidera q ea q̄ scim⁹ sūt minima pa coꝝ q̄ ignoramus. Uñ Socrates. Hoc vnū scio q̄ nescio. Siue scia destruet. 1. Cor. 13. D clara ñ videt. Alius supbit ex dn̄io ⁊ potētia. Sed ꝯsideret potentiā Octauiani ⁊ ceteroꝝ olim regū ⁊ potētum vbi sunt. Alius ex sanctitate. Sz ꝯsideret q nihil boni hz ex se sed a deo. Nota q

sufficientes scimus cogitare aliqd a nobis
quasi ex nobis:sed sufficientia nr̄a ex deo
est.2.Cor.3.Alius superbit ex diuitijs: sed
nō satiāt aiam:q2 non intrant in eam:⁊ id
nunq̄ possunt cōtentare hoies:imo faciūt
hoiem miserum:quia efficitur seruus eap.
Magna miseria est esse seruū hois : sed pe
ioz esse seruū3 pecunie. Prouer.17.Quid
pdest stulto hr̄e diuitias:Ideo scriptura
Agite nunc diuites : plorate vlulantes in
miserijs vestris:que aduenient vobis:diui
tie vestre putrefacte sunt:⁊ vestimenta vr̄a
a tineis comesta sūt ⁊c̄. Usq3 ignis Jaco.
5.Debet ergo homo:q̄to plura habet:tan
to magis humiliari. Sicut Bascasius tan
to vadit humilius q̄to fardellu3 est gra
uius ⁊c̄. Quia ratione debes reddere deo
de oib9. Ideo dic̄ scriptura. Quāto maior
es humilia te in oibus:⁊ corā deo inuenies
grām:qm̄ potentia magna dei solius ⁊ ab
humilibus honorat̄ Eccli.3. Sic obtinebi
tis promissionem facta3 a christo Apoc.2.
Qui habet aurem audiat:quid spiritus di
cat ecclesijs. Uincenti.s.supbiam per verā
humilitatem:dabo edere de ligno vite qd
est in paradiso dei mei. Nota cōgnitionem
arboris ligni vite : cuius fructus conseruat
creaturam a senectute ⁊ ab omni malo coz
porali:⁊ significat xp̄m cuius fructus sunt
beatitudines ⁊ fruitiones:que conseruant
angelos ⁊ sanctos in aiabus ⁊ corporibus
post resurrectionē ab omnibus miserijs ⁊c̄.
¶ Secūm prelium est contra pctm̄ auari
tie:que hodie totum mundum inficit. Un
de illud Jere.6.A minore vsq3 ad maio
rem oēs auaritie student. Uictoria huius
habet̄ per misericordiā ⁊ liberalitatē. Mo
dum vincendi ponit ps.65.dicens. Nolite
sperare in iniqnita.⁊c̄. Nota tres conditio
nes hoiu3. Quidā sunt diuites d̄ male ab
latis: ⁊ talibus dicit. Nolite sperare in ini
quitate:quasi.d.nolite sperare qd ex his di
uitijs domus vestra vel filioz psperetur:
imo destruitur. Unde dicitur cōiter.q̄ d̄
male ablatis non gaudebit:tertius heres:
q2 per quā viam veniunt per eādē exeūt.
Nota exēplum de Gaietanis diuitibus.
Quidam vero sunt pauperes : qui nō hn̄t
de male ablatis:sed vellent incipere face
re vsuras:frendes ⁊c̄. His dicit propheta
David. Rapinas nolite concupiscere:quia
Qui volūt diuites fieri incidunt in tēpta
tionem ⁊ in laq̄.dia.⁊ desi.multa.in.⁊ no.
q̄ mer.ho.ad interitū ⁊ pditionē.i.Tim.6.
Quidam vero sunt diuites de bono iusto:
his dicit. Diuitie si affluant nolite coz ap
ponere. Nota Coz.licitu3 est apponere ocu
los custodiendo:manus computando:⁊ di
stribuendo in necessarijs ⁊ non in vanitati
bus:sed non licet coz apponere in diuitijs
sperando ⁊c̄. Non potestis deo seruire ⁊
mammone Mat.6.Talibus habentibus
victoriam pmittit salariu3 Apoc.20. Qui
habet aure3 ⁊c̄. Qui vicerit non ledetur a
morte scda. Nota.4.mortes illatas hūano
generi ex pctō Ade:vt in.2.prologo super
Math. Quaz due sūt corporis:⁊ due aie.
Prima mors aie est quando per pctm̄ per
dit gratiam dei:que dat vitam aie: ideo di
citur peccatum mortale. Scda mors aie
est:qm̄ persona moritur in peccato mortali
⁊ damnatur in inferno. Ab hac.2.morte
liberatur qui vicit pctm̄ auaritie per mise
ricordiam ⁊ liberalitatē. Auctoritas Tho.
4.Elemosyna ab omni peccato ⁊ a morte
liberat:⁊ non patiet̄ aiam ire in tenebras.
Boetius. Diuitie magis effundendo q̄ re
tinendo melius nitent. Siqdem auaritia
semp odiosos:claros largitas facit:Claros
s.in hac vita : qa liberales ⁊ misericordes
diliguntur ⁊ exaltantur ēt in futura vita.
Mortes etiam corporis sunt due. Prima
est quando aia recedit a corpore:⁊ ab ista
nullus euadit:q2 Statutum est hoibus se
mel mori Hebr.9. Scda mors corpis erit
post iudicium:quando simul cum aia dam
nabitur:⁊ ab ista liberabit̄ qui vicerit aua
ritiam per misericordiam ⁊ liberalitatem.
¶ Tertium prelium est contra pctm̄ luxu
rie:de quo. Nō est qui se abscondat a calo
re eius:⁊ istud vincitur per munditiā ⁊ ca
stitate3. Nō licet gustare de hoc viro ēt co
gitando:quia venenum est pessimum. Mul
tum enim venenum occidit solo cogitatu
vel visu:nisi venenū illud luxurie. Solo vi
su fuit occisus David i Bersabee.2.Re.xi.
Qui viderit mulierem ad concupiscēdum
eam ⁊c̄. Mat.5. Talis vincens habebit re
promissionē . De qua Apoc.2. Qui habet
aure3 ⁊c̄. Uincenti dabo māna abscōditū

⁊ dabo illi calculum candidum: ⁊ in calculo nomen nouum scriptum: quod nemo scit nisi qui accipit. Nota Māna quod dabatur in cibum filijs israel.40. annis in deserto in quo viuebant Exo.16. Dicit ergo vincenti: quasi dicat illi qui non vult habere delectationem bestialem: dabo delectationem spūalem ⁊ celestialem quam deus dat castis: ⁊ nemo scit nisi qui accipit gustādo ⁊c. ps.30. Quā magna multitudo dulcedinis tue quā absc̄o. timentibus te ⁊c.

¶ Quartum bellum est contra pctm̄ inuidie: que viget in toto mundo: sed maxime inter plātos ⁊ dños. Unde Eccl's.4. Cōtemplatus sum oēs labores hoīum: ⁊ industrias: aiaduerti placere inuidie proximi. Hoc pctm̄ vincitur per dilectionem ⁊ charitatem proximi orādo pro illo cui inuidet vt deus conseruet sibi illa bona: de quibus sibi inuidet: talis habebit premiū. De quo Apoc.2. Qui habet aures audiat qd spiritus dicat. Qui vicerit ⁊ custodierit vsq̄ in finem opera mea dabo illi potestatē sup gentes: ⁊ reget eos in virga ferrea ⁊ tanq̄ vas figuli confringentur. Et dabo illi stellā matutinam. Nota opera mea. Opera xp̄i sunt incarnatio ⁊c. Et quicquid fecit amore hoīz voluit esse humilis: vt nos exaltaret. Deus qui in filij tui humilitate iacentem mundum erexisti. Item voluit esse pauper: vt nos ditaret: propterea dic̄. Qui vicerit s. pctm̄ inuidie ⁊ custo. opera mea. Supple dilectionis: ⁊ stella matutina est angelus q portabit aiam eius ad paradisum. Angelus dicitur stella: qa stelle celi empyrei dr̄ angeli Baruch.3. Stelle dederunt lumē in custodijs suis: ⁊ dicitur matutina: qa angelus iste datur in morte que est finis noctis huius miserie ⁊ p̄ncipiū diei alterius vite.

¶ Quintum p:elium est contra peccatum gule: hoc vincitur per temperantiam ⁊ parcitatem. Nullum aial est tam magnum sicut homo cum tam paruo ore. ⁊ hoc facit deus vt homo sit parcior alijs. aialibus in cibo ⁊ potu: ⁊ tñ est totum oppositum: quia post q̄ Asinus bibit: non bibit pro rege ⁊c. Sed homo contra. Ideo dicit. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis: ⁊ non delebo nomen eius de lib:o vite ⁊c. vsq̄ angelis eius. Apoc.3. Nota vestimentis albis pctm̄ q̄ p̄uocat ad luxuriā. q: ille ptes sūt vicine: sed abstinens est dns sui corporis: qa dat sibi q̄ntum natura indiget: ⁊ nil dat illis partibus. Ideo dicit̄ q̄ induetur vestimentis albis. s. castitatis ⁊ bone fame. Seqt̄. Et nō delebo nomen eius de lib. vite. Ex textu Biblie habemus q̄ psone que sunt in gratia dei s̄m p̄ntem iusticiā correspondet cathedra in celo vbi scriptum est nomen: sed quando peccat statim raditur nomen. Auctoritas. Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo Exo.32. Quia ergo gulosus est luxuriosus: ideo suum nomē raditur: sed abstinens viuit gratia dei: ideo dicit non delebo nomen eius. Seqt̄ ⁊ confitebo: nomen eius coram patre meo ⁊ coram angelis dei. confitebo:. s. cōfessione laudis qualis gloria erit laudari ab ore xp̄i.

¶ Sextū p:eliuz est cōtra pctm̄ ire ⁊ istud vincitur per patientiā. pctm̄ ire multum regnat in mūdo: qa nescimus nos supportare iniuriam: aialia viuunt in pace: lupi: v:si leones ⁊c. Sed hoīes cōtra. Ideo peiores sunt bestijs. Illi ergo qui vicerit iram promittitur regnū dei Qui vicerit faciam illum colūnam in tēplo dei mei Apo.3. Nota colūnam. Colūna est res firma sustinēs edificiū: ⁊ significat firmitatem glorie: ⁊ q: patiens fuit firmus in bono amore: ideo sibi respondet firmitas glorie: qa dicit̄ columna: qa est firma ⁊ eterna.

¶ Septimū preliū est contra pctm̄ accidie ⁊ istud vincitur per diligentiam. Nota q̄ in factis tpalibus qlibet est valde diligens sz in spiritualib⁹ hoīes sunt negligentissimi nesciunt orare nisi quādo induunt se: nec confiteri: nec ieiunare ⁊c. Nota diligētiam quā debet habere. s. orare ⁊c. Quolibz ebdomada audire missam: sermonē ⁊c. Quolibet mense cōfiteri: quolibet anno cōmunicare. Tales ergo habebūt salariū p̄missuz Qui vicerit dabo illi sedere mecū in trono meo sicut ⁊ ego vici ⁊ sedeo cū p̄re meo in trono eius Apoc.3. Nota in trono meo: cum tñ nullus sedeat cū papa in eadē cathedra: nec cum rege. Et xp̄s dicit dabo illi sedere mecum in throno meo. Iste thronus siue cathedra est eternitas siue vite eterne: qa sicut non est nisi vna eternitas. s. p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti. sic non est nisi vna

ec

essentia dei: ꝛ vna vita eterna: ꝛ ibi recipit persona diligens ꝛ spiritualis eternam trãquillitatez in deo eternaliter quietatã. Ideo de oibus predictis dicit thema. Noli vinci a malo. s. peccato sed vince in bono malum ꝛc. Deo gratias.

℄ Dñica. 4. post octauam epiphanie. De euangelio. Sermo. 18.

TRiticum cõgregate in horreũ meum. Mat. 13. In hoc euangelio Notat totus hũane creature decursus: et quo creator ipse per suam oipotentiam creauit quousqz eam per suam iustitiam premiabit: ꝛ sic a die creationis vsqz ad diem iudicij: ꝛ sunt quattuor status. Primus status legis naturalis ab Adam vsqz ad Moysen: q fuit legis lator. Scdõ status legis scripte a Moyse vsqz ad Christũ: qui fuit lator legis gratie: qa lex per Moysen data est gratia: ꝛ veritas per Iesum xpm facta est. Io. 1. Tertius status legis gratie a xpo vsqz ad finem mundi. Quartus status glorie qui succedet gratie. Sicut gratia successit legi scripte: qa sicut dicit Dionysius I 4. c. Ecclesie ierarchie. Sicut se habet ierarchia legis ad nostram ierarchiam. Ita se habet nostra ad celestẽ. Vide Tho. i. 3. snīarum. di. 1. q. 1. ar. 4. In. 3. rõne. Ex quo euangelio habemus cãm amandi: vigilandi: sperandi: ꝛ timendi. Amandi qdem deũ ppter infinitam bonitatem. Vigilandi super nobis: ppter hostis pessimam iniqtatẽ: Sperãdi propter diuinã longanimitatem. Item timendi propter ipsius iustissimã seueritatem. Dicit ergo simile factum est regnum celoꝝ ꝛc. Dic historiam euangelicã. Que recitata. Nota quattuor pncipaliter in hoc euangelio notanda.

℄ Primo notaꝛ dina bonitas: in creãdo.

℄ Secundo notatur diabolica nequitia: in depredando.

℄ Tertio notaꝛ dina patiẽtia i expectãdo.

℄ Quarto diuina iustitia in remunerãdo.

℄ Primo ergo notaꝛ diuina bonitas ꝛc. Et hoc est quod dicitur in euangelio. Simile factum est regnum celoꝝ hoi qui seminauit bonum semen in agro suo. homo iste est deus: qui dicitur homo vel ab humanitate i. benignitate: vel qa humanatus est in vtero virginali: qui seminauit bonum semen in agro suo. Ubi nota: q quadruplex est ager dei: in quoꝝ quolibet diuina bonitas seminauit per creationẽ bonum semen. Primus ager est supremus. i. natura angelica Gen. i. In principio cre. deus ce. ꝛ ter. Glo. Aug. i. Naturã angelicã: que est bonum semen tam rõne creationis: quia deus bonus nil facere põt nisi bonum: quia arbor bona ꝛc. Mat. 7. Tum etiam rõne rei create: qa angelica natura non solũ est bona bonitate naturali: sed etiam supnaturali: qa angeli fuerunt creati in gratia gratum faciente: vt ponit Tho. pte. 1. q. 62. ar. 3. Tum etiã ratione finis ad quem creati sunt. s. ad gloriã vite eterne: ad quã gratiam ordinãtur: sicut ad finem. Scdõ ager est mundus: sicut paradisus terrestris: ꝛ i hoc agro seminauit bonũ semen: qa posuit ibi Adaz ꝛ ibi est producta natura humana que est bonũ semen: qa est facta ad imaginem dei Gen. i. Faciamus hoiem ꝛc. Imago dei cõsistit in aia qñtũ ad pprietates naturales: scilicet qñtum ad memoriã: intelligentiam ꝛ volũtatem. Similitudo aũt in gratuitis: ꝛ ideo similitudo est quedam pfectio imaginis: qa gratia perficit naturã fm Nicolaum de lira vbi supra. Fuit enim primus homo creatus in gratia sicut ꝛ angelus: vt ponit Tho. pte. 1. q. 95. ar. 1. Et hoc fuit bonum semen. qa omnis creatura dei bona est: ꝛ qa ad imaginem ꝛ similitudinem dei factus est homo ꝛc. Tertius ager est infimus. s. mundus iste. i. ecclesia militans: in quo agro seminauit deus bonum semen: ꝛ istud semen est doctrina euangelica: q cõsistit in quattuor. Primo in credendis. Scdõ in agendis. Tertio in vitandis. Quarto in sperãdis. Vel dic in quo agro deus seminauit bonum semen. i. pacẽ ꝛ fraternam charitatẽ Io. 14. Pacez relinquo vobis pa. me. do vobis ꝛc. Item Mat. 22. Diliges primum tuũ sicut te ipsum: ꝛ hoc est bonum semen: qa facit hoies bonos.

℄ Quartus ager est intimus siue interior. i. aia hois: in qua deus seminauit virtutes ꝛ dona in baptismo: ꝛ bona proposi-

ta:que sunt bonum semen. Omnia ergo predicta semina sunt bona:seminata a deo in agris suis. Unde Gen.i. De vna quaqz re creata dicitur. Uidit deus q esset bonum ꝛ postea de oibus similiter dicitur. Uidit deus cuncta que fecerat ꝛ erant valde bona:ꝛ sic patet primum.

¶ Sedo notatur diabolica neglia ꝛc. Ibi Cum autem dormirent hoies venit inimicus eius ꝛ supseminauit zizaniaz. In quo sbet enim pred ctorum quattuor agrorum diabolus superseminauit zizania.i.malum semen. Nam in agro supremo.i.in celo diabolus supseminauit supbiam:per quā corrupit se ipsum:dicens illud Isa.14. In celum conscendam:sup astra celi exaltabo solium meum:in monte dei in latere aq.astē. in al.nu.similis ero altissimo. Corrupit etiā multos alios angelos apostatas:qui dicūtur dormire:qa non fuerunt vigilantes ad cognoscendam ꝛ respuendam supbiam lucifери. Apoc.12. Cauda draconis trahebat tertiam partē stellarum celi. Nota stellaruz idest angelorum. Nota tertiam partē. vna pars fuit illorum angelorum qui deo assistunt:alia illorū qui deo ministrant. Tertia illorum qui deo noluerunt assistere nec ministrare:hi sunt demones In secundo agro.i.i paradiso terrestri in quo fuerat bonum semen seminatum a deo.diabolus etiā superseminauit zizania.i.inobedientiā:ꝛ hoc cum dormirent ipsi Adam ꝛ Eua preceptum dni negligendo. Propterea dicitur Sap.2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. In tertio agro.i.in mūdo.i.in ecclesia militante diabolus superseminauit zizania.i.hereses:scismata ꝛ persecutiones magnas quas ecclesia patitur : ꝛ multo maiores passura est tempore Antechristi. Nihilominus semper ecclesia remanebit nec vnq̄ deficiet:quia nauicula petri fluctibus magnis conquassari poterit perire non poterit:probatur hoc Apoc.12. Ubi dicitur q postq̄ vidit q draco proiectus esset in terram persecutus est mulierem.i.ecclesiam:que tandem saluata est ꝛc. Dic vt expedit. In quarto agro.i.in anima superseminauit zizania.i.carnalia desideria ꝛ alia vitia. Unde nota. q diabolus adinuenit mala semina contra omnem virtutem. Nam contra semen humilitatis superseminauit zizania superbie. Contra semen misericordie superseminauit zizania auaritie. Contra semen castitatis luxuriam Contra semen charitatis inuidiam. Contra semen abstinentie gulam. Contra semen pacis iracundiam lites ꝛ discordias Prouer.6. Omni tempore iurgia seminat:ꝛ sic de ceteris. Seminat autem cum suggerit praua desideria:ꝛ immittit malas cogitationes. Hoc semen per delectationem mittit radices.per consensum vero incipit germinare ꝛ per operationem iaz fructificat fructum culpe mortalis ꝛ pene eternalis. Sic igitur prudens anima vigilet ne talia semina diabolus spargat in ipsa: q si aliquando sparsa fuerant : statim extra agrum sue mentis illa proiiciat. Unde Jaco.4. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Item Ouidius de remedio amoris lib.i. Principijs obsta.sero medicina paratur. Cum mala perlongas conualuere moras. Ecce ergo quomodo diabolus superseminauit zizania. Propterea dicitur de eo. Prouerb.6. Homo apostata:vir inutilis graditur ore peruerso : terit pede: annuit oculis:ꝛ in omni tempore iurgia seminat. Nota Homo:diabolus dicitur homo:quia hominem vicit. Sicut ab Aphrica deuicta dicitur Scipio aphricanus ꝛc. Apostata:quia a deo apostatauit ꝛ est inutilis:immo valde nociuus ꝛ graditur ore peruerso : quia mendax est ꝛ pater eius ꝛ sic patet secundum.

¶ Tertio notatur diuina patientia in expectando. Unde dicitur in euangelio. Cum autem creuisset herba ꝛ fructum fecisset tunc apparuerunt zizania. Nota q cum semen christi idest virtus crescit ꝛ fructum facit : tunc dicuntur zizania apparere. Non enim apparet differentia zizanie ꝛ tritici. Zizania est herba fm Hierony. Que habet quasi similitudinem tritici:quia quantum ad exteriorem apparentiam non est differentia inter semen christi:ꝛ semen diaboli : sed in fructu deprehenditur diuersitas : quia vt dicitur Mat.7. A fructibus eorum cognoscetis eos. Patientia autem diuina notatur dupliciter. Unomodo in prima rūsione pris

familias: dum interrogatus a seruis. Dñe nōne bonum semen seminasti in agro tuo. Uñ ergo habet zizania? Respondit. Inimicus homo hoc fecit: nō exarsit ad irā: nō turbatus est: sed cū patientia rñdit: dicens. Inimicus homo ꝛc. Diabolus dicit̃ homo quia vicit hoīem: vt dictū est supra ꝯprima parte in fine. ꝛ dicit̃ inimicus: quia semꝑ aduersat̃ voluntati diuine. Mat. 12. Qui nō est mecū ꝯtra me est: ꝛ nō colligit mecum dispergit. Est aūt notandū: ꝙ iste paterfamilias .s. deus pater: hꝫ duplex genus seruoꝝ. Sicut dicit Raban⁹ quos ad agri sui ministeriū deputauit. Quosdam enim hꝫ suos quibus tēpore messiū .s. in die iudicij cōmittet officium metendi: ꝛ isti sunt angeli. Mat. 13. Sic erit in ꝯsumatione seculi. Exibunt angeli ꝛc. Uide. J. 4. pte. Quosdā alios hꝫ suos quibus cōmisit tēpore isto medio officium custodiendi: ꝛ isti sunt p̄lati. Isti ergo serui qbus agri custodia est commissa percipientes zizania cum tritico .s. hereticos cum catholicis: ꝛ malos cū bonis in agro dñi .s. in ecclesia pariter crescere: cum dolore ꝛ admiratione referūt dño: dicentes. Dñe nōne bonū semen seminasti ꝛc. Nōne hoīem creasti in mūdo bonum ꝛ purū? Et nō interrogant dubitatiue sed admiratiue. Unde ergo hꝫ zizania? vnde tot hereses? vnde tanta ambitio? vñ tanta discordia? vñ tot scismata: ꝛ persecutiones ꝯtra ecclesiā? vnde tot guerre inter principes? vnde tot diuisiones in ciuitatibus? vñ tanta sꝑbia ꝛ inuidia inter oēs? Et ait illis. Inimicus homo supseminauit zizania: q2 sꝑbia ꝛ inuidia diaboli fuit ꝛ ē initiū oīs mali. Uñ Jo. papa: ꝛ habet̃ in decretis. 16. q. 2. c. Uisis. Habet enim .s. diabolus mille tentandi ac nocēdi modos: nec ignoramus astutiam eius: conat̃ nāqꝫ a principio ruine sue vnitatem ecclesie rescindere: charitatē vulnerare: sanctoꝝ operum dulcedinē inuidie felle inficere: ꝛ omnibus modis humanum genus euertere ꝛ pturbare. Dolet enim satis ꝛ erubescit charitatē quā in celo nequiuit habere: hoīes ꝯstantes ex lutea materia in terra tenere.

Scdo appet magna patiētia dei in sc'a rñsione. Dum enim dicerent serui eius. vis imus ꝛ colligem⁹ ea? Ait nō. Ne forte colligentes zizania eradicetis cum eis simul ꝛ triticū. Circa quā rñsionē duo querunt̃.

Primo quare deus tollerat malos in hoc mūdo? Scdo quare ꝯtra inhibitionē istam faciunt principes ꝛ potestates: q hereticos cōburunt ꝛ fures: latrones ꝛ homicidas decapitant vel suspendunt?

Ad primū ergo dicendū: ꝙ duplici de causa deus tollerat malos in hoc mūdo. Prima est ꝓpter maloꝝ correptionem. Scda vero ꝓpter bonoꝝ excitationē siue exercitationē seu perfectionē. Prima cā est: vt mali corrigant̃. Cōtingit enim plerūqꝫ ꝙ qui sunt mali vno tpe: ꝯuertant̃ ad pniam ꝛ efficiant̃ boni: ꝛ sic de zizania efficit̃ triticū. Talis fuit Dauid: Magdalena: Paulus: Matheus: Petrus ꝛ huius. Isa. 30. Propterea expectat vos dñs vt misereat̃ vestri. Item Ro. 12. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pniam te expectat. Hanc benignitatem nō exhibuit angelis peccantibus: q2 nō expectauit eos ad pniam per vnū momentū tpis: sed hoīes sic. Et hoc est qđ dr̄ in euāgelio. Nō: ne forte colligētes zizania eradicetis simul ꝛ triticū. Nam qui hodie sunt mali cras poterunt esse boni. Ezech. 18. Si ipsius egerit pniam ab oībus peccatis suis que opatus est: vita viuet ꝛ nō morietur. Nunqđ voluntatis mee est mors impij dicit dñs: ꝛ nō vt ꝯuertat̃ a vijs suis ꝛ viuat.

Scda ratio: est ad hoc vt per malos boni exerceant̃. Sicut enim p flagellum excutit̃ palea a grano ꝛ remanet granū purū: sic per viros malos flagellati mundant̃ a paleis desiderioꝝ terrenoꝝ ꝛ imperfectionū suaꝝ: vel sepe per malos exuunt̃ boni a palea carnis per mortē eis illatā: vt sic mūdi ꝯgregentur in horreo vite eterne. Sicut fuerūt martyres tēpore Diocliciani ꝛ Maximiani: ꝛ alioꝝ tyrannoꝝ. Agatha a quintiano: Lucia a pascasio: Catherina a Maxentio ꝛc. Sic herodes nō potuisset tm̄ ꝓdesse Innocētibus: qͣtū intēdens obesse: ꝓfuit occidendo. Sic ꝛ oportuit xp̄m pati ꝛ ita intrare in gloriā suam: sicut dicit̃ Luc. vlti. Sic etiā hereses multas pmisit deus vt doctoꝝ catholicoꝝ acuerent̃ ingenia: ꝛ eoꝝ sciētia effulgeret. Unde Aug. in decretis. 24. q. 3. c. vltimo. Jō diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hereticos eē ꝑmittit:

vt cum interrogant vos: ea que nescimus:
sic discutiamus pigritiã ꝛ diuinas scriptu
ras capiamus. Propterea Apl's ait. Ut
ꝓbati manifesti fiãt: vbi eni deo ꝓbati sunt
q̇ bene psũt: docẽt. Hec ille. Ad idem Aug.
16. De ciui. dei. c. 2. Oportet hereses esse vt
ꝓbati manifesti fiant in nobis. Unde scri
ptum est. Filius eruditus sapiẽs erit: ipru
dente aũt ministro vtere: multa quippe ad fi
dem catholicã ptinentia dum hereticorum
callida inquietudine exagitant: vt aduer
sus eos defendi possint: ꝛ cõsiderant dili
gentius: ꝛ intelliguntur clarius: ꝛ instãtius
predicant ꝛ ab aduersario mota questio
discẽdi existit occasio ꝛc̃. Itẽ Aug. 18. c. 5.
Loquens de hereticis sic ait. Sic quippe ve
ris illis catholicis mẽbris xp̃i malo suo pro
sunt: dum deus vtit ꝛ malis bene: ꝛ diligẽ
tibus deũ oia cooperantur in bonũ: inimici
enim oẽs ecclesie quolibet errore tenent: vt
malitia deprauentur. Si accipiant ptãtem
corpalẽ affligendi exercent eius sapiẽtiam:
vt etiã inimici diligant: exercent eius be
niuolentiã: vt etiam beneficentiã: siue sua
dibili doctrina cũ eis agatur: siue terribili
disciplina. Hec ille. Similiter etiã si tollerẽ
tur de ecclesia tentationes diabolice: eradi
carentur virtutes. Unde Apl's passus est
carnis stimulũ ne eradicarent eius virtu
tes. 2. Cor. 12. Uirtus in infirmitate perfi
citur. Unde ps. 67. Increpa feras arundi
nis: cõgregatio taurorum in vaccis populorum
vt excludãt eos q ꝓbati sunt argẽto. Sed
postea quid facit deus: ꝛc̃. Nota similitudi
nem de patre familias qui accipit virgã ad
verberandũ filios familias: postq autem
verberauit proicit virgã illam ad ignẽ ꝛc̃.
Sic diuina sapientia postq̃ vsa est malis
hoibus tanq̃ virga ad flagellãdũ bonos
proicit illos malos ad ignem eternum ꝛc̃.
quia iam expletum est officium eorum.
Ad secũdã q̃stionem est dicendũ q principi
pes ꝛ iudices facientes occidi malefacto
res nõ faciunt contra inhibitionẽ istã dum
modo seruent seruanda q̃tum ad modum
ꝛ intentionẽ ꝛ ordinem. Unde Nota regu
lam generalẽ affirmatiuã q iudices ꝛ po
testates possunt licite exercere vindictã ad
uersus hoies malos: immo ad hoc tenent.
Nõ enim iudex sine causa gladium portat:
sed dei minister est vindex in iram ei qui
male agit. Ro. 12. Hec aũt regula patitur
sex exceptiones. Prima est qñ delinquẽ
tes nõ sunt nostri iuris. vt ponit Gratia.
in decretis. 23. q. 4. His ita rñdetur: vnde
Apo. 1. Cor. Quid enim mihi attinet de his
q foris sunt iudicare: De his enim dñs iu
dicabit. Ad idẽ facit qd notatur in. c. At si
clerici. de iudic. Et in. c. Si iudex laycus.
de sen. exco. lib°. 6. Non enim debet ponere
quis falcẽ in messem alienã: de sepul. c. 1. Hic
potes querere quid si iudex sit excõicatus.
Item ex hoc. Nota q iudex laycus non
põt iudicare de clerico. Uide in sũma. Iu
dex. 1. §. vlti. Et vide. 23. q. 5. Principes.

Scd'a exceptio est qñ nõ est certum de
aliquo q sit zizania: q̃uis quibusdam signis
appareat: vt dicit gl. Occultorum enim solus
deus est cognitor ꝛ vindex: vt dicit tex. i. c.
Erubescãt. 32. di. ꝛ in. c. si. de simo. in. c. sicut
tuis ꝛ. c. tria nos eo. ti. Qñ ergo occultũ est
delictum: vel dubiũ est quis nam deliq̃rit:
nõ debet fieri eradicatio: ne simul cũ ziza
nia eradicetur ꝛ triticũ: ꝛ sic põt intelligi in
hibitio ista de qua in euangelio: ꝛ concor
dant legiste dicentes: q facilius est impu
nitum relinq facinus nocentis q̃ innocen
tem condẽnare. ff. de penis. l. abeuntẽ. Po
ne exẽplũ. Si aliqs fuerit occisus in sedi
tione populi: delictũ quidem certum est ꝛ ma
nifestum: sed nescitur psona que cõmisit de
lictum: tunc debet potius relinq facinus
impunitũ q̃ inocentẽ punire. Põt tñ pcla
tus ingrere. Uide tñ ad h qd legit ꝛ notat
23. q. 8. c. vlti. ꝛ. ff. ad. l. acql. l. Ita vulnera
tus i fi. Propter h rep̃hẽsibilis fuit valde
Theodosius: q cũ apud Thesalonicã sedi
tio esset exorta: ꝛ quidã vir ex militaribus im
petu fuisset populi furentis extinctus: repẽ
tini nuntij atrocitate succensus ad ludos
circenses inuitari populũ fecit: eisq ex impro
uiso circũfundi milites: atq obtruncari pas
sim: put quisq occurisset gladio iussit: ꝛ vin
dictã dare nõ crimini sed furori: vt dicitur
in historia ecclesiastica. Et habet i decretis
in. c. cum apud Thesalonicam. xi. q. 3. Ipse
tñ Theodosius ad pniam cõuersus: nõ eru
buit pniam publicã agere ꝛc̃. Nota quo
nõ fuit receptus in ecclesia ab Ambrosio
donec publicam pniam ageret ꝛc̃. Et ipse

postmodũ leges sanxit: vt snie principum sup aiadũersione piatę: in dies. 30. ab execatorib⁹ differrent: quo locus misericordie vel si reus militer pnie nõ piret: vt dicitur in pallegato. c. Cũ apud thessalonicã. xi. q. 3.

Tertia exceptio est qñ eradicatio zizanie esset piculosa: vt qa nõ posset eradicari zizania sine piculo tritici. Ideo dicit. Ne forte colligentes zizania: eradicetis simul ꝛ triticũ. Verbi grã. Si malus hõ sit ita potẽs ꝙ si velis ipm punire sequeref oppssio innocentũ vel scisma. tunc dissimulari debet punitio. Vñ Aug. ꝯtra eplaꝫ Parmeniani: ꝛ habef in decret. 23. q. 4. Cũ qsqꝫ fratrũ ꝛ Christianoꝝ intus in ecclesie societate constitutoꝝ in aliquo tali pctõ fuerit dephensus: vt anathemate dignus hẽatur: fiat hõ vbi piculũ scismatis nullũ ẽ. Et ifra. Quãdo vero cuiusqꝫ crimen est notum: ꝛ oĩbus execrabile apparet vt vel nullos ꝓsus: vel nõ tales hẽat defensores p quos possit scisma cõtingere: tūc nõ dormiat seueritas disciplinę. Hec ille. Ad idem facit qđ dicit idẽ Aug. ꝛ hẽtur in decret. 23. q. 7. c. 1. Et 24. q. 1. Quisqs. Nõnullos igt toleramus quos corrigere vel punire non possumus: neqꝫ ꝓpter paleam relinqmus aream dñi. neqꝫ ꝓpter pisces malos rumpimus retia dñi: neqꝫ ꝓpter edos in fine segregãdos deserimus gregem domini. Et hoc etiam casu potest intelligi inhibitio in hoc euangelio facta dñ dicit. Nõ: ne forte colli. zizania ꝛc̃.

Quarta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset valde dãnosa: puta multitudo est in delicto. Unde dicit Aug. ad Aurelium epm: ꝛ hẽtur in decret. 44. di. Comessationes. Seueritas exercẽda est in peccata paucoꝝ. Et idẽ Aug. ad Bonifaciũ. ꝛ habetur l. di. Ut constitueref. 23. q. 4. Ipsa pietas. In huiusmodi causis vbi p graues dissensionum scissuras nõ huius aut illius hoĩs piculuꝫ: sed plurimoꝝ strages iacet: detrahendũ est aliqd seueritati: vt maiorib⁹ sanandis malis charitas sincera subueniat. Hec ille. Ad idẽ facit tex. 1. q. vlt. c. Nociens. vbi dicit tex. Innocẽtij. Quotiens a populis aut a turba peccaf: qa in oẽs propter multitudinẽ vindicari nõ põt: inultuꝫ solet trãsire ꝛc̃. Vide ꝙ scripsi: super pi. nr.

Quinta exceptio est. qñ eradicatio zizanie esset libidinosa: vt qñ ex libidine vindicte: vel motus impatientie vellet tunc malos auferre. qa tunc patientia est seruanda. Jaco. 5. Patientes estote frẽs mei vsqꝫ ad aduentum dñi. Propterea legimus Luc. 9. Q̃ cũ trãsiret Jesus p quãdã ciuitatẽ Samaritanoꝝ ꝛ nõ fuisset ibi receptus: nec inuenisset ibi ad mãducãdũ: videntes hoc Jacobus ꝛ Jo. dixerunt. Uis dicamus vt descendat ignis de celo ꝛc̃. Hic historiã. Et dicit magister in historijs: ꝙ illud qđ mandatur in Helia. 4. Re. 1. de duob⁹ qnquagenarijs. in his discipulis reprehẽdif: ꝙ illi ex charitate: isti vero ex ira hoc appetebãt ꝛ hoc etiã ꝓbaf p textũ Amb. in. c. Quod xpo. 23. q. 4. vbi sic dicit Ambro. Q̃ xp̃us discipulos suos increpauit: qa ignẽ descendere sup eos gestiebãt qui ipsum non receperant: ostenditur nobis nõ semp in eos q peccant vindicandũ: qa nõnunqꝫ amplius prodest clementia tibi ad patiẽtiã: qꝫ lapso ad correctionẽ: supple ꝓsit vindicta. Glo. Deniqꝫ Samaritani citius crediderunt: a qbus hoc loco ignis arcetur: nec discipuli peccant: qui legẽ sequunf. Sciebant eniꝫ ꝛ phinee esse reputatum ad iustitiã: ꝙ sacrilegos interemerat: ꝛ ad preces helye ignem descẽdisse de celo. Hec ille. Sed intelligef hoc qđ dicitur. nec discipuli peccabadant respectu rei quã volebant: sed bene peccabant in modo volendi: qa non amore correctionis sed odio desiderabant vindictaꝫ: vt dicit Aug. in lib. de sermone dñi in mõte: ꝛ habetur in decretis. 23. q. 4. Ea vindicta. Et hoc sentit Glo. hui⁹. c. ꝛ Gratianus etiam in dicto. c. Q̃ xp̃s. §. Potest ꝛc̃.

Sexta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset precipitata: puta qñ iudex ad cõdemnationem delinquentis nõ seruatis seruandis. s. sine processu ꝛ ordine iudiciario precipitaret sniam. Debet ergo iudex discrete deliberare: ꝛ ordinem iudiciarium obseruare. s. citationem faciendo ꝛc̃. Ideo dñs anteqꝫ condẽnaret sodomitas ait. Descendaꝫ ꝛ videbo vtrũ clamorem opere ꝯpleuerint Gen. 18. Vide de hoc. 2. q. 1. Deus omñs. Et. c. de mãifesta ꝟ coha. cleri. ꝛ muli. c. Uestra. Sic faciebat Job. d. Cãm quã nesciebam: diligentissime inuestigabam Job. 29. Sic iudex anteqꝫ excõicet debet monere ꝛc̃.

De sen.ex. Sacro. Septima exceptio pôt addi: in casu in quo princeps pôt remittere iniurias & damna illata ꝓpter bonum cõmune pacis fiende. Octaua qñ cõsue tudo vniuersalis excusat: vt in.c. Sane de tempo.ordi. Et notat Glo ibi. Et etiã in.c. Deniqȝ.4.di. Et sic patet hec materia. Pôt etiã intelligi inhibitio euangelij de eradicatione zizanie vniuersali & omnoda: que fienda est tẽpore messis.i.in fine seculi Jdeo dicit. Sinite vtraqȝ crescere vsqȝ ad messem &c.

¶ Quarto & vltimo notatur diuina iusticia in remunerando & hoc est qđ dicitur. Sinite vtraqȝ crescere vsqȝ ad messem: & in tẽpore messis dicam messoribus. Colligite primũ zizania &c. Jsa.24. Congregabunt congregatione vnius fascis in lacũ: & claudẽtur ibi in carcere &c. Generalis ista messis est remuneratio extremi iudicij. Messores autem erũt angeli: qbus dicet christus Mat.13. Colligite primum zizania &c.

Dominica in septuagesima. De euangelio. Sermo.19

Voca operarios & redde illis mercedẽ suã incipiẽs a nouissimis vsqȝ ad pr.mos Mat.20. Jsta dñica dicitur in.70. Ratio qa antiqui pres incipiebant hodie ieiunare: & vocabant istã dñicaȝ de septuagesima: qa pnĩa fit ↄtra septẽ peccata mortalia: in qbus oĩa alia peccata reducũtur: imminuti vero in deuotione nõ incipiunt pniam vsqȝ ad quadragesimã. Sed officiũ & nomen huius dñice adhuc remanet. De dominica ergo ista erit sermo. Tenebo modum conuiuãtis: quia sup mensam euangelij dabo vobis de tribus cibis: in quas diuiditur totum euangeliũ.

¶ Prima est diuina vocatio.

¶ Secunda est digna retributio.

¶ Tertia est humana correctio.

¶ De prima dicit thema. Voca &c. Et est verbum patris ad filium.

¶ Prima ergo est diuina vocatio: quando deus vocat aliquem per gratiam ad viam idest ad bonam vitam: & ista vocatio fit diuersimode: vt dicit principiũ euangelij: quia quosdam vocat hora prime &c. Quinqȝ hore ponuntur in euangelio ad denotandum.5.hominis etates. Prima est hora prime: & nota primam etatem: que dicitur pueritia vsqȝ ad.14.annum: quia sicut illa hora incipit claritas diei ugane tenebras noctis: sic in hac etate incipit claritas discretionis & timoris dei &c. Tales quandoqȝ vocantur a deo per gratiam: sicut legitur de Mauro & Placido & Musa puella: de qua Greg. in dialogo lib.2.c.4. c.18. Et ad hoc multũ possunt iuuare parentes: q debẽt tales instruere in hac etate: qa sunt sicut arbores flexibiles: vel sicut cera mollis. Debẽt ergo parẽtes instruere tales ad adorãdũ: & audiẽdũ ſmones: ad confitendũ etiã a qnqȝ ãnis: qa Greg. recitat i 4. Dialogoꝝ.c.19. Puer qnqȝ annoꝝ fuit dãnatus. Et decretalis extra de delic. puerorũ.c.1. dicit ꝙ talis etas plena est delicij preter fornicationem. Jtem quando sunt decem vel duodecim annorum ꝙ communicent &c. Sed multi non curant de bono nutrimento puerorum: sed solũ ꝙ sint pasti &c. Hic vt expedit. Jõ Apostolus Patres nolite ad iracundiam supple dei prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione domini Ephe.6. Nota in fine istius: prime partis ꝙ puer ante pubertatẽ.i.14.ãnos in mare &.12.in femina.nõ potest assumere habitum probationis in aliqua religione inuito patre: sed habet annum & diem ad reuocandum. 20.q.2.c.1. Et.c. Puella. Nota ꝙ etiam volente patre in hac etate nõ potest profiteri vt in.c.1. De regu.lib.6. De talibus dicitur. Justus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo: ad deum qui fecit illum &c.

¶ Secunda hora dicitur hora tertia: & significat secundam etatem hominis que dicitur adolescentia: a.14.anno vsqȝ ad.25. Jn hac etate sunt maiora pericula per insurgentes motus tentationum &c. De talibus Trenorum.3. Bonum est viro quum portauerit iugum ab adolescentia sua: scilicet obedientie & deuotionis. Jn hac etate possunt intrare religionem: & non ante: vt in.c.1.de regularibus lib.6.

¶ Tertia hora dicit̄ hora.6. In qua sol est in medio ⁊c̄. Talis etas dicit̄ Iuuētus seu virilitas a.25 anno vsq̄ ad.50. Postq̄ primas etates expendit homo in vanitate: ⁊ postea cognoscens hō q̄ honores mūdi: ⁊ diuitie: ⁊ voluptates.nō sunt nisi ventus ⁊c̄. ꝯuersus ad deū dicit̄ vocari hora sexta. Et potest dicere illud ps.58. Fortitudinē meam ad te custodiam ⁊c̄.

¶ Quarta hora dicit̄ nona: in qua incipit sol declinare.i. senectus: in qua fortitudo corporis ⁊ claritas intellectus incipit deficere: tunc aliqui ꝯuertunt̄ ad deū: sed cum difficultate. Vñ dicit̄ versus prouerbialis.
Qui nō assuescit virtuti dum iuuenescit.
A vitijs nescit discedere qñ senescit.
Et ꝓuerbium est Adolescēs iuxta viā suā ⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. Illi tñ qui ꝯuertuntur ad deum in senectute dicunt̄ vocari hora nona.

¶ Quinta hora.xi. que est inter vesperas ⁊ cōpletoriū dicit̄ decrepitas: sed est difficultas magna ꝓpter ꝯsuetudinē: que ē effecta altera natura.l.i. vbi Glo.ff. ad macedo. ⁊ per phm in lib. de memoria ⁊ remini. Iere.13. Si mutare pōt ethiops pellē suā: aut pardus varietates suas: sic ⁊ vos poteritis bñfacere cum didiceritis malū: ideo caueatis a mala ꝯsuetudine. Pauci vellent vocari ista hora: sicut bonus latro ad vinee culturā. Querit sctūs Tho. in.2.2. q.97. ar.3. Vtrū ꝯsuetudo preiudicet legi: Rñdet q̄ sic ꝯtra legem humanalē sed nō diuinalē: q2 tunc ꝯsuetudo nō minuit peccatum: sed auget. Cōcordāt Canoniste. de simo. c. Nō satis. Et q̄ nota.8. di. frustra. ⁊ in.c.fi. de ꝯsuetudine. Et qđ dico de vna ꝑsona ne assuescat peccatis. Idem dico de cōitate: ne assuescat dissimulare peccata notoria: alias ira dei est ꝯtra eam: nō dico meretricibus publicis: q2 ꝓpter maius malū euitandum: permittuntur ab ecclesia: sed de alijs: sicut de facturis notorijs: de blasphemijs: de negligentijs festiualibus: de lenonibus: de meretricibus particularibus extra locū publicū.s. lupanar. Sz nota q̄ potest dici q̄ hec hora.xi. est vltimus terminus vite hoīs ꝓpinqu⁹ morti: in quo plerūq̄ ꝯuertunt̄ aliqui lz pauci. Dic exemplum qđ refert Greg. in homelia hodierna: ⁊ etiā refert in.4. dialog. c.40. de Teodoro: qui in morte videbat se deuorandū a dracone ⁊c̄. Talis etiā fuit latro in cruce. Et nota q̄ ꝯducti in tertia hora vsq̄ ad xi. dicūtur fuisse ociosi ⁊c̄. Ociosi dicuntur qui aut nihil operant̄: aut inutiliter operātur. Sicut sunt qui stant in mundo: qui in sero mortis nihil reportant ⁊c̄. Sed nota qđ dicit multi sunt vocati pauci vero ⁊c̄. Ideo christus. Contendite inqt intrare ꝑ angustā portā: q2 multi dico vobis querent intrare ⁊ nō poterunt Luc.13. Angusta porta est. ꝑuia ⁊c̄. Ecce prima esca.

¶ Scđa esca est digna retributio.s. per gloriā de qua dic̄ thema. Voca operios ⁊c̄. Sunt verba dei patris ad filiū: qui inquātum deus: est dñs cum patre: sed inquātū homo: est ꝓcurator dei ⁊c̄. Nota singulos denarios: denarius significat gloriā. Nota que sunt in denario. Primo scriptura.2° ē ibi imago ꝓncipis.3° est figura sphérica.s. rotunda. Scriptura significat vnā credēntiam.s. sciētiam: qua īpletur quantūcunq̄ fuerit homo rudis. Videt enim oīa in verbo. Pa similitudinē sicut si esset vnum speculū in quo reꝑsentarent̄ omnes creature: Vñ Greg. Quid est qđ non videant qui videntē omnia vident: Et.i. Cor.13. Videmus nūc per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem: nūc cognosco ex pte: tūc cognoscā sicut cognitus sum. Debet ergo studere homo in studio bone vite. Nota ꝯtra illos qui student in speculatiuis: ⁊ nolunt scire patriā dum sunt in via. Talibus continget sicut illis qui dum ambulant: tenēt oculos eleuatos ad sydera ⁊ celum: ⁊ in itinere est puteus in quē cadūt: q2 nō videbant illum ⁊c̄. Sic tales qui vacant speculatiuis incidunt in puteum peccati mortalis: quē nō vident: q2 nihil sciūt de casibus ꝯscientie: ⁊ de his que pertinēt ad ꝯscientiam dirigendā: dum vacant curiositatibus specularijs. Scđo imago denarij significat fruitionē quā habent de deo cui assimilantur per gloriā: per quam habent omnia bona. Boetius. Beatitudo est status omniū bonoꝝ aggregatione perfectus. Nota omniū bonoꝝ. Sicut si ego haberem vnū lapidē preciosum ⁊ respiciēdo in eum haberem quicquid vellem. Sic

ibi anime ꝯtēplantes in xp̄m habēt vnum lapidem preciosum. De quo in epl'a. Petra aūt erat xp̄s: quem intuēdo habent omne bonū. s. qn̄ eris in gloria. Exo. 33. Uel dic ꝙ imago significat dilectionem qua diligunt deū. Imago enim est causa dilectionis ⁊ etiā similitudo. Nota tres imagines. Una que habet̄ per naturā: de qua Gen̄. i. Faciamus hominē ad imaginē nostram ⁊c̄.

Scd'a per gratiā: hec perdit̄ per peccatū mortale. Tertia per gloriā. ⁊ hanc habēt beati: qui efficiunt̄ similes deo p participationē glorie: que ꝯsistit in visione dei: iuxta illud. Hec est aūt vita eterna: vt cogno. te. solum deū verū ⁊ quē misisti Iesum xp̄m. Io. 17. De hac imagine loquitur Apl's. 2. Cor. 3. Nos vero oēs reuelata facie gloriā dn̄i speculantes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē: tanq̄ a dn̄i spiritu ⁊c̄. Propter hanc similitudinē beati vocant̄ dij estis ⁊c̄. s. participatiue. Un̄ .i. Io. 3. Scimus qn̄ apparuerit similes ei erimus: qm̄ videbimus eum sicuti est. Itē Ro. 8. Quos presciuit ⁊ p̄destinauit ꝯformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratrib[9]. Quarto dicit̄ denarius: q2 datur in premiū obseruantie decē preceptoꝝ legis. Quinto dicit̄ denarius: q2 gloria dicit̄ dies ꝓpter claritatem ⁊ lumen: ⁊ est vna dies. ps. 83. Melior est vna dies in atrijs tuis ⁊c̄. vel dicit̄ denarius: q2 datur in premium gratie: q̄ est dies. Io. 9. Tertio figura circularis denarij significat ꝑpetuitatē glorie: q2 sicut talis figura nō h3 principium neq3 finem: sic nec gloria vite eterne respectu obiecti. Et ē duplex q̄stio. Prima est: q2 si oēs beati habēt quilibet vnū denariū: vt dicit̄ in euangelio. Ergo oēs sunt equales in gloria: R[o] ꝙ gloria obiectiua nō est nisi vna: sed possessores sunt multi: sc3 diuersitatē aūt possessoꝝ diuersificat̄ gloria. Exēplum de sole qui nō est nisi vnus: s3 eius calor nō equaliter sentit̄ ab oibus: q2 plus collericus q̄ flegmaticus. Item claritas solis equaliter tangit oia vasa: sed plus resplēdet vas auri vel argenti q̄ ligni. Idem de deo. Nam sm̄ ꝙ sanctus plus habuit de charitate: vel de gratia hic: tāto plus h3 de gloria ibi. Ideo apl's. i. Cor. 15. Alia claritas solis: alia claritas lune: ⁊ alia claritas stellaꝝ. Stella enim a stella differt in claritate ⁊c̄. Ita de sanctis in gloria. Io. 14. In domo patris mei mansiones multe sunt: p quas vt Augu. dicit. Diuerse meritoꝝ dignitates intelligunt̄ in vita eterna. Diceret aliquis: ⁊ est scd'a q̄ō. Nunq̄d illi q habēt paruā gloriam inuidēt illis qui hn̄t maiorē: Dico ꝙ nō. Similitudo de filijs magnis ⁊ paruis: quoꝝ iunior nō inuidet de tunica maioris: q̄uis habeat plus de pāno: q2 nō cōpetit sibi. Sic sancti induunt̄ eodē pāno glorie obiectiue: sed vnus h3 plus: alius vero minus nec inuident nec vellent ꝑmutare. Quilibet enim ꝯtentat̄ de hoc qd' h3: ⁊ gaudet de gloria alterius. Iō apl's. i. Cor. 3. Unusquisq3 aūt ꝓpriam mercedem accipiet sm̄ suum laborē. Et sicut vnus nō inuidet alteri: sic etiā nec vnus desiderat gloriā alteri[9] maiorē: alias nō esset beatus si desideraret aliquid qd' nō haberet. Et ratio quare nō desiderat est: vt dicit Tho. in. i. 2. q. 5. ⁊. 2. 2. q. 26. ar. 3. Quia quilibet ibi diligit plus deū q̄ seipsum: ⁊ ideo magis vellet illud ꝙ ē cōuenientius deo q̄ illud: qd' melius esset sibi ⁊c̄. Est ⁊ alia ratio ꝙ quilibet beatus ē ꝑfectus ⁊ iustus: ergo nō desiderat iniustū. Esset aūt iniustum ꝙ gloria dei maior q̄ requirat meritū ipsius ⁊c̄. Nec obstat qd' dicitur hic de murmuratione. Responde vt in tertia parte sermonis sequente.

¶ Tertia ratio: est ratione sufficiētie: q2 quilibet ē beatus ⁊ ꝯtētus. Nō aūt esset beatus si aliq̄d desideraret quo careret. Incipiens a nouissimis. hoc intelligit̄ tripliciter.

Primo tēpore vocationis particularis. Un̄ Glo. Prius latronē q̄ Petrū in paradisum introduxit. Scd'o modo a nouissimis. sm̄ statum ecclesie de vtroq3 populo collecte. Et sic nouissimi dn̄r gentiles. Primi vero iudei: vt hic dicit̄. Tertio modo nouissimi sm̄ etatem hoīum a nouissimis vsq3 ad primos etate hoīum. Un̄ Glo. prius aliq̄ remunerant̄ vocati in senectute q̄ in iuuentute: q2 prius de corpore exeūt.

¶ Tertia causa est spūalis correptio p iustitiam. s. ꝙ deus corrigat defectus nostros p iustitiam: cū dicit. Et accipientes murmurabant. Nō intelligatis ꝙ in paradiso sit inuidia sed in hoc mundo: q2 populus g pri

mo venit in vineā dei.s. ad seruitium dei. Primo vocati fuerunt iudei: et nos christiani in vltimo: et inuidēt nobis intm̄ q̄ credit q̄ Saluator nō debuit saluare nisi Iudeos. Ideo q̄n xp̄s predicabat alijs.s. Samaritanis indignati dicebant sibi Io.8. Nonne bene dicimus nos: q2 samaritanus es et demoniū habes? Et hec inuidia Iudeorum adhuc durat: intm̄ q̄ si possent occidere nos facerēt. Nota exēplum de quodā Iudeo moriente: qui dixit amicis flētibus: q2 leue moriebat: q2 de inimicis eorum occiderat mille arte sua medicine. Nota hic participationē xp̄ianorum cum Judeis. Hic populus incepit murmurare: q2 displicet eis q̄ saluemur. Sed tñc obstat: q2 dicit q̄ acceperunt singuli singulos denarios. Sȝ R. dicuntur accipientes.i. putantes se accepturos. Deo gratias.

¶ Eadem dñica septuagesime. De ocio. Sermo.20.

Quid hic statis tota die ociosi? Mat. 20. Verbū propositū dat mihi motiuū predicandi de peccato ociositatis: vel accidie: q2 illud inducit alia peccata etc. Sciendū est q̄ persona dicit ociosa: vel q2 nihil facit nisi vana: vel q2 lȝ laboret tamē de sero nullum lucrum apportat. Sic spūaliter quidā dr̄ ociosi: q2 nihil faciunt: aut q2 viuunt in peccato mortali: qd̄ nihil est nisi priuatio. Aug. Peccatū est priuatio vel negatio spēi: modi: et ordinis: spēi.s. nature: quādo.s. opus de sui natura est malū: vt furtū: homicidiū etc. Mō sic priuatio modi: vt q̄n opus nō est malum: sed nō adhibet debitus modus. Verbi grā. Facere litterā et importunitate petentis. Itē tali modo posset dici missa q̄ esset peccatū mortale: vt post prandiū: et sic de alijs: vt in loco inhonesto: vel sine aliqua veste pata plane ta: vel stola: vel camisia etc. Mō sic ē priuatio ordinis.i. finis ad quē debet ordinari opus: vt siquis facit elemosynam vidue: vel puelle intentione peccandi cū ea: non est ibi ordo: q2 intentio ordinat ad peccm̄. Idem si dicat missa: vel predicet intētione laudis humane. Patet ergo q̄ peccatum mortale nō est nisi priuatio formaliter: vel negatiue. Itē Aug. super Io. Omnia p ipsū facta sunt: et sine ipso factū est nihil Io.i. dicit. Peccatū nihil est: ideo hoies cū peccant faciūt nihil: et nihil fiunt: et sic actiue et passiue. Nō quidē quantū ad naturam sed q̄tū ad gratiā dei: ad cuius gratie habēde finē creatus est hō: quē finem cū nō hȝ dicitur nihil esse: sicut dicit arbor nihil valere si nō facit fructū: q2 frustratur fine suo: q̄ est fructus: lȝ habeat esse vt valeat ad cōburēdū. Iō Iere.10. Corripe me dñe: verūtn̄ in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad nihilū redigas me. Qui ergo viuit in peccatis dr̄ ociosus: q2 nihil facit. Scdo dr̄ ociosi: q2 multa faciunt et magna: sȝ in sero mortis nihil portant: vt illi q̄ laborāt hic ad aggregandū diuitias: possessiones: dignitates: officia etc. que oia remanent hic q̄n moriunt: et anima nuda vadit coram xp̄o. Cui dicit xp̄s. O miser vbi sunt tot diuitie etc. Et ideo vt ociosus ɔdēnabit: et tanq̄ nudus et pauper mittet ad hospitale miserorum.i. in infernū. De talibus dicit scriptura. Infelix est et vacua spes illorum: et labores sine fructu: et inutilia opera illorum Sap.3°. Et Sapie.5. dicūt damnati in inferno. Quid nobis pfuit superbia? aut diuitiarum iactantia qd̄ ɔtulit nobis? Transierūt omnia illa tanq̄ vmbra: et tanq̄ nuncius p̄currens etc. Econtra de illis qui ɔgregant thesauros spūales audiēdo missas: sermones: faciēdo elemosynas etc. Tales vadunt cū thesauris meritorum: et semp erūt in gloria beati. Apoc.14. Audiui vocē de celo dicentem mihi: scribe. beati mortui q̄ in dño moriunt. Opera enim illorum sequunt illos. Nō enim sequunt eos amici nec parētes nisi vsq̄ ad ecclesiā: nō thesauri: neq̄ honores. Ps.48. Diues cum dormierit nō sumet oia: neq̄ descendet cū eo gloria eius: sȝ solum opa illorum sequunt illos. Vñ habent premiū.s. denariū diurnū vt hic. Ex istis se quit correlariū: q̄ falsum est iudiciū hominū mūdanorum. Dicit de diligēti mercatore: vel laboratore. O quō est diligens: sic de armigero etc. Sed si vacat deo et spūalib9 dicunt. O quō est ociosus. Sic dicebat Iu

liamus apostata ⁊c. Sed in sero mortis osten-
detur quis fuit ociosus vel diligẽs: q̃r tũc
dicet christus mãdans. Quid hic s. in hoc
mundo statis tota die ociosi? Reprehenden-
do dare illos q nõ faciunt opera spũalia.
P3 thema. Nota q̃ in themate sunt quinq̃
dictiones: ⁊ vltimo .s. ociosi: includit vitium
seu peccatũ ociositatis: qḋ hz quattuor re-
prehensiones: ppter qḋ ponunt quattuor
dictiones: ⁊ quelibet dat ratiõẽ quare vi-
tium ociositatis est reprehensibile.

¶ Primo quia est ꝯtra virtualem opera-
tionem vel discretionem: quid ociosi.

¶ Secũdo quia est cõtra naturalem habita-
tionem. hic ociosi.

¶ Tertio ꝯtra humanalem conditionem.
statis ociosi.

¶ Quarto quia est ꝯtra tẽporalem dura-
tionem. tota die ociosi.

¶ Primo dico q̃ ociũ est ꝯ virtualẽ opa-
tionem eo q̃ est ꝯ ordinẽ rõnis: q ꝯsistit in
hoc q̃ vult gescere. Vñ nota q̃ ꝯsuetudo
scripture est quando vult reprehendere ali-
quid qḋ est ꝯtra virtutem: reprehendit cõ-
muniter p quid: vt p3 Mat. 26. Nota hi-
storiã de Magdalena. De qua xp̃s reprehen-
dẽs aplos dixit. Quid molesti estis huic
mulieri ⁊c? Sic christus reprehendẽs in no-
bis peccatum ociositatis dicit. Quid hic
statis ociosi? q̃r ꝯ virtutem ⁊ discretionem
est. Ratio: q̃r si rusticus q habet domũ ple-
nam filijs: ⁊ nõ põt eis prouidere: cui dñs
cõpatiens tradit possessiones vt inde vi-
uat laborãdo ⁊c. Si talis nõ vellet labora-
re: imo permitteret se mori fame: digne re-
prehenderetur. Quid hic stas ociose: sic
deus cuilibet nostrũ dedit possessionẽ ter-
re. s. corpus. Gen. 2. Formauit igit deus ho-
minẽ de limo tre. Quare? vt laborarem9: ⁊
q̃r spinas ⁊ tribulos germinat nobis. Vñ
illud qḋ dixit dñs Ade. Maledicta terra
in opere tuo: in labore comedes ex ea cun-
ctis diebus vite tue: spinas ⁊ tribulos ger-
minabit tibi Gen. 3°. Potest intelligi etiã
de terra corporis: que germinat nobis spi-
nas tẽptationum ⁊ tribulos cõcupiscentia-
rum ⁊ miseriarum ⁊ infirmitatum ⁊c.
Formauit igitur nos deus de limo terre vt
laboraremus ⁊ seminaremus in ipsa terra
.s. in corpore: ⁊ faciamus fructus peniten-
tie ⁊c. quibus possimus viuere in vita be-
ata. Ista possessio terre arat cum cilicio: fo-
ditur cum disciplina: vt faciebat sanctus
Dominicus: Franciscus: Benedictus ⁊c.
Si anime dãnatoꝝ possent impetrare tan-
tam carnem q̃ta est vna auellana ⁊ essent
viatrices: facerent tantã penitentiã q̃ sal-
uarent: q̃r l3 modo faciant pniam: tñ est in-
fructuosa: q̃r est extra carnem ⁊c. Ideo fa-
ciamus penitẽtiam. Primo in oculis plo-
rando. Secũdo in auribus audiẽdo missas
⁊ sermones. In naribus sentiendo fetorem
corporis ⁊ despiciendo nos ipsos ⁊ humi-
liando. Ore orando ⁊ cõfitẽdo: Corde con-
terendo de peccatis. Pedibus peregrinan-
do ⁊c. Ecce quare deus dedit nobis cor-
pus vt faciemus fruct9 ⁊c. Ideo xp̃s. Ego
elegi vos: vt eatis ⁊ fructũ afferatis ⁊ fru-
ctus vester ma. Jo. 15. Ex hoc p3 stultitia illoꝝ
qui nolũt facere pniam. Ideo dicit. Quid
ociosi. Ideo scriptura ait. Qui operatur in
terra sua satiabit panibus: qui sectat ociũ
replebit egestate Prouer. 28. Nota Pa-
nibus in plurali: q̃r qui facit penitẽtiã ha-
bebit panẽ remissionis peccatoꝝ. Itẽ gra-
tiam dei illuminantẽ. Item gloriã in futu-
ro. Nota hic exẽplu3 de formica. Nota hic
q̃ta mala sequunt ex vitio ociositatis. Ad
qḋ nota historiã Romanoꝝ sic refert Aug.
de ci. d. i. lib. c. 30. de Scipione Nasica Põti-
fice maximo: q ꝯsuluit ne Carthago destrue-
ret: vt Romani vacarent exercitio guerra-
rũ ⁊c. Et q̃r non fuerunt executi consilium
suum deuenerunt Romani in ocium: pro-
pter qḋ succreuit inter eos emulatio: inui-
dia: luxuria: odia: contentiones: ⁊c. Et Ro-
ma: quã mundus totus destruere non po-
tuit: ocio corruit. Sic hodie iuuenes stant
in sedilibus ociosi ⁊ nihil faciunt: nisi lo-
qui: deridere alios: detrahere: philocapi ⁊
vachezare ⁊c. Dicunt aliqui. Ludamus ad
Zarram: ad tabulas: ne stemus in ocio ⁊c.
Et ide3 est ac si dicerent. Operemur malũ
ne stemus in ocio ⁊c. ⁊ idem est. Vel per-
damus tempus ne stemus in ocio: prefer-
tim in ludo scachorum in quo perditur
multum tempus. Dic contra hec sicut ex-
pedit ⁊ videtur. Et ideo Eccli. 33. Multam
maliciã docuit ociositas. Et Prou. 12. Qui
ociũ sectat: stultissimus est. Et Ezechie. 16.

Hec fuit iniqtas sororis tue: supbia ꝛ saturitas panis ꝛ abundantia ꝛ ocium ipsius. Ideo Hieronẏ. ꝛ habetur in decretis de consec. di. 5. c. Nūq̄. Semp aliqd boni operis facito vt diabolus te inueniat occupatū. ꝑsius Quidq̄ de remedio amoris li°. p° Ocia si tollas: periere cupidinis archus. Contempteq̄ iacent ꝛ sine luce faces. Nota exēplū de Dauid: q dum ambularet in solario domus regie vacans ocio capt⁹ est amore Bersabee. 2. R̃e. xi. Dic historiaꝫ.

Dico scđo ꝛc̄. Ideo dicit hic. s. i hoc mūdo. Ratio. Nam qñ qs faceret aliqd indecens in ecclesia diceret̄ sibi rephēsiue: quare facis hoc hic: Da exēplū de his que ꝓhibent̄ fieri in ecclesia: vt negotiatiōes ꝛc̄. vt i. c. Decet domū dñi. De imunitate ecclesie lib. 6. Unde Isa. 22. Quid tu hic: Aut quasi qs hic: subdit̄. Expellā te de statione tua: ꝛ de ministerio tuo deponā te. Et qd tu hic est locus xp̄ianitatis in quo sumus est tāte dignitatis q̄ nō reqrit q̄ simus ociosi Item alia silitudo. Arbor sterilis in iardino seu pomerio vel in vinea nō sustinetur. Immo iuxta illud. Iam eniꝫ securis ad radicem arboris posita est. Ideo de arbore existe in pomerio: vel in orto ꝛ hmōi dicit̄. Omis arbor que nō facit fructū bonū excidetur ꝛ in ignē mittet̄. Mat. 3. Ideo dicit hic ociosi: sic xp̄s plantauit nos die baptismi in vinea ecclesie: que ab Abel iusto vsq̄ ad vltimū electum: q in fine mundi nasciturus est: quot sanctos ꝓtulit quasi tot palmites misit s̄m Greg. In omel. hodierna: que ecclesia dicit̄ vinea Isa. 5. Uinea dñi exercituū. i. āgeloꝝ. Domus Israel est. i. videns deū: vt ecclesia christiana: que videt deum hic p fidē. Uidemus nūc p speculū in enigmate. 1. Cor. 13. Nos sumus arbores Unde Marci. 8. Ideo hoies velut arbores ambulantes. Ideo vult q̄ nō simus steriles per ociositatē: sed faciamus fructū. Nota hic parabolā xp̄i de arbore fici ꝛc̄. Luc. 13. Expone. Prim⁹ ānus est pueritia. Scđs est iuuentus. Tertius est senect⁹. Et in quolibet de⁹ vult a nobis fruct⁹ ꝛc̄. Uide in festo angeloꝝ pte. 5. Ideo dū tēpus habemus operemus bonū. Dico. 3. ꝛc̄. Cōtra cōditionē humanalē: cū dicit Stare. Conditio humana est qa in hoc mūdo nō sumus ad habitandū. sed ad ambulandum. Ubi sunt illi q iaꝫ sunt centū āni ꝛc̄. Ideo Apl's. Non habemus hic ciuitatem manentē: sed futurā inqrimus Hebr. viii. Sic ergo sumus ambulātes: semp ducimur ad mortē velocius q̄ sagitta ꝛc̄. Omnes morimur ꝛ quasi aque dilabimur in terrā: que nō reuertuntur. 2. R̃e. 14. Sumus ergo peregrini in hoc mūdo. Si ergo vultis peregrinari ad sanctū Iacobū: ꝛ in via inueneritis vnum hoiem stantē ꝛ etiā in ingressu admiraremini dicētes. Q̄do hic stat ille ꝛc̄. Sic nos sumus peregrini ad sanctū Iacobū celi. Si ergo stamus in via: nō ambulando per sancta desideria ꝛ bona opa digni sumus rephēsione. Uerbi grā de Religioso q incepit ambulare in nouitiatu ꝛ postea stat nō pficiēdo ꝛc̄. In via dei non ꝓgredi regredi est s̄m Bernar. Surgite ergo de accidia ꝛ ite in vineā meā: vel dic q̄ cōditio humana est: vt laborando acquiramus victū nō solū corpalē: sed poti⁹ spūalē. Nō ex solo pane viuit hō ꝛc̄. Mat. 4. ꝛc̄ Qui nō laborat facit cōtra cōditionē humanā. Unde Gen. 3. In pniam peccati iniunxit deus hoi dicens. In labore vultus tui vesceris pane tuo: qđ intelligi pōt non solū de pane corporali: sed etiā spūali grē. Hic est panis qui de celo descendit. Io. 6. Qui nō laborat vt acqrat grām: ociosus dicit̄ ꝛ facit contra cōditionē humanalem ꝛ contra pniam a deo iniunctam. Iō Iob 5. Homo ad laborē nascitur ꝛ auis ad volandum ꝛc̄. Et nota q̄ ante peccatum. s. in statu innocentie dicitur homo laborasse. Gen. 2. Tollit deus hominem ꝛ posuit eū in paradiso voluptatis vt operaretur ꝛ custodiret illum: sed in statu illo ille labor nō erat hoi penosus: sed delectabilis: sed post peccatum datum est homini in penam. Et nota q̄ iste labor datus hoi est communis omnib⁹ creaturis: vt pꝫ de angelis. Heb. 1. Omnes sunt administratorij spiritus i ministerium missi propter eos qui capiunt hereditateꝫ salutis. De celo. Nota lunā ꝛ stellas: patet ad oculum q̄ cōtinue laborant: idest mouentur. Elementa etiam mouentur: ac etiam terra: sed non motu locali sed alterationis: omnia etiam animalia cum labore victū querunt. Prouer. 6. Uade ad

formicã o piger & cõsidera vias eius. Et de apibus dicit q nõ patiunt ociosam in cõgregatione viuere. Ideo Boetius dicit. O qui ppetua mundũ rõne gubernas: terrarũ celiq sator. qui tẽpus ab euo ire iubes: stabilisq manens das cuncta moueri.

Dico quarto cõtra tẽporalẽ durationem. Nota dic deus diuisit tẽpus in diem & noctem Gen. i. Appellauit lucẽ diem: & tenebras noctẽ: & ordinauit q in die laborem⁹: & in nocte quiescamus. ps. Exibit hõ ad opus suũ. Qui igit in die vult quiescere reprehensibilis est. Sicut vita psens est deus: mors vero ẽ nox: debemus ergo in die laborare vt qescamus in nocte mortis. Ideo quilibet nostrum dz dicere. Oportet operari donec dies ẽ: veniet nox qñ nemo põt operari. Ioh. 9. Hoc dz dicere religiosus: clericus: laicus &c. Nota nemo põt operari se meritorie: q post vitam istam nõ est status merendi sed retribuẽdi. Apoc. 14. Amodo iam dicit spũs: vt requiescãt a laborib⁹ suis. Opera enim illorũ sequunt illos. Nota q pciosissima res est tẽpus: q si diceres aie damnate: qd vis potius oẽm thesaurũ mũdi & dñium totius mundi: aut spaciũ vni⁹ hore: Rñderet potius vellem vnã horam. Nota hic exẽplũ qd legit in dialogo lib. 4. c. 40. De illo qui petebat inducias exñs in morte vz: De Crisaurio De quo etiã habet in homelia. 12. btĩ Greg. &c. nec habuit. Sic hodie quot sunt hoies qui vixerunt p 30. 40. 50. vel. 60. annos & nõ curant de tpe isto: sed veniet hora in qua desiderabũt & carispendẽt maxime habere spaciũ triũ horarũ ad penitẽdũ. s. in morte. Iõ apls Ro. 12. Ignoras qm benignitas dei &c. vbi ẽ in 5. parte. Iõ Iere. 8. Miluus in celo cognouit tps suũ &c. Et iõ di Eccle. 9. Quodcuq potest facere manus tua instanter operare: q nec opus: nec rõ: nec sapiẽtia erũt apud inferos: quo tu pperas. Deo gras amen.

¶ Dñica in sexagesima de euangelio. Sermo. 21.

Qui habet aures audiendi &c. Luc. 8. Ista dñica dicit sexagesime. Ratio: q patres antiqui attendentes q decem sunt pcepta cõtra que peccamus ex negligentia: sex opera misericordie q ponit xps & nõ plura. Mat. 25. Sex aũt decies sunt sexaginta: ideo q hodie incipiebant pniaz vsq ad quadragesimã &c. In isto sermone tenebo modũ hedificationis. Fundamẽtũ firmius celo & terra est euangeliũ &c. Luc. 21. Celũ & terra transibunt: verba aũt mea nõ transibunt. Postea edificabo aliquas cameras pro habitatione aiaz nostraz.

Primo fundamentũ ponã. Nota historiã euangelicã. Nota quõ quidã sequebantur xpm ex charitate &c. quidam ex necessitate &c. Uide supra dñica. 2. p⁹ octauas epiphanie in principio euangeliĩ. Ideo dicit euangelium in pncipio. Cum turba plurima &c. s. pdictis quattuor rõnibus. Cũ aũt ipse videret tãtũ populũ: incepit predicare dicens. Exit qui seminat &c. Et in fine parabole dicit thema ppositũ. Qui habet aures &c. Ecce fundamentũ. Modo super dicto themate: dicit Hierony. in plogo super Iohelẽ: q qñ scriptura sic loquit. Qui habet aures audiẽdi &c. ibi sunt magna secreta spũalia. Supra ergo fundamentũ edificabo tres cameras. i. tres intellectus spũales sacre scripture.

¶ Prima dĩ anagogica: de mũdi creatiõe.
¶ Scda allegorica: de diuinali icarnatiõe.
¶ Tertia tropologica: de humanali informatione.

¶ Prima camera dicit anagogica. Que ẽ qñ facta & dicta in hoc mundo exponunt alte de deo: & dicit ab ana q est sursum: & goge q ẽ ductio. i. sursum dicẽs. Scdz hãc modũ exponam euangelium de creatione mundi. Quesierunt multi vbi deus morabatur antequã crearet mundũ. Rñ⁹. q in camera sue eternitatis in qua etiã nunc stat; q maior est celo & terra: q ipse nõ indiget celo per se. Isa. 57: Deus excelsus & sublimis habitans eternitatẽ: ecce sua habitatio: & ibi erat ita secretus q a nulla creatura cognoscebat: q nõ erat aliqua adhuc creatura: & in creatione mundi exiuit extra: nõ motu vel mutatione locali sed p effectus: sicut radij solis absconditi in terra exeunt per effectus ad extra: q ipse nõ mouetur: sic ante creationẽ mundi deus erat secretus. i. Io. i. Deum nemo vidit vnq: sed p effe

ctus exiuit extra creãdo celum:elemẽta rc.
Et sic.cognitus fuit ex creaturis:r a crea-
turis sicut arbor ex floribus:folijs r fructi
bus. Ideo apls Ro.i. Inuisibilia dei a cre
atura mundi p ea q̃ facta sunt intellecta
ↄspiciunt:sempiterna quoq3 virtus eius:r
ita vt sint inexcusabiles.s. non credentes.
Inuisibilia sunt tres psone r attributa di
uina.s.potentia:sapiẽtia:bonitas: r hec at-
tributa cognoscunt per creaturas. Hic mo
dum quo phi puenerunt ad cognitionem
vnius dei rc.s.p sensum r motũ. R. in ser-
monibus de articulis fidei. sermone.8. vbi
agit de vnitate dei:ideo nõ excusant ydo
latre ignorantes rc. Ideo dicit euangeliũ.
Exijt.s.de camera secreta sue eternitatis q
seminat.s.creando semen suũ. Primo in
agro celi empyrei. Nota quõ sunt.9. celi
sm phos:q2 decimum.s.empyreũ nõ cogno
uerunt:q2 ẽ imortale:r ibi seminauit nouẽ
sulcos:idest nouẽ ordines angelo2:q sunt
angeli:archangeli rc. Scdo in celo firma
mẽti q dicit celũ firmamentũ.s.sydereum
r omne illud in quo est aliqs planeta:r sic
sunt octo orbes seu spere:in qbus semina
uit solem lunã r stellas. Primum luna.
Scdz mercurius rc. Item descẽdendo se
minauit elemẽta pura.s.ignẽ cũ suis quali-
tatib9:aerem cũ auibus:aquã cũ piscib9:
terrã cum aialibus plantis r hoibus: fon-
tibus r metallis. Ecce intellectus anago-
ricus. Exijt q seminat. Sz qui hz aures au
diendi audiat rc. Sz nota cũ dicit q quat
tuor ptes facte sunt de semine:q2 aliud ce
cidit secus viam rc. Aliud supra petram:
aliud inter spinas:aliud in terrã bonam.
Primo ergo aliud cecidit secus viam.s.
deus: qui est via. Joh.14. Ego sum via rc.
Et ↄculcatuz est r volucres celi comederũt
illud. Hoc semẽ fuit Lucifer cũ suis sequa-
cibus.s. malis angelis. Ita enim erant ppe
viam.i.deũ.q vno passu.s. in primo opere
meritorio adepti fuissent gloriã: q2 omnes
angeli fuerunt creati in gratia sm docto-
res maxime.b.Thomam.i.pte.q.62.ar.3.
Nota quõ Lucifer qñ vidit se excellentez
supra oẽs creaturas:r supra se solũ vidit
deũ:voluit se pificari deo rc. Idõ hoc semẽ
ↄculcatũ est.i.ↄdẽnatum r volucres celi.i.
angeli sancti nõ ↄsentiẽtes comederunt il-
lud.s.deuorauerũt illos. Auctas. Apoc.12.
Et factũ ẽ preliũ magnũ in celo: Michael
r angeli eius preliabant cum dracone: r
draco pugnabat r angeli eius:r nõ preua-
luerunt:neq3 locus inuentus est eo2 am-
plius in celo. Et Isa.14. Quõ cecidisti Lu
cifer rc. Aliud cecidit super petrã rc. Ecce
Adam r Eua siue genus humanũ:qđ ceci-
dit supra petrã duram.s. inobedientie rc.
Hic quõ deus mandauit sibi rc.r q̃re rc.
Nõ enim mandauit sibi q nõ comederet
de illo ligno:quasi lignũ illud esset maluz
sed in signũ dñij vt haberet causam merẽ-
di rc. Sed secutũ est q natũ aruit.s. q2 p
didit gratiã dei:eo q nõ habebat humorẽ
charitatis r deuotionis. Aliud cecidit inẽ
spinas penalitatũ:q2 ex illo peccato oĩa ma
la culpe r pene sunt secuta.s.calor:frigus:fa
mes:sitis:labor:infirmitas:r mors. Et suffo
cauerunt illud:q2 habemus mori finaliter.
Heb.9. Statutũ est hoibus semel mori.
Aliud cecidit in terrã bonã.s.obediẽtie: vt
angeli boni: Michael: Gabriel rc. Idõ ortũ
tale semen fecit fructũ centuplũ: q2 statim
fuerunt ↄfirmati in gratia r in gloria. Ec-
ce quare dicit. Exijt q seminat.i. creat. Et
ex hoc dicit. Qui hz aures audiẽdi audiat
.s.anagogiẽ. Moraliter etiã nos debemus
assimilari semini qđ cecidit in terrã bonã.s.
obediẽtie:vt sancti angeli. Si volumus fa
cere fructũ cẽtuplum hic gratie r in futuro
glorie:hoc fit quinq3 modis. Primo reli-
giosi obediendo prelatis r obseruantes tria
vota r cerimonias religionis rc. Scdo
clerici debent obedire prelatis r ecclesie or
dinationis in tribus.s.primo in dicendo of
ficium deuote rc.vt in.c. Dolentes de cele.
missa. Scdo missam digne. Tertio caste
viuẽdo:r dãdo bonũ exẽplum populo rc.
Tertio populus debet obedire dñis nõ
rebellando:nec redditus defraudãdo rc.
Quarto filij debent obedire parentibus
in his que nõ sunt ↄtra deuz:alis secus rc.
Quinto omnes homines debent obedi-
re deo seruando eius mãdata r precepta.
Act.5. Obedire oportet deo magis q̃ ho-
minibus. Ideo Heb.13. Obedite prepositi-
tis vestris rc.
¶ Sexta camera dicitur allegorica seu fi-
guralis:que est quãdo facta r dicta in hoc

mundo applicantur christo: ab alœo ꝙ est alienum ⁊ goge sententia pro locutio quasi aliena locutio. Cum ergo dicit. Exijt qui seminat. ante christi incarnationem deus habitabat in domo stricta rigoris iustitie: que erat statim ꝙ homo peccabat puniebatur: vt patet de filijs israel murmurantibus ⁊ omnes mortui sunt in deserto.s. sexcenta milia preter duos. Josue ⁊ caleph. Nume. 14. Item patet de oza: qui percussus a dño interijt: eo ꝙ arcam tetigit. 2. R. 6. Item de rege Ozia: qui effectus est leprosus eo ꝙ presumpsit offerre incensum ⁊c. ⁊ Paral. 26. Propter hoc dicebat deus vltionum deus. ⁊c. Item de Nadab ⁊ Abiu filijs aaron ⁊c. Leui. 10. Item de Dathan ⁊ Abiron: ⁊ multa alia exempla possunt dari: que ponit apls. 1. Cor. 10. Item quantumcunque homines fuissent sancti in morte descendebant in infernum ex peccato pomi Ade: ⁊ transierunt vltra quinque milia annorum. Ideo Dauid. ps. 88. Quis est homo qui viuit ⁊ non videbit mortem? Ecce quomodo deus habitat in camera stricta rigoris iustitie: sed in incarnatione exiuit extra.s. in campum misericordie latum. Et hoc patet: ꝙ cum tot peccata fiant hodie in mundo: tamen non videmus iustitiam: imo si post infinita peccata homo conteratur: consequitur misericordiam. Et ideo modo.s. post incarnationem filij dei verificatur. quod Dauid dixit de deo in ps. 144. Miserationes eius super omnia opera eius. Si enim vni regi aliquis interfecisset filium ⁊ postea illi penitenti rex parceret reputaretur stultus: ⁊ tamen deus parcit ⁊ pepercit etiam crucifixoribus filij sui: ⁊ de facto pepercit Longino militi: qui lancea latus eius aperuit: ⁊ etiam Centurioni qui credidit: dicens. Vere filius dei erat iste. Ideo dicit apls. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei ⁊c. Titum. 2. Nota benignitas. quia natus est filius dei puer: ⁊ ideo benignus. Quia sicut puer iratus placatur modica re sicut vno pomo. Sic hodie deus placatur vna lachryma contritionis. Ecce quomodo deus exijt in incarnatione de stricta camera rigoris in palatium largum misericordie ⁊ benignitatis. Et sic deus pater exijt per misericordiam seminare semen suum.s. verbum dei. De quo in euangelio hodierno. Semen est verbum dei. Et Jo. 1. In principio.s. mundi erat verbum. Et istud semen seminauit deus in campo vteri virginalis.s. quando verbum caro factum est.i. deus factus est homo. O benedictus campus in quo nunquam fuerunt spine peccatorum. Ideo Mat. 13. Simile est regnum celorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo.s. in vtero virgineo. Ecce intellectus allegoricus. Sed qui habet aures audiendi audiat: quia dicit ꝙ facte sunt quattuor partes: quia primo cecidit secus viam ⁊c. Ubi nota. tota vita christi.

Primo cecidit non in via sed secus viam.s. in natiuitate: quando virgo peperit: non in domo nec in palatio: nec in via: sed secus viam. Et conculcatum est.i. despectum per Judeos. Nota quod nox claruit ⁊ multi concurrebant: sed iudei timore herodis desperaverant: cum viderent illum esse messiam ⁊c. Et bestie ipsum adorabant. Cognouit bos possessorem suum ⁊ asinus presepe dñi sui. Israel autem me non cognouit ⁊ populus meus non intellexit. Isa. 1. Sed sequitur ⁊ volucres celi.s. reges orientis.s. magi velociter venientes comederunt illum: per fidem ⁊ deuotionem. Dicuntur autem magi volucres propter velocitatem itineris in contemplatione seu fidem: per quam tam alte volauerunt ꝙ cognouerunt diuinitatem xpi: dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente: ⁊ venimus cum muneribus adorare eum. Mat. 2. Dicuntur ergo volucres quia fuerunt veloces etiam corpore ⁊ spiritu: ⁊ in altum fidei se leuauerunt ⁊ insidias herodis euaserunt: quia frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Prouer. 1. Secundo cecidit super petram.s. in sua conuersatione: quia pluries Judei voluerunt eum lapidare: vt patet Jo. 8. Cum dixisset. Antequam Abraam fieret ego sum: ostendens suam diuinitatem. Tulerunt lapides ⁊c. Item quia reprehendebat peccata eorum: vt Luc. 4. Tertio cecidit inter spinas.s. in sua passione: quando fuit in domo pilati corona spinea coronatus: ⁊ in cruce fuit inter spinas.s. clauorum ⁊ detrahentium ⁊ latronum: ⁊ tunc verificatum fuit illud Cant. 2. Sicut lilium inter spinas sic anima mea.i. humanitas: ⁊ suffocauerunt illum.s. per mortem.

Quarto cecidit in terram bonam.s.in tu-
mulatione:qa corpus fuit in monumento
⁊ aīa in limbo:⁊ ortum.s. in resurrectione
fecit fructum centuplum.s.liberando pies
in limbo existes:⁊ redimendo genus hūa-
num:⁊ ponitur numerus determinatus p
indeterminato:sicut ibi centuplum accipie
tis ⁊ vitam eternam possidebitis Mat.9.
Et tunc fuit completū qđ ipse xp̄s dixerat
Nisi granū frumenti cadens in terra mor
tuum fuerit ipsum ⁊c. Jo.12. Qui habet
aures audiendi audiat.s.secretum huius
camere. Quiescamus hic moraliter sicut
xp̄s quadrupliciter cecidit:sed in morte fe-
cit fructum ⁊c. Sic nos mortificando cor-
pus faciamus fructum pnie. Juxta illud
Luc.3.Facite dignos fructus pnie. Ubi
dicit Glo.Qđ hoc fit quando pena corre-
spondet culpe ex opposito Deut.25. Juxta
mensuram delicti erit ⁊ plagarum modus.
Item Ro.6.Sicut exhibuistis mēbra ve-
stra seruire immundicie ⁊ iniqtati ad iniq
tatem:vestra ita nunc exhibete mēbra ser-
uire iusticie in sanctificationem. Ut verbi
gratia. Si peccas corde:dignus fructus est
conteri:si ore:confiteri orare ⁊c. Si oculis
vel auribus:audiendo missas:smones ⁊c.
Sic de aliis. nullum aliud remedium ha-
bemus. Ideo xp̄s. Nisi pniam egeritis om
nes simul pibitis Luc.13. Quantā pniam
faceret latro vt euaderet furcam:multo
magis nos ⁊c.Eze.18. Nolo mortē pecca-
toris sed vt magis conuertatur ⁊ viuat.

¶ Tertia camera dicit Tropologica.s.qñ
facta ⁊ dicta applicantur ad mores.A tro-
pos q est conuersio ⁊ logos q est sermo:
quasi sermo conuersus.Christus tenuit ta-
lem modum:q nec predicauit:nec fecit mi
racula quousq fuit.30.ānoꝝ.Rō vt daret
nobis exemplū:q nullus predicet:nisi sit p
fectus in vita:⁊ sciencia. Et opere cōpleat
quod ore pronuntiat.Juxta illud Cepit ie-
sus facere ⁊ docere Act.1. Non audeo ali-
quid loqui eoꝝ que per me nō efficit xp̄s
Ro.15. Primo ibi xp̄s stabat secrete in ho
spicio virginis q nullus ipsum cognosce-
bat esse saluatorem mundi:licet ipsum cogno
scerent sanctum ⁊ bonū.Et fuit verificata
pphetia Isa.45.Uere tu es deus abscon
ditus:sed qñ voluit seminare verbum exijt:
qui seminat ⁊c.Quia primo seminauit in
Capharnaum:deinde in villam:seminādo
doctrinā euangelicā.Ideo ipse dicit Mat.
13.Qui seminat bonum semen de hospicio
exijt:⁊ qui seminat.i.predicat semē suum.
Et aliud cecidit ⁊c. Pōt etiā exponi de p
dicatore qui exijt de domo corporali ad se
minandū:vel exijt de interiori contempla
tione verbi dei ad exprimendū illud exte-
rius. Quattuor partes sunt de pdicatione.
Prima secus viā per negligentiā. aliud
supra petrā per inconstantiam.aliud inter
spinas per concupiscentiam.aliud in terrā
bonā per patientiā. Prima ps cecidit
secus viam.s.in cordibus nostris:⁊ concul
catum est ⁊ volucres celi.i.demones come
derūt illud:qa in vna aure intrat ⁊ de alia
exit:⁊ nihil ponunt in opere:nec corrigunt
vitam. Ecce negligentia : que singulariter
tangit diuos:qui non corrigunt peccata no
toria. Dicātur hic aliqua ⁊c.De isto dicitur
Qđ aūt secus viam cecidit. Hi sunt q au
diunt:deinde venit diabolus ⁊ tollit verbū
de corde eoꝝ ne credentes salui fiant.Mirū
est quilibet Barro habet aduocatū qui lo
quitur:⁊ xp̄s rex nullum habet:quia nihil
dare videtur sicut barro:sed tñ dat nobis
aīam.Aliud cecidit supra petram per incō
stantiā:quādo aliqui audiunt verbuꝫ dei
⁊ proponunt corrigere se ⁊c. Sed superue
niente modica tentatione deficiunt : ideo
irruit. Uerbi gratia de muliere proponen
te dimittere vanitates ⁊ ornatus vanos:
sed postea nihil ⁊c.Idem de vsurario: sed
quando aperit capsam ⁊ videt penitet: vel
quando videt tot pancos:⁊ quot sibi rema-
nent ⁊c.Irruit.Idem de intrantibus reli-
gionem cum bono proposito: sed post mo-
dum adueniente tentatione recedūt ⁊ effi
ciuntur nouissima illoꝝ peiora prioribus.
Item de nouicijs:qui bene perseuerantes
in nouiciatu:recipiuntur cū deuotione ad
professionem.sed post professionē recedūt
a via dei:⁊ efficiuntur dissoluti:⁊ mali:⁊ vi
tiosi:⁊ efficiunt nouissima hois peiora prio
ribus Mat.12.Item de coniugibus qui a
principio bene se gerunt:sed postea ⁊c.Dic
vt expedit.Item de luxurioso ⁊c.Sed quā
do cōcubina plorat corā eo ⁊c.Irruit.Itē
de iracundo:qui proponit nō sumere vin-

dictū sed petre: ꝛ nascit herba: sed post modū qū nō hēt humorē aruit. Diciturꝙ etiā vilis hō ꝛ vilis pditionis ꝛc. Amic. De illis dicit xp̄s Qui aūt supra petrā. hi sunt q cū audiunt cū gaudio suscipiunt verbū dei. Et hi radicē nō hñt: q ad tp̄s credunt ꝛ in tp̄ore tentationis recedūt. Q̄d aūt inter spinas ꝛc. i. concupiscētias. Qui vivit simpliciter: facit fructum. sed diabolus in mente ponit concupiscentiā: dicens: Quare nō ascēdistis. Adhuc poteritis esse tp̄s: ecce spine. Sic de lapco qui proponit esse diues. i. Thi. 6. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem ꝛ in laqueū diaboli: ꝛ desideria multa inutilia ꝛ nociua: q̄ mergunt hoīes in interitum: ꝛ sic de aliis. Ideo xp̄s Q̄d aūt inter spinas cecidit: hi sunt qui audierunt ꝛ a sollicitudinibus ꝛ diuitijs. ꝛ voluptatibus vite euntes suffocantur: ꝛ non referunt fructum. Aliud cecidit in terram bonam. s. per patientiam. q firmant cor in seruitio dei: adeo ꝙ nec tentationibus: nec persecutionibus: nec derisionibus dimittunt vitam bonam. exemplo xp̄i in cruce: qui deridebatur a dicētibus. Si filius dei es: desc̄nde de cruce ꝛ credemus tibi Mat. 27. Tamē ipse non descēdit ꝛc. De his dicit xp̄s. Q̄d aūt in terrā bonā: hi sunt qui in corde bono ꝛ optimo audiētes verbū retinent ꝛ fructū afferunt in patiētia. Iō apl's ad Hebre. 10. Patiētia nobis necessaria est. Nota q dicit in corde bono: ꝛ hoc quo ad cogitationem: ꝛ optimo: quo ad affectiuā audiētes verbū retinet: quo ad memoratiuā: ꝛ fructū afferunt: quo ad opatiuā: in patiā: quo ad stabilitatē vel fortitudinē etiā supportatiuā ꝛ pseuerātiā: in quo est cōsumatio boni meriti: q patiā opus pfectum habet. Iaco. i. Ipsa est que pducit ad fructū bone vite. Hic p grām: ꝛ in futuro p gl'iam: ad quā nos pducat ipse dn̄s Iesus xp̄s. Amen.

¶ Eadē dn̄ica in sexagesima. De nouē cōditionib' bonoꝝ operū. Sermo. 22.

xiit qui seminat seminare semen suum. Intendo pdicare conditiones quas hic debemus ad hndam gl'iam ad instar hominis seminantis. Salutet virgo ꝛc. Pro declaratiōe thematis ꝛ introductiōe mea. Debetis scire ꝙ in scriptura sacra bōe operationes ꝯparantur semini: ꝛ bene opari dr̄ seminare. Rō est duplex que sumit a similitudine. Prima q sicut semen in terrā est necessariū ad vitā corpalē: sic bene opari est necessarium ad colligendū fructū vite eterne: q si homo nō bene opaf: nō habet grām nec meritum: ꝓpter nec gl'iam. Isa. i. Nisi dn̄s exercituū reliq̄isset nobis semen quasi Sodoma essem': ꝛ quasi Gomorra similes fuissemus: quasi dicat si nō haberemus bonas opationes ignis infernalis cōbureret nos: sicut ignis irrepabilis cōbussit ciuitates illas Gen. 19. Unusq̄sq; nostrum exijt de uentre matris ad seruandum opē ꝛ opandū: q hō nascit ad laborem ꝛ auis ad volandū Job. 5. Usq; sero mortis p̄ss. 103. Exibit hō ad opus suum ꝛ ad opationem suā vsq; ad vesperū. Nota: exibit: nō solum aūt exit hō de ventre matris corporaliter vt laboret ꝛ opet meritorie sed etiā oportet ꝙ exeat de vtero matris ecclesie p baptismū Jo. 3. Nisi qs renatus fuerit ꝛc. Usq; ad vespaz. i. mortē: q nō q incepit sed qui pseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Unde Eccle. xi. Mane semina semen tuū vespe nō cesset manus tua. Secūda rō q sicut ille qui seminat donec seminat nihil lucraf: qnimo potius laborat ꝛ pdit ꝓpter spem colligēdi in tēpore suo: sic hō qui bene opaf in hoc mūdo ꝛc. Iō non debet mirari hō nec deficere nec a bonis opibus cessare: q nō recipit remunerationem in hac vita: q nō est tp̄s merendi hic. sed seminādi. Iō Apl's Gal. 6. Bonū aūt facientes nō deficiamus: tpe enim suo metemus. Nota deficientes p̄s. Euntes ibāt ꝛ flebant mittentes semina sua. ve. aūt ve. por. ma. suos. patet thema. Queritur quot cōditiones bonas debemus habere in nostris opibus bonis: ad hoc vt germinēt nobis fructū vite eterne. Et inueni ꝙ sunt nouem ad similitudinē illaꝝ quas hñt illi q semināt in cāpo. Prima ergo conditio seminatoris est q seminat nō sedendo sicut faciant sutores ꝛ scriptores: sed itinerādo donec cāpus sit cōpletus: q de vna pte cāpi vadit ad aliam ꝛc. Sic ꝛ nos qui

ff

debemus semp deambulare d bono in me
lius. ps. Ibunt de virtute in virtutē: quia
tps humane vite sic cōpletū. in quo sunt se
ptē etates. Prima infantia vsq ad se
ptimū annū. Scda pueritia vsq ad. 12.
anū vel. 14. annum. Tertia adolescētia
vsq ad. 25. annū. Quarta est iuuentus:
vsq ad. 40. anū. Quinta virilitas vsq
ad. 50. Sexta senectus vsq ad. 70. Se
ptima decrepitas vsq ad mortē. De his p
glo. in phe. in verbo. pfectus in. l. si in ian.
C. de iure deliberādi. In qualz ergo istaꝝ
etatū debet hō seminare ꝭm qualitatē suā
et statū suū. Dic vt expedit. Nota hic cōtra
multos: q nō solū nō pficiunt: sed deficiūt
retrocedētes timore detractionis vel alien
ius detractionis: cōtra quos dicit Luc. 9.
Nemo mittens manum ad aratrū et respi
ciens retro apt⁹ est regno dei. Nota figurā
de vxore Loth. respiciēte retro etc. Gen. 19.
Et Luc. 2. Memores estote vxoris Loth. Jō
dicit Apl's. Fres mei dilecti stabiles estote
et imobiles abūdātes in oi ope dñi: sciētes
semp q labor vester nō est inanis in dño. 1.
Cor. 15. Sed habemus etiā figurā d Loth
qui in Sodomis iustus fuit: sed in mōte
peccauit: sic qnq cōtingit q hō qn est in se
culo cauet sibi a periculis: et cōseruat se in
iusticia: postq vero ingreditur religionem
reputat se securum: et securitate nascitur
negligencia: ex negligentia tepiditas: ex te
piditate dissolutō: ex dissolutione multitudo
peccatorum: et sic efficiuntur nouissima ho
minis illius peiora prioribus Mat. 12. Et
sic labitur ad infernum. O quot hodie
incedunt p hāc viam: qdam vero semper
procedunt de bono in melius: et hi metent
abundanter in tempore suo ps. Beatus
vir cuius est auxilium abste: ascensiones
in cor. suo. dis. in vali lachry. etc. Et de tali
bus dicitur Prouer. 4. Iustorum semita
quasi lux splendens procedit: et crescit vsq
ad presentem diem. Secunda conditio
est: qa tēpore quo seminat vigent frigus et
pluuie: qa tunc cessat calliditas: sic q bene
opatur debet semp plorare de peccatis cō
missis: licet et alia pte debeat gaudere de
bonis operibus. ps. Euntes ibant etc. et de
quolibet mortali debet flere. ps. Lauabo p
singulas noctes lectū me. etc. vel dic q plu
uia significat grām dei: que dat incremen
tum semini: qa alias di. ps. Anima mea si
cut terra sine aqua tibi: sed cū grā dei bo
ne seminam⁹: q a meritorie opamur. 1. Cor.
3. Ego plātaui: Apollo rigauit: sz deus nūc
incrementū dedit. Tertia cōditio semi
natoris est: qa seminat cum manu dextra
et nō sinistra: sic et nos debemus facere bo
na opa cum dextra manu. i. cum recta in
tentione: alias nō est opus meritorium: sed
potius demeritoriuz: qa intentio finis dat
formā actib⁹ moralibus. Quatuor ergo
requiruntur ad hoc vt opus sit meritoriuz.
Primuz ex pte opantis: q sit in statu grē:
ꝭm ex pte operis: q sit de genere bonoꝝ.
Tertio ex pte intentionis: q sit recta: nō
ppter vanā gl'iam: aut aliū respectū mun
danū. Da exēplū etc. Quarto reqrit mo
dus. i. q bono modo fiat: aut debitis circū
stantijs. Da exēplū etc. Ideo dicit dñs Te
aūt faciente elemosynā nesciat sinistra tua
qd faciat dextra tua Mat. 6. Quarta qz
licet semen proijciatur cū manu dextra tn
proijcitur semen ad sinistrā. p dexteram si
gnificat intētio recta et celestis vt supra di
xi: per sinistrā vita pñs Cant. 8. Leua eius
sub capite meo et dextera illius amplexabi
tur me. Debemus ergo cū manu dextra. i.
cum intentione celestiali et recta: pijcere se
men ad sinistrā. i. in hac vita. Alioqn non
expectet facere post mortē. Jo. 9. Me opz
operari donec dies est. s. vite pñtis. veniet
nox. s. mortis: qn nemo pōt opari. s. merito
rie Jo. Apocal. 14. A modo iam dicit spūs
vt requiescant a laboribus suis. Quinta
conditio: qa seminator semp respicit melio
rem terrā: vt plures fructus colligat: et ma
lam terrā dimittit: que germinat spinas etc.
Sic et nos habemus duos cāpos seminan
di. Unū malū et alterz bonum. Malus cā
pus est corpus in quo seminātur comessatio
nes: ebrietates: crapule: luxurie etc. Et tunc
germinat spinas peccātorum. Gen. 3. Maledicta
terra in ope. t. spinas et tribulos germina
bit tibi. Nota q hec maledictio fuit illata
hoi post pctm: qa ante nō erat corpus ita
corruptū: bonus aūt cāpus est aīa: in quo
seminanē cogitationes bone: deuotiones:

meditationes: cōtēplationes que dant fructum magne cōsolationis ⁊ magni meriti. Auctoritas. Que seminauerit hō hic ⁊ metet: qui enim seminat in carne de carne ⁊ metet corruptionē: ⁊ qui seminat de spiritu in spū metet vitam eternam. Gal. 6. De vtrisqꝫ aūt fructibus. s. carnis ⁊ spūs loquitur Apl's Gal. 5. dicens. Manifesta aūt sunt opa carnis que sunt fornicatio: immundicia: īpudicitia auaritia que est idoloꝝ seruitus: veneficia: inimicitie: ↄtētiōes: emulatiōes: ire: rixe: dissēsiōes: secte: inuidie: ⁊ his similia que pdico vobis sicut predixi: qm̄ qui talia agunt regnū dei non cōsequunt. Fructus aūt spūs sunt charitas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo: fides: modestia: continentia: castitas. Sexta conditio: quia seminator mūdat in capisterio semen vt sit mundum: ne simul cum grano misceat zizania vel lolium ⁊c̄. Et mundat cāpum: ne semen cadat supra petrā: vel inter spinas vt dicit in euangelio. Hic potes texere historiā euangelij. Sic ⁊ nos debemus purgare bona opa ne cum eis misceamus mala: sicut aliqui qui audiunt missas ⁊ sermones: faciunt elemosynas: ⁊ tñ non desinunt extorquere vsuras. Unde Eccli. 34. Dona iniquoꝝ non probat altissimus: nec respicit in oblationibus iniquoꝝ. Nota de religiosis qui totum lucrum qđ acquirunt ex regularibus obseruantijs perdunt per verba ociosa: vel risosa ⁊c̄. Quidam etiam facientes aliqua bona nō dimittunt pōpas suas ⁊ fornicationes ⁊c̄. Tales nunqꝫ faciūt fructum. Ideo Iere. 4. Nouate vobis noualе: ⁊ nolite seminare super spinas. Nota: nouale est ager de nouo ad culturam redactꝰ vt dicit tex. in. c. Quid per nouale. de v̄bo. signi. De tali ergo dicitur in euangelio. Semen autē cecidit inter spinas: ⁊ simul exorte spine suffocauerunt illud Luc. 8. Septima conditio est: quia seminator quādo seminat accipit semen cum manu plena ⁊ non cum duobus digitis. Sic ⁊ nos debemus seminare bona opera abundanter. Sunt multi nobiles qui edificant hic domos: pascunt canes ⁊ famulos: ⁊ falcones: ⁊ multas expensas superfluas faciunt ⁊c̄. Cū venit pauper petens elemosynaꝫ amore christi non dant: aut si dant dabunt sibi vnum denarium vel vinum corruptum. Uerbi gratia. Si aliqs habet bonū vinū in domo: dicit istud est bonum pro me: si autem est mussatū vel acetosum vel corruptū dicit. Istud est bonum pro famulis: vel pro pauperibus ⁊c̄. sic de fructibus. Tales sunt similes Chaym: qui offerebat deo deteriora de frugibus: Abel vero de primogenitis gregis sui ⁊ de pinguibus eorum. Et ideo dicit sacra scriptura: ꝙ respexit dominus ad Abel ⁊ ad munera eiꝰ: ad Chaym vero ⁊ ad munera eius non. Gen. 4. Sunt aliqui qui nihil dant: sed dicunt deus tibi faciat bonum: Aliqui dant bona verba: ⁊ faciunt pauperem reuerti: ⁊ tamē nihil dant. Aliqui dant parum. Aliqui dāt aliquod corruptum vt dixi. Aliqui vero dant cum indignatiōe. Nota de illo paupere qui recepit panem sibi proiectum cuꝫ indignatione. Aliqui dant pinguē elemosynam cum bona voluntate ⁊c̄. Aliqui vero nec dant elemosynam: nec bona verba. Tu vero accipe bonum consilium: quod est vt des secundum facultatem tuam copiose ⁊ letanter elemosynam pauperi: qꝛ copiosam misericordiam ⁊ copiosa merita a deo accipies. Auctoritas. Qui parce seminat parce ⁊ metet: ⁊ qui seminat in benedictionibus de benedictionibus ⁊ metet vitam eternam. 2. Cor. 9. Idem dixit Thobias filio suo. Quomodo poteris esto misericors: si multum tibi fuerit abundanter tribue: si exiguū fuerit ⁊ exiguum libenter impartiri stude. Thobie. 4. Nota exemplum de illa Uidua paupercula: que posuit duo era in gazophilacium Luc. 21.

Octaua conditio est: quia seminator quando vult seminare cooperit semen sub terra ne aues comedant illud: sic ⁊ nos debemus opera nr̄a ⁊ bona cooperire: ne aues: idest inimici nostri impediant vel destruant ipsa. Duas differentias habemus inimicorum. s. inuisibiles ⁊ visibiles. Inuisibiles sunt demones: qui destruūt bona opera nostra per elationem ⁊ vanam-

gloriã:que interdũ ↄtingit in ꝑncipio ope-
ris:interdũ in medio:interdũ in fine post
factũ opus: ꝓpter qḋ dicit̃ in euangelio.
Aliud cecidit secus viam ⁊ ↄculcatũ est:⁊
volucres celi comederũt illud: ꝓpterea co-
operiende sunt opera bona ⁊c. Vñ dñs
Mat.6.Cũ facis elemosynã noli tuba ca-
nere ante te:sicut faciũt hypocrite ⁊c. No-
ta ꝯ illos qui faciũt calices ⁊ paramenta
ecclesiastica vel capellas:⁊ faciunt sculpiri
arma sua ⁊c. Quãq; n̄ expedit vt bonũ
opus palã faciamus: ꝓpter gloriam dei: ⁊
edificationẽ ꝓximorum.Mat.5.Sic luceat
lux vestra corã hoibus: vt videant vestra
opera bona:⁊ glo.pa.v.qui in celis est.Ce-
landũ ẽ bonũ opus:ꝑcipue tale cui vt plu-
rimũ resistit̃:sicut est religionis ingressus.
Mat.10.Inimici hominis domestici eius.

Nona ↄditio est:qꝛ seminator eligit tẽp⁹
opportunũ de mẽse septẽbris vel octobris:
⁊ metit postea in Junio vel Julio.Stultus
esset ille:qui vellet seminare in Julio:qꝛ il-
lud est tẽpus metendi. Item eligit tẽpus
diei: nõ noctis.Tẽpus opportunũ serendi
bona opera est vita ꝑsens:tẽpus vero me-
tendi est mors.Debemus ergo donec viui-
mus ⁊ sani sumus bñ agere:⁊ finitus est
ille: qui expectat mortem . Auctas. Jo⁹9.
Oportet operari donec dies est.s.vite ꝑñtis.
venit nox.s.mortis:qñ nemo põt operari.s.
meritorie.Apoc.14.Amodo iam dicit sp̃us
vt re.a la.s.s.meritorijs. Plus:qꝛ qñ hõ est
infirmus adhuc negligit ↄfiteri.Sed qñ vi-
det se desperatũ a medicis:tunc vult con-
fiteri.Et qñ vult ↄfiteri Et ↄfessor venit:di-
cit expediatis cito:qꝛ nõ possum bene loq.
Et sic anima illa exit de corpore ↄsociata
multis millibus demonũ.Ideo dicit Aug.
de pe.di.7.Age penitentiã dum sanus es.
Si aũt vis agere penitentiam qñ peccare non
potes:peccata te dimiserunt:nõ tu illa.Sic
dicit etiã Juuenis:Qualia florebo in iuuẽtu-
te gaudebo:postmodũ faciam pniã. Sꝫ in-
terea multũ tẽpus trãseat venit mors:⁊ sic
decipit̃.Ideo eccls.12. Memẽto creatoris
tui in diebus iuuẽtutis tue: anteqũ veniat
tẽpus afflictionis: ⁊ appropinquent anni
de qbus dicas:nõ mihi placent.Item Ec-
cls.11.Mane semina semen tuũ: ⁊ vespere
nõ cesset manus tua. Deo grãs.

¶Dñica in quinq̃gesima de tribus vir-
tutibus Theologicis.s.Fide:Spe ⁊ Chari-
tate. Sermo.23.

Nunc manẽt
Fides: Spes: Charitas:
tria hec.1. Cor.13. Sermo
noster erit de trib⁹ virtu-
tibus theologicis.Salute-
tur virgo Maria ⁊c.Verbũ ꝓpositũ est de-
clarandũ ꝯm duplicẽ intellectũ. Primus ẽ
pro viuis.Scḋs pro mortuis. Primus erit
pro introductione. Scḋs pro ꝓsecutione.
Pro ꝑmo sciendũ ꝙ in hac vita summe
sũt necessarie ille tres ꝟtutes theologicales
.s.fides:spes:charitas. De qbus loquitur
Apls pro eũdo ad paradisum.Et ꝓbatur
hoc.Aucte.⁊ rõne.Auctas de fide habet̃
Heb.11.Sine fide impossibile ẽ placere deo:
Et ibi Oportet accedentẽ ad deũ credere
qꝛ est:⁊ ꝙ inquirentibus se:remunerator sit
de spe.ps.36.Spera in dño:⁊ fac bonitatẽ
De charitate.1.Cor.13.Si charitatẽ nõ ha-
buero:nihil sum.Itẽ.1.Jo.3.Qui nõ diligit:
manet in morte. De oibus simul habetur
auctas.Eccli.2.Qui timetis deum:credite
illi:⁊ nõ euacuabit merces vestra. Qui ti-
metis dñm:diligite illum:⁊ illuminabunt̃
corda vestra. Scḋo ꝓbat̃ ratione q̃ sumi-
tur a silitudine.Cuilibet enim viatori ascẽdẽ-
no ad castrũ altissimũ tria sunt necessaria.
¶Primo insuibilitas ocularis.
¶Scḋo animositas cordialis.
¶Tertio vigorositas corporalis.
¶Primo dico ⁊c.Nam sigs vult securus
ire oportet ꝙ viam videat:⁊ terminũ seu fi-
nẽ agnoscat:qꝛ finis mouet agentẽ.Modo
clarũ est:ꝙ totum tẽpus vite nostre in hoc
mũdo nõ est nisi vna via:ꝑ quã vadimus
ascẽdendo ad castrũ altissimũ celi empyrei.
Nõ habemus hic manentẽ ciuitatem sed
futuram inquirimus.Heb.vltio. Iõ indiget
his tribus ꝑdictis:que habent̃ ꝑ has tres
virtutes:fidẽ:spem:⁊ charitatẽ. Et ex hoc
possumus cognoscere necessitatẽ harũ triũ
virtutũ. Primo qꝛ ꝑ fidem videmus finẽ
seu terminũ vite nostre.s.celũ beatorꝫ ⁊ ẽt
viam.Finis aũt vel terminus noster ẽ vita
eterna.Ro.6.Liberati a peccato:serui aũt
facti deo:habetis fructũ vestrũ in sanctifi-

cationē.finē vero vitam eternā:que ꝯsistit in tribus. Primo quātū ad aiam:que beatificat per visionē diuine essentie. Jo.17. Hec ē vita eter.vt co.te so.ꝛč. Scdo quātum ad corpus:in corporis glorificatione. Phil.3°.Saluatorē expectamus:qui refor. corpus humani nostre confi.cor.clu.sue.

Tertio quantū ad locū in celo empyreo Luc.10.Gaudete ꝛ exultate:qm merces vestra multa est in celo. Omnia aūt ista tria ignorauerūt phi naturales:nec pňt sciri nisi per fidē. Nam primū.s.visio diuine essentie ignorabat:q2 quāuis phi ponerent aiam imortalem ꝛ eius beatitudinē:tn ignorabant hec fieri per visionē essentie diuine.

Scdm etiā ignorabant:qnimo penitus repudiabāt remittentes se regule naturali: que hz q a pura priuatione ad habitū nō est regressus. Vñ nota q qñ Paulo pdicante Athenis phi audiētes ea que pdicabat:deridebāt eū dicētes. Quid vult seminator verboꝝ hic dicere: Alij vo dicebāt.nouoꝝ demonioꝝ videt annunciator esse: q2 Jesu resurrectionē ānūciabat eis.Act.17. Tertiū etiā locū celi empyrei ignorauerūt .s.deū.ponētes loco beatitudinis campos elysios:sicut ponit Virgilius l.6.Eneidos. Bene aūt cognouerunt phi nouē celos ꝛč. vt supra dixi:sed nō celū empyreū. Patet ergo q necessaria est fides ad cognitionē vie.Et q2 modicū esset scire locū beatitudinis:nisi etiā sciremus vias:ideo nota tres vias:quas etiā scimus p fidem.Et quidē prima via ē de inocētia baptismali.Et istā scimus per fidē ꝛ verbū xpi dicētis.Amē amen dico vobis:nisi quis natus fuerit denuo:nō pōt videre regnū dei Jo.4.Affirmatiua est ꝛ negatiua. Scda via est digna penitētia. Et p istā habuerūt incliti q perdiderunt primā viam. Digna pnia est dolere de peccatis:ꝛ ꝯfiteri cum proposito nō redeundi. Et hec via scitur p fidem ꝛ verbū xpi dicentis.pniam agite appropinquabit.n.regnū celoꝝ Mat.4. Tertia via ē firma obediētia:hoc est viuere sm dei ordinationem: ꝛ nō sm ppriā inclinationē ꝛ voluntatem.Et hoc etiā scitur per fidem ꝛ verbum xpi dicentis. Si vis ad vitā ingredi:serua mandata Mat.19.Ideo Apls 2.Cor.5. Per fidem enim ambulamus: ꝛ nō per speciem. Nota per fidem.s.videndo per intellectum a deo illuminatum terminū ꝛ viaꝝ.Vel dic q via sunt.12.articuli fidei hñs duodecim portas.Vel dic:q vie paradisi sunt virtutes:de qbus dicitur Sap.x. Justum deduxit dñs per vias rectas:inter quas est abstinentia:de qua hodie predicatum est.Et q hec sit via vite.patet.Vñ Greg.In omel 16.di. A paradisi gaudijs per cibum cecidimus:ad hec per abstinentiam resurgamus. Scdo dico: q necessarium est viatori animositas cordis.s.non timere. Nec ppter altitudinē loci debet quis dubitare:qn possit ascendere:nō tamen debet homo confidere de se.nec de suo intellectu:nō de suis operibus:sed de deo dicēdo.Deus qui d nihilo me formauit:ꝛ redemit:ꝛ in illum locum precio sui sanguinis emit.ꝛ me per baptismū mundauit:ꝛ sacramentoꝝ remedia ordinauit:ideo non dubito qn illuc ascendā:qa nō pro se:qa incorporeus est.Deus enim spiritus est Joh.4. sed pro me illum locum creauit tam pulchre ornatum ꝛ ordinatum. Nota ad ppositum quod legitur de beato Bernardo. Cum semel extremum spūm iam trahere videretur.in excessu mentis sue ante tribunal dei visus est pñtari. Affuit aūt ꝛ sathanas ex aduerso improbis eum accusationibus pulsans. Vbi vero ille oia finisset prosecutus:ꝛ viro dei pro sua fuit parte dicēdum nihil territus aut turbatus:ait Fateor: nō sum dignus ego nec proprijs possum meritis regnum obtinere celoꝝ. Ceterū duplici iure illud obtinens dñs meus hereditate.s. patris ꝛ merito passionis.altero ipse contētus alterū mihi donat: ex cuius dono iure mihi vēdicans non confundor. Confusus in hoc verbo inimicus cōuictus ille solutus ꝛ vir dei in se reuersus est. Predicta hñtur in legenda beati Bern. Ex hoc ergo habet q aiositas necessaria est virtuose operando. Nota h qño virtuosi sunt aio ferreo fortes ad bene operandum:ꝛ acqrēndum regnum celoꝝ. Et sunt patientes contra multas temptationes diaboli:carnis:ꝛ mundi. Ideo dr Prouerb.16. Melior est patiens viro forti Et q dñatur aio suo expugnatore vrbium quā aiositatem ꝛ fortitudinem hñt in deo. Jō Jsa.4.dicit. Qui sperant in dño mu/

tabunt fortitudinem: assument pēnas vt aquile current ⁊ nō laborabunt: ābulabūt ⁊ nō deficient. Nota mutabūt fortitudinē q2 si ante habuerunt in hoc mūdo fortitudinē corporalē ad ābulandū: saltandū ⁊c. Mutabunt fortitudinem corporis in feruorem cordis. Si queraf ⁊ quō fiet? Rūdet assument pēnas ⁊c. Ubi ponit tres gradus btāꝝ psonaꝝ. Primus gradus est ɔtēplatiuoꝝ. Nam isti assument alas vt Aquile. Due ale sunt due spes. Una de dei potentia: altera de dei misericordia. Prima assumif per ɔfidentiā de dei potentia. s. ꝙ potest nos facere equales angelis in gloria.

Scđa assumif ɔfidendo de dei misericordia: qui nō solū pōt imo vult nos saluos facere. i. Tim. 2. Hoc eni bonū ⁊ acceptū est corā saluatore nostro deo qui vult oēs homines saluos fieri ⁊c. His duabus alis cōtēplatiui volant ad paradisum. Scđs gradus ē actiuoꝝ: q currēdo p magna opera misericordie ⁊ pnie: festinanter cū magno ardore spūs currunt ad paradisum. De hijs ergo dicit. Currēt ⁊ nō laborabūt.

Tertius gradus est obedientiū cū dicit. Ambulabūt ⁊ nō deficient. s. faciēdo illa ad que tenenf diligēter. In oībus istis necessaria est virtus spei: que dat animositatem siue ardimentū cordis. Tertio dico ꝙ necessaria est viatori ascēdenti in altū duratio corporalis seu fortitudinis: ne deficiat in medio coste. Hec aūt duratio fortitudinis habef per virtutē charitatis. Nā charitas dat fortitudinē voluntati ne mutet ppositum. Sed ꝙ pseueret. Itē dat etiam fortitudinē pseuerandi ɔ̄ tēptationes diaboli: ɔ̄ occasiones mūdi ⁊ inclinationes carnis. Vñ Ro. 8. Quis nos separabit a charitate christi? Tribulatio an āgustia ⁊c. Et Cant. viij. Fortis est vt mors dilectio ⁊c. Et ideo dicebat. Aplūs Ephe. 3. Det vobis de9 vt in charitate radicati ⁊ fundati possitis cōprehendere cū oībus sanctis: supple gloriā dei. Nota differētiā inter radicatum ⁊ fundatum. Radicarū pertinet ad arbores: quaꝝ esse ⁊ viuere ē a radice: fundatū est domus cuius esse ⁊ permanere est ho no supposito ⁊ fundamēto. Radix ē virtus charitatis dans humiditatē deuotionis essendi ⁊ viuendi spūaliter: ⁊ fundamētum essendi ⁊ permanendi in eadē. Multi tū sunt radicati per deuotionē sed nō sunt fundati: q2 modico vento temtationis statim cadunt ⁊ eradicanf: sed si sunt fundati nō timent. Patet necessitas istaꝝ trium virtutū in hoc mūdo. Iō dicit thema. Nūc scz in hoc mundo manent fides. spes ⁊c. Dicunf aūt virtutes theologicales ppter duo. Primo ppter obiectū seu finē. 2° ppter cāꝫ. De p° ⁊c. nota: obꝫ aliarū virtutū est res certa: q2 obiectū humilitatis est despectus honoris. Obiectū castitatis est despectus luxurie: obiectū misericordie est dispensatio bonoꝝ tēporaliū in pijs causis: ⁊ sic de alijs. Sꝫ obiectū haꝝ trium virtutū est deus. Quia deus ē obiectum fidei: q2 fides nihil aliud est ꝙ̄ credere ꝙ deus sit. Spes est expectatio ꝙ deus pmisit. Charitas est diligere deum ppter se: ⁊ primum ppter deū. Et scđo dicunf theologales ppter cām. Nam alias virtutes pōt hō acquirere per se viuēdo moraliter: sꝫ he tres virtutes nō psūt haberi: nisi a deo specialiter infundanf. Tertia rō est: q2 sola diuina reuelatione in sacra scriptura huiusmodi virtutes tradunf: vt dicit. b. Tho. i. 2. q. 62. ar. i. Et in. 3. sen. di. 23. q. i. ar. 4. q. 3. Et idē dicit in qōnib9 disputatis de virtutibus. q. i. c. i2. Iō pro ipsis orat ecclesia. Oīpotens sempiterne deus da nobis fidei spei ⁊ charitatis augmentum: ⁊ vt mereamur assequi qđ promittis: fac nos amare quod precipis. Et patet prima pars. Scđo declaranda sunt verba aplī sm intellectum appropriatum seu spiritualē. Pro quo sciendum est ꝙ in alio mundo sunt tria principalia loca siue receptacula animarū ex hac vita decedentium vꝫ.

¶ Infernus damnatorum.
¶ Locus purgandorum.
¶ Sinus beatorum siue electorum.

¶ In primo est fides sine charitate. In scđo est spes glorie. In tertio est charitas excellentie. Uel dic ordinatius ⁊ melius: ꝙ post hanc vitā. Tria sunt loca decedētiū. Primus ergo locus est damnatorum ⁊c.

Et in inferno quidem est fides: quia vt dicit Tho. 2.2.q.8.ar.2. Demones ⁊ damnati homines in inferno velint nolint habent credere ex euidētia facti quando sentiunt penas ⁊ tormenta ⁊ vident gloriam beatorum fidem christianam esse veram. Iacobus. Tu credis qm̄ deus est vnus? Benefacis ⁊ demones credunt ⁊ cōtremiscūt Iaco. 2. Nota Cōtremiscunt: quoniam demones ⁊ anime damnate timent diem iudicij. Ratio. Nā sicut miles captus in lata captione si sciret tali die se esse mittēdum in angusto loco ⁊ obscuro: fetido ⁊ horrendo. multum timeret illam diem. Sic est de demonibus: qui habent modo latam captionem: ⁊ anime etiam damnate: sed in die iudicij recludentur in angusta captione: in qua erūt ⁊ recludentur cum corporibus ignitis ⁊ fetidis. Ista ergo ratione cō tremiscunt. Et tu luxuriose ⁊c̄. non contremiscis de iudicio? Ergo peior es diabolo. Patet ergo ꝙ in inferno est fides: sed nō est ibi spes. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes Prouer. xi. Impenitens dicitur impius. i. incredulus: quia noluit liberare filiam regis: scꝫ animam propriam ab incendio cum posset: ideo ipso mortuo nulla erit vltra spes ei. s. nec redemptionis nec liberationis. Hic extirpatur error aliquorum antiquorum theologorum: ⁊ glosarum antiquorum iuristarum: dicentium ꝙ licet in inferno nulla sit redemptio: tamen est ibi penarum releuatio. Et dant exemplū de illo qui portat magnū onus ⁊c̄. Vide quod scripsi dominica prima post festū Trinitatis. Unde illa glosa iuris Canonici. 13.q.2. tempus non est tenēda. Nec obstat de Traiano imperatore: pro quo orauit Grego. Quia illud est speciale. Et idō non est trahendum ad consequentiam: quia bene fuerit de hoc punitus Grego. vt patet in legenda sua. Item in inferno non est charitas: sed contrarietas ⁊ malignitas: quia pater odit filium pro quo fuit dā natus: ⁊ ecōuerso: vir ꝯtra vxorem. Et quāto hic fuerunt maiores amores tanto ibi erit maius odium dicendo. In malignitate nostra consumpti sumus ⁊c̄. Sap. 5. Sed hic est argumētum in oppositū. Nam dicit textus Luc. 16. De illo diuite: qui licet nullam spem haberet liberationis nec reuelationis: quia nec guttam aque potuit optinere: tamen orauit dicens. Rogo te pater vt mittas Lazarum in domum patris mei. Habeo enim quinqꝫ fratres: vt testetur illis: ne ⁊ ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Uidetur ergo ꝙ illa petitio fuerit ex charitate. Rn̄ᵒ ꝙ in inferno nulla est charitas, sed tota malignitas. Ad auctoritatem dico. ꝙ sicut in hoc mundo sunt socij in peccatis: sic etiam in alio mūdo erūt socij in penis. Et quia multi simul sociati cum minori timore peccant q̄ꝫ vnus solus: sic pena maior est quando sunt plures: ⁊ quanto magis crescit numerus sociorum: tanto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponitur de lignis tanto magis augmentatur flamma: ⁊ vnum lignuꝫ incendit aliud. Ideo diues ille orauit: non ex charitate sed timore. ne pena augeretur in aduentu fratrum suorum: qui socij fuerant in peccatis. Hec tamen ratio videtur dubitabilis: quia s̄m hoc damnati nollent aliquem damnari: ne pena eorum augeret. Quod est falsum: quia immo vellent omnes damnari: ⁊ sanctos propter inuidiam: ⁊ prauas affectiones: que cum eis descendent in infernum. Unde super illud Isa. 14. Surrexerūt de solijs suis dicit Glo. Solatium est damnatis socios habere sue miserie. Dic ergo s̄m Tho. in quolibet octauo arti. 17. ꝙ damnati inuidia stimulante vellent propinquos suos cum omnibus alijs esse dā natos: ⁊ dolebunt si sciant aliquos esse saluatos ⁊c̄. Secundus locus est purgantorum: vbi habent fidem: spem ⁊ charitatem. Primo quidem habent fideꝫ: quia nondum vident per speciem. Item habēt spem firmissimam ⁊ certissimā de tribus.

Primo de adiutorio amicorum ꝙ suffragia sibi fient: ⁊ de hoc sperant. Unde dicit Iob. 19. Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei. qꝛ ma. do. te. m.

Nedo habēt spē exeūdi de purgatorio.
Tertio spem habendi paradisum: q nō possunt peccare: q anima separata se fir/mat in gratia vel in culpa mortali fm statum in quo egredit de corpore. Vñ Greg. 25. di. Qualis hinc quisq egreditur: talis ī iudicio presentat. Et flagella dei patien/ter sustinent in purgatorio ꝛc. Tertius locus est beatoꝝ .s. paradisus: vbi nō est fi des: nec spes: sed pfecta charitas soluz ꝛ ex cellit. Fides enim habet defectū essendi an nexum: sed in celo omnia videntur clare. i. Cor. 13. Videmus nunc p speculū in enig/mate: tunc autem facie ad faciē. Spes ha bet etiā defectū essendi. ps. 16. Saciabor: cū apparuerit gloria tua. Charitas aūt nō ha bet defectus essendi bonoruz: sed perficiet: iuxta illud q possunt dicere beati. i. Jo. 4. Deus in nobis manet: ꝛ charitas eius in nobis perfecta est ꝛc. Quartus locus po test addi .s. locus puerorum: ꝛ ibi non est neq fides: neq spes: neq charitas. Nam de spe ꝛ charitate constat: q ibi non est: sed etiam fides nō est: tum q anime pueroruz ibi non habent cognitionem de deo. Ro. x. Fides ex auditu ꝛc. tum quia fides est de non visis .s. per rationem naturalē. Heb. x. Fides est argumētū nō apparentiū ꝛc.

Deo Gratias. Amen.

Brixie per Jacobum Britannicum.

Quadragesimale de
peccato Petri
Hieremie.

¶Tabula huius voluminis de materia peccati etc.

Finis.

¶ Incipit quadragesimale de peccatis in genere eiusdem beati Fratris P. Hieremie & primo de diffinitione peccati.

Uasi a facie colubri fuge peccatū. Eccli. 21. Dicturus cū divino patrocinio de peccatis in genere. in hac sacra q̄dragesima ante omnia inuocandā arbitror sp̄us sctī gratiam: A quo omne datum optimum & omne donū perfectum: originat Jacobi.i. Sed q2 indignissimū me reputo. in mediate ipsum precibus adire: recurrere ad aduocatam nostrā potētissimam: & gloriosam virginem mariam dicēdo. Aue maria &c. ¶ Quasi a facie colubri &c. vbi s̄. Cum ut supra dixi intendo in hoc sacro tēpore predicare de peccatis i genere. ideo talis ordo mihi assumendus erit in hac materia. pro clariori audiētium intellectu & memoria tenatiori. ¶ Primo nāq3 dn̄ica de peccato in genere. ¶ Scd̄o de peccato originali ƀm se. & de pena eius. & de remedijs ipsi9. ¶ Tertio de peccato actuali mortali. & de penis. seu de effectu ipsius & de remedijs eius. ¶ Quarto de peccato veniali. & de pena eius. & de remedijs ipsius. Loquendo ergo de peccato in genere: queritur primo quidnā sit peccatū? Circa qd̄ nota. q̄ ƀm quadruplicē causam rei datur quadruplex diffinitio de peccato. Sed attēde qd̄ infra scripte diffinitiones non dant de peccato originali in quo nō est ɔuersio nec de peccato veniali in quo nō est cōuersio: sed de mortali actuali in quo ē ɔuersio & auersio. ¶ Primo quidē ƀm causam efficientem: peccatū sic diffinit ab Aug9 lib. de duab9 naturis. Peccatū est voluntas cōsequendi vel retinendi: quod iustitia vetat. Voluntas aūt est animi motus: ad aliqd vel non amittendū vel adipiscēdum: ƀm Aug. p̄mo lib. retractationū. Et. 15. q. i. c. i. in prin. Voluntas igitur est causa efficiēs peccati: adeo vt sine ipsa nullum peccatū cōmittat. Vn̄ Aug9 in lib. de vera religione. Et in lib. retractationū. Et Gratian9. 15. q. i. c. i. Usq3 adeo peccatum volūtarium malum est: vt nullo modo peccatū sit si nō sit voluntarium. Eodem modo: nec pena eterna: que ɔsequitur peccatū merer quis ɔdēnari: nisi ꝓpria voluntas adesset. Ber. Tolle ꝓpriam volūtatem: & nō erit infernus. Itē Aug9. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Uasis ire nunq3 deus redderet interitum: si nō spontaneū inueniretur homo habere peccatū. Vn̄ si aliqs ignorantia inuincibili aliquid de genere malorꝫ faceret. nō reputaretur ei ad peccatū: q2 hm̄oi ignorantia tollit voluntatē ƀm Tho. p. 2. q. 6. ar. 8. Et in decretis. 15. q. i. Ait quos. Et. c. se. Et Tho. i. 2. q. 76. ar. 3. Et sic ecōtra. Nullus pōt mereri sine voluntate. Nec obstat de Salomone qui dormiens impetrauit a deo donum sapiētie: vt dicit. 3. R. 3. Et. 2. Paral. i. Quia Salomon non meruit in dormiēdo sapientiam a deo: sed fuit signum precedētis desiderij. ꝓpter qd̄ dicitur talis petitio deo placuisse: vt dicit Aug9. 12. super Gen̄. ad litteram. Et nota. Tho. 22. q. 154. ar. 5. ad primū. Vn̄ Chrisostom9 sup Mat. & in decretis. 32. q. 5. Sicut enim peccatū opus sine voluntate non facit: ita & iustitia ex opere nō ɔsumatur. nisi & voluntas affuerit &c. Si aūt querat. que causa efficiens est: male volūtatis? Respōdeo nullam esse causam: nisi q2 ex nullo facta est: vt dicit Aug. 12. de ciui. dei. c. 7. vbi sic inquit. Nemo igit querat efficiētē cām male voluntatis. Nō enim est efficiens sed deficiens. q2 nec illa effectio sed defectio? Deficere nāq3 ab eo q̄ summe est. ad id q̄ minus est: hoc est incipere habere voluntatem malā. Porro causas defectionū istarꝫ qrum efficientes nō sunt vt dixi sed deficiētes: velle inuenire: tale . . est ac si quisq3 vellit videre tenebras: vel audire silentiū. Quod tm̄ vtrūq3 nobis notum est. Neq3 illud nisi per oculos. neq3 hoc nisi per aures non sane in specie nisi speciei priuatione. Hec ille. Sed nota. q̄ cuꝫ voluntas a deo sit. nō potest esse nisi bona. Et ideo ƀm se nō est nata. dicere nisi bonū: q2 vt dicit Mat. 7. Nō pōt bona arbor fructus malos facere. Dic ergo q̄ cum dicit voluntas est causa

efficiens pcti: dz intelligi voluntas efficiens
.i.deficiens seu defectus seu inordinatio vo
luntatis seu voluntas carens directione re
gule rõnis et legis divine. Que quidẽ si in
tendit aliqd bonum cõmutabile: est causa
actus quidẽ peccati p se: sed inordinatio
nis actus p accedẽs: et preter intentionez.
Provenit enim defectus ordinis in actu
ex defectu directionis in voluntate. et hoc
sentit Tho.i.2.q.lxxv.q.ar i. Sed tunc in
statur. q: cũ omne malum sit preter inten
tionẽ et voluntatẽ agentis: vt dicit Diony.
4.de divinis noibus. et pbat in.3°.Ꝫ gẽtil.
c.4. videt q pctm̃ cum sit malũ. sit preter
intentionẽ agentis ergo nõ videt eẽ pctm̃.
q: de rõne peccati est: q sit volũtarium: vt
hic dĩ. Et preterea: oẽ q est preter intentio
nẽ agentis dĩ esse a casu vel a fortuna: vt
nota. in .3°. Ꝫ gentiles.c 3. sed inordinatio
pcti est preter intẽtionẽ. vt dictũ est. ergo ẽ
a casu. Casualia aũt nõ iputant nobis. er
go rc: Solutionem hoz vide in.3°.Ꝫ gen
til.c.6. Preterea videt q voluntas nõ
sit causa efficiens peccati. quia nõ põt esse
idẽ subiectum pcti: et cã efficiens: q: causa
efficiens et materialis nõ incidunt in isdez:
vt dĩ in.2.phisicoz. sed voluntas est subie
ctũ pcti. ergo rc. Sed et nota q ratio ista p
cedit in causis efficiẽtibus quaz actiones
transeunt in materiã exteriorẽ: et q nõ mo
uent se sed alia: cuius ꝯtrarium est in volũ
tate. et ideo ratio nõ sequit. Ex predictis
ergo pz. q malum nõ est pctm̃: nisi sit volũ
tarium. et ideo si homo faceret aliqd ex vio
lentia in nullo peccat. si vis infertur precise
vel absolute.l. Di. presbyteros. Secus aũt
si sit ꝯditionalis. sicut metus. q: talis me
tus nõ totaliter excusat a peccato: q: non
totaliter tollit voluntatẽ. Unde et Glo. di
cunt q coacta voluntas. voluntas est. et si
nõ excusat a toto. tñ excuset a tanto. Extra
pñ. Qd metus causa. Sacris. Et de bapt.
Maiores. Et Tho. idem vult.p.2.q.6.ar.6.
Scda diffinitio peccati. datur ab Aug.
sm causam materialẽ .12. cõtra Faustum
sic: Peccatũ est dictũ. vel factũ. vel ꝯcupi
tum: ꝯtra legem eternã. i.dei. In qua quidez
diffinitione ponunt duo. Unũ.s. q ptinet
ad substãtiam actus humani: q est quasi
materiale in pctõ: cum dixit. Dictũ vel fa
ctum. vel concupitum. Aliud aũt q ptinet
ad rõnem mali q est causa formalis: cum
dixit. Contra legem eternam. De hac aũt
diffinitione vide latius per. Tho.i.2.q.
lxxi.ar.vltimo.

Tertia diffinitio peccati est sm causaz
formalem. et datur ab Amb. sic. Peccatum
est preuaricatio legis divine. et celestiũ ino
bedientia mandatorum. Quãquidẽ diffini
tionem exponere omitto. Uel dic sm Aug.
Pctm̃ est priuatio spẽi. modi. et ordinis.
Declara vt hẽtur in smõe septuagesime. q
incipit. Quid hic statis tota die ociosi in
introitu.

Quarta diffinitio pcti datur ab Aug°.
sm causam finalẽ: et est ista. Pctm̃ est spre
to incõmutabili bono rebus mutabilibus
adherere. Circa quã diffinitionem notan
dum: q in peccato duo sunt. Primũ est
auersio a creatore. Scdm est ꝯuersio ad
creaturam. Deus aũt dicit bonum incõmu
tabile. et creatura bonũ mutabile. Uide in
sermonibus. xl. de pnia. sm de.l. in introitu.
Istoz aũt duoz primũ est quasi formale in
peccato. Scdm vero est quasi materiale.
Quia aũt forma dat esse rei. ideo cõuersio
ad creaturam nõ habet rõnem pcti nisi ex
auersione in qua est deformitas et ꝯtẽptus.
Qd aũt ratio conuersionis actus nõ sit pec
catum probatur Quia qñqz sine aliquo pec
cato. conuertitur qs ad creaturã: vt cũ con
uersio seu delectatio est naturalis. sm q vi
sus delectatur inuiridi gustus indulci et sic
de aliis Qñqz etiam cũ merito: qñ.s. illa de
lectatio refertur ad deum. Unde ps. Dele
ctasti me dñe in factura tua. Da exẽplum
de contẽplantibus creaturas vt cognoscãt
et diligant creatorẽ Qñqz cũ peccato ve
niali tñ: vt cum qs delectatur in creatura
plus debito sed tñ circa deum Da exẽplaz
de primis motibus vel de aliis pctis venia
libus vt infra dicetur dño concedẽte. qñqz
cum peccato mortali: vt qñ conuersio est cũ
auersione a deo: vt dictum est. quia aũt con
uersio est ad aliqd et hz actũ nature substra
tum.i.subnixum: ideo pctm̃ accipit in mul
tiplicationem et numerũ. Unde conuersio
inordinata ad propriam excellentiã dicit
Supbia. Cõuersio vero inordinata ad bo
na tẽporalia dicitur Auaritia. Conuersio

vero inordinatā ad delectatiões venereas
dicitur luxuria. Conuersio ad vindictā dici
tur: Ira. Cōuersio ṽo inordinata ad cibū
et potum dicitur Gula. et sic de alijs morta
libus. Sed nota q̄ cū actus morales acci
piant formā ex fine. i. ex intentione finis
agentis: vt notat Tho. p. 2. q. 1. ar. 3. videt̄
q̄ causa formalis et finalis peccati sit eadē
Sed r̄ndē q̄ q̄tum ad actum peccati. pec
catum accipit formam ex fine vt dicitur in
argumento: sed s̄m h̄ actus nō h̄et rōnem
peccati. Quātum vero ad inordinationem
actus formā actus pcti est ipsa preuarica/
tio diuine legis. vt dicit̄ h̄ supra in proria
pte. i. diffinitione. Vel dic melius q̄ ipsius
peccati i genere forma est inordinatio act⁹
sed ipsius peccati in spē forma est finis in
tentus a peccante. q̄ finis est obiectū for
me ipsius actus. Sic igitur pctm̄ in genere
sortitur formā ex auersione a deo: sed pctm̄
in spē sortitur formā ex ↄuersione ad crea
turam. Ex p̄dictis ergo p3 q̄ pctm̄ formali
ter loq̄ndo nō est nisi p̄uatio q̄dā. defect⁹
et corruptela: et q̄a defectus sunt priuatio
nes bonorum. et priuationes nihil sunt s̄m
ph̄m. sicut tenebra que est priuatio lucis: iō
pctm̄ dicitur esse nihil. sed tn̄ alicuius est.
q̄a alicuius semp̄ boni priuatio est. Dicitur
aūt pctm̄ esse nihil triplici rōne: sed pro in
tellectu hoꝝ declara primo. q̄do duo sunt
in pctō. s. actus. et inordinatio rōnis actus
Verbi gratia i homicidio vel furto etc. act⁹
q̄dē nō est pctm̄ s̄m se. sed inordinatio rō
nis facit illud esse pctm̄. Pone exemplū in
iudice faciente mori hoīem suadente iusti
tia. Item in deo precipiente Abrae occide
re filium Gen. 22. et in rebus egyptioꝝ ab
latis p̄ israelitas precipiente dn̄o Exo. 7.
Patet ergo q̄ actus de se nō est pctm̄. sed
defectus rōnis: et hoc non est nisi priuatio
sicut tenebra etc. et iō nihil est. ista tn̄ inordi
natio nō pōt esse sine actu. q̄a omne malū
est in bono. Probat̄ ergo triplici rōne q̄
peccatū nihil est. Prima pp̄ defectū. q̄a
pctm̄ vt dixi nō est aliqua res naturalis sed
defectus boni sine corruptio: exēplū vt di
ctū est p3 de tenebra que nihil aliud est ni
si p̄uatio lucis: et sic nō est aliud nisi nō exn̄
tia lucis per modū priuationis nō esse aūt
nihil est: et hoc clarius p̄batur sic s̄m Boe.
Constat dm̄ oīa posse. nec esse aliud q̄ non
possit si velit: sed peccare nō pōt vt p3 clare
ergo peccatū nihil est. eū illud nec in se nec
in alio possit deus. Nec est instantia si di/
cas q̄ currere. latrare. vel similia. operari non
possit: q2 et si talia nequeat facere in seipso. ea
tn̄ facit in alio. q2 imutabilis i se manens.
Terraꝝ celiq̄ sator q̄ tp̄s ab euo ire iubet.
Stabilisq̄ manens dat cuncta moueri.
Sed peccatū sicut nec in se: ita nec in alijs
pōt efficere. Et sic cōstat peccatū nihil esse.
Ad idē. Omne q̄ est. est a deo. q̄a oīa p̄ ip̄m
facta sunt Jo. i. Sed peccatū nō est a deo.
Maior p̄bat̄ q2 omne q̄ est a deo diligit de⁹
iuxta illud Sap. xi. Nihil odisti eoꝝ q̄ feci
sti: sed peccatū est exosum deo: iuxta illud
Sap. 14. Odio sunt deo impius et impietas
eius. Et ps. Odisti oēs q̄ operant̄ iniq̄tatē.
ergo peccatū nō est a deo. Et h̄ pōt eē vna
alia rō q̄ peccatū ē nihil. Dicit Glo. Aug.
Nihil. i. peccatū et sic posset cōgrue exponi
illud Jo. 15. Sine me nihil potestis facere.
Scd̄a rō. quare peccatū est nihil. est pp̄
effectum: q̄a facit hoīem nihil esse. nō q̄dē
quantū ad esse naturale. sed quātū ad esse
sp̄uale: q̄a per peccatū p̄uatur homo grā et
charitate et ceteris virtutibus infusis et do
nis. p̄pter q̄d dr̄ hō nihil et ad nihilū redi
git. quātum ad esse sp̄uale vt dixi cum pec
cauit moraliter: iuxta illud. i. Cor. 13. Si ha
buero p̄phīam et nouerim mysteria oīa et
oēm sciam. et si hūero oēm fidē ita vt mon
tes trāsferā: charitatē aūt nō hūero nihil
sum. Item Jere. x. Corripe me dn̄e. verūtn̄
in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad ni
hilum redigas me. Tertia rō est p̄pter
despectū: q̄a vilissimū facit hoīem et indignū
oī p̄mio. Vn̄ dicit Aug⁹. q̄ pctōr. nō meret̄
panē quē manducat Jere. 2. Q̄ vilis facta
es nimis: iterans vias tuas. Et h̄ p3 ex lo/
co vbi pctōres ponūtur: q̄a locus p̄portio
nari dz locato. Vilior āt locus vniuersi est
infernus. tū rōe sicut q̄a ē infimus. tū rōne fe
toris q2 etc. et iō p3 ex h̄ q̄ ipsi pctōres sūt
vilissimi q̄ ibi ponunt̄. Itē p3 ex ↄditione:
q̄a s̄uus efficit̄ hō p̄ peccatū. Dicamus āt
q̄ s̄uit⁹ ē vilissima ↄditio. et q̄nāto vilior est
patron⁹: t. āto vilior est s̄u⁹. Quid āt vilius
est pc̄ ō- Nihil ē. Tāto. n. vilior ē res q̄to
magis distat a deo. nihil āt tn̄ distat a deo

quia illud q̄ nihil est. q̄a primus gradus
quo appropinquatur deo est esse: peccatū
aūt est nihil. ergo est vilissimum. Peccator
aūt fit s̄uus peccati. Jo. 8. Qui facit pctm̄
seruus est peccati. ergo est vilissimus ⁊ plus
quā peccatum cuius est seruus: ⁊ ex hoc dz
homo abhorrere peccatum. Aug᷒. Appen-
de te ex ꝑtiore tibi vilescas. Seneca. Sed
scirem deos ignoscituros ⁊ hoīes ignora-
turos: adhuc tñ abhorrerem peccatū. Itez
phus. Maior sum ⁊ ad maiora natus quā
vt fiam mancipium corporis mei. Cicero
3. officioꝝ lib. suasum esse debet. Si omnes
deos hoīesq̄ celare possemus. nihil tñ aua
re. nihil iniuste. nihil libidinose. nihil incon-
tinenter esse faciēdū. Pz ergo ex predictis
q̄ peccatum dicit̄ nihil. ¶ Sed restat mo-
do quedā dubitatio. Si peccatuz nihil est:
quare ergo dicitur occidere hoīez spiritua
liter: Constat. n. q̄ occidi est passio. omnis
autē passio est ab actione. ergo occidere est
actio: sed q̄ nihil est. nihil agere pōt. ergo oc
cidere hoīem non potest. Cū ergo in scri
ptura peccatores mortui appellantur ps.
Non mortui laudabunt te dñe. Itē Jac. i.
Peccatum cum consumatum fuerit gene
rat mortem. Preterea si peccatuz est nihil
que est diuina iustitia que pro peccato ho
minem eternaliter punit: Nam pro nihilo
hoīem eterne pene tradere non videt̄ op᷒
esse iustitie: vt patet ex se: Sed respondeo
q̄ ad agēdū semper requiritur aliqd̄ agens
sed ad deficiendum nomē agens requirit̄:
sed sufficit q̄ ab actione deficiatur. Totus au
tem actus peccati nō est actio sed defectio:
⁊ ideo non requiritur q̄ peccatum aliud
agat. quia nihil agere potest cū sit defect᷒.
Occidit ergo peccatum hoīem. non agēdo
sed deficiendo seu nihil agendo. Uel dic q̄
illud q̄ est nihil non potest esse causa ali-
cuius per se: potest tñ esse causa ꝑ accidēs.
sicut remotio prohibentis. sicut pz de igno-
rantia. que est priuatio scientie: nihil. n. est.
tñ est qn̄q̄ causa peccati inquātum est pri
uatio scientie que prohibetur peccatum: ⁊
ita dicit Tho. i. 2. q. 76. ar. i ad primum.
Et sic peccatum dicitur causa per accidēs
occisionis aīe ⁊ dānationis. inquantum. s.
q̄ priuat hoīem gratia que est vita aīe. Et

ad h̄ intelligendum. nota tria exempla.
¶ Primum erit exemplum naturale.
¶ Scd̄m est exemplum morale.
¶ Tertium est exemplum scripturale.
¶ Exemplum ergo naturale est istud. Nō
manducare non est aliud facere: ⁊ tñ si q̄s
non comederet moreretur: q̄a mori est a vi
ta deficere: ⁊ ideo mori quis potest. nihil
oīno agens. sed ab actione se subtrahens.
Sic ⁊ non ambulare non est aliquid facere
⁊ tñ si diu q̄s in cippo teneretur perderet
vsum ⁊ sciam ambulandi. Sic si diues vi-
dit pauꝑem fame vel frigore morientē ⁊
nihil ei dat: dicitur ipsum occidere cum tñ
nihil faciat. Unde Amb᷒. 86. Di. Pasce
fame morientē si nō paueris fame occidisti
Patet ergo q̄ ad pu[ꝛ] defectum nulla cau
sa agens requiritur. sed sufficit q̄ ab eo qđ
est faciendū deficiatur. Pz ergo primū exem-
plum naturale. ¶ Scd̄m exēplum est mora
le. verbi grā: si rex preciperet q̄ qlibz va-
dat ad ecclesiam vel conuiuium q̄ ipse factu
rus est. sub pena capitis vel alterius mem
bri. aliqs nō iuit. manifestū est q̄ nō eun
do nō facit aliqd: sed nihil facit q̄a solum
omittit. ⁊ tñ odium regis ⁊ penam incurrit
Nec obstat si dicas. q̄ hec plana vi[d]entur
esse in preceptis affirmatiuis: sed quātum
ad negatiua precepta q̄stio i. o. i videt̄ solu
ta. Nunq̄ d enim fornicari. iurari ⁊c̄. nō est
aliud facere: Ad qđ r̄ndetur. q̄ cum dico
hoīem occidere: duo dico. ſm q̄ hominem
occidere est peccatum. Nam dico primo
actum. s. q̄ est occidere hoīem. scđo dico de-
fectum circa actum. s. voluntatis. Dico er-
go q̄ ille actus ſm se nō est malus. qn̄imo
est a deo ille actus peccati. cuius ratio est
q̄a cum ille actus peccati sit q̄dam motus
liberi arbitrij: deus aūt est causa oīuz mo-
tionum: vt Aug᷒. dicit. 3. de trinitate seqt̄ur
q̄ voluntas dei sit causa actus peccati: ⁊ h̄
vult Tho. i. 2. q. 79 ar. 2. Nec in hoc pecca
tū ſm se: q̄a vt dixi supra actus nō hz rōez
peccati ex pte conuersionis ad creaturam:
⁊ hoc patet q̄a aliqū q̄s ꝑpetrabit actum
q̄ in genere nature erit malus. tñ ex aliqua
circūstantia erit bonus: vt puta q̄a suadē-
te iustitia bene ⁊ meritorie pōt q̄s hoīez oc
cidere: si hz iurisdictiōez. Uñ ⁊ q̄lz a deo ḗ

le actus est iustus: vt p3 i Achior Josue.7. in Chananeis ⁊ ceteris gentibus inimicis populi israel. quos deus precepit occidi: sic ⁊ precepit Sauli vt interficeret regẽ Agag cum oi populo eius. s. amalechitar: ⁊ interficeret oes a viro vsq3 ad mulierem ⁊ paruulum atq3 lactentẽ. bouẽ ⁊ ouẽ camelum ⁊ asinum. i. Re. 15. ⁊ in multis aliis locis scripture. Sicut et p3 de Abraam. cui precepit vt occideret filium Gen. 22. Unde ⁊ Ap's dicit q nõ sine causa gladiũ portat Ro. 13. ergo actus peccati nõ est malum sm se sed est a deo: sed deformitas circa actu3 que est defectus voluntatis que formaliter est peccatum nihil est qa est tantũ boni priuatio. ⁊ ideo q̃stio est soluta: vt prius. Non tamẽ est concedendũ q fornicari ⁊ furari ⁊ ceteri actus ꝯsimiles sint a deo qa talia noia non dicunt purũ actum sed actu3 deformatum aliqua deformitate. Unde qñ. filij israel spoliauerunt egyptum nõ fuit ibi rapina vel furtum: qa furtum est contrectatio rei aliene inuito dño: sed ibi facta fuit translatio dñij illar rerum ab egyptiis ad hebreos ab eo cuius est terra ⁊ plenitudo eius.

¶ Tertiũ exẽplum scripturale habetur in multis locis noui testi. Primo hẽtur Mat. 22. Amice q̃mo huc intrasti nõ hñs veste3 nuptialem? At ille obmutuit. Tũc dixit rex ministris Ligatis manibus eius ⁊ pedib9 mittite eu3 in tenebras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Quid p vestẽ nuptialem nisi charitas designat Qui q nõ habet nihil facit. ⁊ tñ dignus est pena eo q cõtra preceptum xpi facit. Sicut etiã si rex preciperet q quilibet ex seruis suis tale nõ haberet vestimẽtũ. sed appareret nudus igni traderet: certum est q quilibet non haberet illud vestimentũ pene ignis subiaceret. nec damnaret iste pro nihilo sed qa signũ non h3 amicitie regie. q tenetur hẽre. vestimenta autem anime: quid sunt nisi virtutes ⁊ dona que hõ gratis tenet hẽre. Camisia: significat castitatẽ q cõtingit carnem. Diploidis significat holem signatum abstinẽtia que est necessaria ad castitatẽ fuandam. Per tunicã significat charitas vt dictũ est. Per clamidẽ siue mãtellũ significat patientia q defendit ab estu ⁊ a pluuia a verbis ⁊ cõtumelia. Et iõ si hõ talia vestimenta virtutum nõ h3: meretur penã. Unde Apoc. 16. dicitur. Beatus q vigilat ⁊ custodit vestimenta sua. ne nudus ambulet: ⁊ videant turpitudinem eius. Turpitudo aũt huius est turpitudo peccator que operit a vestimento charitatis Prouerb. x. Uniuersa delicta opit charitas. Uñ. i. pe. 4. Charitas opit multitudinem peccator ℘s. Beati quor remisse sunt iniquitates ⁊ quor tecta sũt peccata. ¶ Sic ⁊ scdo hẽtur exẽplum in ficulnea. in scriptura. cui maledixit dñs. qa fructus in ea. dum quereret nõ inuenit. vt legitur Mat. 21. Sic ⁊ tertio hẽtur exemplu3 de ficulnea. quam qdam plantata3 hẽbat in vinea sua ⁊ venit querens fructum in illa ⁊ non inuenit. Dixit aũt ad cultorem vinee. Ecce anni sunt tres ex quo venio querens fructũ in ficulnea hac ⁊ non inuenio. Succide ergo illam. Ut qd ergo terram occupat Luc. 13: Igitur etiã sic pro nihilo arbor hñda a deo succiditur. qa fructus in ea debitus nullatenus inuenitur. Nullus est enim homo q vineã haberet in qua plurimum expendisset ⁊ in ea excolenda plurimum laborasset nihilq3 de contingentib9 omisisset: q si illa fructus non afferret quin eam iuberet incidi: ⁊ omnia eius igni tradi. Sed quis homo vnq̃ tantum laborauit in mundo in vinea sua: quantum christus in sua: que est anima humana? Quis vnq̃ sic vineam excoluit: quis in ea tanto laborauit labore? Quis pro vinea sua in mortem se tradidit nisi christus? Unde in figuram huius. Naboth figurans christu3 pro vinea sua est mortuus. 3. Re. 21 eo q ea3 Achab regi diabolum significanti tradere noluit. ergo huiusmodi vinea est iustissime incidenda: ignisq3 tradenda: si post tantos sudores ⁊ tam amplas expensas nullum suo domino fructiferat. Igitur tota sollicitudine laboremus. vt christus in vinea anime nostre fructus debitos suo tempore recipiat: vt sic habeamus denariu3 diurnum. qui ex condigno laborantibus est promissus Mat. 20. Hoc autem faciemus si totis viribus peccatum quasi a facie colubri fugiemus. Formaliter ergo ad argumentum respondendum cum dicitur

q si pctm̄ est nihil. ergo peccator dānat p nihilo: q est inconueniens. R° q dampnari peccatorē pro nihilo accipitur dupliciter. Uno mō p nihilo. i. sine causa. z sic nullus dānat p nihilo. Alio mō p nihilo. i. nō p aliquo positiuo. z sic dānat pctōr pnihilo. nō tñ sine cā. s. priuatiua vt pz insimiliitudi nibus supra positis. Deo gratias. Amen.

¶ Quare deus fecit hominem peccabilem. Sermo. 2.

Uasi a facie colubri fuge peccatum Eccli. 21. Hoc mane dn̄o pcedente pinuando materiā primi articuli de peccato in genere: intēdo predicare de peccabilitate hoīs: qre. s. deus fecit hoīem. talem q peccare posset. siue quare deus fecit hoīez peccabilē: vbi etiā soluet questio quorūdam curiose querentium. qre deus cuz pscīret ipsum ptinuo peccatuz creauit. Naz in statu innocētie nō stetit hō nisi per spacium circiter sex horarum a mane. s. vsqz ad meridiē. Salutetur primo virgo zc. ¶ Pro huius ergo materie intellectu clariori est notādum: q pclusio vera est in sacra theologia q diuina sapiētia qua oīa creata sunt creauit oēs creaturas in qbus pōt cadere peccatū cum defectu peccabilitatis. i. possent peccare: in cuius signuz peccauerunt alique ipsaz. Et vide primo de angelis q fm naturam suam in qua creati sunt peccare potuerunt. z sic potuit p effectum deluti foro e aliijs angelis apostatis zc. sed qui fuerūt firmi vt Michael Gabriel z reliqui fuerūt postea pfirmati in gratia. adeo vt peccare amplius nō possint ex gratia nō ex natura: Primi aūt. i. rebelles fuerunt retrusi ad infernū sicut pz Apoc. 12. Rō aūt quare angeli sūt peccabiles creati. ē q2 de nihilo creati sunt. : hec etiā rō pōt cōpetere siue assignari in hoībus. quare sunt peccabiles. Uide p Tho. sup. 2°. snīaz di. 32. q. i. ar. i. Et. 2. z di. 2. q. i. ar. i. sic etiā pz de hoībus quilibet fuerunt a deo creati a principio in gratia tñ peccabiles fuerūt z de facto peccauerunt: q2 gratia nō hz cogere sed pficere liberum arbitriū. ppter qd dicit scriptura. Inueni q fecerit deus hoīem rectum z ipse se infinitis miscuerit qōnibus. Et eccles. 7. Nota Rectū: hec rectitudo psistebat principaliter in tali subiectione aie humane ad deū: vt infra patebit latius cum de pctō originali agetur. Nota In si. se. mi. qōnibus. Et hoc ppter peccatū: ppter qd hz qōnē homo cū deo z cū primo z cum seipso. Aug° In. si. dn̄e z sic est: vt pena sibi sit oīs inordinatus aīus. Et Job. vij. Posuisti me contrarium tibi z factus sum mihimetipsi grauis. Et hoc ergo desectu peccabilitatis pcessit pctm̄ primoz parentū. ex quo ita est pstrata humana natura: z ad malū inclinata. q excepto xp̄o z virgine maria nullus hō mūdi qtecūqz fuerit scitatis fuiut a pctō imun. s. Uñ. i. Jo. i. Si dixerimus q2 pctm̄ nō habemus ipsi nos seducimus: z veritas in nobis nō est. Et Augu. in lib. de natura z gratia. Si oēs sancti z scē dum hic viuerēt interrogati fuissent. vtrū sine pctō essent: omnes vna voce dixissent. Si dix. q pe. nō hē. ip. nos se. z ve. in nobis nō est. Uñ Aug. 14. de ciui. dei. c. 9. Nūc. i. in vita pn̄ti satis bñ viuit si sine crimine viuit: sine peccato aūt qui se viuere existimat: nō id agit vt peccatum nō habeat: sed vt veniaz nō accipiat. Ratio aūt huius peccabilitatis in homine habet per regulā phie. que dicit. Quod a natura est semper inest. Da exemplum de nigredine corui z de albedine cigni z de pictura pauonis z viriditate papagalli: z risibilitate hoīs zc. Modo ad ppositū: per scripturam noui z veteris testamēti clare habetur q peccare est hoībus a natura. nō quidē quātum ad cōsumationē peccati. sed quātum ad inclinationē z mediationem. Nam in peccato pcurrunt tria seu tres gradus. s. principium. medium. z finis. Principium pcti pcedit a sensu. i. a sensualitate. a quo sensu omnis nostra cognitio originat: Uerbi gratia. videt homo mulierem z ex hoc incipit peccatū. sic de auditu odoratu. tactu. zc. deinde procedit ad cogitandum. Sic ergo sensus hoīs est principium peccati est cogitatio est mediuz: sed sensus qui est principium peccati: z ipsa cogitatio que est medium: sunt naturaliter inclinati ad malū potius q̄ ad bonuz. Auctoritas. Sensus enim z cogitatio hūani cor

tis prona sunt ad malum ab adolescẽtia
sua Gen.8 Patet ergo q principiũ z me-
dium peccati sunt a natura. Et hoc proce-
dit ex corruptione peccati originalis qd est
cõtra naturã: e nobis ex quo procedit pro-
nitas ad malum z difficultas ad bonum.
Ro.vij. Condelector enim legi dei ƀm inte-
rioꝛ m hominẽ. sed finis. i. consumatio pec
cati est a volũtate que si assentit principio
z medio perficit pctm̃ moꝛtale. Peccatũ au
tem cum ꝯsumatum fuerit: generat moꝛtem
Jac.i. Et quãtum ad hoc. i. ꝯsumationem
pcti. pctm̃ est ꝯtra naturã hois. Ratio: qꝛ
natura hois est a forma. forma aũt homi-
nis est aĩa rõnalis: z ideo quecũq3 sunt ꝯ
rationẽ naturalem hois: sunt ꝯtra naturã
hois: h3 aũt est vitiũ z pctm̃. ergo hoc
respectu virtutum z pctm̃ sunt ꝯ naturã ho-
minis. virtutes aũt sunt naturales homini.
Uñ dicit Tulius in rheto. sua q virtus ẽ
habitus in modũ nature rationi ꝯsentane-
us. Et d quod intelligitur. Uide T ho. i. 2. q.
lxxi. ar. 2. z q. lxiij. ar. i. Patet ergo q pec-
catum incipit a natura hoi: quãtum ad prin
cipium z medium. Sed pbemus hoc per
auctes dario: co. Prima habetur qm̃ in ve
teri testõ. Nequã est natio coꝝ z natura-
lis malitia ipsoꝝ: z nõ poterat mutari co-
gitatio coꝝ in ꝑpetuũ Sap. 12. Itẽ Eccli.
xi. Erroꝛ z tenebꝛe pctõribus cõcreta sunt.
Itẽ ps. lviij. Alienati sunt pctõres a vulua.
erraverunt ab utero zc. Nota in auctꝛ su-
perioꝛi Nequã z nõ equa. qꝛ a principio
fuerat formatus hõ a deo z mulier in ma-
gna equitate. intm̃ q sensus z cogitatio cõ
coꝛdabant cum rõne. Unde cum essent nu
di i paradiso z eua esset pulcherrima mu-
lierum que vnquã fuerunt in mundo ex-
cepta virgine maria. tñ non erubescebant:
nec insurgebant motus sensualitatis: z hec
vocaba originalis iustitia: sed postq̃ pec
cauerant. abstulit deus in penam peccati
dictam equitatẽ z remanserũt in puris na
turalibus z statim fuit in eis motus sensua
litatis zc. intm̃ q fecerunt sibi peri. omata
. i. brachas de folijs ficus. z postmodũ sine
illa equitate nati sunt omnes hoies mun
di. preter xp̃m z virg nẽ: ideo subdit. Na-
turalis malitia. i. pctm̃. z sic p3 q peccatum
quãtum ad principium z mediũ est natu-
rale homini. Alia auctas in nouo testamẽ
to habet ab aplo. Nos cẽs aliqñ ꝯuersati
sumus in desiderijs carnis nostre. facientes
volũtatẽ carnis. i. sensualitatis: ecce pncipiũ
peccati: z cogitationũ: ecce medium: z era-
mus natura filij ire sicut et ceteri Ephe. 2.
Patet ergo q pctm̃ est naturale hoi. Uide
T ho. i. 2. q. lxxi. ar. 2. Ex hoc ergo sequitur.
q semper est in oibus hoibus pter regulas
supradictã. Sed diceret aliquis. ego bene
acquiesco p auctes predictas q pctm̃ sit
hoi a natura: p̃ut supradictũ est. S3 que-
ro quare: diuina sapia naturã hois sic crea
uit vt esset peccabilis: Circa quod nota. q
multe rões assignantur a theologis de
hoc: sed p fundamẽto in parũ quattuoꝛ ra
tionũ. presuppono q deus creauit mundũ
principaliter ꝑpter ostensionẽ excellentie
sue: iuxta illud Prouer. 16. Uniuersa ꝑpẽ
semetipsum operatus est dominus. Pri
ma igitur ratio est ꝑpter potentie diuine
ostensionẽ. qꝛ deus est solus inuertibilis. z
z immutabilis. Mala. 3. Ego dñs z non mu-
toꝛ. In qua ostẽditur maxima potẽtia dei
qꝛ cum sit ipse immutabilis. est tñ cã om-
nium mutationũ z motionũ in vniuerso:
iuxta illud Boetij.
Stabilisq3 manens dans cuncta moueri.
Creature aũt oẽs sunt ex natura mutabi-
les tam pure spũales sicut angeli: q̃ mix-
te ex spiritu z corpoꝛe sicut hoies: q̃ etiam
pure coꝛpoꝛales sicut celi z alie. ps. Initio
tu dñe terram fundasti z opera ma. tua.
sunt celi: ipsi peri. tu au. per. z oẽs sicut ve-
sti. vete. z sicut oper. mu. eos z mu. tu autẽ
idem ipse es z anni tui nõ defi. ps. io. Mo-
ta ibi Peribunt: hoc intellige q̃tũ ad qua
litates accidẽtales: quãtum vero ad substã
tiam nota. ps. 148. Statuit ea in eternum
z in seculũ seculi. Itẽ Eccle. i. Generatio
preterit z generatio aduenit: terra autẽ in
eternum stat. Itẽ Ro. 8. Uanitati enim cre
atura subiecta est. vanitati. i. mutabilitati.
Et l3 ibi exponat de creatura humana: ni
hilominus verum est de omni creatura: qꝛ
sicut omnis creatura ex nihilo a deo crea-
ta est. ita ad nihilum naturaliter tendit. ni
si a deo conseruetur. ps. Aperiente te manũ
tuam: omnia implebuntur bonitate. auer-
tente autem te faciem turbabuntur. aufe-

res spiritum eorum et deficient et in pulverem suum revertentur. Declara si vis latine hanc rōnem sicut scripsi in dñica .2. adventus in sermone qui incipit. Scitote qm̄ prope est regnum dei: parte .1. ¶ Scd'a ratio est propter divine sapientie manifestationem: que ex malo scit elicere bonum. Unde Aug⁹ in enchiridion dicit q̄ deus est ita bonus q̄ nullum malum sineret fieri nisi ex eo eliceret aliqd̄ bonum. Maius enim bonum fuit secutum humane nature propter peccatum Ade q̄ si non peccasset. Nam propter peccatum suum incarnatus est filius dei: et sic deus factus est homo. et excellentissime magnificata est humana natura supra naturam angelorum. Nusq̄ enim angelos apprehendit: sed semen Abrae apprehēdit Heb. 2. Et hoc quātum ad utrumq̄ sexum: ut patet in christo et in virgine matre eius. q2 Exaltata est sancta dei genitrix super choros angelorum ad celestia regna. et ideo cantat ecclesia in benedictione cerei pas. O felix culpa que talem ac tm̄ meruit habere redemptorē O certe necessarium ade peccatum: quod christi morte deletum est.

Hoc autē nō evenisset: nisi homo esset peccabilis. Unde super illud verbū .i. Tim .i. Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere: dicit Glo. Nulla causa veniendi fuit christo dño: nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos: tolle vulnera et nulla causa est medicine. De hoc vide Tho. parte .3. q .i. ar .3. ¶ Tertia ratio est propter divine clementie declarationem: que tanta fuit ut filium suum vellet mori propter peccatorum dimissionem: et quotidie etiam merito passionis christi remittit peccata penitentibus: quod est maximū opus dei. Unde super illud Jo .14. Maiora horum faciet: dicit Aug⁹. q̄ Maius est opus dei ex impio facere iustum: q̄ creare celum et terram. Unde ps. Miserationes eius super omnia opera eius. Et in collecta dicit. Deus qui omnipotentiam tuam parcēdo maxime et miserando manifestas: q̄ intelligitur quātum ad magnitudinem eius qd̄ sit: non aūt quātum ad modum agendi: sm̄ Tho. i. 2. q. iij. ar. 9. et quo manifestat maxime clementia dei que maiorem utilitatem contulit humane nature. q̄ peccatum Ade damnum: et probat apostolus Ro. 5. Nam ex peccato ade infecta est natura humana quātum ad peccatum originale tm̄ qd̄ ex natura cōtrahitur. Peccata aūt actualia nō ab ipso cōtrahuntur sed a nostra voluntate causant: sed gratia christi liberavit humanam naturam ab omni peccato et originali et actuali. Item peccatum Ade fuit causa per quā humana natura peccatum cōtrahit: gratia christi est: nō solū causa remissionis peccatorum: sed etiā collationis virtutis et donorum. Item peccatū Ade fuit temporale usq̄ .s. ad mortem christi. quo mortuo liberantur omnes qui baptizātur. sed gratia christi est eterna q2 semper durabit. Ideo Apls Ro. 5. Non sicut delictū ita et donum. Si enim unius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei et donum in gr̄a unius hois iesu christi in plures abundavit. Nota In plures .i. multos: ut nō sumatur cōparative s3 absolute. Nota enim plures iustificantur per christum q̄ntū condēnantur per adam. Unde nō fit cōparatio respectu nūeri: s3 respectu abūdantie boni in quo donum christi delicto ade p̄fertur. Ideo dicit Multo magis etc. sm̄ Ugonem cardinalem. Vel pōt dici: q̄ gratia christi in plures est nata descendere q̄ culpa ade: q2 si aliquo nō fieret nō p̄ viā seminalem sed alio modo virtute divina sicut christus: vel de manu vel de alio membro hominis sicut eva. nō contraheret originale. et sic culpa ade ad istum non extenderetur: sed bene extenderetur gratia christi. et necessarium esset hunc baptizari tam propter caracterem. tam propter preceptū christi adimplendum. De quo Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū sācto etc. Patet ergo quō magnificata et manifestata est maxima clementia dei propter peccatū Ade qd̄ nō contigisset si homo nō peccabilis fuisset. ¶ Quarta rō est ut ostendat divi-

na iusticia. que consistit in hoc: vt bonos premiet & puniat malos. Nullus autem homo fuisset malus si peccabilis non fuisset imo neque bonus: vt infra patebit in prima ratione. Et ideo ad hoc vt diuina iusticia ostenderetur in redditione premiorum. que debentur bonis. & in redditione suppliciorum. que debentur malis. fuit expediens vt homo peccare posset. Et hanc rationem tangit Apostolus Ro. 9.

¶ Quinta ratio est propter humane laudis ostensionem seu per virtutis laudationem. Que nam esset laus hominis si peccare non posset? Nulla. Et consequenter homo non fuisset dignus premio nec pena: & sic non esset paradisus nec infernus &c. Unde infra ar. 2. sermone. 3. in introitu. In secunda ratione. Laus ergo viri iusti est quando habet opportunitatem peccandi & abstinet se a peccato. Unde dicit scriptura. Beatus vir qui inuentus est sine macula. Et infra. Qui potuit transgredi & non est transgressus: facere malum & non fecit Eccli. 31.

¶ Sexta ratio est vt boni exerceantur per malos. & sic meritum bonorum augeatur per patientiam. & beniuolentiam: quia boni non solum patienter sustinent sed etiam diligunt malos: iuxta consilium domini Mat. 5. Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum. & o. ha. ini. tu. Ego au. di. vo. dil. inimicos ve. &c. Nota euangelium. Et hanc rationem confirmat Augustinus. 14. de ciui. dei. circa finem loquens de casu primi hominis. Cum igitur inquit futuri casus humani deus non esset ignarus. cur eum non sineret inuidi angeli malignitate temptari: nullo modo quidem quod vinceretur incertus. sed nihilominus prescius quod ab eius semine adiuto sua gratia: idem ipse diabolus fuerat sanctorum gloria maiore vincendus. Hec ille. Si enim non essent mali homines. multa merita & virtutes deessent bonis. quia Marcet sine aduersario virtus vt ait Seneca. Mali ergo conculcantes bonos. sunt occasio fabricandi coronas bonis. & sunt occasio virtutis & augmenti premiorum. Verbi gratia: si non fuisset pilatus & Herodes & Caiphas & Judas non fuisset clarificatus filius hominis per mortem: per quam meruit gloriam corporis. nec humanum genus fuisset redemptum. Item si non fuisset Quintianus non fuisset Agata gloria martyrij coronata: & sic de alijs. Unde si non fuissent tyranni: non fuissent sancti viri martyres. Ideo dicit christus. Beati estis cum maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint. & dixerint omne malum aduersum vos mentientes: propter nomen meum Gaudete & exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis Mat. 5.

¶ Septima ratio est propter vniuersi decorem seu decorationem: quia opposita iuxta se posita: magis elucescunt. Nota similitudinem de campo qui in vere apparet pulchrior propter diuersitatem florum & colorum. & odorum. & formarum &c. Ut dicit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. sic & mali bonos commendant. ad inuicem comparati. Sic e contrario mali magis vituperantur bonis comparati. Nec excusationem aliquam pretendere possunt propter fragilitatem aut concupiscentiam aut aliam causam. nam & hec fuerunt apud bonos. qui tamen represserunt passiones. mediantibus virtutibus contra quos dicit dominus. Uiri niniuite surgent in iudicio cum generatione ista & condemnabunt eam quia penitentiam egerunt in predicatione Jone: & ecce plus quam Jonas hic Mat. 12. Si enim in iudicio excusare se vellet homo de peccato luxurie propter concupiscentiam innatam: dicet christus. Et quare tot virgines viri & mulieres. abstinuerunt se. &c. Sic si excusaret se de peccato commisso propter timorem mortis: opponet ei christus martyres. Sic de quolibet statu: dic pratice.

¶ Octaua est propter creaturarum conditionem. s. vt homo non sit peioris conditionis quam alie creature: quas omnes sic deus administrat vt agere proprijs motibus sinat. Uñ etiam hominem arbitrio proprio relinquere debuit.

Unde dicit Tho. 2. sententiarum di. 23. q. 1. ar. 1. in corpore questionis. q nulli creature communicatum est nec cōmunicabile fuit: q peccare non posset. per conditionē nature sue: nec hoc contingit ex imperfectione diuine potentie: sed ex imperfectione creature. que hoc recipere nō potest ⁊ etiā ex hoc q quedam impossibilitas contingeret ex implicatione contradictoriorum ſm Tho. Debuit igitur relinquere hominem arbitrio proprio: deo dicit scriptura. Deus ab initio constituit hominem ⁊ reliquit illum in manu consilij sui. i. in libertate arbitrij Eccli. 15. Patet ergo ratio quare deus fecit hoīem peccabilem. Deo Grās. Amē.

¶ De nouem causis quibus aggrauatur peccatum. Sermo. 3.

Quasi a facie colubri fuge peccatū ⁊c. vbi supra. Prosequendo materiam: adhuc primi articuli. s. de peccato in genere sequitur considerare de grauitate ipsius. ⁊ ſm quid attendatur ⁊ ex quo vnum dicatur grauius altero. Circa qđ nota. q questio fit in sacra theologia. Utrum vnum peccatum sit grauius altero? Circa qđ notandum q opinio fuit stoicorum q omnia peccata erant paria: ⁊ ex hoc etiam deriuatum est quorundam hereticorum error qui ponentes omnia peccata esse paria dicunt etiam omnes penas inferni esse pares. Mouentur autem ipsi vt refert Tho. 1. 2. q. 73. ar. 2. ex hoc q considerabāt peccatum ex parte priuationis tantum. prout. s. est recessus a ratione. Unde similiter existimantes q nulla priuatio susciperet magis ⁊ minus posuerunt omnia peccata esse paria. Et p istis facit quia peccatum in scriptura quādoqꝫ dicit̄ mors spiritualis: iuxta illud ps. Nota Mortui lau. te dñe. Et Jac. 1. peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. In morte autem non cadit magis ⁊ minus cum sit pura priuatio. Non. n. minus mortuus est aliquis primo die mortis ⁊ tertio vel quarto. q̄ post annum quando cadauer fuerit resolutum. Et similiter nō est magis tenebrosa domus si lucerna sit operta pluribus velaminibus q̄ si sit operta vno solo velamine. totum lumen intercludente. Sed hec opinio est contra veritatē ⁊ reprobat̄ ratione ⁊ auctoritate. ¶ Rōe quidem: quia ſm Tho. vbi supra. Si quis diligenter consideret inueniet duplex priuationum genus. Est enim quedam simplex ⁊ pura priuatio que consistit quasi in corruptum esse. sicut mors est priuatio vite. ⁊ tenebra est priuatio luminis. ⁊ tales priuationes non recipiunt magis ⁊ minus. quia nihil residuum est de habitu opposito: ⁊ de hijs priuationibus procedit ratio stoicorū. Sed peccatum non est talis priuatio vt infra patebit. Est autem alia priuatio nō simplex sed aliquid retinens de habitu opposito. que quidem priuatio magis consistit in corrumpi q̄ in corruptum esse. sicut egritudo que priuat debitam mensurationem humorum ita tamen q aliquid eius remanet alioquin non remaneret animal viuum ⁊ similiter est de turpitudine ⁊ alijs huiusmodi. Huiusmodi autem priuationes recipiunt magis ⁊ minus ex parte eius quod remanet de habitu contrario. Multum. n. refert ad egritudinem vel turpitudinem. Utrum plus vel minus a debita commensuratione humorum vel membrorum recedatur. Et similiter dicendum est de vitijs ⁊ peccatis. Sic enim priuatur in eis debita commensuratio rationis vt non totaliter rationis ordo tollatur: alioquin si totaliter rationis ordo tolleretur. non esset peccatum sicut est in furiosis ⁊ freneticis infantibus ⁊ abreptitijs ⁊ huiusmodi. ¶ Est autem notandum q peccatum mortale potest dupliciter considerari ſm q duos effectus vel defectus producit. Uno modo peccatum inquantum est gratie diuine priuatiuum: ⁊ hoc modo potest peccatum mortale dici pura priuatio. Unde ex isto respectu non dicitur dari magis vel minus in peccatis quia sicut priuatur homo gratia propter vnum peccatum mortale minus graue. sicut per magis graue ⁊ sic per vnum sicut per centum. Jaco. 2. Qui totam legem seruauerit: offendat aūt in vno: factus est omnium reus. Et h respectu peccatū assimilat̄ morti

vt dictum est. ⁊ dicitur mortale eo q̄ au/
fert ab anima radicē vite spiritualis. que
est gratie ⁊ charitatis. Item sicut non po-
test homo mortuus resurgere per se nisi ex
potentia dei. sic nec pctōr. nisi p misericordiā
dei. Osee. 13. Perditio tua israel: tm̄ modo
ex me auxiliū tuū. De quo vide infra. ar. 3.
sermone. 10. pte prima. Aliomodo pōt cōsi/
derari peccatū mortale inquātum est ra-
tionis deordinatiuum. ⁊ sic nō est. pura pri
uatio. nec assimilatur morti. s3 infirmitati
per rōnē scti Thome que hic ponit: ⁊ isto
respectu vnum pctm̄ est grauius altero. in/
quātum magis deordinat ordinē rōnis: ⁊
ɔ̄sequenter magis facit ꝯ̄ preceptum dei ⁊ ꝯ̄ chari
tatē. Et ideo dicit Glo. super illud Jo. 4.
Qui totā legem seruauerit offendat ⁊c̄.
Cur ergo nō dicamus paria peccata nisi
forte q3 magis facit ꝯ̄ charitatem q̄ gra/
uius peccat. igit̄ vt dictū est: in vitijs ⁊ pec
catis sic priuatur debita cōmensuratio rō
nis vt tn̄ nō totaliter rōnis ordo tollatur.
alioquin malum si sit integrum seipsum de
struit vt dī in. 4. ethicoꝝ. Peccatum ergo
mortale cum sit egritudo spiritualis nō est
pura priuatio sicut nec egritudo corpalis.
⁊ ideo recipit magis ⁊ minus.. Nō aūt
peccatum cōparetur infirmitati nō solum
in sacra scriptura. que frequēter hoc dicit:
iuxta illud ps. Miserere mei dn̄e qm̄ infir/
mus sum ⁊c̄. Sana me dn̄e qm̄ ɔ̄turbata
sunt omnia ossa mea ⁊c̄. sed etiā ex doctri
nis gētilium: vt ponit Tho. 1. 2. q. 77. ar. 3.
Tullius ⁊ Seneca vitia appellant egritudi
nes. Patet ergo rō quare peccata nō sunt
paria. sed vnū tanto magis est grauius alte
ro: quanto magis recedit ab ordine rōnis.
Auctē probat̄ per illud q̄ dixit domi/
nus pilato Jo. 19. Qui me tradidit maius
pctm̄ habet. Hierony. ⁊ dicit. Quis dubi/
tat scelerarius esse cōmissum: q3 grauius ē
punitum. Patet etiā hoc ex diuersis penis ta
xatis a iure ciuili ⁊ canonico: fm̄ diuersas
grauitatem peccatoꝝ. ⁊ sic p3 ɔclusio. Dice
ret aliquis: satis mihi claꝝ est ratione ⁊
auctē q̄ vnum pctm̄ est grauius altero: sed
vellem scire ex quibus causis vnum pecca-
tu3 est grauius altero: Circa q̄ nota q̄ ex
multis attendit̄ grauitas peccatoꝝ: prout
late ponit Tho. 1. 2. q. 73. per totū. sed ego
recolligo causas istas in nouem que ɔtinē/
tur in hoc versu.
Quis. qd. vbi. p quos. quotiēs. cur quō. qñ.
⁊ habent̄ hec ab Aug. in lib. de penitentia
⁊ in decre. de pe. di. 5. c. 1. Et in. c. Sicut di/
gnum. de homici. Et per Tho. 1. 2. q. 7. ar. 3.
Et ponit etiam iuris consultus in l. Aut
facta. de penis. ff. canonizata. de peni. di. 1.
Aut facta.
¶ Prima causa est magnitudo persone
a qua peccat̄: hoc nota in verbo Quis.
¶ Scd̄a causa est cōditio persone in quā
peccatur. hoc potest notari eodē verbo.
¶ Tertia causa est grauitas peccati quod
cōmittitur. Quid.
¶ Quarta causa est irreuerentia loci in
quo peccatur. Ubi.
¶ Quinta causa est multitudo personarū
que ad peccatum inducunt̄. Per quos.
¶ Sexta causa est consuetudo peccandi.
quando pctm̄ multiplicatur. Quotiēs.
¶ Septima causa est motiuum peccandi.
quo peccato mouetur. Cur.
¶ Octaua causa est modus quo peccatu3
cōmittitur. Quō.
¶ Nona causa est temporis incōgruitas.
quo peccatum perpetratur. Qñ.
Prima ergo causa aggrauationis pecca/
ti est magnitudo persone peccantis. Circa
quod nota fm̄ Tho. 1. 2. q. 73. ar. viii. Du/
plex est peccatum: quoddā ex subreptione
proueniens propter infirmitatem humane
nature: ⁊ tale peccatum minus reputatur
ei qui est maior in virtute eo q̄ minus
negligit hec peccata reprimere. que tamen
omnino subterfugere infirmitas humana
non sinit. Alia vero sunt peccata ex delibe/
ratione procedentia: ⁊ ista peccata tanto
magis alicui iputantur. quanto maior est.
Unde Isidorus in. 2°. lib. de summo bo/
no. Tanto maius cognoscitur esse pecca/
tum: quanto maior qui peccat habetur.
Item Illarius papa. 25. q. 1. Nulli fas: vbi
sic ait. Siquidem maiori reatu. delinquit
qui potiori honore. fruitur. ⁊ grauiora fa/
cit vitia peccatorum sublimitas peccan/
tium. Et Juuenalis satyra. 8.
Omne animi vitiū tanto cōspectius in se
Crimen h3: q̄nto maior qui peccat habetur.
Et hoc potest esse propter quatuor.

De nouē causis qbus aggrauat̄ peccatū.

Primo q2 facilius possunt resistere pec
cato maiores: puta qui excedunt in sciētia
ꝛ virtute. Uñ deus dicit Luc. 12. ꝙ Seru⁹
sciens voluntatem dñi sue ꝛ nō faciens di
gne plagis vapulabit multis. Nota hic cō
tra theologos. iuristas. ꝛ phos. qui scienter
cōmittunt peccata. ꝛ sic religiosi qui sciunt
regulam: ꝛ ꝯstitutiones magis peccant ꝛc̄.
Tales sunt similes demonib⁹ ꝛc̄. Itē nota
quod ignorantia excusat a toto interdum.
qñ totaliter causat in voluntatē: interdum
autem a tanto: qñ minuit voluntatem: de
quo tangitur supra sermone. i. parte pma.
Et nota. ꝙ primi ex scia peccantes efficiun
tur peiores postea ꝙ̄ prius erant: q2 spūs
nequā reuertitur cum septem alijs spiriti
bus nequioribus se Mat. 12. Scdo pro
pter ingratitudinem. q2 omne bonum quo
quis magnificatur est dei beneficiū cui ho
mo fit ingratus peccādo: ꝛ quātū3 ad hoc
quelibet maioritas etiā in tēporalibus bo
nis peccatum aggrauat: ſm illud Sap. 6.
Potentes potenter tormenta patientur.

Tertio propter specialem repugnantiā
actus peccati ad magnitudinem persone: si
cut si princeps iusticiam violet: qui ponit̄
iusticie custos. ꝛ si sacerdos fornicetur qui
castitatem vouit. Quarto ꝑpter exem
plum siue scādalum: q2 vt Greg. dicit in pa
storali. In exēplum vehementer culpa ex
tenditur: qñ ꝓ reuerentia gradus peccator
honoratur. Nota ꝯtra religiosos tenentes
banderiam in campanili in carnis priuio.
Item de rectoribus ciuitatis qui tempo
re natalis dñi induunt ad aleas. ꝛ tempo
re carnis priuiꝗ sunt principaliores ad lu
dendum: ad plurium etiam noticiā perue
niunt peccata maioꝝ. ꝛ magis homines ea
indigne ferūt: ſm Tho. vbi ſ. i. 2. q. 73. ar. x.

Scdo grauatur peccatum ꝑpter ꝯditio
nē persone in quā peccatur. Quanto enim
ꝑsona in quā peccat̄. siue cui infertur iniu
ria est excellentia: tanto grauius est pctm̄.
Quia ergo ꝑsona diuina seu essentia eius
est infinite excellentie. ideo peccata que im
mediate cōmittuntur ꝯtra ipsū3 dñm sunt
grauissima: sicut idolatria. infidelitas periu
rium. fractio voti. heresis. ꝛ diuinatio. ꝛ hu
iusmodi. Scdo post illa est grauius pec
catum si offendit persona que est ꝯiuncta
deo. Deo aūt tanto magis aliquis ꝯiungit̄:
quanto est virtuosior. vel deo sacratior. ꝛ idō
iniuria illata tali persone magis redundat
in dñm: iuxta illud Zach. 2. Qui vos tāgit
quasi tangat pupillā oculi mei. Et ps. No
lite tangere xpos meos. Nota hic ꝯtra blas
phematores christi ꝛ bte virginis ꝛ sctōꝝ
dei. Nota etiā hic ꝯtra sacrilegos seu cor
raptores monialium. Itē ꝯtra ꝯcupiscen
tias sacerdotum. Tertio grauatur pecca
tum ex ꝯditione ꝑsone coniuncte ipsi pec
canti. Tanto enī3 grauius qs peccat quan
to in magis ꝯiunctam ꝑsonam peccat seu
naturali ꝯiunctione seu beneficijs seu qua
cūꝗ ꝯiunctione: q2 vr in seipsum magis
peccare ꝛ pro tanto grauius peccat: ſm il
lud Eccli. 14. Qui sibi neꝗ est: cui alij bo
nus erit? Quarto grauat̄ peccatum ex
parte dignitatis ꝑsone in quā peccat̄. Et
ideo peccatum ꝙ fit in ꝑsonam publicam:
puta regē vel principem qui gerit ꝑsonā to
tius multitudinis. est grauius ꝙ̄ qd cōmit
titur ꝯtra vnā personam priuatā eo ꝗ plu
res tangit. Unde spāliter dr̄ Exo. 22. Prin
cipi populi tui non maledices. Et similiter
iniuria que fit alicui famose ꝑsone videt̄
esse grauior. ex hoc ꝙ in scandalum ꝛ tur
bationem plurimoꝝ redundat: ſm sentētiā
Tho. i. 2. q. 73. ar. 9. Et cōcordat lex huma
na qua grauius puniunt̄ delicta que com
mittuntur in ꝑsonam principis ꝙ̄ alis. vt
ꝑ; C. ad l. iul. maiestatis l. Quisquis cano
nizata. 6. q. i. Siquis.

Tertio grauat̄ peccatum ex quantitate
peccati qd cōmittitur: qd tanto grauius ē
ꝗto maius nocumētum ex peccato infert̄.
Et siquidē nocumentum fit preuisum ꝛ in
tentum: ꝛ tunc directa: quantitas nocumen
ti adauget grauitatem peccati: quia tūc
nocumentum est per se obiectum peccati.
Uñ homicidiū est grauius detractione. q2
per primum infertur nocumētū3 vite corpo
ralis. per ſm fame que est minus bonū. Itē
detractio est grauior furto eadem ratione.
Item peccata spūalia. i. per que principa
liter infertur nocumentum anime sunt gra
uiora predictis: sicut seditio hereticorum.
Si vero nocumentum non sit intentū: nec
preuisum. si quidem sequitur per se ex actu
peccati dire. s: peccatum aggrauat: puta

¶ Tertio si aliquis publice fornicatur sequitur scandalum proximorum quod quamuis ipse nõ intendat nec forte preuideat directe per hoc aggrauatur peccatum. Si autem nocumentum non per se sed p accidens sequatur et actu peccati non aggrauat peccatum directe: sed propter negligentiam considerandi nocumenta que consequi possent: imputantur homini ad penam que mala eueniunt preter eius intentionem si dabat operam rei illicite. Da exemplum de mandante aliquem verberari solum. si sequatur occasio verberati vel verberantis imputantur mandanti. vt.c.vlt.de homicidio lib.6. Item alia exempla potes videre sicut scripsi in sermonibus quadragesimalibus de preceptis in.5.precepto. Non occides in sermone de homicidio casuali. Predicta sunt de mente Tho.p.2.q.73.ar.8.vbi latius ponit. Est etiam peccatum spirituale grauius quam carnale.ceteris paribus Licet peccata carnalia sint maioris infamie: quam spiritualia sm Greg.et ponit Tho.1.2.q.73.ar.5. Sunt autem peccata spiritualia.superbia.auaritia.ira.inuidia.et accidia. peccata vero carnalia sunt luxuria.et gula. Illud etiam notandum quod peccatum grauatur ex actu. Nam grauius est peccatum quod a voluntate deducitur in actum.quam quod in sola voluntate consistit. Ratio est quia cum secundum peccatum in deordinatione voluntatis consistat. tanto grauius est peccatum quanto actus est magis inordinatus:magis autem inordinatur eum ad opus deducitur a voluntate quam cum in sola voluntate consistat ceteris paribus licet dominus dicat Mat.5. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam:iam me. est in corde suo.tamen grauius peccat cum actu luxuriatur cum muliere:quia ipse actus exterior cõiter adauget voluntatem in malis operibus.et ideo magis deordinatur voluntas et consequenter actus exterior peccati efficitur grauior. Est autem notandum sm Petrum quod si voluntas et opus peccati sunt separata sm diuersa tempora sunt diuersa peccata: quia sunt diuerse auersiones et conuersiones: sed si voluntas et opus sunt coniuncta vt causa et effectus. sic sunt vnum peccatum formaliter licet plura materialiter.

¶ Quarto grauatur peccatum ex circunstantia loci. si fiat peccatum in loco sacro Nam si non sit furtum in loco sacro sed extra: dicitur furtum. Si autem in loco sacro: dicitur sacrilegium. Simile de fornicatione. Bene dicit textus in.c. Siquis.17.q.4.quod sacrilegium est siue sacrum de sacro.siue nõ sacrum de sacro.siue sacrum de non sacro auferatur. Unde et violatur templum vel ecclesia per sanguinis vel seminis effusionẽ: vt in.c.1.de conse.ecclesie. vel alt.lib.6. propter quod dñs zelans reuerentiam domus dei facto flagello de funiculis expulit vendentes et emẽtes de templo:vt legitur Mat.21.iuxta illud ps. Quoniam zelus domus tue comedit me. Nota hic contra illos qui vagisant in licere in ecclesia vel aliud turpius faciunt in ea. Item contra illos qui faciunt in ea contractus vel parlamenta vel iuditia et litigia:contra quod habetur in.c. Decet domum dñi:de immuni.ecclesie lib.6. Dic vt expedit. Et ideo ps. Domum tuam dñe decet sanctitudo etc. Et si contra fiat processus iudicum secularium. ac sunt in eisdem locis plane nõ valent:vt ibi dicitur. Item nõ debent fieri in ecclesijs confabulationes.

¶ Quinto grauatur peccatum ex multitudine personarum etc.puta si adhibentur mediatores vel internuncij:quia oẽs tales sunt participes et criminis et etiã damnationis. sicut etiam si adhibentur socij criminis vel fautores seu cooperatores in delicto. Dic de rufianis etc.

¶ Sexto grauatur ex iteratione seu cõsuetudine delinquendi:quia vt dicit canon. Consuetudo non minuit peccatum sed auget: vt in.c. Non satis:de symo. Et tanto grauiora sunt peccata quanto diutius infelicẽ aiam detinent alligatam:vt dicit tex.in.c.vltimo de consuetu. Et propter hoc difficilius peccator resipiscit a peccatis consuetis ¶ Et cõfirmatur hoc primo rõne naturali. Secundo rõne morali. Tertio rõne legali. Quarto auctoritate scripturali. Primo quidem ratione naturali quia ea que in cõsuetudine deducuntur efficiuntur quasi naturalia. Unde cõiter dicitur quod Cõsuetudo est altera natura vt dicit Arist.lib. de memoria.etc. Et in.p.rhe. Ideo sicut a cibo. et potu et alijs naturalibus ita a peccatis consuetis cum difficultate recedit. Propter quod dicitur Jere.13. Si mutare potest ethyops pellem suam.

nat pardus varietates suas: τ vos poteri/
tis bene facere cum didiceritis malum. Et
concordant versus isti. Cui nō assueuit vir
tutibus dum iuuenescit. A vitijs nescit di/
scedere quando senescit. Item Aug⁹. in. 8.
confessionum. Velle meum tenebat inimi/
cus. τ idem mihi cathenam fecerat τ cōstrin
xerat me. Quippe ex voluntate peruersa fa/
cta est libido. τ dum seruitur libidini facta
est consuetudo: τ dum consuetudini nō re/
sistitur. facta est necessitas: quibus quasi an/
nulis sibi inuicem innexis cathenam appellaui.
Phos morales ex iteratiōe actuū acqrit.

Scdo rōne morali: qa sm quidam habi
tus similis actibus nature ex consuetudine
peccandi acqritur habitus vitioꝝ. qui est
qualitas d difficili mobilis. Propter hoc
dicit Aug⁹. q vulnus iteratum tardius sa/
nat: vt hētur de peni. di. 3. Inanis.

Tertio rōne legali. quia peccatum inco
suetudinem ductum acquirit quasi quod/
dam ius dñi sup peccatorem ex prescriptio
ne quadam. sicut de iure ciuili homo prescri
bit rem mobilem vel imobilem per diutur/
nitatem tpis a lege diffiniti: ppter qd pec/
cator dicitur seruus peccati. Jo. 8. Qui fa/
cit peccatum seruus est peccati: ideo dicit
Ouidius i lib. de remedio. Principijs ob/
sta: sero medicina paratur. Cum mala per
longas conualuere moras. Exemplum ha/
bemus de illo sene in peccatis inueterato
noie Nicolao qui propter continuū vsum
quem habuit in peccato carnis non pote/
rat ab ipso abstinere. legitur in legēda bea
ti Andree.

Quarto auctoritate scripturali. probat
figuratiue in suscitatione lazari. Nam xps
tres mortuos suscitauit. per quos tres gra/
dus seu di erentie peccatoꝝ designantur.
Unde Aug⁹. de pe. di. 2. Sicut tribus gra/
dibus ad peccatum peruenitur. suggestiōe
delectatione. consensione. ita ipsius peccati
tres sunt dfe τ in corde. τ in facto. τ in cō
suetudine tāqua tres mortes. Vna quasi
in domo. i. cum in corde cōsentitur libidini
altera quasi prolata iam extra portam: cū
in factum procedit assensio. tertia cum vi
consuetudinis male tanq̄ mole terrena pre
mitur anima: quasi in sepulchro iam putens
que tria genera mortuoꝝ dñm suscitasse q
qs euāgeliam legit agnoscit. Hec ille. Plu
rimos aūt mortuos xps solo imperio susci
tauit: sed lazarum quatriduanum fetentē nō
nisi precedētibus prec. bus Marie τ Mar
the. Itē cū oratione sua τ fletu τ clamore
dñs eum suscitauit: qui postea pcepit apo
stolis vt soluerent ipm: vt legitur Jo. xi.

¶ Septimo grauatur pctm ex motiuo quo
peccator mouetur ad peccandū: qd notat
cum dicitur Cur: qd declarat frater Jo. in
sum. confe. lib. 3. ti. 34. Rubrica de cōfessio/
ne τ absolutione. q. 87. de quibus hic in/
terrogationes faciēde τc. dicit. Cur. s. quali
temtatione hoc facit: τ vtrum preuenit ip/
sam temtationem. vel fuerit preuentus ab ea
vtrum sponte vel coactus. τ quali coactio/
ne. conditionali vz. an absoluta. Item vtrū
cup. ditate vel paupertate. vtrum ludēdo
vel alio nocēdi τ similia. Hec ille. Vel sic
intelligi cur. i. quo fine inductus est ad pec
candum: qa cum actus morales recipiant
spēz ab obiecto. obiectū aūt formale actus
sit finis: finis aūt in moralibus habet se sic
vt principium in speculatiuis. qa mouet
agentem. ipse actus recipit sm a fine τ ēt
grauitatem: quo quāto peiori fine mouetur
tanto grauius est peccatum. Et qñqz vnū
peccatum materialiter est vnius spēi sed for
maliter alterius propter finem. sicut qui qa
furatur ad finem luxuriandi. De quo dic
p Tho. 1. 2. q. 1. ar. 3. τ q. 73. ar. 3.

¶ Octauo grauatur peccatum ex modo
agendi. qa quāto peiori modo cōmittitur
peccatum. tanto est grauius: qui fornicatur
cū femina modo naturali peccat grauiter
sed grauius qui contra naturam. 32. q. vij.
Adulterium malum.

¶ Nono grauatur ex tempore. qa grauius
est peccatū q fit in festis precipuis vel ie.
vel alijs ieiunijs q̄ in alio tpe non sacro.
Item grauius est peccatum qd fit post pe
nitentiam acceptam. q̄ ante frangendo ip
sam penitentiam: qa maior est ingratitudo
post pniam q̄ ante. Predicta omnia pro
maiori parte ponit Aug⁹. in lib. de peniten
tia. τ habetur in decre. de pe. di. 5. Conside
ret. Vel dic q quindecim circūstantie sunt
peccatum aggrauantes. Unde versus.
Aggrauat ordo. locus. mora. cā. sciētia tpe.
Etas. pusilla. mod⁹. culpe gen⁹ τ stat⁹ alt⁹

Conditio numerus.etas: ⁊ scandala.sexus. Ordo quem tenuisti.s.circa peccatū locus qa grauius in ecclesia q̄ extra. Mora quā tum in peccato stetisti. Causa qua peccauisti. Sciencia.s.cum quanta malicia peccasti. Tps q̄ grauius in festo q̄ in feria. Lucta pusilla:q̄ grauius cum pauca tēptatione q̄ econtra. Modus ⁊ quo peccasti. Culpe genus:q̄ grauius est homicidium q̄ fornicatio.⁊ ista quam furtū. Et status alius:quia grauius peccat sacerdos q̄ laicus:⁊ magis plat᷑s q̄ subditus:⁊ grauissime papa. Cōditio.s. psone offense. Numerus.s.quotiēs peccasti. Etas:q̄ grauius peccat senex fornicando q̄ iuuenis. Scandala:q̄ grauius pctm̄ est.si ex eo multi scādalizantur ex malo exemplo. Sexus:q̄ grauius vir q̄ mulier ceteris paribus.

¶ Ex quibus causis procedit peccatum. Sermo.4.

Uasi a facie colubri ⁊c̄. Prosequendo hunc primum articulum intendo dn̄o concedente hoc mane pdicare de causalitate peccati.s.qb᷑ ex causis pcedit peccatum. Pro cuius introductione materie est notandum q̄ sit questio in theologia. vtrum deus sit causa peccati hanc materiā diffuse tractat.s. Tho.in q̄onibus de ma. q.3.ar.1.⁊.scd̄o.⁊ dubium est pp̄ter h̄ q̄ videtur prima facie q̄ sic.pp̄ter aliquas auctoritates scripture.⁊ veteris ⁊ noui testamenti. Ueteris qdem: sicut Isa.45. Ego dn̄s ⁊ non est alter.formans lucem ⁊ creās tenebras.faciens pacem ⁊ creans malum. ego dn̄s faciens oīa hec. Item Amos.3. Si erit malum in ciuitate.qd̄ dn̄s non fecerit: Item Eccli.xi. Bona ⁊ mala vita ⁊ mors. paupertas ⁊ honestas a deo sunt. In nouo etiam testamento videtur esse auctoritas clara. Nam Apl's Ro.1.de qbusdam superbis loqns.d. Tradidit illos deus in reprobum sensum.vt faciant ea que non conueniunt repletos omni iniquitate.malitia.fornicatione.auaricia.neqtia.plenos inuidia. homicidijs contentione.dolo.malignitate. susurrones.detractores.deo odibiles.contumeliosos.supbos.elatos.inuentores malorum parentibus nō obedientes ⁊c̄. Super quo tex.dicit Glo.Aug.qd̄ deus operatur in cordibus hominum inclinando voluntates eorū in qd̄cūq₃ voluerit siue in bonū siue in malum. Facere aūt que nō conueniunt: ⁊ inclinari s̄m voluntatem ad malū: est peccatum.ergo videt᷑ q̄ hominibus deus sit causa peccati. Ad idem facit ratio:qa qui potest prohibere delictum ⁊ nō p̄hibet. videt᷑ fauere ⁊ facere delictum.vt habetur infra in scd̄a pte sermonis.sed deus pōt prohibere peccata:ergo si nō p̄hibet videtur esse causa ⁊c̄.sed in hoc rn̄de vt infra. Pro clariori ergo intellectu materie ⁊ solutione questionis est notandum:q̄ theologi distinguūt tripliciter malum s.malum culpe.malū pene.⁊ malum damni. qd̄ opponitur triplici bono.s.honesto.delectabili ⁊ vtili. Nā bono honesto opponitur culpa.bono delectabili pena.bono vero vtili damnū. Est autē dr̄ia multiplex:inter damnum culpe. ⁊ alia duo mala:q̄ malum culpe est in agēdo.qa peccatū nihil aliud est q̄ dictum vel factū vel concupitū cōtra legē dei s̄m Aug.⁊ scribitur supra sermone primo pte prima. Malū vero pene ⁊ damni consistit in patiendo. Item malū culpe est voluntarium. malum vero pene ⁊ damni sunt cōtra voluntatem. Item differt malū pene a malo dāni:quia malum pene hʒ respectū ad culpā sine qua nunquā debetur pena.sed malum dāni secus:sicut pʒ in Job ⁊ Tobia vt infra dicet᷑. Hoc ergo presupposito ad q̄onem ppositam est dicēm.q̄ si loquamur de malo pene dicendum est ⁊ firmiter tenendum.qa de᷒ est causa mali pene. Rō q̄ pena est iusta: oēs autem iusti sicut ⁊ boni entis est causa deus.per penā.n.reducitur in ordine iusticie qcqd deordinatum fuit in culpa: ⁊ sic loquunt᷑ auctoritates predicte veteris testamenti.⁊ confirmatur hec conclusio p auctoritatem ecclesie que reprobat opinionē quorūdam hereticoꝝ dicentium q̄ de᷒ nō facit mala pene vt refert Gratianus i decretis.24.q.3.c.Quidā autē.§. Colliciani Unde ad hoc propositum hēs notabilem auctoritatem Eccli.39.qui dicit Sunt spiritus q ad vindictā creati sunt ⁊ in furore suo ꝯfirmabunt tormēta sua ⁊ i tpe ꝯsumationis ꝯfundēt virtutē:⁊ furorē eius q fecit

Nos consi... nt. Ignis grando. fames. ⁊
mors omnia hec ad vin dictam creata sunt
bestiarum dentes. ⁊ scorpij. ⁊ serpentes. ⁊
rumphea vindicans in exterminium im/
pios. Dic practice de malis pene contingen
tibus hominibus quomodo patienter su/
stinere debent: eo ꝙ a deo iustissimo sint
inflicta. Et similiter dicendum est de ma/
lo pẽne sicut patet i Job ⁊ Tobia ⁊ Pau/
lo. qbus nõ ꝓpter demeritum pcti sed pro
augmẽto meriti vel ꝑ pseruatione a pctõ
deus intulit multa mala pene. Unde non
dixit Job. Dñs dedit. ⁊ ald i abstulerũt. sed
dixit. Dñs dedit dñs abstulit Job. i. ⁊ hoc
sentit Tho p. i. q. 19. ar. 9. Ad idẽ facit tex.
in. c. Remittunt. §. hinc. Nota. 23. q. 5. vbi
sic dicit. Hinc notandũ est ꝙ aliqñ punit
deus peccata ꝑ nescientes: aliqñ ꝑ sciẽtes.
Per nescientes peccata punit. sicut ꝑ Se/
nacherib: per Nabuchodonosor: ꝑ Anthio
cum. ⁊ ꝑ principes romanoꝝ. ⁊ ꝑ nõ nullos
reges gentiliũ populũ israeliticum delinqn
tem aliqñ affligit. aliqñ captiuauit. Unde
ipse dñs ait per ꝓpham Isa. x. Uirga fu/
roris mei assur. i. senacherib: ipse aũt nõ co
gnouit Assur erat virga furoris dñi: qa ꝑ
eum innumeras gentes diuina iusticia fla/
gellare disposuit. Ipse vero nõ cognouit qꝛ
in supbiam elatus victoriã quã assecutus
fuerat nõ diuine potentie sed suis viribus
attribuit. Unde cõtra eius supbiam dñs
loquitur. x. Nũquid gloriabitur sera cõtra eũ
qui secat in ea aut nunqd exaltabitur secu/
ris contra eum q cedit in ea: Quibus simi
litudinibus satis ꝑspicue ostendit ꝙ sicut
sera ⁊ securis nec secare. nec cedere ligna
pñt nisi ab aliquo regantur. ac ideo cõtra
regentẽ se supbire nõ debent sic illi ꝑ quos
punit deus absq; nutu diuine dispositiõis
nihil agere valent. ac ideo contra regentẽ
se superbire eis nõ lz ⁊c̃. Exemplũ ponitur
ibi de Nabuchodonosor supbiente q quasi
bestia inter bestias vixit septẽ annis. Itez
pz exẽplum de Senacherib supbiente con/
tra dñm. cuius exercitus ab angelo extermi
natus est. ¶ Sed si tertio loquimur. de malo
culpe. tunc nullo modo deus est causa cul/
pe. nec directe nec indirecte. Pro cuius de
claratione not. Nam dicit Tho. i. 2. q. 79.
ar. i. homo põt esse causa peccati. vel sui vel
alterius dupliciter. Uno modo directe in/
clinando. i. voluntatẽ suã vel alterius ad
peccandum. Alio modo indirecte dum. s.
nõ retrahit qñ debet. ⁊ qño debet. aliquos
a peccato. Eze. 3. Si dicente me ad impium
morte morieris nõ annunciaueris ei nec lo
cutus fueris vt auertatur a via sua impia
⁊ viuat. ipe impius in iniquitate sua morietꝛ:
sanguinẽ aũt eius de manu tua requiram.
Silr dicit canon. Negligere cum possis per
turbare peruersos: nihil est aliud quã foue
re. nec caret scrupulo societatis occulte. qui
manifesto facinori desinit obuiare. 2. q. 7.
Negligere. Concor. c. Ut fame de sen. ex.
⁊. c. ꝑ. uãto de off. or. Uide etiã infra p. 2.
sermonis. deus aũt nõ põt esse directe cau
sa peccati vel sui vel alterius. qa omne pec
catum est ꝑ recessum ab ordine qui est in
ipsum sicut in finem. deus aũt oĩa inclinat
⁊ conuertit in seipsum sicut in vltimũ finẽ
sicut Diony. dicit in. 2. c. de diui. no. Unde
impossibile est ꝙ sit sibi vel alijs. causa disce
dendi ab ordine q est in ipm. Uñ. 2. Ti. 2.
Deus fidelis pmanet: seipsum negare non
põt ⁊c̃. negaret aũt seipm si ipm ordinem iu
sticie sue auferret. Unde nõ põt esse dire/
cte causa peccati. Silr etiam nec indirecte.
Contingit. n. ꝙ deus aliqbus nõ prebet au
xilium ad vitandũ pctã. ꝙ si preberet non
peccarent. sed hoc totũ facit ſm ordinẽ sue
sapientie. ⁊ iusticie. cum ipse sit sapientia ⁊
iusticia. Unde nõ imputat ei ꝙ alius pec/
cat sicut cause peccati: sicut gubernator nõ
dicitur. causa submersionis nauis ex hoc ꝙ
nõ gubernat nauim: nisi qñ subtrahit gu/
bernationem potens ⁊ debens gubernare.
Et sic pz ꝙ deus nullo modo est causa pec
cati: ſm th. Concor. Tho. i. 2. q. 6. ar. 3. Qđ
aũt dicitur Ro i. ꝙ deus tradidit illos in
reprobum sensum ex ipso textu patet solu/
tio. Si enim deus tradidit in reprobum sen
sum. iam ergo reprobum sensum hñt ad fa
ciendum ea que nõ conueniunt. Dicitur er
go tradere eos in reprobum sensum. inquã
tum nõ ꝓhibet eos qn suum sensum repro
bum sequãtur. sicut dicimur exponere illos
quos non tuemur. Qđ aũt Aug. dicit in li.
de gratia ⁊ libero arbitrio vnde sumpta est

illa glosa: q deus inclinat hoium volunta- tes in bonum et malum. sic intelligendu est: q in bonum quidem directe inclinat volunta- tem: in malum autem inquantum non prohibet sicut dictum est. Et tamen hoc etiam contingit ex merito precedentis peccati secundum Tho. q. vbi supra in responsione ad primum. Patet er- go responsio ad questionem: q deus nullo modo est causa peccati. Videamus ergo que sint causa peccati. Ubi nota .7. causas: non tamen cogentes sed inducentes ad peccatum ex qui- bus peccatum procedit.

℃ Primo a demone suggerente.
℃ Secundo ab homine instigante.
℃ Tertio a peccato demerente.
℃ Quarto a concupiscentia inclinante.
℃ Quinto a malitia inficiente.
℃ Sexto ab ignorantia obcecante.
℃ Septimo a fragilitate impellente.

Primo ergo etc. A demone suggerente. Sed quomodo hoc contingat pro declaratione nota primo: q demon non potest quidem dire- cte mouere voluntatem ad peccandum. quia hoc solius dei est: vel ipsius voluntatis: sed indirecte mouet et hoc multipliciter. Pri- mo obiectum proponendo. Secundo intelle- ctum decipiendo. Tertio imaginationes offerendo. Quarto appetitum sensitiuum excitando. Primo quidem proponendo vel offerendo obiectum appetibile sensui. Exem- plum in Dauid vidente Bersabee. Posset enim forte dici quod diabolo procurante obiectum illud. i. mulier fuit oblata oculis Dauid. 2. R. xi. De hac materia videas sermone. 13. infra vbi agitur de quattuor causis pecca- ti: et est prima causa. Secundo modo persua- dendo obiectum propositum habere rationem boni vt sic voluntas moueatur ad illud. sic diabolus fecit eue quando dixit eue. Nequaquam moriemini. Scit enim deus q inquocumque die comederitis ex eo aperientur oculi ve- stri: et eritis sicut dii scientes bonum et ma- lum. Gen. 3. Sic volebat suadere christo quan- do ipsum temptauit Mat. 4. sic etiam hodie persuadet in multis hominibus. Nam aua- ro persuadet summum bonum esse diuitias superbo honores. luxurioso delectationes venereas. iracundo vindictas etc. Sic in-

terdum persuadet homini diabolus: vt vi- tam communem plurium sequatur. sicut quidam hodie dicunt. Ego nolo renouare mundum: sicut ipsum inueni sic volo dimit- tere. Hoc modo diabolus decepit quen- dam ducem frisonum nomine Richoldum de quo legitur in Cronica martiniana sub tempore leonis. 3. Imperatoris qui cum ad predicationem Wolframni episcopi seno- nensis adductus esset vt baptizaretur. cum vnum pedem lauacro imposuisset. alterum retraxit: querens vbi plures maiorum suo- rum essent in inferno vel in paradiso: et au- diens q in inferno institum etiam pedem retraxit. Satius est inquit vt plures quam pau- ciores sequar. et ita ludificatus a diabolo cum sibi multa bona in annos plurimos promitteret tertia die subita morte de- functus est. Hec ibi. ℃ Tertio modo per- suadet imaginationi aliquas formas ima- ginarias presentando et illas imagines quandoque tanquam res veras persuaden- do. Sic decipit illas strigas siue ynatas. quas ita dementat vt nocturnis silentijs credant se multa terrarum spatia pertran- sire vel in medio mulierum esse quas vul- gariter appellant donne da for. vel cum viuis vel cum mortuis loqui. q totum fit a demone proponente hec imaginationi. Unde non in corpore sed in spiritu hec contingunt. sicut et dormientibus solet ac- cidere. Et ideo ecclesia precipit ne talibus fides detur: vt habetur in. c. Episcopi. 26. q. 5. vbi etiam reprobatur falsus error quo- rundam credentium q mulieres conuer- tantur in gattas: vnde dicitur ibidem in fine. Quisquis credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius aut in deterius immutari. aut transformari in aliam spe- ciem vel in aliam similitudinem. nisi ab ip- so creatore qui omnia fecit et per quem omnia facta sunt. proculdubio infidelis est et pagano deterior. Hec ibi. Sic etiam de- cipit diabolus mulieres vel viros euntes ad diuinos pro occultis cognoscendis. vel pro sanitate habenda. ℃ Quarto modo persuadet diabolus peccatum excitando ap- petitum sensitiuum ad aliquam passionem

inflamādo cōcupiscibilem. vel irascibilem. Nota de illo q erat inflamatus ꝯ primū: qui dixit modo. Quod etiā si sciret se condē-nandum in inferno propter homicidium il-lius: tñ nō desisteret ab eo ꝛc̄. Predicta ple-nius declarat. Tho. i. 2. q. 80. ar. i. ꝛ. 2. Illud tñ notan. est ꝙ diabolus nō pōt necessita-tem inferre ad peccandum: lꝫ possit ꝓpria virtute si nō refrenetur a deo aliquē indu-cere ex necessitate ad faciendū aliquē actū qui de suo genere pctm̄ est: nō aūt pōt in-ducere necessitatem peccandi. Quod patet ex hoc. qꝛ homo motiuo ad peccandū non re-sistit nisi per rōnē: cuius vsum totaliter de-mon ipedire pōt mouendo imaginationē ꝛ appetitūꝫ sensitiuum: sicut in arreptitijs pꝫ sed tunc rōne sic ligata: qcqd homo agat nō iputatur ei ad pctm̄: similr etiā dicit de furiosis ꝛ dementibus qui sigd faciūt. qd sit de genere maloꝝ: non iputatur eis ad culpam. vt ꝓbatur. 15. q. i. aliquos ꝛ. c. illa. ꝛ in cle. Si furiosus de homicidio sicut de ebrijs. sicut pꝫ. exēplum de Loth. Ge. 19. ꝛ habet. 15. q. i. inebriauerunt ꝛ. c. sane. Sed si ratio nō sit totaliter ligata: ex ea parte qua est libera: pōt resistere pctō: sm̄ Tho. vbi s. ar. 3. Ideo si hō resistit diabolo non pōt ab ipso cogi. maxime in principio tem-ptationis. ps. 146. Beatus qui tenebit ꝛ alli-det paruulos. s. ad petram. Ideo Ouidi⁹ lib. i. de remedio amoꝝ.

Principijs obsta sero medicina paratur
Cum mala per longas conualuere moras.

Resistitur aūt per fidem iuxta illud. i. Pe. vlt. Aduersarius vester dia. tanquā leo. ru. cir. qu. quē deuo. cui re. for. in fide. ꝛ Iac. 4. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Il ꝫ etiam notādum. qd lꝫ diabolus sit causa pctoꝝ modo quo dictū est: nō tñ oia pec-cata hominū sunt ex suggestione diaboli. Naꝫ vt probat Aug⁹. ꝛ refert Tho. q. vbi supra. ar. 4. etiam si diabolus nō esset: ho-mines haberēt appetitum cibi ꝛ venereo-rum ꝛ similiuꝫ qui posset esse inordinatus. nisi rōne ordinaretur. quod subiacet libero arbitrio. ꝛ sic patet primum.

¶ Scđa causa peccati est ab hoīe ꝛc̄. Po-test aūt homo esse causa peccati q̄druplr.

Primo quidē inclinando voluntatē al-terius ad peccādum. puta ostēdēdo vtili-tatem. que sequit̄ ex pctō vel ꝯsulēdo. No-ta ꝯtra ꝯsultores principium qui qñ vidēt aīum eius inclinatum ad vnū: nō dicūt ei qd dictat ꝯscia: nec querunt qd velit ius. sed qd velit princeps. ꝛ sic nunꝗ dicunt si-bi veritatē. Nota. qñ Seneca dixit neroni. ꝙ nulla re indigebat nisi homine qui di-cat sibi veritatē. Nota. ꝯtra dños vel pa-tronos qui mandant seruis vel famulis aliqd iniustum. puta homicidiū. vel furtū. vel lenocinium ꝛc̄. Scđo modo obiectū appetibile ꝓponendo: sicut faciunt mulie-res ostendentes mamillas hoībus: vel or-nantes se vt appareant pulchriores ꝛc̄. satis dꝫ. sufficere cōcupiscētie malicia sua.

Tertio alios a pctō nō retrahēdo. qꝛ vi-dentur fauere peccato ꝛ esse causam eius. Uide auctem Eze. 3. que habet supra. Un ꝛ dicunt canoniste: ꝙ nō defendens cleri-cum verberatum cū possit sine periculo sui incidit in excōicationē. ꝓbat in. c. Quāte de sen. excō. ꝛ in c. Dilecto. c. ti lib. 6. Unde dicit canon. Negligere cuꝫ possis perturba-re puersos: nihil est aliud quā fouere: nec caret scrupulo societatē occulte. q manifesto facinori desinit obuiare. 2. q. 7. Negligere ꝛ. 83. di. Error. ꝛ. 23. q. 3. Quispōt. Nota. ꝯ re-ctores ciuitatis non punientes manifesta peccata. Itē ꝯtra dños seu patronos qui permittūt seruos vel ancillas fornicari sciē-ter. Item ꝯ dños sicilie qui nō solum ꝓhi-bent a peccato sed fauent delinquenti: qꝛ si vnus occidit hominem vel percutit confu-git ad dños ꝛ tuent̄ eum. Quarto mo-do homo est causa peccati alterius malū exēplum dando. qꝛ sicut pomū infectum corrumpit alia. ita h ꝛc̄. Una infecta pe-cus. inficit omne pecus. Un. i. Cor. 5. Mo-dicum fermētum totā massam corrūpit.

¶ Tertio ꝓcedit pctm̄ a peccato de mente ꝓpter demeritum pcti precedentis. vel ꝓ-pter inclinationē remanētēꝫ. vel dispositio-nem ex pctō cōmisso. ad similia perpetran-da. vñ nota. ꝙ vnum pctm̄ pōt esse causa alterius pcti. Nam vt dicit Tho. i. 2. q. 75. ar. vlti. cum pctm̄ habeat causam ex parte actus: hoc modo vnū pctm̄ pōt esse causa alterius: sicut vnus actus humanus ꝑ pōt eē causa alterius actus. Contingit aūt vnum pctm̄ eē cā alterius. sm̄ q̄tuor gña causaꝝ.

¶ Primo quidem fm modum cause effi-cientis vel mouētis ꝛ per se ꝛ per accidēs. per accidens quidem sicut remouens pro-hibens dicitur mouens per accidens. cum enim per vnum actum peccati homo amit tit gratiam.charitatem.vel verecundiam. vel quodcūq; aliud retrahens a peccato in cidit et hoc in aliud peccatū.ꝛ sic pimū peccatum est causa secūdi peccati per acci-dens.ꝛ dicitur secūm peccatū ꝛ culpa ꝛ pe-na.culpa qdem ratione actionis pcedē-tis a voluntate.pena vero rōne passionis. Et hoc p3 per aplm Ro.i.vbi loquens de phis dicit. Qui cum deum cognouissent nō sicut deum glorificauerunt.sed eua.in.co.f. ꝛ ob.est.in.f.co.e.di.eni.se esse.sa.stul.fac. sunt ꝛc̃.ꝛ infra pter q tradidit illos deus in desideria cordis eoꝝ ꝛ immundiciam ꝛc̃. Item Greg.sup eze. Peccatū q per pniam citius nō deletur peccatū est ꝛ causa pecca ti.hoc etiā modo pōt dici petm primoꝝ parentū fuisse cām peccati originalis. Itē Greg. Peccatū q per pniam non deluitur mox suo pondere ad aliud trahitur.per se autem sicut cum ex vno actu peccatum ho-mo disponit ad hoc q aliud actum con-similem facilius cōmittat. Ex actibus enī causantur dispositiones ꝛ habitus inclinā-tes ad similes actus. ¶ Secūm vero ge-nus cause materialis vnū peccatū est cau sa alterius inquātū preparat ei materiā sicut auaritia preparat materiam litigio qd ple rūq; est de diuitiis congregatis in cōpēdio theologie sic dicitur lib.3.c.de effectu pecca ti.q aūt vnum peccatū nascatur ex alio ap paret. Supbia vult oēs precellere. dolet si aliqs ei equetur:ꝛ sic ex ea nascit inuidia. Inuidus vero qa de facili irascitur ei cui inuidet:ꝛ ideo ex ea nascitur ira.sed ira cū non pōt se vindicare tristatur ꝛ ideo ex ea nascitur acc dia:accidia vero consolationē qrens in exterioribus facit auarū. auaritia aūt q2 in tpalibus habundat pōt magis exercere gulā.gula vero per vētris reple-tiones de facili spumat in libidinē: hec ibi ¶ Secūm vero genus cause finalis. Unum peccatum est causa alterius inquātum pp finem vnius peti aliqs cōmittit aliud petm sicut cū aliqs cōmittit simoniā pter finē ambitionis vel pter furtū vel pter for-nicationē:sicut dnī tpales.ꝛ milites cōmit tunt rapinas.expoliationes iniustas.ad fi nem viuēdi honorate ꝛc̃.ꝛ q2 finis dat for mā in moralibus.et hoc etiā seqt q vnum peccatū sit causa formalis alterius in actu enim fornicationis que pter furtū cōmit tit est quidē fornicatio sicut materiale. fur tum vero sicut formale fm Tho.vbi supra. ¶ Quarta causa peti est cōcupiscētia in-ordinate.pbatur hoc auctē apli .i.Radix omniū maloꝝ est cupiditas ꝛ.Ti.6. Itē sup illud verbū Ro.7.occasione aūt acce pta peccatū per ma.ope.est in me oēm con cupiscentiā.dicit glo.bona est lex q dum concupiscentiā phibet oēm malum phibꝫ. Est aūt notandū q triplex est cōcupiscen-tia fm q dicit Jo.in prima canonica sua ep'a.2.c. Omne q est in mundo aut est cō cupiscentia carnis.aut cōcupiscentia oculo rum:aut supbia vite. ¶ Prima ergo con-cupiscētia dicit carnis ꝛ hec dicit concupi scentia naturalis.que est eoꝝ qbus natura corpis substētatur siue quantū ad cōserua tionē indiuidui:sicut cibus ꝛ potus ꝛ alia hmōi siue quātum ad pseruationē spēi:sicut in venereis.ꝛ hoꝝ inordinatus appetitus dicit cōcupiscētia carnis fm Tho.i.2.q. 77.ar.5. Hec cōcupiscētia ergo hodie mul toꝝ petoꝝ est causa.nam cōcupiscētia eoꝝ que ptinent ad substētationē indiuidui fa-cit multos frangere quadragesimā ꝛ ieiu-nia ecclesie.qd est graue peccatū. Dic aliq o qd peccatū est hoc:qd qdem intrat in os nō coinquinat hoiem Mat.15.sed errant: qa nō cibus ꝛ potus coinquinat aīam.que est spālis.sed inobedientia precepti dnī ꝛ ec-clesie.de quo habet in.c.quadra.de conse. di.5. Uide exēplū de pomo vetito a pmis parentibus comesto.qd.n.fuit vnū pomū certe nullius valoris ꝛc̃.ꝛ tn̄ a deo grauis-simum fuit peccatū eoꝝ:q totū humanum genus infecit. Unde hoc nō pter pomū sed pter inobedientiā eoꝝ ꝛc̃. Cōcupiscē tia etiā venereoꝝ multos inficit.a deo q vix pauci sunt.q abscondāt se a calore eius ideo vt dns vxorem teneat etiā publice cō cubinā. Nota de illo q mortuus est ex mox su canis infirmitate rabiei qui dum veni-ret ad mortē ait rogo dnm vt talem mortē faciat quicūq; tenet cōcubinam cum vxore

qualẽ ego facio. qui hoc peccatũ etiã com-
misi. Ideo dicit scriptura. Post cõcupiscẽ
tias tuas nõ eas: ⁊ a voluntate tua auerte
re: si pstes aie tue ↄcupias eius faciet te in
gaudium inimicis tuis. Eccli. 18.
¶ Scda cõcupiscentia dicitur oculoꝝ non
intelligitur hic ſm Tho. vbi supra de concu
piscentia oium reꝝ que oculis videri pñt.
alioqn non diuideretur a ↄcupiscentia car-
nis que maxime ex visione oculoꝝ causatᷓ
ſm illud Dan. 13. Spẽs decepit te. Sed itelli
gitur hic concupiscentia oculoꝝ. i. solum ea
rum rerum in quibus non queritur delecta
tio carnis. que est ſm tactum sed solum de-
lectatio oculi. i. cuiuscũqȝ apprehẽsiue vir
tutis. sicut sunt pecunie ornatus vestium ⁊
hmõi. Quia autem sensus visus est excellẽ
tior inter omnes alios sensus ⁊ ad plura se
extendens: vt dicit in principio methaphisi
ce: ideo nomen eius trãsfertur ad omnes in
feriores. vt Aug⁹. dicit in lib. de verbis dñi
ſm Tho. vbi supra. ⁊ hĩ concupiscentia pe-
cunie ⁊ diuitiaꝝ quot demergat in profun
dum inferni: nemo est qui nesciat. Naȝ dñi
temporales prelati. clerici. religiosi. iudices.
aduocati. mercatores. ⁊ breuiter omnes pe-
ne sunt hac concupiscentia infecti. Antiqui
tus nullus erat vsurarius. sed hodie ⁊c.
Unde verificatur hodie dictum Iere. 6. A
minore vsqȝ ad maiorem omnes auaritie
student. ⁊ a ꝓpheta vsqȝ ad sacerdotẽ cun
cti faciunt dolum. Iere. 6. Et vtinã esset fi-
nis ⁊ mensura lucrandi. Sed crescit amor
nummi quãtum ipsa pecunia crescit: iuxta
Iuuenalem. Satyra. 14. Unde ⁊ Baruc. 3.
contra auaros loquens dicit. Qui argentũ
thesaurizant ⁊ aurum in quo cõfidunt ho-
mines. ⁊ non est finis acquisitionis eorum.
Uide aliquas auctoritates quas scrips̃i cõ
tra concupiscentiam siue cupiditatem. post
festum trinitatis dñica. 6. sermo. 4. parte. 2.
in additionibus. Audiui in sicilia esse quã
dam consuetudinẽ. q̄ patientes naufragiũ
spoliantur ⁊c q̄ est contra omne ius ⁊ qui
dem contra naturale. Nam ⁊ natura equũ
est neminem locupletari cum aliena tri-
sticia. ff. de condi. in de. l. nam ⁊ natura.
Item contra diuinum qđ ꝓhibet furta. ⁊
rapinas. Exo. 20. ⁊ Deut. 5. Item ↄtra ius
humanum canonicum. ⁊ ciuile. qđ speciali-
ter reprobat hanc consuetudinem. vt in au
tentica nauigia. C. de fur. c. excõicetur. oñi: d
raptor. vbi tales spoliantes sunt ipso iure
excõicati si post admonitionem vel morã
non restituunt cum possunt. Rõ q̄r consue-
tudo contra ius diuinum: vel naturale nõ
valet. 8. di. frustra. ⁊ de consuetu. c. fi. Con-
suetudo autem in talibus non minuit pec
catum sed auget. de simo. c. non satis. dic
vt expedit.
¶ Tertia concupiscentia est superbia vite.
que est appetitus inordinatus excellendo
⁊ sic continetur sub concupiscentia. Quot
autem in hoc peccato corruant. Patet q̄a
quilibet vult ascendere ad superiorem gra
dum. nec vnq̄ȝ est finis ascensionis. Si enim
est artifex vult ascẽdere ⁊c. Si est notarius
vult esse legista. si est legista vult effici ba-
ro ⁊ vocari dñs. si est baro comes ⁊c. ps. 73
Superbia eoruȝ qui te oderũt ascẽdit sem
per. dic vt expedit.
¶ Quinta causa peccati est a malitia insi-
ciente. Quando autem dicatur q̄s ex cer-
ta malitia peccare. Notãq̄ vt dicit Tho.
1. 2. q. 78. ar. 3. volũtas aliter se habet ad bo
num ⁊ aliter ad malum. ex natura eniȝ sue
potentie inclinatur ad bonum rationis. si-
cut ad proprium obiectum. Unde ⁊ omne
peccatum dicitur esse contra naturam. qđ
ergo in aliqđ malum. voluntas eligendo in
clinetur. oportet q̄ aliunde contingat. Et
quandoqȝ q̄dem contingit ex defectu ratio
nis. sicut cum aliquis ex ignorantia peccat.
quandoqȝ autem ex impulsu appetitus sen
sitiui. sicut cum peccat ex passione. sed neu-
trum horuȝ est ex certa malitia peccare. sed
solum tunc aliquis ex certa malitia peccat
quando ipsa voluntas ex se mouetur ad
malum. q̄ potest contingere dupliciter. vno
quidem modo ex hoc q̄ homo habet ali-
quaȝ dispositionem corruptam inclinãtem
ad malum. ita q̄ ſm illam dispositioneȝ fit
homini quasi conueniens. ⁊ simile aliquod
malum ⁊ in hoc ratione conueniente ten-
dit voluntas quasi in bonum. quia vnum-
quodqȝ ſm se tendit in id q̄ est sibi conue-
niens. Talis autem dispositio corrupta. vel
est aliquis habitus acquisitus ex consuetu
dine que vertitur in naturam. vel est ali-
qua egritudinalis habitudo ex parte cor-

poris sicut aliquis habens quasdam natu
rales inclinationes ad aliqua peccata pro
pter corruptionem nature in ipsis. Alio mo
do contingit quod voluntas per se tendit in
aliquod malum per remotionem alicu-
ius prohibentis. puta si aliquis prohibere
tur peccare non quia peccatum ei secundum se dis
pliceat sed propter spem vite eterne vel pro
pter timorem gehenne remota spe per despe
rationem. vel timore per presumptionem.
sequitur quod ex certa malitia quis absque fre-
no peccet Tho. vbi supra. Et hoc dicit pec
catum in spiritum sanctum. vt not. Tho. 22. q.
14. ar. 1. et nota infra ar. 3. sermone. 2. par. 1.
c. 2. Sic peccauit diabolus qui non ex de-
fectu intellectus vel rationis. i. ignorantia
peccauit nec ex impulsu appetitus sensiti-
ui. qui non est in angelis sed ex certa mali-
tia peccauit. et ideo non meruit penitentiam
nec remissionem peccati sui secundum Greg.

¶ Sexta causa peccati est ab ignorantia ob-
cecante. quandoque. n. contingit quod homo pec-
cat ex ignorantia: que est causa peccati. et causa actus.
alioquin si sciret non peccaret: ecce quomodo
ignorantia est causa peccati. ¶ Pro latio-
ri tamen declaratione huius materie est no-
tandum. quod ignorantia multipliciter distin-
guitur. Primo secundum ea que ignorantur.
Secundo secundum modum ignorandi. primo. n.
ignorantia distinguitur secundum ea que ignora-
tur. quandoque enim ignorantia est eorum
que sunt iuris naturalis: quandoque iuris
diuini. quandoque iuris positiui generalis. quandoque
iuris particularis siue sinodalis. quandoque
est ignorantia facti. Hec prima distinctio
pertinet ad legistas. Secunda distinctio igno-
rantie pertinet ad theologos. et est ista quia
ignorantia quandoque non est causa pecca-
ti. sed habet se concomitanter ad peccatum.
Verbi gratia: si quis fornicatur cum virgine
putans eam esse corruptam. nihilominus
idem facturus si eam sciret virginem. vel si
quis occidit clericum credens ipsum cleri-
cum esse laicum idem facturus si sciret esse
clericum. ¶ Quandoque ignorantia est cau
sa peccati: et tunc tripliciter distinguitur. que-
dam enim est omnino inuoluntaria et hec di
citur inuincibilis. quia. s. studio superari non
potest. de qua exempla ponam infra ¶ Que-
dam dicitur voluntaria voluntate directa
puta quia homo vult ignorare. vt liberius
peccet. et talis dicitur ignorantia affectata.
iuxta illud Job. 22. Scientiam viarum tua-
rum nolumus. et ps. 35. Noluit intelligere vt
bene ageret ¶ Quedam dicitur voluntaria
voluntate indirecta. sicut cum aliquis pro-
pter laborem vel propter alias occupatio-
nes negligit addiscere illud per quod a pec
cato retraheretur. Talis enim negligentia
facit ipsam ignorantiam esse voluntariam
et peccatum dum modo sit eorum que quis
tenetur. et potest scire. vt ponit Tho. 1. 2. q.
76. ar. 3. Hanc materiam diffusius. vide
in questionibus de ma. q. 3. ar. 6. 7. et 8. His
presuppositis sunt notande in hac materia
quattuor conclusiones Prima est quod quan-
doque ignorantia excusat a toto. siue forma-
liter a peccato. Secunda conclusio est. quod quan-
doque ignorantia minuit seu alleuiat peccatum
et sic excusat a tanto non a toto. Tertia con-
clusio est: quod quandoque ignorantia aggrauat peccatum.
¶ Quarta conclusio est quod quandoque nec auget nec minuit.
¶ Prima ergo conclusio est. quod ignorantia quandoque
excusat a toto siue formaliter et hoc est quando ignoran-
tia est causa actus. et est inuincibilis. et hoc quod sit
inuincibilis potest contingere tripliciter. ¶ Primo
ex parte rei ignorate puta: quia non cadit sub co
gnitione humana. sicut est numerus stellarum
vel numerus arene. Item cognitio rerum
occultarum omnino.
¶ Secundo contingit ex parte persone ignorantis seu
nescientis. puta: quia infans vel furiosus. tales. n.
neque iniuriam pati possunt neque facere. vt habetur. 15
q. 1. illud et c. aliquos et c. illa. Cuius talis di-
citur potius nescientia quam ignorantia vt ponit
Tho. 1. 2. q. 76. ar. 2. Tertio contingere potest
quando premissa diligentia ad sciendum aliud aliud
ignorat. et secundum illud agit. sicut cum aliquis diligen-
tia adhibita nesciens aliquem transire per
viam proiicit sagittam qua interfecit tran-
seuntem: talis enim ignorantia causat inuo-
luntarium simpliciter et per consequens excusat forma
liter a peccato: vt ponit Tho. 1. 2. q. 6. ar. 8.
et q. lxxvi. ar. 4. sicut potest poni exemplum in igno-
rantia iuris ab idiota. seu iuris positiui igna-
ro: quia postquam misit diligentiam ad sciendum consulen
do peritiores: a quibus tamen aliter habuit quam
veritas esset non est quia illa ignorantia dicitur inuin-
cibilis etc. quia talis ignorantia excusat a
toto. vt nota. glo. in c. dura. de fal.

¶ Scda cõclusio: est q ignorantia qñq3 mi nuit pctm̃. & hoc cõtingit qñ ignorantia est causa peccati. & voluntaria indirecte. quia enim est voluntaria. ideo nõ excusat totali ter a peccato: sed qz indirecte fuit p acci dens sic alleuiat pctm̃. puta cu3 aliquis nõ vult laborare in studio. ex quo sequitur eũ esse ignorantem. vel cum aliquis vult bibe re vinum immoderate. ex quo sequitur eu3 inebriari & discretione carere. Talis enim ignorãtia diminuit voluntatẽ. & p ɔ̃sequẽs pctm̃. cum aliquid nõ cognoscitur esse pec catum nõ põt dici q voluntas directe & p se feratur in pctm̃ sed p accidẽs. Unde ibi est minor contẽptus. & p cõsequens minus peccatum. fm Tho. i. 2. q. 76. ar. 4. Uñ di cit Amb. in lib. de patriarchis. & habet in decretis. 15. q. i. Sane. Siqui ebrij per vinũ deliquerint. apud sapientes iudices venia quidem facta donantur. sed leuitatis dam nãtur auctores. Exẽplum de Loth inebri ato. committente incestum &c. Gen. 19. De quo vide q scripsi in sermone de. x. prece ptis. precepto. 5.

¶ Tertia ɔclusio est. q qñq3 ignorantia ag grauat pctm̃: & hoc est qñ est voluntaria di recte: qz que est causa pcti: que dicit igno rantia affectata. sicut supradictũ est. talis enim ignorantia videt augere voluntatem & peccatũ. ex intentione enim volũtaria ad peccãdum prouenit. q aliquis vult subire ignorantie dãnum ppter libertatem peccã di. Nota. moraliter. 3. illos qui nolunt ire ad predicationẽ: vt nõ instruantur de agẽ dis: sed liberius corruant ad peccata ps. Noluit intelligere vt bene ageret.

¶ Quarta cõclusio est: q qñq3 ignorantia neq3 auget peccatũ neq3 minuit: & hoc est qñ ignorantia cõcomitanter se h3 ad pctm̃. Puta qñ nõ est causa peccati sicut in exẽ plis supra positis. Et nota. h Tho. i. 2. 76. ar. 4. Talis enim ignorantia non facit in voluntarium: put phs dicit qz non causat aliquid qd sit repugnans voluntati. Sed facit nõ voluntariũ: qz nõ potest esse actu volitũ. q est ignoratũ vt ponit Tho. i. 2. q. 6. ar. 8. Sicut in casu pposito. aliquis occi dit clericum putans eum esse laicum occisu rus etiã si sciret eum clericum peccat qde3 ac si sciret eum clericum. & h quãtu3 ad cul pã. sed quãtũ ad penã excõicatiõis. dic vt not. in. c. Si vero. 2. de sen. ex. vbi distinguit aut fuit pbabilis ignorantia. & tunc nõ in cidit in canonem excõicationis. aut non. & tunc incidit. de quo dic vt ibi.

¶ De octo malis que facit peccatum. Sermo. 5.

Uasi a facie colubri &c. Sequitur de ef fectu pcti. in genere predi care. primũ articulũ prose quendo. pro cuius intro ductione primo queri põt. vtrum peccatu3 possit aliquẽ effectũ producere: Et dubiũ est ppter hoc. qz cum ipsum peccatũ sit pri uatio. ordinis rationis. & ɔ̃sequenter est ni hil videtur q nihil agere possit. super quo dic vt scripsi supra smone. i. in. 4. parte. h. ex predictis ergo p3 &c. vbi dictũ est q pec catum inter ceteros effectus. siue defectus hoc operatur. qz facit hominẽ esse nihil: iux ta illud i. Cor. 13. Si charitatem nõ habue ro nihil sum. sed est sciẽdũ. q pctm̃ aliquos effectus malos producit sicut mala arbor Mat. vij. Nam primo quidem nocet ipsi facienti: vt infra latius patebit. ppter q di cebat Dauid. postq3 peccauit. Pctm̃ meu3 cõtra me est semper. Scdo nocet proxi mis viatoribus. tum pro eo q acies eorum ɔtra demones minuuntur. quãto enim plu res sunt boni tanto facilius demonibus resi stunt: iuxta illud Frater qui iuuatur a fra tre quasi ciuitas firma Prouer. 18. Et faci lius a deo gratiã impetrant multiplicatis intercessoribus: tum pro eo q peccator ali os malo exẽplo corrũpit. & scandalizat: iux ta illud Modicum fermenti totã massam corrumpit. i. Cor. 5. Sicut pomum infectum cetera poma inficit. & vna infecta pecus inficit omne pecus. Tertio nocet his: q sunt in purgatorio. quos nõ potest peccator iuuare. tam efficaciter sicut si esset in gra tia. ratio: qz nec orationes sue: nec ieiunia nec aliqua bona. opa a peccatore facta di recte prodest illis. eo q sit mortuus. Greg. Cum is qui displicet ad intercedẽdu3 mit titur irati animus. ad deteriora prouocat.

Quarto nocet damnatis in inferno. & hoc p modum ɔiunctionis. Quãto enim

plures sunt in inferno tanto maior est ibi horror et pena. sicut si titioni qui comburitur addant alii titiones: magis augetur ignis etc. Fallit hec regula ibi. Solatiũ est miseris socios habere penarum. propter hoc dives epulo petebat ab Abraam ut fratres sui nõ descenderent in infernum Luc. 16. Quinto nocet salvandis. et hoc in modũ subtractiõis. Nam ex cõsortio ac societate glorificatorum augetur eorum gaudium accidentale. specialiter si suo bono exemplo doctrina vel disciplina alii salvantur. sicut maxime letatur beatus Dñicus. si unus frater predicator salvatur. et b. Franciscus de fratre minore salvato: et sic de aliis sanctis. Sexto infert iniuriam deo inquãtum non obedit ei cui omnes creature obediunt ad nutum ps. 134. Omnia quecũqz voluit deus fecit in celo et in terra et in o. abyssis. Septimo infert iniuriam xpo inquãtum vilipẽdit passionem eius et merita. Octavo põt dici quod peccatum inferat nocumẽtum agris. satis et arboribus ordinatis ad vitam humanam. quia propter peccatum deus immittit siccitates et caumata in penam peccati ps. 106. Posuit flumina in desertũ et exitus aquarum in sitim terram fructiferam in salsuginẽ a malitia inhabitãtium in ea. et ex hoc etiã bestie patiuntur. Nota quõ. tpe Helie nõ pluit tribus ãnis cum dimidio. 3. Re. 18. Et Jac. ult. Loquẽdo tñ specialiter de nocumento quod specialiter et principaliter patitur. peccator ex ipso peccato. Nota quod peccatũ multa mala facit peccatori: et ante mortem et in morte. et post mortem.

¶ Primo enim peccatũ hoiem inimicum deo facit.
¶ Secũdo a corpore xpi mistico abscindit.
¶ Tertio intellectum obcecat.
¶ Quarto affectum obdurat.
¶ Quinto naturalia vulnerat.
¶ Sexto bona opera mortificat.
¶ Septimo in bestialẽ naturã trãsformat.
¶ Octavo ad penam eternam obligat.

Et primo videamus de malis ante mortem illatis per peccatũ. Primo ergo peccatũ hominẽ inimicum deo facit. Sicut enim qui negat deum est inimicus dei. sic quilibet peccator est inimicus dei. quia videtur negare deum: iuxta illud Apli. Thi. 1. Cõfitentur se nosse deum. Factis autem negãt. super quo textu. dicit Hierony. et habetur in decretis. xi. q. 3. existimant quidã etc. Vide infra de articulis fidei sermone. 9. pte. 4. in fine. ex quo consequẽter sequitur quod gratia dei hõ privatur. per quam privationẽ gratie. infertur quedã macula spũalis aie per quã perdit nitorem luminis gratie et sapientie divine ex contactu creature. et cõsequenter incurrit peccator odium dei: iuxta illud Sap. 4. Similiter odio sunt deo impius et impietas eius et ps. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. quod intelligo quantũ ad culpam. quantũ vero ad naturam deus omnia diligit: iuxta illud Sap. xi. Diligis omnia que sunt et nihil odisti eorum que fecisti. ex hoc odio cõsequitur mors anime spiritualis que est. per separationem dei ab anima Jac. 1. Peccatum cum consumatum fuerit generat mortem. quãtum vero deus habeat odio peccatum et cõsequenter peccatorem patet per effectum. quia propter peccatum delendum et occidendum voluit filium suum unigenitum perimere et occidere: iuxta illud Isa. 53. Propter scelus populi mei percussi eũ. Et Ro. 8. Deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati. et de pe. dã. peccatum. Item etiam matrem suam etc. Luc. 2. Et tuã ipsius animam pertransibit gladius.

Secũdo a corpore christi mistico abscindit. quod est ecclesia que est corpus christi et quilibet christianus est particeps omnium bonorum que fiunt in ecclesia. Da similitudinem de corpore vero: cuius membra participant bona collata corpori in ipsorum cibo: etc. Sic in proposito: ecclesia ẽ corpus christi. et nos sumus mẽbra. Ro. 12. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus. omnia autem membra nõ eundem actũ habent: ita multi unum corpus sumus in christo. singuli autẽ alter alterius membra. Unde quilibet christianus in gratia cõstitutus est particeps. oium bonorum ecclesie. ps. Particeps ego sum. o. ti. te. et cus. mã. t. Si autẽ mẽbrum preciditur a corpore tanqz mortuũ nullius boni. particeps est: sic etiã xpianus preciditur ab hoc corpore ecclesie per gladiũ peccati: iuxta illud. 1. Cor. 16. Si quis nõ amat dñm iesum xpm sit anathema. et separatus ab ecclesia. Et ideo est expers om-

nium bonoꝝ: que fiunt in ecclesia. donec sanetur per penitentiã. ¶ Tertio intellectũ obcecat. Et hoc pꝫ. ratione exẽplo ⁊ experientia ⁊ figura. ¶ Primo quidẽ ratione. qꝛ per peccatũ tollitur lumen gratie per qð illuminatur aïa. Item etiã obscuratur lumẽ rationis naturalis. Hoc enim duplici lumine illuminat intellectus. de hoc vltimo dr̃ ps. 4. Signatum est super nos vultus tui dñe. Cõtra hoc aũt lumen rõnis agit peccator peccando. qꝛ sicut virtus est nature cõsentanea ita vitium est nature ꝯtrariũ. Ideo de peccatoribus dicit ps. 81. Nescierunt neqꝫ intellexe. in te am. Item Sap. 2. Excecauit illos malitia eoꝝ. Uide Tho. 22. q. 15. ar. 1. vbi ponit de cecitate mentis. Itẽ Prouer. 4. Uia impioꝝ tenebrosa nesciunt vbi corruant. ¶ Scðo idem pꝫ exẽplo in adam. qui tum erat in statu innocẽtie tante sapientie ⁊ sciẽtie erat qð oĩbus aĩalibus nõia iposuit ⁊ diuinoꝝ ⁊ humanoꝝ reꝝ cognitionẽ habebat. ⁊ tñ p peccatũ in tantã cecitatem deuenit qð abscondere se putabat a facie dñi: cum oĩa nuda ⁊ aperta sint ante oculos eius. sicut legitur Gen̄. 3. Cum audissent vocem dñi dei deambulãtis. in paradiso ad aurã post meridiem abscondit se adam: ⁊ vxor eius a facie dñi dei in medio ligni paradisi. sic de Salomone legit̃: qð fuit excecatus ꝓpter peccatum luxurie. 3. R̃. xi. Et Eccli. 47. ¶ Tertio idẽ pꝫ expiẽtia: nam ꝓculdubio fatuus esset ille qui verbis ⁊ factis ꝓuocaret illũ ad iram: qui haberet gladium nudum ad guttur eius ⁊c̃. Sic in ꝓposito qꝛ omnes sumus in manu dñi. Deut. 32. Ego occidã ⁊ ego viuere faciam per ⁊ ego. sa. ⁊ non est. qui de ma. me. pos. eruere. ⁊ tñ peccator nõ veretur ipsum ostẽdere. Unã hoc? qꝛ cecus est nec considerat ⁊c̃. Cum tñ hominem timebit offendere ⁊ offensum placare conabitur. ¶ Quarto apparet idem per figurã q̃ hẽtur Tobie. 2. vbi legit̃ qð oculi Tobie fuerunt cecati stercore irundinis: cũ dormiret iuxta parietem: per stercus irũdinis qð est calidum significatur peccatũ inflãmãs aĩam vel tẽporalia que sunt causa peccati per q̃ð cecant̃ oculi intellectus hoĩs dormientis. i. quiescentis in lecto delectationis tẽporalis. ad idem de sansone cecato a philisteis Iudic. 16. Item figura de Sedechia rege cuius oculos erui fecit Nabuchodonosor rex postq̃ ante oculos eius fecit occidi filium eius. Et ideo petõr nõ perpendit de grauitate peccati sicut canis submergendus non sentit lapidem in collo donec in aquã extra nauem proiciatur. sic peccator qui delectatur in culpa. non sentit nec cognoscit grauitatem peccati donec demergatur in profundũ inferni. Grego. Oculos quos culpa claudet pena aperit. Et ideo de peccatore dr̃. Job. 41. Cor ei⁹ indurabit̃. ¶ Quarto affectum obdurat quasi lapis. ⁊ stringetur quasi malleatoris incus. Uide in sermonibus de penitẽtia. sermone qui incipit. Dic vt lapides isti ⁊c̃. In strolta hic affectus sequitur ad superiorem ꝓximum. Nam actus voluntatis sequitur ad intellectum. quia qñ homo putat aliquod bonũ inclinatur affectus ad illud. Per peccatũ aũt homo reputat melius bonum creaturam. q̃ creatorem: ex quo sequitur inclinatio ⁊ obduratio volũtatis ad bonum. Unã de Pharaone dr̃ induratum est cor pharaonis Exo. 3. Inde puenit q̃ð non delectat̃ peccator de verbis. nec de libris sanctis. sicut sunt biblia epl̃e Hieronymi moralia Greg. Et huius scd de virgilio tulio. Item de Tristano ⁊ Lanciloto de centum nouellis. de philostrato tales sũt filij israel: qui desiderabant in deserto porros: cucumeres: ⁊ alea ⁊ porros egypti cum haberẽt mãna Nũeri. xi. Nota exẽplũ de Hieronymo rapto in spiritu ⁊ coram iudice presentato ⁊c̃.

¶ Quinto naturalia vulnerat. Bona aũt nature possunt tripl'r dici. sm Tho. 1. 2. q. 85. ar. 1. Primo qdem ipsa principia nature ex quibus ipsa natura cõstituitur ⁊ proprietates ex his causate. sicut potentie aïe ⁊ hmõi. Scðo quia homo habet a natura inclinationem ad virtutem: ipsa inclinatio ad virtutem est q̃ðdam bonũ nature. Tertio modo põt dici bonum nature bonum originalis iustitie q̃ð fuit in primo hoïe collatum toti humane nature.

¶ Primum bonũ nature nec tollitur: nec diminuitur per peccatum. ratio qꝛ etiã in

demonibus bona naturalia manent integra post peccatum: vt Dio. dicit.4.c. De diuinis nominibus. ¶ Tertio vero bonum nature totaliter est ablatum.p peccatum primi parentis:sed medium bonum nature.s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutem diminuitur p peccatum non quidem p modum subtractionis.alioquin posset totaliter tolli huius inclinatio ad virtutem per multiplicationem peccatorum:quia hec inclinatio est finita.diminuitur ergo per modum additionis impedimenti: quia per hoc quod hec peccatum additur modo additur impedimentum anime p quod hec inclinatio ad virtutem:diminuitur infra posito. declara hoc secundum Tho. vbi supra.q.vbi supra ar.2.ad primum. ¶ Naturalis igitur inclinatio ad virtutem diminuitur. p peccatum per actus enim humanos fit quedam inclinatio ad similes actus.oportet autem q ex hoc q aliquis inclinatur ad vnum contrariorum diminuatur inclinatio eius ad aliud. Uñ cum peccatum sit contrarium virtuti ex hoc ipso q homo peccat diminuitur bonum nature q est inclinatio ad virtutem. Unde Luc.10. Homo descendens ab Ierusalem in Iericho. Tho.i. In defectum peccati.et angustias gratie expoliatur .s. gratuitis et vulneratur in naturalibus secundum Tho. vbi supra. Et ideo libertas arbitrij diminuitur in peccatore.et hinc est q peccator dicit se non posse penitere: nec portare cilicium in carne etc. Cum tamen pro rebus mundanis et pro luxuria maiora faciat.quia libertas arbitrij a peccato ligatur etc. Ideo Prouer.5. Iniquitates sue capiuntur impium et funibus peccatorum suorum vnusquisque astringitur. Ratio est.quia a peccato vincitur Ro.6. An nescitis:quia cui exhibetis vos seruos ad obediendum serui eius estis cui obedistis. Est enim notandum.q quia predicta naturalis inclinatio ad virtutem conuenit homini ex hoc ipso q rationalis est. Ex hoc enim habet q secundum rationem operetur q est agere.secundum virtutem.per peccatum autem non potest totaliter ab homine tolli q sit irrationalis.quia iam non esset capax peccati:ideo non est possibile.q predictum bonum nature et totaliter tollatur secundum Tho.i.2.q.85.ar.2.q declara vt ibi. Unde etiam in damnatis manet naturalis inclinatio ad virtutem.alioquin non esset in eis morsus conscientie. sed q non reducatur ad actum contingit quia deest gratia secundum diuinam iustitiam.sicut etiam in ceco remanet aptitudo ad videndum in ipsa radice nature inquantum est animal naturaliter habens visum. sed non reducitur in actum.quia deest causa que reducere possit formando organum. quod requiritur ad videndum secundum Tho. q.vbi supra in responsione ad tertium.

¶ Sexto bona opera mortificat. de hoc est secta deo dante dicetur infra cum de effectu peccati mortalis agetur. sermone. 4.

¶ Septimo in bestialem naturam transformat.ratio.quia non est differentia aliqua. inter hominem et bestiam.nisi ratio naturalis.peccator autem postponit rationem nec ea vtitur vt debet. ergo efficitur vt bestia quia cessat differentia specifica:et formalis inter hominem et bestiam.que est ratio naturalis .vt dixi:ideo Eccl.3. Dixi in corde meo de filijs hominum vt probaret eos deus.et ostenderet similis esse bestijs. Item ps. Homo cum in honore esset. non intel. comparatus est iumentis. insi. et fac. est si. illis. Seneca.quid interest in beluam transformari aut sub hominis figura animum belue gerere? quinimo si fas est dicere.peior et deterior est peccator quam bestia.tum respectu sui.tum respectu primi.respectu sui. quia imputatur sibi ad culpam.si non vtitur ratione quam naturaliter habet. quod non est in bestia. Item respectu proximi. quia dolum habet quo nocere magis possit quam bestia.et ideo bestie post mortem corporis non sunt obnoxie alicui pene.sed homines sic:vt in sequenti effectu patet. O insidit peccator. minus malum tibi foret esse bestiam quam peccatorem . quia bestia non damnatur post mortem.sed peccatum sic.

¶ Octauo peccatum hominem ad penam seu mortem eternam obligat:iuxta illud Ezech. Anima que peccauerit ipsa morietur Eze.18. Item Mat.25. Ibunt hi in supplicium eternum.et sententia iam data est:sed differtur executio quo ad vsque iustitia conuertatur in iudicium. Item Gen.2. Quacumque die comederitis morte moriemini. De quo dic per Tho.i.2.q.87.arti.3.

¶ Sequitur de malo quod homini infligit pecca-
tum in morte. quod est turbationis. quia turba-
bitur peccator in morte. quando videbit multi-
tudinem demonum aduenisse ad animam eius
accipiendam sicut leones paratos ad predam
Unde Treni. i. Omnes inimici eius apprehende-
runt eam inter angustias. Nota hic duo-
decim nouissima que occurrunt in morte.
que sunt memorande diligenter. vide in domini-
ca. 25. post festum trinitatis in sermone ma-
gistri Uincentij incipit. Ecce dico veniunt
pre. i. ¶ Tertio videndum qualiter peccatum
punit hominem post mortem. ¶ Primo namque con-
fusionem habebit ex operum denudatione
quia libri aperientur Iere. 20. Confundentur
vehementer quia non intellexerunt opprobrium
sempiternum. quod numquam delebitur. ¶ Secundo ex
probationem christi. audiet in iudicio. Esuriui. n.
et non dedistis mihi manducare. Mat. 25.
Que erat eis intollerabilior quam ipsa gehen-
na Apoc. 6. in fine. ¶ Tertio rege et luce
priuatur. Mat. 22. Ligatis manibus et pe-
dibus mit eum in tenebras exte. Unde non prode-
rit ei cantus. requiem eternam dona etc.
Non gaudebit. Isa. vltimo. Uermis eorum
non morietur.

¶ Quarto suffragijs ecclesie et ignis eorum
non extinguetur. ¶ Quinto in infernum pre-
cipitabitur exemplum de lapide materiali
quem proiecit angelus in mari dicens: hoc
impetu mittetur babilon in infernum. Apoc. 18
¶ Sexto a deo et membris electis eius se-
parabitur. Mat. 25. Ite maledicti in ignem
eternum. ¶ Septimo inimicitiam omnium crea-
turarum incurret Sap. 16. Creatura. n. tibi
factori deseruiens exardescet in tormentum
aduersus iniustos sicut qui est inimicus re-
gis efficitur inimicus omnium vasallorum eius
et sic patet materia ista. Deo Gratias. Amen.

¶ De peccato originali in quo est.
Sermo. 6.

Quasi a facie colubri etc. Sequitur se-
cundus articulus. vbi di-
cendum est de peccato ori-
ginali: in quo est quadru-
plex consideratio.

¶ Primo quidem: quid est peccatum origina-
le formaliter.

¶ Secundo: vnde habet quod traducatur in
humanum genus.

¶ Tertio de penis sine effectibus peccati
originalis.

¶ Quarto de remedijs eius.

¶ In hoc ergo sermone: domino concedente
dicemus tantum de prima consideratione.
cuius introductione. Queritur vtrum sit
necesse ponere peccatum originale: Ad quod di-
cendum quod sic. et hoc probatur auctoritate scriptu-
re. et ratione. et primo ratione pro qua assumen-
dum est quod dicitur Gen. 2. Tulit ergo deus
hominem et posuit eum in paradiso precepitque
ei ex omni ligno paradisi comede: de ligno
autem scientie boni et mali non comedes: in quo-
cumque autem die comederis ex eo morte morie-
ris. Sed quia adam nec eodem die. quo co-
medit mortuus est actu: oportet sic intelligi
morte morieris: necessitati mortis eris ad-
dictus. quod quidem frustra diceretur. si homo ex
institutione sue nature necessitatem morien-
di haberet. oportet ergo dicere quod mors et ne-
cessitas moriendi sit pena homini pro pec-
cato inflicta. pena autem non infligitur iu-
ste nisi pro culpa in quibuscumque inuenitur
necesse est vt in omnes inueniatur aliqua
culpa sed in homine inuenitur hec pena etiam
a principio sue natiuitatis. ex tunc enim
nascitur necessitati mortis addictus. Un-
de et aliqui mox post natiuitatem moriun-
tur de vtero translati ad tumulum. ergo in
eis est aliquod peccatum sed non peccatum
actuale. quia non habent pueri vsum libe-
ri arbitrij sine quo nihil imputatur boni ad
peccatum vt ex his que dicta sunt in lib. 3.
apparet. necesse est ergo dicere. quod in eis sit
peccatum per originem traductum. hec
Tho. in. 4. contra gentiles. c. 50. Sed notan-
dum hic. quod proprie loquendo mors non
videtur pena peccati originalis duplici ra-
tione. Primo quia originali non debetur
pena sensus sed tantum damni: mors au-
tem est pena sensus etc. Secundo quia si
mors esset pena originalis sequeretur quod
sublato originali per baptismum tolleretur et mors
quod est falsum. dic ergo quod mors est pena ori-
ginalis. per accidens. quia peccatum originale
est causa mortis tamquam remouens prohibens. quia

remouit iustitiam originalē: que prohibeat mortem. sed per se mors prouenit ex principijs nature: quia natura cōpositus est homo ex quattuor elemētis ↄtrarijs: vt not. j. ar. 3. sermone. 4. patet ergo rōne. quod necesse ē ponere peccatum originale.

¶ Scdo ꝓbatur scriptura que tam in veteri quā in nouo manifeste ꝓbat peccatum originale. In veteri quidē hēt auctas Gen. 17. vbi pratice. Quō deus apparuit habraā. et precepit ei circūcisionē. dicens. Circūcidetur in vobis omne masculum. et circūcidetis carnem ꝑputij. caro que circūcisa. non fuerit delebitur aīa. illa de populo suo. quia pactū meū irritum fecit. Nota pactū meum irritum fecit. de quo pctō loquat̄ h deus dubitari pōt. Nam si intelligat̄ de pctō circūcisionis inter deū et habraā inito. nō videt̄ ꝯuenire rōni. Quō enim puer. 10. dierū. vel 20. potuit dici irritare hoc pactū dei cum nō habeat vsum rōnis: etc. Sicut enim huius etatis. homo nō pōt mereri sic nec demereri ꝓpter defectum vsus rōnis. oportet ergo quod intelligat̄ de pacto inito. inter deum et adā de esu pomi Quō autē diceret aliquis irritare potuit huiusmōi puer hoc pactū cum eadē rō sit que supra dictū est. Rn̄. quod talis puer irritauit pactū illud in adam in quo oēs peccauerunt. Ro. 5. vt. j. declarabit̄. sermone seqnēti. Nō autē in se. si igitur puer nō circūcidebat̄ deleri merebat̄ de populo suo glo. i. de cetu sanctoꝝ. quia pactum dei irritū fecit. i. quia peccauit in adam. si autē circūcidebatur. nō delebat̄ de populo dei. quia per circūcisionem purgabat̄. illud pctm̄ Ade in ipso puero. Et ex hoc textu ꝓbat̄ quod oēs ꝯhunt originale. alioquin cur deleri merebatur puer de cetu sanctoꝝ. si non fuisset circūcisus: nulla esset rō. Et hoc ex-

27. presse ponit Aug⁹. 16. de ciui. dei. c. [illegible] vbi ait. Itē pōt mouere quō intelligi oporteat qd hic dictum est masculus qui nō circūcideret carnē ꝑputij sui octauo die interibit aīa illa. quia de genere suo. quia testm̄ meū dissipauit cum h nulla culpa sit paruuli ex suo dixit aīam perituram. nec ipse dissipauit testm̄ dei. sed maiores qui cum circūcidere nō curarunt: nisi quia etiā paruuli nō s̄m sue vite ꝓprietatē sed s̄m cōmunē humani generis. originem oēs in illo vno testamētū dei dissipauerunt in quo oēs peccauerunt. et infra. si enim dixisset. quia hoc testamētum meum dissipauit non nisi de illa circūcisione intelligi cogeret. nunc vero quia nō expressit cuiusmodi testm̄ paruulus dissipauit. liberum est intelligere de illo testō dictum cuius dissipatio ꝑtinere possit ad paruuld. Hec ille. igit̄ etc. Alia auctas habetur Gen. 37. quod Jacob audita morte Joseph. scissis vestibus indutus est cilicio lugens filium suū multo tpe. Cōgregatis autē cetteris liberis eius vt lenirent dolorem patris noluit cōsolationē recipere sed ait descendam ad filium meum lugēs in infernum. Nota in infernū: cum Joseph eēt sanctus homo et Jacob. pat̄ eius dixit de. ad. fi. me. lu. in infer. ergo etiam sctūs hō ibat ad infernum. dicunt̄ Judei quod cū dixit Jacob in infernū dz intelligi in sepulchrū. sed hoc manifeste pz eē falsum. quia Jacob putabat quod bestia comedisset Joseph: et cōsequēter putabat quod corpus Joseph in stomacho bestie esset: non in sepulchro. Unde dicit textus Gen. 37. Fera pessima comedit filiū meum. i. cuz bestia deuorauit Joseph: oportet ergo quod intelligatur de vero inferno. et de anima Joseph non de corpore. et consequenter oportet dici: quod Joseph fuerit in inferno. i. in limbo propter peccatum. non quidem actuale mortale. quod nō erat in eo: nec veniale: quia meruisset purgatoriū. sed originale propter quod merebatur esse in limbo sanctorum patrum. et sic pz idem.

¶ Alia auctoritas per Dauid ps. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in pec. conce. me mater mea. nō loquitur Dauid de peccato commisso a parentibus. in actu matrimoniali: quia illud sine peccato exerceri potest: licet sine peccato raro exerceatur vt dicit Greg. 33. q. 4. c. Uir cum propria. preterea intentio Dauid erat accusare se et peccata sua. non autem peccata parentum suorum. oportet ergo quod de alio peccato loquatur. et hoc nihil aliud eē potest preterquā originale. et sic ctiā habetur propositum. Et nota. quod dicit in iniquitatibus in plurali numero non quod sint plura peccata originalia. sed loquitur s̄m morem scripture que frequenter ponit pluralē numerum pro singulari. sicut Mat. 2. De-

puncti sunt qui querebant animam pueri. vel qz in pctō originali virtualiter preexistunt oia peccata actualia sicut in quodaz principio. Unde ē multiplex virtute: vel qz in peccato primi parentis qđ per originem traducitur fuerunt plures deformitates. s. superbie. inobedientie. gule. τ alia huiusmodi. vel ꝙ multe partes anime inficiunt. per originalē ſm Tho. l. 2. q. 87 ar. 2. ad pmū. ¶ Alia etiā auctas eiusdē David ps. 88. Quis est homo qui vivet τ non videbit mortem eruet aīam suaz de manu inferi. quasi dicat nullus. ergo τ mali τ boni. homines nō poterant eruere. aias suas de inferno. ꝙ nō poterat contingere semper nisi ꝓpter peccatuz originale τc. Item alia auctoritas habetur Job. 14. Quis pōt facere mundum. de in mundo conceptum semine nōne q̄tū solus es: ex quo manifeste accipi potest ꝙ ex immundicia humani seminis aliqua immundicia ad hominem ex semine conceptum ꝑuenit. ꝙ oportet intelligi de immundicia peccati. pro qua solū homo ad iudicium deducitur. pmittit enim τ dignum ducis. super huiuscemodi aperire oculos tuos. τ adducere eum tecum in iudicium. sic igitur aliqđ peccatum est. qđ homo cōtrahit ab ipsa sui origine. qđ originale dicitur. hoc ponit Tho. in. 4. contra gentil'. c. 50. ¶ Auctes aūt novi testamenti multe sunt sed pro nūc sufficiat vna a pos. Ro. 5. Per vnum hoīem peccatum intravit in mundum. τ per peccatum mors τ ita in oēs homines mors ptransijt in quo omnes peccaverunt. nota. per vnuz hoīem peccatum intravit in mūdum. qđ non potest intelligi per modum imitationis. ꝓpter h qđ dī Sap. 2. Invidia diaboli mors introivit in orbem terraꝝ. Restat ergo ꝙ p originem a primo hoīe peccatuz in hunc mūdum intravit: vt dicit Tho. l. 2. q. 81. ar. 1. pꝫ ergo auctībus scripture ꝙ est necesse ponere peccatum originale. Et sic pꝫ peccatū originale esse. τ rōne τ scriptura. Pro euidentia ergo qōnis. iam proposite vꝫ. quid est peccatum originale. est notandum. ꝙ cum omne peccatum sit privatio quedam. privatio aūt opponatur habitui nō potest ipsa privatio de se bene cognosci nisi per cognitionem habitus cōtrarij. cum privatio ſm se nihil sit. peccatum ergo originale est quedaz privatio originalis iustitie. formaliter: vt dicūt theologici. oportet ergo vt prius videamus quid erat iustitia originalis: vt veniamus postea ad cognitionem peccati originalis: quia cōtrariorum eadē est disciplina τ rectum est iudex sui τ obliqui vt dicit in primo de anima. Erat autem iustitia originalis quedam rectitudo. p quam corpus. erat anime subditum τ vires inferiores. rationi quādiu anima subdita esset suo creatori. ſm Nico. de lira. sup Ro. 5o. Iustitia originalis erat quoddam donum supernale datum homini a deo. per quod ipse homo erat totaliter subiectus deo quātum ad rationem. rationi vero erant subiecte vires inferiores. s. irascibilis τ concupiscibilis τ anime corpus que nō erant rebelles rationi nec movebantur nisi ſm imperium rationis. Ideo nō erubescebant de nuditate. Gen. 2. Erat autē vterqꝫ nudus. Adam. s. τ vxor eius. Prima autem subiectio erat causa. 2. τ. 3. Q. uādiu enim ratio manebat deo subiecta inferiora ei subdebantur. τ hanc iustitiam originalem vocat Salomon rectitudinem Eccl. vij. Inveni ꝙ deus fecit hominem rectum. cuius rectitudinis interioris fuit quasi quoddam signaculum. rectitudo exterior corporis humani qđ recte respicit celum cū cetera animalia ad terram proclina sint: iuxta. illud Ovidij in primo methamor.

Pronaqꝫ cum spectent alalia cetera terrā.
Os homini sublime dedit. celumqꝫ videre
Iussit: τ erectos ad sidera tollere vultus.

Hoc autem donum rectitudinis sive iustitie originalis dedit etiaꝫ deus angelis omnibus simul: sed homini dedit vni pro omnibus posteris. ita ꝙ si non peccasset Adā fuisset per originem illud donum traductum ad posteros. τ ad hoc vt adam haberet causam meriti acquirendi per actum obedientie: dedit eis deus preceptum: vt de ligno scientie non ederent. Gen. 2. Et nota. vlterius ꝙ deus dedit tria precepta ade τ eve. Primū ꝓ ꝯservatiōe speci. Gen. 1. Crescite τ multiplicamini. Scdꝫ ꝓ ꝯservatōe individui quando dixit. de omni ligno paradisi comede. Tertium pro acquisitione vite eterne. quando dixit. de ligno scientie

non comedes &c. Habebat autem hoc donum iustitie originalis: multos effectus.
¶ Primo erat gratie infusio.
¶ Secundo erat intellectus illuminatio.
¶ Tertio erat a culpa preservatio.
¶ Quarto erat virtutum omnium repletio.
¶ Quinto imortalitatis adeptio.
¶ Sexto creaturarum omnium dominatio.

Et primo effectus iustitie originalis: erat gratie infusio. oportet enim dici quod primus homo fuerat creatus in gratia. Nam ut dicit Tho. par. i. q. 95. ar. i. illa subiectio corporis ad animam & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis. alioquin post peccatum mansisset. cum etiam in demonibus data naturalia permanserint post peccatum: ut Dionys. dicit. 4. c. De divinis nominibus. Unde manifestum est quod & illa prima subiectio. qua ratio deo subdebatur. non erat solum secundum naturam. Sed secundum supernaturalis gratie donum. Non enim potest effectus esse potentior causa. Unde Aug. dicit. 13. de civi. dei. Iere. 13. quod postea quam precepti facta est transgressio. confestim gratia divina deserente de corporum suorum nuditate confusi sunt: senserunt enim motus inobedientis carnis sue tanquam reciprocam penam inobedientie sue. Ex quo datur intelligi si deserente gratia. soluta est obedientia carnis ad animam. quod per gratiam in animam existentem. inferiora ei subdebantur secundum Tho. ubi supra. Nam adam habuit intellectum.

¶ Secundus effectus erat intellectus illuminando ita clarum. quod habuit scientiam omnium que naturaliter per homines cognosci possunt. & ratio est. quia res in primo statu fuerunt a deo institute non solum ut essent in seipsis: sed ut etiam aliorum principia. Et ideo omnia producta sunt: in statu perfecto in quo possent esse principia &c. Sicut patet in plantis. & piscibus & animalibus & aliis: homo igitur debuit formari & creari a deo in statu perfecto. sicut alie creature: ut posset esse principium aliorum hominum. Potest autem esse homo principium aliorum hominum dupliciter. Uno modo per corporalem generationem. Et ideo fuit institutus in statu perfecto quantum ad corpus ut statim posset generare. alio modo per instructionem & gubernationem. quoniam alios nullus potest instruere alios nisi ipse prius fuerit instructus: ideo oportuit ut homo instrueretur in statu perfecto etiam quantum ad animam ut posset alios instruere & dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit quod ipse prius homo instrueretur a deo. sic ut haberet scientiam omnium in quibus homo natus est instrui. & hec sunt omnia illa. que virtualiter existunt in primis principiis per se notis. quecunque scilicet homines naturaliter per se cognoscere possunt. & hoc patet ex eo quod pater adam imposuit nomina omnibus animalibus ut dicit Gen. 2. Nomina autem debent naturis rerum congruere. & sic adam scivit naturas omnium animalium. & pari ratione habuit omnium aliorum scientiam: quia autem ad gubernationem vite proprie & aliorum non solum requiritur cognitio eorum que naturaliter sciri possunt. sed etiam cognitio eorum que naturalem cognitionem excedunt. eo quod vita hominis ordinatur ad quendam finem supernaturalem sicut nobis ad conservationem vite nostre necessarium est cognoscere que fidei sunt Heb. xi. Oportet enim accedentem ad deum credere: quia est & quod inquirentibus se remunerator sit. & ibidem. Sine fide enim impossibile est placere deo. Unde & de his supernaturalibus tantam cognitionem primus homo accepit quanta erat necessaria ad gubernationem vite humane secundum statum illum. Unde dicit Tho. 22. q. 2. ar. vii. quod primus homo ante statum peccati cognovit misterium incarnationis filii dei secundum quod ordinabatur ad consumationem glorie. non autem secundum quod ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem & resurrectionem. quia homo non fuit prescius peccati futuri. Alia vero que nec naturali studio homo cognoscere potest nec sunt necessaria ad gubernationem humane vite. Primus homo non cognovit. sicut sunt futura contingentia & cogitationes hominum: & quedam singularia. puta quot lapilli iacent in flumine & alia huiusmodi secundum Tho. p. i. q. 94. ar. 3. Omnis enim culpa committitur ab aliquo.

¶ Tertius effectus erat a culpa preservatio triam. Unde propter intellectum male iudicantem. vel propter voluntatem male eligentem. vel propter appetitum

sensitiuum. male inflamantem. Vide supra sermone proximo parte. 5. Hoc autem nõ poterat esse in primo statu. nam intellectus non poterat decipi vt dicit Tho. par. 1 q. 94. ar. 4. nec obstat quod dicit apostolus 1. Thi. 2. quod mulier seducta fuit in preuaricatione: quia vt dicit Tho. vbi supra in responsione ad primum illa seductio mulieris et si precesserit peccatum hominis subsecuta est tamen peccatum interne elationis: iuxta illud contrictionem precedit superbia. et ante ruinam exaltatur spiritus Prouerb. 16. et hoc idem ponit Aug. 14. de ciui. dei. c. 13. dicit .n. Aug. xi. super Gen. ad litteram. quod mulier verbis serpentis nõ crederet nisi iam inesset menti eius amor proprie potestatis. et quedam de se presumptio: patet ergo quod intellectus primorum parentum in statu innocentie decipi non poterat: quia erat informatus omni scientia. Item nec voluntas poterat male eligere quia erat informata. originali iustitia per quam subdebatur totaliter ipsi deo vt dictum est supra. Item nec appetitus sensitiuus poterat male inflammare. quia vires inferiores ipsius appetitus sensitiui. i. irascibilis. et concupiscibilis erant totaliter subdite rationi vt dictum est. Et ideo non erubescebant de nuditate. quia non mouebatur concupiscentia nisi ad appetitum rationis. et sic ipsa originalis iustitia a peccato preseruabat. Et si diceres tu quare ergo peccauerunt: Re. quia gratia illa originalis non cogebat liberum arbitrium. Vnum quod que enim recipitur secundum modum recipientis. modus autem nature itellectualis et rationalis est vt libere feratur in ea que vult. et ideo inclinatio gratie non imponit necessitatem. sed habens gratiam potest ea non vti et peccare. vnde licet homo haberet hanc gratiam tamen peccauit sicut et angeli. licet etiam fuerint creati in gratia tamen peccauerunt vt ponit Tho. 1. par. q. 62. ar. 3. ad secundum.

¶ Quartus erat effectus virtutum omnium collatio. quia durante iustitia illa originali omni virtute decoratus erat adam et eua et hoc patet ex predictis. nam vt dicit Tho. par. 1. q. 95. ar. 3. dictum est supra talis erat rectitudo primi status quod ratio erat deo subiecta. inferiores vires rationi: virtutes autem nihil aliud sunt quam perfectiones quedam quibus ratio ordinatur in deum: inferiores vires disponuntur secundum regulam rationis. Vnde rectitudo prioris status exigebat. vt homo aliqualiter omnes virtutes haberet. Sed considerandum est. quod virtutum quedam sunt que de sui ratione nullam imperfectionem importãt vt charitas et iustitia et huiusmodi virtutes fuerunt in statu innocentie simpliciter et quantum ad habitum et quantum ad actum. sed quid de perseuerantia: Re. perseuerantia põt dupliciter accipi vno modo tanquã virtus. et sic fuit in primo homine alio modo tanquã circũstantia. et sic non fuit. ¶ Quedã vero sunt que de sui ratione imperfectionem important vel ex parte actus vel ex parte materie. et huiusmodi imperfectio non repugnat perfectioni primi status. nihilominus huiusmodi virtutes esse poterat in primo statu. sicut fides est eorum que non videntur et spes est eorum que non habentur. perfectio .n. primi status non se extendebat ad hoc vt videret deum per essentiam. et vt haberet eum fruitione finalis beatitudinis. Vnde et fides et spes esse poterant in primo statu. et quantum ad habitum et quantum ad actum. si vero imperfectio que est de ratiõe virtutis alicuius repugnat perfectioni primi status: poterat esse hec virtus. ibi secundum habitum sed nõ secundum actum. vt patet de penitentia que est dolor de peccato cõmisso et de misericordia que est dolor de miseria aliena: perfectioni autem primi status repugnat tam dolor quam culpa et miseria. Vnde et huiusmodi virtutes. in primo homine secundum habitum erant. et non secundum actum. Erat .n. primus homo sic dispositus. vt si peccatum precessisset doleret et similiter si miseriam in alio videret. eam proposse repelleret. sicut philosophus dicit in. 4. ethicorum quod verecundia que est de turpi. contigit studioso solam sub cõditione. est enim sic dispositus quod verecundaretur si turpe aliquid. cõmitteret Tho. vbi supra.

¶ Quintus effectus est imortalitatis adeptio. nam mors per peccatum intrauit in mũdum. vt dicit apostolus Ro. 5. Ergo ante peccatum homo erat immortalis non quidem per naturam sed per quoddam supernale donum. ¶ Pro cuius materie clariori intellectu. nota quod sicut dicit Tho. parte. 1. q. 97. ar. 1. aliquid potest dici incorruptibile tripliciter.

¶ Uno modo ex parte materie eo.s.q vel non habet materiam: sicut angelus. vel hēt materiam que non est in potentia: nisi ad unam formam. sicut corpus celeste. ⁊ hoc dicitur fm naturam incorruptibile. ⁊ hoc modo homo nō erat incorruptibilis ut nota. infra eo.ar. sermone.4. parte.2.3.⁊.4.

¶ Scdo modo dicitur aliud incorruptibile ex parte forme. q2.s. rei corruptibili p naturam inheret aliqua dispositio per quam totaliter a corruptione prohibetur. ⁊ hoc dicitur incorruptibile fm gliaz. qa ut dicit Aug⁹. In epl'a ad dioscoꝝ. tam potenti natura deus fecit aīam. ut ex eius beatitudine redundet in corpus plenitudo sanitatis .i. vigor incorruptionis. ¶ Tertio modo dicitur aliqd incorruptibile ex parte cāe efficientis. ⁊ hoc modo in statu innocentie fuisset homo incorruptibilis ⁊ imortalis. quia ut dicit Aug⁹. in lib. de q̄ōnibus novi ⁊ veteris testamenti. Deus hoīem fecit q q̄d'iu non peccaret imortalitate vigeret: ut ipse sibi auctor esset aut ad vitam aut ad mortē. Non enim erat corpus eius indissolubile. per aliquē imortalitatis vigorem in eo existentem: sed inerat aīe vis q̄dam supnaturaliter divinitus data per qua̅ poterat corpus ab omni corruptione preservari: quādiu ipsi deo subiecta mansisset. q rōnabiliter factum est: q2. n. aīa rōnalis excedit proportionem corporalis matie ɔveniens fuit ut in principio ei virtus daret. per quā corpus conservare posset supra naturā corporalis materie Tho. ubi supra. Unde licz corpus humanū esset dissolubile per naturam: tū deus dedit homini triplex remedium sicut tripliciter potest deficere corp⁹ hūanū.

Primo. n. pōt deficere per famem ⁊ cōtra hoc erat primū remedium: qđ dedit de⁹ precipiendo Ade q comederet de omni ligno paradisi p̄ter quā de ligno sciētie ⁊c. Da exemplum de oleo in lucerna ⁊c.

Scdo pōt deficere ex senectute que causatur ex defectu seu debilitate digestive ⁊ active virtutis. l2. n. per cibū restauraretur humidum deperditum per actionē calido naturalis. inde ista restauratio non fit fm equivalentiā fm qđ dicit phs in primo de generatione. qa caro generata ex alimento imperfior est quā prima: sicut vinum mixtū cum aqua ⁊c. vide infra eo. ar. 2. sermone. 4. pte. 4. Ad hoc ergo q p̄dicta restauratio fieret fm equalentiam: ⁊ p ɔñs īpediretur senectus. indigebat hō esu ligni vite. Unde dicit Aug⁹. 14. de civi. dei. c. 26 q cibus aderat hoī ne esuriret. pot⁹ ne sitiret lignū vite ne illum senecta dissolveret. ⁊ hoc etiā vult Tho. pte. i. q. 97. ar. 4. Tertio pōt deficere corpus hūanū p infirmitatē ⁊ contra hoc deus dedit tertiū rem diū. Nam ante pctm̄ erat vis q̄dam aīe supnaturaliter data divinitus: p quā ut dictū est. pōt corpus ab omni corruptione p̄servari quādiu deo subiecta mansisset. Utrū aūt lignū vite conferret hoī imortalitatem? Dic q non simp'r: qa virtus cuiuscūq corporis est finita: unde nō poterat virtus ligni vite ad hoc se extendere ut daret corpi durādi virtutem tpe infinito: sed usq ad tps determinatum. quo finito vel hō translatus fuisset ad spūalē vitā: vel indiguisset iterū sumere de ligno vite. ut not. Tho. p. i. q. 97. ar. 4.

¶ Sextus effect⁹ iustitie origial' erat creaturaꝝ dn̄atio. Unū Gen̄. i. fa. ho. ad ymā. ⁊ si. no. ut p⁹. pi. ma. ⁊. vo. ce. ⁊ be. ter. univsq creature cunctq reptile qđ movetur in terra q intellige de creatura q̄ nō est ad imaginē dei nā sup angelos hō nō habuisset dn̄ium sed de aliis creaturis. sicut sunt oīa aīalia ut dicit tex. ubi supra. ut not. Tho. p. i. q. 96 ar. i. ⁊. 2. q dic ut ibi per eum late ponitur. Unde ad preceptū ade aīalia sibi obedissent. ⁊ qd mirū: Cum ēt in vitis pꝛum legatur idē de q̄busdā pr̄ibus qb⁹ bestie q̄dā fere obediebāt sicut cocodrilli ursi. leones. dracones ⁊ alie hmōi. Ex p̄missis ergo habemus qd erat iustitia originalis ⁊ quos effectus hēbat: ex quo ɔsiter clare seqtur qd sit pctm̄ originale qđ opponitur iustitie originali privative. Et ideo theologi dn̄t: q pctm̄ originale nihil aliud est q̄ carentia illius originalis iustitie cū debito hn̄di eā. Privatio aūt sola hz potius rōnez pene q̄ culpe cum sit potius passio q̄ actio. Quare ergo dicitur esse culpa? R̄c⁹ qa huic privationi adiuncta est voluntas ade ⁊ consequenter oīum ab eo per rationem seminalem descendentium: quia omnes in eo peccaverunt ut ait Apostolus. Ro. 5. Ideo ergo habuit rationem culpe propter actum vo/

luntatis adiunctum. Quia aūt nullus est
culpabilis: si nō hz illud: qd nō tenetur hic
Ideo adiungitur in diffinitione cuȝ debito
hñdi eaȝ. Hoc aūt ꝙ hic supra di ꝙ priua
tio sola habet potius rōnem pene ꝙ̄ culpe
intellige formaliter. sed materialiter est con
cupiscentia. vt not. Tho. i. 2. q. 82. ar. 3. Et
declaro hoc ꝙ dī. ꝙ est carentia ⁊c̄. Nam
postꝙ̄ adā peccauit: fuit soluta rectitudo
illa: qua erat rō deo subiecta. Cum āt esset
causa aliaꝝ subiectionū. s. uiriū inferioꝝ
ad rōnem. ⁊ corpis ad aiam. ⁊ aialium ad
hoiem. ꝯsiter fuit subsecuta etiam illaꝝ dis-
solutio. Et sic dissoluta hac armonia: incon
tinenti vires inferiores rebellauerunt con/
tra rōnem: ita vt sentirēt motus ꝯcupiscie.
Et ppea: erubuerunt de nuditate: vt dictuȝ
est supra pte. i. huius s̄monis: ⁊ sic corpꝰ re
bellabit se contra aiam. ⁊ bestie hoi. Patet
ergo. qd sit pctm̄ originale. Quo aūt istud
pctm̄ traducatur ad posteros ⁊ quare: ⁊
vnde traducatur. dicetur dño concedente
infra sermone ꝓximo seqnti. Amen.

¶ Peccatum originale a septem causis
traducitur. Sermo. 8.

Uasi a facie
colubri ⁊c̄. Prosequēdo
scdm̄ articulum de pctō
originali: sequitur videre
de scda ꝯsideratione vȝ.
de traductione pcti origi
nalis in posteros. Salutet virgo maria ⁊c̄.

Pro introductione ergo ⁊ cōplemento
materie: qritur vnde: ⁊ ex qbꝰ causis pctm̄
originale traducat̄ ad posteros: Et p cla-
riore itellectu. videt̄ ꝙ a nulla cā neqȝ aliq̄
rōne possit ⁊ debeat traduci. Nā prio non
ip̄rimit̄ a deo in aiam creante: qr deus non
pōt esse auctor mali culpe: nec cā pcti: vt di
ctū est supra ar. i. s̄mone. 4. de cālitate pcti
Cum. n. deus sit ipsa bonitas: nō pōt eē cā
mali. qr bona arbor nō facit fructus malos
Mat. 7. ¶ Scdo videt̄ ꝙ nec ab adā pec-
cante possit traduci. Scriptū est. n. Filius
nō portabit iniqtatē pris: nec pr̄ portabit
iniqtatē filij. Eze. 18. Et ꝯfirmatur rō. Naȝ
pnam fecit pniam p quā recuperauit grām

dei: iuxta illud Sap. x. Huius. s. sapia illuȝ
qui prius formatus est a deo. pr̄ orbis ter-
rarum cum solus esset creatus custodiuit ⁊
eduxit illum a delicto suo: sed pnia ade nō
ꝓfuit posteris: nec traducta fuit. Ergo mul
to minus peccatū ade debuit traduci: quia
potētior est gratia. ꝙ̄ culpa vt probat apo
stolus Ro. 5. ¶ Tertio nec a proximo pa/
rente generante: quia iam fuit mundatus
ab originali per baptismum. Nemo autem
dat: ꝙ nō habet. ¶ Quarto nec amore cō
cipiente: qa mater tantū prestat materiaȝ.
Unde si eua tantum peccasset: non habe
remus originale peccatum s̄m illud Ro. 5.
Per vnum hoiem peccatum intrauit in
mundū. Et not. Tho. i. 2. q. 81. ar. 5.
¶ Quinto nō ab actu matrimoniali. quia
ille actus si fiat cum debitis circūstantijs
sine peccato fit. immo cum merito. quia est
actus religionis vel obedientie ad manda
tum dei Gen̄. 9. Crescite ⁊ multiplicamini:
licet dicat Greg. Quod vix sine peccato fit
at. 33. q. 4. Uir cum propria. ¶ Sexto non
ab aia nostra: qa a deo creata est pura: ⁊
tanꝙ̄ tabula munda. qa ois creatura bo/
na est. Et preterea de rōne peccati est: ꝙ sit
voluntarium. Unde dicit August. q. i. c. i.
Usqȝ a deo peccatū voluntariū maluȝ est:
vt si nō sit voluntarium: desinat esse pecca
tum. ⁊ dixi supra articulo primo. sermone. i.
pte. i. ¶ Septimo nec videtur posse tradu-
ci a carne inquināte. Ratio: qa omnis car
nis inquinatio est corporalis. Nō enim po
test caro subiectū esse peccati. sed solū ani/
ma. Nullū aūt corporale inqnat aiam si-
cut dicit saluator Mat. 15. Unde pōt semē
corruptum vel defectiuū esse causa corru-
ptionis corporalis: sicut leprosus quādoqȝ
generat leprosum. ⁊ podagricus podagricū
⁊ etiam spūalia qui tamē non sit culpa: si-
cut fatuus generat fatuum. sed nō poterit
defectus corporalis esse causa directe defe
ctus spūalis: qui sit culpa presertim in alio
cum vt dixi idem rōne culpe est ꝙ sit volū-
taria: ⁊ ipsa voluntas sit causa effectus
culpe. Cum ergo fides catholica teneat ⁊
est veritas: ꝙ peccatū originale traducat̄:
querit̄ vnde habeat peccatū originale: qd
traducatur: Circa qd est notandū. qd a se
ptem causis habet: qd traducatur diuersis

tamen respectibus.
¶ Prio q̄dem a diabolo primordialiter ꝛ suggestiue.
¶ Scdo a muliere originalr ꝛ incitatiue.
¶ Tertio ab adā principalr ꝛ ↄpletiue.
¶ Quarto a parentibus proximis instrumentaliter ꝛ causatiue.
¶ Quito a carne nr̄a carnalr ꝛ effectiue.
¶ Sexto a deo precipiente occasionaliter ꝛ permissiue.
¶ Septimo a deo puniente iustitialiter ꝛ inordinatiue.
¶ Primo ergo traducit hoc pctm̄ a diabolo ꝛc̄. q2 ipse decepit mulierē: sicut hētur Gen̄. 3. Si. n. diabolus eā nō fraudasset mulierē: nō peccasset mulier: ꝛ ↄsiter nec adā ꝛc̄. Propt̄ h̄ dī Sap. 2. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrax. Uide supra ī s̄mōe primo in tertio effectu. Nota cū dixit diabolus eue. Cur precepit vt nō comederetis de oī ligno padisi ꝛc̄: quia si eua fuisset sapiens ꝛ obediēs debuisset rn̄dere: vade maledicte: nō. n. debemus q̄rere rōnem p̄cepti diuini sed debemus simplr deo obedire ꝛc̄ sed nō fecit sic: sed voluit disputare cū diabolo: ꝛ ideo incepit dubitare dicens. ne forte ꝛc̄. ꝛ id circo diabolus eā decepit. d. Ne quaq̄ moriemini. Ex quo nota moraliter q̄ his que nobis ꝑponunt a deo agenda vel credēda: simplr debemus credere. Uide in s̄monibus de articulis fidei s̄mōe. 5. pte. i. nō excusatur hō: q̄ ↄsilio alterius fecit: quia debuit ꝛ potuit explorare apud semetipsum: an expediret ei tale consilium. ff mandati. l. 2. in fi. ꝛ siquis dubitat debet consulere peritiores. hoc nota Glo. in. c. i. de sum. trini. super verbo suggestione.
¶ Scdo processit muliere minus principaliter: q2 ipsa fuit seducta in preuaricatione: ꝛ nō homo. Unde apl's. i. Timo. 2. Adam non est seductus mulier autē seducta in preuaricatione fuit. Nota. Non est seductus. Glo. eo mō quo mulier. Uñ dicit. s. Tho. supra Gen̄. 3. super verbo. Deditq̄ viro suo Hec fuit occasio mouens virū ad comedendum. Putabat enim eam tabescere si solatio viri destitueretur. sicut dicit Aug⁹. ꝛ id comedit ad suggestionem ipsius. Item q2 videns eam comedere ꝛ non mori: putabat non tamē esse peccatū. Promissio ergo diaboli non mouit ipsum ad comedendū. Unde Aug. 14. de ciui. dei. c. xi. Sicut. n. aaron erranti populo ad idolum fabricandū non consensit inductus sed cessit astrictus. nec salomonem credibile est errore putasse idolis esse seruiendum: sed blanditijs femineis ad illa sacrilegia fuisse cōpulsum. Ita credendū est illum virū sue femine: vni vnum hoiem homini. coniugem coniugi. ad dei legem trāsgrediendū non tanq̄ verum loquenti credidisse seductum. sed sociali necessitate paruisse nō enim frustra dixit apl's. sed adam nō est seductus: mulier autē seducta est. quia illa quod ei serpens loquutus est tanq̄ verum esse accepit ꝛc̄. Et nota q̄ quātum ad aliq̄d vno genere peccati peccauerunt vir ꝛ mulier. s. quantū ad actum exteriorem. s. peccati gule ꝛ inobedientie: ꝛ quātum ad aliud nō. s. effectum interiorē. Unde Aug⁹. Alio modo deceptus est vir q̄ mulier que falsuȝ verū putauit. Unde adā non credidit esse verum q̄ diabolus suggerebat. nec apetijt q̄ mulier apetijt. s. excellentiam diuinitatis. l3 gradum aliquem ex comestione pomi putaret se consequi. hec Tho. vbi supra. Si ergo mulier fuit causa peccati viri nō aūt ab ipsa principaliter ꝛ completiue peccatum originale contractū est: q2 si ipsa sola peccasset nō fuisset cōtractum originale: sed q2 fuit causa pcti viri. Ideo dicitur etiā a muliere peccatū originale originē traxisse. minus tamē principaliter. ideo dicitur Eccli. 25. A muliere initiū factum est pcti: ꝛ ꝓpter ipsuȝ oēs morimur qd̄ est verū initiatiue: sed nō completiue ꝛ terminatiue vt viri. ¶ Tertio processit ab adam principalr ꝛ cōpletiue. sic. n. donū iusticie originalis fuit collatū p̄mo hōi nō s̄ȝ se sed vt erat via ꝓpagationis ꝛ principiū totius humani generis: ita q̄ tale donū per ꝓpagationē ꝛ originē deriuatuȝ fuisset ad oēs posteros. Ita similiter adā peccāte facta fuit carentia talis rectitudinis. ꝛ talis iusticie in ipso. nō solum s̄m se sed vt talis carētia debebat per originem ꝛ propagationem in oēs posteros deriuari. sicut si rex dedisset vnū castrum vel ciuitatē alicui militi pro se ꝛ suis heredib⁹ in perpetuū: sed postea miles ille cōmisisset crimen rebellionis vel lese maiestatis in regem iuste priua-

rex castro ipse ꝛ heredes sui:ꝛ si postea ve-
nirent ad regem:dicētes Dñe date nobis
castrum. Diceret rex nō debetis habere:qꝛ
estis filij ꝓditoris. Dñe nō cōmisim⁹ nos
culpam:sed pater noster. Rñderet. Et ideo
nō do vobis penā sensibilem seu positiuā:
sed priuatiuā sic:qꝛ castrū nō habebitis:qꝛ
sicut ipse miles habuit castrū per se.ꝛ fi-
lijs:ita ipse ꝑdidit per se ꝛ filijs. Sic in ꝓ-
posito ꝛc. Notādum tñ ꝙ hec silitudo bñ
ꝓbat:quō pctm̄ originale traducit ad po
steros:inquātum est pena pcti primi paren
tis. sed nō ꝓbat ꝙ habeat rōnem culpe. d
cuius rōne est ꝙ sit voluntarie. Op; ergo
huic rōni addere rōnē sctī Thome.q̄ ifra.
statim ponit. de quattuor locis aiaꝝ in eo.
Scdo articulo vbi agit de limbo puero-
rū sermone.2. Et si dicatur. quare adā non
recupauit gratiā iusticie originalis p peni-
tentiā sicut recuperauit gratiā ad remissio
nem culpe.ꝛ meritū glorie:iuxta illd Sap.
10. Eduxit illum a delicto suo:ex quo vide
tur qđ debuit recupare gratiaꝫ etiam ad
amisse imortalitatis effectū: Sed rñdeo
ꝙ ratio est qꝛ hoc reseruabat xp̄o p queꝫ
nature defectus in melius reparādus erat
vt not. Tho.i.p.q.97.ar.i.ad tertiū. ¶ Itē
si dicatur. quō punit filius ex culpa pñs:
rñdeo. Filius nō punit pro pctō patris ni
si sit pticeps culpe:ꝛ sic est in ꝓposito. deri-
uatur enim per originem culpa a patre in
filium:sicut ꝛ pctm̄ actuale p imitationē.
¶ Quō autē omnes nos dicimur peccasse
in adam:est declarādum. Pro cuius intel-
lectu. sm Tho.i.2.q.81.ar.i.est notādū. qđ
omnes hoies qui nascunt ex adam pñt cō
siderari vt vnus homo inquātum cōueniūt
in natura quā a primo parēte accipiunt.
sm ꝙ in ciuitatibus oēs q sunt vnius cōi
tatis reputant quasi vnum corpus.ꝛ tota
cōitas quasi vnus hō. Sic igitur multi ho
mines ex adam deriuati sunt tanꝙ multa
mēbra vnius corporis. Actus autē vni⁹ mē
bri corporis puta manus nō est voluntari⁹
voluntate ipsius manus:sed voluntate aie
que primo mouet mēbra. Vñ homicidium
qđ manus cōmittit nō iputatur manui ad
pctm̄ si ꝯsideratur manus sm se. vt diuisa
a corpore:sed iputatur ei inquātū est ali-
quid hois qđ mouet a primo ꝑncipio mo

tiuo hois. Sic igit inordinatio que est in
ipso hoie ex adam generato nō est volun-
tate ipsius:sed voluntate primi parētis. q
modū motiōe generationis oēs qui ex ei⁹
origine deriuant. sicut volūtas aie mouet
oia mēbra ad actum. Vñ pctm̄ ꝙ a ꝑmo
parēte in posteros deriuatur. dī originale. si
cut pctm̄ ꝙ ab aia deriuatur ad mēbra
corporis dī actuale.ꝛ sic peccatū actuale
ꝙ p mēbrum aliqd cōmittitur nō est pec-
catum illius mēbri nisi inquātum illd mē
brum est aliqd ipsius hois. ꝓpter qđ voca
tur pctm̄ humanū. ita pctm̄ originale non
est pctm̄ huius ꝑsone nisi inquatum h̄ ꝑso
na accipit naturā a primo parente. Unde
vocatur pctm̄ nature. sm illud Eph.2. Era
mus nā filij ire. sm Tho. vbi s̄. Et p hoc
p;:quō peccatum originale habeat rōnem
culpe in oibus hoibus descendētibus ab
adam p seminalē rōnem.i.p vim actiuam
in generatione.ꝛ p hoc rñdetur ad oia ar-
gumenta. que possent fieri in cōtrariū. per
que ꝓbatur ꝙ vnus ꝓ alio puniri nō d;.
presertim pena spūali que est priuatio gr̄e:
que formaui infra in sermonib⁹ de q̄tuor
locis. ar.2°. vbi agitur de limbo puerorūꝫ:
qꝛ h̄ hoies puniunt qdeꝫ priuatione origi
nalis iustitie.ꝛ gratie ꝓpter pctm̄ ꝓ patrū
qđ cōmiserunt in adam rōne iam dicta.
¶ Sꝫ si pctm̄ originale non haberet rōnē
culpe:in nobis adhuc nō eēt incōgruū fili
os puniri ꝓ peccatis parētum pena positi-
ua corporali vel tpali vel etiā spūali ꝑua
tiua. Sicut habi gr̄a p;. de iure diuino Exo.
20. Ego sum deus zelotes visitans iniqta-
tem patrū in filios:in tertiā ꝛ quartā gene
rationē. sicut etiā de iure ciuili:p; in crimi
ne lese maiestatis. C. ad. l. iul. ma. l. Quis-
qs canonizata in decretis.4.q 6. quisquis.
sic etiā de iure canonico p;. in hereticis. de
hereticis.c. Vergētis. Item in scismaticis.
de scismaticis.c. vno lib.6. Itē in ꝑsecutori
bus cardinalium. de penis.c. felicis. lib.6.
Item in alio casu de penis.c. in q̄busdā.
facit ꝙ not. Glo. Jo. an. in regula non d;
lib.6. Sic etiā qđ facit collegiuꝫ ciuitatis
iputatur toti ciuitati.ꝛ qđ facit princeps
etiā iputatur populo. Vñ ꝓpter delictum
principis potest ciuitas interdici: vt in.c. si
ciuitas.§.i.ꝛ.2. de sen. excō. lib.6. not. in.c. Qđ

nonnullis de priul. ꝛ in.c.l.de vsu.lib.6.ꝛ
in.c.romana.§.fi.de sen.exco.lib.6.
¶ Quarto ꝓcedit a parentibus prori/
mis ꝛc. Nec obstat si dicat.ꝙ ipsi nõ hñt
illud originale peccatũ:qꝛ dr̃ ꝙ ipsi non
hñt illud reatum.sed actum. ſicutenim aũt pec/
cati originalis est carentia ipsius origina/
lis iustitie siue fomes seu cõcupiscentia ꝛc.
ꝛ declarabitur infra cum agetur de reme/
dijs peccati originalis.Exẽplũ hẽmus seu
similitudinẽ.sicut iudeus circũcisus gene/
rat filium cũ preputio.ꝛ granum mundũ
seminatũ ꝓcreat granum cum palea. ꝛ rõ
huius est qꝛ pr̃ generat filiũ cum preputio.
non ſm.ꝙ curatus est in mente.sed ſm ꝙ
corruptus est in carne.nõ ſm ꝙ est ſpũal'
sed ſm ꝙ est carnalis.Et hoc vult Tho.i.
2.q.81.ar.5.ad.3. Est aũt notan. ꝙ vt dicit
Tho.i.2.sniaꝝ. ꝛ tãgit in.3.di.12.q.2.ar.2.
ꝙ corruptio originalis quantũ ad illud ꝙ
est culpe:transit in prolem a pr̃e. quantum
vero ad illud.qḋ tantũ est pene:sicut sunt
corpis possibilitate:ꝛtrãsit in ꝓlem a mr̃e
qꝛ materiã ministrat ſm Tho.Et hoc pꝫ in
xp̃o qui qꝛ nõ fuit cõceptus a semine viri
ideo nõ cõtraxit culpam.sed qꝛ fuit conce/
ptus de semine mulieris.ideo traxit penã.
ideo dicit apl's Ro.8 Nõ deus misit filiũ
suum in similitudinem carnis peccati.
¶ Quinto causatur hoc pctm̃ a carne no/
stra carnaliter ꝛ effectiue.nam aĩa nostra
est forma ꝛ actus corpis.ꝛ ideo agit ĩ cor/
pus sicut in materiã.Actus aũt actiuorũ
sunt in patiente bene disposito.ꝛ vnũqḋqꝫ
recipitur ſm modum recipientis. Cũ ergo
caro nostra infecta sit traducta ex carne in
fecta.nõ est apta nata.nec est disposita re
cipere aĩam cum illa pulchritudine ꝛ cum
illa rectitudine originalis iustitie cum qua
recepta fuit in carne.primi hoĩs anteq̃ꝫ pec
caret.oportet ergo ꝙ caro sic infecta reci/
piat aĩam cum carentia illius pulchritudi/
nis ꝛ rectitudinis lꝫ aĩa a deo pura creetur
ꝛ munda.Accipe similitudinẽ de vino qḋ
q̃tumcũqꝫ sit purum ꝛ sanum si recipiatur
in vegete infecta ꝛ corrupta inficitur ꝛ cor
rumpitur.ꝛ pomũ q̃tũcũqꝫ mundum si po
neretur in manu infecta ꝛ deturpata infi/
ceretur ꝛ deturparetur a manu. ꝓpter qḋ
dicit in ps.50.Ecce.n.ĩ iniq̃tatib' ꝯceptus

sum.Sed attende ꝙ ista similitudo non est
vsqꝫ quaqꝫ bona.qꝛ vinum est qḋ corpale
vnde vero mirum si inficiatur a re corpora/
li.sed dic ꝙ corpus nõ põt directe esse cau/
sa infectionis aĩe.i.culpe. sed per accidens
sic:sicut causa sine qua non.sicut videmus
in peccato actuali.qa siquis comedit car/
nes in quadragesima ille carnes nõ inqui
nant directe aĩam. Mat.15. Non qḋ intrat
in os coinquinat aĩaꝫ ꝛc.sed inobedientia
ꝛ rebelio ad deum coinquinat aĩam. ꝓ/
pter esum carnium ꝛ sic caro infecta non in
ficit aĩam directe.sed ipsa culpa originalis
quã oẽs cõmisimus in adam.que contrahi
tur ab aĩa.dum infunditur carni. itaqꝫ ca/
ro non est causa directa ꝛ per se inficiendi
aĩam.sed est causa per accidens: sine qua
nõ:vel dic.ꝙ caro põt esse causa culpe.cau
sa inquã instrumentalis:nõ aũt principa/
lis.ꝛ sentit Tho.i.2.q.83.ar.i.
¶ Sexto ꝓcedit ex precepto dei siue a deo
precipiente occasionaliter tñ.si.n.deus non
ꝓhibuisset ipsi ad esum ligni vetiti tunc
comedendo de illo nõ peccasset. ꝓpter hoc
peccauit.qꝛ prohibitum fuit ꝛ contra ꝓhi/
bitionem fecit.Et sic preceptũ illud dei fuit
origo peccati occasionaliter. eo mõ quos
apl's dicit Ro.7. Occasiõ autem accepta
peccatũ per mandatum operatũ est in me
oẽm concupiscentiam ꝛ infra ꝛ inuentũ est
mihi mãdatũ quod erat ad vitam esse ad
mortem. Item Ro.5. Subintrauit lex. vt
abundaret delictum. ¶ Septimo procedit
ex lege diuina puniente ꝛ regulante. sicut
enim princeps eccl'e iuste ordinauit ꝙ qui
cunqꝫ nascitur ex fornicatione ipso facto in
currat notã irregularitatis.ꝛ tal's nota in/
fligitur a iure sicut in veteri testamento or/
dinauerat deus. ꝙ multi essent prohibiti
ministrare.sicut natus ex scorto.ꝛ habens
retortum nasum.ꝛ leprosum ꝛc.de quo per
Grego.49.di. hinc etenim. sic etiam ipse
deus princeps totius machine vniuersalis
legem statuit a principio vt siquis ab eo
apostataret tota eius propagatio pecca/
tum originale incurreret vt dicitur in scḋo
sententiarũ. Item sicut homo quantũcũqꝫ
continens sit de se tamẽ efficitur bigamus
ꝛ irregularis si cõtrahat cum muliere cor/
rupta ex lege diuina sicut apl'o ordinante

q' clericus dz eẽ vni⁹ vxoris icorrupte: vt̃r hĩc di.i.Th.3.Et i decret.34.di.curãdũ ⁊.c. fĩgo viduã.hĩc ſpẽ rõ alia.Jñtes mr̃imoniũ cũ carne q̃ fuit i adã corrupta ʒhit reatũ pcĩ originalis.pp quẽ est inept⁹ ad ordines Jerarchie celestis nisi postea dispẽsef cum eo.Et si dicas.Aliter punit̃ iste cũ tale mr̃imoniũ nõ possit vitare.cũ talis consensus nõ sit i eius ptãte: R̃ñ⁹ punit̃ et culpa ade in quo oẽs peccauerũt.Ro.5. Punit̃ ãt pena nõ positiua.i.sensus.sʒ tm̃ pũatiua.i.dãni:hĩc inde q̃ñ efficit̃ irregularis.d' quo tñ latius deo dãte dicet̃.isra seq̃nti s̃mõe.vbi aget̃ de pena pctĩ originalis ⁊ hĩc ps. qũo ⁊ q̃ñ ⁊ vñ traducat̃ originale.Deo Gr̃as.

¶ De.7.penis pcti originalis.Sermo.8.

Quasi a facie colubri ⁊c̃.Seq̃t̃ videre d' tertia ʒsideratiõe.scʒ.ar.v3.de pena pctĩ originalis Saluteŕ s̃go ⁊c̃. Pro hu ius ergo materie declaratione q̃rit̃ vtr̃ remaneat aliq̃ pena ex pctõ originali: Et vr̃ p̃ria facie.q' nõ. Nã remota cã remouet̃ ef fect⁹ i ſi c.et si xp̃s d' iur.iu.c.cũ ifirmit⁹ de pe.remis.c.cũ cessãte de appel. Cã ãt pena rũ q̃ ex pctõ iferunt̃ originali est pctm̃ originale.sʒ pctm̃ originale tollit̃ p baptismũ. q opat̃ remissionẽ oium pctõʒ i v̄tute passionis xp̄i.ergo vĩ.q' p⁹ baptismũ nulla pena originalis debeat remanere:ad q' dñm q' mediãte v̄tute passionis xp̄i ex q̃ ʒredit v̄tus baptismi:tollũ pene pctĩ originalis delẽt:tñ diuersimode:qz q̃dã pene delent̃ statim p baptismũ.sĩc pena spũalis.s.macula aie ⁊ pena dãni:q̃ debẽt originali.iste.n.pene ʒseq̃unt̃ pctm̃ p se.⁊ iõ oẽs hm̃õi pene sũt sublate sublata culpa p baptismũ. sʒ passibilitas:⁊ mortalitas:⁊ fames:⁊ sitis:⁊ hm̃õi.⁊ ẽt ʒcupia siue fames.sũt pene culpe originalis.nõ p se sʒ p accñs. pctm̃.n.originale cãuit has penas tãq̃ remouẽs ʒhibẽs.remouit.n.iustitiã originalẽ p qua i cõ suabat̃ hõ ex sup naturali dono dei i imortalitate.cũ tamẽ s̃m naturã mortal̃ eẽt:sublata ãt iustitia originali p pctm̃ remãsit hõ in naturalib⁹ puris.⁊ iõ remãsit mortal.ergo ẽ a naẽa p se.sʒ ex pcõ originali p accñs.

sublato ergo pctõ originali quãtũ ad culpã p baptismũ:ʒsĩr auferunt̃ pene ʒseq̃ntes p se:nõ ãt tollunt̃ pene ʒsẽqntes p accidẽs: Et si q̃rat̃ q̃re: R̃ñ⁹.q̃druplici rõe vt infra subdit̃.sʒ p̃ncipalis rõ est.qz ille nõ sũt pene pctĩ originalis.de quo sunt.5.rões.Et est 6.rõ qz ẽt si hm̃õi eẽnt pene pctĩ originalis tñ nõ tollunt̃ eo q' nõ tota.r tollitur p tñ originale p baptismũ nisi quãtũ ad culpã. tũc.n.tolleret̃ pctm̃ originale q̃ñ recuperet̃ iustitia original' qđ nõ fit.ergo ⁊c̃.etsi dicat̃ q̃re ergo tollunt̃ macula aie ⁊ pena dãni ⁊ iste alie pene nõ: R̃ñdeo qz ille ʒseq̃unt̃: pctm̃ originale ex pte culpe.qz ergo culpa auferf p baptismũ ʒsĩr ⁊ auferunt̃ ⁊ ille. iste ãt pene.s.mors.⁊ hm̃õi nõ ʒsĩr originale ex pte culpe sed ex pte pene.i.pũationis iustitie originalis.q̃ qz ẽt post baptismũ remanet.ʒsĩr ẽt pene iste. Quedã do pene nõ statim.sed tpe a diuina sapia ordinate sĩc est passibilitas:⁊ mortalitas ⁊ fames: sitis.⁊ hm̃õi.q̃ nõ nũc pp cãm iã dictã sed post resurrectionẽ corpus tollent̃.ʒsĩr etiã assignari aliq̃ cause morales quasi dicte penalitates etiam pene.necnon dimittunt̃.

¶ Prima est:vt membra capiti cõformẽtur.Caput.n.nostrum est xp̃s.Eph.1.Jpm .s.xp̃m dedit caput sup oẽm ecclesiam qui est corpus ipsius.Ro.8. Quos prescimit ⁊ predestinauit conformes fieri imaginis filij eius ⁊c̃.Et ideo oportet q' ipsum impassibilitatem ⁊ immortalitatem cõsequamur eo modo quo ⁊ xp̃s consequutus est. Non enim erit congruum q' membrum caput excederet.Jpse aũt xp̃s:lʒ esset plenus omni gratia ⁊ virtute.tamen habuit corpus passibile in quo salutem nostram exercuit.Jmpassibilitatem autem corporis non habuerit nisi merito passionis ⁊ crucis ⁊ post resurrectionem:iuxta illud Phil.2. Habuit semetipsum ⁊c̃.Sic etiam ⁊ nos vt sibi conformemur acquirimus gratiam post baptismum quantũ ad aiam:corpus tamen debemus habere passibile:sicut xp̃s passus est pro nobis.Et hanc rationem videtur ponere Apl's Ro.5.vbi dicit. Jpse.n.spiritus testimonium reddet spũi nostro : q' sumus filij dei.Si aũt filij ⁊ heredes:heredes quidem dei:coheredes aũt xp̄i:si tamen compatimur:vt ⁊ simul glorificemur.Jmpassi-

bilitatem autem consequetur:sicut xp̄s.Et
hoc etiam habetur.Ro.6.Si enim complā
tati facti sumus morti eius:simul ⁊ resur-
rectionis erimus.Et ibidē premittitur.Ui-
uificabit mortalia corpora nostra: propter
inhitantē spūm eius in nobis.ps p̄ma rō.
¶ Sexta ratio est:vt homo pugnando cō-
tra concupiscentiam ⁊ alias passiones vin
cendo:mereatur coronam. Uirtus enim in
infirmitate perficitur.i.Cor.12.Nec autem
esset virtus hoīs meritoria vite eterne: si
non peccaret non habens occasionem pec-
cādi:certe nulla aut modica Seneca.Uir
tus sine hoste marcescit:vnde ⁊ diuina pro
uidentia nunq̄ voluit aliq̄ creaturā neq̄
angelicam neq̄ humanam sine certamine
⁊ pugna acquirere coronam.Nam ⁊ ange
li qui nunc sancti ⁊ beati:anteq̄ beatitudi
nem acquirerent pugnauerunt:iuxta illud
Apoc̄.12 Factum est prelium magnum in
celo:Michael pugnauit cū dracone:⁊ dra-
co pugnabat ⁊ angeli eius:⁊ non preualue
runt ⁊c̄.Sic voluit q̄ nullus homo sine pu
gna intraret vitam.eternam.Et ideo vo-
luit deus vt homini post baptismum rema
neret motus con.upiscentie ⁊ cetere passio
nes:vt merito victorie coronam acquireret
i.Timo.2.Non coronabitur nisi qui legi-
time certauerit.ps.2.ratio.
¶ Tertia ratio est:quia si baptismus au-
ferret passibilitatem corporis: magis que-
rerent homines baptismum propter gau-
dium presentis vite:q̄ propter vtilitatē aīe
ad quā principaliter baptismus est ordina
tus:⁊ sic patet tertia ratio.
¶ Quarta ratio est:ne fides que habetur
de baptismi effectu perderet meritum:
quod procuidubio perderet: si humanis
sensibus baptismi effectus qui est impassi-
bilitas ⁊ imortalitas pateret:dicente Gre-
gorio.Fides non habet meritum cui hu-
mana ratio prebet experimētum.Fides.n.
est argumentum non apparentium: vt dici
tur Heb.xi.Patet ergo per rationes: q̄re
diuina sapientia ordinauit:q̄ licz culpa origi
nalis per baptismum tollatur:tamen aliqui
defectus remanent in vita presenti.in futu
ro tamen post resurrectionem tollendi per
virtutem baptismi operātis in virtute pas-
sionis xp̄i.⁊ sic per hec dicta.patet respōsio

ad articulū.videamus ergo quas penas
incurrimus propter originale peccatū con
tractum a primis parentibus.
¶ Prima pena est illatio macule spūalis.
¶ Scḋa est corruptio boni naturalis.
¶ Tertia est inuinctio laboris corpalis.
¶ Quarta est afflictio partus penalis.
¶ Quinta est subiectio ptātis hūanalis.
¶ Sexta est incursio mortis corpalis.
¶ Septia est p̄uatio visionis naturalis.
¶ Prima ergo pena est incursio macule
spūalis Dices tu. qd est macula: R°.fm
Tho.i.2.q.86.ar i.q̄ macula ppie dicitur
in corpalibus:qn̄ aliqd corpus nitidum p
dit suum nitorem ⁊c̄.Dic vt ibi.sed quātuz
ad ppositū pertinet.Nitor aīe est duplex.
Unus quidez nitor causatur ex refulgētia
luminis naturalis rōnis.alter vero ex re-
fulgentia diuini luminis.s.sapientie ⁊ gra-
tie diuine.per contactum autem pomi ve-
titi anima ade perdidit nitorem luminis
gratie diuine.⁊ consequenter etiam anime
oīum ex eo descendentium sine hoc nitore
creantur.alius vero nitor luminis rationis
naturalis non quidem totaliter pditur sed
valde obtenebratur per contactum carnis
infecte inquantū infunditur.intantum q̄
non est apta ingredi vitam eternam: quia
nihil coinquinatum intrabit in illaz Apoc̄.
21.Nota similitudinem de imagine xp̄i vel
virginis argentea.vel aurea que dum por-
tatur ad ecclesiam cadit in lutum.macula-
tur quidem a luto adeo quod non porta-
tur ad ecclesiam nec ponitur in altari nisi
prius lauetur ⁊c̄. Sic in proposito anima
que est imago dei Gen i.Faciamus homi-
nem ad ima.⁊c̄. Cadit in lutum carnis in-
fecte ⁊ ideo macula incurrit adeo q̄ non
est digna super altari celestis ecclesie poni
nisi prius lauetur per baptismum.patet igi
tur quid est macula.
¶ Scḋa pena est corruptio boni natura-
lis.vbi notandū q̄ vltra ea que dicta sunt
supra articulo.i.sermone.4. De effectu pec
cati parte.5.Ubi vide sicut dicit Tho.i.2.
q.85.ar.3.Per iustitiam originalem perfe-
cte ratio continebat anime vires inferiores
⁊ ipsa ratio a deo perficiebatur ei subiecta:
hec autem originalis iustitia subtracta est
ppter pctm̄ primi parentis.⁊ ideo oēs vires

anime remanent: ⁊ quodāmodo destitute
ꝓprio ordine quo naturaliter ordinant ad
virtutē. Et ipsa destitutio vulneratio natu
re dicit. Sunt aūt quattuor potētie anime
que pn̄t esse subiecta virtutū. s. rō in qua ē
ꝓudentia voluntatis: in qua est iustitia
irascibilis: in qua est fortitudo cōcupiscibi/
lis: in qua est tēperantia: inquātum igitur
rō destituit suo ordine ad veꝝ est vulnus
ignorantie: inquātum vero volūtas desti/
tuit ordine ad bonum est vulnus malitie.
Gen̄. 8. Sensus ⁊ cūcta cogitatio humani
cordis ꝓna sunt ad malum ab adolescētia
sua. inquātum vero irascibilis destituitur
suo ordine ad arduū est vulnus īfirmitatis:
inquātum vero cōcupiscibilis destituitur
suo ordine ad delectabile moderatū rōne
est vulnus cōcupiscētie. Uñ sicut dicit Au
g⁹. 13. de ci. dei. c. 13. Postq̄ precepti facta
trāsgressio est ꝯfestim gratia deserente diui/
na de corpoꝝ suoꝝ nuditate confusi sunt.
Uñ in foliis ficulneis: que forte a ꝑturba
tis. Prima comperta sunt pudēda texerūt:
que prius eadē mēbra erant: sed pudēda
nō erant. senserunt enim nouū motum in
obedientis carnis sue tanquā reciprocam
penā inobediētie sue. Et infra. Et qꝛ superio
rem dn̄m suo arbitrio deseruerat: inferiorē
famulū ad suum arbitriū nō tenebat: nec
oīno habebat subditā carnē. sicut semper
habere potuisset si deo subdita ipsa man/
sisset ⁊c. Sic igit̄ ista quattuor sunt vulne/
ra inflicta toti humane nature ex pc̄ō pri/
mi parētis. Tho. vbi s̄. Pone in pratica
de ignorantia humana: cum qua nascitur
homo a deo: ꝙ bestie nascunt̄ cum minori
ignorantia q̄ homo. sicut pꝫ in pullo galli/
ne: q natura cognoscit miluū ⁊ agno q in/
stinctu naturali lupum ⁊ etiā matrem ad
vocem eius. sed puer nihil cognoscit. Item
bestie instinctu naturali discernunt ꝯueniē
tia nature a discōuenientibus. s. herbas ve
nenosas ⁊ bonas. Itē aquā venenosaꝫ ⁊c.
Sed homo nihil nisi experiatur per gu/
stum ⁊c. sic etiam de aliis vulneribus natu
re. ⁊c. dic vt expedit.

¶ Tertia pena est iniunctio laboris corpo
ralis sicut habetur Gen̄. 3. Maledicta ter
ra in opere tuo: ⁊ comedes ex ea cunctis
diebus vite tue spinas ⁊ tribulos germina
bit tibi comedes herbas terre. In sudore
vultus tui vesceris pane tuo. Nota ꝙ de/
us sic fecit ade sicut facit confessor peccato
ri: quādo iniūgit sibi penitētiam ⁊c. Nota
maledicta terra: nō maledixit t̄n̄s ade si/
cut fecit Caym: qꝛ ille ex malitia sed adam
ex ignorantia ⁊ fragilitate peccauit. Nota
in sudore ⁊c. Uñ sudor. fames: īfirmitates
⁊ passibilitates sunt pene originalis pc̄ti.

¶ Quarta pena est afflictio ꝑtus: vnde di
xit deus eue. In dolore paries filios ⁊c.
Gen̄. 3.

¶ Quinta pena est subiectio. Uñ subdit̄
Et sub viri potestate eris. ⁊ h̄ fuit sibi iniū/
ctum in penam: qꝛ alias s̄m naturam non
debuit esse subdita viro: in cuius figuram
deus formauit mulierem: nō de pede viri:
nec de capite viri: qꝛ non fuerat instituta.
mulier vt esset dn̄a viri: nec serua sed de la
tere viri vt esset socia ⁊ equalis viro. h̄ no
ta Glo. 33. q. 5. c. si. sed qꝛ ipse fuit causa pec
cati viri: ⁊ sic male vsa est parilitate ⁊ equa
litate illa. Ideo in penā sui fuit subdita vi/
ro. s. subiectiōe seruitutis. s̄m quā presidēs
vtitur sibi subdito ad sui ipsius vtilitateꝫ.
Hac enīꝫ subiectione nō erat subdita mu/
lier viro ante peccatum. qꝛ talis subiectio
fuit introducta post peccatum. sed est alia
subiectio yconomica s̄m quā presidens vti
tur subiectis ad eoꝝ bonum: ⁊ illa subie/
ctio fuisset ante peccatum. qꝛ alioquin de/
fuisset bonum ordinis in humana multitu
dine. si quidem per alios sapientiores gu/
bernati non fuissent: ⁊ ex tali subiectione
naturaliter mulier subiecta est viro: qꝛ na/
turaliter in viro magis viget ⁊ abūdat di
scretio rationis nec inequalitas hominum
excluditur per innocētie statum. h̄ vult Tho.
p. i. q. 92. ar. 2. ⁊ q. 96. ar. 3. ⁊ 4. Et ꝓpt̄ hoc
fuit subdita viro: qꝛ priuilegium meretur
amittere qui cōcessa sibi abutit̄ potestate
xi. q. 3. priuilegium. Uñ nota. ꝙ sicut ꝯfitēs
non faciens penitentiam a sacerdote sibi
iniunctam peccat sic mulier que non vult
esse subdita viro: sed dominari peccat. qꝛ
facit contra penitentiam sibi iniunctam a
deo propter demeritum peccati sui roge/
mus dominū ⁊c. De aliis duabus penis di
cetur dn̄o concedente in p̄ximo sermone.
Deo gratias amen.

¶ De causis ex quibus procedit mors corporalis τ ideo nota. Sermo.ix.

Uasi a facie colubri τc. Prosequendo adhuc sm arti. sequit predicare de duabus religo penis peccati originalis: q̄ supra tacte sunt in sermone proximo precedenti. s. de pena mortis corporalis τ de dāno priuationis iussionis diuinalis. h mane dicemus de morte: τ si tēpus patietur etiā de limbo puerorum aliq̄d tangā: vel in sequēti sermone. pro introductione τ complemēto huius materie queritur: vn̄ τ ex qbus causis pcedit mors corporalis. Et dicēdū q̄ ex sex. quarum tres sunt rōnes theologicales: τ alie tres naturales. nam prima quīta τ sexta sunt rōnes theologice. scd̄a u͛o tertia τ quarta sunt rōnes phice: alias propter beatitudinem eternalem.

¶ Primo pp̄ter iusticiam diuinalem.
¶ Scd̄o pp̄ter cōpositionē naturalem.
¶ Tertio pp̄ter distantiam localem.
¶ Quarto pp̄ter deficientiam virtualem.
¶ Quinto pp̄ter fruitionem diuinalem.
¶ Sexto pp̄ter punitionem iusticialem.

¶ Primo quidem pp̄ter iusticiā diuinalē. s. impunitionē peccati ade in quo oēs peccauerunt. deus enim cōtulerat ade imortalitatē. Ex quodā dono supnali: que erat effectus quidā iusticie originalis vt dictum est supra. eodē arti. sermone. i. pte. 5. Et sic ex gratia erat: peccante aūt adā fuit ei sublatum illud donū. τ ɔsequenter fuit effect⁹ mortalis. i. morte necessitati subiect⁹. Gen. 2. Inquacūq; die comederis ex eo morte morieris. In pena ergo huius peccati ade mors est inflicta humano generi. Ideo dī Ro. 5. Per vnum hoīem pctm̄ intrauit in mundū τ p pctm̄ mors: τ sic mors a deo ē puniente. nō aūt pncipaliter intendente. τ sic ɔcordantur due auctēs in scriptura. Nā Eccli. xi. dicitur. Bona τ mala vita τ mors paupertas τ honestas a deo sunt. Nota. mors. ideo q̄z deus est auctor mali pene vt dixi supra arti. i. sermone. 5. de causalitate peccati in introitu. mors aūt est pena ergo τc. Ulti. i. Re. 2. Dn̄s mortificat τ viuificat τc. Itē Deut. 32. Ego occidam τ ego viuere faciā. Alia vero est auctas: que videt huic ɔria. Sap. i. Deus mortem nō fecit ratio est: q̄z mors est pura priuatio vite τ sic nihil est: τ ideo nō est a deo. q̄d intelige per se intenta vt ponit Tho. i. par. q. 49. arti. 2.

¶ Scd̄a causa mortis est cōpositio naturalis. τ quātum ad hoc mors ē ex natura. Nam in corpore humano sunt q̄ttuor elemēta ex qbus corpora cōponuntur: τ ista quattuor elemēta afficiunt quattuor qualitatibus ɔtrariis. s. frigiditate: caliditate: humiditate: τ siccitate. Et ideo ad modum quattuor inimicorum sunt in cōtinua pugna τ discordia: ex quorum discordia dissoluitur corporis armonia. Da similitudinem de incarceratis: qui nocte τ die nitunt frangere carcerem τ fugere τ ad pp̄ria loca redire. Sic igitur q̄ttuor inimici corporis frangūt τ destruunt: vt ad loca pp̄ria reuertantur vt leuia vadant sursum: grauia vero deorsum. τ ex hac cā mors naturalis est hoī. De quo vide Tho. i. 2. q. 85. ar. vlt. τ vide infra. ar. 3. sermone. i. parte. 2.

¶ Tertia causa est pp̄ter distantiam localem eo q̄ multum distamus a deo. τ pp̄ter hanc distantiam sancti patres ex desiderio essendi cum deo appellabāt se pegrinos τ aduenas sup terram ps. Heu me q̄z in co. meus plon. est. Nā lz deus sit vbiq;: iuxta illud ps. Quo ibo a spū tuo. τ quo a facie tua fugiā. si as. in ce. tu. il. es. si desce. ad infer. ades. precipue tn̄ est in celo vbi residet p gloriā: sicut aia lz vbiq; sit in corpore precipue: tn̄ est in facie. ideo dī Gen̄. 2. Formauit igit deus hoīem de limo terre τ inspirauit in faciē eius spiraculū vite. Nota. in faciē eius τc. Rō quare dicit de sola facie est: q̄z ibi relucent opa aie quātum ad oēs sensus. sic de⁹ τc. Iō ps. Ad te leuaui oculos meos. q habi. in celis. Et huius signū est: q̄z qn̄ hoīes τ cetere creature patiunt aliqd leuāt oculos in celū naturali instinctu. q̄z aūt ipse deus q est in celo est principiū fontale ois esse τ incorruptiōis. quāto magis creatura distat a deo: tanto est magis corruptibilis: sicut gn̄abilia τ corruptibilia q̄ sunt sub celo. q̄ aūt magis appropinquāt deo pp̄etuo solidant. sicut pz de corporib⁹ sup celestibus. q̄ nulla alteratione mutant.

nota

quia aũt quãdiu sumus in hac vita multũ distamus a deo: et peregrinamur ab ipso. iõ sumus subiecti mortalitate et miserie.

¶ Quarta ratio: propter deficientiam virtualem. Nam virtus naturalis semper debilitatur in agendo. Humidũ enim radicale consumitur semper a calore naturali: nec posset homo viuere nisi suppleret hunc defectum p cibum corporalem. sicut est similitudo de candela olei siue lucerna accẽsa in qua semp ignis cõsumit oleum adeo q extingueretur lux: nisi suppleretur p oleum etc. Sic in pposito etc. Repletio aũt cibi est necessaria adolescentibus vsq ad. 21. annum ad duo. Primo quidẽ ad restaurationem deperditi. Scdo ad augmẽtum. fm Tho p. i. q. 97. ar. 4. Sed postea solũ ad restaurationez deperditi: q2 restauratio ista nõ fit equaliter: q2 ipurior est cibus: quã illud q deperditur ppter admixtionẽ ptrarij vel extranei. Ideo paulatim virtus naturalis deficit. sicut ponit sapiens exẽplum de vino cui semper admiscetur aqua: qd tandẽ fit aquosum: q2 aqua inualescit et virtus vini debilitatur. et fm hunc modum hoies senescunt: q2 multe sunt cõmixtiones: et sic sit mixtio multi extranei: et est in eis defectus virtutis naturalis: que nõ põt extraneũ puertere et cõsimulare. Et propter hoc in senibus multe sunt superfluitates. Et ideo hoies senescunt et naturaliter moriuntur. ideo dicit Apls ad Hebreos. 8 Omne q antiquatur et senescit ppe interitum est.

¶ Quinta rõ est ppter fruitionẽ diuinalẽ. Homo enim ad hunc finẽ creatus est vt deum cognosceret et cognoscendo diligeret et diligẽdo possideret. ergo vita eterna ẽ finis vltimus hois: iuxta illud Jo. 20. Hec aũt scripta sunt vt credatis: q2 ihs est filius dei: et vt credẽtes vitaz habeatis in nomine ipsius: et hinc est q hõ nõ saciatur in vita pñti quãtũcũq bonis tpalibus repleatur. Nunq enim aliqua res quiescit nisi perueniat ad finem ppriũ. Exẽplum est de naui que nõ qescit donec perueniat ad portum. Itẽ lapis nunq quiescit donec sit in terra: aqua etiã semp nititur ad locũ propriũ puenire. i. mare. Itẽ sagitta nunq qescit donec sit in signo. sic grauia deorsum et leuia sursum huius signum est: q2 oẽs res extra pprium locũ corrũpuntur: sed in loco pprio pseruantur: sicut aqua in fonte pseruatur: sed innegete corrũpitur: sicut etiã planta in terra pseruatur sed si euellatur siccatur. Vñ locus pprius est causa pseruationis locati: et h ratio sumitur a loco: sed pdicta sumitur a fine. finis aũt noster deus ẽ. Apoc. i. Ego sum alpha et o. pncipiũ et finis. iõ nunq mens nostra qescere nec beata esse põt. nisi perueniat ad deum p visionẽ et fruitionem. Aug9 pmo lib. pfes. Fecisti nos dñe ad te: et inquietũ est cor nostrum donec requiescat in te. Et ideo nõ saciatur homo bonis tẽporalibus: ideo quãto plus h3 tanto plus desiderat habere: et hoc ẽ maxima pena: q homo semp comedat et semp famescat: semp bibat et semper sitiat. Et ratio est etiã alia q2 nunq homo saciatur de rebus exterioribus nisi res intrent in aiam. Da exemplũ de pecunia posita in capsa que bene iplet bursam et capsam sic et cibus bene implet corpus siue stomacum inquẽ intrat sed animam nõ: quia nõ intrat in eam ideo etc. Propter hoc dicit. Dñs Jo. 4 Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. Nota. ex hac aqua. i. concupiscentia bonoz temporaliũ. qui aũt biberit ex aqua quam ego dabo ei. i. de fonte vite quo inebriantur electi in resurrectione nõ sitiet iterũ. i. nullum defectum vel anxietatem patietur. anima ergo donec est mundo isto est vacua: cum igitur deus ita naturam ordinauerit vt nihil sit vacuum in natura ad diuinam prouidentiam pertinet animam vacuam replere. sed impleri non potest nisi visioni dei fruatur. ps. Saciabor cum apparuerit gloria tua. Ad videndum autem deum homo nõ potest peruenire: ita vt in eternum sit beatus nisi per mortem: iuxta illud Ex. dixit dominus moysi Exo. 32. Non me videbit homo et viuet. Ergo necessaria fuit mors propter fruitionem diuinalem. ideo dicebat apostolus ad Phil. i. Cupio dissolui et esse cum christo. Ista tamen ratio patitur instãtiã: quia in statu Innocentie homo fuisset trãslatus ad dei visionẽ siue morte corporali: ex quo videtur q mors corporalis non sit necessaria simpliciter ad hoc vt homo fru-

etur deo nisi post peccatum.
¶ Sexta ratio est propter punitionē iusticialem. Nam peccatores nō possent ꝯgrue puniri nisi per mortem. Unde et iura ciuilia multis delictis imponunt penam mortis. Diuina autem prouidentia ordinauit: ꝙ vt plurimū peccatores in hac vita nō puniantur. quinimo prosperentur in malis suis. de quo mirans Jere. dicebat. Justus quidem tu es dñe. si disputem tecum. quare via impiorum prosperatur: et bene est omnibus qui preuaricant: et inique agunt plantasti eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum. Jere. 12. Boni autem econtra in hoc mūdo aduersitatibus molestantur. et ideo deus esset iniustus: si alibi non puniret iniustos et premiaret iustos. propter hoc ergo diuina prouidentia mortem induxit: vt post mortem puniret iniustos. quāuis tamen diuina iusticia in hac vita exardescit aduersus iniustos mortem corporalem pariter et spiritualem inferendo. Nam ꝑpter peccatum luxurie hoīes perierunt in diluuio. quia sicut dicit al' magister historiarum methodius in tā [illegible] mulieres super gradiebantur viros propter hoc dixit deus ad noe: repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra. penitet. n. me fecisse hoīem Gen. 6. Item propter peccatum contra naturam perdidit sodomam et gomorram. et super eas pluit ignem et sulphur vt pena tota responderet culpe: quia in peccato illo est ardor et fetor. Item habetur in anten. vt nō luxu. ꝯ naturā in pn. colla. 6. Item propter peccatū superbie et blasphemie: angelus dñi percussit castra assiriorum: et occidit vna nocte centū octoginta quinque milia virorum. 4. Re. 19. Similiter de herode Agrippa rege qui vestitus veste regia sedit pro tribunali et contionabatur ad populum. populus autem clamabat dei voces et nō hominum. Act. 12. Et exhibebāt ei honorem deo debitum: et non homini et statim percussit eum angelus domini eo ꝙ nō dedisset honorem deo et consumptus vermibus expirauit. sic habetur de pueris blasphemantibus sine deridentibus helyseum. 4. Re. 4. Patet ergo ꝙ fuit necessaria mors propter punitionem peccatorum.

Ideo apostolus Statutū est hominibus semel mori et post hoc iudicium. Heb. 9. Nota post hoc. quia iudicium est post mortem. nō ante. ideo petebat dd' dicens. Exaltare qui iudicas terram: redde retributionem superbis. Usque quo peccatores domine vsquequo peccatores gloriabuntur. effabuntur et loquentur iniquitatem: loquentur omnes qui operātur iniusticiā etc. Et infra. quia non repellet dominus plebem suam. et hereditatem suam. non derelinquet quoadusque iusticia conuertatur in iudicium Ps. 93. Nota iusticia dei est semper hic et vbique: quia est ipse deus. sed iudicium est actus iusticie: et non est hic semper: sed post morte m. quia tunc iusticia dei conuertitur in iudiciū reddendo premiationem bonis: et punitionem malis. Et sic patet: quare mors fuit a diuina prouidentia ordinata. Sequitur videre de pena dāni quam infligit pena originalis: vbi nota. ꝙ peccatum originale minus punitur in alio mundo. quam actuale mortale. pro cuius declaratione sciendum: ꝙ vt supra dictum est: pena debet correspondere culpe: quia pro maioritate vel minoritate culpe debet infligi maior vel minor pena: iuxta illud Deut. 25. Juxta mensuram delicti erit et plagarum modus. et Apoc. 18. Quantum glorificauit se in delitijs tm̄ date illi tormentum et luctum. Culpa autem actualis mortalis continet duo. s. conuersionem ad creaturam et auersionem ab incōmutabili bono: sic et in inferno damnatorum est duplex pena. vna est pena sensus que consistit in gehenna: in visione demonum: in remorsu conscientie. que vocatur vermis: vt infra dicetur: cum de inferno agetur. Et hꝰ respondet conuersioni ad creaturam. Dignum enim est vt qui inordinate delectatus est in creatura ordinate puniatur per creaturam. Unde Sapientie 16. Creatura enim tibi factori deseruiens: exardescit in tormentum aduersus iniustos Ps. Ignis sulphur et spiritus procella. pars ca. e. Item Sapientie. 5. Pugnabit orbis terrarum contra insensatos. Nam quia inordinate vsus est creatura: peccator. iustum est per creaturam puniatur: quia per que quis

peccat per hoc & torquet Sap. xi. Alia pe-
na est priuationis visionis diuine essentie.
& hec dicitur pena damni. iustum est. n. vt
q auertit faciē suā. i. lumen rōnis naturalis
a deo ꝙ deus auertat faciem suam ab eo
& hec pena respondet auersioni. & sicut in
peccato mortali auersio est principalior q2
formaliter dat esse peccato. sic pena damni
est principalior in inferno. in peccato autē
originali nō est conuersio ad creaturas. sed
solum auersio. & ideo nō meretur vtrāq; pe
nam. Et qa in inferno dānatoꝝ est vtraq;
pena vt dictū. ideo non meretur aīa ꝓpter
demeritum peccati originalis detrudi in
infernum. sed portatur ad limbum pueroꝝ
vbi solum est pena damni sine pena sensus
nec de hac pena priuationis siue dāni do-
lent. sicut nō displicet rustico ꝙ nō habeat
regnum francie. qa sibi non competit. sed
filio regis displiceret. Nec obstat si dicatur
qđ pueri sunt creati ad beatitudinem con
sequendam. ergo nō pōt nō dolere si carēt.
quia illud verum est de beatitudine q̄ ex
natura possunt consequi que consistit in cō
templatione prime cause. hanc aūt penam
damni Aug⁹. vocat ignem sicut scribit ip-
se ad petrum & habetur de conse. di. 4. Fir
missime tene non solum hoīes ratione vten
tes verum etiam paruulos: q sine in vte-
ris maternis viuere incipiunt & ibi moriū
tur. siue iam de matribus nati si sine sacra
mento baptismi qđ datur in noīe pr̄is &
filij & spūs sancti. De hoc seculo transeunt
sempiterno igne puniendos. qa etsi pecca-
tum prop̄e actionis non habeant origina-
lis tamen peccati damnationem carnali cō
ceptione ex natiuitate traxerunt. hec ille.
Nota Sempiterno igne Glo. i. pena dāni
qa semper erunt in tenebris vt infra. c. nulla
Cōcordat Tho. in. 4. sniaꝝ. di. 33. q. 3. ar. 1.
ad primū. Et ideo pro talibus nō sunt fa-
ciende elemosyne. qa frustra fierent. Sed
queris Tho. i. 4. sniaꝝ di. 47. q. 1. ar. 3. ad. 3.
Nunquid tales pueri non baptizati dece-
dentes resurgent in iudicio? Rn̄det ꝙ sic
cum corporibus integris in etate. 30. anno
rum etiam si mortui fuerint in vtero ma-
tris. post tamen infusionem anime rationa
lis. Vn̄ apl's Ephe. 4. Omnes resurgem⁹
in similitudinē etatis plenitudinis christi

sed non resurgent ad gloriam. quia nō ha-
buerunt gratiam per baptismum. sed ad pe
nam non sensus que datur propter pecca-
tum actuale. sed damni. & istud est generale
in oībus paruulis decedentibus ante vsū
rationis sine baptismo tam filijs christia-
norum q̄ iudeorum & paganorum. nō sta-
bunt ergo ad dexteram christi in iudicio.
nec ad sinistram. Dices tu ad quid ergo re
surgent? Rn̄. ad petendum vindictam de il
lis qui fuerunt causa quod non fuerūt ba
ptizati. & clamabunt voce flebili dicentes.
Iustissime iudex dn̄e Iesu christe vindictā
petimus a te de nostris parētibus qui fue
runt causa nostre damnationis: quia cum
essemus in vtero male tractauerūt matres
nostras verberando. dando calces. fatigan
do eas &c. a deo ꝙ necati sumus in vtero
Aliqui alij dicēt. Iuste iudex vindica nos
de nostris matribus. que propter earum in
discretionem seu vanitatem seu ingratem
nos necauerunt. s. nimis laborādo. vel strin
gendo earum indumenta vel corizando. &
priuauerunt nos tanto bono. Alij dicent.
Iuste iudex. vindica nos de patrib⁹ & ma
tribus qui contra voluntatem tuam luxu-
riauerunt & genuerunt nos. & timentes ve-
recundiam mundi vel penam occiderunt
nos in vtero patronādo matres grauidas.
Nota de illa moniali que fuit impregnata
a quodam nobili ciue cuiusdam ciuitatis.
mater autem illius monialis requisita ab
ea ꝙ daret sibi potionē pro aborsu faciēdo
dedit ei potionem venenatam vt & ipsa si-
mul cum puerperio necaretur & sic necata
est &c. Alij clamabunt dicētes. Iuste iudex
vindica nos de medicis & aromatarijs qui
consuluerunt matribus nostris. vt accipe-
rent medicinas per aborsione fienda & sic
matres desertate genuerunt mortuos & si-
ne baptismo &c. Alij querent vindictam de
mámanis ex quarum defectu pueri nascun
tur mortui: vel ignorauerunt scientiam ba-
ptismi. & sic sine baptismo decesserunt quia
mammane debent scire huiusmodi for-
mam &c. Alij de sacerdotibus. qui ignoran
tes formā baptismi baptizauerunt eos &c.
& sic de singulis. dic vt expedit patet ergo
ad quid tales pueri resurgent in iudicio.
Deo Gratias Amen.

¶ De remedijs peccati originalis. Sermo.10.

Uasi a facie colubri ꝛc. Adhuc prose/quendo fm arti.s.de peccato originali restat predicare de remedijs institutis a deo ꝑpter peccatum originale.que erit quarta ꝯsideratio. Salutet virgo maria ꝛc. Pro introductione igit sermonis querit nunqd sit institutū aliqd remedium ꝯ pctm originale.Et dubiū huius qōnis ꝯsistit in hoc ꝙ videt prima facie ꝙ nō.ratio.qꝛ priuatio nō tollit nisi ꝑ habitū ꝯtrariū:qꝛ nihil tollit nisi a ꝯrio.sicut macula pcti mortalis:nō tollit nisi ꝑ gratiā que ꝯriat ei. Peccatum aūt originale est priuatio quedam iustitie originalis.vt supradictū est.ergo videt ꝙ nunꝗ tollat nisi ꝑ iustitiam originalem:sed iustitia originalis nunꝗ redditur aie:qꝛ semp remanet in aia discrepantia illius armonie in qua ꝯsistebat originalis iustitia. ꝑpter qd dicit Gen.viij ꝙ sensus ꝛ cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malum ab adolescētia sua.ergo ꝛc. Pro huius qōnis solutione est notandū.ꝙ pctm originale ꝛ est culpa.ꝛ est pena. inquātū est culpa.pctm originale est in aia.sicut in subiecto.sed inquātum est pena est in carne vt not. Tho i.2.q.83.ar.i. Peccatū.n.originale nō dicit solū priuationē originalis iustitie:qꝛ hoc hꝫ potius rōnē pene ꝗ culpe:sꝫ dicit priuationē hmōi cum debito habēdi iustitiā originalē.ꝛ fm hoc hꝫ rōnes culpe. qꝛ homo ex suo defectu caret illo ꝙ tenet habere.ꝛ hoc facit ipsam priuationē originalis iustitie esse pctm. Sicut dicimus i peccato actuali mortali qd dicit priuationē ordinis rōnis:nec tñ hoc solū facit eē peccatum:nisi in illo q rōnis ordinē sequi tenetur.sicut sunt oīs habentes vsum rōnis. Si aūt nō tenent sequi ordinē rōnis. nō esset pctm in ipso.sicut pꝫ in iuriosis:vel in fantibus:vel dormientibus:vt in cle. Si furiosus.de homicidio.sic igitur per remedia a diuina bonitate instituta tollitur originale:inquātum hꝫ rōnem culpe:nō tñ inquantum est pena. Nam licet illa discrepantia armonie ꝗ priuatio iustitie originalis remaneant:tñ tollitur obligatio.qꝛ prius tenebatur homo habere iustitiā origināle.em:ꝛ consequēter tollitur culpa.qꝛ nemo culpabilis reputatur si careat aliqua re quā nō tenet habere:sicut ꝛ dicimus in simili de ignorantia que est priuatio scie:que interdū est peccatū mortale. Ut not. Tho.i.2.q.lxxvi.ar. 2.Et tñ quātūcūꝗ homo agat pniam de oibus peccatis suis.remanet tñ ignorantia ꝓut est priuatio scie.nō tñ remanet negligētia fm quā ignorātia dicit pctm:vt not. Tho.i 2.q.lxxvi.ar.2.in rñsione ad quartū.Et hoc est qd dicit magr in.2°.senté.ꝛ alij doc.theolo. ꝙ pctm originale tollitur reatu. sed remanet actu sumpto remedio ipsius. Actus quidem pcti originalis est carētia iustitie originalis.ħ aūt remanet.sed tñ hec carentia nō reputatur culpa post sumptionē remedij:vt dicit. ¶ Ecōtra ꝓo pctm actuale remanet reatu:sed transit actu ꝑ pentiētiā ꝛc. Pꝫ ergo rñsio ad qōnem ꝛc. ¶ Uideamus ergo ꝗ remedia sunt a diuina prouidentia instituta ꝯ pctm originale vbi nota.ꝙ fm diuersitatē tempoꝝ diuina ꝓuidentia remedia instituit. Nam in lege nature fuerunt tria.sicut dicit Ugo de sctō Uictore:in lege vero scripta fuit vnuꝫ.ꝛ in lege gratie vnum ꝛ sic sunt.5. ¶ In lege qdē nature.primū remedium fuit oblatio. ꝛ ħ incepit ab Abel.ꝛ durauit vsꝗ ad diluuium.Unde dī Gen.4.ꝙ Abel obtulit de primo genitis gregis sui ꝛ de adipibus eorum. Chaym vero de fructibus terre. ¶ Secūm remediū fuit sacrificioꝝ oblatio, ꝛ istud incepit a Noe : ꝛ durauit vsꝗ ad Abraā. Nam vt dicit Greg. Ista sacrificia erāt contra originale peccatū. ¶ Tertiū remedium fuit decimatio. ꝛ istud incepit in Abraam ꝛ melchisedech.sicut dī Gen.14. ꝙ Abraam dedit melchisedech decimas ex omnibus. Nam fm Aug. decimabatur qd curabatur. ¶ In lege aūt scripture.i.mosayce fuit instituta circūcisio.lꝫ proprie loquendo ante legem moysi fuerit data.s.ipsi Abrae circūcisio.sicut legitur Gen.xvij. Is dicit Jo.2. Propterea moyses dedit vobis circūcisionē.nota.qꝛ ex moyse est: sꝫ ex patribus.dī ergo circūcisio esse tēpore legis scripture.i.mosayce.nō quia illo tēpore fuerit instituta.sed qꝛ fuit illo tēpore ꝓmul·

gata ꝑ moysen ⁊ nouiter sibi a dño impetrata: ⁊ a patribus cõprobata. Tunc enim dicit lex instituta: cum promulgatur firmatur cum moribus vtẽtium approbatur: ait Aug⁹ in lib. de vera religione: ⁊ in decret. 4. di. legeo. Hoc autẽ remediũ circũcisiõis dabatur solũ illi populo ⁊ masculis. sicut ꝑ Gen. 17. Ideoqꝫ mulieres populi: ⁊ etiam viri aliorum gentium sine illo remedio saluari poterant: nisi aliquid obstaret. sicut patet in abimelech. Et Job. Sed remanet hic dubitatio: cum per ista quattuor remedia tollebatur olim originale. Queritur quare anime nõ intrabant in paradisum vel innocentium vel penitẽtium. sicut hodie. R⁹. q2 nũdũ apta erat ianua paradisi: in cui⁹ signum qñ adã ⁊ eua fuerant expulsi a paradiso collocauit deus ante paradisum voluptatis cherubin ⁊ flãmeum gladiũ atqꝫ versatilem ad custodiẽdum viam ligni vite Gen. 3. Diceret aliquis. Nihil claudebat ianuam nisi peccatum originale: sed hoc sublatum erat per remedia supradicta. ergo ⁊c. R⁹. q2 peccatum originale inficiebat ⁊ inficit naturam ⁊ personam: ⁊ quia ꝑsona ade infecta infecit naturam. Et natura infecta infecit personam: inquãtũ ergo peccatum originale erat infectiuum persone: tollebatur per remedia supradicta: sed nõ tollebatur inquãtum erat infectiuũ nature sm q2 impediebat aperturam ianue: quia nũdum erat solutum preciũ ꝑ mortem xpi. Et ideo ipse xps solus est qui hꝫ clauem dd qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit Apoc. 3. Et in huius signũ Jo. bap. lꝫ esset sanctificatus in vtero matris ⁊ postea circũcisus: tñ dixit xpo Mat. 3. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me: baptizari Glo. i. a pctõ originali mundari. Et hoc est de mente Tho. in. 4. sen. di. 4. q. 4. ar. 2. q. 4. ⁊ ad scdm. In lege autẽ gratie. i. post xpm: qui dedit legem gratie Jo. 1. Lex per moysen data est. gratia: ⁊ veritas per iesum xpm facta ẽ. Instituit autẽ ipse xps legislator baptismum Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sctõ non potest introire in regnum dei. distinguunt autẽ doc. theolo. triplicẽ differentiam baptismatum quibus tollitur peccatum originale.

Primus est baptismus de aqua sacramentali: ⁊ vocatur baptismus fluminis.

Scda est baptismus de gratia spirituali: ⁊ vocatur baptismus flaminis.

Tertius ẽ baptismus de sanguine martiriali: ⁊ vocatur baptismus sanguinis.

Primus ergo baptismus ⁊c. Est iste principalior baptismus ⁊ communior aliõ. ⁊ ianua sacramẽtorum. Hoc baptismo mũdatur ab originali nõ solum pueri: sed etiam adulti: infideles: iudei: saraceni: tartari ⁊c. ab oĩbus peccatis quãtum ad culpam. ⁊ quãtum ad penam: nec requiritur in suscipiente contritio: nec confessio: iuxta illud Apli. 20. Sine penitentia enim sunt dona ⁊ vocatio dei. quod verbũ exponens Ambro. ait ⁊ habetur in decre. de conse. di. 4. sine penitẽtia sunt dona ⁊ vocatio dei: q2 gratia dei in baptismate non requirit gemitum: nõ requirit planctum vel opus aliquod: sed solam fidem ⁊ omnia gratis cõdonat. Hec ille. Requiritur tñ attritio de peccatis actualibus in suscipiente que est dolor informis. Unde dicit Petrus. penitẽtiam agite ⁊ baptizetur vnusquisqꝫ vestrũ in nomine iesu christi in remissionem peccatorum Act. 2. De hoc baptismo loquitur articulus fidei: dicens. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Diceret aliquis: vos pdicatores dicitis q2 tria baptismata sunt: sed articulis fidei nõ ponit nisi vnũ ⁊c. Itẽ Ephe. 4. Unus deus: vna fides. Unũ baptisma. R⁹ q2 articulus fidei solum loquitur de baptismo aque q dr esse vnus triplici rõne. Primo ppter vnitatẽ materie. Scdo ppter vnitatem forme. Tertio ppter vnitatem vsus. Primo quidẽ ppter vnitatẽ materie que est vna. s. aqua naturalis. nõ autẽ artificialis puta aqua rosacea. vel limpha: vel aqua vitis. hoc ostẽdit xps in suo baptismo: q aqua naturali. nõ autẽ artificiali baptizari voluit. sicut legit Mat. 3. Et Luc. 3. De hoc baptismo loquit Zacharias. 13. In die illa. erit fons patens domui dd. ⁊ habitãtibus ierusalẽ in ablutionẽ pctõris ⁊ mẽstruate. Nota pctõris quãtũ ad peccata actualia mẽstruate. hoc significat originale qd est naturale. sicut ⁊ mẽstruũ. Scdo dr vn⁹ a forma: q ẽ vna

.s.ego te baptizo. In noie p. ꝛ fi. ꝛ spi.s.quā formā docuit xp̄s Mat.vlt. Licet olim in primitiua eccła baptizarēt apłi in noie Iesu xp̄i. vt habet Act.19. Sed illud fecerunt apłi ex spāli instinctu spūs scti:vt amorē Iesu xp̄i infigerent cordibus fideliū. Unū ecclesia nō posset hoc vel illa forma:vt ponit Tho.l.4.di.3.ar.2.q.2.ad tertiū. Quicqd dicat Innocē.in.c.i.de bapt°. Nota d illo magio in theologia: q fuerat baptizatus a quadā vetula q̄ ignorabat formā baptismi. qd cōperiens dictus magister fecit se baptizari. ¶ Tertio dr̄ vnus ꝓpter vnitatē vsus:q2 semel tm̄ ꝯferri debet. Rō.q2 representat passionē mortē ꝛ sepulturā xp̄i. cuius passionis effectus applicat suscipienti.ꝛ p instrumētum baptismi:q tm̄ sel mortuus est. Hāc rōnē ponit apłs Ro.6. dicens. Cōsepulti enim sumus cum xp̄o per baptismū in morte.ꝛ infra. xp̄s resurgens ex mortuis iam nō moritur mors. ił.vl. nō do.qd enim mor.est pe.mor.ē.se.qd aūt viuit:vi deo. Nota.hic de paruulis qui exponuntur ad hospitalia.q2 exponentes debent p aliqd signum innotescere vtrū sint baptizati vel nō:ne ꝯtingat iterari baptismum. Si aūt hoc nō fit ꝛ ignoretur vtrū sint baptizati debꝫ ꝯferri baptismus sub ꝯditiōe. si tu nō es baptizatus ego te baptizo i nomine pa.ꝛ fi.ꝛ spi.sci amen.vt habet de cō se.di.4.paruulis.de baptismo.c.2. Patꝫ ergo baptismus primus aque sacramētalis. ¶ Scd̄s baptism⁹ dr̄ gratie spūalis: vt qñ infidelis cupit baptizari ꝛ nō habet oportunitatē.nec ipsemet potest se baptizare.q2 sicut nullus pōt seipsum generare.sic nec regenerare : vt dicit tex.in.c. Debitū de baptismo dic casum illius.c.de illo iudeo ꝛc. Talis ergo si moritur sine baptismo aque: nō tm̄ moritur sine baptismo gratie diuine quia baptizatus ē in fonte spiritus sancti. Da exemplum de Socrate qui recessit de barbaria cum animo suscipiendi baptismū ꝛ mortuus est p viam. de hoc baptismo loqtur dn̄s Act.i. Jo.qdē baptizauit aqua. Uos aūt baptizabimini spūscō non post multos hos dies. Iste tm̄ baptismus:lꝫ sufficiat ad salutem:nō tm̄ est tante efficacie sicut primus. Nam primus dat caracterem qui est quidam ornatus inuisibilis in anima existēs.sicut stella in fronte per quē in paradiso cognoscunt: Et sic in inferno. Iste primus remittit omnia peccata ꝛ quātum ad culpā ꝛ quantum ad penam. Iste aūt dat remissionem a culpa sed non a pena. nisi tamen sm̄ quātitatem fidei ꝛ deuotionis.sicut.exēplum de catecumino mortuo ꝛ suscitato a sancto Martino qui dixit se fuisse ductum per vias tenebrosas ad purgatorium: ꝛ tamen baptizatus erat a baptismo flaminis.i.gratia spirituali.propter fidem ꝛ deuotionem:ex quo patet.ꝙ hic baptismus non liberat ab omni peccato ꝛ pena sꝫ per beatum Martinum fuit suscitatus:qui pro eo flens orabat. dubitando ne esset damnatus. Iste baptismus dat nobis magnam consolationem ꝛ securitatē. Nā si aliquis nostrum non esset vere baptizatus primo baptismo, baptizatur isto secūdo.quia si sciret se non baptizatum faceret se baptizari: ꝛ hoc approbat per auctoritatem apostoli.2. Cor.8. Si enim voluntas prompta est.sm̄ illud ꝙ habet accepta est:non sm̄ illud quod non habet. Iste autem baptismus habet tantūmodo locū in adultis.non autem in pueris.in quibus non cadit fides nec deuotio propter defectum vsus rationis. Unde si puer qui portatur ad baptismum moritur .in via non saluatur:sicut etiam si natus in deserto moriatur sine baptismo.

¶ Tertio baptismus ꝛc.puta quādo quis non baptizatus. Primo baptismo occiditur propter christum.talis saluatur : vt patet de quinquaginta rhetoribus beate Chatarine.dic hystoriam . ꝛ quomodo sine dolore mortui sunt de tali baptismo dicit xp̄s martyribus. Calicem quidem quē ego bibo bibetis.ꝛ baptismo quo ego baptizor.baptizabimini Mar.x. Iste baptismus est minor.prio:ꝛ maior in aliquo minor est i hoc q2 nō dat characterē:vt pm⁹ Sed est maior in hoc. quia non solum vt baptismus aque liberat a culpis ꝛ penis: sꝫ etiā sanctificat creaturā vt de ea fiat sctūs. Unū Aug⁹.13.de ciui.dei.c.7. Quid est preciosius quā mors:p q̄ fit vt etiā delicta oīa amittāt ꝛ merita cumulatius augeāt.

Nec. n. tanti sunt meriti. qui cum mortem differre nō possent baptizati sunt. delictisq̧ omnibus pecus. et hac vita emigrarunt. quanti sunt hi qui mortem differre cum possent ideo non distulerunt. qa maluerunt xp̄m confitendo finire hanc vitam. quā cum negan io ad eius baptismum peruenire. qđ vtiq̧ si fecissent etiam hoc eis in illo lauacro dimitteretur. qđ timore mortis negauerunt xp̄m: in quo lauacro ꝛ illis facinus. tam in mane dimissum est qui occiderunt xp̄m. de hoc baptismo loq̄t Jo. Apoc. 22. Dicens beati qui lauāt stollas suas in sanguine agni. vt sit potestas eoꝝ in ligno vite. ꝛ per portas intrent ciuitatem. nota stollas suas. i. corpora. qa sicut vestis cooperit corpus. ita corpus in sanguine agni. Quid si aliquis occidatur pro xp̄o suffocatus vel alio modo non effundendo sanguinem. puta fame. vel aqua ꝛc. nunquid est martyr: Dic ꝙ sic. qꝛ in sanguine agni. i. p fide xp̄i moritur. Item quare nō dicitur in sanguine ꝓprio: R̄o. qa modicum valent effundere sanguinem ꝓprium quia cum sit infectus peccatis. nō posset lauare aīam. ideo lauat aīa a peccatis ex vi sanguinis agni. i. xp̄i. ideo de martyribus dicit Apoc. 7. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione ꝛ laue. stol. su. in san. ag. i. vt sit ptās eoꝝ in ligno vite saple ad accipiendū fructus ei⁹ lignum vite est xp̄s. q ꝓducit fructus gaudij ꝛ letitie charitatis ꝛ sanctitatis ꝛ per portas ꝛ virtutes intrent ciuitatem. i. ecclesiam. non dicit per portam in singulari sed per portas in plurali. ad innuendum ꝙ nō solum sunt martyres illi qui occidunt ꝓ fide xp̄i: sed etiam pro quacūq̧ virtute seu iustitia manutenenda. Unde Jo. baptista est martyr prepotens martyr heremiq̧ cultor: non tamen prō fide. qa nulla sibi fiebat questio de fide. sed pro virtute castitatis vł iustitie occisus ē. O quot martyres eēnt hodie in mundo si vellent. Verbi gratia. Si quis hoīem videat blasfemantem ꝛ aliqs reprehendens eum occidit. propter reprehensionem huiusmodi martyr est. Item de illis qui occiduntur ꝓpter defensionem rei publice. vt iudex ꝓpter sniam vel si notarius occidetur: qa non vult facere contractum vsurarium. vel si sacerdos occidatur.

quia non vult celebrare coram excōicato vel in loco interdicto ꝛc. vel mulier propter castitatem seruandam non occidendo seipsā. sicut fecit Lucretia sed ab alio. qa nō vult frangere castitatem ꝛc. Ecce quare dicit per portas in plr̄. per hunc ergo baptismum sanguinis tollit originale etiā in pueris vt viri. ¶ Sed nota casum de quo nuper consultus fui. Quidam pirrata christianus q narrauit mihi hunc casum exercebat artem pirraticam contra teucros ꝛ alios ifideles. accidit ꝙ semel rapuit quosdam teucros inter quos erant qdam mulieres teucre inter quas erat quedam pregnans. cūq̧ venisset tempus piendi peperit masculum alijs mulieribus paganis psentibus ꝛ obstetricantibus. timentes autē ille mulieres ne pirrata xp̄ianus patronus earum illum puerum baptizaret suffocauerunt illum puerum. Queritur vtrum puer talis saluus sit: ꝙ videtur prima facie. qa ꝓpter xp̄m occisus fuit. ergo videtur baptizatio sanguinis baptizatus. sicut dicimus de innocentibus ab herode occisis ꝛc. Ecōtra ꝙ non. quia sicut filij iudeorum ꝛ paganorum non sunt inuitis parentibus baptizādi baptismo aque. quinimo si de facto fuerint baptizati baptismus nihil valet. nec caracter imprimitur. sicut ponit Pe. de palu. in. 4. snīaꝝ di. 4. q. 4. ar. 3. ꝛ scripsi i verbo baptismus carta. 76. Sic ꝛ hoc videtur ꝙ sanguinis effusio vel mors ꝓpter xp̄m illata non ꝓfit huic puero. quando parentes sui sunt pagani: eo ꝙ in hmōi pueris non habentibus vsum rōnis consensus parentum reputatur consensus ipsoꝝ. ꝛ sic etiam dissensus. nec obstat si dicat ꝙ mulier erat ancilla illius pirrate xp̄iani. ꝛ ideo non est querenda voluntas sua ad filium baptizādum. qa eius est velle cuius est nolle. nec habet in potestate filium cum sit ancilla. quinimo etiam mater libera non habet in potestate de iure ciuili. Insti. de inpatrio in prin. ꝛ de adoptio §. femine. presertim cum etiam ipse filius sit seruus ex pte sequitur ventrem. l. Partū. C. de rei vendi. quia in his que pertinent ad necessaria ad salutem anime: ꝛ etiam corporis: qꝛ pōt seruus etiā inuito patrono comedere ꝛ bibere. Nō est seruus neq̧ liber barbarus neq̧ scita. Uñ

sicut seruus inuitus baptizari non debet, quantūcūq; patronus ipsum cogat baptizari sic etiā inuito p̄ro ɔ baptizari pōt ⁊ debet si ipse velit. Et cōfirmatur ratio: q̄a ⁊ iudei sunt serui xp̄ianoꝝ. vt dicit ter. in. c. Et si iudeos extra de iudeis. ⁊ tñ nec ipsi inuiti nec eoꝝ filij ipsis inuitis debēt quo modolibȝ baptizari. 45. di. Qui sincera. l. c. De iudeis. Sed contra hoc facit q̄a m̄res innocentum occisoꝝ ab herode fuerunt inuite ⁊ male contente de morte: ⁊ tñ martyres reputantur. Et si dicatur ꝙ ille matres erāt fideles nō obstat. Nam herodes erat īfidelis ⁊ tñ vt dicit̄ inter illos pueros fuit occisus q̄dam filius ipsius herodis. qui tñ cū alijs martyribus innocentibus reputatur. In hoc dubio pato primā p̄tem versorem: videt̄ ꝙ talis puer saluat̄ per baptismum sanguinis. sicut ⁊ de innocentibus dicimus: ⁊ hoc etiā videt̄ tenere Tho. in. 4. sniap. di. 4. ar. ı. q. 3. Ubi agitur vtrum baptismus sanguinis suppleat inuicē baptismi. vbi concludit in fine solutionis primi articuli ꝙ si pueri ꝙ̄uis vsum liberi arbitrij non habeant occidantur p̄o xp̄o in suo sanguine baptizati saluant̄. Deo gr̄as Am̄.

¶ De peccato mortali. s. quid est peccatum mortale. Sermo. xi.

Uasi a facie colubri ⁊c̄. Seq̄t̄ predicare de. 3. arti. vȝ. de pctō actuali mortali vbi sunt. 5. consideranda. Primum est q̄d est peccatuȝ mortale. ⁊ quare dicit̄ mortale. Scd̄m est de distinctione peccati mortalis: vbi videbitur de pctō in sp̄m sanctum. Tertium est de causis pcti mortalis. Quartū est de effectibus eius. Quintuȝ est de remedijs eius. hoc ergo mane videbimus d̄ primo vȝ. q̄d est mortale pctm̄. Salutetur virgo ⁊c̄. ¶ Pro declaratione ergo ⁊ introductione: notandum ꝙ pctm̄ mortale dr̄ a morte: mors aūt est p̄uatio vite: distinguit̄ ergo mors ſm ꝙ distinguit̄ vita aie: q̄z contrarioꝝ eadē est disciplina. ¶ Uita aūt aie est duplex vna q̄dem nature altera gratie. ¶ Uita anime naturalis est illa qua essentialiter viuit in se ⁊ hoc nunq̄ perditur: q̄z anima est infinita ex parte post: lȝ sit finita ex parte ante: q̄a creatura est a deo: nec obstat q̄d dicit̄ Eccl'e. 3. Dixi in corde meo de filijs hoīum vt probaret eos deus ⁊ ostenderet similes esse bestijs: id circo. Unus est interitus hoīs ⁊ iumentoꝝ ⁊ equa vtriusq; conditio. sicut moritur homo: ita illa moriuntur. Similiter spirant hec oīa: ⁊ nihil habet homo iumento amplius. q̄a illa vera intelliguntur quantū ad corpus: nō quātum ad aīam: q̄a anima iumenti est mortalis cum corpore cum sit educta de potentia materie. Et ideo sequitur naturam materie: que cum sit composita ex quattuor elementis est corruptibilis. Anima vero hoīs est immortalis cū sit de nouo creata a deo ⁊ sit supra omneȝ naturam materie. Et hoc innuitur Gen. 1. Nam cum formaret deus bestias ⁊ iumenta dixit. Producat terra animam viuentem in genere suo iumenta ⁊ reptilia ⁊ bestias terre. terra ſm species suas: ⁊ sic de auibus ⁊ piscibus dixerat in quinto die. Producant aque reptile anime viuentis ⁊ volatile super terram sub firmamento celi. Sed quando formauit deus hoīem non est vsus hoc modo loquendi perducat terra hoīem: sed ait. Faciamus ho. ad ima. ⁊ similitu. no. ⁊c̄. Per quod innuitur: ꝙ aīa humana nō est educta de potentia materie: sicut anime bestiarum auium ⁊ piscium ⁊ aliarum creaturarum vegetabilium. sed est supra oēm materiaȝ de nouo creata a deo. Potest etiam intelligi predicta auctoritas. Eccl'e. vel sicut exponit Greg. in. 4. dialogoꝝ ꝙ ibi loqtur Salomon contionando ⁊ disputando: nō aūt diffiniendo. Unde Eccl'e. Dicitur contionator: ⁊ patet hoc ꝙ in fine illius libri diffiniens sic ait. Finem loquendi omnes pariter audiamus: deū time ⁊ mandata eius obserua ⁊ hoc est omnis homo. Hoc. i. propter hoc ⁊ subdit cuncta que fiunt adducet deus in iudicium p̄o omni errato siue bonum siue malum. Eccl'e. vltimo. Patet ergo: ꝙ anima humana q̄ntum ad vitam nature est immortalis: sed altera vita anime est gratie que est propter vnionem ipsam gratie diuine ad animam que dat esse ⁊ viuere spiritualiter. Et q̄ntum ad hoc anima dicitur in hoc mundo mortalis. Re

tio.quia sicut anima est vita corporis: ita xp̄s siue deus est vita aie: Jo.4. Ego sum via veritas ⁊ vita ⁊ Jo.1 Quod factum est in ipso vita erat. Per peccatum autem mortale separatur deus ab aia per priuationem gratie.que non compatitur cū peccato mortali in eodem subiecto: eo q̄ p̄ gratiam diligitur aia a deo.per peccatum vero mortale oditur. ps. Odidisti omnes qui operantur iniquitatem ⁊c.ergo ⁊c. Pctm̄ ergo per quod offenditur deus separ aiaꝫ a deo: et qua separatione cōtingit mors ipsi anime: ⁊ hoc est peccatum mortale. Patet ergo quid est mortale peccatum: ⁊ quare dicitur mortale: lꝫ latius hoc scripserim supra articulo primo vbi posui quadruplicē diffinitionem peccati mortalis: sed vt clarius ⁊ latius hanc materiam intelligatis notandum: q̄ peccatum mortale infert quattuor mortes homini: vt ponit Jeronȳ. in.2.prologo super Mattheum dicens. Genus humanum quadrifariam mortem parentum quattuor euangeliorum erat predicatione viuificandum.

¶ Prima mors est spiritualis: ⁊ hanc debemus fugere.

¶ Secūda mors est corporalis: ⁊ hanc debemus prouidere.

¶ Tertia mors est gehennalis: ⁊ hanc debemus timere.

¶ Quarta mors est eternalis: ⁊ hanc debemus abhorere.

¶ Prima ergo est mors spūalis. Nam p̄ peccatum mortale perditur gratia.p̄ quā aia viuebat spūaliter.qua perdita dicitur homo mortuus spūaliter: ⁊ lꝫ homo leteē comedat ⁊ bibat ⁊ ornetur exterius: aia tm̄ interius iacet mortua: corrupta ⁊ fetida.sicut corpus mortuum in sepulcro. Ideo dixit xp̄s peccatoribus. Ve vobis qui similes estis sepulchris dealbatis que a foris aparent hoibus speciosa: inter vero sunt plena ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia Mat.23. De hac ergo morte do vobis auctoritates: ⁊ similitudines. Auctates qdem habentur in veteri testamento ⁊ in nouo. In veteri qdem: sufficiat pro nunc vna q̄ habetur Eze.18. Anima que peccauerit ipsa morietur. Nota peccauerit.s.mortaliter: qa peccatum veniale non dat mortē hanc aie: nisi dispositiue vt infra dicetur: in materia peccati venialis. Item in nouo testamento peccatū simplr mortale cum ꝯsumatum fuerit: generat mortē Jaco.1. Non loquitur de morte corpis: qa non statim moritur peccator morte corpali: sed loqtur de morte aie: ⁊ dicit cū ꝯsumatum fuerit.s.per consensum. Peccatum.n.hꝫ principiuꝫ in cogitatione: medium in delectatione: finem vero seu consumationē in consensu. Principium.i.sola cogitatio: est veniale. Mediū est veniale. Cōsumatio aūt cū consensu: est mortale. Si ille actus d̄ genere suo est mortale: etiam si nō ꝓcedat ad opus exterius ⁊ generat mortem aie de iure diuino. lꝫ de iure positiuo in foro contentioso: talis consensus non sit punibilis.si nō procedat ad actum exteriorem qa cogitationis penam nemo patiatur.vt dicit textus lege. Cogitationis.ff.de penis ⁊ de peni.di.i. cogitationis.⁊ occultoꝝ siue secretoꝝ cognitor: ⁊ deus iudex est vt dicit ter.32.di. Erubescant Et extra de simo.c.tua ⁊.c.sicut. Nota hic contra aliquos qui male sciunt cōfiteri: qa nunquā cōfitentur de cogitationibus malis: qa ex quo homo non procedit ad actū exteriorem credere non peccasse: contra qd̄ dicitur Mat.5. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Similitudo aūt per quā ostēditur q̄ per peccatum mortale homo dicitē mortuus quantum ad aiam: siue a morte corpali. Nam p̄p̄ duo signa ostendit hoieꝫ esse mortuū corpaliter. ¶ Primū est imobilitas. ¶ Scdm̄ est insensibilitas: sic i peccatore: qr p̄ pctm̄ mortale efficitur hō imobilis sicut lapis Exo.15. Fiant imobiles q̄si lapis sicut.n.lapis nūq̄ mouet neq3 minuitur neq3 augetē: sic pctōr exclusus a deo cum gladio peti mortalis.in tm̄ fit durus i corde ⁊ aio q̄ neq3 a terrenoꝝ effectu eleuatē neq3 in sua malitia minuitur. nec augetur in bono sed in malo.sicut ps. Supbia coꝝ q̄ te oderunt ascēdit semp̄: ideo sicut lapis dī quasi ledens pedem: sic pctōr est aptus alios ledere p̄p̄ scandalum ⁊ malum exemplum: a qbus orabat Dauid liberari: dī. Custodi me a laqueo quē statuerunt mihi

⁊ a scta opa ini. ⁊c. ¶ Scdm signuz est in-
sensibilitas: qa oes sensus in eo pduntur.
Caret.n.spuali visu ppter ignorantiam qz
ois peccator ignorans est. Unde Sap.2.
Excecauit illos malitia illoꝝ. Item caret
auditu ppter inobedientia ⁊ efficitur ita
durus q nō vult audire vocē dei cōtinue
vociferantis: per scripturas ꝑ pdicationes
per exēpla mortuoꝝ. Jam de pctōre dicit
Job. Cor eius indurabitur sicut lapis ⁊c.
Job.41. Nōne durus esset lapis qui non
posset frangi nec per malleū nec per pico-
nem vel scarpellū vel molliri per ignem. ⁊c.
Sic cor pctōris impenitētis: nō frangitur ꝑ
malleum verbe ꝑ dei que dicit malleum ⁊ ēt
ignis. Jere.23. Nūqd verba mea sunt quasi
si ignis ardens: dicit dns: ⁊ quasi malleus
conterens petrā. Item nō frangitur per pi
conem ⁊ scarpellū exēplo alioꝝ quos con-
tinue videtis migrare de hoc seculo frauda
tos a desiderijs suis: qa desideriuz pctōꝝ
peribit. ⁊ tamen estis semp in eodem statu
omni die venitis ad predicationes. ⁊ ad
missas ⁊ tn̄ non mouemini: modo neqz vsu-
rarius ab vsura. nec superbus. ab honori
bus ⁊ officijs. nec luxuriosus a voluptati-
bus: immo qd peius est multi vadunt ad
ecclesias vt videant mulieres ⁊c. Nota de-
mercato q fit in maiori ecclesia ⁊c. Ecce
quomodo peccator perdit auditum. Econ-
tra de homine bono dicitur. In auditu au
ris obediuit mihi. ¶ Item caret olphatu
propter inuidiam que non permittit bonū
odorem habere nec complacentiam in bo-
nis proximi: vel per odorem intelligo famaz
quā peccatum facit perdere. ¶ Item caret
gustu per accidiam que non gustat bona
spiritualia quia non vacat nec videt quaz
suauis est dominus. 1. Cor.2. Animalis homo nō
percipit ea que dei sunt. sicut ⁊ porcus ma-
gis delectaē de luto q̄ de aqua mūda. Et
leo magis delectaē de carnibus quā de flori
bus. quo contra dicitur Jsa.6.vl. Ue qui
dicitis malum bonum: ⁊ bonum malum.
ponentes tenebras lucem ⁊ lucem tene-
bras ponentes amarum in dulce ⁊ dulce
in amarum. ¶ Item caret tactu per iner-
tiam qa nō extendūt manus ad bona ope
ra. Unde de talibus posset dici illud Ocu

los habent ⁊ non videbunt: Aures habēt
⁊ non audient. Nares habent ⁊ non odo-
rabunt. Manus habent ⁊ non palpabunt
Pedes habent ⁊ non ambulabunt ⁊c.
Ps. Item Jsa.6. ⁊ Mat.13. Auditu audie-
tis ⁊ non intelligetis ⁊c. Uidentes videbi-
tis ⁊ non videbitis. Incrassatum est enim
cor populi huius ⁊ auribus grauiter au-
dierunt ⁊ oculos suos clauserunt ne quan
do videant oculis ⁊ auribus audiant: ⁊
corde intelligant ⁊ conuertantur ⁊ sanem
eum. Et.5.c. Precipit diabolo dicens ex-
ceca cor populi huius. s. propter demeritum
peccati. ⁊ aures eius aggraua ⁊ oculos
eius claudi. ne forte videat oculis suis ⁊
auribus suis audiat. ⁊ corde suo intelligat
⁊ conuertatur ⁊ sanem eos. ⁊ Jere.5. Audi
popule stulte qui non habes cor qui habe-
tis oculos ⁊ non videtis. ⁊ aures non au-
ditis. Et Jsa.43. Educ foras populum ce-
cum. ⁊ oculos habentem surdum ⁊ aures
ei sunt. Jstam ergo mortem debemus fu-
gere quia potius omnia mala debemus
pati quam peccare. Nota exemplū de su-
sanna que dixit. Si enim hoc egero mors
in est: si autem non egero non effugiam
manus vestras. sed melius in est incidere
absqz opere in manus vestras q̄ pec-
care in conspectu domini Dan.13. Sed heu
hodie pauci sunt qui effugiunt istam mor
tem: sed mortem corporalem multi ⁊c. cum
tamen hec fugi ⁊ euitari possit: illa vero
non. Jdeo dicitur Eccli.21. Quasi a facie
colubri fuge peccatum. ⁊ infra. Dentes leo
nis dentes eius interficientes aias hoīum.
¶ Secda mors est corporalis Hebreo.9.
Statutuz est hominibus semel mori. ⁊ hec
mors procedit ex prima: quia nisi fuisset
mors anime ex peccato non fuisset mors
corporis. non quidem ex natura. sed ex gra
tia. vt supra dictum est. Uide supra arti.2.
sermone i. parte.5. Postq̄ enim homines
diu vixissent in paradiso terrestri dixisset
deus michaeli vt collocaret in paradiso
celesti ⁊ sine dolore ⁊ morte fuissent in pa
radiso celesti collocati. sed ex morte sic pro
cessit mors corporis. vt pz Gen.2. Et si deus
dedit preceptū ipsi ade dicens. in quacūqz
die comederis morte morieris. Deus dedit

hoc preceptum ade: vt cognosceret sup se
dñm ꝛ superiorem. alioquin forsitan gra/
uius corruisset per superbiam. Nota morte
mortelis.s.aie ꝛ etiā corporis. Diceret ali/
quis quō est verꝫ hoc cum adam postquā
peccauit vixerit nōgentis annis ꝛ.30. Sicut
habet Gen.5.ca°. Hoc dixit ꝑpter neces/
sitatem moriendi: ꝛ ꝯtinuū cursum ad mor
tem. Est enim differētia inter mori ꝛ mor/
tuum esse. nam nos oēs nō sumus mortui:
ꝛ tñ ꝯtinue moriamur dum viuimus. q2 me/
dia vita in morte sumus. 2. R.14 Omnes
morimur ꝛ quasi aque in terra dilabimur
que nō reuertunt. Sic lapis dum cadit de
alto di lapis cadit: sed qñ iam est in terra
di cecidit. Ideo qñ aliqs interrogat quid
facit pōt respondere morior: sicut qñ fur du
citur ad furcas pōt dicere vado ad mortē.
sic ꝛ nos ducimur ad mortē cum quadriga
solis: q habet quattuor rotas.i. quattuor
tpa anni.s. ver estatē: autūnuꝫ: ꝛ hyemem:
ꝛ sic fit executio ꝛ snia iam est lata ꝛ for/
matus ꝓcessus: de quo ꝓcessu. Notarius
dei dd. scribit: dicēs ps.138. Imperfectum
meū viderunt oculi tui. ꝛ in lib. tuo o. scri.
di. for. ꝛc. Sentētiā aūt scripsit alius nota
rius dei.s. Eze. di. Aia que peccaueuerit ip/
sa morietur Eze.18. Ideo debemus totis
viribus diuinā misericordiā fletibus flecte
re: vt mutet sniam in nobis ꝛc. ¶ Et sic no
ta. q mors di naturalis ꝛ penalis diuer/
sis respectibus. Nam si ꝯsideretur respectu
cause efficientis ꝑncipalis que est de9. Ho
mo est imortalis. ꝛ sic etiā ex pte cause for
malis. q est aia imortalis: ꝛ sic nō est mors
naturalis: sed est pena illata ꝑpter culpaꝫ:
si aūt ꝯsideretur homo ex pte cause mate/
rialis ē naturalis mors: vt dixi s. arti.2. ser
mone.4.pte.2.3.ꝛ.4. Et idem si ꝯsideratur
homo ex pte cause finalis que est visio dei:
pōt dici mors naturalis Exo.32. Non me
videbit hō ꝛ viuet: vt dixi sermone vbi s
pte.5. Et tangit Tho.i.2.q.85.arti.vlt. Sꝫ
vide h latius inferius in hoc sermone im/
mediate in qōne. que incipit. ¶ Utero vtruꝫ
mors ꝛc. Patet ergo quō ex pctō mors ꝓ
cessit: mors nō solum aie sed etiā corporis.
Ideo Ro.5. Per vnum hoīem peccatū in
trauit in mundum ꝛ ꝑpter pctm̄ mors: ꝛ
q2 illa mors incerta est: quadruplici incerti

tudine.s.qñ. vbi. quō. ꝛ in quo statu. Decla
rabꝫ certissima sit. Et ideo deberemus ꝓui
dere: q2 fugere eam nō possumus. Ideo di
cit ecclesia. Emēdemus in melius que igno
ranter peccauimus: ne subito ꝓoccupati
die mortis queramus spacium pnie ꝛ inue
nire nō possimus. Ideo in die cinerꝫ da/
tur cinis: ꝛ di Memento homo q2 cinis es
ꝛ incinerem reuerteris. Nota ꝓ: asice ꝯtra
multos qui fugiunt mortem corporis: sed
nō aie ꝛc. Prouideamus ergo ꝯfitēdo de
peccatis ꝓ tēpore ꝛ nolimus expectare ad
mortem: q2 nemo scit vtrū homo moriatur
cum lingua vel sine lingua ꝛc. Eccli.17. di.
Ne demoreris in errore impiorꝫ ante mor/
tem cōfitere. a mortuo enim quasi nihil pe
rit confessio. ꝯfiteberis viuens. Uiuus ꝛ
sanus ꝯfiteberis ꝛ laudabis dñm ꝛ gloria
beris in miserationibus eius. Item dñs
dicit Luc.12. Ideoqꝫ estote parati: q2 qua
hora nō putatis filius hoīs veniet. Nota.
hic de testamētis fiendis a viuis ꝛc. Nota
ꝯtra illos q debent restituere male ablata
ꝛ dñt ego dimittam in testō. Primo enim
n scitunt si moriantur cuꝫ lingua. Nota de
dño Nicolao spāli ꝛc. Scdo dico q etiā
si faciant testamētum in morte. tūc nō psūt
benefacere: tum ꝑpter molestiam infirmita
tis: tum ꝑpter horrorem mortis: q2 mens
testatoris mortis cogitatiōe turbatur: tum
q2 videt ꝯtrouersias ꝯsanguineorꝫ de testa
menti factione. Tertio dico q hoc nō suffi
cit: q2 tenetur statim restituere si ꝓ ōi: ideo
debet vnusqsqꝫ vestrū se ꝓparare. Primo
ꝑ ꝯfessionem. Scdo ꝑ testamēti factioneꝫ
ieiunando: opera misericordie exercendo: ꝛ
alia bona opera faciendo.

¶ Tertia mors di gehēnalis vel inferna/
lis. Et hoc in alio mōdo. Postqꝫ. n. anima
transit de corpore cum peccato mortali sta
tim detruditur ad infernū: vt ꝓbatur. 21.
Job. Tenent tympanum ꝛ cytharā ꝛ gau/
dent ad sonitum organi ducunt in bonis
dies suos ꝛ in puncto ad infernus descen/
dunt. Nota tympanū significat peccatum
luxurie. Cithara peccatum auaritie. Orga
num peccatū superbie ꝛc. Declara vt ha/
betur ꝑ magistrum Uincētium dñica scda
post festum trinitatis. sermone .5. parte.3.
Item Luc 6. Mortuus ē diues ꝛ sepultus in

est in inferno. Probatur ꝛ ratione. qa sicut
bonis premium sic ꝛ malis pena debetur
sed de bonis. Patet ꝙ statim ad paradisum
euolant si sint perfecte boni: vt pꝫ Luc. 23.
Cum dñs pendens in cruce dixit latroni.
Hodie mecum eris in paradiso: ergo ꝛc.
Ad idē facit qḋ dic aplš. 2. Cor. 5. Scimꝰ
n. qm̄ si terrestris do. h. no. hu. ha. dis. ꝙ he.
ex deo. habe. do. nō ma. s; eternā i ce. Per
hoc ergo excluditur error quorundā gre/
coꝝ: qui dicunt aīas ante corpoꝝ resurre/
ctionem: neqꝫ ad celum ascendere: neqꝫ ad
infimum demergi. De quo per Tho. in. 4.
contra gent. c. 91. De hac igitur morte gehē
nali ꝛ logē Dauid dicens. Mors petōꝝ pes
sima ps. 33. Mala est mors que priuat ho/
minem vita corporali: peior qa priuat vitā
spūali grām dei ab aīa auferendo: sed pes
sima est hec gehēnalis: qa priuat vita eter
na mors eternalis: que differt a. 3. morte.
h supra positam.

¶ Quarta est hec. qa illa mors est solum
in aīa: sed h etiam post diem iudicij in aīa
ꝛ in corpore. De hac morte dicit Joannes
Timidis ꝛ incredulis: ꝛ execratis: ꝛ homi
cidis: ꝛ fornicatoribus: ꝛ nephariis: ꝛ ido/
latris: ꝛ oibus mendacibus ps illoꝝ est in
stagno ignis ardentis: ꝙ est mors. 2. Apoc.
21. Nota h. 8. genera petōꝝ ꝛc. Hic vt ha
betur in sermone predicto allegato supra
proxima parte. 4 Et nota dum dicit: ꝙ est
mors scda. Diceret aliqs quo tu dicis ꝙ
scda mors est. 4. Nota ꝙ dixi quattuor mor/
tes incurrit homo ꝓpter peccatum. quarum
due prime sunt in hoc mūdo: alie vero due
s. tertia ꝛ. 4. sunt in alio mundo. s. mors ge
hennalis ꝛ mors eternalis. que est scda al
terius mundi ꝛ est. 4. computando mortes
huius mundi: ꝛ alterius. vel dic. ꝙ est scda
mors q̄tum ad corpus. de hac vita debe/
mus semp orare dñm dicentes libera me
dñe de morte eterna ꝛc. qḋ nobis ipse con
cedat ipse dñs. Amen.

¶ Queritur vtrum mors corpalis sit naturalis.

¶ Queritur circa p̄dictā materiā vtrum mors
corporalis sit naturalis homini ꝛ videtur
primo ꝙ nō qa natura est instituta a deo
Jo. 1. Omnia per ipm̄ facta sunt: sed mors
non est a deo: nam dicitur Sap. 1. Deus
mortem non fecit. ideo ꝛc.

¶ Preterea illud qḋ est sm̄ naturam: nō
est pena homini: qa naturalia sunt conue/
nientia hoi ꝛ cuiuscūqꝫ: sed posita discon/
ueniens est: sed mors fuit pena originalis
Gen. 1 Quocūqꝫ die comederis morte mor
rieris Ro. 5. Per vnum hoiem peccatum
intrauit in mundum ꝛ pro peccatum mors
ergo ꝛc. Sed contra: quicquid est composi/
tum ex materia quattuor elementorum
est corruptibile per naturam: sed homo est
hmōi ergo ꝛc. preterea qcqd ponitur in dif
finitione rei est de natura rei: sed mortalis
ponitur in diffinitione hoīs. ergo ꝛc. Prete
rea si mors hoīs non esset naturalis: ergo
naturaliter esset hō immortalis. Ergo post
petm̄ esse etiā imortalis. nō n. fuisset subla
ta per petm̄ hoī immortalitas: sicut non imor
talitas angeli: qa angelus non pdidit na/
turalia per petm̄. vt dicit Damascenus er/
go nec hō. Dicēdū ergo. ꝙ mors aliqbus
respectibus ꝛ rōnibus est homini natura/
lis: aliqbus vero non. pro cuius intelligen
tia est notandum. ꝙ in homine est conside
randa qua druplex causa.

¶ Pria est causa principalis ꝛ effectiua.

¶ Scda est causa formalis ꝛ perfectiua.

¶ Tertia est causa materialis subiectiua.

¶ Quarta est cā finalis completiua.

¶ Quantū ergo est ad primā cām: mors
non est hoi naturalis ꝛ sic credo debere in
telligi dcm̄ Aug. 13. de ciui. dei. c. 15. in fi.
q̄rl. vbi sic dicit. vnde constat inter xpia/
nos veraciter catholicos tenentes fidē et
ipsam nobis corporis mortem non lege na
ture qua nullam mortem hoi deus fecit:
sed merito inflictam esse peccati: qm̄ petm̄
vindicans deus dixit hoi. in quo tunc om
nes eramus. Terra es ꝛ in terram ibis.

¶ Pro cuius intellectu notādū: qḋ deus
est principalis causa effectiua hoīs sicut ꝛ
aliaꝝ creaturaꝝ. Sciendum aūt ꝙ agens
intendit eligere materiā ꝓportionatā for/
me. Si aūt aliqua materia nō ꝓportionare
tur hoi: h nō ꝯtingit ex intentione agentis
sed ex ꝯditione materie sicut faber ad fa/
ciēdū cultellū eligit materiā durā ꝛ ducti
lem quo facilliari possit vt sic sit apta inci/
sioni: ꝛ sm̄ hanc incisionē materia ferri est
ꝓportionata forme cultelli. Sed h qḋ fer/
rum sit fragile ꝛ rubiginē ꝯhens: ꝯsequitur

ex naturali conditione ferri:nec hoc eligit artifex in ferro:sed magis repudiaret si posset. Similiter natura eligit corpus hũanũ vt sit materia cõueniens forme hũane:que est aia ꝗ̃tum ad hoc ꝙ est temperate cõplexionis:vt possit esse conueniens organum tactus et aliaꝝ virtutũ sensitiuaꝝ et motiuarum:sed ꝙ sit corruptibile hoc est ex conditione materie:nec est electũ a natura quin potius natura eligeret materiã incorruptibilem si posset. Deus ergo cui subiacet ois natura in ipsa suplectione hois suppleuit defectum nature et dono iustitie originalis dedit corpi incorruptionẽ quandã. Et sm hoc dicit ꝙ deus mortem non fecit. Sap.i. Et ꝙ mors est pena pctĩ.vt dicitur Ro.5. et hoc vult Tho.i.2.q.76.ar.5. ℭ Deus ergo nõ fecit mortem ꝗ̃tum per se intentã duplici rõne. Prima philosophica et naturali:qa vt dixi intentio agentis est eligere materiã ꝓportionatã forme:aĩa aũt humana q̃ est forma hois est icorruptibilis:sꝫ ꝙ sit incorruptibilis est ex conditione materie. vt dixi et sic intelligitur illud. Deus mortẽ nõ fecit. Sap.i.s.per se intentam vt exponit Tho.pte.i.q.49.ar.2. Scripsi supra:licꝫ aũt potuisset deus eligere materiaꝫ incorruptibilem hoi:tñ noluit:qa non erat cõuenientior materia ad talem formam. Item vt ordo vniuersi conseruaretur q ordo requirit ꝙ ꝗ̃dam sint que possint deficere. Quia corruptio vnius est generatio alterius. Et sm hoc vt conseruaretur bonũ vniuersi deus ex cõsequenti et quasi per accñs causat corruptiones reꝝ:iuxta illud.i.Re. Et dñs mortificat et viuificat et Deut.22.c. Occidã et ego viuere faciam: Et h̃ vult Tho.pte.i. q.49.ar.2. ℭ Item est.3.rõ quare deus cõposuit hoiem ex materia corruptibili:vt iustitia dei cõseruetur:per quã homo qa peccabilis erat et peccaturus puniri potuisset cuius pctĩ prescius erat deus. Hoc declara vt scripsi supra ar.2.sm one.4.parte i. ℭ Item est.4.rõ vt posset homo premiari per dei fruitionẽ vt habetur infra in.4.p. ℭ Scda rõ ꝙ deus nõ fecit mortẽ ꝑ se intẽtam est theologicalis.qa deus dedit donũ iustitie originalis per qđ preseruari poterat homo a corruptione. Ideo Tho.in pte i.q. 97.ar.i. Dicit ꝙ ex parte cause efficientis q est deus:in statu innocentie erat homo incorruptibilis et imortalis.et sic ẽt est.3.rõ qr mors cum sit pura priuatio est nihil. ergo nõ est a deo principaliter intendẽte sed permissiue. Et sic habes primum. Item scdo Tho.in.4.contra gen.c.52.

ℭ Quantũ aũt ad scdam cãm formalem etiã erat homo imortalis.et hoc siue loquimur de forma essentiali siue accidẽtali. De forma qdem essentiali que est aĩa rõnalis. Patet primo qdem qa aĩa est incorruptibilis sm naturam. Unde et ꝗ̃tum in se est appetit materiam incorruptibilem. Preterea si forma corpis celestis ꝓpter suam nobilitatem et perfectionem ita satiat appetitum materie.vt nõ appetat aliam formaꝫ ꝓpter qđ dicimus materiam corpalem celestium esse incorruptibilem: multo magis aĩa rõnalis que est nobilior forma:ꝗ̃ forma corpoꝝ celestiũ. Debet hoc facere non ergo ex defectu ipsius aĩe est ꝙ corpus sit corruptibile.sed potius ꝗ̃ est in ipsa esset incorruptibilis.et confirmatur rõ. qa in omni re natura pticularis que habetur a forma eius est propria virtus actiua et conseruatiua ipsius.et sm hoc ois corruptio et defectus est contra naturã particularem cuiuscũqꝫ rei:vt dicit i.2.de celo et mũ. Tho. i.2.q.85.ar.vlt. Unde dicit ibi Tho.ꝙ ex parte sue forme naturalior est hoi incorruptio:ꝗ̃ aliis rebus incorruptibilibus:eo ꝙ nulla forma rei corruptibilis põt assequi ꝑpetuitatẽ sui preter aĩam rõnalem: eo ꝙ ipsa nõ est oio subiecta materie corpali:sicut alie forme:qnimo hꝫ ꝓpriam operationẽ immaterialẽ. ℭ De forma vero accidentali loq̃ndo etiã non est mors hoi naturalis: ꝙ pꝫ et in statu innocentie et in statu glorie. Nam in statu innocentie est immortalitas. data hoi ex dono grẽ iustitie originalis. Inerat n.aĩe vis q̃dã supnaturaliter diuinitꝰ data:ꝑ quã poterat corpꝰ ab oi corruptione ꝯseruari quã diu ipsa subiecta deo mansisset:ꝙ rõnabiliter factũ est: vt ipsa forma accidẽtalis esset conformis forme eẽntiali. Quia n.aĩa rõnalis excedit proportionem corpalis materie cõueniens fuit.vt in principio ei virtus daret̃ ꝑ quã corpus ꝯseruare posset sup naturã materie corpalis: Istam aũt vim ꝑdidit ipse hõ ꝑ pctm̃.et ꝗ̃tum gras

recuperauerit ad remissionē culpe ꝛ meritū glorie: nō tñ ad amisse imortalitatis effectū hec.n.reseruabat xp̄o p quem nature desectus i melius repar. d[9]erat: vt dicit. Tho. pte.i.q.97.ar.i.ad.2. in statu ēt glie inhere bit ale dispositio q̄dam p quā formaliter a corruptione p̄hibet. qa vt dicit Aug. i epl'a ad discop. Tā potēti natura deus fecit aiam vt eius btitudine redūdet in corp[9] plenitudo sanitatis .i. vigor incorruptionis: ꝛ fm h̄ dr homo icorruptibilis ex pte corpis vt not. Tho.pte.i.q.97.ar. vbi supra.

¶ Quantū ad tertiū.s.cāz materialē mors est hoi naturalis: triplici rōne. ¶ Primo pp ꝯpōez materialē. ¶ Scda pp distantiā localem. ¶ Tertia pp deficientiā virtualem. De qbus dic vt scripsi supra arti.2. fmone 4. vbi agitur de morte: que est pena peccati originalis parte.2.3.ꝛ.4.

¶ Quantū ad.4.cām finalem etiā videt mors esse naturalis. Finis.n. ppter quem creatus est homo est vt fruatur deo: frui āt deo nō pōt homo: nisi post mortē ergo ꝛc. Declara latius hanc rationem sicut scripsi supra arti.2. sermone.4.parte.5.

¶ De peccato in spiritum sanctum.

Sermo.12.

Uasi a facie colubri ꝛc. Seqt predicare hoc mane de scda ꝯsideratione pcti mortalis: vbi videbitur de pcō in spūm sctūz. Materia est vtilis ꝛ deuota. Salutet virgo maria.

¶ Pro introductione ꝛ cōplemento fmonis est notandū. q inter ceteras diuisiones datas a theologis de pctō mortali quas longū esset enumerare lōgius de eis predicare: vna distinctio datur que est talis: q pctm mortale cōmittitur: aut cōtra deum: aut ꝫ seipm: aut ꝫ primū. De hac autē distinctione trimembri relinquā duo vltima mēbra ꝛ p̄dicabo de primo membro: vz. de pctō cōmisso in deū sub quo cadit pctm in spūm sctūm de quo hoc mane p̄dicare intendo dño concedente. Pro declaratione ergo huius materie. Tertia pūcta sunt p̄ncipaliter videnda.

¶ Primo quidem de ipsius quiditate.

¶ Scdo de spēz eius diuersitate.

¶ Tertio de eius irremissibilitate.

¶ Quantū ad primū.nota q pctm in spiritum sctūm dicit qa cōmittit contra spūm sctūm in p contra. Quis aūt spūs sanct[9] vt not. Tho p.i.q.36.ar.i.ad primū. Dupl'r pōt accipi: ideo dupl'r pōt dici peccatū i spiritū sanctum. ¶ Uno qdez mō pōt accipi in fonte duaz diuisionū ꝛ h̄ mō q̄libz. psona trinitatis pōt dici spūs.s. Nā ꝛ pr̄ spūs ē ꝛ est sctūs. Et fili[9] spūs est ꝛ est sctūs. Jo.4. Deus spūs est ergo ꝛc. Per h̄.n.qd dr spūs imaterialitas diue substātie designat. Spūs .n. incorporeus ꝛ inuisibilis est ꝛ paz hz de materia. Uñ oībus substātijs imaterialib[9] ꝛ inuisibilib[9] h̄ nomē attribuim[9]. Per hoc vo. q dr sctūs: significat puritas diue bonitatis. ¶ Alio[9] pt accipi spūs.s.i. vt vnius diuisionis: ꝛ h̄ mō ex vsu eccl'e h̄ nomē spūs.s. est accomodatū ad significādū vnā triū psonaz trinitat q̄ pcedit p modū amoris a pr̄e ꝛ filio. Scdm hāc ergo duplicē vtlam pōt dupl'r accipi pctm in spūm sctūm. Nā si accipim[9] p̄mo[9] peccatū in spūm.s. dr q̄libet blasfemia dicta ꝫ diuinitatē pr̄is aut filij aut spūs.s. aut ꝫ opa ei[9]. Et distiguit h̄ mō pctm i spūm.s. ꝫ peccatū seu blasphemiā i filiū hoīs de quo scribit Mat.12. Ubi dñs dicit. qcūq dixerit vbū ꝫ filiū hoīs remittet ei: q āt dixerit ꝫ spūm.s. nō remittet ei nz in h̄ seculo neq in futuro. Pctm.n. i filiuz hoīs itelligit blasfemia in xp̄m fm humanitatē. ꝛ vtroq mō peccabāt iudei in xp̄m sicut ēt peccauerūt olim in deserto: vt hēmr infra in.3.pte fmōis. Nā vt dicit Tho.22. q.14.ar.i. Xp̄s opabat q̄dā hūanit[9]: comedēdo: bibēdo: ꝛ alia huiu[9] faciēdo: ꝛ q̄daz diuinit[9].s. demones eiciēdo. mortuos suscitādo ꝛc. h̄mōi q̄ qdē agebat p virtutē ꝓprie diuinitatis: ꝛ p opationē spūs sci i: quo fm hūanitatē erat repletus. Judei āt primo qdē dixerūt blasfemiā ꝯtra filiū hoīs: cū dicebāt eū voracē ꝛ potatorē vini ꝛ publicanoꝝ amatorē. vt hētur Mat.xi. Post modū āt blasfemauerūt in spūm.s. dū opa q̄ ipse opabat virtute ꝓprie diuinitatis ꝛ per opationē spūs sancti, attribuerant principi demonioꝝ. Dicebāt.n. Hic nō eicit demones nisi i belzebub p̄ncipe demonioꝝ Mat. 12. Mar.3. ꝛ Luc.xi. Hodie ēt iudei nos

cessant blasphemare christum verbo et opere: et si occulte faciunt nõ imputatur rectoribus civitatum: sed quãdo publice secus. Nota hic ꝯtra xp̄ianos qui permittunt iudeos emere servos quos faciunt circũcidi et fieri iudeos: et paulatim incipiunt emere teucros: sub quibus ement rusos: et sic erũt dñi xp̄ianoꝝ cum sint servi nostri in .c. Et si iudeos: de iudeis. Quinimo servus empt⁹ ab eis si vult effici xp̄ianus eripitur in libertatem: vt in .c.i. et vlt. de iudeis et c. Dic vt expedit ꝯ hunc defectum. Et sic iudei ꝑpter predicta dñr in spũm sanctũ blasphemare. Et sic p3 quõ intelligat hoc mõ peccatum in spũ3 sctm̄. Et hoc modo intellexerunt antiqui, doc s. Athanasius. Hilarius Ambr. Hiero. et Crisostom⁹: vt refert Tho. 22. q. vbi supra. ¶ Sctõ aũt modo põt accipi ipsũ scõ: vt dixi supra in vi vni⁹ dictionis: ita vt significet vnam psonam trinitatis ꝑcedentem a patre et filio. Et fm h̄ dicit̄ pctm̄ in spiritũ sanctũ ꝑut differt a peccato cõmisso ꝯtra psonam patris vel filij. Dicit̄ aũt peccare in patr vel filiũ: vel spiritũ sanctũ: qñ peccatur ꝯ aliquid appropriatum patri vel filio vel spũi sancto. Est aũt notandũ q patri attribuitur potẽtia: filio sapientia: spiritui sancto bonitas. Ideo peccatũ q cõmittitur ex infirmitate vel ex impulsu passionis dr̄ ꝯ patrem. Peccatum vero q fit ex ignorantia est cõtra filium. Peccatum aũt ex certa malitia que opponit̄ bonitati est peccatũ in spũm sanctum: qð nõ intelligitur qñ ex habitu vitij acquisito peccatur: sed qñ voluntas tendit in aliqð malum ꝑ remotionẽ vel contemptum alicuius ꝓhibẽtis peccatũ: vt declarat Tho. 22 q. 14. ar. 1 vbi supra. 2. i. 2. q. 78. ar. 3. et scripsi ꝯ ar. i. sermone. 5. pte. 5. Pono exemplum in petro: paulo et iuda. Petrus negauit ter xp̄m in nocte passionis ꝑpter infirmitatẽ. i. ꝑpter impulsum passionis timoris: q2 timens mortem negauit eũ magis diligens corpus suum q̃ christum. Nõ enim peccabat ex ignorantia quã confessus fuerat corde et opere. d. Tu es christus filius dei viui. Mat 6. Et sic ex fragilitate peccauit et sic dicitur peccasse cõtra patrẽ: cui appropriatur potentia. Sic etiam dd. peccauit ex fragilitate cũ bersabee. 2. Re. xi.

Et ideo christus misertus est sibi. Nam sicut dicit̄ Luc. 22. Conuersus dominus respexit petrum et recordatus est petrus verbis domini: sicut dixerat: q prius q̃ gallus cantet ter me negabis: et egressus foras fleuit amare. Paulus aũt peccauit ex ignorantia: quia credebat bene facere persequẽdo eccl'iam dei et sic dicebatur peccare cõtra filium: cui appropriatur sap. entia. Et ideo necessaria fuit sibi medela sciẽtie: quã contulit sibi xp̄s cum iret damascum et c. Sicut legitur Act. 9. vbi dicitur q circumfulsit illum lux de celo qð non solum fuit verum de luce visibili: sed etiam de luce sapientie inuisibili: que illuminauit intellectũ eius de sapientia et fide vera. Ideo dicit ipse de se. Primus fui blasphemus et persecutor et cõtumeliosus: sed misericordiam consequutus sum: quia ignorans feci in incredulitate. i. Thi. i. ¶ Sic etiã Traianus imperator ex ignorantia peccauit persequens xp̄ianos: et ideo misericordiam cõsequutus est orante ꝑ eo Greg. Quãuis illud fuerit specialissimum cõsequi veniam. Sic etiam peccauit adam in filium. Quãuis enim adam nõ fuerit seductus in hoc in quo mulier: sicut dicit Apl's. i. Thi. 2. Tñ in hoc seductus est. qð credidit veniale qð mortale erat: vt dicit Aug⁹ et post Tho. 2. sen. d. 45. ar. 6. Argumẽto. Iudas at peccauit ex malitia: non enim ex infirmitate nec ex ignorantia: q2 iam nouerat q ad inuocationem nois iesu christi ipse faciebat miracula sicut ceteri apli sicut legit̄ Mat. 10. Ideo peccauit in spũm sanctum: cui appropriatur bonitas. Et q2 hoc peccatũ est grauissimum: ideo nunq̃ meruit remissionẽ q̃uis multis medijs xp̄s voluerit ip̄m cõuertere. s. amore: qñ lauit sibi pedes: timore quãdo dixit: ve homini illi et c. Bonum erat ei si natus nõ fuisset homo ille Mat. 14. Dolore cum pred xit traditionem: d. Unus vestrum me traditurus est et cõtristati val. ce. di. Nunquid ego sum rabi et c. Pudore cum dixit Iude. Tu dixisti et c. Sꝫ nõ fuit possibile: quia peccatũ q ex malitia cõceperat erat a deo grauissimuꝫ q cor suum fecerat lapideum: et sic etiã peccatuꝫ diaboli nõ ex ignorantia: nec ex infirmitate ꝑcessit. Et ideo quia nullo impellente pec

ꝛauit:veniam nō meruit nec merebitur in eternum. Ex his ergo. pꝫ quid est peccatum in spūm sanctum illud s. ꝙ ex certa mali/tia cōmittitur que opponitur bonitati que approbatur spiritui sctō. ꝛ hoc vult magi/ster sniaꝝ in. 2°. di. 43. ¶ Tertio vero mo/do accipit Aug⁹ pctm̄ in spiritum sanctum ꝙ dicit esse finalem in pniam. De quo dici tur infra. 3. pte sermonis 3. puncto. Et sic pꝫ pma pō. vꝫ. qd est pctm̄ in spiritū sanctū.

¶ Quārtū ad 8m. s. de spēꝝ suaꝝ diuersita/te: est notādum. put ponit Tho. 22. q. 14. ar. 2. qd̄ accipiendo peccatū in spūm sctm̄. Scdo mō supra vꝫ: p peccato ꝙ ex mali/tia cōmittitur diuif. h peccatum in sex spe/cies: que sunt iste vꝫ.

¶ Prima est desperatio.
¶ Scda est presumptio.
¶ Tertia est finalis impenitentia.
¶ Quarta est obstinatio.
¶ Quinta est ipugnatio veritatis agnite.
¶ Sexta inuidentia fraterne gratie.

Et p sufficientia istaꝝ spēꝝ est notan/dum. ꝙ sicut supradictum est pctm̄ in spiri/tum sanctū dī qn̄ voluntas hois ex mali/tia cōtēnit illa remedia a bonitate spirit⁹ sancti instituta. p que hō retrahitur a pec/cato vel ad pniam puocatur. h aūt reme/dia sunt sex: quoꝝ duo ptinent ad ipsum dn̄m remittentem in quo sunt duo per que homo retrahit a peccato ꝛ ad pniam pro uocatur. ¶ Primū est misericordia: de qua datur homini spes ꝙ remittantur sibi pec/cata: ꝛ ꝙ premientur bona. ꝛ ꝫ hanc pec/catur p desperationē: ꝛ ideo desperatio est peccatū in spūm sanctum. Exēplum habet de Chaym ꝛc. Dic historiā: quando occidit Abel fratrē suum. videns enim se dephen/sum a deo ꝛc. Dixit maior est iniqtas mea quā vt veniam merear. Gen. 4. Grauius peccauit desperando ꝙ fratrem occidēdo sic ꝛ iudas desperans laqueo se suspendit. sic ꝛ multi interficiunt se ex desperatione. sed forte talium desperatio. potius est cir/cunstantia peccati ꝙ pctm̄ spāle in spūm. qꝛ voluntas coꝝ nō directe fertur ꝫ spem diuine venie per contēptum eius. ¶ Scdꝫ ꝙ est in deo retrahens a peccato hominē ꝛ prouocans ad penitentiā. est iusticia. de qua insurgit hoi timor de punitione pecca/ti: ꝙ quāto magis di⁹ert tanto magis in/fert: iuxta illud ps. 7. Deus iudex iustus fortis ꝛ patiens nunquid irascitur per sin. di. nisi cōuer. fue. gla. suam. vi. ar. su. te. ꝛ pa. illam ꝛc. Et Ualerius in. i. c. de neglecta religiōe. Lēto enim gradu ad vindictam sui diuina pro/cedit ira tarditatemqꝫ supplicij. grauitate cōpensat. Et ꝯtra hoc peccat homo p pre/sumptionem dum aliquis se presumit glo/riam adipisci sine meritis: vel veniā sine pe/nitētia qd̄ quidē est magna blasphemia ꝫ deum: qꝛ facit deum iniustum: ꝛ in hoc peccatū ꝓsumptionis videt incidisse Ori/genes qui dicit omnes etiā damnatos sal/uandos esse. Et ideo post mortem anate/matizatus est. di. 24. q. 2. c. fi. Siquis autē peccat cum spe venie mediate penitentia quā putat vel intendit agere nō peccat in spūm sanctum. ¶ Alia vero duo remedia ptinent ad pniam p quā remittuntur pec/cata: in qua requiruntur duo. ¶ Primū est dolor de peccato. ¶ Scdm est ꝓpositū ab/stinendi de futuro. Sic enim diffinitur pe/nitētia ab Ambro. Penitentia est peccata mala plangere ꝛ plangenda iterū nō com/mittere. ¶ Cōtra primum ergo. i. ꝯtra dolo/rem de peccato cōmisso peccatur p finalem impenitētiam: que accipitur non eo modo quo dicit pmanentiam in peccato vsqꝫ ad mortem. sic enim nō esset speciale peccatū: sed quedā pctī circūstantia: ꝛ videtur idē pctm̄ esse cū obstinatione: vt dicit Tho. in 2°. sen. di. 43. sup lrām. in fi. Et sic accipit pnia ab Aug. Sꝫ h accipit in pnia. sm ꝙ importat ꝓpositum non penitendi sm Tho. Talis ergo impnia dī spāle pctm̄ in spūm sanctum: ꝙ nunqꝫ remittit neqꝫ in hoc secu/lo: neqꝫ i futuro. Uñ Hierony. sup amos. L. ꝛ habet in decre. de pe. di. i. Sup trib⁹ sce/leribus damasci ꝛ sup quattuor nō puertā eum: iuxta tropologiā hoc possum⁹ dicere. Primū peccatū est cogitasse q mala sunt. Scdm cogitationibus acquieuisse puersis. Tertiū ꝙ mente decreueris ope cōplere. Quartū post pctm̄ nō agere pniam. ꝛ suo sibi cōplacere delicto. hec ille. Uñ puerbiū est. Humanū ē peccare diabolicū pseuerare: sed angelicū emēdare. ¶ Cōtra scdꝫ. i. ꝫ ꝓ/positū abstinēdi a pctis futuris peccat per obstinationē qñ. s. hō firmat suū ꝓpositū

in hoc q peccato inhereat. quinimmo studet inuenire diuersos modos patrandi peccata exultat cum inuenerit. Contra quos dicitur. letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. Prouer. 26. Et alibi: non enim dormiunt nisi malefecerint nec capitur somnus ab eis nisi supplantauerint comedunt panem impietatis: et vinum iniquitatis bibunt Prouer. 4. De his etiam duobus modis peccandi dicitur Iere. 8. Nullus est qui agat penitentiam de peccato suo dicens. Quid feci: ecce primum. Omnes conuersi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens ad prelium: ecce secundum. Dic pratice sicut expedit. Nota hic exemplum de illo armigero qui dixit Abbati serene sustine. Quid feci: ego nunquam feci passibus ad derobandum homines: nunquam hominem occidi etc. Cui respondit abbas. Credatis frater mi quod vnum peccatum mortale damnat animam. sicut per vnum paruum foramen perditur nauis. sic sit aliis nouna et fortis. ¶ Alia vero duo remedia quibus voluntas hominis retrahitur a peccato et ad penitentiam prouocatur summuntur ex parte donorum ipsius dei: quorum vnum est cognitio veritatis fidei per quam illuminantur ad cognoscendum spiritualia. et contra hoc opponitur impugnatio veritatis agnite: dum. s. aliquis veritatem fidei agnite impugnat vt liberius peccet. Sed nota quod veritas et sapientia et huius possunt dupliciter considerari vel secundum propriam rationem: et sic appropriantur filio: et sic impugnans veritatem peccat in filium. vel secundum quod habent rationem boni: et sic appropriantur spiritui sancto: qui est primum donum: in quo omnia dona donantur: et sic aliquis impugnans veritatem agnitam ex certa malitia in spiritum sanctum peccat. secundum Tho. in. 2°. sen. di. 43. Et nota. hic contra doc. legistas qui scienter dicunt falsum. ¶ Aliud est auxilium interioris gratie: contra quod ponitur inuidentia fraterne gratie dum scilicet non solum inuidet persone fratris sed etiam inuidet gratie dei crescenti in mundo: ita quod vellet quod nullus haberet gratiam dei vt totus mundus esset socius culpe sue. O voluntas diabolica: non ergo inuidia fratris est peccatum in spiritum sanctum: Pura quando quis inuidet de prosperitate vel exaltatione hominis: sed inuidia fraterne gratie est peccatum in spiritum sanctum scilicet quando quis inuidet de exaltatione gratie: sicut quod multi conuertantur vel aliquid huius. secundum Tho. in. 2. sen. di. 43. Nota hoc pratice contra aliquos predicatores qui emulantur aliis predicatoribus facientibus fructum etc. Cum tamen debent gaudere: si veram charitatem haberent: sicut letatur homo quando habet aliquos coadiutores in exercitio seu labore suo. Sed iam impletur verbum apostoli. Philip. i. Quidam quidem propter inuidiam et contentionem. quidam autem propter bonam voluntatem Christum predicabant: quidam ex charitate etc. Contra hanc autem inuidentiam fraterne gratie sine charitatis. Nota. Exemplum quod legitur de quodam heremita. legitur namque de eo quod ipse asperrimam vitam diu fecerat ad quem cum quidam latro venisset: qui multos spoliauerat facta confessione cum nullam penitentiam ab eo vellet recipere: nec ieiunium: nec orationem: nec elemosynam etc. Tandem heremita ab illo quod posuit accepit. Et iniunxit ei quod quotiens iuxta viam crucem aliquam videret flexo genu orationem diceret aliquam: cumque latro hanc solam penitentiam acceptasset: remotus paululum a cella heremite videns hostes suos quorum consanguineos occiderat: fugere cepit: quo fugiente crux supra viam erecta illuc occurrit: et statim flexo genu cepit orationem domini nicam dicere et crucem adorare. et tum euadere potuisset si continue cucurrisset: maluit mori quam penitentiam sibi iniunctam pretereire. Cum ergo ab hostibus fuisset occisus: vidit dictus heremita angelos cum gaudio portantes animam latronis vel potius martyris: quo viso cepit diabolica instigatione valde dolere et indignari quod per multos annos durissimam penitentiam fecisset: et tamen latro ille qui nunquam penitentiam fecerat eum in gloriam precessisset: et sic relicta heremo ad seculum redit. Diabolus autem accepta iustitia dei potestate timens ne aliquando ad penitentiam rediret: posito in via obstaculo in quod corruit et collo confracto mortuus est: in inferno animam eius sepeliuit. Unde dicitur. Finis non pugna coronat. et sic patet sufficientia istarum specierum peccati in spiritum sanctum.

¶ Quantum ad tertium. s. de remissibilitate ipsius peccati in spiritum sanctum: est notandum. quod tripliciter potest accipi peccatum in spiritum sanctum. Uno modo secundum Aug. pro finali impenitentia. secundum quod est circumstantia quedam peccati. Et sic dicitur proprie irremissibile: quia nullo modo remittitur

peccatū mortale in quo homo perseuerat vsq; ad mortem:q2 in hac vita nō remittit p penitentiam nec etiā in futuro dimittetur. Unde di. Eccle.xi. Si ceciderit lignū ad austrum: aut ad aquilonē in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Item Greg. 2 habet in decre. 25. di. Qualis. Hinc quisq; egreditur: talis in iudicio presentatur.

¶ Secūdo modo pōt accipi pctm̄ in spiritum sanctū pro qualibet blasphemia dicta ꝯ diuinitatē patris vel filij vel spūs scti. vel ꝯ opera eius: 2 hoc dī eo modo irremissibile quo pctm̄ sequens. Uel dic melius qd̄ tunc dī irremissibile: q2 de difficili remittit: nō tamen est difficile sicut sequens.

¶ Tertio modo pōt accipi p pctō ex malitia cōmisso: put dictū est supra. qd̄ 2 diuiditur in sex spēs supra positas. Et fm hoc dī irremissibile: nō q2 nullo modo remittat. sed q2 quātum est de se hʒ meritum: vt nō remittat. Et hoc dupliciter: vno q̄dē modo: quātum ad culpam. sicut enim aliq̄s dicit morbus incurabilis fm naturā morbi per quē tollitur illud p qd̄ morbus pōt curari: puta cum morbus tollit virtutē nature: vel inducit fastidium cibi 2 medicine: lʒ etiam talē morbū deus posset curare. Ita etiam pctm̄ in spm̄ sctm̄ dī irremissibile: fm naturā suam inquātum excludit ea p q̄ fit remissio peccatoꝝ. Per hoc tn̄ nō ꝓcluditur via remittendi 2 sanādi oipotētie 2 misericordie dei: p q̄ aliq̄n tales quasi miraculose spūaliter sanant. fm Tho. 22. q 14. ar. 3. Et sic intelligitur quod dicit dñs Mat. 12. 2 Mar. 3. q2 hoc pctm̄ nō dimittit nec in hoc seculo neq; in futuro. Cum ergo dī pctm̄ in spm̄ sctm̄ esse irremissibile nō intelligit p hoc qd̄ ptineat potētia absolute ad remissionē: nec ex pte dei remittētis: q2 potētia ipsi9 est infinita 2c. Nec ex pte eius cui fit remissio: cui inest natura liberū arbitrium in statu vie existēs: q2 ēt post pctm̄ in spm̄ sctm̄ manet. Priuat ergo p hoc potius optitudo vel facilitas quedā ad remissionem. fm Tho. i. 2e. sniaꝝ. di. 43. ar. 4. in vlt. arti. Et hoc pʒ. in exēplo Petri: pauli: 2 Iude. de qb9 dictū est supra. pte. i. smonis. Quātum vero ad penā. dī irremissibile. i. habere meritū vt non remittatur: q2 qui peccat ex ignorantia vel infirmitate minorē penam meretur. qui autē ex certa malitia peccat nō hʒ aliquā excusationē. Unde eius pena minuat. Similiter etiā qui blasphemat in filium hois eius diuinitate nōdū reuelata poterat habere aliquā excusationē ppter infirmitatē carnis q̄ in eo aspiciebat: 2 sic minorē penam merebat. Sed q ipsoꝝ diuinitatē blasphemabat opera spūs scti diabolo attribuens nullā excusationem habebat: vñ eius pena diminueret. Et ideo dī fm expositionē Chrisostomi: hoc pctm̄ non remitti nec in hoc seculo neq; in futuro: q2 pro eo passi sunt penam iudei: 2 in presenti vita p romanos. 2 in futura vita penam inferni. Sic etiā Athanasius inducit exēplū de eoꝝ parētibus q primo q̄dē ꝯ Moysen ꝯtenderunt ppter defectum aque 2 panis: 2 h̄ dñs sustinuit patiēter. Habebant.n. excusationem ex infirmitate carnis: sʒ postmodum grauius peccauerunt quādo blasphemantes in spiritum sanctum. Beneficia dei qui eos de egypto eduxerat idolo attribuentes: cum dixerunt hi sunt dij tui israel: qui te eduxerūt de terra egypti: 2 ideo dñs etiā tēporaliter fecit eos puniri: q2 ceciderunt in die illo: quasi. 23. milia hominum Exo. 32. Et in futurū eis penam cōminat dicens. Ego aūt in die visionis visitabo h̄ peccatū eoꝝ. fm Tho. vbi supra. Et sic pʒ tertia pars. Deo gratias Amen.

¶ De quattuor causis quibus pōt homo cadere in peccatum. Sermo. 15.

Uasi a facie colubri 2c. Prosequendo adhuc tertiū ar. Seq̄ pdicare de causis pcti mortalis. 2 lʒ sufficiēter dictū sit. De hac materia 3. ar. i. Sermone. 5. vbi dictū est de causalitate pcti: tn̄ ad h̄ moralit loquendo. Nota. q̄tuor cās qbus pōt homo cadere in pctm̄: 2 spāliter ptinet hoc ad hominem deuotū: 2 propterea monet nos apls dicens. Qui se existimat stare videat ne cadat. i. Cor. 10. Nota. stare. Dī hō stare qui est in gratia: p quā homo habet rectitudinem seu faciem anime ad deum: que facies anime est ratio naturalis: sed cadit p peccatum mortale per qd̄ adheret terre: 2

o⁹culatur ꝛ diligit bona terre: ꝛ qꝛ gr̃a non
habet cogere liberū arbitrium. Ideo non
facit hoiem a deo stabilē: qn possit a gra-
tia cadere. sic ꝛ econtra. Pctō: pōt a pctō
resurgere ad statum gr̃e ꝓpter libertatem
arbitrij. que ad hec durat in eo. Ideo dicit
apl's vbi supra. Qui se existimat stare ꝛc̃.
Cause ergo sunt iste.

Prima est diabolica tentatio.

Scd̃a est familiaris affectio.

Tertia est deliciosa conuersatio.

Quarta est negligens operatio.

Prima ergo causa ꝛc̃. Licet. n. diabo-
lus nō possit cogere liberꝝ arbitrium: tñ ten
tatio sua est tante impetuositatis. q̈ nisi hō
sit diligens ꝛc̃. Exēplum habet̃ in Dauid
2. Re. xi. Qñ vidit bersabee ꝛc̃. O qualis
turris erat: qa iam puer custodiens gregē
p̃ris sui interficere potuit leonem ꝛc̃. Ideo
dixit ipse. Impulsus sum: vt cad. ꝛc̃ ꝛ dñs
suscepit me. Postmo⁹dum dat remedium
q̈ homo de cetero nō cadat. d. Fortitudo
mea ꝛ laus mea dñs ꝛ factus est mihi in
salutem ps. ii2. Sicut. n. ille qui tenet se for
titer cum ambabus manibus ad colūnam
nō cadit: sic q̈ tenet se cū deo cum duabus
manibus. i. cū vigilia ꝛ oꝛone ꝛc̃. Ideo dr̃
Prouerb. i8. Turris fortitudinis nomen
dñi. Ad ipm̄ confugiet iustus ꝛ saluabitur.
Hoc ꝯsilium dedit dñs in nocte passionis
aplis d. Vigilate ꝛ orate: ne intretis in ten
tationem Mat 26. Sed qꝛ apl'i nō tenue-
runt eius ꝯsiliū: ideo ceciderunt. Qñ ergo
religiosus: vel monialis: vel secularis videt
q̈ vires sue nō sufficiant ad acgrēdas vel
manutenendas virtutes: remedium est vt
recurrat ad oꝛonem: in qua petat auxiliuʒ
a deo. ps. 49. Imola deo sacrificium lau-
dis ꝛ red al. vo. t. ꝛ inuo. me. in die tribu.
eruā te ꝛc̃. Item. ps. 90. Clamauit ad me
ꝛ ego exa. eum ꝛc̃.

Scd̃a causa est familiaris affectio q̈. mu
lieris ad virū ꝛ econtra. qa sicut palea ad
ignem cōiuncta quā cito incenditur: sic ꝛc̃.
Idō caueat vnusq̈sq̈ a familiaritate hmōi
quantūcūq̈ illa p̄sona sit necessaria vel bo
na ꝛ honesta: qa terra est bona: ꝛ aqua est
bona: ꝛ tñ simul iuncte faciūt lutum Mat.
i8. Si oculus tu. scan. te er. eum. ꝛ ꝓ. abste
bonuʒ est tibi cum vno oculo ad. vi. intra.
quā. d. ocu. ha. mi. in gehē. ignis. Unde ait
poeta. Que nocitura tenes quāuis sint ca-
ra relinque. Propterea est maximum pe-
riculum monialibus conuersari cum viris
ꝛ religiosis vel clericis: ꝛ quanto sunt san-
ctiores. tanto grauius corruunt. Da similitu-
dinem de his q̈ currunt: q̈ facilius ꝛ gra-
uius cadunt q̈ꝫ q̈ ambulant aſatim sic ꝛ
viri sancti ꝛ mulieres q̈ currunt ad vitam
eternam. p viam mandatoꝝ dei ꝛ ꝯsiliorū
grauius ꝛ facilius cadunt ꝛ grauiter in ta
libus. Unde Iere. dicitur Fortis impegit
in fortē ꝛ ambo pariter corruerunt Iere.
46. Unde tot monasteria viroꝝ ꝛ cōuen-
tuum: nisi ꝓpter nimiā familiaritatē cum
secularibus. Dissipata sunt. ps. io5. Et com
mixti sunt inter gentes ꝛ didicerunt opera
eoꝝ ꝛ factum est illis in scandalum. Nota
cōtra mulieres q̈ vadunt ad visitādū mo-
niales ornate ꝛ parate. ps. i7. Cum sancto
sanctus eris. Nota etiā exēplum in vitis pa
trum de beato Arsenio q̈ fugiebat oēs pre
sertim mulieres: semel aūt cum q̈dā hone-
sta mulier ab vrbe roma venisset ad eum
visitandū: nō tñ prescium visitationis ꝛ ro
gasset eū vt hr̃et memoriā eius in orationi
bus suis. Rñdit Rogo deum vt memoria
tua penitus tollatur de corde meo ꝛc̃. Die
historiā. Ideo Hiero. Hospitiolū tuū aut
raro: aut nūq̄ā mulieꝝ pedes terāt: qa nō
pōt toto corde hītare cū deo: q̈ feminaruꝫ
accessibus copulat̃. Feminā quā bene vi-
deris cōuersantē: mente dilige non corpali
frequentia. Hec habetur in decretis. 32. di.
Hospitiolum.

Tertia cā est deliciosa ꝯuersatio. qa qñ
hō deliciose viuit lꝫ sit bonus tñ cito cadet
imersus luto deliciaꝝ: puta bene comeden-
do: bene bibendo: dormiendo ꝛc̃. dicit enī.
Hoc nō est peccatū mortale sicut faciunt
religiosi. q̈ nō curāt suare cerimonias reli-
gionis: iportando linū in carne: in tenendo
silentiū in ieiunando: in comestione carniū
ꝛ ceteris cerimonialib⁹. Tales nō p̄nt stare
diu in gratia dei Quoꝫ. n q̈ cadent qa late
ꝛ ample volūt viuere ꝛ incipiūt tep̄ fieri
a deuotione. ps ioi. Aruit cor meū: qa obli
tus sum comede. p. mē meū. s. pnē. ps. 79.
Cibabis nos pane lachrimaꝝ: postea ve-
ro ingrasatus ꝯsciencia. incipit relinquere

dium fac.suum ꝛ recessit a deo salutari suo. tandē cadit in multa peccata mortalia: qꝛ sicut vinea non potest diu durare sine maceria. alioqn intrant ꝛ diripiunt eā omnes transeuntes viam: ꝛ etiā bestie agri. Sic ꝛ religiosi nō possunt diu durare: etiā in sub stātialibus sine maceria cerimonialiū. Jō dī. Treno.4. Lubricauerūt vestigia nostra i itinere plateaꝝ nostraꝝ ꝛ appropinquauit finis noster. Nota plateaꝝ. Est differentia inter plateas ꝛ vicos: platee sunt volunta tes carnis ꝛ mundi p quas late patet om nibus via: qꝛ lata est via: que ducit ad per ditionem Mat.7. Vici qui sunt stricti si gnificant asperitatē ꝛ artitudinē penitētie. p quā pauci vadūt: qꝛ arta est via q̄ ducit ad vitam ꝛ pauci intrant per eam vbi su pra. dicit ergo. Lubrica ve.vo.in iti.pla.i. delitiaꝝ nostraꝝ ꝛc. Et appropinquauit fi nis noster.i. destructio nostra. Sicut enim qui vadit p viam lutosam sepius cadit in lutum: secus si per viam siccam. Sic g gra ditur in luto voluptatis cadit secus de il lo qui vadit p viam siccā abstinētie ꝛ pe nitentie. ideo remedium est qđ dat Apl's dicēs. Carnis curam ne feceritis in deside rijs Ro.13. Nota. in desiderijs. qa in neces sarijs homo debet habere curam carnis. Puta qñ infirmatur persona deuota que alias nō consueuit comedere carnes nec dormire in loco ꝛc. In infirmitate non oꝫ ista seruare: qꝛ sicut asinus oneratus cadēs in terram nō pōt cōmode eleuari nisi onus deponatur quo eleuato iterum onus impo nitur sibi. ita in proposito: nō potest homo infirmus cōmode curari nisi deponat parū onus penitentie: satis bona penitentia est habere patientiaꝫ in infirmitate. qua remo ta onus penitentie resumat. Jō dicit apl's. Nemo vnquā carnem suam odio habuit sed nutrit ꝛ fouet eā.s.i necessarijs. Eph.5.

¶ Quarta occasio est negligentialis ope ratio. Sicut enim videmus in rebus tem poralibus ꝙ muri ciuitatis faciunt fortem ciuitatem: ita ꝙ nō potest capi ab inimicis. Ita opa penitentialia puta orationes: vigi lie: ꝛ alie virtutes sunt muri ciuitatis ani me. De quibus muris dicit Dauid Beni gne fac in bo.vo t.sy.vt edi.mu. Ierusalem. ps.50. Sicut sꝫ aliquis destruit illos muros patet ciuitas introitus hostibus. sic qui per negligentiam dimittit orationes ꝛ vigi lias: dī. Quid oportet surgere ad matuti nas ieiunare vel orare genibus flexis ꝛc. Talis cito cadet ꝛ hostes occupabunt eū: qꝛ muri ciuitatis destruunt. O quot sunt qui bene incipiunt cum feruore ꝛ postmo dum per negligētiam corruūt quasi reden tes retrorsum de talibus pōt verificari il lud Jo.18. Abierunt retrorsum ꝛ ceciderūt in terraꝫ. Figura de vxore Loth: que respe xit retro ꝛ e[r]ecta est statua salis: que nō po test fructum facere Gen.19. Item figu ra de [L]oth: qui sodomis iustus fuit: sed in monte peccauit: qꝛ negligens fuit sic in proposito ꝛc. Ideo dñs Memores estote vxoris Loth. Luc.vij. Item Luc.9. Nemo mittens manus suas ad aratrū: ꝛ respiciēs retro aptus est regno dei. Remedium ergo habemus: illud qđ dicit dñs moraliter ex ponendo.4. Re.4. Accinge lumbos tuos: ꝛ tolle baculum meum in manu tua ꝛ vade. Nota accinge lumbos tuos: qsi aliquis va dit sine cinctura vel zona vel corigea ore ve stium sue salde vadunt p terram: ita ne gligentes qui nō cingunt se zona.i. peniten tia: vadunt per terram. Ideo dicit Accinge lumbos tuos: ꝛ tolle baculum. Baculus si gnificat crucem xp̄i: cum quo xp̄s trāsiuit fluuium huius mundi ad ripam alterius mundi: iuxta illud Gen.32. Cum baculo meo transiui Iordanem. Talem baculum crucis debemus summere vt sustentemur in via gratie: qa sicut ille qui est debilis: ꝛ infirmus non potest sustentari sine baculo quin cadat: si vero habet baculum in ma nibus sublentatur. Sic quando persona deuota aliquando accidiatur ꝛ ex hoc ve nit in negligentiam assumat baculum cru cis christi ꝛ passionem: non solum oculis considerationis sed etiam manibus opera tionis. Maius enim confortamentum qđ possit haberi in opationibus bonis: est me moria passiōis christi. Verbi gratia. Si ha betis tediū de ieiunio: cogiteris ieiuniū chri sti: ꝛ prandiū quod habuit in cruce. Si mo lestant vos pulices: cogitate puncturas ꝛ aculeos in capite christi: ꝛ in manibus ꝛ in pedibus: puncturas clauorum. Si de lecto duro: cogitate lectum crucis christi. Si de

paupertate:cogitate xp̄m nudum in cruce. Si ꝯtumelie ꝛ offense: cogitate ꝯtumelias ꝛ iniurias illatas xp̄o in cruce pendenti ꝛ dicenti. Pater ignosce illis ꝛc̄. Ecce quare dicit Tolle baculum meū in manu tua. Figura huius habemus in passione christi: qm̄ Symon cireneus portabat crucem christi ex vna parte ꝛ xp̄s ex altera: q2 xp̄s portat crucem penitētie nostre: simul nos adiuuando: ꝛ ꝯfortando nos. De ista tn̄ materia. s. de causis peccati mortalis: vide latius vt scripsi supra ar. primo. sermone. 4 vbi agit̄ de cāsalitate pcti. Deo gr̄as amē..

De effectibus peccati mortalis. Sermo. 14.

Uasi a facie colubri ꝛc̄. Sequit̄ predicare de quarta ꝯsuetudine tertij articuli vz. de effectibus peccati mortalis: qd̄ habet inferre multa mala homini: ꝛ vltra ea que dicta sunt supra arti. primo. sermone. 4. de effectu peccati: ꝛ supra eodē ar. 3. sermone primo vbi dictū est de quadruplici morte illata homini ꝓpter demeritū peccati mortalis. Nunc predicabo de quodā alio effectu. vz: q2 mortificat opera bona q̄ fiunt in statu peccati mortalis: ꝛ facta fuerant ante. Salutetur virgo ꝛc̄. Pro intellectu ergo huius materie deberis scire ꝙ in sacra theologia distinguunt omnia opera nostra quadrifarie. Sunt enim opera nostra in quadruplici differentia.

¶ Quedam enim opera sunt viua.

¶ Quedam mortua.

¶ Quedam mortificata.

¶ Quedam viuificata.

Et pro declaratione huius pone exemplum de aliquo membro corporis. puta manu que q̄n̄q3 est viua. s. q̄n̄ habet principiū vite: ꝛ operationem vite. Principiū vite corporis est anima Gen̄. 2. Formauit igit̄ deus hominem de limo terre: ꝛ inspi. in. fa. eius spi. vite. Operatio aūt vite consistit in sensu ꝛ motu: quādo ergo manus ē vnita corpori ꝛ sentit. etiā mouetur: dicitur viua: q2 habet principium ꝛ operationē vite. Q̄n̄q3 aūt est mortua: puta quando neutrū illoꝝ habet. puta quia est precisa a corpore vel est vnita corpori mortuo. Q̄n̄q3 ꝛ tertio est mortificata. s. q̄n̄ habet principium quidem vite. i. animā quia est vnita corpori viuo: s3 nō habet operationez vite: ꝓpter aliquod īpedimentū3 alicuius. infirmitatis puta: ꝓpter paralisim. Q̄n̄q3 ꝛ 4° est viuificata. s. quando illud īpedimentum tollitur ꝛ manus restituitur in pristinum statum sanitatis ꝛ habet principium ꝛ operationē vite. Sic ergo in proposito. Opera nostra dn̄r viua q̄n̄ habent vite principiū ꝛ meritum vite. Principiu3 vite spūalis est gratia dei per quam anima viuit vita gratie. Gal. 5. Fratres spū viuimus. i. gratia spūs sancti data nobis per meritum xp̄i. ꝓs. Nos qui viuimus benedicimus dn̄o. Operatio aūt vite spūalis dicit̄ meritū vite eterne. Opera ergo bona dn̄r viua q̄n̄ ꝓcedit ex principio vite: qd̄ est gratia: q2 sunt facta in gratia cum debitis circūstantijs: ꝛ habēt operationem vite. i. meritum vite eterne. Q̄n̄q3 ꝛ scd̄o dn̄r opa mortua: q̄n̄. s. carent vtroq3 ꝛ principio vite qd̄ est gratia. ꝛ etiam operatione vite. i. efficacia merendi. De quib9 operibus loquitur apl̄s di. Sanguis christi emundabit ꝯscientias nostras ab operibus mortuis ad seruiēdū deo viuēti Heb. 9. Et hec opera mortua sunt in quadruplici differētia. Q̄n̄q3 enim sunt opa mortua ex defectu principij vite grat'e: puta quando fiunt opa de genere bonoꝝ ab eo qui nō habet gratiā seu charitatē: talia nō habent principium vite ꝛ ꝯsequenter nec operationē vite: q2 nō merent̄. Un̄ ꝛ de talib9 operibus nunq̄ remunerabit̄ homo: idest quo ad vitam eternā. etiā si postea conuertatur ad penitētiam ꝛ reducat̄ ad statum gratie. ¶ Et hoc probat̄ rōne ꝛ auc̄te. Rō est duplex. ¶ Prima quidem est illa: q2 cu3 deus bonoꝝ nostroꝝ nō indigeat, nunquā acceptat opera hoīum tanq̄ remuneratione digna. nec tanq̄ satisfactoria: nisi acceptet operantē. Un̄ Gen̄. 4. Et de pe. di. 5. c. i. in fine. Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera eius: dicit̄ qd̄ dn̄s respexit ad munera: premisit que deus respexit ad Abel ꝛc̄. Sed deus nō acceptat hominem existentē

in peccato mortali.q2 in illo statu est inimicus dei ps.5. Odisti oẽs qui operantur iniquitatẽ rc. Itẽ Sap.14. Similiter odio sunt deo impius r impietas eius.ergo multo minus acceptat opa eius.

¶ Scd'a ratio est q2 sicut ramus precisus ab arbore nõ potest facere fructũ:q2 origo fructũ omnium est radix arboris siue ipsa arbor. Sic in pposito.radix siue arbor fructuum.i.operũ meritoriorum est christus seu gratia xpi.precidit aliqs aũt a xpo p mortale peccatũ.i.Cor.16. Siquis nõ amat dñm nostrum iesum xpm sit anathema. ergo nõ potest facere opus meritorium. r h est qd ait dñs Jo.15. Sicut palmes nõ potest fructum facere nisi manserit in vite. sic nec vos.nisi in me.manseritis. Ego sum vitis:r vos palmites qui manet in me r ego in eo.h fert fructum multũ q2 sine me nihil potestis facere.s.meritorie. Auctas aũt clara habetur per aplm dicẽtem.i. ad Cor.13. Si distribuero oẽs facultates meas in cibos pauperũ r si tradidero corpus meum ita vt ardeam.charitatem aũt nõ habuero nihil mihi pdest.s.quãtum ad regnum celoz obtinendum: vt ponit Aug' in lib. de penitẽtia:r habet in decret.de peni.di.3.c. vlt. Ad idem facit q dicit dñs Mat.5. Si offers munus tuu3 ad altare:r ibi recordatus fueris frater tuus h3 aliquid aduersu3 te:relinque ibi munus tuum ante altare: r vade prius recõciliari fratri tuo.r tunc veniẽs offeres munus tuũ. Ex quo probatur q operatio bona nõ valet: nisi operans psona sit in gra. Et ideo dicit glo. Bernar.in c.i.de collusione.q dixit quidã sapiens nomine Johãnes fantasma:q deus nõ ẽ remunerator nominum sed aduerbioz.hoc ẽ dicere.nõ remunerat deus bonum qd fit s3 qd bene fit.h glo.ibi.bene aũt nõ põt fieri a psona bonum si sine charitate fit. Unde si iniunctã penitentiam quis peragat in mortali:non prodest sibi quo ad remissionem pene debite in foro dei:l3 prosit sibi quantum ad satisfactionem precepti a sacerdote sibi iniuncti cui obedire tenetur. prodest ẽt sibi quo ad alia:vt infra dicam. Nam ad satisfactionem preceptoru3 dei sufficit obedire etiam sine charitate: vt nota. Tho.i.2.q.100.ar.1.r.10. Et hic q hic dicitur: etiã ponitur de peni.di.3. Siquis autem circa finem illius distinctionis. ¶ Hec autem cõclusio pdicta est vera nisi in tribus casibus in quibus opera de genere bonorum facta ab eo qui non est in gratia. postea adueniente gratia viuificantur.

¶ Primus est nisi sint opera : que habent efficaciam ex opere operato : sicut baptismus:quia tunc recedẽte fictione operatur. Idem potest esse in omnibus sacramentis conferentibus caracterem sicut est confirmatio:r ordo.preter baptismum. Ratio autem huius ẽ:quia sicut dicit Tho.in.4.di.q.3.ar.4.q2 baptismus nõ habet efficacia3 solam ex opere opante:sed magis ex opere operato.quod est opus dei r nõ hominis: r ideo non potest esse mortuum.sm Tho. ibi. Sed h ratio videt dubia. q2 sm hanc idem esset in alijs sacramentis. ¶ Scds casus est nisi sint opera ex quibus non consequitur meritum immediate:sed ex alio opere sub conditione illius operis . sicut est in indulgentijs vt infra dicetur.cum de indulgentijs dicetur. ¶ Tertius est nisi sint illa opera in meritum alterius existẽtis in gratia.nõ autem operãtur per modũ nudi ministri existentis in moralis.sicut nota. Tho. in.4.senten.di.45.q.2.ar.1.q.3.r dicam infra.ar.4. Cum de suffragijs agetur p3:ergo quomodo opera dicuntur mortua ex defectu principij vite spũalis.qd est gratia.

¶ Scdo autem modo: dñr opera mortua ex defectu finis.quia sunt quide3 facta ab eo:qui est in gratia:sed non sunt ordinata ad finem debitum.puta q sit elemosyna ppter vanam gloriam. non tamen tantam. que sit peccatum mortale:quia tunc opus esset mortuum prima ratione.i. propter defectum principij. vel sit aliquod bonum opus propter aliquem respectũ temporale. puta amore vel timore alicuius psone vel huiusmodi. Tunc enim opus est mortuum non quidem ex defectu principij : quia fit ab eo:qui est in gratia:sed ex defectu finis intenti:qui cum det formã in actibus moralibus:si sit malus etiam opus faciet malum formaliter.l3 sit bonum materialiter. finis enim operis r operãtis.debet esse charitas.quia vt dicit Apl's.i.Timo.i. Finis precepti est charitas.

¶ Tertio dicuntur opa mortalia. nō qdem ex defectu principij. qa fiunt ab eo q hēt grām. neqȝ ex defectu finis. qa intenditur debitus finis. sed ex defectu materie. vt mēdacium officiosum dictum ab eo qui est in charitate vel aliquod aliud veniale. Tūc opus dicitur mortuum. Et hec opera mortua scdo ⁊ tertio modo assumpta nulla remuneratione sunt digna sed assumpta primo modo aliud merentur: ex cōgruo. vt infra dicetur.

¶ Quarto dicuntur opera mortua ex defectu modi agendi puta qa opus est bonū ⁊ operans in charitate. ⁊ finis bonus. tamē deficit modus. puta si dicat quis missam sine lumine. vel cum calice vitreo. vel sine stola ⁊c̄. De quo in c. si. de cele. miss. In quolibet enim opere ad hoc vt sit meritorium requiruntur ex parte operantis tria. s. species· modus ⁊ ordo.

¶ Quinqȝ ⁊ tertio dicuntur opa mortificata puta. q̄ si non carent principio vite qa sunt de genere bonoȝ facta in gratia. sed postmodum sequitur peccatum mortale p qđ dicūr mortificari opera bona facta ī gratia. ⁊ meritoria: mortificantur aūt quo ad operationem. i. meritum. qa si moritur qs in illo mortali de primis bonis operibus nullum meritum habebit auctoritas. Eze. 18. Si auerterit se iustus a iustitia sua ⁊ fecerit iniqtates ƀm abhoīaciōes abhoīacōes quas opari solet impius: nunqd viuet? oēs iustitie eius quas fecerat non recordabuntur. Unde nec iude nec sauli. aliquid profuit bona que fecerunt quo ad meritū de quo lo quimur.

¶ Quedam ⁊. 4°. opa sunt viuificata illa. s. que fuerunt semel viua ⁊ postea per peccatum mortale mortificata. tandem peccato sublato reuiuiscunt. q ⁊ recuperant meritum vite. qđ fuerat mortificatum. Die prater si fecisset homo multa opera bona ⁊c̄. Unde Aug°. in lib. de penitentia ⁊ transumitur de pe. di. 5. Pium est credere ⁊ nostra fides hoc expostulat vt cum gratia xp̄i in hoīe destruxerit mala priora etiam remuneret bona ⁊ cum destruit qđ suū nō inuenit. amat ⁊ diligit bonū qđ ī peccante plantauit. patet ergo ex predictis. q̄ si homo vult mereri ex operibus bonis debet illa facere in gratia existens. alias non sunt meritoria. Ideo Joan. 9. Oportet operari donec dies est. veniet nox. quando nemo potest operari. Nota Donec dies est. i. donec gratia signata per diem est in hoīe: p diem enim significatur gratia iuxta illud Prouerb. 4. Iustoȝ semita quasi lux splēdens. procedit ⁊ crescit vsqȝ ad perfectum diem. venit nox. s. peccati mortalis quādo nemo potest operari. s. meritorie. Inuenio tn̄ ƀm sniam theologoȝ ⁊ canonistarum. q̄ opera bona sine gratia facta. vel facta in gratia sed post modum per peccatum mortale mortificata habent sex effectus bonos quoȝ aliquos ponunt theologi aliquos canonistę sicut notat in. c. q̄ qdam de peni. ⁊ remiss. Et glo. in decre. de peni. di. 3. Sigs aūt circa finem distinctionis ⁊ omnes isti sex effectus continentur in hijs versibus qui sequuntur.

¶ Que cum mortali bona fiunt dant bona terre.
¶ Cor faciunt humile. minuunt tormenta gehenne.
¶ Inclinant reprimunt hostem. penamqȝ retardant.

¶ Primo valent ad bonorum temporalium acquisitionem dant bona terre.
¶ Scdo ad vere contritionis impetrationem. Cor faciunt humile.
¶ Tertio ad pene eterne diminutionem minuunt tormenta gehenne.
¶ Quarto ad bonorum operum assuefactionem inclinant.
¶ Quinto ad diabolice potestatis repressionem. reprimunt hostem.
¶ Sexto ad pene temporalis retardationem. penamqȝ retardant.

¶ Primo ergo valent ⁊c̄. Nota q̄ deus est ita iustus ⁊ bonus. q̄ sicut nullum malum dimittit impunitum. ita nullum bonūȝ irremuneratum. Unde Jero. De pe. di. 3. Si quando videris inter multa opera peccatorum facere quēqȝ aliqua que iusta sūt non est ita iniustus deus. vt propter multa mala obliuiscatur paucoȝ bonoȝ. hec ille. Exemplum in nouo testamento de diuite epulone cui dixit Abraam fili recepisti bona in vita tua Luc. 16. q̄ nō fuit propter aliud vt dicit Greg. in home. De diuite epu-

lone. z habetur de pe. di.3.c. Canendum est nisi qa aliqua bona fecerat in hac vita. de quibus in psenti seculo remuneratione accepit: ideo vt dicit Chrisost. e. di.c. Quid ergo nõ debet turbari nec emulari qñ videt in h mundo impios psperare qa illud est remuneratio bonoꝝ que h faciunt sine spe future remunerationis. ps. Noli emulari in malignãtibus. sicut econtra qñ videt bonos in h mundo aduersitatibus fatigari: qa illud cõtingit ppter culpas quasdaꝫ sine veniales sine mortales preteritas remissas quidem per pniam sed nundum bene purgatas p satisfactionem. Exẽplum etiam habemus de obstetricibus iudeorum de quibus Exo.i. in fine. vbi dicitur qa timuerunt obstetrices deuꝫ. Hedificauit illis domos. sup quo textu dicit Greg. z habetur in decretis 22.q.2. Si quelibet ibi nam benignitatis earum merces que eis in terra potuit vita retribui p̃missa culpa mendacii in terrena est recompensatione declinata.

¶ Scdo valent ad vere cõtritionis. seu penitentie impetrationẽ. põt poni exemplum de Cornelio centurione. Item de latrone latro. de quo frater Jacob9 de voragine ponit in sermone suo de innocẽtibus q fugiente virgine cum ioseph in egiptũ cũ latrones irruissent q eos expoliare volebant. Unus eoꝝ pueꝝ respiciens ait. vere dico vobis q si possibile esset deuꝫ incarnari dicerẽ pueꝝ istum dñm esse z sic socios induxit vt eos abire illesos permitterent. Iste dr fuisse ille latro cui postmodũ xps dixit. Amen dico tibi hodie mecum eris in padiso. Luc.22. Hec ille. ¶ Ad idem facit q legitur in ecclesiastica historia lib 6.c.7. Ubi dicitur q cum q̃daꝫ sctissima xpiana noie potamena ad martirium duceretur post multa supplicia multi impudici z impii hoies ipsaꝫ verbis z iniuriis conabantur illudere. qdam vero spiculator paganus q ipsam ducebat noie basilides cepit ab igne eos impudentes irruentes humanitate z miseratiõis obtentu. at illa vidẽs religiosum illius viri votum erga se ait. Certus esto basilides q cũ abiero ad deum meum sine mora boni huius tibi remunerationem parabo. Et sic postea contingit. Nam ille non post multos dies conuersus ad fidem per eam martyrium sumpsit z interrogantibus eum fidelibus de causa tam subite mutationis. dixit q potamena post diem tertium martyrii sui noctu assistens coronam capiti suo imposuit di. D. p̃ecatã se pro ipso dominum z impetrasse sm quod scriptum est. quia qui recipit martyrem mercedem martyris consequẽtur. Exemplum in vitis patrum de illo principe latronum qui seruauit quandam virginem ne a sociis corrumperetur. propter q conuersus ad dominũ effectus est sanctus. sicut reuelauit deus abbati pafnutio. Item hic latro alio tempore inuenit quandam mulierem errantem in heremo que interrogata ab eo dixit q maritus suus propter debitum detinebatur in carcere z sepe cruciabatur z tormentabatur. tres etiam filiĩ sui p̃o eodem debito distracti erant ipsa quoqꝫ ad similes penas inquirebatur. Tunc ille latro misericordia ductus dedit ei trecentos solidos pro quibus vir z filiĩ detinebantur obnoxii. propter quam elemosynam fuit reuelatũ pafnutio quod idem premium habiturus esset in gloria et ille fistulas quas manu gerebat abiciens quia de latrocinio artem simphoniaci exercebat. secutus est pafnutium ad heremũ. z continue per triennium sanctissimam vitam agens. tandem cum excellenti gloria vitam eternam adeptus est. Hierony. in vitis patrum. Propter quod concluditur ibi q nullus in hoc seculo debet despici etiaꝫ si latro sit aut negociator aut maximus peccator. quia in omni ordine humane vite. sunt anime deo placentes. habentes aliquos actus occultos quibus delectatur deus. Ideo male dicunt aliqui dicentes postq̃ sum in mortali peccato z bona opera que facio non sunt meritoria vite eterne. ergo nihil boni faciã zc. Immo debent homines tunc magis intendere bonis operibus. quia tunc magis indigent ad prouocandum diuinam clementiam. vt resipiscãt a laqueo diaboli z illuminentur a deo: sicut infirmus tunc magis bonis cibis indiget cum grauius infirmatur. Ideo Grego. de peniten. di.5. falsas in fi. Non desperet peccator z interim quicquid boni facere poterit exortamur vt faciat. vt omnipotẽs deus cor illius illustret ad penitentiam.

hec sile.
¶ Dico tertio qꝫ valent ad pene eterne diminutionē. quod intelligē nō qꝫ damnati sentiant aliquod refrigeriū de bonis que fecerūt in mundo. qꝛ diues epulo petijt vnā guttā aque ꝛ iā sunt mille quadringēti āni qꝫ cū petijt ꝛ semp petet vsqꝫ i diē iudicij. ꝛ nūqꝫ habebit. sed intelligēdū est qꝫ dānati minꝰ tormentum patiunt qꝫ si nō fecissent id bonum opus. pſertim qd est necessariū ad salutē. Unde Augꝰ. in lib. de penitē loquēs de illo q sine charitate passus ē martyriū ꝛ alia mala pro fide ꝫ sibi nō negāda dicit. extimādum est fortasse tollerabilius ei futurū iudiciū quā signū negādo nihil eorū pateret de pe. di. 3. c. vidi. qd incipit Sigo aūt.
¶ Dico. 4. qꝫ valent ad bonoꝝ opum ſatisfactionē nō qꝛ ex multiplicatione actuū bonoꝝ generatur habitus qdam in aīa. ſimilis qui est qualitas qdam de difficili mobilis. p quā hō efficitur pmus ad consimiles actus ꝛc. Exemplum de baptismo collato a Jo. baptista. per hoc. n. Jo. baptizabat nō aūt remittebat pctā. Unde dicit ego baptizo vos aqua ꝛc. Jo. i. Jdeo Luc. i. Tu puer ppha altissimi vocaberis ꝫ. e. an. sa. do. pa. vi. eius ꝛc. ꝛ Augꝰ. ponit de cōse. di. 4. c. Non regenerabat. Sic ecōtra de mala consuetudine.
¶ Dico. 5. qꝫ valent ꝛ ad diabolice ptātis repressionē: Exemplum habet de illo iudeo. q signauit se signo crucis in templo apolinis dormiens ꝛc. De quo Greg. in dialogo lib. 3. c. 7. ꝛ hētur in glo. de cōse. di. 4. c. postea.
¶ Dico 6. qꝫ valent ꝛ ad pene temporalis retardationem. Exemplū habetur de achab 3. Re. 21 De quo quia humiliauit se ad penitentiam per verbum Helye dicit dominus ad heliam. non vidisti achab humiliatū corā me. quia ergo humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius sed in diebus filij sui inferam malum domui eius ꝛc. De predictis vide in summa confessio. lib. 3. ti. 34. q. 142. Ad quid ergo valent ꝛ pluribus sequentibus. Deo. Gratias. Amen.
¶ De tribus alijs effectibus peccati mortalis. Sermo. 15.

Quasi a facie colubri ꝛc. Seqꝫ pdicare de aliqbꝰ alijs effectibus pcti mortalis. Salutē ꝫ go ꝛc. Ultra ergo pdictū effectū pcti mortalis qd est opuꝫ bonoꝝ mortificatio. est videndū de aliqbꝰ alijs effectibꝰ ꝛ p hō mane Nota tres alios effectꝰ. vel potiꝰ defectꝰ ꝛ
¶ De pdo vide supra ar. i. fmone. 5. p. ie. 5. De sco vide in fmonib Ugonis. de prato fmone. i. q incipit Miseros facit populos peccatum.
¶ Primꝰ est qꝛ facit hoīem spiritualiter infirmitatem incurrere.
¶ Scḋs ē qꝛ facit hoīeꝫ i alia pctā icidere.
¶ Tertiꝰ est qꝛ hꝫ hoīeꝫ seruituti miserabili mancipare in nouo malo qꝫ infert pctiꝫ hoī Latius dit idē Ugo ponit in fmonibꝰ fi. feria. 5. post. 3. dñicam quadragesime p. i. De 3. vide qd scripsi in fmonibꝰ post festū trinitatis dñica. 6. fmone. 3. ꝛ qd scripsi in fmonibus. ti. de. x. pceptis in. 3. precepto de modo fuandi festa pte. i ¶ Circa pn ipsū ergo vide vbi supra. ¶ Circa fm dic fm prefatū Ugonē qꝫ pctm mortale facit hominem incurrere. febreꝫ f. qualem qꝛ homo per peccatū efficitur febricosus. ꝛ magnis febribus possidetur. nam per febrem peccatum significatur qꝛ sicut febris est quidam calor innaturalis ad cōsumptionē vite corporis agens ita peccatū est amor innaturalis. ꝛ impropriꝰ ad consumptionē vite eis tendens. amor enī calori cōparatur ꝛ igni de quo dicitur Mat. x. Jgnem veni mittere in terram. Unde Aug. in. 14. de ciui. dei. c. vlt. dicit fecerūt itaqꝫ ciuitates duas: amores duo terrenam. f. amor sui vsqꝫ ad contemptū dei. celeste vero amor dei: vsqꝫ ad contēptū sui ꝛc. Hic enim constituit ierusalem supnam ꝛ celestem. amor vero ppꝛius vsqꝫ ad contemptum dei constituit ciuitatem Babilonis. f. infernalem. Et qꝫ homo p peccatum febricitet patet per hoc. quia peccatum illa facit in anima que febris facit in corpore. Nā febris habet. 7. mala efficere circa corpus que peccatum per septem

capitalia vitia efficit circa animam: ipsam
nequiter alterando: istos autem effectus fe
bris ordina. secundum hoc nomen saligia.
¶ Primo est pulsus concitatio superbia.
¶ Secundo sitis accensio. auaritia.
¶ Tertio est sanguinis calefactio. luxuria.
¶ Quarto est gustus remotio. ira.
¶ Quinto est fetida anelatio. gula.
¶ Sexto est lucis oditio. inuidia.
¶ Septimo est appetitus turbatio. accidia.
¶ Primo enim febris pulsum concitat ele-
uando et deprimendo. in quo contingit cum
superbia. nam superbia facit creaturam ele-
uare et postea deprimit vltra modum Isa.
14. Super etiam ascendam super astra ce-
li exaltabo solium meum. et sequitur verum
tamen. ad infernum detraheris in profun-
dum laci. Job. 30. Eleuasti me et quasi super
tum ponens elisisti me valde scio quod morti
trades me. Item Luc. i. Dispersit superbos
mente cordis sui. deposuit potentes de sede
et exaltauit humiles.
¶ Secundo facit lucem odire Augustinus. Oculis
egris odiosa est lux. que puris est amabilis
in quo contingit cum inuidia. que lucem pro
ximi et bonum eius videre non patitur im-
mo in ipsa multum offenditur plusquam fe
bricitans de luce. Unde Oratius in episto-
lis. Inuidus alterius marcescit rebus opi-
mis Sap. i. Grauis est nobis ad videndum
sic fratres Joseph non poterant ipsum respi
cere. nec ei quicquam pacifice loqui vt patet.
Gen. 37. Nota exemplum de duobus quo
rum vnus erat inuidus et alter auarus. qui
bus rex proposuit vt vnus peteret aliquid a
rege et rex promisit quod alteri duplum da-
turus esset eius quod primus esset accepturus.
Auarus nolebat petere primo. vt post
modum duplum eius quod dandum erat
inuido consequeretur. postquam longa con-
tentio facta est inter eos quis primo pete-
ret volente vtroque quod alter primo pete-
ret. Inuidus vero ne alter consequeretur
duplum si bonum aliquod peteret petijt vt
effoderetur sibi vnus oculus etc.
¶ Tertio quietem tollit. quia febricitans
quiescere non potest. in quo contingit cum
ira. iracundus enim non concordat cum
aliquo nec potest cum aliquo conuersari

Prouerbio. 27. Ira non habet misericor
diam nec erumpens furor et impetum con
citati spiritus ferre quis poterit. quiescit
ab homine cuius spiritus in naribus eius.
¶ Quarto appetitum turbat. quia febricitanti
nihil proficuum sapit sed fructus et aqua
et nociua desiderat: et dulcia ei videntur
amara: in quo contingit cum accidia. acci-
diosus enim nihil spirituale sapit: ideo in
omnibus spiritualibus attediatur et nau-
seat et vana et trufas et noua libenter lo-
quitur Numeri. xi. Nota de filiis Israel qui
bus fastidibat manna et desiderabant
alea et cepas. Unde et dicebant. Anima no
stra nauseat super cibo isto leuissimo in men
tem nobis veniunt cucumeres. et pepones.
porrique et cepe et alea anima nostra arrida
est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi
man eta: sic accidiosus desiderat cucume-
res et pepones. i. noua et trufas mundi et ce
pas et alea i. bona mundi que faciunt ge-
mere et plorare. sic cepe et alea. Nota con-
tra illos qui delectantur de historiis trista-
ni et lancilloti. Item de illis qui delectantur
de poetis et philosophis paganis. et histo-
riographis et libros sanctos et verba san-
cta fastidiunt. Hieronymus propter hu-
iusmodi fuit flagellatus ab angelis. Dic hi
storiam etc. Isa. 5. Ve qui dicitis malum
bonum et bonum malum ponentes tene-
bras lucem et lucem tenebras: ponentes
amarum dulce et dulce amarum.
¶ Quinto febris totum corpus calefacit
in quo contingit cum luxuria quia ignis
est totum corpus adurens et animam con-
sumens in cuius signum quando luxurio-
sus est in actu luxurie rubescit. de hoc igne
loquitur Job xi. Ignis est vsque ad consum
ptionem deuorans. et omnia eradicans ger
mina. s. gratie virtutum theologarum mo-
ralium et donorum spiritus sancti. Nota
deuorans. quia deuorat animam. corpus
virtutes et merita. quia si aliquis acquisi-
uisset merita. Jo. baptiste per vnum actum
luxurie omnia perdit. In hoc igne filius
prodigus consumpsit omnia bona sua vi-
uendo luxuriose Luc. 15. Nota contra illos
qui tenent concubinas cum vxore et dic vt
expedit.

tis vincatur. Et ois victoria cum etiã malis pcenit: diuino iudicio victos humilias vel emendãs peccata vel puniens testis est homo dei daniel cũ in captiuitate positus peccata sua ꝛ peccata populi sui cõfitetur deo. ꝛ hanc esse causam illius captiuitatis pio dolore testatur ꝛc. Hac etiaȝ rõne peccator efficitur seruus peti. nam vincitur a petõ in bello publico. indicto a diuina sapientia inter nos ꝛ peccata. istam rõnem ponit beatus petrus apls in canonica sua. d. A quo enim qs superatus est huius ꝛ seruus est. 2. Pet. 2. Et bellũ est publicũ. de quo Job. 7. Militia est vita hois sup terram.

¶ Tertio efficitur qs seruus per ppriam voluntatem. qñ. s. quis se vendit alicui ad pretium participandũ et paupertate ppter quã etiam filium posset vendere. C. de patribus q filios distraxerunt per totum. Et hac etiam rõne peccator fit seruus peccati qa sponte vendit se peccato. pretio modice delectationis. malus mercator est cum aia sit infinite estimationis: adeo ꝙ nec aurũ nec argentum neqȝ aliq lapis pretiosus. nec aliquid corpore fuit dignũ pretiũ aie humane nisi preciosissimus sanguinis xpi. Ideo Pet. i. Pet. 2. Non corruptibilibus auro ꝛ argento redempti estis. sed pretioso sanguine agni immaculati Jesu xpi. Non auro ꝛ argento. Rõ. qa non fuisset equiualens pretium vnius tñ aie Mat. 16. Quid enim pficit hoi si vni. mun. lu. aie. vero. su detri. pa. aut quã da. ho. ꝯ. pro. a. sua: quasi dicat nullam. homo tamen vilissimus ꝛ insipientissimus tam pretiosam creaturã vendit. pro delectatione modica luxurie vel alterius peccati. Dic pratice. Parabolam de muliere qui vendidit pretio. vnius lactuce lapidem pretiosum magni valoris quẽ sibi recomendauerat maritus eius. vt diligentissime custodiret. Sic in proposito ꝛc. Hanc rationem assignat apls dicens. An nescitis cui exhibetis vos seruos ad obediendum serui estis eius cui obeditis. siue peccati ad mortem siue obeditionis ad iustitiam: Ro. 6. Patet ergo. ꝙ multiplici ratione peccator meretur hanc penam. vt efficiatur seruus peccati: aqua seruitute dñs nos liberare dignetur. Deo Gratias. Amen.

¶ Qũo vnus punit petõ alterius. Ser. 16.

Uasi a facie colubri ꝛc. Prosequẽdo adhuc. 3. ar. ꝛ. 4. eius cõsideratione restaret videre de quodam alio effectu peti. q est ꝙ vnus punit qñqȝ pro petõ alterius. de quo ponit Tho. in. i. 2. q. 87. arti. 8. ꝛ in. 22. q. 108. ar. vlti. ¶ Et pro declaratione huius materie. que est mixta. s. theologica ꝛ canonica ꝛ ciuilis. Videt pmo ꝙ nullus debet puniri p petõ alterius. qa h esset cõtra ius diuinũ naturale canonicũ ꝛ ciuile.

¶ Primo cõtra ius diuinũ: qd habetur. Eze. 18. Aia que peccauerit ipsa morietur. Filius nõ por. ini. pris. ꝛc. Item Deut. 24. Nõ occidentur pres pro filijs. ¶ Scdo videt esse contra ius naturale. Nam rõ naturalis dictat ꝙ nullus dȝ pati penã si nõ deli quit. pena enim respondet culpe. Unde versus. Auctores pprios sua crimina iure tenebũt. Nullus plectetur nisi qui petõr habetur.

¶ Tertio cõtra ius canonicũ: quo cauetur ꝙ petã suos tenere debeat auctores. nec pena est vlterius ptrahenda q̃ delictum fuerit in excedente repertũ extra de hijs q̃ fi. a maio. par. ca. Quesiuit. Cõcordat regla iure di. Non debet aliq alterius odio pregrauari lib. 6. ¶ Quarto cõtra ius ciuile quo cane: ꝙ petã suos teneant auctores. nec vlterius pgrediat metus q̃ repiat delictum. C. de penis. l. Sãcimus. Nota metus glo. l. pena. In contrariũ facit auctoritas Exo. 20. Ego sum deus zelotes ꝛc. Itẽ Mat. 23. Ut veniat super vos ois sanguis iustus ꝛc. Item Jo. 9. Rabi qs peccauit hic aut parẽtes eius. Vide infra pte. 3. ppe finem. Item de pse. di. i. c. in sancta dicit ꝙ iustus sepissime pit. pro impio. ¶ Pro solutione ergo huius materie est notãdũ. ꝙ de pena possumus loq tripl'r seu pena põt cõsiderari triplr. ¶ Uno modo inqũtũ est satisfactoria. q̃ volũtarie assumit. ꝛ sic qñqȝ vnus pro peccata alterius punit. qa voluntarie illaȝ assumit. sicut assumpsit xps Isa. 53. Ipse aũt vulneratus est ppter iniquitates nostras attritus est ppter scelera nostra ꝛ infra. ꝛ dñs posuit in eo iniquitates oium nostrum. ps. 68 Que non rapui tunc exoluebaȝ. Sic ꝛ multi sancti assumebant.

pro aliis orando:ieiunando:elemosynas fa
ciendo. Unde de carolo magno audita est
vox egidij merito Charuli peccata dimitto.
et in hoc differt iusticia diuina ab humana
sm̄ quā nullus etiā volens ↄdēnari debet
pena corporali pro culpa vel pctō alterius
qa sanctius est impunitum relinq facinus
nocentis:q̄ innocentem condēnare. vt di-
cit tex. in lib. absentem. ff. de penis lz pecu-
niarum debitum possit vnus soluere p alio.
Et rō differentie est. inter forum dei et forum
mundi. qa in primo foro preualet charitas
et misericordia:in scdo iusticia. ¶ Scdo mo
do inquātū p eam hz rōnē pene:de cuius
rōne est q sit contra voluntatem patientis
et sit solum vnuisquisqz.
¶ Tertio pōt pena considerari inquātum
hz rōnē medicine. Et sic contingit q vnus
pro pctō alterius puniatur. sicut filij p pa
tribus:subditi pro dn̄is inquantū sunt res
eorum. que hz qdem rōnem pene quantū ad
eum pro quo punitur. sed hz rōnem medi-
cine. quantū ad eum qui punitur. Hec po-
nit Tho. i. 2. q. 87. ar. 8. et Tho. in. 2. sniarū
di. 33. q. i. ar. 2. Et hoc quantū ad qōnem ta-
lem qua queritur vtrum vnus puniatur pro
pctō alterius. ¶ Si vero queratur qua pe
na qs puniatur pro pctō alterius: Dic q q̄-
dam pene sunt que possunt habere rōnem
medicine prout. s. ordinantur ad salutē aie
et istis penis pōt qs pro alio puniri: aliis.
non. Pro cuius maiori declaratione distin
guenda sunt quattuor genera penarum.
¶ Primo pena eternalis.
¶ Scdo pena spiritualis.
¶ Tertio pena corporalis.
¶ Quarto pena temporalis.
¶ Circa primā penam nota. q nullus de-
bet pena eterna puniri pro culpa alterius.
et rō est: qa h pena nullo modo pōt hēre rō-
nem medicine: qa non pōt ordinari ad sa-
lutem aie. et h est conclusio indubitata pro-
bata per iura superius allegata. et facit. i.
q. 4. crimen et c. Jam vtraqz. Unde non lz
optare hanc penā pro salute alterius: imo
nec pro salute totius mundi: qa prima or-
dinata charitas incipit a se ipso. l. Preses
C. de seruit. et aqua. c. petitio de iure iuran.
Can. 2. Ordinauit in me charitatem. Nec
obstat qd dixit moyses Exo. 32. Aut dimit

te populo hanc noxam: aut dele me de lib.
vite. qa Re° vt dixi in sermone. i. post festū
trinitatis ptē. i. et scripsi etiam sup illo textu
Exo. 32. Non obstat Ro. 9. Optabam enī
ego ipse anathema esse a xpo pro fratrib⁹
meis: qa illud exponitur sic. optabā. i. opta
rem si fieri posset anathema esse a xpo. i. se-
paratus a xpo ad horam. vel in hac vita
vel post mortē: salua tn̄ charitate et salute
eterna. pro fratribus meis. i. iudeis saluan-
dis. Unde Phil. i. dicit. Desiderium hns
dissolui et esse cum xpo: pmanere aūt in car
ne necessarium est ppter vos. Pōt etiam
aliter intelligi. vz referendo h verbū ad tps
in quo paulus persequebat xpm in mēbris
suis. s. et hec zelo iudai:e legis: sic optabat
esse separatus a xpo sm Nicolauz de lira.
Sic ergo hac pena. nullus pro alio punitur
q̄uis pctm̄ alterius sepe sit occasio q alius
damnet: non qdem ex pctō filius sed suo:.
qa imitatur peccatū filius. Puta si vsura
rius relinqt vsuras filijs dānantur filij: non
qdem ex vsura paterna sed ex suo pctō: qa
nolunt restituere. Nota exēplum filius vsu
rarij: qui reliqt duos filios: quorum vnus est
ingressus religionē etc. ¶ Scda pena ē spūa
lis. Et h ē multiplex. Prima est puata gre
gratū facientis: et tali pena nunq̄ vn⁹ punit
p pctō alteri⁹. Eze. 18. Fili⁹ nō portabit ini
quitatē patris etc. Aia q̄ peccauerit ipsa mo
rietur. Nec obstat si opponis de pctō origi
nali qd traducit in posteros. Re°. qz in illo
quilibet nostrum est particeps culpe Ro. 5.
Omnes in adam peccauerunt sicut dicit
Tho. i. 2. q. 81. ar. i. ¶ Alia pena spūalis est
de iure positiuo. que dicitur excōicatio: qua
pena nulla maior est i ecclesia vel. 24. q. 3.
Corripiantur: et hac pena nullus punitur
pro peccato alterius. 24. q. 3. Si habes. Ra
tio qa non debet ferri nisi pro culpa mortali
propria. xi. q. 3 Nemo epōrum: vnde neqz pa-
ter pro filio: neqz vxor pro viro: neqz econ-
uerso excōmunicari bene facit quod legit
et not. in. c. Romana. §. si. de sen. exco lib. 6.
et c. i. de vsr. eodem lib. ¶ Alia est pena in-
terdicti. et illa pena punitur vnus pro deli
cto alterius: vt probatur de sponsalibus. c.
Nō est vobis. Pro delicto regis anglie mul
te eius ciuitates interdici iubētur. et de sen.
exco. c. Si sententia §. ceterum lib. 6. ¶ Alia

est pena suspensionis ⁊ irregularitatis: ⁊ h̄
inferuntur etiam pro delicto alterius. Uñ
pro delicto vxoris vir remouetur promo-
tione.34.di. Si cuius. Item ꝑ delicto pr̄is
familias tota domus eius ab oblationib⁹
ꝓhibetur.17.q.4. Mirorꝫ enī regulariter
aliqs non debeat sine culpa suo iure priua-
ri nisi qñqꝫ causa suggerente qs suo iure pri-
uatur de priuil.c. Antiquis de diuort.c.
Quanto concor. sicut propter fornicationē
vxoris priuatur viri iure exigēdi debitum
nisi sit correpta: vt ibidē dicit: qꝛ pronus
turpitudinis est q̄ crimen vxoris celat.32.
q.i. Sicut crudelis sic ꝓpter incontinētiam
pr̄is filius illegittim⁹ q̄ nō ꝓmouetur.56.
di.p totum ⁊ de filijs pr̄.per totū. Que aūt
sit ratio differentie inter excōicationē ⁊ alias
penas spūales. Uide q̄ notant canoniste
in.c. Romana.§.si.de sen.exco.lib.6.⁊ in.c.
i.de vsu.eodem lib. Ubi ponuntur a docto
ribus multe rōnes que vident̄ insufficien-
tes. Posset ergo ratio differen̄ie esse illa:
qꝛ excōicatio est maior pena spūalis que
sit in eccle̅ia dei. vt dictū est: que separat a
sacramentoꝝ cōione ⁊ pticipatione fide-
lium: ⁊ ideo noluit ecclesia punire aliquem
hac pena nisi pro delicto ꝓprio ⁊ mortali.
vt dicitur xi.q 3. Nemo epoꝝ. Unde olim
excoicatus tradebatur sathane. vt notant
doc. supra.i. Cor.5. Nota qūo non curant
hodie hoies de excōicatione ⁊c. Illud po-
stremo notādū: qꝺ vbicūqꝫ aliqs punit̄ ꝑ
delicto alterius il ud nō hꝫ rōnē pene sed
medicine. vt dicam. i.ar.4 conclusione.2.

¶ Prima conclusio est q̄ de iure diuino
punit̄ corpaliter ex voluntate dei qñqꝫ vn⁹
ꝓpter culpam alterius. siue sit filius delin
quentis: siue extraneus. vt p̄: primo in peccō
Cham quo peccante filius eius maledicit̄.
Gen.9. Non.n. maledixit Noe cham quia
dn̄s benedixerat ei. Unde non fuit ausus
maledicere. Iteꝫ pꝫ in diluuio vbi pro pec-
catis parētū submersi sunt paruli. Iteꝫ grā
delinquēte lepra trāsmittit̄ ad posteros.4.
Re.5. Itē paruulos sodomitaꝝ nō excusauit
ignorantia. qn pro paterno scelere: celesti
igne cōsumerent̄ Gen.19. Et h̄ cessit in bonū
ipsoꝝ paruuloꝝ. qui si vixissent fuissent imi
tatores culpe pr̄ne: ⁊ ideo dānati in infer-
no. Tunc ergo in infancia cōbusti: aut ad
limbum prm̄ descendebant si in fide pa-
rentum moriebant̄: aut ad limbum pueroꝝ
q̄ minus malum est. Sic ⁊ nūc pueri si mo
riantur ꝓpter peccatū parentū: cedit eis
in bonum: qꝛ aut baptizati euolant ad pa
radisum: aut nō baptizati descendunt ad
limbum: q̄ si vixissent descendissent ad in-
fernum. Neqꝫ.n. aliter existimandū diui-
nam bonitatem eis mortē intulisse: nisi pro
pter aliqꝺ eoꝝ bonū: sic de innocētib⁹ ⁊c.
Ideo de iuda scriptū est. Bonum erat ei si
natus nō fuisset Mat.26. Idē de paruulis.
qui pro peccō Dathan ⁊ Abiron viui descē
derunt ad inferos. Numeri.16. Itē Achi-
or peccante: multi ceciderunt in bello Iu-
dicum.6. Item Dauid populū numerauit
quo peccato gladius dn̄i descendit in po-
pulum.2.Re.24. Item iudeis clamātibus
Sanguis eius sup nos ⁊ sup filios nr̄os:
relige eoꝝ pene mortis ⁊ pl addite sunt de
pe.di.3.§. Ecce cuius.i.q.4.§. Item pecca
to vbi de hoc. Item iudeis peccātibus con
tra xp̄m parui: qꝛ timore herodis non rece
perunt eū: punici sunt in filijs eoꝝ a bima
tu.⁊.infra Mat.2. Et sic in multis exēplis
scripture patere pōt: q̄ patre peccāte filius
hac pena punitur ⁊ etiā extraneus. Multi
ꝓpter vnius notam plectūtur a deo. Pro
pter hoc dn̄s dixit Exo.20. Ego sum deus
zelotes visitans iniquitatē patrum in filios
in tertiam ⁊ quartā generationē his q̄ ode
runt me. Itē in nouo testamento Mat.23.
Dicē dn̄s: vt veniat sup vos ois sanguis iu
stus. q̄ effusus est super terrā a san. abel. iu.
vsqꝫ ad san. za. fi. ba. quē occi. inter tem. ⁊
al. Item Io.9. Rabi qs peccauit h̄ aut pa-
rentes eius vt cecus nasceretur ⁊c. Ex quo
textu probatur q̄ quādoqꝫ punit̄ filius ꝑ
peccō paterno. Predicta aūt h̄ modo sunt
accipiēda: vt qñ filius punit̄ ꝑ peccō pr̄is.
Pena illa habꝫ rōnem pene respectu culpe
pr̄is q̄ punit̄ in filio quasi in re quadā sua:
qꝛ filius res est q̄dā pr̄is: sed respectu filij
rōneꝫ medicine: nisi sit imitator culpe pr̄ne
vt infra latius dicā in.2.ꝯclusiōe.4.art. Et
ideo nō obstat q̄ dicit dn̄s Deut.24. Nō
occidēt pr̄es ꝑ filijs nec econuerso. qꝛ vt dicit̄
vbi Nico de lira. Illꝺ intelligēdū ē in quātū oc
cisio hꝫ rōnē pene ꝓprie nō aūt in quātum ha-
bet rationem medicine.

¶ Scḋa ꝯclusio est. ꝙ hac pena de iure humano nunꝗ̃ aliquis punit̃ pro culpa alterius. Vñ dicit lex. ꝙ sanctius est īpunitum relinqui facinus nocētis: ꝗ̃ innocētem condēnare. ff. de penis. l. absentē. ⁊. C. eo. l. Sācimus. Et ratio. huius est: q꜡ occisio seu punitio innocētis est directe ꝯ̃ preceptū diuinum. quo dr̃ Exo. 23. Innocentem ⁊ iustum nō occides. Et alibi nō occident̃ patres ꝑ filijs nec ecōuerso Deut. 24. Et etiā est cōtra ꝑceptum iuris naturalis: que precepta sunt indispensabilia saltē p̱ hoīem. Hoc aūt dꝫ intelligi ita ꝙ occisio seu alia pena corporalis habeat rōnem pene: nō aūt inquātum habet rōnem medicine vt. j. dicā. Non enim putarem inconueniens ꝙ lex humana dānet filium etiā pena corporali ꝑpter culpam patris: ⁊ hec nō hꝫ rōnē pene respectu filij. sed medicine: vt nō imitet̃ culpam parētum. habet tñ rōnem pene respectu culpe patris: propter quā ipse pater delinquens punit̃ in filio. Unde posset lex humana iuste de nouo statuere: vt fili⁹ puniat̃ morte ꝑpter culpam legis. lese maiestatis cōmissā a patre: cuius timetur filius etiā criminis esse successor. Et hoc ꝓbatur p̱ textū in. l. quisqs. C. ad l. iul̃. maiesta. ca/nonizata. 6. q. 1. qsquis vbi sic dr̃. Filij vero quibus vitam imperatoria spālitter lenitate ꝯcedimus. paterno enim debēt perire supplicio: in quibus paterni h̃ ē hereditarij criminis. exēpla metuunt̃: a successione oīum ꝓximoꝝ habeant̃ alieni. Et ꝯfirmatur etiā hoc p̱ textū. in. c. Cum multe. 15. q. vlti. vbi statuitur: ꝙ nati ex matrimonio ꝯ̃cto a clerico in sacris constituto sunt serui ecclesie. Ad idē facit ꝙ dicit Tho. 1. 2. q. 87. ar. 8.

¶ Tertia pena est corporalis: circa quā nota. ꝙ huius pene corporalis est. quincuplex differētia. Prima est ieiunij abstinētia ꝗ̃ solum qnꝗ꜡ infligi incarceratio ꝑ eoꝝ scelerib⁹. de hac pōt intelligi illud di. 90. Si qs ꝯtristatus. ⁊. 23. q. 1. Si hō esses. Scḋa est verberationis. 23. q. 5. Circumcelliones. Tertia est seruitutis. Quarta est exiliū. 63. di. In sinodo. in fi. Hoc aūt exilium pōt esse triplex. Unū in loco certo: vt cū quis detruditur in mōasterio: vt. c. Omnis in fi. de peni. ⁊ remis. Aliud a loco certo: qū. s. qs ab aliquo loco prohibetur. 2. q. 1. In primis. Tertiū ab omni loco: vt cum interdicitur quibusdā penitētib⁹ ne morent̃ i aliquo loco vel vnū vel duos dies. de peni. di. 6. Sacerdos. Quinta pena corporalis est mors que dr̃ vltimū supplicium. Item mutilatio membri. Est aūt notādum. ꝙ oīs pena corporalis reputatur grauior omni pena pecuniaria apud legistas. ff. de penis l. In seruoꝝ. Circa quā penā corporalē est duplex ꝯclusio. Prima ꝯclusio est ꝙ de iure diuino punit̃ corporaliter ⁊c̃.

¶ Quarta pena ē tēporalis. i. circa tpalia bona: pecuniā: possessiones ⁊c̃. Circa quā ē duplex ꝯclusio. Prima ꝯclusio est ꝙ de iure etiā humano qnꝗ꜡ punit̃ qs pena priuationis bonoꝝ pro peccato alterius. s. filius ꝑ peccato patris. ⁊ hoc est in duobus casibus. Primo in crimine. lese maiestatis. de iure ciuili. l. Quisqs. C. ad. l. iul̃. maiest. canonizata. 6. q. 1. l. quisquis. facit. 15. q. 3. Sane. ⁊. c. nemini. Scḋo in crimine heret̃. ⁊ de iure canonico: vt in. c. vergentis. extra. de heret. ⁊. C. de hereticis. autētica manicheos. Nota. tñ ꝙ sicut dicit Ray. In sum. de heret. Itē quid si haberet. Hoc videt̃ intelligendū: cum pater publice predicat ꝯ̃ fidē catholicā. vel publice ꝯfitet̃. vel defendit errorē. vel corā ꝑlato suo ꝯuictus est. vel confessus. vel similiter condēnatur. de heret. extra. de ꝟbo. signifi. c. Super quibusdam.

¶ Pōt addi tertius casus in interfectione clerici facta a patrono vel feudario: q꜡ priuant̃ filij oī beneficio ecclesiastico: nec succedant ad ꝑdicta iura. s. patronatus ⁊ feudi vsqꝫ ad quartā generationē: vt in. c. In quibusdam. de penis. ¶ Adde ⁊ quartum casum. s. in ꝑsecutoribus cardinaliū. de penis. c. Felicis lib. 6. Itē de ꝑcutientibus capientibus eꝑos in cle. 1. de penis. Alij casus ponunt̃ in. c. Cum secūdum. de heret. lib. 6. Facit ꝙ nota. in. c. Uno. de scismat̃. codē lib. Regula tñ ꝯ̃ est: q꜡ regulariter bona dānatoꝝ deuoluunt̃ ad heredes. i. ad ascēdētes ⁊ descendētes vsqꝫ ad tertiū gradum tñ vt in autentica bona damnatoꝝ. C. de bo. dam. ¶ Scḋa ꝯclusio est ꝑ declaratiōe eoꝝ que dicta sunt ⁊ rōne. ꝑ quibus sciendū: ꝙ sicut dicit Tho. 1. 2. q. 87. ar. 8. de pena inflicta possumus loq duplicit̃. ¶ Uno modo ꝓut pena hꝫ rōnē pene. ⁊ sic solum

vnusquisq; p suo peccato punit:q2 actus peccati aliqd psonale est. ¶ Sexto modo possumus loqui de pena put hz rone medicine:z sic ptingit q vnus punit pro peccato alterius Detrimeta enim corporalia rex sine ipsius corporis sunt quedā penales medicine ordinate ad salute aie:iuxta dictum apli.cu infirmor tuc fortior sum.2.Cor.12. Vn nihil phibet talibus penis aliquē puniri pro peccato alterius:vel a deo:vel ab hoie:vtpote filios p patribus: z subditos p dnis:inquatu sunt quedam res eox:ita tn q si filius vel subditus est pticeps culpe:hmoi penalis defectus hz ronem pene quantum ad vtrūq;.s.ad eum qui punitur z eum p quo punit. Si vero nō sit pticeps culpe:hmoi penalis defectus hz rone pene quantum ad eum: p quo punit. Quatuz vero ad eum q punitur hz ronem medicine tm:nisi p accedens:inquatum peccato alterius psentit.ordinatur.n.ei ad bonuz aie si patienter sustineat. Da exemplum:vt si rex dilaceraret cuidam tunicam de burello vel albuso vt daret illi tunica multo maioris valoris:puta regaleq; vel destrueret magale vel pagheriā vt daret sibi castrum. Pene vero spuales nō sunt medicinales tm: q2 bonū anime nō ordinatur ad aliud melius bonū. Unde in bonis anime nullus patit detrimetum sine culpa ppria. Hoc tn intelligo de detrimēto spuali qui est culpa vl priuatio gratie:vel signū psequens ad priuationem gratie. Sic excōicatio. Alia vero detrimenta spualia:canonica. puta suspensio z interdictū:pōt quis pati p culpa alterius:qsiq; vt notaui supra eodē smone.ar. 2°. Vn nullus patitur detrimētum in bonis anime sine culpa ppria. Et ppter hoc etiā talibus penis.vt Hierony. dicit in epistola ad Auitū. Unus non punit pro alio q2 quatum ad animā filius nō est res patris. Ex z hmoi causam dns assignans:dicit Eze.18 Omnes aie mee sunt. Nō ergo dicit dns Exo.20.Ego sum dns zelotes vl fitans iniquitatē patrū in filios vsq; ad tertiam z quartā generationē.Et Mat.23.vt veniat super vos zc. Vide supra pte tertia Referendū est ad penas tēporales vel corporales:inquatum filij sunt res quedā parentū:z successores predecessorx:z tunc respectu filiox:hz rone medicine vt dictū est supra.vel si referat ad penas spuales.h dz pptr imitationē culpe. Vn in Exo.addit his qui oderunt me.z in Math.dr Et vos implete mēsuram patrū vestrox. Dicuntur aūt puniri peccata parētū in filijs:q2 filij in peccatis parētum nutriti pniores sunt ad peccandū.tū ppter psuetudinē:tum et ppter exēplum patrum:quasi auctem eox sequentes.sunt etiam maiori pena digni si penas patrū vidētes correcti nō sunt:ideo aūt addidit i tertiā z quartā generationē q2 tm psueuerunt homines viuere:vt in tertiam vel quartā generationē videāt filios. Et sic mutuo videre pōt:z filij peccata parētum ad imitādum:z patres penas filiox ad addēdum.sm Tho. Sed cur nō ipsi patres delinquentes puniūtur in prima generatione: Rndeo h est ppter dementiā diuinam. Vn Aug°.i.q.4.§ dns ad Moysen In tertiam z quartā generationē peccata patrū se dns cōminatur in lege filijs redditurum nō in equalitate iudicij vt alij peccent z alij puniantur:sed magnitudine clementie dum semper expectat ad pniam. z q in prima generatione delinquitur non prius corripit z emendat nisi tertia z quarta generatio euenerit Aug i.q.4. Per hoc pz responsio z declaratio auctoritatū in cōtrarium allegatax.z sic patet ista materia. Deo gratias Amen.

¶ De septem stultitijs peccati mortalis. Sermo.xvij.

Quasi a facie colubri zc. Sequitur predicare de quodam alio effectu peccati mortalis: q2 facit hominem fatuū z insipientē, zc. De quo vide in sermonibus post festū trinitatis dominica.20.smone.4. Incipit. Non quasi insipientes in laudis meis zc. Pro euidētia ergo nota.q in scriptura sacra h est os vel.Ho.118. Pronunciaui oia iudicia oris tui. Pctōres dnr stulti sine fatui z hoc in multis locis pz:sed p nunc sufficiat allegare vnā auctoritatē Eccle.i. Stultox infinitus est numerus. Et p hoc facis fatis. Nō g similitudinē de ambulantibus g viam

qui puenlunt ad quēdam . biuium in quo
vnus via est arta ⁊ spinosa:sed secura: alte-
ra que est ad sinistrā que est lata pulchra
⁊ delitiosa:cum arboribus circūquaqꝫ ⁊ cū
aquaꝝ decursibus:⁊ cum tabernis ⁊c. Sꝫ
in ea est passus quidā periculosus in quo
cōtinue sunt latrones derobantes siue de
predantes viatores ⁊c.Et in hoc biuio est
quedam turris alta:in qua mānet custo/
des:qui quādo vident itinerantes clamāt
dicentes. Accipite viam dextraꝫ:que est se-
cura nō sinistram ⁊c.Si aliquis istoꝝ iti/
nerantium diceret.nam isti clamantes vo-
lunt nos decipere eamus per viam sinistrā
videris que nō est pulchra ⁊c.Tandē inci
dunt in latrones ⁊c. Alij vero credētes cla
mantibus sumunt viam dextram ⁊ vadūt
securi ⁊c.Rogo vos qui istoꝝ dici debent
sapientes vel fatui:nōne illi qui incipiunt
dextram viam debent dici sapientes: ⁊ alij
fatui:qui sinistrā: vtiqꝫ. Sic i pposito.Nos
sumus viatores i via hac vite nostre ⁊ cur-
rimus se : p velocissime:siue dormiamus:si
ue vigilemus: sicut existentes in naui ⁊c.Et
finis noster debet esse vita eterna. Ro.6.
Habetis fructū v: strum in san ctificatione
finem vero vitam eternam. Et omnes nos
in biuio:q: via dextera est via virtutum ⁊
penitētie:que est arta ⁊ spinosa:tn̄ secura.
Durum est cōtinere:asperum est ieiunare:
vigilare:offensas libenter parcere ⁊c. Sed
hec via ducit ad vitam eterna .Ideo xp̄s
in primo sermone suo ait Mat.4. Peniten
tiā agite appropinquabit enim regnū celo
rū.Et Mat.vij. Arta est via que ducit ad
vitam:⁊ pauci sunt qui inueniunt eā. Via
vero a sinistris est deliciosa ⁊ carnalis.s.co
medere:bibere:dormire:⁊ luxuriari: vindi-
care se ⁊c.Sed in hac est passus periculo/
sus in quo omnes derobantur ⁊ occidun-
tur:⁊ hic passus ē mors.Si dicas tu. Etiā
in alia via est passus periculosus mortis:
verum est:sed non dep·edātur quia secum
portant thesaurum meritorum ⁊ bonorum
operum.Ideo dominus Mat.6.Thesau/
rizate vobis thesauros in celo:vbi neqꝫ eru
go neqꝫ tinea demolitur ⁊ vbi fures nō ef
fodiunt nec furantur.Sunt autem quidā
viri sapientissimi qui sunt in turri ⁊ clamāt
viatoribus ⁊c. Et isti sunt patriarche ⁊ p
phete:apostoli:doctores:qui nouerunt op/
time viam veram ⁊ bonam: qui stantes in
turri gratie dei vel predicationis : clamant
nobis dicentes. Nolite ambulare per viam
sinistram:vitioruꝫ ⁊c.sed per dexteram vir
tutum ⁊c.Inter quos Salomon sapiens
dixit clamans vias que a dextris sunt no-
uit dominus.s.scientia probationis. Per
uerse vero sunt que a sinistris sunt Pro/
uer.4.Et Dauid pater eius.Ps.i. Quoniā
nouit dominus viam iustoruꝫ ⁊ iter impio
rum peribit. Nam in primo passu mortis
depredatur homo peccator omnibus bo/
nis que habet.Primo quidem bonis for-
tune:⁊ bonis temporalibus depdat ab
vxore ⁊ consanguineis. Nota de consuetu-
dine que est neapoli.ꝙ quecūqꝫ habet su-
per personā suam mulieri in tempore mor-
tis mariti sunt sua ⁊c. quomodo cingit se
zonis argenteis ⁊c. Scdo bonis nature
⁊ pulchritudinis ⁊ fortitudinis corporalis:
depredatur a vermibus. Tertio bonis
gratie.Iam fuerat depredatus a demoni-
bus sed tunc.s.tempore mortis anima eius
damnatur a demonibus. Nota . hic etiam
ꝙ quedam mulieres faciunt testamentum
ad cōmoditatem viri sui putantes sanari
de infirmitate sua : ⁊ de anima nihil cu/
rant ⁊c.Videtur ergo vobis velle ire per
viam sinistram vitioruꝫ quā scitis ꝙ ducit
ad infernum: certe magna stultitia : si hoc
non credis:hereticus es:si credis es fatu⁹:
si non emēdas.Quesiui quot sunt species
stultitie:⁊ inueni quot sunt septem:quibus
dicitur peccator stultus.Et sunt iste vꝫ.

¶ Prima est frenesia

¶ Scda est epilentia.

¶ Tertia est demonia.

¶ Quarta est rabia.

¶ Quinta est insensia.

¶ Sexta est furia.

¶ Septima est ebria.

Et iste septem adaptantur septem pecca
tis mortalibus: vt ifra patebit. Prima
est ergo frenesis: ita vocatur a phisicis qn̄
febris ascendit in caput ⁊ perturbat ima-
ginationem loquitur stultitias. Talis dicit
freneticus.Ecce hoc peccatum superbie: qd
nihil aliud est nisi febris : que ascendit in
caput quando homo presumit ⁊ superbit

de bonis temporalibus: dicendo. Ego sum talis: sive magni sanguinis: sive magne scientie: et isti tales scientia inflantur. i. Cor. 8. Ecce fatuitas: quia est cinis et pulvis factus de terra. Unde dicitur homo ab humo. i. terra: nutritur et ad terram revertetur. Patet ergo quomodo superbus est freneticus propter febrem superbie ascendentem ad caput. Sapiens vero quantumcumque sit in alto positus semper seipsum humiliat cogitans: quare ad terram reversurus est. Ps. 102. Recordatus est quoniam pulvis sumus homo sicut fenum etc. Et quod iudicandus est ante tribunal dei secundum opera sua. Unlttis videre rationem ut melius intelligatur. De similitudine de duobus sententiatis ad furcas: et dum ducuntur ad furcas. unus eorum flens petit veniam ab omnibus: di. Parcatis mihi et oretis pro me: alter vero ridens dicebat. O quantum bonum mihi est quomodo vado associatus vado equitando etc.
Sic in proposito omnes nos sumus criminosi et latrones: quia furati sumus honorem dei. Ps. 13. Omnes declinaverunt simul, inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Et noveritis quod processus contra nos est factus. Ps. 138. Imperfectum meum viderunt oculi tui. et in li. t. o. scri. et sententia mortis iam est data. Heb. 9. Statutum est hominibus semel mori et post hoc iudicium. et iam nunc fit executio. quia omnes ducimur ad mortem cum equo temporis seu solis et cum quattuor rotis. i. quattuor temporibus anni. s. vere: estate: autumno: et hyeme. i. Re. 4. Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram que non revertuntur. Illi ergo qui in hoc mundo humiliantur. sicut rogant deum ut parcat eis etc. Item rogant ut orent pro ipsis: sunt sapientes. At contra qui rident et gloriantur et superbiunt: sunt fatui. Ideo dicitur. Eccle. 7. Cor sapientium ubi tristitia: et cor stultorum ubi letitia. Tales erant illi philosophi de quibus dicit apostolus Ro. i. Qui cum deum cognovissent non sicut deo glorificaverunt aut gratias egerunt sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Talis etiam fuit Nabuchodonosor: qui propter superbiam conversus est in bestiam etc. Dan. 4. Debemus ergo in hac valle miserie: et in hoc mundo potius vacare tristitie quam letitie. Exemplum habemus in christo: qui propter excellentiam infinitam quam habebat potuisset gloriari plus quam alii etc. Tamen dicitur quod nunquam visus est ridere: sed flere. Sic virgo maria excellentissima super omnem creaturam: erat tamen repleta omni humilitate etc. Sic et nos debemus facere. Ideo dicitur Eccli. 3. Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo invenies gratiam.
¶ Secunda species stultitie est epilentia. s. morbus caducus: quia in cella cerebri generatur una gutta ex bullitione stomachi et calore cordis. et quando illa gutta est frigida cadit super telam cordis et cadunt in terram et perdunt intellectum. Ecce hoc peccatum avaritie que descendit ad cerebrum: quando cogitat pro certo ego volo ditari deinde cadit super cor per consensum dicendo. Si ego volo vivere plane de meis redditibus et possessionibus vel laboribus in capite anni nihil remanebit. Ideo quid dimittam filiis etc. Et propter hoc lucrabor iuste vel iniuste etc. Et sic faciunt. fraudes usuras malos contractus: et mille extorsiones et sic cadunt in terram per peccatum mortale. Et ecce epilentia: et tandem de terra cadunt in infernum. i. Thi. 6. Qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum diaboli et desideria vana et inutilia que mergunt homines in interitum et perditionem. Hec est ratio quare in omni genere hominum fiunt extorsiones. s. ut vivant pompose etc. Propter hoc enim fit symonia a prelatis: extorsiones a dominis temporalibus: a iudicibus notariis mercatoribus et huiusmodi. Nota contra abusionem que est in quibusdam partibus quod patientes naufragium derobantur quando frangunt in terram etc. Quod est contra ius naturale quia non debet dari afflictio afflictis: et propterea non equum est aliquem locupletari cum aliena iactura. i. Nam hoc natura. ff. de condi. inde. Item contra ius divinum: non furtum facies Exo. 20. Item contra ius civile. C. de furtis. autentica navigia. ubi expresse hoc prohibetur. et reprobatur contraria consuetudo et subditur ibi: nisi talia sint navigia que piraticam operentur pravitatem aut sint nobis aut christiano nomini inimica. Item contra ius

canonici.c.ex dilectioni.de raptorib⁹ hinc
etiā pcedūt ludi alearꝫ ⁊ taxillorꝫ. Nota ꝙ
septē genera psonarꝫ dānanť ex ludo.
Primo lusores. Scđo ꝑticipantes in
lucro. Tertio assistētes q dāt fauorē ⁊c.
Quarto pstantes domū. Quinto pre
stātes taxillos vel tabulerid. Sexto pre/
stantes pecuniam ad ludendum. Septi/
mo rectores qui sustinēt tales: qui sciunt lu
crari per extorsionem reputantur sapientes
in mundo qa dicit de eis. Iste est sapiēs
faciet bonam domū. sed tū stulti sunt. Un
de apłs. Nō ne stultā facit dñs sapientiā
huius mundi. i. Cor. i. Ps. 9. Qm̄ laudatur
peccator in desiderijs aie sue ⁊c.
¶ Tertia spēs fatuitaď est demonia: q̄ ꝑ.s.
demon intrat in corpus hoīs: perdit homo
pro tunc visū intellectus: ⁊ demon loquitur
⁊ operatur per eum. Ecce h̄ peccatum luxu
rie: qa luxuriosus semꝑ habet demonē se/
cum qđ vocatur Asmodeus: qui ita possi/
det luxuriosum vt faciat esse sine intellectu.
Sicut equus ⁊ mulus qbus non est intelle
ctus. imo tū̄ preualet diabolus: ꝙ nō solum
possidet illos qui fornicantur verꝫ etiam il/
los qui sunt in coniugio plerūqꝫ. Et sicꝫ etiā
facit aliquos contrahere matrimoniū qđ
tū̄ non est verum matrimoniū propter ali/
quod impedimentum. Sicut verbi gratia.
Et audio ꝙ in hac ciuitate sunt plures: qꝛ
vir habet aliquā vxorem aquā separatus
per curiam archiepalem: ducit postea aliā
vxorem: cum tamen etiam papa non posset
separare matrimonium presertim consuma
tum. Quia quos deus coniunxit homo nō
separet Mat. 19. Et de conuer. coniu. c. Ex
publico ⁊ c. Placet plus. Dico ꝙ ēt mor/
tua prima vxore non potest esse scđa am/
plius vxor eius propter impedimentum
criminis sicut legitur extra de eo. qui duxit
in matri. ꝗ̄ poln. per totū presertim in. c.
si. alique vero mulieres postquā viri corꝫ
absentauerunt se ⁊ manserunt per septem
annos nec de eis habent nouum ducunt
alios viros. ꝙ est contra ius diuinum ⁊ ca
nonicum. ⁊ licet de iure ciuili videatur hoc
permitti: tamen illud ius non tenet: quia in
spiritualibus ⁊ maxime in sacramētis. Nul
lam potestatem habet ius ciuile vt legitur
⁊ notatur in. c. Ecclesia sancte marie extra
de constitut. ⁊ in scđa possessor de regu. iur.
lib. 6. Permittitur enim de iure ciuili ꝙ si
vir captus est ab hostibus ⁊ incertū sit an
viuat vel mortuus sit: tunc post quinquen/
nium a captiuitate. mulier potest cum alio
contrahere ⁊ idem econuerso de viro vt est
casus in. l. vxores. ff. de diuor. Sed de iure
canonico qđ in spiritualibus preualet iuri
ciuili: statutum est. ꝙ quantumcūqꝫ anno/
rum numero. mulieres careāt presentia vi/
rorum viuentibus viris suis non possunt
ad aliorum consortium conuolare: donec
certum nuncium recipiant de morte virorꝫ:
vt dicit textus in. c. in psentia de sponsali.
Et videtur hodie idem esse de iure ciuili.
vt in autentica hodie. C. de repudijs. que
autentica est super. l. vxor eodē ti. Ecce quā
tum preualet diabolus: ⁊ infatuat hoies.
ideo Thob. 6. Dicit raphael angelus tho/
bie. Audi me ⁊ ostendam tibi qui sunt qui
bus preualere potest demonium in eis qui
coniugia ita suscipiunt: vt deū a se ⁊ a mē/
te sua excludant. ⁊ sue libidini ita vacent
sicut equus ⁊ mulus: in hijs habet potesta
tem demoniū. Nota parabolam de vxore
cui vir per egre proficiscēs commisit custo/
diendum lapidem preciosum maximi valo
ris. At illa cupiens lactucam vendidit illū
pro lactuca seu permutauit ⁊c. Sic xp̄s cō/
mittit cuilibet animam. v. Custodi temetip
sum ⁊ animam tuam solicite Deutero. 4.
Uel gratiam que est infinitus thesaurus.
sicut dicitur Sap. 7. At luxuriosus vendit
animam ⁊ gratiā pro lactuca. i. modica de/
lectatione luxurie: magna stultitia est. Ecce
quomodo diabolus infatuat homines: ta/
ceo de sodomitis ⁊ de peccato bestiali. i. cū
bestijs commisso. ⁊ de vxore fratris. Ideo
dicitur. i. Cor. 2. Animalis homo non per/
cipit ea que sunt spiritus dei. stultitia enī
est illi. Nota animalis. i. bestialis ⁊ occidū
tur tales quandoqꝫ a bestijs. Nota de illo
sodomita cuius preputium fuit morsum a
scorpionibus ⁊ inflatum mirabiliter ⁊c.
Item de illo qui tenebat concubinam ⁊
vxorem qui factus est rabiosus ex morsu
canis rabiosi ex quo mortuus est qui in fi
ne habuit dicere Rogo deū vt talem moe
tem faciat quicunqꝫ tenet concubinā cum
vxore sicut ⁊ ego ⁊c.

¶ Quarta spēs stultitie est rabia. Sūt alii qui stulti qui nulli nocent nisi sibi ipsis: ⁊ hoc modo sunt stulti illi q sunt infecti rabie inuidie: qui sibi solis nocent. q̄ꝛ Inuidus in uidia cōburit̄ intus: ⁊ extra. Oracius i ep̄lis. Inuidus alterius marcessit rebus opimis. Magnū tormētum est inuido videre bona alioꝝ. Nota historiā de boue Eneo vacuo intus in quo ponebat̄ hō: ⁊ subtus incēdebat̄ ignis ⁊c̄. Magnum tormētum erat: s3 maius est inuidia. Jō dicit Oraciꝰ i ep̄lis. Inuidia siculi nō inuenere tyranni maius tormētum. Et intm̄ illud pctm̄ facit hoīem stultum: q nō ɔsiderat qd facit. Exēplum de phariseis: qui ꝑpter inuidiā occiderunt xp̄m. Mat. 27. Sciebat enim. s. pilatus. pp inuidiam tradidissent eum: cum tn̄ cognoscerent xp̄m esse veꝝ messiam ꝓmissum in lege ⁊ in ꝓphis: iuxta illud Mat. 21. Hic ē heres venite occidamus eum ⁊c̄. Cauete ergo ab hac stultitia.

¶ Quinta spēs est insensia: p quā dr̄ hō insensatus: ⁊ vt plurimū ɔtingit in senibus ꝑpter antiquitatē ⁊ in pueris. Pueri enim recipiunt qcqd eis datur. nec sciunt distinguere inter bonū ⁊ malū: q̄ꝛ infantilis etas qcquid videt ignorat. C. d̄ falsa mo. l. Uni ca. Nota exēplum de Moyse puero. qui recepit prunā ⁊ statim misit in os suum ⁊c̄. Hac stultitia insiciunt̄ hoīes ex pctō gule. q nō recipiunt escas cum regula tēperātie sed p excessum ⁊c̄. Jō sunt sibi venenose. Ecce quō tales sunt insensati. Nota. h̄ ɔ̄ illos q nō ieiunāt: ⁊ volūt redimere ieiuniū q̄dragesimale p elemosynas ⁊c̄. Dicētes: q̄ꝛ melior est elemosyna q̄ ieiuniū ⁊c̄. Sed q ita sapiūt dissipiunt. q̄ꝛ l3 melior sit elemosyna f̄m se. q̄ ieiuniū ⁊c̄. tn̄ melior est obediētia quā elemosyna ⁊c̄. Quidā vero dicūt ⁊ qd p. tm̄ est comedere bis in die. Quia nō qd intrat in os coinquinat animam: vt dicit Dn̄s Mat 15. Sed veꝝ est q cibus vel potus nō coinquinat aīam: q̄ꝛ nō intrat in eā: sed in corpus: sed inobediētia ⁊ rebellio. ad diuina mādata coinquinat hoīem. Quidam vero dicunt. Et nunqd ꝓ vno pisce deus vult pdere aīam hoīs: sed nō ɔsiderant q deus ꝓ vno fructu comesto ab adā: dānauit totū genus humanum. Quia in adam oēs peccauerunt. Ro. 5. Ecce quō tales sūt insensati. Uñ tot infirmitates proueniūt hodie: cū oculis infirmus: guttosi: pedagrosi: tremulosi: catarosi: nisi pp gulā: ⁊c̄. Efficiūtur tales ita īsensati q sunt peiores bestijs q̄ꝛ bestie sumunt cibum ⁊ potū ad sufficiē tiā ⁊ nō vltra: sicut Leones: vrsi ⁊c̄. S3 hō gulosus excedit ⁊c̄. Jō dicit scriptura pp crapulā multi obierunt: q aūt abstinens ē adiciet vitam Eccl. xxxvij.

¶ Sexta ē furia. Furiosus nō respicit qd facit: ⁊ nulli facit reuerentiā: ⁊ qn̄q3 verberabit vel occidet seipsū: sicut iracūdus habens odio ꝓximū. Primū occidit seipsum: q̄ꝛ q odit frēm suum homicida est. s. nec ipsius. i. Jo. i. Nec facit reuerētiam alicui: q̄ꝛ qn̄ irascitur diuinā maiestatem blasphemat ⁊c̄. Itē nec ꝓximo: q̄ꝛ qn̄q3 infamat eum qn̄q3 iniuriat̄ ei ⁊c̄. qn̄q3 blasphemat. Nota de illis mulieribus q alio die ɔquerentes de frumēto: qd diminute receperāt blasphemabant illum q miserat ⁊c̄. qbus ego respondi q ipse peius sibi nocebant: quā noceret ille ⁊c̄. Nota. exēplum de quodam mercatore qui venit ad magistrum Vincētiū. d. Noueritis q fui defraudatus a factore meo tanta pecunie quantitate ⁊ fugit: ꝑpter q odiui eum intm̄ q si possem eum inuenire ipsum dentibus lacerarem: ⁊ hac. ci. fui cōfessus: ⁊ cōfessor meus noluit me absoluere. d. q debeo sibi parcere. pater qd dicitis vos? Cui respondit magister Vincentius. Nō tenemini sibi parcere: pcatis vobis ipsi. Et ille dixit. Pater non intelligo vos. R̄ndit. Dicatis mihi odium qd habetis in corde cui nocet illi vel vobis? Non illi qui comedit bibit ⁊ delectatur. sed vobis qd animam vestram occidit. Et ille respondit. Nunc cognosco q sit stultitia habere odium cōtra aliū. Nunquid esset bona vindicta cōtra inimicum tuum si tu biberes vnam taciam veneni vt interficeres eum. stultitia esset: sic ⁊ in: cuius īn̄ econuerso. Reputatur hodie stultus ille qui parcit ⁊ dicit̄ ei O tu es quidā radis ⁊ fatuus ⁊c̄. Prouer. i. Sapientiā atq3 doctrinam stulti despiciunt.

¶ Septima spēs stultitie ē ebria: siue ebrietas. Ebrius est enim stultus nihil pōt facere ⁊c̄. Nō h3 illud remedium nisi dormire. Ecce h̄ peccatū accidit: q nō curat de ope-

rib9 meritorijs: ⁊ perdit tēpus tam precio
sum. qd deus nobis dedit ad lucrandū in-
fera huius mundi: sȝ nō sunt pigri ad ope
randū ⁊ laborādū in diebus festiuis. nota.
Ↄ quosdam rusticos qui diebus festiu s
⁊ officiis vadunt p aptandis ligonib9. vel
p solandis ocreis siue stiualibus: quidam
aūt veniunt mane die dñico: cum iumētis
oneratis palea vel lignis ⁊ frangant festa:
nec audiunt missas: magna abusio ē ⁊ pec
catū ipsoꝝ: ⁊ etiā dñoꝝ seu patronoꝝ ipso
rū. Cum tñ: vt dixi: sint accidiosi in bonis
opibus. Et ideo in tpe famis vel caristie
bonoꝝ spūalium qd est tēpus mortis indi
gebunt: nec dabit eis. Et ideo mittent ad
hospitale miseroꝝ qd ē infernus. Jō Pro-
uer. 20. Propꝫ frigus piger arare noluit.
Mendicabit ergo estate ⁊ nō dabitur ei.
Estate. i. tēpore mortis: vbi est estus ⁊ ca-
lor mortis: ⁊ fames: ⁊ siccitas: ⁊ oīs angu-
stia anime ⁊ corporis ⁊c. Rogemus ergo
deum ⁊c. Deo gratias amen.

¶ Quomodo peccatum mortale infert
mortem eternam. Sermo. 18.

Quasi a facie
colubri ⁊c. Sequit predi-
care de vltimo effectu pcti
mortalis: q ē dānatio eter-
nalis inferni ⁊c. De hoc ēt
habes s. sermone. xi. quō pctm mortale in-
fert quadruplicē mortē ⁊c. Pro hui9 eui-
dentia ⁊ introductione est sciendū q firma
pclusio est fidei catholice q in inferno pro-
pter demeritū pcti mortalis punietur totus
homo. s. anima ⁊ in corpore: post resurrectio
nē corporū: sȝ nunc sola anima patiatur. si-
cut enim prius anima peccat cogitando ⁊
postea corpus exequēdo: sic ⁊ prius aīa pu
nitur nunc ⁊ postea corpus. Et hoc pbatur
rōne ⁊ auctē. rō quidem est: q2 sicut totus
homo peccauit in aīa ⁊ corpore. sic tot9 ho
mo puniri debet. auctas. Jo. 6. Uenit hora in
qua oēs qui in monumentis sunt au. vo. fi-
lij dei ⁊ proce. qui bona fece. in resurrectio
nem vite: qui vero mala in resurrectionem
iudicij. ¶ Sed hic cadit duplex dubitatio.
Prima est de aīa. Scdā de corpore.
¶ De anima qdem. quō pōt ab igne corpo
reo pati cum aīa sit spiritus: nec possit ab
igne tangi. qd aūt nō tangit nō agit. Pro
huius declaratione est notandū sm Tho.
in. 2°. quolibeto. q. 13. q assumēdo passionē
pprie sm Ↄrietatē agentis ad patiēs: pat.
i. pati dicimur cum qd nobis aduenit
qd est Ↄriūm nature vel voluntati nostre
put infirmitas: ⁊ tristicia: passiōes dicunt.
Pōt dupliciter h passio sumi. Uno eni
modo pōt esse passio p receptionē forme Ↄ-
rie: sicut aqua patit ab igne inquātum ca-
lefit: ⁊ p Ↄsequens diminuitur qualitas na
turalis ei9. Et hoc modo anima sepata nō
pōt pati ab igne corporeo. q2 nec calefieri
pōt nec desiccari: nec sm formā aut quali-
tatem. quācūqȝ ignis corporei imutari: sed
hoc verꝫ est naturali virtute sed supernali
virtute. Diuina videt q anima possit pati
ardorem ab igne in sui pena: sicut videtur
pbari Luc. 16. Dū dicit Anima diuitis dā-
nati. Pater abraam mitte Lazaꝝ. vt in tin.
ex. di. sui in aqua vt refri. lin. meā: q2 cru-
cior in hac flāma. Ad quid enim petebat
refrigerium aque nisi vt refrigeraretur ar-
dor quē sentiebat: ⁊ hoc videt tenere Pe.
de taran. in. 4 sen. di. 2. Idē videt sentire
Greg. in. 4. dialogoꝝ. c. 30. d. Teneri aūt p
ignem spūm dicimus: vt in tormento ignis
sit videndo atqȝ sentiendo. Ignē nāqȝ eo
ipso patitur quo videt: q2 cum cremari se
aspicit Ↄcremat. ⁊ infra. Quis colligere dī
ctis euangelicis possumus: quia incēdium
aīa nō solum videndo sed etiā experiendo
patiat veritatis eterni voce diues mortuus
in inferno dē sepultus ⁊c. Sed dic q ille
ardor ⁊ illa flāma intelligit spūaliter. si-
cut Aug9. dicit. 21. de ciui. dei. c. 10. vbi sic di
cit. dicerem qdem sic arsuros sine vllo suo
corpore spūs: sicut ardebat apud inferos il
le diues: qn dicebat Crucior in hac flāma
q si Ↄuenienter responderi cernerem talem
fuisse illā flāmam quales oculi quos leua-
uit ⁊ Lazaꝝ vidit qualis lingua cui hu-
morem exiguū desiderauit infundi: qualis
digitus Lazari de quo id sibi fieri postula-
uit. Ubi erant sine corporibus anime. sic er-
go incorporaliter illa flāma quo exarsit. ⁊
illa guttula qua poposcit: qualia sunt etiam
visa dormientium siue in extasi existentiū
res incorporales: habentes tñ similitudinē

corporum Est tñ notandũ: q l in inferno vnus sit ignis: tñ diuersimode anime cru/ciantur fm diuersitatem culpa. Vñ Gre-go. in. 4. dialo. c. 45. vnus quidẽ est gehẽ-ne ignis sed nõ vno modo omnes cruciat peccatores. vniuscuiusq; enim qñ'nm eti/git culpa: tñ illic sentitur pena. Nam sicut in hoc mundo sub vno sol multi psistunt: nec tñ eiusdem solis ardorem equalit sen-tiunt: q2 alius plus estuat: atq; alius min': ita illic in vno igne nõ vnus est modus in cendij: q2 qđ hi diuersitas corpor: hoc illic agit diuersitas peccator: vt z ignem nõ dis similem habeant. z tñ eosdem singulos dis similiter cruciat. Hec ille. Pot etiam poni Exẽplum de duobus incarceratis: quoru; vnus qui est in lanconicus naturaliter ma gis affligit z dolet q alter qui est sangui neus. Alio mõ dr pati omne qđ quocunq; modo ipe tur a suo pprio impetu vel in/clinatione sicut si dicamus: lapidem descen dẽtem pati cum impeditur ne deorsum pue niat: z sic dicimus hoiem pati cum detinet vel ligatur: q nõ vadat quo vult: z ita per modum ligationis cuiusdã aia patitur ab igne corporeo: vt Aug'. d. 21. de ci. dei c. 10. Nõ enim hoc est 3 naturam spũs incorpo rei alligari: cum videamus aiam tanq; for mam naturaliter alligari corpori ad viuifi candũ ipsum demones etiã per nigromantiam potestate superior demonũ alligant aliquibus imaginibus vel aliquibus aliis rebus. Unde multo magis possunt spirit' alligari diuina virtute igni corporeo. nõ vt dent vitam: sed vt accipiant penam. Sicut Aug' dicit. Sed quia quid est minoris vir tutis nõ potest sua virtute ligare id qđ est maioris virtutis. Et propter hoc dicitur q ignis corporeus agit in animam separatã non virtute propria: sed inquantum est in strumẽtũ diuine iustitie iudicantis. ¶ Vñ nota. q multipliciter spiritus dicitur alli/gari a corpore. Uno modo tanq; forma materie sicut anima humana corpori. Alio modo tanq; motor rei: sicut angelus corpo ri celesti. Alio modo tanq; locatum loco. si cut anima in inferno. Uidemus ergo q anima sepius z multis modis in corpore existens patitur sine corpus patiatur: vt cũ infirmatur: vel verberatur: sine corpus non patiatur: vt cum anima tristatur de ali/qua re: puta de aliquo nouo sibi displi/cente. Puta de morte illi vel alterius di/lecti: vel etiã in somno sepius corpore quie/scente anima patitur. sic ergo z anima se/parata potest pati: z est multo magis acer ba pena anime separate q coniuncte: tum quia ipsa anima est fons: z origo passionis tñ quia immediate patitur. Sed contra il/lud q dicit Tho. q anima patiat ab igne ex hoc q alligatur. Sic opponitur. Illud enim q est alligatum alicui non potest ab illo separari. sed spiritus damnatorum separa/tur aliquando ab igne corporeo infernali. Nam demones dicuntur esse in hoc aere caliginoso: anime etiam damnatorum inter/dum aliquibus apperuerunt. Ergo videtur q anima nõ patiatur ab igne corporeo vt alligata. Sed Rñdeo Anima affligitur ab igne corporeo inquãtum apprehendit eum sibi vt nociuũ per modũ alligationis z de/tentionis. Hec autem apprehensio affli ge re potest etiam cum nõ est actu alligata: ex hoc solum q apprehendit se allegationi deputatam. Et propter hoc dicuntur demo nes secum ferre gehẽnam quocũq; vadũt. Hoc ponit Tho. in quadam qõne vj. in. l. parte. q. 64 ar. 4. ad tertium. Utrum autẽ demones secum portent ignem vide in fe/sto angelorum Petri Jere. sermone. 4. par te vltimã.

¶ Scđa dubitatio de corporibus damna/torum: post resurrectionem quomodo pos/sunt pati z non consumi: quia erunt incor rupcibilia: quia cessante motu celi qui est causa generationis z corruptionis: nõ erit corruptio neq; generatio. Cum ergo sint in/corruptibilia quomodo poterunt pati: Re/spondeo: quia hoc ptingit duplici ratione.

¶ Prima sumitur ex parte dei facietis.

¶ Scđa ex parte corporis patientis.

¶ Ex parte quidem dei: quia ipse deus cui omnis creatura obedit ad nutum insti tuit illum ignem ad affligendum non ad corrumpendum zc. Omnis enim creatura sicut hz esse a deo sic z operari zc. Exẽplum de pueris i camino ignis ardẽtis zc. Dan. 4. Itẽ de sctõ Policarpo. Item de sanctis

Agnete: lucia: cecilia: et sic etiam de .50. rhetoribus beate Catherine: quos quidem ignis extinxit. sed non combussit. Vide hanc rationem clarius et latius. sicut scripsi supra in sermonibus quadragesimalibus de penis in sermone de inferno parte .5. ¶ Ex parte vero corporis patientis sumitur ratio: quia corpora tunc erunt incorruptibilia et immortalia et ratio est duplex .s. naturalis et theologalis. ¶ Naturalis ratio est quia cessabit motus celi ut dixi supra. ¶ Theologalis est: quia corpus est in hac vita mortale per culpam propter cuius reatum debitor est homo mortis. Mortuo corpore simul soluta est pena. Itaque post resurrectionem non est debitor homo amplius mortis corporalis. quia non iudicabit deus bis in idipsum. Item bona fides non patitur ut bis idem exigatur. et ideo tunc erit corpus immortale. Si dicis quare ergo est passibile: Ratio quia hoc vult divina iustitia. Item non valet argumentum est immortale. ergo est impassibile. quia anima potest pati. sed mori non potest. Sic aurum in igne purgatur sed non consumitur. Vide supra in sermone ubi supra parte .5. Hoc ergo presupposito. notandum quod quia supradixi quod totus homo patietur in inferno. quia corpus et anima ideo octo pene erunt in inferno. que appropriantur quinque sensibus corporis: et tribus potentiis anime: quas adaptavi ut notavi in sermone ubi supra parte .7. Deo gratias. Amen.

¶ De eternitate pene infernalis.

Sermo .19.

Vasi a facie colubri etc. Prosequendo adhuc quartam considerationem .3. articuli .3. de effectibus peccati mortalis remanet ultimo predicare de eternitate pene infernalis. Salutem virgo etc. Pro introductione materie notandum quod est conclusio vera in theologia. per fidem catholicam approbata. quod pena inferni est eterna. Auctoritas. Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. et infra ibunt hi in supplicium eternum Mat. 25. Item Mar. 3. Qui autem blasfemaverit in spiritum sanctum non habet remissionem in eternum. Item Ps. Introibit usque in progenies patrum suorum et usque in eternum non videbit lumen. introibit .s. peccator patrum suorum .i. demonum. Jo. 8. Vos ex patre diabolo estis. Item Isa. ult. Vermis eorum non morietur. Item Grego. in .4. dialogorum .c. 47. Anima que in inferno posita est beate eternitatis vivere perdidit. sed esse et vivere misere non amittit eo quod cogatur ut et mortem sine morte et defectum sine defectu: et finem sine fine in perpetuum patiatur. ut sit ei mors immortalis defectus indeficiens et finis simpliciter infinitus. ¶ Sed hic est questio quam sepe multi faciunt: et est magna questio in theologia. s. quod videtur quod pena inferni non debet esse eterna. ¶ Quod probatur primo de iure divino. ¶ Secundo de iure humano. ¶ Et primo de iure divino. quia pena debet commensurari culpe in quantitate: iuxta illud Deuter. 25. Pro mensura peccati erit et plagarum modus. Item Apoc. 18. Quantum glorificavit se et in delitiis fuerit. tantum date illi tormentum et luctum. ¶ Secundo probatur de iure humano nam canoniste dicunt quod pena non est ulterius protrahenda quam delictum fuerit in excedente reprobatum extra de his que fi. a ma. par. ca. c. Quesivit et C. de penis .l. sancimus. Cum ergo culpa fuerit hic finita puta luxurie. blasfemie. homicidium. usure. etc. Quare pena est infinita? Non videtur hoc esse conveniens divine iustitie. et multo minus misericordie ad quam pertinet mitigare penas. potius quam augere: cum etiam de iure humano pene interpretatione benigna molliende sunt potius quam exasperande. ff. de penis .l. interpretatione et in regula. Odia restringi favores convenit ampliari lib. 6. Notare hoc potes errorem origenis qui ut referunt glo. et .4. q. 2. in fi. dixit. Omnes homines esse salvandum per illud nihil odisti eorum que fecisti Sap. xi. Item Ps. 76. Nunquid obliviscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas. per hoc etiam adducebat origenes illud Isa. 24. Ubi loquens de damnatis subdit. et post multos dies visitabuntur et erubescet luna. et confundetur sol .s. propter claritatem christi etc. Sed dic quod visitatio illa intelligitur in malum. quia resumptis corporibus cruciabuntur eternaliter: et ita dum volebat asserere deum misericordem dixit non iustum. Item dicebat christum passurum iterum in aere pro diabolis salvandis. quod est contra auctoritatem scripture Mat. 25. ut supra

dicit. ideo fuit Origenes tanq̄ hereticus ab eccl'a ɔdēnat⁹ post mortē. vt refert Gratianus vbi supra: ⁊ Aug⁹ etiā.21.de ci.dei c.12.⁊ in.c.16.refert quosdam dixisse q̄ in die iudicij sctī orabunt p dānatis.⁊ sic saluabunt dānati. Neq̄.n.credēdū est vt dicit q̄ tūc sctī amissuri sint misericordiā qn̄ erūt pfecti sctī: ⁊ ideo cū nunc in vita p̄nti sctī orent pro inimicis ⁊ patiunt̄ pscecutores: multo magis orabunt tūc p illis quos habebunt supplices. Cum et deus nūc exaudiat scōs orantes. qn̄ sine peccato nō sunt: multo magis qn̄ tūc sine pctō erunt. Et allegant ps. Nūq̄d obliuiscet̄ ⁊c̄. vbi supra: sed q̄ h̄ est hereticum ideo nota rōnes ad hoc ex quibus potest colligi rñsio.

¶ Prima rō sumit̄ ex pene ꝓportione.
¶ Scda ex culpe duratione.
¶ Tertia ex peccati aggrauatione.
¶ Quarta ex peccantis intentione.
¶ Quinta ex sorti mutatione.

¶ Prima rō est: q̄a nō est necesse q̄ penā cōmensuretur culpe q̄ntum ad durationez. Nā vt ait Aug.21. de ciui.dei in illo iudicio reqr̄itur vt pena adequet̄ culpe q̄ntum ad durationē. Nā adulteriū.homicidium ⁊ hmōi in momento cōmittūtur. tñ nō momentanea pena puniunt̄. sed qn̄q̄ qui de ppetuo carcere. vel exilio. ⁊ qn̄q̄ etiā morte in qua nō consideratur occisionis mora sed potius qd̄ in ppetuū auferat̄ a societate viuentiū. Et hoc vult Tho.1.2.q.87. ar.3.ad primū. Qd̄ ergo dr̄ q̄ p mensura pctī erit ⁊ plagaꝝ mod⁹: dꝫ intelligi de mēsura ꝓportionis. nō aūt de mensura durationis. Quāto.n.est culpa grauior: tāto pena debet esse acerbior.

¶ Scda rō ⁊c̄. q̄a etiam posito. q̄ q̄ntū ad durationem pena debeat cōmensurari culpe: tñ adh̄ pena inferni dꝫ esse infinita q̄ntum ad durationē. Probat̄ rōne. auctoritate. ⁊ exēplo. ⁊ similitudine. ¶ Et primo probatur rōne. Pro cuius declaratione ē notandum q̄ quādiu aīa est coniuncta mortali corpori recipit conditiones corporis. s. mutabilitatem ⁊ variabilitatem. tristitiam ⁊ letitiā ⁊c̄. Huius auctoritas. Corpus qd̄ corrumpitur aggrauat aīam ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem Sap.9. Nota Aggrauat trahēdo. s. eā ad suas conditiones. Unde nemo dum viuit debet desperare ꝓpter peccata q̄a pōt penitere. Et econuerso nemo q̄ntumcūq̄ bonus debet securus esse: quia pōt cadere.1. Cor.10. Qui se existimat stare: videat ne cadat. Sicut.n. peccatū nō tollit libertatem arbitrij: sic nec gratia ⁊c̄. sed postquā aīa est sepata stat in sua natura que est vt mutari nō possit nec sit flexibilis ad opposita: siue sit in gloria cōstituta siue in pena. q̄a Ligatis manib⁹ ⁊ pedibus ꝓicitur in tenebras exteriores Mat.20. Unde nō pōt aīa damnata veram pn̄iaꝫ agere: vt de peccato doleat ꝓut est offensa dei. ꝫ doleat de eo ꝓut meretur penā ⁊c̄. vt habet̄ Sap.5. Auctoritas. Si ceciderit lignum ad austꝝ aut ad aq̄lonem in quocūq̄ loco ceciderit ibi erit Ecc's.xi. Nam vt dicit Tho. in.22. q.13.ar.4. damnati quādūs doleāt de pctīs que cōmiserunt: non tñ q̄a dolēt ipsa odiūt sed q̄a p̄o eis puniuntur. Et ibidē dicit in rñsione ad scdm articuli q̄ mala in damnatis nō sunt demeritoria: sed ptinent ad dānatiōis penā Et h̄ ꝓbat̄. Quare si aīe demerent̄ ex blasfemijs. semꝑ pena augeretur: ⁊ sic esset infinita pena intensiue qd̄ est inconueniēs. Est ⁊ aliā rō quare nō demerentur: q̄a nō sunt in statu vie. Unde dicit Tho ibidem: q̄ mereri ⁊ demereri ptinet ad statum vie. Unde bona vel mala in viatoribus sunt meritoria vel demeritoria: sed bona post mortez facta nō sunt meritoria. sed ptinētia ad eoꝝ beatitudinis premiuꝫ. ⁊ silr̄ mala post mortē nō sunt demeritoria sed ptinent ad dānationis penā. Tho. Et ad ꝓdictā aūt rōnem de immutabilitate aīe sepate posset fieri instantia de corpore resumpto post resurrectionē. q̄a tunc videretur q̄ tollatur immutabilitas illa: ex quo corpus resumitur. Sed dr̄m q̄ cū corpus est mortale deseruit aīe ad ꝓprias operationes naturales: vt existēs in ipso corpe aīa pficiatur. quasi ad pfectionē nata: ⁊ ideo aīa disponit̄ ⁊ mutatur ꝓm corpis qualitatem ⁊ dispositionē. sed post resurrectionem corpa disponent̄ ꝓm exigentiā aīe: ⁊ iō aīe nō mutabunt̄ per corpa. Hec ꝓm Tho. in 4. cōtra gent c.55. Uide q̄ notaui in ꝓmonibus de pn̄ia sermone.2.pte.1. Aīa ergo dānata in inferno penitere nō pōt de culpa

[illegible]nimo semp exaggerat culpā blasfemando deū ⁊ bonitatē ⁊ iustitiā eius Apoc.16. Cōmanducauerūt linguas p̄ dolore. ⁊ blasfemauerunt deum celi pre doloribus ⁊ vulneribus suis ⁊ nō egerunt pniam ex opib⁹ suis. Unde aīa que migrat de corpe cum pctō mortali fornicationis. semp in eadem voluntate pmanet ⁊ desiderio: sic ⁊ si trāsit cum pctō odij ⁊ huius. Sic ⁊ demones qui postq̄ ceciderunt. de celo sunt obstinati q̄ non pñt penitere de culpa. Si.n. peniterent deus pfecto eis pceret. vt ait btūs Martinus qui etiam diabolo spopondit dicens. Si tu miser penitere velles ego de dei bōitate confidens tibi misericor. iam pollicerer vnde sathanas in eodem desiderio habēdi equalitatem dei est nunc ⁊ in eternum. erit sicut a principio sui casus. Unde cū culpa nō tollatur nisi per pniam: pnia aūt in inferno esse non pōt: seqtur q̄ culpa ibi semp duret ⁊ pñter etiam pena. Culpa ergo cuȝ sit eterna: erit eterna etiam pena. ideo dicit Isa.27. In mēsura cōtra mensurā cū abiecta fuerit iudicabo eaȝ. Nota in mēsura.s. pene cōtra mēsuram.s. culpe. cū abiecta fuerit.s. aīa a corpe iudicabo eam.i. eternaliter condēnabo eam culpa sit eterna. ⁊ hoc non solum verū de culpa mortali sed et de pctō ⁊ culpa veniali per eandem rōnem. Unde aīa in inferno etiā pro veniali eternaliter punietur: quāuis.n. veniali nō debeatur pena eterna per se tñ per accidens est. eterna pena ibi pro veniali eo q̄ nulla culpa ibi sit remissibilis. ex quo infert. q̄ etiam pena durabit in eternum ⁊ hoc vult Tho.in.2. sentētiaȝ di.33.q.2..ar.1.ad scdm: etiam in 4.sñiaȝ.di.45.q.1.ar.3.ad.6. Et h̄ est vna ratio quare in inferno nō remittit culpa.s. q2 aīa dānata nō habet pniam de culpa gnimmo vellet de nouo offendere deum si posset. qđ pȝ q2 semp blasfemat deum. Est etiam alia rō. q2 nulla culpa remittit sine grā dei gratum faciente: sed ibi nulla gratia dei est ergo ⁊c̄. Sic ergo cum causa.i. culpa sit eterna oportet q̄ effectus.i. pena etiam sit eterna. Da similitudinē de eo qui percussus est gladio in latere. lȝ ictus gladij momento transierit tñ multo tpe dolebit ⁊ si plaga ex ictu causata esset eterna consequenter etiam dolor ex ipso causatus esset eternus. sic ⁊ ignis causat dolorem q̄ esset eternus si ignis esset eternus. sic ⁊ si distemperantia humorū ex qua causatur febris. esset eterna febris etiā esset eterna: ⁊ hec est qđ ait Greg.25.di. Qualis hinc qsq̄ egreditur. talis in iudicio presentatur.

¶ Tertia ratio ⁊c̄. q̄ etiaȝ posito. q̄ culpa q̄ntum ad durationē non sit infinita tamē pena debet esse infinita q̄ntum ad durationem. Nam culpa mortalis lȝ non esset infinita extensiue: q2 extensio consideratur ex pte act⁹ pcti siue puersiōis ad creaturā q̄ est finita extensiue tñ est infinita intensiue q2 intensio consideratur ex pte auersionis a deo que dat esse pctō formaliter cum aūt culpa grauetur s̄m conditionem illius in quē peccatur vt not. Tho.1.2.q.73.ar.9. Et deus sit infinite ⁊ imensurabilis ⁊ interminabilis excellentie ⁊ dignitatis. sequitur q̄ etiam culpa debet esse infinita. Ex quo infertur q̄ etiam pena debet esse infinita intensiue.s. Nō pōt aūt pena esse infinita intensiue.s. quo ad acerbitatem. q2 sic annihilaret creaturam que nō est infinite capacitatis sed finite. oportet ergo q̄ sit finita extensiue.s. q̄ntum ad durationem. Intensiue aūt pena est maior vel minor s̄m q̄ fuit maior vel minor delectatio in cōuersione ad cōmutabile bonum. qđ est creatura: iuxta illud Apoc.18 Quantū glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: tm̄ da illi tor. ⁊ luctum.

¶ Quarta ratio ⁊c̄. peccantis intentio: q2 in pctō attenditur voluntas ⁊ intētio peccantis. ⁊ nō actus exterior peccati. Concor. legiste dicentes q̄ voluntas ⁊ ppositum distingunt maleficia. ff. de fur.l Qui iniurie. Et.c. Cum voluntate. de sen. exco Licet autem actus exterior pcti fuerit finitus: tamē voluntas peccātis fuit infinita. Uoluisset enim pctōr sine fine viuere: vt sine fine peccaret. Unde dicit idem Greg.22. moralia: Iniq voluissent sine fine viuere. vt sine fine potuissent in iniqtatibus pmanere. Iustū est ergo s̄m Greg. q̄ qui in suo eterno peccauit contra deum in eterno dei puniatur. Dicitur autem aliquis in suo eterno peccasse. non solum s̄m continuationem actus in tota hominis vita durantis: sed quia ex hoc q̄ homo finem in peccato constituit. voluntatem habet in eternū peccandi: s̄m

ꝙ dicit Tho.in.1.2.q.87.ar.3.ad primu3 m
Et hoc probatur sic:qȝ qui propter aliq̄d
temporale bonum auersus est ab vltimo fi
ne qui in eternū possidetur. Preposuit frui
tionem temporalem illius boni temporalis
eterne fruitioni vltimi finis. Unde patet ꝙ
multo magis voluisset in eternum illo bono
temporali frui. Ergo fm̄ diuinum iudiciuȝ
ita puniri debet ac si eternaliter peccasset.
Hec Tho.in.3.contra gent.c.141. Et ideo
Greg.in.4.dialogoꝝ ait. Ostendunt enim
ꝙ in peccato semper viuere cupiunt qui
nunꝙ̄ desinunt peccare dum viuunt. Iu-
stum est ergo vt nunꝙ̄ careant supplicijs:
qui nunꝙ̄ voluerunt carere peccatis. Nec
obstat si dicatur ꝙ fm̄ leges humanas nō
debet puniri affectus nisi sequatur effect⁹
ff.de penis.l.Cogitationis penaȝ nemo me
retur.⁊ est canonizata in decre.de pe.di.i.
Cogitationis:qȝ ad hunc respondetur du-
pliciter. Primo qȝ illud verum est nisi in
atrocioribus in q̄bus punitur affectus li-
cet non sequatur effectus:dum modo affe-
ctus ostensus fuerit per aliquē exteriorem
actum:vt probatur in.l.Siqs non dicam
rapere.C.de epi.⁊ cle.Et.l.Unica.C.de ra-
ptu virginum.Si aūt nullo modo ꝓgrede-
retur affectus in actum exteriorem:tunc ille
affectus non est punibilis apud humanuȝ
iudicium:vt infra dicetur qȝ occultorum so
lus cognitor ⁊ vindex:est de⁹.32.di.C.Eru
bescant.Et de simonia.c.Tua nos.cum si-
milibus ❡ Secundo respondetꝰ ꝙ quantū ad
homines delictum non dicitur perfectum
realiter.nisi quando venitur ad actum ex-
teriorem perfectum vel proximuȝ perfectio
ni. Ratio quia non pertinet ad hominem
de occultis iudicare:de simo.c.Sicut.Et.c.
Tua. Et ideo non punitur affectus nisi se-
quatur effectus:vt dictum est. De hijs eniȝ
solum modo pōt legislator penam inferre
de quibus potest iudicare ⁊ non de alijs.
Item quia ius ciuile ad hoc principaliter
est institutum:vt homo sit iustus ⁊ iuste se
habeat erga proximum. ad quem iusticia
ciuilis ordinatur:non autē vt sit iustus er
ga deum principaliter. Unde iurisiurandi.
contemptor religio solum deum habet vlto
rem.l.Iurisiurandi.C.de iure iuran. Pec-
catum autem quod solum in affectu seu vo
luntate consistit.non est nociuum proximo
⁊ ideo non punitur regulariter a iure hu-
mano:sed quantum ad deum qui cordium
humanorum solus scrutator est.iuxta illud
Iere.17. Prauum est cor hominis ⁊ inscru
tabile:⁊ quis cognoscet illud: Ego domin⁹
scrutans corda ⁊ probans renes delictum
dicitur perfectum sola voluntate delibera-
ta:etiam si non perueniat ad actum exte-
riorem:⁊ ideo voluntas sola punitur apud
deum. Cum ergo voluntas hominis in infi
nitum pretendatur ad peccandum:si in in-
finitum viueret ⁊ bene etiam libenter pec-
cator vellet pacisci cum deo:vt nunꝙ̄ mori
deberet vt posset semper in peccato delecta
ri:nec curat de vita eterna.Ps. Pro nihilo
habuerunt terram desiderabilem. Quia er-
go hoc propositum iam concipit peccator.
licet actus exterior peccati non duret in in-
finitum:tamen iuste punitur in infinitum ⁊
eternaliter. Et confirmatur ratio. Nam ⁊
de iure canonico punitur interdum volun-
tas.dum modo aliquo signo exteriori mani
festetur:licet delictum non fuerit perfectuȝ
sicut patet in heretico in Cle 2.de hereticis.
Ad idem facit quod legitur ⁊ notatur in.c.
i.de homicidio lib.6.vbi solum mandatuȝ
punitur licet non sequatur effectus. Et be-
ne facit ad predicta:quod notat Io.an.in
2. In penis lib.6.in mercurialibus.
❡ Quinta ratio ⁊c̄.est ratione diuersitatis
fori. Nam non est inconueniens ꝙ in vno
foro imponatur certa pena vni delicto: ⁊
in alio foro minor vel maior eidem delicto
sic etiam videmus mutari penas.fm̄ diuer-
sitat in ciuitatum. Nam pro furto in vna
ciuitate fur flagellabitur:in alia precidetur
sibi auris:in alia vero erit suspensus.Et sic
etiam mutantur leges ⁊ statuta fm̄ diuersi-
tatem temporum ⁊ locorum:vt probatur in
c. Non debet extra de consan.⁊ affini. Et
29.di. Sciendum. Hanc rationem sentit
Tho.q̄uis loquatur de purgatorio.in.4.
sen.di.20.ar.1 q.3 ad scd̄m. Simile dicimus
de pena purgatorij.que licet minima sit in
purgatorio:est tamen maior qualibet pena
huius mundi. Peccata autē venialia que
hic leui ⁊ breui pnia purgarentur: in purga-
torio grauissime puniūtur:respectu penaꝝ hu
ius mūdi. Et hoc contingit pp diuersitatē fori

ff ij

In inferno aūt peccata venialia puniant̄ et. mallter: si quis decedat cū mortali ꝛ veniali. lꝫ ſm ſe peccatū veniale nō mereat̄ penam eternam. ꝛ hoc ꝯtingit ꝓpter diuersitatem sorti: vt dixi. Uide Tho. in. 4. sen. di. 20. ar. 1. q. 3. ad ſm. Et di. 21. ar. 1. q. 3. ad ſm. Et sicut pꝫ quare pena pcti mortalis ē eterna in inferno. lꝫ culpa pcti mortalis ex pte ꝯuersionis ꝛ durationis sit finita ꝛ temporalis: imo postq̄ steterint ibi p mille millia annoꝝ. adhuc habebunt ibi stare p tot millia millium annoꝝ quot sunt oēs stelle celoꝝ. quot sunt gutte mariū oīum ꝛ aquarum. quot sunt lapilli ꝛ harenule oīum litoꝝ. quot sunt pili oīum animaliū. squame oīum piscium. ꝛ pēne oīum auium. ꝛ pili ꝛ capilli oīum hoīum. quot folia. flores. ꝛ fructus arboꝝ ꝛ plantaꝝ. quot herbe ꝛ flores campoꝝ ꝛ pratoꝝ. ꝛ quot racemi vinearū. ꝛ quot grana seminum. Uñ Apoc. 14. Ascendet fumus tormentoꝝ coꝝ in secula seculoꝝ. A qua pena liberet nos deus gloriosus. Deo gracias. Amen.

¶ De septem causis que concurrunt in remissionem peccatoꝝ. Sermo. 20.

Quasi a facie colubri ꝛc. Sequit̄ modo predicare de quinta ꝛ vltima ꝯsideratione tertij articuli: vꝫ de remedijs peccati mortalis: vbi est duplex iterū ꝯsideratio facienda. Primo de causa remedioꝝ. Scḋo de modo. Circa primū nota q̄ in remissione peccatoꝝ ꝯcurrunt septem cause.

¶ Prima est cā principalis effectiua.
¶ Scḋa est meritalis collatiua inductiua.
¶ Tertia est causa instrumentalis.
¶ Quarta est causa materialis receptiua.
¶ Quinta ē cā spūalis dispositiua.
¶ Sexta est cā formalis perfectiua.
¶ Septima est cā finalis cōpletiua.

De hac materia vide q̄ scripsi in sermonibus quadragesimalibus de articulis fidei: sermone. lꝫ. Prima ergo causa est principalis effectiua: ꝛ ille est deus gloriosus: qui solus remittit principaliter peccata lauando aīam ꝛ iustificādo eam. Ideo dr̄ Mat. 9. ꝛ Mar 2. ꝛ Luc. 5 Quis pōt remittere peccata: nisi solus deus: Itē Isa. 43. Ego sum qui deleo iniqtates tuas: propter me: ꝛ pctōꝝ tuoꝝ nō recordabor. Item Osee. 13. Perditio tua israel ex te: tm̄modo ex me auxiliū tuum. Sic ergo nullus ꝑncipaliter pōt remittere peccata p modū auctis nisi solus deus vt dixi: ꝛ probatū est p auctes. Sꝫ ꝓbetur hoc etiā rōne. Cōclusio ē theologie q̄ nullus pōt creare. nisi solus deus: ꝛ hoc ideo qꝛ creare cū sit de nihilo aliqd facere. reqrit in creante potestatē infinitā: que nō est cōicabilis creature que est capacitatis finite ꝛc. Et hoc nec principalit̄ nec instrum. ētaliter: vt dicit Tho. parte. 1. q. 45. ar. 5. Uñ Aug⁹. in. 3. de trini. dic. q̄ nec boni nec mali angeli pñt esse creatores alicuius rei: multo ergo minus alie creature: ꝛ hoc nō ꝓcedit ex defectu diuine potestatis: sed defectu potentie passiue creature. q̄ nō est capax huius potestatis cū sit finita. Da exēplum si tu haberes lagenā aque vacuam ꝛ ego fontē aque magnū: nō posset tota aqua fontis poni in lagena ex defectu illius lagene. Unde hec ꝑtās nō cōpetit ētxpō ſm q̄ hō. Nec obstat ad hoc q̄ obijci posset de sacerdote. q absoluit a peccatis in sacramento: dicendo. Ego te absoluo a peccatis: qꝛ illud exponit̄ a qbusdam. i. absolutum ostēdo. Uel dic meli⁹. q̄ sacerdos absoluit p modū ministerij: deus vero p modum auctis. xp̄s vero ſm q̄ homo p potestatē excellentie: vt nota. 3. prima pte. Nullus ergo pōt creare nisi solus de⁹. In qualibet aūt peccati mortalis remissione: ꝯcurrunt quindecim creature de nouo create.

Prima est gratia gratū faciens. que ē nobilissima creatura: adeo q̄ sine ipsa aīa q̄ est in peccato mortali est turpissima: cum ipsa est pulcherrima: adeo q̄ deus philocaptus de ipsa accipit eā in sponsam. Osee 2. Sponsabo te mihi in sempiternū: ꝛ sponsabo te mihi in iustitia ꝛ iudicio ꝛ misericordia ꝛ miserationibus: ꝛ sponsabo te mihi in fide: ꝛ scies quia ego dñs. Et dicit ter sponsabo: propter tres effectus gratie.

Primus est remotio culpe. Scḋs est remotio pene totius vel partis. Tertium est meritum vite eterne. Nec exit gratia talis de potētia materie: sed de nouo creatur.

Scḋa creatura est fides vera ꝛ viua: qꝛ est formata charitate: qꝛ fides que habet

ab hoie in peccato mortali: est mortua. Et
dicitur fides equiuoce. sicut homo mortu⁹
dicitur homo. Jaco.2. Fides sine operibus
mortua est. Tertio creatur spes: q̄a spes
que habet a peccatore: dicitur potius pre-
sumptio. Quarto causatur charitas. que
est flamma ignis diuini in corde hominis
posita. Ro.5. Charitas dei diffusa est in
cordibus nostris per spi. san. qui da. est no-
bis. Et Luc.12. dicit dominus. Ignem ve-
ni mittere in terram: ꝛ quid volo: nisi vt ar-
deat? Quinto creatur prudentia infusa.
que dirigit hominem circa diuina non cir
ca mundana: quia prudentia erga munda-
na ꝛ prudentia erga diuina differunt in ge
nere. ꝛ etiam effectu. Unde Ro.8. Prudē
tia carnis mors est: prudentia autem spiri-
tus: vita ꝛ pax. Sexto creatur iustitia.
ꝑ quā homo subijcitur deo. ꝛ reddit ipsi ho
norem ꝛ satisfacit ei de peccatis commissis.
ꝛ etiam proximo. Ro.13. Reddite omnibus
debita: cui tributum: tributum ꝛc̄. Septi
mo creatur temperantia: vt corpus mace-
retur ne recalcitret contra animam.

Octauo fortitudo: non corporis: quia
hanc habet leo ꝛ bestie. ps. Non in forti.
equi. vo. ha. neq̄ in ti. vi. be. erit ei. sed for-
titudo animi ad resistendum diabolicis ten
tatiōibus ꝛ aduersitatibus: ꝛ sic sunt octo
creature. Item sunt septē dona spiritus
sancti. s. sapientia. intellectus. consilium. ꝛ
fortitudo. scientia. pietas. ꝛ timor domini.
De quibus habetur Isa.xi. Differt autem
fortitudo prout est donum ab ea que est
virtus: quia fortitudo prout est virtus ho-
minem fortificat prout mouetur a regula
rationis naturalis: sed fortitudo prout est
donum fortificat hominem prout mouetur
a superiori principio. i. instinctu spiritus san
cti: s̄m Tho. i.2. q.68. Patet ergo ꝙ 15. cre
ature de nouo creantur in anima quando
remittitur peccatum. Ideo Dauid in ps.
103. Emitte spiritum tuum ꝛ creabuntur: ꝛ
renouabis faciē terre. Nota Creabūtur. s.
gratie: virtutes ꝛ dona: ꝛ renouabis faciem
terre. Nam sicut terra renouatur in vere ꝑ
flores ꝛ in estate per fructus: sic ꝛ anima ꝑ
spiritum sanctum renouatur. vt producat
flores bonorum verborum: ꝛ fructus bono
rum operum. Fiat ergo ratio. Solus deus

potest creare. In remissione autem peccatī
requirit̄ noua creatio. ergo solus deus po-
test principaliter ꝛ effectiue peccata remit-
tere. Et confirmatur ratio: quia dicit Aug.
super illud verbum Jo.14. Maiora horū
faciet ꝛc̄. Prorsus maius hoc esse dixerī
vt ex impio iustus fiat: ꝙ̄ creare celum ꝛ
terram: quod intellige quantū ad opus q̄d
fit: non autem modum agendi. s̄m Tho. i.
2. q.103. ar.9. Patet ratio. Ideo ps. Bea-
tus vir cui non imputauit dominus pecca
tum. Moraliter nota quomodo peccator
peccando mortaliter occidit predictas 15.
creaturas: que sunt excellentiores ꝙ̄ sol. lu
na. omnes ste. ꝛc̄. Item occidit animam
suā. que inestimabilis est precij ꝛ valoris.
Mat.16. Quid enim proficit homini si vni
uersum mundum lucretur: anime vero sue
detrimentum patiatur? Aut. q. d. hō cōmu.
pro. a sua. q. d. nullam.

¶ Secūda causa est meritalis collatiua: ꝛ h̄
est passio xp̄i. que meritorie operatur remis
sionem peccatorū: iuxta illud Ro.4. Tra
ditus est propter delicta nostra: ꝛ resurre-
xit propter iustificationem nostram. Item
Ro.3. Justificati gratis per gratiam ipsius:
ꝛ per redemptionem que est in xp̄o Jesu.
quē proposuit deus propitiatorem per fi-
dem in sanguinem ipsius. Et. i. Pe.2.
Peccata nostra ipse ꝑtulit in corpore suo
super lignum: vt peccatis mortui iustitie vi
uamus cuius liuore sanati sumus. ¶ No-
tandum autem pro intellectu huius: ꝙ tri-
plex potestas instituta est a deo circa pecca
torum remissionem. Prima est potestas
auctoritatis. ꝛ hec solius dei: vt dixi supra
proxima pte. Hec vult Tho. in.3. parte. q.
64. ar.3. ꝛ.4. Et hec etiam potestas com-
petit xp̄o s̄m ꝙ deus. ꝛ talis potestas nulli
creature pōt cōicari: sicut nec diuina essentia
cōicat̄ vt dixi. Alia vero potestas est mini-
sterij ecclesie que competit sacerdotibus q̄
sunt ministri ecclesie: de qua dicitur in.3. pte
sermonis. Tertia est potestas excellētie
ꝛ h̄ competit soli xp̄o s̄m ꝙ homo. Licet. n.
deus illam potestatem aliis cōicare posset
tamen soli xp̄o cōicauit s̄m ꝙ homo: ꝛ hec
consistit in quattuor. Primo ꝙ meritum
ꝛ virtus passionis eius operetur in sacramē
tis: vt dictum est. Secūdo q̄a virtus passio

nis xp̄i copulatur nobis per fidem: fm illud Ro.3. Quem proposuit deus propitiatorē per fidem in sanguine eius. Quam fidem per inuocationē nominis xp̄i protestamur: ideo ad hanc potestatem excellentie ptinet q̄ in eius noīe sacramenta sanctificantur.

Tertio quia sacramenta ex institutione virtutem obtinent. Inde est q̄ ad potestatem excellentie pertinet q̄ ipse qui dedit virtutem sacramentis potuit instituere sacramenta ⁊ instituit. Sic quando instituit: vt dixi in.5.libello.c.82.§.1. Quarto q̄a causa non dependet ab effectu sed potius ecōtra ideo ad potestatem excellentie pertinet q̄ ipse xp̄s fm q̄ homo potuit effectum sacramentorum sine exteriori sacramento cōferre: vt patet i Maria magdalena: cui dixit. Remittuntur tibi peccata tua Luc.7. Et in paralytico Mat.9. cui dixit. Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Item habetur Mat.20. vnde nec papa nec alius posset alicui remittere peccatum sine sacramento pnīe sumpto actu vel proposito. Nota contra illos qui dicunt quod indulgentia est concessa de pena ⁊ culpa. ⁊ nota q̄ concurrit etiam meritum ecclesie. extra quā nō est salus. sicut extra archam Noe nulli homini salus fuit. Item ex merito orationum ⁊ bonorum que fiunt in ecclesia: multi peccatores conuertuntur ad deum ⁊ resurgunt de morte peccati ad vitam gratie. Figura habetur de vidua cuius filiū mortuū suscitauit christus: cum iret in ciuitate Naym Luc.7.

¶ Tertia causa est causa instrumentalis que causa aliq̄d operatur. Da exemplum de scriptore qui est causa principalis in scribēdo: sed calamus est causa instrumentalis. Sic in sutore: acus ⁊c̄. Sic in remissiōe peccatorum causa instrumentalis est cōfessor: in quo tñ requiruntur quattuor ad hoc vt possit instrumentaliter absoluere. Primo reqritur potestas ordinis sacerdotalis: in qua sunt oēs sacerdotes equales. Unde in hac potestate papa nulli sacerdoti pponitur: ⁊ in hac potestate maior est sacerdos Jo.baptista: imo maior angelis: quia angeli hmōi potestatem non hn̄t: qnimmo ⁊ maior virgine maria. Nam sicut dicit tex. in.c. Noua. de peni. ⁊ remis. lz beatissima virgo maria dignior ⁊ excellētior fuerit ap̄lis vniuersis: non tñ illi: sed istis dn̄s claues regni celoꝝ commisit. Et ideo nullus nisi sacerdos potest concurrere tanq̄ causa instrumentalis in hmōi absolutione: potest tamē concurrere tanquā causa meritoria ex congruo. s. orando vel alia bona faciendo. non aūt absoluēdo. Exemplū habetur Mat.9. de paralytico quē offerebant xp̄o: vbi dicit tex. Uidens aūt fidem illoꝝ Jesus: dixit paralytico. Cōfide fili: remittuntur tibi peccata tua. Unde etiam si in casu necessitatis .s. in arti. mortis aliqs confiteatur nō sacerdoti qd̄ est consilium: ille confessor non debet nec potest absoluere. q̄a caret clauibꝰ: vt notāt theologi in.4. sniaꝝ di.17. Et glo. Jo.an. in.c. Si epūs de peni. ⁊ remi. lib.6. licet glo. Bernar. teneat contrarium. ⁊ male: in.c. Pastoralis de offi. ordinarij. in fine glo. sue.

¶ Secūo requiritur in absoluente potestas iurisdictiōis ordinarie vel delegate. Hoc enim dupli modo dicitur sacerdos ꝓprius quo ad confessionem audiēdam. ⁊ absolu. vt in.c. Omnis vtriusq̄ sexus: de peni. ⁊ remissio. sed quo ad cōmissionem in auditione confessionum sacerdos proprius dicitur ille solus qui est ordinarius. Potestas ergo iurisditionis que requiritur in absoluente preualet in materiam. i. subditum: q̄a sicut ignis habet potestatem actiuam vrendi. sed debet applicari materie: alias nō vreret: sic in proposito. Quilibet sacerdos habet qdē potestatem actiuam absoluendi. i. potestatem ordinis. sed illa potestas non potest deduci in actum nisi in subditū cui possit absolutio applicari. Et ideo requiritur h̄ potestas iurisditionis que dat subditum. Et h̄ ex ecclesie ordinatione. Et ideo prima potestas est de iure diuino. sed scd̄a est de iure positiuo. de quo habetur de peni. di.6. Placuit. Et de pe. ⁊ re. c. Omnis vtr. usq̄ sexus.

¶ Tertio reqritur in absoluente exercitium huius potestatis: q̄a precisi ab ecclesia non possunt absoluere. Unde sanctius est non confiteri etiā in necessitatis articulo q̄ cū iteri excōmunicato. vel alr̄ p̄ciso ab ecclesia: nisi forsitan hodie per constitutionē Martini. Et idem dicendū est de colone 32. di. Uerum. Et.24.q.1. Si quis dederit. Et.c.si.

fecus in baptismo qui in necessitate recipi
posset a quocunq̃ etiam heretico: vt ibidem
notatur ⁊ in.c.non est.de sponsa. per glo.
⁊ docto. ℭ Quarto requiritur scientia suffi
ciēs in absoluēte. de peni.di.6.c.i. vbi Aug⁹
sic dicit. Qui vult confiteri peccata vt inue
niat gratiam: querat sacerdotem scientem
ligare ⁊ soluere: ne cum negligens circa se
extiterit. negligatur ab eo. qui eum misericor
diter monet ⁊ petit. ne ambo in foueam ca
dant ⁊c̃. Hic hic vt expedit. Sed notandū
pro reprehensione quorūdam. q̄ nulla ars
mechanica q̄cunq̃ vilis exercetur sine ma
gistro ⁊c̃. sola ars regiminis aīarū de qua
dicit Greg. q̄ est Ars artium regimen ani
marum: sine doctore exercetur a sacerdoti
bus. Et qa cecus ceco ducatum prestat am
bo in foueam cadunt: qa efficitur ante ma
gister erroris. q̄ fiat discipulus veritatis.
Diceret aliquis. si ego nescio q̄ ille sit igno
rans ⁊ confiteor ei. sfide verum excuser?
Respondeo. Utcū q̃ excusatus es. sed si est
famosus idiota debes inquirere peritiorem
vt dicit Aug⁹ de pe.di.i. Quem penitet: si
cut pro sanitate corporis querit melior
medicus. qnimmo etiam pro iumento tuo.
pro asino. pro equo infirmo queris meliorē
mariscalcum. Quid ergo pro aīa fiet? Sed
heu dolor qa multi maiorem diligentiā ha
bent de iumēto suo. q̄ de aīa sua. Similes
in hoc phariseis: q in sabbato extrahebāt
asinum cadentem in puteum: sed de proxi
mo toto sanando sibi ⁊ xp̄o conscientiā fa
ciebant Luc̃.14. Hic vt expedit. Ex his er
go que dicuntur in hac predicta tertia pte.
Nota q̄ sacerdos in absolutiōe peccatoris.
non solum absoluit a pena sed etiā a culpa
qa ia concurrit in hac absolutione tanquā
instrumentum animatum dei. Quod est cō
tra illos qui asserunt contrarium dicentes.
q̄ sacerdos non absoluit a culpa. sed abso
lutum ostendit ⁊ ecclesie reconciliat. Per
quo videtur facere tex. Grego. 26.moral.
⁊ habetur in decre.xi.q.3. Tunc vera: vbi
sic ait. Tunc vera est absolutio presidentis:
cum interni sequitur arbitrium iudicis. qd
bene quatriduanum mortuum resuscitatio
illa figurat que vz demonstrat quia prius
domin⁹ mortuū suscitauit ⁊ viuificauit. d.
Lazare veni foras. ⁊ postmodum is qui vi
ctus fuerat egressus a discipulis est solutus
sicut scriptum est. Hec ille. Ex quo patet q̄
sacerdos non absoluit peccatorem nisi prius
fuerit a deo solutus: ⁊ consequenter seqt̃ q̄
sacerdos non eum absoluit. quia iam solu
tus erat sed absolutum ostendit: sed cōtra
rium est verum. Alioquin sequeretur q̄ sa
cramentum penitentie non esset causa gra
tie inuisibilis sed solum signum: q̄ est con
tra diffinitionem sacramenti. de qua habe
tur in.4.sniaꝝ di.i. Igitur distingue: quia
aut confitens venit a i confitendū vere cō
tritus: ⁊ tunc sacerdos non tam absoluit q̄
absolutum ostendit: vt dicit opinio contra
ria. Aut venit non contritus sed atritus: ⁊
tunc illa attritio vi sacramenti fit contritio.
Et isto casu sacerdos absoluit a culpa istru
mentaliter ⁊ a pena eterna. ⁊ aliquid d̃ pe
na temporali relaxat ⁊ ecclesie reconciliat.
Hoc tamen intelligo de sufficienti attritio
ne ⁊c̃. Uide q̄ scripsi post festum trinitatis
dnica.24. smōe q incipit Ecce pnceps p.2.
ℭ Quarta causa est spiritualis seu virtua
lis dispositiua. Sicut ad scribendum requi
ritur non solum scribens ⁊ calamus sed ēt
subiectum. i. charta bene disposita. ⁊ q̄ pga
menum sit rasum. Hic seruiat nobis ancil
la. i. phīa que dicit. Actus actiuorum sunt
in patiente disposito. Uerbi grā: si lignum
viride ponitur in igne non vritur neq̃ ac
cipit formam ignis. nisi prius disponatur p
siccitatem. Uadit nunc ancilla ad cognam
⁊ veniamus ad dn̄am. i. theologiā. sm quā
dico qa etiam in petēte requiruntur dispo
tiones sine qbus non pōt hēe remissionem.
Et sunt tres principales dispositiones.
ℭ Prima est dolor de pctis inquātum sunt
offensa dei: alias etiam damnati dolent. vt
pbatur Sap̃.5. ⁊ Esau de quo dicit aplūs.
q̄ non inuenit pnie locum q̄uamq̃ cum
lachrymis inquisisset eam Heb.12. Sic ⁊ An
thiocus de quo 2. Macha.9. ℭ Scđa est q̄
habeat spem venie: alias ⁊c̃. sicut iudas q
doluit de peccato. sed non habuit spem ve
nie: ideo suspēsus crepuit medius Actuū.i.
Sic ⁊ caym qui dixit Maior est iniquitas
mea: q̄ vt veniam merear Gen̄.4.
ℭ Tertia est propositum cauendi de fu
turo ⁊ satisfaciendi. Unde Ambrosius
Penitentia est preterita mala plangere

⁊ plangenda iterum nō cōmittere. Sic in ꝓ
posito. Unde Isa. i. Quiescite agere puer
se. Et sequitur. Si fuerint peccata vestra
vt coccinum: quasi nix dealbabuntur. Itē
propositum confitendi. ps. Dixi confitebor
aduersum me. Diminuisti. me. do. ⁊ tu. remi.
sim pc. mei. ¶ potest addi alia dispositio si
ue circūstancia: ꝙ peccator doleat volunta
rie. Qui aūt nō vult de peccato dolere. vel
dolet nō voluntarie non est dispositus ad
cōsequendum formā gratie ⁊c̄. Et illud di
citur peccatum in spūm sanctum. De quo
Mat. 12. Qui dixerit cōtra spūm sanctum:
nō remittetur ei neq̄ in hoc seculo neq̄ in
futuro. Nō Aug⁹ itelligit de finali impnia.
Nota exēplum de illo. qui habens cōcubi
nam cum in infirmitate de qua mortuus ē
ↄfiterek cuidam fratri nostro: ⁊ ille sibi di
ceret ꝙ dimitteret illam: rñdit ꝙ nolebat.
Qui cum frater diceret. Tu ibis ad infer
num. rñdit. Ego volo ire ad infernū ⁊c̄. Et
sic mortuus est. Ista ꝓprie dicit finalis im
pnia. quā Aug. dicit esse pctm̄ in spūm scm̄.
¶ Quinta cā est materialis siue subiecta
lis receptiua. Ubi vidēdū que creatura sit
receptiua pnie: vbi nota tria. Primo ꝙ
solum homo est pnie receptiuus nō ange
lus. q2 angeli boni nō peccant. mali aūt nō
sunt receptiui venie. eo ꝙ deficit in eis
quarta causa supra posita. s. dispositio: quia
voluntas eoꝝ ↄfirmata est in malum. Unō
Damascenus dicit. ꝙ illud ꝙ est hominib⁹
mors: hoc est angelis casus. Item nec alie
creature tam sensibiles ꝙ̄ insensibiles pec
cant: q2 nulla creaturaꝝ illaꝝ transgredit
mandatum dei etiā quātum ad vnū pun
ctū: vt patet exēplariter in celestibus. Nā sol
⁊ luna ⁊ stelle semꝑ tenuerunt ⁊ tenent ⁊
tenebunt vsq̄ in diem iudicij illum ordinē
quē sibi ab initio prefixit diuina sapientia:
gyrando. mutando tēpora ⁊c̄. vt pꝫ Gen̄. i.
Et Eccle̾ i. Sic elementa. sic bestie. vt Leo
nes ⁊c̄. aues volantes ⁊c̄. arbores. plāte ⁊c̄.
Sic montes ⁊ campi. ps. Ascendunt mon
tes ⁊ descendunt campi in locū quem fun
dasti eis: terminū posuisti quē nō transgre
dientur. neq̄ ↄuertent operire terram. Itē ali
bi. Preceptum posuit ⁊ non preteribit. Sunt
enim preterita multa annoꝝ curricula. i. sex
milia annoꝝ ⁊ nunq̄ transgresse sunt mā

datum dei. sed in die iudicij dicet dñs. soli.
lune. ⁊ stellis. Quiescatis amodo ⁊c̄. ⁊ que
scent nec mouebunt. Ideo dī Hest. 13. Do
mine deus omnipotens in ditione tua cuncta
sunt posita: ⁊ nō est qui possit resistere tue
voluntati. Tu fecisti celū ⁊ terram ⁊ quic
quid celi ambitu ↄtinetur. dñs vniuersoꝝ
tu es. Oēs ergo creature obediunt diuine
voluntati ad nutū. solus miserabilis homo
sibi resistit. Nam deus ꝑcipit humilitatem.
⁊ homo est superbus. Deus precipit castitatē
⁊ homo est luxuriosus. Et sic de singulis.
Ecce grates de munere dato. Ideo solus
homo est receptiuus remissionis: q2 pctōꝝ.
Scḋo requirit ꝙ homo viuat in hac vi
ta: q2 post mortem non est pnie receptiuus.
Nam in illa dispositiōe in qua transit: sem
per in eternū durat. Unō Greg. 25. di. Qua
lis hinc quisq̄ egreditur: talis in iudicio pre
sentat. Item Eccles. xi. Si ceciderit lignū
ad austrum aut ad aquilonē: in quocunq̄
loco ceciderit ibi erit. Expone ⁊c̄. Et priui
legio aūt fuit concessum Traiano impera
tori: qḋ nō est trahendum in consequētiam.
Illud enim ↄtigit ꝑ meritum Greg. Et ꝓ
pter iustitiam ipsius Traiani. Ratio au
tem quare aīa nō potest pniam agere post
transitum sed tm̄ dum est in corpore morta
li: est q2 dum viuit in corpore sequitur ↄdi
tiones corporis. s. mutabilitatē ⁊c̄. sed postea
fiat imobilis ita ꝙ nec velle nec operari bo
num pōt. Mat. 22. Ligatis ma. ⁊ pe. mittite
eum in te. ex. Ideo Prouer. xi. Mortuo ho
mine impio nulla est vltra spes. In hac er
go vita solum est locus pnie. ps. Ideo ↄuer
tet populus meus hic. Tertio requirit
ꝙ homo sit peccator: q2 iusti nō indigent re
missione Luc. 15. Ideo dī. 2. Paral. vlt. Tu
aūt dñe sm̄ bonitatē tuam ꝓmisisti pniam
remissionis peccatoꝝ. ⁊ in dñe iustoꝝ non
posuisti pniam iustis his qui tibi nō pecca
uerunt ⁊c̄. Et sic pꝫ quinta causa.
¶ Sexta cā est causa formalis ꝑfectiua: q̄
est dilectio. deuotio. ⁊ charitas dei que re
mittit formaliter peccata: eo ꝙ est ↄtra pec
cato. Unū enim ↄtrium tollit aliud. sicut te
nebras ⁊ nix tollit calore solis. Unō de Ma
ria magdalena dicit Luc. 7. Dimissa sunt ei
peccata multa: qm̄ dilexit multum. Cui aūt
minus dimittitur: minus diligit. Hoc aūtē

intellige de peccato mortali:qꝛ veniale nō remittitur nec tollitur p charitatem. Rō ē qꝛ nō ꝯtrariatur charitati. Possunt enim in eodē subiecto charitas ꝛ peccatū veniale ꝯsistere.sicut pꝫ in sanctis:quoꝝ vnus dicit. Si dixerimus qꝛ peccatū nō habemus: ipsi nos se.ꝛ ve.in nobis nō est.i. Io.i Remittitur tñ veniale p feruorem charitatis sibi ꝯtrium:vt qñ de illo peccato quis côteritur spālr vel generaliter. Notādum tñ est ꝙ in adultis charitas requirit ad remissionē peccati etiā quo ad actū. Ideo dicit. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dilexit multum:ecce actus charitatis multum In pueris aūt nō habentibus vsum rationis: sufficit habitus charitatis ad remissionem culpe originalis:vt habetur in.c. Maiores. de baptismo. Uide ibi.

¶ Septima cā ꝯcurrens:est finalis cōpletiua ꝛ hoc est salus anime ꝛ vita eterna. Mat.4. Penitētiā agite : appropinquabit enim regnū celoꝝ. It in Ro.6. Nunc liberati a peccato:serui aūt facti deo . habetis fructum vestrū in sanctificatione:finem vero vitam eternam. Ista aūt salus habet hic in spe. Ro.8. Spe enī salui facti sum̄: ꝛ in futura vita habetur in re : vbi videbimus deum sicuti est.in cuius visione essentialiter consistit vita eterna. Ad quā nos ꝑducat iesus xp̄s filius dei. Amen.

¶ De decē modis quos obseruat deus in remissionem peccatoꝝ. Sermo.21.

Uasi a facie colubri ꝛc̄. Continuando quintā ꝯsiderationem.tertij articuli .s. de remedijs peccati mortalis: est videndum de modis quibus diuina clemētia remittit peccata hominibus. Salutetur virgo maria ꝛc̄. Pro introductione ꝛ euidentia materie.est notandum qð est conclusio vera in theologia.ꝙ lꝫ homo possit de se in peccatum cadere.non tamen potest de se a peccato resurgere:nisi diuina gratia ꝛ clementia ipsum educat. Da exemplum de homine qui cadit in puteum voluntarie.tamen nō potest de eo eleuari ꝛ resurgere nisi adiuuetur ꝛc̄. Casus ergo est in sua volūtate sed nō liberādo. Sic in proposito ꝛc̄. Et hoc probatur auctē noui ꝛ veteris testamenti.veteris quid:sicut habet Osee.13. Perditio tua israel:tm̄ modo ex me auxilium tuum. Declara. Itēꝫ Isa.43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ꝛ peccatorū tuoꝝ non recordabor. Noui vero testamenti in multis locis:sed pro nūc sufficiat aliquas auctes allegare.s. Ro.3. Iustificati gratis p gratiam ipsius. Item Ro.9. Nō est volentis neqꝫ currentis:sꝫ miserentis dei. Item Mar.2. Quis potest dimittere peccata:nisi solus deus. Patet ergo ꝯclusio posset h qð probari etiā ratione. De quo vide Tho.i.2.q.iij.ar.2. ꝛ latius. q.109 ar.7. Et hanc veritatem considerās Dd. Postq̄ peccauit ꝛ curatus fuit a peccato:non regratiatur alteri nisi deo a quo principaliter remissionem peccatoꝝ consequutus ē:di. Benedic anima mea domino: ꝛ omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea dño:ꝛ no.ob.omnes retri.eius.qui ꝑpi omnibus ini. tu.q sanat omnes infir tuas ꝛc̄.ps.102. Itēꝫ antēq̄ curatus esset.petebat a deo. Miserere mei dñe qm̄ infirmus sum:sana me domine qm̄ contur.sunt omnia ossa mea:ꝛ aīa mea turbata est valde. Hoc ergo presupposito notandū ꝙ diuina clemētia que nihil omittit ad salutem nostrā obseruat decem modos ad curationem peccatoꝝ actualiuꝫ ad similitudinē medicoꝝ qui curant infirmos corpore q etiam tenent decem modos.

¶ Primus est per sudorem.i.contritionē.
¶ Scðs est per vomitum.i.ꝯfessionem.
¶ Tertius est per dietā.i. abstinentiam.
¶ Quartus est per vnctionem i.orationeꝫ.
¶ Quintus est p minutionē.i.elemosynaꝫ.
¶ Sextus est p cauterium.i. tribulationeꝫ.
¶ Septimus p cristere .i. per iniurioꝝ remissionem.
¶ Octauus est per somnum.i.ꝯtēplationem.
¶ Nonus est p exercitiū.i. ꝑuiam.
¶ Decimus est p potionē.i.eucharistiam.

Omnes istos decem modos tenet christus in curatione animaꝝ a peccatis. Primus modus est per sudorem: qñ dicit medicus. Cooperiat ꝛ sudat.ꝛ sic mali humores exeunt per poros ꝛ corpus purificat.

Ita christ⁹ curat multas animas infirmas ex peccatis per sudorem lachrymose contritiõis. Quãdo homo recordatur de peccatis: cũ dolore dicit O miser ego feci hoc et hoc &c. Et lachrymas fundit ex corde. Ille lachryme sunt sudores anime. Iste sudor est tãte virtutis q una gutta curat animã ab omni infirmitate omnium peccatorum mortalium. quia peccata mortalia sunt cõmerta et parte remissionis. Sola enim contritio remittit peccata. Et ante confessionẽ dixit. Confi.aduer.me.iniusti.meaʒ do. et tu remis.ini.pec.mei. Uerũtñ tenẽ postea cõfiteri et satisfacere. alioquin peccat mortaliter. Quis peccata remissa nõ redeant: quia actio semel extincta nõ reuiuiscit. Qui res §. Ateam. ff. de solutiõibus. Scitis quomodo generantur ibi sudores: illo modo quo christus sudauit in nocte passionis: de quo Luc. 22. Factus in agonia prolixius orabat: et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Nota Agonia grece. i. batalia. Nõ credatis q in christo fuerit tale bellum. quale est in nobis. s. cõtradictionis inter sensualitatem et spũm vel rationem. que in christo ista optime cõcordabant. sed bellum christi erat sensualitas ob metum passionis. quia sciebat et videbat coram se q debebat capi ligari. flagellari &c. et tandem mori. Ratio vero et sensualitas videntes qd debebat ista sustinere vnde restrinxerunt se. et ideo emisit sudorem sanguinis. Isto modo debent generari in nobis lachryme contritionis. Quilibet enim debet videre coram se penam eterne damnationis ex peccatis sibi debitam: cogitando O miser quid dicã in iudicio: Quõ euadam de manibus demoniũ: et tunc veniet sudor lachrymaꝝ qui deberet esse sanguineus. Tanta est illa pena presertim cogitando eternitatem pene. Nota exemplũ horologij sapientie. Exemplum etiã de Ezechia rege 4. Re. 20. Hoc modo fuit tactus petrus quando egressus foras fleuit amare Luc. 22. Sic etiam Dd de se dicit. Exitus aquaꝝ dedu. o. mei: quia non cus. le. tu. Et subdit causam quare oculi sui deduxerunt istas lachrymas. o. Iustus es domine et rec. iudi. tu. Item alibi. Lauabo per sin. noctes lec. me. la. me. stra. me. rigabo. Nota hic exẽplum illius monachi qui raptus ad iudicium vidit matrem suam redarguentẽ de negligentia &c. et confusus maxime egit penitentiam. Ps. Confige timore tuo car. me. a iu. enim tu. timui. Ex consideratione ergo iudicij diuini homo sepi⁹ lachrymat.

¶ Scdʒ modus est per vomitum. Iam scitis q quando aliquis comedit nimis et habet stomachum alteratũ et grauatũ nec potest digerere. nec potest quiescere. nec potest quiete dormire propter imbasium et si recipiat potiones: remedium est euomere ante q̃ veniat ad cor venenum potionis &c. Isto modo christus ordinauit per vomitum sanare animam. Confessio enim nihil aliud est q̃ vomitus ciboꝝ. i. peccatoruʒ indigestibilium: que sunt in stomacho conscientie. O quot potiones homo bibit infra annum. Remedium ergo est ad pedes confessoris euomere. Confessor tenet caput infirmi quando absoluit. et postea sentit se totum alleuiatum homo: et sicut vomitus fit cum labore maximo quando homo habet pectus strictum: ita confessio fit cum labore propter verecũdiam confessionis et diffamationis suspitius: adeo q plerũqʒ confitentes sudant. Auctas. Si coactus fueris in edendo multum: surge e medio et vome et refrigerabit te: et nõ adduces corpori tuo infirmitatẽ Eccli. 31. Nota Si coactus fueris: absolute nullus cogitur edere nisi rogando: vel dicendo. E comedatis: et sic cogitur comedere vxor a viro et econuerso: et amicus ab amico. Ita est de peccatis. Et quandoqʒ quasi coacte homo peccat: non quidẽ coactione absoluta. quia nõ eẽt peccatum nisi esset voluntariuʒ. 15. q. 1. §. Usqʒ adeo. Et. 23. q. 4. Nabuchodonosor. sed coactione conditionata que non excusat a toto lʒ a tanto Extra: Qd me. cã c. Sacris. quando dicit aliquis amicus amico. Uolo me vindicare de tali iniuria: venias mecũ: et alter respondet. Non veniam: quia &c. Certe venies &c. et sic vadit: ecce forza et coactio. Potius enim homo debet omnia mala pati: q̃ peccato consentire. 32. q. 5. Itane. Item quando aliquis dicit mulieri. Faciemus modo peccatum: quia nullus scit.

flozamini ⁊c. Itē quando mediatoz dicit
diuiti. Ciuitas idiget pecunijs: si vultis lu/
crari ⁊c. O dicit dñe: vsura esset. Nota:
q2 dicetur notario q tm̄ est ⁊c. Uel dicit.
O consuetudo est sic in toto mūdo ⁊c. Isti
predicatozes decipiunt nos. Uel dicunt vt
relinquatur eis ⁊c. Sic miser homo ducitur
ad peccatum: quasi ouis ad macellum: ⁊
tandem ducitur ad infernum. ps. Sicut
oues in inferno positi sunt: mors depascet
eos. Item quādo iuuenis dicit alteri. Ua/
damus ad lupanar: vel ad oztos ad furan
dum fructus ⁊c. Item quando ciuis dicit
alteri. Ludamus ad taxillos: respondit. nō
quia est peccatum ⁊c. Ideo ludemus ⁊ fa/
ciamus honoze3 festo: ⁊ ludit: malus ho/
noz est ⁊c. Ecce quomodo homines cogun/
tur ad peccata: s3 ad illa que dei sunt nul
lus cogit. nec dicit. vadamus ad missam.
ad sermonem. ad confitendum. ad cōmu/
nicandum ⁊c. Remedium est ergo surgere
e medio recedendo a mala societate. ⁊ vo/
mere confitendo O benedictum vomitu3.
Primo enim dolozosam contritionem ⁊ la
chzymas sequitur verecunda cōfessio ⁊ ab
solutio. Non enim debet sacerdos absolue
re. nisi quem credit esse contritum. ⁊ conse/
quenter a deo absolutum. Unde Greg. xi.
q. 3. Tunc vera ⁊c. Uide supra sermone p
ximo. parte tertia.

¶ Tertius modus per dietam. i. abstinen/
tiam. Dicit medicus febzicitanti. Auferis
vos: non comedatis carnes: fructus. nec bi/
batis vinum. sed comedatis hoc ⁊ hoc ⁊c.
Grego. Dignitas conditionis humane per
imoderantiam. i. excessum sauciata: medici/
nalis parsimonie. i. diete studio refozmetur.
Item Greg. A paradisi gaudijs per cibum
cecidimus. ad hoc p abstinētiā resurgamus.
Isto modo etiam christus sanat animam:
quando aliqui volūt abstinere a vitijs car
nalibus. ⁊ ab esu carnium certis diebus ⁊
a voluptatibus mundi amoze christi: qui
licet illis sint minima tamen reputat ma/
gna: tunc anime curatur. Si etiā pro sani/
tate cozpozis homo tantam dietam facit
l3 sit delicatus: quāto magis pro sanitate
anime ⁊c. Dic practice: quando venit medi
cus ad visitandum infirmum cozpoze ⁊ in
iungit sibi abstinentiam tot diebus: quo/
modo infirmus libenter acceptat: sed pro
anima quando confessoz iniungit ieiunia
quomodo se excusat: sic de elemosyna. ⁊ ta
men pro femina habenda expendit sine re
specta. vel pro conuiuio. vel pro vestibus ⁊
pompis. ⁊ fastu ⁊c. magnus defectus est.
Qui ergo abstinet amoze christi curat ⁊c.
Auctozitas. Carissimi obsecro vos tanq̄3
aduenas ⁊ peregrinos abstinere vos a car
nalibus desiderijs. que militant aduersus
animam. conuersatione n vestram inter gē
tes habentes bonam. i. Pe. 2. Nota Tan
q̄3 aduenas. ⁊ pere. qui solum in via reci/
piunt necessitatem. non curant delicamen/
tis. nec voluptatibus. sic nos q sumus via/
tores quia non habemus h ciuitatem ma/
nentem. sed futuram inquirimus. Heb. vl/
timo. Domus autem nostra est in celo. In
domo patris mei man. multe sunt Jo. 14.
Debemus ⁊c.

¶ Quartus modus ē per vnctionē. Quā
do virtus est constipata vel caro tumescit
vel in vulneribus medici vngunt ⁊c. Isto
modo christus curat animas. Unguentu3
est oratio. Ber. Oratio vngit. Quando er/
go aliquis orat pro peccatozum remissione
cogitans quod videt christum iratum ɔtra
se: tunc curatur. Exemplum de illo peccato
re superbo de quo Mat. 18. Dic historiam
qui dixit orando prostratus cozam domi/
no. Patientiam habe in me: ⁊ omnia red/
dam tibi. Dominus autem dedit plusquā
petijt. quia totum debitu3 dimisit ei. Et no
ta q non solum oratio sua sed etia3 oratio
⁊ meritum aliozum est efficax ad remissio
nem peccatozum. Luc. 5. Quoru3 fidem vt
vidit: ait paralitico. Homo remittuntur tibi
peccata tua. Dic historiam. Unde de Ka/
rolo magno audita est vox. Egidij merito
karoli peccata dimitto. Sic oratione beati
Andree deus pepercit cuidam seni Ni/
colao ⁊c. Sic oratione Grego. anima Tra
iani imperatozis saluata est. Sic de illo
sancto patre qui pro socio qui fornica/
tus est fecit penitentiam ⁊ orationem: ⁊
deus ꝓpiciatus est socio eius propter eū.

Item nota exemplum de illo sancto patre qui tentatus de luxuria recessit a cella. vt iret ad seculum: deinde in via conuersus rediit ad cellam. et tādiu orauit quousq; peccatum fuit sibi remissum: qđ cognouit ex accensione luminis in lucerna quam posuit in cacabo siue olla: vt in vitis patrum legitur. Sed oratio vestra nihil valet: quia quādo induitis vos tunc oratis ꝛc. Cum reuerentia ergo oretis: ꝛ tunc dimittentur vobis peccata. Auctoritas. Unguentarius faciet pigmenta suauia: ꝛ vnctiones conficiet sanitatis Eccli.38.

¶ Quintus modus per minutionem: quia qui habent sanguinem corruptum vel abūdant sanguine ꝛc. Isto modo xp̄s curat aias. Minutio est elemosina que in duob⁹ casibus est necessaria. Primo si abundat. quia de superfluo indigenti est elemosina fienda. Scđo ei qui est in extrema necessitate. aliter dare elemosinam est in consilio. Sed si habetis sanguinem corruptum. i. de male ablatis. quia si sunt certe persone. quibus debentur debitis restituere illis. alioquin si sunt incerte debetis pauperibus erogare. Extra de vsu. c. Cum tu. De iudcis. c. Cum sit. alioquin si hoc non facitis corrūpentur diuitie: ꝛ consequenter corrumpunt aias vestras. Dicit diues. Et quid est mihi expendere quinquaginta florenos vt hēaz istam puellam. vel viduam ꝛc: vel vt vindicem me de inimico ꝛc: Ideo ista guardando pauperibus in redemptionem captiuorum vel maritagium ꝛc. Fiat ergo ista minutio de vena cordis. quia vbi est thesaurus tuus ibi est cor tuū Mat.6. de ista minutione dicit xp̄s. Quod super est. date elemosinam: ꝛ ecce omnia munda sunt vobis Luc.xi. Nota Quod super est. non dicit q expolietis vos. nec vxorem. nec filios: quia non esset bonum totum sanguinem. per minutionem effundere: sed tm̄ illum qui superfluus est. Sed quidam de superfluo pascūt canes. falcones. ꝛ i vanitatib⁹ expēdūt ꝛc. sed pro xp̄o ꝛ pro anima sua nihil ꝛc. Dic vt expedit. Ideo Dan.4. Peccata tua elemosinis redime: ꝛ iniquitates tuas misericordiis pauperum.

¶ Sextus modus per cauterium. Quādo enim aliquis habet plagam infistulatam ꝛ corruptam oportet q per cauterium cum ferro ignito de ossibus extrahere fistulas: medicina est valde dolorosa. Isto mō xp̄s sanat illos qui sunt fistulati. i. corrupti ꝛ inueterati in peccatis. Si dicitur eis. Et quare ꝛc: Respondent eū ita: vadatis ꝛ faciatis facta vestra: quia ita bene saluator sicut ꝛ vos ꝛc. O dixit xp̄s. Iste indiget cauterio. i. tribulatione. Frangit sibi tibiam vel brachium. vel mittit infirmitatem ꝛc. ꝛ tūc conuertitur ꝛ confitetur. Idem de mulieribus que nec per predicatores. nec confessores. volūt dimittere vanitates: sed xp̄s cauterio cancri vel leprosi sanat. vel mittit in oculum eius vnaz de margaritis quas portabat in pectore vel manica. Bona est tribulatio corporis que sanat animam. Et nota q quando peccator ad hmōi tribulationem non sanatur: non expectat aliud nisi iram dei. Exemplum de pharaone qui nō est corrept⁹ ad flagella dei. Et ideo postea submersus fuit in mari rubro cum toto suo exercitu: quamuis non omnes damnati fuerunt: vt dicit Hieron. 23.q.5. Quid ergo. Ideo dicitur. Beatus inquit homo q corripitur a domino. Increpationem ergo domini ne reprobes: quia ipse vulnerat ꝛ medetur: percutit ꝛ manus eius sanabunt Job.5. Item Tob.3. Cum iratus fueris misericordiam facis.

¶ Septimus modus est per cristere. Medicina est vere unda: sed dicunt medici q est valde proficua. Ecce hic remissio iniuriarum. Quādo mali humores nō possunt exire de corpore: datur cristere. Ita qui habet odium vel rancorem in corde. O mala materia est ꝛ venenata. Remedium est recipere cristere. Scitis q cristere componitur de multis materiebus. O dicit h: mo: quomodo possem remittere iniuriā vel mortem patris mei vel fratris ꝛc: Recipiatis cristere. i. remedium compositum ex multis materiebus. Primum est passionis xp̄i. qui cum videret patrem paratum recipere vindictam de crucifixoribus: dixit. Pater ignosce illis ꝛc. Scđm est de virgine maria: que quādo ibat per ierusalem: dicebāt O illa est mater illius ꝛc. ꝛ nihilominus ipsa salutabat eos dicens. Dñs sit vobiscum cum tamen diabolus esset cum eis. Et mō

femina dicit Pro certo:nō loquerer eis tc.

¶ Tertium est exēplum de sanctis martyribus de quibus di. Ceduntur gladijs more bidētum:nō murmurat. reso.nō que sed cor.tamē bene cō.pser.pa.spāliter de beato Stephano:qui orantis pro lapidatoribus.

¶ Quartū ē exēplū pphaꝝ:sicut Dd. Samuel z Moyses q inimicis suis būfecerūt.

¶ Quintū est recogitare:ꝙ sicut tu vis tibi remitti a deo iniurias quas sibi fecisti: sic z tu remittas alijs. Ecce cristere. Ponatur ergo in manica memorie z transeat per cānam timoris de eterna dāmnatione. medicina est bona sed verecūda qūtū ad modū qz qñ quis vult remittere iniuriam sibi illatam. dicūt alij mundani Tu es villis animi:cū tñ sit oppositum.ideo di. Relinque primo tuo nocenti te: z tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Hō hoi seruat iraz z a deo qrit medelā Eccli.28: Itē Mat.5. Dimittite z dimittetur vobis.

¶ Octauus modus ē p somnum. Rō qñ homo vigilat omnes sensus.s.visus tc. Et potētie anime laborant nō hñt occasionez curandi:sed qñ homo dormit natura quiescit recreat. z sanat. Auctas. Si dormit saluus est Jo.xi. Dic historiam quō christus loquebatur de morte Lazari tc. Unde in amphorismo Hypocratis di. In quo morbo somnus laborem pstat mortale. si vero iuuerit nō mortale. Isto mō xpc sanat animā. Somnus anime est cessare a labore negocioꝝ temporalium z contēplari de rebus diuinis:puta de gloria angeloꝝ de pulchritudine celoꝝ. Ecce quomō refrigeratur anima.ps. In pace in idipsum dor.z re. Item cogitare. de morte de penis inferni. de purgatorio. de vita sanctorum. sic accenditur ignis deuotionis tc. ps. In meditatione mea exardescet ignis. z sic sanatur anima. Auctas. Hec dicit dominus deus sanctus israel. si reuertimini z quiescatis salui eritis: in silētio z in spe erit fortitudo vestra Isa. 30. Nota Si reuertimini ifra hebdomodā vos seculares si pergitis vos vnus ad forū alius ad apothecā: alius ad curiam: alius ad campum tc. Salt in dominicis z alijs festis precipuis reuertimini z quiescatis z salui eritis.

¶ Nonus est per exercitium. quādo dicit medicus tc. Isto modo deus curat animā per exercitiuz penitentie. ieiunando. portando ciliciuz dormiēdo super terram. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est: pietas autem ad omnia vtilis est: promissionem habens vite que est z future. i. Timo. 4. pietas z misericordia differunt. quia misericordia est laborare circa vtilitatem proximi. sed pietas est laborare in operibus spiritualibus ad vtilitatem z saluationem sui corporis. Exercitatio.s.circa negotia huius mundi ad modicum vtilis est. quia totum remanet hic quādo homo moritur. Dic cōtra detractores homines z insipientes qui quando vident aliquē orantem:dicūt. Ecce ociosus est. sed quando laborat in rebus mundanis dicūt. O iste est solicitus tc. sed in sero mortis apparebit qui est ociosus. ideo subdit. Pietas autē ad omnia vtilis est tc.

¶ Decimus modus est per potionē.s.medicine que purificat totuz corpus: z datur coopertum in ciato:vel si sit comestibilis sicut pilule:datur cooperta nebulis. Isto etiā modo sanat christus animam. Ultima enī medicina z alijs melior. est medicina spiritualis.s.sancta cōmunio in hostia etiam cōsecrata purgat: seu medicina.i. caro christi vera que datur cooperta nebulis.s.accidētibus panis: quia alias esset abhominatio comedere carnes humanas. presertim crudas. imo si per miraculuz videretur ibi aliquid non esset illa hostia sumenda. Ista purgat animaz. vn.de ecclesia. Culpat caro purgat caro regnat deus dei caro. Culpat caro.s.nostra peccando. purgat caro.s.christi. Nota exemplum Luc.19. de Zacheo q recepit christuz in domo sua:dixit christus. Hodie salus huic domui facta est. Jō cōmunicate saltem semel in āno. Siquis mādūcauerit ex hoc pane viuet in eternum Jo.6. Item Eccli.38. Altissimus de terra creauit medicinam: z vir prudens non abhorrebit eum. Nota De terra.i de vtero virginali. ps. Ueritas de terra orta est tc. Deo gratias. Amen.

¶ De peccato veniali. Sermo.xx.

Uasi a facie colubri etc. Sequitur nunc predicare de quarto articulo vz. de peccato veniali: ubi est triplex consideratio. Primo de ipso peccato veniali. sm se. Scdo de effectu ipsius. Tertio de remedijs eius. Salutes virgo etc. Circa primum ergo est triplex consideratio: isto mane de ipso petõ veniali.

¶ Primo quid sit peccatum veniale sm quiditatem.

¶ Scdo nunquid veniale possit fieri mortale sm veritatem.

¶ Tertio nunquid veniale sit confitendũ sm necessitatem.

Circa primum ergo est notãdum pro euidentia. q sumendo peccatum veniale largo modo potest dici peccatũ veniale quadrupliciter. Primo qui. e ex euentu et hoc modo dicitur veniale omne illud peccatum qd veniam consequitur etiã si fuerit mortale. Dicitur ergo veniale a venia recepta: quia omne peccatum per penitẽtiam fit veniale. Unde dicit Ambro. de p. ul. di. prima. Serpẽs. Uenialis est culpa: quã sequitur professio delictorum. Et hoc modo peccatum Dd dicitur veniale. Sic et peccatum Mat. Qui fuit auarus et vsurarius. Sic etiã peccatũ pauli qui fuit superbus. Sic et peccatum marie magdalene que fuit luxuriosa. dicuntur venialia quia veniam cõsecuta sunt. Sic peccata omnium penitentiũ. quantecũq granitatis extiterint venialia dici possunt. et ideo nõ in inferno puniũtur: sed in purgatorio. purgantur pena temporali: pro talibus remissis vel in hoc mũdo. Unde in sermone sequenti parte tertia.

¶ Scdo mõ dicũ venialia peccata ex causa et hoc est quando peccatum habet in se aliquid unde veniam cõsequatur. etiam si illud de se sit peccatũ mortale: sicut peccatum cõmissum ex infirmitate seu fragilitate sicut peccauit petrus negans christũ ex fragilitate: vz ex impulsu passionis: timoris mortis: que fragilitas diminuit culpam: et si non in toto tñ in parte. et cõsequẽter habebat aliquã causam venie habende. que tandem habita est. quia respiciente ipsum domino recordatus est verbis quod dixerat ei dominus: q antequã gallus cantet etc. Et egressus foras fleuit amare Luc. 22. Eodem modo dici potest veniale peccatum cõmissum ex ignorantia: sicut peccatum pauli qui de seipso loquens dicit. Prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus: sed misericordiã consecutus sum: quia ignorãs feci in incredulitate. i. Tim. i. Et sm hoc peccata infidelium sunt minus grauia quã peccata fidelium ceteris paribus: propter sacramenta gratie: iuxta illud Heb. 10. Quãto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui sanguinem testamenti quo est sanctificatus pollutum dixerit: Hoc notat. Tho. 1. 2. q. 89 ar. 5. Notandum autem q accipiendo peccatum veniale hoc scdo modo. nõ in purgatorio sed in inferno punitur: si peccator decedat ante penitentiam. Peccatum igitur cõmissum ex ignorantia dicitur veniale modo predicto et hoc intellige non de ignorantia inuincibili quia ista totaliter excusat a peccato. sicut patet in infantibus et furiosis in Cle. vni. de homicid. 15. q. i. Illa. Et c. Sane de homicidio nec de ignorantia affectata. quia illa nullo modo excusat sed aggrauat peccatum. ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Sicut sunt illi qui nolunt studere: vt non intelligant ea que sunt ad salutem necessaria. Nota. De episcopo garrete qui dixit mihi. Magnam gratiam fecit mihi dominus q non studui: et sic non habeo conscientiam scrupulosam etc. Sic et quidam dixit. Magnam gratiam contulit mihi deus q nunquã cõmunicaui. Sic et dicendum est de illis qui nolunt venire ad predicationem ex industria vt ignorent. Contra quod dicitur. i. Cor. 14. Qui ignorat ignorabitur. Quod ergo dicitur q peccatum ignorantia cõmissum habet causam venie: est intelligẽdum de ignorantia ex negligentia studij perueniente. Et intellige quando ignorantia est causa actus. quia vz si sciret nõ faceret: alias nõ excusat peccatorem nec a toto nec a tanto. Unde. 38. di. Ignorantia cunctorum est ma-

ter errorꝫ. Secus autem est de peccato ex malicia cōmisso quia illud nullam causam venie habet. et sic vt plurimum contingit: quod non consequitur veniam. Sicut patet de Juda qui peccauit ex malicia praua qui tandē laqueo se suspēdit. Item de Chaym: qui ex malicia praua fratrem suum Abel occidit in agro Gen. 4. ¶ Tertio modo dicitur peccatum veniale ex modo: sicut sunt motus sensualitatis ad aliquod quod ex genere est mortale sine consensu. sicut patet in motu luxurie si non consentitur est veniale: sic et in motu vindicte et inuidie et ire et huiusmodi: qui etiam quandoqꝫ in sanctis viris contingunt. sic dicit apostolus Cōdelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captiuantem me in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Ro. 7. Et hoc est quod dicitur quod primi motus sunt peccata venialia. Quod intelligitur de primis motibus sensualitatis. non autem de primis motibus naturalibus pertinentibus ad animam vegetatiuam. sicut esurire et sitire etc. Quia tales motus non sunt aliquo modo peccata. quia non subiacent imperio rationis. sicut nec actus aliorum potentiarū vegetabilis anime. vt notat Tho. in. 4. quolibet. q. et scripsi quinto libello. Vide etiam quod notat. Tho. l. 2. q. 88. ar. 5 Et si dices/ res. imo videtur quod non sint peccata venialia huiusmodi primi motus eo quod non sunt in potestate nostra. Vnde sequitur illud verbum Ro. 6. Non regnet peccatum in nostro mortali corpore. dicit Glo. Non prohibet cōcupiscentiam que vitari non potest. Ex quo videtur quod concupiscentia. que est primus motus non est peccatum quia vitari non potest. Sed respondeo secundum Tho. in. 4. quolibet vbi supra. quod concupiscentia non potest vitari. sic quod nullus concupiscentie motus insurgat: quia dum resistitur vni: insurgit alius. possunt tamen vitari singuli. Da exemplum de multis lapidibus quorꝫ quilibet pōderaret. x. rotulos. quemlibet enim ipsorum possem portare sed non omnes simul. Sic et de decem hostibus quorum quemlibet possem debellare. sed non omnes simul etc. Et ex hoc quilibet motus habet rationem peccati licet non habeat rationem perfecti peccati: quod est peccatum mortale secundum Tho. et hoc verum est vt dixi. quando non est consensus. Si autem hmōi primis motibus ad illud quod est de genere suo mortale consensus voluntatis accederet. iam non esset veniale hoc modo. sed mortale. Da exemplum de vidente mulierem si est primus motus et non vltra progreditur ad consensum est veniale. Si autem progreditur ad consensum est mortale. Ratio est quia iam non est amplius. primus motus sed perfectum est peccatum. Jacobi. i. Peccatum cum consumatum fuerit: generat mortem. Vnde dicit dominus Mat. 5. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam me. est in cor. suo. ¶ Quarto modo dicitur veniale ex genere. Et hoc proprie dicitur veniale. Et hoc modo dicitur veniale. quando fit aliquid quod ex suo genere nō est mortale. De quo multa exempla ponit Aug⁹. 25. di §. Criminis appellatio sed cō/ pendiosius et ordinatius. dic quod illa peccata venialia tripliciter cōmittuntur. Primo modo faciendo. Secūdo loquendo. Tertio mittendo. Jsto triplici modo peccatorum venialium potest adaptari auctoritas apostoli. i. Cor. 3. Siquis super hoc fundamentum edificauerit lignum. fenum. et stipulam. detrimentum patietur. ipse autem saluus erit. sic tamen quasi per ignem: ita vt per lignū intelligantur peccata venialia in faciendo: per fenum in loquendo. per stipulam vero in omittendo. Potest et addi Quartus modus. s. cogitando. Vnde potest dici quadrupliciter cōmitti posse peccatum veniale. s. cogitatione: locutione: opere: et omissione. Vel dic quod omnia illa venialia qualitercūqꝫ cōmittantur sunt in triplici differētia: quia quedam sunt maxima significata per lignum. quedam sunt minora significata per fenum. quedam sunt minima significata per stipulam. Ligna enim sunt diutius in igne quam fenum. et fenum diutius quam stipula. et sic exponit Glo. 25. di. §. Criminis appellatio in verbo ligna.

¶ Primo ergo cōmittitur peccatū veniale in faciēdo: puta qñ excedit ī cibo aut potu. vt dicit Aug⁹ vbi supra. q̄ intelligitur sm glo. ibi: qñ non ex contemptu fit ⁊ non ad ingurgitationē fit. alias eēt mortale. 45. di. Sit rector. Itē si nimis dormit. Plus vigila semꝑ nec somno deditus esto. Sic si aliquis comedit vel bibit qñ nō oportet: puta in meridie vel alia hora incōpetenti. vbi sit ieiunium ecclesie. qa tunc comedere vltra semel esset mortale. Si paupib⁹ esurientib⁹ nimium deliciosa vel sumptuosa preparauit conuiuia. Sic si imoderate risit vt dicit Greg. 25. di. qual'. Sic ⁊ hmōi similia. Sic ēt si aliqs inebriatur nō ex industria: sed qa ignorat potentiā vini. sicut pꝫ de Loth. ⁊ Noe. Si aūt studiose quis inebriatur: est mortale. 36. di. Ante oīa: ⁊ notat i. §. Criminis ēt. 25. di. Tollis est peior q̄ bestia que non bibit vltra necessitatem. Itēꝫ bestia scit ire per viam strictam. sed ebrius etiam in via lata vadit idoreza. i. appogia.

¶ Scđo cōmittitur peccatū veniale loquēdo: puta occiosus sermo. Occiosus aūt dicitur sm Greg. qñ necessitate vel vtilitate caret. sicut si dicat mendacium. qđ intellige de mendacio iocoso vel officioso sine iuramento: alias esset periurium. ⁊ ꝯsequēter esset mortale. Item intelligo nisi dicat' mendacium in iudicio a teste vel parte interrogata a iudice vt dicat veritatē. Si dixerit mendacium: peccat mortaliter. Si iudex iuridice procedit: sic etiā mendacium in predicatiōe est mortale: vt tenet Pet. de pal. In quattuor ergo casibus mendacium est mortale. Primo qñ est ꝑniciosum. Scđo qñ additur iuramentū. quia est periurium Tertio qñ dicitur in iudicio. Quarto qñ dicitur in predicatione scienter ⁊ aduertenter: in reliquis vero casibus est veniale Mendaciū aūt ꝑniciosum est mortale. si sit notabile nocumentum ⁊ contra charitatē dei vel ꝓximi: vt dicit Tho. 22. q. 110. Puta si dicatur mendaciū contra res diuinas vel in detrimentum diuitiaꝝ fame. aut ꝑsone proximi. vt dicit Aug⁹. 22. q. 2. primū ⁊c̄. Si qs plus debito aut ꝓximum. aut vxorem. aut filium. aut seruū exasperauerit q̄ oportet. Item si qs adulatus fuerit alicui maiori ꝑsone sm Aug. vbi supra. 25. di. §. Criminis Sup quo ꝟbo dicit Glo. q̄ tribus modis qs adulatur. Uel attribuendo alicui bonum q̄ non habet. vel nimium extollendo bonū qđ hꝫ. vtꝝ q̄ istoꝝ est veniale. nisi adulatio fiat ad finem pcti mortalis: qa tunc est mortale: vt infra dicet' in. 2. pte: vel approbando malū qđ hꝫ: illud est mortale. 22. q. 2 primū. xi. q. 3. Nemo ꝑlatoꝝ. Et 46 di. Clericus: sm Glo. vbi supra.

¶ Tertio cōmittitur veniale peccatū omittēdo: puta qñ tacet plusq̄ expedit. Si somno deditus tardius ad ecclesiam surgit. excepto eo qđ notatur in. c. Dolentes: de cele. missa. Quotiēs in carcere positos tardius requisierit. infirmos tardius visitauerit. si discordes ad concordiam reuocare neglexerit sm Aug. dūmodo non habeat curā tanq̄ prelatus de subditis. Sic pōt dici de his qui tarde in. xl. confitentur. ⁊ sic de aliis similibus.

¶ Quarto cōmittit' peccatum veniale cogitatione: sicut si nō attendit officio: vel in oratiōe nisi ex ꝓposito euagetur. Declaratū ⁊ sic patet primum. qđ est peccatum veniale. Et sic possumus dicere quasi diffiniēdo q̄ peccatum veniale est dictum. factum. vel omissum: non contra legem sed preter legem dei. Et sic patet primum.

¶ Circa sm vtrum peccatum veniale possit fieri mortale vltra ea que dicit Tho. i. 2. q. 88. ar. 4. est notādū qđ assumēdo veniale. 3. ⁊. 4° mō supra ꝓxia pre positis. veniale non pōt effici mortale. si accipitur idem actus numero: ita. s. q̄ q̄ primo fuit veniale postea efficiatur mortale. Aut. n. voluntas non mutatur ⁊ tunc semꝑ est veniale. nec pōt esse mortale: qa nulla res pōt mutare spēm suam. peccatum aūt mortale ⁊ veniale sunt diuerse spēs pcti. Hec ratio ponit' in compendio theologie. Nec obstat qđ dicit Aug⁹. Nihil est adeo veniale quod nō possit fieri mortale dum placet. Hoc enim relatiuum qđ: facit relationem simplicem. s. eiusdem in spē ⁊ non ꝑsonalem. s. eiusdē in numero. sm Pet. de taran. in. 4. ⁊ notatur in sum cōfe. lib. 3. ti. 34. de peni. ⁊ remi. q. 15. Utrum peccatum veniale ⁊c̄. Aut volūtas mutatur: ⁊ tūc est alius actus moraliter q̄uis actio sm naturam sit continua. Si aūt accipiatur q̄ actus q̄ ex genere suo est ve

nialis.vel ex impfectione ipsius actus ve-
nialc pctm̄ posse fieri mortale. tunc dōm
est ꝙ sic: ⁊ hoc pōt contingere.5.modis.
¶ Primo qdē ex conscientia que etiā si sit
erronea obligat. Unde qcqd fit cōtra con
scientiam etiā erroneam edificat ad gehē
nam. Da exēplum de eo qui dicit mēdatiū
officiosum qđ putat esse mortale. Sic si vir
cognoscat vxorem in.xl.veniale ⁊ vt not.33.
q.4. Non oportet.⁊ sic in ieiunijs vel festis
diebus. Si adēt putetur mortale:erit morta
le. Similimō sigs dubitet an aliqđ pctm̄
sit veniale vel mortale: ⁊ facit illud : peccat
mortaliter.ex quo ponit se in piculo peccā
di mortaliter fm ɔsciam suam. Sic de mu
liere pingēte se.seu ornante se ⁊c̄. Rō autē
quare pctm̄ veniale pōt fieri mortale fm
pp ɔsciam erroneā est:qa cū in pctō mor-
tali duo sint.s.cōuersio ⁊ auersio.penes pri
mum iudicatur pctm̄:qm̄ auersio a deo est
quasi formale in pctō.ɔuersio adēt ad crea
turaȝ est quasi materiale. Quāuis ergo sit
actus indifferens;puta leuare calamuȝ de
terra.vel sit actus de se venialis : puta loq
verbum ociosum ⁊c̄.si tū sit contra ɔsciam.
⁊ credit ab agente esse mortale: est pctm̄
mortale :quia spernitur bonum incōmuta
bile:⁊ ita fit auersio a creatore. Unde dicit
Apls Ro.14. Omne qđ nō est ex fide.i.ex
ɔscia pec.est ⁊ hētur extra de pscrip.c.fi.
¶ Scđo contingit ex cōplacentia:puta;qr
homo in pctō veniali constituit finē.qa sic
est inclinatus ad pctm̄ illud:puta menda-
tium vel verbū ociosum.vel nimiam come
stionem ꝙ si etiā preciperet sibi contrarium
ab eo cui obedire tenetur non desisteret a
peccando.⁊ hic.n.est mortale rōne finis.quia
inheret ei ⁊ fruitur creatura. Frui.n.nō est
aliud nisi adherere creature ꝓpter se.sicut
dicit Aug⁹.in.i.de doctrina xp̄iana. Et hoc
est vt dicit Aug⁹.25.di.§.Criminis adēt ꝙ
nullum pctm̄ est a deo veniale qđ nō fiat
criminale dum placet. Qđ intellige dū pla-
cet.s.placentia fruitionis. Et hoc vult Tho.
in.4.di.21.q.i.in corpe q̄stionis. Uel vt di-
cit Glo.ibi:dum placet.i.dum in contēptuȝ
fit.qa oīs actus qui fm se est veniale vel in
differens.efficitur mortale si fiat per con-
tēptum. Sic etiā dicit de cerimonialiū fra-
ctione a religioso ⁊c̄. Unde in constitutio-
nibus nostris dicit.ꝙ constitutiones nostre
nō obligant nos ad culpā nisi ꝓpter con-
tēptum vel p̄ceptum. Et iste pōt esse alius
modus per quem de veniali efficitur morta
le:vltra alios modos.
¶ Tertio contingit ꝙ veniale efficit mor-
tale ex intētione:puta qū veniale refertur
ad mortale pctm̄:sicut ad finē. Sicut si ali-
qs diceret verbū ociosum ad finē fornican
di.vel diceret mendatiū ad finem furandi.
vel aliquo modo iniuste lucrandi. Sic ⁊ si
mulier portat caudam ad finē corrūpendi
alios hoīum.vel alias se ornet ad hunc fi-
nem:sicut de illis qui parant se ad repñta-
tiones ad finem appendi mulieribus ⁊c̄.
Dic vt expedit. Ratio adēt huius qa in acti
bus moralibus illud ꝙ dat formā actui est
finis qui hȝ se in opabilibus sicut p̄ncipia
in speculabilibus:vt not. Tho.i.2.q.i.ar.3.
⁊ hoc etiam vult Tho.i.2.q.88.ar.2.⁊.4.
¶ Quarto contingit ex dispositione:⁊ hoc
patet triplici rōne. Primo qdem propter
remissionem feruoris charitatis cui feruori
opponit veniale. Per veniale ēt remittitur
feruor charitatis.nō tū qlibet sed ille tātū
cui opponitur veniale:feruor adēt dat forti
tudinem aīe ad resistendū tentationibus.
Remisso ergo feruore:⁊ superueniente tepidi-
tate remanet aīa debilis in bello spūali : ⁊
ideo faciliter deijcit ad mortale ex impulsu
diaboli vel passionis.sicut pȝ exemplum in
Dauid q peccauit vipato venialiter am-
bulando per solariū domus regie.⁊ ideo ex
impulsu tentationis decidit in mortale : vt
habetur.2.Re.xi. Sic etiā pōt dici de Pe-
tro Jacobo.⁊ Joāne.q ex negli.⁊ somno
lentia nō orabant iuxta consiliū dñi dicen
tis. Vigilate ⁊ orate ne intretis in tentatio
nem:⁊ ideo deciderunt in pctm̄ mortale in
fidelitatis ⁊ negationis xp̄i. ¶ Scđa autē
ratio est:qa peccatum veniale disponit ad
mortale per quādam consequentiā. Nam
vt dicit Tho.i.2.q.88.ar.3.augmentata di
spositione vel habitu per actus pctōꝝ ve-
nialium intantū pōt libido peccādi cresce
re.ꝙ ille qui peccat finē suum constituet in
pctō veniali. Nam vnicuiqȝ hñti hītum in
q̄ntum hmōi finis est opatio fm habitum.
⁊ sic multotiens peccando venialiter dispo
nitur mortale ad pctm̄ fȝ Tho.vbi supra.

¶ Tertia rõ est pp̄ter remotionem ꝓhibentis. Qui.n.peccat venialiter ex genere pretermiserit aliquem ordinem: z ex hoc ꝙ consuescit voluntatē suam in minoribus nõ subijcere debito ordini vltimi finis. eligendo illud ꝙ est peccatū veniale ex genere: faciliter cadit in mortale. Propter qḋ dicit Eccl'i 19. Qui spernit minima paulatim decidit ſm Tho. vbi supra.

¶ Quinto cõtingit. ꝙ veniale fiat mortale ex deliberatione: quia qñ consurgit p̄mus motus pcti mortalis: puta luxurie: vel ire. si non prohibetur potest ꝓgredi vſq ad mortale. non qdem ꝙ ipsum veniale in spē fiat mortale. vt dictum est supra: sed quia ex ipso occasionaliter fieret ꝓgrediendo mortale. si consensus accedit. Unde Jaco.i. Peccatum cum cõsumatum fuerit: generat mortem. sicut de modica scintilla qñq surgit maximus ignis. Jdeo dicit poeta.

Principijs obsta: sero medicina paratur.
Cum mala per longas conualuere moras.

Jtem ho. Beatus qui tene. z al. p.s. ad petram. Et sic patet qõ de veniale fit mortale. Non autem est verum illud ꝙ qdam dicunt. ꝙ multa venialia constituant vnum mortale integraliter. Hoc.n.videtur dicere Aug᷒ de pe. di.i. Tres sunt actiones. vbi dicit loquens de peccatis venialibus: que.s. venialia si collecta contra nos fuerint: ita nos aggrauabunt z opprimient: sicut vnum aliquod grande peccatū zc. Non.n.omnia peccata venialia de mundo possunt habere tantum de reatu q̄ntum vnum peccatum mortale. Qḋ patet ex pte durationis: qꝛ peccatum mortale habet reatum pene eterne. peccatum aūt veniale habet reatum pene temporalis. Patet etiaꝫ hoc ex parte pene damni: quia peccatum mortale meretur carentiaꝫ visionis diuine cui nulla alia pena comparari potest: vt Chrisostom᷒ dicit. Patet etiam ex parte culpe: qꝛ veniale nõ auertit a deo sicut mortale. Auersio autem a deo est infinite grauitatis: cui non potest equari qḋcunq finitū. Est ergo intelligendum ꝙ ex multis peccatis venialibus constituatur vnum mortale dispositiue ſm qḋ dictū est supra. Et hoc not. Tho.i.2.q.88. ar.4. Concor. Pe. de tard. in.4.di.21. Ex dictis pꝫ si bene atten: sanc. ꝙ sūt septē modi qb᷒ pctm̄ veniale põt fieri mortale.

¶ Primo.n. rõne conscientie errantis.
¶ Scḋo rõne dubij preuenientis.
¶ Tertio ratione finis.
¶ Quarto rõne ↄtēptus despicientis.
¶ Quinto rõne intentionis ꝑuertētis.
¶ Sexto rõne dispositionis inclinantis.
¶ Septimo ratione consensus deliberantis siue perfurentis.

¶ Circa tertium est dcm̄ ſm Pe. de tarã. in.4.sen.di.17.ar.4. ꝙ ꝑ venialia nõ fit separatio a regno ecclesie triūphātis nec militantis. Cum ergo per ipa regnuꝫ nõ claudatur. nõ indigent de necessitate officio clauium per qḋ regnum aperitur: nõ ergo necesse est confiteri venialia per se loquendo: ꝑ accidēs tñ potest esse necessariū: vel rõne dubij quando credantur esse mortalia: vel rõne statuti: qñ homo q tenet ↄfiteri semel in ãno nõ hꝫ nisi venialia. vel rõne periculi qñ venialis delectatio ad h̄ ꝑducta est qḋ nisi qs se auertat traheret in mortale. Hec ille. Nõ obstat ꝙ dr̄ Jaco.5. Cõfitemini alterutrū pctā vestra: qꝛ q̄ntum ad pctā mortalia est preceptū: sed q̄tum ad venialia est ↄsiliū ſm Tho. in.4. sn̄iaꝝ di.16.q.2.art.2. q.3. ad primū. Nota hic ꝙ accipiēdo veniale primo mõ.s. ex euentu nõ reqrit ↄfessio. si semel de illo qs ↄfessus est. Si āt non est cõfessus qs sed solū cõtritus: tunc semꝑ cadit sub necessitate ↄfessiõis: qꝛ illud pctm̄ mortale est. Sic ēt accipiēdo scḋo mõ.s. ex cā: qꝛ semꝑ cadit sub necessitate ↄfessionis: qꝛ illud ēt est mortale. Articulus ergo iste tertius dꝫ intelligi de venialib᷒.3°.z.4°. mõ acceptis. Nota ergo ꝙ in q̄ttuor casib᷒ est necia ↄfessio ð venialib᷒. Pͥo rõe statuti Scḋo rõe erronee ↄſcie. qñ.s. venit sibi p᷒ actū. Nã si ante actū hꝫ qs ↄſciaꝫ erroneā credēs eē mortale ꝙ ē veniale: peccat mortalr: vt dictū est supra pte prima. Tertio rõne dubij. Quarto rõe ꝑiculi. Amen.

¶ De defectu peccati venialis z de purgatorio. Sermo.23.

Uasi a facie colubri zc. Sequitur hoc mone predicare de scḋa consideratione. quarti articuli. vꝫ de pena siue effe-

ctu peccati venialis. Ubi notandū q̄ multos effectus producit pctm̄ veniale ꝛ in hoc mundo ꝛ in alio. Nā in hoc mūdo. Primo obligat ad penam tpalem etiam morꝫ tem: que quādoq̄ est illata a deo propter demeritum pcti venialis: vt patet in pphā de quo legitur. 3. Re. 13. ꝛ declarat Greg. l. 4. dialogo. c. 25. Scdo disponit ad mortale. Tertio minuit feruorē. Quarto potentias aie i bōis lassat: sic q̄si ponit onus sup equū minus est pmptus ad ambulādū.

¶ Pro latiori materia nota q̄. 5. sunt que debēt hoies timere circa peccata venialia. De quibus vide in sum. vitiorum in vltima pte vbi agitur de pctō lingue. In alio vero mundo peccatum veniale infert aliam effectum sive defectum: q2 retardat a gloria: quia aia purgatur in purgatorio antequā intret in vitam eternaꝫ. Et de h vltimo effectu. s. de purgatorio erit sermo noster. Alios aūt effectus. gratia breuitatis omitto: presertim cum aliquos tetigerim supra fmone primo parte. 2. Salutetur virgo maria ꝛc.

Pro euidētia ꝛ introductione materie. est notandum q̄ vera cōclusio est in theologia per fidem catholicā approbata: q̄ est necessariam fm iustitiā diuinam ponere purgatorium. Et pro maiori declaratione pbatur primo aliqbus argumētis: q̄ nō sit purgatoriū. ¶ Primo sic. Aut aia transit a corpore sine mortali ꝛ veniali: aut cum mortali tñ: aut cum veniali tñ. Primo casu euolat ad celū. Scdo detruditur ad īfernū.

Tertio ēt videt q̄ ad infernū vadat. Rō q2 aia post transitū penitere nō pōt de culpa: eo q̄ sit de natura sua immutabilis. Ergo culpa nunq̄ remittitur post hāc vitam: eo q̄ nulla culpa sine pnia remittat. Ergo nec pena vnq̄ remittet: ꝛ sic pena ē eina. ¶ Scdo pfirmat rō p auctatē Gre. dicēt. Qualis hinc q̄sq̄ egredit talis in iudicio psentabit. ꝛc. 25. di. Qualis. Preterea ꝛ 3°. post mortē nō est locus remissionis culpe: q2 nō sunt aie in statu merendi nec demerendi: ꝛ sic idē qd̄ prius. Si dicat q̄ aie sepate q̄tum ad remissionē venialis sunt ꝛ adhuc in statu merēdi sicut viatores. Tūc arguit sic. Cōcesso h qd̄ sit verū. dolor contritionis post hanc vitā: est maior q̄ qlibet dolor cōtritionis in hac vita: tū q2 intēsius ꝛ ardētius diligit deū aia q̄ nūc: tū ppter qualitatē subiecti. Cū ergo aliqs dolor contritionis in vita ista veniale remittat q̄tū ad culpā ꝛ penam: ergo multo magis post mortē aia sepata dolēs de pctō pseqūet remissionē ois culpe venialis ꝛ pene. Ergo non erit in purgatorio puniēda vt purgandam. Ergo nō est dare purgatoriū: ꝛ sic idem q̄ prius. Fiat ergo rō sic. Aut culpa venialis post mortē est remissibilis: aut nō. Si nō ergo culpa remanet in eternum. ergo ꝛ pena. ꝛ sic non erit purgatoriū. Si sic cū statim aia sepata sit ptrita de pctō pmisso: dolore cōtritionis maiori rōne iā dicta. ergo psegt statī remissionē ois culpe venialis: ꝛ psequenter nō oꝫ purgari āplius. q2. Nō iudicabit deus bis i id ipm: nec psurget duplex tribulatio: sic dī Naum. i. Preterea pctō veniali non debet pena dāni: q2 h pena rndet pctō ex pte auersionis ab incōmutabili bono. In pctō aūt veniali nō est auersio. ergo ꝛc. Predicta āt p°. s. q̄ sit purgatoriū post hanc vitā pbat rōe. ꝛ auctate. ꝛ exēplo q̄tuis h nomē in scriptura sacra. s. purgatoriū nusq̄ ibi repiat: pp qd̄ aliqui heretici negauerūt purgatoriū. Uide Tho. l. 4. 3 gen. in. c. 9. Rō āt ē q2 ptingit sepius mori hoies i charitate cū culpa veniali vl cū reatu pene tpalis vbi te culpe mortali remisse h p pniaꝫ. Tales ergo nō oꝫ dānari in īferno eo q̄ i charitate decessit: ꝛ psequenter isti mortali pctō qd̄ solū detrahit ad īfernū: nec pōt saluari i padiso eo nec i eo remanet aliq̄ labe culpe v. reat9 pene q2. Nihil coīnquinatū intrabit i illā: vt dī Apocal. vlt. Nec i lymbo puerorū: q2 solū originale puniūt ibi. Nec i lymbo patrū: ꝛ sic nec in paradiso. ꝛ psertim p9 xpi mortē nulli9 ibi fuit aut vadit. Pꝫ ergo dicere q̄ sit aliqs loc9 i quo purget aia añq̄ intret i ... ā ... q̄ i tertio medio: inter egyptū ꝛ terrā pmissionis lacte ꝛ melle manātē. Pꝫ rō. Auctas in veteri testō ꝛ i nouo hētur. In veteri q̄dē hētur. 2. Macha. 12. Uir fortissim9 Iudas collatiōe fcā. 12. milia dragmas argēti misit hierusalem offerri eas ibi p pctis mortuoꝝ. Et. ʒ. Scā ergo ꝛ salubris ē cogitatio p defūctis exorare vt a pctis soluant. Ergo etiā a culpis ē remissio i purgatorio: qd̄ itellige gdē de venialibus. vt nota. 3. in. 2. pte fmonis. Itē alia auctas in veteri testamēto habet

Mala.3. Ipse enim quasi ignis conflans: et quasi herba fullonum: et sedebit conflans et emundans quasi argentum. et purgabit filios Leui et colabit eos quasi aurum et quasi argentum. In nouo autem testamento habetur auctoritas christi dicentis Mat.12. Qui dixerit verbum contra spiritum sanctum: non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Super quo textu dicit Greg. li.4. dia. et habetur in decre. 25. di. Qualis. Hac sententia datur intelligi in hoc seculo quasdam culpas. et quasdam in futuro posse relaxari. Quod enim de vno negatur consequens intellectus patet: quia de quibusdam conceditur. Hec ille. Item alia habetur per apostolum. i. Cor.3. Si quis superedificauerit supra fundamentum hoc lignum fenum et stipulam detrimentum patietur. Ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Nota Fundamentum scilicet fidei: sine qua nullus potest saluari Per lignum. fenum. et stipulam: intelliguntur peccata venialia secundum doctores. Per lignum quidem maiora peccata venialia. et per fenum minora. et per stipulam minima intelliguntur. secundum quod dicit Glo.25. di. §. Criminis. Ligna enim diutius sunt in igne. quam fenum: et fenum diutius. quam stipulam: vt dicit Glo. ibidem. Quicunque ergo hec peccata venialia superedificauerit: saluus quidem erit. scilicet per ignem purgatorij. Hec auctoritas. Et confirmatur per auctoritatem ecclesie que facit suffragia que non prosunt beatis nec damnatis: sed illis qui sunt in purgatorio: vt. j. dicetur cum de suffragijs dicetur. Pro assertione purgatorij bene facit quod dominus reuelauit beato Patricio. Item beato Martiali etc. hoc adduci posset pro tertio medio quo probatur purgatorium esse. videlicet pro exemplo. Ad idem facit exemplum quod notatur. j. in secunda parte huius sermonis. quod incipit Nota exemplum etc. Patet ergo ratione. auctoritate. et exemplo multiplici: quod sit purgatorium. Loquendo ergo de purgatorio. 6. sunt considerānda.

- Primo loci congruitas.
- Secundo penarum acerbitas.
- Tertio punitorum diuersitas.
- Quarto operum paupertas.
- Quinto gratie stabilitas.
- Sexto glorie securitas.

Primo ergo est considerānda loci congruitas. Querunt doctores theologi: in quo loco est purgatorium. Respondetur quod est duplex locus: Unus secundum legem communem. Et iste creditur esse in inferno. circa centrum terre. superior est inferno damnatorum. Nota quattuor domos in inferno. Superior est lymbus patrum: et iste est vacuus nunc. Deinde sequitur secundum quosdam purgatorium. Tertia est et pars inferior lymbus puerorum. Quarta est infernus damnatorum. Et de primo superiori et vltimo inferiori omnes doctores concordant: et sic est maxima distantia inter eos secundum situm. iuxta illud Luc.16. Vidit abraam a longe: Et infra. Chaos magnum inter nos et vos firmatum est etc. Sed de duobus medijs est dubitatio: quia Tho. in.4. supponit lymbum puerorum propter eternitatem: et ne lo. ne careat extremis repletis. Sed Pe. de taren. contra: pro quo facit: quia non videtur quod pueri in lymbo sint sub purgandis. quia tunc vel ignes purgatorij non connumerantur igni inferni. Et sic non essent vnus numero. vel essent in igne anime puerorum: quod non videtur: licet non affligerentur. sicut nec pueri in camino Dan.4. Unde videtur probabilius quod superior sit lymbus patrum. in quibus simpliciter minus erat de culpa: et de pena. post quem lymbus puerorum: in quibus etiam minus est de vtroque. saltem intensiue. Et hec duo receptacula sunt sine igne. alias frustra ibi esset ignis. Tertio est purgatorium Quarto infernus. Et hoc etiam vult Pet. de palu. in 4. sen. di. 45. q.5. ar.2. conclusione.2. Alius vero est locus purgatorij secundum specialem dispensationem: et hic non est determinatus: sed vel vbi peccauerunt. vel alibi vbi apparent in assumptis corporibus. Quod expedit vel viuis ad edificationem. vel ipsis mortuis ad suffragiorum petitionem: sicut refert Greg. de multis in.4. dia. vel ad minorem penam. Nota exemplum de anima Paschasij apostolice sedis dyacono. qui purgabatur in caloribus terrarum seu balneorum. vbi Germanus episcopus capuanus eum inuenit: et pro ipso dominum exorauit etc. Nota etiam exemplum de quodam abbate: qui veniens ad mortem. carnali amore ductus consuluit quod nepos suus substitueretur sibi: qui factus abbas dum semel solus iret ad fontem quendam qui erat in horto audiuit ex eo quasi vocem auriculi eiulantis. quem adiuratus ab eo. dixit se ibidem inestimabiliter vri: quia cum carnaliter prouiserat requirentibus eligi in abbatem. Et cum nepos diceret eum non posse multum in fonte

turpato affligi:rogauit vt candelabrum eu
pteum in fontem pijceret:quo statim lique
facto ille abbatie renuntians.ipm amplius
nō vidit. Sic ꝛ q̄sq3 aie in glacie purgātur
sicut legitur in legenda de mortuis. Ibi vi-
de de materia ista.

¶ Scdo est ꝯsideranda penaꝝ acerbitas.
Nam vt dicit Aug⁹ in quodā ſmone.25.
di. Qui in aliud. Ille ignis durior erit qꝫ
qd in hoc seculo aut sentire.aut videre.aut
cogitare quisq3 pōt. Et Unde dura fuit pe
na Bartho. Laurētij Uincētij ꝛ alioꝝ mar
tyrū:sed tñ non sunt equales minime pene
purgatorij. Rōnem aūt huius assignāt do
ctores:qa in purgatorio est duplex pena.s.
damni ꝛ sensus. Pena aūt damni est caren
tia visionis diuine ad tps:ꝛ h̄ pena est af-
flictiua ꝓpter carentiā boni desiderati. Si
enim aliqs careret aliqua re nō deſidera-
ta:nō esset pena. Unde dicitur Prouer.13.
Spes que differtur:affligit aīam. Et h̄ seq
tur ꝙ quāto bonū magis desideratur:tan-
to maior est afflictio ꝓpter illius boni carē
tiam. Nihil aūt boni pōt desiderari in hac
vita ardenter:sicut aīa sepata in charitate
existens ardenter desiderat deū videre. Et
ideo magis affligitur in carentia visionis
diuine:presertim cum ꝓpter ꝓprium pctm̄
ab hac visione retardetur. Unde pōt con-
grue illud dicere. O vos oēs qui transitis
per viā:attendite ꝛ videte.si est dolor sicut
sicut dolor meus Tre.1. Et ꝟ l3 intelligatur
de xpo:tñ allegorice intelligitur de aīa que
est in purgatorio : cuius est tanta pena ꝙ
vna hora videtur sibi mille ānī. Nota exē-
plum de illo infirmo qui potius elegit esse
per duos dies in purgatorio : ꝗ̄ per duos
annos h̄ infirmari ꝛc. Non sic fecit Greg.
qui preelegit toto tpe vite sue infirmari ꝗ̄
duobus diebus in purgatorio esse vt dicit
in legēda sua. Alia vero est pena sensus
ꝛ h̄ etiā est grauior omni pena sensus.quā
in vita homo pati pōt. Nam si ꝓpter aīaꝫ
corp⁹ affligit ꝛ dolet: multo maior ē dolor
ille qui ad nudam aīam pōt puenire dicit.
Arist.in.1.poster.ꝙ ꝓpter qḋ vnumqḋq3 ꝛ
illud magis:sed corpus patitur in hoc mū-
do ꝓpter aīam inquātum cum eo coniun-
cta est.ergo anima magis passibilis est ꝛc.
Nota exēplum ꝙ legit̄ in vitis fratrum:
de illo qui apparuit aduocato cuidam so-
cio suo ꝛc. Interrogatus dixit se esse i pur-
gatorio. Item de pena r̄ndit:ꝙ si mundus
ꝛ oīa visibilia in eo arderent : non possent
equiparari ardori ꝛc. Et tandē dixit ꝙ ad
nocentius in malo statu erat ꝛc. Dic exēplū
totum. Unde Aug⁹.25.di. Qui in aliud se
culum distulit fructū conuersionis. Prius
purgabitur igne purgationis. Hic ignis ꝛ
si nō sit eternus : miro tñ modo grauis est:
supat enim oēm penā quā vnq3 homo ali-
qs passus est in hac vita vel pati potest. Et
dicunt doc.ꝙ ignis purgatorij est idē ignis
cum igne inferni. Et l3 illa pena purgatorij
sit maior pondere:non tñ valore:qa minus
habet de voluntario ſm Pet. de taranta.
sup.1.Cor.3. Qḋ autē illa pena sit grauior:
contingit duplici rōne. Tum ꝓpter dispoſi
tionem subiecti.qḋ est magis affligibile in
purgatorio ꝗ̄ in hoc mundo. Sicut ille qui
est melioris cōplexionis magis punitur eis
dem plagis impositis ꝗ̄ alius:vt not. Tho.
in.4.di.21.q.1.ar.1.q.3 in corpe q̄stionis. ꝛ
in r̄nsione ad scdm articulū. Tum propter
diuersitatē fori:sicut in diuersis terris di-
uerse pene imponuntur pro eisdem culpis.
vt notat Tho.in.4.di.20.ar.1.q 3.ad scdꝫ.
Quāuis aūt sit grauior illa pena omni pe
na huius mundi:tñ nō excedit quātitatem
culpe ꝓportionabiliter:nec est grauior pe-
na huius mundi grauitate ꝓportionis.sed
grauitate seu quātitate absoluta tantū. Est
tñ notandum ꝙ pene purgatorij nō sunt
equales in aīabus:sed aīa que peccauerit
grauius vel pluries intēsius ardebit. Que
aūt adhesit firmi⁹ peccato:diutius purga
bitur. Et si dixeris quomodo potest esse ꝙ
vna anima magis puniatur ꝗ̄ alia:cu3 sit
idem ignis ꝛ eadem pena damni:R̄⁹ ꝙ h̄
contingit ꝓpter diuersitatem culpaꝝ. Un-
de Greg.in 4.dialogoꝝ.c.45.sic ait. Unus
quidem est gehenne ignis:sed non eodem
modo cruciat peccatores. Unusquisq3 n.
quātum exigit culpa:tñ illic sentitur pena.
Nam sicut in hoc mūdo sub vno sole mul
ti consistunt:nec tñ eiusdem solis ardorem
equaliter sentiūt:qa alius plus estuat atq3
alius minus:ita illic in vno igne non vnus
est modus incendij:quia quod hic diuersi-
tas corpum.hoc illic agit diuersitas peccōꝝ:

vt et ignē non dissimilē habeant: et tñ eosdē singulos dissimiliter exurat. Hec ille. Notādum etiā q̄ nō affligantur aīe a spiritib' bonis. qui nō tam crudeliter suos cōcives affligerent, sz eos visitent et confortēt: sicut aliqs amicus incarceratum vel infirmum. Nec etiā demones torquent eos: qz q̄ hostem vicit finaliter nō debet dari in potestatem eius. Et qd dicit̄ illos hēbunt tortores in pena quos habuerūt incentores in culpa: intelligitur de dānatis: fm Pet. de pa. in. 4. di. 21. q. 1. ar. 1. pclu. 6. Dicit tñ Tho. ibidem. q̄ possibile est q̄ angeli boni alas ad loca penaꝝ deducāt: et etiā ipsi demones q̄ de penis holum letātur eas cōitant: et assistant purgādis: tum vt de eaꝝ penis facientur: tum et vt in eaꝝ exitu a corpe suum aliqd ibi reperiāt: sicut ex xp̄o fecit diabolus.

¶ Tertio cōsideranda est punitoꝝ diversitas. Ubi notandū primo q̄ ibi nulla culpa mortalis purgat̄. Hs. 100. Non habitabit in medio domus mee qui facit supbiā: qz qd est angelis casus: hoc est hoib' e mors. Unde sicut peccatū angeli fuit irremissibile: sic pctm̄ hoīs post mortē: et h̄ est pctm̄ ad mortē: p quo phibet Jo. orare: di. Qui scit fratrem suū peccare pctm̄ nō ad mortē: petat et dabit̄ ei vita peccanti nō ad mortē. Est pctm̄ ad mortē: nō p illo dico vt roget quis. 1. Jo. 5. ¶ Purgantur ergo ibi tres differētie pctoꝝ. Primo nāqz purgant̄ q̄ in hoc seculo peccaverunt mortaliter: de qbus tñ pctis mortalibus contritionē hūerunt per quā remisse sunt culpe: sed non solverunt penā tpalē plene ad quā tenebant̄. si in hoc statu decedat. Purgant̄ in purgatorio vbi solvitur pena predicta: et hoc vez nisi hūissent tantā contritionē. q̄ oīs culpa et etiam pena remitteret̄: sicut fuit latro et Maria magdalena. Unde Hieron. Apud dnm nō tam valet mensura tēporis q̄ doloris nec abstinentia ciboꝝ q̄ mortificatio vitiorum: de pe. di. 1. Mensurā. Diceret aliquis. Ponamus q̄ ego sui confessus et peregi pniam mihi a sacerdote iniunctā: nunqͥd sufficit vel debeo vlterius in purgatorio puniri: Rñ. q̄ penitētia iniuncta a sacerdote: aut est maior q̄ illa que debet̄ pro peccato cōmisso: aut est equalis: aut minor. Si maior tunc id qd plus fecisti. cedit tibi in augmentū glorie. Si equalis: tunc sufficit tibi ad solutionē totius pene: qz. Non iudicabit deus bis in id ipsum: nec consurget duplex tribulatio. Naum. 1. Et bona fides nō patitur: vt bis idē exigatur. fm iuristas. Si vero minor: tunc residuū solvit̄ in purgatorio: ex virtute divine iustitie. Deus enī q̄ modos et mēsuras pctoꝝ: et penoꝝ novit addit penā sufficientem: ne aliqͥd peccatū impunitū remaneat. Et hoc vez: nisi fuerit magna contritio. vt tota pena relaxetur: vt dixi supra: et hec est prima differentia illoꝝ qui ibi puniuntur.

¶ Circa penā sensus que est in purgatorio dicit̄ supra pte. 2. q̄ est pena ignis. Sz pōt qri si sit alia pena sensus ibi q̄ pena ignis: et visio demonū: Rñ. Si loquimur de purgatorio ordinato a divina iustitia fm legem cōem: in scriptura sacra non nemini me legisse aliam penā q̄ predictas penas Tho. etiā in. 4. sniaꝝ di. 21. q. 1. ar. 1. q. 2. ad. scdm dicit q̄ qz pena purgatorij nō est principaliter ad affligendū sed ad purgādū: ideo p solum ignē fieri debet: q̄ habet maximā vim purgatiuā: sed dānatoꝝ pena nō ordinatur ad purgādū: et ideo vltra ignē sūt etiā in inferno alie pene sensus: iuxta illud Hs. Ignis. sul. et spi. pro. psi. calicis eoꝝ et c. Job. 24. Ab aqs nivium: trāsibunt ad calorem nimiū. Si aūt loquamur de purgatorio fm spālem dispensationē: tunc et in legenda de mortuis et in. 4. dialogoꝝ beati Grego. legunt̄ alique aīe purgate in glacie et in balneis.

Scda differentia est eoꝝ qui peccāt venialiter: et cum solis venialibus migrāt nō remissis etiam quātum ad culpam: et tales in purgatorio purgantur etiā quo ad culpam. Et hoc pbatur per auctoritates allegatas supra in introitu huius sermonis. Unde ibi. Nec obstat qd dicit Greg. 25. et l. Qualis hinc qsqz egreditur: talis in iudicio psētatur. Et Eccl'i. 11. Si ceciderit lignū ad austrum aut aqlonem in quocūqz loco ceciderit ibi erit: qz venialia nō mutāt statum hoīs: neqz tollunt neqz diminuunt charitatem. Et ideo per hoc q̄ venialia dimittuntur vel cōmittuntur. talis manet anima qualis prius: fm Tho. in. 4. di. 21. q. 1. ar. 1. q. 1. ad tertium.

ad.

Tertia differentia est eorum qui de peccatis venialibus habuerunt ꝓ remissionem quantum ad culpã: sed non quo ad penam. Unde talis pena in purgatorio soluitur. ibi soluitur in charitate: et solutione eius quod debetur ois obligatio tollitur. Instit. quibus modis tollitur obligatio in principio.

Sed querunt doc. ponatur ꝙ aliquis decedat cum mortali et veniali simul: nunquid pro veniali punietur in inferno eternaliter? R°. hec questio potest dupliciter intelligi. Uno modo quãdo veniale nõ est dimissũ in hac vita quo ad culpam: et hoc casu eternaliter punietur in inferno pro veniali: quia ibi non potest remitti aliqua culpa quinimmo nec ꝓ potest veniale dimitti sine mortali. Nec obstat ꝙ veniali non debetur pena eterna: quia est verum ſm se: sed per accidens sic: eo ꝙ nihil est ibi ꝙ possit delere venialem culpam. Scḋo modo põt intelligi qḋ quando veniale est dimissum ꝓ quo ad culpã manente reatu: et sic homo moriatur cum mortali et reatu venialis. Utrum pro illo veniali puniatur eternaliter Tho. in.4. sniarꝫ. di.21. q.1. ar.2. q.3. dicit ꝙ secratione subiectiqḋ non est capax remissionis. Idem dicit in.4. di.22. q.1. ar.1. ad quintum. ubi dicit ꝙ aliqui dicunt ꝙ pena cuius est aliquis debitor post culpam remissam in inferno punietur temporaliter: nec ꝓpter hoc sequitur ꝙ sit in inferno redemptio: quia pena que soluitur non redimitur: nec est inconueniens ꝙ quãtum ad aliud accidentale pena minuatur usqꝫ ad diem iudicij: sicut etiam augetur: ſm Tho. Prima tñ opinio placet Pet. de palu. in.4. di.21. q.1. ar.3. conclusione.3. et scripsi in.5. libello.

¶ Item quero qḋ si aliquis moriatur cum originali et veniali sine mortali: Talis videtur ꝙ ad nullũ locum ire poterit. Non quidem ad paradisum propter defectum gratie. non ad lymbum patrum: quia ille locus est vacuus: et preterea ibi nulla culpa punitur infectiua persone. Tertio non ad lymbum puerorum: quia ibi nõ punitur actuale peccatum. Quarto non ad purgatoriũ quia non habet gratiam. Quinto non ad infernum: quia non habet mortale: R°. hoc non potest contingere: ut not. Tho. 1. 2. q.89. ar.6. posito tamen ꝙ sit possibile: talis punietur in inferno propter culpã actualem quã habet: que licet venialis et cõsequẽter non mereatur penam eternam: tamen ꝑ accidens potest eternaliter puniri ut dictũ est ꝓ supra proxima questione: et hoc sentit Tho. in.4. di.45. q.1. ar.3. vide ibi: et qḋ scripsi in sermonibus de diuersis locis animarum ar.2. Et sic patet predicta triplex differentia peccatorum seu penarum que ibi purgantur: cui potest aptari auctoritas Apli de ligno. feno. et stipula: que hẽtur. 1. Cor.3.

¶ Quarto considerandum est operũ paupertas: quia non possunt facere opera meritoria. Unde possunt dicere Pater noster et Aue maria: sed non cum merito. Ratio est: quia deus diuisit tempora. s. tempus laborandi et tempus quiescendi. Tempus laborandi est in presenti vita: sed post mortem tunc non. Ideo dicit xp̃s Me oportet operari opera ei⁹ qui misit me: donec dies est. Uenit nox: quando nemo potest operari. s. meritorie Jo.9. Licet enim ibi anime laborent multum in penis: tamen labores illi sunt sine merito. Ideo dicitur Apoc.14. Audiui vo. di. mihi. be. mor. qui in do. moriun. Amodo iã dicit spi. ut requi. a la. suis etc. Que auctoritas intelligitur de labore operationis ad merendum. non de labore pene ad purgandum: ſm ꝙ exponit Tho. in 4. di.21. q.1. ar.1. q.1. ad primũ. Et ideo multum indigent suffragijs nostris: et dicunt illud ꝙ habetur Job.19. Miseremini mei miseremini mei: saltem vos amici mei quia manus domini tetigit me. Item dicit scriptura. Quodcunqꝫ potest facere manus tua instanter. operare: quia nec opus: nec ratio. nec sapientia: nec sapientia erunt apud inferos. quo tu properas Eccle.9.

¶ Quinto consideranda est gratie stabilitas. Licet enim anime purgatorij habeant liberum arbitrium: tamen peccare non possunt: quia posse peccare diminuit de libero arbitrio: sicut qui non potest capi ab hostibus est magis liber: ꝗ̃ qui potest etc. Ratio autem quare anima separata in purgatorio et in vita eterna peccare non potest. est: quia est immutabilis: et adheret enim ita veri ꝙ mutari non potest. Quãdiu autem est coniuncta corpori recipit cõditiones corporis: et est mutabilis sicut corpus.

Ideo di Sap.9. Corpus qd corrumpit aggrauat aiam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Sed deposito corpore p mortē: remanet aia immutabilis tc. Eccle.xi. Si ceciderit lignū ad austrū tc. Declara hanc regulā pat habet in sermone 2°. dnice.xi. post festū trinitatis: et hi.3.ar.3.

¶ Sexto psideranda est glorie securitas. h pcedit ex primo supiori. Declara pat habet in pdicto sermone pte.2. Deo gras amē.

¶ De remedijs pcti vēialis. Sermo.24.

Uasi a facie colubri tc. Sequit h mane pdicare de tertia psideratione quarti articuli. vz de remedijs pcti venialis: vbi habebimus materiā deuotā tc. Salutet virgo maria tc. Pro introductione et cōplemēto materie est notandū. qꝫ pclusio est in sacra theolo. qꝫ diuina mīsericordia adhibuit remedia p pctā venialia et h et in futuro seculo. Nō sic de mortali: qr in inferno nulla est redēptio. Prouer.xi. Mortuo homine ipio: nulla erit vltra spes. Sed peccatis venialibus adhibita sunt multa remedia hic et in futuro seculo: vt dixi. Et i hoc qdē seculo sunt sex pncipalia remedia q ponunt doc. canoniste pserttim Hostiensis sup.c. Ois vtriusqꝫ sexus. de peni. et re. que infrascripto versu ptinētur. fm Pe. de pal. in.4.di.16.q.i.ar.2. Orans: tinctus: edens: pfessus. dās. bndicens. In futuro vero seculo sunt duo remedia vltra solutionē q fit in purgatorio. vz suffragia et indulgentie. De primis sex dicemus hodie. Primum ergo remediū p veniale in hac vita est oratio. cū di Orans. Ubi nota qꝫ oratio dnica s. Pater noster hz delere venialia: sicut dicit Crisost. vl Aug°. de pe. di.3.c. De quotidianis: vbi dicit. De quotidianis breuibus leuibusqꝫ peccatis sine qbus h vita nō ducit: quotidiana fideliū oratio satisfacit. Eorū enim est dicere. Pater noster q es in celis: qui iam spūalr regenerati sunt ex aqua et spū sancto tc. Et rō huius est: qr xps qui est aduocatus noster hanc orationē instituit ad remissionē peccatoꝝ obtinendam. Cū ergo ipse aduocatus noster sit factus iudex noster: nō potest respuere orationem ab ipso institutā: nec venire p factū suum. Argumētum in.c. Diuersis falatijs. Extra de cleri. piugatis. Adde h de iecore piscis Thobie: cuius fumus fugauit demonē asmodeū Tob.8. Itē de incenso quo ecclesia vtit. ps. Dirigat oratio mea. sicut incē. in cōspec.tuo. Sub h primo modo pōt etiā ptineri vt dicit Aug° tonsio pctōris: q ad orationē ptinet p quā tonsionē etiā venialia remittunt: vt dicit Aug°. de pe. di.i. Tres sunt actiones. et hoc habuit ortū: vtputa ex eo qꝫ fecit ille publicanus qui pcutiebat pectus suum: di. Deus ppitius esto mihi peccatori. Et subdit. Amē dico vobis: descēdit h iustificatus in domū suam ab illo Luc. 18. Silr etiā dicit Petrus de palu. in.4.di. 15.q.5.ar.3.pclu.6. de oratione facta in ecclesia psecrata vt habet.3.Re.8. Siquis cognouerit plagā cordis sui et expāderit manus suas in domo hac: tu exaudies in celo et repropitiaberis tc.

¶ Scdm remediū est aspersio aque benedicte qd notat cū di tinctus. Un de hoc est textus in.c. Aquā. de psc. di.3. vbi sic di. Aquā sale psparsam populis benedicim°. vt ea cuncti aspersi sctificentur et purificētur: p et oibus sacerdotibus faciēdam esse mādamus. Naz si cinis vitule aspersus populū sctificabat atqꝫ mundabat: multo magis aqua sale aspersa diuinisqꝫ pcibus sacrata: populū sctificat atqꝫ mundat. Et si sale asperso p Heliseum pphā sterilitas aque sanata est: quāto magis diuinis precibus sacratus sal sterilitatē rex aufert humanaꝝ: et coinquinatos scificat et purgat et cetera bona multiplicat et insidias diaboli auertit et a fantasmaticis versutijs hoies defendit tc. Heb.4. Sanguis hircoruz et tauroꝝ: et cinis vitule aspersus inquinatos sctificat ad emundationem carnis.

¶ Tertiū remediū est eucharistie cōio. qꝫ nota. cum di edens. nā si homo cū debita pparatione et reuerētia accedit ad cōionē: psequit remissionē venialiū et etiā mortaliū oblitoꝝ. Un Amb. de psc. di 2. Si quotiēscūqꝫ effundit sanguis xpi: in remissionem pctōꝝ effundit. debeo semp accipe medicinā. pcordat tex. in.c. Cū oē crimen cadē: di. Peccata enim venialia nō ipediunt cōio-

nem. Unde Hilarius eadē di. Si nō sunt tā-
ta peccata vt excōicet quis.nō se dʒ a me-
dicina corporis dñi separe. Concordat tex.
in.c. Et si nō frequētius eadē di. Si aūt sit
mortale scitū ⁊ nō ꝯfessum:repellit a cōio-
ne: ⁊ nō est tali sumenti medicina:sʒ culpa
morū. Isidor. de ꝯse.di.2. Qui scelerate vi-
uunt in ecclesia:⁊ cōicare nō desinunt:pu-
tantes se tali cōione mundari: discant ad
emundationē nihil ꝓficere:sibi dicente ꝓ-
pheta. Quid est qḋ dilectus meus fecit in
domo mea scelera multa:nunquid carnes
scē auferent a te malicias tuas. Et apl's ꝓ
bet īqt seipsum hō ⁊ sic de pane illo edat
⁊ de calice bibat.hec ille. Et in hoc pecca-
tū grauissimū plurics incidunt sacerdotes
mali:ꝑsertim illi q habēt curam aiaꝝ. Pʒ
ergo ꝙ cōione eucharistie remittunt venia
lia. Addit petrus de palu.d.qḋ idem etiaʒ
operatur ois digna sacramēti susceptio: non
solū extrema vnctio.vt ꝓbat in.c.vnico. ex
tra de sacra vnctione: imo quecūꝗ sacra-
mētalis vnctio vt epoꝝ ⁊ regum. Unde.i. Re.
16. Cuʒ Samuel vnxissʒ Dauid. Spūs dñi
venit in eū. Unde dicit tex⁹. Tulit igit Sa-
muel cornu olei ⁊ vnxit eū.s. Dauid in me
dio fratrū eius ⁊ directus ē spūs dñi a die
illa in Dauid ⁊ deinceps. Idē de vnctione
qua vnguntur baptizati ⁊ manus sacerdo
tum secus de vnctione qua vnguntur pugi
les.que ois carnalis est ꝑm Pe.de palu.in
4.di.16.q.i.ar.2.

¶ Quartū remediū est ꝯfessio nō solū spā
lis sed etiā generalis.vbi notādum ꝙ du
plex est ꝯfessio gñalis:q: quedā est sacra-
mentalis qñ.s.aliqs in secreto ꝯfitet sacer-
doti quedā quoꝝ meminit: ⁊ alia venialia
in gñali.⁊ tunc illa generalis ꝯfessio ex q̄r-
tuor hʒ ꝙ valeat ad remissionē venialium
q̄tū ad culpā ⁊ etiā q̄tū ad penā.vel in
toto:vel in parte. Primo qdē ex cōtri
tione ꝯfitentis. Scdo ex humilitate ꝯfes
sionis. Tertio ex oratione sacerdotis in
q̄tū ē quedā ꝑsona. Quarto ex vi cla
uiū.⁊ ꝑ hanc etiā ꝯfessionem generalē re-
mittunt etiā peccā mortalia de quibus me
moria nō habetur. Alia est ꝯfessio gene
ralis nō sacramentalis.que fit publice co-
ram multis:⁊ cū multis in ecclesia.vt in p̄i-
ma.⁊ cōpletorio.⁊ ante missam ⁊ hʒ effi-

caciam ad remissionē venialiū. ex tribus
primis.⁊ nō ex.4°.s.ex vi clauiū. Et ꝓpē
hoc etiā nō subiungit in prima ⁊ cōpletorio
absolutio nec satisfactionis iniunctio.sʒ so-
lū misereat.vt vult Tho.in.4.sniaꝝ.di.21.
⁊ ꝯcordat cū hijs Petrus de taran.ibidē.

¶ Quintū remediū est elemosynaꝝ largi-
tio:ꝙ notatur in verbo Dans. Unde Amb.de peni.
di.i. Medicina misericordie tollit peccā ma-
gna. Habemus plura subsidia qbus peccā
nostra redimim⁹. Pecuniā habes: redime
peccā tua:nō venalis est dñs:sʒ tu ipse ve
nalis es.peccatis vendidisti⁹ es redime te ope-
ribus tuis redime te pecunia tua vilis pecu
nia sed p̄ciosa est misericordia. Elemosyna
inqt a peccō liberat.ꝯ ergo elemosynis re
dimitur.⁊ ꝯcor.tex. Hierony.in eadē di.c.
Quāobrem.vbi Hiero.inducit illō Dan.
4. Quāobreʒ rex ꝯsilium meū tibi placeat
peccata tua elemosynis redime ⁊ iniqtates
tuas misericordijs paupꝝ. Predictā āt sūt
vera nō solum de elemosynis corporalib⁹
sed etiā de spūalibus ⁊c. Die elemosynas
corporales que sunt septē ⁊ spūales ⁊c. Ui
sito:poto:cibo:redimo:tego: colligo: condo.
consule.castiga.remitte.solare. fer. ora.

¶ Sextū remedium est benedictio qḋ no-
tatur in verbo Benedicens:qḋ intelligit de
multiplici benedictione. Primo de benedi
ctione eꝑali Numeri.6. Inuocate nomen
meū super filios israel: ⁊ ego benedicā eis.
Facit.i.q.i. Dictū. Et.c. Bñdictio.c. Multi:
in fine. Idē. Scdo de bñdictione abbatis:
vt probatur ibidē. Tertio de benedictiōe
sacerdotali in missa: ⁊ hoc tenēt Ray. Uul.
⁊ Durādus.per auctēs supra positas. Idē
tenet Petrus de palu.in.4.di.16.q.i.ar.2.
De benedictione monialiū qḋ intelligo de
potentia:nō de actu sine de passiua nō de
actiua. Idem etiā dicit de pane benedicto:
nō dico de pane cōmuni.qui cū benedictio
ne sumitur ꝑm eum. Patet ergo ꝙ sex etiā
modis in hac vita venialia remittūtur. sed
vt bene intelligatur hoc est notandum. ꝙ
ista remedia non dimittunt veniale sine cō
tritione. Nullum enim peccatum potest di-
mitti quādiu voluntas manet in illo. ipsaʒ
aūt recedere voluntate ab eo ꝙ quis prius
volebat. est displicere ei qḋ voluit. Talis
aūt displicentia dolor contritionis dicitur:

quãdo est gratia informata. Et ideo peccatum etiã veniale sine ɔtritione nõ dimittit. Uñ si aliquis sit in mortali ɔstitutus: nõ potest ɔsequi remissionẽ venialis durãte mortali. Quis aspergatur aqua bñdicta: q2 ẽt tota aqua maris nõ lauaret eum. Q̃d ergo dĩ ꝙ p hmõi remedia tollantur venialia est intelligẽdum: qñ cum deuotione sumuntur. Et si dixerit aliquis homo: videt ꝙ ad nihil ꝓsint p̃dicta remedia. Nam ẽt si predicta remedia nõ accipiantur. tñ sola ɔtritione delentur peccata oĩa venialia. Sz huic rñdetur: qd l3 verum sit ꝙ sine ɔtritione nullum peccatum3 deletur tñ illa remedia dñr delere inquãtũ isti modi predicti plus incitant hominẽ ad motũ liberi arbitrij detestantis peccata q̃3 cetera bona opera. Et ideo q2 magis mouent ad ɔtritionem q̃3 cetera. opera bona: dñr remittere peccata.

Sc̃do q2 plus valent ad remissionẽ pene ꝓpter meritũ ꝛ preces totius ecclesie qbus multa ex his operantur. Tertio q2 plus sufficit generalis ɔtritio h̃ q̃3 alibi: ita tñ ꝙ homo vtatur his hac intentione: vt dicit Pe. de pa. in. 4. di. 16. q. i. ar. 2. ɔclusione. 4. ꝛ scripsi in verbo: pctm̃. Deo gr̃as. Amẽ.

¶ De suffragijs mortuoꝝ. Sermo. 25.

Uasi a facie columbi: ꝛc̃. Prosequẽdo adhuc tertiã ɔsiderationẽ3 quarti articuli: v3 de remedijs peccati venialis: sequit hoc mane predicare de suffragijs: que sunt remedia peccati venialis post hanc vitã. ꝛ in hoc relucet nobis ꝛ misericordia: ꝛ iustitia diuina. Misericordia qdem in eo qd diuina bonitas ordinauit certos modos qbus aĩa ẽt post mortem purgat. Iustitia vero in acerbitate pene: post hanc vitam3. Ideo Dauid. Misericordiã ꝛ iudiciũ cantabo tibi dñe ps. 100. Erit aũt duplex ɔsideratio. Prima de suffragijs. Sc̃da de indulgentijs. Salutetur virgo ꝛc̃. Pro cõplemẽtoẽ materie de suffragijs sunt quinq3 puncta videnda p ordinẽ. De duobus primis dicemus in p̃senti. De tribus vltimis in s̃mone sequẽti.

¶ Primo que ꝛ quot suffragia ꝓsint.
¶ Sc̃do quibus prosint.
¶ Tertio per quos facta prosint.
¶ Quarto quantum prosint.
¶ Quinto quõ quis ab eoꝝ.

Quãtum ad primum notandum: ꝙ s̃m theologos ꝛ canonistas sunt quattuor differẽtie suffragioꝝ. s. Misse oratio. Elemosyna. ꝛ Ieiuniũ. Uñ Greg. 13. q. 2. Aĩe defunctoꝝ quattuor modis soluunt: aut oblationibus sacerdotum. aut p̃cibus sanctorum. aut caroꝝ elemosynis. aut ieiunio cognatoꝝ. Sed etiã põt addi. quĩtus modus s. indulgentia. Et pro istoꝝ quinq3 suffi. lẽctia notãdum: ꝙ. p suffragia nõ acqrit nec augetur meritũ vite eterne. aĩabus defunctorũ: sed solũ remittitur vel soluitur pena. Et h̃ vel ad penaꝝ mitigationẽ. vel ad celeriorem liberationẽ. Et rõ quare nõ acqrãtur nec augetur meritũ vite eterne: q2 nõ sunt in statu merendi. Unde Apoc. 14. Amodo iam dicit sp̃us: vt requiescant a laboribus suis ꝛc̃. Duobus aũt modis põt quis per alios a pena debita liberari. Da similitudinẽ de aliquo qui esset debitor alicuius pene p̃sonal' vel pecuniarie. Posset enim3 liberari ab hoc debito dupl'r. Uno mõ p viã3 gratie. Alio modo p viã iustitie. Per viam qdẽ gratie duobus modis. Primo p intercessionẽ filij regis orantis ꝛ intercedentis p debitore. Alio mõ p intercessionẽ amicorũ regis. s. comitũ. baronũ. militum. vel aliorũ curialium. Per viã etiã iustitie põt qs liberari tripliciter. Uno mõ p viã redẽptionis pene: q2 aliquis soluit centũ vnctias: vt alius liberetur a pena. Sc̃do mõ p viam solutionis in ꝓpria p̃sona. Tertio modo p solutionẽ factã de thesauro publico: q2 respublica soluit p eius suo debitum pene. Et sic sunt. 5. modi ꝛc̃. Sic in ꝓposito põt liberari aĩa defuncti a penis purgatorij debitis: pp pctã venialia vl' mortalia h̃ remissa.

Primo enim mõ p viã gratie: dupl'r liberatur aĩa. Uno mõ p intercessionẽ filij regis iesu xp̃i filij dei qui est caput ecclesie: ꝛ h̃ modo liberatur aĩa p oblationẽ sacramẽti misse. in qua ipse filius dei oblatus sub spẽ panis ꝛ vini intercedit p nobis: ꝓpter quã intercessionẽ gratiose liberatur aĩa merito passionis xp̃i. qd qdẽ meritum

quãuis sit infinitũ tñ applicatur aiabus purgatorij finite sm quãtitatez charitatis ipsius aie p quo offertur: ⁊ etiã offerẽtis. Nota hic exẽplum qđ legitur in vitis fratrũ de illo nostro fratre defuncto: qui apparuit cuidã fratri viro sancto. ⁊ postulauit ab eo missam ⁊c. quo deuote celebrante apparens sequẽti nocte ei: dixit se liberatũ esse: ⁊ ei gratias egit. Ideo Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos dei: Et. j. Iesus xp̃s qui mortuus est: imo q ⁊ resurrexit q est ad dexterã dei qui etiã interpellat pro nobis. Nota Qui mortuus est: qz mediãte morte ipse factus est intercessor noster: que mors figuratur p sacrificium misse. Unde Luc. 22. Hoc facite in meã cõmemoratiõnẽ. Figura habetur de sanguine agni per quem liberati sunt filij israel: ab exterminatore. Et de carcere egyptij Exo. 12. Alio vero modo p viam gratie liberatur anima p intercessionem amicoꝝ dei: ⁊ hoc modo liberatur anima p orationes sanctoꝝ: non solum cõprehensoꝝ sed etiam viatoꝝ: qui fuerunt ⁊ sunt amici dei. Jo. 14. Uos amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis. Et h̃ est scđa differentia suffragiorum.

Tertio mõ liberatur aia p viam iustitie .s. p modum redẽptionis. Ecce elemosynaꝝ largitio p quã redimitur anima a debito pene: quã pati deberet. Quarto p viam solutionis pene facte a se vel ab alio. A se quidem: si hic dum viueret ieiunauit vel alias afflictiones corporales passus fuerit. vel ab alio quando alius ieiunat pro anima que ẽ in purgatorio vel alias afflictiones patitur: qz tunc in corpore suo sustinet ⁊ soluit penam. Exẽplum de beato Dominico: qui omni nocte cum cathena ferrea tres disciplinas accipiebat: quaꝝ vna erat p animabus purgatorij: alia p peccatoribus mundi tertia p peccatis suis. Sicut ẽt ingressus religionis cuiusdam qui volebat cruce⁊ a sum re pro explendo voto patris defuncti liberauit animã patris a purgatorio. Hic exẽplũ sicut legitur in vitis fratrũ.

Quinto modo qñ soluitur pena de thesauro publico. s. de meritis xp̃i btẽ virginis ⁊ alioꝝ sanctoꝝ Et hoc modo liberaẽ aia p indulgẽtias: vt. j. latius patebit cum de indulgentijs agetur. Patet ergo differẽtia istoꝝ modoꝝ suffragiorum. Inter hos autem. 5. modos precipui sunt missa. oratio ecclesie. ⁊ elemosyna: q̃uis quecũq3 alia bona si ex charitate fiant pro defunctis eis valeant. sm Tho. in. 4. di. 45. q. 2. ar. pmo. Propter ergo ista suffragia cõferenda. bonum est ⁊ vtile aiabus q̃ eoꝝ corpora in ecclesia sepeliantur: q̃ intelligiẽ pro aiabus q̃ sunt in purgatorio: secus aũt d dãnatis. Uide Greg. in. 4. dialo. ¶ Quãtũ ad sm .s. qbus psint suffragia: notanda sunt octo. Primo notãdũ est q̃ suffragia huiusmõi nõ psunt aiabus que sunt in vita eterna per modũ indigẽtiẽ nec q̃ ad p̃miũ essentiale. Unde de cele. missa. Cum Marthe. dicitur mutata secreta Leonis pape: qua dicebaẽ Annue nobis domine: vt anime famuli tui Leonis h̃ psit oblatio. ⁊ postea fuit mutata h̃ modo. Annue domine: quesumus intercessionem beati Leonis h̃ nobis prosit oblatio. Et ideo subditur ibi Quis iniuriam facit martyri q orat p martyre. Et hoc veꝝ si est certũ aliquẽ esse in celo quia tunc videẽ infidelitas orare p eo. Si autẽ nõ est certũ: licitũ est orare pro eo. Et tunc si nõ indiget: puta qz est in vita eterna meritũ orationis redũdat ad orantẽ: iuxta illud ps̃ Oratio mea in sinu meo conuerteẽ: Et lz nõ psit sibi quo ad gaudiũ essentiale qđ nunq̃ augeẽ nec minuitur. prodest tñ sibi quo ad gaudiũ accidentale: nõ quidem vt sit maius sed vt de pluribus gaudeat. Et si queris a me quõ potest esse certum q̃ aliquis sit in celo: R̃o Multis modis sm Pe. de palu. in. 4. di. 45. q. 1. ar. 2. Primo quidem per bibliam: vt de quibusdam scriptum est: sicut de aplis preter filium pditionis. Item de latrone Luc. 23. Hodie mecum eris in paradiso. Itez de omnibus quos enumerat apostolus Heb. xi. Item de anima Lazari pauperis Luc. 16. Itẽ de patribus veteris testamẽti. Unde maledixit qui dicebat q̃ nolebat esse vbi est Petrus: sed vbi credebat esse Petrum qz nõ dz hesitare christianus. Hoc significatũ est in morte stephani pthomartyris: cui apertũ est celũ. Ubi dixit. Ecce video celos apertos ⁊c. Act. 8. De baptizatis etiã q̃ euolant ad celum significaẽ. Luc. 4. Iesu baptizato ⁊ orante apertum est celum ⁊c.

Scdo q2 ppter sidez sustinuit martyriū lz ante peccauerit: sicut Cyprianus q2 falce martyrij oia credant purgata: lz possit esse zria: iuxta illud. i. Cor. i3. Si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā. cha. āt nō ha. nihil mihi pdest. Tertio si post baptismū statim decedat puulus: ꝛ tūc si missa dicat dz esse cois p oib⁹ defunctis: nō p illo. Nam si maior fuisset infante orari posset: cū ēt in 4. dialogoꝝ. c. 19. dicat Greg. dānatū puerum nec dū qnquēnē: sed ēt si adultus statim morit post baptismū orari pōt p eo: q2 forte nō penituit nisi de mortalib⁹: ꝛ nō de venialib⁹. Jō indiget suffragijs. Quarto si est canonizatus: q2 sacrilegij instar est dubitare: vtrū dign⁹ sit quē elegerit ipator. l. 2. C. de cri. sacrile. Lz. n. eccl'ia errare possit iudicādo hūc esse viꝝ ꝛ illā vxorē: vt p hab. Extra de frigidis. c. Fr̄nitatis. Et de sent. exco. c. A nobis. Et. c. Inq̄sitioni: nō tn̄ pōt errare in sacramēto matrimonij. nec in alijs sacramentis: sed ēt nec in hijs q̄ sunt fidei. 24. q. 3. c. Arecta. Et. c. Pudēda. Luc. 22. Ego rogaui pro te vt nō deficiat fides tua. Cum ergo cultus religionis sit pfessio q̄dā exterior fidei nostre: si ecclesia erraret in canonizādo sctm̄ qđ iudicit colēduz vl'i ecclesie: videt errare in cōtingētibus fidē: iō ꝛc̄. Et h tenet Pet. de palu. vbi supra. ꝛ Tho. lz glo. Jo. an. teneat zrium ꝛ male in. c. Unico. De reli. ꝛ ve. sanc. lib. 6. Qđ āt dicitur. Multoꝝ corpa venerant in terris quoꝝ aie cruciant in inferno: intelligit nō de canonizatis. sicut de latrone bti Martini ꝛc̄. Hic exēplum. Pro talib⁹ ergo de q̄bus certū est esse in celo: nō est licitū orare sed nec officiū publicū ꝛ solēne facere: nisi sint canonizati: vt not. Ber. Innoc ꝛ Host. in rubrica de reli. ꝛ vene. sctōrum. Et nota Glo. vbi supra. In priuato tn̄ licitū est venerari nōdum canonizatū. Adde. s. modum. vz p diuinā reuelationē: sicut habet exēplum de Trapella amito Greg. que in extra vidit dnm̄ Jesum xpm̄. ꝛ astātibus ait. Discedite: Jesus venit ꝛc̄. ꝛ sic defūcta est. in. 4. dialogoꝝ. Itē de Seruulo paralytico: ibidē. Itē de illo egroto. cuius aiam vidit qdā sanctus pater accipi Michaele p̄ cunte cantu dd ꝛc̄. Legit in vitis pdum. Itē de illo sacerdote q hēbat presbyterissam ꝛc̄. de quo refert Greg. in. 4. dialogoꝝ q̄ vidit sctōs apl'os in transitu suo.

Scdo notandū. q̄ suffragia nō pdcrāt ante mortē xpi illis qui erāt in lymbo pruz nec ad merendū: q2 nullus mortuus est in statu merendi: sicut nec angelus: nec ad satisfaciēdum: q2 nō hūt satisfacere nisi p debito nature. i. pcti originalis: qđ solum xp̄s potuit soluere. sm̄ Pet. de palu. vbi supra. Nisi dicamus: q̄ eo fortasse nō pdcrant eis suffragia quo psunt aiabus que sunt in vita eterna: vt supra dictum est.

Tertio notandū q̄ suffragia nō psunt illis qui fuerint sunt vel erūt in lymbo pueroꝝ: q2 nō sunt in statu grē sicut nec dānati. Unde nec passio xpi illis profuit.

Quarto notandū q̄ suffragia nullomō psunt illis q sunt in inferno dānatoꝝ sicut nec demonib⁹: q2 in inferno nulla est redēptio Prouer. xi Mortuo hoie ipio: nulla erit vltra spes. Pro talib⁹ ergo si fiūt suffragia sunt zsolationes viuoꝝ potius q̄ remedia mortuoꝝ: vt dicit tex. in. c. Cū marthe circa fi. de cele. mis. Nō ergo suffragia psunt illis qui sunt i iferno: qđ veꝝ est nō soluz quo ad totalē liberationē: sed ēt quo ad mitiorē penā sustinēdā. Idē tenet frat Jacob⁹ de voragine in legēda de mortuis. Idē Tho. in. 4. sen. di. 45. q. i. ar. 2. sicut pz de diuite epulone petente guttam a que ab Abrahā: quā nunq̄ hūit nec hēbit. Luc. i6. Lz glo. iuris canonici alr sentiat ꝛ male. i3. q. 2. Tp̄s. Et vide q̄ scripsi dnica. i. p⁹ festū trinitatis smōe. i. Ubi si certū est aliquē esse dānatū i iferno: nō liceret pro eo suffragia facere. Nec obstat de Traiano ipatore: p quo orauit Greg. qđ ē spāle. Et iō nō ē trahēdū ad zñiā: q̄uis fuerit dbū de h puuit⁹ Greg. sic legit i legēda sua. Pōt āt eē certū aliquē eē dānatū mltis mōis sm̄ Pe. de pa. vbi supra. Pmo de hēticis ꝛ paganis. Scdo de iudeis: vn̄ trāsēo p exmisericō coꝝ nō dz dicere Pater nr̄. Itē d hijs quos scriptura dānat: sicut de Caym. Esau Saul. Antiocho. Juda. ꝛ simili⁹. De christianis autem non sic potest esse certum nisi ex reuelatione: sicut de illo mortuo qui ad petitionem Martini dixit se fuisse latronem: cū tamen adoraretur pro martyre. Itē de illo q ctūs mortu⁹ in feretro dixit.

Justo dei iudicio ꝯdẽnatus sit: ꝓpter qd̄ introductus ẽ ordo cartusiẽsiũ. Uñ q̄uis peccũ sit manifestũ ⁊ nõ pnia: põt orari pro eo i secreto: ⁊ debẽt reddi suffragia: siue se occiderit: siue in bello iniusto: siue in duello vel torneamẽto: vel cũ meretrice mortuꝰ sit. Unde Augꝰ. Pro oibꝰ regeneratis debet fieri oratio: sed nõ publice ꝓpter scãdalũ: ⁊ sic intelligẽda ẽ Glo. in c. Pro obeũtibꝰ. xiij. q. 2. vbi dicit. Qꝛ ꝓ illis quos ꝯstat im mortali decessisse nõ est orandũ. Intellige publice sed secrete põt orari: vt dictum est ⁊ clarius scripsi in libellis nostris in ꝟbo Suffragia. Exẽplũ habet de monacho ꝓprietario. Unde Greg. xij. q. 2. c. vlt. ⁊ c. Pro obeuntibus. c. monachi. Ex. c. Cũ ad monasterium de statu monacho. Ex hiis orari põt ꝓ suspensis ⁊ iuste dãnatis: qꝛ etiã latro in morte penituit. sed si inueniat mortuus subito q prius fuit bone vite: in publico oblatio ꝓ eo fieri dꝫ: qꝛ Justus si morte preoccupatus fuerit erit in refrigerio. Sm Petrum vbi supra. ¶ Quinto notandũ. ꝙ prosunt suffragia oibus ⁊ solis qui sunt in purgatorio: qꝛ psũt ꝑ alios satisfacere q nõ psũt ꝑ seipsos: sicut pꝫ ꝑ multa exẽpla in. 4. dialo. Sm Petrum vbi supra. Uñ Augꝰ. ⁊ habet in. c. Cuꝫ marthe. de cele. missa. Defunctoꝝ alij sunt valde boni: alij valde mali: alij mediocriter boni: alij mediocriter mali. Unde suffragia que fiunt a fidelibus in ecclesia ꝓ valde bonis: actiones sunt gratiaꝝ: pro valde malis ꝯsolationes viuoꝝ. Expiationes vero ꝓ mediocriter bonis: ⁊ ꝓpitiationes: ꝓ mediocriter malis. Hec ille.

Sexto notandũ ꝙ etiam viuis ꝓfuisse multis exẽplis ostẽditur: sicut legit in legẽda de mortuis. Et Greg. ponit in. 4. dialo. in fi. Hic illud exẽplũ sicertim filius ꝓ quo in captiuitate posito vxor diebus certis sacrificiũ offerri faciebat: ⁊ in illis diebus eiꝰ vincula i carcere soluebãt: vt ipse postea rediens reuelauit. Itẽ hic exẽplum de Agathone archiepo panormitano ⁊c. de quo ibi Gre subdit ⁊c. Hic exẽplũ ꝓut expedit.

Septimo notandũ vtrũ suffragia ꝓsint facienti ipsa suffragia pro alio: Rñdeo sm mẽtem Petri de palu. vbi supra. Aut querit an ꝓsint suffragia facienti quãtum ad merẽdum. dic ꝙ sic. si faciens est i charitate ⁊ nihil minus ꝓsunt sibi quã si ꝓ se fierent: sm illud Oratio mea in sinu meo conuertetur. Et quãq plus meretur celebrãdo pro alio q̄ pro se: qꝛ maiori feruore charitatis accensus videt qui similiter extẽdit ad alios: ⁊ maxime ad inimicos. Uñ ⁊ dominus ꝯuersus est ad pniam Job cũ oraret ꝓ amicis suis Job vlt. Pro hoc facit exẽplum qd̄ legit in vitis patrũ: de illis duobus heremitis euntibus ad ciuitatẽ: quoꝝ vnus peccauit fornicando ⁊ alter no. sed ꝑ pniam ipsius dñs remisit peccatum alteri. Aut queritur: an qd ꝓsint suffragia facienti quãtum ad satisfaciẽdum: ⁊ tunc dicẽduꝫ ꝙ directe qdẽ nõ. qꝛ pro alio qdẽ intendit. Ualor adit suffragioꝝ quãtum ad satisfaciẽdum attẽditur sm intẽtionẽꝫ facientis. Sed indirecte prodest facienti suffragium quãtum ad satisfactionẽ dupliciter. Uno mõ q̄n ille pro quo fit aut nõ indiget: vt qꝛ saluatus: aut capax nõ est: vt qꝛ damnatus q̄n faciens est talis intentionis in habitu. ꝙ pro se faceret si crederet: ꝙ nõ ꝓficeret illi ꝓ quo intendit. Uñ Mat. 10. Et si quidem fuit ibi filius pacis. requiescet super eũ pax vestra: sin autẽ ad vos reuertetur. Alio mõ q̄n per illum cui suffragia ꝓstantur qui tenet orare ꝓ faciente suffragium: alias eẽt ingratus. nõ reddens antidota. ⁊ sicut est melius orare ꝓ mortuis q̄ pro viuis: quia mortui q̄n erunt in paradiso sciunt illos q ꝓ eis orauerunt: ⁊ ꝓ eis orabunt: ẽt si suffragantes ꝓpter peccata sua illis nõ ꝓfuerunt: qꝛ amicitia respicit affectum plusq̄ effectũ: ⁊ sunt in charitate ꝑfecta: ꝑ quã oratio eoꝝ expressa exaudit. Uiuus autẽ pro quo suffragia facio forte ignorat: ⁊ sic nõ orabit pro me. Itẽ forte est peccator: ⁊ sic paꝝ valebit mihi oratio sua: vel si est iustꝰ: nõ tñ in via semper ad votũ exauditur.

Octauo est notãdũ vtrum obsit defuncto si omittantur suffragia ab eo mãdata: Rñ sm eundem Pe. de palu. vbi supra. Primo qdeꝫ quãtũ ad meritũ nihil obest: qꝛ totum in hac vita cõparatur respectu cuius bona voluntas pro facto reputatur.

Secũdo nec quo ad pene intensionẽ obest: quia pena illa cũ aia egreditur: sic ibi taxat: ꝙ nec augetur nec diminuitur. Tertio nec quo ad ꝑpetuationem. Si enim aliqs sit in

carcere pro debito qd alij soluendam cõmisit: alio nõ soluente ꝑpetuo ibi tenebit: nisi per se soluat. sed si ꝑ se manendo in carcere soluerit: solutione pacta liberat. etiã pro curatore nõ soluẽte. ¶ Quarto nocet si qd potuit solui in vita vel cito post mortem: mandauit solui tardius. Uñ melius faciũt qui in vita soluunt testamẽtum suuz vel ante quã bona ad heredes ꝑueniãt. qꝛ modicum in vita suffragij plus valet q̃ multa post mortẽ. post quã mortẽ: quãto citi⁹ tãto melius. ¶ Quinto nocet sola negligentia ꝓcuratoris siue executoris ad hoc vt diuti⁹ ibi moretur: qꝛ nec ex ope operato qd nõ est: nec ex opere operante executoris liberatur. ẜz Petrũ vbi supra. Cõcordat in predictis ⁊ Tho. in. 6. quolz. q. 3. Est tñ notãdum q executori iputatur ad pctm mortale. ⁊ ɔsequẽter ad dãnationem: si nõ exequitur volũtatem defuncti. Uñ etiã legitur in legenda de mortuis in fi. Miles qdam in bello Karoli magni cum mauris pugnaturus rogauit cognatum suum vt si in bello moriretur equũ suum venderet ⁊ precium pauperibus daret: quo mortuo cũ equus nimis sibi placeret eum sibi retinuit: ⁊ post modicum tẽpus defunctus tanq̃ sol fulgens apparuit dicens. Cognate: bene ꝑ octo dies me fecisti pati penas in purgatorio ꝓpter equum cuius precium vt dicerẽ pauperibus nõ dedisti: sed ĩpune nõ feres. Hodie eni ferent aiam tuam in infernum diaboli: ⁊ ego purgatus vado ad regnuz dei. Ad qd ille nos perducat qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ De eadem materia. s. de suffragijs.
Sermo. 26.

Quasi a facie columbi ⁊c. Dicto de duobus punctis materie de suffragijs. sequitur modo videre de alijs tribus supra sermone proximo notatis. Et ꝑ ꝑ̃mo per quos suffragia facta prosint. Circa ergo tertium punctum vz de personis facientibus suffragia querit per quas personas suffragia facta ꝓsint. Circa q notandum ẜm Petrum de palu. in. 4. sniaꝝ di. 45. q. 1. ar. 1. q in hac materia sunt. 5. conclusiones.

¶ Prima conclusio est q per vnum viuũ facta prosunt alteri viuo propter charitatis vnionem. etiam sic prodest bonum factum alij bono. ẜm illud Sanctorum communionẽ. Et ps. Particeps ego sum oium timẽtium te. Da exẽplum naturale de corpore naturali in quo oĩs comestio prodest oĩbus mẽbris. qꝛ vna est oium fideliũ vniuersalis ecclesia charitate ɔiuncta. que est societas ⁊ amicitia spũalis. Unde sicut qñ contracta est societas omnium bonoꝝ inter aliquos: qcquid vnus lucratur omnib⁹ est cõmune. sic ⁊ hic spiritualiter: non aũt peccatori qui nõ est de corpore christi sed mẽbrum diaboli: quia nõ est cõmunio christi ad belial. Unde existens in peccato mortali ẽt nõ excõmunicatus: nõ est particeps alicuius boni qd fit in ecclesia ꝑ vnionem cum sit mẽbrum precisum a corpore. quod nõ recipit influentiam ab anima. Scdo modo ꝑ modũm intẽtionis prosunt suffragia omnibus etiã malis pro quibus ecclesia intendit orare: nisi sint excõicati: ꝓ quibus ecclesia nõ intendit orare publice sed priuate. Unde sicut seruus cõis plus acqrit illi dño cui nominatim stipulat q̃ alijs: qꝛ obligatio illi queritur insolidum. Silr si iussu dñi vnius vel ex re ipsius seruus cõmunis acquirat illi spãliter acquiritur. Sic est in ꝓposito. nõ solum enim papa sed qlibet debet se reputare seruum seruoꝝ dei. sicut scribit Rabanus in scdo ꝓlogo ma. hebreoꝝ. Unde illi spãliter ꝓdest cui intendit etiã peccatori: cui ita põt intẽdere sicut iusto: sed nõ ꝑ modum meriti ẜm illud Ne forte nõ sufficiat nobis ⁊ vobis: qꝛ nullus põt alteri mereri primam gratiam nisi christus: vt pz in paruulis baptizatis. Uñ Eze. 14. Si fuerint coram me Noe Daniel. ⁊ Job: animas filioꝝ nõ liberabunt. Sicut alteri stipulari nemo potest nisi qui eius iuri subiectus est: sicut pater filio aut econuerso. l. Stipulatio. Ista. §. Alteri. ff. de ver. obliga. Unde christus meretur nobis sicut filijs: ⁊ vnus bonus alijs sicut seruus dominis. sed malis sicut extraneis. nisi merito congrui forte. vel per modum impetratio-

nis sic: quia nisi stephanus pro paulo orasset: paulus saluus non fuisset: vt dicit Augustinus. Et de Karolo magno audita est vox. Egidij merito: Karoli peccata dimitto: ꝛ sic prodest recipi ad beneficia in speciali alicuius hominis vel multitudinis: siue sic receptus sit peccator: q2 tunc receptus sit particeps per intentionem qui non erat per vnionem: siue sit iustus. quia plus sit iustus ꝙ impius.

¶ Secunda conclusio est. quomodo suffragiū viui prodest mortuo: Re°. quod prodest. Primo quidē propter charitatis vnionem: quia charitas nunquā excidit. i. Cor. 13. Licet amicitia politica pereat sm phm. Et sic oia bona bonorum prosunt mortuis: etiam si fiant pro viuis: sicut missa. de cele. missa. c. 2. vbi dicitur. De eadem die missas audiant pro salute viuoꝝ ꝛ etiam defunctoꝝ. Secundo propter intentionem: quia viuunt in memorijs viuoꝝ. ꝛ sic omnes misse eis prosunt. in quibus est vnum memento pro mortuis. non sic autem alia bona: in quibus non fertur intentio ad defunctos. Nec obstat. Beati mortui qui in domino moriūtur Apoc. 14. Quia illi in quibus princeps mundi huius tempore exitus non habet quicquam nec penā nec culpam. sicut beatus Martinus: statim sunt beati in re. nec egent suffragijs. Qui vero sic in domino moriuntur ꝙ superedificauerunt lignum fenum ꝛ stipulam saluabunt: sic tamen quasi per ignem. i. Cor. 3. Et beati non in re sed in spe. sicut etiam omni tempore preciosa in conspectu domini mors sanctoꝝ eius. etiā ante apertionem celi in spe ꝛ non in re.

¶ Tertia conclusio an suffragia per malos facta prosint: Re° regulariter ꝙ non. quia vt dicit Greg. Lozl o qui displicet ad intercedēdum mittitur irati animus ad deteriora puocat. Sed psunt. Primo ex opere operato: vt missa mali tm̄ valet quātum boni sicut ꝛ baptismus. Et sic nihil prodest nisi sacramentum noue legis: vel aliud sacramentale: vt aqua benedicta: ꝛ exorcismus. non autem oratio: ieiunium: ꝛ elemosyna. ꝛ h quidē dicitur de missa mali sacerdotis. Intellige ꝙ non sit precisus ab ecclesia. alioquin potius nocet tam illi qui celebret ꝙ illi pro quo celebratur. si scienter iniungit illi vt celebret. Uide de hoc in. c. Uestra: de coha. cleri. ꝛ mulie. Et. 32. di. verbū. Uel dic ꝙ non est differentia inter precisum ꝛ nō precisum. Si enim aliquis cōmittit sibi celebrare: ꝛ sit in mortali peccat committens si scit illum in mortali: siue sit precisus siue non. Si autem non cōmittit sibi: ꝛ ille motu proprio celebrat pro illo valet sibi ex opere operato non ex opere opantis: siue sit precisus siue non. Secundo ex opere operāte vniuersalis ecclesie. cuius minister est peccator non precisus alias non est minister: qui dicit vigilias pro mortuis: nec solum vigilie curati psunt parochianis suis: quorum est publica persona: sed etiam extraneis respectu quorum est priuata persona: quia est minister. non solum huius particularis ecclesie: sed etiam vniuersalis ecclesie cuius omnes boni sunt membra. Tertio ex opere operante eius qui rogat vel mandat pro se fieri: sicut bonus dominus p malum seruum faciendo elemosynas meretur ꝛ satisfacit: q2 qui per aliū facit per seipsū facere videtur. Sicut christus per malos ministros bene dicit ꝛ baptizat. Unde dicit tertius in. c. Ue. stra. de coha. cleri. ꝛ mulie. Non potest aliquis quātumcūqz pollutus diuina polluere sacramenta. que purgatoria cunctarum contagionum existunt: qualiscunqz enim sacerdos sit: que sancta sunt coinquinari non possunt. Hoc autem intellige. quando is qui rogat ignorat ministrum quem rogat esse malum: ꝛ sic suffragia a defunctis mandata vel petita p malos exhibita eis prosunt. Nec obstat ꝙ malus non potest satisfacere pro alio: quia verum est principaliter: sed instrumentaliter sic. Quarto ex opere operante alterius mādātis: puta ercmtoris vel alterius propter eandem rationem. sicut papa mandauit fieri solemnes vigilias pro defuncto summo pontifice de elec. Ubi maius. lib. 6. potest etiam quis subdito pro se ꝛ pro alijs orationes iniungere: ꝛ etiam confessor penitenti ꝙ pro se oret. Quinto ex opere operante ministri. quia ipse operatur aliquo modo. Unde si prelatus malus iniungat bono subdito dicere psalterium. pro aliquo viuo vel mortuo: ꝛ bonus subditus dicat al's nō dicturus intēdēs p illo dicere

in spāli pro quo sibi iniunctū est: vel ꝓ quo iniungens intendit: ꝓdest illi ⁊ si nō ex intentione mādātis tamē mandatarij. Si autē subditus diceret nō intēdēs ꝓ alio nisi ꝓ se ipso ad expletionē obediētie tūc nō ꝓdesset extraneo illi ꝓ quo inīdigēs itēdebat nec exprimebat: nec ex intētiōe mādātis q indign⁹ ē: nec mādatarij q h nō intendit: sed solum propter charitatis vnionem que est i exequnte. alias āt gnāli'r nō valēt suffragia per malos: vt dictum est in pncipio sermonis huius. q2 cū his qui displicet ad intercedēdū mittit ⁊ vbi supra: qd verū est ꝑ modū vnionis. q2 vnitus nō est. nec ꝑ modū meriti. q2 nō merēt: sed qnq ꝑ modum ipetrationis ꝓsunt. q2 oio peccōris qnq est ipetratiua ꝓ se ⁊ aliis: vt pꝫ in miraculis q qnq fiunt ꝑ ipsos ad cōuersionē infideliuꝫ sicut Judas. q cū aliis apl'is sanabat infirmos. sed plus valet suffragiū boni bono. q2 oibus modis post modū plus boni malo q2 ꝑ modū frequētis impetrationis: qa Voluntatē timentiū se faciet etiā ꝓ indignis. Tertio mali ꝓ bono. Quarto mali pro malo sed nō tm̄. nec tam frequenter: quia deus peccatores non exaudit. Jo. 9. sic. s. sicut iustos.

¶ Quarta cōclusio est. an suffragia ꝓsunt facienti ⁊ qdē ad merendū si sit in charitate nō minus ꝓsunt q si pro se fierent sm̄ illud. Oro mea in sinu meo conuertetur. ⁊ qnq plus meretur hō celebrādo ꝓ alio q pro se: q2 maiori feruore charitatis accensus videtur qui scintillas emittet ad alios. ⁊ maxime ad inimicos. Dñs. n. conuersus est ad pniam Job: cum oraret ꝓ amicis suis.

Scdo ꝓdest ad satisfaciēdū directe qn ille pro quo fit aut nō indiget. vt q2 saluatus. aut capax nō est. vt q2 dānatus qn faciens est talis intentionis in hm̄ q ꝑ se faceret si crederet nō ꝓficere illi pro quo intendit. Unde Mat. x. Et si qdem fuerit ibi filius pacis requiescet sup illū pax vr̄a: sin aūt ad vos conuertetur. tertio indirecte ꝑ illos cui suffragiū pstare qui tenetur orare pro faciente suffragiū alias esset ingratus non reddens antidota: ⁊ sic est melius orare ꝓ mortuis q viuis: q2 mortui qn erunt in paradiso. sciunt illos q pro eis orauerunt ⁊ et ꝓ eis orabit si suffragantes ꝑꝑ pctī suum illis nō ꝓ fuerunt: qa amicitia cōsiderat affectum plusq effectū: ⁊ sunt in charitate ꝑfecta. per quā nō eoꝝ exp̄ssa exauditur. viuus aūt ꝓ quo suffragiū facio forte ignorat: ⁊ sic nō orabit pro me. Itē forte est peccator ⁊ sic parum valebit mihi oratio sua. aut si est iustus non tamen in via semper ad votum exauditur.

¶ Quarto nō ꝓdest ad satisfaciendū directe: vt si est mihi iniunctū vnum psalteriuꝫ ⁊ tibi aliud dicendo ꝓ te vnum: adhuc suꝫ obligatus pro me ad vnuꝫ. sicut si debem⁹ ego ⁊ tu cuilibet Titio decē soluēdo pro te adhuc maneo obligatus pro me.

¶ Quinta conclusio est. an obsit defuncto si omittantur suffragia ab eo mandata. Et qdē nec quo ad meritū totum in hac vita cōparatur respectu cuius bona voluntas ꝓfecto reputaī. Scdo nec quo ad pene intensionē: q2 illa cū aia egredit sic sibi taxatur: q nec augeī nec diminuitur. Tertio nec quo ad ꝑpetuationē. Si. n. aliqs sit in carcere ꝓ debito qd alij soluendū cōmisit alio nō soluente ꝑpetuo ibi tenebiī: nisi per se soluat. Sed si ꝑ se manēdo in carcere solueret solutione ꝑacta: etiā ꝓcuratore non soluente: ea facta liberareī. ⁊ sic est h. Sed si qs mandat solui fore facta ⁊ nō soluanī. Si fuerit in mora soluendi in vita ⁊ nō penituit: dānatur retinēdo opus mercenarij vsq mane. Si aūt nō fuit in mora vel penituit tunc nō dānabitur sed stabit in purgatorio minus ꝑ hoc q solui mādauit q si ꝑ obliuionē venialē nō soluisset nec solui mādasset. Quarto nocet: si qd potuit soluere in vita: vel cito post morē mādauit solui tardius. Unde melius faciūt qui in vita soluunt testamentū suū vel anteq bona ꝑueniant ad heredes: qa modicū in vita suffragij plus valet q multa post morē: post quā: quāto citius tanto melius. Quinto nocet sola negligentia ꝓcuratoris ad hoc vt diutius ibi moreī: q2 nec ex ope operato qd nō est: nec ex ope operante executoꝝ liberatur: ipse tamē executor damnat animam suam si non exequitur ⁊c.

¶ Nota exemplū vltimū qd habetur in legenda de mortuis in fine. Sicut dñs pōt excōicari iuste qn citatus misit procuratorem qui nō cōparuit: cū sit contumatia ve-

ra vel presumpta: ex quo citatus nec per se nec per aliū comparuit. Sed qn̄ procurator diem accipit & ipse citatus est: & non dn̄s. licet noie dn̄i propter cuius contumaciā dn̄s excōicari nō debet: cū non sit cōtumax ipse q̄ citatus nō est: licet fuerit negligens eligendo talem: qa pro negligētia sine cōtumacia nō debet quis excōicari. Sed iste mortuus est obligatus p̄ se. vnde si non soluat p̄ se vel p̄ aliū: detinebitur quousq̧ soluerit p̄ seipsū.

¶ Circa quartū punctū: videlicet quantū suffragia psint: sunt .5. pclusiones. ¶ Prima q̄ non tm̄ psunt illi pro quo nō fiunt quātum illi pro quo spāliter fiunt & ex intentiōe: ex quo .n. fm̄ illum modū psunt suffragia defunctis fm̄ quem viuis: sicut plus valet viuo pro quo fit determinate: q̄ alijs: sic & mortuo nō obstante exemplo posito de luce & doctrina: quia talia non operantur fm̄ intentionem sed ex necessitate nature.

¶ Scd̄a conclusio est. q̄ suffragiū factum pro multis. tm̄ valet q̄tum ad gaudiū cuilibet quātum si pro quolibet fieret: qa charitas de qua scriptū est: q̄ Non querit que sua sunt cōia proprijs & non ppria cōibus anteponit. Unde sicut religiosus bene dispositus plus gaudet de legato facto cōitati q̄ de legato simpliciter sibi facto: sic ibi: sed quo ad liberationē nō pro se sicut etiā debitum solutum pro multis oium debitū attenuat sed nullum ex toto liberat: cū tamē posset pro vno solutum. ipsum ex toto liberare: vt si tm̄ soluātur pro oibus quātum quilibet p̄ se sed per accidens potest tm̄ valere: vt dicetur in sequenti artī. Est autē h̄ dubium. qa dn̄t doctores. q̄ ille qui est in maiori charitate plus gaudet de suffragio facto pro alio. q̄ gaudeat ille pro quo fit. Hoc enim vno mō est verum: alio modo est falsum. Suffragium .n. & est bonū facientis: inquātum est actus eius bonus reddēs ipm cōmendabilē & acceptū corā deo: & est bonū eius pro quo fit inquātū pro eo satisfacit.

Quantū ad primā bonitatem plus gaudet de suffragio ille qui est in maiori charitate q̄ ille pro quo fit: quia cum & illo mō suffragiū non sit magis bonū vnius defuncti q̄ alterius. sed sit bonum solius facientis: de eo tanq̄ de equali bono plus gaudet ille qui plus habet de charitate. Sed quātum ad valorem fm̄: cum ille valor sit bonum illius solius pro quo fit: & vnicuiq̧ magis est amabile proprium bonum q̄ alienum. ideo quātum ad istam consideratonem plus gaudet de suffragio ille pro quo fit existēs in minori charitate q̄ ille pro quo nō fit: dato q̄ ille sit in maiori charitate.

¶ Tertia conclusio est q̄ hn̄s spāle suffragium & cōe citius liberatur q̄ habens tm̄ cōmune. licet gaudiū sit cōe modo quo dictū est. In die autem aiarum non debet principaliter dici missa nec pro patre nec pro matre: sed pro oibus fidelibus defunctis. sicut q̄d dandum est pauperibus non dandum est amicis carnalibus magis q̄ alijs. Potest tamen quis secūdario spāliter intendere suos caros: & pro eis spāliter facere oblationem sed debent fieri missa & officium principaliter pro oibus. sed qa diuites plures elemosynas faciant: inde est q̄ elemosina quo ad suffragia: plus pdest diuiti q̄ pauperi per accidens: quia plus tenentur orare beneficiati pro benefactoribus suis q̄ pro alijs: alias essent ingrati.

¶ Quarta conclusio est q̄ quando fiunt spālia & multa suffragia pro illo qui nō indiget: vt puta quia iam est in gloria vel qa minus indiget qn̄ super est diuiditur indigentibus. vt non petentium partes petentibus accrescant. sicut Aug⁹ dicit in regula. Cum quis suis filijs aliquā contulerit vestem sit in potestate prepositi: vt in rem cōmunem redactum cui necesse fuerit prebeatur sic deus non indigenti datum dat alij indigenti. qd̄ verum est in missa de Requiem in qua debet esse talis intentio dicentis. vt ceteris prosit si illi pro quo fit non prosit. Sed in missa de viuis vt si celebretur de beata virgine: pro patre meo magis celebraremus pro me q̄ pro quocūq̧ alio viuo vel mortuo: si scirem ei non prodesse. oratio mea in sinu meo conuertetur non aliorum purgandorum: fm̄ illud Mat. x. Sin autem ad vos reuertetur.

¶ Quinta conclusio est vtrum valeant tantum suffragia successiue continuata quantū simul multiplicata: vtputa vnum tricesimale continuatum quātum per .30. misse vno die a .30. sacerdotibus dicte. Et similiter annuale q̄ trecente sexaginta sex misse vna

hebdomoda a diuersis sacerdotibus dicte
et sic de alijs: Dico ꝙ tñ vel plus valent
quantum ad meritum instituentis. qa magis
est ad honorem dei continuando talia3 an
niuersariorum. et hoc cōsiderans ecclesia ea rō
ne statuit sic. Sed ad celeriorē liberationē3
a purgatorio et citius videndū deum plus
valet accelerata multiplicatio. qa sacratus3
in proposito habitum nunqȝ valet tñ ad pe
ne remissionem ex ope opato. quantum actu
exercitum sicut patet in baptismo flaminis q
non remittit totam penam. sicut baptismus
fluminis. Sic etiā missa nondū celebrata. ex
opere operato non pōt habere tantam effi-
caciam quātam habet ia3 celebrata. Et for
te non tamdiu est ille mansurus in purga-
torio ꝙ vltima missa anniuersariū perpetui
cantetur et eum liberet. Neutrum est ergo
condemnandum qa vtrūqȝ bona intentio-
ne fieri potest. et anniuersarium vt deus cla
rius videatur per opus sibi magis honori-
ficum: et multitudo missarum a diuersis si-
mul dicendarum. vt deus citius videatur.
et non solum pro amore sui sed etia3 ne diu
tius maneat vel torqueatur.

¶ Quātum ad quintum de liberatione a suf
fragijs. sunt. 5. conclusiones. ¶ Prima con
clusio ꝙ solues per alium liberatur sicut sol
uens per seipsu3. etiam si persone industria
sit electa: quia non refert qd ex equipollen
tibus fiat: nec per quem fiat. dum tñ eque
bene: esset autem presumptuosus qui tene-
tur ad suffragia si putaret orationem sua3
meliorem oībus aliorum. sicut phariseus.
Unde si missam quā debeo procuro dici p
alium liberatus sum. sicut si per me ipsum
dixissem: et sic de alijs.

¶ Secūda conclusio est ꝙ liberatur quis sol-
uendo suffragia cum alio: sicut solus non
solum soluendo duplr: vt si dicam vnum
psalteriū tecum: et tu aliud mecū: cum qui-
libet teneatur ad vnum. qa hoc dubitatio-
nem non habet: cum h nihil minus soluat
a duobus simul quasi si solueretur a quoli-
bet per se immo si soluatur etiam a duob⁹
simul simplr. vt si sint duo quorum quilib3
debet pro mortuo psalterium dicant simul
pro illo vnum psalterium. quod apparet p
simile de horis canonicis ad quas quilib3
insolidum et per se tenetur: et tamen simul
omnes dicentes liberantur. sicut etiam om
nes simul audientes missam liberantur ab
obligatione qua singuli tenentur vnā mis-
sam audire.

¶ Tertia conclusio vtrum soluens suffra-
gia in peccato mortali liberetur an tenea-
tur iterum soluere. Et videtur ꝙ sic. quia il
le qui fecit penitentiam pro se in peccato
mortali pro tanto non tenetur iterare quia
potest in alio seculo satisfacere. alioquin qd
in alio seculo fieri non potest: in illo fieri ne
cesse est. suffragia autem pro alio hic qui-
dem et non in purgatorio solui possunt. Nā
sibi pro se et non pro alio quis soluit. ergo in
hac vita tenetur suffragari sibi. Solutio nō
est verum. primo quidem quia aut est obli
gatus ad suffragia ex statuto superioris et
tunc non tenetur iterare. tum quia superior
non potuit eum obligare ad hoc. ꝙ faceret
ex charitate sed solum ad substantiam fa-
ciendi: tum quia debet supponere ꝙ superior
statuens vel iniungēs sic in charitate et ita
suffragium. valet ex merito mandantis et si
nō exequitur. q sibi conscius est de mortali.
¶ Aut ex promissione propria: et tunc non
est verisimile ꝙ se obligauerit ad dicendū
in charitate. sed solum ad dicendum vel fa
ciendum absolute. aut solum ratione bene-
ficij accepti. et tunc vel non est obligatus
de necessitate. sed de congruitate tantum
vel si est obligatus de necessitate: non tamē
determinate ad hoc suffragium: vel ad ali
ud. Unde illud non tenet iterare. sicut nec
illud dicere tenebatur. immo nec tenetur il-
lud facere. si fuerit missa cuius principalis
efficacia est ex opere operato: et a3 si sit ma
lus mister. imo nec si sit aliud iterare tene-
tur quia valet ex charitate postulantis suf
fragium interpretatiue per beneficij colla-
tionem. Sed hoc videtur esse contra illud
qd alijs dictum est. ꝙ nullus potest satisfa-
cere per alium: nisi ille alius sit in charitate:
Cuius enim opus in se mortuum est pro
nullo potest esse satisfactorium. Ad hoc pos
set dici ꝙ si ex mandato vel rogatu alte-
rius in charitate existentis viui vel mortui
alius peccator alias non facturus. quasi
ex psona illius faciat suffragium prodest il
li. Si autem quasi nomine suo faciens vel-
let tamen illi applicare: tunc non posset pec

catoꝛ pro alio satisfacere. Unde peccatoꝛ vt procuratoꝛ non potest pro alio satisfacere. sed vt nunci⁹. Pe. de palu. vel dic clarius ꝙ hic est duplex questio. Una est vtrum peccatoꝛ soluens aliena suffragia liberetur: ⁊ ista est questio principalis de qua hic queritur. Alia est questio vtrum satisfaciat: ⁊ quantum ad hanc secūdam. primo respōdeo ꝙ non satisfacit: nisi illis modis quibus dictum est supra eodem sermone parte. i. conclusione. 3. sed quantum ad primam q̄stionem. Utrum liberetur videtur ꝙ sic. Non enim plus obligatur homo homini q̄ deo: sed deo licet quilibet sit obligatus seruare precepta tamen non tenetur illa precepta seruare ex charitate. de quo tñ dic per Tho. i. 2. q. 100. ar. 10. Nec obstat ꝙ intentio iniungentis suffragia fuit vt promittens satisfaceret: quia illa intentio non obligat promittentem. sicut nec intentio dei obligat hominem. que est vt ad finem charitatis seruet mandata: quia substantia mādati obligat subditum. non autem finis mandati. Videtur tamen ꝙ promittens alicui facere suffragia pro eo si conscius est se esse in mortali ⁊ consequenter pro eo satisfacere nō posse ꝙ videtur illum decipere ⁊ consequenter teneatur ei satisfacere quod aliter: vt videtur: fieri non potest nisi iterum soluat sicut qui decipit alium tenetur ad interesse actione de dolo. l. Et elegāter i pn. ff. de dolo. Et. l. Si sterilis. §. cū p vēditorē. ff. de actio. empti.

¶ Quarta conclusio vtrum soluens pro multis tot suffragia quot debet omnib⁹ singillatim: liberetur? Ut si soluo. 30. missas p recomendatis mihi in cō. ⁊ non hanc pro hoc vel pro illo ⁊c. Dico ꝙ non perfecte. quia minus soluit cuilibet. ⁊ per consequens nō liberatur. Nam particularis solutio multa habet incōmoda vt si debeā tibi. x. Titio. x. Seio. x. ⁊ soluo hodie. x. tribus ⁊ cras. x. tribus. ⁊ post cras. x. tribus. non tantum prodest eis q̄ si statim vni soluissem. x. quia ille potuisset statim de illis. x. facere voluntatem suam. Et sic est hic vt si sint tres in carcere tres debeant. x. pro quolibet pro omnibus. ⁊ si primo die soluo. x. nullus euadetur carcerem licet debitum oium minuatur. si secūda die. x. adhuc nullus liberatur. si tria tunc omnes simul liberantur sed soluendo pro singulis. primus primo die. 2⁹ secūda. 3⁹. tertia fuisset liberatus. ⁊ sic duorum feci conditionem deteriorem. Si ergo aliqui in purgatorio existentes. sic sunt dispositi ꝙ vnus vna missa ⁊ non minori suffragio liberādus sit ⁊ sint multi tales vna missa pro oibus istis dicta nullum eripit: sed dicta pro quolibet ipsorum vna statim eum eripit ⁊ sic diutius singuli tenentur ⁊c.

¶ Quinta conclusio est vtrum soluens p multis ꝙ debet pro vno illorum. ⁊ nō plus liberetur? Dicendum ꝙ sic: dum tamen principaliter fiat pro illo pro quo debet: ⁊ pro aliis secundario. Et ꝙ in suffragio habente opus operatum efficax sicut in missa hoc liceat patet in canone. vbi semper fit memoria tam pro viuis q̄ pro defunctis. Sed quid si aliquis promisit singillatim diuersis vnam missam vtrum liberatur celebrando vnam pro omnibus equaliter intendendo? Pe. de pa. dicit ꝙ non regulariter a toto: sed a tanto: quia soluit minus quā debet sicut promittens Titio vnam marcham. ⁊ Seio vnam: non totaliter liberatur offerendo duobus vnam. sic ⁊ missa celebrata pro multis nō tantū valet singulis. Potest āt excusari. 5. modis. Primo ꝑpter impossibilitatem celebrandi pro quolibet spāliter: puta si collegium saluo officio ad quod est institutum non potest soluere plus q̄ tres aut duas aut vnam missam. Aut si religioso postq̄ promisit alicui a superiore imponantur alie misse: quia difficultas prestationis: ⁊ si non liberat tamen excusat. Da exemplū de debito hereditario: quādo bona defuncti non sufficiunt. Secūdo propter consuetudinem maxime apud eum qui scit vel scire tenetur: quia scienti dolus non infertur. sicut de parochianis qui petunt missas a curatis ⁊c. Tertio ꝑpter conuentionem si expresse hoc dicat promittens: quia contractus ex conuentione legem accipiunt. l. Si conuenerint. ff. deposi.: quod etiā sufficit dicere executoribus cui cōmisit testatoꝛ distributionē pecunie ꝑmissa videt et cōmisisse ordinationē de missa ꝑcurāda. Quarto ꝑp recompensationem: quia non refert quidem ex equipollentibus fiat: vt si in aliis missis

vel suffragijs recōpensetur. sicut apud nos missa dicēda a confessore imponitur. vigilia fratri. ¶ Quinto propter supplectionē dei ꝛc. sed quia in hoc est difficultas. ideo potes illa in predicādo dimittere. Et predicta sunt secundum Pe. de pa. in. 4. di. 45. q. 1. ar. 2. Deo grās amē.

¶ De indulgentijs. Sermo. 27.

Uasi a facie columbe: ꝛc. Prosequendo adhuc tertiā cōsiderationē quarti articuli vz. de remedijs contra veniale peccatū. remanet vltimo loqui de indulgētijs per quas remittuntur peccata et in purgatorio. vt. j. dicetur. Nō enim sunt institute indulgētie ad remissionē culpe sed pene debite mortali remisso vel veniali. Salutetur virgo maria ꝛc. Pro complemento huius materie debemus notare tres articulos.

¶ Primus est de indulgentie valore.

¶ Secūdus de earūdem susceptore.

¶ Tertius de earūdem collatore.

Primus ergo articulus est de valore indulgentiarum. Ubi sunt. 3. videnda. Primū de causa valoris: que est thesaurus ecclesie pro quo soluitur pena debita pro peccatis venialibus et etiā mortalibus hic remissis aperiente illo qui habet claues ecclesie. soli autem Petro et successoribus eius date sunt claues. 24. q. 1. c. Quodcūque. Et de transla. pla. Quanto. Da similitudinē de eo qui habet claues thesauri materialis rei publice de quo soluēdum est debitum alterius ꝛc. Sic in proposito ꝛc. Mater enim ecclesia considerās quod pro quolibet peccato mortali debetur septēnis penitētia. 33. q. 2. Hoc ipsum. Et notatur. 22. q. 1. Predicādū. Cōsiderans etiā quod multa peccata cōmittuntur ad quorum satisfactionē nō sufficeret vita hominis ad penitentiā peragendā: sed remanet aia purganda in purgatorio: cōsiderans etiā penā purgatorij esse acerbissimam: mota pietate materna. instituit indulgentias per quas soluuntur debita penarum de thesauro publico ꝛc. Thesaurus enim iste consistit in duobus. Primo quidē in merito christi qui dotauit ecclesiam suā notabili thesauro. de quo ista sumuntur. s. merito et satisfactiōe sua. quā fecit ieiunando. orando. laborando. itinerando. predicando. sustinendo. et tandē mortē patiendo. cuius vna gutta sanguinis suffecisset. et hic thesaurus est infinitus: adeo quod semper restat ad mutuādum gratis peccatoribus vnde satisfaciant. Unde Sap. 7. di. quod sapiētia. i. christus: qui est sapiētia patris infinitus thesaurus est hominibus. quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitie dei.

¶ Secūdo hic thesaurus consistit in meritis sanctorum et penalitatibus et passionibus eorum qui multa supererogauerunt quam meruerant peccata eorum. et sic illud superfluum reponitur in thesauro ecclesie. quia sancti hac intētione fecerunt opera satisfactionis. vt nō solum sibi sed etiā corpori christi quod est tota ecclesia facta prodessent. sicut paulus dicit. Omnia sustineo propter electos: vt et ipsi salutē consequantur: que est in christo iesu. 2. Tim. 2. Et Col. 1. Impleo ea que desunt passioni christi in carne mea: pro corpore eius. quod est ecclesia cuius factus sum minister secundum dispensationē dei. Nota Christi. i. corporis christi mystici. quia nostre passiones qui sumus mēbra christi ipsius christi sunt. quia est vnum caput cum vno corpore. Qui ergo mēbrum christi est quicquid patitur ab eis qui nō sunt in membris christi: decrat passionibus christi. Sed attende quod nō determinate pro illo qui remissione indiget: sancti huiusmōi opera fecerūt alias absque omni indulgentia remissionē cōsequeretur. sed cōiter pro tota ecclesia. sicut aplus dicit in auctē hic supra allegata. et ideo predicta merita sunt cōia totius ecclesie. Ea autē que sunt cōia multitudinis alicuius distribuantur: singulis de multitudine secundum arbitrium eius qui multitudini preest. Unde sicut aliquis consequeretur remissionē pene si aliquis pro eo satisfecisset. ita si est satisfactio alterius et per eum qui pōt distribuatur. secundum Tho. in 4. di. 20. q. 3 ar. 3. Patet ergo quod intelligitur thesaurus iste ecclesie que est causa valoris indulgentiarum: quia a christo et sanctis et ab eo qui habet claues ecclesie. i. papa datur de illo thesauro tm̄ quātum sufficit singulis fidelibus: ad solutionem pene debite pro peccatis totius vel partis: prout dispensantis arbitrio videtur. Totius enim thesaurus iste est in dispensatione eius qui preest ecclesie grandi. Unde petro claues regni celorum cō-

misit xpo. Mat.16. Per quas ipse vel papa qui locum eius tenet. aperit tanq̃ thesaurarius archam thesauri huius. quando vtilitas vel necessitas exposcit. Patet ergo quomodo thesaurus iste integratur. ¶ Sz remanet vna dubitatio. Nam videtur qḋ de meritis christi ꝛ sanctorum nihil restet quia de omni pena ꝛ labore christi ꝛ sanctorum fuerunt ꝛ sunt plene per iusticiam diuinam ꝛ misericordiam remunerati vel remunerandi resumptis corporibus a deo qui reddit vnicuiq̃ ſm opera sua. ergo nõ videtur aliquid penalitatis posse fieri satisfactorium ab eis pro alijs. quia sicut non iudicat deus bis in idipsum ꝛ non consurgit duplex tribulatio. Naum. i. sic nec remunerat bis bonum opus: quia bona fides non patitur vt bis idem exigatur. Sed dicendum ꝙ opus bonum penale sanctorū potest dupliciter considerari ſm Pet. de palu. in. 4. di. 20. q. 4. Uno modo inquãtū est meritorium: ꝛ sic non transgreditur personam nisi solum meritum christi. qui sibi ꝛ alijs meruit. non q̃tum ad gloriam anime quia illam statim habuit in instanti conceptionis corporis ꝛ creationis anime. sed quãtum ad gloriam corporis quã meruit merito passionis: iuxta illud Phil. 2: Humiliauit se. fa. fac. obe. vs. ad mor. mor. aũt crucis. propter quod do. ex. il. ꝛ do. il. no. quod est super omne no. ꝛc. nec potuit vt videtur christo remunerari ſm mensuram meriti quia meritum eius fuit infinitum. remuneratio autem finita. quia inquãtum homo non potest in infinitum remunerari intensiue: ceterorum vero meritum sibi soli pdest. Et ideo nec alius a christo plus meruit q̃ accepit vel recepturus sit in seipso. ¶ Scḋo modo prout est satisfactorium. ꝛ sic multi plus satisfecerunt q̃ debuerunt. Licet enim pena purgatorij sit maior omni pena mundi. non tñ sequitur tale peccatū meretur talem penam in purgatorio. ergo grauissimam in mundo alias nullus posset pati penam vltra culpam cũ a veniali nullus sit immunis: cum tñ dicat Job. Utinã appenderentur peccata mea quibus iram merui ꝛ calamitas quã patior in stateram quasi arena maris. hec grauior apparent. Job. 6. In hoc ergo conueniunt sancti cū christo in his que fuerunt supererogationis. quod aliquid ponunt in thesauro ecclesie sicut xpo: sed in hoc disconueniunt qa tota satisfactio xpi cessit in thesauro ecclesie p ceteris ꝛ nihil pro se. qa peccatum nõ fecit nec inuentus est dolus in ore eius i. Pet. 2. Unde nullius debitor fuit nec pene originalis nec actualis: qa ab eo est thesaurus infinitus. alij aũt sancti non. Beata aũt virgo medio modo se habuit: qa de suis penalitatibus illud solū p eo satisfecit qḋ erat pena pcti originalis. sicut mors nature cuius ipsa debitrix fuit. reliquas aũt penalitates sponte assumpte tote nobis cedũt: nõ sibi qa nullius culpe actualis rea fuit. ꝛ idē est de martyrio innocentū ꝛ aliorū qui nec venialiter peccauerant. Hoc tñ qḋ dicitur de beata virgine nõ predicetur. Item disconuenisit in merito. qa xpo sibi ꝛ alijs meruit de condigno. alij autem sancti solum sibi de condigno: alijs non de congruo solum.

¶ Scḋo notandũ est de valore indulgentiarum in generali: vbi nota duo. Primo quãtum valent indulgentie. Scḋo vtrũ tñ psint vni qui minus dat ꝛ minus laborat q̃ ei qui plus dat ꝛ plus laborat. Circa primum multi multa dixerunt: vt refert Glo. in c. Q̃ð aũt de pe. ꝛ remi. ꝛ doctores theologi in. 4. sniarū. di. 20. sꝫ verior opinio est: sicut dicit Pe. de tarantasio. vbi supra ꝙ tantum valent indulgentie q̃tū sonant. Ualent etiam quadraginta dies indulgẽtie cuilibet habenti tñ quãtum eidem. 40. dies penitentie: vel annus indulgentie: q̃ vnus annus penitentie facte ſm determinationem vel taxationẽ factam. siue a sacerdote. siue a iure. siue a iusticia diuina. ꝛ sic valent quo ad forū dei. Et hoc pbatur tūꝫ ex eo qḋ dictum est petro. Quodcūq̃ solueris super ter. er. solu. ꝛ in ce. ppter qḋ pbatur ꝙ remissio que fit quo ad forū ecclesie: valet etiam quo ad forū dei: tum quia alias ecclesia hmõi indulgentias faciens magis damnificaret q̃ adiuuaret. qa remitterentur ad grauiores penas. s. purgatorij absoluendo a penitẽtijs iniũctis. ſm Tho. in. 4. di. 20. Anni vero predicti non sunt anni celi vel purgatorij sed mundi. qa in mundo est hu-

huiuſmodi diſtinctio dicitur.non autem in celo vel purgatorio ſm Pet.Concor.Goff. in ſum.de penitentijs ⁊ re.in fine.⁊ Io.an. in.c.Q𝔡 aut:eodem titulo in nouella.q ſic dicit.Et licȝ quidam h̄ diuerſimode intelligāt ⁊ interpretentur indulgentias iſtas ego tamen ſimpliciter intelligo ſicut ſonant: vt ſm q𝔡 continent ⁊ promittunt: remittunt. Nam qualitercunqȝ ſatiſfiat eccleſie non refert:⁊ abſolutus eſt quem abſoluit eccleſia ⁊ ligatus quē ligat.24.q.i.Q𝔡 ſcāqȝ ⁊c. Uide vt ſcripſi in verbo indulgentia. Ualet ergo indulgentia ad remiſſionem pene non autem culpe: ⁊ ideo abuſiua locutio eſt dicentium ꝙ hec vel illa indulgentia remittit penam ⁊ culpam. Uide in Cle. Religioſi: de priuilegiis. Nulla enim culpa remittitur ſine contritione: ergo indulgentia penam remittit non culpam. Sed videtur q𝔡 etiam penam non remittat: quia remiſſio pene eſt effectus ſacramenti penitentie.ſed effectus ſacramenti non poteſt conferri ſine ſacramento:q̄a hoc pertinet ad poteſtatē excellentie.que ſoli xp̄o competit ſm ꝙ homo deo vnitus.ergo ⁊c. Rn̄deo remiſſio pene eſt effectus ſacramenti penitentie. ꝑ modum remiſſionis gratuite:ſed per indulgētiam remittitur pena per modum ſolutiōis ⁊ ſic non obſtat.

⸿ Circa ſcd̄m vero:vtrum indulgentie omnibus proſint equaliter. Uerbi gratia:quidam vadunt ad viſitandum limina apoſtolorum Petri ⁊ Pauli romam a longinquo pro mille miliaria. Aliq̄ ſicut romani non vadunt a longinquo niſi per vnum iactum baliſte: nunquid equaliter proſint indulgentie omnibus? Uel pone ꝙ detur indulgentia omnibus qui conferunt aliq𝔡 ad edificationē pontis vel eccleſie ſm ſuarum facultatum quantitatem: quidā dant centum ducatos.quidam vero decem vel pone in ſimilibus ⁊c.vtrum equaliter valeant omnibus indulgentie? Reſpondeo: in indulgentijs eſt vel poteſt conſiderari quadruplex valor. ⸿ Primo quidem valor meriti.⁊ quantum ad hoc qui plus laborat plus meretur:ſm Tho. ⸿ Scd̄o conſideratur valor laboris.non per modum indulgentie ſed per modum ſatiſfactionis d̄ peccatis commiſſis:⁊ quātum ad hoc qui plus laborat vel dat plus ſatiſfacit: vt ſcripſit Petrus de taranta.in.4.di.20. Ratio quia iſte valor proportionatur quantitati laboris illius qui laborat: non autem theſauro eccleſie. Differentia enim ſatiſfactionis ⁊ indulgentie eſt iſta:quia per ſatiſfactionem propriorum laborum ſoluit quis penam de proprio theſauro ſed per indulgentiam ſoluitur debitum pene de alieno.ſ. de communi theſauro. ⸿ Tertio conſideratur valor laboris quantum ad preſeruationem de peccatis futuris:⁊ quantū ad hoc maior labor ⁊ elemoſyna magis preſeruant a futuris. Indulgentia enim ſupplet locum ſatiſfactionis inquantum ſatiſfactio eſt punitiua:quia.ſ.pena quam alius ſuſtinuit reputatur ſibi ac ſi iſte ſuſtinuiſſet:⁊ ideo reatus pene tollitur:ſed non ſuccedit in locū ſatiſfactionis inquātum eſt medicina.quia adhuc remanent pronitates ad peccandū derelicte ex priori peccato:ad quas ſanandas neceſſarius eſt labor ſatiſfactionis. Et ideo cruce ſignatis eſt conſulendum dum viuant.vt non pretermittant ſatiſfactionis opera:inquantum ſunt preſeruatiua a peccatis futuris.licet reatus pene ſit totaliter ſolutus.nec ad hoc requiratur aliquis labor:quia ſufficit labor paſſionis chriſti. morientibus autem non eſt neceſſaria preſeruatio huiuſmodi:ſed ſolum liberatio a reatu pene.⁊ hec vult Tho. in.4.quolibet.q. vltima ad tertium articulum. Idem notat Tho.in.4 di.20.vbi dicit.ꝙ conſulendum eſt eis.qui indulgentiam conſequuntur. ne propter hoc ab operibus penitentie iniunctis abſtineant:vt ex hijs remedium conſequantur quamuis a debito pene eſſent immunes.⁊ precipue. quia quandoque ſunt plurium debitores.q̄ credant.Tho.

⸿ Quarto in indulgentijs cōſideratur valor indulgentie. Et quantum ad hoc equaliter valent omnibus. Ratio eſt ſm Tho. quia remiſſio hec per indulgentias non proportionatur labori ſed meritis que diſpenſantur:ideo tantam indulgentiam conſequitur qui minus laborat quantam qui plus.

⸿ Tertio notandū eſt de valore indulgen-

tiarum in spali. Ubi nota. 3. Primo si datur indulgentia cōferenti de substantia sua ad edificationē pontis & aliquis nō pōt dare ppter paupertatem: tamē habet intentionem dandi: an lucretur indulgētiā: R°. fm Pe. de pal. in. 4. di. 20. Si est determinata quātitas qui nō dat tamē quia nō potest nō lucratur indulgentiam licet alias bona voluntas sufficiat ad merendū. sed nō ad satisfaciēdum. Sed arguitur cōtra. Nam in regula imputari lib. 6. di. Imputari nō debet ei per quem nō stat si non faciat qd per eū fuerat faciendum. Sed Rūde dicens. q licet nō imputetur ad culpam vel ad penam vt in regula dicitur: tamē nō debet lucrari: vt h. Ui de infra parte scda. pclusione scda. Si aūt simpliciter dicatur. qd indulgentiā habeat: qui tali pio loco subuenerit intelligitur fm suam pditionem. Scdo nota. q si datur indulgentia euntibus ad ecclesiam sancti Petri. Utrum in eadē die totiens lucretur quotiens intrat: Jo. an. in. c. Cum ex eo. de peni. & remis. allegat. Uinc. dicentē. q si eadē psona eodē die sepius cōuenit ad locum pro quo indulgetur remissio. vel sepius dat denarium: sepius habebit. 40. dies dū durat tempus vel dies remissionis. quia non est cōmissa remissio solum propter iter vel denarium: sed & propter obligationem ecclesie que sic remittendo se obligat orare pro illo. Si igit discretus & remissionē faciens. Idem Guil. in speculo. c. ti. §. quid si eadē. vbi addit rationem: q in beneficijs debet fieri larga interpretatio fm Jo. an. Sed Pe. de palu. in. 4. di. 20. tenet cōtrarium dicens. In perennibus indulgentijs sicut in ecclesia beati Petri. 40. dierum quotiens aliquis vadit totiens indulgentiam consequitur. verum est quolibet mēse. & quolibet die. sed pluries in die nō videtur sensisse concedens indulgentiam: quia posset cedere in derisionem. quia nō faceret homo nisi ponere pedem & exire: & redire. Uideret etiā non rationabile si totiēs lucraretur. Et supponendum est q papa nō potuit vel noluit dare indulgentiam pro causa nō iusta fm eundem Petrum.

¶ Tertio notandū vtrum indulgentie durent post mortem cōcedentis. Et dicendum fm Pe. de palu. vbi supra de indulgentiis pape q sic. Si hoc intendebat: puta quia dixit. quolibet iam nō simplr. quia gratia cōcessa nō expirat per mortem concedentis: vt in. c. Si super gratia. de offi. deleg. lib. 6. Et in. c. Si cui nulla. de preben. eodē lib°. Si aūt dixit vsque ad quinquēnium. vsque tunc valet & non plus. si superuiuat nec minus si ante moriatur: quia vt dictum est gratia non expirat per mortem cōcedentis. Idem videtur de indulgentijs eorum quas pcedunt in dedicationibus ecclesiarum q ppetuo durant: per qd verum est si cōcedens concedat simpliciter. Si aūt concedantur gratie vsque ad bene placitum pape extinguunt gratie mortuo papa. Si aūt concedantur vsque ad bene placitum sedis apostolice. durabunt perpetuo: quia sedes ipsa non moritur: nisi a successore fuerint reuocate: vt habetur casus in. c. Si gratiose. de rescriptis lib. 6. Si autem concederētur persone: puta vni conuerso: ad illius persone vitam durant & non plus: quia priuilegium personale personam sequitur: & extinguitur cū persona: vt in regula. priuilegium. lib. 6. Sed locus est imortalis. Uñ indulgētie concesse loco: tamdiu durant quādiu locus: propter quod si ecclesia sic destruatur q oporteat eam dedicare iterum: per illam destructionem potentie indulgentie destruuntur: fm Pe. de palu.

¶ Scdo articulo de indulgentiarū susceptore. Unde videndum est quibus indulgentie prosunt & quibus nō. Ubi nota. sex conclusiones fm Pe. de palu. vbi supra.

¶ Prima conclusio est q non prosunt indulgentie existentibus in mortali. Unde dicitur in eis vere penitentibus & confessis: intelligo de confessis in proposito: quia nō oportet de facto. Contra quod tamen est. quia in quibusdam exprimitur: vel qui infra mensem fuerint confessi. Unde videt ex mente & pactione ecclesie concedentis q qui quando implet conditionem non est in statu gratie: postea recedente fictione recipit effectum.

¶ Scda conclusio est: q modo implenti cōditionem non prosunt. siue paupertate siue impotētia impediatur: quoniam non hec

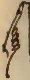
princeps vult. q̄ṁ qui iturus vltra mare moritur nisi forma hoc habeat non consequitur indulgentiā. Antiqua enim forma quā ponit Host. de iudeis. c. Ad liberandam. quotidie immutatur ꝛ innouatur. Nec obstat ꝙ voluntas pro facto habetur quando quis non potest: ꝛ concordat regula iuris: que dicit. Imputari non debet ei per quē nō stat si non facit ꝙ per eum fuerit faciendum. de reg. iuris. c. Imputari lib. 6. Item alia regula iuris que dicit. Cum non stat per eum ad quem pertinet quo minus condicio impleatur haberi debet perinde ac si impleta fuisset. Quia respondeo ꝙ illud verum est quantum ad meritum seu premium essentiale. non autem quātum ad accidentale: puta remissionis pene vel huiusmodi cuiusmodi est indulgētia. sm Tho. in. 4. di. 20. ar. 5. q. 3. ad primū. Conditiones huiusmodi sunt implende in forma specificata. Sic econtra dicimus de irregularitate quā non incurrit quis si non occidat vel mutilet aliquem q̄uis eū fuerit persecutus: ꝛ pro eo non deficit. q2 lex promotionis factum requirit. 15. q. i. c. vlti. Sic nec excōmunicationem incurrit quis si persequitur clericum: non tamen tangit. q̄uis quātum ad meritum culpe tm̄ de... reatur quātum percutien io. si per eum non stetit: quia apud deum consensus pro facto habetur. Mat. 5. Qui viderit mulierem ad concu. eam ꝛc. Si ergo datur indulgentia omnibus crucem sumētibus eo ipso ꝙ eam sumerent ꝛ si plus non facerēt eam lucrarentur. Concor. Tho. in. 2°. quolibet. q. vlti. Sed si dicatur transfretantibus non habet antequā sint vltra mare. Si autē dicatur euntibus. consequitur in via. ꝛ sic de aliis modis. Si tamen vadit existens in mortali: fructum non percipit quousqz sit penitens. sed tunc sic. Nec obstat ꝙ opus mortuum nunquā reuiuiscit: quia hoc verum est quātum ad hoc. vt homo aliquod ex illo opere mereatur. Ad hic recedente fictione non meretur homo remissionem pene ex opere illo: sed ex thesauro ecclesie. qui est causa remissionis pene per modum solutionis sm qđ dicit Tho. in. 4. di. 20. ar. 5. q. 2. Si quis autem sumendo crucem nō intendat ire nisi dominus suus vadat cum quo ire intendit: illo mortuo vel non volente ire non tenetur ire. Ratio quia deficit conditio intenta. Sed tale propositum quo vult ire non simpliciter sed sub conditione. si interim moriatur non facit eum lucrari indulgentiam: quā lucraretur si sine conditione ire decreuisset.

¶ Tertia conclusio ꝙ non prosunt nō subdito. nisi de licētia proprii episcopi aut proprii iudicis. Extra eo. Quod autem. Unde ꝛ videtur sufficere ex licentia curati. Sicut enim curatus nō sacerdos potest licentiare vt non curatus sacerdos absoluat quāuis ipse non posset absoluere. quia alius iure suo absoluit cum sit sacerdos. dum tamen habeat materiam: sic ꝛ hic sibi subditum alteri tradidit ꝛ ille cū sit episcopus iure suo dat indulgentiam quā iste tradens nō posset dare. propter qđ curati absoluentes debent eis iniungere omnes indulgentias. quas poterunt obtinere. Nota ergo ex predictis ꝙ si quis vadit ad ecclesiam subditam alteri episcopo pro indulgentia non lucratur indulgentiam. nisi habeat licentiā ab episcopo suo. vel curato. Sz videtur ꝙ si consuetudo est eundi ꝛ episcopi sciant ꝛ tolerant: videntur tacite consentire. Argumentum in regula. Qui tacet lib. 6.

¶ Quarta cōclusio est ꝙ exemptis ꝓsunt. non solum de licentia suorum superiorum sed de iure cōmuni. qui quo ad hoc non videnē exempti: quia hoc noluerunt impetrare quod est malum suum: nec crimens concedere: quāuis non possent absolui ab episcopo in foro conscientie. quia ibi etiā oportet ligare: ꝛ non possunt ab eo ligari: sed dans indulgentias ad nihil ligat nec proprie soluit sed solum thesaurum dispensat. quia vero dispensatio sibi tradita est pro tota sua diocesi: vt illis dispenset thesaurū christi: inde est ꝙ etiam exemptis potest dispensari quia sunt de sua diocesi. licet non subditi. quia etiam subditi suffraganeorum non sunt subditi metropolitano a quo tñ indulgentias consequuntur. Sed non potest episcopus dare illis qui nō sunt de sua diocesi: quia pro illis dispensationem non suscepit.

¶ Quinta pclusio est q illi qui dedit in/dulgentias valet si ipse pditionem:q2 sibi pôt homo accipere de bonis cōibus: sicut alijs dispēsare cūius sibi nō possit hō dare: q2 inter dantē et recipientē oz esse differentia psonalis:vt in.c. De bitū. de baptismo. Hoc dictū patitur dubitationē:sed etiam illi pro quo fit.sine fit viuus sine sit mortuus:dum tū forma indulgentie hoc hēat.

¶ Sexta pclusio est q indulgentia nō solum vz illi qui iplet pditionē pata qd dicat. Quicūq hoc fecerit vel p quēcūq hoc fecerit siue viuus siue mortuus habeat tantā indulgentiā siue tantū de indulgentia. Secus aūt si forma hoc nō habeat.q2 qui dat indulgētiam est dispensator.z applicat cui vult.nō aūt ille qui iplet conditionem. Un qd dicunt aliqui q indulgentia est in tentione suscipientis transfertur in illū q ē in purgatorio.nō videtur verū.nisi forma pcedentis hoc habeat.q2 sicut nō extendit vltra quātitatē nō expressam: sic nec personā transgreditur:sed sunt stricti iuris.s.intentio dispensantis hoc facit.q2 sicut bona viuo p eis cōicantur:sic z thesaurus mortuorū. Innoc.tū cetra e.ti. Qd aūt.dicit q solius pape indulgentia valet defunctis.fz Pe.de palu. Idē tenet Tho.cītū ad hāc sertā qōnē in.4.di.20.ar.5.q.3.ad scdz. Et di.45.q.2.ar.3.q.2. Sed Petrus de tarā. videtur tenere prium in.4. snia p.di.20. p blemate.3.arti.3.ad scdū dā.q.vbi sic dicit. Ad scdaz qōnē rūdeo. Aīr ipenditur alicui suffragiū.aīr indulgentia. Suffragium per charitatē:indulgentia p auctoritatē. Eccla cū illis qui sunt in purgatorio hz cōmunē charitatem:sed nō habet super illos auctoritatē zē. ideo pôt eis cōicare suffragia z bona sua:nō tū indulgentias pôt dare directe.q2 nec de foro suo sunt: nec illa/p qb9 indulgentia datur/psit facere:sed indirecte s.p suffragium z ministeriū viuentium: q adhuc sunt de foro ecclesie:fm Pe.de taran. Prima opinio verior est. q2 sic ecclesia approbat:pcedendo indulgentias etiā defunctis. Ad illud aūt qd opponitur q potestas pape nō extenditur ad nō subditos cuiusmodi sunt defuncti.ad hoc est triplex rūsio. Prima q aie que sunt in purgatorio sunt subdite potestati ecclesie. Nec obstat

qd dī Mat.16. Quecūq ligaueris sup terram z quecūq solueris sup terram zē.quia exponitur.quecūq ligaueris sup terram.i. quādiu fueris sup terram. Sed qa ista responsio videtur reprobari per tex.in.c. Negatur i.s.24.q.2. Ideo dici pôt.2°. q aut loquitur de ligatione culpe.z tunc tm super terram.i.viuos pôt papa ligare z soluere. Aut deligatione pene z tūc defunctos etiā soluere pôt. Sed contra hoc facit: qa hoc in nulla auctoritate inuenitur. quinimmo ecōtra.c. Negatur.supra allegatū. Et preterea ex hoc seqtur q cum possit papa absoluere aiam a purgatorij pena.ergo videtur q possit illas ligare ad penā purgatorij.z distinctius vel accerbius puniat. Eius est enī ligare cuius est absoluere z ecōuerso.21.di. Inferior. Et de iudicijs.c. Cum non ab homine.sed hoc est falsum.qa non pôt ligare papa aias in purgatorio existētes ergo zē. Ideo pôt.3° dici q verū est q aie de purgatorio nullo mō subsunt potestati pape p illud. Q ücunq solueris z ligaueris super terrā zē.sed tū bene pôt eis indulgentiam concedere. fm q ponit prima opinio que ab ecclesia approbat. Non obstat si dicat. q ad indulgentiā reqritur potestas ex pte concedentis:vt in.c. Qd aūt de pe. z re. Quia rūdeo q duplex est potestas. Una est potestas ad aperiendū.altera ad presidendum. ¶ Prima potestas est necessaria ad indulgentiā:qa non pôt qs concedere indulgentiaz nisi habeat potestatē.siue clauez aperiendi thesauros ecclesie. Unde pristinus homo quātecūq sanctitatis non pôt indulgentiam concedere. etiā virgo maria neq angelus.qa non habet claues : papa aūt habet claues plenarias.ergo.zē. Et sic intelligitur q dictum est reqri potestatem ad indulgentias concedendas. Altera est potestas presidenda z hoc non reqritur in indulgentijs. Et hoc probatur duplici rōe Prima qa indulgentia soluit a pena per modum solutionis de thesauro publico:vt dsit doc.non aūt per modū absolutionis q est ex potestate:z hoc dicit Albertus in cōpendio theologie. Manifestū est aūt q thesaurarius pôt etiam pro non subdito soluere debitum.dūmodo habeat clauē thesauri:z sic est in proposito ergo zē. Preterea z

scdo:dist doc. et notatū ē supra. q prelatus pōt gaudere indulgentia indulta si implet cōditionē:ergo sequitur q nō requiritur potestas presidendi in concedente. alioquin nō lucraret ipse concedens indulgētiam:q2 nemo sibi subditus est.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.sicut nemo pōt seipsum absoluere ab excōicatiōe vel ligare. Pz ergo q i idulgētijs concedendis nō requiritur potestas presidendi.sed sufficit potestas aperiendi. Nec obstat.c.Q8 aūt de pe.et remis.q8 dicit.q indulgentia nō pdest nō subditis. q2 illud verū est in epis et alijs prelatis inferiorib9. in qbus etiā requiritur potestas presidēdi. nō qdem de essentia indulgentie sm se:sed q2 sic ordinauit ecclesia.ne indulgentie vilescant si passim oibus ab hominibus cōcedi possent.et sic illud incōueniens sequeret q claues eccle cōtēnerentur.et sic pnialis satisfactio eneruaret.ff.e. Cum ex eo.de pe.et re.nō aūt loquitur de papa. q2 in terram nō hz superiorē.Et hoc innuit in illo textu. alijs quā his qui remittētibus subsunt etc. Pape aūt subsunt omnes.ergo nō loqtur in papa.Et hoc vult Glo. Tancredi.qui dicit sup illo verbo subsunt. Per h pz q nō loqtur de remissionibus que fiunt a papa. Cōclusio ergo est q indulgētie concesse a papa extēdantur ad aias purgatorij.si hoc intendit.intendere aūt videt si exprimit hoc in bulla.alias nō:q2 in priuilegijs respiciēdus est tenor verbo2: vt in.c.i. Porro.de priuileg. Indulgētie aūt epo2 nō prosunt nō subditis:vt in dicto.c.Q8 aūt. et q2 anime defunctor nō sunt subdite ipsis idcirco nō psunt eis.Et hoc vult Innoc.in.d.c. Q8 aūt. Dicēs q solius pape indulgētie valent defunctis sm eum. Pōt tñ papa cōcedere epis q possint cōferre: indulgentias etiā defunctis p rōnem iaz dictā. Et sic cōcludo i hac materia:saluo iudicio sanior.

Illud aūt vltimo pōt queri. Nunqd requiritur q viuens expleat cām indulgētie in charitate ad h vt prosit indulgentia defunctis. Dicēdū q nō cum hbeat nudā misericordiā:sicut et de satisfactione dictū est supra sermone primo pte pma.cōclusiōe tertia Sic etiā nota.in simili.b.Tho.in.4.di.45. q.2.ar.3.q.i. Tertius articulus erat de. indulgentiar datore. Ubi videndū est qs possit indulgentias dare. Circa q8 nota.qttuor cōclusiones. Prima est q papa i hoc hz plenitudinē potestatis. summus penitētiarius. dat cētum dies.legatus pōt dare in sua prouincia:indulgentias pennes. de officio leg.c.vlti.in Glo.Et idem nota. Glo.in .c.penul.de pe.et re.Epi et superiores.40. dies cōiter.In dedicatiōe aūt ecclesie vnū annum siue sit vnus siue plures.sed p anniuersario nisi.40.dies.de pe.et re.c.Cū ex eo.Abbas aūt nō pōt dare indulgentias. extra de ex.pre.c.Accedētib9 nec quicūq inferiores epis.Item archiepus pōt dare p totam suam prouinciam indulgētias.de pe.et re.c.Nostro.et.c.i.et vlt.lib.6. Quicūq autē esset ab ecclesia precisus. nō posset dare indulgentias.q2 indulgētie nō prosunt nisi subditis.Extra eo.Q8 aūt. heresus aūt nō habet subditos.saltem quo ad vsum iurisdictionis.24.q.i.Audiuimus. Et not.Glo. xi.q.3.Julianus.

¶ Secda cōclusio est q quidā dicunt q nullus pōt dare indulgentias:nisi sit sacerdos q2 nemo pōt in remissiōe pene in foro pnie: nisi qui pōt in remissione culpe.sz nō sacerdos nihil pōt in remissione culpe.ergo nec pene. Sz p indulgētiā remittit pena nō ptinens ad fo2 cōtentiosum latenz.q2 cruce signatus lz sit absolutus ab omni pena. nihilominus suspēdetur si prius meruerit vel etiā potest nec quo ad fo2 ecclesiasticum. Ubi penitētie iniuncte in caplo nostro non ppter hoc relaxant.et sic pertinent ad fo2 cōscientie.ergo etc. Sic tenet Host.vt refert Jo.an.in.c.Accedentibus.de exces.pre.vbi tenet Host.q electus in epm cōfirmatus et nō cōsecratus si sacerdos nō sit nō potest dare indulgentias.cum careat epali et sacerdotali ordine. Idē tenet archidi.in.c.Romana de pe.et re.lib 6.Glo. Pe.ipse tñ tenet 2riam in summa.c.si.quis possit. vbi tenet primam opinionē.sicut scripsi in verbo. de indulgētia. Sed dicēdū ad hanc rōnē. q pprie loquendo de dimissione pene q ē per remissionem liberalē nullus habet potestatē:nisi qui etiam potest in remissione culpe.sed ad solutionē pene vel in dando vnde soluat.pōt quilibet et ipsemet penitens qui se acquietat soluēdo:et alius priuatus qui satisfacit pro eo. Illa ergo re-

missio pene nō presupponit in remittēte potestatem remissionis culpe: fm Pe.de pal. Et cōcor. Tho.in.2°.quolibet.q.viii.ad fm articulū. ibi expresse dicit.q etiam non sacerdos pōt indulgentiam facere:si sit ei cōmissum:q indulgentia non est sacramentalis.vn̄ nō sequitur ordinem:sed iurisdictionē fm Tho.pro hoc facit textus in dicto.c. Q̄d autē.de pe.ꝛ re. Ex predictis potest inferri ad qōnē.vtrū capitulum sede vacante possit dare indulgentias. Et Jo.an.in.c. Accedentibus.de exces.prela.videt tenere q nō.lz dicat ipse q qdam seruēt ↄtrariū: vt refert Archi.de pe.ꝛ re. Romana.lib.6. Et facit ad materiā q not.in Cle.i. de here.in Glo.Nec ista.Pro hoc facit q dare litteras indulgētiarum est dignitatis ep̄alis.vt dicit textus in dicto.c.Accedentibus. de exces.prela.ergo nō pertinet ad capitulū.Ista tn̄ qō pendet ex illo fundamento vtrū indulgētia sequatur ordinē an iurisdictionem Quia si dicimus q sequitur iurisdictionē.sicut videtur tenere Tho.ꝛ Pe.de palu.tunc cap̄lm potest litteras indulgentiaꝝ dare.q in his que sunt iurisdictionis cap̄lm vr succedere loco ep̄i.de malo.ꝛ obedien.c.Unico.lib.5.Tertia ↄclusio ē q dixit quidam:q solus papa iure ordinario eas dat. ꝛ si ep̄s aliquibus concedat illis denunciat nō dat:q delegatus non potest subdelegare. Sed ↄtra q summus penitentiarius dat auctoritate ordinaria centum dies de indulgentia:qui potest dici ordinarius in spiritualibus. Sic legatus dicit ordinarius in temporalibus Item delegatus a principe in his que sunt fidei non potest subdelegare.sed episcopus cōmittit predicatoribus dare indulgentias.ergo est ordinarius.in hoc ꝛ nō delegatus. Item fm q Bar.notat in l.Et q.ff de iurisdi.omnium iudi.Lex dat ordinariā iurisdictione : sed a iure est q episcopus det.40.dies. ergo auctoritate ordinaria hec facit. Et hoc tenet Pe.de palu.vbi supra. Pro hoc etiā facit extra de exces.prela c.Accedentibus q dare litteras indulgētiaꝝ ē dignitatis episcopalis.Ideo non cōpetit abbatibus. Ergo videt q episcopus habet a lege auctoritatem ordinariam indulgentias concedēdi. Et sic idem quod primus.

Explicit de peccatis in genere btī Fratris Petri Hieremie ordinis predicatoꝝ Ad laudem dei ꝛ gloriose virgis ꝛc. Qui fuit panormita ꝛ siculus filius conuentus Bononieñ.

Impressum Brixie per Jacobum Britannicum.

Sermones Pe-
tri Hieremie
De fide.

Tabula horum ser-
monum. De fide.

Finis.

De fidei necessitate sermo primus.

¶ Incipit tractatus de Fide eiusdem. Et primo de necessitate fidei. Sermo .i.

Fides Tua te salvam fecit. Luc. 7. ⁊ Lu. 18. ¶ Dicit fides tua te salvam fecit. in genere masculino cape q̄d vis: sed melius est dicere salvum: s̄m q̄d legit in evangelio quinquagesime. In qua dñica incipe predicare. Verba p̄posita litteraliter sunt dicta per salvatorem Marie magdalene: sȝ moraliter possunt adaptari cuilibet anime x̄piane de hoc seculo migranti: cui salvator dicit. Fides tua ⁊c̄. Predicaturus igit̄ de articulis fidei: quedam de fide primordia ponā pro nostra instructione ⁊ preparatione materie articuloꝝ clarius intelligende: ⁊ de quolibet istoꝝ fieri poterit unus sermo prout dñs gratiam dederit.

¶ Primo quidem de fidei necessitate.

¶ Scd̄o de fidei quiditate.

¶ Tertio de fidei veritate.

¶ Quarto de fidei perfectibilitate.

¶ Quinto de fidei utilitate.

Hodie aūt sufficiet predicare de primo puncto: vȝ de fidei necessitate. ⁊ erit materia aliqualiter speculativa. Pro huius ergo materie declaratione est notandū: q̄ vera p̄clusio est in sancta theologia. q̄ fides est necessaria ad salutem humanam. Hec aūt p̄clusio p̄batur rōne. ⁊ auc̄te. ⁊ exemplo. ⁊ ponetur in fine sermonis. Pro rōnis aūt intellectu est notandū. q̄ in omni via ⁊ in omni operatione est primo necessaria cognitio finis ipsius opationis vel vie. Et huius rō est. Quia finis est causa causaꝝ que movet agentē: ⁊ p̄ncipiū opationū nostraꝝ. Licet enim finis sit ultimus in executione: tñ est primus in intentione. ⁊ movet agentē. Sicut enim se habēt principia indemonstrabilia in speculabilibus: sic hȝ se finis in operabilibus. Pone exemplum. Si dicis famulo tuo vel servo. Ambula: statim querit quo. Sic: si tu movcris ad ambulādū: statim anteq̄ȝ ambulare incipias. precōcipis finē quo vadas: ⁊ sic est in quacūq̄ȝ operatione. Da exēplum de illo q̄ fabricat domū: q: intendit finem habitandi: vel vendendi. Sic de scribente librū. Sic de muliere filante vel texente. Sic de medico medicante. s. ad finem sanitatis. Sic de legista ⁊c̄. Nec ad rem pertinet. sive sit malus. sive sit bonus finis. Nā qualiscūq̄ȝ sit finis: semper movet agentē. Modo ad p̄positū. Nos oēs in hoc mundo sumus viatores: nō enim habemus hic civitatem manentē sed futurā inquirimus Heb. ultimo. Finis aūt ad quē ordinati sumus ⁊ tendere debemus: est deus. Nō aūt divicie nec honores. nec voluptates. ⁊ huiusmodi. Sicut enim ipse deus est cā efficiens oium p̄ potentiā suam. ⁊ exēplaris p̄ suaȝ sapiētiam: sic est ⁊ finalis per suam bonitatem. Apo. i. Ego sum alpha ⁊ o. principiū ⁊ finis. Naȝ sicut dicit magr̄ sen. in. 2. di. i. Ad hunc finem creatus est homo: ut cognoscat deū. ⁊ cognoscendo diligat. diligēdo possideat. possidendo fruat̄. In cognitione dei p̄sistit perfectissime humana beatitudo: q̄ est finis noster. Itē Aug. 19. de ci. dei. c. 20. Nō est vera sapiētia. que intentionē suaȝ in his que prudēter discernit. gerit fortiter. cohibet tēperāter. iustēq̄ȝ distribuit. nō ad illum dirigit finem: ubi deus erit oia in oībus. eternitate certa atq̄ȝ pace p̄fecta. Hec ille. Et ideo ad ipsum tēdere debemus cū toto intellectu. cū toto affectu. cū totis viribus corporis. ps. Accedite ad eum ⁊ illuminamini: ⁊ facies vestre nō p̄fundent̄. Et sic deus incarnatus nos ad ipsum invitat dicēs. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis Mat. xi. Cum ergo deus sit finis noster: sequit̄ q̄ nos debemus ipsum scire ⁊ cognoscere. Vide in. 5°. ꝯ̄ gētiles c. 25. ubi agit̄ q̄ intelligere deū: est finis omnis intellectualis substantie. Itē in primo ꝯ̄ gentiles c. 5. ubi dicit̄ q̄ phs in. x. ethico. reprehēdit Symonidē quēdaȝ qui persuadebat hoībus ut pretermitterent divinā cognitionē ⁊ humanis rebus ingeniū applicarēt. Oportet inquiebat humana sa

pere hominē: ⁊ mortalia mortalem. Unde
phs rephendens euȝ dicit. Homo se debet
ad imortalia ⁊ diuina trahere: quātū pōt.
Et q̄nto perfectius cognoscimus ipm deū:
tanto feliciores ⁊ beatiores sumus: q2 vlti
ma ⁊ pfecta beatitudo hoīs in dei cogni-
tione ꝯsistit. Iuxta illud Jo. 17. Hec ē aūt
vita eterna: vt cognoscant te solū verum
deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. Itē ecclesia.
Deus quem nosce viuere ⁊c̄. Itē ps. Va-
cate ⁊ videte qm̄ ego sum deus ⁊c̄. Nota
Uacate per ꝯtēplatione. ⁊ Uidete per co
gnitionē. Et ex hoc infert q̄ necessaria est
hoī cognitio de diuinis. Nullū aūt est ita
ꝯueniens ⁊ sufficiens mediū ad habendū
cognitionē de diuinis in hac vita: sicut fi-
des. Pro cuius etiā clariori intellectu de
bemus notare: q̄ sicut tāgit. b. Tho. in. 4.
ꝯtra gentiles in p̄hemio. Hō de diuinis
triplicē cognitionē habere pōt. Prima est
cognitio nature: ⁊ hec habet̄ p cognitionē
naturalē. Sc̄da gratie: ⁊ hec habet̄ per re-
uelationē diuinalem. Tertia glorie: ⁊ hec
habet̄ per visionē supranaturalē. prima ē
bona. sc̄da melior. tertia optima. Prima
ergo cognitio de diuinis habet̄ ab homi-
ne naturaliter per creaturā. Nam sicut p
sensum ⁊ motū membroꝝ corporis cogno-
scitur aiam eē in corpore hoīs: vt dicit phs
primo de aīa licet sensu non participat̄: vt
pote cum sit sp̄us: sic ⁊ p motū mundi co-
gnoscit̄ q̄ sit deus. Verbi gr̄a. Uideo ce-
los moueri. solem. lunā. ⁊ stellas. sic etiā vi-
deo motū elemētoꝝ. siue loquamur de mo
tu locali. siue de motu generationis ⁊ cor-
ruptionis. Ex hoc motu cognoscitur q̄ sit
deus naturaliter. Isto modo cognouerunt
phi naturaliter deū esse. Un̄ Uirgili⁹ in. 6.
eneī. carens quidē fide sed lumine natura
lis rationis illustratus: sic inquit.

Principio celū ⁊ terrā cāposq3 liquētes.
Lucentēq3 globum lune titaniaq3 astra
Spiritus intus alit: totamq3 infusa p artus
Mens agitat molem. ⁊ magno se corpore
misct.

Patet ergo q̄ ex motu mundi cognoscit̄
deus naturali cognitione. Hoc etiā aplūs
attestat̄ Ro. i. Inuisibilia enim dei: a crea-
tura mundi per ea que facta sunt intelle-
cta ꝯspiciuntur. sempiterna quoq3 virtus
eius ⁊ diuinitas. Nota Inuisibilia dei. s. at
tributa psonis diuinis. s. potētia. sapiētia.
bonitas. Potētia aūt dei cognoscit̄ per
magnitudinē creaturaꝝ. Sap. 13. A magni
tudine enim spēi ⁊ creature: cognoscibilit̄
poterit creator hoꝝ videri. Sapientia: in
ordine dato creaturis. s. in cursu stellaꝝ ⁊
solis ⁊ lune ⁊ in elementis ⁊ in mutatione
tēpoꝝ ⁊c̄. Bonitas eius: in ꝯseruatiōe crea-
turaꝝ. Uide de hoc clarius post festū trini
tatis sermone. 18. parte. i. Nota etiā A crea
tura mundi. i. ab hoīe qui participat cum
omni creatura. s. cū creaturis habētibus so
lū esse: ⁊ etiā cum habētibus viuere ⁊ cum
habētib⁹ sentire. ⁊ etiā cū habētib⁹ intelli
gere. s. cū angelis. Iō vocat̄ homo creatu-
ra mūdi. Mat. vltimo. Predicate euange
liū omni creature. Glo. i. hoī. Patet ergo
prima cognitio de diuinis. Sed q2 intelle-
ctus noster nō pōt naturaliter inuestigare
oīa que sunt necessario cognoscenda de di
uinis: q2 sunt transcēdentia humanā ra
tionē ideo est necessaria sc̄da cognitio: q̄
habetur per fidem. Nam licet in rerū na-
tura nihil sit cognoscibilius ⁊ manifestius
deo: tn̄ ꝓpter modicitatem intellectus no-
stri nō possumus pertingere ad plenam co
gnitioneȝ diuinoꝝ. quantū pertinet ad ne
cessitatē salutis nr̄e. Propt̄ qd̄ dicit phs
in. 2. Meta. Sicut sic se habet oculus noctue
ad solem: sic intellectus noster ad ea que
sunt manifestissima in natura. Declara si-
militudinem de oculo noctue ad solem.

¶ Et ideo est sc̄da cognitio que habet̄ p
fidem per quā homo cognoscit aliqua de
diuinis: que humana ratione inuestigari
nō possunt ⁊ hoc ex reuelatione dei facta
per scripturam ⁊ reuelata interius per in-
spirationē. ⁊ per gratiam. Iuxta illud Jo.
20. Hec autem scripta sunt vt credatis:
⁊ vt credentes vitam habeatis in nomine
eius. Item. i. Cor. 2. Oculus non vidit. nec
auris audiuit nec in cor hominis ascendit:
que preparauit deus diligentibus se. No-
bis autem reuelauit deus per spiritū suū.
Et hec cognitio est melior q̄ prima: vt
infra patebit.

¶ Tertia aūt cognitio de diuinis est opti

ma. quando anima separata videt in patria dei. sicuti est: clare ⁊ limpide. De qua visione loquitur apostolus. i. Cor. 13. Ex parte enim nunc cognoscimus ⁊ ex parte prophetamus. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Concordat Jo. i. Jo. 3. Videbimus eum sicuti est. Ps. Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate domini virtutum ⁊c. De omnibus his tribus cognitionibus habetur auctoritas Job. 26. Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius. Viarum. i. creaturarum hoc quo ad primam. Et cum vix paruam stillam sermonum eius audierimus: quo ad secundam. Sermonum eius: ecce fides: que per sermones dei reuelantis habetur. Nota Audierimus: quia fides ex auditu. auditus autem per verbum christi Ro. 10. Nullo enim sensu percipiuntur ea que sunt fidei nisi per auditum. Dic pratice. Quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri: quo ad tertiam. Quis poterit ⁊c. quasi dicat: nullus in hac vita mortali: vt infra sequitur. Sic igitur de diuinis triplicem cognitionem habere possumus. Modo tertia cognitio que est clarissima: in hac vita haberi non potest: iuxta illud Exo. 32. Non me videbit homo ⁊ viuet. Et intellige nisi ex priuilegio: sicut Paulo fuit concessum. Prima autem cognitio non sufficit ad salutem. eo ꝙ non plene instruit nos ad salutem de diuinis: vt infra patebit. Et ideo est necessaria secunda cognitio fidei que est media: quia per eam plura cognoscimus de diuinis quam per primam licet minus quam per tertiam. Et sic patet ratio. quare est necessaria fides in hac vita. Auctoritas Hebr. xi. Sine fide: impossibile est placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum. quia est: ⁊ ꝙ inquirentibus se remunerator sit. Et quia vt dixi: cognitio finis est prima in intellectu. ⁊ finis est primus in intentione. Ideo fides est prima inter ceteras virtutes: vt infra dicetur sermone proximo parte secunda. Sed adhuc vt clarius cognoscatur quare prima cognitio de diuinis que naturali ratione habetur non sufficit homini ad salutem. sed fuerit necessaria cognitio fidei: est notandum ꝙ propter. 5. rationes.

¶ Prima. quia cognitio fidei cognitione naturali est certior.
¶ Secunda quia est citior.
¶ Tertia quia est communior.
¶ Quarta quia est latior siue amplior.
¶ Quinta quia est vtilior.

¶ Prima cognitio fidei est certior. Ratio: quia naturalis ratio est multum deficiens a cognitione diuinorum. Eius signum est: quia philosophi de rebus diuinis naturali inuestigatione perscrutantes in multis errauerunt: nec sibi ipsis consenserunt. Unde quidam dixerunt omnia a casu esse facta: sicut Democritus. Quidam dixerunt solem vel aliquid huius esse deum. Quidam dixerunt plures deos esse. Vide de hoc post finem sermonis huius. quia super hoc dicit Augustinus. Et quid mirum cum etiam in rebus sensibilibus que sensu percipiuntur: non potest ratio humana pertingere ad perfectam cognitionem earum. Hoc etiam patet in omni scientia: in qua manifestum est. ꝙ multe contrarie opiniones doctorum inueniuntur. Sicut patet in iure ciuili. ⁊ canonico. ⁊ medicina ⁊c. Quod autem diuersum est ⁊ contrarium: certum esse non potest. Unde homo potest falli ⁊ etiam fallere alium: etiam si ipse non fallat: sed deus nec falli potest nec fallere: quia veritas est. Igitur cum ratio humana non potest pertingere ad perfectam cognitionem rerum creaturarum sensibilium: quanto magis in rebus diuinis que nullo sensu percipi possunt? Ut igitur esset apud homines indubitata ⁊ certa cognitio de deo oportuit ꝙ diuina eis per modum fidei traderentur: quasi a deo dicta qui mentiri non potest. quam quidem cognitionem habere homo non potest nisi per modum discentis a deo: iuxta illud Jo. 6. Omnis qui audit a patre ⁊ didicit: venit ad me. Unde certior est cognitio que habetur per fidem quam que habetur per scientiam. Ex parte etiam certitudinis quia fides innititur veritati diuine: que est eius obiectum. Scientia autem innititur rationi humane: vt notat. b. Tho. 22. q. 4. ar. vltimo. Unde Ephe. 4. Non amplius ambuletis. sicut ⁊ gentes ambulant in vanitate sensus sui: tenebris obscuratum haben-

deo intellectū. Item Isa.54. Ponam vniuersos filios tuos doctos a domino. Uide infra sermone.5.parte.3. Nec obstat quia visus est certior q̄ auditus. qa certior auris arbiter est oculus sed fides est ex auditu vt dicitur Ro.x. In scientia autem et intellectu et sapientia includit quedam intellectualis visio: ex quo videtur q̄ sit certior cognitio scientie q̄ fidei. R̄.sm.b.Tho.ar. vbi supra ad secūdū q̄ ceteris paribus visio est certior auditu: sed si ille a quo auditus multum excedat visum videntis. sic certior est auditus q̄ visus. sicut aliquis parue scientie magis certificatur de eo q̄ audit de aliquo scientifico q̄ de eo q̄ sibi sm suam rationem videtur: et multo magis homo certior est de eo quod audit a deo qui falli non potest: q̄ de eo quod videt propria ratione que falli potest.

¶ Secunda cognitio fidei: certior est q̄ cognitio scientie. Scientia enim ad quam pertinet probare deum esse et esse vnum. et alia huiusmodi de deo. s. esse potentissimū sapientissimum etc. vltimo hominibus addiscenda proponitur: suppositis multis aliis scientiis: et non nisi post magnum tempus. Unde Metaphisica que circa diuina versatur: inter philosophie partes vltima remanet addiscenda. Quod etiam patet in cognitione rerū sensibilium ad quam homo non potest pertingere nisi post longum studium Unde homines per multos annos in studiis manent anteq̄ possint addiscere perfecte scientiam illam. Unde de quodam philosopho dicitur q̄ stetit triginta annis in deserto vt cognosceret naturam apis Quanto ergo multo magis post multum tempus vacabit ad cognitionē naturalem diuinorum: Et hoc valde dānosum esset homini q̄ ad opera meritoria que sine dei cognitione non prosunt Unde super illud Ro.14. Omne quod nō est ex fide peccatum est: dicit Glo. Aug. Ubi deest cognitio veritatis eterne: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Ut ergo citius homo cognoscat deum: fuit necessariū vt deum et diuina per fidem cognosceret: que statim homo percipere potest: postq̄ ad vsum rationis peruenerit.

Tertia cognitio fidei est cōmunior multi enim in studio scientie proficere non possunt propter multa impedimenta. b. Tho. in primo contra gent.c.4 ponit tres causas quibus plurimi impediuntur a fructu studiose inquisitionis. que est inuentio veritatis. Quidam siquidem impediuntur propter complexionis indispositionem: ex qua multi naturaliter sunt indispositi ad studēdum. Unde nullo studio ad hoc pertingere possent vt summum gradum humane cognitionis attingerent. qui in cognoscendo deum consistit. Quidam vero impediuntur necessitate rei familiaris. Oportet enim inter homines esse aliquos qui temporalib⁹ administrandis insistant. qui tantum tempus in ocio cōtemplatione cognitionis nō possent expendere. vt ad summum fastigiū humane inquisitionis pertingerēt. s. dei cognitionem. Quidam autem impediuntur pigritia etc. Isti ergo tales omnino a dei cognitione fraudarentur: et consequenter a felicitate perfecta. Fuit ergo necessarium vt diuina per modum fidei credenda proponerentur cuius cognitio communis est omnibus hominibus: vt sic omnis caro saluari possit. Quia sicut dicit apostolus Col.3. In christo non est masculus et femina. gentilis et iudeus. circūcisio et preputium. barbarus et scitha: seruus et liber: sed omnia et in omnibus christus. Ro.i. Non enim erubesco euangeliū: virtus enim dei est. in salutem omni credenti. Iudeo primū et greco.

Quarta cognitio fidei est latior siue amplior. q: ad plura extēdit q̄ cognitio q̄ hēt̄ p rōnē naturalē. Nā p rōnē naturalē nō possum⁹ cognoscere de deo. nisi q̄ ē de⁹ et q̄ sit vnus. et q̄ sit omnipotens. iustus etc. Sed vide de hoc pratice in festo epiphanie: in sermone magistri vincentij qui incipit Ambulabūt gentes in lumine tuo.p.2. Quod sit trinus in person non potest ratione naturali comprehendi. Item mysterium incarnationis. nec passionis. nec aliq̄ articuli fidei. quos omnes cognoscim⁹ per fidem. Et ideo amplior est et maior. Unde Apostolus. Loquimur dei sapientiam in mysterio q̄ abscondita est quā nemo principum huius seculi cognouit. Principum:

Glo.i.philosophorum. Et infra. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum.i. Cor.2. Ideo maiorem cognitionem de diuinis habet hodie vna vetula. q̄ olim maximi philosophi: Plato. Arist. et ceteri. Unde dicitur Eccli.3. Plurima enim supra sensum hominis ostensa sunt tibi. Et hoc etiam vult.b. Tho.22.q.2.ar.3.ad tertium. Item Isa.xi. Repleta est terra scientia domini. sicut aque maris operientis.

Quinta cognitio fidei est vtilior. Nam assentire his ad quorum cognitionem manu ducitur homo per rationem humanam nullius meriti est. Verbi gratia. Credere q sol moueatur. vel q homo sit mortalis et huiusmodi que humano sensu et ratione cognoscuntur. Greg. Fides non habet meritum: cui humana ratio prebet experimentum. Sed assentire his que humana ratione comprehendi non possunt: sed ex diuina reuelatione cognoscuntur: est maximi meriti: duplici ratione. Primo ratione reuerentie quam exhibet homo deo: quia credit ei etiam ea que non capit. Nam quando aliquis credit simplici verbo alicuius de his que alias ignorat facit sibi honorem: quia facto videtur assentire ipsum esse hominem fide dignum. Sic et in proposito debet homo dicere. Domine ego credo patri meo et matri dicentibus se esse parentes meos: ergo multo magis domine ego credam tibi qui reuelasti nobis ea q̄ sunt fidei. Alias multum offenditur deus ab illis qui nolūt credere verbis eius sine cautione rationum quam querunt gentiles. Vel cautione signorum quā querunt Iudei.i. Cor.i. Iudei signa petunt et greci sapientiam querūt. Quantū autem de hoc dominus offendatur: ostendit Mat 12. Generatio mala et adultera signū querit etc. Et eiusdem.17. O generatio incredula et peruersa vsq; quo patiar vos? Nota exemplum de Hypocrate et Pythagora: qui indixerunt hanc legem discipulis suis: vt non auderent in sententiis suis interrogare. propter quid: sed eis pro ratione esset dicentis auctoritas: q̄to magis auctoritas diuina pro rōne habenda est? Secundo rōne humilitatis qr humiliat homo intellectum suum ad credendum ea que intellectu non potest percipere: dicēdo. Domine licet non possum comprehendere quo nam modo fieri possit vt in tam parua hostia sit tantum corpus xpi: vel q mater vestra remanserit virgo post partum: et sic de aliis: tamen qa ita vos dicitis volo ista credere: qa maior est potentia vestra q̄ intellectus seu intelligentia mea. Ideo meretur multū homo ppter hoc. Presumptuosissimum enim esset: vt homo nollet credere nisi qd intellectus capit. Nota exēplum de.b. Augustino qui vidit puerum in littore maris qui volebat ponere totū mare in parua fouea: quā in littore maris fecerat. Magna ergo humilitas requiritur et ostenditur in credēdo magistro iuxta illud.ps. Credidi ppter qd locutus sum. ego autem humiliatus sum nimis. Et ex hoc hētur meritum. Unde dicit Heb.xi. Sancti p fidem vicerunt regna: adepti sunt repromissiones. Quod non esset: nisi credendo mereretur homo. Vide.22.q.2. ar.9. Item Io.20. Hec aūt scripta sunt vt credatis. quia iesus est xps filius dei: et vt credentes vitam habeatis in noie ipsius. Ad taliter ergo credendum apls exhortatur nos.i. Cor.x. In captiuitatem redigentes oēm humanum intellectum: in obsequium xpi. Et sic patet: q fides est nobis necessaria. Exēpla etiā patent multa: sicut de philis paganis: q cognouerunt deum naturali cognitione. tā sunt oēs in inferno damnati. Contra quos inuehit apls. Ro.i. Qui cum deum cognouissent non sicut deum glorificauerūt aut gratias egerunt etc. Nota exēplum Arist. qui post mortē apparuit cuidam scolari suo qui dixit se esse damnatū et nihil se agnoscere nec cogitare: nisi penā quam patiebatur.

¶ Pro euidentia materie. que tractatur in sermone sequenti. videlicet de quiditate fidei: est notandum q fides multipliciter sumitur. Unde Glo. xxij.q.i.c. Mouet te sic ait. Multipliciter dicitur fides. Quandoq; idem est fides q sacramentum baptismi: vt.45.di. De Iudeis. Item dicitur fides castitas thori: vt.27.q.ij. Coniuges. Quandoq; dicitur fides securitas sine pactum.i. promissio.23 q i. Noli sibi dicitur. Fides que promittitur etiam hosti seruanda est. Item dicitur fides conscientia: vt ibi.

Omne quod non est ex fide: peccatum est. 28.q.i.c.§.i. Et de prescriptione c. vltimo. Ité dicit fides habitus mētis bene ꝯstitu te. Item dicitur fides credulitas: sm quam credimus illud qđ non videmus: vt ibi. Fides nō habet meritum ꝛc. Ut ibi. Fides enim est de re non visa. De pe.di.4. In se mo. Item dicit fides obiectum fidei mate riale. i. illud qđ creditur: sicut dicitur iesus christus est fides nostra. Quādoqꝫ etiā fides ponitur pro actu fidei: iuxta illud. Fides aūt catholica hec est: vt vnum deum in trinitate ꝛ trinitatem in vnitate venere mur. Item Aug. Fides est credere qđ non vides. Item dicit fides equitas in actioni bus considerata Insti. de act. §. Actionū. Quedam sunt bone fidei: quedaꝫ sunt stri cti iuris. Item ibi. Bona fides nō patitur: vt bis idem exigatur. Sed hic potest acci pi fides p ꝓ cōsciencia. Adde. Glo. ordi. in ꝟrca de summa. trini. ꝛ fide. catho.

De quiditate fidei. Sermo.2.

Fides tua te saluum fecit Luc. 18. Dic supra. De fidei necessitate. Sequitur hodie predica re de fidei quiditate. vꝫ qđ est fides. Pro euidētia huius materie: no ta ꝙ fides multipliciter dicit vt hic supra post finē primi sermonis. Salutetur vir go Maria. Pro huius ergo materie ple niori intellectu est notandū: ꝙ in fide vera possumus cōsiderare quadruplicem cau sam sm quas potest fides diuersimode de scribi vel diffiniri.

Prima causa principalis est effectiua.
Scđa causa formalis perfectiua.
Tertia causa materialis subiectiua.
Quarta causa finalis completiua.
Prima ergo causa ꝛc. ꝛ hic est deus: qui est causa fidei nostre duplici ratione.

Prima ratio sumitur ex parte creden doꝝ. Cum enim ea que sunt fidei excedāt humanam rationē non posset homo ex se inuenire nec contēplari ea que sunt fidei: nisi deo reuelante vt supra dictū est. sermo ne proximo. Unde Apls. Loquimur dei sa pientiam in misterio: quā nemo principū huius seculi cognouit. Nobis aūt reuela uit deus per spiritum suum. i. Cor. 2. Item ibidem. Qđ oculus nō vidit. nec auris au diuit. nec in cor hominis ascēdit: que pre parauit deus diligentibus se. Nota ocu lus. s. phoꝝ. Nec auris. s. Iudeoꝝ. Nec in cor hominis ascendit. s. ex ratione naturali. Omnia aūt que sunt fidei deus reuelauit quibusdam tamen imediate: sicut sunt re uelata apostolis ꝛ prophis. Quibusdam mediate a deo mittente predicatores fi dei: iuxta illud Ro. io. Quō credent sine predicante: Et quomodo predicabunt nisi mittant ꝛc. Scđa ratio est ex parte as sensus hominis ad ea que sunt fidei. Nō enim potest homo assentire his que sunt fi dei nisi deus moueat voluntatem eius ad assentiendum. Unde. i. Cor. i2. Nemo po test dicere dñs Iesus nisi in spiritu sancto. Et hoc patet. Nam ꝓdicatoribus fidei. s. aplis per mundum fidei veritatem serenti bus: ꝛ miraculoꝝ prodigijs confirmanti bus quidam credebant. quidam nō crede bant. Qđ non ex alio procedebat nisi quia credentium voluntates a deo mouebant ad assentienduꝫ his que sunt fidei. Unde latronum qui cum dño Iesu crucifixi fue runt vnus credidit. alter nō credidit. Qua re hoc: quia vnius mouit dñs voluntateꝫ: alterius nō mouit. Et si tu dicis: ergo acce ptatio ꝑsonaꝝ est apud deuꝫ. Rñdeo. Cui datur: misericorditer datur: quibus aūt nō datur: ex iusticia nō datur in penam prece dentis peccati saltem originalis: vt Aug. dicit in lib. de correptione ꝛ gratia. Et no ta. b. Tho. 22. q. 2. ar. 5. ad quartū. Unde si ꝗs nasceretur in deserto ꝛ nunꝗ audisset predicare nomen christi. si sic moreret dā naretur. Nota exēplum de duobus latro nibus qui ducunt ad furcas. quoꝝ vnum liberat rex ꝛ alterum nō. Primo facit mi sericordiam. Scđo iusticiam: ꝛ ideo nō pōt cōqueri. Ideo dicit Ro. 9. In personā dei Miserebor cui misertus sum: ꝛ misericordiā prestabo cuius miserebor. Et Augu. super illud Io. 6. Nemo pōt venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eū. dicit. Quē

trahat ⁊ quem nõ trahat. Quare illũ trahat ⁊ istum nõ trahat: noli velle iudicare si nõ vis errare. Semel accipe ⁊ intellige. Si nondum traheris: ora vt traharis. Patet ergo ꝙ deus est principalis causa fidei nostre. Hoc ergo respectu .s. esse principalis effectiue. fides potest sic describi. Fides est donum dei instruentis ⁊ mouentis hominem ad credendum que non videntur. Et hec diffinitio sumitur ex dictis Augustini dum dicit: ꝙ fides est virtus qua creduntur que nõ videntur. Et probatur de cõse. di. 4. Gratia. vbi dicit Augu. Spiritus gratie dat fidem: que etiam nõ petita a deo conceditur. vt homini petenti ⁊ alia concedantur. Nam fides nõ est liberi arbitrij tñ: sʒ donum dei. Hec ibi. Et etiam Ephe. 2. Gratia enim saluati estis per fidem: ⁊ hoc non ex vobis Donũ enim dei est: vt ne qs glorietur. Non enim ex nobis principaliter fidem ⁊ salutem habemus sed a deo. Et in hoc differt fides a virtutibus moralibus. Quia ille possunt ex actibus humanis acquiri: ⁊ dicuntur tunc virtutes acquisite: que possunt esse etiam in paganis. Sed virtus fidei per actus humanos acquiri non potest sed a deo solo infundẽte: sicut ⁊ virtutes morales infuse. Unde Aug. diffiniens virtutem infusam: dicit ꝙ Virtus est bona qualitas mentis. qua recte viuitur. qua nullus male vtitur. quã deus in nobis sine nobis operatur. Uirtus ergo fidei per actus humanos acquiri non potest sed a deo solo infundente causatur: sicut ⁊ cetere virtutes theologice. Et ideo dicunt theologice .s. a theos ꝙ est deus: quia a solo deo infunduntur: sm ꝙ tangit. b. Tho. i. 2. q. 62. ar. i. Si tamen fides sit infusa a deo: si per peccatum sequens amittatur remanet habitus eius informis. ⁊ idẽ in spe dicendum est sm. b. Tho. i. 2. q. 72. ar. 4.

¶ Scd'a causa est formalis perfectiua. Et loquor de forma intrinseca: ex qua fit vnũ cum eo cuius est forma. Non aũt de forma extrinseca: que est charitas que dicitur forma fidei: inquantũ informat actum fidei: vt ponit. b. Tho. 22. q. 4. ar. 3. Et sm hꝫ diffinitur ab apostolo sic. Fides est substãtia rerum sperandarum argumẽtum non apparentium Heb. xi. Ubi notandum ꝙ primo ponit habitudinem actus fidei ad finem qui est obiectum volũtatis: dum dicit. Substãtia rerũ sperandarũ. Scd'o ponit habitudinem actus fidei ad obiectum intellectus. sm ꝙ est obiectum fidei dum dicit Argumentum nõ apparentium: vt declarat. b. Tho. 22. q. 4. arti. i. Sed pro maiori declaratione intellectus: nota ꝙ in fide possumus quattuor considerare. Prima duo considerantur ex parte habitus fidei. Tertium ex parte actus. Quartum vero ex parte obiecti. Primo ꝙ ipsa fides est prima ⁊ principalior virtus inter alias virtutes: per quam homo efficitur capax consecutionis vite eterne: iuxta illud. Prima petit campum dubia sub sorte duelli Pugnatura fides. Quia vero finis omnium virtutum tam theologicarũ ꝙ moralium infusarum est deus: qui etiam debet esse finis omnium operationum humanarum: vt dixi supra sermone proximo. Uoluntas autem que est principium omnium operationum nostrarum: non potest ferri nisi in rem cognitam. Oportet ergo ꝙ res sit prius cognita. Cognitio autem dei habetur per fidem: vt dixi supra sermone proximo in principio. Et ideo fides est prima omnium virtutum Hebr. xi. Oportet accedentem ad deum credere ⁊c. Et August. super illud Roma. 14. Quod non est ex fide peccatum est: dicit. Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Unde nota. ꝙ nullum opus factum ab infideli quantumcũqꝫ bonum est meritorium: nec a christiano non habente fideꝫ viuam. Nec virtus aliqua potest esse in eis proprie loquendo. Et propter hoc apostolus vocat fidem substantiam rerũ sperandarum. Que quidem substantia nõ sumitur hic proprie sm ꝙ est genus generalissimum cõtra alia genera diuisum: sed sm ꝙ in quolibet genere inuenitur quedã similitudo substantie: prout .s. primum in quolibet genere continet in se alia virtute: dicitur esse substantia illorũ: sm. b. Tho. 22. q. 4. arti. i. ad primum. Unde sicut substantia est prima in aliqua re: vt patet de muro in quo non esset dare quantitatem

nec grossiciem nec albedinem: nisi prius esset substantia muri. Et sic est in qualibet re. Prius dico natura ⁊ non tempore: sic ⁊ fides est prima virtus qua cognoscimus deum: a quo. per quem. ⁊ in quo speramus beatificari. Et ideo dicitur substantia rerum sperandarum. Secundo cōsiderare possumus in fide ꝙ est solum fundamentū super quo fundatur noticia rerum eternalium. Nam in patria: quando anima separata videt deum facie ad faciem clare intuetur omnia in deo: ⁊ ideo non per fidem sed per apertam visionem de illis habetur noticia. iuxta illud i. Cor. xiij. Videmus autē nunc per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. sed in presenti vita in qua facie ad faciem deum videre nō possumus sine divinis: aut nullam aut modicam cognitionem habere non possumus: nisi per fidem: ⁊ ideo fides dicitur fundamentum: iuxta illud. i. Cor. 2. Fundamentum nemo potest aliud ponere preter id quod positū est: quod christus iesus. Glo. i. Fides iesu christi. Sicut enim domus non potest sine fundamento consistere: itaqꝫ fundamentū est totum substentamentum edificij: sic ⁊ totum quicquid de rebus divinis cognoscimus a deo revelatis fundatur super fidē. Et nihil aliud est per quod cognoscamus divina sm ꝙ per illa beneficiamur: nisi fides. Ideo dicit. Fundamentum aliud nemo pōt ponere ⁊c. Propter hoc ergo apostolus vocat etiam scda ratione fidem sustentamentum: quia sicut substātia ē fundamentum omnium qualitatum accidētalium rei: quia omnia accidentia fundant in subiecto: eo ꝙ accidentis esse est inesse. i. in subiecto esse: vt patet in predicabilibus in c°. de accidente a Porphirio: ita ⁊ fides est fundamentum divinarum rerum quibus beatificamur: vt dictum est. Ecce quare duplici ratione apl's vocat fidem substātiam. Et ideo valde diligēter custodire debemus ne perdatur fides in nobis: q2 diabolus maxime conatur subvertere fidē hominis. vt totum edificium spirituale virtutum corruat. ⁊ consequenter nulla spes de futura vita habeatur. Quia fide sublata omnis virtus corruit ⁊ annihilatur: sicut fundamento fracto corruit castrum. Sicut enim fides est principium omnis virtutis ⁊ omnis meritorie operationis ⁊ vite eterne: iuxta illud Iustus autem meus ex fide vivit Abacuc. 2. Et sic infidelitas est principium omnis peccati ⁊ perditiōis. Unde quando aliquis retenta fide peccat mortaliter. semper timet ne sic credens damnetur. Sed si perdat fidem absqꝫ ullo timore libere ⁊ letanter peccat. Ideo in omne peccati genus labitur. Nota exemplum de Iuliano apostata.

Tertio considerandum est in fide. ꝙ de ratione fidei est ꝙ homo habeat noticiaꝫ firmam. Et propter hoc apostolus dicit ꝙ est argumentum: pro effectu argumenti: vt dicit. b. Tho. vbi supra qui effectus est adhesio firma. Et propter hoc differt fides a scientia. opinione. ⁊ suspitione. ⁊ dubitatione. In hoc enim ꝙ dicit: ꝙ est argumentū. i. firma adhesio: differt a dubitatione. suspitione. ⁊ opinione. Nam dubitans in neutram partem declinat. suspicans vero in vnam partem magis declinat. sicut habetur in fine primi posť. Et. vi. ethi. est tamen duplex. s. violenta: vehemens ⁊ levis. De quo vide quod legitur ⁊ notatur in. c. Cuꝫ contumacia: de heret. lib. 6. Et in. c. Inquisitionis: de sent. e com. Opinans vero adheret quidem vni parti tamen cum formidine alterius: sed actus fidei qui est credere habet firmam adhesionem ad vnam partem: sm. b. Tho. 22. q. 2. ar. i.

Quarto possumus considerare. ꝙ de ratione fidei est ꝙ que creduntur non appareant. Ideo dicit Non apparentiū. in quo differt a scientia que est de his que apparent per rationem naturalem sive de visis de quibus non potest esse fides nec spes. Quia quod videt quis: quid sperat? Ro. 8. Nec obstat quod dicit de Toma: cui dixit dominus. Quia vidisti me credidisti. Beati qui non viderunt ⁊ crediderūt

Jo.20.quia Tho.aliud vidit.aliud credi-dit Hominem enim vidit:et deū credidit. confessus est ore dicens.Deus meus et dominus meus:fz.b.Tho.22.q.i.ar.4. ad pmū.

Tertia causa est materialis subiectiua: intelligo autem non de qua sed in qua fides existit.et hoc est subiectū fidei.Et quidem subiectum fidei immediatum est intellectus qui perficitur per fidem.sicut voluntas per spem et charitatem:sed mediatum subiectum fidei est creatura credens. Et fm hoc diffinitur fides per Dionys.c.7. de diuinis nominib9:vt refert.b.Tho.22. q.4.ar.i.Fides est manens credentiū fundamentum.collocans eos in veritate.et in ipsis veritatem in qua quidem diffinitione.est notandum circa illud quod dicitur Credentium Qui sunt credentes: qui fidē habent. Pro cuius intellectu est notandum.q de ratione cuiuslibet habitus est obiectum formale:obiectum autem formale fidei includit duo. Primum est veritas prima siue diuina fm q manifestatur in scripturis sacris et doctrina ecclesie.Secūdum est q veritas illa prima sit non visa: quia vt dictum est supra.fides est argumentuz non apparentium. Quotienscūqz ergo aliquid predictorum duorum deficit. deficit consequēter obiectū formale fidei et consequenter ipse habitus fidei. Et ideo .b. Tho.dicit.22.q.5.arti.3.q si aliquis credit omnes articulos fidei preter vnuz: dicit q de nullo articulorum habet fidem sed solum opinionem. Ratio est:quia omnes articuli: fidei habent vnum fundamentū.s. ineffabilem veritatem diuinam. Qui ergo non credit vnum articulum fidei:iam non credit fundamentum.ideo de nullo habet fidem. Da similitudinem de domo in qua essent.i2.camere que domus esset fundata super vna columna. Nam columna illa dirrupta non solum vna camera sed tota domus corruit.et sic omnes camere cadunt. Sic de fundamento fidei: et intelligo de illo.qui pertinaciter tenent. Nam siquis pertinaciter non teneret. sed putaret aliquid contra aliquem articulum fidei:iam nō esset hereticus sed errans:fm.b. Tho. vbi supra. pertinacia enim facit hereticū. 24.q.i.Dixit apostolus.Concor.Innocen. in.c.i.de summa trinita.et fide catholi. qui dicit: q siquis false opinatur aliquid contra illud q tenet ecclesia putat tamen ecclesiam sic tenere et suam opinionem fidei ecclesie supponit:non est hereticus nec peccat.Item si teneret contra determinationem vniuersalis ecclesie. Nam si aliqua ecclesia particularis determinaret aliquid quod esset erroneum et alienum a fide nō puto esse hereticum illum qui teneret contra determinationem illius ecclesie.quia hoc videtur pertinere ad ecclesiam romanam vel ad papam sicut et cetere cause maiores Extra de baptismo.c.Maiores. quia ecclesia vniuersalis errare non potest: iuxta illud Ego pro te oraui petre vt non deficiat fides tua.Luc.xxij.Et Jo.i6. Cum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Eodem modo non est fides in illis qui clare vident veritatem primam.sicut patet in christo:in quo nunq̄ fuit fides . etiam cum esset hic mortalis. Sic et angeli beati et anime beate non habent quo ad actum : eo q videant deum facie ad faciem. Unde i.Cor. i3. Cum venerit quod perfectuz est:euacuabitur qd ex parte est.Erat tamen in angelis fides in prima sui conditione anteq̄ confirmarentur in gratia vel laberentur in culpam. presupposito q angeli fuerāt creati in gratia.Et idem dicendum est de homine ante peccatum q habebat fidem:vt ponit.b. Tho.22.q.5.arti.i.Sic est fides in hominibus viatoribus et etiam damnatis : licet sit in illis informis fides.Sic etiā est fides in demonibus:iuxta illud Jacobi.2.Et demones credunt et contremiscunt: sz alio modo q̄ in hominibus fidelibus quia in hominibus fidelibus:fides est voluntaria. Voluntas enim mouet intellectū ad assentiendum hic que per affectum ad bonum. Unū Aug.dicit q credere est cū assentione

cogitare vt ponit. b. Tho 2 2. q. 2. ar. 1. sed fides demonum est quodammodo coacta. Uident enim demones multa manifesta iudicia e quibus percipiunt doctrinam ecclesie esse a deo et consequenter esse veram. Et ideo demones per ora abrepticiorum clamabant christum esse filium dei: Iuxta illud Luc. 4. Exibant autem demonia a multis clamantia et dicentia. Quia tu es filius dei. Et increpans nō sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Nota. Sciebant. i. cognoscebant per fidē. Uel dic q illud: quia sciebant ponatur materialr vt sit sensus nō sine. ea loqui. hoc videlicet quia sciebant ipsum rc. Percipiunt ergo demones doctrinam ecclesie esse a deo quāuis ipsi res ipsas quas ecclesia docet non videant: puta deū esse trinū vel vnum. vel aliud huiusmodi. vt ponit. b. Tho. 2 2. q. 5. ar. 2.

¶ Quarta causa est finalis complectiua que est vita eterna: Iuxta illud Io. c. viii. Hec autem scripta sunt vt credatis: quia iesus est filius dei. et vt credentes vitam habeatis in nomine ipsius. per fidem enim inchoatur in nobis vita eterna. Propter quod vocat apostolus fidem substantiam rerum sperandarum: vt dictum est supra quia. s. prima inchoatio rerum sperandarum in nobis est per assensum fidei que virtute continet omnes res sperādas. In hoc enim speramus beatificari: q videbimus aperta visione veritatem. Cui per fidem adheremus. Sm hoc ergo fides sic diffinitur. Fides est habitus mentis qua inchoatur vita eterna in nobis. faciens intellectum assentire non apparentibus. Hanc diffinitionem ponit. b. Tho. 2 2. q. 4. ar. 1. In qua diffinitione ponūtur tria. s. genus: differentia: et effectus. Genus dum dicitur. Habitus mentis: quia omnis virtus est habitus. Et differentiam dum dicit. Faciēs intellectum assentire non apparentibus. Effectum vero dum dicit. Qua inchoatur vita eterna in nobis. De quo effectu videbimus infra domino concedente. Notandum est autem q in omnibus fidelibus inchoatur nunc vita eterna et post mortem continuatur: sicut dicunt legiste de suitate in filiosfamilias. ff. de liberis et postumis l. in suis. Nam filij incipiunt habere hereditatem viuentibus parentibus: sunt enim quasi domini et consequuntur eam post mortem parentum continuatione dominij in eos: sic fideles incipiūt hic p fidē et post mortē continuant. Propter hoc dicit dns Mat. 5. Beati pauperes spiritu: qm ipsorū est regnum celorum. Nota. Est: non dicit erit. sicut econtra reprobis in quibus incipit nunc infernus. Hic pratice de superbo ambicioso quomodo semper est in anxietate et in pena: quia non habet honores vel dignitates quos desiderat. Sic de auaro rc. Crescit amor nummi: quātū pecunia crescit. Iuuenalis. Sic de luxurioso rc. Unde versus. Nescio qd sit amor: nec amoris sētio nodū Sed scio siquis amat: nescit habere modū. Ideo dicitur Deutero. 32. Ignis succensus est in furore meo: et ardebit vsqz ad inferni nouissima. A quo liberet nos Iesus christus dominus noster.

¶ De veritate fidei christiane: siue q sola fides christianorū ē vera. Sermo. 5.

Fides tua te

f

saluum fecit Luc. 18. sequitur hodie predicare de fidei veritate. Unde multis rationibus suasiuis apparebit fidem christianam esse solam veram fidem. Non enim potest ratio demonstratiua adduci: quia tunc iam non esset fides. Salutemus ergo virgo maria rc. Pro introductione ergo materie. notandum q vera conclusio est in sancta theologia: sicut tangit. b. Tho. 2 2. q. 4. ar. 6. q impossibile est q sint plures fides: sed vna tantum est fides. Et probatur. ratio est ista. Cum enim fides sit habitus quidam: habitus quidem distinguuntur secundum diuersa obiecta: oportet q vbi est vnum obiectum ibi sit vnus habitus. Obiectum autem formale fidei est veritas prima

siue diuina.sub cuius ratione credunt diuersi fidei articuli. Quare enim credo christum filium dei, crucifixum. mortuum. ⁊ resurrexisse ⁊c.⁊ remissionẽ peccatorum.⁊ carnis resurrectionẽ ⁊c: Nõ ob aliã rõnẽ: nisi q2 sic deus reuelauit: ⁊ sic vna est rõ formalis fidei:que dicitur obiectum formale:⁊ ꝯsequẽter sequitur ꝙ vna sit fides spẽ: lȝ differat nũero in diuersis subiectiue. Sicut vnũ lumen solis ꝑducit multos radios:⁊ in multis diuersimode recipit.24.q.i Loquitur. Patet ergo rõ. Auctas. Unus dñs vna fides.vnũ baptisma.vnus deus ⁊ pater omniũ Eph.4. Unde ⁊ dñs querens a discipulis.quẽ dicunt hoies esse filiũ hois: audiuit a Petro. Tu es xp̃s filius dei viui. Et rñdit. Tu es petrus ⁊ sup hanc petrã edificabo ecclesiã meã Mat.16. Nota Super hãc pe.Glo.i.sup hanc soliditatẽ fidei:q2 dicit vnã in numero singulari. sic voluit deus ꝙ ecclesia esset vna: iuxta illud Cant.6. Una est colũba mea:ꝑfecta mea. Ad idẽ facit.24 q.i.Loquitur. Una est matri sue:electa genitrici sue Cant.6. Nota Matri sue.i.ecclesie triũphantis. Et ppterea etiã voluit deus ꝙ sicut est vna fides: ita ⁊ vnus pastor. Et h fuit pmus petrus: sicut habet Mat.16. Et Jo.10. Alias oues habeo que nõ sunt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere ⁊ vocem meã audient.⁊ fiet vnũ ouile.⁊ vnus pastor. Cum ergo sit vna fides:⁊ videamus diuersas credentiũ hominum opiniones siue credulitates: quia vna ꝯtrariatur alteri.oportet ꝙ omnes sint false preter vnã. nec saluatur quilibet in credulitate sua:sicut falso opinantur machometice siue saraceni. Quia cũ sit vna vera tm̃. ista sola est causa salutis:relique aũt cum sint false non pñt saluare aliquẽ : q2 false cum sint male nõ pñt esse causa salutis: q2 Arbor mala nõ põt facere fructus bonos Mat.7. Fides ergo bona est vna. Sȝ videamus que sit ista. Et dico ꝙ hec est fides christi:⁊ hoc probatur octo rõnibus. ⁊ sunt generales. De specialibus aũt auctoritatibus ⁊ rõnibus prophetarum: alias deo dante loquemur.

¶ Prima sumitur ex interiori inspiratione.
¶ Secũda ex testimoniorum approbatione.
¶ Tertia ex miraculorum patratione.
¶ Quarto ex persecutorum prostratione.
¶ Quinto ex aliarum sectarum assertione.
¶ Sexto ex physica institutione.
¶ Septimo ex diuturna duratione.
¶ Octauo ex maiorum perpetratione.

¶ Prima est propria tantum bonis fidelibus. Prima ergo ratio est ex interiori inspiratione. Et h ratio est non solum illis qui habent fidem formatam per charitatem qui interius sentiunt in mente quandam spiritus sancti presentiam que sentiri quidẽ potest. dici vero non potest:per quam agnoscunt veritatem fidei christiane : scḋm illud.i.Jo.vlt. Spiritus est qui testificatur quoniam christus est veritas. Hec pratice. Pone hominem in peccato mortali constitutum habentem quidem fidem sed informẽ:iste non poterit sentire dulcedinem illam spiritus sancti qua confirmetur in fide. Et ideo fides sua est aquatica ⁊ faciliter ei suadetur contrarium fidei.aut a diabolo interius suggerente : iuxta illud Qui secus viam hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant Luc.8.aut ab homine exterius instigãte. Sed postq̃ iste talis homo agit penitentiam de peccato tam sentit inspirationem occultam interius a spiritu sancto per quam immutatur totus homo. Nam ante delectabatur homo comedere nunc ieiunare:ante de luxuria nunc de castitate:ante de cantando vane nunc de orando:ante de ridendo nunc de plangendo:ante de tripudiando ⁊ discurrendo nunc de audiendo verbum dei: ante de ornatu nunc de honestate ⁊c.ps. Hec mutatio dextere excelsi. Per quam etiam inspirationem homo qui fuerat peccator.confirmatur in fide christi. Et hoc est ꝙ dominus Jo.15. Cum venerit paraclytus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit:ille testimonium perhibebit de me. Hinc videmus ꝙ quãto plus homo elongatur a peccatis: plus confirmatur in fide. Et quanto plus peccat magis elongatur a fide. Et ratio huius est duplex. Prima est priuatiua. Secunda est positiua.

¶ Prima ratio sumitur ex parte auersionis a deo.

¶ Scda ex pte conuersionis ad creaturã.

¶ Prima ratio priuatiua est: qa intellect⁹ humanus non capit ea que sunt fidei per rõnem naturalem nisi illuminetur a spiritu sancto: iuxta illud apl'i. Nemo potest dicere dñs iesus nisi in spiritu sancto. i. Cor. 12. Et dixi supra sermone proximo pte. i. Per peccatũ autẽ mortale perdit hõ spũm sanctum: iuxta illud In maliuolã aiam non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis Sap. i. Et cõsequẽter segtur: q nõ põt hõ hmõi credere firmiter ea que sunt fidei: qa cessante causa cessat effectus. Hinc est q dñs dixit Jo. 14. Ego rogabo pãem ⁊ alium paraclytũ dabit vobis vt maneat vobiscũ in eternum: spiritũ veritatis: quem mundus non põt accipere: qa non videt eum. nec scit eum. Uos autẽ cognoscetis eum qa apud vos manebit ⁊ in vobis erit. Nota Mundus non potest accipere. i. homo mundanus carnaliter ⁊ mundane viuens. Quia ergo in peccato mortali existens spũm sanctũ non põt accipere: ideo non põt ea que sunt fidei firmiter credere. Et ideo adueniente psecutionẽ abnegat fidem. Et ideo apl's ait. Animalis homo nõ pcipit ea que sunt spũs dei: stulticia est enim illi. i. Cor. 2.

¶ Scda rõ est positiua: quia intellectus humanus qui est subiectũ fidei ita obscuratur a concupiscentia peccati mortalis: q nõ põt clare cognoscere ea que sunt fidei: iuxta illud Boetij. Nubibus atris condita nullum. Fundere potest sidera lumen. Da similitudinem de illo qui poneret obicem lumini solis: puta murum. vel tabulam. vel aliud hmõi. Ho. Supercidit ignis ⁊ non viderunt solem. Et qd mirũ cum etiã circa naturalẽ cognitionem obscuretur intellectus per concupiscentiam: Non enim deditus concupiscentie carnali. vel cupiditati lucri tpa'lis vel ambitioni. nõ põt acqrere perfecte scientiam aliquã: qa intellectus eius a concupiscentie caligine occupatur. Et hac ratione multi hodie aut nõ credunt. aut dubitant: qa intellectus est obscuratus fumo concupiscentie. Et hanc rõnẽ assignat apl's. Radix oium malorum est cupiditas: quã qdam appetentes errauerunt a fide. i. Tim. 5. Et quãto magis crescit cõcupiscentia tanto magis elongatur a fide. Unde Salomon sapientissimus concupiscentie ⁊ luxurie caligine obcecatus. in illud precipitium lapsus est: vt idolis geniua curuaret: sicut dicit. 3. Re. xi. Et Julianus apostata cõcupiscentia regnandi scdu ctus: apostatauit a fide. Sic ⁊ Judas concupiscentia auaritie infectus vendidit christum. vt infra dicetur. Sicut enim cõcupiscentia auertit hoiem a charitate ⁊ spe. Nã multi concupiscẽtia ducti auertũt se a deo per peccata mortalia: sic ⁊ a fide. Unde vt hic supra dixi Judas cõcupiscẽtia ductus vendidit xp̃m: in cuius noie mortuos suscitauerat. Et ex hoc hõ fidelis magis confirmatur in fide. qa ex quo pctm̃ ⁊ cõcupiscẽtia diminuunt fidẽ christi ⁊ totaliter tollũt. ergo ꝯcupiscẽtia ⁊ fides xp̃i sunt ꝯtraria. Fiat ergo ratio. Quãdo sunt duo cõtraria quorũ vnũ est malum. alterũ est bonũ: sed cõcupiscẽtia ⁊ fides christi sunt contraria. qz vnũ tollit aliud. ergo cum ꝯcupiscẽtia sit mala seqr̃ q fides xp̃i sit bona ⁊ consequẽter vera. Uidemus nãq q sic est in pfidia machometi ⁊ iudeorum. Quia hõ q̃to magis adheret peccatis: tanto magis ꝯfirmat̃ in illa perfidia. At in fide xp̃i. ecõtra. Quia q̃to magis homo peccat tanto magis dubitat i fide Et q̃to magis a peccato elongat̃: tanto magis in fide confirmatur. Patet ergo prima ratio.

¶ Scda ratio ex testimoniorum approbatione. Nihil eniz tam altum est ⁊ difficile ad credendũ q nõ fiat credibile: qñ testes sic de digni de illa re phibent testimonium. Da exẽplum. qd posui supra sermone primo pte. 2. ꝓ. 2. rõne testimonij. Modo ad ꝓpositũ. Nulla fides ẽ tot testibus vallata. ⁊ tanta dignitate ⁊ claritate predita ⁊ dotata: sicut fides nostra. Nam vt ꝯfirmitramus xp̃m cuius auctas infinita est. Primo fuerũt ꝓphete. de xp̃iana fide ꝓphetãtes: qui fuerunt multi ⁊ fide digni. Unde Actuũ. 10. Huic. s. xp̃o. qui est principiũ fidei nostre: oẽs ꝓphete testimoniũ perhibent. remissionẽ peccatorum accipere per nomen eius oẽs qui credunt in eũz. Itẽ dñs Jo. 5. Scrutamini scripturas in qbus pu-

tatis vitam eternã habere: ꝛ ille sunt que testimoniũ ꝑhibent de me ꝛ nõ solũ hoc est verũ de ꝓphetis fidelibus: sed etiã de gentilibus ꝛ infidelibus. quoꝝ quidã illu-strati gratia ꝓphetie multa de xp̄o ꝓdixe-rũt: sicut pꝫ de balaam Nũeri.24. quũ di-xit. Orief stella ex Jacob: ꝯsurget virga de israel. ꝛ percutiet duces moab. Sic ꝛ de Sibylla vt refert Lactãtius ꝛ Aug. in ser-mone de natiuitate dñi: ꝙ multa clare de xp̄o ꝓphetauit. Originaliter aũt hoc dicit Aug. 18. de ci. dei. c. 23. vbi ponit. 27. versus sibylle Eritree: vel s̄m quosdam Cumee qui incipiunt.

Judicij signũ tellus sudore madescet.
E celo rex adueniet per secla futurus.
Scilicet in carne p̄sens vt iudicet orbē.

Un̄ dicit Aug. ꝙ si litteras que sunt in ca-pitibus oium versuum cõnectẽtes excepto 5. versu. ꝛ 18. ꝛ 19. Et horũ trium in scripte sunt nõ legamus sed ꝓ eis. y. litterã tanq̄ in eisdē locis ipsa sit posita recordemur ex-primitur in. 5. verbis. Jesus xp̄s dei filius saluator. Itē quid Plato senserit de xp̄o ꝛ quid p̄cognouerit: vide. j. sermone. 8. pte. i. Ad idem facit qd̄ refert. b. Tho. 22. q. 2. ar. 7. ad tertiũ argu. vbi sic dicit. Inuenit̄ in historijs romanoꝝ ꝙ tēpore Cõstantini augusti ꝛ Helene matris eius. inuentum fuit quoddã sepulchꝛũ in quo iacebat hõ auream laminã habens in pectore: in qua scriptũ erat. Christus nascet̄ ex Uirgine: ꝛ credo in eum. O sol sub Helene ꝛ Con-stantini tēporibus: iterum me videbis. Ad idem facit qd̄ legit̄ in cronica martiniana sub Federico imperatore secũdo. Ubi di-citur ꝙ tempore regis Ferandi in Toleto ciuitate hispanie: quidã iudeus cõminuen-do vnam rupem pro vinea ampliãda in medio rupis inuenit cõcauitatē vnã. nul-lam penitus diuisionē hñtem nec scissuraꝫ ꝛ in cõcauitate illa repperit vnum librum quasi folia lignea hñtem: qui liber trib⁹ lin-guis scriptus erat. vꝫ hebraice. grece ꝛ lati-ne. ꝛ tm̄ de lr̄a hēbat quãtum vnũ psalte-rium. ꝛ loq̄bat̄ de triplici mundo: ab Adã vsq̄ ad Antichristũ: ꝓprietates hoium ca-sectiũq̄ mundi exprimendo. Principium vero tertij mundi posuit in xp̄o: sic dicens. In tertio mundo filius dei nascet̄ ex virgi-ne maria. ꝛ pro salute hoium patietur. Quo legēs iudeus statim cũ tota domo sua ba-ptizatus est. Erat etiã in libro scriptum ꝙ tēpore Ferandi regis Castille debebat li-ber inueniri: ꝛ h̄ ibi. Ideo ecclesia cantat. Isayas cecinit sinagoga meminit: nũq̄ tñ desinit esse ceca. Si non suis vatibus cre-dat vel gentilibus sibyllinis versibus h̄ pre-dicta. Patet ergo primũ testimoniũ ꝓphe-rum. In nulla aũt secta precesserũt vatici-nia ꝓphetaꝝ sicut in nostra. Unde p̄fidia machometi a nullo ꝓphetaꝝ fuit p̄nuncia-ta: qn potius quasi oia veteris ꝛ noui testa-menti documēta fabulosa narratiõe depra-uat: vt patet eius legē intuenti. Un̄ astuto ꝯsilio libros veteris ꝛ noui testamẽti suis sequacibus nõ reliq̄t legendos. ne per eos falsitatis redargueret̄ s̄m. b. Tho. p̄mo cõ-tra gētiles. c. 6. Christus tñ iniq̄tati sꝫ: be-ne de eo predixit. quũ dixit. Uidete ne qs vos seducat. Multi enim veniẽt in nomine meo dicentes: ego sum xp̄s ꝛ multos sedu-cent Mat. 24. Tales fuerunt Simon ma-gus ꝛ Macometus. ꝛ qdã alius q̄ dicens se eē messiam seduxit aliquos iudeos. Sic etiã secta ꝛ perfidia iudeoꝝ post xp̄i aduē-tum nullũ habuit ꝓphã affirmantē co-rũ sectam esse verã: q: oēs ꝓphete ꝛ lex vsq̄ ad Jo. ꝓphetauerunt. Mat. xi. Ratio colligit̄ ex similitudine de rege venturo in regnum: sed postq̄ venit nõ oꝫ p̄nuntiare. Aliã similitudinē ponit Greg. in p̄mo mo-ral. de stellis in nocte preuenientibus solē.

¶ Scdo fuit cõfirmata testimonijs apo-stolorum: quoꝝ sonus in oēm terrã exiuit. approbando testimoniũ ipsoꝝ ꝛ virtuose viuēdo ꝛ etiã miracula faciendo. vt infra dicetur parte proxima.

¶ Tertio testimonio euãgelistaꝝ: q̄ fue-rũt ꝛ scripserunt quattuor euangelia. quasi quattuor instrumenta omni robore ꝛ fide vallata. Cum tñ de qualibet re credat̄ vni instrumēto: a persona fide digna ꝯscripto.

¶ Quarto martyribus ꝓprium sangui-nem ꝓ fide xp̄i fundentibus: quoꝝ nume-rus tantus est. vt dicat Jo. ꝙ vidit turbã magnam quam dinumerare nemo pote-rat ꝛc̄. Apoc. 7.

¶ Quinto testimonio doctoꝝ omni sciē-tia ꝛ sapientia preditorum. Et nulla secta

vnquam habuit tot et tantos doctores: sicut christiana fides.

¶ Sexto confessorum.

¶ Septimo virginum.

¶ Octauo penitentium.

¶ Nono regum et principum mundi: qui fidem exaltauerunt ecclesias et monasteria edificando. et pro fide bellando. Sicut fuit Constantinus imperator. Justinianus. Theodosius. et reliqui principes Romani: qui cum essent dni totius mundi crucis iugo ceruices humiliter submiserunt. Patet ergo veritas fidei christiane: multorum milium testium fide dignissimorum testimonijs approbata. Cum tamen diuino et humano iure in ore duorum vel trium testium stet omne verbum Deuto. 19. Et. C. de testibus. l. Jurisiurandi. Item. ff. e. l. Ubi numerus testium non adijcitur: ibi duo sufficiant. pluris enim locutio duorum numero contenta est. Ideo dicit btus Maximus in sermone de martyribus. Magni itaque periculi reus est. si post prophetarum oracula. post apostolorum testimonia. post martyrum vulnera. veterem fidem quasi nouellam discutere presumas. et post morientium sudores ociosa disputatione de religionis veritate contendas. Nota similitudinem de ducato aureo colato per furnellum ignis. et per multorum manus transeunte. Nam quando illum recipis: ponis in bursa sine discussione an sit aureus. Sic de fide etc.

¶ Tertia ratio est miraculorum patratione. Nulla enim secta fuit miraculis approbata preter fidem christi. Nam et saraceni confitentur quod machometus dicebat se non in miraculis sed in potentia armorum esse missum: que signa etiam latronibus et tyrannis communia sunt. Cum tamen nulli debeat credi dicenti se missum esse a deo: nisi aut propheticis oraculis sicut Jo. baptista: aut signorum euidentijs sicut Moyses approbet: sicut dicitur in. c. Cum ex iniuncto Extra de hereticis. quorum vtrunque defuit machometo. Et ideo magna stulticia est illorum qui illum imitantur. Si autem queris. quomodo traxerit homines ad se: Respondeo quod dupliciter. Primo dando precepta carnalia voluptati conformia: quibus homines ad se traxit. sicut et ipse carnalis erat. Unde nota quomodo iactabat se sicut potentem ad coeundum cum mulieribus sicut quadraginta viri. Proh pudor et fetor. Nota exemplum illius saraceni philosophi qui dixit regi quod male faciebat adorare machometum qui fuit quedam bestia. et propter quod rex fecit ipsum occidi: ex consilio suorum. Promisit etiam machometus in premium carnales voluptates: que bestijs et hominibus communes sunt. Documenta etiam vera non attulit nisi que de facili a quolibet mediocriter sapiente naturali ingenio cognosci possunt: quin potius vera que docuit fabulis et falsissimis doctrinis immiscuit sicut ponit. b. Tho. in primo contra gent. c. 6.

¶ Secundo traxit ad se homines vi armorum: in quorum potentia dixit se missum: vt supra dixi. Ei etiam non aliqui sapientes in rebus diuinis et humanis exercitati a principio crediderunt. sed homines bestiales in deserto manentes. omnis doctrine diuine prorsus ignari vsque ad hodiernum diem: qui etiam nunc omni perito homine destituti sunt. Unde nec philosophos habent. nec medicos. nec theologos etc. vt audiui. per quorum multitudinem alios armorum violentia in suam legem coegit secundum b. Tho. vbi supra. Cum ergo nullo miraculo sectam suam machometus confirmauit nec diuino oraculo: manifestum est quod falsa est secta sua. Quia nescit diuina iustitia patrocinium prestare criminibus. Notandum autem quod si machometus vel alij homines illius secte vel aliarum mira alia fecissent aut fecerint: fuerunt falsa miracula. Uel si vera tamen ad finem falsitatis ex virtute diaboli perpetrata: sicut erunt illa antichristi de quo dicetur infra. Possunt autem signa facta per bonos distingui ab his que per malos fiunt quadrupliciter: sicut notat. b. Tho. in. 2. sen. di. 7. q. 3. ar. 1. in responsione ad. 2. argu. Primo ex efficatia virtutis operantis. quia signa facta per bonos diuina virtute sunt in illis etiam ad que virtus actiua nature se nullo modo extendit: sicut suscitare mortuos: et huiusmodi que demones secundum veritatem facere non possunt sed in prestigijs que diu durare non possunt.

¶ Secundo ex vtilitate signorum: quorum signa que per bonos facta sunt sunt de rebus vtilibus vt in curationibus infirmitatum. et huiusmodi. Signa autem per malos facta sunt in rebus nociuis vel vanis. Sicut quod volant in aere. Uel faciunt membra hominum stupida et huiusmodi. Et has differentias assignat. b. petrus in itinerario Clementis.

Tertia differentia est.q̄tũ ad finẽ:quia signa bonoꝝ ordinant ad edificationem fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ:iuxta illud Mar.vltio. Illi autẽ ꝓfecti predicauerunt vbiq3 dño cooperant.⁊ sermo.cõfir.sequentib⁹ signis. Sed signa maloꝝ sunt in manifestum nocumentum fidei ⁊ honestatis.

Quarto q̄tũ ad modũ.q2 boni operant miracula per inuocationẽ diuini noĩs pie ⁊ reuerenter. Sed mali quibusdã deliramentis: sicut q incidunt se cultris ⁊ faciunt turpia. Et ita signa per bonos facta possũt manifeste discerni ab his que virtute demonis fiunt.b.Tho.

Secta etiã iudeoꝝ post christi aduentum nullo miraculo confirmata est.quin potius videmus ꝙ iudei cõiter adhibent studium artibus magicis ⁊ diuinationibus.quibus a diabolo seducti in sua perfidia cõfirmantur. Semp enĩ3 spũi sancto restiterunt:sicut arguit eos.b.Stephanus Act.7. Quãdo enim lex mosayca in suo vigore ꝑmanebat semp apostatabant ab illa vera lege. ⁊ ad idolatriã declinabant. Nam etiã viuente Moyse vitulum aureũ adorauerunt sicut legitur Exo.32.sic ⁊ successiue vsq3 ad xp̄m preuaricabant:a lege moysi ad ritum gentilium diuertebant Faciebant sibi ꝓpucia ⁊ alia legalia postergantes : sicut patet in libris machab. Postq̄ aũt illa lex accepit terminum in xp̄o. Nam finis legis xp̄s est: ad iustitiam omni credenti Ro.x. Unde ex tunc fuit mortifera lex illa q̄tũ ad cerimonialia ⁊ iud icialia.ita se fecerunt iudei illi legi ꝙ illam transgredi nullo modo volunt: q̄uis etiam de legalibus illius legis pauca obseruent. Sicut est Sabbatũ ⁊ Circũcisio ⁊ abstinentia ab aliquibus cibis. Sola igitur fides xp̄i oraculis non minimis sed maximis confirmata est:sicut patet primo in xp̄o:cui oĩa elementa ⁊ celestia corpora attestata sunt. ꝙ ipse fuit veritas ⁊ verus Messias. Nam terra testata est ꝙ ipse fuit verus messias:qñ imperio suo mortui resurgebant Mat.9.Luc.7.Jo.xi. Mare qñq3 solidum se prebuit pedibus eius. Aer etia3 qñ imperabat ventis vt cessarent : ⁊ facta est tranquillitas magna Mat.8. Corpora ẽt celestia:qñ in morte ei⁹ obscuratus est sol Item qñ stella apparuit magis in eius natiuitate sanctissima:⁊ etiã angeli cantãtes Gloria in excelsis. Item demones : qñ expellebantur solo imperio xp̄i a corporibus per ipsos vexatis:sicut ⁊ in multis aliis ⁊c. Sed ꝙ magis videtur non solum ipse xp̄s sed etiam discipuli sui ⁊ alij in noĩe eius.ꝙ nunq̄ factum fuit in veteri testamẽto: multa miracula faciebant mirabiliter sanando langores.mortuos suscitando. surdos erigendo.claudos dirigendo.cecos illuminãdo. Sed qđ est mirabilius:idiote ⁊ simplices pauperes ⁊ deiecti.sũmã sapiam ⁊ facũdiã in instanti consecuti sunt : ⁊ per mundum discurrentes ipsum xp̄i fidei submiserunt. Quod oĩbus mirabilibus mirabilius est: quadruplici ratione.

Primo ex parte predicantiũ. q erant idiote ⁊ simplices q̄tũ ad sciam acquisitã: propter hoc xp̄s noluit habere Nathanael in apl'm:q2 erat magnus legis doctor:sicut legitur Jo.i. Uide etiam in Aug.22. de ci.dei.c.5.⁊ sequentibus Erant etiã xp̄i discipuli q̄tum ad mundum:valde deiecti.

Scđo ex parte illoꝝ quos conuerterunt. Nam erant hoĩes magne potentie ⁊ nobilitatis.sicut rõani fuerũt:quoꝝ imperio totus mundus regebat. Et isti cum essent superbissimi ⁊ magne estimationis apud semetipsos nihilominus humiliter submiserunt ⁊ potentiã ⁊ nobilitatẽ ⁊ diuitias pauperibus hoĩbus ⁊ deiectis:qđ nõ nisi diuina operatione factum est.nec aliter fieri potuit Item conuersi fuerunt ad fidem xp̄i hoĩes sapiẽtissimi ⁊ magni ph̄i:sicut patet de Dionysio ariopagyta. Policarpo.⁊ Cypriano ⁊ multis aliis.

Tertio ex parte rei predicate. Predicabant enim res supernaturales:quas intellectus humanus naturali ratione capere non potest.s.deum trinum ⁊ vnum. Item hoĩem mortuũ:crucifixum cum magno vituperio:⁊ epultum e se deum saluatorem. Unde apl's.i.Cor.i. Judei signa petunt: greci sapientiam querunt:nos aũt predicamus xp̄m crucifixum. Judeis q̄dẽ scandalum.gentibus aũt stultitiam.ipsis aũt vocatis iudeis atq3 grecis xp̄m dei virtute3 ⁊ dei sapientiam. Predicabant etiã xp̄i matrem esse post partũ virginem.in hostia cõsecrata totũ corpus xp̄i contineri.mortuoꝝ

resurrectionem rc. que impossibile erant mentibus humanis infigere: nisi diuina virtus operata fuisset. qd fuit maximum miraculorum.

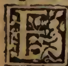
Quarto fuit mirabilissimum ex pte modi conuertendi. Non enim per potentiam armoꝝ apli mundū ad fidē xpi traxerūt sicut machometus fecit: vt dictum est. Cum essent deiecti ⁊ humiles: nō per diuitias qꝛ pauperimi erant ⁊ inopes: qnimmo despiciendas ⁊ relinquēdas suadebant ⁊ exemplis ⁊ verbis: ⁊ oēs virtutes amplectēdas predicabant. sicut ⁊ xpo fecerat. Non etiā per voluptates sicut etiā machometus fecit: qꝛ predicabant hoībus a voluptatibꝰ ⁊ carnalibus abstinendum esse. ⁊ castitati ⁊ abstinentie vacandum. Unde oēs voluptates penitus cohibebant. Non per scientiā acqsitam: quia idiote erant. Nec p eloquētiam: qꝛ simplices erant. Unde ⁊ apls ait. i. Cor. 2. Ego cum venissem ad vos fratres. veni non in sublimitate sermonis aut sapiētie. annuntians vobis testimoniū xpi. Nō enim iudicaui me scire aliqd inter vos nisi Jesum xpm hūc crucifixum. Et ita sermo meus ⁊ predicatio mea. nō in psuasibilibꝰ humane sapiētie verbis: sed in ostensione spūs ⁊ virtutis. Ut fides nostra non sit in sapientia hoīum sed in virtute dei. Patet ergo q nulla vi. nulla ratione. nulla occasione tpali siue humana. pdicatores fidei christiane mundum ad xpi fidem traxerūt. Relinquitur ergo q sola virtute diuina: iuxta illud dnī. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum Jo. 6.

Et si diceret aliquis q apli virtute diaboli traxerunt mundū ad fidē xpi: nō valet: qa per xpm ⁊ aplos diaboli sunt expulsi a mūdo: qꝛ ⁊ idola destrui faciebant. ⁊ ab obsessorum corporibus expellebant eos. qnimo oēs artes magicas ⁊ dyalecticas fides xpi reprobat ⁊ condēnat. Ad hoc facit ratio. quam fecit dnūs cōtra iudeos Luc. xi. Qui dicebant xpm in belzebub principe demoniorum eicere demonia. Adhuc etiam mirabilissimum fuit. q inter persecutiones tyrannoꝝ innumera hoīum turba non solū simplicium sed etiā sapientissimorum hoīum ad xpianam fidem conuolabant. vt infra tangetur proxima rōne. Sigs aūt ita pertinacissimus esset q negaret miracula esse facta ad confirmationem fidei christiane: oportet q confiteatur oīno miracula esse facta. Nam qd mirabilius esse potuit vt ait Aug. 22. d ci. dei. c. 5. Et b. Tho. i. ɔtra gēt. c. 6. q̄ ad credendum tam ardua ⁊ ad operandum tam difficilia ⁊ ad sperandum tam alta hoīes absq mirabilibus signis inducere ⁊ ad relinquendum idolorum cultum qui tot milibus annoꝝ mundū vniuersum infecerat: Constat q tunc tēporis predicātibus aplis. idola per mundum celebrant. nunc aūt oīa sunt sublata. Quod si absq miraculis factum est: nil isto mirabilius esse potest. Relinquitur ergo q diuina virtute fides xpi miraculis maximis est confirmata. Unde ⁊ Mar. vltio. dicitur. Illi aūt s. apli perfecti predicauerant vbiq: dnō cooperāte ⁊ sermone confirmante sequētibꝰ signis. Et sic patet quarta ratio. Alias aūt rationes ponā in sermone primo seqnti.

De miraculis factis per aplos ⁊ alios sanctos ad gloriam dei ⁊ confirmationem fidei christiane nimis longum qnimmo impossibile esset omnia narrare: sed inter cetera nota vnum quod contingit tempore Cōstantini imperatoris in historia tripartita lib. 25. ⁊ Uincentio historiali vbi sic dicit. Tempore Constantini imperatoris ⁊ hirene vxoris eius. in Syria ciuitate Perito que subiacet Antiochie iudei imagines saluatoris iesu christi inuenientes in domo cuiusdam iudei ibi relictam a quodā christiano qui ibi manserat. eam iniuriose deposuerant. ⁊ omnia opprobria que iudei quondam christo iesu intulerant illi imagini inferebant illudentes ei. criminose conuiciantes eamq percutientes. manus ⁊ pedes eius clauis configentes. acetum ⁊ fel ei porrigentes. Tandem latere eius aperto exiuit deco sanguis ⁊ aqua. Quod illi supposita ampula suscipientes ad experimentum vtrum fuerint vera miracula que iesum fecisse audierant omnes infirmos in sinagoga collectos hoc sanguine aspergebant. ⁊ a quocunq langore detinebantur liberabantur. Unde tandem iudei cōpuncti ad Deodatum ciuitatis episcopum omnes cucurrerunt eiq re ista narrata imaginem cum sanguine eidem dederunt.

Quibus baptizatis episcopus sanguinem per ampullas diuisum longe lateqꝫ dirigēs predicabat magnalia dei. Obtestans omnes vt singulis annis .5. idus nouember celebraretur passio dn̄ice imaginis. Hec ille. Item potes hoc notare miraculū de conuersione Constātini imperatoris. Sed illud vide. j. in sermone proximo pte .l. Si aūt ab aliquo diceretur ꝙ etiam demones miracula facere possunt ⁊ etiam fecerūt tempore quo per totum mundum tanꝙ dij ab hoibus colebantur. Rn̄dendū est ꝙ nullomodo potest fieri ab aliqua creatura verum miraculum sed a solo deo. Et de hoc dic ꝫ b. Tho. in questionibus de potētia dei. Et Aug. aliquid tāgit .22. de ci. dei. c. 8. 9. ⁊ .1°. Propterea quomodo demones miracula fecissent ad destruendum cultum ipsorum qui per totum orbem tanꝙ dij colebātur.

¶ De fidei perfectione. Sermo .4.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Superiori proximo sermone vidimus tres rōnes qb' ꝓbatur fidem christi esse solam veram fidem. modo sequitur videre alias quoqꝫ rōnes que supra proximo ſmone notate sunt. Salutetur virgo ⁊c.

¶ Quarta ergo ratio. qua probatur veritas fidei christiane: est ex tyrannoꝝ persecutione. Nam nunꝙ fuit aliquod regnum tam excellens ꝙ non destrueretur per potētiam hostium. Fuerunt enim quattuor regna principalia in mundo. que omnia sunt hodie destructa. Primū fuit regnū caldeorū ⁊ Assirioꝝ. Scd'm vero fuit Persarū ⁊ Medoꝝ. Tertium Grecoruꝫ qd' incepit in Alexandro magno. Quartum ceteris potētius fuit Romanoꝝ. Hec quattuor regna fuerūt signata in visione Danielis: in qua vidit bestias quattuor. Prima erat similis leone. Scd'a similis vrso. Tertia similis pdo. Quarte aūt bestie nomen nō ponit: sed dicit ꝙ erat terribilis atqꝫ mirabilis ⁊ fortis nimis: dentes ferreos habens magnos: comedens atqꝫ cōminuēs: ⁊ reliqua pedibus suis conculcans Danielis .7. Per leenam: designatur primum regnum caldeorum ⁊ Assiriorum. Per vrsuꝫ regnū Persarum ⁊ Medorum. Per pardum: regnū grecorum. Per quartam bestiam: regnum romanorum: que omnia destructa sunt. vt patet ꝑ experientiā: ꝗuis cūqꝫ essent potentissima ⁊ ditissima. Fides aūt christiana ⁊ ecclesia habuit multas ꝑsecutiones. Nam ex vna pte fremebant principes romani ⁊ alij tyranni pagani cū potentia magna ⁊ crudelitate. Ex alia pte heretici cum sapientia magna ⁊ scientia. Ex alia pte iudei cuꝫ astutia: ⁊ nihilominus deus gloriosus semper ꝯseruauit ecclesiam ⁊ fidem christianā: vt nunꝙ deficeret. Quinimo semꝑ inter ꝑsecutiones maximas augebat ⁊ firmabat: iuxta figurā que habetur Exo. 1. vbi dicit ꝙ quāto magis egypcij opprimebāt iudeos tanto magis multiplicabant ⁊ crescebant. Item in arca Noe q̄ a fluctibus superioꝛ eleuabatur. Et hoc fuit significatum in nauicula petri que iactabatur ⁊ operiebatur fluctibus: sed christo imꝑante vento ⁊ mari: facta est trāqllitas magna Mat. 8. Plus etiam: qꝛ omnes persecutores fidei mirabiliter a deo humiliati sunt ad confirmationem fidei christiane. Naꝫ vt de ceteris imperatoribus taceam: Julianus apostata imperatoꝛ fidei christiane seuissimus persecutoꝛ fuit mirabiliter occisus. Qui quādo fuit percussus a sancto mercurio manibus suis accepit sanguinem ⁊ in aerem illū ꝓiciens aiebat. Vicisti iesu nazarene vincis ret magne minorem. Per os mihi misero parcere nāqꝫ soles. In bello ꝑsico: vt legit' in histo: ia ecclesiastica. Et vide in legenda beati Juliani martyris. Itē Constātinus imperatoꝛ fuit ꝑcussus a lepra incurabili per naturam ꝓpter persecutionem quā fidei christiane inferebat. ⁊ nunꝙ sanari potuit nisi preterꝙ fidē christi cum baptismo suscepit a btō Siluestro. Itē de Decio imperatore crudelissimo qui occidi fecit. b. Laurētiū: legit' ꝙ suffocatus a diabolo expirauit. De Quintiano etiam qui martyrizari fecit beatā Agatham: legitur ꝙ submersus in flumine miserabiliter ⁊ mirabiliter expirauit. Multa etiam alia similia leguntur in legendis sanctorum. Item de Theodosio seniore imperatore: qui miraculose habuit victoriā cōtra Eugenium ⁊ Arbogastē ⁊c. sicut legit' i historia tripartita lib. 18.

Et in Vincentio historiali. De Judeis ve
ro qui persecuti sunt xpm et aplos. quãta
dampnatione iuerunt peccatũ suum: nemo
est qui nesciat. Sicut pz in destructione hie
rusalẽ per Titũ et Vespasianũ. De qua vi
de in legenda beatoꝝ Philippi et Jacobi.
Et etiã pz in dispersione eorũdem p vni/
uersum mundũ: vbi ab omni natione de
specti sunt. et velut serui subiecti. De heret
cis eciã quantũ sint a deo humiliati: pz in/
uenientibus Cronicas. Sed dicã duo exẽ/
pla. Primũ de Ario heresiarca cuius here
sis maxime ecclesiã afflixit et dissipauit.
Iste ergo Arius primo per Nicenũ ↄdẽ/
natus est. per Constãtinũ in exiliũ relega
tus: tandẽ per eũdem ab exilio reuocatus
Alexandrie morabat. Eusebius aũt ma/
gnus Arij fautor Nicomediensis epus Con
stantinopolim Ariũ euocauit. et imperiali/
bus ibidẽ edictis euocari cõciliũ fecit. vbi
maxime cõuenerunt illi epi qui Arium se
ctabant. Itaqꝫ Alexandro cõstantinopoli
tano archiepo diem statuerunt in quo vel
Ariũ in cõione susciperet. vel ipse ab ecclesia
pulsus discedat. At ipse noctẽ precedentẽ
diem statutũ peruigilẽ in orationibus du/
xit. Et sub altari tota nocte iacens. causaz
ecclesie dño cõmendabat. Igit totius po/
puli summa expectatio erat: vt ipso mane
vel susciperet Arius. vel Alexander pel/
leret epo. Arius summo mane ↄsurgens et
epoꝝ ac populoꝝ frequẽtia vallatus ad ec
clesiã pergens. cũ in media via esset qdaz
remorsus ↄsciencie ipsum inuasit q adeo
eius vniuersa interiora cõmouit vt locum
quereret quo declinare posset ad secreta
nature. Cũqꝫ illi locum publicũ ostẽdissent
illuc cito pgens oia intestina emisit: et in
manibus diaboli miserã aiam expirauit.
et sic adinuenite heresis penã soluit. Q̄ cũ
audisset Eusebius oẽsqꝫ fautores ipsius.
tanto pudore ↄsternati sunt: vt qd facerẽt
vel quo diuerterent oĩno nescirẽt. Et sic per
secutio illa cõquieuit. Simile dr de quodã
Leone papa qui Arij fautor erat. Hic cõ
ciliũ aduocauit vt oẽs epos cogeret vt in
ariana pfidia ↄsentirent. Ad hoc ↄcilium
nõ vocatus venit Hilarius pictauiensis
epus. Q̄ dum papa audisset oĩbus mãda
uit epis ↄgregatis vt veniẽti Hilario nul
lus assurgeret: nec illi inter se locũ darent.
Cũqꝫ Hilarius aduenisset et cerneret q̃ si
bi locũ nõ facerent dixit. Dñi est terra et
plenitudo eius. Cũqꝫ super terrã ad sedẽ/
dum se posuisset terra ↄsurgens cathedrã
illi fecit. Tunc papa dixit ad eũ. Tu es
Hilarius gallus: Et ille ait. Nõ sum gal/
lus sed manens in gallia. Et ille ait. Si tu
es Hilarius manẽs in gallia: ergo sum leo
romane sedis antistes. Cui Hilarius. Et si
tu es leo: nõ tñ de tribu iuda. Et Leo ait.
Q̄ui sum: modo tibi ostẽdam. Expecta me
paulũ: donec redeam. Cui Hilarius. Et si
nõ redieris qs mihi iusticiã exhibebit: Ego
mox redeã ait Leo: et iuxta merita tibi red
dam. Itaqꝫ ad sellaz accessit ad secreta na
ture et sicut Arius oia intestina cum vita
effudit. Morte igit in cõcilio nunciata Hi
larius in mediũ surrexit: et oẽs ad catholi
cam fidem reduxit. Patet ergo quõ pse/
cutores fidei xpiane diuina ꝓuidentia hu
miliauit: vt xpiane fidei veritatẽ astrueret.
Illa vero. s. fides xpiana velut pelagi ru/
pes imota remansit. Q̄ vero nõ esset possibile
via humana. restat ergo q̃ diuina virtute
fides xpiana seruat: et ↄsequenter q̃ ipsa
sola sit vera.

¶ Quinta ratio est ex aliaꝝ sectaꝝ asser/
tione. Quia oẽs secte dicunt q̃ post suam
nostra est melior et magis rõnabilis: sicut
exẽplariter dicit de Soldano. Qui semel
ↄuocauit ad se vnũ xpianum. vnũ sarace/
nũ. et vnum iudeũ. Cũqꝫ interrogasset sin/
gulos de fide sua. vnusquisqꝫ laudabat fi
dem xpiani post suã. Christianus aũt intẽ/
rogatus vltimo dixit: q̃ sua fides erat ve/
ra. Interrogatus iterũ a Soldano quenam
melior esset post suã. Rñdit: q̃ nulla ẽ bo/
na nisi fides xpi tm. qr oẽs alie damnant.
Quia vnus dñs. vna fides. vnum baptis/
ma Eph. 4. Facit etiã ad hoc testimoniũ
Josephi de dño nostro Jesu xpo in lib. 18.
antiquitatũ. c. 9. qui sic ait. Fuit hiisdem tẽ
poribus Jesus sapiens vir: si tñ virũ eum
nolare fas est. Erat enim mirabiliũ operũ
effector et doctor eoꝝ hominũ qui libẽter
que vera sunt audiunt. Et multos quidem
iudeoꝝ multos etiã ex gentibus sibi adiũ
xit: xpo hic erat. Hūc accusatione primoꝝ
nostre gentis viroꝝ: Cum Pilatus in cru/

et agendam esse decreuisset nō deseruerūt
hi qui ab initio eum dilexerunt. Apparuit
enim eis tertia die iterum viuus sm ꝙ di
uinitus inspirati pphe. vel hec vel alia de
eo innumera miracula futura eē pdixerāt.
Sed ꝛ in hodiernum diē christianoꝝ qui
ab ipso nuncupati sunt ꝛ nomen pseuerat
ꝛ genus. Ad idem facit epl'a Lucij Lētuli
romani ad romanos. Ut refert Eutropius
se repperisse in annalibus iudeoꝝ. Que in
cipit. Apparuit tēpibus ꝛ adhuc est hō ma
gne virtutis noīatus iesus xp̄s: q dicitur a
gētibus ppha veritatis. quē eius discipuli
vocant filiū dei. suscitans mortuos ꝛ sanās
oēs languores. Hō qdem staturę pcere:
mediocris ꝛ spectabilis vultū hñs venera
bilem. quē intuentes pñt diligere ꝛ formi/
dare. capillos hñs coloris nucis auellane
pmature. ꝛ planos vsqꝫ ad aures. ab auri
bus circinos crispos aliquātulū. ceruleores
ꝛ fulgētiores. ab humeris ventilantes. Di
scrimen hñs in medio capitis iuxta morem
nazareoꝝ. frontē planam atqꝫ serenissimā
cuꝫ facie sine ruga ꝛ macula aliqua: quam
rubor moderat ꝰvenustat. Nasi ꝛ oris nul
la pꝛsus est reprehensio. barbā hñs copio
sam ꝛ impuberem capillis colore similimā
nō longam sed in medio bifurcatā. aspectū
hñs simplicē ꝛ maturū. oculis glaucis va
rijs ꝛ claris existentibus. In increpatione
terribilis. in admonitione blandus ꝛ ama
bilis. hilaris seruata grauitate: qui nunꝙ
visus est ridere flere aūt sic. In statura cor
poris ppagatus rectus. manꝰ hñs ꝛ bra
chia visui delectabilia. In colloqo grauis.
rarus ꝛ modestus. Speciosus inter filios
hoīum. Machometus dicit in lege sua ꝙ
xp̄s etiā fuit magnus ppha ꝛ sanctissimus
homo. ꝛ valde amicus dei. ꝛ vocabat xp̄m
flatum dei. ꝛ matrem eius dixit esse virgi/
nem: vnde blasphematores noīs xp̄i ꝛ vir
ginis marie apud eos puniunt. Dixit etiā
machometus ꝙ deꝰ multa miracula fecit
per eum. Dicit etiā ꝙ illi qui pfecte sequū
tur xp̄m saluantur. Ex quo apparet ꝙ oīo
concluditur ꝙ nostra fides sit vera: qa si
xp̄s fuit amicus dei ꝛ sanctus hō. ergo nō
fuit mendax ꝛ deceptor: sed ipse in pluribꝰ
locis dixit se esse verum filium dei ꝛ veruꝫ
hoiem. ꝛ dixit necessarium eē baptismū ad
salutem. ꝛ alia sacramenta ꝛ alios articu/
los fidei docuit. ergo aut dicebat verum ꝛ
habetur ppositum. aut si mentiebatur ꝛ se
ducebat populū: qūo erat amicus dei? Cer
te no posset hoc esse. Nullum eniꝫ peccatū
ꝛ nullum malū fuisset isto grauius: ꝛ fuis
set supbia incomparabilis dicens se esse fi
lium dei cum non esset. Patet ergo ex his
ꝙ christiana fides est vera.

¶ Sexta ratio est ex phyfica institutione.
Quia vita quā xp̄s istituit ꝛ a veris chri
stianis seruatur. est vita moralis ꝛ virtuo
sissima. ꝛ conformis in oībus morali phie:
qd nō est in alijs sectis. Unde sicut recita
tur in historia ecclesiastica: vidētes phi pa
gani ꝙ christiani viuebant virtuosissime
multum inclinabanṫ ad christi fidem reci
piendam. Licet enim audirent aliquando
a multis detrahi christianis: tamen ipsi di
ligentius perscrutantes vitam eoꝝ inueniē
bant ipsam esse virtuosissimā. Deinde vite
rius aspicientes miracula a christianis in
christi noie facta ꝛ obstupescentes admira
bantur. Postremo videbant christianos
qñ ppter fidē xp̄i ducebanṫ ad mortem le
tanter incedere ꝛ mutuo seie exhortantes:
ac si essent ad epulas inuitati. Et cū essent
corā cippo certatim pie conabāṫ ad mortē
alter alteꝝ pueníre. Qd videntes phi ma
nifeste cognoscebāt ꝙ erat ipossibile ipsos
gaudēter mori. si viciose vixissent. Et ex hoc
multi illoꝝ puertebanṫ ad fidē xp̄i. Illi vo
q nō cōuertebanṫ laudabāt potius vitam
ipsoꝝ. Unū ꝛ magnū articulū huiꝰ: qꝛ mul
ti docti viri pagani scripserant libros post
xp̄m ꝛ tñ nullā faciūt mētionē d xp̄ianis.
Sicut Iuuenalis satyrus q fuit rephēsor
vitioꝝ. Statius. Lucanus. Seneca. ꝛ mul
ti alij. qd est signū ꝙ nō inueniebāt in fide
xp̄i aliqd rephēsibile. Alioqn verisimile est
ꝙ illā vituperassent in libris suis: sicut ꝛ ce
tera vitia. Unde dicit Augu. 6. de ci. dei ꝙ
Seneca inter alias supstitiones rephēdit
ꝛ sacramenta iudeoꝝ ꝛ maxime sabbata.
inutiliter eos facere affirmās. ꝙ p illos sin
gulos septē interpositos dies. septimā fere
ptē etatis sue pdūt. vacādo ꝛ multa in tpe
vrgētia nō agēdo ledunṫ. xp̄ianos tñ tunc
iudeis inimicissimos i neutrā ptē cōmemo
rare ausus est. ne vel laudaret contra sue

patrie veterem consuetudinē vel reprehen
deret contra ꝓpriam forsitan voluntatem.
Hec ille. Idē posset dici de iuriscōsultis q̄
fuerāt pagani. ⁊ multi eoꝝ post xp̄m.
¶ Septima ratio. est ex diuturna duratio
ne. Nam malum ⁊ falsum nō pōt diu tp̄e
durare. Unde videmus oia regna mutata
⁊ destructa ⁊ magnas ciuitates subuersas
ꝓpter mala que fiebant in eis: sicut Sodo
ma. Gomorra ⁊c. Gen̄.18. Un̄ dic scriptu
ra. Regnum a gente in gentē trāsferē pro
pter iniusticias ⁊ iniurias: ⁊ contumelias.
⁊ diuersos dolos Eccli.x. Cum ergo xp̄i fi
des durauerit tāto tp̄e ergo ⁊c. Nam iam
durauit a mille quadringētis annis citra:
ꝑimo a principio mundi. s. ab adam. quia
eadem est fides nostra cū fide antiquoꝝ
patrū veteris testamenti ⁊ etiā legis natu
re. Nam ⁊ ipi credebant in xp̄m qui tunc
erat venturus. Nos aūt credimus in xp̄m
q̄ iam venit. ergo eadē fides est spē. licet sit
diuersa numero: vt dixi supra in principio
ꝑimi s̄monis in introitu. Unde a princi/
pio mundi vsq̄ nūc semꝑ durauit ⁊ dura/
bit vsq̄ ad finē mundi. Mat. vlt. Ecce ego
vobiscum sum oībus diebus vsq̄ ad cōsu
mationem seculi. Per qḋ arguit q̄ fides
xp̄i sit vera ⁊ bona. Et ꝓpter hoc ille vene
rabilis legis doctor Gamaliel loquens iu/
deis cū prius allegasset exēpla Theode ⁊
Iude galilei: qui auerterunt successiue po
pulum post se: ⁊ tandē dissipati sunt. ipsi ⁊
oēs fautores ipsoꝝ. Postea subiunxit di/
cens. Et nunc itaq̄ dico vobis discedite
ab hoībus istis ⁊ sinite illos: quā si est ab ho
minibus ꝯsiliū hoc aut opus dissoluetur.
Si vo ex deo ē. nō poteritis dissoluere eos
ne forte ⁊ deo repugnare videamini Act.5.
Et si obijcerē de lege machometi q̄ tm̄ du
rauit: iam sunt octingēti circiter āni. Ad h̄
facilis est rn̄sio: quia lex illa est delectabilis
valde ⁊ carnalis. Unde nō durat q̄ bona
sed q̄ dele tabilis ⁊ facilis: sicut pctm̄ semꝑ
durat nō q̄ bonū sed q̄ delectabile. Lex
aūt xp̄iana est difficilis ⁊ austera ⁊ intelle
ctui ⁊ volūtati multū repugnās s̄m se. Eo
dem mō pōt rn̄deri ad culturā idoloꝝ que
ante xp̄m multis millibus ānoꝝ in mūdo
durauerat. Rō est. s. q̄ demones q̄ hītabāt
in idolis suadebant oēm voluptatē ⁊ car/
nalitatem. ideo isto modo mundum allicie
bant: Iuxta qḋ dicit̄ Sap.14. Infandorū
enim idoloꝝ cultura: ois mali causa est ⁊
initiū ⁊ finis. Si aūt obijciat̄ etiā de Iu
deis q̄ durant adhuc: rn̄deo q̄ hoc est tri
plici rōne. Prima est vt iudei sint in te
stimoniū scripturaꝝ quas in xp̄i testimo
nium allegamus: ne aliq̄ fortasse putarent
nos illas finxisse. Unde Aug.18. de ci. dei
c.46. Iudei qui xp̄m occiderunt ⁊ in eum
credere noluerunt. q̄ oportebat eū mori ⁊
resurgere: vastati infelicius a romanis fun
ditusq̄ suo regno vbi iā eis alienigene do
minabant̄ eradicati dispersiq̄ per terras: q̄n
q̄dem vbiq̄ nō desunt per scripturas suas
testimonio nobis sunt ꝓp̄hias non finxisse
de xp̄o ⁊c. Hec ille. Et de hoc allegat pro
pheta ps.58. Deus ostēdit mihi sup inimi
cos meos: ne occidas eos ne q̄n obliuiscan
tur populi mei. Sed s̄m aliam litteraꝫ.70.
ne q̄n obliuiscantur legē meam. Quam lit
teram refert Aug. vbi supra. Dispge illos
in virtute tua: ⁊ depone eos ꝓtector meus
dn̄e. Tria ergo petit xp̄o de iudeis que oia
sunt impleta hodie. Primo ne occidas eos
idest ne funditus pereant: vt dicit Glo. q̄m
uis magna pars eoꝝ fuerit occisa: q̄ dicit̄
in legenda sanctoꝝ Philippi ⁊ Iacobi:
vndecies centena millia peste fame ⁊ gla/
dio perierūt. Vel s̄m Aug. dic ne occidas
eos. i. non in eis perdas q̄ sunt iudei.
Scd̄o petit disperge illos in virtute tua.
Nam vt ait Aug. vbi supra. Parum fuit
vt diceret ne occidas eos ne q̄n obliuiscan
tur legem tuā: nisi adderet Et disperge eos.
q̄n si cum isto testimonio scripturarum in
sua tm̄modo terra nō vbiq̄ essent ꝓfecto
ecclesia que vbiq̄ est eos ꝓp̄hiaꝝ que de
christo premisse sunt testes in oibus genti
bus habere nō posset. Tertio petit depo
ne eos. i. a regno ⁊ potestate: quia in nulla
parte mundi regnant: iuxta illud Osee.3.
Dies multos sedebunt filij israel sine rege
⁊ sine principe. sine sacrificio. ⁊ sine altari. ⁊
sine ephot. ⁊ sine teraphin. Et post hec re
uertentur filij israel: ⁊ querent dn̄m deum
suum. ⁊ dauid regem suum.

Secūda ratio quare iudei adhuc durāt
ex diuina prouidentia est. vt sint in testimo
nium mortis christi. quia propter culpam

quam commiserunt patiuntur penam istam dispersionis et subuersionis. quia in omnem terram sunt subiecti et dispersi et deiecti sicut manifeste conspicimus: et hanc penam non propter aliam culpam nisi propter mortem christi. Nam ut dicit Glo. in ps. preallegato: sicut Caym signum habuit ut nemo eum occideret et tamen profugus esset super terram Ita gens Judaica habens signum circuncisionis et sabbati et pasce non est occisa et tamen sit dispersa et profuga. Et de hoc habetur Amos 2°. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus israel. et super quattuor non conuertam eum pro eo quod vendiderunt iustum argento. et pauperem pro calciamentis. Nota Super tribus sceleribus israel.

¶ Primum fuit scelus venditionis ioseph Gen. 37.

¶ Secundum adorationis vituli aurei in deserto Exo. 32.

¶ Tertium occisionis prophetarum.

Pro primo passi sunt penam quia steterunt quadringentis annis in egypto sub pharaone etc. Pro 2°. omnes fuerunt mortui in deserto preter duos. scilicet Caleph filium Jephone: et Josue filium Nun. Pro 3°. fuerunt captiuati per Nabuchodonosor. 70. annis secundum quod prophetatum fuerat per hieremiam prophetam. et tandem conuersi sunt ad deum et habuerunt misericordiam: sed pro quarto nequaquam. Quod autem fuerit quartum scelus: declarat propheta dicens. Pro eo quod vendiderunt iustum pro argento. i. christum quem vendiderunt et occiderunt.

Tertia ratio est. ut prophetie veritas impleatur: que dicit quod iudei debent durare usque ad finem mundi. Et hi qui tunc reperientur salui fient: iuxta illud ps. Conuertentur ad vesperam et famem patientur ut canes. Item Isa. i. Si fuerit numerus filiorum israel sicut harena maris: reliquie salue fient. Ad idem transumptiue Ro. 9. Item Jere. 23. Ecce dies veniunt dicit dominus: et suscitabo Dauid germen iustum: et regnabit rex et sapiens erit. et faciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda etc.

¶ Octaua ratio est ex malorum perpetratione que fiunt in ecclesia. Que tot sunt quod propterea merito extirpari et destrui deberent humanitus loquendo. Quis enim posset numerare diluuium peccatorum que a christianis quotidie committuntur: et tamen fides et ecclesia semper stat: Nulla natio tantum offendit contra fidem suam sicut christiani. et maxime ubi deberet esse fons sanctitatis. scilicet in clero. et in ecclesia romana: ubi est sentina vitiorum. Hic cadit exemplum quod refert per Johannem baccatio in libro qui intitulatur le cento nouelle. de illo iudeo qui antequam baptizaretur voluit venire ad ecclesiam romanam: qui videns ibi multa peccata committi dixit. Vere fides ista sustentatur a deo: et sic baptismum sumpsit.

¶ De fidei conditione. Sermo. 5.

Fides tua te saluam fecit. Luc. 18. Dicto supra de fidei veritate sequitur hodie videre de. 4. articulo. videlicet de fidei perfectibilitate siue perfectione Salutetur virgo maria etc. Pro complemento sermonis: est notandum quod secundum sententiam theologorum. ad hoc ut fides sit perfecta requiruntur septem conditiones siue circunstantie sine quibus aut non est fides aut est imperfecta.

¶ Primo requiritur Simplicitas: sine disputatione.

¶ Secundo Integritas: sine diminutione.

¶ Tertio Firmitas: sine dubitatione.

¶ Quarto Veritas: sine simulatione.

¶ Quinto Charitas: pro informatione.

¶ Sexto Animositas: cum fortificatione.

¶ Septimo Humilitas: cum subiectione.

¶ Primo igitur requiritur simplicitas etc. Ambro. Tolle argumenta: ubi fides queritur. Et ideo de iure ciuili prohibitum est de fide publice disputare: ut in. l. Nemo. C. de sum. trini. et fi. catho. De iure vero canonico solum laice persone prohibitum est publice vel priuate de fide catholica disputare: ut in. c. Quicunque. §. 5. Prohibemus. de hereticis lib. 6. Dicit tamen Inno. in. c. Damnamus. de sum. tri. et fi. ca. quod disputare de fide non licet publice turbis conuenientis cum tumultu vel sine pstdie defendende. C. de sum. tri. et fi. catho. l. i.

Si aut ad ɔfusionem hereticoꝝ vel ad vir
tutem clarificandã disputaret aliquis nõ
credimus malũ: vt fecit Silvester. Hoc In
no. Sed qꝛ post Innocentiũ fuit statutũ
simpliciter ꝙ layco nõ lꝫ de fide disputa/
re: vt in dicto. §. Inhibemus. Id simpliciť
est intelligendũ ꝛ indistincte: vt sentit ibi
Glo. Sed dices tu: ꝛ quõ ergo cum predi/
catores tot rõnes in sermonibus predictis
induxisti pro fidei veritate ꝛ doctores the
ologi etiã scripserunt libros multos fidei
rationibus roborando .i. Petri 3. Parati
semper ad satisfactionẽ ꝛc. vt. ỷ: Pro hu/
ius ergo puncti intellectu: notãdũ ꝙ sicut
ponit. b. Tho. 22. q. 2. ar. 10. Ratio hũana
inducta ad ea que sunt fidei dupliciť põt
se habere ad voluntatem credentis. Uno
modo antecedẽter. Aliomodo ɔsequẽter.
Antecedẽter quidem: sicut precedens: puta
quũ quis aut nõ haberet voluntatem aut
nõ haberet promptã voluntatẽ ad creden
dũ: nisi ratio hũana induceret: sicut Tho.
apl's voluit tangere ꝛ videre. Et sic ratio
hũana inducta: diminuit meritum fidei.
Uñ Greg. Fides nõ habet meritum: vbi
hũana ratio p̄bet experimentũ. Uñ talis
homo qui sic inquireret rationẽ humanã:
potius esset infidelis q̃ fidelis. Nõ enim
homo dꝫ credere ea que sunt fidei ꝓpter
rationẽ humanã: sed ꝓpter auctem diui/
nam: duplici ratione. Prima ꝓpter reue
rentiã: qꝛ nec fallere nec falli põt. alioquin
sibi magna irreuerentia inferť ꝛ iniuria.
Credis enim patri tuo dicenti te esse filiũ
suum. cum tñ incertũ sit apud oẽs preter
q̃ apud matrem. Uñ dñt legiste ꝙ mater
semper est certa: sed pater incertus est. nisi
p̄sumptiue. l. Quisqꝫ. §. parẽtes. ff. de in ius
vo. Et de ɔdi. ꝛ demõ. l. Titius. Et hoc ve/
rũ est apud alios: sed filius incertus est de
vtroqꝫ. Credis etiã instrumẽto notarij in
quo ɔtinetur ɔtractus vel testamentũ: vel
aliqd tale. Cur quattuor instrumẽtis xp̄i
nõ credis. i. quattuor euangelijs scriptis a
quattuor notarijs cum fide ꝛ omni credu
litate dignis ꝛ omni exceptione maiorib9:
Credis cuilibet artifici de arte sua. cur di/
uine sapientie incarnate nõ credis: Certe
magna sibi irreuerentia inferť. Doctrix est
enim discipline dei: ꝛ electrix operũ ipsius

Sap. 8. Dic mihi: si rex aut aliqua fide di/
gna persona ꝛ reuerenda diceret tibi ali/
quid: tu vero nolles credere: nisi ancilla sua
id assereret. nõne sibi magnam iniuriã fa/
ceres: Certe sic. Sic naturalis ratio: est an/
cilla dei. Id Ambro. vt dictũ est. ait. Tolle
argumẽta: vbi fides queritur. Scd̃a rõ
est qꝛ stulticia est querere rõnes humanas
hoc modo ad credẽdũ ea que sunt fidei.
Sicut enim stultus esset cecus qui vellet de
coloribus disputare: sic stultus esset ille q
vellet ea que sunt fidei ꝑ humanas rõnes
inuestigare. Cũ etiam in naturalibus que
sensu percipi possunt inuestigandis intelle
ctus noster multũ deficiens inueniať: quia
vt dictũ est. Sicut se hꝫ oculus noctue ad
lumen solis: ita se hꝫ intellectus noster ad
manifestissima in natura. ſm ph̃m. 2. Me/
thaphisice. Et id ille qui vult ꝑ humanas
rõnes inuestigare ea que sunt fidei intrat
in tẽtatiõeꝫ ꝛ in laqueũ diaboli: a quo faci
liter decipiť. Nota hic exẽplum de eua vo/
lenter cum diabolo disputare. Uñ Apls. 2.
Cor. xi. Timeo ne sicut serpens euam sedu
xit astucia sua: ita corrũpanť sensus vestri.
ꝛ excidant a simplicitate fidei que est in
xp̄o. Declara vt notaui in dñica in octaua
pasce sermone. 5. qui incipit Noli esse incre
dulus ꝛc. pte. i. Itẽ cadit hic exẽplũ illius
magistri in theologia. qui totã fidem colle
gerat in rationibus ꝛ articulis. Cũ ergo
venit ad mortẽ tentatus a diabolo ꝛ vi/
ctus. dixit matrem dñi nõ esse virginẽ ꝛc.
Sed postea pniam egit. Si ergo naturalia
nõ põt intellectus noster: vt dictũ est: inue
stigare. multo minus inuestigare ea que sũt
supnaturalia. cuiusmodi sunt ea que sunt
fidei. Da exẽplũ de calce qua ignis latẽs
ɔtineť. Et cũ naturaliter aqua extinguat
ignẽ ꝛ oleũ ipsum nutriat: tñ si qs aquã in
calcẽ mittit ignis latens incipit feruere: ꝛ
aquã calefacit. Si aũt calx ponať in oleo
ille ignis extinguiť ꝛ nõ feruet. Itẽ cũ ar/
gentũ sit clarũ. ꝛ ignis etiã sit clarus ꝛ lu/
cidus: quare denigrãt qbus apponunť ea:
Item cur palee que sunt tante caliditatis
ꝙ poma cruda nõ matura maturant: tñ
sunt tante frigiditatis ꝙ niues in media
estate ɔseruãt ne fluãt: Itẽ in egypto sunt
duo fontes iuxͣ se positi. in quoꝝ vno fa/

ces accense extinguunt. ꝛ in altero extincte accendunt. Et vnus est tam calidus in nocte vt tangi nõ possit: ꝛ tam frigidus in die: vt bibi nõ possit. Sic ꝛ in multis alijs exẽplis pꝫ: ꝙ nõ possumus naturalia inuestigare. Quantũ stultũ est ergo psumere supnaturalia inuestigare: Ergo mitte arcana dei celũqꝫ inquirere qd sit: vt ait Cato. Itẽ de magete qui trahit ferrũ: ipossibile videt scire rõnẽ. Itẽ dĩ: ꝙ Earque scimus: sunt minima ps eoꝝ que ignoramus. Et iõ postposita oĩ rõne humana dꝫ homo credere. In cuius figurã dĩ Apoc. 12. ꝙ mulier amicta sole. i. aĩa humana glorificata hẽbat lunã sub pedibus. Per lunã intellige sciã phicã que supponi dꝫ auctĩ diuine. Dicit. n. regula phie ꝙ Multiplicatis suppositis: multiplicant essentie. Auicẽ. 5. Metha. Et Com. 12. Metha Hoc verum est: nisi in diuinis. Itẽ dicit. ꝙ Finiti ad infinitũ: nulla ẽ pportio. in pmo phicoꝝ. 3°. ꝛ. 8°. Et in p°. de ce. ꝛ mũdo. Hoc verũ est: nisi in xp̃o deo ꝛ hoie. Itẽ dicit: ꝙ Locus dꝫ pportionari locato. 4°. phicoꝝ. Hoc veꝝ est: nisi in eucharistia. Itẽ ꝙ ipossibile est deũ mori ꝛc̃. Vñ Aplˢ. Videte ne qs vos seducat p philoꝫ ꝛ inanem fallaciam Coll. 2.

Scdo modo rõ humana põt se hẽe ad voluntatẽ credentis ↄ̨sequenter. Cũ. n. hõ hꝫ voluntatẽ promptã ad credendũ diligit voluntatẽ creditã: ꝛ sup eam excogitat ꝛ amplectit. si quas rõnes adhuc inuenire põt. Et quãtũ ad hoc rõ humana nõ excludit meritũ fidei: sed est signum maioris meriti. Et hoc significat Jo. 4. Vbi samaritani ad mulierẽ p quã rõ humana significat. dixerũt. Jam nõ ppt tuam loquelaꝫ credimus. Ipsi. n. audiuimus ꝛ scimus: qꝛ hic est vere saluator mũdi. Adducere ergo rõnes hũanas p fidei ↄ̨firmatione hac dẽ cã: nõ erat inutile: qnimo Theo° fidelis isto respectu dꝫ niti rõnes inducere ad fideliũ ↄ̨solationẽ. ꝛ infideliũ ↄ̨futationẽ: iuxta illud Petri apli. parati semp ad satisfactionẽ omni poscẽti vos rõnẽ de ea q̃ in vobis est fide ꝛ spe. i. Petri. 3. Licet rõnes iste que inducunt ad veritatẽ fidei ↄ̨firmandã nõ sint demonstratiue. es que in visionẽ intelligibilẽ possint inducere intellectũ humanũ. alioquin iam nõ esset fides sꝫ scia: sꝫ remouent ipedimẽta fidei. oñdendo nõ esse impossibile qd in fide pponit. Vñ p tales rõnes nõ diminuit meritũ fidei. nec ratio fm. b. Tho. q. ꝛ ar. vbi supra. 3. parte: in responsione ad scdm.

¶ Scdo requirit integritas ꝛc̃. Rñ: qꝛ si oẽs articulos crederet pter vnũ: iam nõ hꝫ fidẽ tam de illo quẽ nõ credit: q̃ʒ de illis quos credit. de qbus nõ fidem sed opinionẽ hꝫ: fꝫ. b. Tho. 22. q. 5. ar. 3. de quo dic vt dixi supra fmone. 2. pte. 3. Vñ oẽs articuli integraliter sunt credẽdi. Sunt aũt. 12. articuli. vel. 13. fm diuersas cõputationes. Pro cuius declaratione nota. ꝙ fm ꝙ dicit. b. Tho. 22. q. i. ar. 8. illa p se ptinet ad fidem quoꝝ visione in vita eterna pfruemur. ꝛ p que ducemur in vitã eternã. Duo aũt nobis vidẽda pponent. s. occultũ obiectũ diuinitatis. cuius nos visio beatos facit. ꝛ mysteriũ humanitatis xp̃i p quẽ in gloriã filiorũ dei accessum hẽt em⁹: vt dĩ Ro. 5. Vñ dĩ Jo. 17. Hec est aũt vita eterna vt cognoscant te solũ verũ deum. ꝛ quẽ misisti iesuꝫ xp̃m Et iõ pma distinctio credibiliũ est: ꝙ quedã ptinent ad maiestatẽ diuinitatis: quedã vero ptinent ad mysteriũ hũanitatis xp̃i. qd ẽ pietatis sacramẽtũ: vt dĩ. i. Timo. 4. Circa maiestatem diuinitatis tria pponunt nobis credẽda. Primo qdẽ vnitas deitatis: ꝛ ad hoc ptinet primus articulus. Scdo trinitas psonaꝝ. ꝛ ad hoc sunt tres articuli: fm tres psonas. Tertio pponunt nobis opa diuinitatis ppria. quoꝝ pmum ptinet ad eẽ nature. ꝛ sic pponit articulus creationis. Scdm vero ad esse grẽ: ꝛ sic pponunt nobis sub vno articulo oĩa ptinentia ad sanctificationẽ humanã. Tertiũ ptinet ad esse glorie. ꝛ sic ponit alius articulus ad resurrectionem carnis. ꝛ de vita eterna: ꝛ ita sunt septẽ articuli ad diuinitatẽ ptinentes. Silr etiã circa humanitatẽ xp̃i ponunt septem Ad qd facit visio q̃ habet Apoc. 5. de libro q erat scriptus intus ꝛ foris ꝛ signatus septẽ sigillis. i. septẽ articulis circa humanitatẽ xp̃i ptinẽtibus fm vnã expositionẽ. Quoꝝ articuloꝝ pmus ẽ de incarnatiõe siue de ↄ̨ceptione xp̃i. Scdo de natiuitate eius virginis. Tertius de passione eius ꝛ morte ꝛ sepultura. Quart⁹ est de descensu ad inferos. Quintus ẽ de re-

surrectione. Sextus de ascẽsione. Septim⁹
de aduentu ad iudicium. ⁊ sic in vniuerso
sunt. xiiij. Quidam tamen distingunt. xij. ar/
ticulos fidei. sex pertinentes ad diuinita/
tem: ⁊ sex pertinentes ad humanitatem.
Tres enim articulos triũ personaꝝ comp̃/
hendunt sub vno: q꞉ eadẽ ẽ cognitio triũ
personaꝝ. Articulum de opere glorificatio/
nis distingunt in duos. s. in resurrectionem
carnis. ⁊ in gloriã anime. Similit̃ articulũ
ↄceptionis ⁊ natiuitatis cõiungunt in vnũ
b. Tho. Omnes ergo predicti articuli inte
graliter ⁊ explicite sunt credendi. Alias si
quis vnum illoꝝ nõ crederet damnaretur.
Quia sicut qui totam legẽ obseruauerit: of
fenderit aũt in vno factus est omniũ reus
Jaco. 2. Sic ꝗ omnes articulos crediderit
preter vnũ. perdit fidem de oĩbus. Ratio
est: q꞉ sicut oĩa mandata habẽt cõnexionẽ
quãdam in charitate qua perdita nullum
mandatũ potest perfecte seruari: sic oẽs ar
ticuli habent cõnexionẽ in veritate diuina:
cui detrahit̃ si vnus articulus nõ credit̃.
¶ Tertio requirit̃ firmitas: sine dubitatio/
ne. Quia aliogn Dubius in fide infidelis
est: de hereticis c. i. Nõ dico de illo qui ali
quãdo tentat̃ de his que sunt fidei: tamen
semꝑ deliberato aĩo credit quicq̃d credit
sancta mater ecclesia: q꞉ talis nõ est dubi
tatio sed tentatio: sed ille dicit̃ dubitare de
his que sunt fidei qui nõ declinat ad vnaꝫ
partẽ. puta affirmatiuam plusq̃ ad negati
uam vel ecõuerso: talis est dubius in fide.
⁊ ↄsequenter infidelis. Iste ergo si in tali
statu moreret̃ ꝓculdubio damnaretur: q꞉
nõ credit. Qui aũt nõ credit iã iudicatus
i. condẽnatus est Jo. 3. Credere enim ẽ cũ
assensione cogitare: vt dicit Aug. Cum ma/
iori ergo certitudine ⁊ firmitate debemus
tenere ea que sunt fidei q̃ ea que intelle/
ctu vel sensu percipimus. Ratio est: q꞉ quã
doq꞉ sensus decipi põt. vel ex parte subie/
cti. vel ex pte medij. Vide supra ſmone. i.
pte. i. Sic ⁊ ꝓpter mediũ distantiã videbit̃
homo ⁊ apparebit animal brutũ. vel ex de
fectu luminis q꞉ de nocte vnuꝫ apparebit
esse aliud. Sic ⁊ intellectus põt decipi: si/
cut pꝫ in omni scia in qua nullus pene do
ctoꝝ fuit: qui nõ aliq̃n errauerit. Vñ dicit̃
Quãdoq꞉ bonus dormitat Homerus. Sꝫ
veritas diuina cui fides innitit̃ nõ potest
decipere: ⁊ iõ certiora sunt ea que sunt fi/
dei q̃ ea que intellectu ꝑcipiunt̃. Iõ dicit
Jaco. i. Postulet in fide nihil hesitãs. Qui
enim hesitat: silis est fluctui maris. Nota
fluctui maris. Sicut enim vnda maris nõ
stat firma sed agitat̃ ventis: modo huc mõ
illuc: sic ꝑsona que dubitat agitat̃ hinc inde
argumẽtis ⁊ rõnibus. Vide s. sermone. 3.
vbi agit̃ de fidei veritate. pte. i. Nota exem
plũ de eua q̃ voluit cum diabolo disputa/
re. ideo de verbis dei dubitauit ⁊ cecidit.
Iõ Apl's dic. i. Thi. i. habẽs fidẽ ⁊ bonã
ↄsciam: quã quidã repellentes circa fidem
naufragauerũt. Et. 2. Cor. xi. Timeo ñ ⁊c̃.
Vñ cõiter vt plurimũ tales hoĩes qui de
fide dubitant sunt hoĩes male ↄscie: qui vt
liberius voluptatibus ⁊ peccatis vacent:
dicũt. Et qd scit homo de alio mũdo: si ẽ in/
fernus vel purgatoriũ ⁊c̃. Forsitan clerici
hoc inuenerunt. Et ex hoc vide q̃tũ occe/
patur hõ a peccato: q꞉ magis credit ꝑsua/
sioni false quã sibi peccm̃ facit: q̃ xp̃o. apo
stolis. euãgelistis. martyribus. doctoribus.
p̃dicatoribus. ⁊ toti mundo. Tales. n. pe
iores sunt diabolo in hoc. Quia demones
credunt ⁊ ↄtremiscunt Jac. 2. Isti aũt nõ
credunt ⁊ ↄsequenter nõ timent: q꞉ timor
est effectus credulitatis siue fidei. Cessante
aũt cã: cessat effectus. Exẽplum audiui de
quodã solẽni medico: qui vocabat̃ magi/
ster Jacobus de forliuio ꝗ dubitabat de
articulo eucharistie. Et cũ veniret ad mor/
tẽ ⁊ suaderet̃ sibi vt cõicaret. missum ẽ ꝓ
sacerdote: cui dictũ ẽ a quodã. Vide quõ
istum cõicas: q꞉ nõ credit. Dum aũt sacer/
dos veniret cum corpore xp̃i: interrogauit
sacerdos ⁊ petijt verum crederet ⁊c̃. Rñ.
Verũ hoc crediderunt Hierony. ⁊ Augu:
Rñ. sacerdos: q̃ ita. At ille dixit. Postq̃ tã
ti hoĩes hoc crediderũt: ⁊ ego credo: ⁊ sic
sumpsit cõionẽ. Qñ aũt hõ de dubitatio/
ne tentat̃. bonũ est recurrere ad auctẽ xp̃i:
⁊ magnoꝝ doctoꝝ qui fuerunt in ecclesia.
Vñ btũs Maximus in sermone. Magni
itaq꞉ periculi reus est si post ꝓphaꝝ oracu/
la. post testimonia apostoloꝝ. post martyrũ
vulnera. veterem fidẽ quasi nouellã discu/

tare ꝓfamas: ⁊ post morientium sudores. ociosa disputatione de veritate religionis contendas.

¶ Quarto requirit̃ veritas: sine simulatione. Ueritas: ẽ adequatio rei ad intellectũ. Tunc ergo est fides vera qñ cum actu interiori credulitatis cordialis: ꝯcordat act⁹ exterior. Tria ergo debẽt cõcurrere ad hoc vt fides sit vera. Primo credulitas cordis interior firma: vt dictũ est. Scḋa cõfessio oris vt hõ omni die ꝯfiteat̃ ipsã: Ad similitudinẽ militis: qñ facit omagiũ regi genu flexo ⁊c̃. Sic quolibet mane ⁊ sero: dꝫ hõ ꝯfiteri ore fidẽ: dicendo. Credo in deum ⁊c̃. Alioquin fides interior si p os non exterius ꝓcedit paulatim deficit: sicut lumen lucerne si nõ hꝫ spiraculũ. Et idõ ꝯfessio cũ fide est necessaria. Quid si ges negat xp̄m ore victus forsasic tormẽtis sꝫ nõ corde: R̃ᵒ. Peccauit mortaliter absq̧ dubio: q2 nulla rõne debet ad hoc induci. 22. q. 2. Primũ. ⁊ hoc notat Glo. xi. q. 3. Nõ solũ. Et tex. ⁊ Glo. Ad idem facit Ro. 10. Corde credit̃ ad iustitiã: ore aũt ꝯfessio fit ad salutem. Tertio requirit̃ manifestatio operis. Quia si haberetis tantã fidẽ q̃tã habuerũt petrus ⁊ paulus nihil ꝓdeisset vobis nisi virtuose operemini. Uñ Jacob⁹. Quid ꝓderit fratres mei: si fidẽ dicat quis se hr̃e. opera aũt nõ habeat: nũqd poterit fides saluare eũ: Quasi dicat non. Et. j. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita ⁊ fides sine operibus mortua ẽ Jacobi. 2. Uerbi gr̃a. Uos creditis q̧ tres personę pater ⁊ filius ⁊ sp̃us sanctus est vnus deus: huic credulitati correspondet̃: quando aĩa. corpus. ⁊ vita. concorditer virtuose operant̃. Itẽ creditis q̧ christus tm̃ humiliauerit se ad recipiendum miseriam nostre humanitatis cum miserijs nostris ⁊c̃. Hic ostendatis opere q̧ quantumcũq̧ sitis alti nobilitate. dominio. dignitate ⁊ scientia ⁊c̃. humilietis vos: iuxta illud Eccl'i. 3. Quanto maior es: humilia te in omnibus: ⁊ coram deo inuenies gratiam. Item creditis q̧ xp̄s elegit virginem in matrem. cum tñ de alia potuisset nasci: ⁊ ipse etiam virgo fuit: ostẽdatis hoc opere vt fueritis castitatem. Dic virũ copula carnalis inter cõ

iuges sit licita tẽpore quadragesime: dic q̧ nõ. 33. q. 4. christiano. tñ nõ est mortale sed veniale: vt dicit Tho. vel nullũ nisi per cõtẽptum: quia tunc est mortale. Item credit̃ur q̧ xp̄s fuit paup. adeo q̧ nõ hẽbat lectum aut domũ: vnde de nocte sepe ibat in desertum ad dormiendum si nõ habebat aliũ locũ. Mat. 8. Uulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autẽ hominis non habet vbi caput reclinet: ostendatis hoc opere vt ⁊ si paupertatem voluntariã aut non vis aut non potes habere: saltem aliena restituas ⁊ elemosynas pauperibus de eo qḋ tibi superest: facias. Item creditis q̧ christus fuit passus iniurias. derisiones ⁊c̃. ⁊ tandem mortem. nec voluit recipere vindictam. imo rogauit patrẽ dicẽs. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt Luc. 23. Ostẽdatis hoc opere patiẽtie remittẽdo iniurias inimicis ⁊c̃. Alioquin mortua est fides tua. Item creditis q̧ christus fuit mortuus in cruce ⁊ tertia die resurrexit: sic ⁊ vos moriemini quantũ ad vitam peccatorum in cruce penitentie: ⁊ sic post tertium diem. s. contritionis. confessionis. ⁊ satisfactionis. precipue hoc tẽpore quadragesime: resurgetis ad vitam gratie. Ro. 4. Sicut christus resurrexit a mortuis per gloriã patris: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Item creditis q̧ christus ascendit in celum: ostendatis hoc opere: vt in diebus dominicis ⁊ festiuis ꝓcipuis. ascendatis per contemplationem ⁊ orationem. Audiatis etiam missam totam ⁊ sermonem: vt dicatis cum apostolo. Nostra conuersatio in celis est Phil. 3. Item creditis q̧ christus est in hostia cõsecrata: ostendatis hoc opere: vt deuote cõmunicetis in pascate. saltem iuxta preceptum qḋ habetur de peniten. ⁊ remis. c. Omnis vtriusq̧ sexus. Tunc ergo est vera fides quando opera exteriora sunt conformia fidei christiane. Alias fides falsa est in homine qui vitiose viuit. licet verbis christũ cõfiteatur: Et horum magna est multitudo: q2 credere corde ⁊ confiteri solum ore fidẽ ⁊ genuflectere coram xp̄o: paruꝫ est. Quid enim tibi constat: Quid perdis audiendo missam ⁊ sermones ⁊c̃: De talibus dicit

Apostolus Tit.i. Confitentur se nosce de-
um: factis autem negant. Super quo tex-
tu dicit Hierony. Et habetur in decre. xi.
q.3. Estimant quidam in eo tantum deum
negari. si in persecutione quis a genti-
bus comprehensus se confiteri renuerit es-
se xpianum. Ecce apls in oibus q puersa sut
factis deum asserit negari. xps sapia est. iu-
stitia. veritas. scitas. fortitudo. negat per
insipiam sapia. p iniquitatem iusticia. per men-
dacium veritas. per turpitudinem sanctitas. p
imbecillitatem animi fortitudo. Quotienscuq
vincimur a vitijs atq peccatis: totiens dnm
negamus &c. Item saluator Mat.7. Non
ois qui dicit dne dne intrabit in regnum ce-
lorum: sed qui facit voluntatem pris mei qui in
celis est. ipse intrabit in regnum celorum. Pri-
mum signu dne: credulitatem cordis. Scdm
dne: significat confessionem oris. Iste no intra
bit in regnum celorum: sed q facit voluntatem &c.
per operis manifestationem. Nota q illi qui
ore confitent fidem & no opere. sunt similes il
lis qui genu flectebant ante xpm. & postea
ipsum percutiebant harundine. Sic tales
genuflectunt & adorant xpm & ipsum confi-
tentur ore. & postmodu ipsum in proximo
percutiunt. Mat.25. quod vni ex minimis
meis fecistis &c.

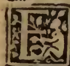
¶ Quinto requirit caritas pro informa
tione. Et ista est clauis perfectionis fidei.
Nam charitas est forma fidei: sm. b. Tho.
22.q.4.ar.3. Nam sine charitate nec perfe
cta est fides in se. nec pot operari: qr vt dicit
ad Gal.5. Fides per charitatem operatur.
Et si qs fidelis operatur sine charitate: ca-
ret merito: iuxta illud. 1. Cor.13. Si habue
ro oem fidem ita vt montes transferam. cha
ritatem aut non habuero nihil sum. Tunc
aut est pfecta fides qn charitate informa
tur. Talis fuit fides Magdalene: cui licet
dns dixerit Fides tua te saluam fecit: tn vt
ostenderet q illam salutem operata sit fi-
des semper charitate informata: dixit. Di-
missa sunt ei peccata multa: quoniam dile
xit multum Luc.7. Charitatem deo exhi-
beamus de corde puro. conscientia bona
& fide non ficta. De pe. di.2.c. Ergo. Non
ergo fides sine charitate peccata dimittit
sed formata charitate: quia vt dicitur
Prouerb.5. Vniuersa delicta operit cha-
ritas. Et hoc etiam vult. b. Tho. 22.q.7.
ar.2. Et est tanti vigoris fides cum chari-
tate: q etiam ante baptismum actu sum-
ptum peccatum remittit & gratiam confert:
sicut patet in Cornelio centurione Act.x.
Benefacit. c. Debitum de baptismo.

¶ Sexto requiritur animositas cum forti-
ficatione. Requiritur enim q fides sit for-
titudine roborata. vt homo sit paratus om
nia mala subire & etiam mortem pati pro-
pter fidem. Talis fuit fides Stephani.
Laurentij. & aliorum martyrum: qui per fi
dem vicerunt regna. operati sunt iustitiam.
adepti sunt repromissiones Hebr.11. Vn-
de Apoc.2. Esto fidelis vsq ad mortem: &
tibi dabo coronam vite. De qua corona ha
betur Apoc.12. Mulier amicta sole &c.

¶ Septimo requiritur humilitas cum su-
biectione: vt. s. homo humilietur coram deo
quantumcunq sit fidelis. Nec presumat de se
nec superbiat: alioquin fides sua sibi inuti
lis erit. Sicut exemplum patet in petro quan
do propter fidem suam presumens prorū-
pit in illud verbum dicens. Et si omnes scan
dalizati fuerint in te: sed non ego. Et ibi-
dem etiam. Si oportuerit me mori tecum:
non te negabo. Et ideo eadem nocte tenta-
tus de fide grauiter corruit & ter fidem ne-
gauit: quia per que quis peccat per hec &
torquetur Sap.xi. Hac enim de causa cor
ruit: quia non se humiliauit sed presumpsit
de se dicit Ambro.6.q.1. Imitare. Debet er
go fides esse humilis: quia dum humilitate
subijcitur in se ipsa perficitur. Talis fuit fi
des virginis gloriose que ait. Ecce ancilla
domini: fiat mihi sm verbum tuum Luc.1.
Credidit enim illud in se compleri quod
ab angelo prenuntiatum sibi fuerat. Et li-
cet illud maximum donum. omnia alia do
na excesserat: tamen ex hoc non se exalta-
uit sed humiliauit se: vnde & dixit. Quia
respexit humilitatem ancille tue. ecce. n. &c.
Talis etiam fuit fides cananee: que in fi-
de vera solidata in tante humilitatis pro-
funditate se collocauit: vt nec propter chri-
sti taciturnitatem. nec propter negatiuam
responsionem. nec propter illatam contu-
meliam retro discesserit: sed semetipsam ma-
gis humilians ait. Dne etiam catelli edunt
de micis que cadunt de mensa dnorum suorum

Propter quã humilitatẽ adeo pfecta fuit fides sua:vt dñs rñdens dixerit ei.O mulier:magna est fides tua:fiat tibi sicut vis Mat.15.Talis etiã fuit fides Dauid:q dicebat.Credidi pp̃ter qd locutus sum.Credidi.s.corde.Propter qd locutus suz.s.ore. Ego aũt humiliatus sum nimis.Amen.

¶ De fidei vtilitate.vel de effectibus fidei. Sermo.6.

Ides tua te saluum fecit.Luc.18.Uiso supra de.4°.articu.vz.de fidei perfectiõe:restat modo videre de.5.arti.qui est vltim⁹:vz de fidei vtilitate.Salutet ergo Maria rc̃.Pro cõplemẽto sermonis:notandũ ꝙ siqs vellet oẽs effectus fidei numerare potius sibi tẽpus deficeret.aut memoria ꝙ materia.Unde aplꝰs loquens de fide dicit.Quid adhuc dicam:Deficiet enim me tẽpus enarrantẽ Heb.xi.Et h dixit postꝙ multas laudes de fide narrauit.Nota similitudinẽ de fonte qui pducit multa flumina rc̃.Sic fides est fons qdam.Eccl'i.i. Fons sapiẽtie verbũ dei.Et pducit multa flumina.i.multos effectus.Jo.7.Qui credit in me sicut dicit scriptura:flumina de ventre eius fluent aque viue.Sunt autem octo flumina:sicut h infra dicet.Unde sicut origo oĩuz fructuũ est arbor:sic origo ꝛ fundamentũ oium virtutũ.oĩs gratie.ꝛ omnis meriti.est fides.Jdõ dr̃ Substãtia rerꝫ sperandarꝫ Heb.xi.Quia hz rõnem primi ꝛ fundamenti:vt dixi supra sermone.2.pte. 2.Unde.i.Tim.i.Fundamentũ aliud nemo põt ponere pter id qd positũ est:qd ẽ xp̃s iesus.Glo.i.fides iesu xp̃i.Aliquos ergo in presenti s̃mone effectus fidei psequemur. Ubi nota octo effectus.

¶ Primo enim fides peccata dimittit.
¶ Scdo hominem deo subijcit.
¶ Tertio mundum vincit.
¶ Quarto carnem comprimit.
¶ Quinto demonem deprimit.
¶ Sexto mirabilia facit.
¶ Septimo gratiam influit.
¶ Octauo gloriam tribuit.

Primum est gratie infusio.
Scdm est peccatorꝫ remissio.
Tertium est diuina subiectio.
Quartum est mundi despectio.
Quintum est carnis compressio.
Sextum est diaboli prostratio.
Septimum est miraculorꝫ operatio.
Octauum est glorie collatio.

¶ Primus ergo effectus siue vtilitas fidei:est qr peccata diluit.Probatꝰ rõne.exẽplo.ꝛ auctẽ.Ratio est ista.Peccatũ.n.non põt nisi p ɔtritionẽ deleri.que ẽ dolor de peccatis volũtarie assumptus.Illa enim inordinatio q̃ est facta in peccato p inordinatã delectationem reducit ad equalitatẽ iustitie p dolorẽ ɔtritionis.Dolor autẽ ille est de peccato.inquãtũ p illud offensus est deus ꝛ peccator incurrit reatum pene eterne.Propi hoc.n.peccator dolet:qr putat se offendisse deũ per peccatuz.ꝛ se esse reũ pene eterne.ꝛ dz etiã credere ꝛ sperare veniã a deo.Requirit ergo ꝙ ad h vt iustificet a peccato:credat deũ iustificatorem hominũ per ministeriũ xp̃i.Tria ergo credit peccator qui ɔterit.Primũ est qr credit se offendisse deũ peccando.Scdo credit se diuinã grãm pdidisse peccato.Tertio credit se dignũ eterne pene:ꝛ ideo timet:ꝛ qdlibz istorꝫ hz p fidẽ.Dic practice. Jdõ Ro.4.Credenti in eũ q iustificat impiũ reputatꝰ fides eius ad iustitiam s̃m ppositũ gratie dei.Si qd istorꝫ triũ deficiat:nõ põt vera ɔtritio haberi.Uide.b.Tho i.2. q.iiz.ar.4.Qd aũt peccator hoc patet:vñ hz nisi ex fide:Ergo fides est origo ꝛ fundamẽtum ɔtritionis ꝛ ɔsequẽter remissionis peccatorꝫ ex pte ipsius peccatoris:sz ex pte dei est gratia ꝛ misericordia dei:sz ex parte xp̃i est meritũ passionis sue.Hec.n. triplex cã ɔcurrit in peccatorꝫ remissionẽ: ex pte gdẽ dei misericordia:ex pte xp̃i q est deus ꝛ hõ est meritũ mortis sue:ex pte nostra fides.Hãc triplicẽ cãm ponit Aplꝰs Ro.3.Justificati gratis p gratiã ipsius:ex ore ipsius.Et p redẽptionẽ que ẽ in xp̃o iesu quẽ pposuit de⁹ ppiciatorẽ p fidẽ in sanguine ipsius:ecce scdm.Et.j.Arbitramur.n. iustificari hoiem p fidem sine operibus legis:ecce tertia.Patet ergo ꝙ fides est origo ꝛ causa iustificationis peccatorꝫ ex pte nostra.Unde Abac.2.Justus aũt me⁹ ex fide viuit.Et sic pz rõ.Exẽplum habemus in

Cornelio centurione qui cum adhuc non esset baptizatus: quia tamen habebat fidem implicitam. consecutus est peccatoꝝ remissionem. ⁊ accepte erant elemosyne sue coram deo. Unde dixit ei angelus. Orationes tue ⁊ elemosyne ascenderunt in memoriam in conspectu domini. Unde vt plenius in fide instrueret apparuit ei angelus dñi manifeste. monens eum vt accersiri faceret symonē petrū. per quē plenius instrueret de his que sunt fidei Act. 10. Ex his pȝ etiā sine baptismo peccata dimitti baptismo dico actuali: vt pȝ etiam Extra. in. c. Debitum de baptismo. Baptismus aūt nullū peccatū pōt remittere sine fide actuali in adultis. vel habituali sicut in pueris: vt Ex. in. c. Maiores: de baptismo. Nam dicit Mat. vlti. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit: saluus erit. Qui vero nō crediderit ꝯdēnabitur. Un̄ saracenus vel iudeus eo ipso ꝙ fidē habet purgat a peccatis. etiā anteq̄ actualiter baptizetur. Ideo dicit Act. 15. Fide purificans corda eoꝝ. Et nota ꝙ fides tollit peccata nō solū q̄tū ad culpam sȝ etiā q̄tū ad penam eternā. ⁊ etiā tēporalē. si est pfecta fides ⁊ ꝯtritio: sicut fuit in magdalena. ⁊ bono latrone. Exēplum etiā habet de Niniuitis: q credentes verbis Jone egerunt penitētiā. Nec solum fides ꝓpria est causa ⁊ origo remissionis peccatoꝝ: sed etiā fides aliena: de cōgruo tñ non de condigno. In cuius signū legit Mat. 8. De centurione propter cuius fidem sanatus est puer suus. Unde dixit ei dñs. Uade ⁊ sicut credidisti fiat tibi: ⁊ sanatus est puer in illa hora Mat. 8. Dic totam historiā. Sic ad p̄ces Jairi archisinagogi suscitauit xp̄s filiam eius: sicut legit Mat. 9. Et Mat. 5. Sic ad fidem ⁊ p̄ces Marthe ⁊ Magdalene suscitauit Lazarū. Et vt hoc manifeste ostnderet exquisiuit xp̄s a martha ꝯfessionē anteq̄ ipsum resuscitaret: dicens. Ego sum resurrectio ⁊ vita. Qui credit in me. etiam si mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Utiq̄ dñe. Ego credidi: q2 tu es christus filius dei viui. qui in hūc venisti Jo. xi. Et tunc statim postea xp̄s suscitauit Lazarū: sicut ⁊ ad fidem ipsoꝝ illoꝝ qui portabāt paralyticum. Un̄ dicit Mat. 9. Ecce offerebant ei paralyticum in lecto iacentem. Uidens aūt iesus fidem illoꝝ dixit paralytico. Cōfide fili: remittuntur tibi peccata tua: Sic ⁊ fides cananee subuenit filie q̄ a diabolo vexabatur Mat. 15. Un̄ dixit ei. O mulier: magna est fides tua ⁊c̄. Super quo verbo dicit Glo. Quātū valet apud deum fides ꝓpria. apud quem tñ valuit aliena: vt intus ⁊ extra sanaret hominē? Un̄ ⁊ hodie multi peccatores ꝯuertuntur ꝓpter fidem ⁊ orationē ecclesie. Sic fides ⁊ oratio sancte Monice subuenit Augustino filio suo. Un̄ legit. Cui⁹ mater deuotissima quem carne prius pepererat mundo: charitatis visceribus postmodū multo semine lachrymaꝝ genuit xp̄o. Patet primus effectus fidei.

¶ Secundus effectus fidei est: q2 hominē deo subijcit. Et hoc quantū ad tria. Primo q̄tū ad intellectū. Scd̄o q̄tū ad volūtatem. Tertio quantum ad vitam.

Quantū ad intellectū: q2 subijcit intellectum humanū ad credendum deo de his que etiam intelligere perfecte non potest: quod est valde mirabile. Ratio: quia facit hominem operari supra naturalem potentiam. Nam naturaliter cognitio nostra habet ortum a sensu: nec potest homo cognoscere naturaliter nisi que sensu percipit: ⁊ tamen per fidem eleuat homo ad cognoscendum illa que sensu percipi possunt: nisi solo auditu. Ro. 10. Ergo fides ex auditu ⁊c̄. Et ideo est mirabile. sicut si animal brutum eleuaretur ad volandum in aere. Ideo apostolus. 2. Cor. 10. In captiuitatē redigentes intellectum vestruȝ: in obsequiū christi. Unde dicit Bernar. ꝙ tria singulariter mirabiliter fecit deus in assumptione nature humane. Coniuncta enim sunt simul deus ⁊ homo. mater ⁊ virgo. Fides ⁊ cor humanum. Hec ille.

¶ Scd̄o fides subijcit deo voluntatem hominis ad obediendum ei in omnibus quantūcūq̄ arduis. Exemplum habemus de Abraam quando ei precepit deus vt

imolaret Isaac vnigenitum suum. In qua quidem facto magna concertatio esse poterat inter naturam et fidem. Nam ex parte vna videbat Abraā q erat filius suus. Item vnicus. Item legitimus et naturalis: dilectus valde. Item non sperabat aliū ex vxore suscipere: eo q esset iam prouecte etatis. Ex alia parte fides vrgebat eū. ex quo enim deus sibi promiserat dicens. In Isaac vocabitur tibi semen Gen. 21. Credidit q licet ipsum occideret ex precepto dei. poterat deus ipsum a morte suscitare: et hac de causa in hoc tam graui certamine vicit naturam fides. Unde iuit ad montem illum vt ipsum dño imolaret: sicut legitur Gen. 22. Uñ apostolus fidē ipsius Abrae magnificans: ait. Fide obtulit Abraam Isaac cum tentaret et vnigenitū offerebat: qui susceperat promissiones. Ad quem dictum est: quia in Isaac vocabitur tibi semen: arbitrans q2 a mortuis suscitare eum potens est deus Heb. xi.

Tertio fides subijcit deo corpus et vitā hominis. Quid enim mouit matres ad sustinendum diuersa tormenta et mortem crudelem: nisi fides? Positi enim erant in hoc certamine vtrum vellent vitam aut fidem perdere: et elegerunt vitam perdere q̄ fidē: propter quā ludibria experti insuper et vincla et carceres. lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt. in occisione gladij mortui sunt Heb. xi. Nota hic moraliter: contra illos qui pro christo nolunt dare bona temporalia in subuentione pauperum. Quō ergo darent vitam: quando non dant bona temporalia? Et hoc propter defectum fidei. Et h patet manifeste. Nam vnusquisq3 libenter daret ducatum pro lucranda vna ciuitate si haberet instrumentū promissionis validum et roboratum? Et tamen christus promittit pro vno centum et vitā eternam: iuxta illud Mat. 19. Centuplum accipietis et vitam eternam possidebitis: et tamen non dant. Quod nō ex alio procedit: nisi ex defectu fidei. Magis enim credunt instrumēto notarij q̄ instrumēto christi: et magis verbis iudei q̄ verbis dei. Mater ergo martyrū fides catholica est: q̄ deo mirabili modo hominis subicit intellectum. voluntatem. et vitam. Inuñ etiā fides subijcit animam deo. q ipsam deo vnit et facit vnum cum deo: sicut vir et vxor fiunt vna caro. Unde et per fidem desponsatur anima a deo: iux illud Ose. 2. Sponsabo te mihi in fide. Unde Io. 17. Nō pro eis rogo tm̄: sed etiam pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint sicut tu pater in me. et ego in te. Et infra. Sicut et nos vnum sumus.

¶ Tertius effectus fidei est: quia vincit mundum. 1. Io. 5. Hec est victoria que vincit mundum: fides nostra. Quis est autē qui vincit mūdum nisi qui credit quoniā iesus est filius dei. Bellat enim mundus contra nos dupliciter. Primo prosperis blandiendo et alliciendo. Secūdo aduersis terrendo: vtroq3 modo hominem sepe a deo recedere facit. Fides autem in vtroq3 bello facit hominem vincere. Nam si homo est in prosperitate cōsiderat q prosperitas illa transitoria est: et q nullius momenti est. respectu futurorum bonorum que in futura gloria expectamus. et ex hoc contemnit ipsa. nec ponit spem in ipsis. presertim quia considerat homo q bona temporalia sunt impeditiua bonorum eternorum. Unde Greg. Tanto quis a superno amore disiungitur: quanto quis inferius delectatur. Et ad hoc etiam inducit fides: sez ad mundi contemptum: exemplo christi qui prosperitatem et temporalia bona contempsit et aduersa sustinuit. vnde regnum fugit. Io. 6. Non autem crucem. Ideo Hebr. 12. Aspicientes in auctorem fidei. et consumatorem iesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Sunt ergo bona temporalia impeditiua bonorum eternorum: propter quod dicebat saluator. q Facilius potest camelus per foramē acus intrare: q̄ diues in regnū celorum Mat. 19. Unde plerūq3 homo relinquit omnia temporalia bona. et parentes. et amicos: vt expeditius acquirat eterna. Et hoc vnde: nisi ex fide quam habet de eternis propter verbum christi dicentis: Omnis qui reliquerit domum vel

fratres. aut sorores. aut patrem: aut agros. propter nomen meum. centuplum accipiet et vitam eternam possidebit Mat.19. Si autem homo est in aduersitate: patienter per fidem sustinet. Considerat enim quod per tribulationes huius mundi patienter sustentas. homo acquirit vitam eternam incomparabiliter meliorem ista. 2.Cor.4. Id enim quod in presenti est momentaneum et leuis tribulationis nostre: supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Nec sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam: que reuelabitur in nobis Ro.8. Propter hoc ergo homo sustinendo patienter. vincit mundum. Et hoc vnde habet nisi ex fide? Si autem fidem non habet omnia timet. omnibus passionibus est subiectus. et in prosperitatibus temporalibus bonis spem figit. et sic tandem a mundo vincitur et decipitur. Figura ad hoc habetur de virga moysi qua percussit mare et diuisit. et sic filij israel transirent liberati ab oppressione Pharaonis Exo.14. Virga significat fidem qua transit illesus homo per mare huius mundi. Ad idem facit figura de archa Noe: quam aqua diluuij ad sublimiora tulit Gen.7. Omnes autem quos extra archam inuenit extinxit: vt ponit Greg. in li° mor. Et habetur in dec.24.q.1. Quia et sola. Sicut igitur insurgentibus aquis archa eleuabatur superius: sic tunc fides eleuat hominem ad superiora. cum magis insurgunt mundi aduersitates. Ro.5. Non solum autem: sed et gloriamur in tribulationibus: scientes quia tribulatio patientiam operatur. patientia autem probationem. probatio vero spem. Ad idem in nouo testamento habetur figura de petro qui ad iussum domini ambulabat super mare vt iret ad Iesum: sed cum timuisset ventum validum cepit mergi. Unde continuo Iesus extendens manum apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti Mat.14. Nota ergo quod quamdiu habuit petrus fidem firmam ibat supra mare: sed quamprimum cepit dubitare. cepit mergi: ad significandum quod in mari huius mundi homo illesus vadit quamdiu homo firmam fidem habet: quia per fidem contemnit aduersa mundi et quandoque per fidem a multis periculis preseruatur. Sed qui dubitat de fide: multa incurrit periculo. quibus vincitur et in corpore et in anima. Unde ad propositum dicit Ambro. et habetur in decre.24.q.1. Non turbatur nauis que petrum habet. et turbatur que Iudam habet: et si multa illic discipulorum merita nauigabant. tamen adhuc eam proditoris perfidia agitabat. In vtraque petrus: sed qui suis meritis firmus est: turbatur alienis. Caueamus igitur perfidum. caueamus proditorem. ne per vnum fluctuemus plurimi. Et infra. Ibi ergo turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas: vbi perfecta dilectio. Et ita etiam experimento vidi quandoque. Nota exemplum de domino Stephano medico qui captus a curia in vigil. natiuitatis domini propter proditionem discopertam: cum fuisset acriter questionatus. dixit compellente eum diuino iudicio. Merito hoc tali die patior quia olim non credebam natiuitatem domini etc. postea vero decapitatus est. et in fide ecclesie me presente mortuus est. Hec ergo est victoria que vincit mundum fides nostra. 1.Io.5.

¶ Quartus effectus est: quia carnem comprimit. Caro enim bellat aduersus spiritum cum delectationibus et voluptatibus. Unde Gal.5. Caro concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem: hec enim sibi inuicem aduersantur. vt non quecunque vultis illa faciatis. Sed quomodo in hoc bello speratur victoria nisi per fidem? Nam fides dicit homini quod si carni consenserit pro delectatione momentanea que communis est nobis et bestijs. perdit homo eterna: que communia sunt nobis et angelis: et penas incurrunt eternas. Ro.8. Si enim secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Item Gal.6 Qui seminat in carne: de carne et metet corruptionem. Qui autem seminat in spiritu. de spiritu metet vitam eternam. Qui autem fidem non habent oportet quod carni succumbant. Ideo Apostolus hortatur: dicens. In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere Eph.6. Unde Hiero. ad Eustoch. de virginitate seruanda. Siquando senseris exteriorem hominem florem adolescentie suspirare. et accepto cibo iacente in lecto compositam dulcis libidinum pompa concusserit: arripe scutum fidei in quo ignite diaboli extinguuntur

fugitte. Nota exemplum de illo hieremia qui tentatus a quadam muliere oes sibi digitos combussit 7c. sic Antonius. sic Pieronymus. sic benedictus. sic dnicus. sic frãciscus. Et oes sancti per fidem vicerunt regna: 7 carnales tentationes. Heb. xi. Sancti per fidem vicerunt regna: operati sunt iustitiam 7c.

¶ Quintus effectus est: q2 deprimit demonem. Diabolus enim q̃rit libenter eruere hois fidem. que est oculus aie. Sicut coru9 primo currit ad oculum cadaueris. Item oculum fidei diabolus sibi consentientibus volant: ne videant quo ducant: sicut solent oculi velari his qui ducuntur ad patibulũ. Itẽ facit diabolus peccatori sicut fit aiali qñ mollit ad rotã sive molendinũ: alioquin nõ vult circuire. Sic diabolus si operuerit oculos mentis tollendo fidem in omne peccatum qd volucrit hoiem inducit. Tentat igitur hoiem diabolus de omni peccato. sed precipue de supbia: vt nõ obediat pceptis dei nec deo subiciatur sed sibi. Hoc aũt remouet fides. per quã cognoscimus q deus est dñs oium 7 ei soli sit obtẽperandum. 7 ipse solus sit adorandus: Iuxta illud Mat. 4. Dñũ deum adorabis 7 illi soli seruies. Propter hoc exhortat nos apls petrus dicens. Aduersarius vester diabolus tanq̃ leo rugiens circuit 7c. i. Petri vltimo. Figura habet de Dauid vincente Goliath cum qnq lapidibus de torrente 7 cum funda 7 baculo. Goliath interptat transiens: 7 significat qui transiuit de celo in terram. de gr̃a in culpam. de lo vnditate angelica ad penã infernalẽ. 7 de angelo factus est diabolus. Mat. vlt. Signa aũt eos qui crediderint hec sequntur. In nomine meo demonia eijcient 7c. Per funda vero põt dici q significatur oro. Per peram vero pastoralem vbi lapides reponuntur: significatur memoria. Triplex autẽ ictus. lapidum quos Dauid piecit in goliath: significatur fidem trinitatis. Uel aliter. Per baculum significatur crux xp̃i. Per qnq lapides de torrente: qnq vulnera xp̃i. Per fundam significatur memoria. 7 sic p fides christi 7 memoriã crucis vincit diabolus. Hic historiaz si videtur tibi: prout habet. i. Re. 17. Item potest poni exemplum de sancta Iustina. 7 de sancto Cypriano.

¶ Sextus effectus est: quia mirabilia facit. Multa enim mirabilia que fuerunt ab aplis 7 alijs sanctis facta. virtute fidei patrata sunt: vel ipsos facientiũ vel illoz qui bus facta sunt. Unde 7 xp̃s faciebat miracula. non pp̄ter eius fidẽ q2 fides nõ erat in eo: sed ꝓm fidem illoz q̃bus ipse miracula faciebat. Unde dixit Centurioni. Uade 7 sicut credidisti fiat tibi Mat. 8. Et Mat. 6. dicit q nõ poterat in patria sua facere signum pp̄ter incredulitatẽ eoz. Nota Nõ poterat. i. nolebat q2 potentie sue nõ ꝯgruebat. Sic exponit Glo. i. q. i. c. Manifestissime in Glo. vltima. Uel dic ꝓm Tho. q hoc qd dicit Non poterat: non refert ad potentiã absolutã: sed ad id qd põt fieri congruẽter. Nõ enim cõgruum erat vt inter incredulos operet miracula. Unde subdit. Et mirabatur pp̄ter incredulitatẽ eoz. ꝓm quez modum dicit Gen. 18. Unde celare potero Abraã que gesturus sum: Et Gen. 19. Nõ potero facere q̃cq̃ donec ingrediaris illuc: ita exponit. b. Tho. pte. 3. q. 43. ar. 2. i r̃sione ad primũ. Fides est mater oium miraculoz q̃ facta sunt i mũdo. O fidei magna potẽtia. Nã elemẽta oia 7 corpa celestia: fidei obediẽtiã exhibuerũt. Nã primo terra fidei obediuit dum p xp̃m 7 petrũ 7 alios sanctos. mortui resuscitati sunt: ad quorum imperiũ terra se appuit 7c. pp qd dicit dñs Si habueritis fidẽ sicut granũ synapis: dicetis mõti huic trãsi hic 7 trãsibit Mat. 17.

Scdo aqua: fidei obediuit: sicut patuit in mari rubeo qd se apuit ad imperium moysi Exo. 14. Itẽ in trãsitu Iordanis p Iosue. Tertio aer: sicut patuit qñ xp̃o pcipienti vẽto 7 mari facta ẽ trãqllitas magna Mat. 8 Itẽ Theodosio impatori ad cui9 fidẽ 7 orõnem motus est vẽtus maximus q irruit vehemẽter in hostes: adeo vt oẽs debellati fuerint. sicut legit in eccl'iastica historia. Et refert Glo. magna Io. an. in cle. Si dñm declinqs 7 ve. scõ in fine glo

Quarto ignis: sicut p3 i trib9 pueris piecti i camino ignis ardẽ: q̃s oio nõ tetigit ignis nec cõtristauit: sicut legit Dan. 3. Idẽ p3 in multis scis q in ignẽ piecti illesi manebãt

Quinto corpora celestia: sicut p3 de sole q ad iussum Iosue stetit Iosue. x. Itẽ tpe

Ezechie reuersus est sol decē lineis Isa.38.
Sexto demones: vnde ad fidem aplo⁊
⁊ alio⁊ expellebantur de corporibus ener-
guminum obsessorum. Septimo omnes
creature: vnde omnes langores sanabant.
sicut p₃ de Enea Actu.9. Et ad vmbra₃ pe
tri sanabantur in firmi. sicut dicitur Act.5.
Unde Mar.vlti. dicitur. Signa autē eos
qui crediderint hec sequentur. In nomine
meo demonia ejicient. linguis loquētur no-
uis. serpentes tollent. Et si mortiferum qd
biberint nō eos nocebit. Super egros ma-
nus iponent: ⁊ bene habebunt. Patet er-
go quomodo mirabilia fides operat. Itē
Mar.9. Si potes credere: omnia possibilia
sunt credenti.

¶ Septimus effectus est: q₂ grām infundit
seu infundit. Rō est: q₂ grā cum sit forma
q̄dam nō infundit in subiectū qd est aīa:
nisi cōueniēter p̄paratū. Quia actus acti-
uorum sunt in patiente disposito. Disponit
aūt aīa ad grām per voluntatē ad bonū
i. Re.7. Preparate corda vestra dño. Vo-
luntas aūt presupponit cognitionē intelle-
ctus: q₂ non pōt voluntas ferri nisi in rem
apprehensam. Intellectus aūt p̄ficit in co
gnitione diuinorū per fidē: igitur fides est
dispositio aīe ad grām suscipiendā: ⁊ sic est
causa gratie gratum facientis. ⁊ hoc verū
est de fide informati. Sed fides formata
per charitatem est effectus gratie potius
q̄ causa. Unde Hebr.xi. Sine fide: impos
sibile est placere deo. Pro latiori tamen de
claratione: Nota q₂ gratia dupliciter po-
test dici. Uno modo ipsū auxilium dei mo
uentis aīam ad bonum: ⁊ tunc fides est ef
fectus ipsius gratie: vt dictum est supra ser-
mone scdo vbi agitur de quiditate fidei p̄-
te.i. Aliomodo dicitur grā ipsum habitua e
vel donum: ⁊ sic p̄requiritur fides per rō-
nem que hic ponitur. Patet ratio. Aucto-
ritas. Oportet accedentem ad deū crede
re Hebr.xi. Item Jo.7. Qui credit in me
sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius
fluent aque viue. Hoc autem dixit de spi-
ritu quem accepturi erant credentes in eū.
Et hinc est q₂ cathecismus precedit bapti
smum. Ante enim q̄ baptizetur quis instrua
tur de his que sunt fidei ⁊c̄. vt detur intel-
ligi quia ad receptionem gratie baptismā-
lis: requiritur preparati fidei. Jo.xi. Qui
credit in me: etiam si mortuus fuerit ⁊c̄. s.
vita gratie. Et sic duplici medio: conclusio
ista probatur. s. ratione ⁊ auctoritate. Itē
Ro.i. Hebr.x. Justus ex fide viuit.

¶ Octauus effectus est: quia gloriam tri-
buit. Patet ratio. ⁊ auctoritas. Ratio est:
quia sine principio non potest esse medium
neq₃ finis: sed principium glorie est fides.
Sicut enim tempore diluuii non fuit salus
alicui sine archa: sic nec alicui est salus sine
fide. Figura de scala Jacob. Unde fides
dicitur substantia rerum sperandarū Heb.
xi. Ergo primordium ⁊ origo glorie est fi-
des. Unde Mar.vltimo. Qui crediderit
⁊ baptizatus fuerit: saluus erit. Exem-
plum patet in latrone: ⁊ in magdalena.
Cui dictum est. Fides tua te saluam fecit
Luc.7. Et in pueris baptizatis. Et de Tho.
cui dictum est Beati qui non viderunt ⁊
crediderunt Jo.20. Ideo dicit Jo. Hec
autem scripta sunt vt credatis quia iesus
est filius dei. ⁊ vt credentes vitam habea-
tis in nomine ipsius. Item Jo.3. Sic deus
dilexit mundum vt filium suum vnigeni-
tum daret: vt omnis qui credit in ipsum
non pereat: sed habeat vitam eternam.
Item Jo.6. Qui credit in me: habet vi-
tam eternam. Item Jo.xi. Ego sum resur-
rectio ⁊ vita: qui credit in me etiam si mor
tuus fuerit viuet. ⁊ omnis qui viuit ⁊ cre-
dit in me. non morietur in eternum. Item
.i. Jo.5. Hec scribo vobis: vt sciatis quo-
niam vitam habetis eternam qui credit
in nomine filii dei. Fides ergo est stella re
ges spirituales ad saluatorem adducens
Mat.2. Patet ergo q₂ effectus ⁊ finis fi-
dei: est vita eterna. Et hoc habemus visio
Jo. apostoli Apoc.12. Mulier amicta sole
⁊ luna sub pedibus eius ⁊ in capite eius
corona stellarum.12. Expone figuram istā
sicut scriptū in sermo 5. in octaua pasce qui
incipit Noli esse incredulus. parte.3. Pro
pter hoc dicit thema. Fides tua te saluū
fecit ⁊c̄. Amen.

¶ De imortalitate anime. Sermo 7.

Ides tua te saluū fecit. Luc.18. Quia vltimus ⁊ finalis effectus fidei formate est glia vite eterne vt dictum est supra primo: gliam aūt vite eterne nō posset hūana natura adipisci nisi esset imortalis: Ideo anteq̄ ad articulos fidei descēdamus: videamus aliqd de ipsius aīe imortalitate put s. aīa naturaliter est imortalis. Salutetur pmo virgo maria ⁊c. Pro cōplemēto ergo sermonis: est notādū q̄ quattuor modis vti possumus ad probandum anime rationalis immortalitatem.

Primo per rationes theologales.

Secundo per deductiones naturales.

Tertio per visiones exemplares.

Quarto per auctoritates doctorales.

Nō tn̄ istis mediis pncipaliter initi debemus ad hoc credēdū sed diuine veritati ⁊ auctori soli que p xp̄m nobis reuelata est: dicentē. Venite bn̄dicti pris mei ⁊c. Et Ite maledicti in ignē eternū Mat.25. Has ergo rōnes nō antecedēter sed ɔſter allegamus. Pro confirmatione veritatis fidei. Nec mireris q̄s si hanc materiā aggredior predicādo ipsam fidelibus. Nā ⁊ hoc idē facit Greg.4. dialogoꝝ. Primum ergo mediū trifariā diuidit sm̄ q̄ tres rōnes theologice adduci pnt ad ppositū. Prima rō sumit ex pte diuine iustitie. Scda ex pte diuine sapie. Tertia ex parte diuine clemētie.

Prima ergo rō: est ex pte diuine iustitie. Sicut.n. necesse est deū eē. sic necesse ē ipm iustū esse. Nō.n. sicut i nobis iustitia ita in deo est accidēs qd̄ pt adesse ⁊ abesse pter subiecti corruptionē: q2 iustitia i deo est ipa essentia diuina. Qnicqd.n. ē i deo est deus. Vn̄ sic necesse ē ipm deū eē: ita necesse ē ipz iustū eē. bonū eē. potētē eē. ⁊c̄ ps. Deus iustus iudex. fortis ⁊ patiēs. nūqd irascit p singulos dies: Nec posset deus iniustitiā facere: sic nec possz seipz anihilare. 2. Tim. 2. Deus fidelis pmanet: negare seipm nō pt. Oportet ergo q̄ deus sit remunerator bonorū: ⁊ punitor maloꝝ. Heb.xi. Oportet accedētē ad deū credere q2 ē: ⁊ īqrētibus se remunerator sit. Quia h ad iustitiam ptinet. Vn̄ diffinit. Iustitia ē ɔstās ⁊ ppetua voluntas ius suum vnicuiq3 tribuens Insti. de iusti. ⁊ iu. in princi. ⁊ l. Iustitia. ff. eo. ti. Vn̄ ps ⁊ habetur Ro.2. Deus reddet vnicuiq3 iuxta opa sua. Videmus āt manifeste in hac vita multos hoies trāsgressa naturalis ordinis rōne seu naturalis rōnis ordine. ⁊ ēt fracto vinculo legis diuine per abrupta vitioꝝ incedere. supbos. luxuriosos. auaros. iracundos. inuidos. gulosos ⁊c. Nec tn̄ de coꝝ pctis puniri sed potius in bonis tpalibus abundare: Iuxta illud ps. Zelaui sup iniquos: pacē pctoꝝ videns ⁊c. Itē ps.143. Erue me d̄ manu filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutū est vanitatē: dextera coꝝ dextera iniquitatis: quoꝝ filij sicut nouelle plantationes in iu.s. Filie eorum compo. cir. vt sim. tem. p: om. s. ple eruc. ex hoc in illud Oues eorum fe. ab. in egrē. s. bo. cordi cras. non est ru. ma. neq3 tran. neq3 cl. in pla. eorum. De quo hieremias admirans: sic inquit. Iustus quidem es dñe si disputē tecū: veruntamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur bene est oibus qui preuaricantur ⁊ inique agunt: Plantasti eos ⁊ radicem miserunt: proficiunt ⁊ faciunt fructum. Prope es tu ori eorum: ⁊ longe a renibus eoꝝ Iere.12. Econtra homines qui in hoc seculo iuste viuunt: sm̄ lumen rationis naturalis vitam suam dirigentes. quod a deo. hoibus datum est. quod est participatio quedā diuini luminis: Iuxta illud ps. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe. Obediunt etiam diuinis mādatis. ⁊ ex hoc merētur maximū premium. Cum hoies huiusmodi sint deo similes. Nam vt ait Pho in.x. Ethi. Homo sapiens est deo simillimus. ⁊ sibi amantissimus: ex quo sequitur q̄ q̄uis honor sit premium ⁊ in testimonium virtutis: tamen non est condignum premium. quia nullus honor temporalis est sufficiens premium virtutis. Et ratio est: quia actus virtutis gratia informatus habet infinitatem quādam respectu meriti: eo q̄ procedit a principio increato quod est spiritus sanctus: q̄ mouet agentē sicut sessor equū: iuxta illud Ro.8. Qui spiritu dei aguntur hi filij sunt dei. Nō etiā possunt hoies boni ⁊ virtuosi in hac vita premiū equalens virtuti recipere quia oia bona temporalia cōparata virtu

tibus inferiora inueniuntur: sicut etiã nec mali digne in hac vita pñt puniri: q2 grauitas mortalis culpe excedit oẽm proportioné pene tẽporalis. Rõ est: q2 pena hmõi ẽ finita: culpa vero infinita. nõ pñt ergo bona tpalia esse ɔgrua premiũ virtuose vite. Nam premium oz q2 sit excellentius merito. Quinimo nec dum in hac vita nõ presumant̃ verũ etiã affligunt̃. tentant̃. tribulãtur. sicut pz intuentibus vitã sanctoꝝ omniũ. Uñ dr̃ Judith. 8. Oẽs qui placuerunt deo: p multas tribulationes transierunt: Heb. xi. Alij vero ludibria ꝛ verbera experti sunt: insuper ꝛ vincula. ꝛ carceres. lapidati sunt. secti sunt. tentati sunt. in occisione gladij mortui sunt. circuierunt in melotis ꝛ in pellibus caprinis. egentes. angustiati. afflicti. qbus dignus nõ erat mundus. Uñ ẽt pro leuibus modicisq3 peccatis deus acriter punit bonos in hac vita: sicut legitur. 3. Re. 13. De ppha qui occisus fuit a Leone in via pp̃ter inobedientiã que solũ fuit veniale peccatũ: vt vult Greg. in. 4. dialo. Sn etiã sine peccato deus multa mala iustis infligit: sicut pz de Job. Thobia ꝛc. Cum ergo nec malis pene debite irrogent̃ a deo h: nec iustis ɔgrua premia reddant̃: pz q2 post vitam istã istud iudiciũ exerceã̃ a deo. Alioquin iniustus esset deus. Et ex hoc infert̃ q2 post vitam istam aĩa viuit: ꝛ sit imortalis: vt possit a deo recipere ɔgrua pmia virtuose vite. vel pro peccatis suis debitas penas soluere. Exẽplum pz de diuite epulone ꝛ Lazaro. Dictũ est enim diuiti. Fili recordare: q2 accepisti bona in vita tua. ꝛ Lazarus similiter mala. Nũc vero hic ɔsolatur. tu vero cruciaris Luc. 16. Uñ Apls Statutũ ẽ hoibus semel mori: post hoc aũt iudicium Heb. 9. Nota per hoc. i. põt mortem: q2 in hac vita nõ est iudicium sed iusticia tñ: sed post mortem iustitia ɔuertet̃ in iudicium. Itẽ Ro 2. Scriptum est enim q2 deus reddet vnicuiq3 iuxta opera sua. his qui ẽm patientiã boni operis: gloriã ꝛ honorem ꝛ in corruptionẽ querentibus vitã eternã. his aũt qui sunt ex ɔtentione ꝛ q nõ acquiescunt veritati. credunt aũt iniquitati: Ira ꝛ indignatio ꝛc. Et hec rõ ois cõcludit. presupposito q2 actus humani diuine puidentie subijciant̃. put fides catholica tenet. ꝛ scriptura tota pbat. ꝛ pro nunc istud supponamus. Jnfra de hoc nobis sermo erit. Quod ꝛ. b. Tho. pbat in. 3°. ɔ gentil. c. 140. vbi agit̃ q2 actus hoium premiant̃ vel puniuntur a deo: iuxta illud Sap. 8. Sapientia attingit a fine vsq3 ad finẽ fortiter ꝛ disponit oĩa suauit̃. Nota Omnia ꝛc.

Scdã ratio sumitur ex pte diuine sapiẽtie. q̃ est talis. Sapientis est ordinare bona ad bonũ. ꝛ optima ad optimum finem. Uñ dicit quidã. Quicqd agis. prudenter agas. ꝛ respice finem. Manifestũ est autẽ q2 deus est summa sapia. ergo debuit oĩa ordinare ad finẽ bonũ ẽm qualitatẽ reꝝ ordinataꝝ. Uidemus aũt oẽs prue creaturas ordinatas ad finem hoĩs. Nam vt de inferiorib9 incipiamus. plante. pisces. bestie. ad hoies sunt ordinate. Uñ Gen. i. Faciamus hoiem ad ima. ꝛ simi. no. ꝛ presit piscibus maris. ꝛ volatilibus celi. ꝛ bestijs terre. vniuersecq3 creature. oĩq3 reptili: qd mouetur in terra. Itẽ in ps. Qui pducit fenũ iumentis: ꝛ herbã seruituti hoium. Itẽ corpora celestia sunt a deo pducta ad distinguendũ diem ac noctẽ: ꝛ vt sint in signa ꝛ tẽpora ꝛ dies ꝛ noctes. Gen. i. Itẽ Deut. 4. Custodite igitur solicite aias vestras: ne forte oculis eleuatis in celum. videatis solem ꝛ lunam ꝛ oĩa astra celi: ꝛ errore decepti adores ea ꝛ colas q̃ creauit dñs deus tuus in mysteriũ cunctis gẽtibus q̃ sub celo sunt. Patet ergo q2 hõ est finis creaturarũ. Finis aũt est oĩbus nobilior que sunt ad finem. Cũ ergo mundus sit perpetuus: vt pz de clementis. i. Eccle. i. Generatio pterit ꝛ generatio aduenit: terra aũt i eternũ stat. Item ps. Statuit ea in eternũ ꝛ in seculũ seculi: preceptum posuit ꝛ nõ preteribit. Et Boetius. O qui ppetua mundũ rõne gubernas. ergo multo magis hõ q̃tũ ad aiam saltem dz esse perpetuus. Quia Propt qd vnũquodq3 tale: ꝛ illud magis. Hãc rõnẽ ponit Lactan. in. 6. dicens. Si hoium cã factus est mundus. ꝛ ita factus est vt eẽt eternus. Cur ipsi quoꝝ causa factus ẽ nõ sunt sempiterni: Quasi dicat sempiterni profecto sunt.

Tertia rõ sumitur ex parte diuine bonitatis siue clementie. Cum enim deus sit sũme bonus: oz q2. bonũ sit omne opus suũ.

Unde in institutiõe creaturarum post quodlibet opus dicit scriptura. Uidit deus q esset bonum rc. Gen.i. Bonū aūt opus considerat maxime ex pte finis. Unde ꝛ in actibus moralibus: si finis ab agente intētus sit malus ipsum quoqȝ opus malū erit si bonus bonū. Si igit ad finē mortis solū deus hoiem condidisset cum mors ipsa sit mala: ꝓpter qđ dicit q deus mortē non fecit. Sap.i. cōsequēter etiā ipsum opus eēt malū. qđ indecens deo esset ꝛ hoi etiam q ꝓpter hoc semper flere deberet ꝛ dolere. ꝛ nunqȝ virtuose operari: Juxta illud quod ex psona impiorum dicit. Ex nihilo nati sumus. ꝛ post hoc erimus tanqȝ nō fuerimus ꝛ ita venite ergo ꝛ fruamur bōis que sunt ꝛ vtamur creatura tanqȝ in iuuentute celeriter Sap.2. Ad qđ enim dedit deus hoi rōnem: nisi vt bene operetur: Ad qđ aūt ꝓdesset bona opatio: si ꝓ mercede bone operationis mortē expectaret: Nam vt ait Aug. Nihil ꝓdest bene viuere: cui nō datur semper viuere. Hanc rōnem ponit Hilarius.i. de trinitate. vbi de his q se doctrine accomodarunt: sic ait. Opinabant vitā ipsam nō ad mortē tñ a 3 imortali deo tribui existimandam cū boni largitor nō esse intelligeretur si viuendi iocundissimū sensum ad tristissimū moriendi finem tribuisset. Patet ergo primū mediū ꝑ tres rōnes theologicas.

¶ Secūm mediū est ꝑ deductiones naturales seu physicas in quo adducent. x. rationes eandē veritatē confirmantes. s. aīam humanā esse imortalē. Dic aliquas ipsarū fm audientium capacitatem.

¶ Prima rō sumit ab vniuersi pfectione.
¶ Scđa a nature humane inclinatione.
¶ Tertia cause corruptionis cessatione.
¶ Quarta aūt priuatione seu negatione.
¶ Quinta a contrarietatis remotione.
¶ Sexta a propria anime operatione.
¶ Septia a formarum icorruptū receptione.
¶ Octaua a materie prime incorruptione.
¶ Nona ab intellectu agente operatione.
¶ Decima ab anime perfectione.

Prima rō sumit ꝓpter vniuersi pfectionē: ad quā reqrit q diuersus modus creationis inueniatur in creaturis. Creauit aūt deus qđā oino incorruptibilia: ꝛ corruptibilia sicut sunt angeli. Quedā vero oio corruptibilia sicut sunt bruta. plante. ꝛ huiusmōi. Fuit ergo necesse ad pfectionē vniuersi vt qđā crearent media. q eēnt q̄tū ad aliqđ corruptibilia ꝛ icorruptibilia: sicut ē hō: q q̄tū ad corp⁹ est corruptibilis: ꝛ q̄tum ad aīam est incorruptibilis. Hāc rōnē ponit Greg. in. 4. dyalogorum. c. 3. tres quippe inge vitales spūs creauit omps de⁹. Unū q carne nō tegit. Secūm q carne tegit sed nō cū carne morit. Tertiū q carne tegit ꝛ cū carne morit. Spūs nāqȝ est q carne nō tegit angelorum spūs. Qui. ū carne tegit ꝛ cū carne nō morit hoiam. Spūs q carne tegitur ꝛ cū carne morit Jumētorum oīumqȝ brutorū aīalium. Hō itaqȝ sic in medio creatus est: vt esset inferior angelo. supior iumento Ita aliqđ hȝ cōe cū sūmo. aliqđ cū infimo. Im̄mortalitatē. s. spūs cū angelo mortalitatē vero carnis cum iumento. Hec ille.

¶ Scđa rō sumit ꝓpi nature inclinatiōes Impossibile nāqȝ est appetitū naturalem esse frustra. sed hō naturaliter appetit ꝑpetuo viuere. Qđ pȝ ex hoc q esse est qđ ab oibus appetit. Hō āt per intellectum apphēdit esse nō solū vt nūc: sicut bruta aīalia. sed simplr ab'qȝ hic ꝛ nūc. Et sic fm omne tēps: fm aūt q apphendit ita naturalr appetit. Cōseqt igit hō ꝑpetuitatē fm aīam qua esse simplr ꝛ fm omne tēps apphēdit. Hāc rōnē assignat. b. Tho. 2. cōtra gētil. c. 79. Idē ponit pte. i. q. 75. ar. 6. in corpore q̄ōnis in fine: vbi sic dicit. Naturalr vnum qđqȝ suo mō desiderat esse. Itē naturaliter desiderat vnūqđqȝ suā pfectionē. Hois āt pfectio ꝯsistit in intellectu ꝛ voluntate. Perfectio āt intellectus ꝯsistit in cognitiōe prime cāe. i. dei Cognosci āt de⁹ ab hoie nō pt in hac vita: ergo post vitā hāc intellect⁹ cognoscit deū: ꝛ sic erit pfectus. ergo immortalis est. Similiter perfectio ꝛ desideriū voluntatis consistit in hoc q naturaliter desiderat esse ꝑpetuū vt hic dicitur ergo rc. Uide. b. Tho pte. i. q. 12. ar. i. Desiderium aūt in rebus cognoscentibus sequit cognitionem. Sensus autē non cognoscit esse nisi sub hic ꝛ nunc: sed intellectus apprehendit esse absolute ꝛ fm omne temp⁹. Unde e se habens intellectum naturalr desiderat esse semp. Naturale autē desiderium non pōt esse inane. ois ergo intellectualis sub/

stantia est incorruptibilis: fm b. Tho. & sic
idem q primo. Alioquin homini fieret inju
ria: etiam esset miserabilior ceteris creatu/
ris. si in illis naturale desiderium adimple
tur: & homini nō. Unde Aplus i. Cor. 15. Si
in hac vita tm sperātes sumus: miserabilio/
res sumus oibus hoibus. Nota hoibus
gnimo oibus creaturis: vt dictū est. Et cō
firmatur hec scda ratio: qa appetit beatitu
dinem: de cuius rōne est eternitas. Nihil
enim est perfecte beatum: nisi sit eternum
Beatitudo aūt nihil aliud est q̄ status om
nium bonorum aggregatione perfectus: fm
Boetiū. Quā quidē beatitudinem quilibet
homo naturaliter desiderat. Unde Boeti9
in. 3. de consolatione. Ois quidē mortaliū
cura quā multiplicīū studiorum labor exer/
cet: diuerso quidem calle procedit ad vnum
tn̄ beatitudinis finem nititur peruenire. Cōsi
stit aūt beatitudo hois in pfectione intel/
lectus & volūtatis. Duo ergo desiderat hō
naturaliter. Primo perpetuitatē de qua su
pra dicitur. Scdo beatitudinē vt patet in
dicto Boetii: q̄ beatitudo cōsistit in intel/
lectu p visionē dei Jo. 17. Hec est aūt vita
eter. vt. co. te. so. u. deum. & quem mi. Jesum
xpm. Item in voluntate p fruitionē quorum
neutrū potest esse in hac vita Exo. 32. Nō
me videbit homo & viuet. ergo post hanc
vitam & sic idem q primo. Est ergo duplex
ratio huius. Prima sumitur a pperpetuitate
quā homo naturaliter desiderat. Secūda:
beatitudine. sed prima solum habetur ad
ppositum: qa loquitur de aie perpetuitate.
nō aūt de beatitudine. Sed qr beatitudo
requirit perpetuitatem: ideo etiam hec ra/
tio facit ad propositum.

Tertia rō sumitur pp̄ter esse corruptibi
lis cessationi. seu pp̄ter corruptionis cessa
tionem: & est talis. Motus enim celi est cau
sa generationis & corruptionis: vt dicunt
naturales. Huic aūt motui nō est aia hu/
mana subiecta. Nullum eniz minus nobile
pōt agere in magis nobile. nec illud destru
ere. Certum est autē q aia rōnalis que est
spūs: nobilior est celo qd̄ est corp9. Quod
pbatur rōne & auctoritate. Rō est: qr q̄to
creatura est nobilior tanto magis approxi
mat deo. Unde creature que hūt solū esse.
sunt in infimo gradu nobilitatis. Creature
autem que habent esse. viuere. & sentire. no
biliores sunt illis que hūt esse & viuere tm̄.
Creature aūt que hūt esse. viuere & intelli/
gere. nobiliores sunt aliis creaturis. cuius/
modi est hō respectu aie rōnalis. Cum er/
go celi habeant solum esse & non viuere:
q̄uis aliqui phi aliter dixerint: sequitur q
aia humana nobilior sit celo. Auctoritas
patet Mat. 16. Quid enim proficit homini
si vniuersum mundum lucretur. &c. Item de
ex eo. quia homo finis est pp̄ter quē crea
tum est celum: vt patet in auctoritatibus po
sitis supra prima parte huius sermonis ra
tione secunda. Quia igitur anima nobili/
or est celo nō subiicit ei nec eius influētiis:
quinimo potest inclinationes corporis ex
influentiis corporum celestium prouenien/
tes reprimere & refrenare. Propter quod
dicitur q vir sapiens dominabitur astris:
& fuit verbum originaliter Ptolomei a/
strologi. vnde nec a celo causatur anima:
nec ipsi subiicitur: sed potius dominat. nec
educitur de potētia materie: vt infra dicet.
Corruptio ergo que causatur ex motu celi:
nō potest agere in animam que est nobili/
or celo. ergo anima est incorruptibilis. Qr
cessante causa cessat effectus. vt. c. Cū ces/
sante Extra de apella. Fiat ergo ratio sic.
Omne quod corrumpitur: subiectū est mo
tui celi. qr ipse motus celi est causa genera
tionis & corruptionis: sed anima humana
non est subiecta motui celi: vt dictum est.
ergo est incorruptibilis.

Quarta ratio sumitur ex parte immate
rialitatis. s. propter materie priuationem si
ue negationem: & est talis. Omnis corrup/
tio procedit a conditione materie: licet enī
materia sit incorruptibilis & ingenita secū/
dum se: vt dicitur in primo physico. tamen
est causa corruptionis: eo q est in potentia
ad multas formas. nec satisfacit appetitui
suo per aliquam formam corporum inferio
rum. Unde licet materia proprie non cor/
rumpatur per se. nec forma p se sed solū cō
positū: tn̄ corruptionis huius causa est ma
teria vt dictum est: sed aia humana nō est
cōposita ex materia & forma. qr tunc nō di
ceretur aia sed aiatum. Item nō reciperet for
mas sine materia: qr vnūquodq3 recipitur
fm modū recipientis. ergo patet q aia est

incorruptibilis q: cessante materia cessat τ corruptio:que est eius effectus: τ sic idem. Sed qd dicet de aiabus brutoꝝ aialium. que etiã nõ sunt cõposite ex forma τ materia: τ tñ sunt corruptibiles: Rñdeo licet ille nõ sint cõposite ex materia τ forma: tñ depẽdẽt a materia:q: de potẽtia materie educte sunt:sed nõ sic aia hũana q̃ per creationem a deo imediate ꝓducit̃. Et hoc innuit̃ Gen.i. Nã de bestijs dicit̃. Producat terra aiam viuentẽ τc. Sed de hoie dicit̃. Faciamus hoiem τc. Itẽ Gen.2. Inspirauit in faciẽ eius spiraculũ vite. Item Gen.9. de aiali bruto dicit̃. Aia illius in sanguine est:quasi dicat:ex sanguinis pmanẽtia esse illius dependet. Uide.b.Tho.2.cõtra gentiles.c.80.τ.79.

Quinta rõ sumit̃ ex pte contrarietatis. Quia dato q aia eẽt ex materia τ forma cõposita:tñ adhuc oporteret ponere eã incorruptibilem.q: nõ inuenit̃ corruptio nisi vbi inuenit̃ cõtrarietas. Generationes.n. τ corruptiones ex cõtrarijs τ in contraria sunt. Uñ corpa celestia q: nõ hñt materiã ↄtrarietati subiectã sunt icorruptibilia. In aia aũt itellectiua nõ põt esse aliqua ↄtrarietas qđ pꝫ ex hoc:recipit.n.fm modũ sui esse. Ea ꝟo q̃ inipsa recipiunt̃:sũt absq̃ cõtrarietate nã intelligit ignẽ τ aquã sine contrarietate. Cõtrarioꝝ.n.eadẽ est disciplina. Nã rões cõtrarioꝝ in intellectu nõ sunt cõtrarie.sed est vna scia cõtrarioꝝ. Impossibile est ergo q aia intellectiua sit corruptibilis. Et sic idem. Hanc rationem ponit b.Tho.parte.i.q.75.ar.6.

Sexta rõ sũit̃ ex pte sue opatiõis ꝓpe τ ẽ talis. Unũquodq̃.n.opat̃ fm q est ens: vñ ꝓpa opatio rei seqt̃ ꝓpaꝫ naturã. Propria ãt opatio aie ẽ itelligerẽ τ velle p hãc eni differt a brutis τ plãtis τ ẽt inanimat̃. Intelligere aũt est vliũ τ icorruptibiliũ in q̃tũ hmõi.ergo aia hũana est incorruptibilis. Perfectiões.n.oportet eẽ pfectibilib' ꝓportionatas. Hãc rõnẽ ponit.b.Tho.2.cõtra gẽtiles.c.78. Itẽ opatio ꝓpa hois que est itelligere τ velle est sine organo corpeo: τ ideo non indiget corpe. ergo aia q̃tũ ad essentiã suã τ eẽ nõ idiget corpe:sed hẽt eẽ subsistẽs. Q̃ ũ ãt aia q̃tũ ad itelligere non indigeat corpore:ꝓbat̃. Quia q̃to plus a corpeis sensibilib' sepat̃.tãto melius itelligit:sicut pꝫ i somniabilib'. τ sincopabilib' τ extasim passis. Uñ aplẽ. Siue i corpe siue extra corp' nescio:de' scit.ij.Cor.12. Nec immerito h̃ accidit. Quia cũ aia hũana sit in ↄfinio corpeaꝝ τ icorpeaꝝ sbaꝝ q̃si in oriꝫõte eternitatis τ tpis recedẽs ab ifimo appropinq̃t ad sũmũ:vñ τ q̃n totalr erit a corpe separata pfecte assimilabit̃ substãtijs separatis q̃tũ ad modũ intelligẽdi. Uñ iꝫ intelligere nr̃m fm modũ vite pñtis corrupto corpe corrũpat̃:intm qđ di.i.e. Apl's: Siue scientia destruetur.i.Cor.13. Succedat tamen alius modus intelligendi altior fꝫ.b. Tho.2.contra gentil'.c.79.

Septima ratio est. Unũquodq̃ qđ recipitur in aliquo recipitur in eo fm modũ eius in quo est. Forme aũt rerum recipiuntur in intellectu possibili: put sunt intelligibiles actu. Sunt autem intelligibiles actu prout sunt imateriales vniuersales. τ p cõsequẽs incorruptibiles.ergo intellectus possibilis est incorruptibilis. Sed intellectus possibilis est aliquid anime humane. ergo anima humana est incorruptibilis fm.b. Tho.vbi supra.

Octaua rõ ẽ. Sicut eẽ intelligibile ẽ pmanẽtius q̃ eẽ sensibile:sic τ recipiẽs esse intelligibile est pmanentius q̃ recipiens eẽ sensibile:sed recipiẽs eẽ sensibile est icorruptibile fm suã substãtiã.s.materiã pmã.q̃ est ingenita τ incorruptibilis:vt dictũ ẽ.ergo multo fortius itellectus possibilis q ẽ receptiuus formaꝝ intelligibiliũ.ergo τ aia humana cuius itellectus possibilis ẽ ps:incorruptibilis est fm.b.Tho.vbi supra.vbi etiã ponit aliam:que est ista.

Nona ratio est talis. Faciens est nobilius facto.vt etiam Aristo. dicit:sed intellectus agens facit actu intelligibilia.cum ergo intelligibilia actu iquãtũ hmõi sint incorruptibilia multo fortius itellectus agẽs erit incorruptibilis.ergo τ anima humana cuius lumen est intellectus agens.

Decima ratio que potest addi talis est Nulla res corrumpitur ex eo in quo ↄsistit sua pfectio. Perfectio aũt anime humane consistit in abstractione quadã a corpore. Perficitur enim aia humana sciẽtia τ virtute. Secundũ sciaꝫ aũt tãto magis pficit̃

q̄to magis immaterialia cõsiderat. Uirtu
tis aūt pfectio consistit in hoc. q homo cor
poris passiones non sequatur. sed eas fm
rationē temperet ꝛ refrenet. Non ergo cor-
ruptio aīe ↄsistit in hoc. q a corpore sepaꝛ.
Si aūt dicatur q pfectio anime ↄsistit in
separatione eius a corpore fm operationē.
Corruptio aūt in separatione fm esse non
ꝯuenienter obijcit. operatio aūt rei nō cō-
uenienter demōstrat substātiā ꝛ eē ipsius.
qm vnūquodqꝫ operaꝛ fm qd est eius. ꝛ pro-
pria operatio rei sequiꝛ ipi' ppriā naturā.
Nō pōt ergo pfici operatio alicuius rei ni
si fm q pficitur eius substātia. Si igiꝛ ope
tio aie fm operationem suā pficitur in relin
quendo corpus ꝛ corporea substātia sua in
eē suo nō deficiet p hoc q a corpore sepe
tur. Hoc. b. Tho. 2. ꝯ gentiles. c. 79. Et de-
claro hoc p illud qd scripsi ī. ibi. Jtē opa-
tio hoīs. Est tñ tenendū q ꝗuis humana
aīa sit incorruptibilis ꝛ imortalis: nihilomi
nus firmiter tenendū est q sit forma corpo
ris humani p se ꝛ essentialiter: ꝛ aliud te
nere esset hereticus: vt pbatur in Clemen.
Una. §. Porro. de sum. tri. ꝛ fi. catho.

¶ Tertium mediū est per visiones exēpla-
res siue experimentales. Nam multis exē-
plis experimentalibus cognitū est animas
humanas eē imortales hoc deo reuelante
ꝛ opante. Nam primo scimus q multa mi
racula facta fuerunt ꝛ fiunt ad ↄtactū cor
poꝝ sanctoꝝ mortuoꝝ vel virtute coꝝ. Nā
vt ait Greg. in. 4. dialo. Ad extincta corpo
ra sanctoꝝ viuentes egri veniunꝛ ꝛ sanan
tur. demoniaci veniunt ꝛ liberanꝛ. leprosi
veniunt ꝛ mundanꝛ. deferunꝛ mortui ꝛ su
scitanꝛ. pensa itaqꝫ aīe coꝝ qualiter viuūt
quoꝝ hic ꝛ mortua corpora in tot miracu
lis viuunt. Si igitur vitam aīe manētis in
corpore dephendis ex motu mēbroꝝ: cur
nō perpendis vitam aīe post corpus etiā p
ossa mortua in virtutem miraculoꝝ. Hec
ille. Et hoc pꝫ q manifeste cognoscimus
imortalē aīam post mortē corporis lꝫ illāꝫ
videre nō possimus: eo q corporeis oculis
videri nō potest: cuꝫ spūs sit. Ad hoc tñ di-
uina clementia aliqñ exterius imortalitatēꝫ
aīe dedit intelligi. Nam interdū ipsam ani
mā post exitum corporis. visibiliter oculis

corporeis demonstrauit: sicut refert Grego.
in. 4. dialo. per multa exēpla. Primo de aīa
Germani epī capuani. quā vidit btūs Be
nedictus in globo igneo ab āgelis ferri ad
celum. Sic etiam vidit animā beate Scola
stice sororis sue celi secreta penetrare in for
ma colūbe. Sic de aīa Theodorici regis:
quā vidit quidā sctūs heremita in Jnsula
lipparis degens. deduci ad infernū sub spe
cie corporis nudi seu camisia coperti liga-
tis manibus retro a Simacho patricio ꝛ
Johanne papa deduci: ꝛ detrudi in os
Uulcani. Sic ꝛ Antonius vidit aīaꝫ Pau
li primi heremite inter aplos ad celū ferri.
Possꝫ etiā hic referre exēplum qd legiꝛ
in monasterijs cartusieñ. de illo defuncto
qui dum esset in ecclesia in feretro positus
surgens ait. Coram dei iudicio vocatus
sum ꝛc. Dic totū. Multa etiā exēpla ponit
ibi. Greg. que cā breuitatis dimitto. Sꝫ
ad idem cōprobandum refert Ualerius in
pmo lib. c. 5. de somnijs de Simonide quo-
dam poeta sic inquiens. Jo. s. simonides
cum ad littus nauem applicuisset inhuma
tūqꝫ corpus sepulture mandasset. admoni-
tus ab eo ne primo die nauigaret in ter-
ra remansit. Qui inde soluerant. fluctibus
ꝛ pcellis in cōspectu eius obruti sunt. Jpse
letatus est q vitam s. ā somnio quā naui
credere maluisset. Memor aūt beneficij ele
gantissimo carmine eternitati ↄsecrauit: melī
us illi ꝛ diuturnius. in aīs hoīuꝫ sepulchrū
cōstituens. q̄ in desertis ꝛ ignotis harenis
struxerant. Hec Ualerius. Ad idem audi-
ui nuper Bononie cōtigisse. duos schola-
res in societate vitam duxisse. quoꝝ vnus
defunctus apparuit postmodū socio totus
in parte diuisus. Uidebatur enim socio il
li q videret eum mēbratim diuidi. ꝛ di-
scerpi. ꝛ iterū reintegrari iterūqꝫ discerpi.
Et cum interrogasset cur ista tāꝫ dura pa
teret. Propter hoc inquit: qꝛ animā imor-
talem esse dum mortalis essem credere re-
cusabam. Ad hanc etiā veritatem cōfir-
mandam naturali experimento cognosci-
mus q nec lupus. nec canis mortuus time
tur. nec aliquod aliud animal. solus homo
mortuus timetur. ex quo innuiꝛ q post mor
tem hoīs, aliquid viuens remanet. qd ab-

metur. Et quid hoc nisi anime?

¶ Quartum medium est per auctores doctorales. Superfluum est homini fideli veritatem hanc scripturarum auctibus suadere. Omnes quippe scripture divine huic rei testimonia perhibent: tam vz. veteris quam novi testamenti. De veteri quidem habetur Isa. vlt. Vermis eorum non morietur: et ignis eorum non extinguetur. Item Sap. 5. Iusti imperpetuum vivent. Item Dan. 12. Evigilabunt de pulvere terre: alii in vitam eternam. alii in obprobrium: vt videant semper. Item de novo testamento. Mat. 25. Ibunt hi in supplicium eternum. Iusti autem in vitam eternam. Item 2. Cor. 5. Scimus autem quod si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur. quod edificationem ex deo habeamus domum non manufactam: eternam in celis. Plato in Timeo ait. Post omne corpus alias in suum patrie reverti. Et in lib. 2. dicit tot esse aias quot sunt stelle: et leges inmortalitatis hic. Item idem Plato in Timeo dicit alas post dissolutionem varijs penis affligi. Item Diogenes se dixit descensurum ad infernum post mortem: et cupiditate inmortalitatis seipsum occidit vt ait Lactan. vbi s. Dicit. b. Tho. l. 4. sen di. 44. q. l. ar. i. l corpore qomis pme. quod quorundam positio fuit. s. Pythagore et Platonis ponentium quidem alam inmortalem: sed de corpore in corpus transire. Sz hanc positionem improbat phs in p°. de aia dicens. quod anima est forma corporis et motor eius. Et pz autem vt determinate forme determinata materia debeatur. et determinato motori detur determinatum organum: sicut quelibet ars in agendo vtitur proprijs instrumentis. Unde hec anima non potest esse forma et motor nisi huius corporis secundum Tho. Ponebat autem Plato vt refert. b. Aug°. 12. de ciui. dei in fine. eos qui inmoderate et inhoneste vixerunt propter luendas penas ad corpora redire mortalia. Plato quidem etiam bestiarum ponit. Porphirius tantummodo hominum. sapientium vero animas post mortem transferri ad sidera vt aliquanto diutius in astro sibi congruo quisque requiescat. atque deinde rursus miserie pristine oblitus: et cupiditate habendi corporis victus redeat ad labores erumnasque mortalium: vt refert idem

li. de ci. dei. c. 19. Et in. 14. de ciui. dei. c. 5. Et hoc sensit Virgilius in versibus infra positis in fine. Archita tarentinus etiam vt ait Tullius in lib. de senectute dicebat mentem nostram quoddam esse divinum. Item Arist. 2. De anima. c. 2. ait. de aia humana: quod separatur tamquam perpetuum a corruptibili. Idem sensit in. xi. Metha. Item Tullius de somno Scipionis in principio. Constat inquit certum esse in celo diffinitum locum vbi beati sempiterno evo fruantur. vbi vivunt qui corporum vinculis evolavere: Vestra vero que dicitur vita mors est Seneca in epla. 87. Loquens de Scipione ait animam quidem eius esse in celo persuadeo mihi. Quintilianus causa. 4. ait. Siquis scit quid sit finis bonorum. que vera felicitas. nunquam sibi videbitur prematura morte moriturus. Macrobius super somnium Scipionis. Verus inquit homo ipsa anima est. a qua regitur quod videtur. si cum morte anima discesserit. animatio ipsa cadit. corpus regente viduatur. et hoc est quod videtur in homine mortale. Anima vero que verus homo est. ab omni conditione mortalitatis est aliena adeo vt ad imitationem dei regentis mundum regat ipsa corpus. Averoys super. 3°. de anime ait. Nos ponimus intellectum eternum esse et incorruptibilem. Idem super. xi. Methaphisice dicit. quod anima rationalis manet post mortem. et finis prosperitatis eius erit si continguatur primo motori. i. deo. Patent auctores philosophorum. Tertio etiam hoc ipsum asserunt poete gentiles. Unde de Virgilio Aug°. i. ci. dei. c. 4. Virgilium propterea parvuli legunt: vt vz: poeta magnus omniumque preclarissimus atque optimus et teneris ebibitus aius non facile oblivione possit aboleri: secundum illud Oratij.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu. Hec ille. Virgilius ergo in. 6. lib. eneidos per totum loquitur. de inferno et de penis animarum humanarum post mortem. Unde ibidem inter cetera dicit.

Igneus est ollis vigor et celestis origo.
Seminibus: quantum non carmina noxia tardant. Et paulo post sic ait.
Ergo exercentur penis veterumque malorum.
Supplicia expediunt. alie pandantur inanes.

Suspēse ad ventos. alie sub gurgite vasto.
Infectum eluitur scelus. aut exurit igni.
Quisqʒ suos patimur manes: exinde per amplum.
Mittimur elysiū: et pauci leta arua tenemus.
Donec longa dies perfecto tēporis orbe.
Concretam exemit labem purumqʒ relinquit.
Ethereū sensum atqʒ aurei simplicis ignē.
Has omnes vbi mille rotam voluere per annos.
Letheum ad fluuium deus euocat agmine magno.
Scilicet immemores supra vt conuexa reuisent.
Rursus et incipiant in corpora velle reuerti. Hec ille.

Ex quibus versibus patet Virgilium manifeste tenere animas hoīum immortales. Item Lucanus lib. 9. ppe. prin. de anima Pompei a corpore separata. sic ait Vidit quāta sub nocte iaceret Nostra dies: risitqʒ sui ludibria trunci Ouidius in Metamorpho. lib. vlt. ex snia Pytagore sic ait. Morte carēt anime sempqʒ priore relicta Sede nouis domib⁹ viuūt habitāqʒ recepte. Alie auctes ad veritatē hanc astruendā adduci possent: quas curioso lectori relinquo. Restaret modo rideri auctoritati Salomonis que videt contrariū prima fronte innuere. Dicit enim Eccle. 3°. Dixi in corde meo de filijs hominū vt probaret eos deus et ostēderet similes esse bestijs. Idcirco vnus est interitus hominū. et iumentoꝝ et equa vtriusqʒ conditio. Sicut morit homo. sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia et nihil habet homo iumēto amplius: sed iumēta simul etiā corpore et anime moriuntur. ergo videtur q etiā homo. Respondeo scdm b. Tho. in. 2. sen. di. 19. q. 1. ad primū. Salomon ibi loquitur more concionatoris assumens in se diuersoꝝ hominum sententias et sapientū et stultorum: vt in fine ex omnibus appareat que sit verior sententia. Unde cōcludit quasi sententiam proferens et dicens. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deū time et mādata eius obserua: hoc est enim omnis homo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato siue bonū siue malum sit Ecclesie vlt. Idem ibidem. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat. et spūs redeat ad deum qui dedit illum. Illud aūt quod in preallegata aucte dicit: est vnum et illis que ab eo in persona stultoꝝ inducuntur: scdm b. Tho. Cōcor. Greg. in. 4. dialo. Sicut est id Sapientie. Ex nihilo nati sumus: et post hoc erimus tanq̄ nō fuerimus. Uel dic. q auctas predicta intelligit quantum ad corpus qđ est corruptibile in homine sicut in alijs animalibus. et nihil habet homo iumento amplius: quātū ad corpus p naturam: q̄uis ex diuina potētia corpora hominū sint in fine mundi suscitanda supra potentiam nature. Amen.

De entitate fidei. vel q deus est. Sermo. 8.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Expeditis quibusdam primordijs articuloꝝ fidei in superioribus sermonibus: descēdendum est ad materiā articulorum fidei quam prosequi intendo nō scdm q ponuntur articuli in symbolo apostoloꝝ: sed scdm q a doctoribus theologicis magistraliter ordinantur: scdm q tangit. b. Tho. 22. q. 1. ar. 8. et scripsi supra sermone. 5. parte. 2. vbi agitur de fidei integritate. Salutetur virgo Maria etc. Pro huius materie introductione: est notandum q fundamentum totius fidei nostre. est iesus christus: iuxta illud. 1. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positū est: qđ est christus iesus. Per istud enim fundamentum inchoatur in anima vita eterna in presenti vita per gratiam gratum facientem. et perficitur post mortem per gloriam. que cōsistit in diuina visione que est premium fidei. Quare enim homo per fidem credit nō visa: ideo illi p spēm videbit palam credita. et in illa visione cōsistit essentialiter vita eterna: q2 vt ait. b. Aug⁹. Visio est tota merces. igit xp̄s est totum fundamentum fidei nostre vt dixi. et inchoatio vite

eterne. Unde Jo.17. Hec est vi.eter.co.te.
so.ve.deum: et quem mi.iesum xpm. Chri/
stus aût idem est q deus et homo.ergo to
ta fides fundatur super diuinitate et hu/
manitate christi. Ideo Mat.16. Dixit Pe/
trus xpo. Tu es filius dei viui etc. Et xpus
ad eum. Tu es petrus: et super hanc pe/
tram edificabo ecclesiam meã. Nota Pe
tram.i. soliditatem fidei:vt exponit Glo.
24.q.1.Loquit. Super diuinitate aût po/
nunt sex articuli: et super humanitate ali
sex:sicut scripsi fm.b.Tho.in sermone vbi
supra. Hodie ergo dño pcedente pdicabo
de primo articulo pertinente ad diuinita/
tem:qui est de vnitate dei. Unde dicit in
symbolo. Credo in vnum.siue credo in deû.
Sed pro maiori euidentia est notandû q
duo sunt principalia symbola fidei.s.vnû
paruum siue minus qd apostoli ediderût
et incipit Credo in deum patrem om. ce. et
ter. etc. Et alterum maius quod sancti pa/
tres in Niceno concilio ediderunt:vbi in/
terfuerût. 300.et 18.patres:vt dicitur in de.
15.di.c.Canones. Quod incipit Credo in
vnum deum patrem omnipotentem etc.
Ad excludendû multos errores qui ex pri
mo symbolo sunt exorti.in quo quidẽ sym
bolo declarantur quidem articuli fidei ex
plicite qui in primo symbolo implicite cõ/
tinebantur. Est et aliud symbolum tertium
Athanasij. Unde latius notandum q tri/
plex symbolum inuenitur.scilicet apostolo
rum.concilij Niceni.et Athanasij Symbo
lum apostolorû dicitur quod apostoli post
ascensionem domini nostri iesu christi ad
docendum fidem tanq̃ regulam fidei edi
derunt. Dicitur autem symbolum a syn q
est con vel simul:et bolus quod est morsel/
lus:quia quilibet apostolorum bolû.i.par
ticulam vnam in eodem posuit. Et istud
symbolum incipit Credo in deum etc. Naz
fm q dicit Albertus in expositione misse:
primum articulum.s:credo in deum pa.om.
crea.ce.et ter.etc. posuit Petrus.scdm ve/
ro. Et in iesum christum filiû ei.vni.do.no.
posuit Andreas.tertium. Qui conceptus
est de spiritu sancto natus ex Ma.virgine.
posuit Jacobus maior.quartum Passus
sub pontio pilato crucifixus mor.et sepul.
posuit Johannes.quintum Descendit ad in
ferna tertia die resurrexit a mortuis: posuit
Philippus.sextum Ascendit ad celos se.
ad dexteram dei pat.omnipo.posuit Bar/
tholomeus.septimum Inde ventu.est iudi.
vi.et mort.posuit Thomas.octauû Credo
in spûm sanctû posuit Matheus.nonum.s.
sanctam ecclesiam catholicã posuit Jaco.
minor.decimû Remissionem peccatoz po/
suit Simon cananeus.vndecimum Carnis
resurrectionẽ posuit Tadeus.duodecimû
Uitam eternam posuit Mathias. Quia
vero predictû symbolum fuit editum qñ
fides nõdum erat propalata: ideo dicitur
nõ palam sed in secreto. Itẽ quia fuit edi/
tum ad pponendû fidei doctrinã:ideo di/
cit quotidie in matutino prima et in cõple/
torio:quasi in principio diei et noctis.ad de
signandû q omnis nostra operatio a fide
dz incipere initium et terminari ad finẽ fi/
dei. Et etiam q2 per ipsam fidẽ dirigimur
in prosperis et aduersis. Per diem enim p
speritas et per noctem aduersitas designa/
tur. Symbolum aût Niceni concilij incipit
Credo in vnum deum etc. Quod sancti pa/
tres inter quos interfuit scûs Nicolaus in
prima vniuersali synodo apud Nicenam
vrbem congregati ediderût ad declaratio/
nem fidei et ad ɔfutationem heresum que
a temporibus apostolorum vsq̃ tunc fue/
rant per diuersos hereticos suscitate: pre/
sertim ad confutationem heresis arriane.
Unde dicitur in decre.15.di. Canones q
nicena synodus.318. episcopoz Constanti/
no imperante augusto peracta est. in qua
arriane perfidie condemnata est blasphe/
mia:quaz de inequalitate sancte trinitatis
idem Arrianus asserebat. Et consubstantia
lem deo patri dei filium sancta synodus ea
dem per symbolum diffiniuit. In quo qui/
dem symbolo clarius explicantur que in
primo implicite continebantur. Quia ve/
ro predictum nicenum symbolum fuit edi/
tum tempore fidei approbate:ideo dicitur
statim post euangelium imediate. quasi ex
positio ipsius. Forma autem fm quã can/
tatur in missa tradita fuit a sanctis pa/
tribus congregatis in secunda synodo vni/
uersali apud Constantinopolim congrega/

ta tpore Damasij pape et cfl: sub imperatore Theodosio seniore: vt habetur. 15. di. Canones .§. Synodus. Symbolum vero Athanasij inc. pit Quicunq vult ec. Ipse sanctus Athanasius Alexandrie vrbis venerabilis patriarcha edidit pro integritate fidei ostendenda. specialiter contra hereticos qui in suis tpibus insurrexerant contra personam domini nostri Jesu christi: quantum ad vtranq naturam diuinam .s. et humanam. Quia vero illud symbolum est contra hereticos editum: ideo dicitur in prima diei hora quasi hereticoꝝ tenebris iam expulsis. Quia vero symbolũ Nicenum et symbolũ Athanasij. fuerunt edita non quidẽ ad ꝓ ponendũ fidem sicut symbolum aploꝝ. sed potius ad defendẽdam seu elucidandã ipsam fidem: ideo nõ dicũtur singulis diebus. sed in illis in quibus hoies maxime ad ecclesiam cõuenire consueuerũt et in quibus fit aliqua solemnizatio. de illis que noscuntur ad articulos fidei ptinere. His ergo presuppositis est notãdum q vltra ea que ponit. b. Tho. 22. q. i. ar. 6. Articulus dicit quasi artans mentẽ ad credendum. Vel dicit articulus indiuisibilis veritas de deo. Unde Isidorus. Articulus est perceptio diuine veritatis tendens in ipsam. Sicut enim mẽbra illa dicunt articuli. que non possunt diuidi in alia mẽbra: sic in ꝓposito. illa q nõ ꝓbant p alia: nec resoluuntur in aliqua pncipia. sed supponunt tanq principia theologie: dicũr articuli fidei. Ueniendo ergo ad ꝓpositũ: primus articuloꝝ fidei ptinẽs ad diuinitatẽ est Credo in deũ. Et fuit positus iste articulus vt supra dictum est a beato petro apostolorum principe. sive in vnum deum. sicut dicitur in symbolo concilij Niceni. Ubi notandum q duo proponuntur nobis credenda de deo: in hoc primo articulo.

C Primum est dei entitas.

C Secundum est dei vnitas.

De primo tñ hodie erit sermo: cras vero dño concedente de. 2ᵒ. Quantum ergo ad entitatem dei. notandum q fm doctrinam theologoꝝ: est triplex gradus seu triplex modus credendi de diuinis.

C Primus est credere deum.

C Secundus est credere deo.

C Tertius est credere in deum.

C Primus habetur per scientiam intellectualem.

C Secundus per reuerentiam cordialem.

C Tertius per obedientiam generalem.

Et licet quilibet istorum graduum sit necessarius ad salutem tamen solum tertius saluat hominem: quia primus et secundus competunt etiam malis: sed tertius tantũ bonis. Et de hoc tertio loquitur articulus dicens Credo in deum.

C Primus ergo gradus. est credere deũ esse. et semp fuit necessari⁹ ad salutẽ Heb. xi. Oportet accedentẽ ad deum credere q est ec. Conuincimur aũt credere deum esse duplici medio. primo per scripturam. scdo per creaturam. per scripturam quidem sacram pene infinitas auctoritates hẽmus: sed sufficiãt due prima Exo. 3. Qui est misit me ad vos. Ego sum qui sum: qa deus est summ esse. et ideo est causa ois esse. Unde si ipse manum suã retraheret ois creatura rediret in nihilũ: sicut de nihilo facta est. Nota historiam pratice: quando Moyses fuit missus a deo ad liberandum populũ israeliticum. Item ps. Ab eterno vsq in seculum tu es. Nec solũ scriptura sacra hoc attestatur: sed etiã olim paganorum et infidelium liber et cultus. Nunq enim sub celo aliquis populus fuit qui non esse deũ in generali crediderit: q̃uis in speciali errauerit: sicut quidam colebant solem pro deo. q dã ignem ec. ex quo probatur q quelibet gẽs presupponebat deum esse: et hoc probat propositum nostrum. Non enim hic agimus quid sit deus: sed q deus est. Unde Romani omnium gentium deos habebãt. et omnibus templa construxerant et thura omnibus offerebant. Quod faciebant: tũ quia credebant deos gentium vbiq eos fecisse victores. tum ne incurrerent odium et rebellionem aliarum gentium si deos earum destruerent: sicut incurrisse audierant Nabucodonosor quando precepit Olofernis omnes deos gentium destrui: vt ipse solus pro deo adoraretur: sicut legitur Judith. i. Et certe mirum fuit de romanis. q cum oẽs deos venerarentur et colerent soli deo quem iudei colebant. ps. Notus in iudea deus: q. solus deus ex omnib⁹ verus

erat. ps. Omnes dii gentium demonia: dns
autem celos fecit. diuinos honores minime of
ferebant. Sed ideo hoc faciebant: quia se so
lum coli mandabat: non si eum coluissent opor
tuisset eos vt a ceteris diis reuocassent: quod
eis nepharium videbatur. Judicabant nihilo
minus eum deum esse valde superbum. Cum nol
let habere parem vel socium. Itaque contemne
bant eum. Sic igitur omnium paganorum natio
num. et gentium scriptura: deum esse affirmat.
licet errauerit in particulari. Et etiam om
nium phorum libri idem asserunt.

Secundo vero modo cogimur huic veritati
assentire per creaturam. per quam demonstratiue
probatur deum esse: demonstratione quidem non
propter quid quod est per causam: in qua demonstratio
ne accipitur pro medio essentia rei siue quiddi
tas significata per nomen. Impossibile autem est
nobis cognoscere essentiam dei: vnde non est pos
sibile nobis cognoscere de deo quid est. et quid
non est. Etiam deus non potest cognosci quid est. quia
vt dictum est supra. quid sit res cognoscitur per diffini
tionem. diffinitio autem constat ex genere et diffe
rentia. et sic diffinitio cadit in compositis: sed de
us non est compositus aliquo. sed summe simplex:
ergo etc. Demonstratio ergo qua demonstra
tur deum esse. est demonstratio quia: que est per ef
fectus: vt notat b. Tho. pte. i. q. 2. ar. 2. Qua
tuor autem effectus qui sunt in creaturis possunt
demonstrari deum esse. ¶ Primus sumitur
ex moto et mouente. ¶ Secundus a causa efficiente.
¶ Tertius a principio ordinante. ¶ Quartus
ab homine appetente. Primus ergo effectus
est a moto et mouente: de quo dicit b. Tho.
pte. i. q. 2. ar. i. Vel aliomodo declara sic. Sicut
enim ex motu membrorum corporis cognoscitur
aiam esse in corpore licet non videatur: sic a motu
corporum celestium et aliarum partium mundi co
gnoscitur deum esse. Sic cognouerunt philosophi esse
deum. Hanc rationem tangit Apostolus Ro. i. Inuisi
bilia dei per ea que facta sunt intellecta conspi
ciuntur. Nec solum cognoscimus hoc modo
deum esse: sed potentem esse. sapientem esse iustum esse.
Vnde Sap. xiii. A magnitudine. n. speciei cogno
scibiliter poterit horum creator videri.

Secundus effectus creaturarum quo cognoscitur
demonstratione deum esse. sumitur a causa ef
ficiente. Nam vt ait b. Tho. q. vbi supra. Inue
nimus in istis sensibilibus esse ordinem cau
sarum efficientium: non tamen inuenitur nec est possibi
le quod aliquid sit causa efficiens sui ipsius. quia sic
aliquid esset prius seipso: quod est impossibile.
Non autem est possibile quod in causis efficienti
bus procedatur in infinitum: quia in omnibus cau
sis efficientibus ordinatis. Primum est causa
medii. et medium est causa vltimi. siue media sint
vnum tantum siue multa. Remota autem causa remoue
tur effectus. ergo si non fuerit primum in causis
efficientibus. non erit medium. nec vltimum. Sed
si procedatur in infinitum in causis efficientibus
non erit prima causa efficiens. Sic autem nec erit
effectus vltimus. nec cause efficientes medie.
quod patet esse falsum. ergo necesse est ponere ali
quam causam efficientem. primam quam deum noia
mus: secundum b. Tho. De altitudine. Si quis ingre
deretur pulcherrimum palatium etc. Cogno
sceret et aliquem artificem fuisse etc. Vide
dnica. 2i. post festum trinitatis sermone qui inci
pit Credidit ipse et domus eius tota etc.

Tertius effectus sumitur a principio guber
nante. Videmus. n. vt ait b. Tho. vbi supra. quod
aliqua que cognitione carent sicut corpora
naturalia operantur propter finem. Quod patet per hoc: quia
semper aut vt frequenter eodem modo operantur.
et consequuntur id quod est optimum. Vnde patet quod non
a casu sed ex intentione perueniunt ad finem.
Ea autem que non habent cognitionem non tendunt in
finem nisi directa ab aliquo intelligente et co
gnoscente: sicut sagitta a sagittante. est ergo
aliquis intellectus a quo omnes res naturales
ordinantur in finem: et hunc dicimus deum:
secundum b. Tho.

Quartus effectus sumitur ab homine appeten
te. Constat. n. secundum sententiam Boetii: quod naturaliter
mentibus omnium hominum summi veri que boni
est inserta cupiditas. quamuis ad falsa bona
deuius error abducat. Omnis. n. vt ait cura
mortalium quam multiplicium studiorum labor ex
ercet quamuis diuerso calle procedat ad vnum tamen
beatitudinis finem nititur peruenire. Quid autem
est summum: nisi id quod dum quis fuerit adeptus:
nihil omnino querat vlterius. eo quod sit in eo sta
tus omnium bonorum aggregatione perfectus: Et
hoc: quid aliud est. nisi deus: Cum ergo nihil
frustra plantatum sit in natura. frustra autem
hic appetitus esset. si summum bonum non esset
quod desiderium huius determinaret et adim
pleret. sequitur ergo ex hoc quod sit summum bo
num: quod est deus. Vnde et Socrates ipse cernens
hominem per naturam esse beatum. et hoc appetere

hoīs nõ esse frustra in natura plantatã. q̄ nihil hꝫ sup̄fluum nec diminutũ. vtpote creata ab optimo deo Deut. 3. Dei pfecta sunt opa: similiq; cõsiderans hoīem beatum esse nõ posse nisi summi boni ꝑticipatione: summũq; bonũ cõspici. vel haberi nõ posse: nisi optimis moribus. oẽm phiam: Aug. teste. 8. de ci. dei: traxit ad mores: vt moribus emẽdatis in summũ bonũ naturalis cõcupitũ dirigeret oculi mentalis aspectũ: iuxta illũ dñi. Beati mundo corde: qm̄ ipsi deum videbunt Mat. 5. Nam vt ait Aug. Mentis humane inualida acies in tam excellenti luce nõ figit: nisi p iustitiã fidei emẽdata. Sciebat enim Socrates q̄ finis his q̄ sunt ad finem necessitatem ipõnit: ꝛ ideo aliqñ terminandũ hũc btitudinis appetitũ. Plato etiã huius Socratis maior discipulus. q̄ cũctos alios sapia antecessit: vt Aug. ostendit. de deo tam alte sensit. vt dicat eum prĩcipiũ naturaꝝ oĩum. lumen oĩuꝫ rationũ. ꝛ finem oĩum actionũ. Sine quo deo: vt ait: nulla natura subsistit. nulla scia instruit. ꝛ nulla opa expedit. Quid hac cõfessione no bilius: Et tñ de eo maius qd dicit. s. q̄ in xp̄m credidit Hoc nõ assertiue dico. q: nõ sufficienter ostenditur. p̄sertim q: Aug. in. 8°. de ci. dei. c. 12. dicit q̄ oẽs achademici hiic platonici ꝛ etiã ipse plato diis plurimis eẽ sacrandũ putauerant. Sunt tñ de p̄dicta credulitate platonis aliqua signa.

Primũ est: q: Aug. dicit se legisse in libris platonis totũ principiũ euangelij Johãnis: vsq; ad illud verbũ. Et verbũ caro factum est. Hoc veꝝ nõ erat: q: nondũ filius dei carnem assumpserat.

Scdm signum est: q: legit in quibusdam histori̇s ꝛ greci hoc dicũt. q̄ dũ eius sepulchrum casu semel fuisset apertum. sup pectus ipsius lamina aurea est inuẽta. in qua hec verba scripta erant. Credo in iesum xp̄m qui de Maria virgine nasciturus est.

Tertium signũ est: q: Crisostomus expo nẽs illud verbũ bti Petri apli. 1. Pe. 3. In quo. s. spiritu ꝛ his q in carcere conclusi erant spũaliter veniens p̄dicauit. s. q̄ dñs p̄dicauit his qui in carcere erant. q̄d valde expressius est in greco: dicit xp̄m apud inferos p̄dicasse ꝛ omnes illos ab inferis liberasse. qui si fuissent in mundo tp̄e sue predicationis: ꝛ eius predicationem audissent ꝛ miracula vidissent. credidissent in eum. Dicunt igitur greci platonẽ foras eductuꝫ eo q̄ christo ad inferos p̄dicãte plato credidit mox in eum. Et ad hoc experimentuꝫ tale asserunt accidisse: q: dum qdam scholaris quedã dicta platonica legeret nec ea intelligere posset. eo q̄ p quasdã similitudines loqueret. cepit in auctorẽ male dicta cõuertere. quasi qui sic voluerit sua tradere vt intelligere nõ posset. Cui plato apparuit dicens. Quid me amice sic lacerans: cũ ego sim saluus ꝛ fuerim ex oĩbus primus q in xp̄m credidi apud inferos p̄dicantẽ: Patet ergo q̄ phoꝝ etiam libri attestãt entitatem dei. Sic ꝛ Aristo. ꝛ Porphirius ꝛ omnes alij phi huic rei testimoniũ perhibent. ꝛ ipsaꝝ creaturaꝝ esse idem astruũt. Nihil enim in toto vniuerso manifestius est: q̄ ipsum deum esse. Erubescat ergo xp̄ianus peccator q deuꝫ eẽ nõ credit. Vult ĩo cognoscere q̄ in xp̄ianis aut modica aut nulla fides est: Da similitudinem de illo cui eẽ diceret q̄ mutuaret denarium vt reciperet ducatũ cum instrumẽto autentico ꝛc. quilibet mutuaret: posito q̄ nõ eẽt peccatũ. q: cõfideret in instro: sed in xp̄o nõ credis qui dicit. Da paupibus ꝛ habebis t. esaurũ in celo. sed quereret aliqs: cum ita sit manifestũ ꝛ necessariũ deũ eẽ vt demõstratio patẽs ostendit. Cur aliquos dubitare de re tã certa cõtingit: iuxta illud ps. Dixit insipiens in corde suo nõ est deus: Rñ°. q̄ hoc cõtingit duplici rõne. Primo qdẽ rõne cõditiõis corporalis. Scdo rõne cecitatis intellectualis.

Primo dico rõne cõditionis corporalis. Quia. n. intellect⁹ vnitus corpori nihil põt nisi p fantasmata intelligere: q: vt ait phs 3°. de aĩa. Opꝫ intellectũ fantasmata speculari: sic anima fantasmatibus plena nullũ spũale cognoscit i sua natura sꝫ sub corporeis fantasmatibus. Sicut. n. oculus corpore⁹ assuetus in tenebris nõ põt cõspicere lucem. Da exẽplũ de hoĩe p plures ãnos i obscuro carcere detẽto. Vide Greg. in phe°. 4. dialog. Sic itellect⁹ noster assuet⁹ speculari fantasmata ꝛ tot⁹ in his absortus. nõ vult respicere formalẽ lucẽ sũmi eẽ. s. ipsius dei.

ad videndū eā ⁊ cognoscendū ineptior reddit. Propē hoc dicit phs.2.Methaph.q sicut oculus vespertilionis vel nocture se habet ad lumē solis: sic intellectus noster ad manifestissima in natura.

Scd'a ratio est propter cecitatem intellectualem: que contingit ex culpa presertim mortali qua intellectus sic obcecatur vt totus ad temporalia rapiatur: ⁊ ex hoc cecus ad inueniendum spiritualia redditur. Propter qd' dicit Apl's. Animalis homo nō percipit ea que sunt spiritus dei.1.Cor.2.Exemplum seu similitudo patet in sensibus corporeis. Nam sunt multi qui rei alieni nimis intenti grosse pulsante campana: ⁊ si ea audiunt tamē nō se percipiunt audire. Sic ⁊ de illis q sunt in regione vbi ex altissimis rupibus flumius cadit: qui de paradiso descendit. quos Ambro oēs asserit esse surdos. nō quia illum sonum non audiant sed assueti non percipiunt se audire. Sic ⁊ aliquando cōtingit q homo sic est intētus rebus aliquibus q hoiem coram se transeuntem sibiqȝ alio intētum: ⁊ si viderit ⁊ audiat. nō tamen videre se percipit vel audire. Unde de beato Aug. legitur. q ad eum semel quedam mulier pro quodam consilio veniēs: eūqȝ de quadā qōne cogitantem inueniens. vel illa sibi assistens totā suā causam pponeret. ille qd diceret vel q sibi assisteret nō aduertens: nihil sibi rñdit. Sic ⁊ de.b.Tho. de Aquino sepius legit. q in tm̄ erat qñqȝ intentus contēplationi vel studio q a sensibus corporeis abstrahebat. adeo q nō sentiret incisionē vlcerum quo tibia infecta erat. vel nō videret psonas sibi presentes. Sic ⁊ de Bartholo legū doctore audiui a suo nepote dño Salustio: q: mat' sua filia ipsius Bartholi. cum esset puella ibat ad ipsum vocādum ad cenā de nocte: qui ita erat studio intētus q ipsā; nō videbat nisi post longā morā. Sic ergo de aia hūana rebus transitoriis per inordinatā cupiditatem intenta nō ꝯspicit diuina. vel si cōspicit p intellectum. tñ nō colit p effectum. Sicut p; de phis antiquis qui cum cognoscerēt vnū deū: tñ adorabant idola. Cōtra quos Apl's ait. Qui cum cognouissent deū nō sicut deū glorificauerunt aut grās egerunt: sȝ euanuerūt in cogitationibus suis: ⁊ obscuratum est insipiens cor eoꝝ. Dicentes enim se eē sapientes stulti facti sunt. ⁊ mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis ⁊ volucrum ⁊ quadrupedum ⁊ serpentum Ro.1. Sic ⁊ hodie sunt multi magni philosophi. magni theologi magni legiste. Qui confitentur se nosce deum. Factis aūt negant Tit.1. Et hoc ideo: q: habent cor obscuratum fumo cōcupiscentie. Sic practice de homine auaro qui in tantū absortus est a ꝯcupiscentia diuitiaꝝ. q submergitur in ipsa nec deum potest cognoscere. Sic de luxurioso. sic de superbo. sic de iracūdo appetente vindictā. qui die noctuqȝ illud cogitat: circa illud semp versatur. semper in illo voluit ⁊ inuoluitur. Et ex hoc nota periculum illoꝝ qui expectant penitentiā agere ⁊ satisfacere in infirmitate: q: tūc inuoluuntur in angustijs mentalibus ⁊ corporalibus. q nō valent dolere de peccato. inquātū est offensa dei. Nota exemplum de illo religioso bone conscientie: qui cum esset in naue que patiebatur naufragium adeo erat timore perterritus q non poterat eleuare mentem ad deum pro habenda deuotione ⁊c̄. Ideo ps. Uacate ⁊ videte: qm̄ suauis est dñs. Nota Uacate: quia qui vult diuina cognoscere ⁊ sapere deum a tēporalibus rebus vacare debet. Unde dicit scriptura. Sapiētia scribe in tēpore vacuitatis: ⁊ qui minoratur actu sapientiam percipiet: quia sapientia replebitur Ecclesi' stici .38.

Scd's gradus credēdi: est credere deo. i. verbis dei: ⁊ ille est melior primo. Multi enim credunt deum qui non credunt deo. sicut multi credunt me esse hominē qui nō credunt mihi. Sic ⁊ credimus demones eē ⁊ tamen non credimus demoni: quia mendax est ⁊ pater eius. Qui autem credunt deum: debent etiam credere deo: ⁊ ex hoc placent plus deo. Un̄ de Abraam legitur. q promisit ei deus dare filiū ex vxore sene ⁊ sterili. Credidit inquit Abraam deo ⁊ reputatum est illi ad iustitiam Gen̄.15. Et ex hoc fit magna reuerentia deo: ⁊ contrarium faciēdo fieret ei magna irreuerētia:

Nā si vnicuiq; artifici creditur in arte sua: cur non credite deo: Hic potes inferre, que deus nobis reuelauit credenda. Vi de dñica. 21. post festum trini. sermone qui incipit Credidit ipse zc. pte. 2. Sic ergo de bemus ipsi deo credere de oibus articulis fidei. Ratio: quia articuli fidei ab ipso deo sunt reuelati: vt patebit infra in singulis articulis ergo zc. Ideo dicit scriptura. Qui timetis deum credite illi z non euacuabitur merces vestra Eccli. 2. Infideles in dei z aggareni credunt deum sed non deo: ideo euacuabitur merces eorum.

Tertius gradus est credere in deum: z iste est optimus. Quid autem sit credere in deum: Aug. exponit super illud Apli. Credenti in eum qui iustificat impium zc. Ro. 4. vbi dicit Glo. Aug. Quid est credere in deum nisi credendo amare. credendo diligere. credendo in eum ire. z eius membris incorporari: Et ex hoc patet q̄ ille qui est in peccato mortali: licet credat deum z credat deo. tñ non credit in deum. z sic mentitur cum dicit credo in deum. si intendit illud dicere in propria persona. Aliud est dicere si intendit illud dicere in persona ecclesie fidem ecclesie profitendo. Qui ergo est in peccato mortali. conetur ire in deum p tres passus aut saltus. s. per cordis contritionem. per oris confessionem. z per operis satisfactionem. z hoc modo credet in deū z consequenter saluabitur. Vnde Apls Omnis qui credit in illum: non confundet Ro. 8. Et saluator ait. Sic deus dilexit mūdum vt vnigenitum filium suum daret: vt ois qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam Jo. 3. Ad quam nos pducat ipse filius dei. Amen.

¶ De vnitate dei: vel q̄ deus vnus est. Sermo. 9.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Dico supra proximo sermone de entitate fidei que etiam pertinet ad eundē primum articulum: sequitur hodie predicare de vnitate dei. que etiam partim ad eundem primum articulum. Salutetur virgo zc. Circa ergo hanc materiam: notādū q̄ circa veritatem dei debemus quattuor considerare speculatiue z moraliter que sunt ista vz.

¶ Primo debemus vnum deum intellectu credere.

¶ Secundo debemus vnum deum affectu diligere.

¶ Tertio debemus vnū deū ore laudare.

¶ Quarto debemus vnum deum opere honorare.

¶ Primum erit speculatiuum: reliqua vero tria erunt moralia. Primum debemus vnum deum intellectu credere. Ad hoc āt inducimur. ¶ Primo auctoritate scripturali. Scdo ex ratione naturali. Et auctoritate quidem scripturali superfluum esset omnes auctoritates scripture adducere ad hanc veritatem manifestandā: tñ aliquas bonum erit ponere. i. Exo. 20. Audi israel: dñs deus tu' deus vnus est. Itē Deut. 6. Audi israel: dñs deus tu' deus vnus est. Item Deutero. 32. Videte q̄ ego sum solus z non sit alius deus preter me. Item Mat. 4. Dñm deum tuum adorabis z illi soli seruies Deuto. 6. Itē Ephe. 4. Vnus dñs. vna fides. vnum baptisma. vnus de' z pater oium zc. Scdo rōne naturali potest hoc probari. Multe quidem rōnes adduci possunt. sicut ponit. b. Tho. pte. i. q. ii. ar. 3. tñ ad pñs pp breuitatē due sufficiēt.

¶ Prima q̄ sumitur ex creatore: que talis est. Oportet enim q̄ qcq̄d boni z perfectionis est in creatura eminētius sit in creatore: quia nemo dat q̄d non habet z causa potior est effectu: sed vt dicit Boetius omnes creature desiderant vnitatem sicut id in quo consistunt z conseruantur. q: tād in ois creatura consistit. q̄diu pōt vnum esse sed necesse est interire dum desiterit esse vnum. Quod probatur. ¶ Primo in naturalibus. ¶ Scdo in artificialibus. ¶ Tertio in moralibus seu politicis. Et primo in naturalibus Nam animal tādiu consistit in esse q̄diu corpus z aia in vnum connectit: sed si fuerint separate desinit esse aial. Item de arbore que tādiu est q̄diu est integra: sed cum separatur desinit esse arbor. ¶ Scdo patet de artificialibus. Da exemplum in ed. ficijs. Item in nauibus. ¶ Tertio probatur in materialibus. in ciuitate z

regno que tãdiu conseruantur q̃diu ciues sunt vniti.sed si diuidantur in scismata destruuntur ciuitates ꝛ regna : iuxta dictum dñi Luc.xi.Omne regnum in seipsuʒ diuisum desolabitur: ꝛ domus supra domũ cadet.Ideo dicitur Ciuitas:quasi ciuiũ vnitas.Unde phs dicit.2.ꝛ.5.Meta.ꝙ vnum ꝛ ens conuertuntur.Unde si deficiat vnitas deficit entitas rei.Magna est ergo virtus vnitatis ꝛ perfectio in creaturis: quia oĩs creatura in ea cõseruat.Et iõ oportet ꝙ hec virtus ꝛ perfectio vnitatis sit eminentius in creatore.Fiat ergo ratio ꝛc̃.Et ideo deus est maxime vnus:ꝛ tres persone diuine.s.pater.filius.ꝛ spũs sanctus.magis sunt vnum:q̃ res aliqua in seipsa. Unde ipsarum diuinarũ ꝑsonarum est oĩno vnuʒ esse.vnum cognoscere.vnum velle.vna potẽtia.vna virtus.vna operatio Unde dñs. Ego inquit ꝛ pater vnum sumus Io.x.

Scd̃a ratio est ex perfectione diuine nature Oportet enim necessario vt ꝓbat phs ꝙ primũ principiũ qd̃ est deus: sit summe ꝑfectum. Hoc enim intelligimus dicendo deum.i.sũme perfectum cui nulla perfectio deest.nulla bonitas.nulla potentia.nulla sapientia.deniqꝫ sũmuʒ ꝛ ꝑfectissimũ bonũ. Si ergo eẽnt plura ꝑncipia siue plures dij: oporteḃit ꝙ vnũqdqꝫ sit sũme perfectum. Aut ergo oĩno conueniunt :aut differunt. Si in oĩbus cõueniunt oĩno ergo nõ essent duo sed vnum.qꝛ vbi nulla diuersitas nulla potest esse pluralitas: qꝛ differentia est q̃ res in numerum ponit ꝛ res numerales facit. Si aũt differẽt in aliquo.ergo aliquid conueniret vni qd̃ non conueniret alteri. Et si qdem hoc esset priuatio:nõ esset simpliciter ꝑfectum.Si aũt hoc esset perfectio ꝛ alteri eoꝝ deesset.ergo non erit deus cuʒ deus sit maxime ꝑfectus.Et sic patet ꝙ est impossibile esse plures deos.Unde antiqui phi quasi ab ipsa veritate coacti cum ponerent principium infinitum posuerũt vnũ tm̃ principiũ:q̃uis aliqui eoꝝ contra conscientiam agentes pluribus dijs diuinos honores offerrent:quos reprehendit Aug. in pº.lib.de ci.dei.Et Apls. Ro.i.Qui cũ inqt deum cognouissent non sicut deuʒ glorificauerunt aut gratias egerunt: sed euanuerunt in cogitationibus suis ꝛ obscuratum est insipiens cor eoꝝ.Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt.ꝛ cõmutauerunt gl'iam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hoĩs.ꝛ volucrũ ꝛ quadrupedũ.ꝛ serpentũ. Addamus et aliam rõnem que est:ꝙ si essent plures dij. cum deum intelligamus oĩpotentẽ ꝛc̃.aut vnus posset super alium aut non:si sic ergo ille sup quem alius põt non est deus:quia non est oĩpotens.Si non.ergo nullus eoꝝ est oĩpotens.ergo nec deus.Et his rõnibꝰ demonstratiue ꝓbatur vnum deum esse.ꝛ ideo de hoc non est articulus fidei ꝓprie apud eos qui demonstrationem capiunt: sed apud alios sic : vt dicit.b.Tho.22.q.i. ar.5.Et par.i.q.2.ar.2. Uide tamẽ rõnem predictã ꝑ.b. Tho.i.contra gentiles.c.42. Quibus aũt de causis processerit olim idolatria:vide qd̃ scripsi in ꝭmonibus quadragesimalibus de decem preceptis.In primo precepto sermone.12.vbi agitur de idolatria fugienda.Et ad'de qd̃ scripsi supra sermone proximo par.i.prima ratione.

¶Scd̃o debemus vnũ deum affectu diligere.Sicut enim nõ solum intellectũ habemus a deo sed etiã voluntatẽ:sic de vtroqꝫ debemus dare ipsi deo tributũ.ad similitudinem vasalli qui habet feudum a dño in recognitione dominij.vel ad similitudinem illius qui esset monoculus.cui aliquis magnus medicus restituisset sibi aliam oculũ: vel aliud mẽbrum iam ꝑditum. q̃tum illũ diligeret:q̃to ergo magis debemus diligere deum a quo habemus intellectũ.voluntatem.ꝛ memoriã.sensus corꝑis.aĩam.corpus.ꝛ vitam: Primo habemus a deo beneficium creationis:per quã habemus a deo aĩam ꝛ corpus ꝛc̃.vt hic supra dicitur ꝛ hoc est infinitum. Scd̃o habemus ab eo beneficium redẽptionis:per sanguinem filij sui. Tertio beneficiuʒ expectationis ad penitentiã:quod angelis peccantibus collatum non fuit. Quarto beneficiuʒ iustificationis a peccatis.Ro.3.Iustificati gratis per grãm ipsius ꝛc̃. Quinto beneficium ꝓuisionis:qꝛ dat nobis victualia ꝛc̃. cum tamen peccator non mereatur panem quem comedit. Sexto beneficium glorificationis anime post trãsitũ vite. Ideoqꝫ qꝛ totum quicqd sumus habemus a deo

vno. ipsum debemus toto corde diligere su
per oēm creaturam: sicut oleum natat sup
aquam. ⁊ sicut lumen accenditur in lampa
de ⁊ durat ⁊c̄. Sic in ꝓposito: amor dei de-
bet supeminere in nobis super oēm aliam
amorem. Diligere possumus ⁊ debemus pa
trem. matrem. filios. fratres. amicos ⁊c̄. sed
sub deo. alios ⁊c̄. Vn̄ Mat. x. Qui amat
pr̄em aut matrem plusq̄ me: non est me di
gnus. Et qui amat filium aut filiā sup me
non est me dignus. Ideo dicit Mat. 22. Di
liges dn̄m deum tuum ex toto corde tuo. i.
intellectu. ex tota aīa tua. i. voluntate. ex
tota mente tua. i. memoria. Non sic dicitur
de amore proximi ex toto corde ⁊c̄. sed ⁊ di-
citur diliges proximū tuū sicut teipsum ⁊c̄.
sed nō ex toto corde. qm̄ deus nō vult par
tem cordis sed totū. Quia est inconueniēs
vt aurum sit potius dei in corde humano.
vel caro. vel demon. vel mūdus. Nam in do
minijs mundanis vnum regnū non capit
duos. Quicūq̄ ergo aut simul cum deo. aut
magis q̄ deum diligit aliqd ⁊ colit: idola-
tra est: vt infra dicitur. Sicut ergo debe-
mus credere vnum deum tm̄. sic vnū deum
tm̄ debemus diligere sup oīa: sed multi ho
die sunt idolatre. Quid enim est idolatra:
nisi alium deum colere q̄ vnum deum ve-
rum: Ille enim est deus alienus quem ipse
magis colit q̄ deum: plus est enim colere
corde ⁊ aīo q̄ genua curuare. Da similitu-
dinem ⁊c̄. Verbi gratia. Auarus habet ꝓ
deo ducatum vel carlenum: qꝛ magis illum
colit q̄ deum. Probatur: qꝛ potius obediet
ducato q̄ deo. Nam deus precipit ꝙ non
fiat vsura: ducatus contra: auarus autem
faciet vsuram. ergo ⁊c̄. Sic fur. sic pyrata.
sic alij raptores. Ideo Apl's vocat auari-
tiam idolorum seruitutem Gal. 5. ⁊ Col. 3.
Sic ergo auari nūmum potius colunt q̄
deum. Pro ipso enim denario libenter pa
tiuntur labores. noctes insomnes ducunt.
dies malos patiuntur famem ⁊ sitim. come
dunt etiā panem vermibus scaturientem.
bibunt etiam aquam fetidam. In naufra-
gijs. procellis. ⁊ pyratarum pericula gradiun-
tur. in alienis partibus peregrinantur pro
nummo. Nonne ista est magna seruitus:
Auarus enim gratius videt aurū q̄ solem

vt dicit Ambro. 47. di. Sicut hi. Nota so-
lem. i. xp̄m: qui est sol iusticie. Vnde Hora
tius. Per mare pauperiē fugiens per saxa
per ignes: ⁊ tamen ignorant quorum future
sint diuitie sue post mortem suam. Ps. The
saurizat ⁊ ignorat cui congregabit ea. Con
tingit enim q̄nq̄ ꝙ tales nō hn̄t filios: vel
si hn̄t. filij statim moriuntur post mortē pa-
rentum. vel erunt insipientes. rudes ⁊ sim-
plices: qui oīa disperdent. Audi quid dicit
Salomon ad propositum. Rursus inquit
detestatus sum oēm industriam meā qua
sub sole studiosissime laboraui. habiturus
heredem post me quem ignoro vtrū sapiēs
an stultus sit: ⁊ dn̄abitur in laborib⁹ meis
quibus desudaui ⁊ solicitus fui. ⁊ est quicq̄
tam vanum. Vnde cessaui: renunciauitq̄
cor meum vltra laborare sub sole. Eccle. 2.
O miserabilis homo: vtinā sepius hec co
gitares: qꝛ nc dum in codicib⁹ ista sed etiā
experimento continue addiscimus. Cum er
go tot vt diximus labores. tot pericula ⁊c̄.
patiatur pro nūmo. ⁊ pro seruitio dei nollet
pati vnam malam noctem. Non minimū
dolorem capitis. nō ieiunium vnus diei:
patet manifeste ꝙ deus suus est pecunia. ⁊
ꝯsiter est idolatra: qꝛ seruit idolo. i. denario
in quo picta est imago ad similitudinē ido
li. Ideo dn̄s. Non potestis inquit deo serui
re ⁊ māmone Mat. 6. Est ergo seruus pe-
cunie. Vnde apl's. Nescitis qm̄ cui exhi-
buistis vos seruos ad obediendum: serui
eius estis cui obedistis Ro. 6. Similiter gu
losus habet gulam pro deo siue ventrem.
qꝛ magis sibi obedit q̄ deo. Deus enim pre
cipit ꝙ ieiunet. gula ꝙ nō ieiunet. potius
obedit gule. ergo est de⁹ suus. Vnde apo
stolus condolens ait. Multi enim ambu-
lant quos sepe dicebam vobis: nunc autē
⁊ flēs dico inimicos crucis xp̄i. quorum finis
interitus. quorum deus vēter est. ⁊ gloria
in confusione ipsorum. qui terrena sapiunt
Phil. 3. Nota Inimicos crucis christi: qa
licet crucem adorent verbis tamen factis
abhorrent: quia nolunt aliquid pati absti
nentie. nec ꝯpati felli ⁊ aceto christi. Tit. 1.
Confitentur se nosce deum. factis autem
negant. Nota etiam Quorum deus ven-
ter est. Plalno dei ecclesie est coquina. Al-

tare seu ara:est mensa. Clerici sunt coqui ⁊ servitores:quorum princeps.s.nabuzardā destruxit muros hierusalem.i.virtutes pro quibus muris edificandis orabat David dicens. Benigne fac in bona volūtate tua sion:vt edificentur muri hierusalem. Sic etiam luxuriosus habet pro deo mulierē: illam enim diligit ⁊ colit plusq̄ deū.illam semper cogitat.illam libenter videt. illam laudat.illam sequitur.illā vochizat.illi obedit.illi servit. Unde Tullius. Ne ego dicam liberum.cui mulier imperat.leges prescribit.vocat veniendum est.minatur extimescendum est. poscit dandum est. eijcit abeundum est.hunc ego non liberum sed nequissimum servum reputo ⁊c. ergo mulier est idolum suum.⁊ consequenter idolatra est. Sic superbus habet pro deo suo honorem vel dignitatem mundi. sic prelatus qui habet beneficium. vel prelaturam. vel symoniam.habet pro deo suo eḡm.vel abbatiam ⁊c. Sic ⁊ mulier que habet filiū pro quo infirmo vel absente vadit ad divinum.vel incantatorem.vel magum.vel diabolum:qa ad illud recurrit in necessitatib⁹ suis:sicut ad deum.26.q.5.Ephi. talis mulier habet filium suum pro deo:q2 plus filium q̄ deum colit. Sed promitto vobis q̄ veniet dies in qua vtrūq3 deum perdes. Deum enim tuum o gulose.vel luxuriose: perdes in morte:q2 te adiuuare non poterit. Deum verum perdes: quia ipsum noluisti. Ideo dicitur tali homini Deute.32. Deum qui te genuit dereliquisti ⁊ oblitus es domini creatoris tui. Uidit dominus ⁊ ad iracundiam concitatus est:quia prouocaverunt eum filij sui ⁊ filie:⁊ ait. Abscondam faciem meam ab eis ⁊ considerabo nouissima eorum. Nota nouissima eorū.i. mortem in qua vt dixi vtrunq3 perdent. Item ibidem. Uidete quia ego sum solus ⁊ non sit alius deus preter me. Ego occidam ⁊ ego viuere faciam.percutiam ⁊ ego sanabo:⁊ non est qui de manu mea possit eruere. Ego vnum solum deum debemus colere.adorare.⁊ ei fuire:iuxta illud Unū deum adorabis:⁊ illi soli servies Mat.4. Et Deutero.6.

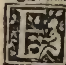
¶Tertio debemus vnum deum ore laudare. Ratio pulchra. Cōis enim experientia docet q̄ quilibet debet se tēpestiue assuefacere officio:de quo habet semper viuere. Ideo pater si vult q̄ filius suus sit legista:iam quando puer est.ostendit ei litteras.⁊ postea mittit ipsum ad studium.vt ibi septeniū vel plus addiscat ⁊c. Sic de medico vel notario. Sic de artifice:q vult addiscere artem bellandi. Modo videamus qđ officium habebimus vel de quo viuemus in alio mundo. In celo enim non sunt sartores: quia vestis glorie nunq̄ rumpitur. nec medici quia nunq̄ ibi beati infirmantur. nec sunt legiste quia ibi nulla sit questio.quia deus facit habitare vnanimes in domo.nec sunt ibi alij artifices ⁊c. Unum est ergo ibi officium solum.s.laudandi deū de quo officio delectantur maxime beati ⁊ viuunt vita glorie. Ps. Beati qui habitāt in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te.Ps.83. Fiat ergo ratio. Quilibet debet addiscere officium de quo viuat:⁊ nos in alio mundo debemus viuere de officio laudandi deum:ergo iam hic debemus hoc officium addiscere ⁊ linguā habilitare. Ideo Ps. Qui timetis deum laudate eū ⁊c. Sed heu multi miserabiles sūt qui iam hoc officium non addiscunt.sed officium inferni quod est maledicere ⁊ blasphemare deum. Hoc enim solum officium est in inferno. Maledicunt enim deo.xp̄o. beate virgini.⁊ omnibus sanctis. maledicunt patri ⁊ matri.maledicunt diei ⁊ hore in qua nati sunt. Apoc.16. Manducaverunt scilicet damnati in inferno: linguas suas pre dolore:⁊ blasphemaverunt deum celi pre dolorib⁹ suis. Item Hiere.loquēs in persona damnati. Maledicta dies in qua natus sum:dies in qua peperit me mater mea:non sit benedicta. ⁊ infra. Quare de vulua egressus sum vt viderem laborē. ⁊ dolorem. ⁊ consumerentur in confusione dies mei.i. Jere.20. Multi enim addiscunt istud maledictum officium in hac vita. presertim venatores.aucupatores: qui quando perdunt avem vel leporem vel porcum blasphemant. maledicunt.

O maledicta hora qua vadunt ad sic venandū. q2 ipsi venantur anes vel porcos. ⁊ diaboli venantur; alas suas. Sic de lusoribus ad aleas. Dic etiam de alijs si placet. Et est maximum signū ꝙ erunt oēs tales ciues inferni post mortē. Declara hoc. At illi qui volunt esse ciues celestis ierusalem. debent adiscere officiū laudandi deū hic: vt deo viuant ibi. Vñ quilibet talis dz dicere quotidie. Benedicam d. in oi tē. s. l. eius in. o. m. ps. 33. Potest hoc referri ad laicum vel ad clericū. Si ad clericū: tunc dicit benedicā dñm in oi t. i. omni die ac nocte septē vicibus: sm ꝙ sunt septē hore canonice. Dic illas. Sic enim faciebat David: di. Septies in die laudem dixi tibi. Et potes illas tu clerice appropriare passioni xp̄i: vz. dz homo dicere matutinas cogitans ꝙ in illa hora xp̄s fuit captus ⁊c̄. Et sic de alijs. Nota ꝯtra clericos qui dicunt matutinas orto sole ⁊ ꝯsueuerūt in. c. Dolentes: de cele. mis. Si aūt referatur ad laycū. tūc dicit. Benedicā do. o. t. i. die ac nocte: saltē semel in die ⁊ semel in nocte. Vel oi tpe. i. tpe prosperitatis. s. regratiando deo: ⁊ tpe aduersitatis inuocando deum: vt liberet eū sicut fecit cananeam ⁊c̄. Dic euang. Jō Tob. 4. Omni tpe benedic deum: ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat. ⁊ cōsilia tua in ipso permaneant.

¶ Quarto debemus vnū deum opere honorare: alioquin ipse deus ꝯqueret̄ ꝯ nos dicens Mala. i. Filius honorat patrē ⁊ seruus dñm suum. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus dicit dñs exercituū: Debemus ergo deū opere honorare ⁊ hoc dupliciter. Primo debemus honorare deum de nostro corpore. Scdo de nostra substātia. De corpore qdem: tunc honorē deo exhibemus: qñ penitentiā agimus. Dicunt aliqui stulti: quare pnia est necessaria: ⁊ qd proficit deo mea pnia ⁊ ieiuniū ⁊c̄: Rx°. Si rex cōmittit tibi castrū ad custodiendū ꝯ hostes: nōne est honor regis si tu illud custodis ꝯ hostiū incursus: Sic etiā hic. Deus cōmisit tibi castrum corporis tui ad custodiendū ꝯ hostes. i. sensus. Sensus enim ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malū Gen. 8. Item ꝯ malas inclinationes carnis ⁊ infestationes demonū. ⁊ insidias mūdi. ergo si tu bene custodias corpus p penitentiā. exhibes magnū honorē deo. alias es ꝓditor ⁊ facis sibi iniuriam ⁊ verecundiam. Ideo apl's. Obsecro vos fratres p misericordiā dei. vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentē. sanctā. deo placentē. rōnabile obsequiū verū Ro. 12. Itē. i. Cor. 6. Empti enim estis ꝓcio magno: glorificate ⁊ portate deum in corpore vestro.

¶ Scdo debemus deum honorare de nostra substātia dando pauperibus elemosynam: ꝓsertim hoc tpe quadragesime. in qua debemus peccata nostra redimere p elemosynas: iuxta consiliū Daniel' qd ipse dedit Nabuchodonosor: di. Peccata tua elemosynis redime: ⁊ iniqtates tuas mi̾icordijs pauperū Dan. 4. Hoc ergo modo hō bñfacit sibi: q2 acquirit veniam peccatoꝝ. Itē miseret̄ ꝓximo. Itē reueret̄ deum: iuxta illud Honora deū de tua substātia: ⁊ de primitijs oium frugum tuaꝝ da pauperibus Prouer. 3. Nota De tua substātia: non de aliena. sicut faciunt qdam qui subtrahunt ⁊ dant pauperibus. Ergo de tua substātia fac elemosynā. Sed dicit qdā. O timeo ne mihi deficiat ⁊c̄. Jō dicit scriptura ibidē. Et implebunt̄ orrea tua saturitate: ⁊ vino torcularia redūdabunt. Et isto modo nos deū honoramus. nobis ꝓficimus. ⁊ proximo subuenimus. Qd' prestet dominus qui est benedictus in secula. Amen.

¶ De trinitate personaꝝ. Sermo. io.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ¶ Expedito primo articulo ptinente ad dei vnitatem: vz de diuine essentie vnitate: sequit̄ predicare de scdo articulo, vz de psonaꝝ diuinaꝝ trinitate. Potes etiam hic predicare de attributis trib' psonis diuis.

¶ Primo quidē patri attribuit̄ potentia.

¶ Scdo filio sapientia.

¶ Tertio spiritui sancto bonitas.

De potentia aūt dei vide. b. Tho. pte. i. q. 25. Item in. 3°. sen. di. 42. ar. 3. Et vide de his qd scripsi in festo trinitatis sermone q incipit Nemo pōt facere que tu facis. Itē potes hic facere aliū sermonē de paternitate dei. dum dicit̄ in symbolo Patrē oipo-

tentem. De quo vide in sermonibus de oīo
ne ofitia sermōe.6. Salutem virgo zc. Secre/
tum est mysteriū sacratissime trinitatis quō
s. est vn⁹ deus omps. eternus zc. z ille de⁹
vnus in essentia. est trinus in psonis. est ita
transcendēs z altū: sicut in tota theologia
alia materia inuenitur. Vñ nunq̄ a princi
pio mundi vsq̄ ad finē fuisset scitum p in/
tentionē humanā: nisi deus reuelasset no/
bis. q2 intellectus humanus non est capax
tāti mysterij. Iam videtis q̄nta est altitudo
celi supra corpa nostra maior incōperabi/
liter est altitudo sanctissime trinitatis super
aīas. z sicut nullo modo hō creatus tenēs
pedes in terra posset digito celos tangere:
Unde dicūt legiste q2 cōditio ista si digito
celū tetigeris est īpossibilis: ita nec intelle
ctus de se posset cape mysteriū trinitatis.
Et qd mirū: cū etiā in cognitione natura/
lium intellectus noster multū inueniāt defe
ctibilis: Unde dicit phs. 2. Meta. q2 sicut se
hēt oculus noctue seu vespertilionis ad so
lem. sicut intellectus noster ad manifestissi/
ma in natura. sicut supra sepius repetitum
est. Unde dī Sap. 9. Difficile estimamus
que in terra sunt z q̄ in pspectu sunt inue
nimus cū labore: q̄ in celis sūt sunt qs in/
uestigabit: Sensum āt tuū q̄s sciet nisi tu
dederis sapiam: z miseris spūm scm̄ tuū
de altissimis: Itē Apl's Ro. xi. O altitudo
diuitiarū sapie z scie dei q̄ incōprehēsibi
lia sunt iudicia eius z inuestigabiles vie
eius. Quis enim cognouit sensum dñi: aut
qs psiliarius eius fuit zc. Duplr aūt fieri
pōt q2 hō tāgeret celū supnaturalr. Uno
mō. si ex potētia dei celū iclinaret deorsuz
vel q2 hō eleuaret a deo ad celū: alias eēt
īpossibile. Ita a. ō sancta trinitate circa aīas
nostras. Digitus siqdē aīe quo tāgūt sub
tilia est intellectus. Sicut ergo corpus hoīs
nō pōt tangere celū naturaliter: sic nec in/
tellectus noster mysteriū sancte trinitatis:
sed bene supnaturaliter. Et h duplr. Uno
modo q2 celū. i. secretū inclinetur deorsum
vel q2 intellectus eleuetur sursum. z vtrūq̄
modū deus benignissimus seruauit in no/
bis. Nam celū fuit ad nos inclinatū in be
nignissima incarnatione filij dei. ps. Incli/
nauit celos z descendit. In qua incarnatio
ne maxime altitudo diuitiarū inclinauit se

humiliando se ad assumendū carnem hu/
manā. z infirmitates nostras. z de eterno fe
cit se mortalē. de impassibili passibilē. ō ma
gno puū. de illo magno palatio celi arta/
uit se pro thalamo vtri virginalis. Et exi
stens in mūdo pdicauit. reuelauit. z decla/
rauit: quō est vnus deus trinus in psonis
dicens. Ego z pater vnū sumus Io. x. Et
Mat. vltio. Docete oēs gētes baptizantes
eos in noīe pris z filij z spūs sancti. Nota
in noīe: ecce vnitas. Patris z filij z spūs
sancti. Ecce trinitas. Ideo modo tāgimus
ipm mysteriū trinitatis altissimū digito in/
tellectus. Scdo seruauit sm modū. s. ele
uando nos in celū: sicut apl's psertim pau
lus qui fuit raptus vsq̄ ad tertiū celum. i.
vsq̄ ad mysteriū trinitatis. Nā sm vnum
modū exponēdi: per primū celum intelligit
cognitio celestium corpoꝝ. p scdm celū: co/
gnitio celestium spūum. p tertiū celum: co/
gnitio diuinaꝝ psonaꝝ. s. pris. z filij. z spūs
sancti. Unde ad hoc insinuādum ecclesia
cantat. Ex quo oīa. p quē oīa. in quo oīa.
ipsi gloria in secula. Itē Apl's Ro. xi. Ex ip
so z p ipm z in ipso sunt oīa. ipsi honor z
glia in secula seculoꝝ amē. Sic eleuauit ēt
aquilam nobilissimā Ioānem euangelistam
qui hoc mysteriū clarissime cognouit z de
clarauit dicens. Tres sunt q testimonium
dant in celo: pater. vbū z. s. s. z hi tres vnuz
sunt. i. Io. 5. Sic eleuauit intellectum docto
rum. cōfessorum. z ceterorū sanctorum: qui
digito intellectus tetigerunt mysterium tri
nitatis. Ecce quomodo duob⁹ modis de⁹
hoc fecit: z vtrūq̄ modū petebat Dauid in
ps dicens. Dñe inclina celos tuos z descē
de: ecce primus. Tange montes z fumiga/
būt: ecce scds. ps. 143. Nota Celos tuos. i.
mysteria secreta trinitatis. vnum celum est
quod est vnus deus. aliud est q2 est trinus
in personis. Aliud q2 solus pater generat
filiuz. Aliud q2 a solo patre procedit filius
per eternam generationem. Aliud q2 spirit⁹
sanctus pcedit a patre z filio: z sic de aliis.
Tange montes. Montes vocat apostolos
martyres. confessores. doctores: qui habue
runt intellectum eleuatum per altam con/
templationem z spūalem vitam. ps. Leua
ui oculos meos in montes. i. sanctos. Val/
les terrestres sunt hoīes z gētes mūdane.

Et fumigabant non de fumo fornacis ꝛ
lignoꝝ ꝛc̃.sed de fumo doctrinaꝝ ꝛ predi-
cationum:que sunt odorifere sicut fumus
incensi confortantes ꝛ calefacientes nos:
quibus cognoscitur a nobis mysterium tri
nitatis sicut ex fumo cognoscitur ignis:cu
ius naturale signum est fumus. Istis duo-
bus modis tangimus altitudinē trinitatis
alias impossibile esset ꝛc̃. Unde apls. Deꝰ
habitat lucē inaccessibilē:quam nullus ho
minum vidit:sed nec videre pōt.i.Tim.6.
Potes hic notare exēpluʒ de Augustino
qui ambulans per littus maris vidit pue/
rum qui volebat mittere in puum fontem
totius maris aquā. Hic historiam sicut ex
pedit. Ideo qꝛ ex dono dei tangimus vt
cunqꝫ digito intellectus mysterium sacratis
sime trinitatis:aliquas rationes sine ali-
qua media hodie adducam ad proba/
tionem ipsius. Non quidem innitendo in
ipsis mediīs.sed solum auctoritati diuine
que est firmū fidei fundamentū. Ita ꝙ rō
nes iste hīt se ɔſiterꝫ nō adit ascedenter ad
fidem:vt supra fmone.5.pte.i.dictū est.

C Primū mediū erit p auctes diuinales:
ꝛ hoc erit ad confutationem iudeoꝝ.

C Scdm mediū erit p rōnes naturales : ꝛ
hoc erit ad reprobationē paganoꝝ.

C Tertium meduʒ erit per similitudines
exemplares:ꝛ hoc erit ad ɔsolationem
christianorum.

C Quartum medium erit per operatio-
nes virtuales:ꝛ hoc erit ad excitatio/
nem deuotorum.

C Primū mediū ꝛc̃.ad confutationē iu-
deoꝝ. Non est congruū mediū auctoritas
noui testamenti:qꝛ illud non recipiunt:sed
videamus auctoritates veteris testamenti
qꝰ ipsi recipiunt. Et vt ceteras auctorita-
tes sub compendio referemus. videbimus
quattuor auctoritates pphaꝝ qui fuerunt
principaliores in veteri testamento. Pri-
mo qdē Moysi. Scdo Dd. Tertio Salo/
monis. Quarto Isaie. Prīa hētur Geñ.
i.vbi dicit. In principio creauit deus celuʒ
ꝛ terram ꝛc̃. Ueritas hebraica habet sic.
In principio creauit heloym celū ꝛ terraʒ
Heloym aūt est nomē plr̃ huius nois hel
vel heloy.qꝺ significat deum in singulari. Et
hoc satis patet scientibus ppꝛ certas idio

matis hebraici:sicut dicit Nicolaus de ly/
ra in quodā tractatu cōtra iudeos. Per
hoc aūt ꝙ nomē plr̃e diuinum iungit cum
verbo singularis numeri:cum dicit Creauit
heloym ac si diceret creauit dij.ostēdit scri-
ptura ꝙ in deo est pluralitas in vnitate es
sentie.qui talis modus frequentissime in ve
teri testamēto inuenitur de deo. ꝛ a nullo
alio. Ex quo satis patet ꝙ in vnitate diui
ne essentie ē aliqua pluralitas psōaꝝ i.vna
simplici essentia.que in predicto modo lo-
quendi designatur per verbū singularis nume
ri coniunctum numero plr̃i. Cui qdē aucto
ritati licet iudei rūdere nitantur : tñ rūsio
ipsoꝝ friuola est.vt idem Nicolaus de lira
ponit vbi supra. Uide ibi. Rō aūt qꝛ dixit
heloym in plr̃i:est vt ostenderet moyses ꝙ
oēs tres psone diuine concurrunt in crea-
tione rerū:sicut scripsi in fmone de annun/
ciatione:qui incipit Ecce cōcipies in vtero
pte.i. Ad idē facit tex. Geñ.i.in principio
vbi exprimunt tres psone diuine. Duʒ enī
dicit in principio creauit deus.s.pater. Et
infra. Et spūs dñi ferebatur sup aquas ꝛc̃.
Ecce spūs sanctus. Deinde cum scriptura
voluit ostēdere modum quo deus pduxit
creaturas:singulis qbusqꝫ creaturarū spē/
bus premittit. Et dixit deus. Fiat hoc ꝛc̃.
Ex quo datur intelligi:ꝙ per verbū suum
deus creauit cuncta.hoc aūt verbum dici
mus filium dei. Jo.i. In principio erat ver
bum.ꝛ ideo cōuenienter exponit vno mo-
do in principio creauit deus ꝛc̃. In princi
pio.i.in filio:sicut exponit Aug.xi.d.dei cir
ca finem:qui dicit principiū. Jo.8. Ego prin
cipium qui ꝛ loquor vobis. Qui filius ali-
bi dicit sapia.ps. Oia in sapientia fecisti
Nota historiam de illo saraceno:de quo in
fra in scdo medio.fit mentio.

Scda auctas veteris testamēti p quā
arguit plr̃itas psonaꝝ cum vnitate essentie
in diuinis:habet p dauid ps.44. q incipit
Eructauit cor meū verbū bonū:q ad litte
raʒ nō pōt exponi nisi de xp̄o. Unde aplis
Heb.i.hāc auctatē allegat ad hoc:in quo
ps.sic dicitur de xp̄o siue ad xp̄m p dauid
Sedes tua deus in seculū seculi: virga di-
rectionis:alias equitatis:virga re.t. Dilexisti
iu.ꝛ odi.ini.ppterea vnxit te deus deus t.
ol.le.pre con.t. In hac auctate loqt dauid

ad deum dum dicit. Sedes tua deus ⁊c. Deus est vocatiui casus: o deus ⁊ loquitur xpo. Uide Nicolaũ de lira Heb.i. exprimit ipse deus vnctus: q: ipse per naturam humanã assumptã vnctus est per plenitu/dinẽ grẽ. Jo.i. Uidimus gl'iam eius: gl'iaz quasi vni.o pa.pl.g.⁊ ve. Exprimit etiã hic deus vngens ipm. ex quo innuit q̄ deus inungens est psona distincta a deo vncto: q: scriptura sacra loquit de ipso vngẽnito tanq̄ de alia psona. Notãdum etiã q̄ ex pte vngentis dei. duplicat hoc nomẽ de⁹: quum dicit. Unxit te deus deus tuus: ad denotandũ psonã pris ⁊ spũs sancti. Et sic patet ex auctate hac pl'itas psonaꝝ ⁊ diui nitas ipsius xpi. Propter qđ ad idem ꝓbandum inducit eã aplʼs Heb.i. Alia auctoritas eiusdẽ dauid habetur ps.109. vbi dicitur. Dixit dñs d.m.s.a de.m. Et ista sũt verba pris ad filiũ. Patet per trãslationẽ caldaicam. que dicit sic. Dixit dñs verbo suo. Patet etiã per id qđ sequitur in eodẽ ps. Ex vtero ante luciferũ genui te: qđ nõ põt cõpetere nisi filio dei. Per hoc aũt q̄ hic dicit: verbum dei esse ex vtero dei. i. ex substãtia dei ostẽdit vnitas essentie: q: diuinitas plurificari nõ põt. Et ad idẽ astruendum facit qđ dicit. Ante luciferum. i. ante oẽm creaturã. ergo ab eterno. ergo est deus iste genitus. Duz ergo dicit Ex vtero denotat cõsubstãtialitas. Duz dicit Ante luciferũ: denotatur eternitas. Dum vero dicitur Genui: denotat psonaꝝ diuersitas. q: nulla res seipsam gignit. Itẽ ps.2. Dñs dixit ad me fi. meus es tu ego hodie genui te ⁊c. Nota Hodie. i. eternaliter sm Glo. q: eternitati oia sunt psentia. Itẽ Prou.30. Q̃ď nomẽ eius. ⁊ qđ nomẽ filij eius: si nosti: Et sic ex auctẽte p̃dicta: per hoc qđ nullus dicit sedere ad dexterã solipsius idem ꝓbatur. Et sic ex hac auctate p̃dicti ps. patet pl'itas psonaꝝ. Eo maxime q: h ps. non põt exponi ad litterã: nisi de xpo. Propter qđ saluator allegat hunc ps. ad h̃unc sensum Mat.22. Et aplʼs Heb.i.

Tertia auctoritas habet a Salomone Prouerb.8. vbi dicit in psona sapie diuine Dñs possedit me ab initio viarũ suarum: anteq̃ q̃cq̃ faceret a principio ab eterno ordinata suz. Et infra. Nondũ erãt abyssi: ⁊ ego iam ꝯceptã erãm ⁊c. Ex qua auctẽte patet. q̄ cũ dicit Ab eterno ordinata sum. ergo ipsa sapia dei de qua loqt est deus: q: nihil est ab eterno: nisi deus. Et postea dicit. Nondũ erant abyssi ⁊ ego iam conceptã eram. Ex quo patet q̄ filius est ergo est deus filius. Cuius filius: Non alterius nisi dei. ergo ipsa sapientia dei est deus: filius dei. Nota q̄ in scriptura ⁊ veteris ⁊ noui testamenti: noia dicũt de filio dei siue de sapiẽtia dei. Primo q̄ sit cõcepta. Scđo q̄ sit nata. Tertio q̄ sit genita. Quarto q̄ sit creata. Quinto q̄ sit verbum. Sexto q̄ sit filius. Septimo q̄ sit imago: q̃lis oia ista noia vni creature cõuenire nõ possunt. Rõ aũt hoꝝ noiaum sic sũmi põt. Primo qdem qđ ꝯceptum est. manet in eo a quo conceptũ est. ideo filius dei dicit. cõceptus a patre: q: in p̃re manet. Unde di. Prouer.8. Nondũ erant abyssi ⁊ ego iam cõcepta eram. Et Jo.i. dicit q̄ filius dei est in sinu pris. ⁊ q̄ verbũ erat apud deũ. Secũdo ne credat q̄ nulla distinctio sit inter deuz ⁊ filiũ dei. ex hoc q̄ illud qđ cõceptuz est in cõcipiẽte est: ideo vt det intelligi distinctio relationis seu psonalitatis esse realis: dicit natus: ⁊ de eo dicit pns. Uñ Prouerb.8. Añ oẽs colles ego pturiebar. Sed q: loqt i ptõ ip̃fecto qđ notat successionez tpis. qđ dr pturit i pturiẽdo nõ est a pturiẽte distinctũ: iõ postq̃ ex ore sapie dictũ est Añ oẽs colles ego pturiebar. ne intelligeret q̄ cũ pturirent nõ eẽt: subdit. Cũ sic p̃parabat celos aderam cũ eo cũcta componẽs. Tertio vt denotet q̄ fili⁹ sit eiusdẽ nature cum p̃re dr genit⁹. ps. Dñs dixit ad me ⁊c. Ego hodie genui te. Hodie. i. in eternitate: q̃ semp est p̃ns. ⁊ nulla est in ea rõ p̃teriti ⁊ futuri. Eccli.24. Ego ex ore altissimi p̃diji primo genita añ oẽm creaturaz. Quarto vt designet q̄ in hac generatione nulla sit mutabilitas tpis: dr fili⁹ creat⁹. iuxta illud Eccli.24. Qui creauit me requieuit i tabernaculo meo. Et infra Ab initio ⁊ añ scl'a creata sum. Quinto dr de filio dei q̄ sit ṽbũ dei. Jo.i. In p̃ncipio erat ṽbũ: qđ est ꝯceptio mẽtis. Ipse aũt filius est in mẽte diuine conceptus sicut declaratur infra in.4. parte huius s̃monis. in scđa rõne. Sexto dicitur filius. ps.2. Dñs dixit ad me filius

meus es tu rc. Et Prouer. 30. Q. d nomen
eius r qd nomen filij eius. si nosti. Et rō ē:
qr pcedit a pře per modum generationis.
ps. Ego hodie genui te. Ut viri hic d. er-
go rc. Septimo q filius sit imago patris.
Et hoc ví. qr hz se ad patrē sicut ad prin-
cipium cuius ē silitudo. Ideo dr filius dei
imago dei. Uñ Col. pmo dicit. q est ima-
go inuisibilis dei. Et qr nō pōt eē imago
dei: nisi qñtum ad eius essentiam. Jō dr
Heb. i. q est figura substātie ipsius. Nā z r
in intellectu nostro ē silitudo rei intellecte.
quātum ad eius essentiam. ad cuius cogni
tionē pringit intellectus: qr obiectū est qd
quid est: vt dr in. 3. de aia. In sensu vero est
silitudo rei sensibilis solum qñtum ad eius
accidentia: qr sensus apphendit rem solū
qñtum ad eius accidentia exteriora: q sunt
color. sapor. quātitas. r alia huius. Predi
cta sunt de mente b. Tho. in. 4. 3 gen. c. xi.
r. c. 84. Auctas habetur per Isa. p quā nō
tm pluralitas psonaz exprimit. sz etiā plu
ritas psonaz determinari videt: sicut pz
Isa. 48. vbi sic dicit. Nō a principio in ab
scondito locutus sum. Et tpe anteq fieret
ibi eram. r nunc dñs deus misit me r spiri
tus eius. Ista verba sunt dñi loquētis: qd
patet ex textu imediate pcedenti: qui dicit.
Audi me Jacob r israel: quem ego voco.
Ego ipse: ego primus r ego nouissimus: ma-
nus quoq mea fundauit terram r dextra
mea mensa est celos rc. Hanc auctem al-
legat Aug. 20. ci. dei in fine. Et subditur.
Hec dicit redemptor tuus. scūs israel. In
hac igit aucte Isaie pdicta. loquit dñs de
datione legis que data fuit in manifesto.
qr in die ac toto populo audiente vocem
dñi loquētis: vt habet Exo 18. r. 20. Hoc
qd dicit Nō a principio r in abscondito
locutus sum. A principio. i. qñ lex fuit da-
ta populo. Et imediate sequit. Et nūc dñs
misit me r spūs eius. Deum aūt missū di
cimus deum incarnatū: deum aūt mittentē
r spūm eius dicimus patrē r spūm sanctū.
Et sic pz trinitas psonaz. Multe alie auctes
veteris testi adduci possent ad ppositū:
quas gratia breuitatis omitto.
¶ Scdm medium est per rōnes naturales
ad reprobationē paganoz. Ad ppositum
aūt nostrum tres tm rationes adducam: sin

presentiarum: que sunt iste. vz.
¶ Prima est rō necessarie pductionis.
¶ Scda est rō diuinalis perfectionis.
¶ Tertia est rō vniuersalis diffusionis.
Prima ergo ratio rc. Sed p ista pma
rōne. psuppono q in deo est infinita potē
tia. infinita sapiētia. infinita bonitas. infini
ta iustitia. infinita sublimitas. r quicquid est
in deo est infinitū. Hec predicta nullus
etiā paganus negaret. Ratio ergo talis est.
Aut deus potuit. sciuit. sed noluit aliū gene
rare per oia sibi equalem r sic inuidus est
deus. summa bonitas. qd nepharium est in
deo ponere: Aut potuit voluit sed nesciuit:
r sic est ignorantia summa sapiētia. qd est
absurdum: Aut sciuit voluit sed nō potuit.
r sic impotens. r inualida summa potētia:
que oia sunt absurda r diuine altitudinis
destructiua r ptradictoria. Igit nō aliud re-
stat q qd sciuit. voluit. r potuit. sibi similē
generare: sed qñcuq ista tria cōcurrunt in
aliquo mox effectus psequitur voluntatē.
ergo pcluditur q sicut deus pater ab eter
no voluit: sic ab eterno filium generauit. cui
dedit omne qd potuit. oē qd sciuit. oē qd
voluit. r omne qd habuit: qr partē dare nō
potuit. cum in deo pars nulla penitus esse
possit. cum sit simplicissime nature. Unde
Jo. 13. Omnia dedit sibi pater in manus.
Et Mat. 11. Omnia mihi tradita sunt a pa
tre meo rc. Et Col. 2. dicit: q in xpo habi-
tat omnis plenitudo diuinitatis: sic igitur
deus coequalem sibi p omnia filium gene
rauit. Nam omne generans naturalit hoc
faceret si posse haberet. Nam r sm phyli-
cum documentū omne agens intendit assi
milare sibi patiens quantum potest. 2. de
generatione. Ad qd enim ignis agit in aliū
elementū: nisi vt faciat id qñtū pōt sibi simi
limū. vel totaliter transferat in seipsum: Si
etiā aialia cuncta generant filios sibi simi-
les. Patet prima ratio. Est aūt notandū.
q per hanc rōnem r etiā per tertiā: pbat
q deus diuinitatem suam cōicat alteri: sed
non pbatur q ille cui cōicat sit filius dei
cōicantis. sed per scdam rationē sic. Pro-
batur etiā per auctes supra allegatas: per
quas habetur q cui cōicatur diuinitas p
modū generationis pcedit a deo: vt ha-
betur Eccli. 24. Prouer. 8. ps. 2. Deminus

dixit ad me rc.

Secūda ratio est ratione diuinalis perfectionis. Quicquid enim perfectionis est in creatura, eminentius est in creatore: qz nemo dat qđ nō habet. l. traditio. ff. de acq. rez do. Et. c. Albertum. 1. q. 7. Et causa est potior suo effectu. Uidemus q ad pfectionē cuiuslibet creature pertinet posse sibi similem pducere. que est pfectio. Scđa que ꝯsistit in operari. Prima autē pfectio consistit in esse. ergo magis ꝯuenit huiusmodi pfectio creatori. Unde dicit ipse deus. Ego qui generationē alijs tribuo: nunquid sterilis ero Isa 66: quasi dicat. nō. Et licet dici posset hanc auctem referendam esse ad multiplicationem filioꝝ israel. de captiuitate reuertentium in terram suā: qz premittitur. Parturiuit ꝛ peperit syon filios: tū hoc nō obstat ad qđ eque ratio aptet. Ista tamen ratio que ex dei ore inducit firma ꝛ stabilis manet: vt si ipse alijs generationez tribuat sterilis nō sit. Nec ēēt conueniens q qui alios generare facit: ipse nō vere sed per similitudinē generaret: cum oporteat aliquid nobilius eē in causa q̄ȝ in causatio. Hec. b. Tho. in. 4. ꝯ gen. c. 2. Sed ne erretis in hac generatione: nō credatis q talis sit generatio in creatore qualis est in creatura. Nam in creatura generatio est opus transiens in exterioꝛem materiā que nō perficit operantem. sed in creatore est operatio intus manens. Nō enim transit in exterioꝛem substantiā. sicut est intelligere ꝛ velle. Talis ergo generatio in deo est spiritualis ꝛ intellectiua. ꝛ nō carnalis: qz nō caro sed spiritus est deus Jo. 4. Ideo filius dei est verbum Jo. 1. Uerbum autez est ꝯceptus mentis seu intellectus. Unde nota q necesse est dicere deum, seipsum intelligere. seipsum amare. sicut nos intelligim⁹ nosipsos: ꝛ amamus. Intelligendo ergo deus seipsum generat filium. qui vocatur verbum patris. qz cum intellectum in quātum tale. sit perfectio intelligentis. ꝛ deus sit perfectio sua: opoꝛtet q seipsum solum deum intelligat. ꝛ omnia alia in se. Et ideo talis relatio que est in deo prout est intelligens ꝛ intellectus. est paternitas ꝛ filiatio. Et ideo deus. in quātum intelligit seipsum. est deus pater: ꝛ inquātum est intellectus a seipso. est deus filius: licet sint diuerse persone. Nota exēplum de quodam saracenoꝛ qui interrogauit a quodam fratre nostro dicens. Quomō est possibile q deus habeat filium: Cui rńdit. Frater credis q deus sit: Rńdit. Ita. Rursus frater. Credis ait q ille deus sit mutus vel loquatur: Ait ille. Credo q loquat. Et frater. Illud ergo verbū qđ deus loquit: est filius dei Jo. 1. Et de hoc verbo loquitur scriptura Gen. 1. Dixit deus fiat lux rc. vt detur intelligi q deus oīa perduxit verbo suo. i. per filium suū. Jo. i. Omnia per ipsum facta sunt. q est sapientia patris: sicut vt artifex per artē que est in mente sua operat artificium. ps. Omnia in sapiētia fecisti. Si vero queris: qz deus pater nō plures genuit filios: Uide Glo. in Cle. i. in prin. de summa tri. ꝛ fi. catho. in verbo Unigenitū quā scripsi infra sermone. 17. vbi agitur de pmo articulo fidei ptinente ad humanitatem christi rc. In introitu in additione que incipit Uide glo. rc. Et sic patet q deus pater ꝛ deus filius licet sint diuerse psōe. sunt tū eiusdē essentie ꝛ eiusdem nature: quia res intelligens ꝛ intelligentia eiusdē nature est ꝛ essentie. Unde dñs Jo. 10. Ego ꝛ pater vnuz sumus. In quātum autē deus diligit seipsum est amoꝛ qui vocatur spūs sanctus. Si enim deus pater generat filiū eo mō quo dictum est supra. ꝯstat q summe eum diligit: ꝛ ecōuerso filius patrem. Sed hic amoꝛ qui ab vtroq; procedit non differt ab eis essentialiter nec accidentaliter: sed personaliter. Igitur in deis sunt persone plures ꝛ coeterne ꝛ coequales. Una tm̄ generans. ꝛ altera tm̄ generata. ꝛ alia procedens ab vtraq;. que dicit spūs sanctus. Hanc declarationem ponit Aug⁹. xi. de ciui. dei. c. 29. Ponens enim hec tria: ad similitudinem trinitatis intelligendum dicit. Nam ꝛ sumus. ꝛ nos esse nouimus. ꝛ nostrū esse ac nosce diligimus. Et beatus Tho. latius ꝓsequitur hoc in. 4 contra gentil. c. xi.

Tertia ratio: est propter vniuersalem diffusionem. Nam vt ait Dion. Bonum est sui diffusiuum ꝛ cōmunicatiuū: vt patet in luce. que per omnia mundi corpoꝛa se dif-

fundit. ⁊ virtutem suam vsq̄ ad profundissima terre mittit. ⁊ preciosissima metalla in visceribus terre gignit. Sic pluuia. sic elementa omnia. ⁊ omnes creature omnibus se diffundunt sm̄ modū suum. Patet ergo ꝙ bonū est sui diffusiuum ⁊ cōicatiuū. Et quāto maius est bonum. tanto magis est sui diffusiuū. Ergo summū bonum summe est sui diffusiuū. sed nō potest deus se summe diffundere producendo bonū qđcūq̄ creatum cum semper illud excedat in infinitū. ergo necesse ē credere ꝙ generet aliū sibi in natura eadem a se: sola personalitate ⁊ ꝓprietate distinctū: cui totū suum posse cōicat. totum suum nosse. ⁊ totum suum velle: ⁊ h̄ est filius dei. Ideo dicit Apl̄s Col. 2. ꝙ in xp̄o habitat ōis plenitudo diuinitatis. Et ibidē dicit. ꝙ in xp̄o sunt omnes thesauri sapientie ⁊ sciencie dei. Item Jo. 16. Omnia que habet pater: mea sunt. Et Jo. 17. Mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt. Et sic pꝫ sm̄ medium: iuxta qđ dicit xp̄s. Pater qđ dedit mihi: maius omnibus est. Jo. 10. Qui dedit mihi totū bonū suum: qđ est maius omnibus rebus.

¶ Tertium medium est per similitudines exēplares. Ubi nota duas similitudines in creaturis. ad intelligendum in creatore mysterium sacratissime trinitatis: eo modo quo possibile est nobis.

¶ Prima similitudo erit in creaturis: in quibus reperitur imaginis signaculū.

¶ Scđa similitudo erit in creaturis: in quibus reperitur trinitatis vestigium.

¶ Prima ergo similitudo ⁊c̄. Sicut enim anima rationalis: in qua refulget similitudo deitatis multiplex. Primo q̄dē: q: anima est vna in toto corpore ⁊ non plures. Nota h̄ quod primo est in embrione aīa vegetatiua: ⁊ postmodū sensitiua. ⁊ tertio intellectiua: qua adueniente alie corrumpūtur: vt notat. b. Tho. parte. i. q. 76. ar. 3. Sic ⁊ in toto mundo est vnus deus: de cuius vnitate dictū est supra sermone proximo. Scđa q: sicut aīa rationalis habet triplicem potētiam in se. s. memoratiuā qua recordamur. ⁊ intelligentiā qua intelligimus presentia. ⁊ voluntatem qua desideramus futura: vt infirmus sanitatem. pauper diuitias ⁊c̄. Et tamen memoria. voluntas. ⁊ intellectus. nō est nisi vna anima. Ita in diuinis. sunt tres persone. s. pater. ⁊ filius. ⁊ spiritus sanctus: qui tn̄ non sunt nisi vnus deus. Deut. 32. Uidete ꝙ ego sum solus. ⁊ nō sit alius deus preter me. Tertio q: sicut anima dat esse toti corpori ⁊ regit totum corpus. s. caput. brachia. pedes. manus. ⁊c̄. Sic deus dat esse omnibus creaturis. ⁊ regit totum mundum. cuius caput est celum. brachia sunt stelle. quibus facit opera. Uēter sunt ignis. aer. ⁊ aqua. pedes sunt terra. Boetius. O qui perpetua mundum ratiōe gubernas Terrarū celiq̄ sator ⁊c̄.

Quarto q: sicut anima replet totum corpus ⁊ est tota in qualibet parte: sic deus replet totum mundū. Jere. 23. Celum ⁊ terrā ego impleo dicit dn̄s. Et est totus deus in qualibet parte ⁊ in qualibet loco mundi: q: nō est diuisibilis. Quinto quia sicut anima videt omnia ⁊ nō videtur: sic deus omnia videt: q: ōia nuda sunt ⁊ aperta ante oculos eius. ⁊ tn̄ ipse ab aliq̄ non videtur. Exo. 33. Nō me videbit homo: ⁊ viuet. Itē .i. Timo. 6. Deus habitat lucē inaccessibilem: quē nullus hominū vidit. sed nec videre pōt. Item sicut anima diligit totum corpus ⁊ omnes ptes seu ōia membra eius: sic deus ⁊c̄. Sap. xi. Diligis ōia que sunt ⁊ nihil odisti eoꝝ que fecisti. Propter hoc ergo dr̄ anima ad imaginem ⁊ similitudinē dei facta: non alia creatura corporalis nisi homo tm̄. Ad qđ innuendū deus quādo creauit mundum dixit. Fiat lux. Fiant luminaria ⁊c̄. Producat terra animā viuentem ⁊c̄. Gen. i. Sed quādo voluit formare hominem: nō dixit. Fiat homo: sed quasi tenere cōcilitorium pater ⁊ filius ⁊ sp̄us sanctus: dixit deus. Faciamus hoīem ad imaginem ⁊ similitudinem nostrā Gen. i. Patet ergo ⁊c̄. Moraliter aūt notandū. ꝙ si quilibet homo habet imaginē trinitatis ⁊ vnitatis diuine in anima: q̄ꝫ reuerenter debet homo istam imaginem cōseruare. Nota cum quāta reuerentia seruat homo imaginem xp̄i ⁊ virginis marie in camera. qui ponit illam in loco sublimi cū lampade accensa ⁊c̄. Item ponit eam super altare ⁊c̄. Et quantū sacrilegiū putaretur: siquis fun-

deret illā cum ense. vel proijceret in ignem.
vel laternam ꝛc̃. quilibet clamaret contra
eum. O proditor. O sacrilegus ꝛ canis re-
negatus ꝛc̃. Magis proprie imago dei ꝛ
excellentior est anima humana q̃ illa ima-
go ꝛc̃. duplici ratione. Primo ex parte ima
ginis. s. representatis: quia illa est lignea. vel la
pidea. vel argētea ꝛc̃. corruptibilis ꝛ insen
sibilis: sed anima est imortalis ꝛ excellen/
tior omni corpore. ꝛ incorruptibilis. ꝛ immor
talis. excedens pportionem omnis rei cor/
poralis. Et adeo est excellentissime nature
anima. q nulla materia digna fuit intrare
cōpositionē suam. sed sine materia a deo
de nouo imediate creatur. Nō est precium
corporaliū omnium rerum equiualens ei.
Mat. 16. Quid enim proficit homini si vni
uersum mundū lucretur: anime vero sue de
trimentum patiatur? Aut quam dabit
homo cōmutationem: pro anima sua?

Scdo ratione rei representate: quia per
imaginem siue figuram ligneam ꝛc̃. repre/
sentatur humanitas xp̄i nati. vel crucifixi.
vel virginis marie. vel alterius sancti: sed p
animā representatur vnitas ꝛ trinitas inef
fabilis diuinitatis. Quāto ergo maius sa-
crilegium est iniuriam imagini isti facere?
Aliqui scindunt eam vt iracundi ꝛ vindi/
catiui occidendo hoiem: ꝛ illi qui seminā:
discordiam inter fratres. Tales assumunt
sibi officium diaboli. Et dicunt tales. O ip
se interfecit patrem meum vel fratrem ꝛc̃.
Et si ipse est sacrilegus: quare tu vis idē face
re vel esse? Ideo vindicta est deo dimitten
da ꝛc̃. Ro. 12. Michi vindictam ꝛ ego retri/
buam dicit dn̄s. Alioquin peior es tu q̃ il/
le qui occidit filium tuum. Ille enim occi/
dit corpus filij tui nō animam nisi per acci
dens: tu aūt occidis animam tuam. Quā
stultus eēt ille qui vellet se prius occidere:
vt alium postea occideret? Ideo dicit de-
us. Quicūq3 effuderit humanum sangui/
nem: effundetur sanguis illius. Et subditur
ratio. Ad imaginem quippe dei factus est
homo Gen. 9. Nota Effundetur sanguis il/
lius: hoc intelligitur dupliciter. vel a iudi/
ce iusticiā faciente. vel ab ipso met per pe/
nitenciam. Qui enim occidit vel consentit
in mortem alterius hominis: propria peni
tencia est effundere de sanguine suo cū di/
sciplinis. Alij autem nō scindunt istam ima
ginem: sed proijcit eam in ignem. Isti sunt
auari: quia auaricia non est nisi ignis. qui
accenditur in corde auari ad congregan/
dum per vsuras vel rapinas ꝛc̃. Alij autē
proijciunt huiusmōi imaginē ꝛ laternam in
lutum. Quid est luxuria: nisi stercus ꝛc̃. Dic
contra illos qui dicunt fornicationem sim/
plicem non esse peccatū ꝛc̃. Ideo dicit scri
ptura. Fili in mansuetudine serua animam
tuam ꝛ da illi honorem s̄m meritum suum
.s. quia imago dei est. Peccantem in ani
ma sua quis iustificabit: ꝛ quis honorifica
bit exhonorantem animam suam Eccli. 10.
Et sic patet prima similitudo trinitatis: q̄
resultat in anima humana.

¶ Secunda similitudo est in sole. Ps. In so
le posuit tabernaculum suum. i. signum siue
vestigium: quia sol valde representat vnita
tem ꝛ trinitatem dei. ꝛ hoc quantū ad sex.
Sex enim modis possumus solem ꝛ que in
sole sunt considerare. in quibus resultat ꝛ
relucet trinitas ꝛ vnitas diuinitatis. Nam
vt dicit Aug9. In sole est quedam vnitas
ꝛ trinitas representans trinitatem ꝛ vnita
tem diuinam. Sicut vestigium pedis repre
sentat pedem. Anima vero humana ꝛ an/
gelus hoc ipsum representant. sed tanq̃ spe
culum representant imaginē: ideo magis
perfecte. Primo nanq3 in sole est ipsa sub
stantia solis tanq̃ pater qui a nullo gene/
ratur nec procedit. a quo sole splendoris
radius generatur. sicut filius dei a patre.
Et ab vtroq3. s. sole ꝛ radio eius procedit
calor. sic spiritus sanctus a patre ꝛ filio. Et
h̄ tria sunt simul tempore: sicut pater ꝛ fi/
lius ꝛ spiritus sanctus sunt simul in eter/
nitate. quia sol statim q fuit creatus emi
sit radium. ꝛ eodē tempore virtus caloris
ab vtroq3 processit: sic deus pater ab eter/
no filium genuit. ꝛ ab vtroq3 spiritus san/
ctus processit. Scdo sicut radius splēdo
ris a principio fuit a sole natus ꝛ semper
ab eo nascitur. ꝛ calor a principio pcessit
ab vtroq3 ꝛ semper procedit: sic filius dei
ab eterno fuit genitus a patre ꝛ semper

gignitur ꝛ generatur. ꝛ spiritus sanctus ab eterno ab vtroqꝫ processit ꝛ semper ꝓcedit. Ps. Dñs dixit ad me fi. es tu. e. hodie. i. ab eterno genui te. Tertio sicut radius solis manens in sole totum mundum implet lumine: ita filius dei splendor glorie dei manẽs in patre est vbiqꝫ ꝛ oia replet. Vel dic ꝙ sicut radius solis descendens in mũdũ ꝛ nõ recedit a sole: sic filius dei sic venit in mundum ꝙ nõ recessit vel recedit a patre sed semꝑ in patre est ꝛ pater in eo: iuxta illud Jo. 17. Tu pater in me ꝛ ego in te.

Quarto sicut calor ꝓcedens a sole ꝛ a radio eius oia calefacit ꝛ facit fructificare: sic spũs sanctus a patre ꝛ filio procedens corda hoīum calefacit ꝛ fructus spũs facit producere. Et ꝓpterea in spẽ ignis apparuit Act. 2. Quinto sicut sol per splendorem suum oia illuminat: sic deus per filium oia vera luce perfundit: iuxta illud Jo. i. Erat lux vera que illuminat oẽm hoīem venientem in hunc mundum. Sexto sicut sol per radium splendoris ꝛ per calorẽ oia opatur ꝛ in oia suam virtutem influit. ita deus per filium ꝛ spũm sanctum oia opaꝫ ꝛ in oibus suam virtutem influxit ꝛ infundit: quia indiuisa sunt opera trinitatis: vt dicit Aug. de ꝓsc. di. 3. c. Pla. Mirabiliter ergo trinitatis vestigium resultat in sole.

¶ Quartum medium est ꝑ opationes virtuales. Per effectus enim ꝛ virtutes deuenimus in cognitionẽ cause: sic per operationes ꝛ effectus quas in nobis sacratissima trinitas opatur cognoscimus hoc quarto modo ipsius mysterium. Licet autẽ multe ꝛ pene infinite sint opationes eius in nobis: tñ in pñti sermone tres tñ referam: ꝓ deuotarum personarum excitatione.

Prima operatio eius in nobis est quare aiam viuificat seu iustificat.

Secunda operatio eius est: quia animam fortificat.

Tertia operatio eius est: quia animam glorificat.

Prima ergo opatio ꝛc. Anima enim ꝑ peccatũ mortificatur. Ja. 2. Peccatum cum cõsumatũ fuerit: generat mortem. Quãdo aũt peccatum sibi dimittitur aia viuificaꝫ de morte ad vitam. i. de morte peccati ad vitam gratie. De qua dicit dñs Jo. 11. Qui credit in me: etiam si mortuus fuerit viuet. A nullo aũt potest anima viuificari ꝑ modum auctoritatis: nisi ab ipsa sanctissima trinitate. Et in signum huius: qñ xp̃s misit aplos per vniuersum mundum ad predicandum: dixit eis. Euntes docete oẽs gentes: baptizantes eos in noĩe patris. ꝛ filij. ꝛ spiritus sancti Mat. vlt. In baptismo ergo ponitur inuocatio trinitatis: que est de essentia baptismi: vt dicũt Theologi in. 4. sententiaꝝ. Et canoniste in. c. i. de baptismo ad insinuandum ꝙ ipsa trinitas auctoritatiue peccata remittens aiam viuificat: licet concurrat meritũ passionis Jesu xp̃i. iuxta illud Justificati gratis per grãm ipsius ꝛ per redemptionẽ que est in xp̃o iesu Ro. 3. Sic ꝛ in penitentie sacramento: qñ absoluitur confitens ponitur in absolutione inuocatio trinitatis. Unde dicit confessor. Ego te absoluo: In noĩe patris. ꝛ filij. ꝛ spiritus sancti licet inuocatio trinitatis in hoc sacramento nõ sit de essentia forme sacramenti sicut in baptismo. Et rationem differentie: quia non pertinet ad propositum nostrũ. causa breuitatis omitto.

Secũda opatio trinitaꝫ in nobis est quia aiam fortificat in bello spirituali. Nihil est enim per quod sic fortificetur aia preter tim contra diabolum sicut inuocatio trinitatis: quã nõ solum verbo sed etiam signo crucis inuocamus. Huius exẽplum habemus in Cananea de qua hodie in euangelio legitur. Nam orauit xp̃m di. Miserere mei fili dauid: filia mea male a demonio vexatur Mat. 15. Questio est hic: quare Cananea non vocauit eum filium dei: Hoc enim videbatur efficatius: quia plus põt xp̃s s'm ꝙ est filius dei ꝙ̃ s'm qꝺ est filius dauid Ratio hec non est sine misterio. Nã legitur de Dauid: ꝙ vicit Goliath cum quinqꝫ lapidibus ꝛ cum baculo pastorali ꝛ cum pera ꝛ funda: iaciens in eum triplicem lapidem: sicut dicit magister in historiis. Et legitur. i. Re. 7. Dic historias. Quid per goliath: nisi diabolus designatur: Interpretaꝫ. n. Goliath transmigrans. Ipse. n. diabolꝰ trãsmigrauit de celo ad īfernũ ꝑ supbiã suã. Per tres lapides intelligunꝫ

tres persone sancte trinitatis:q̄ ponunt̄ pri
mo in pera.i.in corde:ꝛ postea in funda.i.
in ore inuocando trinitatis auxiliū: ꝛ hoc
modo occidit̄ Goliath.i. diabolus vincit̄.
Per baculū intelligitur crux xp̄i:cum qua
debemus nos signare qn̄ inuocamus trini
tatem.faciendo crucē nobis ꝛ dicendo.In
noīe patris.ꝛ filij.ꝛ sp̄us sc̄i.Dic quō de/
beat fieri crux:q꞉ multi errant in hoc.Pro
pter ergo hoc dixit.Fili Dauid:quasi dice/
ret.Sicut Dauid vicit Goliath qui figura-
bat diabolū:sic da mihi gratiā dn̄e:vt dia
bolus vincatur nūc ꝛ expellat̄ a filia mea.
Patet ergo sc̄da op̄atio trinitatis.Iō di/
cit ipsa trinitas de viro bono.Clamabit ad
me ꝛ e.ex.eū:cum ip.s.ꝛc̄.ps.90.Itē alibi.
Immola deo sacrificium laudis: ꝛ redde
altissimo vota tua.Et inuocabis me in die
tribulationis:eruam te ꝛ honorificabis me.
Multi in hoc certamine succūbunt:q꞉ tri/
nitatis auxiliuꝫ inuocare aut obliuiscuntur
aut negligunt:ꝛ ideo inuoce͂tis ipsam.
Tertia op̄atio trinitatis est:q꞉ aīam glo
rificat. Nam post mortem aīa clare intuet̄
trinitatē ipsam.in cuius visione aīa glorifi
cat̄:ꝛ a qualibet p̄sona trinitatis aīa reci/
pit magnā gloriā.Nam a p̄sona patris re
cipit potentiā.qua quecūq͂ aīa vult potest:
vn̄ pōt dici op̄s.Sicut.n.btī dn̄r dij partici
patione:iuxta illud Ego dixi dij estis ꝛc̄.
sic ꝛ dn̄t oīps. Nam si ap̄ls dum esset in
hac vita mortali.dixit.Oīa possum in eo q̄
me ꝯfo:tat Phi.4.quanto magis hoc cō/
petit aīe que hꝫ btītudinē in re: Vn̄ pōt
plus aīa btā q̄ oēs demōes simul.Sc̄do a
p̄sona filij ꝯseq̄t̄ aīa mirabilē sapiam:qua
oīa cognoscit q̄tū ad suā gloriā p̄tinet.Vi/
de.b.Tho. parte.i.q.12.ar.8.Et.q.89.ar.3.
Vn̄ aīa separata pueri baptizati plus scit
de naturalibus ꝛ supnaturalib᷒ etiā diuis
q̄ oēs phi ꝛ theologi.q̄ vnq͂ in hoc mūdo
fuerunt.Vn̄ Greg.in.4.dialogo.Quid est
qd̄ nō videant:qui videntem oīa vident?
Tertio recipit aīa a sp̄ū sc̄tō mirabilē cha-
ritatē qua ardētissime ꝛ p̄fectissime diligit
deum sup seipsum.ꝛ p̄ximū sicut seipsum.
Ibi.n.p̄fecte ista duo precepta charitatis
implent̄.ps.Te decet hymnus de᷒ in syon:
ꝛ tibi reddet̄ votum in ierusalē.Vn̄ anima
beata philocapta de deo: semp laudat ip-
sum vnū in trinitate ꝛ trinum in vnitate.
Hoc fuit reuelatum Isaie: q̄ dicit q̄ vidit
seraphin q̄ clamabant: sanctus.sc̄s.sc̄s.
dn̄s deus exercituū. plena est oīs terra glo
ria eius Isa.6.Et pari rōne idē ē de aiq̄
angelis beatis ꝛ aiabus: qui semp laudāt
ipsam trinitatē: que innuit̄ cum ter sc̄tūs
nominat̄.Et cū dicit:dn̄s de᷒ in singulari:
vnitas essentie designat̄.Ipsum ergo deū
vnum ꝛ trinū semper sc̄i glorificant: iuxta
illud ps.Bti qui habitant in domo tua do
mine:in se.se.l.te.Quod nobis cōcedat ip-
sa trinitas. Amen.

¶De mundi creatione. ac eius fine.
Sermo.xi.

Fides tua te
saluum fecit. Luc.18.¶Di/
cto supra de sc̄do articulo fi
dei p̄tinente ad diuinitatē:
vꝫ de personarū diuinarū tri
nitate: sequit̄ modo p̄dicare de tertio arti/
culo:vꝫ de op̄atione ip̄i᷒ trinitatis. Cōpa-
ratione dico nature q̄ est creatio mundi. De
qua dicit̄ in symbolo ap̄lico. Creatorē celi
ꝛ terre:quē posuit etiā btūs petrus ap̄ls.
In quo habemus materiā partim specula-
tiuam:ꝛ partim moralē. Salue. ē virgo ma
ria ꝛc̄. Pro cōplemento sermonis conside
randa sunt duo principalia puncta.

¶Primo de principali mundi creatione.

¶Sc̄do de finali mundi terminatione.

¶Circa primum notandū:q̄ q꞉ circa mun
di creationem diuersi diuersos errores ha
buerunt:vt veritas clarescerent opus fuit re-
uelatione diuina:q꞉ vbi multitudo diuersa
rū opinionum ibi ꝯfusio.Et ideo sp̄us san/
ctus Moysen dono p̄phetie illustrans sic
p̄ os eius de mundi creatione loquit̄. In
p̄ncipio creauit de᷒ celū ꝛ terrā ꝛc̄.Gen̄.i.
In quibus q̄dem verbis quattuor tollunt̄ er
rores.Quidā enim mundū ab eterno po-
nebāt:ꝛ huius opinionis fuit Arist.Et hec
opinio reprobat̄ auctē dei dicentis.In p̄n
cipio.s.t̄pis:p̄ qd̄ clare p̄bat̄ q̄ principiuꝫ
mundus habuit.ergo nō ab eterno fuit.
Qd̄ autē dicit̄ in principio t̄pis mundum
creatū:nō intelligas quasi principium tēpo
ris sit mēsura creationis. Rō: q꞉ si sic esset.
t̄ps fuisset creatū ante mūdū.qd̄ implicat

ꝯtradictionē. Quia per mūdū intelligimus
vniuersitatē creaturaꝝ: inter quas etiā tē
pus cōputatē. Preterea tēpus est mēsura
motus primi mobilis ſm prius ⁊ posterius.
ergo nō fuit tēpus ante primū mobile. qḋ
est celū cristallinū. nō ergo intelligas ꝙ pn
cipiū tpis sit mēsura creationis: sꝫ q2 simul
cū tpe celū ⁊ terra creata sunt. Quattuor
enim ponunē simul creata. s. celū empyreū.
natura angelica. materia corporalis q̄ noīe
terre intelligit: ⁊ tps. Hic nota. b. Tho. p. i.
q. 46. ar. 3. Dicit aūt rabi Moyses. ꝙ his
phis qui posuerunt mundū eternū accidit
sicut puero q mor natus poneret in insula
vbi nunq̄ vidisset ꝑgnantē mulierem. vel
puerū nasci. Iste talis si sibi diceret: quod
puer ꝯcipit ⁊ ꝑ tps moratur in vtero ma·
tris. ⁊ postea nascit in mundo. nullo modo
vellet credere: sed videret sibi īpossibile: q2
nunq̄ vidit hoc. Iste quidē stultus esset ⁊
ꝓteruus ⁊ durus: q ideo nō vellet credere.
q2 nunq̄ vidit tale qd. Multa enim nō vi
demus: ⁊ tñ credimus. Sic illi phi antiqui
qui nō viderunt exēplum in aliqua creatu
ra que tota de nouo incipiat esse. putaue/
runt res sic semꝑ fuisse. Et iō stultos appel
lat eos apl'us Ro. i. dicens. Dicentes se eē
sapientes: stulti facti sunt. Ultra ēt auctē
diuinā ad rep̄obationē opinionis predi/
cte: etiā naturales ratiōes nō desunt. Pro
quaꝝ euidētia: ꝓsupponenda sunt tria: vꝫ
Primū est ꝙ īpossibile est infinitū pertrāsi
ri: q2 qḋ ptransiri pōt infinitū nō est. Scḋꝫ
est: q2 infinito nō pōt addi. q2 omne illud
cui aliqd addi vel modicū pōt: finitum est.
Tertiū ē: q2 īfinito nō pōt eē aliqd maius.
q2 si aliqd maius esset vel etiam esse pos/
set: necessario esset finitū. His ita suppositis
per se notis: sic ꝓcedit ad rōnes. Prima ra
tio est ista. Si mūdus esset eternus nec ꝓn·
cipium habuisset. cum ꝯstet ꝙ mundus nō
fuerit sine diebus ⁊ noctibus: quero vtruꝫ
hanc diem in qua nūc sumus. infiniti dies
precesserunt: Si nō: ergo est dare aliquem
primū diem: ⁊ sic mundus necessario ince/
pit qui nunq̄ extitit sine die. Si aūt dies
infiniti diem istum precesserunt: cum iuxta
suppositionem primā infinita sit impossibi
le pertransire. īpossibile fuit ꝑuenire ad pre
sentem hanc diem. sed peruentum est. ergo
nō precesserunt infiniti dies hanc diem. er
go necessarium est ponere aliqueꝫ primum
diem: ⁊ ꝯsequēter mundus incepit. Itē.
Si iuxta suppositionē scḋaꝫ infinito non
pōt addi aliquid. ergo si hanc diem presen
tem infiniti dies precesserunt nullus alius
dies posset illis addi: sed semper dies ad·
ditur diei. ergo illi nō sunt infiniti. Ter
tia ratio est: q2 si mundus esset eternus. se/
queretē ꝙ in causis efficientibus sit ꝓcede
re in infinitū si generatio fuit semꝑ: quod
oꝫ dicere mundo semper existente. Nam cū
filij est pater. ⁊ huius alius. Et sic in infini
tum ꝓceditur: qḋ est incōueniens. Quar
ta ratio: q2 si mundus esset eternus: cū mū
dus sine hoīe fuerit. q2 vt phs dicit. Plan
tis ⁊ aialibus semper plenus fuit. ergo in
finiti hoīes fuerunt in mundo. ergo infini/
te aīe. sed quot fuerunt tot modo sunt aīe.
cum immortales sint. ergo aīe sunt infinite
actu ꝙ est īpossibile. cū infinitas nulli con
ueniat creature. Et cū etiam videamus ꝙ
aīabus preteritis addanē etiam aīe tota
die. cum tñ sit īpossibile aliquid addere in
finito. ergo nō sunt anime infinite ⁊ conse/
quenter hoīes infiniti. ergo necessario est
ponere hominē primum ⁊ ꝯsequenter mū/
dum habuisse principiū. Quinta rō su/
mitur ex fine diuine volūtatis. Finis enim
diuine voluntatis in reꝝ productione est
bonitas: inquātū per creata manifestatur
diuina bonitas ⁊ virtus: iuxta illud Pro
uer. 16. Uniuersa: ꝓpter semetipsum opera
tus est deus. Potissime aūt manifestatur
diuina bonitas per hoc. ꝙ res alie preter
ipsum nō semper fuerunt. Et hoc eniꝫ ostē
ditur manifeste ꝙ res alie preter ipsum ab
ipso esse habent. q2 nō semper fuerunt. ostē/
ditur etiam ꝙ nō agit per necessitatem na
ture. ⁊ ꝙ virtus sua est infinita in agen/
do. Hoc enim conuenientissimum fuit di/
uine bonitati: vt rebus creatis principiuꝫ
durationis daret. Est autem notandum ꝙ
sicut ponit. b. Tho. 2. contra gen. c. 37. pre/
dicte rationes nō de necessitate ꝯcludunt
licet probabilitatem habeant. Unde mun
dum habuisse principium ⁊ nō semper fuis
se. tenetur sola fide. ⁊ demonstratiue pro/
bari nō potest: vt etiam ponit. b. Tho. p. i.
q. 46. ar. 2. Predictas aūt rationes reci/

tare in predicatione: predicatoris arbitrio derelinquo. Patet ergo primus error Aristo. ponentis mundum eternum auctoritate diuina reprobatus. ¶ Quidam autem secundo ponebant mundum quidem factum sed habuisse materiale principium: et consequenter non esse de nihilo. Ista positio videtur fuisse omnium antiquorum philosophorum paganorum: qui ignorauerunt creationem. dicentes quod ex nihilo nihil fit. Unde et Plato in Timeo quem librum de constitutione mundi conscripsit. dicit deum illo opere terram primo ingenio iunxisse: ut refert Aug°. 8. de ci. dei. Non dicit ergo deum creasse sed iunxisse terram et ignem. per quem intelligitur celum. Et ista positio erronea probatur auctoritate diuina: cum dicitur Creauit Gen. i. Creare enim ut dicit Glo. est ex nihilo aliquid facere. Ista autem prepositio ex: non designat causam materialem sed ordinem tantum. Sicut cum dicitur mane fit meridies. i. post mane: ut not. b. Tho. parte. i. q. 45. ar. i. ad tertium. ¶ Quidam et tertio dicebant corporalia creata esse a deo mediantibus creaturis spiritualibus. i. angelis. Et ad hoc refellendum: dicit scriptura Deus Gen. i. Solius enim dei proprium est creare: nec potest alicui creature conuenire. nec virtute propria nec instrumentaliter: Cum creatio non fit ex aliquo presupposito. quod possit disponi per actionem instrumentalis agentis: secundum b. Tho. parte. i. q 45. ar. 5. et q. 65. ar. 3. Unde ad hanc positionem reprobandam exponitur etiam alio modo in principio i. ante omnia: secundum b. Tho. parte. i. q. 46. ar. 3. ¶ Quidam etiam etiam et 4°. posuerunt duo creationis principia: unum s. summe bonum. et aliud summe malum. et isti fuerunt Manichei dicentes incorruptibilia esse a bono principio: sed corruptibilia a principio malo. Et ad hoc excludendum dicit scriptura. In principio creauit deus celum et terram. Et sic etiam dicit articulus fidei Creatorem celi et terre. Et clarius in symbolo Niceno: dicitur. Factorem celi et terre visibilium omnium et inuisibilium. In quo verbo intelligitur creatio angelorum. Qui omnes creati fuerunt in gratia. et quidam fuerunt in gratia confirmati: quod notatur cum dicit scriptura. quod facta est lux. et diuisit deus lucem a tenebris: ut ponit Aug°. de ci. dei. lib. xi. c. 19. Ad dictum etiam errorem refellendum exponitur tertio modo. In principio. i. in filio. Sicut enim principium effectiuum appropriatur patri propter potentiam. ita principium exemplare appropriatur filio propter sapientiam: ut sicut dicitur in ps. 103. Omnia in sapientia fecisti. Impleta est terra passione tua: ita intelligatur deum omnia in principio fecisse. i. in filio: secundum illud Apostoli Col. i. In ipso. s. filio condita sunt vniuersa. Hec ponit. b. Tho. parte. i. q. 46. ar. 3. Et patet primum punctum de mundi primaria creatione. Quomodo autem fuerit creatus videbitur sermone sequenti.

¶ Secundum ergo punctum est videre de finali mundi terminatione siue resolutione. Ubi notandum: quod licet pro certo sciri non possit quando mundi finis aduenerit: quia hoc est de secretis diuine voluntatis: adeo ut nec apostolis voluerit reuelare dicens eis. Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate etc. Act. i. Unde etiam dicit xpus Mat. 24. De die autem illo et hora nemo scit: nec angeli in celo neque filius nisi pater solus. Ex quo videtur quod etiam filius vel nesciat finem mundi. Quod intelligo sicut ut reuelet aliis. Nihilominus ex quibusdam coniecturis et signis. possumus suspicari et presumere quod proximus sit finis mundi. Quod apparet per. 5. signa instar hominis morituri de proximo. Unde potest dicere mundus. Tempus mee resolutionis instat. Signa autem sunt ista.

¶ Primum signum: est temporalis decrepitas.
¶ Secundum signum: est totalis frigiditas.
¶ Tertium signum: est generalis infirmitas.
¶ Quartum signum: est sensualis obscuritas.
¶ Quintum signum: est cibalis respuitas.

¶ Primum ergo signum: est temporalis decrepitas. Decrepitas autem est vltima etas hominis: que incipit in. 70. anno. in qua etate cum homo est constitutus. certum signum est future proxime mortis: iuxta illud Apli. Quod autem antiquatur et senescit: prope interitum est Heb: 8. Modo videamus in qua etate mundus est. Sancti doctores diuidunt totum tempus durationis mundi in vi. partes etates: in similitudinem etatis hominis. Prima etas hominis est

infantia ⁊ durat vsq ad septennium: in qua etate homo nihil cognoscit: quia infantilis etas quicquid videt ignorat. l. vnica. C. de fal. mo. In hac ergo etate fuit mundus ab Adam vsq ad Noe. Dicit aūt Aug. 15. de ciui. dei. c. 21. q ab Adam vsq ad diluuiū computantur anni ſm codices nros. 2262. Scdm hebreos autem. 1656. In qua etate mundus sicut infans nullam cognitionem habebat traditam sibi a lege scripta diuina vel humana: quia solum ſm legem naturalem viuebant homines.

Secūda etas hominis est pueritia: que durat a septem annis vsq ad. 14. in masculo: ⁊ .12. in femina. In qua etate homo est paruus in malicia ⁊ peccatis luxurie: vt in c. i. De delictis puerorum. In hac etate fuit mundus a Noe vsq ad Abraam: qa tunc mundus fuit purificatus a deo per aquas diluuij. Et Aug. 16. de ci. dei. c. 10. ⁊ colligit ex scriptura q a diluuio vsq ad abraam fuerunt anni. 1072. ſm vulgatam editionē hoc est. 70. interpretum: in hebreis autem codicibus longe pauciores ānos perhibēt inueniri de quibus rationem aut nullā aut difficillimam reddunt. Hec Aug.

Tertia etas est adolescentia: que durat a. 14. ānis vsq ad. 25. In qua etate homo crescit in cognitione. In hac etate fuit mūdus ab Abraam vsq ad Moysem. Quia crescebant homines in cognitione dei presertim Abraam qui loquebatur cū deo ⁊c.

Quarta etas est iuuētus a. 25. vsq. 40. In hac etate fuit mundus a Moyse vsq ad Dauid.

Quinta etas est virilitas: a. 40. anno vsq ad. 50. In qua homo est in sua perfecta fortitudine ⁊ vigore. In hac etate fuit mundus a Dauid vsq ad transmigrationem babylonis.

Sexta etas hoīs est senectus a. 50. āno vsq ad. 70. In hac etate fuit mūdus a trāsmigratione babylonis vsq ad xpm.

Septima etas hoīs est decrepitas: a. 70. anno vsq ad finem vite. In hac etate est mundus modo: vsq ad finem ergo mūdus est in vltima etate. i. Cor. 10. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt. Et. i. Jo. 2. Filioli mei: nouissima hora est. Sicut ergo quando homo diu viuit in decrepita etate statim arguitur q cito morietur: sic de mūdo potest argui q in hac vltima etate iam durauit per. 1466. annos: ex hoc arguitur q finis mundi cito erit. Ideo Apostolus i. Cor. 7. Hoc itaq dico vobis fratres. Tēpus breue est. Et infra Preterit enim figura huius mundi. Et sic patet primum.

Secundum signū: est totalis frigiditas Quando enim homo perdit calorem naturalem: ⁊ medicus tangit eum. ⁊ nullum calorem sentit in eo: dicit. Factum est. Iste est mortuus. Et q̄uis hoc probatur experientia: tamen adhuc est auctoritas de Dauid morti proximo. 3. Re. i. Et rex Dauid senuerat habebatq etatis plurimos dies: cūq operiretur vestibus non calefiebat. Modo videmus si iste mundus est calidus calore charitatis erga deum ⁊ proximum vel frigidus. Antiquitus hoīes erant calidi calore charitatis erga deum: quia quando de mane surgebant de lecto. statim postq̄ erāt induti genibus flexis in vno angulo ⁊ vxor in alio. ⁊ filij in alijs. deum orabant deuote ⁊ modo nihil. Item antiquitus deuote audiebant missam quottidie: modo autem nō audiunt etiam officio nec festis: nisi pauci contra. c. Missas: de conse. di. i. Et quando audiunt missas vel officia. loquuntur de negotiationibus ⁊ temporalibus: cōtra. c. Decet domum dei. de imu. ec. li. 6. Sic de vesperis. completorio. ⁊ alijs horis canonicis. Dic vt expedit audientibus. Item dic defectum confessionis annue. Item cōmunionis: que antiquitus cum magno feruore fiebat quottidie: post modum aliter ⁊c. Uide infra par. 5. ⁊ omitte vel dic: vt ibi. Item dic de defectu ieiuniorum ⁊ precipue. 40. cōtra. c. 40. de conse. di. 5. Item de defectu obseruantie festorum vt expedit ⁊c. Item de calore charitatis erga proximum. Antiquitus si mercator vel aliquis alius venisset ad paupertatem: statim alij iuuabant eum. Modo autem si possent: euellerent sibi pellem. Item antiquitus si diues vidisset agrū alterius vel vineam incultam q̄rebat causam. ⁊ si respondebatur ei propter paupertatem ⁊c. Tunc diues mutuabat sibi bladum. pecuniam. vel boues ⁊c. Modo aūt si pauper rusticus vel alius venit ad diuitem pro mutuo. Rūdet. Placet mihi: sed

scribetis.12.p.x.in instrumento rc.vel detis mihi annuatim tm̄ lucrum & vocat usurā censum rc. Item antiquus quando dives videbat viduam iuvenem adultam: petebat a patre quare nō datis sibi virum: Cui si respondebatur ꝓpter paupertatem: tunc ille mutuabat libenter & gratis & sine usura de suo rc. sed modo qn̄ dives videt puellā pauperem mittit sibi lenonissam dicēs. Si vult loqui mecum dabo sibi tunicam. Item olim mercatores vendebant sine fraude. sine periurio. sine usura: ꝓpter tēpus cōcessum solutioni. Modo aūt contra. Dic de patientia. de mansuetudine. de remissione offensarum. de humilitate. & aliis virtutib⁹: que tunc erant apud christianos. Dic vt expedit. Patet ergo qđo iste mundus est frigidus de charitate: & cōsequenter est prope terminum & finem. Ideo dicit dn̄s. Qm̄ superabundabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ. Et subditur. Et tunc veniet cōsumatio Mat.24. ergo mundus pōt dicere. Tēpus mee resolutiōis instat.2.Tim.4.

Tertium signum est generalis infirmitas. Quādo psona solum patitur in vno membro. nō pōt argui q̄ cito morietur: sed quādo infirmatur generaliter per totū corpus: tunc dicitur. Pro certo ꝓpinquus est morti. Modo videamus si mundus infirmatur in oībus mēbris. Et certe potest de eo dici illud Isa.1. Omne caput languidū & omne cor merens: a planta pedis vsq̄ ad verticem non est in eo sanitas. Incipiam⁹ ergo a capite.i.a statu prelatoꝝ. Antiquus coacti trahebantur ad statum: scientes q̄ periculum est reddere rōnem de aīab⁹ subditoꝝ: cum magnum onus sit reddere rationem de aīa propria. & sic de iure divino & hū ano. Heb.5. Nec q̄sq̄ sumat sibi honorem. sed qui vocaf a deo tanq̄ aaron. Ad idem facit exemplum morsi.8.q.1. In scripturis. Et.C.de epi.& cle.l. Si quēq̄. vbi dicitur. Si quēq̄ vel in hac vrbe regia vel in ceteris provinciis que in toto orbe diffuse sunt ad statum gradum provehi deo auctore contigerit. puris hoīum mentibus electionis scientia nuda sincero omnium iudicio proferatur. Nemo gradum sacerdotii precii venalitate mercetur q̄tum quisq̄ mereaf. non q̄tum dare sufficiat estimetur. Profecto enim q̄s locus tutus & que causa poterit esse excusata. si veneranda dei templa pecuniis expugnentur. quem mu ꝝ integritatis aut vallum fidei providebimus si auri sacra fames penetralia veneranda proserpit? Quod denique cautum e ē poterit aut securum: si sanctitas incorrupta corrūpitur? Cesset altaribus imminere ꝓphanus ardor avaricie & a sacris adiitis repellaf flagitium piaculare. Ita castus & humilis nostris tēporibus eligatur epūs: vt locorum quocūq̄ pervenerit oīa vite proprie integritate purificet. Non precio sed precibus ordinetur antistes. Tm̄ ab ambitu debet esse sepositus vt queratur cogendus. rogatus recedit. invitatus effugiat. sola illi necessitas suffragetur excusanti. Profecto enim indignus est sacerdotio: nisi fuerit ordinatus invitus. Cum sane quisq̄ hanc sanctā & venerandā antistitis sedem pecunie interuētu subisse: aut siq̄s vt alterum eligeret vel ordinaret aliq̄d accepisse detegiē ad instar publici criminis & lese maiestatis accusatione preposita a gradu sacerdocii retrahatur. Nec hoc solum deinceps honore p̄vari sed perpetua quoq̄ infamia damnari decernimus: vt quos facin⁹ par coniungit & equat vtrosq̄ similis pena cōmitetur. Sed modo nihil curant de aīabus: sed de redditibus & imergunt se prelaturis sicut porcus in lutum: & emunt sibi statum imo infernū magno precio: cum tn̄ paradisum multo minori precio emere possent. Et tot pompas faciunt q̄ nō sufficiunt redditus. Et ideo oportet eos extorquere. Nō qđā prelati faciunt colorate sub pretextu pietatis: dicentes q̄ sunt patres pauperū & volunt erogare male ablata incerta & exeq testamenta rc. & sbursant sibi rc. Potes etiā lati⁹ te extēdere de singulis pctis mortalib⁹ predicādo & invehēdo cōtra p̄latos in genere Aut enī nullū aut minimū exemplū possumus ab eis de vita virtuosa recipe. Primo nāq̄ nō de hūilitate: q: sūt pleni fastu & oī pōpa. Cōtra qđ Greg.c.vi. Cōtra morē decorari pallio volumus: forsitan moribus indecoris: cū tn̄ in epāli cervice nihil splēdidius fulgeat q̄ hūilitas. Nec de liberalitate: q: elemosinas nō largiunf imo rapiunt quicquid pñt. Hū curāt p̄lati accipe q̄ntum de

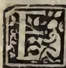
legatis in testamento relictis: sed non q̄
executioni mandent testaméta. 3° nec ꝺ
castitate ꝛc. Quarto nec ꝺ charitate. Quin
to nec de abstinentia. Sexto nec de iusti
tia quia iudicant ſm fauorem ꝛ particula
res affectiones ꝛ hmōi. Huius autem ini
quitatis causa maxima est ingressus inin/
stus ad prelaturam. iuxta illud Leonis i.q.
i. Principatus. Difficile est inquit vt bo
no peragantur exitu: que malo sunt inchoa
ta principio. Item antiquitus domini tem
porales contentabantur de suis redditi
bus ꝛ vnicuiqꝫ ministrabant iustitiá: hoc
tenentur facere principes seculares. Un
de Hierony. 23. q. 5. Regum est officium
proprium facere iudicium atqꝫ iustitiam ꝛ
liberare de manu calumniantium vi op/
pressos: ꝛ peregrinis pupillisqꝫ ꝛ vidue qui
facilius opprimuntur a potentibus prebe
re auxilium ꝛc. Item debent ecclesiam de/
fendere contra infestos ꝛ hostes. Unde
Isidorus: causa ꝛ. q. vbi supra Principes
seculi non nunq̄ intra ecclesiam potestatis
adepte culmina tenent: vt per eandem po
testatem disciplinam ecclesiasticaꝫ muniát.
Et infra. Sepe per regnum terrenum cele
ste regnum proficit: vt qui intra ecclesiam
positi contra fidem ꝛ contra disciplinam
agunt rigore principum conterantur. Un
Prouerb. 20. Misericordia ꝛ veritas cu/
stodiunt regem: ꝛ roborant clemétia thro
nus eius. Modo autem domini tempora
les sunt peiores q̄ latrones. raptores ꝛc.
Ideo Isa. i. Principes tui infideles: socij
furum. Omnes diligunt munera sequunt
retributiones pupillo non iudicant. ꝛ cau
sa vidue non ingreditur ad eos. Expone
auctoritatem. Item religiosi antiquus ser
uabant cum magno feruore tria vota ꝛ ce
rimonias ꝛc. sed hodie nihil ꝛc. Item cle
rici olim dicebát matutinas ꝛc. sed hodie
vel non dicunt. vel dicunt indeuotissime ꝛc.
contra. c. Dolentes de cele. mi. Et tenebant
castitatem. Nota exemplum quod refert
Greg. de illo sacerdote qui existens in ex/
tremis dixit mulieri illi: que apposuit au/
res ad os ꝛc. Tolle paleam: quia igniculus
adhuc viuit. Ex quo patet q̄ caste vi
uebant antiquus. Itē olim coniuges cum
magna pace viuebant ꝛc. sed hodie con/
tra. Item olim instruebant filios discipli/
nate bonos mores. ꝛc. sed hodie cōtra ꝛc.
Dic vt expedit. Nota etiam contra quem/
libet artificem defectum vniuscuiusqꝫ spe/
cialiter contra baratariá que pene in quo/
libet artifice inuenitur: q2 promittút aliqd
facere vel venire ꝛ nihil faciút ꝛc. Et sic to/
tus múdus in oibus mébris suis é infirm⁹.
Uñ Bernardus. Recessit deuotio a religio
sis. custodia a plātis. reuerétia a subditis.
ꝯsiliú a senibus. Lex a sacerdotibus. iusti/
tia a rectoribus. equitas a iudicibus. vnitas
a ciuibus. pietas a diuitib⁹. veritas a mer
catorib⁹. ꝛ charitas a múdo. Fiat ergo rō.
Si infirmitas generalis est certú signum ꝛ
mortis seu finis vite: ꝛ múdus est totus in
firmus. ergo est ꝓpinq̄ fini suo. Et hoc no/
tatur figuratiue sub aliis tñ ꝟbis Luc. 21.
Erunt signa in sole luna ꝛ stellis. Per solē
intelligitur status ecclesiasticus. Per luná
status dñoꝝ tpaliú: vt i. c. Solite de maio.
ꝛ obe. Per stellas singuli fideles: ꝓsertim
illi qui alios erudiunt: iuxta illud Dan. 12.
Qui ad iustitiá erudiunt plurimos: erunt
quasi stelle in perpetuas eternitates. Uide
q̄ scripsi dñica scda in aduentu dñi.

Quartum signum ꝛc. Quádo enim per
sona nec audit. nec videt. nec sentit odorē.
nec tactum ꝛc. signum est mortis. Ideo di/
xit Berzelay ad Dauid. 2. Re. 19. Nunquid
vigent sensus mei ad discernendum suaue
ꝛ amarum ꝛc. Modo videamus quomodo
mundus iste nihil sentit de deo: licet sentiat
bene iniurias ꝛc. Uerbi gratia. Si spina
pungit pedem. bene sentis. sed quando va
dis ad diuinos. ꝛ lancea diaboli te trans/
uerberat: nihil sentis. Item sentis pondus
quod habes super humeros tuos: sed non
sentis pondus peccati mortalis super ani/
mam tuaꝫ. Bene illud sentiebat Dauid di
cens. Quoniam iniquitates mee supergres
se sunt caput meuꝫ: ꝛ sicut onus graue gra
uate sunt super me. Tu autēꝫ senties istud
onus ꝛ istud pondus post mortem: quan/
do pōdus peccati demerget te ad infernú.
Item quilibet sentit puncturam acus: sed

mulier non sentit puncturam diaboli pungentis eam: quando portat caudam vel aliquid vanum ⁊c. Item sentit quilibet in stomacho superfluitatem cibi ⁊ euomit: sed non sentit in stomacho anime superfluitatem peccatorum. ergo sentias ⁊ euome. Uomitus: est confessio peccatorum. Item sentis venenum in cibo: sed non sentis venenum odij ⁊ rancoris in corde. Et sic de aliis peccatis potest dici: prout expedit auditoribus. Ideo Apls. Animalis homo nõ percipit ea que sunt spiritus dei. i. Cor. 2. Et ps. Os habent ⁊ non loquentur. oculos habent ⁊ non videbunt. aures habent ⁊ non audient. nares habent ⁊ non odorabunt. Manus habent ⁊ non palpabunt. pedes habent ⁊ non ambulabunt non clamabũt in gutture suo. Ideo potest mundus dicere. Uerberauerunt me sed non dolui: traxerunt me ⁊ ego non sensi Prouerb. 23. ergo finis mundi proximus est.

Quintum signum est: quando infirmus non vult recipere nec far. nec syrupum. nec zucharum ⁊c. vel si quando recipit euomit. Dicitur. Factum est. Ipse est mortuus. Iõ dauid in ps. 106. Omnem escam abhominata est anima eorum: ⁊ appropinquauerunt vsqȝ ad portas mortis. Sic in isto iaȝ respuitur cibus vite spiritualis ⁊ vite anime: qui est verbum dei. Mat. 4. Non in solo pane viuit homo: sed ex omni verbo qð procedit ex ore dei. Dic ergo quomodo deus ordinauit christianis scripturas sacras. s. prophetarũ. euangeliorum. epistolarum. ⁊ doctorum: que scripture sunt cibus quo nutritur anima in via dei. Sed hodie christiani fastidiunt talem cibum. s. tales scripturas: sed legunt libros gentilium. s. Ciceronis. Uirgilij. Ouidij. Terentij ⁊c. Et rudes legunt historias Tristani ⁊ Lancelloti ⁊c. Similes filijs israel: qui fastidientes manna desiderabant cepas ⁊ allia: ⁊ cucumeres egypti: sicut legit Numeri. xi. Ideo Isidorus. 37. di. Ideo prohibetur christianis legere figmenta poetarum: quia per oblectamenta fabularum nimium mentes excitant ad incentiua libidinum. Non enim solum thura offerendo demonibus immolatur: sed etiam eorum dicta libentius capiendo. Sunt etiam aliqui qui audiũt verbum dei: sed nihil faciunt eorum que audiunt ⁊c. Dic vt expedit. Uel dic etiaȝ quomodo cibus vite est corpus christi. De quo dominus Io. 6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita: sed modo fastidit mundus cibum istum. Antiquitus in principio ecclesie cõmunicabant christiani omni die ab aliquo apostolo: qui celebrabat. Act. 2. Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum ⁊ communione fractionis panis. Glo. i. eucharistie. Sed apostoli assumpti postquã sunt ad gloriam vite eterne. incepit diminui deuotio. Et ideo fuit ordinatum vt solum diebus dominicis cõmunicarent: sed quolibet die daretur pax in signum communionis quottidiane. Deinde venerunt sancti confessores qui videntes deuotionem diminui. ordinauerũt q solum communicarent in quattuor vel tribus festis anni. s. natalis. pasce. penthecostes: sicut habetur de conse. di. in. c. Et si non frequentius: sed daretur panis benedictus quolibet die dominico in signum sancte communionis. Deinde venit Inno. papa tertius qui videns populi deuotionem plus minoratam ⁊ christianos multum indeuotos: fecit decretalem Omnis vtriusqȝ sexus: de pe. ⁊ re. in qua ordinauit q quilibet christianus saltem semel in anno in pascate communicaret. ⁊ hoc durat vsqȝ adhuc: sed tamen mundus respuit istum cibum: quia multi ⁊ o quanti sunt qui in pascate non communicant: ⁊ si pauci communicant statim inde ad duos vel tres dies euomunt istum cibum: redeundo ad peccata. Aliqui etiam sunt qui cum stomacho pleno fleumatibus peccatorum istum cibum assumunt: ⁊ sic indigne assumentes iudicium sibi manducant ⁊ bibunt. i. Cor. x. Ex quo habetur signum q mundus propinquus est morti. Ideo Io. 6. Amen amẽ dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinem: nõ habebitis vitam in vobis. Et idcirco possumus per omnia que dicta sunt coniecturare q deus cito destruet mundum: quis vt dictum est. de hoc nulla certitudo possit haberi. Amen.

¶ De creationis modo. Sermo .12.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ¶ Sequitur hodie predicare de eodē tertio articulo .s. de creatione mundi: que habet in symbolo aplico. dum dr: Creatorem celi et terre: vbi videbimus de modo quē tenuit deus ad creandū mundū. et etiam habebimus de triplici opere dei erga creaturas. Salutet virgo maria et c. Pro introductione materie predicande: est notandū q vera conclusio est in sancta theologia. q sicut ē vna essentia. vna substātia. vna natura diuinarum personarum: ita sit oium diuinarum psonarum vna operatio et indiuisibilis. Uide infra sermone .17. in introitu. Indiuisa sunt enim opera trinitatis. Un Aug in lib. de trinitate et habetur in decre. de conse. di. 3. c. Omnes. Pater et filius et s. s. sicut inseparabiles sunt: ita inseparabiliter operant. Quod intelligendū est de operatione extrinseca: sicut est operatio creationis mundi. Operatio enim extrinseca .s. in his in quibus relatiue dicitur. ita est ppria vni psone q nō alij: sicut est generare et gnari. pcedere et c. Quāuis ergo opationes trinitatis extrinsece sint cōes oibus personis: tn appropriate attribuit vna operatio vni psone: q nō attribuitur alteri: sicut potētia attribuitur patri. sapiētia filio. bonitas spūi sancto: cū tn equalis imo eadem sit potētia filij. et spiritus scti que in patre est. et eadē sit sapientia oium personarum: et eadem bonitas earūdem. Modo ad ppositū. Inter cetera opera trinitatis inuenio tria pncipalia in hoc mundo.

3ª opa trinitatis

¶ Primum est opus creationis.

¶ Scdz opus recreatiōis siue redēptiōis.

¶ Tertiū est opus iustificationis.

Et licet omnia ista opera et alia sint cōia oibus personis trinitatis: tn appropriant singula opera singulis personis. Primum opus creationis appropriat patri. Scdm filio. Tertiū spūi scto. Et in quolibet opere quelibet psona suam septimanā adhibuit.

¶ Primū ergo opus creatiōis appropriatur patri: qui vnā hebdomodā in hoc ope adhibuit. in qua ipse deus pater creauit mundū cum elementis. Et de hoc opere dicit scriptura. In principio creauit deus celum et terram Gen. 1. Declara vt supra primo sermone. Et perfecit hoc opus sex diebus: et in .7°. requieuit. Ideo dr in symbolo Credo in deum patrē oipotentem creatorē celi et terre: ex quo innuit q creatio celi et terre attribuit patri. Distinguit aūt istud opus in tres partes. Nam primo creauit. Scdo distinxit. Tertio ornauit. Creatio fuit facta simul in instanti ante oēm diem: iuxta illud Eccli. 18. Qui viuit in eternum: creauit omnia simul. In primis aūt tribus diebus distinxit creaturas: in aliis vero tribus ornauit.

¶ In primo ergo die fecit deus lucez que vice et loco solis oia corpora illustraret: et diem et noctē discerneret. Un dr Gen. 1. Dixitqz deus. Fiat lux: et facta ē lux. Et vidit deus lucem q esset bona: et diuisit lucem a tenebris. Appellauitqz lucem diem et tenebras noctē. Factūqz ē vespere et mane dies vnus. Nota Uespere: prime diei: et mane subsequētis noctis. dies vnus .s. naturalis. In quo qdez opere auctor lucis innuit nobis se nō amare opa que in tenebris fiūt: qm mala sunt. Un Jo. 3. Omnis qui male agit odit lucem. et nō venit ad lucem vt nō arguant opera eius. Seneca. Que facis: sic fac quasi spectet aliquis: oia mala nobis solitudo impat. Unde versus.

Cum quid turpe facis quod me spectante ruberes.

Cur spectāte deo: nō magis ipse rubes?

¶ Scdo die fecit deus firmamētuz: vt aqs superiores ab inferioribus separet. Et dicit firmamentū: eo q sit firmū. Un dr Gen. 1. Dixit quoqz deus. Fiat firmamentū in medio aquarum: et diuidat aquas ab aquis. Et infra. Uocauitqz deus firmamentū celū: et factū est vespere et mane dies 2s. Super quo triplex qō occurrit. Prima est: qd per firmamētum intelligat: Si .n. est celū vt videt dici i textu. ergo celū videt factū scdo die: sz 9trariū dicit supra. vbi dicit. In pncipio creauit deus celum et terram. Scda dubitatio qd p aquas superiores intelligat? Tertia qō est: q intelligēdo firmamentum p celo sydereo: quō intelligit q fuit factuz

scd'a die. vtrum fm formam substantialem aut fm formas accidentales: De quibus dic vt ibi scripsi.

¶ Tertio ergo die cōgregauit aquas que erant sub firmamento in locū vnum vt appareat. Et vocauit deus aridam terram cōgregationesq; aquarum appellauit maria. Item eadē die dicens. Germinet terra herbā virentem. et facientem semē. et lignū pomiferū faciēs fructū: iuxta gen⁹ suū 𝔯c. Ornauit terrā arborib⁹ herbis et plantis.

¶ Quarta die ornauit firmamentum luminaribus. s. sole luna et stellis.

¶ Quinta die ornauit aerem auibus et mare piscibus.

¶ Sexta die ornauit terrā iumentis. reptilibus. et bestijs. Nouissime eodē die factus est homo: nō in ornatum terre. sed vt eius dñs et patronus. Unde dixit deus. Faciamus hoīem ad imaginē et similitudinē nostram: et presit piscibus maris. et volatilibus celi et bestijs terre. vniuerseq; creature. oīq; reptili qd mouetur in terra Gen. i. Factus est aūt homo de terra q̄stum ad corpus. et in terra. s. in campo damasceno: sed nō ad terram: sed ad celū perpetuo habitandus. Nec propter terram sed propter eum qui fecit celum et terram.

¶ Septima aūt die peractis oībus requieuit in seipso ab eterno sed post opa requieuit in scipso solum die. 7°. Hec est septima creationis appropriata persone patris. De quo loquitur textus Gen. i. Et articulus fidei dicit: vt supra Credo in deum patrem oīpotentem creatorem celi et terre.

¶ Scd'm opus est recreationis siue reparationis siue redēptionis: qd appropriat persone filij per quē restaurata sunt oīa. Qui filius licet ab instanti cōceptionis per. 33. annos. totum se inopus nostre redēptiōis expenderit. predicando. sancte viuendo. et miracula faciendo: nihilominus in vltima septimana que vocat penosa nostrā restaurationem fecit: iuxta illud Dan. 9. Cōfirmabit aūt pactū multis ebdomada vna. Fili⁹ ergo operatus est recreationē seu reparationem: sicut pater creationē: iuxta illud Jo. 5. Pater me⁹: vsq; modo opat. et ego opor'

¶ Prima ergo die. s. dñica palmar̄ creauit lucem fidei in mente turbar̄ cum floribus et palmis obuiantium sibi. Et q2 vt dicitur Ro. x. Corde creditur ad iustitiā: ore autem cōfessio fit ad salutem: ideo fidem cordis ostendebāt assertione veritatis: clamantes et dicentes. Bñdictus qui venit in noie dñi osanna in excelsis Mat. 21. Hanc lucē diuisit a tenebris: qñ ingressus in templū dei eiecit vendentes et ementes. ostēdens illos esse in tenebris qui obscuri erant per infidelitatem. et frigidi per cupiditatē. Uñ Jo. 9. In iudicium ego veni in mundum: vt qui nō vident. s. simplices videant. et qui vidēt s. sapientes apud semetipsos: ceci fiant

¶ Scd'a die creauit firmamētū pnie i muliere adultera in templo sibi oblata: cui ait Jo. 8. Uade: et iam amplius noli peccare. Firmamentū est firmū ppositum nō peccandi sine quo inutiliter sumit pñia: sicut sine fundamento non valet fabrica. Unde Luc. 9. Firmauit iesus faciem suā vt iret in ierusalem: ita et penitētes debent firmare mentes: vt tendant ad patriā celestem. Hic diuidit aquas ab aqs. Aque superiores sunt penitentes: ad appetitum celestium eleuati. Aque inferiores sunt carnales: ad amorem terrenorum depressi.

¶ Tertio die cōgregauit aquas in locum vnū: q2 confutatis scribis et phariseis docuit discipulos de consumatione scl'i. et de distinctione iudicij: quo pacto detrudent omnes mali in carcerē inferni. Uñ Jsa. 14. Congregabunt congregatione vnius fascis in lacum: et claudent in carcere. Et tunc apparebit arida. i. ecclesia ab humore carnalis concupiscentie separata: p'erens herbā sanctarū cogitationū. et fructus sctōr̄ operum.

¶ Quarto die factus ē sol. i xp̄s venalis tanq̄ vile mancipiū. Judas n. audiens a dño in vespere pcedentis diei q' in primo erat passurus. voluit mortē eius facere sibi lucrosam: vnde ad principes sacerdotum accessit. pactū cum eis fecit de tradēdo dominū pro triginta denarijs. et ob hoc eodē die legitur ppħia Jsa. in qua agit de mercede pro xp̄i venditione Jsa. 62. Ecce merces eius cū eo 𝔯c. Facta ē etiā luna. i. caro xp̄i sicut sanguis: q2 principes sacerdotum audientes a dño in precedēti die: nō me videbitis amodo: donec dicatis Benedictus qui venit in nomine Mat. 23. Pu

tauerunt q vellet subter fugere manus ip
sorum. Et ideo cōgregati sunt in atrio Cay-
phe deliberantes eum capere et occidere.
Formate etiā sunt stelle. i. apli cadentes.
Nam iudas tali die per proditionem et alij
apli in passione relicto eo fugerunt. De his
Apoc. 6. Sol factus est niger tanq̄ saccus
cilicinus: et luna facta est sicut sanguis et
stelle ceciderunt super terram.

¶ Quinta die facti sunt pisces et volucres
qr illo die lauit pedes aplorum. in qbus desi-
gnatur status penitentiū: qui tanq̄ pisces
viuunt in aqs lachrymarum. et extra eas mo-
riuntur. s. cum redeunt ad peccatū. Unde
Isa. 50. Computruerūt pisces sine aqua et
moriunt in siti. Instituit etiam illo die sa-
cramētū corporis sui. ad qd oportet hoīez
volare per intellectum et affectū tanq̄ dua-
bus alis: cum sit nimis arduum sup sensus
humanū. Unde Mat. 24. Ubi fuerit cor-
pus. s. in dextera dei sedens: illic congrega-
buntur et aquile. In hoc aūt q primo pe-
des eorum lauit. ostendit q nō licet nobis ac-
cedere ad sacramentū eucharistie nisi cum
labore penitentie et lachrymarum: nisi prius
mūdati fuerimus a sordibus peccatorum nostrorum.
Gen. 3. In sudore vultus tui: vesceris pa-
ne tuo. Job Anteq̄ comedo suspiro.

Sexto die facta sunt iumenta et reptilia
et bestie: qr principes sacerdotum scribe et
pharisei et seniores populi bestialiter in dei
filium seuierunt: qr iumenta dicunt per ca-
strimargiā siue gulam. reptilia propter aua-
ritiam. bestie propter inuidiam. ¶ Nam pro-
pter hec tria interfecerunt xpm. Primo
ne amitterent oblationem. Scdo ne perde-
rent regnum et gentes. Tertio qr inuidia
mouebantur cōtra xpm. Eodem die factus
est homo. i. reformatū est genus humanū
obseruando regulā medicorum. q habet q cō-
traria contrarijs purgant: vt infra dicitur
Nam propter qd adam peccauit in paradi
so: xps captus fuit in orto: qr ille pomū cu-
riose aspexit. xps habuit velamē in oculis.
Quia ille verba mulieris audiuit: xps ce-
sus alapis fuit et contumelias et cōuitia iniu-
riarum audiuit: iuxta illud ps. Opprobria
exprobrantiū tibi: ceciderunt sup me. Quia
ille porrexit manum ad vetitum. xps exten-
dit manus suas ad patibulū. Quia ille de-
lectatus fuit ad esum pomi: xps amarica-
tus fuit in potatione fellis et aceti. Quia il-
le texit pudenda folijs ficus: xps suspēsus
est in cruce nudus. Quia ille peccatū excusa-
uit: xps accusatus nihil respondit. ps. Ego
aūt tanq̄ surdus nō audiebam: et sicut mu-
tus nō aperiēs os suum. Quia ille transfu-
dit peccatū suum ad posteros: xps transmisit
mortis sue meritum ad redemptos. Item si-
cut ex latere dormientis formata est eua:
sic ex latere xpi dormientis in cruce produ-
cta est ecclesia. qñ vnus militum lācea eius
latus aperuit: et continuo exiuit sāguis et aqua
Jo. 19. sanguis in preciū et aqua in lauacrū.

Septio die. s. sabbato corpus eius reque-
uit in sepulchro et aia eius in lymbo. Tren.
3. Lapsa est in lacum vita mea: et aia mea
in lymbum inferni. Et sic patet hebdomada
filij in ope recreationis. Uel aliter proce-
de in ista hebdomoda: in qua ipse filius
dei operatus est recreationē siue operatio-
nem mundi. Nam primus dies in qua for-
mauit lucem. fuit eius gloriosa natiuitatis
que die dñico facta est. in qua fecit lucem:
quando ostendit corpus suum et humani-
tatem suam visibilem omnibus: que est lux
mundi. Jo. 1. Erat lux vera que illuminat
omnem hominem venientem in hunc mun-
dum etc. Jo. 8. Ego sum lux mundi. Et in si-
gnum huius circumfulsit pastores. Luc. 2.
Claritas dei circumfulsit illos: et nox sicut
dies illuminata est. vt prenuntiauerat Da-
uid in ps. Unde Isa. 9. Populus qui am-
bulabat in tenebris: vidit lucem magnam.
Ambulantibus in regione vmbre mortis:
lux orta est eis. Scds dies est pdicatio:
in qua fecit firmamentum. i. celum qr cele-
stis regni spem in mentibus hominum fige-
bat. d. Penitentiam agite appropinqua-
bit enim regnum celorum Mat. 4. Et hoc
fuit primum verbum q christus predicās
dixit. Item Mat. 5. Beati pauperes spiritu
quoniā ipsorum est reg. cel. Firmabat etiā
sua predicatione mentes hominum in ve-
ritate credendorum et in firmitate speran-
dorum. et in actibilitate agendorum. Hac
etiam die diuisit aquas inferiores a supe-
rioribus: quia predicabat bonos super ce-

los assumendos. ⁊ malos in infernum detrudendos: vt patet Mat.13. Exibunt angeli ⁊ separabunt malos de medio iustorũ ⁊ mittent eos in caminum ignis: Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Et Mat.25. Venite benedicti patris mei possidete paratũ vobis regnum a constitutiõe mundi. Et infra. Discedite a me maledicti in ignẽ eternum: qui paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹ Et infra. Ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam. Item ostendebat iudeos ad infernum detrahendos: ⁊ gentiles ad celum assumendos. Ideo dixit iudeis. Ideo auferetur a vobis regnũ dei: ⁊ dabitur genti facienti fructus eius Mat.21. ⁊ in euangelio hodierno.

Tertius dies huius hebdomade est sacratissima passio sua: in qua congregauit aquas in locum vnum ⁊ separauit eas a terra. ⁊ apparuit arida. Sic in passione sua separauit humorem sanguineum ⁊ aqueum a corpore suo ⁊ remansit caro sua arida ⁊ sicca ab omni humore propter quod valde sitiebat: d. Sitio. Modica quãtitas remansit sanguinis ⁊ illam etiam expandit in terram: quando vnus militum lancea latus eius aperuit. ⁊ continuo exiuit sanguis Jo.19. Aqua illa fuit vera aqua: non humor flegmaticus: vt habetur in.c. In quadam: de cele. misse. ⁊ ex hoc ornata est terra idest ecclesia: que est corpus christi mysticũ iuxta illud Ephe.1. Quoniam ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: que est corpus eius. Hanc terram ornauit arboribus ⁊ plantis. i. sacramentis factis: ⁊ omnium virtutum mirabilibus exemplis: quia in passione domini omnes mirabiliter reluxerunt.

Quartus dies est resurrectio: in quo fecit solem ⁊ lunam ⁊ stellas. Et solem intelligitur ipse christus: qui in die resurrectionis factus est immortalis ⁊ gloriosus. lucens plus q̃ sol per dotem claritatis. Facta est luna idest virgo maria illuminata per letitiam que paulo ante per dolorem fuerat obscurata. Quid putas maius fuerit: dolor virginis in passione ⁊ morte christi: an letitia in resurrectione? Puto sine preiudicio veritatis maiorem fuisse letitiam: quia dolor fuit temperatus ⁊ mixtus spe resurrectionis: quia hoc fuisse prenuntiatum per prophetas virgo sciebat. sed in letitia illa non fuit mixtura tristitie. Nota quomodo prout est verisimile: virgo videns resuscitatum christum obsculata est eum sepius. pedes. manus. os ⁊c. d. O vulnera preciosa: ⁊ q̃tum dolorem mihi intulistis die veneris ⁊c. Et quomodo xp̃s ei. Mater mea de cetero gaudete: quia non habebitis amodo nisi gaudiũ. Ecce quomodo facta est luna. i. virgo illuminata a christo sicut luna a sole. ⁊ illuminans celos. i. omnes nos. Unde maria interpretatur illuminata vel illuminatrix. Facte sunt stelle idest apostoli illuminati sunt per fidem: quam in nocte passionis perdiderant. ⁊ christum solum corpore ⁊ mente reliquerant. q adeo illuminati sunt q̃ totum mundum postea illuminauerunt.

Quintus dies est ascensio in qua fecit aues ⁊ pisces. Per aues designantur contemplatiui. per pisces actiui. Ipsos ergo apostolos eo die fecit aues per contemplationem. ⁊ ex tunc ascenderunt ad celum per desideria sancta. In quo sciebant christum corporaliter esse. Unde Mat.24. Ubi fuerit corpus: illic cõgregabuntur ⁊ aquile. Quia amor est quoddam vinculum: quod trahit amantem ad amatum. Item Jo.14. Expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero paraclytus non veniet ad vos. Si autem abiero: mittam illum ad vos. Item fecit ipsos apostolos pisces per vitam actiuam: quando misit eos per mare mundi huius: d. Euntes in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature Mar.vlti. Baptizantes eos ⁊c. Mat.vlti. Predicatio enim ⁊ baptizatio: pertinet ad vitam actiuam.

Sextus dies fuit missio sp̃us sancti in die pente. in quo fecit hoiem. i. genus humanum siue collegium ap̃loꝝ. p̃fecit quod prius valde erat imperfectum ⁊ fragile. pp̃ qd̃ noluit dñs vt ante p̃dicarent: nec exirẽt ciuitatẽ propter eius resurrectionẽ. Act.1. Et cõuescens p̃cepit eis ab ierosolimis ne discederent: sed expec. p̃ quã an. ingt p̃ os. m. Sed in die pent. repleti sunt spiritu sancto

⁊ fuerant apostoli et tunc perfectissimi homines. adeo in gratia confirmati. quod nullo modo de cetero mortaliter peccauerunt. nec mortem timebant. nec totum mundũ. Unde petrus: qui ad vocem ancille timore ductus ter negauerat christum: postea coram regibus ⁊ principibus mundi non timebat confiteri nomen christi. Item alij apostoli qui in nocte passionis xp̄i fugerãt relinquentes ipsum solũ. postea ibant gaudentes a cõspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu cõtumelias pati Act. 5. Et tunc etiam sunt diuise bestie ab eis. i. iudei increduli ⁊ bestiales: quia dicebant ipsos musto plenos. cum tñ essent pleni spũ sancto Act. 2. Unde in p̄dicatione petri prima cõuersa sunt tria millia hominum ad xp̄m: sicut ibidem legitur.

Septima dies erit aduentus ad iudicium vniuersale: in quo postq̄ xp̄s iudicauerit mundũ. requiescet cum sanctis suis ab omni opere recreationis: dicẽs eis. Uenite benedicti ⁊c. Mat. 25.

¶ Tertiũ opus est iustificationis. In quo spũs sanctus adhibuit hebdomodã suam septem dierũ. i. septem sacramentoꝝ: per que septem virtutes tribuit.

Primo die creauit lucem fidei per sacramentũ baptismi: qui intertitũ dĩ fidei. 45. di. De iudeis. In baptismo creat grãm fidei: que est lux aie. ⁊ per quã fideles ab infidelibus separant: quia lux a tenebris separatur. Unde Ephe. 5. Eratis aliquã do tenebre: nunc autẽ lux in dño. Hec ẽ nubes lucida: que filijs israel in deserto lucebat. nõ autẽ egyptijs. i. tenebrosis sicut legit̃ Exo. 14.

Secũs dies. est sacramentũ cõfirmationis siue chrismatis: in quo creat firmamẽtũ. i. gratiam fortitudinis. Quia id sacramentum datur ad robur fidei xp̄iane ⁊ perseuerantiam habendam: per quod diuidantur aque ab aquis. i. perseuerantes a non perseuerantibus. Unde Mat. 12. Qui perseuerauerit vsq̄ in finem: saluus erit. ⁊ sic ascẽdet super celum. ergo qui non perseuerauerit: erit sub firmamento: quia detrudetur ad infernum.

Tertius dies est sacramẽtũ eucharistie: per quod infundit gratiã charitatis que cõparatur cõgregationi aquaꝝ: in vnum. quia per ipsaꝝ mẽbra ecclie vniũt xp̄o. Jo. 6. Qui man. car. me. ⁊ bi. sang. me. in me manet ⁊ ego in ipso. Itẽ. i. Jo. 4. Deus charitas ẽ ⁊ qui ma. in cha. ⁊c. Itẽ per charitatẽ mẽbra ecclesie vniunt̃ in vnum corpus. Unde .i. Cor. 10. Unus panis ⁊ vnũ corpus multi sumus: omnes quidẽ de vno pane ⁊ de vno calice percipiamus.

Quartus dies est sacramentũ pn̄ie: in quo creat gratiã iustitie per quã opera tenebraꝝ abijciunt̃. ⁊ induimur arma lucis Ro. 13. Ideoq̄ cõparat̃ creationi luminarium. Tunc. n. creat̃ feruor diuini amoris tanq̄ sol lucens in aia ⁊ ardens. ⁊ luna. i. virtus humilitatis. ⁊ stelle. i. actus singulaꝝ virtutũ. per quas penitentes lucẽt alijs per exempla virtuosa: iuxta illud dñi. Sic lu. lux ve. co. ho. vt vi. o. v. bo. ⁊ glo. p. v. q in ce. est Mat. 5. Et ideo exempla hm̄oi. dicũt̃ stelle lucentes: per quas etiam oẽs nostros aduersarios debellam⁹. Unde Judi. 5. Stelle manentes in ordine suo aduersus Sisaram pugnauerunt. Sisara interpretatur exclusio gaudij: ⁊ significat diabolũ: qui excluditur cum sibi cõsentientibus a gaudio paradisi.

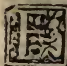
Quintus dies est sacramentũ extreme vnctionis: in quo cõfertur gratia spei ⁊ etiã gratia ad remissionem venialium: vt cito aia volet ad deũ. Et id cõparat̃ creationi volatiliũ. que separant̃ a piscibus: quia per hanc separant̃ electi a damnatis in damnationem fluctibus. Uel per gratiã spei collatam in sacramẽto extreme vnctionis. fiunt boles pisces ⁊ aues: quia bene natant in mari. i. amaritudine mortis sine periculo naufragij desperationis. Et postea fiunt aues quia euolant ad celum.

Sextus dies est sacramentum matrimonij: in quo cõfertur gratia temperantie ad reprimendos motus bestiales concupiscentie carnalis: ⁊ ideo cõparatur sexte diei creationis. in qua creauit deus bestias terre ⁊ postea hominem. vt dominaret̃ eis. Per bestias enim designantur brutales motus cõcupiscentie carnalis: vt dixi: qui dñr fieri in hoc die. quia apparent ⁊ insurgunt tales motus inter coniuges: sed reprimi debent ⁊ reprimuntur per gratiam temperãtie collatã in matrimonio. per quã sic ha-

mo.l.rectificatur.vt sciat vas suum possidere in sanctificatione et honore. His autem motibus homo dñari dz per virtutem temperantie:que in matrimonio infunditur a spiritu sancto.per quã virtutẽ homo viuit fm rationẽ humanã. Alioquin homo ẽ similis bestijs.ps. Hõ cum in ho. esset non intellexit:cõpara. est iu.insi. et s.f. est illis.

Septimus vero est sacramentũ ordinis: in quo spũs sanctus creat gratiam prudẽtie et perfectionis.per quã dz homo a negocijs mundanis cessare:iuxta illud Apostoli. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus:vt ei placeat cui se probauit.2.Tim.2. Alioquin cythara cum psalterio nõ bene concordat:vt dicit ter.in.c. Diuersis fallacijs.de cle. cõiugatis. Finis. Quia ad istum articulũ de creatione mundi potest pertinere etiam prudentia diuina super gubernatiõe vniuersi:ideo potes predicare de prudentia seu predestinatiõe diuina:de qua vide plene in sermone dñice.xx.qui incipit Multi sunt vocati rc.

¶ De iustificatione peccatoris. Sine de his que concurrunt ad iustificationem humanam. Sermo.ij.

Fides tua te saluum fecit.Luc.18. ¶ Sequitur hodie predicare de quarto articulo ptinẽte ad diuinitatẽ.vz de opere iustificationis que in symbolo aplico hoc mõ pponitur. Sanctã ecclesiã catholicã:sctõz cõionẽ:remissionem peccatoz. Et proposuerunt istũ articulũ Simon et Tadeus. Nã Symon dixit. Sanctã ecclesiã catholicam. Tadeus subiunxit. Sanctoz cõionẽ:remissionẽ peccatoz:vt dicit Ugo de prato. In symbolo vero Niceno sic describitur. Et vnã sanctam catholicã et apostolicã ecclesiam. Cõfiteor vnum baptisma in remissionẽ peccatoz.ergo huius articuli erit hoc mane predicatio nostra. Salutetur virgo rc.

Pro declaratione huius articuli et introductione materie predicande:est notandũ q fm q dicit.b.Tho.22.q.i.ar.8.sub hoc articulo pponuntur nobis credenda oia pertinentia ad sanctificationẽ humanam. Oportet ergo q de oibus illis sit sermo noster que ad sanctificationẽ humanã cõcurrunt. Cõcurrunt aũt septem cause, que sunt iste vz.

¶ Prima est causa principalis effectiua.
¶ Scda est causa meritalis inductiua.
¶ Tertia est causa istrumẽtalis cooperatiua.
¶ Quarta est cã materialis receptiua.
¶ Quinta est cã virtualis dispositiua.
¶ Sexta est cã formalis perfectiua.
¶ Septima est cã finalis cõpletiua.

De quibus oibus scripsi in sermonibus it.de peccatis in genere.et in.5°.ar.de peccato mortali sermone.f.vbi agit de remedijs peccati mortalis.quãtũ ad eãm. Sed in presenti sermone de materia ista in quibusdã aliter procedemus.

¶ Prima ergo causa est pncipalis effectiua.et ista est deus solus qui ex sua misericordia pctã principaliter remittit lauando et iustificãdo. Et hoc pz rõne.et auctẽ. Probatur aũt hoc primo rõne:quam fundo ex quodã dicto Augustini super Jo. Nã sup illud verbum dñi qd habetur Jo.14. Qui credit in me:opera q ego facio ipse faciet et maiora horũ faciet:dicit Aug. Prorsus maius hoc esse dixerim:vt ex impio iustus fiat:q creare celum et terrã. Qd intelligendũ est:nõ quãtũ ad modũ agendi:sz quãtum ad rem factã siue ad modũ rei facte. Pro cuius intellectu notandũ:q vt dicit b. Tho.l.2.q.ij.ar.9.opus aliqd põt dici magnum dupli. Uniomodo ex parte modi agendi.et sic maximum est opus creatiõis: in quo ex nihilo fit aliquid. et maius ẽ q opus iustificationis. Ratio est:quia in creatione nihil potuit cooperari agenti. cum ex nihilo aliquid factum fuerit:sed in opere iustificationis cooperatur deo liberum arbitrium hominis.s.fides. Mat.vlt. Qui crediderit et bapti.fue.sal.erit:qui nõ crediderit condem. Heb.xi. Accedentem ad deum oz credere. Itẽ charitas actualis in adulto. Luc.7. Dimissa sunt ei peccata multa: qm dilexit multum. Unde Augu. Qui creauit te sine te:non iustificabit te sine te.i. sine operatione tua. Quattuor enim requirunt ad iustificationẽ impij.quoz duo sunt ex pte nostra:reliqua vero duo ex pte dei.

7. cãe concurrũt ad iustificationẽ impij.

Prima duo sunt ista: Motus liberi arbitrij in deum per fidem: motus liberi arbitrij in peccatum. Alia vero duo sunt ista .s. gratie infusio. ⁊ culpe remissio. De quibus vide. b. Tho. 1. 2. q. 113. ar. 6. Nota moraliter contra illos qui expectant vt moueantur a deo: ⁊ ideo non curant orare: dicentes. Deus est ille qui mouet ⁊ omnia facit: heresis est: quia nos debemus cooperari deo: vt dicit Aug. vbi supra. Ideo dicit dominus. Conuertimini ad me: ⁊ ego conuertar ad vos Zacha. 1. Nota exemplū de illo qui cum esset infirmus ⁊ nollet recipere medicinam. relinquens sanitatem ⁊ mortem suam deo. stulticia esset: quia deus ordinauit media quibus vita spiritualis ⁊ corporalis conseruetur. Nota exēplum qd legitur in colla. patrum. de illis duobus q recedentes a cella proposuerant se nunq̄ comesturos nisi misisset deus eis cibum. Cūq̄ incidissent in latrones vnus latronū porrexit eis panem quem vnus accepit. arbitrans a deo sibi illum dari ⁊ comedit. Alter vero mori se dimisit: ⁊ sic mortuus ē corporaliter ⁊ spiritualiter. Ex quo p3 q̄ deus operatur effectus suos mediantibus causis scd'is. Sicut in salute corporis: sic ⁊ in salute anime. Alio modo potest dici magnum opus ꝓpter magnitudinem eius qd fit: ⁊ s'm hoc maius opus est iustificatio impij q̄ creatio celi ⁊ terre: s'm q̄ dicit Augu. Ratio est: quia iustificatio impij terminatur ad bonū eternum. qd in diuina participatione ⁊ visione consistit. creatio vero celi ⁊ terre terminatur ad bonum nature mutabilis. Et ideo Aug. cū dixisset q̄ maius est q̄ ex impio fiat iustus q̄ creare celum ⁊ terram. subiungit. Celū enim ⁊ terra transibit: predestinatoꝝ vero salus ⁊ iustificatio permanebit. Itē quia in creatione mundi nihil fuit resistens deo: sed in iustificatione impij sic. s. voluntas ipsius peccatoris. Nota moraliter quot modos tenuit ⁊ tenet deus ad cōuertendum peccatores. cum tñ peccator semper sit durus: ⁊ ꝓpter hoc: predicta iustificatio impij est maius opus q̄ creatio mūdi. Ideo ecclesia in oratione ait. Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime ⁊ miserando manifestas. Et ps. Miserationes eius: super oia opera eius. Fiat ergo ratio a minori. Qui non potest facere minus. nō potest facere maius: sed opus iustificationis est maius q̄ creationis. ergo cum opus creationis nulli creature cōperat: sed propriū est opus dei. multo minus poterit creatura iustificare per modum principalis agentis. Ideo ergo dixi q̄ principalis causa effectiua sanctificationis humane: est solus deus.

Scd'o hoc idem probat̄ auct'e. Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ⁊ peccatoꝝ tuorum non recordabor. Item Leui 20. Custodite p̄cepta mea ⁊ facite ea: quia ego sum dñs qui sanctifico vos. Item Ro. 3. Iustificati gratis per gratiā ipsius. Et Mat. 9. Et Mar. 2. Quis potest remittere peccata: nisi solus deus? Et sic patet prima causa.

¶ Scd'a causa est meritalis inductiua. Et hec est duplex. Prima est passio vnius hominis iesu christi: cuius merito inducit̄ siue inclinatur deus ad remissionem peccatorum ⁊ ad sanctificandum hominem. Unde Apostolus Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius. ecce prima principalis causa. Et p redēptionem que est in christo iesu quem proposuit deus propiciatorem per fidem in sanguine ipsius: ecce scd'a causa meritoria. Nota practice quando pro peccatoribus vt conuertantur. orat primo virgo Maria xp̄m filium suum: qui quādoq̄ zelo iusticie motus. dat matri repulsam: Mater ostēdit sibi pectus ⁊ vbera quibus ipsum lactauit: dicēs. Fili per istud pectus ⁊ per ista vbera quibus te lactaui exaudi me. Christus autem pietate ⁊ precum maternarum instantia victus. voluit se ad patrem: dicens. Pater ignosce ⁊c. qui si habet repulsam a patre: ostendit sibi vulnera. ⁊ hoc modo pater merito sue passionis inclinatur ad misericordiam Ber. Mater ostendit filio pectus ⁊ vbera filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. nulla ergo poterit esse repulsa. vbi cōcurrunt tot charitatis insignia. Ecce prima causa meritoria inductiua. Unde. 1. Io. 2. Filioli mei hoc scribo vo

dis: vt non peccetis. sed siquis peccauerit aduocatum habemus apud patrem iesum christum: et ipse propiciatio est pro peccatis nostris.

Secūda causa meritalis inductiua: est vnitas meritorum et oratio totius vniuersalis ecclesie christiane: que continue orat pro peccatorum conuersione ad deum tanq̄ mater pro filijs. Ideo dicit articulus fidei. Credo in sanctā ecclesiam catholicam. sanctorum cōmunionem. remissionem peccatorum. Ubi notandum: q̄ orationes ecclesie prosunt christianis dupliciter. Uno modo ex charitatis vnione: et sic solum bonis in gratia cōsistentis prosunt. Ideo dicitur Sanctorum cōmunionem: sicut cibus sumptus per os prodest omnibus mēbris corporis. ps. Particeps sum omnium timentiū te. Alio modo ex ecclesie intentione siue oratione: et sic prosunt etiam malis christianis. Unde sepius deus conuertit peccatores per orationem: vt. j. dicitur. De quo dic latius vt scripsi in sermonibus de peccatis in genere. ar. 4. sermone. 5. in prima conclusione. Igitur iam videmus quantā solicitudinem habet mater pro liberatione filij incarcerati in mortem vel captiui in barbaria. multo magis solicita est sancta mater ecclesia pro liberatione peccatorum: qui detinentur captiui a diabolo in carcere peccati mortalis. Unde merito ecclesie orantis deus suscitatur ad suscitandum peccatorem de morte peccati mortalis ad vitam gratie. In cuius signum siue figura habetur: q̄ christus dum iret in ciuitatem que vocatur naym videns adolescentem qui efferebatur mortuus filius vnicus matris sue: que vidua erat. videns etiam dn̄s matrem illam flentem. misericordia motus dixit illi. Noli flere: et statim resuscitauit illum: vt habetur Luc. 7. Quid per viduam matrem nisi ecclesia designatur: que mater est omnium fidelium: Et est viduata a presentia corporali Iesu christi sponsi sui. Unde Tren. i. Facta est quasi vidua dn̄a gentiū. Et ps. Uiduam eius benedicens benedicam. Glo. viduam. i. ecclesiam. Per mortuū vero filium: peccator designatur. qui mortuus ē quantū ad vitam gratie. qua priuatur per peccatum. Sicut enim anima est vita corporis: sic deus est vita anime. Jo. 14. Ego sum via veritas et vita. Et consequenter sicut anima separata a corpore corpus est mortuū: sic et c. Ad fletum ergo. i. orationes huius vidue. i. ecclesie. deus suscitat peccatores ad vitam gratie. Unde dicit Eccli. 35. Nō despiciet deus preces pupilli. nec viduam. si effundat loquelam gemitus. Nōne lachryme vidue descendunt ad maxillam: A maxilla etiam ascendūt vsq̄ ad celum: et dn̄s exauditor nō delectabitur in illis. Pupillus est qui caret matre. mater nostra est ecclesia. qua caret qui est in peccato mortali. et ideo dicitur pupillus: qui tn̄ si orēt nō despicit deus preces suas. ps. Dominus custodit aduenas: pu. et vi. su. et vi. et c. Unde Grecismus. Pupillus matre caret: orphanus est sine patre. Ad idem quod legitur de petro Act. xi. Unde ad preces ecclesie petrus a vinculis liberatus est. Expone moraliter. Intm̄ autem vnitas ecclesie valet: q̄ extra ecclesiam nulla est salus: sicut nec extra arcam Noe. Unde Grego. in lib. mo. Et in decre. 24. q. i. Quia ex sola catholica ecclesia veritas conspicitur: apud se esse locum dominus prohibet de quo videatur: in petra Moyses ponit vt dei faciem contempletur. quia nisi quis fidei soliditatem tenuerit diuinam presentiam non agnoscit. De soliditate dominus dicit. Super hanc petram: edificabo ecclesiam meam. Sola quippe est per quam sacrificium meum dominus accipiat libēter. que sola pro errantibus intercedat fiducialiter. Unde et de agni hostia dominus precepit dicēs. In vna domo comedetis. nec efferetis de carnibus eius extra fores. In vna nēq̄ domo comeditur: quia in catholica ecclesia vera hostia redemptionis immolatur. de carnibus eius diuina lex efferri prohibet: quia dari canibus sanctum vetat. Sola est que intra se positos valida charitatis compage custodit. Unde et aqua diluuij archam ad subliniora sustulit. Omnes autem quos extra archam inuenit: extinxit. Hec ille.

¶ Tertia causa est instrumentalis cooperatiua: et hec est duplex secundum quod duplex instrumentum concurrit in huius sanctificatione. Unum est instrumentum animatum: aliud est instrumentum inanimatum. Animatum est sacerdos ad quem solum ex officio competit ministrare sacramenta. licet quedam sacramenta sint que requirant in ministerio ordinem episcopalem: sicut est sacramentum ordinis et chrismatio: nec valet consuetudo contraria: vt in .c. Quanto de consue. Quedam vero sacramenta non requirunt de essentia potestatem aliquam in ministerio: sicut est baptismus. et matrimonium: tamen ex officio solus sacerdos baptizat et benedicit nuptias etc. sacramenta ad ipsum pertinentia confert. Que autem requirantur in sacerdote qui sacramentum penitentie conferre vult confitentibus: vide quod scripsi in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere ar. 3. sermone. x. vbi vide omnino vbi agitur de remediis peccati mortalis: quantum ad causam. Instrumentum autem inanimatum est sacramentum. Est autem notandum: quod septem sunt sacramenta instituta a christo: secundum quod septem mala per peccatum incurrimus. Sunt autem sacramenta instituta a christo in medicinam humani generis. ps. Misit verbum suum et sanauit eos: et eripuit eos de interitionibus eorum. Et ideo oportuit tot instituere sacramenta: quot infirmitates per peccatum incurrimus. Septem autem infirmitates incurrimus. scilicet tres culpe. et quattuor pene. Prima infirmitas culpe est peccatum originale: et contra hoc institutum est sacramentum baptismi.

Secunda infirmitas culpe. est peccatum mortale: et contra hoc institutum est sacramentum penitentie.

Tertia infirmitas culpe. est peccatum veniale et contra hoc institutum est sacramentum extreme vnctionis. b. Tho. tamen dicit quod nullum sacramentum est institutum ad peccati venialis remissionem: sicut ad principalem effectum: vt ipse notat in. 4. sen. di. 16. q. 1. ar. 2. q. 3. ad primum. Et in tertia parte. q. 65. ar. 1. ad octauum. Item prima infirmitas pene est fragilitas siue impotentia ad bonum: et contra hoc est confirmatio siue chrisma. Secunda infirmitas pene est ignorantia. et contra hoc est ordo. Tertia infirmitas pene est malitia: et contra hoc est eucharistia in qua est fons omnis bonitatis realiter contente.

Quarta infirmitas pene est concupiscentia: per quam sumus valde proni ad malum: iuxta illud Sensus enim et cogitatio humani cordis: prona sunt ad malum ab adolescentia sua Gen. 8. Contra hoc est matrimonium: per quod confertur gratia ad repressionem concupiscentie. Predicta ergo sacramenta sunt cause instrumentales sanctificationis humane: sine quibus non posset etiam papa remittere culpam aliquam: quia conferre effectum principalem sacramenti sine sacramento. pertinet ad potestatem excellentie. que competit soli christo secundum quod homo: sicut patet in maria magdalena: cui dixit. Remittuntur tibi peccata tua Luc. 7. et Mat. 9. Et ex hoc nota contra illos qui dicunt. Est indulgentia pene et culpe.

¶ Quarta causa est materialis receptiua. Vide de ista causa. et de aliis tribus sequentibus. sicut scripsi in sermone vt supra. videlicet in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere ar. 3. sermone. x. vbi agitur de remediis peccati mortalis: quantum ad causam parte. 4. 5. 6. et 7. Finis.

¶ De gloria anime. Sermo. 14.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. Supra visum est de quarto articulo fidei: nunc videndum est de quinto pertinente ad diuinitatem: videlicet de opere dei circa gubernationem nature humane. Qui quidem articulus sic in symbolo apostolico proponitur. Carnis resurrectionem In symbolo autem Niceno dicitur. Et expecto resurrectionem mortuorum: et vitam venturi seculi. Amen. Predictum autem articulum apostolum composuit. b. Matheus apostolus sed doctores theologie ponentes. 12. articulos diuidunt istum articulum siue ista verba in duos articulos. scilicet in gloriam corporis quod dicit Carnis resurrectionem. Et in gloriam

anime: dum dicit. Vitam eternam. Amen. Primus aut articulus istorum duorum est gloria aie: tum quia aia est nobilior corpore: tum quia gloria aie est ante fine prior tpe: quam gloria corporis. Et ideo hodie dno pcedente de gloria aie predicabimus. In sequenti vero sermone de gloria corporis. Salutet virgo Maria &c. Pro introductione materie predicande: notandu q firma pclusio e in sancta theologia approbata per fidem catholicam. q aia separata a corpore. si no hz in se aliqd peccatum originale nec mortale nec veniale: nec etiam est obnoxia alicuius pene reatus. statim euolat ad celum: vbi co sequitur vita eterna. Probat hec pclusio. Rone. Aucte. Et exeplo. Ro est multiplex. Prima est hec. In vita ista e status merendi vel demerendi. vnde comparat milite & diebus mercenarij. Job. 7. Militia est vita hois super terram: & sicut mercenarij dies eius. Sed post statu militie & labore mercenarijs statim debet premiu vel pena bn vel male certantibus. Vn Leui. 19. di. No morabitur opus mercenarij tui apud te vsqz mane. Dns etiam dicit Joel. vlti. Cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Statim igitur post mortem redditur anime premium vite.

¶ Scda ratio est arguendo de pena inferni ad premium glorie. Peccatoribus enim statim datur infernus post mortez. Job. 21. Ducunt in bonis dies suos: & in pucto ad inferna descendunt. ergo & iustis statim datur paradisus. Item Luc. 16. Mortuus est diues: & sepultus est in inferno. Alias rationes ponit. b. Tho. in. 4. ptra gen. c. 61.

¶ Scdo probatur aucte. 2. Cor. 5. Scimus enim qm si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur: q edificationem ex deo habeamus domum no manufactam: sed eternaz in celis. Item Mat. 20. de operarijs quibus de sero data est merces denarij diurni. Per sero aut intelligitur mors: p denarium diurnum vita eterna. Unde dicit ibi. Cum sero aut factum esset dicit. do. vi. pro. s. Uo. op. & redde illis mer. ic. a no. vsqz ad primos. Ad idem dicit apostolus Phil. 1. Desiderium habeo dissolui & esse cum xpo. Christus aut in celis est. Sperabat ergo apls statim post corporis dissolutionem se peruenturu ad celum & christu. Et sic idem q primo. ¶ Exeplu de latrone cui dixit dns. Hodie mecum eris in paradiso Luc. 23. Quate aut sit excellentie & magnitudinis gloria illa: si vellem hoc attentare. temerarium esset & impossibile describere. Cum paulus qui fuit raptus ad videndum illam gloriam cum postq ad se reuersus interrogaretur: quidnam vidisset: nihil aliud maius de illa gloria dicere potuit: nisi q Oculus non vidit: nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligetibus se. 1. Cor. 2. Quid igitur attentabo exprimere gloriam illam quam nunq vidi. cum is qui viderit. nesciuerit exprimere? Aliqua tn de illa possum intellectu coprehendere fm modulum nostrum. fm q theologi de ipsa aliqualit tractauerunt. Notandum igitur. q quia gloria vite eterne datur in premium victorie. qua homo habet cotra vitia & peccata per virtutes: iuxta illud Qui vicerit dabo ei sedere mecu in throno meo. sicut & ego vici & sedi cu patre meo in throno eius Apoc. 3. Ideo fm numeru virtutu possunt diuersa premia glorie adaptari. Sunt aut septe virtutes quibus meremur vitam eternam: quaru tres sunt theologice: & quattuor cardinales: quibus respondent septez premia vite eterne.

¶ Prima virtus theologica est fides: & huic respondet diuina cognitio cum clara visione.

¶ Scda virtus theologica est spes: & huic respondet diuina contemplatio siue coprehensio cum firma adhesione.

¶ Tertia virtus theologica est charitas: & huic respondet diuina delectatio cum fruitione.

¶ Quarta virtus & prima cardinalis est prudentia: & huic respondet creaturaru cognitio sine dubitatione.

¶ Quinta virtus cardinalis est iustitia: & huic respondet de omnibus exultatio cu iubilatione.

¶ Sexta virtus cardinalis est fortitudo: & huic respondet pacis possessio absqz perturbatione.

¶ Septima virtus cardinalis est temperantia: & huic respondet plena satiatio

Virtutes 7 q[uibus] meremur vitam eternam.

absq defectione.

¶ Prima tria pertinent ad gloriam essen tialem anime: que est gaudium de creatore. Alia quattuor pertinent ad gloriā accidē talem que est gaudium de creatura: sed in cipe narrare a premijs. Quorum primum premiū est diuina cognitio. cuius clara visio ne: et hoc respondet fidei etc. Et sic de singu lis. Uel potes dicere: quod gaudia paradisi sunt. 12. et sunt ista videlicet: tres dotes aie in qui bus consistit gloria essentialis. Itē quattuor corporis. Itē sunt quinque gaudia correspō dentia sensibus. qui oēs actuabunt in glo ria. Uide post festū trinitatis sermone. 82. pte. i. Uel fac aliū processum: sm quod scripsi in sermonibus de oratione dnica: super secūda petitione. s. Adueniat regnum tuum etc.

¶ Primū ergo premiū vite eterne est di uina cognitio cum clara visione: et hoc re spondet fidei. Sicut enim homo per fidem humiliat intellectū ad credendū ea que nō videt propter diuinam auctoritatem: iuxta illud Apli. In captiuitatē redigentes omnem in tellectū in obsequium xpi. 2. Cor. 10. Ita cō gruum est: vt merito huius fidei clare vi deat ea que prius non visa credidit. Dic practice: quod deus dicit aie separate. Tu credidisti ea que dicta sunt tibi ab ecclesia. humiliando intellectū tuum: sed ea nō vi disti. Idcirco in premium huius etc. Unde statim anima videt essentiam diuinā: iux ta illud. i. Cor. 3. Uidebimus eum sicuti ē. Et. i. Cor. 13. Nunc videmus per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. Itē Io. 17. Hec est vita eterna: vt co. te. so. ve. de. et quē mi. iesum xpm. In qua visione ef ficitur anima beata. Unde Aug⁹. Uisio est tota merces. Quod intelligendum est vel quia totam mercedem inchoat. vel quia quodā modo totam mercedem cōt. Succedēte er go visione cedit fides: quia de ratione fi dei est quod que creduntur nō videantur. Unde dicit Apl's: quod fides est sperandarum substā tia rerum: argumentū nō apparentium. Heb. xi. Et Aug⁹ dicit: quod fides est credere quod nō video. Uidet etiā anima xpm et virgi nem Mariā et alios sanctos. Quātam au tem beatitudinē anima cōsequatur ex hu iusmodi visione: impossibile est enarrare. Pos sum autē aliquid de hoc existimare per crea turam: et ex scriptura. Ex creatura quidem tripliciter cōsidera. Nota hic si vis contem plari quāta sit pulchritudo dei triplicem creaturam: ex cuius consideratione hoc po terit percipi aliqualiter.

¶ Primo ex creatura corporali.

¶ Secūdo ex creatura rationali.

¶ Tertio ex creatura spirituali.

Ex creatura corporali. que est quasi que dam scala habens. 14. scalinos. s. quattuor elementa et x. celos. Primo ergo considera terram. Secūdo mare pulchrius etc. Tertio aerem pulchriorē. et sic ascēdas de gradu in gradū. et inuenies maximam pulchritudi nem celi empyrei. et sic differunt stelle in pulchritudine.

Secūdo ex creatura rationali. que est aia. Cōsidera quod vna sola anima est pulchrior omnibus creaturis corporalibus. et etiam mille mūdis lōge nobilior. Mat. 16. Quid proficit homini si vniuersum mundum lu cretur: anime vero sue detrimentum patia tur? Aut quā da. homo cōmutationem pro anima sua? Extra de symo. c. Math⁹. in fi. i. q. i. Sigs neq. Ratio est: quia in ea relu cet imago dei. Gen. 9. Ad imaginem quip pe dei factus est homo. Hinc est quod si ho mo daretur toti terre. mari. aeri. et etiam omnibus celis et angelis. nunquam contentare tur sed solo deo: quo habito fine istis con tentaretur. Et hec est pulchritudo natura lis anime beate. Et cum in paradiso sint quasi infinite anime beate differentes in pulchritudine: cogita quanta sit pulchritu do anime beatioris. Fulgebunt etiam iusti septies plus sole. Cum ergo tot sint anime beate: quātū putas incēt? Intellectus he bet. memoria offuscat. Uoluntas deficit. ista cōprehendere. Et sic patet secūda scala: sed ascende tertiā scalam que sequitur.

Tertia ergo scala est consideratio crea ture spiritualis. s. angelorum: cōsidera tria. Primo eorum pulchritudinē. Secūdo eorum mul titudinē. Tertio eorum distinctionē. Primo ergo etc. Ita enim sunt pulchri angeli quod mi nimus angelus qui est in paradiso est pul chrior decies pulchriori aia quā deus crea uit: de pulchritudine naturali loquendo.

Scdo vero multitudinē:q2 sunt plures
ꝙ harena maris ꝛč. Quilibet hō vel bo/
nus vel malus habet angelum in custodia
de infimo ordine:nec solum hoies sed etiā
plāte. musce. pulices. canes. ꝛ quelibet spēs
creaturaꝝ habet vnū angelū pro custodia:
ſm Aug. Origenem. ꝛ Damascenū. Nam
natura pulicis est tanta:q2 a nobis intelligi
nō potest. ꝛ est nobilior ꝙ quelibet planta.
Cū habeat esse. viuere. ꝛ sentire. Nec mire/
ris de his:q2 vides ꝙ dñi tēporales habēt
ministros super canes. equos. falcones. ꝛ sic
de alijs. Et sicut isti sunt soliciti circa offici/
um suum ppter gratiam dñi sui acquiren
dā:sic ꝛ āgeli multo plus. Tertio videas
distinctionem:q2 vnusqsqꝫ angelus differt
ab angelo spē:ꝛ sic vnus angelus est pul/
chrior altero. Verbi grā. Scdo angelus est
pulchrior primo angelo decies. tertius 2°.
quartus 3°. ꝛ sic de alijs. semp multiplican
do vsqꝫ ad vltimū seraphin. ꝛ cōsiderando
terram primo. scdo aquā que est decies pul
chrior terra. ꝛ sic de aere. de igne. de stellis.
ꝛ sic de celis. deinde cōsiderando pulchri/
tudinem angeloꝝ. ꝛ animaꝝ. inuenies mi/
rabilia. Sed quid de deo dicimus:qui hec
oia creauit: Cuius pulchritudo tanta ē ꝙ
nulla cōparatio inter creaturas ꝛ deum ca
dit nec cadere potest:q2 finiti ad infinitū
nulla est pportio. ꝛ sic poterimus vtcūqꝫ co
gnoscere. s. ex pulchritudine elemētoꝝ. celo
rū. syderū. atqꝫ planetaꝝ. animaꝝ. in tanta
multitudine sibi existentiū. necnō ꝛ spirituū
beatoꝝ. s. angeloꝝ. archāgeloꝝ. quātus splē
dor rutilantis decoris dꝫ esse in aula illius
summi iperatoris. quāta britudo. ꝛ quāta
gloria. Ex quo ɔsiderari potest: ꝙ dulce ꝙ
gloriosum sit videre deū per essentiā ꝛ ei9
curiam gloriosam. Figura de regina sabba
que venit videre sapientiā ꝛ gloriā Salo/
monis. De qua dicit textus. Videns autē
regina oēm sapientiā Salomonis. ꝛ domū
quā edificauerat. ꝛ cibos mense eius. ꝛ ha
bitationes seruoꝝ. ꝛ ordines ministrantiū.
vestesqꝫ eorum. ꝛ pincernas. ꝛ holocausta q̄
offerebat in domo dñi:non habebat vltra
spiritum. dixitqꝫ ad regem. Verus est ſmo
quem audiui. Et. j. Maior est sapientia ꝛ
opera tua: ꝙ rumor quem audiui. Beati
serui tui ꝛč. 3. Re. 10. Item de Moyse Exo.
34. vt supra vī. Item de petro quando vi/
dit xp̄m transfiguratum Mat. 17. Vide. j.
parte. 3. Ex creaturarū ergo pulchritudine
deuenimus in aliqualem cognitionem in/
finite pulchritudinis diuine. Unde Ro. 1.
Inuisibilia dei per ea que facta sunt a
creatura mundi. i. homine: intellecta con/
spiciuntur: sempiterna quoqꝫ virtus eius ꝛ
diuinitas. Ex pulchritudine etiam rei arti/
ficiate cognoscimus sapientiam artificis:
in cuius mente longe excellentius est for/
ma artis. ꝙ in illa re materiali. Patet er/
go ꝙ ex creatura hec noscimus. ¶ Itē ex
scriptura. Quanta enim dulcedine frueba/
tur ꝛ reficiebatur Moyses audiendo vocē
dei in monte synai Exo. 24. cognoscere
possumus ex hoc ꝙ quadraginta diebus ꝛ
ꝛ quadraginta noctibus sine cibo ꝛ potu
permansit. ita delectabatur in audiēdo vo/
cem dei ꝛ loquendo:cum tamen ille nō es/
set deus. sed angelus loquens in persona
dei sicut dicit beatus Stephanus Act.
7. Et Apostolus Gal. 3. vbi dicit ꝙ lex fuit
ordinata per angelos in manu mediato/
ris. i. Moysi. Si igitur tanta dulcedo fuit
in audiendo vocem angeli: quanta est illa
quā ɔsequitur anima in videndo deum p
essentiam: Unde ꝛ Moyses hoc petebat
di. Si inueni gratiam in cōspectu tuo:ostē
de mihi faciem tuam Exo. 33. Sed non ob
tinuit. Unde dicit, dominus ei. Posterio/
ra mea videbis:faciem aūt meam videre
non poteris. idest supple in presenti vita.
Sed vt daretur intelligi ꝙ in visione faciei
diuine consequitur aia maximam gloriam
dicitur ibidem. Ostendam tibi omne bo/
num. Et concordat auctoritas christi di/
centis. Hec est autem vita eterna: vt co/
gno. te solum verum deum. ꝛ quem mi. ꝛč.
Jo. 17. Nota Omne bonum. quasi dicat.
Quando videbis faciem meam: videbis
omne bonum. Et nota: ꝙ diuina essentia
videbitur ab oibus beatis tota sed non to
taliter. prout est infinita. Videbitur tamen
limpidius essentia dina ab vno ꝙ ab alio.
Et iste defectus erit ex parte videntis. non

vidit: q2 idem erit visum. Ex parte ergo obie
cti. s. dei cum sit vnum simplicissimum nul
la poterit esse diuersitas: sed ex parte poten
tie. Nam inquantum vna potentia magis
erit perfecta lumine glorie q̃ altera: tanto
perfectius operabatur circa vnum ⁊ idem
obiectum. sicut idem sol diuersimode aspi
citur vel eadem littera a diuersis legentib⁹
s̃m q̃ oculus magis vel minus est disposi
tus ad videndum. Est aũt notandum. q̃
tribus modis aliq̃d cognoscitur: vel. s. q̃ est
s̃ q̃ē ẽ. vel q̃d ẽ. Primo mõ cognoscit de⁹ in
via a bonis ⁊ a malis. Ro. i. Inuisibilia dei a crea
tura ⁊c. Scdo mõ videbit̃ i patria a bõis.
Unde. i. Jo. i. Similes ei erimus: qm̃ vide
bimus eum sicuti est. i. suam maiestatem.
claritatez. bonitatem ⁊c. Tertio modo nec
a bonis videbitur nec a malis: neq3 in via
neq3 in patria: quia finitum nunq̃ capiet
infinitum. Uidebimus etiam deum in se ⁊
deum in nobis. ⁊ nos in deo. ⁊ deũ in crea
turis. ⁊ creaturas in deo. Cognoscere autez
deum in sua essentia est visio meridiana.
cognoscere vero creaturas in verbo: est vi
sio matutina. Uidebitur aũt deus sine me
dio deferente ⁊ obnubilante: sed non sine
medio disponente. Predicta latius vide
in compendio theologice veritatis.

Scd̃m premium glorie eterne est diuina
comprehensio cum firma adhesione: ⁊ hec
respondet spei. Nam quia homo in hac vi
ta sperat se consecuturum quod non habet
ideo in futura vita comprehendit ⁊ tenet
quod diu sperauit: ⁊ tunc succedente com
prehensione deficit spes. Nam quod videt
quis quid sperat. Ro. 8. q̃uasi dicat nihil.
Comprehendit ergo aĩa deum: nõ quidem
comprehensione tali q̃ includat deum cõ
prehensum in se: quia hoc est impossibile in
tellectui creato. Unde Aug. ad Paulinũ
in libro de videndo deum. Attingere men
te deum magna est beatitudo: comprehen
dere aũt est impossibile. sed comprehendit
anima deum comprehensione tentionis: q2
tenet eum ita fortiter q̃ nunq̃ ab eo sepa
rari potest. Unde Cãt. 3. dicit anima. Inue
ni quem diligit aĩa mea: tenui eum nec di
mittam. Uide de hoc qd̃ notaui in sermo
nibus quadragesimalibus de decem prece
ptis sermone. i. in introitu. i. Cor. 9. Sic cur
rite: vt comprehendatis.

Tertium premium est diuinã delectatio
cum fruitione ⁊ respondet charitati. Nam
quia hic homo desiderat ⁊ diligit deũ vnũ:
ideo illi maxime delectatur de deo viso ⁊
comprehenso. Delectatio enim ista cõseq̃t
ad visionem ⁊ ibi non deficit charitas sicut
fides. ⁊ spes: sed magis perficitur. propter
qd̃ dicit apl's q̃ charitas nunq̃ excidit. i.
Cor. 13. Quanta enĩ3 sit delectatio illa quã
cõsequitur anima fruendo deũ. nec lingua
potest exprimere. nec intellectus percipere.
sed possumus hoc aliqualiter intelligere ex
delectatione maxima quam habet homo
in creaturis. Quantam delectat onem ha
bet auarus in diuitijs: iam videmus q̃tu3
delectatur in illis: q̃ postponit corpus suũ
⁊ aĩam suam vt illas consequatur. quinimo
quod peius est etiam postponit deum crea
torem suum. dñm suum. gubernatorem su
um redemptorem suum. diuitijs. Deberet
enim apertis oculis intellectus considera
re. si tñ delectant diuitie in hac vita que
cõmunes sunt bõis ⁊ malis: ⁊ caduce ⁊ cor
ruptibiles. nec faciunt aĩam hoĩs beatam
q̃ta delectatio debet esse in deo q̃ est crea
tor diuitiarum ⁊ oĩum rerum: Propter de
fectum ergo huius considerationis immergi
tur in ipsis diuitijs. Et propter ipsas acq
rendas in quibus sentit guttulam dulcedi
nis postponit formale principium oĩs dele
ctationis ⁊ dulcedinis. s. deum ⁊ facit sicut
equus qui quando famescit ⁊ auriga eius
vel dñs dat sibi ordeum statim voluit sibi
calceos vt percutiat eum: ⁊ non considerãs
q̃ dñs est ille qui dat sibi ordeum ⁊c. ps.
Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus ⁊c. Sic
⁊ superbus in honorib⁹. sic ⁊ ⁊ luxuriosus
in luxuria. sic gulosus in cibo ⁊ potu. ergo
ex his debemus cogitare q̃ magna sit dul
cedo in fruitione diuina. alioquin perdit
homo vtrãq3 creatam q2 deficit a creato
re quia illum noluit. Ideo dicit scriptura.
Creature dei facte sunt in odium ⁊ in tẽ
tationẽ anime hominũ ⁊ muscipulam pedi
bus insipientiũ Sap. 14. Possumus etiã
cõprehendere aliquid de magnitudine de
lectationis huius ex scriptura. Nã petrus
gustans illius dulcedinis diuine sentiens:
adeo fuit inebriatus. q̃ prupit ad illa ver

ba. Dñe: bonum est nos hic esse. Faciamus hic tria ta. i. u. moy. u. et he. u. nesciens qd diceret: vt dicit Mat. 17. Et Luc. 9. Sic ergo dauid vidit tam magnã multitudinem dulcedinis et quo gustauit vnã guttã dulcedinis illius: cogitã debet esse dulcedo bibere abundãter in illo flumine? De quo ps. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Propter hoc sancti qui inebriant illa dulcedine relinquebant oia: possessiones. agros. parentes. filios. fratres. diuitias. denique se ipsos. et corpus et vitã: vt illã ad plenũ satisfacerent. Tradebant corpa sua bestijs. aque. igni. gladijs. supplicijs. ppter ipsam gliam quã hic gustabãt propinante deo. Unde Aug in lib. ɔfessio. Introducis me dñe in quãdam dulcedinẽ que si pficiat in me. si nõ est vita eterna. nescio qd sit aliud vita beata. Item Ber. Semel inqt te gustaui bone Iesu et vtinã millesies mori possem vt iterum te gustẽ. Item Hiero. in epla ad Eustochiũ. c. 26. vbi sic ait. Scio qd loquor carissime. Non vt insipientiã loquar: ego homunculus sic abiectus sic vilis in domo dñi: adhuc viuens in corpe angelorum sepe choris interfui. de corporeis per hebdõas nihil sentiens etiam diuine visionis intuitu post multorum forte dierum spacia prescius futurorum corpori redditus fiebam: qd ibi manens felicitatis habebã qd inenarrabilis delectationis sentiebã. testes est ipsa trinitas quã cernebam: nescio quo intuitu. testes sunt et ipsi beati spũs qui aderãt. testis est et cõscientia mea. qr tantis bonis ipse fruebar. quot et qualia nescit proferre mollicies corporis mei. Unde vna stilla illius glorie degustata Stephano lapides dulces fuerunt. Laurentio craticula. sic Uincentio. sic Agathe. ego in his penis ita delector sicut qui bonum nuntium audit. et sicut qui magnum thesaurũ inuenit vel qui videt quod diu desiderauit. Sic etiã talis dulcedo sepe tollit dolorẽ et timorẽ mortis: imo cũ delectatione moritur homo. Nota exẽplũ de quodã paralytico noie Seruulus. De quo Greg. refert in. 4. dialogorum. Multa tamen sup hoc patent extra in legẽdis sctõrum.

Quartũ premiũ est creaturarum cognitio que respõdet prudẽtie. Sicut. n. homo per virtutẽ prudẽtie hui⁹ est diligẽs ad intelligendum ea que sunt dei. vt illis mediantibus perueniat ad. ipsum deum: sic merito huius virtutis dotatur anima omni scientia. Omnis enim anima videns deum cognoscit. per similitudinem. sicut si haberemus coram nobis speculum cognoscimus et videmus omnia que relucent in speculo: sic in proposito. Omnium enim creaturarum idee relucent in mente diuina: et ideo videntes deum omnia vident simul in ipso. Greg. Quid est qr non videant: qui videntem omnia vident? De hoc dicit Tho. p. i. q. 12. ar. 8. Unde nota qr anima vnius rustici vel pueruli baptizati videns deum plus cognoscit de rebus diuinis vel humanis: quã aliquis vnquã doctor in presenti vita existens: et certius et clarius incomparabiliter. Nota qr anima separata potest habere triplicem cognitionem de creaturis. Unam per species acquisitas: si hic in presenti vita acquisiuit scientiam etc. Secundo per species infusas: etiam si sit anima pueri baptizati. Tertio per cognitionem in verbo. Et nota qr sicut sponsis carnalibus tria dantur. s. dos. donatio propter nuptias. et parafrenalia: sic et anime beate. Uide in compendio theologie.

Quintum premiũ est de omnibus exultatio cum iubilatione: quod respondet iusticie. Sicut enim homo in hac vita omnibus reddit debitum per virtutem iusticie. Item quia per iustitiam affligit se in hoc. mundo per contritionem de peccatis. per confessionem. per satisfactionem. per disciplinas. per ieiunia. per elemosynas. per orationes. per peregrinationes. per afflictionem sensuum et huiusmodi opera que pertinent ad penitentiam. que est pars iusticie et omni creature iuste vsus est. Ideo delectabitur ibi in alia vita et gaudebit de omnibus. Primo de deo. Scdo de angelis. Tertio de aliis sanctis. et eorum consortio. Unde ibi nullus inuidet: sed gaudet vnus de maiori gloria alterius. Unde nec vellet habere gloriam illius. Nam si deus daret eis electionem dicendo vni. Uis gloriam illius maioris? Responderet non dñe: quia non est mihi proportionata. Sicut filius minor nõ inuidet de tunica maioris filii que non est sibi proportionata: vnde de oium

gloria gaudent. Uidebunt ergo iusti deum vt gaudeant. videbunt gl'iam sanctoꝝ vt congaudeant. videbūt quoq; penas reproboꝝ. vt de periculoꝝ euasione gr'as agant. Gaudebunt igit' de oibus creaturis ⁊ etiā de dānatis: licet sint parentes sui. ps. Uidebunt iusti ⁊ ti. ⁊ sup. e. ri. ⁊ di. Ecce homo qui non po. d. ad. s. sed spera. in mul. di. s. ⁊ preua. in va. sua. Item ps. Letabit' iustus quū viderit vindictaꝫ. Unde Isa. 35. Gaudium ⁊ leticiā obtinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Et ideo ex abundātia gaudij cordialis prorūpent in laudes diuinas. ps. Beati q habitāt in domo tua dñe. in se. se. lau. te.

Sextum premium est plene pacis possessio: que respondet fortitudini. Quia enim fuit hic in vita ista fortis ⁊ paciens circa infirmitates sibi imissas a deo ⁊ contumelias sibi illatas a proximo: ideo ibi plena pace erit. Econtra mali ⁊ dānati erunt in continuis tribulationibus ⁊ guerris: vnde molestabunt' ⁊ patientur ab omnibus creaturis. Sap. 16. Creatura enim tibi factori deseruiens: ex ardescet in tormentuꝫ aduersus iniustos. Erit igitur pax inter deum ⁊ beatos. inter angelos ⁊ ipsos beatos. mutuo non timebunt guerram. non hostes ⁊c. ps. Qui habitare facis vnius moris in domo. Item Isa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie ⁊ in requie opulenta.

Septimum premium est plene sacietas que respondet temperantie. Quia enim hic esuriuit homo. sitiuit. ieiunauit. ⁊ fecit vigiliam: ideo ibi habebit festum. vbi plene saciabitur in mensa christi. Unde christus Luc. 22. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater. m. re. vt edis. ⁊ bi. super m. m. in re. m. Econtra mali qui hic faciunt festum comedendo. ⁊ bibendo ⁊c. Ideo ibi facient vigiliam quia esurient ⁊ sitient. ⁊ petent ⁊ non dabitur eis. Exemplum habetur de diuite epulone: qui iam sunt mille quadringenti anni ⁊ plus q' petijt guttam aque ⁊ nunq; habuit nec in eternuꝫ habebit Luc. 16. Ideo dicit Isa. ⁊ loquitur dñs per os eius damnatis siue peccatoribus. Pro eo q' vocaui ⁊ non respondistis. locutus sum ⁊ non audistis. ⁊ faciebatis malum in oculis vestris. ⁊ que nolui elegistis: propter hoc dicit dominus deus. Ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei letabuntur. vos autem confundemini ⁊c. Isa. 65. ps. Saciabor: quum apparuerit gloria tua. Nota q' Nicolaus de lyra super illud verbum Ge. i. Creauit deus cete grandia dicit q' hebrei dicunt hic q' istud genus piscium est incredibilis magnitudinis propter qd' si multiplicata fuissent indiuidua destructum fuisset seculum: quia mare non esset nauigabile. nec alij pisces possent stare in mari. Ideo postquā deus creauerat hanc spēm in sexu masculino ⁊ feminino occidit femellam ne multiplicarentur indiuidua: ⁊ reseruat eam iustis ad comedendū in futuro seculo. Ex quo patet iudeos cecidisse in errorem saracenorum qui beatitudinem future vite ponunt in delectationibus corporalibus ciborum ⁊ venereorum. Quod non solum apud catholicos absurdum reputatur: sed etiam apud gentiles philosophos. qui beatitudinem ponunt in operibus intellectiue partis. asserentes vitam voluptuosam esse vitam porcorum: vt patet in. i. Ethi. Propter quod beatitudo non ibi est ponenda: cum felicitas nullo modo pertineat ad bruta animalia. sed solum ad intellectualem ⁊ rationalem creaturam: ꝓpter quod theologi bene ponunt beatitudinem in visione ⁊ fruitione ipsius dei. ⁊ ab hac beatitudine anime post resurrectionem fiet redundantia ad corpus per quam fiet gloriosum per dotes corporis: inter quas ponitur impassibilitas. ⁊ consequens resurrectio erit ad vitam immortalem: operibus nutritiue ⁊ generatiue non indigentem. Et ad hoc sunt auctoritates clarissime noui testamenti. Sed quia non recipiuntur a iudeis: ad hoc potest adduci auctoritas prophete dicentis. Saciabor quum apparuerit ⁊c. quia ex beatitudine anime fiet talis redundantia ad corpus. q' satiabitur hominis appetitus. Ad hoc autem facit exemplum Moysi qui existens in monte cum dño. 40. diebus ⁊. 40. noctibus non comedit. neq; bibit. consortio tñ dñi sustentatus. Et multo minus in statu future beatitudinis vsus ciborum est ponendus. Hec Nicolaus de lyra. Si tibi videbitur poteris propter prolixitatē sermonis

derelinquere hoc quod dicit de Nicolao de lyra. Finis.

¶De resurrectione vniuersali.
Sermo.15.

Ides tua te saluum fecit. Luc.18.
¶Supra sermone prio visum est de.5.articulo fi dei ptinente ad diuinitatem: vz de glorificatione animarum. Modo ergo sequitur videre de.6.articulo diuinitatis.s.de glorificatione corporũ. De quo dicit symbolum apostolicum. Carnis resurrectionem. Erit autem circa hunc articulũ triplex consideratio. Primo vtrum resurrectio sit futura. Scdo quomõ. Tertio qualis. Et de quolibet põt fieri vnus fmo: sed tantum de duabus considerationibus predicabimus hodie vnum sermonem: et cras alium. Salutetur virgo rc. Pro introductione materie predicande.est notãdum q vera conclusio est in sancta theologia p fidem catholicam approbata.q omnes homines mundi qui fuerunt. sunt et erunt.siue boni siue mali.cuiuscunq secte.condicionis.vel status.aut etatis fuerint. resurgẽt in nouissimo die cum corporibus proprijs. Hoc probatur ratione.et auctoritate. Ratione autem quadruplici ad hoc probandum. Prima sumitur ex parte diuine iustitie. Secunda ex parte diuine sapientie. Tertia ex parte diuine clementie. Quarta ex parte humane anime. Prima ergo ratio sumitur ex parte diuine iustitie: et est ista. Ad iustitiam diuinam pertinet. q ille premietur vel puniatur qui meruit vel peccauit. Ps. Duo hec audiui: quia potestas dei est.s.ad puniendum malos. Et tibi domine misericordia.s.ad premiandũ bonos quia tu reddes vnicuiq iuxta opera sua. In hac autem vita quia actiones: vt ait phs sunt suppositorũ neq anima sola neq corpus solum: sed homo ex anima et corpore compositus peccat vel meretur. ergo debetur toti homini fm animã et corpus premium vel pene. Manifestum est autem q in hac vita homines premium vltime felicitatis consequi non possunt. Multotiens etiã nec iusti in hac vita premiantur: imo econtra iuxta illud Job.21. Impij viuunt. et sublimati sunt cõfortatiq diuitijs rc. Ad idem Iere.12. Iustus qdẽ tu es dñe rc. Vide supra sermone.7.par.1. Vt ergo sit retributio bonis et malis: necessario est iteratam anime et corporis ponere coniunctionem. Vbi homo in corpore et anima premiari et puniri possit. Et confirmatur hec ratio auctoritate Apostoli dicentis. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vnusquisq propria sui corporis prout gessit: siue bonum siue malum. 2. Cor.5.

Scda ratio: est ex parte diuine sapientie ad quam pertinet omnia ordinare. et nihil inordinatum relinquere. Manifestum est autem q omnis pars extra suum totum existens est inordinata partes autem hominis sunt anima et corpus ab inuicem separate inordinate manent fm naturam. oportet ergo dicere q sapientia dei que omnia ordinat et disponit fm illud Sap.8. Sapiẽtia attingit a fine vsq ad finem fortiter et disponit omnia suauiter coniungat iterum animam corpori: vt natura ordinetur. Et confirmatur ratio. Est enim contra naturam anime esse absq corpore. cum sit fm essentiam suam corporis forma. Cum igitur anima sit immortalis vt supra ostensum est. remanet q sit resumptura corpus suum immortale: quod erit in resurrectione vniuersali. Nam nihil quidem contra naturam potest esse perpetuum. non igit perpetua erit anima absq corpore. ergo resumet quãdoq corpus. Et hoc ponit.b. Tho. in.4.cõtra gentiles.c.79. Vnde apostolus. 1.Cor.15. Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem: et mortale hoc induere immortalitatem.

Tertia ratio sumit ex pte diuine clemẽtie. Nam p xpm liberati sumus ab oibus his q p pctm primi hois incurrimus. et multo magis: quia potentior est gra xpi ad liberandũ: q pctm Ade ad destruendũ siue ad inficiendũ: vt pbat Apls Ro.5. Si enim vnius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei et donũ in gloria vnius hominis iesu xpi in plures abundauit. Peccante aũt primo hoie. nõ solũ in nos pec-

catá derivatá esi sed etiá mors q̄ est pena peccati: fm illud Ro.5. Per vnú hominem pec.int. in mun.& p pctm mors: necessariú est ergo q̄ p xpm ab vtroq; liberent̄ a cul pa.s.& a morte. Vñ ibidem dicit apls. Si vnius delicto mors regnauit p vnú: multo magis abúdantiá gratie.& donationis.& iustitie accipientes. in vita regnabunt per vnú iesum xpm. Et idé Apls.i.Cor.15. Christus resurrexit a mortuis primitie dormientiú: qm quidé per hoiem mors & p hoiem resurrectio mortuoz. Effectum aút mortis xpi q̄tú ad remissioné culpe ꝯsequimur in sacramétis. q2 sacraméta in virtute passionis xpi operant̄: effectum aút resurrectionis xpi quátum ad liberationem a morte in fine seculi ꝯsequemur. Est igit̄ de necessitate fidei credere resurrectioné mortuoꝝ futuram esse: fm.b.Tho.in.4. cótra gen. til.c.75.in principio.

Quarta ratio sumit̄ ex pte ipsius anime humane. Naturale enim desideriú qd a natura nó frustra plantatú est oꝫ ipleri: q2 nihil natura frustra instituit. Naturale aút est hois desideriú ad felicitaté tédere. Vñ Boetius in.3.de ꝯsolatióe. Omis mortalium cura quá multiplicíú studiosoꝝ labor exercet. diuerso q̄ié calle pcedit: ad vnú tñ btitudinis finé nitit̄ peruenire. Idé ibidem. Naturalit̄ in métibus hoium veri boni ē inserta cupiditas. Felicitas aút vltima est felicis perfectio. Cuicūq; igit̄ deest aliquid ad pfectioné: nondú bꝫ felicitaté pfectam: q2 nó dú eius desideriú totalit̄ getat̄. Vñ & Boetius dicit. q̄ btitudo est status oium bonoꝝ aggregatione pfectus. Omne impfectú naturalit̄ pfectioné cupit. Anima aút a corpore separata.lꝫ sit btá p dei visioné & fruitioné. nihilominus est aliquo mó impfecta: sicut ois ps extra suú totú existens. Aia.n.est ps húane nature naturalit̄. Vñ semp desiderat naturaliter aia vniri corpi. Vñ & Jo.in Apoc. dicit: q̄ Sub altare dei sancti clamát vindica sanguiné nostrú q effusus est &c. Et Apoc.6. Vsq; quo dñe sanctus & verus: nó iudicas & vindicas sanguiné nostrú: de his q habitant in terra: Sup quo textu dicit Glo. Modo aie sctóꝝ sunt existétes sub.s.in minori dignitate q̄ sint future. Vñ & Aug.12.sup Gen.ad lr̃aꝫ.

eú quesisset vtrú spiritibus defunctoꝝ sine corporibus possit summa btitudo illa pberi: Rñdet q̄ nó sic pñt videre incómutabilem substátiá vt sancti angeli vident. siue alia latente cá. siue ideo q2 est in eis naturalis qdam appetitus corpꝰ admistrádi. Igit̄ necessaria est corporis resumptio ad pfectá btitudinem adipiscédam. Natura dico: nó qdé essentialiter. sed de bñ ee. Cófirmatur aút hec ró auctē apli dicétis. Expectat.o creature reuelationé filioꝝ dei expectat. Q2 &. J. Ipsa creatura liberat̄ a seruitute corruptióis i libertaté glorie filioꝝ dei. Scimus.n.q̄ ois creatura ingemiscit & pturit vsq; adhuc Ro.8. Patet ergo róne & auc̄te. q̄ resurrectio corpoꝝ sit futura. Et ꝯfirmat̄ etiá auc̄te veteris testi. Vñ Job. 19. Scio inqt q̄ redéptor meus viuit.& in nouissimo die de terra surrecturꝰ sum.& in car.m.vi.sal.m.qué vi.sum e.i.& nó.a.& oculi m.cóspec.sunt. Idé ꝯfirmatur ipsa veritate diuina. Nota q̄ saducei accesserunt ad iesum negantes resurrectioné: de muliere q̄ habuit.7.viros &c. quasi volentes resurrectioné ad incóueniés reducere: sicut legit̄ Mat.22. Et Luc.20. Dic historiam & rñsioné xpi. Ad pdicta adde qd notat.b Tho. in.4. ꝯ gen.c 79. vbi agit̄ q̄ per xpm resurrectio sit futura. Mó videamꝰ quomó mó illa generalis resurrectio fiet. Inueni hoc in quadá auc̄te sctiss magni doctoris qui studuit in studio sctissime trinitatis.s. iesu xpi: in qua ipse dñs ponit modum & pracricam resurrectionis dñi dicentis. Nolite mirari hoc.s.opus resurrectióis: q2 venit hora in qua.o.qui in mo.sunt audi.vo.fi.dei. Et pce.qui.bo fe.in re.vi.qui vero ma. ege.in re.iu. Jo.5. vbi dñs ponit clausulas in quibus ostenditur q̄ illa generalis resurrectio habebit sex ꝯditiones videlicet.

¶ Pria q2 erit stuosa: ibi Nolite mirari h.
¶ Scda q2 erit subitosa: ibi Venit hora.
¶ Tertia quia erit copiosa: ibi In qua o. qui in monumentis sunt.
¶ Quarta quia erit timorosa: ibi Audiét vo.fi.dei.
¶ Quinta quia erit gloriosa. Et pcce.qui bo.fe.in re.vi.
¶ Sexta quia erit dolorosa: ibi Qui vero ma.ege.in re.iu.

Dico primo q resurrectio vniuersalis erit virtuosa: quia res tanto est virtuosior et excellentior quanto ab excellentiori virtute et potentia procedit. Maior autem est potentia et virtus dei incomparabiliter quam potentia nature: et ideo resurrectio illa erit virtuosior omni potentia naturali: quia non fiet per naturam neq virtute alicuius creature sed solum virtute dei. Ideo dicit prima clausula. Nolite mirari hoc: quasi dicat. si hec resurrectio mortuorum fieret per naturam vel constellationem. vel virtute elementorum: hoc esset mirandum. immo nec credendum. Et ideo philosophi pagani non credebant resurrectionem corporum vt ponit Aug. 22. de ci. dei. c. 12. Nam virtute nature fieri non potest: vt corpus corruptum idem numero reparetur: quia non est regressus a pura priuatione ad habitum. Natura enim semper per formam aliquam operatur: quod autem habet formam iam est. vnde seipsum nihil iam generare potest. sed generat aliquid aliud secundum speciem simile. Cum vero corruptum est. formam amisit. que poterat esse principium actionis. et ideo operatione nature quod corruptum est idem numero reparari non potest. Deus ergo est ille qui corpora mortua eadem numero reparabit. Et ideo non est mirandum: quia si deus creauit omnia ex nihilo quod maius est. quid mirum si corpora corrupta reparare potest quod minus est: quia presupponit materiam. Ideo de hoc non mirabatur sanctus Job. d. Scio enim q redemptor meus etc. Job. 19. Vide supra. Nota Redemptor meus. i. Christus: quia tempore Job vincebat incarnatum deus. Ego ipse et non alius. s. homo: quia idem homo numero quisam ero tunc: sed philosophi attendentes ad principia philosophie. que in virtute nature fundatur: mirabantur de resurrectione: adeo q non poterant credere. Unde legitur Act. 17. q cum Paulus iuisset athenas et ibi predicaret. philosophi ipsum libenter audierant predicantem de articulis fidei: vsqquo predicauit eis articulum resurrectionis. Quando enim predicauit eis hunc articulum: admirantes dixerunt adinuicem. Quid vult seminiuerbius hic dicere: Alij dicebant. Nouorum demoniorum videtur hic annuntiator esse: quia Jesum et resurrectionem annuntiabat eis. Nota Seminiuerbius: quia predicabat paulus simpliciter fidem et non curabat de rationibus philosophicis: nec de ornatu verborum. sicut ipse dicit. i. Cor. 2. Sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis: vt fides nostra non sit in sapientia hominum sed in virtute dei. Et ideo philosophi illi murmurando contra paulum dicebant. Quid vult seminator verborum: quia ipsi attribuebant causis naturalibus et dicebant. Natura non potest hoc facere. ergo non fiet Sed non valet argumentum. Sicut dicere. ista ancilla non potest hoc. ergo nec rex: quia natura non est nisi ancilla dei. Ideo apostolus de philosophis dicit. Euanuerunt in cogitationibus suis: et obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes: stulti facti sunt Ro. i. Nota hic q paulus conuertit Dionysium ariopagi. Dic modum de ara consecrata. Ignoto deo. et de resurrectione cuiusdam mortui etc. Vel melius de illuminatione eccli: vt habetur in legenda de beati Dionysij. Inueniuntur tamen q quidam philosophi platonici posuerunt eadem spacium rerum volumina reperiri virtute nature: sicut verbigratia. sicut in isto seculo plato philosophus in vrbe atheniensium et in eadem scola que Academica dicta est discipulos docuit: ita per innumerabilia retro secula multis quidem prolixis interuallis: sed tamen certis. s. triginta sex millibus annis: vt audiui: idem plato et eadem ciuitas. et eadem scola: idemq discipuli reperiri et per innumerabilia deinde secula repetendi sunt. vt Aug. introducit. 12. de ci. dei. c. 14. vbi Aug. postquam retulit predictam falsam positionem: sic ait. Absit vt nos ista credamus. Semel. n. Christus mortuus est pro peccatis nostris: surgens autem a mortuis iam non moritur. et mors ei vltra non dominabitur. et nos post resurrectionem semper cum domino erimus. Cui modo dicimus quod sacer admonet psalmus. Tu domine seruabis nos: et custodies nos a generatione hac in eternum. Satis autem istis existimo conuenire quod sequitur. In circuitu impij ambulant. Non quia per circulos quos opinantur eorum vita est recursura: sed quia modo talis est erroris via. i. falsa doctrina. Hec Aug. Vnde ibidem Aug. dicit q quidam referre volunt ad probandum hunc errorem

illud qđ dicitur Eccl's.i. Quid est qđ fuit:
Ipsum quod futurum est. Quid est quod
factum est: Ipsum quod faciendum est.
Nihil sub sole nouum: nec valet quisq̃ di
cere. Ecce h recens est. Jam enim precessit
in seculis que fuerunt ante nos. Sed vt di
cit.b.Tho.in.4.contra gentil.c.82.vbi agi
tur q̄ hoies resurgēt imortales. Predicta
sunt erronea: nec est intelligendum qđ su/
pra dicit scriptura Eccl's.i.quasi eadē nu/
mero per generationes varias repetantur
sʒ similia spē. sicut τ grana seminant̄ τ cor
rumpunt̄: τ eadem spē surgunt τ nascitur
non eadem numero: vt Aug ibidem soluit
Et Arist. in fine de generatione: hoc ipsum
docuit: contra p:edictā sectam loquens s̄m
b.Tho. Quidā aūt verba p̄d:cta Eccl's.i.
sic intellexerunt tanq̃ in predestinatione
dei iam facta fuisse oīa. sapiens ille voluis/
set intelligi. τ ideo nihil recens esse sub sole
sicut Aug. refert.12.de ci.dei.c.14. Sic ergo
virtute nature impossibile est q̄ eadeʒ nu/
mero repetantur. sed virtute dei sic: sicut in
resurrectione vniuersali continget. Ex quo
apparet q̄ resurrectio illa erit virtuosa. Et
sic patet p:imū. Igitur nolite mirari hoc.

Secūdo dico q̄ resurrectio vniuersalis
erit subitosa. In hac vita indigemus mul/
tis annis anteq̃ simus pfecti viri: sed tunc
in puncto resurgemus in pfectos viros: idō
dicit. Venit hora. Nō dicit venit ānus vel
septimana vel dies: sed venit hora: que est
mino: pars tēporis quo vtimur ad loquen
dum cōiter. q: in illa hora in qua mortui
audient vocem illam.d. Surgite mortui τ
venite ad iudicium. non oportebit eos exci
tari de vno in vnum sed subito oēs resur/
gent. Unde dicit aplŝ. Ecce mysterium vo
bis dico. Omnes qdē resurgemus: sed nō
oēs immutabimur. in momento in ictu oculi
i nouissima tuba.i.Cor 14. Immutabimur
Glo. in imo:talitatem gloriosaʒ. Sed cō
tra.i.Thes.4. Mortui q in xp̄o sunt: resur/
gent primi. ergo in resurrectione corporum
erit prioritas τ posterioritas resurgentiuʒ.
R̃.ᵒ s̄m.b.Tho. super illo textu vbi repro/
batis qbusdā opinionibus dicit sic. Apo/
stolus non ponit hic ordinem resurrectio/
nis ad resurrectionem: sed ordinem ad ra/
ptum vel occursum. Nam primo venient̄e
dn̄o morientur qui inuenientur viui. τ tunc
statim cum illis qui p:ius mortui fuerant
resurgentes rapientur in nubibus τc̄. vt
aplŝ hic dicit. Hec.b.Tho. Uid. sup hūc
textum Nicolaum de lyra: qui dicit q̄ ista
posterioritas τ prioritas non potest referri
ad rectum resurgentis. Nam oēs resurgēt
in eodem instanti vt sup:a dictuʒ est. Nec
potest hic accipi p:io itas dignitatis: quia
patres veteris testamenti in resurrectione
non erunt digniores aplīs qui erunt asses/
sores iudicis: s̄m illud Mat.19. Sedebitis
τ vos τc̄. Propterea dicit ipse q̄ ista p:io
ritas τ posterioritas sit referenda ad quie
tem in xp̄o per bonam mentem: sic iungen
do litteram. Mortui qui in xp̄o sunt.i. quie
scunt eius fide mortui: primi respectu no/
stri qui adhuc viuimus: resurgent cum po/
steris. Deinde nos qui viuimᵘ: supple ge/
scemus in xp̄o in eius fide moriēdo. simul
rapiemur cum illis iam resuscitati cum ip
sis obuiam xp̄o venienti ad iudicium in ae
ra: vbi proferet sententiam iudicij sup val/
le Josaphat τc̄. Nota pro declaratione di/
cti textus apl'i.s. Ego mysterium vobis di
co τc̄.i.Cor.15. q̄ sunt tria consideranda in
resurrectione vniuersali. Primū congrega
tio ossium seu cinerum vel membrorum: τ
hoc fiet in tempore mysterio angelorum:
quia ibi erit motus corporalis qui non po
test fieri in instanti. De hoc dicit apostolus
q̄ fiet in momento: quod est pars tempo/
ris licet breuissima. Scđm erit informa/
tio seu infusio animarum in corpora. Et il/
la fiet in instanti. Ideo dicit apostolus. In
ictu oculi: idest in instanti. Quando fiet.
Respondet. In nouissima tuba: que est illa
vox terribilis. Surgite mortui τc̄. vt dicetur
infra in.2.par. τ tunc omnes mortui resur/
gent ad modum filij quando exijt de ven
tre matris. Unde Isa.viii. Quis audiuit
vnq̃ tale: τ quis vidit huic simile. Nun/
quid parturiet terra in die vna: aut pariet
gens simul. Non parturiet terra. Propter
hoc terra dicitur mater nostra: quia tenet
omnes in ventre tam mortuos q̃ viuen/
tes τ nascituros. Primus filius eius fuit
adam: quia formatus fuit de limo terre. τ

sic ⁊c. Dic de quocunq; statu hominū: quia
omnes de terra formati sunt: ideo dicitur
homo ab humo. Ideo Eccli. 40. Occupa/
tio magna creata est in omnibus homini-
bus: ⁊ iugū graue super filios adam a die
exitus de ventre matris eorum. vsq; in diē
sepulture in matrem eorum. Ideo Job. i.
Nudus egressus sum de vtero matris mee
nudus reuertar illuc. Terra ergo in die iu
dicij pariet omnes mortuos in similitudi/
nem matris ⁊c. Sed differencia tamē erit.
Primo mulier quando parit clamat mul/
tum ⁊ dicit multa verba: ⁊ tamen non pa/
rit nisi vnum vel duos filios. Terra autē
ad vnam vocem tube pariet plusq; mille
millia in vna ventrata Et quis posset nu/
merare. Item mulier parit vnum filiū par
uulum quem postea nutrit cum labore: sed
terra tunc pariet omnes filios etatis. 30. vel
33. annorum. In tali enim etate adam fuit
formatus ⁊ christus resurrexit. Unde etiā
pueri in vtero matris mortui in tali etate
resurgent. Auctoritas. Ipse dedit quosdā
apostolos. quosdam autem prophetas. alios
vero euangelistas. Et infra. Donec occur/
ramus omnes in vnitatem fidei ⁊ agnitio
nis filij dei in virum perfectum in mensu/
ram etatis plenitudinis christi Ephe. 4.
Nec propter hoc erunt alia corpora licet
sint alia accidentia. Nam mutatio acciden
tium non mutat substantiam corporis: sicut
patet in eo qui crescit in magna q̄titate:
cum tamen quādo exiuit de vtero matris
erat valde paruus. sic ⁊ in infirmo postquā
factus est sanus ⁊c. Est tamen notandum
q̄ licet omnes resurgent in eadem etate: ta
men non in eadem statura. sed in illa statu
ra quilibet resurget: ad quam natura si im
pedita non fuisset quocunq; tempore per/
duxisset. De quo vide. Aug. 22. de ciui. dei
c. 14. ⁊ sequen. Itē oēs resurgēt in sexu p/
prio. Un̄ Aug. vbi supra. c. 17. Melius mi/
hi sapere videntur qui vtrunq; sexum resu
recturum esse non dubitant. Non enim libi
do ibi erit: que confusionis est causa. Nam
priusq; peccassent nudi erant: ⁊ non cōfun
debantur vir ⁊ femina. Corporibus ergo il/
lis vitia detrahentur: natura seruabitur.
Non est autem vicium sexus femineus

sed natura. Hec Aug.

Tertia conditio resurrectionis erit: quia
resurrectio erit copiosa. quia omnis creatu
ra humana resurget siue bona siue mala
cuiuscunq; secte fuerit. Ideo dicit tertia
clausula. Omēs qui in monumentis sunt ⁊c.
scilicet resurgent. Sed contra ps. i. Non re
surgent impij in iudicio: neq; peccatores in
consilio iustorum. Sed sm glo. potest intel
ligi ille textus de duplici resurrectione: scili/
cet anime ⁊ corporis. Due enim sunt resur/
rectiones. Una anime in presenti qua re/
surgit a peccatis: de qua Apostolus Ephe.
5. Surge qui dormis: exurge a mortuis ⁊ il
luminabit te christus. Altera corporis in
futuro. Potest ergo ille textus intelligi de
prima resurrectione anime: ideo dicit. Non
resurgēt impij in iudicio prima resurrectiōe q̄
ē in fide. i. a peccatis: ⁊ h̄ in iudicio. i. vt se iu/
dicēt ⁊ accusent penitēdo ⁊ cōfitēdo pecca
ta. Neq; pec. in consi. iu. Glo. vt voluntatē
dei suis preferant voluntatibus: quod est
consilium iustorum. Uel aliter littera. In
concilio idest in concordi multitudine iu/
storum. Et est idem sensus cum priori: ⁊ ac
cipit eosdem peccatores ⁊ impios. Se/
cundo modo intelligitur de resurrectione
corporis in iudicio futuro. Et sic iterum du
pliciter intelligitur. Uno modo. Non resur
gent impij in iudicio. scilicet vt iudicent:
neq; pec. in consi. iu. idest in iudicio. quod
consilium dicitur: ⁊ sic pro eodem accipi/
mus impios ⁊ peccatores. Alio modo vt
alios accipiamus impios: alios peccato/
res. Nam vt dicit Glo impij sunt infide/
les. idolatre. apostate. qui cum resurgent
non iudicabuntur: quia iam iudicati sunt.
Jo. 3. Qui non credit: iam iudicatus est.
Peccatores sunt falsi christiani qui non
resurgent. scilicet vt iudicent: sed iudica/
buntur tantum. Unde nota sm Glo: qua/
tuor ordines in iudicio erunt. Alij namq;
erunt qui iudicabunt ⁊ non iudicabuntur:
vt apostoli ⁊ alij perfectissimi. Alij qui nec
iudicabunt nec iudicabuntur: quia iam
iudicati sunt. sententia enim dampnationis
eorū toti ecclesie nota est: vt infideles. Alij iu
dicabunt ⁊ saluabunt: vt mediocriter boni.
Alij iudicabunt ⁊ dampnabunt: vt medio/

criter mali fm Glo. Resurgent ergo omnes mortui. z etiã qui viui reperient morient: sz põt h queri. ꝙ boni z damnati resurgẽt: iam hõ ꝓbatum est: sed de pueris qui in originali tñ mortui sunt: ad qd resurgent: Nõ qdem ad beatitudinẽ. nec ad dãnationez. Sed duplici resurgẽt rõne. Primo ad habendã naturã ꝑfectam. Pertinet. n. ad sapientiã dei ꝑficere naturã: vt supra dictũ in introitu. Scda rõne ad accusandũ parẽtes vel illos quoꝝ defectu mortui sunt ipsi sine baptismo. Dic practice: sicut scripsi in sermonibus de peccatis in genere. articulo 2. fmo. 4. vbi agit de morte q̃ est pena originalis peccati. in fine fmonis. Sed circa predicta diceret aliqs. Multi sunt mortui quoꝝ corpora nunq̃ fuerunt in monumentis q2 fuerũt a bestijs deuorati. vel submersi. vel cõbusti: xps aũt dicit solum de illis qui in monumẽtis sunt. ergo quid erit de alijs? zc. Pro declaratione notandũ: ꝙ impossibile est aliquem mori quocũqz modo quin sepeliat in aliquo monumento. Vñ nota: ꝙ deus fecit quattuor monumenta generalia pro corporibus humanis generãdis z sepeliendis: z nullus est homo qui in aliquo istoꝝ nõ sepeliat. Ista quattuor monumẽta: sunt quattuor elemẽta: terra. aqua aer. z ignis. Terra est monumentũ cõe: sed nobilius monumentum est aqua: lz non sit ꝯsuetum: q2 illi qui sepeliũtur in aqua comedantur a piscibus: sed qui in terra a vermibus z serpentibus. Adhuc nobilius est monumẽtum aer: in quo sepeliantur suspensi. q2 comedunt ab auibus. Aliq̃ sepeliũtur in igne si cõburuntur. Qui aũt comeduntur a bestijs tandẽ oz ꝙ resoluãtur in elementa ex quibus fuerunt cõpositi. Nullus ergo est qui in aliquo istoꝝ monumentoꝝ nõ sepeliatur vel in omnibus. Qd aũt elementa dicant monumẽta: ꝓbat auctẽ: in ps. Audite hec oẽs gentes. Et post. Sepulchra eoꝝ. s. hominum: domus illoꝝ in eternũ. Nota In eternum. Nec monumenta populi nec regnum nec christi durabunt in eternum: q2 ignis ꝯflagrationis destruet omnia. ergo necessario auctas intelligitur de elementis: quia nullum aliud monumentum in eternum durabit. Et de istis elemẽtis loquitur xps: qñ dicit. Omnes qui in monumentis sunt.

Quarta conditio zc. q2 erit timorosa resurrectio siue formidolosa. Et hõ ostenditur cum dicit. Audient vo. fi. dei. Quidam doctores dicunt ꝙ erit illa vox christi. Quod probatur in verbis predictis. Quidam vero dñt ꝙ erit vox Michaelis archangeli. Et vtrũqz est verum. Quando enim preco clamat: vox eius est quidem vox sua ministrabiliter z executiue: sed est vox regis iubentis imperatiue. Sic in proposito zc. Ideo qñqz dicit illa vox. vox filij dei. qñqz vero dicit vox michaelis archãgeli: vt habet. i. The. 4. Ipse dñs in iussu z in voce archãgeli. z in tuba dei descendet de celo. z mortui qui in xpo sunt. resurgẽt primi zc. Dic pratice. Michael ergo ad iussum christi clamabit ad q̃ttuor partes mũdi. s. oriẽtem. occidentem zc. altissima voce dicẽdo. Surgite mortui venite ad iudicium. Tunc subito z in instanti oẽs anime que sunt in paradiso. in purgatorio. z in inferno. z in lymbo pueroꝝ induent corpora sua. ps. Ecce dabit voci sue vocem virtutis. O q̃ terribilis vox erit illa damnatis. Da similitudinem de illis qui sunt in carcere ꝓpter aliquod crimen capitale: qñ audiunt sententiaz vt suspendantur zc. Nota de illo qui cum esset incarceratus audiuit ab illo dño qui eum detinebat. Cõfitere: q2 faciam te diuidi per mediũ: quo audito cecidit in terrã sincopizando z semimortuus. Qui non timent nunc istam vocem: magis timebunt tunc. sed sancti multũ timebãt Vñ Hieronym. Siue inquit comedã. siue bibam. siue quid aliud faciam. semp videt in meis auribus intonare illa vox terribilis. Surgite mortui venite ad iudicium. Sic z legit in vita patrum de duobus heremitis: qui iuerunt ad colligendum palmas. quoꝝ vnus timens cecidit: z ad se reuersus dixit socio querenti quidnam haberet. Fuit mihi visum ꝙ audiuerim illam vocẽ Surgite mortui zc. Rogo te ducas me ad cellam vt ibi me inueniat illa vox. Et nos nõ timemus? Ve illis qui nõ timent. Adam timuit vocem dei dicentis. Adam vbi es? Vnde dixit. Vocem tuã de audiui in paradiso z ti

nui:eo q nudus essem. et abscondi me Gen. 3. Et tamen illa vox erat vox misericordie quia vocabat eum vt parceret ei si veniam postulasset: quanto magis plus timebunt illi qui audient vocem in inferno? Quanto etiam magis debemus timere nos istam vocem que est vox rigoris et iustitie? Ideo hodie: si vocem eius audieritis que est vox misericordie: nolite obdurare corda vestra. quia qui audit vocem dei nunc: non timebit tunc. Alioquin etc. Unde Job. 37. Tonabit deus in voce sua mirabiliter.

Quinta conditio etc. quia vniuersalis resurrectio erit gloriosa. s. electis. Unde dicit. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Corpora enim bonorum resurgent cum quattuor dotibus de quibus habetur. s. sermone proximo. sed vltra illas dotes habebunt etiam alia premia in corporibus: quia omnes sensus corporis mirabili delectatione fruentur. Nam primo delectabitur visus in videndo mirabilem pulchritudinem celorum. Nota quantum delectatur visus hic. in videndo pulchram ecclesiam et marmora et sculpturas auri et argenti etc. Item de panno purpureo facto ab homine: quid erit de celis qui fuerunt formati a tota sancta trinitate cum toto suo studio et prudentia et arte: ergo etc. Unde Isa. 60. Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum. Secundo saciabitur auditus. Si tantum delectatur homo in audiendo sonum cythare etc.: qui sonus resultat ex budellis seu visceribus bestie: quid erit tunc audiendo cantus angelorum? Nota miraculum de religioso sacrista qui trecentis annis stetit sine cibo nec fuit antiquatus audiendo cantum angeli in forma auicule etc. De isto cantu dicit Jo. Cantabant canticum nouum ante sedem dei et ante quattuor animalia et seniores Apoc. 14. Ante quattuor animalia. i. ante sanctos noui testamenti. et seniores. i. ante sanctos veteris testamenti. Unde super illud Ps. Exultationes dei in gutture eorum: dicit Aug[9]. quod corda et lingue non desinent laudare deum. Tertio saciabitur odoratus. Quanta fragrantia erit de vulneribus christi et de corpore virginis Marie et aliorum sanctorum? Non posseris cogitare. Si tanta fragrantia erit de rosis et liliis et violis etc. quanta erit ibi etc.? Nota exemplum de balena quomodo comedit: quia trahit pisces ad odorem suum qui exit de suo ore: vt dicit b. Tho. super Job. Ideo Cant. i. Trahe me post te: et curremus in odorem vnguentorum tuorum. Quarto saciabitur tactus. Nota quod sensus tactus magis delectatur quam alii sensus: vt dicit philosophus. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu corporis christi quem omnes electi poterunt tangere et amplecti et osculari? Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia. septus choreis virginum. sponsus decorus gloria. sponsisque reddens premia. Quinto satiabitur gustus ex cibo et potu: non illo quem bestialis machometus promisit. s. ex fluminibus lactis et mellis. quia non est regnum dei esca et potus: sed ex cibo qui propinatur ex mensa christi. Vide supra sermone proximo parte vltima. Unde dominus Luc. 22. Ego dispono sicut dispo. mihi pater m. etc. Nota Sicut disposuit mihi pater meus: quia sicut christus ex prouidentia patris cum laboribus et tribulationibus ad illud regnum venit: iuxta illud Luc. vltimo. Nonne oportuit christum pati: et ita intrare in gloriam suam? sic et nos: iuxta illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Item Ro. 8. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que re. in nobis.

Sexta conditio: quia resurrectio vniuersalis erit dolorosa. s. malis. Unde dicit. Qui vero ma. ege. in resurrectione iudicii. i. damnationis. Unde Mat. 13. Sic erit in consummatione seculi. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis ardentis: ibi erit fletus et stridor dentium. Sicut enim corpus gloriosum erit impassibile. subtile. agile. et clarum: sic corpus damnati econtra. passibile valde. grossum. graue. et obscurum. Nota exemplum quod scripsi infra. sermone proximo parte. 2. in fine. Potes etiam hic tangere illud punctum: quomodo erit possibile quod corpora damnatorum sint passibilia et et immortabilia. Vide quod scripsi in sermonibus quadragesimalibus de penitentia. in sermone de inferno parte. 5. Finis.

¶ De qualitate corporum resuscitandorum. Sermo.16.

Ides tua te saluum fecit. Luc.18. Dicto supra vtrum et quomodo corporum humanorum resurrectio sit futura: Modo sequitur predicare de qualitate corporum resuscitandorum: quod pertinet etiam ad eundem articulum .xiiij. fidei ad diuinitatem pertinentem. Salutetur virgo Maria etc. Pro introductione materie predicande: est notandũ ꝙ conclusio vera in sacra theologia per fidẽ catholicã approbata: ꝙ postquam resurrectio corporum humanorum erit facta. gloria ipsius aĩe quã ipsa consequitur principaliter ex visione diuina vt supra dictũ est in sermone.14. redũdabit in corpus: ita ꝙ corpus erit etiã gloriosum. sicut lumen redundat in laternã vitream vel crystallinã. Qualiter autẽ ipsum corpus gloriosum erit: et quã gloriã cõsequetur. declarat apl's dicens. Saluatorem expectamus dñm nostrũ Iesum xp̃m: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue Phi.3. Ex quo habemus ꝙ illa gloria erunt dotata corpora beatorum post resurrectionẽ qua et corpus xp̃i: vt mẽbra capiti conformentur: iuxta illud Quos prescivit et predestinauit cõformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratribus Ro.8. Corpus xp̃i autẽ habuit quatuor dotes et habet post resurrectionem. Sic ergo et corpora btõrum habebunt quatuor post resurrectionẽ ex redundantia glorie aĩe vt supra dixi. Que autẽ sint iste quatuor dotes: adhuc expressius declarat Apost. 1. Cor. 15. d. Sic erit resurrectio mortuorum. Seminatur corpus in corruptione: resurget in corruptionẽ. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. Seminatur corpus animale: surget spũale corpus. Et nota. ꝙ bene cõparat apl's sepelire vel mori ad seminare. Quia sicut granũ vel semen: aliud prius seminatur et corrũpitur postea germinat et facit fructum: iuxta illud Jo.12. Nisi granũ frumenti ca. in t. mortuũ fuerit ip. so. m. si autẽ m. fa. mul. fru. affert: sic et corpus humanũ: non prius põt resurgere ad vitam gloriosam: nisi prius corrumpatur. Ideo 1. Cor.15. Quod tu seminas: nõ viuificatur nisi prius moriatur. Ponit ergo apl's in predicta auctẽ quatuor dotes corporis gloriosi et primo.

¶ Prima dos erit impassibilitas rigorosa: dum dicit. Semin. cor. in cor. surget in incor. Et ista acquiritur merito patientie.

¶ Scd̃a dos erit claritas gloriosa. dum dicit. Semi. in igno. sur. in gloria. Et ista acquiritur merito continentie.

¶ Tertia dos erit agilitas vigorosa: dum dicit. Se. in infir. surget in virtute. Et ista acquiritur merito diligentie.

¶ Quarta dos erit subtilitas virtuosa: dũ dicit. Se. cor. aiale. surget cor. spi. Et ista acquiritur merito abstinentie.

Omnes predicte dotes fuerunt et sunt in corpore xp̃i et sic erunt in nobis: tñ diuersimode. Quia christus ex potentia diuinitatis vsus est istis dotibus etiã ante mortẽ. nos autẽ solum post resurrectionẽ. Et ratio differentie est: quia aĩa xp̃i etiã dum viueret in carne mortali erat gloriosa et fruebatur deo propter vnionẽ diuine et humane nature. in persona filij dei: quã vnio fuit facta ab instanti conceptionis. et ideo gloria aĩe debebat et poterat redundare in corpus: sed quod nõ redũdaret procedebat ex dispensatione diuina: vt posset in corpore suo exercere mysteriũ nostre redẽptionis patiẽdo et moriẽdo. Idẽ b. Tho. p.3. q.45. ar.2. qñqȝ tñ dotes corporis ostẽdit dum viueret: vt gloriã aĩe sue et potẽtiã diuinitatis manifestaret: vt. 1. dicet. Est tñ notandũ. ꝙ sicut dicit. b. Tho. in.4. sen. di.49. q.4. ar.3. Christo nõ nõ conuenit rõ dotis. vel nõ ita proprie sicut alijs sanctis: ea tñ que dotis dñr excellentissime ei conueniunt.

¶ Prima ergo dos corporis gloriosi ẽ impassibilitas rigorosa: quã ostẽdit apl's dum dicit. Seminatur corpus in corruptione: surget in incorruptiõe: quia nec mori poterunt. Erũt enim immortalia sicut et xp̃s resurrexit vt vltra nõ moreretur: sm̃ illud Ro.6. Christus resurgens ex mortuis iam nõ moritur: mors illi vltra nõ dñabitur Quod n. mortuus est peccato mortuus ẽ semel: quod autẽ viuit viuit deo. Et rõ huius ẽ triplex. s. legalis. theologicalis. et physicalis. ¶ Legalis ẽ

ga qui semel soluit debitū nō tenet̄ amplius soluere. Regula. Bona fides non patitur vt semel exactū iterū exigat: de reg. iur. lib. 6. Et. C. de peni. d. 1. Eo. 15. q. 2. c. si. ꝛc. Cuilibet aūt ē debitor mortis ꝛ passibilitatis ꝓpter demeritū culpe originalis: iuxta illud Ro. 5. Per vnum ho. pec. intra in mū. ꝛc. Ergo q semel mortuus ē ꝛ passus: nō est ăplius passibilis ꝛ mortalis: nisi alia rō faciat eū passibilē: vꝫ culpa actualis: sicut in ꝺ natis ꝯtingit. Et hec est prima rō.

Scđa rō est theologalis. vꝫ vt cōformemur eū xp̄o resurgēte. Ro. 6. Christus resur. et mortuis iam nō morit̄ ꝛc. Unū Phil. 3. Salua. expe. d. n. iesum xp̄m. qui refor. cor. hu. nostre. ꝯfi. cor. cla. sue. Rō physicalis est. Ná eū corruptionis ꝛ generationis est motus celi. tunc aūt cessabit motus celi. ergo ꝛ corruptio: q̄ cessante cā cessat effectꝰ. Hinc est qḋ dicit̄ Ysa. 25. Precipitabit dñs mortem: in sempiternū. Et Apoc. 20. Mors vltra nō erit. Alias rōnes vide ad ꝓpositū in. 4. ꝫ gen. c 82. vbi ag ē ꝙ homines resurgent imortales. Sicut ergo nō poterunt mori sic etiā erunt ipassibiles. vnde nec poterūt pati ab igne. Et poterūt descēdere ad infernū. nec igne cōburent̄. sic ꝛ in ꝓfundo maris nec submergi. nec gladio. nec lancea scindi. nec aliqua turpitudine inquinari. Sicut ꝛ radius solis ꝛc. Cꝫ autē damnatoꝝ corpora erunt valde passibilia. ꝛ totū corpus erit plenū doloribus a capite vsqꝫ ad pedes. Unū quilibet dānatus poterit dicere. Infelix ego hō qs me liberabit de corpe mortis huiꝰ Ro. 7. Hac dote ipassibilitatis vsus est dñs ante passionē. q̄ nō potuit occidi nisi qñ voluit. Fuit n. quater in mortis periculo. Primo qñ herodes voluit eum gladio occidere Mat. 2. Sed euasit. Scđo qñ cōciues sui voluerūt euꝫ de montis supercilio ꝓcipitare. Iesus autē per mediū illoꝝ ibat Luc. 4. Tertio ꝑ lapidationē: bis. Primo dixit iudeis. Amē amen dico vobis anteq̄ abraam fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eū: iesus aūt abscondit se. ꝛ exiuit de templo Jo. 8. Scđo vero qñ dixit. Ego ꝛ pater vnū sumus: vt habet̄ Jo. 10. Quarto p venenū: q̄ iudei voluerunt eū potionare. De hoc ꝓphetauit Jer. in persona xp̄i. Tu domine monstrasti mihi ꝛ cognoui: tū ostendisti mihi studia eoꝝ. Cogitauerunt ꝯsilia ꝫ me dicentes. Mittamus lignū in panem eius: ꝛ eradamus eum de terra viuentiū. ꝛ nomen eius nō memoretur amplius Jer. 11. Uide in sermone inuētionis sancte crucis. sed voluit xp̄s mori nisi in cruce. Ideo dicit ipse. Nemo tollet aīam meam a me. sed ego ponam eā a meipso. Potestatē habeo ponēdi aīam meam ꝛ potestatē habeo iterū sumendi eā Jo. 10. Hanc ergo dotem merebimur merito patientie: q̄ homo patienter recipit iniurias ꝛ oīa mala pene a deo vel a ꝓximo sibi illata. Ideo dicit scriptura. Patientia vobis necessaria est: vt volontatem dei faciētes. reportetis repromissionē Heb. 10. Nota Repromissionē. suppie huius et celestis. sue dotis impassibilitatis.

Secunda dos est claritas gloriosa: de qua apls. Seminatur corpus in ignobilitate. surget in gloria. Nota In ignobilitate. Uidetis quantū vile est corpus hoīs mortui: q̄ si fuerit magnus baro. comes rex. vel princeps. multum in hac vita honoratus: ꝑ postq̄ mortuus est ꝛ sepultus. oēs suppeditant ipsum. nō solū hoīes. sed etiā canes. Nota de sepulchro regine neapolitane ꝛ pape Martini que in terra sunt posita. Et si qñ aliquoꝝ principum cadauera in sepulchris aureis vel marmoreis ponuntur. quia nō sufficiunt multis pompe in vita quid eis prodest cum a vermibus corrodantur ꝛ feteāt ꝛc. Ecce q̄ta ignobilitas: ꝛ ponuntur in loco obscuro. sed postea surgent in magna claritate si fuerint inter electos. Clarum est aurum ꝛ argentum: sed clarius est crystallū: clarior adhuc ē ignis. ꝛ clarissimus est sol luna. ꝛ stelle. ꝙ oēs doctores dñt ꝙ corpus gloriosum septies erit clarius sole. qḋ ēt lumen solis septies erit clarius q̄ nunc. Ideo Mat. 13. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei. Unde si deus poneret loco solis corpus gloriosum: magis illuminaret mundum q̄ sol. Ista dote vsus est xp̄s qñ transfiguratus est in mōte thabor. In qua trāsfiguratiōe resplēduit facies eius sicꝫ sol. vestimēta aūt eius facta sūt alba sicut nix: sicut legit̄ Mat. 17.

Et Luc.9. Istam dotem p̄sequimur per virtutem continentie et castitatis. Nam sicut castitas facit hoīem clarum in consciētia et mundum in corpore. et etiam clarum in fama: iuxta illud Sap. 4. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate: alias cum charitate. Sap. 4. sic erit corpus claritatis dote insignitum in gloria. E contra luxuriosi qui sunt obscuri hic et in anima. quia priuantur claritate gratie. et in corpore: quia atteritur corpus et destruitur per luxuriam. et etiam denigratur fama: quia nullum vitium est quod ita denigret famam hominis sicut luxuria: ita erit nigerrimum et fetentissimum. adeo quod si sentiremus fetorem omnes fugeremus. Nota hic miraculum de quodam malo homine qui habebat bonam vxorem et deuotam. que inducebat sepius virum suum ad confessionem: ipse tamen nolebat discedere a ribaldarijs suis: vxor tamen orabat pro eo continue dicens. Dñe ex quo ego non possum ipsum corrigere: vos corrigatis eum ne pereat. Accidit semel quod ipse veniebat a lupanari et mutata est facies eius in horribilem et turpissimam figuram: adeo quod vxor eius videns eum clausa ianua ascēdit ad fenestram nolens ei aperire. et omnes de vico fugiebant eius aspectum: ac si demonem viderent. Qui hoc audiens transiuit per apothecam barbitonsoris et in speculo videns suam horribilem formam: horruit se ipsum. Qui statim iuit ad curatum vt confiteretur et curatus fugiebat etc. tandem cōfessus recuperauit pristinam formam. In hoc ostenditur qualem faciem habebunt damnati etc. quia erūt horribiles sicut diabolus: cuius aspectus ita terribilis est quod hō illum sustinere non posset. Nota exemplū de filio energumino per cuius os diabolus loquebatur. Unde interrogatus diabolus a quodam monacho de pena inferni dixit quod non posset enarrari. Solus enim aspectus sathane est ita horribilis quod si haberem corpus passibile sicut et vos. potius eligerem transire de oriente ad occidentem per medium ignis: q̄ ipsius sustinere aspectum.

¶ Tertia dos corporis gloriosi est agilitas vigorosa. que nominatur per apostolū: dum dicit. Seminatur corpus in infirmitate: surget in virtute. Nota In infirmitate: quilibet nostrum scit q̄ graue est corpus mortuum: et quidam etiam. cum etiam viuum sit graue. Unde si quis pedester incedit. vix posset ire per tria miliaria per horam. Sed post resurrectionem erit valde agile. Magna est agilitas equorum currentium. maior est auium volantium. maior sagittarum. et maxima solis: sed pre omnibus est agilitas corporis gloriosi ad instar humane cogitationis. que in puncto transit ab oriente vsq̄ ad occidentem. Et quid mirum: siquidem habemus in scriptura quod angelus dei portauit Abacuch cum prandio a Judea in Caldeam vt ferret prandium Danieli qui erat in lacu leonum. ac reduxit eum subito in Judeam: sicut legitur Dan. xiiij. cum corpus mortale haberet et graue. Quid ergo potest anima gloriosa de corpore glorioso de sui natura agili et non graui: non dico per gloriam informatam sicut etiam legitur Act. 8. quod post baptizationem eunuchi spiritus dñi Philippum dyaconem graue ad hunc corpore rapuit. et in azoto subito inuenit. Sic et legitur de aplis in legenda beate virginis. quod rapti a nubibus subito ante hostium beate virginis sunt portati. Multo ergo magis hoc credendum est de corpore glorioso. Hanc dotem ostendit dominus in suo corpore ante passionem: quando super mare ambulauit Mat. 14. etiam post passionem quando subito de paradiso terrestri veniendo apparebat apostolis. In quo paradiso terrestri quidam opinentur dominum permansisse postq̄ resurrexit ante ascensionem. iuxta illud Ps. Si assumpsero pēnas meas diluculo etc. Item in die ascensionis quādo in momēto penetrauit celos. Ideo dicitur. Per admirabilem ascensionem tuam etc. Hanc excellentiam habebunt omnes beati merito diligētie spiritualis: sicut religiosi diligentes tria vota. et cerimonialia religionis. Sic et clerici diligenter dicentes officium et castitatem diligenter seruantes etc. Sic et layci. Sic et expedit de quolibet statu. Ideo dicit scriptura. Agite diligenter et erit dominus vobiscum. 2. Paral. 19. sed oppositum erit de negligentibus: quod vix poterunt se mouere. Unde Jere. 48. Maledictus homo qui facit opus dei negligenter.

¶ Quarta dos est subtilitas virtuosa: que notatur cum dicit. Seminat corpus aiale: surget corpus spuale. Spuale dicit corpus gloriosum: nō qꝛ spiritus. sed qꝛ habebat cōditiones spūs. qꝛ erat valde penetrabile ꝫ subtile. Nam vt videtis subtilis est aer siue ventus trāsiens p parua ꝫ stricta foramina. subtilior est lux que transit per fenestrā vitream ꝫ pānū de cera vbi ventus nō posset transire. subtilior est vox hominis vel cāpane quā audiris in camera clausis fenestris ꝛc. Adhuc subtilius est corp⁹ gloriosum. qđ de capsa etiā ferrea posset exire sine aptura. Ubi non exiret ventus nec lux nec vox. Hanc excellentiā ostēdit xps in corpore suo. qñ de vtero sue ratissime virginis clauso exiuit. ꝛ post passionē sue resurrectionē qñ exiuit clauso monumento. ꝛ qñ ianuis clausis intrauit ad locū vbi erāt apl'i Jo. 20. Hanc excellentiā ꝯsequentur electi post resurrectionē: merito abstinentie corporalis. Abstinentiā aūt dico nō solum a cibo ꝛ potu. sed ab omni vana delectatione. qꝛ sicut nō solum gula peccauit sed oēs alij sensus. sic nō solū gula cōprimi dꝫ. sed oēs alij sensus exteriores ꝛ interiores. Abstineat oculus a visu ꝛc. auris ab auditu. gustus a crapula. tactus ab amplexibus etiā vxoris isto sacro tpe q̄dragesime. ꝛ sic oēs sensus Quid pdest ieiunanti si inebriat ira. aut odio. aut auaritia. siue inordinata cupiditate lucri. aut superbia: corp⁹ abstinentia atterit aīa vitiorū crapula inebriat. Hec abstinentia filis est abstinētie diaboli. Ideo dicit veritas. Attendite ne grauētur corda vestra crapula ꝛ ebrietate Luc. 21. Nota Corda nō dicit corpora: qꝛ corda magis q̄ꝫ corpora custodienda sunt. Unde Prouer. 4. Omni custodia serua ꝛ custodi cor tuū: qꝛ ex ipso vita procedit: supple ꝛ mors. Eꝫ gulosi resurgent cū corporib⁹ grossis ꝛc. Rogemus ergo dominū vt sic ornemur virtutibus in hoc seculo infusus nobis. ex gratia: vt in vita futura ornari mereamur corporis dotibus collatis nobis ex gloria. Finis.

Ultimo notandū q̄ sub hoc articulo etiaꝫ cōprehenditur dānatio eternalis peccatoribus a diuina iustitia infligenda. Sicut. n. tenemur credere q̄ deus dabit bonis vitaꝫ eternā: vt dictū est. sic etꝫ credere debem⁹ q̄ deus mittet malos in ignē eternū. Qꝛ vt dicit phs. Qui dū distinit: ꝯtra ꝯignificat. Et ꝯtrior eadem est disciplina. Ubi mali etiā ꝛ in corpore ꝛ in aīa sunt cruciandi: sicut boni ꝛ aīa ꝛ corpore glorificandi: iux illud Uenite bñdicti patris mei ꝛc. Et Ite maledicti in ignem eternū: qui paratus ē diabolo ꝛc. Mat. 25. Si ergo vis p̄dicare de inferno. vide in sermonibus q̄dragesimalibus. sermone de penis. Uel pot es p̄dicare d corporibus dānatorū post resurrectionem: quō pōt esse q̄ sint imortalia cū sint passibilia ꝛc. Uide in sermone vbi ō p. Uel potes p̄dicare illud dubiū. qr̄ pena inferni est eterna. cū culpa sit tpalis: De quo vide qđ scripsi in sermonibus q̄dragesimalib⁹. de pctis in genere arti. 3. vbi agit de peccato mortali sermone nono: vbi agit de eternitate pene infernalis. Itē de aīa separata quō pati possit ab igne corporeo vide in sermonibus quadragesimalibus de peccatis in genere articulo. 3. vbi agitur de peccato mortali sermone. 8. sine. 9. s. vbi agitur de vltimo effectu peccati mortalis qui est damnatio infernalis ꝛc.

¶ De incarnatiōe verbi dei. Sermo. 17.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ¶ Dictū est supra de sex articulis ptinētibus ad hūanitatē: quorū primus est de ꝯceptione ꝛ natiuitate xpi. de quibus vnus tm̄ est articulus. sm illos qui ponūt. 12. articulos fidei. Qđ sic in symbolo. Qui ꝯceptus est de spiritu scō natus ex Maria virgine quem posuit. b. Jacobus maior: postq̄ꝫ andreas posuerat articulū de persona filij: dicens. Et in iesum xpm filiū eius vnicū dominū nostrū. Jacobus prosequutus est incarnationē ꝛ natiuitatem eius: di. Qui cōceptus est ꝛc. Quia vero post symbolū apostolicū multe sunt orte heresis circa diuinitatē ꝛ humanitatē xpi. Ideo scō spū suadēte fuit nicena synodus ꝯgregata in qua maius symbolū est ordinatum: in quo quidem symbolo latius articulus diuinitatis

z humanitatis xpi exprimit. Vn sic ibi dr.
Et in vnu do. nostru iesum xpm filiu dei
vnigenitu. z ex patre natu ante oia secula.
Deu de deo. lume de lu. deu ve. de deo ve.
Ge. no fa. cum sub. p. p quem oia fa. sunt.
Hucusq de diuinitate xpi. Sequit de hu
manitate eiusdem. Qui pPter n. ho. z ppt
no. sa. descendit de celis. Et incarnatus est
de. s. s. ex Maria virgine. z ho. fac. est. Nota
Unigenitum: z sm verba huius symboli
illum articulu declarabimus. Saluete vir
go Maria zc. Pro declaratione materie p
dicande z eius introdectione est notandu:
q sm q fides catholica in pdictis verbis
exposita firmiter tenet. filio dei assumente
carne humana in vtero virginali. deus fa
ctus est ho: iuxta illud Verbu caro factu
est. Jo. i. Caro. Glo. i. ho. Accipit. n. ps p to
to per figura Synecdochen Sed p decla
ratione materie pdicande z eius introdu
ctione: est notandu q aliqd pot fieri tripli.
C Uno modo per puersionem.
C Scdo modo per confusionem.
C Tertio modo per vnionem.

Primo igit modo per puersionem: qn
vna res sm suam substatia puertit z tras
mutat in aliam: vt cum panis comestus fit
caro comedetis. z vinu potatu fit sanguis
potantis: vel aqua pluuialis cOuertitur in
vinum. sic z terra fit lapis z lapis fit es: iu
xta illud Job. 18. Ferrum de terra tollit: z
lapis calore solutus in es vertitur. Et isto
modo deus no est factus homo. No quia
isto modo primo res que transmutatur in
alia. perdit quatu ad forma substatia sua:
z no est amplius illa que prius fuerat: sed
illa in qua puertitur. Deus aut factus ho
mo no destitit esse deus: qz qd erat rema
sit: z qd no erat assumpsit. Natura. n. diui
na incertibilis est. z incOmutabilis: iuxta illud
Boetij. Stabilisq manens das cucta mo
ueri. Et Mala. 3. Ego deus z no mutor. Et
pro intelligendo modo quo remanes deus
fuit. factus homo. ponit Aug. similitudine
optima: in libro de doctrina christiana. sic
di. Sicuti cum loquimur. vt id qd animo
gerimus in audientis aium p aures car
neas illabitur. fit sonus verbum qd corde
gestamus z locutio vocatur. nec tn in eun
dem. sonu cogitatio nostra cOuertitur: sed
apud se manens integra forma vocis qua
se insinuet auribus sine aliqua labe sue mu
tationis assumit: ita verbum dei no cOmu
tatur. Caro tn factum est vt habitaret in
nobis.

Scdo modo aliqua res fit alia p modu
pfusionis siue cOmixtionis: vt qn due res
pfunguntur z pfundunt simul. adeo q nul
la earu in sua natura remaneat. sed fiat q
dam substatia siue res. sicut ex melle. cina
momo. z vino fit nectar. z sicut aqua misce
tur cum vino. z in electuario auru miscet
argento: z fit tertia queda substatia. Et h
etiam modo non dicitur deus factus ho:
qz natura diuina incorruptibilis est: vt s
etia dixi. Nam in xpo remasit natura hu
mana z diuina quelibet in sua natura nec
fuit pfusa vna cum altera.

Tertio modo dr aliquid fieri aliud per
vnione: remanente tn vtraq substatia. Cu
lana tingit z fit rubea vel nigra zc. vel si
cut cum homo fit frater religiosum habitu
assumit. vel cum homo fit miles. z hoc mo
do dicitur deus factus homo per vnionez
personalem manente vtraq substatia di
uina. s. z humana naturaliter in sua perfe
ctione: ita vt de se inuicem predicentur. de
us z homo. z homo deus. Deus enim de
nouo recepit aliquid qd no habebat. s. ha
bitum humane nature. Phi. 2. Qui cu in
forma dei esset: no ra. ar. e se esse equa. deo:
sz se ip. ex. f. s. acc. in si. hoiz fa. z ha. inue.
vt homo. Predicta verba notant in sym
bolo Athanasij vbi dr. Qui. s. xps li deus
sit z homo: non duo tn: sed vnus est xps.
Unus aut no puersio. di. in car. sed assum.
hu. in deum. Ecce primus modus. Unus
oino no pfusione substatie. ecce scds. Sed
vnitate psone. ecce tertius. sed declarat mo
dum substatiale. Nam sicut anima ratio
nalis z ca. vnus e homo: ita deus z homo
vnus est xps. Sicut enim aia rOnalis rema
net in sua substatia z caro in sua tn vnite
faciunt vnum homine. Sic in xpo diuini
tas z humanitas vnite in persona filij dei.
faciant vnum xpm: remanente qualibet na
tura in sua substatia. Illud tn aduerte: q
anima z corpus in homine faciunt hoiem
vnum. s. persona humana: sed in xpo non:
qz solum fuit persona diuina. Est etia no

dandum. q ista similitudo de vnione aie et corporis. nō ē vsquequaq similis vnioni diuine et hūane nature. in psona filij dei. Primo: qz vt dicit Tho. i. 3. sen. di. 5. q. i. ar. i. ad ter tiū. aia et corpus sm q sunt partes hois. ppe loquendo nō due sunt nature. prout in pposito de natura loquimur. sed vtraq est pars nature: altera sicut forma. altera sicut materia. Scdo qz cōpositum ex aia et corpore. s. hic hō. nō predicat de altera pte componentium. Nō enim dicit q anima, vel q corpus. sit hō: nec econuerso. Sed se cus ē in xpo: qz et ē xps deus et xps homo. Et rō est: qz cōpositū ex aia et corpore fit vnum differens a partibus cōponentibus integralibus. Cōponit enim ex aia et corpore sm informationē: qd nō est in hac cōpositione diuine et humane nature: qz qd cōponit sm informationē nō fit vnū ex duobus actibus. neq ex duabus potentijs: sed ex actu et potētia. Diuina aūt natura et humana vtraq est ens actu. Preterea de' nō hz aliqd potētialitatis. nec etiam pōt esse actus veniēs in cōpositū alicuius. cum sit esse primum infinitū p se subsistens: sm. b. Tho. Diuina ergo natura est vnita hūane nature in psona filij dei. Et lz vt ait Aug. de trin. li. 5. c. vlt. Indiuisa sunt opa trinitatis. Ets in psona filij humanā naturā assumente erat psona patris et spūs sctūs ratione essentie diuine. q vna est et in qua tres sunt psone: iuxta illd Jo. 14. Nō credis qz ego in patre: et pater in me est. Et. j. Pater aūt in me manens ipse facit opera. Nihilominus incarnatio solū filio dei approbatur: et ipse solus factus est hō. Et nō bn dr: q pater et spūs. s. factus est hō: qualis 'ois tres psone incarnationē opate sint. Sicut enim spūs descendit in spē colūbe sup xpm baptizatū. nō dicimus trinitatē. sed spūm sanctū solum in spē columbe venisse. et sic i spē ignis in die pētecostes: sic etiā nō dicimus trinitatem dixisse de celo. Hic ē filius meus dilectus. siue cum xpo baptizaretur. siue cum transfiguraretur in monte sed tm vocē fuisse patris factam ad filium. Et sic etiā cum vox sonuit dicens. Et clarificaui et iterum clarificabo. Sic etiā nec dicimus patrem vel spiritū. s. incarnatum nec natū de virgine. nec passum sub poncio pilato.

nec tertia die resurrexisse. nec ascendisse ad celos: sed solū filium. lz alias indiuisa sint opera trinitatis sm Aug. vbi supra. Eūdē tex. Augustini ponit magister sen. li. 3. di. i. Iste aūt modus possibilis fuit deo facere. et humanā naturā recipere: nobis etiā per gratiā dei factus est intelligibilis. spū. s. reuelante. i. Cor. 2. Nobis aūt reuelauit deus per spūm suum. Hoc ergo presupposito: est notandū q ex verbis symboli niceni predictis per que psens incarnationis et natiuitatis domini articulus declaratur. Sex documenta debemus accipere. ex quibus sex errores heretici confutant. et sex nobis virtutum exēpla nascuntur et monstrantur.

¶ Primo magna dei charitas: ibi Qui propter nos ho. et propter nostram sa. Et p hoc Origenis opinio reprobatur.

¶ Scdo ostenditur magna dei humilitas: ibi. Descen. de ce. Et per h Fotini positio confutatur.

¶ Tertio ostenditur nature humane immensa sublimitas: ibi. Et incarnatus est. Et per hoc Manichei falsitas demonstrat.

¶ Quarto ostēditur incarnationis christi spiritualitas: ibi. De spiritu sancto. Et per hoc Ebionis bestialitas superatur.

¶ Quinto ostenditur incarnationis veneranda cōmunitas. Alias quinto ostenditur virginis Marie ad christum vera maternitas. ibi. Ex maria virgine. Et p hoc Valentini error subuertitur.

¶ Sexto ostenditur incarnationis infallibilis veritas: ibi. Et homo factus est. Et per h Arij stulticia conculcatur.

Primo ergo circa nos magna dei charitas innuitur: cū dicit. q ppter nos hoies et ppter nostram salutem voluit incarnari: per quod primo confutatur opinio Origenis. qui dixit q christus iam natus est vt saluaret etiā demones: quos in fine mundi dixit esse saluandos. Motus forsitan illa auctē Dauid. Nunquid in eternum proiciet deus aut non apponet vt complacitior sit adhuc aut miam suam abscidet: aut obliuiscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas: Item alibi. Miserationes eius sup omnia opera eius. Propter hoc ergo dānatus est Origenes tanq hereticus: vt habet. 24. q. 2. in fine.

Quare autem peccatū angeli: ⁊ peccatum hoīs post mortem sunt irremediabilia: sed peccū hoīs in vita est remediabile: vide. b. Tho. in. 2. sen. q. i. ar. 2. ⁊ scripsi in sermonibus festiuis in festo natiuitatis dñi. sermone: qui incipit Paruus est nobis ⁊c. in introitu. Falsa est ergo opinio Origenis. Nam dicitur in symbolo. Qui propter nos homines ⁊c. ergo nō ꝓpter angelos: q̄ boni nō indigent redemptione: mali autē non sunt redemptionis capaces: eo ꝙ sunt obstinati in malo. Unde Dama. dicit. Quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. Unde Mat. 25. Ite maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Ex hoc ergo moraliter habemus exemplum maxime charitatis. Deus enim voluit incarnari ⁊ tot penas ⁊ supplicia sustinere: vt nos a potestate diaboli eriperet. ⁊ vitaȝ nobis gratie conferret. ⁊ tandem ad vitaȝ glorie exaltaret: iuxta illud Jo. 3. Sic deus dilexit mundum: vt filium suū vnigenitum daret. vt oīs qui cre. in e. non pe. sed hab. vi. eternam. Item Ro. 5. Cōmēdat autē suā charitatem deus in nobis: qm̄ cum adhuc peccatores essemus xp̄s pro nobis mortuus est. Iteȝ Ephe. 2. Propter nimiā charitatē suam qua dilexit nos: cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos in xp̄o cuius gratia estis saluati ⁊ conresuscitauit ⁊ cōsedere fecit in celestibus. Quis holum hiet tātam charitatē ita ꝙ pro redemptione serui traderet filiū: Reputaretur stultitia: ⁊ tamen in deo hoc est sūma charitas. Unde ecclesia. O inextimabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres filium tradidisti. Ideo ex hoc habemus exemplū: vt ad inuicem charitateȝ habeamus: iuxta illud Jo. 15. Hoc est prece. m. vt di. inui. sicut di. vos. Item alibi. In hoc cognoscent hoīes: quia m. es. di. si. di. habu. adinuicem Jo. 13. Habemus ergo exemplū a deo: vt adinuicem charitatem habeam⁹: vt toto corde. verbo. ⁊ opere diligamus inuicem. Non qdem dilectione carnali sed spūali: vt primo queramus bonū ⁊ salutē aīe ꝓximi. ⁊ postea corporis ⁊ rerū temporaliū. Sed hodie non querūt hoīes nisi propriā vtilitatem. ⁊ ad illam oīa conuertūt. sed vtinā esset spūalis vtilitas sicut est carnalis ⁊ mala. Si homo diligit alium: propter q̄d eū diligit: nisi ꝓpter seipm̄. Ut ei faueat. vt ei benefaciat. vt ipm̄ adiuuet. Ecce falsus amor qui vocatur amor concupiscentie. Et hoc ostendit q̄ q̄n cessat causa ista: puta. q̄ nō potest ei benefacere: cessat amicitia eorum. Un̄ ouid. Tempore felici multi numerantur amici. Quum fortuna perit nullus amicus erit. Sic ⁊ si querat q̄s vxorem. nō q̄rit de virtute. non de conditione. non de honestate persone. non de bonis moribus. sed de pecunia ad bonam suā vtile: sic de aliis. Dic vt expedit. Unde etiam amor naturalis hodie succumbit amori proprio inordinato. Nam videmus ꝙ frater habet hodio fratrem propter bona temporalia. sic ⁊ filius matrem ⁊ patrem. ⁊c. Ideo aplʼs. Omnes que sua sunt querūt non que Jesu christi Phil. 2. Nota contra inigratem ciuium q̄ quādo vident guerram seu discordiam inter aliquos non querūt facere pacē ⁊ concordiam: sed potius gaudent de discordia eorum. ⁊ seminant discordiā inter eos. imitantes diabolū: sicut filij sui. Contra quod dicitur Prouerb. 6. Sex sunt q̄ odit dñs ⁊ septimum detestatur aīa eius. Oculos sublimes linguā mendacē. manus effundentes sanguinem innoxium. cor machinās cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendum in malum. proferentem mendacia. testem fallacem. ⁊ eum qui seminat inter fratres discordias.

Secundo innuitur magna dei humilitas: ibi descendit de celis: q̄ in incarnatione deus multum se humiliauit. q̄ cū esset predives factus est pauper. cum impassibilis factus est penosus. cum esset immortalis factus est mortalis. cū esset dñs factus est seruus. Et plus. Quia factus est seruus. vt seruiret seruis. Nota similitudineȝ de filio regis: qui cum videret seruos infirmos regis mori fame nec habere cibos ad comedendum. nec famulos ad seruiendum. tunc filius regis motus amore seruorum regis. intrauit in cameram regis ⁊ deposuit vestimenta regalia. ⁊ induit vestem cuiusdam serui. ⁊ iuit ⁊ parauit cibos ⁊ mensam seruis. ⁊ seruiebat eis in mensa: nō ne magna est huius humilitas: Sic in proposito. Filius dei videns hoīes indigere cibis spiri-

malibus rc. intrauit in thalamum vteri virginalis. et induit habitum serui. Qui cũ in forma dei eẽt nõ ra. arbi. est se esse equa. deo: sed semetipsum exinani. for. serui ac. in si. ho. fac. et habitu inuentus vt homo Phil. 2. et sic parauit cibos scilicet corpus et sanguinem suũ et ministrauit nobis. Mat. 20. Filius hois nõ venit ministrari sed ministrare. Unde et lauit pedes discipulorum Jo. 13. Et cuius humilitatis merito exaltat9 est rc. Phil. 2. Humiliauit seipsum: fa. o. Et infra. Propter quod et deus exaltauit illum et donauit illi nomen quod est super omne nomẽ rc. sic et nos hic debemus humiliari: vt exaltemur i alia vita: ad similitudinem statere sine bilancie rc. Peccatores aũt nolunt sequi xp̃m se humiliantem: sed diabolum se exaltantem. Statim eni q̃ diabolus creatus fuit voluit exaltari volendo ascendere: di. In celum conscẽdã: super astra celi exaltabo soliũ meũ Jsa. 14. Ideo descendit vsq; in infernũ. Sic faciũt peccatores. ps. Superbia eoꝝ q te oderũt ascen. semp. Et ideo sunt semp male ꝯtenti: q̃a semp appetunt ascendere: et tamẽ cum ascendũt. nihil restat eis nisi vt cadãt. Corpus quidem ad sepulturam. aĩa vero ad infernum. Et sic nec in hoc mũdo. nec in alio hñt vnq̃ pacem nec quietem. Humilitas aũt est causa pacis et q̃etis p̃ntis et future. In p̃nti q̃dem. Nihil eniꝫ est ꝓpter qd male contentatur homo. nisi desiderium altius ascẽdẽdi. rc. Hic practice. per hũilitatẽ aũt tollitur hoc desiderium. ergo rc. In futuro vero imaginemur q̃ simus in vno monte et habeamus ascendere ad aliũ montem et vallis ꝓfunda sit in medio. oportet ꝑus descendere in vallem illam anteq̃ ascendamus rc. Sic in ꝓposito declara. Diabolus vero qui voluit ascendere: sed anteq̃ descẽderet: cecidit. Jsa. 14. Q̃ro cecidisti rc. Jõ apls ad Ephe. 4. loquẽs de xp̃o ait. Quid est qd ascendit: nisi q̃a et descẽdit p̃mũ rc. Ideo Mat. xi. Discite a me quia mi. s. et hu. cor. Per hoc aũt reprobat̃ positio Fotini: qui dixit q̃ xp̃s q̃deꝫ de virgine est: sed fuit purus homo q̃uis similiter sanctus et magnus ꝓpha. Et ideo ꝑfecte viuẽdo meruit fieri spũalis filius dei per gratiã sicut alij sancti. Et istum errorem secutus est machometus et oẽs saraceni. Hic autem error tollitur per hoc qd dicit̃. Descẽdit de celis. Item ad reprobandũ hũc errorem: dicitur in simbolo niceno. Et in vnũ dñm nostrum Jesum xp̃m filiũ dei vni. rc. vsq; per quem oĩa facta sunt. Cõstat aũt q̃ nõ descẽdisset de celis: nisi fuisset ibi. Si aũt fuisset purus homo: nec fuisset in celo: q̃ vt dicit̃ Jo. 3. Nemo ascendit in celũ nisi q descendit de celo. filius hois q est in celo. Dicit̃ aũt descendisse de celo. nõ q̃a reliquerit celũ: q̃a deus est vbiq;. sed nouo modo cepit esse in terra. dum naturã humanã assumpsit. Sm quã etiam dicitur ad celum ascendisse et mundũ reliq̃sse. Jo. 16. Exiui a patre et veni in mundum: iterũ relinquo mundũ et vado ad patrem. Sicut etiam dicitur deus descendere qñ manifestat hoĩbus aliqd magnum opus suũ: iuxta illud Descẽdã et videbo vtꝝ clamorẽ ope ꝯpleuerunt Gen. 18.

Tertio ostenditur nature humane immensa sublimitas. dum dicitur. Et incarnatus est: ex quo habemus notare duo. Primo q̃ veram carnẽ assumpsit: ꝓpter qd reprobat̃ error manichei. qui dixit q̃ filius dei non habuit verã carnẽ sed apparentem: qd falsissimum est. Non eni decebat doctorẽ veritatis talem facere fictionẽ: et ostendere qd nõ erat. Spũs. n. sanct9 discipline effugiet fictum: vt dicit̃ Sap. i. Secũo notare debemus sublimitatẽ nature humane. q̃ nõ q̃ angelos apꝓhendit: sed semen habrae apprehendit Heb. 2. Ex quo habet̃ q̃ natura humana est magis exaltata q̃ angelica. Et ideo angeli qui antiquus a magnis ꝓphetis p̃mittebãt se adorari. post xp̃i incarnationem hoc renuerunt. Et hoc vt dent intelligere naturã humanã in xp̃o sup oẽs naturã exaltatã: vt dicit Glo. sup illud verbum ps. Attollite portas principes vr̃as. Unde ioannẽ volenti angelum bis adorare: dixit. Ne feceris: cõseruus tuus sum. et fratrum tuoꝝ Apoc. 19. Et. 22. Peccatores aũt de hac excellentia nihil curant: et pro nihilo se vilificant dum peccata cõmittunt. Propter qd bestijs assimilãtur. ps. Homo cum in ho. e. non inte. et cõpa est iu. bsti. et si. fa. est illis. Et ratio: q̃a in nullo essentialiter differt homo a bestijs nisi in ratione naturali. ergo sublata ratione: tollitur differen-

tis hoīs ad bestias. Peccatores autē viuunt postposita ratione sm̄ impetum carnis. ergo merito sunt bestiales. imo deteriores possunt dici peccatores bestijs: ꝙ illis crudelitas ⁊ cetere passiones nō imputant̄ ad culpam: vtpote rōne carentibus: peccantibus vero sic ⁊c̄. Nota ad hoc exēpla multa qbus ꝓbat̄ ꝙ bestie etiam natura crudelissime. etiam sanctis viris obediunt. Peccatores vero etiam deo rebelles sunt. Nota in vitis patrū. de vno sancto patre Amone noīe: qui vt refert. b. Hierony. cum frequenter venirent ad eū latrones ⁊ panē ⁊ cetera sibi necessaria ad victum auferrēt quadā die processit ad heremū. ⁊ inde rediens duos dracones ingentes secum duxit. ⁊ precepit eis vt ingressū celle eius seruarent. Cum ergo venissent de more latrones. ⁊ vidissent dracones velut mortui ceciderunt. Quod vbi vir dei sensit. egressus inuenit eos semiuiuos. ⁊ increpās eos ait. Cernitis: quāto vos duriores estis bestijs: Ille. n. nobis ꝓpter deum obediunt. vos autē nec deum timetis. nec virum seruoꝝ dei erubescitis. Verūtamē introducēs eos in monasterium posuit eis mēsam: ⁊ iubet vt perciperent cibū. Illi vero corde cōpuncti ⁊ ab omni mentis sue imanitate conuersi. multis qui prius seruire dño cepant. in breui meliores fiunt. Hec ibi. Ad idem facit exemplū beati Martini: qui iussit serpenti vt rediret ad fluuiū ⁊c̄. Ad idem faciūt exēpla multa que refert Greg. in dialogo. Ad idem: exemplum illius sancti patris. qui ductus a quadā lupa sanauit eius catulos q erant ceci: que postea ex gratitudine detulit illi sancto patri quandā pellem. Sed quid mirum de peccatoribus hoībus: cum etiā demones bestijs conformenť: Nota exemplum Greg. in. 3. dialogoꝝ de Dacio episcopo mediolanensi qui dum Constantinopolim ꝑgeret. deuenit corynthum. ⁊ ibi pari sibi iussit domum largam ad hospitandum quam demones inhabitabāt. Cūq3 de nocte ibi quiesceret subito intempeste noctis silentio diabolus cepit clamare immensis vocibus imitando rugitus leonuꝫ. balatus pecudum. ruditus asinoꝝ. sibilos serpentū. porcorum stridores ⁊ murium: tum repente Dacius tot bestiarum vocibus excitatus surrexit vehementer iratus: ⁊ contra diabolum clamans dixit. Bene tibi contingit miser. Tu es ille qui dixisti. Ponam sedem ad aquilonem: ⁊ ero similis altissimo: ecce per superbiam tuam porcis ⁊ muribus similis factus es. Et qa imitari deum indigne voluisti: ecce vt dign⁹ es bestias imitaris: ad quam eius vocem diabolus fugit. nec ibi vltra habitare presumpsit. Sic igiť per peccatum diabolus similis effectus est bestijs. Quid mirum si hoc cōtingit in homine: Unde potest dici: ꝙ homo superb⁹ est leo. auarus est vulpes. luxuriosus est porcus. Iracundus est canis. gulosus est vrsus. vel lupus. inuidens serpens. s. basiliscus: qui visu occidit hominem. Accidiosus est asinus.

Quarto innuitur incarnationis christi spūalitas duꝫ dicit. De spū sancto. Ex quo notare debemus. primo ꝙ nō humano semine sed mystico spiramine conceptus est filius dei. Et per hoc reprobať bestialitas Ebionis generis iudeus: qui dixit. ꝙ xp̄s est de beata virgine sed cōmixtione viri: qd falsum est. Unde dicit. Incarnatus est de spū sancto. i. per spūm sanctū. formationem corporis ⁊ creationem aīe facientem: qa hec positio de: nō dicit hic causam materialem sed efficientem. Sicut dicimus ille conceptus est de petro. i. a petro. Unde ⁊ angelus dixit marie. Spūs sctūs superueniet in te Luc̄. i. Et Mat. i. dixit āgelus Ioseph. Qd in ea natū est: de spū sancto est. Scdo habem⁹ notare moraliter: ꝙ ad exēplum xp̄i debemus conari. vt per grām spiritus sancti cōcipiamur in vtero ecclesie: ⁊ in dei filios per grām renascamur. Semel fuimus renati per aquā ⁊ spūm sanctum: iuxta illud Io. 3. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spū. s. ⁊c̄. Sed qa forsitan multi nostrū ceciderūt ab illa filiatione: debēt iteꝝ per grām readoptari sine rebaptizari. Qd fiet: si pniam egerint per quā xp̄m ꝑ grām recipimus. ⁊ pn̄ter filij dei efficimur. Io. i. Quotquot aūt receperunt eū ⁊c̄. Pctōres aūt ita obcecati sunt a peccatis ꝙ non curant de filiatione ista diuina: sed poti⁹ volunt esse filij imo serui diaboli. Io. 8. Uos ex p̄re diabolo estis. O admirāda cecitas. O magna stulticia: vult potius hō eē fu⁹

pcti quo nihil vilius q̄ filius dei. quo nihil ex
cellētius. Nota ex ep̄la Diogenis q̄ dixit
alexādro magno: q̄ erat fu⁹ s̄uoꝝ s̄uoꝝ.
Quinto innuit incarnationis cōditas. qꝛ
Natus ex maria v̄gīe. Ex quo duo notan
da sunt. Primū speculatiue q̄ xp̄s fuit ve
rus filius v̄gīs marie. qꝛ ex sanguine eius
cōceptus. ꝛ de vtero eius natus. Per qḋ
reprobat̄ stultitia Valētini: q̄ dixit. q̄ sp̄s
sctūs attulit vnū corpus celeste. ꝛ posuit il-
lud in beata v̄gīe. ꝛ hoc fuit corpus xp̄i
Innitēs illi v̄bo ap̄li. Primus hō de terra
terrenus. Sc̄ds hō de celo celestis. Ad idē
Jo. 3. Qui de celo venit sup oēs ē. Sed dic
q̄ dicit̄ xp̄s de celo venisse: nō rōne nature
assumpte q̄si aia vel caro eius pri⁹ fuerit
in celo assumpta ꝛ postmodū p vterū v̄gīs
ad nos puenerit: sed q̄ntum ad p̄sonā assu
mentem que qdem ad nos de celo aduenis
se dicit̄. nō loci mutatione sed visibilis na-
ture assumptiōe. Hec. b. Tho. in. 3. sen. di. 3.
Vel dicit̄ xp̄s celestis hō q̄ntū ad virtutē
formatiuam corporis: sicut dicit Tho. p. 3.
q. 31. ar. 1. ad primū. Unde fm dictū Va-
lentini: nihil adoptata est beata virgo in cō
ceptione filii dei. nisi q̄ fuit eius locus. Un
de dix t q̄ ita christ⁹ trāsiuit p eam: sicut
aqua trāsit per canalem vel aqueductum.
Hunc errorem dicit. b. Tho. in. 3. sen. fuisse
marcionoꝝ. ꝛ hūit ortū forte ex opinione
platonicoꝝ. q̄ dicebāt aīe corpus terrestre
oio fugiēdum esse: vt beatitudinē ꝯsequat̄
Nō. n. credebant posse fieri. vt aia corpori
terrestri vnita: beata esset. Ponebāt enim
aias corpibus celestib⁹ vnitas: vt soli. lune
ꝛ stellis beatas eē: vt Aug refert in. x. de ci.
dei. Et ideo aīam xp̄i que sūme beata fuit.
nō terrestri sed celesti corpi vnitā putaue-
rūt. Sed hec pō vt dicit. b. Tho vbi supra
veritatē humanitatꝭ tollit. qꝛ q̄libet forma
naturalis determinatā materiā requirit.
Et ideo aia hūana non ex aliqua materia
quā p̄ficiat hoīez facit: sed in q̄ntum est for
ma talis corpis elemētati. fm debitā ꝓpor
tionē cōplexionati. Unde si corp⁹ terrestre
nō habuit. verus hō nō fuit. Et iō fides ca
tholica q̄ xp̄m veꝝ hoīem ꝯfitet̄. eū hūisse
corpus ex quattuor elementis cōpositū si-
cut nos hēm⁹: firmiter tenet. Hec. b. Tho.
Sc̄do debemus notare. q̄ deus colcauit
vnicū filiū suū virgini gl'iose: itā q̄ idē fili⁹
dei eēt filius v̄gīs. Virgo aūt maria fuit
in triplici statu. s. virginalis. maritalis. ꝛ vi-
dualis. Ex quo ostēdit̄ q̄ oi statui fili⁹ dei
se colcat: ꝛ sic nos colcare bona nr̄a debe-
mus. primo bona nature. bona fortūe. ꝛ bo-
na grē ad finē dei. Ut Act. 4. Erant illis
oia cōia: ꝛ distribuebat̄ vnicuiq̄ sicut cuiq̄
opus erat. Pectōres aūt nihil volunt col-
care: sed oia sibi appropriāt etiā si dicunt
orones. interdum faciunt elemosynas. ieiu
nāt ꝛc. Hoc faciunt ad hūc finē: vt deus
sibi cōcedat bōa tpalia. ergo plus se q̄ deū
diligunt. Sed puerbiū est q̄ qui totū vult
totum perdit. ꝛ sic tandem oia perdunt. s.
quia bona temporalia consanguinei: cor-
pus vermes. aīam diaboli rapiunt.
Sexto ostēdit̄ incarnationis infallibilis
veritas. cū dicit̄. Et hō factus est. Ex quo
duo notāda. Primū est q̄ veraciter filius
dei fact⁹ est hō: qꝛ veraciter aīam rōnalē
ꝛ corp⁹ passibile assumpsit. qꝛ et his hō cō
stat vt ꝯfitet̄ eccl'ia in Cle. de su. tri. ꝛ fi. ca.
in pncipio vbi dicit̄ Glo. sup v̄bo Passibile
Intādū fuit passibile: q̄ vt dicit Aug. oēs
defectus nr̄os assumpsit filius dei preter
ignorātiā ꝛ pctm̄. De hoc in. 3. sen. di. 15. Licz
igit̄ in assumptiōe sui ipsius caro fuit a sp̄u
sctō ab oībus reliquijs pcti mūdata: vnde
angelus ad v̄ginē dixit. Sp̄s. s. supue. in
te. ꝛ vi. al ob. ti. Et. i. n. ex te na. s. vo. fili⁹ di.
Tn̄ vt dicit Aug. si in cruce mortu⁹ nō fuis
set. ad vltimū senio defecisset. Frigus ergo
calorē. famē sitim. ꝛ alias hūanas penalita
tes pati poterat: ꝛ sic hūit corp⁹ passibile.
Fuit. n. ꝯgruū vt nr̄os dfect⁹ assumeret pp
iustitiā satisfactiōis. quā ꝓ nobis faciēdā
assūpserat: vt ꝓ nobis pfecte satisfaceret p
penalitates carnis nr̄e. Itē pp fidē incar-
nationis. Sine his. n. penalitatib⁹: hūana
natura hoīb⁹ nota nō fuisset. Itē pp meri
tū patiētie nobis pbēdū ad tolerādas pēa
litates carnis hūe. Hec Jo. an. Potes ta
lat⁹ dilatare materiā istā: dicēdo q̄ iō xp̄s
voluit assūere corp⁹ passibile vt daret nobis
exēplū oīuz statuū. s. theologoꝝ ꝛ cardinaliū
q̄ oēs status relīquit in vita ꝛ i morte ipsi-
us ꝛc. Vide q̄ notaui dn̄ica pma p⁹ octa
uā pasce s̄moē p̄o: q̄ icipit Scq̄mini vesti
gia ei⁹. Assumpsit igit̄ xp̄s aīam rōnalem ꝛ

corpus passibile. Per qd error quorūdā reprobat: quorum caput fuit Arius et Apolinaris qui dixerunt. q xps nō habuit aiaz sed loco aie fuit deitas. Et iō ad hoc tollendū dī. Et hō factus est. Quid hō: nisi aial rōnale: ergo habuit aiam rōnalē. Unde ipse xps dixit. Tristis est aia mea usqz ad mortē Mat. 27. Et Jo. 10. Potestatē habeo ponendi aiam meā: et iterū sumendi eā. Q aūt xps fuerit hō verus: probat etiaz auctē Jo. dicentis. Tres sunt qui testimoniuz dant in terra: sps. aqua. et sanguis. 1. Jo. 5. Nam ad esse hois duo pncipia exigunt. s. corpus et aia. ex quorum coniunctiōe verus homo subsistit. Itē cōfirmatur hoc rōne. Quia mors corporalis. nō est nisi per separationē corporis a principio vite. Si ergo xps non fuit aliud principiū vite q ipsa deitas. cuz caro a diuinitate nunqz fuit separata. nūqz xps mortuus fuisset: sed hoc expsse cōdicit scripture. ergo etc. Hanc rōnē ponit beatus Tho. in. 3. sen. di. 2. q. 1. ar. 3. Et in. 2°. qdlibz. Si vero diceret quis: q caro fuit separata in cruce a diuinitate: esset heresis. Itē pbatur idē. Quia in articulo mortis inclinato capite tradidit spm Jo. 19. De qua voce magna clamauerat. Pater in ma. t. co. s. meū Luc. 23. Et sic manifeste pz q ipse spūm habebat nō solum vitalē: sed etiā aiam rōnalē: de qua predixerat. Tristis ē aia mea etc. Et potestatē habeo ponendi etc. Per hoc aūt q unus militū lancea latus eius aperuit. et cōtinuo exiuit sanguis et aqua Jo. 19. pbatur q xps verū corpus habebat. Nā de fantastico corpe. nec sanguis. nec aqua potuisset exire. ergo fuit verus homo. Predicta vide in. c. In quadā. de cele. mis. Et in cle. 1. de sum. tri. et fi. catho.

Scdo aūt moraliter notare debemus: q sicut xps fuit verus hō: sic et nos debemus sicut veri hoies viuere. et intellectū sine rōnem ad celum erigere: sicut et corpus rectū ē. et facies nra ad celū respicit. Unde Ouidius

Pronaqz cū spectent aialia cetera terram.
Os homini sublime dedit. celumqz videre
Jussit: et erectos ad sydera tollere vultus. In
1. Meth. Utinā cetera oia sic dixisset. Peccatores aūt destruunt naturā hois: qz cuz sint recti corpore aio sunt obliqui. Et cōpetit eis illud ps. Humiliata est aia mea: conglutinatus est in terra venter noster ps. 43. Dic vt expedit. Finis.

De christi passione. Sermo. 18.

Fides tua te saluū fecit. Luc. 18. Supra primo sermone dictū est de primo articulo fidei ptinente ad xpi humanitatē. modo sequit de scdo articulo qui in aplico symbolo sic pponit. Passus sub pōtio pilato cru. mor. et sepul. Et istū articulū pposuit Jo. In symbolo vero niceno sic depingit. Crucifixus etiā sub pon. pi. passus et sepultus est. Et de hoc erit nobis smo. Salutet virgo etc. Pro introductione materie pdicāde. summo illud verbū pscriptū in symbolo niceno: qd dicit. Crucifixus etiā p nobis. i. p nostra vtilitate. Pro cuius euidentia est notandū. q iesus xps filius dei p duplici vtilitate nra principaliter passus ē et crucifixus. Prima ppt satisfactionem generalē ad pctōr pteritor remissionem. Scda ppter instructionē virtualē ad peccator futuror preseruationē. Utrāqz causam assignat apls petrus: di. 1. Petri. 2. Peccata nostra ipse. s. xps ptulit in corpore suo sup lignum: ecce prima: vt peccatis mortui iustitie viuamus: ecce scda. Prima ergo cā est etc. qz totū pondus culpar et penar nostrar ipse sup se portauit vt nos alleuiaret. Isa. 53. Uere langores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Itē ibidem. Propter scelus populi mei pcussi eū. Nec poterat aliter satisfactio fieri pro pctō: nisi xps penderet in cruce et ibi penā solueret moriendo. Ratio est duplex. Una est theologicalis: altera legalis. Theologicalis est ista: qz culpa cōmissa ab adam fuit infinita: et hoc qdruplicit. Primo qz fuit cōtra infinitū bonū. i. deū: vt. 3 di. Scdo qz infinitis bonis nos priuauit. Tertio qz infinitos interficere pōt. Quarto qz infinitis malis nos addiderat. Offensa aūt mensurat fm qualitatē psone offense. vnū offendere agricolaz seu laboratorē pctm est: sed maius pctm ē offendere militē. maius comitē, maius regē etc. Cū ergo deus sit infinite dignitatis. infinite excellētie etc. ergo offensa cōmissa cōtra eū ē infinita. ergo et pena dz esse infinita.

Sicut enim offensa mensuratur fm qualita tem psone offense: vt dixi. sic z pena mesu ratur fm quantitate culpe: iuxta illud Deu tero.25. Pro mesura peccati erit z plaga rum modus. Apoc.18. Quatu glorificauit se z in delicijs fuit: tm date illi tormentu z lu ctum. Fiat ergo ratio sic. Offensa sine cul pa infinita meretur pena infinita: sed infi nita pena no potuit creatura pura sustine re. pena dico satisfactoria: qa condemnato riam creatura sustinet pena infinita exten siue licz no intensiue. ergo nulla creatura pu ra poterat satisfacere pro culpa cotra deu3 commissa. Ideo fuit necesse q xps morte sua satisfaceret: que satisfactio habet infi nitatem quanda pp psona filij dei. in qua vnio diuine z humane nature facta est. Hinc est q dicit Isa. Deus ipse veniet z saluabit vos Isa.35. Nota Ipse veniet: quasi dicat no mittet angelu. no archange lum zc. no patriarcha. no pphetam zc. sed ipse veniet. s. in psona filij dei. Et saluabit nos p pcis satisfaciedo. Nota h 3 iudeos.

Scda ro est legalis. Regula est legalis z canonica: q pctm no dimittitur. nisi resti tuatur ablatum. Regula. Pctm lib.6. Et 14.q.6. Si res. Modo ad ppositu. Adam furatus est fructus de arbore sciente boni z mali. Dicit ergo deus no dimittam pec catu3 nisi restituat mihi fructus. no potuit Adam nec alius ho illum fructu restituere. O dicit filius dei ad prem. Pater mi ego restitua fructu ablatu. Videamus qdo. Et xps. Pater: videbis. Introiuit ergo xps in vtero virgis. z factus est ho. ecce fruct9 dul cissimus. De quo dicimus ipsi virgini. Be dictus fruct9 vetris tui Luc.1. Deinde po suit se in cruce. z tuc fructus iste pepedit in arbore crucis: que dicitur arbor scie boni z mali. tu pp xpm q cognouit malu pene cum experimentali qda cognitione. tum etia pp nos: pp quos dicit Crux arbor sciente boni pp fideles z mali pp infide les. Vn ecclesia. Crux fidelis inter oes ar bor: vna nobilis. Itez. Arbor decora fulgi da: ornata regis purpura. Pz scda ro. Io dicit xps p os Dauid. Cosortati sut q pse sunt me. ini. mei iniuste. Que non ra. tunc ex oluebam ps.68.

Scda causa pp qua xps crucifixus z mortuus est. est pp instructionem vir tualem. zc. vt pctu futura vitent. Hac ra tionem assignauit Petrus di. Xps passus est pro nobis: vobis relinquens exeplu vt sequamini vestigia eius. Qui pctm non fe cit. nec inuetus est dolus in ore eius. Qui cum malediceret no maledicebat. cum pa teret non cominabat. 1. Petri.2. Ad hoc er go passus z mortuus est xps: vt pctu vinca mus eius exeplo. q pctm no fecit zc. z tan dem merito victorie glorificemur cum xpo victores: iuxta illud Apoc.3. Qui vicerit: dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut z ego vici z sedi cu3 pre meo in throno ei9. O ia oia pctu inducunt z reducuntur ad septe pcta mortalia: que sunt. Supbia zc. Et io xps septe opa fecit in cruce z in quo libet ope dedit nobis exeplu z instructione vitandi vitium peccati mortalis.

Primum opus est spinarum coronatio contra peccatum superbie.

Secundum opus est corporis denuda tio: contra pctm auaritie.

Tertium opus est membrorum concla uatio: contra pctm luxurie.

Quartum opus est inimicorum propi tiatio: contra peccatum ire.

Quintum opus est amara potatio: con tra peccatum gulie.

Sextum opus est spiritualis occupatio: contra peccatum accidie.

Septimum opus est lateris lanceatio: contra peccatum inuidie.

Primu ergo opus est zc. Dic qdo iudei portauerut corona spinea. qua sibi posue runt in domo pilati in sui ludibriu z vitu perium: dicetes. Iste dixit se esse reg. ergo ponamus ei corona. Vnde Jo.19. Milites plectetes ei corona de spinis. imposuerunt capiti eius. z veste purpurea circudederut eum. z veniebat ad eu z dicebat. Aue rex iudeoz zc. Nota q xps cum esset rex z he ret iura regis: tn noluit insignia regalia here nisi in die veneris scti. Q d n. esset rex celi ostedit in natiuitate: qn orta est stella. Q d esset rex angeloz: ostendit et tuc qn angeli catauerunt Glia in excelsis deo. Q d esset rex terre: ostedit qn mortuos suscitauit. Q d esset rex maris z aeris: ostedit qn ipauit ve tis z mari zc. sed hodie inestit9 e de regno

et accipit insignia regalia: vz sceptrũ in manu: vestẽ purpureã. et coronã. et genuflexiones etc. Sz qrit: quare xps voluit sic coronari: Rñ: vt nobis daret exẽplũ fugiẽdi peccati superbie. q̃ di corona in scriptura. Un̄ Isa. 28. Ue corone supbie: ebrijs effraim. et flori decidẽti glie exultatiõis eius. Nota Ue corone supbie. Dicit b. Hiero. q̄ qñ scriptura dicit Ue: denotat dãnationẽ eternã. Et recte supbia dicit corona. Sicut. n. corona hz multos flores: sic supbia hz multos flores. Habet. n. hec corona supbie septem flores pncipales. Prim' flos ẽ nobilitas parentũ siue generis etc. Sz qd pdest eis nobilitas parentũ: si ipsi filij sint vitiosi et pariter ignobiles: Unde Ouidius. Non census. nec clarum nomẽ auorum: Sed pbitas magnos ingeniũq3 facit. Lib. i. de ponto. Un̄ Jo. 8. Si filij habrae estis: opera habrae facite. Quid enim tibi pdest: si pater tuus fuit dives: et tu morieris fame: Scds flos istius corone est honor siue dignitas mundana: sed ventus est. Ubi. n. sunt tot nobiles. tot preclari. tot principes. tot dñi etc: ps. Que vtilitas in san. mõ: dũ descen. in corruptionẽ: Tertius flos est diuitie. Sed qd prodest stulto hẽe diuitias: cum sapientiã emere non possit Prouer. 17: Quartus flos est scientia: qa scientia inflat: charitas aũt edificat. i. Cor. 8. sed diabolus plus scit q̃ aliquis homo mundi qui fuit est et erit etc. Quint' flos est fortitudo corporalis. Sz sm hoc magis esset honorãdus leo vel taurus etc. Jõ ps. Fortitudinẽ meã ad te custo. qa deus etc. Sextus flos istius corone supbie est pulchritudo: pp̄ter quã multi supbiunt. pcesertim mulieres. Sed fallax gratia et vana est pulchritudo: mulier timens deum ipsa laudabitur Prouerb. xxxi. Septimus flos est dñium tpale. Sed talibus deficit vnus clauus quo firment rotã fortune: ne voluatur et reuoluat eos. Ecce quare supbia dicit corona. Sed ve huic corone ebrijs effraim: qđ interpretat frater crescens vel abundãs: qa supbus querit semp. et abundare in bonis tpalibus: vt possit pomposius et abundantius viuere. et qñ superbus est paup oia expendit in vanitatibus et ornamentis. Nota postea cuz dicit. Flori cadenti etc. qa ois gloria et fastus cadit cito. ps. Uidi impium super exal. et ele. si. ce. li. et tran. et ec. non e. que. e. et non est inuen. lo. eius. Iterum est causa causas hominis. Nota exemplum de petro: qui propter presumptionem qua se exaltauit: di. Et si alij scandalizati fuerint in te: ego nunq̃ scandalizabor. ideo postea deterius aliis cecidit.

Scdm opus. est corporis denudatio. qa qñ debuit poni in cruce ipsemet voluit se denudare. qa nullus poterat ipsum cogere si noluisset. Est hic qđ: quare sic nudus voluit crucifigi: qa sicut videmus nullus malefactor suspenditur totus nudus. cum ergo xps esset nobilis homo de genere Dauid et hoc iudeis erat notum: quare ergo denudari voluit: Rñ: q̄ hoc fecit dñs: vt daret nobis exẽplum et instructionẽ vitandi et expellendi a nobis peccati auaritie. Uoluit. n. denudari anteq̃ se poneret in lecto crucis: dando exẽplum q̄ si tenetis aliqd p auaritiam. per furtum. per rapinã. per vsurã. vel violenter vt decimas. salarium. sicut faciũt dñi contra famulos. vel per fraudem vt faciunt mercatores. vel per calumniã vt faciunt iuriste. iudices. assessores. et aduocati et pcuratores. vel quocũq3 modo sicut faciunt executores testamentoz et heredes: qui non exequuntur voluntatem defuncti vel retinendo rem inuentam etc. Si vis saluari fac vt xps: qa anteq̃ ponas te in lecto per infirmitatem denuda te vt xps: restituendo et satisfaciendo. O qualis instructio pro vsurarijs. qui dicunt confessori. Pater dimittam in testamento vt heres satisfaciat etc. et perinde est ac si diceret. retinebo donec potero. postq̃ autẽ non potero plus retinere dimittam: ne gra ne gratia. Ut de in. c. Quãq̃: de vsuris lib. 6. Tales cõmuniter faciunt malum finem. Sepe desperant se in morte. Nota exẽplum de illo mercatore qui in extremis constitutus cum exhortaretur ab aliqbus vt faceret testñ et disponeret de aia sua: rñdit. Quid expedit etc: Relinquo bona mea pape Marti. et aiam diabolo. et sic obijt. Item nota de illo vsurario in ciuitate atensi: qui cum in extremis se videret desperatum a medicis nec posse pecunia vel diuicijs adiuuari desperans ait. Postq̃ nec medici. nec diui-

tie adiuuare me possint τc. ideo o diabole me tibi recommendo. Qui vero erant in camera audientes hoc verbum. pre timore exierant extra τ statim vltione diuina in ipsum surente absortus est cum lecto in barathrum inferni: τ nusq̄ fuit visus. Ideo restituite in vita: restituite in vita: τ nullus confidat de heredibus suis: quia nihil faciunt vt experientia docemur. Restituere etenim difficillimum est. τ hoc ex isto vel iudicio. Si enim tu non curas de anima tua: quonammodo credis q̄ hi tunc curabūt de ea: qui multo minus eam diligūt q̄ tu: Et ex hoc ergo damnatur vterq̄ τ defunctus τ heredes. De diuitijs ergo talium dicit scriptura. De mercedibus meretricis congregata sunt: τ vsq̄ ad mercedem meretricis reuertentur. Super hoc plāgam τ vlulabo. τ vadā spoliatus τ nudus Michee. i. Nota De mercede meretricis. Hec meretrix est auaritia: que omnibus se communicat τ dñis temporalibus. τ prelatis ecclesiasticis. τ clericis. τ religiosis. τ iudeis τ saracenis: iuxta illud Iere. 6. A minore quippe vsq̄ ad maiorem omnes auaritie student. Et a propheta vsq̄ ad sacerdotem cuncti faciūt dolum. Ideo Apostolus Ro. 13. Reddite oib⁹ debita. Cui tributū: tributum: cui vectigal vectī. Cui ti. ti. cui ho. ho. Nemini q̄cq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis. Pecunie ergo de malo questu de mercedibus meretricis. i. auaritie congregate. vel per rapinam. vel per simoniam. vel alio modo τc. Et vsq̄ ad mercedem meretricis reuertentur: q̄a quādo moriuntur dep̄dentur ex auaritia. Prio a scutiferis vel amicis vel consanguineis: q̄a per eandem viā reuertuntur per quā venerūt. Uel ab hidibus male ↄsumunē. Remedium est ergo q̄ ꝓpha dicit sup hoc. s. malū q̄d feci ↄgregādo pecunias. Plangā sup̄ cōtritionē. Et vlulabo: p ↄfessionem. Et vadā spoliatus τ nudus: per satisfactionem. Si aliq̄s vestrum est indutus mala veste auaritie: denudet se vt xp̄s ne damnetur.

Tertiū opus est cōclauatio. Postq̄. n. fuit nudatus dixerūt sibi iudei. Extēde te in cruce: τ inclauabimus tibi manus τ pedes. Et sic fecit. Cogitate cū quanta pena τ dolore: iuxta illud ps. Foderunt manus meas τ pedes meos τc. Est hic q̄d: q̄re hoc cum oēs doctores dicant q̄ minimus dolor su⁹ sufficeret. R̄c⁹ q̄ h̄ fecit vt daret nobis exēplū vitandi pctm̄ luxurie. ad delectandū corpus. Cogitate ergo vos luxuriosus: dī. Xp̄s tot dolores in cruce passus est τ ego delectationi operam dabo. Absit. Ber. Erubescat sub capite spinoso membꝝ fieri delicatum. Nota h̄ q̄ xp̄s in cruce in q̄nq̄ ptib⁹ sui corpis maxime sustinuit dolores. Prio. s. in toto corpe: q̄n iacuit pendēs in cruce dura. Scd̄o q̄n in eleuatione manus dextre. Tertio sinistre. Quarto pedis dextri. Quinto sinistri. Quare h̄. R̄c⁹. Ad h̄ vt vitem⁹. 5. spēs luxurie. Pria dī simplex fornicatio: inter solutū τ solutā. Istā q̄dā infideles mētiunē nō esse pctm̄: dicentes. Cui facio iniuriā τc. Uide in smonib⁹ q̄drage simalibus de. x. p̄ceptis in. 3. p̄cepto scdē tabule. Non mechaberis. Ult̄ Aug. 32. q. 4. in. c. Ois mechia: dic q̄ noie mechie ois illicitus ↄcubitus atq̄ illoꝝ mēbroꝝ nō legitimus vsus ꝓhibitus debet intelligi. Secunda spēs est adulterium. Tertia incestus. quādo cum cōsanguinea vel affine. Quarta sacrilegium quādo clericus vel religiosus τc. vel monialis τc. Quinta contra naturā. Et hoc triplex. s. mollicies. sodomia. τ cum bestijs. Et hoc est pctm̄ contra naturā: q̄d est peius oibus alijs. per q̄d venit ira dei in filios diffidentie Extra d̄ vi. τ ho. cle. Cum decorē. Et q̄nq̄ ciuitates fuerunt cōbuste Gen. 19. Item debemus carnē crucifig̃re cū christo: iuxta illud apli. Qui sunt christi carnem suā crucifixerunt cum vicijs τ concupiscentijs Gal. 5.

Quartum opus est τc. Postq̄ christus fuit crucifixus erexerunt crucem. Cogitate dolorem totius corporis q̄ solum in clauis pendebat. Tunc christus vidit deum patrem paratum ad vindictam suscipiēdam de crucifixoribus filij si fil ns voluisset. pro quibus christus orauit: dī. Pater dimitte illis τc. Luc. 23. Refert Ugo de prato Hieronymum dicentem. q̄ hoc verbum tante pietatis τ efficacie fuit in auribus audientium: q̄ fere quinq̄ millia hominum hoc verbo audito ad christum cōuersi sunt. Ex quo nota instructionem: q̄ non solum christus noluit ipse vindictam recipe

sed nec sustinuit q alius s. reciperet vindictã p eo. Quare hoc: R°. vt daret nobis exẽplum vitandi pctm̃ ire ac vindicte: qd valde regnat in mundo: dicẽdo. Nõ p caput. p corpus christi ego me vindicabo. Quid dices christo in iudicio: qñ dicet tibi. Qr nõ dimisisti tc. Si tu rñdebis: quia iniuste et malo modo interfecit patrẽ meũ. Et christus rñdebit: di. Et ego nõ fui malo modo et iniuste cõdẽnatus: pluscꝫ aliqo latro: quia sine pcessu tc. et tñ peperci tc. Et sic virgo maria pepcit crucifixoribus filij sui: qui tñ valebat quãtum illius ma. Et qñ videbat eos salutabat: di. Dñs sit vobiscũ: quia diabolus erat cum eis tc. Nota hic exẽplum de illa muliere q̃ pepcit occisori filij sui q post homicidiũ cõfugerat ad domum matris occisi ignorãter tc. et quomõ liberauit eũ tc. Cuius charitatis merito aia filij de nocte sequẽti apparens ei. dixit sibi remissam penã pctõꝝ a dño. Jõ Ro. 12. Mihi vindictam et ego retribuã dicit dñs. Non. Et ego retribuã. Sic et christus ostendit in cruce: quia rogãs deum pro suis inimicis reliquit vindictã deo et deus retribuit. qꝛ inde ad. 40 ãnos venit Titus imperatoris Vespasiani filius et destruxit ierusalẽ. et exterminauit pplm illum: iux pphiam Dañ. 9. Et veniet ppl's cum duce venturo et destruet sanctã ciuitatẽ tc. Igit quilibet nrm parcat et remittat iniuriã: alias tc. Ideo dñs Mat. 18. Pater meus celestis tradet vos tortoribus: si nõ remiseritis vnusqsqꝫ fratri suo de cordibus vestris. Itẽ Eph. 4. Estote benigni misericordes. donantes inuicem: sicut et deus donauit vobis.

Quintum opus amara potatio. Quia exsistẽs in cruce pp effusionẽ sanguinis. et pp malam noctẽ quã habuerat. et pp calorẽ. habuit sitim: iõ clamauit di. Sitio. et tñ bene sciebat qualis potus erat sibi dãdus. Et lꝫ peteret tñ potum: tñ dederunt sibi et cibum. Mẽsa fuit arbõdo sine cãna. mappa spongia. cibus fel. et potus acetum: iux illd Et dederunt in esc. me. fel: et in si. m. po. me. aceto ps. 68. Qr hoc R°. vt vitemus peccatũ gulae cogitando. s. dño iesu christo fuit tale prandium datũ. ergo nõ accipias nisi necessaria tc. Hic ꝯ frangentes ieiunia. precipue ꝯ quosdã dicentes. Nõ qd intrat p os coingnat hoiem Mat. 15. Sed respõde talibus: qꝛ inobedientia coingnat animã. nõ aũt cibus ille: nisi p accidẽs. Alij dicũt. Et deus q est infinite misericordie: quõ est verisimile q dãnet hoiem: p vna cena: Sꝫ videant isti q p vno pomi esu deus damnauit totum genus humanũ. Hic etiã contra ebrios tc. sicut expedit. Jõ dicit dñs. Attendite ne grauẽtur corda vestra a crapula et ebrietate. Luc. 21.

Sextũ opus est spũalis occupatio. Qm̃ existens viuus in cruce ɔtinue orauit. Dicit Hierony. cui fuit reuelatum. q dixit decem ps. et incepit a ps. Deus deus meus respice in me tc. vsqꝫ ad ps. In te dñe speraui. In versu in manus tu. d. co. spi. meũ: qñ dixit hely hely lamazabathani. Et sunt centum quinquaginta versus ad cõmẽdationẽ psalterij: vbi sunt 150. psalmi. Nota hic quõ ecclesia ab isto loco habuit initiũ: vt in absolutionibus dicat alte Pater noster: et iđe submisse vsqꝫ ad et ne nos inducas in tẽtationẽ. Qr ergo christ' sic voluit occupari: R°. vt daret nobis exẽplum vitandi peccatũ accidie: et vt nõ ociose expendam' tẽpus vite nobis ɔcessum ad lucrandũ tpaliter et spũaliter. Multi sunt q tota die laborant: sed tñ ociosi dñr. Nota similitudinẽ de seruo: q tunc dicit ociosus qñ de sero nihil lucri portat ad dñm: sꝫ qui portat dr diligens. Sic ergo in sero mortis qñ presentabunt coram tribunali christi: dicet ipse nobis. Videamus qd portas tc. quid lucratus es. de quo viues h. Multi nihil portabunt. Et dicẽt. Dñe nihil: qꝛ semp in laboribus mundanis me occupaui. p totam ergo noctem laborantes nihil cepimus. Tũc ergo dicet christus: qꝛ pauper es et nudus et nihil portasti vñ viuas. Ecce vade ad hospitale miseroꝝ. Michael trade istum in potestate diaboli: vt ducat eum ad hospitale suum. Ve tali tc. Sed qñ portat lucrũ meriti: tunc secus tc. Hic vt expedit. Ideo dicit scriptura. Qdcũqꝫ põt manus tua facere instanter operare: qꝛ nec opus: nec rõ: nec scientia: nec sapia: erunt apud inferos: quo tu properas Eccle. 9.

Septimum opus christi in cruce: fuit laceratio. Hic quõ post mortẽ eius vnus militum lancea latus eius aperuit: et ɔtinuo exi-

nis sanguis et aqua Jo.19. Et voluit hoc
fieri: quod ut daret nobis exemplum vitandi
peccati invidie. Alia vulnera voluit christus
recipere dum viveret: sed vulnus lateris post
mortem. Ad designandum quod alia omnia pecca
ta mortalia habent aliquid boni saltem appa
rentis. Verbi gratia: de superbia. Delectabile
est superbo quando honoratur etc. Idem de aliis.
Sed peccatum invidie nullam habet rationem boni:
totum est mors, quia invidia nihil est aliud nisi
tristitia sive dolor de bono alterius qui in
corde consistit: sed etiam ostenditur externe in lin
gua. quia invidus habet os diffamans. Unde si
homo loquitur invido de bona persona: statim di
cit. Non cognoscitis eam: sicut ego etc. Unde
dicitur Invidus alterius macrescit rebus opimis.
Item alibi. Invidus invidia comburitur in/
tus et extra Et est Oratius lib. i. epistolarum.
Ideo cavete ab invidia: sicut a morte. Ideo
dicit scriptura. Deponentes omnem maliciam.
et omnem dolum. et simulationes et invidias. et
omnes detractiones: sicut modo geniti infan
tes lac concupiscite: ut in eo crescatis in salu
tem. i. Pe. 2. Nota Lac. s. charitatis et di
lectionis. Finis.

De descensu christi ad inferos.

Sermo.19.

Ides tua te
salvum fecit. Luc. 18. Dic
tis supra de 2° articulo fi
dei pertinente ad humanita
tem christi: videlicet de passione et
morte filii dei. sequitur modo predicare de 3°
articulo: videlicet de descensu ad inferos: qui in
symbolo apostolico sic ponitur. Descendit ad in
feros. In symbolo vero niceno articulus
iste non ponitur. Causa autem est duplex. Una quia
illud symbolum fuit editum contra errores qui in
surrexerant tunc. Contra autem istum articulum nul
lus error insurrexerat. Alia est: quia illud sym
bolum fuit editum principaliter contra Arrium hereti
cum: ut habetur in decret. 15. i. c. Canones: qui di
cebat christum esse puram creaturam. Et quia de
scensus ad inferos superficialiter magis videtur
arguere defectum humanitatis quam excellen
tiam deitatis: ideo ibi non fuit positus. De hoc
ergo articulo erit hoc mane sermo noster. Po
suit autem hunc articulum beatus Thomas. Sa
ncta virgo Maria etc. Pro declaratione

huius articuli xii notandum quod vera conclusio
est in sacra theologia per fidem catholicam
approbata: quod postquam christus mortuus est
anima fuit separata a corpore. et corpus fuit
positum in sepulchro mortuum. anima vero de
scendit ad infernum. divinitas autem remansit uni
ta cum utroque. i. quia persona filii dei remansit
unita cum corpore in sepulchro. et cum anima in
lymbo. Da similitudinem de cristallo illumina
to a sole quod si frangitur in duas partes utraque
pars separata illuminatur etiam a sole. sicut prius
totum manebat. De hoc est propheta: dicens in perso
na christi. Ne leteris inimica mea super me
quia cecidi: consurgam cum sedero in tenebris:
dominus lux mea est Mich. 7. Sunt verba
christi ad sinagogam dicentis. Ne leteris ini
mica mea. i. sinagoga super me: quia per mortem
crucis quia consurgam cum sedero in tenebris. i.
in lymbo patrum. Dominus lux mea est: quia divini
tas erat cum corpore in sepulchro. et cum anima
in inferno. Vide i. sermone primo. p. i. Di
ci ergo potest quod totus christus erat in sepul/
chro. sed non totum: et totus christus in lymbo
sed non totum. Non quia totus dicit personam: sed to
tum naturam. Similiter dicendum est quod cum unio anime
cum corpore faciat hominem. ideo christus in illo
triduo non fuit homo. sed anima et caro tunc essent
unita cum verbo. Hec habentur in compendio
theologice veritatis. Et vide. b. Tho. p. 3. q.
50. ar. 2. et 3. et 4. Quare autem fuit conveniens quod
christus descenderet ad inferos: assignatur a
doctoribus multiplex ratio. sed tamen tres referam.
Prima ratio sumpta ex parte christi xii talis.
Nam dum christus viveret in mundo ostendit
se esse dominum elementorum. Da exemplum de singu
lis: et super illa se habere potestatem monstravit
hominibus viventibus. Conveniens ergo fuit ut
potestatem suam etiam in inferno monstraret:
ipsum visitando et illuminando. Unde dicitur in
psalmo. et sunt verba angelorum qui precesserunt chri
stum descendentem ad inferos: ut dicit Glo. At
tollite portas principes vestras. Glo. i. prin
cipes inferni auferte potestatem vestram qua
usque nunc homines detinebatis in inferno. Et
sic in nomine iesu omne genu flectatur. celestium. terre et
infernorum: ut dicitur Phil. 2. Secunda ratio sumitur
ex parte diaboli: ut christus per crucem de ipso
diabolo inimico humani generis triumpharet.
Tunc enim ergo de hoste per crucem triumphat quando non
solum vincit eum in campo sed usque ad domum vel

mo vt ligaret sathanam vsq ad finē mun-
di. Uñ angeli christū comitantes dixerūt
demonibus. Tollite por. prin. ve. et ele. por.
eter. et intro. rex glorie. Et demones rñde-
runt. Quis est iste rex glorie? Et illi. Domi-
nus for. et po. do. po. in plio. s. crucis. ps. Cō
fiteanẗ dño misericordie eius et mirabilia eius
filijs hoīum: qr cōtriuit portas ereas et ve-
ctes ferreos confregit. Tunc ergo christus
portas ereas ꝯfregit: vbi et ligauit insacia-
bilem homicidam. et stabit sic ligatus vsq
ad finē mundi. et veniente antixpo soluet.
hoc deo pmittente in vltionē iustissimam
peccatoꝝ. De hoc dicit Jo. in Apoc. 20. c.
Uidi angelum descendētem de celo habē
tem clauem abyssi et cathenaꝫ magnam in
manu sua: et apphendit draconem serpentē
antiquum qui est diabolus et sathanas: et
ligauit eum per ānos mille. et misit eum in
abyssum. et clausit et signauit super illuꝫ: vt
nō seducat amplius gentes donec consu-
mentur mille anni: et post hoc oportet illuꝫ
solui modico tēpore. i. tribus annis cū di-
midio: qr tanto tēpore durabit seductio p-
fidi antichristi. Scd'a ratio: quia anima
christi descendit ad locum damnatoꝝ per
effectum vt illos increparet de infidelitate
et malicia. Hoc ponit petrus aplūs: di. Chri
stus his qui in carcere cōclusi erant spiritu
veniens predicauit. i. Petri. 3. Sed quomō?
Dic practice. Primo increpauit magnates
. s. Alexandrum magnū. Nabuchodonosor.
Cesarem. Octauianuꝫ. et reliquos dños: di.
O miserrimi vos qui eratis in mundo in
tanta potentia et diuitijs et non credidistis
in vnum deum. nec bene gubernastis mun-
dum: imo tyrānice omnibus iniusticiam fa
ciebatis. Et tu alexander qui sic breui to-
tam asiam possedisti: quid profuit tibi? Fa-
ciebas more pyratas. et tu totum munduꝫ
rapere volebas. Si fecissetis iusticiam: iam
salui essetis. p passionem et mortē meā ꝛc.
Deinde vertit se ad phos: di. O Aristote-
les. O Anaxagoras. Pythagoras. et alij.
O miserrimi quare vos adorabitis idola
cum cognouissetis vnum deum: et hoc de-
monstratiue in scholis disputantes proba-
batis: et tñ non sic deum glorificauistis: sed
euanuistis in cogitationibus vestris: et di-
centes vos esse sapientes stulti facti estis.
Si vos adorauissetis vnum deum et vir-
tuose vixissetis modo saluaremini per mor-
tem meam. Itē increpauit superbos. aua-
ros. luxuriosos. et sic de alijs peccatoribus.
Jdō dicit sctūs Tho. in. 3. par. q. 92. ar. 2. ꝙ
aīa christi descēdens ad inferos p effectus
eos de sua malicia ꝯfutauit et incredulita-
te. O ꝙ̄ dura increpatio fuit illa. Et quātū
terrorē illis incussit? Quis possꝫ cogitare? Et
ista increpatio ꝯtinue durat in dānatis. Et
ista dici pōt vermis ꝯscie. Isa 66. Uermis
eoꝝ: nō moritur. Ecce quid fecit in illa pri
ma habitatione inferni.

Scd'a habitatio est lymbus paruuloruꝫ.
In isto solario sunt oēs paruuli descēden
tes absq baptismo. siue fuerint filij xpiano
rū. siue filij iudeoꝝ. siue paganoꝝ: qr cū so
lo originali oēs mortui sunt. nō hñt aliquā
penā sensuꝫ. nec videndo demones. nec de
igne ꝛc. sed tñ pena damni. qr priuanẗ vi-
sione diuina. de qua tñ nō dolent. Sicut tu
agricola nō doles de hoc ꝙ tu nō es rex: qr
nō pertinet ad te: sed bñ filius regis dole-
ret. Itē nō dolet homo si nō volat. qr hoc
nō pertinet nec cōuenit hoibus sed auib9.
Sic et de pueris ibi positis ꝛc. Hoc pbaẗ
p scripturā. Uñ dī Job. 3. Qr̄ nō in vulua
mortuus sum: egressus de vtero non statim
perij? Cur exceptus genibus? Cur lactatus
vberibus? Nūc. n. dormiens silerem: et som- Nunc
no modo requiescerem ꝛc. Nota Requiescerē:
qr q sine grā moriẗ in petō originali tñ: nō
sentit penā sensus. sed hꝫ qetē. Jdō vocat ta
les dormientes: cū dicit. Nunc. n. dormiēs
silerem ꝛc. Immo dicit. b. Tho. in. 2. sen. di.
33. ꝙ q̄uis pueri nō baptisati sint separati
a deo quātum ad illam ꝯiunctionem que
est p gloriā. nō tñ ab eo penitus sunt sepa
rati. Immo sibi ꝯiūcti sunẗ p participationeꝫ
naturalium bonoꝝ. et ita etiā de ipso gau-
dere poterunt naturali cognitiōe et delecta-
tione. b. Tho. Ad istū ergo locū aīa christi
descendit per effectum: nō quidem eos rep
hendendo sed ꝯsolando. Nam illi statim
cognouerunt animā christi descendisse vni-
tam diuinitati. licet ipsam diuinitatem nō
viderint quia alioquin fuissent beati. Un
de poterat eis dicere christ9. Laudate pue
ri dominum: laudate nomen domini: quia
nō estis in inferno inferiori dānati: sed estis

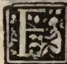
contentiliʒ nõ fuis intrari ad paradisum : qa
nõ estis mũdi: ⁊ nihil inquinatũ intrabit in
illã gloriam. Et poterãt ei respõdere. Gloria
tibi dñe. q natus es pro hoie: cũ pře ⁊ scõ
spũ in sempiterna secula. Amẽ. Sʒ diceret
aliqs: quare xp̃s istos pueros nõ liberauit.
Rñ° ſm mẽtẽ. b. Tho. p. 3. q. 52. ar. 7. gratia
xp̃i q̃ liberat hoies ⁊ saluat: iuxta illõ Grã
dei vita eterna Ro. 6. Uenit in remedium
pcti ade. Sicut ẽt pctm̃ ade ad eos tm̃ per
uenit q p seminalem rõm carnaliter ab eo
descẽderunt: sic grã christi ad eos tm̃ pue
nit. q spũali regeneratione facti sunt eius
mẽbra. Modꝫ ẽt xp̃i sit qs p fideꝫ forma
tam charitate: p quã saluaẽ hõ iuxta illud
Iustificati gratis p grãm ipsius ⁊ p redẽ
ptionẽ que est in xp̃o Iesu: quẽ pposuit de°
ppiciatorẽ p fidẽ in sanguine ipsius Ro. 3.
Pueri aũt q cum solo originali descẽderũt
nullomodo fuerant pticipes fidei. Neqꝫ. n.
fidẽ ppriã hẽre potuerant: qa nõ hũerant
vsum liberi arbitrij. neqꝫ p fidẽ parentuʒ. aut
p aliqd fidei sacramẽtum fuerant a pctõ
originali mundati Et iõ descẽsus xp̃i ad in
feros: hos pueros nõ liberauit a limbo: ſm
sententiam. b. Tho. Et si · pʒ scd̃a ps.

Tertia hitatio iferni ẽ locus purgãdoꝝ:
in quo sunt oẽs q cuꝫ pctis venialib° hinc
migrauerant. vel cum reatu pene tpalis de
bite veniali vel mortali hʒ remisso. De quo
vide qd scripsi in ſmõibus q̃drigesimalibus
de pctis in genere arti. 4. vbi agiẽ de pctõ
veniali ſmõe. 2. vbi agiẽ d purgatorio p. 3.
Ad istum ergo locũ aĩa xp̃i p effectum ẽt
descẽdit. Sed qõ: est dubitatio. Nã q̃rit
sctũs Tho. p. 3. q. 52. ar. 8. Utꝝ xp̃s suo de
scẽsu ad iferos liberauit aĩas a purgatorio
vbi dicit q descẽsus xp̃i ad iferos liberatio
eius fuit in ṽtute passiõis ipsius. passio ẽt
eius nõ habuit tpalẽ ṽtutẽ ⁊ trãsitoriã sʒ
sempiternã: ſ illud Heb. 10. Una oblatiõe
ↄsumauit sctificatos in sempiternũ. Et sic
pʒ q nõ habuit tunc maiorẽ efficaciã pas
sio xp̃i: q̃ hẽat nunc. Et iõ illi q tunc fuerũt
tales q nũc sunt q in purgatorio detinenẽ
nõ fuerunt a purgatorio liberati p descen
sum xp̃i ad iferos. Aliogn nullus mõ esset
in purgatorio: qa illis suffragareẽ virtus
passionis xp̃i nunc: sicut ⁊ tunc. Si q ẽt in
uenti sunt vbi tales quales ẽt nũc. virtute
passionis xp̃i a purgatorio liberanẽ. tales
nihil phĩbet p descensum christi ad iferos
a purgatorio liberatos esse: ſm. b. Tho. vt
supra. Inueni tñ magrm̃ Uincẽtiuʒ i quo
dã ſmone dicere: q dictum. b. Tho ẽ verꝫ
de rigore iuris: tñ de dulcedine mĩſicordie
⁊ eqtatis q̃ ceteris paribus preualet rigori
vt notãt legiſte in. l. Placuit. C. de Iudiẽ.
pie põt credi q oẽs de purgatorio fuerunt
p descẽsum christi ad iferos liberati. Pro
baẽ hoc similitudine auctoritate. ⁊ rõe. Si
militudo est ista Nã si rex intrat noviter ali
quã suã ciuitatẽ in qua adhuc non fuit. ⁊
trãsiens per curiã videt incarceratos petẽ
tes ⁊ clamãtes. Dñe misericordia ⁊c̃. Rex
interrogat quare sunt isti incarcerati: Si pp
interesse ptis. non debet de rigore illos libe
rare. secus si solum pp̃ter offensam regis.
Modo in purgatorio nullus pp̃i interesse
ptis. sed pp̃ter offensam dei. Cũ ergo fuit
in ianua: oẽs clamauerũt. Miſicordia dñe
miſicordia. Pie ergo põt credi q oẽs tũc
extraxit. Et videẽ pbari auctoritate Isa.
dicẽtis in psona dei pris. Dedi te in fedus
populis vt suscitares terrã: vt diceres his
qui vincti sunt: exite. ⁊ his q in tenebris re
uelamini Isa. 49. Nota vt suscitares fraꝫ
s. pmissionis. s. vite eterne predicando: ad
quã gentes nimis dormiebãt. scd̃m simili
tudinẽ d papa noviter creato: qui faciliter
dat indulgentias deuote petẽtibus. papa
aũt Iesus est maioris misericordie. ergo il
lis de purgatorio deuote petentibus de
buit pcere. Ad hoc facit Auctoritas. Isa.
61. Sp̃s dñi sup me eo q vnxerit me ad an
nuntiandum mansuetis misit me. vt mede
rer contritis corde: ⁊ pdicarem captiuis in
dulgentiã ⁊ clausis apertionẽ. Nota Sup
me. i. incãrnatum homo. Isa. xi. Et requiescet su
per eum sp̃s dñi ⁊c̃. eo q vnxerit me. Iaꝫ
scitis q res vncta est mollis. ergo erat vn
ctus vt esset mollis ⁊ misericors. Et predi
carem. s. post finem vite captiuis. s. existenti
bus in purgatorio indulgentiam ⁊c̃. Ratio
autẽ quã allegat est ista. Nam legitur q
erat quidam religiosus qui defunctus ap
paruit cuidam socio religioso: di. q in pur
gatorio erat condẽnatus ⁊ debebat stare
ibi p. 15. ãnos ⁊ petijt ab eo al. q̃ suffragia
⁊ ille dixit p eo vnã mi ssã. ⁊ statim ascendit

ad celum: sicut ipse postmodum reuelauit.
Hoc exemplū legitur de vita fratrū nostrorum.
Dic late totū exemplū. Fiat ergo argumentū
a maiori. Si missa illa liberauit aiam illā a
purgatorio: quanto magis: hoc dictum est de
missa solēni: quā xpūs cantauit in ara cru/
cis pro oībus viuis et defunctis: Notare po
tes hic quod xpūs dixit duas missas. s. priua
tam in vltima cena: et alterā publicā et so/
lēnē in ara crucis. Vide in octaua corpo/
ris xpī: sermone qui incipit Accipite et mā/
ducate par. 3. et in sermone. 25. par. 2.

Quarta habitatio inferni est sinus pre/
ctorum: in quo erat aīa Abel. Abrā. Isaac etc.
ho. Quis est hō q vi. et nō vi. mor. e. aīam
su. de ma. infer. etc. Quare dicebatur sinus
Abrae: et rōnem dixi s. In hoc loco stabāt
aīe purgate ab omni macula originalis et
actualis pcti. Sed qr ianua paradisi nondū
erat apta: qr nondū fuerat apta ianua la/
teris xpī iesu: idō nō poterat in celū ascen/
dere. Jo. 3. Nemo ascendit in celū nisi q de
scen. de celo. fi. ho. q est in celo. Modo ad
istū locum p essenciā aīa xpī descendit sm
oēs theologos: dicens cum comitantibus.
Attollite por. prin. vestras etc. Vide s. p. i.
et statim porte cōfracte sunt et ipse apparuit cū
diuinitate sua sctis patribus: q oēs tunc
fuerant in padiso essentiali videndo facie
ad faciē diuinā essentiā. Inter alias aūt il
las fuit aīa latronis: cui christus in cruce di
xit. Hodie mecū eris in padiso Mat. 27.
Qd vt dicit. b. Tho. p. 3. q. 52. ar. 4. ad ter/
tiū. Non de padiso terrestri corporeo: sed de
padiso spūali intelligendū est. In quo esse
dicitur q gloria diuina fruunt. Vn latro loco
qdē cum christo ad infernū descendit. vt es
set cum christo: qr dictū est ei: mecū eris in
padiso. sed pmio in padiso: qr ibi diuinitate
christi fruebat: sicut et alij scti sm. b. Tho.
vbi s. Hec figura th ē in libro Judicū. 16.
p Sansonē q media nocte tulit portas Ga
ze ciuitatis philistinorum. et portauit ad verti
cem montis. Sanson significat christū. Ga
za q interptat munita: infernū. Philistei
sunt ipsi iudei: q custodes in sepulchro dñi
posuerant. Sed Sanson nō solum ciuitatē
exiuit sed portas sup humeros tulit. Quia
christus nō solum de inferno et de sepulchro
liber exiuit resurgendo: sed inferni claustra
cōfregit. sanctorum multitudinem educendo. et
montis verticē subijt. quadragesimo die in ce
lum ascēdēdo. cum patribus sctis de lym/
bo eductis. ps. Ascēdisti in altum cepisti ca
ptiuitatē. De hoc pphia habet Zacha. 9.
Tu quoqz in sanguine testi: emisisti vinctos
tuos de lacu in quo nō est aqua. Nota de
lacu. i. de lymbo patrum in quo nō est aq.
Per aquā intelligit misericordia. Nam di/
cit ibi Glosa. q nulla misericordia eos refri/
gerabat: qd intelligit quantū ad misericordiam
pfecte liberationis. Quia scti patres ab il/
lis inferni carceribus aū christi aduentum
nō poterāt liberari: sm. b. Tho. pte. 3. q. 52.
ar. 6. ad sm. Et sic pz iste articulus. Finis.

De gloriosissima christi resurrectio/
ne. Sermo. 20.

Fides tua te
saluum fecit. Luc. 18. De
quo hodie pdicare de. 4.
articulo fidei ptinente ad
christi humanitatē: vz de
eius gloriosissima resurrectione. Qui sic in
symbolo aplico pponit. Tertia die resur/
rexit a mortuis. Et hūc posuit. b. Bartholo
meus. In symbolo aūt Niceno sic describi/
tur. Et resur. tertia die sm scrip. Et de hoc
erit smo nr. Salutet pgo Ma. Pro intro
ductione materie pdicāde qr di i symbolo
niceno sm scripturas: quero quare istud vbū
Scdz scripturas. ponit i hoc articulo: plus
q in alijs: Pro cuius solutione qōnis est
notandū: q quāto aliqd ē magis difficile
ad intelligendū vel credendū: tāto maiori
declaratione et cōfirmatione indiget. Inter
ceteros aūt articulos fidei. nullus alius fuit
difficilior ad credendū q articulus resurre
ctionis. Vn aplis pdicātibus fidē xpī p mū
dū: valde difficili fides resurrectiōis igre
di poterat in corda audiētium: sicut pz de
phis audiētibus Paulū predicantē athe/
nis etc. sicut legit Act. 17. Et scripsi s ser/
mone. 15. de resurrectione corporum humano
rū. Vide ibi pte. i. Et qd mirū de phis: cum
etiā ipsi apli cū magna difficultate hoc cre
diderint: Vn legit Luc. 24. q tres marie
a monumēto regresse nunciauerant aplis
christū resurrexisse. et visa sunt ante illos q̄si

deliramēta verba ista: ⁊ nō credebant illis. Uñ ⁊ Thomas aplš qui dixerat Eamus ⁊ moriamur cum illo Jo.xi.qñ alij apli dixerant ei: Uidimus dñm: nō credidit eis. Poterat aūt dicere. Quid me vultis trufare: qñ christus erat in cruce ⁊ iudei ꝓmittebant ei se credituros in eū.si descenderet de cruce.nō potuit descendere: ⁊ nunc dicitis ꝙ resurrexit a mortuis? Non credo: sȝ nisi videro in eius manibus fixurā clauoꝝ ⁊ mittā digitū meū in locū clauoꝝ: ⁊ mittā manum meā in latus eius: non credā Jo. 20. Uñ Mat.vlti. Recūbentibus illis vndecim apparuit illis iesus: ⁊ exprobrauit incredulitatē illoꝝ ⁊ duriciam cordis: q2 his qui viderant eum resurrexisse nō crediderant. Uñ vt dicit Amb.in lib.de virginib⁹. etiā virgini asserenti xp̄m resurrexisse.nolebant apli credere. Quia igitur erat valde difficile ad credēdum xp̄m resurrexisse posuerunt scti patres in Niceno ꝯcilio predicta verba ſm scripturas: quasi dicat. Nō solum hoc fides catholica tenet: sed etiam scripturaꝝ auctē firmat. Et sumpserūt istū modū loquēdi ab aplo dicente. Tradidi vobis in primis qđ ⁊ accepi: qm̄ xp̄s mortuus est ꝓ pctis nostris: ⁊ q2 sepultus est. ⁊ resurrexit tertia die ſm scripturas.i.Cor. 15. Cum ergo ⁊ auctas niceni ꝯcilij ⁊ apli Pauli dicat ꝙ ꝑ scripturas resurrectio xp̄i ꝯfirmat: videam⁹ mō ꝑ quas scripturas ⁊ quō. Et q2 superfluum esset xp̄i resurrectionem noui testi scripturis astruere: restat vt videamus scripturas veteris testi: quibus hmōi resurrectio ꝯfirmat. Dupliciter aūt scripture sacre veteris testi.iesu xp̄i filij dei resurrectionē futuram premonstrabant.

¶ Primo ꝑ ꝓphetalem prenunciationē.
¶ Scđo ꝑ figuralem significationē.

¶ Primo ꝑ ꝓphetalē prenunciationē ⁊c̄. Et lȝ multe ꝓphetie reperiant in veteri testamēto de resurrectione dñica.tñ in p̄senti sermone sufficiet tres allegare. Prima erit Dauid. Scđa Michee. Tertia Jacob. Prima ergo ꝓphia est Dauid: qui loquēs in ꝑsona xp̄i sic ait. Propt̄ hoc letatuȝ ē cor meuȝ: ⁊ exultauit lingua: insuꝑ ⁊ caro mea requiescet in spe qm̄ nō derelinques aiam meam in infer.nec da.sa.tu.vi.corruptionē ps.15. Que quidē verba nō pñt ad lrām intelligi de ipso Dauid. Nulla.n. scriptura docet ꝙ corpus Dauid nō fuerit corruptū. Uñ dixit petrus: ꝙ Dauid defunctus ē ⁊ sepultus ⁊ sepulchrū eius apud nos ē: vsqȝ in hodiernū diem Act.2. Oportet ergo intelligi verba predicta de xp̄o.in cuius ꝑsona ipse Dauid loquit: di. Propt̄ hoc.i. ꝑ resurrectionē meā que ꝭ ponit.letatum est cor meū: q2 resurrectio sp̄ata erat cū letitie ordinate ipsi xp̄o. Certitudo.n.boni expectati est cā delectationis: q2 ꝓpt̄ certitudinē optinēdi bonū futuꝝ.iam apprehendit quasi p̄ns: ⁊ sic est cā delectationis: ꝗ est de bono apprehēso vt p̄nti. Nota ꝙ lȝ in xp̄o nō fuerit spes put ē virtus theologica.eo ꝙ ab instāti ꝯceptionis fruebat deo fruitione btā: ⁊ sic erat ibi tētio ⁊ visio: que nō stant cum spe: iux̄ illud Ro.8. Quod videt qs: qd sp̄at? Spes.n.hȝ deū nō habituȝ ꝑ obiecto: tñ in christo fuit spes glorie corporis ꝑ resurrectionem: quā a deo expectabat.

Seq̄t Insuꝑ ⁊ ca.mea req.in spe.s.resurrectiōis future. Qm̄ nō derelin. aiam meā in inferno.i.in lymbo sctōꝝ patruȝ: vbi aia xp̄i fuit in triduo mortis. Nec dabis sctm̄ tuū.i.corpus meum totaliter ipollutū: videre corrup.i.incinerationē vel putrefactiōeȝ. Fuit tñ ibi corruptio accipiēdo ꝑ morte: q2 corpus christi fuit vere mortuū ꝑ sepatione aie. Notas mihi fe.vias vite: accelerādo tēpus resurrectiōis mee. Adimplebis me le.cū vul.tuo: q2 tunc gloria aie xp̄i quā habuit a p̄ncipio.⁊ ꝗ ꝯsistit in vidēdo deū facie ad faciē: fuit deriuata ad corpus in sua resurrectione: q2 tunc habuit corp⁹ gloriosum. Delectatiōes in dex.tua: q2 christ⁹ assumptus ē ad dexterā patris: sicut dicit Mat.vlti. Et dñs qdem iesus postq̄ locutus est eis: assumpt⁹ ē in celū ⁊ sedet ad dexterā dei ⁊c̄. Hoc expositio ē ſm Nicolaum de lira ꝑ maiori pte. Ad idē facit ꝓphetia Dauid ps̄.29. vbi sic ait in ꝑsona christi. Ad te dñe clamabo ⁊ ad deū meuȝ deprecabor. Que vtilitas in sanguine meo: cum descēdero in corruptionē? Nunqd cō fi.ti.pul.aut annū.veri.tu? Audiuit dñs ⁊ misertus est mei: dñs factus ē adiu. meus. Cōuer.plan.meum in gau. mihi conci.sac. meum: ⁊ circūde.me leticia: vt cā. tibi gl'ia mea. ⁊ nō cōpun.dñe deus meus in eter.cō

fi.tibi. Ad idem ps.3. Ego dor.et sopo.sum: et eru.q2 do.su.me. Cui ps allegans Augusti.17.de ci.d.c.18.dicit. An forte quisquam ita desipit vt credat velut aliquid magnum nobis indagare voluisse pphetam quod dormierit et surrexerit: nisi somnus iste mors esset: et euigilatio resurrectio quam de christo sic oportuit pphetari. Ad idem ps.40. Inimici mei dix.ma.mihi: qn mor.et pe.no.eius etc. que sequuntur. Et j. Nunquid q dor.nō adij. vt resurgat: Ubi Aug9 vbi supra exponit etiam de resurrectione christi: et morte: quam sibi in dei intulerit. Sed vt ait ibi Aug9. ipsos in deos tam magnum nefas nō īpune facturos psequentibus indicat v rsibus: vt. Etenim hō pacis me. in quo spe. q ede. pa.m. Et infra. Tu aūt dne mi.mei.et re.me: et retribuā eis. Quis hoc iam neget: q iudeos post passionē et resurrectionē christi de sedibus suis bellica strage et excidio funditus eradicatos videt: Occisus.n.ab eis surrexit: et reddidit eis interim tēporaneā disciplinā: excepto q non correctis seruat: qn viuos et mortuos iudicabit. Nam dns ipse iscariotem traditorē suum p panē porrectum ondens apl'is. hunc etiā versum ps. huius cōmemorauit: et in se dixit impletum. Qui edebat pa.meos. ampliauit sup me calcaneū.s. Ubi dīt ait. In quo spauit: nō pgrate capiti sed corpori. nec.n.nesciebat eum ipse saluator: de quo ante iam dixerat. Un9 ex vobis diabolus est etc. Hec ille.

Scda auctas habet a ppheta Michea q loquens in psona christi: sic ait. Ne leteris inimica mea sup me. q2 cecidi: psurgam cū sedero in tenebris. dns lux mea ē. Michee 7. Et sunt verba christi ad synagogā dicētis. Ne le.ini.me. super me: q2 cecidi.s.p mortem. Cōsurgam.s. tertia die. Cum sedero in tenebris.i. in lymbo patrum. Dns lux mea est: q2 diuinitas erat cum corpore in sepulchro et cum aia in lymbo. Tertia auctas scribit Gen.49. de Jacob benedicente filijs suis. inter quos cum loqueretur ad Judam sic ait inter cetera. Catulus leonis Judas ad predam ascēdisti fili mi: requiescēs accubuisti vt leo. et quasi leena. Quis suscitabit eum: Pro cuius intellectu notandū: q christus fuit de tribu iuda sicut pbatur in genealogia q texit Mat.i. Et iō Jacob hoc

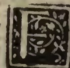
prescieus pphetauit in psona Jude quod futurum erat. Nota ergo tria in ista prophia.

Prio q2 Jacob vocat christū leonē: vn dicit. Catulus leonis Juda: et hoc pp fortitē psone sue inuincibilē. Cui pcordat et Jo. in Apoc.5. Uicit leo de tribu iuda. radix dd. apire librum et soluere septē signacula ei9 Apoc.5. 2° ad pdā a cēdisti etc. Hoc fuit impletū in christo qn ascēdit in crucē: et mortuus descēdit in lymbū. et ibi predā inferni tulit: q2 inde sctōs pres eduxit. et ad celū ascēdens illos ad celū introduxit: iuxta illud ps. Ascendisti in altum accepisti captiuitatē etc. Tertio dicit. Requiescēs accubuisti vt leo. Et j. Quis suscitabit eum: Dr de leone q generat filios mortuos: quos die tertio suscitat suo rugitu. Sic et de9 iesum christum filiū suū mortuū resuscitauit voce virtutis sue. Et iō christus assimilatur in sua resurrectione leoni: iuxta illud Uicit leo de tribu iuda Apoc.5. sicut in sua passiōe agno. Jo.i. Ecce agnus dei. Et sic pz q p scripturas p phetas christi resurrectio cōprobatur.

Scdo p figuras scripturales xpi resurrectio prefigurat. Et in multis qdē locis habetur de hac resurrectione gloriosa figura: sed duas tm cā breuitatis re crā. Pria habet de Sansone Judi.16. Qui media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinorum et portauit eas ad verticē montis. Sanson significat christū. Gaza que interpretatur munitura: infernū. Philistei sunt ipsi iudei etc. Uide istā figuram sermone primo pte.4. Et dic eam si ibi eā nō recitasti: q2 magis hic cōpetit. Scda figura ht de Jona q stetit tribus diebus et tribus noctibus in vētre ceti. Hic historiā: sicut habet Jone pmo et 2.c. Modo nota expositionem figure. Nauis nō poterat euadere nisi Jonas piectus fuisset in mare. Quid per nauem: nisi humana natura intelligitur: Nam pncipiū nauis.s. prora est stricta. in medio est lata. vbi stat arbor. et velū puppis et est stricta: sz nō tm qntū in prora. Ista natura humana fuit in principio stricta.s. solum in adam et euam. postea vero in medio fuit ampla.s. tempore romani imperij. in quo tempore fuit ampla numero hominum et honore tēporali: vt patet in populo romano. apud quem tunc erat monarchia totius mundi:

et in hoc tẽpore.s.Tyberii imperatoris suc cessoris Octauiani anno.15. Fuit arbor et velum. Arbor est crux xpi. Unde cantat ec clesia. Arbor decora fulgida ornata regis purpura. electa digno stipite tã sancta mẽbra tangere. Item alibi. Crux fidelis inter oẽs arbor vna nobilis. nulla silua talem pfert fronde. flore. germine. dulce lignũ dulces clauos dulce pondus sustinens. Item Cant.8. Sub arbore malo suscitaui te: ibi corrupta est mater tua. ibi violata est genitrix tua. Fuit etiam velum album.s.caro xpi alba in arbore crucis posita. et cum alio velo et arbore non põt qs nauigare ad portũ paradisi. Post xpm vero incepit stringi: sicut nñc: qa sumus quasi in puppi istius nauis: qa sumus in fine mundi.i.Cor.x. Nos sumus in quos fines seculorũ deuenerunt: et sumus valde diminuti guerris. pestilentijs etc. Nauis ergo ista erat in magna fortuna: qa oẽs periclitabant naufragio infernali.ps. Quis est homo qui viuit et non videbit mortem. etc. a.s. de ma. inferi. Non potuit libera ri nisi Jonas mitteretur in mare. Jonas interpretatur colũba vel dolens: et significat xpm. qui fuit colũba propter simplicitatem et puritatem vite et plenitudinẽ gratie: iuxta illud Plenum gratie et veritatis Jo.i. Itẽ dolens in passione: iuxta illud Tren.i. O vos oẽs qui transitis per viam: attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Fuit ergo Jonas.i.xps missus in mare.i.amaritudinem mortis: et cetus siue balena apuit os suũ.s.infernus: et deglutiuit illum trib' diebus et noctibus; et tandẽ ex imperio dei patris piscis euomuit eum: qa die tertio resurrexit ex imperio sue diuinitatis. et postea predicauit Niniue. cuius predicatione saluata ẽ illa ciuitas. Ex quo signat q postq̃ xps resurrexit predicauit per aplos mũdo et sic mundus saluatus est: et nauis est.i.natura humana liberata est a naufragio infernali. Hinc est q dicit saluator Mat.12. Sicut fuit Jonas pp̃ha in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit fili' hois in cor'e terre tribus diebus et tribus noctibus. Est aũt notandum: q in hac narratione tridui est figura quam que vocat Snecdoches. in qua accipitur ps pro toto. qua figura scriptura frequenter vtit. Nã in die veneris sancta stetit xps quadã parte diei. in corde terre.s.a nona et vltra: que accipitur pro tota die cum precedenti nocte. die vero sabbati completa cum nocte precedenti etiam stetit. In die vero dñica stetit tota nocte. cum qua accipit sequens dies: qa modo nox precedit diem. et sic per figuralem significationem christi resurrectio premonstratur. Finis.

¶ De rationibus quare christus resurrexit. Sermo.21.

Fides tua te saluũ fecit. Luc.18. ¶ Supra sermone proximo dictum est qdo per scripturas veteris testamẽti xpi resurrectio cõprobatur: modo intendo predicare de eodem articulo: quare oportuit xpm resurgere. Salutetur virgo maria etc.

Pro declaratione huius materie et cõplemento sermonis est notandum: q cõclusio vera est in sancta theologia q necessariam fuit Jesum xpm filium dei resurgere. 8.rationibus quarum aliquas tangit.b. Tho. par.3.q.53.ar.i.

¶ Prima pp diuine iustitie cõmẽdationem.
¶ Secunda pp fidei nostre instructionẽ.
¶ Tertia pp spei nostre subleuationem.
¶ Quarta pp vite nostre informationem.
¶ Quinta pp desolatorũ ꝯsolationem.
¶ Sexta pp scripture sacre adimpletionem.
¶ Septima pp iudeorũ confusionem.
¶ Octaua pp ianue apertionem.

¶ Prima ergo ratio etc. Pertinet.n.ad iustitiam diuinam exaltare illos qui propter deum se humiliant. Luc.i. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Et Luc.18. Ois qui se humiliat: exaltabitur. Sicut etiam videmus fm iustitiam humanam. q illi qui multa mala fuerunt pro republica passi. vel pro suo dño. premiari merentur ab eis. Unde et qñ aliqs vult petere a dño suo aliq̃ grãm vel beneficiũ: nihil põt melius allegare: q̃ damna et labores quos pro dño passus est. Quia igit xps propter charitatem et obedientiam dei se humiliauit et exinaniuit vsq ad mortẽ mortẽ aũt crucis: iuxta illud Phil.2. Humiliauit semetipsum factus obediens vsq ad mortẽ

mortem aūt erat. Ideo oportuit ſm̄ diuinā
iuſticiā: vt xp̄s exaltaret̄ vſq̄ ad gl'iam re
ſurrectionis. Nec erat ſufficiens exaltatio
ſolum in aīa que gl'iam conſecuta erat ab
inſtanti cōceptionis. Non ſolum .n. aīa ſed
totū cōpoſitum ⁊ ꝯſ̄ter etiā corpus fuerat
ꝑ ignominiā paſſionis afflictum: ⁊ ideo de
buit ēt corpus per reſurrectionis gloriam
exaltari. Unde Luč. vlti. Oportuit xp̄m
pati. ⁊ ita intrare in gl'iam ſuā. Hāc rōne᷑
aſſignat Apl's vbi ſupra .ſ. Phil. 2. Quia
poſtq̄ dixerat humiliauit ſemetip̄m fac. obe.
vſq̄ ad mor. ſubdit. Propter qđ deus exal
tauit illum: ⁊ dedit illi nomen qđ eſt ſuper
omne nomē: vt in noīe Jeſu ⁊č. Unde p̄s.
in ꝑſona xp̄i: ſic ait. Dñe ꝓbaſti me ⁊ co/
gno. me. tu co. ſeſ. m. ⁊ reſ. m. p̄s. 138. Et log
tur xp̄s p̄ii ſm̄ q̄ homo. Unde dicit Dñe
ꝓba. me. Glo. experimentis: vt in paſſione.
Et cognouiſti me: in reſurrectione. Non di/
cit eum nouiſſe tūc q̄ ante nō nouerat: ſed
aliis tunc notū fecit. quē ante non fecerat
ita ⁊ ꝓbatū aliis oſtēdit. Tu cognouiſti .i.
voluiſti approbaſti: ſm̄ voluntatē tuā factuᷓ
eſt. Seſſionem meā .i. humilitatē in paſſiōe.
Et reſurrectionem meam .i. glorificationem
meam in reſurrectione.

¶ Scđa ratio ꝑpter fidei noſtre inſtru
ctionē ſiue confirmationē. Nam per eius re
ſurrectionem cōfirmata eſt fides noſtra cir
ca diuinitatē xp̄i. Si .n. nō reſurrexiſſet nul
la vtilitas cōſecuta fuiſſet ex morte eius.
ſed potius ſcandalū ⁊ ꝑditio fidei: vt p᷑ in
apl'is: qui oēs in morte xp̄i ꝑdiderunt fidē
⁊ relicto eo fugerūt: iuxta illud Zach. 13.
Percutiā paſtorē: ⁊ diſꝑgentur oues gre/
gis. Unde etiā duo diſcipuli de q̄bus legi
tur in euangelio Luce: dicebāt. Nos autē
ſperabamus: q̄ ipſe eſſet redēpturus iſrael
Luč. vlti. Unde apl's. Si xp̄s nō reſurrexit
inanis eſt predicatio noſtra: inanis eſt fides
noſtra. 1. Cor. 15. Oportuit ergo xp̄m reſur/
gere vt fides xp̄i que mortua erat in cordi
bus apl'oꝝ ⁊ alioꝝ diſcipuloꝝ reuiuiſceret
in eis: ⁊ crederent ip̄m eſſe verū deum ⁊ ve
rum hoīem: ⁊ reſurrexiſſe in hūanitate ex
potētia diuinitatis. nō ſicut alii reſuſcitati
ſunt ⁊č. Hāc rōne᷑ ponit p̄s. loq̄ns in ꝑſo/
na xp̄i p̄s. 29. d. Ad te dñe cla. ⁊ ad deum
meū deprecabor. Que vti in ſan. m. dū de.

in cor. Nunquid ꝯfi. tibi pul. a. an. ve. ⁊. Au
diuit do. ⁊ mi. eſt mei. do. fac. eſt ad. meus.
Conuer. plan. m. in ga. m. cōci. ſac. m. ⁊
circun. me leticia. Nota Que vtilitas in
ſan. m .i. in effuſione ſanguinis mei. Dū de
ſcendo quaſi ꝑ quoſdā gradus .ſ. a captiōe
in ſputa. a ſputis ⁊ colaphis in dānationē.
a dānatione in crucifixionē. a crucifixione
in corruptionē .ſ. mortis. in corruptionem .ſ.
in mortē quaſi dicat nulla erga viuos. Si/
nis vtilitas fuiſſet erga aīas ſctōꝝ pātrū.
Si .n. ſtatiᷓ nō reſ. ego corruptū q̄ fuerit cor
pus meū. nemini annūciabo. nullum lucra/
bor. ⁊ ita periit confeſſio: vt exponit Glo.
Nunquid confi. tibi puluis.

¶ Tertia rō ꝑꝑ ſpei noſtre ſubleuationeᷓ.
Quia dum videmus xp̄m reſurrexiſſe q̄ eſt
caput nr̄m. ſꝑamus ⁊ nos ſurrecturos in
vitā gl'ioſam: cū quattuor dotibus corꝑis
.ſ. impaſſibilitate. ſubtilitate. agilitate. ⁊ cla/
ritate: ſicut ⁊ xp̄s reſurrexit. Hanc rōnem
ponit Apl's: dicens. Si xp̄s p̄dicatur q̄ re
ſurrexit a mortuis: q̄uo q̄dā dicūt in nobis
q̄a reſurrectio mortuoꝝ non eſt? Et infra.
Nunc autē chriſtus reſurrexit a mortuis
primicie dormientium: quoniā q̄dem per
hominē mors. ⁊ per hoīem reſurrectio mor
tuorum. ⁊ ſicut in adam oēs moriuntur. ita
⁊ i chriſto oēs viuificantur. 1. Cor. 15. Quin/
immo multo magis abundat vita ꝑ chri/
ſtuᷓ: q̄ꝫ abūdauit mors per adā. Unđ Ro. 5.
Sed nō ſicut delictū ⁊ ita donum. Si enim
vnius delicto multi mortui ſunt. multo ma
gis gratia dei ⁊ donuᷓ in grā vnius hoīs
Jeſu xp̄i in plures abūdauit. Subleuat̄ er
go ſpes in nobis ad reſurgendū: ex hoc q̄
xp̄s reſurrexit a mortuis. Unde Phil. 3.
Saluatorē expectamus dñm noſtr̄ Jeſuᷓ
xp̄m: qui reformabit corpus hūilitatis no/
ſtre. configuratū corꝑi claritatis ſue. Et ſic
etiā ſperabat ſctūs Job: q̄ licet ſciret non/
dum xp̄m reſurrexiſſe: tñ credens ipſum re/
ſurrecturuᷓ. Scio inq̄t q̄ redēptor meus vi.
⁊ in no. die. de ter. ſur. ſuᷓ. ⁊ in car. m. vi. deū
ſal. meū Job. 19. Nota Scio .ſ. ꝑ certitu᷑ fi/
nē fidei: q̄ redēp. m. vi. .i. xp̄s viuit eſſentia
liter ſm̄ diuinitatē: q̄a tunc nōdū erat de⁹
hō. Uidebo deū ſal. meū. q̄ſi dicat oculis
carnis videbo deū incarnatū q̄tū ad hūa
nitatē. quā ⁊ oēs dānati videbunt: iuxta

illud Apoc.i. Uidebũt in quẽ pupugerũt
Uel videbo deũ.s.oculo mentis ꝭm ꝙ de⁹
est.i.incõtui ad diuinitatẽ quam soli boni ꝛ
dei videbũt:cuius etiã visione mali in ppe
tuum priuabuntur. Isa.26. Tollat impius
ne videat gloriam dei.
¶ Quarta rõ est ꝓpter vite nr̃e informa/
tionẽ. Debemus.n. vitam nr̃am informare
iuxta exemplar resurrectionis dñice:ꝛ hoc
q̃tum ad tria. Primo quia sicut xp̃s re/
surrexit a mortuis:ita etiã nos resurgere
ab opibus mortuis debemus ad seruiendũ
deo viuenti. Peccata.n. dñr opa mortua
ꝛ peccator in ipsis dicitur etiam mortuus.
Ro.6. Stipendia.n.pcti mors. Priuatꝰ.n.
hõ per pcm̃ mortale:vita grẽ. Scdo qa
sicut xp̃s post resurrectionẽ habuit nouam
vitã:ita ꝛ nos dimissa vita veteri pctõꝝ q̃
inuetera̾t hõiem q̃tũ ad aiam:ꝛ q̃nq̃ etiã
q̃tum ad corpus:debemus ambulare i no
uitate vite.s.virtuose viuendo.qa nõ suffi
cit abstinere a malo:nisi fiat qđ bonũ ẽ.ps.
Declina a ma.ꝛ fac bonũ. Iõ Apls Ro.6.
Qñ xp̃s resurrexit a mortuis per gl'iam
pr̃is.ita ꝛ nos in nouitate vite ambulem⁹.
Tertio qa sicut xp̃s resurgẽs ex mortuis
iam nõ moritꝰ mors illi vltra nõ dñabitur
Ro.6.sic ꝛ nos postq̃ semel resurreximus
a morte pctõꝝ.nõ debemus iterũ mori re/
uertendo ad pctã. Ro.6. Nõ ergo regnet
pctm̃ in vr̃o mortali corpe.vt obediamus
cõcupiscẽtijs eius. Nota cõtra illos:qui in
q̃dragesima pniam egerunt. obseruantes
orõnes ꝛ ieiunia: sed pȯt pasca reuertunꝰ
ad vomitũ. Contra quos dr̃.2.Pe.2. Melius
erat eis nõ cognoscere viã iustitie q̃ post
agnitionẽ retrorsum cõuerti ab eo qđ illis
traditum est sancto mãdato. Contingꝰ.n.eis
illud veri pu̾erbij. Canis reuersus ad vo/
mitũ suũ:ꝛ sus lota in volutabro luti. Ad
idẽ facit pu̾erbiũ. Turpi⁹ eijcitꝰ q̃ nõ ad
mittitꝰ hospes Extra de iure iuran. Quem/
admodũ. Et est Ouidij.4.de tristibus.
¶ Quinta rõ est pp desolatoꝝ ꝯsolatiões.
Nam multi remãserãt valde desolati pp
xp̄i mortẽ.sicut virgo gl'iosa.apl'i.discipuli.
ꝛ aliq̃ sctẽ mulieres. Fuit ergo ꝯueniẽs
xp̃m resurgere:vt ipsi ꝯsolarentꝰ:iuxta illud
ps. Scdm multitudinẽ dolorẽ meoꝝ in cor
de meo:ꝯso.tue leti.aiam meã. Jo.20. Gauisi

sunt ergo discipuli viso dñ̃o. Et nota ꝙ si/
cut.40.hõis fuit xp̃s mortuus.ꝛ apl'i deso
lati:ita.40.diebus stetit xp̃s in hoc mũdo
post resurrectionẽ intra quos sepius eos vi
sitãs ꝯsolabatꝰ eos. Hic potes notare q̃do
in die pasce xp̃s appuit q̃nq̃es:vt euange
liste dñt. Hic illas ꝛc̃. Sꝫ vt dicit Ambro.
pie credi debet pro firmo.ꝙ xp̃s apparuit
primo virgini gl'iose que mater erat que
plus amabat. Uide in ꝭmone sancti Uin/
cẽtij i die pasce q̃ icipit Surrexit ꝫ ẽ h.p.2
¶ Sexta rõ est pp scripturaꝝ sacraꝝ adi/
pletionẽ. Multis.n.scripturis sacris ꝛ pro/
phaꝝ oraculis fuerat xp̄i resurrectio p̃nun
tiata sicut psꝫ supra prio ꝭmõe p totũ. Et
ideo vt scripture ꝓphaꝝ adimplerentꝰ fuit
necessariũ xp̃m resurgere a mortuis. Uñ
Luc.vlt. Tũc aperuit illis sensum.i.intelle
ctũ vt intelligerẽt scripturas. Et dixit eis.
Qm̃ sic scriptũ est:ꝛ sic oportebat xp̃m pati
ꝛ resurgere a mortuis tertia die ꝛ p̃dicare
in noie eius pniam ꝛ remissionem peccato
rum in omnes gentes ꝛc̃.
¶ Septima rõ pp iudeoꝝ ꝯfusionẽ:iuxta
illđ Michee.7. Ne leteris inimica mea ꝛc̃.
Uide ĩ prio ꝭmõe p.i secda auctas. pfin.
¶ Octaua propter Ianue apertionem.
Ubi notandũ ꝙ ianua paradisi tripliciter
fuit apta. Prio q̃tũ ad gl'iam aie:ꝛ sic
in passione xp̄i apta est. Unde dictũ est la
troni. Hodie mecũ eris in paradiso Luc.23.
Scdo q̃tũ ad gl'iaꝫ corpis:ꝛ sic apta est
in resurrectiõe:iuxta illđ.i.Cor.15. Xp̃s re
surrexit a mortuis primitie dormiẽtiũ: qm̃
q̃dẽ p hoiem mors.ꝛ per hoiẽ resurrectio
mortuoꝝ. Tertio q̃tũ ad locũ glie ꝯgrua
entēꝫ:ꝛ sic apta est in ascẽsione. Jo.14. Ua
do parare vobis locũ:ꝛ si abiero ꝛ p̃para/
uero vobis locũ.iterꝝ venio ꝛ accipiã vos
ad meip̃ : vt vbi sũ ego:ꝛ vos sitis. Finis.
¶ De ascensione christi. Sermo.22.

Ides tua te
saluã fecit. Luc.18. ¶ Se/
quitꝰ de.5.arti.fidei ptinẽ
te ad humanitatẽ xp̄i.s.de
ascensione dñi q̃ in simbo
lo apl'ico sic ꝓponitꝰ. Ascendit ad ce.se.ad
dex.dei pr̃is.oipotẽtis:ꝛ hũc posuit btũs
Philippus. In simbolo vero niceno sic po

nitur. Et ascen. in ce. se. ad dex. pris. Et de hoc articulo erit nobis hodie smo: erit tñ in hoc articulo duplex ꝯsideratio. Prima d ascẽsione xp̄i ad celos: dum dicit articulus. Ascen. ad ce. Scd̄a de ascensione xp̄i ad dexterã pris: dum dicit Se. ad dex. dei. pa. oipo. De pria erit smo hodie. De scd̄a in sequẽti smone. Salutet virgo Maria ꝛc.

Pro cõplemẽto materie predicãde: est notandum ꝙ sm doctrinã theologoꝝ cõueniens fuit xp̄m post resurrectionẽ ad celũ ascendere multiplici ratione: ꝛ ponam in presenti sermone. 8. rationes.

¶ Prima rõ est ꝓpter loci ꝓportionem.
¶ Scd̄a est pp fidei cõmẽdationem.
¶ Tertia est pp spei sublevationem.
¶ Quarta est pp charitatis accẽsionem.
¶ Quinta est propter maiorem reuerentie exhibitionem.
¶ Sexta est pp glie nostre preparationẽ.
¶ Septima est pp nr̄am ꝓpitiationem.
¶ Octaua est pp grãꝝ collationem.

¶ Prima ergo est ꝓpter loci ꝓportionẽ: Hanc rõnem tãgit. b. Tho. p. 3. q. 57. ar. 1. vbi sic dicit. Locus dz esse proportionatus locato. Da exẽplũ de rege in solio regali. de doctore legẽte in cathedra. de predicatore in pgulo. d sacerdote i altari ꝛc. Christus aũt per resurrectionẽ vitã imortalem ꝛ incorruptibilẽ inchoauit: iuxta illud Ro. 6. Christus resurgẽs ex mortuis iã nõ moritur mors illi vltra nõ dñabit ꝛc. Locus aũt in quo nos habitamus est locus generationis ꝛ corruptionis: sed locus celestis est locus incorruptionis. tñ rõne materie ꝙ nõ est in potentia ad aliã formã nõ est cõposita ex cõtrarijs. tum rõne forme que implet oẽm potentialitatẽ materie. Et iõ non fuit cõueniẽs ꝙ post resurrectionẽ christus remaneret in terris: sed conueniens fuit ꝙ ascenderet in celũ. b. Tho. Si aũt quereris quare ergo nõ statim ascẽdit ad celos: Multiplex est rõ. Primo vt veritas resurrectionis ꝓbaret. Difficilius. n. erat ꝓbare veritatẽ resurrectiõis ꝙ mortis. Et iõ sufficit discursus horaꝝ. 40. ad ꝓbãdũ mortẽ sed ad ꝓbãdũ resurrectionẽ optuit discurrere dies. 40. Unde dicit Act. 1. Quib⁹. s. aplis prebuit seipsum viuũ post passionẽ suã in multis argumẽtis p dies. 40. apparens eis: ꝛ loquens de regno dei. Scd̄a vt cõsolaret aplos q fuerant desolati de morte eius iuxta illud. ps. Scdm multitudinẽ doloꝝ meoꝝ in cor. me. conso. tu. leti. aiam meam. Unde ꝗa. 40. horis mortuus fuerat. ꝛ apli desolati: voluit. 40. diebus se viuum astruere ꝛ aplos consolari. Hoc dicit Glo. sup Act. 1. Unde aplis. Sicut abũdãt passiones xp̄i in nobis: ita ꝛ per xp̄m abũdat consolatio nostra. 2. Cor. 1. Et nota ꝙ hec cõparatio sicut ꝛ ita: accipit sm ꝓportionem: ꝗa absolute magis abundant consolationes ꝙ passiones pro christo assumpte: vt hic ꝓbatur. Et est etiã tertia ratio moralis: vt daret intelligi ꝙ nõ ante possimus ascendere in celũ: nisi pfectam pniam peragamus que per numerũ quadragenariũ designat. Figura habet de filijs israel qui anteꝙ intrarent terram promissionis. 40. annis in deserto steterunt.

¶ Scd̄a rõ est. ꝓpter fidei cõfirmationem siue augmentationem. Ex hoc enim ꝙ xp̄s ascendit ad celos. fides est magis meritoria ꝛ ẽt magis operatoria. Meritoria gdẽ: ꝗa magis meremur credendo nõ vidẽdo: ꝙ videndo. Fides. n. est substantia reꝝ sperandaꝝ ꝛ argumentũ nõ apparentium: vt dicit Heb. xi. Ubi lz in videntib⁹ hũitate ꝫ christi esset fides. nõ gdẽ de humanitate quã videbãt. sed de diuinitate quã nõ videbant ꝛ credebãt: tñ maior fides est credere ꝛ diuinitatẽ ꝛ humanitatẽ christi nõ visam ꝙ solã diuinitatẽ. Unde audacter dico ꝙ isto respectu maior est fides nostra ꝙ aploꝝ extẽsiue. lz intensiue fides aploꝝ fuerit incõparabiliter excellentior nr̄a. Ubi Ro. 8. sup illud. Nos ipsi primitias spũs hñtes: dicit Glo. tpe prius. ꝛ ceteris abũdãti⁹. Ubi Jo. 20. dixit dñs Thome. Quia vidisti me Thoma: credidisti. Btĩ q nõ viderunt ꝛ crediderunt. Ubi pp hoc fides latronis laudabilior fuit ꝙ fides petri: ꝗa petrus viderat mirabilia. audierat sermonẽ christi cõspexerat vitã eius omni virtute cõspicuã: ideo credidit ipsum esse christũ corde: ꝛ ore cõfessus est: di. Tu es xp̄s fili⁹ dei viui ꝛc. Mat. 16. ꝛ Jo. 6. Sed latro nec miracula christi vidisse legit. nec predicationem audiuisse. nec vitã eius sanctissimam: ꝗa potius presumere poterat ipsum xp̄m esse

malefactorem. et quo sic dānatus erat ad
mortē crucis: ꝓpter qḋ ⁊ cū inīq̄s deputa-
tus est: vt p̄dixerat Isa.53. Vn̄ scriptū erat
in lege. Maledictus oīs q̄ pēdet in ligno
Deutro.21. Et Gal.3. Tn̄ credidit ipsū eē
deum ⁊ hoīem: dī. Memento mei dn̄e ⁊c̄.
O miranda fides. Apl̄i tunc pdiderant fi
dē. ⁊ ipse tunc fidē acq̄siuit. Et iō audiuit
merito fidei sue. Hodie mecū eris in padi
so Luc.23. Patet ergo q̄ melior ⁊ vtilior ē
fides nostra post ascēsionē xp̄i q̄̄ an̄ qn̄ hu
manitas appebat. Fuit ⁊ virtuosior fides
ad operandum post ascēsionē: q̄̄ ante. Nam
fides est illa ꝓpter quā bn̄ agimus. Tolle
fidem ab hoīe. ⁊ nihil curat. nec bn̄ opari.
nec vitia fugere. Et ideo diabolus a corde
hoīs totis viribus nitit̄ fidem auferre: vt
absq̄ timore ipsos p̄cipitet in p̄ccata. Nā
ex hoc est q̄ hodie videmus hoīes ribal-
dos. vitiosos. adulteros. auaros. scelera-
tos ⁊c̄. q2 nō hn̄t fidem. Propt̄ timorem re
gie potestatis multi cōpescunt̄ a malo: q2
credunt se puniendos t̄poraliter: quāto er
go magis cōpescerent̄ si vere crederent se
eternaliter puniēdos? Propt̄ sanitatē cor
poris quā credunt ⁊ sperant p abstinētiā
vel medicinam acq̄rere. multū ieiunant: sed
nō ꝓpter vitam eternā: q2 nō firmiter cre
dunt. p̄3. Et pro nihilo habuerūt terrā de-
siderabilem. Fides ergo est illa q̄ p dilectio
nē operat̄: vt dī Gal.5. Ergo quāto maior
est fides tanto magis facit hoīem bn̄ ope-
rari: sed maior est fides post ascensionē xp̄i
q̄̄ ante vt dictū est supra. ergo magis ope-
rat̄. Et hoc est q̄ dicit dn̄s Jo.14. Qui cre
dit in me: opera que ego facio ⁊ ipse faciet.
⁊ maiora hoꝝ faciet: q2 ego ad patrem va-
do. Nota Maiora ⁊c̄. sicut p3 in apl̄is. spe-
cialiter in petro q̄ plura miracula fecit q̄̄
xp̄s. ⁊ plures ꝯuertit ad fidē christi q̄̄ ip̄e
christus: ⁊ sic de multis alijs sctis legitur.
sp̄aliter de btō Dn̄ico: de quo vel legi vel
audiui: q̄ ꝯuertit de hereticis ad fidē. ⁊ de
petōribus ad penitētiā. cētū milia circiter
hoīum. Vn̄ Mat.19. Si credis: oīa possibi-
lia. sunt credēti. Et q̄re hoc? Subdit dī. ra-
tionē. Quia ego ad patrem vado ⁊c̄.

¶ Tertia ratio est ꝓpt̄ spei sublevationē.
Propt̄ hoc. n. q̄ xp̄s humanā naturā assū
ptam in celo collocauit. dedit nobis spem

illuc puenīendi: q2 vbi fuerit corpus illuc
ꝯgregabunt̄ ⁊ aq̄le: vt dī Mat.24. Et hāc
rōnē ipse christus ostēdit dī. Si abiero ⁊ p̄
parauero vobis locum: iterū veniam ⁊ ac-
cipiam vos ad meipsum: vt vbi sum ego
⁊ vos sitis Jo.14. Nota ergo quō debem⁹
illam patriā celestē desiderare ardenter. ex
quo habemus spem illuc ascēdendi. Nota
similitudinē de filio regis quoꝝ vnus ex-
pulsus esset a regno ꝓpter delictū suum: si
diceret̄ sibi a quodā intimo regis. q̄ si sup-
plicauerit regi ꝯsequet̄ regnum ⁊c̄. quō mit
teret sibi nuncios ⁊c̄. Sic nunc̄ nostri sunt
suspiria ⁊ desideria sancta ⁊c̄.

¶ Quarta cā est ꝓpter charitatis ascēsio
nē. Jam scitis q̄ amor est vinculū quoddam
trahens amantē ad amatū. Trahit. n. cor
ad cogitandū de re amata. os ad loq̄ndū.
oculos ad videndū. aures ad audiendum.
Ideo dn̄s Luc.12. Et Mat.6. Vbicū the-
saurus tuus ibi ⁊ cor tuū. Et qm̄ totus mē
tis affectus intendit in vnū: nō pōt inten
dere ad aliud. Apl̄i aūt toto corde ⁊ ardē
tissimo amabant christū. Nec mirū: ꝓpter
dulcissimā ꝯuersationē suam. ⁊ verba dul-
cissima. Iō semel cum multi discipuloꝝ re-
cessissent a christo ꝓpter verbū qḋ dixerat:
nisi mādicaueritis car. fi. ho. ⁊ bi. eius san.
nō ha. vi. in vobis Jo 6. dixit christus ad
discipulos. Nunqd̄ ⁊ vos vultis abire? Rn̄
dit ei symon petrus. Dn̄e ad quē ibimus?
Verba vite eterne habes ⁊c̄. vbi s̄. Unde
moyses audiendo verba dei. i. angeli in p-
sona dei in monte synai. tāta dulcedine re
ficiebat̄. q̄ .40. diebus ⁊ .40. noctibus non
mādicauit neq̄ bibit: q̄̄to ergo magis re-
ficiebant̄ apl̄i de verbis dei incarnati: p̄s.
Quā dulcia faucibus meis eloq̄a tua su-
per mel ori meo. Vn̄ qui sequebant̄ xp̄m
qn̄q̄ stabant p triduū q̄ nō mādicabāt:
vt dī Mat.9. Et ideo dī Sap.8. Nō enim
habet amaritudinē ꝯuersatio illius: nec te-
dium ꝯuictus illius: sed leticiā ⁊ gaudiū.
Ex hoc ergo apl̄i trahebant̄ tāta vi amo-
ris ad christi p̄sentiā corporalem: q̄ donec
christus erat in terra nō afficiebant̄ ad ce
lum. Dixit ergo christus. Ego faciā vos ele
uari a terra ⁊ desiderare celestia: q2 ascen-
dā ad celū. Nō. n. pōt homo acq̄rere celū:
nisi illud amet ⁊ desideret: q2 amor est que

dam ambulando spūalis aīe ad rem ama
tam. Istā rōnē ponit ipsemet dñs: di. Ego
veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego
vadam. Si.n. nō abiero paraclytus nō ve
niet ad vos. Si aūt abierō: mittā eum ad
vos Jo.16. Ubi dicit Glo. Bede. Expedit
vobis: vt forma sui a vris abstrahat aspe
ctibus: quatenus amor diuinitatis vris
cordibus infigat. Et ex hoc nota moraliter
per locū a maiori. Si.n. amor pńtie corpo
ralis xp̄i licet bon⁹ esset. retrahebat aplos
ab amore celestiū: q̄to magis amor rerum
tpaliū trahit aīas nostras ab amore rez
celestium: Ideo hodie paucissimi sunt qui
amant celestia: qa multū afficiunt ad ter
rena. Non inuenitur hodie in hoibus: nisi
amor diuiciaꝝ. honoꝝ. mulieꝝ. ꝛ filioꝝ. inor
dinatus. nō qdem virtuosus. Nota qđo
hodie parentes nō curant de filijs circa vir
tutē ꝛ sciētiā ꝛc. Itē de seruis ꝛ ancillis
baptizādis ꝛc. Itē de vxoribus: qa multi
viri nō pmittunt vxores ire ad audiēdum
sermones ꝛ missam in diebus festiuis. ꝛ in
diebus officis. Item sunt crudeles erga ip
sos ꝛc. Duo n. amores cōtrarij sunt. s. amor
dei. ꝛ amor mundi. ꝛ oportet q altero amo
re aīa viuat. Uita.n. aīe amor est. Quanto
ergo homo magis amat mundū: tāto plus
elongatur ab amore dei. Unde qa auarus
amat diuitias mundanas. non pōt amare
deū. Mat.6. Nemo pōt duobus dñis ser
uire: aut.n. vnū odio habebit ꝛ alterū di
liget. aut vnū sustinebit ꝛ alterū cōtemnet.
Sic supbus diligit honores. ꝛ dignitates.
ꝛ officia: qđo hic pōt diligere celestia libe
re: Hic talis pasciret cum deo vt alter al
terum nō molestaret. nec alter de altero se
impediret ꝛc. Ideo dicit Jac.4. Quicūq
voluerit amicus esse seculi huius: inimicus
dei constituet. Item. I. Jo.2. Nolite dilige
re mundum: neq ea que in mundo sunt.
Si qs diligit mundum nō est charitas dei
in illo: qm̄ omne qđ est in mundo concupi
scentia carnis est. ꝛ cōcupiscentia oculorū.
ꝛ supbia vite. Ad idem facit exemplū de
Crate. de quo Hierony. 12.q.2. Crates. ꝛc.

¶ Quinta ratio est: pp̄ter maioris reuerē
tie exhibitionē. Et hoc dupliciter intelligit.
Primo vt maiorē reuerentiā exhibeamus
christo. Non.n. in tanta reuerentia ipsum ha
beremus si nobiscum in mundo cōuersaret
qa nimia familiaritas parit contēptū. sicut
ꝛ experimento patet de aplis: qui secū co
medebant bibebant ꝛc. Tunc.n. nō in tan
ta reuerentia eū habebant. Nūc aūt postq̄
ascendit ad celū in maiori reuerentia ipm
habebant: quē nō extimabāt sicut hoiem
terrenum tm̄. sed sicut deum celestē. Unde
apls. 2. Cor.5. Et si cognouimus sm carnē
xp̄m: sed nunc iam nō nouimus. Nota Se
cundū carnē. i. mortalē per qđ putauimus
eum pm̄ hoiem. Alio modo intelligit: vt ma
ior reuerentia ꝛ dignitas hūane nrā augeret.
Quādoqdē natura hūana vsq ad dexte
ram dei exaltata est. nec poterat exaltari
ad celos nisi xp̄s pri⁹ ascenderet. Un̄ Jo.
12. Si exaltatus fuero a terra: oīa traham
ad meipsum. i. si exaltatus fuero in celum
ascendendo traham hoiem: qui quodam
modo est oīa ad excellentiā diuinā: vt sup
celos ascendat. Declara qd est vsq ad de
xteram dei. Unde ꝛ angeli dignitatē hūa
in hoibus considerātes. deinceps pͥhibue
runt se ab hoibus adorari. Unde Apoc.
19. Cecidi ante pedes angeli vt adorarem
eum: ꝛ dixit mihi. Uide ne feceris: cōseruus
enim tuus sum ꝛ fratrū tuorum. Ubi dicit
Glo. in veteri lege nō pͥhibuit se adorari:
sed post ascēsionē vidēs sup se exaltari ho
minē: ab hoie renuit adorari.

¶ Sexta est pp̄ter glīe nostre preparatio
nem. Hanc rōnem assignat dñs: di. In do
mo pris mei mānsiones multe sunt Si quo
minus dixissem vobis: qa vado preparare
vobis locū. ꝛ si abiero ꝛ pparauero vobis
locū: iterum venio ꝛ accipio vos ad meipm̄
vt vbi sum ego ꝛ vos sitis Jo.14. Nota
Mānsiones multe sunt. i. diuersa premia me
ritorum: sm diuersos ordines angeloꝝ cō
stituta: quas Jo. vocat plateas Apoc.21.
Et platee ciuitatis aurū mundum: tanq̄ vi
trum pluclidum. Primus ordo huc prima
platea. est ordo angeloꝝ. 2⁹ archangelorū.
3⁹. principatuū. 4⁹ potestatū. 5⁹ virtutum.
6⁹ dñationum. 7⁹ thronoꝝ. 8⁹ cherubin.
9⁹. seraphin. Istas mansiones nobis xp̄s
preparauit. Ideo dicit. Uado parare vo
bis locum. Nota maximā christi humilita
tem. Reges coiter mittūt scutiferos vt pre
parent: sed christus rex glīe ipsemet voluit

ire ad parandũ nobis locũ. Posset hic queri ab aliquo: cũ christus dicat. Venite benedicti patris mei pos. pa. vobis regnũ a con. sti. mundi Mat. 25. quõ ergo dicit: Vado parare vobis locũ: R. ꝙ hoc põt dupliciter intelligi: eo ꝙ duplex est pparatio. Prima est pdestinationis. Scda est executõis. Da similitudinẽ de rege pcipiente vel ordinante cõuiuium aliqđ fieri: ⁊ loca mensaꝝ singulis preparari ſm cõditionem psonarum ad cõuiuium inuitataꝝ: tandẽ fit executio. Quãtũ ergo ad pmũ. s. ad pdestinationem. a cõstitutione mundi iam parata erat: iuxta auctoritatẽ dictã Mat. 25. Venite benedicti ⁊c. sed per realem possessionez ⁊ executionẽ in die ascensionis parauit locuz per realem distributionẽ ⁊ executionẽ sanctoꝝ: qui cũ xpo ascenderunt in ordinibus angeloꝝ: iuxta meritum vniuscuiusqꝫ: quia nunq̃ aliqs homo illac intrauit vsqꝫ in illũ diem. Sic ergo nota ꝙ glĩa eterne tripliciter cõsiderari põt. Uno modo quãtũ ad pdestinationẽ: ⁊ sic ab eterno fuit glĩa parata electis. Sic loqꝫ auctoritas Mat. 25. iam allegata. Scdo modo q̃tuz ad meritũ: ⁊ sic in passione fuit data electis: quia xp̃s per passionẽ suã amouit oĩa impedimenta ⁊ meruit nobis oĩa bona. s. glĩaz aĩe ⁊ corporis ⁊c. que ad glĩaz ptinent. Tertio modo q̃tum ad realẽ possessionem: ⁊ tunc dicendum ſm b. Tho. in. 3. sen. di. 22. ꝙ bona glorie in tribus cõsistũt. Primo in diuina visione que est beatitudo aĩe: ⁊ hoc per effectum cõtulit descendẽdo ad inferos. Scdm est glĩa corporis. ⁊ hoc inchoauit in resurrectione sua. Tertium est locus cõgruus: ⁊ hoc prestitit in sua ascensione. In baptismo aũt celi apti sunt: in signũ ꝙ per baptismũ quem tunc inchoabat. in quo passio eius opaẽ. plenarie celi aditus patent nobis: ſm b. Tho. ibi. Dic pratice: quõ quãdo fuit in celo cum sanctis patribus millibus ⁊ millib⁹ ⁊c. ipse collocauit in prima placea angeloꝝ illos: qui in hoc mũdo sibi seruierũt in penitentia: quẽlibet in sua cathedra cõstituendo. in qua illius nomen erat scriptum ab eterno. ⁊ cuilibet coronaz glorie capiti imponendo. Scdo in ordine archangeloꝝ collo. auit eos q sibi fuierant in opibus spũalibus. In tertio ordine. s. principatuũ collocauit illos q sibi seruierant in opibus misericordie. In. 4. ordine potestatũ illos qui sibi seruierant in magna patientia in aduersitatibus. In. 5°. ordine virtutũ illos q sibi seruierant in pacificatione. nõ hñdo malã voluntatẽ contra aliquem proximum. In. 6°. ordine dñationũ collocauit dños tpales. rectores. ⁊ iudices. qui cum iustitia magna regunt ciuitates ⁊ regna ⁊c. In. 7°. ordine thronoꝝ illos qui amore sui seruauerant voluntariam paupertatem. In. 8°. s. cherubinoꝝ cõtẽplatiuos qui habuerant sapientiã diuinalẽ. In. 9°. s. seraphinoꝝ collocauit charitatiuos: ardẽtes in dei amore. Ecce quõ intelligitur Vado pare vobis locum. s. q̃tum ad realem possessionẽ. christus vero sup ordines angeloꝝ sedet in solio suo ad dexteram patris sicut dicit articulus fidei. Et post xpĩ ascẽsionem inde ad. 12. annos ſm quosdã: vel ſm alios inde ad. 24. annos virgo maria assumpta est in celum ⁊ sedet ad dexteram filij sui: iuxta illud ps. Astitit regina a dex. t. in ve. deau. cir. varietate. Item. 3. R. 2. Positusqꝫ est thronus matri regis: que sedet ad dexteram eius.

¶ Septima ratio ppter humanã pprietationẽ. s. vt in curia celi vbi oĩa facta nostra examinantur ⁊ iudicantur: aduocatum ppriũ haberemus. Nam ante christi ascensionem in celo: iudicem solum non aũt aduocatũ habebamus. ⁊ ideo rigorose ⁊ acriter puniebamur: sed postq̃ xpũs ascendit in celum aduocatum maximũ habemus coram deo. Unde I. Jo. 2. Aduocatum habemus apud prem Jesum xpm iustum: ⁊ ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Itez Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos dei: Deus qui iustificat: qs est qui condẽnet: xpũs Jesus q mortuus est immo qui ⁊ resurrexit. qui est ad dexterã dei. qui etiaz interpellat pro nobis. Nota pratice: quõ virgo Maria aduocat pro nobis: ⁊ christus ad preces virginis ⁊c. Unde Ber. Securum accessum habes ad deum o homo vbi habes filium ante patrem: ⁊ ante filiũ matrem. filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. mater ostendit filio pectus ⁊ vbera. nulla ergo ibi poterit esse repulsa. vbi tot concurrunt charitatis insignia. Nota hic de

aduocatis: q̄ta eis reuerētia exhibetur a
clientulis. ⁊ quot munera ⁊ exenia sibi mit
tuntur: ⁊ q̄n eis sollicite obeditur ab his
qui hn̄t apud ipsos causas: maxime si sint
potentes in curia. Sic ⁊ nos xp̄o aduoca-
to nostro facere debemus: sed hodie q̄uis
christus aduocet pro nobis in celo. tamen
nullus pro eo aduocat in terra.

¶ Octaua ratio est. propter gratiaꝝ colla
tionem: vt. s. nos gratijs ⁊ donis maximis
ditaret. Eph. 4. Ascendens in altum capti
uā duxit captiuitatē. dedit dona hoībus.
Exemplum si rex obtinet regnum: cum in-
trat possessionem regni obtenti magna do-
na dare militibus. sic ⁊ christus dum celū
intrauit dona maxima est largitus. Nam
statim suis discipulis spūm. s. misit. p quem
⁊ in quo oīa dona donanī. Ro. 8. Qui pro
nobis oībus tradidit illum. s. xp̄m: q̄n nō
etiam cum illo omnia nobis donauit. Ro-
gemus ergo deum: vt simus participes ip-
sorum donorum. Finis.

¶ Quod christus sedet ad dexteram
patris. Sermo. 23.

Ides tua te
saluū fecit. Luē. 18. ¶ Pro
sequendo materiam nfaꝫ
sequitur hodie predicare
de eodē. 5. articulo. s. ascen
sionis. s. q̄tum ad sessionem xp̄i ad dexte-
raꝫ pr̄is: que sic in simbolo apl̄ico ponitur.
Sedet ad dex. dei pa. oipo. In simbolo ve
ro Niceno dicitur. Sedet ad dex. pa. Sa-
lutetur virgo ⁊c̄. Pro declaratione ȳboꝝ
thematis ⁊ itroductiōe materie: est notādū
q̄ ȳbū ppositū hꝫ difficultatē magnaꝫ in
sctā theologia. Et est duplex difficultas.
Una est qa dicit Ad dex pa. cū in deo nō
sit dextra neqꝫ sinistra. Alia est: qa dicit in
singulī. cū Mat. vlt. dicat in plī. Pria diff i
cultas erit p introductione fmōis. Scd̄a
p p̄secutiōe. Pro cuius declaratiōe est sciē
dum. q̄ in substātijs spūalib⁹ in qb⁹ prin
cipalē locū tenet deus Jo. 4. Deus spūs
est ⁊c̄. non inueniī ps dextera vel sinistra.
Nā dextera ⁊ sinistra dīr in corpalib⁹: eo
q̄d vna ps. s. dextera est fortior q̄ sinistra.
Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera illius

amplexabiī me Cant. 2. Sed sb̄e spūales
sunt indiuisibiles ⁊ incorpee. Dextera aūt ⁊ si
nistra sunt relationes corpee ⁊ diuisibiles.
Preterea si xp̄s sedet ad dex. pa. ergo paī
est ad sinistrā filij. q̄ est incōueniēs: qa sic
maior honor dareī filio q̄ pr̄i. Preterea si
xp̄s est ad dexterā pr̄is: vbi sp̄s. s. e.? Quidā
dixit q̄ ad sinistrā: vn̄ faciūt sibi crucē ⁊ po-
nunt spm̄. s. ad sinistrā. Error magnus ē: qr
ad sinistrā dei dīr esse damnati. Mat. 25.
Statuet qdē oues a dextris: edos ūt a si-
nistris. Vn̄ dicit. s. Tho. in. 3. p. q. 58. ar. 2.
ad tertiū. q̄ sp̄s. s. est ita ad dexterā pr̄is
sicut filius. Docet ergo q̄n debeat fieri
crux. Pro ratione ergo: notādū q̄ in deo
dextera sumiī similitudinarie siue metha-
phorice. Nam ad dexterā ponere aliqueꝫ:
est honorare p̄sonā: sicut legitur de matre
Salomonis. 3. R. 2. Positus est thronus
matri regis que sedet ad dexterā eius: qa
post regē erat p̄sona excellentior: sic ergo
sedere ad dexteraꝫ dei est esse in gloria ⁊
honore eius. Hōc aūt intelligi triplicr.
Uno modo q̄ndo gl̄iam diuinitatis ⁊ esse
in equali gloria cum deo patre: ⁊ sic conue-
nit xp̄o fm̄ q̄ deus. Filius. n. dei fm̄ diui-
nitatem est equalis patri. ⁊ cōsequenter est
in equali gloria cum patre: quimo sicut est
substātia eadē substantia ⁊ natura oium
trium p̄sonaꝝ: sic eadē est gloria. qa qcq̄d
est in deo est deus. Alio modo p̄t intelligi
sedere ad dexterā pr̄is esse in excellēti gra
du gl̄ie ipsius dei pr̄is: ⁊ sic soli xp̄o cōue-
nit fm̄ q̄ homo: qa ipse est in maiori gl̄ia
q̄ oēs sci ⁊ singulariter ⁊ collectiue. Vn̄
maior est gl̄ia xp̄i solius fm̄ q̄ hō: q̄ gloria
oium angeloꝝ. archangeloꝝ. ⁊ oium alioꝝ
ordinum. ⁊ q̄ gl̄ia virginū. doctoꝝ. p̄fessoꝝ
martyrū. aploꝝ. pphaꝝ. ⁊ pr̄iarchaꝝ simul
⁊ virginis Marie. Unde Heb. 7. super il-
lud Excelsior celis fact⁹: dī. Glo. ibi. Om
ni rōnali. Item ps. Dilexisti iustitiā ⁊ odi-
sti. prop. vn. te de. de. t. ole. le. cō. tuis. Item
Heb. 1. Qui cum sit splendor glorie ⁊ figu-
ra substātie eius. Et infra. Sedet ad dexte
ram maiestatis eius in excelsis: tanto me-
lior angelis effectus. q̄to differentius pre
illis nomen hereditauit. Da similitudinem
de lumine solis: quod est maius q̄ lumē lu
ne ⁊ oium stellarum simul. Unde Heb. i.

Ad quē aūt angeloꝝ dixit: sede a dextris meis donec po.ini.tu.sca.pe.tuoꝝ: Tertio modo pōt intelligi sedere ad dexterā ꝓdei.i. esse in beatitudine ꝛ gloria dei: ꝛ sic ꝯuenit vnicuiqꝫ beato: iuxͣ illud Mat.25. Statuet oues a dextris ꝛc. Et sm hoc oēs beati angeli ꝛ aīe sunt in dextra dei: sed ꝓcipue virgo maria: de qua dī. Astitit regina a dextris tu. Dār aūt sedere a dextris dei: eo ꝙ quiescant a dextris.i. in gloria dei. Patet ergo declaratio difficultatis. Sed remanet quedā dubitatio: qꝛ articulus dicit ad dexterā dei in singulari. Euangelista aūt dicit a dextris in plurali. Unde Mat.vlt. Et dūs qdem iesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celum ꝛ sedet a dextris dei. Itē pō. Dixit do.do.m.se.a de.meis. Item Act.7. Ecce video celos apertos: ꝛ filium hoīs stantem a dextris virtutis dei. Item Mat.25. Uidebitis filium hoīs sedere a dextris virtutis dei venientē in nubibus celi. Cur ergo hec varietas: Rñ° sicut dictū est supra: sedere ad dexterā dei. denotat excellentē gradum glorie dei: ꝙ ꝯuenit soli christo sm ꝙ hō. Pōt aūt ista sessio ꝯsiderari dupliciter. Unomodo q̄tum ad gradum ipsum ꝛ excellentiā sessionis siue glorie: ꝛ sic vna est sessio siue sedes: sic ꝛ cuiuslibet sctī vna est sedes q̄ alias nominatur domus: iuxͣ illud In domo patris mei mā.mul.sunt Jo.14. Quia vnus gradus. vna excellentia summa est. Et hoc respectu dicit articulus Ad dexterā in singulari. Alio modo potest ꝯsiderari q̄tum ad effectum huius excellentie siue gradus: ꝛ sic est multiplex effectus huius sessionis siue excellentie. Et hoc respectu dī Mat.vl. Sedet a dextris: in plurali. Est aūt triplex hmōi effectus.

❡ Primus est effectus maiestatis iperialis.

❡ Scđs est effectus dignitatis sacerdotalis. siue pontificalis.

❡ Tertius est effectus auctīs iudicialis.

Primus ergo effectus ꝛc. qꝛ iperator ē dñs totius mundi.l. Deprecatio.ff. ad.l.ro. de iactu: vbi dicit text°. Ego imperator dñs totius mundi sum. Rō: qꝛ ppls ro.trāstulit ei ꝛ in eum oēm potestatē suā ꝑ legē regiā ff.de ꝯsti ꝑn.l.i. Sic iperator noster ē xp̄s. Apoc.19. Dñs in vestimēto ꝛ i femore suo scriptū: rex regū ꝛ dñs dñantiū. Nota In vestimento. vestimentū christi quo diuinitas fuit coopta ē hūanitas sua. Phil.2. Qui cū forma dei esset: nō ra.ar.est eē se equa. deo: sed semetipsū exi.for.ſui acci.in si.ho. fac. ꝛ ha.inuē.vt hō. Istā ergo excellentiā dñij ꝛ potestatis sup oēs creaturas hūit christ° in sua ascēsione. Tunc.n. oēs creature tā spūales q̄ corporales subiecte sunt sub eo manifestatiue.s. ꝛ creatiue qdem tunc. sed aū et vt hō christ° in carne mortali hēbat ius dñij sup oēm creaturā iuxͣ illud Jo.17. Oia tua mea sunt: sed execution iuris fuit facta in die ascensionis: qn cōstitutus est ad dexterā dei: vbi sic intronizat° est hodie in throno impiali.i. in celo empyreo. sicut qn Papa statim ꝙ est electus a duabus partibus cardinaliū est romanus pontifex absqꝫ oī exceptione: vt in.c. Lz. De electio. post modum vero intronizatur ꝛc. Et ideo cantat ecclia. Scandens tribunal dextere pr̄is. potestas oīum collata iesu celitus. que nō erat humanitus: vt trina rex machina cele.terres.ꝛ infer.ꝯdi.flec.ge.iam subdita. Ideo dñs post resurrectionē dixit aplīs. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra Mat.vlt. Et Eph.i. Cōstituēs ad dexterā suam in celestibus sup oēm principatum. ꝛ potestatē. ꝛ virtutē. ꝛ dñationē. oīa subiecit sub pedibus eius. Hoc aūt iperium christus meruit ꝓpter humilitatē suā. Regula n iuris diuini est: ꝙ quī se humiliauerit exaltabit: sicut legit Luc.18. Ergo quāto magis quis se humiliat tāto magis exaltabit ad similitudinē staterc. Christus aūt humiliauit se sub oīb° creaturis. Sunt.n. oēs creature in triplici differentia siue loco.s. in celo. in terra. ꝛ in inferno. In celo sunt nouē ordines angeloꝝ.s. angeli. arcangeli ꝛc. Et omnes. sub omnibus istis christus se humiliauit: qꝛ nō assumpsit naturam angelicā sed humanam: iuxta illud Heb.2. Nusq̄ enim angelos apphēdit sz semen habrae apprehendit. Unde ꝓa Ma. minuisti eū pa.mi.ab an.ꝛc. qꝛ fuit passibilis ꝛ mortalis homo: qđ non fuit in angelis.

Scđo voluit humiliari sub creaturis q̄ sunt in terra s. sub hoībus: qđ pꝫ in natiuitate. in vita. in morte. ꝛ post mortē. In natiuitatē qdē: qꝛ natus in loco humili ꝛc. de humili ꝛ paupercula muliere. In baptis/

mo:q2 voluit a servo baptizari. Mat.3. Sine modo:sic.n. decet nos iplere oem iusticiam. Itē in doctoꝝ interrogatione. Luc.2. Invenerunt illū in medio doctoꝝ interrogantē ꝛc̄. In parētum subiectione. Luc.2. Et erat subditus illis. Et nota ꝙ nō solū sub sctis hoībus voluit humiliari christus: sed etiā sub malis ꝛ iniqs:q2 ab iniqs captus fuit ꝛ colaphizatus. flagellatus. crucifixus. ꝛ cū iniqs deputatus. ꝛ peius ꝙ iniq:q2 de iniqs nō fit ꝯdēnatio nisi fiat ꝑ eꝯfessus:sed de christo nullus ꝑfessus factus est. Jō dicit ipse ꝓs. Ego aūt sum vermis ꝛ nō hō opprobriū ho. ꝛ abiec. ple. Et sic humiliatus est in vita ꝛ in morte. Itē post mortē:q2 in alieno sepulchro sepultus est: ꝛ latus eius fuit lancea ꝑforatum. Tercio voluit humiliari sub creaturis q̄ sunt in inferno.s. demonibus : q2 ꝑmisit se temptari a diabolo Mat.4. Et etiā in cruce:iuxͣ illud Jo.14. Venit.n. princeps mūdi huius: ꝛ in me nō hꝫ qcq̄. Fiat ergo ratio. Humilitas est cā exaltatiōis.ergo quāto magis homo se humiliat tāto magis exaltari meret:sed christus sub oībus creaturis hūiliauit se.ergo sup omnes creaturas exaltari meruit. Patet rō. Auctas. Humiliauit semet ipsum:factus obediēs vsqꝫ ad mortē. mor. aūt cru. ꝓpter qd deus exal. il. ꝛ do.il. no. qd est super omne nomē:vt in no. iesu oē ge. flec.ce. terre. ꝛ infer. ꝛ ois lin. ꝯfi. q2 dñs iesus christꝰ in gloria est dei patris. Phil.2. Moraliter aūt:si volumus exaltari: opꝫ prius humiliari. Vasalli enim dñis debent obedire: eꝯuerso vero domini nihil aliud debent a vasallis exigere ꝑt redditus ꝛc̄. Itē filij hūiliter parētibus obediēdo eis in omnibꝰ licitis ꝛ honestis. sic ꝑimus ꝑtinꝰ. vxor viro:iuxta illd Sub viri eris potestate:ꝛ ipse dñabitur tui Gen.4. Nota exemplum qd legitur Mat.18. Quis putas maior est in regno celoꝝ ꝛc̄? Dic historiam pratice ꝛc̄. Et aduocans iesus paruulum q fuit sanctus Marcialis:dixit. Quicunqꝫ humiliauerit se sicut paruulus iste:hic maior est in regno celoꝝ. Nota Sapientiā ꝛ bonitatem dei. Posuit.n. deus maioritatē glorie nō in diuicijs:q2 male esset pauperibus.nec in fortitudine:q2 male esset debilibus.nec in regnis ꝛ principibus.nec in di

gnitatibus.sed in eo qd potest quilibet habere.s. in humilitate.q̄ cōis esse pōt nobilibus ꝛ ignobilibus diuitibus ꝛ pauperibꝰ. seruis ꝛ liberis. viris ꝛ mulieribus:q2 apud deum nō est acceptio ꝑsonaꝝ. Unde Apls Col.3. In christo iesu.nō masculus ꝛ femina.gētilis ꝛ iudeus. circūcisio ꝛ ꝑputiū. barbarus ꝛ scyta. seruus ꝛ liber:sed oia ꝛ in oibus christus. ergo si volumus exaltari humiliemur ad exēpliū xp̄i:di. Discite a me:q2 mitis sum ꝛ humilis corde Mat.xi. Item .i. Pe.5. Deus superbis resistit : humilibus dat gratiam.

Scdo effectus est dignitatis pōtificalis. Inter ꝑlatos aūt eccle papa est maior:q2 reliq epi ꝛ ꝑlati sunt vocati in ꝑtē sollicitudinis:ipse vero papa in plenitudinē potestatis:vt dicit textus.2.q.6. Decreto. Et est de vsu palij.c. Ad honorē. Et de ꝯcel. ꝑbē. c. Proposuit nobis. Istā ergo dignitatem ꝗ hūit xp̄s. Heb.4. Hūtes pontificē magnū q penetrauit celos iesum filiū dei.teneamus ꝯfessionē. Nō.n. habemus pontificē q nō possit cōpati infirmitatibus nostris. Temptauit aūt ꝑ oia pro similitudine absqꝫ pctō. Itē Heb.7. Talis.n. decebat vt nobis esset pontifex sctūs. innocens. īpolutus. segregatus a pctōribus. ꝛ excelsior celis factus. Et ꝓs. Tu es sacer. in eter. ꝓm or. mel. Ubi nota duo. Primo ꝙ xp̄s dī sacerdos. Scdo ꝙ dī ꝓm or. mel. Quātū ad primū: nota ꝙ christus dicit sacerdos quasi sacra dans. Principale aūt officiū sacerdotis ē circa corpus christi veꝝ:officiū enim suum est missam celebrare. In qua ꝯsecratur hostia ꝛ trāsubstāciat panis in corpꝰ christi ꝛ vinū in sanguinē. Sic christus duas missas legitur celebrasse. vnā priuatā ꝛ alterā publicā ꝛ solēnem. Priuata missa fuit in nocte cene:q̄n venerandū corpis sui ꝛ sanguis sacramētū instituit:di. Accipite ꝛ mādūcate:hoc est corpus meū Mat.26. Et.i. Cor.xi. Ubi ipse fuit sacerdos ꝛ hostia sub spē humana. Ara fuit crux ꝛc̄:vt ꝑ infra di cit. Solēnem vero ꝛ publicā missam celebrauit in ara crucis: in qua illas cerimonias tenuit ꝛ seruauit quas tenet epūs qñ solēniter celebrat in representatione illius christi. Septē n. cerimonias principales obseruat epūs qñ cantat missā. Primo nāqꝫ

tenet mitrā in capite. Scđo chyrothecas cum smaltis in manibus. Tertio sandalia in pedibus. Quarto casulam in toto corpore. Quinto hʒ crozam. Sexto hʒ dyaconū. subdyaconū ꝛ duos acolythos. Septimo cantat. Sic in missa solēni christi quā cātauit ī cruce. Mitra nāqʒ fuit corona spinea. Chyrothecę cuʒ smaltis: fuerūt vulnera clauoꝝ in manibus. Sandalia: foramina in pedib⁹. Casula rubea: fuit caro sanguinolēta. Isa. 36. Quis est iste q venit de edom .i. sanguinolētus: tinctis vestibus de bosra .i. de tribulatione: Et infra. Quare ergo rubrū ē indumētum tuū ꝛ vestimēta tua: sicut calcantiū in torculari: Croza: ē lancea q̄ fuit latus eius pforatū. Dyacon⁹: fuit latro a dextris. Subdiacon⁹: latro a sinistris. Duo acolythi: fuerunt virgo maria ꝛ Io. euāgelista. Cantauit aūt christus septies in cruce: qꝛ septies locutus ē. Primo: Pater ignosce illis ꝛc̄. Scđo latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Tertio virgini marie. Mulier ecce filius tuus: ꝛ discipulo ecce mater tua. Quarto. Hely hely ꝛc̄. Quinto. Sitio. Sexto. Cōsumatū ē. Septimo. In manus tuas dn̄e cōmendo spūm meum. Et sic pʒ quare christus dī sacerdos. Quantum vero ad 2m .s. quare dī sm̄ ordinem melchisedech: ꝝ°. Pro euidentia nota φ sm̄ hebreos Melchisedech fuit filius Noe. Significauit aūt christū multipliciter. Primo in noīe: qꝛ Melchisedech interptat rex iustus. Melchis .n. rex: sedech iustus. Christ⁹ aūt dī sol iustitie. Malachie .3. Orietur nobis timētibus nomen tuum: sol iustitie. Et dī rex. Ps. Deus: iudiciū tuum regi da. Itē Iere. 23. Ecce dies veniunt dicit dn̄s: ꝛ sus. Dauid germen iu. ꝛ regna. rex. ꝛ sa. e. ꝛ fac. iu. ꝛ ius. in ťra. Scđo in hoc. φ sine patre ꝛ sine matre ꝛ sine genealogia ponitur melchisedech in scriptura .i. nō nominatur pater eius. nec mater. nec filij. sicut ponit aplšs Heb. 7. Sic christus fuit. sine patre sm̄ φ hō. ꝛ sine matre sm̄ φ deus: ꝛ sine filijs carnalibus. Isa. 53. Generationē eius qs enarrabit: Tertio ī sacrificio: qꝛ melchisedech panem ꝛ vinuʒ offerebat in sacrificium: sicut legitur Gen. 14. Sic ꝛ christus. Io. 6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita. Ex hoc ergo φ dicit sm̄ ordinem melchisedech ꝛ nō sm̄ ordinē Aaron: manifeste probatur φ sacerdotium Aaron erat mutandum adueniēte christo: ꝛ cōsequēter etiam mutanda erat lex moyſi quātum ad cerimonialia ꝛ iudicialia precepta: quia trāslato sacerdotio necesse est vt ꝛ legis trāslatio fiat: sicut dicit Aplšs Heb. 7. Et habetur in. c. Translato: de ɔstitu. Christi aūt sacerdotium nō est vllo vnq̄ tēpore mutandum. Ideo dicit. Tu es sacerdos in eternum ꝛc̄. Moraliter vero quāta sanctitas. debet esse in sacerdote: qui est sacerdos sicut ꝛ christus: cuius lingua clauis celi facta est: Ergo sancti estote qꝛ ego sctūs sum dicit dominus exercituum.

Tertius effectus ē auctas iudicialis: ppter quā dī sedere ad dexterā patris. Hāc aūt potestatem iudicialē accepit christus. ppterea qꝛ fuit iudicatus iniuste: iuxta illud Iob. 36. Cā tua quasi impij iudicata ē. Glo. a pilato: ideo iudicium cāmq; recipies. Glo. vt iuste iudices. Omnes aūt predicti tres effectus huius sessionis ad dexteram patris: notanť Dan. 7. Aspiciebā donec throni positi sunt ꝛ antiquus dieꝝ .i. deus pater sedit. Et infra. Et ecce cum nubib⁹ celi quasi filius hoīs veniebat: ꝛ vsq; ad antiquum dieꝝ peruenit. ꝛ in cōspectu eius obtulerunt eum. ꝛ dedit ei potestateʒ. ꝛ honorem. ꝛ regnum. Nota Potestatē .s. iudicialem. Ecce tertius effectus. Et honorem .s. pontificalem. ecce scđs. Et regnum .s. imperiale: ecce primus. Et infra. Potestas eius potestas eterna que nō auferet: ꝛ regnum eius qđ nō corrūpetur ꝛc̄. Hec autē potestas iudicialis etiā innuiť in historia festi ascensionis: cum dī. Viri galilei: quid statis aspi. in ce. h iesus. q as. ē a vo. in ce. sic ve. qⁿēad. vi. e. eun. in celum Act. 1. Et qꝛ in iudicio iudex sedet pro tribunali. qñ sententiam pfert: alias sentētia nō valeret: vt dicit textus in. c. vlti. de re iudi. lib. 6. idō christus nunc tanq̄ iudex iustissimus sedet: ꝛ etiam in die iudicij vniuersalis sedebit. Mat. 25. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue ꝛc̄. De hoc vide in sermone. 26. vbi agitur de finali iudicio. p. 3. Finis.

De aduentu antichristi. Sermo. 14.

Fides tua te salvum fecit. Luc.18. ¶ Sequitur hodie predicare de ultimo articulo fidei pertinẽte ad hũanitatẽ filij dei: vz. de iudicio universali: q sic in apl'ico symbolo ꝓponitur. Inde ven. est iu. vi. ꝛ mor. quem posuit beatus Mattheus. In niceno vero symbolo sic habetur. Et itex ven. est cum gloria iudi. vi. ꝛ mor. cuius re. non erit finis. Sed qꝛ anteq̃ istud finale iudicium peragatur: duo maxima flagella sunt a deo ꝯtra mundum mittenda. Ideo de istis duobus flagellis primo videamus. Sunt aũt ista duo flagella. Primo ãtechristi hominis diabolici adventus ad mundũ pervertendum. Scd̃o mundi conflagratio per ignẽ ad mundũ pur. Primo igitur videamus de adventu antichristi hodie. Scd̃o in sequenti sermone videbimus de mundi cõflagratione. Salutet virgo ꝛc̃. Pro cõplemento materie predicande: inveni quãdã auctem Johãnis apl'i in Apoc. in qua ipse prenuntiat ꝓphetando oẽs varios ꝛ diversos modos: qbus ille maledictus hõ antichristus pervertet mundum. Dicit ergo sic Apoc.6. Vidi ꝛ ecce terremotus fact' est magnus: ꝛ sol factus ẽ niger tanq̃ saccus cilicinus. ꝛ luna facta est tota sicut sanguis. ꝛ stelle ceciderunt super terram: sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno movet. Et celum recessit sicut liber involutus. In qua quidem auctẽ sunt qnq̃ clausule: in quibus notentur quinq̃ modi quibus antichristus subvertet mundum: q sunt isti. vz.

¶ Primus modus erit p arma potentie: ibi. Ecce terre. fac. est magnus.

¶ Scd̃s modus erit p miracula apparentia: ibi. Et sol fac. ẽ ni. tã. sa. cili.

¶ Tertius modus ẽ p tormenta terrẽtia: ibi. Et luna fac. ẽ to. sicut sang.

¶ Quartus modus erit p argumẽta insolubilia: ibi. Et stel. ce. sup ter. usq̃ movet.

¶ Quintus modus erit p dona placabilia: ibi. Et celum re. si. liber. invo.

¶ Primo modo habebit principes ꝛ potestates. Scd̃o modo habebit rudes ꝛ ignorantes. Tertio modo habebit fortes ꝛ cõstantes. Quarto habebit doctores ꝛ scientes. Quinto modo habebit avaros ꝛ ꝯcupiscentes. ¶ Primus ergo modus. s. p arma potẽtie: notat ibi. Ecce terremotus ꝛc̃. loqtur in preterito ꝓpt certitudinẽ ꝓphie: qꝛ sicut preteritum nõ põt esse nõ preteritũ: sic istud ĩpossibile ẽ nõ evenire. Per tremotum ergo notat q antichristus subiugabit sibi oẽs nationes mundi. ꝛ sic oẽs homines movebunt ad sui iperium ꝛ subiectionẽ. Primo .n. subiugabit sibi oẽs iudeos nõ p armoꝝ potentiã: sed p legaliũ observationẽ quos decipiet: di. q ipse est messias promissus in lege. ꝛ recipiet circũcisionẽ. statim iudei sequẽtur eum: qꝛ sicut cecus postq̃ amisit burdonem adheret cuicũq̃ rei: sic iudei ceci postq̃ amiserunt christum negando eum esse veꝝ messiam. De quo deus pater dicit. Ecce testem dedi euz ducem ac preceptorẽ gentibus Ier.55. Nota Testem. s. de secretis fidei. ducem ac preceptorem: quia cepit iesus facere ꝛ docere Act.i. Et iudei habebant ipsum in manibus: qꝛ inter ipsos fuit natus. nutritus. ꝛ cõversatus. sed amiserunt eum eoꝝ culpa nõ christi. dicentes coram pilato. Non habemus regem nisi cesarem: ꝛ petentes barabbam latronem sibi dari. ideo offerunt modo se sicut ceci ad omnes qui venerunt ꝛ venient: vt patet de Barcocina quem receperunt in messiam: ꝛ regnavit. 50. annis. Item de Beniamin incantatore. Item de diabolo in forma moysi in insula Candie: vt patet in legenda festi ad vincula sancti petri. Idez de Taberlano. Auctas. Ambulabunt vt ceci: quia domino peccaverunt Sopho.i. Ideo tunc statim recipient antichristum qui tunc fraudulenter ꝛ cooperto modo recipiet circũcisionem ꝛ servabit sabbatum. ꝛ alia cerimonialia legis antique. servabit etiam diem dominicũ. Nam vt ait Greg. de conse. di.3. Pervenit. Antichristus veniens: diem sabbati atq̃ dominicũ ab omni opere faciet custodiri. Quia enim mori se ꝛ resurgere simulat. haberi in venerationem vult dominicam diem: qꝛ populum iudaizare compellet. vt exteriorem ritum legis revocet. ꝛ sibi iudeorum perfidiam subdat. coli vult sabbatum. Hec ille. Iudei ergo ipsum recipient.

Propter hoc dixit xp̄s iudeis Ego veni in noīe patris mei ⁊ non accepistis me: si alius venerit in nomine suo illum accipie tis Jo.5. Si alius.s.antichristus.
¶ Secūdo subiugabit sibi oēs aggarenos.tur cos.tartaros.⁊ oēs infideles nō occulte sȝ manifeste per violentiā cū multis milibus hoīum armatoꝝ:qr dicit scriptura q̄ habe bit magnū thesaurū ꝑmittente diuino iudi cio in penā peccatoꝝ:iuxta illud Dañ.xi. Dña bitur.n.thesauroꝝ auri ⁊ argenti in oībus preciosis egypti. Nota Egypti.⁊ etiā toti⁹ mundi. Cū his ergo thesauris cōgregabit oēs gentes armoꝝ totius mūdi ad pugnā dum cōtra oēs sibi cōtra̾ fideles. Dic pra tice:q̄ño faciet preconizari q̄ dabit cuilibȝ armigero centū florenos in mēse vel aliqd magnū:vt faciat guerrā contra infideles. Et faciet preconizari q̄ nullus nolet Jesuȝ christū neqȝ beatā virginē:sub pena mor tis. Et sic statim oēs armigeri de francia. Italia. de hispania ⁊c̄. erunt cū eo: ⁊ cum istis subiugabit oēs aduersarios. Unde. Soluetur Sathanas de carcere suo ⁊ exi bit ⁊ seducet gētes:que sunt sup quattuor angulos terre gog ⁊ magog.⁊ congregabit eos ad prelīū:quoꝝ numerus est sicut are na maris ⁊ ascenderunt super altitudinem terre.⁊ circuierunt castra sanctoꝝ.⁊ ciuita tem dilectā Apoc.20. Nota Gog.i.tectum magog.i.detectū:qr tam tecti q̄ detecti.i. occulti mali ⁊ manifesti erūt cū eo. Uel dic Per gog ⁊ magog intelligit antichristus q occulte ⁊ manifeste trahet ad se gentes: occulte qdē per spēm sanctitatis exteriorē, celādo puersitatē interiorē: Mani este ve ro per potētiā armoꝝ vt dictū est. De quo Ezech 38. Fili hoīs.i.ade pone faciem con tra gog ⁊ magog:⁊ terrā.i.gentes terrenas lȝ qdam doctores nō qdem determinatiue sed opinatiue dicant.per gog ⁊ magog in telligi decem tribus q sunt vltra mōtes cal pios.q conclusi sunt ad orōnem Alexandri imperatoris:s̄m q̄ refert magister i historijs Aug.20 de ci.dei.c.12 exponēs illū Apoc. 20. Soluet Sathanas de custodia sua.⁊ exibit ad seducēdas natiōes que sunt sup quattuor angulos terre gog ⁊ magog ⁊c̄. sic dicit. Gentes quippe iste quas appellat gog ⁊ magoȝ nō sic sunt accipiēde tanq̄ sint aliqui in aliqua parte terrarū barbari constituti.siue quos qdam suspicamur ge thas ⁊ massagethas.ꝑpter litteras horuȝ noīum primas.siue aliquos alios alienige nas ⁊ a romano iure seiunctos. Toto nāqȝ orbe terraꝝ significati sunt isti esse:cum di ctū est. Nationes que sunt super quattuor angulis terre: easqȝ subiecit esse gog ⁊ ma gog. Quoꝝ interpretationes noīum esse comperimus:gog tectum.magog detectū: tanq̄ domus ⁊ ipse q ꝓcedit de domo. Gē tes ergo sunt in qbus velut diabolum in abysso superius intelligebamus inclusuȝ ⁊ ipse de illis quodāmodo sese efferens ⁊ ꝓ cedens.vt ille sint tectum.ipse de tecto. Si aūt vtrūqȝ referatur ad gentes.non vnum hoꝝ ad illas.alterum ad diabolū: ⁊ tectum ipse sunt.qr in eis nunc includitur ⁊ quo dāmodo tegitur inimicus antiquus.⁊ de tecto ipse erūt quādo in apertum odium de operto erupture sunt. ¶ Tertio subiugabit sibi christianos sed nō omnes:quia postq̄ habebit pro se omnes infideles tunc bella bit contra christianos qui faciunt sibi ma iorem resistentiam q̄ infideles:eo q̄ sunt ma iam aui̇̄sati per scripturam sanctam ⁊ per predicationes christi. Et propterea dicitur antichristus ab anti q̄ est cōtra: ⁊ christus quia erit contra christum ⁊ christianos. Ec ce quomodo hic primo modo subiugabit to tum pene mundum. De hoc ad litteram di cit Daniel:s̄m q̄ doctores exponunt. In gredietur terras ⁊ conteret.⁊ pertransiet ⁊ introibit in terram gloriosam.⁊ multe cor ruent. Hec autē sole saluabuntur de manu eius edom ⁊ moab: ⁊ principes filiorum amon Dan.x. Nota Ingredietur terras.s. infidelium: ⁊ conteret ⁊ pertransiet ⁊ introi bit terram gloriosam.s.christianitatis seu ecclesie.⁊ multe.s.gentes christiane corruēt sed non omnes. Hec autē sole saluabun tur edom q̄ interpretatur sanguinolentus quia gentes sanguinee saluabuntur: scili cet que potius eligent mori q̄ christum ne gare.⁊ moab quod interpretatur de patre vel ex patre.innocentes qui sunt ex patre deo.facti filij ipsius per regenerationē spi ritualē i vtero fōtis baptismalis:iuxta illud Jo.1. Quotquot āt receperūt eū dedit potestatē filios dei fieri. Hi non negabūt fidem xp̄i.

Et principes filioꝝ amon. qđ interpretatur
populus meroris. Ecce hic penitentes prin
cipes. i. principes penitētiā facientes. Uel
ideo dicit principes: q² penitentes princi/
pant ⁊ dn̄ant corporibus suis, subiugan/
do corpora. ⁊ passiones suas impio volun
tatis ⁊ rōnis. ⁊ ibant dispersi p nemora ⁊
cauernas ⁊c. Itē Apoc. xiij. Datū est illi bel
lum facere cum sctis ⁊ vincere illos. ⁊ data
est ei potestas in oēm tribum ⁊ populū ⁊
linguā ⁊ gentē. ⁊ adorabant eum oēs q
inhabitant terrā: quoꝝ nō sunt scripta no
mina in libro vite ⁊c. Ecce quare dicit Ter
remotus factus est magnus.

¶ Scđs modus erit p miracula apparen/
tia: q notat ibi. Et sol factus est niger tan
q̄ saccus cilicinus: q² ex falsis miraculis
antichristi ⁊ suoꝝ discipuloꝝ oēs christiani
paucis exceptis perdēt fidem. ⁊ xp̄s qui est
verus sol iusticie obscurabit in mentibus
eoꝝ tanq̄ saccus cilicinus. Quia sicut sac
cus nō pōt retinere aquā: sic christiani nō
retinebunt aquā baptismalem. imo nega/
bunt fidem christi. Et sicut cilicium est aspe
rū ⁊ duꝝ: sic fides christiana videbit aspe
ra ⁊ dura ꝯsitentibus eā. De hoc habet
auctas Apli. 2. Thes. 2. Reuelabit ille ini
quus cuius est aduentus sm operationē
sathane in omni virtute ⁊ signis ⁊ pdigijs
mēdacibus. ⁊ in omni seductione iniquita
tis his qui pereunt. B. Aug⁹ dic ⁊ q opa
antichristi possunt dici signa mendacij: vel
q² mortales sensus p fantasmata decepu
rus sit vt qđ nō facit facere videat. vel q²
si sint vera pdigia ad mēdacium tn̄ pera
hent credituros. Cōcordat. b. Tho. in. i. p.
q. 114. ar. 4. in rn̄sione ad primum. ⁊. 2. ar.
Nam vt ait. b. Aug. 20. de ci. dei. Nihil h
difficile tangit. Nō enim qn̄ ignis de celo
cecidit. ⁊ tantam familiā cum tantis gregi
bus pecorū sctī Job impetu consumpsit. ⁊
turbo irruens ⁊ domū dejciens filios eius
occidit. fantasmata fuerunt: que tn̄ fuerūt
opera sathane. cui deus dederat hanc po
testatē ⁊c. Uideamus ergo practicā. Pri
mo nāq facie ignem descendere de celo. i.
de spera ignis in terrā opatione diaboli.
qui hoc pōt facere deo nō impediēte: sicut
fecit ad cōburendum aialia Job Job. i. Et
viso hoc miraculo o quot hoies ⁊ gentes
cadent in errorē. Auctas. Uidi aliam be/
stiam ascendentem de terra ⁊ facit signa
magna: vt etiā faceret ignem de celo descē
dere in terram in cōspectu hoium Apoc. xiij.
Nota De celo. i. de spera ignis vt dixi: quia
in celo non est ignis. ¶ Scđo faciet loqui
imagines: vt probatur Apoc. xiij. Et pueros
quos interrogabūt dicetes. Dicatis nobis
veritatē de isto dn̄o q venit nouissimus an
sit saluator: ⁊ diabolus mouebit labia ⁊
formabit verba dicēdo q iste est verus sal
uatoꝛ mundi. Ex hoc cadent multi in erro/
rē: christiani aūt nullum facient miraculū.
¶ Tertio ostēdet q mortuos suscitabit. Itē
p artem magicā simulabit se mortuum ⁊
ferret a demonibus in aera quasi ascēdat
in celū. ⁊ sic putabit ab hoibus resurrexisse
qui prius putabat mortuus. ⁊ sic tunc mi/
rabunt populi ⁊ adorabūt atq laudabūt.
Uñ super illud Apoc. xiij. Et plaga mortis
eius curata ē ⁊c. dicit Glo. Arte magica ascē
det antichristus in aera ferentibus eū de/
monibus. Faciet etiam antichristus subito
arbores florere. arescere. mare turbari. na/
turas in diuersas figuras mutari. hoc tn̄
nō existēte sed apparente. q² q vna res in
aliā mutetur sine ministerio nature compe
tit soli deo: vt. 26. q. 5. Epi. Et. c. Nec mirū.
Nota de virgis magoꝝ pharaonis conuer
sis in colubres ⁊c. Dic practice. q christiani
multi videntes q pdicatores āticristi fa
cient ignē de celo descendere ⁊ imagines ⁊
infantes loqui. vt dictū est: dicēt eis. Non
ista sunt falsa miracula. sed suscitare mor/
tuos sic̄ xp̄s fecit. Et illi dicēt placet. Quē
vultis vt suscitem vobis. patrem vel ma/
trē ⁊c: Dic. Tunc aperta sepultura veni/
ent demones inuisibiliter ⁊ in corporibus
simulatis patris ⁊ matris apparebunt fi/
lijs ⁊ osculabuntur ⁊c. O quot cadent. O
quantus error tunc regnabit in mūdo. Iō
de his falsis miraculis ⁊ pdigijs cautos fa
nos christus: di. Surgent pseudo christi ⁊
pseudo pphete ⁊ dabunt signa magna ⁊
prodigia: ita vt in errorem inducant etiā
si fieri pōt electi. Ecce pdixi vobis Mat.
24. Sed h queritur quare hoc permit
tet deus. Uide supra: Uel dic q ratio est
per regulam scripture dicentis. Per que
quis peccat: per hec ⁊ torquetur Sapiē. xi.

Et qꝛ hodie vt plurimū christiani credunt mendacijs ⁊ fallacijs demonū recurrendo ad diuinos. magos. ⁊ sortilegos: ideo deus pmittet vt mēdacijs credant. Hic pratice: quō qñ aliquis perdit aliquā rem. vel hꝫ filiū infirmū recurrit ad magos ⁊c̄. Hāc rationē ponit aplūs: di. Reuelabit ille ini/quus cuius est aduentus ɓm operationē sathane in omni virtute ⁊ signis ⁊ pdigijs mēdacibus. ⁊ in omni seductione iniquitatis his qui pereunt. eo ꝙ charitatē veritatis nō receperunt. vt salui fierent: ⁊ ideo mittet illis deus operationem erroris vt credant mendacio ⁊c̄. 2 Thes. 2.

¶ Tertius modus erit per tormenta terrētia: que notantꝰ cum di. Et luna facta ē tota sicut sanguis. Per lunā denotatur ecclesia. Et rō: qꝛ luna illuminatꝰ a sole: sic ecclesia a xp̄o ⁊ eius aplīs: quoꝝ doctrina fulget ecclesia vt sole luna. Hec luna. s. ecclīa vniuersalis fiet sicut sanguis: qꝛ sanguis christianoꝝ effundetꝰ p tormēta terribilia: q̄ inferet eis pfidus antichristus. Erunt. n. multi christiani seri ⁊ deuoti q nō credēt illis falsis miraculis: de qbꝰ supra dictum est. imo stabunt fortes in fide christi. Contra istos ergo antichristus insurget cū multis psecutionibus. Primo nāqꝫ faciet preconizari ꝙ nullus christianus possit vēdere aut emere aliquid ⁊c̄. Et hoc mādi hoc seruabūt: qꝛ oēs sequentꝰ antichristū. adeo ꝙ nullus audebit xp̄m vel virginē mariā nolare sub pena mortis. Auctas. Et faciet oēs pusillos ⁊ magnos. ⁊ diuites ⁊ paupe/res. ⁊ liberos ⁊ seruos. hr̄e caracterem in dextera manu aut in frontibus suis. neqꝫ possit vendere aut emere nisi q habeat caracter aut nomē bestie. aut numerū nois eius Apoc. 13. Nota Caracterē. i. signū aliqd ad iram: vt obedientes sibi cognoscantꝰ ⁊ alij interficientꝰ: aut nomen bestie. i. ꝯfessionē oris. aut numerū nois eius. i. multiplicationē operum. sicut exponitꝰ in cōpēdio theologie. Et eriget idolum imponens ei nomen maozim. i. p̄sidium: ⁊ ponet edictum ꝙ qlibet malefactor fugiens ad ipsum sit securus ⁊ impunitus. De quo idolo habetur Dan. xi. Deum patrū suoꝝ non reputabit. deū aūt maozim in loco suo venerabitꝰ. qd verbum ꝯuenit tam Antiocho q̄ antichristo: vt dicitꝰ ibi magister historiaꝝ. Maozim enim p̄sidium sonat. ⁊ antiochus in ierusalem presidiū posuit ⁊ idolū iouis. Antichristus vero diabolū vt deum presidē suū venerabitꝰ. Hec ille. Sed ꝯ hoc videtꝰ. qꝛ vt di. 2. Thes. 2. Ipse faciet se adorari ostendens se tanq̄ sit deus: quō ergo adorabit ipse diabolū: nisi dicatꝰ ꝙ ipse occulte adorabit diabolū. sed manifeste se faciet adorari. Scd̄o faciet christianos quos tunc inueniet fortes tormentari: intm̄ ꝙ tormenta primorum martyꝝ. s. Bartholomei. Laurentij ⁊c̄. parua fuerunt respectu ipsorum: quia durabunt multo tempore scindendo mēbra corporis p articulos successiue ⁊c̄. Tertio inferet martyrium cordis: quia coram patre ⁊ matre faciet filios capi. Et interrogabit quis est verus messias: Si dicent ꝙ iesus christus ⁊c̄. tunc coram parētibus occident filios ⁊c̄. Ecce quanta tri/bulatio. De qua dominus prenūciauit: di. Erit tunc tribulatio magna qualis nunq̄ fuit ab initio mundi vsqꝫ modo. neqꝫ fiet ⁊ nisi breuiati fuissent dies illi non fieret saluus omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi Mat. 24. Nota Breuiabuntur. quia sicut legitur Dan. 7. ⁊ xi. Itē Apoc. 7. ⁊ xi. ⁊ 13. antichristus solū regnabit tribus annis cum dimidio.

¶ Quartus modus erit per argumenta insolubilia: quod notatur cum dicitꝰ. Stelle celi ceciderunt super terrā. sicut ficus emittit grossos suos cum a vento mouetur: ecce quartus modus. s. disputationum: quia verba non sunt nisi ventus. Hic practicam disputationis. Dicent enim predicatores antichristi toti populo congregato ad audiendum. Bone gentes vt sciatis ꝙ nostra doctrina est vera: quia veritas non habet angulos. ideo arguo sic: ⁊ facient argumenta maxima. qbus christiani doctores nescient rn̄dere duplici ratione. Prima qꝛ diabolus loquetur per ora eorum ⁊ ligabunt ora christianorū permittente deo. propter malam vitam istoꝝ: quia nō querūt nisi gloriam mundi: qui enim potest ligare leenam. i. animam bene potest ligare ouem. i. linguam: que non est nisi frustum carnis.

Scd̄a ratio est: qꝛ iste disputationes vt plurimū erunt de biblia super textu scri/

ptare et prophetarum de quibus magna est ignorantia inter doctores christianos nunc. Jam hodie magistri in theologia aut parum aut nihil sciunt: sed vadunt post cisternas aridas philosophorum et poetarum: et quando incipiunt studere incipiunt ab aristotele: et ideo maxima ignorantia de biblia erit tunc tempore antichristi apud tales doctores et magistros. Ideo stelle.i. doctores ecclesie cadent super terram: quia perdent fidem: et adherebunt desiderijs terrenorum. Auctas de hoc. Et elevabitur et magnificabitur adversus omnem deum: et adversus deum deorum loquetur magnifica Dan.xi. Nota Magnifica.i. insolubilia argumenta quantum ad homines. Nota Deum deorum.i. angelorum. Item Dan.7. Sermones contra excelsum loquetur: et sanctos altissimi conteret etc. Et sic nota quod per defectum scientie scripturarum populus christianus pro magna parte perdetur: iuxta illud Isa.5. Propterea captivus ductus est populus meus: quia non habuit scientiam. Remedium est ergo ut non queramus cum eis de fide: quia pro una ratione quam pro fide adducimus ipsi adducent.20. sed fundemus fidem nostram in auctoritate christi: et apostolorum et ecclesie dicendo. Nolo disputare per rationes sed ita credo: quia christus revelavit etc. Unde.i. Cor.2. Fides nostra non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. Propterea debemus symbolum apostolicum dicere quolibet mane et sero. Unde Ro.10. Sed confitearis in ore tuo dominum iesum christum. et in corde tuo credideris quod deus excitavit illum a mortuis: salvus eris. Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit ad salutem. Sic faciebat Dd dicendo. Credidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. Nota Credidi.s. in corde. propter quod locu.sum.i. ore confitendo. Ego autem humil.sum ni.i. valde per operationem: sine qua fides mortua est Iac.2. Vel dicit Ego autem humi.sum ni. quia ad hoc ut homo vere credat: oportet humiliare intellectum: iuxta illud.2.Cor.10. In captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium. Et sic patet quartus modus.

¶ Quintus modus erit per dona placabilia: qui notatur ibi. Et celum recessit sicut liber involutus.i. disquaternatus: quia per promissiones temporales et dona ab antichristo facta celum recedet. quia pauci curabunt de celo.i. de promissionibus celestibus a christo factis. sed de promissionibus antichristi. Hic practice: quomodo antichristus mittet discipulos suos per mundum: qui predicabunt aliquas veritates.s. quod finis mundi instat. ideo preparent se singulariter per opera misericordie et pietatis. que multum placent deo: et ut credatis nobis non solum verbo sed etiam opere predicamus. Si inter vos sint alique persone indigentes veniant ad nos et faciemus ei misericordiam et elemosynas. Hic pratice: quomodo mulieres vidue dicent ad invicem. Commater audistis vos istos sanctos homines: Ideo eamus ad eos: et non solum vidue sed etiam milites et scutiferi pauperes. qui omnia expendunt in vanitatibus venient ad eos qui dabunt eis denarios in copia: tunc dicent gentes. et isti sunt boni predicatores qui dant nobis. et non illi qui semper petunt. Intantum quod tunc gentes nolent audire sermones fratrum predicatorum imo deridebunt respectu illorum. Tunc dicet uxor viro: quare vos non vaditis ad istos sanctos homines: ut dent vobis sicut vicinus vester fuit. et habuit tantum ab eis. et modo iam maritavit filiam suam. et est etiam dives cum ante fuerit pauper etc. Isto modo habebit omnes avaros. Item dabit honores. prelationes. et potestates amovendo reges et principes sibi inobedientes. et alios sibi obedientes constituendo. Et isto modo habebit omnes superbos. Dan.presti. Multiplicabit gloriam et dabit illis potestatem. Vide infra. Unde Apoc.13. Vidi bestiam ascendentem de terra.i. antichristum habentem.vij. capita.vij.i. principes universos. et cornua.x.i. eos qui impugnant decalogum. Item dabit abundantiam ciborum et escarum: di. Comedatis et bibatis. Quare sunt facte esce iste: Vester iesus christus pauper et mendicus prohibuit ne comederetis etc. quia non poterat habere talia. De anno amovebit quadragesimas. de mensibus quattuor tempora. de hebdomada diem veneris. de festis vigilias. et sic

habebit sub se oēs gulosos. Itē dabit de-
lectationes carnis:nam ⁊ ipse luxuriosissi-
mus erit:iuxta illud Dan.xi. Et erit in con
cupiscentijs feminaꝝ:Quis dicat magister
historiaꝝ. ꝙ illud de antiocho tm̄ intelligē
dum est. Nam antixp̄s castus erit ad simi
litudinē religionis. Sed in cōpendio theo-
logie dicit ꝙ erit luxuriosus : sed ostendet
se castum exterius. Item franget oēm ma-
trimonij legem.licētiabit clericos ⁊ religio
sos vt ducant vxores. O dicent mali cleri-
ci ⁊ religiosi:iste est bon⁹ dn̄s:viuat. Heu
q̄tum tardauit: vtinam ante venisset. Et
ip̄e prouidebit oībus de pecunijs. ⁊ isto mo
do habebit oēs luxuriosos. Heu dolor. Et
ꝑo remanebit cum xp̄o. De hoc hētur pro-
pheria: di. Multiplicabit gloriam ⁊ da-
bit eis potestatem in multis.terrā diuidet
gratuito. Et infra. Dn̄abitur thesauroꝝ au
ri ⁊ argenti Dan.xi. Tandem in tantā su-
perbiam eleuabitur in malum sui ⁊ mūdi:
ꝙ faciet edificari templum in hierusalem.
⁊ ibi faciet se adorari sicut deum. Unde
Apl's.2.Thes.2. Reuelabitur quē hō pec
cati filius pditionis qui aduersatur ⁊ ex-
tollitur supra omne qd̄ dicitur deus aut co
litur : ita vt in templo dei sedeat osten-
dens se tanq̄ sit deus. Item deueniet ad
tantam dementiam ꝙ supra montem oli-
ueti ascendet : ⁊ suum tabernaculū eriget
⁊ pro deo faciet se adorari. Dan.xi. Ue-
niet in multitudine magna vt cōterat ⁊ in
terficiat plurimos:⁊ figet tabernaculū suū
inter duo maria.i.inter mare mortuum ⁊
adiacentia. ⁊ super montem inclytum ⁊ san
ctum i.in montem oliueti:⁊ veniet vsq; ad
summitatē eius.i.ad locum vnde dn̄s ascē
dit. Durabit aūt persecutio antixp̄i tribus
annis cum dimidio : iuxta illud Dan.12.
Usq; quo finis ipsorum terribilium. Et in
fra. In tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū tem-
poris. Unde Apoc.xi. Ciuitatem sanctam
calcabunt mensibus quadraginta duob⁹.
Tandē procedet istis perfidissimis ⁊ dia-
bolicis modis contra se iram dei qui occi-
det eum:iuxta illud Apli.2.Thes.2. Tūc
idest in fine mundi: vel post discessionem
gentium a populo romano.reuelabitur ille
iniquus.i.antixp̄s:quem dn̄s Iesus inter-
ficiet sp̄u oris sui ⁊ d.struet illustratiōe ad

uentus sui. Sup quo textu dicit Glo. Sp̄ū
oris sui.i.potentia diuinis sue siue per se
siue per michaelem. Nam ſm magistrū in
historijs:qn̄ ipse antixp̄s super thronū ab
eo paratum.s.in monte oliueti sedebit vt
eum oēs tanq̄ verum deum adorent. au-
diet vox in aere siue sit vox christi siue ar-
changeli michaelis:que dicet. Morere : ⁊
statim fulminabitur antichristus. Ho.9. In
sidiatur vt ra.pau.ra.pau.dum att.eū. In
la.suo humi.ca.incli.se ⁊ ca.cum dn̄a.fu.
pau. ⁊c. pauperem.i.populum christianum
Ita ꝙ ſm doctores tardant occidetur in
monte oliueti in illo loco supra quem dn̄s
ascendit ad celos:illo interfecto nec statim
veniet christus.sed vt ex daniele intelligitur.
concedentur electis ad pniaꝫ dies quadra
ginta quinq;:q̄tum aūt post.penitus ignora
tur. Hec Glo. De hoc aūt vide infra ſmo-
ne primo pte.i. Rogemus ergo dn̄m vt si-
mus fortes ⁊ cōstantes in fide.vt nulla ad
uersitate ab ea cadam⁹ ⁊ auellamur:⁊ nul
lis temtationibus a dn̄o separemur. Praestante
d.n.Je.christo.qui cum patre ⁊.s.s.vi.⁊ re-
gnat per infi.se. Amen. Finis.

¶ De conflagratione mundi. Ser. 25.

FIdes tua te
saluū fecit. Luc.18. ¶ Ser
mo noster erit de eo quod
erit post mortem antichri
sti.s.de ꝯflagratione mun-
di ⁊c. Pro declaratione ⁊c. Sciendum ꝙ
in sacra scriptura inueniuntur due genera-
les cōflagrationes huius mundi. Prima
que fuit per diluuium aque tempore noe: ⁊
hec iam est preterita. Scd̄a est ventura q̄
erit per diluuium ignis. Rōnem assignat.s.
Tho. in.4.di.47.q.2.ar.i.q.2. ad scd̄m
qa tempore noe tantus fuit ardor carnali
tatis ꝙ oīs caro corruperat viā suam luxu
riando.in tm̄ ꝙ hoīes dabant se ad peccan
dum cum mulieribus ⁊ demonibus succu-
bis in forma mulierum : ⁊ econuerso mu-
lieres cum hoībus ⁊ demonibus incubis
in forma virorum:ideo qa diluuium debe
bat mitti ad purgationem infectionis pec-
cati:congruum fuit vt contra illum ardo-
rem carnalitatis mitteretur diluuium per
aquam:qa contraria contrarijs curantur

Unde dicit scriptura Gen.6. Videns autem deus q multa malitia hoim esset in terra. et cuncta cogitatio cor intenta esset ad malum omni tpe. penituit eum q hoiem fecisset in terra. et precauens in futurum et tactus dolore cordis intrinsecus. delebo inqt hoiem quem creaui a facie terre. ab hoie vsq ad animantia a reptili vsq ad volucres celi. penitet.n.me fecisse eos Gen.6. Nota Vsq ad animantia: quare hoc. cum illa nõ peccauerint: R° ad detestationem criminum hoium que facta fuerant in terra: deleta sunt alalia que habitabant in terra. et volucres celi que accipiunt ibi pastum. et sic fit pditori cõmittenti crimen lese maiestatis: qa nõ solum ipse pscribitur sed etiam domus sua tota destruitur. Pisces autem habitantes in aqs non sunt mortui per diluuium: quia peccata hoium non fuerant facta in aqs: sm Nicolaũ de lyra. Nota Penitet.n.me etc. Sed contra Numeri.23. Nõ est deus quasi homo vt mentiatur: neq vt filius hois vt mutetur. R° sm Nicolaum de lyra ibi: penitentia et dolor et cetere passiones nullo modo sunt in deo sm rem. sed sm modum.s. sm similitudinem. Et ideo dicitur penituisse qa ad modum penitentis se habuit volens dissipare q prius fecerat. Et sic etiã dum dicitur. Tactus dolore cordis intrinsecus etc. quia ad modum dolentis se habuit delendo hoiem quem fecerat ad imaginem suam sm eum: concordat.b. Tho. in.i.par.q 19.ar.7.ad primum. Diluuium autem ignis qd expectamus erit ppter aliam causam: qa licet in fine mũdi regnaturum sit vitium luxurie: tamen deus reputabit se magis offensum et magis iniuriatũ qa ipse tm dilexit nos q amore nostri fit incarnatus et passus etc. et nos nõ diligimus eum. presertim in fine mundi in quo regnabit maxime vitium tepiditatis quasi mundo iam senescente. Ideo Mat.24. Qm superabundabit iniquitas: refrigescet charitas multor: ideo tunc conuenienter purgatio fiet per ignem. Et hoc est qd dicit Xps Mat.24. postq enim dixit. Qm super. ini.re. ca. mul subdit. Qui vero perseuerauerit vsq in finem saluus erit. et predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe in testimonium oibus gentibus et tunc veniet consumatio Mat.24. Sed nota q iste textus multiplicem habet declarationem iuxta multiplicem generalẽ predicationem euangeliũ in vniuerso mundo. Nam pmo predicatum fuit per aplos omni creature: iuxta preceptum Xpi Mat.vlti. qd preceptum tempore aplor fuit factum et adimpletum: vt pz Col.i. iuxta principium: vbi dicitur. Verbum veritatis euangeliũ peruenit ad vos sicut et in vniuerso mundo. et fructificat et crescit. Et ibidem iuxta finem capituli. Euangelium audistis qd predicatũ est in vniuersa creatura que sub celo est. Item Ro.x. In oẽm terram exiuit sonus eor. Et tunc veniet consumatio gentis iudaice et destructio Jerusalem per Titum et Vespasianum. Scdo fuit predicatum euangelium et adhuc predicatur continue per ordines sanctor Dñici et Francisci in vniuerso mundo. Et post istam predicationem ventura est statim cõsumatio et destructio huius mundi per antichristum et suos.

Tertio predicabitur euangeliũ christi in vniuerso mundo post mortẽ antichristi per fideles aliquos q in vnaquaq gẽte erunt mirabiliter cõseruati a deo ad cõuersionem alior: et tunc veniet vltima mundi ɔsumatio. Et de ista cõsumatione et cõflagratione dicit thema. Dies dñi etc. Patet thema etc. Quesiui qño veniet iste ignis predic: et inueni quia Dauid declarat: cui fuit reuelatũ: vi.ps.96. Ignis ante ipsum precedet: et in flam. in cir. ini. eius. Illuxerũt fulgura eius orbi terre: vi. et cõmo. est ter. Mõtes sicut ce. flu. a fa. d. a fa. d. omnis terra. Sunt tres versus. et quilibet versus continet duas clausulas.

C Primo ignis cruciatio. Ignis ante ipsam precedet.

C Secundo hoium conflagratio. Et infla. in cir. ini. eius.

C Tertio fulgurum coruscatio. Illuxerunt cor. ter.

C Quarto terre commotio seu hoium conturbatio. Commo. est. et contre. t.

C Quinto montium liquefactio. Montes sicut ce. flux.

C Sexto electorum renouatio. A facie dñi mo. est terra.

C Prima clausula dicit. Ignis ante ipsum

maleſactorem. et quo ſic dānatus erat ad mortē crucis: ꝓpter qđ ⁊ cū iniqꝫ deputatus eſt: vt ꝓdixerat Iſa. 53. Uñ ſcriptū erat in lege. Maledictus oīs q pēdet in ligno Deutro. 21. Et Gal. 3. Tñ credidit ipſuꝫ eē deum ⁊ hoīem: dī. Memento mei dñe ⁊c̄. O miranda fides. Apl'i tunc pdiderant fidē. ⁊ ipſe tunc fidē acqſiuit. Et iō audiuit merito fidei ſue. Hodie mecū eris in paradiſo Luc. 23. Patet ergo ꝙ melior ⁊ vtilior ē fides noſtra poſt aſcēſionē xp̄i ꝗ̄ añ qñ hūanitas appebat. Fuit ⁊ virtuoſior fides ad opandum poſt aſcēſionē: ꝗ̄ ante. Nam fides eſt illa ꝓpter quā bñ agimus. Tolle fidem ab hoīe. ⁊ nihil curat. nec bñ operari. nec vitia fugere. Et ideo diabolus a corde hoīs totis viribus nitit̄ fidem auferre: vt abſqꝫ timore ipſos ꝓcipitet in peccata. Nā ex hoc eſt ꝙ hodie videmus hoīes ribaldos. vicioſos. adulteros. auaros. ſceleratos ⁊c̄. q2 nō hñt fidem. Propt̄ timorem regie poteſtatis multū cōpeſcunt̄ a malo: q2 credunt ſe puniendos tēporaliter: quāto ergo magis cōpeſcerent̄ ſi vere crederent ſe eternaliter puniēdos? Propt̄ ſanitateꝫ corporis quā credunt ⁊ ſperant ꝑ abſtinētiā vel medicinam acqrere. multū ieiunant: ſed nō ꝓpter vitam eternaꝫ: q2 nō firmiter credunt. pꝫ. Et pro nihilo habuerūt terrā deſiderabilem. Fides ergo eſt illa q̄ ꝑ dilectionē operat̄: vt dī Gal. 5. Ergo quāto maior eſt fides tanto magis facit hoīem bñ operari: ſed maior eſt fides poſt aſcenſionē xp̄i ꝗ̄ ante vt dictū eſt ſupra. ergo magis operat̄. Et hoc eſt ꝙ dicit dñs Jo. 14. Qui credit in me: opera que ego facio ⁊ ipſe faciet. ⁊ maiora hoꝝ faciet: q2 ego ad patrem vado. Nota Maiora ⁊c̄. ſicut pꝫ in apl'is. ſpecialiter in petro q plura miracula fecit ꝗ̄ xp̄o. ⁊ plures ꝯuertit ad fidē chriſti ꝗ̄ ipſe chriſtus: ⁊ ſic de multis alijs ſctis legitur. ſpāliter de btō Dñico: de quo vel legi vel audiui: ꝙ ꝯuertit de hereticis ad fidē. ⁊ de peccātoribus ad penitētiā. cētuꝫ millia circiter ſolum. Uñ Mat. 19. Si credis: oīa poſſibilia. ſunt credēti. Et ꝗ̄re hoc: Subdit dī rationē. Quia ego ad patrem vado ⁊c̄.

¶ Tertia ratio eſt ꝑp̄t ſpei ſublenatiōnē. Propt̄ hoc. n. ꝙ xp̄s humanā naturā aſſūptam in celo collocauit. dedit nobis ſpem illuc ꝑueniendi: q2 vbi fuerit corpus illuc ꝯgregabunt̄ ⁊ aqle: vt dī Mat. 24. Et hāc rōnē ipſe chriſtus oſtēdit dī. Si abiero ⁊ ꝑparauero vobis locum: iterū veniam ⁊ accipiam vos ad meipſum: vt vbi ſum ego ⁊ vos ſitis Jo. 14. Nota ergo quō debem' illam patriā celeſtē deſiderare ardenter. ex quo habemus ſpem illuc aſcēdendi. Nota ſimilitudinē de filijs regis quoꝝ vnus expulſus eſſet a regno ꝓpter delictū ſuum: ſi diceret̄ ſibi a quodā intimo regis. ꝙ ſi ſupplicauerit regi ꝯſequet̄ regnum ⁊c̄. quō mitteret ſibi nuncios ⁊c̄. Sic nunc ꝗ̄ noſtri ſunt ſuſpiria ⁊ deſideria ſancta ⁊c̄.

¶ Quarta cā eſt ꝓpter charitatis aſcēſionē. Jam ſcitis ꝙ amor eſt vinculū qđdam trahens amantē ad amatū. Trahit. n. cor ad cogitandū de re amata. os ad loqndū. oculos ad videndū. aures ad audiendum. Ideo dñs Luc. 12. Et Mat. 6. Ubi eſt theſaurus tuus ibi ⁊ cor tuū. Et qñ totus mētis affectus intendit in vnū: nō pōt intendere ad aliud. Apl'i aūt toto corde ⁊ ardētiſſimo amabant chriſtū. Nec mirū: ꝓpter dulciſſimā ꝯuerſationē ſuam. ⁊ verba dulciſſima. Jō ſemel cum multi diſcipuloꝝ receſſiſſent a chriſto ꝓpter verbū qđ dixerat: niſi māducaueritis car. fi. ho. ⁊ bi. eius ſan. nō ha. vi. in vobis Jo 6. dixit chriſtus ad diſcipulos. Nunqd ⁊ vos vultis abire: Rñdit ei ſymon petrus. Dñe ad quē ibimus? Uerba vite eterne habeo ⁊c̄. vbi ē. Unde moyſes audiendo verba dei. i. angeli in ꝑſona dei in monte ſynai. tāta dulcedine reficiebat̄. ꝙ. 40. diebus ⁊. 40. noctibus non māducauit neqꝫ bibit: ꝗ̄to ergo magis reficiebant̄ apl'i de verbis dei incarnati: ꝓs. Quā dulcia faucibus meis eloqa tua ſuper mel ori meo. Uñ qui ſequebant̄ xp̄m q̄ſqꝫ ſtabant ꝑ triduuꝫ ꝙ nō māducabāt: vt dī Mat. 9. Et ideo dī Sap. 8. Nō enim habet amaritudinē ꝯuerſatio illius: nec tedium ꝯuictus illius: ſed leticiā ⁊ gaudiuꝫ. Ex hoc ergo apl'i trahebant̄ tāta vi amoris ad chriſti ꝑſentiā corporalem: ꝙ donec chriſtus erat in terra nō ſufficiebant̄ ad celum. Dixit ergo chriſtus. Ego faciā vos elevari a terra ⁊ deſiderare celeſtia: q2 aſcendā ad celū. Nō. n. pōt homo acqrere celū: niſi illud amet ⁊ deſideret: q2 amor eſt que

dam ambulando spūalis aīe ad rem amatam. Istā rōnē ponit ipsemet dñs: dī. Ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. Si.n. nō abiero paraclytus nō veniet ad vos. Si aūt abierō: mittā eum ad vos Jo.16. Ubi dicit Glo. Bede. Expedit vobis: vt forma sui a vr̄is abstrahat aspectibus: quatenus amor diuinitatis vr̄is cordibus infigat. Et ex hoc nota moraliter per locū a maiori. Si.n. amor p̄sētie corporalis x̄pi licet bon⁹ esset. retrahebat apl̄os ab amore celestiū: q̄to magis amor rerum tpaliū trahit aīas nostras ab amore rez celestium. Ideo hodie paucissimi sunt qui amant celestia: q̄a multū afficiunt ad terrena. Nō n̄ inuenitur hodie in hoībus: nisi amor diuitiaꝝ. honoꝝ. mulieꝝ. 7 filioꝝ. inordinatus. nō q̄dem virtuosus. Nota q̄do hodie parentes nō curant de filijs circa virtutē 7 scientiā 7c. Itē de seruis 7 ancillis baptizādis 7c. Itē de vxoribus: q̄a multi viri nō p̄mittunt vxores ire ad audiēdum sermones 7 missam in diebus festiuis. 7 in diebus dñicis. Item sunt crudeles erga ipsas 7c. Duo.n. amores cōtrarij sunt. s. amor dei. 7 amor mundi. 7 oportet q̄ altero amore aīa viuat. Uita.n. aīe amor est. Quanto ergo homo magis amat mundū: tāto plus elongatur ab amore dei. Unde q̄a auarus amat diuitias mundanas. non pōt amare deū. Mat.6. Nemo pōt duobus dñis seruire: aut.n. vnū odio habebit 7 alterū diliget. aut vnū sustinebit 7 alterū cōtemnet. Sic supbus diligit honores. 7 dignitates. 7 officia: q̄do hic pōt diligere celestia libere: Hic talis pasciret eum deo vt alter alterum nō molestaret. nec alter de altero se impediret 7c. Ideo dicit Jac.4 Quicūq̄ voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituet. Item.1.Jo.2. Nolite diligere mundum: neq̄ ea que in mundo sunt. Si q̄s diligit mundum nō est charitas dei in illo: q̄m omne q̄d est in mundo concupiscentia carnis est. 7 cōcupiscentia oculorū. 7 supbia vite. Ad idem facit exemplū de Crate. de quo Hierony.12.q.2. Crates 7c.

¶ Quinta ratio est: p̄pter maioris reuerētie exhibitionē. Et hoc dupliciter intelligit. Primo vt maiorē reuerentiā exhibeamus christo. Non.n. in tanta reuerentia ipsū habere

mus si nobiscum in mundo cōuersaret: q̄a nimia familiaritas parit contēptū. sicut 7 experimento patet de apl̄is: qui secū comedebant bibebant 7c. Tunc.n. nō in tanta reuerentia eū habebant. Nūc aūt postq̄ ascendit ad celū in maiori reuerentia ipm habebant: quē nō existimabāt sicut hoīem terrenum tm̄. sed sicut deum celestē. Unde apl̄s.2.Cor.5. Et si cognouimus s̄m carnē x̄pm: sed nunc iam nō nouimus. Nota Secundū carnē. i. mortalē per q̄d putauimus eum tm̄ hoīem. Alio modo intelligit. vt maior reuerentia 7 dignitas n̄re n̄re augeret. Quādoq̄dē natura hūana vsq̄ ad dexteram dei exaltata est. nec poterat exaltari ad celos nisi x̄ps pri⁹ ascenderet. Unū Jo.12. Si exaltatus fuero a terra: oia traham ad meipsum. i. si exaltatus fuero in celum ascendendo traham hoīem: qui quodammodo est oia ad excellentiā diuinā: vt sup celos ascendat. Declara q̄d est vsq̄ ad dexteram dei. Unde 7 angeli dignitatē hūanā in hoībus considerātes. deinceps p̄hibuerunt se ab hoībus adorari. Unde Apoc.19. Cecidi ante pedes angeli vt adorarem eum: 7 dicit mihi. Uide ne feceris: cōseruus enim tuus sum 7 fratrū tuorū. Ubi dicit Glo. In veteri lege nō p̄hibuit se adorari: sed post ascēsionē vidēs sup se exaltari hominē: ab hoīe renuit adorari.

¶ Sexta est p̄pter glīe nostre preparationem. Hanc rōnem assignat dñs: dī. In domo pris mei mānsiones multe sunt Si quominus. dixissez vobis: q̄a vado preparare vobis locū. 7 si abiero 7 p̄parauero vobis locū: iterum venio 7 accipio vos ad meipsū vt vbi sum ego 7 vos sitis Jo.14. Nota Mansiones multe sunt. i. diuersa premia meritorum: s̄m diuersos ordines angeloꝝ cōstituta: quas Jo. vocat plateas Apoc.21. Et platee ciuitatis auꝝ mundum: tanq̄ vitrum pellucidum. Primus ordo siue prima platea. est ordo angeloꝝ. 2⁹ archangelorū. 3⁹. principatuū. 4⁹ potestatū. 5⁹ virtutum. 6⁹ dñationum. 7⁹ thronoꝝ. 8⁹ cherubin. 9⁹. seraphin. Istas mansiones nobis x̄ps preparauit. Ideo dicit. Uado parare vobis locum. Nota maximā christi humilitatem. Reges comuniter mittūt scutiferos vt preparent: sed christus rex glīe ipsemet voluit

re ad parandú nobis locú. Posset hic que-
ri ab aliquo: cú christus dicat. Uenite be-
nedicti pr̃is mei pos. pa. vobis regnú a con
sti. mundi Mat. 25. qũo ergo dicit: Uado
parare vobis locú: R̃e° ꝙ hoc põt dupli-
ter intelligi: eo ꝙ duplex est ꝑparatio. Pri-
ma est ꝑdestinationis. Scd̃a est executõis.
Ex similitudiné de rege ꝑcipiente vel or-
dinante cõuiuium aliqd̃ fieri: ꝛ loca men-
sarum singulis preparari ſm cõditionem ꝑso
narum ad cõuiuium inuitataꝝ: tandé sit
executio. Quãtú ergo ad ꝑmũ. s. ad ꝑdesti-
nationem. a cõstitutione mundi iam parata
erat: iuxta auctoritaté dictá Mat. 25. Ueni-
te benedicti ꝛc. sed per realem possessionem
ꝛ executioné in die ascensionis parauit locum
per realem distributioné ꝛ executioné san-
ctoꝝ qui cú xp̃o ascenderunt in ordinibus
angeloꝝ: iuxta meritum vniuscuiusqꝫ: quia
nunq̃ aliqs homo illuc intrauit vsqꝫ in illú
diem. Sic ergo nota ꝙ gl'ia eterna triplici-
ter cõsiderari põt. Uno modo quãtú ad
ꝑdestinationé: ꝛ sic ab eterno fuit gl'ia pa-
rata electis. Sic loqͥt auctoritas Mat. 25.
iam allegata. Scd̃o modo q̃tum ad meri-
tum: ꝛ sic in passione fuit data electis: quia
xp̃s per passioné suá amouit oĩa impedi-
menta ꝛ meruit nobis oĩa bona. s. gl'iam aĩe
ꝛ corporis ꝛc. que ad gl'iam ptinent. Ter-
tio modo q̃tum ad realé possessionem: ꝛ
tunc dicendum ſm b. Tho. in 3. sen. di. 22.
ꝙ bona glorie in tribus cõsistũt. Primo
in diuina visione que est beatitudo aĩe: ꝛ
hoc per effectum cõtulit descendẽdo ad in-
feros. Scd̃m est gl'ia corporis. ꝛ hoc incho-
auit in resurrectione sua. Tertium est lo-
cus cõgruus: ꝛ hoc prestitit in sua ascensio-
ne. In baptismo aũt celi apti sunt: in signú
ꝙ per baptismú quem tunc inchoabat. in
quo passio eius opatur. plenarie celi adiuis
patent nobis: ſm b. Tho. ibi. Dic pratice:
qũo quãdo fuit in celo cum sanctis pr̃ibus
millibus ꝛ millib⁹ ꝛc. ipse collocauit in pri-
ma platea angeloꝝ illos: qui in hoc mũdo
sibi seruierũt in penitentia: quẽlibet in sua
cathedra cõstituendo. in qua illius nomen
erat scriptum ab eterno. ꝛ cuilibet coronam
glorie capiti imponendo. Scd̃o in ordi-
ne archangeloꝝ collocauit eos q sibi ſuie-
rant in opibus spũalibus. In tertio ordi-
ne. s. principatuú collocauit illos q sibi ser-
uierunt in opibus misericordie. In. 4. ordi-
ne potestatú illos qui sibi seruierunt in ma-
gna patientia in aduersitatibus. In. 5°. or-
dine virtutú illos q sibi seruierunt in paci-
ficatione. nõ habẽdo malá voluntaté contra
aliquem proximum. In. 6°. ordine dñationú
collocauit dños tpales. rectores. ꝛ iudices.
qui cum iustitia magna regunt ciuitates ꝛ
regna ꝛc. In. 7°. ordine thronoꝝ illos qui
amore sui seruauerant voluntariam paup-
tatem. In. 8°. s. cherubinoꝝ contẽplatiuos
qui habuerant sapientiá diuinalé. In. 9°.
s. seraphinoꝝ collocauit charitatiuos: ardẽ-
tes in dei amore. Ecce qũo intelligitur Ua-
do parare vobis locum. s. q̃tum ad realem
possessioné. christus vero sup ordines an-
geloꝝ sedet in solio suo ad dexteram pr̃is
sicut dicit articulus fidei. Et post xp̃i ascẽ-
sionem inde ad. 12. annos ſm quosdá: vel
ſm alios inde ad. 24. annos virgo maria
assumpta est in celum ꝛ sedet ad dexteram
filij sui: iuxta illud ꝑs. Astitit regina a de. t.
in ve. deau. cir. varietate. Item. 3. Re. 2. Po-
situsqꝫ est thronus matri regis: que sedet
ad dexteram eius.

¶ Septima ratio ꝑpter humaná ꝓtectio-
noné. s. vt in curia celi vbi oĩa facta nostra
examinantur ꝛ iudicantur: aduocatum ꝓ-
pitiú haberemus. Nam ante christi ascen-
sionem in celo: iudicem solum non aũt ad-
uocatú habebamus. ꝛ ideo rigorose ꝛ acri-
ter puniebamur: sed postq̃ xp̃s ascendit in
celum aduocatum maximú habemus co-
ram deo. Unde. i. Jo. 2. Aduocatum habe-
mus apud pr̃em Jesum xp̃m iustum: ꝛ ip-
se est propitiatio pro peccatis nostris. Item
Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos
dei? Deus qui iustificat: qs est qui condẽ-
net? xp̃s Jesus q mortuus est immo qui ꝛ
resurrexit. qui est ad dexterá dei. qui etiam
interpellat pro nobis. Nota pratice: qũo
virgo Maria aduocat pro nobis: ꝛ chri-
stus ad preces virginis ꝛc. Unde Ber. Se-
curum accessum habes ad deum o homo
vbi habes filium ante patrem: ꝛ ante filiú
matrem. filius ostendit patri latus ꝛ vulne-
ra. mater ostendit filio pectus ꝛ vbera. nul-
la ergo ibi poterit esse repulsa. vbi tot con-
currunt charitatis insignia. Nota hic de

aduocatis: q̄ta eis reuerētia exhibetur a clientulis. ꝛ quot munera ꝛ expensa sibi mittantur: ꝛ q̄n̄ eis sollicite obeditur ab his qui hn̄t apud ipsos causas: maxime si sunt potentes in curia. Sic ꝛ nos xp̄o aduocato nostro facere debemus: sed hodie q̄uis christus aduocet pro nobis in celo. tamen nullus pro eo aduocat in terra.

¶ Octaua ratio est. propter gratiarū collationem: vt. s. nos gratijs ꝛ donis maximis ditaret. Eph. 4. Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatē. dedit dona hominibus. Exemplum si rex obtinet regnum: cum intrat possessionem regni obtenti magna dona dare militibus. sic ꝛ christus dum celū intrauit dona maxima est largitus. Nam statim suis discipulis sp̄m. s. misit. p quem ꝛ in quo oia dona donant̄. Ro. 8. Qui pro nobis oibus tradidit filium. s. xp̄m: q̄n̄ nō etiam cum filio omnia nobis donauit: Rogemus ergo deum: vt simus participes ipsorum donorum. Finis.

¶ Quod christus sedet ad dexteram patris. Sermo. 23.

Ides tua te saluū fecit. Luc. 18. ¶ Prosequendo materiam nr̄am sequitur hodie predicare de eodē. 5. articulo. s. ascensionis. s. q̄tum ad sessionem xp̄i ad dexteram pr̄is: que sic in simbolo apl'ico ponitur. Sedet ad dex. dei pa. oipo. In simbolo vero Niceno dicitur. Sedet ad dex. pa. Salutetur virgo ꝛc. Pro declaratione verborū thematis ꝛ itroductōe materie: est notādū q̄ verbū ppositū h3 difficultatē magnā in sctā theologia. Et est duplex difficultas. Una est qa dicit Ad dex pa. cū in deo nō sit dextera neq3 sinistra. Alia est: qa dicit in singulā. cū Mat. vlt. dicat̄ in pl'i. Pria difficultas erit p introductione sm̄o̊is. Secūda p p̄secutiōe. Pro cuius declaratiōe est sciendum. q̄ in subst̄ātijs sp̄ualib⁹ in qb⁹ principalē locū tenet deus Jo. 4. Deus sp̄s est ꝛc. non inueniunt̄ p̄e dextera vel sinistra. Nā dextera ꝛ sinistra dicūt̄ in corp̄alib⁹: eo q̄d vna p̄s. s. dextera est fortior q̄ sinistra. Leua eius sub capite meo: ꝛ dextera illius amplexabit̄ me Cant. 2. Sed sb̄e sp̄uales sunt indiuisibiles ꝛ incorpee. Dextera aūt ꝛ sinistra sunt relationes corpee ꝛ diuisibiles. Preterea si xp̄s sedet ad dex. pa. ergo pater est ad sinistrā filij. q̄ est incōueniēs: qa sic maior honor dareť filio q̄ pr̄i. Preterea si xp̄s est ad dexterā pr̄is: vbi sp̄s. s.? Quidā dixit q̄ ad sinistrā: vn̄ faciūt sibi crucē ꝛ ponunt sp̄m. s. ad sinistrā. Error magnus ē: qr ad sinistrā dei dr̄ esse damnati. Mat. 25. Statuet qdē oues a dextris: edos aūt a sinistris. Vn̄ dicit. s. Tho. in. 3. p. q. 58. ar. 2. ad tertiū. q̄ sp̄s. s. est ita ad dexterā pr̄is sicut filius. Docet ergo q̄n̄ debeat fieri crux. Pro ratione ergo: notādū q̄ in deo dextera sumit̄ similitudinarie siue methaphorice. Nam ad dexterā ponere aliquē: est honorare p̄sonā: sicut legitur de matre Salomonis. 3. R̄e. 2. Positus est thronus matri regis que sedet ad dexterā eius: qa post regē erat p̄sona excellentior: sic ergo sedere ad dexterā dei est esse in gloria ꝛ honore eius. Hoc aūt intelligi tripliciter. Uno modo q̄ntū ad gl'iam diuinitatis ꝛ esse in equali gloria cum deo patre: ꝛ sic conuenit xp̄o sm̄ q̄ deus. Filius. n. dei sm̄ diuinitatem est equalis patri. ꝛ cōsequenter est in equali gloria cum patre: qnimo sicut est substātia eadē substantia ꝛ natura oium trium p̄sonarū: sic eadē est gloria. qa qcqd est in deo est deus. Alio modo p̄t intelligi sedere ad dexterā pr̄is esse in excellēti gradu gl'ie ipsius dei pr̄is: ꝛ sic soli xp̄o cōuenit sm̄ q̄ homo: qa ipse est in maiori gl'ia q̄ oēs sci ꝛ singulariter ꝛ collectiue. Vn̄ maior est gl'ia xp̄i solius sm̄ q̄ hō: q̄ gloria oium angelorū. archangelorū. ꝛ oium aliorū ordinum. ꝛ q̄ gl'ia virginū. doctorū. ꝯfessorū. martyrū. aplorū. pphar̄. ꝛ p̄triarchar̄ simul ꝛ virginis Marie. Unde Heb. 7. super illud Excelsior celis fact⁹: di. Glo. ibi. Omni rōnali. Item ps. Dilexisti iustitiā ꝛ odisti iniq. prop. vn. te de. de. t. ole. le. cō. tuis. Item Heb. 1. Qui cum sit splendor glorie ꝛ figura substātie eius. Et infra. Sedet ad dexteram maiestatis eius in excelsis: tanto melior angelis effectus. q̄to differentius pre illis nomen hereditauit. Da similitudinem de lumine solis: quod est maius q̄ lumē lune ꝛ oium stellarum simul. Unde Heb. 1.

Ad quē adt angelorum dixit: sede a dextris
meis donec po.ini.tu.sca.pe.tuorum. Tertio
modo pōt intelligi sedere ad dexterā dei.i.
esse in beatitudine et gloria dei: et sic ꝯuenit
vnicuiqꝫ beato: iuxta illud Mat.25. Statuet
oues a dextris etc. Et sm hoc oēs beati an
geli et aie sunt in dextera dei: sed pcipue vir
go maria: de qua di. Astitit regina a dex
tris tu. Dicitur adt sedere a dextris dei: eo ꝙ
quiescant a dextris.i. in gloria dei. Patet
ergo declaratio difficultatis. Sed remanet
quedā dubitatioqꝫ articulus dicit ad dex
teram dei in singulari. Euangelista adt di
cit a dextris in plurali. Unde Mar.vlt. Et
dns qdem iesus postꝗ locutus est eis as/
sumptus est in celum et sedet a dextris dei.
Itē ps. Dixit do.do.m.se.a de.meis. Item
Act.7. Ecce video celos apertos: et filium
hois stantem a dextris virtutis dei. Item
Mat.25. Uidebitis filium hois sedere a
dextris virtutis dei venientē in nubibus
celi. Cur ergo hec varietas? Rñ° sicut dictū
est supra: sedere ad dexterā dei. denotat ex
cellentē gradum glorie dei: ꝙ ꝯuenit soli
christo sm ꝙ hō. Pōt adt ista sessio ꝯside
rari dupli. Unomodo ꝗtum ad gradum
ipsum et excellentiā sessionis siue glorie: et
sic vna est sessio siue sedes: sic et cuiuslibet
scti vna est sedes ꝗ alias nominat domus:
iuxta illud In domo patris mei mā.mul.sunt
Io.14. Quia vnus gradus. vna excellen/
tia summa est. Et hoc respectu dicit articu
lus Ad dexterā in singulari. Alio modo po
test ꝯsiderari ꝗtum ad effectum huius ex
cellentie siue gradus: et sic est multiplex ef/
fectus huius sessionis siue excellentie. Et
hoc respectu di Mar.vl. Sedet a dextris:
in plurali. Est adt triplex hmōi effectus.

¶ Primus est effectus maiestatis ipsalis.

¶ Scdo est effectus dignitatis sacerdota
lis.siue pontificalis.

¶ Tertius est effectus auctoris iudicialis.

Primus ergo effectus etc. qꝛ iperator ē
dns totius mundi.l. Deprecatio.ff. ad.l.ro.
de iacta: vbi dicit text°. Ego imperator dns
totius mundi sum. Rō: qꝛ pplus ro.trāstulit
ei et in eum oēm potestatē suā p legē regiā
ff.de ꝯsti prin.l.i. Sic iperator noster ē xps.
Apo.19. Dns in vestimēto et i femore suo
scriptū: rex regū et dns dnantiū. Nota In
vestimento.vestitū christi quo diuinitas
fuit coopta ē hūanitas sua. Phil.2. Qui
cū forma dei esset:nō ra.ar.est eē se equa.
deo: sed semetipsuꝫ exi.for.serui acci.in si.ho.
fac.et ha.inuē.vt hō. Istā ergo excellentiaꝫ
dnij et potestatis sup oēs creaturas hūit
christus in sua ascēsione. Tunc.n.oēs creatu
re tā spūales ꝗ corporales subiecte sunt
sub eo manifestatiue.s. et executiue qdem
tunc.sed ast ꝗ viuus christus in carne mor
tali hēbat ius dnij sup oēm creaturā iuxta il
lud Io.17. Oia tua mea sunt: sed executio
iuris fuit facta in die ascensionis: qñ cōsti
tutus est ad dexterā dei: vbi sic intronizat°
est hodie in throno impiali.i.in celo empy
reo. sicut qñ Papa statim ꝙ est electus a
duabus partibus cardinaliuꝫ est romanus
pontifex absqꝫ oi exceptione: vt in.c. Lz. De
electio. post modum vero intronizatur etc.
Et ideo cantat eccla. Scandens tribunal
dextere pris. potestas oim collata iesu ce
litus. que nō erat humanitus: vt trina rex
machina cele.terres.et infer.ꝯdi.flec.ge.iam
subdita. Ideo dns post resurrectioneꝫ dixit
aplis. Data est mihi ois potestas in celo et
in terra Mat.vlt. Et Eph.i. Cōstituēs ad
dexterā suam in celestibus sup oēm prin/
cipatum.et potestatē.et virtutē.et dnationē.
oia subiecit sub pedibus eius. Hoc adt i
perium christus meruit ppter humilitateꝫ
suā. Regula n iuris diuini est: ꝙ qui se hu
miliauerit exaltabit: sicut legit Luc.18. Er
go quāto magis quis se humiliat tāto ma
gis exaltabit ad similitudinē statere. Chri
stus adt humiliauit se sub oib° creaturis.
Sunt.n.oēs creature in triplici differentia
siue loco.s.in celo.in terra.et in in inferno. In
celo sunt nouē ordines angelorum.s. angeli.
arcangeli etc. Hic omnes.sub omnibus istis
christus se humiliauit: qꝛ nō assumpsit na
turam angelicā sed humanam: iuxta illud
Heb.2. Nuꝗ enim angelos apphēdit: sꝫ
semen habrae apprehendit. Unde pe. Mi
nuisti eū pa. mi. ab an. etc. qꝛ fuit passibilis
et mortalis homo: qd non fuit in angelis.

Scdo voluit humiliari sub creaturis ꝗ
sunt in terra.s. sub hoibus: qd pꝫ in natiui
tate. in vita. in morte. et post mortē. In na
tiuitatē qdē: qꝛ natus in loco humili etc. de
humili et paupercula muliere. In baptis/

mo:qr voluit a servo baptizari. Mat.3. Sine modo:sic.n. decet nos iplere oēm iusticiam. Itē in doctoꝝ interrogatione. Luc.2. Inuenerunt illū in medio doctoꝝ interrogantē &c. In parētum subiectione. Luc.2. Et erat subditus illis. Et nota ꝙ nō solū sub sctis hoībus voluit humiliari christus: sed etiā sub malis & iniqs:qr ab iniqs captus fuit & colaphizatus. flagellatus. crucifixus. & cū iniqs deputatus. & peius ꝙ iniqs:qr de iniqs nō fit ꝯdēnatio nisi fiat ꝑ actus:sed de christo nullus ꝑectus factus est. Idō dicit ipse ps. Ego aūt sum vermis & nō hō oppropriū ho. & abie.ple. Et sic humiliatus est in vita & in morte. Item post mortē:qr in alieno sepulchro sepultus est: & latus eius fuit lancea pforatum. Tercio voluit humiliari sub creaturis q̄ sunt in inferno.s.demonibus:qr pmisit se temptari a diabolo Mat.4. Et etiā in cruce:iux illud Jo.14. Uenit.n.princeps mūdi huius: & in me nō hꝫ qc̄q̄. Fiat ergo ratio. Humilitas est cā exaltatiōis.ergo quāto magis homo se humiliat tāto magis exaltari meret:sed christus sub oībus creaturis hūiliauit se.ergo sup omnes creaturas exaltari meruit. Patet rō. Auctas. Humiliauit semet ipsum:factus obediēs vsq ad mortē. mor. aūt cru. ppter qd deus exal. il. & do.il. no. qd est super omne nomen:vt in no. iesu oē ge.flec.ce.terre.& infer.& ois lin.ꝯfi. qr dñs iesus christ⁹ in gloria est dei patris. Phil.2. Moraliter aūt:si volumus exaltari:opꝫ prius humiliari. Uasalli enim dñis debent obedire: ecōuerso vero domini nihil aliud debent a vasallis exigere ꝑt redditus &c. Itē filij hūiliter parētibus obediēdo eis in omnib⁹ licitis & honestis.sic primus ꝑ- tūno.vxor viro:iuxta illd Sub viri eris potestate:& ipse dñabitur tui Gen.4. Nota exemplum qd legitur Mat.18. Quis putas maior est in regno celoꝝ &c. Dic historiam pratice &c. Et aduocans iesus paruulum q fuit sanctus Marcialis:dixit. Quicunq humiliauerit se sicut paruulus iste:hic maior est in regno celoꝝ. Nota Sapientiā & bonitatem dei. Posuit.n.deus maioritatē glorie nō in diuitijs:qr male esset pauperibus.nec in fortitudine:qr male esset debilibus.nec in regnis & principibus.nec in dignitatibus.sed in eo qd potest quilibet habere.s.in humilitate.q̄ cōis esse pōt nobilibus & ignobilibus diuitibus & pauperib⁹. seruis & liberis.viris & mulieribus:qr apd deum nō est acceptio psonaꝝ. Unde Apls Col.3. In christo iesu.nō masculus & femina.gētilis & iudeus.circūcisio & ꝑputiū.barbarus & scyta.seruus & liber:sed oia & in oibus christus.ergo si volumus exaltari humiliemur ad exēplū xpi:dī. Discite a me:qr mitis sum & humilis corde Mat.xi. Item 1. Pe.5. Deus superbis resistit:humilibus dat gratiam.

Sexto effectus est dignitatis pōtificalis. Inter ꝑlatos aūt eccle papa est maior:qr reliq epi & ꝑlati sunt vocati in ptē solicitudinis:ipse vero papa in plenitudinē potestatis:vt dicit textus.2.q.6. Decreto. Et est de vsu palij.c. Ad honorē. Et de ꝯces. ꝑbē. c. Proposuit nobis. Istā ergo dignitatem et hūit xps. Heb.4. Hntes pontificē magnū q penetrauit celos iesum filiū dei.teneamus ꝯfessionē. Nō.n.habemus pontificē q nō possit cōpati infirmitatibus nostris. Temptauit aūt ꝑ oia pro similitudine absq pctō. Itē Heb.7. Talis.n.decebat vt nobis esset pontifex sctūs.innocens.ipolutus. segregatus a pctōribus.& excelsior celis factus. Et ps. Tu es sacer.in eter.sm or.mel. Ubi nota duo. Primo ꝙ xps dī sacerdos. Scdo ꝙ dr sm or.mel. Quātū ad primū: nota ꝙ christus dicit sacerdos quasi sacra dans. Principale aūt officiū sacerdotis ē circa corpus christi veꝝ:officiū enim suum est missam celebrare. In qua ꝯsecratur hostia & trāsubstātiat panis in corp⁹ christi & vinū in sanguinē. Sic christus duas missas legitur celebrasse.vnā priuatā & alterā publicā & solēnem. Priuata missa fuit in nocte cene:qñ venerandū corpis sui & sanguis sacramētū istituit:dī. Accipite & mādu cate:hoc est corpus meū Mat.26. Et 1. Cor.xi. Ubi ipse fuit sacerdos & hostia sub spē humana. Ara fuit crux &c:vt p3 infra dicet. Solēnem vero & publicā missam celebrauit in ara crucis: in qua illas cerimonias tenuit & seruauit quas tenet xps qn solēniter celebrat in representatione illius christi. Septē.n.cerimonias principales obseruat xps qn cantat missaꝝ. Primo nāq

tenet mitrā in capite. Scdo chyrothecas cum smaltis in manibus. Tertio sandalia in pedibus. Quarto casulam in toto corpore. Quinto hꝫ crozam. Sexto hꝫ dyaconū. subdyaconū ⁊ duos acolythos. Septimo cantat. Sic in missa solēni christi quā cātauit i cruce. Mitra nāqꝫ fuit corona spinea. Chyrothece cū smaltis: fuerūt vulnera dāorū in manibus. Sandalia: foramina in pedib⁹. Casula rubea: fuit caro sanguinolēta. Isa.63. Quis est iste q venit de edom.i. sanguinolētus: tinctis vestibus de bosra.i. de tribulatione? Et infra. Quare ergo rubrū ē indumētum tuū ⁊ vestimēta tua: sicut calcantiū in torculari? Croza: ē lancea q̄ fuit latus eius pforatū. Dyacon⁹: fuit latro a dextris. Subdiacon⁹: latro a sinistris. Duo acolythi: fuerunt virgo maria ⁊ Jo. euāgelista. Cantauit aūt christus septies in cruce: q2 septies locutus ē. Primo: Pater ignosce illis ⁊c̄. Scdo latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Tertio virgini marie. Mulier ecce filius tuus: ⁊ discipulo ecce mater tua. Quarto. Hely hely ⁊c̄. Quinto. Sitio. Sexto. Cōsumatū ē. Septimo. In manus tuas dn̄e cōmendo spūm meum. Et sic pꝫ quare christus dī sacerdos. Quantum vero ad fm.s. quare dī fm ordinem melchisedech: R̄°. Pro euidentia nota ꝙ fm hebreos Melchisedech fuit filius Noe: Significauit aūt christū multipliciter. Primo in noīe: q2 Melchisedech interꝑtat̄ rex iustus. Melchis.n. rex: sedech iustus. Christ⁹ aūt dī sol iustitie. Malachie.3. Orietur nobis timētibus nomen tuum: sol iustitie. Et dī rex. Ps. Deus: iudiciū tuum regi da. Itē Jere.23. Ecce dies veniunt dicit dn̄s: ⁊ su. Dauid germen iu. ⁊ regna. rex: ⁊ sa.e. ⁊ fac. iu. ⁊ ius. in tra. Scdo in hoc. ꝙ sine patre ⁊ sine matre ⁊ sine genealogia ponitur melchisedech in scriptura.i. nō nominatur pater eius. nec mater. nec filij. sicut ponit apls Heb.7. Sic christus fuit. sine patre fm ꝙ hō. ⁊ sine matre fm ꝙ deus: ⁊ sine filijs carnalibus. Isa.53. Generationē eius qs enarrabit? Tertio i sacrificio: q2 melchisedech panem ⁊ vinū offerebat in sacrificium: sicut legitur Gen.14. Sic ⁊ christus. Jo.6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita. Ex hoc ergo ꝙ dixit fm ordinem melchisedech ⁊ nō fm ordinē Aaron: manifeste probatur ꝙ sacerdotium Aaron erat mutandum adueniēte christo: ⁊ cōsequēter etiam mutanda erat lex moysi quātum ad cerimonialia ⁊ iudicialia precepta: quia trāslato sacerdotio necesse est vt ⁊ legis trāslatio fiat: sicut dicit Apls Heb.7. Et habetur in.c. Translato: de ꝯstitu. Christi aūt sacerdotium nō est vllo vnqꝫ tēpore mutandum. Ideo dicit. Tu es sacerdos in eternum ⁊c̄. Moraliter vero quāta sanctitas. debet esse in sacerdote: qui est sacerdos sicut ⁊ christus: cuius lingua clauis celi facta est? Ergo sancti estote q2 ego sanctus sum dicit dominus exercituum.

Tertius effectus ē auctas iudicialis: ꝓpter quā dī sedere ad dexterā patris. Hāc aūt potestatem iudicialē accepit christus. ꝓpterea q2 fuit iudicatus iniuste: iuxta illud Job.36. Cā tua quasi impij iudicata ē. Glo. a pilato: ideo iudicium causamqꝫ recipies. Glo. vt iuste iudices. Omnes aūt predicti tres effectus huius sessionis ad dexteram patris: notant̄ Dan.7. Aspiciebā donec throni positi sunt ⁊ antiquus dierꝫ.i. deus pater sedit. Et infra. Et ecce cum nubib⁹ celi quasi filius hois veniebat: ⁊ vsqꝫ ad antiquum dierꝫ peruenit. ⁊ in cōspectu eius obtulerunt eum. ⁊ dedit ei potestatē. ⁊ honorem. ⁊ regnum. Nota potestatē.s. iudicialem. Ecce tertius effectus. Et honorem.s. pontificalem. ecce scds. Et regnum.s. imperiale: ecce primus. Et infra. Potestas eius potestas eterna que nō auferet̄: ⁊ regnum eius qđ nō corrūpetur ⁊c̄. Hec autē potestas iudicialis etiā innuit̄ in historia festi ascensionis: cum dī. Viri galilei: quid statis aspi. in ce. h iesus. q as.ē a vo. in ce. sic ve. q̄ⁿ ēad. vi. e. eun. in celum Act.1. Et q2 in iudicio iudex sedet pro tribunali. qn̄ sentētiam ꝓfert: alias sentētia nō valeret: vt dicit textus in.c. vlti. de re iudi. lib.6. ideo christus nunc tanqꝫ iudex iustissimus sedet: ⁊ etiam in die iudicij vniuersalis sedebit. Mat.25. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue ⁊c̄. De hoc vide in sermone. 26. vbi agitur de finali iudicio. p.3. Finis.

¶ De aduentu antichristi. Sermo.14.

Fides tua te saluum fecit. Luc. 18. ℭ Sequitur hodie predicare de vltimo articulo fidei pertinēte ad hūanitatē sui dei: vz. de iudicio vniuersali: q sic in apl'ico symbolo pponitur. Inde ven. est iu. vi. et mor. quem posuit beatus Mattheus. In niceno vero symbolo sic habetur. Et iterū ven. est cum gloria iudi. vi. et mor. cuius re. non erit finis. Sed q2 anteq̄ istud finale iudicium peragat: duo maxima flagella sunt a deo ɔtra mundum mittenda. Ideo de istis duobus flagellis primo videamus. Sunt aūt ista duo flagella. Primo ātechristi hominis diabolici aduentus: ad mundū peruertendum. Scdo mundi conflagratio per ignē ad mundū pur. Primo igitur videamus de aduentu antichristi hodie. Scdo in sequenti sermone videbimus de mundi cōflagratione. Salutet virgo zc. Pro cōplemento materie predicande: inueni quādā auctēm Johānis apl'i in Apoc. in qua ipse prenunciat pphetando oēs varios et diuersos modos: qbus ille maledictus hō antichristus peruertet mundum. Dicit ergo sic Apoc. 6. Uidi et ecce terremotus fact9 est magnus: et sol factus ē niger tanq̄ saccus cilicinus. et luna facta est tota sicut sanguis. et stelle ceciderunt super terram: sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno mouet. Et celum recessit sicut liber inuolutus. In qua quidem auctē sunt q̄nq3 clausule: in quibus notantur quinq3 modi quibus antichristus subuertet mundum: q sunt isti. vz.

ℭ Primus modus erit p arma potentie: ibi. Ecce terre. fac. est magnus.

ℭ Scds modus erit p miracula apparentia: ibi. Et sol fac. ē ni. tā. sa. cili.

ℭ Tertius modus ē p tormenta terrētia: ibi. Et luna fac. ē to. sicut sang.

ℭ Quartus modus erit p argumēta insolubilia: ibi. Et stel. ce. sup ter. vsq3 mouet.

ℭ Quintus modus erit p dona placabilia: ibi. Et celum re. si. liber. inuo.

ℭ Primo modo habebit principes et potestates. Scdo modo habebit rudes et ignorantes. Tertio modo habebit fortes et cōstantes. Quarto habebit doctores et scientes. Quinto modo habebit auaros et pecu piscentes. ℭ Primus ergo modus. s. p arma potētie: notat ibi. Ecce terremotus zc. loquitur in preterito ppt certitudinē pphie: q2 sicut preteritum nō pōt esse nō preteritū: sic istud īpossibile ē nō euenire. Per terremotum ergo notat q antichristus subiugabit sibi oēs nationes mundi. et sic oēs homines mouebunt ad sui īperium et subiectionē. Primo n. subiugabit sibi oēs iudeos nō p armoꝝ potentiā: sed p legaliū obseruationē quos decipiet: di. q ipse est messias promissus in lege. et recipiet circūcisionē. statim iudei sequētur eum: q2 sicut cecus postq̄ amisit bardonem adheret cuicūq3 rei: sic iudei ceci postq̄ amiserunt christum negando eum esse veꝝ messiam. De quo deus pater dicit. Ecce testem dedi eū ducem ac preceptorē gentibus Jer. 55. Nota Testem. s. de secretis fidei. ducem ac preceptorem: quia cepit iesus facere et docere Act. 1. Et iudei habebant ipsum in manibus: q2 inter ipsos fuit natus. nutritus. et cōuersatus. sed amiserunt eum eoꝝ culpa nō christi. dicentes coram pilato. Non habemus regem nisi cesarem: et petentes barrabam latronem sibi dari. ideo offerunt modo se sicut ceci ad omnes qui venerunt et venisēt: vt patet de Barcocina quem receperunt in messiam: et regnauit. 50. annis. Item de Beniamin incantatore. Item de diabolo in forma moysi in insula Candie: vt patet in legenda festi ad vincula sancti petri. Ideȝ de Taberlano. Auctus. Ambulabunt vt ceci: quia domino peccauerunt Sopho. 1. Ideo tunc statim recipient antichristum qui tunc fraudulenter et coperto modo recipiet circūcisionem et seruabit sabbatum. et alia cerimonialia legis antique. seruabit etiam diem dominicā. Nam vt ait Greg. de conse. di. 3. Peruenit. Antichristus veniens: diem sabbati atq3 dominicā ab omni opere faciet custodiri. Quia enim mori se et resurgere simulat. haberi in venerationem vult dominicam diem: q2 populum iudaizare compellet. vt exteriorem ritum legis renouet. et sibi iudeorum perfidiam subdat. coli vult sabbatum. Hec ille. Judei ergo ipsum recipient.

Propter hoc dixit xpo iudeis Ego veni in noie patris mei & non accepistis me: si alius venerit in nomine suo illum accipie tis Jo. 5. Si alius .s. antichristus.

¶ Secundo subiugabit sibi oẽs aggarenos. tur cos. tartaros. & oẽs infideles nõ occulte sʒ manifeste per violentiã cũ multis milibus hoium armatoꝝ: qȝ dicit scriptura ꝙ habe bit magnũ thesauꝝ pmittente diuino iudi cio in penã pctõꝝ: iuxta illud Dañ. xi. Dña bitur .n. thesauroꝝ auri & argenti in oibus preciosis egypti. Nota Egypti. & etiã toti9 mundi. Cũ his ergo thesauris cõgregabit oẽs gentes armoꝝ totius mũdi ad pugnã dum cõtra oẽs sibi cõtra dicentes. Vnde pra tice: qñ faciet preconizari ꝙ dabit cuilibʒ armigeris centũ florenos in mẽse vel aliqd magnũ: vt faciat guerrã contra infideles. Et faciet preconizari ꝙ nullus nolet Jesuʒ christũ neqȝ beatã virginẽ: sub pena mor tis. Et sic statim oẽs armigeri de francia. Italia. de hispania &c. erunt cũ eo: & cum istis subiugabit oẽs aduersarios. Unde ibi. Soluetur Sathanas de carcere suo & exi bit & seducet gẽtes: que sunt sup quattuor angulos terre gog & magog. & congregabit eos ad prelium: quoꝝ numerus est sicut are na maris & ascenderunt super altitudinem terre. & circuierunt castra sanctoꝝ. & ciuitã tem dilectã Apoc. 20. Nota Gog .i. tectum magog .i. detectũ: qȝ tam tecti ꝙ detecti .i. occulti mali & manifesti erũt cũ eo. Uel dic Per gog & magog intelligit antichristus ꝙ occulte & manifeste trahet ad se gentes: occulte qdẽ per spẽm sanctitatis exteriorẽ celãdo puersitatẽ interiorẽ: Mani este ve ro per potẽtiã armoꝝ vt dictũ est. De quo Ezech 38. Fili hois .i. ade pone faciem con tra gog & magog: & terrã .i. gentes terrenas. ls qdam doctores nõ qdem determinatiue sed opinatiue dicant. per gog & magog in telligi decem tribus q sunt vltra mõtes cal pios. q conclusi sunt ad oĩonem Alexandri imperatoris: scdm ꝙ refert magister i historijs Aug. 20 de ci. dei. c. 12. exponẽs illũ Apoc. 20. Soluet Sathanas de custodia sua. & exibit ad seducẽdas natiões que sunt sup quattuor angulos terre gog & magog &c. sic dicit. Gentes quippe iste quas appellat gog & magog nõ sic sunt accipiẽde tanꝗ

sint aliqui in aliqua parte terrarũ barbari constituti. siue quos qdam suspicantur ge thas & massagethas. ppter litteras horuʒ noium primas. siue aliquos alios alienige nas & a romano iure seiunctos. Toto nãqȝ orbe terraꝝ significati sunt isti esse: cum di ctũ est. Nationes que sunt super quattuor angulis terre easqȝ subiecit esse gog & ma gog. Quoꝝ interpretationes noium esse comperimus: gog tectum. magog detecto: tanꝗ domus & ipse q pcedit de domo. Gẽ tes ergo sunt in qbus velut diabolum in abysso superius intelligebamus inclusũ & ipse de illis quodãmodo sese efferens & p cedens. vt ille sint tectum. ipse de tecto. Si aũt vtrũqȝ referatur ad gentes. non vnum hoꝝ ad illas. alterum ad diabolũ: & tectum ipse sunt. qȝ in eis nunc includitur & quo dãmodo regitur inimicus antiquus. & de tecto ipse erũt quãdo in apertum odium de operto erupture sunt. ¶ Tertio subiugabit sibi christianos sed nõ omnes: quia postꝗ habebit pro se omnes infideles tunc bella bit contra christianos qui faciunt sibi ma iorem resistentiam ꝗ infideles: eo ꝙ sunmus iam aüisati per scripturam sanctam & per predicationes christi. Et propterea dicitur antichristus ab anti ꝙ est cõtra: & christus quia erit contra christum & christianos. Ec ce quomodo hic primo modo subiugabit to tum pene mundum. De hoc ad litteram di cit Daniel: scdm ꝙ doctores exponunt. In gredietur terras & conteret. & pertransiet & introibit in terram gloriosam. & multe cor ruent. Hec autẽ sole saluabuntur de manu eius edom & moab: & principes filiorum amon Dañ. xi. Nota Ingredietur terras .s. infidelium: & conteret & pertransiet & introi bit terram gloriosam .s. christianitatis seu ecclesie. & multe .s. gentes christiane corruẽt sed non omnes. Hec autẽ sole saluabun tur edom ꝙ interpretatur sanguinolenta quia gentes sanguinee saluabuntur: scili cet que potius diligent mori ꝗ christum ne gare. & moab quod interpretatur de patre vel ex patre. innocentes qui sunt ex patre deo. facti filij ipsius per regenerationẽ spi ritualẽ i vtero sõtis baptismalis: iuxta illud Jo. i. Quotquot aũt receperũt eũ dedit potestatẽ filios dei fieri. Hi non negabũt fidem xpi.

Et principes filiorum amon.quod interpretatur
populus meroris.Ecce hic penitentes prin
cipes.i.principes penitētiā facientes. Uel
ideo dicit principes:quia penitentes princi/
pantur et dn̄antur corporibus suis,subiugan/
do corpora.et passiones suas imperio volun
tatis et rōnis.et ibunt dispersi per nemora et
cavernas etc.Ideo Apoc.xiij.Datum est illi bel
lum facere cum sctis et vincere illos.et data
est ei potestas in omnem tribum et populū et
linguā et gentē.et adorabunt eum oēs qui
inhabitant terrā:quorum nō sunt scripta no
mina in libro vite etc.Ecce quare dicit Ter
remotus factus est magnus.

¶ Sedo modus erit per miracula apparen/
tia:que notat sol.Et sol factus est niger tan
quam saccus cilicinus:quia ex falsis miraculis
antichristi et suorum discipulorum oēs christiani
paucis exceptis perdēt fidem.et xpūs qui est
verus sol iusticie obscurabit in mentibus
eorum tanquam saccus cilicinus.Quia sicut sac
cus nō pōt retinere aquā:sic christiani nō
retinebunt aquā baptismalem.imo nega/
bunt fidem christi.Et sicut cilicium est aspe
rū et durum:sic fides christiana videbitur aspe
ra et dura ꝯsentientibus eā. De hoc habet
auctor Apli.2.Thes.2.Revelabit ille ini
quus cuius est adventus scdm operationem
sathane in omni virtute et signis et pdigiis
mēdacibus.et in omni seductione iniquita
tis his qui pereunt.B.Aug' dic quod opa
antichristi possunt dici signa mendacii:vel
quia mortales sensus per fantasmata decepturus
sicut quod nō facit facere videatur.vel quia
si sint vera pdigia:ad mēdacium tn̄ pertra
hent credituros. Cōcordat.b.Tho.in.i.p.
q.114.ar.4.in rñsione ad primum.et.2.ar.
Nam ut ait.b.Aug.20.de ci.dei. Nihil hic
difficile tangit.Nō enim quā ignis de celo
cecidit.et tantam familiā cum tantis gregi
bus pecorū sci Job impetu consumpsit.et
turbo irruens et domū deiiciens filios eius
occidit.fantasmata fuerunt:que tn̄ fuerūt
opera sathane.cui deus dederat hanc po
testatē etc.Videamus ergo practicā. Pri
mo nāque faciet ignem descendere de celo.i.
de spera ignis in terrā operatione diaboli.
qui hoc pōt facere deo nō impediēte:sicut.
fecit ad cōburendum aialia Job Job.i.Et
viso hoc miraculo o quot hoies et gentes
cadent in errorē.Auctas.Vidi aliam be
stiam ascendentem de terra et fecit signa
magna:ut etiā faceret ignem de celo descē
dere in terram in cōspectu hoium Apoc.xiij.
Nota De celo.i.de spera ignis ut dixi:quia
in celo non est ignis. ¶ Scdo faciet loqui
imagines:ut probatur Apoc.xiij.Et pueros
quos interrogabūt dicētes.Dicatis nobis
veritatē de isto dn̄o qui venit novissimus an
sit salvator:et diabolus movebit labia et
formabit verba dicēdo quod iste est verus sal
vator mundi.Et hoc cadent multi in erro
rē:christiani aūt nullum faciēt miraculum.
¶ Tertio ostēdet quod mortuos suscitabit.Idē
per artem magicā simulabit se mortuum et
ferret a demonibus in aera quasi ascēdat
in celū.et sic putabitur ab hoibus resurrexisse
qui prius putabatur mortuus.et sic tunc mi/
rabantur populi et adorabūt atque laudabūt.
Uñ super illud Apoc.xiij.Et plaga mortis
eius curata ē:dicit Glo.Arte magica ascē
det antichristus in aera ferentibus eū de
monibus.Faciet etiam antichristus subito
arbores florere.arescere.mare turbari.na
turas in diversas figuras mutari. hoc tn̄
nō existēte sed apparente.quia quod una res in
aliā mutetur sine ministerio nature compe
tit soli deo:ut.26.q.5.Epi.Et.c.Nec mir.
Nota de virgis magorum pharaonis conver
sis in colubros etc.Dic practice.quod christiani
multi videntes quod pdicatores ātichristi fa
cient ignē de celo descendere et imagines et
infantes loqui.ut dictū est:dicēt eis. Non
ista sunt falsa miracula.sed suscitare mor/
tuos sicut xpūs fecit.Et illi dicēt placet.Quere
valetis ut suscitem vobis.patrem vel ma/
trem etc:Sic.Tunc aperta sepultura veni/
ent demones invisibiliter et in corporibus
simulatis patris et matris apparebunt fi/
liis et osculabuntur etc.O quot cadent. O
quantus error tunc regnabit in mūdo. Ideo
de his falsis miraculis et pdigiis aviſant
nos christus:di.Surgent pseudo christi et
pseudo pphete et dabunt signa magna et
prodigia:ita ut in errorem inducant etiā
si fieri pōt electi. Ecce pdixi vobis Mat.
24. Sed hic queritur quare hoc permit
tet deus.Vide supra:Uel dic quod ratio est
per regulam scripture dicentis. Per que
quis peccat:per hec et torquetur Sapiē.xi.

Et q2 hodie vt plurimū christiani credunt
mendacijs ꝛ fallacijs demonū recurrendo
ad diuinos.magos.ꝛ sortilegos:ideo deus
pmittet vt mēdacijs credant. Hic pratice:
quō qū aliquis perdit aliquā rem. vel hz
filiuʒ infirmū recurrit ad magos ꝛc. Hāc
rationē ponit apl's:di. Reuelabit ille ini/
quus cuius est aduentus ſm operationeʒ
sathane in omni virtute ꝛ ſignis ꝛ pdigijs
mēdacibus.ꝛ in omni seductione iniquita
tis hijs qui pereunt.eo ꝙ charitatē verita
tis nō receperunt.vt salui fierent: ꝛ ideo
mittet illis deus operationem erroris vt
credant mendacio ꝛc.2 Thes.2.

℄ Tertius modus erit per tormenta terrē
tia:que notant cum di. Et luna facta ē to
ta sicut sanguis. Per lunā denotatur eccle
sia. Et rō:q2 luna illuminat a sole:sic eccle
sia a xpo ꝛ eius apl'is:quoꝝ doctrina ful-
get ecclesia vt sole luna. Hec luna.s.eccl'ia
vniuersalis fiet sicut sanguis: q2 sanguis
christianoꝝ effundet p tormēta terribilia:
q̄ inferet eis pfidus antichristus. Erant.n.
multi christiani sctī ꝛ deuoti q nō credēt
illis falsis miraculis: de qb9 supra dictum
est.imo stabunt fortes in fide christi. Con-
tra istos ergo antichristus insurget cū mul
tis psecutionibus. Primo nāqʒ faciet pre-
conizari ꝙ nullus christianus possit vēde-
re aut emere aliquid ꝛc. Et hoc mūdi hoc
seruabūt:q2 oēs sequent antichristū.adeo
ꝙ nullus audebit xpm vel virginē mariā
nolare sub pena mortis. Auctas. Et faciet
oēs pusillos ꝛ magnos. ꝛ diuites ꝛ paupe
res.ꝛ liberos ꝛ seruos.hre caracterem in
dextera manu aut in frontibus suis. neqs
possit vendere aut emere nisi q habeat ca-
racter aut nomē bestie.aut numerū noīs
eius Apoc.13. Nota Caracterē.i.signū ali
qd ad irā:vt obediētes sibi cognoscant
ꝛ alij interficiant:aut nomen bestie.i.pfes
sionē oris.aut numerū noīs eius.i.multipli
cationē operum.sicut exponit in cōpēdio
theologie. Et eriget idolum iponens ei no-
men maozim.i.psidium:ꝛ ponet edictum ꝙ
qlibet malefactor fugiens ad ipsum sit se
curus ꝛ ipunitus. De quo idolo habetur
Dan.11. Deum patrū suoꝝ non reputabit.
deū aūt maozim in loco suo venerabit.qd
verbum ꝯuenit tam Antiocho q̄ antichri

sto:vt dicit ibi magister historiaꝝ. Maozim
enim psidium sonat.ꝛ antiochus in ierusa-
lem presidiū posuit ꝛ idolū iouis. Antichri
stus vero diabolū vt deum presidē suū ve
nerabit. Hec ille. Sed ꝯ hoc videt.q2 vt
di.2.Thes.2. Ipse faciet se adorari osten-
dens se tanq̄ sit deus:quō ergo adorabit
ipse diabolū:nisi dicat ꝙ ipse occulte ado
rabit diabolū.sed manifeste se faciet ado-
rari. Scdo faciet christianos quos tunc in
ueniet fortes tormentari: intm ꝙ tormen-
ta primorum martyꝝ.s.Bartholomei.Lau
rentij ꝛc.parua fuerunt respectu ipsorum:
quia durabunt multo tempore scindendo
mēbra corporis p articulos successiue ꝛc.
Tertio inferet martyrium cordis:quia co-
ram patre ꝛ matre faciet filios capi. Et in
terrogabit quis est verus messias: Si di/
cent ꝙ iesus christus ꝛc.tunc coram parē-
tibus occident filios ꝛc. Ecce quanta tri/
bulatio. De qua dominus prenūciauit:di.
Erit tunc tribulatio magna qualis nunq̄
fuit ab initio mundi vsqʒ modo. neqʒ fiet
ꝛ nisi breuiati fuissent dies illi non fieret
salua omnis caro:sed propter electos bre-
uiabuntur dies illi Mat.24. Nota Breui
abantur.quia sicut legitur Dan.7.ꝛ.11. Itē
Apoc.7.ꝛ.11.ꝛ.13.antichristus soluʒ regna-
bit tribus annis cum dimidio.

℄ Quartus modus erit per argumenta
insolubilia:quod notatur cum dicit. Stelle
celi ceciderunt super terrā.sicut ficus emit
tit grossos suos cum a vento mouetur:ecce
quartus modus.s.disputationum:quia ver
ba non sunt nisi ventus. Hic practicam di-
sputationis. Dicent enim predicatores an-
tichristi toti populo congregato ad audien
dum. Bone gentes vt sciatis ꝙ nostra do-
ctrina est vera:quia veritas non habet an-
gulos.ideo arguo sic: ꝛ facient argumenta
maxima.qbus christiani doctores nescient
rñdere duplici ratione. Prima q2 dia/
bolus loquetur per ora eorum ꝛ ligabunt
ora christianorū permittente deo. propter
malam vitam istoꝝ:quia nō querūt nisi
gloriam mundi:qui enim potest ligare leo-
nem.i.animam bene potest ligare ouem.i.
linguam: que non est nisi frustum carnis.

Scda ratio est:q2 iste disputationes vt
plurimū erant de biblia super textu scri/

ptare ⁊ prophetarum de quibus magna est ignorantia inter doctores christianos nūc. Jam hodie magistri in theologia aut parū aut nihil sciunt: sed vadunt post cisternas aridas phoꝝ ⁊ poetaꝝ: ⁊ qñ incipiūt studere incipiunt ab aristotile: ⁊ ideo maxima ignorantia de biblia erit tunc tēpore antichristi apud tales doctores ⁊ magistros. Ideo stelle .i. doctores ecclesie cadent sup terram: q₂ perdent fidem: ⁊ adherebūt desiderijs terrenoꝝ. Auctas de hoc. Et eleuabitur ⁊ magnificabitur aduersus omnem deum: ⁊ aduersus deum deoꝝ loquet magnifica Dan. xi. Nota Magnifica .i. insolubilia argumēta quātū ad homines. Nota Deum deoꝝ .i. angeloꝝ. Item Dan. 7. Sermones cōtra excelsum loquetur: ⁊ sanctos altissimi cōteret ⁊c̄. Et sic nota q̄ per defectum sciētie scripturarum populus christianus pro magna parte perdetur: iuxta illud Isa. 5. Propterea captiuus ductus est populus meus: quia nō habuit sciētiā. Remedium est ergo vt nō queramus cum eis de fide: quia pro vna ratione quam p fide adducimus ipsi adducent .20. sed fundemus fidem nostram in auctē christi: ⁊ apostolorum ⁊ ecclesie dicendo. Nolo disputare per rationes sed ita credo: q₂ ita christus reuelauit ⁊c̄. Unde .i. Cor. 2. Fides nostra non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. Propterea debem⁹ symbolū apostolicū dicere quolꝫ mane ⁊ sero. Unde Ro. 10. Sed confitearis in ore tuo dominum iesum christum. ⁊ in corde tuo credideris. q̄ deus excitauit illum a mortuis: saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit ad salutē. Sic faciebat Dd dicendo. Credidi pp̄ter quod locutus sum: ego autem humil. sum nimis. Nota Credidi .s. in corde. pp̄ter qđ locu. sum .i. ore confitendo. Ego autem humil. sum ni .i. valde per operationem: sine qua fides mortua ē Jac. 2. Uel dicit Ego autē humi. sum ni. quia ad hoc vt homo vere credat: oportet humiliare intellectuꝫ: iuxta illud .2. Cor. 10. In captiuitatem redigētes omnem intellectum in obsequium. Et sic patet quartus modus.

¶ Quintus modus erit per dona placabilia: qui notatur ibi. Et celum recessit sicut liber inuolutus .i. disquaternatus: q₂ per promissiones tēporales ⁊ dona ab antichristo facta celuꝫ recedet. quia pauci curabunt de celo .i. de promissionibus celestibus a christo factis. sed de promissionibus antichristi. Dic practice: quomodo antichristus mittet discipulos suos per mūdū: qui predicabant aliquas veritates .s. q̄ finis mundi instat. ideo preparent se singulariter per opera misericordie ⁊ pietatis. que multū placent deo: ⁊ vt credatis nobis non soluꝫ verbo sed etiā opere predicamus. Si inter vos sint aliquae persone indigentes veniāt ad nos ⁊ faciemus ei misericordiam ⁊ elemosynas. Dic pratice: quō mulieres vidue dicent ad inuicem. Cōmater audistis vos istos sanctos hoīes? Ideo eamus ad eos: ⁊ nō solum vidue sed etiam milites ⁊ scutiferi pauperes. qui omnia expendunt in vanitatibus venient ad eos qui dabunt eis denarios in copia: tunc dicent gentes. ⁊ isti sunt boni predicatores qui dant nobis. ⁊ non illi qui semper petunt. Intim q̄ tunc gentes nolent audire sermones fratrū predicatorum imo deridebunt respectu illorū. Tunc dicet vxor viro: quare vos non vaditis ad istos sanctos homines: vt dent vobis sicut vicinus vester fecit. ⁊ habuit tm̄ ab eis. ⁊ modo iam maritauit filiam suaꝫ. ⁊ est etiam diues cum ante fuerit paup ⁊c̄. Isto modo habebit oēs auaros. Item dabit honores. prelationes. ⁊ potestates. amouendo reges ⁊ principes sibi inobediētes. ⁊ alios sibi obedientes cōstituendo. Et isto modo habebit omnes superbos. Dan. pen. Multiplicabit gloriam ⁊ dabit illis potestatem. Uide infra. Unde Apoc. 13. Uidi bestiam ascendentem de terra .i. antichristū habenteꝫ capita. vij .i. principes vniuersos. ⁊ cornua. x .i. eos qui impugnant decalogum. Item dabit abundantiam ciborum ⁊ escarum: di. Comedatis ⁊ bibatis. Quare sunt facte esce iste? Uester iesus christus pauper ⁊ mendicus prohibuit ne comederetis ⁊c̄. quia non poterat habere talia. De anno amouebit quadragesimā. de mēsibus quattuor tempora. de hebdomada diem veneris. de festis vigilias. ⁊ sic

habebit sub se oēs gallosos. Itē dabit delectationes carnis: nam et ipse luxuriosissimus erit: iuxta illud Dan. xi. Et erit in concupiscentijs feminarū: Quis dicat magister historiarū. q illud de antiocho tm̄ intelligendum est. Nam antixp̄s castus erit ad similitudinē religionis. Sed in cōpendio theologie dicit q erit luxuriosus: sed ostendet se castum exterius. Item franget oēm matrimonij legem. licētiabit clericos et religiosos vt ducant vxores. O dicent mali clerici et religiosi iste est bon⁹ dñs: viuat. Heu quantum tardauit: vtinam ante venisset. Et hec prouidebit oībus de pecunijs. et isto modo habebit oēs luxuriosos. Heu dolor. Et quo remanebit cum xp̄o. De hoc hētur prophetia: dā. Multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis. terrā diuidet gratuito. Et infra. Dñabitur thesaurorū auri et argenti Dan. xi. Tandem in tantā superbiam eleuabitur in malum sui et mūdi: q faciet edificari templum in hierusalem. et ibi faciet se adorari sicut deum. Unde Aplūs. 2. Thes. 2. Reuelabitur quāt hō peccati filius pditionis qui aduersatur et extollitur supra omne qđ dicitur deus aut colitur: ita vt in templo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit deus. Item deueniet ad tantam dementiam q supra montem oliueti ascendet: et suum tabernaculū eriget et pro deo faciet se adorari. Dan. xi. Ueniet in multitudine magna vt cōterat et interficiat plurimos: et figet tabernaculū suū inter duo maria. s. inter mare mortuum et adiacentia. et super montem inclytum et sanctum. s. in montem oliueti: et veniet vsq ad summitatē eius. s. ad locum vnde dñs ascēdit. Durabit aūt persecutio antixp̄i tribus annis cum dimidio: iuxta illud Dan. 12. Usq quo finis ipsorum terribilium. Et infra. In tempus et tempora et dimidiū temporis. Unde Apoc. xi. Ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duob⁹. Tandem procedabit istis peruersissimis et diabolicis modis contra se iram dei qui occidet eum: iuxta illud Apli. 2. Thes. 2. Tūc idest in fine mundi: vel post discessionem gentium a populo romano. reuelabitur ille iniquus. s. antixp̄s: quem dñs Iesus interficiet spū oris sui et d. struet illustratiōe aduentus sui. Sup quo textu dicit Glo. Spū oris sui. i. potentia visionis sue siue per se siue per michaelem. Nam fm magistrum in historijs: qn̄ ipse antixp̄s super thronum ab eo paratum. s. in monte oliueti sedebit vt eum oēs tanq̄ verum deum adorent. audiet vox in aere siue sit vox christi siue archangeli michaelis: que dicet. Morere: et statim fulminabitur antichristus. Ho. 9. In fidiatur vt ra. pau. ra. pau. dum att. eū. In la. suo humi. ea. incli. se et ca. cum dñā. fu. pau. rc. pauperem. i. populum christianum. Ita q fm doctores tardant occidetur in monte oliueti in illo loco supra quem dñs ascendit ad celos: illo interfecto: nec statim veniet christus. sed vt ex daniele intelligitur. concedentur electis ad pniaz dies quadraginta quinq: quantum aūt post. penitus ignoratur. Hoc Glo. De hoc aūt vide infra fmone primo pte. i. Rogemus ergo dñm vt simus fortes et cōstantes in fide. vt nulla aduersitate ab ea cadam⁹ et audiamur: et nullis tentationibus a dño sepemur. Prestante d. n. Je. christo. qui cum patre et s. s. vi. et regnat per infi. se. Amen. Finis.

C De conflagratione mundi. Ser. 25.

Ides tua te saluū fecit. Luc. 18. C Sermo noster erit de eo quod erit post mortem antichristi. s. de cōflagratione mundi rc. Pro declaratione rc. Sciendum q in sacra scriptura inueniuntur due generales cōflagrationes huius mundi. Prima que fuit per diluuium aque tempore noe: et hec iam est preterita. Scđa est ventura q erit per diluuium ignis. Rōnem assignat s. Tho. in. 4. di. 47. q. 2. ar. i. q. 2. ad scđm quia tempore noe tantus fuit ardor carnalitatis q oīs caro corruperat viā suam luxuriando. in tm̄ q hoies dabant se ad peccandum cum mulieribus et demonibus succubis in forma mulierum: et econuerso mulieres cum hoībus. et demonibus incubis in forma virorum: ideo quia diluuium debebat mitti ad purgationem infectionis peccati: congruum fuit vt contra illum ardorem carnalitatis mitteretur diluuium per aquam: quia contraria contrarijs curantur

Unde dicit scriptura Gen.6. Videns autem deus q multa malitia hominum esset in terra. & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore. penituit eum q hominem fecisset in terra. & precauens in futurum & tactus dolore cordis intrinsecus. delebo inquit hominem quem creaui a facie terre. ab homine vsq ad animantia a reptili vsq ad volucres celi. penitet.n.me fecisse eos Gen.6. Nota Vsq ad animantia: quare hoc. cum illa nō peccauerint: Rn̄. ad detestationem criminum hominum que facta fuerant in terra: deleta sunt alalia que habitabant in terra. & volucres celi que accipiunt ibi pastum. & sic fit proditori cōmittenti crimen lese maiestatis: qa nō solum ipse pscribitur sed etiam domus sua tota destruitur. Pisces autem habitantes in aqua non sunt mortui per diluuium: quia peccata hominum non fuerant facta in aqua: sm Nicolaū de lyra. Nota Penitet.n.me &c. Sed contra Numeri.23. Nō est deus quasi homo vt mentiatur: neq vt filius hominis vt mutetur. Rn̄. sm Nicolaum de lyra ibi: penitentia & dolor & cetere passiones nullo modo sunt in deo sm rem. sed sm modum.i. sm similitudinem. Et ideo dicitur penituisse qa ad modum penitentis se habuit volens dissipare q prius fecerat. Et sic etiā dum dicitur. Tactus dolore cordis intrinsecus &c. quia ad modum dolentis se habuit delendo hominem quem fecerat ad imaginem suam sm eum: concordat.b. Tho.in.i.par.q.19.ar.7.ad primum. Diluuium autem ignis qd expectamus erit ppter aliam causam: qa licet in fine mūdi regnatarum sit vitium luxurie: tamen deus reputabit se magis offensum & magis iniuriatū qa ipse tm̄ dilexit nos q amore nostri fit incarnatus & passus &c. & nos nō diligimus eum. presertim in fine mundi in quo regnabit maxime vitium tepiditatis quasi mundo iam senescente. Ideo Mat.24. Qm̄ superabundabit iniquitas: refrigescet charitas multorum: ideo tunc conuenienter purgatio fiet per ignem. Et hoc est qd dicit Xps Mat.24. postq enim dixit. Qm̄ super. ini.re. ca.mul. subdit. Qui vero perseuerauerit vsq in finem saluus erit. & predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe in testimonium oībus gentibus & tunc veniet consumatio Mat.24. Sed nota: q iste textus multiplicem habet declarationem iuxta multiplicem generalē predicationem euangeliū in vniuerso mundo. Nam pmo predicatum fuit per aplos omni creature: iuxta preceptum xpi Mat.vlti. qd preceptum tempore aplorum fuit factum & adimpletum: vt p3 Col.i. iuxta principium: vbi dicitur. Verbum veritatis euangelij peruenit ad vos sicut & in vniuerso mundo. & fructificat & crescit. Et ibidem iuxta finem capituli. Euangelium audistis qd predicatū est in vniuersa creatura que sub celo est. Item Ro.x. In oēm terram exiuit sonus eorum. Et tunc veniet consumatio gentis iudaice & destructio Jerusalem per Titum & Vespasianum. Scdo fuit predicatum euangelium & adhuc predicatur continue per ordines sanctorum Dñici & Francisci in vniuerso mundo. Et post istam predicationem ventura est statim cōsumatio & destructio huius mundi per antichristum & suos.

Tertio predicabitur euangeliū christi in vniuerso mundo post mortē antichristi per fideles aliquos q in vnaquaq gēte erant mirabiliter cōseruati a deo ad cōuersionem aliorum: & tunc veniet vltima mundi ꝯsumatio. Et de ista cōsumatione & cōflagratione dicit thema. Dico vobis &c. Patet thema &c. Quesiui qūo veniet iste ignis prauicet: & inueni quia Dauid declarat: cui fuit reuelatū: vi. ps.96. Ignis ante ipsum precedet: & in flam. in cir. ini. eius. Illuxerūt fulgura eius orbi terre: vi. & cōmo. est ter. Montes sicut ce. flu. a fa. d. a fa. d. omnis terra. Sunt tres versus. & quilibet versus continet duas clausulas.

Primo ignis cruciatio. Ignis ante ipsum precedet.

Secundo hominum conflagratio. Et infla. in cir. ini. eius.

Tertio fulgurum coruscatio. Illuxerunt cor. ter.

Quarto terre commotio seu hominum conturbatio. Commo. est. & contre. f.

Quinto montium liquefactio. Montes sicut ce. flux.

Sexto electorum renouatio. A facie dñi mo. est terra.

Prime clausula dicit. Ignis ante ipsum

precedet. s. antequam veniat ad iudicium. Ipra tio: postquam dānata mors antixpi. erit per mundū denunciata et diuulgata: mundus durabit quadraginta quinque diebus: quos xpo dabit in spaciū penitentie. Tūc iudei. aggareni. teucri. tartari. et multi christiani decepti. et oēs infideles conuertentur ad xpm dicentes. Pro certo non alius saluator est et cē. Sed tot erant diuitie et delitie per antichristum dimisse. quod pauci conuertētur ad bonam vitam. licet conuertant ad bonam credentiam. Cogitate quō religiosus qui habebit tres vel quattuor vxores tot filios et filias. mille vel duo millia ducatorum in redditibus: poterit redire ad claustrum ad comedendū caules et similia sine oleo et cē: Immo dicet bene stamus. Si iste dñs noster fecit malum finem: etiam christus fuit crucifixus et cē. et venient christiani fideles qui latuerunt in montibus et desertis clamando et predicando. Conuertimini et cē. et deridebunt eos: di. ideo isti predicāt: vt faciamus eis partem bonorum nostrorum. Sed post 45. dies continget mundo sicut dñs noster Jesus xpus dicit Luc. 17. Sicut factum est in diebus noe: ita erit in diebus filii hois. Edebant. bibebant. vxores ducebant. et dabant ad nuptias vsque in die qua intrauit noe in archam: et venit diluuiū et perdidit oēs. Siir sicut factum est in diebus Loth. Edebant. et bibebant. emebant et vendebant. plantabant et edificabāt. qua die autem exiuit Loth a sodomis pluit ignem et sulphur de celo: et omnes perdidit. Scdm hec erit: qua die filius hominis reuelabit. In illa hora qui fuerit in tecto. et vasa eius in domo. nec descendat tollere illa. et qui in agro similiter non redeat retro: memores estote vxoris Loth. Item Aplus. i. Thes. 5. De tēpibus autem et momentis fratres nō indigetis vt scribam vobis. ipsi .n. diligenter scitis: quia dies dñi sicut fur in nocte ita veniet. Cum autem dixerint pax. pax et securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus. sicut dolor in vtero habentis. et non effugient. Igitur post. 40. dies. sed quantum post nescitur. ignis accendetur in quattuor partibus mundi. s. in oriente. occidente. septentrione. et meridie. et curret subito vt flumina aque. Dicunt doctores quod ille ignis veniet ad purificandum mundū propter iudicium futurum. Da similitudinem de magna domo corrupta et fetida propter habitationem bestiarum et cē. In qua concilium generale debet in mundo teneri. in qua erit papa Jesus christus cum cardinalibus. et epis. et imperator idem Jesus cum regibus et ducibus. baronibus. et regina celi. erit in isto concilio et cē. Jere. 23. Ecce dies veniunt dicit dñs: et su. dd ger. iu. et faciet iu. et ius. in terra. Nota In terra. ideo purificabitur per ignem et cē. Nota Suscitabo. Nunquid dormit modo christus: Uidetur quod sic: quia multa peccata fiunt que non punit modo: et ideo videtur dormire sed tunc punientur: et ideo dicit Suscitabo. Quare autem sit necessarium quod terra purificetur per ignem. ratio est: quia est immunda quia in ea habitauerunt et habitant bestie. s. porci. leones. vrsi. et cē. Nam qui viuunt sm rationem sunt homines: qui vero viuūt sm sensualitatem sunt bestie. aliqui leones vt superbi: aliqui vulpes vt auari: aliqui porci vt luxuriosi: aliqui basilisci et vipere vt inuidi: aliq lupi vt gulosi: aliqui canes vt iracundi: aliqui asini vt accidiosi. ps. Homo cum in ho. e. non in: l' comp. est. iu. insi. et si. fac. est illis. Propter hoc ergo: quia domus huius mundi est corrupta. immunda et fetida. necesse est ergo vt mundetur et purificetur per ignem. Ecce ergo quomodo terra purgabitur per ignem. De hoc propheta Malachie. 3. Ecce veniet dicit dñs exercituum: et quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis stabit ad videndū eum? Ipse enim quasi ignis cōflans et quasi herba fullonum: et sedebit conflans et emundans et cē. Ecce prima clausula.

¶ Secundo: conflagratio hominum et cē. Dicunt doctores quod ille ignis accendet ad quattuor partes mundi non naturaliter sed dei virtute: et vnietur simul ignis qui accendetur in oriente cum igne qui accendetur ad meridiem et cē. et sic de aliis partibus etiam inflamabit in circuitu inimicos dei. Questio est hic: qui sunt inimici dei? Sed cito poterimus scire visso qui sunt amici: quia contrariorum eadem est disciplina. Qui autem sunt amici dei: declarat ipse christus deus et homo Jo. 15. di. Uos amici

mei estis si feceritis que ego precipio vo-
bis. ergo a contrario. inimici dei sunt om-
nes illi qui faciunt contra diuina precepta:
sicut sunt illi qui recurrunt ad diuina. Itē
illi qui periurant in iudicio vel extra. Item
qui non seruant festa zc. Item de aliis pre
ceptis. Luc. 19. Inimicos meos dico illos
qui nolunt me regnare super se. Tales er-
go inflamabuntur illo igne. Sed dices tu:
nonne etiam boni z amici dei illo igne in/
flamabunt zc: Rñ°: vniuersalis sententia
doctorum est: q tam boni q̄ mali. tam iu-
sti q̄ peccatores. occidentur illo igne sed
diuersimode: quia iusti z amici dei sine do-
lore morientur per ignem: sicut legitur de
illis. quinquaginta rhetoribus in legenda
beate Catherine: dicit tamen Petrus de
palude in. 4. di. 47. ar. 3. in fine. q boni nō
affligentur illo igne: nisi forte q̄tū pro pec
cato originali. etiā3 morte naturalis aliquē
dolorem habet sensibilem. vel si affligentur
plus sicut martyres proderit eis ad pre-
mium. sm eum. Sed inimici dei occidētur
ab illo igne: z cum maxima pena z dolore
morientur: quia iam hic incipiet eis pena
damnationis eterne: iuxta illud Deut. 32.
Ignis succensus est in furore meo: z ar-
debit vsq ad inferni nouissima. Illi vero
qui habebunt aliqua venialia vel imperfe
ctiones. vel de mortalibus nondum in to-
to satisfecerant: occidentur illo igne. z deus
dabit eis tantam penam q̄tam haberent
sustinere in purgatorio per centum. vel. 20.
vel. 30. annos. De hoc auctoritas z prophe
tia Mala. vltio. Ecce dies veniet succensa
quasi caminus. z erunt omnes superbi z
omnes facientes impietatem stipula. z in-
flāmabit eos dies veniens. dicit dominus
exercituum: que non relinquet eis radicē
z germen. z orietur vobis timentibus no-
men meum sol iustitie. z sanitas in pennis
eius zc. Nota Stipula. i. palea que quan-
do ardet stridet: sic tunc peccatores stride-
bunt clamando emittentes fumum nigrū
maledicendo deum patrem. z matrem zc.
Germina: sunt filii. filie. z amici. Radices
vero bona temporalia: q̄a oīa illo igne cō-
burentur. Vobis autē ti. non me. ori. sol iu-
stitie: quia sicut ortus solis dat consolatio-
nem: sic xp̄s in illa die consolabitur bonos
z amicos suos. ¶ Tertio fulgurum coru-
scatio zc. Quia quando ignis ille incipiet
inflammari tunc fulgura exibunt z discur-
rent ab vno capite mundi vsq ad aliquid
occidendo omnes hoīes z destruendo ciui
tates. castra. villas zc. O qualis festinan-
tia erit tunc ad emendandum vitam: sed
nihil proderit quia timore seruili fiet zc.
Dic practicam: quomodo multi barones z
alii querent inimicos suos ad faciendam
pacem. Item vsurarius tot° pauidus z tre
mēs dicet. Vidistis talem zc: Et quid vul
tis facere d illo: Volo restituere zc. Et por
tabit bursam plenam zc. Ne gra ne gratia
quia tunc aurum z argentum nihil vale-
bunt: quia omnia comburentur zc. Item
episcopus z clericus habentes beneficium
vel prelaturam symoniace: querent illud
resignare. Item mulieres tunc deponent
vanitates: sed parum valebit quia timore
facient zc. Dic practice: quomodo accipient
forfices vt incidant caudas. Item religio-
sus qui non seruauit regulam zc. tunc dili
genter queret regulam z constitutiones vt
sciat ad que obligatur zc. Item sacerdos
z clericus qui non dicit officium: nec ha/
bet breuiarium zc. sed bene habet bal/
listam zc. querent breuiarium emere zcet.
Item de luxurioso vt relinquat concubi/
nam zc. Auctoritas de hoc. Pugnabit
cum illo orbis terrarum: contra insensatos
Ibunt directe emissiones fulgurum: z tan-
quā a bene curuato arcu nubium extermi
nabuntur zc. Sap. 5. Nota Contra insen
satos. i. peccatores qui non sequuntur sen-
sum. i. intellectum et rationem. sed contra
rationem viuunt sine sensu. Sapientes er
go dicent: nihil contra nos. Nota q sunt
multi insensati qui putant se esse sapien/
tes zc. propter hoc dicit pugnabit contra
insensatos: z declarat qualis pugna erit:
dum dicit. Ibunt zcet.
¶ Quarto terre commotio siue hominum
conturbatio zce. Et loquitur in preteri/
to propter certitudinem prophetie. Sed
quare: Ecce tunc gentes erunt in deli/
ciis. comedendo. et bibendo. et luxu-
riando. dicendo. Pax pax: nunquam ita

bene fuit nobis rc. et subito erūpet vnus terribilis et maxim⁹ sonitus. Ita q omnes terrebantur sicut vna bombarda. Unctus Mat. 24. Sicut aūt in diebus noe: ita erit aduentus filij hois. Sicut enim erāt in diebus ante diluuiū comedentes et bibentes, nubentes et nuptias tradentes vsq ad eū diem quo intrauit in archa noe. et nō cognouerūt donec venit diluuiū et tulit oēs: ita erit aduentus filij hois rc. Tunc respicient et videbunt totum mundum cōburi et ardere. Ecce quō cōmota est terra. Tunc erunt signa in sole luna et stellis Luc. 21. Qr sol. luna. et stelle. nō poterunt videri ꝓpter fumum nigrū: qr si nubes hoc īpediunt: qūto magis fumus nigerrimus? Tunc in terris erit pssura gentium. Mare etiā ardebit bulliendo ad instar caldare bullienti. Ideo dicit Pr cō'fusione maris. s. bullienti. et fluctuū. s. vndaꝝ. Boni vero nō timebūt timore seruili: imo gaudebunt: qr timor filialis et reuerencialis pmanet in seculum seculi: etiam in āgelis. Gaudebūt ergo boni: sicut si rex vel imperator transiret cum maximo exercitu ad aggarenos rc. Aggareni multum timerent rc. Sed christiani captiui gauderent qr expectant liberationē rc. Sic boni sunt quasi captiui in hoc mundo: qr nō curant de mundo rc. sed mali tristabunt et timebunt qui habitant terminos a signis tuis: exitus matutini et vespere delectabis ps. 64. Nota Exit⁹ mat. et vesp. del. qr boni delectabuntur vt exitus matutini et vespere: qr illa dies erit principiū diei alterius mūdi: et vespere. i. finis huius mundi quia tūc finietur.

¶ Quinto montiū liquefactio rc. Sicut modica cera statim liquescit posita in magno igne: sic tunc omnes montes liquescēt. et planabuntur. Montes a fundamentis mouebunt cum aquis. et petre sicut cera liquescent ante faciem tuā: qui aūt timēt te magni erunt apud te p omnia. Ue gēti insurgēti sup genus meū Judith. vi. Quid dicent tunc hoies qui posuerūt totā spem suā in hoc mundo? Dicet tūc vnus. Heu miser: ego edificaui domum. Et alius dicet. Emi castrum et p paradiso nihil expendi rc. Dicet alius. O miser: ego tenebā tot florenos in capsa. Mulieres etiā plangentes dicent O misera: ego habebam tot tunicas rc. de alijs vanitatib⁹. et modo totū cōburet. ita adeo q etiā aīa et corpus cōburet rc. Et boni econuerso ridebūt: de duobus. Primo de impijs qui totā spem posuerunt in hoc mundo: dicētes illud qd ꝓphetauit psalmista. Uidebunt iusti et timebūt et sup eum ri. et di. ec. hō qui nō po. d. adiu. su. s; spe. in mul. di. su. et p. in vani. sua. Scdo ridebunt de seipsis gaudentes et dicentes. Nūc ego nihil perdam: qr nihil habeo h: qr totum trāsmisi in alio mundo per literas cambij. i. p man⁹ pauperꝫ rc. Unctus. Tunc stabunt iusti in magna ꝯstantia aduersus eos qui se angustiauerunt et q abstulerunt labores eoꝝ. Uidentes turbabūtur timore horribili et mirabunt in mutatione insperate salutis: dicentes intra se: penitentiā agentes. Glo. infructuosam: et pre angustia spūs gemētes. Hi sunt quos habuimus aliqñ in derisuꝫ. in silem iproperij. nos insensati vitam illoꝝ estimabamus insaniā: et finē illoꝝ sine honore. Ecce quō cōputati sunt inter filios dei. et inter sctōs sors illoꝝ est. Ergo errauimus a via veritatis et iustitie lumen nō luxit nobis. et sol intelligētie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis et perditionis. et ambulauimus vias difficiles: viam aūt dñi ignorauimus. Quid nobis pfuit superbia. aut diuitiaꝝ iactantia qd ꝯtulit nobis? Transierūt oia illa tanq̄ vmbra: et tanq̄ nuncius precurrens. Et tanq̄ nauis que pertrāsit fluctuātem aquā cuius quū preterierit nō est vestigiū inuenire. neq semitā carine illius in fluctibus. aut auis que transuolat in aere: cuius nullum inuenitur argumētum itineris illius sed tm̄ sonitus alaꝝ verberans leuē ventum et scindens p vim aerem cōmotis alis transuolans. et post hoc nullum signum inuenit itineris illius: aut tanq̄ sagitta emissa in locum destinatum diuisus aer ꝯtinuo in se redusus est. vt ignoretur trāsitus illius: sic et nos nati ꝯtinuo desinimus esse: et virtutis qdem nullum signuꝫ valuim⁹ ondere. in malignitate aūt nostra cōsumpti sumus Sap. 5.

¶ Sexto electoꝝ renouatio rc. Non soluꝫ montes sed etiā tota terra mouebit. qr nihil elementatū remanebit. 2. Pe. 3. Uidnc/

niet dies dñi vt fur:in quo celi magno im
petu transient. elementa vero in calore sol
uentur.terra aūt z que in ipsa sunt opera
exurentur. Nō est hic aliquorū ignorantiā:
quō est possibile ꝙ deus destruat totum
mundū qui cum tanta sapientia ab eo cre
atus est.ps. Quam magnificata sunt ope
ra tua dñe:oia in sapientia fecisti. R. ꝰpro
euidentia nota ꝙ celum z oia corpora ce
lestia nunꝗ destruent̄ quātū ad formas sub
stātiales:lꝫ enim habuerint principiū per
creationē.tñ nō habebunt finem zc. Uñ
Dauid loquens de celo.sole.luna. z stellis.
dicit. Statuit ea in eternum:z in seculū se
culi zc. De terra dicit̄ Eccle.i. Generatio
preterit z generatio aduenit:terra aūt in eter
nū stat. Sed quātum ad qualitates acci
dētales bene mutabunt̄. Unde celum nō
mouebitur.sol vero.luna.stelle. etiā nō mo
uebunt̄ sed septē planete magis lucebunt.
Isa.30. Et erit lux lune sicut lux solis.z lux
solis septēpliciter sicut lux septem dierꝫ: in
die qua alligauerit dñs vulnus populi sui.
z percussurā plage eius sanauerit. Terra
etiā z alia elementa renouabunt̄ quātū ad
ꝑditiones z operationes accidentales. qꝛ
terra nō ꝑducet arbores z plantas sꝫ erit
pura z alba sicut farina. Itē aqua nō mo
uebit̄ cessante motu primi mobilis. nec ge
nerabit pisces. Itē aer etiā nō erit tempe
stuosus.nec nebulosus.nec mittet amplius
grandines.nec pluuiā.ideo dicit christus.
Celum z terra trāsibunt.s.quātū ad ꝓprieta
tes accidentales Luc.21. Et sic etiā intelli
git̄ illud ps. Initio tu dñe terrā fun.z ope
ra ma.tu.sunt celi:ipsi peri.tu aūt pma.z
o.sicut vesti.ve.z sicut op.mu.e.z mu.zc.
Corpora ergo celestia z elementa renoua
bunt̄. De qua renouatione dicit scriptura.
Ecce ego creo celos nouos z terrā nouam.
z nō erunt in memoria priora Isa.65. Itē
alia auctas in nouo testā. Uidi celum no
uum z terrā nouam. Primū.n.celum z pri
ma terra abijt:z mare iam nō est Apoc.21.
Elemēta aūt oia destruent̄ etiā quātum ad
formas substātiales per ignē zc.vt dictū
est. Nō ad qōnē. R. ꝰ qꝛ deus faciet hoc:
Da similitudinē de rege qui obsidet ciuita
tem z instruit multas machinas z muros
ad capiendum illam zc.cum magna diligē
tia z sapientia: z postea vero capta ciuita
te destru.t machinas illas zc. Dices tu:
quare: R. ꝰ.qꝛ nō erant ad aliam finem ni
si ad capiendum ciuitatē zc. ergo deficien
te cā deficit effectus zc. Sic in ꝓposito.
Ciuitas gloriosa quā obsidemus: est vita
eterna.ps. Gloriosa dic.sunt de te ci.dei. Et
alibi. Ierusalē que edificat̄ vt ciuitas zc.
Deus aūt creauit istum mūdum tanꝗ lo
cū obsidionis:in quo sunt machine z bō
barde cōtritionum.sagitte orationū ad ca
piendam ciuitatē illam. Mat.xi. Regnum
celorū vim patit̄: z violenti rapiunt illud.
Capta ergo ciuitate.s.cōpleto numero ele
ctorū qui sunt scripti in libro dei in carta
alba.dānati vero in carta nigra.nō erit ne
cesse esse elementa z alias qualitates acci
dentales mundi.s.generatiōes z corruptio
nes zc.vt supra.sed remanebit mūdus pu
rior.nō ad bellandam ciuitatē illam: sꝫ ad
dandam letitiā beatis in operibus dei: iuxta
illud Isa.65.postꝗ dixit. Ecce ego creo ce
los z terram nouam:subdit. Nō erunt in
memoria priora z nō ascendet super cor
sed gaudebitis z exultabitis vsꝗ in sempi
ternū.in his que ego creo zc. Cōsilium er
go do vobis.si deus certissime reuelaret ti
bi ꝙ domus tua esset cito cōburenda: quid
faceres tu. Nunquid festinanter mutares ro
bam z alia bona in aliam domū. Certe sic.
Ita in ꝓposito. Deꝰ nobis reuelauit ꝙ do
mus huius mundi est cito cōburenda per
ignem vniuersalē:ideo ꝯsiliū accipe. muta
bona tua in aliā domū.s. alterius mundi
quo cōburi nō pōt. Mutat̄ aūt per elemo
synas z cetera bona opera misericordie zc.
Istud ꝯsiliū dedit xps:di. Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra:vbi erugo z
tinea demoli.t:z vbi fures effodiūt z furāt̄.
Thesaurizate vobis thesauros in celo:vbi
neqꝫ erugo neqꝫ tinea demolit̄: z fures nō
effodiūt nec furant̄ Mat.6. Et Luc.12. Fu
res.i.antixps z sui sequaces. Erugo.i.ignis
conflagrationis. Finis.

¶ De iudicio vniuersali. Sermo. 26.

Fides tua te saluum fecit. Luc.18. ¶ Di
cto supra de duabus tribu
lationibus seu flagellis. q

sant precessura iudiciū: nunc seqtur videre de ipso vniuersali iudicio. qđ magnū nobis timorem incutere dz: sicut articulus de natiuitate magnū amorem. ⁊ articulus de morte magnā cōpassionē. ⁊ articulus de resurrectiōe magnā exultationē. ⁊ articulus de ascensione magnā ꝯfidentiā ⁊ inflamationem: ⁊ ideo articulū iudicij multum cogitare debemus. Vñ Hierony. Siue comedam siue bibā. siue qđ aliud faciā: semꝑ videt meis auribus intonare vox illa terribilis. Surgite mortui. ⁊ venite ad iudicium. Iudiciū enim cogitādo magnus timor generat in nobis: ꝑ quē declinamus ⁊ cōpescimur a malo. Itē Eccli. 7. Memorare nouissima tua: ⁊ in eternū nō peccabis. Salutet primo virgo ⁊c. Pro introductione materie predicande est notādum: ꝙ in sacra theologia sit qđ quis erit iudex in iudicio vniuersali: ⁊ difficultas est ꝓpter aliquas scripture auctes que diuersa videt innuere. Nam quedā scripture dicit. ꝙ deus ē iudex: iuxta illud ps. Deus iudex ius. for. ⁊ pa. Item Deutero. 32. Si acuero vt fulgur gladium meum: ⁊ arripuerit iudicium manus mea: reddam vltionē hostibus meis: ⁊ his qui oderunt me retribuam. Quedam dicit ꝙ christus: sm ꝙ hō erit iudex: iuxta illud Act. 10. Hic est qui ꝯstitutus est a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quidam dicit ꝙ iudices erunt oēs sancti: iuxta illud Sap. 3. Iudicabunt sancti nationes: ⁊ dñabunt populis. Itē. 1. Cor. 6. An nescitis qm̄ sancti de hoc mundo iudicabunt? Pro declaratione ergo huius qōnis est notandū: ꝙ potestas iudicandi siue iudicare pōt cōpetere alicui quincupliciter.

¶ Primo ꝑ modū ꝑncipalis vēdicatiōis.
¶ Scđo ꝑ modū primarie delegationis.
¶ Tertio ꝑ modum assessionis.
¶ Quarto per modum approbationis.
¶ Quinto per modum cōparationis.

¶ Primo ergo modo iudicare cōpetit soli deo. sancte trinitati. ps. Deus iudex iustus: lz ꝑ quādam appropriationē iudiciaria potestas attribuat ꝑsone filij: iuxta illud Io. 5. Pater omne iudiciū dedit filio. Et Act. 10. dī de xp̄o. Hic est qui ꝯsti. ē a deo iu. vi. ⁊ mor. Quō aūt hoc sit vide. b. Tho. par. 3. q. 59. ar. 1. vbi assignat rōnē quare potestas iudiciaria attribuat filio dei: qꝛ ꝓprie ipsa forma ⁊ rō iudicij est lex sapiētie vel veritatis sm quā iudicat: ⁊ qꝛ filius ē sapiētia genita ⁊ veritas a patre procedēs ⁊ ipsum ꝑfecte representans: ideo ꝓprie iudiciaria potestas attribuitur filio deo.

¶ Scđo modo ꝑ modum primarie delegatiōis: iudicare cōpetit soli xp̄o sm ꝙ hō: vt expresse dī Dan. 7. Aspiciebam donec throni positi sunt ⁊ antiquus dieꝝ. i. deus pater sedit. ⁊. Et ecce cum nubibus celi q̄si filius hois veniebat. ⁊ vsq3 ad antiquum dieꝝ ꝑuenit. ⁊ in cōspectu eius obtulerūt eū: ⁊ dedit ei potestatē ⁊ honorē ⁊ regnū. In quo innuit potestas iudiciaria. Item Io. 5. Sicut. n. pr̄ hz vitam in semetipso: sic dedit ⁊ filio vitam hēre in semetipso. Et potestatē dedit ei iudiciū facere: qꝛ filius hominis ē. Vñ Apoc. 1. dī. ꝙ ex ore eius ꝓcedit gladius bis acutus. Gladius h: est iudicialis potestas xp̄i ad ꝯdēnandum aīas ⁊ corpora reproboꝝ. Innuit igit in his ꝑdictis auctoribus potestas iudiciaria dei xp̄o esse delegata: q̄ lz princeat ad mere imperiū. qđ nihil aliud est q̄ hēre gladij potestatē ad aiaduertēdū in facinorosos hoies. ff. d iurisdictione oium iudicū. l. Imperiū. qđ de iure ciuili delegari nō pōt: vt in. l. i. ff. de officio eius cui māda. est iurisdictio. Nihilominus de iure diuino secus: ⁊ ēt de iure canonico: vt in. c. In archiepātu: de raptore. Et in c. Eps ne. cle. vel mo. lib. 6. Vñ istud petebat Dauid: vbi. Deus iudiciū tuū regi da: ⁊ ius. tu. fi. regis. Et hec delegatio iustissima rōne facta ē. Quia xp̄s iniuste iudicatus ē ⁊ ꝯdēnatus: iō meret iniq̄tū hō esse iudex: vt alios iuste iudicet. Et hoc probant Job. d. ad rōm. Cā tua quasi impij iudicata ē: iō iudiciū cāmq3 recipies Job. 36. Nota Quasi impij iudicata est Glo. a pilato. Et peius q̄ impij: qꝛ si latro vel homicida a curia capit. nō aliter ꝯdēnatur nisi prius fiat ꝓcessus ordinarius datis terminis ⁊ dilationibus ad ꝓbādum ⁊ reprobādū: sed xp̄s absq3 ꝓcessu ⁊ sine ꝯfessio ꝯdēnat⁹ fuit. nec appellauit ipse. nec aliqs ꝓ eo: q̄uis de iure ciuili in cā capitali alius ꝓ dānato etiā inuito appellare pōt. ff. de appel. l. Nō tm̄. Iō iudiciū cāmq3 recipies. Glo. vt iuste iudices. Qui enim iniuste iudicat ab aliquo

Illum iudicare meret. ꝓ quo facit ꝙ de iure ciuili statutum est vt qđ quisqꝫ iuris in alium statuit ipse eod. iure vtatur: vt probatur. ff. ꝙ quis iure. In rubro ⁊ in nigro. Cum ergo iudex iudicat aliquādo iniuste: meretur ab alio iudicari. Sap. xi. Per q̄ quis peccat: per hec ⁊ torquetur. Nota exē plum qđ refert Grego. de Theodorico imperatore qui Iohānem papā ⁊ Simachū patricium iniuste iudicauit ⁊ occidi fecit: ⁊ post mortē visus est a quodam heremita in insula liparis habitante: ab eisdē quos iniuste dānauerat duci ⁊ proici in infernū.

¶ Tertio modo iudicare cōpetit sanctis perfectis qui fuerunt pauperes voluntarij in statu perfectionis existentes: sicut fuerūt apostoli ⁊ eoꝝ vitam perfecte imitantes: sicut Dñicus. Franciscus. Benedictus. Hieronymus. Antonius. ⁊ hmōi. Mat. 19. Amē dico vobis: ꝙ vos qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me: in regeneratione cum sederit filius hoīs in sede maiestatis sue sedebitis ⁊ vos super sedes. 12. iudicantes. 12. tribus israel. Nota Reliquistis: nō solum exteriora sed etiam interiora. i. affectum ad bona tēporalia. In regeneratiōe. Nota ꝙ duplex est regeneratio: sicut duplex est generatio. s. aīe ⁊ corporis. Generatio anime est per creationē ad esse nature: regeneratio est per baptismū ad esse gratie. Io. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto: nō potest intrare in regnum dei. Generatio vero corporis: est in vtero matris per ꝯceptionem: regeneratio vero corporis: erit in fine mundi per resurrectionem. Dicit ergo in regeneratione. i. in resurrectione vniuersali. Nota Iudicantes nō dicit iudicandi. Et ideo isti tales sedebunt cum xp̄o tanꝙ sui assessores ad iudicādum. ⁊ idem dicēdum de martyribus pro christo iudicatis: q̄ assedebūt christo in iudicio tanꝙ assessores: iuxta illud Apoc. 3. Qui vicerit: dabo ei sedere mecum in regno meo: sicut ⁊ ego vici ⁊ sedeo cum patre meo in regno eius. Sed quō omnes predicti sancti sedebunt cum xp̄o in iudicio cum tantum erūt 12. sedes: Sed dicēdū ꝙ hanc difficultatem explicat Aug⁹. 20. de ci. dei. c. 5. vbi sic ait. Nec qm̄ super. 12. sedes sessuros esse ait 12. solos homines cū illo iudicaturos putare debemus. Duodenario quippe numero vniuersa quedā significata est iudicātium multitudo: propter duas ptes nūeri septenarij. quo significatur plerūqꝫ vniuersitas. Que due partes. i. tria ⁊ quattuor: altera per alterā multiplicata: duodecim faciunt. Nam ⁊ quattuor ter: ⁊ tria quater: duodecim sunt. Et si qua alia huius duodenarij numeri que adhuc valeat ratio reperitur. Alioquin qm̄ in locum traditoris iude apostolū Mathiam legimus ordinatum: apl̄s paulus q̄ plus illis oīb⁹ laborauit. vbi ad iudicandum sedeat nō habebit: qui profecto cum aliis sanctis ad numerū iudicum se pertinere demonstrat cum dicit. Nescitis q₂ angelos iudicabimus: De ipsis quoqꝫ iudicandis in hoc numero duodenario similis rō est. Nō enim q₂ dictum est iudicātes. 12. tribus israel: tribus leui que tertiadecima est: ab eis iudicanda nō erit: Aut solum illum populū: nō etiam gentes ceteras iudicabunt: Quod autem ait in regeneratione. proculdubio resurrectionem mortuorū nomine voluit regenerationis intelligi. Sic enim caro nostra regenerabitur per incorruptionē: quēadmodum est anima nostra regenerata per fidem. Hec Aug⁹ vbi supra. Et sic patet tertium.

¶ Quarto modo. s. per modū approbationis iudicabunt omnes: iuxta illud Sap. 3. Iudicabunt sancti nationes ⁊ dominabūtur populis ⁊c̄.

¶ Quinto modo per modū cōparationis. Iudicabunt vel dicuntur iudicare. nō solum boni ⁊ sancti: sed etiā minus mali magis malos: inquātum eoꝝ cōparatione cōdēnabiliores apparebūt. Et hoc dicit dñs Mat. 12. Viri niniuite surgēt in iudicio cū generatione hac ⁊ ꝯdēnabunt eā q₂ penitentiam egerunt in p̄dicatione Ione: ⁊ ecce plusqꝫ Iona hic ⁊c̄. Isto modo ꝯdēnabunt casti oēs luxuriosos. Itē qui remiserit iniuriam: omnes vindicatiuos. Item elemosynarij auaros ⁊c̄. Sic si sunt in vrbe aliqui clerici nō concubinarij condēnabunt alios cōcubinarios. Nota pratice qm̄ ais presentatur christo. ⁊ interrogatur quare non seruauit castitatem: Rñdebit. Dñe quia eram iuuenis ⁊c̄. Et christ⁹ dicet. Et tales nōne fuerunt iuuenes ⁊ seruauerunt castitatē:

Sic de auaris. et alijs peccatoribus prout expedit. Item quare non ieiunastis? Respondebunt. Dñe quia eramus delicati. Respondebit christus. Nonne talis et talis erant delicati etc. Nota exemplum de illo monacho qui dicebat abbati quod puelle excitabant eum etc. Sic de omni statu habebit diuina prouidentia electos vt ex ipsis condemnet alios qui eiusdem status fuerunt: puta milites. iudices. notarios. barones. reges. imperatores. epos. papas etc.
Uideamus ergo modo qualiter christus iudicabit mundum in vniuersali iudicio. Nullus autem potuit de hoc nos melius instruere quam ipse filius dei Iesus christus: qui omnia scit et nobis modum iudicij reuelauit: licet christus noluerit reuelare diem. Unde sic ait ipse Mat. 25. Quum venerit filius hois in maiestate sua et omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab edis: et statuet oues quidem a dextris suis. et edos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei etc. vsque ad Iusti autem in vitam eternam: vbi ponit dñs sex clausulas. in quibus notantur sex circumstantie secundum conditiones que erunt in vniuersali iudicio.

Prima est iudicantis apparitio: ibi Quum ve. fi. ho. in ma. sua.

Secunda est venerabilis associatio: ibi. Et o. angeli eius cum eo.

Tertia est iudicialis sessio: ibi. Tunc se. super se. ma. sue.

Quarta est iudicandorum positatio. ibi. Et congre. ante eo. o. gentes.

Quinta sententialis diffinitio: ibi. Tunc di. rex. his qui a dex. eius erunt.

Sexta est effectualis executio: ibi. Et ibunt in sup. eternum.

Prima ergo circumstantia est iudicantis apparitio: que notatur ibi dum dicit. Quum venerit filius hominis .i. virginis. Nos dicimur filij hominum .i. patris et matris solus autem christus dicitur filius hominis quia de matre sine patre. In maiestate sua: non dicit in humilitate. paupertate. et simplicitate cum quibus venit in primo aduentu infantulus quod Ioannes baptista videns eum dixit. Ecce agnus dei. Et iudei videntes eum despexerunt eum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos Luc. 19. Ideo Isa. 53. In humilitate: iudicium eius sublatum est. Sic prophetauerat de eo Zacha. 9. Exulta satis filia syon: iubila filia ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator: ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Sed in aduentu ad iudicium veniet cum tanta maiestate. quod totus mundus timebit. Nota similitudinem de auiculis cantantibus et ludentibus in arbore: sed superueniente falcone oes pauescunt et silent etc. Sic considerate quod iste mundus sit quedam arbor faciens fructum dignitatis etc. Dic totum istud vt habetur in prima dñica aduentus sermone. 2. qui incipit Benedictus qui venit in nomine dñi. Finis.

Expliciunt sermones de fide seu de. 12. articulis fidei compilati a fratre petro Ieremia de sicilia ordinis predicatorum: predicatore gloriosissimo.

Impressum Brixie per Iacobum Britannicum.

Sermones de Penitentia per quadragesimam Venera-
bilis viri Fratris Pe
tri Hieremie ordi
nis Predicato
rum celebra
tissimi.

Tabula Sermonuꝫ

de Penitentia Fratris Hieremie ordinis Predicatorū. Qui sunt numero.18. Quorum Primus continet.

¶ In nomine domini noſtri ieſu chriſti. Incipiunt ſermones de agenda penitentia predicabiles per totaȝ quadrageſimam conſumatiſſimi viri ⁊ doctoris egregij Fratris Petri Hieremie ordinis Almifici predicatorum. Sermo Primus.

Eniten/tiam agite: appropinquabit enim regnum celoꝝ. Mat. 4. Predicaturus cum gratia domini noſtri ieſu chriſti in hac .xl. de penitentia: congrue iſtud thema propoſui: per quod ad penitentiam prouocamur duplici ratione. Prima ex perſona precipiente. Secunda ex affectu alliciente. Ex perſona quidẽ precipiente: qꝛ verba predicta ſunt dñi ⁊ ſaluatoris ieſu chriſti: qui in verbis predictis precipit nobis: vt agamus penitentiam. Agite qḋ eſt verbum imperatiui modi: ⁊ conſequenter ad preceptũ aſtringit vt. j. dicetur. Et ideo tenemur penitentiam agere iuxta admonitionem virginis glorioſe dicẽtis. Quodcũqꝫ dixerit vobis facite. Jo. 2. Ex affectu vero alliciente prouocamur: cum ait appropinquabit enim regnum celoꝝ. Ultimus naꝫ effectus penitentie eſt conſecutio regni celorũ. Perſona ergo precipiens habet ſe vt cauſa efficiens principalis penitentie. Effectus vero vltimus habet ſe vt cauſa vltima finalis. Ut igitur dignius ⁊ fructuoſius de ipſa penitentia predicemus. P̊mo curramus ad ipſam virginẽ glorioſam pro gratia impetranda dicentes. Aue maria. Pro complemento huius materie .6. principalia puncta ſunt videnda .ſ.

¶ Primo de penitentie neceſſitate.
¶ Secundo de penitentie qualitate.
¶ Tertio de penitentie quiditate.
¶ Quarto de penitentie cauſalitate.
¶ Quinto de penitentie integritate.
¶ Sexto de penitentie vtilitate.

¶ Primo ergo videamus de penitẽtie neceſſitate. Ubi notandũ. ꝙ concluſio eſt indubitata apud omnes theologos ⁊ ſingulariter. S. Tho. par. iij. q. 84. ar. 5. 4. ꝫ gen. c. 71. ꝙ penitentia eſt neceſſaria ad ſalutem. Sed pro latiori declaratione: ſciendum: ꝙ duplex eſt neceſſitas. Una dicitur abſoluta. Altera dicit̃ ex ſuppoſitione abſolute. Dicitur neceſſariũ illud: ſine quo res eſſe nõ poteſt: ſicut dicitur cibus neceſſarius ad humanam naturam. Sed ex ſuppoſitione dicitur neceſſariũ illud: ſine quo nõ poteſt eſſe res: vel cõſeruari aliquo preſuppoſito: ſicut medicina eſt neceſſaria homini p̄ſuppoſito morbo: vt dicit. S. Tho. iij. p. q. 84. ar. 5. Item in. 4. ꝫ gentil. c. 71. Iteꝫ in 4. ſententiaꝝ di. 14. q. 2. 5. Modo ad propoſitũ: ſi queritur de prima neceſſitate .ſ. abſoluta: tunc penitentia nõ eſt neceſſaria ad ſalutem: qꝛ ſi ſic: nullus poſſet conſequi ſalutem ſine ea: ꝙ patet eſſe falſum: qꝛ pueri innocentes baptizati: ⁊ iuſti homines ſine penitentia ſaluantur. Nõ ergo omnibus eſt penitentia neceſſaria. Unde. 2. Paral. vltimo dicit̃. Et tu dñe iuſtoꝝ non poſuiſti penitentiam iuſtis habraam yſaac ⁊ Jacob: his qui nõ peccauerũt. Sed hac prima neceſſitate abſoluta eſt neceſſaria gratia dei ad ſalutem hominis. Ro. 6. Gratia dei vita eterna. Et baptiſmus actu vel propoſito. Jo. iij. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpi. ſan. nõ. po. int. in reg. dei. Si vero loquamur de ſecunda neceſſitate ſuppoſitionis. procul dubio penitentia eſt neceſſaria: preſuppoſito peccato mortali. Et probatur iſta concluſio quadruplici medio .ſ.

¶ Ratione.
¶ Similitudine.
¶ Auctoritate.
¶ Exemplo.

¶ Ratio eſt triplex .ſ. naturalis: theologalis: ⁊ legalis. ¶ Prima ratio eſt naturalis. Cõtraria contrariis curantur. Peccatum aũt conſiſtit in complacentia voluntatis: ad actum malũ: ergo curatio a langore ſpirituali qui incurritur per ipſum actum: cõſiſtit in diſplicentia eiuſdem actus. Hec autem diſplicentia eſt penitentia. Igitur ⁊c̃. ¶ Secunda theologalis eſt: qꝛ peccatũ curari nõ poteſt: niſi per gratiam dei. Juxta illud. Ro. iij. Juſtificati gratis per gratiaȝ ipſius. Peccatum aũt eſt offenſa dei. que directe opponit̃ gratie. Ex hoc enim dicit̃

aliquis alteri esse offensus: q2 repellit cũ a gratia sua ꝭm.b. Tho. par.iij.q.86.ar.ij. Ergo per ꝯtrarios motus gratia acquirit: ꝙ̃ cõmittatur peccatũ. Sed peccatũ mortale cõmittitur per appetitum 7 delectationem circa res creatas. Ergo o3 ꝙ gratia acquiratur per aliqua penalia: quibus affligatur: per hoc ꝙ peccauit. Et hec penalis afflictio est penitentia. Uñ dicitur penitentia quasi pene tentio. Uñ Apo.ij. Cor. 7. Que ꝭm deum tristicia est: penitentiam in salutem stabilẽ operatur. ¶ Tertia ratio est legalis: q2 de iure ciuili 7 canonico est: ꝙ ille qui offendit aliũ: nunq̃ ab eo veniam cõsequi meretur: nisi ei satisfaciat de culpa: vt in regula. Peccatũ nõ remittitur: nisi restituatur ablatũ. de reg. iur. lib. 6. 14. q. 6. c. Si res aliena. 7 c. cum tu de vsurio. Et etiam: q2 nullum malum transit impunitũ: vt. ff. ad. l. aqui. l. ita vulneratus. Et ff. de iudicijs. l. si longius. §. i. Et. ff. de nobalibus. l. iiij. §. cũ diis. 7. C. de defen. ciui. l. per omnes. c. vt fame. de sen. exco. dicit ibi. Et publice vtilitatis interest ne crimina remaneãt impunita. P3 ratio. Satisfacere etiam nõ põt quis alteri offenso: donec sibi placet offensa. multo minus põt quis satisfacere deo: donec volũtas adheret peccato. Oportet ergo: ꝙ offensa displiceat. Et sic idẽ qđ prius. Et cõfirmatur ratio ex hoc: ꝙ ordo diuine iusticie 7 humane requirit: vt peccato pena reddatur: P3 ratio. Hec autẽ rõnes pertinent ad penitẽtiam: prout est virtus: vel virtutis actus. Sed de ea vt est sacramentũ dicetur. j. cum agetur de offensiõe. ¶ Similitudo datur a doctoribus de naufragio: post qđ naufragantes nullũ habent remediũ salutis: nisi accipere aliquã tabulam 7c. Sic in ꝓposito dñs 7 saluator noster iesus xp̃s tanq̃ magnus magister siue carpẽtarius fecit quãdam pulchram nauim ad nauigandũ ad portum superne hierusalẽ secure. s. innocentiam: 7 quicũq3 in ista nauigauit recte: vt virgo gloriosa: 7 pueri innocẽtes: vadunt ad paradisu3. Sap. 14. Trãseũtes mare per ratẽ liberati sunt. In hanc nauim intrauit Saluator noster. Mat. 8. Ascendente Iesu in nauiculã: secuti sunt eum discipuli eius. s. christiani noniter baptizati. Hec nauis naufragium patitur: vel impulsu venti superbie 7 vanitatis: vel fluxu luxurie 7 carnalitatis: vel impulsu auaricie 7 cupiditatis: 7 tot in istis periculis ꝑeunt: ꝙ de. c. milibus vnus nõ transfertur cum ista naui innocentie baptismalis. Ideo quilibet peccator debet recurrere ad tabulam: si vult se saluare clamando ad deum: 7 cordis cõtritione dicendo. Cum. Ps. Saluũ me fac deus. qm̃ intrauerunt aque vsq3 ad animam meam 7c. Et hec dicunt oẽs doctores: 7 theologi: 7 canoniste: 7 ꝓsertim Hierony. Penitentia est scđa tabula post naufragium. Et est magister sniaꝝ in. iiij. di. 14. Ad hoc facit. de pe. di. i. c. Multiplex. c. Scđa tabula. 7. c. Sap trib9. Dicit aũt scđa tabula respectu prime: que est baptismus. Prima tñ est ante naufragiũ peccati mortalis. Scđa vero est post naufragiũ. Uel dic: ꝙ duo sunt naufragia. Primũ est respectu iusticie originalis: que fuit ꝑdita ꝑ peccatum Ade. Ro. 5. Per vnum hominẽ peccatũ intrauit in mũdum: 7 ꝑ peccatum mors. Et ideo deus ordinauit primam tabulam post naufragiũ: que est innocentia baptismalis. Et istud naufragium fuit generale. Unde Aug. In Adam oẽs peccauerunt 7c. Scđm est naufragiũ particulare. s. peccati mortalis ꝑ qđ frangitur tabula. s. innocentie baptismalis. Et ideo diuina bonitas ordinauit penitẽtia3: que est scđa tabula post naufragiũ. Et sic p3 siĩtudo. ¶ Auctoritates plurime habẽtur. Et primo in themate. Penitẽtia3 agite: vt in epla hodierna: que habetur. Joel. ij. Cõuertimini ad me 7c. Item oĩs lex dicit: ꝙ penitere licitum est. ff. de interrogatorijs actio l. De etate. §. Celsus. ibi. Celsus scribit licere rãsi penitere: si nulla captio ex eius penitẽtia fit actoris. Nam 7 q optauit acetũ pro vino. põt iterum optare vinũ: vt. ff. de optiõe legata. l. ij. §. fi. Ibi dĩ. Enim cui centũ amphoraꝝ vini electio data fit: acetum eligentẽ nõ consumere optionem: si id acetum elegerit: qđ vini numero patersa. nõ habuit. s. si hoc ante degustationẽ acetum elegerit. Et qui iurat aliter q̃ ei debetur: iterũ iurare debet. ff. de iureiurã. l. qui per salutem. ibi dĩ Qui ꝑ salutem suam iurat: si nõ ita specialiter iniurandũ ei delatum est: iurasse nõ videtur. Et ideo

ex integro solẽniter iurandũ est. adde. l. si pecuniam. ibi dr̃. Si pecuniam ideo acceperis: vt Capuaꝫ eas cum ꝑ te nõ steterit: potest dici: repetitionẽ cessare. Sed cum liceat penitere ei ꝙ dedit: procul dubio repetitur: id qꝺ datum est: nisi forte tua interfit nõ accepisse pecuniam. ff. de ꝯdictione: causa data. Et sic qui male ꝓnunciat iterum iudicat: vt. C. de accusationibus. l. 4. ibi dr̃. Si accusationibus absentibus: ⁊ nõ ꝑ contumaciã preses prouincie nõ causa cognita sententiam dixerit causa intentati criminis apud eandẽ: vel successorem eius: more iudicioꝝ tractabitur. Et iste auctoritates loquũtur dulciter persuadendo: ⁊ nõ precipiẽdo. Sꝫ alias dñs precipit penitentiam: cõminando mala plurima contra illos: qui nolunt agere penitentiã. Et h̔ dupliciter. Primo cõminando mala in generali. Scḋo in ꝑticulari. In generali quidem cum dicit. Luc. 13. Dico vobis ꝙ nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis morte. s. eterna. In particulari vero sub figura ciuitatis hierusalem cõminatur mala multa anime impenitenti illa singulariter enumerando. Vñ dicitur Luc. 19. Videns iesus ciuitatẽ fleuit super illam dicens. Quia si cognouisses ⁊ tu. Et quidẽ in hac die tua: que ad pacẽ tibi: nunc aũt abscondita sunt ab oculis tuis. Quia veniẽt dies in te: ⁊ circũdabũt te: inimici tui vallo. Et circũdabunt te: ⁊ coangustabunt te vndiqꝫ: ⁊ ad terrã prosternent te: ⁊ filios tuos qui in te sunt: ⁊ non relinquent in te lapidẽ super lapidem: eo ꝙ nõ cognoueris tempus visitationis tue. Vbi notantur septẽ mala: que cõminatur deus anime impenitenti.

- ❡ Primum est senectutis aggrauatio: ibi venient dies.
- ❡ Secundum est mortis trepidatio: ibi ⁊. circũdabunt.
- ❡ Tertium est demonum obsessio: ibi inimici tui.
- ❡ Quartum iudicij astrictio: ibi coangustabunt.
- ❡ Quintum infernalis detrusio: ibi ad terram prosternent.
- ❡ Sextũ ẽ generalis destructio: ibi ⁊ filios.
- ❡ Septimũ ẽ bonoꝝ dissipatio: ibi ⁊ nõ re.

❡ Primum est senectutis aggrauatio: qñ impenitens venit ad senectutẽ: dies hore. ⁊ omnia sunt cõtra eum: quãdo erat iuuenis omnia videbantur esse pro eo: quãdo est senex omnia cõtra eum. Oculi qꝛ non vident. Aures quia nõ audiunt. Caput ⁊ brachia tremũt dolet stomachus. Dico est cõtra eum: qꝛ nõ potest laborare. Nox qꝛ nõ potest dormire: deficit memoria ⁊ intellectus: ⁊ qm̃uis illa mala sint cõmunia etiã electis: suscipiunt tñ ea in patientia ⁊ spe: qꝛ nõ curãt de vita presenti. sed de futura: ad quã tanto sunt proximiores quãto seniores. Vnde Eccl. 4. Qui custodit precептuꝫ nõ experietur quicq̃ mali. Ro. 8. Scimus qm̃ diligentibus deum: omnia cooperantur in bonum. Sed in penitentes qui nõ habent spem vite future: patiuntur mala ista cum magno pondere ⁊ amaritudine. Vnde dicit. Venient dies in te. i. cõtra te. Est ne aliquod remedium ad hoc: Non nisi illud qꝺ dicit scriptura. Memẽto creatoris tui in diebus iuuentutis tue: anteq̃ veniat tẽpus afflictionis. i. senectutis: ⁊ appropinquent anni de quibus dicas: nõ mihi placet. Eccl. 12. Nota stulticiam illorũ qui dicũt: quando ero senex faciam penitẽtiam ⁊c̃. Duplex est stulticia istoꝝ. Prima qꝛ nesciunt si venient ad senectutem. Secũda qꝛ dato ꝙ veniant ad senectutẽ: tñ nõ erit tunc locus penitentie deficientibus viribus corporis. Vñ Augu. in decret. de pe. di. 7. in principio. Si vis agere penitentiam quando iam peccare nõ potes. peccata te dimiserunt. nõ tu illa. Si labor te terret: vide mercedem. Sed dicit aliquis: sine me satisfaciam modo qꝺ delectat ⁊ postea penitẽtiã agaꝫ. Ac si diceret: Percutiaꝫ me crudeli gladio: ⁊ postea vadam ad medicũ. Satis a fide alienus est. qui ad agendaꝫ penitẽtiaꝫ: tẽpus senectutis expectat. Valde enim timenduꝫ est: ne dum vituperant veniaꝫ: incidant in iudiciũ. Hic vt expedit.

❡ Scḋm maluꝫ mortis est trepidatio: que notatur cum dicit. Circũdabunt te inimici tui vallo. Inimici sunt timor ⁊ dolor de morte instante. ps. timor ⁊ tremor venerunt sup me. In morte nãqꝫ totus homo patit. Primo in sensibus corporis. s. visu: quia oculis egris odiosa lux: que puris est amabilis. Item videt filios vxorem ⁊ consan-

gulneces flentes:quos cũ magno dolore re linqt. Itẽ patit auditus:cum audit fletus ⁊ voces plangẽtium. Itẽ odoratus ex feto re sui corporis infirmi. Item gustus q² ꝑ palatũ amaꝝ ex infectione febris. Itẽ ta ctꝰ q² totũ corpꝰ dolet. ¶ Scđo patit ani ma. Et ꝓmo intellectus q² cognoscit se de ꝓximo moriturꝝ: Memoria q² recordat de mala vita ꝓterita ⁊ delectationibus:q̃ cõ uertent ei in amaritudines:que nunq̃ defi cient. Volũtas dolet,q̃a de se ꝑdere aurꝝ:⁊ argẽtum:possessiones.filios:⁊ ꝯsanguineos: ⁊ corpus suũ:⁊ q̃ est deterius animã. O quot angustie. Ideo dicit phs:q̃ mors est vltimũ terribiliũ. Et quõ anima poterit co gitare de deo inter doloribus inuoluta atq̃ submersa? Iõ Dauid:in ꝑsona morientis di cit Circũdederunt me dolores mortis:⁊ pe ricula inferni inuenerũt me. Ideo ꝯsulo vo bis:q̃ qñ sani estis disponatis de rebꝰ ve stris:faciendo testũ vestrum ⁊ placando deũ. Vñ dicit ecclesia. Emẽdemus in me lius que ignoranter peccauimus:ne subito p:occupati die mortis: queramus spaciũ penitentie: ⁊ inuenire nõ possimus.

¶ Tertium malum est obsessio demonum: dum dicit. Circũdabunt te. Nota similitudi nẽ de ꝑdice abscõdita in fractura. Si in cir cuitu essent mille canes:in aere falcones: ⁊ homines venatores eaꝝ fugantes:⁊ expellẽ tes eam baculis de fractura illa:ibi remane re nõ posset:quid misera ꝑdix faceret? Ita est de anima hominis impenitẽtis:fractu ra est corpus:canes in circuitu sunt demo nes:q sunt in terra:falcones sunt demones q sunt in aere vt.athomi in radiis solis:⁊ nõ vident. ꝑs. Inhabitabunt ⁊ abscõdẽt: ipsi calcaneũ meum obseruabunt. Etiam xp̃o apparuit diabolus in dextro brachio crucis:vt dicit Beda super Thobiã. Beatã virgo ꝑ grãm obtinuit q̃ ei nõ apparerent demones in morte. Dolores vero corporis vrgent vt anima exeat:nec põt aliquo mõ ibi manere. Ecce misera anima in quali ꝑs sura est? Libẽter tunc anima vellet hẽre pro longatiõez tpis ad penitendũ:sed nõ dat. Nota exemplũ de q̃dam scõ pře:q videns demões horribiliter tremens clamabat indu cias vsq̃ mane. Scđo clamans ⁊ se reuol uens ꝑ lectum expirauit in.4.Dialog. Itẽ dicit scriptura anime impenitenti. Infernꝰ subtus ꝯturbatus est in occursum tui:susci tauit tibi gigantes.i.demones. Isa.xiiij.

¶ Quartum malum est iudicii districtio:q̃ notat cum ait. Et coangustabũt te vndiq̃. Anima.n.impenitẽtis tũc habebit multos aduersarios. Primo q̃dẽ demones accu santes. Scđo angelos bonos ꝯfirmantes. Tertio ꝯscientiã testificantez. Ro.2. Testi moniũ eis reddet ꝯscientia ipsoꝝ. Quarto patriarchas:ꝓphas:aplos: martyres: ꝯfes sores atq̃ virgines:q oẽs clamabant. Re pellat a ꝯsortio nr̃o tanq̃ indignus. Vlti mo deum q ⁊ iudex ⁊ testis ꝯtra eum erit. Ie re.29. Ego sum iudex ⁊ testis dicit dñs. Unde tunc dicet misera anima. Angustie mihi sunt vndiq̃. Dan.xiij.c.

¶ Quintũ malũ est infernalis detrusio si ue dãnatio. Cũ dr̃ ad terram ꝯsternent te. Ista est terra illa de qua dr̃ Iob.4. Ter ram miserie ⁊ tenebraꝝ ⁊c̃. Data.n. senten tia a xp̃o iudice:detrudet in infernũ eterna liter puniẽda Luc̃.16. Mortuus est diues: ⁊ sepultus est in inferno. Nota sepultus. Notare hic potes:q̃ tres cerimonias obser uãt demones:qñ anima sepelit in inferno: q̃ obseruantur in sepultura corpoꝝ.s. de q bus vide dñica.ij post festum trinitatis:⁊ dñica.ij.aduentus ſmone qui incipit. Qui iudicat me dñs est parte tertia.

¶ Sextũ malum est gñalis destructio:cuꝫ dr̃:⁊ filios tuos q in te sũt.s.ꝯsternẽt te ad terram.i.in infernum. Filii.n.vsurarioꝝ ⁊ si milium dãnant:vt plurimum:nõ q̃dem ex peccatis parentum: q² filius non portabit iniqtatem pr̃is:nec pr̃ portabit iniqtatem fi lii:vt di Eze.18. Sꝫ dãnant ex peccatis ꝓ priis:q² vsuras q̃s pr̃ exegit:nolunt restitue re:nõ solum filii sed multi alii:ꝓp hoc dam nant:q² sunt pñcipes in hoc pctõ. Nota er go q̃ decem diũe ꝑsonaꝝ damnant. Pri mo nanq̃ damnatur vsurarius. Scđo filii ⁊ hẽdes non restituentes vsuram scienter. Tertio filia dotata ex pecunia vsuraria. Quarto gener recipiens vsuras in dotem. Quinto vxor vsurarii viuens ex bonis vsu rarii. Sexto notarius ꝯficiens scienter in strumentum vsurarium. Septimo testis. Octauo dñs ciuitatis ꝑmittens. Nono iu dex iudicans vsuras debere solui.x.statu

ta statuentis vsuras non posse reperi. De his tribus vltimis habetur in cle.i.de vsuris.xi.potest addi ꝑ senecta .12. pticipans in crimine vsure.s.ꝯsulēdo:mandando ꝛc. Quod autem dixi de filia dotata ꝛ genero ē verum: nisi in tribus casibus. Primus est qñ socer dotans habet alia bona: de quibus dotat filiam. Secundus est qñ licet nihil aliud habeat pater nisi vsuras:tamen creditores sunt incerti: quia tunc cum restituenda sit vsura pauperibus : vt in cle.i.de vsuris: pōt de vsura dare dotem filie non vt filie:sed vt pauperi: sicut ꝛ aliis pauperibus: maxime cum auctoritate seu ꝯsilio epi. Et quia vt paupi donat:nō ad pōpam ꝛ superfluitatem dare debet:sed solum ad necessitatem 16.q.i.Si cupis:in fine. Tertius ē:qñ filia ꝛ gener recipiunt ignoranter : quia tunc videt excusari quādiu durat ignorantia. Postq̄ vero sciunt:nunquid tenent? Rñdeo: de consumptis non videt teneri:quia bone fidei possessor facit fructus suos.l.fruct⁹.ff.de rei.ven. ꝛ.l.certum.C.eo.ti.vbi di.Certum est male fidei possessores oēs fructus debere:cum ipsa re pstare:bone vero fide extantes. Post litis aūt ꝯtesta.vniuersos. De extantib⁹.tñ tenet gener ad restitutionē illis quibus socer tenebat. Item q̄ dixi de vsura vsurarij: intellige cum determinatione seu limitatione quā ponit Ray.in sūma. Et nota in sūma pisana.restitutio 1.2.ꝛ.7. Patet ergo q̄ damnant filij ex petō parentū a deo. Dixit dñs Moysi. Exo.xx. Ego sum deus zelotes visitans peccata patrū in filios vsq; in tertiā ꝛ quartā generationē eorum.q oderunt me. Isaie.9. Nō vocabit in eternum semen pessimorum. Prepate filios eius occasioni in iniquitate patrū eorum:nō resurgent:neq; hereditabunt terram:neq; implebunt faciem orbis ciuitatum. ¶ Septimum malum ē bonorum dissipatio ibi:ꝛ nō relin.lapi.sup lapidē. Ac de bonis hominū impenitentium pcertim vsurariorum nihil remanet. Nam ex iusto dei iudicio mortuo vsurario filij statim moriūtur:ꝛ relinquunt alienis diuitias suas:ꝛ sepulchra eorum domus illorum in eternū.ps. Iō dicit alibi. Thesaurizat:ꝛ ignorat cui ꝯgregabit ea. Et si filij sui diu vixerint: erunt dissipatores bonorum.vñ Eccle.2. Detestat⁹ sum oēm industriam:qua sub sole studiose sime laboraui:habiturus heredem post me quē ignoro: vtrum sapiens vel stultus sit: Vel alio mō ex diuina pūidētia dissipant bona ipsa ꝛ pereūt. Quia notum est de bonis male acq̄sitis nō gaudebit tertius heres. Unde de diuitijs male acq̄sitis nihil inde remanet:nisi culpa. Uñ Criso. super Mat. Et habet in decretis.88. di.c. Ejiciēs. Quemadmodū.n.si triticum:aut aliud tale cernas in cribro:dum huc ꝛ illuc iactat: omnia grana paulatim deorsum cadunt:ꝛ in cribro nihil remanet: nisi stercus: sic de substantia negociatorum nouissime nihil remanet:nisi solum peccatum. Et ꝯfirmat auctoritate scripture dicentis. De mercedib⁹ meretricis ꝯgregata sunt:ꝛ vsq; ad mercedem meretricis reuertent sup h plangam:ꝛ vlulabo:vadam spoliatus ꝛ nudus. Micheę.i. Nota de mercede meretricis.i.auaricie:quia sicut meretrix cōicat omnibus laycis clericis ꝛ religiosis ita vsq; ad meretricem:quia sicut malo modo sunt diuitie acq̄site:sic malo modo dispergent. Sup h plangam.s.per ꝯtritionem:vlulabo per ꝯfessionem:vadam discalciatus ꝛ nudus per satisfactionem. Ista tria dant vsurario remedia. Postremo subdūgit dñs rationem omnium malorum dicens. Eo q̄ nō cognoueris tēpus visitatiōis tue. Uisitat deus peccatorē dupliciter. Primo interius inspirando ꝛ suadendo. Apoc.iij. Ego sto ad hostium:ꝛ pulso. Scdo exterius per pdicationes publicas fratrum:per infirmitates. Job.x. Uisitatio tua custodiuit spiritum meum. Sed homines peccatores minus intelligunt q̄ animalia irrationabilia temporis ꝯgruitatem. Contra quos Iere.exprobans sic ait. Miluus in celo cognouit tempus suum: turtur:ꝛ irundo : ꝛ ciconia custodierunt tempus aduentus sui:populus autem meus nō cognouit iudicium dñi. Jer.8. Ergo penitentiam agite:quia est necessarium.

¶ Quarto ꝛ vltimo probatur penitentiam esse necessariam: exemplo. Uidemus q̄ oē animal cum se infirmū sentit:sollicite perquirat ꝛ querit sue sanationis remedium. Sic dicit Ambr.in Examerō. Ursus enim cū se grauatū sentit: querit formicas ꝛ comedit:ꝛ per eas purgatur tanq̄ per medicinam. Similitudo vt refert Ualerius. Cer

mus cũ vulneratum se sentit sagitta venenata currit ad herbam dictamũ comedendam: sitq; cũ eã comederit ferrũ: de vulnere exilit cũ veneno: ⁊ sanatur. Sic ⁊ in mustella cum patit ab aspide: cũ veneno querit cardellam: hoĩes etiã cum sunt corporaliter infirmi: querunt solicite medicos a quibus curari possunt. Cum igit vulnera anime.i. vitia ⁊ peccata grauiora sint: ⁊ periculosiora q̃ vulnera corporis: tũ q: occultiora tum q: ad peiorẽ pniciẽ finaliter pducunt: q: ad mortẽ anime nõ temporalẽ sed eternã: cur miser homo nõ magis solicite querere debet remediũ penitentie: quo morbi ⁊ vulnera aie sanat: Sed o cecitas peccatoꝝ. Nam maiorem diligẽtiam hʒ peccator impenitens de iumento suo: vel de asino q̃ de anima: q: si asinus infirmat continuo ⁊ statim mittit pro manischalcho: ⁊ pro meliorẽ curatione: sʒ si peccator infirmatur in anima negligit. Item maiorem honorem facit calciamento suo q̃ anime: q: caligam laceratam facit cõtinuo sui. Sed anima quottidie laceratur: ⁊ nõ curat. Debet ergo qlibet peccator ⁊ maxime in hoc tempore quadragesimali fortiter clamare ad deũ cum rugitu cordis ⁊ cõtritione dicens. Peccata mea q̃si sagitta infixa sunt in me: sed anteq̃ vulnera generent: in me sana me dñe medicamẽto penitẽtie deus. Sic Dauid clamabat dicens. Miserere mei dñe: qñ cõturbata sunt omnia ossa mea.i. virtutes anime quibus sustentatur in gratia dei: sicut corpus ossibus sustentatur ne cadat. Et sic faciendo habebimus hic gratiam ⁊ gloriam in futuro. Amen.

¶ De inutilitate ⁊ fructuositate penitentie. Sermo secundus.

Enitentiam.

Supra in sermone primo dictũ est de penitentie necessitate: modo sequit de penitentie qualitate: vʒ de penitentia inutili ⁊ infructuosa. In sequẽti sermone videndum est de penitẽtia vtili ⁊ fructuosa. Salutetur virgo maria ⁊c̃. Pro euidentia dicendorum: notandum q̃ circa penitentiam agendam quinq; differẽtibus modis se habent hoĩes. Primo qdam nec peccant: nec pniam agunt. Isti sunt velut angeli: de qbus possumus admirari dicẽtes Quis est hic ⁊ laudabimus eũ: Fecit enim mirabilia in vita sua. Eccl.xxxi. Tales sunt infantes baptizati. De adultis aũt paucissimi sunt: nec memini me legisse aliquem adultũ talem: q̃uis multi sancti ⁊ plures ipsoꝝ statum innocẽtie pseruasse legantur: qui oẽs se in afflictione pnie macerauerũt: sicut Joẽnes baptista ⁊ ceteri similes: de quibus dicit scriptura.2. Paral.vlti. Et tu dñe iustoꝝ nõ posuisti pniam iustis abraam ysaac ⁊ Jacob his qui tibi peccauerũt. Tales vt dixi sunt similes angelis: q nec peccant nec agunt penitẽtiam.2. Re.14.c. Sicut est angelus dñi sic est dñs meus rex: vt nec bñdictione nec maledictione moueat. Quidam ⁊ secũdo modo nõ peccant: ⁊ tñ agũt pniam ieiunãdo: orando: vigilãdo: ⁊ corpora affligẽdo. Isti sunt viri perfecti: sicut fuit saluator: q cũius peccatũ nõ fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: sicut dĩ Jsa.53.⁊.1. Pe.2.c. Tñ totam vitã suam cõpleuit vigilijs: orationibus: ⁊ ieiunijs. Vñ ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus nõ manducans neq; bibens: sicut dĩ Mat.4. Itẽ Luc.6. Exijt in montem ⁊ erat pernoctans in oratione dei. Sic fuit gloriosa virgo maria que totam vitam suam duxit in vigilijs ⁊ orationib9. Talis etiaʒ fuit Job de quo dicit q nõ peccauerit mortaliter ⁊ tñ de se dicit. Ipse me reprehendo ⁊ ago penitentiam in fauilla ⁊ cinere. Job.42. Quidam ⁊ tertio modo: modo peccant sed nolunt agere pniam quoꝝ finis interitus. Cõtra quos loquit Jere. dicẽs. Nemo qđ bonũ est loquit. nullus est qui agat pniam de peccato suo dicens qd feci. Omnes cõuersi sunt ad cor suũ quasi equus in impetu vadẽs ad prelium. Jere.8. ⁊ Job.24. ait. Dedit ei deus locũ penitẽtie ⁊ ipse abutitur eo in superbiaʒ: qnimo totũ tẽpus vite sue expẽdit in gaudijs vanis ⁊ delectationib9 carnis dicens illud Sap.2 Dixerũt enim impij apud semetipsos: sʒ nõ recte. Exiguũ ⁊ cum tedio est tẽpus vite nostre ⁊ nõ est refrigeriũ in fine hoĩs: ⁊ nõ est q agnitus

fit reuersus ab inferis: qr ex nihilo nati su-
mus: ⁊ post hec erimus tanq̄ si nō fuerim⁹
qm̄ fumus afflatus est in naribus nostris
⁊ sermo similis ad cōmouendū cor nostrū
qr extincta cinis erit corpus nostrū: ⁊ sp̄us
diffundet tanq̄ mollis aer: ⁊ transiet vita
nostra tanq̄ vestigia nubis: ⁊ sicut nebula
dissoluet: que fugata est a radijs solis ⁊ ca-
lore eius agrauata: ⁊ nomē nostrū obliuio-
nē accipiet per tēpus: ⁊ nemo habebit me-
moriam operū nostrorum: vmbre enim transi-
tus est tēpus nostrū: ⁊ nō est reuersio finis
nostri qm̄ consignata est: ⁊ nemo reuertetur.
Venite ergo ⁊ fruamur bonis que sunt: ⁊
vtamur creatura tanq̄ in iuuentute celeri-
ter vino precioso: ⁊ vnguentis nos impleamus
⁊ non pretereat nos flos turpis: coronemus
nos rosis anteq̄ marcescant. nullū pratū sit
q̄ nō pertranseat luxuria nostra: nemo no-
strum sit exors luxurie nostre. Vbiq̄ relin-
quamus signa leticie: qm̄ h̄ est pars nostra
⁊ hic est sors. Opprimamus pauperē iustū
⁊ nō parcam⁹ vidue: nec veterano: nō reue-
reamur canos multi tp̄is: sit aūt fortitudo
nostra lex iniusticie: qd̄ enim infirmum est
inutile inuenit̄. Tales sunt multi qui nul-
lam pniam agere volunt: īmo de pecca-
tis cōmissis letantur ⁊ exultant. Juxta illd̄
Prou.2. Qui relinquunt iter rectū: ⁊ am-
bulant per vias tenebrosas: qui letant̄ cū
male fecerint: ⁊ exultant in rebus pessimis.
Necessariū est vt ad eternam damnationē
precipitent̄. Juxta illd̄ Job.21. Tenent tym-
panū ⁊ cytharas: ⁊ gaudēt ad sonitū orga-
ni: ducunt in bonis dies suos: ⁊ in puncto
ad inferna descēdunt. Jstud nāq̄ est illud
peccatū: qd̄ nunq̄ meret̄ remissionē. s. fina-
lis inpnia. Vn̄ super illud. Amos p̄mo.
Sup tribus sceleribus damasci ⁊ sup quat-
tuor nō conuertaȝ eum: dicit Hiero. ⁊ habet̄
in decret. de pe. di.1. Sup tribus sceleribus:
⁊ super q̄ttuor nō conuertaȝ eū. Juxta tro-
pologiam h̄ possum⁹ dicere. Primū pctm̄
est cogitasse que mala sunt: scd̄m cogitationi-
bus acquieuisse peruersis: tertium qd̄ mente
decreuerit ope cōplere: quartū post pctm̄
non agere pniam: ⁊ suo sibi cōplacere deli-
cto. h̄ ille. Jsti tales ipenitentes sunt dete-
riores Jude: qui pnia ductus est vt dicet̄.
j. parte. q̄. Et sunt similes diabolo. Et h̄ est

illud peccatū: p quo p̄hibet Johānes apo-
stolus orare dicēs. Jn p̄ma. Jo.5. Qui scit
fratrē suum peccare peccatū nō ad mortē:
petat ⁊ dabit̄ ei vita peccanti nō ad mor-
tē. Est pctm̄ ad mortē nō pro illo dico vt
roget quis. Hoc pctm̄ ad mortē est fina-
lis inpnia vt declarat Augu. ⁊ habet̄. de
pe. di.1. p̄t. Et sic pz. iij. dr̄ia. Quidam pec-
cant ⁊ agunt pniam infructuosam ⁊ inuti-
lem. Quidaȝ ⁊ ergo peccant ⁊ agūt pniam
fructuosam ⁊ vtilem: de qua dicet̄ in sermo-
ne sequēti. Jn presenti vero loquemur de
quarta dr̄ia. Pro cuius plena declaratio-
ne. nota q̄ .7. differētie personarum q̄ agunt
penitentiam⁹ infructuosam vȝ.

Quidam nāq̄ agunt pniam seram: ⁊ h̄ est damnatorum.

Quidā pniaȝ desperataȝ: ⁊ h̄ ē pditorum.

Quidam simulatam: ⁊ h̄ est ypocritarum.

Quidaȝ coactam: ⁊ h̄ est malefactoruȝ.

Quidam falsam: ⁊ h̄ est obstinatorum.

Quidā indiscretam: ⁊ h̄ est supstitiosorum.

Quidaȝ momentaneaȝ: ⁊ h̄ ē recidiuorum.

Prima ergo pnia sera est damnatoruȝ existētium in inferno. Tales. n. agūt penitē-
tiaȝ sed tardam: qr nō in tp̄e remissionis.
Qd̄ aūt agant pniam seram p̄batur Sap.
5. Vbi in psona damnatorum dr̄. Tunc sta-
bunt iusti in magna constantia aduersus eos
q̄ se angustiauerūt: ⁊ qui abstulerunt labo-
res illorum. Vidētes turbabūtur timore hor-
ribili: ⁊ mutabūtur in subitatione insperate
salutis: dicētes intra se pniam agētes: ⁊ pre
angustia spūs gemētes. Hi sunt quos ali-
quando habuimus in derisum: ⁊ in similitu-
dinē improperii. Nos insensati vitaȝ illorum e-
stimabamus insaniā: ⁊ finē illorum sine hono-
re. Ecce quō cōputati sunt inter filios dei ⁊
inter scōs sors illorum est. Ergo errauimus a
via veritatis ⁊ iusticie lumē nō luxit nobis
⁊ sol intelligētie nō est ortus nobis. Lassati
sumus in via iniquitatis ⁊ perditionis ⁊ am-
bulauim⁹ vias difficiles: viaȝ aūt dn̄i igno-
rauim⁹. Quid nobis p̄fuit supbia nostra.
aut quid diuitiarum iactantia contulit nobis?
Transierūt oia illa tanq̄ vmbra: ⁊ tanq̄
nuncius precurrens: ⁊ tanq̄ nauis q̄ transit
fluctuantē aquaȝ: cuius cū preterierit nō est
vestigiū inuenire neq̄ semitaȝ carine illius
Jn fluctibus aut auis q̄ transuolat in aere

nullũ inuenit argumẽtũ itineris illius fru
ctibus sonitus illius verberans leuẽ ventũ
ꝛ scindens ꝑ vim itineris aerem cõmotus
alis transuolauit. Et post h̄ nullũ signũ in-
uenit itineris illius: aut tanq̃ sagitta emis
sa in locũ destinatũ: diuisus aer ꝯtinuo i se
reclusus ẽ: ita vt ignoret transitus illꝰ. Sic
ꝛ nos nati ꝯtinuo desinemꝰ esse. Et virtutis
qdem signũ nullũ volumus ostẽdere: i ma
lignitate aũt nostra ꝯsumpti sumus. Talia
dixerũt in iferno hi: qui peccauerunt: qm̄
spes ipꝫ quasi lanugo est: q̃ a vento tollit
ꝛ tanq̃ spuma gracilis q̃ a ꝓcella dispergi
tur: ꝛ tanq̃ fumus q a vẽto diffusus est: ꝛ
tanq̃ memoria hospitis vnius diei ꝑtereũ
tis. Sꝫ diceo. Quare ergo n̄ ꝯsequũt veniã
ex quo pniam agunt: Nõ. n. videt equũ n̄
bonã voluntatẽ hñt: ꝙ perpetuo puniant
maxime cũ. ps. dicat. Nõ quid obliuiscet
misereri deus: aut ꝯtinebit in ira sua mis̄
cordias suas: Sed r̄ndeo: ꝙ nõ agũt pniaꝫ
de culpa inquantũ est culpa: ꝛ offensa dei:
sed de pena inq̃tũ ẽ afflictiua ipsoꝝ. Ut
not. b. Tho. 2. 2. q. 13. ar. 4. Et iõ de pena
dolent potius q̃ de culpa. Nam in culpa
hñt fixaꝫ volũtatẽ ꝛ imobilẽ: Qꝛ ergo cul
pa ẽ eterna: iõ ꝛ pena ẽ eterna. ¶ Q꞉ vͦ aũt
culpa damnatoꝝ sit eterna ꝓbat triplici ra
tione. Prima ẽ ꝓpter imobilitatẽ volũta-
tis: qꝛ imobiliter manet volũtas fixa: adeo
ꝙ nõ põt mutari i bonũ. Un̄ nõ põt velle
bene nec opari. Quãuis. n. damnati aliqd
bonũ possint velle: nunq̃ tñ illud bonũ vo
lunt bñ sed male: qꝛ ad malũ finẽ oia ꝯuer
tunt: sicut pꝫ de diuite epulone: q petebat
lazarũ mitti ad frẽs suos: ne ꝛ ipsi descẽde
rent in locũ illũ tormẽtoꝝ. Luc. 16. Hoc. n.
volẽdo vtiq̃ bonũ volebat: sed qꝛ ad malũ
finẽ illud volebat: ideo illud bonũ male vo
lebat. Sic ꝛ demones ꝛ vere credere pñt ꝛ
dicere. Luc. 4. Exibant demonia clamãtia
ꝛ dicentia: qꝛ tu es filius dei. Itẽ Iaco. 2.
Demões crẽdũt ꝛ ꝯtremiscũt. Quin imo: qc
qd demones circa hoies opant: bonũ ꝛ iu
stũ ẽ. Un̄ sup illud. 1. Re. 17. S pũs dñi ma
lus vexabat saul: dicit. Greg. Sciẽdũ ꝙ sa
thane volũtas: ꝛ si semper mala sit: nunq̃
tñ ptãs iniusta. Igit dãnati in inferno: ni-
hil pñt bñ velle nec opari. Et h̄ not. Mat.
22. Ubi dĩ. Ligatis manibus eius ꝛ pedi
bus mittite euꝫ in tenebras exteriores: p
manus intelligunt opationes: qꝛ manus
sunt organa organoꝝ. per pedes vero affe-
ctiones: q̃ adeo sunt ligate: ꝙ nec pñt nec
volũt opari aliqd bonũ vt dixi. Un̄ dam
nati ẽt pro venialibus peccatis eternaliter
puniunt. Et rõ huius imobilitatis ẽ: qꝛ rõ
mobilitatis aie corpori mortali vnite ꝓce-
dit ab ipso corpore: qꝛ vnũquodq̃ recipit in
altero p modũ recipiẽtis. Corpus ẽ morta
le dum ẽ corruptibile: iõ ad sui ꝯditionem
trahit aiam. Sap. 9. Corpus qd corrũpitur
agrauat aiam: ꝛ depmit terrena inhabita-
tio sensum multa cogitantẽ. Dispositio aũt
aie mouet: p accñs ẽm aliquẽ motũ cor
poris. Cum. n. corpus deseruiat aie ad pro
prias opationes. Ad h̄ enim corpus datũ
ẽ: vt in ipso existẽs pficiat quasi ad pfecti
onẽ p motũ. Qñ igit erit a corpore sepa-
rata nõ erit in statu vt moueat ad finẽ: sꝫ
vt in fine adepto q̃escat: Immobilis igit ẽt
volũtas cuiusq̃ ad desideriũ vltimi finis.
Ex vltimo aũt fine depẽdet voluntas bo-
na: qꝛ qdcũq̃ aliqs vult i ordine ad bonũ
finẽ bene vult. Male aũt ꝗcũq̃ ad maluꝫ
finẽ. Nõ est igit volũtas aie separate mobi-
lis de bono in malũ: vel ꝯ̃: lꝫ sit mobilis de
vno volito in aliud: seruato tñ ordine ad
eũdẽ vltimũ finẽ: nec pp h̄ tñ aie separate
sunt priuate libero arbitrio. Talis. n. mobi
litas voluntatis libero arbitrio non repu-
gnat: cuius actus ẽ eligere. Electio aũt est
eoꝝ q̃ sunt ad finẽ: nõ autẽ vltimi finis. Si
cut igit nunc nõ repugnat libero arbitrio
ꝙ imobili voluntate desideramus btitudi-
nẽ: ꝛ miẽiaꝫ fugiamus in cõi. Ita tunc nõ
erit ꝯ̃ liberũ arbitriũ: ꝙ voluntas imobi
liter ferat in aliqd determinatũ sicut: i vlti
muꝫ finẽ. Quia sicut nunc imobilit nobis
adheret natura cõis p quaꝫ btitudinẽ ap
petimus i cõi: ita ẽt illa spũalis dispositio:
p quaꝫ hõ vult: illud desiderat: vt ꝛ vltimũ
finẽ. Nec ẽt extimanduꝫ ẽ ꝙ aie postq̃ i-
mobiliter resumẽt corpora in resurrectiõe:
imobilitatẽ voluntatis amittant: sꝫ in ea
pseuerabunt: qꝛ corpora in resurrectione di
spõnet ẽm exigẽtiaꝫ aie: nõ aũt imutabun
tur p corpa p̃dicta. Ut ponit. b. Tho. i. 4.
ꝯ̃ gẽtil. c. 95. Propterea Aplus vocat corpa
post resurrectionẽ spũalia. 1. Cor. 15. Sanc-

nat̄ corpus aīale: resurget corpus spūale: q2 totaliter subiiciet aīe seu spiritui: ꝛ dispo net̄ sm exigētiaꝫ eius. ¶ Scđa rō est pp penalitatis eternitatē. Dānati. n. merēt pe nam eternā: q2 sicut offensa ē infinita pp dignitatē eius q offendit̄. s. dei: q est infinite dignitatis: sic ꝛ pena dꝫ eē eterna ꝛ infinita. Nō autē pōt esse eterna ꝛ infinita intēsiue q̄tum. s. ad acerbitatē: q2 sic annihilaret aīam: q̄ ē finite capacitatis. Oportet ergo ꝙ sit infinita extēsiue. s. q̄tuꝫ ad duratiōeꝫ. Int̄ ceteras autē penas quas dānati pa tiunt̄: vna ē ipsa inordinatio voluntatis: q2 inq̄tuꝫ hāt inordinataꝫ voluntatē: di splicēt eis oīa: q̄ recta sunt: ꝛ ꝯsr displicet eis: ꝙ dei voluntas implet̄ in oībus: cui pec cando restiterunt. Igit̄ inordinata volun tas ab eis nō tollet̄. Iō dr̄. Eccl'i. xi. Si ceci derit lignuꝫ ad austrum: vel ad aqlonē: in quocūqꝫ loco ceciderit: ibi erit. ¶ Tertia rō ē pp puatōēm gr̄e ꝛ charitatis. Qđ. n. voluntas a pctō mutet̄ in bonuꝫ: nō nisi ꝑ gr̄aꝫ dei ꝯtingit: Iuxta illud. Ro. 9. c. Nō ē volētis neqꝫ currētis sed miserētis dei. Itē. 2. Cor. iij. Nō ꝙ sufficiētes simus cogi tare alıq̄d a nobis quasi ex nobis: sed suffi ciētia nostra ex deo ē. Et ex eadē gr̄a est: ꝙ peccata penitētibus remittant̄. Ro iij. Iu stificati gratis ꝑ gr̄am ipsius. Sicut autē aīe bonoꝝ admittunt̄ ad ꝑfectaꝫ participa tionē diuine bonitatis: ita dānatoꝝ aīe a gr̄a totaliter excludunt̄. Nō ergo poterunt mutare in melius voluntatē. Ex quo pꝫ ꝙ opinio origenis supra falsa ꝛ heretica: q po suit oēs demones ꝛ oēs hoīes esse saluan dos. Cōtra qđ ē expsse auctoritas saluato ris dicētis. Mat. 25. Ite maledicti in igneꝫ eternuꝫ: q paratus ē diabolo ꝛ angelis eı9. Propi h igit̄ fuit origenes tanq̄ hereticus ab ecclesia damnatus. Ut habet̄ in decre. 24. q. ij. in fine. De h vide qđ scripsi in sermo nib9 de peccatis in genere: sermone. 9. ꝛ dñi ca q̄ post festum trinitatis: sermone q inci
2. pit: Iratus deus eius ꝛc. ¶ Scđa est pe nitentia desperata ꝛ h est pditoꝝ sicut fuit pnīa Iude traditoris: q pnīa duct9 retulit. triginta argenteos dicēs Peccaui tradens sanguinem iustum. Mat. 27. Sed nō pro fuit ei: q2 defuit sibi forma penitentie. s. spe venie. Unde desperatus laqueo se suspendit. ꝛ

diffusa sunt oīa viscera eius. Act. i. Et h: iō q2 non accessit ad eos: q poterant sibi de pnīe remedio ꝓuidere ꝛ cōsilium dare. De bebat. n. Iudas accedere ad virginem glo riosam: vt ꝓ eo intercederet. Uel si de ea erubescebat: debuit ire ad mariaꝫ magda lenam ꝛ maꝛtham: vel ad apostolos. Unde Aug de pe. di. 6. c. Qui vult. Qui vult ꝯfi teri peccata sua sic ait. Iōqꝫ nō petat sacer dotes ꝑ aliquaꝫ culpaꝫ ab vnitate ecclesie diuisos. Iudas. n. penitēs: iuit ad pharise os: ꝛ relinquēs aplos nihil inuenit auxilij nisi argumētuꝫ desꝑatiōis. Dixerūt. n. Quid ad nos: tu videris. Si peccasti: tibi sit: nō ti bi succurrim9: peccata tua nō charitatiue suscipimus: nō cōportanda ꝑmittimus: nec cōsilii deponas onus docem9. Quid. n. nobis ꝛ misericordie: q nec opa seqmur iustitie: sed si iuisset ad fratres: q orauerant ꝓ socru pe tri febricitante. q cananeā ꝓ: obaꝫ misericor die obtulerat: si rogasset Petrū ꝑ se effun dētē lachrymas: si fugisset Mariaꝫ ꝛ Mar tham: q̄ vitam lazaro īpetrauerunt: nō tur bam plorantē: q̄ vnicaꝫ filiaꝫ acqsierat vi due: iuit ad diuisos: ꝛ diuisus perijt: h ibi. Talis. n. fuit pnīa Caym q desperans ait. Maior est iniqtas mea: q̄ vt veniam me rear. Gen. 4. Talis ēt fuit ille mercator: q cuꝫ ad extremū venisset: rogatus fuisset a circūstantibus vt testm̄ ꝯderet ꝛ ꝯfitereē: postq̄ renuit: tandē illoꝝ victus instantiis ait testm̄ meū ē hoc: q2 bona mea relinquo filio meo: corpus ꝑsbitero parochiali: aīam vero relinquo diabolo: ꝛ defunctus ē. Sic ē hodie de multis: q iusto dei iudicio despe rantes potius cuꝫ Iuda vadunt ad pha riseos. s. audiunt demonum ꝑsuasiones q̄ scōꝝ: ꝛ nolunt ꝯfiteri: q2 diabolus cui9 sua sionibus credunt: linguas ipsoꝝ ꝑmittente deo claudit. Et recte facit diabolus sicut lupus qui rapit ouē: q2 accipit eaꝫ ꝑ guttur: vt clamare nō possit. Unde legit̄ ꝙ cuꝫ qdaꝫ demoniacus ad quēdam viruꝫ sanctuꝫ fuis set adductus: ꝛ cuꝫ demonē adiurasset vt in de recederet: ꝛ nomen suuꝫ sibi diceret. Ille ait. Nos sumus tres fratres: qui habemus nr̄a officia determinata. Ego. n. vocor clau dēs os. Alius claudēs os. Tertius vocat̄ claudēs marsupiū. Officiū. n. meum ē cor pctōris indurare: vt nō possit hēc ꝯtritio

nē:sed si forte cōterit laborat frater meus .s.claudens os vt confessionem impediat. Et si forte confessus fuerit: laborat tertius frater meus.s.claudens marsupium ne satisfaciat: ꝛ ne male ablata restituat. Et ex hoc sit penitentia inutilis.

¶ Tertia penitentia est simulata:ꝛ h̔ est ypocritarum cōtra illud. Cū ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. Mat.5. Talis forsan fuit penitētia Esau:de quo dicit Apo. Heb.12. Q̄ nō inuenit locū penitentie:q̄q̄ cum lacrymis inquisisset eā. Tales ypocrite sunt:sicut arbores frondose ꝛ infructuose:que merentur a xp̄o maledici:ꝛ arescere ita vt nihil aliud valeant: nisi ad cibum ignis. Figura de h̔ habet̄ in ficu: cui dn̄s maledixit:de qua habetur. Mat.21. Vide historiam. Et nota pro materie ampliori declaratione:ꝙ quattuor sunt species ypocrisis. Prima ē boni simulatio. cum.s.homo simulat se bonū facere qđ nō facit. Tales erant illi ypocrite cōtra quos loquit̄ dn̄s. Mat.6.c. Attēdite a falsis prophetis. Et contra h̔ sic ait Grego. Simulata equitas ē duplex iniqtas: Tales sunt similes arboribus sodomoꝝ: de qbus dicit̄ in historia scolastica ꝙ faciūt iuxta mare mortuum poma liuida in apparentia exteriori: sed cum matura credunt̄ ꝛ aperiunt̄ fauillis plena inueniunt̄. Scđa species ē boni defedatio seu deturpatio. Tunc aūt homines bona sua fedant:qn̄ ea que sunt de se bona ꝛ de suo genere mala intentione corrūpuntur ea facientes vt hominibus placeant:vel vt bona tēporalia ꝯsequant̄: puta dignitates:honores:diuitias ꝛc̄. Nō aūt vt placeant deo. Tales etiā damnant̄ sicut falsarij monete. Nam monetā que dꝫ esse aurea vel argentea:faciunt stagneam. Sic opera eoꝝ que debēt esse aurea p̄ caritatem:vel argētea per puritatē falsa sunt: q: habent solam similitudinē boni ꝛc̄. Cōtra quos dicit dn̄s. Mat.15. Ypocrite bn̄ prophetauit de vobis Isaias ꝑpheta dicēs. Populus hic labijs me honorat: cor autem eoꝝ longe est a me. Vñ dicit̄ ypocrisis ab ipos qđ ē sub ꝛ crisis: aurū: quasi aliud habens sub auro.i. sit apparentia boni. Cōtra quos terribiliter iterū clamat dn̄s. Mat.xxiij. dicens. Ve vobis scribe ꝛ pharisei ypocrite q similes estis sepulcris dealbatis:que foris appent hoibus speciosa:intus vo plena sunt ossibus mortuoꝝ ꝛ omni spurcitia. Sic ꝛ vos foris qdem apparetis hoibus iusti: intus autē pleni estis ypocrisi ꝛ iniqtate. Tertia species ypocrisis est mali palliatio qn̄.s.bonis obūbrationibus mala sua depingunt:qn̄ vꝫ aliquas ostentationes faciunt vt mala sua cautius faciant ꝛ extra hominibus nō appareant. Tales sunt sicut lupi de qbus ait dn̄s. Mat.7. Attendite a falsis prophetis qui ve. ad vo. in vest. o. intrin. aūt sunt lupi rapaces. dicit̄ Ari. De naturis animaliū ꝙ lupi aplicant sibilos pastorum fingunt:ꝛ oues eos esse pastores putātes ad eos cōueniunt:ꝛ ipsi postq̄ tenuerunt eas diripiunt. Jo.x. Lupus rapit ꝛ dispgit oues. Tales sunt ypocrite:fingunt se esse bonos pallientes mala sua:vt decipiāt oues xp̄i. Quarta species ypocrisis est etiā boni simulatio hoc.s modo cū aliquis simulat se velle occultare bona sua: cum tn̄ appetat ea manifestare hominibus: ne appareant esse ypocrite: vel vt meliores reputent̄. Cōtra tales dicitur. Mat.6. Amant orare in angelis platearū. In plateis quidē amāt orare vt videantur: sed in angulis vt credantur nolle videri. Istoꝝ quattuor ypocritarū penitentia est infructuosa:eo ꝙ nō sit vera sed simulata.

¶ Quarta est penitētia coacta:ꝛ h̔ est malefactoꝝ. Quando enī ducunt̄ ad furcas dolent ꝛ penitent de peccato:ꝑpter hoc ꝙ sunt ad suspendia condēnati: sed q: coacte faciunt nihil prodest Tales enim sunt similes latroni sinistro. Luc.xxiij. Et symoni cyreneo qui nō voluntarie sed coacte portauit crucem dn̄o. Non tn̄ nego quin tales possint veram penitentiam agere sicut latro dexter in cruce. Ideo talibus nō negatur penitentia nec confessio .peccatorū:nec est cōtraria consuetudo:vt in cle.i. de peni. ꝛ re. Nec eucharistia denegatur. de penit. ꝛ remissio.c.ꝙ in te.nec sepultura ecclesiastica.xiij.q.vlt.c.vltimo. Dicit tamē Hosti. in.c.ex pte.ij.di. Sepulturas ꝙ furca suspensus non deponetur sine licentia iudicis:quam tn̄ petitam facile concedere debet . ff. de cada. puni. l.i. ij.ꝛ. iij. Et

postea si fuerit penitens sepelietur vt in.d.
c.vltimo. Et concordat glo.ibi Jo. an cōtra
de.Cle.pma. Sed valde difficile est:tales
malefactores veram penitentiam agere.
Eccl.5. Super furē est cōfusio ⁊ penitētia.
Et ideo dicit petrus. Nemo vestrū patiat
sicut homicida:aut fur:aut maledicus:aut
alienoꝝ appetitor.1.Pe.4. Talis fuit pe
nitentia Antiochi regis: qui cū percussus
esset a deo propter suam superbiam:appre
hēdit eum dolor dirus viscerum:⁊ amara
interiorū tormenta:⁊ cepit ex graui super
bia deduci:⁊ ad agnitionē sui venire. Et cū
iam fetorem suum ferre non posset:vt ait.
Justum est subditum esse deo:⁊ mortalem
nō paria deo sentire. Sꝫ statim subdit scri
ptura dicens. Orabat aūt hic scelestus do
minum:a quo nō erat misericordiam conse
cuturus.2.Macha.9 ¶ Quinta est falsa:
⁊ hec est impenitentioꝝ:siue obstinatoꝝ:puta
quando agit penitentiam de vno peccato
mortali:⁊ nō de alio. Talis enim est peni
tētia falsa.fm Greg. Et habet in decret.d
pe.di.5.Falsas. Vbi sic dic. Falsas penitē
tias dicimus:que nō fm auctoritatem san
ctoꝝ patrū pro qualitate criminis imponū
tur. Ideoq3 miles:vel negociator:vel alicui
officio deditus:quod sine peccato exerceri
non possit:si culpis grauioribus irretitus
ad penitētiam venerit:vel q bona alterius
iniuste detinet:vel qui odium in corde ge
rit:recognoscat se veram penitentiam non
posse peragere:per quā ad eternam vitam
peruenire valeat: nisi negocium relinquat
vel officiū deserat:⁊ odium ex corde dimit
tat: Bona quidēꝫ que iniuste abstulit resti
tuat: arma deponat : vlteriusq3 non defe
rat:nisi cōsilio religiosoꝝ episcopoꝝ pro de
fendēda iusticia:nec tñ si noluerit desperet:
⁊ interim quicqd boni fecerit:vel poterit fa
cere.hortamur vt faciat: vt omnipotens
deus cor illius illustret ad penitentiam. Et
nō fm glo.q ubi ait exercere non potest:
difficultas notatur non impossibilitas. Et
vniuersaliter falsa penitētia est de vno pe
nitere:⁊ non de alio. Vnde scriptum est.
Qui totam legem seruauerit:offendat aūt
in vno: factus est omnium reus.s.quantum
ad vitam eternam. Et Criso. super Mat.
de negociatore sic ait. Ejiciēs deus.88.d.
Ejiciens vendentes ⁊ ementes de templo
significauit q mercator nunq3 potest deo
placere. Et ideo nullus potest esse christia
nus mercator:aut si voluerit esse: proijcia
tur de ecclesia dicente propheta:quia non
cognoui negociationes: introibo in poten
tias domini. Et.j.subdit. Ostendam quis
nō est negociator:vt qui talis nō fuerit eū
intelligas esse negociatorem quicunq3 rem
comparat:non vt ita integram ⁊ immuta
tam vendat:sed vt materia sit sibi aliquid
operandi:ille nō est negociator. Qui vero
rem comperat vt integrā ⁊ immutatā ven
dendo lucretur:ille est mercator:qui de tē
plo dei ejicitur.de h etiā de pe.di.5. Qua
litas lucri. ¶ Sexta est penitentia indiscre
ta:⁊ h est superstitiosoꝝ:qui in tm se macē
rant:vigilando:ieiunando:vel huiusmodi
faciendo:q debilitantur corpore:⁊ quan
doq3 deficiunt sensu. Contra quos dicit.
Ro.12. Obsecro vos fratres per misericor
diam dei:vt exhibeatis corpora vestra ho
stiam viuentem sanctam:deo placentē:ra
tionabile obsequium vestrum. Ad hoc aūt
vt discrete penitentia fiat:debet penitens
consilio senioꝝ adherere:nō proprio iudi
cio. Hoc enim modo acquiritur discretio:
que est mater ⁊ origo omnium virtutū: vt
habetur in collationibus patrum:in scda
collatione abbatis moysi:⁊ in.l.de officio
custo.in.c.presentium.i.q.5. Vnde in huius
figura in veteri testamēto:in quolibet sacri
ficio debebat apponi sal. Vnde Leuit.2.
In oi sacrificio tuo oblatione offeres sal.
¶ Septima est penitentia momentanea.i.
instabilis ⁊ inconstans:⁊ h est recidiuoꝝ.i.
illorum qui post penitentiam redeunt ad
peccata. Vnde Isidorus de summo bono
Et habetur.de peni.di.iij. Irrisor est nō pe
nitēs:qui adhuc agit quod penitet:nec vi
detur deum poscere subditus:sed subsan
re superbus ⁊c. Ibi vide Et etiam in capi
tulis sequentibus. Tales puniunt pro pec
catis remissis:que per ingratitudinem re
deunt. Mat.18. Iratus dñs eius tradidit
eū tortoribus Quod quomodo intelliga
tur:vide quod scripsi in dominica.22.post
festū trinitatis sermone qui incipit. Opor
tuit ⁊ te misereri conserui tui. Amen.

¶ De fructuositate ⁊ vera ⁊ maxima vtilitate penitentie. Sermo secundus.

Enitentiam agite: appropinquabit regnum celorum. Mat. 4. Cum duplex sit penitentia. s. infructuosa ⁊ fructuosa: de infructuosa vidimus. Nunc dicendum restat de fructuosa. Salutetur virgo Maria. Qualis autem esse debeat penitentia fructuosa: que est electorum ⁊ saluandorum: ostendit nobis Joel in epistola que fuit lecta in prima die. xl. sic dicens. Conuertimini ad me ⁊c. vsque ⁊ non vestimenta vestra. Joel. ij. Ubi notantur. 9. conditiones vere penitentie. Debet enim esse primo.

¶ Festina: ibi conuertimini.
¶ Recta: ibi ad me.
¶ Integra: ibi toto.
¶ Uoluntaria: ibi corde.
¶ Propria: ibi vestro.
¶ Austera: ibi ieiunio.
¶ Lachrymosa: ibi fletu.
¶ Deuota: ibi planctu.
¶ Pia: ibi scindite corda vestra.

¶ Prima conditio vere penitentie est: quod debet esse festina. Unde dicit. Conuertimini in presenti non in futuro: Debet ergo peccator statim conuerti: non expectare annum: non mensem: non ebdomadam: non horam: vel diem: quia qui promisit tibi veniam de peccatis penitenti: diem crastinum non spopondit dissimulanti. Ignoramus enim: quid sit dies crastina paritura. O quot anime sunt in inferno: que expectantes tempus faciendi penitentiam: frustrate sunt ab expectatione sua morte preueniente. Prouenit autem ista procrastinatio ex hoc: quod peccator promittit sibi longam vitam. Eccl. 29. Repromissio nequissima multos perdidit. Nota nequissima in superlatiuo gradu. Est enim ista repromissio mala peior pessima. Mala quidem ⁊ fatua est: quia vsurpat sibi peccator in hoc: quod solum est ipsius dei: scilicet de futuro tempore disponere: hoc suggerente diabolo: sicut suggessit Eue dicens. Nequaquam moriemini. Gen. iij. Sed o insensati nescitis quod scribitur. Act. i. Non est vestrum nosce tempora vel momenta: que pater posuit in sua potestate. ¶ Peior est. quia credit quod deus multum temporis daturus sit: quod tamen fatue ⁊ male expendit: cum ⁊ si dominus longum tempus sibi promisisset: nihilominus illud posset breuiare si penitere non vellet: quia illa promissio intelligeretur sub conditione. si penitentiam agat: quod patet Gen. 6. Non permanebit spiritus meus in homine in eternum: eruntque dies eius. cxx. annorum. Nota spiritus meus. i. indignatio mea: eruntque dies eius cxx. annorum ad penitendum. Hoc enim dixit deus secundum spacium: eo anno quo cepit archa fieri. Sed quia homines in malicia perseuerauerunt ante prefixum terminum. i. c. anno deleti sunt. Si ergo deus tempus promissum nolentibus penitere abstulit: quid faciet de illis: quibus nullum tempus promisit. Ad idem facit in simili: quando promisit deus Dauid de Salomone dicens. 2. Reg. 7. Et stabiliam thronum regni eius vsque in sempiternum. Et tamen postea illud regnum abstulit pro maiori parte Roboam: sicut patet iij. Re. 12. Uide in sermonibus de oratione dominica: Sermone. ij. parte. iij. ¶ Pessima vero est repromissio ista: quia peccator non tantum tempus datum perdit: imo in contumeliam ipsius largitoris expendit: sed etiam futurum tempus in contumeliam eiusdem expendere disponit. Quia ergo fatue presumit: quod deus qui ista nouit: debeat sibi dare longam vitam: teneamus consilium domini dicentis. Non tardes conuerti ad dominum ⁊c. Figura etiam habetur de coruo emisso ab archa: qui nunquam reuersus est ad eam cantans cra cra: presumens de crastina expectatione nunquam peruenit ad crastinum: iuxta illud. Gen. 8. Et Aug. Ipsa res est: que multos occidit: cum dicunt cras cras: ⁊ subito hostium clauditur ⁊ remanent foris: cum voce coruina: quia non habuerunt gemitum columbinum: hostium clauditur ⁊ cras cras vox coruina est. hec ille in sermone. Item admonet nos deus noster. Sopho. 2. Uox cantantis in fenestra: coruus desuper liminari. Sic peccator egreditur de archa. i. de ecclesia per peccatum mortale. Si ergo similis efficitur coruo in crastinando penitentiam: similis fiet ei in nunquam redeundo ad archam. Ideo dicitur. Eccl. 5. Non tardes conuerti

ad dñm: ⁊ ne differas de die in diem: ne ſu
bito veniat ira illius: ⁊ in tempore vindicte
diſperdat te. Item ibidem: de propiciatu
peccatoꝝ. Noli eē ſine metu: neqꝫ adijcias
peccatum ſuper peccatū: ⁊ ne dicas miſera
tio dei magna eſt: multitudinis peccatoꝛuꝫ
meoꝝ miſerebitur. Numera eniꝫ: ⁊ ita ab
illo cito proximat: ⁊ in eoꝝ peccata reſpicit
ira illius: nō tardes conuerti ⁊c̃. Tempus
aūt vindicte ⁊ iuſticie: eſt tēpus mortis: q2
tēpus vite preſentis: eſt tempus miſericoꝛ
die. Pſ. Cuꝫ accepero tēpus: ego iuſticias
iudicabo. Ad Heb. 9. Statutum eſt oībus
hoībus ſemel mori. Oratius in odis. Oēs
vna manet nox: ⁊ calcāda ſemel via leti ē.
Ideo ſctā mater eccleſia admonet dicens.
Emendemus in melius. Itē Hieronymus
ad paulinū. Feſtina queſo te ⁊ herenti in
ſalo nauicule funem magis p̄cide: q̃ ſolue.
Et Lucanus lib. i. Tolle moras ſemper: no
cuit differre paratis.

¶ Secunda cōditio penitentie eſt: quia dꝫ
eſſe recta: qđ notatur: cum dicitur: ad me.
Ubi nota. q̄ rectitudo penitētie perficitur
ex duobus. Primo ex conuerſione. Unde
dicit cōuertimini. Eſt enim peccatoꝛ ſimilis
infirmo: cuius cura eſt per contrariū. Item
ſimilis baculo curuo: qui vi oꝫ in contrariū
verti: ad hoc vt dirigat̃. Nam vt ait Amb.
Peccatum eſt ſpreto incōmutabili bono:
bonis cōmutabilibus adherere. Bonū au
tem incōmutabile ē deus. Malach. iij. Ego
deus: ⁊ nō mutoꝛ. Bonū vero cōmutabile
eſt mundus: ⁊ omnia eius bona cōmutabi
lia ſunt: ſicut honores: pompe: dignitates: of
ficia: potētie: voluptates: diuicie: gloria mū
di. Ro. 8 c. Uanitati enim creatura ſubie
cta eſt. Experientia etiam docet omnia bo
na mundi mutabilia eſſe. Nam hodie eſt
hō in dignitate: cras nō. Et ſic de alijs bo
nis mundi. Boetius. Quid me felicē totiēs
iactaſtis amici: qui cecidit ſtabili non erat
ille gradu. Itē p̄me. Io. 2. Mūdus tranſit
⁊ concupiſcentia eius. Peccatores autē
vertūt tergū deo: ⁊ faciem creature. Ideo
cōtra eos cōqueritur deus dicens. Uerte
runt terga: ⁊ nō faciem. Ponamus in pra
tica. Auarus ſpreto incōmutabili bono. ſ.
deo: ⁊ eius mandatis adheret mundo: ſe
quendo diuicias: ⁊ lucra terrena. Si ergo
vult rectificari: vertatur in cōtrariuꝫ vt. ſ.
ſpernat mundū: ⁊ adhereat deo. Sic fecit
beatus euangeliſta Mat. qui relictis omni
bꝫ ſecutus eſt xp̄m. Mat. 9. Item bonum
cōmutabile eſt caro: ⁊ eius voluptates.
Iſa. 40. Omnis caro fenū: ⁊ omnis gloria
eius quaſi flos feni. Nam mane. i. in iuuen
tute ſicut herba tranſit: ⁊ floret veſpere. i. in
ſenectute decidit: indurat: ⁊ areſcit vſqꝫ in
infirmitate. Luxurioſus autem ſpernendo
deuꝫ: ſequitur carnem. Unde ſi vult rectifi
cari: vertatur in cōtrarium. ſ. ſpreta carne
ſequatur deum. Ro. 8. Si enim ſcḋm carneꝫ
vixeritis: moriemini. Si aūt ſpiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. Item Gal.
5. Spiritu ambulate: ⁊ deſideria carnis nō
perficietis. Sicut fecit Maria magdalena
poſtq̄ cōuerſa fuit ad chriſtū. Luce. 7. Et
Maria egyptiaca in vitis patrum. Itē glo
ria mundi: honores: dignitates ſunt bona
cōmutabilia. Superbus aūt vt conſequat̃
iſta bona: ſpernit deuꝫ: ⁊ eius precepta. Et
ideo ſi vult ſpiritualiter rectificari: gloriam
mundi ⁊ cetera p̄dicta ſpernat: vt habeat
gloriam celi: que ſolis humilibus datur: iu
xta illud. Iob. 22 Qui humiliatus fuerit:
erit in gloria. Sic fecit Dauid dicens. Elegi
abiectus eſſe ⁊c̃. Scḋo rectitudo penitētie
perficitur ex fine. Sicut enim homo nō re
cte ſagittat. qui nō reſpicit ſignum: ita ho
mo nō recte penitet: niſi reſpiciat deuꝫ: vt. ſ.
propter deum: ⁊ nō propter alium finem la
borem penitentie porrigat: ideo dicit ad me:
Debet eniꝫ peccatoꝛ penitens dolere pro
pter deum offenſum: ⁊ propter deum habē
dum: q2 ipſe dꝫ eſſe finis omnium operum
noſtroꝝ. Multi enim labores ⁊ dolores pa
tiuntur: ſed q2 nō ſunt propter deum: ideo
ſunt infructuoſi ⁊ inutiles. Sap. iij. Infelix
⁊ vacua ē ſpes illoꝝ: ⁊ labores ſine fructu
⁊ inutilia opera eoꝝ. Forma ergo p̄ſpiciēs
cōſiſtit in fine: qui intendit deus a penitēte.

¶ Tertio debet eſſe penitentia volūtaria:
dum dicit corde. i. voluntate: vt ſit ſponta
nea: nō coacta vel inuita: ſicut eſt peniten
tia carceratoꝝ: vel violēter ſuſpenſoꝝ: ſicut
patiebatur latro ſiniſtrioꝛ. Luce. 23. Et Sy
mon cyreneus: de quo ibidem dicit̃: q̄ nō
voluntarie ſed coacte portauit crucem do
mini. Ubi Cant. Cant. 5. Surrexi vt aperi

rem dilecto meo: manus mee distillauerunt myrrhā purā. Per myrrhā: que ē amara: significat pnīa. Pura myrrha est: que nō agitur per violentiā incisionis vel aliquaȝ vim. Unde designat spontaneam voluntatem penitendi. Nō est talis penitētia piratarum: qui per timorē vel violentias tempestatis penitent: ⁊ confitentur: sed sedata tēpestate fiunt deteriores: q̄ȝ ante fuerant. Nota hic moraliter: ꝙ triplex dicit̄ crux. s. christi: latronis dextri. ⁊ sinistri. Prima signat penitentiam voluntarie assumptam. Nam xp̄s voluntarie passus est crucem. Isa. 53. c. Oblatus est: q2 ipse voluit. Et talis penitētia satis placet deo: qn̄ scilicet homo sponte seipsum affligit: ieiunando: orando: vigilando: elemosynas faciendo. Ps. Uoluntarie sacrificabo tibi. Secūda crux scilicet latronis boni significat penitētiaȝ: nō quidem assumptam: sed illatam a deo: vel ꝯfessore: ꝙ tamē penitens humiliter sustinet: sicut qn̄ deus infert homini infirmitatem: vel mortem filioꝝ: vel consanguineorū: vel alia huiusmodi aduersa: ⁊ hō placet deo: sicut fuit crux latronis boni. Ps. Cōfirmata est super me manus tua. cōuersus sum in erū. m. dum confrin. spina. s. aduersitatis. Tertia crux significat penitentiam ipsoꝝ: qui coacte faciunt: sicut cum latro ducitur ad suspendiū: hoc nō placet deo: sicut nec crux latronis sinistri. Ideo dicit Apo. 2. Cor. 9. Unusquisqȝ prout destinauit in corde suo: nō ex tristicia: aut ex necessitate: Ylarem enim datorem diligit deus.

¶ Quarto debet esse penitentia integra: qđ notat̄ cum dicitur in toto corde. Et primo quidē quantum ad contritionē: vt de omnibus doleat: ⁊ oīa relinquat: alioqn nō curaretur. Legitur in legenda beati Sebastiani: ꝙ cū Cromatius maximus ⁊ ditissimus grauissime egrotaret: ⁊ promisisset beato Sebastiano: ꝙ ꝯuerteretur ad fidē: si daret ei aliquod remediuȝ quo curaret̄: ipse dixit: ꝙ confringeret omnia ydola: ⁊ baptizaret̄: ⁊ tunc curaretur. Qđ ille fecit: vno tantū retento. s. solis ⁊ lune ⁊ stellaꝝ: quod erat aureum: ⁊ valde preciosum. Baptizatur ergo: ⁊ nō curatur. Postq̄ȝ vero penituit: ⁊ confessus fuit: ⁊ destruxit illud simulacrum: qđ retinuerat: apparuit ei angelus dn̄i percutiens eum. Sic similiter anima penitens nō curatur: nisi de oībus doleat. Ps. Lauabo per sing. noc. lec. meū la. m. stra. me. rigabo. ¶ Secundo dȝ esse integra in confessione: vt penitens oīa peccata cōfiteatur: ⁊ dicat in speciali scita: ignorata: ⁊ oblita in generali. Est enim peccator illaqueatus multis laqueis: sicut vulneratus multis vulneribus letalibus: qui nō euadit mortem: nisi omnia curent̄. Et ideo oportet: vt omnia detegat medico. ¶ Tertio debet esse integra in satisfactione: alioquin oportebit satisfacere alibi. i. in purgatorio: vbi grauissima est pena. Nam vt ait Augu. in decret. 25. di. Qui in aliud seculū distulit fructū cōuersionis: prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis ⁊ si non sit eternus: miro tn̄ modo grauis est: superat enim omnem penam: quam passus est aliquis in hac vita: vel pati potest. Idē in. c. nullus. de pe. dist. vij.

¶ Quinto debet esse propria. Ideo dicit vestro. Econtra accidit in baptismo. Sufficit puero fides aliena cum facto proprio: vt ipse baptismum ⁊ eius esse suscipiat: sed in penitentia econtrario: sufficit contritio cum facto alieno. Potest enim vnus homo pro alio satisfacere: sed nō cōfiteri. Unde sicut medicina composita vni mēbro: nō sanat aliud membrū: puta apposita calcaneo: nō sanat oculuȝ: ita vnius cordis cōtritio non sanat cor alterius. ¶ Sexto debet esse austera. Unde dicit in ieiunio: quo scilicet affligit̄ caro exterius. Unā ecclesia sancta statuit ieiunium. xl. dierum. Nam vt ait Greg in hoc mortali corpore exq̄ quatuor elemētis subsistimus: ⁊ per voluptates eiusdē corporis preceptis dn̄icis ꝯtraimus: que per decalogū sunt accepta: Qui ergo per carnis desideria decalogi mādata contēpsimus: dignum est vt eandem carnem quaterdecies affligamus: hec ille. Et per quadragenarium numerū ieiunij damus deo decimas anni ⁊c̄. Ut notatur de pe. di. 5. Quadragesima. Excusant̄ tn̄ aliqui: puta mulieres pregnantes. Scđo mulieres lactantes. Tertio infirmi. Quarto pauperes. Quinto itinerātes. Sexto laborantes. Septimo pueri. Octauo senes. Nono positi in necessitate: in. c. primo de ob

servatione ieiunij ⁊c. Est tñ notandum ꝙ nõ solum a cibis debet homo abstinere: sed etiam a vitijs. Qui ieiunant: ⁊ a vitijs nõ abstinent: similes sunt diabolo ⁊c. Unde debent homines ab odio a litibus a cõtentionibus abstinere: iuxta illud Isa. 58. c. Ecce in die ieiunij vestri invenitur voluntas vestra: ⁊ omnes debitores vestros repetitis: Ecce ad lites ⁊ ꝯtentiones ieiunatis: ⁊ percutitis pugno impie. Item a celebratione nuptiaꝝ: ⁊ cõiugijs abstinẽdum est. Ut habetur. xxxiij. q. 4. c. Xp̄iano. ⁊ caplo. Nõ oportet ⁊ c. Nec uxorem: Etiã carnalis copula inter coniuges hoc tempore prohibetur: vt dicit̄ in caplo xp̄iano. Sed dicit glo. ibi: ꝙ h̄ est de consilio intelligendum.

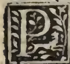
¶ Septimo debet esse lachrymosa: ꝙ notatur ibi Flete. Sic faciebat qui dicebat. Lavabo per singulas noctes lec. me. ⁊c. Item fuerunt mihi lachryme mee panes ⁊c. Sic ⁊ maria magdalena: de qua dicitur. Luce vij. Que stans retro secus pedes eius lachrymis cepit rigare pedes eius: ⁊ capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabatur pedes eius: ⁊ vnguento vngebat. Quod si non põt homo lachrymas exteriores emittere: saltem emittat interiores. Nota hic: ꝙ defectus lachrymarum potest contingere ex multiplici causa. Primo ex defectu doloris: qr si homo minus dolet de peccato: q̃ de damno temporali. Secũdo cõtingit ex abundantia doloris: qr lachrymas exiccat p calorẽ concitatum. Tertio contingit ex hoc: ꝙ homo se continet: vt coram solo deo doleat. Quarto quando ex duritia cõplexionis est: ꝙ homo nõ potest flere corporaliter pro peccatis: tñ fleat pro morte anime: qr dolor ille magis sensibilis est. Et ideo magis vicinus ad resolvendum corpus in lachrymas hec ponit b. Tho. in. 4. sententia. di. 15. super litteram.

¶ Octavo debet esse devota: dum dicit̄ in planctu. Hec aũt devotio habet̄ ⁊ ostenditur per orationes assiduas. Debet enim peccator humiliare se. ⁊ plangere: ⁊ veniã a deo de suis peccatis postulare. Sic faciebat ille: qui procidens in terram ait. Patientiam habe in me: ⁊ omnia reddam tibi. Et audivit. Omne debitum dimisi tibi: quoniam rogasti me. Mat. 18. Et ideo dicit dominus Mat. 6. Unge caput tuũ: ⁊ faciem tuam lava. i. mentem tuam vnge vnctione devotiõis. Per caput nanq̄ mens designatur. Ut. c. vnico. De sacra vnctione. Et faciem tuam lava. i. cõscientiam tuam aqua lachrymarum vel aqua penitentie. Sic publicanus humiliter petens deprecabatur dicens. Deus propicius esto mihi peccatori. Luce. xviij.

¶ Nono debet esse pia: dum dicitur. Scindite corda vestra. s. ad compassionem proximorum: q̄bus debemus cõpati: ⁊ elemosynas largiri: p̄sertim hoc tempore quadragesime. Ideo Greg. sup omel. evangelio prime dñice q̄dragesime ait. Nemo sibi abstinentiam solam credat sufficere: cum dñs per ꝓphetam dicat nõne hoc est magis ieiunium qd elegi: frange esurienti panem tuum: ⁊ egenos vagosq̄ induc in domum tuam: cum videris nudũ operi eum: ⁊ carnem tuam ne despexeris. Illud ergo ieiunium deus approbat: qd ad eius oculos manus elemosynarum levat: qd cum proximi dilectione agitur: qd ex pietate cõdit̄. Hoc ergo qd tibi subtrahis: alteri largire: ⁊ vnde tua caro affligitur inde egentis ꝓximi caro reparetur. Tunc etenim per ꝓphetã dñs dicit. Cũ ieiunaretis ⁊ plangeretis: nũq̄d ieiuniũ ieiunastis mihi? Et cũ comedistis ⁊ bibistis. nunq̄d nõ vobis comedistis: ⁊ vobisinetipsis bibistis? Sibi. n. comedit ⁊ bibit: qui alimenta corporis que sunt cõmunia dona ꝯditoris sine indigentibus percipit: ⁊ sibi quisq̄ ieiunat: si ea q̄ sibi ad tempus subtrahit: non pauperibus tribuit: sed ventri postmodum offerenda custodit. Hinc per Ioel ait. Sanctificate ieiunium. Ieiunium q̄ppe sanctificare est adiunctis bonis alijs: dignam deo abstinẽtiam carnis ostẽdere. Cesset ira: sopiantur iurgia. In cassum enim caro atteritur: si a pravis suis voluptatibus animus nõ refrenatur: cum per ꝓphetam dominus dicat. Ecce in die ieiunij vestri invenitur voluntas vestra: ⁊ omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites ⁊ contentiones ieiunatis: ⁊ percutitis pugno impie. Notandum ꝙ ait: omnes debitores vestros repetitis. Neq̄ enim qui debitorem suum: hoc qd dedit repetit: aliq̄d iniustum facit: sed dignũ

est vt qsquis se in penitentia macerat etiã
hoc qđ sibi iuste cõperit interdicat sic no/
bis afflictis ꝛ penitentibus adeo dimittit
ꝙ iuste egimus si pro minori illius etiam
hoc ꝙ nobis iuste competit relaxemus h
ille. Si ergo penitẽtia cum predictis condi/
tionibus fiat: ꝑculdubio erit fructuosa: ꝛ
meritoria vite eterne: sicut dicit thema. Pe
nitentiam agite. appro. enim reg. celoꝝ. Ad
quod ille nos perducat qui sine fine viuit
ꝛ regnat. Amen.

¶ De quiditate in quo tractatur an pe
nitentia sit virtus an sacramẽtũ an actus
virtutis an passio. Sermo quartus.

Enitentiam
agite ꝛc. Supradictũ est:
de penitentie necessitate
ꝛ qualitate: modo sequit
ꝑdicare de eius quidita/
te. Sed prius salutetur virgo Maria. Pro
euidentia dicendoꝝ: notandum est ꝙ peni
tentia potest quattuor modis sumi.

¶ Primo: prout est virtus.
¶ Scđo: prout est sacramentum.
¶ Tertio: prout est virtutis actus.
¶ Quarto: prout est passio.

¶ Primo ergo modo potest accipi vt est
virtus: ꝛ secundum hoc penitentia est ha
bitus: vt. I. dicetur: qui est in voluntate: si/
cut in subiecto. Et ꝙ sit virtus ꝓbatur sic:
qꝛ ꝑcepta legis nõ dantur: nisi de actibus
virtutum: qꝛ hoc intendit legislator: vt di
citur in primo ethicoꝝ: sed penitentia ca/
dit sub ꝑcepto legis: vt dicitur in themate
nostro: ergo penitentia est virtus.

¶ Secũdomodo accipitur ꝓut est sacra/
mentum: qꝛ vt dicit Vgo de sancto Vi/
ctore. Sacramenta sunt quedã medicine:
que peccatoꝝ vulneribus adhibent: pecca
tum aũt per penitentiam sanatur: ergo pe
nitentia est sacramentũ. Ideo ecclesia in ꝑ
sona peccatoris ait: peccata mea sicut sa/
gitte infixa sunt in me: sed anteꝙ̃ vulnera
generent in me: sana me dñe medicamen
to penitẽtie deus. Differt aũt penitẽtia h
modo sumpta: a penitẽtia ꝓut est virtus:
qꝛ in illa se habet penitens vt agens: sed
in penitẽtia prout est sacramentũ: habet se
penitẽs vt patiẽs ꝛ recipiens. Sicut enim
in corporalibus medicinis quedam sunt
que ꝯsistunt in sola passione vel receptione
causati: vt sectio vulneris: vel appositio em
plastri: quedam vero que ꝯsistunt in actu
laborantis: sicut exercitationes ꝛ huiusmo
di. Ita etiam in sacramentis: quedam nõ
requirunt actũ eius: qui satisfaciat quan
tum ad sacramenti substantiam: nisi ꝑ acci
dens sicut remouens: ꝓhibẽs: vt in baptis
mate ꝛ ꝯfirmatione ꝛ huiusmodi. Quedã
aũt requirũt essentialiter: ꝛ ꝑ se actũ eius:
qui sacramentum recipit ad essentiam sa/
cramenti: sicut patet in penitẽtia: ꝛ sacra/
mento matrimonij. Requiritur ergo vt peni
tens doleat ꝛ ꝯfiteatur: ꝛ satisfaciat saltẽ
in proposito ad essentiam sacramẽti pnie.

¶ Tertiomodo accipit penitentia ꝓut est
actus virtutis: qñ scilicet homo actualiter
dolet de peccatis: qui dolor si ꝓcedit ex ha
bitu penitẽtie: iam acqsito vel infuso dicit
actus virtutis: nõ qdem ex virtute penitẽ
tie elicitus: sed virtutis generatiuus siue
causatiuus. Et sic dolor accipitur ꝓ penitẽ
tia a Gregorio ꝛ Ambrosio: cum dicit ꝙ pe
nitentia est ꝑterita mala plangere. Isto ẽt
modo penitẽtia ꝓut est: actus virtutis dif
fert a penitentia ꝓut ẽ habitus: qꝛ habi/
tus est in anima dormiẽtis: actus vero pe
nitentie est solum in vigilante cũ dolet ac/
tualiter de pctis: sicut ceteri actus virtutis.

¶ Quartomodo accipit penitentia ꝓut
est: de quattuor passionibus corporalibus
que sunt gaudiũ: dolor: timor: ꝛ spes: quas
anime nostre ex corporum qualitate susci/
piũt. Iuxta illud Virgilij in. 6. Eneidos.
Hinc metuũt: cupiunt: gaudẽtq;: dolẽtq;:
nec auras suscipiunt clause tenebris: ꝛ car
cere tetro. Et qꝛ hoc vltimo modo nõ est
meritoria: qꝛ nõ est ex electione sed ex na
turali instinctu. Virtus aũt ꝛ eius actus
sunt ex electione: qꝛ vt dicitur. S. Ethicoꝝ.
Principale in virtute morali est electio.
Idcirco de ista penitẽtia dimittemus. De
penitentia vero scđomodo sumpta ꝓut. s.
ẽ sacramẽtũ: dicetur. I. vbi aget. de. 5. ar. s.
de pnie integritate. Nunc aũt dicemus: de
pnia vt ẽ virtus ꝛ virtutis actꝰ. Loquẽdo
igit de pnia vt ẽ virtus diffinit: sic a ma/
gistro in. 4. sniaꝝ di. 14. Penitẽtia ẽ gra
tia qua cõmissa mala cũ emendationis ꝑ

posito plangimus: et odimus: et plangenda committere nolumus iterum. Dicitur autem gratia penitentie: non quia sit idem quod gratia per essentiam: sed dicitur gratia: quia conuenit cum gratia in secundo effectu. Effectus enim gratie primus est iustificare: et deo gratum reddere: et hic est effectus penitentie: vt. J. dicetur. Possumus autem clarius et completius: sic penitentiam diffinire: vt omnes eius cause comprehendantur. Penitentia est virtus a deo nobis infusa qua commissa mala plangimus: cum emendationis proposito: ipsi deo nos reconciliando. In qua diffinitione notantur quattuor cause.

¶ Prima est causa principalis effectiua: cum dicitur a deo.

¶ Secunda est causa formalis perfectiua: cum dicitur infusa.

¶ Tertia est causa materialis obiectiua: ibi commissa mala.

¶ Quarta est causa finalis completiua: ibi ipsi deo nos.

¶ Prima ergo causa est principalis effectiua: cum dicitur penitentia est virtus a deo etc. Non enim possumus habere virtutem penitentie a nobis. sed a deo habemus: et hoc est commune omni virtuti infuse. Unde Aug. Diffiniens virtutem theologicam: sic ait. Virtus est bona qualitas mentis: qua recte viuimus: qua nullus male vtitur quam deus in nobis sine nobis operatur. Quod autem habeamus ipsam virtutem penitentie a deo probatur per apostolum. Ro. 9. Non est volentis neque currentis: sed miserentis est dei. Item. 2. Cor. iij. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis: quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Quod etiam clarius patebit. J. in .ij. parte sermonis. Ideo dicit Jere. in persona peccatoris penitentis. Conuerte me domine et conuertar: quia tu domine deus meus postquam conuertisti me egi penitentiam. Jere. xxxi. Sed nota. quod non debet propter hoc peccator totum onus relinquere deo: sicut faciunt insipientes dicendo: quando deus dabit mihi gratiam penitendi: tunc satisfaciam etc. Sed debet peccator ex se facere: quicquid boni potest: et tunc procul dubio deus dabit sibi donum. Unde Aug. super Johannem. Qui creauit te: sine te non iustificabit te sine te. Est autem notandum: quod ista virtus pertinet ad iusticiam vindicatiuam: que est circa punitionem offense. Unde Ambro. in libro de penitentia: et habetur in decretis. de pe. di. iij. c. Penitentia est quedam dolentis vindicta semper puniens in se: quod dolet commisisse. Unde dicitur penitentia: quasi penam tenens: vel penitentia: aut puniendo: quia requiritur quod peccator in se semper puniat vlciscendo: quicquid commisit peccando. Differt autem penitentia de iusticia vindicatiua in duobus: vt ponit s. Tho. in. 4. ibi vide. ¶ Secunda est causa formalis perfectiua: que notatur cum dicitur quod penitentia est infusa virtus. s. per gratiam: gratum facientem: sine qua nulla penitentia est vera: nullus dolor de peccatis est vtilis. Per nos enim possumus in peccata dilabi: sed non possumus a peccatis resurgere: nec veniam consequi peccatorum sine gratia diuina. Et hoc probatur tripliciter. Auctoritate: ratione: et exemplo. Auctoritas habetur multiplex in veteri: et nouo testamento. In veteri quidem. Osee. 13. Perditio tua israel ex te: tantummodo ex me auxilium tuum: israel. i. homo videns deum. Js enim homo. ra. videns. el. deus dicitur. Et hic est xpianus videns deum: et cognoscens eum per fidem. 1. Cor 13. Videmus nunc per speculum et in enigmate etc. Judeus autem cecus est: et quilibet alius infidelis: quia nec oculo dextro videt diuinitatem xpi nec sinistro humanitatem. Item Jsa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me: et peccatorum tuorum non recordabor. Item in nouo testamento. Jo. 6. Nemo potest venire ad me: nisi pater meus: qui misit me traxerit eum. Item Ro. iij. Justificati gratis per gratiam ipsius. Ad idem faciunt auctoritates allegate supra parte premissa. Item triplici ratione probatur.

¶ Prima est naturalis.

¶ Secunda est theologalis.

¶ Tertia est legalis.

¶ Prima igitur ratio naturalis est: quia vnumquodque est reducibile ad principium suum. Unde sumptum est. Unde videmus quod omnia corruptibilia composita ex quattuor elementis resoluuntur in ipsa quattuor elementa: sic et bestie formate de terra: ad terram naturaliter reuertuntur: iuxta illud. Eccle. 3. Cuncta subiacent vanitati: et omnia pergunt ad vnum locum: de terra facta sunt: et in terram pariter reuertuntur. Modo videamus: de quo homo factus est: et quid est quantum ad corpus. Juxta illud. Gen. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram: de qua sumptus es: quia puluis

to ⁊ in pulverem reverteris. Quantu3 vero ad animam: que est subiectū gratie vel culpe. Nō possumus dicere ꝙ sit producta de terra: vel de alio elemento: nec de materia celi: quia humana anima: propter sui nobilitatem est super omnem preparationē materie corporalis: nec educitur d potētia materie: sed est creata de nihilo. Ergo est naturaliter reducibilis ad nihilum. Cum ergo peccatū sit nihil: qꝛ est privatio speciei: modi: ⁊ ordinis. ſm Augustinū. Sequitur ꝙ anima naturaliter potest peccare. Unde sup illud Jo. i. Sine ipso factū est nihil: dicit Aug. nihil. i. peccatum. Ex hac ratione sequitur ꝙ peccare a deo est generale huiusmodi: ꝙ nullus homo unꝙ fuit sine peccato: exceptis duobus. Preter. n. dñm Jesum: ⁊ virginem Mariam omnes peccaverunt. Unde i. Jo. i. Si dixerimus: qꝛ peccatum nō habemus ipsi nos seducimus: ⁊ veritas in nobis nō est: hanc rō. Augustī. ponit. 9. de civit. dei. c. Ut natura sit ex eo habet ꝙ a deo facta est: ut autē3 deficiat ab eo qd est habet: qꝛ de nihilo facta est. Sic ergo natura anime redit ad nihilum ex quo de nihilo est creata. Si fuisset creata vel producta de gratia per se rediret ad gratiam naturaliter. Si de natura celi rediret per se ad celum. Sed qꝛ est creata de nihilo per se redit ad nihilu3. Et ideo peccare pōt per se: sed non potest resurgere per se a peccato: nec veniam ꝯsequi per se: ⁊ sic p3 ratio naturalis.

¶ Secunda ratio est theologalis. Regula enim theologie est ꝙ potentia creandi est soli deo ꝓpria: nec est cōmunicabilis creature etia3 instrumētaliter. Ut not. s. Tho. prima pte. q. 45. ar. 5. Manifestum est aūt ꝙ in remissione peccati ⁊ iustificatione peccatoris cōcurrit creatio gratie. Virtutum theologaꝝ. ⁊ moralium: ⁊ donoꝝ: spiritus sancti: ⁊ sic a nullo potest fieri huiusmodi iustificatio: nisi a deo ⁊ per gratiam sui: hanc rationem declara sicut scripsi in sermonibus de peccatis in genere. ar. iij. sermone quarto.

¶ Tertia ratio est legalis: per peccatum nanꝙ deus offenditur. Offensa aūt non remittitur: nisi per hoc ꝙ animus offensi sibi placatur: ꝙ aūt animus offensi placet: est a voluntate ipsius offensi. Per leges nullus cogitur de iure civili remittere offensam sibi illata3: sed potest in iudicio accusare vel agere: ꝯtra iniuriantem: qꝛ nemini facit iniuriam: qui utitur iure suo. c. Cu3 ecclesia de electione. Non ergo est in potestate peccatoris offendentis. sed offensi offensam remittere: ⁊ sic in sola volūtate dei est: ꝓstare veniam peccatoribus: ⁊ non in potestate ipsoꝝ peccatoru3. ps. Beatus vir cui nō imputavit dñs peccatum: hanc rationem ponit. b. Tho. i. 2. q. iij. ar. ij. Sed darius. q. 109. ar. 7.

¶ Quarto patet per similitudine3. Nam quilibet potest libera voluntate se in ꝓfundum putei proiicere: sed non inde exire potest sine auxilio alterius. Sic in proposito. Notare potes hic exēplum qd legitur in barlaam qd scripsi dñica ij. de adventu. Sermone qui incipit. Scitote qm̄ ꝓpe est regnu3 dei parte prima. Dicit etiā Jo. Crisost. in omel. Cum appropinquasset Jesus hierosolymis ⁊c. In dñica pma adnētus ⁊ in dñica palmaꝝ. Ideo clamare debet peccator cum David dicens. Non me demergat tempestas aque ⁊c.

¶ Tertia causa materialis obiectiva notatur: cum dicit in diffinitione: qua commissa mala plangimus ⁊c. Et intellige de malis culpe actualis. Hec ultima differentia est cōplectiva diffinitionis: qꝛ dolere de peccatis cōmissis pertinet ad charitatem: ⁊ ad quācūꝙ aliam virtutem. Eiusdem nanꝙ virtutis est gaudere de bono acto suo: ⁊ tristari de ꝯtrario. Cum aūt charitas congaudeat de bono. ut dicit apls. i. Cor. i3. Sequitur ꝙ ad charitatem pertinet tristari de malo. Qd ergo dicit cum emendationis proposito pertinet specifice ad penitentiam. Sufficit ergo ad virtutem penitētie cōmissa plangere ⁊ firmiter in animo proponere: alia nō cōmittere: que si cōmittantur apparet tunc ꝙ prima penitentia nō fuit perfecta: nec prodest ad salutē: nisi per aliam penitentiam iterum reparetur. Unde Aug. Inanis est penitētia quam sequens culpa coinquinat. de pe. di. iij. Inanis. Et ibidem Isidorus. Irrisor est nō penitens qui ad huc agit qd penitet. Nō tn̄ sequitur ex hoc ꝙ penitētia prima nō fue-

rit. Et hoc probat' gratianus. de pe. di. iij. c.
¶ Quarta est causa finalis cum dicitur: deo recōciliaris de qua dicetur. J. Amen.

¶ De causalitate penitentie. i. causis et motiuis et rationibus: quibus penitentia agitur. Sermo. v.

Penitentiam

agite etc. Supra habitum est de penitētie quiditate. Modo sequitur de penitētie causalitate. i. de causis siue motiuis et rationibus: quibus peccatores debent ad penitentiam prouocari: que si sepius cogitaret vir ad peccata mortalia laberetur: et si quem eum cadere contingeret: faciliter pniam ageret. Salutetur virgo Maria. Cōsideranti mihi occurrunt impresentiarum. iij. Diuersa motiua quibus prouocamur ad penitentiam.

¶ Primum est diuina benignitas.
¶ Secūdum ē saluatoris exemplaritas.
¶ Tertium angelorum festiuitas.
¶ Quartum est gratie preciositas.
¶ Quintū est anime securitas.
¶ Sextum est glorie sublimitas.
¶ Septimum est mortis dubietas.
¶ Octauum est peccati malignitas.
¶ Nonum est pene acerbitas.
¶ Decimum est finis mundi ppinquitas.
¶ Undecimum est iudicij rigorositas.
¶ Duodecimū est dilationis piculositas.
¶ Tertiūdecimū est penitētie vtilitas.

¶ Primum ergo motiuū ad faciendum penitentiam est diuina benignitas: cui reperitur peccator ingratus. Ingratitudo autem est ventus vrens: et desiccans fontem pietatis diuine: et ait Bernardus. Et quam maxima sit ingratitudo ista perpendere possumus ex magnitudine beneficiorum: que ab ipsa diuina bonitate percepimus: que sunt infinita nec posset humana lingua exprimere vel narrare. Sed in generali nunc sufficiet dicere sex: quorum quodlibet est infinitum.

¶ Primum est beneficium creationis.
¶ Secūdum est beneficium redemptionis.
¶ Tertium est beneficium conseruationis.
¶ Quartum est bñficium expectationis.
¶ Quintum est bñficium iustificationis.
¶ Sextum est beneficium glorificationis.

¶ Primū ergo beneficium est creationis: quod est infinitum. s. de nō esse ad esse: et dedit nobis nobilissimum esse inter creaturas: quattuor enim gradus cōstituit deus in creaturis. ¶ Primus gradus est. quia dedit aliquibus creaturis solū esse. ¶ Secūdus quia aliqbus dedit eē et viuere. ¶ Tertius quia dedit aliquibus esse viuere sentire. ¶ Quartus quia dedit aliqbus esse: viuere: sentire: et intelligere. Uide de his quattuor gradibus quod scripsit Aug. xi. De ciui. dei. c. 16. Et quod scripsit in sermone de cōuersione beati pauli apostoli. Sermone qui incipit: vas electionis etc. In Introitu: in hoc autem quarto gradu cōstituit hominē. quem caractere sue imaginis: et similitudinis insigniuit. Gen. i. Faciamus hominē ad imaginem et similitudinē nostram. ¶ Nota quod inter deum et hominē est quincuplex similitudo Numerationis: dilectionis: fruitionis: humanationis: glorificationis: vz tres respectu anime: et due respectu corporis. ¶ Prima ergo respectu anime est similitudo nature: que cōsistit in hoc: quod sicut in deo sunt tres psone: et vna essentia: sic in anima sunt tres potentie: et vna essentia: de hac prima dicitur. Gen. i. Faciamus hominem etc. vt supra. ¶ Secūda ē imago gratie quā consequitur homo diligendo deum ex charitate: sicut ipse deus seipsum diligit. Colo. iij. Expoliantes vos veterem hominē cum actibus suis induite nouum hominē: qui renouatur in agnitionem dei sm imaginem eius: qui creauit eum: ppter quam imaginē dicimur filij dei per adoptionem: sicut filius est ad imaginem patris: consequenter sumus per hanc imaginem conformes et confratres christi. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spūi nostro: quod sumus filij dei: si autem filij et heredes: heredes quidem dei: coheredes autem christi: et subdit ibidem: quos presciuit: et predestinauit

conformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse
primogenitus in multis fratribus. ¶ Ter
tia imago est glorie: per quaz efficimur per
fecte beati ad imaginez dei ipso deo fruen
do: sicut et ipse se ipso fruitur: de hac imagi
ne loquitur apostolus. ij. Cor. 3. Nos ve
ro reuelata facie: gloriam domini specu/
lantes in eandem imaginem transfor. a
cla. in clari. tanq̃ a domini spiritu. Item. i.
Jo. iij. Scimus quoniam cum apparue/
rit similes ei erimus: quoniam videbimus
eum sicut est. ¶ Quarta imago est respe/
ctu corporis: quia filius dei assumpsit hu
manitatem: per quam effectus est homo
similis nobis: passibilis: mortalis: et subie/
ctus nostris miserijs: preter culpem: et igno
rantiam. Phil. 2. Qui cum in forma dei
esset: non rapinam arbitratus est esse se
equalem deo: sed se exi. for. serui acci. in
si. ho. fac. et ha. inuen. vt homo. Item Ro.
8. Misit deus filium suum: siml. car. pecca/
ti etc. ¶ Quinta imago est: regula respe/
ctu corporis: quia resumemus corpora glo
riosa: conformia corpori christi. Phil. iij.
Saluatorem expectamus: qui reformabit
corpus humani nostre consi. cor. clari. sue.
Ecce quantus amor est dei erga nos: cu/
ius tot signacula nobis apparent. Simi/
litudo enim est causa amoris. Grauitas
autem peccati in homine potest ex hac
consideratione monstrari. Si enim vnus
acciperet imaginem crucifixi: vel virginis
Marie: et proijceret eaz in lutum: vel igne:
quanta pena dignus esset etc. Multo ma/
gis qui proijcit seipsum in lutum auari/
cie: vel ignem luxurie etc. Vide quod scri
psi in sermone beate Agathe qui inci/
pit. Similis est homini patrifamilias in
introitu. Cur ergo o ingratissime pecca/
tor offendis deum: etsi offendisti cur to/
tis viribus eum: non placas penitentiaz
agendo? Jere. 2. Scito et vide: quia ma/
lum et amarum est reliquisse te dominum
deum tuum: et non esse timorem eius
apud te: dicit dominus exercituum. No/
ta quanta pena dignus est: qui offendit
regem suum: quia contra hunc tanquã
reum criminis lese maiestatis armantur
leges: clamat mundus: seuiunt iudices
et lictores: vt in l. quisquis. C. ad legem
iul. ma. canonizata .vi. q. i. quisquis. alias
siquis cum militibus etc. Quanto magis
si offendis dominum? Ideo loquens scri/
ptura contra peccatores: sic ait, generatio
praua atq; peruersa: heccine reddis do/
mino popule stulte et insipiens? nunquid
non ipse est pater tuus: qui possedit te: et
fecit et creauit te etc. Deuterono. xxxij.
¶ Secundum est beneficium redemptio/
nis: cui beneficio maxime reperitur ingra
tus peccator: nonne ingratissimus repu/
taretur: qui eum offenderet: qui ipsum a mor
te preseruasset vel resuscitasset. i. Pe. 2.
Christus passus est pro nobis. i. Cor. vi.
Empti estis precio magno. Item. c. 6. Pre
cio empti estis nolite. i. Pe. i. Non cor/
ruptibus auro etc. Sic etc. Nota. similitu/
dinem de pellicano etc. Peccator ergo
in hoc est deterior bestijs: legitur in ec/
clesiastica historia: q; iuxta sanctum ma/
charium in deserto leena crudelis bestia
morabatur: que cum cecos filios genuisset:
eos ad ipsum macharium tulit: et signis q/
bus potuit supplicauit: vt eos redderet
luci: quod vir dei intelligens ipsos signo
crucis lucem restituit. Itaq; illa cum filijs
ad speluncam redijt: et accipiens omnes
pelles quas habebat ex bestijs quas fue
rat depredata ad cellas ipsius detulit: sic
mercedem et gratias referens de benefi/
cio recepto. Ad idem facit exemplum: de
leone beati Hieronymi etc. Item de leo/
ne de quo legitur in Esopo. Ad idem le/
gitur de quodam leone: qui cauda liga/
tus a quodam serpente maxime teneba/
tur: eiq; premimio dolore fortiter clamans
rugitu: et quidam miles per desertum ince
dens: leonis clamore motus venit et extra/
cto ense serpentem occidit: et sic ligatum
leonem absoluit: qui adeo beneficio gra/
tus fuit: q; semper vsq; ad mortem sibi
adhesit. Patet ergo ex his quante ingra
titudinis sit peccator: qui hoc maxime
beneficio reperitur ingratus: nam in hoc
reperitur deterior bestijs: et similis serpen
ti: qui beneficio suo reddit virus pro gra

titudine. Ps. 108. Pro eo ut me diligerent detrahebant mihi ⁊c. Et posuerunt adversum me mala pro bonis: ⁊ odium pro dilectione mea. Recordare paupertatis: ⁊ transgressionis mee: absinthij ⁊ fellis. Tren. iij. Ideo Augusti. in persona salvatoris nostri sic ait. Cum inimicus esses: o homo ingrate. patri meo reconciliavi te: cum esses longe. veni querere te: cum venditus esses veni redimere te: cum inter montes ⁊ silvas errantem quesivi te: ⁊ ne ore ferarum laniareris collegi te: laboravi: sudavi. ploravi: frigus habui: caput meum spinis opposui: manus ⁊ pedes clavis obieci: ⁊ latus meum lancea perforari permisi: sanguinem meum fudi: animam posui ut adiungerem te mihi: ⁊ tu ingrate separaris a me. ❡ Tertium est beneficium conservationis: quia postquam nos creavit conservat dans nobis thalamum uteri materni: ⁊ cellarium mamillarum: conservat nos etiam a demonum insidijs: dans nobis custodiam angelorum. Ps. Angelis suis deus mandavit de te: ut custodiant te: in omnibus vijs tuis. ❡ Quartum est beneficium expectationis ad penitentiam. Si enim deus vellet contra peccatores rigorem iusticie exercere: deberet terra aperiri ⁊ vivos hyatu suo eos deglutire: sicut Datan ⁊ Abiron: de quibus di. sic. Ps. Aperta est terra ⁊ deglutivit Datan: ⁊ operuit super congregationem Abiron. Et tamen deus expectat ad penitentiam peccatores per multum tempus: quod quam magnum sit beneficium potest ex duobus considerari. Primo ex hoc: ꝙ angelis peccantibus: hoc beneficium non contulit: sed statim eos post peccatum ad infernale baratrum detrusit sine spe aliqua remissionis: nos autem expectat tanto tempore. Tren. iij. Misericordie domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. Secundo apparet ex similitudine iudicis: qui sententiam tulisset contra delinquentem ad mortem: ⁊ tamen eius executionem ex misericordia differret ⁊c. Sic contra peccatores in curia divine iusticie data est sententia: que habetur. Eze. 18. Anima que peccaverit ipsa morietur: ⁊ nihilominus differtur executio: ut detur nobis locus penitentie. Isa. xxx. Propterea expectat dominus ut misereatur nostri. Et ideo exaltabitur parcens nobis: quia deus iudicij dominus. Ad idem facit parabola de filio prodigo. Luc. xv. Ps. Quemadmodum miseretur pater filiorum: misertus est dominus timentibus se ⁊c. Et licet non exequatur deus sententiam datam contra peccatores: sed expectat eos ad penitentiam ut dictum est: tamen ipsi ducuntur continue ad executionem sententie ea velocitate qua currimus omnes ad mortem cum quadriga quattuor temporum anni: ⁊ equo solis. Sed notandum: ꝙ non solum deus expectat quin etiam invitat animam peccatricem ad penitentiam cum angelis sanctis: ⁊ tota curia celesti: dicens illud verbum quod legitur. Cant. vi. Revertere revertere sunamitis: revertere revertere ut intueamur te. Nota. sunamitis. i. captiva anima: quam scilicet diabolus propter delicias huius mundi captivam duxit ad inferos. Iuxta illud. 2. Thimo. 2. Resipiscant a diaboli laqueis a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem: quando dicit revertere: propter quattuor genera peccatorum: scilicet prave cogitationis: locutionis: operationis: omissionis: vel male consuetudinis. Dicit ergo revertere: a peccato prave cogitationis: revertere a peccato locutionis: revertere a peccato operationis: revertere a peccato consuetudinis. Item revertere. per cordis contritionem: revertere: per oris confessionem: revertere per operis satisfactionem: revertere per bone vite continuationem: quia qui perseveraverit salvus erit. Mat. x. Ut intueamur te. i. ut sic possimus videre in te imaginem ⁊ similitudinem dei: quam ferventi desiderio optamus. Quod si dominus quidam magnus nos invitaret: nunquid etiam remaneremus? Certe non. Alioquin iuste indignationis causam contra nos haberet: quanto magis: ergo ⁊c. Ideo apostolus. Ro. 2. An divitias bonitatis eius: ⁊ patientie ⁊ longanimitatis contem

nis ignoras: quoniam benignitas dei: ad
penitentiam te adducit: s͡m duriciam au/
tem tuam: ⁊ cor impenitens thesaurizas
tibi iram in die ire: ⁊ reuelationis iusti iudi
cij dei: ⁊ reddet vnicuiq; iuxta opera sua.
Item Ualerius in primo libro. De negle/
cta religione. Lento etenim gradu ad vin
dictã sui diuina procedit ira: tarditatẽq;
supplicij grauitate compensat. Ista autem
duritia peccatoris procedit ex eo: q deus
non statim punit peccatum. Juxta illud.
Eccle.8. Quia non profertur cito contra
malos sententia: absq; vllo timore filij ho/
minũ perpetrant mala: sed insipiẽtes sunt.
ps. Nisi conuersi fueritis. glo. in ar. s. te ⁊
pa. illum ⁊c. ¶ Quintum beneficium est
iustificationis: quia quantumcunq; homo
fecerit infinita peccata: si tamen ad peni/
tentiam redierit: omnia peccata sibi dimit/
tuntur: et diuina misericordia: sicut pz ex/
emplo s͡m debitoris decem milium talen
torum: de quo. Mat.18. Unde Eze.18. Si
impius egerit penitentiam ab omnibus
peccatis: que operatus est: omnium iniqui
tatum eius: quas operatus est non recor/
dabor. Item Isa.43. Ego sum qui deleo
iniquitates tuas propter me: ⁊ peccatorũ
tuorum non recordabor. Nec solum re/
mittit culpas: sed etiam penas. Dicit ec/
clesia in hymno. s. marie magdalene. Uni
trinoq; domino sit sempiterna gloria: qui
culpas ⁊ supplicia remittit: ⁊ dat premia.
Item confert gratiam. Itez virtutes theo
logicas: quibus homo ordinatur in deum:
per fidem quidem: ad deum cognoscen/
dum: per spem ad ipsum sperandum: per
charitatem ad ipsum diligendum. Item
dat sibi virtutes cardinales: quibus ordi
natur in proximum: ita q per prudentiã
in eligendis: per fortitudinem in toleran/
dis: per temperantiam in vtendis: ⁊ per iu
sticiam in distribuendis. Item confert si/
bi dona spiritus sancti: que sunt sapien/
tia. Isa.xi. Intellectus: consiliũ: fortitudo:
scientia: pietas: ⁊ timor dñi. Ecce quanta
beneficia: adeo debes o peccator cõuerte/
re ad deum. Alioquin de peccatore obdu
rato dicit. ps. Dilexit maledictionem ⁊ ve/
niet ei: ⁊ noluit benedictionem: ⁊ elon: ab
eo. ⁊ induit maledictionem sicut vestimen
tũ: ⁊ intrauit sicut aqua in interiora eius:
⁊ sicut oleum in ossibus eius: fiat ei sicut
vestimentum quo operit: ⁊ sicut zona qua
semper percingitur. ¶ Sextum est benefi/
cium glorificationis: quam expectamus
post mortem: quantũ ad gloriam anime.
2. Cor.5. Scimus enim quoniam si terre/
stris domus nostra: huius habitationis dis
soluatur. q edificationem ex deo habea/
mus domum non manufactam in celis.
Postmodum in fine mundi expectamus
gloriam corporum. Phil.iij. Saluatorem
expectamus dominum nostrum Jesum
christũ: qui re. cor. hu. nostre. confi. cor. cla.
sue. De istis duobus vltimis beneficijs. Da
uid valde regratiatur deo. d. Benedic ani
ma mea domino: ⁊ noli obliuisci omnes
retributiones eius: qui propiciatur omni/
bus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes
infirmitates tuas: qui redi. de in te. vitam
tuam. qui coro. te in misericordia: ⁊ mise/
rationibus: qui replet in bonis des.i. ⁊ re/
nouabitur vt aquila iuuentus tua. Ergo
penitentiam agite. Deo gratias Amen.

¶ De sex motiuis principalibus: quibus
mouetur peccator penitentiam agere.
Sermo.6.

PEnitentiam agite ⁊c. Supra sermone
proximo proposita sunt
tredecim motiua: siue ra/
tiones ad penitentiã per
agendam. Et dictum est. de primo tantũ
modo. In isto vero sermone intendo pre/
dicare de sex subsequentibus. Salutetur
virgo ⁊c. Primũ ergo motiuũ istorũ sex ẽ.
¶ Primum est saluatoris exemplaritas.
¶ Scdm est angelorũ festiuitas.
¶ Tertium est gratie preciositas.
¶ Quartum est anime securitas.
¶ Quintum est glorie sublimitas.
¶ Sextum est mortis dubietas.

¶ Primum ergo motiuum est saluatoris
exēplaritas: pro huius ergo motiui decla/
ratione notandum: q̄ vt ponit Tho. par.
iij.q.18.ar 6. Et est conclusio vera ⁊ firma
in sacra theologia: per fidem catholicam
approbata: q̄ super omnes homines mū/
di saluator noster habebat vnam excellen
tiam inter ceteras: q̄ inter animam ⁊ cor/
pus sine inter spiritum: ⁊ carnem: ⁊ inter
rationem: ⁊ sensualitatem nullam habe/
bat resistentiam: ⁊ contrarietatem: sed ge/
quid volebat anima. volebat ⁊ corpus:
quicquid ratio ⁊ sensualitas sine aliqua
contradictione: non sic in nobis ⁊ ceteris
hominibus. q̄ anima vult vnum ⁊ caro
aliud: verbi gratia: anima vult ieiunare:
caro comedere: anima orare: corpus lude/
re anima vigilare corpus dormire: anima
delectare de castitate: corpus de luxuria.
Unde apostolus. Gal.5. Caro concupi/
scit aduersus spiritum. Spiritus autē ad/
uersus carnem: hec autem sibi inuicē ad/
uersantur: vt non quecunq̄ vultis illa fa/
ciatis. Item. Ro.7. Scio enim quia non
habitat in me: hoc est in carne mea bonū:
nam velle adiacet mihi: perficere autem
bonum non inuenio: non enim quod volo
bonum. hoc facio: sed quod nolo malum:
hoc ago. Et hoc est bellum valde durum
in quo exercentur omnes sancti viri: quia
peruersi ⁊ peccatores non sentiunt istam
contrarietatem. quia non resistunt: sed sta
tim obediunt carni: sicut equus ⁊ mulus:
quibus non est intellectus. Unde in tantū
preualet hoc bellum: q̄ non potest in eo
haberi victoria: nisi per gratiam dei. Uñ
apostolus complangens humane fragili/
tati ⁊ miserie sic ait. Condelector enim
legi dei ſm interiorem hominem. Uideo
autem aliam legem in membris meis: re/
pugnantem legi mentis mee: ⁊ captiuan/
tem me in lege peccati: que est in mem/
bris meis. Infelix ego homo quis me libe
rabit de corpore mortis huius? Et respō/
dit: gratia dei per iesum christum domi/
num nostrum. Ro.7. Ad istam autem gra
tiam habendam: necessaria est oratio de/
uota: ideo dñs in nocte passionis aposto/
los hortabatur. d. vigilate ⁊ orate: vt non
intretis in temptationem: spiritus quidem
promptus est: caro autem infirma. Mat.
26. Q̄ illi tres non fecerunt: quia neq̄ vi/
gilauerunt neq̄ orauerunt. Et ideo in hoc
bello succubuerunt: quia timore mortis fu/
gerunt: ⁊ fidem perdiderunt: ⁊ petrus ip/
sum ter negauit ⁊c. Sed in saluatore no/
stro non sic erat: quia semper inter ani/
mam: ⁊ corpus fuit cōformitas. ⁊ perfecta
subiectio corporis ad animam: ⁊ sensuali/
tatis ad rationem: multo magis q̄ fuerat
in primis parentibus in statu innocentie.
Et pro declaratione differētie: nota. ratio
nem ⁊ auctoritatē: ratio est ista: contrarie/
tas in nobis procedit ex infectione pesti/
fera peccati originalis: propter quā natu/
ra humana est difficilis ad bonū: ⁊ prona
ad malum: iuxta illud. Gen. 8. Sensus enī
⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad
malum: ab adolescentia sua. propter quod
etiam Dauid complangens dicebat. Ecce
enim in iniquitatibus conceptus sum: ⁊ in
pec. concep. me mater mea. ps. 50. Constat
autem q̄ christus non contraxit originale:
quia nō ex virili semine: sed mistico spira/
mine verbum dei factum caro fructusq̄
ventris floruit. Luc. 1. Spiritus sanctus su/
perueniet in te: ⁊ v ir. altis. obum. tibi ⁊c.
Item Mat. 1. Q̄d in ea natum est de spiri/
tu sancto est. Ideoq̄ in christo non fuit
ista contrarietas. quia cessante causa ces/
sat effectus. c. Cum cessante. de appellatio.
Patet ratio. Auctoritas habetur: per Da/
uid. ps. 83. Etenim passer inuenit sibi do/
mum: ⁊ turtur nidum vbi re. pu. suos. Pas/
ser volans significat spiritum christi: ⁊ tur/
tur significat carnem christi: que fuit casti/
sima signata per turturem: que est adeo
casta q̄ mortuo masculo nulli alteri socia/
tur: nec ponit se in arbore viridi: sed ari/
da: nec bibit aquam claram: sed turbidam:
⁊ dat gemitum pro cantu: sic caro christi
fuit castissima: ⁊ semper in paupertate do
lore: ⁊ erūna temporali: ⁊ planctu voluit
esse. ps. Pauper sum ego ⁊ in laboribus
a iuuentute mea. Item alibi de torrente
in via bibit. Dicit ergo passer. i. anima chri

sti inuenit sibi domum celi: ⁊ turtur .i. caro nidum .s. in celo ⁊ ibidem prius premittit: cor meum ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Et alibi. Sitiuit in te anima mea: q̃ multipliciter ⁊ caro mea. Pꝫ auctoritas. Nec obstat predictis quod dicitur. Luc. 22. Factus in agonia prolixius orabat: ⁊ factus est sudor eius: sicut gutte sanguinis decurrentis in terrã. Ex quo videt: ꝙ inter rationem ⁊ sensualitatem fuerit contrarietas. ex qua procedebat illa agonia: quia contraria sunt ſm idem ⁊ respectu eiusdem. Ratio autem ⁊ sensualitas non erant discordantes: quia non ſm idem: sed diuersis respectibus ferebantur ad passionem. Ratio enim volebat passionem prout erat salutifera toto humano generi: non autem prout erat afflictio innocentis: quia hoc modo etiam voluntas rationis christi refugiebat passionem. Unde ibidem dicitur. Nõ mea voluntas sed tua fiat. Sensualitas autem cuius non est cõferre: sed in aliquid absolute ferri: non volebat hanc passionem: Et in hoc concordabat voluntati rationis: ⁊ voluntati diuine: quia nec ipse deus passionem christi volebat ſm se consideratam. Nec in hoc contradicebat sensualitas rationi: nec rationem retardabat voluntati rationis.

Placebat autem christo ſm voluntatem diuinam: ⁊ etiam ſm voluntatem rationis: vt voluntas naturalis in christo: ⁊ voluntas sensualitatis ſm ordinem sue nature mouerentur: vt nota Tho. par. iij. q. xviij. arti vi. Duplici ergo ratione: sensualitas non discordabat a ratione. Prima quia ratio ⁊ sensualitas nõ circa idem sed circa diuersa ferebantur. Secundo qꝛ motus ille sensualitatis placebat rationi: ⁊ diuine voluntati. Et si dicatur. Unde ergo illa agonia procedebat? Respondeo ꝙ agonia illa non fuit in christo: quantum ad partem anime rationalem: ſm ꝙ importat concertationem voluntatum ex diuersitate rationũ procedentem: sed fuit agonia illa quantum ad partem sensitiuam ſm ꝙ importat timorem infortunij imminentis ſm Thom. q. vbi supra in responsione ad tertium articulũ. Ex predictis ergo patet: ꝙ christus nullam contradictionem habebat inter carnem ⁊ animam: ⁊ consequenter nunq̃ peccatum cõmisit: nec committere poterat. i. Petri. 2. Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Et nihilominus ipse penitentiam egit de peccatis: non quidem suis: sed nostris: que reputabat sua: propter vnionem capitis ⁊ membrorum. Et hoc patet: quantum ad omnes tres partes integrales penitentie. ¶ Primo namq̃ habuit contritionem cordis. ps. 21. Factum est cor meũ tanq̃ cera liquescẽs in medio cordis mei. ¶ Secũdo cõfessus est peccata. Et hoc bis primo in vita. ps. Deus tu scis insipientiam meam ⁊ delicta mea a te non sunt abscondita. Nota. delicta mea. i. populi. Scdo in morte. ps. 21. Deus deus meus respice in me: quare me dereliquisti longe a salute mea verba delictorum meorum: Nota. longe a salute mea: Nicolaus de lira sic exponit. s. corporali: quia non fuit preseruatus a morte: verba delictorum meorum: delicta populi sua dicit: tum propter membrorum ⁊ capitis affinitatem: tum quia sua fecit quodammodo sustinendo pro eis penam. Iuxta illud. ps. Que non rapui. tunc exsoluebam. Ad idem facit illud Job. vbi loquitur Job in persona christi. 6. Utinam appenderentur peccata mea. quibus iram merui: ⁊ calamitas quam patior in statera: quasi arena maris hec grauior appareret. ¶ Tertio satisfecit pro eisdem peccatis: orando: ieiunando: patiendo frigus ⁊ famem: sitim: vigilando: ita ꝙ tota sanctissima vita sua fuit semper in doloribus ⁊ penis: vt satisfaceret ꝓ peccatis nostris. que sua reputabat. ps. Pauper sum ego: ⁊ in laboribus a iuuentute mea. Exaltatus autem. s. in cruce humiliatus ⁊ cõturbatus. Fiat ergo ratio a maiori. Si saluator noster: qui non indigebat penitentia fecit penitentiam: conterendo: confitendo: ⁊ satisfaciendo: vt dictum: est ergo multo magis nos peccatores: ⁊c̃. Nam omnis christi actio nostra est instructio: vt ait Augusti. Nota exemplum de Cesare iulio: qui namq̃

legitur dixisse militibus cartis: sed eamus ad prelium sic saluator ⁊c̄. Jo.13. Exemplum enim dedi vobis: vt quemadmodum ego feci vobis: ⁊ vos faciatis. ¶ Secundū motiuum est angelorum festiuitas: angeli nanqꝫ magnum festum faciunt de peccatore cum conuertitur ad penitētiam. Luc. 15. Gaudium erit angelis dei super vno peccatore penitentiam agente: potes referre parabolam: que ibi legitur: tota etiam curia celestis letatur: ⁊ excitat nos ad penitentiam. c. reuertere reuertere sunamitis ⁊c̄. Uide supra sermone proximo parte. 4. versu nec solum. Et econtra vero angeli dolent: quando peccamus intelligendo tamen de dolore exprobationis. Juxta illud. Isa. xxxiij. Ecce videntes clamabant foris angeli. Angeli pacis amare flebunt. ¶ Tertium motiuum est gratie preciositas ⁊c̄. Quis non dolet: quando thesaurum magnum amittit: Quantū dolet mercator: quando nauis in qua totū thesaurum suum habebat perditur ⁊c̄ Quanto magis ergo debet dolere peccator de amissione gratie: que est thesaurus inextimabilis: de quo Sap. 7. Preposui illā regnis ⁊ sedibus: ⁊ diuitias nihil esse dixi in comparatione illius: nec comparaui illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum in cō. illi. ha. est exigua: quo qui vsi fuerint participes facti sunt amicitie dei. Item si quis haberet aliquod signum a rege: per quod omnia obtineret: etiam si peteret regnum: quantum doleret si hoc signum amitteret: Tale signum est gratia: declara ⁊c̄. Ideo quantum dolere debet peccator de gratia amissa: Jere. 7. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. ¶ Quartum motiuum est anime securitas: quam perdit homo per peccatum: vt dicetur. j. sermone 4. parte. 6. Econtra vero per penitentiam recuperatur securitas anime. Unde versus: Absqꝫ timore dei viuens homo cuncta timebit: Cuncta timent cum si timet ipse deum. Experientia hoc docet: quia is qui est in peccato: maxime timet aduersa: ⁊ specialiter mortem. Sed is qui est in gratia: aut nō timet: aut si timet naturali quodā modo timore: confortatur maxime a spe future vite ⁊ future glorie: quam sperat per gratiam quam habet. Ro. 5. Non solū autem sed ⁊ gloriamur in tribulationibus. scientes qꝫ tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio vero spem: spes autem non cōfundit: quia charitas dei diffusa ē in cordibus nostris per spiritum sanctum: qui datus est nobis. Prouer. xv. Secura mens: quasi iuge conuiuiū. Uide de peni. dist. 6. Qui egerit. ¶ Quintum motiuum est glorie sublimitas quā peccator perdit per peccatū: O quantum doleret ciuis si a ciuitate sua exul ꝑpetuo fieret: propter delictum suum: profecto iste in continua tristicia esset: ⁊ faciem suam perpetuis: ⁊ amaris gemitibus irrigaret. Sic in proposito ⁊c̄. Item propter peccatum homo perdit deum. Deus autem est summum bonum. Exo. xxxiij. Ostendam tibi omne bonū. Ergo homo perdēdo deū propter peccatum: perdit omne bonum. Et ideo dicitur. Jere. 2. Scito ⁊ vide: quia malum ⁊ amarum est reliquisse te dominū deum tuum: ⁊ non esse timorem eius apud te: dicit dominus deus exercituum. ¶ Sextum motiuum est mortis dubietas. Multi enim sunt qui spe diu viuendi procrastināt facere penitentiam: qui tamen morte preueniente frustrantur spe sua: quia nil certius morte: ⁊ nil incertius hora mortis. l. i ff. de cōditionibus ⁊ demonstrationibus. Quattuor sunt dubia siue incerta: vꝫ tēpus: modus: locus: ⁊ status. Primo ergo tempus vtrum. s. mors venire debeat in pueritia: vel in adolescentia: vel iuuentute: aut senectute: quia mors cum falce sua omne fenū metit. Eccl. 9. Nescit homo finem suum. Et ideo fatuus est ille qui spe lōgioris vite negligit penitentiam facere. Fatuitas autem ista probatur ex auctoritate euangelij ⁊ exemplo. Auctoritas habetur. Luc. xij. De illo diuite qui dicebat. O anima mea habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce: comede: bibe: epulare. Dixit autem illi deus: stulte hac nocte ani-

mam tuam repetent a te: que autem parasti cuius erunt? Exemplum etiaȝ probat stulticiam istius: sicut patet: in exẽplo: parabolico: quod legitur in barlaam de illo: qui fugiens vnicornem cecidit in quẽdam puteum profundissimum ⁊c. Ex quo exemplo notatur quadruplex stulticia peccatoris nolentis agere penitentiam. Prima est: quia non timet mortem: que per vnicornem designat: inebriatus dulcedine vnius gutte mellis ⁊c. Secunda quia non timet infernum: qui per draconem denotatur. Tertia quia non attendit vite fragilitatem: que continue deficit nocte ⁊ die: qui signantur per mures duos. s. album ⁊ nigrum rodentes continue arborem: ⁊ per quattuor aspides: quattuor elementa seu quattuor humores contrarios: qui semꝑ vite humane insidiantur. Quarta quia potest se liberare de tantis periculis ascendẽdo scalam: quam ille strenuus miles sibi porrigit: qui significat christum: qui miles super os putei existens sibi, scalam ipsam porrigebat. Miles est christus: qui vicit vnicornem. i. mortem in cruce. Osee. iȝ. Ero mors tua o mors ⁊c. Scala est penitẽtia: que habet multos gradus. s. tres, cordis contritio: oris cõfessio: ⁊ operis satisfactio. Patet ergo magna stulticia peccatoris in penitentis. Ideo ecclesia. Emendemus in melius: que ignoranter peccauimus: ne subito preoccupati die mortis queramus spacium penitentie: ⁊ inuenire non possimus. Iteȝ dominus. Mat. 24. Ideo ⁊ vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. ¶ Secundo circa mortem est incertus modus: quia nescit homo vtrum febre: vel igne: vel aqua: vel alio modo sit moriturus: qui tamen modi sunt pene infiniti. Unde p. ferro: peste: fame: vinculis: algore: calore. Mille modis miseros mors rapit vna homines. ¶ Tertio est incertus locus. Multi namqȝ olim opinabantur in lectulis suis mori: qui tamen postea in mari: vel in desertis mortui sunt: ⁊ pro sepultura ventrem lupi ⁊ vrsi sortiti sunt. Seneca. Nescis homo quo loco mors te expectat: ideo tu eam omni loco expecta. Cum ergo nesciat homo quo loco debeat eam expectare. Ergo aut in omni loco debeant eam expectare: aut in nullo: ergo in omni loco expectanda est. ¶ Quarto est incertus status: quia incertus homo vtrum in statu mortalis peccati: vel in statu gratie sit decessurus. Eccle. 9. Sunt iusti atqȝ sapientes: ⁊ opera eorum in manu dei: ⁊ tamen nescit homo vtrum amore: an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Et hec inter alias incertitudines predicta est magis timẽda: qꝛ nõ multum curandum est: quo tempore vel quo modo aliquis moriatur: sed tantum in quo statu aliquis de corpore educatur. Nam si in bono statu. s. gratie quis moritur: bene moritur quandocunqȝ: ⁊ vbicunqȝ moriatur. Quid enim obest homini mori in sterquilinio: si post mortẽ anima gloria perfruat? Sic econtrario. Quid prodest homini in proprio loco mori cum seruitoribus: medicis: ⁊ medicinis: si post mortem anima eius ad infernum detruditur? Unde Augusti. in primo. de ciuit. dei. Mala mors putanda non est quam bona vita precesserit: neqȝ enim facit malaȝ mortem: nisi quod sequitur mortem: non itaqȝ multum timendum est eis: qui necessario morituri sunt: quid accidat vt moriantur: sed moriendo quo ire cogantur. Cum igitur christiani nouerint longe meliorem fuisse religiosi pauperis mortem inter linguentium canum linguas: ꝙ impij diuitis in purpura: ⁊ bisso horrenda illa genera mortiuuȝ: quid mortuis offuerunt: qui bene vixerunt: hec ille. Deo gratias Amen.

¶ De malignitate peccati. Sermo.7.

Penitentiam.

Supra duobus proximis sermonibus dictū ē de.7. mortuis precedentibus nos ad penitentiam modo sequitur predicare de octavo motivo ꝙ quidem est peccati malignitas. Salutet virgo maria. Quāta sit peccati malignitas ⁊ quanta mala ex eo procedant: que lingua est narrare sufficiens: aut quis intellectus cogitare? profecto nullus: q̄ infinitoꝝ malorum peccatum mortale est causa ⁊ origo. Ideo dī Ieremie.ij. Scito ⁊ vide q̄ malum est ⁊ amarū dereliquisse te dominū deum tuum: ⁊ nō esse timorem eius apud te dicit dominus exercituum. Sed pro modo intellectus nostri possumus ꝯsiderare.xxij. duo mala: que ex peccato procedunt quorum prima. Septem sunt mala generalia: que inferuntur cōtra deum ⁊ creaturas reliqua.15. sunt specialia: que inferuntur ipsi peccatori ⁊ sunt ista vz.

¶ Primū est divine maiestatis offensivū.
¶ Scdm redēptoris contemptivum.
¶ Tertiū proximoꝝ viventiū infectivū.
¶ Quartum suffragiorum subtractivum.
¶ Quintum damnatoꝝ perturbativum.
¶ Sextum beatoꝝ contristativum.
¶ Septimum elementoꝝ corruptivum.
¶ Octavū divine inimicitie causativum.
¶ Nonum peccatoꝝ vilificativum.
¶ Decimum a corpore xp̄i separativum.
¶ Undecimum intellectus excecativum.
¶ Duodecimum affectus indurativum.
¶ Tertiumdecimum timoris incussivum.
¶ Quartumdecimum naturaliū bonoꝝ vulnerativum.
¶ Quintumdecimum spiritualis thesauri destructivum.
¶ Decimumsextum in bestialem naturam transformativum.
¶ Decimumseptimum nocumenti mortiferi inductivum.
¶ Decimumoctavū diabolice potestatis causativum.
¶ Decimumnonum mortis temporalis accelerativum.
¶ XX. eterne pene obligativū.
¶ XXi. temporis amissivum.
¶ XXij. quietis anime perturbativum.

¶ De primis septem generalibus malis erit hodie sermo noster: de reliquis.xv. dicetur infra tribus sermonibus sequētibus dn̄o concedente. ¶ Primū ergo malū quod ex peccato mortali procedit est: q̄ infert iniuriam deo inquantū facit hominem non obedire: quinimmo rebellem esse deo: cui tñ omnes creature ad nutum obediūt. Sicut pꝫ primo: in celestibus corporibus. Naꝫ sol: luna. stelle: ⁊ spere: semper movent ad preceptum magni dei vsqꝫ ad diem iudicij: ⁊ tunc precipiente deo ne moveantur amplius: nō movebuntur: q̄ tunc cessabit motus celi. Sic elementa ignis: aer: aqua: terra: bestie terre: volucres celi: ⁊ pisces maris: ⁊ omnia ad nutum omnipotētis moventur ⁊ parent ei. ps.148. Statuit ea in eternum: ⁊ in seculū seculi preceptū posuit ⁊ nō preteribit. ¶ De igne: pꝫ: ꝙ fuerit obediens deo etiam cōtra naturam sui. Dan. iij. Ubi loquitur ꝙ ignis nō nocuit in aliquo illis tribus pueris. s. sidrach: misach: ⁊ abdenago: missis in fornacem ignis ardentis. nec solum deo: sed etiam servis dei: fuit ⁊ est obediens ignis. Sicut pꝫ: in helia. 4.Re.1. ¶ Scdo idem pꝫ: de aere: qñ dn̄s imperavit ventis ⁊ mari ⁊ facta est tranquillitas magna. Mat.8. Et beato Dn̄ico obedivit pluvia. ¶ Tertio de aqua. Nā mare prebuit se solidum sub pedibus dn̄i. Mat.14. ¶ Quarto de terra: qñ ad preceptum dn̄i mortuos resuscitabat. Sicut pꝫ. Mat.9. Et Luc.7. ¶ Quinto aves. sicut pꝫ. iij. Re.17. De corvis ministrantibus helie panem ⁊ carnes. Unde dī ibi: ꝙ dixit deus helie: corvis ꝓcepi: vt pascant te ibi. ¶ Sexto pisces: sicut pꝫ Ione: ⁊ dixit dominus pisci: ⁊ evomuit ionā. Itē Luc.5. Concluserunt piscium multitudinē copiosam. ¶ Septimo bestie terre: sicut pꝫ: qñ dn̄s in deserto ieiunabat: ꝗ dormiebat inter bestias ⁊c. Marci.i. Eratqꝫ cum bestijs ⁊c. Die practice. Item paulo vipera nō nocuit. Act.28. Item in vitis patrum ascendebant sancti patres super cocodrillos: ⁊ transibāt flumina. ¶ Octavo morbi ⁊ infirmitates: sicut lepra: febris: ⁊ h̄ obe

dicebant dño. sicut pz. Mat. 8. ¶ Nono etiã
demones ad sui preceptum exibant: de cor
poribus obsessorum. Mat. 8. Et Luc. 8. ¶ Deci
mo infernus restituebat animas in ipso
detrusas ad preceptum dñi: vt animã La
zari resuscitati. Jo. xi. Et animas sanctorum
patrum quos limbus retinuerat. Et ideo
dĩ Hester. 13. Dñe deus omnipotens: in di
tione tua cũcta sunt posita: ꝛ nõ est q pos
sit resistere voluntati tue. Tu fecisti celum
ꝛ terram: ꝛ omnia que ambitu celi ꝯtinen
tur: dñs vniuersorum tu es. Item. ps. 118. Or
dinatione tua pseuerant dies: qm̃ omnia
seruiunt tibi. Item eccl'ia. Cui luna sol: ꝛ
omnia deseruiunt p tẽpora. ¶ Origenes
in omelia super euangeliũ dñice. iiij. post
oct. ephie. Ascendente iesu in nauiculam.
Mat. 8. Hi qui prudentie ꝛ intellectus
expertes sunt: inclinantur iubẽti: quibus neq
loquela neq sermo est obediunt: in eadẽ
enĩ substantia in qua sunt: ꝛ sua natura
monẽtur: ꝛ iussioni deseruiunt ad ꝯfusionẽ
mortalium ad condẽnationem corruptibi
lium. Jubet mari ꝛ nõ contẽnit: dicit ven
tis ꝛ tẽpestatibus ꝛ compescuntur. Jubet
omni creature ꝛ nõ supergreditur iussionẽ
eius: ꝛ vnum hominũ genus: qd̃ sm̃ simili
tudinẽ dei honorificatum est: cui verbũ ꝛ
prudentia data est: hi soli hoĩes resistunt:
hi tm̃ inobedientes sunt: hi soli in iudicio
damnabunt: ꝛ a iusticia punient velut de
teriores mutis animalibus vel his qui si
ne spũ ꝛ anima sunt in isto mũdo. Solus
tu o miserrime peccator es rebellis deo: ꝛ
iniuriaris ei: cogitationibus: verbis: ꝛ ope
ribus. Et ppter hoc est peior: ꝛ deterior ho
mo peccator diabolo: ꝛ ceteris creaturis.
Ideo in iudicio: oẽs creature ꝯtra pecca
tores insurgẽt. Sap. 5. Accipiet armaturã
zelus illius: ꝛ armabit creaturam in vltio
nem inimicorum. Itẽ Eiusdẽ. 16. Creatura. n.
tibi factori deseruiens exardescet in tormẽ
tum aduersus iniustos. ¶ Scdo peccatũ
est saluatoris contẽptiuum: q2 peccator cõ
tẽnit ꝛ vilipendit effectum nõ solũ passio
nis ꝛ mortis xpi: sed ꝛ ꝯcẽptionis: ꝛ natiui
tatis: ꝛ miraculorum: ꝛ verborum eius: paruipẽ
dit baptismũ ꝛ eterna sacramenta: parui
pendit euangelicam doctrinam: ꝛ pdicato
rũ exhortationes ꝛ comminationes ꝛ pphe
tias pphetarum: ꝛ doctrinas apostolorum: q2
videtur omnia predicta peccatores pro ni
hilo habere. ꝛ irridere mortem xpi: rursus
crucifigentes sibimetipsis filiũ dei: sicut di
cit apostolus. Heb. 6. Tales ergo peccato
res sunt similes iudeis illudentibus xpm
in die sue passionis: qui genu flectentes di
cebant. Aue rex iudeorum. Mat. 27. Jo. 19.
Et postmodũ dabant sibi alapas ꝛ illu
debant eum. ꝛ tandem eum crucifixerũt.
Sic peccatores xpiani genu flectunt ante
xpm: ꝛ ꝯfitent eum regem deũ ꝛ hominẽ.
Postmodũ vero ipsum verberãt in seruis
suis ꝛ crucifigunt: q2 quantum est in ipsis
reiterant causam sue crucifixionis: q̃ fuit
peccatũ. Et ideo merent a xpo ꝯtemni: ꝛ
cum demonibus ꝯdẽnari. Juxta illud. i.
Reg. 2. Quicunq honorificauerit me hono
rificabo eum. Qui aũt ꝯtẽnunt me erunt
ignobiles. Jõ dicit eis xps. Ego honorifico
patrẽ meum: ꝛ vos inhonorastis me. Jo.
8. Sed nõ effugient tales vltrices penas
etiam in hac vita. ¶ Tertio peccatũ est ꝓ
ximorum viatorum infectiuũ. Nocet eniz pec
catũ ꝓximis viatoribus tripliciter. ¶ Pri
mo q2 acies eorum ꝯtra demones minuit: q2
quanto plures sunt boni: tanto facilius de
monibus resistunt. Juxta illud. Prouer. 18.
Frater qui iuuat a fratre quasi ciuitas
firma: facilius etiã gratias ꝛ bñficia a deo
multiplicatis intercessoribus ipetrãt. ¶ Se
cũdo q2 peccatores alios malo exẽplo cor
rũpunt ꝛ scandalizant. Quot. n. hoĩes ꝓ
uocantur ad vsuras faciẽdas exẽplis vsu
rariorum: quot ad concubinas retinendas:
quot ad iniurias vindicãdas: quot ad alia
peccata ppetranda aliorum exẽplis scandali
zati. Juxta illud. i. Cor. 5. Modicũ fermen
tum totam massam corrũpit: sicut pomum
infectũ cetera poma inficit: ꝛ vna infecta
pecus inficit omne pecus. ¶ Tertio quia
qñq ppter peccata malorum deus punit bo
nos: q̃uis in bonis illa afflictio nõ hẽat ra
tionẽ pene: sed medicine: sicut pz Josue. 7.
Quia Achan peccante punitus est popu
lus. Itẽ Dauid: numerante populũ: percus
sus est populus peste. 2. Re. vlt. Idẽ pz in
diluuio ꝛ sodomitis ꝛc. Et qñq etiam ipsi
boĩ sunt pticipes aliqualis culpe: q2 nõ cla
mant ꝯ malos: cũ tñ deberẽt clamarẽt ꝯtra

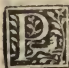
visum: vel lupũ vel leonẽ: si ingrederet ciuitatẽ. Ideo dr̃ Exodi. 20. Ego sum deus zelotes vindicans peccatũ patrũ in filios vsq; ad tertiam: ꝛ quartã generationem. ¶ Quarto peccatũ est suffragiorum subtractiuum: ex quo malo sequit: ꝙ peccatum mortale nocet aiabus: que sunt in purgatorio: quas peccator nõ põt iuuare tam efficaciter: sicut si esset in gratia cõstitutus: ratio qꝛ nec orationes sue: nec ieiunia: nec aliquid opus bonũ a peccatore factũ dire cte prodest illis eo ꝙ sic mortuũ: ꝛ qꝛ nunqꝫ opus qd̕ habet efficaciam ex opere operante acceptũ est deo: nisi persona operãs sit accepta. Vñ Gen. 4. Respexit deꝰ ad Abel ꝛ ad munera eius. Ideo dicit Gre. Et habet in decret. 4. di. in pn. Cũ is qui displicet ad intercedendam mittitur: irati aius ad deteriora prouocat. ¶ Quinto ẽ damnatorum pturbatiuum: peccatũ nanqꝫ mortale nocet etiam dãnatis in inferno: ꝛ hoc p modũ ꝯiunctionis: quãto enĩ plures sunt in inferno: tanto maior est ibi horror ꝛ pena: sicut si titioni: qui cõburit addant aliq̃ titiones: magis augent ignis: non enim est incõueniens dicere ꝙ damnatis semꝑ possit augeri pena accidẽtalis vsqꝫ ad diem iudicij: sicut ꝛ beatis augent gloria accidentalis: sicut dr̃. 1. pte. 6. Vñ Isa. 14. Infernus subtus ꝯturbatus est in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gigantes. Fallit enĩ ibi regula: qꝛ solatiũ est miseris socios habere penarum. Ro etiam similitudinẽ: si infirmo febricitanti adiungeret alius infirmus in eodẽ lecto adderet sibi pena: ꝑpter hoc diues epulo petebat ab Abraam vt mitteret Lazarũ ad. 5. fratres suos: ne descenderent in infernũ. Luc. 16. Quãuis. n. damnatis augent pena: ex aliorũ dãnatorum adiunctiõ: tñ voluntate absoluta vellẽt oĩs hoies dãnari inuidia stimulante. Sꝫ qꝛ sciunt nõ oĩs dãnandos: sꝫ aliquos saluandos: mallẽt suos ꝑpinquos qꝫ alios a dãnatione liberari: qꝛ in hoc etiãz inuidia torquebunt: si videant alios saluari ꝛ suos dãnari: ꝛ p hũc modũ diues dãnatus nolebat suorum damnationẽ: nunq̃d ex charitate: sed ex inuidia: ẽm Tho. i quolibet. xi. ¶ Sexto pctm̃ mortalis ẽ beatorum ꝯtristatiuũ: si tristicia in eis cadere põt: sꝫ

accipimus hic tristiciã ꝑ horrore: ꝛ etiam ꝑ nocumẽto qd̕ beatis infert p modũ subtractionis. Nam ex ꝯsortio ꝛ societate glorificatorum angelorum gaudiũ accidentale: ꝛ spẽale si suo bono exẽplo ducatu: vel disciplina aliq̃ saluant: sicut maxime letat beatꝰ Dñicus: si vnus frater ꝑdicatorum ordinis saluet: sic beatus bñdictus: sic beatus franciscus ꝛc. Quia gaudium accidẽtale: sanctorum põt augeri vsqꝫ ad diem iudicij. Ergo ꝛ angeli sancti de nostris culpis lugent. Iuxta illud. Isa. xxxiij. Ecce videntes clamabant foris angeli pacis amare flebant. ¶ Septimo peccatũ est elemẽtorum corruptiuũ. Nam aer: aqua: ꝛ terra: corrũpuntur ꝑpter peccatũ hominum ex iusto dei iudicio. Unde ꝑpter peccatũ Achab regis israel clausum est celum: ꝛ nõ pluit tribus annis: ꝛ sex mensibus. iij. Re. 17. Propter qd̕ patiunt nõ solum homines: sed etiam bestie. Vñ. ps. 106. Posuit flumina in desertũ: ꝛ exitus aquarum in sitim: terram fructiferam in salsugine a malicia inhabitantiũ in ea: diluuium etiam immisit deus in mundum propter demerita peccatorum. Et vnde pestilentie continue quas patimur. Unde fames: vnde guerre: ꝛ alia flagella nobis a deo illata: nisi propter peccata nostra. Sicut enim ꝑpter rebellionẽ vasallorum rex destruit terram eorum: sic in penam rebellionis peccatorũ deus destruit elementa: ꝛ mundũ: qꝛ elementa ipsa ꝛ creature corporales ꝑpter hominẽ facta sunt: de hoc habetur auctoritas. Leui. 26. Si nõ obedieritis mihi addam correptiones septuplum: ꝑpter peccata vestra: ꝛ ꝯteram superbiam duricie vestre: daboqꝫ celũ vobis durum desuper: sicut ferrum: ꝛ terram eneam: ꝯsumetur incassum labor vester: nõ ꝓferret terra germen: nec arbores poma ꝓbebunt. Nota Adam qd habuit ꝑpter peccata. Iam scitis ꝙ omnia peccata mundi reducuntur ad septem capitalia: que sunt: superbia: auaricia: luxuria: ira: gula: inuidia: ꝛ accidia. Et sic omnes punitiones licꝫ multe sunt: possunt reduci ad septem. Propterea dicit ꝙ puniet septuplũ. Et seruat deus regulã scripture que dicit. Per que quis peccat: per hec ꝛ torquetur. Sap. xi. Et ꝯcordat regula iuris ciuil. v. Qd̕ quisqꝫ

iuris in alium statuit ipse eodem iure vta-
tur.l.i ff.qd quisqz iuris 2.c.Cũ omnes.de
constitutio.Et loquitur de penis:quas de-
us infert peccatoribus in hac vita. ¶ Pri
mum peccatũ est superbia:que nihil aliud
est:nisi ventus capitis 2 cordis. Vñ Iere.
loquens in psona dei ꝯtra superbos ait
sic. Ecce ego suscitabo ꝯtra Babylonez: 2
super habitatores eius:qui cor suum leua
uerunt cõtra me:quasi ventum pestilentẽ.
Iere.51. Ideo deus punit hoc peccatum
per tẽpestates:2 vẽtos 2 turbines: qui cõ-
citant naufragia:2 perdũt naues:eradicãt
arbores:2 vinearum palmites a vite preci
dunt. Osee.8. Uentum seminabunt:2 tur-
binem metent:sic factum est in diebus no
stris sepe. ¶ Scdm peccatum est auaritia.
Istud peccatũ punit p indigentias 2 pau
pertates. Auari enim p furta.rapinas:vsu
ras.simonias:fraudulentias:congregãt di-
uitias:2 multos depauperant. Ideo puniũ
tur p paupertates 2 indigentias:q2 semp
viuunt miserabiliter:nec audent vti bonis
suis in vita sua:2 post mortem ad nihilũ
deuenit eoꝝ hereditas: q2 ꝓuerbium est:ꝙ
de malis acqsitis nõ gaudebit tertius he-
res:imo nec primus. Vñ Iac.5. Agite nũc
diuites ꝑlorate: 2 vlulate in miserijs ve-
stris:q̃ aduenient vobis. Diuitie vestre ꝑu-
trefacte sunt:2 vestimenta vestra a tineis
comesta sunt:aurum 2 argentum vestrum
eruginauit 2c. Mich.ec.1. De mercedibus
meretricis ꝯgregata sunt:2 vsqz ad merce
dem meretricis ꝯuertent 2c. Uide exposi
tionem huius auctoritatis. Supra ar.1.ser
mone ꝑmo.ꝑte vltima. Sicut ergo auarus
alijs rapuit p auaritiam:sic ab alijs bona
sua p auaritiam rapiunt. Isa.xxxiij. Ueh
qui ꝑdaris: nõne 2 ipse predaberis. Vñ
contra auarum imꝑcatur blasphemiã Da
uid.p. Nutãtes transferantur filij eius: 2
mendicent: 2 eijciatur de habitationibus
suis. Scrutet fenerator omnez substantiã
eius:2 diripiãt alieni labores eius 2c. Ps.
108. Si ergo vultis esse diuites vos 2 ꝙ di
uitie vestre ꝯseruent etiã filijs 2 nepotibus
vestris:faciatis sicut ille qui vult cõserua
re pecora. Respicit nãqz si e aliqua ouis
infecta: 2 eam eijcit extra ouile:sic 2 de po
mis. Sic respice si est aliquis denarius in-
fectus tabe auaritie:2 turpis lucri restitua
te 2c. Alioquin alios corrumpit:2 diuitie
vestre peribunt: dic vt expedit. Exẽplum
est de illo:qui vidit in capsa pecuniarum
suaꝝ diabolum sedere sup pecunias suas:
ꝓpter sola duo era minuta:que erant ma
le acquisita. ¶ Tertium peccatum est luxu
ria. Cõtra hoc e punicio de diluuijs aqua
rum:que vulgo dicũtur dragonarie:q2 lu-
xuria nõ est:nisi effusio aque. Semen ergo
non debet effundi:nisi in matrimonio ad
generãdũ prolem ad honorẽ dei 2c. Sicut
tempore Noe luxuria fuit punita diluuio.
Gen.6. Uidentes filij dei filias hominuz:
ꝙ essent pulchre acceperunt vxores sibi
ex omnibus:quas elegerant 2c. Per filios
dei intelliguntur filij Seth:qui a patre suo
fuerant instructi in cultu diuino. Fideles
enim frequenter in scriptura vocantur filij
dei. Per filias hoium:intelliguntur mulie-
res descendentes de Chaim:que erant cu
riose dissolute:2 lubrice:2 de illis preceꝑat
Seth filijs suis:de voluntate dei ꝙ nõ cõ
traherent matrimonia cum eis: sicut dñs
ꝑceperat filijs israel.ꝙ nõ cõtraherent ma
trimonium:cum mulieribus cananeis. Sz
filij seth:ꝓcedente tẽpore transgressi sunt
hoc ꝑceptum. Et ideo dicit: acceperunt si
bi vxores 2c. Scdm Nicolaum de lira:dñ
etiam ibi omnis quippe caro corrumperat
carnem suam. ¶ Quartũ peccatum est in
uidia:que valde abundat in mundo. Ec-
cle.4. Contẽplatus sum omnes labores
hominũ 2 industrias: animaduerti patere
inuidie ꝓximi. Et q2 cor inuidi est siccum
2 destitutum omni humore charitatis: cui
nihil tñ ꝯtrarium est sicut inuidia: iõ hoc
peccatum punitur a deo per siccitates 2 fa
mes. ¶ Quintũ peccatum est gula:p quã
franguntur ieiunia eccle 2c. Istud autem
punitur per infirmitates 2 dolores corpo-
rales:q2 sicut gulosus delicate nutrit cor-
pus:sic in corpore flagellat. Nunqȝ fortas-
se in mundo fuerũt tot infirmi homines 2
tot diuersis infirmitatibus:sicut hodie sunt
presertim de malo ylium 2 infirmitatis
yliace:sicut audiui:in quo est maximus do
lor. ¶ Sextum est ira adinuicem: punicio
e ꝓprie:guerra: regni ꝯtra regnum:nec solũ
inter regnum 2 regnũ:sed inter ciuitatẽ 2

ciuitatem. Item in eadem ciuitate sunt inimicitie inter ciues. Item in eadem domo inter fratres. Inter consanguineos &c. Item inter virum & vxorem &c. ¶ Septimum est accidia in spiritualibus. Non curant enim homines de salute anime: sed perdunt tempus quod est res preciosissima rerum &c. Punitio contra hoc peccatum fit per epidimias: & mortalitates. Justa est ista punitio: quia tempus dedit nobis deus ad merendum: & bene operandum. Ideo deus recipit sibi tempus locatum nobis. Da similitudinem de domino directo alicuius domus: vel possessionis locate: qui recipit sibi domum: si pensio siue census sibi per triennium non soluatur: vel per biennium ab ecclesia: vt in.c. Potuit de loca. & in.l.ij. C. de iure.emphi. Ecce querit dicit addam correptiones septuplum. Sed nota: quod dicit conteram superbiam duricie vestre. Dices tu: quare solum loquitur de superbia: cum peccata sint septem: vt dictum est: Respondeo: quia radix & initium omnium aliorum peccatorum est superbia: quam qui vellet euitare: peccare non posset. Unde namque procedit auaritia: nisi ex superbia: quia deus dedit legem hominibus: quod debet acquirere bona iuste sine vsura: Luc.7. Mutuum date: nihil inde sperantes: & quod debet vti iuste acquisitis &c. Sed auarus non vult subiici huic legi Ecce superbia. Sic de aliis peccatis: & sic etiam impenitens peccator non vult subiici precepto dei mandantis: vt penitentiam agat. Ideo de talibus dicitur. Job.21. Qui dixerunt: deo recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus: quid est omnipotens vt seruiamus ei: & quid nobis prodest si adorauerimus illum? Ideo dicitur. Eccli.x. Initium omnis peccati superbia est: qui tenuerit illam adimplebitur maledictione. Ex predictis infertur: quod peccatum omnibus creaturis est nociuum: quia ex corruptione elementorum nocumentum infertur omnibus creaturis. Unde in die iudicii posset dicere sol si sciret loqui: ego propter peccatum hominis claritatem meam amisi. Irrationabilia animalia possent dicere simile si facultatem haberent. Nos propter hominem in diluuio periuimus. Terra posset etiam dicere. Ego propter ipsum maledicta sui: & spinas & tribulos germinaui. &c. Deo gratias Amen.

¶ De quindecim malis specialibus: que peccatoribus inferuntur. Sermo.viij.

Enitentiam agite &c. Supra sermone primo dictum est de septem malis: que ex peccato causantur in generali: modo sequitur predicare de quindecim aliis specialibus: que peccatoribus inferuntur ex demerito peccatorum suorum. Sed hodie de sex tantum predicabimus. Salutemus primo virginem &c. Mala ergo specialia: que peccator incurrit ex peccato sunt ista videlicet.

¶ Primo peccatum est: diuine inimicitie causatiuum.

¶ Secundo est peccatorum peccantium vilificatiuum.

¶ Tertio est a corpore Christi separatiuum.

¶ Quarto est intellectus obcecatiuum.

¶ Quinto est affectus induratiuum.

¶ Sexto est timoris incussiuum.

¶ Primo igitur peccatum est: diuine inimicitie causatiuum: quia propter peccatum deus est inimicus hominum peccatorum: adeo quod ipsos odiat: iuxta illud. Sap.14. Similiter odio sunt deo: impius & impietas eius. Ps. Odisti omnes qui operantur iniquitatem perdes omnes: qui loquuntur mendacium. Quantum autem habeat odio peccatum deus: potest ostendi duplici ratione. Prima quia si quis diceret: quod in tantum odiret aliquem: quod vellet eum cum proprio filio vnigenito vno gladio transuerberare siue occidere: vel cum propria matre. satis videtur quod haberet eum odio. Sic deus pater in tantum odio habet peccatum: quod vt illud deleret: & annihilaret: ipsum cum filio suo vnigenito crucifigere voluit: iuxta illud. Isa 53. Propter scelus populi mei percussi eum. Item Ro 8. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: de peccato damnauit peccatum. Nota. de peccato.i. de corpore Christi facto hostia pro peccato: sicut dicitur. Osee.4. Peccata populi mei comedent: quia sacerdotes hostias pro peccato comedebant: damnauit.i. deleuit peccatum per suam passionem. Unde Aug. Super illud. Col.ij. vbi loquitur de cirographo ait. Innocens occiditur: peccatum transfigitur. Unde sic diceret deo patri. O domine

deus pater: quare filiũ tuũ cruci tradidisti?
Respõderet ꝓpter scelus populi mei ꝛc.
Dic practice. Primo vt occideret deus su
perbiã: voluit ꝙ filius suus humiliter por
taret crucẽ. Scđo vt occideret auariciam:
voluit vt nudus cruci affigeretur. Tertio vt
occideret luxuriam: voluit vt clauis ama/
rissime corpus penetraretur. Quarto vt occi
deret iram: voluit vt ꝓ crucifixoribus deꝓ
caret. Quinto vt occideret gulam: voluit
vt felle ꝛ aceto potaretur. Sexto vt occide
ret inuidiam: voluit vt latus eius lancea
perforaretur. Septimo vt occideret aci/
diam: voluit vt in oratione occuparetur.
Uide de his in sermonibus de articulis fi
dei. Sermone. 18. Ideo. 1 Pe. 2. Peccata
nostra ipse pertulit in corpore suo: super li/
gnuz ꝛc. Moraliter nota ꝛc. Qui sunt xpi
carnem suam crucifixerunt cũ vicijs: ꝛ ꝯcu
piscentijs. Sic. n. glorificabimur cum xpo:
si cum xpo cõpatimur. Ro. 8. Ipse spũs te
stimoniũ reddit spũi nostro: ꝙ filij dei su/
mus. Si autẽ filij ꝛ heredes: he. quidẽ dei:
cohe. autẽ xpi: si tñ compatimur: vt glorifice
mur. Si. n. deus voluit occidere filiũ suum:
vt occideret peccatũ: qđ in eo nõ erat: qđ
faciet deus de te peccatore: in quo multa
peccata inueniet? Uoluit etiam aiam sue
matris cũ peccato transuerberare. Unde
Luc. 2. Dixit Simeon ad beatam virginẽ:
ꝛ tuam ipsius aiam ꝑtransibit gladius. s.
per cõpassionem. ¶ Scđa ratio est: ꝙ illđ
ꝓpter qđ deus maxime videtur odire diabo
lum: est peccatũ. Non enim illum odit: nisi
ratione peccati: ꝛ eum amaret si peccatum
nõ esset in eo: tanꝙ creaturam suam: iuxta
illud. Sap. xi. Diligis oĩa que sunt: ꝛ nihil
odisti eoꝝ q̃ fecisti: qđ intelligẽdũ est: nisi ꝓ
pter peccatum adiunctũ: qđ ipse deus nõ
fecit. Uñ cum illud ꝓpter qđ est tale: sit
magis tale: cõstat ꝙ peccatum est magis
exosum. deo: ꝙ̃ diabolo. Ps. Iniquos odio
habui. Ex p̃dictis ergo sequitur: ꝙ oĩs crea
tura peccatori est inimica: q2 quibus est ini/
micus rex: etiam vasalli sunt inimici. Uñ
oẽs angeli: demones: celi: ꝛ elementa sunt
inimici peccatoribus. Sap. 16. Creatura ti/
bi factori deseruiens exardescet in tormẽ
tum aduersus iniustos. ¶ Scđo peccatũ
ẽ peccantiũ vilificatiuũ. Pro cuius intelli

gentia notandũ: ꝙ si bene ꝯsideramus: ni/
hil est in toto vniuerso vilius peccatore.
Manifestum est nãqꝫ: ꝙ peccator seruus ẽ
peccati. Jo. 8. Qui facit peccatũ: seruus ẽ
peccati. l. fi. C. de sentẽ. passis. ibi. libidinum
oīumqꝫ vitiorũ seruo. vbi glo. hoc no. Iteꝫ
Ro. 6. Nescitis qm̃ cui exhibetis vos ser
uos ad obediendũ: serui estis eius cui obe
distis: siue peccati ad mortem: siue obedi/
tionis ad iusticiam. Seruus autẽ est vilissi/
ma cõditio hoium. Multe nanqꝫ sunt con/
ditiones hominuꝫ. Quidam sunt ingenui.
Quidam liberti. Quidam serui: vt insti.
de iure ꝑsonaꝝ per totũ. Itẽ ingenuoꝝ: q/
dam sunt nobiles: quidam illustres: qdaꝫ
clarissimi ꝛc. Uilissima ergo ꝯditionũ om/
nium est seruitus. Tanto autẽ vilior est ser/
uus: quanto est vilius id: cui seruit. Uilior
nanqꝫ est seruus iudei ꝙ̃ christiani: ꝛ ple/
bei ꝙ̃ nobilis ꝛc. Quid autẽ vilius pecca/
tore: nihil p̃ter peccatoreꝫ: qđ ꝓbatur. Nam
res tanto nobilior est: quãto deo propinquior:
ꝛ tanto deficit a nobilitate quanto magis
a deo elõgatur: verbi gratia. Incipiamus
de anima xpi: que nobilissima creaturaruꝫ
est: q2 ꝓpinquissima deo. Deinde virgo glo
riosa: deinde seraphin: postmodum cheru/
bin ꝛc. Et sic gradatim descendendo vsqꝫ
ad creaturas: que habent solum esse: sicut
terra: ꝛ lapides ꝛc. Quid autẽ magis di
stat a deo: ꝙ̃ illud: qđ nihil ẽ. Peccatũ au
tem nihil est: tum q2 est quedam priuatio
speciei: modi: ꝛ ordinis: vt ait Aug. Sicut
tenebra ꝛc. Tum q2 peccatũ nõ est a deo:
ergo nihil est: q2 omnia per ipsum deũ fa/
cta sunt. Jo. 1. Sine ipso factum est nihil.
Dicit glo. Aug. i. peccatũ. Et Jo. xv. Sine
me nihil potestis facere: nihil. i. peccatum.
Cum autẽ peccator sit seruus peccati: ergo
est vilior ipso peccato. O ꝙ̃ magna confu/
sio peccatoris. cum sit seruus vilioris rei:
ꝙ̃ sit in rerum natura. Ideo dicit Iere.
Anime peccatrici ꝙ̃ vilis facta est nimis
iterãs vias tuas. Iere. 2. ꝛ Gre. Erubesce
miser peccator: ꝛ stude diligẽter: ꝛ nitere vi
ribus totis excutere a col'o tuo iugum hu
ius tam vilissime seruitutis: ꝛ hoc per pe/
nitentiam obtinebis. Unde ait phs. Ma/
ior sum ꝛ ad maiora natus: ꝙ̃ vt sim mã
cipium corporis nostri. Item Sene. Si sci-

rem deos ignoscituros: et homines ignoraturos: tamen abhorrerem peccatum. Ideo bene dixit Diogenes alexandro: quod erat servus servorum .i. concupiscentiarum. Vide quod scripsi in sermonibus super oratione dñica sermone.24. In Introitu. Et in sermone in festo sancti Petri ad vincula. ¶ Tertio peccatum est a corpore christi divisivum: sive separativum. Et probatur tribus mediis. Ratione: auctoritate: exemplo. Corpus christi misticum est ecclesia: cuius caput est xpus. Ephe.1. Ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: que est corpus eius. Huius autem corporis quilibet christianus in gratia constitutus est membrum. Ro.12. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent: sic multi unum corpus sumus in xpo: singuli autem alter alterius membra. Et sicut quodlibet membrum est particeps vite corporis et nutrimenti: quo corpus sustentatur: sic quilibet fidelis in gratia existens est particeps omnium bonorum suffragiorum: et meritorum: que fiunt in ecclesia. Ps. Particeps ego sum omnium ti.te. et custo. man.tua. Peccatum autem mortale separat hominem ab ecclesia dei: inquantum privat ipsum gratia et charitate: que est glutinum huius unionis. Isa.55. Iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum vestrum. Peccatum enim mortale est: quasi gladius per quem membrum precidnutr a corpore. Membrum autem divisum ab unitate corporis fit putridum et corruptum. Sic peccator etc. Iuxta illud .1. Cor. xvi. Si quis non amat dñm Iesum xpm: sit anathema: maranatha: Anathema .i. separatus ab ecclesia: maranatha .i. donec veniat dominus ad ipsum illuminandum. Ex his sequitur quod peccator est expers omnium bonorum et meritorum ecclesie: que ex charitate sortiuntur effectum. In cuius figuram dicitur. Levi.22. Homo de semine Aaron: qui fuerit leprosus: non vescetur de his: que sanctificata sunt mihi. donec sanetur .i. quicunque christianus maculatus fuerit lepra peccati mortalis: non habebit partem bonorum: que fiunt in ecclesia: donec sanetur per penitentiam. ¶ Quarto peccatum est intellectus obcecativum. Sed contra: quia multi peccatores inveniuntur: qui habent eximium intellectum ad capiendum: dicitur illud quod hic dicitur: de obscuratione intellectus. Intellige de obtusione intellectus practici: secundum quod omnis malus est ignorans: et non de obtusione intellectus speculativi. secundum Tho. in .4. sen. di.18. sup lram. Est ergo peccatum intellectus obcecativum: Hoc patet quadruplici medio: scilicet ratione: exemplo. experimento: et figura. ¶ Primo quidem ratione: quia intellectus humanus duplici lumine illuminatur. Lumine gratie. Et lumine rationis naturalis. Primum autem lumen gratie totaliter tollitur per peccatum. Secundum lumen rationis naturalis de quo. Ps. Signatum est super nos lumen vultus tui dñe. Etsi non totaliter subtrahatur per peccatum: tamen valde obscuratur: ut .j. patebit: quia contra hoc lumen rationis agit homo peccando: quia sicut virtus est nature consentanea: ut dicit Tullius: ita vitium est nature contrarium. Ideo contra peccatores dicitur. Sap.2. Excecavit illos malicia illorum. Item Ps. Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant. Item Prover.4. Via impiorum tenebrosa: nesciunt ubi corruant. Vide circa hoc Tho. 22. q. xv. ar.1. Ubi loquitur de cecitate mentis. Secundo patet exemplo: in Adam: qui cum esset in statu innocentie: magnam sapientiam de divinis habebat: et scientiam de naturalibus: adeo ut omnibus animalibus nomina imponeret: et tamen post peccatum in tantam decidit cecitatem: quod abscondere se posse extimabat a facie dñi ipsum vocantis. Gen.iij. Cum audissent vocem dñi dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem: abscondit se adam: et uxor eius a facie dñi in medio ligni paradisi. Sic de Salomone legitur quod fuit cecatus: propter peccatum luxurie: adeo quod etiam templum ydolis fabricaret. iij. Re. xi. Et Eccli. 47. Et in decretis. xxxij. q.4. Salomon: propter hoc dicitur. Sophonie.1. Ambulabunt ut ceci: quia domino peccaverunt. ¶ Tertio idem patet experientia. Nam proculdubio cecus esset et fatuus ille: qui verbis contumeliosis et factis provocaret illum ad iram: qui haberet gladium nudum ad guttur eius etc. Sic in proposito omnes sumus in manu dei. Deuteron. xxxij. Ego occidam: et ego vivere faciam: per. et e. sa. Et non est qui de manu mea possit eru. Et tamen peccator non veretur ipsum quottidie offendere. Unde hoc: profecto quia cecus est: cum tamen hominem mortalem timebit offendere: et offensum conatur placare.

¶ Quarto idem apparet ex figura Tho-
bie.2. Ubi legitur q oculi Thobie fuerūt
cecati stercore irūdinis: dum dormiret iux-
ta parieté. Per stercus irūdinis: qđ est ca
lidū significatur peccatū: q đ animaȝ inflā
mat ad ꝯcupiscētiam terrenoꝝ: ꝛ per ipsuȝ
cecanꝫ oculi intellectus hominis dormiē-
tis in lecto peccati: in quo requiescit sic
dormiens: sed quies illa ꝯuertetur in sem
piternuȝ laborē. Hic practice: quō quiescit
supbus in honoribus ꝛ dignitatibus. aua-
rus in diuitijs: luxuriosus in voluptati-
bus ꝛc. Ideo peccator cecus nō perpēdit:
nec intelligit grauitatem peccati: sicut ca-
nis submergendus: nō sentit lapidē in suo
collo ligatum: donec extra nauiculam ꝓij-
ciatur in mare ꝛc. Sic peccator nō sentit
grauitatē peccati: donec ꝓiectus est extra
nauiculam corporis sui: seu vite ꝑsentis: ꝛ
demergaꝫ in ꝓfundum inferni. Gre. Ocu
los quos culpa claudit pena apit. Ad idē
facit figura de Sansone cecato a filisteis.
Judi.16. ¶ Quinto peccatum est effectus
induratiuū. Nō enī delectanꝫ peccatores
de rebus diuinis ꝛ spiritualibus: que sunt
dulciores super mel ꝛ fauum sed de rebus
temporalibus: de iocis: de cantibus vanis:
de lectione libroꝝ vanoꝝ. ꝛ inutilium: sicut
sunt libri dicti vulgo centū nouelle: phīlo-
strato: delectanꝫ de nouis ꝛ vanitatibus
mundi: similes filijs israel: qui cōcupierunt
concupiscentias in deserto: qui iam fasti-
diebāt māna: ꝛ desiderabant porros alia:
ꝛ pepones egypti: dicentes. In mentē no
bis veniunt cucumeres porriq ꝛ cepe: ꝛ
alia. anima nostra arida est: nihil enim re-
spiciunt oculi nostri: nisi mare ꝛc. Num. xi.
Et vnde hoc nisi q2 habent palatū infectū
febre ꝯcupiscētie: ꝛ iniquitatis: Aug. Ocu
lis egris odiosa est lux: que puris est ama-
bilis. Et palato nō sano pena est panis: q
sano est sanis. Nota exemplum: de hiero-
nymo rapto in spū ꝛc. Ideo de peccatore
indurato pōt intelligi illud: qđ dicit Job.
41. Cor eius indurabit: quasi lapis ꝛ strin-
get: quasi malleatoris incus. Nōne durus
esset valde lapis: si nec igne posset liquefie
ri: nec malleo posset ꝯteri: Sic est cor ipeni
tentis: qđ nō frangit malleo verbi dei: nec
liquefit igne pdicationis. Jer. 23. Nūquid

nō verba mea sunt: quasi ignis ardens: di
cit dñs: ꝛ quasi malleus ꝯterens petram.
Ideo cor peccatoris est: quasi incus mal-
leatoris: que quāto plus verberaꝫ. tāto ma
gis calcatur: ꝛ induratur. ¶ Sexto pecca-
tum est timoris incussiuū. Gen. iij. Uocem
tuaȝ dñe audiui ꝛ timui: eo q nudus essē:
Et tñ illa vox erat vox clemētie. Peccator
nāq timet omnia aduersa: siue sit pestis: si
ue guerra: siue īfirmitas: siue alia queciq:
O q magna seruitus est ista: ꝛ q magna
miseria. Unde Ysaias. Absq timore dei vi-
uens homo cūcta timebit: cūcta timent: ꝛ
eum si timet ipse deum. Uñ ad ꝓpositum
dicam vobis historiam: quā refert Boetius
in. iij. de ꝯsolatiōe. Et Tulius i tusculanis
vlt. q. de quodā magno dño sicilie. s. Diony
sio qđ cum qdam amicus suus laudaret
eum: ꝛ felicem diceret ipse volens ostende
re: q nullus homo in hoc mundo: ꝑsertim
peccator habeat veram felicitatē: inuitauit
ipsum ad prandiū: siue cenam: ꝛ parauit si
bi omne genus deliciarū: ꝛ introductus in
quandā cameram pollitissimā: ꝛ ornatam
ponitꝫ in mensa dñi: sedens cum eo: ꝛ corā
eo fuit apportatū omne genus deliciarū:
cibi: vina: iuuenes: ꝛ iuuencule: cantatrices:
ꝛ sonus suauissimus. E cōtra dñs manda-
uerat poni vnum ensem nudū: ꝛ acutū su-
per caput dicti amici discūbentis: pendē
tem perpēdiculariter super verticem ipsius
cum vno filo equino. Amicus vero ille per
pendens grauitatē ensis: ꝛ eius acuitatē
ꝛ tenuitatē fili ipsum tenentis: ita pauefa
ctus est: q omnes delicie. ille videbanꝫ sibi
tormenta: nec volebat comedere: nec bibe
re nec tantam speciositatē iuuenū videre:
nec cantus: ꝛ musicas audire. Cūq dñs in
terrogasset eum: quare inter tot delicias nō
comederet: dixit. Utinā essē i mea domū
cula: nam acumen huius ensis omnes deli
cias istas mihi in tormenta ꝯuertit. At do
minus ait. Amice ꝯsidera ergo: sic me esse
inter istas delicias: cū ꝯsidero tremendū iu
dicium dei graue esse super me: ergo nō me
iudices felicem in ꝑsenti vita volubili: q̄-
uis sim in magno dño ꝛ honore. Ideo di
cit Greg. In moralibus lib. 32. c. 19. Et in
decretis. xiij. di. Nerui. Omne q hic cui
net: plus meroribus afficimur: q honori-

bus gaudet: ⁊ dum cor tribulationibus pre mitur ad memoriam culpa reuocatur. Ex dictis iam patz quantum timorez peccator in currit ex peccato. E contra dicit. Prouer. 15. Secura mens quasi iuge conuiuium.

¶ De nouem malis: que ex mortali peccato procedunt. Sermo. 9.

Enitentiam agite ⁊c. Sequitur predicare de nouem aliis malis: que ex mortali peccato procedunt. De quorum sex hodie predicabimus. Salutetur virgo Maria ⁊c. Ultra supradicta sunt alia sex: que sunt ista videlicet: peccatum namque.

¶ Primo est naturalium bonorum vulneratiuum.

¶ Secundo est spiritualis thesauri priuatiuum.

¶ Tertio est in bestialem naturam transformatiuum.

¶ Quarto est nocumenti maximi inductiuum.

¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuum.

¶ Sexto est mortis temporalis acceleratiuum.

¶ Primo ergo peccatum est naturalium bonorum vulneratiuum. Ubi notandum: pro declaratione: quod secundum doctrinam beati Tho. 1. 2. q. 85. arti. 1. Bona nature possunt tripliciter dici. Primo quidem ipsa principia nature. s. ex quibus ipsa natura constituitur ⁊ proprietates ex his causate: sicut potentie anime: ⁊ alia huiusmodi. Secundo quia homo habet a natura inclinationem ad virtutem: quod est quoddam bonum nature. Tertio modo potest dici bonum nature donum originalis iustitie: quod fuit in primo homine collatum toti humane nature: que inclinatio consistebat in rectitudine quadam per quam homo erat subiectus deo: ⁊ sensualitas rationi: de qua rectitudine anime ⁊ corporis. Dicit Ouidius in primo methamor. Pronaque cum spectent animalia cetera terram os homini sublime dedit. Celumque videre iussit ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. ¶ Primum ergo bonum nature: neque tollitur: neque diminuitur per peccatum. Ratio est: quia etiam in demonibus bona naturalia manent integra: post peccatum: vt dicit Dionysius. 4. c. De diuinis nominibus. Tertio vero bonum nature totaliter est ablatum per peccatum primi parentis. Sed medium bonum nature. s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutem ex parte. s. anime: nam ex parte corporis dicitur. Gen. 8. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua: diminuitur per peccatum: per actus enim humanos fit quedam inclinatio ad similes actus: oportet autem ex hoc quod aliquid inclinatur ad vnum contrariorum diminuatur inclinatio eius ad aliud. Unde cum peccatum sit contrarium virtuti: ex hoc ipso quod homo peccat diminuitur bonum nature: quod est inclinatio ad virtutem. Unde Luc. 10. Dicitur quod homo descendens ab hierusalem in ierico. i. in defectum peccati expoliatur gratuitis ⁊ vulneratur in naturalibus: vt Beda exponit. Predicta autem diminutio non fit per modum subtractionis. Alioquin posset huius inclinatio ad virtutem totaliter tolli per multiplicationem peccatorum: cuius sit finita: quod non est verum: cum etiam in damnatis huiusmodi inclinatio maneat: alioquin non esset in eis remorsus conscientie: diminuitur ergo huiusmodi inclinatio per modum additionis impedimenti: quod neque tollit: neque diminuit radicem inclinationis: sicut patet in diaphano corpore: quod quidem habet inclinationem ad susceptionem lucis ex hoc ipso quod est diaphanum. Diminuitur autem inclinatio vel habilitas ex parte nebularum superuenientium: cum tamen semper maneat in radice nature: secundum Tho. q. vbi. s. ar. ii. ¶ Secundo est spiritualis thesauri priuatiuum. Thesaurus autem spiritualis consistit in quattuor: videlicet. Primo in gratia dei. Secundo in virtutibus. Tertio in donis. Quarto in meritis: hec omnia destruit ⁊ perimit peccatum. ¶ Primo enim destruit gratiam: que per peccatum mortale amittitur. Et ratio: quia peccatum est offensa dei. Offensa autem ⁊ gratia opponuntur. Ex hoc enim dicitur aliquis alteri esse offensus: quia repellit eum a gratia sua: vt no. s. arti. i. sermone. i. parte. i. In secunda ratione. Igitur gratia ⁊ peccatum mortale simul esse non possunt in eodem subiecto. Gratia autem est

thesaurus infinitus: iuxta illud. Sap. 7. Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt: participes facti sunt amicitie dei. ¶ Secundo destruit virtutes. s. theologicas: et morales infusas. Nam fides per mortale peccatum occiditur: quia vt dicit Jacobi. 2. Fides sine operibus mortua est. Item Spes que habetur a peccatore: dicitur presumptio: et non spes vera. Spes enim vera habetur ab illis tantum: qui sunt boni. ps. Spera in domino: et fac bonitatem. Item charitas: que cum peccato mortali non potest esse simul in eodem subiecto. 2. Cor. 6. Que enim participatio iustitie cum iniquitate: aut que societas luci ad tenebras? etc. Peccator enim magis diligit creaturam quam deum: quia fruitur creatura: vt dicit Aug. in primo de doctrina christiana. ¶ Item prudentia non est in peccatore. Que enim prudentia est in eo: qui preponit creaturam creatori? Et tandem peccator perdet vtrumque. s. creatorem quem habere hic noluit: creaturam vero quia illam habere non potuit. Et sic facit peccator contra regulam prudentie. Quicquid agis: prudenter agas: et respice finem. Et ideo in scriptura sacra peccatores dicuntur stulti. Eccle. 1. Stultorum infinitus est numerus. Item iustitia non est in peccatore: quia non reddit deo quod suum est. s. obedientiam et honorem. Mal. 1. Filius honorat patrem: et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus? Et si dominus ego sum: vbi est timor meus: dicit dominus exercituum? Item fortitudo non est in peccatore: quia quidem a peccato se superari permittit. Isa. 1. Erit fortitudo vestra: vt fauilla stuppe: et opus vestrum quasi scintilla. Item temperantia deficit in peccatore: quia quidem non refrenat motus luxurie: gule: et aliarum passionum subijciens eas rationi: sed viuit: sicut equus et mulus: quibus non est intellectus. ¶ Tertio destruit dona spiritus sancti: que sunt septem: de quibus Isa. xi. s. Sapientia: intellectus: consilium: fortitudo: scientia pietas: et timor domini. ¶ Quarto destruit omnia merita: que olim homo in gratia constitutus acquisierat. Ezech. 18. Si auerterit se iustus a iustitia sua: et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes suas: quas operari solet impius: numquid viuet? omnes iustitie eius quas fecerat: non recordabuntur. Unde de peccato mortali. Job dicit. 31. Ignis est vsque ad consumptionem deuorans: et omnia eradicans genimina. i. merita. Ad quid autem valeant bona facta in mortali peccato: vide in sermonibus de peccatis in genere. ar. iij. sermone. 4. Et de hoc fiat alius sermo. Destruit etiam siue impedit merita acquirenda: quia de his bonis: que homo in peccato mortali constitutus operatur: nihil meretur: hoc probatur auctoritate: ratione: et similitudine. Auctoritas habetur. 1. Cor. 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas: et si tradidero corpus meum. ita vt ardeat. charitatem autem non habuero: nihil mihi prodest. Ratio est: quia deus non acceptat opera: nisi acceptet operantem etc. Dic vt in sermone de peccatis in genere arti. iij. sermone. 4. Similitudo est de ramo preciso ab arbore etc. Ut in dicto sermone. Est et alia ratio: dic illud quod nota glo. in. c. i. de consecr. quam scripsi. vbi. s. Hec autem conclusio vera est: nisi duobus casibus. Primo in operibus: que valent ex opere operato: et conferentibus caracterem: sicut baptismus confirmatio: et ordo. Secundo in operibus bonis: que fiunt a peccatore: sicut a nudo ministro: dic vt ibidem. Est autem notandum: quod sex vtilitates habent huiusmodi opera: dic vt ibidem. Ecce ergo quantum thesaurum perdit peccator ex vnico peccato mortali. Ideo dicit dominus Mat. 16. Quid enim proficit homini si vniuersum mundum lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Ideo debes o peccator maxime flere de ammissione tam inextimabilis et incomparabilis thesauri magis: quam mercator: qui vno naufragio perdit totam substantiam suam: quam cum multis laboribus per multa tempora lucratus est. ¶ Tertio est in bestialem naturam transformatiuum. Hoc probatur ratione: et auctoritate. Ratio est: quia homo peccator postposita ratione viuit secundum motum sensualitatis: et consequenter cessat in eo ratio naturalis. contra quam peccando operatur. Inter hominem autem et bestiam non est differentia: nisi per rationem: que est differentia specifica inter ipsum et bestias. Ergo cessan-

te rõne cessat differẽtia ipsa formalis:⁊ cõsequẽter efficitur bestia. Uñ superbus potest dici leo:auarus vulpes:luxuriosus porcus:iracundus canis rabiosus:gulosus lupus:inuidus basiliscus: accidiosus asinus. Et ↄfirmatur ratio ista:ex eo qꝛ põt dici:ꝙ peccatũ transformauit angelos in bestias: qꝛ demones bestie dicũtur in scriptura. Uñ diabolus dicitur draco.Apoc.12.Ad idez facit exẽplum qđ refert. Greg. in.iij. dialog. De datio mediolanensi epõ: qñ transiens per Corinthũ hospitatus est in domo:quã demones inhabitabant ⁊c. Hoc scripsi in sermonibus de articulis fidei:sermone.17. pte.iij. Auctoritas habet. Eccle.iij. Dixi in corde meo: de filijs hominũ:vt ꝓbaret eos deus:⁊ ostenderet similes esse bestijs. Item hõ cum in honore esset:nõ intel.ↄ.est.iu.in.ſ.⁊ ſ.fac.est illis. Itẽ Bene. Quid interest in beluam transformari:aut sub hominis figura animũ hois nõ gerere: Ad idẽ Boetius in.iij.ꝓsa.4.libri de ↄsolatione. Uersi inquit in maliciam:humanam quoqꝫ amisere naturam. Et subdit. Euenit igitur: vt quẽ transformatum vicijs videas: hominẽ estimare nõ possis sed beluam. Et subdit in fine.v. Ita fit:vt qui probitate deserta homo esse desierit:cum in diuinam conditionem transire non poterit: vertatur in beluinam. Hoc etiam senserunt antiq pagani.in fabula:quã scribunt de dea Circe. Uide qđ scripsi in dñica.23.post festũ trinitatis:sermone qui incipit. Cuius est imago hec:in introitu. Quinimo veraciter dicere possumus:ꝙ deterior est peccator q̃ bestia. Qđ probatur tripliciter. Primo rõe culpe:qꝛ imputatur sibi ad culpam: si sine ratione viuit:qđ nõ est in bestia: qꝛ viuere sine ratione:bestijs est ex natura:sed homini ꝓcedit ex culpa. Secundo ratione nocumenti:qꝛ homo peccator magis nocet ꝓximis q̃ bestia:qꝛ in homine est dolus: qui nõ est in bestijs. Tertio ratione pene:quia bestie post mortem nõ sunt obnoxie alicui pene:qꝛ anima cum corpore moritur:sed peccator est obnoxius pene eterne post mortẽ: vt.j.patebit in.7.effectu. Et ideo minus malum esset tibi o infelix peccator:bestiaz esse q̃ peccatorem:si penitentiam nõ agis.

¶ Quarto ẽ nocumẽti maximi inductiuũ: nam sine peccato nihil potest homini nocere. Nã nec diabolus:nec homo malus:nec infirmitas:nec mors:nec alia aduersitas poterit ei nocere: si a peccato hõ abstineat. Unde ecclesiã in prima feria.6.quadragesime:in oratione:que dicitur in vesperis: vbi sic dicitur. Tuere domine populum tuum: ⁊ ab omnibus peccatis clementer emunda:quia nulla ei nocebit aduersitas:si nulla dominetur iniquitas. Item Eccle. viij. Qui custodit preceptum : non experietur quicq̃ mali. Item Isa.iij. Dicite iusto:qm̃ bene quoniam fructum adinuentionũ suarum comedet:⁊ veh impio in malum ⁊c. Item.i. Petri.iij. Et quis est qui vobis noceat:si boni emulatores fueritis: Quinimmo sine peccato omnia aduersa conuertuntur in bonum homini. Ro.8. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. Et plus non potest diabolus vel persecutor nocere iusto:nisi quia fabricat ei coronam eternam. Ber. Mirandum dei iudicium:ꝙ ille superbus malleator nesciens eis coronas fabricat perpetuas omnes impugnando: ⁊ omnibus succũbendo. Et Dauid in.ps. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores: fabricauerunt inquam coronam perpetuam. Exẽplum de Agatha: Lucia: Catherina: Laurentio:⁊ ceteris martyribus:qui non essent corona martyrij laureati:nisi diabolus eis illas medijs tyrannis persecutoribus fabricasset. Et nihilominus predicta sunt maxime nociua homini per peccatũ. Summa ergo diligentia est fugiendum peccatum:⁊ per penitentiaz delendum. Si enĩ vniuersi demones: ⁊ mali homines: ⁊ bestie:⁊ omnes alie creature:que homini possunt nocere:essent ↄgregati ex vna parte magis timendum esset vnum mortale peccatum q̃ omnia illa. Unde dicit Augu i. de ciui.dei. Et habetur in decretis.xxij.q.v. Ita ne: ꝙ homo debet potius oĩa mala pati:q̃ peccato consentire. Item Seneca. Cum hominibus inquit pacem habe:cum vicijs bellum. Et iterũ. Uicia sine modo : ⁊ ordine persequenda sunt: quia modum ⁊ ordinem non habent: ⁊ concer-

dat scriptura.d.quasi a facie colubri fuge peccatum.Eccli.21. ¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuum:quia per peccatum efficitur homo seruus diaboli:iuxta illud.Petri apostoli.2.Petri.2.A quo enim quis superatus est: huius et seruus est. Nam et de iure ciuili victus:siue captus in bello punico efficit seruus capientis:vt .ff.de captiuis.ibi.Ab hostib⁹ captus: puta a germanis seu partis:seruus e hostiu: et in.l.Et seruoz.ff.de sta.ho.ibi. Jure gentiu serui nostri sunt: q ab hostibus capiunt. Item Ro.6.Nescitis qm cui exhibuistis vos seruos ad obediendu:serui estis eius cui obedistis.Ecce q malum dnm habent peccatores.Jere.16.Seruietis dijs alienis die ac nocte:qui no dabunt vobis requie. Nota.dijs in plurali numero: nam tot demonum peccator est seruus quot peccatoz est reus.Supbus naqz e seruus leuiathan; ipse est rex super oes filios superbie. Auarus mamone rc.Nota.ad hoc parabolam illius filij adolescentis qui dispersit oia bona sua:qui postea adhesit vni ciuium illius regionis.Luc.15.i.Diabolo qui est ciuis et princeps regionis peccatoz. Jo 12. Nunc princeps mundi huius ejciet foras.Ideo precipit apls peccatoribus.d. resipiscant a diaboli laqueis a quo captiui tenent ad ipsius voluntate.2.Thi.2. ¶ Sexto e mortis tepoalis acceleratiuu: qz pter demeritum peccati diminuitur vita peccatori. ps.Uiri sanguinum et dolosi no dimidiabunt dies suos.Uii et de iure cano, Propter peccatu homo citius mori psumit.xi. q.iij.Epi si sacerdotali.Et no.i.c.qua fronte de appella.Et in hoc diuina bonitas:et iuste:et misericorditer:cum peccatoribus agit. Juste qdem:qz meretur peccator vitam pdere:qua male vtitur.iuxta illud. Sap.xi. Per que quis peccat per hec et torquet. Uii et pter demeritum peccati primi parentis mors hūano generi indicta e. Gen. 2. Quacuqz die comederis:morte morieris.Item Ro.5.Per vnum hoiem peccatu intrauit in mundu.Et per peccatum mors. Et pcordat etiā simile de iure ciuili quo disponit:q si pductor domus ea male vtat q potest ei ea auferri a dño et pbatur in .l.ede.C.loca.Sic deus locat nobis vitam temporalem vt ei reddamus mercede bonorum operum.Si igitur male vtatur homo ipsa vita.dignus est vt ipsa priuetur. Ideo etiam deus pter peccata hominum imisit diluuium:et vitam humanam diminuit:deus propter malicium hominu.Gen. 6.No permanebit spiritus meus in homine in eternum:qz caro est:eruntqz dies eius centum viginti annoz.Misericorditer etiā deus cum peccatoribus agit diminuendo eis vitam:quia tollit deus malos de medio ne peccatum eoz augeant:vt dicit August.Et in decretis.23.q.4.ca vindicta.Et alibi dicit idem Aug. Cui licentia iniquitatis eripitur:vtiliter vincitur:qm nihil est infelicius felicitate peccantium: qua penalis nutritur ipunitas:et mala voluntas velut hostis interior roboratur.23.q.i. paratus in fi.Ad idem facit.45.di. et qui cum dat.ergo penitentiam agite rc.

¶ De tribus vltimis malis:que causantur ex peccato. Sermo.10.

Enitentiam agite rc.In precedentibus dictum est de differetie et nouem malis:que sequuntur ex peccato: nunc vero dicendum est de tribus vltimis malis pro complemento huius articuli. Salutetur virgo Maria rc.

¶ Primum est temporis amissiuum.

¶ Secdm est quietis perturbatiuum.

¶ Tertium est pene eterne obligatiuum.

¶ Primo est temporis amissiuum.per peccatum enim homo amittit tempus: quod est preciosissima rerum:nam si anima damnata posset recuperare in hac vita spaciu modice hore:caripenderet magis et preciosiorem illam reputaret:q totum mudi thesaurum.Unde Ber.Nihil preciosius tempore:heu nihil hodie vilius reputatur.Nota.exeplu crisaurii: de quo in.4.dialogoz. et i omel.12 Qui lextremo vite tep⁹ modicu postulabat.d.Inducias vsqz mane rc. Sic ille dominus Nicolaus de sicilia. qui cum esset peste percussus videns se mori propinquum misit pro quodam venerabi-

li religioso: qui cum venisset ad eum querenti quid postularet. Dixit: rogo te pater vt petas a domino inducias mihi decem dierum infra quos valeam disponere animam ⁊ bona mea ⁊c. At ille dixit ⁊ quot annos in hac vita peregistis? Respon. sexaginta. At ille ⁊ quare in tot annis neglexistis disponere vitam vestram? Modo autem petitis decem dies tandem ille ante terminum illum petitum expirauit: cuius vitam suam valde seculariter peregisset. Ideo Eccli.14. Fili conserua tempus: ⁊ declina a malo. Nota conserua tempus ⁊c. Ratio est: quia sic transit quod est irrecuperabile. omnia alia bona temporalia si amittantur recuperari possunt: solum tempus irrecuperabile est. Virgilius in.10.eneidos. Stat sua cuique dies breue ⁊ irreparabile tempus omnibus est vite: hoc ergo tempus maxime perdit peccatum: non solum perdit: sed contra semetipsum: ⁊ contra largitorem temporis: qui est deus expendit in vanitatibus ⁊ peccatis. Ps. Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Ideo faciamus consilium Salomonis dicentis: quid necesse est homini maiora se querere: cum ignoret quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue: ⁊ tempore quod velut vmbra preterijt Eccles.7.

¶ Secundo est quietis anime perturbatiuum. Nunquam enim misera anima quiescit in peccato mortali. Cuius enim quies sit terminus motus. Anima autem peccatoris sit semper in primo motu cum voluntate peccandi: sequitur quod misera illa anima non possit quiescere. Alia causa cum deus habeat animam quietare inquantum habet rationem boni: obiectum autem voluntatis ⁊ finis anime sit ipse deus. Aug. in lib. confessionum. In principio fecisti nos domine: ad te: ⁊ inquietum est cor nostrum: donec requiescat in te: sequitur quod nunquam anima quietatur: donec sit cum deo: seu tendat ad deum. Sed anima peccatoris est contra deum: ⁊ recedit a deo per peccatum: quod est auersio a bono incommutabili ⁊ conuersio ad bonum commutabile: secundum Aug. sequitur quod nunquam talis anima habebit quietem? Hoc est quod dicit Aug. in lib. confessionum. Iussisti domine ⁊c. Et sic est vt pena sit sibi omnis inordinatus amor quem habent peccatores: circa ea que mouent eos ad peccandum: qui amor est eis pena. Si volumus ista videre clarius discurramus per singula peccata mortalia: ⁊ videbimus penas ⁊ amaritudines: que ex ipsis oriuntur. E contra autem dulcedines ⁊ consolationes ⁊ quietes: que ex virtutibus oppositis causantur. Primo superbus habens inordinatum amorem ⁊ cupiditatem honoris inquietus est: quia sibi videtur quod omnes despiciant eum: primo vxor: secundo filij: ⁊ alij: quia videt se ab eis non tantum reuereri quantum deberet. Ecce dolor ⁊ quietis perturbatio. Item quando intrat plateam vel quando transit: si omnes non surgunt: videtur ab eis despici. Item dicit superbus. Talis fuit capitaneus vel Vicarius: ego non. Ecce dolor. Vnde Isidorus lib. ethi. Superbus inquit dictus est: quia vult super videri quam est. Qui enim vult supergredi is superbus est. Sicut dicit Augu. lib.14. de ciui. dei. Quod superbia est celsitudinis appetitus. Hic autem appetitus nunquam poterit satiari vel quietari. Et ideo hoc peccatum est genus anime perturbatiuum. Hoc etiam dicit Aug.14. de ciui. dei. Superbia peruerse imitatur deum: odit namque consocijs equalitatem: sub illo: sed imponere vult socijs dominationem suam: pro illo. Ecce dolor ⁊ inordinatus animus: ⁊ inquietudo anime. contra: humiles quando fiunt sibi magni honores dicunt. Non nobis domine: non nobis: sed nomini tuo ⁊c. Ecce quies mentis ⁊ anime. Secundo auarus de omnibus habet dolorem: quando enim videt in mensa vxorem: filios ⁊ famulos bene comedentes dicit. O miser destructus sum. Et tantum dolet quod non sentit delectationem cibi vel potus. Si videt farinam imminutam. d. O miser perditus sum. Ideo Eccles. Cuncti dies eius doloribus pleni sunt. Ideo Sene. in tragedijs. Auaro quid mala optas: nisi quod viuat. Si filius currit dicit. O miser: quot sotulares frangit. Si dormit somniat latrones: si sentit mures credit fures. Ecce inquietas anime: hoc est quod dicit Salomon. Eccles.5. Auarus non implebitur pecunia. Et qui amat diuitias non capiet ex eis fructum: quia vt dicit. Hiero. Auaro tam deest quod habet: quam quod non habet: bene etiam non implebitur pecunijs: quia assimilatur inferno per augmentum dicens. Auarus est

inferno similis: q quantoscūq deuorauerit:
nunq dicit sufficit: sic nec auarus poterit
saciari. Ideo Eccli. x. Auaro nihil scelestius:
& postea subdit: Nihil iniquius: q amare
pecuniā. Ecce inordinatus amor. Et subdit.
Hic enim & animam suam venalē hʒ.
Tullius de officijs lib. pmo. Nihil est tam
exigui animi &c. Habet ergo aiam inquietam.
Et hoc est pprie pprium auaro. Ergo
auaricia est quietis anime perturbatio. E
contra: persona liberalis letatur: qñ videt
vxorē: & familiam comedentes: & dicit. Comedamus:
& dñs prouidebit nobis. si seruabimus
eius precepta. Ideo. Ps. Iusti. i. liberales
exultēt incōspectu dei: & delectētur
in leticia. Itē luxuriosus quantam penam
habet: qñ est philocaptus de aliqua domicella:
vel vidua: &c. Vadit die noctuq cū
animo & magnis plantis. Nō pōt comedere
nec dormire: sed vadit sicut stultus. Unde
Ilsus. Nescio qd sit amor: nec amoris sensio
nodū. Sed Scio sigs amat: nescit habere
modū. Et sic in rei veritate. Vñ Augu.
O amatores mundi nō est requies vbi qritis:
eam vitam beatam queritis in regione
mortis. Et si ɔsequitur intentū suum: statim
dicit. Nō: sed cum alia haberem maiorem
delectationē: vel seruabo aliū modū:
vt magis delecter. Quare dicit. Phs: q concupiscentia
carnalis est infinita: & nō habet
terminū. Ideo Boetius. Quid de voluptatibus
corporum loquar: quarū appetentia
quidem plena anxietatis: satietas
penitentie: Nec est mirū de nostris iuuenibus
fatuis: cum Salomon tam sapiens
per luxuriam fuerit deuictus. Et David tā
sanctus. Vñ Aug. pmo. soliloquioꝝ. Nihil
esse censeo: q magis ex arce deijciat animum
virilem: q blandimenta femine: corporisq
ille cōtactus. Item Tullius de senectute
Cum natura siue deus: nihil homini:
mēte pstabilius dedisset: scias huic diuino
muneri: nihil eē magis ɔtrā q voluptatem.
Sed que differētia est inter iuuenē luxuriosū:
& senem: Audi Senec. dicētē Adolescēs
luxuriosus peccat: senex insanit: sed peius
est de persona nobili & graduata dignitate.
Nam dicit Fulgētius lib. 2. mitiologiaꝝ.
Quāuis in oibus amor libidinis sit:
nunq tñ deterior cum se honorato misceat.
Libido enim honestatis dum quid expediat
nescit. semper est molestatis ɔtraria.
Item Tullius ad parmenidē. An mihi
liber videt: cui mulier imperat: cui leges
imponit. Vocat: veniēdū est. Eijcit abeundū
est. Minatur: extimescēdū est. An ergo
mirum: Sed nequissimū seruū etiam si in
amplissima familia natus sit: appellandū
puto. Persona aūt casta si sit: de matrimonio
ɔtentat. de sua societate. siue sit iuuenis:
siue antiqua: alba vel nigra. Dicit
vir. Sufficit mihi: q vxor mea est. Vñ aūt
q nō sunt de matrimonio nō curant nec loquunt
de illa materia: & viuūt leti: & quieti.
Ideo. Ps. Renuit cōsolari anima mea. s.
in bonis carnalibus. Ergo in quibus: Rñ.
Memor fui dei: & delectatus sum. Itē inuidus
nunq quiescit: sed semper in tristicia
manet: qr inuidia nihil aliud est. q dolor
de bono alterius. Unde Greg. 6. mor.
Inuidere nō possumus: nisi eis: quos in
aliquo cernimus meliores: qr dicit Phs
in. 2. ethico. Inuidebūt tales: qbus sunt aliqui
similes: aut sm genus: aut sm cognitionem:
vel sm staturam: habitum: aut sm
opinionem: qr dicit Damascenus. Inuidia
est tristicia in alienis bonis. Et Phus. 2.
Ethi. Quid dolet inuidus: De eo d quo ē
gaudēdū dolet. Qñ videt inuidus: q alius
plus honoratur vel ditatur: vel est in officio:
vel in amore principis: tristat inuidus:
& frangitur corde. Unde est quidā versus:
Inuidus inuidia cōburitur intus & extra.
Unde sic diffinit ab Aug. in sermone. Inuidia
est dolor felicitatis alterius. Itē Damascenus
in sermone. Inuidia est ignis inextinguibilis.
Etenim sicut tinea comedit
vestimenta: sic inuidia eum qui zelatur cōsumit
& rodit. Propterea Aug. de ciui. dei.
Inuidis primum sui mordax est. Et Iob.
5o. Paruulum occidit inuidia. Persona
aūt charitatiua nō tristatur de bono alterius:
sed letatur & dicit. Dñe conserua hec
sibi: sed recordare de me: quia sum creatura
tua: sicut iste. Ex charitate aūt dominus
illi prouidet abundanter. Ideo aplš ad
Gal. 5. Fructus aūt spiritus est charitas:
gaudium: pax &c. Gula etiam secum trahit
dolorem & inquietudinem: qr golosi sunt
cōmuniter potatores: habētq oculos scar

latinos: ⁊ tremunt: q; vinum ferit neruos.
Peccatur aūt quattuor modis in gula.
Primo modo cum in cibo hora ordinati
tēporis preuenitur. Secūdo cum cibus ni-
mis splendidus preparatur. Tertio cū sibi
plurimum: ⁊ vltra debitam: ⁊ nature cōfor
mem quantitatē accipitur. Quarto cū ni-
mis ardenti auiditate recipit̄. Et quādocūq;
capiatur gula: vnoquoq; istorum modorū:
semper est inquietudo anime. Nam primo
anime requies impeditur: qñ corpus ante
debitam horam impletur. Unde scribitur.
Uech tibi terra: cuius rex puer est: ⁊ princi
pes mane comedunt. Secūdo peccatur cū
cibus splendidus preparatur. Nam ex
splēditate cibi causatur repletio. Et vidē
tur tales: totam curam habere de corpore:
cōtra quos dicitur. Quorū deus venter ē.
Unde Sene. Palatum tuum fames exci
tet: nō sapores. Tertio peccatur in quanti
tate excessiua. Nā fiunt inordinate morta
les diuersarū specierū carnes: ⁊ fercula: sub
varijs condimentis: ⁊ alie multiformes ci-
borum maneries: vina grandia: ⁊ diuersa:
et appetim illo tracti quorū potentias: ⁊ di
uersitatem huius humane nature fragili
tas digerere: ac sustinere non potest. Et sic
ex corrupta digestione in humores corru
ptos cibaria in corporibus humanis tran
seunt: ex quibus dolores: febres: podagre:
alieq; infirmitates: tandem ad destructio-
nem vite deueniuntur. Propter qd̄ dicit Boe
tius de ꝯsola. Paucis enim minimisq; na
tura contenta est: cuius sacietatem si sup-
fluis agere velis: aut iniocūdum: qd̄ infun
dis fiet aut noxium. Eccli.17. Propter cra
pulam multi perierunt. Et in multis escis
erit īfirmitas. Quarto peccat̄: qñ nimis ar
dēti auiditate recipit̄: ꝯ qd̄. Eccli.37. Noli
esse auidus in oī epulatione: nec te effun-
das super oēm escam. Exemplū de Esau.
Qui ꝓpter scutellā lenticularū: primogeni-
turam vēdidit. Idō hec peccatū oīno absci-
dendū est. Itē iracūdus etiam trahit secū
penam: quādo tristatur de aliqua iniuria:
⁊ est cū desiderio vindicte: ⁊ semper cū do-
lore: ⁊ inquietudine cogitationis circa vin-
dictam: dicendo. Tu facis sic ⁊ sic ⁊c. Qui
scripsit hunc librum: legit in quodam ser-

mone aliqua scripta manu propria: bone
memorie patris nostri fratris Petri de hie
remia: qui dicit q; viderat quēdam homi-
nem: qui dixit eidem fratri Petro: q; non
poterat comedere: nec bibere: nec dormire: ni
si sumeret vindictam de inimico. Et tandē
interfecit eum cum suo maximo periculo.
Ecce dolor: ⁊ inquietudo. Et postq̄ iracū-
dus cepit vindictam: timet amicos ⁊ con-
sanguineos illius. Si capitur suspēdit̄. Si
fugit bannitur: ⁊ perdit sua bona. Ideo
Seneca. Ira in temeritate prona est: ⁊ dū
periculum vult inferre: non cauet. Contra:
homo pacificus dicit. Uos iniuriam mihi
fecistis. Et ego recipere possem vindictam.
Ideo pro vobis: vt deus mihi parcat. Idē
Luc.21. In patiētia vestra possidebitis ⁊c.
Accidiosus etiam trahit secum penam: ⁊
a diabolo tribulatur: ⁊ tēptatur. Ideo Hie-
rony. Semper aliquid boni facito: vt dia-
bolus inueniat te occupatum. Cōtra: Mu-
lieres que nolunt laborare in domo: sed di
cunt: vir meus habet ancillas. Et sic stant
ociose: ⁊ per consequens tentare: ⁊ decipere.
Homo ad laborem nascitur: ⁊ auis ad
volandum. Job.5. Contra: dicitur homini
laborioso. Quod potest manus tua: instan
ter operare. Eccl. vltimo.c. Ecce quomodo
peccator conturbatur a peccatis: ⁊ inquie-
tatur. Ideo Isa.57. Cor impij sicut mare
feruens: quod quiescere non potest ⁊c.
¶ Tertio peccatum est pene eterne obliga
tiuum. Ro.6. Stipendia peccati mors. s. tē
poralis ⁊ eternalis. Apoc.21. Timidis: ⁊ in
credulis: execratis: ⁊ homicidis: ⁊ fornica-
toribus: ⁊ veneficis: ⁊ ydolatris: ⁊ omni-
bus mendacibus: pars illorum erit in sta-
gno ardenti igne ⁊ sulphure: quod ē mors
secūda. Nota. octo genera peccatorum: que
maxime hodie regnant in mundo.
¶ Primum cum dicitur timidis. Timidi
sunt: qui timore iniusto non audent bonā
vitam incipere: vel inceptam continua-
re: ducti timore: aut detractionis: aut quia
timent non posse sustinere penitentiā. Sic
est qui timore non displicendi alicui: aliqd̄
iniuste facit. Sicut sunt iudices in senten-
tia proferenda. Medici qui nō dicunt in-
firmis: vt confiteantur timentes ne displi-

ceant infirmis: cōtra. c. Cum infirmitas: de peni. ⁊ remis. Notarij dictantes contractus usurarios: artifices in diebus festiuis laborantes ne displiceant alijs. Sicut sunt barbitonsores qui radunt barbas in dominicis ⁊ festiuitatibus: ⁊ similiter in alijs contra quos. Illic trepidauerunt timore ubi non erat timor. Ps. 13.

¶ Secundum est incredulis: sicut sunt Iudei: saraceni: theucri: tartari: ⁊ etiam heretici: ⁊ falsi christiani: qui dubitant de aliquo fidei articulo: quia dubius in fide infidelis est: ut dicit tex. in. c. i. de hereticis.

¶ Tertiū ⁊ execratis. i. abhominabilibus facientibus peccata contra naturam: ut est omnis modus luxurie: per quem non potest sequi generatio: sicut sunt mollicies: sodomia: presertim cum uxore: q est grauius alijs sodomijs: ⁊ etiam bestialitas. Talia enim peccata sunt illa propter que uenit ira dei in filios diffidentie. de uita ⁊ honesta. clerico. Et de excessibus prela. clerici. ⁊ in autenti. ut non luxu. contra naturam. coll. 6. Tales etiam de iure ciuili ultimo supplicio. i. morte puniri debent: ut dicitur in dicto autentico. ⁊. C. de adulte. l. Cum uir nubit in feminam.

¶ Quartum ⁊ homicidis: non intelligitur de iudicibus condemnantibus malefactores ad mortem: quia tales non peccant: sed merentur: nec proprie dicuntur homicide: sed de illis qui occidunt ex vindicta: siue iniuste. Sub hoc crimine continentur etiā qui detrahunt alijs. Item qui odiunt proximos. Hoc enim triplici modo dicitur homicidium. Unde dicit Clemens ⁊ habetur in decretis: de peni di. i. Homicidiorum tria genera dicebat esse beatus Petrus: ⁊ penam eorum pariter fore dicebat. Sicut enim homicidas interfectores fratrū: ita detractores eorum: eosq odientes: homicidas es[se] manifestabat: quia ⁊ qui occidit: ⁊ qui odit fratrem suum: ⁊ qui detrahit ei pariter homicida esse demonstrat. Item. i. Io. Qui odit fratrem suum homicida est.

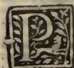
¶ Quintum ⁊ fornicatoribus. Nota hic contra illos qui dicunt q inter solutum ⁊ solutam non sit peccatum: quem errorē reprobat iste tex. quia nomine fornicationis intelligitur actus luxurie inter solutum ⁊ solutam. Et si dicatur cui fit iniuria si consentiunt ad inuicem? Respon. dicēdo: sicut fit iniuria regi si quis fornicetur cum filia eius licet uolente. Nec obstat q in decalogo sola mechia. i. adulterium prohiberi videtur: quia sub nomine mechie intelligitur omnis illicitus concubitus: ut dicit Aug. ⁊ Isidorus. Et tota ecclesia hoc vult: ut probatur. 32. q. 4. Meretrices. ⁊. q. v. Non mechaberis.

¶ Sextum veneficis. i. venenum facientibus aut dantibus: sicut sunt mulieres: que recipiunt venenū ut faciant abortum. Item qui dant. Nota de illa muliere: que comperiens filiam suam: que erat monialis fore grauidam petenti filie q daret sibi potationem: ut abortiretur. mater dedit ei potationem quā occideretur: ⁊ sic mortua est: hoc matre serio faciente: ⁊ hoc retulit mihi ipsa mater.

¶ Septimum ydolatris: ydolatre sunt diuini ⁊ sortilegi: qui confidunt in demonibus: ⁊ eos magis q deum venerantur ⁊ adorant: potest etiā dici q ydolatre sunt omnes auari: usurarij: fures: raptores: symoniaci: quorum deus est mundus. Propterea apostolus vocat auariciam seruitutē ydolorum. Eph. 5. Hoc scitote intelligētes q omnis fornicator: aut inmundus: aut auarus: q est ydolorum seruitus non habet hereditatem in regno christi ⁊ dei.

¶ Octauo ⁊ omnibus mendacibus: non loquitur de mendacio officioso vel iocoso: qz talia mēdacia nō sunt mortalia: nisi addatur iuramentum: quia tunc esset periurium: ⁊ consequenter mortale etiam si pro salute alterius fiat: quia ut dicit Aug. Nemo ad salutē adducendus est opitulante mendacio pernitioso: vel quocūq periurio: talium ergo omnium predictorum pars est in stagno ardēti igne: ⁊ sulphure: quod est mors secūda respectu prime: que est mors corporalis: vel respectu prime: que est mors spiritualis: que est priuatio gratie gratum facientis: ergo penitentiam agite ⁊c.

¶ De acerbitate pene: ubi agitur de penis debitis peccato. Sermo.xi.

Enitentiam agite rc. Supra quattuor primis sermonibus dictum est de octavo motivo vos ad penitentiam provocante: scilicet de peccati malignitate. Modo sequitur predicare de nono motivo: quod est pene acerbitas. Ubi agitur de penis peccato debitis: post hanc vitam: et loquor de peccatore impenitente cui debetur infernus. Salutetur virgo rc. ¶ Pro declaratione materie predicande. Notandum quod communis sententia theologorum per fidem catholicam approbata est: quod anime peccatoris in inferno duas penas patiuntur in generali. ¶ Prima est pena damni: que consistit in privatione divine visionis. ¶ Secunda est pena sensus: que consistit in experientia alicuius nocivi. Et de utraque pena probatur ista conclusio triplici medio scilicet. Ratione. Auctoritate: et Exemplo. ¶ Prima ratio sumitur a culpe et pene commensuratione. Secundo sumitur a premij et pene ex paratione seu proportione. Tertio a timoris incussione. Quarto a creature inordinata fruitione. ¶ Prima ergo ratio sumitur a culpe et pene commensuratione: quia oportet quod pena commensuretur culpe. Isa. 27. In mensura contra mensuram: cum abiecta fuerit: iudicabo eam. Nota. in mensura. scilicet pene contra mensuram. scilicet culpe cum abiecta fuerit. scilicet anima a corpore: quasi autem non est iudicium in hac vita: quia nec mali condigne puniuntur: nec boni premiantur: quousque iustitia conterantur in iudicium. Hebr. 9. Statutum est omnibus hominibus semel mori: et post hoc iudicium. Constat autem quod peccator duo inconvenientia facit peccando mortaliter. Primo quidem: quia avertit se ab ultimo fine: qui est deus. Secundo quia convertit se inordinate ad creaturam: quia fruitur ea: cum tamen uti deberet ea: ut dicit Aug. in lib. de doctrina christiana. Unde alibi dicit Augu. quod peccatum mortale est spreto incommutabili bono: bonis commutabilibus adherere: ut no. 3. arti. ij. sermone. ij. parte. ij. Conveniens est igitur quod anima dupliciter puniatur. Primo in privatione ultimi finis. scilicet dei. Secundo per realem passionem a creaturis: iuxta illud. Sap. xi. Per que quis peccat: per hec et torquetur. Prima pena dicitur damni. Secunda vero sensus. Simile dicitur de eo: qui offendit regem: qui non solum meretur pati afflictionem ab eo: et eius gratia privari: sed etiam a vasallis eius. Propterea dicitur. Sap. 16. Creatura enim tibi factori deserviens exardescit in tormentum adversus iniustos. Et idem eiusdem. 5. Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Unde dicit Ugo de s. Victore. Iustum est consonumque rationi et iusticie: ut anime que se sponte vilioribus rebus subiecit in culpa: deo iudicante eisdem subijciatur in pena. ¶ Secunda ratio sumitur a similitudine: seu comparatione pene ad premium: et est talis. Sicut enim recte agentibus debetur gloria: sic perverse agentibus debetur pena. Sed recte agentes gloriabuntur et gaudebunt non solum de ultimo fine. scilicet de deo: sed etiam de his: que sunt ad finem. scilicet de creaturis. Ps. Delectasti me domine in factura tua: et in operibus manuum tuarum exultabo. Ergo et perverse agentes non solum punientur per privationem ultimi finis: sed etiam per sensibilem dolorem eis a creaturis illatum: et sic idem quod prius. ¶ Tertia ratio sumitur a timoris incussione: quia pene inferuntur pro culpis: ut scilicet timore penarum homines a peccatis retrahantur. Unde dicit Isidorus libro ethimologiarum. Et in decret. 4. di. Facte sunt autem leges ut earum metu humana coherceatur audacia: tutaque sit inter improbos innocentia: et in ipsis improbis formidato supplicio refrenetur audacia: et nocendi facultas: hec ille. l. i. §. i. ff. de insti. et iure. ibi dicitur. Bonos non solum metu penarum: verum ex primiorum quoque exhortatione efficere cupientes. Et Oratius in epistolis. Oderunt peccare mali formidine pene. Nullus autem timet amittere id: quod non desiderat adipisci. Qui autem habent voluntatem aversam ab ultimo fine: non timent excludi ab illo: quia magis timent perdere nummum quam deum. Non ergo pro exclusione ab ultimo fine: a peccando revocarentur. Ergo oportet peccantibus aliam penam adhiberi quam peccantes timeant: et hoc est experientia alicuius nocivi: que dicitur pena sensus: et sic idem. ¶ Quarta ratio sumitur a creature inordinata fruitione: quia si quis eo quod est ad finem

inordinate vtitur:non solum priuatur fine: sed etiam aliud nocumentum incurrit: vt patet in cibo inordinate sumpto:quia nõ solum firmitatem non confert : sed etiam egritudinem inducit. Qui autem in rebus finem constituit:eis nõ vtitur sm q debet: referendo.s.ad vltimum finem. Nõ ergo solum debet puniri per hec: q beatitudine careat:sed etiam per hoc:q aliquod nocumentum ab ipsis experiatur:has duas vltimas rationes ponit. Tho.in.iij. cõtra gentiles.c.142. Et sic patet primum remedium. Auctoritates plurime habentur. Prima in veteri testamento. ps. Pluet super peccatores laqueos ignis: sulphur: et spiritus procellarum: pars calicis eorum. Item in nouo. Mat.25. Discedite a me maledicti in ignem eternum etc. Multe et auctoritates patebunt infra in pcessu sermonis. Vñ super illud verbum. ps. Vox dñi intercidẽtis flãmas ignis: dicit Basilius:q in fine ignis et alia elemẽta diuidẽtur. Et qcqd est in eis pulchrũ:et clarum:remanebit superius ad gloriã electorum:qcqd aũt est in eis feculẽtum et penosum:descendet in infernum ad penam damnatorum. Et ita feces oium creaturarum in infernum colligẽtur:ex quibus intollerabilis fetor emanabit in penam damnatorum. Et sic pz sm medium. ¶ Exẽpla habemus in diuite epulone:qui dicit se cruciari in flãma. Luc.xvi. Pater Abraam mitte Lazarum:vt intingat extremum digiti sui in aqua:vt refrigeret linguam meam: q: cru.in hac.flamma. Itẽ in vitis patrũ legitur:q abbas Macharius ambulans p heremũ inuenit caput hois sine caluitium: qd cum tangeret cũ virga:et ingreret quisnam fuisset:rñdit q fuerat sacerdos gentilium: et quantũ distabat celum a terra tñ habebat de igne sup caput suum: et sub pedibus eius. Et tñ sub eo erant mali christiani: q dei mandata ptẽpserant: et eius beneficia vilipendérant. Et sic pz ergo tribus mediis approbata cõis sententia theologorum in pncipio posita. His ergo sup positis omittendo hodie pdicare de pena damni:videamus solummodo de pena sensus: que peccatoribus ipenitentibus debetur. Quãuis ergo multiplex pena sensus in sacra scriptura legatur:possumus tñ illas ad octo reducere: que infrascriptis versibus ptinentur. Sicut legitur in legenda beati Iohãnis euangeliste. Vermes:et tenebre: flagellũ:frigus:et ignis:demonis aspectus: scelerum confusio:luctus.

¶ Primo ergo pena sensus damnatorum est vermis corrosio. De hac pena dicit scriptura. Isa.vltimo. Vermis eorum nõ morietur. In inferno namq vermes imortales credendi sunt:qui carnes impiorum sine fine corrodẽt. Unde Iudith.16. Dabit ignem et vermes in carnes eorum. Itẽ Eccli.7. Vindicta carnis impij ignis et vermis. An aũt iste vermis intelligat spirituales: vel corporales. Vide Tho.in.4.ptra gẽti.c.19. in fine. Et in.4.sniarum di.50.ar.ij.q.iij. Et scripsi dñica vicesima post festũ trinitatis sermone: qui incipit ligatis manib9 et pedibus etc. Prouer.1. Et si spũaliter intelligamus vermem: nihil est aliud vermis:q̃ pscientie morsus: qui dr vermis inquantũ oritur ex putredine peccati:et aiam affligit pungendo:sm Tho.in.4.sniarum.di.vbi.s. Si aũt intelligamus corporaliter:q in inferno sit vermis: hoc erit ex diuina potentia in vltionem,istam damnatorum:vt sicut in hac vita de vermibus delectati sunt.i. de rebus corruptioni subiectis: qd maxime verificatur in luxuriosis:qui delectãtur de carne:que in vermem pertitur: pter qd dicitur. Iob.24. Dulcedo illius vermis. Sic et vermes patiunẽ in penam:iuxta illud. Isa.14. Subter te sternetur tinea :et operimẽtum tuũ erũt vermes. Nota hic exẽplum de illo scholare bononie studenti:qui erat valde delicatus:cui cum supprior puentus nostri diceret:q damnati in inferno haberent cubile de tinea:et vermibus allegans scripture auctoritatem. Isa. Ilicq plurimos dies cogitans duriciam illius lecti: nunq̃ potuit auferre a mente sua cogitationem istam: adeo q tandem timore isto ductus reliquit mundum:et effectus est frater ordinis nostri. Attẽdant igit ad hec illi:qui sunt ita delicati:q nõ possunt pati pulicẽ in lecto. Et pter hoc timẽt ieiunare et alia penitẽtialia opera facere. Quõ ergo poterũt vermes infernales ceterasq sensibiles penas

pati eternaliter.

¶ Secunda pena est tenebrarum confusio: dum dicit et tenebre. Sunt enim in inferno et tenebre densissime: et obscuritas mirabilis: longe maior quam fuerint tenebre: quas immisit dominus in egypto in flagellum pharaonis per manum moysi: de quibus legitur. Exodi.x. Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti tribus diebus: nemo vidit fratrem suum: nec mouit se de loco in quo erat. Quanto ergo maiores erunt tenebre date a deo in flagellum damnatorum in inferno? Ratio autem harum tenebrarum est duplex: vna est phisica et naturalis: altera est theologica et spiritualis. ¶ Prima ratio naturalis est: quia infernus est in centro terre: vt dicunt doctores in.4. sententiarum.di.43. Et Greg. in.4. dialogorum. Et ideo locus ille est maxime remotus a luce solis: et lune: et stellarum: et etiam lux occupabitur a mole terre: que est corpus grossum et opacum. ¶ Secunda ratio theologica. Reprobi enim in hac vita proposita sibi luce gratie: elegerunt magis tenebras quam lucem: scilicet gratia. Preposuit tibi deus lucem humilitatis: et tu eligis magis tenebras superbie et vanitatis: querendo honores dignitates et officia et cetera. Item proposuit tibi lucem castitatis: et tu eligis tenebras luxurie et carnalitatis. Item proposuit tibi lucem misericordie et liberalitatis: et tu eligis magis obscuritatem auaricie et cupiditatis: et sic de singulis peccatis. Ps. Nescierunt: neque intellexerunt: in tenebris ambulant. Ideo dignum iustum et rationi consonum est: vt priuentur ex necessitate luce in penam: quam contempserunt ex voluntate in culpam. Et ideo tenebrarum caligine eternaliter puniuntur. Ideo dicit dominus. Mat. xxii. Ligatis manibus et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Nota quod tenebre infernales dicuntur exteriores multiplici ratione. Prima vt notetur differentia culpe et pene. Culpa namque est tenebra interior: sicut de reprobo legitur. Job.20. Omnes tenebre abscondite sunt in oculis eius. Sed pena infernalis dicitur tenebra exterior exterius videlicet superueniens.

¶ Secundo dicuntur tenebre exteriores: quasi extra naturam mentis: et extra limites rationis existentes: dum propriam lucem rationis naturalis peccatores relinquunt. Boetius de consolatione. Heu quam precipiti mersa profundo mens habet et propria luce relicta: tendit in externas ire tenebras et cetera.

¶ Tertio dicuntur exteriores: quasi extra terminum et finem: quia perpetue sunt: iuxta illud. Ps. Introibit vsque in progenies patrum suorum: et vsque in eternum non videbit lumen: supple peccator impenitens. Nota patrum suorum. scilicet demonum qui sunt patres reproborum: iuxta illud. Jo.8. Vos ex patre diabolo estis.

¶ Quarto dicuntur exteriores: quasi extra experientiam hominum. Nullus enim hominum in hac vita presenti expertus est similes tenebras. Nam et tenebre egypti modice fuerunt respectu istarum: vt supra dictum est.

¶ Quinto dicuntur exteriores: quasi extra misericordiam dei. Nam extra ambitum diuine misericordie esse videntur. Quia enim impenitentes quando potuerunt misericordiam dei consequi noluerunt: iustum est vt nunc quando illam volunt: non consequantur. Prouer.xi. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. Ps. Dilexit maledictionem et veniet ei. et noluit benedictionem et elongabitur ab eo: et induit maledictionem et cetera.

¶ Sexto dicuntur exteriores. scilicet extreme. scilicet maxime: extra omnem lucem existentes. Nox enim apud nos non est exterior tenebra: neque enim est extra omnem lucem quam illustrant sidera: et cui succedit lux diei. Illas vero tenebras infernales nulla lux illuminat. Unde dicitur terra tenebrosa. scilicet tenebris plena: et operta mortis caligine. Job.10. Unde Virgilius libro.vi. Ibant obscuri sola sub nocte per vmbras

¶ Tertia pena est flagellum: quo continue flagellabuntur et flagellantur a demonibus: ita quod nunquam habebunt requiem vnius momenti in spatio mille millium annorum. Jere.16. Seruietis diis alienis: qui non dabunt requiem die ac nocte: sed post resurrectionem corporum flagellabuntur videndo demones et cetera. Hec reseruo ad dicendum in parte.

vi. Sicut p3. Isa. 65. Ubi cōminans deus peccatoribus per os Isa. pphe: sic ait. Pro eo q vocaui ⁊ non rñdistis: locutus sum ⁊ nō audistis: ⁊ faciebatis malū in oculis meis: que nolui elegistis. Propt hoc dicit dñs deus: ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibēt: ⁊ vos sitietis ⁊c. Quanta aūt sit ibi sitis ⁊ quanta refrigerij penuria: p3 in diuite epulone: qui tot annoꝝ curriculis petijt guttam aque: ⁊ semper petet vsq3 ad diem iudicij: ⁊ nun̄ habuit: nec habere poterit. Luc. 16. Itē ꝯtinue flagellabunt metu: estate: pauperie: infirmitatibus: senectute: ⁊ omni miseria postq̄ corpora resumenṫ: ita tñ q nō deficient: sed erit mors sine morte: ⁊ defectus sine defectu: ⁊ finis sine fine: vt dicit Greg. in. 4. dialog. Et in. 9. lib. moraliū. Nō tñ intelligas q corpora damnatoꝝ resurgant in etate senili: q2 oēs electi ⁊ reprobi resurgent in etate iuuenili: iuxta illud. Eph. 4. Donec occurramus oēs in virū perfectum in mensurā etatis plenitudinis xpi. Et nota. Tho. in. 4. sniaꝝ. Et di. 44. q. i. arti. iij. Qd ergo hic di: q flagellanṫ senectute: intellige nō quantū ad etatem: sed quantū ad labores ⁊ passiones: quas infert senectus hūano corpori. ¶ Quarta pena ē frigus. Et hec tangitur: cum di. Mat. 22. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiu3. Stridor enim dentiū causatur a frigore infernali. Unde sm seruiū infernus dicit tartarus a tremore frigoris: qd est apud inferos. Uñ dicit Job. 24. Ad nimium calorem transibunt ab aqs niuiū. Causabitur etiā ille stridor dentium a nimia indignatione ⁊ furia mētis ꝯtra deum: ⁊ ꝯtra seipsos: ⁊ ꝯtra illata tormēta. Propt hoc semp erūt in dolore ⁊ tremore. Isa. 65. Ecce serui mei letabuntur: ⁊ vos ꝯfundemini. Ecce serui mei laudabant p̄ exultatione cordis: ⁊ vos clamabitis p̄ dolore cordis: ⁊ pre ꝯtritione spūs vlulabitis. Uñ ppter hoc semper blasphemant damnati deum ⁊ scōs eius. Apoc. xvi. Cōmanducauerūt linguas suas p̄ dolore: ⁊ blasphemauerūt deum celi p̄ doloribus ⁊ vulneribus suis. ¶ Quinta pena ē ignis. Luc. 16. Crucior in hac flāma. Mat. 25. Ite maledicti in ignem eternū: qui paratus est diabolo: ⁊ angelis suis. Quō aūt ille ignis agat in anima: separatas: ⁊ quō in corpus damnatoꝝ post resurrectionem. Uide in sermonibus de peccato in genere. sr iij. sermone. 8. In introitu. Et in sermonib9 de receptaculis animaꝝ sermone. xiij. Sed hic est dubitatio: cum in inferno: sit ignis vt dictū est: flāma aūt ignis illuminat: quare ergo dictum est supra: q sunt in inferno tenebre: Rñ. q sm sniam Greg. 9. lib. moraliū: illa vltrix flāma vicioꝝ concrematione habet: sed lumen nō h3: dicētis ps. Supercecidit ignis ⁊ nō viderunt solem: q2 illos quos gehēne flāma deuorat a visione veri luminis cecat: dicit tamē ibi Greg. Qd ille ignis qui damnatis ad cōsolationem nō lucet: vt magis torqueanṫ: ad illud lucet quatenus ex visione mutua amplius crucienṫ. Uñ dicit Tho. in. 4. sententiaꝝ di. Qd in inferno: hec modo d3 eē locus dispositus ad videndū: sm lucem ⁊ tenebras: q nihil ibi ꝑspicue videaṫ: sed solūmodo sub quadam vmbrositate videantur illa: que afflictionem cordi ingerere possunt. Uñ simpliciter loquēdo: locus est tenebrosus. sed tñ ex diuina dispositione est ibi aliqd luminis quantū sufficit ad vidēdum illa: que animā torquere possunt. Ad hoc satisfacit naturalis situs loci: q2 in terre medio vbi infernus poniṫ: nō pōt esse ignis. nisi feculentus ⁊ turbidus: ⁊ quasi fumosus Tho. Ad idem facit q dicit Isidorus i. i. lib. de sūmo bono: vbi sic ait. Ignis gehēne lucebit miseris ad augmentum pene: vt videant vnde doleant: ⁊ nō lucebit ad ꝯsolationem: ne videant: vñ gaudeant. ¶ Sexta pena est demonis aspectus. Sicut aūt ex visione dei sequiṫ maxima ⁊ ineffabilis delectatio in anima beata: ⁊ ex eade3 visione cōsequitur anima esse bonū: iuxta illud. Exodi. xxxiij. Ostēdam tibi oē bonum: sic ex visione diaboli cōsequiṫ maxim9 horror ⁊ mirabilis pena. Uñ legiṫ q fuit quidam sanctus monachus: qui in ecclesia quēdam demoniacum inueniens coram omnibus demonem adiurauit: vt coram astantibus oibus diceret de eterne pene magnitudine quid sentiret. Cui demon coactus ait. Et quis hoc qd queris verbis exprimere posset: Nam vt de innumeris penis taceam: quas miseri pecca-

torem passuri sunt:tanta solum est pena in visione luciferi:q si possibile esset q corpus haberet:ac in oriente consisterem:totusq mundus arderet:et flammis ecurrentibus plenus esset:potius ab oriente usq ad solis occasum per medium flamme vorantis eligerem pertransire:vt solam luciferi faciem declinarem. Ideo dicitur. Job.20. Uadent et venient super eum horribiles.s.demones. Et nota q in oibus sensib damnati punient. ¶ Primo in visu per demonum aspectu:vt dictum est supra ¶ Scdo in auditu:per lamenta et fletus damnatorum. ¶ Tertio in odoratu:per fetorem etc. Uide sup a.in introitu:in auc.e basilis. ¶ Quarto in gustu: tum propter siccitatem causatam ab igne:propter qd dives epulo petebat refrigerari in lingua.per guttam aque.Luc.16. Tum etiam propter immundissimum liquorem:quo ora damnatorum replebuntur. Tum etiam propter famem et sitim:vt dicitur supra parte iii. In tactu propter ignem. ¶ Septima pena est: scilicet confusio:in inferno autem confusio fit ordo in penis ex parte divine iusticie infere̅tis.que omnia constituit in pondere:numero:et mensura:sed ex parte ipsorum damnatorum nullus ordo est:sed ois confusio. Job.x. Ubi nullus ordo:sed sempiternus horror inhabitat. Et pro intellectu huius nota q quadruplex ordo est datus a deo hoibus. Est enim primus ordo legis divinalis. Secundus e ordo rationis naturalis. Tertius e ordo legis humanalis. Quartus e ordo gratie spiritualis. Et quilibet istorum ordinum est perversus in inferno damnatis.

¶ Primus ergo ordo legis divinalis pervertitur in eis:quia nec diligunt deum:nec honorant:quinimo semper ipsum blasphemant. Apoc.16. Commanducaverunt linguas suas:et blasphemaverunt nomen dei. Tamen et hec blasphemia non demeretur: quia non sunt in statu merendi:nec demerendi: sed potius pertinet ad penam ipsorum vt nota. Tho.22.q.13.ar.4.ad fin. Et vide qd scripsi in sermonibus:de quattuor receptaculis animarum.sermone.xi. Ubi agitur de penis inferni in speciali parte.4.

¶ Secundus ordo rationis naturalis etiam pervertitur in damnatis:quia pater non amat filium:nec econverso. Quinimo in maximo odio se habent. Et hoc est regulare:q quanto fuit intensior amor in hac vita: tanto ibi est intensius odium. Sicut patet in exemplo usurarii cuiusdam de:quo scripsi in predicto sermone:parte.4.

¶ Tertius ordo legis humane etiam pervertitur in damnatis cuius:precepta sunt tria.s.honeste vivere:alium non ledere:ius suum unicuiq tribuere. Insti.de insti.et iure. In prin.et l.iusticia.§.iuris.ff.eo.ti.et in prohemio decretalium. Ibi enim nulla honestas est:imo omnis inhonestas et perversitas. Item ibi ledunt se invicem inquantum possunt:et consequenter non reddunt debitum amorem sibi ipsis:quem quilibet tenetur reddere proximo suo Ro.13. Reddite oibus debita. Et infra Nemini quicq debeatis:nisi vt invicem diligatis. Semper etiam peccare desiderant:et nihil boni meritorii possunt velle:vel operari. qd not Mat.22. Ligatis ma.et pe.mittite eum in te.ex. Per pedes notat volitas per manus vero operatio. Utraq istorum ligat triplici vinculo. Primo ligat vinculo culpe preterite. Unde Virgilius lib.6 Omnia et supremo cum lumine vita reliquit. Non tamen omne malum miseris:nec funditus omnes. Corporee excedunt pestes. Ergo exercentur penis:veterumq malorum. Supplicia expendunt Secundo ligatur vinculo obstinati propositi. Ideo di.Eccles.9. Quodcunq potest facere manus tua:instanter operare:quia nec opus:nec ratio:nec sapientia:nec scia erunt apud inferos:quo tu properas. Tertio vinculo pene:quia semper cupiunt fugere nec possunt. Unde legitur in lib.de psci. In eternum non obtinebunt:nunquam ipsam gratiam habebunt:sicut nec in hac vita habere curaverunt. Eccles xi. Si ceciderit lignum ad austrum:vel ad aquilonem in quocunq loco ceciderit.ibi erit. Item Greg.in dia. Et in decretis.25.di Qualis hic quisq egreditur talis in iudicio presentatur.

¶ Octava pena est luctus. Mat.22. Ibi erit fletus:et stridor dentium. Tho.in 4.di.50 q.2.ar.iii.q.iii. In fletu corporali duo inveniuntur:quorum unum est lachrymarum resolutio. Et quantum ad hoc:fletus corporalis in damnatis esse non potest:quia post diem iudicii quiescente motu primi mobilis: non erit aliqua generatio:et corruptio vel cor

ꝓ̄latione potestas ista attribuit ꝑsone filij. Ratio est:q₂ propria forma iudicij:⁊ ratio ꝑ quam iuste iudicat̃:est lex sapientie ⁊ veritatis:que est in mente iudicantis:q₂ sine ea nullũ iudicare rectum est. Unde dicit̃. Sap.1. Diligite iusticiam:qui iudicatis terram. Et q₂ filius ẽ sapiẽtia genita:⁊ veritas a patre procedens: ⁊ ipsum perfecte repn̄tans:ideo ꝓprie iudiciaria potestas attribuitur filio dei. Propterea legit̃. Jo. 5. Pater omne iudicium dedit filio per modum primarie potestatis.

¶ Scd̃o modo pōt ꝑtinere iudiciaria potestas ꝑ modum delegationis:sicut si princeps faceret aliquẽ iudicẽ delegatũ:immediate ꝑ se. Et hoc modo hec potestas competit xp̄o:s̃m ꝙ homo. Unde Danielis.7. Aspiciebam:donec troni positi sunt:⁊ antiquus dieꝝ.i.deus pater sedit. Et infra. Et ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. Et vsq₃ ad antiquũ dieꝝ peruenit:⁊ in cōspectu eius obtulerunt eum: ⁊ dedit ei potestatẽ:⁊ honorem:⁊ regnu₃. Et nota potestatem.s. iudiciariam.ps̄. Deus iudicium tuũ regi da:⁊c̃. honorem.s. pontificale₃.ps̄. Tu es sacerdos.⁊c̃. Apocal.19. Habebat in vestimento suo: ⁊ in femore scriptum Rex regum:⁊c̃. In quo innuitur: ꝙ potestas iudiciaria fuit homini xp̄o delegata:dum dicit̃. Dedit ei potestatem ⁊c̃. Que q̄de₃ potestas licet pertineat ad merum iperium:quod nihil aliud est.ꝗ̄ habere gladij potestatẽ ad animaduertendum in facinorosos hoīes:vt dixit tertius in.l. Imperium.ff.de iur.om.iud. Merum aũt iperium de iure ciuili: delegari nō possit: vt in.l.i.ff.de officio eius cui man. est iu. nihilominus de iure diuino secus est:vt in .c.Ep̄s ne cle.vel mo.lib.6. Et hec q̄dẽ delegatio iudiciarie potestatis facta ẽ adeo conueniens ipsi christo:q̄ncuplici ratione. Prima ꝓpter dignitatem capitis. Christus enim s̃m naturam humanam ẽ caput totius ecclesie:iuxta illud ad Ephe.1. Ip̄m dedit caput sup̄ oẽm ecclesiam:que ẽ corpus eius. Un̄ ⁊ deus oia subiecit sub pedibus eius.ps̄. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c̃. Et ideo digne ꝓfectus ẽ xp̄s iudex a deo:q₂ ad iudicem ꝑtinet habere potestatẽ:subditos coercendi. Un̄ Eccli.7. Noli querere fieri iudex:nisi valeas virtute irrũpere iniq̄tates ⁊c̃. Un̄ Jo.v. Sicut eni₃ pater habet ⁊c̃.⁊ potestatẽ dedit. Super quo textu dicit Aug. exponendo potestatẽ:dedit enim non q̄dem ꝓpter ꝯditionẽ nature:q₂ sic oẽs hoīes huius potestatẽ habẽt:sed nec ꝑtinet ad gratiam capitis:quã xp̄s in humana natura accepit. Scd̃a ratio:ꝯuenientie fuit ꝓpter ꝯuenientie affinitatẽ ipsius ad hoīes. Sicut.n. dicit Dionysius. Deus ꝑ causas medias tanꝗ̄ propinquiores effectibus operat̃:⁊ ita iudicat hoīes ꝑ xp̄m hoīem: vt sit suauius iudicium hoīibus. Un̄ dicit ap̄ls. Heb.4. Nō habemus pōtificẽ:q̄ nō possit cōpati infirmitatibus nostris:tentatũ ꝑ oia ꝓ similitudine.absq₃ pctō. Adeamus ergo cũ fiducia ad tronũ gratie eius:sicut ⁊ dn̄s ꝑmisit ter Petrũ negare xp̄m:quẽ tñ ꝓ̄ficere disposuerat ouibus suis:vt ex fragilitate sua:qua₃ ipse in ipso fuit expertus: melius sciret cōpati infirmitatibus subditoꝝ: vt ait Greg. Et in decretis.50.di. Considerandũ. Tertia ratio:q₂ in finali iudicio:vt Aug. dicit sup̄ Jo. Aderit resurrectio corpoꝝ mortuoꝝ:q̄ suscitat de⁹:ꝑ filiũ hoīs:sicut ꝑ eũdẽ xp̄m suscitat aias:inq̄ꝫtũ ẽ fili⁹ dei. Quarta rō ẽ:q₂ sicut Aug. dicit i lib. de ꝟbis dn̄i: Rectũ erat:vt iudicandi viderẽt iudicẽ. Iudicandi.n.erãt boni ⁊ mali restabat:vt in iudicio forma dei bonis solis s̃m hoīem:⁊ malis ostẽderet̃: forma dei bonis solis reseruaret̃. Quinta rō ẽ:ꝑꝑ meritum ipsius xp̄i. Quia enim ꝓ dei iustitia pugnauit ⁊ vicit:⁊ iniuste iudicatus ẽ:⁊ ꝯdẽnat⁹: ideo meruit inq̄ãtũ hō:esse iudex:vt alios iuste iudicet. Un̄ ipse dicit Apoc.iij. Ego vici:⁊ sedi in trono pr̄is mei. In trono aũt itelligit̃ iudiciaria potestas s̃m illud.ps̄. Sedisti sup̄ tronũ:q̄ iudicas iusticiam. Et hec ꝓphetauit. Job.p.ad xp̄m. Causa tua: quasi ipij iudicata ẽ:iudiciũ causamq₃ recipiens. Job.36. Nota iudicata ẽ:glo.a pilato quasi ipij:⁊ peius ꝗ̄ ipij. Quia si latro: vel homicida:acriter capitur nō aliter condemnatur:nisi prius fiat processus ordinarius: datis terminis:⁊ dilationibus ad probandum:⁊ reprobandu₃. Sed christus absq₃ processu in ordine iudiciario condemnatus non defendit se:nō appellauit:

sed tanq̃ agnus coram tondente se obmu
tuit: ꝛ sicut ovis ad occisionem ductus est:
ꝛ nõ aperuit os suũ: sicut predixerat. Isa.
ꝓph.53. ꝛ ꝑ ma Petri.2. Qui quũ maledi
ceretur: nõ maledicebat: quũ pateret: non
cõminabatur. Nec alius appellauit ꝓ eo:
Quis in iure ciuili in causa capitali alius
pro condẽnato possit etiam inuito appella-
re. ff. de appel. l. nõ tm̃. Nota quũ dicit iu-
dicium causamq̃ recipiẽs. Glo. vt iuste iu
dices. Iustũ est. n. vt qui iuste iudicat ab
aliquo illum iudicet. Nota exemplum: qđ
refert. Greg. in. 4. dialog. De Theodorico
imperatore: qui Joannem papã: ꝛ simacũ
patricium iniuste iudicauit: ꝛ occidi fecit: ꝛ
post mortẽ visus est a quodam sancto he
remita in insula liparis habitantem: ab eis
dem quos condẽnauerat: duci: ꝛ proijci in
infernum. Pro quo facit qđ dicit lex ciui
lis: vz vt qđ quisq̃ iuris i aliũ statuit: ipse
eodem iure vtatur. ff q quisq̃ iuris in ru-
bro ꝛ nigro. Unũ prouerbiũ est. Patere le-
gem: quam tu ipse tuleris. Tertio modo
iudicare competit sanctis perfectis: q fue-
runt pauperes voluntarij: ꝛ in statu perfe-
ctionis existentes: sicut fuerunt apostoli: ce
terisq̃ sancti apostoloꝝ vitam perfecte imi
tantes: sicut Dñicus: Frãciscus: Hierony.
Augu. Greg. Martinus: Antonius: Bene-
dictus: ceterisq̃ sancti. Unde dñs. Mat 19.
Amen dico vobis: q vos q reliquistis oia:
ꝛ secuti estis me: in regeneratione quũ se-
derit filius hominis in se. m. s. s. ꝛ vos sup
sedes duodecim: iudicantes. xij. trib⁹ israel.
Nota reliquistis omnia: nõ solum exterio
ra: sed etiam interiora. i. affectum ad bona
tẽporalia: in regeneratiõe. Nota q duplex
est generatio: ꝛ duplex regeneratio. s. aie ꝛ
corporis. Generatio: ẽ p creationẽ ad esse.

Pro declaratione notandũ: q principa-
lis causa: quare deus creauit mundũ: fuit
ꝓpter ostensionem excellentie sue: ꝛ ꝓpter
gloriam suam creaturis ostendẽdam. iuxta
illud. Prouer 16. Uniuersa ꝓpter semetip
sum operatus est dñs. Hoc presupposito no-
tandũ: q deus voluit ostẽdere potẽtiam ꝛ
imutabilitatem suam: q̃ deus est solus in-
uertibilis: ꝛ immutabilis. Malach. iij. Ego
dñs ꝛ nõ mutor: ꝛ in hoc bene dicit maxi
ma potentia dei: q̃ ipse solus est imutabi-
lis: tam omniũ mutationũ q̃ remotionum
in vniuerso: iuxta illud Boetij. Stabilisq̃
manens: das cũcta moueri. Creature ergo
oẽs ex natura sunt mutabiles: quũ sint
pure spũales: sicut sunt ãgeli: q̃ ex nihilo
creati sunt. ita naturaliter ad nihilũ redi-
gentur. Unde ꝛ peccabiles ꝛc̃. Ipsi creati
sunt: ꝛ multi ex eis peccauerunt. Nam ꝛ
in angelis suis reperit prauitatẽ. Job. Ui-
de de hoc qđ scripsi dñica. ij. aduentus
sermone: qui incipit. Scitote qm̃ prope est
regnum dei: pte pma. Sicut ꝛc̃. Creature
imixte ex spiritu ꝛ corpore: sicut homines.
Ro. 8. Uanitati n. idest mutabilitati crea-
tura. s. humana subiecta est. Sol ꝛ astra: q̃
q̃uis sint incorruptibilia naturaliter: quã-
tum ad substantiam: tñ sunt mutabilia:
quantũ ad locũ: ꝛ quantũ ad qualitates
accidentales: sicut ꝛ elementa: iuxta illud.
ps. 102 Initio tu dñe ꝛc̃. Ipsi peribunt ꝛc̃.
Scđa ratio est ꝓpter diuine sapientie ostẽ
sionẽ: que ex malo scit eligere bonũ. Et in
hoc ꝛc̃. ostẽditur diuina bonitas: q̃ vt ait.
Augu. in Enchiridion. Deus ẽ ita bonus:
q nullũ malum sineret fieri: nisi ex eo elice
ret aliquod bonũ. Maius aũt bonum sp̃s
secutum ex hoc: q homo fuit factus pecca
bilis. Nam ꝓpter peccatũ primi hominis
incarnatus fuit filius dei: ꝛ sic de⁹ factus
est homo: ꝛ excellẽtissime magnificata est
natura humana: ꝛ supra naturaꝫ exaltata.
Heb. 2. Nusq̃ enim angelos apprehẽdit:
sed semen Abrae apprehendit. Ideo can-
tat ecclesia in cerei benedictione O felix
culpa: que talem ac tantũ meruit habere
redẽptorem. O certe necessarium Ade pec
catũ: qđ christi morte deletum ẽ. Ex hoc
quantũ ad vtrũq̃ sexũ: sicut pꝫ in christo:
ꝛ virgine matre eius: que exaltata est sup
choros ãgeloꝝ ad celestia regna: qđ ẽ ma
ximum bonũ. Non aũt hoc fuisset: nisi ho
mo fuisset peccabilis. Unde super illud
verbum. i. Thi. i. Christus venit in hunc
mundũ: vt peccatores saluos faceret. Dicit
glo. Nulla causa veniendi fuit christo do-
mino. nisi peccatores saluos facere. De hoc
vide Tho. parte. iij. q. i. ar. iij. Tertia causa
est ꝓpter diuine clementie declarationeꝫ:
que tanta fuit: vt filium suum vellet mori
ꝓpter peccatoꝝ dimissionem. Unũ ecclesia.

...mile vide i... de
...ccatis Ser: 2

O inestimabilis dilectio charitatis:vt ser
uum redimeres filium tradidisti. Itẽ Ro.
.5. Cõmendat aũt deus charitatem suam
in nobis:qm̃ cum inimici essemus reconci
liati sumus deo:ꝓpter mortẽ filij eius. O ñ
ditur etiam scḋo in hoc clemẽtia dei:ꝛ pa
tientia in supportando tot peccata:que co-
tidie in iniuria diuine maiestatis in vniuer
so orbe committuntur. Ro.2. An diuitias
bonitatis eius: an patientie ꝛ longanimi-
tate contẽnis ꝛc̃. Tertio ostenditur diui-
na clementia in ↄuertendo peccatores ad
penitẽtiam: ꝛ eoꝝ peccata misericorditer
remittendo:q̄ est maximũ opus dei. Vñ
super Jo.14. Maiora hoꝝ faciet. Dicit Au
gu.q̄ maius est opus dei: ex impio facere
iustum:q̃ creare celũ ꝛ terram. Et ecclesia
dicit in collecta. Deus qui omnipotẽtiam
tuã:parcẽdo maxime:ꝛ miserando mani-
festas. Quarto ostẽditur diuina clementia
in hoc:q̄ maiorem vtilitatẽ gratia christi
humane nature ↄtulit:q̃ fuit damnũ qḋ
intulit eidẽ peccatuꝫ Ade:sicut ꝓbat Apo
stolus. Ro.5. quia ex peccato Ade infecta
est natura humana quantũ ad peccatum
originale dũtaxat qḋ ex natura ↄtrahit.
Peccata aũt actualia nõ ab ipso ↄtrahi-
mus.sed ex nostra voluntate cõmittuntur.
Sed gratia xp̄i liberauit naturam huma-
nam ab omni peccato originali ꝛ actuali.
Itẽ peccatum Ade fuit causa: per quam
humana natura peccatũ ↄtrahit:sꝫ gratia
est causa nõ solum remissionis peccatorũ:
sed collationis virtutũ ꝛ donoꝝ. Itẽ pec-
catũ Ade fuit tẽporale vsq̄ ad mortẽ chri
sti:quo mortuo liberant̃ omnes q̄ baptizã
tur:sed gratia xp̄i est eterna. Itẽ In plu-
res gratia xp̄i est nata descendere:q̃ cul-
pa Ade:q: si aliquis fieret nõ per viam se
minalem:sed alio modo virtute diuina:si-
cut xp̄s:vel de manu vel de pede vel costa
alicuius hoīs:sicut Eua:nõ ↄtraheret ori
ginalem:ꝛ sic culpa Ade ad istam nõ ex-
tenderetur:sed bene extenderetur ad istaꝫ
gratia dei:ꝛ necessarium esset istam bapti-
zari:tum ꝓpter caracterem baptismalẽ re-
cipiendum:tum ꝓpter p̄ceptum saluatoris
adimplendum. De quo Jo.iij. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua ꝛc̃. Ideo dicit apo
stolus. Ro.v. Nõ sicut delictuꝫ ita ꝛ donũ.
Si enim vnius delicto multi mortui sunt:
multo magis gratia dei: ꝛ donum in gra-
tia vnius hominis iesu xp̄i in plures abũ
dauit. Patet ergo quomõ declarata est
ꝛ magnificata maxima clementia dei pro
pter peccatũ hoīs:qḋ nõ ↄtigisset si homo
peccabilis nõ fuisset. Quarta ratio ẽ pro-
pter diuine iusticie cõmẽdationẽ. Justitia
namq̄ diuina ↄsistit in hoc:vt premiet bo-
nos:ꝛ puniat malos. Nullus aũt hõ fuis
set malus:si peccabilis nõ fuisset:imo neq̄
bonus:vt. j. patebit in ꝓxima rõne. Et iõ
ad hoc vt diuina iustitia ostẽderetur in red
ditione premioꝝ:que debentur bonis:ꝛ in
redditione suppliciorꝫ: que debent̃ malis
fuit expediens vt homo peccare posset. Et
hanc rationem tangit Apl's ad Ro.9. Deꝰ
us volens ostendere iram.i.iusticiam suaꝫ:
ꝛ notam facere potẽtiam suam:sustinuit in
multa patientia vasa ire in interitum: vt
ostenderet diuitias glorie sue:in vasa mi-
sericordie:que p̃parauit in gloriã. Quinta
ratio est ꝓpter humane virtutis laudatio
nem:siue exaltationẽ. Que enĩ virtus aut
que laus esset hoīs non peccando:si pecca
re nõ posset:profecto nulla. Sicut nec laus
animalium brutoꝝ:aut auium:aut pisciũ:
q: non peccant:q: carent libertatis arbi-
trii ꝛc̃. Consequenter nõ esset dignus ho-
mo corona glorie:q: vt ait Apl's 2. Thi.
2. Nõ coronabitur:nisi qui legitime certa-
uerit. Laus ergo est ꝛ virtus quãdo habet
ꝛ libertatem ꝛ oportunitatem peccandi: ꝛ
amore virtutis abstinet se a peccato. Vn-
de dicit̃ Eccli.31. Beatus vir qui inuentus
est sine macula:ꝛ.j. Qui potuit trãsgredi:
ꝛ nõ est transgressus mala facere:ꝛ non fe
cit. Et per hoc patet responsio ad primam
rationẽ supra in ↄtrariũ allegatam p̄ quã
arguitur:q̄ competentius finis beatitudi-
nis acquireretur ab homine:si factus fuis-
set impeccabilis:q: hec ratio presupponit
falsum:q: imo competentius finis beatitu
dinis acquiritur a creatura rationali vel
intellectuali:cuꝫ potestate peccandi:q̃ sine
tali potestate p̄ rationẽ iam dictam. Etiaꝫ
aliter responderi potest: sicut patebit. j. ra
tione.vj. Sexta ratio est ꝓpter bonoꝝ ex-
ercitationem.s.vt boni exerceant̃:nõ solũ
per pronitatem ad peccandũ:ꝛ fomitem:

quí in hoíe ē:sed etiā p alios malos hoíes:
ꝛ demones:ꝛ ꝯsequenter bonoꝝ merita et
patiētia: ꝛ victoria augerent̄. Si.n.nō eēnt
mali hoíes:multa merita ꝛ ꝟtutes deessent
bonis:qꝛ vt ait Sene. Marcet sine adver-
sario ꝟtus. Si nō fuissent tyrāni:defuissent
nobis martyres:quoꝝ exēplis ad magnā
ꝯstantiā ꝓuocamur. Et si nō fuissent He-
rodes Pilatus Cayphas Judas: ꝛ ceteri
emuli xp̄i:nō fuisset clarificatus fili⁹ hoís ꝑ
mortē:nec hoīuz gen⁹ redēptū. Et sic d' aliis
martyribus:vt dictū ē. Fuit ergo ꝯueniēs:
vt hō peccabilis fieret:vt possent eē in mū
do homies peccatores: quoꝝ persecutione
bonoꝝ merita augerentur. Vñ Saluator
Mat.v. Beati estis:cū vos maledixerint
hoíes ꝛc̄. Gaudete iterū merces vestra ꝛc̄.
Hanc rōnē firmat Aug. loquēs de casu pri
mi hoís.14.de ciui.d.in fine.c.27. Cuȝ igit̄
sci(r)gt huius futuri casus humani deus nō
esset ignarus:cur eū nō sineret inuidi āgeli
malignitate tentari:nullo modo qdem qd
vincerent̄ incertus:sed nihilominus ꝑscius:
ꝙ ab eius semine adiuto sua gloria:idem
ipse diabolus fuerat sanctoꝝ gloria maiore
vincendus. Septima rō est ꝑpē totius vni-
uersi decorē. Pro cuius declaratiōe notan
dū:ꝙ disparitas partiū cui ꝑtinet ad de-
corē vniuersi:exēplū patet in multis: exem
plū in corpore humano. Quāuis.n.oculus
sit nobilius mēbrum pede:ꝛ sic vnum mē-
brum altero nobilius:aut vilius:tñ oportu
nū fuit pedē in corpore facere:qꝛ si oia mē
bra eēnt oculi:nō posset eē corpus hūanū:
nec sic decoraret̄:ꝛ eēt ornatū:sic ager pul
chrior appet in vere ꝑpē diuersitatē florū:
colorū:odorū:ꝛ figuraꝝ. Vñ dicit Aug.19.
de ci.dei.lib.19.c.13. Ordo est pariū dispa
riumqȝ rerū sua cuiqȝ loca tribuens dispo
sitio: qꝛ vt dicit Apls.2.Thi.2. In magna
domo nō solū sunt vasa aurea ꝛ argētea:
sed etiam lignea:ꝛ fictilia:ꝛ quedam qui-
dem in honorem:quedam in contumeliaȝ:
sic vestis colorum varietate fit pulchrior.
ps. Astitit regina ꝛc̄. Modo ad propositū.
Si homo esset impeccabilis tolleret̄ decor:
ꝛ perfectio vniuersi:ad cuius vniuersi per-
fectionem:fuit necessariū esse quadruplicē
differentiam naturarū habentiū intelle-
ctum. Quedam enim natura:que ꝰm se: ꝛ
de sui natura peccare non potest: sicut est
deus solus. Quedā vero est:que de sui na
tura:peccare quidem potest:sed per gratiaȝ
non:sicut sunt angeli beati:ꝛ anime beate.
Quedā vero ꝛ tertio est:que peccare pōt:
sed potest resurgere a peccato: sicut homo
viator. Quedā que peccare potest:sed nō
potest resurgere:sicut demones:ꝛ anime dā
nate. De qbus dicit̄ Mat.22. Ligatis ma
nibus ꝛ pedibus ꝛc̄. Si igit̄ homo pecca-
re nō posset:deficeret iste decor:ꝛ perfectio
vniuersi:ergo debuit homo apparere pecca
bilis:ꝛ sic idem ꝙ prius. Et per hoc ꝑ; alia
responsio. Ad primam rñsionem est in ꝯtra
rium allegatū:qꝛ sapiens artifex nō tm̄ cō-
siderat quod cōpetat parti edificij ꝰm se
accipere:sed etiam ꝰm proportioneȝ ad to
tum edificium. Et ideo vna pars aliā me
liorem facit. Ita etiam deus vnūquodqȝ
facit in illa proportione ad finem:ꝰm ꝙ cō
petit nature sue in ordine ad totuȝ vniuer
sum:ꝛ sic respondet. Tho. in.2.sen.di.13.q.1.
ar.2.in responsione ad primū articulū ꝛc̄.
Octaua ratio est:propter creaturarum cō-
ditionem. Deus enim sic creaturas adminis
strat:vt ipsas agere ꝓpriis motibus sinat.
Quū ergo naturale homini sit ex libertate
arbitrij agere:debuit hominem arbitrio ꝓ
prio relinquere:propter quod dicit scriptu-
ra. Eccli.15. Deus ab initio constituit homi
nem : ꝛ reliquit eum in manu consilij sui
.i.in libertate arbitrij. Unde dicit Tho. in
.2.sen.di.23.q.1.ar.1. In corpore questionis
ꝙ nulli creature cōicatum est:nec cōicabile
fuit:ꝙ peccare non possit pro cōditione na
ture sue. Hoc cōtingit ex imperfectione di
uine potentie:ꝛ imperfectione creature:que
hoc recipere non potest. Et etiam ex hoc ꝙ
quedam impossibilitas contingeret ex im-
plicatione : contradictorum: ꝰm Tho. Ex
predictis rationibus his patet respōsio:ad
secūdam rationem supra formatam in con
trariū:vbi arguit ꝙ deus videtur esse cau-
sa peccati:cum possit illud prohibere:ꝛ nō
prohibeat:quia deus non potest esse causa
peccati:neqȝ directe:neqȝ indirecte:sicut de
clarat. Tho.1.2.q.79.ar.1.in corpore que-
stionis. Cōtingit tamen ꝙ deus aliquibus
non prebet auxilium ad vitandum pecca-
tum:qd si preberet non peccarent. Sȝ hoc

totum facit fm ordinem sue sapientie: et iu stitie: cum ipse sit sapientia et iustitia. Unde non imputetur ei: quod alius peccat: sicut causa peccati. Sic gubernator non dicitur causa submersionis nauis ex hoc: quod nō gubernat nauem: sicut non subtrahit gubernationem potens et debens gubernare. Deus autem non debuit facere hominem impeccabilem: nec prohibere homines a peccato per rationes superius annotatas. Ex quibus patet: quod conueniens immo necessarium et contradictione anime hominem facere peccabilem. Amen.

¶ De modo iudicij. Sermo .xix.

Enitentiam agite etc. Supra sermone proximo dictum est de iudicantibus seu de iudicibus: qui erunt in iudicio vniuersali: modo sequitur predicare de iudicandis: et de modo iudicij. Salutetur prius virgo Maria etc. Pro introductione sermonis. Nota quod firma conclusio est in sacra theologia: per fidem catholicam approbata: quod duplex est iudicium: particulare: et hoc est occultum. Secundum vero vniuersale: et hoc erit manifestum. Primū est in morte cuiuslibet: quia tunc deus reddet vnicuique iuxta opera sua. De quo iudicio loquitur apostolus. Hebr. 9. Statutum est oibus hoibus semel mori: et post hoc iudiciū. Nota post hoc: quia post mortem redditur equiualens retributio bonis et malis hominibus. Nam in hac vita: nec redditur talis: quare quidē sicut dicit. Eccls. 9. Uniuersa eque veniunt iusto et impio: bono et malo: mūdo et imūdo: imolanti victimas: et sacrificia cōtemnenti. Nec etiam reddi potest in hac vita talis equiualens retributio eius et iustis debeatur merces infinita: et reprobis eterna pena. Unde si daretur iusto pro premio totus mundus nō esset cōdigna retributio. Et ecōtrario si oīs pena corporalis infligeret iniustis nō esset cōdigna pena. Id post mortē datur retributio cōdigna. Id dicit apls: et bi. 3. post hoc iudicium. De hoc etiam iudicio particulari habet. Eccli. iij. Memor esto iudicij mei. Sic enim erit et tuū Mihi heri: et tibi hodie. Scd̄m est iudicium vniuersale. Et hoc erit manifestū i fine mūdi. De quo in hoc sermone deo dante dicemus. Et cōueniēter fuit hoc iudiciū a diuina prudentia ordinatum duplici ratione. Primo quia quilibet hō est singularis quedam psona: et est pars totius humani generis. Ideo et duplex ei iudiciū debet. Unū singulariter: quod de eo fiet post mortē: qn recipiet iuxta ea: que in corpore gessit. Aliud iudiciū dz esse de eo: fm quod est ps totius hūani generis: sicut aliqd iudicari dī fm diuinam iustitiā: et qn iudiciā datur de cōitate: cuius ipse ē pars: vn et tunc fiet iudicium vniuersale totius humani generis p vniuersalē separationē bonorum a malis: et sic qlibet p cōns iudicabit. Scd̄a rō cōueniētie est vt retributio fiat pfecte tam bonis quam malis. Nunc enim solis alabus datur retributio tam bonorum quam malorum. Sed tūc animabus et corporibus: quia dignū est: vt sicut vtrūque operatū est bona vel mala: vtrūque retributionē accipiat. Jo. 5. Uenit hora: i qua oēs q in monumētis sunt: audient vocē filij dei et pcedent q bona fecerunt in resurrectionē vite: q vero mala egerūt: in resurrectionē iudicij. Nec obstat quod dī. Nau. i. Non iudicabit deus bis id ipsum: quia deus non duas penas: quarum quelibet sit sufficiēs p vno peccato infert: sed pena q ante iudiciū cōplete inflicta non fuerat. in vltimo iudicio cōplebit: post quod ipi cruciabūt: quo ad corpus et aiam. Sīr vt no. Tho. in. 4. di. 47. q. i. ar. i. q. i. ad pmū. His igit pssuppositis notādū: quod loquendo de vltimo iudicio vniuersali sex circūstantie interueniūt: que in omni humano iudicio requiruntur.

¶ Primum est temporis intimatio.

¶ Secundum est loci preparatio.

¶ Tertium est partium citatio.

¶ Quartum est personalis comparitio.

¶ Quintum est iudicialis diffinitio.

¶ Sextum est effectualis executio.

¶ Primū ergo est tpis intimatio. In iudicio nāque hūano iudex assignat tēpus parti b' dicēs. Tali die iudex tenebit iudiciū: et pferet sniam etc. Sic xps faciet nobis: nō qdē quod dicat nobis diez determinatū etc. quia hoc reseruatur inter archana dei. Unū xps nec aplis voluit reuelare. Act. i.

Nõ est vestrum nosce tempora vel momenta: que pater posuit in sua potestate zc. Et dictum est supra sermone. viij. Sed dedit nobis dominus quedam signa: quibus cognoscere valeamus tempus proximum iudicij. Et ponit dominus sex signa. Luc. 21. Erunt signa in sole: z luna: z stellis: z in terris pressura gentium pre confusione sonitus maris: z fluctuum: arescentibus pre timore z expectatione: que superuenient vniuerso orbi. ¶ Primum signum igitur est: qz sol obscurabit quantum ad sui luminis priuationem: vt paterfamilias hominis morientis: quasi longum videat: vnde fiet sol niger tanqz saccus cilicinus: sicut dicit Jo. Apoc. vj. z Mat. xij. sol obscurabitur. ¶ Secundum signum erit in luna: qz vt dicitur Mat. 24. Luna nõ dabit lumen suum. Et Joel. 2. Sol conuertetur in tenebras: z luna in sanguinem anteqz veniat dies dñi magnus z horribilis. Jdẽ Apoc. 2. Luna facta est: sicut sanguis. Habebit ergo luna colorem sanguineũ in signum vltionis diuine: contra sanguinez peccatorum: qz sanguis in scriptura dicit peccatũ. ps. Libera me de sanguinibus zc. ¶ Tertiũ signum ẽ in stellis. Nam stelle cadent de celo: vt dicit Mat. 24. z Apoc. 2. apparebũt cadere. Celũ dicit hic aereũ: z stelle vocant' estus: que habẽt similitudinẽ stellarum: z dicuntur stelle cadere de celo: sm vulgi opinionem: qm subito descendũt. Ubi scriptura conformat se cõmuni modo loquendi. Sic z sm ius ciuile verba sunt intelligenda sm cõmunem vsum loquẽdi. ff. de fundo instruc. l. cuz de lanionis. §. asinam. Tunc aũt fiet maxime talis impressio: qz ignea qualitas abũdabit. Et hec faciet dñs ad terrorem peccatorum. ¶ Quartũ signum ẽ: cum dicit: z in terris pressura gentium. Nam vt dicit Mat. 24. Erit tunc tribulatio talis: qualis nunqz fuit ab initio mundi: neqz fiet zc. Et h tribulatio cõtinget ex persecutione maledicti antichristi: qualis ante confusio. ¶ Quintũ signuz erit confusio maris dum dicit pre confusione: z fluc. e. ir dicet. j. ¶ Sextum signum erit: qz arescent homines pre timore z expectatione: que superuenient vniuerso orbi. Quid autem sit ille timor: z expectatio propter quod arescent hoĩes declarat Hieronymus: qui refert se inuenisse in annalibus hebreorũ quindecim signa precedẽtia iudicij: que fient in quindecim diebus: sed nõ expressit vtrũ continẽtia futura sint an interpollatim. ¶ Prima die ergo eriget se mare quadraginta cubitis supra altitudinem: montiuz stans in loco suo: quasi murus. ¶ Secũda die tantum descendet: vt vix possit videri. ¶ Tertia marine belue apparentes super mare dabunt rugitus vsqz ad celũ: z earũ mugitus solus deus intelliget. ¶ Quarta ardebit mare z aqua. ¶ Quinta arbores: z herbe dabunt rorẽ sanguineum. In hac etiam quinta die dicunt: vt alij asserunt: qz omnia volatilia celi congregabunt' in campis vnũquodqz genus in ordine suo: non gustantia: nec bibentia: sed vicinum aduentum formidantia. ¶ Sexta die ruent edificia: in hac etiam sexta die vt dicitur: flumina ignea surgent ab occasu solis contra faciem firmamenti: vsqz ad ortum concurrentia. ¶ Septima die petre ad inuicẽ collidentur: z in quattuor partes scindentur: z vna queqz pars: vt dicit collidet aliaz: z nõ sciet homo sonuz illum: sed tm̃ deus. ¶ Octaua die fiet generalis motus. ps. Terra tremuit: z quieuit cum exurgeret in iudicio deus. Qui terremotus adeo erit magnus vt dicit: qz nullus homo nullumqz animal stare poterit: sed ad sonum oĩa prosternentur. ¶ Nona die equaliter terra: z omnes montes in puluerem redigentur. ps. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini a facie dñi omnis terra. ¶ Decima surgent ossa mortuorũ: z stabunt super sepulchra: z sepulchra ab ortu solis vsqz ad occasum aperient': vt inde mortui exire valeant. ¶ Undecima cadent stelle. Omnia enim sidera errantia: z stationaria spergẽt ex se comas igneas: z interim noue generabuntur a dño. ¶ Duodecima die dicit: qz omnia animalia venient ad campos mugientia: nõ gustantia neqz bibẽtia. ¶ Terciadecima morientur viuentes: vt cũ mortuis resurgant. ¶ Quartadecima ardebit celum z terra. ¶ Quintadecima fiet celuz nouum: z terra noua: iuxta illud. Isa. 65. Ecce ego creo celos nouos: z terram no-

uam. Primum enim celum.i. ipsa terra
abijt: et mare iam non est. Item Apoc.21.
Uidi celum nouum et terram nouam Pri
mum enim celum ipsa terra abijt: et mare
et iam non est: et resurgent omnes. Predi-
cta signa ponuntur in legenda aduentus
dn̄i. Hoc vltimū signum quomodo intelli-
gatur: vide quod scripsi dn̄ica scd̄a aduē
tus dn̄i: sermone: qui incipit. Celum et ter-
ra transibunt. ¶ Secūdum est loci prepa-
ratio. Circa quā preparationem duo sunt
attendenda. Primum est qđ locus sit cō
munis. Scd̄m q̄ sit mundus. ¶ Quantū
ad primum: q2 debet esse locus cōis.i. con
uenies iudicandis: ideo locus iudicij erit
in terra: q2 celum et infernus nō sunt loca
cōia: q2 celum non conuenit damnatis: nec
infernus beatis: ideo fiet in terra: que est
locus cōmunis. Auctoritas. Isa. 73. Ecce
dies veniūt dicit dominus: et suscitabo Da
uid germen iustum: et regnabit rex et sa.c.
fa.iudi. et iustitiam in terra. Nō suscitabo:
q2 nunc videt xp̄s dormire: q2 non punit
peccata. Sed tūc euigilabit. ps. Excitatus
est tanq̄ dormiens dn̄s: tanq̄ potens cra
palatus a vino: vbi dicit Glo. Resurgens
dn̄s a mortuis tanq̄ vino passionis crapu
latus percussit inimicos in posteriora cum
ab ipso in iudicio punientur extremo. Si
autem queratur in qua parte terre fiet iu
dicium dic q̄ in valle Iosaphat: iuxta illđ
Iohelis.iij. In diebus illis: et in tempore
illo cum cōuertero captiuitatem Iuda: et
hierusalem: cōgregabo omnes gentes: et de
ducam eos in valle Iosaphat: et disceptā-
bo ibi cum eis. Si aūt querit quō tot mi-
lia hoīum poterunt stare in illa valle tam
parua. Rū.fm Pe.de palu.l.4.di. 48.q.i.
Qđ dn̄s descēdet super vallem iosaphat:
nō quidem super terram: sed vt prope ter-
ram: sed vsq3 ad locum vbi amiserunt apo
stoli aspectum eius: qñ ascendit in celum:
et nubes suscepit eū: ab oculis eoꝝ. Act.i.
Boni aūt et electi non erunt intra illum
locum vallis iosaphat: sed rapient obuiam
christo in aera iuxta illud Apli.i. Thessa.
4. Mortui q in christo sunt resurgent pri
mi: deinde nos: qui viuimus: qui relinqui-
mur: qui residui sumus simul rapiemur:
cum illis in nubibus obuiam xp̄o in aera:
Et sic semper cum dn̄o erimus. Nota ma
gnum honorem. Si aliquis electus esset
in terra: cui christus diceret ascendas
huc et c̄. Mali vero et reprobi in terra seri-
bentur: et manebunt circa loca illa in re-
gione circūquaq3: vbi xp̄m: et electos vide
re poterunt. Tum ratione altitudinis. tum
ratiōe claritatis: iuxta illud Zacharie. Ui-
derunt in quem transfixerunt: vel per hoc:
q2 cōpressi stabunt in eodē loco simul: vel
per hoc: q2 ad quācūq3 distantiā virtute
diuina ad singulorum oculos spēs corpo-
ris xp̄i deferētur: siue supra mare stent deo
sustentante: siue compressi vt dictum est.
¶ Scd̄o attendendum est: q̄ locus iudicij
sit mundus: q2 alias rex: vel iudex non di-
gnaretur illuc venire. Da similitudinem de
loco: in quo habitassent bestie: sicut est sta-
bulum: si in illo debet fieri iudicium: vel
deberet fieri in eo concilium generale: de-
beret prius mundari et c̄. Sic in proposito
mundus iste est plenus inmunditijs: et feto-
re: eo quod habitant in eo iumenta: et be
stie i. peccatores: qui bestie possunt dici: et
deteriores bestijs: vt dictū est supra eodē
arti. sermo.5. parte.iij. Propter hoc ergo lo
cus huiusmodi est corruptus et fetidus.
Ioel.i. Computruerunt iumenta in sterco
re suo. Si dicatur ab aliquo nō sentio istū
fetorem: sed nec regatius sentit fetorem sta-
buli: nec porcus luti: q2 ibi cōtinue moran-
tur: sic et nos. Nota exēplum in vitis pa-
trum de angelo: et heremita simul ambulā
tibus et c̄. Ideo necesse est: vt priusq̄ iudi-
cium teneat: mundus iste purificet: et mun
detur: alioquin dicere posset virgo Maria
ad filium O filij et quō duxisti me: et san-
ctos ad hoc stabulum fetens et c̄. Hec aūt
purificatio fiet per ignem. Auctoritas. ps.
96. Ignis ante ipsum precedet: et inflāma-
bit in circuitu inimicos eius: illuxerūt ful-
gura eius orbi terre: vidit et cōmota ē ter-
ra: montes sicut cera fluxerunt a facie dn̄i
a facie dn̄i ois terra. Nota inimicos eius: q2
q̄uis iusti et amici dei illo igne cōburētur:
tñ aut nullam: aut modicam penam pa-
tietur ex illo igne: sicut quinquaginta rhe-
tores beate Catherine. Mali aūt inimici

dei maxime illo igne affligentur. Ité Malachie. iij. Ecce veniet dicit dominus exercituum: et quis poterit cogitare diem adventus eius? Et quis stabit ad videndam eam? Ipse enim quasi ignis cõflans: et quasi herba fullonum: et conflans sedebit: et emundans etc. ¶ Tertium est partium citatio. Vult enim deus servare illud: qđ etiam de iure civili: stratutum est: videlicet q citatio partium debeat precedere: quia citatio est principium: et exordium iudicij. Alias nec processus: nec sententia valeret. ff. qñ appel. sit. l. i. vel penultima. Ita faciet salvator. Mittet nuncium ad citandos omnes hoies: et erit illa citatio peréptoria. Olim nãq deus misit: et adhuc cõtinue mittit multos nũcios ad citandum hoies. Primo nãq misit patriarchas: postea pphetas: postea apostolos: postmodũ doctores: et alios predicatores: inter quos ego q̃uis minimus: et indignus nomine predicatiõis: tñ ex parte dei vos cito vt compareatis: et pparetis vos in die iudicij in valle Iosaphat etc. Ille ergo nuncius tunc erit Michael: qui cum altissima tuba clamabit ad omnes partes mundi: videlicet ad orientem: occidentem: meridiem. et septẽtrionem: dicẽs surgite mortui: et venite ad iudicium. Auctoritas. i. Thes. 4. Ipse dñs in iussu: et in voce archangeli: et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in christo sunt: resurgẽt primi etc. Nota in voce archangeli. s. Michaelis: que dicitur. vox archangeli executiue: sed erit vox xpi imperatiue. Vñ Io. 5. Venit hora in qua omnes: qui in monumentis sunt: audient vocem filij dei. Sicut enim vox pconis est vox principis iubentis imperatiue: sed est preconis obedientis executiue. Tunc subito in instanti omnes anime: que erunt in inferno: purgatorio: paradiso: induent corpora sua divina virtute: non aũt potentia nature: nec alicuius creature. Ps. Ecce dabit voci sue vocem virtutis. O q̃ terribilis et admirabilis erit vox illa damnatis. Sicut illis qui sunt in carcere: ppter aliquod crimen capitale: qñ citantur: vt audiant sentẽtiam vt suspẽdant etc. De hac voce dicit Hierony. Sive comedam: sive bibam: sive quid aliud faciam: semper videt meis aurib⁹ intonare vox illa terribilis: Surgite mortui: venite ad iudiciũ. Nota exẽplum in vitis patrum de illis duobus heremitis qui iuerunt ad colligendũ palmas: quorum vnus timens cecidit: et ad se reversus dixit socio querenti quid haberet: fuit mihi visum q audiverim illam vocem: surgite mortui et venite ad iudicium: rogo te ducas me ad cellam: vt ibi me inveniat illa vox. Et nos miseri nõ timemus vocẽ istam? Adam timuit vocem dei vocantis ad veniam: cum dixit Adam vbi es? Vñ dixit ei Adam. Vocem tuã domine: audivi et timui eo q essem nudus: et abscondi me etc. Gen. iij. Et cum vox illa erat misericordie: quia vocabat eum: vt parceret ei: si veniam postulasset: quanto ergo magis debemus timere illam: que erit rigida et austera? Ps. Vox dñi intercidentis flãmam ignis: vox dñi concutientis desertum etc. ¶ Quartũ est personalis cõparitio. Duplex cõparitio erit. Vna ex parte iudicis. s. xpi: qui tunc apparebit cum magno splendore: et terrore: et in maxima potestate: et potentia. Nõ sicut in primo adventu: quia tunc venit pauper: humilis: tanq agnus mansuetus. Vñ Io. baptista eum videns dixit. Ecce agnus dei. Io. i. Et ideo iudei ipsum despexerunt dicẽtes. Nolumus hũc regnare super nos. Luc. 19. dicitur. Ps. 53. In humilitate iudicium eius sublatum ẽ. Et sic pphetaverat Zacha. ix. Exulta satis filia syon: Iubila filia hierusalẽ. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus et salvator: et ipse pauper. Zacha. 4. Sed in adventu ad iudicium veniet cum tanta potentia et maiestate: q totus mundus tremet. Ps. Cognoscetur dñs iudicia faciens: vt dicit ipse. Mat. 25. Cum venerit filius hois in sede maiestatis sue: et omnes angeli eius cum eo: quid de sanctis? Rñ. q etiam oẽs sancti venient cum eo ad iudicium: iuxta illud Isaie. iij. Dñs ad iudiciũ cum senatoribus populi sui et principibus eius cum senatoribus. i. sanctis: qui dñr seniores non ratione etatis: quia multi sancti fuerũt iuvenes: et omnes resurgẽt in etate iuvenili: in mensuram etatis plenitudinis

xpi:sed dicūtur seniores nō rōne etatis:sed ra
tione sapiētie signate per senectutē. Et no/
ta cum dicit in sede maiestatis sue: quia
tunc christus sedebit:sicut iudex sedere dʒ
quando vult ferre sententiam:vt in.c.vlti/
mo.de re.iudi.li. 6. Nota similitudinem
de auiculis cantantibus in arbore:sed sup
ueniente falcone vel aquila omnes paue/
scunt ⁊ silent ⁊c. Sic considerate: ꝙ hic
mundus sit quedam arbor faciēs fructus
dignitatum:honorum: diuitiarū: deliciarū:
officiorum ⁊c. Et quilibet vult implere de
fructibus istis caputium. Aues vero ludē
tes in hac arbore sunt omnes creature cor
porales. Primo sol ludit discurrendo ab
oriente occidentē:in quantū:⁊ econuerso.
In estate ascendit: in hyeme vero descen/
dit. Eccle.primo. Oritur sol:⁊ occidit:⁊ ad
locum suum reuertitur:ibiq; renascens gi/
rat per meridiem:⁊ flectitur ad aquilonē:
lustrans vniuersa in circuitu. Idē de lunā:
⁊ stellis:aere:aquā:⁊ terra. Non faciunt ni
si ludere pisces maris:volucres celi: ⁊ ani/
malia in terra semper ludunt. Can.2. De/
lectabar per singulos dies :ludens coram
eo omni tempore:ludens in orbem terrax:
Ad litteram loquitur hic de ludo mundi:
sed quando veniet falco:seu aquila.i.chri
stus ad iudicium vniuersale:iste ludus ces
sabit:quia omnes creature timebūt:⁊ mo/
tus corporum celestium:qui est quasi qui/
dam ludus cessabit. Ideo ecclesia sancta
orat in collecta vigilie natiuitatis domini
dicens. Presta quesumus omnipotēs de/
us:vt vnigenitum tuum quem redempto/
rem leti suscipimus:venientem quoq; iu/
dicem securi videamus. ¶ Secunda com/
paritio erit ex parte iudicandorū:qui sta
tim apparebunt in valle iosaphat:vt di/
ctum est. Sed hic queritur quomodo illuc
transibimus. Rñ. Quilibet nostrum porta
bitur ab angelo:qui nunc datus est nobis
ad custodiam. Et de electis quidem clarū
est: sed de reprobis non auderem dicere:
nisi quia saluator h̄ dicit. Mat.xiij. Sic
erit in cōsumatione seculi:mittet filius ho
minis angelos suos:⁊ colligent de regno
eius omnia scandala:⁊ eos qui faciunt ini
quitatem:⁊ mittēt eos in caminum ignis.
Nota scandala.i.illos qui peccant publi/
ce:⁊ eos qui faciunt iniuste.i.occulte. Sed
differentia est inter electos ⁊ reprobos: qꝛ
electi cum magna reuerentia ducentur ab
alijs : sicut trahitur sponsa ad domum
sponsi ⁊c. Sed reprobi cum magno vitu/
perio:sicut trahitur ad curiam vel ad car
cerē latro vel homicida iniustus ⁊c. Ideo
Saluator ait. Exibūt angeli:⁊ separabunt
malos de medio iustorum:⁊ mittent eos
in caminum ignis: ibi erit fletus:⁊ stridor
dentium ibidem. Nota separabunt ma/
los de medio iustorum: quia vꝫ iustos sta/
tuent ad dexteram:reprobos ad sinistram
iudicis. Tunc aspectus christi erit intolle/
rabilis malis:⁊ vellent potius esse in infer
no:ꝙ videre christum iratum. Ideo Job
in persona damnati sic ait Quis mihi tri/
buat:vt in inferno me abscondas donec p̄
transeat furor eius:⁊c. Job.14. Itē Apoc.
vi. Reges terre: ⁊ principes terre:⁊ tribu/
ni:⁊ milites:⁊ diuites:⁊ fortes:⁊ omnis ser
uus:⁊ liber absconderunt se in speluncis:
⁊ petris montium:⁊ dicēt montibus: ⁊ pe
tris: cadite super nos:⁊ abscondite nos a
facie sedentis super terram:⁊ ab ira agni.
¶ Quintū est iudicialis diffinitio. Sed qꝛ
iudex anteꝙ̄ ferat sententiam: debet vide
re ⁊ manifestare debita:vel merita partiū
recitando processū ⁊c. Sic christus. Ideo
anteꝙ̄ sententia proferatur: aperientur li/
bri conscientiarum:manifestabuntur om/
nibus angelis : ⁊ hominibus omnia ope/
ra bona ⁊ mala. De hoc est auctoritas no/
ui ⁊ veteris testamenti. In veteri habet
Dan.ij. Iudicium sedit:⁊ libri aperti sunt.
In nouo habet. Apoc.20. Vidi mortuos
magnos: ⁊ pusillos stantes in conspectu
troni: ⁊ libri aperti sunt: ⁊ iudicati sunt
mortui ex his : que scripta erant in li/
bris secundum opera ipsorū O qualis ⁊
quanta confusio erit reprobis: quia mala
ipsorum erunt omnibus manifesta. Re/
medium ergo est: vt procuretis vobis
pallium penitentie : quo peccata ope/

riank. ps. Beati quorum remisse sunt iniquitates: ⁊ quorum tecta sunt peccata. ps. xxxi. Item 1. Petri. 4. Charitas operit multitudinem peccatorum. Nota charitas que sc. habetur per virtutem penitentie sine qua non potest charitas ammissa a peccatore recuperari. Igitur apertis libris conscientiarum: ⁊ manifestatis operibus bonis: ⁊ malis christus iudex vt deferat honorem matri ⁊ sanctis omnibus: presertim illis qui erunt secum assessores interrogabit eos. Et primo dicet matri interrogans eos de bonis: qui erunt a parte dextra iudicis: Mater mea quid vobis videtur de istis. Tunc mater respondebit. Fili ex quo vixerunt secundum mandata vestra: caste: patienter: humiliter: obedienter: pacifice: ⁊c. Et si quando aliqui eorum peccauerunt fecerunt ante mortem penitentiam ad mandatum vestrum: ⁊ persuasiones predicatorum vestrorum. Ideo sunt digni regno tuo. Tunc christus interrogabit apostolos: qui confirmabunt responsionem virginis: sic martyres: sic confessores: sic virgines ⁊ ceteri sancti: ⁊ christus dicet ex quo videtur vobis omnibus: ⁊ ego tanquam iudex vniuersalis fero sententiam vt fiat sicut dixistis: ⁊ tunc vertens se ad eos: qui a dextris eius: erunt facie leta dicet eis: venite benedicti patris mei ⁊c. Mat. 25. Tunc electi gratias agent genuflectentes atque dicentes illud quod dicitur. Mat. 25. Domine quando te vidimus esurientem: ⁊ pauimus te ⁊c. Usque ibi quamdiu fecistis vni de his fratribus minimis: mihi fecistis. Tunc dicent electi. Non nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Queri potest hic nunquid hec sententia fiet vocaliter: vel mentaliter: quidam dicunt quod mentaliter: quidam quod vocaliter vt tangit Tho. in. 4. sententiarum di. xlij. Sed Petrus de palude tenet ibidem mediam sententiam dicens: quod quo ad meritorum discussionem fiet mentaliter: vt eam dicet christus. Esuriui enim ⁊c. Sed quo ad sententie prolationem fiet vocaliter. E contra vero christus intendens condemnare seu condemnatiuam sententiam ferre contra improbos: dicet primo matri sue: mater mea: quid vobis videtur de his: respondebit. Fili ex quo isti fuerunt rebelles voluntati tue. non obedientes mandatis tuis noluerunt agere penitentiam paruipenderunt incarnationem: passionem: ⁊ mortem: resurrectionem: ⁊ ascensionem tuam: contempserunt ecclesiastica sacramenta: ⁊ admonitiones: ⁊ persuasiones predicatorum tuorum: idcirco digni sunt morte eterna ⁊c. Nota hic quod pictores: qui pingunt matrem virginem genuflexam in conspectu christi: quasi orantem eum pro peccatoribus: falsum est: quia tunc non erit tempus orandi: nec miserendi: sed vlciscendi. Prouer. vi. Zelus ⁊ furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusque precibus: nec suscipiet pro redemptione dona plurima. Tunc dicet christus patriarchis: ⁊ vos vultis hos in vostra societate: respondent. Non domine: quia nos fuimus misericordes. isti vero crudeles: ⁊ christus. Et vos prophete: Respondent. Non domine: quia nos fuimus in fide deuoti isti sine fide: ⁊ deuotione. Et vos apostoli: Absit domine: quia nos fuimus charitatiui: isti sine charitate. Et vos martyres: Non domine quia nos patientiam habuimus: ⁊ in maximis tormentis contumelijs ⁊ iniurijs vsque ad mortem in duxime. Isti autem fuerunt vindicatiui ⁊ in modicis iniurijs ⁊c. Et vos confessores: Non domine quia nos fuimus abstinentes: ⁊ ieiunijs: ⁊ vigilijs egentes: angustiati: afflicti ⁊c. Isti autem fuerunt dediti gule quorum deus eorum fuit. Et vos virgines: Absit domine quia nos fuimus integri ⁊ mundi corde ⁊ corpore. Isti autem luxuriosi vt porci: ⁊ sicut equus ⁊ mulus: quibus non est intellectus ⁊c. Tunc dicet christus ego tanquam iudex vniuersalis a deo constitutus: quia pater potestatem dedit mihi iudicium facere ⁊c. Confirmo sententiam. Et tunc vertens se ad reprobos: qui erunt ad sinistram dicet. Ite maledicti in ignem eternum ⁊c. Dic practice. Si dicerent damnati christo domine postquam damnati sumus o te fac nobis gratiam vnam tantum vt simul maneamus tecum. Respondet christus. Ite maledicti vel discedite a me. Tunc illi. O domine saltem benedic nobis. Respondebit christus maledicti. Tunc illi.

O dñe saltē in aliquo bono loco. Rñdebit In ignem eternū. Ait illi o dñe saltem da nobis aliquam bonā societatē. Rñdebit. Qui parat⁹ ē diabolo. ⁊ āgelis eius. Tūc data sententia mouebitur inter eos quidā ꝫ horribilis rumor: ⁊ planctus: ⁊ clamor vsqꝫ ad celum: dicētes illud Iere. Et maledicta dies in qua natus sū ꝫ dies in qua pepit me mater mea ñ sit bñdicta ⁊c. Nota dies in qua natus sum. s. in vtero ⁊ ex vtero: qꝛ melius est nunꝙ fuisse: ꝙ esse damnatum Mat. 4. Bonū erat ei: si natus nō fuisset homo ille. Item aliam planctū amarissimū facient damnati dicentes illud. Tren. 5. Defecit gaudium cordis nostri: versus ē in luctum chorus noster: cecidit corona capitis nr̄i. Veh nobis qꝛ peccauimus. Tūc ergo insurget pater contra filiū. ⁊ ecōuerso: vir cōtra vxorē. Concubinarius contra ↄcubinam ⁊ ecōuerso: qꝛ quanto fuit hic intensior amor inordinatus: tanto illic erit intensius odiū. ¶ Sextū ē effectualis execucio. Nota ꝙ sn̄ia dabitur. primo pro electis: scdo pro reprobis. Sed execucio fiet eꝫ. Dicet ergo tunc xp̄s. O inferne aperi os tuū: aperiat terra ⁊ deglutiat peccatores. Tūc ad imperiū xp̄i aperietur terra: ⁊ deglutient omnes reprobi mox in infernū. Mat. 13. In tēpore messis dicā messorib⁹. Colligite primum zizania: ⁊ alligate ea fasciculis ad cōburendū. Nota fasciculos: qꝛ vnus fasciculus fiet de dñis: alius de ꝓlatis malis: alius de religiosis: ali⁹ de clericis: alius de cognatis: alius de viduis: alius de virginibus fatuis: alius de diuitibus vsurarijs: alius de aduocatis: alius ꝺ supbis: alius de auaris. Et sic de singulis: Et sic diuidētur in carcere eterno inferni: vbi in eternū: ⁊ in seculum seculi: sine vlla spe ꝑmanebunt. Prouer. xi. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. Item Isa. 24. Cōgregabunt congregatione vnius fascis in lacum: ⁊ claudent ibi in carcerē. E contra vero electi cum xp̄o ascendent in celū. Dicet. n. xp̄s angelis. Precedite vos: ⁊ vos alij subsequimini. Et xp̄s in medio eorū virgine ascendet ad celum cum gloria inestimabili: iuxta illud Isa. 35. ⁊ 15. Qui liberati fuerunt ⁊ redēpti a dño: ↄuertentur: ⁊ venient in syon cum laude: ⁊ leticia sempiterna super caput eoꝝ gaudium: ⁊ leticiā obtinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Item Apoc. 21 Absterget dñs omnem lachrymā ab oculis sanctoꝝ: ⁊ mors vltra non erit: neqꝫ luctus. neqꝫ clamor: neqꝫ dolor erit vltra. que prius habuerunt. Ergo penitētiā agite. appropinquabit enim regnū celoꝝ. Qđ nobis ↄcedere dignet ihc saluator noster: qui est bñdictus in secula sclop. amē.

¶ De pnie integritate. Sermo. 14.

Enitentiam agite ⁊c. Supradictū est de quattuor articulis penitentie. vꝫ: de penitentie necessitate: qualitate: qdditate: ⁊ causalitate: modo sequitur predicare de. 5. vꝫ. de penitentie integritate. Salutet virgo gloriosa ⁊c. ¶ Pro declaratione ⁊ introductione materie nostre notandū ꝙ ꝗuis penitencie: fm ꝙ est virtus nō assignentur partes fm Tho. parte. iij. q. 90. ar. 1. ad fm eo: ꝙ actus humani: qui multiplicantur in penitentia: non comparant ad habitum virtutis sicut partes: sed sicut effectus: tñ penitentia scdm ꝙ est sacramentū: habet aliquas partes. Pro cuius intelligentia est notandū fm Tho. vbi. s. arti. Et qđ sicut di. 15. Metha. duplex ē pars. s. pars essentie: ⁊ pars quātitatis. Pars aūt essentie sunt naturaliter forma ⁊ materia: logice aūt genus ⁊ differentia. Hoc autē modo quodlibet sacramentū distinguitur in materiam ⁊ formam: sicut in partes essentiales. Vñ sicut dicit magister in. 2. sen. di. 1. Sacramenta consistunt in rebus ⁊ verbis. Sꝫ qꝛ quantitas se tenet ex parte materie: ideo ptes quātitatis sunt ptes materie. Et hoc modo sacramento penitentie assignant partes: quantū ad actus penitētis: qui sunt materia huius sacramenti. Et hec sunt tres partes. s. cordis cōtritio: oris ↄfessio: ⁊ operis satisfactio. De peni. di. iij. c. perfecta. Et hec sunt ptes materie: vt dixi. Alia ē pars essentie: que ē forma. Et sic pñt dici quattuor ptes. s. predicte tres que sunt partes integrales ipsius materie: ⁊ absolutio sacerdotis: que ē forma. Et quia

pria dupte pt cosirari uno° ut ē vir alio° ut sacram—

Nota q sit partes pnie & quot sit

huius absolutio cõfertur a ministro huius sacramẽti: qui est summus sacerdos: vt in. c. Omnis vtriusq; sexus: de peni. ⁊ remis. Jdõ etiaʒ de ipso ministro videndum est. Sunt ergo quattuor per ordinem vidẽda in hoc. 5. articulo.

¶ Primo de cordis contritione.

¶ Secundo de oris confessione.

¶ Tertio de operis satisfactione.

¶ Quarto de ministro instrumentali.

¶ Hodie ergo tñ de primo videbimus in hoc sermone: vʒ de cordis ꝯtritione: que est vna de tribus partibus sacramenti penitẽtie. De qbus tribus habetur figura i veteri ⁊ nouo testamẽto. Jn veteri qdem significantur predicte tres partes per illud triduũ: de quo ait Moyses. Exo. 5. Deus hebreoꝝ vocauit nos: vt eamus viam triũ dierũ in solitudine: sacrificemus dño deo nostro: ne forte accidat nobis pestis: aut gladius. Per istos tres dies signant̃ hũ ce tres partes penitẽtie: que dicunt̃ dies: eo ꝙ illuminent hominẽ lumine gratie: qꝛ sine istis peccatores in tenebris ambulant. Debemus ergo in hac solitudine vite p̄sentis incedere per illud triduũ: vt sacrificemus deo: qꝛ vere penitens offert animam ⁊ corpus suũ: sacrificium deo in odorẽ suauitatis. Ps. Sacrificium deo spũs ꝯtribulatus ⁊c. Jtem Ro. xij. Obsecro vos fratres vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuẽtem: sanctam: deo placentem: rationale obsequiũ vestrũ. Nota ne nobis accidat pestis. s. culpe peccati: ⁊ gladius. s. pene inflictio. Jn nouo vero testamẽto signant̃: per illud triduũ: in quo virgo Maria cũ Joseph dolentes quesiuerunt xp̄m: quẽ amiserant: ⁊ post triduum inuenerunt. Vñ dicit̃ Luc. ij. Pater tuus ⁊ ego dolentes querebamus te. Modo igit̃ videamus de p̄ma parte: vʒ de cordis ꝯtritione: vbi solũ videbimus: qd sit ꝯtritio. Nam de eius effectu habemus. s. in. 6. arti. huius materie. Igit̃ q̃uis de ꝯtritione multe sint date diffinitiones: tñ h̄ ẽ communior: ⁊ a magr̃o data. Contritio est dolor ꝑ peccatis assumptus cum proposito ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi. Jn qua diffinitione ponunt̃ quattuor: tria sunt de ratione ꝯtritionis in quantum ẽ actus virtutis: quartũ vero inq̃tũ ẽ ps sacramẽti.

¶ Primo ergo ponit̃ verbuʒ denotatiuũ generis materialis. seu essentialis dolor.

¶ Secundo ponitur verbum declaratiuũ obiecti formalis pro peccatis

¶ Tertio ponitur verbum designatiuũ electionis virtualis assumptus.

¶ Quarto ponitur verbum restrictiuũ penitentie sacramentalis: cum proposito cõfitendi ⁊ satisfaciendi.

¶ Primo ergo ponitur verbum denotatiuum generis materialis cum dicit̃. ꝙ cõtritio ẽ dolor. Dolor interior ẽ actus voluntatis: qui nihil aliud ẽ q̃ displicentia alicuius mali: s̃m ꝙ affectus voluntatis nolat̃ per nomina passionum: vt notat̃ in. iiij. sen. di. 26. Sic intelligendo de isto dolore contritio est dolor essentialiter. Debet aũt iste dolor esse acer: acrior: ⁊ acerrimus s̃m Ber. Acer qꝛ ostendimus deum ⁊ creatorẽ omnium. Acrior qꝛ patrem nostrum celestẽ: q nos pascit multipliciter. Acerrimus qꝛ redẽptorẽ nostrum: q nos liberauit ꝓprio sanguine a vinculis peccatoꝝ: a crudelitate demonũ: ⁊ a seruitute gehẽne. Est alius dolor in parte sensitiua: qui est passio. Et h̄ ꝓprie nõ est essentialiter ꝯtritio: pñt est virtus: sed magis effectus ei⁹. Sicut eniʒ Penitentie virtus exteriorem penam suo corpori infligit ad recõpensandum offensam: que in deum cõmissa est officio mẽbroruʒ: iuxta illud. Ro. 6. Sicut exhibuistis membra vestra seruire iusticie in satisfactione: ita etiam ⁊ ipsi cõcupiscibili penam infert doloris peccati: qꝛ etiã ipsa ad peccatũ cooperabat̃. Sed tñ dolor hic sensibiliter põt pertinere ad ꝯtritionẽ in quantum ẽ pars sacramẽti: qꝛ sacramẽta nõ solũ in interioribus actibus: sed etiam in exterioribus: ⁊ in rebus sensibilibus nata sunt esse: s̃m Tho. pte. iij. q. i. ar. ij. ad p̄mũ. in addi. Jtẽ nota: ꝙ hic dolor designat p̄fectam displicentiam de peccatis cõmissis. Si enim eẽt imperfecta: nõ esset ꝯtritio: sed attritio s̃m Tho. q. ⁊ ar. vbi. s̃. ad scd̃m. Perfecta aũt dĩ displicẽtia: quã habet gratiam in ꝯiungentem. Et idõ in hoc denotat̃ forma gratie: q̃ ẽ de essentia ꝯtritiõis: vt dicet̃. s. in. iij. parte s̃monis circa finẽ. Nota etiã ꝙ iste dolor ꝯtritionis: qui ẽ essentialiter ipsa ꝯtritio: est maximus oĩum alioꝝ doloꝝ: nec po-

test esse minimus: ꝛ dꝫ esse maioꝛ de gra/uiori peccato: ꝙ de minus graui. Secus autē ē de exteriori doloꝛe sensibili: q potest esse nō maximus: ꝛ pōt esse minus. Nec opoꝛtet: ꝙ sit maioꝛ de maiori peccato: sꝫm ꝙ nascitur in pte sensibili ex ipꝛessione superioris appetitus: sed sꝫm ꝙ ꝑ peccato ex electione sumitꝰ. Tunc maioꝛ dꝫ esse talis doloꝛ de maiori peccato: qꝛ maiori culpe maioꝛ pena debetꝰ. iuxta illud. Deuter. 25. Scdꝫ mēsuram peccati: erit ꝛ plagaꝝ mo/dus. ℂ Scdo ponitur verbuꝫ declaratiuū obiecti formalis: cum dꝛ: pꝛo peccatis: vbi nota. sex. Primo ꝙ hoc intelligitꝰ de pec/catis quantū ad culpam: nō quantum ad penam: qꝛ doloꝛ de pena peccati nō ē ꝯtri/tio: siue sit pena de priuatiōe boni nature: cuiusmodi est infirmitas: vel mēbri decisio: vel depꝛiuatione bonoꝝ foꝛtune: cuiusmo/di est paupertas: ꝛ ammissio fauoris: fame honoꝛis: vel huiusmodi. Tunc enim non esset digna penitentia. 50. di. vt constitue/retur siue ꝛ depꝛiuatione gratie: sicut est ammissio virtutum. Unde doloꝛ quo quis dolet de āmissione per peccatum: non est essentialiter ipsa contritio: sed est principiū eius. Sicut enim aliquis mouetur ad ap/petendum aliquid pꝛopter bonum: qđ ex/pectabat: ita mouetꝰ ad dolendū de aliquo ꝑpter malūꝫ: qđ inde ꝯsequutus est: vt po/nit Tho. pte. 3. q. 1. ad. 2. ℂ Scdo no. ꝙ hoc intelligitꝰ de petis actualibꝰ. Nam de origi/nali non pōt esse cōtritio ꝑpꝛie loquendo. Medicina ꝟo debet eē ꝑpoꝛtionata moꝛ/bo: sed petm̄ originale sine nostra volunta/te contrahitꝰ: ergo non reqritꝰ ꝙ p actum vo/luntaris q est ipsa contritio ab ipso purgetꝰ Et ꝯfirmatꝰ ratio. Nāꝙ originali nō dbetꝰ pe/na sensus: cuiusmodi est contrictio: qa huiꝰ pena rñdet conuersioni inoꝛdinate ad bo/num cōmutabilē: q̄ non reperitꝰ in originali hec Tho. in. 4. di 17. ꝛ vide ifra sꝫmōe. 4. huius articuli pte. 2. ℂ Tertio no. ꝙ h̄ in/intelligitꝰ de omni peccato cōmisso siue sit moꝛtale: siue veniale. Nullum enim petm̄ sine ꝯtritione remitti pōt: ꝛ qꝫlibet pecca/tum p ꝯtritionem sibi oppositam remittitꝰ: ꝙuis post ꝯtritionem de moꝛtali possit re/manere veniale: cum nō post ꝯtritionē de

veniali. Et ideo de veniali remittendo dꝫ esse ꝯtritio: que si in hac vita nō habetur: post hanc vitam in purgatoꝛio remitti po/test etiā quantū ad culpam: vt canonistaꝝ tenet opinio: ꝛ theologoꝝ. ℂ Quarto no/ta ꝙ de oblitis ꝛ ignoꝛatis peccatis debꝫ esse cōtritio in generali. Debet autē homo cōteri nō solum de peccato oblito: sed etiāꝫ de obliuione eius: que ex negligentia con/tingit. Si vero postea ad memoꝛiam redu/citꝰ peccatum: tunc tenetꝰ homo specialiter cōteri: sicut de iure ciuili. Simile ē in pau/pere debitoꝛe: qui dum laboꝛat inopia ex/cusatur: qꝛ inanis est actio: quā inopia de/bitoꝛis excludit. ff. de dolo. Nam ꝛ is. Sꝫ si postea ad pinguiorē foꝛtunam venerit: tenetꝰ inquantū facere potest: deducto ne egeat si pꝛius bonis cesserat. ff. de cessi. bo/noꝝ. l. Is qui bonis. ℂ Quinto intelligitur de peccatis ꝑteritis. Nam de futuris non ē ꝑpꝛie cōtritio quantū ad actum ꝑpꝛiū: cum sit pars iusticie vindicatiue: que respi/cit culpam ꝑteritam. De peccato aūt futu/ro nō dicitur ꝑpꝛie esse cōtritio: sed magis cautio: que ꝑtinet ad prudētiā. Sapia. n. pꝛu. de natura: est motoꝛ in omnibus vir/tutibus moꝛalibus. Unde dicitꝰ auriga vir/tutum sꝫm Tho. parte. iij. q. ꝑ. ꝛ ar. 4. Et cō/firmatur ratio ex eo: ꝙ cōtritio ē pars pe/nitentie: que respicit semper pꝛeterita ꝛc. ℂ Sexto nota ꝙ hoc intelligitꝰ de pecca/tis pꝛopꝛijs. Nam de alienis peccatis ꝙ/uis ex charitate dolere debeamus: tn̄ non opoꝛtet: ꝙ de eis atteramur: qꝛ nō omnis doloꝛ de peccato ꝑterito ē cōtritio: nisi de pꝛopꝛijs tantū. ℂ Tertium ponitur verbū designatiuꝫ electionis virtualis: que requi/ritur ad actum virtutis: que notatur cum dicitur assumptus. Ubi notāda sunt tria. Primo ꝙ contritio debet esse perpetua per totum spacium vite pꝛesentis: quantū ad doloꝛem interioꝛeꝫ: qui est actus volun/tatis: que est displicentia de peccato com/misso: vt dictum est. s. Semper enim de/bet hoi displicere: ꝙ peccauit. Si enim ei placeret peccasse: iam ex hoc peccatum in/curreret: ꝛ fructus venie perderet. Et per hoc etiam facit ratio: ꝛ auctoritas. Ra/tio est: quia contritio respondet culpe ex

parte auersionis et qua culpa habet quandam infinitatẽ. Et ideo vera ꝯtritio dꝫ semper manere. Et ex hac rõne pꝫ differẽtia inter satisfactiõeꝫ et contritionẽ: q2 satisfactio attendit ſm penã ꝯdictam: que peccatori iniungi dꝫ. Et iõ põt terminari vt nõ oporteat vlterius satisfacere. Nec eniꝫ pena ꝑ cipue ꝓportionatur culpe ex parte ꝯuersionis: ex qua finitatẽ habet. Et ideo diuersa ratio ẽ in ea: ꝙ in ꝯtritione. Pꝫ ratio. Auctoritas est Aug in lib. de penitẽtia. Quid restat nobis: nisi dolere in vita. Ubi. n. dolor finitur: deficit penitẽtia. Si penitentia finit: qd relinquit de venia: Ad idẽ Ugo de sancto victore. Deus inquit qñ absoluit hominem vĩis peccati ligat eum a vinculo perpetue detestationis. Cuius ad idem facit. Eccli. 5. De propiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Ergo nec sine dolore. Item Isa. 38. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudĩe anime mee. Dolor ẽ exterior a sensibilis: qui a displicẽtia causat: et debet eẽ ꝑpetuus ĩ hac vita. Et ꝑdicta vera sunt de ꝯtritione inquantũ est actus virtutis: sed ſm qð ẽ pars sacramentalis in quantũ. s. ꝯtinet ꝓpositum ꝯfitendi et satisfaciẽdi: nõ oportet: ꝙ sit perpetuus: sed sufficit semel cõfiteri et satisfacere. Et ꝯsequenter sufficit semel hoc modo ꝯteri cum ꝓposito ꝯfitẽdi: nisi in casibus illis: in qbus requiritur iterata ꝯfessio: et satisfactio. De quibus. j. dicetur. ¶ Scðo nota. ꝙ dolor iste ꝯtritionis nõ oportet ꝙ sit ꝯtinuus: q2 necesse est ꝙ actus penitentie siue interior siue exterior interpolletur ad minus somno: et aliis q̃ ad necessitatem vite ptinent. Et sic etiam actus vnius virtutis impedit actũ alterius magis necessarium. Et iõ pro tunc opꝫ intermittere actũ illum impeditiuũ melioris boni. ¶ Tertio nota: ꝙ post hanc vitã nõ cadit ꝯtritio. Rõ est: q2 in ꝯtritione tria sunt. s. dolor: gratia. et. meritum. In beatis non est dolor. Ubi Isa. 65. Obliuione tradite sunt angustie priores Itẽ Apoc. 21. Iam nõ erit amplius neqꝫ luctus: neqꝫ clamor: sed nec vllus dolor. In dãnatis vero nõ est gratia. In his q sunt in purgatorio nõ est meritum: q2 nõ sunt in statu merendi. Et ideo ꝓprie pena purgatorij nõ dicit satisfactoria: q2 satisfactio opus meritoriũ requirit. Sed largo modo dici satisfactio pene debite solutio ſm Tho. parte. iij. q. 64. arti. ij. ad tertiũ. In hac aũt vita oĩa ꝑdicta sunt. Et ꝯfirmat ratio: q2 si ꝯtritio erit post vitam: ergo esset et culpe mortalis remissio. Cõsequens ẽ falsuꝫ: ergo et antecedens. ¶ Quarto ponit verbum restrictiue penitẽtie sacramẽtalis: cum di. cum ꝓposito ꝯfitẽdi. Ista eniꝫ verba addunt ad diffinitionẽ ꝯtritionis put est pars sacramẽti penitentie: nõ aũt: put ẽ actus virtutis. Nam vt pri'a est sacramentũ: requirunt hec tria: vt dictũ ẽ. s. cordis ꝯtritio: oris cõfessio: et operis satisfactio: nõ tñ simul in actu: sed in ꝓposito. In actu ꝟo successiue sunt: sicut dicimus horas esse partes integrales diei: tñ successiuas. Jo 12. nõne 12. hore sũt diei. Est aũt notandũ: ꝙ q2 ista verba adduntur ad diffinitionem ꝯtritionis: put ẽ pars sacramenti penitẽtie: vt dictum est: ideo tunc requirtur illud propositum ꝯfitendi et satisfaciendi: qñ peccatum cadit sub necessitate ꝯfessionis. Alias secus: ꝙ ꝯtingit in pluribus casibus: vt patebit. j. de confessione agetur.

¶ De ꝯfessione. Sermo. l.

Enitentiam agite et c. Uiso supra primo sermone de contritione: que est vna p rtium integralium sacramenti penitentie: sequitur modo videre de confessione. Salutetur virgo Maria et c. ¶ Circa ꝯfessionem ergo occurrunt duo principaliter ꝯsiderãda. ¶ Primũ de eius necessitate. ¶ Scðm de eius qualitate. Circa vero eius necessitatem: tria sunt videnda successiue. Primo de rationibus ad ꝯfessiones inducentibus ampl'ectẽdis. Secũdo de obstaculis eius ipedientibus remouendis. Tertio de peccatis necessario in ꝯfessione dicendis. Circa primum notandum pro euidẽtia dicendoꝝ: ꝙ ꝯfessio potest tripliciter summi ſm diuersas rões: et sig ificata. Et sic equoce. ¶ Primo nãqꝫ ꝯfessio diuinalis magnificans. ¶ Secũdo est iudicialis ꝯdemnans ¶ Tertia ẽ sacramentalis absoluẽs: Et quelibet istaꝝ ꝯfessionuꝫ est necessaria

De con fiter. [handwritten margin] ꝯfessio [handwritten margin]

ad salutem: de quibus vide qd scripsi in sermone beate Barbare qui incipit. Confitebor tibi dne rex: in introitu. Omissis ergo primis duabus videamus de tertia cõfessione: de qua nobis sermo ẽ: qꝛ h ẽ pars sacramenti penitentie per quã ꝯsequimur veniam peccatoꝝ: iuxta illud. i. Jo. i. Si cõfiteamur peccata nostra: fidelis et iustus ẽ deus vt remittat nobis peccata nostra: et emundet nos ab omni iniquitate. Igitur de hac loquendo notandũ est: ꝙ hec cõfessio est necessaria ad salutem: et h est firma conclusio omnium theologoꝝ: et probatur quinqꝫ modis.

¶ Primo ratione naturali.
¶ Secundo persuasione theologali.
¶ Tertio inductione diuinali.
¶ Quarto auctoritate scripturali.
¶ Quinto experientia exemplari.

¶ Primum ergo medium est rationalis. Nam videmus ſm naturam ꝙ nulla infirmitas põt medelam recipere si medico occultetur: propter hoc oportet ꝙ Medicus videat. figuram infirmitatis: vꝫ vrinã. tangat pulsum. agnoscat tempus infirmitatis. et modũ ⁊c̃. Ut manifesta ei infirmitate facilius et cõmodius remediũꝫ adhibeat: sic et vulnus nõ potest curari: nisi medico patefactũ. Uñ Boetius. Si operam medicantis expectas: oportet ẽ vulnus detegas. Fatuus enim esset ille qui timore seccationis vulneris nõ patefaceret illud Medico: qꝛ sic posset venire in fistulam: et cõsequenter fieret incurabile. Uñ Aug. in regula. Si. n. frater tuus vulnus habet in corpore qd velit occultari dum timet secari: nõne crudeliter a te sileretur: et misericorditer indicaretur? Si ergo pro salute corporis moritari aperis vulnus: cur nõ magis aperire debes vulnus mentis ꝓ salute anime imortalis. Uñ dicit Aug. ꝙ cõfessio est per quaꝫ morbus latens spe venie aperiṫ. Unde ⁊ pleruꝫqꝫ bestie vulnerate ostẽdunt humiliter vulnus suũ hominibus deposita feritate. vt curaꝫ recipiãt. Sicut pꝫ in leone beati Hieronymi. Peccator ergo qui nõ vult confiteri deterior est ꝙ̃ bestia Est etiã deterior Juda ꝓditore: qui ꝯfessus est peccatũ suũ dicens. Peccaui tradẽs sanguinem iustũ. Et ꝙ̃uis nõ susceperit veniam: illud fuit ꝓpter defectũ spei. Non aũt ꝓpter defectum ꝯfessionis. In peccatore autem obstinato vtrũqꝫ deficit. s. ⁊ cõfessio ⁊ spes venie: que sine confessione haberi nõ potest. Tales ergo qui nolunt ꝯfiteri: necesse est vt male moriantur ⁊ desperati. Nota exẽplum de filio: qui dũ laboraret in morte: ⁊ inuitaretur ad cõfessionem: ille nequitia plenus ⁊ ira: vrgente diuino iudicio. risit coram omnibus astãtibus. d. Postqꝫ deus aufert mihi corpus ⁊ ego auferam sibi animam: quia aliam de eo nõ possum sumere vindictam: nõ attendens miser ꝙ dum animam deo auferret eaꝫ diabolo tradidit in sui perniciem: ⁊ eternam damnationẽ. Et hec duricies ꝓcedit ex diabolica instigatione. Uide exẽplum qd scripsi. 3. articulo ⁊ sermone. i. parte. 2. Tales etiam diligentiorẽ curam habẽt de caliga aut de sotulari ꝙ̃ de anima. Quia si caliga laceraṫ: statim illaꝫ reparant: sed animaꝫ minime. Sic camisia qualibet quindena lauatur: sed anima minime ⁊c̃. Ideo tene consilium scripture o peccator dicentis Eccli. 4. Nõ ꝯfundaris ꝯfiteri peccata tua. Ex predictis ergo pꝫ: ꝙ ratio naturalis dictat ꝙ peccator dꝫ cõfiteri peccatum suũ. Et ideo respectu hoc potest dici ꝙ confessio sit de iure naturali. Nam vt dicit Petrus de tarantasio in. 4. di. 12. Confiteri veritatẽ qñ: vbi: quõ: ⁊ cui oportet: est actus virtutis: ⁊ ꝯsequenter est de iure naturali: qꝛ omnes actus virtutis a ratione naturali procedunt. Et ꝯfirmaṫ ratio ex eo ꝙ confessio est de iure diuino: vt patebit in tertia pte sermonis. Ius aũt diuinum diciṫ ius naturale. Quia cuilibet rei illud ẽ naturale: quod ⁊ a creatore suo imponitur: vt notat Tho. p. 2. q. 91. ar. 2. Unde ⁊ Isidorus dicit ꝙ Ius naturale ẽ ꝙ in lege ⁊ euangelio ꝯtinetur: et habetur in decretis. i Di. in prin.

¶ Scdm mediuꝫ ẽ persuasio theologicalis. Pro cuius intelligentia nota similitudinẽ. Siquis. n. vellet ingredi domum seu palatium cuius hostiũ sit clausum deberet recurrere ad ostiariũ: qui habet claues vt sibi ostium aperiat: ⁊ sic ingredi possit. Sic in ꝓposito Manifestum est enim ꝙ per peccatũ mortale clauditur ostium paradisi peccatori. Uñ põt dicere peccator illud Jere. 36. Ego clausus

suum: nec valeo ingredi domum dñi. Si igit peccator vult intrare in vitam eternã: opor tet q̃ currat ad eos q̃ habẽt claues: cuius modi sunt sacerdotes: qbus dixit Mat. 16. Quecũq; ligaueris sup terram erit ligatum z in celis: zc. Et Jo. 20. Quoꝝ remiseritis peccata remittenť eis zc. Has aũt claues principaliter dñs tradidit Petro dicens Mat. 16. Dabo tibi claues regni celoꝝ zc. Et Di. 22. Sacrosctã: qr mitius agit pecca tor qñ ꝯfitetur sacerdoti: qr subicit se eius potestati inuocans auctoritatẽ clauium sua rũ: z dicens. Aperite mihi portas iusticie: z ingressus in eas confitebor dño: hec porta dñi iusti intrabunt in eam Ps. 117. Uñ Am bro. Cõfessio a morte animam liberat: con fessio aperit paradisum: cõfessio spem salu tis tribuit: qr nõ meretur iustificari: qui in vita sua peccatum nõ vult ꝯfiteri. ¶ Ter tium medium est inductio diuinalis. Naz deus Adam peccãtẽ vocauit dicẽs. Adam vbi es Gen. iij. Hoc enim fecit diuina bo nitas nõ ignorans vbi esset: sed vt ex hoc daret sibi occasionẽ ꝯfitendi peccatum suũ z ꝯsequenter veniam cõsequendam. Sicut ipse Adam nõ humiliter ꝯfessus est: sed se excusans dixit. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno z comedi: quasi retorquens culpam in deum: qui talem so ciam sibi dedit: que sibi foret occasionem peccandi ꝓbitura. Sic fecit z Eua d. Ser pens decepit me z comedi. Et ideo nõ ob tinuerunt pro tunc veniam: sed postmodum electi de paradiso in penam peccati. Peni tẽtiam vero agẽtes misericordiam ꝯsecuti sunt. Sic pleriq; hodie faciunt: qui qñ cõ fitẽtur nõ accusant se: sed vicinam vel vxo rem vel diabolũ. Cõtra qd̃ dicit Ps. Nõ de clines cor meum in verba malicie ad excu sandas excusationes in peccatis. Dz ergo ex inductione dei peccator omnino ꝯfiteri peccatũ: vt veniam ꝯsequať. Sic fecit Da uid qñ dñs misit ad eum Nathan ꝓphe tam arguẽtem eum de peccato: humiliter ꝯfessus ẽ peccatũ d. Peccaui: z statim au diuit ab eodẽ ꝓpheta. Dñs quoq; transtu lit a te peccatum tuum. 2. Re. 12. Uñ dicit ipse alibi. Delictũ meum cognitum tibi feci z iusti. m. a te nõ abscondi zc. Uñ nota q̃ oportet alterum de duobus esse: vz q̃ aut

peccator clamet ad dñm vindicari. Unde cum dñs induceret ad ꝯfessionem peccati parricidij Caym. d. Ubi ẽ Abel frater tu us? Nolenti Caym peccatũ ꝯfiteri: z dicẽti nescio. Nũqd custos fratris mei sum ego? subiũxit dñs d. Quid fecisti? Uox sangui nis fris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram: q̃ ape ruit os suum: z suscepit sanguinẽ fratris tui de manu tua Gen. 4. Sic de Sodomitis impenitẽtibus dicit Gen. 18. Clamor sodo moꝝ z gomorreoꝝ multiplicatus est: z pec catum eoꝝ aggrauatum est nimis: descen dam z videbo vtrum clamorem qui venit ad me: opere cõpleuerint. Ex his ergo ha bemus q̃ ex diuina inductione homo dz ꝯfiteri peccatum. Sic enim misericordiam ꝯsequeť. Uñ Aug. Si hõ celat deus dete git: z si homo detegit deus tegit. Ps. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates: z quoꝝ te cta sunt peccata. ¶ Quartum mediuz est auctoritas scripturalis. Quadruplex enim scripturalis auctoritas habeť: q̃ confessio peccati sit necessaria. Prima auctoritas habetur a lege mosayca. Nam in veteri te stamento erat in precepto cõfessio genera lis. Secunda a lege euangelica. Tertia a le ge canonica. Quarta a lege ciuili seu laica. ¶ Prima ergo auctoritas habetur a lege mosayca. Nam in veteri testamento erat in precepto cõfessio generalis z indistincta per oblationem sacrificioꝝ pro peccato sta tuta: puta vituli: vel hirci: vel capre: vel ouis sm diuersitatem peccatoꝝ: sicut habetur Leui. 4. Ideo dicit Prouer. 28. Qui ab scondit scelera sua nõ dirigeť. Qui autem ꝯfessus fuerit z reliquerit ea: misericordiã consequeť. Itez Isa. 43. Narra si quid ha bes vt iustificeris. Item Job. 30. Si abscõ dit vt homo peccatum. ¶ Scda auctori tas habetur a lege euangelica. Nam sal uator peccatorum cõfessionem instituit. z q̃uis non expresse: z manifeste habeatur per se: tñ significatiue instituit. Unde dicit Tho. in 4. sen. di. xvij. q. iij. Nõ legiť de ipsa ꝯfessione expressa institutio xp̃i per se: sed p Jacobum Jacobi. 5. Confitemini alteru trum peccata vestra. Sz bene significanter xp̃s precepit confessionem. Nam primo q̃ dem prefiguratio quedaz confessionis in

Nota

nuatur in hoc: ꝙ Johãni baptiste ꝯfitebantur peccata: qui baptismo ipsius ad gratiã ipsi ꝑparabantur. ¶ Scd'o etiam in hoc ꝙ dñs sacerdotibus leprosos trãsmittit Luc. xvij. ⁊ Mat. 8. Qui ꝗuis nõ essent noui testamẽti sacerdotes: tñ in eis noui testamẽti sacerdotium figurabat. Unde dixit dñs leprosis. Ite ostendite vos sacerdotibus Luc. xvij. Nota Ite: ꝯtra illos q sani sunt: ⁊ pñt ad ecclesiam ire ⁊ vocant ꝯfessores ad domum. Alij expectant qñ infirmantur vt tunc ꝯfiteantur. Sz diabolus apponit aliud impedimẽtũ: ꝓpter qđ ꝯfiteri nõ possunt: ⁊ h sepe ꝯtingit. Dic vt expedit. Scd'o dicit Cõfidite. ꝯ illos qui dicunt. Pater interrogetis me nõ recordor de pctis meis: tñ de peccato vicini vel ꝓximi bene recordant. Quidam autẽ sunt ita dispositi: ꝙ nisi interrogentur a ꝯfessore de peccatis non dicunt. Tales nullo modo veniam ꝯsequi pñt. Debet ergo peccator totum cor suũ in ꝯfessiõe aperire: iuxta illud Tren. ij. Effunde sicut aquã cor tuum ante cõspectum dñi. Nota. Sicut aqua. Peccata .n. que latent in corde totaliter debẽt dici: sicut aqua totaliter effunditur de vase: ita ꝙ nec color: nec sapor: nec odor: nec aliquod vestigium remanet in vase de aqua. ¶ Tertio dicit Uos: nõ accusando alios: sic fecerũt Adã ⁊ Eua: sicut dictum est supra parte ij.

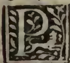
¶ Quarto dicit Sacerdotib⁹ Alijs. Nãqȝ nõ sunt concesse claues. Unde nec pñt absoluere: nisi sacerdotes essent. Si eẽt angelus vel Johannes baptista: vel virgo Maria: vt dicetur. j. cum agetur de ministro huius sacramenti. Patet ergo ꝙ saluator significatiue precepisse legitur confessionẽ: ⁊ creditur etiam expresse instituisse: qꝛ institutio sacramentoꝝ pertinet ad christum: sicut ꝙ hõ ex potestate excellentie sibi commissa: que nulli alij creature est cõmunicata. Fuit etiã prefigurata confessio in suscitatione Lazari qñ anteqȝ xp̄s eum suscitasset fecit monumentũ aperire dicẽs. Tollite lapidẽ ⁊c̃. Jo. xi. Per monumentũ enim significatur anima peccatoris seu corpus. Mat. 23. Ue vobis hypocrite quã oportet aperiri per confessionem anteqȝ de morte peccati ad vitam gratie suscitetur. Postmodũ vero dixit apostolis. Soluite eũ ⁊ sinite abire. Per qđ significatur absolutio sacerdotis: que tunc vocat eum. Interim indicis: iudiciũ seqt'. Et ꝙ Papa dispẽsare nõ potest ꝙ aliquis ad ꝯfessionem non teneatur. Sicut enim dispensare nõ potest ꝑ prelatos ecclesie ꝙ aliquis sine baptismo saluetur: ita nec ꝙ aliquis sine remissione: sine confessione: ⁊ absolutione cõsequatur vt not. Tho. ꝯ gentil. c. lxxij. Hoc enim pertinet ad potestatẽ excellentie: que competit soli xp̄o: sm ꝙ homo. Ipse nanqȝ solus potest conferre effectum sacramẽti sine sacramento. sicut patuit in maria Magdalena Luc. vij. Et muliere adultera Jo. 8. Sed bene posset Papa dispensare ꝙ nõ teneatur quis singulis annis semel confiteri: quia h ẽ de iure positiuo humano vt in. c. Omnis vtriusqȝ sexus sup quo habet plenitudinẽ potestatis. Extra ꝺ vsu. pal. Ad honorẽ. Et de concess. prebẽ. Proposuisti: cũ similibus.

¶ Tertia auctoritas sumitur a lege canonica: vt in. c. Omnis vtriusqȝ sexus fidelis postqȝ ad annos discretionis peruenerit: omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur ꝓprio sacerdoti: ⁊ iniunctã sibi penitentiã ꝓprijs viribus studeat adimplere: suscipiens reuerẽter ad minus in pascha eucharistie sacramentum: nisi forte de proprij sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum: alioquin ⁊ viuẽs ab ingressu ecclesie arceat': ⁊ moriens ecclesiastica careat sepultura. Hanc autẽ annuam confessionem ecclesia sancta statuit: triplici ratiõe. Prima vt omnes peccatores se cognoscant: quia vt dicitur Ro. iij. Omnes peccauerunt ⁊ egẽt gloria dei. Secũda vt cum maiori reuerẽtia homines ad eucharistie sacramentum accedant: iuxta illud. i. Cor. xi. Probet autẽ seipsum hõ: ⁊ sic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat ⁊c̃. Tertia vt ecclesia ꝑ rectorib⁹ sui subditi innotescant: ne lupus lateat inter gregẽ: ⁊ vt plati agnoscant vultũ pecoris sui: ⁊ precaueant eis dicente dño Prouer. xxvij. Diligenter agnosce vultum pecoris tui: tuosqȝ greges considera. Nota hic de etate in qua teneret quilibet confiteri: qꝛ

textus dicit omnino annos discretionis p uenerit. Et videt q anni discretionis sunt illi anni: in qbus pot homo peccare mortaliter: vt plurimu: & hoc est cum doli capax: qr tunc pot peccare. Extra de delic. puerorum. Si aduer. delic. l. i. C. si minor. se ma. dixerit. l. ij. Hec aut etas tunc videt incipere: qn iam transierunt. vij. anni. Nam in tali etate constitutus pt peccare. Quinimo vt dicit textus in. d. c. i. Quis audeat affirmare mendacia: & periuria no e peccata: Et his plena est puerilis etas: quis in eis no ita vt in maioribus punienda videant: & loquit de pueris doli capacibus: vz. vij. annorum: vt ibi dic Glo. i. Vbi & dicit legisse: & glo. etia notat in. d. c. i. in vltima glo. Nd oino delictum cadit in puerum postq est doli capax: preter delictum carnis. ff. ad silen. l. i. §. impubes. & l. excipiunt. Et ideo videt q in tali etate teneatur quis cofiteri. Et hoc probatur per tex. dicti capli Omnis vtriusq sexus: ibidem glo. que e ibi. Et in. d. c. i. de delic. pue. Et facit p hoc ratio: qr si pot in tali etate homo incurrere in infirmitate peccati: ergo indiget medicina confessionis. Preterea si pot homo in hac etate se obligare diabolo: multo magis dz obligari homo precipienti confessione. Z infans vero. i. q infra septimu annum constitutus est no tenet ad hoc preceptum confessionis. Ratio e: qr infantilis etas quicqd videt ignorat. C. de fal. mo. l. vnica. & vt dicit tex. in pupillus insti. de in. vt stip. infans. Et qui infanti proximus est no multum distat a furioso: quia huius etas pupilli nullum intellectu habent: sed in primis infanti propter vtilitatem rerum benignior iuris interpretatio facta e: vt idez ius habeant q pubertati proximi. Nec obstat quod legitur in dialogo de puero qnq annorum: qui propter blasphemiam diuini nominis de sinu patris a diabolo raptus est: & consequenter peccauit mortaliter: qr illud est de raro contingentibus: & vnus irundo no facit ver. Lex aut adaptatur ad ea q frequenter accidunt. Non aut ad ea que raro eueniunt: vt dicit tex. in. l. nam ad ea. ff. de legibus. ¶ Quarta auctoritas sumit a lege layca seu ciuili: que statuit in confessione iudiciali q reus accusatus dz confiteri delictu. Unde dicit lex q si reus accusatus ciuiliter: de aliquo damno dato: & agitur ciuiliter. l. aqlia: debet accusatus cofiteri. alias si probatur contra eum: debet condenari in duplum ratione infitiationis seu negociationis: vt in. c. ad. l. aql. l. contra negantez: vt dicit Tho. 2. 2. q. 69. ar. i. q si aliquis accusatur coram iudice: de aliquo crimine qd comisit tenetur dicere veritatem: & confiteri delictum iudici interroganti: & procedenti fm formam iuris: alias peccat mortaliter. Similit etia dicit de teste. ¶ Quintum mediuz. e experientia exeplaris. Nam multis exeplis ostenditur q damnati fuerut aliqui: qui noluerunt confiteri peccatu: & de multis legitur q fuerunt reuocati ad vita vel a morte repentina preseruati vt confiterent. Unde legitur q in Francia in quoda monasterio: quedam fuit puella sanctissima: q cum neptis esset abbatisse eam per oia nutriebat vt filiaz. Cuq admirabilis eet vite facta e tante fame: vt ad se videnda multos de longinquis partibus attraheret. Accidit aut vt qdam miles plurima spolis ad eam videndam veniret: & cum ei plurimu placuisset. sepe venire cepit: vt cum ea loqueret aliqd de diuinis: propter qd accidit: vt ex familiaritate nimia iter se nimia sumpta fiducia ceperut narrare aliqua inhonesta: & calefacti verbis ceperut se manibus taugere: crescete q libidinis flama in corpore: diabolo incitante dei obliti concepe runt dolorem: & pepererunt iniqtate. At misera illa propter preconiuz sanctitatis: supbia tumida: & a verecudie pudore deuicta deu timuit famam pdere: & hoibus displicere: renuit confiteri: quis sepius lachrymas funderet. Factu est ergo post modicu vt obiret no confessa. Cuq haberet ab hominibus velut sancta cum magna gloria sepulta est. Vn si abbatissa pro nepte solicita oes admirat sorores: vt deu deuotius exorarent. Illa sho eis subito apparuit: & qd poscerent requisiuit. Cui abbatissa ait. Volum: vt dicas nobis qualiter est tibi. Tuc protinus alta voce cantare cepit: & dicere. Peccante me: & no penitente timor mortis conturbat me: qr in inferno nulla est redeptio. Sorores ceperunt cantare & dicere. Miserere mei de: & salua me. Qd dum audiuit statim disparuit sicq quare esset damnata h eis modo ap-

perijt. Sic etiam legit̄ de quodam mercatore vsurario: q cum venisset ad mortem: ꝛ moneret̄ ad ꝯfessionē: ꝛ ille audire renueret: quidam ex astantibus dixit ei. Scias te esse damnatum si tu nolueris ꝯfiteri pctm̄ ꝛ non restitueris alienum. At ille vt fertur hoc solū rn̄dit. Ego ꝓbabo si vera sunt que tu dicis: ꝛ nō ꝯfessus vitam finiuit: ꝛ sicut dixit ꝓbaturus accessit. Legit̄ etiam ꝙ fuit qdam in partibus Lombardie: qui d̄ne nostre vigiliā ieiunabat valde deuote. Cūqꝫ in quodam bello inter Bononiēses ꝛ Mutinenses exorto fuisset vulneratus ad mortē. ad pedem cuiusdam arboris derelictus a suis. auxilium d̄ne inuocauit: ꝛ qđ postulauit accepit. Nam tādiu eiꝰ ordinātibus meritis: nec mori potuit quousqꝫ sacerdos aduenit: qui eum ꝯfitentem ab oībꝰ peccatis absoluit. Itē duo fr̄es minores per viam aliqn̄ incedentes. quendam inuenerunt in via letabiliter vulneratum a latronibus: quē mortuū esse putantes ꝛ eum sepelire volentes: ille signum fecit ꝙ viueret. Tūc dixerūt ei. Uis ꝯfiteri? Et ille dixit. Uolo: qꝛ d̄na cuius diē ego ieiunabam sine pn̄ia me mori nō finit. Ideo teneas peccator ꝯsilium imo preceptū d̄ni dicentis Eccli.xvij. Ante mortē ꝯfitere. A mortuo quasi nihil perit ꝯfessio. Cōfiteberis viuēs: viuus ꝛ sanus ꝯfiteberis ꝛ laudabis deū: ꝛ gloriaberis in resurrectionibus eius. Deo gratias amen.

¶ De īpedimētis ꝯfessiōis. Sermo.iv.

Enitentiam agite ꝛc̄. Supra sermone primo dictum est de orationibus ad ꝯfessionē inducentibus: modo sequit̄ predicare de obstaculis ꝯfessionis īpedimētū remouētibus. Salutet̄ virgo Maria ꝛc̄. Pro introductione sermonis: notandum ꝙ diabolus maxime nititur īpedire illud opus ꝙ est maxime vtilitatis. Nam vt dicit Aug. in lib. de pn̄ia. Cōfessio ē salus animarū. dissipatrix vitiorū. restauratrix virtutū. oppugnatrix dmonū. Quid plura? Obstruit os inferni: portas aperit paradisi: idcirco diabolus vt a confessione retrahat multos impedimentorū laqueos opponit. Ista sex vꝫ.

¶ Primum est pudor confitendi.

¶ Scd̄m est timor satisfaciendi.

¶ Tertium est dulcedo peccandi.

¶ Quartum est spes finaliter penitendi.

¶ Quintū est desperatio veniā ꝯsequēdi.

¶ Sextum est diffidentia.

¶ Primum ergo impedimentū est pudor ꝯfitendi. Istud tangit cōtra hypocritas ꝛ superbos: qui volunt apparere hoībus deforis sani ꝛ mundi: cum tn̄ sint intus infirmi ꝛ turpissimi: similes phariseis hypocritis. Cōtra quos dicit d̄ns Mat.23. Ue vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite: q similes estis sepulchris dealbatis: que foris apparent hoībus speciosa: intus ṽo plena sunt ossibus mortuorū: ꝛ omni spurcitia. Et ideo tales aut nolunt ꝯfiteri oīno: aut cōfitent̄ qdē alia peccata: sꝫ nō illud de quo valde erubescūt. Uel qn̄qꝫ ꝯfitentur diuersis sacerdotibus diuersa peccata: qꝛ erubescunt aperire totam saniem peccatorū vni medico. Contra ergo hoc primū īpedimētū sunt tria remedia seu tres cōsiderationes.

¶ Primum ergo remedium est consideratio naturalis rationis.

¶ Scd̄m est ꝯtemplatio diuine intuitionis.

¶ Tertiū cōparatio future confusionis.

¶ Primum ergo remediū est ꝯsideratio naturalis rationis. Debet enim homo cōsiderare infra se ꝛ dicere. Ah miser si non erubui peccare ꝙ est inhonestissimū ꝛ vilissimū: qr̄ erubescam ꝯfiteri ꝙ est honestū ꝛ iustū ꝛ vtilissimū? Ber. O insania nimia hoīū: pudet ablui ꝛ nō pudet inquinari: pudet sordes abstergere: ꝛ non pudet sordes ꝯtrahere: abstergitur caliga ꝛ cōtēnit̄ anima. Nota ꝯtra plurimos q nō verecūdantur facere peccata: ꝛ verecundant̄ dici peccatores: timentes magis famam ꝑdere q̄ cōsciētiam: cum tn̄ ꝯscia sit bonū ꝓpriuꝫ fama vero alienū. Et ideo potius dꝫ hō diligere ꝛ seruare ꝯsciam q̄ famam: sicut hō magis diligit bona ꝓpria q̄ aliena: q̄uis vtrūqꝫ debeat hō ſuare ꝯsciam ꝛ famam. Unn̄ Aug. xij. q. ij. Nolo. Due res sunt ꝯscia ꝛ fama: ꝯsciētia est necessaria tibi: fama ꝓximo tuo. Multi ergo ꝯ̄faciunt: qꝛ volunt eē ꝯcubinarij: ꝛ tn̄ si alius sibi dicat: tu es ꝯcubinarius hꝫt ꝓ malo. Sic de vsurario

sic de symoniaco: et huiusmodi. Volūt eē: sꝫ nolūt appellari pctōres. Cōtra quos ē puerbiū. Si nō vis eē lupus: nō vestias te pellē lupi. ¶ Scḋm remediū ē ꝯtēplatio diuine intuitionis cui nihil pōt celari: qꝛ oīa nuda et apta sunt añ oculos eius Heb. iiij. Quid ergo erubescis reuelare deo: q scit oīa pctā tua: Quā adt reuelas pctā cōfessori: reuelas sibi nō vt homi. sed vt dei vicario. Isa. 29. Ve q ꝓfundi estis corde: vsqꝫ nō intelligis. Vñ in nullo casu mundi. pōt sacerdos illud reuelare nolendo ꝑsonā pctōris: etiā si tot⁹ mūdus ꝑiret. Quinimo pōt cū secura cōsciā iurare si adduceret tanqꝫ testis in iudiciū ꝙ nihil scit: si illḋ pctm̄ sciat solū ꝑ sacramētalē cōfessionē: vt not. theo. l. 4. sen. di. 21. Et ēt si epūs sciat pctm̄ in cōfessione alicuius subditi sui: si petat ab eo iustitia ꝑ illū cui damnū illatū ē: nō dꝫ illū peccatorē nolatim excōicare: sꝫ indeterminate dicendo. Excōico auctorē dāni: sicut et saluator fecit de Juda d. Vnus vestrū me

Nota hic passim

traditurus ē Mat. 26. Et habet in. c. Si sacerdos de offi. ordi. Nec xp̄s fuit in hoc ꝓditor criminis Jude: nec ēt cū dixit Qui intingit mecū manū in parapside: nec cū dixit Tu dixisti. De ꝯs. di. ij. Cū oēs. Et. 2. q. i. Si peccauerit in Glo. ij. Dicit ēt Host. in. c. Oīs vtriusqꝫ sexus: ꝙ ēt si necessitatis articulo qs laico cōfiteat. Laicus ille tenetur celare ꝯfessionē: sicut et sacerdos: sm̄ eū. Et ideo puto ꝙ posset ille laicus iurare se nescire: sic et ꝓsbyt̄ zc. Patet ergo ꝙ pctōr confitēdo reuelat deo pctm̄. Si ergo tu miser peccator nō erubuisti peccare corā deo ad tui damnationē: cur erubescis sibi illud cōfiteri ad tui saluationē: ps. Imperfectū meum viderunt oculi tui: et in libro tuo oēs scribētur. Nota in libro tuo: ꝙ qñ tu peccas deus scribit in libro pctm̄: et qualitatē eius: et qꝫtitatē differētie. locū et ꝑsonam: zc. Sed qñ tu ꝯfiteris deus: delet illa cū pēna misericordie. Isa. 43. Ego sum q deleo iniqtates tuas ꝓpter me: et peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor. ps. Auerte faciē tuā a pctis meis: et oēs iniqtates meas dele. ¶ Tertium remediū ē cōparatio future cōfusionis. Debet. n. peccator cōparare ꝯfusionē quā patit ꝯfitendo cū confusione: quā passurus est in extremo iudicio. Et dꝫ eligere istam potius qꝫ illā triplici rōne. ¶ Prima qꝛ ista ꝯfusio ꝯfitentis est corā vno homine et peccatore: qꝛ scit compati ꝯfusioni peccantis: sꝫ illa ꝯfusio erit coram oīb⁹ hominibus ꝑntibus et futuris: et coram oībus angelis et sanctis oīb⁹. Nau. iij. Reuelabo pudēda tua in facie tua: et ostēdam gentib⁹ nuditatē tuā: et regnis ignominiā tuam. Ideo Aug. in ꝑsona ꝯfessoris sic dic̄ sup. ps. Cur ꝯfiteri erubescis pctā tua: Pctōr sum sicut et tu: hō sum: humanū nihil a me alienū: ꝯfitere homo hoī: hō peccator homini pctōri. Jō di ꝯfessori figuratiue. Non abominaberis ydumeū: qꝛ frater tuus est: nec egyptiū: qꝛ aduena fuisti in terra eius Deut. 23. Nota ydumeū. i. sanguineum q significat pctōrē: qꝛ pctm̄ in scriptura designat ꝑ sanguinē. ps. Libera me de sanguinibus deus zc. Nec egyptiū. i. tenebrosū. s. pctōrē: qꝛ aduena fuisti zc. i. qꝛ tu aliqñ fuisti pctōr. Ergo duplici rōe nō dꝫ ꝯfessor abhorrere peccatorē: tū qꝛ peccator est frater suus: tum qꝛ ipse ꝯfessor aliqñ fuit pctōr. Vñ Virgil. Haud ignara mali: miseris succurrere disco. Vide in decret. 50. di. ꝯsiderandū. Scḋa rō quare peccator dꝫ eligere potius ꝯfusionē ꝯfitendi hic qꝫ in inferno: ē qꝛ ista ꝯfusio est tꝑalis et momētanea. Illa ꝟo eterna. Iere. 20. Confundent vehemēter: qꝛ non intellexerunt opprobriū sempiternū qḋ nūqꝫ delebit. Tertia rō ē: qꝛ ista ꝯfusio ē honesta. fructuosa. et vtilis: qꝛ ꝑ eam remittit culpa et pena vel in pte vel in totū: qꝛ tanta posset eē ꝯfusio vl tot possent sacerdotibus ꝯfiteri: ꝙ nō solum oīs culpa sꝫ ēt oīs pena tolleret: sicut fuit in magdalena. Sed illa ꝯfusio erit ꝑniciosa et maxime ꝯfusibilis. Eccli. 4. Pro aīa tua non ꝯfūdaris dicere verū. Est. n. ꝯfusio adducēs pctm̄: et est ꝯfusio adducēs grām et gloriā.

¶ Scḋm īpedimētū est timor satisfaciēdi. Timent. n. qdam nō posse ferre pnias. que eis imponunt. s. Ieiunia cilicia zc. Contra hoc ergo impedimentū quasi vulnus diabolicū: est triplex remedium christi.

¶ Primum est penitentie leuitas.

¶ Secundum est temporis breuitas.

¶ Tertium est future pene grauitas.

¶ Primū ergo remediū est pene leuitas. Xp̄s. n. adiuuat nos in ferēda pnia dupl.

uz. Primo onus pnie alleuiãdo. Scdo ipaz pniaz dulcorãdo. Prio ergo mõ pniaz alleuiat:q2 ipse saluator crucẽ pnie nobiscuz portat. Qd figuratũ ẽ i eo q dñs portauit vnũ latus crucis:p quã pnia designat: z symon cyrenensis portabat aliud:z portabat Jesus latus grauius.s.latus supius:q2 ille Symon ibat post Jesuz cũ cruce. Luc.23. Apphẽderunt quẽdã Symonẽ cyreneum venientem de villa:z iposuerunt illi crucem portare post Jesum.Ps.Cũ ipso sum in tribulatione er.eũ:z glo.eũ zc. Scdo saluator adiuuat:pniam dulcurando:q2 quãuis penitẽtiã sit amara z dura:tñ xps facit eã dulcem:q2 lectus durus videt mollis. Jesu nia sunt delectationes. Uigilie sunt delitie zc. Hoc fuit figuratũ in aqua amara:q fuit dulcorata filijs israel p ligni imissionẽ Exo.15. Aqua q hz lauare designat pniam q lauat holem a sordibus pctõz. Joe.1. Lauamini mundi estote.Ps. Lauabo p sin.no. lec.m. Hec ergo aqua ẽ amara:q2 pnia ẽ dura z amara maxime insuetis. Ponas ergo huic aque amare lignũ crucis meditando illaz:z tunc fiet dulcis. Nam tu ieiunas z xps ieiunauit i cruce. Tu semel comedis in die.habes tñ vinũ z panẽ zc. Xps vero sitiens aceto potatus est z felle cibatus.Ps. Dederunt in escam meaz fel:z in siti mea potauerunt me aceto. Itẽ tu de nocte dormis in lecto lato: Xps in lecto crucis artissimo zc. Dic vt expedit. Luc.viii. Oportuit xpm pati z ita intrare in gloriaz suaz. De pnia xpi scripsi s.arti.4.smone.q. ¶ Scdz remediuz est tpis breuitas. Licet.n.eẽt durissima pnia:tñ equanimiter esset sustinenda. Nã z si hõ toto tpe vite sue longissime pniam ageret.tñ vix eẽt tps.x.ãnoz. Quid ẽ hoc tps respectu eternitatis: Profecto minus q vna gutta aque:respectu totius maris oceani. Jdeo di Eccli.viii. Modicũ laboraui: z inueni multaz requiem. Hierony. sup Jere. Nullũ longũ tẽpus:qd finẽ hz:eternitati cõparatum de tẽpus breue est. Nota a minori silitudinez de studente.x. annis extra patriaz p hono:e vel lucro caduco z fallaci acgrendo zc. Quãto magis p glia eterna acgrenda laborare debemus: Jdeo aplis.2.Cor.4. Jd qd in pñti est momentaneũ z leue tribulationis nostre:supra modũ in sublimitatẽ eternam glorie pondus opat in nobis:non ɔtẽplantibus nobis:q vident:sed q non vident. Que.n.videntur tpalia sunt:que aũt nõ vident eterna sunt. ¶ Tertiũ remedium ẽ future pene grauitas:quã incurreret hõ si nõ ɔfiteret. Job.6. Qui timet pruinam:irruet super eum nix. Nota pruinã.i.tpalẽ penaz siue penitẽtiã. Irruet sup eum nix.i.pena eterna. Uide in libro de vitis fratrum nostroz pte.4.c. De intrantibus religionẽ ex ɔsideratione penaz pñtiuz z futuraz. Jd ecclesia sancta .orat feria.6. post dñicam in passione dicẽs. Cordibus nostris quesumus dñe auxiliam gre tue benigne infunde:vt pctã nostra castigatione voluntaria cohibentes.tẽporaliter potius maceremur: q supplicijs deputemur eternis. ¶ Tertium impedimẽtum est delectatio peccandi:que ita allicit peccatores:sicut cantus syrenaz. Et facit hominẽ ɔtẽnere pctm. Aug.lib.50.ho. Qñ ẽ peccatum cõsuetudine vilescit:z sic homini quasi nullũ sit:dolorẽ perdit. Qd putridũ est nõ dolet:quod nõ dolet non est pro sano habendum:sed pro mortuo imputandum. Contra oñt hoc vulnus diaboli:tribus alijs xpi remedijs est subueniendum. Primũ est loci z tpis incongruitas. Scdũ duz est doloz admittibilitas. Tertiũ est finis calamitas. ¶ Primũ ergo remedium est loci z tpis incongruitas:q2 hic mũdus nõ est locus gaudij.sed meroris:z tps pñtis vite requirit potius merorem q gaudiuz z letitiã. Et ad hoc ostendendũ infans qñ nascit incipit flere. Jdeo dicit Aug.21.de ci.dei.c.15. Infantia q nõ a risu:sed a fletu ordit hanc lucẽ:quot maloz passura sit nesciens pphat quodãmodo:soluz qñ natus est ferunt risisse Zoroastem:nec ei boni aligd monstruosus risus ille portendit. Nam magicaz artium fuisse phibet inuentor: q qdem illi nec ad pñtis vite vanam felicitatem ɔtra suos inimicos pdesse potuerunt. A Nino qppe rege assyrioz cum esset ipse rex bactrianoz bello supatus ẽ. Hec ille. Igit ex quo tps z locus est fletus:debem9 flere ex veritate penitẽtie:z nõ delectatione peccati noxia vegetari. Nota silitudinẽ de fure vel latrone si duz ducit ad furcas tret ridendo z gaudendo zc.reputaret fatuus:

qꝛ deberet flere ꝛ veniam ꝛ orationes ab alijs postulare. Sic in ꝓposito. Petōꝛ iam dānatus est ad mortē eternam ꝑ sniam latam in curia iustitie diuine: quā scripsit notarius eius .s. Ezechiel ꝓpha dicēs. Anima q̄ peccauerit ipsa morieꝛ Eze. 18. Et ꝯtinuo ducit ad furcas inferni velocissimo cursu solis: ergo debet flere ꝛ veniam postulare potius q̄ȝ gaudere: alias fatuus est. Eccli. 22. Musica in luctu: importuna narratio. Vñ Aug. In valle miserie sumus: in qua magis est flendū quo minus flemus. Quis sani capitis inter tot aduersa gaudere pt: Ideo quotidie clamamus ad ꝟginem dicentes. Ad te clamamus exules filij eue: ad te sus. ge. ꝛ flē. in hac la. val. Siliꝛ vita presens tp̄s ē flendi: qꝛ nemo facit festum añ vigiliam. Totum aūt tp̄s vite p̄ñtis est vigilia q̄dam future solēnitatis. Et iō semꝑ est a vitijs ꝛ gaudijs noxijs abstinendū ꝛ nō gaudendum. Alias q facit festum hic: faciet vigiliam post mortem cum maxima ꝛ eterna penuria ꝛ fame ꝛ siti. Sicut pꝫ in diuite epulone: q nunq̄ȝ potuit hīc gutā aq̄ Luc. 16. ⁋ Scdm̄ remedium est doloꝝ admixtibilitas. qꝛ vt dicit Boetius. Ois dulcedo felicitatis humane: multis amaritudinibus est respsa. Aug. Tātis malis h vita repleta ē. vt cōparatiōe eiꝰ: mors remediū puteꝛ eē nō pena. Vir. Optia quoq̄ȝ dies miſis ꝛc. Et iō fatuus est ille: q ꝑpt dulcedinem peccati tantis miserijs ꝛ malis admixtā: dimittit pñiam fructuosam. Nota ad ꝓpositum parabolam: q̄ habeꝛ in Barlaam de illo q fugiens vnicornem cecidit in puteum ꝛc. Et expone sicut scripsi dñica .ij. aduentus smone' qui incipit. Scitote q̄m ꝓpe est regnū dei pte .i. ꝛ ī. ar. 40. smone .i. pte vlti. Nota etiā exemplū Alexādri qñ vidit in quadam terra hoies senes depictos in pariete: ꝛ titulus dicebat. Hic vixit vna hora vel vno die: vel duobus: vel tribus ad plus: qꝛ solā dies leticie cōputabant ꝛc. ⁋ Tertium remedium est finis calamitas: qꝛ ex delectatione peccati nihil remanet: nisi ꝯfusio ꝛ luctꝰ. Prouer. 14. Extrema gaudij: luctus occupat. Quid. n. auaro remanet de oibꝰ diuitijs suis: nisi extrema paupertas? Quid luxurioso: nisi corruptio ꝛ vermis? Quid supbo: nisi vilitas ꝛc? Et

omnibꝰ his eterna dānatio: iuxta Job. 21. Tenent tympanum ꝛ cytharam: ꝛ gaudēt ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos: ꝛ in puncto ad inferna descendūt. Nota hic similitudinem hospitis: q qñ peregrinus viator declinat ad eū siue ad hospitiū suum: apertis brachijs ꝛ leta facie recipit ipsum: parat mensam: sternit lectum: ꝛ ois sibi possibilia facit sibi ad sui delectationem. Sꝫ qñ vult recedere artam rationē: ꝛ largam mercedē exigit ab eo ꝛc. Sic facit mūdus hoi peccatori. Iō dicit scriptura Eccles. xi. Si annis multis vixerit hō: ꝛ in his oibus letus fuerit: meminisse dꝫ tenebrosi tp̄is ꝛ dieꝝ multoꝝ: q quū venerint vanitatis arguenꝛ p̄terita. ⁋ Quartū impedimentum est spes finalis penitendi. Et hoc puenit illis ex spe diu viuendi vel ex nimia cōfidentia diuine misericordie: q̄ potius est dicenda p̄sumptio qua multi sunt decepti ꝛ quotidie decipiunꝛ a diabolo suggerente. Cōtra hoc est triplex remediū. ⁋ Primū ē mortis dubietas. De qua vide qꝺ scripsi ī. ar. 4. smone .ij. pte vi. ⁋ Scdm̄ remediū est peti grauitas: qꝛ q̄to plus hō in petō ꝑseuerat: tanto eius ꝯditio peioraꝛ: ꝛ petm̄ efficiꝛ grauius. Nā vt dicit ter. in .c. vlti. de ꝯsuetudine. Tāto grauiora sunt petā: q̄to infelicē alam diutius detinent alligatā ꝛc. Et in .c. Nō satis: de simo. dꝛ q̄ ꝯsuetudo nō minuit petm̄ sed auget. ⁋ Tertiū remediū est ꝯuersionis difficultas. Debet. n. ꝯsiderare petōꝛ q̄ quanto in petō perseuerat tanto difficilioꝛ erit eius ꝯuersio ꝑꝑ dñium peccati cui subijciꝛ. Propter qꝺ dꝛ Jere. xiij. Si pōt mutare ethyops pellem suam: ꝛ perdus varietates suas: sic ꝛ vos poteritis benefacere cum didiceritis malum. Nota ad hoc figuram de coruo: q semel emissus ab archa nunq̄ȝ reuersus est Gen. 8. Ad idem facit qꝺ scripsi in sermonibus de peccatis in genere arti. i. Sermone .iij. vbi agitur de grauitate peccati parte. 6. ⁋ Quintum impedimentum est desperatio veniam consequendi: que contingit ex grauitate vel dinturnitate peccati. Dicit. n. tūc peccatoꝛ cum Caym. Maioꝛ est iniquitas mea: q̄ȝ vt veniam merear Gen. 4. Sed mentitur. Talis enim fuit Judas: qui ex desperatione venie laqueo se suspendit.

⁊ diffusa sunt omnia viscera eius Act.1. Cō
tra hoc ergo est triplex remedium. ¶ Pri-
mum ē passionis xp̄i efficacia: q2 meritum
passionis eius incōparabiliter excedit oia
peccata mundi: iuxta illud. 1. Jo. ij. Siquis
peccauerit: aduocatū habemus apud pa-
trem Jesum xp̄m iustum. ipse est ꝓpiciatio
pro peccatis nostris. Nō pro nostris autē
tm̄: sed etiam pro totius mūdi. Itē Job. 6.
Utinam appenderent̄ peccata mea: qbus
iram merui: ⁊ calamitas quā patior in sta
tera: quasi arena maris h̄ grauior appereret.
Nota Calamitas quā patior: Glo. h̄ ē cru-
cis ⁊ passionis mortis xp̄i. ¶ Scdm reme-
dium ē infinita dei misericordia: que in in-
finitum: est maior omni iniqtate: ⁊ hominū
⁊ demonum. ps. Nunqd obliuiscetur mise-
reri deus aut continebit in ira sua misericor
dias suas: Item alibi. Suauis dn̄s vniuer
sis: ⁊ miserationes eius super oia opa ei9.
Unde si omnes demones peterent veniā
a deo: procul dubio veniā obtinerent. Sic
pollicitus ē beatus Martinus demoni sibi
apparēti ⁊c̄. Quid igit̄ peccator desperas
de dei misericordia: que semper ē prompta
ignoscere peccatori. Mat. 18. Non dico tibi
septies: sed vsqꝫ septuagies septies. Nōne
ipse ꝓ crucifixorib9 orauit. d. Pater ignosce
illis ⁊c̄. Ideo ps. Quēadmodū miseretur
pater filioꝝ. misertus est dn̄s timētibus se:
qm̄ ipse cognouit figmētū nostrū. ¶ Ter-
tium remedium ē angelica solicitudo con-
tinua ⁊ custodia: q2 semper angeli sunt no
stri aduocati. Sicut patet in parabola fi-
culnee: que habetur Luc. 13. Ipsi āgeli ad-
iuuant nos ad pniam nos ꝯsolando ⁊ cō-
fortando. Figura habetur de Helia ambu
lante per desertum. iij. Re. 19. Nota etiam
de Heliseo q plures vidit angelos adiu-
uātes ꝙ erāt hostes ꝑsecutores. 4. Re.
Nota etiam figuram de Daniele posito
in lacu leonū Dan. 4. ¶ Sextum ipedimē
tum ē diffidentia in pnia perseuerandi: ⁊
h̄ puenit ex defectu fortitudinis mētalis:
que ꝯtingit ex peccato: q ex sui natura in-
cutit timorē anime ⁊ pusillanimitatē. Con
tra hoc ē triplex remediū. Primum ē fide
lium societas. Scdm ē alioꝝ exēplaritas.
Tertium ē virilis animositas. ¶ Primum
ergo remedium ē fideliū societas. Nō enim

dꝫ diffidere peccator de ꝑseuerantia quā
do tanti exercitus diuini iustoꝝ: tum ho-
minū ꝙ angeloꝝ patrocinio sustinet̄. ps.
Particeps ego sum omnium timentiū te ⁊c̄.
Hec societas figurata ē Judith. xv. Quā-
do assyrij nō aduneti in fugam ibant p̄-
cipites. Filij aūt israel vno agmine ꝑsequē
tes: debellabant oēs quos inuenire potuis
sent. Sic ⁊ peccator penitens iuuat̄ oibus
elemosynis ieiunijs oibusqꝫ ceteris bonis
operibus: que per totū mundū a fidelibus
fiunt. Prouer 18. Frater q adiuuat̄ a fra
tre: quasi ciuitas firma. ¶ Scdm remediū
ē alioꝝ exēplaritas. Nā videmus ⁊ puel
las ⁊ pueros: ⁊ alios adolescētes in statu
religionis ⁊ penitētie. perseuerare vsqꝫ ad
mortem ex dono dei: ergo ⁊ nos debemus
de dono dei cōfidere vt perseueremus: q2
apud deum nō est acceptio personaꝝ. Isa.
40. Qui sperant in dn̄o mutabunt forti-
tudinē: assument pēnas vt aquile: current
⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ nō deficiēt.
¶ Tertium remediū est virilis animositas.
Debet enim peccator animosus esse ⁊ viri
lis: paratus ad pniam faciendam: ꝙ fuit
ad perpetrandū peccata. Ro. 6. Humilia-
mini dico ꝓpter infirmitatē carnis vestre.
Sicut enim exhibuistis mēbra vestra ser-
uire immunditie: ⁊ iniqtati ad iniqtatē. ita
nunc exhibete mēbra vestra iustitie in san
ctificatione. Unū ad ꝓpositū prouocat nos
magister Goffredus ad fortitudinē in sua
poetria sic ait. Sed potes si arctum dilates
animum. Si corpus debile sit forte: ⁊ exi-
guas vires supplere memento. spe grandi
facti. grauitas cuiqꝫ volenti est leuis: ⁊ le-
uitas animo cuicunqꝫ rebelli est grauis: er-
go vilis ⁊ erit leue natura mereri. Deo gra
tias Amen.

¶ De confessione. Sermo. ix.

P Enitentiam
agite ⁊c̄. Sequit̄ videre ꝙ
peccatis necessario in ꝯfes
sione dicēdis. Salutet vir
go Maria ⁊c̄. Nota ꝙ cō
plemento ꝙ ꝯclusio theologoꝝ est: ꝙ ꝙuis
peccatū sit materia ꝯfessionis: tn̄ nō omne
peccatum subiacet necessitati cōfessionis.
Queda enim peccata tenet homo ꝯfiteri:

⁊ quedã nõ. Pro huius ergo materie intelligẽtia notandũ: ꝙ ad h vt act⁹ cadat sub necessitate ↄfessiõis: sex ↄcurrunt ↄditiões: vȝ ꝙ sit pctm̃. actuale. mortale. [illegible] post baptismũ. nõ ↄfessum alias. ¶ Prima ergo ↄditio reqrit̃ ꝙ actus ille sit pctm̃: qꝛ i ↄfessiõe nõ sunt dicẽda: nisi pctã. Et intellige ẽt de peccatis cordis: qꝛ talia pctã ita se parant a cõione sacramẽtoꝝ: sic pctã opis ergo ita indigẽt indicatione. Nõ vñ adũt dĩ in .4. sen. di. 16. c. i. ꝙ ↄtritio est ↄ peccatũ cordis: ↄfessio ↄ pctm̃ opis: dĩ per quãdã adaptationẽ. Nõ aũt p ↄclusionẽ fm̃ Pe. de taran. in. 4. di. xvj. q. ij. ar. Itẽ intellige de peccatis tam manifestis q̃ occultis: qꝛ fm̃ eundẽ Petrũ: vbi ṡ. nõ sufficit aliqd eẽ notũ iudici: nisi sit ei notũ i forma iudicij. Et iõ q̃uis pctã manifesta nota sint sacerdoti: qꝛ tñ nõ in forma iudicij: oȝ ea ↄfiteri. Itẽ qꝛ de eisdẽ oȝ eẽ cõtritio ⁊ satisfactio: ergo ⁊ ↄfessio. Nec obstat qđ dicit Augu. ꝙ ↄfessio ẽ qua morbus latens spe venie aperit̃: qꝛ q̃uis pctm̃ sit manifestũ: dicit̃ tñ latẽs ipsi sacerdoti vt dei vicario. Et dĩ. Et latens morbus pcti ẽt mani. estĩ: quo ad causam morbi. nõ essentiaȝ q̃ est in corde: q̃uis pateat in effectu exteriori fm̃ eundẽ Petrũ: vbi ṡ. Est etiã notandũ: ad hoc vt qs ↄfiteat̃ pctm̃: requirit̃ ꝙ ẽt peccati circũstãtias ↄfiteat̃ ꝑsertim illas: q̃ trahũt ad aliã speciẽ peccati. Pro cuius declaratiõe nota ꝙ circũstãtie peccatoꝝ sunt i quadruplici dĩa. Quedã. n. circũstãtie sunt: q̃ nec grauant nec minuũt peccatũ: ⁊ tales nõ sunt dicẽde in ↄfessione: nec de eis oȝ sacerdos interrogare: vtputa ꝙ aliqs fecerit furtum cũ manu dextra vl̃ sinistra ⁊c̃. Quedã ṽo sunt circũstantie: q̃ minuunt ⁊ alleuiãt peccatũ: puta ignorantia talis. s. q̃ nõ totaliter excusat a pctõ: alioqn si totaliter excusaret nõ cadit sub ↄfessione ille actus: qꝛ nõ est pctm̃: ⁊ hmõi circũstantias nõ opȝ ↄfiteri: nec est bonũ ↄfiteri. Dicit tñ Petrus de tarant. ꝙ per accidẽs ne scandalizet̃ ↄfessor bonũ est aliquas tales ↄfiteri: vtquũ qs comedit carnes in q̃dragesima ex dispẽsatione ⁊ causa. Quedã ṽo sunt circũstãtie q̃ aggrauãt qdẽ pctm̃: sed nõ trahũt in aliã spẽm seu genus: ⁊ tales sunt i duplici dĩa. Quedã enim nõ notabilit̃ grauant: sicut scia ⁊ ingratitudo: ⁊ tales nõ tenet̃ qs ↄfiteri q̃uis melius sit ↄfiteri: qꝛ sunt quasi venialia pctã. Sȝ attẽde ꝙ nõ itelligo de scia circa actũ cõmissuȝ: qꝛ illa põt mutare spẽm pcti: vt si qs fornicet̃ cũ ↄsanguinea sciẽter est incestus. Si ṽo ignorãter credẽs illã eẽ suam vxorẽ nõ est pctm̃. si fuit ignorantia ꝓbabilis. Sic pȝ i Jacob cognoscẽte Liã. Sic si qs subtrahat rem alienã sciẽter est furtũ: secus si ignorãter credẽs suaȝ. Intelligo ergo de scia. i. habitu scie q̃ hñt peccans: et qua circũstãtia pctm̃ aggrauat̃: qꝛ oȝ magis retrahi a pctõ: ⁊ qꝛ ẽ magis grauius deo q̃ ignorãs. Alioqn vero aggrauãt notabiliter pctm̃. Et tales oȝ ↄfiteri fm̃ magistrũ Uuilelmũ ãtidiosorensẽ. Nõ. n. sufficit illi q centũ marchas de alieno habuit dicere. Ego accepi alienũ cuȝ ita bene possit verificari: si accepisset vnũ denariũ. Nec sufficiat illi: q gladio vulnerauerat ꝓximũ dicere. Ego ꝑcussi ꝓximũ. Scdȝ alios ṽo canonistas: nõ tñ tutius opinãtes nõ opȝ ꝙ sufficit ↄfiteri quantitatẽ in spẽ: lȝ nõ ꝓcise. qꝛ hoc nõ põt fieri. Nec opȝ fm̃ totã quãtitatẽ peccati pniam taxare fm̃ Petrũ de taran. in. 4. di. xij. Et idẽ vĩ tenere Tho. i. 4. di. 18. Quedã ṽo circũstantie sunt aggrauatiue: ⁊ trahũt pctm̃ in aliã spẽm seu genus pcti. Et tales circũstãtie sunt ↄfitẽde. Uñ Aug. de pe. di. 5. Cõsideret. s. ↄfessor q̃litatẽ criminis in loco: tpe: ⁊ ꝑseuerãtia: ⁊ varietate ꝑsone: ⁊ quali h fecerit tẽtatione: ⁊ ipsius vitij multiplici exercitatione. Hmõi aũt circũstãtie trahẽtes in aliam spẽm in his versib⁹ ↄtinent̃ Quis. qd. vbi. p quos. quotiẽs. cur. quõ. q̃n. Quilibet obseruet aie medicina dando. Hos versus ponit Tho. in snia in. 4. di. 16. q. 3. a. p. Et sic expone. ¶ Quis: vtrũ peccator sit masc. vl̃ femina: Iuuenis vel senex. Nõ aũt ignobilis liber vel ſuus. In dignitate vel officio ↄstitutus: aut ꝓuatus: sane mẽtis aut insanus: sciẽs vel ignarus: solutus vel ↄiugatus: clericus vel laicus vel claustralis: ↄsanguineus vel extraneus. ⁊ filis. ¶ Quid: vtrũ hic spẽm vel illã. s. fornicationẽ vel adulteriũ: vtrum ẽt sit illud mediocre: vel enorme: vel paruũ: vtrũ manifestũ vel occultũ: vtrũ sectens ex ↄsuetudine vel recens. ¶ Ubi: vtrũ. s. in loco sacro vel nõ sacro. In dño dñoꝝ aut ali-

bi.¶ Per quos.s.intermediatores vel inter
nūcios:q2 oēs tales sunt pricipes criminis:
⁊ dānationis:⁊ ipse est reus ⁊ obligatus p
pctis eoꝝ. Itē p quos.i.cū qbus ⁊ p qbus
⁊ ꝯ quos. ¶ Quotiens: Debet.n.pctōr ꝯfi
teri:nō solum ipsa peccata:sed etiam vices
⁊ iterationes:vt dicat quotiēs cognouit for
nicariā:vel adulteram:⁊ vtrū vnaꝫ vel plu
res. Quotiēs dixit primo suo vba ꝯtume
liosa:quotiēs iterauit iniurias ⁊ silia:q2 sꝫ
Aug. Uulnꝰ iteratū tardius sanat̄ De pe.
di.iij. Inanis. Et si peccator dicat se nō re
cordari de nūero:nō est statim dimittēdus:
sed insistēduꝫ ē q̄nto tpe stetit in tali vicio:
⁊ q̄ frequent̄ iterauit. Illud tñ: vtputa
quotiēs in mēse vl' i hebdomada:vt sic pos
sit haberi nūerus pcti:⁊ si nō psit talit̄: sal
tē sm aliquā cōputatiōeꝫ. Et tñ declarādū
ē sibi q̄ nō dicat pluseq̄ ꝯscia sua sibi dictat:
vel minꝰ vt plerīq; faciūt. Q2 vt dic̄ Aug.⁊
hī i decre.22.q.2. Cū hūilitatis cā mētiris si
nō eras peccator anteq̄ mētireris mētien
do efficeris.q̄ euitaueras ⁊c̄. ¶ Cur: quali
tētatione h̄ fecerit:⁊ vtrū p̄uenerit ipsaꝫ tē
tationē vel fuerit p̄uentus. Utrū spōte vel
coactus:⁊ quali coactione an.s. ꝯditionali
vel absoluta. Itēꝫ vtrū cupiditate vel pau
ptate. Utrū ludēdo an aīo nocēdi:⁊ silia.
Itē cur.i.quo motu vel fine fecerit:q2 finis
variat spēm: cum actus humani recipiant
spēm a fine. Uñ qui mechant̄ cum mulie
re vt auferat ei sua: dicendus est magis
fur q̄ mechus q̄uis mechia sit etiā ibi ma
terialiter:sed formaliter furtum est. Facit
ad h̄ lex..ff.de fur.l.verum. ¶ Quomodo:
.s.de mō agēdi vel peccandi:q̄ melius actu
q̄ locutione scit̄. ¶ Qn: vtrū.s.in tpe sacro
puta in festis in q̄dragesima:⁊ aliqs ieiunijs
aut in nō sacro. Itē vtrū añ pnīaꝫ acceptā
aut ēt post:frangēdo illā pnīam:q2 sm h̄ ē
maior igratitudo. Ergo circūstātias dꝫ pec
cator ꝯfiteri si scit vel sacerdos inrogare si
pctōr nescit. Dꝫ ēt ꝯfessor inrogare d pctis
vt dic̄ Aug.de pe.di.6.c.i. Et dꝫ sacerdos
ꝯsiderare de inrogationibꝰ faciēdis:vt dic̄
Tho.in.4.sen.di.19.in expositiōe lre. Pri
mo vt q̄libet pctōr inrogēt de pctis:q̄ ꝯsue
uerūt in oībus illis ꝯditionibus abūdare.
Nō.n.dꝫ q̄ a milite q̄rat̄:de pctō clericoꝝ
aut religiosoꝝ:aut ecōuerso. Scdo vt non
fiat explicita inrogatio:vt si cōmisit dicat:
⁊ si nō cōmisit nō addiscat. Tertio vt d pctis
spēpue carnis nō descēdat nimis ad parti
culares circūstantias: q2 huiꝰ delectabilia
q̄nto magis in spāli ꝯsiderant̄ tanto magis
cōcupiscētiā nata sunt mouere:vt dͣ. vi.iij.
ethicoꝝ. Et ideo pōt cōtingere vt confessor
talia q̄rens:⁊ sibi ⁊ ꝯfitenti noceat. Et sic
q̄siq; deficiāt a suo seruitio:inīq̄tates seru
tantes sm Tho.ibi. ¶ Scdo req̄rit̄ ad h̄:
vt pctm̄ subiaceat necessitati ꝯfessionis.s.vt
sit actuale. Nam de originali nō est necessa
ria ꝯtritio nec ꝯfessio. Uide.s.sermōe.i.hu
ius articuli pte.ij.h.ij.no. Rō duplex ē. Pri
mo q2 originale nō est cōmissum a nobis:sꝫ
p Adam a natura ꝯtcū. Ro.5. Per vnuꝫ
hoīem pctm̄ intrauit in mundū ⁊c̄. Et ideo
nō req̄rit̄ actꝰ noster:nec ꝯtritionis:nec cō
fessionis ad eius remissionē: nisi p accidēs
si sit obex in recipiēte baptismū vel pnīam.
Qis.n.res p quascūq; cās ꝯhit p easdem
dissoluit̄:vt dicit canon in.c.i.de reg.iur. Et
lex.ff.de reg.iur.l. Nil tā naturale. Scda rō
ē:q2 originali nō debet̄ pena sensus:sꝫ solū
dāni p se:q2 in eo nō ē ꝯuersio:sꝫ auersio so
lū. Et iō nō ē de eo necessaria ꝯfessio:q̄ fit
ad h̄:vt pctōri penitēti inīūgat̄ pnīa a sa
cerdote. Preterea effectꝰ ꝯfessionis perdit
et auctē clauiū sacerdotibꝰ collataꝝ:ad re
missionē aūt originalis nō req̄rit̄ ptās cla
uiū:q2 a muliere collatus baptismus remit
tit originale. ¶ Tertia ꝯditio req̄rit̄ q̄ sit
mortale:q2 de venialibꝰ nō ē necessaria ꝯfes
sio. Et rōnē assignat Petrꝰ de tarā.in.4.di.
12.ar. Q2 p venialia nō fit sepatio a regno
ecclesie triūphantis:nec a regno militantis.
Cū ergo p ipsa regnū nō excludat̄ nō indi
get d necessitate offi cio clauiū p q̄s regnū
apit̄. Nō ergo necesse ē ꝯfiteri venialia p se
loquēdo. Nec obstat Iaco.5. Cōfitemini al
terutrū pctā vr̄a:q2 quo ad illud q̄tū ad pctā
mortalia ē p̄ceptū:sꝫ quantū ad venialia ē
ꝯsiliū:sm Tho.in.4.sen.di.16.q.2.ar.2.q.3.
ad p̄mū. Per accidēs aūt p̄t eē necessariū
ꝯfiteri venialia sm Pe.vbi s̄.vel rōe dubij
q̄si credunt̄ eē mortalia:vel rōe statuti:q̄si
hō q teneat̄ ꝯfiteri semel nō hꝫ nisi venialia:
vel rōne periculi:q̄si venialis delectatio ad
h̄ perducta ē:q̄ nisi q̄s se ab ea auertat tra
heret̄ in mortale: sm Petrū. vbi s̄. Primꝰ
autem casus continet tres casus. ¶ Pri
mus est:quando dubitat q̄s vtrum pecca

tum cōmissum sit mortale:vel veniale: quia
tum ꝯfiteri tenet̃:sicut de mortali. Et hoc
qñ dubitatio illa succedit actui patrato.
Si vero dubitatio illa ꝓcedit actū:qꝛ an-
teq̃ʒ actus ille cōmittat̃ dubitat an sit mor
tale vel veniale:efficit̃ mortale rōne illius
dubij. ¶ Scḋs casus est qñ credit̃ esse mor
tale peccatum cōmissum. Nam tunc cadit
sub necessitate ꝯfessionis ratione ꝯscientie:
que lʒ sit erronea obligat:qꝛ omne qḋ nō
est ex fide.i.ex ꝯsciētia peccatū est Ro.14.
Et in.c.fi.de prescripti. ¶ Tertius casus ē
qñ scit̃ illud esse veniale: sed credit̃ de eo
illud esse necessariū ꝯfiteri. Quia tunc te-
net̃ ꝯfiteri rōne predicta. ¶ Quartus ca-
sus est ratione statuti vt dictū est. In hoc
tñ casu sunt due opiniones: sicut refert
Tho.in.4.di.16. Ubi sic dicit in casu isto.
in quo qs nō haberet:nisi venialis. Dicunt
aliqui ꝙ tenet̃ homo venialia ꝯfiteri. Alij
vero dicūt ꝙ sufficit ꝙ se presentet sacer
doti:ꝛ se immunem a peccato mortali osten
dat:vt ad cōmunionē admitti possit. Pre
ceptū enim ecclesie est ad obligandū illos:
q habent aliqua:que ꝯfiteri debeant. Ca-
dit enim sub ꝓcepto magis taxatio tēporis
q̃ʒ ipse ꝯfessionis actus:qꝛ actus ipse a iu
re diuino ꝓceptus est. Jaco.5. Cōfitemini
alterutrū peccata vestra. Unñ si alicui per
gratiam collatū esset:vt a peccato veniali
esset immunis: sicut beate Uirgini est colla-
tū:nō teneret̃ ad illud ꝓceptū. Hec Tho.
Cōcordat huic etiam opinioni Petrus de
palu.in.4.di.12.q.2.arti.4.vbi sic dicit:ꝙ
Papa si vellet nō posset obligare aliquē
ad ꝯfessionē venialiū: cū hoc sit immutare
materiā sacramēti:sed de venialibus face-
re materiam pnīe:qḋ deus nō fecit:ꝛ h̄ opi
nio videt̃ verior:sed ꝓma securior. Nā nul
lus pōt esse certus an sit immunis a morta
li:iuxta illḋ Job.9. Et si simplex fuero hoc
ipsuʒ ignorabat aīa mea. Itē Eccl̃s.9. Ne-
scit homo vtrū amore vel odio dignus sit.
Ps. Delicta qs intelligit. Itē.i.Cor.4. Ni-
hil mihi ꝯscius sum:sed nō in hoc iustifica
tus sum. Et ideo tutius est ꝓcepto ecclesie
de ꝯfessione annua obediat. Bene facit qḋ
legitur ꝛ notat̃ in.c.fi.de par.re. ¶ Quar
ta ꝯditio notat̃ cum dicit̃ propriā. Cōfite-
bor aduersuʒ me iniusticiā meam dño. Itē
Lu.12. Ite ostēdite vos sacerdotibꝰ. Alienā
aūt peccata nō dʒ quis ꝯfiteri:qñ sine al-
terius peccati manifestatione pōt peccatū
ꝯfitentis sufficiēter manifestare sacerdoti.
Naʒ vt dicit Tho.in.4.di.16. Homo in cō
fessione dʒ famam alterius custodire quan
tū pōt ſm suam ꝯsciētiam magis dʒ pur-
gare. Et lʒ si circūstantia:q̄ ducit in cogni-
tiōeʒ ꝑsone sit de necessitate ꝯfessiōis:vt qꝛ
trahat in aliā spēm peti mortalis:tūc dʒ cō
fiteri:semꝑ tñ si pōt occultando ꝑsonā. Si
aūt nō sit de necessitate ꝯfessionis dʒ dimit
tere:ne petm̃ alterius ꝓdat. Uel petita licē
tia ꝯfitēat̃ alteri vel supiori q ꝑsonā igno
ret. Si aūt exꝑmat eam bona intētione nō
vt ꝓdat:sʒ vt pniarius ei ꝛ ꝓ ea:aut vt secre
te emēdet:nō peccat sʒ meret̃.22.q.5. Hoc
vt̃ ꝯcor. Pe.de pa.in.4.di.21. dicēs: ꝙ qñ
exꝓssio ꝑsone alterius necessaria ē ad exꝓs
sionē peti:tūc tenet̃ reuelare mulier ꝯfitēs
incestū cū fratre vnico. Nō sufficit dicere
ꝯcubui cū viro:sed cū fratre meo: q̄uis ꝑ
hoc sacerdoti notificet̃ petm̃ alterius. Pe
trus ꝟo de tarant.in.4.di.21.in hoc casu
distinguit.d.ꝙ aut ꝑ hoc imineret ꝑiculus
dicere aut nō:ꝛ tūc dʒ ꝯfiteri. ¶ Quinta cō
ditio cū dr̃ post baptismū:qꝛ de petis āte
baptismū:nec pōt eē ꝯfessio ꝟ illis.loquēdo
de ꝯfessione q̄ est ꝑs sacramēti pnīe: cū ba
ptismus sit fundamētū ꝛ ianua sacramē
toꝝ deꝓssi:nō baptismi venīēs de cognat.
spi.c.q̄.lib.6. Sʒ nec ꝯtritio ē necessaria acci
piēdo ꝯtritionē ꝓprie ꝓut ē dolor de petis
gr̃a informatis:qꝛ tūc in āno ꝑ baptismū:
sʒ ꝑ ꝯtritionē gr̃e haberet̃:sʒ bñ est necessa
rius dolor de petis saltē informis:q ē attri
tio:q̄ ex vi sacramēti baptismi fit ꝯtritio.
Unñ dicit Petrꝰ Act.2. Pniam agite ꝛ ba
ptizet̃ vnusq̄sq̃ʒ vr̃m. Unñ Aug.ꝟ ꝯfe.di.4.
Oēs q iam sue volūtati arbiter ꝯstitutus
ē cū accedit ad sacramētū fideliū:nisi oio
pniteat veteris vite nō pōt nouā ichoare.
Satisfactio ēt deo faciēda nō reqrit̃. Naʒ
vt ait aplš Ro.xi. Sine pnīa sunt dona ꝛ
vocatio dei. Sup quo textu dicit Amb. Et
habet̃ de ꝯse.di.4. Sine pnīa sunt dona ꝛ
vocatio dicit̃:qꝛ gratia dei in baptismate
nō requirit̃ sublectū vel opus aliqḋ:sed so
lam fidem:ꝛ omnia gratis condonat.

Deo gratias amen.

Sermones de oratione Petri Hieremie.

¶ Tabula sermonū in expositione orationis dominice.

F I N I S.

¶ Incipiunt sermones sup expositione orationis dñice: compositi p Fratrem Petrum Hieremiam siculum ordinis predicatorum. Sermo primus.

Oportet semp orare ꝛ non deficere. Luc.18. Nota semp.i. horis ꝯgruis ꝛ oportunis. Hoc enim preceptum cum sit affirmatiuum obligat quidem semper:sed nõ ad semper. Hoc autem thema proposui conueniens materie expositionis orationis dñice. Circa quam ista quadragesima vacare intẽdo nõ quippe confidens de mea scientia:cum tenuissima sit:sed in diuino auxilio. Ipse enĩ deus ex infinita sua bonitate nos prouocat vt de suo auxilio ꝯfidamus dicens p Jacobum suum aplm. Siquis vestrum indiget sapientia:postulet a deo: qui dat omnibus affluenter:ꝛ nõ improperat. Jac.i. Et p ꝓphetam suum ait: Dilata os tuum ꝛ implebo illud:ps.80. Sed anteq̃ ad propositam intentionem descendaꝫ, premittam aliqua quasi primordia. Circa materiam orationis in generali propositum thema loquitur. Igitur circa eaꝫ quattuor per ordines videamus.

¶ Primo de orationis necessitate.

¶ Scdo de eius qualitate.

¶ Tertio de eius vtilitate.

¶ Quarto de petendoꝝ congruitate.

Et nota q̃ infrascriptis smonibus multa ponũtur. Pro materie declaratione:que tamẽ in predicatione vtrum sint recitanda predicatoris arbitrio relinquitur. qui considerata audientium capacitate:ꝛ temporis cõmoditate:an sint referenda:vel obmittẽda poterit ponderare. Nam vt dicit origenes sicut refert Gratianus in decretis.43. di.In mandatis noscere nos oportet.quis qualisue sit.is:cui inmortalitatis verba credenda sunt. Sollicitĩ enim esse debemus. ne margaritas nostras mittamus ante porcos. ¶ Igitur circa primum.s. orationis necessitatẽ. querunt doctores theologi vtrum oratio sit necessaria ad salutem. Ubi nota. pro euidentia:q̃ circa hanc q̃onem inueniuntur quadruplex opinio.erronea ab antiquis phis posita.sicut tangit Tho.in.3°. contra gentil.c.96.

¶ Prima fuit opinio epicureoꝝ.

¶ Scda fuit opinio peripateticorum.

¶ Tertia fuit opinio stoicoꝝ.

¶ Quarta fuit opinio egyptioꝝ.

In hoc ergo sermone insistam tm̃. circa has opiniones falsas reprobandas: vt postmodũ purgato agro a sentibus infructuosis:seminari possit in eo granum frumenti.i. vera ꝛ firma fidei catholice sententia in sermone sequenti.

¶ Prima ergo falsa opinio fuit eoꝝ:qui negabant oino diuinam prouidentiam.ponentes mundũ factum a casu:ꝛ oia a casu ꝯtingere. Casus aũt ẽ causa agens preter intentionẽ.sm phm.in.2°. physicoꝝ ꝛ hec fuit opinio Democriti ꝛ epicureoꝝ. Et sm istos tollit oino fructus ꝛ necessitas orationis. Uã sm eos vanũ est orare. ¶ Et huic opinioni videt prima facie prestare fomentum auctoritas sacre scripture:que sic ait. Uerti me ad aliud: vidiq̃ sub sole.nec velocium esse cursum.nec fortium bellum.nec sapientiũ pãne.nec doctoꝝ diuitias.nec artificum gratiam.sed tẽpus casumq̃ in omnibus Eccle.9. ¶ Sed h opinio est oio falsa.ꝛ ridiculosa:ꝛ destruitur rõne: ꝛ aucte. Ratio est:q: que a casu ꝯtingunt. nullũ ordinem habent in se. Uidemus aũt manifeste in toto vniuerso maximum esse ordinẽ. sicut pꝫ in motu corpoꝝ celestium:solis : lune:ꝛ stellaꝝ:ꝛ inetu elemẽtoꝝ. Terra enĩ semper eodem tẽpore producit flores. fructus ꝛc. Propterea dicit scriptura.q̃ deus oia in numero:pondere: ꝛ mẽsura ꝯstituit. ¶ Destruit 2° hec opinio per auctẽm scripture:que dicit. Sapientia attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortiter. ꝛ disponit oia suauiter. Sap.7. Nota a fine.i.a creaturis habẽtibus solum esse.vsq̃ ad finẽ.i.vsq̃ ad creaturas habẽtes intellectũ. Quinq̃ enim gradus diuina sapientia ordinauit.

¶ Primus est creaturaꝝ habentiũ solum

de orant

esse. sicut lapides. ¶ Scdo habentiũ esse ⁊
viuere sicut plante. ¶ Terti⁹ habẽtiũ esse
viuere ⁊ sentire sicut aïalia scz volucres
celi ⁊ pisces maris. ¶ Quart⁹ gradus est
habentiũ esse viuere sentire ⁊ intelligere cũ
discursu sicut homines: q intelligunt ratio
cinando diuidendo cõponendo. ¶ Quin
tus habentium etiã intellectum sine discur
su sicut sunt angeli. Omnia ergo huiusmo
di subsunt diuine dispositioni. Vñ Sap.
12. Nec est alius deus quã tu cui cura est
de omnibus. Nec obstat auctas supra in
ɔtrariũ allegata: qꝛ loquitur in psona vul
gi errantis. Hoc enim modũ loquendi tenẽ
Salomon in libro illo. Propterea liber ille
noïatur Eccl's. i. Cõcionator. vt dicit Greg.
in. 4. dialog. Disputans enim Salomõ vti
tur sepe verbis illoꝝ qui terrena sapiunt: ⁊
talis est auctas ista. Non tñ est negandũ.
q multa in his inferioribus a casu contin
gunt respectu causaꝝ scdaꝝ. preter quarum
ordinem multa ɔtingunt: sicut auctas alle
gata dicit: sed non respectu cause prime ⁊
vniuersalis. que est deus. qꝛ ab eius ordine
nihil põt subtrahi. Et ideo respectu dei ni
hil est casuale: sed puisum. Vñ Job. 5. Ni
hil in terra sine causa fit. sicut ɔcursus duo
rum seruoꝝ. lꝫ sit casualis quãtum ad eos:
est tñ puisus a dño qui eos scienter sic ad
vnum locum mittit vt vnus de alio nesciat
ſm Tho. pte. i. q. 22. ar. 2. ad primũ. Quã
uis nõ possumus scire rões gbus diuina
puidẽtia moueatur: ad huiusmodi ɔtingẽ
tia disponenda. Vñ Eccl's. 8. Intellexi q
oium operum dei nullam possit hõ inueni
re rõnem eoꝝ que fiunt sub sole: ⁊ quanto
plus laborauerit ad querẽdum tanto mi
nus inueniet ⁊ etiã si dixerit sapiens se no
sce nõ poterit reperire. ¶ Scda falsa opi
nio fuit illoꝝ qui dixerunt diuinam puidẽ
tiam omnia regere ⁊ gubernare pter actus
humanos. ⁊ huius opinionis fuerunt peri
patherici. ex qua opinione sequitur q va
nũ sit orare ⁊ olo deum colere cum nullus
fructus ex oratione sequatur. Qui qdem er
ror tangit Malach. 3. Dixistis vanus est q
seruit deo. ⁊ qd emolumẽtum qꝛ custodiui
mus precepta eius: ⁊ qꝛ ambulauimus tri
stes coram dño exercituum. Ergo nunc btõs
dicimus arrogantes. siquidẽ edificati sunt

facientes impietatẽ ⁊ temptauerunt deum ali
qui nõ omnes ⁊ salui facti sunt. In horum
etiã psona loquitur Job. 22. Nubes lati
bulũ eius nec nostra ɔsiderat ⁊ circa cardi
nes celi pambulat. q.d. sicut ipse deus la
tet quasi nubibus occultatus inquãtũ ea
que supra nos sunt plene cognoscere nõ va
lemus: ita e9° nec ipse ea que ad nos per
tinent quasi sub nubibus existentia videt.
sicut Ezechielis. 9. Ex psona quorũdam di
cit dereliquit dñs terram. dñs nõ videt: ita
exponit Tho. ibi. Itẽ ps. De istis dicit. Po
pulum tuũ dñe humiliauerunt ⁊ hereditã
tem tuã vexauerunt: viduam ⁊ aduenam
interfecerunt ⁊ pupillos occiderunt ⁊ dixe
runt nõ videbit dñs nec intelliget deus Ja
cob. Cõtra quos subdit intelligite insipien
tes in populo: ⁊ stulti aliqñ sapite: qui plã
tauit aurem nõ audiet aut qui finxit ocu
lum nõ ɔsiderat ⁊c. ps. 93. Et alibi de homi
ne impio dicit. Dixit enim in corde suo ob
litus ẽ deus auertit faciem suã ne videat
in finem ps. 9. Vide etiã Eccli. 23. Et i pso
na etiam illoꝝ loquitur Boetius dicens.
Omnia certo fine gubernas. hoïum solos
res pius actus. huius etiam opinionis di
cit fuisse Tullius in. 3. de legibus dicit ɔtrariũ
s. q omnia ⁊ hoïum vita iussis superne le
gis obtemperant. ¶ Mouebantur autẽ isti
tales multiplici rõne. sicut ponit Tho. p. i.
q. 22. ar. 2. quaꝝ tñ quattuor potissimas di
cam gratia breuitatis. ¶ Prima ratio est
qꝛ multa mala videbant in rebus esse: que
aut dicimus deum nõ posse impedire: ⁊ sic
nõ erit omnipotens. aut posse: ⁊ sic cum nõ
impediat cum possit videtur ɔsentire: ⁊ fo
mentum dare malis: que fiunt. qꝛ vt dicit
canõ. Error cui nõ resistitur approbatur ⁊
veritas cum minime defensatur opprimitur:
negligere quippe cum possis perturbare p
uersos: nihil est aliud quã fouere. nec caret
scrupulo societatis occulte: qui manifesto
facinori desinit obuiare. 83. di. error. ⁊. 2. q.
7. negligere faciunt notata in. c. Quanta.
de sen. exco. ⁊ in. c. Cum quis codẽ. ti. lib. 6.
¶ Scda ratio. qꝛ nõ videbant quõ posset
stare simul libertas arbitrij cum diuina p
uidẽtia. ¶ Tertia ratio. qꝛ in euẽtibus hu
manis: nullus certus ordo apparet. Non
enim semper bonis bona eueniunt: aut ma

lis mala: neq3 rursus semper bonis mala eueniant: aut malis bona: sed indifferenter bonis et malis bona et mala: iuxta illud Eccle.9. Uniuersa eque eueniūt iusto et impio bono et malo mundo et immundo immolanti victimas et sacrificia contemnenti. ¶ Quarta ratio est: quia quicquid dimittitur sibi non subest alterius prouidentie: sed homines sibiipsis dimittunt a deo. dicitur enim Eccli.15. Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu cōsilij sui. et hec specialiter videtur esse in malis: de quibus dicitur et dimisi eos sm desideria cordis eorum: ibunt in adinuentionibus suis. ps.80. ¶ Sed ista opinio est omnino falsa: vt patet ex eo: quia ex hoc tolleretur premiatio bonorum et damnatio malorum et timor dei pariter et amor: contra quod tota scriptura sacra innititur. Et preterea sequeretur ex hac positione. q̄ deus non esset iustus. et dimitteret mala impunita: et bona non remunerata contra q̄ dicitur ps.7. Deus iustus iudex fortis et patiens: destruitur etiam hec opinio per auctoritates supra allegatas. Sap.7. Sapientia attingit a fine vsq3 ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. ¶ Modo restat respondere ad rationes in contrarium allegatas. Ad primam ergo rationem dicendum sm Tho. vbi supra. q̄ aliter est de eo: qui habet curam alicuius particularis: et de pastore vniuersali. Prouisor autem particularis excludit defectum ab eo: quod eius prouisioni subditur: quantum potest: sed prouisor vniuersalis permittit aliquem defectū in aliquo particulari accidere: ne impediatur bonum totius. vnde corruptiones et defectus in rebus naturalibus dicuntur esse contra naturam particularem. sed tamen sunt de intentione nature vniuersalis: inquantum defectus vnius: cedit in bonum alterius: vel etiam totius vniuersi: quia corruptio vnius: est generatio alterius p quam species conseruantur. ¶ Cum ergo deus sit vniuersalis prouisor totius entis: ad ipsius prouidentiam pertinet: vt permittat aliquos defectus esse in aliquibus particularibus rebus. Ne impediatur bonum vniuersi perfectum. Si enim omnia mala prohiberentur: multa bona deessent vniuerso.

Non enim esset vita leonis. si non esset occisio animalium. nec etiam patientia martyrum si non esset tirānorum persecutio. Unde Aug9 in enchiridion. Deus omnipotēs nullo modo sineret aliquid esse mali in operibus suis: nisi a deo esset omnipotens: vt benefaceret etiam de malo. ¶ Ad scdam rationem que requirit latiorem indagationē respondebitur infra cum agetur: contra tertiam opinionem circa finem. versu modo restat respondere. ¶ Ad tertiam rationem q̄ bona et mala bonis et malis eueniant contingit nō sine ordine diuine prouidentie que tribuit vnicuiq3 prout cuiq3 expedit quāuis intellectus noster nō possit percipere rōnē prouidentie sue: que mirabili et ineffabili mō oīa disponit: sicut medicus diuersis infirmis prouidet diuersis remedijs: et cōtrarijs. nō tamen sine rōne artis medicine quāuis rōnē ipsam nō capiant illius artis ignari: quibus videretur medicus a casu agere, et medicinas illas ordinare. cum tn̄ nō a casu faciat sed sm canones medicine. Sic et nos considerare debemus. q2 oīa a diuina prouidentia certo ordine gubernantur: cuius causas et rōnes prouisionis sue intelligere non valeamus: iuxta illud Eccle.8. Intellexi q̄ omnium operum dei nullam possit homo inuenire rōnem eorum: que fiunt sub sole etc. ¶ Ad quartam rōnem dōm: q̄ in hoc q̄ dicitur deus hominem sibi reliquisse nō excluditur: homo a diuina prouidentia: sed ostēditur: q̄ nō prefigitur ei virtus operans determinata ad vnum sicut in rebus naturalibus: que aguntur tn̄ quasi ab alio directe in finem. nō aūt ipsa se agunt: quasi se dirigentia in finem sicut creature rōnales. per vsum liberi arbitrij: quo cōsiliātur: et eligunt. vnde signanter dicit in manu consilij sui. Sed quia ipse actus liberi arbitrij reducitur in deū: sicut in cām necesse est vt ea que ex libero arbitrio fiunt diuine prouidentie subdantur: prouidentia .n. hois continetur sub prouidentia dei: sicut causa particularis sub causa vniuersali. hoīum etiā iustorum quodā excellētiori modo. deus hz prouidentiā: quā impiorum inquantū. nō permittit aliqd euenire cōtra eos q̄ finaliter impediat eorum salutē. Nā vt dicitur. Ro.8. Diligentibus deum oīa cooperantur in bonum. et ps. Quia nō relinquet dñs virgā pctōrum sup

fortes fatoꝝ vt non ex. vi. ab ini. manus. s.
Sed ex hoc ipso. ꝙ impios deus non retra
hit a malo culpe. dicitur eos dimittere: non
tamen ita ꝙ totaliter ab eius prouidentia
excludantur: alioquin in nihilū deciderēt:
nisi eius ꝓuidentia conseruarentur. ¶ Ter
tia falsa opinio fuit stoicoꝝ qui oia quidem pro
uidentie diuine subdebant: sed ex necessita
te contingere arbitrantur. siue ex immuta
bilitate prouidentie. siue ex necessitate stel
larum siue ex connexione animorum ⁊ hec
fuit opinio stoicorum. que quidem opinio
duo inconuenientia importat.
¶ Primum est quia ponit oia ex necessi
tate contingere: ⁊ ꝑm hoc tollitur libertas
arbitrij. Et contra hoc agetur infra in h ser
mone in quo per rōnes ⁊ auctoritates iste
error improbabitur. ¶ Scḋm inconueniēs
est: qa sequitur ex hac opinione ꝙ non opor
tet orare: nec ullus fructus ex oꝛōe sequitur:
⁊ contra hoc agetur infra in sermone pro
ximo: vbi ostendet multiplici medio ꝙ ora
tio est necessaria. ⁊ huius opinionis videt
fuisse Virgilius qui ait in. 6. Eneidos.
Desine fata deum flecti sperare precando.
Huic etiam error quidā modo xp̄iani inni
tuntur paganizantes atq; dicentes. Quel
lo che deue esser conuien che sia: iuxta illud
i tragedijs. Fatis agimur credite fatis. Tol
litur ergo ex hoc libertas arbitrij. Unde
hac falsa opinione quasi quodā reti dia
bolus plurimos sub trahit ad perditionem
eternā. Igitur ad huius erroris exclusionē
duplici medio vtar. vz. ratione auctoritate.
Rō erit sextuplex.
¶ Pria sumitur ex pte culpe cōmisse.
¶ Scḋa ex pte pene debite.
¶ Tertia ex pte iustitie diuine.
¶ Quarta ex pte experimentalis doctrine.
¶ Quinta ex parte scientie humane.
¶ Sexta ex pte pfectionis mundane.
¶ Prima ergo sumitur ex pte culpe com
misse: ⁊ est rō talis. Certum est ꝙ nullū pec
catum cōmittitur nisi ex voluntate libera.
Unde Aug⁹. 15. q. 1. in principio. Pctm̄ a
deo voluntarium malum est: ꝙ si non sit
voluntarium desinit esse peccatum. vnde
si aliqs actus de genere maloꝝ cōmitteret
ab aliquo sine propria voluntate. nullo mo
do esset peccatum. si nullo modo esset vo
luntariū. Puta si a furioso vel frenetico cō
mitteretur homicidium 15. q. 1. sane ⁊ c. Ali
quos ⁊ c. Illa. ic ⁊ si ab ebrio: quāuis ebrie
tas illa tanto magis grauatur quanto ma
iora potuerant ex ea mala seq. vnde Aug⁹
cōtra faustum ⁊ habetur in decretis. 15. q. 1.
Inebriauerunt Loth filie eius ⁊ se nesciēti
miscuerunt: quapropter culpandus est
quidem non tantū quātum ille incestus: sed
quantū ebrietas illa meretur. Sic si infans
occidit hoiem. Sic si tractus vi precisa que
totaliter excludit voluntarium aliqd de ge
nere maloꝝ cōmittat. totaliter excusatur a
peccato. 50. di. presbyteros. Si vero nō fue
rit vis precisa: sed causatiua. que dicit me
tus. excusatur quidem a tanto. sed non a to
to: qa potius debet qs oia mala pati quā
peccato consentire. 32. q. 5. ita ne. ⁊ de eo. qḋ
me cā. facris. Ratio est qa metus nō tota
liter excludit voluntatem: quia coacta vo
luntas voluntas est. vt dicit legiste. Si igit
ex prouidentie diuine infallibilitatis: ex ne
cessitate contingerent ⁊ cōsequenter tollere
tur libertas arbitrij. ergo nullum peccatum
cōmitteretur in mūdo: qa ex necessitate hō
ageret. sicut aialia bruta: que potius agun
tur quā agunt: sed hoc pz manifeste falsum
qa omne ois. s. diuinum naturale ⁊ huma
num dictat culpas committi: si aliq̄ i cōtra
deum vel primū agatur. Rō. n. naturalis
dictat hoi ꝙ illud qḋ ab eo fit cōtra rōnē
naturalē fit malū. Ad qd. n. data esset hoi
ratio: si fas esset passim hoi contra rōnem
viuere ⁊ operari. Unde ⁊ iuriscōsultus dicit
ff. de iust. ⁊ iure. l. vt vim. Cū. n. inter hoies
cognationem quandā natura cōstituit ꝯs
est hoiē hoi insidiari nephas esse. ¶ Scḋa
ratio sumitur ex pte pene debite: nullus. n.
actus ex necessitate cōmissus punibilis est
nec premiabilis. Unde Aug⁹. 22. q. 4. Na
buchodonosor. Vasis igr ire nunq̄ deus
redderet interitum nisi voluntarium inue
niretur homo habere pctm̄. ppter h dicit in
fra ꝙ si homicidiū a furioso vel infante cō
mittitur. nō est punibile etiam pena irregu
laritatis. Idem si ab artato necessitate de
fensionis. cū moderamine inculpate tutele
occidit inuasor. vt in cleme. Si furiosus de
homicidio. ff. ad. l. aquil. l. sciam. §. qui cum
aliter ⁊. ff. de iust. ⁊ iure. l. vt vim ⁊. C. vnde

in lib.i. Si igitur diceremus omnia ex ne/
cessitate contingere propter diuine proui-
dentie infallibilitatem aut alia quauis cau-
sa sequeretur hoiem mala agentem nulla
pena dignum fore. ergo iniuste deus hoies
condemnaret pena temporali vel eterna.
propter demerita peccatorum. Iniuste etiã
sunt leges diuine & humane. que malefa-
ctoribus penas condignas irrogant. vt qd
lex diuina & humana punit homicidã mor
te si ex necessitate qs hoiẽ occidit: Iniusta
sunt etiam omnia statuta municipalia de/
linquentes punientia: & premiantia bonos
& sic dabitur licentia improbis nocẽdi aliis
contra quod dicit Isidorus & habetur in
decretis. 4. di. Facte sunt autem leges. vt
earum metu humana coerceatur audacia
tutaq; sit inter improbos innocẽtia & ipsis
iprobis formidato supplicio refrenetur au-
dacia & nocendi facultas. & sic pz leũa 16.
¶ Tertia ratio sumitur ex parte diuine iu
stitie & bonitatis. Si enim diceremus in bo
nis humanis oia ex necessitate contingere
siue ex prouidentie necessitate siue ex con-
stellatiõe: sequeretur q deus esset causa ma
lorum culpe que committuntur in mũdo.
Ex quo inconuenienti sequeretur aliud tri
plex inconueniens. ¶ Primo. s. quia esset
deus sibi contrarius. nam ex vna parte pre
cipit nobis: ne mala faciamus & ex altera.
nos impelleret ad malum. Sic enim homi-
cidium: furtũ: adulteriũ & hmõi mala sunt
vt quid nos diuina prouidẽtia impellit ne
cessario ad illa perpetranda: Si autẽ non
sunt mala. vt qd illa prohibet: ¶ Scdo se-
querẽt q deus esset iniquus: esset enim cau
sa malorũ culpe: que cõmittuntur: aut enim
oportet dic illud quod agimus nõ esse ma/
lum. aut si malũ est & culpabile magis cul
pabilis esset deus: qui nos ad illa necessa/
ria impellit & cogit: sicut si rex aliqd prohi-
beret: & postmodũ cogeret ad cõtrarium fa
ciendum. ¶ Tertio sequeretur q deus eẽt
iniustus. si enim ex necessitate homo ageret
malum: aut dicis hoiem agere: aut non si
non. ergo iniuste deus agit ipsum punien-
do. si sic magis dignus esset deus. Pena
qui illius mali esset causa: quia consensus
auctoritatis in delicto est magis culpabilis
& punibilis q̃ consensus operationis & co
operationis. vt not. in. c. i. de offi. deleg.
Unde ad propositum Augast. in. 5. de ciui.
dei. c. i. Sic ait. Illi vero qui positionem stel
larum quodammodo decernentium qua-
liscunq; sit: & quid ei proueniant boni quid
ue mali accidat ex dei voluntate suspen-
dunt. si easdem stellas putant habere hanc
potestatem traditam sibi a summa illius
potestate: vt volentes ista decernant: ma/
gnam celo faciunt iniuriam: in cuius velut
clarissimo senatu ac splendidissima curia
opinantur scelera facienda decerni: qualia
si aliqua terrena ciuitas decreuisset genere
humano decernente fuerat euertenda qua
le deinde iudicium. de hominum factis deo
relinquitur. quibus celestis necessitas ad/
hibetur: cum dominus ille sit & siderum &
hominum: Hec ille.
¶ Quarta ratio sumitur ab experientia.
videmus enim duos sub vna constellatio
ne natos diuersis: tamen moribus viuere:
vnum quidem virtuose. alterum vitiose: sic
patet in Jacob & Esau Gen. 25. Si ergo
ex constellatione dicatur quis ad malum
cogi vterq; profecto malus esset cum vterq;
sub vna constellatione sit natus. hanc etiã
rationem ponit Augusti. in. 5. de ciuitate
dei. c. i. & Greg.
¶ Quinta ratio sumitur a scientia huma
nali. nam error iste destrueret philosophiã
moralem theologiam & scientiam legalem
quia philosophi morales & theologi libros
plurimos conscripserunt vt homines viue
rent virtuose & fugerent vitia. Et quid er
go oportuit istos libros componere & per
suasionibus suadere virtutes. si ex necessi
tate homines sequerentur vitia vel virtu
tes: Pari formiter etiã destrueret alias
scientias si bene consideretur.
¶ Sexta ratio sumitur ex perfectione vni
uersi: que quidem non esset si non omnes
gradus essendi inuenirentur in rebus. Un
de ad diuinam prouidentiam pertinet om
nes gradus entium producere: & ideo qui
busdam effectibus preparauit causas ne
cessarias. vt necessario euenirent quibus
dam vero causas contingentes: vt eueni
rent contingenter scm conditionem proxi
marum causarum. hanc rationem assignat
Tho. i. parte. q. 22. ar. 4. & sic patet secundo.

De ꝯfutatione falsa. opi. circa orationem

¶ Modo videamus auctoritates quibus predictus error destruitur. prima est Eccli. 15. Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilij sui. adiecit mandata et precepta sua si volueris mandata conseruare conseruabunt te. apposuit tibi aquā et ignē ad quod volueris porrige manum tuam. ante hominē vita et mors bonū et malum: quod placuerit ei dabitur illi. Nota in manu consilij. Glo. interlinearis .i. in libertate arbitrij ab initio .s. mundi vel vite cuiuslibet adiecit mādata et precepta: mādata sunt precepta affirmatiua inducētia ad virtutes. precepta sunt negatiua a vitijs retrahētia. et obligant semper et ad semper. sed affirmatiua obligant semper sed non ad semper. Aquā .i. bonam vitam et seu deuotione et ignem .s. eternū inferni. bonum. bonū .s. glorie et malū pene. Patet prima auctoritas. ¶ Secunda habetur Gen. 4. Dixit dominus ad Cayn. nōne si bene egeris recipies. sin autem male statim in foribus peccatum aderit sed sub te erit appetitus eius: et tu dominaberis illius. ex quo textu clare probatur quod peccare est in potestate hominis. Ergo necessitas diuine prouidentie nō tollit libertatem arbitrij. ¶ Modo restat respondere ad rationē. que fit in oppositum que est talis. Cum diuina predestinatio siue prouidentia mutari nō possit. Ergo necesse est ipsam impleri. constat autem diuine prouidentie omnia subdantur etiam actus humani vt supra habitum est. Ergo videtur quod omnia ex necessario proueniant. quia posita necessitate cause. ponitur necessitas effectus. Et pro responsione vtar duplici medio .s. ratione ꝯfirmata per auctores Augu. et Boetij. et exēplo. Pro intellectu ergo rationis. Nota quod duplex est necessitas .s. absoluta et suppositionis. que dicitur cōditionalis. absoluta necessitas est quando res nō potest aliter esse. sicut necesse ē ignē ardere: graue descendere: hominem esse mortalem. necessitas vero suppositionis est: quando aliquid est necessarium non simpliciter sed aliquo supposito. sicut comedere et bibere nō est necessarium absolute homini. quia non cogitur ad comedendum: et bibendū: sed supposito quod homo velit viuere: necessarium est eum comedere et bibere. Hec ergo necessitas est suppositionis. nō autem absoluta. sic si tu curris: necessario moueris: et tamen absolute loquendo. nec te currere est necessarium. nec te moueri. Sic si scio te ambulare necesse est te ambulare. non enim potest aliter res esse quam sciatur: et tamen absolute nō est necesse te ambulare. modo in proposito loquendo de necessitate absoluta nō est necessarium te bene agere. sed si vis saluari est necessarium te bene agere et bene viuere. Sic concedendum est: si deus te predestinauerit necessario saluaberis. sed tamē non sequitur. quod de necessitate bene agas: nec quod salueris simpliciter et absolute. sed necessitate suppositionis. sic hoc tamē necessitas nō tollit libertatē arbitrij. sicut nec necessitas te mouendi tollit libertatem arbitrij: quamuis sit necessariū te moueri si curris. Et idē dicēdum est de prescientia circa dānandos. hanc responsionem facit Augustinus sicut refert Gratianus in decretis. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Et idē de verbo ad verbum. ponit Boetius in vltimo de consolatione circa finem. Dicit ergo sic due sunt necessitates. simplex vna veluti necesse est omnes homines esse mortales. altera ꝯditionis vt si aliquem ambulare quis sciat eum ambulare necesse est. quod enim quisque nouit illud esse aliter quam notum est nequit. sed hec minime secum illam simplicem trahit. hanc enim necessitatem non propria facit natura sed cōditionis adiectio. nulla enim necessitas cogit incedere voluntatem gradientē quamuis eum tunc cum gradiatur incedere necessariū est. Eodē igitur modo: si quid prouidentia presens videt illud necesse est eē: tametsi nullā nature habeat necessitatē. at quidem ea futura que ex arbitrij libertate proueniunt presentia ꝯtuetur. hec igitur ad intuitū relata diuinū: necessaria sunt: per dispositionē diuine notionis. per se vero ꝯsiderata absolute nature sue libertatē nō deserunt. Fient igitur procul dubio cuncta que futura deus eē prenoscit. sed eorum quedam de libero arbitrio proficiscuntur. que quamuis eueniant. existēdo tamen naturā nō amittunt quam priusquam fierent etiā nō euenire potuerunt hec illi. ¶ Modo videamus exēplū seu similitudinem. pone aliquos eē in quadā turri altissima in biuio ꝯstitutos ad monendū viatores ne per viā malā incedāt. quorum quidā ignorant viā dextrā. que quamuis sit aspera: tamen secu-

ra est: et finis eius salus. alii intrant per viam sinistram planam quidem et delectabilem. sed plenam latronibus et finis eius interitus et mors. Et illi in guardia constituti clamant viatoribus ut dimissa via sinistra incedant per aliam. scilicet per dexteram. quidam ergo viatorum obediunt clamantibus quidam non. sed potius truffantur de eis etc. Custodes ergo illi prudentes quod incedentes per viam dextram perveniunt ad locum optatum. incedentes vero per sinistram incidunt in latrones et pereunt. Quero ergo numquid prudentia illorum custodum cogit illos per viam sinistram incedere: et illos per dextram certe non. Sic in proposito iste qui stat in guardia est deus in turri altissima sue sapientie et eternitatis constitutus. Isa. 52. Deus excelsus et sublimis habitans eternitatem. et sanctum nomen eius in excelso. Item ps. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat: et humilia respicit in celo et in terra. et omnia simplici intuitu continetur preterita presentia et futura. Hebr. 4. Omnia nuda sunt et aperta ante oculos eius. due vero vie. scilicet sinistra delectabilis est vita carnalis et voluptuosa. sed finis eius interitus Prover. 14. Est via que videtur homini bona. novissima autem eius ducunt ad interitum. ad Ro. 6. Finis illorum mors est. via vero dextera aspera et difficilis: est vita spiritualis et virtuosa: sed finis eius est salus eterna. Unde ras de utraque via lata porta et spaciosa est via que ducit ad perditionem: et multis sunt qui intrant per eam. Ecce prima via carnalis. Sequitur quam angusta porta et arta est via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam. Mat. 7. Item Ro. 8. Fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis: deus igitur qui stat in altissima turri sapientie sue clamat per se per prophetas per apostolos. et alios predicatores inter quos ego clamo vobis in turri alta perguli sive pulpiti dicens. Hec via ambulate in ea Isa. 3. Item Prover. 4. Averte pedem tuum a malo. vias enim que a dextris sunt novit dominus. perverse vero sunt que a sinistris sunt. sed multi: pro dolor: ac pene infiniti viatores deridentes et despiciunt monitiones clamantium: quia stultorum infinitus est numerus. Verbi gratia. videt quando ab. narius confessor vel predicator velletis vos quod ego dimitterem istam iuvenem ex qua habeo filios et est pauperecula ut vadat ad hospitale vel ad lupanar etc. Certe pro factis vestris. etc. sic vindicare dicetis vultis quod ego remittam iniuriam: et diceret quod ego sum iudeus etc. Ecce ergo quod deus non cogit liberum arbitrium: imo adiuvat ipsum monitionibus terroribus: et exemplis: et vellet quod omnes salvarentur. 1. Tim. 2. Hoc enim bonum et acceptabile est coram salvatore nostro deo qui vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. viatoribus autem qui negligunt vel despiciunt consilium et monitionem dei comminatur ipse deus dicens. Extendi manum meam et non fuit qui aspiceret: despexistis omne consilium meum: et increpationes meas neglexistis. ego quoque in interitu vestro ridebo: et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit. Prover. 1. Ex his ergo patet quod falsus et cecus est error huius opposicionis. ¶ Quarto opinio falsa fuit egyptiorum: qui eius asserebant divinam dispositionem vertibilem esse orationibus. Unde dicebant quod fatum orationibus et quibusdam imaginibus suffumigationibus sive incantationibus vertebatur. sicut refert Tho. in 3. contra gen. c. 96. Et pro hac opinione videntur facere quedam que in scripturis divinis dicuntur. secundum illud quod prima facie apparet ex eis. dicitur enim Isa. 38 quod Isaias ex mandato domini dixit Ezech. Regi hec dicit dominus. Dispone domui tue: quia morieris tu et non vives. et quod post orationem Ezech. factum est verbum domini ad Isaias dicens. Vade et dic Ezech. hec audivi orationem tuam: Ecce adiciam super dies tuos quindecim annos Iere. 18. dicitur ex persona domini repente loquar adversum gentem et adversum regnum. ut eradicem et destruam et disperdam illud. si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversum eam agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei et Iohelis. 2. Convertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus et misericors est. quis scit si convertatur et ignoscat deus: Ad idem facit quod legitur Ione. 3. De conversione ninivitarum. hec autem opinio destruitur manifeste: per rationes et auctoritates scripture. Per rationes quidem quia ex hac opinione sequuntur multa inconvenientia. Sequitur enim primo quod voluntas dei sit mutabilis. Item quod aliquid

et tēpore deo adueniat: ꝛ vlterius q aliqua tēporalia que in creaturis sunt, sicut causa alicuius existentis in deo: que sunt manifestis impossibilia. ¶ Aduersat etiam hec opinio auctibus sacre scripture. que infallibilem ꝛ expressam continent auctoritatem ꝛ virtutem. dicitur Numeri.23. Non est deus quasi homo vt mentiatur: nec vt filius hominis vt mutetur. Dixit ergo ꝛ nō faciet loquutus est ꝛ non implebit. Ex.i. Re.15. Triumphator in israel non parcet ꝛ penitudine non flectetur. Item Malachie .3. Ego deus ꝛ non mutor. Item Boetius in carmine O qui perpetua ꝛc. Stabilisq manens das cuncta moueri. Dicendū est ergo q prouidentia diuina omnino est immutabilis: ꝛ consequenter necesse est ipsam impleri. quāuis enim deus velit mutabilia. tamē vult illa sine sui mutabilitate. Uide q scripsi dominica secūda post festum trinitatis sermone qui incipit. Misertus dominus serui illius. In introitu sermonis. Nec obstat q dicitur de ezechia ꝛ Niniue ꝛ alie auctoritates supra posite: ex quibus videtur prima facie foueri opinio contraria: quia ipse auctoritates loquuntur nō de sententia dei diffinitiua sed cōminatiua. ꝛ tamen vera. Nō enim loquitur Isaias ꝛ Jona propheta ꝛ alie auctoritates fm ordinem cause prime. sed prenunciant illud q fieri debebat fm ordinem causarum secūdarum. fm quas debeat euenire illud q propheta comminabatur. Unde dato q ex diuina dispositione aliter eueniret non tamen fuit falsum. quod propheta prenunciauit. q loquutus est fm ordinem cause secūde. Unde cū dixit Jonas Adhuc quadraginta dies ꝛ Niniue subuertet. est sensus. i. merita eius exigunt vt subuertatur. ꝛ sic in veritate erat. ita exponit Tho.22. q.171. ar.6. ad scdz. Concordat idem Tho. par.i. q.19. ar.7. ad scdz ¶ Quando ergo per orationem mutatur effectus ille qui euenire debebat fm ordinem causarum secūdarum. dicitur deus conuerti vel penitere. non q eterna eius dispositio mutetur. sed quia mutatur aliquis eius effectus. Unde ꝛ Grego. dicit q non mutat deus consilium: quauis quandoq mutet sententiam. non illam que exprimit dispositionem eternaz. sed illam sententiam que exprimit ordinem inferiorum causarum fm q Ezechias erat moriturus ꝛ gens Niniuitarum pro peccatis suis punienda. Talis autem mutatio sententie dicitur transumptiua locutione dei. penitentia inquātum deus ad penitentis similitudinem se habet cuius est mutare quod fecerat. per quem modum dicitur etiam metha. irasci inquantum puniendo facit irascentis effectum. fm q ponit Tho. in.3. contra gentil. c.91.4. sicut ꝛ Gen.6. Uidens deus q multa malitia hominum esset in terra: ꝛ cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum penituit eum q hominem fecisset in terra ꝛ tactus dolore cordis intrinsecus ꝛ precauens in futurum. Delebo inquit hominem quē creaui a facie terre ab homine vsq ad animantia a reptili vsq ad volucres celi. penitet enim me fecisse eos. Potest tamen dici loquēdo spiritualiter. q prophetia Jone fuerit expleta fm q Aug. exponit.21. de ciui. dei ca.23. Et scripsi dominica.22. post festum trinitatis in sermone predicto qui incipit Misertus dominus serui illius parte i. ꝛ in dominica in septuagesima sermone qui incipit. Multi sunt vocati parte.3. in fine prime questionis. Deo gratias amen.

¶ De necessitate orationis in cōmuni. Sermo.2.

Eprobatis supra opinionibus falsis: que necessitatē orationis excludebant veluti campo veprium aculeis expurgato. Restat modo seminare bonū semen. vz. ponere veram ꝛ firmam sententiam fidei catholice: que habet q sicut omnia creata sunt a diuina potentia: sic omnia a diuina prouidentia gubernantur etiā actus humani contra primaz ꝛ secūdam opinionem supra positas. Item q diuina prouidentia immutabilis est. ꝛ eam consequēter necesse est impleri contra quartam opinionem supra positaz. Item. q remanet liber

lis arbitrij. Et ideo oportet q̄ homo se disponat per orationes et alia opera bona ad vitam beatam acquirendam cōtra tertiam opinionē supra positam. Est ergo necessaria oratio ad salutē. et hoc quadruplici medio confirmabitur.

¶ Primo per auctoritates diuinales.

¶ Secūdo per rationes theologales.

¶ Tertio per narrationes exemplares.

¶ Quarto per similitudines euidentiales.

Et primo quidem dicam de necessitate orationis in generali. Secūdo in speciali. que oratio sit necessaria ad salutem. in sequenti sermone. ¶ Primo ergo &c. Auctes multe et in plurimis scripture sacre locis habent. Primo auctoritas dn̄i Luc. 18. Oportet semper orare et non deficere. i. horis cōpetentibus. Item Luc. xi. Petite et dabitur vobis. querite et inuenietis pulsate et aperietur vobis. Item apostolus .i. Thes. vlti. Sine intermissione orate. i. non intermissis horis canonicis. de quibus Ps. Septies in die laudem dixi tibi. Ex quibus auctoritatibus manifeste patet q̄ oratio est necessaria ad salutem. quod est verum non necessitate absoluta sine precise nec necessitate coactionis. quia oratio est actus voluntatis. et ideo excludit tales necessitates. sed ē necessaria necessitate suppositionis. Supposito enim q̄ homo debeat siue velit consequi salutem que est finis noster. necesse est orare. ¶ Secūdo probatur per rationes. adduci debēt p̄nt quattuor rationes.

¶ Prima sumitur ex parte proprie indulgentie.

¶ Secūda ex parte supernalis beniuolentie.

¶ Tertia ex parte diuinalis reuerentie.

¶ Quarta ex parte supernalis prouidentie.

¶ Prima ratio sumitur ex parte proprie indulgentie. Nam vnusquisq; tenetur ex charitate sibi procurare bona spiritualia: multo magis q̄ bona temporalia: que solum necessaria sunt ad vitam corporis. spiritualia vero ad vitā anime. Et ideo principaliter ista bona spiritualia querēda sunt tanquā finis. Temporalia vero bona querenda sunt: non tanq̄ finis: quia hoc esset peccatum mortale: sed tanquā media. quedam per que peruenitur ad finem. ideo in oratione dominica. Primo talia bona spiritualia ponuntur et vltimo temporalia cuꝫ dicitur Panem nostrum quotidia. da nobis hodie. Ideo precipit dominus Mat. 6. Querite primum regnum dei et hec omnia adicientur vobis. Manifestum est autem q̄ huius bona spiritualia solum a deo habemus. Ps. Gratiam et gloriam dabit dominus. quinimo omnia bona. tam nature q̄ fortune et gratie et glorie. ab ipso summo bono habemus et nō ab alio. Ideo Jacobi. i. Omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est. descendens a patre luminum. i. angelorum. nec alio modo haberi possunt ab ipso deo huius bona spiritualia nisi ab ipso postulando. Ideo Jacobi. i. Siquis vestrum indiget sapientia postulet illam a deo qui dat omnib⁹ affluenter et non improperat ideo super illud Ps. 65. Benedictus deus qui non amouit orationem meam: et misericordiam suam a me. dicit Glo. Aug⁹. Nunq̄ ergo a te moueatur oratio tua: et nunq̄ amouebitur a te misericordia diuina. Item Hiero⁹. super Mat. 14. In tentationē intrat qui orare negligit. Et h̄ etiam firmatur exemplo illorum qui aliqua re temporali indigent. Puta sanitate elemosyna officio vel fauore. quia videmus tales valde sollicitos ad petendum talia caduca. Quanto ergo magis solliciti esse debemus ad petendum diuina et spiritualia. Nota quomodo pauperes infirmi volentes petere elemosynam: ostendunt aliqui vulcera. vel vulnera sua vt sic prouocent videntes ad compassionē et misericordiā. et sic nos facere debemus corā deo &c. Sic faciebat Dauid ibi Miserere mei domine quoniam infirmus sum sana me domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea &c. Ps. 6. Et alibi putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee. Ps. 57. Et sic orare nos docet sancta mater ecclesia. v. Peccata mea domine infixa sunt in me. sed ante q̄ vulnera generent in me sana me domine. medicamento penitentie dens,

¶ Secūda ratio sumitur ex pte supnalis beniuolētie. Nā ex hoc q̧ vnusqsq̧ tenet ex charitatis pcepto. primū suū diligere sicut seipsum teneatur ei ꝯār in necessitate subuenire: ⁊ beneficijs esse nō solū per corpales subuentiones ⁊ elemosynas: sed etiam per spūales: quoꝝ vna est orō: ideo dī Prouer. 17. Mandauit deus vnicuiq̧ de ꝓximo suo nec solum pro amicis. sed etiā pro inimicis orandum est: iuxta illud Mat. 5. Orate p ꝑsequentibus ⁊ calūniantibus vos: vt sitis filij pr̄is vestri: qui in celis est: q solem suum oriri facit sup bonos ⁊ malos ⁊ pluit super iustos ⁊ iniustos: talis aūt oratio ꝓ inimicis facta. magis placet deo qa ad orandū amicis pōt mouere: amor naturalis vel mūdanus: sed pro inimicis solum charitas prouocat orare. ideo dicit. vt sitis filij pr̄is vestri ⁊c̄. ¶ Tertia rō sumitur ex pte diuinalis reuerentie: qa rō naturalis dictat homini vt deū reuereamur ⁊ corde ⁊ ope ⁊ ore: qa vnūquodq̧ istoꝝ a deo habemus ⁊ ei de quolibet istoꝝ debemus sacrificium. ⁊ obsequiū reddere. ne simus ingrati. Vñ Osee xiiij. Omē aufer iniqtatem ⁊ accipe bonū ⁊ reddem⁹ vitulos laboꝝ nostroꝝ. ⁊ aplūs Hebr. xiij. Offeramus hostias laudis semper deo. i. fructum laboꝝ confitentium nomini eius. Item ps. Venite adoremus: ⁊ procidamus ante deum ploremus corā dn̄o ⁊c̄. ¶ Quarta ratio sumitur ex pte supernalis prouidentie. pro cuius intelligentia est notandum sm Tho. i. pte. q. 23. ar. 8. in cor. q. in fine. Et in questio. de veritate. q. 6. ar. i. in fi. cor. q. q̧ non solum finis vltimus qui est gloria eterna cadit sub diuina prouidentia sed etiam mediū: quo peruenitur ad finē. nō enim credatis. q̧ liber predestinationis sit hoc modo scriptus Petrus saluabitur Martynus saluabitur ⁊c̄. sed sic petrus saluabit mediāte orōnem martynus mediāte elemosynaꝝ largitiōe ⁊c̄. oportet ergo oēs predestinatos preparare se ad salutem per orationem ⁊ alia bona opera. Necessaria igitur est oratio non qdem vt eterna dispositio immutetur quia immutabilis est vt supradictum est. sed vt impleatur: qa ⁊ hoc ipsum q̧ tali petenti hoc concedatur sub ordine diuine prouidētie cadit. exēplum hic similitudo potest assumi: sicut si rex ordinasset. q̧ reus dignus morte vel aliqua alia pena liberandus esset: si pro eo preces ab aliquibus funderentur: tunc ergo pcantes. pro eo nō id agere intenderēt vt regis dispositio immutetur: sed vt impleatur: ad quā implendam necesse sunt preces: vnde Greg. in. 4. dialogoꝝ. ⁊ in decretis. 23. q. 4. Obtineri nequaq̧ possunt: que predestinata nō sunt: sed ea que sancti viri orando efficiunt: ita predestinata sunt vt precibus obtineātur. nam ipsa quoq̧ pennis regi predestinatio: ita est ab omnipotenti deo disposita. vt ad hanc electi ex labore ꝑueniāt quatenus postulando mereantur accipere quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare: ⁊ per hoc patet rn̄sio: ad illud quod aduersarij debereēt quid oporteret orare cum prouidentia diuina immutabilis sit. ¶ Amplius etiam dico: q̧ si deus reuelaret tibi q̧ saluaberis: intelligitur si bene vixeris. Et sic econtra si deus reuelaret alicui q̧ dānabitur. intelligitur si in peccatis perseuerauerit. Unde dicit Tho. in questionibus de veritate. q. 23. ar. 8. in rn̄sione ad scd̄m argumentum. Idē in. i. sen. di. xl. ar. 4. in rn̄sione ad scd̄m arg. q̧ si alicui deus reuelaret suam damnationem deberet intelligi non sm modum ꝓphetie predestinationis. vel prescientie: sed p modum ꝓphetie comminationis: que intelligitur supposita conditione terminoꝝ: nec per hoc pronunciatio falsa fuit: quia intelligenda erat sm ordinem causarum scd̄arum: vt dictum est supra sermone ꝓximo parte. 4. de Niniuitis: vel intelligenda erat. sub conditione si ꝑseueraret in peccādo. vt infra dī. Qd̄ aūt si deus reuelaret alicui suā dānationem debeat intelligi nō sm modū ꝓphetie. predestinationis vel prescie: sed per modum ꝓphie cōminationis que intelligitur supposita conditione terminoꝝ ꝓbatur auctoritate manifesta Eze. 33. Si dixero iusto q̧ vita viuet ⁊ confisus in iustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitie eius obliuioni tradentur iniquitate sua: qua operatus est in ipsa morietur. Et subditur. Si aūt dixero: impio morte morieris ⁊ egerit penitentiam a peccato suo. feceritq̧ iudicium ⁊ iustitiam vita viuet ⁊ non morietur. Ad idem Iere. 18. Repente loquar aduersus

gentē ꝛ aduersus regnū: vt eradicem ꝛ destruam ꝛ disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo qđ locutus sum aduersus eam agam: ꝛ ego penitentiā sup malo ꝙ locutus sum vt facerem ei. Exēplū ē pꝫ in Niniuitis: vt dixi supra sermone primo pte. 4. Ideo dicit Nicolaus de lira super. 3ᵒ. Re. i. Qđ ꝓmissiones diuine intelligende sunt: sub ꝯditione. s. si ex parte hominum nō ponatur impedimentum.

¶ Plus etiā dico ꝙ posito pro possibili ꝙ aliquis intraret paradisum sine debita preparatione. tā inde expelleretur vt probatur Mat. 22. Amice quō huc intrasti non habēs vestem nuptialē: At ille obmutuit. tūc dixit rex ministris Ligatis manibus ꝛ pedibus eius mittite eū in tenebras exteriores ibi erit fletus ꝛ stridor dentium. Si ergo ipreparatus intrans expelleretur multo minus nō paratus intrabit: q2 turpius eiciē q̄ nō admittitur hospes. de iure utrū. quēadmodum. ¶ Ad istam materiā nota exēplum ꝙ audiui a quodā fratre minore. de beato Francisco cui reuelatum fuit a Christo ꝙ nō ꝯuersaretur amplius cum quodā layco amico suo. q2 damnandus erat. Cūq3 btūs Frācisus secū nō ꝯuersaret: ꝛ ille de hoc tristaret. ꝛ quereret causam. btūs Frāciscus hoc sibi reuelauit. qđ audiens ille ꝓcidit ad pedes eius dicens. Et si verū sit ꝙ dicis nihilominus ꝯfidens in diuina misericordia ꝛ in tuis meritis credo ꝙ salutē meam potero ab ipso pio dño impetrare qđ ꝛ fecit. Ex hoc ergo pꝫ. qđ oratio necessaria est nō solum ad impetrandam salutem predestinatam. sed etiā ad sententiaꝫ dei cōminatoriam reuocandā. ¶ Tertio ꝓbatur hoc ꝑ narrationes exēplares. Per multa enim exēpla pꝫ in veteri ꝛ nouo testamento: qđ oratio necessaria est etiā ad optinendum illud qđ diuina prouidentia predestinauit. ¶ Primo habet in Abraā cui deus ꝓmisit dare filium sicut pꝫ Gen. 15. Et tā sepius Abraam orabat deum pro filio hñdo. sicut pꝫ Gen 15. Dñe deꝰ quid dabis mihi ego vadam absq3 liberis: ꝛ filius procuratoris domus mee iste damascus eliezer addiditq3 abraam. Mihi autē nō dedisti semen: ꝛ ecce vernaculus meus heres meus erit statimq3 sermo dñi factus ē ad eum dicens. Nō erit hic heres tuus. sed q egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem. ¶ Sic ꝛ Isaac. cum sciret ꝓmissionem a deo factam patri suo de dilatatione seminis. cum dixit angelus ad Abraaꝫ. Benedicam tibi ꝛ multiplicabo semen tuū. sicut stellas celi. ꝛ velut arenam: que est in littore maris Gen. 22. Tamē orabat deum pro filio hñdo Gen. 25. Deprecatus ꝙ est Isaac deum pro vxore sua eo q esset sterilis: ex q̄bus exemplis patet ꝙ nō obstāte quod aliquis sit predestinatus ad salutem: necessaria tamen est oratio. fatuus est ergo qui dicit. ꝙ oportet orare: quia si sum predestinatus. omnino oportet me saluari. si pscitus damnandus sum ad idem facit exemplum de Acab: cui dixit dñs per heliam ꝓpham ꝙ interficeret eum. ꝛ de eo vsq3 ad mingētem ad parietem ꝛ tamen postea. quia humiliauit se ꝛ orauit reuocauit deus sententiam suam: sicut patet. 3. Re. 21. ex quo patet ꝙ illa dei sententia cōminatoria intelligebatur sub conditione si penitentiam non ageret: sicut illa cōminatio facta Ezechie regi per Isaiam ꝓphetaꝫ ꝛ Niniue per Jonā. ¶ Ad idem econuerso patet de Salomonē de quo predixerat deus patri eius dd stabilitam locum eius vsq3 in sempiternum. 2. Re. 7. Et tamē postea abstulit a domo eius regnum pro maiori parte tempore roboaꝫ filij eius: quia perdidit dominium decem tribuū remanente sibi tribu iuda ꝛ beniamin: sicut patet. 3. Re. 12. Et postea tempore Sedechie regis totaliter destructū est regnū illud ꝛ domus iuda perdidit sceptrū regni vsq3 ad hodiernum diem. ¶ In nouo etiaꝫ testamento habetur exemplum in decē virginibus: quaruꝫ q̄nq3 sapientes. que erant predestinate parauerant se ad nuptias. ergo in predestinatis requiritur preparatio. que vero nō se parauerant excluse sunt. vt patet Mat. 25. ¶ Sic etiam non obstante quod deus ab eterno aliquos predestinauerit: iuxta illud Eph. i. Elegit nos in ipso ante mundi constitutioneꝫ: vt essemus sancti ꝛ immaculati in conspectu eius in charitate. nihilominus fuit necessaria xp̄i incarnatio: ad huc effectū implendū ꝛ ei eiꝰ oro iuxta illud. Postula a me ꝛ dabo tibi gētes hereditatem tuam ꝛ pos. ter. terre. ps. 2.

¶ Sic ⁊ dn̄s noster Iesus xp̄s sepius orasse legitur: q̄uis oratione non indigeret. eo ꝙ in manu sua omnia a patre suo tradita essent. Quāto ergo magis nos: qui ꝑmaxime orationū suffragijs indigemus: ideo dicit ipse Mat. 27. Vigilate ⁊ orate vt non intretis in tēptationē: spūs quidē promptus est. caro aūt infirma. Itē Jo. 13. Exēplum enim dedi vobis: vt quēadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Habemus etiā exēplū in aīalibus brutis. Nam elephas dum se infirmarī consideraṫ. ad sibi medēdū quasdam salutiferas herbas legit: quas. antēq̄ comedat: caput in celū cū herbis leuat. q̄si a deo eas sibi salutiferas esse petens.

¶ Unde ⁊ ipe Johelis ꝓphe magna siccitas ꝯtigit: ita ꝙ defecit aqua bestijs ⁊ hoībus ad bibēdū. Et tunc bestie eleuātes capita in celum clamabant: quasi petētes auxiliū. a summo bonoꝝ largitore. Vn̄ dicit Johelis. 1. Ad te dn̄e clamabo: q2 ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flāma succendit oīa ligna regionis: sed ⁊ bestie agri q̄si area sitiens imbrem: suspexerunt ad te: qm̄ exiccati sunt fontes aquaꝝ: ⁊ ignis deuorauit speciosa deserti. Nōne aues omnes docēt pullos suos ad cibum petendū os aperire: nec vnq̄ exhibent illis cibum nisi aperiant. pri⁹ rostrum: ⁊ sic dn̄s dicit in ps. Aperi os tuū: ⁊ implebo illud. Api. s. ad petēdū ⁊ implebo illud. s. ad auxiliū tibi dādū. Et alibi dī. Os meum aperui: ⁊ attraxi spiritū.

¶ Et in legenda beati Thome cātuariensis legitur ꝙ dum quedā auicula ab accipitre fuisset inuasa voce clara sancti Thome auxilium īplorabat dicēs. Sancte thoma adiuua me: statim nisus cadēs interijt. Narrat etiā Anselmus. qḋ dum semel ꝑ viā eques incederet qdam lepusculus a canibus insequutus ad euꝫ ꝯfugit: ⁊ eius auxilio se ꝯmisit. Qḋ ille vidēs plorauit ⁊ ad socios suos ait. Sic demōes aīas insequuntur. Et de canibus vt aufugerēt īperauit: ⁊ sic lepusculū libere abire ꝑmisit. Ergo si nouerunt tpe angustie bestie ratione carētes. ad deum ⁊ ad eius sanctos ꝯfugere deteriores bestijs sunt hoīes: q ad oratiōis suffragium nō recurrunt: ꝑsertim in indigentijs: ⁊ alijs eoꝝ necessitatib⁹. Pꝫ ergo per exēpla: ꝙ necessaria sit oratio ad salutem.

¶ Quarto idē pꝫ ꝑ similitudines euidentiales. Volēt. n. si iudices dari phi: ꝑ quas manifeste ostēditur. ꝙ effectus preordinati a deo fiunt ꝑ causas medias: quas opꝫ cōcurrere ad eosdē ꝓducēdos effectus. Sicut Verbi gratia: preordinauit deus numerū dieꝝ vite nostre alicui plus alicui minus. Job. 14. Breues dies hoīs sunt: numerus mēsium eius apud te est: ꝯstituisti terminī ei⁹ q. pṫi. nō po. Istud aūt tempus vite nō aliter subsistit nisi ꝑ causas medias: puta cibum: ⁊ potum. somnū: ⁊ cetera huiusmodi necessaria ad ꝯseruationē vite humane. Simile est dicere: nō esse orandū vt aliq̄d cō sequamur a deo. q2 ordo sue ꝓuidentie est imutabilis: ac si diceretur nō esse comedendū vt nutriamur: ex quo termin⁹ vite nostre est determinatus a deo. qḋ pꝫ esse absurdissimum. Sic si habes vineā. Iam preordinatū est a deo si debet ⁊ quātū dꝫ facere fructū. ⁊ tn̄ ista dei ordinatio nō excludit cōcursum causaꝝ scḋaꝝ ad fructus ꝓducendos. que sunt putatio: ligonizatio: purgatio vitiū: ⁊ humiditas terre ⁊ sol ⁊c̄. Sic in infirmo q̄uis deus preordinauit an debeat sanari vel nō. tn̄ opꝫ ꝓuidere de medico ⁊ de medicinis ⁊c̄. Vn̄ Aug⁹. 23. q. 4. Nabuchodonosor in fi. sic inq̄t Quāuis certissime sciamus neminē vltra terminum a deo ꝑfixum esse victurum. oībus tn̄ languentib⁹ nō incōgrue medemur. Sic q̄uis nemo saluetur nisi predestinatus ad vitam: omnī tamen delinquenti est adhibenda correptio. nec maloꝝ est negligēda disciplina. hec ille.

¶ Sicut de rege qui vult bellare. quamuis exitus belli sit preordinatus a deo. tn̄ non desistit ipse secū armigeris ⁊ ceteris necessarijs preparare. ¶ Sic de scientijs adiscēdis: sic in arboribus fructificandis ⁊c̄. Denīq3 in oībus effectibus a natura ꝓductis non excluditur concursus causaꝝ scḋarum ab incōmutabili ordine diuine ꝓuidētie: Sicut ergo in reb⁹ naturalib⁹ ⁊ artificialib⁹ hoc ꝯtingit. sic in moralibus ⁊ spūalib⁹ diuina prouidentia nō excludit effectum oīonum ⁊ ceteroꝝ bonoꝝ opeꝝ immo includit ad consecutionē vite beate. Ideo dicit scriptura Satagite vt ꝑ bona opa certā n̄ram vocationem ⁊ electionem faciatis. 2. Pet. 1.

Deo. Gratias. Amen.

De necessitate orationis in speciali. Sermo.3.

Upra sermone proximo dictum est de orationis necessitate in generali:nunc sequitur de oratio nis necessitate in spāli Salutetur virgo ec̄. Pro huius materie cōplemento notandum:ꝙ conclusio vera est. in sacra theologia:vt tangit Tho.in.4.sententiarū dī.15.ꝙ duplex est oratio.s.priuata seu singularis.ꝛ publica seu cōis. Priuata ē quā quis per se facit. Publica vero ē:que facienda est ab oībꝰ ministris ecclesie. Utraqꝫ aūt cadit sub precepto.aliter tñ ꝛ alr.q? inter vtrāqꝫ orōnem est quadruplex dīa.

Prima est quantum ad personarū determinationem.

Scđa est quantum ad tpis limitationē.

Tertia est quantum ad modi qualificationem.

Quarta est quantum ad substantie declarationem.

Prima ergo differentia est quantuꝫ ad personarum determinationē:q? ad orationem priuatam nulla persona est determinata sed omnibus incūbit in generali. Ad publicam aūt determinate tenentur ministri ecclesie:q? ex officio sunt mediū inter deum ꝛ hoīem constituti. Unde ad istam orōneꝫ publicam siue cōem tenentur. Primo oēs clerici in sacris ordinibus constituti de celeb.missa.c.i. Scđo tenentur oēs clerici in minoribus ꝯstituti:dum tñ sint beneficiati sm doctores ibi:qđ verū est sm Franc.de zab.in cle.grauī.de cele.missa.etiam si beneficium sit de pātronio suo:ꝛ hoc si pātronium factū est beneficium:ꝛ sic intelligitur ꝙ notatur.82.dī.c.si. Et impetret sibi si beneficiū sit tenue:qa nihilominus tenebitur ad horas.ex quo fecit se ad hoc intitulari vt not. 91.dī.clericus victum de cle.non resi.ꝯquerente. Beneficiatus aūt dicitur. quicūqꝫ habet beneficium ꝓpter officium spūale. qđ respicit ipsum diuinum officiū:qa si qs ab ecclesia habet redditus pro officio matricularii vel hmōi:qui nec est clericus:nec in choro recipitur.non tenetur.De illo aūt qui propter magisteriuꝫ habet redditus ab ecclesia siue magister in theologia q habet fructus vnius prebēde.aut magister in grammatica qui habet expēsas.si ꝓpter hoc nō venit ad chorum nō videtur teneri ad officium. Si aūt propter hoc venit ad chorum videtur teneri saltem ad illā horam in qua distributionem accipit.simpliciter qui eiusmodi sunt:qa non hñt simplex beneficium ꝛ ad vitam sed ad tps.ꝛ non videntur simpliciter obligari:sicut nec clericus canonici qui associat eum in choro:ꝛ comedit in mēsa eius:nullos spāles redditus hñs.nō vr teneri ex hoc solum.ꝙ bonis illius ecclesie substentatur.nec illi qui hñt prebendas victus corporalis in monasterijs. siue precio siue dono.h not. Pet.de pal.in.4.dī.15.q.5.

Si aūt beneficiatus nullos fructus recipit.de beneficio.tūc distinguitur. quia aut non est in pacifica possessione beneficij.nec per eum stat.ꝛ tunc non tenetur. aut est in possessione vel per eum stat.ꝛ tunc tenetur: ita notat. Pe.de pal.vbi supra. Si aūt hēt duplex beneficiuꝫ:tunc siqdē iuste ex dispēsatione eius:qui pōt dispensare ꝛ ex causa legitima ꝛ rōnabili:ꝛ tunc tenetur tñ ad vnicum beneficium.qa causa illa recompēsat.vide infra pte.4.circa finem h.sed quo. Si aūt iniuste tenet vtrūqꝫ vel alterum tñ tunc tenetur ad duplicatuꝫ officium per se: vel per alium:quia defraudat deum officio sibi debito. Si vero nullum beneficium hēt. sed hꝫ quotidianas distributiones.sicut sūt plures canonici:reputatur beneficiatus.immo etiam si nullā distributionem perciperet ex quo tñ receptus est in canonicū:ꝛ in fratrem:verum beneficiū habet: vt nota extra de consti.c.Cū in ferariensi.vnde obligatꝰ est qa vocem habet in.c.ꝛ stallum in choro ꝛ h tenet idem Pet.de pal.vbi supra.

Tertio tenentur religiosi ꝓfessi:ꝛ religiose siue moniales:quia vt ministri ecclesie de bonis ecclesie substentantur etiam mendicantes.Et hac ratione dicit Pet.de palu. vbi supra qđ etiā nouicij tenentur ad officium: q? licet nō sint religiosi nec in sacris: obligantur tñ qa vt ministri ecclesie de bonis eius substētantur.sicut dicit decretalis de sen.exco.religioso.§.vltio lib.6. ꝙ q̄uis non sint religiosi: antequā sint religionem

tacite vel expresse professis tñ qui manus ini
ciunt in eos violentas. incidant in canonē
etiā si nō sint clerici a corona clericali sed
a corona monacali vel nulla vt conuersi.
¶ Item conuersi ad officium diuinū obli-
gantur ꝫm modum sibi taxatum. non autē
ad horas canonicas que sunt tñ clericorū
ita not. Pet. de pal. vbi supra. quis de no
uicijs nō ita aliquibus videatur. Nam noui
tij ꝓprie nō sunt religiosi. nisi in casibus a
iure exceptuatis. sicut est casus ille. quando
in eos aliquis manus inicit violētas quia
tunc excōicatus est sicut iniciēs manus vio
lentas in professum ⁊ in alijs similibus: si q
alij sunt in iure expressi: nō aūt exprimitur
casus iste vz. ꝙ teneantur nouitij tāquā de
ci religiosi. ergo stet sub regula. s. ꝙ nō sunt
religiosi. ergo non tenentur vt religiosi dic
officium. nec alia ratio proponitur ⁊c.
¶ Est autem notandum ꝙ excusentur qui
dam de predictis multipliciter. ¶ Primo
ratione infirmitatis. Unde dicit Jo. an. in
c. i. de cele miss. referens dictū Host. ꝙ in
firmi excusantur a dicendo ⁊ etiam ab au-
diendo: si talis est infirmitas in qua directe
vel occasionaliter timeretur obesse si cele-
brationi diuinorū interesset. talibus infirmis
non sit lex posita. de obs. ieiu. consiliū secus
ꝫm Host. si esset vetus. quartana vel alia
debilis infirmitas: qua nō obstante sua ne
gotia ꝓcuraret. ff. de re. iudi. quārum ad. si.
¶ Sed nūquid post conualescentiam tenent
dic quod omiserunt: videtur quibusdam ꝙ
sine ex necessitate siue ex voluptate vel ac
curata negligentiam ommiserint nō peccāt
non resumendo. cōtra. Inno. ibi. sed de pec
cato ommissionis est ei pnia iniūgenda ⁊ sa-
tis est conueniens ꝙ sacerdos imponat ei
pniam in eo in quo deliquit. s. in officio om
misso redicendo: vel cōmittetur in aliā pe
nitentiam. si magis credit ꝓficere hoc vlti-
mū de cōmutatione in aliam pniam. Ma-
gis placet Tho. ⁊ Pe. de palu. vt infra no-
tatur. Idem dicit Host. vbi tanta esset om
missarū horarū multitudo: ꝙ quasi impossi-
bile esset eas redicere. Ad hoc. ff. de re iu. l.
Impossibiliū. de pac. c. si. Si vero tāta fuis
set infirmitas: vt ex toto impediat libertatē
ad horas dicendas. Tunc ꝫm Host. nō te
netur redicere nec pniam agere. ad hoc de

de. non resi. ad audientiā. Si tñ ad cautelā
hoc facere vellet: cōmendādus est. secus est
vbi finxit: quo casu penitere tenetur: vt di
ctum est. Predicta notat Jo. an. in dicto. c. i.
Con. predictis Tho. in quolibet. 3. ar. 29. di.
ꝙ sicut in officijs diuinis exoluendo obser
uantia est congruitas loci. ita etiam ꝯgrui
tas tpis. que quidem obseruari non posset si
oporteret iniungere omittēti: ꝙ horas dicat
quas omisit. forte enim in completorio dicet
iam lucis orto sidere. ⁊ in tpe pascali dicet
officium dñice passionis quod esset absurdū.
⁊ ideo non videtur esse iniungendum ei q
omisit diuinum officium: ꝙ horas easdem
repetat. sed aliquid ad laudem diuinam per
tinens. puta quod dicat septem psalmos vel
vnum psalterium. vel aliquid amplius ꝫm
quātitatem delicti h Tho. ibi Con. Pe. de
palu. in. 4. sen. di. 15. q. 5. ar. 2. dicens. ꝙ ora-
tio debet esse integra. vt nihil de ea furetur
sincopando. omittendo. nimis festinando.
Unde tenetur redicere. qui notabiliter ma
ledixit. licet possit ei pnia cōmutari, ne dupli
catum dicat officiū. quia dei vicarius pōt
mutare restitutionē deo faciendam in ali-
quid deo acceptius. Restitutio aūt homini fa-
cienda nō sic subiacet arbitrio confessoris.
Qui aūt omisit horam vnam non debet di
cere oēs alias. nec etiam illa: quia indecēs
esset dicere cōpletorium in mane. h pe. ibi.
¶ Secūdo excusantur quidam rōne paupta-
tis. puta si non haberet clericus breuiariū.
emendo vel cōmodato: debet tñ recompen
sare alijs psalmis vel orationibus. ¶ Tertio ex-
cusatur clericus beneficiatus in minoribus
constitutus rōne studij vel alterius cause
probabilis absens. Si per idoneum substi
tutum vel vicarium officiet ecclesiam: ⁊ ita
tenet Jo. an. post Pe. de sa. ⁊ ab in. c. i. de
cele. miss. Nec obstat decretalis illa prīa q
videtur facere contra: quia loquitur de presby-
tero q non solum tenetur ad horas ratione
beneficij: sed etiam ordinis sacerdotalis: licet
ergo in ecclesia deseruiat per vicarium vel
scolarem vt ibi dicitur. Nihilominus tenetur
in absentia horas dicere ratione predicti
ordinis. habet enim onus annexum psone
ꝙ sequitur ipsum quocūqꝫ vadat. Sic ergo
in minoribus beneficiatus studēs bene ex
cusatur si deseruiat ⁊ officiet ecclesiam per

vicariam τ intelligit Jo.an. De bene stude
tibus de cle.nō resi.tue.fraternitatis. Ipse
tamen. Jo.an. Per ea que dicit in fine illi⁹
c. Videt recedere ab opiniōe Pe.τ Abba.
Nō imo teneatur τc̄. Et hanc opi. firmat
Abb. Sicu. Dicens q hec opinio est verior
τ tutior. Et pro ea lȝ ipse nō alleget. Facit
optime dictum bti Tho. in quolibet.6.ar.
8. Ubi expresse concludit. Clericum benefi/
ciatum in minoribus ɔstitu. in scolis existē
tem: teneri ad officium mortuorum in ec/
clesia sua dici cōsuetū. Fortius ergo in alijs
horis τ diuinis officijs. ¶ Quid de clerico
in sacris. vel in minoribus beneficiato qui
ignorat officium: R. fideo quãuis peccaue/
rit: tam ipse q̄ ordinans taliter ignoran/
tem: nihilominus puto ipsum excusari. dū/
modo det opam sciendi cum ea diligentia
qua pōt: debet tñ recōpensare interim cum
alijs psalmis τ orōnibus. Secūo differūt
oratio publica τ priuata: quãtum ad tpis
limitationem: qa oratio singularis vel pri/
uata nō est determinata quo tpe. τ quotiēs
fieri debeat: sed fm opportunitatē tpis: qa
preceptum est affirmatiuū: τ ideo obligat
pro loco τ tpe solum. Sed ad orōnem pu/
blicam vel cōem determinatur tēpus vt se
pties oretur in die naturali. vt in dicto. c. l. de
cele. mis. ho. Septies in die laudē dixi tibi.
Item determinatur tps quãtum ad audi/
tionem misse. qa qlibet tenetur dñicis die/
bus missam audire integram: de con. di. l.
Missas τ idē in festiuis diebus. s. precipuis
vt in. c. Ut dñicis vel festiuis de paro. Et
debet dici quodlibet officiū cuiuslibet hore
in hora sua: nisi ex causa rōnabili anticipe/
tur: vt in dicto. c. Unde ille qui tenetur ad
horas canonicas: pōt dicere matutinas se
quentis diei de sero. Si hoc faciat propter
necessitatem licitaȝ τ honestaȝ occupatio/
num. Puta si clericus vel magister habet
videre lectiones suas de nocte: vel propter
aliqd aliud hmōi: qa melius est deo vtrūq
red dere. s. debitas laudes: τ alia honesta of
ficia: q̄ q per vnum aliud impediat: secus
aūt si hoc faciat ppter lasciuiā vt. s. somno
lentie τ voluptati vacet: qa tunc peccat: τ
hoc tenet Tho. in. 6. quolibeto. Siquis aūt
ppter cōmessationes illicitas τ confabula/
tiones preteriret horam dicende officiū nō
in hora sua: peccaret: vt in. c. Dolentes de
cele. misse. τ videtur esse mortale: vt ex textu
illo videtur innui. nō tñ hoc firmo. ¶ Ter/
tio differunt quãtum ad modi qualificatio
nez: qr vt dicit Tho. in. 4. di. 15. Oratio pu
blica nō fit ab orāte solū p se sed p alijs.
Ideo nō solū debet esse mentalis sed voca
lis. vt per orōnem voce expressaȝ: et alij ad
deuotionē excitentur: τ pp ea etiā cantus
est ab ecclesia institutus. Unde Aug. dicit
de seipso in libro cōfessionū. q flebat vber
rime in hymnis τ canticis. suaue sonantes
ecclesie vocibus vehementer affectus. τ q
voces ille influebãt in aures eius τ elique/
batur veritas in cor eius: τ fluebant lachry
me τ bene illi erat cum eis. Oratio aūt pri
uata quã qs p se facit. pōt τ cum voce τ si/
ne voce fieri: hoc verum nisi oratio sit neces
saria ex vi voti vel pcepti. Puta qa iniun
cta est a confessore in penitentiam: qa tunc debet
esse vocalis oratio: alias pōt vt dixi τ cum
voce τ sine voce fieri fm q magis orantis
aio suppetit. Unde Jo. 4. Veri adorato/
res adorabunt patrem in spiritu τ veritate.
Adiungitur tñ vox orationi priuate pp. 4.
¶ Primo vt hō excitet seipsum. verbis ad
deuote orandū. Nam vt dicit Aug. ad pro
bam. Verbis τ signis nos ipsos excita/
mus: ad sanctum desiderium augendum.
¶ Secūo vt intentionē custodiat ne vaget.
magis. n. retinetur ad vnum si verba etiaȝ
orantis affectui coniungantur. ¶ Tertio
ppter debitum iustitie: qa deo cui per orō/
nem reuerentia exhibetur: nō solū mente:
sed etiā corpe seruiendū est. facit de conse.
di. 5. Nunq̄. Item Hebr. vlt. Offeramus
hostiā laudis semp deo τ fructū labiorū cō
fitentiū nomini eius. ¶ Quarto ex vehemētia
deuotionis in orāte vox seqt: qa motus su
perior iuriā si sit fortis: et ad inferiores re/
dundat. Unā et cū mens orātis ad deuo/
tionē accēdit: in fletus τ suspiria τ iubilos
τ voces inconsiderate prūpit. Unā ps. 15.
Letatū est cor meū: τ exultauit lingua mea
De qualitate orationis priuate: dicet in ser
mone ptio. ¶ Quarto differūt quãtū ad
substãtiā orōis: qa in orōe priuata nō est
determinatū qd orādū sit: τ que orō dicen
da: sed pōt qlibȝ h mō orãs: quãlibȝ orōeȝ
dicere: illã tñ dic vtilius est q̄ ad deuotionē

magis pvocat orātis affectū. Sz in oratione publica est determinatū. q̄ oio sit dicēda ⁊ q̄ psalmi dici debēt: ⁊ si nō ḋ iure cōi tñ ḋz diuersoꝝ ecclaꝝ ɔsuetudines. Uñ dz clericus ɔformare se ɔsuetudini illi⁹ eccl'ie cui deseruit. ar. 41. di. Sigs: alias peccaret. xi. di. In his: sic religiosi debēt dic̄e offiñ ḃm ritū illius religiōis q̄ pfessi sunt: ⁊ monachi ḃm ritū monasterij i quo sūt dedicati ⁊ hī veꝝ q̄ aliq̄ sunt ḃ̄allegiati: puta clici ⁊ religiosi domestici ɔmēsales cardinaliū vel ep̄oꝝ. q̄ pñt se illis in diuis officijs coaptare: nec tenent ad aliud offiñ ḋdm: vt in cle. vlt. ḋ ce. mi. Q ḋ veꝝ est si ex gnali obligatōe ordis sacri vel bñficij tenent ad offm aliqḋ. Secus. si ex spāli voto ad aliqḋ offm spāle tenent: nā a tali nō absoluit. Ita not. Pau. ḋ liaza. i dicta cle. vlt. Qui adit dicit̃ domestici ɔmēsales hētur. i. c. si. de ḃ. sig. lib. 6. Cū ergo debent dic̄e offiñ ɔsuetū i ecclia ad quā est ordinatus vel istituit⁹: seqt ex ḃ q̄ si ibi dicat offiñ ꝑgis: ⁊ offiñ mortuoꝝ q̄ ēt ad hmōi officia teneat. Et tz Pe. de pal. i. 4. sen. di. 15. q. 5. Et refert ibi quosdā dic̄e oēs quocūq̄ iure obligatos ad horas per ɔñs obligari ad missaꝫ oi die dicēdā: vel audiēdā: q2 pp qḋ vnū quocūq̄ tale ⁊ illud magis. Hore āt sunt pp missaꝫ ⁊ ad illas pp illaꝫ obligant: sed ɔ̄riū dicit aliḋ: q2 nō inuenit obligatio expssa. vnde cū dicat de pal. c. vlt. lib. 6. Q ḋ eūs in itinere sup altare portatile vbicūq̄ pñt facere celebrari cū nō decet eos aliquē dic̄ transigere sine missa. supponit eos nō obligari ad quotidianā misse auditionē nisi ex decētia ⁊ multominꝰ aliḋ ex ḋbito obligant. Nec seqt si hore ad missam ordinant q̄ obligati ad eas: ad missaꝫ obligant ḃm Pe. ibi ⁊ p ḃ ēt facit. q̄ missa lz sit de offō nō tñ est de horis. vt not. Glo. in cle. i. de cele. miss. ¶ Sed q̄ro qd si aliqs sit bñficiatus i duab⁹ ecclijs in qb⁹ sit diuersum offiñ: dz tūc dic̄e offiñ illius eccl'ie in qua maiorē gradū hz. ḃm Tho. in quodaz quolibz. i. ar. 5. Puta si in vna sit decanus. ⁊ in alia simplex canonicus: dz dic̄e offm illi⁹ eccl'ie in qua est decanus. Q ḋ si in vtraq̄ sit simplex canonicū dz dic̄e offm dignioris eccl'ie: q̄uis forte i minori ecclia hēat pinguiorē ꝓbēdā: q2 tpalia nullius momenti sunt spūalib⁹ ɔpata: si ḃo ambe eccl'e sunt equalis dignitatis: pōt sibi eligere quodcūq̄ offiñ magis voluerit: si fuerit ab vtraq̄ ecclesia absens. Si āt fuerit in aliqua earum pñs: dz se cōformare illis cū qb⁹ ɔuersatur ḃm Tho. vbi supra. Illud āt notādū: q̄ si aliqs esset ordinatus ad titulū sue possessionis vel pr̄imonij: tūc pōt dic̄e quodcūq̄ officiū voluerit ḃm Jo. Qui hoc not. 91. di. c. si. q2 nō est obligatus spāliter ad istā ecclesiā. vel ad illā ar. de regular. sup eo. ⁊ eo. ti. c. ɔstitutionē in si. lib. 6. Amen.

¶ De orationis qualitate an perfectissima sit. Sermo. 4.

Dicto supra de orationis necessitate. Seqt nō de oīonis qualitate: vbi hēbimus q̄ oīo dñica de qua agimus perfectissima sit: vtpote ɔprehēdēs qualitates necessarias ad oīonē. Salutet ꝑgo ⁊c. Notandū est p euidētia materie. q̄ oīo ad ḃ vt sit exaudibilis dz esse suis ɔditionibus ⁊ circūstātijs qualificata. Sepe. n. ɔtingit. q̄ oīones aliquoꝝ iō nō exaudiant. q2 nō sunt cū debitis circūstātijs: iō dicit Jaco. petitis ⁊ nō accipit eo q̄ male petatis Jac. 4. Qñ ḃo oīo hz circūstātias necessarias oīo exaudit Jo. 6. Si qd petieritis pr̄em in noie meo: dabit vobis. Igit nota q̄ oīo dz hēre septem circūstantias: dz. n. fieri oratio.

¶ Primo sinceritate.
¶ Scḋo vtiliter.
¶ Tertio confidenter.
¶ Quarto ardenter.
¶ Quinto humiliter.
¶ Sexto prudenter.
¶ Septimo perseueranter.

¶ Prio sinceriter. i. cum sinceritate scīe. vt nō sit pctōꝝ ɔtagio. ignata ⁊ obstinata. nā quātūsḃō multa ꝑcā cōmiserit. si tñ hz ppositū de cetero se corrigere ⁊ a pctis abstinere: pōt ⁊ dz orare: q2 exaudibilis est oīo sua: sicut pz i publicano Luc. 18. Si āt sit in pposito peccādi seu a pctis nō desistendi: oīo sua inefficax est: puta luxuriosus nō pponit abstinere a luxuria. auarus nō pponit abstinere ab auaricia. supb⁹ nō pponit hūiliter viuere. vindicator nō pponit parcere ⁊c. Q io taliū frustra sit. Prou. 28. Qui

declinat aurē suā ne audiat legē: oīo eī⁹ erit execrabilis. Iō oꝫ oīo fieri cū sinceritate con scie saltē q̄tum ad ꝓpositū de futuro ⁊ tūc exaudibilis est. Iō dicit Jo. Carissimi si cor nr̄m nō reꝑhēdit nos fiduciam hēmus ad deū vt quod petierimus accipiemus ab ip so. i. Jo. 3. Figura hētur de Judith. de qua legit̄ q̄ prius se lauabat. ⁊ sic ascēdebat ad adorādū deū Judith. 12. Unde Tre. 3. Leue mus corda nr̄a cū manib⁹ nr̄is ad deum. Greg. Cū manib⁹ cor ad deū leuat q̄ oīoēꝫ suā opib⁹ roborat. ¶ Sed circa h̄ q̄ro nun qd deus exaudiat oīones pctōꝝ: R̄c⁹. fm Tho. 2. 2. q. 83. ar. 16. Aut oīo pctōꝝ ꝓcedit ex bono desiderio nature ⁊ tūc ex vi iustitie quē non meret̄ pctōr exaudiri: q2 et panem quē comedit nō meret̄: vt dicit Aug⁹. q2 cū ipse pctōr nō audiat deū precipientem di gnū est: vt deus nō audiat pctōreꝫ depre cantē: iuxta illud Prouer. 28. Qui auertit aurē suā ⁊c̄. Ut supra ⁊ Isa. 1. Cū multiplicaue ritis oīones vr̄as nō exaudiā: manus enī vestre sanguine plene sunt. ⁊ ex hac ratione nec oīones a viro iusto facte per pctōre me rent̄ exaudiri: iuxta illū Jere. 7. Tu quoq̄ noli orare ꝑ populo h̄. nec assumas ꝑ eis laudē ⁊ oīonem ⁊ nō assistas mihi: q2 non exaudiā te. Item Jere. 15. Si steterit Moy ses ⁊ Samuel corā me nō est aīa mea ad ppl'm istum: sed ex misericordia deus q̄nq̄ exaudit oīones pctōꝝ sicut pꝫ in publica no: vt supra dictū est in debitore decē mi liū talētoꝝ eū petēte. Patiētiā habe in me ⁊ oīa reddā tibi. Dimissū est tn̄ debitū. si cut legit̄ Mat. 18. Unde sup illud v̄bū Jo. 9. Scimus q2 pctōres deus nō exaudit: di cit Aug⁹. Illud v̄bum est ceci adhuc inuen ti. i. nōdū plenē illūinati: ⁊ iō nō ē ratū quā uis possit verificari si intelligat̄ de pctōre quantū est pctōr: p quē modū oīo eius dī execrabilis vt dictū est. ¶ Aut oīo pctōris ꝓcedit ex malo desiderio: ⁊ tūc oīoē eius nō exaudit̄ ex misericordia dei: q2 vt dī. 2. Macha. 6. Et n. nō sine multo tpe pctōrib⁹ ex snīa agere: sed statim vltionē adhibere magni bn̄ficij est indiciū. Sed q̄nq̄ exaudi tur ad vindictā. dum deus ꝑmittit pctōreꝫ adhuc ⁊ ruere in pctā. vt maiorē cumulūꝫ dānationis acgrat: iuxta illud Apoc. vlti. Qui in sordib⁹ est sordescit adhuc. Sicut facit medicus īfirmo q̄ donec est ī spe cura tionis denegat sibi nociua ⁊ cōcedit ꝓficua sed postq̄ꝫ desꝑatus est ꝯcedit sibi q̄cūq̄ petit. Sic facit deus pctōri ⁊c̄. Exēpliū hē mus in scriptura sacra: de filijs israel peten tibus carnes. in deserto Numeri. 11. Et de⁹ exaudiuit eos in dānū ipsoꝝ. Unde ps. 77. Mādncauerūt ⁊ saturati sunt nimis: ⁊ de sideriū eoꝝ attulit eis nō sunt fraudati ⁊c̄. vsq̄ electos israel ipediuit. Ac talē facit exē plū de. btō Amb. Qui itinerās vidit hospi tē suū abūdātē ⁊ affluentē mūdana ꝓsꝑi tate ⁊c̄. Iō Aug⁹ Dicit q̄ deus q̄dā negat ꝓpicius. q̄ cōcedit iratus. ¶ Hec prīa con ditio notat̄ in oīone dn̄ica. i. ū dicimus pat nr̄: ergo nos sumus filij. nullus aūt est filius dei ꝑ adoptionē nisi grā mediāte: q̄ cū pctō nō stat: ⁊ iō p h̄ notat̄ q̄ oīo dꝫ fieri ab eo q̄ est in grā ꝯstitutus. ¶ Scdo oīo dꝫ fieri vtiliter q2 dēmus petere vtilia nobis non nociua. Ibi distinguēdū est: q2 aut petimus tpalia bona: aut spūalia. si tpalia bona: pu ta sciam. sanitatē. diuitias. honores. ⁊ offi cia ⁊c̄. hmōi tūc nō simplr sed sub ꝯditione p̄tere debemus: si nostre saluti cōueniant: quia talia tpalia debent ordinari ad finem spiritualium: quādoq̄ enim credimus tem poralia bona esse vtilia que tamē sunt dā nosa sicut contingit infirmo. Unde Augu. in lib. snīaꝝ prosperi: dicit q̄ orans quan doq̄ misericorditer auditur: ⁊ quādoq̄ mi sericorditer nō auditur: qd enī infirmo sit vtile magis nouit medicus: q̄ꝫ egrotus. Et Ualerius lib. 7. c. 2. Dicit: q̄ sepe votis ex petimus: quod non impetrasse melius fo ret. Et ponit exemplū dī. diuitias. appetis que multis fuerunt exitio: honores concu piscis qui quas plurimos pessundederunt. Regna tecū ipse voluis quoꝝ exitus sepe numero miserabiles cernuntur: splendidis coniugijs manus inijcis at h̄ vt aliq̄n illu strāt: ita funditus nō nūq̄ꝫ domos euertūt. Suadet ergo celesti arbitrio nos submitti. Hoc docuit nos dn̄s exēplo suo: qū orās q̄ trāsferret̄ ab eo cal. x ⁊c̄. Subiūxit ve rūtn̄ non mea volūtas sed tua fiat. Unde super illud Jo. 16. Si quid petieritis patrē in noīe meo dabit vobis: dicit Glo. Bede. Illos solū in noīe saluatoris petere qui ea que ad perpetuā salutem pertinēt petunt.

¶ Aut petimus spūalia: ꝛ tunc siqdē sunt necessaria ad salutē simpliciter possumus ꝛ debemus illa petere. sicut est remissio peccatoꝝ: gratia ꝛ virtutes: ꝛ ista petitio hꝫ efficatiā magnā in ꝯuentu dei: vt nō solum spūalia hmōi petita: sed etiā tpalia nō petita ꝯcedant. sicut pꝫ exēplum in Salomōe q petijt a deo sapiētiam necessariā ad populū illum cui ꝑerat regendū: ꝛ deus illi qd petijt ꝯcessit ꝛ diuitias ꝛ gloriam. Vñ dī.3 Re.3. Placuit fmo coram dño: q Salomon rem huiuscemodi postulasset. Et dixit ad Salomonē: qꝛ postulasti verbū h ꝛ nō petisti tibi dies multos nec diuitias aut aīas inimicoꝝ tuoꝝ sed postulasti tibi sapientiā ad discernēdum iudiciū. Ecce feci tibi fm sermones tuos: ꝛ dedi tibi cor sapiēs ꝛ intelligens: in tm̄ vt nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit: sꝫ hec q̄ nō postulasti dedi tibi; diuitias. s. ꝛ gloriā vt nemo fuerit similis tui in regibus cūctis retro diebus. ¶ Si vero spūalia bona sunt talia que nō sunt necessaria ad salutē: puta gratia pphīe ꝛ miraculoꝝ ꝛ discrepatio linguaꝝ ꝛ cetere gratie gratis date: quas enumerat aps̄. 1. Cor. 12. Et tunc talia sub ꝯditione debemus petere: vt si nostre sint saluti proficua: qꝛ qnq₃ non sunt proficua. Nam ex eis qnq₃ intumescit aīus in ruinā sui: ꝛ similis est his petitio q homo nō temptetur: qꝛ qnq₃ imo vt plurimū salutiferū est temptari: Quis ergo debeamus petere vt a tētatione nō superemur: qꝛ tentari sepe pficit ad salutem: ꝛ nō tentari esset occasio dānationis sue: exēplum in aplo qui de se scribens ait ne magnitudo reuela. ex. me. da. est mihi sti. car. mee ange. sata. qui me. p pter qd ter. do. rogaui vt di. a. me. ꝛ dix mi. suf. tibi gra. mea. Nam vir in infir. pficit. 1. Cor. 12. Ubi dicit Glo. q si Paulus hac tētatione nō fuisset pbatus: inter dānatos sortem haberet. ¶ Hāc etiā ꝯditionē hꝫ h oratio dñica: qꝛ qcquid in ea petit vtile nobis est. ¶ Tertio dꝫ fieri oratio ꝯfidenter Jacobi. 1. Postulet aūt in fide nihil hesitans. q enim hesitat similis ē fluctui maris q a vento mouet; ꝛ circūfertur. Et Mat. 6. Quicqd orantes petitis credite: qꝛ accipietis: ꝛ fiet vobis. Ad hanc aūt fiduciā hn̄dā ꝓuocat nosipsemet dñs d. Luc. 11 Quis aūt ex vobis patrē petit panē nunqd lapidē dabit illi: Aut piscem nunqd p pisce serpētem dabit illi: aut si petierit ouū nūqd porriget ei scorpionem: Si ergo vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: quāto magis pater vester de celo dabit vobis spūm bonū petētibus se. Nota q̄ q̄ miserabilis est homo qui nō confidit de deo: cū ꝯfidat de vno iudeo si hꝫ instrumētum ab eo ꝛc. Dic pratice vt expedit.

¶ Hāc aūt ꝯditionē hꝫ in se ista oīo. Nā vt cum magna fiducia oremus ꝑmittitur pater noster. Quis enim est filius q nō ꝯfidat de patre qñ indiget vestimēto vel cibo vel aliqua re necessaria: qꝛ pater thesaurizat filio ꝛc. idem ps. Quēadmodū miseretur pater filioꝝ misertus ē dñs timētibus se: qm̄ ipse cognouit figmētum nostrū ꝛc. Ideo Heb. 4. Adeamus cum fiducia ad tronū grē: vt misricor: diā ꝯsequamur: ꝛ gratiam inueniamus i auxilio oportuno. Alia etiā rō nos inducit vt cū fiducia oremus: qꝛ ipse ad quē ptinet exaudire vna cū patre ꝛ spū scō est aduocatus noster. 1. Jo. 2. Filioli mei h scribo vobis vt nō peccetis: sꝫ ꝛ siqs peccauerit aduocatū habemus apd patrē iesum xpm: ꝛ ipse est ppiciatio pro peccatis nostris. Ber. Magnā fiduciā habemus ad deū: vbi mater ante filiū: filius ante patrem: mater ostendit filio pectus ꝛ vbera filius ostēdit patri latus ꝛ vulnera. nulla ergo poterit ibi eē repulsa: vbi tot cōcurrunt charitatis insignia. ¶ Est tertia rō inducens nos ad ꝯfidētiam dī: qꝛ ipsemet deus ꝓuocat nos ad orandū: ꝛ pmittit exauditionē Luc. 11. Petite ꝛ accipietis querite ꝛ inuenietis pulsate ꝛ aperiet vobis. ¶ Est ꝛ quarta rō: qꝛ ipse dictauit nobis orationē dñicam ꝛ sic instruxit nos orare. sicut opꝫ: qꝛ als nesciremus: Ro: 8. Nā quid oremus sicut opꝫ nescimus. Nota similitudinē: si rex doceret nos quō ab eo deberem⁹ aliquā grām postulare ꝛc. ¶ Quarto debꝫ fieri oratio ardēter siue deuote: qꝛ deuota ꝛ ardēs petitio: est clamor altus ad aures dei: qꝛ vt dī. 1. Re. 16. Homo videt ea que patēt. deus aūt intuetur cor: ꝛ ipse deus rñ dit clamauit ad me ꝛ ego exaudiam eū ꝛc. ¶ Sic orabat Moyses cui deus nō loquebatur ore: qꝛ tñ ardenter desiderabat: dixit

populi liberationem. r̄ndit d̄ns: q̄d clamas
ad me Exo.14. Dicit glo. ꝙ desideriū Moysi
erat clamor in aurib⁹ dei: ⁊ obtinuit ꝙ ma
re diuideret: ⁊ filij israel ꝑ medium maris
trāsirent liberati. ¶ Sic de Anna dicit: ꝙ
loquebatur in corde suo. i. Re. i. Additur tn̄
q̄nq̄ꝫ vox ad orōnem. vt dicitur supra ser-
mone ꝓmo pte. 3. Hanc aūt conditionē
hꝫ ista ratio. tum q: in ipsū sermonis fuit a
xp̄o dictata. tum q: orō ista breuis est. Nā
q: plerūq̄ꝫ deuotio ꝓpter orōnis ꝑlixitatē
excluditur: ideo d̄ns supfluam ꝑlixitatem
orationis docuit vitare. d. ¶ Orantes aūt no-
lite multum loq̄. etiā Aug⁹ dicit ad ꝓbam.
Absit ab oratione multa locutio. sed nō de-
sit multa precatio: si feruens ꝑseueret inten
tio: ⁊ ideo d̄ns hāc orōnem breuē fecit. Cō
surgit etiā deuotio ex charitate q̄ est amor
dei ⁊ ꝓximi quoꝝ vtrūq̄ꝫ in hac oratione
ostendit. Nam ad insinuādū diuinū amo
rem: vocamus eum pr̄em. Ad insinuādum
aūt amorē ꝓximi cōiter pro oīb⁹ oramus
nō aūt pro singulis. Non. n. dicimus pater
meus: nec panē meū quotidianū da mihi
hodie. nec dicim⁹ ⁊ dimitte mihi debita mea
⁊ ne me inducas i tētationē: nec sed libera
me a malo: sed pro oīb⁹ cōiter. Unde Cy
prianus deus pacis ⁊ cōcordie magr̄ q̄ do
cuit vnitatē sic orare vnuꝫ ꝓ oīb⁹ voluit:
quō in vno oēs ipse portauit ⁊c̄. Sic fece-
runt illi tres pueri positi in camino ignis:
de qb⁹ dicit̄ sunt illi tres. quasi ex vno ore
laudabāt ⁊ b̄ndicebant deum Dan. 3. Sic
de ap̄lis legit̄ ꝙ erant ꝑseuerātes oēs vna
nimiter in orōne cum mulieribus ⁊ Maria
mr̄e Jesu Actu. 2. ¶ Et hac rōne debꝫ esse
oratio attenta. Si. n. deuota ergo attenta.
Unde Aug⁹. in regula. ps. ⁊ hymnis cum
oratis deū. hoc versetur in corde: q̄d ꝓfertur
in ore. Itē Cyprian⁹: nil aliud cogitet aīus
q̄ illud solūꝫ q̄d p̄cat̄ de cōse. di. i. q̄n aūt.
¶ Dicūt. n. theologi: ꝙ nō reqrit̄ ꝙ attentio
semꝑ maneat in orōne ꝑ actus eius: q: hoc
videt̄ īpossibile. ps. 39. Cor meum dereliq̄t
me: sed satis est ꝙ maneat ꝑ virtutē: q̄d est
q̄n cum bona intentione q̄s ad orōnem ac
cedit quāuis in ꝓsecutione mens nō ex pro
posito ad alia rapiatur. tunc. n. semꝑ p̄me
intentionis. uis ꝑmanet: nisi tanta sit eua-
gatio ꝙ attentio oīo deperat. ¶ Quinto dꝫ

oratio fieri humiliter. s. corde ⁊ corp̄e. Exem
plum de pharisco ⁊ publicano Luc. 18. Iō
dicit scriptura oratio humiliantis se nubes
penetrat: ⁊ nō discedet donec altissimus re
spiciat Eccli. 35. ps. Respexit in oratiōe hu
milium: ⁊ nō spreuit preces eoꝝ. Ecōtra su
ꝑbus q̄si orat deum reputat deū teneri sibi
ad exaudiēdum: ⁊ ideo si nō exaudit̄ indi-
gnat̄: ⁊ q: supbus plenus est nō capit grām
dei. Exēplūꝫ de Antiocho supbo de quo di-
citur. 2. Mach. 9. Orabat aūt hic scelestus
d̄nm a quo nō esset misericordiā cōsequu-
turus. Itē exēplum de Alexā dro magno.
querente quō posset habere sapiam: cui re-
spondit Didimus ph̄us. Deus cum sit lar-
gissimus paratus est dare tibi sapiam: sed tu
nō habes vbi teneas cū supbia plenus sis.
Ideo Judith. 9. Supbi ab initio nō placue
runt tibi sed humiliū ⁊ māsuetoꝝ tibi semꝑ
placuit deprecatio. Item Jaco. 4. Deus su
ꝑbis resistit humilibus aūt dat gratiam.
¶ Debet etiā esse humilitas in corp̄e genu
flectēdo: vel ꝓsternēdo: vel incuruādo non
q̄dē refectionis sed deuotionis obtentu. vt
dicit Jo. cassianus in colationib⁹ ꝑrūꝫ: ⁊ ha
ēt. 8. q. i. sciendū. ¶ Hāc ergo ꝯditionē hꝫ
oratio d̄nica. nā in eo ꝙ petimus dimitti
nobis debita nr̄a cō ītemur peccāres ⁊ indi
gere grā dei: ⁊ ideo in hoc appet hūilitas:
q: iustus in principio accusator est sui.
¶ Sexto dꝫ fieri orō prudenter: prudentia
ꝯsistit in duobus. Primo q̄ cē vt ordinate
petat̄: sicut desideriū nr̄m dꝫ esse ordinatū:
q̄a oratio est desiderij interpres: est aūt hic
ordo debitus: vt spūalia carnalib⁹: celestia
terrenis desiderādo ⁊ orādo ꝓferamus: sm̄
illud Mat. 6. Primū q̄rite regnum dei: ⁊ h̄
oīa adijcient̄ vobis. ¶ Hec d̄ns in hac
orōne docuit obseruare: in qua prius petū
tur celestia: ⁊ postmodum terrena. Scd̄o
prudentia petitionis ꝯsistit in hoc vt petat̄
merces ab eo. q̄ meretur: alioq̄n digna esset
repulsione oratio huius. q̄a vt dicit Greg.
Cum is qui displicet ad intercedendū mit
titur irati aīus: ad deteriora ꝓuocat̄. 49.
di. in prin. ideo repulsa fuit petitio filiorum
Zebedei q̄bus dictum fuit: nescitis q̄d pe-
tatis ⁊c̄. Mat. 20. Similiter fuit expulsus
diabolus d̄ celo: qui prius appetijt ascēdere
re laborari ⁊ nō ꝓmisso merito appetijt ꝓ-

miam qui dixit in corde suo in celum ascendam super astra celi et exaltabo soliũ meum sedebo in monte testamenti. Ideo subdit: quõ cecidisti lucifer etc. Isa. 14. ¶ Hanc conditionem habet hec oratio: quia antequam petamus adueniat regnum tuum permittit sanctificetur nomen tuũ: quod exponitur vno modo .i. illud nomen sanctũ tuum quod sortiti sumus per regenerationẽ spũalez fiat et appareat sanctum in nobis vt et nos iuxta modulum nrm sancti simus et per hanc sanctificationem acquirimus meritum: per quod digni simus pmio regni dei. ¶ Septimo oratio debet fieri perseueranter Luc. 18. Oportet semp orare et non deficere. i. The. 5. Sine intermissione orate quod qualiter fieri debeat: docet nos dñs Luc. xi. Quis vrm habebit amicũ et ibit ad illũ media nocte etc. Dic totam parabolam: et declara. Exẽplum habemus in Cananea Mat. 15. Figura habetur de aplis excitantibus deum dormiẽtem in nauicula que periclitabatur fluctibus et excitatus imperauit ventis et mari et facta est tranquillitas magna etc. Mat. 8. Sic quando sumus in nocte tribulationis iactati tempestati tentationum: in hoc mari magno et amarissimo huius mũdi. Ps. Hoc mare magnum et spatiosum manibus etc. Clamamus qñq3 ad deum et ipse dormire dicitur: cum non cito eripit nos: igitur excitemus eum orationibus nostris importunis dicentes ei. Exurge q̃re obdormis dñe exurge et ne repellas in finem Ps. 42. Salua nos dñe pimus: et sic igitur excitatus liberabit vos. Ps. Clamauit ad me et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum: ipse etiã exortat, nos ad hoc dicens: Imola deo sacrificiũ laudis et redde altissimo vota tua et inuoca me in die tribulationis: eruam te et honorificabis me. Ps. 49. Et hec conditio denotatur in oratione dominica: cum dicitur panem nostrum quottidianum: da nobis hodie: per quod datur nobis intelligi quod quottidie debemus hanc orationem dicere et cõsequenter: quod perseueranter debemus orare. Deo Gratias. Amen.

¶ De orationis vtilitate in generali.
Sermo. 5.

Circa tertium articulum. vz. de orationis vtilitate occurrit duplex cõsideratio. Primo. n. videbimus de orationis vtilitate in generali. Scdo in spali. Circa primum not. quod oratio habet quattuor principales effectus: oratio nanq3.

¶ Primo est meritorum accumulatiua.
¶ Scdo est debitorum satisfactiua.
¶ Tertio est mestorum consolatiua.
¶ Quarto est petitorum impetratiua.

¶ Primus effectus etc. Oratio. n. meritoria est. Et rõ est: quia ois actus virtutis si fiat ex charitate meritorius est. adhibitis debitis circũstantijs: sed orõ est huius. ergo etc. Pro declaratione maioris. Nota quod tria requiruntur: ad hoc. Primo ex parte actus. s. quod sit de genere bonorum actuũ. Nam si esset de genere malorum nõ esset meritorius: quia Mala sm se nunq̃ psit fieri bene: et ideo nunq̃ sunt faciẽda etiã propter bonũ: vt in. c. Et si xpõs de fur. furan. Sicut adulterium furtum et huius. Et si dicas. quod pp cõseruandam vitam ppriam vel alienãi n casu extreme necessitatis. licitum est aliena cape etiã inuito dño: dicendum est quod tunc nõ est furtũ: quia in tali casu nõ est res aliena: quia in necessitate oia sunt coia. 47. di. Sicut hijs de cõse. di. 5. Discipulos de furtis: si quis pp necessitatem: vbi vide qõez quã ibi glo. fac. Potius. n. homo debet oia mala pati: q̃ peccati facere et pctõ cõsentire 32. q. 5. Ita ne. et de eo. quod me. ca. Sacris: nec debent talia mala fieri etiã pro euitando maiori malo: ideo culpatur Loth: qui voluit filias pstituere: p euitando vitio. Nephãdo. 14. d. quod ait. Unde nõ excusant a mortali pctõ: illi q pro salute ppria vel aliena spũali vel corpali piurant: vel fornicantur: vel vsuras faciũt: quia nemo adducendus est ad salutẽ opitulãte mẽdatio. 22. q. 2 primum et c. Faciat. ¶ Scdo requirit ex pte operantis. quod. s. sit in statu merẽdi. i. quod sit in charitate: que est radix oium meritorum. de pe. di. 2. charitas de regulari lz i fi. vbi dicit quod charitas est fons ppus cui nõ cõicat alienus: vnde sine charitate nullum meritũ acqri põt. i. Cor. 13. Si linguis hoium loquar et angelorum: charitatẽ aũt nõ habero

nihil sum:vel factus sum velut os sonans: aut cymbalū tīniēs rē. ¶ Tertio reqrit ex pte intētionis opantis vt ad finē debitum opet:q2 pversa intētio totū corrūpit opus bonū Mat.6. Si oculus fuerit simplex totū corpus tuū lucidum erit:si aūt nequā fuerit totū corpus tuū tenebrosum erit rē. Igitur si h tria cōcurrāt in oīoe:certū est.q est meritoria:quādius primū fit i oīone:q2 oīo est actus ꝟtutis vel charitatis vel obediētie vel latrie:iō.ps. Et ō mea in sinu meo cōuertet. ¶ Scđs effectus oīonis est:q2 est satisfactiua:est.n.penalis ꝛ afflictiua ꝫ se: frequens.n.meditatio est carnis afflictio. Unde Jacob em orauit Geñ.32. Et Daniel clāguit.Dañ.x. Lʒ sit mēti delectabilis si fiat deuote.satisfactio aūt duos effectus hꝫ. Primo q2 recōpensat ꝓ culpa preterita. Scđo q2 pseruat a futura. Unde ꝓm Aug.satisfacere est pteritoꝝ causas excidere ꝛ eaꝝ suggestionib9 aditū nō īdulgere. vtrūqꝫ āt facit oīo. Initiū.n. est radix oīuʒ maloꝝ est supbia:sicut dicit Thob.4. Itēʒ Eccli.x. Initiū oīs pctī supbia:qui tenuerit illam ad implebitur maledictīs. Et ideo p h q hō hūiliter spūm suum p oīonem deo subdit facit recōpensationē ꝓ supbia: precedētis offense:ꝛ additū aufert culpe future:radicē.s.supbiā ei amputans:sicut patet in latrone:cuius deuota oīo fuit a deo satisfactoria.q petenti ei ac dicēti memēto mei dñe cū veneris in regnū tuuʒ: dictum fuit. Amē dico tibi. Hodie mecū eris in paradiso Luc.23. Et ita oīo hꝫ plene satisfaciēdi rōnem. Uñ sup Mat.9. Dicit Jerony. Nō sanat oculū q sanat calcaneū ieiunio sanātur p stes copis.oratiōe ↄo sanant pestes mentis. Tertius effectus oīonis est:q2 est cōsolatoria.vnde xp̄o oranti appuit angelus de celo ↄ̄fortans eum Luc.22. Unde nemoqꝫ tam efficax remedium cōtra temptationes est q̄ oīo. Unde Jero.sup Mat.14. In tēptationē intrat:q orare negligit:ꝛ Aug9 Oratio est oranti.ꝓsidiū aduersario incendium:angelis solaciū:deo gratū bñficium. Unde Jo.16. Pete ꝛ dñs petite:ꝛ accipietis vt gaudium vr̄m sit plenum. Nota exēpluʒ de filio fratre Teutonico.q hēbat a pueritia in magna deuotione passionē xp̄i ꝛ eius vulnera ꝛ singulis diebus dicebat ad illa vulnera adoramus te xp̄e ꝛ bñdicimus tibi:q2 p crucē tuā redimisti mūdū qnqꝫ venias faciēdo cotidē pater nr̄ rogans xp̄m vt daret sibi timorē suū pariter ꝛ amorem. Huic āt postea visibiliter appuit dñs Jesus xp̄s dans ei de singulis vulnerib9 suis bibere mirē dulcedieʒ:qua pcepta oīs mūdi dulcedo ꝛ cōsolatio in amaritudinē est illi cōuersa. Exēplū hētur in lib. de vitis frūm nroꝝ.pte.4.c.de virtute oīonis. Exēplo primo:vbi etiā vide multa alia exēpla ad ꝓpositū:ideo dī Jaco.5. Tristatur aliqs in vobis oret equo aīo ꝛ psallat. ¶ Quartus effectus oīonis:q2 est impetratiua ꝛ h verū cōcurrentib9 q̄tuor ↄditionib9: vt.s.petatur pie.ꝓ se.pseueranter ꝛ ad salutē:vt dicit glo.sup illud Luc.xi. Quis vestrum hēbit amicū.dicit scs Tho.in.4.di.15.c.22.q.83 ar.15.ad scđm.q iste ↄditiones nō h modo reqrunt ad efficaciā impetrādi quasi nihil impetret si aliqua desit:qa etiaʒ qnqꝫ aliqs pro alio orans exauditur:sed q2 hijs positis semp oīo efficaciā hꝫ impetrādi:q2 impetratio magis est ex proposito eius q oratur q̄ ex orantis merito. Et iō etiā qnqꝫ pctōres orātes audiunt qñ eoꝝ oīo diuino ꝓposito ↄcordat. Sciēdū tñ ꝓm.Tho.vbi supra q aliqñ aliqs pie petit q pietatis ꝟtutem nō hꝫ:sicut aliqs aliqñ aliqua iusta facit:q iusticie hitum nō hꝫ ꝛ sic ēt pctōres pñt aliqñ pie orare:ꝛ ad hoc facit exēplū: qđ legitur de Alexādro magno imꝑatore de quo scribit magister i historijs scolasticis: q ad eius oīonē mōtes caspij clausi sunt miraculose vt ↄcluderent additus decē trib9 q̄ vltra illos montes habitabāt. Si ergo oratio pagani infidelis ita efficax fuit ad impetrandū:quid erit de oratione fidelis? ¶ Circa ꝓm.vʒ.de effectu orationis in spāli:est notādū:q p oīoeʒ. Primo ꝓseruamur a malis. Scđo acqrim9 bōa oīa. Et iō circa oīa mala:tā culpe q̄ pene remouēde. Et circa oīa bōa nob̄ ferēda hꝫ effectū.sūt g°.7.fruct9

¶ Primus est maloꝝ culpe liberatio.

¶ Scđs est maloꝝ pene remotio.

¶ Tertius demonum oppressio.

¶ Quartus est bonoꝝ nature ↄseruatio.

¶ Quintus est bonoꝝ fortune acquisitio.

¶ Sextus est bonoꝝ gratie infusio.

¶ Septimus est bonoꝝ glorie collatio.

¶ Primus ergo effectus est malorum culpe li
beratio. Nam per orationem liberamur a ma
lis culpe: non solum a nobis orantibus commis-
sis: sed etiam per alios commissis obtinemus per
orationem liberationem: et de commissis quidem a
nobis patet per multa exempla scripture tam ve
teris quam noui testamenti. Et in veteri quidem patet
exemplum in Dauid: qui orando Miserere mei
deus etc. Obtinuit remissionem peccati adul
terii quod commisit in bersabee: et homicidii quod
etiam commisit in vria eius viro. 2. Re. 12. Ad
idem patet exemplum de Achab. 3. Re. 21. Item in
manasse filio ezechie. 2. Paralipo. 33. In no
uo vero testamento etiam patet primo in filio prodigo
Luc. 15. Item Luc. 18. Item in petro amare
flente. Luc. 22. Item in maria magdalena.
Luc. 7. Propter hoc dominus instituit orationem
dominicam in qua petimus. Et dimitte nobis de
bita nostra etc. Exemplum etiam habemus in
vitis patrum. de quodam peccatore quem beatus
Paulus simplex vidit ecclesiam intrare totum
obscurum et nigrum et a diabolo productum: qui
cum in ecclesia demoratus fuisset: et sibi pec
humiliter postulasset vidit eum foras exire
splendidum: et iuxta eum angelum stantem et
demonem procul pulsum. ¶ Circa remissionem
etiam aliorum peccatorum habet effectum oratio. sicut
patet in peccato vituli quem populus israel ado
rauit: pro quo remittendo Moyses orauit
deum. Obsecro domine peccauit populus iste
peccatum maximum feceruntque sibi deos au
reos aut dimitte eis hanc noxam aut si non
facis dele me de libro tuo quem scripsisti
Exo. 32. Et placatus dominus remisit. ve
rumtamen Moyses zelo iustitie motus fecit illo
die occidi viginti milia hominum in vltionem
illius peccati: quia vt ait Greg. 20. moralium et ha
betur in decretis. 45. di. disciplina vel miseri
cordia multum destruitur: si vna sine altera te
neatur: sed circa subditos inesse debet recto
ribus: et iuste consulens misericordia et pie seue
uiens disciplina. ¶ Secundus effectus est malorum
pene remotio. Nam in multis legimus exem
plis: quod per orationem liberamur a malis pena
libus siue a deo illatis siue ab hominibus.
¶ Et de immissis a deo exemplum patet in Dd.
qui plagam pestis: que in populo grassabatur
humili prece remouit. 2. Re. vlti. Et 1. Parali.
21. Item orante moyse placatus est dominus ne
faceret malum: quod locutus fuerat ad versus
populum suum. Exo. 32. Sed de hoc supra pro
xima parte dictum est. Ad idem facit exemplum
de beato Greg. qui inguinariam pestem que pas-
sim homines occidebat multis precibus effu
gauit ab vrbe sicut legitur in legenda eius.
Item abraam impetrauit a domino vt Loth ne
pos suus liberaretur a subuersione sodome.
sicut legitur Gen. 18. Ubi etiam habetur quod per ora
tiones et merita decem virorum iustorum domi
nus paratus est parcere toti ciuitati quantum
ad pene spalis fit rnationem. ¶ Sic de ma
lis pene ab homine illatis patet exemplum in Ezechia
rege cuius oratione angelus domini percussit in
castris assiriorum centum octuaginta quinque
milia virorum: et sic liberatus fuit populus
dei ab illo periculo Isa. 37. Sic et Iudicum
10. Quamuis dixerit dominus filiis israel: quia dere
liquistis me et coluistis deos alienos: non
addam vltra vt liberem vos: ite et inuocate
deos quos legistis: et ipsi liberent vos in tem
pore angustie: nihilominus postea cum humi
liter deprecantibus verbum quod dixerat immuta
uit: et auxilium dedit. ¶ Et hic effectus non
solum in penis temporalibus legitur: sed quandoque in
liberatione pene eternalis. sicut patet in aia
Traiani imperatoris qui quamuis fuerit defun
ctus in infidelitate. tamen orante Greg. Anima
sua de gehenna infernali liberata fuit. sicut
omnes doctores theologi referunt. Quamuis regu
lariter ab inferno nulla sit redemptio: iuxta
illud Prouer. xi. Mortuo homine impio nulla
erit vltra spes. ¶ Tertius effectus est de
monum oppressio per orationem namque nostram de
mon valde opprimitur: et comprimitur a vi
rulentia sua. Unde sepius in historiis sanctorum
legitur quod sanctis orationibus demones clama
uerunt dicentes. O sancte n. orationes tue me
incendunt. legitur etiam quod tempore Iuliani apostate
qui post constantinum in malum sibi et perniciem
sic gubernauit imperium romanum. dum ipse
Iulianus contra persas iret in prelium misit de
monem quendam in occidentem vt sibi quam cito re
ferret quid in occidentis partibus fieret. Arte
enim magica in omnibus vtebatur Cumque demon
publicum monachum orantem inuenisset in via pro
hibitus est in orationis presati monachi ne
transiret. Cumque ille ab orando non cessaret. de
mon ad Iulianum sine fructu responsionis reuer
sus est. Cumque iulianus quereret: quare tam
redire tardasset. Ille ait impeditus oratione pu

bis monachi tali loco sistiti: ꝛ vltra transire
nequiuit: ꝛ ideo tibi nulla noua portaui: at
ille miser ꝛ infelix: dum virtutē orationis
mirari debuisset nō hoc admiratus sed mo
nacho comminatus est: ꝙ vindictā i eū face
ret qd rediret ignorās ꝙ redditurus nō erat.
Nā in illo bello lancea dei Mercurij trās
uerberatus feliciter ꝛ dānabilit occubuit.
¶ Ad idē quātū displiceant orationes san
ctoꝝ demonibus pꝫ in exēplo de btō Do
minico orante in ecclesia scte Sabine. sup
quē ꝓstratum in oratiōe diabolus de alto
tecto ecclesie ꝓiecit lapidē durissimū ꝛ pon
derosum ꝛc. Hic historiā ꝛ ꝙ lapis seruat
adhuc in ecclesia ꝓdicta in memoriā facti.
¶ Figura huius habet Exo.17. Ubi di. ꝙ
moyse tenente manus eleuatas ad celū vin
cebant filij israel amalechitas: ꝑ quos de
mones figurantur: sed si deponebat moyses
manus filij israel superabant: nec solum de
monū versutiā maloꝝ hoīum qui sunt mi
nistri demonum violenti incursus orationi
bus cōprimunt. sicut pꝫ in venerabili liber
tino fundensis monasterij ꝓposito. de quo
refert Greg in ꝓmo libro dialogoꝝ ꝙ cum
pro vtilitate monasterij iter capiens equo
insideret Gotthi ei obuiantes deiecerunt
eum ab equo ꝛ recedentes nunꝙ flumen
vulturnū noīe trāsire potuerūt. Quis equos
calcaribus vrgerent impediti merito oratio
num libertini ꝛc. Hic totū exēplum. Ideo
ecclesia sctā docet nos orare dicēs. Presta
nobis dñe auxiliū gratie tue vt ieiunijs ꝛ
orationibus ꝯuenienter intenti liberemur
ab hostibus mentis ꝛ corporis: h etiā figu
ra tñ fuit in Thobia. cui dixit angelus: ꝙ
fumus cordis: ꝛ iecoris piscis sup carbones
positi extricaret omne genus demoniorum
Thob.6. Cordis eius ꝑticulā si sup carbo
nes ponas fumus eius extricat oē genus de
monioꝝ siue a viro siue a muliere: ita vt vl
tra nō accedat ad eos: ꝑ fumū designatur
oratio deuota: aliogn fumus ille impotens
erat ad demonē cōprimēdum: qꝛ vt dicit
Job.41. Nō est sup terram potestas que cō
paretur ei q factus est vt nullum timeret.
Item Mat.17. Hoc genus demonioꝝ nō
eijcitur nisi in ieiunio ꝛ oratione. ¶ Quar
tus effectus est bonoꝝ nature ꝯseruatio.
Patet exēplū in Ezechia rege q orando

impetrauit ꝓlongationem vite sue ꝑ.15. ānos
sicut legitur Isa.38. Item pꝫ de Helia: de
quo dicit Jacobus multū valet deꝓcatio
iusti assidua: helias hō erat similis nobis
passibilis ꝛ oratione orauit vt non plueret
sup terram ꝛ nō pluit annos tres ꝛ mēses
sex: ꝛ rursus orauit ꝛ celū dedit pluuiam ꝛ
terra dedit fructum suum Jacobi vltimo.
Item apli existentes in nauicula excitan
tes xpm ibidē dormientem liberati sunt a
periculo mortis euigilante christo ꝛ impe
rante ventis ꝛ mari Mat.8. Ad idē faciūt
oīs exempla de orationibus sanctoꝝ qui
orando impetrabant a deo sanitates infirmo
rum ꝛ mortuoꝝ resuscitationē: quibus exē
plis plene sunt legende sanctoꝝ. Ideo dñs
ait Jo.16. Amen amen dico vobis si qd pe
tieritis patrem in noīe meo dabit vobis.
¶ Quintus effectus est bonoꝝ fortune ac
quisitio: cuiusmodi sunt regna. potentia di
uitie victoria hostium ꝛ cetera talia. Et de
regno habetur exemplum in manasse filio
ezechie qui cum ꝓpter iniquitates suas fu
isset captus ab exercitu regis assiriorum ꝛ
vinctus cathenis ꝛ cōpedibus ductus esset
in babylonē ꝯuersus est ꝛ penitentiā agēs
deprecatus est deum: ꝛ exaudiuit dñs ora
tionem eius reduxitqꝫ eū in ierusalē in re
gnum suum: sicut legit. 2. Paralipome.33.
De victoria etiā hostium habent exempla
multa in qbus ꝑ orationis suffragiū obtē
ta est: ꝛ primo qdē pꝫ h in bello filioꝝ israel
ꝯ Amalech: in quo plus fecit moyses orā
do ꝙ Josue pugnando. sicut habet Exo.
xvij. Et in decre. q.36. di. c. vlt. Scdo Judas
machabeus sepius oratione premissa fuga
uit hostes: ꝛ qꝛ nō orauit in exercitu ꝯ ba
chidem fuit occisus ꝛ exercitus debellatus
.1. Macha 9. ¶ Tertio habet exēplum in
Theodosio seniore christianissimo iperato
re q oratione sua miraculosam victoriā ob
tinuit ꝯ Eugeniū ꝛ Arbegastem tyrānos:
quorum exercitus iacula vehementissimus
ventus retorquebat in facientes ꝛ iacula
exercitus Theodosij cum maximus vi vltra
mensuram humane fortitudinis impellebat
in hostes. Oratio aūt ipsius Theodosij ta
lis fuisse legit Omnipotens deus: tu nosti
ꝙ in noīe christi filij tui vltiōis iuste: repu
to prelia suscepi. si aliter in me vindica. Si

vero cum causa iusta ⁊ in te confisus hac veni porrige dexterā tuā. Ne forte dicant gentes vbi est deus eorum. Hac igitur oratione finita ventus vehemens motus est ꝙ pro ipso pugnabat. Vñ Claudianus poeta qui tunc florebat hos versus ad laudē Theodosij cōposuit. O nimiū dilecte deo cui militat ether. Et ɔiurati veniūt ad classica venti. Predicta habētur originaliter in historia tripartita. Et Aug⁹ refert in quīto de ciui. dei circa finem libri. Et tangit Glo. Jo. an. in cle. si dominum. de reliqui. ⁊ veneratione sanctorum in glo. magna in fine.

¶ Quis etiam sufficienter enarret quotiēs filios israel per totum exodū librumqꝫ numerorum Moyses nunc ab hostibus: nunc a serpentibus: nunc ab ignibus: nūc ab alijs periculis precibus liberauit: Ipsa ergo oratio est columba: que emissa ab archa dei. i. ab animo deuota ramum virentis oliue portans: quia pacem a deo impetrat ⁊ victoriam de inimicis prestat: que duo oliua designat.

¶ Sextus effectus est bonorum gratie infusio: duplex est autem gratia. vna gratum faciens de qua supra in prima parte sermonis dictum est vbi dictū est ꝙ orationis merito peccatorum remissio obtinetur.

¶ Secunda est gratia gratis data: ⁊ hec habet nouem species: quas ponit apostolus. i. Cor. 12. Et quia longū esset de omnibus dicere: dicam aliqua de aliquibus gratijs gratis datis.

¶ Primo quidē de gratia miraculorum. Quis enim valeat sufficienter enarrare quot miracula sancti orationum suffragijs obtinuerunt. Nam Josue solem ⁊ lunam orando fixit in celo ita vt vnius diei spatio non fint moti. Josue. 10. Sic etiā habemus in vitis patrum de sancto Mutio. Itē helyas ignem de celo descendere fecit. 4. Re. 1. Item clausit celum orando annis tribus ⁊ mensibus sex. 3. Re. 17. Et dictum est supra parte. 4. Ezechias rex orando meruit sanitatem miraculosam ⁊ signum regressus solis per decem lineas in horologio Achaz Isa. 38. Nota etiam exemplum sancte Scholastice q̄ orando obtinuit vt plueret vt beatum Benedictum secum retineret: vt legit in. 2. dialogorum. Quis etiam posset sufficienter exprimere quot ⁊ quanta miracula dominus operatus est: merito beati Dominici patris nostri. Nam semel. 40. peregrini submersi in quodam flumio orationū eius merito reuixerunt. ¶ Idem pater: de gratia loquendi diuersis linguarum generibus. Nam semel idem pater sanctus Dominicus cum semel iter ageret cum quodā fratre Bernardo socio itineris ⁊ sanctitatis sue de tholosa parisius obuiauerunt ei quidā theotonici ⁊ cōsequenter non poterant eis spiritualia seminare: cum tamē ab eis temporalia meterent impetrauit a deo oratione facta. vt theotonice intelligeret ⁊ loqueretur: ⁊ sic per alios quattuor dies simul ambulantes de christo iesu ⁊ rebus diuinis dulciter ⁊ ardenter mutuo loquebantur. Faciunt etiā multa exempla ad idem de quibus scripsi latius in sermone de eodem sancto Dominico qui incipit. Hic magnus vocabitur per totum sermonē. ¶ Et breuiter discurrere ꝑ scripturas veteris ⁊ noui testamenti ⁊ per historias sanctorum: inuenies omnia miraculosa opera que per sanctos facta fuere virtute orationis fuisse impetrata. Sic Salomon orans meruit sapientiam infusam sibi a deo. 3. Re. 3.

¶ Septimus orationis effectus est bonorum glorie collatio. Jo. 16. Petite ⁊ accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Unde ⁊ de Aug⁹ legitur ꝙ cum eius ciuitas yponēsis ab affris obsessa fuisset dñm exorauit: vt vel obsidionis periculum remoueret vel sibi veram penitentiā daret: vel eum ad se ꝑtraheret dixitqꝫ fratribus se hoc tertium a dño impetrasse: vt per mortem transiret ad dñm. Sic ⁊ latro in cruce orationis merito illud verbum omni suauitate suauius a domino meruit audire: Hodie mecū eris in paradiso Luc. 23. Sicut etiā beatus Benedictus dum mortem adesse presentiret in ecclesiam se deferri fecit: exitūqꝫ suum Dominici corporis ꝑceptione muniuit: ⁊ inter discipulorum manus imbecilia mēbra sustentans manibus ⁊ oculis in celū erectis animam inter verba orationis efflauit: sicque eterne glorie coronam eminentissime adeptus est: sicuti duobus monachis diuinitus reuelatum fuit: ideo orationibus instantes esse debemus nam. he. Ais in persio

na dñi. Clamabit ad me et ego exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum. ps. 90. Et alibi exortatur nos dominus dicens. Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua et invoca me in die tribulationis eruam te et honorificabis me. ps.
Deo gratias. Amen.

¶ De captatione beniuolentie et congruitate orationis. Sermo. 6.

Pater noster.

Sequitur predicare de quarta consideratione circa materiam orationis scilicet de petendorum decentia et congruitate. Ubi notandum est quid sit orandum: et quia dominus in oratione dominica docuit discipulos quid sit orandum: idcirco de ea videamus. Ubi de ea dominica quod potero: quia de deo non sufficio. Nam ut dicit apostolus. 2. Cor. 3. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis tanquam ex nobis sed omnis sufficientia nostra ex deo est: et bene fuit necessarium nos instrui de petendis. Nam ut ait apostolus quid oremus: sicut oportet nescimus Ro. 8. Salutet virgo etc. ¶ Pro introitu ergo sermonis notandum quod sufficientissime nos dominus instruit in oratione dominica quid petere debeamus: quia ut dicit Aug. ad Probam de orando deum: quecunque licet desiderare et per orationem petere et habere. In oratione autem dominica quicquid desiderare et petere debemus sufficientissime ponitur: quia ut dicit Aug. ubi supra. si recte et congruenter oramus nihil aliud dicere possumus quam quod in oratione dominica continetur. In hac ergo sanctissima et sufficientissima oratione duo principaliter ponuntur.

¶ Primum est beniuolentie captatio.

¶ Secundum est septiformis petitio.

Primum ponitur ibi pater noster qui es in celis. Secundum ibi sanctificetur nomen tuum etc. usque in finem. Primo ergo ut dixi ponitur beniuolentie captatio que necessaria est ut ait Greg. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora prouocatur: et habetur in decret. 49. di. in prin. Hec autem beniuolentie captatio ponitur in predictis verbis Pater noster qui es in celis. quod nomen est nomen dulcedinis sic filius vel orans nominauit patrem. d. Mat. 14. Abba pater omnia tibi possibilia sunt etc. In quibus verbis ponuntur tria que valde sunt consolatiua ad petendum.

¶ Primum est beneficium creationis pater.

¶ Secundum est beneficium reparationis noster.

¶ Tertium est beneficium glorificationis qui es in celis.

¶ Primo ergo ponitur beneficium creationis dum dicitur pater: quia deus est pater omnium creatione. Unde Gracismus. Dat summum regem facit ipsa creatio patrem. Quia enim fiducia est una conditio maxime necessaria ad obtinendum orationis effectum: iuxta illud Mat. 6. Quicquid orantes petitis credite: quia accipietis et fiet vobis. Et Jac. 1. Postulet autem in fide nihil hesitans. Ideo ex hoc verbo datur fiducia maxime oranti. quia enim est filius mihi omnino puerulus et fatuus qui non secure accedat ad patrem: secure accedamus ad deum: dicentes Pater noster. Vere enim est pater noster: a quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur Eph. 3. Et in tantum patres ceteros antecedit: ut respectu eius pater nullus dici possit principaliter et vniuersaliter. Unde Mat. 23. Patrem nolite vocare vobis sup terram. vnus est enim pater noster qui est in celis. Et hoc ergo et captatur beniuolentia eius qui oratur et magna fiducia nobis datur obtinendi illud quod oramus: quia pater largus est ad largiendum filiis pro quibus etiam thesaurizat: ita ut sepe etiam periculis in mortem vtriusque hominis se exponet. Unde dum vir quidam pauper Socrati philosopho diceret quod a quodam diuite nimium amaretur: ait ad eum: si te amat ut asseris quomodo tu pauper es et ille diues: q. d. si te amaret tecum vniuersa diuideret. Nam et patres quia filios multum amant illis thesaurizant: ut dicitur. et quid mirum in hominibus quod in brutis animalibus inuenitur. quod est enim animalium genus: quod filios ex se natos non affectu mirabili diligat. Ergo si secure tu ad patrem carnalem accedis qui te amore accidentali diligit a quo etiam tantum carnem habes quanto securius est tibi accedendum ad illum qui non amore accidentali te diligit sed essentiali. i. seipso a quo etiam non tantum primitiam carnis sed totum

corporis ꝛ animam accepisti. vnde dixit illa sancta mulier filijs. 2. Macha. 7. Nescio qualiter i vtero meo apparuistis: neqȝ enim spiritum ꝛ aiam donaui vobis ꝛ vitā ꝛ singulorum membra nō ipsa cōpegi sed mūdi creator ꝛc̄.
¶ Scḋo inducimur ad fiduciam petendi ꝛ impetrādi ex bñficio redemptiōis. qḋ notatur cum dicitur noster. Quia q̄uis deus ratione creationis sit deus ꝛ dñs ꝛ pat̄ oīum creaturarum: tñ per beneficium reparationis seu redemptionis spāliter factus est deus noster: q2 os nr̄m ꝛ caro nr̄a est. ex quo verbum caro factum est. ideo. ps. Benedicat nos deus. deus nr̄. benedicat nos deus ꝛc̄. Nota q̄ ter dicit deus: ad designandum tres personas in diuinis. ꝛ in. 2° deus per qḋ notatur persona filij: additur noster: rōe qua supra. ¶ Tertio inducimur ad fiduciam petendi ꝛ impetrandi ex beneficio glorificationis: qḋ cum dicitur notatur qḋ est intellectus: qḋ vno mō exponit. i. in sanctis per gloriaȝ vt patebit inferius vbi deo dante videbimus quomodo exponitur qui es in celis. Circa paternitatē aūt hāc qua ipsum deum creatorem patrem vocamus quattuor sunt consideranda. vȝ.

¶ Primo de paternitatis huius rōne.
¶ Scḋo de ipsius pris dilectione.
¶ Tertio de eiusdem adoratione.
¶ Quarto de ei9 hēditatis successione.

Circa primū notandum: q̄ circa paternitatem dei: diuersi modi considerādi sunt. Est enim deus pater quattuor modis. vȝ.
¶ Primo naturaliter: ¶ Scḋo gnāliter.
¶ Tertio spāliter. ¶ Quarto singulariter.
¶ Primo modo naturaliter deus est pater solum vnius. s. Iesu xp̄i. queȝ de sua substantia ab eterno generauit: sibi p oīa similem ꝛ equalem in eadeȝ essentia Jo. x. Ego ꝛ pater vnum sumus. Item. ps. 109. Ex vtero. i. de substātia mea ante luciferum genui te. Cum enim ois perfectio que est in creaturis sit attribuenda deo: vtpote prime cause oium creaturarum. Sequitur q̄ etiā paternitas attribuenda sit deo: quia ab ipso ois paternitas noiatur in celo ꝛ in terra: vt dicit apls Ephe. 3. Oportet ergo q̄ deus generet filium. Et ideo dicit ipse Isa. 66. Ego qui generationem alijs tribuo: nunqd sterilis ero: talis autem generatio non est carnalis: neq̄ materialis: quia in deo non est caro neqȝ materia. sed spiritus Jo. 4. Deus spiritus est. Oportet ergo q̄ sit spiritualis ꝛ est talis. vȝ. quia intelligendo seipsum: generat filium qui vocatur verbum patris: quod est idem in essentia: cum ipso deo intelligente. Nam cum intellectum inquantū tale sit perfectio intelligentis ꝛ deus sit perfectio sua oportet q̄ seipsuȝ solum deus intelligat: ꝛ oīa alia in seipso: ꝛ talis relatio que est in deo prout est intelligens ꝛ intellectuȝ est paternitas ꝛ filiatio: ꝛ ideo deus inquantum intelligit seipsum est deus pater ꝛ inquantum est intellectus: est deus filius: ꝛ sic patet: q̄ pater ꝛ filius sit eiusdem essentie ꝛ nature: ꝛ ideo Jo. x. Pater quod dedit mihi maius oibus est: quia. s. dedit mihi totum bonum suum qḋ est maius omnibus rebus. Ideo deus filius est omnipotens omnia continens: omnia disponens: sicut deus pater: iuxta illud Hebr. i. Qui cum sit splendor glorie ꝛ figura substantie eius portans omnia verbo virtutis sue ꝛc̄.
¶ Sed videtur ex predictis. sequi q̄ verbi diuini sit aliud verbum: ꝛ filij sit alius fili9. Cum enim verbum dei sit deus verus vt dictum est: oportet omnia que deo conueniunt: verbo dei conuenire: deus autem ex necessitate seipsum intelligit. ꝛ verbum igitur dei seipsum intelligit. Si igitur ex hoc q̄ deus seipsum intelligit verbum ab eo genitum in deo ponatur: consequi videtur q̄ etiam verbo inquantum seipsum intelligit aliud verbum attribuatur. ꝛ sic verbi erit verbum ꝛ filij filius: ꝛ illud verbuȝ si deus est: iterum seipsum intelligit ꝛ habebit aliud verbum: ꝛ sic in infinitum generatio diuina procedet. ¶ Sed respondeo s̄m Tho. in. 4. contra gent. c. 13. Quamuis verbum dei sit deus: non tamen alius deus a deo cuius est verbum: sed vnus omnino: hoc solo ab eo distinctum: quod ab eo vt verbum procedens. sicut autem verbum non est alius deus: ita nec alius intellectus ꝛ per consequens nec aliud intelligere: vnde nec aliud verbum: nec tamen sequitur q̄ sit verbum sue ipsius: s̄m q̄ verbum seipsum intelligit. nam in hoc solū verbū a dicente distinguit vt dictum est. q̄ est ab ipso: oīa ergo alia. cōiter attribuēda sunt deo dicenti q est pā

ꝛ verbo qđ eſt filius. ꝑpt hoc qđ etiá verbū eſt deus:ſed hoc solū vt ab eo ſit ſbuʒ attribuēdum eſt ꝓpꝛie patri:ꝛ hoc qđ ē eē a deo dicente attribuendū eſt: ꝓpꝛie filio: ſm Tho.vel dic:ꝙ verbū ſeipſuʒ intelligit ſed nō alio intellectu quá illo quo pater intelligit ſeipſum. Et ideo non eſt dare aliud verbum verbi:nec ſequit̄ ꝙ ſit verbum ſui ipſius:q2 illud intelligere nō eſt a verbo ſʒ a patre:ꝛ in hoc relatiue diſtingunt̄ pat̄ a filio vʒ:ꝓducere verbum ſiue ꝙ ab eo patre ſit verbū. Quis ergo filius intelligat ſeipſm: tñ illud intelligere nō eſt ab eo ſʒ a ꝑ̄re: q2 idē ē intellectus:ꝛ intelligere quo pr̄ intelligit ſe ꝛ quo filius ſeipſuʒ intelligit. Et ideo nō dr̄ verbū ꝓducere verbum:nec ꝙ̄ filꝰ ſiliū:q2 illud intelligere nō procedit a verbo ſed a patre. ℭ Scđo modo deus dr̄ pater generaliter oīum.ſ.creaturaꝝ: ꝛ rō: q2 illa dat deus diuerſis creaturis q̄ pater dat filijs/dicit enī phs ꝙ a parentibus tria habemus.ſ.eſſe nutrimētum ꝛ diſciplinā: ſic ꝛ deus dat oībus creaturis eſſe incōparabilr̄ magis q̄ generās dat generato. Ná generās ꝑticulare mouet materiam ꝑ virtutem ſuá.ſicut aūt dr̄ in libro de cauſis. Cauſa ꝑma plus eſt influens ſuꝑ cáuſatum cauſe ſcđe q̄ ipſa cauſa ſcđa. Ipſe ergo deus cauſat in rebus eſſe viuere:ſentire:ꝛ intelligere.oībus enim creaturis dat eſſe. quibuſdam aūt ſuꝑ eſſe addit viuere:vt plantis:quibuſdá vero ſuꝑ eſſe ꝛ viuere addit ſentire:vt brutis ꝛ alijs aīantibus:quibuſdam vero ſuꝑ eſſe viuere ꝛ ſentire addit intelligere:q̄ eſt nobiliſſima opatio vt angelis ꝛ hoībus: in quibus etiá triplicem vitam cauſat.ſ.vitaʒ nature:gratie.ꝛ glorie. Scđo dat deus creaturis oībus nutrimētum:q2 oīa regit ꝛ gubernat.ps. Oculi oīum in te ſperant dñe:ꝛ tu das eſcam illis in tpe oportuno. Nam ſicut dicit Greg. Sicut oīa ex nihilo facta ſunt ita in nihilū tenderent niſi manus oīpotentis ea teneret. Sap.8. Attingit a fine vſq̄ ad finem fortiter ꝛ diſponit oīa ſuauiter. diſponit aūt oīa per ſeipſum ꝛ ordinat: ſed regit ꝛ gubernat ꝑ angelos ꝛ corpora celeſtia. Sua enim ꝓuidentia vſq̄ ad minima ꝛ in minimis extēditur.ps. Qui dat iumētis eſcam ipſoꝝ:ꝛ pullis coruoꝝ inuocantibus eum. Nota ſuꝑ illud pullis coruoꝝ: quod pulli coruoꝝ relinquuntur a parentibus donec ſunt cū pēnis candidis:ſiue albis. ꝛ diuina ꝓuidētia eos paſcit ꝛ nutrit. Vñ Job.38. Quis preparat coruis eſcam ſuaʒ. qñ pulli eius ad deum clamāt vagiētes eo ꝙ nō habeant cibos:ſuper quo textu dicit btūs Tho.ꝙ coruus pullos eius eductos nō paſcit donec ſuos eſſe deprehendēs plumis nigreſcere viderit. Unde ſeptē diebus eis cibos nō miniſtrat:ſed a deo ſubſtentātur ꝑ naturalem virtutem eis inditam.

ℭ Tertio dat deus creaturis diſciplinam: q2 omnia docet ꝛ inſtruit.ſm vniuſcuiuſq̄ rei capacitatē.ſicut ipſe dat gallo intelligētiam vt cantet in hora ante lucanā Job.38. Quis dedit gallo intelligentiam. Nōne ipſe docet accipitrem ad auſtrum expandere alas ſuas:vt renouet̄ in plumis. ℭ Quis docuit hirūdines in eundo:ꝛ redeundo certa tēpora obſeruare:quis docuit araneam talē telam texere:ſic aptam captioni muſcarum ꝛ hirūdinem ſic ꝯſtruere nidū. ℭ Quis docuit ſerpentē pellem veterem deponere dum artum foramen intrat aut aſpidem aures ſuas obturare ne vocem audiat incantantis.ps. Sicut aſpidis ſurde ꝛ obturantis aures ſuas q̄ nō exa.vo.incantantiū ꝛ venefici incantantis ſa. Certe deus pater tanq̄ oīum magiſter ꝛ doctor. Propterea dicit phs ꝙ opus nature eſt opus intelligentie. veraciter ergo ipſe eſt pater omniū ꝛ omnia que ad patrē ſpectant ipſe: circa rem quālibet operatur. ℭ Tertio dicit̄ deus pater ſpāliter.ſ.hominū. ipſe enim deus vltra illa tria generalia beneficia que alijs exhibet creaturis:de quibus ſupra proximo dictum eſt:tres alias excellentias confert hominibus.

ℭ Prima eſt circa eſſe ꝑ modū creationis.

ℭ Scđa eſt circa nutrimentum per modū prouiſionis.

ℭ Tertia eſt circa diſciplinam per modum inſtructionis.

ℭ Primo ergo circa eē ꝛc̄. Quia ipſuʒ hominem creauit ſpāliter ad imaginem ꝛ ſimilitudinem ſuam ſupra omnes alias creaturas corporales.ſicut pater generat filiuʒ ad imaginē ſuam. Gen.i. Faciamus hominē ad imaginē ꝛ ſimilitudinē noſtrā. Et nota ꝙ dicit faciamus. In alijs aūt creaturis

corporalibus nõ est visus hoc verbo Facia
mus: sed fiat siue pducat ⁊c̃. Ad significan
dũ q̃ anima humana nõ de potentia ma
terie educatur: q2 est ipsa supra oẽm mate
rie pportionẽ aīe rõnalis. Corpus vero hu
manũ de quattuor elementoꝝ materia for
matũ est a deo: ppter qđ dicit Isa. Nunc
dñe pater noster es tu: nos vero lutum ⁊ fi
ctor noster ⁊ opa manuum tuaꝝ oẽs nos.
Isa. 64. ¶ Sc̃da excellẽtia ẽ circa nutrimẽ
tum. Nã deus oĩa ad hoĩs cõmodũ ⁊ mini
sterium ordinauit, vz aīalia, elementa ⁊ cor
pora celestia ⁊ q̃ plus ẽ etiã angelos. Naꝫ
de aīalibus dĩ Gen. i. Crescite ⁊ multiplica
mini ⁊ replete terrã ⁊ subijcite eam ⁊ dña
mini piscibus maris ⁊ volatilib9 celi ⁊ vni
uersis aīantibus que mouẽtur sup terram.
¶ De corporibus vero celestibus dĩ Deut.
4. Custodite sollicite aīas vestras: ne forte
o. ulis eleuatis in celum videas solem ⁊ lu
nam ⁊ oĩa astra celi ⁊ errore deceptus ado
res ea ⁊ colas que creauit dñs deus tuus
in ministeriũ cũctis gentibus que sub celo
sunt. ¶ De ministerio vero angeloꝝ dicitr̃
Heb. i. Omnes sunt administratorij spũs
in ministerium missi ppter eos qui heredi
tatem capiunt salutis. notãdum tñ q̃ etiaꝫ
presciti ad damnationẽ habẽt angelos ad
custodiã: ⁊ antichrĩs habebit angelũ custo/
dẽ. saltem ad hũc effectum: vt a peioribus
cõpescatur agendis. Itẽꝫ ps. Angelis suis
deus mandauit de te ⁊c̃. Ideo de his oĩ
bus admirãs dđ: ait. Quid ẽ homo q̃ me
mor es eius aut filius hoĩs. q. visitas eum
mi. eum pau. ab angelis. ⁊ ho. coro. eũ. ⁊ cõsti.
eum sup opera ma. tuaꝝ oĩa subie. sub pe.
eius oues ⁊ boues vniuersas ⁊c̃. ¶ Ter/
tia excellentia est circa disciplinã: q2 spẽlit
deus instruit hominem p lumen rõnis. ps.
Signatum est sup nos lumen vultus tui
dñe: ⁊ hoc ex pte interiori. Ex pte vero exte
riori instruit hoĩem p creaturas: q2 inuisi
bilia dei a creatura mundi. i. ab homine p
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.
Ro. i. Et p scripturas: ⁊ per spũm ppheticũ.
Job. 33. Per somnum in visione nocturna:
quando irruit sopor sup hoĩes ⁊ dormiunt
in lectulo tunc aperit. s. deus aures virorũ
⁊ erudiens eos instruit disciplinam ⁊c̃. ps.
Qui docet hominẽꝫ scientiam. Item Job
25. Qui docet nos super iumenta terraꝝ.
¶ Dedit etiã homini deus liberarũ arbi
trij: per quũ possit deflectere in malũ ⁊ age
re bonum: ⁊ imputat sibi actiones suas in
premium vel in penã Eccli. 15. Deus ab ini
tio cõstituit hominem ⁊ reliquit eũ in ma
nu cõsilij sui ⁊c̃. Hoc ergo modo spẽliter
habet curam deus hominũ. nõ aũt aliaruꝫ
creaturaꝝ corporaliuꝫ. i. Cor. 9. Nunqđ de
bobus cura ẽ deo: Ideo suadet nobis pe
trus aplŝ. d. Omnem solicitudinẽ vestraꝫ
pijcientes in euꝫ: q2 ipsi cura est de nobis.
i. Pe. 5. ¶ Quarto deus ẽst pater spẽlissi/
me siue singulariter xpianoꝝ. ⁊ h̃ quãtum
ad septẽ: que pater circa filios exercet vꝫ.
¶ Primo quo ad generationem.
¶ Secũdo quo ad indutionem.
¶ Tertio quo ad nutritionem.
¶ Quarto quo ad instructionem.
¶ Quinto quo ad curationem.
¶ Sexto quo ad redemptionem.
¶ Septimo quo ad hẽditariã successionẽ.
Primo quo ad generationẽ: q2 deus p
gratiam spũs sancti xpianos adoptat in fi
lios: ⁊ eos regenerat per baptismum Jo. i.
Quot quot aũt rece. eum. de. eis po. fi. dei
fieri. Item Ro. 8. Nõ enim accepistis spũm
seruitutis iteꝝ in timore sed accepistis spi
ritum adoptionis filioꝝ in quo clamamus
Abba pater ⁊ ibidẽ. Quos presciuit ⁊ pre
destinauit cõformes fieri imaginis filij sui:
vt sit ipse primogenitus in multis fratrib9.
Debemus ergo ꝯformari imagini filij eius.
i. Cor. 15. Sicut portauimus imaginem ter
reni: sic portemus imaginem celestis: qua/
lis terrenus: tales terreni: ⁊ qualis celestis
⁊ tales celestes. Item i. Jo. 3. Uidete qua
lem charitatem dedit nobis deus vt filij
dei nominaremus: ⁊ simus: non sic iudei ⁊
alij peccãtores ⁊ infideles: q2 filii dĩ. Uos ex
pre diabolo estis. Jo. 8. Et rõ huius est ex
eo, q̃ dĩ Isa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui,
ipsi aũt spreuerunt me. Nota h̃ quãta cecil
tas occupat peccãtores: q pocius volunt esse
filij diaboli q̃ dei: ⁊ serui pcti q̃ liberi iusti
tie ¶ Secũdo quo ad indutionẽ. q2 deus ve
stit xpianos veste polimita ⁊ stragulata. i.
varia veste oĩum. s. virtutũ ⁊ donoꝝ spũs
sancti. De veste virtutũ ait. ps. Astitit regi
na a dextris tuis in vestitu deaurato cir/

rũdata varietate. Uirtutes aũt sunt habi
tus aie. h vestis qua vestit deus xp̄ianos
facit eos dignos nuptijs eternis: quãdiu
nõ habuerit nõ solũ efficitur indignus ad
has nuptias intrãdum: sed si intrauerit di
gnus ẽ vt expellatur Mat.22. Amice quõ
huc intrasti nõ hñs vestem nuptialẽ: et seq
tur Liga.ma. et pe.eici.eũ in te. exte.zc. De
hoc vestimento dĩ Eccli.17. Ad imaginem
suam fecit hoiem et ſm seipsum vestiuit il
lum virtute. ¶ Custodiamus ergo solicite
hoc vestimentũ ne inquineẽ luto e varieta
te aut cõburatur igne luxurie: aut lacereẽ
spinis inuidie: aut incidatur gladio super
bie: qđ si ↄtingat ex nostra fragilitate re
curramus ad matrẽ nostram sanctã eccle
siam: sicut facit puer qui cecidit in lutũ qui
lachrymans currit ad matrem vt lauet eũ.
Hoc tunc cõplebimus cum ad ↄfessionis
fontem recurrimus. de quo Zacha.13. In
die illa erit fons patens domus Jacob et
habitantibus in ierusalẽ. in ablutĩ. peccato
ris et menstruate. Ideo Apoc.16. Beatus q
vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus
ambulet et videant turpitudinem eius. No
ta hic quõnem an in futura patria erimus
induti. ¶ Tertio quo ad nutritionẽ: q: sicut
pater nutrit filium. sic deus spualissime nu
trit et pascit xp̄ianos cibo et potu mirabili
vz preciosissimo corpore et sanguie suo. Jo.6.
Qui manducat meã carnem et bibit meũ
sanguinem hz vi.eter. De quo cibo dĩ Sa
pie.16. Paratum panem de celo prestitisti
illis sine labore omnem delectationem in se
habentem et ois saporis suauitatem: qui ci
bus incõparabiliter est melior: et virtuosior
q̃ mãna datum patribus veteris testamẽ
ti. Uñ Amb. in libro de sacramentis et de
ↄse.di.2. reuera. Considera inquit vtrũ nũc
prestantior sit panis angelorũ an caro chri
sti: que vtiqz corpus est vite. Manna illud
de celo: hoc super celum: illud celi: hoc dñi
celorũ: illud corruptioni obnoxiũ si in diem
alterum seruaretur: hoc alienum ab omni
corruptione: vt quicũqz religiose gustauerit
corruptionẽ sentire nõ poterit. ¶ Quarto
quo ad instructionem: q: deus docet chri
stianos super alias nationes: que oẽs erro
ribus inuoluũtur preterq̃ christiani: qbus
veritas fidei data est: et que placẽt deo re

uelata. Baruch.4. Beati sumus israel: qm
que deo placent nobis manifesta sunt. Joẽ
Heb.12. Dat spiritũ erudit nos ad id q
vtile est in recipiendo satisfactionem eius.
Ps. Nõ fecit taliter omni nationi et iudicia
sua nõ manifestauit eis. Preter ea in sectis
aliqs. nulla gens est ita docta sicut xp̄ana.
Uñ nota q nobis xp̄ianis dat deus quat
tuor leges p instructione nostra. Primo le
gẽ nature. Scdo legẽ scripture. Tertio legẽ
gratie: q̃ est lex euãgelica. Quarto legẽ hu
manã. s. canonicã et ciuilẽ. ¶ Quinto quo
ad curationẽ: q: ↄ infirmitates nostras spi
rituales medicinas efficacissimas instituit
ex mixtura iusticie et misericordie que sunt
sacramenta ecclesie. Luc.10. Samaritanus
aũt qdã iter faciens: alligauit vulnera eius
infundens oleũ et vinũ. ¶ Ubi notandum
q ois infirmitas nostra spũalis ẽ duplex. s.
culpe et pene. Infirmitas culpe ẽ triplex. vz
originalis: actualis: mortalis: et actualis ve
nialis. ¶ Cõtra primam est baptismus. ↄ se
cũdã est pnia. ↄ tertiã est extrema vnctio.
Infirmitas vo pene est quadruplex. s. igno
rantia: impotẽtia: siue fragilitas: malitia: et
ↄcupiscentia. Cõtra primã. s. ignorãtiã ẽ or
do. ↄ secũdã. s. impotẽtia: est ↄfirmatio: seu
crisma. Cõtra tertiã. s. malitiã: ẽ eucaristia.
Cõtra quartã. s. ↄcupiscentia: est matrimo
niũ. Item sacramẽta pdicta sunt medicine
ad adiuuãdũ virtutes. Nã in auxiliũ fidei
est baptismus in auxiliũ spei: extrema vn
ctio. i auxiliũ charitatis: seu eucharistia: in
auxiliũ prudẽtie: ordo: in auxiliũ iusticie: pe
nitẽtia: in auxiliũ fortitudinis: ↄfirmatio: in
auxiliũ tẽperantie: matrimoniũ. Ps. Misit
dñs verbum suum et sanauit eos et eripuit
eos de interitionibus eorum. Igitur nõ de
bemus desperare in huiusmodi infirmita
tibus de misericordia talis et tãti patris q̃
uis simus maximi peccatores: q: ipse ẽ pa
ratus semper nos recipere: si nos ad eũ re
deamus. Exemplũ de filio pdigo. Luc.15.
Hic historiam si expedit e est. Ideo exortaẽ
nos ipse dñs dicens per Jeremiam vulgo
dicitur. Si dimiserit vir vxorem suam: et re
cedens ab eo duxerit virũ alterũ: nunquid
reuertetur ad eum vltra: nunquid non pol
luta et contaminata est mulier illa: tu autẽ
fornicata es cum amatoribus multis: ta

men revertere ad me dicit dñs. et subdit. er
go saltē a modo voca me pater meus. dux
virginitatis mee: tu es. Jere. 3. ¶ Sexto quo
ad redemptionē: quia redemit nos de ma
nu diaboli. Et vide quali et quanto precio.
i. Pet. i. Non auro et argento redēpti estis
sed precioso sanguine agni incontaminati.
Nota sanguine precioso etc. Non ergo de
dit in precium aliquod corruptibile et vile:
non hunc visibilem mundum: quia omnis
creatura corporalis non sunt equivalens
precium vnius aie Mat. 16. Quid proficit
homini si lucretur vniversum mundum aie
vero sue detri. pa. aut quā dabit ho. cō. p
aia sua. Non etiā dedit in precium aliquē
angelorum seu civium supernorum: sed se
metipsum Jo. 3. Sic deus dilexit mundum
vt filium suum vnigenitum daret etc. Un
de ecclesia cātat. O ineffabilis dilectio cha
ritatis: vt servum redimeres filium tradidi
sti. Nec voluit vnam guttam sanguinis ef
fundere: sed totum. Sed nō fluxit ex cor
pore eius gutta sanguinis: sed vnda. Ideo
redempti. quasi iterum et sepius empti. ps.
Apud deum misericordia et copiosa apud
eum redemptio. Per prima gutta fuimus
empti: per alias redempti. ¶ Septimo quo
ad hereditariam successionem: sive institu
tionem: quia sicut pater instituit filium he
redem vniversalem bonorum suorum: sic et
deus instituit xpianos heredes regni celo
rum: sive in omnibus bonis suis. s. gratie et
glorie: quia hereditas nihil aliud est q̄ suc
cessio in vniversum ius: quod defunctus ha
buerit. ff. de verb. sig. l. Nihil aliud. Clausu
la autem institutionis habet Luc. 22. Ego
dispono vobis sicut disposuit mihi pater
meus regnum. vt eda. et biba. super me. in.
reg. modo. Item Luc. 12. Nolite timere pu
sillus grex: quia complacuit patri vrō dare
vobis regnum. Et hic effectus procedit ex
primo: quia si sumus filii: ergo heredes. Ro.
8. Ipse spiritus testimonium reddit spiritui
nostro: q sumus filii dei. Si autem filii et
heredes. heredes quidē dei: coheredes au
tem xpi. De hoc autem dicetur latius ĩra
dño concedente. Deo. Gratias. Amen.

¶ De dilectione erga deum. Sermo. 7.

Pater noster.

Sequitur videre de dei dilectione. hec est quere et quomodo debemus deū diligere: quia ad hoc et na
turali et supra naturali ratiōe inducimur.
Naturali quidem: quia est pater noster: vt
dictum est supra proximo sermone. ergo na
turaliter est diligendus: sicut filius natura
liter diligit patrem: super naturali vero: q
ad hoc ex precepto divino obligamur di
cente. Diliges dñm deum tuum ex toto cor
de tuo et in tota anima tua. et in tota mente
tua. Hoc est maximum et primum manda
tum. Mat. 22. Addit Marc. et ex tota vir
tute tua Mat. 12. Luc. vero dicit. Et ex om
nibus viribus tuis. Luc. x. Ideo d hoc ho
die deo dāte videamus. Salutet virgo etc.
Notandum q occurrit circa amorem dei
pro nunc triplex consideratio.
¶ Primo quo amore debem' diligere deū.
¶ Secūdo qua ratione.
¶ Ter. io quomodo possumus cognoscere.
q diligamus deū. Et de quolibet fiet vn'
sermo. Circa primum notandum: q inveni
tur quadruplex diia amoris.
¶ Primus est amor concupiscentie.
¶ Scds est amor nature.
¶ Tertius est amor amicitie.
¶ Quartus est amor gratie.
¶ Primus est malus. ¶ Scds bonus.
¶ Tertius est melior. ¶ Quartus est opti
mus. Et hoc amore tenemur deum diligere
vt amor suus sit nobis salutiferus. ¶ Pri
mus ergo amor est concupiscentie: et hoc est
quando aliquid amatur nō intuitu et amo
re rei dilecte sed diligētis: sicut avar' amat
aurum: sic superbus dignitates: sic luxurio
sus mulierem O vos mulieres creditis q
quando aliquis diligit vos hoc amore': q
propter vos: non. sed pro se etc. Sic miles
amat equum etc. Talis amor est hodie in
ter amicos mundi: quia vnus amat alium
propter sui amorem et comoditatem. vz. vt
ab eo consequatur favorem. honorem.
lucra temporalia. officia. dignitates. etc. Fa
ciunt tales. sicut musce q sequuntur mel etc.
et in huius signū tādiu iste amor durat: q̄
diu speratur aliquid vtilitatis ab amato.

Postea vero cessat. Eccli. 6. Est amicus fm tempus suum: ⁊ non permanet in die tribulationis. Unde versus.

Tempore felici multi numerant amici.
Cum fortuna perit nullus amicus erit.

Ouidius lib. i. de Tristibus.

Donec eris felix multos nũerabis amicos.
Tpa si fuerint nubila solus eris.

Tali amore qdam amant deũ ⁊ honorãt. Uadunt ad missas ⁊ audiunt sermones faciunt elemosynas ad finem vt deus det eis sanitatem ⁊c̃. Bona nature vel fortune ex quo ptꝫ ꝙ magis diuicias ⁊ cõmoda ꝓpria diligunt ꝙ̃ deum: q̃ꝛ finis ꝑponit̃ hijs que sunt ad finẽ: q̃ꝛ ꝓpter qđ vnumqđqꝫ ⁊ illud magis: ⁊ talis amor est valde ꝑuersus: q̃ꝛ facit de medio finẽ. ⁊ de fine mediũ. Deus.n. est finis oium ⁊ principiũ Apoc. i. Ego sum alpha ⁊ o principiũ ⁊ finis. Item q̃ꝛ tali amore amans deum vtit̃ deo ⁊ nõ fruitur: qđ est cõtra ordinẽ charitatis: quia deo debemus frui ⁊ nõ vti. Frui autem est amore adherere alicui rei ꝓpter seipsam. vti aũt est qđ in vsum venerit ad id quod amas obtinẽdum referre: si tñ amandũ est. Naꝫ vsus illicitus abusus potius vel abusio noianda est. vt dicit Aug⁹. in. i. de doctrina xp̃iana: ⁊ tangit magr̃. in. i. sniarum in principio. ¶ Scđs amor est nature seu naturalis. Tali amore pater diligit filium ⁊ ecõuerso: frater frẽm ⁊ econuerso. Et hic amor bonus est: vt puta naturalis ab optimo deo institutus: sed nõ est meritorius ⁊ consequẽter nec sufficiens ad salutẽ: q̃ꝛ in naturalib⁹ neqꝫ meremur: neqꝫ demeremur vñ ⁊ cõ. e est inter oia aiantia: nã ⁊ canes. ⁊ gatti leo. lupi. vrsi. ⁊ aues amãt filios. catullos ⁊ pullos suos ⁊ eis ꝓuidẽt. Unñ Eccli. i3. Omne aial diligit sibi simile ⁊c̃. Hoc dẽ amore vna queqꝫ creatura amat ipm deuꝫ creatorem naturaliter suo modo ⁊ plusꝙ̃ seipm. Insensibilia qdẽ naturaliter bruta aialia sensitiue. Creatura vero rõnalis per intellectualẽ amorẽ: q ꝓprie dilectio dicit̃. Et rõ huius est: q̃ꝛ vnaqueqꝫ ꝑs naturali quadã inclinatione opatur ad dilectionẽ totius: etiã cũ ꝑiculo aut detrimento ꝓprio. vt ptꝫ cũ aliqs exponit manũ gladio ad defensionẽ capitis: ex quo dependet salus totius corpis. Unde naturale est: vt quelibꝫ ꝑs suo modo plus amet totũ quã seipsam. Unde ⁊ fm hãc naturalẽ rõneꝫ ⁊ fm politicã ꝟtutẽ bonus ciuis mortis ꝑiculo se exponere dꝫ pro bono cõi. ff. de religi. ⁊ sũp. fu. minime. Et medicus pro ꝯſuatione totius corpis: precidit mẽbꝝ putridum: ⁊ iudex ꝓ ꝯſuatione rei publice cõdẽnat malefactorẽ: q̃ꝛ expedit reipublice vt maleficia puniant̃. vt in. c. Ut fame de sen. exco. ⁊. ff. ad. l. agli. l. Ita vulneratus. Manifestũ est aũt: ꝙ deus est bonũ cõe totius vniuersi: ⁊ oium ꝑtium eius: ⁊ ideo naturali dilectiõe magis diligit q̃libet creatura deũ quã seipsam. ¶ Est ⁊ alia rõ quare hõ ex puris naturalibus diligit plus deũ quã seipm ⁊ oia q̃ꝛ naturalis inclinatio indita est nature a deo: ⁊ ideo nõ põt esse ꝑuersa: esset aũt peruersa si naturali dilectione hõ plus diligeret se ꝙ̃ deũ: q̃ꝛ frueret̃ se ⁊ nõ deo. Frui aũt seipso inducit ꝑuersitatem pcti vt dictũ est supra ꝓcia pte. ¶ Tertius amor dĩ amicicie: ⁊ est qñ. s. hõ diligit aliquem: nõ ꝓpter ipm diligentẽ: sed ꝓpter rem dilectã: ⁊ ꝑꝑ bonũ ipi⁹ hitũ vel hñdum. Et ista est vera amicitia ꝙ̃lis hodie raro inter mundanos hoies inuenit̃. Et est hic amor melior: ꝙ̃ scđs: q̃ꝛ iste ꝓcedit ex electione. primus ꝟo ex natura: q̃ꝛ tñ amor iste põt esse sine grã. nam ⁊ in paganis ⁊ in fidelibus reperitur: sicut patet ꝑ Tullium lib. de amicitia: ⁊ per Ualeriũ lib. 4. c. de amicitia. Idõ nõ est sufficiens ad salutẽ. Naꝫ ⁊ pagani naturali rõne ducti cõsiderantes deũ esse sũme potentem ⁊ sũme sapientẽ ⁊ sũme bonũ ipm diligũt: q̃ꝛ bonũ cognitũ est: est obiectum voluntatis: que fert̃ in bonum amãdo ipsum. Sic ergo naturali rõne intellectus ex creaturis ascendit ad cognitionẽ creatoris: iuxta illud apl'i. Inuisibilia dei a creatura mũdi per ea que facta sunt intellecta ꝯspiciuntur. Sẽpiterna quoqꝫ ꝟtus eius ⁊ diuinitas. Ro. i. Ita ⁊ voluntas fert̃ ad amorẽ ipsius dei. Necessarius est ergo alius amor: quo deum gratuite ⁊ meritorie diligamus: iuxta preceptum diuinum ⁊ est ille qui sequitur. ¶ Quartus amor dĩ grẽ qui vocatur proprie charitas. Et hoc amore tenemur ex ꝑcepto diuino diligere deum ꝓpter se ⁊ primuꝫ ꝓpter deũ: ad finẽ. s. fruendi ipso deo optimo ⁊ sũmo bono. Et rõ est: q̃ꝛ sine charitate

nullum meritum est nec aegri pōt. i. Cor. iij. Si linguis hoīum loquar ⁊ angelorum ⁊c. Effectus aūt huius amoris est cōsequutio ipsius vltimi finis: qui est deus. Jo. iij. Qui diligit me diliget a patre meo ⁊ ego diligā eū ⁊ māifestabo ei meipm. Deo grās. Amē.

Quare deus est diligēdus. Sermo. 8.

Pater noster. Uisso supra sermone p̄rio quo amore debemus deū diligere siue videam⁹ q̄re siue qua rōne. Salutetur virgo ⁊c. Pro cōplemento sermonis notādum q̄ quattuor rōnibus debemus deum diligere sup oīa: sicut quattuor sunt que in ducunt nos ad aliquid diligendum.

Primo rōne excellentie.
Scd̄o rōne amicitie.
Tertio rōne attinentie.
Quarto rōne beneficentie.

Primo ergo rōne excellentie. Nā quanto res est excellentior tanto est digna magis amari. Et q̄ deus est excellentissimus sup oīa: ideo sup oīa est diligendus. Amor etiā suus est excellentior omni alio amore: ⁊ hoc euidenter apparet. si cōsideremus naturam amoris. Est ergo notādum q̄ amor habet quattuor cōditiones inneras. vz. q̄a.

Primo est vis vnitiua. Scd̄o est vis assimilatiua. Tertio est vis electiua. Quarto est vis sollicitiua.

Primo amor est vis vnitiua cōiungēs amantē cum amato. Res vero que diligit vere cordi vnit. Uniri aūt cordi est duobus modis. s. fm similitudinē ⁊ fm veritatē. Unio fm similitudinē non satiat: sed vnio fm veritatē sic. Pone exēplū de comedente panē: vere satiatur q̄ panis vnit stomaco fm veritatē: secus de dormiente q somniat comedere vel bibere q̄ nō satiatur: q̄ cibus ⁊ potus tunc vniuntur ei fm similitudinem Isa. 29. Sicut somniat esuriens ⁊ comedit. Cuȝ aūt fuerit expgefactus vacua erit aīa eius: ⁊ sicut somniat sitiens ⁊ bibit ⁊ postq̄ fuerit expgefact⁹ lassus adhuc sitit ⁊ aīa ei⁹ vacua est: sic erit mltitudo oīuȝ gentium ⁊c. Modo ad p̄positum solus deus intrat in aīam nostrā fm veritatem: q̄ fm Aug. intimior est deus ipsi aīe: q̄ ipsa sibi ⁊ ipse solus illabitur aīabus nostris. i. Jo. 4. Deus charitas est ⁊ qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Item i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus spūs est. Iteȝ Iere. 14. Tu in nobis es dñe: nihil aūt tpale pōt intrare in aīam fm veritatem: sed solum fm similitudinē: sed nec etiaȝ spūale intrat in aīaȝ. Unde ⁊ in energuminis dyabolus intrat corpus nō aīam. Et ideo nullus amor creature alicuius pōt aīam satiare. Et hec est ratio: quare auari nō satiant pecunijs. Eccl̄s. 5. Auarus nō implebit pecunia: q̄m ō semp crescit appetitus habēdi: iuxta illud Iuuenalis. Crescit amor nūmi quātū ipsa pecunia crescit. Rō est: q̄ nō intrat aurum in aīam: bene posset intrare corpus. Si auarus biberet auȝ liquefactum: sicut Marcus crassus: ⁊ tunc vtiq̄ satiaret corpus sicut ⁊ satiat capsam ⁊ bursam: q̄ plena est auro: at q̄ nō intrat in aīam. Jō non potest aīa satiari. Sic nec superbus honoribus: quia honor nō est in honorato sed in honorante: vt dicitur in p̄o ethicorum. Nec luxuriosus satiatur luxuria ⁊ sic de aliis rebus tpalibus. Et hoc voluit dñs dicere Samaritane cuȝ dixit. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum: qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei fiet ei fons aque salientis in vitam eternā Jo. 4. Nota ex aqua hac. i. amore rerum tpaliuȝ sitiet iterum: q̄ talis amor non satiat. Ex aqua quā ego dabo ei. i. amore dei non sitiet in eternum: q̄ plene satiatur aīa ex tali amore. Ps. Satiabor cuȝ apparuerit glīa tua.

Scd̄o amor est vis assimilatiua. Unde Ugo. Scio aīa mea q̄ dilectio est vita tua ⁊ q̄cq̄d diligis ipsa vi dilectionis in eius similitudinem transformaris. Unde quanto res est similior diligenti: tanto est diligibilior: q̄ similitudo est causa amoris Eccl̄i. iij. Omne aīal diligit sibi simile ⁊c. Constat aūt q̄ aīe nihil deo sit similius. Ad imagines q̄ppe dei factus est homo. Gen̄. 9. Ideo nihil tibi o aīa magis diligibilius deo. Nō aūt aurum ⁊ argentum sunt similia aīe nec honores nec voluptates nec potentia: ⁊ cetera hmōi ⁊ vt amor inesset nobis amor iste erga deū q̄nq̄ similitudines habemus cum deo incarnato. tres. fm aīam. ⁊ duas

sm corpus. ¶ Quantum ad aiam qde pri ma similitudo est nature Gen.i. Faciamus hoiem ad imaginē et similitudinē nostram. Et hec imago ↄsideratur in vno quoqꝫ hoie in hoc qꝫ hꝫ aptitudinem naturalē ad intel ligendum et amandum deū. Et hꝫ aptitudo cōsistit in ipsa natura mentis: que est cōis oibus hoibus. ¶ Scda est similitudo siue imago grē que consistit in hoc qꝫ actu vel habitu hō deum cognoscit et amat: sed tn̄ ipfecte: et hec imago solum in hoibus in iustis reperitur. ¶ Tertia est glorie que ↄside ratur sm qꝫ hō actu deū cognoscit et amat perfecte: et hec inuenitur solum in beatis. De qua similitudine dic. i. Jo.3. Scimus qm̄ cum apparuerit similes ei erimus: qm̄ videbimus eū sicuti est. Jte. ij. Cor.3. Nos vero omnes reuelata facie gloriam dn̄i spe culantes in eandem imaginem transforma mur a claritate. s. fidei in claritatem. s. visio nis: tanqꝫ a domini spiritu. ¶ Quantū vero ad corpꝰ: sunt due similitudines: inter nos et deū incarnatū. ¶ Prima est qua filius dei similis nobis factus est assumendo car nem humanā de vtero virginali: iuxta illud Phil.2. Qui cum in forma dei esset. nō ra pinam arbitratus est esse se equalē deo sed semetipm̄ exinaniuit. formā serui accipiens. Jn similitudinem hoium fac. et ha. inuen. vt homo. ¶ Scda vero erit in futura resurrectione in qua accipiemus corpora glorificata configurata corpori filij dei: iuxta illud Phil.3. Saluatorem expe ctamus dn̄m nostrum Jesum xp̄m qui re formabit corpus hu. nostre cōfi. cor. cla. sue. Jtem Ro.8. Quos predestinauit et pscuit conformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fratribus et c. Ptꝫ ergo qꝫ rōne similitudinis debemus mari me diligere deū sup oēs creaturas.

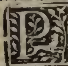
¶ Tertio amor est vis electiua semp enim aia in diligibilibus eligit qꝫ melius est inde dicitur dilectio: quasi diuersorum electio et dilectus: quasi ex diuersis electus: iuxta il lud Cant.5. Dilectus meus candidus et ru bicundus electus: ex milibus. Candidus per puritatem rubicundus per charitatem electus ex milibus per dignitatem et nobili tatem. Jnde est qꝫ diligitur magis aurum quā palea et c. Cum ergo deo nihil sit nobi lius vel melius immo ipse sit causa fons et origo omnis boni et respectu ipsius nihil po test dici bonum: iuxta illud Luc.18. Nemo bonus nisi solus deus. s. per essentiam. Se quitur qꝫ nil sit diligibilius deo: immo qꝫ ip se sit super omnia diligendus Mat.22. Di liges dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota men te tua et c.

¶ Quarto amor est vis sollicitatiua: iuxta illud. Res est solliciti plena timoris amor illud enim qꝫ diligimus semp habere volu mus et in ꝑtinua sollicitudie et timore sumꝰ ne illo careamꝰ: cū magꝰ dolore illū amitti mꝰ. Jmo. n. doloris calcat amor. ppea hoies mūdani maximo dolore afficiunt cū moriun tur: qꝛ priuant hijs que maxie amabant. Unde ꝓ. Diues diuitias non congregat absqꝫ labore. Nō tꝫ absqꝫ metu nec deserit absqꝫ dolore. Sicut et superbi maxime dolent in morte qꝛ priuātur honore dilecto. Sicut luxuriosus: qꝛ priuatur voluptatibꝰ. Jō pt gliber eorꝫ dicere illud verbū Agag regis Amalech. Siccine separat amara mors. i. Re.15. Nec solum actualis mors sed etiam cogitatio mortis: talibꝰ horribilis est Eccli. 41. O mors quā amara est memoria tua homini iniusto et pacem habenti in substan tijs suis. c. Cōtra de iustis. dicitur. preciosa in conspectu dn̄i mors sctōꝝ eius. Constat igitur qꝫ bona tpalia continue habere non possumus: qꝛ ois creatura vanitati subiecta est Ro.8. Solus aūt deus eternaliter habe ri pōt. Unde ꝓ. Ois ꝑterent ꝑter amare deū Et.i. Cor.13. Charitas nunqꝫ excidit siue ꝓ phie euacuabunt: siue lingue cessabūt: siue scientia destruetur. ergo solus deus est sup omnia diligēdus. ¶ Scdo debemus dilige re deum super oia ratione amicitie: quia et naturaliter amicus diligit amicum. Hac rō ne debemus sup oia diligere deū. Quis. n. carior amicus nobis est qꝫ ipse deus q nos tm̄ diligit. Nā alij amici diligunt nos amo re accidentali: qui pōt esse et abesse Eccli. 6. Est amicus qui conuertitur ad inimici tiam: deus autꝫ nunqꝫ amorem suum sub trahit a nobis: quamuis ipsum sepius of fendamus. qꝫ patet ex eo: qꝛ nunqꝫ subtra hit a nobis bn̄ficia sua: sed semp. paratus est nobis pcere: si ad ipsum conuertamur p pe nitentiam: sicut ptꝫ in filio pdigo Luc.15. Jō

vestros. Mat. 5. Diligite inimicos vestros: bene facite his qui oderunt vos. Et subditur vt sitis filij patris vestri q in celis est q solem suũ oriri facit sup bonos & malos: & pluit sup iustos & iniustos. Nota hic exemplum q ponit Barlaam regi Iosaphat de tribus amicis: quoꝝ tertius tm̃ in amore pmãsit. Ideo dicit Eccl. 6. Amicus fidelis protectio fortis: qui inuenit illũ inuenit thesauꝝ: &. I. amicus fidelis medicamentũ vite & imortalitatis. Nota medicamentum vite: & in hoc mundo p peccatoꝝ remissionẽ: quã nullus põt facere nisi solus de⁹. Mar. 2. Quis potest remittere peccata nisi solus deus: & imortalitatis. s. & in alio: q: deus dat imortalitatẽ aie & corpori dabit post resurrectionem corpoꝝ qñ mortale hoc induet imortalitatẽ: & corruptibile hoc induet incorruptionẽ. I. Cor. 15. ¶ Tertio debem⁹ diligere deũ sup oia rõne attinentie. Nã & psanguineos diligimus naturali amore & qs magis attinet nobis q̃ ipse deus: qui & creauit alas nostras & corpora formauit: ppẽ qđ vocamus eum patrem. Ideo dixit illa sancta mulier filijs. 2. Machã 7. Nescio q̃liter in vtero meo apparuistis &c. Vide supra sermone. 6. In introitu. ¶ Quarto diligere debemus deũ sup oia rõne beneficentie. Nam & beneficijs prouocamur ad diligendũ benefactores nostros: qbus & naturali rõne obligamur ad antidota. i. ad retributionẽ & gratiaꝝ actionẽ. Hac rõne maxime debemus diligere deũ a quo infinita bñficia accepim⁹. Et in gñali referã sex vz.
¶ Primũ est beneficium creationis.
¶ Scđm est bñficium prouisionis.
¶ Tertium est bñficium redemptionis.
¶ Quartũ est bñficium expectationis.
¶ Quintũ est bñficium iustificationis.
¶ Sextũ est bñficium glorificationis.

¶ Deo gratias. Amen.

¶ Quomodo põt scire aliquis se diligere deum. Sermo. 9.

Pater noster. Uiso supra sermone primo qbus rõnibus inducimur ad deum super oia diligendũ. Nunc sequitur videre an possimus p certo cognoscere q ex charitate deum diligamus. Salutet virgo &c. Pro introductione sermonis notãdum: q tota lus nostra: & intẽtio nr̃a ad hoc ferri. vt charitatem dei habeamus. Ipsa. n. est regina & forma virtutũ sine qua nulla alia vera virtus est: & nullũ opus quãtũlibet bonũ est meritoriũ: a qua omne bonũ opus pcedit & meritorium est. ¶ De primo loquit aplš. I. Cor. 13. Si linguis hoim loquar & angeloꝝ charitatẽ aũt nõ habuero factus sum velut es sonans aut cymbalũ tiniens: & si habuero pphetias: & nouerim mysteria oia & oẽm sciẽtiã & habuero oẽm fidem: ita vt montes transferrã: charitatẽ aũt nõ habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatem aũt nõ habuero nihil mihi pdest. Et quq aucte manifeste habet q neq virtus theologica: neq moralis: neq gratia gratis data: neq aliquod genus de ope bonaꝝ valet ad meritũ sine charitate. ¶ De scđo vero habet ibidẽ cum subdit. Charitas patiens est: benigna ẽ. Charitas nõ emulatur nõ agit pperã: nõ emulatur: nõ ẽ ambitiosa: nõ querit que sua sunt: nõ irritatur nõ cogitat malũ: nõ gaudet sup iniquitatẽ: cõgaudet aũt veritati: oia suffert: oia credit: oia sperat: oia sustinet. Et qua aucte habet: q ois actus virtutũ theologicaꝝ & moraliũ sperant a charitate: vt pote a fonte ois bone operationis & omnis meriti. Et iõ maxime debemus niti vt illã habeamus & possideam⁹: q: illa habita oẽ bonũ habemus: q: oium bonoꝝ mater est. Et vt dicit Aug⁹. 15. de trinita. loquens de charitate dicit. Nullũ est isto dono excelletius: solum est qđ diuidit inter filios regni eterni & filios pditionis eterne. ¶ Si aũt querit virũ pro certo possumus cognoscere q deũ ex charitate diligamus: est notãdum p intelligentia clariori huius qõnis: q sic theologici dicũt. Duplex ẽ amor: quo possumus deũ diligere siue amare. Unus est amor naturalis: alter vero gratuitus. Et istoꝝ amoꝝ est triplex differẽtia. ¶ Prima est ex pte cause principalis. ¶ Scđa est ex pte obiecti formalis. ¶ Tertia est ex pte effect⁹ finalis. ¶ Prima ergo ex pte cause est ista: q: amor dei naturalis pcedit a na-

tura sed gratuitus perdit a gratia dei. De claro. Nā quelibet creatura suo mō amat deum etiam plusquā seipsam: insensibilia quidem naturaliter. Bruta aīalia sensitiue. Creatura vero rōnalis: per amorem intellectualem: q̄ dilectio dicitur: q2 bonum est q̄ oīa appetunt implicite 𝔱 explicite 𝔱 ipsum bonū est deus. Unumquodq3.n. appetit finez suū ꝑpter quem est: sed oīa sunt ordinata in deum: sicut in finem Prouer.16. Uniuersa ꝑpter semetipm̄ operatus est dñs. Ipse.n. deus est causa efficiens 𝔱 finalis omnium. Apoc.i. Ego sum alpha 𝔱 o principiū 𝔱 finis. ergo naturaliter oīa appetunt deum 𝔱 ꝯsequenter amant ipsum. Item ad idem. Unaqueq3 pars naturali quodam inclinatione operatur ad dilectionem totius etiam cū periculo aut detrimento proprio: vt patet cuz aliquis exponit manum gladio ad defensionem capitis: ex quo dependet salus totius corporis. Unde naturale est: vt quilibet ps suo modo plus amet totum quā seipsam. Unde sm̄ hanc naturalez rōnē 𝔱 sm̄ politicam virtutem bemus ciuis mortis periculo se exponit pro bono cōi. Concordat lex ciuilis que dicit: q̄ filius qui occidit patrem aut pater filium pro pũie defensione: dum sine scelere est: sed etiā premio eum afficiendum omnes constituerunt. ff. de relig. 𝔱 supra. ff. l. Minime. Sic 𝔱 medicus pro conseruatione totius corporis precidit mēbrum putridum: 𝔱 iudex pro conseruatione reipub. condēnat malefactorem: q2 expedit reipu. vt maleficia puniant̄. ff. ad. l. aeq. Ita vulneratus 𝔱 de sen. exco. Ut fame. Unde bonū quanto cōis tanto diuinius. Manifestū est aūt q̄ deus est bonum cōe totius vniuersi 𝔱 oīuz partiū eius. Et ideo naturali dilectione quelibet creatura magis diligit deum q̄ seipsam. Et sic patet q̄ ista dilectio procedit a natura. Gratuita vero dilectio procedit a gratia dei. Nam hec dilectio dicit̄ charitas que est virtus theologica Ideo a solo deo infunditur: ideo dicitur theologica a theos: q̄ est de⁹. Unde Ro.5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spūm sanctū q̄ datus est nobis. ℭ Scđa diffa est ex pte obiecti formalis: q2 obiectum formale dilectionis naturalis dei est ipse deus dilectus inquātum est principium totius esse. Sed obiectuz gratuite dilectionis: que est charitas: est deus: inquantum est obiectum beatitudinis: q2 finis intentus a diligente deum: est frui deo: nō vti vt dic̄ Aug⁹ in. l. de doctrina xp̄iana 𝔱 Magister in. i. sniaꝝ. ℭ Tertia differentia est ex parte effectus finalis: q2 prima dilectio naturalis nō est meritoria: q2 in naturalibus neq3 meremur neq3 demeremur: sed gratuita dilectio est meritoria vite eterne Luc.x. Dignus est operarius mercede sua 𝔱 Io.14. Quid diligit me diligetur a pr̄e meo 𝔱 ego diligam eum 𝔱 manifestabo ei me ipsum.

His ergo suppo'itis est notandum: q̄ si queritur vtruz possimus in hac vita cognoscere vtrum deum diligamus: respōdendu3 est: per duplicem ꝯclusionē. Prima ꝯclusio est: q̄ si queritur de prima dilectione naturali: tūc dicendū est: q̄ sic per rōes sup̄ros positas: q2 vt dicit scđa ratio vnaqueq3 ps naturaliter plus amat suo modo totū quā seipsam. ℭ Scđa cōclusio est: q̄ loquendo de gratuita dilectione: tūc tripliciter distinguendū est: sm̄ q̄ tripliciter pōt aliqd sciri. vt notat Tho. i. 2. q. 112. ar. 5.

ℭ Primo per reuelationem diuinalem.

ℭ Scđo per certificationē humanalem.

ℭ Tertio p presumptionē coniecturalem.

Primo modo 𝔱c. Hoc modo pōt scire in hac vita se diligere deū ex charitate ex reuelatione diuina. Et hoc contingit quãq3 quãuis raro sicut patet de Habraam cui dixit deus. Nunc cognoui. i. cognoscere te feci: q̄ timeas deum Gen.22. Et logē de timore casto q̄ non est sine charitate Eccl'i.2. Qui timetis deum diligite illū. Itē. Ps.18. Timor dñi sanctus pmanet in seculū seculi: vt ponit scđs Tho. vbi supra. Sic pōt dici de Moyse: cui dixit dñs. Inuenisti grām coram me. 𝔱 infra ostendā oē bonum tibi Exo.33. Sic reuelauit deus Magdalene cū dixit. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dilexit multum Luc.7. Sic 𝔱 paulo cui dixit dñs. Sufficit tibi grā mea. 2. Cor.12. Item i. Cor.2. Nos aūt nō spūm huius mundi accepimus sed spūm qui ex deo est: vt sciamus que a deo data sūt nobis. Itē Ro.8. Quis nos separabit a charitate xp̄i tribulatio an angustia 𝔱c. 𝔱 subdit. Certus sum.n. q̄ neq3 mors: neq3 vita: neq3 āgeli: neq3 pu

cipatus neqȝ virtutes:neqȝ instantia: neqȝ
futura neqȝ for.neqȝ al.neqȝ pfu.neqȝ crea
tura alia poterit nos separare a charitate
dei que est in xp̃o iesu do.no. Sic btẽ virgi
ni cui dictum est. Aue grã plena Luc.i.

¶ Scđo modo põt aliqđ sciri per humana
lem certificationem. Et ẽm hoc dõm q̃ nõ
potest aliqs pro certo scire q̃ deum diligat
ex charitate. Et hoc pbatur rõne ꝛ auctori
tate. ¶ Scđo qđ ẽ phisica vt p phõs dicen
sa ꝛ sensato O io.n.nostra cognitio ortũ ha
bet a sensu. Nulla.n.scientia:nulla ars libe
ralis:neqȝ mechanicha sciri põt nisi mediã
te sensu.sed nec fides habetur nisi p sensum
Si q̃ritur a nobis: Creditis qđ deus sit
vnus ꝛ trinus.rñdebitis ita. Et vnde hoc
scitis:nisi q̃ h audiuistis .sic de aliis articu
lis fidei. Dic pratice. Unde Ro.x. Ergo fi
des ex auditu:auditus aũt p verbum xp̃i.

¶ Modo ad ppositum:amor seu charitas
quã habemus ad deum nullo sensu pcipi
põt. Non enim per sensum visus : q̃ p hũc
sensum solum colorata percipimus. Chari
tas non est colorata:q̃ nec viridis nec est
rubea:nec.alba ꝛc̃.ergo hoc modo sciri nõ
potest Job.9. Si venerit ad me.s.deus per
charitatem ꝛ grãm non videbo illũ:si abie
rit non intelligam. Nec per sensum audi
tus:q̃ per hunc sensum solum vocem vel so
num pcipimus. Charitas aũt dei non est
vox nec sonus:q̃uis instrumentũ ipsius sit
vox.s.predicator. Et ẽm hoc dicitur Jo.3.
Spũs vbi vult spirat ꝛ vocem eius audis
ꝛ nescis vnde veniat aut quo vadat.

¶ Tertio non põt pcipi per sensum gustus
q̃ non habet saporem:nec amarũ nec dul
cem ꝛc̃. ¶ Quarto nec per sensuȝ adoratus
q̃ non habet odorem. ¶ Quinto : nec per
sensum tactus:q̃ tangi non potest : cum sit
res spũalis non corporalis.ergo nullo sensu
percipi ꝛ ↄsequenter nec intelligi põt. Fiat
ergo rõ formalis. Nullius rei cognitio ha
beri potest nisi per sensum:sed charitas dei
percipi sensu non potest.ergo ꝛc̃. Ideo dici
tur.i.Cor.2. Que dei sunt nemo cognouit:
nisi spũs dei:patet ratio. Auctoritas Eccle.
9. Sunt iusti atqȝ sapientes ꝛ opera eoruȝ
in manu dei : ꝛ tamen nescit homo vtrum
odio vel amore dignus sit sed omnia in fu
turum seruantur incerta. Item Job.9. Et si

simplex fuero hoc ipm̃ ignorat anima mea
Item apl´s.i. Cor.4. Nihil mihi conscius
sum:sed non in hoc iustificatus sum:qui au
tem iudicat me dñs est. Item.ps. Delicta
quis intelligit ab occultis meis munda me:
ꝛ sic patet conclusio. Bene tamen potest ho
mo scire pro certo:q̃ non diligit deũ ex cha
ritate:sicut est ille qui tenet concubinam : ꝛ
ille qui facit vsuras:ꝛ ille qui odit ꝓximuȝ
suum:ꝛ ille qui vult vindicari contra proxi
mum suum ꝛc̃. Et ideo condemnandus est
ille tanquã periurus:qui iurat se immuneȝ
a delicto:q̃ iuramentum hoc temerarium
est:sicut habetur in.c.si.de par.ꝯno. Et ex
hoc habemus q̃ qlibet homo quãtũcũqȝ
sanctus semper debet stare in timore ꝛ in
suspitione de se ipso.nunquid.s.sit accept⁹
deo ꝛ consequutus fuerit remissionem pec
catorum. Ideo Eccli.5. De propiciatu pec
catorum noli esse sine metu:ꝛ ad istũ timo
rem inducit nos duplex ratio. Prima de
pñti. Scđa de futuro. De pñti quidem:
quia incertũ est an homo nunc habeat gra
tiam. De futuro vero quia nescit an saluus
erit:q̃uis sciret pro certo se habere gratiã
in presenti. Nam ꝛ Judas habuit gratiaȝ
ꝛ postea damnatus est. Ideo Dauid Cõfi
ge timore tuo carnes meas a iudiciis enim
tuis timui. ¶ Tertio modo potest aliquid
sciri per presumptionem coniecturalem : ꝛ
hoc modo possumus scire.s.presumendo
q̃ diligamus deum ex charitate Ro.8. Ip
se enim spũs testimonium reddit spũi no
stro quod simus filii dei ꝛc̃. Sunt autẽ.8.
signa huius presumptionis:per que.s.pos
sumus presumere verisilr nos deũ diligere.

¶ Primo ab intellectu:a quo sunt cogita
tiones.

¶ Scđo a memoria:a q̃ sũt recordatiões.

¶ Tertio a volũtate:a qua sunt opatões.

¶ Quarto a concupiscibili:a qua sunt de
lectationes.

¶ Quinto ab irascibili:a qua sunt tollera
tiones.

¶ Sexto ab auditu:a q̃ sunt auditiones.

¶ Septimo a ligua:a qua sunt locutiões.

¶ Octauo a manu:a qua sũt largitiones.

¶ Primũ signum est ab intellectu ꝛc̃.naȝ
semp̃r hõ plus cogitat de eis quos plus
amat Mat.6. Ubi est thesaurus tuus ib

est ⁊ cor tuum. Unde si homo exponit libenter intellectum suum ad cogitandū de deo plusq̄ȝ de alijs rebus ⁊ intelligendū deū signum est ꝙ diligit deum. Verbi gratia. Si delectatur homo plus legere ⁊ intelligere libros sanctos qui de deo loquūtur: sicut est biblia ⁊ libri doctoꝝ catholicorum: sicut est Aug⁹ de ciui. dei: moralia Greg⁹. Epl'e Hieronymi: ⁊ alij libri sancti: signum est ꝙ diligit deū ex charitate. Si vero homo non sit capax intelligendi hos libros: si sepe cogitat de deo: signum est diuini amoris. Unde sequitur illud Jo. 2. Domine si tu sustulisti eum dicito mihi. Dicit glo. Non dicit quē: quia h' in aīa solet agere vis amoris: vt quē semꝑ cogitat nullum aliū ignorare credat. Econtra: de illo qui delectatur studere in libris paganoꝝ ⁊ poetaꝝ: signuȝ est ꝙ non diligit deū: sed potius seruiat diabolo. Unde Isidorus in lib. sn̄iaꝝ: ⁊ in decretis. 37. di. Ideo prohibetur xp̄ianis legere figmenta poetaꝝ: q: per oblectationem fabulaꝝ nimium mentem excitāt ad incentiua libidinum. Non enim solum thura offerendo demonibus imolatur. sed etiaȝ eorum dicta libentius capiendo. Hec ille. Iā videmus vt plurimuȝ tales malos esse christianos: nec mirum: quia huiusmodi homines fiunt tales quales libri quos legunt. Nam sicut hij qui student in libris legistarum per aliquod tempus fiunt legiste: sicut qui student in libris medicorum fiunt medici: sic phorum philosophi: sic theologoruȝ theologi. Sic ergo ⁊ qui student in libris paganorum de vanitate tractantium fiunt pagani: quia ex continuis actibus generatur habitus. ℭ Scd'm signum est a memoria a qua sunt recordationes: quia semper homo recordatur illius rei quam diligit: ⁊ quanto magis eam diligit tanto sepius recordatur cum delectatione: sicut Dauid ps. Memor fui dei ⁊ delectatus sum ⁊c. Sic Thobias docebat filium suum dicēs. Omnibus diebus vite tue semper habeto in mente deū Tho. 4. Sic inuitat nos christus dicens anime. Recordare paupertatis mee ⁊ transgressionis ⁊ absinthij: ⁊ fellis: ⁊ respondet anima diligens deum. Memoria memor ero. ⁊ tabescet in me anima mea. Trenoꝝ. 3. Sed hodie conqueri potest de⁹ aduersus nos. d. Obliuioni datus suȝ tanquā mortuus a corde. Sed ve illis qui obliuiscuntur dei: nam contingit eis illud qđ dicit Aug⁹. Hoc inquit iudicio plectitur peccator: vt sicut dum viueret oblitus est dei: ita dum moritur obliuiscatur sui. Dic practice: quando tales veniunt ad mortem amentes: frenetici vel obdurati: ⁊ obcecati ita vt nihil curent de anima sua: sicut nec de. 3. pede quandoq; ⁊ desperant se ⁊ sic moriuntur. Nota de illo mercatore qui dum esset infirmus ⁊ sollicitaretur ab amicis ⁊ consanguineis vt confiteretur ⁊ conderet testamentum: cum diu restitisset tandem dixit testamentum meum est: ꝙ bona mea relinquo Pape ⁊ animam diabolo ⁊ sic defunctus est. Et sic seruatur in talibus regula theologie: que habet. Per que quis peccat per hec ⁊ torquetur. Sap. xi. Et regula iuris ciuilis que habet. Quod quisq; iuris in alium statuit ipse eodem iure vtatur. c. Cum omnes de constitutio.

ℭ Tertium signum est: a voluntate: a qua sunt operationes. Nam quando quis inuenit se promptam habere voluntatem ad obediendum diuinis mandatis. Hoc manifestum est signum diuini amoris: iuxta illud Jo. 14. Siquis diligit me sermonē meū seruabit: ⁊ ibidem qui habet mādata mea ⁊ seruat ea ille est qui diligit me. Unde est ꝙ phus dicit ꝙ signū generati habitus est prompte ⁊ delectabiliter operari. De hijs tribus dicitur Mat. 22. Diliges dn̄m deuȝ tuum ex toto corde tuo. i. intellectu: ⁊ ex tota aīa tua. i. volūtate: ⁊ in tota mēte tua. i. memoria.

ℭ Quartum signum est a concupiscibili a qua sunt delectationes sensitiue quas reprimere quis conatur vt preseruet se a futuris delectationibus ⁊ de peccatis commissis dolet: signum est diuini amoris. ps. Cor contritum ⁊ humiliatum deus non despicies. Item. 2. Cor. 7. Que sm deum tristitia est penitentiam ⁊ salutem stabilem operatur. Exemplum in Magdalena que ex tristitia peccatorum suorum acquisiuit magnum culmen amoris diuini: de qua cantat ecclesia. Post fluxe carnis scandala sit ex lebete fiala in vās translata glorie de vase contumelie.

¶ Quintũ signum ab irascibili: a qua sunt tollerationes. s. passionum et adversitatũ: qr si homo libenter patitur adversa pro deo signũ divini amoris est: qui probatur tribulatione sicut aurũ in fornace. Unde de diligentibus deum dicit Sap. 3. Tanq̃ aurum in fornace probavit illos. s. deus et quasi holocausti hostiam accepit illos. Unde et exemplum habemus a dño qui dixit petro. Calicem quẽ dedit mihi pater meus nõ vis ut bibam illũ. Jo. 18. Unde si in tribulatione quis positus deficit p impatientiã vel desperationẽ: signum est q nõ amat deum. Nam ut ait Greg. in pmo moral. pena quippe interrogat si quis veraciter amat. Si aũt fortiter sive patienter substinet signũ est amoris. Cant. ultimo. Aque multe nõ potuerũt extinguere charitatẽ nec flumina obruent illã. Itẽ Ro. 8. Quis nos separabit a charitate christi etc. Exẽplum in euãgelio hodierno de tentatione dñi etc.

¶ Sextũ signum est ab auditu: qr si libẽter quis audit de deo: signũ est charitatis: alias secus Jo. 8. Qui ex deo est verba dei audit. ppterea vos nõ auditis: qr ex deo nõ estis. Nota ɔtra illos qui non veniunt ad audiendũ sermones: et libentius ad theatrum q̃ ad ecclesiã vadũt. Ecõtra de magdalena dr q stabat secus pedes dñi et audiebat verbum illius Luc. 10.

¶ Septimũ signum est a lingua: qr libẽter homo loquitur de re que diligit etc. Ideo Mat. 12. Bonus homo de bono thesauro pfert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Nota cõtra mulieres que dimissis locutionibus de divinis insertunt se locutionibus et verbis ociosis: et de vanitatibus mundi et qđ deterius est detrahũt aliis ad instar filiorũ israel. Qui nauseantes mãna desiderabant alea et cepas egypti. Numeri. xi.

¶ Octavũ signũ est a manu a qua sunt largitiones. Unde si homo libenter dat elemosynas pauperibus ppter deũ signũ manifestũ est divini amoris. Cantico. vlt. Si dederit homo oẽm substãtiam domus sue p dilectione: quasi nihil despiciet eam. Econtra vero dicitur de avaris. i. Jo. 3. Qui habuerit substantiam mundi huius et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clauserit viscera sua ab eo quomodo charitas dei manet in illo. Finis.

¶ Quare deus sit adorandus et honorandus. Sermo. io.

Ater noster. Supradictum est q deus amandus est q pater noster est: et qr est pater etiaz honorandus est. Ideo sequitur predicare de dei honoratione sive adoratione quã multi etiã christiani nõ exhibent ipsi deo sicut debent. Et ideo ipse conqueritur dicens p Malachiã pphetam. Filius honorat patrem et servus dñm suũ. Si ergo pater ego sum: ubi est honor meus: et si dñs ego sum ubi est timor meus: dicit dominus exercituum. Malachie. i. Salutetur virgo etc. Circa hanc materiã tres ɔsiderationes occurrunt faciende.

¶ Prima quare deus sit adorandus.

¶ Secũda utrũ solus deus sit adorandus.

¶ Tertia qualiter seu quõ sit adorandus.

Circa primũ notandũ: q deus multiplici rõne est adorandus et honorãdus: et q̃uis nõ valeat intellectus noster considerare oẽs rõnes quibus deus sit adorandus cum sint infinite: tñ pro modulo paucitatis nostre. Adducemus sex rationes sm q sex sunt cause propter quas debetur alicui homini reverentia et honor.

¶ Primo est ppter potentiã excellentem.

¶ Secũdo ppter scientiam eminentem.

¶ Tertio ppter sanctitatẽ informantem.

¶ Quarto ppter dignitatem pfulgentem.

¶ Quinto ppter dignitatẽ sublimantem.

¶ Sexto ppter utilitatẽ pvenientem.

Prima ergo causa qua honor seu reverentia est alicui exhibẽda est ppter potentiam excellentẽ. Hac de causa nos nõ solũ imperatores et reges sed etiã officiales honoramus: ppter hoc petrus apls precepit honorari reges: dicẽs. Deum timete regem honorificate. i. Pe. 2. Et apls precipit servitoribus ut dños suos honorent. d. Quicunq sunt sub iugo servi dños suos omni honore dignos arbitrentur. i. Thi. 6. Nota omni honore: supple licito et honesto: ut dicetur infra primo sermone. Item omni honore. s. cordis nõ despiciendo: oris reverenter lo/

Quare deus sit adorandus et honorandus

quãdo: z opis humiliter seruiẽdo. ¶ Hac
ergo rõne deus summe honorandus est. q2
eius potentia nullis limitibus angustatur
sed infinita est: sicut pz in opere creationis:
per qđ de nihilo oĩa produxit in quo tam
magna potestas ostendit: q phi antiqui
illam nõ intellexerunt. ps. Ipse dixit z fa/
cta sunt: z ꝓpter hoc dĩ oĩpotẽs: a quo oĩs
alia potestas spũalis z tpalis ꝓcedit: tanq̃
a fonte infinito oĩs potẽtie. Quid. n. sunt i/
peratores reges z mũdi principes: nisi offi
ciales dei: Auctas. Ois aĩa potestatibus
sublimioribus subdita sit. Nõ est. n. ptãs ni
si a deo: que aũt a deo subordinata sunt:
itaq3 qui resistit ptãti dei ordinationi resi/
stit. Ro. i3. z. xi. q. 3. Qui resistit. Nota nõ ẽ
ptãs nisi a deo. Glo. Aug9. s. iubente vel si/
nente. 23. q. i. Quid culpat. 8. q. i. Audacter
Iubente siquidẽ deo est ptãs iusta: sinente
vero tirãnica. Vñ ait dñs pilato. Nõ ha/
beres potestatẽ vllã in me. nisi tibi data es/
set desup Io. i9. Et nota. q ex diuina ptãte
quasi ex fonte quodã ꝓuenit duplex ptãs
in nobis. s. spũalis z tpalis. Et prima ẽ me/
lior quã scđa: vt habet in. c. Solite. de ma.
z obe. Et vtraq3 fuit in xpo. Est ergo deus
oĩpotens. Ideo Hest. i3. Dñe deus oĩpo/
tens in ditiõe tua cũcta sunt posita: z nõ
est qui possit tue resistere voluntati: tu feci/
sti celũ z terrã: z qcqđ celi ambitu ꝯtinet:
dñs vniuersoꝝ tu es. Nota cũcta: nõ sic di/
uinis tpalibus: dic regi q faciat flare ven/
tos: pluere: mare quiescere: z terram germi/
nare: ignẽ frigescere zc̃. ideo cantat ecclesia.
Tua est potẽtia tuum regnũ dñe zc̃. Hac
rõne debemus qñ adoramus dñm flectere
vtraq3 genua zc̃. ¶ Scđa cã qua honor est
alicui exhibẽdus: est scia eminens. Hac ra
tione p̃cipit deus honorari senes Leui. i9.
Corã cano capite ꝯsurge z honora psonã
senis. Rõnẽ huius assignat Iob: dicẽs. In
antiquis est sapientia: z in multo tpe pru/
dentia. Iob. i2. Hac rõne summe honorã/
dus z adorandus est deus: q est fons oĩs
scie z sapientie. Eccli. i. Fons sapie verbuz
dei in excelsis. vñ scia nostra respectu sapie
z sciẽtie dei stultitiã est. i. Cor. 3. Sapia hu
ius mũdi stultitia ẽ apud deum. Sicut. n.
noctua credit hĩe bonos oculos: s3 nos re/
putamus ipsam cecam: sic z nos ꝯpad deũ

q2 vt ait phs. 2. Metha. Sicut se hz oculus
noctue ac solem sic intellectus noster ad ma
nifestissima nature. Ideo Socrates sapien
tissimus phoꝝ: qui vt ait Valeri9 erat hu
mane sapie quasi quodã terrestre oraculũ:
interrogatus de sua scia: rñdit. Vnũ scio q
nescio. Et de phis qui reputabant se scire
multa: dicit aplus. Dicentes. n. se esse sapien
tes stulti facti sunt. Ro. i. Diuina aũt sapi/
entia est infinita: oĩa sciens oĩa ꝓspiciens:
q2 oĩa nuda sunt z aperta ante oculos ei9.
Heb. 4. ps. Mirabilis facta est scia tua ex
me. ꝯfor. est z no. po. ad eam moralr. Nota
qñ aliqđ occulte facis debes cogitare q
deus te videt. Nota exẽplum de illo sancto
patre: qui hoc respectu ꝯuertit quãdã me/
retricẽ zc̃. legitur in vitis patrũ. Unde Ps.
Cũ qđ turpe facis qđ me spectante rube/
res. Cur spectãte deo nõ magis ipse rubes.
¶ Tertio debet honor alicui ꝓpter sancti
tatẽ informantẽ. Sanctis enim debet ho/
nor: multo rõnabilior q̃ aliis predictis. Ho
nor. n. est reuerentia exhibita in testimoniũ
virtutis vt dicit phs. Hac ratione sũme
debemus deum honorare: qui est scitas
a qua oĩs scitas ꝓcedit. Vñ Isa. 40. Om
nes gentes quasi stilla situle reputate sũt
s. in ꝯspectu dei: sicut enim situla descẽdit
in puteũ ad hauriẽdũ aquã z ascendit stil
lando: sic xps descendit in puteum vteri
virginalis: z in situla humanitatis hausit
aquã scitatis z de ea stillant gutte sancti/
tatis in hoĩes. Vñ z quare petrus z pau/
lus z aliĩ sancti fuerunt scti: q2 vna gutta il
lius situle stillauit in eos. Vñ Io. i. De ple
nitudine eius oẽs accepimus. Ipse ꝟo xps
sine mensura habuit aquã scitatis. Io. 3.
Nõ. n. dat deus spũ ad mẽsuram. s. xpo: s3
aliis ad mẽsuram dat deus spũ: iuxta illũ
Ro. i2. Vnicuiq3 deus diuisit mẽsuram fi/
dei zc̃. Si ergo vni sancto debet honor: ꝓ/
pter vnã guttam sanctitatis: quãto magis
ipsi deo qui est fons oĩs sanctitatis: respe/
ctu etiã cuius nullus vere dĩ sanctus neq3
bonus. Vñ legitur Mat. i9. Et Luc. i8. q
cum qdam doctor dicit xpo. Magister bone
qđ faciam. vitã eternã possidebo: Rñdit
xps. Quid me dicis bonũ: cum nemo bon9
sit nisi solus deus: dicere tu: z xps nõne erat
deus. Dicẽdũ q ille doctor credebat xpm

esse bonū hoīem ⁊ sanctū: sed non deum.
Ideo xp̄s innuens: q nullus est pfecte bo
nus ⁊ pfecte sanctus dixit. Nemo bonus
.s. simpliciter ⁊ essentialiter: nisi solus deus:
nam omnes sancti sunt boni participatiue
Jo.i. Pe.4. In omnibus honorificetur
deus per iesum christum dominum nostrū
cui est gloria ⁊ imperium in secula seculorū
amen.

¶ Quarto debetur honor alicui ꝑpter di
gnitatem prefulgentē sicut pape ⁊ alijs pre
latis ecclesie debetur honor hac ratōe quā
uis sint mali. Unde ⁊ dominus honorauit
sacerdotes mittens ad eos leprosos Mat.
8. ⁊ Luc.17. Quāuis sciret illos esse sacrile
gos. vt not. Cip:ianus.93.di. Dominus no
ster. Sic ⁊ Constantinus imperator legitur
dixisse. Si proprijs oculis vidissem sacerdo
tem dei aut aliquem eorum qui monastico
habitu amicti sunt peccantem clamidem
meam explicarem ⁊ cooperirem eum: ne ab
aliquo videretur: sicut legitur.93.di. In scri
pturis. Ad idem facit q legitur.xi.q.3. Sa
cerdotibus. Dic hystoriam que ibi legitur.
Hac rōne sūme debemus honorare ⁊ ado
rare deū a quo ꝓcedit oīs dignitas: ⁊ cuius
sunt ministri ⁊ dispēsatores omnes illi qui
in dignitate sunt positi.i. Cor.4. Sic nos
existimet homo vt ministros christi ⁊ dispē
satores misteriorū dei ⁊c. ¶ Quinto debe/
tur honor alicui propter nobilitatem subli/
mantē: sicut filijs regum: ⁊ alijs nobilibus.
Hac ratione maxime debetur honor ipsi
deo: sicut dixit Agatha Quintiano. Sūma
ingenuitas est qua christi seruitus compro/
batur: propter quod ⁊ ecclesia dicit Deus
quem nosse viuere: cui seruire regnare est.
Si ergo ex seruitio dei magna datur nobili
tas homini: quanta: ⁊ quam infinita est no
bilitas in ipso deo? Nota moraliter q nobi
liores homines mundi sunt serui dei: quia
virtus est que facit nobiles. vn̄ poeta Oui
dius lib.i. de ponto.
Non hoīes census nec clarū nomen auoꝝ.
Sed ꝓbitas claros ingenuosq; facit.
Ratio est: q: nobilitas dicitur a notione.
Nihil autem facit homines notiores ⁊ ma
nifestiores q̄ virtus. ps. In memoria eter
na erit iustus ⁊c. Item sapie.4. O quam
pulchra est casta generatio cum claritate.

immortalis est enim memoria illius: quia
apud deum nota est. ⁊ apud hoīes. Exem
plum de sanctis qui sunt in maiori notitia
⁊ gloria q̄ omnes imperatores mundi ⁊
pape: quamuis illi sancti fuerint in hac vi
ta humillime conuersationis: sicut petrus de
apostolis qui fuerunt piscatores ⁊ de alijs
quam plurimis ⁊c. ¶ Sexto debetur ho/
nor alicui propter vtilitatem prouenientē.
Ista ratione fit honor medicis: quia sunt
vtiles ⁊ necessarij Ecclesiastici.38. Honora
medicum propter necessitatem creauit ⁊c.
Ista etiam ratione precipit deus vt filij ho
norent parentes. propter vtilitatem quam
ab eis habuerunt ⁊ expectant hēre Ephe.
6. Honora patrem tuum ⁊ matrē tuā qđ
est mandatum primum in promissione vt
bene sit tibi ⁊ sis longeuus sup terram. Hac
ratione summe debemus honorare ⁊ ado
rare deū: quia ab ipso vtilitates maximas
habemus: quia quicquid scimus: quicquid
eximus quicquid habemus ab ipso habe/
mus. In ipso enim viuimus: mouemur: ⁊
sumus Act.17. Ideo apostolus. Quid ha
bes q non accepisti. Si autem accepisti
quid gloriaris quasi non acceperis.i. Cor.
4. Et si per vnum instans deus moueret a
nobis manum suam omnes in nihilum re/
digeremur ergo venite adoremus ⁊ ꝓcida
mus ante deum ploremus coram domino
qui fecit nos: quia ipse est dominus deus
noster: nos autem populus eius ⁊ oues pa
scue eius. ps.94. Deo gratias. Amen.

¶ Utrum solus deus sit adorandus.
Sermo.xi.

Pater noster.

Dicto supra sermone pro/
ximo quare deus sit ado/
randus. Nunc sequitur vi
dere vtrum solus deus sit
adorandus. Salutetur virgo gloriosa ⁊c.
Pro introductione materie querunt do/
ctores theologi vtrum solus deus sit ado/
randus: ⁊ videtur q sic. Deutero.6. ⁊ Mat.
4. Dominū deum tuum adorabis ⁊ illi soli
seruies. Econtra quia omnes sanctos ado
ramus. item ps.98. Exaltate dominū deū
nostrum ⁊ adorate scabellum pedum eius

quoniam sanctum est. Per scabellum intel-
ligitur caro christi que est creatura vt dicit
gl. Ergo non solum deus sed etiam creatu-
ra aliqua est adoranda. Ad idem facit de
conse. di.3. Perlatum &c. Venerabiles. vbi
sic dicitur venerabiles imagines christiani
non deos appellant nec seruiunt eis vt diis:
nec spem salutis ponunt in eis: nec ab eis
expectant futurum iudicium sed ad memo-
riam et recordationem primitiuorum vene-
rantur eas et adorant: sed non seruiunt eis
cultu diuino nec alicui creature et habetur
hoc.ex sexta synodo. Ad idem facit ꝙ legi-
tur de Abraam gen.18. Tres vidit et vnum
adorauit: cum illi tres essent angeli: vt dicunt
doctores. Pro huius ergo materie declara
tione notandum. ꝙ a doctoribus Theolo-
gie ponitur triplex differentia adorationis
siue reuerentie

¶ Prima est adoratio latrie.
¶ Secunda est adoratio dulie.
¶ Tertia est adoratio yperdulie.
Debita deo singulariter.
Debita sanctis generaliter.
Debita gloriose virgini reuerenter.

¶ Prima ergo adoratio vocatur latria.
que est quedam obsequium et seruitium debi
tum deo ratione creationis. Et nominatur
hec reuerentia seu obsequium quatuor mo
dis. vt ponit Tho.3. sententiarum di.9.q.1.
ar.1. Quandoque enim dicitur latria.i.serui
tus quantum ad opera que exhibentur in
recognitione domini quod deo competit ex
iure creationis. Secundo dicitur pietas
quantum ad effectum deuotionis. Ter-
tio dicitur Theosebia.i.diuinus cultus.vel
Eusebia.i. bonus cultus quantum ad inten
tionem attentam. Quarto dicitur religio
quantum ad determinationem operum ad
que homo se obligat ad cultum dei. Pro
ergo omnibus nominibus vna et eadem vir
tus nominatur secundum diuersa que ad
ipsam concurrunt. Et predicta summitur ex
dictis Augusti. in.10. de ciuita. dei.c.1. Est
autem virtus ista non theologica: quia non
habet deum pro obiecto sed aliquid aliud.
scilicet obsequium exhibitum. sed habet de
um pro fine: est ergo virtus cardinalis et re
ducitur ad iustitiam: non quasi species ad
genus: sed quasi virtus annexa ad princi-
pale in qua participat modum eius secun-
dum Tho. ibi. Igitur loquendo de hac ado
ratione dicitur ꝙ solus deus est adorandus
vt in auctoritate supra allegata. Deutero.6.
Et ea que ad ipsum spectant que sunt sex.

¶ Primo ergo debetur adoratio latrie ipsi
deo quem adoramus tanquam creatorem
Deutero.6. et Mat.4. Dominum deum tuum
adorabis et illi soli seruies: nec aliqua crea-
tura est adoranda hoc modo. Unde potius
deberet homo subire mortem quam adorare latria
aliquam creaturam. Ideo tres pueri proie
cti fuerunt in fornacem ignis Dany.3. Pau
lus etiam et Barnabas refutauerunt hono
res diuinos sibi oblatos: vt legitur act.14.
Sic et angelus refutauit adorationem Jo
annis apo. vltimo. Et quamuis Joannes nol
let adorare angelum adoratione latrie vt-
puta: quia sciebat hanc non deberi nisi deo
soli: sed dulie: tamen fuit prohibitus ab an
gelo multiplici ratione: sed vna earum est
ad cauendam speciem ydolatrie vt notat
Tho. in.3. sententiarum di.41. ar.2.q.6. Ad
primum. vnde subditur Deum adora. Sic
et angelus manue dixit. Si vis holocaustum
facere: offer illud domino. Judicum.13. et Mar
docheus noluit adorare. Aman timens ne
honorem dei transferret ad hominem. vt di
citur Hest.13. Unde exo.22. dicitur qui immo
lat diis occidetur preter domino soli.

¶ Secundo christus adorandus est latria
quantum ad diuinitatem: quantum ad hu-
manitatem vero distinguitur: quia aut con
sideratur humanitas prout intelligitur vnita
verbo dei: et sic etiam debetur sibi latria.
Nam quando adoratur persona adorantur
eaque sunt vnita persone. Adorare ergo car-
nem christi prout est vnita verbo. nihil aliud
est quam adorare regem vestitum. secundum Tho.
parte.3.q.25.ar.2. Aut consideratur huma
nitas christi prout est separata a verbo. et
tunc debetur ei dulia secundum Tho. in.3. senten
tiarum.q. vbi supra. et sic debet intelligi glo.
super illud. Adorate scabellum pedum eius:
que dicit ꝙ caro christi non est adoranda
illa adoratione latrie que soli deo debetur:
nec est inconueniens dicere ꝙ vna et ea-
dem persona christi adoratur adoratio
ne latrie propter suam diuinitatem: et
adoratione dulie propter perfectionem

humanitatis:quia ꝛ ipsi deo patri debetur
honor latrie ꝑpter diuinitatē:ꝛ honor du-
lie propter dominiū quo creaturas guber-
nat. Unde super illud Dn̄e deus meus in
te speraui:dicit Glo.Dn̄e olaꝫ cui pp crea
tionē debet̄ latria ſm Tho.vbi supra.
¶ Tertio debet̄ honor latrie imagini xp̄i
inquantū imago:qꝛ imago inquātū hmōi
dicit imaginatū. Unde dicit Basilius ꝙ ho
nor imaginis:id ꝓthothypū refertur.i. ad
exēplar siue imaginatum:sed xp̄us est ado
randus latria vt dictum est.ergo ꝛ imago
eius. Et Aug.in.3.de doctrina xp̄iana ait:
qui aūt opatur aut veneratur vtile signuꝫ
diuinitus institutū cuius.vꝫ.significationē
intelligit:non hoc veneratur qꝺ videtur ꝛ
transit: sed illud potius quo talia cuncta
referenda sunt. Si aūt consideretur imago
xp̄i ꝛ alioꝝ sctōꝝ inquantū est res quedaꝫ
Puta lignū sculptū vel pictū:tūc nulla re
uerentia ei debetur:alioqn esset idolatria.
Quia ergo circa adorationē imaginū fuit
olim q̄dam opinio heretica dicens:qꝺ non
sint imagines sanctoꝝ adorande:ꝛ forsan
in mentibus plurimoꝝ hodie pullulat. Iu-
dei etiā contra nos opponunt dicētes nos
idolatrie:imagines adorando:id circo rn̄-
dendo ad aliqua motiua in ꝯtrarium faciētia.
¶ Primo contra illud ꝙ dictū est ꝙ ima-
gini xp̄i sit latria exhibenda inquantum est
imago.opponitur:qꝛ ſm hoc videtur hoīes
ꝛ angeli sint adoratione latrie adorādi:qꝛ
sunt ad imaginē ꝛ similitudineꝫ dei Gen̄.i.
Et stat ratio sic. Imago impressa diuinitus
nobilior est q̄ꝫ que facta est humanitus:sed
imagines dei quas fecit homo adorantur
latria. Ergo multo fortius angeli ꝛ hoīes
presertim sancti in qbus deus imaginem
suam expressit ꝛ reformauit propter ꝙ dn̄s
dx̄.ps. Ego dixi dij estis. Sed rn̄deo ſm
Tho.in.3.sniaꝝ di.9.q.i.ar.2.q.5.ad sc̄dm.
ꝙ ſm ꝙ hoīes sunt imagines dei per parti
cipationem sue beatitudinis facientis ex-
pressam similitudinē:ꝛ hoc dat rei bonita-
teꝫ in se rōne cuius est res ipsa ſm se hono
randa. Sed imagines picte nō sunt imagi-
nes per similitudinem in natura:sed p in-
stitutionem ad significandū. Unde et hoc
nō debetur ei nisi honor relatiue ad alteꝝ.
¶ Scd̄o non obstat quod obiciunt contra
nos iudei dicentes nos idolatrare adoran
do imagines:sicut ꝛ pagani:aut qui adorāt
simulacra:sed hoc nō obstat: qa idolatrare
esset si crederemus in ipsis imaginibus ali
quod nūmen esse ꝛ ipsas inquantum sunt
res quedam adoraremus.sicut antiquissimi
idolatre credebāt in ipsis imaginibus esse
aliquod numē ꝙ ex vi stellaꝝ in ipsis ima
ginibus acquireretur sub quibus fiebant
imagines sicut Hermes dixit ꝙ datū erat
hoībus facere deos: sicut refert Aug.in.8.
de ciui.dei.c.24. Unde duplici rōne erat
idolatria. Primo qꝛ adorabant imagines
ipsas vt res quasdam credentes in eis ali-
quid diuinitatis esse propter responsa que
demones in eis dabant: ꝛ alios mirabiles
hmōi effectus. ¶ Scd̄o ꝑpter res quaruꝫ
erant imagines. Statuebant eni imagines
in aliqbus creaturis:puta hoīum vel qua-
drupedum:vel serpentum:nos aūt adora-
mus adoratione latrie imaginem illius q
est verus deus nō ꝑpter ipsam imaginem
sed propter eam cuius est imago:ſm Tho.
pte.3.q.25.ar.3.ad sc̄dm.ꝛ in.3.snia.di.9.q.
i.ar.2.ad sc̄dm. Nec credimus in ipsis ima
ginibus numen aliqꝺ esse sicut illi crede-
bant. ¶ Tertio non obstat ꝙ precipit deus
in veteri testamento Exo.20.dicens. Nō fa
cies tibi sculptile neqꝫ oēm similitudinē ꝛc̄.
Quia rn̄.ꝙ tūc deus ꝓhibebat fieri imagi
nes duplici ratione. ¶ Primo quia deus
nondum erat incarnatus:sed incorporeus
ꝛ ideo nulla poterat ei imago fieri iuxta il-
lud Isa.4. Cui similem fecistis deum aut
quā imaginem ponetis ei. Nunqd sculpti-
le conflabit faber:aut artifex auro figura-
bit illud ꝛc̄. Postq̄ autem deus factus est
homo potuit habere imaginē:ꝛ in illa ado
rari sicut ꝛ ipse deus qꝛ idem motus est in
imaginem ꝛ in rem imaginatam. ¶ Scd̄a
ratio quare deus prohibuit tūc imagines:
fuit propter vitandam adorationem imagi
num quas gentiles faciebant in veneratio-
ne deoꝝ suoꝝ.i.demonuꝫ quibus nulla de-
betur reuerentia ꝛ ideo premittitur. Nō ha
bebis deos alienos coram me: ꝛ presertim
quia iudei valde proni erant ad idolatriā
vt patet in vitulo aureo quem viuente ad-
huc Moyse adorauerunt: alioquin non
erant prohibite imagines. Item ꝛ in ea

bernaculo Moysi erant cherubin. sicut pz
Exo.25. Et etiã in deserto fecit deus fieri
serpentez eneum Numeri.21. Sed postq̃ fi-
lij israel ceperunt adorare illum serpentem
ꝛ adolere ei incensum fuit confractus ab
Ezechia rege iuda. Sicut legitur.4.Re.18.
Prohibebatur ergo per illud preceptum
adoratio latrie imaginibus creaturarum.
Item adoratio dulie ad reuerentiã demo
num. Nos aũt neutrum hoꝝ facimus: q꞉
nec imaginibus demonũ facimus reueren
tiam: nec imaginibus creaturaꝝ exhibemꝰ
latriam: sed imagini christi: alioꝝ vero san-
ctoꝝ imaginibus duliam: ꝛ sic non obstat.
Nam nec in veteri testamẽto ꝓhibebatur
adoratio dulie fieri creaturis aliquibus ex
cellentibus que erant digne reuerentia: si-
cut pz de Abraaz qui vidit tres viros ꝛ
vnũ adorauit. Gen.18. Sic ꝛ Nathã ꝓpha
adorauit Dauid pronus in terram.3.Re.1.
Sic ꝛ Josue adorauit angelũ sibi appa/
rentẽ in forma viri euaginatum gladiũ te-
nentis. Josue.5. Itẽ ps.98. Exaltate dñm
deum nostrum ꝛ adorate scabellũ eius qm̃
sanctum est. Per scabellum ad litterã: ibi
intelligitur archa testamẽti que erat sub ꝓ
pitiatorio: ita q꞉ propitiatoriũ erat quasi se-
dile dei ꝛ archa tanq̃ scabellum illius se-
dis: ſm q꞉ ibi dicit Nicolaus delira: ꝛ tan-
git plenius Exo.25. Sic ergo pz q꞉ non in
telligitur ꝓhibita in primo precepto deca-
logi adoratio dulie creaturis excellentibꝰ
exhibenda. nec etiã adoratio latrie imagi/
nis dei postq̃ deus est incarnatus: ꝛ sic pz
respõsio ad hanc obiectionem. ¶ Quarto
nõ obstat si quis diceret q꞉ nõ legitur aplos
adorasse imagines: q꞉ Rº ſm Tho. in.3. sen
tentiaꝝ di.9. q꞉ multa apli tradiderunt q̃ nõ
sunt scripta in canone: inter que vnum est
de vsu imaginũ. Vñ ꝛ Damascenus dicit
q꞉ Lucas depinxit imaginẽ christi ꝛ beate
virginis. Et ips etiã suaz imaginẽ Abaga
ro regi direxit vt dr̃ in ecclesiastica historia:
vbi narrat Eusebius cesariẽsis q꞉ cũ Aba-
garus rex misisset pictorem ꝓ depingenda
imagine christi ꝛ ille depingere nõ valeret
ꝓpter coruscationez vultus eius christus
pãnum sue faciei supponens imaginẽ suaz
illi in pinxit. Item legitur in cronica marti-
niana tpe Greg. pape tertij. q꞉ Greg. ꝯdẽna

uit Leonem imperatorem vt hereticum: eo
q꞉ deponi iusserat imaginẽ christi ꝛ sancto
rũ: ꝛ q꞉ incorrigibilis erat: Romam Italiã
ꝛ Hispaniam totã ab eius iure discedere
fecit: ꝛ vectigalia interdixit: synodũq꞉ pene
mille epoꝝ rome celebrando venerationem
sanctoꝝ imaginum ꝯfirmauit: atq꞉ violato
res generali snia anathematizat. h ibi. h ẽt
statuit ecclesia: vt habet̃ de con. di.3. Per
latum ꝛ.c. Venerabiles. sicut scripsi supra
in principio huius sermonis. Fuit aũt tri/
plex ratio institutionis imaginũ in ecclesia
ſm Tho. vbi supra. Primo ad instructionẽ
rudiũ: qui eis quasi quibusdã libris edocerẽ-
tur. Vñ Greg. dicit scribens Sereno epo
masiliensi: ꝛ habet̃ in dicto caplo Perlatũ:
q꞉ legentibus scriptura hoc ꝓdiotis prestat
pictura cernentibus: q꞉ in ipsa ignorantes
vident quod sequi debeant: in ipsa legunt
qui lras nesciunt. ¶ Scda ratio. vt incarna
tionis mysteriũ ꝛ sctoꝝ exempla magis
in memoria essent nostra: dũ quottidie ocu
lis nostris representant̃. ¶ Tertia ad exci
tandũ deuotionis affectum: qui ex visis ef
ficacius excitatur: q̃ ex auditis: q꞉ certior
aure arbiter est oculus ſm Tho. ¶ Quar-
to debetur honor latrie cruci christi. Unde
ecclesia. Te adorãdam te crucem viuificã.
per te redempti dulce decus seculi semper
laudamus semper tibi canimus per lignuz
serui per te sumus liberi. Possumus aũt de
cruce xp̃i loqui dupl'r. Vno modo de ipsa
cruce in qua dñs crucifixus est: ꝛ sic ipsam
adoramus latria dupliciter. Vno modo in
quãtum rñtat nobis figuram christi extẽsi
in ea. Alio modo ex ꝯtactu ad mẽbra chri-
sti: ꝛ ex hoc q꞉ eius sanguine est perfusa: ꝛ
vtroq꞉ modo adoratur eadem adoratione
cum christo. s. latrie: ꝛ ꝓpter hoc etiam cru-
cem alloquimur ꝛ deprecamur dicentes. O
crux aue spes vnica. Alio modo possumus
loqui de effigie crucis christi inquãtum est
materi. lis: puta lapidis: vel ligni: argenti
vel auri: sic veneramur crucem tm̃ vt ima-
ginez christi quã veneramur adoratione la
trie: vt supra dictũ est. Hec Tho. p.3.q.25.
ar.4. Nota ꝯ illos qui pingunt crucem in
terram siue sculpunt ꝯtra quos est statu-
ta pena capitis de iure ciuili vt habet̃. C.
Ne sanctũ signum crucis in marmore vel

lice sculpatur.l.unica in lib.i.codicis.
¶ Quinto adoranda sunt adoratione latrie omnia que fuerunt christi.s.vestimenta clavi:lancea:rc. Nō tamē sunt imago christi sicut crux:ꝛ inde est ꝙ imaginem crucis christi veneramur in quacūq materia. nō autem imaginem clavorum vel quorūcūq.ſm Tho.ubi supra. Nec obstat si dicatur ꝙ ſm hoc videtur ꝙ etiam Uirgo maria sit adoranda adoratione latrie: qꝛ rīdetur:ut habetur infra tertia pte sermonis ¶ Sexto debetur honor latrie hostie consecrate:quia ibi est christus verus deus ꝛ homo. Sed quid si non sit consecrata: Rñ. qui scit illam non consecratam non debet illam adorare:qui autem ignorat ꝛ putat illam consecratam. dicit Tho.in.3.sententiarū di.9.q.i.ar.2.q.6.ad scdʒ.ꝙ qui adorat hostiam non consecratam:adorare eam cū conditione debet si est consecrata:non tamen oportet ꝙ hec cōditio semper sit actu explicita:sed sufficit ꝙ habitu teneat eam: unde non peccat adorans eam: quia non adorat puram creaturam:sed extra intentionem suam:sacerdos tamen quātū in se est facit populum idolatrare:quia offert ei puram creaturam adorandam. ſm Tho. unde dicit Canon in.c.De homine.de cele. miss.ꝙ sacerdos talis qui non conficit ꝛ simulat se conficere celebrans missam gravius peccat q̄ꝫ qui vere celebrat immortali constitutus:quia falsa remedia sunt veris periculis graviora:ut ibi dicit tex. ¶ Sʒ quid si angelus apparet in spē christi: Rñ dit Tho.ubi supra.ꝙ non potest angelus in spē christi apparens sine peccato adorari nisi sit conditio actu explicita:quia ipsa novitas.rei insolita considerationē ꝛ attentionē regrit sicut dicitur de virgine Luc.i. ꝙ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Nota ad hoc exemplaʒ de diabolo qui apparuit beato Martino in forma christi rc. Item de diabolo qui apparuit beato Antonio: ꝛ sic sepius legitur in vitis patrum. Item de diabolo qui apparuit cuidam novitio in spē Uirginis marie in qnē post multas apparitiones sprevit ex cōsilio magistri sui cui hoc revelaverat:qua ꝓpter nunq̄ꝫ post modūʒ sic sibi apparuit.hoc legitur in libro de vita fratrum nostrorū:sic ꝛ hodie diabolus multis appet in somnis sub spē angeli vel alicuius anime beate:vel in purgatorio:vel damnate in inferno ut decipiat eos quibus apparet:vel ut indicent malaʒ de bonis vel ecōverso. Ideo dicitur.2.Cor. xi.ꝙ sathanas quādoq trāsfigurat se in angelum lucis:ꝛ sic patet cui sit honor latrie exhibendus. ¶ Scda adoratio est dulie que proprie dicit servitutem:sed extendit ad reverentiam que creature exhibetur ꝓpter suam excellentiaʒ:prout ergo accipitur proprie dulia debetur solum a servo domino cui est obnoxius ratione servitutis. Sed prout large accipitur pro reverentia creature exhibita tunc dulia debetur omni creature virtuose. Honor enim dulie est reverentia exhibita alicui in testimonium virtutis:ut dicit phs in primo ethicoꝝ. Unde non debetur proprie ꝛ directe nisi habenti gratiam ꝛ virtutem:ꝛ hoc ꝯtingit dupliciter.
¶ Primo modo sicut actus virtuosus: ꝛ huic directe:ꝛ ſm se debetur honor.
¶ Scdo modo sicut habens aptitudinem naturalem ad virtutem:ꝛ sic cuilibet habēti imaginem est exhibendus honor.nisi sit confirmatus in malo: quia in tali ligatus est ordo ad virtutem:unde tali nullus debetur honor.sicut est demon ꝛ aīa dānata.
¶ Tertio modo sicut ordinatus ad inducendum vel conservandum virtutem. Et sic debetur omnibus prelatis:qui ad hoc ordinati sunt:ut alios dirigant in virtutem. unde etiaʒ si prelati sint mali ꝛ peccatores. hac ratione debetur eis dulia etiaʒ maior q̄ꝫ bono subdito:ratione prelationis licet bono subdito debeatur maior reverentia ſm se q̄ꝫ prelato malo.licet autem dixerim ꝙ prelato etiam malo debetur. Dulia est verum:nisi dum est in actu peccati:qꝛ tunc non debet ei exhiberi dulia: quia apparet in eo aliquid cōtrariū honori sed ante vel post sibi exhiberi debet:qꝛ nescitur in quo statu sit. Hoc not.Tho.in.3.sententiaꝝ di. 9.q.2.ar.3. Hic ergo honor dulie debetur omnibus sanctis per rationē primaʒ supra positam:quia ratione sanctitatis sancti dicuntur dij.Ps.Ego dixi dij estis:ꝛ etiā fratres ꝛ sorores ꝛ matres christi ut in evan-

gelio dicitur Mat.12. Hac ergo ratione Su lis. Nathan adorauit Dauid: & Habraam adorauit angelos: & etiam Iosue: sicut legitur Iosue.5. Et dictum est supra parte prima ver.tertio.

¶ Tertia adoratio est perdulie: que est virtus qua exhibetur reuerentia creaturis: que habent quandam eminentiam & affinitatem ad deum: sicut est Virgo maria cui debetur maior reuerentia quam aliis sanctis: ea ratione: quia est mater dei. Nec obstat si dicatur videtur quod virgini Marie debetur latria: quia est aliquid christi: sicut lancea & claui cum quibus dominus crucifixus est: quibus debetur latria vt supra dictum est. Sed dicendum est quod virgini Marie debetur aliquis honor ratione sui: quia est creatura rationalis excellens: & ideo debetur sibi honor perdulie tanquam creature excellenti. Sed clauis & lancee & vestimentis christi: nullus secundum se debetur honor: sed ratione christi: & ideo idem honor debetur eis sicut christo: quia vbi eadem ratio ibi eadem species: & hoc vult Tho.p.3.q.25.ar. vltimo.

Deo gratias. Amen.

¶ Qualiter deus sit adorandus Sermo.12.

Pater noster. Supra sermone proximo dictum est: vtrum solus deus sit adorandus: modo videndum restat qualiter sit adorandus. Salutetur virgo maria &c. Pro introductione sermonis notandum quod modum adorandi deum docuit nos dominus Io.4. In brenibus.d. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Nam pater tales querit qui adoret eum. Spiritus est deus: & eos qui adorant eum in spiritu & veritate oportet adorare. Pro cuius intellectu notandum: quod secundum philosophum. Veritas est adequatio rei ad intellectum. Declaremus hoc in artificialibus & moralibus. In artificialibus quidem Veri gratia. Si video vas deauratum exterius & intellectu apprehendo quod illud vas est aureum cum non sit: falsitas est: quia res exterius non ita se habet sicut apprehenditur interius ab intellectu. Et ideo proprie dicimus omnia vasa deaurata esse falsa. Sed si essent aurea tunc esset veritas &c.

¶ Sic in moralibus. Si homo exterius ostendit in gestibus & actibus quod sit virtuosus & bonus: si non est ita interius: dicitur falsus homo & mendax: ideo meretur maledici a christo: sicut arbor frondosa non habens fructum. Mat.21. Si vero est ita interius sicut apparet exterius: est verus. Modo ad propositum: secundum quod dicunt theologi & Tho. 22.q.84.ar.2. Adoratio fit per exteriores actus corporeos. Puta genu flexiones: prostrationes & huiusmodi qui actus sunt signa exteriora deuotionis interioris. Si igitur in mente adoratoris seruet deuotio: profecto talis dicitur adorare in spiritu. i. deuotione interiori & veritate: secundum quod dominus dicit. Alioquin falsa est adoratio. Igitur ad hoc vt quis adoret in spiritu & veritate vt sit verus adorator secundum quod dicit dominus. Requiritur concursus quinque rerum: quarum scda & vltima sit secundum decentiam: vel verius dicimus quod sola prima est necessaria ad veram adorationem quam alie requirantur ad congruitatem adorationis perfecte.

¶ Primum est deuotio cordialis.
¶ Secundum est exclamatio vocalis.
¶ Tertium est humiliatio corporalis.
¶ Quartum est oblatio realis.
¶ Quintum est determinatio localis.

¶ Primum est ergo deuotio cordialis que est tanquam forma aliorum: quia deus cor nostrum appetit. Prouer.23. Fili prebe mihi cor tuum. Ps.28. Afferte domino gloriam & honorem afferte domino gloriam nomini eius. Adorate dominum in atrio sancto eius: & in corde deuoto: in quo habitat deus tanquam in atrio suo. Contra hoc faciunt multi quorum os in choro & cor in foro. Et ista euagatio mentis ab oratione contingit ex duplici causa.

¶ Prima ex demonum infestatione. Vnde in vitis patrum legitur de Machario quod vidit demones sicut ethiopes diuersas formas imprimentes ante oculos monachorum

Cum essent in collecta ⁊c. Hic hystoriaz contra tales dicitur Isa.23. ⁊ Mat.15. Populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe est a me. ¶ Secunda contingit quandoque ex precedenti occupatione: cui adhuc anima intenta sepe vagatur ab intentione adorationis ⁊ recogitando ea in quibus paulo ante fuerat occupata. Et ideo debet homo ante orationem preparare se recolligendo mentem suam. Ps. Preueni in maturitate ⁊ clamaui. Ideo dicit apostolus. Si oratione lingua: spiritus meus orat: mens autem mea sine fructu est. Quod ergo orabo: spiritu orabo ⁊ mente. Psalam spiritu psalam ⁊ mente. i. Cor.14. Nota: spiritus meus orat. Spiritus vocatur vis anime inferior mente vbi corporalium rerum similitudines exprimuntur. ¶ Secundo requiritur exclamatio vocalis. Ps. Voce mea ad dominum clamaui: quia de omni eo quod habemus a deo debemus ei reddere obsequium: sic faciebant pueri adorantes ⁊ laudantes dominum dicentes. Osanna filio Dauid ⁊c. Mat.21. Propter hoc sancta mater ecclesia instituit sonos. Ps. ⁊ cantus ecclesiasticos. An autem debeat esse oratio vocalis dixi supra sermone.3. parte.3. Ad hoc exortatur nos apostolus dicens: Offeramus hostiam laudis semper deo. i. fructum labiorum confitentium nomini eius Hebr. vlt. Et Osee vltimo. Omnem aufer iniquitatem ⁊ accipe bonum: ⁊ reddemus vitulos labiorum nostrorum. ¶ Tertio requiritur humiliatio corporalis: vel genuflectendo: vel prosternendo: vel inclinando. Hoc etiam ordinat rubrica nostra secundum diuersorum temporum qualitates. Hoc nos docuit dominus exemplo sancto suo. Nota quattuor modos quos tenebat dominus in orando. ¶ Primo oculos erigendo. Jo.17. Subleuatis Iesus oculis in celum dixit. Pater venit hora: clarifica filium tuum ⁊c. ¶ Secundo stando manus eleuando Acta.1. Eleuatis manibus ferebatur in celum ⁊c. ¶ Tertio genuflectendo Luc. 22. Positis genibus orabat. d. Pater si vis transfer calicem istum a me. ¶ Quarto se prosternendo Mat.14. Procidit super terram ⁊ orabat vt si fieri posset transiret ab eo hora. Et ratio huiusmodi orandi est ad insinuandum reuerentiam ⁊ potentiam diuine maiestatis. Nam super omnes creaturas deus habet hanc excellentiam. vt sit dominus corporis ⁊ anime. Domini temporales habent dominium super corpus tantum. Ideo dicit dominus Mat.x. Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere ⁊c. ⁊ ideo genu sinistrum tantum est eis flectendum. Prelati vero spirituales habent dominium super animas: quia sunt vicarii dei: ⁊ ideo eis flectendum est genu dextrum tantum: quia anima est principalior pars corporis.

Deo autem vtrumque secundum rationem iam dictam. Ro.14. Viuo ego dicit dominus: quia mihi flectetur omne genu: ⁊ omnis lingua confitebitur deo. Sic fecit Salomon qui cum voluit adorare dominum stetit ante altare domini ⁊ expandit manus suas ⁊ fixit vtrumque genu in terram: sicut dicitur.3. Re.8. ¶ Quarto requiritur oblatio realis. Puta offerendo candelas: luminaria ⁊c. sacrificia non quidem propter eius indigentiam: cum ipse dicat. Non accipiam de domo tua vitulos: neque de gregibus tuis hircos: quoniam mee sunt omnes fere siluarum: iumenta in montibus ⁊ boues. Cognoui omnia vo. ar. ⁊ pul. agri mecum est. Si esuriero non quid dicam tibi. Meus est enim orbis terre ⁊ plenitudo eius ⁊c. Ps.49. Sed hoc facere debemus in recognitionem: quod omnia habemus ab ipso optimo deo. Sicut pheudatarius tenetur facere domino suo Prouerbio.3. Honora deum de tua substantia. Nota dicitur Tua. ergo non de aliena. Nota contra illos qui non restituunt aliena: sed faciunt paramenta ecclesiastica ⁊ fabricant ecclesias ⁊c. Contra quos dicitur Mat.8. Misericordiam volo ⁊ non sacrificium: propter quod institute sunt decime ⁊ primicie ⁊ alie oblationes in veteri testamento: ⁊ ab ecclesia confirmata in titulo de decimis ⁊. x. ca. p. totum.

Debet autem offerri de melioribus sicut faciebat Abel ⁊c. non autem de peioribus ne cadat homo in iudicium. Caym qui offerebat deteriora de fructibus. Abel vero de adipibus pinguium. Ideo dicitur Gen.4. Respexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius: ad Chaym autem ad munera eius non respexit: sic fecerunt tres magi de quibus dicitur. Procidentes adorauerunt eum: ⁊ apertis the. suis obtulerunt ei mu. au. thus ⁊ myrram. Mat.2. Non sicut faciebat Dionysius tyrannus siracusanus: de quo Valerius ait libro primo. ti. de neglecta religione. Multa sacrilegia cumulat: iter quod erat hoc quia spoliabat simulachra deorum.

¶ Quinto requiritur determinatio localis Ubi nota. scd'm Tho. 22. q. 84. ar. 3. q' determinatus locus eligitur ad adorandū: non propter deum qui adoratur: quasi loco concludatur. Unde dixit Salomon. 3. Re. 8. Si celum et celi celorum te capere non possunt quanto magis domus quam hedificavi tibi: Sed requiritur locus propter ipsos adorantes: Locus autem convenientior est locus sacrus et hoc triplici ratione. ¶ Prima quidem propter loci consecrationem: ex qua spiritualem devotionem concipiunt orantes ut magis exaudiantur: sicut patet in adoratione Salomonis. 3. Re. 8. ¶ Secundo propter sacra misteria et alia sanctitatis signa que ibi continentur. ¶ Tertio propter concursum multorum ibi adorantium ex quo fit adoratio magis exaudibilis: scd'm illud Mat. 18. Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum ego in medio eorum. Ideo Ps. 5. Ego autem in multitudine misericordie tue introibo in domum tuam adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Item Ps. 28. Adorate dominum in atrio sancto eius. Dicit etiam Tho. ubi supra in responsione ad tertium argu. q' scd'm quandam decentiam adoramus versus orientem. ¶ Primo quidem propter divine maiestatis indicium: q' nobis manifestatur in motu celi qui est ab oriente. ¶ Secundo propter paradisum qui est in oriente constitutus. ut legitur Gen. 2. scd'm litteram. Septuaginta quasi querimus ad paradisum redire. ¶ Tertio propter Christum qui est lux mundi et oriens nominatur. Zacha. 6. Ecce vir oriens nomen eius et qui ascendit super celum celi ad orientem et ab oriente etiam expectatur venturus scd'm illud Mat. 24. Sicut fulgur exit ab oriente et paret usque ad occidentem: ita erit adventus filii hominis Tho. Item quia fides gentium ab oriente cepit oriri Mat. 2. Ecce magi ab oriente venerunt Jerosolimam. etc. Deo. Gratias. Amen.

¶ De divine hereditatis successione.

Sermo. ix.

Pater noster.

Supra dictum est de tribus articulis paternitatis divine. scilicet. Primo de paternitatis ratione. Secundo de spiritus dei patris dilectione. Tertio de eiusdem adoratione. Modo igitur sequitur dicere de eius hereditatis successione: quia ex quo vocamus deum patrem: dicentes. Pater noster etc. ergo nos filii: ergo heredes Gal. 4. Si filii et heredes per deum: igitur duo principaliter videnda sunt. Primo de rationibus quibus ad hereditatem divinam admittimur. Secundo de rationibus quibus ab hereditate ipsa excludimur. Primum erit pro introductione sermonis. Secundum pro prosecutione. Salutetur virgo etc. Pro introductione sermonis notandum q' secundum q' vera et approbata est de iure divino: naturali: canonico et civili: q' filius debet esse heres patris: et ad eius bona succedere. quod est verum in filio legitimo et naturali et legitimo tantum. ¶ Primo igitur probatur de iure divino q' loquens de legitimo et naturali filio dei dicit multipharie: multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis: novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum. per quem fecit et secula Heb. 1. De legitimis vero tantum. scilicet de adoptivis filiis cuiusmodi sumus omnes nos regenerati spiritualiter per baptismum. Loquitur alibi dicens. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro q' sumus filii dei. Si autem filii et heredes: heredes quidem dei. Coheredes autem Christi Ro. 8. ¶ Secundo probatur de iure naturali. Ratio enim naturalis dictat: sicut filius succedit in locum persone patris: sic et succedat in bona: quia plus est persona quam bona. Quando enim pater relinquit filium post mortem suam. videtur adhuc pater vivere in filio: eo q' filius representat personam patris. immo eadem persona videtur esse. Unde Eccli. 30. Mortuus est pater eius et quasi non est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se: et eandem vocem videtur esse vox patris et filii. Instit. de in vill. stip. §. ei. Et ex hoc a fortiori videtur q' multo magis ad bona succedere debeat ex vi naturalis rationis. Et hec ratio naturalis confirmatur per legem que expresse sic dicit. Non sic parentibus liberorum ut liberis parentum debetur hereditas parentes ad bona liberorum. Ratio miserationis admittit liberos nature simul et parentum. communi votum. ff. Unde liberi. l. scripto. Nota. Non sic parentibus declaro. Nam quando filius premoritur patri ex miseratione succedit ad bona filii

defuncti sine filijs ne addat afflictio vt qui
in vno grauat in altero releuet. Non adit
ex natura: q2 naturali cursu deberet primo mori
pater filio z nõ econuerso. Unde dicit apls. 2.
Cor. 12. Nec debent filij parentib9 thesau-
rizare: sed parentes filijs. Ubi tunc turbat or
do nature. vt dicit tex. in l. Nã etsi parenti
bus. ff. de inoffi. testa. Unde bulgarus legum
doctor egregius cũ successisset filio eius pre
mortuo dicit ẽ ei ordine turbato succedis gl.
bulgare nato. Tertio pbat de iure ca-
nonico vt notat in. c. Reynutius de testa.
z in. c. Si pr. e. ti. lib. 6. Ubi non dz pr exhere
dato filio ecclesiam vel pauperes instituere.
Nã vt dicit Aug9 in lib. de vita clericorũ
z hr i decretis. 17. q. vlt. c. vlt. Quicunqz vult
exheredato filio heredẽ facere ecclesiã querat
alium q suscipiat: nõ Aug. ¶ Quarto pro-
bat de iure ciuili scdm qd est dispositũ q pri
ma cã in successione est liberoz. Insti. d here.
quali. z diffe. in pn. Ubi etiã viuo pre re-
putat filius qui est in eius ptãte. quasi dñs
pioz bonoz. Et idcirco mortuo pre: nõ dr
filius pprie adire paternã hereditatẽ sed
se immiscere hereditati: q2 post mortem pris
nõ pcipere hereditatem videt: sed magis li-
berã bonoz administrationẽ cõsequi: vt dicit
tex. in. l. In suis. ff. de lib. z posth. Patet er
go q iure oi iur filij9 succedit ad hereditatẽ pris
z ex hac pclusione infert corrolariũ: q ius
ciuile vel statutũ municipale nõ posset pri-
uare filiũ totaliter ab hereditate paterna a le
gitima sibi debita: q ne di debitum bonorũ
subsidium. Puta statuendo q prio geni-
tus succedat in totã exclusis alijs filijs. Rñ
q2 cũ de iure naturali z diuino debeat pris
hereditas filio: vt dictum est. ergo p ius ciui-
le tolli nõ põt: q2 ciuilis gdem rõ ciuilia iu
ra pimere põt: naturalia xo nõ vtiqz. Inst.
de legi. agna. tu. §. f. z. ff. de re. iu. l. Jura san
guis. Unde ex hac rõne nec Zria cõsuetudine
valent. s. di. frustra. z de pstue. c. fi. z nota in
dicto. c. Raynucius. Et hoc etiã tz in regu-
la indultum lib. 6. Cynus in. l. sancimus. C.
de nup. z bal. in. l. cum lege. C. de epi. z cle.
An aũt valeat statutũ disponens q exclusis
filiabus feminis masculi tm succedant
dubium est. Bal. in dicta. l. cum. l. vr tenere.
q valet. Dy. xo Zrium tz in dicta regula in
dultum. Amplius dico. q sicut nõ hrs filius

bona sua donasset ecclesie z postea nasce-
ret sibi filius legitimus z naturalis: põt filius
de iure vsqz ad quantitatẽ legitime sibi de-
bite dictã donationem reuocare vt pbatur
in l. Si vnqz. C. de reuocã. do. dona. z in de-
cto. c. vlt. 17. q. 4. Hac etiã rõne si pr exhe-
redat filiũ in testã: põt filius rumpe testã
ptũm inofficiosum. i. cõtra officium pieta
tis factum p qrelam in offensi testamenti: si
vero ipsm preterit. l. nullã mentionem de eo
facit: põt dicere ipsm nullum de iure ciuili
vel cõtra tabulas testamẽti agere de iure p
torio vt l toto ti. ff. Z ta. Predicta xo sunt
nisi ex rõnabili cã q2 tunc posset filius p iu
ris vel pris dispositionẽ totaliter priuari le-
gitima. Puta pp aliqd delictũ filij: q2 iste
z naturalis rõ hec suadet que dictat q ma
leficia puniant. ff. ad. l. acqi. Ita vulnerat9
z in. c. Ut fame de sen exco. Determinare
aũt penam hmõi que hoc vel alij delicto
debet ptinet ad latorem legis ciuilis. Un-
de lex ciuil' nihil aliud est q determinatio
iuris naturalis: vt dicit Tho. 1. 2. q. 95. ar. 2.
z. 5. ¶ Modo ad ppositum nrm: certũ est
q nos sumus filij dei vocãtes ipsm pãtz no
strum. Unde Jo. 1. Quotquot aũt receperunt
eum de. e. p. fi. de. fi. zc. Item. 1. Jo. 3. Uidete
qualẽ charitatem dedit nobis pater vt filij
dei vocaremur z simus ergo omni iure de-
bemus cõseq hereditatem regni celoz: q2 ni-
hil aliud est q successio in vniuersum ius
qd defunctus habuerit. ff. de verb. sig. Nihil
hil aliud. Jus aũt vniuersum istud q deus
hz est ipsa deitas: que est beatitudo obiecti-
ue que nõ diuidit per ptes sed tota simul
hẽtur q̃uis nõ totalr: q2 vnus ab alio bea
tior. Debemus ergo oi iure hãc hereditatem
hẽre nisi ppt aliqd delictum excludi merea
mur. Si aũt queris q̃ z quot sũt delicta ista
pp q meret qs priuari a cõsu pñe heredita
tis: R. ius ciuile ponit quattuordeci cãs q
dr cãe ingratitudinis que ponunt in aut.
vt cũ de apel. co. § cãs col. 8. Et tãgunt ca-
noniste in. c. Quintaualis de iu. iur. sed re-
ducã illas ad qnqz. vz. Procedãt. n. sic.
¶ Quedam ex iracundia.
¶ Quedam ex inuidia al' ex malicia.
¶ Quedam ex concupiscentia.
¶ Quedam ex auaritia.
¶ Quedam ex stulticia.

Ergo caueat vnusquisq ad hmōi delictis. Prio ergo ex iracundia pcedūt due cāe. ingratitudinis. Prima est manus iniectio. Puta qñ filius in prēm manus inicit violentas. Dic ꝯ hoc vt expedit. Moralr. Pr nr est xp̄s ꝑm ꝙ deus: qcūq ergo manus iniciunt hereditatis pr̄ue merent exptes fieri. Hac rōne exheredati sunt iudei: qui in ipm xp̄m manus iniecerunt zc̄. Nota para bolā de colonis vinee qui postq̄ occiderūt suos p̄ris familias: occiderunt filium dicētes. Hic est heres venite occidamus eum: z habebimus hereditatem eius. z seqꝉ. Ideo auferet a vobis regnū dei z dabitꝉ gēti faciendi fructus eius. Mat. 21. Hoc mō etiam xp̄iani manus iniciūt in xp̄m: qñ pcutiūt p ximū. Probatꝉ rōe z auctoritate. Rō duplex: q2 si percutis mēbꝝ caput clamat. v. Heu mihi zc̄. Sic mistice tota eccl'a ē vnū corp⁹ Ro. 12. Multi vnum corp⁹ sumus in xp̄o. Singuli aūt alter alterius mēbra. Caput vero huius corpis est xp̄s Heph. 1. Ipsum dedit. s. deus caput sup oēm eccl'iam. q est corp⁹ ei⁹. E si ergo pcutis vnū xp̄ianū xp̄s clamat ac si ipse esset pcussus. ℂ Scda rō q2 qui pcutit imaginem xp̄i videtꝉ xp̄m percutere. Sicut enim reuerentie exhibita imagini exhibetur illi cuius est imago vt in predictum est s̄mone. xi. Sic iniuria: sic hō est imago dei Gen̄. 1. Faciamus hoiem ad imaginē z silitudinē nr̄am. ergo pcutiens hoiem: pcutere vi xp̄m: z ꝯsiter meretꝉ exheredari zc̄. Tales sunt filii militib⁹ pilati q genuflectebāt corā xp̄o z postea eum percutiebant: z hoc maxime habet locum qñ percutis clericos vel religiosos qui dicūtur patres laicoꝝ z ēt dicuntꝉ xp̄i. p̄s. Nolite tangere xp̄os meos. vnde iuste pcussores eoꝝ ecclesia percutit anathemate. 17. q. 4. Si quis suadente. patet ratio. Auctas Act. 4. Saule saule quid me persequeris zc̄. Itē Mat. 25. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. ℂ Scda rō est exprobratio: sicut cū filius blasfemat prēm vel inhoneste sibi cōuiciatur. Puta appellando ipm pditorē vel aliquid hmōi. Sub hac causa comprehendantur blasfemie. De hoc perō valde cōqueritur deus cōtra rectores qui nō puniant taliter delinquentes Isa. 52. Dñatores populi mei inique agunt: z iugiter tota die nomē meū blasfemantꝉ. ppter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: q2 ego ipse qui loquebar. s. cōminando. Ecce ad sum. s. puniēdo. Nota hic quō antiqui patres in tanto horrore h nomen habebāt vt etiā ipm noiare abhorrerent. Job. 1. Ne forte peccauerint filij mei z bñdixerint deo in cordibus suis. De hoc dicetꝉ infra sermone vbi agetꝉ de blasfemia. Tales ergo digni sunt exheredes fieri ab hereditate dei. Unde aplš. Neq maledici regnū dei possidebūt. 1. Cor. 6. ℂ Scdo ex inuidia pcedunt due alie cāe. Pria est oris accusatio. Scda est opis pperratio. ℂ Pria ergo zc̄. Nam filius accusans prēm de cā. s. quē nō sit aduersus principē vel rem publicā exheredari pōt. Nā si cōtra principē vel rē publicā licitū esset tunc filio etiā prēm occidere insic ꝯ rem publicā agentē. ff. de reli. z sūp. fu. l. Minime. Sub hac cā ꝯphendantꝉ detractores z infamatores primoꝝ. Nam tales xp̄m infamant per rōnem supra prima positam de membris in capite. Hmōi n. q detractores sunt deteriores furibus: q2 illi bona temporalia: isti famā rapiunt z furantꝉ: qd tanto deterius est q̄to fama ceteris bonis tēporalibus preciosior est Prouer. 12. Melius ē nomē bonū q̄ diuitie multe. vñ Anacletus papa. 6. q. 1. Deteriores sunt qui doctoꝝ vitam moresq corrumpunt hijs q substantias aliorum prediaq diripiunt zc̄. Tales sunt similes diabolo. de quo scribitꝉ Apoc. 12. Proiectus est accusator fratrum nroꝝ zc̄. Quia ergo sunt ei similes in culpa: erunt ei siles in pena. de quo p̄s. 51. Dilexisti maliciā sup benignitatē: iniqtatē magis quā loq eqtatē: pptereа deus destruet in finē euellet te z emigrabit te. z radicem tuā de terra viuentiuꝫ. ℂ Scda cā est opis pcussi ppetratio. Puta si prēm vulnerauerit. vel alias si eius vite insidiat⁹ fuerit. Sub hac causa cōtinentur odiosi qui odio habēt proximos suos: q2 tunc exhibent venenum xp̄o. Xp̄s enim propter odiū iudeoꝝ mortuus est. 1. Jo. 1. Qui odit prēm suum homicida est. Tu enim qui odio habes proximum tuum quātum in te est veneno odij xp̄m occidis. Hebreo. 6. Rursus crucifigentibus christum in semetipsis. ℂ Tertio ex concupiscentia procedunt due alie cause.

¶ Prima quia filius thorum patris maculat
siue sit vxor siue concubina patris. sub hac causa
moraliter continentur corruptores monialium
que sunt sponse christi. Sic adulteri qui cor
rumpunt matrimonium: et similiter corrumpunt matri/
monium christi signatum per matrimonium carnale: quia
vxor significat ecclesiam: et vir christum Ephe. 6.
Sacramentum hoc magnum est: ego dico in christo
et ecclesia ¶ Secundus casus est si pater volue
rit filiam maritare: et ipsa contra eius volun/
tatem elegit fornicari dummodo sit infra annos
25. secus si post. quia quamuis filia fornicando
peccat mortaliter. tamen excusatur ab huiusmodi in
gratitudine: si ex negligentia parentes distu
lerunt eam maritare: vt in auct. vt cum de ap.
co. §. causas. ꝟ. si alicui ex predictis colla. 8.
¶ Sub hac causa comprehenduntur fornicarij qui sunt
exheredati a christo et a regno celorum. 1. cor. 6.
Neque fornicarij regnum dei possidebunt. Item
he. 13. fornicatores et adulteros iudicabit de
us. Nota contra illos qui dicunt fornicationem sim
plicem non esse peccatum: contra quos est. 32. q. 4.
Meretrices. 2. q. 5. Non mechaberis.
¶ Quarto ex auaritia procedunt due alie
cause. Prima in committendo: Secunda in
omittendo. In committendo quidem. Puta quando
filius prohibet patrem testari vel alius contradi
xerit testamento. Sic moraliter christus condi
dit testamentum in quo disposuit quod nullus faceret
furtum: vsuras: rapinas etc. exodi. 20. Non
furtum facies. vsurarij et alij rerum aliena
rum vsurpatores vere huic testamento contradicunt
quia diripiunt aliena etc. Vel dic ad literam: quia
si filius vel alius prohibet patrem testari peccat
mortaliter. et ideo priuatur hereditate regni ce/
lorum. et in foro conscientie tenentur talis. omnibus il
lis quibus testator aliquid volebat relin/
quere tales et patiuntur a filijs suis quod ipsi
patribus fecerunt. iuxta illud. Patere legem
quam tu ipse tuleris: et illud quod quisque iu/
ris in alium statuit ipse eodem iure vtatur: quia
dicit filius eius. Pater meus fecit vsuras
et voluit quod ego restituam: simplex homo fuit etc.
et sic nihil facit de pecunie dispositione. Nota
hic exemplum de illo vsurario qui habebat tres
filios qui veniens ad mortem: vocauit pri
mo maiorem etc. ¶ Secundus casus est in omittendo.
te. puta si patrem in captiuitate positum negle
xerit filius redimere vel positum in carcere no
luerit in sua fideiussione suscipere vel infir
mo patri vel furioso vel indigenti non subue
nerit. Sub hoc casu: moraliter comprehen
duntur auari: qui in christo pauperibus negli
gunt subuenire. Dic vt exponit Math. 25.
Ite maledicti in ignem eternum qui pa. est
dia. et an. eius. Esuriui enim et non dedistis
mihi manducare etc. Item Eph. 6. Hoc scito
te intelligentes quod omnis auarus non habet heredi
tatem christi et dei. ¶ Quinto ex stultitia ex qua
procedunt due alie cause. Prima est infamis
conuersatio. Secunda est incauta presumptio.
Primo ergo etc. Sic quando filius preter volun
tatem patris inter arenarios vel mimos se so
ciauerit. Sic moraliter in proposito: in hoc
casu sunt omnes qui conuersantur cum meretricibus
tabernarijs rufianis: et cum ribaldis Pro
uer. 13. Qui cum sapientibus graditur sapiens
est: amicus vero stultorum similis efficietur. Ps.
Cum sancto sanctus eris et cum peruerso per
uerteris. Secunda causa est incauta presum
ptio sicut qui ad ludos periculosos et morti
feros se ingerit vel cum villis fortem officium vel
exercitia: et in hac professione permanserit: nisi
forsitan et parentes eius illius professionis fue
rint. Nam tunc nil iudeus iudeo: nil Cathel
na cathego. nil dolosus doloso. ff. de dolo. si
duo. C. de hereticis quam et. C. de inoffi. test. si.
In arena. Sub hac causa moraliter comprehen
duntur omnes lusores taxillorum vel alearum. Vbi
nota quod octo dicuntur personarum propter hoc damnande
Primo ludentes. Secundo assistentes qui dant
fauorem ludo. Tertio rectores reipublice qui
permittunt ludum: quia vt dicit tex. 2. q. 7. Negli
gere cum possis perturbare peruersos: nihil aliud
est quam fouere: nec caret scrupulo societatis
occulte qui manifesto facinori desinit ob/
uiare. Ad idem facit. 85. di. Error. Quar
to mutuantes pecuniam: vbi nota quod qui mu
tuat pecuniam ludenti ad ludum in ludo alea
rum non potest repetere de iure pecuniam mu
tuatam: quia in pari causa turpitudinis melior est
conditio possidentis. Vbi dic. ff. de condi. ob tur.
cau. Si autem is cui mutuatum est: iurauit restitue
re: debet aut petere absolutionem a iuramento a iudi
ce ecclesiastico: aut restituere et postea repete
re. vt in c. Debitores de iure iur. Quis de
hoc vltimo dubitem aliqualiter. Et ideo istud
non firmo. 5° prestantes taxillos. Sexto com
modantes tabularium. Septimo prestantes cande
las ad lumen his tenebris dandum. 8°. com

modantes locum siue domū: siue altaꝫ locū. Ergo caueamus ab hmōi ingratitudi.nibꝰ ꝛ siqꝫ vestꝝ in aliquo casu de predictis fue rit: recōciliētur deo per pniam. Nam et ꝫ purgatur cā ingratitudinis. Nā sicut dicit Bar.in.l.3.§.fi.ff.de adimen.lega.si pr exhe redauerit filium ex iusta cā ꝛ postea recō ciliauerit se cū eo: illa exheredatio est adē ptā. Et sic in ppposito. Siqꝫ nrm reconcilia uerit se cū deo per pniaꝫ: maxime per ingres suꝫ religionis purgaꝛ causa ingratitudinis 19.q.3.non l3.ꝛ ꝫ cōseqꝛ vite beate here ditatem ad quā nos pducat ipse filius dei cuius nos coheredes futuros esse speramꝰ Deo Gratias. Amen.

¶ Qualiter deus est in creaturis. Sermo.14.

Q**ui es in ce**lis. Supra exposita sunt verba illa. Pr nr. Modo seqtur exponere ista pba. Qui es in celis. que pba ptinent etiā ad captatiōnē beniuolētie fm ꝙ pmissum est supra fmone.6.in principio. Saluteꝫ ꝑgo ꝛc. Pro declaratione ergo hoꝝ verboꝝ: notandū ꝙ ista verba. Qui es in celis: pñt duplr exponi. Uno mō fm sensum lrālem. Secūdo mō fm sensum mo ralem: ꝛ de quolibet fiet vnus sermo dño concedente. Primo ergo modo fm sen sum litteralem est notandum: ꝙ celi acci piuntur hꝛ ad litterā pro corporibus cele stibus: ꝛ sunt tres celi fm Tho.pte.1.q.68. ar.4. De qbus scriptura sacra mentionem facit.vꝫ. Celum sidereum: christallinum ꝛ empireum: in quo xps est fm diuinitatem ꝛ humanitatem: ꝛ alij sancti. Primum autē celum sidereum continet octo speras. vꝫ. Pria est lune. Scda mercurij Ter tia veneris. Quarta solis. Quita marti. Sexta iouis. Septia saturni. Octaua celuꝫ siderū in quo stelle sunt fixe fm quo rundā opinionē. Scdm hanc adt modū exponendo remanet difficultas: sed pro in tellectu vero ꝙ cōtingit aliqd esse in loco tripl'r. Uno modo circūscriptiue ꝛ diffiniti ue: sicut est corpus in loco: qꝛ concluditur ꝛ mensuratur loco: ꝛ sic est vno loco ꝙ nō est alibi. Scdo modo est in loco diffinitiue tantum: sicut est angelus: qui quāuis non concludaꝛ nec mensuretur loco sic: tñ est in vno loco ꝙ nō est alibi. Tertio modo nec circūscriptiue nec diffinitiue sic ē deus qui nec pcludiꝛ nec mēsuraꝛ loco ꝛ sic i vno loco ꝙ vbiqꝫ est totus. Jere.23. Celū ꝛ ter ram ego impleo dicit dñs. Igitur cū deus vbiqꝫ sit circūscriptus ꝛ indiffinitus idcircū scriptus: qꝛ nō concluditur neqꝫ capiꝛ loco 3.Re.8. Celuꝫ ꝛ celi celoꝝ te capere nō pñt. Indiffinitus āt: qꝛ sic est in vno loco ꝙ est vbiqꝫ totus. ꝛ tante est infinitatis: ꝙ nō pt loco comprehendi nec claudi: nō sic ange lus vt dictum est. Quid est ergo qꝺ dicitur Qui es in celis: quasi alibi nō sit: Re.ꝙ ꝗ̄ uis deus quātum ad humanitatē: que in xpo est sit tātum in celo empireo. Localiter tñ fm diuinitatem vbiqꝫ est totus in toto orbe ꝛ totus in qualibet pte. Dicitur tñ spā liter esse in celis: qꝛ ibi maxima ꝛ principa lia opa sua ostendit magis ꝙ̄ alibi: sicut est magnificētia virtus ꝛ gloria: sꝫ quē modū non est deus in mundo in quo oia sunt cō fusa ꝛ permixta eo ꝙ inter bonum semen seminatum a deo inimicus homo supsemi nauit ziȝania. Unde neqꝫ potentia dei ostē ditur in mundo: qꝛ multa mala in hoc mū do fiunt ipsius dei oculis cōniuentibus ac si illa prohibere nequeat: nec iusticia: qꝛ nō premiat iustos nec corripit petōres: nec sa pientia: qꝛ stultorum infinitus est numerus. Et qꝛ vt dicit Eccle.9. Uniuersa eque eue niunt iusto impio: bono ꝛ malo: mundo ꝛ immundo. Immolanti victimas: ꝛ sacri ficia contēnenti: ex quo exortus est error: in mentibus plurimoꝝ: ꝙ diuina prouidentia nō se extendat ad actus humanos: vt dictū est supra sermone primo: nec gloria ex.ad. 32. Non me videbit homo ꝛ viuet in celo. Igitur ostendit deus oēm magnificentiam virtutem ꝛ gloriā suā quātum extendit se capacitas creaturaꝝ ꝛ hac rōne dicitꝰ deus spāliter esse in celo: sicut ꝛ aīa quāuis sit to ta: in toto corpe: ꝛ tota in qualibet pte cor poris: tñ dicitur spāliter esse in facie: qa ibi ostendit opationes sensitiuas quas corpo ri tradit. ppter qꝺ dicitur Gen.2. Forma uit deus hoiem de limo terre ꝛ inspirauit in faciem eius spiraculum vite. Nota spira culum vite ꝙ̄uis Basilius intelligat per spi

eis lateat et a nemine hominum videatur quid faciet de illo desuper inspectore quem latere nihil potest: qui tanto videt patientius quanto sapientius. Unde versus.

Cum quid turpe facis quod inspectante rubeteo.
Cur spectante deo non magis ipse rubes.

Adde quod notavi supra sermone.x.parte.2. Unde Prouerb.15. In omni loco oculi domini contemplantur bonos et malos.

¶ Tertio modo.s.per essentiam deus est in omnibus creaturis inquantum omnibus adest ut causa essendi. secundum Tho.parte prima q.8.ar.3. Est autem deus causa efficiens creaturarum per suam potentiam que appropriatur patri. ps. Qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt: et est causa formalis loquendo de forma extrinseca per suam sapientiam. ps. Omnia in sapientia fecisti. Gen.1. in principio.i. in filio creavit deus celum et terram: sapientia autem appropriatur filio. Et est causa finalis per suam bonitatem que appropriatur spiritui sancto. Prouerb.16. Universa propter semetipsum operatus est dominus. Apoc.1. Ego sum alpha et o principium et finis secundum Tho.parte.1.q.49.ar.1.i.in.9.argumento latius parte.1.q 44.per totam questionem. Unde si deus retraheret a creaturis manum sue bonitatis omnia in nihil redirent: sicut de nihilo facta sunt. ps. Aperiente te manum tuam oia imple.bonitate. Avertente autem te faciem tuam: auferes spiritum eorum et deficient et in pl.suum rever. ps.103.

¶ Quarto modo.s.per gratiam humanatem: solum est in creatura rationali et in homine virtuoso et deum timenti. Iere.14. Tu in nobis es domine. Est autem isto modo deus tribus modis. Primo per fidem. Ephe.3. Habitare christum per fidem in cordibus nostris. Secundo per charitatem. Ro.5. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Item.1. Jo.4 Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. Tertio per obedientiam. Jo.14. Siquis diligit me sermonem meum servabit.et pater me di.e.et ad.e ve.et man.ap.eum faciemus. Hoc ergo modo deus est tantum in bonis hominibus viatoribus. non autem est in peccatoribus Prouer.15. Longe est dominus ab impiis Item ps. Longe a peccatoribus salus. Nota longe non per distantiam localem. Nam ut ait Aug[9] in primo confessionum. Non enim pedibus aut spatiis locorum itur abs te: aut redditur ad te: sed per differentiam formalem: sicut album differt a nigro. Nam deus est iustus: peccator iniustus. Deus est bonus: peccator vero malus. Deus est misericors: peccator impius. Deus est sapiens: peccator est insipiens etc.2.Cor.6. Que participatio iustitie cum iniquitate: aut que societas luci ad tenebras: que autem conventio christi ad Belial: Ideo dixit Moyses filiis Israel: postquam murmuraverunt etc. Nolite ascendere non enim est dominus vobiscum: ne corruatis coram inimicis vestris. Nume.14.

¶ Quinto modo.s.per gloriam supernalem Deus est solum in angelis et animabus beatis in quibus est per gloriam. Nam essentia dei est intra essentiam animarum sanctarum et sic habitat in eis quod efficiuntur dii per participationem divinitatis. ps.5. Letentur omnes qui sperant in te in eternum exultabunt et habitabis in eis. Item Apoc.21. Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabis cum eis et ipsi populus eius erunt: et ipse deus cum eis erit eorum deus. Item.1.Cor. 6. Qui adheret deo unus spiritus est.

¶ Sexto modo excellentissimo et ineffabili scilicet per unionem personalem est in uno tantum homine: scilicet Iesu christo filio dei in quo natura divina et humana sunt coniuncte in unitate persone filii dei ita ut una de altera predicetur: et econverso. De hoc modo essendi loquitur dominus Jo.14. Verba que loquor vobis a me ipso non loquor: pater autem in me manens ipse facit opera. Et Col.2. In christo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter non inhabitat: non solum primis quinque modis supradictis: sed etiam per unionem in eodem supposito. Nota corporaliter quia: scilicet non tantum anima est a verbo assumpta: sed etiam corpus. Unde et in triduo mortis christi: corpus fuit unitum divinitati quamvis esset corpus ipsum ab anima separatum.

¶ Secundo sunt sublimes.
¶ Tertio sunt puri.
¶ Quarto sunt rotundi.
¶ Quinto sunt utiles.
¶ Sexto sunt mobiles.
¶ Septimo sunt eterni seu perpetui.
Sic sancti sunt Primo clari per fidei illuminationem.
Secundo sunt sublimes per terrenorum despectionem. Tertio sunt puri per castitatis conservationem. Quarto sunt rotundi per dolositatis duplicatis seu malicie depositionem.
Quinto sunt utiles per gratiarum communicationem. Sexto sunt mobiles per virtutum augmentationem. Septimo sunt eterni seu perpetui per perseverantie continuationem. Primo ergo celi sunt clari. Non enim est in celis tenebrositas: nec vicissitudo diei: et noctis sed semper est ibi claritas. Sic sancti sunt clari per fidei illuminationem. unde Seneca. Talis est animus sapientis qualis est mundus super lunam: semper illic serenum est. Non ergo est in sancti aliqua tenebra erroris: dubitationis vel false opinionis: quia habent cor clarum in hijs que sunt fidei et maxime in sua scriptura que est lucida et clara. Ps. Lex domini immaculata convertens animas preceptum domini lucidum illuminans oculos. Nota figuram de Nube que erat lucida ex parte filiorum Israel. Et hec est sapientia vera sanctorum de qua loquitur Moyses. d. Hec est enim vestra sapientia et intellectus coram populis ut audientes universi precepta hec dicant. En populus sapiens et intelligens gens magna. Deutero. 4. Non fidem catholicam vocat sapientiam et intellectum sed non sciam. Ratio quia dicit pho. In. 6. Ethicorum quod tres sunt virtutes speciales speculative. scilicet sapientia: intellectus: et scia. Sapientia est cognitio divinorum. licet modo dicantur sapientes etc. Sed false Ro. i. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Intellectus vero est cognitio principiorum. Scia vero est cognitio conclusionum que habentur per demonstrationes. ¶ Fides ergo dicitur sapientia quia est de divinis etc. Dicitur intellectus quia articuli fidei sunt principia totius theologie: sed fides non dicitur scia: quia articuli fidei non sunt conclusiones habite per demonstrationem: quia licet modo habeamus rationes et argumenta et probantia articulos fidei: non sunt tamen demonstrationes: quia nisi deus revelasset rationes non sufficerent: sed sunt persuasiones. unde fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. Hebr. xi. Ecce quare dicit hec est nostra sapientia. scilicet fides catholica coram populis: quia non sufficit christiano habere fidem in corde sed oportet et ore confiteri eam: sicut lumen in lanterna: oportet quod habeat spiraculum alias extingueretur. Ro. io. Corde creditur ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem. Ps. Credidi propter quod locutus sum: et ideo addiscatis simbolum apostolicum etc. ¶ Secundo celi sunt sublimes: tanta est altitudo celi quod mensurari non potest quamvis aliqui ut rabi Moyses non si fuerint mensurare sicut refert in legenda ascensionis domini qui dixit quod quilibet circulus cuiuslibet planete habet in spissitudine vie quingentorum annorum. i. tantum spacium quantum posset aliquis ire de via plana in quingentis annis et distantia inter celum et celum. i. inter circulum et circulum est similiter etc. Hec ibi videas. Sed ridiculum est: quia non potest sciri veritas nisi deus revelaret unde dicit scriptura. Altitudinem celi et latitudinem terre: et profundum abissi quis mensus est. q. d. nullus. Ecclesiastici. i. Nisi forsasse dyabolus qui cecidit de celo: quia tunc illud spacium mensuravit: sicut dixit beatus Andreas in forma peregrini dyabolo qui in forma mulieris venerat ad seducendum episcopum quendam devotum beati Andree. Sicut legitur in legenda eiusdem. Fecit deus sicut magnus dominus et potens qui pro se uxore et filijs facit cameras in altum in summo palatij sui et in finibus facit stabula iumentorum et sub terra facit carcerem etc. De clara. unde Baruch. 3. Israel quam magna est domus domini et ingens locus possessionis eius magnus et non habens finem: excelsus et immensus. Nota non habens finem. scilicet in duratione: quia generatio preterit et generatio advenit terra autem in eternum stat Eccles. i. ¶ Ista ergo qualitates et habent et habuerunt sancti per terrenorum despectionem despiciendo. scilicet honores. voluptates: divitias: alioquin non potest esse in eorum omnia duplex amor contrarius. scilicet rerum terrenarum: et celestium. Ideo dicit apostolus de se omnia arbitratus sum ut stercora ut christum lucrifaciam et ut inveniar in illo Phil. 3. Nota ut stercora quod aliquo in domo congregat stercus nocet habitantibus in ea: quia corrumpit aerem et domum inpinguas. Sed quando stercus spergit in agris

ſecſis facit filios sanctificare. Ita qñ religioſus clericus vel laycus congregat diuitias. Diuitie sunt quasi stercus: q corrũpit memoriam intellectum ⁊ voluntatẽ ⁊ virtutes corrumpit domũ ⁊ filios de domo: qui qñqꝫ interficiunt pr̃onos vt hẽant diuitias: q᷑ vt dr̃ ecclesiastes.5. Diuitie cõseruate in malum dñi sui. ergo ex camera cordis sunt abiciende. ps. Diuitie ſi affluãt nolite cor apponere iõ ipgi debẽt in terras arẽtes.i. in paupes ſdz diſpgẽde: q᷑ sic faciũt fructificare filios i oĩoſb᷒ ⁊ vos i meritis augẽdis ⁊ acquirenda peccatorũ remiſſione. Ulteris ne q corrũpant vos: Luc.16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula: vnde Ezech.7. Argentuꝫ eorum foris pͥcietur: ⁊ aurum eorum in sterquilinium erit. Nota exemplum de frate paruulo beati Ber. noie Uinardo: qui cuꝫ diceretur sibi a fratre suo maiore noie Guido. ecce frater Uinarde ad te solum respicit omnis terra possessionis nostre. R. vos ergo celum habebitis ⁊ mihi terram solũ modo relinquitis non ex equo diuiſio iſta facta eſt modico. igitur cum pr̃e remanſit: sed poſtea fratres ad monasterium sequutus eſt. Ideo apls. Si cõſurrexiſtis cum xp̃o: que sursum sunt querite: vbi xp̃s ẽ i dextera dei ſedens que sursum sunt sapite: non que super terram col.3. ⁊ dñs Mat.5. Nolite theſaurizare vobis theſauros inter ea vbi.e. ⁊ ti. de. ⁊ ver. fu. e᷑o. ⁊ fu. Et hoc q debeamus terrenis deſpectis celeſtia ꝯcupiſcere docet nos natura: que nos facit ad celum erecta formauit cum cetera aialia ad terrã ſint inclinata vnde Ouid. us in pͥmo metha. Pronaqꝫ cum ſpectent ⁊c̃. ¶ Tertio celi sunt pueri: q᷑ nulla hñt maculam nec hr̃e pñt. Dicunt aſtrologi: q elementum ignis tangit celum: tñ ipſum non cõburit nec calefacit: nec nigreſcit: sicut facit hic ignis noſter illa que tangit. Ideo dixerunt philoſophi q celum non eſt ſuſceptiuũ peregrinarum impreſſionum. Iſtam qualitatem hñt ſancti per caſtitatis ꝯſeruationem: per quã non cõburũtur per luxuriaꝫ nec calefiunt nec nigre fiũt. Nota q multi cõburunt: p actũ luxurie ⁊c̃. quod qñqꝫ ꝯtingit ẽt in clericis ⁊ religioſis ꝓpter nimiam familiaritatẽ cum mulieribus: que quãuis incipiat ex bona intentione: tñ finitur in carnalitate. Incipiunt enim a Credo in deum: ⁊ finiunt in Carnis reſurrectionem ⁊c̃. Ideo de luxuria dicit Iob. Ignis eſt vſqꝫ ad cõſumtioneꝫ deuorans ⁊ oĩa radicãs germina. Iob.31. Nota ad conſumptioneꝫ deuorans: q᷑ mortificat oĩa merita ꝑcedentia. ⁊ oĩa era. ger. i. virtutũ. ideo caueat quicunqꝫ ẽt religioſus a nimia familiaritate mulierum. Nota exemplũ. Arſenii qui cum rogaret a quadam nobili muliere romana que venerat roma ad eum viſitandum: q hr̃et in memoriam eam in oĩonibus suis. Rñdit. Ego rogo deum vt deleat tui memoriam de corde meo ⁊c̃. Ideo dicit Ier. Hoſpitiolum tuum aut raro aut nũqꝫ mulierum pedes terant: q᷑ non põt toto corde habitare cum deo qui feminaꝝ acceſſibus copulatur. ⁊ infra. Femina quã bene videris ꝯuerſantem mente dilige non corporali frequentia .32. di. Hoſpitiolum. Aliqui vero non cõburunt: ſed calefiunt: q᷑ ꝗ̃uis non coinquinent actu carnali: tñ reſpiciendo loquendo taſtando calefiunt. De tali ſeu perſone talis dicit Ier. Satis calefactus sum quia vidi focum Ier.44.

Quidam vero nigreſcunt .i. in fama pp ſuſpectam familiaritatẽ cum aliqua: ꝗ̃uis non peccet cuꝫ ea. ideo eorũ fama negreſcit in cordibus aliorum. De talibus dicit Ier. denigrata eſt super carbones facies eoruꝫ ⁊ non cogniti in plateis. Tren.4. Facies dr̃ fama: q᷑ sicut in facie: sic in fama cognoſcitur quis ſit bonus bona fama cognoſcit: ſi malus mala. Ideo dicit aplus. Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. i. Theſa. vltimo ⁊ in.c. Cum ab omni de vita ⁊ hone. cle. Nec dicat aliquis: ſufficit ꝯſcia mea q᷑ oꝫ hr̃e bonuꝫ teſtimoniũ ẽt ab hijs qui foris ſunt: nec negligenda eſt fama bona. vnde Augu. 12. q. i. nolo. Due res ſunt ꝯſcia ⁊ fama: ꝯſcia eſt neceſſaria tibi: fama proximo tuo. qui confidens ꝯſcientie negligit fameꝫ ſuam: crudelis eſt. ¶ Quarto celi ſunt rotũdi q᷑ carent angulis: Certum eſt q deus potuiſſet facere triangulatũ vel quadratuꝫ ſed ordo ſue ſapientie fecit illũ rotundum totum: ad oñdendum eternitatẽ creatoris: in quo non eſt principium neqꝫ finis: ſicut neqꝫ in figura ſperica: ſiue rotũda. Ideo di

cit.sapientia diuinã:Girum celi circuiui so
la. Ecclesiastici.24. Hanc ɔdictionẽ sen
cti hñt virtuales imitando per doli seu du
plicitatis vel malicie depositionez: q2 sunt
simplices nec hñt angulos malicie vel frau
dulentie: sic nec veritas:de qua dr ꝙ veri
tas non hꝫ angulum nec ostẽdit vnũ extra
ꝛ aliud intra. Sicut aliqui faciunt qui ostẽ
dunt se liberales:sed intus sunt auari:vsu
rarij: fures ꝛc̃. Ubi enim est angulus: ibi
sunt sordes. Ideo exortatur nos Petrus
apostolus.v. Deponentes oẽm maliciam ꝛ
oẽm dolũ ꝛ simulationez ꝛ inuidias ꝛ oẽs
detractiões sicut non geniti infantes ratio
nabiles sine dolo: lac concupiscite vt in eo
crescatis in salutem .i. Petri.2. Ubi no
ta ꝙ excludit a nobis quinqꝫ angulos pra
uitatis.primus ẽ malicia cordis:sicut odiũ:
rancor: ꝛ mala voluntas vnde dicit depo
nentes oẽm ma liciam.¶ Secundo est dolꝫ
dicit ꝛ oẽm dolum. Iste angulus consistit
ore.vt vꝫ non decipiat quis ꝑrimum in vẽ
dendo: vel emendo: dicendo tm̃ ɔstitit ꝛc̃.
Et periurando vel mentiendo:q2 mendatiũ
non dꝫ dici et ꝑ salute alterius vel propria:
q2 vt dicit Aug.in li.de mendacio ꝛ in decre
tis.22.q.2.primum ad sempiternã salutem
nullus adducendus est opitulante menda
tio.¶ Tertius angulus est in opere ꝛ simu
latione.i. fictione: qñ homo extra ostẽdit se
bonũ cũ intus sit malus.Verbi gr̃a.In ha
bitu albo quem subtus gero designat casti
tas siue puritas mẽtalis: in nigro superius
designatur asperitas ꝛc̃. Idem de super pel
licio clerici ꝛc̃. Si aũt est corruptus est ibi
angulus simulationis: ideo meretur a xp̃o
maledici:sicut ficulnea hñs solum folia sine
fructu ꝛc̃.vt dr Math.21. Per ficulneã illã
designat ypocrita siue simulator.¶ Quar
to angulus est ꝛ inuidiãs.Inuidia est tristi
cia d bono alterius:siue sit honor siue offiũ
siue diuitie siue bonum spũale: q2 in oibus
cadere põt inuidia Ecclesiastes.4. Contẽ
platus sum oẽs labores hoiũ ꝛ idustrias
animaduerti patere inuidie proximi ꝛc̃.
¶ Quintus angulus: ꝛ oẽs detractiones.
Detractio est laudare ante ꝛ diffamare re
tro. Ideo dicit: sicut modo geniti infantes
qui a talibus angulis sunt liberi: sed quia
puericia siue infantia ista sine rõne non est
meritoria:ideo addit rationabiles vt .s.ex
electione rõnabili procedat Mat 18. Nisi
cõuersi fueritis ꝛ efficiamini sicut paruuli
non intrabitis in regnum celorũ.¶ Quin
to celi sicut diximus:q2 oẽs ꝓprietates virtu
tes ꝛ qualitates quas deus celis cõtulit
nobis largitur:vt pꝫ in sole qui tribuit no
bis claritatem. Idem de luna ꝛ de stellis.
Item oẽs virtus in ista inferiora influit a
celis: ꝛ oĩa inferiora in eorum virtute cõsi
stunt.Gñ.i. Fiant luminaria i firmamẽto
celi vt diuidant diem ac noctem:ꝛ sint insi
gnia ꝛ tempora ꝛ dies ꝛ annos vt luceant
in firmamento celi ꝛ illuminent terram:sed
si celi per auariciam vellent sibi retinere
deus aufert eis ꝛc̃. Istam ergo qualitatez
habent sancti per gratiarum cõmunicatio
nem:quia quicquid boni habent spiritua
lis ꝛ temporalis: libenter impertiuntur.pro
ximis:quia ad hoc dedit deus gratias ho
minibus vt ꝛ ipsi saluẽtur:sicut gratia gra
tuꝫ faciens:vel saluentur ꝑ eos proximi:si
cut gratia gratis data.i.cor.12. Unicuiqꝫ
datur manifestatio spiritus ad vtilitatẽ.s.
aliorꝫ sicut pcepit deus aplis.d.Mat.10.
Quinimo totus mũdus regit manu tenet
ꝛ gubernat merito sanctorum.Et ideo ille
ciuitates Sodoma ꝛ Gomora ꝛ alie tres
in quibus decem iusti nõ sunt inuenti:sub
merse sunt:vt patet Gñ.19. Non sic faciũt
auari q2 sunt tenaces:sicut diues epulo de
quo dr Luc.16. Sic vt expedit. ¶ Sexto
celi sunt mobiles:q2 semper sunt in ɔtinuo
motu nec vnqꝫ cessant. Sic sunt sancti qui
semper proficiunt de virtute in virtutem ꝛ
augent merito hac bona opera accumulan
do:sicut dicit deus ad Abraam. Gen.17.
Ambula coram me ꝛ esto perfectus quia
vt dicit.Ber.in via dei nõ progredi regredi
est. Ideo .ps. Beatus vir cuius est auxi
liũ abste ascensiones in corde suo disposuit
in valle lachrymarum in loco quem posuit:
ꝛ enim benedictionem dabit legislator:ibũt
de virtute in virtutem:videbitur deus deo
rum in syon: deorum.i.angelorum. Et ratio
huius profectus procedit ex caritate idest
amore dei:quia vt dicit Grego. Amor dei
nunquam est ociosus: operatur enim ma
gna:si est:si dt operari desinit: pfecto amor nõ
nõ ẽ Jo.2. Si diligis me pasce oues meas.

latiori discussione materie notandū q̄ ista petitio pōt tripliciter intelligi ſm q̄ nomen illud pōt tripliciter accipi: cum dr̄. Sancti. nomen tuum. Triplex est ergo nomen dei.
¶ Primū est nomen diuinitatis eternalis.
¶ Secundū est nomen humāitatis tēpalis.
¶ Tertiū est nomen regeneratōis spūalis.
Primum pertinet ad ipsum deum. Scdm ad filium eius secūdum q̄ homo. Tertium ad nos christianos.
Primo ergo dicemus de primo nomine.
Ubi notandū p̄ introductione sermonis: q̄ deus est oīo innoiabilis ꝓprie ꝛ pfecte. Et pbatur hoc rōne ꝛ auctāte. Rō est: q2 si loquamur de noībus substantiuis nullū nomen. est sufficiens ad dnm̄ nominandū Nam vt dixit phūs In.4. Methaph. Rō significata p nomē est eius diffinitio. Manifestuʒ est aūt q̄ de deo nulla pōt dari diffinitio: q2 oīs diffinitio ꝯstat ex genere ꝛ dr̄ia Deus āt nō est in genere aliquo sed supra oē genus: nec est in eo dr̄ia: q2 non est compositus sed simplicissimus in natura: ergo pꝫ q̄ nullum nomen substantiuuʒ ꝓprie ꝛ perfecte pōt dici de deo: Si nos loquamur de noībus adiectiuis idem est: q2 noīa adiectiua imponunt̄ ad repn̄tandas virtutes ꝛ ꝓprietates rerum ꝛ inde est q̄ vna res ꝓpter multas virtutes ꝛ ꝓprietates quas hꝫ pluribus noībus noīatur. Certum est autē q̄ oīa noīa mundi non possent exprimere virtutes ꝛ ꝓprietates dei: ꝛ iō non sūt noīa ei. pꝫ rō. Auctas. Prouer.30 Quod nomen est eius ꝛ quod nomen filij eius si nosti. Et iō quod nomen impones ei: verūtamen q2 voces referunt̄ ad res significandas mediā te ꝯceptione intellectus: q2 vt phs dicit. Uoces sunt signa intellectuū. Iō ſm quod aliquid a nobis intellectu cognosci pōt: sic a nobis pōt noīari: ꝙuis autē in hac vita deus non possit cognosci a nobis per suam essentiam: cognoscit̄ tn̄ a nobis ex creaturis ſꝫ habitudinē principij ꝛ per modū excellē tie ꝛ remotiōis: iuxta. Illud. Ro.1. Inuisibilia dei a creatura mundi.i. ab hoīe per ea q̄ facta sunt intellecta conspiciunt̄ sempiterna quoqꝫ virtus eius ꝛ diuinitas. Et sapientie.13. A magnitudine enim speciei ꝛ creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Et iō sic pōt noīari a nobis ex creaturis: vnde noīamus eum oīpotentē Exo. 15. Dn̄s quasi vir pugnator oīps nomē eius ꝛc. sic noīamus eū dn̄ꝫ Isa.42. Ego dn̄s hoc est nomen meuꝫ creatorē.2. Macha.1. Dn̄e deus oīum creator terribilis ꝛ fortis iustus ꝛ misericors. Et in auctē sapientie supra allegata. Et deuꝫ ſm q̄ ipm̄ intelligimus: non aūt scdm q̄ ipse est. vnde scdm ꝯceptionem intellectus nostri per hoc nomen deus intelligimus vnum qui creauit celum ꝛ terram ꝛ qui oīa disponit ꝛ regit ꝛ cuius maiestas ꝛ gloria est infinita. Scdm hec ergo per hāc petitionē petimus hoc nomē sanctificari.i. a nobis: ꝛ hoc quidem dignissime: q2 sicut dr̄. ps.100. Sanctum ꝛ terribile nomē eius ꝛ alibi confiteant̄ noī tuo magno. qm̄ terribile ꝛ sctm̄ est: sanctum bonis: terribile malis. Tunc aūt sanctificat̄ a nobis istud nomen qn̄ damus ei debitam reuerentiam ꝛ honorem: ꝛ ad hoc tenemur ēt ex precepto ipsius dei dicentis. Non assumes nomē dei tui in vanum: nec enim habebit dn̄s in sortem cum qui assumpserit nomen dn̄i dei sui frustra. Exo.20. Est aūt notandū q̄ tripliciter debemus huic sancto noī debitā reuerē tiam ꝛ honorem: vt sic sanctificetur a nobis hoc nomen videlicet.
¶ Primo reuerenter ipsum nominando.
¶ Secundo vota sibi facta reddendo.
¶ Tertio iuramenta prestita obseruando.
Contra primū faciunt blasfematores.
Contra scdm faciunt votorū violatores.
Contra tertiū faciūt iuramētoꝝ fractores.
Circa primū ergo vltra ea que dicta sunt supra serm̄ de.10. ꝛ.xi. ꝛ.xij. vbi agitur de dei adoratione. Uideamus modo ꝯtra blasfematores. qui non sanctificāt nomen dei sed ipsum blasfemant ꝛ vituperant. Sunt ergo ꝯ blasfemie vitiū tria principalr̄ notāda.
¶ Primū de blasfemie quiditate.
¶ Secundū est de eius grauitate.
¶ Tertium est de eiusdem penalitate.
Circa primum notandum: q̄ sicut dicit Tho.22.q.13.ar.1. Nomen blasfemie impoꝛtare vr̄ quandā derogationeꝫ alicuius excellentis bonitatis p̄cipue diuine. Quicqd aūt deo ꝯuenit ptinet ad bonitateꝫ ipsius: ꝛ quicqd ad ipsum non ptinet longe est a rōne perfecte bonitatis: que est eius essentia scdm Dionisium. Quicunqꝫ ergo vel negat

aliquid de deo q̄ ei conuenit: vel asserit de
deo q̄ ei non conuenit: derogat diuine bo
nitati. quod quidē pōt ꝯtingere dupliciter
vno quidez modo: ſm solā opinionē intelle
ctus: alio mō ꝯiuncta quadā affectus de
testatiōe ſm Tho. vbi supra. Sed vt latius
exordiamur: notādum q̄ blasfemia pōt cō
mitti tripliciter: quib⁹ addimus ad minus
duos alios modos: ⁊ sic erunt quinqȝ modi
Primo ergo modo cōmittitur blasfemia
qñ aliquis negat de deo q̄ ei ꝯuenit. puta
negando deum esse. Ps. Dixit insipiens in
corde suo non est deus: vel negando deum
esse oīpotentē: Sicut aliqui dīt. Et non ha
beret posse deus quod hoc vel illud non fa
ciam. puta interficiam te vel aliquid tale.
O lingua radicitus ꝑcidenda. Idem qui
negat deum iustum. sub hac spē blasfemie
ꝯtinent macedoniani heretici qui negabāt
spūm sanctū esse deum. De quo errore ha
betur. i. q. i. c. 38. Et. 24. q. 3. Quidā aūt. §.
Macedoniam. Item Manichei qui nega
bāt deū esse creatorē visibiliū. Idē qui dīt
deū nō esse bonū: vel creatorē vel guberna
torem oīum vel nō esse trinum in ꝑsonis ⁊
vnum in essentia vel asserit aliqd cōtra ali
quē articulū fidei: q: tunc negat de deo il
lud q̄ sibi ꝯuenit. vnde dicit Tho. vbi su
pra q̄ blasfemia opponitur ꝯfessioni fidei.
¶ Scđo mō blasfematur deus qñ attribui
tur ei vel asserit de eo quod ei non cōuenit
puta q̄ sit iniustus: vł q̄ sit partialis: quod
est falsum: q: apud deum non est acceptio
ꝑsonarū. sub hac spē ꝯtinentur quidam he
retici qui vocabantur antropomorfite qui
dicebant deuz esse corpus ⁊ hēre humana
membra: de quo errore Habetur. 24. q. 3.
Quidam autem. §. Antropomorfite. Sic
peccant ēt illi qui inserunt nomen dei in ali
qua carta cuȝ aliquibus caracteribus ⁊ no
minibus dyabolicis pro aliqua vanitate:
q: attribuunt deo illud quod fit a dyabolo
s. incantationes ⁊ facturas. Et siquis effe
ctus ex eis ꝯtingit: attribuunt deo: ⁊ hoc fa
ciunt vt maior fides adhibeatur. Sic pro
prie facit dyabolus sicut ille q̄ vult aliquez
venenare: q: miscet venenū cuȝ melle. Lat et
hoc in melle venenum. Sic peccant illi qui
exponūt somnia ſm librum quēdam men

dacis quez quidā attribuunt Danieli. Sic
de illis nigromanticis vel magis qui expel
lunt dyabolum a corporibus energuminū
per aliquos incantus siue carmina dyabo
lica ⁊ attribuunt hoc deo: ⁊ multa faciunt
dyaboli que attribuunt deo. Quid de illis
qui sanant morsus serpentum qui vulgo di
cuntur Giraldi: Re⁹ si hoc pro incantus fa
ciunt: sub hac spē ꝯtinentᷣ: q: faciunt virtu
te dyaboli: ⁊ appropriant Beato Paulo.
Quidam ēt attribuunt deo. q̄ ei non cō
uenit per modum assertionis vel impreca
tionis dicendo. Maledicatur deus ⁊c. Nā
maledictio non ꝯuenit deo sed oīs gloria ⁊
benedictio Apoc. 7. Benedictio ⁊ claritas
⁊ sapientia ⁊ gratiarū actio honor virtus ⁊
fortitudo deo nostro in secula seculorum
Amen. Ps. Sit nomen dñi benedictum ex
hoc nunc ⁊ vsqȝ in seculum. ¶ Tercio mō
cōmittitur blasfemia econtra qñ attribuitᷣ
creature quod deo appropriatᷣ: puta facere
miracula: sic faciebant iudei contra christū
dicentes. In Belzebub principe demonio
rum eicit demonia q̄ peccatum erat blasfe
mia in spūm sanctum: sicut dr̄ Math. 12. ⁊
Mar. 3. ⁊ Luc. xi. Hec tñ pōt ꝑtinere ad pri
mum modum blasfemie. Hoc ēt modo pec
cant quicūqȝ accedunt ad magos vel diui
nos pro filio hēdis: vel ꝑ sanitate haben
da vel huius: q̄ soli deo ꝯueniunt vel ppria
sunt Deut. 32. Ego occidā ⁊ ego viuere fa
ciam ꝑcuciam ⁊ ego sanabo: ⁊ non est qui
de manu mea possit eruere: sic etiā peccant
quicūqȝ attribuunt nomē diuinitatis crea
ture sicut fecit Holofernes qui dixit quod
nō est deus nisi Nabuchodonosor Judith.
5. Sic ēt peccant qui dicunt sctm̄ dyabo
lum: sicut faciunt siculi. Sic ēt oēs ydolatre
⁊ nigromantici ⁊ diuinatores dicūtᷣ ⁊ sunt
blasfemi ⁊ qui faciunt reuerentiam dyabo
lo: vel qui adorant lunam nouam vel aliaȝ
creaturam Ideo Angelus ꝓhibuit ne Jo
annes euȝ adoraret Apoc. 19. ⁊ 22. Sed ibi
alia rō est: q: non est verisimile q̄ Jo. vellet
adorare angelum adoratione latrie sed du
lie. Uide supra. Sermone. xi. parte. i.
¶ Quarto modo dicunt blasfemi quādis
largo mō quicūqȝ iurant per mēbra dñi.
22. q. i. Siquis per capillum vel caput iura

uerit vel alio modo blasfemia contra deuz
visus fuerit: si ex ecclesiastico ordine est: depo
natur: si laycus anatematizetur. ¶ Quin
to modo blasfemare videntur quicunque ver
bo vel facto detrahunt legi diuine vel cano
nice. Unde dicit Damasus papa. 25. q. i.
Violatores. Blasfemare spiritum sanctum non in
congrue videntur qui contra eosdem sacros
canones non necessitate compulsi sed libenter
aliquid proterue agunt aut loqui presumunt
aut facere volentibus sponte consentiunt et
infra quod contra eum agit, cuius nutu et
gratia sancti canones editi sunt: hec ibi. No
ta ergo contra illos qui dicunt despectiue
istos canones quos fecit fecerunt eos ipsi de
rici in fauorem suum etc. Ex ista etiam ratione vi
detur idem in detrahentibus legi ciuili vel
contra eam iudicantibus: quia vt dicitur. Prou. 8.
Per me reges regnant et legum conditores
iusta decernunt. Sic etiam blasfemant illi qui
detrahunt alicui sancto ab ecclesia canoniza
to: quia sic detrahunt ecclesie et spiritui sancto a
quo ecclesia in talibus agitur: quia in canoni
zatione sancti ecclesia non potest errare secundum
Tho. quamuis glo. teneat contra et male in ca
nonico gloriosus de reli. et vene. sanctorum
lib. 6. Unde dicit Tho. 22. q. iij. ar. i. Ad secundum.
quod sicut cum deus in sanctis suis laudatur
laudantur opera que deus in sanctis suis
efficit: ita blasfematio que fit in sanctis ex
consequenti in deum redundat. Sic multo magis
blasfemus est qui detrahit euangelio quia
per hoc detrahit diuine veritati asserens de
um mendacem. Sic et illi qui blasfemant
sanctos: quia hec blasfemia redundat iniuriam
diuine maiestatis cuius sunt sancti. Nota
hic de pueris deridentibus Heliseum. 4. Re.
2. Sic et blasfemus dicitur si quis inferret iniu
riam alicui ymagini christi vel virginis vel
sanctorum in contemptum ipsorum: vel per
sequerentur seruos dei in iniuriam ipsius
dei: sicut faciebat Saulus act. 9. Saulus
ad huc spirans minis et ce. in di. disci. et cetera. vnde
erat tunc blasfemus: sicut ipse postea confi
tens suum peccatum dicit prius fui blasfe
mus et persequutor et contumeliosus. i. Thi. i.
Ps. Nolite tangere christos meos: nam canis
si offendit in iniuriam patroni offenditur
ipse patronus. vnde Zacha. 2. Qui vos tangit
quasi qui tangat pupillam oculi mei. Non tamen
est blasfemus qui a dyabolo temptatur in cor
de de blasfemia. Illa enim est blasfemia dya
boli tentantis potius quam hominis tentati: quinimo
immo meretur tentatus. si sibi displiceat: vt
habetur in summa viciorum et in vitis patrum. ¶ Cir
ca secundum videlicet de blasfemie grauitate
notandum quod sit graue peccatum istud po
test octo modis siue mediis ostendi. Pri
mo quia per hoc peccatum immediate deus
offenditur: ex qua ratione sequitur quod blasfe
mia sit grauius peccatum quam homicidium
Ratio quia per blasfemiam immediate et
directe offenditur deus. per homicidium ve
ro proximus. Homicida enim non intendit
principaliter offendere deum sed proximum:
licet consequenter offendatur deus: sed blasfe
mi intentio principaliter fertur in deum.
Ratio enim super qua fundatur omne pec
catum est offensa dei: vnde nec homicidium:
nec furtum: nec fornicatio: nec aliquod aliud
peccatum habet rationem peccati. nisi inquan
tum per illud offenditur deus. vnde si deus
non offenderetur non esset peccatum. sicut
patet in Abraam volente filium occidere
Gen. 22. Item in Sansone se ipsum occiden
te Iud. 16. et in c. Gaudemus de diuor. Item
in filiis Israel expoliantibus egyptum Exo.
12. Item in Osee accipiente mulierem forni
cariam. Item in Iacob dicentis mendatium.
Item in iudice condemnante hominem
malefactorem ad mortem iusticia suadente.
Posset ergo deus disponere quod homicidium
non esset peccatum. Ideo. i. Re. 2. dicitur. Si
peccauerit vir in virum placari potest ei deus
Si autem in deum peccauerit vir: quis ora
bit pro eo? Cum igitur omnis actus malus
habeat rationem peccati ex eo quod sit offensa
dei: ergo multo magis ipsa dei offensa pec
catum est: quia propter quod vnumquodque
et illud magis. vnde blasfemia est maximum
peccatorum. vnde super illud verbum Isa.
18. Ad populum terribilem post quem non
fuit alius etc. Dicit gl. omne peccatum blasfe
mie comparatum leuius est. Ex hac etiam
ratione dicunt Theologi: quod peccata com
missa contra precepta prime tabule: sunt grauio
ra hijs que committuntur contra precepta secunde tabule.
Predictam rationem ponit Tho. 22. q. iij. ar. 3.

ad primū. Vñ tante grauitatis est h pctm̄
blassemie ꝙ etiā antiqui patres nō aude-
bant ipm peccatum etiā verbo exprimere.
Unde dicitur Job. i. Consurgensq3 diluculo
o offerebat holocausta per singulos dies.
Dicebat enim ne forte peccauerint filij mei
⁊ benedixerint deo in cordibus suis. Nota
benedixerint. i. maledixerint: vbi dicit sctūs
Tho. ꝙ crimen blassemie tam orribile est: vt
pia ora ipm noiare formidēt: sed ipm p ꝯ
riū significēt. ℂ Scḋo q2 pctm̄ mēsurat̄ ꝑ
ꝯditionē psone in quā peccatur. Quāto. n.
psona maioris ꝯditionis offensa est: tanto
grauius est pctm̄: q2 āt psona dina seu essen
tia eius est īfinite excellētie: iō pctā que im
mediate cōmittunt̄ ꝯ ipm deū: sunt grauis-
sime: ⁊ hmōi est blassemia. ℂ Tertio q2 pe
ius facit blassemus deo ꝙ dñs suo: vl pio-
mus famulo: q nunꝙ dicit ei cōuitiū sine de
merito ipsius sui vel famuli. sed blassemus
dicit iniuriā deo sine suo demerito. Immo
ex culpa diaboli blassemus iniuriatur deo.
Verbi grā. Si q3 ludit ad taxillos ⁊ pdit:
cū huius ludi est diabolus nō āt deus: qn
imo ipse deus: pcipit ꝙ nō ludas ludo ⁊c.
⁊ tñ ribaldus lusor ⁊ cecus blassemat deū
sic rixosus: sic venator q pdit pdā: sic eqta
tor cadens ⁊c. Dic vt expedit. ℂ Quarto
q2 blassemi sunt peiores iudeis q xpm cō-
tumelijs affecerūt: q2 iudei affecerunt ꝯtu
melijs xpm mortalē infirmū ⁊ in statu hūi-
litatis: q2 filius hois venit ministrare ⁊ nō
ministrari ⁊ dare aīam suā p multis Mat.
20. Sed blassemi afficiūt blassemijs ⁊ con
tumelijs xpm immortalē ⁊ regnātē i celis.
Itē iudei aliquantulū p ignorātiā excusan
tur nescientes xpm ēe deū. Si. n. cognouissent
nunꝙ dñm glie crucifixissent. i. Cor. i. Licet
cognouerant xpm esse messiā Mat. 22. Hic
est heres. Et h verū est d phariseis ⁊ scribis
sed alij iudei ⁊ ignari ēt hoc nō cognoue-
runt. Act. 3. Et nunc fres scio ꝙ p ignoran-
tiā fecistis: sicut ⁊ principes vri. Blassemus
āt credit ipm esse deū. Itē iudei illudebāt
xpo q ab oibus illudebat̄ ⁊c. Sed blasse-
mus videt xpm in toto mūdo adorari. Itē
iudei audita blassemia obstruebāt aures
suas. Vñ sup illō Act. 7. Cōtinuerūt aures
suas. Dicit glo. interlinearis ne blassemias
audirent. Blassemi aūt apiūt os ⁊ aures

in cōtumeliā dei. O iniqtas ℂ Quinto q2
blassemi peiores sunt hereticis. q2 heretici
dicūt de deo q̄ credunt esse vera: blassemus
āt dicit de deo q̄ scit nō esse vera nec dicēda
⁊ sic ex malitia peccat. ℂ Sexto q2 blassemi
peiores sūt canib9: q2 canis nō mordet nec
lacerat dñm suum: sed blassemus sic. Unde
sunt siles canibus rabiosis q mordent ma
nū ei9 q dat eis panē. ℂ Septio q2 blasse
mus est peior oibus creaturis: q2 oēs crea-
ture laudāt deū mō suo ostendo dei po-
tentiā: sapiam ⁊ bonitatē: ⁊ inuitāt ēt nos
ad laudādū deū. Dan. 3. Bndicite oia opa
dñi dño ⁊c. Vñ Greg. Mirū est quō hō deū
nō laudat. cū eū ois creatura ad deū lau-
dādum inuitat. Ps. Laudent illū celi ⁊ terra
mare ⁊ oia reptilia in eis: blassemus āt nō
laudat deū sed vitupat. Ergo ꝙ blassemi
assimilant̄ dānatis: ⁊ p nullū pctm̄ pōt ita
manifeste cognosci ꝙ hō sit dānādus sicut
p pctm̄ blassemie. Pro cuius rōis itelligen-
tia. Nota silitudinē de aliquo quem nō co-
gnosceres cuius regionis vel ciuitatis esset
cōpatriota vel ciuis: tunc si audires eum lo
quentē ex loqla cognosceres: q2 si frācigene
loqret̄ iudicares eū esse frācigenā. si arago
nice aragonē: si grece grecū: ⁊ sic de singulis
Vñ ex hoc dixerūt quidā Petro. vere tu ex
illis es: nā ⁊ loqla tua manifestum te facit.
Mat 26. Mō ad ꝓpositū in alio mundo si
cut dicit Aug9 in phemio de ciui. dei ⁊ in
lib. 14. Sūt due ciuitates: vna ciuitas Jerlm
q̄ est vita btā. alia Babilon que est ꝯfusio q̄
est infernus. de pa Apoc. 21. Uidi ciuitatē
sanctā Jerl3 nouā descēdētē de celo a deo
patā sicut spōsam ornatā viro suo. In hac ci
uitate Idioma est laus dei. Ps. Bti q habi
tāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ lau-
dabunt te. Isa. 35. Qui liberati fuerūt ⁊ re-
dēpti a dño: cōuertent̄ ⁊ venient in syon cū
laude ⁊ letitia sempiterna: sup caput eorum
gaudiū ⁊ letitiā obtinebūt ⁊ fugiet dolor
⁊ gemitus. Alia ciuitas est Babilon. i. con
fusio ⁊ significat īfernum: vbi est oīs ꝯfusio
de qua dicit Job. x. Ubi nullus ordo sed
sempi. hor. inhitat. de hac ciuitate dī Apo.
18. Ue. ve ciuitas illa magna Babilon. Et
dī duplex Ue. Primum pp demones.
Scḋo pp aīas dānatas: vel primū ve pp
aīas. Scḋm pp corpa dānatoꝝ q̄ i futuro

cum aliabus cremabantur: ꝛ in illa ciuitate nullum officium aliud est nec ars: q; vt dicitur Eccle.9. Nec opus nec ratio nec sapia nec scientia erunt apud inferos: nisi vnum pñ.s. blasfemare deum ꝛ virginē ꝛ oēs sanctos eius ꝛ oēs creaturas Apoc.16. Estuauerunt hoīes estu magno ꝛ blasfemauerunt nomen dei hñtis ptātem sup has plagas: ꝛ infra. Et mandacauerunt linguas suas pre dolore ꝛ blasfemauerunt deum celi pre doloribus ꝛ vulneribus suis ꝛ non egerūt penitentiam ex opibus suis. Unde quilibet dānatus dicit. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea nō sit bñdicta. Maledictus homo qui annūciauit pñi meo dicens. Natus est tibi puer masculus: ꝛ quasi gaudio letificauit eum. Jere.20. Blasfemia ergo est idioma illius ciuitatis q̄uis illa blasfemia in dānatis nō ptineat ad demeritum sed ad penā dānationis. vt dicit Tho.22.q.13.ar.4.ad scdm. Si ergo tu vides aliquē delectari de laude dei ꝛ sctoꝝ: q; ꝗ libēter loquitur ꝛ audit de laude dei: signum est ꝙ sit ciuis illius superne ciuitatis Jerl'm Jo.8. Qui ex deo est verba dei audit ꝛc̄. Si vero aliqs est blasfemus: signū mãifestū ē ꝙ sit ciuis infernalis: nam ꝛ loquela sua manifestum eum facit. Ergo caueatis ne addiscatis idioma illius ciuitatis ꝛc̄. Circa tertiū.s. de blasfemie penalitate: q; aūt hoc pctm̄ sit punibile ꝛ dignum omni pena ꝛ tpali ꝛ spūali patet p multas auctoritates ꝛ exēpla. Et primū exēplum habemus in scriptura sacra sicut patet Leuitici.24. Ubi legit̄ de quodā filio mulieris israelitidis quē peperat de viro egiptio: qui in iurgio qd̄ habuerat cū viro israelita blasfemauit nomen dñi: cui' mater vocabatur Salomith filia Dabri de tribu dan: qui fuit positus in carcere: ꝛ cōsulto dño dixit Moysi. Educ blasfemum extra castra ꝛ lapidet eū populus vniuersus. Nota vniuersus. vult ergo deus ꝙ totus populus cōsecret manus suas in vindictam blasfemi. Unde ꝛ ibidem facta est lex. vi. Qui blasfemauerit nomen dñi morte moriatur. Leuit.24. Et concordat ius ciuile fm̄ ꝙ blasfemus debet vltimo supplicio puniri. vt inaut̄. vt nō luxu. cōtra naturā circa fi. coll.6. ibi. Et q̄ñquidem ad hec que predixim9 ꝛ blasfemia verba ꝛ sacramēta de deo iurant deum ad iracundiā puocantes ꝛ istis iniungimus abstinere ab huiusmodi blasfemijs verbis ꝛ iurare per capillos ꝛ caput ꝛ de hijs proxima verba. Si enim contra homines facte blasfemie impunite non relinquuntur: multo magis ꝗ ipsum deum blasfemat dignus est supplicia sustinere. Propterea igitur oībus hoībus huiusmodi precipimus a predictis delictis abstinere. ꝛ dei timorem in corde percipere ꝛ sequi eos qui bene viuunt: propter talia enim delicta ꝛ fames ꝛ terremotus ꝛ pestilentie fuerunt. Et propterea admonemus abstinere ab huiusmodi predictis illicitis vt non suas perdant animas. Ultimū autem supplicium solam mortem interpretamur. vt ibidem dicit glo. allegat. ff. de penis l. Ultimum. de iure vero canonico qua pena blasfemus sit plectēdus. vide in.c.i. ꝛ.2. de maledictis. ¶ Scdm exemplum in scriptura habetur de Senacherib rege magno assyriorum qui obsidens Jerusalem cum exercitu magno blasfemauit deum dicens. ¶ Non haberet deus posse liberare vos de manu mea: in cuius blasfemie penā angelus domini de nocte veniens occidit centum octoginta quinq; milia virorū de exercitu suo. Ipse vero cum paucis fugiens in terram suam.s. Niniue occisus est in templo dum adoraret Nesrach deum suum ab adramalech ꝛ sarasar filijs suis: regnauitq; Asaredon filius eius pro eo Isa.37. Et.4. Re.18. ꝛ.19. ¶ Tertium exemplum ponit Greg. in.4. dialogorum de infante illo quinquenni qui in sinu patris blasfemauit deū ꝛ statī defunctus est ꝛ demones eius animam rapuerunt. ¶ Quartum exemplū audiui a quodam fratre nostro fide digno quod contingit firagusie de quodam magno natatore: qui erat magnus blasfemus qui cum semel de puppi se in mare tranquillum proiecisset causa natandi statim submersus ꝛ qui postmodum ab amicis piscatus est: ꝛ eductus de mari mortuus: ꝛ inuentum est cadauer totum integrum preter linguam: vt in illo mēbro maxime ostenderet deus vindictam in quo peccauerat iuxta illud Sap.xi. Per que quis peccat ꝛ per hec ꝛ torquetur.

¶ Quintum exemplum contingit in quo/
dam patrono nauis: qui in quodam nau/
fragio videns q[uod] nauis submergenda erat
nec esset spes de eius euasione desperans
se blasfemauit deum dicens. non habebis tu
deus posse q[uod] moriar submersus: ⁊ hoc di/
ctis arripuit gladium ⁊ seipsu[m] proprio mu
crone peremit.
¶ Sextum exemplum audiui attigisse in si/
cilia de quodam mulione qui vulgo dicitur
bardenarius qui cum iter faceret cum quo
da[m] iudeo ⁊ alijs christianis: septus in via
blassemabat deum virginem ⁊ sanctos: in
tantum q[uod] etiam iudeus ille commotus eu[m]
redarguit. d. O miser ego sum iudeus: ⁊ ab
horreo blassemias tuas ⁊ similia verba di/
cendo: at ille non solum non est correptus
verum etiam deterius postea fecit: ⁊ ecce su
bito mota est tempestas aeris ⁊ nubes ob/
scura stitit supra capita eorum ⁊ ceperunt
fulgura ⁊ tonitrua immitti: ⁊ venit quod/
dam fulgur ⁊ percussit illum blassemu[m] cum
mulis ⁊ ceteris rebus suis ⁊ ipsa co[m]bussit
⁊ ad cineres redegit: ceteris socijs suis ab
omni malo preseruatis. Patet ergo p[er] exe[m]
pla quanta pena digni sunt blassemi. vnde
tales co[mmun]iter moriuntur sine [con]fessione ⁊ alijs
sacramentis ⁊ vt plurimum occisi: vel sub/
mersi. vel alia morte subitanea ⁊ improuisa
Ideo di[citur] Thob. iij. Dn[omi]e maledicti erunt q[ui]
contempserunt te ⁊ condemnati erunt qui
blassemauerunt te. Ideo puniendum est a
rectoribus ciuitatum: sicut legitur de beato
Lodouico rege francorum qui acriter hoc
peccatum puniebat alioquin deus ipse fa/
ciet vindictam. Nam deus proprie facit si/
cut facit homo qui obsidetur in castro: con/
tra quod obsidentes faciunt balistas bom/
bardas trabucos ⁊c. Ipse h[ui]o obsessus de/
fende[n]s se facit etia[m] contra obsidentes simi
lia. Sic blassematores faciunt contra deu[m]
balistas blassemiarum ⁊ bombardas male
dictionu[m]: ipse vero deus facit bombardas
pestium: trabucos famis: cum manganellis
sine bricolis guerrarum: ⁊ cum balistis sicci
tatum terremotuum ⁊ infirmitatum: ⁊ to/
tam ciuitatem punit propter peccata blas/
femie impunita. Et dicitis tu ego qui non
sum blassemus: quare debeo puniri? Re/
spondeo. Quia auditis eos ⁊ non accusa/
tis: sed tacetis ⁊ non denuntiatis ⁊c. Si in
traret lupus vel vrsus in ciuitatem quilibet
clamaret ad lupum ⁊c. Sed contra blasse/
mum non clamatis quinimmo quod dete/
rius est plerisq[ue] quando sciunt alique[m] blas/
femum prouocat eum vt irascatur ⁊ blasse/
met vt rideant ⁊ trusentur. Quid dicam de
venatoribus ⁊ aucupatoribus qui cu[m] per
dunt predam vel falcone[m] blassemant deu[m]
⁊ sanctos ⁊ canta[n]t totum chalendarium
O lingua maledicta. Ideo vos rectores ci/
uitatis debetis super hoc prouidere: alio/
quin deus ipse supplebit negligentiam ve/
stram in perniciem animarum vestrarum ⁊
totius ciuitatis. Cum ei quis blassemat re/
gem: omnes contra eum insurgunt: quilibet
quantumcu[m]q[ue] pauper habet aduocatum
vel procuratorem in curia: solus [christu]s caret
aduocato. quinimmo multi opponunt se ne
blassemus puniatur qui sunt peiores q[uam] sa
raceni qui lapidant eos qui blassema[n]t chri
stum ⁊ beatam virginem. Ideo conqueri[tur]
ipse deus contra rectores ciuitatis. d. per
Isa. 52. c. Dominatores populi mei inique
agunt: dicit dominus: ⁊ iugiter tota die no
men meum blassematur. propter hoc sciet
populus meus nomen meum in die illa:
quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. s.
puniendo: ideo caueatis vos rectores: ne
sitis negligentes ad puniendum acriter h[oc]
peccatum: ⁊ esset bonus modus ad caute/
lam: de futuro prohibere ludum taxillorum
qui est fons ⁊ origo omnis blassemie: vt di
cit tex. in aut. alearum vsus. C. de relig. ⁊
sump. fu. Deo Gratias. Amen.

¶ De reuerentia exhibenda nomini Iesu. Sermo.17.

Anctificetur nomen tuum. Supra in sex proximis sermonibus dictum est quomõ debet sanctificari a nobis nomen sanctum dei qđ competit sibi rõne diuinitatis eternalis modo ſm ordinē distinctionis posite supra sermone.16. Seqtur videre qđo ⁊ quare debemus sanctificare nomen dei qđ competit sibi ratione humanitatis tpalis. Salutetur virgo maria. Pro introductione sermonis est notandũ ꝙ ipsi deo incarnato competunt due differentie nosum ratione humanitatis: vnum.vz.appellatiuum: ⁊ aliud propriũ. Appellatiuũ est multiplex ſm ꝙ ex scriptura sacra colligimus. Nam pmo nomen appellatiuũ sibi cõpetens est Emanuel: iuxta illđ Isa.7. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiũ. ⁊ vocabitur nomen ei⁹ Emanuel. Item alia noīa ponunt̃. Isa 8. Voca nomen ei⁹ accelera. spolia detrahe. festina pdari. Itẽ alia noīa ponunt̃. Isa.9. Paruulus enim natus est nobis ⁊ filius datus est nobis: ⁊ factus est principatus super humerꝫ eius: ⁊ vocabitur nomen ei⁹ admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi. princeps pacis. Item Iere.23. Hoc est nomẽ qđ vocabũt eum dño iustus nr̃. Item Apoc.19. Vocabitur nomen ei⁹ verbum dei. Item vocat̃ xp̃s. Dan.9. Post.62. ebdomodas occidet̃ xp̃s ⁊ de istis noībus cõsideratio dimittit̃ ad presens: presertim qa effectus ⁊ proprietates oẽs significate per predicta noīa: continentur sub significatione proprij nominis de quo infra dicetur. Est ergo aliđ nomen competens deo ratione hũanitatis: ꝙ est nomen proprium ⁊ hoc est Iesus: hoc nomen est a prophetis prenuntiatum Abacuch.3. Ego autem in dño gaudebo ⁊ exultabo in deo Iesu meo ab angelo preuntiatum vt infra dicitur: a deo exaltatum Phil.2. Et habetur infra ab aplis predicatum. Unde de paulo dicit̃. Uas electionis est mihi iste vt portet nomen meũ ⁊c̃. Act.9. Qđ nomẽ est impositum xp̃o a deo mediante angelo. Isa.62. Uocabit̃ tibi nomen nouũ qđ os dñi noīauit. Luc.1. Ecce concipies ⁊ paries filium ⁊ vocabis nomen eius Iesum. Fuit aũt hoc nomen impositum sibi in circũcisione. Luc.2. Uocatum est nomen ei⁹ Iesus qđ vocatum est ab angelo priusq̃ in vtero conciperetur. Huic ergo sanctissimo nomini debemus oẽm reuerentiam exhibere: ⁊ ipsum totis virib⁹ sanctificare. vt sic adimpleatur a nobis petitio quam facimus dicentes. Sanctificetur nomen tuum. s. corde ore ⁊ ope. Et facere debemus triplici rõne.

¶ Prima sumitur ab auctãte diuinali.

¶ Scḋa sumit̃ a ↄstitutione hũanali.

¶ Tertia sumit̃ ab vtilitate effectuali.

¶ Prima ergo rõ sumit̃ ab auctãte diuinali. Ipse nãqꝫ deus per aplm Paulũ nos inducit vt h̃ sctũm nomen debeamus honorare ⁊ sanctificare dicens. Deus exaltauit illum ⁊ donauit illi nomen qđ est sup oẽ nomen vt ĩ noīe Iesu omne genu flectatur cel. terre. ⁊ infer. ⁊ o.lin.confi.qꝛ dñs Iesus in gloria est dei patris. Phil.2. Uides ergo in quanta reuerentia hoc nomen sit ⁊ apđ creatorem deum. ⁊ apud creaturas. Nam primo habet ipsum in reuerentia magna de⁹. Unde dicit. Illuꝫ exaltauit ⁊ do. illi. no. qđ est sup omnẽ nomen. ¶ Scḋo angeli. Unde dicit. Ut in noīe Iesu omne genu flectatur. ¶ Tertio oīs creatura irrõnalis: vnde dicit. Terrestrium. Unde Agatha dicebat Quintiano. Si feras promittis audito xp̃i nomine mansuescunt. ¶ Quarto demones Unde dicit ⁊ infernorum. ¶ Quinto creatura rationalis. s. homo. Unde dicit. Omnis lingua cõfiteatur: qa dñs Iesus in gloria est dei patris. Hec autem confessio fit per grãm spũs sancti: ⁊ non aliter. i. Cor.12. Nemo potest dicere dominus Iesus nisi in spiritu sancto.

¶ Scḋa ratio sumitur a constitutione humanali que habetur in.c. Decet domuꝫ dei de immunitate eccliaꝝ. lib.6. Ubi sancta mater ecclesia statuit ꝙ audito hoc nomine omnes debent ei reuerentiam cordis ⁊ corporis exhibere. Unde sicut dicit̃ ibidẽ. Cõuenientes. s. hoīes ibidẽ. s. ĩ eccl̃a nomẽ illđ qđ est sup oẽ nomẽ: a quo aliđ sub celo nõ

est datum hoibus in quo salvos fieri cre/
dentes nomen vz iesum christuz qui salvu
fecit populum suum a peccatis eorum: ex/
hibitione reverente specialis attollant. Et
quid generaliter scribitur: ut in nomie iesu
omne genu flectatur. singuli singulariter in
se ipsis implentes: precipue dum aguntur
missarum sacra misteria gloriosum illud
nomen quandocumque recolitur flectant ge
nua cordis sui quod vel capitis inclinatio
ne testentur. hec ibi. Et nota quod propter re/
verentiam tanti nominis noluit deus quod
alicui communicaretur hoc nomen quantum
ad effectum salutis vlis: sed quantum ad
ipsum nomen eius fit aliquibus antiquis
patribus communicatum vz Iesu nave. qui
et Iosue: et Iesu filio Syrach. Hinc patet
responsio ad questionem quam format Io.
an. in dictio. c. Decet domum dei in novel
la in gl. super verbo. Iesus: ubi querit qua
re nos non dicimur iesuani a iesu: sicut chri
stiani a xpo. Et assignat ibi duplicem ro
nem. una theologal. alia gramatical. prima the
ologalis est illa quam assignat post Archi. d.
quia christus nobis communicavit rem signifi
catam: hoc nomine christus qui dicitur unctus
spiritu sancto a deo patre. He. Dilexisti iusti
tiam et odisti iniquitatem propterea unxit
te deus: deus tuus etc. Hanc unctionem
communicavit nobis: quia ut dicitur Io. i. de pleni
tudine eius omnes accepimus: et eius unctio
nos docet de omnibus de sacra unctione
c. Uno. Et i. Io. 2. Sed rem significatam
hoc nomine iesus quod sonat creator: non
communicavit nobis: spiritum enim salvare
sibi convenit. unde ipse est qui salvum fa
cit populum suum: ut dicitur Luc. i. Et dicitur
in dicto. c. Dicit. Ac si dicat non alius: ad
hoc de conse. d. 4. Nemo. et c. Adest et x.
q. 3. illud de pe. di. i. Mensuram. i. q. i. Ut
evidenter. R d. 2. Que est gramaticalis est
ista: quia iesus est nomen proprium unde an/
gelus Luc. i. Vocabis nomen eius iesum
quod nomen: quia proprium nomen communi/
cabile sed xpus est nomen appellativum et est
communicabile: nam est nuncupatio commu
nis potestatis. unde habet plurale iuxta illud
Nolite tangere xpos meos. Ideo autem
ungimur a xpo: quia fecit nos luctatores con
tra dyabolum de conse. di. i. c. 2. Hec Io.
an. ubi supra. ¶ Tertia ratio sumitur ab

utilitate effectuali. Nam multiplicem uti
litatem consequimur ex virtute huius san
ctissimi nominis iesu. Et sunt iste vz.
¶ Primo est languentis aie medicativum.
¶ Secundo est spiritualis fortitudinis collativum
¶ Tertio est duri cordis mollificativum.
¶ Quarto corporalis infirmitatis sanativum.
¶ Quinto est dyabolice potestatis compressivum.
¶ Sexto est spiritualis periculorum liberativum.
¶ Septimo est orantium exauditivum.
¶ Octavo est credentium glorificativum.
¶ Primo ergo hoc nomen iesus est lan/
guentis anime medicativum. Confert enim
medelam spiritualem anime peccatorum tam
de languenti. Nam si peccator humiliter
invocet nomen domini iesu: sentit in se mi
rabiliter contritionis dolorem: ita ut a pec
catis sanetur Io. io. Omnis quicumque in/
vocaverit nomen domini salvus erit.
¶ Hoc signatum est quando domino iesu
christo mortuo petre scisse sunt et monumen
ta aperta sunt: et multa corpora sanctorum
surrexerunt Mat. 27. Per petras significan
tur corda dura peccatorum: que sunt dura
sicut petre: et quandoque plusquam petre: Nam
petra rumpitur ad ictus malei repetitos et
iteratos: corda autem peccatorum non fran
guntur ad ictus verbi dei quod est malleus.
item petra quamvis sit dura tamen liquefit per
ignem: cor autem peccatoris non liquefit
vere ad verbum dei quod est ignis. Auctas
de utroque Ier. 23. Nunquid non verba
mea sunt quasi ignis ait dominus: et qua
si malleus conterrens petram. ideo durius
est cor peccatorum quam petra. Videmus per
experientiam quod quotidie venitis ad predi
cationem et tamen duriores estis. 2° dic quod
i. Nam avarus venit et recedit avarus: luxu
riosus: et sic vindicativus venit et talis re
cedit: quinimmo deterior: quia si prius ignoran
tia ducebatur ad peccandum modo non
Item fit magis ingratus deo post audi/
tionem verbi dei quam antea. Cui ergo com
parabimus. peccator enim ex quo durior
est quam petra: certe poterimus ipsum incudi
comparare que ex ictu malei magis firma
tur in terra sive ligno: et durior fit. Ideo de
peccatore duro dicit dominus ad Iob.
Cor eius indurabitur quasi lapis: et strin/
guntur quasi malleatoris incus. Iob. 41.
Ve igitur illis peccatoribus qui sicut incu

des duri sunt: qui nec flagellis conteruntur nec verbo predicatoris mouent. Remediū est ergo eis q̄ hūiliter innocent nomen xp̄i Jesu: q: eius virtute contererentur: si tñ petre sunt non incudes: quales sunt illi q sunt obstinati ad peccatum q: de talibus nulla spes est: sicut sunt illi qui nec confiteri volunt nec restituere mala ablata: nec rancorem dimittere. De talibus dicit Amos propheta. Sup tribus sceleribus damasci et sup quattuor non conuertam eum. Amos primo Damascus interpretatur sanguinem bibēs. et significatur peccator qui bibit sanguinem .i. peccatum q: delectatur in peccato quod sanguinis noīe nuncupatur. ps. 50. Libera me de sanguinibus. Sup hoc ergo tex. dicit glo. Jero. sicut habetur in .c. Sup tribus de pe. di. i. iuxta tropologiā hic possumus dīc.

Primum pctm̄ est: cogitasse que mala sunt. Scdm̄ cogitationibus acquieuisse puersis. Tertiū qd̄ mente decreueris ope complere. Quartum post pctm̄ nō agere pniam et suo sibi complacere delicto. Ille ergo peccator qui nō obstinatus est quāuis cor habeat durum ad contritionē inuocet nomen dn̄i Jesu et frangetur sicut petre in morte xp̄i etc. Per monumenta vero intelligunt corpa pctō4 que sunt speciosa exterius et depicta varijs vestimento4 coloribus et picturis: sed intus in oia sunt fetidissima. De talibus dicit dn̄s Mat. 23. Ve vobis hypocrite: q: similes estis sepulchris dealbatis que a foris parēt hoībus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorū et omni spurcitia. Ista ergo monumēta clausa sunt: qñ peccatores non confitentur: sed remediū est vt inuocent deuote nomen dn̄i Jesu: et sic aperientur ora ad confitendum: vt putredo vicio4 exeat que in corde paulo ante latebat. Et sic sancto4 corpa surrexerunt: per qd̄ significatur q̄ per contritionē et confessionem quam ex virtute noīs Jesu xp̄i habuerant: resurgūt peccatores a morte peccati ad vitā grē. Et sic qui erant prius mortui: postmodum viui et sancti resurgūt: q: non est considerandum in eis qd̄ fuerūt q: iam incipiant esse qd̄ non fuerant. 50. di. Ferrum. Unde et olim in ecclesia primitiua conferrebant baptismum apl̄i in noīe Jesu xp̄i: in cuius noīs virtute remittebantur peccata in baptismo: et dabatur gratia spiritus sancti. Unde Act. 4. dicit Petrus: nec enim nomen aliud sub celo est datum hominibus in quo oporteat vos saluos fieri. Et idem Petrus dicit Act. x. Huic oēs prophe testimonium perhibent remissionē accipere p nomē eius omnes qui credūt in eum. Item ps. 24. Propter nomen tuum dn̄e propitiaberis peccato meo multum est enim. ¶ Scd̄o hoc nomen sanctum Jesus est spiritualis fortitudinis collatiuum in psecutionibus .s. et aduersitatibus: sicut patet in martyribus qui per multa flagella et tormenta grauissima fortissimi substinebant inuocando nomen Jesus. Unde apl̄i q prius a deo pusillanimes erant: q̄ ad verbum vilissima4 persona4 timebant: sicut patet de Petro in nocte passionis xp̄i: qui ad voces ancille pertimescens negauit xp̄m. post modum virtute noīs Jesu xp̄i roborati in persecutionibus letabantur. Unde de eis dicitur Act. 5. Ibant apl̄i gaudentes a conspectu concilij. q. di. ha pro. no. Jesu cōtu. pati. Et eiusdem. 21. dicit Paulus. Ego enim nō solum alligari sed etiam mori in Jerlm paratus sum ppter nomen dn̄i Jesu. Ad idem facit exemplum de beato Ignatio: de quo scribitur q̄ inter tot tormentorum genera nunq̄ ab inuocatione noīs Jesu xp̄i cessabat: quem cum tortores requirerent cur h nomen totiens replicaret ait. Hoc nomen cordi meo inscriptum habeo: et ideo ab eius inuocatione cessare non valeo. Post mortem igitur eius. illi qui audierant hoc volentes curiose experiri. cor eius ab eius corpore auulserant: et illud scindentes per medium totum cor scriptum hoc nomine Jesus christus literis aureis inuenerunt. Unde et hoc plurimi crediderunt. Sic et Paulus apostolus innumerabiles persecutiones et pericula passus omnia in virtute huius nominis superauit: quod in tantum dilexit vt in epistolis suis quingentis vicibus hoc sanctum nomen reperiatur et in scriptura. Unde de eo dicit dominus. Vas electionis est mihi iste vt portet nomen meum coram gentibus et regibus et filijs israel Act. 9. Quinimmo sic cordi suo hoc nomen medullitus erat infixum: vt etiam post mortem caput eius decollatum tribus vici

bus hoc nomen Jesus noiauerit: dando
tres saltus ⁊ in quolibz saltu unus fons aq̄
limpidissime scaturijt: de qua aqua dante
dn̄o cum essem rome bibi ego lz indignus.
Jdeo Prouer.18. Turris fortissima nomē
dn̄i: ad ipsam currit iustus ⁊ exaltabitur.
¶ Tertio hoc sanctū nomen est duri cor-
dis mollificatiuum. s. ad iniuriarū remissio-
nem. Unde dicitur Cant. i. Oleum effusuz
nomen tuum. Jdeo adolescētule dilexerūt
te nimis. Nota q̄ oleum habet ꝓprietatez
mollificādi dura: dicit ergo ecclesia sancta
xp̄o: nomen tuum. s. Jesus est oleū: q̄r molli
ficat corda peccātoꝝ ad remissionem iniuriaꝝ
receptaꝝ. Et nota dum dicit effusum. i. ex/
pansum. s. in celo. q̄r ruine angeloꝝ replen
tur ⁊ in terra: q̄r ubiq̄ per aplos nomē
dn̄i Jesu predicatum est. ps. Jn oēm terrā
exiuit sonus eorum ⁊c. ⁊ per effectum salu-
tis. Jsa. 48. Dedi te in lucem gentium ut
sis salus mea usq̄ ad extremum terre: ideo
adolescentule. i. anime deuote que dicunt
adolescentule: quia non sunt confecte vetu
state peccatoꝝ: de quibus dicitur. ps. Jnue
terani inter oēs inimicos meos. Nota et ē-
plum q̄ contingit florentie de crucifixo qui
est in monasterio sancti Miniatis in cuius
nois inuocatione mollificatum est cor illius
cuius frater occisus fuerat: ut parceret ho-
micide fratris sui quem paulo ante quere-
bat occidere. Uic exemplum. ¶ Quarto est
corporalis infirmitatis sanatiuum: iuxta il
lud Mar. ultimo. Jn noīe meo sup egros
manus imponent ⁊ bene habebant. Unde
Petrus rauennas. Hoc est nomen quod
dedit cecis visum: claudis gressum: surdis
auditum: loquelam mutis: ⁊ vitā mortuis
restituit. Et de hoc habemus exemplum.
Act. 3. De viro claudo ex utero matris sue
qui baiulabatur ⁊ portabatur ante portam
templi: que dicitur speciosa ut peteret ele/
mosynam ab introeuntibus in templū ⁊c.
Uic hystoriam. Ubi dicitur intuens autem
in eum Petrus cum Joanne dixit. respice
in nos: at ille intendebat in eos sperans ali
quid accepturum ab eis. Petrus autem
dixit. Argentum ⁊ aurum non est mihi qd̄
autem habeo hoc tibi do. Jn nomine Jesu
christi nazareni surge ⁊ ambula: ⁊ appre/
hensa manu eius dextera alleuauit eum ⁊
protinus consolidate sunt bases eius ⁊ plā
te ⁊ exiliens stetit ⁊ ambulauit ⁊c. Et ille
die conuersi sunt ad fidem quinq̄ milia vi
rorum. Uic hystoriam. Ad idem facit exem
plum de Enea paralitico octo annis cui di-
xit Petrus. Enea sanet te dn̄s Jesus xp̄s.
surge ⁊ sterne tibi: ⁊ continuo surrexit Act.
9. De oratione sancti Uincentij. vide quot
milia sanauerit. dicendo Jesus Marie fi/
lij ⁊c. Sic dico vobis si in infirmitatibus
vestris inuocaueritis cum vera fide ⁊ deuo
tione nomen dn̄i nostri Jesu christi magis
proficuum esset q̄ vnguenta ⁊c. continuo
sanitatem consequeremini: si vobis esset ꝓ-
ficuus: non aliter. Eccle. 7. Melius est nomē
bonum. s. Jesu xp̄i q̄ preciosa vnguenta:
quia. s. magis suffragatur virtus nominis
Jesu q̄ vnguenta preciosa. Non ergo ea-
tis ad diuinos ⁊ magos: ⁊ incantatores:
quia nihil boni possunt facere nec sanare
ut dicit tex. in c. Admoneant. 26. q. 7. Nota
in legēda beati Bartholomei. Jdeo ps. 39.
Beatus vir cuius est nomen dn̄i spes eius
⁊ non respexit in vanitates ⁊ insanias fal-
sas. s. demonum ⁊ diuinatorum.
¶ Quinto est diabolice potestatis compres
siuuz. Nam diabolus audito hoc sancto no
mine expellitur ⁊ potestas eius comprimit
Unde Mar. ultimo. Jn nomine meo de-
monia eiicient. Unde apli in virtute huius
nominis demones expellebant. Luc. x. Re-
uersi sunt discipuli dicentes. Dn̄e in nomi-
ne tuo etiam demonia subijciuntur nobis.
Figura eius habetur in cythara Dauid
qua pulsante diabolus cessabat a vexatio-
ne saulis. i. Re. 16. in fine ubi dicitur. Quan
docunq̄ spūs dei malus arripiebat saul:
Dauid tollebat cytharaz: ⁊ percutiebat ma
nu sua: ⁊ refocillabatur Saul ⁊ leuius ha-
bebat: recedebat enim ab eo spiritus ma-
lus. Cur hoc nunquid timebat diabolus so
num cythare: certe non: cum dicat Job de
eo. Qui factus est ut nullum timeret Job
40. Cur ergo fugiebat: R°. quia illa cytha
ra figurabat xp̄m Jesum crucifixum: nam
cythara que fit de ligno figurabat crucem
xp̄i: corde vero cythare cum clauis tracte
figurabant membra christi tracta ⁊ exten-
sa cum clauis ⁊c. Et sicut cythara reddit so
num acutum sic xp̄s in cruce reddidit so-

tium tam acutum q per totum mundum resonuit. Si ergo diabolus fugiebat ad so-nitum cythare figurantis xpm quanto ma-gis fugabitur ad vocem Jesu christi figu-rati. Si signum figurans expulit diabolū quid faciet veritas figurata.

¶ Sexto est temporalium periculorum li-berativum maxime ad debellandos hostes ps.43. In te inimicos nostros ventilabim⁹ idest proijciemus z dispergemus inimicos nostros .s. tam carnales q̄ spirituales. Cor-nu .i. defensione nostra: quia cornibus se de-fendunt animalia z in nomine tuo .s. Jesu christi a quo dicimur christiani zc̄. Ad hoc facere potest exemplum Theodosij senio-ris: qui facta oratione breui in nomine Je-su christi: habuit victoriam contra Euge-nium tirannum tarbagastē: sicut legitur. xi. lib. ecclesiastice historie in fine. Et refert glo. magna in fine in de. si dominū de reli. z vene. sanctorum. Et scripsi supra in sermo-ne vbi agitur de orationis vtilitate. ab ali-is etiam periculis liberantur fideles in vir-tute nominis Jesu christi: sicut patet i mul-tis exemplis. Unde Grego. in primo dialo-gorum refert de Honorato viro sanctissi-mo qui ductorū monachorum pater ex-titit: q dum quadam die ex eo monte qui eius monasterio in excelso promūciebat in-gentis saxis moles excepta esset z per deue-xi montis latus veniens totius celle rui-nam z omnium fratrum interitum minare-tur: dum eam vir dei desuper venientem vidisset frequenti voce xpi nomen inuocās extensa dextra signum ei crucis opposuit eamq; in ipso de nexi montis latere caden-tem fixit: z quia locus non erat in quo mo-les illa cadens inherere potuisset aspicitur etiam nunc ita vt casura pendere videat. Ad idem facit quod idem Grego. refert in lib. 3. dialogorum de Sauino episcopo pla-centine ciuitatis qui cum fuisset nunciatū q padus fluminis cursus sui alueum egres-sus: ecclesie agros occupasset. R. s. diacono suo hoc sibi referenti. Uade z dic ei man-dat tibi episcopus vt te compescas z ad proprium alueum redeas: q diaconus au-diens despexit z irrisit. tunc vir dei accersi-to notario dictauit dicens. Sauinus domi-ni nostri Jesu christi seruus commonitoriū pado: precipio tibi in nomine Jesu christi: vt de alueo tuo in locis istis viterius non exeas: nec terras ecclesie ledere presumas atq; eidem notario subiunxit. d. Uade z hoc scribe z in aquas eiusdem fluminis proijce: quo facto sancti viri preceptū suscipiens aqua se compescuit: atq; ad proprium alue-um reuersa exire viteri⁹ in loco eadem nō presumpsit. Et subdit Greg. d. Qua in re petre quid aliud q̄ inobedientium ho-minum duritia confunditur: quando in virtute Jesu z elementum irrationabile sen-cti viri precepto obediuit. Ad idem facit q refert Jerony. in libro de vitis patrum. d. q ad inuocationem nominis Jesu fugauit ipse cum socijs cocodrillos eos insequen-tes zc̄. Patet ergo q nomen domini no-stri Jesu christi est liberatiuum a periculis ideo Exo. 15. Dominus quasi vir pugnator omnipotens nomen eius: currus Pharao-nis z exercitum eius proiecit in mare. Item ps. 19. Hij in curribus z hij in equis: nos autem domini dei nostri inuocabimus: ipsi obligati sunt z ceciderunt: nos autem sur-reximus z erecti sumus.

¶ Septimo est orationum exauditiuum. Jo. 16. Quid quid petieritis patrem in no-mine meo dabit vobis. Et ideo sancta ma-ter ecclesia in fine orationum omnium sem-per addit: Per dominum nostrum Jesum christum zc̄.

¶ Octauo est credentium honorificatiuū Jo. 1. Quot quot autem receperunt eū de-dit eis potestatem filios dei fieri hijs qui credunt in nomine eius zc̄. Magnus ho-nor est esse filium dei: z hoc confertur vo-bis ex virtute nominis iesu christi. vt dicit auctoritas allegata. ex quo sequitur q si fi-lius ergo z heres Ro. 8. Si filij z heredes: heredes quidem dei: coheredes autem chri-sti. Si tamen compatimur vt conglorifice-mur. Apoc. 22. Uidebunt faciem eius: z no-men eius in frontibus eorum. Deo. Gratias. Amen.

¶ Quomodo sit sanctificandum nomen diuinum. Sermo. 18.

Anctificetur nomen tuum. In sermoni bus precedentibus actū est quomodo sanctificandum sit nomen diuinitatis eternalis: quod est deus ꝛ nomen humanitatis tp̄alis: quod est nomen iesus. Modo ergo ꝓsequendo ordinem distin ctiōis supra posite in Sermone.16. Restat dicēdū quō sit sanctificandum nomen diuinum: quod sortimur ex sp̄uali regeneratione. Salutetur virgo ꝛc̄. ¶ Pro introductione ꝛ intelligentia huius materie: est notandum ꝙ conclusio firma est in sacra theologia ꝙ per regenerationem sp̄ualem que fit maxime per batismum iuxta illud Jo.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ sp̄u sancto ꝛc̄. Consequens ꝛ naturam ꝛ nomen diuinitatis. Probat̄ ꝯclusio hec ꝛ ratione ꝛ auctate. ¶ Ratio quidem sumitur a similitudine duplici. ¶ Prima est a similitudine generationis naturalis. ¶ Scd̄a a si'itudine gn̄ationis eternalis. ¶ Prima ergo similitudo sumitur a generatione naturali. Nam videmus manifeste ꝙ ex generatiōe naturali cōicatur a generante generato: ꝛ natura ꝛ nomen. Pater.n. hō mediante ꝟtute seminis generat filium: ꝛ in ipsa generatione cōicat ei ꝛ naturam ꝛ nomen: q: ꝛ in veritate est homo: ꝛ vocatur homo. ¶ Secunda similitudo sumitur a generatione eternali. Nā deus pater generat deum filium ꝛ in ipsa generatione dat nato: ꝙ deus est: ꝛ deus vocatur Jo.1. In principio erat verbum ¶ Sic ad ꝓpositum: deus nos regenerat in baptismo per gratiam adoptionis: per quā efficimur filij dei: eo modo quo ꝛ naturaliter generamur a parentibus carnalibus videlicet per virtutem seminis. Semen autem in hac regeneratione est verbum dei conceptum vel prolatum: conceptum. verbum est fides viua per gratiam: verbum vero ꝓlatum est forma sacramenti baptismi: sicut infra dicetur. Per hoc ergo semen cōceptū in vtero sancte matris ecclesie: qui vterus est fons baptismalis: que ecclesie est sp̄osa christi Jo.1. Qui habet sponsam sponsus est: regeneramur in filios dei: ꝛ consequimur ꝛ naturā ipsius diuinitatis: iuxta. Illud 2. Pet.1. Per hoc efficiamini diuine consortes nature: ꝛ ēt consequimur nomen ꝛ vocamur dij. Sed quomodo dicimur consortes nature diuine cum solus ipse filius dei sit eiusdem nature cum patre: nec sit illa natura diuisibilis nec cōmunicabilis. quinimo nec nōmen videtur cōmunicabile: iuxta illud Sapientie .14. Incōmunicabile nomen lapidibus ꝛ lignis imposuerunt. Sed dicendum ꝙ dicimur nature diuine consortes per aliquem effectum virtutis: quem participamus a diuina bonitate Uirtutes enim nobis infunduntur a deo in quo ipse virtutes sunt essentialiter ꝛ naturaliter: ꝛ ideo ipsas virtutes participando efficimur participatiue consortes diuine nature: ꝛ ex hoc sumus ꝛ vocamur dij: non quidem proprie sed secundum similitudinum quandam vt notat Tho. Parte 1.q.13.ar.9. Patet ratio. ¶ Auctoritas 1. Jo.3. Uidete qualem caritatem dedit nobis deus vt filij dei vocaremur ꝛ simus. Et hinc manifeste patet ꝙ omnes regenerati possunt dici fratres christi: quia ꝛ vere sunt fratres eius. Ro.8. Quos presciuit ꝛ predestinauit ꝯformes fieri ymaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fratrib⁹. ꝓpter hoc merito domin⁹ redarguit iudeos di. Jo.10. Non ne scriptum est in lege vestra q: ego dixi dij estis. Si illos dixit deos ad quos s̄mo dei factus est ꝛ non potest solui scriptura quem pr̄ sctificauit ꝛ misit in mūdum: dicitis quia blasfemus sum: q: dixi filius dei sum. q.d. irrationabiliter ꝛ mendaciter hoc dicitis: quia omnes electi per gratiam dei sunt filij: ꝛ nominantur filij dei. patet auctoritas. Et quamuis omnes electi mixti simus. i. filij dei cum filijs dyaboli hoc est ideo: quia nondum manifestatus est effectus huius filiationis: quādoquidē zizania est mixtum cum tritico. Sed veniet dies in qua apparebit huius effectus: ꝛ distinguentur ab inuicem sicut pastor segregat oues ab edis. Unde.1. Jo.3. Carissimi nunc filij dei sumus: sed nondum apparuit quid erimus: scimus autem quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniā videbimus eum sicuti est. ¶ Igit sicut conformes sumus filio dei iesu christo quantum

ad hoc vt filii dei nominemur et simus: sicut dictum est: Sic debemus esse etiam ei conformes in sanctificatione: vt sicut filius dei est sanctificatus a patre. Iuxta illud Io. lo. Quem pater sanctificauit et misit in mundum: sic et nos sanctificemur ab ipso deo patre: vt sic sanctificemus in nobis nomen hoc diuinitatis quod ab ipso per regenerationem spiritualem sortiti sumus: sicut et ille qui factus est miles debet honorare in se nomen illud militaris dignitatis: sic et comes: sic et rex et doctor etc. ne degeneret nomen a moribus: quia vt dicunt legiste: nomen debet esse consequens rei. inst. de dona .§. Est et aliud. Et hoc petimus per hanc petitionem. Sanctificetur nomen tuum. i. illud nomen tuum quod est in se sanctum: quod et sortiti sumus per regenerationem sententialem fiat et appareat sanctum in nobis vt nos iuxta modulum nostrum sanctissimus sicut tu domine sanctus es. Et hoc tunc fiet: quando gratia quam in baptismo consequuti sumus perseuerabit in nobis: per quam semper sancti sumus. Unde Ciprianus: quia ipse deus dixit sancti estote quoniam et ego sanctus sum: ideo petimus et rogamus vt qui in baptismo sanctificati sumus in eo quod esse cepimus perseueremus. Igitur hinc sumpta occasione videamus quot modis possumus a deo sanctificari. quanto enim pluribus modis sanctificationem habere poterimus: tanto facilius acquirere poterimus huius petitionis effectum. Notandum igitur quod quinque modi sunt a diuina bonitate instituti ad sanctificandum nos: qui sunt quasi quinque riuuli a fonte diuine gratie procedentes. ¶ Primus est modus specialis preuentionis. ¶ Secundus est modus baptismalis ablutionis. ¶ Tertius est modus sacramentalis confessionis. ¶ Quartus est modus presentialis contritionis. ¶ Quintus est modus martirialis afflictionis. ¶ Primus modus etc. isto primo modo leguntur tres sanctificati vz Ieremias de quo Iere. i. Postquam te formarem in vtero noui te: et antequam exires de vulua sanctificaui te. Secundo legitur et de Ioannes baptista de quo dicitur Luc. i. Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Fuit autem ista sanctificatio facta ex infusione spiritus sancti per verbum virginis gloriose salutantis Helisabeth: sicut dicit Crisost. Et secundum quod dicit Tho. in. 4. di. 6. Super litteram. Tunc vsus liberi arbitrii fuit acceleratus in Iohanne miraculose. Tertio legitur de virgine Maria: de qua dicit Bern. in sermone .2. De assumptione eius Beatam virginem omnimodis constat ab originali peccato contagio sola dei gratia priusquam nasceretur esse mundatam quam nil mirum pietas christiana credere prohibet vel minus Ieremia in vtero sanctificatum vel non magis Ioanne spiritu sancto repletam. Idem Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses. Ego puto quod et copiosior sanctificationis benedictio quam in aliis sanctis ab vtero sanctificatis in eam descenderit: que non solum ipsius ortum sanctificaret: sed et vitam eius ab omni peccato deinceps immunem conseruaret quod alteri nemini in natis quidem mulierum creditur esse donatum. ¶ Quarto quidam asserunt de Iacob: sicut refert magister In. 4. Iniarus di. 6. Quod videt de illo antequam nasceretur scriptum est. Iacob dilexi. Esau autem odio habui. Malach. i. et Ro. 9. ¶ Quinto idem dicunt quidam de Iacobo minore: sicut videntur asserere. Egisippus et Ier. in li. de viris illustribus: dicentes quod ipse ex matris vtero sanctificatus fuit. Et idem videtur tenere Iacobus de voragine in quodam sermone de eodem sancto Iacobo ¶ Secundus modus est baptismalis ablutionis que principaliter directe sit ordinata contra maculam culpe originalis: nihilominus mundat etiam ab omni actuali veniali et mortali: si illud inueniat in anima baptizati et bene dispositi: et hec operatur in virtute passionis domini. Aug. .i. q. i. Detrahe que tanta vis aque vt corpus tangat et cor abluat. Et non quod non solum actu baptisma susceptum sed etiam proposito mundat a culpis omnibus quando non est copia baptizantis vel aque vel aliquod impedimentum: impedit ab actuali susceptione. Nota exemplum quod refert textus in. c. Debitum de bap. De isto ergo modo sanctificationis dicit apostolus. Peccatores aliquando fuistis: sed abluti estis: sed sanctificati sed iustificati estis in nomine domini nostri Iesu christi. i. cor. 6. ¶ Tertius modus est sacramentalis confessionis. Uirtute enim confessionis sacramentalis sanctificauit

anima a peccatis. Ideo autem dixi sacramentalis ad driam confessionis iudicialis qz iste cōfessiones hūt contrarios effectus Et vt de ceteris taceam: dicā tm̄ vnuz qđ ex confessione iudiciali. s. facta coram iudice ab eo contra quem agitur: siue per modum accusatōis: siue inquisitōis: siue denūciatōis. Isti enim sunt tres modi agendi vt in. c. Qualr ꝛ qñ de accus. ex ꝯfessione in quam ista iudiciali sequitur condēnatio: qz sicut dicit lex. In cōfessum nulle sunt partes iudicis nisi in ꝯdemnando. l. ꝑinde ff. ad. l. aquilia. c. euidentia de accusatio. Nota exemplum de Achior cui dixit Iosue. Fili mi da gloriam dño deo Israel ꝛ confitere atqz indica mihi quid feceris ꝛ ne abscondas ꝛc. Post quam autem confessus fuit peccatum suum dixit ei Iosue Quia turbasti nos: exturbet te dñs in die hac: lapidauitqz eum ols Israel: ꝛ cuncta que illius erant igne cōsumpta sunt Iosue 7. ¶ Ex confessione aūt sacramētali sequitur absolutio a peccatis ex potestate clauium apostolis ꝛ aliis sacerdotibus data Io. 20. Quorum remiseritis pec. remi. eis. ꝛ quorum reti. retenta sunt. Hoc aūt dñs figuratiue precepit qñ leprosos ad sacerdotes misit dicens. Ite ostendite vos sacerdotibus Luc. 17. ꝛ Mat. 8. de hac ergo sanctificatione potest intelligi illud apostoli Ro. 6. Nunc liberati a peccato serui autez facti deo habetis fructum vestrum in sanctificationē. finem vero vitam eternam.

¶ Quartus modus est penitentialis contritionis: qz qñ deest copia confessoris: vel aliquo impedimento interueniente peccator confiteri non valet: tunc sufficit sola cōtritio ad sanctificandum animam. ps. Dixi confitebor aduersum me iniustitiaz dño ꝛ tu remisisti impietatem peccati mei. Exēplum habemus in latrone cum dño crucifixo cui ex vi contritionis dñs peccata remisit ꝛ paradisum promisit di. Amen dico tibi hodie mecuz eris in paradiso Luc. 23. Non enim latro ille martir fuit: qz non ꝓ xp̄i noīe: sed pro demeritis facinorum suorum crucifixus est vt dicit Augu. in lib. de vnico baptismo: ꝛ habetur in decretis de conse. di. 4. Baptismi vicem. Nec ob. quod dicit Ier. de peni. di. 1. Importuna: vbi loquens de latrone: dicit ꝙ fecit homicidiū ꝑ pena martirium: qz vt dicit ibi glo. hoc intelligitur ratione eterni premiū quod quasi martir recepit confitendo. Martir enim dicitur latro. i. confitens: martir enim interpretatur confitens. Si autez queras vnde hanc contritionem habuit latro ille: respondeo: ex tactu vmbre brachiū xp̄i: nec mirum cum de petro legatur Act. 5. quod vmbra eius sanabat infirmos: De hac ergo sanctificatione in vltima hora vite potest intelligi illud Iere. 12. Cōgrega eos quasi gregem ad victimam ꝛ sanctifica eos in die occisionis. Nota moraliter contra multos: q vellent sctificari ad instar latronis vellent enim habere malam vitam: ꝛ bonam mortem. De talibus dicit Ier. ꝙ vix de centum milibus vnus saluatur: ꝛ de nullo in scriptura legitur nisi de latrone. vnde Augu. in lib. de pnīa ꝛ in decretis de pe. di. 7. Nullus expectet qñ peccare non potest. Arbitriū enim querit libertatem. s. deus vt delere possit cōmissa: non necessitatē. Qui prius itaqz a peccatis relinquitur qꝫ ipse relinquat ea: non libere sed quasi necessitate condemnat ꝛc. idem Augu. in eadē di. in. c. Siquis positus sic ait. Age. pniam dū sanus es: si sic agis: dico tibi qz securus es: qz pniam egisti eo tp̄e quo peccare potuisti si aūt vis agere pniam qñ peccare non potes peccata te dimiserunt non tu illa.

¶ Quintus modus est martirialis sctificationis ꝛ hoc verum non solum qñ pro fide quis moritur sed ēt qñ pro quacūqz virtute: siue iustitie: siue castitatis: siue alteriꝰ. Probatur hoc auctē ꝛ exemplo. Auctas hētur Mat. 5. Beati qui persecutionē patiuntur ꝓpter iustitiam: qm̄ ipsorum est regnum celorum. Nota ꝓpter iustitiam. s. generalem que cōprehendit oēs virtutes. Exemplum habetur in Ioanne baptista: qui martir est gloriosus: qui tamen non ꝓpter fidez sed ꝓpter iustitiam occisus fit vt pz Math. 6. De isto ergo modo sanctificationis pōt intelligi illud Sopho. i. Preparauit dñs hostiaz sanctificauit vocatos suos. Deo grãs. Amen.

De regno dei put datur in vita presenti. Sermone. 19

Adueniat regnum tuum. Postquam in proxima precedenti petitione petiuimus bonum iustificationem idest gratiam gratis facientis. Gratia aut ipsa est via ad gloriam que non est aliud quam gratia consumata et ad complementum adducta. Ideo consequenter subditur hic secunda petitio per quam petimus bonum glorificans dicentes. Adueniat regnum tuum. ¶ Salutetur virgo maria &c. Pro euidentia et intellectu huius petitionis est notandum: quod hec petitio sic dupliciter intelligi: secundum quod dupliciter pot accipi regnum dei. ¶ Primo modo pot accipi regnum dei quod datur in vita presenti. ¶ Secundo modo pot accipi regnum dei quod datur in vita futura. primum regnum dei est iustitia generalis in qua comprehenduntur oes virtutes propter quod dicit apostolus Ro.14. Non est regnum dei esca et potus sed iustitia, et pax et gaudium in spiritu sancto. et Grego. dicit. quod summum bonum est iusticiam colere ac sua cuique iura seruare. 12.q.2. Cum deuotissimam. Hoc ergo regnum dei consistit in iusticia prout est virtus generalis: pax autem et gaudium sunt effectus consequentes ipsam iusticiam: quasi fructus et premia et ramune rationes eius sicut enim ex vitio sequitur turbatio et inquietudo iuxta. Illud. Ps. Turbati sunt oes insipientes corde. Isa.57. Non est pax impiis dicit dominus. Item Augu. Iussisti domine et sic est vt pena sibi sit ois inordinatus animus sic ex iusticia sequitur pax et gaudium Ps.118. Pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum. Item alibi. Ps.84. Audiam quod loquatur in me dominus deus quoniam loquitur pacem in plebem suam et super san c.s. et in e.qui puer.ad cor. Et quia iustitia et pax et gaudium in nobis ipsi sunt si virtuose viuimus. Id circo dicit dominus Luc.17. Regnum dei intra vos est. Dr autem iusticia regnum dei duplici ratione. s. passiue et actiue: passiue quidem quia virtutes ipsas in iustitia generali contentas deus regnat in nobis et nos ab ipso regimur: sicut regnum regitur a rege et ipse rex regnat in regno per vasallos suos. virtutes enim sunt vasalli xpi propter quod christus dicitur dominus. virtutum. ps. Dominus virtutum ipse est rex glorie: et de virtutibus prout sunt habitus infusi. ¶ Actiue vero: quia per virtutes nos sumus reges: inquantum per eas bene regimus potentias anime quasi quatuor maximas ciuitates: quia videlicet potentiam intellectiuam: bene regimus per fidem et prudentiam. potentiam appetitiuam rationalem que est voluntas bene regimus per caritatem et iusticiam. potentiam irascibilem per fortitudinem et patientiam. potentiam concupiscibilem per temperantiam et sobrietatem regimus etiam corpus cum. 5. sensibus quasi aliud regnum cum. 5. castris propter quod dicitur. Apoc. 5. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes: et regnabimus super terram. vnde vers. Si bene membra regis: es dignus nomine regis. Hoc est regnum verum: sine quo nullus potest vere dici rex. Nota hic exemplum Diogenis et Alexandri qui Dyogenes cum dixisset quod Alexander erat seruus seruorum suorum: interrogatus ab eo quare hoc diceret. Respondit. Ego preualeo cupiditatibus meis refrenans illas et subiciens mihi illas: vt mihi seruiant. Tibi autem cupiditates preualent et illarum seruus efficeris illarum obtemperans dictioni: ergo seruus es seruorum meorum. Ideo dicit scriptura. Melior est patiens viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore vrbium. Prou.16. Item ecclesia. Omnipotens et misericors deus quem nosce viuere cui seruire regnare est &c. Igitur secundum hunc sensum. Per hanc petitionem. Adueniat regnum tuum. Petimus iusticiam generalem que vt dixi continet omnes virtutes et quam uis hec petitio posset intelligi in prima petitione per quam petimus gratiam iustificantem: in qua etiam connectitur iusticia et cetere omnes virtutes infuse. Nihilominus de huiusmodi iusticia sermo presens erit ex quo in ea dicitur consistere regnum dei. Notandum ergo quod iustitia diffinitur sic a legistis. Iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens: vt Institut. de iustitia

⁊ iure in principio ⁊.ff.eo.ti.i. Justicia. sicut autem dicit Tho.22.q.58.ar.i. Voluntas accipitur hic pro actu non potentia: ⁊ accipitur hic actus pro habitu: sicut consuetu⁊ erat apud antiquos diffinire habitus per actus: sicut Aug⁹ dicit super Joánem ꝙ fi deo est credere ꝙ nõ video. ⁊ Ambro. ꝙ penitentia est preterita mala plangere ⁊ plangenda iterum non committere. Dicitur autem ꝑpetua nõ ex pte actus: non q² actus perpetuo duret: quia sic solius dei volũtas est ꝑpetua: sed ex parte obiecti: q².s. aliquis velit perpetuo facere aliquid: ⁊ hoc requiritur ad rationem iusticie: non enim sufficit ad rationem iusticie quod aliquis velit ad horam in aliquo negocio seruare iusticiam: q² vix inuenitur aliquis qui velit in omnibus iniusta agere: sed requiritur ꝙ homo habeat voluntatem perpetuo ⁊ in omnib⁹ iusticiam conseruandi. Quod aũt sequitur ius suum vnicuiq₃ tribuens: intelligitur vel per modum imperantis ⁊ dirigentis ⁊ hoc pertinet ad iudicem: quia iudex est iustum aiatum: ⁊ princeps est custos iusti: vt dicit in.5. ethico⁊ vel per modum exequentis. ⁊ sic subditi reddant quod suu⁊ est vnicuiq₃ Est igitur notandum ꝙ loquendo de iusticia: prout est virtus generalis ẜm ꝙ accipit eam dicitur: quod regnu⁊ dei est iusticia ⁊c. Ad iusticiam pertinet vnicuiq₃ reddere qđ suum est: tunc ergo erimus iusti cum reddiderimus vnicuiq₃ ꝙ suum est.i. debitu⁊. Et cõsequenter adueniet ad nos regnum dei inquantũ põt in pñti vita haberi. Quinq₃ ergo debemus diuersis que debemus eis soluere. v⁊.

¶ Primo debemus deo verã credentiã.
¶ Scđo superiori ꝓmptam obiam.
¶ Tertio equali ɠṅalem beniuolentiam.
¶ Quarto inferiori solicitam diligẽtiam.
¶ Quinto nobis metipsis purã ꝯtinẽtiã.

¶ Pŕio ergo ⁊c. Vera credentia est qñ credulitas interiorem conformis operibus exterioribus. Veritas enim vt ait phs est adequatio rei ad intellectum. tunc ergo est vera fides qñ est cordialis ⁊ verbalis: vt qđ cor credit os loquatur confitendo. Talis erat fides Dauid qui dicebat. Credidi propter ꝙ locutus sum ⁊c. Notandũ ergo qđ circa fidẽ h₃ se quadrifariã genus hũanu⁊. Quidã.n. hñt fidem cordialem: ⁊ nõ verbalẽ: sicut sunt illi qui timore mortis abnegant fidem xp̃i ore: tñ corde tenent eam ⁊c. Tales si in tali statu decedunt dãnant̃. Ro.x. Corde creditur ad iusticiam: ore aũt confessio fit ad salutem. Nota exemplum de Eleazaro sene: qui noluit mortem euitare simulãdo se carnes porcinas mãducasse ⁊c. Sicut legit̃.i. Macha.6. Quidã vero ecõtra hñt fidem verbale⁊: sed nõ realem: sicut sunt falsi xp̃iani: qui confitentes verbo xp̃i fidem in corde: tñ aut non credunt aut dubitãt: dubius aũt in fide infidelis est: sicut dicit tex. in. c.i. de hereticis. Multi sunt hodie tales qui adorant xp̃₃: audiunt missas ⁊ sermones: sed in corde non credunt. Quod p₃ q² viuunt carnaliter ⁊ in peccatis mortalibus: sicut sunt concubinarij: vsurarij: symoniaci: pyrate: vindicatiui: ⁊ ceteri hmõi: tales non sunt vere fideles. Unde aplus ad Titum.i. Confitent̃ se nosce deu⁊: factis autem negãt. Super quo textu dicit Jeron̄. ⁊ habetur in decre.xi.q.3. Estiment qdam in eo deum tantum negari: si in persecutione quis a gentilitate comprehensus confiteri renuerit se esse xp̃ianum. Ecce apl's omnibus que peruersa sunt: factis deum asserit negari. xp̃s sapientia est: iusticia: veritas sanctitas: fortitudo. Negatur per insipientiam sapientia: per iniquitatem iusticia: per mendacium veritas: per turpitudinem sanctitas: per imbecillitatem animi fortitudo: quotienscũq₃ vincimur a vicijs atq₃ peccatis: totiens negamus deum. Quida⁊ ⁊ 3° neutram fidem habent neq₃ cordialẽ neq₃ verbalem: sicut sunt infideles: contra quos dicitur Jo.3. Qui nõ credit iam iudicatus est. Item Mar.vlti. Qui vero non crediderit condemnabitur. Quidam ⁊ 4° hñt vtranq₃ sicut sunt veri xp̃iani qui ⁊ corde perfecto credunt: ⁊ nullo timore concussi confiteri xp̃m pertimescunt. hanc credulitatem debemus deo. nam ⁊ ipse precepit discipulis: d. Eritis mihi testes in Jerusalem ⁊ in omni iudea ⁊ samaria ⁊ vsq₃ ad vltimum terre. Ideo apl's Hebr.xi. Oportet accedentem ad deum credere ⁊c. Sic ergo faciendo reddemus deo credentiam debitam. ¶ Scđo debemus superiori ꝓmptam obedientiam ⁊ hec duplici ratione.

¶ Prima est qr superior tam spualis q̄ tpalis est vicarius dei. vnde sicut debem obia deo: sic z vicario eius: qr represẽtat per sonam eius Luc.10. Qui vos audit me au dit: z qui vos spernit me spernit. Itez Ro 13. Omnis anima ptātibus sublimioribus subdita sit: nō enim est potestas nisi a deo: que autē a deo sunt: ordinata sunt. Itaq qui resistit potestati dei ordinatōni resistit z infra dei enim minister est vindex in irā ei qui malum agit. Ad idem facit .xi.q.3. Qui resistit. ¶ Secunda ratio est: qr obia est quedam ptestatio fidei interioris: z id sicut debetur fides deo vt supra dictū est sic z obia. Ipse autem deus precipit vt obediamus prelatis. ergo debemus prela tis obdire. Heb.13. Obedite prepositis ve stris z subiacete eis. Ipsi enim peruigilāt quasi rationem pro aiabus vestris reddi turi. vnde ad ppositum dicit Greg. in mo ralibus lib.vltimo z habetur octaua.q.i. Sciē dum. Obia' victimis iure preponitur: qr p victimas aliena caro: per obediam vero propria voluntas mactatur. Ex aduerso ergo melius ostenditur quid de eius laude sentiatur. Si enim quasi ariolandi est pec catum repugnare z quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere sola est que fidei possidet meritū obedientia: sine qua quisq in fide lis esse puincitur: et si fidelis esse videat. Ex quo textu patet q̄ inobediens dr eē infidelis: z ideo maxime est puniendus in obediens. vnde pius Papa.xi.q.i. Siquis sacerdotum vel reliquorum clericorū suo epo inobediens fuerit: aut ei insidias pa rauerit: aut contumeliam aut calumniam vel conuicia intulerit z conuinci potuerit mox depositus curie tradat z recipiat q̄d iniq gessit. ¶ Predicta vera sunt i licitis z honestis alioqn non tenetur subditus obedire superiori si ei precipiat aliquid in honestum z iniustum dūmodo manifestū sit iniustum .vt probatur .xi.q.3. Si domi nus z.c. Iulianus z no.gl.in.c. Veruz testi culorum Lectatan.13.di. vide hoc. Si autē non sit manifeste iniustum excusatur sub ditus obediendo ratione dubij z subiectō nis.23.q.i. Quid culpatur. ¶ Tertio de bemus equali generalem beniuolentiam

non excipiendo aliquez sed oēs debemus diligere bonos z malos amicos z inimicos zc. Probatur ratione z auctāte. ¶ Ratō sumitur a silitudie. Non videmus q̄ pp reuerentiā z amorē quem gerimus. ed de um diligimus z honoramus ymagines su as cuiuscumq sint materie: siue de auro: si ue de argento: siue de lapide: siue d ligno: siue et de carbone z hoc non ratione yma ginis sed ratione ymaginati: vt probatur de conse.di.3. Venerabiles z.c. Perueniē Idem de ymagine virginis z sanctorum. Modo nulla ymago in creaturis corpora libus est magis propria deo q̄ hō Gen.i. Faciamus hoiem zc. Et ad eiusdem yma ginem quippe dei factus est homo. De clara zc. Oz ergo q̄ exhibeamus reueren tiam homini z beniuolentiam cuiuscumq sint qualitatis: siue sint de auro: vt sunt per sone hntes caritatem: siue sint de argento vt sunt homines habentes sciam: siue sint de lapide vt sūt iracūdi: siue de ligno vt p sone mūdane: que sunt vt ligna arida siue de carbone: vt sunt peccatores z ribaldi q interius sunt nigri per malam conscientiā z exterius per malam famaz. Tren.4. De nigrata est super carbones facies eorum z non cogniti in plateis .s. vite bone: qr oēs ad ymaginem quippe dei facti sunt. Id dr.i.Io.4. Si quis dixerit qm diligo deū z fratrem suuz oderit: mendax est. Qui n non diligit fratrem suum quem videt deū quē non videt quō pōt diligere. Itez alia auctoritas Mat.6. Diligite inimicos vros benefacite his qui oderunt vos zc. Nota benefacite debet enim ista dilectio z beni uolentia habere tria .s. cor: linguaz: z opus alioquin nō ē vera.i.Io.3. Qui habuerit substantiam mundi huius z viderit frem suum necessitatem habere z clauserit vi scera sua ab eo: quomō caritas dei manet in illo: Filioli non diligamus verbo. neq lingua tantū: sed opere z veritate. Patet ergo q̄ debemus equali beniuolentiam generalem. Ideo dicit apostolus. Ro.13. Reddite omnibus debita cui tributum: tributum: cui vectigal vectigal: cui timo rem timorem: cui honorem honorem. nemi ni quicq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis.

¶ Quarto debemus inferiori solicitam diligentiam: ne occasione negligentie prelati subditus pereat: ⁊ exigatur sanguis eius de manibus suis. Ro. 12. Qui preest in solicitudine: nec excusatur si pastor si dicat se ignorare subditos esse malos: sicut plerique prelati se excusant: quia cuilibet pastori precipitur a deo dicente. Diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera. Prouerb. 27. Ideo dicit Gregorius in registro ⁊ habetur in .c. Quis de regu. iuris. Non excusatur pastor si lupus comedit oues ⁊ pastor ignorat quinimo pastor debet exponere vitam suam pro salute subditorum Jo. 10. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Super quo textu dicit Grego. in Omelia. primum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibus impendere: postremum vero si necesse sit etiam mortem nostram pro eisdem ouibus ministrare. A primo autem hoc minimo peruenitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe sit melior anima qua viuimus: terrena substantia quam exterius possidemus: qui non dat pro ouibus substantiam suam quando pro his daturus est animam suam? Quinto debemus nobis metipsis puram continentiam Ro. 8. Fratres debitores sumus non carni vt secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Deo gratias. Amen.

¶ Quid sit regnum dei.
Sermo. .20.

Dueniat regnum tuum. Supra sermone proximo exposita est hec petitio secundum primum modum prout scilicet accipitur regnum dei prout datur in vita presenti. Modo restat exponere ipsam secundum modum videlicet prout regnum dei accipitur quod datur in vita futura. Salutetur virgo ⁊c. Igitur intelligendo hanc petitionem de regno dei quod datur in vita futura: est sensus cum dicimus. Adueniat regnum tuum .i. petimus vt perducat nos ad regnum tuum. hoc est regnum non caducum: non vanum non transitorium: sicut fuerunt ⁊ sunt regna mundi non ne vanum ⁊ caducum fuit regnum assiriorum: non ne fuit vanum regnum Persarum ⁊ medorum: non ne fuit vanum regnum grecorum? Non ne vanum fuit etiam regnum romanorum. Ista enim fuerunt principalia regna mundi que fuerunt. ostensa ex diuina reuelatione Danieli in septia visione sub specie quatuor bestiarum vt legitur Daniel. 7.
¶ Primum regnum assiriorum ostensum fuit sibi sub specie leene. ¶ Secundum scilicet persarum ⁊ medorum sub specie vrsi.
¶ Tertium grecorum sub specie pardi.
¶ Quartum romanorum sub specie bestie terribilis atque mirabilis ⁊ fortis nimis: dentes ferreos habentis ⁊c. De qua bestia. Dicit. ps. Singularis ferus depastus est eam. omnia ergo regna terrena vana sunt. Ideo dicit Hecuba vxor regis Priami lamentans destructionem troie: sicut refert Seneca in prin. 6. Tragedie. Quicunque regno fidit ⁊ magna potens dominatur aula: nec leues metuit deos: animumque rebus credulum letis dedit: me videat ⁊ te troia: non vnquam tulit documenta fors maiora quam fragili loco starent superbi. Igitur non hoc regnum petamus a deo patre nostro: quia miserrimus est qui spem ponit in huius regnis caducis ⁊ in affluentia temporalium prosperitatum: ⁊ fidit in falaci fortuna. 1. Cor. 15. Si in hac vita tantum in christo sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus. Petamus igitur regnum stabile illud ⁊ eternum quod ab eterno est electis paratum: iuxta illud Math. 25. Venite benedicti patris mei percipite regnum quod paratum est vobis a constitutione mundi. Hoc regnum instructus a spiritu sancto petiuit latro in cruce dicens. Memento mei domine dum veneris in regnum tuum Luc. 23. De quo Dauid in. ps. Regnum tuum regnum omnium seculorum ⁊c. Item Dan. 7. Potestas eius potestas eterna que non auferetur ⁊ regnum eius quod non corrumpetur. De hoc igitur regno tria nobis consideranda occurrunt.

¶ Primo quid sit.
¶ Secundo quantum sit.
¶ Tertio quorum sit.
¶ Circa primum erit sermo noster hodie. Pro declaratione igitur nota quod regnū dei est vita eterna: vita autem eterna consistit i clara cognitiōe dei iuxta illud Io.17. Hec est autem vita eterna vt cognoscant te solum verum deum ꝛ quē misisti iesum christum. Ex hac autem cognitione dei ꝓcedunt duodecim beatitudines: que significantur pro duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur. Apoc. vlti. Istarum igitē duodecim beatitudinum: quattuor pertinēt ad animam quattuor vero ad corpus: quattuor ad compositum.
¶ Prima ergo beatitudo concernens anime est clara visio.
¶ Secunda est firma tentio.
¶ Tertia est delectabilis fructio.
¶ Quarta creaturarum cognitio
¶ Prima concernens corpus est imortalis impassibilitas.
¶ Secunda leuis subtilitas.
¶ Tertia penetrabilis agilitas.
¶ Quarta fulgens claritas.
¶ Prima concernens compositum est concordia seu pax generalis.
¶ Secunda est abundan ia vniuersalis.
¶ Tertia est plena iocunditas.
¶ Quarta est certa perpetuitas.

Prima ergo est clara visio.i. Io.i. Videbimus deum sicuti est.i. suam maiestatē: claritatem: benignitatem ꝛc. Videbitur aute; ipsa diuina essentia ab omnibus beatis tota sed non totaliter.i. prout est infinita. Videbitur tamen essentia diuina limpidius ab vno q̄ ab alio ut notat Tho.i.parte.q.12.ar.6. ꝛ ista diuersitas erit ex parte videntium non visi.s. dei: quia idem erit visum. Ex parte ergo obiecti.s. dei cum sit vnum simplicissimū nulla potest esse diuersitas sed ex parte potentie. Nam quantū; vna potentia magis erit perfecta lumine glorie q̄ altera: tanto perfectius operabitē circa vnum idem obiectum: sicut idem sol diuersimode aspicitur vel eadem lr̄a a diuersis legentibus ſm q̄ oculis magis ꝛ minus est dispositus ad videndum. ex ista ēt visione causabitur triplex gaudiū. ¶ Primum erit in videndo faciem diuinā. ps. Ostende faciem tuam ꝛ salui erimus. Ber. in epla ad sophiam virginem. Re vera illud est verū ꝛ solū gaudiū qđ non de creatura sed creatore ꝓcipitur: qđ cū possederis nemo tollet a te cui cōparata ois aliūde iocunditas meror est ois suauitas dolor est oē dulce amarū oē decorū fedū: oē postremo quodcūq̄ delectare possit molestū ꝛc. hec ille. Hanc faciē desiderabat Moyses videre. Exo.33. dicens. Ostende mihi faciem tuam. Et audiuit a domino. Ostēdā tibi oē bonum. ¶ Scđm gaudiū erit videndo humanitatē xp̄i. Isa.33. Regem in decore suo videbūt Ber.. Plenū prorsus oi suauitatis dulcedine videre hoiem hois conditorem. ¶ Tertiū gaudiū erit in ꝯsideratiōe vnionis humane nature ad diuinā. Mirabile enim gaudiū electis erit cū agnoscent q̄ fr̄ eorum ſm carnē verus deus est. Nota q̄ aliquis est ꝓmotus in potentiā quantum gaudēt ꝯsanguinei eius ꝛc. Ecclesiastes.xi. Dulce lumen ꝛ delectabile est oculis videre solē. ¶ Secunda beatitudo est firma tētio: cōprehendent enim beati deum in sene currite vt cōprehendatis.i.cor.9. Non quidem cōprehensione tali q̄ deus cōprehensus includatur in electis: quia hoc est impossibile intellectui creato. Augustinus ad Paulinum in libro de videndo deū. Attingere mente deum magna est beatitudo cōprehendere autem est impossibile. Sed cōprehendit anima beata deū comprehensione tentionis: quia tenet eum ista fortiter q̄ nunquam ab eo seperari potest vnde. Cantico.3. dicit quilibet beatus. Inueni quem diligit anima mea tenui eum nec dimittam vide Tho.i.2.q̄.4.ar.3. ꝛ parte.i.q.12.ar.7. in responsione ad primū hoc modo loquendi vtitur apostolus Philip.3.di. Sequor autem si quo modo comprehendā ꝛc. ¶ Tertia est delectabilis fruitio: quia anima fruitur deo: que quam delectabilis sit non posset exprimi. Si omnia membra humana conuerterentur in linguas. Possumus autem de hoc aliquid cōijcere ex scriptura. ꝛ ex creatura. Ex scriptura quidem: nam Petrus aliquid mini

unum illius fruitionis gustauit: ⁊ statim ine
briatus dixit. Dñe bonum est nos hic esse
faci. hic tria. taber. ti. vnum moy. v. ⁊ he. v.
nesciens quid diceret. vt dicitur Mat. 17.
⁊ Luc. 9. ¶ Et creatura vero: nam vide-
mus q fruitio creaturarum intantum dele-
ctat peccatores: q inebriantur ⁊ omnia post
ponant vt creaturam dilectam consequan
tur: etiam seipsos postergantes ⁊ exponen-
tes periculis: sicut patet de luxurioso vt cõ
sequatur voluptates: de auaro vt consequa
tur diuitias: de superbo vt consequatur ho-
nores. quanto ergo magis delectat fruitio
dei qui est fons infinitus oīs bonitatis in
cuius fruitione oīa bona anima simul con-
sequitur non sic in fruitione creature quia
vnum tm̃ bonum consequitur fruens ⁊c.
Ideo Dauid dicebat de eo qui aliquã mi-
nimam guttam gustabat de illa dulcitudi
ne. Quã magna multitudo dulcedinis tue
dñe quã abscondisti timentibus te ⁊c. Itez
Aug⁹. Introducis me dñe in quãdam dul
cedinem que si perficiatur in me si non est
vita eterna: nescio quid sit aliud vita bea-
ta. Propter hanc martyres contempserũt
vitam propriam: confessores mundum: vir-
gines voluptates: ⁊ ceteri sancti omnes cre
aturas. Phil. 3. Omnia arbitror vt sterco-
ra. vt xp̃m lucrifaciaz ⁊ inueniar in illo. Et
de Aug⁹ legit q displicebat ei qcqd age-
bat in seculo pre dulcedine dei ⁊ decore do-
mus eius quam dilexit. ps. 33. Gustate ⁊ vi-
dete qm̃ suauis est dñs. Beatus vir q spe-
rat in eo. ¶ Quarta est creaturaruz cogni
tio: anima enim vnius rustici vel pueri ba-
ptizata plus in vita beata cognoscit de re-
bus diuinis ⁊ creatis: q̃ aliqs vnq̃ theolo
gus vel phs in hac vita longe clarius ⁊ cer
tius. ¶ Notandum autem q anima sepa-
rata beata potest habere triplicem cognitio
nem de creaturis. Vnam per species acq-
sitas. si hic in pñti vita acquisiuit per scien-
tiam. Alteram per spẽs infusas: etiam si
sit anima pueri baptizati vel rustici.
¶ Tertiam per cognitionem in vbo: in quo
relucent oīum creaturarũ rõnes: sicut in spe
culo que vocant ideo ⁊ sunt ipse de⁹ Jo. 1.
Qd factum est in ipso vita erat. Et hec co
gnitio propter sui claritatem dicit matuti-
na. Cognoscere autem creaturas in seipsis

dicitur visio seu cognitio vespertina. Hac
aũt visione in verbo dei omnia cognoscunt
anime beate que ad sui gloriam pertinent.
Nota q beatus Benedictus vidit totum
mundum sub vno solis radio Greg. Quod
est qd non videant qui videntem omnia vi
dent? Vide Tho. 1. parte. q. 12. ar. 8.
¶ Quinta beatitudo que est prima respe-
ctu corporis glorificati est impassibilitas:
qa corpus nostrũ erit imortale ⁊ ĩpassibile
Isa. 25. Precipitabit dñs in sempiternum
mortẽ ⁊ Apo. 20. Mors vltra nõ erit. Rõ
ẽ: vt cõformemur xp̃o resurgẽti. Ro. 6. Xp̃s re
surgẽs ex mortuis iã nõ morit mors illi vltra
nõ dñabit ⁊c. Phil. 3. Saluatorem expe-
ctamus dñm nostrũ Jesum xp̃m q reforma
bit corpus humilitatis nostre configuratũ
corpori claritatis sue. Vide de hoc latius
in sermone de articulis fidei que scripsi ser
mone. 16. Vbi agit de qualitate corpoꝝ re
surgendoꝝ. Hanc aũt beatitudinem me
rent electi propter virtutem patientie pro
pter quã fuerũt quasi impassibiles in ad-
uersitatibus sibi a deo ⁊ ab hoĩbus illatis
Luc. 21. In patientia vestra possi. animas
vestras. ¶ Sexta beatitudo ⁊ scda corpo
ris glorificati est subtilitas. Hanc etiã bea
ti habebũt per eandem rõnem vt cõformen
tur corpori xp̃i. qui vsus est hac beatitudi-
ne qñ exiuit de sacratissimo vtero virginis
clauso. Item qñ exiuit de sepulcro ⁊ qñ ia-
nuis clausis ingressus est ad aplos in locũ
vbi erant congregati propter metum iudeo
rum Jo. 20. Hanc beatitudinem merent
electi merito abstinentie seu temperantie
ab omni voluptate ⁊ ab vsu quinq; sensuũ
seruantes affectus suos in puritate pfecta
⁊ gratia. Prouerb. 4. Omni custodia ser-
ua cor tuũ: q: ex ipso vita procedit.
¶ Septima beatitudo ⁊ tertia corporis est
agilitas eadem ratione vt conformenẽ cor
pori xp̃i qui vsus est hac beatitudine sine
dote quando super maris procellas siccis
pedibus ambulauit Mat. 14. Et quando
post resurrectionem de paradiso terre sant
in quo degebat: vt pleriq; opinantur: subi-
to aplis apparuit. Item in die ascensionis
quando immomẽto penetrauit celos. Hãc
beatitudinem consequentur electi merito
diligentie spiritualis quã habuerunt in ob

seruantia mandatoꝝ dei ⁊ in seruitio eius/
dem. Ideo dicit. 2. Paral. 19. Agite dilige
ter ⁊ erit dñs vobiscum.
¶ Octaua beatitudo ⁊ quarta corporis est
claritas Mat. 13. Fulgebūt iusti sicut sol in
regno patris mei ⁊ hoc vt ꝯformemur chri
sto: q visus est hac beatitudine in transfigu
ratione sua quando resplenduit facies ei⁹
sicut sol: vestimenta aūt sicut nix Mat. 17.
⁊ Luc. 9. Istam beatitudinem consequent
electi merito castitatis. Naꝫ sicut castitas
facit hominem claꝝ in conscientia ⁊ in cor/
pore: ⁊ in fama: iuxta illud Sap. 4. O ꝗ̄
pulchra est casta generatio cū claritate: im/
mortalis est enim memoria illius ⁊c. sic cor/
pus erit claritatis beatitudine insigne.
¶ Nona beatitudo ⁊ prīa pertinēs ad cō
positum erit cōcordia ⁊ pax generalis. Ps.
67. Qui habitare facit vnanimes i domo.
Isa. 9. Pacis non erit finis Ro. 14. Nō est
regnum dei esca ⁊ potus sed iustitia ⁊ pax
⁊ gaudium in spū sancto. Triplex pax erit
in beatis. ¶ Prima pax superior cū deo.
¶ Scda pax interior cū seipso. ¶ Tertia
pax exterior cum proximis: qꝛ inter sanctos
erit magna pax. Isa. 32. Sedebit populus
meus in pulchritudine pacis ⁊ in taberna/
culis fiducie in requie opulēta. Ps. Qui po
suit fines tuos pacem.
¶ Decima beatitudo ⁊ scda compositi erit
habundantia vniuersalis: qꝛ ibi totum desi
derium nostrum adimplebitur. Ps. Qui re/
plet in bonis desiderium tuum. Appetitus
etiam hominis satiabitur. Ps. Satiabor cū
apparuerit gloria tua: nec tamen ex satieta
te ipsa fastidium generabit. Greg. Satiati
desiderabimus: ne sacietas generet fastidiū
desiderantes satiabimur ne cum anxietate
sit desideriū. Econtra. In inferno erit con
tinua penuria bonoꝝ: perpetua fames ⁊ si/
tis: sicut patet. in diuite epulone. qui in siti
sua postulans guttam aque non potuit ob
tinere. Luc. 16. Isa. 65. Pro eo ꝙ vocaui
⁊ non respondistis locutus sum ⁊ non audi
stis me. propter hoc hec dicit dominus de⁹
ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. ec/
ce serui mei bibent ⁊ vos sitietis: ⁊ ecce ser/
ui mei letabuntur ⁊ vos cōfundemini. Igi
tur beati satiant in mensa domini. Luc. 22.
Ego dispono vobis sicut dispo mihi pater
meus vt eda. ⁊ biba. super men. meam in re
gno meo. Nota sicut disposuit mihi pater
non aliter disposuit pater filium suum in/
trare in regnum dei quantum ad gloriam
corporis: nisi per passionem ⁊ mortem Luc.
vltimo. Nonne sic oportuit xp̄m pati ⁊ ita
intrare in gloriam suam. Sic ⁊ nos si volu/
mus in hanc abundantiam regni celestis in
trare. oportet ꝙ christo patienti conforme/
mur. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium red/
dit spiritui nostro. quod sumus filij dei ⁊
heredes. Heredes quidem dei: coheredes
autem christi. Si tamen compatimur vt ⁊
conglorificemur. Item Act. 14. Per mul/
tas tribulationes oportet nos introire in re
gnum dei.
¶ Undecima beatitudo que est tertia dos
coniuncti erit plena iocunditas: quia de om
nibus gaudebunt beati. ¶ Primo gaude
bunt de beata trinitate vt dixi supra eodē
sermone parte. i. ¶ Scdo de iocunda socie/
tate. ¶ Tertio de loci amenitate. ¶ Quar/
to de seipsis. ¶ Quinto de damnatis. Ps.
Letabitur iustus cum viderit vindictā ⁊c.
Isa. 35. ⁊ 51. Letitia sempiterna super capi/
ta eorum gaudium ⁊ letitiam obtinebunt
⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Quam magnū
autem sit gaudium notatur: cum dicit do/
minus. Euge serue bone ⁊ fidelis: quia in
pauca fuisti fidelis super multa te constituā
intra in gaudium domini tui. Mat. 25. In
verbo intrandi innuitur magnitudo gau/
dij: quod hominem vndiqꝫ cinget. Itē Io.
16. Iterum videbo vos ⁊ gaudebit cor ve/
strum ⁊ gaudium vestrum nemo tollet a vo
bis. Ps. Torrente voluptatis tue potabis
eos.
¶ Duodecima beatitudo ⁊ quarta coniū/
cti est certa perpetuitas. Mat. 25. Ibunt
hi in supplicium eternum: iusti autem in vi
tam eternam: ad quam perducat ille qui
pro nobis mori dignatus est. Deo
Gratias. Amen.

¶ Quomodo ⁊ quantum sit magnum
regnum dei. Sermo. 21.

cit xp̄s ex quibus in infinitum merebatur: non q̄dem pro se: sed pro nobis: presertim opus passionis & mortis. Manifestum est autem: q̄ premium debet esse equalens merito: cum igit̄ meritū xp̄i pro nobis fuit maximum: sequit̄ q̄ maximum debet esse premium glorie qđ nobis ex merito suo est cōferendum. ¶ Quarta sumitur ex parte meriti nostri: nam opera bona a nobis facta dum sumus in gratia constituti procedūt a duobus principijs. Unum est principiū creatum qđ est libertas arbitrij eligens illud opus bonum: & s̄m hoc non merentur opera nostra premium vite eterne. Ro. 8. Non sunt condigne passiones huius tēporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis: & ex hoc habemus quāta sit illa gloria electis preparata: quādoq̄dem propter nulla opera nostra. quāuis maxima possumus illam acquirere nec mereri. Aliud est principium increatum: q̄ est sp̄us sanctus qui per gratiam gratū facientem mouet liberum arbitrium ad bene operandum: sicut sessor mouet equum. Ro. 8. Qui spiritu dei aguntur hij filij sunt dei: non est volentis neq̄ currētis: sed miserentis est dei Ro. 9. Et dn̄s dicit Jo. 15. Sine me nihil potestis facere. s. meritoriū &c̄. Et hoc respectu: opera nostra in gratia facta habent q̄ merent̄ premium infinitum: sic enim valor meriti attenditur s̄m virtutem sp̄us sancti mouentis nos in vitam eternam: gratia etiam dei qua formaliter mouemur ab ipso sp̄u sancto infinita est: iuxta illud Sap. 7. Infinitus. n. thesaurus est hoib⁹: quo qui vsi sunt participes facti sūt amicitie dei: & sic ex hoc habent opera nostra q̄ maximum p̄mium merentur: ergo maxima erit gloria quā electi h̄nt in vita beata. Dignus est. n. operarius mercede sua. Luc. x. Ideo pōt dicere q̄lsb3 fidelis in gratia constitutus cum Paulo Bonum certamen certaui: cursum consumaui: fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie quā reddet mihi dn̄s in illo die iustus iudex. 2. Thi. 4.

¶ Quinta ratio sumitur ex p̄te martyrum & aliorum sanctorum qui fuerunt amici maximi dei: quibus tamen ipse deus ita care vendidit gloriam ipsam. Petrus enim eā emit martyrio crucis. Paulus amputatione capitis. etiam certum est q̄ xp̄s non decepit eos: cum sit amicus fidelissimus: immo q̄ plus est ipsemet emit sibi gloriam istam carissime quantum ad gloriam corpis quā meruit merito amarissime passionis. Luc. vltimo. Nonne sic oportuit pati xp̄m & ita intrare in gloriam suam. Gloriam autē anime non meruit sibi xp̄s: q2 absq̄ merito habuit ob instanti cōceptionis in vnione verbi: sed gloriam corporis ex merito passionis adeptus est. Phil. 2. Humiliauit semetipsū fact⁹ obediēs vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis propter quod de⁹ exal. il. & do. il. no. q̄ est super omne nomen &c̄. Emit etiā xp̄s gloriam istam carissime amicis suis. s. crucis ignominia. Unde ex hoc agnoscere possumus magnam esse gloriam quā xp̄s tanta ignominia emit nobis. Hebr. 12. Aspicientes in auctorem fidei & consumatorem Jesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atq̄ in dextera dei sedet. Item Jo. 3. Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis: vt omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam.

¶ Sexta ratio sumitur ex honore quem christus contulit cruci: que seruiuit ei ad ministerium redemptionis humane Augusti. super ps. Crux de penis latronum transijt ad frontes imperatorum. Quid ergo faciet deus fidelibus suis: qui tantum honorem contulit tormentis suis: & confirmatur ratio: quia finis est nobilior hijs que sunt ad finem: quia propter quod vnumquodq̄ & illud magis. Finis autem propter quem christus voluit pati crucem fuit gloria electorum. Jo. 3. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis q̄ credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Igitur nobilior est & excellentior gloria electorum quam crux. Ergo si tanta est gloria crucis: multo magis est gloria beatorum. Unde Ambro. super Beati immaculati dicit. Si opprobrium tuum gloria est domine Jesu: quanta est gloria tua: & ne igitur participatione glorie quid erimus cuius sumus opprobrio gloriosi.

ante eius oculos verteram extendit dicens multos tales qualem videret illum in eius exitium coniurasse. cuius ille fortitudinem: et conIurationem talium perhorrescens sine vlla dilatione se ab illo bello facta pace: compescuit.

Item Curcius armatus equo concito in abruptum hiatum terre se precipitem dedit deorum suorum oraculis seruiens qui iusserant: vt illuc id quod Romani haberent optimum mitterent. Item Decii se occidendos certis verbis quodammodo consecrantes deuouerunt. vt illis cadentibus et iram deorum sanguine suo placantibus romanus liberaretur exercitus. Ponit etiam idem Aug. multa alia miranda opera que alii romani fecerunt pro glorie temporalis cupiditate: vt igitur deus redderet mercedem bonis actibus romanorum contulit eis imperium mundi: quibus non erat collaturus vitam eternam quia nec fidem habebant nec pro vita eterna acquirenda huiusmodi magna opera faciebant. Uerumtamen vt ibidem Aug. ait: non solum vt talis merces talibus hominibus redderetur romanum imperium ad humanam gloriam dilatatum est: verum etiam vt ciues eterne illius ciuitatis quamdiu hic peregrinantur diligenter et sobrie illa intueantur exempla. et videant quanta dilectio debeatur eterne patrie propter vitam eternam si tantum a suis ciuibus terrena dilecta est propter hominum gloriam. Hec ille. Si igitur tam magna est gloria temporalis. vt tam magna opera homines fecerint: et faciant pro illa habenda quanta et quam magna est illa gloria diuina eterna: quam repromittit deus diligentibus se et quanta opera debemus nos facere pro illa eterna gloria obtinenda: cum vt ait Aug. ibidem. Ciuitas illa superna in qua nobis regnare promissum est tantum ab hac distet: quantum distat celum a terra a temporali leticia vita eterna. Ab inanibus laudibus solida gloria: a societate mortalium societas angelorum. a lumine solis et lune lumen eius qui fecit solem et lunam. Ideo dicit apostolus. Non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur: que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna. 2. Cor. 4.

¶ Duodecima ratio sumitur ex verbis sacris quibus deus nobis reuelauit magnitudinem glorie tam in veteri quam in nouo testamento: et veteri quidem habetur in multis locis. Nam Gen. 15. Dicit deus ad Abraam. Ego sum merces tua magna nimis. Item Exo. 33. ait Moyses ad deum. Ostende mihi gloriam tuam: qui respondit ei. Ostendam tibi omne bonum: ex quo habetur clare quam magna sit gloria illa: quam quidem anima beata acquirendo gloriam illam nanciscitur omne bonum. Item Dauid. Ps. 30. O quam magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te etc. Et loquitur de via toris et quo sequitur arguendo a minori quanta sit gloria illa. que datur ab eo comprehensoribus: sic et alibi loquens de iudiciis domini et mandatis eius dicit. Iudicia domini vera iustificata in semetipsa desiderabilia super aurum et lapidem preciosum multum et dulciora super mel et fauum: etenim seruus tuus custodit ea in custodiendis illis retributio multa. Ps. 18. Nota. In custodiendis. i. dum custodiuntur: quanto ergo maior retributio electis pro custodiendis illis si in custodiendis multa est retributio: que tamen non est plena retributio: sed illa retributio que datur pro custodiendis illis plena erit. Item alibi. Nimis honorati sunt amici tui deus etc. Item Salomon Prouer. x. Desiderium iustorum omne bonum est. Item apostolus Ro. 8. Non sunt condigne etc. Uide supra in 4. ratione. Item. 2. Cor. 4. Id quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eterne glorie pondus operatur in nobis. Item. 1. Cor. 2. Oculus non vidit etc. vt supra in principio sermonis.

¶ Decimatertia ratio sumitur per hoc quod legitur Mat. 17. In trans figuratione domini factum quod resplenduit facies eius sicut sol: et vestimenta eius facta sunt alba sicut nix: voluit enim tunc dominus ostendere gloriam quam habitura sunt corpora nostra in resurrectione.

¶ 14. ratio sumitur ex hoc: quod electi habebunt regnum Mat. 25. Uenite benedicti patris mei percipite regnum etc. Apoc. 22. Et regnabunt in secula seculorum. Et quia regibus debetur corona Ideo beati habebunt coronas Apoc. 12. Signum magnum apparuit in celo. mulier amicta sole et luna etc. sole. i. Christo luna. i. mutabilitas mihi in hac vita subditi sumus. Sub pedibus eius: quia immutabilis effecta est. Ps. 45. Deus in medio eius non commouebitur. et in capite eius corona stellarum. 12. per quam significatur premium vite eterne: quod datur eis in meritum credulitatis. 12. articulorum fidei. 2. Thi. 4. Bonum certamen certaui cursum consumaui fi-

dē suam i reliquo reposita est mihi corona iustitie zē. Cp.2.3. Hoc h; p certo ois q co/lit te; qr vita ei⁹ si iprobatione fuerit coro/nabit. qd nobis cōcedere dignet ille q fuit p nobis corona spinea coronatus. Amen.

C Quibus datur regnū dei. Sermo.22

Dueniat re/gnum tuū. In duob⁹ smo nibus superioribus ptis vi sum est qd sit z quātū sit regnū dei. Nūc psequēdo ordinē divisionis datā supra smōe.25. Re/stat vidēdū quoȝ sit seu qb⁹ debet regnū dei z qliter quō aduenit ad nos regnū dei. Salutet virgo maria zē. Pro cōplemēto smōis. notādū qr si qrit q sunt illi ad quos regnū dei aduenit: seu quoȝ sit regnū dei. Declarat istā qōez dñs Mat.21. Ubi loqns iudeis z i psonis coȝ oībus petōribus ipe nitētibus sic dicit. Dico vobis qr auferetur a vobis regnū dei z dabit gēti facienti fru ctus eius. In qb⁹ q lē vbis duo dicit dñs. P⁹ qb⁹ regnū dei auferet. 2⁹ qb⁹ ɔfert. C Primū. Nota cū dicit auferet a vobis regnū dei: quātum ad litam itelligit de iu deis q pp incredulitatē digni erāt excludi a regno dei. Un de eis alī dicit. d. Mat.8. Multi venient ab oriēte z occidēte z recū bent cū Abraam Isaac z Jacob i regno ce loȝ filij āt regni eiicient in tene. exte. i. iu/dei q dicebant filij regni eo qr ipsi ad re/gnū dei vocari p pdicationē xpi fuerunt. Mat.15. Nō sum missus nisi ad oues q pie rūt domus isrl z p pdicationē aploȝ. Un dixerunt Paulus z Barnabas iudeis. Uo bis oportebat primū loqui vbuz dei s; qm repellitis illud z indignos vos iudicatis eterne vite: ecce ɔuertimur ad gentes Act. 13. Sed pōt extendi pdictum vbum dñi ad oēs petōres ipenitentes: vt sit sensus. Aufe retur a vobis petōribus obstinatis regnū dei: qr nihil coinquinatum intrabit in illud. Apoc. vlti Foris canes: z venefici z impu dici z homicide z idolis seruientes z omnis qui amat z facit mendatium.

C Scdm. s. qbus cōfert regnum dei. Nota cū dicit dñs: dabit genti facienti fruct⁹ ei⁹ vbi notādum qr octo sunt fructus spāles ppter quos nobis facientibusq; illos dabi/tur regnum dei.

C Primus est inobedientia baptismalis.

C Scds est obedientia gnalis.

C Tertius est pnia virtualis.

C Quartus est patientia martirialis.

C Quintus est indigentia aplicalis.

C Sextus est misericordia primalis.

C Septimus est diligentia spālis.

C Octauus est humilitas cordialis.

C Primus ergo fructus est inocentia ba/ptismalis. p quā abluit hō a contagio pec cati originalis p qd ipediebatur ante ba/ptismū ab introitu regni dei: adeo quod si etiā puer nasceret in deserto vbi nō potest aqua inueniri z moriat ibi sine baptismo ante vsum rōnis nō pōt consequi salutem: nisi ppter xpm occideretur; vt ponit Tho. in.6. quolibet. q.4. Unde Jo.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spū sancto nō pt introire in regnum dei. Ad idem facit tex. Aug⁹ de conse. di.4. firmissime. Si igit ab hac macula originalis peti abluat per ba/ptismū: dignus est ingredi regnū dei ppter fructū baptismalis inocētie. Et h pōt itelli/gi qd dicit dñs Luc.12. Nolite timere pusil lus grex qr cōplacuit pri vrō dare vobis re gnū dei. C Nota i hac auctate duo pācta. C Primū est cū dicit pusillus grex: qr nu/merus electoȝ modicus est z puus respectu numeri dānatoȝ. Luc.14. Multi sunt voca ti pauci vo electi. Et h vez est respectiue: qr respectu dānatoȝ pauci sunt electi: s; abso/lute electoȝ numerus magnus est. Apo.7. Post h vidi turbā magnā quā dinumera/re nēo poterat. C Scdm vo nō cum dicit: qr ɔplacuit pri vrō zē. Hic nota rō pncipal salutē hūane: qr est volūtas dina. ps. Saluū me fecit qm voluit me. Ubi notādum: qr si baptizati sūt pueri tūc solū meritū passiōis xpi agit eis introitū regni dei: nō āt pprīuz meritum ipoȝ: qr nihil mereri psūt ex ppo actu pp defectū vsus rōis. ps. Innocētes z recti adheserūt mihi qr sustinui te: z sunt vba filij ad prēm: z dicit adheserūt mihi s. p ɔformitatē glie. Ro.8 Quos pdestinauit ɔformes fieri imagis filij sui zē. qr sustinui te. s. i crucis patibulo assumēdo voluta/riā mortē. ex volūtate pris. Isa.53. Oblat⁹

est qꝛ ipse voluit. Ro.8. Qui etiā ꝓprio filio suo nō pepercit sȝ ꝓ oīb⁹ nobis tradidit illū. Si ꝟo baptizati sunt adulti coopant̄ ipsi diuine volūtati ⁊ xp̄i merito ꝑ meritū ꝓpriū actus fidei ⁊ charitatis. In adultis.n.req̄rant̄ act⁹ fidei ⁊ caritatis ad h̄ vt ex baptismo ꝯsequant̄ remissionē petōꝝ ⁊ regnū dei: ⁊ sic itelligit̄ illud qđ dicit dn̄s Mar.vltio. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. Et illud Luc.vij. Dimissa sunt ei peccā multa qm̄ dilexit multū: q̄ auctātates nō in pueris itelligant̄: sed i adultis: vt dicit tex. in.c. Maiores. de baptismo. Et hic ergo primus fructus quo datur regnum dei.

¶ Scd's. fruct⁹ quo dat̄ regnū dei: est obediētia ⁊c. Nā post baptismū receptū si hō adhuc viuet ⁊ hȝ vsū rōis dȝ obedire mādatis dei ⁊ eccl'e: alioqn nō est possibile ipȝ ingredi regnū dei. Mat.19. Si vis ad vitā ingredi ꝟua mādata: si ꝟo sit obediēs oīb⁹ diuinis mādatis meret̄ vitā eternā: alioquin nō sufficit obedire aliq̄b⁹: qꝛ vt dicit Jacobus. Qui totā legē ꝟuauerit offendat āt in vno factus est oīuȝ reus. Ja.2. Oportet ergo ꝙ sit obia gn̄alis ad oīa mādata dei vt sit meritoria regni dei. Jō dič dn̄s Mat.7. Nō ois q̄ dicit mihi dn̄e intrabit i regnuȝ celoꝝ sed q̄ fecerit volūtatē pr̄is mei q̄ i celis est ipse itrabit in regnū celoꝝ. Nota ꝓ intellectu hui⁹ auctat: ꝙ ad salutē hūanā req̄rant̄ tria: q̄ significāt̄ in dicēdo ter dn̄e. primū est fides ꝟa ⁊ firma: alioqn dubius in fide i'fidelis est de here.c.i. Vn̄ sicut diruto fundamēto opȝ domꝰ i cadere: sic tota ꝯgeries hedeficij sp̄ualis.i.collectio bonoꝝ opeꝝ destruit̄ fide ꝑdita: qꝛ fides est fūdamētū ois bōe operationis.i.Cor.3. Fūdamētum aliud nēo pōt ponere ꝑter id qđ positū est: ꝙ est xp̄s iesus glo.ibi fides iesu xp̄i ⁊ qꝛ ad dn̄m ꝑtinet fundamētū domus iacere. iō ad xp̄m ꝑtinet fidē dare. Jō et hac rōe xp̄s dī dn̄s. Ecce primū dn̄e ¶ Scdm est baptismus q̄ est necessarius hūri cop'ā baptizādi: i'aīs sufficit fides. vt in.c. Debitū de bap. In baptismo autē hō recipit xp̄m dn̄m: ⁊ facit ei homagiū abrenūtians diabolo ⁊ pōpis eius. Ecce scdm dn̄e. ¶ Tertium est obia. Nā nullus rex cōtet cōtētus de solo homagio sine obia. Nota hic cōtra quosdā qui faciūt homagiū xp̄o ⁊ reddūt oblam diabolo. iō dicit Jacobus. Quid ꝓderit fratres mei si fidē dicat quis se hēre opera autem non habeat: nunquid poterit fides saluare eum? Jaco.2. Ecce tertiū domine. Hic extirpatur error dicentium non esse necesse operari: quia sola fides sufficit per illud quod habetur Mar. vltimo. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. vbi nihil dicitur de operibus. Sed error iste multos forsan ad infernum ducit. nam cū dicit xp̄s qui crediderit ⁊c. Non loquitur de fide mortua: quia nullum saluat sed de viua. Viuit autem fides per opera facta in caritate Gal.5. Fides per dilectionem operatur. Item Jac.2. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est. Cōtra istos ergo dicit dominus. Non omnis qui dicit mihi dn̄e domine ⁊c. Item Luc.6. Quid vocatis me domine domine ⁊ non facitis que dico.

¶ Tertius fructus est penitentia virtualis Nam siquis amiserit primum fructum.s.innocentie baptismalis. Et scdm.s.obedientie generalis. Tunc diuina bonitas prouidet tali de tertio fructu.s. penitentie virtualis per quem acquiritur regnuȝ dei. Jdeo dn̄s in prima predicatione sua quā incepit: proposuit thema.d. Penitentiam agite appropinquabit.n.regnū celorū. Mat.4. Et Luc.5. Alioquin pro peccato mortali cōmisso nullum remedium datur aliud nisi penitentia. Luc.13. Nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis. Debet autem esse virtualis penitentia: ad hoc vt faciat fructuȝ dignuȝ regno celorum. Pro cuius intelligentia notandum ꝙ penitentia equiuoce sumpta dicitur multipliciter. Quedam enim est penitentia falsa: sicut est illorum qui non integre relinquunt oīa peccata sed aliqua retinent. Tales non debent absolui a sacerdote: ⁊ si absoluuntur nihil valet absolutio. De talibus loquitur textus in.c. Falsas de pe ni. di.6. Quedam est penitētia ficta: sicut faciunt ypocrite qui extermināt facies suas vt appareant hominibus ieiunantes. Tales sunt sicut arbores autūnales infructuose: sicut dicit̄ in epistola Jude: ⁊ ideo digne est talis arbor maledici a christo: sicut arbor ficus habens folia sine fructibus: de qua legitur Mat.xxi.

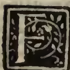
¶ Quedam est penitentia desperata: sicut
fuit illa quam fecit iudas proditor qui pe
nitentia ductus retulit triginta argenteos
⁊ abiens laqueo se suspendit Mat. 27. Et
diffusa sunt omnia viscera eius. Act. i.
¶ Quedam est penitentia viciosa: nō enī
fit de peccato inquantum est offensa dei:
sed inquantum peccator consequitur pe/
nam ex peccato. Talis est penitentia furū
⁊ latronū qui cū ducunt ad furcas peni/
tent de peccato. Ideo dicit petrus. Nemo
vestrū patiat quasi homicida. aut fur. aut
maledictus aut alienorū appetitor. i. Pet.
4. Talis fuit penitentia Esau de quo dicit
apostolus Hebre. 12. q non inuenit penitē
tie locū: quāq̄ cum lacrimis inquisisset eū.
Talis etiam fuit penitentia anthiochi re//
gis: de quo dicit. 2. Macha. 9. Orabat hic
scelestus dominū a quo non esset consecu
turus. Talis etiam potest dici penitentia
dānatorū in inferno de quibus dicit sapiē
tie. 5. Videntes turbabunt timore horribi
li: ⁊ mirabunt in subitatione insperate sa
lutis gementes ꝓ angustia spūs: ⁊ dicent in
ter se penitentiam agentes ⁊c. ¶ Quedā
est penitentia indiscreta: sicut cōtingit illis
qui se nimis mortificant contra quos dicit
Ro. 12. Exhibeatis corpora vestra hostiā
viuentem sanctam. deo placentem rationa
bile obsequium vestrū. ¶ Quedam est pe/
nitentia virtuosa: que aperit ianuam vite
eterne: ⁊ hec est de qua loquimur. Talis
fuit penitentia latronis. Cui ex corde dicen
ti. Memento mei domine cum veneris in
regnum tuū. Respondit dominus. Amen
dico tibi: hodie mecum eris in paradiso.
Luc. 23. ¶ Quarto fructus est patientia
martirialis. Talem fructū faciūt martires
⁊ hoc sine amore fidei sine alterius virtu/
tis pp deum patiunt mortem: puta castita
tis iusticie caritatis ⁊c. sicut patet de Ioā
ne baptista Mat. 14. Ideo dicit dominus
Mat. 5. Beati qui persecutionem patiunt
pp iusticiam qm̄ ipsorum est regnū celorū.
Nota ppter iusticiam. Accipit hic iustitiā
pro generali iusticia que continet olm vir
tutem. ergo ppter quācunq̄ virtutem mo
riens martir est: dūmodo ppter deum fa//
ciat: alioquin nihil pdest. i. Cor. 13. Et si tra
didero corpus meum ita vt ardeam cari//
tatem autē non habuero nihil mihi prodest
Vide Tho. 2. 2. q. 124. ar. 5. ¶ Quintus
fructus est indigentia. i. paupertas aplica
sicut faciunt illi qui relinquunt oīa ppter
xp̄m. Nota oīa q: non solum exteriora: sed
etiam affectus interiores debent relinque
re: alioquin non dr̄ paupertas voluntaria:
sed potius paupertas miserrima. nihil enī
habere res necessitatis est. nihil autē velle
habere res virtutis est. vnde Gregor. In
hac re affectum magis debemus pensare
quā censum. multū enim reliquit qui nihil
sibi retinuit. multū reliquit qui q̄uis paruū
totū deseruit. Talibus ergo debetur non
solum regnum dei sed etiam aścessoria iudi
candi potestas. De. i. dr̄ Mat. 5. Beati pau
peres spū qm̄ ipsoꝝ est regnum celorum.
De. 2. dr̄ Mat. 19. Amen dico vobis quod
vos qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me
in regeneratione cū se. fi. ho. in se. ma. s. se
⁊ vos super se. 12. iu. tri. israel. Et subdit.
postea. clausulam generalē. di. Et omnis q
re. do. vel fratres aut so. aut pa. aut ma.
aut vxo. aut fi. aut agros ppter nomen me
um cēn. accipi. ⁊ vitam eternam possidebit.
¶ Sextus fructus est mia proximalis: cu
ius misericordie opera: sunt septem corpo/
ralia ⁊ septem spūalia. vnde ꝟ. Visito po
to cibo redimo tego colligo cōdo. Consule
castiga solare remitte fer ora. Pro talibus
ergo mie operibus meret quis regnū dei
Mat. 25. Venite benedicti patris mei pci
regnum vobis paratum a constit. mundi.
Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare ⁊c.
Item Tho. 12. Elemosina a morte liberat
⁊ ipsa est que purgat peccata a facit inue
nire vitam eternā. Itē apostolus. i. Thi.
4. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam cor
poralis exercitatio ad modicum vtilis est.
Pietas autem ad omnia vtilis est: pro/
missionem habens vite que nunc est ⁊ fu//
turo. ¶ Septimus fructus est diligētia spi
ritualis: sicut sunt religiosi seruantes regu
las ⁊ constitutiones suas: clerici deuote di
centes officium seruantes castitatem ⁊ ab
stinent se a symonia ⁊c. Item laici qui se/
pius orant ⁊ audiunt missam integrā in
dominicis ⁊ in festis precipuis. confitentur
sepe ⁊ deuote cōmunicant saltem semel in
anno vt in. c. Omnis vtriusq̄ sexus de pe

ni.remis. Tales ergo faciunt fructum di/e
gnum regno dei Math.25. Euge serue bo
ne et fidelis qz in pauca fuisti fidelis supra
multa te constituam intra in gau. do. tui.
Nota totam per abolā quam ponit ibi do
minus de habentibus quinqz talenta et
habentibus duo et vnum etc. et subdit de in
utili inutilem seruum eicite in tenebras
exteriores. Ex quibus habetur: qꝫ propter
negligentiam dignus est homo damnatio
ne eterna. Propter diligentiam vero re/
gna celorum Luc.12. Beati serui illi quos
cū venerit dominus inuenerit vigilantes.
Amen dico vobis qꝫ precinget se et faciet
illos discumbere et transiens ministrabit
illis. Ad idem facit: quod dicit lex. Vigi/
lantibus et non dormientibus iura subue/
niunt. ff. qui in frau. credi. pupillus in fi.
¶ Octauus est humilitas cordialis .i. Pet.
5. Humiliamini sub potenti manu dei: vt
vos exaltet in tempore visitationis. Nota
hystoriam que refert Math.18. Mar.9.
Et Luc.9. et 22. Isti tres sancti euangeli/
ste referūt qꝫ semel apostoli inceperunt con
tendere inter se quis eorum esset maior.
Unde dicit Lucas. Facta est contentio in/
ter eos quis eorum videretur esse maior.
ergo erant discordes. Marcus dicit qꝫ di/
sputauerunt. ergo rationes faciebant vnus
quisqz pro se. Et sicut possumus coniectu/
rari Petrus pro se poterat allegare qꝫ chri
stus promiserat sibi se facturum eum vi/
carium suum: et sic omnibus prefuturum:
cum dixit. Tibi dabo claues regni celorū
etc. Math.16. Andreas pro se allegare po/
terat: qꝫ primo fuerat discipulus Christi.
Jo.1. Joannes pro se allegabat virginita/
tem et Christi familiaritatem. Precom/
nibus aliis Jacobus maior: quia erat pri
mogenitus secundo Joannes ex maria
Salome Jacobus vero minor et Simon
et Thadeus quia erant consobrini Christi
ex prima sorore virginis s. Maria cleophe.
Matheus vero pro se poterat allegare:
quia plura reliquerat propter Christum
q̄ predicti apostoli: quia reliquerat thelo/
neum et largas diuitias. Philippus vero
quia fuerat prius vocatus a Christo quā
alij: sicut patet Jo.1. Bartholomeus vero
quia erat nobilis de genere regio. vt no. in
Uenerabilis de prebē. Thomas poterat
dicere non ne ego sum doctor. Nam vocat
Thomas .i. abissus scientie vos autem estis
rudes et grossi. Ultimo Judas poterat dice
re pro se: quia erat procurator tenebat pe/
cuniam cōis apostolici ex Christi commissio
ne ex quo videbatur qꝫ Christus magis
de ipso q̄ de aliis confideret. Ecce quo
modo cōtendebant et disputabant de ma/
ioritate: dicit Marcus qꝫ cū domi esset in/
terrogabat eos quid in via tractabatis:
at illi tacebant et addit Math. dicens. Et
accesserunt discipuli ad Jesum dicentes:
quis putas maior est in regno celorum:
dicit ergo Jesus quid ergo fuit conclusum
inter vos: et quilibet pre verecundia tace/
bat: et potuit dicere Petro tu allegas pro
te primatum: et non ne lucifer qui in celo
primatum habuit inter angelos cecidit:
et modo est inferior angelis in inferno: et
tu Andreas simili ratione caueas etc. Et
tu Joan. allegas virginitatē et Adam nō
ne erat virgo quando fuit expu sus de pa
radiso: certe sic: et sic quemlibet confutabat
de ratione quam quilibet pro se allega/
bat. Dicit ergo Math. qꝫ aduocans Jesus
paruulum: qui erat beatus Martialis: si/
cut aliqui dicunt: et dicit Marcus quod
statuit eum in medio eorum: et eum com/
plexus est et dixit eis: vt dicit Math.
Amen amen dico vobis: nisi conuersi fue
ritis et efficiamini sicut paruuli non intra/
bitis in regnum celorum. Quicunqz ergo
humiliauerit se sicut paruulus iste: hic ma
ior est in regno celorum. Paruulus enim
non appetit exaltationem suam nec pre/
sumptionem de se habet ergo in humilita/
te consistit regnum glorie Luc.1. Deposuit
potentes de sede et exaltauit humiles. Itē
eiusdem.14. Omnis qui se exaltat humilia
bitur et qui se humiliat exaltabitur.
Deo gratias. Amen.

¶ Quomodo debemus orare prudēter et
petere vt adimpleatur eius voluntas et nō
nostra propter tria.

Sermo. 25

Quõ debemus orare obedienter.

Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Hic ponit tertia petitio per quã petimus tertiũ bonũ qd est bonũ operans quod est obedientie p quã impletur a nobis divina voluntas per quam etiam consequi meremur bonum glorificone.i. vitam eternam de qua supra prima petitione actum est. Qualis hec petitio aliqñ modis possit intelligi scdm q infra dicet sermonibus primis. ¶ Salutemus virginem gloriosam dicentes ave maria etc. ¶ Pro declaratione huius petitionis notandum. q hec petitio potest intelligi tribus modis.

¶ Primo mõ intelligi oramus prudẽter.

¶ Secundo modo oramus obedienter.

¶ Tertio modo oramus salubriter.

¶ Ista.n.tria reqrũt ad oratõz: vt valeat sortiri effectum suum vt supra dictum est.

¶ Primo ergo modo.s. prudenter.est sensus vt non nostra sed dei voluntas in omnibus impleat. Et ad hoc petendũ inducimur dupliciter. Primo exemplo divinali. Secundo ratione morali. Exemplũ divinale habemus a dño deo nostro Jesu christo qui sic oravit.d. Pater si possibile ẽ transeat a me calix iste tñ: non mea voluntas sed tua fiat Luc.22. Ad idem Jo.5. Nõ quero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me et Jo.6. Descendi de celo non faciam voluntatem meam sed eius qui misit me. Hoc tñ est credendũ q voluntas christi discordaret a volũtate patris. Pro cuius intellectu notandum q in christo erat triplex voluntas. Una secundũ suam divinitatem: et hec erat vna volũtas cum voluntate patris: sicut vna essentia et vna natura Jo.17. Omnia mea tua sunt. ¶ Alia erat voluntas rõnis: et scdũ hanc pro salute humana volebat mori. Jere.53. Oblatus est q2 ipse voluit. Et sic scdm hanc voluntatem concors erat volũtas christi divine voluntati. ¶ Tertia erat voluntas nature et sensualitatis: scdm quã mortem recusabat et penas: et scdm hanc dicit non mea voluntas sed tua fiat. Sed et scdm hoc non discordabat a voluntate patris. Nam passio christi dupliciter considerari potuit: vno modo secundum se in quantum erat quedam afflictio innocentis: alio modo secundum fructum ad quẽ deus eam ordinabat: et sic erat a deo volita: non primo modo. Voluntas ergo christi que poterat istum ordinem ꝯsiderare.s. voluntas rõnis hanc passionem volebat sicut et deus: sed voluntas sensualitatis eius non est conferre: sed in aliquid absolute ferri non volebat hanc passionem: et in hoc et divine voluntati quodãmodo in volito cõformabatur: q2 nec ipse deus passionem christi vellet scdm se solum consideratam. Et sic ẽt dicimus in voluntate virginis gloriose: q2 eius voluntas dissentiebat a passione christi in se considerata: volebat tamen fructum salutis qui ex passione christi consequebatur: et ita divine volũtati cõformabatur etiam quantum ad hoc quod volebat. Et hoc vult Tho. in questionibus de veritate.q.23.ar.8.i rñño.ad.4.et.5.arg. Ex hoc ergo exemplo hẽmus q debemus petere q non nostra voluntas fiat: sed volũtas dei. Idem etiam pz. rõne multiplici.

¶ Prima ratio est ꝑpter intellectu s obcecationem.

¶ Secunda ꝑpter volũtatis inordinationẽ.

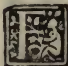
¶ Tertia ꝑpter appetitus sensualis corruptionem.

¶ Prima rõ etc. q2 intellectus noster in tenebris ignorantie involuit maxime circa ea que sunt supnaturalia. q2 vt dicit phus in.2. Metha. Sicut se hz oculus nocture ad solem. sic se hz intellectus ad manifestissima in natura. quanto ergo magis infirmus est intellectus nr et ꝯiter ad ea que sunt occultissima in natura. Cuiusmodi sunt ea que sunt nccria ad salutem: pp qd dicit apls. Quod occulus non vidit: nec auris audivit: nec in cor hois ascendit: que pparavit deus diligentibus se.i. Cor.2. Et si dicas qdo ergo cognovit aplus hmõi transcendentia nccia ad salutem? R. q per revelationem divinam ideo subdidit. Nobis ãt

reuelauit deus per spm̄ suum ibidem. vnde apostolus cū peteret stimulū carnis a se remoueri credebat bene velle: et tamen errabat: cū tantus esset: quia stimulus ille vtilis sibi erat: quia p̄seruauit eū ne elatus corrueret. vnde dicit. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus satane qui me colaphizet pp̄ q̄d ter. do. roga. vt disce. a me. et dixit mihi. Sufficit tibi gr̄a mea. 2. Cor. 12. Sic et Petrus credebat bene velle q̄n volēs q̄ christus non moreret. Ait enim. Absit a te domine non erit tibi hoc: et tamen errabat. vnde dominus respondit ei. Uade post me sathana scandalum mihi es: quia non sapis ea que dei sunt: sed ea que hominum Math. 16. Et ideo dicit apostolus Ro. 8. Nam quid oremus sicut oportet nescimus ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilis. sic et frequenter homo habet conscientiam erroneam. Unde Jo. 16. Uenit hora in qua omnes qui interficit vos arbitretur obsequium se p̄stare deo. Ex hac ratione concluditur q̄ debemus voluntatem nostram postponere voluntati diuine. ¶ Secunda ratio propter voluntatis inordinationē: q̄uis est voluntas humana in appetendo vltimum finem in generali non sit inordinata: quia dicit Boetius. Naturaliter mentibus hominum veri boni est inserta cupiditas. Et Augu. in 13. de trini. dicit q̄ omnes homines conueniant in appetendo vltimum finem: qui est beatitudo: nihilominus multi homines errant in speciali ratione beatitudinis quātum ad id scilicet: in quo beatitudo consistit. ¶ Quidam enim existimant summum bonum diuitias: quidam voluptates: aliq̄ honores. aliq̄ potentiam. Unde idem Boetius ait in. 3. de consolatione prosa. 3 Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet diuerso quidem calle procedit: ad vnum tamen beatitudinis finem nititur peruenire: idcirco voluntas interdum appetit non appetenda: et non appetit appetenda. Ideo dicitur Gen. 8. Sensus enim et cogitatio humani cordis prona sunt ad malum: ab adolescentia sua et est causa damnationis humane Isa. 5. Ue qui dicis malum bonum: et bonum malum. Ratio autem huius inordinationis procedit a cecitate intellectus: quia enim voluntas fertur in bonum cognitum oportet q̄ illum bonum appetat voluntas quod intellectus iudicat esse bonum: quia ergo intellectus errat sepius vt dictum est. Ideo etiam voluntas est in ordinata: et ideo oportet vt petamus q̄ non nostra voluntas sed dei fiat et sic idem quod prius. ¶ Tertia ratio est propter sensualis appetitus corruptionem. Habemus enim appetitum istum corruptum sicut febricitans: et ideo sicut febricitanti videntur dulcia amara: et econuerso sic et nobis. August. Oculis egris odiosa est lux que puris est amabilis et palato non sano pena est panis qui sano est suauis: et in tantum predominatur homini iste appetitus corruptus: q̄ necesse est hominem ipsum sequi: nisi virtus ei subueniat: propter q̄ dicebat apostolus. Condelector legi dei secundum interiorem hominem. Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. et cap. me. du. in legem peccati Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: et subdit. Gracia dei per Jesum christum Roma. 7. Et ibidem. Uelle adiacet mihi: perficere autem hoc non inuenio: non enim quod volo bonum: hoc ago: sed quod nolo malum illud facio. Ideo oportet q̄ petamus quod non nostra voluntas sensualis fiat: quia solum delectabilia appetit: sed voluntas dei fiat qui nec errat nec errare potest. Per hanc ergo petitionem petimus q̄ sicut sancti qui sunt in celo in omnibus suam voluntatem subiiciunt voluntati dei et ei in omnibus se conformant: sic fiat in nobis qui sumus in terra: vt nihil nisi quod deo placet velimus: et suam voluntatem nostre in omnibus preponamus. vnde hoc modo dicimus: fiat voluntas tua: sicut sapiens infirmus cupiens sanari dicit medico. Uolo tale quid si vos vultis: quod tamen precise non vult: sed de voluntate medici et alias stulte vellet: et sic petere debemus

a deo ꝙ sua voluntas ⁊ non nostra fiat. Et ideo dicit scriptura cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui vt oculos nostros erigamus ad te.2. Paralipo.xx. Hic plurimorum excusas redarguitur qui cum quotidie hoc postulent a deo.vt nō sua sed dei voluntas fiat:nihilominus qn̄ aliqd sinistri patiunt̄:moleste ferūt ⁊ murmurāt: irascunt̄ resistūt cōturbant̄ ꝑsertim in morte. Unde Cyprianus ⁊ habet̄ in decret.13.q.2.ꝙ̄ preposterū est ꝙ̄ ꝑuersum vt cū dei voluntatē fieri postulemus:qn̄ euocat nos ⁊ accersit de h̄ mundo.nō statim voluntatis eius imperio pareamus obnitimur ⁊ reluctamur ⁊ pulsatū morte seruoꝝ ad cōspectum dn̄i cum tristitia ⁊ merore ꝑducimur exeuntes istinc cum necessitatis vinculo nō voluntatis obsequio.⁊ volumus ab eo ꝑmijs celestibus honorari ad quē venimus inuiti. Hec ille. Ideo debemus aduersa fortiter tollerare:q̄ꝛ sciḋē scimus ois ex diuina volūtate cōtingere:cui nihil nisi iusta placent. Unde Greg.in 2° moralium.c.17.Cum.n.inqt in hac vita ea que volumus patimur: necesse est vt ad eum qui iniustū velle nihil ꝑter studia nostre voluntatis inclinemus. Magna quippe cōsolatio est in eo qḋ displicet. qḋ illo ordināte erga nos agit̄:cui non nisi iustum placet. Si igit̄ iusta placere deo scimus:pati āt nulla nisi que dn̄o placuerint possumus:iusta sunt cuncta que patimur:⁊ valde iniustum est:si de iusta passione murmuramur. Hec ille. Deo Gratias. Amen.

¶ Quomodo debemus orare obedienter ⁊ obedire voluntati diuine propter multa. Sermo.24.

Fiat voluntas tua: sicut in celo ⁊ in terra. Pōst hec petitio 2° modo exponi obedienter: vt intelligatur peti bonū opans qḋ est bonū obediētie:vt sit sensus. Fiat voluntas tua ⁊c.i. Oramus vt simpleamus voluntatē tuā ipsi in oibus ⁊ per ois obediendo:q̄ꝛ hoc est illud bonum per qḋ perueniāmus ad bonum glorie: qḋ est vita eterna:iuxta illud Mat.9. Si vis ad vitam ingredi serua mādata: ⁊ hoc fiat in terra.i. in peccatoribus.qui dicunt̄ terra: q̄ꝛ terrena meditant̄:terrena diligūt:terrena loquunt̄ ⁊ terrena regrant:⁊ terrena opantur: ⁊ oia facta coꝝ circa terrena versant̄. Jo.i. Qui de terra est.de terra loqtur. Fiat ergo voluntas tua per obedientiam sic in terra.i. in peccatoribus:sicut in celo.i.hoibus iustis qui dicunt̄ celum:quia celestia meditantur ⁊ diligunt:iuxta illud Phil.3. Nostra conuersatio in celis est:vt dictum est supra sermone.15. Hec est voluntas dei qua vult nos eius mandata seruare. De qua dicit̄. Ro.12. Rationabile sit obsequium vestrū: vt probetis que sit voluntas dei bona:⁊ beneplacens: ⁊ pfecta:bona quia vtilis. Ego dn̄s docens te vtilia: beneplacens amanti ⁊ si aliqn̄ non sit grata amanti:tamen delectabilis est.ꝑs. Lux orta est iusto ⁊ rectis corde leticia perfecta:quia honesta. Notandum est autem:ꝙ ex hoc modo loquendi datur nobis doctrina. Non enim dicit fac nec faciamus : sed dicit fiat voluntas tua: quia ad vitam eternam duo sunt necessaria.s.gratia dei ⁊ voluntas hominis: ⁊ licet deus sine homine creauerit hominem: non tamen iustificat eum sine eo : quia vult ꝙ homo operetur. Zacha.i. Conuertimini ad me ⁊ ego conuertar ad vos.i. Cor.15. Gratia dei sum id ꝙ sum. Non ergo presumas de te:sed confidas de gratia dei:nec negligas sed adhibeas studium tuum. Et ideo non dicit faciamus ne videretur ꝙ nihil faceret gratia dei:nec dicit fac ne videretur ꝙ nihil facere conatus noster:sed dicit fiat per gratiam dei addito tamen studio a conatu nostro. Hec Tho.super pater noster. Uel tenendo eundem sensum potest exponi. Sicut in celo.i.spiritu.sic ⁊ in terra.i.in carne.i.sit prompta caro ad obediendum voluntati diuine:sicut ⁊ spiritus qui naturali inclinatione contrarium experimur: iuxta illud Mat.26. Spiritus quidem promptus:caro autem infirma. Item Gala.5. Caro concupiscit aduersus spiritum: spūs aduersus carnē:h.n.sibi inicē aduersant̄:vt non quecunq̄ vultis illa faciatis. Unde

Cyprianus super pater noster. Fiat volun/
tas tua sicut in celo ⁊ in terra. Nõ vt deus
faciat quod vult: sed vt nos facere possim⁹
quod deus vult. nam deo quis obsistit: quo
minus quod velit faciat. ⁊ infra subdit di/
cens. Fieri aũt petimus volũtatem dei in
celo ⁊ in terra: quod vtrũq; ad consumma/
tionẽ nr̃e incolumitatis pertinet ⁊ salutis
nam cũ corpus e terra: ⁊ spũm e celo possi/
deamus ipsi terra ⁊ celũ sumus ⁊ i vtroq;
i. corpore ⁊ spũ vt dei voluntas fiat oram⁹.
Est enim inter carnem ⁊ spm̃ colluctatio: ⁊
discordiantibus aduersus se inuicem quo
tidiana ꝯgressio: vt non que volumus ipsa
faciamus: dũ spũs celestia ⁊ diuina querit
caro terrena ⁊ celestia concupiscit. Et ideo
petimus inter duo ista per opẽ et auxiliũ
dei concordiam fieri vt dũ spũ ⁊ carne vo
luntas dei gerit̃ que per eũ renata est ani
ma seruet̃. Hec ille. Igit̃ pz q: hoc modo in
telligendo petimus obedientiam ad diui/
nam voluntatem. ¶ Et notandũ pro in in
troductione sermonis ꝙ conclusio vera est
in sacra theologia quod necessariũ est no/
bis ad salutem scie velle ⁊ facere volunta/
tem dei. tria ergo ista sunt necessaria. Et
p:io ꝙ teneamur scire voluntatem dei pro
batur ex ꝯsequentibus. Si enim tenemur
⁊ velle ⁊ facere dei voluntatez. ergo ⁊ scire,
q: nisi seruus sciat voluntatem dñi non po
terit procul dubio eius voluntatem facere
q: posset contingere ꝙ in quo credit sibi be
ne seruire ⁊ obedire displiceret ei: iuxta illũ
Displicet imprudens vnde placere studet
⁊ propter hoc dignatus est ipse deus no/
bis manifestare que vult a nobis fieri: ⁊ in
fra dicet̃ in sequenti sermone: quod est ma
gna gratia dei vnde Baru c. 4. Beati su/
mus israel quoniam que deo placent ma/
nifesta nobis sunt: quod intelligendum est
quantũ ad ea que nobis ipse reuelat per
scripturã sacrã vel alio modo sibi bene pla
cito: nam alias impossibile est scire eius vo
luntatem. iuxta illud. Sapie. 9. Quis enim
hominũ poterit scire consiliũ dei aut quis
poterit cogitare quid velit deus. q. d. null⁹
⁊ subdit̃. Difficile estimamus que in terra
sunt ⁊ que in prospectu sunt inuenimus cũ
labore: que in celis autem sunt quis inuesti
gabit. Item Ro. xi. O altitudo diuitiarũ

sapientie ⁊ scientie dei quam in cõprehen
sibilia sunt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie
eius. quis enim cognouit sensum domini
aut quis ꝯsiliarius eius fuit: patet ergo
quõ intelligat̃ id quod dictũ est vz ꝙ tene
mur scire voluntatem dei: orat pro nobis
apostolus dicens. Non cessamus pro vo/
bis orantes ⁊ postulãtes vt impleamini agni
tione volũtatis dei ⁊c. Col. i. ¶ Secũdo tene
mur velle ꝙ vult deus: ⁊ hoc probat̃ ra
tione ⁊ auctoritate. Rõ est q: in quolibet
genere est vnũ primũ ꝙ est mensura oium
que sũt in illo genere in quo perfectissime
natura generis inuenit̃ sicut natura colorũ
in albedine que pro tanto omniũ colorũ
mensura dr̃: q: de vnoquoq; colore cogno
scit̃ quantũ participat de natura generis
ex propinquitate ad albedinem vel ex re/
motione ab ipsa vt dr̃. In. io. Metha. Si/
cut etiam in genere caloris est calor ignis.
Et per hũc modum ipse deus est mensura
omniũ entiũ: vt ex verbis cõmẽtatoris ibi
dem haberi potest. Tñ enim vnũ quodq;
habet de esse quantũ enim per similitudi/
nẽ appropinquat sed vero ꝙ ei dissimile
inuenit̃ ad non esse accedit. Et sic de om/
nibus que in deo ⁊ creaturis pariter inue
niunt̃ dici oz. vnde ⁊ intellectus eius om
nis cognitionis est mensura ⁊ bonitas om
nis bonitatis: ⁊ bona volũtas omnis bone
volũtatis: sic de potentia eius: sic de sapia.
Ex hoc ergo vnaqueq; volũtas bõa ẽ ꝙ
diuine volũtati conformat̃: vnde cũ quili/
bet teneat̃ ad habendũ bonam volũtatez
tenetur pariter ad habendum voluntatez
voluntati diuine conformẽ. Et sic patet ra
tio quam ponit Tho. in questionibus de
verita. q. 23. ar. 7. ¶ Auctoritas patz ẽt. nã
super illud. ps. Non adhesit mihi cor pra/
uum dicit glo. Cor tortum habet qui non
vult quecũq; deus vult. Itẽ sup illud. ps.
32. Rectos decet collaudatio. Dicit glo. Re
cti sunt qui dirigunt cor suum secundum
voluntatem dei: nec patitur instantiam de
voluntate christi qui videtur noluisse pati
cum dixit. Si possibile est transeat a me
calix iste: quia respondendum est vt scripsi
sermone priori parte. i. ¶ Tertio tenet̃ quis
facere voluntatez dei: alioquin impossibile
esset consequi salutem: sicut non onerat̃

mercenarius mercedem nisi fecerit voluntatem domini sui. vnde Math. 7. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Ergo a contrario sensu qui non fecerit voluntatem patris mei non intrabit in regnum celorum: sed in infernum damnatorum. Ideo Luc. 12. Ille seruus qui cognouit voluntatem domini sui et non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit multis. Ideo petamus cum Dauid dicentes. Eripe me de inimicis meis domine ad te me confugi doce me facere voluntatem tuam quia deus meus es tu. Ps. 142. Nota eripe me domine de inimicis meis: domine ad te confugi doce me facere voluntatem tuam. s. de dyabolo carne et mundo. Dyabolus enim resistit nobis vt non faciamus dei voluntatem per superbiam: caro per concupiscentiam mundus per auariciam. ¶ Modo ergo ex quo tenemur scire velle et facere dei voluntatem. ideo debemus petere ab eo dicentes: fiat voluntas tua etc. Pro latiori ergo discursu videamus quare debemus ipsam voluntatem dei facere: et ei in omnibus humiliter obedire. ¶ Nota ergo quod quinque aliis rationibus tenemur ipsi deo obedire sicut sunt quinque differentie personarum in hac vita que tenetur aliis obedire. ¶ Primo nanque tenentur filii obedire parentibus. ¶ Secundo serui dominis. ¶ Tertio discipuli magistris. ¶ Quarto religiosi et clerici prelatis. ¶ Quinto vxores viris. Sic ergo et nos istis quinque rationibus tenemur diuine voluntati parere.

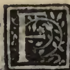
¶ Primo propter parentele dilectionem.
¶ Secundo propter seruilem subiectionem.
¶ Tertio propter magistralem instructionem.
¶ Quarto propter pastoralem prelationem.
¶ Quinto propter maritalem coniunctionem.

¶ Primo etc. quia filii debent parentibus obedire Eph. 6. Filii obedite parentibus si precipiant aliquid quod sit secundum deum non autem contra deum. Hic pratice contra aliquos qui mandant filiis illicita prout expedit. Et vide ad propositum quod scripsi in serm. nostra de decem preceptis: decalogi. In. 4. precepto sermone. 2. Hac ergo ratione debemus deo in omnibus obedire. quia ipse est pater noster vt dictum est supra. Sermone. 6. Et multo magis quam carnales parentes: quia isti quicquid operantur ad dandum nobis esse: operantur instrumentaliter ad carnis generationem. Deus autem principaliter format in nobis organa et liniamenta corporis in ventro matris: et ipse facit nos nasci. Ps. Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre spes mea ab vberibus matris mee etc. Ipse creauit animam ad ymaginem et similitudinem suam. Ipse nobis preparauit lac ad nutriendum etc. ergo incomparabiliter magis ipsi deo quam parentibus obedire tenemur sine aliqua differentia mandatorum. Nam ipsa diuina voluntas est regula rectissima actuum humanorum: quicquid ergo precipit ea ratione iustissimum est; quia ipse vult. Hec cunque enim vult deus: non ideo ipsa vult: quia iusta sunt: sed ideo ipsa iusta sunt: quia ipsa vult deus. Ps. Iudicia domini vera iustificata in semetipsa. et ideo si aliquid preciperet nobis deus: quid esset contra diuina mandata secunde tabule: omnino sibi obediendum esset. Sicut patet in Abraam volente filium ymolare ad dei preceptum. Gen. 22. Item in filiis israel expoliantibus egyptum. Exo. 12. Item in Osee accipiente vxorem fornicariam. Osee. 1. Ideo apostolus Hebre. 12. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditores et reuerebamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spirituum et viuemus. Ideo laudem ille de quo dicitur Deutero. 33. Qui dixit patri suo et matri sue. Nescio vos et fratribus suis ignoro illos et nescierunt filios suos: hii custodierunt eloquium tuum et pactum tuum seruauerunt etc. ¶ Secundo debemus deo in omnibus obedire propter seruilem subiectionem: quia serui debent dominis obedire: iuxta illud. 1. Pet. 2. Ser

ni subditi estote in omni timore domi/nis: non tantum bonis et modestis sed et discolis. Hac ratione debemus christo obedire quia dominus noster est: triplici ratione. ¶ Primo ratione creationis. ¶ Secundo ratione redemptionis. ¶ Tertio ratione subiectionis. ¶ Primo ratione creationis. Nam si quis in sua possessione de suo proprio edificat domum: dicitur dominus domus. Si christus de suo proprio .i. de sua potentia: sapientia: et bonitate creauit domum huius mundi: ergo est dominus. Ideo dicebat Mardocheus. Domine deus omnipotens in ditione tua cuncta sunt posita: et non est qui possit tue resistere voluntati: tu fecisti celum et terram et quicquid celi ambitu continetur dominus uniuersorum tu es. Hest. 13. ¶ Secundo ratione redem/ptionis: quia qui emit seruos de proprio suis pecuniis: sui serui sunt. Sic christus de propria moneta burse sue .i. de sanguine corporis sui emit nos et pro omnibus soluit precium in banco cambii .i. in cruce .i. Petri .i. Non corruptibilibus auro et argento redempti estis a vana vestra conuersatione: sed pre/cioso sanguine: quasi agni incontaminati et immaculati christi etc. Ideo omnes su/mus serui sui licet iudei et alii infideles fu/giant nunc ab eo et latitent per nemora et cauernas infidelitatis. Ideo Dauid in Ps. 67. Cantate deo: psalmum dicite nomini eius: iter facite ei qui ascendit super occasum dominus nomen illi. Nota iter facite ei .s. in vestro corde et operibus per obedientiam per quam ipse christus venit ad nos et nos imus ad ipsum de .i. Jo. 14. Siquis diligit me sermonem meum seruabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. De .2. dicitur Ps. Viam mandatorum cucurri cum dilatasti cor meum. Nota enim qui ascendit super occasum .i. mortem quam occasus solis significat: quia sicut sol occidit cum certitudine quod in crastinum oritur. ita christus sol iusticie mortuus fuit cum certitudine resur/rectionis. Nota dominus nomen illi Ro. 14. In hoc enim christus mortuus est et resurrexit vt mortuorum et viuorum dominetur. ¶ Tertio ratione subiectionis. Nam omnes creature sunt subiecte ipsi christo: siue voluntarie si/cut boni christiani: siue contra voluntatem coacte sicut sunt infideles et mali christia/ni Mat. vlt. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. ¶ Tertio debemus deo obedire ratione magistralis instructionis: quia sicut discipuli debent obedire magistro: sic nos ipsi christo qui est magister noster Mat. 23. Nec vocemini magistri quia magi/ster vester vnus est christus. Ps. Qui docet hominem scientiam. Unde de sapientia dei que est christus: dicitur Sap. 8. Doctrix enim discipline dei et electrix operum illius. Et subdit declarans quid doceat in speciali. So/brietatem enim et prudentiam docet et iu/sticiam et virtutem quibus vtilius nihil est in vita hominibus. Quattuor enim virtutes cardinales ponuntur hic: quas christus do/cuit verbo et facto. Declara etc. Ideo sibi dicere debemus magister. Scimus quia ve/rax es et viam dei in veritate doces Mat. 22. Item Jo. 13. Vos vocatis me magister et domine: et benedicitis: sum etenim. ¶ Quar/to propter pastoralem prelationem. Subditi enim tenentur obedire prelatis: quia prelati re/presentant personam dei Mat. 10. Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me sper/nit qui autem me spernit: spernit eum qui me misit. Sic et christo debemus obedire: quia noster prelatus est: et nos oues sue. Jo. 10. Ego sum pastor bonus: et vide quod bo/nus quia bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Igitur sicut oues sequun/tur pastorem: quia per viam quam eis pa/stor ostendit incedunt: sic et nos sequi de/bemus christum: ex quo semel eum in pasto/rem nostrum assumpsimus: quia ante eramus oues sine pastore .i. Pet. 2. Eratis enim si/cut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. Igitur ei in omnibus parere debemus se/quentes eius vestigia: quia ipse se humiliauit factus obediens vsque ad mortem: mortem autem crucis Phil. 2. Sic et nos exemplo suo vsque ad mortem ipsi obediamus. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: temtatum autem per omnia pro similitudine absque peccato Hebre. 4.

¶ Quinto propter maritalem coniunctio-
nem: qr xpūs est vir aiarū nostrarū: desponsa-
uit enim nos in baptismo. Et sicut matrimo-
nium habet tres gradus: sic et istud spūale
matrimoniū. Est aūt matrimoniū iniciatum
ratum: et consumatū. Iniciatum per ver-
ba de futuro: ratum per verba de presenti:
consumatum per copulam carnalem. Sic et
istud matrimoniū iniciatur in baptismo i quo
aīa desponsata a xpō recipit ab eo promis-
sionem de futura vita: si seruet fidem spon
so. Osee. 2. Sponsabo te mihi in sempiter-
num. et infra et sponsabo te mihi in fide: et
scies qr ego dūs. ¶ Ratificatur aūt hoc ma-
trimonium in morte in qua quasi per ver-
ba de pñti: aīa de pñti videt essentiam dei:
in qua consistit vita eterna. Jo. xvij. Hec
autem est vita eterna: vt cognoscant te so-
lum verum deum et quem misisti Jesum
xpm. Consumabitur vero hoc matrimoniū
in resurrectione corporū. in qua totaliter p-
fecta erit gloria anime: nunc enim imperfe-
cta est: qñquidem adhuc anima beata sta-
in desiderio corporis gloriosi resumendi: qr
naturaliter aīa inclinatur ad hoc deside-
rium: qr forma licet subsistens sine materia
imperfecta est: qd desiderium nondū imple-
tum est: tunc vero post resurrectionem con-
sumabitur cum sociabitur totaliter xpō glo
ria totius compositi et cum erimus confor-
mes in oībus ipsi sponso nostro Jesu xpō
iuxta illud Phil. 3. Saluatorem expecta-
mus dñm nrm Jesum xpm: qui re. cor. hu.
no. confi. cor. cla. sue. Item Ro. 8. Quos pre
sciuit et predestinauit conformes fieri ima-
gini filij sui. vt sit ipse primogenitus in mul
tis fratribus. Igitur qr aīa nostra est vxor xpī
debemus ei subici in omnibus et ei obedi-
re. Sicut et vxor subiecta debet esse viro. Gen.
3. Sub viri potestate eris: et ei debet obedi-
re. Ephe. 5. Mulieres viris subdite sint sicut
dño serui: quoniam vir caput est mulieris:
sicut christus caput est ecclesie. Deo
Gratias. Amen.

¶ Quomodo debemus orare salubri-
ter: et agitur vtrum voluntas dei: que est
de salute hominum semper adimpleatur
et qr octo sunt que deus requirit a no-
bis. Sermo. 25.

Fiat volun-
tas tua sicut in celo et in
terra. Tertio modo potest
hec petitio exponi salubri-
ter de voluntate dei qua
vult nobis beatitudinē. Pro cuius euiden
tia est notādū. qr cōclusio firma est in sacra
theologia qr deus vult qr quilibet hō saluet.
Hec cōclusio pbatur rōne. Rō est que sic po
nitur. Quicūqz. n. facit aliqd ppter aliquem
finem: vult de illa re illū finē ppter quē fa
cit eam. Deus aūt fecit hoiem sed non pro
nihilo: qr sicut dicit ps. 88. Nunqd vane cō
stituisti oēs filios hoium: fecit ergo deus ho
minē ppter aliqd: sed nō ppter diuitias:
aut honores: aut voluptates: aut aliud tē
porale: qr ficus nobilior est hijs que sūt ad
finem: sed nullū tpale est nobilius homine
quātū ad aīaz: ergo etc. Sed pp vitā eternā
qr est finis vltimus hoīs Ro. 6. Nunc libera
ti a pctō: serui aūt facti deo hētis fructum
vestrm in sctificationē: finē vero vitā eternaz
ergo cum hō hz vitā eternā hoc vult deus
Jo. 6. Hec est voluntas eius qui misit me
pris vt oē qr dedit mihi nō pdā ex eo etc.
Item. ps. Saluum me fecit qm voluit me.
Hec aūt voluntas in angelis beatis iā cō
pleta est qui vident semp faciē pris qui in
celis est: sicut dicit Mat. 18. Et etiam in san
ctis q sunt in patria qr vident deū et cogno
scunt et fruunt deo Jo. xvij. Hec est aūt vi-
ta eterna vt cognoscant te veꝝ deū: et quē
misisti Jesum xpm. Sed nos desideramus
qr sicut hec voluntas cōpleta est in beatis
qui sunt in patria: ita cōpleatur in nobis qui
in terra sumus: et hoc petimus cū oramus.
Fiat voluntas tua in terra. i. in nobis q su
mus in terra: sicut in celo. i. beatis qui sunt
in patria celesti. Et sm hunc modum intelli
gendi petitur in hac petitione bonum glo
rificans: qd iā petitum est supra prima pe
titione. Et ideo prior et melior est prima et
secunda expositio supra posita: qz ista: nihil
ominus in hoc sermone psequimur istam ex
positionem. Pro cuius declaratione querit
vtrū volūtas dei que est de salute hoium
semp impleatur: et videtur qr sic: qr in. ps. dicit.
Oia quecūqz voluit dñs fecit in celo et in ter
ra: in mari et in oībus abissis. Item Ro. 9.

Miserebor ꝛ infra. voluntati.n. eius quis resistet. Et ex h videt ꝙ petitio ista superflua esse: nam quid oꝫ petere qꝺ oio fiendū est. Cum ergo voluntas dei semꝑ ipleatur vr ꝙ supflauꝫ sit h petere. Unde ꝛ legiste dīt ꝙ frustra ꝓcibus imploratur ꝙ de iure cōi cōceditur. Ecōtra vr ꝙ non ipleatur volūtas dei circa saluādos. Nam apls dicit.i. Thi.2. Deus vult oēs hoies saluos fieri: ꝛ ad agnitionem veritatis venire: manifestuꝫ est aūt ꝙ nō oēs hoies salui fiunt: nec oēs ad agnitionem veritatis veniunt. Sicut iudei: saraceni: teucri: ꝛc. ergo ꝛc. Item dicit apls.i. Thesa.3. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra sed nō oēs sctificantur: qꝛ stultoꝝ infinitus est numerus. Eccl's.i. ergo ꝛc. Et ex hoc etiam vr: ꝙ ista petitio sit inutilis ꝛ vana: qꝛ nō ipletur in oibus hoibus. Pro huius ergo materie declaratione notandum ꝙ ſm sniam theologoꝝ duplex est voluntas dei. s. beneplaciti ꝛ signi. Nam ꝛ scriptura in plurali vtitur hoc modo loquendi de voluntate dei: iuxta illud. Magna opera dn̄i exquisita in oēs voluntates eius. Et qūuis iste modus loquendi denotet in deo duplicem voluntatem: non tn̄ dꝫ intelligi: ꝙ in deo sit duplex volūtas: cum deus sit simplicissime nature: ꝛ iō non dixi in deo sed dei voluntatem esse duplicē qꝛ voluntas signi non est in deo: sed a deo. Ista ergo distinctio voluntatum non est ex parte actus voluntatis: cum in diuina voluntate non sit ordo nec distinctio: sed est solūmodo ex pte volitoꝝ. Igr̄ voluntas beneplaciti est illa quā deus hꝫ in seipso: que omīs est: ꝛ qꝛ in deo nihil est: nisi ipse deus: ideo voluntas ista beneplaciti est ipsa essentia diuina vt dicit magister in pmo snīaꝝ. di.45. Et ideo hec volūtas beneplaciti omīs est: ꝛ impediri non pōt qn semꝑ volitum ꝯsequat. Et sic intelligitur auctoritas in ps supra allegata. Oia quecunqꝫ voluit deus facere fecit in ce. ꝛ in terra in mare ꝛ in o.a. ꝛ Ro.9. Uoluntati enim eius quis resistet: ps. Tu terribilis es ꝛ quis resistet tibi. Item Hest.13. Dn̄e deus rex omnipotens in di.tua. Oia sunt po. ꝛ non est qui pos.re.vo.tue. Si decreueris saluare israel ꝛc. ꝛ ſm hanc voluntatem beneplaciti vult deus solūꝫ predestinatos saluos fieri: ꝛ sic intelligitur auctoritas apl'i.i. Thi.2. Qui vult oēs hoies saluos fieri ſm primū ꝛ scd'm modum exponēdi qui infra ponit. Et ſm h rn̄detur ad duo ꝯtra supra formata. Primo qdē dum di. ꝙ ista petitio est superflua ex quo oio voluntas dei implēda est. Rn̄det qꝛ oronem istam facimus nō vt inflectamus diuinam voluntatem ad aliqd qꝺ alias non intendit. Sed potius vt diuinam voluntatem implicamus q̄ ordinauit salutem humanā per medium oronuꝫ. Un̄ Greg. in.4. dialogoꝝ ꝛ habet in decret.23. q.4. Obtineri nequaqꝫ pn̄t q̄ ꝓdestinata nō sunt: sed ea que sci viri orādo efficiunt ita predestinata sunt: vt ꝓcibus obtineant. De hoc vide latius supra sermone. Hec aūt voluntas beneplaciti distinguitur in voluntatem antecedentem ꝛ voluntatē consequentem. vt notat Tho. in qōibus de veri. q.23. ar.2. ad scd'm ꝛ in corpore questionis.

Non obstat etiā ad hoc illud qꝺ opponebatur 2° qꝺ ista voluntas non videtur semꝑ impleri: cum dicat apls ꝙ deus vult oēs hoies saluos fieri: qꝛ illud verbū apl'i pōt intelligi tripliciter. vt not. Tho. pte.i.q.19. ar.6. ad pmū. vnomodo: vt sit accōmoda distributio: ſm hunc sensuꝫ. Deus vult oēs hoies saluos fieri qui saluant: nō quia nullus hō sit quem saluum fieri non velit: sed qꝛ nullus saluus sit quem saluuꝫ fieri non velit: vt Aug' dicit. sic ꝛ in simili exponitur illud Jo.i. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientem in hunc mūdū. Scd'o pōt intelligi vt fiat distributio pro generibus singuloꝝ: ꝛ nō ꝓ singulis generꝝ. Et ſm hunc sensum: deus vult de quolibet statu hoīum saluos fieri: mares ꝛ feminas: iudeos ꝛ gentiles. magnos ꝛ paruos. Non tn̄ oēs de singulis statibus: qꝛ vt dicit apostolus Col.3. In xp̄o Jesu non est masculus vel femina: gentilis ꝛ iudeus: circūcisio ꝛ ꝑpucium: barbarus ꝛ scita: seruus ꝛ liber: sed oia ꝛ i oib' xp̄s. Tertio ſm Damascenum intelligit de voluntate antecedēte ꝛ nō de voluntate ꝯsequente: que qdem distinctio nō accipit ex pte voluntatis diuine in qua nihil est pius: vel exterius: sed ex pte volitoꝝ. Ad cuius intellectū sciēdum. ꝙ vnūquodqꝫ ſm ꝙ est bonum: sic est volitum a deo. Aliqd aūt pōt esse in prima

sui consideratione ſm q absolute conside-
ratur bonum vel malum. qd tñ prout cum
aliquo adiuncto cõsideratur eaz que est cõ
sequens consideratio eius. E conuerso se hz
sicut hoiem viuere est bonum: et hoiem occi
dere est malum ſm absolutã cõsiderationez:
sed si addatur circa aliquẽ hoiem q sit ho
micida. vel viuens in periculum multitudi
nis. Sic bonum est eum occidi: et malũ est
eum viuere. Unde põt dici: q iudex iustus
antecedenter vult oẽm hoiem viuere: sed
consequenter vult homicidã suspendi. Si-
militer deus vult antecedenter oẽm hoiem
saluari: sed cõsequenter vult quosdã dam-
nari ſm exigentiam sue iustitie: nec tñ illud
qd antecedẽter volumus simplr volumus.
sed ſm quid quia voluntas cõparatur ad
res ſm qd in ipsis sunt: in seipsis aũt sunt
in particulari. Unde simpliciter volumus ali-
quid ſm q volumus illud: consideratis om
nibus circunstantiis particularibus: qd est
cõsequenter velle. Unde põt dici q iudex
iustus simpliciter vult homicidã suspendi.
sed ſm quid vult eum viuere. s. inquantũ
est homo. Unde magis põt dici velleitas
quã absoluta voluntas: et sic pz q quicquid
deus simpliciter vult fit: lz id q anteceden-
ter vult: non fiat. hec Tho. vbi supra. Ex h
dictis pz etiam q ista petitio nõ est inuti-
lis: qr et si non impleatur in oibus hoibus
quantũ ad effectum salutis eterne implet
tñ in predestinatis: pro quibus tñmodo ora
re intendimus: nã et xpũs instituit hanc ora
tionem solum pro predestinatis pro quib9
tñmõ intendebat orare: iuxta illud Jo. 17.
Ego pro eis rogo nõ pro mundo rogo: sed
pro hiis quos dedisti mihi: qr tui sunt. Unde
et qñ dñs orauit in cruce. d. Pater ignosce
illis. qr nesciunt quid faciunt. Luc. 23. In-
tentio sua fuit solum orare pro predestina-
tis: vt dicit Jerony. et sic fuit exaudita orõ
sua: iuxta illud. In diebus carnis sue preces
supplicationesq cum clamore valido et la-
chrymis offerens exauditus est pro sua re-
uerentia Heb. 5. Idem Tho. in. 3. sniaz
di. 17. ℭ Scḋa voluntas dei dicit volũtas
signi: que est effectus prime volũtatis: et est
illa quã aliquo signo expressit: sicut et cõtin-
git in nobis qui per aliqua signa consueui
mus demonstrare nos aliquid velle. Et hoc
contingit. 5. modis: qui in hoc vsu cõtinent
Imperat et prohibet pmittit cõsulit implet.
De quibus infra dicetur. Impat. s. bona: pro-
hibet mala. Permittit mala: consulit melio-
ra. Implet per opera exemplaria. Est aũt
notandum. q voluntas signi nõ distinguit
contra voluntatem beneplaciti per hoc qd
est impleri et non impleri. Unde quis vo-
luntas beneplaciti semper impleatur: põt
tñ etiam ad voluntatẽ signi aliqd ptinere
qd impletur. Unde ea que deus pcipit vel
consulit qñq vult voluntatẽ beneplaciti: et
hec contingit in predestinatis qui adipiũt
precepta dei: et qdam eoz etiam consultũ.
Distinguitur aũt voluntas signi a volunta
te beneplaciti: qr vnum est ipse deus: aliud
est effectus eius: vt dictum est supra. Opor
tet ergo q effectus iste semp sit conformis
voluntati beneplaciti que est causa ipsi-
us voluntatis signi. Et tamen contrarium
videtur infra dici de voluntate pmissionis
malorum que nunquã coincidit cum volun
tate beneplaciti. Sed dicendum quod hoc
verum est quantum ad malum quod per-
mittitur: non autem quantũ ad ipsam per
missionem: nam aliud est obiectum volun-
tatis beneplaciti et aliud volũtatis pmissio
nis: que est voluntas signi. Nam obiectũ
voluntatis beneplaciti est permissio: et ideo
benedicere possumus: q deus voluntate
beneplaciti neq vult mala fieri neq vult
mala non fieri sed bene vult permittere
mala fieri: vt dicit Tho. p. i. q. 19. ar. 9. ad. 3.
Et sic dici põt q ista signa quinq per que
distinguit voluntas signi semper sit vera.
Et quis quod deus precipit et consulit nõ
semper velit fieri: tamen semper vult illud
precipi: et sic quis illud quod permittit: nõ
velit fieri: tamen semper vult illud permit-
tere. ℭ Et sciendum est q voluntas signi
tribus modis se habet ad voluntatem be
neplaciti. Quedam enim est volũtas signi
que nũquã incidit in idem cum voluntate
beneplaciti: sicut permissio: qr permittit ma
la fieri cum mala fieri nũquã velit: quedaz
vero semper incidit sicut operatio. Quedã
vero quandoq incidit et quandoq non.
sicut preceptum et phibitio: et consilium.
Et hoc notat Tho. in qõnibus de verita-
te. q. 23. ar. 3. in rñsione ad. 6. arg. ℭ Hanc

igitur voluntatem quincuplicem petimus fieri in nobis: sicut in celo et in terra hoc est: sic fiat in terrestri vita nostra dispositione: sicut ipsa perficienda ordinata est in celo in dei sapientia: et intellectu: et scientia. Hoc autem tunc facimus cum preceptum dei adimplevimus: prohibitionem cavemus: consilium amplectimur: operationes sequimur tanq̄ exemplum et in permissione studemus bonum in nobis perficere. propter quod permittit a deo malum fieri. Sic enim facimus illud Ro.12. Probantes que sit volūtas bona: beneplacens et perfecta bona quidem in preceptis et prohibitionibus: beneplacens in consiliis et operationibus ut exemplaribus. perfecta autem in bono quod in nobis de permissis in aliis malis eligitur. Sic etiam petebat David .d. Benigne fac in bona voluntate tua syon domine: ut edificentur muri ierusalem. Et hoc fit quando deus voluntatem nostram conformat volūtati sue per quod edificantur muri ierusalem: qui de vivis et voluntatē dei facientibus lapidibus instaurantur. Videamus igitur de singulis istis quinq̄ signis que dicuntur divine voluntatis. Et primo de precepto: ubi notandum q̄ octo vult deus a nobis precipiendo.

¶ Primum est veritas divinalis.
¶ Secundum est caritas cordialis.
¶ Tertium est puritas personalis.
¶ Quartum est honestas exemplaris.
¶ Quintum est voluntas amicalis.
¶ Sextum est pietas fraternalis.
¶ Septimum est austeritas penitentialis.
¶ Octavū est infirmitas virtualis.

¶ Primum ergo q̄ deus vult a nobis est veritas divinalis: que est veritas fidei a deo incarnato nobis revelata. Vult ergo deus q̄ integre omnes articulos fidei teneamus. Nam si in aliis scientiis grāmatice logice phie etc. Homo habet falsam opinionem vel errorem de una conclusione non est periculum anime ut plurimū: q2 si non credis Prisciano in grāmatica non est periculum anime. Sic si non credis Aristoteli Plato. etc. Sed si non credis Christo et sancte matri ecclesie in uno articulo fidei est periculū dānationis anime Jo.2. Qui non credit iam iudicatus est Mar.ultim. Qui vero non crediderit condemnabitur. Ideo vult deus q̄ credamus omnes articulos fidei: qui enim unum tantū non crederet nullam fidem habet etiam de aliis quos credit. sed opiniones tantum ut dicit Tho. 22.q.5.ar.3. De hac voluntate dei dicit apostolus bonum est et acceptum corā salvatore nostro deo qui vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire.1. Thi.2. Nota qui vult omnes homines salvos fieri. non vult deus cogere liberum arbitrium. Ideo q̄vis ipse hoc velit: tamen multi sunt qui nolunt huic veritati assentire sicut sunt infideles et mali christiani. ¶ Secundo vult a nobis deus q̄ habeamus caritatem cordialem: q2 non sufficit q̄ intellectus sit informatus veritate: sed oportet q̄ etiam voluntas informet caritatem. Ratio huius fundatur supra eo q̄ dictum est supra proxima parte. Nam deus vult omnes homines salvos fieri. unde Jo.14. Volo pat ut ubi ego sum illic sit et minister meus. Salus autem vite eterne acquiri nō potest sine merito. Nā nec merces temporalis sine merito datur. Meritū autem fundatur super caritate que est radix merendi. Nullum enim opus quantūcunq̄ sit de genere bonorum sine caritate valet. Unde apostolus.1.Cor.13. Si linguis hominum loquar et angelorū. charitatem autem non habuero factus sum velut es sonans aut cymbalum tinniens etc. usq̄ nihil mihi prodest. ergo consequenter deus vult q̄ habeamus caritatem. De ista voluntate dei dicit scriptura. Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat Luc.12. Nota ignem illū scilicet quē misit super apostolos in die pētecostes qui ignis est caritas. ¶ Moraliter contra illos qui non habent caritatem et dilectionem: sed querunt vindictam cōtra proximos: cū tamen quotidie petant veniam a deo dicendo orationem dominicam. Sic et multi non subveniunt pauperibus indigentibus cōtra quos dicit Jo. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in illo. Filioli non diligamus verbo neq̄ lingua: sꝫ opere et veritate.1. Jo.3. ¶ Tertio vult a nobis deus puritatē per

sonalem. i. vt conseruemus nos immacula
tos ⁊ mundos a luto luxurie: ⁊ hoc triplici
ratione. ¶ Prima ratione creationis.
¶ Secunda ratione redemptionis. ¶ Ter
tia ratione regenerationis. ¶ Prima ratio
est propter creationem: qua creati sumus
ad ymaginem dei quantum ad animam.
Faciamus hominem ad yma. ⁊ simili. no.
Gen. i. Ergo debemus ei reuerentiam: pro
pter reuerentiam eius cuius ē ymago: alio
quin maximū est peccatum: sicut proijcere
ymaginem christi in lutum. Ideo cuilibet
nostrum dicitur. Serua animam tuam ⁊
da illi honorem scḋm meritum suū Eccl. i. io.
¶ Secunda ratio est propter redemptio-
nem: quia filius dei pro nostra redemptio
ne assumpsit carnem humanam Phil. 2.
Qui cum in forma dei esset non ra. ar. est.
esse se equa. deo sed semetipsum exinaniuit
for. ser. ac. in simili ho. fac. ⁊ ha. inuentus vt
homo. Et ideo maior reuerentia debet hu-
mane nature post christi incarnationem ꝙ̄
ante: ⁊ hinc est ꝙ angelus non permisit se
adorari a Joanne. sicut dicitur Apoc. 19. ⁊
20. Cecidi ante pedes eius vt adorarem
eū ⁊ dixit mihi. Uide ne feceris cōseruus
tuus sum ⁊ fratrum tuorū ⁊c. Et ideo ma-
xima reuerentia debetur humane nature
hodie contra quam faciunt fornicatores
presertim dyabolici sodomite. De quibus
dicit Jeronimus ꝙ omnes in nocte natiui

tatis domini mortui sunt. ¶ Tertia ratio
est propter regenerationem: quam consequi
mur in baptismo: per quam sumus effecti
templa dei. i. Cor. 6. An nescitis quoniam
membra vestra templum sunt spiritus san-
cti qui in vobis est ⁊c. Et hinc possumus vi
dere ꝙ̄ graue scit peccatum tēpla huiusmodi
polluere contagio luxurie ad instar illorum
qui diruerunt vel violauerant templum vel
frangendo vel incedendo qui sunt excōi-
cati ipso facto vt in. c. Conquesti. de sen. ex
com. Ideo apostolus. i. Cor. 3. Nescitis ꝙ
templū dei estis vos ⁊ spiritus dei habitat
in vobis: si quis autem templum dei viola
uerit: disperdet illum deus. Ex his ergo
tribus rationibus patet quod deus vult a
nobis puritatem personalem. Auctoritas.
Hec est voluntas dei sanctificatio vestra
vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat
vnusquisqꝫ vestrum suum vas possidere in
sanctificatione ⁊ honore non in passione
desiderij sicut ⁊ gentes que ignorant deum
i. Thessal. 4. ¶ Quarto vult deus a nobis
honestatem exemplarem ⁊c.

Deo Gratias Amen.

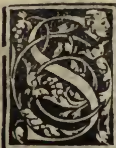
¶ Expliciunt Sermones in expositiōe ora
tionis dominice.

Sermones de decem preceptis
et de quadruplici lege.

Tabula Sermonum de Preceptis erimq; predicatoris fratris Petri Hieremie: videlicet.

Finis huius Tabule.

❡ Sermones de decē preceptis diuini verbi predicatoris eximij ordinis predicatorum Petri Hieremie siculi: ⁊ primo de quadruplici lege. Sermo primus.

Sic currite vt comprehēdatis. i. Cor. 9. Et in epistola hodierna predicaturus domino concedente de materia preceptorum decalogi ⁊ cursurus per viam eorundem ad finem comprehendi diuinam essentiaꝫ in cuius visione essentialiter consistit diuina beatitudo: iuxta dictum domini. Joan. 17. Hec est autem vita eterna vt cognoscant te solum verum deum ⁊ quem misisti Jesuꝫ christum. Nam vt ait Augustinus visio est tota merces. Gratia diuina me fateor indigere: quia omne datum optimum ⁊ omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum. Jaco. i. Pro hac ergo gratia impetranda recurramus ad virginem gloriosam matrem dei ipsam humiliter salutando. Aue maria ꝛc. ❡ Sic currite ꝛc. vbi supra. Istud verbum habet difficultatem in sacra theologia. Nam verbuꝫ istud. Vt comprehendatis: intelligitur de brauio quod est premium cursus: vt dicit glo. Brauium auteꝫ istud est corona glorie. De qua apostolus. 2. Thi. vltimo. Bonum certamen certaui cursum consummaui fidem seruaui in reliquo reposita est mihi corona iustitie ꝛc. Vult ergo apostolus in summa dicere. Sic currite vt comprehendatis coronam glorie eterne: que consistit in dei visione. Sed contra. Cum vita eterna obiectaliter sit ipse deus: iuxta illud Jo. xi. Ego suꝫ resurrectio ⁊ vita. Et. 14. Ego sum via veritas ⁊ vita. Deus autem a creatura comprehendi non potest cum deus sit infinitus: creatura vero finita. ergo videtur q homo non possit cōprehendere deum nec vitam eternaꝫ. Et cōfirmatur ratio per Aug. ad Paulinam de videndo deum: vbi dicit attingere mente domini magna est beatitudo: comprehendere autem est impossibile. Sed dicendum quod comprehensio dupliciter pot. sit accipi vt tangit sctūs Tho. i. 2. q. 4. ar. 3. ad primū argumētū. ⁊ p. i. q. 12. ar. i. ad primum. Uno modo inclusio comprehensi in comprehendente: sicut vinuꝫ comprehenditur in vegete: vel homo in vestimento vel loco: vel sicut puer in vtero matris: ⁊ sic omne quod comprehenditur a finito est finitum. Unde hoc modo deus non potest comprehendi ab aliquo intellectu creato. Alio modo comprehensio nihil aliud nominat quam tentionem alicuius rei iam presentialiter habite: sicut aliquis consequens aliquem dicitur eum comprehendere: quando tenet eum: ⁊ sic potest deus comprehendi. Et ad hoc ortatur nos apostolus in verbis propositis. d. Sic currite ꝛc. Unde Cant. 3. In lectulo meo quesiui per noctes quem diligit anima mea ⁊ infra inueni quem diligit anima m. tenui eum nec dimittaꝫ ꝛc. Et sic patet difficultatis solutio. ❡ Sed posset aliquis querere. de quo cursu loquitur apostolus dum dicit. Sic curr. ꝛc. Respondeo hoc declarat Dauid. p. Viam mandatorum tuorum cucurri. Cursus ergo iste est obedientia mandatorum dei per quem si bene currimus: consequimur vitā eternaꝫ: iuxta illud Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: ⁊ idem est q dicit apostolus. Nam quod dicit apostolus Sic curr. ꝛc. Dñs dicit. Serua mandata: quod autē dicit apls: vt comprehendatis. dñs dicit. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. patet ergo thema. Et sumus in proposita materia mandatorum dei de quibus predicaturus sum dño concedente per totam quadragesimam incipiens ab hac dñica septuagesime: sed ante q descendam ad specialē materiam mandatoruꝫ premittenda sunt aliqua de lege diuina que fuit ⁊ est causa efficiens preceptorum: vt pote ordinantis ipsa precepta. sed vt alius exordiamur. Notandū q pro directione humane vite data est nobis a deo quadruplex lex. Nam ⁊ lex humana a deo est. Ubi Prouer. 8. Per me reges regnant ⁊ legum conditores iusta decernunt. Et sunt iste quattuor leges: videlicet.

¶ Prima est lex nature.
¶ Secūda est lex scripture.
¶ Tertia est lex gratie.
¶ Quarta est lex ecclesie.
¶ Ultima vero diuidit in duas: scʒ in le/
gem canonicā ⁊ ciuilem: vel dic q̄ triplex ē
lex nobis a deo data. s. lex naturalis: lex
diuinalis: ⁊ lex humanalis. Lex aūt diuina
lis subdiuidit in duas. s. in legem veteris
testamēti que dicit lex scripture: ⁊ in legem
noui testamēti que dicit lex gratie. Itē lex
humanalis diuidit in duas. s. generalem ⁊
particularē. Lex generalis est duplex. s. ca/
nonica ⁊ ciuilis. Itē vtraq̄ pōt subdiuidi
in legē scriptā ⁊ nō scriptā: vt infra subdit.
Lex aūt particularis ē duplex. s. lex scripta
⁊ lex nō scripta: scripta dicit statutū. nō scri
pta vero ꝯsuetudo: que est ius quoddā mo
ribus institutū: vt dicit Gratianus di. i. Cō
suetudo. ¶ Ponit etiā Gratianus multa
alia iura que tamen sub predictis ꝯtinent.
Nam ius gentiū ꝯtinetur sub iure naturali:
vt infra dicet. Ius vero militare ꝯtinetur
sub iure gentiū: ⁊ ꝯsequenter etiā sub natu·
rali ius publicuʒ continetur: sub eodem vel
sub canonico: vel ciuili. Ius quiritum. i. ro·
manoꝝ ꝯtinetur sub iure ciuili: ⁊ sic pʒ mul
tiplex legū distinctio. ¶ Ponitur etiā alia
lex a theologis: que dr̄ lex eterna: que nihil
aliud est q̄ ratio diuine sapie: sm̄ q̄ est di·
rectiua oīum actuū ⁊ motionuʒ: sicut ratio
diuine sapi nie inquātū per eā cūcta sunt
creata hʒ rōnem artis vel exemplaris vel
idee. sm̄ Tho. i. 2. q. 93. ar. i. Item ponitur a
theologis etiā alia lex: que dr̄ lex ꝯcupiscē·
tie. De qua Aplūs Ro. 7. Video aliaʒ legē
in mēbris meis repugnantem legi mentis
mee: ⁊ captiuū me ducentem in legem pec·
cati que est mēbris meis ⁊ captiuū me du·
cētem in legem pctī que est in mēbris meis
Et dr̄ lex nō tanq̄ regulans ⁊ mēsurās: sʒ
tanq̄ mensurata ⁊ regulata. Quelibet eniʒ
inclinatio ꝓueniens ex aliqua lege dici po·
test lex: nō essentialiter: sed quasi participati
ue. Et hoc modo ipsa inclinatio mēbroruʒ
ad ꝯcupiscentiam. lex mēbroꝝ vocatur sm̄
Tho. i. 2. q. 90. ar. i. ad primū. Sic ergo con·
cupiscentia siue fomes dicit lex: ⁊ habet ra
tionē legis in hoie: inquātū est pena ꝯse
quēs diuinā iustitiā puniētē culpe ipsius Ade.

Inquātum vero inclinat ad pctm̄ ꝯtrariat
legi vel nec habet rōnem legis scdm̄ q̄ no
tat Tho. i. 2. q. 93. ar. 3. ad primum. Circa
primam ergo legem nature de qua hodie
dn̄o concedente predicaturus sum: sunt vi
denda tria puncta principalia. vʒ.
¶ Primo de ipsius legis quiditate.
¶ Secundo de eius effectualitate.
¶ Tertio de eius mutabilitate.
Circa primum est notandum: q̄ lex nature
dr̄ a natura. Triplex autem ⁊ natura pōt
considerari in homine: Est enim quedam
natura in hoie scdm̄ quam cōicat cuʒ om
nibus substantijs: ⁊ sic est natura generis
generalissimi. Et scdm̄ huiusmodi nature
inclinationem ꝑtinent ad legem naturaleʒ
omnia per que vita hois conseruat: ⁊ con·
trarium impeditur. scdm̄ quod dicit Tho.
i. 2. q. 94. ar. 2. Quelibet enim substantia
naturaliter appetit conseruationeʒ sui esse
scdm̄ modum sue nature. Da exempluʒ de
omni creatura sensitiua: vl' vegetatiua. vel
que habet solū esse. Et sm̄ hoc pertinet ad
ius naturale fugere morteʒ: appetere vitā ⁊
diligere seipsum. Et sm̄ hoc pōt dici q̄ co/
medere: bibere ⁊ dormire sit de hoc iure. q2
pertinēt ad conseruationē sui: ⁊ multa alia
similia. Et sm̄ hoc potest dici q̄ defensio sit
de iure naturali sm̄ hanc legem naturaleʒ.
¶ Scdo est natura generis sub alterni i m
quā cōicat homo cum ceteris aīalibus. Et
sm̄ hanc legem naturalē dicūtur ea esse de le·
ge naturali: que natura oīa aīalia docuit:
vt est ꝯiūctio maris ⁊ femine. quā nos ma
trimoniū appellamus. Item procreatio ⁊
educatio filioꝝ: vt dicit iuriscōsultus in l. i.
ff. de iustitia ⁊ iure. Et Gratianus. i. di. ius
naturale. Nota hic ꝯtra mulieres nolen·
tes lactare filios suos. De quo vide Greg.
5. di. ad eius. Sed hic pōt fieri obiectio: q2
de rōne matrimonij est ꝯiunctio maris ⁊
femine indiuiduā vite consuetudinem reti
nens: vt. 27. q. 2. §. i. ⁊ extra de p̄sump. c.
illud. Inseparabilitas aūt ista nō est cōis
omnibus aīantibus. Ergo matrimoniū nō
est de iure naturali hoc modo: ad hoc pōt
responderi q̄ in diffinitione predicta ma/
trimonij ponit primo ꝯiunctio maris ⁊ fe
mine ⁊ hoc est tanq̄ materiale. Scdo poni
tur indiuiduā ⁊c. Et hoc est tanq̄ formale.

Quantū ergo ad primum qđ est materiale in fimonium: est de hoc iure naturali: sed quā tum ad scđm nō est de iure naturali.

Tertio mō sumptū .s. sꝫ naturā spēi ꝟ quo iure statim dicēt. Nec obstat si dicas: ꝙ sm hoc sequeret ꝙ fornicatio esset de iure na/turali ꝛ ꝯsiter ꝙ sit licita: qꝛ ꝓ ꝙ lꝫ forni catio sit de iure naturali. Hoc scđo mō tñ nō oīa que sunt ꝟ iure naturali. Hoc scđo mō sum pta sunt licita. ꝙ autem fornicatio sit de iure naturali. hoc scđo modo sentit Tho. i. 2. q. 94. ar. 3. ad scđm. Et vide glo. l. vi. Jus naturale. sup verbo maris ꝛ femie cōiunctio. Tertio est ꝯsiderāda in hoīe natura spēi q̄ sortitur hō ex diīa specifica: que est rō sibi ppria: sm quā hō distinguit ab aliis aīalibus: ꝛ sm hanc ad legē natu ralem ptinent ea que spectant ad inclina/tionē huius nature: ꝛ sunt ea ad que incli/natur hō ex instinctu rōnis naturalis sic ꝙ veritatem cognoscant de deo. ꝙ in societa/te viuat: ꝙ ignorantiā vitet: ꝙ alius nō of/fendat eos qbus cōuersari debet ꝛc. hmōi: vt not. Tho. i. 2. q. 94. ar. 2. Item ꝙ virtuo se viuat: qꝛ actus virtutū sunt de lege natu re: vt not. Tho. ibidē. Item ad hanc legem nature spectat erga deū religio. Itēꝫ vt pa rentibus ꝛ pātrie pꝯeamus. Itēꝫ vt vim atqꝫ iniuriā ppulsemus: vt dicit iurisconsultus in l. i. §. ff. ꝛ duabus legibus sequentibus de iusti. ꝛ iure. Et sm hoc lex naturalis di/finitur: ꝙ est qđdāꝫ ppositio vniuersalis fa/bricata per actum rōnis pratice ad directio nem actuū humanoꝝ ordinata ꝛ sic diffi/nit Ang. de ancho. sup epl'a ad Ro. 7. Uel dic ꝙ lex nature est quoddā lumē intelle/ctus insitum nobis a deo in creatione p qđ inclinamur ad bonū. De quo lumine loqt ps. Signatūꝫ est sup nos lumen vultus tui dñe. Uel dic ꝙ lex naturalis nihil aliud est q̄ pticipatio legis eterne in rōnali creatu/ra. sm Tho. i. 2. q. 91. ar. 2. Hic applica. c. decreti. ꝛ. Et sꝫ hoc lex naturalis hoc mo do accepta aut ī nullo aut paꝝ differt a iu/re gentiū de quo vide Tho. i. 2. q. 95. ar. 4. ꝛ in. 22. q. 57. ar. 3. Quia multa gratia bre/uitatis omitto eo ꝙ latiori discussione in/digeant. Circa scđm .s. de legis naturalis effectu est notandū ꝙ lex naturalis. Ter/tio modo sumpta ga de hac smo nobis est habet tres effectus.

Primus est circa credenda.

Scđs est circa agenda.

Tertius est circa speranda.

Circa credenda quidem: quia hac lege instruimur ad dei cognitionem: de qua lu/mine naturali cognoscimus tria. s. eius po/tentiam: eius sapiam ꝛ eius bonitatē: que sunt appropriata tribus psonis trinitatis: ꝛ cōsequenter naturaliter cognoscimus deūꝫ esse nisi homo sit insipiens: iuxta illud ps. Dixit insipiens in corde suo: non est deus. Sed videamus quomodo. Cape exemplūꝫ. Si tu videres pulcrū ꝛ magnū Palatium. nō ne cognosceres ex hoc potentiam illius qui fecit illud edificari ꝛ sapiam edificato/ris ꝛ bonitatem illius qui illud palatium fe cit ad finē hoīum. s. habitandi ꝛc. Sic hic mundus est quoddā palatium dei. Aucto/ritas. O israel quā magna est domus dñi: ꝛ ingens locus possessionis eius: magnus ꝛ nō habens finem: excelsus ꝛ immensus. Baruch. 3. Nota nō habens finem. s. quan/tum ad durationem. Cōsiderans ergo ho/mo mundum cognoscit aliquē esse eius con ditorem: qui cū magna potentia condidit ꝛ sapientia ordinauit: ꝛ bonitate gubernat illum: ꝛ hic est deus. Et hoc cōfirmatur au ctoritate sacre scripture veteris ꝛ noui testa menti. De veteri habetur Sap. 13. A magni tudine enim spēi ꝛ creature cognoscibili/ter poterit hoꝝ creator videri. De nouo ha betur. Ro. i. Inuisibilia dei a creatura mun di per ea que facta sunt intellecta conspi/ciuntur: sempiterna quoqꝫ virtus eius ꝛ di/uinitas. Hoc modo cognouerunt antiqui phi naturales vnū deū: cognouerunt etiāꝫ appropriata tribus personis. s. poten[illegible]am. sapientiā ꝛ bonitatem dei: pro que relucet nobis vestigium trinitatis. Non aūt cogno uerunt propria: que sunt generatio. paterni tas: ꝛ processio. iuxta illud Apli. Loquimur dei sapientiā: quā nemo principum huius seculi cognouit. i. Cor. 2. Principum. i. phi/losophorū. sm glo. ꝛ ponit Tho. parte. i. q. 32. ar. i. Et propter hoc rō naturalis dr vul tus dei: iuxta illud. ps. Signatum est super nos lumen vultus tui dñe: quia sicut p vul tūꝫ cognoscitur hō sic per rōēꝫ naturalē co gnoscitur deus. patet ergo primus effectus

naturalis circa credenda.

¶ Scd̄s effectus est circa agenda. Nam
etiam si a deo nulla data esset lex scripta suf
ficienter: nihilominus instruimur ab hoc lu
mine rationis circa moralia precepta. Nā
hec lex naturalis habet quedā principalia
precepta que sunt fundamentū oīum prece
ptorū moralium: ex quib⁹ principalibus pre
ceptis elicit quasdam conclusiones imedia
tas. que sunt precepta decalogi. Verbi gra
tia. Principalius preceptū legis naturalis
est: qd̄ bonum est faciendum: & malū vitan
dum: ex quo precepto eliciuntur imediate
oīa alia precepta decalogi. Nam ex pte pre
cepti. s. q̄ bonum sit faciendum: eliciunt oīa
precepta moralia affirmatiua. Et scd̄a ꝓ
parte. s. q̄ malum sit fugiendum: eliciuntur
omnia precepta moralia negatiua & ſm hoc
omnia precepta decalogi possunt dici esse d̄
iure naturali: q2 sunt conclusiones quedaꝫ
immediate elicite a primis preceptis iuris
naturalis: & hoc est q̄ dicit Isidorus & ha
betur in decretis. i. di. in principio vbi dicit
ius naturale est qd̄ in lege & euangelio cō-
tinetur: qd̄ verbum non est sic intelligendū
quasi oīa que in lege & euangelio continen
tur: sunt de lege nature: cum multa tradan-
tur ibi supra naturā. Sed quia ea que sunt
de lege nature plenarie ibi traduntur. Un-
de cum dixisset ibi Gratianus qd̄ ius natu
rale est quod in lege & euangelio contine-
tur: statim exemplificando subiunxit quo
quisqꝫ iubetur alij facere q̄ sibi vult fieri
& prohibetur alij facere q̄ sibi nolit fieri.
Hoc ponit Tho. i. 2. q. 94. ar. 4. ad primū
Et concordat Gratianus in decretis. 6. di.
§. his respondetur. Ponamus igitur in
pratica: quod hic supradictum est. vꝫ. quod
ex parte precepti. s. q̄ bonum sit faciendū
eliciuntur omnia precepta moralia affirma
tiua. Et ex scd̄a parte. s. q̄ malum sit fugiē-
dum: eliciuntur omnia precepta moralia ne
gatiua. Lumen nanqꝫ intellectus natura-
lis instruit nos: q̄ bonum est diligere illum
a quo beneficia consequimur: & quāto ma
gis bonum consequimur: tāto est magis di
ligendus. Et quia a deo recepimus benefi
cium creationis: quod est beneficium infini
tum ideo instruimur & prouocamur ad ip-
sum deum totis viribus diligendum: quod
est primum preceptum morale decalogi.

¶ Scd̄o instruitur homo hac lege naturali
q̄ quilibet seruus debet loqui de dn̄o suo
reuerenter: quia hoc est bonum: ergo facien
dum. Et ex hoc habemus. ſm preceptū. s.
non assumes nomen dei tui in vanum.

¶ Tertio ratio naturalis dictat homini q̄
seruus cui prouidetur a domino: debet ei-
dem domino aliquod seruicium exhibere: &
ex hoc habetur tertiū preceptum. Memen
to &c. Unde tēpore legis nature homines
ex naturali instinctu reddebant obsequia
& seruitia deo sacrificando vel aliquid of-
ferendo: vt patet de Abel Enoch. Noe
Abraam. Isac. Jacob. & multis alijs in ꝓ-
testationem dn̄i & in reuerentiam diuine
maiestatis. Unde dictum est supra q̄ reli-
gio est de iure naturali.

¶ Quarto ratio naturalis dictat homini
q̄ bonum est q̄ hij a quibus beneficia acci
pimus debeant honorari. Cum ergo a pa-
rentibus acceperimus esse: nutrimentum &
disciplinam. ergo debemus honorare pare-
tes: & ex hoc habetur quartum preceptum.

¶ Quinto ratio naturalis dictat homini:
q̄ malum est nocere alteri: & quod tibi non
vis fieri: alijs non feceris. Unde dicit iuris
consultus. Cum inter homines cognatio-
nem quandam natura constituit: cōsequēs
est hominem homini insidiari nephas esse
ff. de iusti. & iure. l. vt vim. Econtra dicit do
minus Mat. 7. quecunqꝫ vultis vt faciant
vobis homines: & vos facite illis. Et ex hoc
instruitur homo ad oīa precepta scd̄e tabu
le negatiua quibus prohibetur proximis
inferre nocumenta. Potest autem nocu-
mentum inferri proximo circa quattuor.

¶ Primo in persona propria: & hoc prohi-
betur homicidium: q̄ est qntum preceptuꝫ
Non occides. ¶ Scd̄o in persona coniun-
cta proximo quantum ad propagationem
prolis & per hoc prohibetur adulterium.
quod est sextum preceptum. Non mechabe
ris. ¶ Tertio in rebus & per hoc prohibe-
tur furtum. & quelibet etiam iniusta vsur-
patio rei aliene: quod est septimum prece-
ptum. Non furtum facies. Nam & natura
equum est neminem locupletari debere cū
aliena iactura. ff. de condi. in de. l. Nam &
natura. ¶ Quarto potest inferri nocumen-

bum in fama τ per hoc prohibetur quelibꝫ detractio τ infamatio proximi quod est octauum preceptum. Non dices contra proximum tuum falsum testimonium.

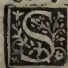
Potest etiam circa.6.τ.7.preceptuꝫ offendi non solum opere sed etiam corde. ideo prohibetur concupiscentia vxoris aliene τ etiam rei aliene. per que habentur nonum τ decimum preceptum. Sed hic potest queri cum possit offendi corde τ opere contra quintum preceptum. Non occides τ octauum cur non prohibetur in decalogo ita homicidium cordis: sicut fornicatio τ furtum τc. Rn̄deo fm̄ Tho.i.2.q.100.ar.5.ad.5. Delectatio adulterij. τ vtilitas diuitiarum sunt per seipsa appetibilia inquantum habent rationem boni delectabilis vel vtilis τ propter hoc oportuit in eis prohiberi nō solum opus sed etiam concupiscētia: sed homicidium τ falsitas sunt fm̄ se horribilia: quia proximus τ veritas naturaliter amantur: τ non desiderātur nisi propter aliud. τ ideo non oportuit circa ipsum peccatum homicidij τ falsi testimonij prohibere peccatum cordis. sed solum operis. Hec Tho. Patet ergo quomodo hac lege naturali i. lumine rationis naturalis sufficiēter instruimur circa agenda: τ hoc probatur etiam auctoritate apli dicentis. Cum .n. gentes que leges nō hn̄t naturaliter ea que legis sunt faciūt ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Ro.8. Sup quo textu dicit glo. ꝙ gentes τ si non hn̄t legeꝫ scriptam .s. Moysi: habent tamen legem naturalem qua quilibet intelligit τ sibi cōscius est quid bonum τ quid malum. Nota ter. dum dicit. In cordibus suis: qa lex ista nō est scripta i lapideis tabulis: sicut lex scripta re: sed i tabulis cordis hūani q̄ sunt excellētiores τc. vtpote capaces intellectus τc.

¶ Tertius effectus huiusmodi legis naturalis est circa speranda. Nam lumen naturalis rationis instruit hoiem. ꝙ quilibet bonus τ iustus dn̄s det retributioneꝫ suis seruitoribus. Cum ergo deus sit summe bonus sapiens τ iustus: sequitur ꝙ det p̄miuꝫ suis bonis seruitoribus τ penam malis cō tumacibus τ rebellibus: alioquin non esset iustus nec bonus ꝙ est ita impossibile sicut impossibile est deum non esse. Cum ergo in hac vita non fiat huiusmodi retributio: sequitur ꝙ ratio naturalis cogit nos ad credendum τ sperandum quod alia sit vita in qua huiusmodi retributio bonorum τ malorum fiat. Patet ratio. Auctoritas. habetur per Dauid. ps. Sacrificate inqt sacrificium iustitie τ sperate in dn̄o. Multi dicunt quis ostendit nobis bona. Signatum est super nos lumen vultus tui domine τc. Nota multi .s. dubitātes Domine quis ost. no. bo .s. futura eterna quasi quis inde veniens renuntiauit nobis que essent illa bona. Isti quidem dubitant: sed nos habemus inde certitudinem: quia signatum est super nos .i. in superiori parte nostra .i. in anima: quia inferior est sensualitas. Lumē vultus tui dn̄e .i. lumen rationis naturalis. que dicitur vultus dei: quia per ea cognoscimus deum: sicut per vultum cognoscitur homo. Et ex hoc habemus effectum sp̄i p quem letamur sperantes futura illa bona. Ideo subdit. Dedisti letitiā in corde meo. Patet ergo terti⁹ effectus legis naturalis τ est necessarius homini ad salutem: iuxta illud apli. Credere oportet: accedentem ad deum quia est: τ ꝙ inquirentibus se remunerator sit Hebr.xi. Circa tertium. vꝫ. de huius legis naturalis mutabilitate. vtrum s. hec lex naturalis sit mutabilis: qđ Tho. tangit. i.2.q.100.ar.8.τ.q.94.ar.5. Ubi videtur dicendum: qđ dupliciter possumus loqui de preceptis legis naturalis. siue de lege naturali. Uno modo quantum ad rationes ipsorum que sunt iste .s. vt homo ordinate se habeat ad deum τ ad proximum Item ꝙ bonum sit faciendum τ malum fugiendum: que sunt prima principia legis naturalis vt supra dixi. Et quantum ad hoc lex naturalis est immutabilis τ indispensabilis: non solum ab homine sed etiaꝫ a deo. Nam vt ait Apostolus 2. Thi.2. Deus fidelis permanet: negare seipsuꝫ non potest. Negaret autem seipsum si ipsum ordinem sue iustitie auferret: cum ipse sit ipsa iustitia. ideo in hoc deus dispensare nō potest vt homini liceat non ordinate se habere ad deum: vel non subdi ordini iustitie eius in hijs in quibus fm̄ se homines ad inuicem ordinantur.

¶ Sexto modo possumus loqui de lege naturali: et preceptis eius quantum ad verba: sive quantum ad conclusiones elicitas ex primis principijs legis naturalis: que conclusiones continentur in preceptis decalogi: et quantum ad hoc potest quidem deus dispensare: et etiam utens iure et auctoritate delegata sicut princeps: aliter tamen et aliter. Nam deus dispensare potest circa precepta legis naturalis: sive subsit causa extrinseca: sive non. Puta quod occidatur homo sive sit nocens sive innocens: ut patet de Abraam. Gen. 22. Ratio quia cum voluntas dei sit regula humanorum actuum principaliter directiva ideo illud dicitur bonum et iustum quod deo placet. Et ideo occidere hominem innocentem ex voluntate dei iustum est et bonum: presertim ea ratione: quia etiam innocens homo est debitor mortis propter peccatum originale: quod quidem mors divina potestate inducitur: secundum illud. I. Reg. 2. Dominus mortificat et vivificat et Deut. 32. Ego occidam et ego vivere faciam. Sic etiam excusatur Sanson ab homicidio: et Iacob a mendatio: ut habetur in. c. Gaudemus extra de divortijs et. 23. q. 5. Si non licet. et. q. 8. Occidit. Sic etiam dispensavit deus in furto: quando filij israel precepto dei tulerunt egyptiorum spolia Exo. 14. Nam illud proprie non fuit furtum: quia illa spolia debebantur filijs et voluntate dei: cuius est terra et plenitudo eius. Furtum autem est contrectatio rei aliene invito domino. ergo non fuit furtum secundum Tho. Sed etiam si diceremus furtum fuisse non fuit peccatum ex eo quia voluntate dei fuit factum: qui est legis lator. Eius autem est tollere cuius est condere: ut in. c. Quis rex de regulis iur. et in. l. Nihil tam naturale. ff. e. Sic etiam deus dispensavit in fornicatione Osee: qui accessit ad uxorem fornicariam vel ad mulierem adulteram: non enim fuit mechatus vel fornicatus: quia accessit ad eam que sua erat secundum mandatum divinum: qui est auctor institutionis matrimonij. secundum Tho. 22. q. 154. ar. 2. ad secundum. Vel etiam si dicamus fuisse fornicationem: tamen non fuit peccatum: imo virtutis actus ex quo ex voluntate dei facta est per rationem supradictam. Patet ergo quod deus potest dispensare in preceptis decalogi sive subsit aliqua causa extrinseca. Puta delictum sive non: quia voluntas divina est sufficientissima: et iustissima causa dispensandi: quia quod principi placuit legis habet vigorem. l. i. ff. de consti. principum. Homo autem fungens auctoritate dei sicut sunt prelati potest quidem dispensare data causa extrinseca. Puta delicto vel alia huiusmodi: iuxta illud Apostoli. 2. Cor. 2. Nam et ego quod donavi siquid donavi propter vos in persona christi etc. Et alibi dicit. Christi legatione fungimur. Et Ro. 13. Non est potestas nisi a deo: et infra. Itaque qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Et habetur. xi. q. 3. Qui resistit nec sufficit voluntas prelati. Unde non posset aliquis princeps ecclesiasticus vel temporalis dispensare quod homo innocens occidatur. Unde lex dicit: quod sanctius est impunitum relinqui facinus nocentis: quam innocentem condemnare. l. absentem. ff. de penis. Unde Aug. ad bonifacium: et habetur in decretis. 9. di. Quicunque imperatorum legibus que pro veritate fuerunt obtemperare non vult: acquirit grande supplicium. Quicunque ergo imperatorum legibus que contra dei voluntatem feruntur: operare non vult: acquirit grande premium. ¶ Potest ergo princeps dispensare vel statuere quod homo occidatur dato delicto: nec tunc proprie dicitur mutare statutum legis naturalis: quia ut dicit Tho. ubi supra. Occisio hominis prohibetur in decalogo: prout habet rationem indebiti. Unde iudex qui occidit latronem: vel miles qui occidit hostem rei publice non appellatur homicide: ut Aug. dicit in libro de libero arbitrio et nota. Tho. 1. 2. q. 88. ar. 6. ad tertium. Sic ergo in dispensatione principis requiritur causa legitima: alias non dicitur dispensatio sed dissipatio: ut notant canoniste in. c. De multa. de preben. et. 1. q. 7. c. Requiritis. §. Nisi rigor. Iuriste de hac materia utrum. s. princeps possit tollere vel rescribere contra legem naturalem tractant in. l. rescripta. C. de precibus impera offe. et in. l. fi. C. si contra ius. vel utili. pu. Canoniste vero. 6. di. §. his ita.

Deo gratias. Amen.

¶ De lege scripture. Sermo. 2.

Sic currite ut comprehendatis. i. Cor. 9. Sequitur predicare de lege scripture que incipit a moyse: concurrens tamen cum prima lege. s. nature. De hac ergo lege scripture occurrunt videnda tria hodie.

¶ Primo de eius exigentia et necessitate.

¶ Secdo de preceptorum eius diuisione et pluralitate.
¶ Tertio de eius excellentia et nobilitate.
De mutabilitate autem eorum .i. vtrum possit
dispensari in preceptis moralibus vide su/
pra sermone primo parte .3. Circa ergo primum.
Nota quod ratio quare lex scripture .i. mosayca
fuit necessaria: est quia licet lex nature fuerit de
se sufficiens ad instruendum hominem de cre
dendis agendis et sperandis: vt dixi su/
pra tamen fuit multum illa lex nature postea
obscurata depressa et viciata per legem con
cupiscentie que est in membris nostris: propter
quod indiguit homo alia lege instruente que
fuit lex moysi. Fuit autem lex nature obscura
ta per legem concupiscentie in omnibus illis
effectibus de quibus dictum est supra.
¶ Primo quidem in credendis. Nam licet ho
mo lumine rationis naturalis: siue legis na/
ture manu ducatur ad cognitionem dei: tamen in
tantum inualuit concupiscentia humana vt obte
nebraret lumen illud intantum quod venerunt ho
mines ad magnos et diuersos errores de
deo. Quidam enim dixerunt quod non erat deus
ps. Dixit insipiens in corde suo non est deus.
Quidam vero posuerunt plures deos: pro
pter quod fere totus mundus: hoc errore se/
ductus declinauerat ad ydolatriam: preser
tim tempore habrae. Quidam etiam adora/
bant solem quidam lunam: quidam ignem et
aquam: quidam ligna: quidam lapides: quidam
cepas: et alea: vt egyptij. ps. Simulachra
gentium argentum et aurum. Quidam etiam ado/
rabant anseres vt romani. De quibus Au
gustinus in .2. de ciui. dei c.22. Quidam vero di/
xerunt esse deum sed nullam prouidentiam ha/
bere: circa creaturas. Quidam vero dixerunt
incorruptibilia et superiora regi diuina pro
uidentia: sed non inferiora corruptibilia. pre
sertim actus humanos ex libero arbitrio pro
cedentes: ex quorum persona dicitur Job .xxij. Nubes
latibulum eius circa cardines celi peram/
bulat nec nostra considerat. Item Boetius lo
quens ad deum in persona illorum dicit omnia
certo fine gubernas hominum solos respuis
actus. Iste error est maximus: quia tolleret iu
stitiam dei et misericordiam. Item tolleret
virtutem et vitia. Item paradisum et infernum.
contra quod dicit Apostolus Heb.xi. Oportet acce
dentem ad deum credere quia est: et quod inquiren/
tibus se remunerator sit. Quidam vero er
rauerunt circa creationem mundi. Nam mul
ti dixerunt mundum ab eterno factum et
in eternum duraturum. Quidam vero circa
anime durationem. nam dixerunt animam esse
mortalem cum corpore. In quorum persona
dicit Salomon. Unus interitus est hominis
et iumentorum et equa vtriusque conditio: sicut
moritur homo: sic et illa moriuntur similiter
spirant omnia: et nihil habet homo iumento
amplius. Eccle.3. Item Sap.ij. Dixerunt
impij cogitantes apud se non recte. Exiguum
et cum tedio est tempus vite nostre: et non
est refrigerium in fine hominis: et non est qui
agnitus sit reuersus ab inferis etc. Et ps.4.
Multi dicunt quis ostendit nobis bona.
¶ Uide ergo quantum obscuratum fuit lu
men rationis naturalis et depressum per te
nebras concupiscentie. Oportuit ergo quod
homo illuminaretur alio lumine diuino ad
tollendos errores predictos. Ideo diuina
prouidentia ex misericordia sua: ne homo
denuo errore laberetur promulgauit legem
scripture: per quam manifeste declarauit esse
vnum deum creatorem et prouisorem totius
vniuersi dicens. In principio creauit deus
celum et terram etc. Que verba licet non sit
de lege moysi: tamen a moyse prophetice prola
ta fuerunt. Item Deuter.32. Uidete quod ego
sim solus et non sit alius deus preter me. Item
Eiusdem.6. Dominum deum tuum adorabis
et illi soli seruies: dando etiam legem scriptu/
re: ostendit deus quod ipse habeat prouiden/
tiam non solum superiorum creaturarum et ce/
lestium sed etiam inferiorum: declarauit etiam
animam esse immortalem: patet ergo quare fuit
necessaria lex scripture circa credenda.
¶ Secdo obscuratum erat lumen legis na/
turalis circa agenda. Intantum enim preuale/
bat lex concupiscentie in membris hominum:
quod non permittebat hominem dirigi secundum le/
gem nature. Unde ad omne genus viciorum
prolapsus erat homo ita quod homo contra/
rium legis naturalis vt plurimum faciebat.
Et ideo vt nequam seruus contumaciter re/
bellabat: licet lumen legis naturalis contra
rium suaderet. Unde Apostolus. Condelector enim
legi dei: secundum interiorem hominem: video au
tem alteram legem in membris meis repu/
gnantem legi mentis mee: et captiuantem
me in legem peccati: que est in membris meis.

Ro.7. Plus dico quia intantum etiam obscuratum fuerat lumen legis naturalis sive rationis naturalis: quod apud germanos olim latrocinium non reputabatur iniquum: cum tamen sit expresse contra legem nature: ut dixi supra: ut refert Julius cesar in libro de bello gallico. Et refert Tho. 1.2. q.94. ar.4. Sic etiam nec concupiscentia mala credebatur esse peccatum. Unde Ro.7. Peccatum non cognovi nisi per legem. Nam concupiscentiam nesciebam. s. esse peccatum: nisi lex diceret non concupisces. Fuit igitur necessaria lex scripture ad illuminandum hominem circa cognitionem peccatorum et ad coercendum ipsum a peccatis quod ipsa lex facit dupliciter. ¶ Primo penam adiiciendo. Unde deus dedit duas tabulas lapideas moysi in quibus erant scripta decem precepta: et statim post precepta subiunxit penam transgressionis: quia tempore legis nature non erat pena imposita transgressori legis. Unde Ro.5. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo. peccatum autem non imputabatur cum lex non esset. ubi dicit Glo. quod quedam peccata esse nesciebant: omnia vero apud deum impunita esse putabant. Et ideo post legem scriptam de decem preceptis statim subiunxit penam transgressori dicens. Exo.22. Qui immolat diis occidetur et supra. maleficos non patieris vivere etc. Item Exo.21. Qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur: et sic in ceteris culpis. Nam pro transgressione cuiuslibet precepti apposita est pena in lege scripture: quia servus communiter metu pene a culpa est coercendus. Unde Galat.3. Lex propter transgressores posita est: propterea lex illa moysi vocatur lex servorum. In cuius signum quando lex illa data fuit audita sunt tonitrua: et visa sunt fulgura et totus mons fumigabat: propter quod filii israel timuerunt valde: et steterunt procul dicentes moysi: non loquatur nobis dominus ne forte moriamur: et ait moyses ad populum: ut probaret vos venit dominus: et ut timor illius esset in vobis et non peccaretis. Exo.20. ¶ Secundo coercuit lex hominem a peccatis bona temporalia promittendo: ut patet Isa.1. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis: et expressius habetur. Deut. 28. Patet ergo quod fuit necessaria lex scripture circa agenda. ¶ Tertio obscurata erat lex nature circa speranda: que obscuritas consequitur ex prima: quia si non cognoscebant nec credebant deum vel providentiam divinam credebant nullam esse consequenter nullam beatam vitam sperabant. Oportuit ergo dare legem que instrueret eos de alia vita: et licet hoc expresse non habeatur in lege moysi sed sub velamine figure: tamen expresse habetur in prophetiis veteris testamenti presertim Dan.12. Multi de his qui dormiunt in terre pulvere vigilabunt: alii in vitam eternam: alii in opprobrium: ut videant semper etc. Patet ergo quare fuit necessaria lex scripture.

Sed restat una dubitatio: quare non ante moysem fuit data lex vel statim post peccatum cum iam homines corrupti et depravati erant per concupiscentiam: omnis quippe caro corruperat viam suam ut dicitur Gen.6. Respondeo sicut in naturalibus nulla forma imprimitur in materia: nisi prius materia sit disposita: et sic in moralibus nullum bonum nulla gratia divina datur homini: nisi convenienter disposito. Ad dispositionem autem doni divini vel gratie recipiende: precipue requiritur humilitas: iuxta illud Jacobi.4. Deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Ps. Bonum mihi domine: quia humiliasti me ut discam iustificationes tuas. Et alibi. Custodiens parvulos dominus humiliatus sum et liberavit me. Oportuit ergo quod ad hoc ut homo aptus esset et dispositus ad legem divinam recipiendam: quod cognosceret defectum suum: et ex hoc humiliaretur: homo autem superbiebat de scientia quare ratio naturalis posset ei sufficere ad salutem. Et ideo ut de eius superbia convinceretur permissus est homo regimini sue rationis: absque adminiculo legis scripte: et experimento didicit tandem: quod patiebatur rationis defectum: per hoc quod homines usque ad ydolatriam et turpissima vitia circa tempora habrae sunt prolapsi. Et ideo post hec tempora fuit necessarium legem dari in remedium humane ignorantie: quia per legem est cognitio peccati: ut dicitur Ro.5. Et hec ratio pertinet ad malos homines et superbos. Ex parte vero bonorum lex scripture data est in auxilium: quod quidem tunc primo maxime necessarium fuit

quādo lex naturalis obscurari incipiebat: ppter abundantiam ꝛ exuberantiam peccatoꝝ circa tēpora habrae vt dixi. Et hanc rationem sentit Tho.i.2.q.98.ar. vltimo.

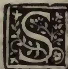
¶ Circa scdm.s.de preceptoꝝ differentia ꝛ pluralitate notandū: ꝙ in lege scripture.s. mosayca triplex preceptoꝝ distinctio inuenitur sm ꝙ tangit Tho.i.2.q. 99.ar.4. Et Gratianus in decretis.6.di §.his ita. Quedam enim precepta sunt moralia: quedam cerimonialia: ꝛ quedā iudicialia: de quibus dicit Moyses populo. Deuter.6. Hec sunt precepta ꝛ cerimonie atqꝫ iudicia que mādauit dn̄s deus vester ꝛc̄. Precepta antho nomastice dicūtur moralia. Pro istoꝝ ergo preceptoꝝ intellectu ꝛ declaratione est notādū. Sm Tho.q.vbi supra.ar.4.qꝺ ad legem diuinā pertinet vt ordinet homines ad inuicem ꝛ ad deum. vtrūqꝫ aūt hoꝝ in cōmuni quidem pertinet ad dictamē legis nature: ad qꝺ referuntur moralia precepta. Sed opꝫ qꝺ determinetur per legem diuinam vel humanā: ꝛ hec determinatio pertinet ad preceptum cerimoniale. ¶ Sic etiā honorare parentes ꝛ nō occidere hominem: ꝛ nō facere furtum: nō mechari ꝛ huiusmodi sunt indita homini ex dictamine legis naturalis vt supradictum est. Item inditum est homini ex eadem lege naturali: ꝙ trangressio p̄dictoꝝ preceptoꝝ debeat puniri: sed determinare qualis pena ꝛ quāta sit inferenda transgressori nō statim occurrit homini ex dictamine legis nature siue rationis naturalis: sed oportet qꝺ determinetur a legis latore deo vel homine: ꝛ hoc pertinet ad p̄ceptum iudiciale. puta siquis furatur vnā ouem reddat quatuor. siquis maledixerit patri vel matri morte moriatur. Determinatio ergo cōmunis precepti de cultu diuino fit per precepta cerimonialia. Determinatio vero cōmunis precepti de iustitia seruāda inter homines fit per precepta iudicialia. Et sm hoc oportet predicta tria legis precepta ponere.s. moralia: que sunt de dictamine legis nature. Cerimonialia q̄ sunt determinationes cultus diuini: ꝛ iudicialia que sunt determinationes iustitie inter homines obseruande. Unde cum Apostolus dixisset Ro.7. ꝙ lex est sca: subiunxit quod mandatum est iustum ꝛ sanctum ꝛ bonū: iustum quidem quātum ad iudicialia: sanctum ad cerimonialia. Nā sanctū dicit ꝙ est deo dicatum: bonum vero honestū quātum ad moralia sm Tho. vbi supra. ¶ Dicuntur autem cerimonialia quasi munia.i. dona cereris que dicebatur dea frugum: vt quidam dicunt: eo ꝙ primo ex frugibus oblationes deo offerebantur: siue vt Valerius maximus refert: nomen Cerimonie introductum est ad significandum cultum diuinum apud latinos: a quodā oppido iuxta romā qꝺ cerete vocabatur: eo ꝙ roma capta a gallis illuc sacra romanoꝝ allata sunt ꝛ reuerentissime habita: sm ꝙ refert Tho.i.2.q.99.ar.3. Est autem notandum. ꝙ quadruplicē differentiā inuenio inter moralia precepta ex vna parte: ꝛ cerimonialia ꝛ iudicialia ex altera.

¶ Prima differentia est quia moralia habēt vim obligandi ex ipso dictamine rationis. Unde pertinēt ad legem nature: vt dixi supra sermone proximo parte.2. Et dicūtur moralia eo ꝙ a ratione dicūtur mores humani. Cerimonialia autem ꝛ iudicialia habēt vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana: quia in se considerata non habent absolute rationem debiti vel indebiti: sed habent vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana vt dixi: ꝛ satis habetur ex supradictis. Et hanc differentiā ponit Tho.i.2.q.104.arti.i.

¶ Scda differentia est quia precepta cerimonialia ordinant hominem ad deum tm̄: iudicialia vero ad hominem tm̄: sed moralia ad vtrumqꝫ. Ex hac ergo scda differentia ꝛ prima. Nota ꝙ in duobus cōsistit ratio cerimonialiū preceptoꝝ ꝛ etiam iudicialium. Nam ratio cerimonialium cōsistit. Primo vt pertineant ad ordinationem hominis ad deum. Scdo vt nō habeant vim obligandi ex sola ratione sed ex sola institutione. Sic etiam ratio iudicialium consistit. Primo vt pertineant ad ordinationē hominum ad inuicem. Scdo vt habeant vim obligandi nō ex sola rōne: sed ex institutiōe sm Tho. vbi.s. Tertia dīa est: quia p̄cepta

moralia.s.decalogi. Deus per seipsum dicitur populo proposuisse. Exo.20. Alia vero precepta proposuit populo per Moysem. Hanc differentiam ponit. Tho.1.2.q.100. ar.3. ¶ Quarta differentia est quia precepta moralia.s.decalogi fuerant data a deo in tabulis lapideis scriptis digito dei. In quarum prima continebantur tria precepta pertinentia ad cultū dei. In scda vero continebantur septem precepta pertinentia ad proximum. Sed non sic fuerant data cerimonialia et iudicialia: et hoc in signum q̄ non erant tantū duratura quantū moralia: vt infra clarius apparebit. ¶ Quinta differentia potest addi q2 precepta moralia nō erāt figuratiua. sed erant tantū intelligenda sm litteralē sensum. Sed cerimonialia et iudicialia erant figuratiua et vmbratica veritatis in nouo testamento manifestande sed aliter et aliter. q2 cerimonialia principaliter figurabant. non sic iudicialia. vide infra sermone.5.pte.2. ¶ Ulterius notandū. q̄ cerimonie veteris legis diuidebantur in quattuor.s.sacrificia.sacra.sacramenta.et oblationes. Pro cuius declaratione est notandum sm Tho.1.2.q.101.ar.4.q̄ cerimonialia precepta ordinantur ad cultum dei. in quo quidem cultu considerari potest et ipse cultus et colentes. et instrumenta colendi. ipse autē cultus spāliter consistit in sacrificijs que in dei reuerentiam offeruntur de quibus Leuitici.15. Offerat vitulum et sacrificia eius ad libamenta vt cerimonie eius postulent. ¶ Instrumenta autem colendi pertinent ad sacra: sicut est tabernaculū et vasa et alia huiusmodi de quibus Exo.38. Hec sunt instrumenta tabernaculi testimonij et cerimonie leuitarum. Ex parte autē colentiū duo possunt considerari.s. et eorum institutio ad cultum diuinum: quod fit per quandam cōsecrationem vel populi vel ministrorum: et ad hoc pertinent sacramenta. Puta sacre sacramentum ordinis. De quo Leuitici.viij. Hec est vnctio Aaron et filiorum eius in cerimonijs.etc. Et iterum potest cōsiderari eorum singularis conuersatio per quam distinguūtur ab hijs qui deum non colunt. Et ad hoc pertinent obseruantie: puta in cibis et vestimentis et aliis huiusmodi de quibus dicitur.3.Re.9. Si auerti fueritis non sequentes me: nec seruātes cerimonias quas proposui vobis etc. sm Tho. Multa etiam alia circa cerimonialia: vide p Tho. 1.2.q.102. Per totā et de iudicialibus et multa per eundem ibidem.q.104.et.q.105. Que gratia breuitatis omitto. Predicta etiam omnia si referenda sunt dimitto arbitrio predicantis qui debet considerare qualitates audientium: temporis commoditatem. ¶ Circa tertiam partem notandum: q̄ accipiendo legem scripture pro lege veteri et noua scripta. Nam et lex noui testamenti quantum ad litteram dicitur lex scripture. Unde super illud.2.Cor.3. Littera occidit: spiritus autem viuificat. Aug' exponens dicit per litteram intelligitur quelibet scriptura extra hominem existens etiam moralium preceptorum qualia in euangelio continentur. Accipiendo ergo legem scripture hoc modo. Nota q̄ lex scripture siue scientia legis diuine excedit omnem aliam scientiam in septem. ¶ Primo in causa efficiente. ¶ Scdo in causa materiali. ¶ Tertio in causa formali. ¶ Quarto in causa finali. ¶ Quinto in profunditate. ¶ Sexto in sensuum multiplicitate. ¶ Septimo in dignitate. De quibus omnibus ad presens omitto. Sed vide in sermone quodam qui incipit. Narrauerūt mihi iniqui fabulatiōes etc. Ad predicta etiam facit q̄ not. Nicolaus de lira in prologo super biblia qui incipit. Hec omnia liber vite. Deo Gratias. Amen.

¶ Nunquid christus seruauerit legem scripture. Sermo.3.

Ic currite vt comprehendatis.1.Cor.9. Supra sermone proximo visum est de lege scripture in generali. Nunc vidēdū est de eadem lege vnum dubium. Nunqd.s.christus seruauerit legem scripture.s.mosaicā. In quo dubio duo videnda sunt. ¶ Primo vtrum christus seruauerit legē scripture quantum ad precepta moralia. ¶ Scdo vtrum seruauerit eandem legem quantū ad cerimonialia. De primo hodie

videndam est. De scdo in sequenti sermone
Circa primum ergo pmittendum est pro in
troductione materie predicande quod chri
stus venit in hunc mundum non solum vt
nos redimeret sanguine suo precioso. sed
vt nos de veritate instrueret sicut ipse dixit
coram pilato posit⁹. Ego in hoc natus sum
& ad hoc veni in mundum vt testimonium
prohibeam veritati omnis qui est ex veri-
tate audit vocem meam Jo.18. Instruxit
autem nos de veritate non solum verbo lo
quendo & docendo sed etiam facto & exem
plo operando & virtuosissime conuersando
Joan.13. Exemplum enim dedi vobis. vt
quēadmodum ego feci vobis ita & vos fa
ciatis. fecit enim christus sicut magister. &
doctor: nam non sufficeret si magister solū
verbo instrueret discipulū nisi exemplo &c.
Exemplum de pictore &c. vel de carpenta
rio barbitonsore &c. volens igitur christus
nos docere virtutes voluit ipse non solum
verbo sed etiam exemplo monstrare: patet
de penitētia ieiunio &c. Sic de humilitate
&c. sic de patientia in passione &c. nullus er
go potest se excusare &c. Sicut si rex iret hu
militer ad ecclesiam &c. Nota de Cesare q
nunquā dicebat eatis ad bellum sed ea/
mus &c. Nota hic contra pdicatorem qui
docet populum verbo non exemplo. cuȝ vt
ait Grego. magis moueant exempla quaȝ
verba &c. voluit ergo christus docere nos
& verbo & exemplo esse obedientes. Nihil
enim docuit nisi prius exemplo instrueret:
nam vt dr Actuū pmo. Cepit iesus facere
& docere. voluit ergo christus nos instruere
verbo & prouocare exemplo ad implendū
diuina precepta in decalogo scripta verbo
quidem cum dixit. Si vis ad vitam ingre
di serua mandata Mat.19. Exemplo autē
ipsa precepta per seipsum implendo. nā vt
ipse ait. Nolite putare quoniā veni solue
re legem aut proph tas non veni soluere.
sed adimplere Mat.5. Videamus igit quo
modo ipse moralia precepta seruauit.

¶ Primum ergo preceptum est. Ego sum
dominus deus tuus nō habebis deos alie/
nos coram me. Exo.20. Ex quo mandato
habemus q debemus solum vnum deum
adorare. Item q non est exhibendus ho/
nor aliquis demonibus. Istud preceptum
seruauit christus bis sicut habemus in euā
gelio. Primo quando temptatus a dia/
bolo dicēte sibi. Hec omnia tibi dabo si ca
dens adoraueris me. Rndit. Vade satha
na scriptū est enim dominum deum tuum
adorabis & illi soli seruies Mat.4. Dic hi
storiam totam si videtur.

¶ Scdo seruauit hoc preceptum. nam cum
christus predicaret per iudeam dicens se es
se messiam & saluatorem promissum in lege
Judei noluerunt credere sibi. Ratio q2 ipsi
putabant & adhuc expectant q messias es-
set venturus cum magna potentia & diui-
tijs: cum tamen contrarium habeatur in
prophetis presertim Zacha.9. Exulta satis
filia syon iubila filia ierusalem. Ecce rex tu
us venit tibi iustus & saluator ipse paup &c.
Videntes ergo xpm esse pauperē noluerūt
ei credere: immo postq̄ Joan. baptista di-
xit. Ecce agn⁹ dei Jo.1. Dixerunt iudei no-
lumus hunc regnare super nos. Luc.19. In
diebus ergo illis demones in corporibus
humanis clamantes dicebant & affirma-
bant christum esse filium dei & messiam &
saluatorem mundi: audientes autem iudei
dicebant. O messias debet esse iste creden-
tes magis demonibus quā christo. sed chri
stus nō sinebat ea loqui. Unde dicit Luc.
4. Exibant autē demonia a multis clamen
tis & dicentia quia tu es filius dei & incre
pans non sinebat ea loqui. Unde dicitur.
Luc.4. Quia sciebant ipsum esse christum
non quidē certitudinaliter. Unde .i. Cor.2.
Quem nemo principū huius seculi cogno
uit. Si enim cognouissent nunquā deū glo
rie crucifixissent. quod ergo dicit sciebant. i.
per suspitiones. i. suspicabantur. sicut dicit
glo. super Mat. i. ca. Sed diceretur etiam ali-
quis. quare christus non permittebat hoc
ex quo dicebat veritatem & forsitan omnes
iudei fuissent conuersi: Rn⁹ vt seruaret legē
nec volebat pro saluatione hominum vti
ministerio demonum. tū quia indigni sunt
hoc ministerio tum quia quantumcūq di-
cant demones veritatem. tamen omnia fa-
ciant ad finem mendacij. Item falsa admi
scentes veris incantos corrumperent. vt di
cit glo. quia mendax est. & pater eius Jo.8.
Ex quo moraliter instruimur q etiam pro
veritate inquirenda: puta pro repetienda

fortuna: vel pro scientia acquirēda vel pro sanitate recuperāda: vel pro alia re obtinēda nō debemus auxilio demonum vti. alioqn transgredimur istud pceptum: ꝯ hoc faciunt illi qui recurrūt ad magos pro predictis vl' aliqs hmōi ꝛc. Hic vt expedit. Pʒ ergo quō christus seruauit primū preceptuʒ. Ideo dicit nō veni soluere legem. sed adimplere Mat. 5. ¶ Scđm preceptum est nō assumes nomen dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dñs eum qui assumpsit nomē dñi dei sui frustra. Exo. 20. Per hoc precipitur reuerentia noīs dei. hoc seruauit christus dupliciter.

amē ē adūe-biū ut pʒ hic

¶ Primo qꝛ qñ volebat aliqd dicere non iurabat nisi p aduerbiū amen. Et qñ volebat illa affirmare duplicabat dicendo bis amen amen ꝛc. Ut dicit Jo. solus. Et sic ēt verbo instruxit dicens. Audistis qꝛ dictum est antiqs non piurabis. Reddes aūt dño iuramēta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare oīo ꝛ. Sit aūt sermo vester est est nō nō: qꝫ aūt abundantius est a malo est. Mat. 5. Nota ꝯ illos qui pro minima re iurāt ꝛc. Sic ergo debetis istruere filios vestros ꝛc. ¶ Scđo qꝛ qñ interrogatus a Cayphe dicente. Adiuro te per deū viuū vt dicas nobis si tu es christus fili⁹ dei. Mat. 26. Tūc christus q añ tacuerat: lʒ sciret ex responsione sua se mortē incursuꝝ. tñ ad reuerentiam noīs dei respondit. d. Tu dixisti. verūtñ dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentē a dextris virtutis dei ꝛ venientē in nubibus celi ꝛc. Ibidē. Exēpluʒ habemus hic qꝫ delato iuramento dʒ homo a iudice interrogatus dicere veritatē etiam si mortem sit incursurus exēplo christi. alioqn grauiter peccat: vt dicit Tho. 22. q 69. ar. 1. multo magis debet dicere veritatem in causa alterius. alioquin peccat mortaliter: ꝛ debet tribus quadragesimis penitere: vt dicit. 22. q. 5. c. Siquis conuictus.

¶ Tertium preceptum est memēto vt diez sabbati sanctifices Exo. 20. Istud preceptū seruauit christus a pueritia sua. Nam cum virgine matre ꝛ cum Joseph: ibat ad templum de nazareth vsqꝫ in ierusalem. Auctoritas. Cuʒ esset Jesus annoꝝ. 12. ascendentibus parentibus eius ierosolymam scđm consuetudinem diem festi ꝛc. Luc. 2. De hoc autem precepto qꝛ partim est morale partim cerimoniale: quō christus seruauerit latius dicetur. 1. sermone proximo. Nota hic contēplationem: ac si loqueremur cum Uirgine itinerante ad tēplum cum frigore ꝛ pluuia. O virgo gloriosa ꝛ tu nōne es tēplum dei excellentius illo ꝛ domus spūs sancti: domus pudici pectoris templum repente fit dei excellentius illo. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus: ꝛ christus etiam filius vester nōne est tēplum? Jo. 2. Hoc aūt dicebat de tēplo corporis sui. Rñ disset virgo Maria cum filio: veruʒ est: sed hoc facimus ad exēplum christianoꝝ ꝛc. Hic vt expedit. ¶ Quartum preceptum est honora patrem tuum ꝛ matrem tuā vt sis longeuus super terram Exo. 20. Istud preceptum adimpleuit christus. Hic pratice: qꝫ cuʒ virgo ꝛ Joseph habitarēt in nazareth nō legitur qꝫ haberent aliquā ancillaʒ nec famulum ꝛc. Et tñ certum est qꝫ indigebāt seruitiis modo quis credit eis seruiebat: Interrogemus Lucam. O Luca quis seruiebat? Rñdit. descendit cum illis. s. de ierusalem ꝛ venit in nazareth: ꝛ erat subditus illis. Luc. 2. Et sic clare habet qꝫ ipse christus seruiebat: imo etiā ipse hoc dicit. Filius hoīs non venit ministrari sed ministrare. Mat. 20. Cum ergo christus esset. 10. vel. 12. annoꝝ seruiebat in domo. Et singulariter dicam vobis vnum qđ refert magister historiaꝝ scolasticoꝝ. s. qꝫ christus de fonte nazareth portabat aquā. ¶ Si contēplando interrogemus christum. O dñe ꝛ vos portatis ꝛc. Et quare nō precipitis angelis Michaeli vel Gabrieli ꝛc. vel alij angelo? Respondisset. Ut dem exemplum aliqs precipue christianis obedire parentibus. Sed restat modo vna questio. Nam videtur qꝫ christus contrarium dixerit. Hic pratice. quomodo christo predicante multi veniebant post eū quib⁹ dixit. Quid valtis. Domine volumus sequi te vt audiam⁹ verba tua ꝛ sermones tuos ꝛc. Quibus dixit siquis venit ad me ꝛ non odit patrem suuʒ: ꝛ matrem: ꝛ vxorem: ꝛ filios: ꝛ fratres: ꝛ sorores.

Adhuc autem ⁊ animam suam non potest
meus esse discipulus Luc.14. Respondeo ꝙ
auctoritas ista loquitur de parentibus ma
lis: qui debent haberi odio: hoc modo: vt
non obediatur eis. Ubi nota. ꝙ tria sunt
distinguenda: quedam sunt iusta ⁊ hone/
sta que pater precipit ⁊ in his debet filius
obedire parentibus: quedam iniusta ⁊ in
honesta: ⁊ in his debet non obedire: imo
habere odio effectu: ⁊ non affectu. Ps. Per
fecto odio oderam illos. Et hoc vult Glo.
ibi. Unde super verbo. Non odit. dicit glo.
inquantum in dei itinere obsistit: ⁊ infra.
sup verbo. Et fratres glo. simul odisse pos/
sumus: ⁊ amare nobis cognitione coniun/
ctos diligere ex dei precepto. odire in via
dei aduersantur: ⁊ vt hoc odium non de af
fectione sed de charitate videatur procede
re subdit. Adhuc autem ⁊ animam suam. i.
animalitatem quã odit: qui eius desiderijs
nõ acquiescit sed reluctant ⁊c. Verbi gra/
tia. Si pater perciperet filio vt vadat ad
magos ⁊c. Uel faciat falsũ iuramentũ ⁊c.
vel laboret die festo ⁊c. vel occidat homi
nem ⁊c. vel ꝙ non intret in religionem ⁊c.
In talibus debet homo habere odio pre/
ceptum patris: ⁊ etiam animam. i. volunta
tem vel sensualitatem suam. Quedam ve/
ro sunt que sunt in differentia: ⁊ in his de/
bet obedire parẽtibus. nisi in matrimonio
contrahendo: in quo non tenetur obedire
eis: nec etiam tenetur eis obedire contradi
centibus de religionis ingressu. l. deo no/
bis. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊. 19. q. 3. non liceat.
Ista clarius ⁊ latius infra dicentur: patet
ergo ⁊c. Non veni soluere sed adimplere.
¶ Quintum preceptum est. Nõ occides.
Exo. 20. Istud preceptum xp̃s adimpleuit
q: non solum alium non occidit. immo etiã
prohibuit occisionem ⁊ vindictam. Et de h
dicam vobis tria exempla. Primum de
de muliere adultera: de qua Jo. 8. Dic hy
storiam. Secũm qñ fuit ad quẽdam ca/
strum in ciuitate samaritanoꝝ ⁊c. qui no/
luerunt eum recipere nec victualia sibi ven
dere ⁊c. Dixerũt ergo Jaco. ⁊ Jo. Dñe vis
ꝙ dicamus ꝙ ignis descẽdat de celo ⁊ cõ/
buret eos: sicut Helyas fecit: Dicit textus
ꝙ xp̃s increpauit eos. d. Nescitis cuius sp̃s
estis. Filius. n. hoīs non venit pdere aīas
hoīum sed saluare: ⁊ abierunt in aliud ca/
stellum Luc. 9. Sed nunquid peccauerunt
apl'i prefati: R̃ sidit glo. Non: q: zelo legis
ducebant: sicut phinees. Nume. 25. Et He
lyas. 3. R̃. 18. Sed in lege veteri permitteba
tur vindicari iniuria: q: seruiebant ex timo
re: nõ vindicari vero xp̃ianoꝝ est: qui nihil
timent nec eos qui occidũt corpus Mat. x.
Quia seruiũt ex amore. hec idẽ vult Amb.
vt habet in decretis. 23. q. 4. ꝙ xp̃s. vbi di/
cit. Nec discipuli peccant q: legẽ sequunt.
Sciebant. n. ⁊ phinees reputatum ad iusti/
ciam ꝙ sacrilegos interimerat: ⁊ ad preces
Helye ignem descendisse de celo. Hec Am
bro. Hoc aũt intelligit glo. ibi ꝙ apl'i non
peccauerunt in hoc: quantum ad rem quaꝫ
volebant. Justum enim erat ꝙ ille gentes
h paterentur: qđ apl'i postulabant. sed de/
ne peccabant apl'i in modo volendi: q: nõ
amore correptionis sed odio: desiderabant
vindictam vt dicit Aug. 23. q. 4. c. Ea vin/
dicta. Tertium exemplum cum esset cru/
cifixus ⁊ pateret dolores ⁊ penas ⁊c. Et
videret pr̃em suum paratum de crucifixori/
bus vindictam recipere iustam si ipse xp̃s
voluisset. Dixit. Pat̃ ignosce illis q: nesciũt
quid faciunt. Luc. 23. Ex quo multi habue/
runt contritionem: q: dicit Lucas: ꝙ reuer/
tebantur percutientes pectora sua: ⁊ nõ so
lum facto ⁊ exemplo: sed etiam verbo hoc
docuit. d. Audistis q: dictum est antiquis.
Oculum pro oculo: dentem pro dente. Ego
aũt dico vobis nõ resistere malo ⁊c̃. Mat. 5.
Patet ergo qđo xp̃s non venit soluere le/
gem sed adimplere practicalem. Dic vt ex/
pedit: sed clarius ⁊ latius infra.
¶ Sextum preceptum est. Non mecaberis
Exo. 20. In quo prohibetur ois illicitus cõ
cubitus vel actus carnalis ⁊c̃. Et quid ex/
pedit istud in xp̃o prosequi qñquidem mul/
ti serui eius virgines fuerunt: ⁊ ipse matreꝫ
virginem elegerit: vt virginitatem verbo ⁊
opere comprobaret: Potuisset siquideꝫ ex
matre vidua carnem assumere: sed maluit

et virgine: cui tantā puritatem cōtulit quā
sub deo nequit excellentior reperiri: vt ait
Anselmus. Unde ipsa sola virgo digna di/
citur: ecclesia dicente. Aue stella matutina
peccatorum medicina: sola virgo digna dici con/
contra tela inimici: clippeum pone salutis:
tue titulū virtutis ꝛc. Ideo dicit apls. Ta
lis enim decebat vt nobis esset pōtifex. san
ctus. innocens. impollutus. segregatus a
peccatoribus ꝛ excelsior celis factus. Hebr. 7.
Nota sanctus. i. omni gratia plenus ꝛ con/
firmatus. innocens a peccato actuali. impo
lutus a macula originali. segregatus a pec/
catoribus: q: caro eius de massa peccatrice
assumpta est ꝛ mundata ꝛ excelsior celis i.
angelis factus: q: verbo vnitus: non solum
autem matrem virginem voluit esse. sed et
discipulum quem diligebat. i. Joan. Hic pa
tice historiā que habetur Jo. 2. Nuptie fa/
cte: sunt in cana galilee ꝛc. ꝛ qādo ipsum vo
lentem nubere. i. matrimonium consumare
euocauit de nuptijs.
¶ Septimum preceptum est non furtum fa
cies. Exo. 20. Istud preceptum perfectissime
sicut ꝛc. seruauit xps. Perfecte enim ser/
uatur hoc preceptum ab illis qui nunq̄ rem
alienam furati sunt: vel alio iniusto modo
acquisierunt. sed perfectissime qn̄ aliquis nō
solum non furatus est alienam: sed etiā qn̄
raptum ab alio ipse suis sumptibus restituit
zelo charitatis ꝛ iustitie. Sic fecit xps quia
furtum subtractum ab Adam de arbore
scientie boni ꝛ mali xps sumptibus suis re/
stituit in arbore crucis: qn̄ ipse semetipsum
in ipsa obtulit: q enim fructus fuit vteri vir
ginalis nascendo. Luc. i. Benedictus fructus
ventris tui. factus est fructus arboris cru/
cis moriendo: que dicitur arbor scientie bo
ni ꝛ mali. Ante enim cognoscebatur experi/
mento malum pene inferni: non autē bonū
vite eterne. sed postq̄ fructus iste appēsus
est in arbore: cognitum fuit bonū vite a cre
dentibus ꝛ malum pene eterne ab incredu
lis. de hac restitutiōe dicit ps. in psona xpi.
Que nō rapui tunc exoluebā dicit grecus q
de eodem ligno fuit crux christi de quo fuit
pomum quidē furata fuit eua ꝛc.
¶ Octauū preceptū est. Nō dices contra
proximum tuum falsum testimoniū. Exo. 20.
Hoc etiā preceptū seruauit xps. dupliciter.
primo q: cum esset ipsa veritas. Jo. 14. Ego
sum via veritas ꝛ vita: nō potuit aliqd fal/
sum dicere: sed semp veritatē loquebatur.
Unde Jo. 18. Ego in hoc natus sum ꝛ ad hoc
veni in mundū vt testimoniū perhibeam ve
ritati. omnis qui est ex veritate audit vocē
meam. Scdo seruauit in alijs: q: etiā non
patiebatur xps q aliquis diceret malum de
alijs viuis vel mortuis. de viuis. Nota exē
plum qn̄ iudas ꝛ aliqui alij discipuli mur/
murabant de magdalena dicentes vt qd
perditio hec ꝛc. Christus respondit. Ut qd
molesti estis: huic mulieri ꝛc. Mat. 26. Item
de mortuis da exēplum. sicut legitur Luc.
13. De Juda galileo qui dicebat se esse mes/
siam: ꝛ fautoribus eius qui fuerant interfe
cti a pilato ꝛc. Dicebant aliq. Mali homines
erant illi ꝛc. Christus autē statim faciens se
aduocatū illorum mortuorum dixit putatis q
hij galilei pre oibus galileis peccatores fue
runt: q: talia passi sunt: nō dico vobis: sed
nisi penitētiam habueritis: oēs similiter pe
ribitis: sicut ꝛ illi decem ꝛ octo super quos ce
cidit turris in syloe ꝛ occidit eos. Putatis
q: ꝛ ipsi debitores fuerunt preter oēs habi/
tantes in ierusalem: nō dico vobis. sed nisi
pniam habueritis oēs similiter peribitis.
Luc. 13. Syloe est fons in ierusalem Isa. 8.
Aquas syloe que vadunt cum silentio. ps
ergo ꝛc. Ideo petrus dicit loquens de chri
sto. Qui peccatum nō fecit nec inuētus est
dolus in ore eius. i. Pe. 2.
¶ Nonum preceptum est. Non cōcupisces
vxorem proximi tui. Exo. 20. Hoc prece/
ptum procul dubio xps impleuit verbo ꝛ
etiam opere. verbo quidem cum dicit. q vi/
derit mulierem ad concupiscendam eam:
iam mechatus est in corde suo. Mat. 5. Ope
re autem quia anima sua ita erat vnita deo
q nihil aliud cogitabat. q̄ deum. quo etiā
semper fruebatur vtpote comprehensor. vn/
de de eo dicit scriptura. Candor est enim lu
cis eterne ꝛ speculum sine macula: dei ma/
iestatis ꝛ imago bonitatis illius. Sap. 7. Ra
tio autem horum est: q: ois concupiscentia
procedit ex infectione culpe originalis. que
est fomes omnis peccati. cum autem chri/
stus nullum contraxerit originale peccatū:
consequenter nulla potuit contagione con/
cupiscentie maculari.

¶ Decimum preceptum nõ cõcupisces rem proximi tui Exo.20. Hoc etiã preceptum xpus perfectissime obseruasse nẽo est q nesciat: nõ solũ rem alienã nõ cõcupiuit sed etiã ppa cõtẽptui hẽbat: adeo q pauperculã vitã du xit. Paup.n.fuit in natiuitate: qr in tugurio natus r in presepio positus: paup fuit in oblatione: qr par turtur rc. nõ agnus rc. Itẽ in cõuersatione: qr nõ hẽbat lectũ nec domũ: sed ibat ad domũ Marthe in Bethaniã. Unde semel qdã cupidus: dixit ei. Magister sequar te quocũq ieris. Mat.8. dicit glo.hic. Nõ ipse fictx hoc dicebat: qr dicebat in corde suo. Ego adherebo xpo vt discam facere miracula: r postea lucrabor ex h multas pecunias. Ideo xpus quẽ nullũ latet secretũ dixit ei. Uulpes foueas hñt r volucres celi nidos.ff.ãt ho ñ hz. vbi ca.su.recli. quasi dicat fm Jeron. Quid me pp diuitias r seculi lucra cupis q cũ tãte sim paupertatis vt nec hospitiolũ qdẽ habeã. r tecto vtar nõ meo. Itẽ paup fuit in morte: qr in cruce mortuus rc. Ipse paup fuit in tumulatiõe: qr in alieno sepulchro tumulat⁹. Sic ẽt xpus alijs viam pfectionis ope r pbo ostẽdens paupertatẽ voluntariã psuadebat.d. Si vis pfectus esse vade r vẽde oia q hẽs r da paupibus r seqre me. Mat.19. Sic ẽt cõtẽptũ rer mundanar psuadebat dicẽs. Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra rc. Mat.6. Et ẽt psuadebat cõtẽptũ honoris mũdani in eodẽ euãgelio in pncipio. Patet ergo quõ xpus oia moralia precepta decalogi obseruauit: ideo ipse dixit. Nõ veni soluere legẽ sed adimplere Mat.5. Ergo r nos debemus illa seruare: qr ois xpi actio nostra est instructio: qd nobis ipse cõcedat q est bñdict⁹ in secula seculor. Amẽ.

¶ An christus seruauerit precepta cerimonialia. Sermo. 4.

Ic cunite rc. Supiori smone vi dictũ est.q xpus seruauerit leges Moysi quãtũ ad pcepta moralia. Seqt hodie pdicare numqd xpus seruauerit legẽ Moysi quãtum ad pcepta cerimonialia: vbi dicendum est q sic. Mat.5. Nolite putari qm veni soluere legẽ aut pro. nõ veni sol.sed adipiere. Sup quo textu dicit Christost. Legẽ impleuit. Prio qdẽ nihil trãsgrediẽdo legaliũ. Scdo iustificãdo qd lex per lrãm iacere nõ valebat. Seruauit aũt legalia legis veteris xpus qncupler. De primis tribus dicamus hodie. De alijs vero duobus sequenti sermone.

¶ Primo mãdata legis obseruando.
¶ Scdo finem legis adimplendo.
¶ Tertio intellectũ legis exprimendo.
¶ Quarto precepta legis ordinando.
¶ Quinto pfectionis cõsilia supaddẽdo.
¶ Primo dico rc. Hoc pz in multis exemplis. Primo qr voluit circũcidi.8.die. Luce.2. Cũ ne qdẽ circũcisio est qdã pfestatio totius legis implẽde: iuxta illud Gal.5. Testificor oĩ hõi circũcidẽti se qm debitor est vniuerse legis faciende. Sic etiam in tẽplo offerri voluit. Luc.2. Qd erat pceptum cerimoniale legis mosayce: vt pz Leui.12.r.15. ¶ Tertio voluit vti fimbrijs in veste: quas fecit sibi pgo gloriosa a pueritia sua rc. vt pz Mat.9. Mar.5.r Lu.8. Qd erat pcceptum veteris legis.vt pz. Numeri.15. ¶ Quarto misit leprosos ad sacerdotes. Mat 8.r. Luc.17. Quod erat preceptũ cerimoniale veteris legis.vt pz Leuit.14. ¶ Quinto pz in esu agni pascalis Jo.13.qd erat pceptũ veteris legis vt pz. Exo.12. Et dicit magr hystoriar sup Gen.3.q no n legit q xpus comederit carnẽ nisi de agno pascali. Hec ãt xpus obseruauit: nõ qr debitor esset legis: eo q legislator. Puta ipator vl papa nõ sũt subditi legi ab eo late.l.ex.pfecto.ff.de.l.2.Lz decet pñcipẽ legẽ obseruare.nã vt dicit lex. Digna vox est maiestate regnãtis legib⁹ alligatũ se principẽ pfiteri.l. Digna vox. C.de legib⁹: iuxta illũ. Patere legẽ quã tu ipe tuleris: r qd qsq iuris in aliũ statuit ipse eodẽ iure vtat.c.Cũ oẽs de cõst. Lz ergo xpus solutus esset ab obligatiõe legaliũ: voluit tñ legalia obuare quadruplici rõe.vt ponit Tho p.3.q.40.ar.vl. Pria vt legẽ veterẽ cõprobaret. Fuerũt.n. qdã hẽtici dicẽtes legẽ veterẽ nõ esse datã a deo vt tãgit magr hystoriarũ. Exo.20. Et Tho.1.2.q.98.ar.2. Scda rõ est vt eã obseruãdo i seipso cõsumaret r terminaret oñdẽs q ad ipm erat ordiata: iuxta q aplis dicit Finis.n.legis xpus est ad iustitiã oĩ credẽti

Ro.x. Quia oēs leges ꝛ pphe9 tendūt ad christū sicut sagittātes ad signū: pphetando vel figurādo de xpo. Tertia rō est vt iudeis calūniādi occasionē subtraheret: q potuissent allegare iustā occasionē ipm nō recipiendi si legalia non obseruasset.

¶ Quarta vt hoīes de seruitute legis liberaret. Et h est ꝯ multos q dicūt cū xps seruauerit legalia. Ergo ꝛ vos xpiani seruare debetis: q2 ois xpi actio vestra est istructio. Sed si ista rō eēt bona sequeret ꝙ sicut xps mortuus est: ita ꝛ nos in cruce mori debemus: ꝙ est falsum: q2 xps iō mortuus est: vt nos a morte liberaret: iuxta illud Apli. Nos redemit de maledicto legis factus ꝓ nobis maledictus. s. maledictione pene: qa scriptū est. Maledictus ois q pēdit i ligno. Gal. 3. ꝛ dn̄s Jo. 3. Sic deus dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitū daret vt ois. q. cre. in ip. nō. pe. sed hēat vitā eternā. Et ideo sicut xps mori voluit vt nos a morte redimeret: sic ꝛ voluit legalia obseruare: vt nos a seruitute legis absolueret. Et h est ꝙ dicit aplus At vbi venit. ple. te. mi. de9. fi. su. fac. ex mu. fac. sub lege. vt. e. q. sub le. e. rdimeret. Gal. 4

¶ Quīta rō pōt addi vt virtutē obie quā sepe v̄bo p̄dicauerat etiā suo cōmendaret exēplo. Exēplum. n. dedi vobis vt quēadmodum ego feci vobis ita ꝛ vos faciatis. Jo. 13. Patet ergo qāo xps seruauit legalia. Sed restat mō vna dubitatio. Diceret aliquis vr ꝙ xps legalia nō seruauerit nā prio lex mādauerat vt in sabbato nihil opis fieret sicut deus die. 7. Requieuit ab oī ope q̄d patrarat. Sed xps in sabbato qn̄ꝗ aliquod opus fecit. Nā sabbato curauit hoīem: ꝛ ei mādauit vt tolleret lectū suū. Sic ꝛ curauit manū aridā cuiusdā sabbato: sicut legr Mat. 12. ꝛ Luc. 6. Sic etiā tāgendo leprosum mundauit cōtra legē Mat. 8. Sic etiā curauit idropicū sabbato Luc. 14. Preterea ꝛ sedo precepto legis mosayce quidā cibi erāt imūdi sicut carnes porcine ꝛ quedā alie: vt pꝫ Leuit. xi. Xps aūt semel predicās cōuocatis ad se turbis dixit. Audite ꝛ intelligite: non q̄d intrat in os coinquinat hoiem sed ꝙ procedit ex ore h coinquinat hominē. Mat. 15. Ex q̄ videt cōtra p̄ceptū legis. Preterea ꝛ tertio semel dum discipuli trāsirent p sata sabbato ꝛ euellerēt spicas: xps excusauit eos: vt pꝫ Mat. 12. ꝛ Luc. 6. Per q̄d videt ꝙ christus qn̄ꝗ legalia nō seruauerit. Sed d̄m sm ꝙ vult Tho. par. 3. q. 40. art. vlti. ꝙ dn̄s se excusat a transgressione legis tripliciter. Uno qdem mō q2 per p̄ceptum de sanctificatione sabbati nō interdicit opus diuinū. sed opus humanum. Qu uis. n. deus die. 7. cessauerit a nouis creaturis cōdendis: semp tn̄ operatus est in rerum cōseruatione ꝛ gubernatione: ꝛ etiā creatione: q2 semp deus de nouo creat aias solum. Q̄d ergo dicit Tho. supra: q̄d deus cessauit a nouis creaturis cōdendis: verū est: intelligendo tn̄ ꝙ nihil postea fecit cuius tunc nō fecisset materiā vt corpoꝝ: vel similitudinē vt aiaꝝ sm magistrū hystoriaꝝ Gen. 2. Q̄d autē christus miracula faciebat: erat operis diuini. Unde ipse dicit Jo. 5. Pater meus vsꝗ modo operatur ꝛ ego operor.

¶ Sedo excusat se per hoc ꝙ illo precepto nō ꝓhibetur opa que sunt de necessitate salutis corporalis: vnde ipse dicit Luc. 13. Unusquisꝗ vestrum nō soluit sabbato bouem suū: aut asinum a presepio ꝛ ducit ad aquare ꝛc. Et eiusdem. 14. dicit. Cuius vestrum asinus aut bos in puteū cadit. ꝛ nō continuo extrahit illum in die sabbati. Manifestum est aūt ꝙ opera miraculoꝝ q̄ christus faciebat ad salutē corporis ꝛ aie pertinebant sm Tho. Et hac rōne excusauit discipulos euellentes spicas sabbato ꝓpter necessitatē famis: sicut etiā David nō fuit trangressor legis. qn̄ ꝓpter necessitatem famis comedit panis quos ei comedere non licebat vt habet. i. Re. 21. Tertio excusat se: q2 illo p̄cepto nō ꝓhibent opa que pertinebant ad dei cultū. Unde Mat. 12. dixit An nō legistis in lege q2 sabbatis sacerdotes in tēplo sabbatū violāt ꝛ sine crimine sunt. Item Jo. 7. Dicit. ꝙ circūcisionē accipit hō in sabbato. Q̄d aūt christus paralitico mādauit vt lectū suum sabbato portaret ad cultū dei ptinebat i. ad laudē virtutis diuine. Ex quo pꝫ. ꝙ christus sabbatum nō soluebat. Quis ei iudei hoc ficto obicerēt dicētes. Nō est hic hō a deo q sabbatum nō custodit. ¶ Ad aliud dīc q̄d dī de tactu leprosi Mat. 8. Rn̄dit. Granus in decre. 25. q. 1. §. His ita. Rn̄det: vbi dicit lꝫ christus

solutus esset a lege. vtpote legislator tñ ip-
sam legem carnaliter impleuit octaua die
circũcisus quadragesimo die cũ hostys in
tẽplo est psẽtatus: vt ipse in seipso eam san-
ctificaret. Postea scd̃o vt se dñm legis ostẽ-
deret cõtra litterã legis: leprosum tãgẽdo
mundauit. Sed melior rñsio est illa que su-
pra habetur p Tho. In primo modo se ex-
cusandi ⁊c̃. Ad aliud dñr q̃d christus ait.
Non q̃d intrat in os coinquinat hoiem ⁊c̃.
Dicendum ẽm Tho. vbi supra. q̃ christus
voluit ostendere per illa verba q̃ homo nõ
redditur immundus ẽm aiam ex esu cibo⁊
quorumcũq̃ ẽm suam naturam. sed solum
ẽm quãdã significationẽ: q̃ adt in lege qui-
dam cibi dñr immundi hoc est ppter quã-
dam significationẽ. Unde Aug⁹ dicit con-
tra Faustum. Si de porco ⁊ agno regratur
vtrũq̃ natura mundum est: q̃ omnis crea-
tura dei bona est. Quadã vero significa-
tione agnus mundus: porcus vero imun-
dus est ẽm Tho. vbi supra. ⁊ sic patet quo-
modo ⁊ quare christus seruauerit legalia.
¶ Scd̃o ⁊c̃. Finem legis adimplendo: erat
enim legis finis iustificatio hominum. sicut
⁊ cuiuslibet legis finis est vt homines effi-
ciantur iusti ⁊ virtuosi vt dicitur in 2° ethi-
corum ⁊ not. Tho. 1.2. q. 92. art. 1. Istam au-
tem iustificationem lex vetus promittebat
quidem ⁊ figurabat: non autem poterat il-
lum efficere: non enim conferebat gratiam.
⁊ consequenter nec remittebat peccata. Un-
de Heb. 10. Impossibile est sanguine tau-
rorum ⁊ hircorum auferri peccata. Solum
autem ex fide fiebat iustificatio: non autẽ
ex operibus legis. Unde Gal. 3. Quoniam
autem in lege nemo iustificatur apud deũ.
Manifestũ est q̃ iustus ex fide viuit. Aba-
cuch. 2. ⁊ Ro. 3. Arbitramur enim iustifica-
ri hominem per fidem sine operibus legis.
Unde ⁊ Geñ. 15. Credidit Abraam deo ⁊
reputatum est illi ad iustitiam ⁊ habetur
Ro. 4. ⁊ Gal. 3. Lex ergo scripta: non iusti-
ficabat sed ostendebat ⁊ mãdabat bene vi-
uere ⁊ puniebat transgressores: sed nõ con-
ferebat gratiam adiutricem ad bene viuen-
dum: ⁊ sic erat potius occasio ad peccãdũ.
Unde. 2. Cor. 3. Littera occidit spiritus au-
tem viuificat ⁊ Ro. 7. Occasione autem ac-
cepta peccatum per mandatum operatum

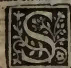
est in me omnem concupiscentiam ⁊c̃. Di-
ceret aliquis. Cuꝫ lex vetus data fuerit ad
finem iustificandi homines. Frustra ergo
data est lex si iustificare non poterat: Rñ°
Iustificatio potest fieri dupliciter. vno mo-
do formaliter: alio modo dispositiue.
¶ Primo quidem modo iustificatio fit p
gratiam gratum facientem: quã q̃ꝫ lex non
cõferebat vt dictũ: iõ nec iustificabat h̃ mõ.
¶ Scd̃o autem mõ dispositiue põt dici q̃
lex iustificabat: inq̃ñtum percipiebat be-
ne viuere. ⁊ coherceebat timore pene a vitijs
lex enim propter transgressores posita est.
vt dicitur Gal. 3. Bene autem viuendo acq-
rit homo virtutem acquisitam per quã dis-
ponitur ad virtutem infusam: per quã ho-
mo vere ⁊ perfecte iustificatur. Et ideo lex
vetus iustificabat quidem dispositiue: non
autem formaliter: ⁊ effectiue. Et hoc modo
potest dici quod etiam lex humana iustifi-
cat. s. dispositiue: inquantum intentio legis-
latoris est: vt faciat homines bonos: vt di-
citur in scd̃o ethicorum. Efficiuntur autem
homines boni per virtutem: ergo ⁊c̃. vt no-
tat. Tho. 1.2. q. 92. ar. 1. Et hoc etiam vult
idem Tho. in. 3. sniarum di. 40. ar. 3. Chri-
stus autem veniens virtute ⁊ merito passio-
nis contulit gratiam per quam iustificatio
confertur. quia lex per Moysem. gratia au-
tem ⁊ virtus per Iesum christum facta est.
Io. 1. Et hoc est quod promisit deus Ha-
brae. Geñ. 22. In semine tuo benedicentur
omnes gentes in semine tuo. i. in christo: vt
dicitur Gal. 3. Per quod innuebatur q̃
benedictio. i. gratie ⁊ glorie collatio: sine iu-
stificatio erat conferenda a deo omnibus
gentibus non solum iudeis: non per legem:
sed per semen habrae. i. christum. Si enim
per legem data esset iustificatio sequeretur
triplex incõueniens. Primo q̃ promissio
dei facta Habrae de qua supra dictum est
fuerit irritata per legem. contra q̃d dicit
Apostolus Gal. 3. Lex ergo aduersus pro-
missa dei absit. Promiserat autem deus q̃
per semen Habrae benedictio gentibus cõ-
fereretur: non autem per legem. Secundo
sequeretur q̃ solum iudeis benedictio si-
ue sanctificatio daretur: non autem gen-
tibus: quia solum iudeis data est lex
quod est contra predictam auctoritatem

Item ꝯ illud Isa.49. Paruũ est vt sis mi-
hi seruus ad su.tri.Ia. ⁊ fe.israel.puer.dedi
te in lucẽ gentiũ: vt sis salus mea vsqȝ ad
extremũ terre. Tertio sequeretur ꝙ xp̃s
frustra venisset: hec oĩa sentit Apls Gal.5.
Cõtra qđ Paul.Gal.2.in fi. Si.n.p legẽ
iustitia. Ergo xp̃s gratis mortuus est. Uide
latius. j.sermone.6. Christus ergo veniens
in hanc mundũ ꝯtulit virtute: ⁊ merito sue
passionis gratiã per quã facta est iustifica
tio: ⁊ hoc lex vetus figurabat. Uñ Colos.
2. De cerimonialibus di: ꝙ erãt vmbra fu-
turoꝝ. Corpus aũt xp̃i.i.veritas ptinet ad
xp̃m. Uñ ⁊ lex noua dĩ lex veritatis ⁊ dicis.
Lex autẽ vetus dĩ lex vmbre vel figure
⁊ nox: iuxta illud Heb.10. Umbrã habẽs
lex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c. Et Ro.13. Nox pre-
cessit: dies aũt appropinquauit: ⁊ hoc sen-
tit Tho.1.2.q.107.ar.2. Et sic pȝ quõ xp̃s
seruauit legem moysi finẽ eius adimplẽdo.

Tertio.s.intellectũ veꝝ legis explicãdo.
Ubi notãdũ: ꝙ sicut dicit Tho.1.2.q.108.
ar.3. Dñs nihil ordinauit de nouo circa p̃-
cepta cerimonialia legis veteris: sed solum
circa moralia ⁊ iudicialia. Cuius ratio est:
qꝛ p̃cepta moralia oĩo in noua lege rema-
nere debebant: qꝛ s̃m se ptinent ad rõnem
virtutis. Precepta aũt iudicialia nõ rema
nebant ex necessitate. s̃m modũ quẽ lex de
terminauerat: sed relinq̃bat̃ arbitrio hoĩuȝ
vtrũ sic vel aliter essent determinandum. Et
ideo ꝯuenienter dñs circa hec duo genera
p̃ceptoꝝ ordinauit. Preceptoꝝ aũt ceri-
monialiũ obseruatio totaliter p rei ipletio-
nem tollebat̃: ⁊ ideo circa hmõi p̃cepta in
illa cõi doctrina que habet̃ Mat.5. Nihil
ordinauit. Ostẽdit tñ alibi ꝙ totus corpo-
ralis cultus qui erat determinatus in lege
erat in spũalem cõmutandus: vt pȝ Io.4.
Ubi dixit venit hora qñ neqȝ in mõte hoc
neqȝ hierosolymis adorabitis patrẽ: sȝ veri
adoratores adorabunt patrẽ in spũ ⁊ veri
tate. Ergo circa p̃cepta moralia. Dñs ordi-
nauit aliqua: nõ tñ quantũ ad oĩa: sed tñ
quãtũ ad illa in qbus scribe ⁊ pharisei nõ
rectũ intellectum habebant: ⁊ hoc ꝯtinge-
bat precipue circa tria precepta decalogi.
¶ Primo circa adulterium. ¶ Scđo circa
homicidiũ. ¶ Tertio circa periuriũ. ¶ Nã
circa ꝓhibitionẽ adulterij ⁊ homicidij exi-
stimabant solum exterioꝝ actuũ ꝓhiberi:
nõ aũt interiorẽ appetitus: ꝙ magis crede-
bant circa homicidiũ ⁊ adulteriũ ꝙ̃ circa
furtum vel falsum testimoniũ: qꝛ motus ire
in homicidiũ tendens: ⁊ ꝯcupiscentie mo-
tus tendens ad adulteriũ: videt̃ nobis ali
qualiter a natura esse: nõ aũt appetitus fu
randi vel falsum testimoniũ dicendi. Et iđ
dñs legem adimpleuit ostẽdendo etiã inte-
riores actus peccatoꝝ cadere sub ꝓhibi-
tione dĩ dixit. Audistis qꝛ dictũ est antiqs
Nõ occides: qui aũt oc.re.erit iu. Ego aũt
dico vobis: qꝛ oĩs qui ira.fratri suo re⁹ erit
iudicio ⁊c. Itẽ de adulterio dixit. Qui vi-
derit mulierẽ ad ꝯcupi.eã iã me.ẽ i cor.suo
¶ Circa periuriũ vero habebãt falsum in-
tellectũ: credentes qdẽ periuriũ esse pctm.
Iuramentũ aũt p se esse appetendũ ⁊ fre-
quentandũ: qꝛ videtur ad dei reuerentiã p
tinere: ⁊ ideo dñs ostẽdit iuramentũ nõ esse
appetẽdum: tanꝙ̃ bonũ sȝ melius eẽ absqȝ
iuramento loqui nisi necessitas cogat.
¶ Scđo circa p̃cepta iudicialia dupliciter
scribe ⁊ pharisei errabant. Primo qdẽ: ⁊
qꝛ quedã in lege moysi erant tradita: tanꝙ̃
pmissiones existimabant p se esse iusta.s.re
pudium vxoris: ⁊ vsuras accipere ab extra
neis. Et ideo dñs ꝓhibuit vxoris repudiũ
Mat.5. Dicens. Dictũ est aũt quicũqȝ di-
miserit vxorẽ suam det ei libellum repudij.
Ego aũt dico vobis. Quicunqȝ dimiserit
vxorẽ suam: excepta fornicationis causa fa
cit eã mechari ⁊c. Itẽ ꝓhibuit vsuraꝝ ac-
ceptionẽ. Luc.6. Mutuũ date nihil inde spe
rantes. Alio modo errabãt credendo q̃dã
que lex vetus instituerat facienda pp iusti
tiaȝ esse exequẽda ex appetitu vindicte: vel
ex cupiditate tẽporaliũ reꝝ vel ex odio ini
micoꝝ: ⁊ hoc in tribus p̃ceptis. ¶ Appeti-
tũ enim vindicte: credebãt esse licitũ: ꝓpter
p̃ceptum datũ de pena talionis: qđ qdem
fuit datũ vt iustitia seruaret̃: nõ vt hõ vin-
dictã quereret. Et ideo dñs ad hoc remo-
uendũ: docet aĩum hoĩs: sic debere paratũ
esse: vt si necesse sit paratus sit ẽt plura su-
stinere. Motũ aũt cupiditatis existimabãt
esse licitũ: ꝓpter p̃cepta iudicialia in qbus
mandabat̃ restitutio rei ablate fieri etiam
cũ aliqua additione. Et hoc qdẽ lex man-
dauit ꝓpter iustitiã obseruãdã: nõ vt daret

cupiditatis locum. Et ideo dñs docet vt e cupiditate nostra nõ repetamus: sed scim⁹ parati si necesse fuerit etiã ampliora dare: Notum fuo odij credebãt esse licitum ꝑ precepta legis data de hostium interfectione: qđ quidem lex statuit ꝓpter iustitiã implendã: nõ ꝓpter odia exaturanda: ꝛ ideo dñs docet vt ad inimicos dilectionẽ habeamus: ꝛ pati simus si opus fuerit etiã bñfacere eis. Hec.n. precepta ſm preparationes sunt accipienda: vt Aug⁹ exponit in ſmõe de puero Centurionis: ꝛ habet in decreto. 23.q.i.paratus. Ubi dicit sic. Deniq3 ista precepta magis sunt ad ꝑparationem cordis q̄ ad opus qđ inaperto sit: vt teneatur in secreto animi patientia cũ beniuolentia: in manifesto aũt id fiat q̄ eis videt ꝓdesse: qb⁹ bene velle debemus ꝛc. Unde si nõ ꝓdest iniurianti nõ debet ꝗs parare alterã maxillam. Nam ꝛ christus nõ parauit alterã cũ alapam recepit. Jo.18. Nec Paulus Act. 23. Et concor. Tho.22.q.72.art 3. Unde ꝛ plectendo ꝛ ignoscendo hoc solũ bene agitur vt vita bonum corrigatur: vt ait Aug⁹.23. q.5.ꝓdest. Et sic circa tria tm̃ precepta iudicialia dñs aliqđ ordinauit.s. circa repudium vxoris. ꝛ circa penã talionis: ꝛ circa ꝑsecutionem inimicoꝝ: quia circa ista tria errabant scribe ꝛ pharisei vt dictum est. Et ponit Tho.q.ꝛ art. vbi supra. Deo Gratias. Amen.

ℭ Duobus alijs modis seruauit christus cerimonialia. Sermo.5.

Jc cumite ꝛc. Prosequendo materiam superioris sermonis.v3.vtrum christus seruauerit legem Moysi quãtũ ad cerimonialia. Seqtur videre de quarto articulo v3.q̄ christus seruauit cerimonialia veteris legis vel vt melius dicamus seruauit legem veterem vltra modos iam dictos duobus alijs modis.v3

ℭ Primo precepta legis ordinando.

ℭ Scđo perfectionis ꝯsilia superaddendo.

ℭ Quãtũ ad primũ ꝛc. Nam dñs adimpleuit ꝑcepta legis ordinãdo modum quo tutius conseruaret qđ lex vetus statuerat Uerbi gr̃a. Uetus lex statuerat. Non occides. Hoc aũt vt tutius conseruaretur: ordinauit dñs.d. Audistis q2 dictum est antiquis. Non occides. qui aũt occiderit reus erit iudicio. Ego aũt dico vobis: q2 omnis qui irascit fratri suo reus erit iudicio ꝛc. vbi dicit Beda qui docet vt nõ irascamur: nõ soluit legem vt nõ occidamus sed iplet potius: vt ꝛ foris dum nõ occidamus. ꝛ in corde dum nõ irascimur innocentiã custodiamus ꝛc. Item vetus lex statuerat q̄ hõ nõ piuraret Exo.20. Deut.6. Et hoc tutius cõseruatur: si oĩno a iuramẽto abstineatur: nisi in casu necessitatis. Et ideo ordinauit dñs.d. Audistis q2 dictũ est antiquis non piurabis: reddes aũt dño iuramenta tua. Ego aũt dico vobis nõ iurare oĩno: neq3 ꝑ celũ: q2 tronus dei est: neq3 per ter. q2 sca. pe. eius est. ꝛ infra. Si aũt ſmo noster est. est. nõ. nõ. q̄ aũt hꝫ abundãtius est a malo est. Mat 5. Uide Tho.22.q.89.art.6.

ℭ Quantũ ad scđm notandũ q̄ dñs vltra precepta veteris legis adiunxit duodecim cõsilia que ad ꝑfectionem spũalis vite pertinent que ꝛ verbo ꝛ facto adimpleuit: iuxta illud Act.i. Cepit Jesus facere ꝛ docere.

ℭ Primũ est cõsilium paupertatis voluntarie q̄ cõsistit in abiectione ꝓprietatis oium reꝝ tpalium. Unde dixit. Beati pauperes spũ qm̃ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ Mat.5. Nota spũ.i. voluntate: q2 multi sunt paupes ex necessitate: sed paupertas voluntaria est felicitas. Paupertas si leta venit ditissima res est. Est ditissima ꝓpter bonũ pacis: qđ in hac vita cõseqt: ꝛ bonum futuꝝ in futura. Unde dñs Mat.19. Ois qui reliquerit domum. vel fratres. aut sorores. aut patrẽ. aut matrẽ. aut filios. aut vxorem. aut agros propter nomẽ meũ: centuplũ accipiet.s. in hac vita. ꝛ vitã eternã possidebit. Nota hystoriam que habet ibi de illo interrogãte ꝛc. d. Magr bone qđ boni faciã: vt hẽam vitam eternã: ꝛ xp̃s ad eum. Si vis ingt ad vitã ingredi serua mãdata: ꝛ infra. Si vis ꝑfectus esse: vende oĩa que hẽs ꝛ da pauperibus ꝛ hẽbis thesauꝝ in celo ꝛ veni sequere me. Et postea interrogãte Petro. Ecce nos reliquim⁹ oĩa ꝛ secuti sumus te qđ ergo erit nobis: Rñdit Jesus ꝛc. Nota qđo hodie nõ est fides in hoibus: q2 siquis diceret tibi da.io. ꝛ accipies mille ꝛ ecce in

strumentū statim pmptius dares: sed ppt
vitam eternam nō das: qr xpo non credis
ps ergo primum ꝯsilium. Istud adimple-
uit christus et facto: qr de paupere conce-
ptus virgine: fuit pauper: ⁊ in paupere lo-
co natus: ⁊ paup ꝯuersatus Mat. 8. Vul-
pes foueas hñt ⁊ vo. ce. nidos fi. au ho. nō
hz. vbi caput suū reclinet. Paup mortuus
qr nudus nō in lecto: sed in cruce. paup se-
pultus in nō suo: sed Joseph abarimathie
sepulchro. pauper etiā in veste: qr vnica ve
ste. s. in consutili quā sibi fecit beata virgo
mater sua a pueritia eius. Itēquādo postq̄
predicauerant quoqꝫ circūspectis oibus reue
debat. vt dicitur Mat. xi. Hec āt faciebat
vt videret si aliqs eum inuitasset ad pran-
dium. Ideo dicit Zacha. 9. Exulta filia syō
iubila filia Jerlm: ecce rex tuus venit tibi
iustus. ⁊ saluator ⁊ ipse paup ⁊c. ps. Paup
sum ego ⁊ in laboribus a iuuentute mea.
Patet ergo primum consilium.

¶ Scdm consilium fuit de castitate Mat.
19. Sunt eunuchi qui seipsos eunuchizaue-
runt ppter regnum celoꝝ qui potest cape-
re capiat. Et hoc nō debet intelligi ad sen-
sum quē littera sonat sicut fecerant illi duo
de qbus legitur in vitis patrum. Sed spūa
liter eunuchum se facere intelligitur qui ca
ste intendit viuere. i. sine vxore vel viro: hoc
aūt nō est preceptum sed ꝯsilium. i. Cor. 7.
De virginibus aūt preceptum dñi nō ha-
beo: cōsilium aūt do ⁊c. Et ita qui mrīmo-
nio iungit virginem suā bene facit. ⁊ q non
iungit melius facit. Istud cōsilium quomo
do seruauerit christus lz supfluum prosequi
videatur. tñ vide supra sermone 3° vbi agi
tur vtrum christus seruauerit legem scriptu
re quantum ad precepta moralia pte. 6.

¶ Tertium consiliū fuit de obedientia vni
uersali. vnde dixit Mat. 23. Sup cathedra
Moysi sederant scribe ⁊ pharisei: oia ergo
queciqꝫ dixerint vobis facite ⁊ fuate: fm
vero opera eoꝝ nolite facere ⁊c. Ubi dat
intelligi q obedientia debetur nō solū bo-
nis prelatis sed etiā malis dūmodo iusta
precipiant ⁊ concordat Petrus. ii. Subie-
cti estote oi humane creature propter deū
siue regi quasi excellēti siue ducibus tanq̄
ab eo missis: ⁊ infra serui subditi estote: in
omni timore dñis non tantum bonis ⁊ mo
destis sed etiam discolis. i. Pet. 2. Et hoc
verum est. vt dixi. quando iusta precipiunt
alias obediendum est magis deo q̄ ho-
bus. Act. 5. ⁊ habet. xi. q. 3. Si dñs ⁊c. Qui
resistit potestati dei ordinationi resistit ⁊c.
Julianus. vbi dicitur Julianus imperator
q̄uis esset apostata: habuit tñ christianos
sub se milites qbus cum dicebat producite
aciem pro defensione reipublice obediāt ei.
Cum aūt diceret eis: pducite arma in chri
stianos: tūc cognoscebant imperatorem celi.

¶ Istud aūt preceptum vel consilium di-
uersis respectibus. ⁊ fm intentionez ipsius
prelati precipientis expresse vel consulētis.
Dic per Tho. 22. q. 104. art. 5. Quomodo
aūt hoc cōsilium facto christus impleuit.
patet ex eo q erat subditus deo patri a deo
q potius voluit perdere vitam. q̄ obedien-
tiaz Jo. 8. Que placita sunt ei facio semp.
Item Luc. 2. Erat subditus illis. Nota qñ
erat puer ibat ad fontem pro aqua haurien
da. Uide supra sermone. 3. parte. 4.

¶ Quartum consilium est de mansuetudi
ne. Mat. 5. Si quis te percusserit in vna ma
xilla prebe ei ⁊ alteram. quod intelligitur
quātum ad preparationem animi. vt expo
nit Aug⁹. 23. q. i. Paratus. ⁊ Tho. sup Jo.
Super eo quod dicitur tēpore passionis
christi q christum existentem ante Annam
vnus de seruis eum alapa percussit. Uide
supra sermone proximo in fine. ⁊ hoc respe
ctu lesionis corporalis. Sed ⁊ idem est re-
spectu oblationis rerum cum dixit qui vult
tecum in iudicio contendere. ⁊ tunicam tol
lere dimitte ei ⁊ pallium. ¶ Hoc consilium
christus ⁊ facto adimpleuit quando se a dia
bolo temptari permisit Mat. 4. Item quādo
mansuetudinem habuit in tot contumelijs
⁊ opprobrijs sibi a iudeis illatis. Unde ⁊
ligari se permisit. ⁊ flagellari. alapis cedi ⁊
colaphizari ⁊ tandem crucifigi. Unde ipse
per os Isa. dicit. Corpus meū dedi percu
tientibus ⁊ genas meas vellentibus faciē
meam non auerti ab in. 29. in me Isa. 5.

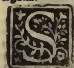
¶ Quintum consiliū est amoris ⁊ dilectio
nis. Mat. 5. ⁊ Luc. 6. Diligite inimicos ve-
stros benefacite his qui persequuntur vos
quod quomodo intelligatur declarat Tho.
22. q. 25. art. 8. ⁊ 9. Ubi conclusiue dicit q
quādoqꝫ diligere inimicum est contra cha-

ritatem.quãdoq3 est de necessitate charita-
tis.quãdoq3 ⁊ tertio est de perfectione cha-
ritatis. ¶ Malum est ⁊ contra charitatem
diligere inimicum inquãtum est inimicus.
Unde.2.R.19.Exprobãdo dicitur ad Da
uid Diligis odientes te.⁊ odio habes dili-
gentes te. Ad necessitatem vero charitatis
est diligere inimicos quãtum ad naturam
⁊ in vniuersali. Nam aliquis diligens deu3
⁊ proximum ab illa generalitate dilectiõis
inimicos suos non debet excludere. De
perfectione vero charitatis est moueri ad
dilectionem inimicoꝝ spãli motu dilectiõis.
hoc enim non est de necessitate charitatis.
nisi ſm preparationẽ animi vt.s. homo ha-
beat aiam paratam ad hoc:ꝙ in singulari
inimicum diligeret.si necessitas occurreret.
Sed ꝙ absq3 articulo necessitatis homo
etiam hoc actu impleat vt diligat inimicu3
propter deum.hoc pertinet ad perfectione3
charitatis. Et sicut dictum est de affectu
charitatis ita etiam est dicendũ de effectu.
Unde sicut dilectio interior ad inimicum
in cõi quidem est de necessitate precepti ab
solute In spãli vero non absolute: sed ſm
preparationem animi vt dictum est. Sic ⁊
dicendum est de effectu vel signo dilectio-
nis exterius exhibendo Unde signa vel
beneficia que exhibentur proximis in cõi
de necessitate precepti charitatis exhiben-
da sunt etiam inimicis:puta cu3 quis orat
pro omnibus fidelibus vel pro toto popu-
lo:aut cum aliquis beneficium impendit to
ti cõmunitati ⁊ huius alias pertineret ad
liuorem vindicte:quod est contra illud qd
legitur Leuitici.19.Non queras vltionem.
⁊ non eris memor iniurie ciuium tuorum:
sicut fecit Dauid inimico suo Sauli: quan
do ipso saule purgante ventrẽ precidit orã
clamidis ⁊c.⁊ nõ occidit eum.i.R.24. Dic
hystoriam. Signa vero dilectionis vel be
neficia que quis exhibet particulariter ali
quibus personis non est de necessitate cha
ritatis exhibere inimicis nisi ſm prepara-
tionem animi vt.s.subueniatur eis in articu
lo necessitatis.ſm illud Prouer.25.Si esu
rierit inimicus tuus ciba illum ⁊ si sitit po-
tum da illi vel quando inimicus veniam
petit. Unde ex hoc videtur.ꝙ quãdo inimi

cus salutat te tu teneris eum resalutare:
vel loqui si tibi loquat: quia hoc ⁊ ceteris
omnibus facis. Sed ꝙ preter articulum ne
cessitatis huiusmodi beneficia aliquis ini-
micis exhibeat: pertinet ad perfectionem
charitatis.ſm Tho.vbi supra.hoc aũt con
silium christus seruauit. Unde ⁊ orauit ꝑ
crucifigentib⁹ eũ di. Pater igno.il.⁊c.Luc
23.ps.Cum hijs qui oderunt pacem eram
pacificus ⁊c.
¶ Sextum consilium est misericordie.⁊ su-
per erogationis.vt est illud omnipotenti ite
tribue.Luc.6.Item Luc.xi. Quod super
est date elemosynam.⁊ ecce omnia munda
sunt vobis.hoc autem est de necessitate sa-
lutis de superfluo dare indigenti sed de nõ
superfluo est consiliũ.vide ꝙ scripsi in mate
ria de elemosyna.hoc autem consilium do-
minus etiam adimpleuit:quia dedit quic-
quid habuit nobis indigentibus.s.anima3
in meritum nostrum.corpus ⁊ sanguine3 in
eucharistiam vitam in cruce.⁊ diuinitate3
in obiectum beatitudinis.se nascens dedit
socium conuescens in edulium: se moriens.
in precium:se regnans dat in premiu3 dicit
Tho.in offi.corporis christi.
¶ Septimum consilium dedit de simplici-
tate locutionis cum dixit. Ego autem dico:
dico vobis nolite iurare omnino:.⁊ infra.
Si autem sermo vester est est non non. ꝙ
autem amplius est a malo est.prohibuit au
tem dominus iuramentum.non tanq3 ma-
lum:sed vt facilius a periurio caueremus.
¶ Hoc autem consilium christus adimple
uit:quia nunquã iurabat:sed semper dice-
bat. Amen dico vobis.vel bis amẽ.vide su
pra sermone.3.parte sexta.
¶ Septimum consilium est de fraterna cor
rectione Mat.18. Si peccauerit in te frater
tuus vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum
solum.hoc autem quandoq3 est preceptum
s.pro mortalibus. Sed quia est affirmatiuũ
obligat quidem semper:sed non ad semper
sed pro loco ⁊ tempore. quando.s.vacat ⁊
licet ⁊ creditur ꝙ vtilis sit correctio. quan
doq3 est consilium quando.s.quis corripit
pro venialibus. Cum autem quis ex odio
accusaret aliquẽ ad infamandum ⁊ non
ad corrigendum: mortaliter peccaret.

¶ Hoc ꝯsiliū christus seruauit. qñ corripie
bat phariseos ꝛ scribas. d. Ue vobis scribe
ꝛ pharisei ꝛc. Mat. 23. Itē qñ rephendit
Petrū dicentē sibi ꝙ nō moreref. Mat. 16.
Itē Mat. 15. Rephendit aplos. d. Adhuc
vos sine intellectu estis. Uñ i quadā ep̄la
de figura corpis christi dicit. ꝙ erat in incre
patione terribilis.
¶ Nonū ꝯsilium est de vitanda occasione
peccandi Mat. 18. Si oculus tuus scanda
lizat te erue eū ꝛc. ꝙ nō est intelligendū ad
lrām sm Aug. Sed de occasione peccandi
declara vt scripsi dñica. 2. post festum trini
tatis sermone. 6. qui incipit. Diligamus ope
ꝛ veritate p. 2. Hoc ꝯsilium christus non
indigebat iplere: qꝛ peccare nō poterat cui
tabat tñ vsqꝫ occasionē peccandi in alijs:
puta qñ voluerunt ꝯciues sui eū pcipitare.
Iesus aūt transiens p medium illoꝝ ibat
Luc. 4. Itē qñ abscondit se vt nō lapida
ref. Jo. 8. Itē qñ abijt in ciuitatē effren ꝛc.
Jo. 11. Itē qñ nō credebat se oibus. Jo. 2.
¶ Decimum ꝯsiliū est de ꝯformitate opis
ac doctrine Mat. 23. Alligāt aūt onera gra
uia ꝛ iportabilia. digito aūt suo nolunt ea
mouere. dicunt enim ꝛ nō faciunt. ¶ Itē
ypocrita: eiice primū trabem de oculo tuo.
¶ Ubi nota. ꝙ malus hō pdicando pec
cat mortalr. siue in pctō notorio. siue hoc
faciat ex necessitate officij: siue voluntarie
hoc est pceptum loquēdo de mortalibus ꝙ
pdicator ꝛ iudex dꝫ cauere vt rectus predi
cet: sed ꝯsilium est: loquēdo de venialibus.
Si vero in occulto: adhuc peccat si nō stu
det ex suo dicto cōpungi: qꝛ videt ꝯtēnere.
Tho aūt in. 4. di. 19. q. 2. ar. 2. q. 2. ad quar
tum. Dicit ꝙ christus in peccato mortali si
pdicat: peccat mortalr siue sit notoriū siue
occultū. pro hoc facit tex. Ro. 2. In quo. n.
aliū iudicas teipsum ꝯdēnas. ¶ Hoc cō
silium christus adipleuit: qꝛ nihil predicauit
ꝙ nō prius in seipso cōpleuerit Act. 1. Ce
pit iesus facere ꝛ docere. Uñ predicabat
humilitatē quā in se prius habuit. predica
bat patientiā charitatē ꝛ ceteras virtutes
quibus repletus erat Jo. 1. Plenū gratie
ꝛ veritatis.
¶ Undecimum ꝯsilium est de vitando sol
licitudine tēporalium. Mat. 6. Nolite solli.
esse. di. quid mā. aut quid bibe. ꝛc. Item no
lite cogitare de crastino. ¶ Nota ꝙ triplex
est sollicitudo: vna est laudabilis ꝛ est pru
dentia spūalis. 1. Cor. 7. Qui sine vxore est
sollicitus est: que sunt dei ꝛ quō placeat
deo. Ro. 12. Qui preest in sollicitudine. Se
cūda est tolerabilis: quo ad corpus Luc. 10.
Martha martha sollicita es ꝛc. ¶ Tertia
est vituperabilis: ꝛ supflua thesaurizando
quo ad auaritiā. Eccle. 2. Peccatori dedit
deus afflictionē ꝛ curam superfluā: vt ad
dat ꝛ ꝯgreget: ꝛ hec vanitas ꝛ cassa sollici
tudo mētis. Prima percipitur. Scda p
mittitur. Tertia ꝓhibetur. ¶ Hoc etiā cō
silium christus ipleuit: qꝛ nihil terrenū que
rebat. Mat. 8. Uulpes foueas hñt ꝛc.
¶ Duodecimū ꝯsilium est de rectitudine in
tentionis ꝛ simplicitate finis. Mat. 5. Atte
dite ne iustitiam vestram faciatis corā ho.
vt vi. ab eis. Item nesciat sinistra tua ꝛc.
Nota. ꝯ illos qui faciūt pingi arma in pa
ramētis ecclesiasticis vel ornamentis ꝛc.
Canunt eniꝫ tuba ante se. hoc est preceptū
ꝙ gloria mundana pncipaliter nō queraf:
tanqꝫ finis: alr est ꝯsilium: hoc ꝯsilium xp̄s
ipleuit Jo. 4. Meus cibus est vt faciā vo
luntatē eius qui misit me.
Deo gratias. Amen.

¶ Utrum nos seruare debemus pcepta
legalia. Sermo. 6.

Ic currite ꝛc.
Uiso supra sermonibus p
ximis duob⁹ quō christ⁹
seruauit legalia veteris le
gis: nunc videndū est vtrū
nos eadē seruare debeamus. Et videt pri
ma facie ꝙ sic. Q[uia] enī christi actio nostra
est instructio. Exēplū eniꝫ dedi vobis ꝛc. sꝫ
christus illa huauit. Uñ ait Mat. 5. Nō ve
ni soluere legē sed adiplere. ergo ꝛ nos ꝛc.
Preterea etiā ipsi apl'i legalia seruauerūt
post christi ascēsionē. sicut pꝫ de p incipib⁹
ap'oꝝ Petro ꝛ Paulo. de Petro: pꝫ Gal.
2. De Paulo etiā Act. 16. ꝙ Paulus cri
stēs iudeus ꝛ Iustus circūcidit Thimo
theū. In ꝯtrium est veritas. Nā apl'i ꝯgre
gato ꝯcilio hierosolymis sup circūcisiōis ob
seruatione ꝛ legalibus. de qbus qdā ex iu
deis ꝯuersi ad fidē christi dogmatizabant
oportere circūcidi ꝛ seruare legē moysi ꝛc.

terminauerant cõtrarium. Unde ⁊ miserũt
antiochiã paulum ⁊ barnabã iudã ⁊ silaʒ
scribentes in h verba. Uisum est spũi sctõ
⁊ nobis nihil vltra imponere vobis oneris
q̃ꝫ hec necessaria vt abstineatis vos ab
imolatis simulacrop ⁊ sanguine ⁊ suffoca-
to. ⁊ fornicatione ⁊ ea que vobis fieri non
vultis aliq nõ feceritis ⁊c. Act.15. Itẽ Apo
stolus Gal.5. Ecce ego Paulus dico vo-
bis q̃m circũcidimini xp̃s nihil proderit vo
bis. ¶ Hoc etiã pꝫ in visione ⁊ reuelatiõe
facta petro Act.x. vbi dictũ est sibi. Quod
de⁹ purificauit: tu ne cõe dixeris. Itẽ Ro.
14. Scio ⁊ cõfido in dño Iesu qꝛ nihil cõe
per ip̃m. nihil ei qui existimat qd cõe esse il-
li cõe est. ¶ Item dñs hoc innuit cum dixit
Io.4. Uenit hora in qua neqꝫ in monte
hoc neqꝫ ierosolymis adorabitis patrẽ ⁊c.
Multe etiã alie auctoritates ad hoc addu
ci possent quas gratia breuitatis omitto.
Ut ergo ista materia clarius elucescat. no-
tandũ q legalia veteris legis superueniente
lege euãgelica cessare debuerunt quadru-
plici rõne que ex veteri ⁊ nouo testõ collr.
¶ Prima est qꝛ erant in efficacia ad hois
iustificationem.
¶ Scd͠a est qꝛ erant vmbratica ad verita-
tis manifestationem.
¶ Tertia est qꝛ sunt reuocata per nouam
dispositionem.
¶ Quarta est qꝛ sunt terminata per adim
pletionem.
Alia rõ qꝛ erant impossibilia siue insuffi-
ciencia ad eternã saluationẽ. de hac rõe.5.
vide infra sermone primo pte.3. sed h põt
reduci ad primã. ¶ Prima ergo ratio ⁊c.
Sacrificia.n. veteris legis. siue holocausta
siue pacifica siue alie cerimonie. nõ confere-
bant grãm gratum facientẽ. ⁊ pñter nec iu-
stificabant mundãdo a pctis Ro.3. Iusti-
ficati gratis per grãm ipsius nec vitã eter-
nam conferebant: nõ.n. per legem erat grã
sed per fideꝫ. Unius mediatoris Iesu chri
sti. ⁊ hoc probatur auctoritatibus veteris ⁊
noui testamenti. Sed anteq̃ꝫ has rõnes vi-
deamus posset aliquis querere quõ fides
christi venturi poterat iustificare cum chri-
stus nondũ venerat ⁊ effectus nõ est prior
causa sue: Ideo pro rñsione notandum. q

scd͠m nullum tp̃s. nullus saluabatur nisi p chri
stum. Act.4. Nec.n. aliud nomen sub celo
datum est hoibus in quo oporteat nos sal
uos fieri. Ista aũt salus põt dupliciter hoi-
bus applicari. Uno modo per fidẽ: ⁊ sic per
xp̃m saluabantur patres veteris testamẽti
s. per fidem christi venturi. aliquid enim an
teq̃ꝫ sit in effectu bene mouet scd͠m actũ ani-
me sicut finis mouet agentem. credere vero
est actus anime. ¶ Alio modo applicatur
salus per sacramenta hoibus adhibita que
sunt nostre sanctificationis instrumenta se-
parata tamen sicut.n. hedificationis mate-
rialis artifex est causa efficiens principalis
manus vero eius instrumentalis cõiuncta:
securis vero separata. sic in sanctificatione
per grãm deitas est causa efficiens princi-
palis humanitas christi sicut instrumentuꝫ
coniunctũ. Sacramenta vero noue legis. si-
cut instrumenta separata recipiẽtia ad hoc
virtutem a deo mediante humanitate xp̃i
sicut securis agit in edificationem p motio-
nem artificis mediãte manu que est instru
mentum coniunctũ: talis aũt virtus dei seu
actio non fuit in sacramentis veteris legis
que non poterant habere virtutem talẽ ab
humanitate xp̃i futura: q a causa effectiua
nõ est posterior suo effectu. Et idõ dicit aplᷣs
Ro.8. Nã qd impossibile erat legi in quo infir
mabatur p carnẽ deus filiũ suũ mittẽs i simi-
litudinẽ carnis pcti. de pctõ dãnauit pctm in
carne vt iustificatio legis impleretur in no-
bis ⁊c. Predicta ponit Nicolaus de lyra sup
eplaꝫ. Ro.3. Ad idẽ vide p eũdẽ Nicolaũ i
pphemio sup epla ad Hebre. ⁊ c.x. Eiusdẽ
eple. Uideamus ergo nũc auctoritatem ⁊
primo veteris testamẽti vt cõfundantur iu-
dei. Primo enim habetur Gen.22. In semi
mine tuo benedicentur oẽs gentes. Nota
in semine tuo. i. in xp̃o benedicentur. i. eter-
nam beatitudinem consequentur oẽs gen-
tes: nõ ergo tantum iudei. Et hac ergo au-
ctoritate pbatur q benedictio. i. gratie col-
latio que conferenda erat gentibus ⁊ toti
mundo erat conferenda per semen habrae
i. xp̃m. nõ ergo per legem. non enim dixit in
lege sed in semine tuo. alioquin sequeretur
triplex inconueniens.
¶ Primum q promissio dei facta habrae

de qua supra fuisset irritata per legem. nã si per legem fuisset benedictio dei collata iam nõ per semen habrae: sed per legem fuisset benedictio: ⁊ sic sequeretur ꝙ lex frustrasset promissionem dei factam habrae quod est inconueniens. Unde Apostolus Gal. 3. Lex ergo aduersus ꝓmissa dei absit. Hanc rationẽ iam dictam ponit ibi Apls. ¶ Scdm inconueniens sequeret̃ ꝙ solũ iudeis benedictio. i. gratie collatio daretur. nõ aũt gentibus: q2 lex solum iudeis data est. Ps. Qui annunciant verbũ suũ Jacob iustie ⁊ iu. sua israel nõ fecit tali' omni nationi. Si ergo per legẽ data fuisset benedictio sicut lex solum iudeis data est: sic ⁊ bñdictio: ⁊ hoc est ꝯ auctem allegatã vbi dr: ꝙ in semine tuo benedicent̃ omnes gẽtes. ergo nõ solum iudei. ⁊ ꝯcor. Isa. 49. Ubi introducit patrẽ loquẽtem ad filiũ. d. Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Jacob ⁊ feces israel ꝯuertendas dedi te in lucem gentiũ: vt sis salus mea: vsq3 ad extremũ terre. Item ps. Uiderunt oẽs fines terre salutare dei nostri. Itẽ alibi oẽs gentes quascũq3 fecisti venient ⁊ adorabũt coram te dñe: ⁊ glorificabunt nomen tuũ: ⁊ ꝯcor. Isa. 2. Ecce dies veniunt dicit dñs. Et infra erit mõs domus domini in vertice montium ⁊ eleuabit̃ super colles ⁊ fluẽt ad eum omnes gentes.

¶ Tertiũ inconueniens sequeret̃: ꝙ si p legem gratia data fuisset frustra xp̃s mortuus fuisset: iuxta illud Apli Gal. 2. Si enim p legem iustitia. Ergo xp̃s gratis mortuus est. Nota gratis. i. frustra ⁊ sine causa. Patet ergo ꝙ nõ p legẽ data est gratia iustificãs sed per fidẽ christi. Ideo Gen. 12. Dixit deus habrae in te benedicent̃ omnes gẽtes. Nota in te. i. in imitatione fidei tue. Item Gen. 15. Credidit habraam deo ⁊ reputatũ est illi ad iustitiã. Nota credidit. Fuit ergo iustificatus Habraã p fidẽ antequã reciperet circũcisionẽ: per qd probatur etiã ꝙ nõ p legem esset iustificatio sed p fidẽ iesu christi. Uñ Abacuc. 2. Justus aũt meus in fide sua viuet: ⁊ ꝯcor. Apls Ro. 4. ¶ Scda auctas ad idem Leui. 4. ⁊. 5. vbi dicitur. ꝙ in oblatione hostiaꝝ pro peccato orabit pro eo. s. offerente sacerdos: ⁊ dimittetur ei: ex quo innuitur: ꝙ peccatũ nõ di/mittebat̃ ex vi sacrificioꝝ: sed ex fide ⁊ deuotione offerentiũ. hanc rõnẽ ponit Tho. 1. 2. q. 103. ar. 2. ¶ Tertia auctas ad idẽ. ps. 50. Postq3 enim Dauid peccauit cõuersus ad penitentiã dixit. Qm̃ si voluisses sacrificium dedissem holo. non delec. sacrificiũ deo spiritus ꝯtribulatus cor ꝯtri. ⁊ humi. deus nõ despicies. Nota holocaustis non delec. Si enim p holocausta fuisset gratia collata: ⁊ ꝯsequenter iustificatio facta non vtiq3 dixisset Dauid Holocaustis non delectaberis. Itẽ ps. 39. Sacrificiũ ⁊ oblationẽ noluisti au. aũt ꝑfe. mihi holoca. ⁊ p pec. nõ postulasti tunc dixi ecce venio. Et sunt verba filij ad patrẽ. Nota tunc dixi. i. deliberaui. Ecce venio. i. vnio mihi humanitatem: quasi dicat ex quo holces peccatores nõ expiantur a peccatis p sacrificia ⁊ holocausta necesse est vt ego christus veniã pro gratia iustificationis cõferenda ⁊ ꝯcordat Jo. 1. Lex per Moysen data est gratia ⁊ veritas p iesum christũ facta est. ad idem ps. 49. Audi populus meus: ⁊ lo. is. ⁊ testi. tibi. domin⁹ deus tuus ego sum: nõ in sacrificijs tuis arguar te. Glo. ibi si nõ offers sacrificia carnalia nõ offendar. holocausta aũt tua nõ vituloꝝ sed tua. i. que in te ipso sunt. s. spũs ꝯtribulatus: in ꝯspectu mõ sunt semp. dico nõ arguam: q2 nõ accipiam de domo tua vitulos. i. non habebo gratos vitulos neq3 de gregibus tuis hircos ⁊c. vsq3 in sanguinem hyrcoꝝ potabo. ¶ Ostendẽs ergo deus ꝙ sacrificia nõ sibi placebant ita qd p ea gratia ꝯferretur: vult modo ostendere qd sibi placet: ideo subdit. Immola deo sacrificiũ laudis: ⁊ redde altissimo vota tua: ⁊ inuoca me in die tribulationis, eruã te ⁊ honorificabis me. Nota imola deo sacrificium laudis. i. lauda deum ita qd laus tua sit ei sacrificium. s. imolando teipsum ꝼm libidinem: luxuriã. superbiam: auariciã. Patet ergo ꝙ per legalia nõ iustificabat̃ quis a peccatis. ¶ Quarta auctoritas Ezechielis. 20. vbi dicit. Deus dedi eis precepta nõ bona ⁊ iudicia in quibus nõ viuent. quare aũt dicant̃ precepta non bona. vide infra. ad idẽ Isaias. 1. Holocausta arietũ. adipẽ pinguium ⁊ sanguinem vituloꝝ ⁊ hyrcoꝝ ⁊ agnoꝝ nolui. ¶ Ad idem Micheę. 6. vbi dicit̃. Quid dignum offeram dño curuabo

genua deo excelso: nunquid offeram holocaustomata et vitulos anniculos: nunquid placari potest deus in milibus arietum aut in multis milibus hyrcorum pinguium: Nunquid primogenitum dabo meum pro scelere meo fructum ventris mei pro peccato anime mee. Indicabo tibi homo quid sit bonum: et quid dominus querat a te: vtique facere iudicium: et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum deo tuo: et sic patent multe auctoritates veteris testamenti. ¶ Modo veniamus ad auctoritates noui testamenti. Et primo Apostolus expresse dicit hoc presertim Heb. 10. Impossibile est enim quod sanguine hyrcorum et thaurorum auferri peccata. Et Gal. 3. Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud deum manifestum est quia iustus ex fide viuit. Item ibidem. Si data esset lex que posset iustificare. Christus gratis mortuus est. Item Ro. 3. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. Patet ergo quod legalia erant inefficacia ad iustificationem. Propter hoc ergo christus veniens talit legem euangelicam per quam infunditur gratia iustificans a peccatis. Nam sacramenta noue legis a christo instituta habent efficaciam conferendi gratiam instrumentaliter ex ipso opere operato: quod non poterant legalia. Et hanc primam rationem assignat Apostolus Heb. 7. d. Reprobatio quidem fit precedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit lex. ¶ Diceret aliquis. Si legalia non iustificabant nec gratiam conferebant etc. Ad quid ergo fuerant instituta: Respondeo ad multa. Primo loquendo de moralibus ad hoc quod peccata cognoscerentur: que prius non cognoscebantur: offuscato lumine rationis naturalis per concupiscentiam: vt dixi supra sermone. 2. parte. 1. Item precipiebant bene viuere. Item loquendo de preceptis iudicialibus puniebant transgressores: vt patet Exo. 21. Et sequentibus capitulis. Unde Gal. 3. Lex propter transgressores posita est. Et ex hoc lex erat magna occasio peccandi. Cum enim preciperet bene viuere et non conferret gratiam adiutricem: erat occasio peccatorum: eo quod semper homo nititur in vetitum Semper cupimusque negata: et ideo multi erant transgressores legis. Et hoc permisit deus: vt homines non superbirent: de propria virtute: sed humiliarent se non posse seruare iusticiam sine adiutorio diuino. propter hoc dicitur Ezech. 20. Dedi eis precepta non bona et iudicia in quibus non viuent. Item Ro. 7. Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. et infra. et inuentum est mihi mandatum quod erat ad vitam. hoc esse ad mortem. ¶ Item loquendo de cerimonialibus fuerunt instituta multiplici de causa. ¶ Primo ad cultum diuinum exercendum. ¶ Secundo ad fugiendam ydolatriam ad quam iudei erant valde proni: et hoc vult Hierony. super Mat. et habetur de consecratione. 22. q. 1. Considera. Unde ne illa sacrificia ydolis offerrent: precepit deus vt sibi offerrentur. Da similitudinem de aliquo qui esset pronus ad cantandum aliquid vanum cui prudens homo iniungeret vt caneret aliquam laudem christi vel virginis. ¶ Tertio quia cerimonialia que veteris legis erant protestationes fidei: vt patet de circumcisione que fuit data in signum fidei habrae vt patet. Ro. 4. Figurabant statum noue legis. vt infra dicetur. ¶ Item quarto tollebant et purgabant maculas irregularitatis contractas ex statuto veteris legis. Unde dicit Apostolus Heb. 9. quod sanguis hyrcorum et thaurorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis. non dicit anime: sed carnis. Et ideo etiam cerimonie veteris legis vocantur ab Apostolo ibidem iusticie carnis. Iusticijs inquit carnis vsque ad tempus correctionis impositis: et sic debet intelligi dictum Hierony. quod habetur in decretis. 12. q. 2. gloria vbi dicit. quod sanguis pecudum erat remissio peccatorum. i. figura remissionis peccatorum. sicut ibidem Hieronymus subdit. d. Eo quam quam hec omnia precesserint in figura etc. patet prima ratio. ¶ Sed in fine istius prime rationis mouetur dubium: quia videtur quod lex mosayca iustificaret saltem quantum ad moralia Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et loquitur de mandatis decalogi: Respondeo secundum Tho. in. 3. sententiarum di. 40. arti. 3. Obseruantia mandatorum ad vitam eternam consequendam requirebatur: quia sine ea ad vitam eternam intrare non potest: qui tempus habet operandi: non tamen obseruantia mandatorum ad vitam eternam consequendam sufficiebat: nisi modus charitatis adiungeretur: quam lex nullo modo causare poterat. Et

ideo nō perfecte iustificabat fm Tho. Itē
contra Leuitici.18. Custodite leges meas,
atq; iudicia q̄ faciēs hō viuet in eis. Sed
Re. Loqt̄ de vita corꝑali quā ꝑdere debe
bat per iudiciū legis. sicut pz ibidem. Item
cōtra de circūcisione. per quā ꝯferebat̄ grā
iustificās: ⁊ tollebat̄ originale. Sz Re⁹ Cir-
cūcisio nō erat introducta nec instituta per
legē moisaycā. sed ante: q2 fuit data habrae
Gen.17. Unde Jo.7. Moyses dedit vobis
circūcisionē nō q2 ex moyse est. sed ex patri
bus. vel dic. q̄ circūcisio iustificabat non ꝑ
se sed per fidem christi.

¶ Scd̄a rō est: q2 erat vmbratica. Nam le
galia erant vmbra: siue figura eoꝝ q̄ conti
nent̄ in nouo testō. sicut agnus pascalis de
quo Exo.12. Figurabat xp̄z occidēdū. Uñ
Jo. Allegauit hoc. v. Os nō ꝯminuetis ex
eo. Jo.19. Item circūcisio figurabat baptis-
mum Col.2. Circūcisi estis circūcisione nō
manufacta. sed in circūcisione christi ꝯsepul
ti ei in baptismo. Item sabbatū figurabat
requiem christi in sepulchro quātum ad diei
determinationē. fm quā ꝓceptum de sabba
to erat cerimoniale. ꝓpter hoc dicit Aplās
1. Cor.10. q̄ oia in figura cōtingebant illis,
hoc aūt ꝓbat̄ auctoritatibus veteris testi
Nam in signū huius q̄ ea que erant in ve
teri testō erant velata ⁊ obscura reuelāda
per veritatē noui testi dr̄ Exo.34. q̄ Moy-
ses velabat faciē suā qū loquebat̄ filijs is/
rael. velamen aūt istud fuit sublatum per
xp̄m per quē veritas ⁊ grā data ⁊ facta est
Jo.1. Lex per moysem data est. grā ⁊ veri/
tas per Jesum xp̄m facta est. Sed velamen
istud adhuc manet in cordibus iudeoꝝ. ⁊
manebit vsq; ad finem mūdi vsq; quo. s. ve
niet Helyas qui docebit iudeos. tūc exi̅s-
tens legē moysi intelligendam esse spūaliter.
qu j nunc carnaliter intelligūt: ꝓpter ergo
hāc obscuritatē iudeoꝝ dicit ps. Obscurē
tur oculi eoꝝ ne videant ⁊ dorsum eoꝝ sem
per incurua ⁊ Aplās. 2. Cor.3. Sicut moyses
ponebat velamen sup faciem suā. vt nō in
tenderēt filij israel in faciē eius q̄ euacuat̄
sed obtusi sunt sensus eoꝝ vsq; in hodiernū
diem idipm̄ velamen in lectione veteris te
stamenti manet nō reuelatū: qm̄ in christo
euacuatur sed vsq; in hodiernū diem cum
legitur moyses velamen est positum sup coꝛ

coꝝ. fuit ergo lex vetus vmbratica ⁊ figu/
ratiua lucis ⁊ veritatis. noui testi reuelati
per xp̄m. Unde Heb.x. Umbram hūs lex.
futuroꝝ bonoꝝ nō ipsam imaginem rerū
glo. i. veritatē hoc etiā nota. Ezech.1. Ubi
dicit̄ q̄ erat rota in medio rote qd̄ exponit
Greg.1. Nouū testm̄ in veteri i cuius signū
christo mortuo in cruce velam templi qd̄ erat
ante sancta sctōꝝ scissum est. Mat.27. Et
ideo sicut vmbra cessat adueniente luce: sic
⁊ legalia cessauerant adueniente christo q
est lux vera. pz scd̄a rō. ⁊ hanc rōnem assi/
gnat Aplās. v. Nemo vos iudicet i cibo aut
in potu: aut in parte diei festi. aut neoie. aut
sabbatoꝝ que sunt vmbre futuroꝝ. corpus
aūt christi Col.2. ¶ Sed q̄ lex āntiqua fue
rit. figuratiua ⁊ vmbratica. ꝓbat̄ mltiplici
ēt rōne. ¶ Prima videlz q̄ antiquitus ꝓ-
mittebat lex in premium seruitij dei bona
temporalia: iuxta illud. q̄ habet̄ Deut.27.
⁊ 28. ⁊ Isa.1. Si volueritis ⁊ audieritis bo-
na terre comedetis. tunc arguitur sic: nō dz
meritum esse excellentius ⁊ nobilius pm̄io.
sed virtus pro cuius mercede promittebā
tur bona terrena erat excellētior q̄ba⁊cd q;
bonis tp̄alibus. ergo non debuit in premiū
virtutis. premium bonoꝝ tp̄alium ꝓmitti.
Preterea vita hois est nobilius bonū tē
porale. q̄ cetera tp̄alia. Si aūt in lege ve-
teri precipiebatur vt vita deberet perdi po-
tius q̄ lex non obseruari. oportet dicere q̄
aliqd̄ premium esset ꝓmissum in recōpen/
sationez mortis q̄ bona tp̄alia. que durant
tantū in vita ista. istud aūt premium non
potest esse aliud nisi vita eterna. que tamen
expresse promissa non erat in lege Moysi.
oportet ergo dicere q̄ figuratiue promitte-
batur sub repromissione bonorum tempora
lium. ⁊ sic patet q̄ lex antiqua erat figura
⁊ vmbratica ¶ Preterea ⁊ tertio non po-
test esse repromissio ⁊ premium bonorum il
lud q̄ est cōmune malis ⁊ bonis. sed bona
temporalia fuerant ⁊ sunt cōmunia malis
⁊ bonis. vt patet per experientiā. nam ⁊ an
tiquitus quecūq; bona temporalia promit
tebantur iudeis in premium legalis obser-
uantie fuerunt equaliter. quinimmo lar/
gius collata paganis q̄ iudeis: vt pa/
tet de dominio ⁊ multiplicatione rerum
temporalium: longitudine vite: scientie ⁊

ceteris hmōi: i multiplicatione seminis re/
promissa habrae. Gen.22.q misto plus fuit
multiplicatā in paganis. Et sic etiā hodie
videmus bona tpalia que ex diuina ꝓuidē
tia pcedi electis ꝛ malis: ꝓpter qd dr̄ Ec/
cle.9. Uniuersa eque eueniant iusto ꝛ ipio
bono ꝛ malo mundo ꝛ immundo imolāti vi
ctimas ꝛ sacrificia ꝯtēnenti. Op3 ergo dic
qd aliud premiu3 sub vmbra ꝛ figura qua
dā ꝓmittebatur ipsis iudeis ꝓ obſuantia
legis: qd aliud excogitari nō pōt: nisi vita
eterna: quā christus clare manifestauit. Et
ideo p3 qd illa lex erat vmbratica: ꝛ sic per
terrā ꝓmissionis lacte ꝛ melle manante3 fi/
guratiue intelligebat terra viuentium.i. vi/
ta eterna. alioquin fertilior terra erat egy/
ptus quā illa. Sic p hierusalē terrestrem in
telligit supna hierusalē: que est mater no/
stra Gal.4. Sic p sabbatū ꝛ alia cerimo/
nialia ꝛ hoc vult Aug⁹ in lib.4.ꝯ faustum
vt refert sctūs Tho.i.2.q.viii.ar.viii. Ubi
dicit Aug⁹ q in illis tpalibus ꝓmissio figu
re fuerant futuroꝝ spūalium: que iplentur
in nobis. Adde que nota.in.3. sentētiaꝝ.di.
40.q.4.ar.i.

¶ Tertia rō: q2 sunt remota p nouam dis/
positionē. h rō pōt dici legalis. Da similitu
dinē de testatore: qui ꝯdidit primū testm̄
ꝛ postea ꝯdit scd'm: q2 p scd'm reuocat pri/
mū ſm leges.i3.q.2.c.viii. volūtas. sic ꝛ pa/
pa faciens scd'am ꝯstitutionem nouā reuo
cat primā: si de prima nō faciat mentione3:
de ꝯstitu.c.i.lib.6. Modo ad ꝓpositū diui/
na sapientia ꝯdidit duplex testm̄. Primu3
fuit lex mosayca cuius testamenti notarius
fuit moyses testes Aaron ꝛ Maria: in qua
lege ꝓmisit hereditatē bonoꝝ tēporalium
populo suo iudaico: nō aūt eternā: q2 nullibi
legit in lege mosayca promissa vita eterna:
sed ꝓsperitas ꝛ abundantia bonoꝝ tēpo/
ralium: vt p3 Deut.28. Isa.i. Si volueritis
ꝛ audieritis bona terre comedetis. nō aūt
ꝓmittebāt vitā eternam. Ratio: quia vita
eterna dat ex amore. Lex aūt illa erat lex
timoris nō amoris. Ro.8. Nō enim accepi
stis spm̄ seruitutis itez in timore: sed acce
pistis spm̄ adoptionis filioꝝ in quo cla/
mamus abba pater. In cuius signum fuit
data cum timore: vt p3. Exo.20. Et dixi su/
pra sermone.2.par.i. ¶ Post modu3 vero

fecit scd'm testm̄: qd est lex noua euāgelica:
in qua ꝓmisit deus vitam eternā seruienti
bus legē. Un̄ prima christi predicatio ince/
pit. Penitētiā agite appro. enim re. celoꝝ.
Mat.4. Et Mat.i9. Si vis ad vitā ingredi
serua mandata. quare aūt lex vetus nō ꝓ
mittebat nisi solum tpalia: ꝛ lex noua euan
gelica ꝓmittit eterna. Ponit Tho.in.3.sen.
di.40. vbi sic dic. Dicēdū q ſm Dionȳ.i.3.
c. Celestis ierarchie. lex noua media est inter
ecclesiā celeste3 ꝛ statum veteris legis: ideo
eterna bona: que in celesti ecclesia palam ꝛ
copiose exhibent in lege noua manifeste ꝓ
mittunt. in veteri aūt lege nō ꝓmittebant:
nisi sub quibusdam figuris. Un̄ Heb.i0. Di/
cit vmbram hñs lex futuroꝝ bonoꝝ ꝛc. Et
hoc ꝓpter tres causas precise. ¶ Primo vt
ex his que cognoscebant assuefierent etiam
maiora a deo sperare. ¶ Scd'o vt nō solu3
cognitio sed affectus a tpalibus ad eterna
manu ducerent. ¶ Tertio q2 bona eterna
nō statim poterant eis exhiberi: nōdum so
luto pretio. Un̄ dilatio ꝓmissoꝝ inefficacē
faceret apud infirmos ꝓmissionem Tho.
¶ Per hoc ergo q fecit scd'm testm̄ reuo/
cauit primū: ꝛ q2 testamētum sumit robur ꝛ
efficaciam ex morte testatoris: voluit deus
humanatus mori vt testamētum istud ꝯfir
maret. Et h rō probat veteri ꝛ nouo testa/
mēto veteris quidē testamēti auctas sum/
mitur ex Jere.3i. vbi sic dicit. Ecce dies ve/
nient: dicit dn̄s. Et ꝯsumabo supra domum
israel: ꝛ supra domū iuda testamētu3 nouū:
nō ſm testamentum: qd feci patribus eoꝝ
in die qua apprehēdi manū eoꝝ vt addu
cerē eos de terra egypti ꝛ infra. hoc erit
pactū: qd feriā cum domo israel. Post dies
illos dicit dn̄s. Dabo legē meam in visceri/
bus eoꝝ: ꝛ in corde eoꝝ scribā eā: ꝛ ero eis
in deū ꝛ ipsi erūt mihi in pplm̄. Nota ſm
testamētum q feci patribus eoꝝ: q2.s. illud
ꝓmittebat solum terrena. nouum vero eter
na: vt supra dixi. Un̄ in ꝯsecratione sangui
nis dixit christus. Hic est calix sanguinis
noui ꝛ eterni testamēti ꝛc. Itē illud in ti/
morē: vtpote seruis datus est. Exo.20. Istud
vero in amore: vt p3 Mat.5. Itē illud solū
iudeis datum est. Istud aūt omni creature
Mar.viii. Item illud a deo in forma seu in
spē ignis. Istud aūt a deo in forma huma/

na: ⁊ in corde eoꝝ scribam eam. Ro.5. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nr̃is: per spiritũ sanctũ qui datus est nobis. Ad idem Isa.2. De syon exibit lex: ⁊ verbũ dñi: de ierusalem: de qua loquit̃ pphetas hic in futuro: nõ quidẽ de lege moysi q2 illa data fuerat. Oportet ergo ꝙ intelligatur de lege euangelica: que data erat in syon: q2 in templo Salomonis: qđ erat situm in syon christus pdicabat. Itẽ Isa.51. Attendite popule meus ad me: ⁊ tribus mea audite me: q2 lex a me exiet ⁊ iudiciũ meum in lucẽ populoꝝ requiescet ⁊c̃. Nõ potest ista auctas intelligi nisi de lege noua euangelica quã expectabat Dauid dicens: Legẽ pone mihi dñe viã iu.tuaꝝ. ¶ Uideamus modo auctoritates noui testamenti. Apl̃s Heb.8. Introducens. Ieremie ppham subdit. Dicendo aũt nouum veterauit priꝰ. qđ aũt antiquatur ⁊ senescit pꝑe interitũ ẽ. Quia aũt ad testamẽtum cõfirmandum requirit̃ mors testatoris: ideo voluit testator mori. Mori aũt nõ poterat in diuinitate. ideo assumpsit humanitatẽ: in qua moriendo confirmauit testamẽtum nouum. Unde Apl̃s Heb.9. Noui testamẽti mediator est. s. christus vt morte intercedente in redẽptionem eaꝝ preuaricationum que erant sub priori testamẽto repromissionem accipiant: qui vocati sunt eterne hereditatis. vbi enim testamẽtum est necesse est vt mors intercedat testatoris. Testamẽtum enim in mortuis ꝯfirmatum est: alioquin nõdum valet dum viuit qui testatus est. Ad idem habent̃ etiaꝫ auctes veteris testamẽti. s. de irritatione sacrificioꝝ veteris legis. Dañ.9. Postꝗ enim ppha posuit tẽpus aduentus christi ⁊ mortem ipsius dixit. Cõfirmabit autẽ multis pactum ebdomada vna: ⁊ in dimidio ebdomadis defi. lex host.e ⁊ sacrificium ⁊c̃. hinc extractũ est illud. Cuꝫ venerit sanctus sanctoꝝ cessabit vnctio vestra. hoc autẽ ꝙ Hic dicit̃ de ebdomada ⁊c̃. intelligẽdũ est ꝭm magister hystoriaꝝ scholasticoꝝ de tribus annis ⁊ dimidio quibus pdicauit christus: ⁊ qđ patribus promiserat cõfirmauit. Nam tres ãni ⁊ dimidius huius ebdomadis nouissime preterierant qñ baptizatus est dñs: ⁊ in dimidio eiusdẽ ebdomadis recedens circa finem deficiet hostis ⁊ sacrificium. i. veniente veritate cessabũt vmbre ⁊ in tẽplo erit abhominatio desolationis. i. abhominanda ⁊ desolata erunt sacrificia: ⁊ os post mortem christi ⁊ vsqꝫ ad finẽ mundi durabit hec desolatio. ¶ Item Osee.3. Dies multos sedebunt filii israel sine rege ⁊ sine principe ⁊ sine sacrificio ⁊ sine altari ⁊ sine ephot: ⁊ sine terophim: ⁊ post hec reuertentur filii israel ⁊ querent dñm deum suũ ⁊ Dauid regẽ suum ⁊c̃. Item Malachie 1. Nõ est mihi voluntas in vobis dicit dñs exercituum: ⁊ munus nõ suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsqꝫ ad occasum magnum est nomen meũ in gentib⁹ dicit dñs exercituũ. Ad idem lex antiqua ⁊ sacerdotium sunt inuicem connexa: sed sacerdotiũ Aaron a deo institutuꝫ erat mutãduꝫ per sacerdotiũ christi. ergo ⁊ lex etiã erat mutãda ꝑ legẽ xp̃i: minor ꝓbat̃ ꝑ ps. 109. Iurauit dñs ⁊ nõ penitebit eũ: tu es sac. in eter. ꝭm or. mel: Nota ꝭm ordinẽ melchisedech: nõ dixit ꝭm ordinẽ Aaron. mutãdũ ergo erat sacerdotiũ aaron: in sacerdotium christi: qđ est ꝭm ordinẽ melchisedech. ergo cõsequenter ⁊ lex mutanda erat. hac rõne assignat Apl̃s Heb.7. vbi dicit. Trãslato enim sacerdotio necesse est vt ⁊ legis translatio fiat. vide ibi de hoc latius. Et sic patꝫ tertia ratio.

¶ Quarta ratio: q2 sunt terminata per adimpletionẽ. Pone exẽpliũ in instrumẽto in quo continetur ꝓmissio alicuius debiti soluendi tali tẽpore certo vel incerto: certũ est ꝙ soluto debito adimplet̃ promissio ⁊ cassatur instrumẽtum. Sic in proposito in lege veteri promittebatur messias venturus per quẽ lex noua ferenda erat: vt habet̃ supra ꝓma parte. ⁊ ꝑ hoc firmãdo ⁊ credendo instituit deus in veteri testamẽto legem. ꝓphetias: ⁊ figuras. Adueniẽte ergo christo ⁊ lege noua: iam iplet̃a est promissio legis veteris: ⁊ ꝓphaꝝ. Uñ Mat.5. Nõ veni soluere sed adimplere. Adimpleta ergo ꝓmissione restat vt cassetur instrumẽtum ꝓmissionis qđ erat vetus testamẽtum. Christus ergo fuit finis legis. Ro.10. Finis enim legis christus est: ad iustitiã omni credenti: ⁊ ipsam legem seruauit: vt ipsam impleret ⁊ terminaret: ⁊ cõsequenter per christum liberati sumus a seruitute legis. Unde Gal.4.

At vbi venit ple.tẽ.misit deus filium suũ
fac.ex mul.factum sub lege vt eos qui sub
lege erant redimeret.sicut ꝛ mori voluit vt
a morte nos redimeret. Sicut nota.supra
sermone proximo parte.i.in.4.rõne.Et per
hoc respondetur ad primã rationẽ supra
formatam in principio sermõis:qua argue
batur.ꝙ nos teneamur seruare legalia eius
eo qꝛ christus seruauit illa. Erat ergo per
aduentum christi ꝛ mortẽ eius lex antiqua
mutanda in legem nouam:ꝛ testamentũ ve
tus mutandum in testamentum nouum:ꝛ
cultus cerimonialis mutandus in cultum
spiritualem.Et hoc innuit ipse christus Jo.
4.Quando loquẽs cum samaritana dixit.
Venit hora quãdo neq̃ in mõte hoc neq̃
hierosolymis adorabitis patrem.Sed veri
adoratores adorabunt patrem. In spiritu
ꝛ veritate:in qbus verbis dominus innuit
ꝙ cultus cerimonialis qui erat olim deter
minatus.in lege erat in spiritualem cõmu
tandus.Sicut nota.Tho.i.2.q.108.ar.3.ad
tertium.Hoc etiã vult Apostolus quando
assimilauit legẽ pedagogo.v.Itaq̃ lex pe
dagogus noster fuit in christo:vt ex fide iu
stificaremur.At vbi venit fides iam non su
mus sub pedagogo Gal.3.Et sic patet.4.
ratio.Restat modo respondere ad illud qđ
in cõtrarium opponebatur vz.ꝙ Petrus ꝛ
Paulus seruauerunt legalia. De quo dic
per Tho.i.2.q.103.ar.4.ad primũ ꝛ scđm.

Deo gratias. Amen.

¶ De lege gratie vz de lege euangelica.
Sermo.7.

Ic currite ꝛc̃
Uiso de lege nature ꝛ de
lege scripture restat modo
videre de lege gratie que
dicit lex noua.s.euãgelica
que incepit a christo.Prima enĩ durauit
vsq̃ ad Moysem.Scđa a Moyse vsq̃ ad
christum.Tertia a christo vsq̃ in sempiter
num:ideo dicit testamentum nouum ꝛ eter
num.Pro cuius declaratione est notandũ
ꝙ vera cõclusio est in theologia ꝙ lex noua
siue euangelica est principaliter lex indita
sed secũdario est lex scripta:vt ponit Tho.
i.2.q.106.ar.i.Lex aũt indita est lex spiri/
tus sancti que non scribitur in chartis mẽ
branis:nec bombicinis:nec in tabulis lapi/
deis sicut olim fuerat lex scripture:sz in cor
de hominis scribitur nõ quidẽ naturalit:
quia hec est lex nature.de qua Ro.2.Cuz
enim gentes que legem nõ habent natura
liter ea que legis sunt faciunt ipsi sunt sibi
lex:qui o.opus.l.scrip.in cor.suis:sed scribi
tur supernaturaliter a spiritu sancto:que di
citur lex vite quasi regula:quedam dirigẽs
hominem ad vitam.de qua lege dicit Apo
stolus Ro.7.Lex spiritus vite in christo ie
su liberauit me a lege peccati ꝛ mortis. Jđ
de hac lege prophetans Jeremias . postq̃
dixit Ecce dies veniunt dicit dominus. Et
consumabo super domum iuda:ꝛ super do
mum israel testamentum nouum ꝛc̃.subdit
post dies illos dicit dominus.Dabo legẽ
meam in visceribus eorum:ꝛ in corde eorũ
scribam eam ꝛc̃.Jere.31.Et hanc legem de
dit christus.Unde Jo.i.Lex per Moysem
data est gratia ꝛ veritas per iesum chri/
stum facta ẽ.Jo.20. Insufflauit ꝛ dixit eis.
Accipite spiritum sanctum.Lex ergo euan
gelica principaliter est lex indita.i.gratia
spiritus sancti:non tamen intelligas ꝙ an
te christum gratia spiritus sancti non fue
rit data pluribus. Nam multi in antiqua
lege saluabantur sed non in tanta abundã
tia fuit olim data gratia sicut post christũ.
Item quicũq̃ habebat gratiam in veteri
lege habebat nõ aliter nisi ꝑ fidẽ christi: qꝛ
fides iustificabat.nõ aũt lex moysi: vt dixi
supra sermone primo ꝑte.i.Ubi agit vtrũ
teneamur obseruare legalia veteris legis.
Uñ quicũq̃ habuit gratiã olim ſm hoc ꝑ
tinebat ad legem nouã siue ad nouũ testa
mentũ vt dicit Tho.i.2.q.106.ar.i.ad tertiũ
ꝛ ar.3.ad scđm.ꝛ.q.101.ar.i.in respõsione ad
scđm ꝛ tertium argumẽtum. ¶ Sed qꝛ ad
recipiendam istam gratiaz requiritur ꝙ ho
mo se preparet ꝛ disponat:quia actus acti
uorum sunt in patiente disposito.Ideo chri
stus dedit aliqua documenta verbis ꝛ in
scriptis que informant intellectũ: ꝛ volũta
tem hõis:ꝛ disponunt ad gratiã huiusmõi
recipiendã.Illa aũt que disponunt intelle
ctũ sunt documenta fidei.s.credere in vnũ
deum patrem omnipotentem creatorem
celi ꝛ terre ꝛc̃ . Que continentur in sym/

bolo.s.articuli fidei quibus instruitur homo circa credenda. Illa autem que disponunt affectum ꝛ voluntatem sunt scripta benevivendi q̄ ptinent in lege euāgelica in qb⁹ qdā ꝑceptis cōtinent ꝑcepta legis nature. ꝛ ēt legis scripture.s.Mosayce in qb⁹ istruit hō circa agēda de ꝑceptis legis nature habet Mat.vij. Quecūqз vultis vt faciant vobis hoīes ꝛ vos facite illis. de preceptis legis scripture habet Mt.19. Si vis ad vitam ingredi serua mādata.addidit ēt alia ꝑcepta vltra ꝑcepta legis nature ꝛ scripture.s.de sacramētis recipiendis. Et ꝺm hoc lex noua dicit lex scripta secūdario: sed ꝑncipaliter lex indita. vt dictuз est. Quare aūt ista lex noua nō fuit data a deo a principio mundi.ponit Tho. Tres rōnes quas gr̄a breuitatis omitto de qbus vide Tho. I.2.q.106.art.3. Si aūt vis facere introductionem breuiorē dic sic.vз.notādum q̄ lex gr̄e dicit lex euangelica ꝛ hoc triplici rōne. ❡ Primo rōne dantis: q: lex antiqua veteris testi fuit data a deo mediāte Moyse ꝛ in forma ignis Exo.19. Lex aūt euangelica data est a deo imediate ꝛ in forma hūana.i.xp̄o. ❡ Scdo rōne modi: q: lex vetus fuit data cū terrore vt pз.Exo.19. Dic hystoriam ꝛc̄. Sed lex noua cū dulcedine vt pз. Mat.5. Vide infra in eodē ſmone. pte prima. ❡ Tertio rōne effectus: q: ꝑ legem veterem.nō dabatur gratia ꝛc̄.vt dixi sermone pximo pte.I.sed per legē nouā sic.vt habet infra in eodē sermone pte.3. Ideo dicit Jo.I. Lex per Moysen data est gr̄a ꝛ veritas per Jesum xp̄m ꝛc̄. Loquēdo ergo hodie de hac lege gratie siue euangelica est notandū q̄ ista lex excedit oēm aliā legem datam humaniter vel diuinitē in sex.ꝑpter quod potest dici quod lex gratie fuit necessaria vltra legem scripture ꝛc̄.

❡ Primo in vitiox extirpatione.
❡ Scdo in mox ordinatione.
❡ Tertio infelicitatis collatione.
❡ Quarto in veritatis dilucidatione.
❡ Quinto facili impletione.
❡ Sexto in generalitatis extensione.

❡ Prima igit excellentia legis euangelice: qua oēs alias leges excellit.est in vitiorum extirpatione.ad hoc enim leges sunt date vt vitia extirpent ꝛ quos priuata castigatio cohibere nō potuit metu penarū que legibus infligant vt a maleficijs retrahantur.ꝑpter qd dicit Apl's.I. Thi.I. Justo lex nō est posita sed iniustis. ꝛ nō subditis impijs ꝛ peccatoribus.sceleratis ꝛ contaminatis.patricidijs ꝛ matricidijs homicidijs.fornicarijs. masculox cōcubitoribus. plagiarijs.mendacibus ꝛ periuris. ꝛ siqd aliud sane doctrine aduersatur ꝛc̄. In hac aūt extirpatione vitiox lex humana inuenitur defectiua: q: nō potest prohibere oia mala.cuius ratio est.qa cōmunitati proponitur obseruāda: in cōmunitate autē pauci inueniantur virtuosi ꝛ perfecti ꝛ plures imperfecti ꝛ defectuosi.quia stultox infinitus est numerus. Eccl's I. Et ideo sicut pueris aliqua permittunt que nō permitterentur viris perfectis. Ita in legibus que communitati seruande imponunt aliqua mala minora permittuntur.vt maiora vitentur. sicut lex canonica meretricia publica ꝑpter imperfectionē multitudinis que castitatem obseruare nō potest.dissensionem incurret. Unde Aug⁹ in libro de ordine: aufer meretrices de ciuitatibus ꝛ oia conturbabis libidinibus.tamē nō excusantur a peccato ꝛc̄. Sic ꝛ multa alia lex ciuilis permittit. que a lege diuina reprobantur vt dicam infra sermone proximo: veruntamen ista mala que auferre bono non potest relinquit iudicio diuino puniēda sic ꝛ dicit lex.q̄ iurisiurandi contenta religio solū deum habet vltorem I.iure iurandi C.de iure iurā. Unde Aug⁹ in libro de libero arbitrio.lex ista que regendis ciuitatibus fertur multa cōcedit atqз impunita relinquit: que per diuinam prouidentiam iudicantur. Similiter lex mosayca diuinitus data aliqua mala permittit.sicut permisit dare libellum repudij.vt habetur Deut.24. Ne vxores interficerentur: sic permisit tradere ad vsuram extraneis: ne fratres proprios grauarent. Sicut habetur. Deutero.23. Cuius ratio quia lex illa fuit data populo rudi dure ceruicis ꝛ imperfecto. Et ideo sunt eis permissa aliqua mala minora vt euitentur maiora: propter quod saluator dicit iudeis. Iis quēs de diuisione vxoris cuз interrogassent eum. Quid ergo Moyses mandauit dari libellum repudij ꝛ dimittere. ait illis.

qm̄ moyses ad duriciā cordis vestri pmisit
vos dimittere vxores vestras ꝛc. Mat.19.
Sic igit̄ pꝫ: ꝙ tam lex humana ꝙ̄ lex mosay
ca pmittit aliqua mala: ꝛ sic reperit̄ impfe
cta quātū ad extirpationē vicioꝝ. Sed lex
euangelica nullū malū pmittit tanꝙ̄ pfe
ctissima: sed oīa excludit ꝛ punienda predi
cit: ꝓpter qḋ legis lator euangelicus iesus
christus dicit. Dico aūt vobis: ꝙ de omni
verbo ocioso ꝙ locuti fuerint hoīes super
terram reddent rōnem in die iudicij. Mat.
12. Si de omni verbo ocioso multo magis
de nociuo. Et si de verbo multo magis de
facto. Et p̄sertim lex euangelica excludit il
lud de libello repudij: vt habet̄ Mat.19. Et
Eiusdē.5. Ubi dr̄ dictū est aūt quicūq̄ di
miserit vxorem suam det ei libellū repudij.
Ego aūt dico vobis q: quicūq̄ dimiserit
vxorem excepta causa fornicationis: facit
eā mechari ꝛc. Item de vsura Luc.6. Mu
tuū date nihil inde sperātes. Et sic pꝫ p̄mū.
¶ Scḋa excellentia ꝛc. in moꝝ ordinatiōe.
Nam ad quālibet legē ptinet actus huma
nos ad bonū ordinare. Unū dicit phs in 2°
ethicoꝝ ꝙ intentio cuiuslibet legis latoris
est ciues facere bonos. in hoc aūt inuenit̄
lex humana defectiua: p̄sertim circa actus
interiores ꝛ occultos: q: homo nō pōt de se
cretis cordiū iudicare: ꝛ ideo nō potest lex
humana nisi de actibus exterioribus ordi
nare: q: de his pōt homo legem ferre: de q
bus pōt iudicare. homo aūt videt ea que
parēt: deus aūt intuet̄ cor. Sicut dr̄.1. Reg.
16. Item Iere.17. Prauū est cor hoīs ꝛ in
scrutabile: ꝛ quis cognoscet illud Ego dñs
scrutans cor: ꝛ pbans renes: ideo lex huma
na nō pōt actus interiores ordinare: sꝫ hoc
ptinet ad legem diuinā. Unū dicit lex cano
nica. de manifestis quidē loquimur: secreto
rū aūt iudex ꝛ cognitor deus est.32. di. eru
bescant Ad idem facit textus. c. si. de simo.
Idē dicit lex cogitationis penā nemo pa
tiatur. ff. de penis. l. cogitationis canoniza
ta. de pe. di. i. cogitationis. qḋ intellige sane
qn̄ cogitatio illa nō pgreditur ad actum ex
terio: ē alis secus. l. Siquis nō dicas rape
re. C. de epi. ꝛ cle. Sic ergo lex humana in
hoc est defectiua. ¶ Sic etiā ꝛ lex mosayca
reperitur in hoc defectiua: ꝓpter qḋ dici
tur a doctoribus antiquis: q: lex vetus pro
hibet manū nō aīum: vt habetur in Glo.
Phil.3. Nā intelligunt doctores iudeoꝝ
ꝛ male dicentes voluntatē malam non esse
peccatū: nisi aliquo modo exeat in actū ex
teriorem: vt pꝫ p iosephum.13. libro antiqui
tatū ꝛ qn̄ arguebatur ꝯ eos: q: scriptum est
Exo.20. Nō ꝯcupisces rem proximi tui. ꝛ.ā
debant sic q: hoc precepto non prohibetur
ꝯcupiscentia interior: sed manifestatio exte
rior: quasi dicat nō ꝯcupisces. i. signa ꝯcupi
scentie non facies: vt amplexus ꝛ oscula ꝛ
his similia: sed hoc est manifeste falsum: q:
actus exterior nō hꝫ maliciā vel bonitatē
moralē nisi inquātum ꝓcedit ab actu inte
riori. peccatū enim vt dicit Aug°.15. q. i. c. i.
in fi. adeo malū voluntariū est: vt nisi sit vo
luntarium oīo nō sit peccatū. Unū melius
intelligit̄ qḋ dictum est ꝙ lex vetus ꝓhibet
manū nō aīam: q: lex vetus in paucis pro
hibet aīum seu ꝯcupiscētiam interiorem vꝫ
in mechia ꝛ auaricia tm̄: nō aūt in homici
dio ꝛ furto: ꝛ p̄terea lꝫ ꝓhibuerit in illis cō
cupiscentiā: nō tm̄ transgressoribus infligit
aliquā penā. Et ideo in talibus inuenitur
imperfecta. Quare aūt infligat aliquā pe
nam. Uide Tho. i. 2. q. 106. ar. 5. ad. 5.
¶ Lex. vero euangelica tanꝙ̄ perfectissima
generalit̄ dirigit hoīem nō solū: circa actus
exteriores: sed etiam circa actus interiores
Mat.5. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiscēdū
eam iaꝫ mechatus est corde suo ꝛc. Unde
ꝓhibet etiā actus iterios: ex malos pata cō
cupiscentiā: ꝛ ꝯcupiscētibus imponit penā
ꝓpter qḋ saluator Mat.5. Audistis q: di
ctū ē antiqs. Nō occides: q aūt occiderit re°
erit iudicio: qui aūt dixerit fratri suo racha
reus erit ꝯcilio: q aūt dixerit fatue reus erit
gehēne ignis. Et eodē mō dicit in alijs p̄ce
ptis ¶ Sic etiā addit lex euāgelica ꝯsilia
pfectionis p̄ceptis veteris legis vt pfectius
ordinet mores hoīum. Unū Mat.19. Si vis
pfectus esse va. ꝛ vē. oīa q̄ hēs ꝛ da pau. ꝛ
se. me. Itē Mat.5. Audistis q: dictū est an
tiqs: oculū pro oculo dentē pro dente. Ego
aūt dico vobis nō resistere malo. Sed siqs
te percusserit in dexteram maxillā prebe ei ꝛ
aliam ꝛc. ꝛ sic in multis que ibi ponunt̄. lex
aūt mosayca nō instituerat ꝯsilia ista pfe
ctionis: sed potius ꝓuocabat hoīes ad ob
seruanda mandata diuina ꝓ passione bo

nor temporaliu vt pz Deut.28. Et Isa.1. De
psilio adt figs te percusserit in vnā maxillā
pbe ei aliā. Uide supra smone.4. in fine.
Pz ergo q lex euangelica pfectius ordinat
mores hoim quā omnes alie leges huma
ne z diuine.

¶ Tertia excellentia rc.s.infelicitatis colla
tione:siue ad felicitatē inductione. Nā ad
legem ptinet ad felicitatē hoies inducere.
Uerū lex humana nō inducit nisi ad po
liticā:que est tranquillus z pacificus status
ciuitatis in vita ista mortali. homo aūt fm
intellectum:qui est pars principalior hois.
immortalis est:z ideo opz aliā felicitatem
extra vitā istam assignare. ¶ Ad hanc aūt
nō pōt ordinare lex humana:qz finis debz
esse pportionatus his que sunt ad finē. fe
licitas aūt eterna excedit limites felicita
tis humane. Un.1.Cor.2. Oculus nō vidit
z auris nō audiuit:nec in cor hois ascēdit:
que pre. de. di. se. Opz ergo q lex diuina or
dinet ad istā finē. z pptera assignatur a
doctoribus necessitas sacre doctrine:qz hō
ad quādam beatitudinē supernalē ordina
tur ad quā p legem diuinā dirigit. ¶ Ad
pferendā autē istam felicitatem lex mosay
ca inuenitur defectiua: qz beatitudo super
nalis nō habet nisi per gratiā z amorem
dei Ro.6. Gratia dei vita eterna. hanc aūt
gratiā lex mosayca nō dabat:sed tm dispo
nebat vt dixi supra sermone primo parte.1.
z sermone.4.pte.2.propter qd di Heb.7.
Neminē ad pfectum adduxit lex. ¶ Sed
lex euangelica tanq pfectissima pfert gra
tiā:imo est ipsa gratia spiritus scti pncipali
ter:vt dixi supra. Un Jo.1. Lex per moysen
data est gratia z veritas p iesum christum
facta est: ppter qd saluator in pncipio euā
gelice predicationis dixit. Penitentiam agi. ap.
enim re. celor. Mat.4. Un duplex est finis
legis euangelice. Unus imediatus.s. fides
formata p gratiam. alter est mediatus.s. vi
ta eterna:z vtrūq finem istum lex euange
lica operatur. Un Jo.20. Hec autē scripta
sunt vt credatis:qz iesus est filius dei z vt
credentes vitam habeatis in nomine eius.
¶ Lex aūt vetus pmittebat solū terrena
vt dixi supra sermone primo parte.3. nec p
mittebat vitā eternam in premiū virtutis

z obedientie sed solū bona terrena. ¶ Jtē
nec alicubi legitur in lege mosayca q moy
ses faceret mentionē de resurrectione cor
por: z hoc q lex mosayca erat insufficiēs
ad gratiā z gloriam pferendā fuit signifi
catum in eo q moyses qui fuit legis lime
lator nō potuit intrare in terrā pmissionis.
Et lz finis legis mosayce esset idem: tum
fine legis euangelice.s. vt hoies subdantur
deo q est finis primus:tum remotius z li
perfectius dirigebat ad hunc finē lex mo
sayca q lex euāgelica:qz illa ex timore. hec
aūt amore:vt nota. Tho.1.2.q.107.ar.1. Et
sic patet tertium.

¶ Quarta excellentia in veritatis dilucl
datione. Nam ad legē pertinet veritatem
plane z lucide tradere. Un inter ceteras cō
ditiōes legis quas Isidorus in lib. ethimo
logiar. enumerat ē ista vna:qd dz eē mani
festa ne aliqd: ppter obscuritatē in captio
ne cōtineat: vt refert Gratianus.4. di. erit
aūt lex. Cuius rō est:qz lex pponitur mul
titudini intelligenda z seruanda. in multitu
dine aūt plures sunt deficientes ingenio z
pauci subtiles z ingeniosi: ppter q q multi
tudini pponitur debet veritatē plane z lu
cide tradere. In hoc aūt inuenitur lex hu
mana defectiua qz ibi inueniunt multe ob
scuritates z pplexitates:tum ppter legum
multitudinē ac varietatē z mutationem z
aliquar abrogationē:tum etiā ppter com
positor multiplicitatē:qz multi iuris psulti
multi iperatores fuerunt z multi doctores
quor quot capita tot diuerse snie. Un pro
funda z obscura legum abyssus: que olim
p Justinianum christianissimum impetorē
habz psonantiā luculentā. vt ipse refert in
principio pstitutionū redacta fuerat: hodie
obscurior pplexitatis iricata ē. ¶ Siir
in hoc repit lex mosayca defectiua:qz in
voluminibus z figuris tradit veritatem de
agibilibus z credēdis: ppter qd lex illa ap
pellat ab Aplo vmbratica. Heb.10. Um
brā hās lex futuror bonor: nō ipsam ima
ginē rer Glo i. veritatē. fuit n. lex illa vm
bratica z figuratiua veritatis explicāde in
nouo testō. In cuius signū moyses velata
facie loquebatur ad ppl'm sicut legit Exo.
34. Propter quod dicit Apostol'.1.Cor.

lo. Omnia in figuram contingebant illis ⁊ de hoc dixi supra sermone proximo. parte.2. ¶ Sed lex euangelica in hoc inuenitur perfecta: quia veritas que in veteri testamento in figuris latebat occulta per euidentiā facti facta est manifesta. Verbi gratia. De misterio trinitatis ꝙ in veteri testamēto nō expresse manifestat̄ sed sub figuris: sicut pꝫ qñ tres viri apparuerunt habrae: ⁊ vnum adorauit. Gen̄.18. Sed in nouo testō expresse manifestū est.1.Jo.5. Tres sunt q testimonium dant in celo pater verbū ⁊ spūs scūs: ⁊ hij tres vnū sunt. ¶ Sic de incarnatione filij dei reuelatū ē habrae dicente deo. In semine tuo bñdicent̄ oēs gentes. Gen̄.22. Sed ꝙ vna ex tribus p'sonis.s. filius dei fuerit incarnatus etiā cōtinēt diuina misteria veteris testi Jsa.9. Paruulus datus est nobis ⁊ filius datus est nobis. nota. fili⁹: q2 nō pater neqꝫ spūs scūs. ¶ Jtē ps. Benedicat nos de⁹: deus noster: ⁊ benedicāt nos deus. hic nota trinitas dū dicit̄ deus ter: sed in eo ꝙ pnomen noster ponit in 2° deus denotatur ꝙ filius erat fiendus noster frater p īcarnationē. ps. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Jn nouo aūt testō expressius ⁊ manifestius ista misteria declarata sunt. ¶ Sic de passione figuratiue ptinebatur. Exo.12. De agno pascali assando ⁊c̄. Os nō ɔfringetis ex eo: qđ allegat Jo. euāgel. p xpo. Jo.19. Sic ⁊ de eucharistia: que figurabatur: per māna datum a deo in deserto: ⁊ sic de ceteris miraculis fidei ⁊c̄. Patet ergo ꝙ veritas que in veteri testamēto ⁊ in lege mosayca enigmatice figurabatur: in lege euangelica manifestius elucidatur: ⁊ in signum huius in passione domini quādo misteria noue legis fuerunt impleta velum templi scissum est in duas partes. Mat.27. Et Luc.23. Propter quod dicit saluator. Jo.16. Venit hora cū iam non in prouerbijs loquar vobis sed palam de patre meo annunciabo vobis: ⁊ sequitur dixit ei discipuli eius. Ecce modo palā loqueris. Et Prouerbiū nullū dicis ⁊c̄. Jo.16. Et sic patet. quartū vꝫ: ꝙ lex euāgelica excedit omnē aliam legem in tradēdo plane ac lucide veritatem. de his quattuor loquitur. ps. Lex domini immaculata: quantum ad primum: conuertens animas. quātum ad scđm: testando fideis. quantum ad tertium: sapientiam prestans paruulis. quātum ad quartū. Vide Tho.1.2.q.91.ar.4°. Et Nicholaum de lira. in prologo super euangelia.

¶ Quinta excellentia ⁊c̄. Jn facili impletione: quia alie leges: propter multiplicitatem: preceptorum ⁊ prohibitionum sunt difficiles ad obseruandum: presertim lex mosayca in qua vt dicit iudei continentur sexcenta tresdecim precepta: inter que erant quedam valde difficilia ad obseruandum: propter quod dixit Petrus apl's: ⁊ senioribus in concilio congregatis. Quid tentatis deum imponere iugum super ceruicem discipulorū: quod neqꝫ patres nostri: neqꝫ nos portare potuimus: Act.15. Sed in noua lege preter precepta legis nature paucissima precepta superadduntur in doctrina christi: ⁊ Apostolorꝫ. propter quod dicit dominus. Mat.11. Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Jugum enim meum suaue est: ⁊ onus meū leue: quod exponēs Hilarius dicit. Legis difficultatibus laborātes ⁊ peccatis seculi honeratos ad se aduocat. Jtem Jo.5. Mādata eius grauia non sunt. Vide Tho.1.2.q.107.arti.vltimo. ¶ Est ⁊ alia ratio: q2 lex mosayca non erat lex amoris sed timoris: quia non dabat gratiam: sed puniebat transgressores: propter ꝙ dicitur Gal.3. Lex propter transgressores posita est. Et iđ mandata eius cum difficultate seruabantur: ⁊ quasi coactus velut a seruis obediebatur domino non amore sed timore. Sed in noua lege: datur gratia spiritus sancti. Ro.5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis: propter quod mandata noue legis ex amore seruentur. Et ideo cum dilectione ⁊ dulcedine: quia qui operatur cū amore dulciter operatur.

¶ Sexta excellentia zc. in generalitatis extensione: quia lex humana ciuilis non ligat nisi subditos imperio. Unde multi pcedit se exemptos a subiectione legis ciuilis. puta Francie z Venetie z similibus: lic. z de iure ciuili imperator qui est lator legis ciuilis dicatur dns totius mundi vt probatur in. l. Deprecatio. ff. ad. l. rodi. de iacta. z vide p canonistas in. c. q super his. §. rursus. de voto. ¶ Similiter lex moisayca fuit data tantum sui populo ex quo cum deberet nasci christus. voluit deus illum magis esse ordinatum circa cultum diuinum per precepta cerimonialia z iudicialia a. q̄s populis. Ps. Qui annunciat verbum suum Iacob iusticias z iudicia sua israel non fecit taliter omni nationi zc. Idem habetur Ro. 3. in principio. Unde alij populi non obligabantur legi Moysi quantum ad dicta precepta. ppterea sine lege Moysi multi saluati sunt olim. sicut Iob. Ruth z alij habentes fidem vnius dei z viuentes sm legē nature. sicut dicit Apostolus. Ro. 2. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciant ipsi sibi sunt lex: z qui cum dicunt opus. l. scrip. in cor. suis. ¶ Sed lex euangelica de ore dei incarnati habet vim obligatiuam generalem in toto mundo: sine qua nemo potest saluari. Unde Io. 3. Nisi quis renatus fit ex aqua z spu. sancto. non potest introire in regnum dei. z Mat. vltio. Euntes in mundum vniuersum. pre. e. omni. cre. qui. cre. z bap. fu. sal. erit. qui vero nō crediderit condemnabitur. Et sic fuerat pphetatū p Isa. 49. Paruz est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob z feces israel conuertendas. dedi te in lucē gentium vt sis salus mea vsq ad extremum terre z sic patet. 6. Deo gratias. Amen.

¶ Impressum Brixie per Iacobum Britannicum.

Sanctuarium
Petri Hie-
remie.

F I N I S.

¶ In festo beati Andree apostoli Sermo primus.

OMnis qui credit in illum non cōfundetur. Ro. 10. Et in epistola hodierna. Nota Nō confundetur. s. confusione culpe mortalis in hac vita: neq₃ confusione pene eternalis post mortem. Et q₂ beatus Andreas credidit in deum: ideo nō est cōfusus: gn ī mo est mirabiliter exaltatus in gloria. ideo de eo erit sermo. Salutet virgo ꝛc. Pro intellectu verboꝝ est notādū q̄ ſm cōmunē sententiā theologoꝝ presertim bti Tho. 22. q. 2. ar. 2. Et magistri sniaꝝ in. 3°. libᵒ. di. 23. tres ponuntur gradus vere credentie.

¶ Primus est credere deum.

¶ Scd̄s est credere deo.

¶ Tertius est credere in deum.

Primus gradus habet per scientiā intellectualem.

Scd̄s per reuerentiam cordialem.

Tertius per obedientiam generalem.

Et iste tertius saluat animā. Et de hoc sequitur thema. Presupponit tn̄ p̄mos duos. Primus ergo gradus est credere deum. s. dn̄m creatorem totius vniuersi. Et iste articulus semꝑ fuit necessarius ꝛ erit ab initio mundi vsq₃ ad finem. Ita q̄ nunq̄ potuit aliqs homo saluari sine isto: iuxta illd Heb. xi. Oportet accedētem ad deum credere: q₂ est ꝛ q̄ in querētibus se remunerator sit. Et satis pōt homo qlibet habens intellectū ex ratione naturali conijcere q̄ deus sit: nisi sit stultus De quo dr̄ in psalmo Dixit insipiēs in corde suo nō est deus. Unn̄ dicit sanctus Tho. 22. q. i. ar. 5. ad tertiam articulū. Et p̄ma pte. q. 2. ar. ad pri/mū q̄ credere q̄ deus sit ꝛ q̄ deꝰ sit vnus: nō est ꝓprie articulus fidei. Ratio: q₂ demōstratiue probatur: nisi illi qui demonstrationē huius nō capit. Et in presenti duplici ratione manifeste probatur deum esse.

Prima rō sumit ex pte cause efficiētis. Scd̄a ex parte motus ꝛ sensus. Uide de hoc Tho. p. i. q. 2. ar. 3. Pro prima rōne nota similitudinē de illo qui intraret in aliqd magnū ꝛ excellens palatium bene ordinatum ꝛc. talis: dato q̄ nō videat dn̄m qui fieri fecit illud palatium: tn̄ cognosceret magnam potentiā illius ex magnitudine palatij. Cognosceret ecclesia sapientiā ex ordine: ꝛ ex fine bonitatem. Sic in ꝓposito. Totus mundus est palatiū dei In celo sunt camare multe: in quibus habitat deus cū filio suis. i. electis suis Jo. 14. In domo patris mei: mansiones multe sunt. Subtus terram est carcer inferni. Nos vero sumus hic in stabulo cū bestijs. Baruc. 3. O israel: q̄ magna est domus dei ꝛ ingēs locus possessionis eius: magnus ꝛ nō habens finē: excelsus ꝛ imensus. Ex magnitudine ergo mundi possumus cognoscere magnificētiā ꝛ potētiam dei: ex ordine sapientiā suam. Ex ꝯseruatione vero bonitatē. Sap. 13. A magnitudine spēi ꝛ creature: cognoscibiliter poterit hoꝝ creator videri. Patet p̄ma rō. Scd̄a ratio sumitur ex motu ꝛ sensu. Si. n. dicerem vobis: creditis q̄ in corpore meo sit anima: Rn̄debitis q̄ sic. Et vn̄ cognoscitis hoc: cum eā nō videatis? Rn̄debitis ex motu ꝛ sensu mēbroꝝ ꝛc. Sic ex motu totius orbis ꝛ corpoꝝ celestium: potestis cognoscere deum. Et singulariter de motu solis. ꝛ lune. ꝛ stellaꝝ. Item de motu elemētorum singuloꝝ. Unde ex hac rōne moti quidā antiqui phi. dixerunt q̄ deus ē anima mundi: presertim Marcus varro: sicut refert Augᵘ. in. vij. de ciui. dei. Et Tho. etiā refert ꝛ reprobat. 22. q. 94. arti. primo. Cum enim deus sit simplicissimus nō immiscetur nec cōponitur cum aliqua tanq̄ forma cum materia qua deus nō est pars essentie creaturaꝝ q̄uis creature omnes habeant essentiam a deo. Hanc rōnē ēt ponit Uirgiliꝰ in. vij. eneidos dicens.

Principio celū ꝛ terrā cāposq₃ liquentes.
Lucentēq₃ globū lune titaniaq₃ astra.
Spūs intus alit: totamq₃ infusa ꝑ artus.
Mens agitat molem: ꝛ magno se corpore miscet.

Iste ergo modus vterq₃ cognoscendi habetur ꝑ sciētiam intellectualē: q₂ ꝛ phi sine

fide cognouerūt deum:vt in li.Meta.Uñ
Aplš Ro.i.Inuisibilia dei:a creatura mū
di per ea que facta sunt intellecta cōspiciū
tur sempiterna quoq₃ virtus ⁊ diuinitas:
ita vt sint inexcusabiles: q₂ cum cognouis/
sent deum nō sicut deum glorificauerunt
aut gratias egerūt:sed eua.in cogi.su.⁊ ob
scu.est in fi.cor.e.di.enim se esse sapi.stulti
facti sunt. Nota quō Aplš reprehendit phi/
losophos. Et dicit Aug⁹ q̄ in tēplo cū alijs
adorabant idola cū pplo. P₃ prim⁹ grad⁹.

Sc̄ds gradus credendi est credere deo.
Et iste est melior. Credere aūt deo idē est
q̄ credere verbis eius. Multi enim credūt
deum.s.esse:sed non credunt deo.i. verbis
eius. Sicut sunt oēs pagani ⁊ infideles q
credunt deum esse:sed nō credunt deo.i.ie
su xp̄o vero deo ⁊ vero hoī affirmanti eē
tres psonas ⁊ vnā essentiā in diuinis:⁊ sic
de alijs articulis fidei. Et ideo dānantur.
Sed qui credit deum:⁊ deo:placet magis
deo. Et ideo nō priuabit̄ mercede sua. Le
git̄ de Abraam q̄ deus pmisit ei dare fi/
lium cū esset senex : ⁊ vxor antiqua: ⁊ ipse
credidit. Uñ dicit textus. Credidit Abraā
deo:⁊ reputatum est ei ad iustitiā Gen.15.
Sic ⁊ nos debemus credere deo circa ea q̄
sunt fidei:q̄uis intellectus noster ⁊ huma
na rō nō percipiat. Ideo Eccli.2. Qui ti/
metis deū:credite illi. Nō dicit illum:⁊ nō
euacuabit̄ merces vestra. Infideles credūt
deum sed nō deo. Et ideo euacuabit̄ mer/
ces eoꝝ post vitam istā: q̄uis in hac vita
abundent diuitijs ⁊ alijs temporalibus
bonis.

Tertius gradus est credere in deum.
Quid aūt sit credere in deū declarat Au
g⁹. Nā sup illud ad Ro.4. Credēti in eū
q iustificat ipium:dicit Glo.Aug. Quid ē
credere in deū? Credēdo amare:credendo
diligere:credēdo in eum ire:⁊ eius mēbris
incorporari. Hec ille. Igit̄ q credit in deū
facit opera bona ⁊ meritoria:q₂ talis cre/
dulitas:de sui rōne includit charitatem:vt
ex dictis Aug.p₃. Ideo dicit saluator: Qui
credit in me opera.s.meritoria.que ego fa/
cio ⁊ ipse faciet Jo.14. Igit̄ qui est in pec
cato mortali:licet credat deum : ⁊ credat
deo.nō tñ credit in deū:q₂ nec amat eum
p charitatem nec ad ipsum vadit. Talis
ergo existens in peccato mortali mentitur
cū dicit Credo in deū:si intēdit illud dicere
in psona ppria: secus si in psona ecclesie si
dē ecclie psitendo. Talis ergo gradus cre
dēdi ē collatiuus eterne vite. Jo.3. Qui qui
credit in ihm nō perit:sed hēat vitā eter.
Et hoc mō crediderūt apli in deū. Jo.2.
Crediderūt in eū discipuli ei⁹. Inter quos
refulsit andreas cum alijs aplis credens
in deum. Ex quo ergo credere in deum est
credendo in eum ire. vt supra dictum est.
Uideamus per quot passus beatus an/
dreas iuit ad deum vt eius exemplis ma/
gnificis pmoueamur. Nota q̄ per quattuor
passus beatus andreas iuit ad deum.

¶ Primus est prompta obedientia.

¶ Secundus est firma confidentia.

¶ Tertius est larga beniuolentia.

¶ Quartus est perfecta patientia.

Primus ergo passus fuit pmpta obe/
dientia. Et iste est effectus vere credentie:
aliogn fides sine opibus mortua est Jac.2
Nota hic qdo petrus ⁊ andreas tribus vi
cibus fuerūt vocati a dño. Primo ad xp̄i
noticiam. Sc̄do ad xp̄i familiaritatem.

Tertio ad xp̄i disciplinā. De prima voca
tione habetur Jo.i. Dic historiam. Ex qua
moraliter nota q̄ homo debet esse diligēs
non solum circa salutem suam sed etiā cir
ca salutē₃ proximoꝝ: vt eos ducat ad vitā
dei.consulendo.obsecrando.corripiēdo ⁊c̄.
Sic fecit andreas qui postq̄ agnouit xp̄m
adduxit petrum ad eum ⁊c̄. Sic debet fa/
cere vir vxori ⁊ ecōuerso dñs seruis.pater
filijs.socius socio ⁊c̄.i.Cor.7. Saluabitur
vir infidelis per mulierem fidelem. Et sal/
uabitur mulier infidelis per virum fidele₃.
Ideo dicitur Apoc̄.vlti. Spōsus ⁊ sponsa
dicunt veni:⁊ qui audit dicat veni.

De sc̄da vocatione legit̄ Luc̄.5. Dic hi/
storiam. Ex qua nota moraliter q̄ magis
pfuit Petrus ad capiendu₃ pisces ex eo
q̄ accōmodauit nauiculam suam xp̄o petē
ti.q̄₃ ex labore suo:q̄a per totam noctem la
borantes nihil ceperunt. Sic in proposito.
Ex elemosyna₃ largitione vltra meritū vi/
te eterne magis augentur tēporalia q̄₃ de/
ficiant ⁊ q̄₃ augeantur ex labore humano.
Mat.19. Qui qui reliquerit domu₃ vel fra/
tres.aut sorores ⁊c̄. Centuplum accipiet.s.

in hac vita q̄ntum ad lucra tp̄alia vt decla rat Marcus.x. Et vitam eternam possidebit. Item ps. Junior fui etenim senui & nō vidi iustum derelictū nec semen eius querens panem: tota die miseretur & commodat & semen illius in benedictione erit.

De tertia vocatione legitur Mat.4.& in euangelio hodierno. Ex quo moraliter nota exemplū optimū obedientie. Ex quo pfundimur nos q tot & crebris mōis vocamur a dn̄o & tn̄ sumus rebelles sue volūtati & vocatiōi & surdi &c. Diuina nāq bōitas nihil de cōtingentibus omittit ad nos vocandum & puertendū: a.q. sermō interius inspirando. modo exterius predicando: qa vox pdicatoris vox dei est. Mat.x. Nō.n. vos estis q loquimini: sed spūs pr̄is vr̄i. q loquitur in vobis. Itē Jo.3. Sp̄s vbi vult spirat: & vocem eius audis &c. modo minis & terroribus excitādo. s. pestibus. fame. guerra. infirmitatibus &c. & tn̄ sumus surdi obaudientes vocē dn̄i. Vn̄ Grego. in homelia hodierna. Quāta nos eius miracula videmus. quot flagellis atterimur quātis minarum asperitatib' deterremur. & tn̄ vocātem fig contemnimus. In celo iam sedet q de conuersione nos admonet iam iugo fidei colla gentiū subdidit iam mūdi glīaz strauit. Jam ruinis eius crebescētib' districti sui iudicij diē ppinquare denūciat: & tn̄ superba mens nostra nō vult hoc sponte deserere: qd̄ cotidie pdit inuita. Hec ille. Ideo nō simus inobedientes voci dei: ne alias frat' nos pdat. Nota silitudinē de salcōe q qn̄ est satur nō venit ad dn̄m eū vocātē & tunc patronus eius indignatus iacit in eū lapidē & occidit &c. Sic diues vocatus a deo qui saciatus est & plenus diuitijs nō vult venire. Sic luxuriosus &c. Dic praui/tet &c. Sed dn̄s iratus pjicit in eum lapidē dure sentētie & occidit aīam & corp' &c. nec audiet nos clamantes in tpe necessitatis. Prouerb.i. Quia vocaui & renuistis: extendi manū meam & nō fuit qui aspice/ret: despexistis omne consilium meum & increpationes meas neglexistis: ego quoq in interitu vr̄o ridebo & subsanabo cū vobis qd̄ timebatis aduenerit. &c. Iō cū Job dicamus. Voca me & ego rn̄debo tibi: operi manuum tu. porri. dex. Job.14.

Secūs passus fuit firma cōfidentia: sicut pz Job.6.qn̄ Andreas dixit. Est puer hic vnus qui habet qn̄q panes ordeaceos & duos pisces &c. qd̄ verbū est confidētie diuine: vt sentit Chrisostomus. Ex quo exēplo nota moraliter q debemus cōfidere de diuina bonitate in oibus factis n̄ris &c. Nota ptra illos q diffidūt de dn̄o. Timēt enī vbi nō est timēdū: sicut pz de eo q vult ingredi religionē. Timet.n. ne possit pseuerare. Sic de volēte pcere inimico &c. Sic de illis qui sunt auari ad elemosynas dādas qd̄ procedit ex eo qa nō cōfidit de dn̄o dicente. Date paupibus & habebitis thesaurum in celo Mat.19. Et ibidem subdit. Omnis q reliquerit domū vel fratres &c. centuplū accipiet & vitam eternā possidebit. Hō.n. verbis auarus nō credit: qa si crederet certe daret vnū pro centū sicut cōfideret de instrumēto facto per notariū de simili &c. Iō cōfidatis dn̄o ps. Qui cōfidūt in dn̄o sicut mons sion nō cō. mouebitur &c.

Tertius passus est larga beniuolentia: que dicit larga qa dz extēdi ad oēs hoies mūdi. Vn̄ nota qd̄ latius dz esse cor n̄rm ad diligendū pximos q̄ est celū empyreum ad cōtinendū creaturas: qa celū empyreū nō pōt capere peccatores & malos Luc.x. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Sed cor nostrum debet capere bonos & malos iustos & peccatores. Item celum empyreum non pōt capere infideles sed cor nostrum debet capere illos: vt oēs diligat &c. ps. Oīs cōsumationis vidi finē latum mandatum tuum nimis. Hāc hūit excellēter. b. Andreas sicut pz in cōuersiōe Nicolai senis luxuriosi: pro quo qnq diebus ieiunauit. donec eius conuersionem a dn̄o optinuit. Item pz in liberatione illius iuuenis temptati & accusati a matre libidinosa. Idem patet illius epī deuoti qui temptati a diabolo in specie mulieris. Sed hoc exemplum reserua in fine sermonis.

Quartus passus est pfecta patiētia q̄ pbat in suo sacro martyrio: in quo māifeste apparuit q nō solū patienter sed ēt libēter mortē amplexus est qa nō potuisset a fidelibus liberari a morte nihilominus ab ipsis petebat. vt palmam sui martyrij non impedirent. Deo Grās Amen.

¶ Item de beato Andrea. Sermo.2.

Illi relictis re
tibus secuti sūt eū Mat.
4. Vide infra in sermone
beati iacobi aꝑ. Ꝗ qui inci-
pit sicut ꝛ iste. ¶ Pro in-
troitu ſmonis notandū ꝙ sicut experimen
to videmus: qñ aliq͛s tēdere vult ad aliq͛d
regnū ciuitatē vel castrū ꝛ ignorat viam
semꝑ nitit̄ inuenire societatē alicuius exꝑ-
ti viatoris pedoti seu passant cuiꝰ vestigia
seq̄ns ꝑ viam rectā incedat. Sic fecit To-
bias q̄ volens accedere ad gabelū ꝓpin-
quum suū in Rages ciuitatē Medoꝝ me-
tiro parentū ꝛ sui inuenit sociū bonū .s. an
gelum Raphaelē q̄ sanum illum duxit ꝛ re
duxit ad p̄rem: sicut legitur Tob.5. ꝛ per to
tum. Modo ad ꝓpositū oēs nos tendere
debemus ad regnū vite ꝑhēnis fine ad aq
sitionem sūmi boni: q͛ illa est finis noster
vltimus quā naturaliter desideramus. Nā
vt dicit Boetius in.3. de ꝯsolatione. In mē
tibus hoīum naturaliter veri boni est inser
ta cupiditas. Ad illā ergo totis affectibus
ꝑgere debemus: q͛ nō habemus hic ciuita
tem manentē sed futurā inq̄rimus Hebr.
vlt. Viam tñ ignoramus ꝛ cū difficultate
cognoscimus. Nam ꝛ experientia docet ꝙ
oēs hoīes per vias diuersas incedūt. Qui
dā per viam diuitiaꝝ in q̄bus putāt bea-
titudinē consistere. Quidā ꝑ viam honoꝝ.
Quidā voluptatū. Quidā ꝑ viam poten-
tie ꝛc. Vide infra in sermone beati Fran-
cisci: qui incipit Mihi absit gl'iari ꝛc. in ꝓn
cipio. Ideo dicit Boe. in.3. de consolatione
Omnium mortaliū cura quā multiplicīū stu
dioꝝ labor exercet diuerso q͛dē calle ꝓce-
dit: ad vnū tñ beatitudinis finem nititur ꝑ
uenire. Cum ergo via hec sit tam nobis in-
certa ꝛ obscura: ad quē viatorem ibimus?
Nunq͛d ad adam? Nō q͛ in prima dieta
iter errauit ꝛc. Nunq͛d ad moysen? Non
q͛ ipse q̄ꝫ errauit nec viam vite eterne
nobis ostendit sed aggrendoꝝ spoliam bo
noꝝ que in premiū virtutis pollicet̄. Nun
q͛d ergo aliū ꝓphetam aut p̄triarchā? Nō
certe: q͛ oēs quidem errauerant in solitudi
ne ꝛ in inaquoso viaꝝ ciuitatis habitaculi
non inuenerūt: esurientes ꝛ sitientes aīa
eoꝝ in ipsis defecit. Unde nō ad celum sed
ad infernū oēs descendebāt. ꝑs. Quis est
homo q̄ viuet ꝛ non videbit mortem eru-
at aīam su. de ma. inferi ꝓs? Oēs ergo pecca-
uerant ꝛ egent gl'ia dei Ro.3. Verus ergo
viator seu pedestris qui nunq͛ꝫ viam errauit
nec errare pōt est xp̄s qui verax est ꝛ viam
dei in veritate docet Mat.22. Propter
hoc enim de celis descendit ad vterum vir-
ginis vt nos viam istam doceret: ꝛ si nos
ipsum imitemur gl'iaꝫ consequamur Eccl'i.
23. Gl'ia magna est sequi dn̄m: longitudo
enim dierum assumetur ab eo. Petrus er
go ꝛ andreas volentes vt prudentissimi vi
ri per viam rectam incedere vt ad finē op-
tatum tandem ꝑuenire possent: secuti sunt
dn̄m. Et hoc est ꝙ dicitur in themate. Illi
relictis retibus ꝛc. Sed notandū nobis est
ꝙ dicit thema ꝙ ad hec vt sequi dn̄m ex-
pediti⁹ possent: sua retia reliquerunt. Ex
quo datur nobis itelligi: quod si volumus
dn̄m Jesum christum sequi etiam nostra re
tia relinquamus. q͛ alias tanq͛ꝫ cathenati
ipsis retibus ꝛ ligati ipsuꝫ seq͛ nequaq͛ꝫ pos
semus. Sunt autem quattuor maxima re-
tia que nos detinent alligatos: que relinq͛-
re oportet. vt dn̄m sequi possimus que etiā
apostoli reliquerunt presertim Andreas:
de quo nobis hodie sermo est: sic ꝛ nos de-
bemus facere tanq͛ꝫ expediti vernaculi
Abrae Gen.14.

¶ Primum est rete proprie voluntatis: ꝛ
istud relinquimus ꝑ propriā obediētiā.

¶ Scḋꝫ est rete carnalis voluptatis: ꝛ hoc
relinquimus per sanctam penitentiam.

¶ Tertium est rete humanalis fragilitatis
ꝛ hoc relinquimus per firmā patiētiā.

¶ Quartum est rete mūdanalis cupidita-
tis ꝛ hoc relinq͛mus ꝑ piā subuentiōnē.

¶ Primū ergo rete ꝛc. Propria enim vo
luntas est rete magnum per quod ligatur
homo ꝛ trahitur ad infernum. Ber. Tolle
propriam voluntatem ꝛ deerit infernus.
Et vnde peccata omnia committuntur: nō
ne a propria voluntate? Vult enim homo
voluntatem suam non deo subicere: sed si-
bi propriam reseruare ꝛ hinc ꝓcedunt om-
nia peccata. Ambro. 15. q. 1. Non est ꝙ cuiq͛ꝫ
vr̄am ascribemus erūpnam. nisi nostre vo-

luntati. Nemo nostrum tenetur ad culpā: nisi propria volūtate deficerit ꝛc̄. Ad idē facit dictum Aug. 15. q. 1. §. i. Peccatū adeo voluntarium malum est: vt si non sit voluntarium: desinat esse peccatum. Sic ꝛ infernus non factus nisi propter propriam voluntatem. Unde Aug. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Uasis ire nunq̄ deus redderet interitum. si nō voluntariū inueniretur homo habere pctm̄. Unde bella. vnde rixa. vnde homicidia. vnde adulteria. vnde destructiones religionū: nisi ex ꝑpria volūtate: Mat. 15. De corde exeūt cogitationes male: homicidia. adulteria ꝛc̄. Hoc ergo rete relinquendū est si velimus seq xp̄m. Relinquimus aūt per veram obedientiam. Ideo dicit ipse. Qui vult venire post me abneget semetipm̄: ꝛ tol. cru. suam ꝛ sequatur me Mat. 16. Nota Et sequat̄ me. Nam ipse dicit Jo. 6. Descendi de celo nō vt faciam vo. meam: sed eius qui misit me. Nota duplicem voluntatē in christo fm̄ q̄ homo. s. voluntas sensualitatis que vocat̄ voluntas vt natura: ꝛ voluntas rōnis que dī voluntas vt ratio ꝛc̄. Declara fm̄ pⁱmaꝫ petebat a pr̄e: Pr̄ si possibile est transeat a me calix iste: Uerūtm̄ nō mea voluntas sed tua fiat ꝛc̄. Hoc ergo rete. b. Andreas reliq̄t. Nam vt dicit Greg in homelia Ad vnius iussionis vocē petrus ꝛ andreas relictis retibus secuti sunt redemptorem ꝛc̄. Hic q̄do tribus vicibus fuerūt a dn̄o vocati: sicut dicitur in legēda. De prima legitur Jo. i. de scd̄a Luc̄. 5. De tertia Mat. 4. ꝛ in euangelio hodierno. In prima nota moraliter q̄ sicut andreas vocauit petrum: sic ꝛ nos. Apo. vlt. Qui audit dicat veni.

¶ Scd̄m rete est carnalis voluptatis ꝛc̄. Iaꝫ experientia docet q̄ magnū rete sit hoc. Nam quasi oēs hoies mundi hoc rete illaqueantur: ita vt dicere possemus Oēs declinauerūt: simul inutiles facti sunt ꝛc̄. Forte in tota hac ciuitate paucissimi sunt q̄ tali rete aliq̄n nō fuerint alligati. Hoc rete ligauit fortē Sanson. sanctū dauid. sapientissimū Salomonē. De hoc rete cōplāgens loquitur Abacuc. i. Expādit sagenā suam: ꝛ semper interficere gentes nō cessat Abacuc. i. Et nota q̄ istud secundum rete carnalis voluptatis habet decem fila ex quibus componitur que sunt decem species luxurieque sunt iste vꝫ. Primum fornicatio simplex inter solutum ꝛ solutam. Scd̄ꝫ adulterium. Tertium stuprum. Quartū sacrilegium. Quintum incestus. Sextuꝫ raptus. Septimum mollicies. Octauuꝫ sodomia. Nonum innaturalitas seu rumpendo cum vxore extra vas debitum.

Decimum bestialitas. Hic vt expedit se. Si hoc rete relinquimus per sanctam penitentiam per ipsum enim in anima subicit corpus quod facit ipsum primum seruire ꝛ etiam eleuari ad celestia contemplanda q̄ non timet hoc rete Prouerb. i. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. Pennati vocantur penitentes: quia duas alas assumunt per penitentiam ꝛ orationis ꝛ abstinentie per quas volant per desiderium sanctum relicta carnali mole. Ad probandum etiam q̄ntum hoc rete preualet: nota exemplum q̄ legitur in legenda hodierna de matre illa que filiū concupiuit ꝛc̄. Ubi etiam probatur excellentia castitatis beati Andree cuius merito fuit ꝛ luxuria finita ꝛ castitas liberata Ideo Col. 3. Mortificate membra vestra que sunt super terram. Beatus andreas volens xp̄m sequi reliq̄t etiaꝫ hoc rete. Nam credo ni fallor ipsum virginali mundicia preditum fuisse: ꝛ q̄a sciebat non aliter hoc rete posse euadere nisi per penitentiam ideo mirabili penitentia se affligebat: per quam ꝛ merito cuius non solum ipse euasit sed etiam alios fecit euadere. Nota exemplum de Nicolao sene inueterato in luxuria: sicut legitur in legenda. Caueamus ergo a consuetudine peccandi: que ita efficitur altera natura: q̄ non sinit hominem a peccato resilire. nisi cum maxima vi ꝛ gratia dei. Jhere. 13 Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: ita ꝛ vos poteritis bene facere cum dedicerītis malum.

¶ Tertium rethe est humanalis fragilitatis ꝛc̄. Hoc rete multos illaqueat sicut patet in petro qui fragilitate quadam christum ter negauit. Sic ꝛ hodie multi timore mundano multa peccata committunt. sicut presertim legiste qui ne displiceant magnatibus ꝓferunt iniustas snias. Sic clarissime laborāt in h̄ ꝑ̄ditis dieb⁹ vt fuidē nobilib⁹

Uxor quot peccata cōmittit p timorem viri rc. Hic ve expedit. Hoc ergo recthe relinquimus per firmā patientiā: q2 vt dicit Aug9. in s̄mo de ci. dei. r in decret. 22. q. 5. Ita ne. Homo potius dz oīa mala pati: q̄ peccatō ɔsentire. Ideo dicit dn̄s. Nolite timere eos q occidunt corpus: aīam aūt non possunt occidere: sed potius eū timete q pōt r aīam r corpus pdere in gehēnam Mat 10. Hoc ergo recthe reliquit beatus Andreas Nam hūit tantā firmitatē r patientiā q etiā mortē subdit pp̄ter xp̄m. Hic eius martyriū. Id dī Luc. 21. In patientia vestra: possidebitis aīas vestras.

¶ Quartū recthe est mundanalis cupiditatis circa bona tēporalia. Et hec tripliciter illaqueat hoīes. Primo in desiderando. Scd̄o in acquirendo. Tertio in retinēdo.

Primo modo desiderando: q2 multi inordinate desiderant tēporales diuitias. aut ad finem malū. aut malo modo rc.

Scd̄o acqrendo: in quo multa peccā cōmittunt. aliena diuersis modis vsurpādo.

Tertio in retinendo tenaciter r nō cōicando egenis rc. 47. di. sicut hi. Vide infra in s̄mone de btō Nicolao. qui incipit Iustū deduxit dn̄s rc p. 3. Hoc recthe multi implicantur Iere. 6. A minore vsq ad maiorem oēs auaritie student r a pp̄ha vsq ad sacerdotē cūcti faciunt dolum. Potes discurrere p singulos status hoīum r singulas artes. Hoc recthe excellentissime reliquit andreas. Nam oīa reliquit vt xp̄m expeditius sequeret nō solū retia sua. Vñ dī Luc. 5. Relictis oībus secuti sunt illum. Nota Omnibus: nō solū exterioribus sed etiā cupiditatibus interioribus. Nam vt dicit Greg. in home. hodierna. In hac re debemus affectū potius pēsare q̄ cēsum: multum relīgt qui sibi nihil retinuit. multum rel qt q q̄tulibet parū totū deseruit. Sic r alij apli reliquerunt. Vñ dicebant. Ecce nos reliquimus oīa: r secuti sumus te rc. Mat. 19. Sic etiā fecit ille Crates thebanus de quo ponit Hierony. 12. q. 2. Et hoc modo sequitur xp̄m q de se dicit. Vulpes foueas hn̄t rc. Mat. 8. Hoc ergo recthe relinquimus per piam subuentionem. Subueniēdo. s. paupibus rc. Luc. 11. Quod superest: date elemosynā: r ecce oīa munda sunt vobis. Si q̄s aūt de rebus exterioribus subuenire nō potest pp̄ter paupertatē necessariā aut voluntariā: subueniat de interioribus. s. de orationibus de cōpassionibus. Sicut r beatus andreas nō solum in vita sed etiā post mortē subuenit indigentibus miseris r tēptatis. Nota Exemplū de epō temptato a diabolo sicut legitur in legenda.

¶ In fāto beati Nicolai.

Inuenit gratiam coram oculis dn̄i. Eccl. 44. r in epl̄a hodierna. Et hac gratia quā dicit thema beatū Nicolaū inuenisse coram oculis dn̄i septem excellentes effectus quasi ex quodā limpidissimo fonte riuuli pcesserunt r sunt isti vij.

¶ Primus miraculoꝝ operatio.
¶ Scd̄s diuinalis sanctificatio.
¶ Tertius spiritualis deuotio.
¶ Quartus fraternalis dilectio.
¶ Quintus pontificalis promotio:
¶ Sextus virtualis administratio:
¶ Septimus supernalis glorificatio.

Primus ergo effectus rc. Fuit enī beatus Nicolaus excellētissime insignitus gratia miraculoꝝ sicut infra pcessu sermonis patebit. Vñ eccl'ia decantat. Deus q btm̄ Nicolaum pontificē tuum innumeris decorasti miraculis rc. Sed ē dubitatio. Posset. n. aliqs dicere. Videt q hic nō sit effectus grē diuine saltē loquēdo de grā gratū facientē. Qm̄ potentia faciēdi miracula dat a deo etiā malis hoībus: sicut dic decr. 1. q. 1. Teneamus. Et. c. pp̄hetauit. Et de relig. r ve. sāc. c. 1. Itē antixp̄s faciet multa miracula sicut dicit apl's. 2. Tess. 2. qui tū erit pessimus Multi etiā alij mali hoīes fecerunt miracula de quibus dicit saluator Mat 7. Multi dicēt mihi in illa die. s. iudicij. Dn̄e nōne in noīe tuo pphetauimus. r in tuo noīe demonia eiecimus. r in tuo noīe virtutes multas fecimus: Et tūc ɔfitebor illis q nunq̄ noui vos. Discedite a me: q operamini iniqtatē. Et hoc ergo nō videtur cedere in laudē Nicolai q miracula multa fecit. Pro hoc ergo dubij declaratione

notū ĩam: q̄ q̄ualis etiā mali miracula facere possint vt pbat̄ i auc̄tibus allegatis. nichilominus tamē quattuor differētie sunt inter miracula facta per bonos ꝛ sanctos viros: ꝛ illa que fiūt per malos. sicut tangit beatus Thomas in. 2. sniaꝝ di. 7. q. 3. ar. 1. ad scđm.

Prima differētia sumit̄ ex efficacia virtutis operantis: q2 signa facta per bonos fiunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ virtus actiua nature se nullo modo extendit sicut suscitare mortuos ꝛ huiꝰ: que demones ꝺm veritatē facere nō pñt. sed in pñtigijs que diu durare nō pñt ꝺm Tho. prestigium dr̄ eo q̄ pstringat actiue oculi sicut dicit Augꝰ in libro de ci. dei. ꝛ in decretis. 26. q. 5. Nec miꝝ. Nec obstat si dicatur de virga moysi ɔuersa in colubrū virtute diuina. quod tñ miraculū fecerant etiam magi Pharaonis. s. Joānes ꝛ Mābres: sicut legit̄ Exo. Ubi etiā dr̄ q̄ ɔuerterunt aquaꝫ in sanguinē: ꝛ fecerant aquas ranis ebullire. q2 ɔuersio illaꝝ virgarū per magos facta fuit virtute nature. In illis virgis erāt quedam rationes seminarie. quibus mediantibus poterant ille virge virtute nature cōuerti in serpentes: sicut dicit Augꝰ in li. ꝺ ciui. dei: ꝛ habētur in decret. 26. q. 5. Nec miꝝ. Sicut in simili videmꝰ de pilo caude equi posito in aqua qui inde ad aliquot dies ɔuertitur in serpentē. Nō ergo fuit illud in se miraculum: sed apparuit miraculum illis q hoc ignorabāt: sicut etiā videt̄ miraculum cōuersio pili equi in serpentem apud rudes ꝛ ignorātes. Ac virga moysi nō virtute nature sed diuina tm̄ fuit ɔuersa in serpētem. Et ideo fuit magnum miraculum: vt in. c. Cum ex iniūcto de hereticis. Uide de hoc in sermonibus de decem preceptis: in primo precepto ꝺ. 2. Beatus autē Nicolaus faciebat signa virtute diuina: ergo laudabilis valde est.

Scđa differētia sumitur ex vtilitate signoꝝ: q2 signa p bonos facta sunt de rebꝰ vtilibus: sicut in curationibus infirmitatū. liberationibus innocētum. Sicut p beatū Nicolaū multa talia facta legunt̄. Signa aūt facta p malos. facta sunt in rebus vanis. sicut volare in aere. sicut fecit symon magus. ꝛ in rebus etiā nociuis sepe. puta q2 reddunt hoi mēbra stupida. sicut fecerunt Zaroes ꝛ Arfaxat magi: sicut legit̄ in legenda sanctoꝝ Symonis ꝛ Jude: reddūt etiā talia signa maloꝝ q̄nq3 mentes homi nū alienatas. aut furore. aut falso amore: sicut fecit Basilius factus monachus cuidā sanctimoniali sicut scribit Grego. in primo dialogoꝝ. Unde Lucanus.

Mens hausti nulla sanie polluta veneni
Incantata perit. Unde ꝛ de quadā muliere maga scribit Uirgilius sicut Augꝰ refert 21. de ciuitate dei. Uirgilius.

Hec se carminibus pmittit soluere mētes
Quas velit: Ast alijs duras imittere curas
Sistere aquā fluuijs: ꝛ vertere sidera retro
Nocturnosq3 ciet manes. mugire videbis
Subpedibus terram: ꝛ descendere montibus ornos.

Predicta aūt sunt pro maiori parte prestigia: q2 faciunt talia apparere vera: cum vera nō sint. sed plena mendacijs: vtpotē ab illo facta qui mēdax est: ꝛ pater eius. Ad hoc etiam pertinet qđ dicit̄ de mulieribus: quas appellant strigas: siue hymnaticas: ꝛ de quibusdā alijs que credunt se cū diana dea paganoꝝ vel cum herodiade in tempeste noctis silentio multa terrarū spacia per transire: cōtra qđ vide tex in. c. Epi 26. q. 5. Hec omnia permittit deus contingere illis: qui fidem perdiderunt: sicut dicit ap o. 2. Thes 2. Loquens de miraculis anchristi. sic ait. Cuius est aduentus ꝺm operationem sathane. in omni virtute. ꝛ signis. ꝛ prodigijs. ꝛ mendacibus. ꝛ in omni seductione iniquitatis. his qui pereunt: eo q̄ charitatem veritatis nō receperunt: vt salui fierent. Et ideo mittet illis deus operationem erroris: vt credant mendacio ꝛc̄. Et ad idē facit textus. 26. q. 5. Epi: vbi dicitur. Ipse sathanas: qui transfigurat se in angelum lucis: cum mentes cuiusq3 mulieris ceperit. ꝛ hanc per infidelitatem sibi subiugauerit: illico transformat se in diuersaꝝ personaꝝ species ꝛc̄. Alias non permittit deus sic de cipi fideles ꝛ bonos. ps̄. Quia non relinquet dominus virgam peccatoꝝ super sortem iustorum: vt non extēn. iu. ad iniquitatem manus suas ꝛc̄.

Tertia differentia sumitur ex parte finis: q2 signa bonoꝝ ordinantur ad edifica

tionem fidei: et bonorum morum: iuxta illud Mat. vlt. Illi autem profecti predicauerunt vbique: domino cooperante: et sermonem confirmante: sequentibus signis. Sed signa malorum sunt in manifestum nocumentum fidei et honestatis. Non enim potest contingere nisi virtute diuina: quod aliquis falsam doctrinam annuncians: vera miracula faciat. que non nisi virtute diuina fieri possunt. Sic enim deus esset falsitatis testis: quod est impossibile: vt notat. Tho. in. 2. quolibeto.

Quarta differentia est quantum ad modum: quia boni operantur miracula per inuocationem diuini nominis: pie et reuerenter: sed mali quibusdam deliramentis: sicut qui incidunt se cultris: sicut faciebant prophete Baal: quos occidi fecit Helias. 3. Re. 18. et faciunt huiusmodi turpia. Et ita signa per bonos facta: possunt manifeste discerni ab his que virtute demonis fiunt. Ex predictis ergo patet. quod quantum ad personam miraculorum: beatus Nicolaus fuit valde laudabilis: quia faciebat miracula virtute diuina et ad vtilitatem hominum. et ad confirmationem fidei. et per inuocationem diuini nominis. ergo bene de eo dicitur: quod inuenit gratiam coram oculis domini.

¶ Secundus effectus est diuinalis sanctificatio. Dicitur autem sanctificatio diuinalis ad differentiam sanctificationis humanalis. Vide in alio sermone eiusdem sancti qui incipit. In extinguibile est lumen illius p. l. Huius autem sanctificationis fuerunt tria signa. Primum signum fuit baptismus: quia in baptismo datur gratia sacramentalis. Cuius gratie sacramenta baptismi est causa: et signum: cuiusmodi sunt cetera sacramenta: quia vt dicit magister in. 4. sen. in prin. Sacramentum est inuisibilis gratie inuisibilis forma: cuius imaginem gerit: et causa existit. Declara quod ablutio exterior cum forma verborum est signum interioris ablutionis: que fit per gratiam gratum facientem. In cuius infusione principaliter operatur deus. sed instrumentaliter sacramentum. Unde Aug. i. q. i. Detrahe. Accedit verbum ad elementum: et fit sacramentum. Unde tanta virtus aque: vt corpus tangat: et cor abluat: nisi faciente verbo: non quia dicitur: sed quia creditur. Secundum signum fuit: quod dum baptizaretur: erectus stetit in peluim: quod fuit signum rectitudinis anime: que per gratiam sanctificantem redificatur: sicut econtra per culpam inquinatur obliquatur. Unde pueri baptizati dicuntur recti: et innocentes. ps. Innocentes et recti adheserunt mihi: quia sustinui etc. scilicet in cruce moriendo: et sunt verba patris ad filium. et in hoc tangitur causa meritoria huius sanctificationis: que est passio christi. Tertium signum fuit: quod quarta et sexta feria semel tantum vbera suggebat. Quare autem hoc faciebat Vide in predicto sermone. p. l.

¶ Tertius effectus est specialis deuotio: quia postquam ad annos discretionis peruenit: quando erat capax actualis deuotionis: sepe ecclesie limina frequentabat: fugiens aliorum iuuenum lasciuias: et consortia eorum: qui per viciorum deuia oberrabant: et quicquid de sacra scriptura intelligere poterat: memoriter retinebat. Unde cantat ecclesia. Eccle sancte frequentans limina. sacra pectori condebat mandata. Nota moraliter hic contra pueros hodiernis temporibus: qui malis moribus imbuuntur: presertim in hoc quod diebus dominicis et festiuis cum deberent ad ecclesiam ire vadunt ad bibendum etc. Et in hoc magis culpabiles sunt parentes: quam ipsi etc. Dic vt expedit. Debent enim parentes filios per viam virtutum dirigere tripliciter. scilicet verbo. exemplo et disciplina. Verbo quidem ipsos instruendo monendo docendo etc. Exemplo etiam: quia vt ait Greg. Magis mouent exempla: quam verba. Nota similitudinem de pictore: qui non solo verbo: sed etiam exemplo discipulos instruit. Unde Eccle. 7. Filii tibi sunt: erudi illos: et curua illos a pueritia illorum. Debent enim pater relinquere filiis hereditatem: non solum rerum temporalium sed etiam virtutum: que omnes excellunt diuicias. Unde dicit Tullius libro primo de officiis quod optima hereditas a patribus traditur liberis omnique patrimonio prestantior: gloria virtutis rerumque gestarum. Tertio debent ipsos instruere disciplina: ipsos scilicet corrigendo. Correctio enim ista est signum dilectionis: iuxta illud Prouer. 13. Qui parcit virge odit filium suum. Qui autem diligit illum: instanter erudit. Item Aug. super epistolam Joannis: et in decretis. 23. q. 5. Non puto inquit te tunc amare seruum tuum: quando eum non cedis: aut tunc amare filium tuum: quando non das disciplinam: aut tunc amare vicinum tuum: quando non corrigis eum. Non est ista charitas sed languor. Ferueat cha-

tas.ad emendandū sed sicut boni mores delectēt si sunt mali emendētur.

¶ Quartus effectus est fraternalis dilectio: que maxime ostendit in necessitate ꝛc. Hanc monstrauit beatus Nicolaus: quādo subuenit indigentie filias cōuicini sui: satis nobilis: qui ꝓpter inopiam propofuerat prostituere tres filias suas: vt sic earum infami cōmercio aleretur. Hic vt in predicto sermone parte.2. Moraliter: dic vt expedit. Ideo .i. Io.3. Filioli mei nō diligamus verbo tm̄.sed opere ꝛ veritate.

¶ Quintus effectus est pontificalis ꝓmotio. Fuit enim promotus ex diuina reuelatione per electionem canonicam: cum tm̄ esset adhuc laicus: vt habetur in decretis. 61.di.§.His omnibus. Circa electionem autem ipsius notandū s̄m venerabilem Bernardū.fratrem Iacobū de voragine: φ ipsa electio cōmendabilis fuit ex parte eligentiū.electi.ꝛ modi eligendi. In electoribus quidē tria.cōmendabilia fuerunt.

¶ Primum est deuota oratio.

¶ Secūm diligens inquisitio.

¶ Tertium recta intentio.

Primū ergo est deuota oratio: q2 tota nocte orationibus insisterant. Vñ etiā xp̄s electurus aplos: iuit in montē ꝑrare. Vñ habetur li.6. Et apli in electione Mathie orantes dixerunt. Tu dñe ꝛc. Act.1.

Secūm diligēs inquisitio: q2 prelatus nō debet precipitanter eligi: sed cū diligentia inquiri: q2 qui idoneū querit idoneum inuenit. Quesiuit dñs idoneum ꝛ inuenit: di. Inueni Dauid seruum meum. Quesierunt electores mirrhee ciuitatis ꝛ inuenerunt.

Tertium est recta intentio: q2 nō dꝫ qs intendere istum vel illum: q2 est ꝓpinquus vel amicus: sed quia magis idoneus est. Vñ dixerunt apostoli Act.1. Tu domine qui nosti corda hominum ꝛc. per qḋ datur intelligi φ electores plus respicere debent ad gratias spirituales: φ̄ corporales.s.plus ad bonitatem.φ̄ nobilitatem.plus ad sciētiam: φ̄ ad personam.plus ad populi vtilitatem: φ̄ ad carnem ꝛ sanguinem. Sed dicitur Io.18.φ ancilla ostiaria petrum introduxit in atrium principis sacerdotū: q2 caro que debet esse ancilla: sepe introducit prelatum: cum tm̄ dicatur Exo.12.φ postes domus tingantur sanguine agni: quia non debet quis introduci in domum dei: respectu sanguinis ꝓprij: sed sanguinis xp̄i.

Secūo fuit cōmendabilis electio ex parte ipsius electi: in quo tria fuerunt cōmendabilia.s.

¶ Eminentia vite.

¶ Perfectio scientie ꝛ doctrine.

¶ Firmitas constantie.

Primum est eminētia vite: quia a sua pueritia sancte viuere cepit. Greg. Tātū debet actionem populi actio transcendere presulis: quātū distare solet a grege vita pastoris. Secūm est perfectio sciētie ꝛ doctrine. Ideo dicitur de eo: φ quicquid de scripturis intelligere poterat armario condebat pectoris. Factus etiam eps solicite populo predicabat. Iere.3. Dabo vobis pastores iuxta cor meum.ꝛ pascent vos sciētia ꝛ doctrina. Tertium est firmitas cōstantie. Unde tres pueros iniuste iudicatos constanter eripuit.ꝛ iudicem rep.ehendit. Eccli.7. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. ne forte extimescas faciem potentis: ꝛ ponas scandalum in agilitate tua. Unde dominus primo prelato iposuit nomen petrus: φ a petra dicitur. Tertio fuit cōmendabilis ex parte modi eligendi: ꝛ hec triplr.

¶ Primo q2 fuit canonica.

¶ Secūo q2 fuit pacifica.

¶ Tertio q2 fuit discreta.

Primo ergo fuit canonica. per cōpromissum: ꝛ diuinam inspirationem. Heb.5. Nec quisφ̄ sibi sumat honorem: sed qui vocatur a deo tanφ̄ Aaron. Ad idem.8. q.1. In scripturis. Et.c.qui episcopum.

Secūo quia fuit pacifica: quia omnes cōsenserunt. Sed dicitur Geñ.25.φ in vtero Rebecce filij collidebantur.q2 prelati qui debēt esse filij ecclesie quotidie altercant.

Tertio fuit discreta. Tunc enim electio est discreta: quando.s.si est in collegio persona idonea eligitur: si extra collegium est ꝑsona magis idonea: inde assumatur. Vide in.c. Q2 ꝓpe de electio. Iō sctūs Nicolaus extra collegiū fuit elect9 q erat valde idoneus. A. Re.10. Eligite meliorē de filijs dñi

nostri.nõ.n.tenentur eligere optimũ qa nõ posset inueniri sed aut bonũ aut meliorẽ. Si enim in collegio est bonus et extra collegium melior bono est preponẽdus. De hoc dic vt notat Tho. in quolz.xi.q.6. Et canoniste l.c. Monasteriũ.16 q.vit. Et glo.8.q.1. lz ergo. Et de iure patro.c.1. Et.c.qm. Et Jo. an.in.c. Duobus: de rescriptis lib.6. Jn nouella super.6 eligere tenecantur.

¶ Sextus effectus est formalis administratio. Debet.n.prelatus postq̃ legitime est promotus virtualiter administrare: ad quam ministrationẽ tria principaliter requiruntur que ponit aps a Timo.2. Abnegãtes impietatem et secularia desideria sobrie. et iuste, et pie viuamus in hoc seculo et cetera. Nota Sobrie quo ad se:iuste quo ad subditos: pie quo ad deum. Sic nicolaus pontifex ordinatus quo ad se sobrie vixit:abstinẽs ab omni contagio vitiorum. Nam eandẽ humilitatem quã prius habuerat et morum grauitatem in oibus sectabatur:corpus ieiunio macerabat.mulierum cõsortia fugiebat. Poterat ergo illud dic cum aplo Castigo corpus meum et in seruitutem redigo ne forte cum aliis predicauerim ego ipse reprobus efficiar.1.Cor.9.

Secdo vixit iuste quo ad subditos:ipsis opa misericordie ministrãdo. Misericordia enim quã a puerilibus annis imbibebat in eo continue augebatur. Erat ergo misericors erga subditos tã circa opa misericordie corporalis q̃ spũalis. Nos alebat egenos vestiebat nudos.redimebat captiuos. colligebat peregrinos et cetera. misericordie opa indigentibus exhibebat. Circa opa etiã misericordie spũalis se diligẽtissime hẽbat instruendo ignorãtes.psulẽdo dubitãtibus. corripiẽdo singetes psolabatur pusillanimos.vitia in predicationibus reprehẽdebat.iuxta illud Greg. in.12.c.sui pastoralis et in decre.43.di. Sit rector discre'us in silentio ne aut tacenda pferat aut pferẽda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorẽ ptrahit: ita indiscretum silentiũ eos q erudiri poterãt in errorem derelingt et cetera. Unde dicit in legẽda q erat efficax in loquẽdo.alacer in erorãdo.seuerus in corripiẽdo. sicut etiã iustus erat in puniendo delinquentes. vt seueritatem misericordia tẽperaret:qa vt dicit Greg. in moralibus: et in decretis.45.di. Disciplina vel misericordia multũ destituitur si vna sine altera teneatur.sed circa subditos in esse debet rectoribus et iuste cõsolans misericordia et pie seuiẽs disciplina et cetera. Eccli.6. Noli esse nimis iustus. Jtem Prouerb.30. et in decretis.4.di. Denique. Qui nimis emũgit elicit sanguinem. Utrũq tñ est necessaria: qa samaritanus infudit vinũ et oleũ sauciato: vt legitur Luc.x. Tertio vixit pie quo ad deũ quia sepius in oratione peruigilabat et deo in oibus deuotissime seruiebat.

¶ Septimus effectus est supnalis glorificatio que est vltimus et maximus grẽ effectus et finis oium aliorum effectuũ:que datur oibus sanctis Isa.61. Darem eis coronã pro cinere oleum gaudij pro luctu.pallium laudis pro spiritu meroris. Sancti viri in psẽti vita fuerũt in hũiliatione.luctu et merore. Sed pro cinere hũiliationis habebũt sublimitatẽ glie. pro luctu habebũt iocũditatem mentis pro merore vero habebunt immortalitatem quam nobis concedere dignetur filius dei. Amen.

¶ De beata Anna. Uel de natiuitate beate virginis.

Enedictus fructus ventris tui Luc.1. Uerba pposita sunt dicta ab Helisabeth ad virginem gliosam. Sed ad ppositũ approprio illa ad beatã annã matrem virginis gliose:di. O beata Anna Benedictus fructus et cetera. Materia ergo smonis erit de ea et filia eius:prius tñ ipsam virginem salutemus:di. Aue maria et cetera. Pro declaratione verborum et introductione smonis est notandũ:q lz beata anna habuerit tres filias noie marias de tribus viris.s. beatã virginẽ. Primũ de Joachim.alteram mariã de Cleopha et tertiã mariã de Salome que oẽs fuerũt fructus ventris sui. tñ principalior et excellẽtior fructus ventris sui fuit virgo beata. Nõ est duplex. Prima quia et alie marie habuit nepotes homines puros q̃uis sanctos.sed ex virgine maria habuit nepotem deũ filium dei. Nota genealogiã. Et pgle.n.maria hũit xpm.

Scda maria habuit quattuoꝛ filios ex Al/
pheo.s.Jacobū minoꝛē.ꝛ Joseph iustū.si/
monē ꝛ Tadeum. Tertia maria habuit
duos filios ex Zebedeo:vȝ Johānē apl'm
ꝛ euāgelistā:ꝛ Jacobū maioꝛē. Uñ ꝟsus.
Ex Joachim Cleopha Salome tres anna
marias. Mās habuit: iunxit Joseph. Al/
pheo. Zebedeo Unius hec mater.hec quat
tuoꝛ.illa duoꝝ. Ecce q̄ b̄ndictus fruct⁹ꝛc.
ꝛ pȝ pꝛima ratio. Scda rō q꞉ ex aliis filia/
bus suis nō accepit Anna aliquā scītatem
sed ex virgine maria sic: q꞉ ex scīficatione
virginis glorioſe q̄ fuit facta in vtero scē
Anne.etiā ipsa mater virginis ꝯsecuta est
scītatis augmētum. Si enim ex voce salu
tationis virginis scīficatus est Johānes
bap.in vtero matris:iuxta illud Luc.i. Ec/
ce enim vt facta est vox salutationis tue
in auribus meis:exultauit in gaudio īfans
in vtero meo. Sicut scīficatur infans per
verbū sacerdotis baptiȝantis ꝛ in imersio/
ne aque:q꞉ accedit verbum ad elementū ꝛ
fit sacramentū.i.q.i. Detrahe:q̄to magis er
go scīficatio btē Anne augmētata est ex
p̄sentia coꝛpoꝛali virginis in vtero suo per
nouem mēses: Et ex hoc soluit̄ qō quoꝛū/
dam quare ecclesia nō facit festū de Joa/
chim patre virginis sicut de btā Anna ꝛc.
Uide infra in alio sermone eiusdē in in/
troitu q̄ incipit Habetis fructū vestrū ꝛc.
Patet ergo ex p̄dictis q̄ thema ad p̄e/
positū intelligitur de virgine maria que ꝑ
excellentiā fuit benedictus fructus vētris
scē Anne. Sȝ pro latioꝛi declaratione no/
ta q̄ iste fructus fuit multipharíam mul/
tisq̄ȝ modis ꝛ tempoꝛibus benedictus.

¶ Primo fuit benedictus a deo patre: ꝑ eternalem predestinationem.

¶ Scdo fuit benedictus a patriarchis: ꝑ figuralem prefignationem.

¶ Tertio fuit benedictus a ꝓphetis : per ꝓphetalem prenunciationem.

¶ Quarto fuit benedictus a gentilibus: ꝑ diuinalem reuelationem.

¶ Quinto fuit benedictus ab angelis: per presentialem exhibitionem.

¶ Sexto fuit benedictus a spiritu scō: ꝑ spālem sanctificationem.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclesia: ꝑ singularem solēniȝationem.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei: per carnalem assumptionem.

Et incipimus istam diuisionē.a deo ꝛ fini/
mus in deo:quia ipse est alpha ꝛ o. princi
piū ꝛ finis:sic dr̄ Apoc.i. Primi ergo ꝛc.
Pro huius declaratione notādum q̄ ab
eterno in cōsistoꝛio trinitatis.quattuoꝛ fue
runt cōsilia celebrata. Primum cōsilium
fuit qualiter superna ciuitas ierusalem edi
ficaretur ꝛ a quibus ciuibus habitaretur
ꝛ fuit determinatū q̄ crearent̄ angeli a q̄
bus tanq̄ a nobilissimis habitaretur. Ut
diuina bonitas effunderet bonitatem su/
am:quia bonum de sui natura est diffusi/
uum. Uide de his consiliis latius quod
scripsi in parasceue in sermone qui incipit
Expedit vobis ꝛc. parte pꝛima.
Scdm ꝯsilium fuit:q꞉ enim deus preuide/
bat q̄ multis angelis peccaturis ciuitas il/
la pro magna parte futura esset desolāda.
fuit ergo in eodem cōsilio agitatū quonū
modo esset illa ciuitas reparāda: ꝛ fuit cō
clusum q̄ crearentur homines ad oꝛdines
āgelicos assumendi. Sed q꞉ deus preuidit
q̄ omnes hoīes essent in Adam peccaturi
ꝛ cōsequenter illius ciuitatis habitatione
priuandi:ideo fuit tertium ꝯsilium in quo
fuit quesitū qualiter diminutioni ciuitatis
ꝓuideretur. Ubi fuit discussum q̄ erat me
lius ꝛ iustius an q̄ angeli lapsi redimeren
tur:aut hoīes ꝑditi:ꝛ fuit determinatuȝ ꝓ
hoībus. Ratio q꞉ preuidit beata trinitas:
q̄ angeli futuri erant obstinandi sed non
homines. Et quia difficile erat videre mo/
dum per quem posset cōuenientius hoīes
reparari:ideo fuit quartū ꝯsiliuȝ de modo
reparationis. Ubi fuit decretum a scīssi/
ma trinitate debere creari quādaȝ virginē
dignissimā ꝛ omni gratia plenā. de qua fi/
lius dei carnem assumeret.ꝛ sic genus hu/
manum redimeretur ꝛc. Fuit ergo virgo
tunc benedicta ab eterno in mente diuina:
De hoc habetur auctoꝛitas mystica Pro
uerb.8. Dominus possedit me in initio via
rum suarum. Anteq̄ quicq̄ faceret a prin/
cipio. ab eterno oꝛdinata sum.nōdū erant
abyssi ꝛ ego iam concepta eram . Nota
Dominus possedit me.s.in voluntate sua:
ab initio viarum suarum .s. creaturarum.
Et pōt intelligi foꝛtasse initio.i.ante initiū.

Uel initio.i.in principio.i. ab eterno: sicut
ibi. In pncipio erat verbum. Uel dic. In
principio.i.in filio dei qui est mens seu in/
tellectus patris:q intellectus est principium
creaturarum suarum:qr in pncipio.i.in filio dei:
creauit deus celū ⁊ terrā. Uñ seqt. Ab et/
no ordinata sum.s.in cōsistorio scissime tri/
nitatis.nōdum erant abyssi.i.creature ⁊c.
Et ego iam concepta eram.s.in mente diui/
na. Item ad idem Eccl'. 24. Ab initio ⁊
ante secula creata sum. Uide infra.

¶ Scdo fuit benedictus a patriarchis ⁊c.
Primo qdem fuit prefignata in primis pa
rentibus:qbus deus reuelauit postq̄ pec-
cauerunt q̄ ex eorum posteritate deberet na
sci virgo ⁊c. Uide supra in sermone eiusdē
virginis qui incipit. Nōdū erāt abyssi ⁊c.
in principio. Et adde. Qñ enim dixit deus
ad serpētem Inimicitias ponam inter te
⁊ mulierē ⁊ semen tuū ⁊ semen illius:ipsa
cōteret caput tuum Geñ.3. Caput diaboli
potest dici. Alio modo supbia que ē caput
.i.principium ois pcti ⁊ ruine angelorum ⁊
hominum. Uñ dicit Tobias filio suo. Su
perbiam nunq̄ in tuo sensu aut in tuo ver/
bo dñari permittas. In ipsa.n.initiū sum/
psit omnis perditio.s.angelorum ⁊ hominum.
Item Eccli.10. Initium ois peccati: super/
bia. Istud ergo caput cōtriuit virgo p hu/
militatē suam:que maior fuit q̄ superbia
luciferi. Figura habet etiā de Judith que
precidit caput Olophernis.i. diaboli qui
interpretatur sedens in angustia.qui sedet
ligatus in angustia eterne damnationis.
Judith.14. Una mulier hebrea fecit con/
fusionem in domo nabuchodonosor:qui in
terpretatur infirmitas vel infirmus ⁊ signat
diabolum qui est causa ois infirmitatis spi
ritualis ⁊ corporalis. Sapie.2. Inuidia di
aboli mors introiuit in orbem terrarum. Quā
uis autem supra scriptura dixerit de capite
serpētis in singulari:tñ psalmista ponit plu
ra capita in plurali dicens. Deus aūt rex
noster ante secula operatus est salutē in me
dio terre. Tu cōfirmasti in virtute tua ma
re cōtribulasti capita draconum in aquis:
tu confregisti capita draconis. psā. 73.
Nota In medio terre.i. in vtero virginis
fm Glo.que dicitur terre nostre fecundita/
tis ⁊ humilitatis. ps. Ueritas de terra orta
est. Tu confirmasti in virtute tua mare.i.
gentes: contribulasti ca. draconis. Capita
ergo ista diaboli sunt septem fm q̄ septem
sunt pctā mortalia. Dic illa ⁊c. Primo
ergo virgo contriuit caput diaboli.i. super
biam per suam humilitatem:que fuit in ea
tanto maior quanto ipsa excellentior. Fuit
enim honorata ab angelo qui ipsam reue/
renter salutauit. A patre qui ipsam ab eter
no elegit. A spiritu sancto qui eam sancti/
ficauit. A filio qui eam impregnauit. A to/
to mundo qui eam beatam dixit:Tamē se
humilians dicit. Quia respexit humilitatē an
cille sue. Scdm caput diaboli ē auaritia.
Hoc caput cōtriuit virgo beata per suam
paupertatem. Fuit enim paup ante partū:
quia nupta fuit pauperi sponso. Uisa pau
pere mundo:⁊ hospita in paupere domo.
Fuit pauper in partu:qr pro thalamo ha/
buit stabulum.pro lecto habuit presepe ⁊
fenum. pro domicellis bouem ⁊ asinum.
Fuit etiam pauper post partum:qr obtulit
oblationem pauperū.nutriebat filiū p acū
⁊ colum ⁊ nullum cum filio habuit domici
lium. Prouer.30. Manum suam misit ad
fortia.⁊ digiti eius apprehēderunt fusum.

Tertium caput est luxuria. Istud contriuit
virgo maria per virtutem virginitatis:que
tanta fuit in ea vt nō solum in se relucerct
sed etiam in aliis. Quāuis enim pulcra es/
set.a nullo tñ vnq̄ potuit concupisci: quia
eius puritas corda intuentium penetrabat
⁊ motus illicitos extinguebat. Unde assi/
milatur flori ⁊ odori vitis:qui fugat serpē/
tes. Eccli.24. Ego quasi vitis fruc.sua.odo
ris. Ipsa etiam fuit primiceria virginitatis.
Unde comparatur amigdalo que sicut
inter ceteras arbores prima flores produ/
cit. Sic ⁊ ipsa inter mulieres prima florem
virginitatis emisit. ps. Adducentur regi
virgines post eam. De ista amigdolo dicit
Eccle vlt. Florebit amigdalus ⁊ impingua
bitur locusta:⁊ dissipabitur capparis. Tūc
amigdolus floruit: quando virgo beata
votum virginitatis emisit. Locusta vero.i.
gētilitas instabilis ⁊ ingeta tunc grā spūs
sancti īpinguata fuit:⁊ capparis.i.pplsius iu
deorum in dissipationē iuit. Capparis est
frutex spinosus sup terram expansus: ⁊ si/
gnificat populū iudeorum durum ⁊ rebellem.

z semp terrenis adherentē. Quartū ca-
put diaboli fuit inuidia. Hoc contriuit vir
go per charitatem. Habuit.n.charitatem
a.d oēs.s.ad deum z ad amicos. Propt̄ qđ
dicit. Ego mater pulchre dilectionis Eccli.
24. Hanc aūt charitatem tanta, habuit
q etiam in alios transfudit. Ut pz in Jo.
bap. Luc.i. Ut facta est vox salu.tu.in au.
me.exul.in gaudio infans in vtero meo.

Quintū cap. diaboli est gulla. Hoc cō-
triuit virgo per abstinentiā: qa parcissime
vixit: abstinentia enim est amica virginita-
tis zc. Sextum caput diaboli est iram.
Hoc contriuit virgo per pniam: quam for-
tissime tenuit. Nota q salutabat crucifixo-
res filij zc. Septimū caput diaboli est
accidia. Hoc contriuit virgo per diligen-
tiam. Nam vt ait Hierony.ad Cromaciū
z Heliodoꝝ. Beata maria istam regulā
sibi statuerat: vt de mane vsq ad terciam
orōnem insisteret. A tercia vsq ad nonam
operi vacaret. A nona vero ab oratione nō
recedebat donec angelus appareret sibi z
bene ministraret. Prouerb.vlt. Considera-
uit semitas domus sue: z panem ociosa nō
comedit. Patet ergo: qđo virgo beata con-
fregit capita draconis. Propterea hgo fuit
in figura virge pphata: vt dicet prima par
te sequenti. Prefigurabatur etiam in rubo
Moysi. Item in virga Aaron. Uide infra.
Tercio fuit benedict⁹ a pphis. Fuit.n.
a multis pphis sepi⁹ pphata. Uide infra
i sermōe de annūciatōe g scipit. Ecce ɔcipies
inutero par.4. Et adde illud qđ pphat⁹
Numeri.24. Orietur stella ex Jacob: z cō-
surget virga de israel: z percutiet duces mo-
ab. Item ps. Descendet sicut pluuia in vel-
lus: z sicut stil.stil. super terram. Nota hic
historiam de vellere Gedeonis sicut legit̄
iudicum. Unde Ber.super missus est: sic ait.
Quid illius gedeonis significabat vellus
qđ vtiq de carne tonsum sed sine vulnere
carnis in area ponitur z nunc quidem la-
na: nunc vero area rore perfunditur: nisi
carnē assumptā de carne virginis z absq
detrimento virginitatis: Cui vtiq distillā-
tibus celis tanta se infudit plenitudo diui
nitatis. vt oēs acciperemus qui vere sine
ipsa nō aliud q̄ terra arida sumus. Huic
quoq Gedeonico facto pphicū dictū pul

chre satis conuenire vr: vbi legitur. Descen
dit sicut pluuia in vellus. Nā per hoc qđ
sequitur: sicut stillicidia sti.super terram idez
intelligi datur qđ per inuentam rore madi
dam terram. Pluuiam nempe voluntariā
quā deus hereditati sue segregauit: placi-
de prius z absq strepitu operationis hu-
mane suo se quietissimo lapsu virgineum
dimisit in vterum. Postmoduz vero vbiq
terraꝝ diffusa est per ora predicatoꝝ. non
iam sicut pluuia in vellus. sed sicut stillici-
dia sti.super terram cum quodā vtiq stre-
pitu verborum ac sonitu miraculoꝝ. Siqui-
dem recordate sunt nubes ille que porta-
bant pluuiam preceptum sibi fuisse cū mit-
terentur: qđ dico vobis in tenebris dicite
in lumine: z qđ in aure auditis predicate
super tecta: qđ z fecerunt. Et enim in om-
nem terram exiuit sonus eorum: z in fi.or-
be.verba eorum. Hec Ber.

Quarto fuit benedictus a gētilibus zc.
Unde legitur in legenda natiuitatis dn̄i: q
Octauianus impator vniuerso orbe ditio
ni Romane subiugato: tm̄ senatui placuit
vt eum pro deo colere vellet. Prudens au-
tem impator se mortalē intelligens immor
talitatis sibi nomen noluit vsurpare. Ad il
lorum vero importunā instantiam sybillā
pphissam aduocat. scire volens per eius
oracula si in mundo maior eo alter nascere-
tur. Hec sybilla fuit tiburtina sicut dicitur
in cronica martiniana. Cum ergo in die na
tiuitatis dn̄i consilium super hac re conuo-
casset z sybilla in camera impatoris ora-
culis insisteret in die media circulus aure⁹
apparuit contra solem. z in medio circuli
virgo pulcherrima puerum gestans in gre-
mio. Tunc sybilla hoc Cesari ostendit. Cū
autem imperator ad predictam visionē plu
rimum admiraretur: audiuit vocem dicen-
tē. Hec est ara celi. Dixitq sybilla. Puer
maior te est: z ideo ipsum adora. Eadem
ergo camera in honorem sancte marie de-
dicata est. Unde vsq hodie dicit̄ sctā Ma-
rie ara celi. Intelligens igitur imperator q
hic puer maior se erat. ei thura obtulit: z
deus de cetero vocari recusauit. Et sic patz
4.ps. Ideo Greg.in primo moralium cir-
ca principium. Redemptor inquit noster si-
cut ad redemptionem iudeorum z gentiliū

ventilata se iudeorum ꝛ gentilium ꝓphar vocibus voluit. vt per vtrūq3 populum p̄dicaretur qui pro vtroq3 populo q̄ꝗ3 pateretur. hec ille. Nec curo allegare hic qd aliqui dn̄t. s. Virgilium p̄sensisse aut ꝓphetasse incarnationem filii dei cuꝫ dixit. Jam redit ꝛ virgo redeunt saturnia regna. Jam noua progenies celo demittitur alto. Item alibi alias scribit p̄rem loquentē ad filium. Nate mee vires mea magna poten tia solus. Et alibi verba saluatoris i cruce. Talia p̄stabat memorās: fixusq3 manebat. Nam Hierony. In ep̄la ad paulinum ista deridet dicens. Puerilia sunt hec ꝛ circu latorum ludo similia: docere qd ignores ꝛc̄.

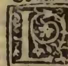
¶ Quinto fuit benedictus ab angelis ꝛc̄. Dic hystoriam: quādo angelus reuelauit Joachim ꝛ sancte anne de virgine conci piende ꝛ nascenda: habetur in legenda na tiuitatis beate virginis.

¶ Sexto fuit benedictus a spiritu sancto per sanctificationem specialem. Fuit. n. in vtero matris sanctificata. Et hoc ostendit exēplo rōne ꝛ auctoritate. Exēplo quidem sicut de Jeremia ꝛ Jo. bap hoc asseritur: de quoꝝ primo dicit Jere. i. Anteꝗ3 exires de vulua sanctificaui te. De scdo vero dicit Luc. i. Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Si ergo de istis hoc asseritur. quorum vnus fuit propheta christi ꝛ alter precursor x̄pi: multo fortius de ista cre dendum est que fuit mater x̄pi. Rōne etiā probatur. Nullus gēmā prefulgidā in va se immundo collocaret: sic nec deus pater filium suū in vtero marie posuisset: nisi mū dus fuisset. Dan. Sanctus eni3 ens in san ctis habitat. Auctoritate vero probat ps. 45. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: sanctificauit tabernaculum suum al tissimus. Vide supra in sermone de con ceptione virginis qui incipit Nondū erāt abyssi: par. 5. ꝛ infra in s̄mone de conceptio ne q̄ incipit Ab initio ꝛ an̄ secula ꝛc̄. in fine.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclesia p singularē sollēnizationem. Dic q̄ de tribus tm̄ fuit festū3. de natiuitate. v3 de x̄po. vir gine ꝛ Jo. bap. ꝛ rōnem quare dic vt in le gēda natiuitatis virginis. Vel si loqueris de conceptione virginis: dic q̄ hodie fit fe stum de conceptione. Et q̄uis habeat no men de conceptione tū festum proprie est de sanctificatione. Nō enim hodie fuerit caro cōcepta ꝛ non aīa infusa sed post. 80. dies: vt dicit Glo. Leui. 12. Sequit̄ q̄ hodie non fuit proprie virgo maria concepta nec sanctificata: q2 denolatio non fit a mate ria sed a forma. Sed q2 sanctificationis hora nescitur: ideo fit hodie festum de san ctificatione qd dicitur de conceptione: q2 tēpus cōceptionis nobis notum est sed nō sanctificationis. concor. Tho. in. 3. p. q. 27. ar. 2. ad. 3. Et nota q̄ postꝗ3 fuit aīa infusa fuit sanctificata. Vide infra in festo conce ptionis s̄. qui incipit Ab initio ꝛ ante se cula. ꝛ circa in fine sermonis.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei per carnalem assumptionem q2 filius dei su mens de ea carnem sanctificauit eam au gendo. s. sanctitatem. quam prius habebat Luc. i. Sp̄us sanctus superueniet in te ꝛ virtus altissimi. i. filius dei obūbrabit tibi. i. corpus de te assumet. Deo. Grās. Am̄.

¶ In festo beate Lucie. Sermo. primus.

Iberasti me dn̄e de pditione Eccli vlt. Hodie in tota ecclesia fit festū de beata Lucia. Sic ergo erit ꝛ s̄mo. Salue ꝛ virgo ꝛc̄. Verbum istud intelligo in p̄sona beate Lucie que regratiās deo dicit. Dn̄e tu liberasti me de perditione. Modo in uenio in scriptura sacra: q̄ in hoc mundo sunt q̄nq3 perditiones hominum ꝛ mulierum ex peccatis a qb9 deus liberauit. b. Luciā.

¶ Prima perditio est anime: ꝛ ista venit ex peccato superbie.

¶ Secunda perditio est corporis. Et ista venit ex peccato luxurie.

¶ Tertia perditio est temporis. Et ista ve nit ex peccato accidie.

¶ Quarta perditio est diuitiarum. Et ista venit ex peccato auaritie.

¶ Quinta perditio est glorie. Et ista venit ex peccato inconstantie.

¶ De qualibet fuit liberata a deo beata Lucia. Et ideo ipsa non ingrata regra tiatur deo dicens. Liberasti me dn̄e ꝛc̄.

¶ Prima perditio ꝛc̄. Jam scitis q̄ anima rōnalis habet hanc excellentiam sup aīas

iumentorum.animalium.piscium ꝛc. ꝙ hȝ rōnem
ꝛ intelligentiā. Sed peccm̄ supbie facit pde
re aīam: qꝛ aufert sibi rōnem ꝛ discretioneȝ
ꝛ intelligentiā. Recte supbia est vt frenesis
que facit ridere ꝛ cantare infirmū cū sit in
puncto mortis. vel sicut sulatus ad furcam.
qui ad furcā ducit̄ si iret cantādo ꝛ riden-
do ꝛc. stultus iudicaret̄ talis ab oībus. Se-
cus si plāgendo ꝛ humiliādo se peteret ve/
niam ab oībus ꝛc. Et hoc verum: nisi pro fide
ꝛ iustitia moreret̄. sicut legit̄ in beata Aga-
tha. ꝙ letanter ꝛ glorianṫ ibat ad carcereȝ
ꝛ quasi ad epulas inuitata. Agonem suum
dn̄o precibus cōmendabat. Sic recte est ð
supbis. Certū est ꝙ oēs vadimus ad mor-
tem. nobilis ꝛ ignobilis. diues ꝛ paup. seru⁹
ꝛ liber. vir ꝛ mulier. ex sentētia dei. De qua
Hebr. 9. Statutū est hoībus semel mori: ꝛ
post hoc iudicium. Oēs ducimur ad mortē
cū curru seu quadriga solis: portata a quat
tuor tpibus anni. 2. R. 14. Oēs morimur.
ꝛ quasi aque delabimur sup terrā que nō
reuertuntur. ergo qñ supbus vadit ornatus
pōposus ꝛc. stultus pōt iudicari ꝛc. qꝛ can
tando ꝛ ridendo vadit ad mortē: cum tñ de
beret flere: qꝛ gladium mortis tenet ad gul-
lam. De ista pditione dicit Thobias filio.
Supbiā nunꝙ̄ in tuo sensu aut in tuo ver-
bo dn̄ari permittas. In ipsa n. sumpsit in
itium oīs pditio. Thob. 4. Utināꝫ isto mo/
do instrueretis filios vr̄os ꝛc. Et nota ꝙ ī̄s
perditio. s. angelorum ꝛ hoīum. Angelorum: qa
postꝙ̄ deus creauit angelos ꝛc. Dic qdo
primus angelus supbiuit ꝛ ppter h̄ detru-
sus est in infernū cum oībus angelis fauto
ribus suis ꝛc. Uide infra in festo annūcia-
tionis. ꝛ in festo Cecilie.

¶ Scd̄a perditio fuit hoīum. Deus. n. ab
initio creauit Adam ꝛ Euā cum tanta scia
ꝙ dicunt doc. ꝙ et tunc nō fuit aliqs phs
nec doctor qui tm̄ sciret. Sed nō contenti
voluerunt scire vt deus bonum ꝛ maluȝ: ꝛ iō
expulsi fuerunt de paradiso: ꝛ fuissent dam
nati nisi pnia tulisset eos. Ecce prima pdi-
tio de supbia angelorum ꝛ hoīuȝ. Sed ab ista
fuit liberata beata Lucia. qꝛ intm̄ se cōser
uauit in hūilitate: ꝙ nunꝙ̄ supbiuit in mē
te sua. quātūcūqꝫ haberet stimulos ad sup
biendum. Nota ꝙ tria sunt que cōser uant
supbiam mulieribus presertim puellis.

Primum est pulchritudo corporis.
Scd̄m diuitie in ornamentis.
Tertium nobilitas generis.

Ista tria habuit Lucia: qꝛ fuit pulcherri-
ma: ꝛ tñ nō superbiebat ꝙ recipiebat reme
dium orationū ꝛ ieiuniorum: ppter que vide
bat̄ discolorata ꝛc. Dicens infra sc. O mi/
sera si ex pulchritudine mea aliqs cadat.
Nota hic moraliter contra pulchritudineȝ
mulierum que ex dono dei offendunt deuȝ
superbiendo vel alios scandalizando ꝛc.
Scd̄m etiam facit superbire mulieres qꝛ
licet sit mulier pulchra: si tñ non sit ornata
erit humilis. Sed quando simul concurrūt
ō quantum inflatur. Sed beata Lucia
quantumcūqꝫ esset diues ꝛ posset ornari:
tamen humiliter vestiebatur ꝛc.
Tertium etiam dat superbiam mulieri-
bus: quando cogitant ego sum nobilis ꝛc.
Sed contra hoc beata Lucia licet esset no
bilis genere: tamen plus appreciabat se ha
bere patrem christum in baptismo. ꝙ̄ pa/
trem carnalem in conceptione. Dicebat. n.
infra sc. Ego habeo duos patres ꝛc. Et
quia christus pater meus humiliauit semet
ipsum vsqꝫ ad mortem ꝛc. Phil. 2. ꝛc. Jō
sic humiliabatur. Recte videtur ꝙ Dauid
prophetasset de eius humilitate dicens. In
persona beate Lucie. Ego autem cum mi/
hi molesti essent: supple parentes vt orna-
rem me: induebar cilicio: contra ornamen-
tum corporis. Humiliabam in ieiunio ani-
mam meam: contra pulchritudinem corpo-
ris. Et oratio in sinu meo conuertetur. con-
tra nobilitatem generis. Ecce quomodo fu
it liberata a prima perditione. Ideo regra-
tians deo dicit. Liberasti me dn̄e ꝛc.

¶ Scd̄a perditio ꝛc. Dentur due persone
vna casta ꝛ altera luxuriosa: licet sint eius-
dem complexionis: tamen casta multo ma-
gis viuet ꝛc. Ratio quia luxuria consumit
corpus sicut ignis. Job. 31. Ignis est vsqꝫ ad
perditionem vel consumptionem deuorās
ꝛ omnia eradicans germina. Ideo quidaȝ
sanctus regratians deo dicebat. Adiutor
ꝛ protector factus es mihi: ꝛ liberasti cor/
pus meum a perditione. Eccli. 51. Ab hac
perditione fuit liberata beata Lucia. Dica
tur cum esset. 15. annorum pulchra corpore
sed pulchrior in anima cum esset desponsata

et virgo q3 tamē hodie male seruatur. Tūc tēpis mater sua infirmabatur ₇c. Dic practice sicut habetur in sermone magistri Vincētii de eodem festo: qui incipit. Proposui p luce habere illam: pte.i. Nā3 primo persuasit matri. vt pro sanitate consequenda iret ad sepulchꝝ beate Agathe. Et cum intrassent ecclesiam: legebatur euangeliū in missa de muliere: que patiens fluxum sanguinis per.12.annos: fuit a xp̄o curata: sicut legit. Mat.9. Dic vt in legenda: et qn̄o apparuit sibi btā Agatha ₇c. et ꝯtinuo sanata ē mater. Tunc petijt ab ea: vt virum carnalem sibi nō nominaret: ₇c. Vide in dicto sermone magistri Vincentii parte.i.

¶ Tertia perditio ₇c. Deus dat nobis tempus. Uni dat.10.annos. alij.20. ₇c. vt acquiramus paradisum. Ipse.n. apperuit nobis ianuā: restat vt ad eā vadam⁹ ₇c. Virgil⁹.

Stat sua cuiq3 dies breue et irreparabile
tempus.
Omnibus est vite: sed famam extendere
factis.

Hoc opus hic labor est ₇c. Sed quid facit accidia? Facit hoīem stare in vno loco. Immo peius facit redire retro ₇c. Et sic pditur tempus: quod est preciosissima rerum. Unde quidam poeta.

Damna fleo rerum: sed plus fleo damna
dierum.
Quis rebus poterit succurrere: nemo die-
bus.

Nota quantum emeret vna anima dānata vnam horam de tempore. Nota exēplum Crisaurij qđ Greg. recitat.4.dialog. Sic hodie multi in senectute et in infirmitate querunt tempus ad penitendum et disponēdū de aīa quod in iuuentute perdiderant ₇c. Ideo dicit scriptura. Quodcūq3 potest manus tua facere. instanter operare: quia nec opus. nec ratio. nec sciencia. nec sapientia. erunt apud inferos: quo tu properas Eccle 9.c. Nota similitudinem de seruo qui tota die laboraret sed in sero nihil lucri afferret dn̄o. Qn̄o homo incipit habere vsum liberi arbitrij. tunc incipit ambulare ad deū. Modo dic mihi: quomodo eras: iam sunt tot anni? O me miserum. Tunc eram parū deuotus modo nihil: vel sicut eram prius. Utinam non peior. Dic de quolibet statu s. de layco. de clerico. de religioso. qui bene incipit quandoq3: et deuote aliquod bonū opus: sed postea faciunt cursum asini. Nota similitudinem de naui. Si staret per plures menses in canellis: non iret ₇c. Sic vos omnes transfretamus: quia nō habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus Hebre.9. Malum ergo signum est: si quis non proficiat ambulando de bono in melius: quia in via dei non progredi retrogredi est: vt ait Ber. Contra istam perditionem dicit scriptura. Nos non sumus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime Hebre.10. Ab hac perditione fuit liberata a deo beata Lucia: quia bene lucrata est tempus. Surgebat de nocte: faciebat multa bona opa ₇c. Dic practice ₇c. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me domine ₇c.

¶ Quarta perditio in diuitiarum et procedit ex auaritia. Auari credunt amare: et augere pecunias congregādo: et hoc facit eas perdere. Dic similitudinem: que habetur in sermone de beata Cecilia: qui incipit Liberasti me domine ₇c. parte.4. De hac perditione dicit scriptura. Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non abscondes illam sub lapide in perditionem Eccli.29. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Quando incepit persecutio contra christianos: cogitauit se cito morituram. Ideo anteq3 veniret ad passū periculosum. fecit cambium: et posuit diuitias suas in mensa .s. in manibus pauperum. Ad practicam. Postq3 enim obtinuit a matre: q̄ non nominaret sibi sponsum hominem mortalem ad corruptionem. Da mihi eunti ad dn̄m Iesum christū integritatis mee custodē ₇c. Dic practicam: vt habetur in legenda: et in sermone vbi supra parte.2.

¶ Quinta perditio ₇c. Hec procedit ex inconstantia. Quando enim hoc incipit bene agere: si postea deficit: perdit gloriam. Dicitur similitudo de cursoribus ad brauium ardenter incipientibus: qui propter spinas dimittunt cursum: et alij precedunt: et lucrantur ₇c. Ita accidit multis. O quot sunt religiosi: qui ardenter inceperunt currere ad christum: qui in capite cursus tenet brauiū et coronā dicens. Venite ad me omnes et

Mat.xi. Sed caue de spinis. Spine sunt derisiones et prescationes: et alie temtationes etc. quas mali faciunt de bonis etc. Contra istos dicit scriptura. Veh illis: qui perdiderunt sustinentiam: et qui dereliquerunt vias rectas et diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dominus Eccli.2. Sed beata Lucia semper perseuerauit in vita sancta vsque ad coronam martyrij. Dic eius martyrium etc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo beati Thome apostoli. Sermo.i.

Post dies octo iterum venit Jesus Jo.20. Et in euangelio hodierno. Pro intellectu morali thematis duo: videnda sunt. Primo quid significat iterum venit Jesus. Secundo quid significat per octo dies. post quos iesus venit. Primum erit pro introductione sermonis. Secundum pro prosecutione. Vel dic introitum sic. Pro declaratione thematis et introductione sermonis est notandum: quod duplex est aduentus christi ad nos spiritualis. Primus est per gratie infusionem. Secundus per glorie collationem.

Primo venit in baptismo. Ante enim baptismum diabolus est in anima hominis per potestatem: et in habitationem tanquam in ancilla sua: et tanquam fortis armatus custodiens atrium suum Luc.xi. Et inde est quod sacerdos non permittit baptizandum intrare in ecclesia: antequam exorcizetur. per quem exorcismum expellitur diabolus: dicendo. Ergo maledicte diabole exi ab eo etc. Expulso ergo diabolo: christus per baptismum venit in animam: et inhabitat ibi: tanquam in domo sua. Auctoritas. Hic est qui venit per aquam et sanguinem Jesus christus: non in aqua solum sed in aqua et sanguine.i.Jo.5. Nota in aqua et sanguine. Aqua.s. baptismi: qui quidem baptismus quia non habet virtutem lauandi animam a peccatis: nisi ex virtute sanguinis christi. etiam si totum mare effunderetur: quinimmo nec martyrium: nec aliquod opus bonum esset meritorium sine merito sanguinis christi. Ideo dicitur de martyribus Apo.7. quod Lauerunt stolas suas in sanguine agni: et candidas fecerunt. Ideo subdit. Non in aqua solum: sed in aqua et sanguine.s. christi. Ideo in signum huius: de latere christi in cruce dormientis exiuit sanguis et aqua. Jo.19. Et fuit vera aqua: non humor flematicus. sicut quidam heretici mentiuntur vt dicitur in.c. In quadam: de cele. miss. Aug. Que est tanta vis aque: vt corpus tangat et cor abluat.i.q.i. Detrahe.

Secundus aduentus christi spiritualis est per glorie collationem.s. in morte. in qua venit christus ad animam coronandam. De aduentu in morte dicit ipse dominus Mat.24. et Luc.12. Vigilate: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Et subdit similitudinem: quare vigilare debemus dicens. Quoniam si sciret pater familias: qua hora fur venturus esset. Vigilaret vtique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati: quia qua hora non putatis. filius hominis veniet. Item de hoc aduentu dicit ipse dominus. Jo.14. Si abiero: et parauero vobis locum: iterum venio et accipiam vos ad meipsum: vt vbi ego sum. et vos sitis. Tunc ergo iterum venit Jesus ad nos. Et sic patet primum. Quantum ad secundum dico: quod per dies intelliguntur virtutes. Ratio quia dies lucet in se: et alijs. Sic virtutes lucent in se: et in alijs per exempla. Ideo dicitur Prouerb.4. Justorum semita quasi lux splendens procedit: et crescit vsque ad perfectum diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt enim vbi corruunt. His igitur ita declaratis dicit thema loquens de Thoma Apostolo. quod iesus venit ad eum.s. coronandum iterum. post octo dies. Primo enim venerat christus ad Thomam per gratie infusionem: quando baptizatus fuit. quia omnes apostoli fuerunt baptizati a christo vt dicit Augustinus per illud verbum domini. Qui lotus est non indiget: nisi vt pedes lauet: vt refert Gratianus in decretis. de consec. di.4. C.fi. In morte ergo venit iterum ad eum per glorie collationem. Sed notandum quod non statim venit ad eum iterum: sed post octo dies.i. post octo virtutes: in quibus se mirabiliter exercuit et sunt octo videlicet.

¶ Prima est fides clara.
¶ Secunda est spes vera.
¶ Tertia est charitas perfecta.
¶ Quarta est prompta obedientia.
¶ Quinta est recta iustitia.
¶ Sexta est pura temperantia.
¶ Septima est alta prudentia.
¶ Octaua est firma constantia.

Post istos octo dies venit iterum xp̄s ad eum coronandū. Primus ergo dies .i. vir/tus est fides clara. Nota Clara: duplex ē enim .s. obscura que tegit̄ in corde: sed non manifestat̄ opere nec ore. et ista nō illumi/nat hoīem lumine gratie. Contra qḋ dicit̄ Mat.5. Nemo accēdit lucernam et ponit eā sub modio. etc̄. Alia fides est clara: q̄ .s. ex/terius manifestatur ore et opere: et hec ē ne/cessaria ad salutem. Ro.10. Si ꝯfitearis in ore tuo: dn̄m iesum xp̄m: et in corde tuo cre/dideris ꝙ deus illum excitauit a mortuis: saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem. Ps. Credidi .s. in corde: ꝑpter ꝙ locutus sum .s. in ore. Ego aūt humiliatus sum nimis .s. in ope. Hanc ergo fidem habuit btūs Thomas: qḋ patz in eo ꝙ dixit. Dn̄s meus et deus meus. ꝙ aūt hec fides eius fuerit clara et excellēs: pz ex quattuor. Primo q2 dn̄s eius fidem appro/bauit: cum dixit Quia vidisti me Thoma: credidisti. Aliud quidē vidit et aliud credi/dit. Hominē vidit et deum credidit et ꝯfes/sus ē. Scd̄o pz ex eo q2 ſm Chrisostimū ma/gos baptizauit. Ex quo pz quātam in fide excellentiā habuit: qui primitias fidei gen/tium baptizare promeruit. Tertio pz ex eo ꝙ in ciuitate sua Edyssa vbi corpus suum quiescit: nullū hereticum vel infidelē viue/re permittit. Quarto pz ex eo ꝙ ecclesia q̄ errare nō potest. 24.q.1. A recta suam fidē imitari petit in oratione hodierna: vbi sic di/citur. Da nobis q̄s dn̄e btī Apl̄i tui Tho/me solēnitatibus gloriari: vt eius semper et patrociniis subleuemur. et fidem ꝯgrua de/uotione sectemur.

¶ Scd̄s dies dicitur spes vera: quia est du/plex spes equiuoce tamen. Spes falsa est in peccatoribus: qui cum semper in pecca/tis perseuerent. sperant tamen sequi vitam eternā. asserentes ex hoc facto iniustū deū si ipsos pro demerito peccatoꝝ coronaret. Cōtra hoc dicit̄ Sap.3. Infelix et vacua est spes illoꝝ: et labores sine fructu: et inuti/lia opera eoꝝ. Item Prouer.10. Spes im/pioꝝ peribit. Vera ergo spes ē bonoꝝ timē/tium deum: qui dicunt. Qm̄ tu es dn̄e spes mea etc̄. Et h̄ fuit in btō Thoma. Istud pz ex eo verbo qḋ dixit rn̄dendo ad dn̄m: qui postq̄ dixerat. Quo ego vado scitis et viā scitis: rn̄dit Tho. ex desiderio et spe firma ꝯsequendi finem vltimū qui est beatitudo. Dn̄e nescimus quo vadis. Et quō possu/mus viam scire Jo.14. Ex quibus verbis non solum relucet nobis spes Thome: sed etiam humilitas quā ꝯfessus est etc̄. Vide supra in alio sermone eiusdem sancti Vin/centij qui incipit Thomas vnus de .12. etc̄. parte .2.

¶ Tertius dies est perfecta charitas. Per/fecta charitas dicit̄ qn̄ homo est paratus subire mortē pro deo et veritatem. Ratio q2 tunc vnūquodq3 dicit̄ perfectum: qn̄ attingit ad vltimum gradū sui. Vltimus aūt gra/dus charitatis est mori pro deo: iuxta illud Jo.15. Maiorem charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis pro amicis suis. ergo etc̄. Nota gradum duodecimum chari/tatis sicut dixi supra in alio sermone parte p̄ma. Hoc aūt manifeste pz in illo ṽbo qḋ dixit. Eamus et nos et moriamur cum illo Jo.11. Nō dixit fugiamus cum eo: q2 xp̄s mortem nō fugiebat. Nec dixit 2°. expecte/mus eum: q2 xp̄s mortē nō expectabat. sed sponte ad mortē ibat. Isa.53. Oblatus est: q2 ipse voluit. Nec dixit tertio. eatis vos: sz eamus nos: q2 sibi voluit esse socius in ad/uersis: qui fuerat in prosperis. Ista est vera amicitia. Legitur de Cesare ꝙ nunq̄ dice/bat militibus ite illuc: sed venite. Dicebat enim qḋ labor cū duce p̄litans minor vide͂t esse militibus. Nec dixit 4° moriamur ante eū: q2 hoc nullius fuisset vtilitatis: cum ia/nua nō eēt aperta. Nō dixit 5° moriamur post eū: q2 viuere post xp̄m non reputabat vitā sed mortē: sed dixit Cum eo. Sciebat enim ꝙ btūs esset ille qui cum eo moreret̄: sicut patet in latrone.

¶ Quartus dies in obedientia prompta. Obediuit xp̄o. totaliter velociter. et ꝑseuerā/ter. Totaliter enim: q2 de se nihil retinuit. Li/cet enim p̄ius dixerit. Dn̄e quo vis mitte

me preter q̃ ad indos.racio postea correxit dicens. Dñs meus es tu. ⁊ ego frater tuus: fiat voluntas tua. In hoc aũt imitatus est mag̃m suum: qui ait Mat.26. Pr̃ si possibile est: transeat a me calix iste. Verũtñ nõ mea voluntas: sed tua fiat. Scd̃o obedivit velociter: q̃r mox in Indiã est profectus. Ber. Verus obediens mãdatum nõ perendinat: sed parat aures auditui. pedes itineri. manus operi. ⁊ se totũ intra colligit: vt mandatum peragat imperantis. Tertio obedivit perseueranter: q̃r vsq̃ ad mortem: vt patebit infra in vltima parte sermonis: exemplo xp̃i. De quo dicitur Phil.2. Factus est obe. vsq̃ ad mortem. ⁊c.

¶ Quintus dies est recta iusticia. Recta dicit̃. q̃ñ boni zelo fit iusticia: ⁊ non liuore vindicte: alias peccatũ esset mortale: etiam si alias iusticia fieret: vt probatur. 23. q.4. Ea vindicta. Et. q.5. c. Miles. Et. c. Quũ minister. Hec ergo iusticia fuit in btõ Thoma: qd̃ pz in eo: q̃ quasi vicarius dei spũ sctõ inspiratus: zelo iusticie protulit sniam cõtra illum: qui eum percusserat ⁊c. Qd̃ credẽdum est ipm̃ fecisse tanq̃ dei minister. sicut ⁊ Moyses fecit. sicut dicit̃ Exo.2. Et in decret. 23. q.4. Non in inferẽda. Sic ⁊ Helyas fecit contra q̃nquagenarios. 4. Re. 1. Et Eliseus contra pueros eum deridentes ⁊ illudẽtes 4. Re. 4. Vel dic hystoriam totaz ⁊c. Ubi notandum est: q̃ eo qd̃ dicit̃ q̃ Tho. imprecatus est malum illi: qui dedit sibi alapam: q̃ hoc nõ fuit verum fm̃ Aug. Vel dic: q̃ hoc fecit ex zelo iusticie: sicut Helyas contra q̃nquagenarios: sicut legit̃. 4. Re. 1. Sic ⁊ Eliseus cõtra pueros. 4. Re. 4. Sic ⁊ Dauid sepe imprecat̃ contra pctõres malum dicens. Conuertant̃ pctõres in infernum: oẽs gentes: qui obliuiscunt̃ deum. Item alibi. Veniat mors sup illos: ⁊ descendant in infernum viuentes ⁊c. Vel dic q̃ hic dixit Thobias nõ per modum imprecantis sed per modum prenũciationis prophetando illud qd̃ futurum erat: sicut Job maledixit diei suo denunciando id qd̃ erat Job.3.

¶ Sextus dies est pura temperantia que precipue in duobus actibus exercetur vz. Primo in abstinẽdo a comestibilibus. Scd̃o a venereis. De primo patet eciã: q̃ etiã in mensa conuiuã regalis non comedebat ⁊c. De secundo quia castitas sua tãtum excellens fuit q̃ etiam alios odore mirifico attrahebat. Unde sue merito castitatis sponsus ⁊ sponsa fecerunt votum virginitatis. Dic hystoriã.

¶ Septimus dies est alta prudentia. Prudentia est duplex. s. infima siue bassa ⁊ hec versatur circa terrena. ⁊ est falsa. Sicut est prudentia auari ad pecuniam congregandam. luxuriosi ad voluptates. superbi ad honores. Contra hanc dicitur. Perdaz sapientiam sapientum ⁊ prudentiam prudẽtum reprobabo. 1. Cor. 1. Prudẽtia ergo alta dicitur illa que versatur erga celestia capescenda que excellenter fuit in btõ Thoma: sicut patet in optimo modo quem adinuenit ad palatium edificandum in celo ⁊c. Dic hystoriam.

¶ Octauus dies constantia. Hec accepit brauium vite eterne: quia Non qui inceperit sed qui perseuerauerit: saluus erit Mat. 10. Et. 24. Ber. Inter ceteras virtutes sola perseuerantia coronatur: que habetur per firmam constantiam: per quam homo ita firmatur in dei seruitio: vt potius mortem pati velit q̃ consentire peccato. Hanc habuit beatus Thomas. Dic eius martyrium. Post istos ergo octo dies iterum venit ad eum Jesus ⁊ ipsum ad gloriam exaltauit. Ad quam nos etiam dignetur ipse perducere qui pro nobis dignatus est de virgine nasci ⁊ in cruce mori. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Stephano prothomartyre
Sermo vnus.

Disputantes cum Stephano nõn poterant resistere sapientie ⁊ spũi. que loquebatur. Act.6. Inter ceteras promissiones quas christus fecit discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os ⁊ sapientiaz cui nõ poterunt resistere ⁊ contradicere oẽs aduersarij vestri Luc.21. Os. i. eloquentiam in ore. Ratio huius promissionis fuit: quia christus volebat eos mittere per mundum. vbi habebant disputare contra phõs ⁊ scientificos. Ipsi autem apostoli erant piscatores ⁊ rudes ⁊c. Ideo fuit necessaria ⁊c. Hec promissio fuit completa in oĩbus discipulis

sed singlr in Stephanum vt dicit thema. Disputantes rc. Sm verba thematis notatur in beato Stephano duo singularia .s. p°. Ex pte iudeorum pugna rigorosa: dispu/ tans cum stephano.

Ex parte christi victoria mirabilis: et non poterant resistere.

¶ Quantum ad primū: bellum rigorosum esset si cōtra vnū multi pugnarēt diuersis armoꝝ generibus. in circuitu rc. sic multi pugnabāt ꝫ stephanum de fide catholica. Venerunt .n. cōtra eum rabini de qnqꝫ studijs generalibus .s. de qnqꝫ sinagogis dispu tantes cum eo. Dicit textus. Surrexerūt āt qdam rc. Act. 6. Synagoga idem est q̄ cō gregatio doctoꝝ et rabinoꝝ rc. Questio est hic quare magis et potius insurrexerūt con tra Stephanū q̄ cōtra aplos et cōtra disci pulos xpi: q tunc erāt ierlm. R° qꝛ aliquid singularitatis erat in predicatione Stepha ni plusqꝫ in alijs in cōuertendo gētes. Hoc dicit textus Stephanus plenus gratia et fortitudine faciebat signa et pdigia magna in populo Act. 6. Nota Gratia .s. illa. De qua Dan. Diffusa est gratia i labijs rc. ps. 44. Scdo nota Fortitudine: fortis fuit ꝫ luxuriam qꝛ fuit castissimus. vnde ppter ca stitatem suā fuit prepositus mulieribus: vt dicit Act. 6. et 7. Dic hystoriam: et cū toto hoc Stephanus non dimittebat pniam. Item Faciebat prodigia .i. pcul a digito dei sunt illa que nullo posse creature pnt fieri vt suscitare mortuos: illuminare cecos rc. Item Signa: signa sunt que pnt fieri per naturā sed nō isto modo: vt curare infirmi tates rc. sed nō cōuertebant. Unde qnqꝫ synagoge insurrexerunt cōtra beatū Ste/ phanū: ecce bataglia rigorosa. Et ps. pmū.

¶ Quantū ad scdm rc. Nota qdo btus Stephanus predicabat de materia aduen tus xpi dicens: q̄ tempus erat q hoc clare nō cognoscebat. et allegabat illud verbū Ja cob. Nō auferet sceptrum de Juda et dux de fe. eius donec ve. qui mit. est et ipse erit expectatio gētiū. Gen. 49. Declara rc. Itē illud de hebdomadibus Danielis q̄ sunt. 490. anni q iam erant cōpleti. Contra hoc insurrexerunt synagoga Libertinoꝝ. volēs confundere beatum Stephanū allegantes illud Isa. xi. Egredietur virga de radice yes/ se rc. et sequitur ponendo signa aduentus xpi. Habitabit lupus cum agno: et pardus cum hedo accubabit. vitulus et leo et ouis simul morabuntur: et puer paruulus mina bit eos. vitulus et vrsus pascētur. simul reqe scēt catuli eoꝝ. et leo quasi bos comedet pa leas. Cum ergo ista signa nō sint completa ergo stephane reuoca qđ dixisti. Rndit bea tus Stephanus q̄ signa sunt cōpleta: sed pphā loquitur figuratiue de hoibus sub nomine bestiarū: sicut Jacob alibi loquitur dicens. Catulus leonis Juda. ysachar asi/ nus fortis. neptalim ceruus emissus. benia min lupus rapax Gen. 49. Catulus leonis Juda; iuda dicitur leo qꝛ sicut leo dn̄atur bestijs: sic Dauid qui fuit de tribu iuda de bebat dn̄ari rc. Sic ergo loqtur Isaias. Lupus rapax fuit Matheus propter vsu/ ras: vt dicit Beda. Agnus fuit Jo. euange lista: qui simul habitabant. Pardus diuer sorum coloꝝ fuit Nicodemus. Hedus pe trus aplus: qui simul habitabant. Uitulus de quo fiebat principale sacrificium. signifi cat corpus xpi. Ouis simplex aiam xpi. Leo diuinitatem. Puer paruus .i. xps nouiter natus minabit eos. quia caro aia et diuini tas fuerunt in xpo. Et q̄ Isa. loquatur de hoibus patet cum sequitur in textu. Nō no cebunt et non occident in vniuerso monte sancto meo: quia repleta est terra sciencia christi rc. Isa. xi. Et sic habuit victoriam.

Scdo surrexit contra eum synagoga Cy rennēsium: quia Stephanus pdicabat xpi diuinitatem dicens: q̄ sicut deus olim assū psit formam ignis cū daret legem iudeis: vt pꝫ Exo. 19. Et. 29. ppter q̄ vocabat ignis. Dns deus tuus ignis ꝯsumēs est Deut. 4. Sic hodie deus assūpsit formā hūanā q̄ est melior q̄ forma ignis. et iō illā dimisit sed nō istā. Itē si xps nō esset deus etiā seipm saluare nō posset rc. Tunc illi ꝫ Stepha num arguebāt allegās textū. ps. 80. Israel si audieris me nō erit in te deus recens rc. Rndit Stephanus q̄ xps nō est recēs sed eternus deus factus est homo recēs: sicut si filius regis fieret d nouo miles rc. et sic vicit.

¶ Tercio insurrexerūt ꝫ eū illi de synago ga Alexādrinoꝝ. Dū .n. Stephanus pdica ret trinitatē psonaꝝ adducēs silitudinem de sole. vel igne rc. et sicut radius solis ve/

nit in hunc mundum nō relinquens solem: sic filius ꝛc. Jō ps. 18. In sole posuit sibi deus tabernaculū suū .i. filitudinē suā, Et sic dixerit. Cōtra Deu. 6. Audi isrl: dñs deus tuus deus unus est. Rūdit stephanus. Deus unus est in essentia: sed in psonis trinus. Et h vī: in auctate allata. vbi ponunt tria noia. Dñs .s. pr̄. Deus .s. filius tuus. Deus .s. spūs sanctus. Et in principio Biblie. In pncipio creauit elohim in plurali: vbi ostēdit plures psonaꝝ.

¶ Quarto cū Stephanus pdicaret de sacramēto eucharistie: adducēs rōem q2 sicut per fructū diabolus induxit totū malū in mundo: sic deus p fructū vginis voluit afferre oē bonū mūdo. De quo. Bñdictus fructus ventris tui. Jō xps Jo. 6. Hic est panis q de celo descēdit. q māducat hūc panem viuet in eternū Jo. 6. Et sic surrexit synagoga Libertinoꝝ dicēs cū furia. Vos pdicatis malicias: q2 panis nō est adorādus. Deut. 6. Dñm deū tuū adorabis: ꝛ illi soli suies. Rūdit Stephanus q sicut olim deus adorabat in archa. nō q̄d illud lignū adorabat sed deus in figura arche: sic hodie deus adoratur in hostia. nō ipsa hostia.

¶ Quinto cū Stephanus pdicaret q lex moysi cessabat ꝛ erat dimittenda q̄tū ad cerimonialia ꝛ iudicialia: nō āt q̄tū ad moralia. licet esset bona p illo tpe: adducens filitudinē de formatione hoīs Gen. 2. Formauit igit deus hoiem ꝛc. bonū fuit corpus sed melior aīa sed optimus hō pfectus: ita lex moysi bona erat tunc tanq̄ corpus. q̄ terrena tota erat nec pmittebat celestia: sed melior est lex euangelica ꝛc. tanq̄ pfecta q̄ nō pmittit terrena. imo dicit q despiciatur. sed pmittit celestia vñ prīa lex fuit lex puerorꝝ ꝛc. Et sic surrexerūt ꝯ eum illi de synagoga Assianoꝝ dicēs. Cōtra ꝛ nunq̄d dicit Dauid. Fidelia oīa mādata eius ꝯfirmata in seculū sclī: Rūdit Stephanus imo h auctas dicit ꝯ vos: qđ dic. In sclm sclī. Primū seculū fuit ex quo iudei fuerūt i terra pmissionis: ꝛ durauit vsq ad trāsmigrationē.

Scdm seculū a trāsmigratione vsq ad xpm. De h Dauid. Redēptionē misit dñs populo suo: mādauit in eternū testm̄ suū. Hic potes ponere filitudinē de tesaurio: ꝛ addit duo testamēta successiue. quoꝝ scdz derogat prīo. Uñ Innocētiū tertiū i.c. Cū marthe: de cele. miss. Cū ergo nō possent eius fugare venerūt ad mendacia. Accusauerūt ergo eū corā iudicibus ꝛ obstiac: ꝛ hūerūt tres falsos testes accusātes eū de blasphemia in deū ꝛ moysē: ꝛ i legē. Sz dū b. stephanus excusaret se faciēs magnū smōez ꝯ legē Act. 7. fcā ē facies eius sic āgeli. Et illi stridebāt dētibus i eū. Videns āt stephanus q nec excusatio eius nec pdicatio p̄ficiebat. icepit eos redarguere ꝛc. norra breuit eius martyriū. am̄.

¶ Itē de eodē b. Stephano. smo. scds.

STephanus plenus grā. Act. 6. ꝛ i epla hodierna. Pro declaratiōe thematis ꝛ introductiōe materie: notādū q qđ sit a sacris theologis ptꝫ hō posse eē certus se hre grām dei. Pro cuius euidentia nota q duplex est grā dei q̄ theologi ponūt. Prima est grā gratis data. Scda est grā gratū faciēs. Grā grat̄ data: est donū dei data alicui supra facultatē nō q̄dē ad salutē suam sz alioꝝ: sicut est sciētia. pphia. grā miraculoꝝ: ꝛ c. hmōi. De qbus aplus ait. Unicuiq āt dat mālfestatio spūs .i. grā p quā pꝫ ad vtilitatē. Glo. Alioꝝ. Alij q̄dē p spūm dat smo sapie. alij āt smo scie sz eūdē spūm. Alteri fides i eodē spū. Alij grā sanitatū in vno spū. Alij opatio virtutū. Alij pphia. Alij discretio spūuꝫ. Alij gnā linguaꝝ. Alij īterpratio smonū. i. Cor. 12. Et sic sunt nouē spēs huius grē gratis date quas hic enūerat aplus ꝯpater prīa grā. Grā pō gratū faciens est donū dei. Et diffinit sic. Grā est nitor aīe sctās ꝫ recōcilians amorē: que dat pncipaliter ad vtilitatē ꝛ salutē hñtis p quā efficit hō capax ꝛ dignus gloria vite eterne. Et ista grā est incōparabiliter excellentior prima. Unū. i. Cor. 12. Postq̄ aplus enūerauit dona pertinentia ad gratiā gratis dataꝝ subdit. Adhuc excellentiorē viam vobis demōstro. Et ostēdēs viam illā: subdit statim in 13. c. Loquēs de charitate q̄ aut est idem q gratia gratū faciēs. aut eidē grē imediate vnita. Et hoc pbat videlicet q hec grā sit excellētior prima: q2 prima gratia sine scda nihil valet .s. habenti sibi. Unde dicit. Si linguis hoīuꝫ loquar ꝛ angeloꝝ: charitatē aūt nō habuero. factus sum velut es sonās

De Grā dei.

Uxor quot peccatã cõmittit p timorem viri rc. Dic vt expedit. Hoc ergo recte relinquimus per firmã patientiã. q2 vt dicit Aug9. in pmo de ci. dei. r in decret. 22. q. 5. Ita ne. Homo potius dz oia mala pati: q pctõ zsentire. Ideo dicit dns. Nolite timere eos q occidunt corpus: aiam aũt non possunt occidere: sed potius eũ timete q põt r aiam r corpus pdere in gehẽnam Mat 10. Hoc ergo recte reliquit beatus Andreas Nam hũit tantã firmitatẽ r patientiã q etiã mortẽ subijt pter xpm. Dic eius martyriũ. Jõ dĩ Luc. 21. In patientia vestra: possidebitis aias vestras.

¶ Quartũ recte est mundanalis cupiditatis circa bona tẽporalia. Et hec tripliciter illaqueat hoies. Primo in desiderando. Scdo in acquirendo. Tertio in retinẽdo.

Primo modo desiderando: q2 multi inordinate desiderant tẽporales diuitias. aut ad finem malũ. aut malo modo rc.

Scdo acqrendo: in quo multa pctã cõmittunt. aliena dinersis modis vsurpãdo.

Tertio in retinendo tenaciter r nõ cõferendo egenis rc. 47. di. sicut hi. Uide infra in smone de btõ Nicolao. qui incipit Justũ deduxit dns rc p. 3. Hoc recte multi iplicantur Jere. 6. A minore vsq ad maiorem oes auaricie student r a ppha vsq ad sacerdotẽ cũcti faciunt dolum. Posset discurrere p singulos status hoium r singulas artes. Hoc recte excellentissime reliquit andreas. Nam oia reliquit vt xpm expeditius sequeret nõ solũ retia sua. Uñ dĩ Luc. 5. Relictis oibus secuti sunt illum. Nota Oĩmnibus: nõ solũ exterioribus sed etiã cupiditatibus interioribus. Nam vt dicit Greg. in home hodierna. In hac re debemus affectũ potius pẽsare q cẽsum: multum relĩqt qui sibi nihil retinuit. multum rel qt q cũlibet parũ totũ deseruit. Sic r alij apli reliquerunt. Uñ dicebant. Ecce nos reliquimus oia r secuti sumus te rc. Mat. 19. Sic etiã fecit ille Crates thebanus de quo ponit Hieron. 12. q. 2. Et hoc modo sequimur xpm q de se dicit. Uulpes foueas hñt rc. Mat. 8. Hoc ergo recte relinquimus per piam subuentiõem. Subuenĩdo. s. paupibus rc. Luc. 11. Oĩ q superest: date elemosynã: r ecce oia munda sunt vobis. Siqs aũt de rebus exterioribus subuenire nõ potest pter paupertatẽ necessariã aut voluntariã: subueniat de interioribus. s. de orationibus de cõpassionibus. Sicut r beatus andreas nõ solum in vita sed etiã post mortẽ subuenit indigentibus miseris r tẽptatis. Nota Exemplũ de epõ temptato a diabolo sicut legitur in legenda.

¶ In festo beati Nicolai.

Inuenit gratiam coram oculis dñi. Ecci. 44. r in epla hodierna. Et hac gratia quã dicit thema beatũ Nicolaũ inuenisse coram oculis dñi septem excellentes effectus quasi ex quodã limpidissimo fonte riuuli pcesserunt r sunt isti vij.

¶ Primus miraculorũ operatio.
¶ Scdus virginalis sanctificatio.
¶ Tertius spiritualis deuotio.
¶ Quartus fraternalis dilectio.
¶ Quintus pontificalis promotio.
¶ Sextus virtualis administratio.
¶ Septimus supernalis glorificatio.

Primus ergo effectus rc. Fuit enĩ beatus Nicolaus excellẽtissime insignitus gratia miraculorũ sicut infra pcessu sermonis patebit. Uñ eccl'ia decantat. Deus q btm̃ Nicolaum pontificẽ tuum innumeris decorasti miraculis rc. Sed ẽ dubitatio. Posset. n. aliqs dicere. Uidet q hic nõ sit effectus gfe diuine salte loquẽdo de gfa gratũ faciente. Nã potentia faciẽdi miracula daẽ a deo etiã malis hoibus: sicut dic tex. i. q. i. Tenearmus. Et. c. pphetauit. Et i re iig. r de fac. c. i. Itẽ afñpo faciet multa miracula sicut dicit aplũs. 2. Tessa. 2. qui tñ erit pessimus Multi etiã alij mali hoies fecerunt miracula de quibus dicit saluator Mat 7. Multi dicẽt mihi in illa die. s. iudicij. Dñe nõne in noie tuo pphetauimus. r in tuo noie demonia eiecimus. r in tuo noie virtutes multas fecimus. Et tũc zfitebor illis q nunq noui vos. Discedite a me: q operamini iniqtatẽ. Ex hoc ergo nõ videtur cedere in laudẽ Nicolai q miracula multa fecit. Pro hoc ergo dubij declaratione

notādum: q̄ q̄uis etiā mali miracula face
re possint vt pbat i auctoribus allegatis. ni/
chilominus tamē quattuor differētie sunt
inter miracula facta per bonos et sanctos
viros: et illa que fiūt per malos. sicut tan/
git beatus Thomas in. 2. snīaꝝ di. 7. q. 3.
ar. 1. ad scdm.

Prima differētia sumit ex efficacia vir
tutis operantis: q2 signa facta per bonos
fiunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ vir/
tus actiua nature se nullo modo extendit
sicut suscitare mortuos et huius: que demo
nes sm veritatē facere nō pūt. sed in pstri/
gijs que diu durare nō pūt sm Tho. pre/
stigium dī eo q̄ pstringat actiue oculi sicut
dicit Aug9 in libro de ci. dei. et in decretis.
26. q. 5. Nec mirꝝ. Nec obstat si dicatur de
virga moysi ꝯuersa in colubrū virtute diui
na. quod tn̄ miraculū fecerunt etiam magi
Pharaonis. s. Joānes et Mābres: sicut le/
git Exo. Ubi etiā dī q̄ ꝯuerterunt aquāz
in sanguinē: et fecerunt aquas ranis ebul/
lire. q2 ꝯuersio illaꝝ virgarū per magos fa
cta fuit virtute nature. In illis virgis erāt
quedam rationes seminarie. quibus medi/
antibus poterant ille virge virtute nature
ꝯuerti in serpentes: sicut dicit Aug9 in li.
de ciui. dei: et habētur in decretꝭ. 26. q. 5. Nec
mirꝝ. Sicut in simili videm9 de pilo caude
equi posito in aqua qui inde ad aliquot
dies ꝯuertitur in serpentē. Nō ergo fuit il/
lud in se miraculum: sed apparuit miracu
lum illis q̄ hoc ignorabāt: sicut etiā videt
miraculum ꝯuersio pili equi in serpentem
apud rudes et ignorātes. Sz virga moysi
nō virtute nature sed diuina tn̄ fuit ꝯuer/
sa in serpētem. Et ideo fuit magnum mira
culum: vt in. c. Cum ex iniūcto de hereticis.
Uide de hoc in sermonibus de decem pre/
ceptis: in primo precepto s. 2. Beatus autē
Nicolaus faciebat signa virtute diuina: er/
go laudabilis valde est.

Scd̄a differētia sumitur ex vtilitate si/
gnoꝝ: q2 signa p bonos facta sunt de reb9
vtilibus: sicut in curationibus infirmitatū.
liberationibus innocētum. Sicut p beatū
Nicolaū multa talia facta leguntur. Signa
autē facta p malos. facta sunt in rebus va
nis. sic volare in aere. sicut fecit symon ma/
gus. et in rebus etiā nociuis sepe. puta q2
reddunt hoi mēbra stupida. sicut fecerunt
Zaroes et Arfaxat magi: sicut legit in le/
genda sanctoꝝ Symonis et Jude: reddūt
etiā talia signa maloꝝ q̄q3 mentes homi
nū alienatas. aut furore. aut falso amore: si
cut fecit Basilius faciens monachus amaū
sanctimoniali sicut scribit Grego. in primo
dialogoꝝ. Unde Lucanus.
Mens hausti nulla sanie polluta veneni
Incantata perit. Unde et de quadā mulie
re maga scribit Uirgilius sicut Aug9 refert
21. de ciuitate dei. Uirgilius.
Hec se carminibus pmittit soluere mētes
Quas velit: Ast alijs duras īmittere curas
Sistere aquā fluuijs: et vertere sidera retro
Nocturnosq3 ciet manes. mugire videbis
Subpedibus terram: et descendere monti/
bus ornos.

Predicta autē sunt pro maiori parte pst/
tigia: q2 faciunt talia apparere vera: cum
vera nō sint. sed plena mendacijs: vtpote
ab illo facta qui mēdax est: et pater eius.
Ad hoc etiam pertinet qd̄ dicit de mulieri
bus: quas appellant strigas: siue hymnati/
cas: et de quibusdā alijs que credunt se cū
diana dea paganoꝝ vel cum herodiade in
tempeste noctis silentio multa terrarū spa
cia per transire: cōtra qd̄ vide tex. in. c. Epi
26. q. 5. Hec omnia permittit deus contin
gere illis: qui fidem perdiderunt: sicut dicit
ap o. 2. Thes 2. Loquens de miraculis an
christi. sic ait. Cuius est aduentus sm ope/
rationem sathane. in omni virtute. et signis.
et prodigijs. et mendacibus. et in omni sedu
ctione iniquitatis. his qui pereunt: eo q̄ cha
ritatem veritatis nō receperunt: vt salui fie
rent. Et ideo mittet illis deus operationē
erroris: vt credant mendacio &c. Et ad idē
facit textus. 26. q. 5. Epi: vbi dicitur. Ipse sa
thanas: qui transfigurat se in angelum lu
cis: cum mentem cuiusq3 mulieris ceperit. et
hanc per infidelitatem sibi subiugauerit:
illico transformat se in diuersaꝝ personaꝝ
species &c. Alias non permittit deus sic de
cipi fideles et bonos. ps. Quia non relin/
quet dominus virgam peccatoꝝ super sor/
tem iustorum: vt non extēn. iu. ad iniquita
tem manus suas &c.

Tertia differentia sumitur ex parte fi/
nis: q2 signa bonoꝝ ordinantur ad edifica

tionem fidei: et bonorum morum: iuxta illud Mat. vlti. Illi autem profecti predicauerunt vbique: domino cooperante: et sermonem confirmante: sequentibus signis. Sed signa malorum sunt in manifestum nocumentum fidei et honestatis. Non enim potest contingere nisi virtute diuina: quod aliquis falsam doctrinam annuncians: vera miracula faciat. que non nisi virtute diuina fieri possunt. Sic enim deus esset falsitatis testis: quod est impossibile: vt notat. Tho. in. 2. quolibeto.

Quarta differentia est quantum ad modum: quia boni operantur miracula per inuocationem diuini nominis: pie et reuerenter: sed mali quibusdam deliramentis: sicut qui incidunt se cultris: sicut faciebant prophete Baal: quos occidit fecit Helias. 3. Re. 18. et faciunt huiusmodi turpia. Et ita signa per bonos facta: possunt manifeste discerni ab his que virtute demonis fiunt. Ex predictis ergo patet. quod quantum ad personam miraculorum: beatus Nicolaus fuit valde laudabilis: quia faciebat miracula virtute diuina et ad vtilitatem hominum. et ad confirmationem fidei. et per inuocationem diuini nominis. ergo bene de eo dicitur: quod inuenit gratiam coram oculis domini.

¶ Secundus effectus est diuinalis sanctificatio. Dicitur autem sanctificatio diuinalis ad differentiam sanctificationis humanalis. Vide in alio sermone eiusdem sancti qui incipit. In extinguibile est lumen illius p. l. Huius autem sanctitatis fuerunt tria signa. Primum signum fuit baptismus: quia in baptismo datur gratia sacramentalis. Cuius gratie sacramenta baptismi est causa et signum: cuiusmodi sunt cetera sacramenta: quia vt dicit magister in. 4. sen. in prin. Sacramentum est inuisibilis gratie inuisibilis forma: cuius imaginem gerit: et causa existit. Declarat quod ablutio exterior cum forma verborum est signum interioris ablutionis: que fit per gratiam gratum facientem. In cuius infusione principaliter operatur christus. sed instrumentaliter sacramentum. Vnde Aug. i. q. i. Detrahe. Accedit verbum ad elementum: et fit sacramentum. Vnde tanta virtus aque: vt corpus tangat: et cor abluat: nisi faciente verbo: non quia dicitur: sed quia creditur. Secundum signum fuit: quod dum baptizaretur: erectus stetit in peluis: quod fuit signum rectitudinis eius: que per gratiam sanctificantem re

edificatur: sicut est per culpam inquinatam obliquatur. Vnde pueri baptizati dicuntur recti: et innocentes. ps. Innocentes et recti adheserunt mihi: quia sustinui te. s. in cruce moriendo: et sunt verba patris ad filium. et in hoc tangitur causa meritoria huius sanctificationis: que est passio christi. Tertium signum fuit: quod quarta et sexta feria semel tantum vbera suggebat. Quare autem hoc faciebat: Vide in predicto sermone. p. l.

¶ Tertius effectus est specialis deuotio: quia postquam ad annos discretionis peruenit: quantum erat capax actualis deuotionis: sepe ecclesie limina frequentabat: fugiens aliorum iuuenum lasciuias: et consortia eorum: qui per viciorum deuia oberrabant: et quicquid de sacra scriptura intelligere poterat: memoriter retinebat. Vnde cantat ecclesia. Ecclesie sancte frequentans limina. sacra pectori condebat mandata. Nota moraliter hic contra pueros hodierni temporis: qui malis moribus imbuuntur: presertim in hoc quod diebus dominicis et festiuis cum deberent ad ecclesiam ire vadunt ad bibendum etc. Et in hoc magis culpabiles sunt parentes quam ipsi etc. Dic vt expedit. Debent. n. parentes filios per viam virtutum dirigere tripliciter. s. verbo. exemplo et disciplina. Verbo quidem ipsos instruendo monendo docendo etc. Exemplo etiam: quia vt ait Greg. Magis mouent exempla: quam verba. Nota similitudinem de pictore: qui non solo verbo: sed etiam exemplo discipulos instruit. Vnde Eccle. 7. Filii tibi sunt: erudi illos: et curua illos a pueritia illorum. Debet enim pater relinquere filiis hereditatem: non solum rerum temporalium sed etiam virtutum: que omnes excellunt diuitias. Vnde dicit Tullius lib. primo de officiis quod optima hereditas a patribus traditur liberis omnique patrimonio prestantior: gloria virtutis rerumque gestarum. Tertio debent ipsos instruere disciplina: ipsos. s. corrigendo. Correctio. n. ista est signum dilectionis: iuxta illud Prouer. 13. Qui parcit virge odit filium suum. Qui autem diligit illum: instanter erudit. Item Aug. super epistolam Ioannis: et in decretis. 23. q. 5. Non puto inquit te tunc amare seruum tuum quando eum non cedis: aut tunc amare filium tuum: quando non das disciplinam: aut tunc amare vicinum tuum: quando non corrigis eum. Non est ista charitas sed languor. Ferueat cha-

rias. ad emendandū. sed sicut boni mores delectēt si sint mali emendētur.

¶ Quartus effectus est fraternalis dilectio: que maxime ostenditur in necessitate ɀc. Hanc monstrauit beatus Nicolaus: quādo subuenit indigentie filias cōuicini sui: satis nobilis: qui ꝓpter inopiam proposuerat prostituere tres filias suas: vt sic earum infami cōmercio aleretur. Hic vt in predicto sermone parte. 2. Moraliter: dic vt expedit. Ideo i Jo. 3. Filioli mei nō diligamus verbo tñ. sed opere ɀ veritate.

¶ Quintus effectus est pontificalis ꝓmotio. Fuit enim promotus ex diuina reuelatione per electionem canonicam: cum tñ esset adhuc laicus: vt habetur in decretis. 61. di. §. ꝗs omnibus. Circa electionem autem ipsius notandū fm venerabilem Bernardū. fratrem Jacobū de voragine: ꝙ ipsa electio cōmendabilis fuit ex parte eligentiū. electi. ɀ modi eligendi. In electoribus quidē tria. cōmendabilia fuerunt.

¶ Primum est deuota oratio.

¶ Scdm diligens inquisitio.

¶ Tertium recta intentio.

Primū ergo est deuota oratio: q₂ tota nocte orationibus insisterant. Uñ etiā xp̄s electurus aplos: iuit in montē orare. Uñ habetur lib. 6. Et apli in electione Mathie orantes dixerunt. Tu dñe ɀc. Act. i.

Scdm diligēs inquisitio: q₂ prelatus nō debet precipitanter eligi: sed cū diligentia inquiri: q₂ qui idoneū querit idoneum inuenit. Quesiuit dñs idoneum ɀ inuenit: di. Inueni Dauid seruum meum. Quesierunt electores mirrhee ciuitatis ɀ inuenerunt.

Tertium est recta intentio: q₂ nō dz quis intendere istum vel illum: q₂ est ꝓpinquus vel amicus: sed quia magis idoneus est. Unde dixerunt apostoli Act. i. Tu domine qui nosti corda hominum ɀc. per qđ datur intelligi ꝙ electores plus respicere debent ad gratias spirituales: ꝗ̄ corporales. s. plus ad bonitatem. ꝗ̄ nobilitatem. plus ad sciētiam: ꝗ̄ ad personam. plus ad populi vtilitatem: ꝗ̄ ad carnem ɀ sanguinem. Sed dicitur Jo. 18. ꝙ ancilla ostiaria petrum introduxit in atrium principis sacerdotū: q₂ caro que debet esse ancilla: sepe introducit prelatum: cum tñ dicatur Exo. 12. ꝙ postes domus tinguntur sanguine agni: quia non debet quis introduci in domum dei: respectu sanguinis ꝓprij: sed sanguinis xp̄i.

Scdo fuit cōmendabilis electio ex parte ipsius electi: in quo tria fuerunt cōmendabilia. s.

¶ Eminentia vite.

¶ Perfectio sciētie ɀ doctrine.

¶ Firmitas constantie.

Primum est eminētia vite: quia a sua pueritia sancte viuere cepit. Greg. Tātū debet actionem populi actio transcendere presulis: quātū distare solet a grege vita pastoris. Secūdū est perfectio sciētie ɀ doctrine. Ideo dicitur de eo: ꝙ quicquid de scripturis intelligere poterat armario condebat pectoris. Factus etiam eꝑs solicite populo predicabat. Jere. 3. Dabo vobis pastores: iuxta cor meum. ɀ pascent vos sciētia ɀ doctrina. Tertium est firmitas cōstantie. Unde tres pueros iniuste iudicatos constanter eripuit. ɀ iudicem rep. ehendit. Eccli. 7. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. ne forte extimescas faciem potentis: ɀ ponas scandalum in agilitate tua. Unde dominus primo prelato iposuit nomen petrus: ꝙ a petra dicitur. Tertio fuit cōmendabilis ex parte modi eligendi: ɀ hec triplr.

¶ Primo q₂ fuit canonica.

¶ Scdo q₂ fuit pacifica.

¶ Tertio q₂ fuit discreta.

Primo ergo fuit canonica. per cōpromissum: ɀ diuinam inspirationem. Heb. 5. Nec quisꝗ̄ sibi sumat honorem: sed qui vocatur a deo tanꝗ̄ Aaron. Ad idem. 8. q. i. In scripturis. Et. c. qui episcopum.

Scdo quia fuit pacifica: quia omnes cōsenserunt. Sed dicitur Gen. 25. ꝙ in vtero Rebecce filij collidebantur. q₂ prelati qui debēt esse filij ecclesie quotidie altercant.

Tertio fuit discreta. Tunc enim electio est discreta: quando. s. si est in collegio persona idonea eligitur: si extra collegium est ꝑsona magis idonea: inde assumatur. Uide in. c. Q₂ ꝓpi de electio. Jō sctūs Nicolaus extra collegiū fuit elect⁹ q erat valde idoneus. A. Gr. io. Eligite meliorē de filijs dñi

nostri.nõ.n.tenentur eligere optimũ q̃ nõ posset inueniri sed aut bonũ aut meliorẽ. Si enim in collegio est bonus ꝛ extra collegium melior.bono est preponẽdus. De hoc dic vt notat Tho.in quolz.ri.q.6. Et canoniste i.c. Monasteriũ.16.q.vlt. Et glo.8.q.i. lz ergo. Et ꝟ iure patro.c.i. Et.c.qm. Et Jo. an.in.c Duobus:de rescriptis lib.6. In nouella super.6 eligere teneantur.

ℭ Sextus effectus est brualis administratio. Debet.n.prelatus postq̃ legitime est promotus virtualiter administrare: ad quam ministrationẽ tria p̃ncipaliter requiruntur que ponit ap̃s Titum.2. Abnegãtes impietatem ꝛ secularia desideria.sobrie. ꝛ iuste ꝛ pie viuamus in hoc seculo ꝛc̃. Nota Sobrie quo ad se.iuste quo ad subditos: pie quo ad deum. Sic nicolaus pontifex ordinatus quo ad se sobrie vixit:abstinẽs ab omni contagio vitioꝝ. Nam eandẽ humilitatem quã prius habuerat ꝛ moꝝ grauitatem in oibus sectabat̃:corpus ieiunio macerabat.mulieꝝ cõsortia fugiebat. Poterat ergo illud dic cum ap̃lo Castigo corpus meum ꝛ in seruitutem redigo ne forte cum aliis predicauerim ego ipse reprobus efficiar.i.Cor.9.

Secũdo vixit iuste quo ad subditos:ipsis opa misericordie ministrãdo. Misericordia enĩ que a puerilibus annis inbibebat in eo continue augebat̃. Erat ergo misericors erga subditos tã circa opa misericordie corporalis q̃ spũalis. Naz alebat egenos vestiebat nudos.redimebat captiuos. colligebat peregrinos ꝛc̃.misericordie opa indigentibus exhibebat. Circa opa etiã misericordie spũalis se diligẽtissime hebat instruendo ignorãtes.ↄsulẽdo dubitãtibus. corripiẽdo ingetos ↄsolabat̃ pusillanimos.vitia in ꝑdicatiõibus reprehẽdebat.iuxta illud Greg. in.i2.c.sui pastoralis ꝛ in decret.43.di. Sit rector discretus in silentio ne aut tacenda proferat aut proferẽda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorẽ ptrahit: ita indiscretum silentiũ eos q erudiri poterãt in errorem derelinqt ꝛc̃. Unde dicit̃ in legẽda q̃ erat efficax in loqnẽdo.alacer in exortãdo.seuerus in corripiẽdo. sicut etiã iustus erat in puniendo delinquentes. vt seueritatez misericordia tẽperaret:q̃ vt dicit Greg. in moralibus:ꝛ in decretis.45.di. Disciplina vel misericordia multũ destituit̃ si vna sine altera teneat̃.sed circa subditos in esse debet rectoribus ꝛ iuste cõsulens misericordia ꝛ pie seuiẽs disciplina ꝛc̃. Eccli.6. Noli esse nimis iustus. Item Prouerb.30.ꝛ in decretis.4.di.Denĩq3. Qui nimis emũgit elicit sanguinem. Utrũq3 tñ est necessaria: q̃ samaritanus infudit vinũ ꝛ oleũ saucio: vt legit̃ Luc.i0. Tertio vixit pie quo ad deũ quia sepius in oratione peruigilabat ꝛ deo in oibus deuotissime seruiebat.

ℭ Septimus effectus est supnalis glorificatio que est vltimus ꝛ maximus gr̃e effectus ꝛ finis oium alioꝝ effectuũ:que datur oibus sanctis Isa.6i. Darem eis coronã pro cinere oleum gaudij pro luctu.palium laudis pro spiritu meroris. Sancti viri in p̃nti vita fuerũt in hũiliatione.luctu ꝛ merore. Sed p cinere hũiliationis habebũt sublimitatẽ glĩe. p luctu habebũt iocũditatem mentis pro merore vero habebunt immortalitatem quam nobis concedere dignetur filius dei. Amen.

ℭ De beata Anna. Uel de natiuitate beate virginis.

Enedictus fructus ventris tui Luc.i. Uerba pposita sunt dicta ab Helisabeth ad virginem gloriosam. Sed ad propositũ appropriatio illa ad beatã annã matrem virginis gl̃iose:di. O beata Anna Benedictus fructus ꝛc̃. Materia ergo ſmonis erit de ea ꝛ filia eius:prius tñ ipsam virginem salutemus:di. Aue maria ꝛc̃. Pro declaratione verboꝝ ꝛ introductione ſmonis est notandũ:q̃ lz beata anna habuerit tres filias noie marias de tribus viris.s. beatã virginẽ. Primã de Joachim.aliam mariã de Cleopha ꝛ tertiã mariã de Salome que oẽs fuerũt fructus ventris sui: tñ principalior ꝛ excellẽtior fructus ventris sui fuit virgo beata. Rõ est duplex. Prima quia et alie marie habuit nepotes homines puros q̃uis sanctos.sed ex virgine maria habuit nepotem deũ filium dei. Nota genealogiã. Ex p̃dic.n.maria hũit x̃pm.

Tria requirunt admini[illegible]
Nicolaum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Scda maria habuit quattuor filios ex Alpheo.s. Jacobũ minorẽ. z Joseph iustũ. Simonẽ z Tadeum. Tertia maria habuit duos filios ex Zebedeo: vz Johãnẽ apl'm z euãgelistã: z Jacobũ maiorẽ. Unde versus. Ex Joachim Cleopha Salome tres anna marias. Quas habuit: iunxit Joseph. Alpheo. Zebedeo Unius hec mater. hec quattuor illa duoꝝ. Ecce q̃ bndictus fruct⁹ zc. z pz prima ratio. Scda rõ q: ex aliis filiabus suis nõ accepit Anna aliquã felicitatem sed ex virgine maria sic: q: ex sctificatione virginis gloriose q̃ fuit facta in vtero sctẽ Anne. etiã ipsa mater virginis ꝯsecuta est sctificatis augmẽtum. Si enim ex voce salutationis virginis sctificatus est Johãnes bap. in vtero matris: iuxta illud Luc. i. Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio isfans in vtero meo. Sicut sctificatur infans per verbũ sacerdotis baptisantis z in imersione aque: q: accedit verbum ad elementũ z fit sacramentũ. A. q. i. Extrahe: q̃to magis ergo sctificatio btẽ Anne augmẽtata est ex ꝯsentia corporali virginis in vtero suo per nouem mẽses. Et ex hoc soluit̃ q̃ quorũdam quare ecclesia nõ facit festũ de Joachim patre virginis sicut de btã Anna zc. Uide infra in alio sermone eiusdẽ in introitu q incipit Habetis fructũ vestrũ zc. Patet ergo ex predictis q themo od prepositũ intelligitur de virgine maria que ꝑ excellentiã fuit benedictus fructus vẽtris sctẽ Anne. Sz pro latiori declaratione nota q iste fructus fuit multipharіam multisq; modis z temporibus benedictus.

¶ Primo fuit benedictus a deo patre: ꝑ eternalem predestinationem.

¶ Scdo fuit benedictus a patriarchis: ꝑ figuralem prefigurationem.

¶ Tertio fuit benedictus a ꝑphetis: per ꝑphetalem prenunciationem.

¶ Quarto fuit benedictus a gentilibus: ꝑ diuinalem reuelationem.

¶ Quinto fuit benedictus ab angelis: per presentialem exhibitionem.

¶ Sexto fuit benedictus a spiritu sctõ: ꝑ spẽalem sanctificationem.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclesia: ꝑ singularem solẽnizationẽm.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei: per carnalem assumptionem.

Et incepimus istam diuisionẽ a deo z finimus in deo: quia ipse est alpha z o. principiũ z finis: sic dĩ Apoc. i. Primi ergo zc. Pro huius declaratione notãdum q ab eterno in ꝯsistorio trinitatis quattuor fuerunt ꝯsilia celebrata. Primum ꝯsilium fuit qualiter superna ciuitas ierusalem edificaretur z a quibus ciuibus habitaretur z fuit determinatũ q crearent̃ angeli a q̃bus tanq̃ a nobilissimis habitaretur. Ut diuina bonitas effunderet bonitatem suam: quia bonum de sui natura est diffusiuum. Uide de his consiliis latius quod scripsi in parasceue in sermone qui incipit Expedit vobis zc. parte prima.

Scdm ꝯsilium fuit: q: enim deus preuidebat q multis angelis peccaturis ciuitas illa pro magna parte futura esset desolãda, fuit ergo in eodem ꝯsilio agitatũ quonõ modo esset illa ciuitas reparãda: z fuit cõclusum q crearentur homines ad ordines ãgelicos assumendi. Sed q: deus preuidit q omnes hoĩes essent in Adam peccaturi z ꝯsequenter illius ciuitatis habitatione priuandi: ideo fuit tertium ꝯsilium in quo fuit quesitũ qualiter diminutioni ciuitatis ꝓuideretur. Ubi fuit discussum q erat melius z iustius an q angeli lapsi redimerentur: aut hoĩes ꝑditi: z fuit determinatuz ꝓ hoĩbus. Ratio q: preuidit beata trinitas: q angeli futuri erant obstinandi sed non homines. Et quia difficile erat videre modum per quem posset cõuenientius hoĩes reparari: ideo fuit quartũ ꝯsiliũ de modo reparationis. Ubi fuit decretum a sctissima trinitate debere creari quãdaz virginẽ dignissimã z omni gratia plenã. de qua filius dei carnem assumeret. z sic genus humanum redimeretur zc. Fuit ergo virgo tunc benedicta ab eterno in mente diuina. De hoc habetur auctoritas mystica Prouerb. 8. Dominus possedit me in initio viarum suarum. Anteq̃ quicq̃ faceret a principio. ab eterno ordinata sum. nõdũ erant abyssi z ego iam concepta eram. Nota Dominus possedit me. s. in voluntate sua: ab initio viarum suarum. i. creaturarum. Et põt intelligi forsasse initio. i. ante initiũ.

Vel initio.i.in principio.i. ab eterno: sicut
ibi. In pncipio erat verbum. Vel dic. In
principio.i.in filio dei qui est mens seu in/
tellectus patris: q intellectus est principium
creaturarum suarum: qr in pncipio.i.in filio dei:
creauit deus celu͂ et terra͂. Vn̄ seqt. Ab et-
no ordinata sum.s.in cōsistorio scissime tri-
nitatis.nōdum erant abyssi.i. creature rc.
Et ego iam ꝯcepta eram.s.in mente diui/
na. Item ad idem Eccl. 24. Ab initio et
ante secula creata sum. Vide infra.

¶ Scdo fuit benedictus a patriarchis rc.
Primo qdem fuit pfigurata in primis pa
rentibus: qbus deus reuelauit postq̄ pec-
cauerunt q ex eorum posteritate deberet na
sci virgo rc. Vide supra in sermone eiusdē
virginis qui incipit. Nōdū erāt abyssi rc.
in principio. Et addc. Qn̄ enim dixit deus
ad serpētem Inimicitias ponam inter te
et mulierē et semen tuū et semen illius. ipsa
cōteret caput tuum Gen̄ 3. Caput diaboli
potest dici. Alio modo supbia que ē caput
.i.principium ois pcti et ruine angelorum et
hominum. Vn̄ dicit Tobias filio suo. Su
perbiam nunq̄ in tuo sensu aut in tuo ver-
bo dñari permittas. In ipsa.n.initiū sum-
psit omnis perditio.s.angelorum et hominum.
Item Eccli. 8. Initium ois peccati: super/
bia. Istud ergo caput cōtriuit virgo p hu-
militatē suam: que maior fuit q̄ superbia
luciferi. Figura habet etiā de Judith que
precidit caput Olophernis.i. diaboli qui
interpretatur sedens in angustia. qui sedet
ligatus in angustia eterne damnationis.
Judith. 14. Una mulier hebrea fecit con-
fusionem in domo nabuchodonosor: qui in
terpretat infirmitas vel infirmus et signat
diabolum qui est causa ois infirmitatis spi
ritualis et corporalis. Sapie. 2. Inuidia di
aboli mors introiuit in orbem terrarum. Quā
uis autem supra scriptura dixerit de capite
serpētis in singulari: tn̄ psalmista ponit plu
ra capita in plurali dicens. Deus aūt rex
noster ante secula operatus est salutē in me
dio terre. Tu cōfirmasti in virtute tua ma
re cōtribulasti capita draconum in aquis:
tu confregisti capita draconis. ps̄. 73.
Nota In medio terre.i. in vtero virginis
scd̄m Glo. que dicitur terre nostre fecundita/
tis et humilitatis. ps. Veritas de terra orta
est. Tu confirmasti in virtute tua mare.i.
gentes: contribulasti ca. draconis. Capita
ergo ista diaboli sunt septem scd̄m q septem
sunt pctā mortalia. Dic illa rc. Primo
ergo virgo contriuit caput diaboli.i. super
biam per suam humilitatem: que fuit in ea
tanto maior quanto ipsa excellentior. Fuit
enim honorata ab angelo qui ipsam reue-
renter salutauit. A patre qui ipsam ab eter
no elegit. A spiritu sancto qui eam sancti-
ficauit. A filio qui eam impregnauit. A to-
to mundo qui eam beatam dixit: Tamē se
humilians dicit. Quia respexit humilitatē an
cille sue. Scdm caput diaboli ē auaritia.
Hoc caput cōtriuit virgo beata per suam
paupertatem. Fuit enim paup ante partū:
quia nupta fuit pauperi sponso. Visa pau
pere mundo: et hospita in paupere domo.
Fuit pauper in partu: qr pro thalamo ha-
buit stabulum. pro lecto habuit presepe et
fenum. pro domicellis bouem et asinum.
Fuit etiam pauper post partum: qr obtulit
oblationem pauperū. nutriebat filiū p acū
et colum et nullum cum filio habuit domici
lium. Prouer. 30. Manum suam misit ad
fortia. et digiti eius apprehēderunt fusum.

Tertium caput est luxuria. Istud ꝯtriuit
virgo maria per virtutem virginitatis: que
tanta fuit in ea vt nō solum in se relucerent
sed etiam in aliis. Quāuis enim pulcra es-
set. a nullo tn̄ vnq̄ potuit concupisci: quia
eius puritas corda intuentium penetrabat
et motus illicitos extinguebat. Unde assi/
milatur flori et odori vitis: qui fugat serpē-
tes. Eccli. 24. Ego quasi vitis fruc. sua. odo
ris. Ipsa etiam fuit primiceria virginitatis.
Unde comparatur amigdalo que sicut
inter ceteras arbores prima flores produ-
cit. Sic et ipsa inter mulieres prima florem
virginitatis emisit. ps. Adducentur regi
virgines post eam. De isto amigdolo dicit
Eccl'e vlt. Florebit amigdalus et impingua
bitur locusta: et dissipabitur capparis. Tūc
amigdolus floruit: quando virgo beata
votum virginitatis emisit. Locusta vero.i.
gentilitas instabilis et ingeta tunc gr̄a spūs
sancti impinguata fuit: et capparis.i. ppl's iu
deorum in dissipationē iuit. Capparis est
frutex spinosus sup terram expansus: et si-
gnificat populū iudeorum durum et rebellem

& semp terrenis adherentē. Quartū caput diaboli fuit inuidia. Hoc contriuit virgo per charitatem. Habuit.n.charitatem a.i.odo.s.ad deum & ad amicos. Propť qđ dicit. Ego mater pulchre dilectionis Eccli. 24. Hanc aūt charitatem tanta, habuit q̄ etiam in alios transfudit. Ut pz in Jo. bap. Luc.i. Ut facta est vox salu.tu.in au. me.exul.in gaudio infans in vtero meo.

Quintū cap. diaboli est gula. Hoc cōtriuit virgo per abstinentiā: q̄a parcissime vixit: abstinentia enim est amica virginitatis &c. Sextum caput diaboli est iram. Hoc contriuit virgo per patiam: quam fortissime tenuit. Nota q̄ salutabat crucifixores filij &c. Septimū caput diaboli est accidia. Hoc contriuit virgo per diligentiam. Nam vt ait Hierony. ad Cromaciū & Heliodoꝝ. Beata maria istam regulaꝫ sibi statuerat: vt de mane vsq̄ ad tertiam orōnem insisteret. A tertia vsq̄ ad nonam operi vacaret. A nona vero ab oratione nō recedebat donec angelus appareret sibi & bene ministraret. Prouerb. vlt. Considerauit semitas domus sue: & panem ociosa nō comedit. Patet ergo: q̄ño virgo beata confregit capita draconis. Propterea v̄go fuit in figura virge pphata: vt dicet̄ prima per te sequenti. Prefiguratur etiam in rubo Moysi. Item in virga Aaron. Uide infra.

¶ Tertio fuit benedict⁹ a pphis. Fuit.n. a multis pphis sepi⁹ pphata. Uide sīra i s̄mōe de ānūciatiōe q̄ īcipit. Ecce ꝯcipies inutero par. 4. Et adde illud qđ pphatuꝫ Numeri. 24. Orietur stella ex Jacob: & cōsurget virga de israel: & percutiet duces moab. Item ps. Descendet sicut pluuia in vellus: & sicut stil.stil. super terram. Nota hic historiam de vellere Gedeonis sicut legiť iudicum. Unde Ber. super missus est: sic ait. Quid illius gedeonis significabat vellus qđ vtiq̄ de carne tonsum sed sine vulnere carnis in area ponitur & nunc quidem lana: nunc vero area rore perfunditur: nisi carnē assumptaꝫ de carne virginis & absq̄ detrimento virginitatis? Cui vtiq̄ distillātibus celis tanta se infudit plenitudo diuinitatis vt oēs acciperemus qui vere sine ipsa nō aliud q̄ꝫ terra arida sumus. Huic quoq̄ Gedeonico facto pphicū dictū pulchre satis conuenire vr: vbi legitur. Descendit sicut pluuia in vellus. Naꝫ per hoc qđ sequitur: sicut stillicidia stil. super terram idem intelligi datur qđ per inuentam rore madidam terram. Pluuiam nempe voluntariā quā deus hereditati sue segregauit: placide prius & absq̄ strepitu operationis humane suo se quietissimo lapsu virginis vterum dimisit in vterum. Postmoduꝫ vero vbiq̄ terraꝝ diffusa est per ora predicatoꝝ. non iam sicut pluuia in vellus: sed sicut stillicidia stil. super terram cum quodā vtiq̄ strepitu verborum ac sonitu miraculoꝝ. Siquidem recordate sunt nubes ille que portabant pluuiam preceptum sibi fuisse cū mitterentur: qđ dico vobis in tenebris dicite in lumine: & qđ in aure auditis predicate super tecta: qđ & fecerunt. Et enim in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fi. orbe. verba eorum. Hec Ber.

¶ Quarto fuit benedictus a gētilibus &c. Unde legitur in legenda natiuitatis dn̄i: q̄ Octauianus imperator vniuerso orbe ditioni Romane subiugato: tm̄ senatui placuit vt eum pro deo colere vellet. Prudens autem imperator se mortalē intelligens immortalitatis sibi nomen noluit vsurpare. Ad illorum vero importunā instantiam sybillā pphissam aduocat. scire volens per eius oracula si in mundo maior eo alter nasceretur. Hec sybilla fuit tiburtina sicut di:itur in cronica martiniana. Cum ergo in die natiuitatis dn̄i consilium super hac re conuocasset & sybilla in camera imperatoris oraculis insisteret in die media circulus aure⁹ apparuit contra solem. & in medio circuli virgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc sybilla hoc Cesari ostendit. Cū autem imperator ad predictam visionē plurimum admiraretur: audiuit vocem dicentēꝫ. Hec est ara celi. Dixitq̄ sybilla. Puer maior te est: & ideo ipsum adora. Eadem ergo camera in honorem sancte marie dedicata est. Unde vsq̄ hodie dicit̄ scā Maria ara celi. Intelligens igitur imperator q̄ hic puer maior se erat. ei thura obtulit: & deus de cetero vocari recusauit. Et sic patꝫ 4. ps. Ideo Greg. in primo moralium circa principium. Redemptor inquit noster sicut ad redemptionem iudeorum & gentiliū

lamentoꝝ. adulti. ꝑlicium ⁊c. ꝙ h₃ rōnem ⁊ intelligentiā. Sed ꝑcm̄ sup̱bie facit ꝑde re aīam: q₂ aufert sibi rōnem ⁊ discretionē₃ ⁊ intelligentiā. Recte sup̱bia est vt frenesis que facit ridere ⁊ cantare infirmū cū sit in puncto mortis. vel sicut fulanus ad furcam. qn̄ ad furcā ducit̄ si iret cantādo ⁊ ridendo ⁊c. stultus iudicaret̄ talis ab oībus. Secus si plāgendo ⁊ humiliādo se peteret veniam ab oībus ⁊c. Et hoc veꝝ: nisi pro fide ⁊ iustitia moreret̄. sicut legit̄ in beata Agathe. ꝙ letanter ⁊ glorianē ibat ad carceres ⁊ quasi ad epulas inuitata. Agonem suum dn̄o precibus cōmendabat. Sic recte est d̄ sup̱bis. Certū est ꝙ oēs vadimus ad mortem. nobilis ⁊ ignobilis. diues ⁊ paup̱. seruꝰ ⁊ liber. vir ⁊ mulier. ex sentētia dei. De qua Hebr. 9. Statutū est hoībus semel mori: ⁊ post hoc iudicium. Oēs ducimur ad mortē cū curru seu quadriga solis: portata a quatuor tp̄ibus anni. 2. R. 14. Oēs morimur. ⁊ quasi aque delabimur sup̱ terrā que nō reuertūtur. ergo qn̄ sup̱bus vadit ornatus pōposus ⁊c. stultus pōt iudicari ⁊c. q₂ cantando ⁊ ridendo vadit ad mortē: cum tn̄ deberet flere: q₂ gladium mortis tenet ad gulam. De ista ꝑdictione dixit Thobias filio. Sup̱biā nunq̄₃ in tuo sensu aut in tuo verbo dn̄ari permittas. In ipsa n. sumpsit initium oīs ꝑditio. Thob. 4. Utinā isto modo instrueretis filios vr̄os ⁊c. Et nota Oīs perditio. s. angeloꝝ ⁊ hoīum. Angeloꝝ: qa postq̄₃ deus creauit angelos ⁊c. Dic q̄ō primus angelus sup̱biuit ⁊ ꝓpter h̄ detrusus est in infernū cum oībus angelis fautoribus suis ⁊c. Uide infra in festo annūciationis. ⁊ in festo Cecilie.

¶ Scd̄a perditio fuit hoīam. Deus. n. ab initio creauit Adam ⁊ Euā cum tanta sciā ꝙ dicunt doc. ꝙ ex tunc nō fuit aliq̄s phūs nec doctor qui tn̄ sciret. Sed nō contenti voluerunt scire vt deus bonum ⁊ malu₃: ⁊ iō expulsi fuerant de paradiso: ⁊ fuissent dāmnati nisi pnīa iuuisset eos. Ecce prima ꝑditio de sup̱bia angeloꝝ ⁊ hoīu₃. Sed ab ista fuit liberata beata Lucia. q₂ inm̄ se cōseruauit in hūilitate: ꝙ nunq̄₃ sup̱biuit in mēte sua. quātūcūq₃ haberet stimulos ad sup̱biendum. Nota ꝙ tria sunt que cōferunt sup̱biam mulieribus p̄sertim puellis.

Primum est pulchritudo corporis.
Scd̄m diuitie in ornamentis.
Tertium nobilitas generis.

Ista tria habuit Lucia: q₂ fuit pulcherrima: ⁊ tn̄ nō superbiebat ꝙ recipiebat remedium orationū ⁊ ieiuniōꝝ: ꝓpter que videbat̄ discolorata ⁊c. Dicens infra sc. O misera si ex pulchritudine mea aliq̄s cadat. Nota hic moraliter contra pulchritudine₃ mulierum que ex dono dei offendunt deu₃ superbiendo vel alios scandalizando ⁊c.

Scd̄m etiam facit sup̱bire mulieres q₂ licet sit mulier pulchra: si tn̄ non sit ornata erit humilis. Sed quando simul concurrūt O quantum inflatur. Sed beata Lucia quantumcūq₃ esset diues ⁊ posset ornari: tamen humiliter vestiebatur ⁊c.

Tertium etiam dat superbiam mulieribus: quando cogitant ego sum nobilis ⁊c. Sed contra hoc beata Lucia licet esset nobilis genere: tamen plus appreciabat se habere patrem christum in baptismo. q̄₃ patrem carnalem in conceptione. Dicebat. n. infra sc. Ego habeo duos patres ⁊c. Et quia christus pater meus humiliauit semet ipsum vsq₃ ad mortem ⁊c. Phil. 2. ⁊c. Iō sic humiliabatur. Recte videtur ꝙ Dauid prophetasset de eius humilitate dicens. In persona beate Lucie. Ego autem cum mihi molesti essent: supple parentes vt ornarem me: induebar cilicio: contra ornamentum corporis. Humiliabam in ieiunio animam meam: contra pulchritudinem corporis. Et oratio in sinu meo conuertetur. contra nobilitatem generis. Ecce quomodo fuit liberata a prima perditione. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me dn̄e ⁊c.

¶ Scd̄a perditio ⁊c. Dentur due persone vna casta ⁊ altera luxuriosa: licet sint eiusdem complexionis: tamen casta multo magis viuet ⁊c. Ratio quia luxuria consumit corpus sicut ignis. Job. 31. Ignis est vsq₃ ad perditionem vel consumationem deuorās ⁊ omnia eradicans germina. Ideo quida₃ sanctus regratians deo dicebat. Adiutor ⁊ protector factus es mihi: ⁊ liberasti corpus meum a perditione. Eccli. 51. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Dicatur cum esset. 15. annorum pulchra corpore sed pulchrior in anima cum esset despōsata

t virgo q̄ tamē hodie male seruatur. Tūc eius mater sua infirmabatur ꝛc. Dic practice sicut habetur in sermone magri Uincē. de eodem festo: qui incipit. Proposui ꝑ luce habere illam: pte.i. Nā primo persuasit matri. vt pro sanitate consequenda iret ad sepulchꝝ beate Agathe. Et cum intrassent ecclesiam: legebatur euangeliū in missa de muliere: que patiens fluxum sanguinis per.12.annos: fuit a xp̄o curata: sicut legit. Mat.9. Dic vt in legenda: ꝛ qn̄o apparuit sibi btā Agatha ꝛc. ꝛ ꝯtinuo sanata ē mater. Tunc petijt ab ea: vt virum carnalem sibi nō nolaret: ꝛc. Uide in dicto sermone magistri Uincentij parte.i.

¶ Tertia perditio ꝛc. Deus dat nobis tempus. Uni dat.io.annos. alij.20. ꝛc. vt acq̄ramus paradisum. Ipse.n. apperuit nobis ianuā: restat vt ad eā vadamꝰ ꝛc. Uirgiliꝰ.
Stat sua cuiꝗ dies breue ꝛ irreparabile tempus.
Omnibus est vite: sed famam extendere factis.
Hoc opus hic labor est ꝛc. Sed quid facit accidia: Facit hoīem stare in vno loco. Immo peius facit redire retro ꝛc. Et sic pditur tempus: quod est preciosissima rerum. Unde quidam poeta.
Damna fleo rerum: sed plus fleo damna dierum.
Quis rebus poterit succurrere: nemo diebus.
Nota quantum emeret vna anima dānata vnam horam de tempore. Nota exēplum Crisanrij qd̄ Greg. recitat.4. dialog. Sic hodie multi in senectute ꝛ in infirmitate querunt tempus ad penitendum ꝛ disponēdū de aia quod in iuuentute perdiderunt ꝛc. Ideo dicit scriptura. Quodcūꝗ potest manus tua facere. instanter operare: quia nec opus. nec ratio. nec scientia. nec sapientia. erunt apud inferos: quo tu properas Eccl's 9.c. Nota similitudinem de seruo qui tota die laboraret sed in sero nihil lucri afferret dn̄o. Q̄n̄o homo incipit habere vsum liberi arbitrij: tunc incipꝫ ambulare ad deū. Modo dic mihi: quomodo eras: iam sunt tot anni: O me miserum. Tunc eram parū deuotus modo nihil: vel sicut eram prius. Utinam non peior. Dic de quolibet statu s. de laico. de clerico. de religioso. qui bene incipit quandoꝗ: ꝛ deuote aliquod bonū opus: sed postea faciunt cursum asini. Nota similitudinem de naui. Si staret per plures menses in canellis: non iret ꝛc. Sic vos omnes transfretamus: quia nō habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus Hebre.9. Malum ergo signum est: siquis non proficiat ambulando de bono in melius: quia in via vel non progredi regredi est: vt ait Ber. Contra istam perditionem dicit scriptura. Nos non sumus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime Hebr.eo.io. Ab hac perditione fuit liberata a deo beata Lucia: quia bene lucrata est tempus. Surgebat de nocte: faciebat multa bona opa ꝛc. Dic practice ꝛc. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me domine ꝛc.

¶ Quarta perditio in diuitiarum ꝛ procedit ex auaricia. Auari credunt emere: ꝛ aggere pecunias congregādo: ꝛ hoc facit eas perdere. Dic similitudinem: que habetur in sermone de beata Cecilia: qui incipit Liberasti me domine ꝛc. parte.4. De hac perditione dicit scriptura. Perde pecuniam propter fratrem ꝛ amicum: ꝛ non abscondas illam sub lapide in perditionem Eccli.29. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Quando incepit persecutio contra christianos: cogitauit se cito morituram. Ideo anteꝙ veniret ad passuꝫ periculosum. fecit cambium: ꝛ posuit diuitias suas in mensa .i. in manibus pauperum. Ad practicam. Postꝙ enim obtinuit a matre: ꝙ non nominaret sibi sponsum hominem mortalem ad corruptionem. Da mihi eunti ad dn̄m Iesum christū integritatis mee custodē ꝛc. Dic practicam: vt habetur in legenda: ꝛ in sermone vbi supra parte.2.

¶ Quinta perditio ꝛc. Hec procedit ex inconstantia. Quando enim hoc incipit bene agere: si postea deficit: perdit gloriam. Dicitur similitudo de cursoribus ad brauium ardenter incipientibus: qui propter spinas dimittunt cursum: ꝛ alij precedunt: ꝛ lucrantur ꝛc. Ita accidit multis. O quot sunt religiosi: qui ardenter inceperunt currere ad christum: qui in capite cursus tenet brauiū ꝛ coronā dicens. Uenite ad me omnes ꝛc

Mat.xi. Sed caue de spinis. Spine sunt derisiones ꝛ psecutiones: ꝛ alie téptationes ꝛc. quas mali faciũt de bonis ꝛc. Cõtra istos dicit scriptura. Ve illis: qui perdiderunt sustinentiá: ꝛ qui dereliquunt vias rectas ꝛ diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dñs Eccli.2. Sꝫ beata Lucia semp perseuerauit in vita sancta vsqꝫ ad coronã martyrij. Dic eius martyrium ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo beati Thome apli. Sermo.i.

Post dies octo iterũ venit Jesus Jo.20. Et in euangelio hodierno. Pro intellectu morali thematis duo: videnda sunt. Primo quid significat iteruꝫ venit Jesus. Scdo qd significat per octo dies. post quos iesus venit. Primũ erit pro introductione sermonis. Scdm pro prosecutione. Uel vic introitum sic. Pro declaratione thematis ꝛ introductione sermonis est notandum: ꝙ duplex est aduentus christi ad nos spūalis. Primus est per gratie infusionem. Scds per glorie collationem.

Primo venit in baptismo. Ante eniꝫ baptismum diabolus est in anima hominis per potestatem: ꝛ in habitationem tanꝙ in ancilla sua: ꝛ tanꝙ fortis armatus custodiens atrium suuꝫ Luc.xi. Et inde est ꝙ sacerdos non permittit baptizandum intrare in ecclesia: anteꝙ exorcizetur: per queꝫ exorcismum expellitur diabolus: dicendo. Ergo maledicte diabole exi ab eo ꝛc. Expulso ergo diabolo: xp̄s per baptismũ venit in animam: ꝛ inhabitat ibi: tanꝙ in domo sua. Auctoritas. Hic est qui venit per aquam ꝛ sanguinem Jesus xp̄s: non in aqua soluꝫ sꝫ in aqua ꝛ sanguie.i.Jo.5. Nota in aqua ꝛ sanguine. Aqua.s. baptismi: qui quidẽ baptismus quia non habet virtutem lauandi aiam a peccatis: nisi ex virtute sanguinis christi. etiam si totum mare effunderetur: quinimmo nec martyrium: nec aliqd opus bonum esset meritorium sine merito sanguinis xp̄i. Ideo dicitur de martyribus Apo.7. ꝙ Lauerũt stolas suas in sanguine agni: ꝛ candidas fecerunt. Ideo subdit. Non in aqua solum: sed in aqua ꝛ sanguine.s.xp̄i. Ideo in signum huius: de latere christi in cruce dormientis exiuit sanguis ꝛ aqua. Jo.19. Et fuit vera aqua: non humor flemmaticus. sicut quidam heretici mentiuntur vt dicitur in.c. In quadã: de cele.mis. Aug. Que est tanta vis aque: vt corpus tangat ꝛ cor abluat.i.q.i. Detrahe.

Scds aduentus xp̄i spūalis est per glorie collationem.s. in morte. in qua venit xp̄s ad animam coronandam. De aduentu in morte dicit ipse dominus Mat.24. ꝛ Luc.12. Uigilate: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Et subdit similitudinem: quare vigilare debemus dicens. Quoniaꝫ si sciret pater familias: qua hora fur venturus esset. Uigilaret vtiqꝫ ꝛ non sineret perfodi domum suam. Ideo ꝛ vos estote parati: quia qua hora non putatis. filius hominis veniet. Item de hoc aduentu dicit ipse dominus. Jo.14. Si abiero: ꝛ parauero vobis locum: iterum venio ꝛ accipiam vos ad meipsum: vt vbi ego sum. ꝛ vos sitis. Tunc ergo iteruꝫ venit Jesus ad nos. Et sic patet primum. Quantum ad secundum dico: ꝙ per dies intelliguntur virtutes. Ratio quia dies lucet in se: ꝛ alijs. Sic virtutes lucẽt in se: ꝛ in alijs per exempla. Ideo dicitur Prouerb.4. Justorum semita quasi lux splendens procedit: ꝛ crescit vsqꝫ ad perfectum diem. Uia impiorum tenebrosa: nesciunt enim vbi corruãt. His igitur ita declaratis dicit thema loquens de Thoma Aplo. ꝙ iesus venit ad eã n.s. coronandum iterum. post octo dies. Primo enim venerat xp̄s ad Thomã per gratie infusionẽ: qñ baptizatus fuit. qꝛ oẽs apli fuerunt baptizati a christo vt dicit Augꝰ per illud verbũ dñi. Qui lotus est nõ indiget: nisi vt pedes lauet: vt refert Gratianus in decretis. de ꝯse. di.4. Cū ſi. In morte ergo venit iterum ad eum p glorie collationem. Sed notandũ ꝙ nõ statim venit ad eum iterum: sed post octo dies.i. post octo virtutes: in quibus se mirabiliter exercuit ꝛ sunt octo vꝫ.

¶ Prima est fides clara.
¶ Secunda est spes vera.
¶ Tertia est charitas perfecta.
¶ Quarta est prompta obedientia.
¶ Quinta est recta iustitia.
¶ Sexta est pura temperantia.
¶ Septima est alta prudentia.
¶ Octava est firma constantia.

Post istos octo dies venit iterum xp̄s ad eum coronandū. Primus ergo dies .s. virtus est fides clara. Nota Clara: duplex ē enim .s. obscura que tegit in corde: sed non manifestat opere nec ore. ⁊ ista nō illuminat hoiem lumine gratie. Contra qd dicit Mat. 5. Nemo accēdit lucernā ⁊ ponit eā sub modio ⁊c̄. Alia fides est clara: q̄ .s. exterius manifestatur ore ⁊ opere: ⁊ hec ē necessaria ad salutem. Ro. 10. Si ꝯfitearis in ore tuo: dn̄m iesum xp̄m: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illum excitauit a mortuis: saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem. Ps. Credidi .s. in corde: ꝓpter ꝙ locutus sum .s. in ore. Ego aūt humiliatus sum nimis .s. in ope. Hanc ergo fidem habuit btūs Thomas: qd patet in eo ꝙ dixit. Dn̄s meus ⁊ deus meus. ꝙ aūt hec fides eius fuerit clara ⁊ excellēs: pz ex quattuor. Primo qz dn̄s eius fidem approbauit: cum dixit Quia vidisti me Thoma: credidisti. Aliud quidē vidit ⁊ aliud credidit. Hominē vidit ⁊ deum credidit ⁊ ꝯfessus ē. Secundo pz ex eo qz s̄m Chrisostimū magos baptizauit. Ex quo pz quā etiam in fide excellentiā habuit: qui primitias fidei gentium baptizare promeruit. Tertio pz ex eo ꝙ in ciuitate sua Edyssa vbi corpus eius quiescit: nullū hereticum vel infidelē viuere permittit. Quarto pz ex eo ꝙ ecclesia q̄ errare nō potest. 24. q. 1. A recta suam fidē imitari petit in oratione hodierna: vbi sic dicitur. Da nobis q̄s dn̄e btī Apl̄i tui Thome solēnitatibus gloriari: vt eius semper ⁊ patrociniis subleuemur. ⁊ fidem ꝯgrua deuotione sectemur.

¶ Secundus dies dicitur spes vera: quia est duplex spes equiuoce tamen. Spes falsa est in peccatoribus: qui cum semper in peccatis perseuerent. sperant tamen sequi vitam eternā. asserentes ex hoc facto iniustū deū si ipsos pro demerito peccatoꝝ coronaret. Cōtra hoc dicit Sap. 3. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. Item Prouer. 10. Spes impioꝝ peribit. Vera ergo spes ē bonoꝝ timētium deum: qui dicunt. Qm̄ tu es dn̄e spes mea ⁊c̄. Et h̄ fuit in btō Thoma. Istud pz ex eo verbo qd dixit r̄ndendo ad dn̄m: qui postq̄ dixerat. Quo ego vado scitis ⁊ viā scitis: r̄ndit Tho. ex desiderio ⁊ spe firma ꝯsequendi finem vltimū qui est beatitudo. Dn̄e nescimus quo vadis. Et quō possumus viam scire Jo. 14. Ex quibus verbis non solum relucet nobis spes Thome. sed etiam humilitas quā ꝯfessus est ⁊c̄. Vide supra in alio sermone eiusdem sancti Vincentij qui incipit Thomas vnus de. 12. ⁊c̄. parte. 2.

¶ Tertius dies est perfecta charitas. Perfecta charitas dicit qn̄ homo est paratus subire mortē pro deo ⁊ veritate. Ratio qz tunc vnūquodq dicit perfectum: qn̄ attingit ad vltimum gradū sui. Vltimus aūt gradus charitatis est mori pro deo: iuxta illud Jo. 15. Maiorem charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis pro amicis suis. ergo ⁊c̄. Nota gradum duodecimum charitatis sicut dixi supra in alio sermone parte p̄ma. Hoc aūt manifeste pz in illo v̄bo qd dixit. Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cum illo Jo. 12. Nō dixit fugiamus cum eo: qz xp̄s mortem nō fugiebat. Nec dixit 2°. expectemus eum: qz xp̄s mortē nō expectabat. sed sponte ad mortē ibat. Isa. 53. Oblatus est: qz ipse voluit. Nec dixit tertio. eatis vos: sz eamus nos: qz sibi voluit esse socius in aduersis: qui fuerat in prosperis. Ista est vera amicicia. Legitur de Cesare ꝙ nunq̄ dicebat militibus ite illuc: sed venite. Dicebat enim qd labor eū duce p̄imo minor videt esse militibus. Nec dixit 4° moriamur ante eū: qz hoc nullius fuisset vtilitatis: cum ianua nō eēt aperta. Nō dixit 5° moriamur post eū: qz viuere post xp̄m non reputabat vitā sed mortē: sed dixit Cum eo. Sciebat enim ꝙ btūs esset ille qui cum eo moreret: sicut patet in latrone.

¶ Quartus dies in obedientia prompta. Obediuit xp̄o totaliter velociter. ⁊ ꝑseueranter. Totaliter enim: qz de se nihil retinuit. Licet enim prius dixerit. Dn̄e quo vis mitte

me preterq̄ ad indos. ratio postea correxit dicens. Dn̄s meus es tu. ⁊ ego sum tuus: fiat voluntas tua. In hoc ad̄it imitatus est mag̃ꝫ m suum: qui ait Mat. 26. Pr̄ si possibile est: transeat a me calix iste. Uerūtn̄ nō mea voluntas: sed tua fiat. Scd̄o obediuit velociter: qꝛ mox in Indiā est ꝓfectus. Ber. Uerus obediens mādatum nō ꝑcrastinat: sed parat aures auditui. pedes itineri. manus operi. ⁊ se totū intra colligit: vt mandatum peragat impancio. Tertio obediuit perseueranter: qꝛ vsq̄ ad mortem: vt patebit infra in vltima parte sermonis: exemplo xp̄i. De quo dicitur Phil. 2. Factus est obe. vsq̄ ad mortem. ⁊c.

¶ Quintus dies est recta iustitia. Recta dicit̃ q̄n boni zelo fit iustitia: ⁊ non liuore vindicte: alias petm̄ esset mortale: etiam si alias iustitia fieret: vt pbatur. 23. q. 4. Est vindicta. Et q. 5. c. Mdeo. Et c. Quid in minister. Hec ergo iustitia fuit in btō Thoma: q̄ꝛ ps in eo: qꝫ quasi vicarius dei sp̄u sctō inspiratus: zelo iustitie ꝓtulit sniam cōtra illum: qui eum percusserat ⁊c. Quō credēdum est ipm fecisse tanq̄ dei minister. sicut ⁊ Moyses fecit. sicut dicit̃ Exo. 2. Et in decret. 23. q. 4. Non in inferēda. Sic ⁊ Helyas fecit contra qnquagenarios. 4. Re. 1. Et Eliseus contra pueros eum deridentes ⁊ illudētes 4. Re. 4. Uel dic hystoriam totaꝫ ⁊c. Ubi notandum est: qꝫ eo qd̄ dicit̃ qꝫ Tho. imp̄catus est malum illi: qui dedit sibi alapam: qꝫ hoc nō fuit verum fm Aug. Uel dic: qꝫ hoc fecit ex zelo iustitie: sicut Helyas contra qnquagenarios: sicut legit̃. 4. Re. 1. Sic ⁊ Eliseus cōtra pueros. 4. Re. 4. Sic ⁊ Dauid sepe imp̄ecat̃ contra pctōres malum dicens. Conuertant̃ pctōres in infernum: oēs gentes: qui obliuiscunt̃ deum. Item alibi. Ueniat mors sup illos: ⁊ descendant in infernum viuentes ⁊c. Uel dic qꝫ hic dixit Thobias nō per modum imprecantis sed per modum prenūciationis ꝓphetando illud qd̄ futurum erat: sicut Job maledixit diei suo denunciando id qd̄ erat Job. 3.

¶ Sextus dies est pura temperantia que p̄cipue in duobus actibus exercetur vꝫ. Primo in abstinēdo a comestibilibus. Scd̄o a venereis. De primo patet eciā stens in mensa conniuiq̄ regalis non comedebat ⁊c. De secundo quia castitas sua tātum excellens fuit qꝫ etiam alios odore mirifico attrahebat. Unde sue merito castitatis sponsus ⁊ sponsa fecerunt votum virginitatis. Dic hystoriā.

¶ Septimus dies est alta prudentia. Prudentia est duplex. l. infima siue bassa ⁊ hec versatur circa terrena. ⁊ est falsa. Sicut est prudentia auari ad pecuniam congregandam. luxuriosi ad voluptates. superbi ad honores. Contra hanc dicitur. Perdaꝫ sapientiam sapientum ⁊ prudentiam prudētum reprobabo. 1. Cor. 1. Prudētia ergo alta dicitur illa que ver̄satur erga celestia capescēda que excellenter fuit in btō Thoma: sicut patet in optimo modo quem ad inuenit ad palatium edificandum in celo ⁊c. Dic hystoriam.

¶ Octauus dies constantia. Hec accepit brauium vite eterne: quia Non qui inceperit sed qui perseuerauerit: saluus erit Mat. 10. Et. 24. Ber. Inter ceteras virtutes sola perseuerantia coronatur: que habetur per firmam constantiam: per quam homo ita firmatur in dei seruitio: vt potius mortem pati velit q̄ consentire peccato. Hanc habuit beatus Thomas. Dic eius martyriuꝫ. Post istos ergo octo dies iterum venit ad eum Jesus ⁊ ipsum ad gloriam exaltauit. Ad quam nos etiam dignetur ipse perducere qui pro nobis dignatus est de virgine nasci ⁊ in cruce mori. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Stephano prothomartyre Sermo vnus.

Disputantes cum Stephano nōn poterant resistere sapientie ⁊ sp̄i. que loquebatur. Act. 6. Inter ceteras ꝓmissiones quas christus fecit discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os ⁊ sapientiaꝫ cui nō poterunt resistere ⁊ contradicere oēs aduersarii vestri Luc. 21. Os. l. eloquentiam in ore. Ratio huius ꝓmissionis fuit: quia christus volebat eos mittere per mundum. vbi habebant disputare contra phos ⁊ scientificos. Ipsi autem apostoli erant piscatores ⁊ rudes ⁊c. Ideo fuit necessaria ⁊c. Hec ꝓmissio fuit completa in oībus discipulis

sed singlr in Stephanum vt dicit thema. Disputantes rc. Sm verba thematis nota/ ni in beato Stephano duo singularia. s. pº.

Ex pte iudeorum pugna rigorosa: dispu/ tans cum stephano.

Ex parte christi victoria marauigliosa: r non poterant resistere.

¶ Quantum ad primū: bellum rigorosum esset si cōtra vnū multi pugnarēt diuersis armoꝝ generibus. In circuitu rc. sic multi pugnabāt ꝫ stephanum de fide catholica. Venerunt. n. cōtra eum rabini de q̄nq3 stu dijs generalibus. s. de q̄nq3 sinagogis dispu tantes cum eo. Dicit textus. Surrexerūt āt q̄dam rc. Act. 6. Synagoga idem est q͂ cō gregatio doctoꝝ r rabinoꝝ rc. Questio est hic quare magis r potius insurrexerūt con tra Stephanū q̄3 cōtra aplos r cōtra disci pulos xp̄i: q̄ tunc erāt ierlm. Rᷤ quia aliquid singularitatis erat in predicatione Stepha ni pluses in alijs in cōuertendo gētes. Hoc dicit textus Stephanus plenus gratia r fortitudine faciebat signa r ꝓdigia magna in populo Act. 6. Nota Gratia. s. illa. De qua Daū. Diffusa est gratia i labijs rc. ps. 44. Scdo nota Fortitudie: fortis fuit ꝫ luxuriam quia fuit castissimus. vnde ꝓpter ca stitatem suā fuit prepositus mulieribus: vt dicit Act. 6. r. 7. Vide hystoriam: r cū toto hoc Stephanus non dimittebat pugnam. Item Faciebat prodigia. i. pcul a digito q̄ sunt illa que nullo posse creature pnt fieri vt suscitare mortuos: illuminare cecos rc. Item Signa: signa sunt que pnt fieri per naturā sed nō isto modo: vt curare infirmi tates rc. sed nō cōuertebant. Unde q̄nq3 synagoge insurrexerunt cōtra beatū Ste/ phanū: ecce bataglia rigorosa. Et p3. pmū.

¶ Quantū ad scdm rc. Nota quod btūs Stephanus predicabat de materia aduen tus xp̄i dicens: q͂ eccus erat q̄ hoc clare nō cognoscebat. r allegabat illud verbū Ja cob. Nō auferet sceptrum de Juda r dux de fe. eius donec ve. qui mit. est r ipse erit expectatio gētiū. Gen. 49. Declara rc. Itē illud de hebdomadibus Danielis q̄ sunt. 490. anni q̄ iam erant cōpleti. Contra hoc insurrexerunt synagoga Libertinoꝝ. volēs confundere beatum Stephanū allegauit illud Jsa. xi. Egredietur virga de radice yes/ se rc. r sequitur ponendo signa aduentus xp̄i. Habitabit lupus cum agno: r pardus cum hedo accubabit. vitulus r leo r ouis simul morabuntur: r puer paruulus mina bit eos. vitulus r vrsus pascētur. simul re ge scēt catuli eoꝝ. r leo quasi bos comedet pa leas. Cum ergo ista signa nō sint completa ergo stephane reuoca qd dixisti. Rndit bea tus Stephanus q͂ signa sunt cōpleta: sed ꝓpha loquitur figuratiue de hoībus sub nomine bestiarum: sicut Jacob alibi loquitur dicens. Catulus leonis Juda. ysachar asi/ nus fortis. neptalim ceruus emissus. benia min lupus rapax Gen. 49. Catulus leonis Juda: iuda dicitur leo q3 sicut leo dñatur bestijs: sic Dauid qui fuit de tribu iuda de/ bebat dñari rc. Sic ergo loqtur Jsaias. Lupus rapax fuit Matheus propter vsu/ ras: vt dicit Beda. Agnus fuit Jo euange lista: qui simul habitabant. Pardus diuer sorum coloꝝ fuit Nicodemus. Hedus pe: trus aplus: qui simul habitabant. Uitulus de quo fiebat principale sacrificium. signifi cat corpus xp̄i. Ouis simplex aīam xp̄i. Leo diuinitatem. Puer paruus. i. xp̄s nouiter natus minabit eos. quia caro aīa r diuini tas fuerunt in xp̄o. Et q͂ Jsa. loquatur de hoībus patet cum sequitur in textu. Nō no cebunt r non occident in vniuerso monte sancto meo: quia repleta est terra scientia christi rc. Jsa. xi. Et sic habuit victoriam.

Scdo surrexit contra eum synagoga Cy rennēsium: quia Stephanus ꝑdicabat xp̄i diuinitatem dicens: q͂ sicut deus olim assū psit formam ignis cū daret legem iudeis: vt p3 Exo. 19. Et. 29. ꝓpter q͂ vocabat ignis. Dñs deus tuus ignis ꝯsumēs est Deut. 4. Sic hodie deus assūpsit formā hūanā q̄ est melior q̄3 forma ignis. r iō illā dimisit sed nō istā. Itē si xp̄s nō esset deus etiā seipm saluare nō posset rc. Tunc illi ꝫ Stepha/ num arguebāt allegās textū. ps. 80. Jsrael si audieris me nō erit in te deus recens rc. Rndit Stephanus q͂ xp̄s nō est recēs sed eternus deus factus est homo recēs: sicut si filiꝰ regis fieret d nouo miles rc. r sic vicit.

¶ Tertio insurrexerūt ꝫ eū illi de synago ga Alexādrinoꝝ. Dū. n. Stephanus ꝑdica ret trinitatē ꝑsonaꝝ adducēs similitudinem de sole. vel igne rc. r sicut radius solis ve/

nit in hunc mundum nō relinquens solem:
sic filius rē. Jō ps.81. In sole posuit sibi
de⁹ tabernaculū suū .i. similitudinē sui. Tāc
dixerit. Cōtra Deu.6. Audi isrl: dn̄s de⁹ tu⁹
de⁹ vnus est. Rn̄dit stephanus. De⁹ vnus
est in essentia: sed i psonis trinus. Et h̄ vī: in
an̄i tate aīsata. vbi ponunt tria noīa. Dn̄s
s. pr̄. Deus .s. fili⁹ tuus. Deus .s. spūs sanct⁹.
Et in principio Bibliē. In pncipio creauit
eloym in plurali: vbi ondit plures psonaȝ.
¶ Quarto cū Stephanus pdicaret de sa-
cramēto eucharistie: adducēs rōem q̄r sicut
per fructū diabolus induxit totū malū in
mundo: sic de⁹ p fructū virginis voluit afferre
oēm bonū mūdo. De quo. Bndictus fruct⁹
ventris tui. Jō xp̄s Jo.6. Hic est panis q̄
de celo descēdit. q̄ mādūcat hūc panem vi-
uet in eternū Jo.6. Tūc surrexit synagoga
Libertinorū dicēs cū furia. Vos pdicatis
stultitias: q̄r panis nō est adorādus. Deut.
6. Dn̄m deū tuū adorabis: 7 illi soli seruies.
Rn̄dit Stephanus q̄ sicut olim deus ado-
rabat in archa. nūq̄d illud lignū adorabat
sed deus in figura arche: sic hodie de⁹ ado-
ratur in hostia. nō ipsa hostia.
¶ Quinto cū Stephanus pdicaret q̄ lex
moysi cessabat 7 erat dimittenda q̄ntū ad
cerimonialia 7 iudicialia: nō aūt q̄ntū ad mo-
ralia. licet esset bona p illo tpe: adducens
similitudinē de formatione hoīs Gen̄.2. For-
mauit igit de⁹ hoiem rē. bonū fuit corpus
sed melior aīa sed optimus hō pfectus: ita
lex moysi bona erat tunc tanq̄ corpus. q̄a
terrena tota erat nec pmittebat celestia: sed
melior est lex euangelica rē. tanq̄ pfecta q̄
nō pmittit terrena. imo dicit q̄ despiciatur.
sed pmittit celestia vn̄ p̄ria lex fuit lex pec-
corū rē. Tūc surrexerūt ꝯ eum illi de syna-
goga Asianorū dicēs. Cōtra 7 nunq̄d dicit
Dauid Fidelia oīa mādata eius ꝯfirmata
in seculū sclī: Rn̄dit Stephan⁹ imo h̄ auct-
tas dicit ꝯ vos: vn̄ dic. In sclm sclī. Primū
seculū fuit ex quo iudei fuerūt i terra pmis-
sionis: 7 durauit vsq̄ ad trāsmigrationē.
Scd̄m seculū a trāsmigratione vsq̄ ad
xp̄m. De h̄ Dauid. Redēptionē misit dn̄s
populo suo: mādauit in eternū testm̄ suuȝ.
Hic potes ponere similitudinē de tesōre q̄
ꝯdidit duo testamēta sucessiue. quorū scd̄ꝫ
derogat p̄rio. Vn̄ Innocētiū tertiū i.c. Cū
marthe: de cele. miss. Cū ergo nō possent eius
sapere venerūt ad mian⁹. Accusauerūt ergo
eū corā iudicib⁹ et obstinati: 7 hūerūt tres
falsos testes accusātes eū de blasphemia i
deū .i. moysē: 7 i legē. Sȝ dū .b. stephan⁹ ex-
cusaret se faciēs magnū smōeȝ q̄ legit Act.
7. scd̄ē facies ei⁹ sic āgeli. Et illi stridebāt
dētib⁹ i eū. Vidēs āt stephan⁹ q̄ nec excu-
satio ei⁹ nec pdicatio p̄ficiebat. icepit eos
redarguere rē. narra breuit ei⁹ martyriū. aīn.
¶ Itē de eodē .b. Stephano. Smo scd̄s.

Tephanus
plen⁹ grā. Act.6. 7 i epla
hodierna. Pro declaratōe
thematis 7 introductiōe ma-
terie: notādū q̄ qō fit a sa-
cris theologis vtrū hō possit eē cert⁹ se hēre
grām dei. Pro cui⁹ euidentia nota q̄ du-
plex est grā dei q̄ theologi ponūt. Prima
est grā gratis data. Scd̄a est grā gratū fa-
ciēs. Grā grātis data: est donū dei data ali-
cui supra facultatē nō q̄dē ad salutē suam
sȝ alioȝ: sicut est sciētia. pphia. grā miracu-
loȝ: rē. hmōi. De qb⁹ aplo ait. Unicuiq̄ āt
dat manifestatio spūs .i. grā p quā pȝ ad vtili-
tatē. Glo. alioȝ. Alij q̄dē p spm̄ dat smo
sapie. alij āt smo scie sȝ eūdē spm̄. Alterī
fides i eodē spū. Alij grā sanitatū in vno
spū. Alij opatio virtutū. Alij pphia. Alij di-
scretio spūuȝ. Alij gn̄a linguaȝ. Alij ītptatio
smonū .i. Cor.12. Et sic sunt nouē spēs hu-
ius grē gratis date quas hic enūerat apls
Patet p̄ria grā. Grā vō gratū faciens est
donū dei. Et diffinit sic. Grā est nitor aīe
sctāȝ recōcilians amorē: que dat pncipalr
ad vtilitatē 7 salutē hītis p quā efficit hō
capax 7 dignus gloria vite eterne. Et ista
grā est incōparabiliter excellentior p̄ria.
Vn̄ .i. Cor.12. Postq̄ aplus enūerauit do-
na pertinentia ad gratiā gratis dataȝ sub-
dit. Adhuc excellentiorē viam vobis demō-
stro. Et ostēdēs viam illaȝ: subdit statim in
13.c. Loquēs de charitate q̄ aut est idem q̄
gratia gratū faciēs. aut eidē grē imediate
vnita Et hoc pbat videlicet q̄ hec grā sit
excellētior prima: q̄r prima gratia sine scd̄a
nihil valet .s. habenti sibi. Unde dicit. Si
linguis hoīuȝ loquar 7 angeloȝ: charitatē
aūt nō habuero. factus sum velut es sonās

De Gra dei.

sunt cymbalū tiniens. Et si habuero pphe/
ciam: ꝛ nouerim mysteria omnia. ꝛ omnem
sciam. ꝛ habuero oēm fidē ita vt montes
transferam. charitatem aūt nō habuero ni/
hil sum. i. Cor. 13. Unde ex hoc habet q̄ nul
la gratia gratis data pōt hōi habēti: nisi
sit informata charitate ꝛ gratia scōa. Ūn
Balaam fuit ppheta sed malus hō: q2 ha
buit primā gratiā gratis datā sine scōa. s.
gratia gratū faciente. De quo habet Nu.
22. 23. ꝛ 24. Sic ꝛ multi fecerunt miracula
qui tū sunt dānati. Sic ꝛ Saul fuit pphe-
ta. i. Re. 4. Nā ꝛ Saul inter pphetas ꝛ tū
dānatus est. Sic ꝛ Cayphas pphetauit cū
esset pontifex anni illius Jo. 11. Et tū nō dū
fuit ppheta Cayphas: q2 nō intellexit ver/
bū pphetiam: qd̄ pdixit Dan. 10. Intelli/
gentiā opus est in visione. De talibus ergo
qui pphetauerant ꝛ qui miracula fecerant
ꝛ tū damnabunt ꝛ dicet illud q̄ habetur
Mat. 7. vbi dñs dicit. Multi dicent in illa
die mihi. Dñe dñe nōne in nōie tuo pphe/
tauimus: ꝛ in tuo nōie demonia eiecimus.
ꝛ in tuo nōie virtutes multas fecimus? Et
tunc ɔfitebor illis: q2 nō noui vos. Disce/
dite a me qui opamini iniquitatē. Potest er/
go q̄ gratia gratis data sine gratia gratū
faciente inutilis est ipsi hñti. Sz grā gratū
faciens bene est vtilis sine grā gratis data:
sicut sunt quedā vetule. ꝛ aliqui imo multi
rudes ydiote. ꝛ ignorātes: qui tū sunt ma/
gis bni dei ꝛ sacerdo. Sicut fuerunt Antoni
us. Macharius. ꝛ multi alij. De qbus dicit
Aug9. Surgūt indocti ꝛ rapiunt nobis ce
lum: nos aūt cū doctrinis nostris demergi
mur ad infernū. Ūn Aug9 in. 51. de trinita
te loquēs de charitate sic ait. Nullū ē isto
bono excellentius: solū est qd̄ diuidit inter
filios regni ꝛ inter filios pditionis etc.
Hoc 5° presupposito: rñdeo ad ppositam
qōnē p duplicē ɔclusionē. Prima ɔclusio ē
q̄ de pma grā pōt hō bene esse certus. pōt
enim hō bñ scire p certo se hēre genera lin/
guaꝝ. pphetiā. sciam. ꝛ hmōi. lz q̄nq̄ sit ma
lum pro eo. i. Cor. 8. Scia inflat: charitas aūt
edificat. Si aūt loquimur de scōa gratia. s.
gratū faciente: tunc distinguendū est tripli
citer fm q̄ tripl' pōt aliquid sciri: vt not.
Tho. i. 2. q. 112. ar. 5. Pōt enim aliqd sciri.
Primo per diuinalem reuelationē.

Scdo p humanalem certificationē.
Tertio p ɔiecturalem presumptionem.
¶ Primo ergo modo etc. Et hoc modo pōt
scire homo se hēre gratiā istam gratū facien
tez: Reuelat. n. deus q̄nq̄ hōi vt ipse homo
magnificētius ꝛ feruentius diuina opa ex
quatur. Hoc tū rarissime deus fecit. ꝛ facit
ne homo aut nimis psumat ꝛ negligat ope
ra vite: aut supbiat. Ūn Aplūs dicebat. Ni
hil mihi ɔscius sum: sed nō in hoc iustifica
tus sum. Qui aūt iudicat me dñs ē. i. Cor.
4. Et in veteri testō legitur de Abraā: cui
reuelauit hoc deus dicens. Nunc cognoui
q̄ timeas dñm. Et forte etiā de Moyse: cui
dixit dñs. Exo. 33. Inuenisti grām corā me.
Et infra. Ego ostendā omne bonū tibi. De
habraā legitur Gen. 22. Nota Cognoui
Glo. i. cognoscere te feci. Et dicit scūs Tho.
q. vbi sup: q̄ ibi loquitur de timore casto
qui nō est sine charitate. Sic etiā legitur de
Paulo cui dixit dñs. Sufficit tibi grā mea.
2. Cor. 12. Itē. i. Cor. 2. Nos aūt nō spiritū
huius mundi accepimus: sed spūm qui ex
deo est. vt sciamus que a deo data sunt no
bis. Item Ro. 8. Certus sum enim q̄ neq̄
mors. neq̄ vita. neq̄ angeli. neq̄ principa/
tus. neq̄ virtutes. neq̄ instantia. neq̄ futu
ra etc. Et infra. Neq̄ creatura alia poterit
nos separare a charitate dei: que ē in chri
sto iesu dño nr̄o. Uide Tho. i. 2. q. 23. ar. 1.
ad quartū. Sic etiā raro contigit q̄ deus
reuelauerit hōi peccatum suū futurū: nec me
mini me legisse in scriptura nisi de Petro.
cui dñs futurū peccatū predixit: vt legitur
Mat. 26. Dicit tū Tho. in. 2. sniaꝝ di. 4. ar.
2. ad primū. q̄ Petrus dñi pnunciationē
accepit nō p certitudinem: sed ad cōmina
tionē dictā. ¶ Sic etiā videt oībus aplis
reuelatum: cum dixit eis dñs. Ego dispono
vobis sicut disposuit mihi pater meus re/
gnum: vt edа. ꝛ bi. sr per me. me in re. me.
Luc. 22. Itē Mat. 19. Uos q̄ reliqstis oīa
ꝛ secuti estis me: in regeneratione cū se. fi.
ho. in se. maie. sue sede. ꝛ vos super se. 12.
iudi. 12. tribus israel Item Jo. 14. Ego roga
bo patrem ꝛ aliū paraclytū dabit vobis:
vt maneat vobiscum in eternū. Et nota q̄
cū dixit hec verba: nō erat ibi iudas: vt re
peri in quadā postilla. Hoc aūt cōmuniē
deus alijs nō reuelat: ne propter securita/

tem decidant in negligentiā vel superbiā
vt dixi. sed ambulemus inter spem et metū:
quasi inter scillam et caribdim. ps. Beneplacitum
est dño super timentes eum: et in eis
qui sperant super misericordia eius. Et sic
patet prima conclusio.

¶ Sexto modo. s. per humanalem certificationem.
Unde dicit Tho. in. 2. sen. di. 4. q
angeli creati nō fuerunt presciī de sua beatitudine
per certitudinē de casu suo: cum
nec casus et cōfirmatio angelorū dependedāt
ex libero arbitrio q nō est causa determinata
ad vnum: nō potuit eorū cognitio haberi
sm certitudinē nisi a deo: qui presentialiter
omnia intuet. Sed tn̄ sm coniecturas
poterant supponere des se habituros beatitudinē:
q: ad hoc eorū natura erat magis
inclinata: et velut ad hoc instituta: sed
sed casum pscire nō poterant ex seipsis nec
per piecturam nec per certitudinē: sed tantū
potentiam cadendi. Nec etiam fuit congruū
a deo eis reuelari: ne pena culpā precederet.
nec iterum bonis suā cōfirmationem:
ne distinctio culpam precederet. vt in ipso di.
est. Si tamē vtriusq reuelatū fuisset: recepissent
illud nō sm certitudinē put in deo
erat. sed sm suum modū. quasi ad cautelā
dictū. Tho. Dicit tamen Ber. de gradibus
humilitatis vt allegat Tho. q. vbi supra in
2. arti q diabolus preuidit se super malos
principatum habiturū: propter q in latere
aquilonis soliū suum ponere volebat: vt dī
Isa. 14. Qd quis verū sit: nō tn̄ preuidit
casum suum: q: poterat malorū princeps eē
etiā bonus existens: sicut Joseph preuidit
suum dñium non tn̄ venditionem. et alia ex
quibus dominium cōsequutus est: vt notat
ibi Tho. Scīdum ergo est q nō potest sciri
pro certo q aliquis habeat gratiā. Et hoc
probat ratione et auctē. Ratio quidem est
ista: q: sm regulā phorū ois nostra cognitio
ortum hz a sensu. Da exemplū siquis te
interrogaret de vino qd est in fiala: cuius
saporis sit vel coloris. vel odoris. non posses
illud scire nisi per gustum. vel visum. vel
odoratum. sic de sono p auditū etc. Sic et
quicquid intellectus noster intelligit per sciētiam
aut credit per fidem: mediante sensu
cognoscit. Unde Ro. 10. Fides ex auditu.
auditus aūt p verbū xpi. Modo ad ppositum:
gratia dei nullo sensu pcipi pōt. Non
enim p sensum visus: q: p visum nō potest
percipi nisi coloratū vel sub rōne colorati:
gratia aūt dei nō est colorata. Nō enim est
viridis. neqz alba. neqz rubea etc. ergo per
hunc sensum gratia dei intellectus cognitionē
intrare nō potest. Job 9. Si venerit ad
me. s. deus p gratiā nō videbo illum: si abierit
nō intelligam. Nec etiā pōt intrare p
sensum auditus: q: per se nō hz vocem. nec
est vox. nec sonus: sed per accñs potest dici
hēe vocē per instrumentum predicatoris: iuxta
illud Jo. 3. Spūs vbi vult spirat et vocē
eius audis. s. in scripturis vel ex ore predicatoris:
et nescis vnde veniat aut quo vadat.
Cum ergo gratia nō habeat vocē neqz
sonum: sequit q nō possit percipi p sensum
auditus. 1. Cor. 2. Qd oculus nō vidit. nec
auris audiuit. nec in cor hois ascendit. que
preparauit deus diligentibus se. Et infra.
Que dei sunt nemo cognouit: nisi spiritus
dei. Tertio nec pōt percipi per sensum gustus:
q: nō habet saporem: nec amarum nec
dulcem etc. Quarto nec per sensum odoratus:
q: nō habet odorem. Quinto nec per
sensum tactus: q: tangi non potest cum sit
res spiritualis et nō corporalis. Jo. 20. Palpate
et videte: q: spūs car. et ossa nō habz.
Et sic nullo sensu percipi potest: et ꝯsequent
nec intellectu cognosci eius certitudo. nulla
ergo humana certitudo de ea pōt haberi.
Patet ratio. Fiat ergo ratio formalis. Nullius
rei cognitio hic humana potest haberi
nisi per sensum: sed gratia dei. gratū faciens
sensu percipi nō pōt. ergo etc. Auctoritas.
Sunt iusti atqz sapientes et opera eorū
in manu dei: et tamen nescit homo vtrum
odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum
seruantur incerta. Eccle. 9. Itē Apls.
1. Cor. 4. Nihil inquit mihi conscius sum:
sed nō in hoc iustificatus sum: qui aūt iudicat
me dñs est. Bene pōt hō esse certus
q sit in peccato mortali: sicut ille qui tenet
concubinam. qui tenet vsuras. vel res furtiuas
scienter. et hmōi. sed non pōt esse certus
q sit in gratia. Nota hic Exemplum
de illo qui volebat se iurare immunem a culpis
cōmissis: quod iuramentum temerariū
est: vt nota in. c. vltimo. De purga. cano.
Nota etiā exemplum de muliere que egi·

penitētiam de adulterio cōmisso verū possit iurare se nō esse adulteram rc. De quo ponit Pe. de pal. in. 4. sen. di. 35. Et scripsi in materia matrimonij. Et dr aliter fm mētem eius: dic primo q si iurat se nō adulteratam periurat. Idē. 2. Si iurat se imunē ab adulterio: q2 mentitur asserens dubiū p certo. Scriptū est enim. De ppiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu Eccli. 5. Et probatur hoc in pdicto. c. vlti. de pur. cā. Et hoc verū nisi esset certa de remissione culpe et diuina reuelatione: sicut fuit illa cui xp̄s dixit. Nec ego te pdēnabo Jo. 8. Idem 3 tertio si iurat se nō esse adulteram corā iudice eam interrogante: tunc enim esset piura: q2 debet tunc fm intentionē iudicis iurare que refertur ad factū nō ad animum quem nunc hz. Unde Isidorus. 22. q. 5. Et originaliter in. 2. lib. sententiaꝝ. Quacunque arte verboꝝ quis iuret. deus tn̄ qui cōsciētie testis est. ita hoc accipit sicut ille cui iuratur intelligit rc. Si aūt iurat extra iudicium: puta iurat hoc marito interrogāti an sit adultera. se nō esse adulteram nō periurat: q2 adultera est habens voluntatē adulterij. Uñ fm Aug. Iam non potest vocari adultera sicut curatus a lepra iam non est leprosus. Et habet textus Augu. 32. q. 1. q nūc vbi dicit Aug9. Cur adhuc deputam9 adulteros quos credimus vel baptismate ablutos. vel pnia esse sanatos: Item Chriso9. 32. q. 1. Si quis vxorem post satisfactionem inquit pēne nō meretur vocari adultera: ita que scit se penitere 3 pponat se abstinere nō est adultera etiam si sibi nō esset culpa dimissa. Nō enim debet in ea despici qd fuit: q2 iam incipit esse qd nō fuit: vt dicit textus Greg. 50. di. Ferrum. Patet ergo q nullus pōt cognoscere se esse in gratia p humanalē certificationē. Uñ Job. 9. Etiā si simplex fuero: hoc ipsum ignorat aīa mea Item Jo 3. Spūs vbi vult spirat. 3 vocem eius audis 3 nescis vnde veniat aut quo vadat. Et sic patet fm.

¶ Tertio modo s. per piecturalē p̄sumptionem pōt homo presumere se esse in gratia gratū faciente. ppter aliqua signa que videt 3 cognoscit i se. Et lz multa possint poni tamen Tho. in. 4. sen. ponit q̄ttuor signa.

¶ Primū signū est vera peccatoꝝ ptritio.

¶ Scdm est firma futuroꝝ cautatio.

¶ Tertium est libēter diuinoꝝ auditio.

¶ Quartum est prompta bonoꝝ opatio.

Adde q scripsi in sermonibus post festū Trinit. ser. 36. 3 ser. 114. parte scda.

¶ In festo Joannis euangeliste. Sermo scds.

Hic est disci/pulus ille quē diligebat Iesus Jo. vlti. Hic. s. Joānes Hoc verbum hz difficultatem in theologia. Cum enim xp̄s oēs aplos dilexerit dilectione nō solū naturali qua oēs creaturas deus diligit iuxta illud Sapie. xi. Diligis oīa que sunt 3 nihil odisti eoꝝ que fecisti. sed etiam dilectione gratuita charitatis. De qua Prou. 8. Ego diligentes me diligo. Item Jo. 15. Sicut dilexit me pater: 3 ego dilexi vos. Itē ibidē. Hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos: quare ergo dicit spāliter de. Joāne q est discipulus dilectionis. Et si dicit q ideo dicitur discipulus quē diligebat xp̄s: q2 alijs magis dilectus. Cōtra videtur q Petrus fuit magis dilectus: tum q2 donum maius habuit. tum q2 plus dilexit iesum Petrus q̄ Joānes: vt probat. Jo. vlti. 3 habet. j. Pro cuius declaratione lz vt dicit Tho. pte. 1. q. 20. ar. 4. ad tertiū. presumptuosum sit ista diffinire: q2 vt dr̄ Prouer. 16. Spirituū ponderator est dn̄s 3 nō alius: tamē sine veritatis preiudicio possumus sic distinguere: q ē triplex amor siue dilectio.

¶ Prima est dilectio affectionis cordialis.

¶ Scda est dilectio donationis singularis.

¶ Tertia ē dilectio puersationis familiaris.

Potes dare similitudinē pro rudibus. Si tu haberes duas filias quas equaliter diligeres. sed vnā traderes marito. 3 das sibi quēdā lapidē p̄ciosum valoris mille ducatis in dotem. Aliā tenes tecum in domo. q̄ manducat tecum. dormit tecum. puersatur tecū rc. Sed queritur a te quā plus diligis illaꝝ. Rñdens amore cordiali vtrāq3 equaliter diligo. sed amore donationis magis diligis dotatā. Amore vero familiaritatis magis diligis illā que tecū puersat rc. Sic in pposito: xp̄s amore primo. s. dilectionis cor

dialis oēs ap̄l'os dilexit. ⁊ equaliter dilexit
Petrū ⁊ Joānem: sed plus istos q̄ ceteros
vt videt. Sed amore 2°. s. donationis sin-
gularis magis dilexit petrū. Qd̄ patet: qz
maius donū sibi dedit. qz fecit eū vicariū
suum ⁊ principē alioꝝ, pastorem ecclesie. ⁊
totius mundi. Et sibi soli dictū est. Duc in
altum Luc. 5. Quia quotiens de aliquibus
ad fidei ꝓfunditatē dubitat ad Petrum
recurrendū est. 24. q. i. Nō turbatur. Et c.
Quotiens. Ad idem facit de bap. maiores.
Et Mat. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ.
Et q̄dcūq̄ ligaueris sup̄ terrā: erit ligatū
⁊ in celis. Et q̄dcūq̄ solueris sup̄ terrā: erit
solutum ⁊ in celis. Et Jo. 21. Pasce oues
meas. ⁊ hoc donū nō immerito sibi dedit: qz
Petrus prompti⁹ ⁊ feruētius dilexit chri
stum: vt pz in multis ptibus euangelioꝝ.
Vn̄ supra illud Jo vlt. Symon Joānis di
ligis me plus hiis: dicit Glo. q̄ xp̄s sciebat
q̄ petrus eū plus alijs diligebat: puta qn̄
audiens christum dixisse q̄ crucifigendus
erat ⁊c. quodā amore intimo motus petr⁹
dixit ei. Absit a te dn̄e: Non erit tibi hoc
Mat. 16. Item qn̄ tunica succinxit se ⁊ mi-
sit se in mare ⁊c. Jo. vlt. Item qn̄ dixit. Dn̄e
si tu es iube me venire ad te sup̄ aquas ⁊c.
Mat. 14. Itē qn̄ in nocte passionis exemit
gladium ⁊ pcussit auriculam serui Malchi.
Item qn̄ dixit. Et si oēs scandalizati fue-
rint in te: ego nunq̄ scandalizabor. Et sic
hoc intellige de dilectione nō quidē chari
tatis. alioquin perfectior fuisset petrus q̄
Joannes. ⁊ consequenter magis dilect⁹ fuis
set a xp̄o. etiā amore cordiali qz perfectior
in charitate meretur magis diligi a deo.
Quinimo pfectione illaꝫ charitatis homo
hꝫ a deo Quia Omne datū optimū ⁊ oē
donum pfectum desursum est: descendēs a
patre luminum Jaco. i. Intelligendum est
ergo q̄ petrus plus dilexerit xp̄m q̄ Joan
nes quātū ad quādā promptitudinē vel fer
uorem: vt ponūt quidā fm̄ q̄ refert Tho.
vbi supra. Tertio vero amore xp̄s dilexit
magis Joānem: qz magis enim familiarē
sibi fecit ⁊ maiorem sibi familiaritatē ostē
dit: vt. j. patebit in prosecutione sermonis.
Quare aūt hanc sibi familiaritatē magis
q̄ alijs ostendit. ponit Beda sic inquiens.
Diligebat Joānem iesus nō exceptis singu
lariter solū: sed pre ceteris quos diligebat
familiarius vnū: quem spālis prerogatiua
castitatis ampliori dilectione fecerat dignū.
Et fm̄ hunc tertium amorē intelligit the-
ma dum dicit. Hic est discipulus ⁊c. Pa-
tet ergo thema. Modo dices tu: quare fa-
miliarius xp̄s dilexit Joānem q̄ ceteros
ap̄l'os: Beda ponit vnā rōnem. s. ꝓpter vir
ginitatē: sed addamus alias quattuor vel
quinq̄. Re°. ꝓpter sex excellētias siue prero-
gatiuas quas habuit: que fuerunt quasi si-
gna quedā siue effectus qbus probatur q̄
xp̄s ipsum familiarius dilexit.

Prima est attinentia parentalis.
Scd̄a est ꝯtinentia virginalis.
Tertia est sapientia diuinalis.
Quarta est beniuolentia proximalis de
quo exemplum.
Quinta est preseruantia martyrialis.
Sexta est magnificentia supernalis.

¶ Prima ergo excellentie ⁊c. Nota genea
logiā ipsius quō fuit frater ꝯsobrinus xp̄i.
Ex Joachim. Cleophe. Salome. tres An-
na marias. Quas habuit: iūxit Joseph. Al
pheo. Zebedeo. Unius hec mater. hec quat
tuor. illa duoꝝ. Diceret aliquis sed q̄ priui-
legiū est Joānis q̄ sit ꝯsanguineus xp̄i: cū
multi alij fuerint. s. Jacob⁹ maior. Jacob⁹
minor. Joseph. Symon. ⁊ Tadeus. Re°: qz
nō solum fuit ꝯsobrinus xp̄i per naturalē
ꝯiunctionem: sed etiam fuit frater ipsius p
spālem approbationē: qn̄ s. xp̄s in cruce cō
mendauit sibi matrem ⁊ ipsū matri dicēs.
Mulier ecce filius tuus. Et hoc verus pa-
tet q̄ beatus Joānes fuit verus filius vir
ginis gloriose. Nam si verus filius alicuius
dī quē natura filium facit: cur non magis
verus dī filius alicuius ille quē de⁹ facit.
Et ex hoc sequit̄ q̄ btūs Joānes fuit ve-
rus frater christi. Et discipulo. Ecce mater
tua Jo. 19. Vn̄ ⁊ beata virgo felicior fuit p
pter maternitatē spūalē q̄ corporalē. Vt
de ista sermone annūciationis qui incipit
Aue gratia plena. Nota moraliter quō hāc
excellētiā pōt quilibet nostrū hr̄e ⁊ excellenti
us: qz melior est ꝯsanguinitas siue fraterni-
tas xp̄i spūalis q̄ carnalis. Nā multi fue-
runt consanguinei xp̄i qui fuerūt mali sicut
patet in genealogia christi. De quo Mat. i.
Inter quos fuerunt Manasses. Amon.

Roboam. et multi alij. Item mulieres. Raab meretrix. Thamar meretrix. Barsabee adultera. Ruth pagana. licet postea fuerit fidelis. Consanguinitas aūt spūalis xp̄i sp. facit bonos nec potest esse in malis. Et attende hic q: cū Matheus scriberet genealogiam xp̄i. de nulla femina mentionem fecit nisi de hijs que fuerant male. vel ꝑpter fornicationem sicut Barsabee. Thamar. et Raab. vel ꝑpter infidelitatem sicut Ruth. q̄uis postea et ista fuerit conuersa ad fidem et ille ad pniam. Et hoc ideo vt daret spem pctōribus ostendēdo q̄ de pctōribus christus originem trahens peccatores non abhorreret. Filius enim hois venit querere et saluum facere: qd̄ perierat Luc. 19. Itē Mat. 9. Non veni vocare iustos sed peccatores. et s̄m hoc intelligit illud dictū Isa. 16. Emitte agnum dn̄e dn̄atorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Quilibet enim in gratia constitutus gratum faciente dicitur consanguineus xp̄i. Qd̄ patet Mat. 12. vbi dixit xp̄s. Que est mater mea et qui sunt fratres mei: Et extendens manum in discipulos suos: dixit. Ecce mat̄ mea: et fratres mei. Quicunq̄ enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater. soror. et mater est Mat. 12. Et similiter quilibet enim obediens diuinis mandatis: est consanguineus xp̄i. Hic hystoriā. Et nota cōtra illos qui potius volūt esse filij diaboli q̄̄ fratres xp̄i: sicut sunt lusores ad taxillos. et qui laborant in festis et c̄. Hic vt expedit. Nota hic de tabernis que sūmo mane aperiuntur in diebus festiuis: q: ois peccator est filius diaboli. Jo. 8. Uos ex patre diabolo estis et c̄. et seruus peccati: sicut dicitur Jo. 8.

¶ Secūda excellentia Joānis et c̄. Quia fuit virgo et ideo maiorem familiaritatem sibi ostendit: quia omne simile appetit suum simile. Eccli. 13. Omne aial diligit simile sibi. Christus aūt fuit virgo purissimus. Talis decebat vt esset nobis pōtifex sanctus Innocens. Impollutus segregatus a peccatoribus. et excelsior celis factus. Hebr. 7. Nota quinq̄ verba. Sanctus. i. omni grā plenus et confirmatus. Innocens a pctō actuali. Impollutus a macula originali. Segregatus a pecca. q: caro eius de massa pecca

trice assumpta est et mundata. Et excelsior celis. i. angelis factus q: verbo vnitus. Sic ergo placuit sibi conuersari familiarius cū Joanne propter eius virginitat: m. Unde Beda. Diligebat Joannem Jesus et c̄. vide supra in fine introitus. Unde Prouer. 22. Qui diligit cordis mundiciā: propter gratiam labiorum suoꝝ habebit amicū regem. Et nonne aliqui fuerant etiam discipuli virginis: sicut Jacobus minor. et de maiore nō legitur q̄ habuit vxorem. nec de Andrea. nec de Philippo. Simone et Thadeo: Sꝫ hec non eo modo quo Joannes: q: de nuptijs fuit a christo vocatus. Unde Hieronymus in ꝓlogo super ioannem. Hic est Joānes euangelista vnus ex discipulis dei qui virgo a deo electus est. quē de nuptijs volentē nubere. i. carnaliter cognoscere vxorem vocauit de⁹. Hec ille. Iste sunt nuptie de quibus legitur Jo. 2. q̄ Christus fuit inuitatus et virgo Maria et mutauit aquam concupiscentie carnalis in vinum charitatis in Joanne. Et hoc exemplo sumpsit ecclesia q̄ matrimonium non consūmatum per ingressum religionis separari posse: quia vinculum spūale per mortem spūalem dissoluitur. vt in. c. Ex publici. Et. c. Uerū de ꝯuersione coniu. Hic vt expedit. Moraliter vero contra luxuriosos. Nō precipit nobis christus vt relinquatis vxores sed concubinas. Deberet p̄latus prouidere: quia corrumpunt alios. Nec valꝫ priuilegium ciuitatis q̄ nō possit procedi contra delinquentes nisi ꝑ viam accusationis: quia non debet intelligi in spiritualibus, quinimmo etiā si expresse in spiritualibus loqueretur non valeret: quia non approbatur a iure canonico: vt in. c. Ecclesia sancte Marie. De constitutionibus Et nota in regula Peccatum libro. 6. Item quia videtur esse in fauorem peccati. id et c̄. ar. l. c. si. de p̄scriptionibus. Et in. c. Nouit de iudicijs. Benefacit q̄ legitur et nota. in Auc. ca. Sa. de sacris eccle. Hic vt placet.

¶ Tertia excellēcia et c̄. Propter sapiēciā singularē assimilatur aquile. Apoc. 10. Et quartum quasi facies aquile. Et hoc ꝑpter triplicē naturā aquile cui assimilatur Joannes.

Prima est volatus sublimitas.

Secūda est visus acuitas.

Tertia est prudentia et sagacitas.

Q. Jo. fuit appellatus Aquila

Primū patet:q2 aquila sublimius volat alijs auibus:sic et Joānes sublime volauit penetrando celos. et pertingens vsqz ad diuinitatē:q2 per euangeliū suū cognouimus diuinitatē et trinitatē dei. Alij euāgeliste volauerunt ppe terrā:q2 de humanitate xp̄i locuti sunt. vnd̄ q̄uis enim ex quattuor aialibus habebat alas:solus Joānes de diuinitate incepit di. In principio erat verbū. Unde Hieronymus in prologo biblie. Joānes rusticus piscator indoctus. Et vnde illa vox obscura. In principio erat verbum et verbū erat apud deum et deus erat verbum. Et infra. Hoc doctus Plato nesciuit. hoc Demosthenes eloquens ignorauit. Et Beda. Joānes intonans vocem theologiam quā nemo prius edere nouerat emisit. In principio erat verbū. quā tanto pondere grauidā relīqt:vt si aliquanto plus intonare voluisset. nec ipse mūdus capere potuisset. Istam aūt sapiam acquisiuit Joannes ex gazophilatio pectoris dn̄i. Unī Hieronymus et ecclesia in seq̄a aīt. Supra pectus dn̄i recūbens. euangelij fluenta de ipso sacro dn̄ici pectoris fonte potauit. Hec ille. Unī Petrus damianus. Hanc supereminentē diuine sapientie grām. ex illo celesti gazofilatio in quo sunt omnes thesauri sapiētie et scientie dei traxit. Et nō immerito:vt qui carnis sibi amputauit illecebras celestiū epularum delitijs frueret: et illuc aciē mētis attingeret. quo non pp̄ha. nō patriarcha. nō deniqz quisq̄ ab ipso mundi principio i carne positus. noscitur aspirasse. Ex hoc ergo apud grecos Maria theothecos Joānes vero theologus appellat. Pectus aūt xp̄i erat gazophilatiū diuine sapiētie. Unī Coloss. 2. In quo sunt oēs thesauri sapientie et scie dei. Scd̄o Aquila acutū visum hꝫ. Unde dicit Jsidorus. Aquila dr̄ ab acumine. Sic et Joānes preuidit futura multa que fienda erāt in ecclesia: et presertim tempore antichristi:vt pꝫ in apocalipsi.

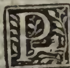
Tertio hꝫ naturalem astuciam in faciendo nidum:q2 ponit ibi lapides preciosos habētes virtutem fugandi serpentes. Sic Joānes in suo euangelio qd̄ est nidus in quo nutriuntur filij dei. posuit lapides preciosos qui fugant omnes hereticos. Unus lapis preciosus est. In principio .i. in eternitate. erat verbuꝫ. Iste lapis fugat Nestoriū qui dixit xp̄m habuisse principiuꝫ. Alius: Et verbum erat apud deum. Iste fugat Sabellium qui dixit q̄ in diuinis nulla est distinctio personarum. Alius. Et deus erat verbum. Iste fugat Arrium qui dixit filiū minorem patre. Alius. Omnia per ipsum facta sunt. Iste fugat Manichenm qui dixit visibilia a deo creata nō esse. Alius. Et verbum caro factum ē. Iste etiā fugat Ualētinum qui dixit christuꝫ habuisse corpus de celo factū super se:super illud verbū Apl̄i. i. Cor. 15. Primus homo de terra terrenus:secūdus homo de celo celestis:sed illud intelligit quātum ad naturā assumētē:vel quātum ad modū assumēdum. q̄ si esset verum illud corpus nō esset caro cum caro dicat aliqd cōpositum ex quattuor elementis. Propter hanc ergo sapiētiam meruit a christo familiarius diligi. Sap. 7. Neminem diligit deus:nisi eū qui cum sapia inhabitat.

¶ Quarta excellentia et̄c. Nota q̄ multotiens Joānes fuit in periculo mortis:et deꝰ semper illum a martyrio preseruauit. Nam ter fuit in periculo mortis. Primo quādo fuit missus a Domitiano in feruentis olei dolium. Scd̄o qn̄ fuit ab eodem relegatus in insulam Pathmos. vbi omni fuit humano solatio destitutus. Tertio quādo venenum bibit:sibi ab Aristodemo oblatū. Sed in oleo feruenti habuit refrigerium. In feruentis olei dolium missus diuina se protegente gratia illesus exiuit. In relegatione habuit consolationē ex reuelatione diuina quia tunc scripsit sibi apocalipsim. In hausu veneni habuit illesionem. Unde pōt sibi illud verbum conuenire dn̄i. Quum trāsieris per aquas tecum ero:et flumina nō operient te:et qn̄ ambulaueris i igne nō combureris Jsa. 43. Et hoc est qd̄ dixit dn̄s de eo Jo. vlt. Sic eum volo manere donec veniam. Qd̄ sic exponit Chriso. i. Uolo ipsuꝫ per martyrium cōsumari:sed expectare donec ego veniens recipiam eum in eterna beatitudine. Est tn̄ notanduꝫ q̄ lꝫ ex diuina prouidentia btūs Joānes fuerit a martyrio preseruatus:nō tamen martyrij meritū pdidit. Qd̄ patet ex v̄bo dn̄i cum dixit. Calicem quidem meum bibetis et̄c. Mat. 20. Dic historiam.

Quinta excellẽtia est magnificẽtia sug/nalis. Nota eius mortẽ. Et quõ cum s di/scipulis portarẽ semp dicebat. Filioli dili/gite inuicem: tandẽ fecit fieri foueam rc. Nota quadruplicẽ opinionẽ de eius corpo/re z morte: quarũ opinionũ due sunt q vi/uit: alie due sunt q mortuus est. Prima ergo opinio est q viuit sz dormit sub terra: sed hoc est ridiculum: qz videret sibi facta iniuria: vt ait Aug⁹. Si aliis aplis in vita eterna regnantibus: ipse dormiret. Et videt ista opinio reprobari ab ecclesia in officio hodierno: vt pz in .7. aña. in qua dicit. Ap/paruit caro suo Joanni dñs iesus xpo cũ discipulis suis: z ait illi. Ueni dilecte meus ad me: qz tempus est vt epuleris in ɔuiuio meo cum fratribus tuis. Ad idem facit oc/taua z nona aña. Scḋa opinio fuit q vi/uit adhuc in paradiso terrestri: z venturus est ad predicandũ ɔtra antixp̃m: vt sic sint tres testes ɔ̃ eum. Unus in lege nature .s. Enoch. Alius in lege scripture .s. Helias. Alius in lege grẽ .s. Joãnes. Sed ista opi/nio videtur reprobari per aña. supradictas quã accipere volunt ex verbis dñi qd dixit Petro post resurrectionẽ sequere me. Et ɔuersus pe. rc. Jo. vlt. Sic eũ volo manere donec veniã. Intelligẽtes illud donec veniã .s. ad iudiciũ q falsum est vt ipse refert. vl. Et nõ dixit Jesus q nõ moritur: sed sic eũ vo/lo manere donec veniam .s. cũ apparuero ei in hora mortis ips⁹ rc. Tu aũt petre me se/quere .s. per mortẽ crucis. Itẽ videt cõtra/riari hec opinio auctõ apocalypsis vbi dr: q erũt tm duo testes ɔ̃ antixp̃m z nõ tres: sicut ista opinio dicit. Unde di Apoc. xi. Dabo duobus testibus meis: z pphetabũt diebus mille ducentis sexagita amicti sac/cis rc. Tertia opinio hz q mortuus est. aia aũt eius est glorificata in celo: sed cor/pus est in loco hominibus ignoto. sed deo co/gnito reseruatũ: sicut z de corpore Moysi dr. Quare aũt hoc fecit deus: inter diuina secreta annumerandũ est. Sed hec opinio põt reprobari eadem ratione qua prima opinio. Cum. n. alioꝝ aploꝝ corpora sint in magno honore in eccl'ia: cur hoc corp⁹ san/ctissimum hoc honore priuãdũ fuerit: Nec obstat de moyse: qz illud fecit deus ne dare/tur Judeis occasio ydolatrie. ad quam vel de proni erant. Unde super illud verbum eple Jude cum Michael archangelus cũ diabolo disputans altercaret de moysi cor/pore dicit Glo. Preuiderat enim dñs moy/sen post mortem a Judeis adorandum si corpus p̃sentialiter haberẽt: ideo diabolus desiderãs cultum legis verti in ydolatriam altercatus fuisse dr cum illo angelus: qz q a deo missus fuerat Michael dr .i. quis vt deus. Quarta opinio habet q mortuus est in illa fouea z postea resurrexit: z est in aia z corpore glorificato i paradiso celesti. z hanc videtur Tho. asserere in epl'a sup Jo/annẽ. Et hoc videtur ɔuenientio: lz non sit pro articulo fidei tenenda. Deo gratias. Hoc idem videt sentire Aug⁹. in quodam sermone pascali qui incipit Dignũ z con/gruũ rc. Et Hieronymus in s̃mone assum/ptiõis qui dixit Joãnẽ fuisse mortuũ sed iã resurrexisse z corpore z aia esse beatũ. Ma/gister a dt in hystoriis scolastic. s dicit q de h melius pie dubitare q temere diffinire.

Deo gratias. Amen.

In festo Innocentium. Sermo. I.

Ueros per/cusserant gladio z euasi ego solus Job. i. Nota ad euidentiam triplex marty/rium .s. mente z corpore vt habuit beatus Stephanus. Scḋm mente .s. affectu sed nõ corpore: z istud habuit be/atus Jo euangelista. Tertium corpore sed nõ mẽte .i. voluntate z istud fuit in inocenti/bus de quibus hodie fit festum. Uel dic q triplices portam paradisi aperuit xp̃s .s. por/tam pnie. portam obedientie. z portam ino/centie. Per p̃mam portam intrauit beatus Stephanus per pniaz z etiã martyriũ rc. Luc. 5. Non veni vocare iustos sed peccato/res ad pniam. Per scḋam intrauit beatus Jo. qui obediuit z cõsi go rc. Per tertiam intrauerant innocentes: de quibus fit festũ hodie. Pro declaratione nota q magna differẽtia fuit inter principium vite christi z finem: qz in fine voluit mori solus .i. sine societate alicuius sancti. Ratio ne credent q sua mors non sufficeisset ad salutem. Jõ

dixit Judeis in nocte passionis. Quem que-
ritis? Si ergo me queritis: sinite hos abire.
Jo.19. Quia solus voluit mori: licet cum la-
tronibus sed non cum aliquo sancto. & fuit
cõpleta pphia Isa.63. Torcular calcaui so-
lus: & de gentibus nõ est vir mecum. Nota
Torcular.i. crucis: in quo racemus huma-
nitatis fuit calcatus. & vini sanguis effu-
sum totum: q2 illud modicum sanguis qd re-
manserat xps voluit post mortẽ effundere.
qñ miles lancea latus eius apperuit & pti-
nuo exiuit sanguis & aqua Jo.19. &c. Non
est vir mecum. Uir dicit a virtute.i. sanctus.
Ecce finis vite xpi: q2 omnes apli fugerũt
& inter latrones crucifixus est. Isa.53. Et cũ
sceleratis deputatus est. Sz principiũ fuit
ecõtra: q2 omnes inocentes Bethleem fue-
runt occisi & ipse solus voluit euadere. nec
voluit tunc mori. nõ q2 sua mors tunc non
suffecisset &c. sed quia indigebamus instru-
ctione euangelice doctrine ab ore eius. Itẽ
vt ostenderet se voluntarie mori voluit ma-
ri in psecta etate. Isa.53. Oblatus est: quia
ipse voluit. Item vt ostenderet deitatẽ suã
per miracula que facturus erat. De hoc p-
phetia & figura & preceptum Exo.23. Non
coques edum in lacte matris sue. Uerbum
est dei ad herodem. Edum.i. xpm: non co-
ques: occidendo. in lacte matris sue.i. pue-
rum paruulũ lactantẽ. Nota contra Judeos
qui intelligunt solum ad lrãm quasi deus
esset cocus eorum. Nota q predictũ prece-
ptũ ter replicatur a Moyse.s. Exo.23. & 34.
Et Deut.14. Et ter proposuit herodis occi-
dere xpm puez. Primo in natiuitate audi-
ens de claritate noctis. de aialibus adoran-
tibus. & angelis cantantibus &c. sed nõ fuit
ausus timens insultum. Scdo aduentu triũ
regum Mat.2. Tertio qñ fuit presentatus
in templo. Ud ideo ter quia tribus modis
fuerunt innocentes ab herode occisi. Qui-
dam enim occisi gladio Quidam strangu-
lati. Quidaz percussi parietibus. Unde di-
xit angelus in somnis Joseph. Accipe pue-
rum &c. & tunc herodes occidit pueros &
euasit xps. Ideo dicit thema in psona chri-
sti. Pueros &c. In quo themate tanguntur
due materie. Prima est de morte innocen-
tũ preciosa. Scda de fuga christi virtuosa:
ibi Et euasi ego solus. Hodie predicabo

de prima. de qua inuenio tres rationes seu
causas mortis puerorum istorum. Prima
ex parte christi. Scda ex parte herodis.
Tertia ex parte iudeorum.

Ex parte christi causa fuit obediẽtia co-
piosa.

Ex parte herodis malitia vitiosa.

Ex parte iudeoz duritiam malignosa.

¶ Dico primo &c. Declaro. Christus voluit
obedire preceptum veteris legis vt cõple-
ret illam & terminaret: quia christus fuit fi-
nis veteris legis & principium noue. Ego
sum alpha & o primus & nouissimus Apo-
ca. vltimo. Alpha est prima littera alpha-
beti grecorum. & o est vltima &c. Ego sum
alpha.i. principium noue legis: & o.i. finis
veteris legis. Unde dicit ipse Mat.5. No-
lite putare: qm veni soluere legem aut pro-
phetas. Non veni soluere sed adimplere.
Amen quippe dico vobis donec transeat
celum & terra &c. vsq3 omnia fiant. Nota
Celum.i. anima christi: & terra.i. corpus: ce-
lum ergo & terra transierunt in morte chri-
sti. Anima transiuit ad lymbum: & corpus
ad sepulchrum: & diuinitas cum vtroq3: &
tunc lex moysi transiuit quã christus serua-
uit. nec aliquod preceptum dimisit. Modo
inter alia precepta erat vnum de primitijs
offerendis. Uerbi gratia. De primis fructi-
bus vue &c. Auctoritas. Cumq3 intraueris
terraz quã dominus deus tuus tibi daturus
est possidendam & obtinueris eam atq3 ha-
bitaueris in illa: tolles de cunctis frugibus
tuis primitias & pones in cartallo. pergesq3
ad locum quem dominus deus tuus elege-
rit vt ibi inuocetur nomen eius. Deutero.
26. Hoc fuit simul & preceptum & figura
de christo. Inquãtum fuit preceptuz. est ver-
bum dei ad populum israel. Inquãtum est
figura est verbum dei patris ad filiuz. No-
ta Cum intraueris terram.s. in die incarna-
tionis: habitaueris in illa.s. nascendo. Jo.i.
Et verbum caro factum est & habitabit in
nobis. Frugibus tuis: fructus quos christus
expectabat erant martyres. confessores. vir-
gines. penitentes &c. erant innumerabiles.
Apoc.7. Uidi turbam quã nemo dinu-
merare poterat. Primitie istorum fructuum
fuerunt Innocentes quos xps obtulit deo
patri de fructibus agri sui.i. mundi huius.

Sed nota Incartallo.i.in lymbo patrū in-
quo xp̄s posuit Innocentes ꝛ fuerunt ibi
p.33.annos ꝛ post passionem in die ascēsio-
nis xp̄s obtulit eos in paradiso p:imitias
deo patri. Ideo dicit.pergensq; ꝛc̄. De hoc
auctoritas noui testamenti.P.j.s. Innocen-
tes empti sunt ex oib⁹.s.sanctis futuris:pri-
mitie deo ꝛ agno.Et in ore ipsoꝝ nō est in-
uentum mendacium. Empti sunt.s.sangui-
ne agni.ho. Innocentes ꝛ recti adheserunt
mihi:q2 sustinui ꝛc. Sine macula eni sunt
ante thronum dei Apoc.14. Nota Menda
tium:sed que laus est ipsoꝝ ubi cum nesci-
rent loqui:p⁹ post mortem locuti sunt san-
ctis patribus interrogantibus ꝛc̄.ꝛ dixerūt
q messias venerat propter quem occisi su-
mus ꝛc̄. Hoc nō fuit mendacium sed vez.
Nota Sine macula:duplex macula est in
pueris.s.macula culpe ꝛ ignorantie. Culpe
s.originalis. Hic quid est:ac si imago dum
portatur ad templum cadat in lutum ꝛc̄.
Auctoritas. Quid est homo vt imaculat⁹
sit.s.sine culpa originali:ꝛ iustus appareat
natus de muliere ꝛc̄.Job.15. Scdā macu-
la est ignorantia que est maior in puero q̄
in bestijs ꝛc̄.Ab istis duabus maculis fue-
runt pueri isti liberati. A prima per marty-
rium.magis enim purificat martyrium q̄
baptismus in hoc:quia de martyrio fit fe-
stum sed non de baptismo.nec de circūcisio-
ne ꝛc̄. Ideo dicit Apoc̄.7. Hi sunt qui ve-
nerunt ex magna tribulatione ꝛ lauerunt
stolas suas in sanguinem agni: quia virtu-
te passionis xp̄i purificati sunt. A secunda
etiam macula ignorantie purificati sunt:
quia per martyrium infusa est maior scien-
tia q̄ aliquis ph̄s vel theologus habuit in
hac vita. Dicatur similitudo de tacta fortu-
na sub clamide posita que discoopta ad ra-
dium solis multum lucet ꝛc̄. Ideo Grego.
Quid est q non videant qui videntē oia
vident. Et licet non statim viderint deum
per essentiam:tamen magnam sciam habue-
runt. Tum et dispositione corporis. Corp⁹
.n.qd corrumpit aggrauat aiam ꝛc̄. Sap.
9. Tum propter martyrij meritum ꝛc̄. Iō
dicit. Sine macula eni sunt.s.culpe ꝛ igno-
rantie.

¶ Scdā ratio fuit ex parte herodis mali-
tia ꝛc. Pro declaratiōe nota q̄ fuit ph̄iam
moralem ꝛ theologiam dissimiliter rc̄s est.
Nā idem actus respectu diuersarum cau-
sarū est virtuosus ꝛ vitiosus.bonus ꝛ ma-
lus. Exemplum sicut cum iuuencule paupi
electe mittitur a dn̄o pio per malum fūum
ꝛ lubricū.qui occasione illius elemosine pec
cat cum ea. Illa elemosyna habet duas cō-
trarias causas vnam bonam ꝛ virtuosam
ex parte dn̄i alteram malam ꝛ vitiosam ex
parte serui. Sicut etiam patet in passione
christi que ex parte dei patris ꝛ xp̄i habuit
causam sanctam ꝛ virtuosam.s. redemptio
humani generis:sed ex parte iudeorum cā
fuit pessima.s.inuidia. ambitio. auaritia.ꝛ
cetera vitia. Unde versus.
Actio displicuit.passio grata fuit.
Idem in proposito. Iuuencula grossa erat
gens iudaica ꝛ paupercula de bonis ꝛ san-
ctis personis:sed dn̄s Iesus de mensa glo-
rie voluit sibi mittere vnam elemosynam
s.multitudinem sanctorum innocentum per
seruum malum.s.herodem intentio xp̄i fuit
bona.s.vt obediret patri vt dictū est ꝛ abū
daret iudea sanctis.sed intentio serui ꝛ mi-
nistri.s.herodis fuit pessima.s.vt corrumpe-
ret eaz ꝛ tirānice occuparet. Ideo dicit euā
gelium. Mittens occidit oēs pueros. Dic
hystoriam. De hoc pphauerat Iere. Uox
in rama.i.in excelso audita est ploratus ꝛ
vlulatus multus. Rachel plorans filios
suos ꝛ noluit ꝯsolari quia non sunt Iere.3.
ꝛ allegatur Mat.2. Dices tu quare dicit Ra-
chael plorans ꝛc.cum non fuerint filij Ra-
chel sed Lie que fuit mater tribus iude.
Nota duas rōnes vnam litteralem:alte-
ram allegoricā. Litteralis est quia Rachel
fuit sepulta : iuxta Bethleem : sicut legitur.
Gen.35. Et qa erat facta dn̄a reputabatur
mater ꝛ patrona Bethleē:sicut beata Xp̄i-
na Panormi:ꝛ btā Agatha Cathanie ꝛc.
Allegorica rāo est:quia Rachel interpre-
tatur videns principium vel videns deum
Lia lippa significat sinagogā. Rachel pul-
chra ecclesiam:que fuit scdā vxor xp̄i.repu
diata prima.s.sinagoga que fuit meretrix in
negando xp̄m. Rachel ergo.i.ecclesia plo-
rans filios suos. Ideo dimittit hodie can-
tica leticie.s. Alleluya. Gloria in excelsis ꝛc.
Et noluit consolari quia non sunt.s.nec in
hoc mūdo nec in gloria:q2.33.annis omnes

detenti in lymbo. Ideo Jeremias quasi cō
solādo dicebat. Quiescat vox tua a plora
tu ꝛ oculi tui a lachrymis: qꝛ ē merces opi
tuo ait dñs. Et reuertent̄ de terra inimici: ꝛ
est spes i nouissimis tuis ait dñs. ꝛ reuertēt̄
filij ad terminos suos. Lymb⁹ dī locus ini
mici: idō q̄ ipse ꝓcurauit illum locum a quo
fuerunt liberati i morte xp̄i. ꝛ in ascēsione
ingressi sunt in celum. Jō in octaua Inno
cētium dr̄ cātica leticie. Moral'r ꝓbo hēm⁹
q̄ filij plorādi sunt ꝛ q̄ nō. Nā pueri nō ba
ptizati moriētes plorādi sunt. tum pp aias
ipsoꝝ ꝛc̄. tū pp culpā mr̄is in abortiuādo
vl' p̄ris vel alterius si que culpa cōmissa est
ab aliquo vt moriant̄ sine baptismo. Item
plorādi sunt adulti male vite ꝛc̄. Sed pue
ri baptizati moriētes nō sunt plorandi ꝛc̄.
Nolumus vos ignorare de dormiētib⁹ vt
nō cōtristemini: sicut ꝛ ceteri qui spem non
hñt. Si n. credimus q̄ Jesus mortuus est
ꝛ resurrexit: ita ꝛ deus eos qui dormierunt
per Jesum adducet cum eo. i. Tessa. 4.

¶ Tertia rō ex pte iudeoꝝ. s. parētum pue
roꝝ fuit duritia malignosa. Declaro. Regla
est theologice q̄ p q̄ qs peccat p h̄ ꝛ torq̄t̄
Sap. xi. Nota torquet̄ l' voluntarie a seip
so p pniam. vel coacte. Et ꝯcordat rn̄a iuris
q̄ h̄z. q̄ q̄sq̄ iuris in alium statuit: ipse eodē
iure vtat̄. Uerbi gr̄a: si oculis peccasti ocul'
lachrymas effūde ꝛc̄. sic de alijs mēbris.
Exēplū de Adonibezech rege supbissimo: q̄
postq̄ fuit captus dixit. Non interficias
me. Audite modicum. Septuaginta reges
amputatis manuū ac pedum summitatib⁹
colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias: si
cut feci ita reddidit mihi dñs Jud. 5. Dic
hystoriā ꝛc̄. Ad ꝓpositum ergo: p̄res ꝛ ma
tres Innocētium peccauerant ꝯ deum in
hoc q̄ noluerunt in hospitio recipe ꝟginē
grauidā. nec sponsum suum Joseph. nec
etiā post natiuitatē xp̄i visis tot miraculis
voluerūt ipm recipe. presertim stella in ad
uentu magoꝝ in ierlm Mat. 2. Audiēs āt
rex turbatus est ꝛ ōis Jerosolima cum eo:
peccauerunt ergo ꝯ filiū dei ex duritia ma
lignosa. ꝛ h̄ ne regi herodi displiceret: idō de⁹
ꝓuocauit ꝯ eos herodē ꝛc̄. Et cōpleta est
ꝓphia. Ipsi intrauerunt ad Beelphegor. s.
ad herodē deuoratum ꝛ ab alienati sunt
in cōfusione ꝛ facti sunt abhominabiles sicut
ea que dilexerunt. Et infra. Sed ve eis cū
recessero ab eis Osee. 9. Herodes āt ipse
punitus fuit in filijs suis: sicut hētur in le
genda. Moral'r nota ꝯ illos q̄ volunt pla
cere dñis vel alijs personis ꝯ deum: puta
mulieribus que volunt cōplacere viris ꝛ ꝯ
deū. sic vnus amicus alteri. sic famulus pa
trono suo. sic vasallus regi ꝛc. qꝛ postea de⁹
iusto iudicio ꝯuertit illos in odiū ipoꝝ ꝛc̄.
Qm̄ de⁹ dissipauit ossa eoꝝ qui ho. place
rent ꝛc. Nota tres penas q̄s de⁹ talibus in
fert. Pria est de⁹ dissi. ossa eoꝝ. i. diuitias.
honores. ꝛ officia. q̄ dr̄ ossa: qꝛ sustinēt ho
minē. Scd̄a Cōfusi sunt. s. in morte: qꝛ nihil
obtinēt a deo. Tertio qꝛ i iudicio pticulari
ꝛ gnāli despiciunt̄ a deo qm̄ de⁹ spreuit eos
Est hic qd̄ qm̄ ꝛ que iustitia dei est ex pctis
parentum punire filios. Filius nō portabit
iniquitatem pr̄is. Ezech. 18. R̄ᵒ p̄res fuerunt
puniti ꝛ nō filij pp dolorē de morte filioꝝ.
Unā Exo. 20. Ego sum de⁹ zelotes puniēs
peccata patꝝ in filios vsq̄ ad tertiā ꝛ quar
tam gnātionē. Scd̄o qꝛ multi p̄res volē
tes defendere filios fuerūt occisi ꝛ dānati
in īfernū pp sua peccata. Tertio filij nō
fuerūt puniti sed potius ꝓmiati ꝛ exaltati.
Da silitudinē de eo q̄ h̄z domū ruinosam
quā rex facit sibi destrui vt reedificet sibi
meliorē. vel det sibi castꝝ. Uel de eo q̄ hēt
tunicam vilē ꝛ turpē. ꝛ rex facit eā delace
rari vt induat eū de serico ꝛc̄. Sic corpora
nr̄a sunt vilia indumenta ꝛ corruptibilia:
sed post resurrectionē erunt incorruptibilia
ꝛ gl'iosa: si fuerimus boni. Ita ꝛ Innocen
tes. Jō Aplūs. Opꝫ corruptibile h̄ induere
incorruptionē: ꝛ mortale hoc induere imor
talitatē. i. Cor. 15. Idē de corpib⁹ Innocē
tiū que erant domus ruinose: qb⁹ destruc
tis per martyrium. dedit castrum padisi in
xp̄i ascensione. cū tñ multi eoꝝ si vixissent
forsasse clamassent cum alijs iudeis tempo
re passionis christi. Crucifige crucifige eum.
Ideo poterant ipsi dicere. Scimus qm̄ si
terrestris domus nostra huius habitatio
nis dissoluatur: q̄ edificationem ex deo ha
beamus. domum non manufactam in ce
lis. 2. Cor. 5. Deo gratias. Amen.

¶ In festo Innocentium. Sermo. 2⁹.

Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrem eius ⁊ fuge in Egyptū. Mat. 2. In h euāgelio fit mētio de tribus principaliter.

¶ Primo de fuga christi virtuosa: in principio euangelij.

¶ Scdo de morte inocentiū preciosa: in medio.

Tertio de lamentatione Rachelis: i fine ⁊ in qualibet parte tria pūcta tāgent.

¶ Quantū ad primū intremus in smonē per modum qōnis: qro ergo quare christus fugere voluit: Et vī q non debuit fugere mortem. q2 ipse docere intendebat non esse metuendos eos qui nobis mortē intentant Luc. 12. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidunt corpus: ⁊ post hoc nō hūt amplius qd faciant Ostendam aūt vobis quem timeatis. Timete eum qui postq̄ occiderit habet potestatem mittere in gehēnam. Ita dico vobis hunc timete. R° ergo q fuga xpī fuit virtuosa. Debuit enim fugere isto tempore triplici ratione.

¶ Primo pp fidei cōmendationem.

¶ Scdo pp nostram instructionem.

¶ Tertio propter prophetie adimpletionem.

Prima ergo rō ⁊c. Pro cuius rationis intellectu. Nota q differentia fuit inter principium vite christi ⁊ finem. Vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit Pueros prasserunt gladio in introitu.

Scda ergo ratio est pp̄ter nostram instructionem. ipse. n. docuit nos fugere ⁊ verbo ⁊ exemplo qn̄ oportet fugere. Et verbo ⁊ exemplo docuit nos mortem subire quā oportet. Nam fugere docuit exēplo: vt hic. Sic ⁊ alias cum vellent eum Iudei lapidare pp̄ter verbum illud qđ dixerat. Antequā Abraam fieret ego sum Io. 8. Sic ⁊ alias quando dixit. Ego ⁊ pater vnum sumus: q̄uis tunc nō legitur xp̄m fugisse: abscōdit se ⁊ exiuit de templo Io. 8. Sic quādo voluerunt eum de supercilio montis precipitare. Iesus aūt transiens per mediū illorum ibat Luc. 4. Et hoc etiā docuit verbo cum dixit. Cum vos persequent in ciuitate ista: fugite in aliam. Quādo vero oportet mortem subire: debemus velle mori pro honore dei ⁊ iustitia seruanda: ⁊ hoc docuit christus verbo ⁊ exemplo. Verbo qđem vt patet in auctoritate. s. in contrarium allegata. Et Io. 15. Maiorem charitatem nemo habet: vt aīam suam ponat quis pro amicis suis. Exemplo vero qn̄ sponte se obtulit in hora passionis dicens. Quē queritis? Ego sum ⁊c. Io. 18. Et sic paratus esset xp̄s semper mori pro salute aīaꝝ. Nota exemplum qđ apparuit Petro fugienti mortem. Cui interroganti. Dn̄e quo vadis: venio romam iterum crucifigi. Et hoc ergo habemus exēplum fugiendi quādo oportet. Debemus aūt fugere quadruplici de causa: siue fuga. Primo nāq3 est fuga prouidētie quādo. s. maiori vtilitati reseruatur. Sic fugit Apls quādo per sportam de muro Damasci dimissus est. 2. Cor. 11. Scdo fuga cautele. Sunt enim quedam vicia que non possunt vinci nisi fugiendo: sicut fornicatio. 1. Cor. 6. Fugite fornicationē ⁊c. Tertio fuga compassionis: quando a facie maloꝝ fugimus: vt peccandi occasionē subtrahamus. Eccli 8. Non litiges cū hoie lignato: ⁊ nō strues in ignem illius ligna. Unde versus.

Contra verbosos noli cōtendere verbis.

Et Virgilius.

Heu fuge crudeles terras fuge littus auarum. ⁊c. Quarto fuga dispensationis quando. s. homo sciens se infirmum fugit psecutionem: sicut fecit Paulus primus heremita: vt refert Hierony. Prou. 24. Astutus videns malum abscōditus est ⁊c. Vel dic q est multiplex fuga. Prima pusillanimitatis. Prouer. 28. Fugit impius nemine persequente. Scda infirmitatis: sicut Helias fugit Iezabel. 3. R. 19. Tertia discretionis Mat. 10. Si vos psecuti fuerint ⁊c.

Quarta humilitatꝭ. Io. 6. Xp̄s fugit ne fieret rex. Quinta dispensationis vt hic. Aug° Recessit nō necessitate sed dispensatione ⁊ potestate eadem: qua iuuenis pepēdit in ligno. puer latuit in egypto.

Tertia ratio quare fugit xp̄s: est propter pphie adimpletionem. que habet Exo. 23. Nō coques edum in lacte matris sue. De hoc vide supra in smone. s. in festo scōrum

innocentium qui incipit Pueros percusse runt rc. in introitu.

¶ Quantum ad scdm de morte innocentum preciosa: qro quare xps q est sūma bonitas tm malū pmisit: R° triplici rōne.

¶ Prima sumitur ex parte christi: et est obedientia copiosa.

¶ Scda sumitur ex parte innocentum: et est exaltatio gloriosa.

¶ Tertia sumitur ex parte iudeorum: et est retributio penosa.

¶ Prima ergo rō ex pte xpi sumitur: qui voluit esse obediens patri in oibus. Iter ce tera aut precepta legis Moysi ex erat vnū q homo deberet dare primitias et decimas deo de fructib° suis. Exo. 22. Decimas tuas et primitias et decimas tuas non tardabis offerre. Fructus aut quos xps debebat ex arbore huius mundi colligere: erant aie hu mane. De his ergo fructibus xps obtulit ho die primitias deo patri aie innocentum qui fuerunt primitie martyrum. Ideo dī Apoc. 14. et habetur in epla hodierna. Hi empti sunt ex hoibus primitie deo et agno. Empti s. sanguine xpi. qui lz nondum esset effusus in cruce acta: tn ppositio erat effusus ab in stanti conceptionis. Ideo dicit ipse patri. Innocentes et recti adheserunt mihi: quia sustinui te. s. in cruce. ps. 24. Precium ergo aiaꝝ est sanguis xpi: qr sanguis proprius martyꝝ non sufficeret eis ad salutē. Ideo de martyrib° dicit Apoc. 7. Hi sunt q ve nerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas in sanguine agni quia non sunt condigne passiones huius temporis ad fu. glo. que rc. in nobis Ro. 8. De hoc etiā ha betur clarior Deut. 26. Cum intraueris ter ram rc. Uide in fmōe vbi supra pte scda. Hoc ergo mō obtulit xps pmitias. Obtu lit et decimas viuus. mortu° et glificatus. Uiuus qdē obtulit decimas abstinentiaꝝ: qr. xl. dieb° et noctib° ieiunauit: et qūis. 36. dies essent decima anni: tn voluit plus of ferre. ad innuendū q in suitio dei vz hō sp plus facere q minus. Mortuus obtulit de cimas horaꝝ: qr. xl. horis iacuit mortuus. Glificatus obtulit decimas dieꝝ: qr. xl. die bus post resurrectionē discipulis appait.

Scda rō ex pte innocētū: est exaltatio sue sublimatio gliosa: qr melius fuit p ip sis occidi isto mō q viuere. qr fortasse multi ipsoꝝ si vixissent cum aliis in die passionis xpi. cōclamassent. Crucifige crucifige eum. Modo aūt iam sunt coronati feliciter sine pugna. Uñ Chrisost. O pueli beati modo nati nunq temptati. nondum ablactati et iaz coronati. Et ideo dicitur de eis in epistola hodierna. Sine macula sunt ante thronū dei. Et premittit. Et in ore ipsorum nō est in uentum mendacium. Sine macula. Duplex est macula. s. culpe et ignorantie rc. Uide in sermone vbi supra parte prima.

Tertia ratio: est ex parte iudeorum retri butio preciosa et condigna. Uide in sermo ne vbi supra parte tertia.

¶ Quantum ad tertium: videlicet de lamē tatione Rachaelis lachrymosa: quero tria.

Primo dum dicit. Rachel plorans fi lios suos. Quare non dicit Lia: Dic vt in sermone vbi supra parte scda. Uide ibi.

Scdo quero quare non dicit: Iacob plo rās filios suos: R° quia mater plus diligit filium q pater: et ideo plus consueuit dole re de morte filij q pater. Et hoc probatur triplici ratione. Prima quia mater plus dat de substantia sua filio q pater: quia pre stat materiam. Scda quia mater plus la borat q pater: quia laborat in portando. in pariendo. et in nutriendo. Unde dicit. Partus sue fetus ante partum onerosus. In partu dolorosus post partum laborio sus. Propter hoc dicitur potius matrimo nium q patrimoniū: qa ibi ostenditur ma gis munium. i. officium matris q patris: vt dicitur in. c. 2. de conuersione infidelium. Il lud autem in quo plus laboramus plus di ligimus. Tertia ratio: quia mater magis est certa q pater. l. 5. §. Parentes. ff. de in ius vocando. Et ideo mater diligit filium tanq rem certam: pater vero tanq rem du biam vel non certam. Quarta ratio po test addi: quia mulieres sunt magis recepti biles passionum q viri: vtpote meliores. Et sic patet scda questio.

Tertio quero quare dicit. Noluit conso lari quia non sunt: Respondeo vt supra in sermone vbi supra parte secunda in fine.

Deo gratias. Amen.

¶ De beato Thoma canthuariensi. Sermo vnus.

VBi ego sum illic et minister meus erit. Jo. xij. De tribus sanctis vocatis isto nomine Thomas fit festum etc. De isto vero de quo facimus festum hodie: dicit thema. Ubi ego sum etc. Pro declaratione nota q̄ regula est in theologia: q̄ xp̄s in instanti sue conceptionis habuit tātā gliā et gratiam: q̄ntam habet hodie in celo. Nō sic nos quibus dat deus gratiam gradatim et finaliter etc. sed xp̄s in istāti. Probat ratiōe et auctē vt. j. habet. Rō duplex est. s. phisicalis et legalis: et vide ad hoc q̄d scripsi dn̄ica infra octauā Epiphanie s̄mo. Proficiebat iesus etc. Istud aūt fundat p̄ regulam ph̄i. Dicit ph̄s in libro de causis. Ex oē agens p̄fectum necessario h̄z virtutes pprioꝝ effectuū p̄ductiuas. Verbi gratia: de igne q̄ est agēs h̄is effectus: q̄ calefacit. illuminat decoq̄t. incinerat. Ideo necessario hab; virtutes p̄ductiuas istoꝝ effectuū. s. calorem. claritatem actiuitatē etc. q̄ virtus est mediū p̄ q̄d potentia deducit ad actū: sed q̄ in rebus naturalibus idem est potentia q̄ virtus: ideo in eis dic q̄ potētia est mediū p̄ q̄d essentia operatur: ita q̄ potentia est medium inter essentiā et actū. Declarat etiā p̄ regulā iuris que h̄z. q̄ cui cōcedit iurisdictio. ɔ̄sequenter concedunt̄ alia q̄ ad exercendā potestatē iurisdictionis necessario requirunt. s. ptās citandi. capiendi. cognoscendi. iudicādi. p̄condēdi etc. ff. de iurisdi. om. iudi. l. Cui iurisdictio. Et ɔ̄firmatur p̄ id q̄d cōiter dicunt legiste: q̄ iurisdictio sine modica cohertione nulla est: vt in. c. Ex litis: de officio delegati. Et. ff. de offici. eius cui mandata est iurisdictio. l. vltima. Idem in p̄posito de sctā theologia q̄ xp̄s in instāti sue conceptionis fuit institutus et factus principium et cā illuminationis mundi: iustificationis peccatoꝝ. sanctificationis aīaꝝ. redēptionis et glorificationis. Habebat ergo ille instruere mūdū de his que sunt fidei: puta de trinitate etc. Item iustificare aīas. et glorificare. Auctas. Uos estis in xp̄o iesu qui factus est nobis sapiētia a deo et iusticia. et sanctificatio. et redemptio. j. Cor. j. Ex quo ergo xp̄s in instanti sue conceptionis factus est nobis principiū et cā talium effectuum. ergo necessariū erat vt in eodem instanti haberet virtutes p̄ductiuas talium effectuum. s. sapientiā. potentiā. gratiam. et gloriam etc. Glo: iam oīs aie habuit statī sed nō corporis: l; mereretur habere etiam in corpore. sed dispensatiue fuit retenta in aīa: q̄ adhuc habebat facere opus nostre redēptionis in corpore. Ideo Isa. lxij. Dicite. s. p̄dicatores: filie syon. i. ecclesie. vel aie deuote: ecce saluator tuus venit. Uiam cepit in die conceptionis. Ecce merces eius cūm eo: et opus illius corā illo. Nota Merces eius cum eo: cū laboratoribus huius mundi nō est merces cum eis. sed coram illis vsq; in sero soluit: nō sic in xp̄o operante redēptionē mundi: q̄ merces eius. s. gratia et gloria erat cū eo in instanti cōceptionis vt dictū est: et hoc p̄pter vnionē verbi diuini. Opus autē erat cū illo opus. s. passionis: q̄ nōdum erat in actu sed in voluntate sua: ideo nōdum erat cum eo opus sed coram illo. Patet ergo p̄dicta regula theologice ratione et auctē. Ideo dicit thema. Ubi ego sum: nō dicit vbi ego ero q̄ iam habebat gloriā: sed vbi ego sū. s. in anima vbi erat tunc in gloria. Corpus autem nō fuit in gloria: nisi post passionem. Luc. vlti. Nōne sic oportuit xp̄m pati: et ita intrare in gloriā suam. Illic erit etc. Nō intelligas in equalitate glorie: sed illic. s. in ordine minister meus. s. btūs Thomas. Quō autem beatus Tho. mīstrauit xp̄o videamus. Dico q̄ quinq; modis ministrauit xp̄o: et ideo dicitur in themate minister.

¶ Primo ministrauit xp̄o fideliter per obedientiam.

¶ Scd̄o humiliter per p̄niam.

¶ Tertio vtiliter per misericordiam.

¶ Quarto prudenter per diligentiam.

¶ Quinto stabiliter per patientiam.

Dico primo etc. Nota de eius vita per quā erat obediens p̄ceptis dei. Item nota de eius p̄motione ad p̄laturā in qua obediuit p̄cepto ipse: sub pēna excōicationis q̄ acceptaret. l; inuitus et plorans. Et poterat dicere. Sic nos existimet homo vt ministros christi. j. Cor. iiij. Nota tria requiri ad hoc

q̄ hō bene pſit. Primo quo ad ſe requirit etatis maturitas: vt. ſ. triceſimum annū exe gerit. grauitas morū vt in ſeipſo oſtēdat: qualiter alios in domo dei oporteat puerſa ri. Item ſcia ꝫ ſcientia: vt in. c. Cuꝫ in cūctis: de electione ⁊ de eta. ⁊ quali. Scdo quo ad modū pmotionis: vt nō ſe ingerat. q2 vt di cit ſanctus Tho. eo ipſo ꝙ aliquis petit bñ ficium cum cura efficitur indignus: ⁊ hoc pbat auctē ſcripture ⁊ decretoꝝ. Scriptu re. Aplś Heb. 5. Nec quiſq̄ ſibi ſumat ho norem: ſed qui vocat a deo tanq̄ aaron. Nota A deo: nō a diabolo ſicut ſunt ſymo niaci vel intruſi precibus armatis. Idem p batur. 8. q. 1. In ſcripturis. Et nota. De eta. ⁊ quali. Cū. De talibus dicit xp̄s. Ipſi re gnauerant ⁊ nō ex me. principes extiterūt ⁊ nō cognoui eos Oſee. 8. Tertio requi ritur quo ad modū executionis vt paſcat gregē v̄bo ⁊ exēplo. Uerbo q̄dem inſtruen do ⁊c̄. Quis putas eſt fidelis ſeruus ⁊ pru dens: quē ꝯſtituit dñs ſup familiā ſuam: vt det illis in tpe tritici mēſurā. Luc. 12. Men ſura tritici eſt doctrine euāgelica ⁊ ſcitas vite Exēplo ēt ſicut xp̄s. Cepit ieſus facere ⁊ docere Act. 1. Et Aplś. Nō a deo aliqd loqui eoꝝ que per meū efficit xp̄s Ro. 15. Talis erat btūs Tho. Iō qn̄ xp̄s interro gauit q̄s putas eſt fidelis ⁊c̄. poterat btūs Petrus rñdere. Iſte eſt Thomas. Ideo di cit thema. Ubi ego ſum ⁊c.

¶ Dico ſcdo ⁊c̄ humiliter p pniaꝫ. Anteq̄ eſſet ꝑlatus faciebat magnā pniam ſꝫ ma iorem fecit poſtea dicēs intra ſe. Modo ha beo magnas occaſiones peccādi: iō magis indigeo pnia ⁊c̄. Dic eius pniam. De tali ergo dicit xp̄s. Ambulans in via imacula ta. hic mihi miniſtrat. ſ. ad meū bñplacitū. Uia immaculata dicit pnia: q2 ſicut ambu lans in via imaculata nō cadit: ſic ⁊c̄.

Querit ſctūs Tho. in quolibet an reli gioſus factus ep̄s tenetur ſeruare cerimo nias ſue religionis? Cōcluſio eſt ꝙ cerimo nias incōpaſſibiles dignitati nō tenet ſua re vt ſilentiū: ſed cōpaſſibiles ſic: q2 magis ornant dignitatem: puta nō comedere car nes ⁊c̄. De hac via. Bti immaculati i via ⁊c̄. Dicat hic miraculū de illo clerico ſui ep̄a tus q neſciebat niſi miſſam bte Marie ⁊c̄. in quo oſtēdit ꝙ ſeruitiū bti Thome pla cuit deo per humilē pniam. Legitur in cro nica Martiniana ſub tpe Frederici pmi im peratoris. q imꝑauit. ãno dñi. 1153. Henri cus rex angloꝝ ꝓpter necem ſcti Thome miſit nuncios ſolēnes ad papā. Alexandrū tertium. qui iurātes pro ipſo in aīam ſuam ipm excuſarent de predicto facto: ſed papa in Tuſculana ciuitate receptis nūciis ⁊ au ditis miſit duos cardinales ad gallie ptes vt innocentiā regis inueſtigarent. Coram quibus rex iurauit ꝙ nunq̄ de ꝯſilio ſuo vel iuſſu fuerit interfectus. Sed q2 occaſione turbationis quā erga ipm habuerat occi ſus fuerat: pro illo rex obtulit ducētos mi lites vltra mare per annū ibidē moraturos ſeipm cruce ſignans infra trienniū tranſfre taturus. hec de hac nece loqtur textus in. c. Sicut dignum: de homicidio.

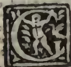
¶ Dico tertio vtiliter ⁊c̄. per miſericordiam Nota qño ſciebat quot vidue. quot puelle maritāde. quot paupes erant in ſua dioc. Item qño nō accipiebat aliqd pro ordini bus. Dic vt expedit ad vtilitatē audientiū ⁊ habet in legenda. Nota ꝙ Epi ſunt quaſi executores teſtamēti xp̄i: q eſt dñs oium q2 dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius ⁊c̄. ſed fe cit teſtamētum cōfirmatum morte ſua: ⁊ re liquit bona eccleſiaſtica diſtribuenda ⁊c̄. ⁊ Ep̄os executores. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros xp̄i ⁊ diſpenſatores ⁊c̄. 1. Cor. 4. Modo quāta pena digni ſunt executo res qui nō exequūtur voluntatem teſtato ris ⁊c. Ideo talibus prelatis dicit Petrus Paſcite eū que in vobis eſt gregem dei: ꝓuidentes nō coacte ſed ſpontanee ⁊c̄. 1. Pet. 5. Nota propter hanc virtutē miſeri cordie a deo placuit deo btūs Tho. ꝙ ha buit grām miraculoꝝ. Nota hic miraculū de anicula ſciente loqui iſta verba. San cte thoma adiuua: quā cum accipiter vellet accipere. clamauit anicula. di. Sancte tho ma adiuua: ⁊ ſtatim mortuus fuit accipiter ⁊ anicula ad cabiaꝫ reuerſa: quāto magis in pſonis deuote cum innocantibus? Diues eſt in oēs qui inuocant illum. Ro 10.

¶ Dico quarto ⁊c̄. prudenter per diligētiaꝫ viſitabat ep̄atum. corrigebat notoria. con cubinatus. vſuras ⁊c̄. excōicando: ſicut fecit

Aplo.1.Cor.5. Hēbat, doctores ꝛ curatos
aiaꝝ tenentes consilium beati Petri. Uos
aūt curam oēm subinferētes ministrate in
fide vestra virtutē:in virtute aūt sciam ꝛc.
2.Pet.1. Dic miraculum de muliere desi-
rante habere oculos varios ꝛc.

¶ Dico qnto ꝛc. stabiliter per patientiam
ad sustinendum martyrium ꝑ christo. Dic
eius martyrium ꝛc. Ex ista constantia quā-
do canonici in sepultura sua voluerant fa-
cere officium de mortuis: magna multitu-
do angelorum fuit in sede. qui inceperunt
officium martyris cantantes. Letabitur iu-
stus in dño ꝛc. ꝛ dixerunt totum introitum
tunc canonici depositis vestimentis de re-
quiem ꝛc. Ecce ꝙ eodem die fuit canoniza-
tus a papa Jesu in celo. deinde fuit cano-
nizatus a vicario christi.s. papa Alexandro
Ideo potest dici de eo. Qui mihi ministrat
me sequatur ꝛ vbi ego sum illic ꝛc. Jo.12.
fuit thema ꝛc.

¶ De beato Siluestro papa.
Sermo vnus.

Ratia dei erat cū
eo. Luc.2. Ad declaratio-
nem. Nota ꝙ questio est
in theologia: vtrum possit
de aliqua persona sciri cer-
titudinaliter ꝙ habeat gratiam dei gratum
facientem. Rñsio huius qstionis stat in cō-
clusionibus.

¶ Prima cōclusio ꝙ non potest sciri certi-
tudinaliter seu scientialiter per seipsum.

¶ Scda conclusio est ꝙ potest sciri cōiectu-
raliter ex aliquibus gratie effectibus.

¶ Tertia conclusio potest addi. ꝙ potest
scire aliquis certitudinaliter se habere gra-
tiam per reuelationem dei: sicut Paulo re-
uelauit deus dicens. Sufficit tibi gr̄a mea
2.Cor.12. Itē Ro.8 Certus sum eis ꝙ neqꝫ
vita. neqꝫ mors ꝛc. separabunt me a chari-
tate dei: que est i xp̄o Jesu dño nostro. Iteꝫ
1.Cor.2. Nos autem non spūm huius mun-
di accepimus: sed spūm qui a deo est ꝛc.
Item Abrae fuit reuelatum cum dixit sibi
angelus ex persona dei. Nunc cognoui ꝙ ti-
meas dñm Gen.22.i. cognoscere te feci. Lo-
quitur autem ibi de timore casto qui non
est sine gratia. Uide Tho.in.1.2.q.112.ar.
vltimo. De hac materia vide latius infra
in sermone de beato Stephano qui incipit
Stephanus plenus gratia.

¶ Prima conclusio probatur per auctori-
tatem Eccle.9. Sunt iusti atqꝫ sapientes ꝛ
opera eorum in manu dei: ꝛ tamen nescit
homo sup. scientialiter vtrū amore vel odio
dignus sit: sed omnia in futurum seruantur
incerta. Nota ꝙ bene potest scire homo se
non esse in gratia. s. quando est in peccato
mortali. quia tunc non est in gratia. qa non
est dare medium: sed non potest scire se esse
in gratia. Unde Aplus in persona cuiuslibet
Nihil mihi conscius sum: sed in hoc non iu-
stificatus sum.1.Cor.3. Et hoc verū nisi de⁹
reuelaret: sicut reuelauit Abrae Gen.22.
Nunc cognoui quia timeas dñm. Glo.i. Co-
gnoscere te feci. Item fuit reuelatum Pau-
lo sufficit tibi gratia mea.2.Cor.12. Et Ro.
8. Certus sum. n. ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita ꝛc.
separabit me a charitate dei: que est in chri-
sto Jesu ꝛc. Et sic credo ꝙ aplis fuit etiam
reuelatum a christo cum dixit. Gaudete ꝛ
exultate: quia noia vestra scripta sunt in ce-
lis Luc.10. Patet ergo prima conclusio.

¶ Secunda conclusio probatur ex similitu-
dine ꝛ auctoritate. Ex similitudine de ra-
dice arboris de qua nō potest sciri si est vi-
ua quia non videtur: sed coniecturaliter sci-
tur. si arbor producit flores. folia ꝛ fructus.
Sic in proposito. Homines sunt vt arbo-
res. Mar.8. Uideo homines velut arbores
ambulantes: plātare. i. in viridario christi. i.
ecclesia. Nota Ambulantes per tres dietas
s. flores folia ꝛ fructus. Flores sunt honeste
conuersationes ꝛc. Folia sunt bona verba
non loqui malum de proximo. non iniurian-
do ꝛc. Fructus sunt bone operationes. Fa-
cite fruc. dignos penitentie Luc.3. Ex hijs
effectibus coniecturatur ꝙ anima que est
radix oium operationum viuit vita gratie.
Auctoritas. antequam deus reuelasset Paulo
gratiam suam dicebat Apostolus. Gratia
dei sum id quod sum. Et quomodo sciuis
aple: Rñdit: quia gratia eius in me vacua

non fuit. i. Cor. xv. Nota Vacua non fuit: quia multos labores passus est pro christo & tamen erant sibi dulces. Magnum signum est istud quod aliquis viuit in gratia. Ideo dicit. Abundantius omnibus laboraui non ego. s. solus: sed gratia dei mecum. Ibidem. Considerandum ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possumus dicere thema. Gratia dei erat &c. Modo iuxta suam legendam inueni quinque effectualia gratie diuine in beato Siluestro. que sunt ista. videlicet.

¶ Prima larga misericordia in prosperitate.

¶ Secunda firma patientia in aduersitate.

¶ Tertia digna presidentia in maiestate.

¶ Quarta clara sapientia in sanctitate.

¶ Quinta alta eminentia in potestate.

¶ Dico primo &c. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum rome expendit. & fecit de eo hospitale propter pauperes qui male recipiebantur rome propter infideles. etiam in persona propria seruiendo: & sic adimpleuit illud. Charitas fraternitatis maneat in vobis: & hospitalitatem nolite obliuisci Hebre. vltimo. Qui libenter seruat hospitalitatem recipit christum in domo sua: in forma pauperis. Ut de Abraam recipiente angelos Gen. xviii. Nota tres effectus pro nunc. Primus est angelorum receptio & etiam christi. Nota exemplum Greg. Et hoc semper verum est saltem spiritualiter. Secundus est indigentie substantie. Ps. Iunior fui etenim senui: & non vidi iustum derelictum nec semen eius querens panem. Tertius est in tribulationibus consolatio. vt hic dicitur. Et de Loth Gen. xxii. Item talis nunquam patietur indigentiam. Auctoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Manum suam aperuit inopi. & palmas suas extendit ad pauperem. Et sequitur. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omnis enim domestici eius: vestiti sunt duplicibus Prouerb. vlt. Nota Manum &c. Non dicit bursam vel capsam: ex quo notatur modus faciendi elemosynam: vt vitet vana gloria. Et pal. su. ex. ad pau. recipiendo pauperes in hospitio. A frigoribus niuis. i. tribulationibus infirmitatum siccitatum guerrarum &c. Nota contra illos qui sunt auari ad dandum vnum nummum pro christo: & ideo christus facit expendere in infirmitatibus. vel guerris. vel alio modo. pro nummo decatum. Aug. Quod non accipit christus: accipit fiscus. Nota Duplicibus: hoc dicit quia quilibet paterfamilias tenetur dare filijs & seruitoribus suis duplicem prouisionem. s. corporalem & spiritualem &c. Si quis suorum & maxime domesticorum curam non habet: fidem negauit & est infideli deterior. i. Tim. v. Infideles enim iure nature prouidet suis &c.

¶ Dico secundo &c. firma patientia &c. Sicut enim salsa prosperitatis est misericordia ita salsa aduersitatis est patientia. Hic qualiter tempore persecutionis christianorum beatus Siluester recepit Timotheum in hospitio &c. vsque ad mortem Tarquini prefecti. De excellentia Siluestri legitur quod erat aspectu angelicus. sermone nitidus. vite integer corpore. sanctus opere. consilio magnus. fide catholicus. spe patientissimus. charitate diffusus. Moraliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimate fratres mei: cum in varias temptationes incideritis. scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti & integri in nullo deficientes Iaco. i. Nota quomodo per tribulationes homo consequitur magnum lucrum a deo. s. remissionem peccatorum. Omnia peccata hominum in tribulatione dimittis Thob. iii. Ecce quare dicit Omne gaudium existimate & cetera.

¶ Dico tertio digna presidentia &c. Hic modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc deseruit penitentiam & misericordiam: immo habebat scripta nomina viduarum & pauperum &c. Et hac digna presidentia deus fecit sibi tantam gratiam. quod cum predecessores sui fuissent in odium imperatoris ipse tamen habuit amorem eius a deo quod conuertit eum. s. Constantinum imperatorem. Hic quomodo &c. qualiter curauit Constantinum a lepra: & propter hoc Constantinus baptizatus vidit christum &c. & ex hoc dedit imperium ecclesie. Et tunc completa

est ꝓphia Dan.3. De statua cuius caput erat
aureũ rc. Caput aureum significat monar-
chiã Assyrioꝝ ⁊ Caldeoꝝ. Pect⁹ ⁊ brachia
argentea signi ficãt ĩperiũ Persaꝝ ⁊ Medo
rũ. Corpus ⁊ crura enea significãt imperiũ
grecoꝝ. Tibie ⁊ pedes ferrei ⁊ partim lutei
significant imperiũ Ro. Lapis aũt excisus
sine manibus q̃ ꝑcussit illã statuã in pedi-
bus ⁊ eã cõminuit significat xp̃m q̃ est la-
pis angularis. ps. Lapidẽ quez reprobaue-
rũt rc. q̃ excisus est de vtero virginali sine
manibus .i. sine humano ope. Iste ergo la-
pis ꝑcussit statuã in pedibus ⁊ comminuit:
q: romanũ ĩperiũ sibi hodie subiugauit: ⁊
tandẽ iste lapis fact⁹ est mõs magnus: q̃a
ꝑ totũ mũdum fides xp̃i fuit dilatata. ps.
Dñabit a mari vsq̃ rc. De donatione aũt
Cõstantini facta romane ecclesie. longa ⁊
antiqua fuit q̃õ inter doc. canonistas ⁊ legi
stas. Sed nota Glo. in Cle. Romani. de
iurciur. sup verbo Cõstãtinũ: q̃ sic dicit. Di
sputant aliq̃: an donatio ꝑ Cõstantinũ fa-
cta ecclesie romane in ꝑsona bti Siluestri:
de qua. 96. di. Constãtinus: palee ẽ. value-
rit. Et an successor eius illam reuocare po
tuerit. Accursius tenet q̃ donatio nõ va-
luit in Auẽ. quõ opz e p̃os coll. i. post p̃ncĩ
piũ. Sz Jo. 3 qui hoc notat. 63. di. Ego Lo-
doicus. q̃ valuerit ⁊ sit irreuocabilis. pro
bat h' ex lr̃a: ⁊. ẽ. de electione. Fundamẽta.
§. Sic aũt ẽ. lib. 6. Et facit q̃ not. Host. i sũ
ma de imu. eccle §. pe. ad fi. Jo. an. Que
stio est si btũs Siluester fecit bene vel ma
le recipiẽdo imperiũ. Dicunt aliqui q̃ fecit
male. Ideo vt dĩ fuit audita vox dicens.
Hodie effusum ẽ venenũ in ecclesia dei.
Alij dicũt q̃ bene fecit. Pro r̃hõne. Nota
sĩlitudinẽ de testatore q̃ disposuit in testõ
vt bona sua distribuanẽ per executores:
quo mortuo q̃dã mali hoĩes occupauerũt
sibi illa bona. Aduocatus tñ quidam tãtũ
operatus est in iudicio. q̃ obtinuit q̃ illa bo
na venirent in manus executoꝝ distribuen
da ab eis: nunq̃d aduocatus bene fecit vel
male: Certe bene. Sic in ꝓposito: xp̃s ẽ te-
stator. executores prelati ecclesie. aduocat⁹
btũs Siluester. bona sunt res tpales ecclesiẽ
mali hoĩes erant ĩperatores rc. De primo
.s. q̃ xp̃s sit testator ꝓbaẽ Luc. 19. Homo
q̃dam ꝑegre ꝓficiscẽs vocauit seruos suos
⁊ tradidit illis bona sua rc. Uni quinq̃. i.
abundãtiam magnã. alij duo ad sufficien-
tiã. alij vnũ rc. De scđo q̃ p̃lati eccle sunt
executores. Auctas. Sic nos existimet hõ
vt ministros xp̃i ⁊ dispensatores .i. Cor. 4. De
illa aũt voce audita si veꝝ est. fuit verbum
ꝓpheticũ ꝓ isto tpe: quo p̃lati abutunẽ bo
nis istis. Sed xp̃s ẽ testõr ⁊ iudex rc. Iu-
diciũ durissimuz hijs que p̃sunt fiet. exiguo
enim ꝯceditur misericordia. potẽtes aũt po
tenter tormenta patienẽ Sap. 6. Hec tñ se
quiẽ q̃ donatio Cõstantini nõ fuerit bona:
sicut si dotas vnã paupercula ̃ que postea
male tractat dotem. vel adulterat̃ur: ⁊ vir
lucratẽ dotem ꝓpter eius adulterium: vt in
c. Plerũq̃ de do. inter vi. ⁊ vxo. nunquid
ꝓpter hoc tu nõ bene fecisti: Certe nõ. Sic
si pater instituit filiũ heredẽ q̃ postea dila
pidat bona rc. nunq̃d pater nõ bene fecit
filium instituere rc: Immo bñ fecit vt ait
Aug⁹ ad Publicolam: ⁊ in decretis. 23. q. 5.
De occidendis. Absit vt ea q̃ ꝓpter bonum
aut licitũ facimus aut hab. mus: si q̃d pre
ter nostrã voluntatẽ cuiq̃ mali acciderit
nobis ĩputetur. Hec ille.

¶ Dico quarto clara sapiẽtia rc. nõ solum
ad ꝯsolandũ xp̃ianos: sed etiã ad ꝯuertẽ-
dum infideles. Sic de btã Helena matre
q̃ effecta iudea prouocauit ad disputatio-
nem rc. Prima q̃õ fuit de trinitate ꝑso-
naꝝ. Dicaẽ disputatio cum auctoribus ꝑut
habeẽ supra in sermone beati Stephani.
Scđa q̃õ vtrũ xp̃s esset deus ⁊ homo rc.
Quinq̃ q̃õnes cum auctoritatibus dispu-
tate sunt inter eos que habẽtur supra in ser
mo. bti Stephani: tunc fuerunt confusi. rl.
Iudei. remansit. 12. rc. Sic de thauro rc.
Tunc Helena. Iudices. ⁊ Iudeoꝝ tria mi
lia. ⁊ alij infideles baptizati sunt. Ergo gra
tia dei erat cũ eo. Mo: aliter nota ꝑ quot
fornellos fides christiana transiuit proba-
ta sicut aurum vel argẽtum. Non oportet
ergo dubitare de fide: sed vt florenus pro-
batus ponatur secure in bursa cõscientie.
Ideo .i. Pe. 1. Si oportet nunc cõtristari in
varijs temptationibus vt ꝓbatio fidei vestre
multo preciosior sit auro q̃d per ignẽ ꝓba-
tur. Nota quomõ homo credit patri ⁊ ma-

tri: dicentibus q sunt filij eo℞. multo ma-
gis deo rc. ¶ Dico quinto rc. Alia eminē-
cia in potestate. s. faciendi miracula vt dixi
de thauro: sed modo dicam aliud de ora-
cione rc. Dic hystoriam qualiter descendit
in foueam cū cruce in vna manu et corda
in alia. et ligauit draconem. De hoc ꝓphe-
tia Johannis. Vidi angelum descēdentē de
celo habētem clauem abyssi. et cathenā ma-
gnam in manu sua. et apprehēdit draconē
serpētem antiquū qui est diabolus et sa-
thanas et ligauit eos per annos mille rc.
Apoc. 18. Nota rc ille annis. Isti mille an
ni p quos debuit ligari inceperant cōputa
ri a tēpore beati Siluestri qui in figura li-
gauit diabolum: q2 ex quo romanus impe
rator accepit fidem. fides dilatata est et ec
clesia exaltata: et sic diabolus est ligatus. et
post dz solui tempore antixpi et iam mille
anni sunt cōpleti. Solum enim mūdus stat
in quadā parua prorogatione rc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo Circūcisionis domini.
Sermo vnus.

Consumati sunt dies octo vt circūci-
deretur puer. Luc. 2. Ver-
bum ꝓpositum habet diffi
cultatē in scīa theologia.
Pro cuius euidentia est notandū: q cir-
cūcisio data fuerit olim in remedium pec
cati originalis ipsi Abrae et oībus posteris
eius: sicut habetur Gen. 7. Vn̄ Beda. Sci
re debet fraternitas vestra: q2 idem salutife
re curationis auxilium circūcisio in lege cō
tra originalis peccati vulnus agebat. quod
nunc reuelari gratie tēpore baptismus age
re consueuit. excepto q regni celestis ja-
nuam nec dum intrare poterant. Et subdit
rationem Qui enim per euangelium suum
nunc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua et spiritu san-
cto nō potest intrare in regnum dei: ipse
ondum per l. suam clamabat. Masculus
cuius preputij caro circuncisa non fuerit
peribit anima illius de populo suo: quia
pactum meum irritum fecit. Potes etiam
hic predicare. Nunquid debeamus nos ob
seruare legalia veteris testamēti ex eo q
christus obseruauit. Vide in sermonib9 qua
drage. malibus: de decem precep. tis deca-
logi. Item potes predicare de peccato ori-
ginali. Item de remedijs eius. Vide in ser-
mo. de peccato in genere articulo. 2°. Item
de quinqȝ vicibus quibus christus lachry-
matus est. Vide post festum trinitatis do-
minica. 10. sermo. 3°. Item de nomine Jesu.
Vide in sermo. quadragesimalibus de de-
cem preceptis in scd'o precepto sermone pri
mo rc. Cum ergo christus nō contraxerit
originale: queritur quare christus voluit cir
cuncidi. Circa qd nota q propter nouem
rationes voluit circūcidi: quarū septem po
nit btūs Tho. in. 3. parte. q. 3. ar. 1.

¶ Prima ratio vt verum in se humanita-
tem ostenderet.

¶ Secunda vt se de habraam genere com
probaret.

¶ Tertia remedium peccati humiliter assu
meret.

¶ Quarta vt circūcisionem approbaret.

¶ Quinta vt iudeis excusationem tolleret.

¶ Sexta vt animam nostre redemptionis
tribueret.

¶ Septima vt exemplo suo virtutem obe-
dientie cōmendaret.

¶ Octaua vt nos a jugo legis mosayce
liberaret.

¶ Nona vt nos ad spiritualem circūcisio-
nem induceret.

¶ Prima ratio est vt probaret se verū ho
minem per sanguinis effusionem. Statim
enim vt natus est factus est nobis doctor.
et si nō lingua tamen opere. Nec mirū est
sit Fons sapientie verbum dei in excelsis
Eccli. 1. Doctrix est enim discipline dei et ele
ctrix operum illius Sapiētie. 8. Et per hoc
confutatur heresis Manichei qui dixit chri
stum nō habuisse verum corpus sed fanta-
sticum et appēs. sed corpus fantasticum nō
habet sanguinem. Ideo rc. Item reproba
tur positio Apollinaris q dixit corpus chri
sti esse de substātia diuinitatis et cōsequē
ter cum diuinitas sit impassibilis. dicebat
illud corpus impassibile esse quod hodie re

multis [illegible] voluit circumcidi

probatur: quia hodie christus dum circūciditur. patitur. lachrymatur. et sic patet q̄ illud corpus est ex quattuor elementis compositum. Item confutatur alter hereticus nomine Ualentinus: qui dixit christum accepisse corpus celeste et consequenter asserebat illud corpus sanguinem nō habere quod hodie reprobatur: quia christus sanguinem fudit. Ideo dicitur in symbolo Athanasij. Perfectus deus perfectus homo ex anima rationali et humana carne subsistens.

¶ Secūda ratio vt probaret se esse de genere Abrae qui primo accepit preceptū circūcisionis in signū fidei sue. Unde dicitur Gen. 17. q̄ postq̄ deus promiserat Abrae multiplicationē generis sui sicut stellas celi et harenam maris. per stellas celi significant̄ filij Abrae spūales. cuiusmodi sunt fideles. De quibus Apl's Gal. 3. Cognoscite ergo: q2 qui ex fide sunt hij sunt filij Abrae. Per harenā vero maris intelligunt̄ filij Abrae carnales sicut iudei: q sunt positi in mari in amaritudine infernali. et nō possūt stare in celo: q2 nō sunt stelle sed harena. Subdit. Circūcidet̄ ex vobis oē masculinū et circūcideritis carnē preputij vestri: vt sit in signum federis inter me et vos. Ubi manifeste apparet q̄ preceptum de circūcisione non fuit datum nisi debentibus ritum iudaicum seruare: quia dicit̄ Ex vobis. Nota ex vobis quod potest exponi dupliciter. Erit ergo circuncisio quousq3 nascātur ex vobis: quia circūcisio tūc erit quedam natiuitas spiritualis inquantum per ipsam liberabantur a peccato originali. Sed quando tempus erit q̄ natiuitas non fit ex vobis: sed ex aqua et spiritu sancto s'm verbum domini Jo. 3. Tunc nō erit amplius circūcisio.

¶ Tertia rō vt is qui in silitudinē carnis peccati venerat Jo. 8. Remediū quo caro peccati mundari cōsueuerat. nō respueret. Ubi notādum q̄ xp̄s omnes passiones et oēs miserias generales que cōsequūtur humanā naturā assumpsit. preter culpā et ignorantiam et preter illas passiones que sunt cā culpe. sicut rebellio sensualitatis ad rationē. et cōcupiscentia et difficultas ad bonum et pronitas ad malum. vñ assumpsit. famem. sitim. dolores. tristitias. sudores. et labores. Nō aūt assumpsit particulares miserias et defectus: sicut febrem. podagram. et hm̄oi. nā tales infirmitates nunq3 christi corpus habuisset vtpote bene proportionatum et bene regulatum: ceteros vero defectus recepit in se. Debuit enim per omnia fratribus assimilari Heb. 2. Propter q̄ Isa. 53. Uere languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Cum ergo circūcisio esset pena quedam et nō peccatum licet esset pena peccati quia penas alias nō renuit. etiam hanc libenter assumpsit. Huic nota cōtra illos qui nolunt subire onus penitētie. ps. In labore hominum nō sunt: et cum ho. nō fla. et c. Glo. sed cum demonibus in inferno cruciabuntur. Nota hic q̄ christus in se omnia remedia que diuersis temporibus fuerunt a deo instituta contra peccatum originale: in se voluit assumere. Nam tēpore legis nature tria remedia fuerunt successiue instituta. Primum oblatio et durauit vsq3 ab Abel vsq3 ad Noe. Gen. 3. Respexit deus ad Abel et ad munera eius: et hoc remedium assumpsit christus quādo est a parentibus presentatus in templo Luc. 2. Secūm remedium fuit sacrificium: et durauit a Noe vsq3 ad Abraam. hoc assumpsit dominus quādo mater eius obtulit pro eo par turturum aut duos pullos columbarum. vt inde fieret sacrificium.

Tertium remedium fuit decimatio sicut habetur Gen. 14. q̄ Abraam obtulit decimas Melchisedech. hoc assumpsit christus quando. 40. diebus et noctibus ieiunauit: quia enim non habebat vnde solueret decimas rerum. saltem deo obtulit decimas dierum. Quartum remedium fuit circūcisio data Abrae Gen. 7. Et durauit vsq3 ad Christū. et hoc assumpsit hodie. Quintum remedium baptismus. et hoc assumpsit a Joāne baptista Mat. 3. Et Luc. 3. Predicta habentur in legenda purificationis.

¶ Quarta ratio est vt arram nostre redēptionis hodie daret. Recte fecit christus sicut mercator qui vadit ad nūdinas ēmere preciosas merces magno precio. quod non statim soluit sed dat arram vt contractus

firmetur. deinde statuto tempore soluit totum precium. Ita christus in die cõceptionis vel natiuitatis descendit de celis in vterum virginis vel in terram ad emendũ preciosas margaritas .i. animas humanas in sera bulas mundi: dicens mũdo. Da mihi animas: cetera tolle tibi Gen.14. Precium redẽptionis fuit totus sanguis christi soluẽdus in die veneris sancta in mensa cambij .i. in arbore sancte crucis sm diuinam ordinationem. Sed hodie dedit signum sine arram tanq̃ arram tanq̃ strenã que hodie cõiter datur. Sed nunquid ergo et nos nõ dabimus strenam sibi in pauperibus: multo magis q̃ hystrionibus et mimis qui faciũt matinatas etc. Dic vt expedit. In quo apparuit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei: vt dicit apostolus ad Titũ.3. Et habetur in epistola hodierne etc.

¶ Quinta ratio est vt approbaret circũcisionem quã ipse olim instituerat in .l. veteri. Ro.15. Dico enim iesum christum ministrum fuisse circũcisionis propter veritatem dei ad confirmandum promissiones patrum. Unde ipse dixit. Nolite putare quoniã veni sol. le. aut proph. non veni soluere sed adimplere Mat.5. Aliogn iudei emuli dixissent: hic est contrarius deo. Siquidem q̃ deus mandauit ipse dissoluit et destruxit. Unde et dicebant Jo.9. Non est hic homo a deo: qui sabbatum non custodit. Et ideo etiam cetera legis veteris cerimonialia que tunc ipse obseruanda mandauerat ipse in seipso cõpleuit. Sicut patet de redẽptione primogeniti. de oblatione turturum aut colũbarum de visitatione templi tẽporibus debitis. de subiectione et obedientia parentũ qd erat morale. de esu agni pascalis. de similibus et huiusmodi.

¶ Sexta ratio est vt iudeis excusationem tolleret qui cum incircũcisum non recepissent. Mandatum enim habebant vt cum incircũcisis nulla eis esset conuersatio. nisi q̃ possent ab eis vsuras recipere. Unde adhuc hodie hanc stilum seruantes infensati: non comedunt nec bibunt cum christianis. Si ergo christus incircũcisus fuisset non audiuissent eum. et essent quodammodo excusabiles propter mandatum legis diuine: cum tamen ipse dominus dicat Mat.15. Non sum missus nisi ad oues que perierant domus israel etc.

¶ Septima ratio est vt virtutem obediendi nobis suo cõmendaret exemplo. Quia enim obedientiam predicaturus erat voluit ipse in se obedientiam experiri: vt alios verbo et exemplo instrueret: quia Cepit iesus facere et docere Act.1. In quo reprobatur maxime pernicacia inobedientium legi diuine et humane. Si enim legislator christus voluit se legi subdere cum tamen legi non esset obnoxius. quia princeps lege solutus est: vt in .l. Ex imperfecto: de le.2°. Digna tñ vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. C. de legibus .l. Digna vox. Quid dicet homo q̃ legi subditus est: si legum statuta non seruet: Nota contra illos qui in festis laborant non timent: deum nec minus dei. Si enim preco clamaret ex parte regis sub pena vnius vncie q̃ nemo in festis laboraret: proculdubio infallibiliter regi obediretur: christo vero qui est rex regum et dominus dominantium non obeditur. Nota contra illos qui accipiunt vxores et non desponsant eas cum solẽnitatibus ab ecclesia ordinatis. quia est mortale si ante eas cognoscunt vbi est consuetudo hoc seruandi. Unde dicit tex. in. c. Aliter. 30. q. 5. q̃ Aliter presumpta non coniugia sed adulteria. vel contubernia. vel stupra. vel fornicationes esse non dubitatur. Ad idem facit ea. q. Nostrates: et quod notat Inno. in. c. i. de spon. Et.34. di. Is qui non habet. Dic etiam cõtra medicos qui nõ inducunt infirmos ad confitendam: iuxta mandatum legis ecclesiastice: de qua in .c. Cum infirmitas: de peni. et remis. Dicunt enim q̃ Galienus dicit q̃ non debet medicus infirmum turbare sed consolari. Ergo christus vnũ mandat Galienus aliud: et magis obeditur Galieno q̃ christo. Dic etiam de alijs vt expedit.

¶ Octaua ratio est vt legis onus in se sa/

finens alios a legis onere liberaret. Dicit enim qdam. Si xp̄s circūcisus est. ergo ⁊ nos circūcidi debem⁹. Omnis.n.xp̄i actio: nostra est instructio. Jo.13. Exēplum.n.de/di vobis vt quēadmodum ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis. Sed rn̄deant isti ergo eodem modo ⁊ nos in cruce mori debemus: cum xp̄o in cruce mortuus sit. Dicendū est ergo ꝙ sicut xp̄s ꝗ crucifigi voluit vt nos a morte liberaret: sic ⁊ voluit circuncidi vt nos a circuncisione liberaret. Nam ꝑceptū circūcisionis incepit in Abraam ⁊ durauit circa duo millia annoꝝ vsq₃ ad christum: qui fuit terminus circūcisionis. Ro.10. Fi/nis enim legis xp̄s est: ad iustitiā omni credenti. ergo post christū euanuit circuncisio. Sic ⁊ cetera legalia veteris testamēti. Hāc rōnem assignat Apls Gal.4. At vbi venit plenitudo tēporis misit de⁹ filiū suū factū ex muliere factū sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. i. liberaret: vt adoptio/nem filioꝝ dei reciperimus. Sicut enī₃ mutandum erat sacerdotiū Aaron in sacerdotium christi ſm ordinē Melchisedech: vt patet ps̄.109. sic etiā lex Moysi mutanda erat q̄ntum ad cerimonialia p̄ lege christi: q̄ est lex gratie ⁊ libertatis: q₃ vt dicit Apls Heb.7. Translato sacerdotio necesse est vt ⁊ legis trāslatio fiat. Quod habetur in.c. Translato: de cōstitutionibus. Et cōfirma/tur ratio q₃ circuncisio fuit data Abrae in signum fidei Abrae. Ro.4. Credidit Abraam deo: ⁊ iputatum est illi ad iustitiam. Et infra. Et signum accepit circūcisionis signaculum iustitie fidei que est in preputio ⁊c̄. ergo q₃ signum debet proportionari ⁊ cōformari signato: tādiu debet durare signum q̄diu fides Abrae. Da exemplū de signo frondium in taberna Fides aūt Abrae fuit de christo venturo: que fides christo ad/ueniente cessauit ⁊c̄. Cōsequenter ergo debuit cessare fidei illius signum: quod erat circuncisio. Et in signum huius christus in cruce dixit. Cōsumatū₃ est Jo.19. Et velum templi christo mortuo scissum est Mat.27. Ergo christiani liberi sunt a iugo legis ⁊c̄. Nota moraliter contra feminas que nutri/ce sunt filioꝝ iudeorum. Contra primū. Si iudeos: extra de iudeis.

¶ Alia ratio est vt nos ad moralem circuncisionem iduceret. De qua Apls Col. 2. Si autem circūcisi estis in christo circūcisione nō manufacta. i. carnalis expoliatione corporis carnis. Hac circūcisione quilibet nostrum debet circuncidere omnia mēbra sua. Lingua ergo debet circuncidi ne loquatur mendacium neq₃ vana: quia. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Cor.15. Item os ⁊ vox ne cantet vana ⁊c. Nota hic contra reparatrices ⁊c. Unde ⁊ Moyses conquestus est se esse in circūcisus labijs dicens. Et q̄do audiet me Pharao presertim cū incircūcisus sum labijs Exo. 6. Oculus debet esse circuncisus ne videāt vana. ps̄. Auerte oculos meos ne videant va. ⁊c. Tren.3. Oculus meus dep̄. ē a me. Auris circuncisa nō audiat detractionem. ps̄. Et opprobrium non accepit aduersus pro. i. Manus circuncisa non percutiat sed impleatur manus elemosyna ⁊ detur pauperibus: quia melius est facere serenā christo q̄₃ alij homini. Pes circuncisus nō currat ad malum: ⁊ sic de singulis membris. Non solum autem membra corporalia debemus circuncidere sed etiam cogitationes cordis. Unde Deut.10. Circuncidite preputia cordis vestri ⁊ ceruicem vestram: ne in/duretis amplius: quia dn̄s deus noster ip/se deus deorum ⁊ dn̄s dn̄antium. Sed ta/men pauci sunt qui se velint hoc modo circuncidere a se vitia amputando. Contra quos Jere.9 Omnis autem domus Israel incircuncisi sunt corde ⁊c̄. Dic vt expedit. ¶ Uel dic ꝙ debemus circuncidi in ani/ma. Scd̄o in corpore. Tertio in facul/tatibus. Primo in anima ſm quamlibet eius potentiam. Primo ergo in intelle/ctu nos circuncidere debemus: abscidendo omnem errorem ⁊ superstitionem. Multe enim superstitiones olim a gentilibus fie/bant hac die: que etiā a pluribus christiānis hodie obseruantur quod prohibetur.26. q.7.c. Si quis K'las Januarij ritu paga/norum colere vel aliquid plus noui fa/cere propter nouum annum aut mensas cum lampadibus vel epulis in domibus preparare per vicos ⁊ plateas cantores ac choros ducere presumpserit: ana/

thema sit. Item Gala. 4. Dies observatis
et menses et tpora et annos: timeo aut vos
ne forte sine causa laboraverim in vobis.
Scdo in voluntate vt omnē amorē inor-
dinatum erga creaturā aliquā removeat.
Nam vt ait Aug'. ad dnm in libro confes.
Minus te amat qui tecum aliquid qd nō
ppter te amat. Ideo Deut. 10. Circūcidite
preputia cordis vestri etc. Vide supra. Itē
Jere. 4. Circūcidimini dno et auferte prepu
tia cordium vestrorum: ne forte egrediatur vt
ignis indignatio mea et succendatur, et nō
sit qui extinguat propter maliciam cogita-
tionum vestrarum. Est enim amor mūdi sicut
viscus implicans alas aie ne valeat ad celū
advolare. Itē debet circūcidi memoria vt
nō recordemur de iniurijs priorum nobis
illatis: sed de beneficijs divinis nobis col-
latis. Ps. Memor fui dei et delectatus sum etc.
Debet tertio circūcidi homo in corpore
quātū ad omnes sensus: sicut habetur. S.
proximo sermo. par. vlt. Quarto debet cir
cūcidi homo in facultatibus. male ablata
restituendo: quia peccatum nō dimittitur nisi
restituatur ablatū. regula Peccatū lib. 6.
Et. 14. q. 6. Si res. Item superflua pauperi
bus erogando. Luc. 11. Qd superest date ele
mosynam. Et ecce oia munda sunt vobis.
Deo gratias. Amen.

¶ In festo epiphanie sermo vnus.

Procidentes
adoraverunt eum. Mat. 2.
Sermo noster erit de mo-
do quo debemus christū
adorare ad exēplum istorum
magorum de qbus dicit in themate. Salutet
virgo. Pro declaratione thematis et intro-
ductione materie predicāde: formabo duas
qōnes. primā p introductione sermonis. se
cundā p persecutione. Primo ergo qd est
ista. Vtrum xps sit adorandus adoratiōe
latrie. Scda qd erit quod christus sit adoran
dus. ¶ Pro declaratione ergo prime qstio
nis: notandū q theologi distingunt triplicē
adorationē. Prima dr adoratio latrie. se
cūda dulie. tertia yperdulie. Dic has duas
primas obmissa tertia. Prima est reverētia
vel obsequiū que vel qd debet soli deo ra
tione creationis et nulli alij. Vn potius de-
beret homo mortē subire q tali adoratiōe
creaturā aliquam adorare: sicut noluerunt
adorare statuā Nabuchodonosor Daniel
et tres pueri: et ideo fuerunt pjecti in forna
cem ignis. Dan. 4. Et Deut. 6. Unum deum
adorabis et illi servies. Et Mat. 4.
Scda. s. dulia est reverentia quedam sine
honor q exhibet dno a servo. Dulia enim
grece dicit servitus latine: sed large sumen
do est reverentia quedā que cuilibet creatu
re exhibet rōne cuiuscūq excellentie: puta
potentie sicut regibus. vel dignitatis sicut
epis etc. Et hec reverentia debet sctis oib'
pp excellentiā sanctitatis. ppt hoc ado
ramus sanctos. Vn et Joānes adorare vo
lebat angelū hac adoratione dulie. Apoc.
vlt. Quāuis fuit ab eo prohibitus triplici
rōne. Prima ad ostēdendū dignitatē ipsius
Joānis: que multis angelis dignior fuit.
Scdo ad evitādā spēm ydolatrie. Tertio
ad ostendēdam exaltationē humane natu
re sup angelos in hoie assumpto. Hec tho.
in. 3. sen. di. 9. q. 1. ar. 2. Tertia. s. yperdulia ē
quedam reverentia sive virtus qua exhibe
tur reverentia creaturis que habent quan-
dam prerogativam super alias et specialem
quādam ppinquitatem ad deū. Et hec nul
li sancto debet nisi vni. s. virgini marie. De
christo aūt videbitur statim. Hoc presup-
posito: ad ppositum qōnis dico sm Tho.
in. 3. sniarum di. 9. q. 1. ar. 2. potest christus du
pliciter cōsiderari. Uno modo inquantum
deus et sic debetur sibi adoratio latrie: quia
creator est. Jo. 1. Oia per ipsum facta sunt.
Gen. In principio. i. in filio creavit deus ce
lum et terram. Ps. Oia in sapientia fecisti.
Scdo modo potest christus ɔsiderari sm
humanitatem. Licet enim realē humanitas
illa nō sit separabilis a divinitate nisi in tri
duo quo christus mortuus fuit in quo chri
stus nō fuit homo. Et ideo humanitas fuit
separata a divinitate q̄uis divinitas et eius
anima esset in lymbo et cum corpore in se
pulchro: tamen per intellectum separari po
test. et sic debet intelligi q dicitur. Quod se
mel assumpsit nunq dimisit. Et tunc si con

sideratur illa humanitas de per se separata a verbo dei: et tunc debetur sibi non latria sed dulia. Unde super illud ps. Adorate scabellum pedum eius: dic. Glo. q caro christi non est adoranda illa adoratione latrie: que soli deo debetur. Exaltate dnm deum vestrum et adorate scabellu pedum eius: quoniã sãctum est. ps. 98. Si vero consideratur illa humanitas vt vnita verbo: tunc debetur ei honor latrie. Nam adorare carnem christi inquantum est vnita verbo nihil aliud est q adorare verbu dei incarnatum: sicut adorare vestem regis nihil aliud est q adorare regem vestitum: sm Tho. 3. parte. q. 25. ar. 2. Et sm hanc distinctionem debemus intelligere thema propositum. vel adoratione dulie vel latrie sm determinationem predictam. Et sic patet prima questio. Et vide etiam quod de hac materia latius scripsi in sermonibus quadragesimalibus de decem preceptis decalogi in primo precepto sermo. 9. vbi agitur de adoratione deo exhibenda.

Scda questio pro sermonis persecutione est quomodo siue de quibus rebus sit christus adorandus. Circa cuius questionis solutionem satis instruimur exemplo magorum qui christum adorauerunt hodierna festiuitate. Ubi nota q quattuor christo exhibuerunt.

C Primo vocalem laudationem siue confessionem.

C Scdo cordialem deuotionem.

C Tertio corporalem humiliationem.

C Quarto realem oblationem.

Et istis quattuor modis debemus nos etiam christum adorare. C Primo magi adorauerunt christu tamen vocali confessione. Unde dixerunt. Ubi est qui natus est rex iudeorum vi. enim stel. eius in oriente rc. Ubi confessi sunt ore totam i dem christianam: quia tota fides consistit in humanitate et diuinitate christi. Unde Athanasius in sym. Hec est aũt fides recta: vt credamus et confiteamur q dominus noster iesus christus dei filius: deus et homo est. Humanitatem christi confitentur cum dicunt. Ubi est qui natus est. Nasci enim rc

poraliter pertinet nõ ad deum sed ad hominem. diuinitatẽ cum dixit. Uenimus adorare eum. Item confitentur regem cum dicunt. Rex iudeorum: ecce vocalis confessio. Tripliciter ergo debemus deo exhibere vocalem laudationẽ sm q tria debemus deo s. fidelitatem. reuerentiam. et obsequium. Primo ergo fideliter confitendo. Scdo reuerentialiter de eo loquendo. Tertio obsequaliter de eo collaudãdo. De scdo dic cõtra periuros. ptra blasphemos. cũ si nomẽ regis blasphemaretur acriter puniretur. sed secus si nomen dei: quilibet habet aduocatum et defensorem in hoc mũdo preter christum rc. Dic vt expedit. De tertio dic vt s dicitur. De primo vero dic q quilibet debz confiteri fidem ore. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. maxime autem fieri debet cu homo est proximus ad vidẽdum christus in morte sicut fecerunt magi cum essent ppe bethlem. Sic et nos cum ore debemus laudare christum. ps. Uoce mea ad dñm clamaui. Et hoc est quãdoq necessarium sicut clericis beneficiatis vel in sacris constitutis. vt in. c. de cele. miss. Quandoq vero nõ est necessarium sed vtile. s. ad prouocandam et exercitandam deuotionem et ipsa voce et clamore: quia multotiens mens tepida excitatur. Nota exemplum de illo qui bene cantabat qui ibat quandoq ad locum solitarium et ex ipsa dulcedine vocis sue cantando excitabatur ad amorem dei: adeo q effectus est seruus dei relicto mundo. Uñ et de Aug° legimus. Flebat aũt vberrime in hymnis et canticis suaue sonantis ecclesie vocibus: vehementer affectus. Nec mirum cum etiam ad voces aliorum etiam excitatur deuotio: quandoq ad sonum cithare vel organi. Nota de Dauid quia ad sonu psalterij excitabatur in eo spiritus sanctus. Item ad tactu cythare Dauid quiescebat Saul non vexabatur a spiritu malo. i. R. 16. Idem de sono campane. Hinc ecclesia ordinauit cantus ecclesiasticos. ps. Cantate dño et benedicite nomini eius rc. Sic faciebant pueri dominum laudantes et di. O sanna filio Dauid. Benedictus q

venit in nomine domini Mat.21. Ideo di-
citur Osee xiiii Omnem aufer iniquitatem
⁊ accipe bonum ⁊ reddemus vitulos la-
biorum nostrorum. Et vide quod notat
Glo.in Cle.prima.de cele.miss. super verbo
Fructus labiorum ⁊c. Item in Cle. Si do-
minum: de reliquijs ⁊ vene.sanc.in Glo.ma
gna in septimo mébro. Item quod notant ca
noniste in.c. Dolentes de cele.miss. ¶ Secundo
ergo ⁊c. Magi enim cum maximo devotio
nis ardore christum quesierunt.quesitum in-
venerunt.⁊ inventum adoraverunt. Quod
patet: quia signum maxime devotionis est
inquisitio dei: ⁊ quanto magis res requiritur
tanto maioris amoris signum ostenditur.
Inquisitio enim oritur ex fide ⁊ amore: ⁊
sic isti magi ⁊ credebant in christum. ⁊ dili
gebant. Unde ad visionem stelle dicitur. Vi-
dentes autem stellam gavisi sunt gaudio
magno valde. Si ad visionem stelle tantum
gavisi sunt: quantum gavisi sunt ad visionem
christi qui erat finis ipsorum: quia propter
quod unumquodque ⁊ illud magis. Primo er
go notatur causa gaudij cum dicit. Gavisi
sunt. Secundo notatur forma gaudij cum dicit.
Gaudio. Tertio notatur obiectum gaudij
quod erat stella christi dum dicit. Magno.
Quarto notatur quantitas gaudij dum dicit.
Valde: quod gaudium etiam fuit signum ma-
xime devotionis ⁊ commicat evangelista qua-
tuor verba. Primo: gavisi sunt. Secundo gau
dio. Tertio magno Quarto valde. Et hoc
propter quattuor de quibus gaudebant. Pri
mo quidem gavisi sunt. Quia secundum Criso. spes
eorum decepta non erat sed amplius confirma
ta.quod tanti itineris non sine causa receperunt
laborem. Secundo gaudio: quia secundum Glo. gau-
dio gaudet qui propter deum gaudet qui est
verum gaudium eius. Tertio magno: quia
secundum Glo. de magno gaudebant. quia de signo
christi nati. Quarto valde: quia secundum Crisosto.
dignitas tunc nati regis excedebat mensu
ram omnium mundialium rerum. Vel ideo
dicit valde: quia magis gaudent homines
de rebus perditis ⁊ recuperatis quam de semper
possessis. Patet ergo quomodo obtulerunt
magi christo cordialem devotionem. Sic ⁊
nos ipsum adorare debemus cordialiter
quia deus principaliter vult a nobis cor.
Prover.23. Fili prebe mihi cor tuum: alio
quin parum valet oratio ⁊ adoratio. Unde
dominus cum propheta arguit iudeos qui
in hoc defectu erant dicens. Populus hic
labijs me honorat: cor autem eorum longe
est a me Isa.29. Et Mat.15. Nota hic exem
plum de filio heremita cui apparens dia-
bolus in specie angeli lucis.dixit ei quod deus
volebat ab eo.
Dimidium lune.totum cum principe rome.
Ideo dicit dominus. Diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo.et tota aia tua ⁊c.
Mat.22.i.cum in intellectu.memoria. ⁊ vo
luntate. Sic hodie sunt multi qui adorant
christum non corde sed ore: quia ore dicit
Pater noster ⁊ cor est in foro. Ber. Os in
choro ⁊ cor in foro. Vel est in coquina vel
quod peius est habent rancorem contra pro
ximum: ⁊ dicit Pater noster ⁊ dimitte nobis
debita nostra ⁊c. Non sic faciebat David
di. Clamavi in toto corde exaudi me domi
ne. Nota Toto corde: non enim vult deus
partem cordis sed totum ⁊c. Unde aposto
lus. Si orem lingua spiritus meus orat. mens
autem mea sine fructu est. Quid ergo? Ora
bo.spiritu: orabo ⁊ mente. psallam spiritu
psallam ⁊ mente.i. Cor.14. Hinc proce-
dit quia homines sine cordiali devotione
stant in ecclesia quod statim tedio afficiuntur:
sed non attediantur in theatris. ⁊ ludendo
⁊ detrahendo. ⁊ tempus perdendo. similes
filijs israel quibus nausee erat manna: ⁊ de
siderabant porros. ⁊ cepas. ⁊ allia. cucume
res.pepones.egypti Nu.xi. Sic etiam pau
ci delectantur de libris sanctis ⁊ scripturis
doctorum catholicorum. sed querunt libros
Tullij. Virgilij. Senece. ⁊ aliorum pagano
rum. Nota exemplum quod legitur in vi-
tis patrum de sancto Machario accede-
te ad ecclesiam ubi monachi dicebant offi
cium ⁊c. qui vidit multos in formis ethyo
pum demones: qui diversa signa ⁊ figuras
monachis psallentibus ostendebant. ut ip-
sorum mentes ab intentione officij diverte
rent. Ideo Augustinus in regula. Quum
oratis deum: hoc versetur in corde quod
profertur in ore ⁊c.

¶ Tertio adorauerunt xp̄m magi cuꝫ cor poris humiliatione: vnde dicit thema. Pro cidentes adorauerunt eum. Non dicit ge nuflectentes vel inclinantes. Sic etiam ⁊ nos ad idem inducimur: nedum ipsoꝝ exē plo sed etiam rōne. Nam homo est medius inter angelos ⁊ bruta aīalia. Nam angeli solum sunt spūales substantie sine corpore nec sunt compositi ex materia ⁊ forma ⁊c. bruta etiam animalia sunt solum corpora les siue materiales substantie sine aīa rō nali ⁊ sine intellectu. Homo vero est cōposi tus ex aīa seu intellectuali principio ⁊ cor pore. Deus autem requirit a creatura vt co gnoscat ⁊ adoret eum ſm qualitatem crea ture. Sicut dn̄s vult recognosci a vasallis ꝓpter feudum qđ dedit sibi diuersimode ſm qualitatem diuersoꝝ vasalloꝝ. ⁊ quātitatem rei date: qꝛ plus exigit dn̄s a vasallo cui dedit comitatum ꝙ ab eo cui dedit so lum castrum ⁊c. qꝛ Cui plus dimittit plus diligit. i. diligere debet: ⁊ cui minus dimittit minus diligit Luc. 7. Ab angelis ergo deꝰ solum vult adorationem spūalem. i. motus reuerentialis mētis. Ab aīalibus vero bru tis vult solum gestus corporis reuerentia lis sicut fecerunt bos ⁊ asinus quando ado rauerunt christum in presepio: qui solū fle xerunt genua. sed interius nō cognoscebāt cognitione intellectuali: sed cognitione na turali equiuoce loquendo bene cognosce bant: iuxta qđ loquitur Isa. i. Cognouit bos possessorem suum ⁊ asinus presepe dn̄i sui. Item Abacuch. 3. In medio duorum animalium cognosceris. Nec intelligebant sicut nec asina Balaam ⁊c. Sed a nobis vult vtrūqꝫ. s. adorari a nobis in anima ⁊ in corpore. Auctoritas. Venit hora in qua veri adorantes adorabunt patrem in spiri tu ⁊ veritate. Nam pater tales querit qui adorent eum. Deus spiritus est ⁊ qui ado rant eum in spiritu ⁊ veritate oportet a dorare Jo. 4. Nota Venit hora. s. tempo re legis gratie ⁊c. In spiritu: ꝙtum ad aīaꝫ. Et veritate. s. ꝙtum ad corpus: qꝛ tunc est veritas quando corpus conformatur aīe ⁊ menti. Et subdit rōnem: Spūs est deus ⁊c. Debemus autem tria facere in hac humi liatione corporali: videlicet primo humilia re oculos ad exēplū Publicani: qui nō au debat nec oculos ad celum leuare Luc. 18.

Secūdo humiliare genua ⁊ dextrum ⁊ sinistrum ad exemplum Stephani: qui po sitis genibus orabat ⁊c. Act. 7. Tertio humiliare totum corpus ad exemplum xp̄i qui procidit in faciem suam ⁊c. Mat. 26. Et ad exemplum magorum qui procidentes adorauerunt eum. Hoc etiam christus do cuit nos exemplo. Luc. 22. Positis genibꝰ orabat dicens. Pater si vis transfer a me calicem istum. Matheus dicit. Et progres sus pusillum procidit in faciēꝫ suā orās ⁊c. Mat. 26. Sic etiam fecit ille cecus a natiui tate quem christus illuminauit: de quo scri bitur. Jo. 9. ꝙ Christus dixit illi. Tu credis in filium dei? Respondit ille ⁊ dixit. Quis est dn̄e vt credam in eum? Rn̄dit Jesus. Et vidisti eum ⁊ qui loquitur tecuꝫ ipse est. At ille ait. Credo dn̄e: ⁊ procidens adora uit eūꝫ. Et nota ꝙ christus quando adora uit dicit scriptura positis genibus. nam am bo genua debēt ante deū flecti. Dn̄is tēpo ralibus est flectendum genu sinistrum tan tum. in signum ꝙ sunt dn̄i solum corporum ⁊ in signum dominiꝫ temporalis ad morti ficandum non ad viuificandum: quia hoc est proprie. d.i Deut. 32. Ego occidam ⁊ ego viuere faciam. Item. i. Re. 2. Dn̄s mortificat ⁊ viuificat: reducit ad inferos ⁊ reducit. Pre latis autem spūalibus genu dextrum tm̄ eo ꝙ habent dn̄ium super animam tantuꝫ deo autem vtrūqꝫ genu: quia habet dn̄iuꝫ super animas ⁊ corpora. Ideo dicitur Ro. 14. Viuo ego dicit dn̄s: quia mihi flectetur omne genu. ⁊ omnis lingua ꝯfitebitur deo Nota contra illos qui quando vident cor pus christi non flectunt genua. aut vnum tantum aut cum capite cooperto ⁊c. cum ta men si regi loquerentur vtrūqꝫ genuflecte rent ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Quarto adorauerunt christum magi cū reali oblatione: quia obtulerant ei munera aurum thus. ⁊ myrrham: apertis thesauris suis. Et intellige ꝙ quilibet ipsoꝝ obtulit predicta tria munera. Munera autem ista fuerunt commendabilia multiplici ratiōe.

Primo ratione preciositatis: quia de thesauris. Secūdo ratione proprietatis: su is. Tertio ratione preuentionis: quia ob tulerunt. Quarto ratione liberalitatis:

quia munera non mutuum non debita.
Quinto r̄ōe significatiōis: q2 aur. thus.
τ myrrhā. Glo. fidē suā mysticis ꝓferūt mu
nerib⁹. Aur regi. thus deo. myrrha mortali.
Fecerūt ipsi sicut faciunt vasalli q̄n nouus
rex intrat in regnū: q2 oēs vasalli offerunt
ei tributa τ munera: s̄m decentiā regie ma
iestatis. Sic in ꝓposito ꝛc̄. Si τ nos ꝛc̄. Ho
nora dn̄m de tua substātia Prou. 3. Et hu
ius r̄ō est: ad recognoscēdū ꝙ oia bōa tpa-
lia ab ipso recipimus. Contra hoc multi fa
ciunt. Quidā. n. nihil donāt deo nisi verba
sed bona nec sibi nec ꝓximis dant. sed x̄p̄s
eos punit: q2 qđ nō dant x̄p̄o accipit fiscus.
Nota ꝯ illos q nō dant elemosynā etiā pre
dicatori ꝛc̄. nec aliis paupib⁹: sed mundo
multo expēdēt ad cōuiuia ꝛc̄. Item ꝓ car
ne ad luxuriandū. Item ꝓ diabolo ad fa-
ciendū vindictā ꝛc̄. vel ad ludū taxillorū.
Et est magna ꝓditio: sicut si vasallus q fe-
cit homagiū dn̄o nō redderet ei seruitiū τ
tributū: sed eius inimico: certe magna ꝓdi-
tio esset τ mereret̄ priuari feudo qđ h̄et a
dn̄o: iuxta notata in. c. De forma. 22. q. 5.
Debemus ergo dare tria bona in elemosy-
nas. signata p tria munera magoꝝ. vz. bōa
fortune signata p auꝝ. bona nature signa-
ta. p myrrhā: que cōseruat naturā a putre-
factiōe. bona gratie signata p thus. Nota
de studio ꝛc̄. Quidā vero dant dn̄o aliena
q2 subtraxit dedit paupibus ꝛc̄. expoliant
paupes τ vestiūt altaria. Cōtra qđ dicitur
Eccli. 34. Qui offert sacrificiū ex substātia
paupeꝝ: quasi q victimat filiū in conspectu
pr̄is sui. Iō di Prouer. 3. Honora dn̄z de
tua substātia. Quidā āt dant deo peiora.
Verbi grā: si h̄z vinū triste vel aliqđ aliud
corruptū dant pauperibus. Sic de filiis si
h̄nt aliquē cecum vel claudū vel spuriū fa-
ciunt clericū ꝛc̄. sed bonū tenent ꝓ se. Ta-
les incidūt in iudiciū reprobatiōis Chaym
qui offerebat peiora de fructib⁹. Vn̄ Aug.
15. de ci. dei. c. 7. sed Abel de adipe pingu
ium: ideo dicit scriptura. Respexit deus ad
Abel τ ad munera eius: ad Chaym aūt τ
ad munera eius nō respexit Gen̄. 4. Qui-
dā vero nō solū de suis bonis nō dant: sed
auferunt res diuinas ab ecclesiis ꝛc̄. Itē au-
ferunt id qđ dei. s. festa: q2 in ipsis laborant
τ isti sunt peiores iudeis τ sarracenis q fe
sta sua custodiūt: sed x̄piani nō ꝛc̄. Nota ꝯ
illos q in trappetis laborari faciūt i dn̄ica
sꝫ nō i sabbato: q2 iudei nolūt laborare ꝛc̄.
Isti tales auferūt ptē deo: q2 de septē die-
bus fecit de⁹ ptes septē. vnā reseruauit ꝓ
se τ sex dedit nobis: nos āt nō sumus ꝯtēti
sed volumus auferre ptē deo. i. diē dn̄icaꝫ
q̄ est vna de septē dieb⁹ hebdē. Nota ēt ꝯ
sartores q i dieb⁹ dn̄icis laborāt de nocte
vsq ꝓpe diem: sic ēt in die natalis dn̄i ꝛc̄.
Itē ꝯ corbiserios. Itē ꝯ barbitonsores ꝛc̄.
Iō frāgēti fidē fides frāgat eidē ꝛc. De⁹
ei⁹ aufert ptē nostrā. vel breuiādo vitā
ho. Viri sanguinū τ do. nō di. di. s. Vel im
mittēdo infirmitates: in qb⁹ hoies expēdūt
decuplū q̄ lucrari fuerint. Vel famē. vel la
trones. vel pyratas. vel alias aduersitates
q2 si tu facis guerrā ꝯ deū ipse defendit se
cū sagittis suis ꝛc. Iō adoremus dn̄m si-
cut adorauerūt magi ꝛc. Deo grās. Amē.
Notādū ꝙ oium hoium dantiū τ nō dan
tiū elemosynas est decuplex differētia: τ vl
tima est bona. Quidā n. p2io nō dant nec
facta nec verba sed tacēt cū paupes petūt
τ aspectāt. Cōtra qđ di Prou. 21. Qui ob-
turat aurē ad clamorem paupis: τ ipse cla
mabit τ nō exaudiet̄. Quidā 2 scđo dant
ṽba mala iniuriādo paupib⁹: vel eos mit-
tendo cū diabolo ꝛc. sic faciet eis x̄p̄s in iu
dicio: q2 mittet eos cū diabolo ꝛc. Quidaꝫ
τ tertio dant bona ṽba sed facta minime:
cū tñ ꝓ mūdo. vel ꝓ carne luxuriādo. vel
ꝓ ꝯuiuiis multos expēdēt. Nota ꝯ illos q
ꝓmittūt dare elemosynā sed tñ postea de-
cipiūt: qđ vr̄ mortale pctm̄: q2 dicit lex: ꝙ
graue est fidē fallere. l. i. ff. de ꝯstituta pecu
nia. Et in. c. Antigon⁹: extra de pact. Qui-
dā τ 4° cū ipetu irę. sic fecit qdā q ꝓiecit
panē cū ira i faciē paupis. sed paup q bn̄
sciebat ludere ad pilā. Accipiēs cū manu
dixit. Amore dei sit. Quidā τ quīto dāt pe-
iora paupib⁹: τ meliora τ optima q̄q retī
nēt ꝓ se. Iō cadūt i iudiciū Chayꝫ ꝛc. Vi
de s̄. Quidā τ 6° dāt paupib⁹ de alienis
q2 faciūt furta. vsuras ꝛc. τ de illis dāt ele
mosynas. Cōtra qđ di Eccli. 34. Qui offert
sacrificiū ex s̄ba paupū: q̄si q victimat filiū
i ꝯspectu pr̄is. Iō di Prou. 3. Honora dn̄z
de tua s̄ba. Quidā τ 7° dant ex vana glo-
ria ꝛc. Mat. 6. Amē dico vobis receperunt

mercedem suam. Cum facis elemosynā noli tibi tuba canere ante te sicut hypocrite faciūt. Et ideo dī faciēte ele. nes. si. tua: qd faciat dextera tua. Quidā ꝛ octauo dant modicū cū possint multū dare: ꝯ qd fecit illa vidua que posuit duo era in gazophilacio Luc. 21. Ideo Thob. 4. Quō poteris esto misericors. Si multū tibi fuerit: abundanter tribue. Si exiguum tibi fuerit ēt exiguum libēter ipartiri stude. Quidā ꝛ nono sunt pessimi nō solū nō dāt sua paupibus. sed ipsos paupes predātur: ꝛ bona ecclesiastica: ꝛ res diuas. in hoc iudicio sunt oēs artifices q laborāt in dieb⁹ festiuis ꝛc. Dic vt supra in fine pdicti smonis. In hoc ēt iudicio sunt hēdes qui bona testōris ꝛ legata relicta paupib⁹ occupāt: sed sic fiet eis. Item Isa. 33. Ue qui predaris: nōne ꝛ ipse predaberis: Per regulā iuris. Qd quis iuris in alium statuit: ipse eodem iure vtatur. Quidā ꝛ. 10. dant multū cum bona intētione ꝛ deuotione: ꝛ isti imitant magos ꝛc. ꝛ iō deus mittet eis stellā. i. angelū q illuminet eos ꝛ pducat ad vidēdū xp̄m in gl̄ia. Quidā ꝛ. 11. dant cū accidia ꝛ tristicia quasi coacti. Cōtra qd Aplo. 2. Cor. 9. Unusquisq; put destinauit in corde suo: nō ex tristitia aut ex nec. Hylarē. n. datorem diligit deus. Quō dt ꝛ cū qbus circūstātijs debeat fieri elemosyna notat in. pe. Dispsit dedit paupib⁹. Justicia eius manet in seculū seculi. De quo vide post festum tri. smo. 14. par. 1. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Antoni abbatis. Sermo vnus.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sapiētie x. Pro declaratione nota q i scriptura ꝛ experientia inuenitur q p̄ns vita nō est nisi cāpus belli: ꝛ q̄tum ad corpus ꝛ q̄tū ad aiam. Prio q̄tum ad corpus a tpe ꝯceptionis: qꝛ quattuor qualitates corpis cōtinue bellāt. s. calor cū frigiditate. ꝛ siccitas cū hūiditate. quousq; interficiāt hoiem. Idē etiā est exēplū. Corpus. n. semp est in miserijs. laboꝝ: infirmitatū. periculoꝝ. paupertatū ꝛc. guerraꝝ ꝛc. Itē cum ꝑximis ad inuicē detrahēdo. iniuriādo. insidiando ꝛc. Ideo de isto prelio corpis fac. Dauid vnū psal. Miserere mei deus qm̄ cōculcauit me hō ꝛc. Scdo q̄tum ad aiam qd̄ bellum est pericolosius. Detur silitudo de vna domicella quā ipugnarent tres fortes milites armati vnus ante cū ense. alius a dextris cū balista. alius a sinistris cū lācea ꝛc. magnū pielm̄ esset ꝛ nō gr̄a dei ꝛc. sed domicella nō hēt defensorē nisi parietē vbi se stinet ꝛc. Ista domicella est aia. tres milites sunt mūdus q venit ante cū ense. i. cum negocijs baratarijs ꝛ iniusticijs ꝛc. Caro a dextris cū sagittis malaꝝ inclinationū. Sensus enī ꝛ cogitatio hu. cor. pna sunt ad malum ab adolescētia sua Gen. 8. A sinistris ēo diabolus cū lācea tentationū diuersaꝝ. De istis militibus dicit Petrus. Militāt aduersus aiam. 1. Pet. 1. Sed aia nō hz nisi parietē i. fidē firmā q̄ ē appodiamētū xp̄iani. Fr̄es sobrij estote ꝛ vigilate: quia aduersarius vester diabolus ꝛc. cui resistite fortes in fide. 1. Pet. 5. Et stat retro: qꝛ fides est de hijs q̄ nō vident. Fides est n. substātia reꝝ spe. ꝛ ar. nō ap. Heb. 11. Ecce ergo magnū prelium. Iō Job. 7. Militia aie tentatio est vita hois sup terram: ꝛ sicut mercenarij dies eius. Nota Mercenarij: qꝛ si bn̄ preliatur ꝛ vincit hz premiū glie. alias īfernū. In isto bello de⁹ dedit gr̄as. b. Antonio vt vinceret Iō dicit thema. Certamē forte dedit illi ꝛc.

¶ Primo ergo vicit mundum: q venieбat ante eum cum sagitta euaginata.

¶ Scdo vicit carnem: que veniebat a dextris cum balista parata.

¶ Tertio vicit diabolum: qui veniebat a sinistris cum lancea recta.

¶ Dico primo ꝛc. Dic q̄ do mortuis parētib⁹ remāsit ei⁹s bonoꝝ ꝛ possessionū ꝛ reddituum ꝛc. Tūc mūdus cepit ꝯ eum bellare diuersis imaginationi. Antoni tu es mō dn̄s domus ꝛ diuitiaꝝ ꝛc. poteris ducere vxorem ꝛ eris de maiorib⁹ ciuitatis in regimine ꝛc. Et si vis mutuare. 10. pro. 12. poteris valde ditari ꝛc. vel mutuare sup possessionib⁹ ꝛ interim recipe fructus vel vēdere plori pcio ꝑpter tps ꝛc. Ecce bellū mūdi. Sed cū. b. Antonius fuisset assuetus audire missas ꝛ smones. dum semel audiret missam audiuit illud cōsiliū xp̄i. Si vis pfectus esse ꝛc. Mat. 19. Q dicit ipse cum isto tangone seu

clypeo potero me cooperire de sarcina mūdi.
ꝛ sic vēdidit oīa ꝛ dedit pauperibus. Sȝ iterū
mundus inuasit eū alio ictu ex transuerso.
Cū .n. Antonius esset in deserto in pncipio
vt seruiret deo. mūdus traxit sibi vnū ictuȝ
di. Nūqd fuissȝ bonū aliqd sꝯuasse. i. ꝯuasse
ꝓ fabricāda celle altari ꝛ oratorio ⁊c. ꝛ eū
do p desertum sic cogitādo inuenit vnū ba
cile argenteum: tunc sensualitas dixit sibi.
Antoni de hoc poteris facere cellā ⁊c. Dic
quō vicit ⁊c. Sed iterū ꝛ 3ᵒ mūdus inuasit
eū dicēs imaginatiōi cū semel staret in de
serto. Antoni tu es hō. hō āt est aīal sociale
naturalr: ꝛ tu es effectus aīal brutū ꝯ illud
Dauid. Hō cū in honore esset ⁊c. quare er
go nō vadis ꝛ ꝯstruis monasterium vt fa
cias fructū ⁊c. Dum sic cogitaret exiuit ꝛ in
uenit massā auri ⁊c. Dic quō Antonius ꝯ
istum ictū induit se lorica scripture dicens.
Beatus hō q inuētus est sine macula: ꝛ q
post auꝝ nō abijt ⁊c. Eccli. xi. Moralr mun
dus multos interficit hodie hijs trib' icti
bus. Prio ictu vulnerat laycos in vsuris.
rapinis. Dic vt expedit. Scdo ictu vulne
rat religiosos q ꝯgregāt bona ⁊c. Tertio
ictu vulnerat plātos ꝛ curatos q vēdūt sa
cramēta. Jo xpo. Cauete ab oī auaricia: qꝛ
nō in abundātia cuiusꝗ vita eius est: ex
hijs q possidet Luc. 12. Nota Ab oi ⁊c.

¶ Dico scdo ⁊c. Cū .n. primū militē. s. mūdū
vicisset Antonius. 2ᵘˢ miles cepit ipm impu
gnare. s. caro. Dic tētationes luxurie quas
passus est ⁊c. O dixit Antonius. Ego indi
geo medicina. Qui .n. vult curari a vulnere
sagitte oportet expellere sagittā prio dein
de apponere triacā ꝯ venenū qd remanet
intus. Prio ergo expulit sagittā cogitatio
num cogitādo passionē xpi: vel penas infer
ni: ꝛ hmōi deinde apposuit triacā abstinen
tie ⁊c. Dic eius vite aspitatē in cibo ꝛ potu
ꝛ dormitione in vestibus. Jō Apls. Fugite
fornicationē: ecce primū remediū expellēdi
sagittā: ꝛ mortificate mēbra vrā que sunt su
per terrā: ecce scdm. Col. 3. Sed iterū caro
inuasit eum. Dicat quō appuit sibi qdam
mulier ꝛ erat diabolus in specie mulieris: ꝛ
nō cognoscebat Antonius esse demonē ⁊c.
De qua Antonius admirās dixit. Et qua
liter vos estis hic: Rndit. Pater audita
fama vrā scitatis vellē seruire deo ꝛ vellē
ꝯsilium a vobis. vbi ꝛ quō ⁊c. Statim ca
ro dixit. Antoni ecce ista mulier iuuenis est
ꝛ pulchra ꝛ nullus sciret. non perderes fa
mam ⁊c. ꝛ caro calefiebat ⁊c. Hoc videns
dixit. O vnus ignis expellit aliū: ꝛ eleua
tis fimbrijs a tergo. posuit se in igne dicens
mulieri. Si vis habere mecum placitum ve
nias huc ⁊c. ꝛ diabolus disparuit. ꝛ Anto
nius ex igne exiuit illesus tam in corpore
ꝗ in aīa. Et poterat dicere. Probasti cor
meum ꝛ visitasti nocte: igne me examinasti
ꝛ non est inuenta in me iniquitas. Ps. 16.
Moraliter in isto prelio multi occiduntur
quia nesciunt expellere sagittam temptatio
num. nec assumere triacam abstinentie ⁊c.
Ideo Hierony. ad Rusticū. Feminā quā
bene videris conuersantem mente dilige
non corporali frequentia. 28. di. Hospitio
lum. Et ille. Et quid de matre mea: Rndit
Hierony. Matrem tuam ita videas ne per
illam alias videre cogaris. habet eni famu
las habet pedissequas: ꝛ quāto vilior carū
conditio tanto facilior ruina.

¶ Dico tertio ⁊c. Dic qualiter fuit verbe
ratus a demonibus crudelissime ⁊c. Questio
est hic: quare deus voluit sanctū Antoniū
habere tam magnum prelium cum demo
nibus sibi visibiliter apparentibus: quia in
uisibiliter multi impugnantur ab eis: sed sic
visibiliter non legitur nisi de beato Anto
nio: Rndeo. ratio est: quia cōmuniter qui
portat banderiam seu vexillum in bello ma
gis impugnatur. In nouo autem testamen
to post christum primus qui incepit vitam
heremiticam notorie fuit beatus Antoni'.
quia Paulus primus heremita fuit occul
tus: ꝛ Ideo maiores insidias passus est bea
tus Antonius ꝗ alius ⁊c. Quia ergo bea
tus Antonius habuit victoriam de omni
bus tribus militibus ⁊c. Ideo meruit coro
nam. Et poterat dicere. Bonum certamen
certaui. cursum consum. fidem seruaui. ⁊c.
Tim. 4. ⁊c. Dic eius mortem. Moraliter no
ta ꝙ magnum premiū meretur ille qui est
principium alicuius boni operis ꝛ exempli
sicut Maria magdalena de penitentia ⁊c.
sic esset si aliquis vel aliqua inciperet muta
re aliquam malam ꝯsuetudinem ⁊c. Ideo
Dauid. Omnis qui percusserit Jebuseū. i.
diabolum: in primis erit princeps ꝛ dux. i.
Paral. xi. Deo gratias. Amen.

In festō sanctoꝝ martyrum Fabiani ꝛ Sebastiani. Sermo vnus.

POsuit me q̄si signum ad sagittā. Tren. 3. De btō Fabiano modicū habemus in sua hystoria solū dū ꝙ fuit papa ꝛ sanctus ꝛ postmodū fuit martyr. Sed de sctō Sebastiano legimus multa. Ideo de eo fit sermo. Pro declaratione sciendū ꝙ regula est in theologia vera ꝛ cōis: ꝙ deus nō solum est cā ꝛ rō ꝛ principium oīum bonoꝝ, sed etiā oīum maloꝝ pene. nō tñ culpe. Rō qꝛ si culpa pcederet a deo. ergo deus diligeret culpam. Sap. xi. Diligis oīa que sunt: ꝛ nihil odisti eoꝝ que fecisti. sed ꝯsequēs ē falsum. Ps. Odisti oēs qui operantur iniquitatem. ergo ꝛ antecedens. Non tñ culpe nisi permissiue: qꝛ mala culpe pcedunt a libero hoīs arbitrio. Deus ab initio ꝯstituit hominē ꝛ reliquit eum in manu ꝯsilij sui Eccli. 15. Potes hic p euidentia materie presupponere ꝙ duplex est malū. s. culpe ꝛ pene. Vide in ser. quadra. de pctīs in genere ser. 5. Et ꝙ sit deus cā ꝛ principiū omniū bonoꝝ. pꝫ de se. Sed ꝙ sit cā oīum maloꝝ pene pbatur rōne. auctē. ꝛ exēplo Job. Ratione quidē: qꝛ omnis pena inquātū pena est bona ꝛ iusta: sed deus est cā oīs boni vt dictum est. ergo ꝛc̄. ꝙ aūt pena inquātum hmōi sit bona ꝛ iusta pbatur: qꝛ pena inquātum hmōi est hꝫ sex diuersos effectus bonos. ergo ē bona. qꝛ cā p effectus cognoscitur. qꝛ pena aut est satisfactiua. aut medicatiua. aut pseruatiua. aut nutritiua. seu augmētatiua. aut vindicatiua. ecce quinqꝫ effectus pene. Prima dico ꝙ ē satisfactiua p peccatis pteritis: vt Dauid. ꝛ iste effectus pene est bonus ꝛ iustus: qꝛ culpa meretur penā culpe equiualētem sm debitū iustitie: iuxta illud Scd̄m mensurā delicti erit ꝛ plagaꝝ modus Deut. 25. Exēplū huius habet in Dauid qui pp̄ter pctm̄ Bersabee passus est psecutionē a filio suo Absolon. 2. R. xi. Scd̄s effectus pene est qꝛ est medicatiua. Verbi gratia: multi sunt in peccatis qꝛ habēt delitias ꝛ psperitates. Et ideo nō curant de deo. Incrassatus ē dilectus ꝛ recal. incras. impin. dila. dereliquit deum fac. suū ꝛ recessit a deo salutari suo Deut. 32. O dicit deus iste indiget medicina ꝛ immittit infirmitates. paupertates. mortes amicoꝝ ꝛc̄. sic ꝯuertunt cōsitentur. Ps. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerunt. s. ꝯuerti ad deum. Ecce quō iste effectus est bonus. Exēplum huius habet in Manassem. ꝛ in Nabuchodonosor. Vide. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Tertius effectus ꝛc̄. qꝛ est preseruatiua. s. a peccatis nō solum in ipso qui punit sed etiā in aliqbus pena illa innotescit: ne alis superbiret ꝛc̄. sicut pꝫ in Paulo qui de se dicit. Ne magnitudo reuelationū extollat me: datus est mihi sti. car. mee angelus sathane q me colaphizet: ppt̄ qd̄ ter dn̄m rogaui ꝛc̄. vsqꝫ in infirmitate pficitur. 2. Cor. 12. Quartus effectus est: qꝛ ē nutritiua. Dat enim pena a deo hoī virtuoso nō ad puniendū sed ad ꝯseruandū seu nutriendū siue augmētandum in virtutibus: vt pꝫ de Job q post oīa mala fuit sanctior. Quintus effectus est: qꝛ ē vindicatiua vt in illis peccatoribus qui ex flagellis penalibus magis indurant: sicut pꝫ in Pharaone ꝛ in Nero de quoꝝ pena fuit initium penaꝝ infernis: qꝛ indurati sunt ꝛc̄. Cor durum male habebit in nouissimo. Vñ Deut. 32. Ignis succēsus est in furo. meo ꝛ ardebit ꝛc̄. Sextus effectus pene est qꝛ est diuine glorie declaratiua: vt patet d ceco nato Jo. 9. Et iste effectus pene iustus est ꝛ ꝯsequenter bonus: qꝛ obstinatio eoꝝ digne meruit penā illaꝫ ꝛ maiorem in futuro seculo: iuxta illd̄ Ro. 7. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pniam te adducit. sm duritiam aūt tuā ꝛ cor impenitens thesauri. as tibi iram in die ire ꝛc̄. Et sic pꝫ rōne: ꝙ deus ꝛ auctor est causa oīum maloꝝ pene. Videamus auctē: que triplex est. Prima Isa. xl. Ego dñs ꝛ non alter est. formans lucē ꝛ creans tenebras. faciens pacē ꝛ creans malum. ego dñs q facio oīa h. Lucem intellectus in claritate scie infuse vel acquisite ad cognoscendum deum. Tenebras. s. ignorantie ꝛ ruditatis que sunt mala pene pseruatiue qꝛ ex hoc sunt humiles alis ꝛc̄. Scia inflat. 1. Cor. 8. Item alia auctas. Bone ꝛ mala. vita ꝛ mors. paupertas ꝛ honestas. a deo sunt

Eccli.xi. Item alia. Si est malum. s. pene in
ciuitate: qđ dñs nõ fecerit: quasi diceret nõ.
Amos.3. Pater cõcinaño ⁊c. q̃ intelligẽda
est ⁊c. nõ solum de pena illata a deo imme
diate sed etiã mediante per creaturas ⁊ de
demones qui nihil in nobis ponit nisi dño
p̃mittente: sicut patet in Iob ⁊c. ⁊ etiã in le
gione demonum que intrauit in gregẽ por
cor̃ Mat.8. Propterea. i. R.17. Dicit dia
bolus sp̃us dñi malus. Etiã hoies peccato
res. Vñ Iob nõ dixit: dñs dedit caldei ab
stulerant vel sathan vel ignis ⁊c. sed dixit.
dñs abstulit ⁊c. Iob.i. Sed cõtra quia illud
fuit malum culpe ipsis caldeis. ergo nõ fuit
a deo. R°. illud ex pte agentiũ fuit malum
culpe. ⁊ sic nõ fuit a deo sed ex pte Iob pa
tientis fuit malũ pene ⁊ hec fuit a deo. Sic
⁊ passio xp̃i ex pte agentiũ fuit a diabolo
sed ex pte xp̃i patiẽtis fuit a deo. Vñ Ro.
8. Proprio filio nõ pepercit sed p̃ nobis
oĩbus tradidit illum. Unde de hoc Tho.
in.3 pte.q.4.ar.5. Et Io.3. Sic deus dilexit
mundũ vt filium suũ vnigenitũ daret: vt
oĩs qui credit in eum nõ pereat sed hẽat
vitam eternã. Nota ergo qñ tu flagellaris
⁊ tribularis non murmures: qr deus est ⁊c.
Uide Cyprianũ.13.q.2. Nõ preposterum.
Ue g° illi qui nõ flagellat. sed ad votũ hz
q̃cq̃d petit: qr signũ est q̃ deus despĩcit eũ
sicut facit medicus ⁊c. Nota exẽplũ de fi
liis israel petentibus carnes in egypto. Ps.
Adhuc esce eor̃ erant in ore ipsor̃ ⁊c. Iõ.
2. Macha.6. Etenĩ multo tpe nõ sinere pec
catoribus ex fnia agere sed statim vltiones
adhibere: magni bñficij est indiciũ. Nec ob
stat q̃ illi q̃ faciant peccant qr ex pte agen
tiũ sunt culpe: ⁊ sic nõ est deus auctor: sed
ex pte patientium sunt pene ⁊ sic est deus
causa ⁊ auctor. Actio.n. ⁊ passio lz naturali
ter sint inseparabiles: tñ moraliter actio di
splicuit passio grata fuit. Modo ad ppo
situm.b. Sebastianus sciẽs istã doctrinã sa
nam malũ pene.s. sagittar̃ attribuit deo di.
Posuit me. sup. deus quasi in signũ ⁊c. Im
perator.n. ⁊ alij sagittãtes fuerunt solũ mi
nistri. Modo in eius vita notaui tres excel
lentias ⁊ pfectiones que in themate ppte
hendantur: ⁊ sunt iste v3. ⁊c.

¶ Prima est vita virtuosa. ibi: posuit me.
¶ Scđa doctrina graciosa. ibi: quasi signũ.
¶ Tertia est passio dolorosa. ibi: ad sagit
tam

¶ Quantum ad primũ ⁊c. Nota dum di
cit. Posuit me. s. in viridario ecclesie ad fru
ctificandum ⁊c. iuxta illud. Ego elegi vos ⁊
posui vos vt eatis ⁊ fructum afferatis ⁊
fructus vester maneat. Io.15. Nota. Eatis
s. per tres dictus p̃ducendo flores. folia. ⁊
fructus ⁊c. Uide supra smone. Io. in introi
tu. Nota. Fructum: dic hic fructus dei Ste
phani de quo dicit hystoria q̃ erat vir to
tius prudẽtie. mor̃ honestate preclarus. ⁊
necesse erat quẽ deus pfuderat grã. ab om
nibus amaretur. Dic quomõ virtutes sue
erant in triplici gradu. Nam q̃dã virtutes
ordinant hoiem erga deum q̃dam erga seip
sum. Dic vt expedit ⁊c. Erga seipsum. s. ca
stitas ⁊ abstinẽtia ⁊c. iuxta illud custodi te
metipsum ⁊ aiam tuam sollicite Deuter.4.
Erga p̃ximum ⁊c. Dic quomõ erat amabi
lis imperatorib⁹ Diocletiano ⁊ Maximia
no. de redditibus suis viuebat. ⁊ partẽ da
bat elemosynaliter ⁊c. Sed hodie milites
rapiunt ⁊c. ⁊ hoc p̃pter superfluitates ⁊ va
nitates q̃bus stipendia nõ sufficiunt ⁊c. De
us mandauit vnicuiq3 de p̃ximo suo Eccli.
17. Ideo Io. baptista dixit militibus. Ne
minem cõcuciatis nec calũniam faciatis: ⁊
estote cõtenti stipendijs vestris Luc.3. Sed
beatus Sebastianus erat virtuosus ⁊c. Iõ
possumus de eo dicere. Quasi vas auri so
lidum. s. p̃pter charitatem: ornatum omni
lapide precioso. i. virtutib⁹ multis Eccli.50.
¶ Quantum ad scđm ⁊c. doctrina gratio
sa dum dicit. Quasi signum: ⁊ hoc sequitur
ad primum quia homo debet prius habere
vitam virtuosam ⁊ postea doctrinam gra
tiosam. alias enim ordo p̃posterus ⁊c. Pec
catori autem dixit deus: quare tu enarras
iusticiam meam ⁊c. Ps. Ideo dicit. Quasi
signum: quia doctrina ⁊ verba sunt signa
earum que sunt in anima passionum s̃m
philosophũ. Unde si homo loquitur vitio
se est signum q̃ est vitiosus. Dic pratice ⁊c.
Si autem virtuosa ⁊ bõa verba loquitur
est signũ q̃ est virtuosus. Mat.12. Ex abun
dantia cordis os loquitur. Bonus homo d̃
bono thesauro cordis profert bona: ⁊ ma
lus homo de malo thesauro cordis profert
mala. Et Deut.6. Erant hec verba que ego

ipsi tibi in corde tuo et ligabis ea quasi signum in manu tua. Hic de beato Sebastiano qui visitabat xpianos incarceratos tpe persecutionis. et confirmabat eos sua doctrina sancta. sub mantello militari abscondebat christianitatem non timore sed virtute rc. Hic ut legenda habet de Marcelliano et Marcho fratribus confirmatio per beatum Sebastianum rc. Item quo curavit illam magnum dnm infidelem iste mam rc. Ideo possumus de eo dicere. Perfectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo quem pbasti in temtatione Deut. 33. rc.

¶ Quantum ad tertium rc. passio dolorosa. s. ad sagittas que fuit multum dolorosa et potest dicere illud Job. 6. Verba mea dolore sunt plena: quia sagitte dni in me sunt. Hic eius martyrium rc. Et poterat dicere. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi z confirmasti super me manum tuam. Ps. 37. Moraliter volentes vivere virtuose oportet sagittari. Primo a mundo per detractiones z irrisiones malorū rc. Peccatores laudat qui laudat peccator i desideriis aie sue z iniquus benedicitur. Ps. 9. Sed boni irrisionibus sagittantur. Sed non timende qz debiles sunt. Ps. Sagitte parvulorum facte sunt plage eorum rc. Ps. 63. Dicatur de balistis parvulorum sagittantibus muscas rc. Secūdo sagittantur a dyabolo per varias tētationes: secus de illis qui vivūt viciose Greg. eos tētare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Tertio a carne per luxuriam per infirmitates z dolores rc. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei.

¶ In festo beate Agnetis virginis z martyris. Sermo unus.

Collaudabo te deum salvatorem meum. Eccli. vlt. Pro declaratione nota qz in sacra scriptura inveniuntur due species laudis. s. laus mentalis z vocalis. Vocalis est qn homo recogitans beneficia dei laudat z regratiatur deo cum corde Verbi gratia. Cogitando beneficium creationis qz est homo non bestia. qz xpianus rc. Item redēptionis rc. Item exspectationis ad penitentiam qz non fuit cōcessum angelis rc. Isto modo. s. mētaliter laudāt deū angeli z aie scte. d ista laude. David. Laudate dnz de celis rc. Lauda aia mea dnm rc. Item de matre Samuelis legitur qz loquebatur in corde suo. i. R. i. Et alibi. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Scda laus est vocalis: qn predicta beneficia dei non solum corde cogitantur sed ēt ore proferuntur rc. Ps. Voce mea ad dnm clamavi rc.

¶ Ista duplici laude tenemur laudare deum. Hoc intellige de clericis beneficiatis vel in sacris constitutis. Item de illis qui tenent ad orationem ex voto vel ex penitētie iniunctione. Vide infra. Rō huius est qz habemus a deo duo ex quibus subsistimus. s. aiam z corpus rc. Et una laus sine alia non est perfecta: sicut corpus sine aia nō est homo. Ideo apostolus. Offeramus hostiam laudis semper deo: idest fructuz labiorum cōfitentium nomini eius. Et Heb. vlt. Et David. Cor meuz z caro mea exul. in deum vivum. Item. Osee vlt. Omnem aufer iniquitatem z accipe bonum: z reddemus vitulos labiorum nostrorū. Ad idem facit quod not. in Cle. i. de cele. mis. Ad hāc laudem sunt digni admitti ad laudandū. s. deum illi qui sunt in gratia ɔstituti. Unde Ps. Non mortui laudabūt te dne. neqz oēs qui descendunt in infernū. Non mortui. s. ɔtrītī ad vitam gratie. Ecc. 15. Non est speciosa laus in ore peccatorꝫ. Item mortui ɔtrītī ad vitam glorie. Ideo subdit. Neqz oēs qui descendunt in infernum. Propter plurima ergo dona a divina largitate recepta dicit beata agnes. Collaudabo te deuz rc. Nota Collaudabo. i. simul laudabo. i. mente seu corde z ore. Patet thema. Nota septem dona dei in ea.

¶ Primum sancta caritas.

¶ Secundum vera fidelitas.

¶ Tertium digna honestas.

¶ Quartum perfecta puritas.
¶ Quintum clara sanctitas.
¶ Sextum plena firmitas.
¶ Septimum alta alias beata felicitas.

Quantum ad primum ꝛc. Caritas est amor dei ꝛ ꝓximi: sed amor ad deum dꝫ supereminere in aīa super oēs alios amores sicut deum ꝛc. Istaꝫ habuit beata Agnes ꝓpter quā erat pulcherrima in aīa ꝛ reddūdabat ad corpus: sicut lumē in laterna: ꝓpter quod adamata ē filio prefecti ꝛc. Et despexit ornamenta ꝛ Jocalia sua ꝛc. Dicens. Discede a me pabulum mortis, quia iam ab alio amatore preuenta sum. quem cum amauero casta sum. cum tetigero munda sum. cum accepero virgo sum ꝛc. Et poterat dicere. Regnum mundi ꝛ omnem ornatum seculi contempsi propter amorem domini nostri Jesu christi. Quem vidi quem amaui quem credidi quem dilexi. Ecclesia. Moraliter mulieres non recipiāt Jocalia. elemosynam. Bene possunt recipere si sunt pauperes: sed Jocalia non. Differentiam elemosyne ꝛ Jocaliū possunt cognoscere respectu doni. ꝛ dantis. ꝛ modi dandi. Jocalia enim subuertunt feminas. Nec mirum: quia subuertunt viros prudentes ꝛ Judices. Ideo de iure diuino prohibetur Judicibus accipere munera. Auctoritas. Non accipias munera que excecant oculos prudentium ꝛ subuertunt verba iustorum. Deu. 16. Concordant iura canonicaꝫ de vi. ꝛ ho. cle. Cum ab omni. De rescriptis Statutum. §. In super li. vi. Et etiam concor. iura ciuilia. ff. de offi. procon. l. Solent in fi. ꝛ. ff. de offi. pres. plebiscita.

¶ Dico secundo ꝛc. vera fidelitas: quia a deo fuit fidelis christo vt nec muneribus nec blādicijs nec minis auerti potuerit a fide. Dic quomodo filius prefecti infirmatus est ex amore ꝛc. ꝛ cum rogaretur a prefecto ꝛc. respondit. Ipsi sum desponsata cui angeli seruiunt. cuius pulchritudinem sol ꝛ luna mirantur. Et sic derisit blandicias. Unde prefectus cepit sibi minari ꝛc. Ipsa autem terrentē sicut blandientē derisit ꝛc. Ecce vera fidelitas. Annulo suo subarrauit me dominus meus Iesus christus. ꝛ tanquā sponsam decorauit me corona. posuit signū in faciem meam vt nullum preter eum amatorem admittam. Annulus est fidei a figure circularis: quia voluitur in. 12. artic. lapis preciosus est meritum fidei. Signum in faciem est caracter baptismi. Moraliter: habent exemplum moniales ꝛ etiam martyr ꝙ ex quo acceperunt in sponsum vnum. ꝙ non admittant alium. etiam si cum primo clādestine contraxerunt ꝛc. His qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus vxorem a viro non discedere. ꝙ si discesserit manere innuptam aut viro suo reconciliari. similiter ꝛ vir vxorē non dimittat. i. Cor. 7.

¶ Dico tertio ꝛc. digna honestas: quia deus eam voluit honestissime conseruare. Videamus quomodo ꝛc. prosequere hystoriā. Dicatur quomodo quando prefectus precepit eam denudari. beata Agnes rogabat deum di. Domine non patiaris me sustinere tantam confusionem. quia pagani isti videant me nudaꝫ. quia grauior est mihi ista pena ꝙ mors: tamen quia dominus Iesus christus fuit denudatus ꝛc. Ideo patienter sustinebo: si tibi pure placet ꝛc. Dic quomodo fuit cooperta densitate capillorum miraculose: ꝛ quomodo fuit ducta ad lupanar ꝛc. ꝛ quomodo fuit induta ab angelo: ꝛ poterat dicere. Gaudens gaudebo in domino ꝛ exultabit anima mea in deo meo: quia induit me vestimentis. Isa. 61. Vestimentis. s. capillorum. Secundo veste candida: ecce digna honestas. Id dicit. Collaudabo te deum saluatorem meum. Moraliter etiam duplici veste etiam debemus indui scilicet prima in anima. capillorum densitate. capilli significāt cogitatiōes volatiles sicut capilli. Debemus ergo minuere istam vestem per honestatem nihil in honestum cogitando. secundo in corpore induamur veste candida honeste conuersationis. Iste vestes sunt nobis necessarie. alias quando anima apparet coram christo expellitur tanquā nuda ꝛc. Beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus ambulet: ꝛ videant turpitudinem eius Apoc. 16.

¶ Dico quarto ₇c. Altā ₇ pfecta puritas. Triplex est gradus puritatis. Vñ Beda. Bona est castitas ꝯiugalis. melior ꝯtinētia vidualis: sed optima ē perfectio virginalis. Magnā gratiā facit deus viro vel mulieri quādo eū ꝯseruat in puritate virginitatis. cū sit debilior vitro: q₂ vitrum nō frangit nisi tangat: sed virginitas ex solo visu vel ꝯcupiscentia frangitur ₇c. Hanc puritatem habuit beata Agnes a deo ₇c. Dic quomodo cum esset in lupanari multi iuuenes veniebant ₇c. ₇ deus ipsam custodiuit ₇c. Dic de filio pfecti ₇c. ₇ quō fuit suffocatus a diabolo ₇c. despondi vos vni viro virginem castam exhibere xpō. 2. Cor. 10. Nota Virginem castā: quedam sunt caste sed nō virgines vt ille de matrimonio ₇ vidue. quedam virgines sed non caste vt ille que concupiscūt ₇c. Ideo oportet vtrūq₃ habere. Aug. Virginitas est in carne corruptibili: incorruptionis perpetua meditatio.

¶ Dico quinto ₇c. clara sanctitas ₇c. Aliq habent sanctitatem sed nō claram: q₂ abscondunt eam timore vēti vane glorie: ₇ bene faciunt iuxta ꝯsilium xpi dī. Attendite ne iustitiā vestrā faciatis corā hominibus vt videamini ab eis Mat. 5. Alia est sanctitas clara quā deus manifestat miraculorum testimonio ad gloriā sui ₇ vtilitatē hominum: iuxta illud Sic luceat lux vestra corā hominibus ₇c. ₇ talis est melior sctitas. Da exemplū de candela parua accensa que ad ventum extinguitur: sed nō sic magnus cereus ₇c. Istam habuit btā Agnes ₇c. Dic quō orante ipsa deus suscitauit filium pfecti ₇c. Dic ꝯ illos qui dicūt. nullus venit de alio mundo: imo multi venerunt. xpō. lazarus. ₇ ꝗ plures ₇c. Ideo xpō. Qui credit in me opera que ego facio ₇ ipse faciet ₇ maiora horum faciet Io. 14. Nota Maiora: maius fecit btā Agnes: q₂ filius prefecti duplici resurrectione suscitatus est. s. spūali ₇ corporali. Dicūt aliqui. O si modo fierēt ista miracula ₇c. Maiora fiunt: q₂ maius miraculū ē suscitare mortuū in aīa ꝗ in corpore: imo maius ꝗ creare celū ₇ terrā: vt dicit Aug⁹. sup Io. i loco. ā. allegato. Sic maius miraculū est illuminare infideles cecos in fide: ꝗ illuminare cecū corporalit. Idē de surdo. vel muto ₇c. Ideo dicit. Et maiora horum faciet. homines aūt carnales solū attēdunt ad miracula carnalia: qbus dicit Dauid. Venite ₇ videte opa dñi q̄ posuit pdigia sup terrā ₇c. Prodigiū est miraculum qd fit. ꝯ. naturā: qd intellectus vix potest concipere ₇ intelligere.

¶ Dico. 6. ₇c. plena firmitas. s. in martyrio. Dic eius martyriū ₇c. pōt ergo de ea dici. Fortitudo ₇ decor indumētum eius: ₇ ridebit in die nouissimo Prouer. vlt. Sic debemus nos firmiter pseuerare in bono: q₂ nō q incepit ₇c. Ideo Apl's. Itaq₃ frēs mei dilecti stabiles state ₇ imobiles. abundādātes in oi ope dñi semp: sciētes q labor vester nō est inanis in domino. i. Cor. 15.

¶ Dico. 7. ₇c. alta felicitas ₇c. Dic quō parentes eius viderūt eā q̄ dixit eis. Videte ne me quasi mortuā lugeatis: sed cōgaudete mecū q₂ cū his oibus lucidas sedes accepi ₇c. Ex h miraculo fit festū Agnetis 2°. Moraliter dicat ꝯ illos q indiscrete flent filios vel amicos: de qbus sunt certi q sūt in paradiso. sicut sunt filij innocentes ₇c. Ideo nō sunt flendi nisi parū satisfaciēdo nature: sicut si rex secū duceret filiū vestrum vt ipsum faceret magnum dnm. in ꝯgerio plorarent. Idē ₇c. secus de malis q₂ flēdi sunt. sicut Dauid flebat Absolon dī. Absolon fili mi ₇c. 2. Re. 18. Sed innocētes ₇ boni nō sunt flendi. Ideo Apl's. Nolum⁹ vos ignorare de dormientibus vt nō ꝯtristemini: sicut ₇ ceteri qui spem non habent ₇c. i. Thessa. 4. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Vincentij martyris. Sermo vnus.

Beatus vir q in sapientia morabit. Eccli. 14. Pro declaratione thematis ₇ introductione materie: sciēdū q inter antiquos phos fuit olim qd ₇ etiā inter theologos: que differētia est inter sapiam ₇ sciētiam. q₂ scriptura sancta loquēs de sapientia. dicit q saluat creaturā. vt di i themate. Beatus vir ₇c. De scia aūt dicit q dānat creaturā. s. occasionaliter: q₂ Scia inflat. i. Cor. 8. Nota ergo quadruplicē drīam inter sciam ₇ sapientiā. Prima sumitur ex

parte essentie.q2 scia dicit solum cognitionē pclusionum de deo ⁊ creaturis. Sed sapiētia dicit cognitionē cu3 sapore. Ideo dicit sapida scientia. Vic practice ⁊c. Istud nota cum dicit sapia doc. s'm nomen est ei9.

Scda sumitur ex parte subiecti:q2 sciētia est cōis bonis ⁊ malis ⁊c. Uide in sermone sancte Catherine qui incipit Sapientia vincit maliciā in introitu in scda ratione.

Tertia differētia sumit ex pte effectus: q2 scia nō est cā salutis sed potius est causa damnationis seu occasio: iuxta illud .i. Cor.8. Scia inflat. Et experientia hoc docet. Sapiētia aūt ē causa salutis humane. Eccli.14. Beatus vir qui in sapiētia morabit:⁊ qui in iusticia meditabitur.⁊ in sensu cog.cir.dei. Quarta differētia sumitur ex pte durationis:q2 sapiētia semp durat in anime. Uñ dicit. Quibus aūt agnita pmanet vsq3 ad pspectum dei.Eccli.6. Sciētia aūt nō.i.Cor.13. Sine scia destruetur siue pphie eua. siue lingue cessabunt. Dimittēdo aūt varias opiniones phoz ⁊ theologoz. in textu biblie ostendit qd est vera sapientia dicēte. Sapiētia doctrine s'm nomē ei9. Et nō est multis manifesta. Quibus autē agnita est:pmanet vsq3 ad pspectu3 dei Eccli.6. Triplex dñia ex hoc aucte colligitur.

Prima ē ex parte essentie in prin. Secūda ex pte subiecti dum dicit. Nō est multis manifesta. Tertia ex parte effectus. Quibus aūt agnita est. Quarta ex parte durationis:q2 sapia in pma pficit sed scia destruet.i.Cor.10. Nota Scdm nomen ei9:q2 sapiētia s'm ethymologiā idē est q sapida scia. Sciētia enim dicit cognitionē veritatis de deo ⁊ creaturis: sapiētia autem plus dicit.s.cognitionē de deo ⁊ creaturis cum sapore deuotionis. Uerbi gratia ⁊c. Pone in practica de theologis. Itē de phis de canonistis.⁊ de legistis ⁊c. Sed heu cu3 sequit. Et nō est multis manifesta: quia l3 multi hñt sciam:tamē pauci habent sapiētiam.q2 multi hñt magnā sciam ⁊ malam pscientiam. sicut de phis dicit Aplus. Qui cū cognouissent deum.nō sicut deū glorificauerunt.aut gratias egerunt:sed euanuerūt in cogi.suis ⁊ obscuratum est insipiens cor eorū. dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt Ro.i. Sequit. Quibus aūt agnita pmanet vsq3 ad pspectum dei:secus de scia que perit. Aplus. Scia destruet.i.Cor.13. Declara ⁊c. Ex qbus nota triplicē dñiam inter sapiam ⁊ sciam. Prima est quātū ad essentiam seu quidditatē sapiētie ⁊ scie. Scda est quātū ad effectū:q2 scia nō saluat aiam.imo potius est occasio damnationis. Nam ⁊ diabolus h3 magnam scientiā ⁊c. Sapiētia aūt saluat ⁊ btificat hominem. Ideo dicit thema. Beatus vir ⁊c. Tertio quātum ad subiectum:q2 scia est cōis bonis ⁊ malis. sapiētia aūt solū bonis. Sap.i. In maliuolā aiam nō introibit sapientia: nec habitabit in corpe sub petis. Iō dicit. Sermo dat cūctis:animi sapiētia paucis. Appropriando aūt thema ad beatū Uincentium:inuenio q ipse habuit quinq3 sapientias et non sunt plures.

Prima est sapientia physica.

Scda est sapientia theologica

Tertia est sapientia apostolica.

Quarta est sapientia angelica.

Quinta est sapientia heroica.

Dico primo q btūs Uin. habuit sapientiā physicam. Sapiētia veroz phoz antiquoz consistebat in hoc:q2 vt haberent cognitionē veritatis. de prima cā et de aliis abstinebant ab oibus delitiis maxime luxurie:que hebetat intellectū. vitabant etiā negocia mundi vt recolligerēt intellectum: q2 virtus vnita fortior ē seipsa dispersa. et cauebant a peccatis. q2 in maliuolā animam nō introibit sapientia. nec habitabit in corde subdito peccatis Sap.i. Nota Sapientia:bñ intrat scientia sed nō sapientia. Iō Salomon magnus phs de se dicit. Cogitaui in corde meo abstrahere a vino animā3 meā vt animū meum transferrem ad sapiētiam. deuitarē3 stultitiam etc̄. Eccl.2. A vino:vinu3 significat illa tria.s.luxuriā que hebetat. Ideo Aplus. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Scdo negotia tēporalia:q2 dat fumositates. Tertio delectatio nes que impediunt pfectum sapientie: q2 vinum letificat cor hois. Istā sapientiā habuit beatus Uin. Dicatur quō iuit Cesar augustā vbi tūc erat studiū generale etc̄. Dic quō virtuose viuebat ⁊c. et primo vitabat luxuriā. Scdo vitabat negotia mūdana que spargunt cor hois. Ideo dicit sa/

patra

plene. Sapiētiam scribe in tēpore vacuitatis: et qui minorat actu sapiētiā percipiet Eccli. 38. Tertio vitabat delectatiōes carnis macerando corpus vt haberet a deo sapiētiā: sciēs illud Omnis sapiētia a dño deo ē. et cum illo fuit semper et est ante euū Eccl. 1. Nec solū se occupabat in libris phorū: sed etiā in libro deuotionis et amoris dei: quia sicut aqua de alto fonte descēdit in ortū, sic sapientia descēdit ab illo fonte: de quo Eccli. 1. Fons sapiētie verbum dei in excelsis. Vacabat etiā orōni postulās sapiētiā a deo: iuxta ɔsilium beati Jacobi. Siquis vestrum indiget sapientia, postulet illam a deo qui dat oībus affluēter rc. Jac. 1. Sic faciendo btūs Vin. acquisiuit magnā sciētiam phycā. Unde cantat ecclesia. Scdm Vin. a pueritia studijs sibi traditus sagne sibi psidente clementia gemina scientie efficacissime claruit. Nota Gemina. s. speculatiua et practica que consistit in hoc quando scia speculatiua descendit in cor p deuotionē et in vita p sanctā ɔuersationem. Nota Efficacissime: in speculatiuo dicit. Hieronym. ad Paulinū. 6. c. q sciētie phyce sunt tres gradus. s. rationalis naturalis et moralis rc. In oībus tribus claruit btūs Vincē.

Moraliter ɔtra multos qui solum curāt de speculationibus et nō de moralibus rc. Dic vt expedit. melius esset eis ignorare rc. Jdeo xpo. Seruus qui cognoscit voluntatem dñi sui et non facit: plagis vapulabit multis rc. Luc. 12.

¶ Dico 2° rc. sapientia theologica. Ista ē maior q̄ phyca: et cōsistit in hoc q nō solū in se tenet bonum vitā. sed etiā verbo et exemplo trahit alios: dicens alijs. Nō vadatis sz vēiatis. Qui audit dicat veni Apoc. vlt. Sicut pictor instruit discipulū verbo et exēplo: ita de bono theologo dicitur. Ipse tanq̄ imbres mittet eloquia sapientie sue: et palam faciet disciplinam doctrine sue Eccli. 39. Ipse. s. predicator theologus. Tanq̄ imbres: q2 refrigerat ɔtra ardorem supbie, auaritie, luxurie rc. Palā faciet: vt qd predicat ore opere ostendat: sicut de xpo dicit Actuū. 1. Cepit iesus facere et docere. Et aplūs. Nō audeo loqui rc. Ro. 15. Alio i quo aliā iudicat, seipsū ɔdēnat rc. Ro. 2. Istā sapientiā habuit btūs Vin. Dic quō dedit se ad studium biblie rc. et quō btūs Valerius epūs Cesar augustanus ordinauit eū in dyaconem et cōmisit sibi officiū predicandi, q2 ɔfectus ipse senio nō poterat predicare. et etiā q2 erat balbutiens. Officium predicationis enim principaliter ptinet ad episcopos rc. Unde petrus dixit. Nos oratioⁿi et ministerio verbi instātes erimus Act. 6. Unde qn̄ epūs ɔsecratur in eius dorso ponitur euangelium: et dicit sibi. Vade predica rc. Vide in c. Cum ex iniuncto de heret. Quia ergo ipse erat humilis predicabat audacter ɔtra superbos: q2 castus contra luxuriosos rc. et sic de alijs vitijs. sic et stantibus. Nam epis et prelatis psuadebat q magis curarent de aīabus q̄ de redditibus, religiosis obedientiā. clericis castitatem et deuotionē. oībus et rectoribus ciuitatum q tollerent peccata notoria rc. Jdeo de eo cantat ecclesia. Sanctitāte quoq3 insignis dyaconū vece suscepta. s. archidiaconatus vices pontificis diligenter exequebatur. Nota Diligenter exequebatur: moraliter predicator debet opere exequi diligēter qd predicat ore: alis rc. Similitudo: de aliquo beneficio habēdo impetrante bullam a papa sine sigillo. nihil obtineret. Bulla est ornata predicatio ornata sermone latinolēto, et rhetorico rc. Sigillū est bona vita. Tali ergo predicatori pmittit deus beneficium magnū. De quo Mat. 5. Qui fecerit et docuerit hic magnus vocabit in reg. celo. alis nihil obtinebit sine isto sigillo Qui fregerit vnum de mandatis istis mi. et docu. sic ho. minimus Glo. i. nullus vocabitur rc. Mat. 5. Jdeo dicebat apostolus. Non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus Ro. 15.

¶ Dico tertio rc. sapientia apostolica que consistit in hoc. s. predicando verbo et opere et cum hoc etiam discurrere predicando p mundum rc. iuxta illud Euntes in mundū vniuersum Mat. vlt. Sicut discurrunt mercatores pro lucro rc. multo magis predicatores apostolici rc. Jdeo predicatoribus apostolicis dicit apostolus. Videte fratres quomodo caute ambuletis: non quasi insipientes sed quasi sapientes redimentes tempus qm̄ dies mali sunt. Istam sapientiam habuit beatus Vin. rc. Dic quomo

do discurrebat per ciuitates ⁊ castra confortando christianos tempore persecutionis Diocletiani ⁊ Maximiani. ⁊ ministri eorum Datiani: qui conuocans eum intulit sibi octo tormenta. Primum quia pedester fuit ductus Ualentiã ornatus cathenis ⁊ ferro: ⁊ patienter tulit attendens illud Si quis vult post me venire abneget semetipsum ⁊ tollat crucez suam ⁊ sequatur me Mat.16. Secundum quia tribus diebus stetit in carcere sine cibo et potu. Tertium quia fuit ductus corã Datiano ⁊c. Cui rñdit beatus Uin. Scito nepharium esse apud christianos. deitatis cultum abnegare. supercilia tua aũs supplicia non timemus ⁊c. Quartum q: statim fuit positus in eculeo ⁊c. Quintuz quãdo pectibus de ferro eius caro crudeliter lacerabatur ⁊ dicebat. Nõ sunt condigne passiones huius temporis ⁊c. Ro.8. Sextuz fuit de laminis ferreis ignitis ad eius latera applicatis: et ipse dicebat. Probasti cor meum ⁊c. Septimum quia fuit positus in craticula sicut beat⁹ Lau. De hoc cantat ecclesia: Mirum pene et oculo leuita vincẽ. atq ad pati. rap. motas carni. arguendo ad penam alacriter properabat. Et aũs. Christi miles preciosus vin. ⁊c. Octauum quia fuit postea posit⁹ in cippis ligneis in carcere tenebrosa ⁊c. Hic quõ affuerunt sibi angeli ⁊c. Et multi videntes cõuersi sunt ⁊c. Ecce sapiẽtia apostolica: ⁊ poterat dicere cum apostolo. Omnia sustineo pter electos. vt ⁊ ipsi salutem cõsequantur: que in christo iesu cũ gloria celesti. 2. Tim. 2. Moraliter. Si animis suis tantum care vendidit christus paradisum: quid faciet nobis ⁊c. Hic contra illos qui nolunt facere penitẽtiam nec laborare ad acquirendum paradisum. De quibus dicit Dauid. In labore hominu; non sunt et cum ho. non fla. Glo. sed cum demonibus in inferno cruciabantur.

¶ Dico quarto ⁊c. sapientia angelica que consistit in hoc vt in operibus suis preponant honorem dei super omnia. Declarat sic. Nota de lucifero quomodo superbuit et quomodo Michael ⁊ ceteri angeli boni restiterunt sibi pferentes honorẽ dei ⁊c. Ideo cõfirmati sunt in gratia. Auctoritas. Per sapientiam sanati sunt quicũq placuerunt tibi a principio Sapientie. 9. Sanati sunt. s. ab infirmitate cõmuni creaturarum rationalium que est peccabilitas ⁊c. Istam sapientiam habuit beatus Uin. q: in nullo tormento mortuus est ad honorez dei. sed positus in lecti mollitie piis credentium manibus christo spiritum reddidit. et poterat dicere cum apostolo. Magnificabitur christus in corpore meo siue per vitam siue per mortem. Mihi enim viuere christ⁹ est: et mori lucrum Phil. 1. Nota Uincẽte christus est: quia virtute christi supernali et miraculosa vicit in tam duris tormentis. Istam sapientiam debemus habere nos vt in omnibus et super omnia queramus honorem dei. In omnibus honorificetur deus per iesum christum dominũ nostrum cui est gloria ⁊ imperium in secula seculorum Amen. 1. Pe. 4.

¶ Dico quinto sapientia heroica. i. diuina que consistit in hoc quando deus obtinet de creatura finem quem intendit. non obstantibus contrariis mediis. immo mediantibus illis: q est contra regulam phie que habet q et contrariis non producitur contrarium. sed diuina sapientia ex contrariis producit contrarium: vt patet exemplum in Joseph vendito ⁊c. vt fieret seruus: ⁊ tamen diuina sapientia ex isto medio fecit eum dominum. Et Ideo dicitur Sapiẽtie 7. ⁊ 8. Sapientiam .s. diuinam non vincit malitia. s. creaturarum: attingit autem a fine vsq ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. Et alibi. Non est sapientia. nõ est prudentia. non est consilium. contra dñm Prouer. 21. Istam sapientiam deus dedit beato Uincentio ⁊c. Hic quomodo Datianus fecit proici corpus eius mortuum ⁊c. ⁊ tamen diuina sapientia fecit ipsum semp conseruari. ⁊ tandem deuote sepeliri a fidelibus extra muros ciuitatis Ualentie. Ideo dicitur Uincentius: quasi vincens datianum. Unde cantat ecclesia. Uincentem mundum adoremus dominum: in quo pressurã mũdi martyr vicit Uincentius.

Deo gratias Amen.

In festo conuersionis sancti Pauli.
Sermo vnus.

As electiõis est mihi iste vt portet nomen meum coram gentib⁹ ⁊ regibus ⁊ filiis israel. Act. 9. Pro introductione materie reperio q̃ quelibet creatura dicit̃ esse vas in scriptura. Probat̃ rõne ⁊ aucto ritate. Ratio sumit̃ a similitudine. Auctoritas Dionysij. Quia igitur ois creatura s̃m doctrinã Dio. de di. no. io. c. s̃m gradũ sue entitatis est receptaculum diuine bonitatis se ad oia diffundens s̃m vniuscuiusq̃ bonitatẽ seu capacitatẽ: cum eṽt ratio susceptibilis ⁊ receptibilis sit rõ vasis: ideo ois creatura est vas receptibile bonitatis diuine. Sicut econtra dicit̃ de malis hoibus q̃ sunt vasa iniquitatis. Gen̄. 49. Symeon ⁊ leui fratres vasa iniquitatis bellãda. Et hoc rõne accidentiũ maloꝝ. i. vicioꝝ: sed rõne essentie sue quelibet creatura est vas diuine bonitatis. eo q̃ in qualibet creatura est deus per essentiã potentiã. ⁊ p̃ñtiam. Sed attendendũ est q̃ in magna ⁊ solẽni domo sũt quattuoꝛ genera vasoꝝ: sicut dicit aplš 2. Tim. 2. In magna aũt domo nõ solum sunt vasa aurea ⁊ argentea. sed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ quedã q̃dem in honorẽ. quedã autem in contumeliam. Quia aũt totus mundus est q̃dam magna domus dei: iuxta illud Baruch. O israel q̃ magna est domus dei ⁊ ingẽs locus possessionis eius: magn⁹ ⁊ non hñs finem. excelsus ⁊ imẽsus. Cuius domus paterfam. deus est: vt habet̃ Mat. 20. Idcirco in mundo sunt quattuoꝛ genera creaturaꝝ: quasi quattuoꝛ genera vasoꝝ sicut dicit btũs Greg. sup Mat. Primũ genus creaturaꝝ est que: ita hñt esse q̃ non viuũt nec sentiũt nec intelligũt: ⁊ ista sunt quasi vasa fictilia vt terra. lapides: q̃ sunt infime creature in ordine quattuoꝛ elementorum ⁊ entiũ. Secũm genus creaturaꝝ est illaꝝ creaturaꝝ que sunt ⁊ viuunt sed non sentiũt nec discernũt vt planete: ⁊ iste sunt quasi vasa lignea: q2 sicut hmõi vasa p̃sunt fictilibus. sic iste creature aiate excellunt inaiata. vnde s̃m nobilitatem nota. nobilioꝛ est arboꝛ vel vna planta q̃ aurum ⁊ argentum ⁊c. Tertium genus est illoꝝ creaturaꝝ q̃ nõ solum sunt ⁊ viuunt sed ⁊ sentiũt sed nõ discernunt: sicut bruta ⁊ hmõi sunt quasi vasa argẽtea q̃ excellentiora sunt vasis ligneis. Et ex hoc nota q̃ vnus vermis vel pulex vel pediculus est nobilioꝛ creatura: q̃ auꝝ ⁊ argẽtum. Quãuis tu posses mihi dicere. Teneas ergo pro te pediculos ⁊ mihi da auꝝ ⁊c. Vide supra facie proxima secundus genus creaturaꝝ: ⁊ magis appropinquant ad claritatem aie intellectiue.

Quartum genus est illorũ creaturaꝝ que non solum sunt viuunt ⁊ sentiunt sed etiam discernunt: sicut est creatura rõnalis homo ⁊ angelus: ⁊ ista sunt quasi vasa aurea: q2 sicut aurum est excellentius oĩbus metallis ⁊ etiam maxime imitatur claritatem solis ita hmõi creature excellunt alias et imitantur claritatem et naturã diuinitatis ad cuius similitudinem create sunt. Gen̄. 1. Faciamus hoiem ⁊c̃. Notandum tñ q̃ aplš in auctoritate preallegata. 2. Tim. 2. Subdit dicens. q̃ huiusmodi vasoꝝ quedam q̃dem sunt in honorem: quedam aũt in contumeliam. Sic hmõi creaturarum rationabilium quedam sunt in honorem sicut electi omnes qui dicuntur vasa electionis et diuine misericordie. De Maria magdalene cantat ecclesia. Post fluxe carnis scandala fit ex libete fiala. in vas translata glorie de vase contumelie. Quedam in contumeliam sicut reprobi qui sunt vasa diuine iracũdie. que omnia ordinata sunt ex diuina prouidentia. vt in vase misericordie ostendatur diuina bonitas et clementia. et in vase cõtumelie et ire diuine ostendatur diuina iusticia: sicut dicit aplš Ro. ix. Deus volens ostẽdere irã suã et notã facere potẽtiã suam. sustinuit in multa patientia vasa ire aperta in interitum. vt ostendat diuitias glie sue i vasa mĩsericordie q̃ p̃parauit i gliã. Sic et Aug. 23. q. 4. Nabuchodonosoꝛ. Vasis nũq̃ deredderet interitũ si nõ spõtaneũ inuenireẽ hõ hic peccm̃. Quia ergo. b. Paulus nõ fuit vas ad contumeliam p̃scitum q̃uis fuerit alias vas contumelie. s. ante conuersionẽ sed fuit vas i honorẽ p̃destinatũ: sicut dicit ipse Ephe. 1. Qui p̃destinauit nos i adoptionẽ filioꝝ p Iesum x̄pm dñm nr̄m. Jõ dñs Jesus christus reuelãs hoc Ananie dixit d

co. Vade q̄ꝛ vas electionis est mihi iste: vt portet nomē meū ꝛc. Patet thema. In quo nota duo principalia mysteria de eo. Primū notat mysteriū capacitatis ad cōtinēdum diuina munera. Vas electionis ē mihi iste. Scd'o notat mysteriū fecunditatis ad ppinādū eadē diuina munera. Vt portet nomen meū ꝛc. Et ista duo mysteria sunt ordinatissime posita: qꝛ nullū vas potest habere fecunditatē ad ppinandū nisi haberet capacitatē ad ꝯtinendū. Ex ordine istoꝝ mysterioꝝ accipiunt quattuor ecclesiastica documēta. Primū est q nullꝰ dꝫ in ecclesia regere nisi prius sit virtutibꝰ imbutus: qꝛ virtutis acquisitio ptinet ad vasis capacitatē. Ista aūt virtutis acquisitio nō pōt bene acquiri nisi ꝑ subiectionem ꝛ obedientiā. Ideo de iure canonicō ordinatum est q nullus possit eligi in prelatū alicuius ecclesie nisi sit expresse ꝓfessus: de electio. c. Nullus lib. 6. Et Greg. in ꝑmo dial. in prin. vsus quidē recte ꝯuersationis est vt preesse nō debeat qui subesse nō didicerit. nec obediētiam subiectis imperet quā prelatis non nouit exhibere. Scd'm documentum est q nullus dꝫ in ecclesia docere nisi primo fuerit sufficiēter instructus: qꝛ adiscere ē actus capacitatis. docere enīꝫ ē actus fecūditatis. licet enim quidā sancti habuerant ex speciali dono hoc vt nullū habuerint magistrū ꝛ tū alios docuerūt. sicut de moyse qui nullū hoiem magistrū habuit a quo legem didicerit. Vide in. c. Cū ex iniuncto de hereticis: sic ꝛ Jo. bap. Itē de Equitio de quo loqtur Greg. in primo dial. Tamen nō sine magistro interiori: quia habuerūt spiritū sanctum eos interius diligenter instruxit. q tamē nō ē trahendum ad cōsequētiā. Greg in ꝑmo dia. vbi supra loquēs de talibus dicit Quoꝝ tū libertas vite ab infirmis ad exēplum nō est trahēda. ne dū se quisqꝫ sancto spū īpletum presumit. discipulus hois esse despiciat ꝛ magister erroris fiat. Ad idem facit dictū Leonis pape 24. q. 3. Quid autē. Et. 19. q. 2. Due sunt leges. Tertium documētūꝫ est q nullus debet ministrare in aliquo gradu nisi in illo fuerit instructus: qꝛ sicut in ministratione attēditur fecūditas: ita in instructione attenditur capacitas. Ex hoc nota ꝯtra sacerdotes ignorantes ministrantes sacramēta.

Quartū documētum ē q nullus debet in ecclesia iudicare: nisi fuerit auctas legittime tradita: qꝛ auctis collatio pertinet ad capacitatē ꝛ iustitia distributiua ad fecūditatem. Ideo dicit Dionys. 3. Eccle. hier. q prius ē in se diuina participare: q̄ aliis distribuere. Quia ergo ad declarandū qualiter beatus paulus fuerit vas electionis: assumptū est verbum ꝓpositum. Ideo circa huius vasis mysteriū occurrunt multa declaranda.

¶ Primo de qua materia fuerit istud vas formatū. Solent enim vasa relicta ad officia notabilia fabricari de nobili materia ꝛ ꝓciosa: sicut Moyses fecit tabernaculum ꝛ Salomon tēplum de auro ꝓcioso ꝛ purissimo. Istud autē vas de quo fit vobis sermo. de optima materia fuit: qꝛ de seminie patriarchaꝝ ex qbus fuit corpus christi. ex illis enim est xp̄s sm carnē Ro. 9. Et singulariter ex tribu Beniamin q fuit filius Rachelis sicut ipse dicit Phil. 3. Ego israelita sum ex semine Abrae de tribu Beniamin: q̄ tribus habuit quattuor priuilegia contēta in sacra scriptura. Primū qꝛ fuit de regia dignitate: qꝛ primus rex. s. Saul fuit de tribu Beniamin. 1. Re. 9. Scd'm qꝛ fuit de regia ciuitate: qꝛ de ierusalē que fuit vrbs regia. data isti tribu Josue. 18. c. Tertiūꝫ qꝛ fuit de regia affinitate: qꝛ reges cōiter inde accipiebant vxores de ierusalem: vt patet Exo. 3. ꝛ 4. lib. regū. Postq̄ fuit translata regia dignitas ad tribum iuda: cuius primus rex fuit Dauid. Quartum qꝛ fuit de regia fidelitate: qꝛ cum decem tribus recederent a dn̄o Dauid tpe Roboam sola cum tribu iuda Beniamin adhesit tribui regie: vt promisit Achias silonites Jeroboam ex parte dei: vt habetur. 3. Re. xi. Et ex hoc vltimo priuilegio consecuta fuerunt huic tribui quattuor beneficia. Primūꝫ qꝛ nō fuit per ydolatriam deprauata sicut alie. x. tribus: que omnes sunt damnate per ydolatriam: vt habetur. 3. Re. 12. Scd'm qꝛ ista tribus non fuit ita cito captiuata sicut alie x. tribus: vt habet. 3. Re. al's. 4. Re. Tertium quia ista tribus citius fuit de captiuitate liberata: quia decem remanent tribus in captiuitate illa cum tribu Juda fuit relaxata ad templum reedificādūꝫ post. 70.

annos: vt habetur Esdre .i. c. sub rege Cyro.
Quartum q2 ista fuit vsq3 ad aduentum
christi in terra promissionis conseruata: q2
post istam captiuitatem non legitur fuisse
captiuitas vniuersalis ante aduentū xp̄i.
¶ Scd̄o declarandum est qualiter istud
vas preciosum fuit reparatum. quādo enim
vasa preciosa franguntur solent cum diligen-
tia reparari ne tandem amittantur. Fuit .n.
istud vas fractum quādo vt lupus rapax
persequebatur ecclesiam dei. Unde Act. 9.
Saulus adhuc spirans minarum ꝛ cedis
in discipulos dn̄i ꝛc̄. Sed fuit postmodum
reparatum in eius cōuersione. Propheciā
habes Gen̄. 49. Beniamin lup⁹ rapax ma-
ne comedet predam ꝛ vespere diuidet spo-
lia ꝛc̄. Dic hystoriam sicut habetur Actuū. 9.
Circa moralitatē dic q2 quattuor fuerūt
in pauli conuersione que fuit specialiter in
cuiuslibet peccatoris conuersione. Primum
est illuminatio diuinalis dum dicit: Circū-
fulsit eum lux de celo. Scd̄m est contritio
cordialis que notatur in eius persecutione.
Tertium cōfessio sacramētalis que notatur
quādo duxerunt eum in ciuitatē Damasci
que interpretatur sanguinem ppinans: ꝛ si-
gnificat ecclesiā militantem que ppinat san
guinem christi cōsecrando illum ꝛ cōmuni-
cando. Tūc ergo peccator ingreditur eccle
siam militantem merito quādo confitetur
peccata. Quartū ē satisfactio penitētialis:
qd̄ significat in eo q2 nō comedit trib⁹ die
bus. ꝛ postea predicabat iesum affirmans
quia hic est filius dei. ꝛ confundebat iudeos
ꝛ sic satisfecit de priori persecutione ꝛ blas-
phemia. De quo etiā se accusat dicēs. Pri-
us fui blasphemus ꝛ persecutor ꝛ contume-
liosus .i. Tim. i. Nota moraliter q2 in cōuer
sione peccatoris solent octo actus interue-
nire que sunt descripti in hac conuersione.
Primus actus est illuminatio: qua pecca-
tor illuminatur vt peccatū suū videat qd̄
ante prius non videbat. Ps. Si nescierunt
neq3 intelle. in tenebris ambulans. postea
vero cognoscit dicens. O miser tot enim
sunt ꝛc̄. morbus enim curari non potest ni-
si prius cognoscatur. Ideo dicit. Circūfulsit
eum lux de celo ꝛc̄. Scd̄s actus q2 pecca-
tor prosternitur vt se talem cogitando pec
catū abiciat per actum contritionis ꝛc̄. Ut
de supra in alio sermone magistri Ulrici
ꝛc̄: sed dic tn̄ quattuor de illis.
¶ Tertio notādum est qualiter istud vas
fuit purificatū. Oportet enim q2 vas post
q̄3 est reparatū q2 purificetur. Et sic paulus
postq̄3 fuit per conuersionē reparatus fuit
per baptismū purificatus. In quo quidem
baptismo fuerūt quattuor miracula perpe
trata. Primum fuit miraculum dn̄ice ap-
paritionis quādo apparuit Ananie dicēs.
Uade anania ꝛc̄. Scd̄m fuit dn̄ice ostēsio
nis quādo ostēdit Ananiam saulo excecato
ibidem. Et vidit virū nomine Ananiam in
troeūtem. Tertium fuit dn̄ice illuminatio-
nis: q2 ad impositionem manuū Ananie ce
ciderant quasi squame ꝛc̄. ꝛ visum recepit.
Quartum fuit dn̄ice infusionis: q2 tūc fuit
repletus spū sancto dicente anania. Saule
frater dominus iesus mi ꝛc̄. ꝛ vsq3 imple-
ris spiritu sancto. Istis premissis secuta est
plena remissio omnium peccatorum.
¶ Quarto notandū est qualiter istud vas
fuit probatum: q2 vas preciosum postq̄3 pu-
rificatum ē probatur vt eius valor appareat.
Ita istud vas fuit in igne multiplicis tri-
bulationis probatum: sicut pmiserat xp̄s.
Ego ostendam illi quāta oporteat eum pro
nomine meo pati: ꝛ in hoc ostendit magna
misericordia dn̄i ꝛ iustitia. Misericordia
quidē in eo q2 eum xp̄s conuertit. Iustitia
vero in eo q2 ipsum tot mala pati voluit.
Nota moraliter de illis qui conuertuntur q2
multa mala patiūtur ꝛc̄. Primo qui reli-
gionē ingrediuntur ꝛc̄. Scd̄o penitentes ꝛc̄.
patiuntur detractiones. derisiones. dolores
capitis ꝛc̄. Tob. 12. Quia accepi⁹ eras deo:
necesse fuit vt tentatio probaret te. Et ad
hoc significandū voluit christus tētari sta-
tim post baptismum ꝛ ieiunium: vt patet
Mat. 4. Ideo dicit Eccli. 2. Fili accedens
ad seruitutē dei sta in iustitia ꝛ timore ꝛ p̄-
para animam tuam ad tentationem. Scd̄

in speciali fuit quattuor vicibus examinatus. Primo vinculis ⁊ carceribus: sicut enim alios alligauerat ⁊ carcerauerat: ita fuit ipse multotiens alligatus ⁊ carceratus ⁊ pedibus cathenatus: vt patet Act. 20. Secundo fuit examinatus plagis ⁊ verberibus: quia sicut alios cedebat ⁊ affligebat compellens blasphemare. ita ipse fuit virgis cesus ter: ⁊ quinquies plagatus sicut ipse refert. 2. Cor. xi. A iudeis quinquies quadragenas vna minus accepi. Ter virgis cesus sum Glo. a gentibus. vbi dicit Glo. Amb. super illud Quinquies quadragenas ⁊c. quinquies a iudeis flagellatus est secundum l. Moysi: accipiens plagas. 39. Sicut dicitur in Deut. 8. 25. c. ꝙ ergo per quinque vices factum est hic summatim refert. Nota hic quando semel permisit se cedi ⁊ postea allegauit priuilegium ciuilitatis romane. Tertio fuit examinatus in periculis ⁊ terroribus sicut alios terruerat comminando. Inquit. Spirans minarum ⁊ cedis in discipulos domini sic ipse perpessus est: sicut ipse refert vbi. s.

Quarto fuit examinatus mortis damnationibus sicut ipse deuastabat ecclesiam vsque ad mortem. Unde sicut ipse fecit beato Stephano quia coadiuuauit omnes lapidantes eum: ita ipse semel fuit lapidatus ⁊ semiuiuus relictus: sed diuina virtute saluatus in Listris ciuitate Licaonie: sicut legitur Act. 14. Unde quia in tot aduersitatibus remansit intrepidus. Unde ipse dicit Ro. 8. Certus sum enim ꝙ neque mors neque vita ⁊c. Ideo sibi conuenit quod habetur Eccl. 27. Uasa figuli probat fornax: ⁊ homines iustos tentatio tribulationis. Item illud Eccl. 50. Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide precioso ⁊c.

¶ Quinto notandum est qualiter istud vas sic probatum fuit repletum. Solent enim vasa preciosa preciosis liquoribus adimpleri. Fuit autem istud vas adimpletum quando spiritus eius fuit raptus vsque ad tertium celum: ⁊ audiuit archana verba que non licet homini loqui. 2. Cor. 12. Tanta est enim capacitas anime intellectiue: vt non possit adimpleri nisi per illud infinitum obiectum. Notandum autem ꝙ in isto raptu quattuor secreta audiuit que sunt notanda. Primum est quia ibi audiuit inenarrabilia que non licet homini loqui.

Secundum est ꝙ ipse vidit incomprehensibilia sicut determinat Aug. super Gen. ad litteram: tunc Paulus vidit deum per essentiam sicut vident sancti in patria. Tertium est ꝙ dilexit intelligibilia beatifice: quia tunc dilexit fruendo cognitis eo modo quo sancti contemplantur. vnde creditur fuisse beatus cum in istis duobus actibus beatitudo consistat. Quartum est ꝙ visa memoriter retinuit: quia recordabatur visionis de qua loquebatur. ⁊ per consequens de omnibus quibus non recordaretur vel potius nesciret quomodo vidisset an in corpore ⁊ an extra corpus. Sed attendendum ꝙ quattuor persone nominantur in sacra scriptura: que in hac vita deum vidisse creduntur. Primus fuit Moyses de quo determinat beatus Aug. 12. super Gen. ad litteram. Secundus fuit Isaias qui ideo secundum Origenem fuit secatus siue secatus cum serra lignea: ⁊ se deum vidisse testatus est Isa. 6. Cum dictum fuisset Moysi. Non videbit me homo ⁊ viuet Exo. 33. Et secundum Augustinum illa visio ponit hominem vltra statum. Tertius fuit Joannes euangelista: quia mysteria verbi sine diuina visione non potuisset percipere vt videtur. Unde dicit Jo. i. Uidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre. Quartus fuit paulus vbi supra. Et alibi dicit. Nos vero omnes reuelata facie gloriam domini speculantes. in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem: tanquam a domini spiritu. 2. Cor. 3. Sed verius est credere solum de Paulo ⁊ Moyse: ⁊ de Paulo quidem hoc concorditer doc. affirmant. De Moyse vero aliqualis dubitatio est.

Nam Tho. i 2. q. 98. articulo tertio. Ad secundum videtur dicere ꝙ moyses non videbat ipsam essentiam dei: ⁊ allegat Augustinum 12. sup. Gen. ad litteram. Quod ergo dicitur Exo. 34.

ꝙ dꝰs loquebatur cum Moyse facie ad faciem loquitur fm opinionem populi. Uel intelligitur per visione; faciei quedam emi nens contemplatio ꝛ familiaris: infra tamē diuine essentie visionē: fm Tho. ibi. Et concordat Glo. decreti. 8. q. 1. Moyses: ꝯtra cō trarium videatur dicere Tho. 22. q. 175. ar. 3. Rogemus dnm ait ꝛ nos ipā tandē gloriam speculemur. hic per gratiam ꝛ in futuro per gloriam. Deo gratias. Amen.

¶ In festo purificationis beate Marie virginis. Sermo vnus.

Dies purgationis Marie. Luc. 2. Hodie fit festum de scō Symeone. ꝛ de Uirgine. ꝛ de Christo. ꝛ ideo est de maioribus festis totius anni. Inquātum autē festum istud est Symeonis dicitur dies obuiationis Symeonis. Inquātum est Jesu christi dicitur dies presentationis iesu christi. Inquantum est virginis dicit̄ dies purgationis Marie. Additur ꝛ quartum nomen. s. candelaria. Hic vt habetur in legenda et eo quia ecclesia instituit cādelas portari hodie. Quia autem spālibus hodie fit festum de virgine. Primo ergo loquor de virgine. 2° de xp̄o. 3° de Symeone.

¶ Quantum ad primum intro materiam istam per modum questionis. Queritur ergo quare istud festum dicitur festum purgationis seu purificationis Marie: Et arguitur sic. Nulla debet purificari que non fuit maculata pctō: sed virgo fuit sine aliqua macula. ergo ꝛc. Minor probatur. qa virgo Maria fuit in tātum sine aliqua macula ꝙ spiritus sanctus phyloceptus de ea dicit. Quā pulchra es amica mea: ꝙ pulchra ꝛ decora. Et infra. Tota pulchra es amica mea: ꝛ macula non est in te Cant. 4. Nota ter dicitur pulchra: quia fuit pulchra in anima sine cogitatione mala ꝛc. Scdo in ore non loquendo malum ꝛc. Tertio in toto corpore quia nunꝙ in aliquo peccauit ꝛc. Unde dicit Ansel. in lib. de conceptu virginali. ꝙ Decuit ꝙ virgo Maria ea puritate niteret: qua sub deo maior neqt intelligi. Quare ergo dicit thema: Dies purgationis ꝛc. R° Istam. q. declarat beatus Lucas in euangelio. Postꝙ enim dixit. Dies purgationis Marie: statim adiunxit Scdm. l. Moysi: non dixit fm personam suam quia nō indiguit. Modo videamus que est ista lex Moysi quam dedit mulieribus parientibus masculis. Dicit enim. Mulier si suscepto semine in mundo erit septe; diebus ꝛc. Uide in legenda vsꝙ purgationis sue Leui. 12. Questio est hic quare deꝰ ordinauit ista. l. Nunquid peccatum est generare filios ꝛc: R° inter ceteras rationes quas vide in legenda que ponit tres rationes. Prima est hystorica ꝛ litteralis. Scda est allegorica ꝛ spiritualis. Tertia anagogica ꝛ supernalis. Prima ergo est ad denotandum ꝙ anima. xl. die intrat in templum corporis si est masculus. Secunda est ad signandum ꝙ sicut anima. xl. die corpori infusa maculatur: sic. xl. die templum ingrediens ab ipsa macula p hostias amplius expletur. Tertia est ad denotādum ꝙ illi in templum celeste merentur ingredi q decem precepta cum fide quattuor euangelistarum obseruant. Quarta est illa que hic ponitur. Potes dicere tm̄ primā ꝛ quartā. Inter ceteras rationes quas doc. assignant est ista. Una. Omnia precepta legis reducuntur ad. x. precepta decalogi que franguntur quadrupliciter. s. operatione omissione. cogitatione. ꝛ locutione. ꝛ quattuor decies faciunt numerum quadragenarium. Mulieres autem in concipiēdo portando pariendo ꝛ nutriendo istis quattuor modis peccant. Ideo ꝛc. Primo peccāt operatione in cōcipiendo: quia sic sicut equus ꝛ mulus in quibus non est intellectus. Ps. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Unde Greg. 33. q. 4. Uir cū propria. Sed virgo Maria non peccauit operatione: quia non ex virili semine sed mystico spiramine. Unde notāter dicit lex. Mulier si suscepto semine ꝛc. ergo virgo non tenebatur illa. l. q: nō suscepto semine peperit ꝛc. sicut formatur euidens infra oculanam ꝛc. Scdo peccant omissione in portādo: qa ꝓpter onus portandi nō ieiunāt. non orat ꝛc. ꝛ licet sit fastidiose tamen fingant se magis delicatas ꝛ fastidiosas: ꝙ

fuit. Sed virgo maria non peccauit in hoc.
quia dicit Bernar. q̃ erat grauida sine gra
uedine: immo pregnans leuius portabat.
Da similitudinem de nube que mane non
potest eleuari. sed q̃n radius solis tangit eã
tunc eleuatur. et est leuior et deuotior: sicut
et sacerdos portans hostiam consecratam
in stomaco. in se est deuotior ꝛc. Tertio
mulieres peccant locutione in parturiendo
blasphemãdo eũ vel maritum. Interdum
etiam nominant dyabolum vel alios ꝛc. sed
virgo maria nõ: q2 sine dolore sicut radius
solis transit per fenestram vitream. Sicut
sidus radium profert virgo filium ꝛc. Ideo
Isa. 35. Letabitur deserta et inuia et exulta
bit solitudo: et florebit quasi lilium. Germi-
nans germinabitur et exultabit letabunda
et laudans. Gloria libani data est ei: decor
carmeli et saron. 4° peccãt mulieres cogita
tione in nutriendo: q2 superbiunt ex eo q̃
habent filium cum deberent potius timere
Quid enim sciunt si filius moriturus est
statim ꝛc. vel si suspendendus ꝛc. Sed virgo
maria nõ peccauit hoc modo: q2 licet sciret
se matrem dei: tñ cogitando q̃ erat crucifi
gendus ꝛc. non superbiebat. Maria autem
cõseruabat oĩa verba hec conferens in cor
de suo Luc. 2. Patet ergo q̃ virgo maria
non erat macula peccati alicuius fedata:
tñ voluit humiliari ad seruandum l. moysi:
ac si esset immunda et peccatrix. Sic practi
ce sicut et xp̃s circumcisione. Unde ber. Ue
re beata virgo non habes causam nec tibi
opus purificatione. Nec filio tuo opus erat
circumcisione. Esto inter mulieres tanquam
vna illarum. Nam filius tuus: sic est in nu
mero puerorum. Q̃ vero hic. Nunquid ho
die debent seruare hanc l. mulieres: Ui-
de infra in. c. vnico de purifica. post partum
vbi dicitur q̃ potest statim introire si vult
ecclesiam post partum ꝛc. Non tñ est impro
banda earum deuotio si aliq̃ diu ex reue
rentia velit abstinere. Est tñ notandum q̃ ne
videantur iudaizare. non debent expecta-
re quadragesimum diem. alias peccaret gra
uiter qui obseruaret hunc ritum: tanq̃ p. l.
mosaycam ordinatum. Moraliter habemus
hic exemplum humilitatis: Q̃uia respexit
humilitatem ancille sue. Sic hystoriã euan
gelij: et quomodo offerens par turturũ genu
flexa coram sacerdote rogauit eum vt ora
ret pro ea: sicut alie mulieres faciebant. Et
cõpleta est pphia. Nigra sum sed formosa
filie ierusalem. Nolite me considerare quia
fusca sim: quia decolorauit me sol Canti. 1.
Nota Nigra. s. oculis ignorantibus eam
sed erat formosa angelis. Nolite me consi-
derare. s. despiciendo. Decolorauit me sol. q2
ardor diuini amoris eam humiliari fecit.
Ideo potest nobis dicere. Discite a me q2
mitis sum et humilis corde Mat. xi.

¶ Quantum ad sc̃m ꝛc. Intitulatur dies
psẽtationis iesu xp̃i in quantũ hoc festũ tan
git xp̃m. Hec psẽtatio non fuit necessitatis
q2 semper xp̃s erat psẽs cum deo et econuer
so. et in vtero matris et in sepulchro ꝛc. Fili
tu semper mecum es Luc. 15. Similitudo est
de radio solis qui descendit in mundũ illu-
minando. calefaciendo. et fructificando. et
tñ non recedit a sole. sic xp̃s ꝛc. Nemo ascẽ
dit in celum nisi qui descendit de celo filius
hois qui est in celo Jo. 3. Non ergo fuit hec
psẽtatio necessitatis sꝫ humilitatis. Uoluit
enim xp̃s seruare legem. De qua Exo. 13.
Sanctifica mihi omne primogenitum tam
de hoibus q̃ꝫ de iumẽtis ꝛc. Ratio huius
l. est duplex. Una litteralis altera moralis.
Litteralis est: q2 in egressu filiorum israel
de egypto dñs occidit omne primogenitum
ꝛc. Ratio vero moralis. Sicut enim inter vi
rum et vxorem fit coniunctio seu matrimo
nium ad generandum prolem carnalem:
sic inter spũm et carnem ꝛc. ad generandam
prolem. s. opera virtuosa: quorum operum
principale seu primogenitum est intentio
operantis. q2 quod est vltimum in executio
ne est primũ in intentione. Primogenitum
ergo. i. intentio operantis est offerenda deo.
Uerbi gratia. Si facis elemosynam cum hac
intentione ad honorem dei ꝛc. primogeni-
tum offertur deo: alias si pp̃ter vanã glo-
riam vel ad alium malum finem primoge-
nitum offertur dyabolo ꝛc. Idem de eunte
ad ecclesiam. vel de ieiunante et ceteris ope
ribus bõis ꝛc. Ideo apls. Siue manduca-
tis siue bibitis vel aliud quid facitis. oĩa
in gloriam dei facite. i. Cor. 10. Ideo domi-
nus iesus xp̃s voluit offerri et psẽtari in tẽ-
plo ꝛc non q̃ primogenitus dicitur non so
lum is qui est ante alios sed et is antequẽ

Siclus est uncia apud hebreos.

vollas e: et sic xpus dicitur primogenitus inquan-
tum homo. Item voluit redimi quinque siclis
argenti: iuxta illud que habetur. Num. 18. alias nisi
redimeretur erat sacerdotis et serviebat in
templo. Nota hic quadruplicem differentiam
primogenitorum: sicut habetur in legenda et in c.
Magne. de voto. Hic practice quomodo virgo re
demit eum etc. Et nota humilitatem xpi ma
ximam hic. Nam in die nativitatis habuit
se ut pauper: in die circumcisionis ut peccator.
hodie vero ut servus. quia voluit redimi a
matre. In passione vero voluit vendi a disci
pulo. Questio est hic quare xpus voluit redi
mi quinque siclis cum ipse esset redemptor
mundi et venerat redimere non redimi: Respondeo
duplex est ratio. Una allegorica altera mora
lis. Allegorica est hec. Voluit enim redimi
quinque siclis: sicut ipse redempturus erat mun
dum quinque plagis etc. Ps. Apud dominum mia
et copiosa apud eum redemptio. Secunda
ratio moralis est. Homo dum peccat vendit se
dyabolo. Verbi gratia: superbus vendit se precio ho
noris et superbie. luxuriosus precio delecta
tionis. et sic de aliis etc. Si ergo homo vult sal-
vari redimi quinque siclis. i. quinque operibus
penitentie. que sunt ista. Cordis contritio. oris
confessio. corporis afflictio. debitorum restitutio.
Iniuriarum remissio. Et verificatur illud. Est
qui multa redimat modico precio: et restituens
ea in septuplum Eccli. 20.

¶ Quantum ad tertium: hoc festum inquan-
tum tangit symeonem dicitur dies oblationis
symeonis. Hic practice quomodo iudei sciebant
xpi adventum messie esse completum: iuxta
prophetiam Jacob. Non auferetur sceptrum de
Juda etc. Gen. 49. Et hebdomadas Danielis
etc. sed non cognoscebant eum. Ideo Joan
nes baptista dixit eis. Medius vestrum ste
tit quem vos nescitis etc. Jo. 1. Ideo multi
orabant ut ostenderet se eis singulariter san-
ctus symeon. Et responsum acceperat symeon a spi
ritu sancto: non visurum se mortem etc. et sciebat
illam prophetiam. Ecce statim veniet ad tem
plum sanctum suum dominator dominus quem vos
queritis: et angelus testamenti quem vos
vultis Malach. 3. Propter hoc quotidie
veniebat ad templum etc. tandem hodie
spiritus sanctus dixit sibi hodie. O bulabis in tem
plo messie etc. Ideo de mane ivit ad tem-
plum etc. Hic quomodo accepit eum in ulnas etc.

Questio est hic quare symeon accepit eum
in ulnis: Respondeo ad instructionem nostram: quia
non sufficit xpm videre per fidem. sed opor
tet ipsum in manibus sumere per bona ope
ra. Qui crediderit et bapt. fuerit salvus
erit Mar. ult. Unde dicant aliqui. Ego ha
beo duos oculos. s. dextrum credendo xpi
divinitatem. Et sinistrum humanitatem: quid
ergo amplius oportet facere: Respondeo sicut symeon in
manibus recipere per bona opera etc. Quid
proderit fratres mei si fidem quis dicat se ha
bere: opera autem non habeat: Nunquid poterit fi
des salvare eum. Fides sine operibus mor
tua est Jaco. 2. Quidam portant xpm
solum in oculis. s. studendo de xpo et de re
bus divinis. Quidam in ore tantum: sicut sunt
predicatores vel magistri. qui bene sciunt pre
dicare disputare etc. sed non operari. Qui
dam vero in auribus tantum: sicut sunt qui audiunt
sermones. sed nihil faciunt. Quidam vero
in manibus et isti sunt boni: qui quod credunt
quod audiunt. quod sciunt. opere complent.
iuxta illud Estote factores verbi non audi
tores tantum: fallentes vos metipsos Jac. 1.
Item Ro. 2. Non enim auditores legis iu
sti sunt apud deum: sed factores legis iusti
ficabuntur. In signum huius hodie por
tamus candelas accensas in manibus. Can
dela habet tria. s. cera mollis. et significat carnem
xpi. lichinium intus significat animam. Lumen
divinitatem. Non ergo sufficit candelam. i.
xpm videre sed oportet portare in manibus
per bona opera etc. Ideo apostolus. Glorificate
et portate deum in corpore vestro. i. Cor. 6.
Tunc portatur xpus a nobis: quando eius
amore fugimus peccata. et operamur bona.
Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti blasij martyris.

Sermo unus.

Granum fru-
menti cadens in terra mor
tuum Jo. 12. Thema est respon-
sio ad q. quam aliqis quereret
quis fuit iste sanctus bla-
sius et cuius conditionis: respondet thema. Gra
num frumenti etc. Notavi in beato Blasio
quinque virtutes et excellentias: iuxta verba
thematis que sunt quinque.

¶ Prima est humilitas virtuosa: quia gra-

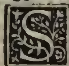
num ꝛ non palea.
¶ Secunda est sublimitas graciosa: q2 fru
menti ꝛ non ordei.
¶ Tertia aduersitas rigorosa: q2 cadēs .s.
de dignitate
¶ Quarta acerbitas dolorosa: q2 in terra
scilicet per tormenta.
¶ Quinta felicitas preciosa vel gloriosa:
quia mortuum.
¶ Quantum ad primū ꝛc̄. humilitas vir/
tuosa. Nota duplicem humilitatem .s. vir/
tuosam ꝛ viciosam. Uirtuosa est qn̄ homo
cogitans magnitudinem dei ꝛ puilitatem
sui: quia vno pulice vel musca turbatur ꝛc̄.
Humiliat se in conspectu dei: ꝛ hoc placet
deo. Humiliamini in conspectu dei ꝛc̄. non
dicit solum Jaco. 4. ¶ Secunda humili-
tas est viciosa. q2 extra videtur humilis sed
intus est superbus ꝛ pomposus ꝛc̄. Est qui
nequiter se humiliat ꝛ interiora eius plena
sunt dolo. Ecc̄. 19. Augu. Perfacile est ve-
lum ante oculos portare. viles vestes hr̄e.
Demisso capite incedere. sed verum humi-
lem paciencia pbat iniurie. Item Greg. in .i.
dyal. Qualis quisq3 apud se lateat: contu-
melia illata pbat. Humilitas beati Blasij
fuit formosa. Hec qđo faciebat magnā pnīā
ꝛ exterius abscondebat pp periculū vane
glorie ꝛc̄. ꝛ tn̄ deus manifestabat eius hu/
militatem ꝛ sanctitatē per miracula ꝛc̄. Jđ
Jac. 4. Humiliamini in conspectu dei vt
vos exaltet ꝛc̄. Non pōt ciuitas abscondi
supra montē posita Mat. 5. Secus de hypo
crita ꝛc. Gaudium hypocrite ad instar pun
cti Job. 20. Ista humilitas no. cum dr̄. Gra
num: non palea. que significat superbos du
plici rōne. Primo q2 agitur vento. Scđo
q2 supereminet. granū āt subtus. Unū Aplūs
quod satum est seminas sed nudū granū .i.
Cor. 15. nudū .s. a vanitatib9. Jđ deus exal
tabat ipsum per miracula. Hic miraculū de
puero filio vidue curato. in cuius gutture
spina piscis transuersa ipsū suffocabat ꝛc.
Jđ pacientes in gutture inuocant beatum
Blasiū ꝛ bn̄dicitur panis ꝛ vinū ꝛc̄. Et ve
rificatur illud Qui se humiliat .s. de hu
militate virtuosa exaltabit Luc̄. 18.
¶ Dico scđo ꝛc. sublimitas graciosa: q2 fuit
epūs ciuitatis Sebastie. Jđ dr̄ Frumenti:
q2 .s. inter alia grana est melius. Jđ p ipm
signant pl̄ati qui in populo sunt maiores ꝛ
meliores Auctoritas. Quid bonū eius .s.
populi xp̄iani: ꝛ quid pulchrū eius: nisi fru
mentū electorū .i. platorū Zach. 9. Hic qđo
fuit pmotus ꝛc. sz ipse contristabat flens. Rō
q2 cognoscebat onus ꝛ q tenēt plati redde
re rōnem deo. Judiciū durissimū his qui
psunt fiet exiguo enim conceditur mia. Po-
tentes āt potenter tormenta patientur. Sa
pie. 6. Tria iudicia fiūt platis in morte. Pri
mū qđo intrauit: an per portam sine symo-
nia ꝛc̄. Qui non intrat per ostium. hic fur ē
ꝛ latro Jo. 10 Debz ergo inuitus pmoueri.
Nec quisq3 sibi sumat ho. sed qui vo. a deo
tanq3 aaron Heb. 5. Et istud iudicium est
durū. Scđm iudiciū qđo vixerunt in se
ipsis. ꝛ de reddittibus. d' scandalis. ꝛ equis.
ꝛ hmōi qđo expenderūt q2 debēt facere tres
partes ꝛ istud est durius. Quattuor par
tes debent fieri de redditibus ecclesiarū. Ut
Augu. epūs anglorum. 12. q. 2. Mos est apo
stolice sedis ordinato episcopo precepta
tradere vt de omni stipendio quod accidit
quattuor debe. ? fieri portiones. vna vz epi
scopo ꝛ familie eius ppter hospitalitatem
atq3 susceptionem. Alia clero. Tertia vero
pauperibus. Quarta ecclesijs reparandis.
Ad idem est textus eadē. q. de redditibus
i. c. Concessio. Tertium iudicium quomo
do gubernauerunt animas sibi commissas
Et istud est durissimum. Legi in quodam
libro q demones quibusdam prelatis Sici
lie negligentibus quondam litteras mise-
runt in hunc modum. Principes tenebra
rum principibus ecclesiarū salutem. Grās
vobis referimus q2 quot vobis cōmissi: tot
sunt nobis missi. Dicatur qđo beatus Bla-
sius lz epūs tamen non dimisit statum humi
litatis sue. sed magis humiliabat se: iuxta
illud. Quanto magnus es humilia te in oib9
ꝛc. ꝛ ideo nec deus sibi abstulit gratiam mi
raculorum. Dicatur miraculum de porcello
capto a lupo ꝛc. Nota hic duo. pmo quātū
Blasiū cui lupus obediuit. Rō q2 ipse erat
obediēs deo ꝛc̄. sic adā an̄ peccm̄ hēbat domi-
nium sup bestias ꝛ aues ꝛ obediebāt eiūs p9
p. cum rebellauerit ꝛc. 2° no. duriciā hoium. Lu
p9 .n. ad preceptū blasij restituit furtū. ꝛ hoies
ad pceptū dei nō restituūt furta vsuras ꝛc.
cū Nō dimittit peccm̄: nisi restituat ablatū.

¶ Dico tertio rc. Aduersitas rigorosa cum dr Cadens.s. de dignitate c{h}ali. Hic quod tpe persecutionis fuit delectus de c{h}atu. Et ipse exul existit in desertu vbi in quadam spelunca vixit in magna pnia rc. et pote/rat dicere. Impulsus euersus sum vt cade/rem et dns suscepit me.s. in deserto rc. Hic quod aues deferebant ibi victu rc. Moralr seruiamus deo et puidebit nobis Querite primu regnu dei et hec oia adijcient vobis Mat.6. Nota exemplum de Helia et de Da/niele in lacu leonu. Sed hodie ita viuunt hoies: qz est miru quod inueniunt aquam in fontibus rc. Sed de illis qui cu timore vi/uunt dicit scriptura. Diuites eguerut et esu/rierunt. in q.aut d. no mi.omni bono. Id xps. Nolite solliciti esse di.quid mandu. aut quid bi.aut quo operiemur: Scit enim pater noster qz hijs oibus indi. Mat.6. Item dic quod sanabat aues et aialia infirma vel vul/nerata rc. Nota contra hoies qz aialia irra/tionabilia pro sanitate recurrebat ad xpz. et vos ad diuinos et sortilegos. et sic ad dia/bolum rc. Dicit de virtute nois iesus. Ho/mines et iumenti sal. dne rc. Et ideo Da/uid. Beatus vir cuius est nomen dni spes eius: et no respe. in vanita. et insa. falsas.

¶ Dico quarto rc. acerbitas dolorosa .s. multoz tormentoz: qd innuitur cum dicit In terra: qz de deserto ductus fuit ad ter/ram suam vt ibi corona martyrij acquire/ret. Coronans coronabit te tribulatione: quasi pilam mittet in terram Isa.22. Nota Quasi pilam: voluentem se de tormento ad tormentum. Hic martyrium eius et quod ap/paruit sibi xps dicens qz offerret sibi sa/crificiu rc. Nota quinqz tormenta que dedit sibi pses. Primu qz fecit eu3 fustib{us} cedi. Secdm incarceratio sine cibo et potu.sed eo confortabatur ab angelis rc. Et etiam a mulie/re cui fecerat a lupo porcum restitui rc. Tertium fuit eculeus in quo fuit positus nudus et ferreis pectinib{us} d.laniatus rc., sed videbat. No sunt condigne passiones hu/ius tepois rc. Quartum tormentum quia lectu reductus fuit in carcerem rc. Hic de septe mulieribus colligentibus sanguinem sua propter quod fuerunt capite truncate. Quintum tormetu qz missus est in lacu rc.

¶ Dico quinto rc. felicitas gloriosa: cum dr Mortuu. Nullu enim tormentu facit mar/tyrem gloriosum nisi mors. Ideo Dauid. Preciosa in conspe. dni mors sanctoz ei{us} rc. Hic eius mortem rc. Nota moraliter cum quanta pnia sancti et amici dei habuerunt paradisum: et nos credimus sine pnia intra/re. Dico vobis. Nisi pniam egeritis: omnes simul peribitis Luc.13. Ideo Penitentiam agite: appropinquabit enim regnu celorum Mat.10. Deo gratias. Amen.

¶ In festo bte Agathe. Sermo vnus.

Similis e homini patrifamilias Mat. 13. Thema sic intelligo. beata Agatha est filia homi/ni rc. Iste pater fa. e xpe. Patrem nolite vocare vobis sup terram. vnus est enim pater vester.s. vniuersalis q in celis est Mat.23. Pater enim dicit mul/tis modis: iuxta illud Gracismi.

Est pater hic cura. pater e alius genitura.
Est pater etate. pater ille vocat honore.
Ad summu rege facit ipsa creatio patre.

Habet aut pater hic tres familias. Vna in celo p gloria: alia in inferno p iustitiaz. Tertia in hoc mundo p misericordia. No/ta qz in scriptura inueniunt tres similitu/dines inter deum et hoiem. Prima est per es/sentialem seu substatialem creatione. Secu/da p humanale incarnatione. Tertia est p virtuale imitatione. Per prima similitudi/nem qlibet homo est ad similitudinem dei. per scdam deus est fili{us} cuilibet hoi p ter/tia soli virtuosi et sapientes sunt filii dei. Per prima similitudine homo factus e ad imaginem dei: et sic deus est vnus in essen/tia et trinus in psonis: sic aia est vna in es/sentia et trina in potentijs rc. Faciam{us} ho/mine ad imag. et simi nostra. Gen.1. Est ver/bu3 patris ad filiu et spi.sctm: no ad semet/ipsum vt reprobamur in concilio Sirmio et 1. biato. nec ad angelos vt iudei dicunt. qz nulla creatura cooperari pot deo i creatio/ne. Ita tn similitudo no sufficit: no sufficit ad salute: qz oes etia hoies peccatores et paga/ni et iudei hnt ista3 similitudinem: imo val/de danabile est inquinare ista similitudine luto iniurie. vel igne auaritie rc. sicut de

similitudines inter deum et hominem

imagine crucifixi vel virginis proiecta ab
aliquo in lutum. tanto peius quanto excel-
lentior est anima q̃ imago argentea vel au
rea. Primo quidem rõne materie q: nulla
materia est ita preciosa sicut anima huma-
na: non solum corporum inferiorũ sed etiã
corporum celestium. Mat.16. Quid enim p
ficit hoi si lucretur vni.mũ. anime vero sue
detrimentum pa. Aut quam dabit homo
cõmu. p aia sua? Scdo rõe rei repñtate:
q: per imaginem xpi argenteam vel aureã
repñtatur tñ humanitas xpi. Anima vero
est imago diuinitatis z quantum ad vnita
tẽ essentie: z trinitatem personarũ. Tertio
quia he imagines sunt corruptibiles: eo q
sint materiales in potentia ad plures for-
mas. Anima vero est forma subsistens in
corruptibilis. Nulla enim forma secundũ se
est corruptibilis sed per accidens. s. ratione
materie existentis in potẽtia ad plures for
mas. ppter quod compositum ex materia
huius z forme est corruptibile. Per se-
cundam vero similitudinem deus factus
est ad imaginem hois. Auctoritas. Qui cũ
in forma dei esset non rapi. arbi. est esse se
equalem deo sed semetipsum exinaniuit
formam serui accipiens. in similitudinem
hoium fac. z habitu inuentus vt hõ. Phil.
2. Et ista etiã similitudo non sufficit homi-
ni ad salutem: imo grauat damnationem.
Tum ppter ingratitudinem zc. tũ propter
excellentiam humane nature: sicut ratione
dignitatis persone cui infert iniuria agra
uatur. Per tertiam similitudinem homo
reficitur z reformatur ad imaginem dei si-
cut ad exemplar oium virtutũ. Verbi grã:
deus est misericors sic dz homo imitari deũ
in hoc: z sic efficitur deo similis: iuxta illud
Mat.5. Estote ergo perfecti sicut z pater ve
ster celestis perfectus est. Et quare sibi dicit
imago dei? Vide infra. idẽ de castitate xpi
Idem de caritate patientia zc. Estote imi-
tatores. i. similes deo sicut filij charissimi: z
ambulate in dilectiõe sicut ipse dilexit vos
Ephe.5. Et ista similitudo sufficit ad salutẽ
Et de ista tertia intelligit thema. Similis zc.
Modo beata Agata fuit similis xpo ĩ sex.
¶ Primo in virtuosa conuersatione.
¶ Secundo victoriosa tẽtatione.
¶ Tertio in luminosa disputatione.
¶ Quarto in fructuosa passione.
¶ Quinto in preciosa defunctione.
¶ Sexto in gloriosa tumulatione.
¶ Quantum ad primum zc. Sicut pictor
q depinget ad exemplar alterius figure: sic
beata agatha pingebat vitã suam ad simi
litudinem vite xpi. Primo enim respicie-
bat faciem xpi. i. principium vite sue qui cũ
esset infinitus in magnitudine voluit angu
stari in pua cella vteri virginalis zc. sic ipsa
dimisit palatium patris z ornamenta zc.
z restrinxit se in quadam pua domo zc.
Item sicut xps fuit castus. Ita beata aga-
tha vitabat familiaritates zc. z sobria in vi
lla: q: Corrũpunt bonos mores colloquia
mala. i. Cor.15. Item sicut xps tenuit aspe-
ram vitam ieiunãdo. non cõmedendo car-
nes. nisi isto agno pascali: ita beata agatha
quia virginitas absq; abstinentia seruando
non põt. Item sicut xps voluit esse paup:
ita beata agata dando patrimonium pau-
peribus z viuebat proprijs manibus: scilẽ
illud Si vis perfectus esse vade z vẽde om
nia que habes zc. Mat.19. Item sicut xps
fuit diligens laborando predicando zc. ita
beata agatha cõfitebatur qualibet hebdo
mada. cõmunicabat. orabat zc. ergo Simi
lis est hoi patrifamilias. Moraliter sic de-
bemus xpm imitari in pdictis virtutib9 zc.
Dic vt expedit Christus passus ẽ p nobis.
Nobis relinquens exemplũ vt sequamini
vestigia eius. Qui cum malediceretur non
maledicebat zc. i. Pe.2. Nota iuxta illud
i. Cor.15. Qualis terrenus tales z terreni. z
qualis celestis tales vt celestes. Igit sicut
portauimus imaginem terreni portemus z
imaginẽ celestis. Et hoc faciunt electi: iuxta
illud Ro.8. Quos presciuit z pdestinauit
conformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse
primogenitus in multis fratribus. ¶ Quã
tum ad secundum zc. in fructuosa predica
tione. Christus predicauit in domo vna cu
iusdam meretricis. i. in iudea. Non sum
missus. s. personaliter nisi ad oues q̃ perie-
rant domus israel Mat 15. Synagoga enĩ
fuit meretrix quia repudiauit virum suum
messiã. z adhesit adultero dyabolo. sic bea
ta agatha pdicauit in domo vnius meretri
cis Affrodisie filiabus suis zc. Vel dic q si
cut xps fuit temptatus a dyabolo triplici

tẽptatione: sic beata Agatha fuit temptata a
ministra diaboli Affrodisia triplici tẽtatio
ne. blanditijs. minis. ⁊ malis exẽplis. vt ibi
dicit. Dic q̄d. Quītian⁹ cõperta fama aga
the volens ipsam ad sui voluntatem addu
cere posuit eã in domo Affrodisie: que fuit
meretrix. Quia ergo Quintianus erat sup
bus ꝑquirebat eam vt sonaret in auribus
vulgi: q̄ tãtus esset q̄ posset sibi nobiles. Et
q̄r erat libidinosus cõcupiscebat eam: ⁊ q̄r
auarus ad facultates eius suspirabat: ⁊ q̄r
idolatra xp̄i nomẽ audire nõ poterat. Qui
tianus vilianus ⁊ superbus: Agatha nobi/
lis ⁊ humilis. Quintianus luxuriosus: aga
tha casta ⁊ pulchra. Quintianus auarus:
Agatha diues ⁊ liberalis. Quintianus ido
latra: ag. xp̄ianissima ⁊ sancta. Vide infra.
Cum ergo beata Agatha esset in domo Af
frodisie tribus modis Affrodisia conata ẽ
subuertere agathã. Primo verbis blãdis.
Scd̄o minis eã inclinare nitebant̄ volũta
tem Quintiani. Tertio exẽplis malis. s. in
indumentis ⁊ ornamentis. in cõmestione.
Sed cõtra prima. i. verba predicabat bea/
ta Agatha dicẽs. Verba v̄ra nõ sunt nisi
vẽtus: ꝓmissiones vt pluuia. Minime vero
quasi flumina. Ego aũt firmata in petra for
tissima nihil timeo. Cõtra facta predicabat
factis: q̄r induebat se vilibus dicens illis.
O miser q̄tum cõstabat vobis ⁊c. ⁊ orabat
Item comedebat panem ⁊ aquam ⁊c. Ille
comedebat gallinas: agatha ieiunabat. Il/
le induebant̄ purpura ⁊ scarlato: agatha ve
ro vilibus. Ille cantabãt: agatha orabat.
Ille ridebãt: agatha flebat. Ille tripudia/
bant: sed agatha genuflecta ⁊c. Moraliter
nota cõtra meretrices notorias que nõ stãt
in lupanari que corrũpunt ciuitatem: ⁊ ideo
nõ sunt sustinende. Item nota contra forni
cationem simplicem: quã dicunt aliqui non
esse peccatum mortale. heresis est ⁊ cum scri
bis ⁊ pharriseis ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Dico 3° ⁊c. In sua disputatiõe. Christus
enĩ disputauit cũ diabolo ⁊ vicit eũ Mat.
4. Sic beata agatha disputauit cum mini
stro diaboli. s. Quintiano ⁊ vicit eum: qui
grauius temptat sepius q̄ diabolus: q̄r ma
ius homo peior est q̄ diabolus proportio/
nabiliter. Triplicem ergo disputationẽ ha
buit cum eo. Prima verbis. Scd̄a blandis
⁊ factis. Tertia tormentis. Prima fuit ver
balis ⁊c. Dic q̄n̄do Affrodisia videns cõstan
tiam beate agathe dixit quintiano. Facili⁹
possent saxa molliri. Tunc quintianus fecit
eam ad se adduci ⁊c. ⁊ interrogauit eam.
Cuius conditionis es. Scd̄a disputatio. q̄r
quintianus videns se confusum in prima di
sputatione minatus est ei di. Elige aut di/
uersas penas incurrere: aut diis sacrificare.
Rñdit agatha. Sit vxor tua talis qualis
dea tua venus ⁊c. ⁊ sic confusus in secũda
iussit eam mitti in carcerem dicens. Cogita
tecum vt possis euadere. Ad illa. Tu mini/
ster sathane cogita ⁊ pensa vt possis eua/
dere penam eternam. Tertia disputatio
fuit non rõnibus sed tormentis ⁊c. Dic hy/
storiam vsq̄ ad torturam mamillaꝝ excla
sue. Moraliter tres disputationes etiã de/
bemus nos vincere. Prima est cõtra detra
ctores qui derident bonos ⁊c. Ista dispu/
tatio vincitur cogitando verbum xp̄i. Bea
ti eritis cum maledixerint vobis hoĩes ⁊c.
Mat. 5. Scd̄a est cõtra carnẽ que pugnat
delectationibus. infirmitatibus ⁊c. ⁊ h̄ vin/
citur cogitando verbum ap̄li di. Per mul/
tas tribulationes oportet vos intrare in re/
gnum dei Act. 4. Tertia est cõtra diabo
lum qui temptat de fide ⁊ alijs: ⁊ hec vincit̄
cogitando verbum petri di. Fratres sobrij
estote ⁊c. cui resistite fortes in fide. I. Pet. 5.
Et humiliando intellectum ad ea que sunt
fidei.

¶ Dico. 4° ⁊c. in sua passione. Xp̄o enim in
nocte passionis cum oraret ⁊ gutte sangui/
nis defluerent. venit angelus confortans
eum ⁊c. Luc. 22. Non q̄ indigeret sed exhi
buit. famulatum debitum dño suo. Sic bea
ta agatha fuit torta in mamillis ⁊c. Dic hy
storiam ⁊ tota sanguinolẽta reposita fuit in
carcere ⁊c. Et cum oraret circa mediam no
ctem apparuit ei senex q̄dam cum quodã
luminis portatore ⁊c. senex erat ap̄ls Pe/
trus. portator vero credit̄ fuisse angelus ⁊c.
Dic hystoriam. Et nota q̄ excellentior Pe
trus ap̄ls fuit angelo: ⁊ ideo in hoc xp̄o cõ
cessit plus agathe q̄ sibi.

¶ Dico 5° ⁊c. in sua diffinitione. Xp̄o enim
ĩ cruce ⁊ factus ẽ terremotus clamãdo In
manus tuas pater cõmendo sp̄m meum:
⁊ cum lachrymis expirauit. Auctoritas. Cũ

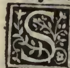
clamore valido ꝛ lachrymis offerens: exaudit⁹ est pro sua reuerētia Heb. 5. Sic beata agatha. Dic qđo sequenti die cum psītata fuisset coram quintiano ꝛ videret eam sanatam: admirans quesiuit qs eam sanauit. Agatha rńdit. Dñs iesus xp̄s qui est salus mea. Indignatus quintianus q: adhuc iesum nolaret de consilio duoꝝ fecit eaꝫ super acutissimas testas ꝛ carbones volutari ꝛc. ꝛ statim motus est locus ꝛ pars parietis corruens oppressit consiliarios illos ꝛc. ꝛ omni ciuitate cōmota ꝛc. sed prius dixit ei: vt deos adoraret ꝛc. Cui agatha. Verba tua fatua sunt ꝛ vana aerem maculantia ꝛ iniqua. Miser sine sensu ꝛ intellectu: qđo vis vt lapidem adorem ꝛ xp̄m deum celi dimittā: Quintianus dixit. Iterū tu xp̄m audes nolare quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quādiu vixero: xp̄m corde ꝛ labiꝭ inuocabo. Cui. Nūc videbo si xp̄s te curabit. Et iussit testas fractas spgi ꝛc. ꝛ iussit eā in carcere reponi. Dic qđo beata autē agatha cū in carcere rogaret dñꝫ regratiādo ꝛc. dicens. In manus tuas dñe ꝛc. Expirauit ꝛc. Similis est ergo homini patrifamilias.

¶ Dico 6° ꝛc. in eius cumulatione seu sepultura. Xp̄s enim lꝫ habuerit mortē crudelem ꝛ ignominiosam: tñ habuit sepulturam gloriosam. Dicat qđo Isa. xi. Et erit sepulchrum eius gloriosum: ita beata agatha plus q̄ fuit mortua: xp̄iani receperunt corpus eius ꝛ cū balsamo ꝛ myrrha ꝛ aloe honorifice portauerunt ad ecclesiam ꝛ cleri ei cantabāt. nō requiē: sed gaudeamus ꝛc. Et ecce qdam iuuenis ꝛc. Dic hystoriam. Nota Mentē sanct i. s. habuit. Spontaneā sup. martyrio se exhibuit. Honorem deo sup dedit. Et patrie liberationem: sup. acquisiuit. Nota hic de eructuatiōe ignis mōtis ethne ꝛc. et tunc ergo tam iudei q̄ gentiles ceperunt venerari sepulchrū eius. Similis ē ergo homini pr̄ifam. Moraliter ista quattuor debemꝰ nos hře. Primo mētem sanctam. s. mundā a malis cogitationibus statim expellendo ꝛc. Omni custodia serua cor tuum: q: ex ipso vita procedit. s. si bene custodiatur. alias mors Prouer. 4.

Sctō spōtaneā. s. ad faciēdū pniam non coactā: sicut illi de inferno. vt dicit Sap. 5. Nō ex tristitia aut ex necessitate. Hylarē. n. datorem diligit deus. Ideo. i. Pet. 5. Non coacte sed spontanee sup. pniam faciamus.

Tertio honorem deo. s. cū intentione dei honorandi faciamus bona opa. Sic luceat lux vestra ꝛc. Mat. 5. Siue māducatis siue bibetis vel aliud qđ facietis: oīa i gloria dei facite. i. Cor. 10. Et. i. Pet. 5. In oībus honorificetur deus. Quarto patrie liberationem. iuuando cōitatē vt liberetur ab oneribus. orando pro cōitate ꝛc. sicut vnūqđqꝫ membꝝ adiuuat totū corpus. Ideo debemus orare pro ecclesia ꝛ pro statu spūali ꝛ temporali. Nota cōtra officiales qui p̄ponunt vtilitatem priuatam bono reipublice ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo translationis beate Agathe virginis ꝛ martyris. Sermo vnus.

Surge propa amica mea ꝛ veni. Cañ. 2. Appropriate sunt verba xp̄i ad beatā Agathā existentem in Bizāzio seu Cōstantinopoli q̄tuꝫ ad corpus cui dixit xp̄s. O amica mea surge de bizāzio seu cōstantinopoli. Et veni. s. in ciuitatē Cathanie in qua fuisti martyrio coronata. Vocat autē ipsam amicam propter perfectam obedientiam quā ipsam exhibuit voluntati diuine Io. 15. Vos amici mei estis: si feceritis que precipio vobis. Sermo ergo noster erit de translatione eius. Salutetur virgo. Pro complemēto sermonis. Nota quadruplicē translationem sanctorum.

¶ Prima est translatio spūalis.
¶ Scđa est translatio celestialis.
¶ Tertia est translatio corporalis.
¶ Quarta est trāslatio localis.
¶ Et de quarta fit festum hodie: q̄uis de qualibet posset thema intelligi. In qualibꝫ asst dicemus quattuor pūcta. ꝛ sic erūt. 16.

¶ Pria trāslatio est spūalis q̄n. s. pctōr cōuertitē ad pniam: tunc de morte culpe trāsfertur aia ad vitā grē. De hac loquitur Io. dicens. Nos scimus: qm̄ trāslati sumus de morte ad vitā quā diligimꝰ fratres. i. Io. 3. Nota quoniam diligimus. Medium ergo propter qđ trāsfertur homo de morte culpe ad vitā gratie est charitas siue amor dei ꝛ proximi: quia si sine amore est remanens est

mortuus. Ibidem. Qui non diligit manet in morte. Est aūt notandū q per hanc trāslationē transfert homo de quadruplici miseria ad quadruplicē felicitatem. Prima miseria peccatoris maxima ē: q2 ē inimicus dei. Ps. Odisti oēs qui operant iniqtatē rc. Itē Sap.14. Similr odio sunt deo impius r impietas eius. Uide quātū h3 deus odio peccatum: q2 ppter peccatum delendū r occidendum voluit deus vnigenitū filium suū eius filio occidere. Isa.53. Propter scelus populi mei: percussi eum. Itē Ro.8. Misit de9 filium suum in similitudinē carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatum. Sed per hāc trāslationem acquirit homo amicitiaz dei: que est maxima felicitas. Prouer.22. Qui diligit cordis mūditiam: ppter gratiā labioꝝ suoꝝ habebit amicum regem. Nota Cordis mundiciā. i. contritionem cordis vel penitentiaz p quā mundatur cor a prauis ɔcupiscentijs r peccatis. Proptē gratiam labioꝝ suoꝝ. i. confessionē peccatorum habebit amicum regem. i. christum.

Scđa miseria peccatoris est: q2 peccator est seruus peccati r diaboli Jo.8. Qui facit peccatū seruus est peccati. A quo eniz quis superatus est eius r seruus ē. 2. Pe.2. Magna miseria est esse seruū bonis: r quāto vilior patronus tanto vilior seruus. sed qd vilius peccato? ergo maxima miseria r vilitas est esse seruū peccati. Ab hac miseria ergo transfert homo in nobilitatē r felicitatē libertatis. 2. Cor.3. Ubi spūs dñi: ibi libertas. Itē Jo.8. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis. Tertia miseria est q2 peccator est scisus a corpore mistico ecclesie p gladium peccati mortalis r ideo nullius boni qđ fit in ecclesia pticeps est: q2 vita caret. Sed p hanc translationē ɔsequit ecclesie vnitatē r ɔsequenter vtilitatē ex bonis eius. Ps. Participem me fac deus omnium timentiū te r custo. mā. t. Da similitudinē de corpore vero in quo actus vni9 mēbri pdest alijs membris corpori vnitis: nō aūt a corpore separatis. Quarta miseria est q2 omnia bona opera prius facta mortificantur: r que postea fiunt in peccato mortua nascunt. 1. Cor.13. Si dedero omnes facultates meas in cibos pauperum. Et si dedero corpus meum ita vt ardeam: charitatem aūt nō habuero. nihil mihi pdest.

Quam magna miseria esset vnius mercatoris: si quicqd congregauit in. 30. annis perderet in naufragio vnius hore rc: Sed per hanc trāslationem consequit homo incōparabiles r inestimabiles diuitias. s. virtutes theologicas. r morales. r dona spūs sancti. r gratiā gratum facientē. qua adiutus dando potū aque frigide meretur vitā eternaz. Mat.10. Quicūqz potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigide. Amen. dico vobis nō perdet mercedem suam.

¶ Scđa translatio est celestialis qñ. s. aīa egreditur de corpore transiert in celum de qua loquitur apls. 2. Cor.3. Nos vero omnes reuelata facie gloriam dñi speculantes in eandē imaginem transformamur a claritate fidei in claritatem visionis tanqꝫ a spiritu dñi. Per hanc aūt translationem a quadruplici miseria transferimur in quadruplicem felicitatē. Prima miseria ē imperfecta cognitio quā per fidez habemus. de qua transferimur ad claritatez visionis diuine: q2 ibi videbimus eū sicuti ē. 1. Jo.3. De hac dicit Apls. 1. Cor 13. Uidem9 nunc p speculum in enigmate: tunc aūt facie ad faciem. Scđa miseria est q2 hic speramus r nō tenemus r est magna afflictio desiderantis carere re desiderata: q2 vt dr Prouer.13. Spes que differt affligit aīam. Sz ab hac miseria transfertur aīa ad felicitatē tentionis. quia ibi tenebit firmiter deum. Canti.3. Inueni quē diligit aīa mea: tenui eum nec dimittam. Et sunt verba aīe comprehendens deū. 1. Cor.9. Sic currite vt cōprehendatis. Tertia miseria ē de passione plurimaꝝ tribulationū qbus diuersimode affligimur in hac vita. s. infirmitatum. pecuniaꝝ. guerraꝝ. tentationū. a quibus etiā electi dei nō sunt exempti. sicut p3 de Job. Thobia. Apls. quoꝝ vnus dicebat. Infelix ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius Ro.7: Et si quādo aliqd dulcedinis vtrūqz gustamus: multis tamē est admixta amaritudinibus: iuxta illud Prouer.14. Risus dolore miscebitur: r extrema gaudij luctus occupat. Item Boetius. O is dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus est respersa. Ab hac ergo miseria transferemur in felicitatē irruitio

nis diuine: qua ineffabili dulcedine delectamur vtpote haurientes ipsum de ipso fonte bonitatis. Ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. ¶ Quarta miseria est incertitudinis qr semper sumus dubij ambulantes inter scyllã metus. & caribdim spei seu presumptionis. Unde Eccle. 9. dicitur. Sunt iusti atq sapientes & opa eius in manu dei & tñ nescit homo vtrum amore vel odio dignus sit sed omnia in futurũ seruantur incerta. Ab hac aũt miseria transfertur anime incertitudinem & securitatẽ glorie. Mat. 25. Ibunt iusti in vitam eternam.

¶ Tertia translatio est corporalis qñ. s. corpora defunctorum sanctorum resurgent & de morte transferent ad vitam: iuxta illud Jo. Uenit hora in qua oẽs qui in monumentis sunt: audient vocem filij dei. Et procedẽt qui bona fecerũt in resur. vite: qui vero mala egerunt in resur. iudicij. In hac aũt trãslatione trãsferentur electi a quadruplici miseria ad quadruplicem gloriã. Primo trãsferentur a miseria passibilitatis: ad gloriam ipassibilitatis & imortalitatis. Scdo a miseria obscuritatis: ad gloriã claritatis. Tertio a miseria ponderositatis: ad gloriã agilitatis. Quarto a miseria grossicie: ad gloriam subtilitatis. De oibus hijs quattuor est vna auctas apli. i. Cor. 15. Sic erit resurrectio mortuorum. Seminaẽ corpus in corruptione: surget incorruptione: ecce prima. Seminaẽ in ignobilitate: surget in gloria: ecce scda. Seminatur infirmitate: surget in virtute: ecce tertia. Seminatur corpus animale: surget corpus spirituale: ecce quarta.

¶ Quarta translatio est localis. s. qñ corpus vnius sancti transferẽ de vno loco ad alium. Et hoc reperiẽ tripliciter factũ. Uno modo ꝙ corpus vnius sancti viui trãsferatur ad aliũ locum ministerio angelorum: sicut fuit corpus Enoch quod fuit translatum viuum ad paradisum terrestrẽ est: sicut legitur Gen. 5. Et Eccli. 20. Enoch placuit deo & trãslatus est. Sic & de Helya legitur. 4. R. 2. Sic & Abacuc de iudea fuit translatum in babiloniã ministerio angeli ad lacũ Danielis Dan. 14. Scdo modo ꝙ corpus vnius sancti mortui transfertur ad alium locum ex dispõne sua quã fecit dum viuebat. sicut legitur de Joseph qui dixit fratribus suis veniẽs ad mortem. Post mortem meã deus visitabit vos: asportate vobiscum ossa mea de loco isto. Gen. vlt. ꝙ sic postea factũ est. Tertio modo contingit ꝙ post mortẽ corpus vnius sancti de vno loco trãsferaẽ ad alium ex diuina dispositione per manus angelorum vel hoium. Sicut legiẽ de beato Matheo cuius corpus est Salerni. Bti vero Bartholomei corpus qđ fuit martyrizatũ in India fuit translatũ Beneuentũ: vbi nunc est. Bti vero Andree corpus de Achaya fuit translatũ Constantinopolim. vñ fuit translatũ amalphiã vbi nunc requiescit. Sic corpus btẽ Catherine de alexandria vbi passa est. fuit trãslatum ministerio angelorum in montẽ Synai. Hoc modo fuit translatũ corpus beate & gloriose virginis & martyris Agathe. de Cõstantinopoli Cathaniam ex dispositiõe diuina reuelata cuidam militi gallico noie Gislibertus: q ad hoc electo sibi socio quodam calabro noie Gosselinus rem peregerunt. aspirante illis nutu diuino sicut in hystoria legiẽ. In Cõstantinopoli aũt de Cathania transtulit quidam capitaneus Imperatoris cõstantinopolitani nomine Maniachi &c. Ex quo ostendiẽ manifeste maxima dilectio Agathe virginis & martyris gloriose ad ciuitatẽ Cathaniensem qr vt de alio scõ legiẽ hoc. btã Lucia fuit passa Siracusis: & tñ noluit ꝙ corpus suũ esset ibi &c. ¶ Notandũ aũt p latiori materia ꝙ propter quattuor rationes facimus festũ de trãslatiõe corporum sanctorum & illa honorifice veneramur & in venerabili loco ponimus. Prima ratio est quia fuerunt templa dei. i. Cor. 3. Tẽplum dei estis vos. Item Jo. 14. Si quis diligit me sermo. meũ seruabit & pater meus diliget eum & ad eum veniemus & mansionẽ apud eum faciemus. Et ideo sicut dignũ est ꝙ tẽplum dei veneremur. Ps. Domũ tuã decet sanctitudo dñe in longi. dierum: sic dignum est corpora venerari. Ecõtra corpora peccatorum fuerunt templa diaboli: & ideo debent ad foueas proici vt asini sepeliri: iuxta illud Jere. 22. Sepultura asini sepelieẽ: putrefactus & proiectus extra portas ierusalẽ. Sic sepultus est in inferno quãtũ ad aiam & quãtũ ad cor-

pus extra ecclesiā p demones. Quidā ciuis mediolanēsis qui mortu⁹ est ianue de quo dicit Greg. in. 4. dia. q sepultus fuit in ecclesia: et de nocte visi sunt duo spūs nigri ad sepulchrum eius. qui exhumantes eum et ad foueas pricientes sepelierant ibi eius manibus et pedibus ligatis. fuerat enim lubricus homo. Sanctis ergo qui fuerunt tēpla spūs sancti debet honor et reuerentia: etiam quātum ad corpora mortua. Scda ratio est q: corpora sanctoꝝ nō solum fuerunt tēpla spūs sancti dum essent viua: sed etiā nunc qn sunt mortua est in eis aliqd diuinū. Et hoc patet per effectum. Unde scribitur. 4. Re. 13. q mortuus tangens ossa Helisei reuixit. q est opus solius dei. Uñ et experimēto sepius pbatum est multa miracula fieri diuina potentia ad cōtactum corpoꝝ sanctoꝝ mortuoꝝ. et etiā sine contactu coꝝ tñ meritis. Unde dicit Aug. q in translatione reliquiarū beati Stephani in quadā ecclesia ppe Carthaginem: septuaginta duo fuerunt a varijs languoribus liberati. Et in inuentione sui corporis simili fuerunt. Sic etiam legit in trāslatione virginis gloriose Agathe. Hic aliquod exemplum etc. Hic etiā exēplum qd refert Greg. in. 3. dia. de ecclesia arrianoꝝ que cum dedicari debuit. fuerunt introducte ibi reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe martyris. ex quoꝝ merito diabolus inde fuit expulsus sensibiliter in forma porci etc. Propter hoc ergo debemus magnā reuerentiā sanctoꝝ corporibus etiam mortuis exhibere. Et cōtrarium facere displicet valde deo.

Nota exēplum de Oza qui tetigit archā dei: et statim cecidit mortuus. 2. Re. 6. Itez Exēplum de illa muliere que cum esset polluta precedenti nocte de viro de mane iuit ad dedicationem oratorij sancti Sebastiani et tetigit reliquias eius. et inuasa est a diabolo. Ideo dr in ps. Nolite tangere xpos meos. Ex hoc ergo nota moralit tria. Primum pertinet ad spem. Scdm ad charitatem. Tertium ad fidē. Primo cū multa solicitudine. deuotione. et reuerētia debemus ad sanctoꝝ corpora et reliquias accedere. ab eis maxima beneficia recepturi. Nam si clericus de hybernia et anglia et dacia ad curiā romanā accedit aliqd beneficium petiturus. si mercator mare et aridā circuit aliqd lucraturus: quāto magis nos accedere debemus ad sanctoꝝ reliquias sempiterna beneficia recepturi. Scdo modo moraliter q ex hoc facto debemus ardentissime accendi inflāmari ad sancte et virtuose viuendū. Si enim deus virtutē et reuerentiā cōfert ossibus mortuoꝝ: quid facit aiabus in celo viuentibus: Quid etiā faciet corporibus gloriosis: Ideo aplūs nos exhortans ait. Deponentes omne pondus et circūstās nos peccatū: per patiētiā curramus ad propositū nobis certamen. aspicientes in auctorē fidei et cōsumatorez Iesum. qui pposito sibi gaudio sustinuit crucem. cōfusione cōtēpta: atqz in dextera dei sedet Heb. 12. Tertio nota moraliter q in hoc facto fides nostra mirabiliter roborat. Nam si ossa arida et incinerata resuscitāt mortuos. manifestū est diuinā virtutem ibi latere. et cōsequenter ossa illa in gloria resurgent. alr̄ diuina virtus ibi nō esset: qr nō est deus mortuoꝝ sz viuoꝝ vt dr. Mar. 12. Ex hoc cognoscimus esse in celo imortales et beāos: sicut ex hoc arguit Greg. in. 4. dia. vbi sic ait de corporib⁹ sanctoꝝ loquēs. Ad extincta nāqz coꝝ corpora viuentes egri veniunt et sanant. piurl veniunt et a demonio vexant. Demoniaci veniunt et liberant. leprosi veniunt et mūdātur. deferunt mortui et suscitantur. Pensa itaqz coꝝ aie qualiter viuūt illic vbi viuūt quoꝝ hic et mortua corpora in tot miraculis viuunt. Si igit vitā aie manentis in corpore depͤhendis ex motu mēbroꝝ: cur non ppendis vitam aie post corpus etiā p ossa mortua in virtute miraculoꝝ. Hec ille. Et sic pz scda ratio. Tertia rō ē: qr corpora sanctoꝝ fuerunt socij possessionū. quas in vita fecerant. Quāuis enim aia in oi opere bono pncipalis existat: nihilominus tñ corpus sibi cooperat: qr vt dicit phs. Operatio est cōiuncti. Aie aūt sanctoꝝ post exitum a corporibus statim pmiant in celis. Ergo dignum est q corpora eoꝝ hic nobiscū remanentia honorifice veneremur. Uñ. 2. Cor. 1. Scientes qm̄ sicut socij passionum estis: sic eritis et cōsolationis. Item Luc. 22. Uos estis qui pmansistis mecum in tēptationibus meis: et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū. vt edatis et bibatis.

Quo: Item venerari sanctos.

super mēsam me. in re. meo. Et ideo sicut in ecclesia triumphanti corpora sanctoꝝ quattuor dotes habebunt: sic ecclesia militans ipsa in quattuor honorat. Primo q2 ipsa tanq̄ res sacras in ecclesia sepelit. Scḋo eis venerabile officium facit. Tertio eoꝝ opera predicari mandat. Quarto q2 ad ipsa accedentibus ꝛ venerantibus indulgētiam largitur ꝛ donat. Si autē queris cur corpora sanctoꝝ incinerantur que fuerunt socii passionum ꝛ participes bonoꝝ operū: cum sic statim euolent ad gloriam: dicēdū q2 aīa traxit corpus ad bona opera: corpus aūt supra rebellauit ꝛ induxit aīaꝫ ad malum ꝛ a bono retraxit: propter qḋ dicebat Apls. Condelector enīꝫ legi dei sm interiorem hoīem. Uideo aūt aliā legem in membris meis repugnantem legi mentis mee ꝛ captiuantē me in lege peccati. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius Ro. 7. Idcirco deus iudicat corpus incinerari. vt qḋ semp voluerit viuere in delitijs a vermibus comedat: ꝛ qḋ voluit preesse sub terra ponatur. ꝛ qḋ cōgregauit diuinitas. in modico cilicio inuoluatur. Si aūt inueniretur corpus q̄ anime in bono nō ꝯtradiceret nec eam inclinaret ad malum. nō putresceret in morte ipsum diuina gratia ꝯseruante: sicut fuit corpus xpi. ps. Qm̄ nō derelinques animā meā in inferno: nec dabis sanctū tuum videre corruptionem. Et etiā pie credit ecclesia de corpore vginis gloriose. Quarta ratio est. q2 corpora sanctoꝝ sunt cum magno honore ꝛ gloria surrectura. Quāuis enim gloria principaliter sit in aīa: tū gloria aīe redūdabit in corpus sicut lumen in laterna: ꝛ habebunt quattuor dotes sicut supradictum est ꝛc. Da similitudinē: siquis crederet aliquē futurum papā: quātam ei reuerentiā exhiberet. Sicut faciunt clerici q magnā exhibēt reuerentiam cardinalibus: quia ipsos pro papari sperant. Quāta ergo reuerentia est danda corporibus sanctoꝝ ꝛc. Ergo ꝛc.

Deo gratias. Amen.

De sancta Eulalia nota legendā totam quam collige in tribus pticulis sm tres eius excellentias.

Primo notatur charitas seu sanctitas diuinalis.

Scḋo firmitas virtualis.

Tertio sublimitas seu claritas supnalis.

Potest addi 4°. castitas virginalis ꝛ sic sunt quattuor excellentie: ꝛ in hoc fuit excellentior angelis q2 virginitas est in carne corruptibili.

Primo ergo ꝛc. Charitas ad hoc vt sit vera: reqrit ꝯcursum trium graduū. Primo cordis. Scḋo oris. Tertio operis. Ueritas enim est adequatio rei ad intellectum. Si ergo motus interior volantatis discordat ab actibus exterioribus. non dicit veritas sed falsitas. Uerbi gratia. Si diceres alicui q̄ eum diligis ꝛ vocas eum fratrē ꝛ dicis ei dulcia verba. ꝛ intus in corde nō habes dilectionē: ecce falsitas. Talis charitas siue amor est hodie in multis qui habēt mel in ore ꝛ fel in corde. Cōtra hoc dicit psalmista. Qui loquunt pacem cuꝫ primo suo: mala aūt in cor. eoꝝ. Da illis sm opera ipsoꝝ. ps. 77. Item alibi. Et dilexerunt eum in ore suo: ꝛ lingua sua mentiti sunt ei. Oportet ergo q̄ verba ꝛ cor sint conformia. Plus etiam requiritur q̄ opus exterius conformetur subueniendo primis in necessitate: vt dicitur. i. Jo. 3. Siquis habuerit substātiam mundi huius ꝛ viderit fratrē suum necesse habere ꝛ clauserit viscera ab eo: quomodo charitas dei manet in eo? Itaq; filioli non diligamus verbo neq; lingua: sed opere ꝛ veritate. Nota Uerbo. i. interiori dilectione quia verbuꝫ est conceptus mentis neq; lingua. s. tm̄: sed opere ꝛ veritate: tūc ergo est vera charitas. Sic ergo beata Eulalia dilegebat deum corde ore ꝛ opere. Corde q2 vt dicit legenda Eulalia generis alti ꝛ pulchritudine insignita. virgo humilis ꝛ deuota. toto corde suo vacabat in seruitio domini nostri iesu christi. Nota Toto cor. non partem cordis vult xp̄o: sed totum. Unde dicit Mt. 22. Diliges dominuꝫ deum tuū ex toto corde tuo ꝛc. Nota ꝯtra illos q volunt cum deo diligere alia preter deum. s. aurum. argentum. ceteraq; tpalia. ꝛ sic inferunt nō modicam iniuriam deo: q2 faciūt illum socium auri ꝛ argenti vel huius in regno cordis sui: cum tamen nulla sit pacis

est possessio. quando duo reges sunt in vno
regno. Unde Lucanus.
Nulla fides regni socijs: omnisq; potestas.
Impatiens consortis erit.
Hic ostendit etiam in ore. Unde erat in
quadam possessione parum distante a ciui-
tate Barchinone. vbi quotidie cum suis
puellis domesticis laudibus diuinis vaca-
bat. ⁊ hymnis. Hic practice quomodo sur-
gebat ad matutinas. vnde propter suas vir-
tutes ⁊ humilitatem a parentibus dilige-
batur. Tertio ostendit opere. Ieiunando.
penitentiam agendo. ⁊ alia bona opera fa-
ciendo. ⁊ quod excellentius est desiderabat
martyrium pati pro christo: quod est excellē-
tius opus caritatis: iuxta illud Jo. 14. Ma-
iorem caritatem nemo habeat vt a. s. po. ꝗs
pro a. s. Et desiderium eius fuit adimple-
tum vt infra patebit. Ps. Desideriū anime
eius tribuisti ei domine: ⁊ voluntate labio-
rum eius non fraudasti eum.
¶ Secundo firmitas virtualis. Et hoc ostē-
ditur in eius martyrio. Ubi nota quomo-
do temporibus eius venit Datianus vice-
rius imperatoris Diocletiani ad partes il-
las. ⁊ iussit omnes christianos perquiri vt
ydolis sacrificarent aut diuersa tormenta
subirent vsq; ad mortem: quod audiens
beata Eulalia gauisa est ⁊ gratias agebat
deo: quia videbat de proximo esse vt suum
desiderium adimpleretur. Cūq; parentes ⁊
amici viderent eam sic alacrem ⁊ sentirent
hoc. timebant valde quid nam beata Eula-
lia factura esset. cūq; illam de hoc interro-
garent nemini dicebat propositum suum.
Adueniente ergo nocte in primo gallorum
cantu recessit a domo patris. ⁊ accessit ad ci-
uitatem Barchinone: quam cum ingressa
esset audiuit crudele edictum Datiani pre-
conizari. ꝙ omnes christiani aut ydolis sacri-
ficarent aut mortem per diuersa tormenta
subirent. Tunc ergo feruore diuino accensa
⁊ mota. accessit constanter ad Datianum
⁊ eū redarguit de tribus. Primū de quo
redarguit erat malum secundum peius ter-
tium pessimum. Primo ꝙ cum sederet in
alta sede potestatis non recordabatur ꝙ
deus erat creator suus. secūdo dixit ꝗre nō ve-
reris honorē deo debitū ydolis exhibere: in
quibus demones continentur. tertio ꝙ peius ē
etiā christianos q sunt veri adoratores vni⁹
diuini numinis ydola adorare compellis.
Cui datianus ait. Que es tu que non iussa
ad iudicis tribunal accessisti. ⁊ deos nostros
blassemasti. Imperatoribus detraxisti. ac
mihi non leuem iniuriam intulisti. Tu que
tam stulte loqueris ⁊ tam presumptuose ad
tribunal meū aduenisti. Cui Eulalia. Ego
sū inquit Eulalia ancilla iesu christi. cuius
fide ⁊ spe firmata veni ad increpandum
te. ꝙ relinquis deum. adoras ydola ⁊ alios
adorare compellis propter quod deus con-
demnabit te ⁊ sequaces tuos. Tunc Da-
tianus furori replet⁹ dedit sibi duplex mar-
tyrium. Primo nāq; iussit beatam Eula-
liam manibus ligari ⁊ acerbe per suos mi-
nistros a tergo flagellari. ꝙ dum fieret di-
xit Datianus. Nunc vbi est deus tuus vt
liberet te: in cuius nomine venisti ad me ar-
guendum. Sed si vis liberari: dic ꝙ ignorās
quanta esset potestas iudicis ⁊ dominij tē-
poralis: hoc fecisti. Cui Eulalia. Reprobe
preses cur mihi suggeris vt mentiar: cum
mendaces inferni ignibus crucientur. Si
enim deos tuos demones nominaui: nil te-
mere protuli. Nolo mentiri quia imo scio
quanta est temporalis potestas quia mo-
dica est ⁊ vana ⁊ nullius momenti: sicut
vter plenus vento. Potestas autem dei ⁊
domini nostri iesu christi est infinita ⁊ nūq;
finitur: qua potestate ipse condemnabit te
⁊ omnes ydolatras. Antequā tū sibi infer-
ri faceret secundum martyriū preses iussi
sit militibus vt eā blandis monitis immu-
tare niterentur. Quod cū milites fecissent
nec id peragere valerent iussit Datianus sibi
secundum martyriū inferri quod fuit hoc:
quia affigitur in eculeo ⁊ ex vngulatis fer-
reis pectinibus vsq; ad ossa penetrantibus
torquetur diutissime. ⁊ facibus accensis pi-
ce ⁊ oleo delinitis: eius latera continue cre-
mantur. Cui Datianus etiam improperās
dicebat. Ubi ē deus tuus? Sacrifica dijs
⁊ viues. Cui Eulalia. Christus deus meus
mecum est. Sed tu indignus es illum vide-
re. Tunc preses rabie plenus fecit ignem
copiosum accendi ⁊ faces ardentes circa la-
tus eius apponi. Eulalia āt cātabat dicēs.

Ecce enim deus adiuuat me ꝛc. Et rogauit dñm vt ignis ille extingueretur vt credentes videant ꝛ laudēt potētiam dñi nostri iesu xp̄i. Oratione aūt completa flāme extincte sunt. Dacianus aūt fecit ignem iterū accendi ꝛ eū sup infundi. sed flāma accensa cōburebat ministros. ꝛ pre nimio terrore ceciderunt in terrā. Et tunc btā Eulalia emisit spūm premissa oratiōe hac. Jube me deus suscipi in pace in requie beatoꝝ. faciens mecū signum in bonū vt videntes tuā potentiā benedicāt. Patet ergo ei⁹ firmitas virtualis ideo dr̄ Canti. viii. Fortis est vt mors dilectio. Et infra. Aque multe nō poterunt extinguere charitatē: nec flumina obruēt illā. Itē Ro. 8. Quis nos separabit a charitate xp̄i ꝛc. Est enī firmitas quedā viciosa que dr̄ ptinacia: qñ homo est durus qñ nō oȝ ꝛ vbi nō opȝ. Sic firmitas virtuosa est qñ est firmus vbi oportet ꝛ qñ oportet: vȝ p virtute seruanda. Mat. 5. Beati q psecu. patiunt̄ ppter iusticiam. Itē Eccl. 18. Pro iusticia agonizare p aīa tua: ꝛ vsqȝ ad mor. certa pro iusticia.

¶ Tertia excellentia est sublimitas supnalis. Hanc ostēdit deus in signū magni premij sui. Triplex aūt signū ostēdit deus indicatiuū glorie sue. Primū est qꝛ statim post ꝙ beata Eulalia emisit spūm. visa fuit columba de ore eius exiens que in celum ascendit. De quo populus ibi existens miratus est valde. ꝛ xp̄iani ibi existentes letati sunt valde ꝛ gratias egerunt dño: qui dignos eos fecerat habere cōciuē coꝝ aduocatam in celo. Scd̄m signum mirabile fuit qꝛ post eius mortē Dacianus nec sic satiatus iussit corpus btē Eulalie nudū in patibulo suspendi ꝛ custodiri. donec aues illud deuorarent. Sed deus misit nubē quādam cū magna niuiū copia de celo. que corpus operuit adeo vt custodes illud videre nō possent. sȝ perteriti se elongauerunt ꝛ a longe custodiebant. post triduū vero xp̄iani deuote venerunt ꝛ corpus illud susceperunt custodib⁹ nihil sentientibus sed dormientibus. Inuolutūqȝ pāniis linteis. preciosis vnguētis vnxerunt illud. ꝛ sepelierūt in basilica sancte Marie in sepulchro marmoreo sub terre visceribus. Tertiū signum fuit qꝛ inter xp̄ianos illos erat beatus felix: q in cōfessione diligebat sincere beataȝ Eulaliā: et vidēs corpus suū dixit. O mirabilis puella tu me vicisti obtinere palmā martyrij prior nobis, ppter amorē dñi nostri iesu xp̄i. Et tūc beata Eulalia iam diu mortua ore risit. de quo oēs mirati sunt ꝛ gauisi valde: ceperūt cantare. Clamauerunt iusti et dñs exaudiuit eos. ꝛ sic reuerentissime corpus illud sacrū sepelierūt. qd̄ modo est in ciuitate Barchinone. Rogemus ergo xp̄m ꝛc. Deo grās.

¶ Passa est aūt beata Eulalia in ciuitate Barchinone. 12. februarij. Anno dñi. 287. sub Diocletiano ꝛ Maximiano īperatorib⁹. Legitur in legenda beate Eulalie ꝙ quidā de nocte egrediens ciuitatem Barchinone cum peruenisset ad quēdam locum q collis de celata dr̄ Inuenit ibi equitātiū armatorum innumerabilem aciem: q quasi turbati inter se nūc hinc. nunc inde p iter publicum discurrebant. Audiuitqȝ vnū dicentē coꝝ duci. Quid moramur. Intremus hanc vrbem peccatricē ꝛ eam funditus deleamus: Cui dux dixit. Nunqd̄ vides ꝙ illa inuicta Eulalia in medio vie cū crucis vexillo obuiam nobis exit. Nō est nobis possibile vt militē celestem potissime tanti meriti superemus. Ille aūt vir hec videns forti aio effectus. talia verba dixit vni ex illis. Qui estis vos ꝛ quid queritis in hoc loco: Cui ille. Cunei sumus inferni qui cupimus hāc vrbem subuertere: sed vnica dei virgo Eulalia noie cuius corpus in hac vrbe est tumulatū. a multo tpe citra a nostro desiderio nos repellit. Et confestim ab oculis intuentis tota euanuit acies armatoꝝ. Ille aūt qui hec vidit quibusdā sibi caris hec ptulit. Sed ne detractoribus videretur delirus: multis dissimulando subticuit.

Deo gratias. Amen.

¶ In cathedra sancti Petri.
Sermo vnus.

go dico tibi qꝛ tu es Petrus Mat. 16. Festū hodiernum dicit̄ de cathedra sancti Petri. Ratio est qꝛ hodie fuit inthronizatus. Quādo aliqs eligit̄ in epm vel

papam ponit cum mitra in capite. Sic factum fuit de beato Petro aplo. quē xp̄s elegit in papā ⁊ vicarium suū: et post suā passionem ⁊ resurrectionē confirmauit eum dicens. Pasce agnos meos Jo. 21. Restabat ergo vt intronizaretur tanq̄ vicarius xp̄i: cui xp̄s cōmisit potestatē diuinā ⁊ suis successoribus ⁊ hodie fuit intronizatus. et de hoc facimus festum hodie: ⁊ de hoc ēt erit sermo noster. Sed prius salutetur virgo gloriosa ⁊c. Ego dico tibi ⁊c. Pro introductione materie ⁊ verboꝝ thematis declaratione. Sciendum q̄ hoc nomē Petrus hꝫ quattuor interpretationes: que conueniunt quattuor cathedris in quibus beatus Petrus fuit intronizatus: ⁊ sunt hec.

¶ Primo petrus interpretatur dissoluens.

¶ Scḋo petrus interpretat̄ agnitus.

¶ Tertio petrus interpretat̄ discalcians.

¶ Quarto petrus interp̄tat̄ agnoscens.

Iuxta has quattuor īterp̄tationes sunt quattuor cathedre petri. Prima ē cathedra p̄sidentie vniuersalis. Scḋa ē cathedra sanctimonie spūalis. Tertia ē cathedra sapientie theologicalis. Quarta est cathedra eminētie iudicialis. aīs supnalis. Primam cathedrā accepit in ierusalem. Scḋam in anthiochia. Tertiā rome. Quartam in vita beata. Prime cathedre correspondet prima interpretatio. Scḋa scḋe ⁊c. Quia ꝓpter primā cathedram petrus dr̄ dissoluens. ꝓpter scḋam agnitus. ꝓpter tertiam discalcians. propter quartam agnoscens. Ideo dicit thema. Ego dico tibi q̄a tu es petrus.

¶ Dico primo q̄ p̄ma cathedra in qua beatus petrus fuit intronizatus dicit̄ de presidentia vniuersali. Nota duplicem p̄sidētiam. s. particularem ⁊ vniuersalē. Prima est presidentia primatū. patriarcharū. archiepoꝝ. epoꝝ. abbatū. prioꝝ. rectorū. qui solū in suis dyocesibus vel ecclesijs seu curis p̄sident. Sed presidentia vniuersalis est quādo solū in vna dyocesi seu ecclesia: sꝫ in vniuerso mundo presidet. Talis ē p̄sidentia papalis ⁊ talis est presidentia beati petri. Et sicut deus est dominus mūdi vniuersaliter: ita ⁊ suus vicarius a quo nullus est exemptus. Ideo dicit tex. 2. q. 6. Decreto. Et c. Qui se scit. q̄ reliq̄e ecclesie preter ecclesiā romanā sunt vocate in partē sollicitudinis: nō in plenitudinē potestatis. Cōcordat textus in c. Ad honorem: de vsu pallij. Et in c. Proposuisti. de ꝯces. preben. Hanc aūt p̄sidentia vniuersalē recepit petrus quo ad spem in Cesarea philippi: in qua xp̄s sibi ꝓmisit p̄sidentiam vniuersalem sicut narrat euangeliū hodiernū dicēs. Venit iesus in partes cesaree philippi. Et interrogabat discipulos suos di. Quē dicunt hoīes eē filiū hominis: Sed quo ad rem recepit post xp̄i resurrectionē dicente dn̄o. Pasce agnos meos ⁊c. Jo. 21. Ubi nota quare xp̄s eum ter interrogauit. Amas me ⁊c. 6. q. 1. Imitare. Et. 25. q. 1. Diuinis. Nota quō xp̄i debēt exēplo xp̄i interrogare quid dr̄ de eis: quasi dicendo. Uos qui vaditis per viam ⁊ loq̄mini cum gentibus. dicite mihi quid dicūt de me. Item quō discipuli debent dicere quid dicit̄ de magistris. ⁊ vasalli de dn̄is. q̄ multi defectus in dn̄is corrigerent̄ qui patiant̄ ⁊ ignorant̄ a dn̄is ex fallaci adulatione vasalloꝝ. Nota exēplum qd̄ magister Jordanis iuit ad visitādum imperatorem Federicū accersitus ab eo ⁊c. legit̄ in libro de vitis fratrū nostroꝝ. Nota ibi. Et sup̄ hanc petrā edificabo ecclesiā meaꝫ. In quo ostendit̄ onus qd̄ portat p̄latus. s. papa. ep̄s. abbas ⁊c. qui in iudicio h̄nt reddere rōnem ⁊ cōpotū de oībus aīabus sibi cōmissis. Et ista rōne antiq̄tus fugiebant: sicut ⁊ q̄libet debet hodie fugere ⁊ inuitus eligi. 8 q. 1. Inscriptuꝛis. C. de epi. ⁊ cle. l. Si quēq̄. Et ad Heb. 5. Nec quisq̄ sibi sumat honorē: sed qui vocat̄ a deo tanq̄ aaron. Sed modo nō cogitant onus sed redditus: ideo q̄libet ingerit se. Dic quō q̄libet p̄latus debet esse vt petra firmus in fide. ⁊ fortis in sanctitate vite. in deuotione. in scia: q̄ vt dixi totū edificium ecclesie militātis fundat̄ supra petrā p̄lati. Scḋo nota ibi. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. Officium clauiū est claudere ⁊ aperire. Hoc officiū deus dedit btō petro ⁊ suis veris successoribus. Et a papa deriuat̄ ad sacerdotes q̄ aperiūt absoluēdo a peccatis ⁊ claudūt qn̄ nō absoluunt peccatores: ex triplici

defectu peccatoris. Primo si nõ pponit abstinere a peccatis oibus mortalibus: tunc enim dz falsa pnia. de pe. di. 5. Falsas. quia als non expiret. et lz de facto absoluerẽ nihil valeret. Tunc enim q2 non absoluiẽ a christo non potest vere absolui a sacerdote. Unde Greg. in homel. 27. et habetur in decretis. xi. q. 3. Tunc vera est absolutio presidẽtis. cum interni sequitur arbitrium iudicis. quod bene quadriduani mortui resuscitatio illa significat: que videlicet demonstrat. quia prius eis mortuum suscitauit et viuificauit dicens. Lazare veni foras: et postmodum is qui viuus fuerat egressus a discipulis ẽ solutus: sicut scriptũ est. Hec ille.

Scdo quia si peccator non vult remittere iniurias. quia q̃dia in vulnere est sagitta nunq̃ vulneratus potest consequi sanitatem Mat. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis peccata vestra. Si autem nõ dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Tertio si peccator nõ vult restituere vsuras vel furta: quia tunc confessor non potest aperire. quia Peccatũ non dimittitur nisi restituatur ablatum. regula Peccatum lib. 6. Et. 14. q. 6. Si res. Ideo de quolibet prelato potest intelligi verbum Isa. Et dabo clauẽ domus Dauid. i. christi de genere Dauid. super humerum eius: et aperiet et nõ erit qui claudat: et claudet et non erit qui aperiat Isa 22. Tertio nota. Et quodcũq3 ligaueris super terram erit ligatum et in celis: quia supposito recto hic in terra vsu clauium deus illud approbat: aliter non. Et quodcũq3 solueris super terraz erit solutum et in celis. In omni confessione nisi confessor sit vna bestia debet ligare et soluere. hoc verum vbi confitens est contritus. Hinc potes querere vtrum indulgẽtie date ab ecclesia prosint animabus que sunt in purgatorio. De quo vide quod scripsi in sermo. quadragesimalibus de peccatis in genere articulo. 4. Ubi agitur de peccato veniali vbi agitur de indulgẽtijs. Dic quomodo quilibet peccator est ligatus tot vinculis: quot habet peccata mortalia in mẽbris per que peccauit. Auctoritas. Iniquitates sue capiunt ipsum: et funibus peccatoꝝ suorum quisq3 constringitur. Prouer. 5. Sed in absolutione a confessore soluunt. deinde confessor debet ligare peccatorem non malo vinculo sed vinculo penitentie. quã sibi debet dare scḋm peccata que seruanda est omnino: als peccator damnaretur. De hoc dixit christus confessoribus. Amen dico vobis. Quecũq3 ligaueritis super terram erunt ligata et in celis. Et quecũq3 solueritis super terram erunt soluta et in celis Mat. 18. Ecce potestas vniuersalis presidentie: in qua fuit beatus petrus intronizatus et potuit dicere. Quando procedebam ad portam ciuitatis in platea parabãt mihi cathedrã Job. 29. Porta ciuitatis potest dici absolutio sacramentalis. per quaz secari per portam peccator ingreditur ciuitatem ecclesie militantis per gratie acquisitionem. et ecclesie triumphantis per glorie adeptionem. ps. Hec porta domini iusti intrabant in eam. iusti i. iustificati. Nota In platea: Platon grece idem est q2 latitudo latine. s. latitudo ecclesie et vniuersalis presidentie. Parabant mihi. s. verba christi conferentis sibi potestatem et auctoritatem diuinam: et scḋm hanc primam cathedram seu auctoritatem dicitur Petrus. i. dissoluens iuxta prophetiam Isa. 58. Dissolue colligationes impietatis. solue fasciculos deprimẽtes. dimitte eos qui confracti sunt liberos. et omne onus disrumpe. Et ideo dicit thema. Ego dico tibi quia tu es petrus. i. dissoluens. s. vincula peccatoꝝ auctoritate apostolica sine potestate presidentie vniuersalis. Ideo ecclesia docet nos orare ipsum.

Solue iubente deo culpaꝝ petre cathenas.
Qui facis vt pateãt celestia regna beatis.

Scḋa cathedra beati petri in qua fuit intronizatus est de sanctimonia spirituali. In hac fuit intronizatus in ciuitate Antiochie que erat caput totius Syrie: ad quã venit beatus petrus cum suis discipulis. postq̃ quinq3 annis eius fuit prima cathedra in Ierusalem: et ibi christum predicauit et miracula fecit. Tunc Theophilus princeps et vniuersus populus Antiochie et q̃plures alij in domino crediderunt et gloriosam ecclesiam fabricauerunt. In cuius medio ecclesiam cathedram collocauerũt et petrũ ibi

exaltauerunt vt posset ab omnibus audiri et videri: in qua septem annis sedit. sed antequã in hac cathedra eẽt exaltatus. duplici ignominia fuit affectus. primo .s. rasure capitis. secundo in carceratione ex quo ex defectu cibi et potus pene consumptus est. Sed postmodum dñs ipsum liberauit per ministerium pauli. Hic vt in legenda. Ecce quomodo fuit intronizatus in cathedra sanctimonie spũalis. Et fuit cõpleta in eo pphia Dd. Cõfiteantur dño misericordie eius et mirabilia eius filijs hoium. Et exaltent eum in ecclesia plebis. Et in cathedra seniorum laudent eum. ps.106. Nota Misericordie eius .s. beati petri qñ sanauit in nomine domini loco infirmos anthiochie: ecce mirabilia eius. Et misericordie eius: pascendo populum pabulo verbi dei. ppter quod exaltauerunt eum in cathedra seniorum .s. patriarcharum et pphetarum. ipsum sanctum hominem reputantes. Huic cathedre conuenit secũda interpretatio huius nominis petrus .i. agnitus. Cum enim eum primo reputassent tanquã magum tandem agnita eius virtute et sanctitate propter virtutes eius et mirabilia ipsum postea reuerentissime susceperunt: quasi dicentes. Scimus q: a deo venisti magister. Item alibi. Magister scimus q: verax es et viam dei in veritate doces Mat.22. Nemo enim potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo Jo.3. Ideo dicit thema. Ego dico tibi quia tu es petrus .i. agnitus.

¶ Tertia cathedra in qua beatus Petrus fuit intronizatus est de sapientia theologicali: quando fuit magister in theologia hic rome. Postquã enim per septem annos fuit in ciuitate Anthiochie fuit romaz que tunc florebat officio totius mundi et in scientia phorum: et ibi beatus petrus meruit legere theologiã et extirpare quattuor errores phorum: non propria voluntate vel motu sed inspirante vel iubente dño. Unde scribit Marcellus vniuersis episcopis per anthiocenã constitutis: et habetur in decretis. 24. q. i. Rogamus. Eius .s. petri enim sedes primitus apud vos fuit que postea iubente dño romam translata est: cui admi nicolante gratia diuina hodierna presidimus die etc. Ratio aũt huius translatiõis ponitur. 7. q. i Mutationes vbi dicitur. Petrus sanctus magister noster et princeps apostolorum de anthiochia ciuitate translatus est romaz vtilitatis cã: vt ibidem potius proficere posset. Ex predictis nota q papa non posset hodie mutare sedem de roma in aliam ciuitatem. De quo vide per arch. in pemio sexti libri in principio vbi agitur super verbo. Dispositione incõmutabili etc. Nota quattuor errores phorum. Primus q sicut non erat nisi vnus deus: Ita non erat nisi vna persona. Ita q negabãt trinitatem. Sed contra hoc beatus petrus in sua cathedra docebat di. Tres sunt qui testi. dant in celo: pater verbum et spiritus sanctus. et hij tres vnum sunt. i. Jo. 5. Secundus error erat contra christi incarnationẽ dicentium. q impossibile erat q eadem persona esset deus et homo. Ratio quia finiti ad infinitum nulla est proportio. Sed beatus petrus in cathedra theologicali cõtradicebat: dicens q lz finiti ad infinitum non sit proportio quantitatis alias equalitatis: tamen est ibi proportio causalitatis: quia filius dei in sua diuinitate sustinet illã humanitatem et ẽ causa ipsius. Tertius error contra christi passionem di. Frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora. Sed petrus declarauit quomodo christus voluit sic facere seruando ordinem iustitie et misericordie. et Ideo voluit capi et ligari vt sibi credentes et obedientes essent a peccatis soluti et liberi. Quartus error contra sacrificium altaris di. q locus et locatum debet proportionari et adequari. Et petrus declarauit quomodo hoc est verum naturaliter. sed non supernaturaliter. Sic in hoc sacramento considerata diuina potestate que potest plus ꝙ nos possumus intelligere etc. Et in hac cathedra beatus .p. sedit viginti quinqz ãnis. De hac cathedra Auctoritas figuratiua. Dauid sedẽs in cathedra sapientissimus fuit et tres .2. Re. 23. Nota Dauid .i. fortis et robustus: ecce Petrus sapientissimus. Inter tres .s. sectas phorum .s. Stoicorum. Epicureorum. et phariseorum. de quibus Act. 10. Huic cathedre cõuenit tertia interpretatio huius nominis petrus .i. discalcians .s. soluens argumentorum dictorum phorum. Et fuit completa illa pphia.

Solue calciamenta de pedibus tuis. Terra enim in qua stas sancta est Exo. 3. Nota De pedibus tuis. i. discipulis te audientibus. Terra. n. in qua stas. s. roma: sancta est: ppter sanguinē martyrū ibi effusum. Nota hic miraculū de illo sancto papa q cuidā ex̄o petenti reliquias pro sua ecclesia dedit pugillū terre: quā vilipendēte ex̄o de terra sicca exiuit sanguis. Ideo dixit xp̄s Petro. Ego dico tibi: q: tu es petrus. i. discalcians.

¶ Quarta cathedra. b. Petri est de eminentia iudiciali. In hac fuit intronizatus in celo qñ migrauit: et eius aīa fuit collocata in cathedra glorie. sed pfectius eā recipiet in die iudicij: qñ in aīa et corpe iudicabit cū xp̄o. Uñ ipse q̄rente a xp̄o. Ecce nos reliquimus oīa et secuti sumus te qd ergo erit nobis. Rñdit xp̄s. Amē dico vobis: q vos q reliqstis oīa et secuti estis me: in regeneratione cū sederit filius hoīs in sede maiestatis sue: sedebitis et vos super sedes. 12. Lucas vero dicit sedebitis sup thronos Luc. 12. Idem est. Huic cathedre puenit. Quarta interpretatio noīs Petr⁹. i. Agnoscens: q: tunc. s. in die iudicij cognoscet esse cōpletas oēs pmissiones xp̄i. tunc etiam cognoscet oīa bona et mala oīum. Tunc poterit dicere beatus petrus. Nūc cognosco sicut et cognitus sum. i. Cor. 13. Sed et nunc agnoscit pfecte deum videns eum per essentiam in cuius visione cōsistit essentialiter vita beata: iuxta illud Jo. 17. Hec est aūt vita eterna: vt cogno. te solum verū deum et quē mi. Jesum xp̄m. Et ideo dixit sibi xp̄s. Quia tu es Petrus. i. agnoscens. s. gloriam paradisi Ad quā nos perducat et c. Deo grās. Amē.

¶ In festo beati Mathie apli.

Sermo vnus.

Piscopatuz eius accipiat alter. Originaliter. ps. 108. Transum psius aūt in epl'a hodierne solennitatis: q est. Act. pmo. In verbis ppositis et in tota epl'a hodierna fit mētio principaliter de duob⁹ vz.

¶ Primo de iude apostate in digna prelatione cum dicit. Episcopatum eius. s. iude.

¶ Scđo de Mathie apli digna subrogatione cū dicit. Accipiat alter. i. Mathias.

¶ Circa primū nota q prelatus indignus deponi debet sm iura. Ideo ex quo iudas fuit indignus platus deponi debuit a prelatura. Notandum aūt q ppter quattuor causas prelatus fit indignus prelatione et pñter fit dignus priuatione siue depositiōe, propter quas etiam iudas deponi debuit. Et sunt iste videlicet.

¶ Primo ppter homicidiū manifestum.

¶ Scđo ppter hereticā prauitatem.

¶ Tertio ppter symoniacam infectionem.

¶ Quarto ppter enormē dilapidationē.

¶ Primo ergo ppter homicidiū et marie qñ est notoriū: vt pbat in. c. vlti. De tēpo ordi. Et in. c. Inquisitiōis extra de accusationibus. Et nota in. c. Ex tenore. e. ti. Iudas aūt homicidiū cōmisit: qñ dei filiū interfici procurauit. Et istud homicidium fuit notorium: vt dicit in epl'a hodierna. Et notum factū est oībus habitantibus ierlm. Quāuis aūt de notorio multiplex differentia siue distinctio habeat: vt notant canoniste in. c. Uīsa: de coha. cle. et mu. Et. 2. q. i. Manifesta. Tñ q̄tū ad ppositū ptinet est notādū q triplex est notoriū: vz. pñumpti. facti. et iuris. Notoriū pñumpti. est qñ ex pñumptiōe violēta insurgit manifestatio seu pbatio delicti vel alterius rei: sicut est pintrus et filiatio. ff. de in ius voc. l. Quia semp. ff. de pdi. et de. Lucius: vt notat Glo. in. c. Cū ptumatia de hf. lib. 6. Notoriū facti ē qñ sic manifestū est factū q nō pōt aliqua tergiuersatiōe celari: vt in. c. fi. de cohabi. cleri. et muli. Notoriū iuris est qñ per sniam vel pfessionem in iure factā pstat de delicto: vt nota in dicto. c. fi. Homicidiū ergo iude fuit notoriū predictis tribus modis. Primo q dem p pñumptionē violentā: qñ cū inimicis capitalibus xp̄i secretū pñlium init. Math. 26. Tunc abijt vnus de duodecim q dicebatur iudas scarioth ad prin. sacer. et ait illis. Quid vultis mihi dare. et ego vobis eū tradā? Scđo p facti euidētiā qñ venit cū turba cū gladijs et fustibus cōprehendens eū. Et q̄uis eū osculatus esset tñ nulla potuit tergiuersatione celare. q: xp̄i mortem tractauerit. Unde dñs dixit ei. Iuda osculo filium hoīs tradis? Tertio per ppriam cōfessionē per quā fit notoriū iuris qñ homicidiū suum manifestauit dicens. Pecca

sil tradens sanguinē iustū Mat.27. Et ista ↄfessio facta est in iudicio .i. corā principib⁹ sacerdotū: qui ↄ̄ualis mali erāt iudices erant: vt ꝓbat̄ in decre. di.93. Dn̄s noster. ¶ Scd̄o prelatus deponi dȝ pp̄ hereticā prauitatē. ex papa .xl. di. Si papa. ꝓpter hoc ēt iudas debuit remoueri. Ipse.n. primo fidē xp̄i recepit sed ab ea postmodum p̄uaricatus fuit. Vn̄ dr̄ in ep̄la hodierna. De quo preuaricatus est iudas: vt abiret in locū suū .i. in infernū q̄ ē locus sibi ↄgru⁹ triplici rōe. Nā

¶ Nam infernus est locus fetoris.

¶ Est locus ardoris.

¶ Est locus horroris.

¶ Est locus fetoris Isa.39. De cadaverib⁹ eoꝝ ascēdet fetor: ⁊ hoc maxīe erit post diē iudicij. post q̄ū oīa ornamenta elementoꝝ descendēt in infernū. Et ibi intollerabilis fetor orietur ⁊ hoc cōpetit iude rōne inuidie. Vnde sup illud Jo.12. Quare hoc vnguētum nō venijt .300. denarijs ⁊c̄. dicit Glo. Bono odore moritur. Scd̄o infernus est locus ardoris. Ps. Pluet super pec. laqueos ignis. sulphur: ⁊ sp̄us procell. pars calicis eoꝝ. Ps.100. Et iō sibi cōpetit rōne auaritie ardentis. Jo.12. Fur erat ⁊ loculos h̄ns: ea que mittebat̄ portabat. Tertio est locus horroris. Job.12. Vbi nullus ordo sed sempiternus horror inh̄a. iō sibi cōpetit rōne ꝓditionis ꝑfecte: ex qua tātus horror totū mūdū cōcussit. q̄ sol obscuratus fuit: terra tremuit. Lapides scissi sunt. monumenta aperta sunt. ¶ Tertio deponi dȝ prelatus ꝓpter symoniacā infectionē .15. q.3. Sane ⁊ extra de accusationibus. Inquisitionis. Sic ⁊ iudas fuit simoniacus: q̄ꝛ vendidit xp̄m ꝓ 30. denarijs. i. q .i. Nec studet. Notandū tn̄ q̄ simonia est voluntas emēdi vel vendēdi sp̄ualia que sunt in triplici differētia. Quedam.n. sunt sp̄ualibus annexa; sicut patronatus. Quidā pure sp̄ualia: vt sunt ecclesie sacramēta. Quidā diuina: sicut sunt sp̄us sctī dona. pctōꝝ remissio. miraculoꝝ opera: ⁊ huiōi. vendere āt sp̄ualibus ānexa est simonia magna. vēdere āt pure sp̄ualia est maior. vendere āt diuina est maxima. In xp̄o āt fuit quoddā ānexū .i. eius caro que mediāte aīa fuit deitati cōiuncta. Fuit quoddā sp̄uale purū .i. eius aīa. Fuit quoddā diuinū .i. eius diuinitas beata. Judas ergo vendēdo xp̄m pessimā simoniā cōmisit: q̄ꝛ vendidit corpus xp̄i ⁊ aīam ⁊ diuinitatē. ⁊ iō meruit deponi ab ap̄lica dignitate. ¶ Quarto debuit deponi ꝓpter enormē dilapidationē. Quattuor āt modis prelatus dilapidator dici pōt. Vno mō q̄ꝛ bona ecclesie indebite ↄsumit. Scd̄o qn̄ ea p̄ negligentiā perire sinit. Tertio qn̄ sp̄ualia negligit. Vnde dicit textus. Sed di. Si q̄s ep̄s fornicationē presbyteroꝝ. diaconoꝝ. vel crimen incestus in sua parrochia precio vel precibus interuenientibus ↄsenserit. vel cōmissum auctāte officij sui nō īpugnauerit: ab officio suspēdatur. Glo. suspēdat̄ .i. deponat̄ .i. q.5. Siquis ep̄s: ols esset ↄ̄.xi. q.3. Cunguelidū. Ad idē facit .18. q.2. Si q̄s abbas: vbi h̄etur q̄ prelatus propter negligentiam potest deponi. Quarto qn̄ malo exēplo gregē corrūpit. Istis quattuor modis Judas dilapidator fuit. Primo q̄ꝛ bona xp̄i ⁊ conuentus ap̄lici indebite ↄsumebat. Vnde dr̄ Jo.12. q̄ fur erat ⁊ loculos h̄ns q̄ mittebant̄ asportabat. Scd̄o in ꝓcurādo negligens erat. Vnde cū xp̄s dixisset ei. Qd̄ facis fac cito: q̄dam crediderāt q̄ dixisset ei. Eme que opus sūt nobis ad diē festū: aut q̄ egenis aliqd̄ daret. Ex quo h̄etur q̄ iudas nihil portaueat nec pro die festo nec pro pauperibus. Tertio sp̄ualia negligebat: q̄ꝛ de paup̄ib⁹ nō curabat. Jo 12. Hoc āt dixit: non q̄ꝛ de egenis ꝑtineret ad eū. Quarto ap̄los q̄ūā in se erat malo exēplo corrūpebat. Vnde postq̄ ab ap̄lis exiuit dixit xp̄s. Jo.13. Nūc clarificatus est filius hoīs. Erat.n. iudas cū ap̄lis sicut diabolus cū angelis. Lupus cū agnis. Accipiter cū colūbis: ⁊ iō collegium ap̄loꝝ nō erat clarū: sed ipso recedente clarificatum est in eo.

¶ Circa scd̄m q̄d tangit̄ in themate vȝ. de Mathie ap̄li digna subrogatione. Est notādum q̄ subrogatio ista fuit facta per electionem que in ep̄la euangelica tripliciter commendatur.

¶ Primo ex parte eligentium

¶ Scd̄o ex parte modi eligendi

¶ Tertio ex parte electi

¶ Primo ergo cōmēdat̄ ex p̄te eligentiū q̄ fuerūt ap̄li: q̄ fuerunt magne auctāte. Nā fuerūt principes mūdi. ianitores celi. ⁊ iudices seculi. Ps. Principes populoꝝ cōgre

gati sunt.s.ad faciendum.s.mathie electionem. Ecce qz sunt principes mūdi. Nā in oēm terrā exiuit sonus eorū. Ecce qz erūt iudices seculi. Vehementer eleuati sunt.s.vt sint ianitores celi. Et alij sctissimi viri z mulieres que erant cum eis inter quas ēt fuit beata virgo.

Scdo ex pte modi eligendi. Tria.n.interuenerāt in electione sua. Prio aplica exortatio. Scdo deuota oio. Tertio sortium emissio. Prio ergo aplica exhortatio:qz Petrus q erat vicarius xpi:z iō ad eum pertinebat primo loqui. Primo predicauit exhortando vt procederent ad electionem. Unde dicit. Uiri fratres opz impleri scripturā quā predixit ips̄s sanctus p os Dauid: de iuda zc. vsqz. Et statuerunt duos zc. Scdo deuota oio. Unde dicit Et Orantes dixerunt. Tu dn̄e q corda nosti oium ostēde quē elegeris ex hijs duob⁹ vnū accipere locū ministerij huius,z aplatus:de quo preuaricatus est iudas.vt abiret in locum suū. Ex quo habemus exēplū q semp in electionibus fiendis debet pmitti oratio z inuocatio spūs sancti:a quo filij dei aguntur. Tertio sortiū emissio. Unde di Et dederunt ei sortes z sors cecidit sup mathiam. Nota q sors dr multipliciter: sicut notat Glo.in pemio Clementinaꝝ sup verbo Sortis:vbi sic dicit. Sors sumit per fortuna vel euentu.26.q.2. Sors Alibi p sortilegio.de sortil.c.i.Alibi pro capitali: de vsuris.c.i.Ex.2.Alibi pro parte vel portione:de preben. Cum sm.21.Di.Cleros.Et ula antē ex hmōi exēplo possent multi trahi ad vtendum sortibus. Ideo notādum circa hanc materiā q sicut dicit Tho.22.q.95.Sortes pprie dicuntur cum aliquid fit vt per eius aduentum aliqd occultum innotescat.Et qdem si qratur per sortes/qd/cui sit exhibendum:vocat sors diuisoria. Si vero qratur quid agere oporteat: vocatur consultoria. Si vero qratur qd futurum : vocatur diuinatoria. Et fiunt sortes multiplici:puta per protractionē punctoꝝ.vel p ɔsiderationem figuraꝝ que puenit ex plūbo liquefacto in aquam piecto.vel ex quibusdam cedulis scriptis in occulto repositis.considerādo qs̄qz accipiat.vel ex festucis inequalib⁹ quisqz accipiat minorem vel maiorem. vel ex proiectione taxilloꝝ quis plura puncta proiciat.vel etiam considerando quid aperiendo librum occurrat z huiusmodi.Euentus aūt sortiū pōt expectari a triplici causa:quia vel ex dispositione corporum celestium.vel ex fortuna.vel ex causa spirituali. Si autem expectetur a dispositione corpoꝝ celestium : ita q ea intentione fiant quasi actus humani qui requiruntur ad sortes sm dispositionem stellarum sorciantur effectum.est opinio falsa.z per ɔñs suggestione demonum:z sic est superstitio. Si autem expectetur euentus sortium ex fortuna.i.a casu quod videtur habere locum in sorte diuisoria.non videtur esse peccatum : nisi forte propter vitium vanitatis. sicut si aliqui non valentes concorditer diuidere. velint vti sortibus ad diuisionem quasi fortune exponentes quisqz partem accipiat. Si vero expectetur euentus a causa spirituali hec est duplex:quia vel a diabolo vl a deo. Si a diabolo superstitiosum est z illicitum. Et ee sortes sunt que prohibetur per canones. Unde Leo papa. Sortes quibus vos cuncta vestris discurnatis prouinciis:quas patres damnauerunt.nihil aliud q̄ diuinationes z maleficia esse decernimus.26.q.5. Sortes:z est mortale peccatum quia prohibentur in dicto.c.sub pena excōmunicationis:que non nisi per mortali ferri debet.xi.q.3.Nemo epōrum.Nec est verum q quedam sortes quibus aliqui vtuntur sint ab apostolis institute.26.q.i.c.i. Si autem expectetur earum euentus a deo : tunc sm se non est malū vti huiusmodi sortibus. Unde Prouerb.16. Sortes mittuntur in sinū: z a domino temperantur. Et de hijs intelligitur illud Aug.26.q.i.c. Sortes:vbi dicit q sors non est aliquid mali :sed in re dubia diuinā indicans voluntatem. Et tales fuerunt sortes quibus vsi sunt patres : vt Iosue in deprehensione Ionathe sup Saul.i.Re.14.Et Ionas.Item Zacharias sorte exijt vt incensum poneret Luc.i. Et sic Mathias sorte electus est vt hic dicitur. Debent tamen quattuor circumstantie interuenire:quarum vna si deficiat peccatum esset. Prima q non fiant sine necessitate quia aliter pertineret ad tentationem dei.

Scđo q̄ fiat cū reuerētia. Vñ dicit Beda
q̄ apłi ꝯmiserūt orōnē i electiōe Mathie ꝑ
sortes. Tertio q̄ diuina oracula .s. sortium ad
secularia negotia ⁊ vanitatem huius vite
nō conuertantur fm Aug. 26. q. i. Si quis.
Quarto q̄ nō mittanť sortes in electioni-
bus ecclesiasticis: que fieri debent ex inspi-
ratione spūs scti. Nec obstat q̄ dr̄ hic of
Mathia: q2 fuit hoc ex priuilegio speciali
fm Hierony. q dicit hic q̄ priuilegia pau-
coꝝ cōem legem nō faciunt. Diony. ꝓo aliť
intelligit sortes istas que ꝯtingerunt in ele-
ctione mathie. Dic ergo sibi videri q̄ illa
sors nihil aliud fuerit nisi quidā splendor
⁊ radius diuinitus sup mathiā emissus. ꝑ
quē ipse ostendebať in apłm̄ assumēdus.
Secus āt ē in secularibus dignitatibus q̄
ad terrena disponenda ordinanť: in quaꝝ
electione plures vtunť sortibus sicut ⁊ in
tēporaliū reꝝ diuisione. Et vulgariter dicū
tur scrutinia. Imminēte ergo necessitate li-
citum est diuinū iudiciū iplorare ꝑ sortes
cū reuerentia. Et ponit Aug. Exēpluꝫ. Cū
tpe ꝑsecutionis esset disceptatio inter mini
stros dei: qui deberēt fugere ne oēs occidā
tur ⁊ sic ecclesia deseratur: ⁊ qui remanere
ad ꝯsolationē alioꝝ: si nō potest alio mo-
do determinari dicit in huiusmōi posse vti
sortibus. Ad sortes etiā pertinet vulgaris
purgatio .s. ꝑ iudicium ferri candentis vel
aque bullientis. Vñ ꝓhibētur. 2. q. 5. Con-
suluisti. Et extra de purgatione vulgari ꝑ
totum. Et sic patet hec materia. Tertio cō
mendatur electio ex persona electi qui qua
drupliciter laudatur.

¶ Primo de morum maturitate.
¶ Scđo de scientie veritate.
¶ Tertio de vite sanctitate.
¶ Quarto de constantie firmitate.

Primo ergo cōmendať de moꝝ matu
ritate. vnū dr̄ in epła. Oportet ergo ex his
viris q nobiscum sunt ⁊c̄. Vir aūt maturi
tatē iportat. Magnum aūt periculū est: qū
prelatus maturus nō est. Eccli. 10. Ve ter-
re cuius rex puer est. Scđo de scie verita-
te cum dr̄. Omni tēpore quo intrauit ⁊ exi
uit inter nos dñs Iesus incipiens a baptis
mate Ioānis vsq3 in diem qua assumptus
est a nobis. Nullus enim alicuius negocij
plenā noticiam habere pōt: nisi sciat eius

principiū mediū. ⁊ finē. Mathias aūt sci-
uit xp̄i ꝑncipiū. Vñ dr̄ Omni tēpore quo
intrauit .s. ꝑ natiuitatē. Sciuit ⁊ finē. Ideo
sequitur. Et exiuit ⁊c̄. ꝑ passionem. Sciuit
⁊ mediū. Vñ sequitur. In. ipiens a baptis
mate Ioānis ⁊c̄. Tertio de vite sctitate
q̄ nota. cum dr̄ Qui nobiscum sunt ꝯgre-
gati. In tam btā enim ꝯgregatione nullus
potuisset habitare: nisi valde sctūs. Unde
dicit Chriso. q̄ quādiu iudas fuit in colle-
gio apłoꝝ. diabolus nō fuit ausus ipsum
inuadere: qū aūt ab ipsis recessit in ipsum
intrauit. Habuit aūt de hac sctitate testi-
moniū a patre. q2 Mathias paruus interp̄
tatur. ⁊ ad patrē spectat: puulos ꝯseruare.
Mat. 18. Nō est voluntas patris mei vt pe-
reat vnus ex pusillis istis. Habuit 2° testi
moniū a filio: q2 cum duos statuissent ipsuꝫ
xp̄s ꝑelegit. Itē alibi dedit ei xp̄s testimo-
nium: qū dixit Io. xi. Nōne 12. hore sunt
diei: Inter quas. 12. horas iudas nō intende
bat xp̄s annumerare Iudam scđ Mathiā.
Habuit tertio testimoniū a spū scō: q in
pēthecosten grā sua ipsum repleuit. Ha-
buit quarto testimoniū a toto collegio apo-
stoloꝝ. q eum cū Ioseph statuerunt. Credē
dū est enim q̄ si duos meliores habuissent
ipsos statuissent. Nā tenenť electores elige
re meliorē omisso bono fm Tho. in quodā
quolibet: qđ intelligiť de meliore ad prela
turā. nō aūt de meliore simplr: vt ipse tho.
dicit. Alioquin peccāt in foro ꝯscie cuius in
foro ꝯtentioso nō cassať electio. si eligať bo
nus ꝑtermisso meliore: vt not. Glo. 8. q. i. Li
cet ergo. Et. 16. q. vlt. Monasteriū. Quinto
hūit testimoniū a miraculis q̄ fecit. Nā cū
cētū qnquaginta hoies ex quadā potione
toxicata fuissent toxicati oēs sanauit: ⁊ ad
fidē ꝯuertit. Itē demones expellebat ⁊ ad
iferna mittebat. Itē quādā potionē toxica
tā totā bibit: ⁊ nullā lesionē incurrit: iuxta il
lud Mar. vlt. Et si mortiferū qđ bi. nō eis
nocebit. Quarto cōmēdať de ꝯstantie fir
mitate cū dr̄. Vir .i. virilis. Dic hic marty-
riū qđ multiplr legiť. Alicubi .n. legiť q̄ in
pace quieuit. Alibi q̄ fuit ad collū misso
ꝑ ciuitatē sic tractus. Alibi q̄ fuit lapidatus
⁊ securi excerebratus. Supponendo tn̄ q̄
ad deum migrauerit ꝑ viā martyrij possu-
mus ista ꝯcordare fm frēm Iacobū de vo-

nota hic locum

ragine in ser. suo huius festi. τ dicere q̄ prio per ciuitates tractus fuit deinde crucifixus τ ibi stans in cruce lapidatus. τ securi percussus. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Thome de aquino angelici doctore ordis p̄dicatoꝝ. Ser. vnus.

Antecedebat me ista sapia. Sap. 7. Et in e, sa huius festi. Pro declaratione recipio p̄ regula gñali in sancta theologia q̄ qñ deus voluit mittere aliquē sctūm pro gñali mūdi illuminatione seu reformatione ꝯsueuit dīna puidentia ipm sanctuꝫ primo ondere vel verbo pphali vel signo diuinali: τ hoc statim declarabit in quolibet statu mundi. siue in l. nature siue scripture siue grē. Et sic pꝫ q̄ triplex est status mūdi.

Primus est status legis nature. Scd̄s scripture. Tertius grē. Primo pꝫ dicta regula in statu legis nature que dī lex nature q2 hoies tunc gubernabāt se s̄m rōnem naturalē nō hēbant legē scriptā in codicibus sed in cordibus suis que dī lex nature: s̄m quā se gubernabant: iuxta illud. Ro. 2. Et durauit vsq3 ad moysem τc. Et trāsactis mille τ qngētis annis cū multiplicarentur peccā in terra. deus voluit mittere vnum hoiem ad illuminandū τ reformandum mūdum. s. Noe q̄ c. annis predicauit pniam tādiu ēt durauit fabricatio arche. q2 diluuiū instabat. tanta fuit malicia hominū q̄ infra cētum ānos. nō cōuertit nisi 7. psonas. s. vxorem suā. τ tres filios suos. τ filioꝝ vxores tñ añq3 ipm mitteret deus p̄monstrauit ipm verbo pphali. Dicēte patre ipsius. Noe in ipositione nois. Iste ꝯsolabit nos ab opibus τ laboribus manuuꝫ nraꝝ in terra cui maledixit dñs Gen. 5. Et iudei qui so'ū vadūt ad lrām exponūt istā ꝯsolationem fuisse: q2 Noe primus inuenit q̄ terra tolleret cum aialibus arando τc. litteralis est expositio. Sed spūalis est q̄ Noe ꝯsolaret eos dupl'r. Primo predicando spacium pnie. c. annis ex parte dei.

Scd̄o pmittendo veniā de pctis si vellēt conuerti τc. Scd̄o pꝫ dicta regula in l. scripture. s. tpe Moysi: q2 lex natur' nō sufficiebat. Isto ergo tpe deus volens mittere Moysem. premōstrauit ipm nō verbo prophali sed signo diuinali. s. qñ existēs puerulus deposuit coronā de capite Pharaonis τc. Nota qdo ad experimentū innocētie sue posuit sibi carbonē ignitū in ore τc. ppter q̄ ipse dicebat deo. Dñe nō sum eloquens ab heri τ nudius tertius τ īpeditioris τ tardioris lingue sum Exo. 4. Dicūt Glo. q̄ illa deiectio corone fuit signū diuinū. s. q̄ ipse moyses esset futurus destructor Pharaonis τ regni sui. τ reformator populi israel. Carbo ignitus significabat legē quā deus in forma ignis sibi tradidit: τ ipse Moyses ore suo populo exposuit τ publicauit. Tertio pꝫ dicta regula in l. grē vt pꝫ in Jo. ba. quē deus volēs mittere vt oēs crederent p illū Jo. 1. Prenūciauit per angelū di. Ne timeas Zacharia τc. Et vxor tua pariet tibi filiū τc. Luc. 1. Itē prenūciauit eū deus signo diuino qñ salutāte vgīe elisabeth Exaltauit infans i vtero matris Luc. 1. Et sic pꝫ regula theologie de qua sup'a. Et ꝯfirmat p textum iuris canonici in. c. Cū ex iniūcto: de hereticis. vbi dī. q̄ q dicit se missum a deo opꝫ q̄ astruat illā inuisibilē missionē. vel p operationē miraculi sicut legitur de Moyse Exo. 7. Uel p scripture testimoniū spāle: sicut Jo. bap. τc. Declara. Mō ad ppositum deus misit spālit sctūm Thomā ad illuminādū τ ifoꝛmādū mūdū ex vite sctitate τ scie claritate. Licet tn τ nōne prius deus misit alios sctōs doc. s. Hieronymum. Aug. τc. Pro rōnione nota q̄ doc. theologi sunt in triplici gradu. Quidā. n. habuerunt magnā auctātē ex amissione dei. τ ēt ex sigillo bone vite. sed nō habuerūt claritatem vt apl'i. euāgeliste: q2 ad itelligēdū eos sūt necessarie glose τ postille. intm̄ q̄ de dictis eoꝝ heretici receperunt auctātē τc. Quidā vo doc. fuerūt hūtes claritatē scie. q2 clare posuerūt sciam p distinctiones. articulos τ argumēta τc sed nō hūerūt magnā auctātē vel ex defectu sigilli bone vite. vel q2 si fuerunt bone vite nō sunt canonizati τc. In hoc tertio gra'u est btūs Tho. τc. qui fuit magne au. tat' pp vite scitatē τ magne claritat' intm̄ q̄ multas. q. olim in determinatas ab Aug. τ aliis. ipse determinauit. Itē in multis i qb9 Aug9 τ Hiero. videntꝰ discordare ꝯcordauit τc. Mō ergo volēs de9

seruare dictã regulã: anteq̃ mitteret sctũ in
Tho. demõstrauit ipm verbo ꝑphico: sicut
Jo. bap. Noe. Et signo diuino sicut Moysen
Pro primo dicas quõ ille sctũs hẽmita re bo-
nus ⁊ noīe ꝑnuntiauit eã mrĩ. s. Thome ⁊c.
⁊ etiã nomẽ thomas. i. abyssus scie ⁊c. Itẽ
ostẽdit eum ꝑ signum diuinum. Nã qñ fuit na
tus ⁊ esset etatis vnius anni nutrix inuenit
in manu sua cartã salutationẽ ãgelicã con
tinentem ⁊c. ⁊ nunq̃ fuit scitum vnde illam
cartã habuerit. ⁊ intellexit eius mater que
erat multum spũalis ꝙ sibi fuit missa a vir
gine Maria ⁊c. Magnũ fuit signũ scie sue
⁊ sctitatis. cuius fundamentũ ⁊ principium
est filij dei icarnatio. Jdeo de scia sua dixit
thema. Antecedebat me. s. per ꝓbuz ꝑpha
le ⁊ signum diuinale. Ista sapia: quã habuit
pro mundi illuminatione ⁊ reformatione.
Patet thema. Nota ꝙ quattuor sũt signa
seu effectus ꝓpriũ vere sapiẽtie: que omnia
fuerunt in beato Thoma.

4. s̄t signa sapie

¶ Primum signum: est vitam propriã ad
finem debitum ordinare.

¶ Scd̃m est dei offẽsã totis virib⁹ euitare

¶ Tertium: est perfectaꝫ doctrinam indo-
ctis proximis demonstrare.

¶ Quartum est vsq̃ ad mortem in bona
vita perseuerare.

¶ Dico primo ⁊c. Finis nr̃ est intelligere ⁊
amare deũ. Vñ magr̃ in. 2. sniaꝝ. Fecit de⁹
rõnalem creaturã vt summum bonum intelli
geret. Vñ dicit ipse de⁹ Apoc. vlt. Ego sum
alpha ⁊ o: principium ⁊ finis. Ad ipꝫ ergo
debemus ordinare finẽ: ⁊ tũc est sapiẽs hõ
Non ãt est finis vr̃ iste mundus: q2 Nõ
hẽmus hic manentẽ ciuitatẽ sed fu. inquí.
Heb. vi. Et iõ q ordinat vitã suã ad cõgre
gandũ diuitias. honores ⁊c. insipiens est. No
ta ꝙ finis hoium hodie est mundus. ⁊ ad
hũc finẽ ordinant oia. Hic de mittentibus
filios ad studium iuris ciuilis vt hẽant ho
nores. vel canonici vt habeant dignitates.
ꝑhanis ⁊c. Sed tãdem finis illoꝝ est interi
tus ⁊ ꝑditio: q2 cũm manibus vacuis rece-
dant de mũdo. Sap. 5. Infelix ⁊ vana spes
illoꝝ ⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opera
eoꝝ. Ergo.
Quicqd agis prudẽter agas ⁊ respice finẽ.
Nota hic qõ oẽs hoies mũdi tã religiosi
q̃ clerici q̃ layci debent ordinare oia opa
sua ad finẽ dei: ⁊ sic multa opa essent meri
toria q̃ nõ sunt ꝑꝑ defectũ finis. Hic prati-
ce de opib⁹ religiosoꝝ. clericoꝝ. ⁊ laycorũ
ꝓut expedit: ⁊ istud est signũ magnũ vere
sapie. Iõ dicit Apls. i. Cor. 10. Siue manduca
tis siue bibitis vel aliud qd facitis: oia in
gl'iam dei facite. Itẽ Aug⁹. 19. de ciui. dei.
c. 21. Nõ est inqt ꝓa sapia q̃ intẽtionẽ suã
in hijs q̃ prudẽter discernit gerit fortiter co
hibet tẽperantius: iusteq̃ distribuit: nõ ad il-
lum dirigit finẽ. Vbi de⁹ erit oia in oibus
eternitate certa. pace ꝑfecta ⁊c. Hic vt expe
dit. Istud signũ sapie fuit in. s. Tho. q2 ordi
nauit vitã suã ad finẽ debitũ ⁊c. Hic qõ
mr̃ sua sciẽs ⁊ recordãs de verbis hẽmite
tradidit ipm lr̃is imbuẽdũ ⁊c. Hic qõ ꝑ
fecit in breui adeo ꝙ in. 12. ãno nõ hẽbat
parẽ in studio. ⁊ tunc fecit fallacias ⁊c. Itẽ
qñ debebat studere ⁊c. prio ponebat se in
oione ⁊c. Vñ cũ semel disputaret qdã de-
uotus religiosus ꝯsiderãs ⁊ admirãs tãtã
sapiam in puero subito vidit radios splẽdo
ris ab ei⁹ facie ꝓcedere. ⁊ totũ mũdũ illu-
minare. Postmodũ ãt volẽs studere i the
ologia ⁊ volẽs finẽ predictũ ꝯseq. s. intelli-
gendi ⁊ amãdi deũ. eligit mediũ ꝯueniens
⁊ ꝯgruũ ad illius finis acqsitionẽ. Mediũ
ãt maxie ꝯgruũ ẽ religio: iõ intrauit ordinẽ
ꝑdicatoꝝ. i. q̃ ordie maxie intelligit ⁊ diligit
de⁹ ⁊c. Hic modũ ⁊ hystoriã ⁊c. Ecce quõ
ordiauit vitã suã ad fruitiõ dei: nõ ad tpa
lia. s. honores. dignitates. diuitias ⁊c. Et ꝓt
dic illud. Optaui ⁊ datus est mihi sensus:
Et inuocaui ⁊ venit in me spũs sapie ⁊ ꝓ-
posui illã regnis ⁊ sedib⁹ ⁊ diuitias nihil esse
duxi in cõparatione illius. qm̃ oẽ auꝝ i cõpa
tiõe illi⁹ harena est exigua ⁊ tãq̃ lutũ esti
mabit argẽtũ in ꝯspectu illius Sap. 7. No
ta datus est mihi sensus. s. ad intelligendũ
ph'iam. Sps sapie. s. theologie. Regnis. i.
dñijs tpalib⁹. Et sedib⁹. i. ecclesiasticis dignita
tib⁹. Et nota ꝙ dicit Dat⁹ est mihi ⁊c. Nã
ipsemet dixit socio suo secrete. ⁊ papa refert
in canonizatione sua. ꝙ plus habuit d' scia
a deo infundẽte q̃ ingenio ꝓprio studendo.
Et pꝫ primum signum.

¶ Dico scd̃o ⁊c. dei offensam totis viribus
declinare. alias nõ esset hõ sapiẽs: q2 sapia
⁊ peccata non pñt sil' stare. In maliuolam
aiam nõ introibit sapia: nec habi. in coꝛ. sub

dito peccatis Sap.i. Sed scientia sic: immo
est occasio pctõ℞. Scientia.n. inflat.i.Cor.8.
Nota exemplū de speculo maculato ⁊ im
mundo in qđ non intrat imago ⁊c. Beatus
Tho. habuit istud signum sapie. non solum
vitauit peccata q2 nunq̄ pe: cauit mortali/
ter: sed etiam vitabat illa que impedirent
virtutes ⁊c. Dic primo quomodo mater sua
venit Neapolim vt videret eum ⁊c. Dic
quomodo fratres eius carnales qui stabāt
in curia imperatoris Federici idignati sunt.
audientes ingressum eius ad religionem
mendi. cantium. ⁊ dicebant sicut solent dice
re hodie. Si frater noster voluisset esse cle/
ricus potuisset episcopari. vel si monachus
procurauissemus sibi magnam abbaciā ⁊c.
sed nunc quia intrauit in ordinem mendi/
cantium in dedecus nostrum ⁊c. Ideo pen
rauerūt insidias in via ⁊c. Dic quomodo
hystoriam ⁊c. Dic quomodo posuerunt eū
in turri. Item quomodo miserunt ei mu/
lierem ⁊c. cum esset tunc beatus Tho. iu/
uenis.i5.vel.16. annorum ⁊c. Dic de cingu/
lo castitatis. Dic quomodo instruxit soro/
res suas ⁊ conuertit eas ad religionem ⁊c.
Si ergo sapientia vera est vitare pe: cata.
⁊ beatus Thomas vitauit peccata. ergo
vere fuit sapiens: ⁊ potest de eo dici. Cor sa
piens ⁊ intelligibile abstinebat se a pecca/
tis: ⁊ in operibus iustitie successus habebit
Eccli.3. successus.i. profectus vel augmen/
tum.

¶ Dico tertio ⁊c. perfectam doctrinam in/
doctis demonstrare.s. verbo ⁊ exemplo ⁊
ista est pfecta doctrina: sicut peccator nūq̄
faceret bonos discipulos si solo verbo doce
ret ⁊c. sed etiam exemplo: ita predicator est
pictor qui pingit quando imaginem patri/
archarum quādo predicat de misericordia
⁊ prophetarum quando dicit de deuotio/
ne. ⁊ apostolorum quando de charitate ⁊
martyℜ quando de patientia ⁊c. Ideo de/
bet in exemplo predicare. Ideo dicit scri/
ptura. Unde sapiens erudit. ⁊ fructus sen/
sus illius fideles sunt Eccli.37. Nota. Eru
dit.s. verbo doctrinali ⁊ fructus ⁊c.i. opera
concordantia verbis ⁊c. Istud signum ha/
buit sanctus Thomas. Dic primo hic quo
modo acquisiuit scientiam ⁊ quomodo vo/
cabatur a studentibus bos mutus ⁊c. quia

exemplo primo predicauit alijs. quomodo
diligenda esset sapientia. Nā ipse maxime
dilexit eam. intantum q̄ amore illius statim
rapiebatur. Docuit humilitatem exemplo.
Nota hic quando fuit ductus a quodam
frē conuerso ad emendū pšices. Nota hic
de fistula in tibia ⁊c. ⁊ rapius nō sensit can
teria. Item de candela que combussit sibi
digitos ⁊ nihil sensit: cum legeret librū Boe
cij de trinitate ⁊c. Item quando ad preces
sororis iuit ad eius castrum. ⁊ in camera
fuisset raptus in contemplatione ⁊ soror
credens ipsum mortuum quia non respon/
debat. incepit clamare: sed socius fecit eam
tacere dicens sibi suam consuetudinem ⁊c.
⁊ sic stetit raptus per triduum exēplo pau/
li. ⁊ tertia die dixit socius. hoc nimis est. Et
ipse cum sorore clamando. Magister Tho
ma ⁊c. reduxerunt eum ad se. Quibus di/
xit. Parcat vobis deus. Tam bonū prau
dium abstulistis mihi ⁊c. Item fratres ob/
seruantes eum orantem viderunt aliquo/
tiens ipsum eleuatum a terra ⁊c. secus de
nobis qui in oratione cogitamus de coqui
na ⁊c. Corpus qđ corrumpitur aggrauat
aiam ⁊c. Sap.9. Item apparebant sibi in/
terdum anime de purgatorio et etiam san/
cti ⁊c. Dic de magistro Romano quem ipse
dimiserat parisius vt regeret scolas suas
quando iuit Neapolim qui mortuus fuit
nesciente sancto Thoma: et cum oraret ap/
paruit sibi anima eius dicens. q̄ fuerat.i5.
diebus in purgatorio propter negligentiā
quā habuit in quadam testamenti executio
ne sibi ab episcopo cōmissa ⁊c. Dic contra
executores et heredes ⁊c. A quo btūs tho.
quesiuit multa dubia de statu suo et de sciē
tia si placebat deo: et dixit q̄ sic. et conti/
nuaret quia magna gloria erat sibi parata.
multas etiam alias.q. quesiuit et ad om/
nes respondit. Dicatur etiā de sorore sua
defuncta que apparens sibi: dixit q̄ erat
in purgatorio ꝓpt ornatus et picturas ⁊c.
Et petijt ab eo suffragia que ab eo adiuta
iterum apparuit sibi regratians ⁊c. Qui
etiā quesiuit ab ea de sua vita et statu ⁊c.
Nota in quo dubio seu timore viue/
bant sancti: quanto magis nos ⁊c. Item
cum semel orasset pro fratre suo ab impera
tore interfecto pro defensione ecclesie ⁊c.

Dic hystoriam rc̄. Patet ergo de eius vita spūali. Modo videamus de eius doctrina celestiali. Q sicū qz volebat disputare scribe re. seu dictare. recurrebat ad orationē. Itez qñ sibi dubia occurrebāt statim ab angelo vel a petro ꝛ paulo ei visibiliter apparentib⁹ de dubijs certificabat. Semel apparuit sibi virgo cū filio in brachijs q̄ ait filio. Fili de/claretis sibi h̄ dubiū. Itē dic de crucifixo sibi loquēte rc̄. Ideo nullus dʒ dubitare de eius doctrina rc̄. Iō libri eius sunt ita ꝑ totū mundū multiplicati. Ideo de ipso cantat hodie. Ipse tanq̄ imbres emittet eloqa sapie sue. s. quātū ad do trinā spūalē: palā faciet disciplinā doctrine sue. s. q̄tū ad vitā spūalem. Collaudabunt multi sapientiā ei⁹ ꝛ vsqz in seculum nō delebitur. Eccli. 39.

C Dico quarto ꝑseuerare rc̄. Similitudo dat de ꝑegrināribus romā ꝓ indulgentijs: ꝛ qñ essent iuxta portā vrbis rome redirent rc̄. Sic multi incipiunt ꝑegrinare viā bonam euntes ad ꝑadisum: ꝛ qñ sunt ꝓpe portaz redeunt retro ꝑ peccata rc̄. insipiētes sunt hmōi. Sed sapia vera est ꝑseuerare rc̄. Sapientiā nō vincit malitia. Rō: attingit enīz a fine vsqz ad finem fortiter. ꝛ disponit oīa suauiter Sap. 7. ꝛ. 8. c. Nota a fine. s. intentionali q² intētio est vnus finis. i. vnus terminus. s. a quo oꝑationū: q² est principiū. Usqz ad finē. s. executionis q² qđ est vlti/mū in executione est primū in intentione. Sic fecit btūs tho. qui vsqz ad mortē ꝑseuerauit rc̄. Dicat quō vocatus ad ꝯciliū. dū esset in via declinauit ad monasterium fosse noue. ꝛ ibi mortuus est rc̄. Et quō apparuit cometa. Nota de reuelatione facta fratri Alberto de bresia: cui apparuerant sāctus Aug⁹ ꝛ sctūs tho. rc̄. vt l. 9. historia cantat. Ideo ꝑseueremus exēplo suo in bona vita: q² Nō qui incepit sed q ꝑseuerauerit saluus erit Mat. 10. Ecce quare dicit sanctus tho. Antecedebat me ista sapientia.

Deo gratias. Amen.

C In festo dei Thome de aqno. Ser. 2.

Inuocaui et venit in me spūs sapie. Sap. 7. ꝛ in epl'a hodierna. Uel sic introitum: q spūs enīz sapie ē spūs sctūs. tum q² ꝯa sapiētia increata ꝓcedit. Tum q² sapiam infundit. tū q² in sapiētibus tñ habitat. Uel ꝓ introitu quere vtrū oratio sit exaudibilis. Uide tho. 22. q. 83. ar. 15. ad fīn. Uel pro introitu quere q̄ dr̄ia sit inter sapiam ꝛ sciam. Uide in ſmo. de btō Uincentio q incipit Btūs vir q in sapia morabit. in in/troitu rc̄. Pro declaratione thematis qd dicit Inuocaui. est notandum ꝙ in sacra theologia sit q̄dā qō. vtrū. s. ꝯueniēs sit orare deū ꝓ aliquo bono impetrando. Et circa h̄ vt refert Tho 22. q. 83. ar. 2. fuit triplex error antiquoꝝ. s. circa orationē. Quidā. n. posuerunt ꝙ res humane nō regunt diuina prouidentia: ex quo sequit vanum sit orare ꝛ oīo deum colere. De qbus dr̄ Mala. 3. Dixistis. Uanus ē q seruit deo. Et huius opinionis fuerūt multi antiqui int̄ quos fuisse dī Tullius. In quoꝝ ꝑsona loquitur Job. 22. Nubes latibulū eius: nec nr̄a ꝯsiderat: ꝛ circa cardines celi ꝑambulat. Itē Boetius in ꝑsona istoꝝ loquēs dicit. O īa certo fine gubernas. hoīm solos respuis actus. Sed h̄ opio est falsa: q² ꝑ hoc tollere tur ꝓmiatio bonoꝝ ꝛ dānatio maloꝝ: ꝛ timor dei pariter ꝛ amor. Cōtra qđ dicitur Mat. 25. Ibunt hij. s. dānati in supplicium eternū: iusti aūt in vitā eternā. Et preterea ex hac positione sequeret ꝙ deus nō esset iustus. ex quo ꝑmitteret multa mala: que in hoc mūdo fiunt esse īpunita. Et multa bōa irremunerata. Cōtra qđ dr̄ in ꝑs. Deus iudex iustus. fortis ꝛ patiens rc̄. Iere. xi. Iustus qdē es dn̄e rc̄. Et vlterius reprobatur ꝑ scripturā Sap. 8. di. Sapiētia attin/git a fine vsqz ad finem fortiter ꝛ disponit oīa suauiter. Nota A fine. i. a creaturis habētibus solū esse. Usqz ad finem. i. vsqz ad creaturas hñtes etiā intellectū. Nota qnqz gradus creaturaꝝ ꝛ vltima ē q̄ hʒ esse. vi/uere. sentire. rōcinari. ꝛ intelligere. Scđa falsa opinio fuit ponentiū oīa ēē in rebus humanis ex necessitate ꝯtingere: siue ex immutabilitate prouidētie. siue ex necessitate stellaꝝ. siue ex cōnexione causaꝝ. Hic error destruit rōne ꝛ auctē. Rō ē quadruplex quā scripsi in. lex. p. 3. in. 2. q. Auctas ponit istā. Et s̄m hoc etiā excluditur orationis vtilitas. Huius opinionis v̄r esse Uirgilius: q ait. Desine fata deū flecti sperare precando.

Et huic errori etiá qdam xpiani innitunt paganizátes q dicút. Quid oportet orare? Quel che dio ha ordinato conuien che sia. Sed h opio falsa est: qz fm hoc tolleret libertas arbitrij in actibus huanis. z pñs totaliter tolleret ratio meriti z demeriti. z virtutis z vitij Cótra qd scriptura dicit. Deus ab initio pstituit hoiem: z reliqt eum in manu psilij sui. Glo. i. in libertate arbitrij. Et. j. Ante hoiem vita z mors bonú z malú: qd placuerit ei. dabit illi. Eccl. 15. z pz scda.

Tertia falsa opio fuit ponentiú qdé res húanas diuina puidétia regi. z q res humane nó puenit ex necessitate: z in h bñ: sed dicebát dispositioné diuine puidentie variabilé esse. z q orationibus z alijs q ad diuinú cultum ptinent dispositio diuine puidétie imutat. Sed hec etiá opio é falsa. Maz vt dr Mala. 3. Ego deus z nó mutor. Stabilisqz manens dans cuncta moueri. Nec obstat q dr de Ezechia z Niniue. qz illa nó fuit dei snia diffinitiua sed cóminatiua z tñ vera. qz cum dixit Isaias Isa. 38. Ezechie regi. Morieris tu z nó viues: loqtur fm ordiné s. dtaz causaz fm quas debebat mori. Sicut si medicus pdiceret infirmú debere mori p. dereta mortali infirmitate. z postea miraculo se sanaret. nó dixit médacium nec falsum medicus: qz loqbat fm ordinem cause scde. Et sic etiá Jonas niniuitis dixit. Adhuc z quadraginta dies z Niniue subuertet: qz ciuitas merebatur subuerti ex demeritis peccatoz que ibi fiebát. Nó ergo fuit pphetia illa fm determinationé siue diffinitioné prime cause. s. dei: sed fm ordiné causaz inferioz. s. nature vel meriti: vt ponit Tho. p. i. q. 19. art. 7. ad 2m. Tho in. 3°. p gentil. c. 94. quattuor ponit opiniones erroneas quozdá circa orationem vz Epicureoz. peripatheticoz. stoycoz. z egyptioz. Primi. s. Epicurei negabant oio diuiná puidentiá. Secúdi. s. aliqui pypatheticoz res humanas diuine puidétie subtrahebát. Tertij s. stoyci oio q dé puidétie subsunt sed ex ncitate córingere arbitrabant. Quarti. s. egypcij ecótrario dicebant diuiná dispositioné vertibilez orationibus. Sed prima opinio est falsa p illud Sapié. 8. Sapiétia attingit a fine zc. Scda opinio est falsa per id qd habet hic in prima opinione. z sic relique reprobant hic. Fides ergo catholica tenet q oés regátur puidentia diuina ptra primá opinioné epicureoz. Etiá actus humanos ptra secúdam peripatheticoz nec ex necessitate ptingere ptra tertiam stoicoz. nec diuiná dispositioné vertibilé ptra tertiá egyptioz. sz remanéte dispositione diuina incómutabili z libertate arbitrij. necessaria est oratio: non vt mutet diuina dispositio sz vt ipleat zc.

Est ergo accipienda media via. vt z induca oratíonis vtilitas. z tñ nó imponat necessitas rebus humanis diuine puidentie subiectis. neqz et diuiná puidentiá mutabilem existimemus. Ad huius ergo euidentiá psiderádum fm Tho. 22. q 83. ar. 2. q ex diuina puidentia nó solum disponit q effectus fiant: sed etiá ex quibus causis. z quo ordine proueniant. Inter alias aút cás sunt z quedá cáe actus humani. Uñ oportet hoies aliqua agere nó vt ex suis actib⁹ diuiná dispositioné immutent: sed vt p actus suos ipleant quosdá effectus fm ordinez a deo dispositú. Uerbi grá: deus disposuit petrú saluari. Joáné. Martinú zc. Ecce effectus. Sed etiá disposuit causas. s. petrum p cám elemosyne. Joánem p cám ieiunij zc. Uñ Greg in. 4. dia. z. 23. q. 4. Obtineri nequaqz pñt que predestinata nó fuerit. sz ea q sancti viri orando efficiunt. ita pdestinata sunt vt precibus obtineant. Nam ipsa quoqz perhénis regni pdestinatio sic est ab oipotenti deo disposita vt ad hoc electi ex labore pueniát. quatenus postuládo mereátur accipere qd eis oipotens deus ante secula disposuit donare. Et pcordat cum predictis etiá snia Socratis. De quo scribit Ualerius lib. vij. c. 2. Socrates quasi quoddá humane sapientie terrestre oraculum: nihil vltra petendú a dijs imortalibus arbitrabatur qz vt bona tribuerent zc. Sic etiam dicimus in rebus naturalibus zc. Uide de hoc sicut scripsi in sermonib⁹ quadragesimalibus de penitentia in sermo. de orationis vtilitate in introitu. Ad ppositum ergo btús Tho. sciens q oratio est necessaria ad psecutionem spús sancti z gratie diuine: ideo orauit instáter de hoc z accepit. Ideo dicit ipse in themate. Inuocaui zc. Patet thema. Dices tu sed quero quia iste

spūs sanctus ꝯtulit beato thome. Scḋo qnqȝ effectus fm q̄ quinqȝ sunt differētie sapiē tie: ⁊ sunt iste videlicet.
¶ Prima est sapientia apostolica.
¶ Scḋa est sapientia angelica.
¶ Tertia est sapientia philosophica.
¶ Quarta est sapientia theologica.
¶ Quinta est sapientia heroica.i.diuina.

Prima ꝯsistit in voluntaria paupertate. Scḋa ꝯsistit in virginali puritate. Tertia ꝯsistit in diuinali charitate. Quarta ꝯsistit integrali credulitate. Quinta ꝯsistit in sup̄nali claritate ⁊c̄. ¶ Prima ergo sapientia dicit̄ ap̄lica que ꝯsistit in eo qḋ dixit dn̄s petro. Ecce nos reliquimus oīa ⁊ secuti sumus te Mat.19. Nota Omnia: nō solum ergo bona tp̄alia sed etiā voluntates ⁊ voluptates dimiserūt. ecce tria vota religiōis. Paup̄tas ergo volūtaria est vera sapiētia. Nō q̄ sapiēs di ille q bene ordinat mediū ad ꝯsecutionē finis. Unde versus.
Quicqd agis prudēter agas. ⁊ respice finē. Finis aūt noster nō sunt diuitie sicut menti t̄ auarus. nō dignitates ⁊ honores sicut sup̄bus false opinat̄. Finis hoīum vt plurimum hodie est mundus.i.mūdana ꝯcupiscētia. Uerbi gratia. Ad quē finē mittit hō filium ad studium: nisi causa honoris ⁊ lucri. vt habeat postea officiū vl̄ p̄laturā ⁊c̄: Et cum finis malus sit: ipsum quoqȝ opus malum est. Sed ve istis q̄ finis istoꝝ tādē est interitus ⁊ pditio: q̄ cum manibus vacuis de mundo exeūt Sap̄.3. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilis opa coꝝ. ergo finis hoīs est vita eterna. Et h̄ est sapientia scire inuenire bonum medium ad talē finē. Et hec est paupertas ap̄lica vt infra dicit̄. Nō voluptates sicut luxuriosus. Nō denīqȝ aliqd tp̄ale: q̄ Nō habemus hic ciuitatem manentē sed futuram inquirimus Heb.xiii. Sed finis noster est vita eterna: iuxta illud Ro.6. Liberati a peccato. serui aūt facti deo: habetis fruc. vestrū in sanctificatione. finem vero vitam eternam. Mediū aūt quo ꝯsequitur hō finem istum: est paup̄tas voluntaria. Mat. 5. Beati pauperes spū: qm̄ ipsoꝝ est re.ce. ergo vera sapientia est qñ hō se facit pauperē voluntarie vt hoc modo vitā eternā sibi mereatur. Uñ de btō Dnico cantatur.

Pauper in peculio diues vita pura: paupertatis precio celi tenet iura. Hanc aūt sapiētiam diues iniquus habere nō pōt: q̄ nec mediū nec finem h̄z. qui inordinate afficit̄ ad diuitias. Prouer.7. Quid pdest stulto habere diuitias: cum sapiam emere nō possit: De tali diuite loquit̄ christus dicēs. Facilius est camelū p foramen acus transire: q̄ diuitem intrare in regnū celoꝝ Mat.19. Et Ap̄s.1.Tim.6. Qui volunt diuites fieri incidunt in tē. ⁊ in la. diaboli. ⁊ desi. mul. inuti. ⁊ nociua: que mer. hoīes in interitum. Et sic cōiter videmus diuites esse: q̄ plus diligunt diuitias q̄ virtutes. Plus obedit̄ denario q̄ deo. ppterea dicunt̄ diuitie mām̄ona iniquitatis Mat.6. Nō potestis deo seruire ⁊ māmone. Sup quo dicit Hiero. Ois diues aut iniquus ē: aut iniqui heres. Ideo si qs vult virtutes ⁊ gratiā acquirere p quā fit dignus vita eterna. d̄z ex ꝯsilio diuitias relinquere. Sic fecit ille Crathes. de quo Hierony.12.q.2. Crathes ille thebanꝰ hō qdam ditissimus. cum ad phandum athenas pgeret. magnū auri pondus abiecit: nec putauit se posse ⁊ virtutes simul et diuitias possidere. Et hec est vera sapiētia quā paucis datum est nosce. Mat.xi. Confiteor tibi pater dn̄e celi ⁊ terre: q̄ abscon. hec a sapiētibus ⁊ pru. ⁊ reue.ea paruulis. Hanc ergo sapientiā habuit btūs Tho. vt infra d̄. Ideo vt btūs Augꝰ in.8.confes.loquēs de sapia. Differebā ꝯtēpta felicitate terrena ad eā inuestigandā vacare cuius nō inuentio sed vel sola inquisitio iam p̄ponēda erat etiā inuentis thesauris regnisqȝ gentiū: ⁊ ad nutū circūfluentibus corporis voluptatibus ⁊c̄. Hanc igit̄ sapiam hūit btūs tho. q̄ fecit se pauperē voluntarie religionē fratrū predicatoꝝ intrando. Hic hi storiam de re ⁊ noīe bono ⁊c̄. Itē de charta inuenta in eius manu: in qua erat scriptum. Aue maria ⁊c̄. Item quō notus traditus est a matre studio cum fuit capax studij. Puer aūt quatuordecim annoꝝ venit ad priorē ꝯuentus ordinis predicatoꝝ de neapoli: ⁊ effectus est frater ⁊c̄. Hic etiā quō humiliter ꝯuersatus est in religione. Unde de eo dicit̄ q̄ nunq̄ habuit stimulū inanis glorie de scia sua: sicut ipse confessus est. Nota etiā qñ iuit cū fratre quodā

ad emēdaꝫ pisces. Nota etiā ꝙ quottidie
vnam missā dicebat ꝛ aliam audiebat: ad
quā frequentius ministrabat. Nota hic ꝯ
multos qui querunt sciam sancti Thome
ꝛ ascēdere volunt ad magisteriū exemplo
sancti thome: quē tñ volunt imitari in humi
litate. obedientia. castitate. ꝛ alijs virtuti/
bus ꝛc̃. Patet ergo quō habuit primā sa/
piētiam aplicam ꝑ religionis ingressum. er
go poterat dicere illud verbum qđ hodie
cantaē de eo in epl'a. Inuocaui ꝛ venit in
me spūs sapie: ꝛ preposui illā regnis tēpo
ralibus ꝛ sedibus .i. prelaturis spūalibꝰ. Et
diuitias nihil esse dixi in cōparatione illi/
us: nec cōparaui illi lapidem ꝓciosum. qm̄
omne aurum in cōparatione illius harena
est exigua. ꝛ tanꝗ̄ lutum extimabitur ar/
gentum in conspectu illius Sap. 7.

¶ Scđa sapientia est angelica que ꝯsistit
in virginali mūdicia per quā efficiē homo
similis angelis. Hierony. in carne preter
carnem viuere: angelica vita est potius ꝗ̄
humana Quinimo si plus est dicere. ꝗ̄tuꝫ
ad hoc melior est angelis. qꝛ in angelis nō
est inclinatio ad venereas voluptates. eo
ꝙ carne ꝛ materia careant. ꝛ ideo proprie lo
quendo non est in eis virginitas: qꝛ vt ait
Augꝰ. Uirginitas est in carne corruptibili:
incorruptionis ꝑpetua meditatio. Sed in
hoie est vera virginitas. Et hec est vera sa
pientia. Sapiens enim dr̄ naucleros quan
do inter ꝓcellas ꝛ ventos scit bene dirige/
re nauem ne frangaē aut submergaē. Uel
equitator scit bene equitare super equum
indomitum ꝛ scit eum bene regere: ita vt
nō proiciat eum in lutum. Sic de equo vel
naui corporis inter procellas carnaliuꝫ vo
luptatum. scopulos tentationum. ꝛ ventos
maloꝝ tentationū exēplū. Iō Eccl'i. 3. Cor
sapiens ꝛ intelligibile abstinebit se a pecca
tis: ꝛ in operibus iusticie successus habe/
bit. Hanc ergo sapientiam habuit beatus
Tho. quia fuit virgo ꝛ purus non solum
preseruandose a corruptione luxurie. sed
etiam ab omni contagio peccati mortalis:
quia nunꝗ̄ mortaliter peccauit. Hoc te/
status est frater Raynaldus confessor suus
de eo post obitum suum: dicens ꝙ beatus
Thomas ita purus erat sicut puer quinꝗ̄
annoꝝ. Et ad hoc vt sapientia ista clarior
apud deum ꝛ homines redderetur. fuit per
tentationem probata: quia virtus in infir/
mitate perficitur. 2. Cor. 12. Item Senece.
Marcet sine aduersario virtus. Sicut au/
rum per ignem. Prosequere hystoriā quo
modo postꝗ̄ intrauit ordinem mater eius
volens ipsum videre. venit Neapolim ꝛc̃.
Item quomodo fecit eum capi per germa/
nos suos. Positus autem in turri conuer/
tit sorores suas ꝛ instruxit ꝛc̃. Iteꝫ quomō
tentatus de luxuria ab illa puella. ignē car
nalis cōcupiscentie materiali igne fugauit.
ꝛ sic fuit cinctus ab angelis cingulo casti/
tatis ꝛc̃.

¶ Tertia sapientia est ph̄ica que consistit
non solum in cognitione ph̄ie sed in dile/
ctione sapientie. Unde August. in. 8. de ci
uita. dei in prin. Ph̄ie ipsum nomen si lati/
ne interpretamur: amorem sapientie profite
tur. ꝙ si sapientia deus est per quem facta
sunt oīa, sicut diuina auctoritas veritasꝗ̄
monstrauit. verus philosophus est amator
dei. Nota hic exemplum de Pythagora
qui interrogatus: quisnam se profiteretur.
philosophum se esse respondit. i. studiosum
vel amatorem sapientie. qm̄ sapientem pro
fiteri arrogantissimum videbatur: vt notat
Augꝰ. 8. de ciui. dei. c. 2. Philosophia enim
dicitur a philos ꝙ est amor: ꝛ sophia quod
est sapientia: quasi amor sapientie ꝛc̃. No
ta contra philosophos ꝛ legistas qui sa/
pientiam quidem phyficam verbis ꝓfi/
tentur exterius: vt ex ipsius nomine auca/
pentur honorem: sed moribus reprobant.
Et vocantur ph̄i que rectius dicerentur fa
tui. Ro. i. Dicētes se esse sapi. stul. facti sunt.
Uel iniqui potius: quia fatui ex ignoran/
tia. hij vero ex malitia delinquunt. Uera
ergo sapientia philosophica est quādo q̄s
non solum informat intellectum per sciētiā:
sed etiam affectum ad amorem virtutum ꝓ
pter deum. Hanc ergo excellentiaꝫ habuit
beatus Tho. qꝛ clarissime fuit intellectus
eius informatus per scientiam philosophi/
cam. Nota hic quomodo in studio a con/
studentibus vocabatur bos mutus ꝛc̃. Et
quomodo Albertus magnus de eo prophe
tice dixit. Nos vocamus istum bouem

mutum: sed ipse adhuc in doctrina talē dabit mugitum. q in toto mūdo sonabit. Nota de illo scolare q videns. b. Thomā nūq̄ loq &c. reputans eum grossum ⁊ nihil scire voluit sibi repetere lectionem &c. Hic hystoriam. Nō solum āt intellectus eius fuit p sciam informatus. sed ēt affectus ipsius fuit ad amorem diuinum vehementer accensus: ita q studens ita afficiebat̄ q sepius rapiebat̄ a sensibus. Nota hic de fistula quā patiebatur in tibia: que fuit a medico incisa ipso cōtemplante ⁊ nihil sentiente. Item semel dum studeret in libro Boetij de trinit. &c. cādela sibi nihil sentienti combussit digitos. Item qn̄ iuit ad visitandum sororē ⁊ p triduum stetit raptus. Item qn̄ ex̄ns in mensa regis Francie cum priore conuentus parisius. pcussit mensam &c. Vide in ser. magistri Uin. qui incipit. Antecedebat me ista sapientia parte. 3.

¶ Quarta sapientia est theologica que est cognitio de rebus diuinis. Et dī a theos q est deus. ⁊ logos qđ est s̄mo: que dupliciter hīri pōt. Uno modo per rōnes naturales. ⁊ sic vocatur Metaphisica. Alio mō per reuelationes diuinas: ⁊ sic vocat̄ fides siue theologia. Utrāq̧ habuit. b. Tho. Hec autem sapia theologica cōsistit in tribus. s. in cognitione rerū diuinarū. in operatione virtuosa. ⁊ in doctrina copiosa. De quibus dī. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciam doce me. Bonitatē ecce scdm ⁊ disciplinā ecce tertium. ⁊ sciam ecce primū. Oīa hec hūit. b. Tho. Nam sciam maximā habuit vt pz in operibus suis. Operationem scō ⁊ vitā virtuosam habuit. Nota exemplū humilitatis qđ ondit qn̄ iuit cum cōuerso quodā ad emēdū pisces. Doctrinā vero habuit quia docuit ⁊ verbo ⁊ scripto. Uerbo q2 pdicabat &c. Itē scripto. intantū q nullus doctor fuit excellentior eo. Rñ ez dic vt infra scribit̄. Hanc habuit. b. Tho. Clarissime intm̄ q inter doctores q̄ t nūq̄ in mundo fuerūt nullus forsan fuerit excellentior eo. Rō est. Nā in triplici dīa vel gradu fuerunt ⁊ sunt doctores theologi. Quidā n. hūerunt magnā ⁊ altā auctātē sed nō hūerunt claritatē. sicut fuerunt apl'i ⁊ euāgeliste ⁊ doc. sctī ātiq: sicut Aug⁹. Ambr. Hiero. Greg. &c. Et isti hūerunt maximam auctātē ex sctitate vite. Et ēt ex auctoritate mittentis. sicut apl'i q fuerūt legati de latere xp̄i. Propter q dicebat Aplūs. Pro xp̄o legatione fungimur. 2. Cor. 5. Sed nō hūerunt claritatē. imo ad itelligendū eos sunt necessarie glose. ⁊ plus q2 hētici de libris eoꝝ sūpserunt auctātes ⁊ argumēta ad defendendū hēses suas. sicut nos ad defendēdū fidem catholicā. Quidā scđo doc. hūerūt in dictis suis magnā claritatē sed nō auctātē ex defectu sigilli regij. s. bone vite ⁊ deuotionis: nec sunt canonizati. In tertio scđo gradu fuit. b. Tho. Hēt. n. auctātē ex sctitate vite ⁊ canonizatiōe ecclie: ⁊ ēt claritatē sciē &c. ⁊ iō fuit excellentissimus. Nec mirꝝ q2 non tam humano studio q̄ diuina reuelatione hm̄oi sciam acquisiuit. ⁊ suffragio orationū quas semp premittebat. siue vellet disputare: siue legere: siue scribere. ⁊ dicebat. Declinate a me maligni &c. versu. Emitte spūm tuum ⁊ creabunt̄ &c. cum oīone de spū scō. Unde eius merito apparet āt sibi apl'i Petrus ⁊ Paulus. ⁊ sibi sup scriptura Isaie interdum dubia declarabant. Nota etiā hic qđo apparuit sibi aīa magistri Romani. Item aīa sororis &c. Item semel apparuit sibi virgo Maria cum filio ihm rogans vt ihm dubium declararet &c. Itē nota qđo crucifixus qui est in conuentu fratrum predicatorum neapolis semel loquutus est sibi &c. ⁊ sic patet quarta sapientia &c.

¶ Quinta sapiētia est heroica. i. diuina que cōsistit qn̄ homo vnitur deo irreuocabiliter vinculo glorie. Tunc enim oēm sapientiam ⁊ scientiam in visione dei nascitur. Gregor. Quid est quod non videant: cum videntē omnia vident? Unde. 1. Cor 13. Uidemus nunc per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. De hac sapientia potest intelligi illud Sap. 8. Sapientia attingit a fine vsq̧ ad finem forti. ⁊ disp. oīa suauiter. Nota duplicem finem. Primus est vita psens bona. Scđs est vita eterna. Vel primus est grā Scđs gloria. Hanc ergo habuit. b. Tho. Vide eius mortem. Vide hic de comento q̄ appuit sup. monasteriū fosse noue i morte sua. Item de apparitione beati Aug ⁊ scti Thome facta fratri Alberto de brixia: qui fuit sanctus adeo q in vita claruit miraculis. ⁊ post mortem. Deo grās. Amen.

¶ In festo beati Gregorij pape Sermo vn⁹

Quis putas est fidelis seruus et prudens. Mat.24. Ad istam questionem dñi. Respondere possumus et dicere. Dñe tu melius nobis incomparabiliter nosti: quis est fidelis etc. Sz quia dignaris nos interrogare. respondemus cum omni humilitate tue sanctissime maiestati hoc modo. quod huius pauci reperiunt. tamen aliqui sunt ex gratia diuina. Inter quos refulget Greg. qui fuit seruus prudens et fidelis, Tria ergo de eo dicunt. Primo quod fuit seruus quo ad deum. Secundo prudens quo ad se. Tertio fidelis quo ad proximos.

¶ Primo ergo Gregori. fuit seruus dei et hoc bene et rationaliter. Quadruplici enim ratione vnusquisque nostrum debet seruire deo: secundum quod quattuor sunt genera seruorum.

¶ Quidam enim sunt vernaculi.
¶ Quidam sunt captiui.
¶ Quidam sunt emptitij.
¶ Quidam sunt mercenarij.

Vernaculi dei sumus et nos ratione creationis.
Captiui ratione acquisitionis seu expugnationis.
Emptitij ratione redemptionis.
Mercenarij ratione repromissionis.

¶ Primo ergo sumus vernaculi. i. in domo nati ex propria ancilla ratione creationis. Nam primi parentes nostri fuerunt serui dei ratione creationis. Si. n. quis facit domum vel vineam est dñs illius ex eo quod edificauit vel plantauit illam: secundum magis de⁹ etc. Nos autem sum⁹ nati ex ipso in domo dei que est mundus Baruch.3. O israel quam magna est domus dei: et ingens locus possessionis eius: magn⁹. non habens finem.

Secundo sumus captiui ratione acquisitionis: quia cum primo essemus captiui diaboli qui in bello publico et a principe deo bandito vicerat primos parentes. et consequenter serui eius facti: iuxta illud. 2. Pe. 2. A quo enim quis captus est: huius et seruus est. postea ad clamorem sanctorum patriarcharum et prophetarum excitat⁹ dñs. bellauit cum diabolo in campo clauso crucis et ipsum manu fortissima et affixa cruci fortiter debellauit: et sic nos a diabolice seruitutis vinculo liberauit. et suo suaui iugo subegit.

Tertio sumus Emptitij serui dei ratione redemptionis. Venit enim xpo tanquam mercator ad feram huius mundi. qui dat primo arram et postea totum precium soluit in banco etc. Sic dñs dedit arram in die circumcisionis et postea in die veneris sancta soluit totum precium in banco crucis. in tantum quod nihil remansit sanguinis in sacratissimo corpore suo: nisi alique pauce gutte quas etiam post mortem effundere voluit. quando miles lancea latus eius aperuit. et continuo exiuit sanguis et aqua Jo. 19. Et sicut redemit nos. Ideo dicit Petrus. Scientes quod non corruptibilibus auro et argento redempti estis de vacua vestra conuersatione: sed precioso sanguine. quasi agni incontaminati et immaculati Iesu xpi. i. Pe. i. Nota Redempti. i. iterum empti. Declara etc. Vide in dñica prima post octauas pasce ser. qui incipit Ego sum pastor bonus p. i. Quarto sum⁹ mercenarij ratione repromissionis. Mira benignitas dei: quia licet essemus serui eius ratione creationis. ratione acquisitionis. et ratione redemptionis. et consequenter nihil mercedis deberemus ex seruitio recipere. Nam sicut dicit dñs Luc. 17. Cum omnia bene feceritis dicite. Serui inutiles sumus quod debui. fa. fe. tamen voluit repromittere seruitio nostro mercedem denarij diurni Mat. 20. Quia igitur beatus Greg. ista considerauit: idcirco optimis rationibus motus seruiuit, dño. et ideo dicitur seruus dñi. Seruiuit. n. deo prudenter et fideliter. Ideo sequitur prudens et et est secunda pars sermonis.

¶ Secundo ergo dicitur quod beatus Greg. fuit seruus prudens. Multi enim homines quamuis sint serui dei quo ad suas seruitutis sicut et omnes homines hoc modo sunt serui dei vt dictum est: tamen non sunt serui dei quo ad actum seruitutis: quia non sunt prudentes: quia permittunt se decipi ab hostib⁹ dei. sicut fuerunt primi parentes qui magis crediderunt diabolo dicenti Neque quam moriemini: quam deo dicenti Morte moriemini. Ideo dicit dñs. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbe Mat. 10. Ad idem Hieronym. 16. q. i. Si cupis. Habeto simplicitatem columbe ne machineris dolos: et serpentis astutiam ne alterius supplanteris insidijs. quia nihil differt in vitio. decipere posse vel decipi. Secundo ergo Greg. fuit seru⁹ prudens. Prudentia est virtus que docet hominem ad cauendum hostium insidias. Tres autem habem⁹ hostes

¶ Primo diabolum: qui pugnat cum astutia.

¶ Scđo carnem: que pugnat cum luxuria.
¶ Tertio mundū: qui pugnat cū auaritia.
Istis autē Greg. cauit picula diaboli: p sa
piam. 2° cauit picula carnis: p abstinētiā.
3° cauit picula mundi: p mīaꝫdiā. Pri
mo ergo diabolus voluit cū astutia sua de
cipe btūm Greg. qñ trāsfigurās se in ange
lum lucis psuasit sibi: vt sub pretexto habitu
mūdo sufficietenus deseruiret rē. Sic fa
cit hodie multis dicēs. Ut qd vis religio
nē intrare. Dic practice rē. Igit Greg. cauit
hoc piculū p verā sapiam: qꝛ reliqt mūdū
ꝛ fecit sex monasteria in Sicilia ꝛ septimū
rome: i quo relictis sericis auro gēmisqꝫ rē.
vt in legenda rē. Nec solum fuit prudens
ad cauēdū insidias diaboli in se. sed etiā in
alijs. s. in anglicis quos ꝯuertit ad fidem.
Dic hystoriā qñ trāsiens p forū vidit illos
pueros anglicos venales rē. Et qualis tūc
nō potuerit tunc in angliā ire reuocāte ip
sum papa ad petitionē romanoꝝ: tū post
ꝙ fuit papa misit illuc Aug. epm angloꝝ.
ergo Quis putas ē fidelis rē. Scđo cauit
picula carnis ꝙ multum infestat qñqꝫ fuos
del iuxta illud Ro. 7. Cōdelector legi dei
sm interiorē hoīez. Uideo aūt aliā. l. i. mē.
meis repu. legi mē. m. ꝛ cap. me. in lege pcti.
Infelix ego hō quis me li. de cor. mor. hu
ius: Et pmo pmiserat nō enim qđ volo bo
num h facio: sꝫ qđ volo malū h ago. Greg.
ergo cauit huius picula p abstinentiā ma
gnā. Uñ legit ꝙ mater ipsum crudis legu
minibus pascebat. vñ intātuꝫ corpus atte
nuabat vt infirmato stomaco vix subsistere
valeret. Cōtinuis etiā ꝛ diuersis infirmita
tibus laborabat: sicut ipse scribit in pemio
moralium. Tertio cauit picula mundi qui
tentat de auaritia quo plenus est. Quī vt
vbiqꝫ est in mundo ꝯcupiscentia carnis est.
ꝛ ꝯcupiscia oculoꝝ. ꝛ supbia vite. 1. Jo. 2. Ca
uit ergo p misericordiam: qua plenus fuit.
Nota exēplū qñ cum esset abbas fecit da
ri elemosynā ter naufrago paupi sub cui
spē erat angelus: vñ qꝛ mīaꝫdie opibus
vacabat. meruit angelum ꝛ ēt xpm i domo
recipe sicut Abraā ꝛ Loth: sicut legit Gen.
18. ꝛ 19. Et in decretis. 42. di. Quiescamus.
Dic qñ facto papa idē angelus in spē pau
pertatis fuit imensa sua. Itē quō noīa pau
peꝝ scripta habebat rē. Et quō etiā longe
positis paupibus largiebat rē. Itē quomō
quadā die dñs iesus xps in forma pegri
ni accessit ad euꝫ ꝛ disparuit. postea cum
vellet sibi lauare man⁹. Item quō despexit
adeo mundū vt magis heremita ille grām
suā affectaret ꝙ Greg⁹ papatus gliaꝫ affe
ctaret. ergo ꝯsputas est hmōi prudēs: sc³.
Greg. ¶ Tertio dī fidelis quo ad subditos.
Ista āt fidelitas ꝯsistit in hijs i qb⁹ dꝫ plla
tus qlibet esse fidelis: ꝛ sunt qtuor vꝫ.
¶ Primo dꝫ esse fidelis in bene intrādo.
¶ Scđo dꝫ esse fidelis in sancte viuendo.
¶ Tertio dꝫ esse fidelis in recte docendo.
¶ Quarto dꝫ esse fidelis in iuste regendo.
Primo ergo platus dꝫ esse fidelis in bñ
intrādo. s. p hostium nō auri vel argenti sꝫ
diuine voluntat: iuxta illud apli. Nec qsꝙ
sibi sumat honorē sed q vocat a deo tanꝙ
aaron Heb. 5. Aliogn dicit dñs. Qui non
intrat p ostiū in ouile ouiū sꝫ ascēdit aliūde:
ille fur est ꝛ latro Jo. 10. Et talis pene ipos
sibile est vt bono fine claudat. Uñ Leo pa
pa. i. q. i. Principatus. Quē aut seditio ex
torsit aut ambitus occupauit. etiā si. mori
bus aut actib⁹ nō offendit. ipsius tñ initij
sui est pniciosus exēplo. Et difficile ē vt bo
no pagant exitu: q̄ malo sunt inchoata pn
cipio. Dic vt expedit. Greg. ergo bñ intrauit
in ouile xpi. Dic quō Pelagio papa pcedē
te sequenit maxima pestis. Et quō p⁹ mor
tē Pelagij miraculose pmotus est ad pa
patū rē. Scđo dꝫ esse fidelis in sctē viuē
do rē. Uñ dicit tex. in decretꝫ. ꝙ talis dꝫ eē
pastor in vita: vt ppls reputetur grex respe
ctu sui. Sic Greg. Nā semp aut in orādo
aut i scribēdo aut ꝯtēplādo occupabat to
tū fere tēp⁹ vite sue. Et mirū ē ꝙ quō scri
psit tot libros exñs papa et infirmus. Ha
buit etiā patiētiā in psecutionibus Mau
ritij Impatoris. Nota etiā quō sibi cantā
ti missam ꝛ dicenti: pax dñi rē. angeli rñde
runt. ꝛ cū spū tuo. Nota etiā quō oratiōe
sua efficacissima aīa Traiani est ab inferis
liberata: ꝛ declara modū rē. Nota etiā de
humilitate sua in actib⁹ ꝛ in libris suis. vñ
ex humilitate fuit primus q vocauit se ser
uum seruoꝝ dei rē. Itē qñ semel ex humili
tate pstrauit se corā quodā sancto patre: q
venerat romā ad visitādum limina aploꝝ.
Multa alia etiā exēpla pñt referri sicut ex

pedit:p vt legit in legenda. Tertio recte
docendo rc.2.Tim.4.Argue.obsecra.incre
pa.r oi patientia r doctrina:r hoc bn̄ segt
ad sm.s.q2 si prelatus bn̄ vixerit bn̄ potest
docere ad instar illius de quo dr Act.i.Ce
pit ihs facere r docere.Ite Chriso.40.di.
Multi. Si qdem bn̄ vixerit r bn̄ docuerit
pplm istruit.si bn̄ docueris r male vixeris
tui solius pdēnator eris.Nā bene viuēdo
r bn̄ docendo pplm instruis quō viuere de
beat.Bene at docēdo r male viuēdo deū
instruis quō te debeat pdēnare. Dic quō
btūs Greg.optime docebat pplm doctrinā
sanā rc.Vn̄ habemus eciā homelias eius.
In cui⁹ doctrine testimoniū r veritatis co
rā q̄ scripsit.Nota exēplum de Petro dya
cono:q dans testimoniū de eis.statim mor
tuus fuit fm q pdixerat rc. Ite nota mis-
sali gregoriano r ambrosiano. Quarto in
regendo iuste rc. Sap.i. Diligite iusticiā q
iudicatis terrā rc.Ite Aug⁹.Corripiat in-
quietos.psoletur pusillanimes.suscipiat infir-
mos.patiens sit ad oēs.q excellenter in re-
gimē se hūit Greg.manifeste pōt vnusqsq
intelligere ex his q̄ scripsit presertī i pasto
rali r diffusus in moralibus.Et vide textū
Gregorij in decretis.xliij.di. Sit rector. Et
45.di.Disciplina. Ergo ad qōnē ppositā.
Quis putas est fidelis seruus r prudens?
Rn̄dere possumus audacter.Gregorius est
iste.Cuius merito rogemus dn̄m vt r nos
simus serui dei prudentes r fideles.

Deo gratias.Amen.

¶ In festo sancti Benedicti abbatis.
Sermo vnus.

Tastum dedu
cit dn̄s p vias rectas. Sa-
pie.io. Sermo erit de btō
Benedicto cuius hodi e fe
stū agim⁹.Salutet virgo.
Pro declaratione thematis r introductio
ne materie:est notādū q in scriptura sacra
clare pbat r experientia q̄ est magra rer
hoc docet.q duplex e vita viar fm q du
plex est terminus ad quē hoies tendūt.s. bo
nus r malus.Bonus e vita eterna: malus
eterna dānatio.Ad terminū ergo malū vie
ducentes dicunt oblique siue tortuose:r he
vie sunt vicia r peccata:puta supbia.auari
tia.luxuria.r hmōi.q2 hay viay finis e in
fernus.Ro.6.Finis illoy.s.peccatoy mors
est.He ergo vie sunt tortuose: qūis pluri-
bus sicut sunt viciosi r mundani videatur
bone.Verbi gratia.si dicatur luxurioso nō
catis per istam viam rc.dicit. Et vadatis
per facta vestra:nō est aliud nisi gaudere
r letari r delectari rc. Quis scit de alio
mundo rc: Sic si superbo rc.Sic si auaro.
vsurarius dicit.Vadatis per facta vestra:
paupertas est alter infernus:dico rc. Sed
audi quid dicit spiritus sanctus per os Sa
lomonis.Est via que videtur homini bona
nouissima autē eius ducunt ad interitum
Prouer.16.Tales ergo non vadunt per vi
as dei:sed diaboli ps. Nō enim qui operā-
tur iniquitatem in vijs eius ambulauerūt.
Alie ergo vie sunt recte. r he sunt virtutes
.s.humilitas. castitas. patientia. charitas.r
huiusmodi.quoy finis est vita eterna. De
quibus dicitur in ps.127. Beati omnes q
timent dominum:qui ambulāt in vijs eius.
Nota Beati dupplici beatitudine. Vna vie
in hac vita que consistit in vita virtuose.
Naz vt ait phs in ethicis.Felicitas est ope
ratio fm virtutem perfectam.ps.Beati im-
maculati in via.Has vias petebat Dauid
di.Vias tuas domine demonstra mihi:r se
mitas tuas edoce me.O q̄ felix o q̄ bea
tus est ille qui virtuose viuit:quia vita eoy
est pacifica r beata r mors preciosa r secu
ra.De istis ambabus vijs dicit scriptura.
Vias que a dextris sunt nouit dominus:
peruerse vero sunt que a sinistris sunt Pro
uer.4.Quia igit beatus Benedictus am-
bulauit per vias virtutum opitulante do-
mini gratia:ideo dicit de eo thema. Iustū
deduxit dominus per vias rectas. Patet
thema.Modo videamus per quas vias.s.
virtutes beatus Benedictus ambulauit et
peruenit ad gloriam.

¶ Prima virtus est paupertas spūalis.
¶ Scda est credulitas integralis.
¶ Tertia est humilitas cordialis.
¶ Quarta est castitas virtualis.
¶ Quinta est patientia exemplaris.
¶ Sexta est perseuerantia finalis.

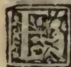
De viis q̄ d(icu)nt boni et mali

Quia tunc est perfecta virtus cum probatur. Nam virtus in infirmitate perficitur. 2. Cor. 12. Ideo etc. Unde nota quando fuit temptatus a diabolo in luxuria post apparitionem avis que dicitur merula.

¶ Quinta via est patientia exemplaris quam ostendit in placida et mansueta ratione quam fecit monachis illis qui voluerunt eum venenare etc. Item erga insidias quas intulit sibi Florentius tam in corpore sui morte, qui misit sibi panem veneno infectum: quam etiam in animabus monachorum quando misit eis puellas nudas. Moraliter nota quod homo debet relinquere vindictam deo. Ro. 12. Da mihi vindictam: et ego retribuam dicit dominus. Huius merito contulit sibi dominus spiritum prophetie: ut patet in illo qui venire consueverat ad eum ieiunus. Item quando rex Totila misit ad eum spatarium suum in apparatu regio. Item quando dixit illi clerico qui a diabolo vexabatur ut non comederet carnes, nec ad sacros ordines ascenderet etc. et in multis aliis exemplis positis in legenda. Item quando vidit totum mundum etc. Item quando apparuit in somno illi monacho quem miserat pro monasterio fabricando. Ergo iustum deduxit dominus per vias rectas.

¶ Sexta via est perseverantia finalis: que est causa omnium aliarum. x. q. 2. Non qui inceperit sed qui perseveraverit salvus erit. Dic mortem etc. Ergo iustum deduxit dominus per vias rectas. Rogemus eum ut meritis sancti sui etiam nos dirigat per vias rectas. Amen.

¶ In festo annunciationis beate Marie virginis. Sermo unus.

Ecce ecce ecce. Hoc thema colligitur ex evangelio hodierno. Luc. 1. In quo ter dicitur Ecce etc. Hic ubi etc. Ecce: est dictio demonstrativa dicit grammaticus. Et demonstrandi: ut en ecce: et excitativa. Dicitur autem ter ecce: quia tria magna alta et transcendentia sunt attendenda et contemplanda in hac benedicta incarnatione.

¶ Primo divinalis benignitas.

¶ Secundo humanalis utilitas.

¶ Tertio virginalis humilitas.

¶ Dico primo etc. divinalis benignitas que ostenditur in hoc quod deus amore nostri factus sit homo quod est plus quam si celum fiat plumbum, vel aurum fiat lutum. creator factus est creatura etc. Propter hoc omnes prophete de hac materia loquentes incipiunt per ecce. Unde David. Ecce enim deus adiuvat me etc. Ps. 53. Nota Adiuvat. de isto adiutorio nota parabolam de quodam magno rege qui permisit cultoribus vinee sue salarium si ante solis occasum excolerent vineam alias nihil haberent etc. cum autem esset hora vesperarum et haberent tantum facere quantum fecerant, videns hoc filius regis intrans cameram suam et assumens habitum rusticalem iuvit eos ad excolendum etc. et sic habuerunt salarium. Sic in proposito etc. Declara parabolam istam etc. Ecce quare dicit David. Ecce enim deus adiuvat me. Item Isa. dans signum de ista incarnatione dicit incipiens per ecce. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabit nomen eius emanuel. Isa 7. Nota Pariet filium: non patrem nec spiritum sanctum. Quomodo hoc sit possibile declaratur infra. Magis enim fuit conveniens ut filius incarnaretur si attendimus finem incarnationis huius qui est ut homines fierent filii dei per adoptionem. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri Io. 1. Hanc rationem ponit Apostolus dicens. Quos prescivit et predestinavit conformes fieri imaginis filii sui ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Ro. 8. Nota: Vocabitur nomen eius emanuel: emanu. i. nobiscum. El. i. deus. Fuit autem necesse ut esset deus: alias nec seipsum potuisset salvare. Ideo virgo Maria inter alias prophetias istam maxime contemplabatur et actualiter legebat. Cogitabat enim infra se dicens. O domine et qualis erit illa virgo etc. Et rogabat deum di. Domine da mihi gratiam ut possim illam virginem videre. et illi bona ancilla esse. nec poterat de se cogitare propter maximam humilitatem. Et dum ista cogitaret. Ecce angelus gabriel di. Ave gratia plena etc. Dignum autem fuit ut angelus mitteretur ad Mariam ad annunciandum exordium salutis humane. Sicut econ-

ratione. s. saluandorum ⁊ generationem. s. damnandorum. Et sic habemus primum ec ce huius ambassiate.

¶ Dico scdo ⁊c. s. humanalis vtilitas pro qua incarnatus est. Incarnatio enim est principium omnis credentie: qua ista pre supposita omnes articuli fidei facile credū tur. Ideo christus. Creditis in deum: ⁊ in me credite. Jo. 14. s. quantum ad humani tatem. Item est principium omnis obedien tie: cuius exemplum habemus in christo quod in nullo alio possumus habere. nec in Abraam. nec in Moyse. nec in alijs: quia omnes peccauerunt. Aug⁹. Deus sequen dus non erat qui videri non poterat. vndē ergo homini exhiberetur qui ab homine vi deretur ⁊ quem homo sequeretur: ideo de⁹ factus est homo. Item est principium no stre redemptionis: quia in ista incarnatio ne fuit depositum precium nostre redem ptionis in burs̄a vteri virginalis. Item fuit principium nostre saluationis in celo: sicut de statera: cuius vna pars tanto plus exal tatur quanto magis altera humiliat. Greg. Deus qui in filij tui humilitate iacentem mundum erexisti ⁊c. Et hoc significat ange lus cum dicit fm ecce vt. Ecce Helysabeth cognata tua ⁊ ipsa concepit filium in sene ctute sua. Intelligendo spiritualiter helysa beth fm ebraicam interpretationem est no men ex tribus nominibus compositum. El i. deus. J. i. me⁹. Sabeth. i. septima. helysa bet. i. dei mei septima: ⁊ ista est natura hu mana que septima creatura est. Prima est terra. Secda est aqua. Tertia est aer. Quarta ignis. Quinta celum. Sexta angeli. Septima natura humana. ⁊ hec semper fuit sterilis: quia non potuit conci pere meritum pro gloria obtinenda vsq3 in senectutem. Nota septem etates hominis correspondentibus etatibus mundi ⁊ vlti ma est decrepitas; ⁊ ista durat a christo vsq3 ad finem mundi: ⁊ in ista etate septi ma dei mei. i. natura humana concepit me ritum pro gloria obtinenda per fidem. spē ⁊ charitatem. Ideo Jsa. 26. A facie tua do mine concepimus ⁊ quasi parturiuimus ⁊ peperimus spiritum salutis. Nota hic quod virgo Maria interroget dicens. Quomo do fiet istud ⁊c: quod virgo non dubitabat de verbis angeli sed dubitauit quomodo il lud posset fieri vt sint due ptēs quo ⁊ mo do: de modo dubitauit non de facto. Sic exponit Glo. 27. q. 2. §. Sed queritur. Sed quod dicit Glo. quod dubitauit melius dixisset quod quesiuit de modo.

¶ Dico tertio ⁊c. virginalis humilitas cum dicitur tertium Ecce: respondendo ad am bassiatam angeli di. Ecce ancilla domini ⁊c. ⁊ non concepit vsq3 quo fuit dictum vltimū verbum. s. Tuum. Sicut in consecratione hostie ⁊c. Dic pratice. Ecce humilitas quia angelus vocauit ipsam matrem dei ⁊ per consequens reginam celi ⁊ dominam ange lorum: sed ipsa vocauit se ancillam. Recte fuit figurata humilitas virginis per illam sanctam mulierem Abigail: sed audita fa ma regis Dauid qui eam volebat in vxo rem vt esset regina dixit. Ecce famula tua sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum do mini mei. i. Re. 25. ⁊c. Abigail interpretatur patris mei exultatio. Ecce virgo que letifi cauit patrem suum Adam tristem de pecca to suo ⁊c. ⁊ fuit sibi reuelatio facta de virgi ne in illis verbis dictis a deo serpenti. Ini micicias ponam inter te ⁊ mulierē ⁊c. No ta Vt lauet pedes seruorum suorum: pe des significant finē mundi in quo sumus nos. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt. i. Cor. 10. Unde cantat ecclesia. Uirgo singularis inter omnes mitis nos culpis solutos mites fac ⁊ castos. Dic exem plum de efficacia quam habet salutatio virginis. s. Aue Maria: de illo milite qui in trauit religionem ⁊ nihil potuit adiscere nisi Aue maria ⁊c.

Deo Gratias. Amen.

¶ In festo annunciationis Marie. Sermo.2.

Ecce concipies in vtero. Luc.1. Potes in hoc festo facere aliū sermonē videlʒ q̄ ꝓpter rationes fuit ꝯueniens filiū dei carnem assumere: vt scripsi in dñica prima aduentus in ser. qui incipit. Ecce rex tuus venit tibi ₰c. Item alium ser. vide in sermo. quadragesimalibꝫ de articulis fidei sermo.17. vbi agit̄ de primo articulo ꝑtinē te ad humanitatē christi. Itē potes facere introductionē sermonis quare nō angeli sʒ hoies fuerunt redēpti per filium dei. vide supra ₰c. Hoc est solēnius festū q̄ fit in toto āno. Ecclesia enim sancta facit hodie cō memorationem de incarnatione filij dei in vtero virginali: que fuit exordiuʒ totius humane salutis. Et est materia speculatiua ₇ deuota: sed vt nobis sit vtilis ₇ saporosa ꝓ sentemus gloriose virgini illud Aue salutiferum: qd hodie sibi angelus presentauit. Aue maria ₰c. Pro cōplemento sermōis ₇ declaratione thematis. Est notandum q̄ inueniunt̄ quinqꝫ diuerse ꝯceptiones filij dei. Declara primo qd est ꝯceptio ₇ qd cō cipere. Potest enim dupl'r accipi ꝯceptio .s. spūaliter ₇ carnaliter. Spūaliter quidēʒ qñ aliqd ꝓponitur in animo vel intelligit̄. vñ ₇ vulgo dicit̄. Hoc concepi in mēte ₰c. Carnaliter vero dr̄ qñ mater cōcipit filiū. Hoc presupposito. Nota quinqꝫ cōceptiones filij dei.

¶ Prima est conceptio diuinalis.

¶ Scd̄a est conceptio angelicalis.

¶ Tertia est conceptio humanalis.

¶ Quarta est conceptio scripturalis.

¶ Quinta est ꝯceptio maternalis.

Prima ergo ꝯceptio est diuinalis. Pro cuius intellectu est notandū: q̄ ꝯceptio dr̄ in altero receptio. Concipi enim dr̄ qd in altero recipitur: sicut vinū ꝯcipitur in vegete. Sic qñ audis predicatorē ₇ intelligis ꝯcipis verbum in intellectu tuo. Sic artifex ꝯcepit artem. Sic ergo in proposito filius dei ꝯcipit̄ a patre siue in patre ₇ idē est q̄ generat̄ a patre. Cōceptio enīʒ ₇ generatio nō differunt in diuinis. Pro hoc aūt clarius intelligendo notandū q̄ sicut se habet ars in mente artificis: sic se hʒ filius dei in patre. Filius enim est sapientia patris. Vñ nota pulchram similitudinē de pictore qui pingit pulchras figuras. Vñ hoc. nisi quia hʒ artem in mente sua: quia habet ꝑ artē pictor in mente quēdam leonem pictū vel formatū tanqꝫ ydeam quādā ad cuius formā depingit leonem. sic domū. sic nauē ₰c. Illa aūt ars subiectiue cōsistit in mente artificis: siue dormiat siue vigilat. Ars enim est habitus quidā quo dirigitur hō circa factibilia ₇ deducit̄ ad operationē ꝑ voluntatem. Sic dicendum est de scīis medicine. phie. theologie. ₇ huiusmodi. Sic in ꝓposito: artifex summus est deus in cuius mente est ars que est sapientia sua ab eterno in mente diuina cōcepta: que nō differt ab ipso deo essentialiter: q2 quicqd est in deo est deus: nec accidentaliter: q2 in deo nullum est accidens. Et in hoc differt ab arte q̄ est in mente hois que est accidens in ipso. sed in deo nō est accidens sapientia sua. sʒ est ipse deus: q2 in deo nō est aliqua cōpositio. neqꝫ materie ₇ forme. neqꝫ subiecti ₇ accidentis. neqꝫ essentie ₇ esse. neqꝫ potentie ₇ actus. neqꝫ suppositi ₇ nature: sed est simplicissimus in natura. Confirmatur hoc ꝑ Aug. xi. de ciui. dei. c. x. Cuʒ ergo sapientia ipsa sit in mente diuina ab eterno ꝯcepta: sequitur duo. Primo q̄ ipsa differt a deo sicut ꝯceptum a cōcipiente: ₇ cum nō differat essentialiter neqꝫ accidentaliter vt dictū est. sequitur q̄ alio modo differat. s. ꝑsonaliter. Scd̄o sequitur q̄ ipsa diuina sapientia sit ipse deus cum sit ab ipso deo ab eterno cōcepta. Et etiam q2 nihil est in deo nisi ipse deus. Nihil aūt est ab eterno nisi deus. Cum aūt ꝯceptio ₇ generatio in diuinis nō differant. sequit̄ q̄ ipsa sapia in mēte diuina ꝯcepta sit ab ipso deo generata. ₇ ꝯsequenter sequitur q̄ sit filius dei: ₇ sic est deus filius dei ab eterno ab ipso deo generatus ₇ ꝯceptus. Tertio sequit̄ q̄ ipsa sapiētia dei dicatur filius dei ex quo ab eo ꝯcepta ₇ genita dicit̄. Patet xō. Aucto. Et loquitur ipsa diuina sapientia dicens. Dñs possedit me in initio viaꝝ. i. creaturaꝝ suaꝝ. Antequā quicqꝫ faceret a principio: ab

eterno ordinata sum. Et infra. Nondū erāt abyssi ⁊ ego iam concepta eram Prouer. 8. Uide hanc auctoritatem expositam ⁊ alias in sermonibus de articulis fidei ser. io. ubi agitur de trinitate parte prima. Itē Eccli. 24. Ego ex ore altissimi pdii. primo genita ante omnem creaturam. Ego feci in celis vt oriretur lumen indeficiens ⁊c̄. Patet ergo prima cō. ceptio diuinalis. Hec cōceptio prime est conceptio filij dei quantum ad diuinam naturam: sed conceptio q̄s tum ad humanam naturam fuit in mente diuina ab eterno predestinata: sicut ⁊ alia℞ creaturarum conceptiones. Ro. i. Qui predestinatus est filius dei in virtute s̄m spūs sanctificationis ⁊c̄. Sicut autē artifex operatur artificium mediante arte sua: sic ⁊ deus pater mediante sapientia sua que appropriatur filio oīa creauit. Ps. Oīa in sapientia fecisti. Et hoc est q̄ dicitur Gen. i. In p̄ncipio creauit deus celum ⁊ terram. In p̄ncipio. Glo. i. in filio: quod principiū Dauid vocauit sapientiam. Joānes vero vocauit verbum. In principio erat verbum. Et ifra. Omnia per ipsum facta sunt Jo. i. Ipse āt filius dei vocat se principium Jo. 8. Principium qui ⁊ loquor vobis. Moyses vocauit filium dei principium ⁊ etiam christus. Hoc etiam denotauit Moyses cum in productione cuiuslibet creature scribit dicens. dixit q̄ deus. Fiat hoc ⁊c̄. Nota dixit i. per verbum produxit: quasi diceret. per verbū suum quod ab eterno conceperat in seipso in tempore produxit creaturas extra seipm. Et sicut in qualibet operatione artificiali requiruntur tria. s. homo siue artifex tanq̄ causa efficiens. Item ars tanq̄ causa formalis. Item voluntas tanq̄ causa motiua ⁊ finalis ad operandum propter aliquem finem bonum: sic in creatione rerum cōcurrunt tria. Primo pater tanq̄ principiū efficiuum. Scdo ars siue sapientia patris que appropriatur filio tanq̄ principiū formale. Tertio bonitas siue voluntas ipsi⁹ dei tanq̄ principium finale mouens agentem que appropriatur spūi sancto. Et sic omnes tres persone trinitatis concurrunt in creatione mundi. Et Prouer. i6. Uniuersa propter semetipsum operatus est dn̄s. Item Apoc. i. Ego sum alpha ⁊ o: principium ⁊ finis. Et hoc est q̄ dicitur Gen. i. In p̄ncipio i. in filio: ecce p̄sona filij: creauit deus i. pat̄ celum ⁊ terram. Et infra. Spūs dn̄i ferebat̄ super aquas: ecce p̄sona spūs sancti. dicitur autem ferri super aquas. i. super totam naturam corporalem informē. Non quidē corporaliter ferebatur. sed sicut voluntas artificis superfertur materie quam vult facere. Hec notat Tho. p. i. q. 66. ar. i. ad scdm.

¶ Scda est conceptio angelicalis. Hec cōceptio non fuit ab eterno: sicut prima: sed fuit a principio mundi. Nam cōis snia est theologo℞. q̄ quando deus creauit celū empyreum statim ipsum repleuit nouem ordinibus angelorum. Dic illos. Quattuor enim ponuntur a theologis concreata. s. celum empyreum. āgeli. materia corporalis: ⁊ tempus. Hoc ponit Tho. p. i. q. 46. ar. 3. Si dicas. Et quomodo scit hoc: R̄°. q2 Christus ⁊ Paulus reuelauerunt Dionysio qui scribit librum de celesti ierarchia. Inter omnes autem angelos nobilior erat lucifer qui elatus est in superbiam ⁊c̄. Dic quomodo desiderauit equalitatem dei. ⁊ declara hoc: q2 non est sic intelligendum q̄ vellet se equare deo in omnibus. quia bene sciebat hoc esse impossibile. quia nec ipse deus posset facere creaturam equalem sibi. nec hoc cōtingit ex impotentia dei. sed ex defectu creature que est capacitatis finite ⁊c̄. sed volebat acquirere gloriā nō ab alio sed ex se quasi nollet recognoscere superiorem: sicut ⁊ deus nullum superiorem habet ⁊c̄. Uidens ergo deus tantam superbiam dix: Non habitabit in medio do. m. qui f. su. ⁊ statim vocauit Michaelem dicens. Michael michael ⁊c̄. ⁊ bellauit cum lucifero ⁊ expulit eum de celo. non propria virtute sed dei: ⁊ effecti sunt diaboli ⁊c̄. Nota contra superbiā ⁊c̄. Auctoritas de hoc duplex. Una in veteri testamento. Isa. i4 Quomodo cecidisti lucifer: qui mane oriebaris qui dicebas in corde tuo in celum cōscendam super astra dei exal. soli. me. sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendā super altitu. nu. similis ero altissimo. Dicit Ber. de gradibus humilitatis. q̄ diabolus preuidit se super malos principatum habiturum propter quod in latere aquilonis solium suum ponere volebat. vt dicitur Isa. i4. ⁊ notat

Nota istū de lucon

hoc Tho. in .2. sniarum di. 6. ar. 2. in .2. arg. Et vide quod scripsi supra in sermone beati Stephani qui incipit Stephanus plenus gratia pte. 1. in additione que incipit. Unde dicit Tho. Illud autem notandum qꝫ id quod dicit diabolus in celum conscendam nō potest intelligi de celo empyreo: quia in illo datus fuit. Oportet ergo qꝫ intelligat de celo sancte trinitatis: vt dicit Tho. in .2. sniarum di. 5. q. 1. ar. 2. Uel dic qꝫ appetijt essentialitatem dei: si possibile esset hoc obtinere. Uel dic ꝑut dicit Ricar. et refert Tho. in .3. sniarum di. 1. q. 1. ar. 3. in .7. argumento: vbi dicit qꝫ Ricar. exponens illud quod dicitur Jone. 1. Propter me orta est tempestas et cetera. dicit qꝫ diabolus vidit rationalem creaturam assumendam in vnitate persone filij dei et inuidit: et hec inuidia fuit causa casus eius et mouens ipsum ad tentandū hominem. Hec ille. Uide Tho. in .2. sniarum di. 5. q. 1. ar. 2. vbi dicit in corpore questionis. qꝫ angelus dei equalitatem non appetijt simpliciter quantum ad substantiam consideratam: vt. s. vellet tantam bonitatem habere quantā deus: sed tamen appetijt equalitatem secundum quid quantum ad modum habendi. Bonitas enim siue beatitudo est in deo quam habet per suam naturam. Et item a qua omnis creature beatitudo et bonitas transfunditur. Uidens ergo angelus dignitatem nature sue qua creaturis ceteris preeminebat. voluit ab eo beatitudinem et bonitatem in omnia inferiora deriuari. voluit etiam per sua naturalia ad perfectionem beatitudinis peruenire. Et ideo dicitur qꝫ sine merito voluit hoc quod meritis habiturus esset si perstitisset. Nec etiam quantum ad modum habendi simpliciter deo equiparari voluit. Non enim voluit a se beatitudinem habere. nec esse primum in alios transfundens: sed a deo et sub deo. secundum qꝫ ipse in omni natura operatur Tho. Ex quibus patet qꝫ non fuit simpliciter impossibile quod angelus appetijt quamuis esset malum quod tamen quia putauit bonum: ideo errauit non quidem obscuritate passione intellectus eius. quia passiones in angelis non sunt sicut in nobis: sed quia considerando vnum retrahitur angelus a consideratione alterius. eo qꝫ intellectus eius simul plurium non est: nisi sicut in verbo omnia contemplatur. Contingit enim aliquid esse eligendum secundum vnam conditionem rei consideratam. quod tamen eligendum non est omnibus conditionibus concurrentibus consideratis: et ita potuit in angelis error esse electionis et peccatum: secundum Tho. in .2. sniarum di. 5. q. 1. ar. 1. in corpore questionis: et ponit similitudinem ibi in responsione ad quartum argumentum de medico: qui iudicat aliquid esse expediens vni egroto secundum vnam infirmitatem eius consideratam: quod tamen non est simpliciter expediens propter aliam egritudinem: quam vel non cognoscit vel nō considerat. Modū autem quo fuit expulsus de celo ponit alia auctoritas noui testamenti: quam habet Apoc. 12. Factum est prelium magnum in celo michael et angeli eius preliabantur cum dracone. Et infra. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus et sathanas qui seducit vniuersum orbē et proiectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt et cetera. Est autem notandum vt notat Tho. in .2. sniarum di. 6. super littera per draconem intelligitur ipse lucifer. per caudam suasionem suam aliquis suum desiderium expressit. per stellas angeli naturali luce fulgentes: quarum tertia pars cecidisse dicitur: non quantum ad numerum sed quantum ad qualitatem: quia qui remanserunt: sunt deo inherentes assistendo et ministrando: et alij per auersionem ceciderunt. Tho. Prima ergo pars dicitur assistentium. Secunda ministrantium. Tertia cadentium. Remansit ergo ciuitas illa pro magna parte depopulata et cetera. propter quod angeli rogauerunt deum vt repleret sedes vacuas et cetera. Et deus eis reuelauit qꝫ replende erant. Sed domine per quos replebuntur? Nunquid alios angelos de nouo creabis? Rndit non: quia iam cessaui die septimo ab omni ope quod patraui. Sed creabo homines et cetera. et de ipsis

repleb͡untur ruine angelice. Et angeli dixerunt Domine ⁊ quomodo hoc fiet? Respondit deus. Mittam filium meum in uterum virginalem cuiusdam puelle: ⁊ sic fiet deus homo vt homines efficiantur dii participatione: sicut ⁊ vos. Tunc filius dei fuit conceptus in mentibus angelicis. ⁊ fuit facta maxima iubilatio in celo. Quid si gaudium est in celo super vno peccatore penitentiam agente Luc. 15. Multo magis ⁊c. Auctoritas. Interrogabo te. responde mihi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre: cum me simul laudarent astra matutina: ⁊ iubilarent omnes filii dei Job. 38. Nota. Fundamenta terre. s. viuentium ⁊ hec sunt reuelationes diuine. Astra matutina. i. angeli vt exponit Grego. De hac conceptione dicitur Prouerbio. 8. Nondum erant abyssi ⁊ ego iam concepta eram. s. in mentibus angelorum. Et sic patet secunda conceptio.

¶ Tertia conceptio fuit humanalis. Ista fuit post creationem ade ⁊ eue ⁊ post peccatum. Nam postquam peccauerunt stabant in magna tristitia ⁊ merore. considerantes expulsionem eorum de paradiso. Item dampnationem totius posterioritatis sue: eo quod propter delictum vnius deberet tota ciuitas perire: magni ⁊ parui ⁊c. Quantus dolor ⁊c. Hic dolor secrete mittitur in scriptura cum dicit. Uocauit Adam nomen vxoris sue Euam: eo quod mater esset cunctorum viuentium Gen. 3. Ante peccatum vocauit eam vir ago: sed post euam. i. ve sine calamitas. Uolens igitur diuina bonitas primos parentes consolari reuelauit eis quod per filium ⁊ posteri ipsorum deberent saluari ⁊ redimi ⁊ genus humanum in maiori dignitate constitui: quam in statu innocentie erat. O domine ⁊ quomodo? Respondit deus quia mittam filium meum in vterum virginis ⁊c. cuius merito humanum genus a potestate diabolica liberabitur: ⁊ exaltabitur dignitas humana magis quam angelica: quia deus fiet homo. O quantam consolationem habuerunt primi parentes ex hoc. Et licet hoc omnes sancti dicant: tamen auctoritas quando deus maledixit diabolo in serpente dixit. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierem ⁊ semen tuum ⁊ semen illius. Ipsa conteret caput tuum ⁊c. Gen. 3. Mulier ista est virgo Maria cuius semen. i. filius est christus. Caput serpentis erat tyrannica dominatio quam super genus humanum sibi diabolus vsurpauerat. Hoc caput virgo contriuit quando per filium suum diabolo huius dominium tyrannicum abstulit. Figura huius etiam habetur in Judith: qui amputauit caput olophernis Judith. 13. Et hoc dicitur in ps. 73. Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terre ⁊c. vsque ethyopum. Uide supra de beata Anna. vel de conceptione virginis qui incipit Benedictus fructus ventris tui. Et nota quod vt dicit sanctus Tho. 22. q. 2. arti. 7. Etiam ante peccatum Adam cognouit incarnationem filii dei secundum quod ordinabatur ad consumationem glorie: non autem secundum quod ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem ⁊ resurrectionem: quia homo non fuit presciuus peccati futuri secundum Tho. Hoc autem fuit ei reuelatum in extasi illa que dicitur sopor. A quo excitatus Adam dixit. Hoc nunc os ex ossibus meis ⁊c. Et infra. Propter hoc relinquet homo pa. ⁊ ma. ⁊ adhe. vxori sue. Et erunt duo in carne vna. Tunc enim quando contraxit matrimonium cum Eua cognouit Adam illam: quod significatur per matrimonium. s. coniunctionem filii dei cum humana natura. in thalamo vteri virginalis: de quo processit tanquam sponsus de thalamo suo. ps. 18. De quo dicit Apostolus Ephe. 5. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in christo ⁊ ecclesia. De hac conceptione potest intelligi illud Prouerbio. 8. Nondum erant abyssi. s. mortis ⁊ damnationis: quia nemo adhuc fuerat mortuus: ⁊ ego iam concepta eram. s. in mentibus humanis ade ⁊ eue.

¶ Quarta conceptio est scripturalis. Quia tota scriptura sancta est grauida de filio dei ⁊ de nouo quidem testamento non expedit dic-

Sed etiam in veteri cōtinet incarnatio dei
p multas figuras mysticas ꝛ p ꝓnuntiatio
nes ꝓpheticas Et primo quidē ꝓphias po
nam nō quidem omnes sed aliquas. Nota
ꝓphiam Isa.7. Ecce virgo ꝯcipiet ꝛ pariet
filium ꝛ vocabitur nomen eius emanuel.
Nota Filium quasi di. nō patrem neq̧ spi
ritū sanctū. s. emanuel. i. nobiscum deus: q̄ꝛ
aliter nec seipsum saluare potuisset. Item
Isa. xi. Egredietur virga de radice yesse ꝛc. i.
virgo maria. Vn̄ ecclesia. Virga yesse flo
ruit virgo deum ꝛ hoiem genuit. Itē alibi.
Stirps yesse virgam ꝓduxit. virgaq̧ florē.
Et sup hāc. florem requiescet spūs almus.
Virgo dei genitrix virga est flos filius eiꝰ.
Item Iere. xxxi. Nouum faciet sup terram:
femina circūdabit virum. Nota Nouū fa.
nouū fuit hec conceptio duplici ratione.
Primo q̄ꝛ est nouus modus generationis.
Nota quattuor modos diuersos generatio
nis humane: sicut scripsi in sermo. de nati/
uitate dn̄i qui incipit Misit deus filiū suū
fac. ex muli. in introitu. Scd̄o dicit nouū
propter id quod sequitur. Femina circūda
bit virum. Nota Virū: si dixisset infantem
vel paruulum nec nouum nec mirum esset:
sed dixit Virum. i. iesum xp̄m qui erat vir. i.
ꝑfectus homo dū esset circūdatus ab vte
ro virginis: ꝑfectus dico nō etate sed sapiē
tia. nō corporis sed animi vigore. Nunquid
pōt homo in ventrem matris sue iterato in
troire ꝛ renasci: ait nichodemus Io. 3. Vn̄
Ber. sup missus est. Vir ergo erat iesus nec
dum etiā natus sed sapientia. nō etate sed
ai vigore. Non corporis maturitate sensuū
nō corpulētia membroꝝ. Et infra. Siue er
go latens in vtero siue vagiens in presepio.
siue iam grandis deus interrogans docto
res in tēplo: eque ꝑfecto plenus fuit spiritu
sancto ꝛc. Nō desunt etiā ꝓphetie paga/
noꝝ ꝓphaꝝ ꝛc. Nota reuelationē factam
Sybille de incarnatione filij dei quā reue
lauit Octauiano in palatio suo q̄d dicitur
Ara celi. Vide in legenda natiuitatis dn̄i.
Figure aūt multe habentur in scriptura.
Nota figuram de rubo Moysi vide in ser.
de natiuitate virginis qui incipit. Virga
egressa est de radice yesse. pte. 2. Item ibi.
Virga aaron que floruit Num. 17. De ista
ergo ꝯceptione pōt intelligi predicta aucto

ritas Prou. 8. Nōdum erant abyssi. s. scri/
pturarum euangelicaꝝ: ꝛ ego iam cōcepta
erā. s. in vtero scripture veteris testamēti.
¶ Quinta est conceptio maternalis. Ber.
sup missus est. Nō moysi monstratum ē in
rubo ꝛ igne: Aaron i virga ꝛ flore. Gedeon
in vellere ꝛ rore. Hoc apte Salomon ꝓui/
dit in forti ꝛ muliere ꝛ eius ꝓcio. Hoc ēt
prescivit Ieremias de femina ꝛ viro. Hoc
aptissime Isaias declarauit de ℣gie ꝛ deo.
Hoc Gabriel tandē exhibuit: ipsaȝ virginē
salutando. De qua conceptione hodie fit fe
stum p totum mundū. Et hec est aliter q̄
prime quattuor: q̄ꝛ ille sunt ꝯceptiones spi
rituales. sed hec est carnalis. Ideo de ea di
cit thema. Ecce concipies in vtero. De hac
loquitur euangeliuȝ hodiernū. vbi nota tria.
¶ Primo notatur diuine ambassiate ange
lice explicatio.
¶ Scd̄o modi incarnationis sacratissime
altissima demonstratio.
¶ Tertio ad incarnationem virginalis cō
sensus expressio siue virginalis assensio.
Primum notat in principio euāgelij vsq̧
ibi. Dixit aūt maria ad angeluȝ. Scd̄m ab
inde vsq̧ ibi dixit autem maria. Ecce an/
cilla dn̄i. Vide de prima parte quod scripsi
supra in sermo. qui incipit. Ecce ecce ecce
parte prima. De scd̄a parte vide infra ser
mo. proximo par. 3. versu tertia gratia. Et
nota in tertia parte q̄ statim postq̄ȝ virgo
gloriosa dixit illud verbuȝ. Ecce ancilla do
mini ꝛc. fuit conceptus filius dei vt dicunt
theologi ꝛ canoniste. Et spāliter Glo. Io.
an. in Cle. vna de summa tri. ꝛ fide catholi.
in principio super verbo Unitas. In in/
stanti conceptionis fuit perfectus homo. et
fuit anima rationalis infusa. Tum propter
infinitam virtutem agentis. s. spiritus san/
cti. Tum quia incongruum fuisset filiū dei
corpus assumpsisse nisi formatum. In alijs
nō infunditur nisi organizato embrione et
plene habilitato ad ipsam recipiēdā. Hoc
tenetur. 32. q. 2. Quod vero q̄ dicunt qdam
fieri p differētiam sexuum a quadragesimo
vel octuagesimo die conceptione embrio/
nis. De purificatione post partum. c. vno
Hec ponit Io. an. vbi supra. Rogemus er
go dn̄m ꝛc. Deo gratias. Amen.

4. genera diversa
pa mulier ex viro
2a ho ex terra
3 homo ex utroque
4 ho ex muliere

¶ In festo sancti Ambrosij episcopi.
Sermo vnus.

Inextinguibile est lumen illius. Sap. 7. Pro declaratione nota q gratia dei existes in homine potest cōsiderari dupliciter. Uno modo respectu cōditionis humane τ sic gratia dei est variabilis τ mutabilis. Ratio accidens consequitur conditionem subiecti τc. Ideo gratia que est accidens anime sequitur conditionem anime in hoc mūdo. Anima aūt est variabilis et mutabilis ppter libertatem arbitrij quod est mutabile: q2 non cogitur a gratia. ideo existens in gratia debet timere ne perdat eam nec extinguantur vento superbie vel luto auaritie τc. Ideo xpūs. Uide ergo ne lumen qd in te est: tenebre sint Luc. xi. Et ecōtra qui sunt in peccatis nō debent desperare: q2 possunt habere lumen gratie q diu sunt in via. Ideo quibusdā qui fuerāt peccatores dicit Apls. Eratis aliquando tenebre nunc aūt lux in dño. Ephe. 5. Si vero loquimur scdo de gratia respectu diuine ordinationis seu pdestinationis. sic ē inpmutabilis. Greg. Deus cuius puidentia in sui dispositione nō fallitur τc. Modo loquēdo de gratia dei in beato Ambrosio respectu diuine dispositionis dicit in themate. Inextinguibile τc. Patet thema. Inuenio q beatus Ambro. habuit quinq lumina.

¶ Primo lumen celestialis seu spiritualis deuotionis.
¶ Scdo lumen intellectualis cognitionis.
¶ Tertio lumen spūalis prelationis.
¶ Quarto lumen Iudicialis correctionis.
¶ Quinto lumen integralis perfectionis.

Dico primo τc. Deuotio nihil aliud est nisi quedā celestis illustratio in corde hominis qua dulciter afficit ad diuina: τ cū leticia opatur ea que dei sunt. Nam aspectus rei dilecte mouet affectum. Ideo Dauid. Signatū est super nos lumen vultus tui domine: dedisti leticiam in corde meo ps. 4. Istud lumen habuit beatus Amb. Hic de examine apū τc. Apes significabāt dulcedinem deuotionis: τ quia exibant de ore eius significabant suā predicationē in feruentissimā. adeo q sua deuotio manifestaretur etiā per demones iniquos. Apes naq faciunt mel dulce τ pūgunt. In primo deuotio. In scdo predicatio pūgens hereticos τ peccatores. In cera vero notatur eius virginitas. Nam vt dicit in eius legenda tunc temporis mediolani multi a demonibus obsessi. se torqueri ab Ambrosio magnis vocibus clamitabant. Quantum autem sua deuotio longe lateq redoleret. colligi potest ex nominis interpretatione. Dicitur naq Ambrosius ab ambra que est species valde redolens τ preciosa. Hic exēplum de illo aruspice qui indignante contra beatum Ambrosiū misit demones contra eum: sed illi reuersi dixerunt circa domum eius esse murum igneum: qui significabat deuotionem suam. τ ideo in nullo potuerunt sibi nocere τc.

¶ Dico scdo τc. Lumen intellectualis cognitionis duplex est. s. habere scientiam nō solum acquisitā ex exercitio studij. sed etiā infusam: que differunt in hoc. quia scientia acquisita transit in animam per portas sensuū. quia omnis nostra cognitio ortum habet a sensu: sed infusa descendit in animā a fonte diuini lumis. De quo Dauid. Apud te est fons vite: τ in lumine tuo videbimus lumen ps. 35. Istud lumen habuit beatus Ambrosius. Primo enim habuit scientiā acquisitam. Traditus enim a parentibus artibus liberalibus: postmodum vero studuit in theologia: in quo tm profecit vt haberet spiritū prophetie. Dicitur quomodo offerebat monium sorori ad osculandum. Item dic de illo hospite τc. Precognoscēs enim Ambrosius per spiritum prophetie domum illam subuertendam recessit τc. Nota hic de periculo prosperitatis mundane et vtilitate aduersitatum. Ego quos amo arguo τ castigo Apoc. 3. Ideo Tob. 3. Benedictus es domine deus patrum nostrorum: qui cum iratus fueris misericordiam facis: τ in tempore tribulationis peccata dimittis hijs qui inuocant te Declare τc.

¶ Dico tertio τc. Lumen spiritualis prelationis. Prelatio comparatur lumini τ prelatus dicitur lucerna: quia quando recte intrat est accensa et stat super candelabrum

ecclesie vel dignitatis. vt det lumen alique do
ctrine ⁊ boni exempli: ⁊ potest dici de illo.
Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens Jo.5.
Quando autem male intrat vel male exequitur
officium dicitur lucerna ardens sed non lu
cens. Ardens quidem igne concupiscentie ꝛc.
sed non lucens quia est obscura in tenebris
peccatorum. Quando autem est bonus de eo di
cit xpistus. Nemo accendit lucernam ⁊ in absco
dito ponit: neque sub modio sed super cande
labrum vt qui ingrediuntur. Lumen videant
Luc.xi. Istud lumen habuit beatus Amb.
quia fuit promotus voluntate diuina. Vide
de sua promotione in decretis.63.di. Vale
tinianus. Et.61.di.scđ. Nisi oibus. Dic quo
modo fuit promotus ⁊ per multas vias re
stitit ꝛc. Questio est hic quare tantum contra
dixit: cum sciret multa bona facturum? Re.
propter magnum periculum ꝛc. Sed hodie
contra. Dic vt expedit. Ideo Sap.6. Judiciũ
durissimum hijs qui presunt fiet. Exiguo.n.
conceditur misericordia potentes autem poten
ter tormenta patientur. Nota durissimũ ꝛc.
Declara vt supra in sermone sancti Blasij
par.2. Idem de rectoribus ciuitatum siue com
munitatum qui etiam coacti debent venire
⁊ debent in se virtuose viuere: alias ꝛc. In
quo enim alium iudicas teipsum condem
nas Ro.2. Ideo Eccli.7. Noli querere fie
ri iudex nisi valeas virtute iniquitates. ne
forte extimescas faciem potentis ⁊ ponas
scandalum in agilitate tua.

¶ Dico quarto ꝛc. Lumine iudicialis cor
rectionis que dicitur lumen. Auctas. Om
nia que arguuntur a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur lumen est
Ephe.5. Istud lumen habuit Amb. ad ar
guendum ⁊ corrigendum magnos ⁊ paruos ꝛc.
Hoc fecit dupliciter. Primo in iudicio pe
nitentiali audiendo confessiones prouocando
confitentes cum lachrymis ꝛc. Item Theo
dosio negauit ingressum ecclesie ꝛc. Dic hy
storiam. Vide.xi.q.3. Cum apud. Item nota
hic quando illa virgo ariana eum per vestem
apprehendit ꝛc. Item de eo qui venit de no
cte ad cubiculum eius vt eum occideret: sed
cum manum eleuasset cum gladio vt ipsum
perimeret. protinus manus eius aruit ꝛc. Item
secundo in iudicio contentioso reddendo vni
cuique ius suum ꝛc. iuxta illud Diligite iu
stitiam qui iudicatis terram Sap.1.

¶ Dico quinto ꝛc. s. lumen integralis perfe
ctionis. Et hoc est quando vsque in finem perseue
ratur in bona vita: iuxta illud Prouer.4.
Justorum semita quasi lux splendens procedit:
⁊ crescit vsque ad perfectam diem. Et xpistus. Si
ergo totum corpus tuum lucidum fuerit ꝛc.
iuxta illud Luc.xi. Istud lumen habuit bea
tus Amb. Dic quomodo conuertit Augusti
num. Item dic quomodo docuit Augustinum
seruare illa tria De quibus habetur in legen
da augustini. Item quidam infidelis heret
icus adeo durus quod non poterat conuerti ad
fidem: iuit ad predicationem Amb. ⁊ vidit
angelum loquentem sibi cum predicaret et
conuersus est ꝛc. Item fuit tante largitatis quod
omnia que habere poterat: ecclesijs ⁊ pau
peribus tribuebat. ⁊ propter hoc vasa sacra
conflari iubebat. 12.q.2. Aurum. Item fuit tan
te pietatis ⁊ dulcedinis vt cum sibi annun
ciaretur mors alicuius sancti epi vel sacer
dotis: amarissime fleret ꝛc. ¶ Cum autem in
fine vite sue iaceret in lecto eger. vidit do
minum iesum xpm facie leta sibi dicentem.
In pascha eris mecum in paradiso ꝛc. Dic eius
mortem ⁊ de Honorato sacerdote Verce
lensi: qui audiuit vocem illam ꝛc. Assumpto
ergo corpore christi emisit spiritum ꝛc. Mo
do autem est in lumine glorie: quod est pen
tus inextinguibile.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Georgij Sermo vii.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sa
pientie.10. Sermo erit de be
ato Georgio: de cuius vir
tutibus refulgent duo lu
mina exemplorum. s. lumen eximie milicie tem
poralis ⁊ etiam spiritualis. Et ideo hodie est

cõe festum militibus. tẽporalibus ⁊ etiam spũalibus. ad imitandũ exemplar victorie in bello vtriusqȝ milicie. Salutet ꝑgo. Pro introductione materie ꝑdicande est notandũ: ꝙ diuina sapientia que attingit a fine vsqȝ ad finem fortiter ⁊ disponit oĩa suauiter vt dĩ Sap. 8. Nõ aliter ordinauit creaturã diuine visionis capacẽ in qua essentialiter ꝯsistit gloria ad eandẽ visionem posse ꝑtingere: nisi prælio mediãte ⁊ merẽte victoria: iuxta illud apli. Labora sicut bonus miles iesu xpi: q2 nõ coronabitur nisi qui legitime certauerit. 2. Tim. 2. Uel dic ꝙ ꝯclusio est in sacra theologia ꝙ nulla creatura glorie capax fuit nec erit: que sine victoria belli obtineret gloriam. Probatur h ꝯclusio exẽplo: ⁊ auctoritate. Exemplo patet in angelis ⁊ hoĩbus ĩfra dicit. Est auctas duplex. Prima xpi. Estote fortes in bello ⁊c. Scdo apli. 2. Tim. 2. Labora sicut bon9 miles iesu xpi: q2 nõ coronabitur ⁊c. Idẽ apostolus hortatur nos dicens. Induite vos armaturã dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Item Mat. xi. Regnũ celorꝫ vim patitur ⁊ violenti rapiunt illud. Hoc patet primo in angelis qui ab initio creati qdem sunt in gratia ꝓm opinionem verum quã tenet Tho. in. 2. sen. di. 4. artic. 5. q̃uis ibi dicat ꝙ cõior opinio est ꝙ angeli nõ in gratia sed in naturalibus tñ creati sunt. Ex illa ergo gratia meruerũt angeli gloriã: de quo ponit Tho. in. 2. sentẽ. di. 5. q. 2. art. 2. sed nunqȝ gloriam eternam potuerũt adipisci nisi prius de angelis apostatis victoriam habuissent. bellando cum eis: iuxta illud Apoc. 12. Factum est ꝓliũ magnũ in celo Michael ⁊ angeli eius præliabant cuꝫ dracone ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius: ⁊ nõ valuerunt neqȝ locus eorꝫ inuentus ẽ amplius in celo. Et proiectus est draco ille magnus qui vocatur diabolus ⁊ sathanas in terram: ⁊ angeli eius cum illo missi sunt.

Scdo hoc patet in hoĩbus quos oportet viriliter bellare cum hostibus spũalibus et vincere vt ad gloriam vite eterne ꝑtingãt. Discurre per patriarchas qui bellauerunt cum gladio fidei. ꝓphete cum spe. apostoli cum charitate. martyres cum patientia ⁊c. iuxta illud Estote fortes in bello ⁊ pugnate cum antiquo serpente ⁊ accipietis regnum eternum. Et hec est ratio quare deus permisit Adam temptari de esu pomi vetiti: et quare deus lignum scientie fecit vt Adam haberet bellandi materiam ⁊ vincendi: vt sic mediante victoria obtineret gloriã. Qui licet prius succubuerit in bello: tamen postea obtinuit penitentiã faciẽdo. Ideo nũc obtinẽt gloriam. Ideo Apls nos hortatur dicens. Induite vos armaturam dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli: quia nõ est nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinem. s. tñ sed aduersus principes: ⁊ potestates. aduersus mũdi rectores tenebrarꝫ harum. ꝯtra spiritalia nequitie in celestibus Ephe. 6. Patet ergo ꝙ nullus sine bello intrat in gloriam ex ordinatione diuine prudentie. Ubi nec etiam ipse xps qui est dñs glorie voluit in ipsam intrare nisi mediante bello ⁊ victoria passionis. Luc. 24. Nõne hec oportuit christũ pati: ⁊ ita intrare in gloriam suam? Item Aug. manu inermi ⁊ affixa cruci debellauit aereas potestates. Et siquis diceret ꝯtra h: q2 paruuli innocentes baptizati statim euolãt sine bello ⁊c. Re9 ꝙ imo cum bello ⁊ victoria. Licet enim ipsi nõ bellant nec per se vincant hostes: tamen xps bellauit pro eis in monte caluarie super equũ crucis. cum galea corone spinarꝫ. cum lancea qua latus eius perforatum est. ⁊ eo vulnere diabolũ transfixit. cuꝫ calcaribus clauorꝫ in pedibus. cũ guantis clauorꝫ in manibus. cum torace carnis rubee. Cuius victorie merito pueri eternam gloriam nanciscuntur. Nota similitudinem de rege qui ex victoria belli intrat ciuitatem. Non enim solum ipse qui bellauit et milites ⁊ armigeri sed etiaꝫ coquinarij. trotarij. pallardi. ⁊ rapacij. ⁊ alij qui non bellauerunt intrant ciuitatem. Sic rex noster xps in die veneris sancta habuit forte bellũ: ⁊ in die resurrectiõis habuit victoriã ⁊ leuauit cãpũ. Ex qua victoria in die ascẽsiõis intrauit ciuitatẽ paradisi. ⁊ milites ⁊ armigeri. s. patriarche ꝓphete. tũc cũ xpo intra

uerunt. et postmodum apostoli. martyres. q fuerant fortes in be. lo. quin etiaz pueri intrant etc. Hoc autem ideo pueris datum est quia bellare nesciunt nec possunt. Alii vero oportet q bellando et vincendo intrent in vitam eternam. ps. Innocentes et recti adheserunt mihi quia sustinui te etc. Unde cantat ecclesia. Mors et vita duello conflixere mirando: dux vite mortuus regnat viuus. Illud tamen meminisse oportebit q in hoc prelio nulla creatura victoriam haberet nec habuisset: nisi mediante virtute christi. Et hoc patet per illud quod dicit beatus Joannes Apoc. 12. c. Ubi postq dixerat Joannes q Michael et angeli eius preliabantur cum dracone: subdit. Et ipsi. s. fratres auxilio angelorum fulti vicerunt illum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui. Nec solu homines vincunt in virtute christi sed etiam angeli vicerunt demones in virtute dei. Naturaliter eniz fortior est sathanas ceteris angelis sed angeli vicerunt illum virtute diuinitus eis infusa. Ideo dicitur Eccle. 9. Uidi sub sole. nec velocium esse cursum. nec fortium bellum. nec sapientium panem. nec doctorum diuitias. nec artificum gratiam. sed tempus casumq in omnibus. Nota Casumq casus autem vocatur diuina prouidentia: vt notat Tho. parte. i. q. 116. ar. i. Quia ergo beatus Georgius viriliter bellauit et vicit hostes suos. victoriam autem non a seipso principaliter sed a deo habuit. Ideo dicit thema. Certamen forte etc. Patet thema. Modo videamus quos hostes habuit beatus Georgius et quomodo ipsos vicit. Nota q quattuor hostes habuit ipse sicut et nos habemus. Sed si speramus in domino dabit nobis victoriam. Hostes autem istos posuit David inspiratus a domino sub figura bestiarum dicens. Angelis suis demandauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis. In manibus portabunt te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem. Causam propter quam vincimus dicens. Quoniam in me sperauit liberabo eum: protegam euz quoniam cognouit nomen meum. ps. 90. Ubi nota q quattuor hostes vicit beatus Georgius diuina virtute sibi patrocinante: quos etiam nos vincere debemus si volumus gloriam adipisci. Et sunt isti quos adapto non secundum ordinem. ps. Sed secundum ordinem victorie: secundum q habetur in legenda ipsius.

Primo bellauit contra leonem superbie et vanitatis: de quo habuit victoriaz per veram humilitatem.

Secundo bellauit contra draconem luxurie et carnalitatis: de quo habuit victoriam per puram castitatem.

Tertio bellauit contra basiliscum auaricie et cupiditatis: de quo habuit victoriam per claram largitatem.

Quarto bellauit contra aspidem seuicie et crudelitatis: de quo habuit victoriam per patientiam et firmitatem.

Primo ergo bellauit contra leonem. i. diabolum: qui dicitur leo propter superbiaz Sicut leo est rex animalium: sic diabolus est rex super omnes filios superbie: sicut dicitur Job. 41. Unde. i. Pet. 5. Aduersarius vester diabolus tanq leo rugiens circuit querens quem deuoret etc. qui temptat de superbia. Nota q quattuor sunt illa que vt plurimum faciunt milites superbire. Primo nobilitas sanguinis. Secundo pulchritudo corporis. Tertio dominiu hominum. Quarto victoria hostiu. Omnia ista quattuor habuit beatus Georgius sed tamen non superbiuit: immo vicit hunc leonem superbie per veram humilitatem. Uide de hoc supra in sermone sancti Uincentij huius festi: qui incipit Beatus vir qui inuentus est sine macula. parte prima.

Secundo bellauit contra draconem luxurie et carnalitatis: que recte per draconez significatur. qui flatu inficit et corrumpit. quia per luxuriaz totus pene mundus infectus est et corruptus: iuxta illud. ps. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est vsq ad vnum: sed vicit illum per puram castitatem. Unde quando capiebat aliquam ciuitate vel castrum quando homines carnales presertim armigeri se solent dare carnalitatibus sicut equus et mulus quibus non est intellectus. beatus Georgius custodiebat mulieres sicut pater filias. Et in signum huius victorie qua habuit contra dracone luxurie dica vobis

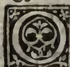
vnũ mirabile factum. in quo btũs Geor/gius duos dracones vnũ corporalẽ ⁊ alterum spũalem occidit. Nota exẽpliũ quomodo occidit draconẽ qui erat in lacu ⁊ fuauit puellam a morte corporali. Itez seruauit se a stupro puelle: qm nec voluit ipsam in vxorem cum pater ⁊ ipsa essent pẽti. vñ p hoc vicit draconẽ spũalem luxurie. Vñ creditur ꝙ fuit virgo: que virtus licet magna sic in oibus: tamen maxima fuit in hoie iuuene. milite. ⁊ armigero. Quid dicẽt milites hodierni ⁊c̃. Nota quõ deus de oi genere ⁊ statu hominum fecit sanctos: vt nullus hõ in quocũq statu vel gradu possit excusationem habere in aspectu dñe. Nam de gradu imperatorum fecit sanctos aliquos: puta Cõstãtinum. Theodosium. Justinianum ⁊c̃. vt nullus Imperator possit dicere. Ego habui magnum onus ⁊c̃. Itẽ de regibus Dauid. Ezechias. Iosias. Itez sanctus Ludouicus ⁊c̃ francoꝝ. Itẽ de militibus Georgiũ. Hyppolitus ⁊c̃. De medicis Cosmam ⁊ Damianũ ⁊ sctũ Lucam. De diuitibus ⁊ vsurarijs sanctum Matheũ. De luxuriosis Mariã magdalenam. De supbis Pauliũ. De prelatis ecclesiasticis Greg. Ambro. Nicolaũ. Martinũ. ⁊ multos alios. ⁊ sic de alijs. Hoc oĩt ex gratia diuina est: iuxta illũ Sap. 8. Sciui qm aliter nõ possum esse ptinens: nisi deus det. ergo. Certamen forte dedit ⁊c̃.

¶ Tertio bellauit ꝯtra basiliscum auaritie ⁊ cupiditatis. q: sicut basiliscus visu interficit hoiem. sic auaritia ⁊c̃. Vñ hr̃ ꝯtupiscentia oculoꝝ. 1. Jo. 2. Et p hoc interficitur aia nõ solum auari sed etiã vita pauperũ. q: hũs pp auaritiam nõ puidetur de necessarijs. ppter qḋ pauperes aut moriunt corporaliter fame vel frigore. aut spũaliter: sicut femine pp paupertatem fornicantes. vel alij paupes furta facientes. Jõ Ambros. 86. di. Pasce famẽ morientẽ: si non pauisti occidisti. Sed ꝯtra istum draconem qui multos interficit. principes. reges. milites. mercatores. iudices ⁊c̃. Bellauit viriliẽ beatus Geor. ⁊ victoriam habuit. Cũ enim multa potuisset congregare in captione ciuitatũ. castroꝝ. ⁊ villaꝝ. tamẽ nõ curabat. Item rex ille cuius filiã liberauit ex quo noluit filiam suaz in vxorem. voluit sibi dare multum thesaurum sed noluit recipere p se: sed p deo in ecclesijs construendis ⁊ hospitalibus. p personis paupibus. Ideo cantatur de eo. Beatus vir qui inuentus est sine macula ⁊ qui post aurũ nõ abijt. nec sperauit in pecunie thesauris Eccli. 31. Sed hodie in tãtũ creuit auaritia ꝓcertim in militibus ⁊ stipendiarijs. Nota cõsiliũ imo ꝓceptum Joãnis bap. qḋ pdicabat dicens militibus. Neminẽ concuciatis n. ꝙ calũniã faciatis: ⁊ estote contẽti stipendijs vestris Luc. 3. Dic vt expedit.

¶ Quarto bellauit ꝯtra aspidẽ seuitie ⁊ crudelitatis: q: peius ⁊ crudelius erat venenũ tyrannoꝝ paganoꝝ: ꝙ venenum aspidis ⁊c̃. Dic eius martyrium ⁊c̃.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Marci. Sermo vnus.

Opus fac euangeliste. 2. Tim. 4. Hec verba dicere possum⁹ btõ Marco. O beate marce ⁊ gloriose O pus fac ⁊c̃. Ideo de eo erit sermo. Salutet virgo gloriosa ⁊c̃. Pro declaratione verboꝝ nota ꝙ euãgelista dicit annunciator euangelij. Vñ ois pdicator põt dici euangelista. Est aũt notandũ ꝙ multa sunt necessaria ad hoc vt aliquis possit esse euangelista. i. euãgelicus predicator: quoꝝ si quod deficiat: dictor dici potest: pdicator dici nõ potest.

¶ Primum est etatis ꝯgruitas.
¶ Scdm est sciencie claritas.
¶ Tertium est vite sanctitas.
¶ Quartum est mittẽtis auctoritas.
¶ Quintum est ordinis dignitas.
¶ Sextum est constantie firmitas.
¶ Septimum est patientie virtuositas.

Põt addi aliud Eloquẽtie sublimitas: iuxta illud Isa. 49. Posuit os meũ quasi gladiũ acutũ. Itẽ Isa. 2. Cõflabunt gladios suos in vomeres ⁊c̃. p gladios intelligũtur verba elimata ⁊ subtilia. p vomerẽ vero grossa ⁊ edificantia verba. ergo subtilia vertẽda sunt i moralẽ edificationẽ. Longar enim plures occidit vomere: ꝙ Aioth gladio Judi. 3⁰. ⁊ 4⁰. 1. Cor. 2. Sermo me⁹ ⁊ pdicatio mea nõ in psuo. hu. sa. pble ⁊c̃. Itẽ adde aliud prudenter preciositas: vt

sciat aptare sermonē sm audientiū quali-
tate.n. Nam vt dicit Origenes z habet in
decretis.4.di. In mādatis habemus vt
venientes ad ciuitatē discamus prius: qs
in ea dignus sit. z apud eum cibum suma
mus: quāto magis noscere oportet. qs qua
lisue sit is cui immortalitatis verba credēda
sunt: Solliciti enim debemus esse ne margari
tas nostras mittamus ante porcos. Hec ille.
Item ad idē facit qd dicit Petrus apls
z habetur in decretis.8.q.i. Oportet eū q
docet z instruit alas rudes.esse talem: vt p
ingenio discentiū semetipsum possit aptare.
z verbi ordinē pro audientis capacitate di
rigere. Debet ergo apprime esse eruditus z
doctus. irreprehensibilis. maturus. pauidus.
sicut ipsi prodistis fore Clementē huc post
me. Hec ibi. Pauidus Glo. timens pec-
care Omnia predicta habuit btūs Mar. Jō
dicitur sibi in themate. Opus fac euangeli
ste. Et ipsē pōt rñdere. Opus. feci euangeli
ste. ¶ Primo ergo dico zc. Vñ Deut. 15.
Nō arabis in primogenito bouis. Primo
genitus bouis est bona operatio infirme eta
tis zc. Vide supra eodem libro in versu.
Quartū est perfectio etatis zc. In sermōe
qui incipit Narrauerunt. Hanc ergo hūit
btūs Marcus qz fuit etatis perfecte. zc.
¶ Sexto zc. scientie claritas: ne alis efficiat
magister erroris antequā discipulus veritat.
Ideo dicit Eccli.5. Si est intellectus tibi
responde proximo. Sin aūt sit manus tua
sup os tuū ne capiaris in verbo in discipli
nato z confundaris. In huius signū habem9
qd saluator noster prius in medio doctorum
sedit. audiēs illos et interrogans. et postea
predicare cepit: qz prius vnusquisqz debet
adiscere: z postea dz officiū predicādi exer
cere. Hinc etiā dñs ait Apoc. vlt. Qui au
dit. s. discendo: dicat veni. s. docendo. Hinc
etiā prius aplos docuit: deinde ad predicā
dum misit dicens. Estote prudentes sicut
serpentes: et simplices sicut colūbe Mat. 10.
Vide textū Hierony.16.q.i. Si cup.e. Sic
etiam post resurrectionē prius illis sensum
aperuit. z scripturas explanauit z postea
dixit eis. Euntes i mundū vniuersuz predi
cate euangelium. omni creature Mar. vlt.
Vnde z cum de qnqz panibus quinqz mi-
lia hominum reficere vellet. prius accipiēs pa

nes fregit et postea discipulis suis dedit. z
per eos demū turbis apposuit. quia sacra
menta legis z pphetarum prius disserendo
exposuit. z postea eorū scientiam discipulis
dedit. et tandem p eos demum turbis ap
posuit. z illam fidelibus dispensauit Jo.6.
Hinc etiam petrus cū rectoribus ecclesie
scriberet ait. Parati semp ad satisfactionē
omni poscēti vos rationē de ea que in vo
bis est fide z spe.i. Pet.3. Hinc etiam pau
lus scribens ad Timotheū ait. Attende le
ctioni exhortationi z doctrine.i. Timo.4.
Habuit etiā in veteri testō vectes. quibus
archa portabat iugiter annuli erant inserti
vt cum archa esset portanda nulla fieret
mora circulis mittendis vectibus: qz predi
catores per quos ecclesia circumfertur sacris
litteris semper debēt insistere: ne tunc que
rant discere cum ex officio alios debeant
docerē. Salomon quoqz nō diuitias nō lon
ga tēpora huius vite: sed sapientiam a deo
petijt z impetrauit. Hinc z Malachias ait.
Labia sacerdotis custodiūt scientiam: z le
gem requirent ex ore eius quia angelus do
mini exercituum est Mala.2. Hinc etiā di
citur Osee.4 Quia tu scientiā repulisti re
pellam te z ego: ne sacerdotio fungaris mihi.
Hinc Salomon ait. Prius tempus tacen
di z postea loquendi: quia veritas prius
tacendo discitur z postea loquendo predi-
cat. Hinc etiam in cantico canticorū. Ocu
li per quos prelati ecclesie vel pdicatores
intelliguntur assimilantur colūbis. que resi
dent iuxta fluenta plenissima: sic predicato
res semper sedere debēt iuxta fluenta euā-
geliorum et sacre scripture. Patet ergo qz p
dicatores debent esse clari in sciētia. Qua-
lem aūt scientiam habere debent predica-
tores euangelici declarat dominus. quādo
mittens octo aplos ad predicandū dixit.
Predicate euangelium omni creature. De
bent ergo docti esse in euangelijs z scriptu
ris sanctis: qz debent euangelium predica-
re. nō philosophiam. non virgilium. non ce
teros poetas.
Nā miranda canūt sed nō credēda poete.
Nō ergo debent secularium scientiarū stu-
dio vacare ad voluptatem presertim poe-
ticarū fabularū. Vnde Isidorus in libro sen
tentiarū z habetur in decretis.37.di. Ideo

p̄hibetur christianus legere figmenta poetarum: quia per oblectamenta fabulaꝝ nimium mentem excitant ad incentiua libidinum. Nō enim solum thura offerendo demonibus imolatur: sed etiam eoꝝ dicta libentius capiēdo. Hec ille. Cōtra quos Hieronymus ad Damasum de filio prodigo. Et in decretis. 37. di. sic ait. Sacerdotes dei omissis euangelijs ꝛ prophetijs videmus comedias legere. amatoria bucolicoꝝ versuum verba cantare. tenere virgilium ꝛ ꝙ in pueris est causa necessitatis. crimen in se facere voluptatis. Hec ille. Est tamen verū ꝙ pro cōfirmatione veritatis ꝛ doctrine euāgelice. non est absurdum aliquādo ceteras scientias adducere: q2 omnes scientie sunt quasi quedam pedissequ scientie theologice: vnde ei quando necesse est seruire tenentur. In cuius figurā Hester regina suarum famulaꝝ obsequio comitatā ad regem Assuerum accedebat Hester. 15. Unde Clemens sic inquit ꝛ habetur in decretis. 37. di. Relatum in fi. Cum enim inquit ex diuinis scripturis integram quisq3 ꝛ firmam regulam veritatis susceperit. absurdum nō erit si aliquid etiam ex eruditione cōmuni ac liberalibus studijs: que forte etiā in pueritia attigit. ad assertionem veri dogmatis conferat: ita tñ vt vbi vera didicit falsa ꝛ simulata declinet. Hec ille. Uide multa in eadem di. vbi bene de hoc. Hanc ergo sciētiam habuit egregie Marcus: qd patet in eo ꝙ euangelium scripsit in Italia. Sic vt habetur in legenda. ergo Opus fac euangeliste: ꝛ respondere potest. Opus feci euāgeliste. s. quantum ad scientie claritatem.

¶ Tertium est vite sanctitas vt qd verbo predicat opere confirmet. Unde debet esse predicator potens in opere ꝛ sermone: vt in. c. Inter cetera: de offi. iudi. ordi. Duo autem includuntur in hac vite sanctitate. Primum a vitijs purificatio. Scd3 in virtutibus perfectio. Primo ergo requiritur a vitijs purificatio. Quia enim debet p̄dicator euāgelicus ↄtra vitia p̄dicare. Ideo nō d3 esse vitio aliquo maculatus. alioquin impossibile esset psuadere verbo qd factis reprobat. Cōtra tales dicit Aplŝ Ro. 2. Qui alium doces teipsum nō doces: Qui p̄dicas nō furandum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abhominaris idola: sacrilegiū facis. Qui in lege gloriaris: p preuaricationem legis deum inhonoras ꝛc. Item ps. Peccatori aūt dixit deus: quare tu enarras iustitias meas ei assumis testamentum meum per os tuum. tu vero odisti disciplinam ꝛ proie. ser. me. retrorsum si vide. furē cur. cum eo: ꝛ cum. adul. portiōnem ponebas. Ad idem facit ꝙ dicit Chrisost. ꝛ habetur in decretis. 40. di. Multi. Si bene vixeris ꝛ bene docueris populum instruis: si bene docueris ꝛ male vixeris: tuī solius condēnator eris. Nam bene viuendo ꝛ bene docendo. populum instruis quomodo viuere debeat: bene autem docendo ꝛ male viuendo. deum instruis quomodo te debeat condēnare. Hec ille. Unde ex hoc dicto Chrisostomi videtur probari dictum multoꝝ dicentium ꝙ si prelatus in mortali existēs ex officio publice doceat peccat mortaliter. De tali p̄dicatore potest dici illud quod dixit Isaac Gen. 27. Uox quidem vox Jacob ē: sed manus sunt manus esau. Scdo requiritur ꝙ p̄dicator sit perfectus in virtutibus. In cuius signum dñs iesus xp̄s qñ voluit predicare Mathe. 5. Dando legē nouam ascēdit in mōtem in cuius signū ꝙ in altitudine virtutū ↄsistere d3 qui iustitiā dei docet. Isa. 40. Sup montem excelsum ascēde tu qui euāgelizas syon. Uñ Gregor. Si in terra est aius tuus: vt quid de celo loqueris: Hec autem perfectio includitur in vita religiosorum qui sunt in statu perfectionis: in qua includitur paupertas. castitas. ꝛ obediētia. ꝛ ideo satis congruit p̄dicatori hec vita. Primo nāq3 debet p̄dicator habere paupertatē. Cum enim ad eū ptineat psuadere consilia que sunt perfectionis inter que est paupertas euangelica iuxta illud Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes ꝛ da pauperi. ꝛc. Mat. 19. Idcirco pertinet ad eum persuadere paupertatem voluntariam. Et ideo d3 ipse esse pauper. quia alis certum est neminem posse id bene alijs persuadere verbo quod in seipso nō ostendit exemplo. Nota de illo predicatore qui ducebat asinum secum ꝛc. Et cum sollicitus de illo sepius cogitaret: ita vt diuerteretur mens eius ab oratione et studio illū vēdidit vel reliqt ꝛc.

Ex hoc etiam infertur ꝙ debet predicator ab omnibus mundanis exercitijs abstinere vt diuine exhortationi possit vacare: iuxta illud.i.Tim.2. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus: vt ei placeat cui se probauit. Unde ⁊ Clemens in epla: ⁊ habetur in decretis.xi.q.i.Te quidem: sic ait. Te quidem oportet irreprehensibiliter viuere ⁊ summo studio niti vt oēs huius vite occupationes abijcias:ne fideiussor existas.ne aduocatus litiū fias. neue in villa aliqua occupatione prorsus inueniaris:mūdialis negocij occupatione pplexus. Neqȝ enim iudicem neqȝ cognitorem secularium negociorum hodie te ordinare vult christus.ne prefocatus presentibus hominum curis nō possis verbo dei vacare. Hec ille ⁊c. Sic etiam debet habere castitatem:sic obedientiam vt sic tanqȝ expeditus vernaculus habitat possit liberius vincere hostes. Precipue autem debet habere charitatē interius,vt feruenter verbum dei proponat iuxta illud. Si linguis hominum loquar ⁊ angelorum:charitatem autem non habuero: factus sum velud es sonans aut cymbalū tinniens.i.Cor.13. Debet ergo predicator esse interius charitate ardens vt dictum est: ⁊ exterius vita lucens. Unde Greg⁹ in homelia de decem virginibus. Cuius vita despicitur:restat vt eius predicatio contēnatur. 3.q.7.§. Porro. De hoc debet predicator sumere exemplum a christo:de quo scribit. Act.i. Que cepit Jesus facere ⁊ docere. Itē a Paulo qui de se dicit. Non audeo aliqd loqui eorum que per me nō efficit christus. Ro.15. Itē ab aplis qui anteqȝ exirent ad predicandum fuerunt confirmati virtute ex alto:recipientes spūm sanctum in die pētecostes Act.2. Potest etiam euangelicus predicator sumere de hoc exēplum de Socrate thebano de quo dicit Hierony.⁊ habetur in decretis.12.q.2. Socrates ille thebanus.homo condam ditissimus: cum ad philosophandum athenas pgeret magnū auri pondus abiecit:nec putauit se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diuitias possidere ⁊c. Hāc ergo sanctitatem ⁊ perfectionem habuit excellenter beatus Marcus:quia sicut apostoli fuerunt obligati ad tria vota religionis vt dicit Tho.22.q.83.sic ⁊ ipse ⁊c.

¶ Quartum est mittentis auctoritas. Ro.10. Quomodo predicabunt nisi mittantur. Item Heb.5. Nec sibi quisqȝ sumat honorem sed qui vocatur a deo tanqȝ Aaron. Debet autem mitti ab homine habente auctoritatem mittendi vel a deo. Dicit tamen tex.in.c.Cum ex iniuncto: de hereticis. ꝙ qui dicit se missum a deo nō debet sibi credi nisi hoc probet miraculo vel scriptura prophetica. Miraculo quidem:sicut fecit Moyses coram filijs israel ⁊ Pharaone Exo.4. Scriptura vero prophetica:sicut fecit Jo.baptista qui dixit. Ego vox clamantis in deserto sicut dicit Isa. ppha Luc.3. Mar.i.⁊ Jo.i. Hanc etiam habuit beatus Marcus:quia fuit missus ad predicādum a principe apostolorum Petro. Primo Aquilegia; postmodum Alexandriam:in quam intrando solutum est calciamentum suum. Nota ergo ꝙ apostoli portabant calciamenta:sicut etiam legit de Bartholomeo. Nam ⁊ christus videtur habuisse calciamentum: iuxta illud Mat.3. Cuius non sum dignus vt soluam corrigiam calciamenti eius ⁊c. Die hystoriam.ergo opus fac euangeliste.

¶ Quintum est ordinis dignitas. Debet.n. predicator euangelicus esse sacerdos et ordinatione ecclesie. de qua habetur.16.q.i. Adijcimus:cum sit Philippus diaconus ex spūs sancti auctoritate predicauerit:vt legitur Act. Hinc colligitur ꝙ femina non debet predicare:vt dicit tex.23.di. Mulier. Sed nunquid diaconus potest predicare: videtur ꝙ sic.25.di. Perlectis. Sed dic ꝙ ibi predicare ponitur pro legere: vt dicit. Glo.in predicto.c. Adijcimus:vbi etiā subdit dicens.ꝙ subdiaconus potest predicare quia prelationem ⁊ curam aliarum habere potest.de eta.⁊ quali. Preterea. Predicat ergo ratione prelationis sed non ratione ordinis: quia locum sacerdotis obtinet. Di.93.in fine sm Glo.sed contra id ꝙ dicit de muliere vt tex.in.c. Mulier.23.Di. Ex hoc infertur ꝙ non potest predicare aliquis ante.25 annum:quia ante tale tempus nō potest quis ordinari sacerdos:vt dicit tex.in Cle. Generalem:de eta.⁊ quali. Nec potest circa etatem ordinandi epus dispensare: vt dicit ibi Glo. Jo.an. Hoc etiā habuit beatus Marcus. Fuit enim sacerdos ⁊ veteris

testamenti secundum legem mosaycam: et non secundum legem euangelicam. Quidnis enim sibi pollicere ex humilitate precideris ne ad ordinem sacerdotii posset humano iudicio promoueri. Nihilominus dispositio dei et auctoritas beati Petri preualuit. qui ipsum Alexandrie episcopum destinauit. et consequenter fuit sacerdos. Alioquin episcopus esse non potuisset: vt legitur et notatur in c. Ex tenore extra de excessibus prelatorum in Glo. Est tamen notandum quod vt dicit sanctus Tho. 22. q. 185. ar. 2. ad tertium. Credibile est eum hoc fecisse ex instinctu spiritus sancti sine quo non licet alicui sibi manus iniicere secundum Tho. et concordat lex ciuilis idem disponens. Nam vt dicit tex. in l. Liber homo. ff. ad l. aequil. Nemo est dominus membrorum suorum. Item lex canonica dicens quod si quis clericus seipsum ex iracundia verberat. incidit in canonem late sententie excommunicationis. de qua in c. Si quis suadente diabolo. 17. q. 4. et hoc not. extra de sen. ex. Contingit: lo primo.

¶ Sextum est constantie firmitas: videlicet. vt non timeat recta loqui presertim ea que sunt necessaria ad salutem alicuius persone preterea Unde Greg. in pastorali et habetur in decretis. 43. di. Sit recta. Sit rector discretus in silentio. vtilis in verbo. Ne aut tacenda proferat. aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem detrahit: ita indiscretum silentium eos qui erudiri poterant in errore derelinquit. Sepe namque rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes loqui libere recta pertimescunt. et iuxta veritatis vocem nequaquam iam gregis custodie pastorum studio sed mercenariorum vice deseruiunt. quia veniente lupo fugiunt dum se sub silentio abscondunt. Hinc namque eos per prophetam dominus increpat dicens in Isaia. Canes muti non valentes latrare. Hec ille. Vide vbi bene de hoc. Hanc constantiam habuit beatus Marcus: quia postquam fuit Pentapolim post biennium cum firma constantia reuersus est Alexandriam: quamuis tamen cognosceret insidias mortis esse paratas etc. Vide hystoriam.

¶ Septimum est patientie virtuositas. He. Bene patientes erunt vt annuncient. Unde Apostoli per mundum predicantes multa verbera. multa conuitia. multas contumelias patiebantur: iuxta illud domini. In mundo pressuram habebitis Jo. 14. Sed ipsi nihilominus ibant gaudentes: quoniam digni sunt habiti pro nomine Jesu contumeliam pati. Act. 5. Hanc etiam patientiam perfecte habuit beatus Marcus etc. Die eius martyrium ergo bene opus fecit euangeliste. Amen.

¶ In festo sancte Cite virginis.

Sermo vnus.

Ulier timens deum: ipsa laudabitur. Prouer. vlt. c. Quamuis verba proposita de quolibet muliere deum timente dici possint: tamen specialiter approprio illa sancte Cite virgini gloriose: de qua hodie sermo nobis erit. quia hodie fit festum de ea. Salutetur virgo maria etc. Pro declaratione verborum thematis et introductione materie predicande. Notandum quod secundum quod sacri doctores theologi dogmatizant. septem sunt timoris differentie que in sacra pagina inueniuntur. 7. st timores

¶ Primus est timor naturalis.
¶ Secundus est timor humanalis.
¶ Tertius est timor mundialis.
¶ Quartus est timor seruilis.
¶ Quintus est timor initialis.
¶ Sextus est timor filialis.
¶ Septimus est timor reuerentialis.

Et de sexto vel septimo potest et debet intelligi thema: dum dicit. Mulier. i. sancta Cita ti. deum. Primus timor non est bonus neque malus bonitate vel malitia moris. Secundus et Tertius sunt mali. Quartus et Quintus sunt boni: sed non sufficientes ad salutem. Sextus et Septimus sunt boni et ad salutem sufficientes.

¶ Primus ergo timor est naturalis: quando homo timet aliquid nociuum vere vel putatiue ipsi nature: et dicitur timor naturalis. Naturaliter enim timet quilibet malum pene. vt infirmitates. perditiones bonorum officiorum. et mortem. Obiectum ergo huius timoris est malum pene. Unde i. Jo. 4. Timor penam habet. s. pro obiecto. Talis etiam timor fuit etiam in Christo qui timuit mortem Mar. 14. Cepit Jesus pauere et tedere. Talis etiam timor communis est omnibus hominibus: et iste timor est indifferens: quia nec meritorius nec demeritorius secundum se: nisi imperet

in volūtate quādo ratio suadet. Sic fuit in xp̄o qn̄ timuit in morte vt supra dicitur. qa in naturalibus neq; meremur neq; demeremur. Nō est virtuosus q2 non ex electione procedit. neq; rursus est viciosus q2 nature artifex nihil viciosum instituit.

¶ Scd̄s est timor human⁹. Accipitur hic humanus in malam ptem: sicut τ ibi. Cum enim sit inter vos zelus τ contentio. nonne carnales estis τ s̄m hoiem ābulatis. i. Cor. 3. Quo timetur ʒ̄rium carnis: puta mors vel alia lesio corpis. intantū ꝙ delinquitur τ peccatur potius q̄ hec lesio incurratur. Hoc timore timuit petrus mortem propter quā vitandam voluit potius xp̄m negare. τ elegit hoc timore ductus potius fidē q̄ vitam perdere corporalem. τ ideo peccauit mortaliter. Sic offendunt hodie multi hoc timore arctati. Sicut si aliquis captus a sarracenis timens ne occidatur ab eis: negaret fidem xp̄i. Sic si propter infirmitatē tuam vel filij tui ꝑpter quā times mortem incurrere recurris ad diabolum. faciendo fieri incantationes τ artes magicas. Et sic vt fugias mortem corpis incurris aie mortem. O quot hodie obcecantur hoc timore. Et vide quāta cecitas. Nam mors corpis euitari nō potest sed differri. Q̄ d̄ enim differt̄ non aufertur. τ tamen qlibet fugit eam maxime qn̄ est pestis i ciuitate τc̄. Dic pratice. Sed mortem aie que euitari potest. pauci fugiunt. Si leo intraret ciuitatem vel lupus qlibet fugeret. qlibet clamaret: sed multi sunt in ciuitate leones τ vrsi spūales: q deuorant aias. τ nullus fugit. nullus clamat. Dic cōtra meretrices que stant in hospicijs vel in apothecis ad vendendum: vt vēdāt res hoibus τ aias diabolo. Infirmatur qs statim querit medicū corpis. sed infirmat̄ in aia nunq̄ curat. Isto a sᷓt timore ducunt̄ qui non obseruant ieiunia ordinis. τ alia cerimonialia propter corpis debilitatem vt tandam. cum tn̄ paucis nāmieq; natura cōtēta sit. Sacis est populis fluuiusq; cereisq;. Contra hos conuenit illud Job. 6. Qui timet pruinam irruet super eos nix. Isto 2⁹ timore ducti multi retrahuntur ab ingressu religionis. vel ingressu ab obseruantia religionis. timentes ne deficiant: presertim qa vident aliquos ingredi religionē. τ postea exire. Sed non debet quis timere ingredi apostolicum statum: timore iude. Vide. O magna cecitas. Nunquid mercator cessabit a mercancijs: quia videt aliquos perdere vel submergi vel derobari τc̄? Nunquid cessabit armiger quia videt multos armigeros occidi in prelio? Cur timor hic non terret latrones? Cur non nauigantes? Cur non pro mundo laborantes? Solum religiosos aut religionem ingredi cogitantes terret. Magna cecitas est hominibus. Ideo dicitur Job. 6. Qui timent pruinam τc̄. vt supra. Pruina significat penitentiam que fit in hac vita. Nix vero significat penam infernalem. ps. Pluet super pecca. Ignis. sulphur. nix τc̄. τ spiritus procel pars calicis eorum τc̄. τ sic in similibus: quia talis timor non excusat te quia potius debet homo omnia mala pati q̄ peccato consentire. Extra quod metus causa. c. Sacris. Et in decretis. l. di. c. Presbyteros. Talis ergo timor malus est. Nullus enim timor potest esse cadens inconstantem virum. quo ad peccatum perpetrandum. Ideo christus reprobat hunc timorem di. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Sed potius eum timete qui potest τ animam τ corpus perdere in gehennam Mat. 10. τ Luc. 12. vbi sic dicitur. Dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidunt corpus τ post hec non hn̄t amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum qui postq̄ occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timete. Nota Nolite timere. s. taliter vt ex isto timore faciatis contra deum: quia sic est timor humanus. alias esset timor naturalis. de quo supra τc̄.

¶ Tertius timor est timor mundanus quo timetur amissio rerum mundi que nimis amantur: propter quas potius peccatur q̄ amittantur. Iste autem timor procedit ex nimio appetitu rerum temporalium. Vnde Grego. 31. morali. Quisquis enim exteriora que τ nolenti subtrahuntur appetit:

sua se sponte extraneo timori substernit. In
fracta autem virtus est concupiscentie ter-
rene contemptus. Et sic quilibet timor ex
amore procedit: iuxta illud. Estque timoris
calcar amor. Hoc timore ducuntur qui pro-
pter furtum excommunicantur et potius vo-
lunt excommunicationem pati quam revelare:
timentes ne perdant famam vel res: et po-
tius volunt perdere animam quam rem vel fa-
mam: sed promitto tibi quod in fine perdes
utrunque etc. Sicut si quis unam rem et ne-
scit quis furatus sit eam. timens ne illam
perdat recurrit ad divinatorem ut iudicet
ei furem: et sic ne perdat rem vult perdere
animam et offendere deum. Sic si aliquis
debitor conveniatur in iudicio a creditore
ei delato sibi iuramento. iuret se nil debere
vel non tantum etc. peccat mortaliter. Ta-
lis timor est malus. O quot prosternit et
detrudit in infernum iste timor. Et unde
procedunt furta. usure. rapine. symonie. et
alie usurpationes. periuria. nisi a timore ne
deficiant sibi temporalia? De hoc ergo ti-
more dicitur in. Ps. Ibi trepidaverunt timo-
re ubi non erat timor. i. ratio timoris. Iste
timor inducit iudicem ad ferendam iniu-
stam sententiam: ne. s. displiceat uni parti.
Iste timor inducit advocatos ad patroci-
nandum pro causa iniusta. Item inducit
barbitonsores ad radendum in diebus fe-
stivis. et sutores et corbiserios et aromata-
rios ad vendendum medelas corruptas:
ne: scilicet perdant. Item mercatores
ad usuras ne perdant etc. Item curiales
ne perdant favorem etc. Ideo dicit spiri-
tus sanctus homini Eccli. 7. Noli querere
fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere ini-
quitates: ne forte extimescas faciem po-
tentis: et ponas scandalum in agilitate
tua etc.

¶ Quartus timor est servilis quo tantum
pena timetur. De quo dicit Aug. Regnat
in eo peccandi voluntas. et sequeretur opus
si speraretur impunitas. Et hic timor est
quidem a spiritu sancto: sed non cum spiri-
tu sancto. i. cum gratia spiritus sancti gra-
tum faciente. Iste timor bonus est et uti-
lis per quem fit paulatim consuetudo iusti-
tie. Non autem sufficit ad salutem timor
iste: licet sit salutis principium et origo. Un-
de si tantum timore inferni quis fleret et de
peccatis doleret et sic ex hoc mundo migra-
ret: profecto damnatus esset. Unde dicit
textus Aug. in. c. Qui ex timore. Extra de
regulis iuris. Qui ex timore facit precep-
tum aliter quam debeat facere: et ideo iam non
facit. Glo. qui ex timore servili. Nota exem-
plum de illo scolari qui dum esset prope
mortem flebat uberrime. et tandem post mor-
tem apparens socio. cum interrogaretur an
esset damnatus: respondit sic. Cumque rur-
sus interrogaretur: quare cum sic amare fle-
visset. Respondit. Quia timore potius pene
quam amore dei flevisset. De hoc ergo timore
dicitur. i. Io. 4. Timor non est in charitate:
sed perfecta charitas foras mittit timorem.
Iste ergo timor non sufficit ad salutem.
cum sit sine charitate: introducit tamen cha-
ritatem. sicut seta filum. ut dicit Aug. de
peniten. di. 2. Sicut seta.

¶ Quintus timor est initialis quo pecca-
tum timetur et dimittitur: partim amore iu-
stitie. partim timore pene. De quo Eccli. i.
Et. Ps. illo. Initium sapientie timor domini.

¶ Sextus timor est filialis quo peccatum
timetur: non ratione pene sed ne homo a
sponso separetur. vel ne ipsum offendamus.
De hoc timore dicitur in. Ps. Beatus vir
qui timet dominum. Et superveniente isti ti-
mor filialis cum charitate et excluditur ti-
mor servilis: iuxta illud. i. Io. 4. Timor non
est in charitate sed perfecta charitas fo-
ras mittit timorem: quoniam timor penam
habet. et loquitur de timore servili qui ex-
cluditur adveniente charitate. cum timore
filiali per quem culpa remittitur: iuxta il-
lud. Eccli. i. Timor domini expellit pecca-
tum. Nam qui sine timore est: non poterit
iustificari. Et dicitur filialis quia sicut boni
filii timent offendere patrem ne sibi displi-
ceant non quidem ratione pene: sic etc.
Unde versus.
Oderunt peccare boni: virtutis amore.
Oderunt peccare mali: formidine pene.

Quinimo magis debemus timere deū ꝙ patrē carnalem incōparabiliter. nō solū qꝛ maiorem penā pōt nobis deus inferre ꝙ pater ꝙ ptinet ad timorē seruilē: sed qꝛ maius bonū pōt nobis ꝯferre. Itē qꝛ magis sibi tenemur ꝙ patri: quia plus facit nobis deus ꝙ pater. Quid facit pater aut mater in generatiōe filij: nisi actū turpem ⁊c. ⁊ recedunt. sed deus format corpus. liniat mēbra. componit organa. creat aīam ⁊ infundit ⁊c. Ideo Job. 10. Manus tue dñe fecerunt me ⁊ plasmauerūt me totū in circuitu. Et infra. Nōne sicut lac mulsisti me: ⁊ sicut caseum me coagulasti: Pelle ⁊ car. vestisti me: ossibus ⁊ neruis cōpegisti me ⁊c. Item deus ꝯseruat nos in vtero ne suffocemur. Facit nos nasci de vtero: tribuit lac matri ⁊c. Ipse ergo deus ē magis pater noster ꝙ parētes carnales. Vñ Mat. 23. Patrem nolite vocare vobis sup terrā: vnus est enim pater vester q in celis est. s. ꝙtū ad formatiōnē corporis ⁊ creationem aīe. Hoc ergo timore filiali debemus ipsum timere: qꝛ sic beati erimus: iuxta illud ps. Beati omnes qui timēt dñm. Glo. timore filiali. Itē alibi. Dedisti hereditatē timentibus nomen tuū dñe ⁊c. Sed hodie pauci hunc timorē hñt: qꝛ plus timet hodie homo ꝙ deus. Plus timetur pditio vnius ducati ꝙ pditio paradisi. Plus obeditur preconi regis vel dñi ꝙ xp̄i. Ideo cōqueritur deus ꝯ nos dicēs. Filius honorat patrē ⁊ seruus dñm suū. Si ergo pater ego sum: vbi honor meus: Et si dñs ego sum: vbi est timor meus dicit dñs exercituum Mala. 1. c. Nota hic quātum timet homo siu sine rex siue impator mare turbatū qñ nauigat ⁊c. ⁊ tñ vna creatura dei est: quātum ergo dꝫ hō timere deū qui est creator. dñs ⁊ preceptor oīs creature. Ideo Iere. 10. Quis nō timebit te o rex gentiū: Quātū aūt iste timor excellentem faciat hoīem: pbat scriptura dicens. Quaꝫ magnus qui inuenit sapientiā ⁊ scientiam: sed nō est sup timentem deum. Timor dei sup oīa se supposuit. Btūs homo cui donatum est habere timorē dei ⁊c. Eccli. 25. ⁊c.

¶ Septimus timor est reuerentialis: quo nō iam peccatum timet sed pater in reuerentia habet. hic oīa facit ad honorem patris. Et timor iste retrahit hominē ne velit equari illi quē reueret: sicut si rex veniētis vellet sedere in scāno tuo. tu statim surgeres. nō quidē timore pene nec culpe. sed timore reuerentie. Hic timor fuit ⁊ est in xp̄o erga patrem: iuxta illud Replebit eum spiritus timoris dñi Isa. 11. Itē etiam angeli timent isto timore: iuxta illud Tremunt videntes angeli versa vice mortaliū ⁊c. Oēs alij timores deficiunt. ⁊ iste solus remanet in patria: iuxta illud Timor dñi sanctus pmanet in seculum seculi. Hoc ergo timore timet nunc deum btā Cita in gloria existens. In vita vero presenti existēs timebat timore filiali: ⁊ ideo merebatur tunc laudari. sicut in themate dr. ꝙ in presenti vita beata Cita deum timore filiali timeret. ostendit quadruplici signo.

¶ Primum signum est castitas virginalis.
¶ Scdm est charitas diuinalis.
¶ Tertium est beniuolentia ꝓximalis.
¶ Quartum est pseuerantia finalis.

Primum ergo signum est ⁊c. Nota triplicē castitatem. s. matrimonialis: ⁊ hec est bona. Vñ vt dicit. 31. Di. Nicena sinodus. Pannutius honorabiles ꝯfessus est nuptias ⁊ castitatem: dicens esse cum ꝓpria cōiuge ꝯcubitum. Scda castitas est vidualis et hoc est melior. 1. Tim. 5. Viduas honora: q vere vidue sunt. Et. 1. Nam que in delitijs est: viuēs mortua est. Tertia est virginalis ⁊ hec est optima. Vñ Beda. Bona est castitas ꝯiugalis. melior ꝯtinētia vidualis. Optima pfectio virginalis. Hec ergo preciosissima est quāto rarissima. Vnde Apoc. 3. Habes paucia noīa in Sardis: qui nō coinquinauerūt vestimēta sua. ⁊ ambulabūt mecū in albis qꝛ digni sunt. Notā Sardis fm interpretationem hebraicam interpretat principatus pulchritudo: et significat virginitatē que in gradibus castitatis obtinet principatum: vt dixi. Hoc ergo. i. virginū sunt pauca noīa qꝛ pauci sunt veri virgines que nō coinquināt vestimenta sua. i. corpora sua luto luxurie. Et paucissimi sunt qui vel mēte nō sint coinquinati. Ideo subditur. Et ambulabunt mecum in albis. i. in vestibus in noie. Hanc ergo virginitatē excellenter habuit btā Cita. Vñ nō casualiter sed diuino presagio ⁊ nutu vocata fuit Cita que idem significat ꝙ virgo: qꝛ virginitatē pura mente

seruatura erat. Nota hic de eius humilitate origine etc. quia vt dicitur .i. Cor. i. Uidete vocationem vestram fratres: quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes: non multi nobiles. sed que stulta sunt mundi elegit deus vt confundat sapientes et infirma mundi elegit deus vt confundat fortia etc. i. Cor. i. Quia autem difficile est sine maxima diligencia virginalem mundiciam conseruare: ideo cauebat diligenter ne per ianuas sensuum suorum aliquod noxium in domum conscientie introiret. Unde seruabat oculos ab illicitis aspectibus. sciens illud quod Jeremias in persona peccatoris loquens ait. Oculus meus depredatus est aiam meam Tre. iii. Unde et Aug. in regula et habetur in decretis. xxxii. q. v. Nec solo tacito affectu: sed aspectu quoque et affectu appetitur et appetit concupiscentia feminarum. Nec dicatis vos habere aios pudicos si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius. Seruabat aures a variorum verborum et detractionum auditu: delectabatur vero verba dei audire: vtpote philocapta de deo: iuxta illud. Qui ex deo est verba dei audit Jo. viii. Seruabat os ab inhonestis verbis et sermonibus ociosis: sciens illud. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Cor. xv. Seruabat gustum a cibo et potu inordinato: sciens quod gula mater sit luxurie: et econtra Sine cerere et bacco friget venus: et impossibile esse sine abstinentia continentiam conseruare: quia ex vicinitate membrorum cognoscitur vicinitas viciorum: vt ait Hiero. Denique totum corpus magna penitentia affligebat vt humilius sic deseruiret: vnde coctum quod raro comedebat. Aquam solam sepe bibebat. Facies eius pallebat abstinentia: sed mens diuinis desideriis estuabat. Sepius dormiebat in terra: semper nudibus pedibus ambulabat. Funem circa lumbos super nudam carnem portabat. quia tam valide stringebatur quod sicut post mortem eius compertum est caro excreuerat super funem et in locis pluribus apparebat caro lacerata. Nota etiam hic quod semel dum puella in domo patroni moraretur: tentata fuit a quodam patroni consamulo. cuius vultum se defendens lacerauit et nimis a deo timuit: quod de cetero amplius non ausus est facere. Moraliter sic debent facere mulieres: quia pro castitate seruanda debent se omni periculo exponere: et si propriis non suppetunt vires acclamare sicut Susanna fecit Dan. xiii. Unde etiam si clerici eam aggredientem verberaret mulier non esset excommunicata: quia vim vi repellere licet. ff. de iusti. et iure. l. Ut vim: cum moderamine tamen inculpate tutele. l. i. C. Unde vi: et hoc notant canoniste in. c. Si vero. i. §. Si vero clericum: de sen. ex. co. Nota contra illam monialem que cum violata fuisset a quodam viro: et abbatissa eam redarguens obiurgasset cur non clamasset: respondit. Ne frangerem silentium. Item nota contra illam mulierem in cuius domum intrauit quidam philocaptus de filia sua causa fornicandi cum ea. Cui mater et filia consenserunt timore mortis: quam ille matri minabatur: sicut ipsamet mihi retulit etc. Et sic patet primum.

¶ Secundum signum timoris filialis eius est charitas diuinalis. Nam feruentissime deum ardebat adeo quod sepius in oratione posita a corporeis sensibus raperetur. Interdum post multas lachrymas subleuatis in celum oculis. videbatur sibi interesse agminibus angelorum. Ut autem vacaret contemplationi quietius inquirebat solitarium locum infra domum: et ibi frequentius pernoctabat. vbi ab his qui domi erant sepe tanta lux videbatur in nocte: quasi sol fulgentissimus oriretur. ex quo innuebatur quod ibi sacrorum luminis christus vel angeli ipsam consolabantur. Surgebat omni nocte ad matutinas. et quando poterat ibat ad ecclesiam sancti Frigdiani que sita erat prope domum suam: vbi cum magna deuotione matutinarum officium audiebat. et cum magnis lachrymis et gemitibus. Denique ad crucifixum tanto estuabat ardore vt tota ad eius aspectum liquefieret. vnde ante crucem quandam que pre vetustate in diuersorio cymiterii prefate ecclesie posita erat. sepius orans liquefiebat in amore ipsius. et dominicam passionem ordetenus recensebat. nec poterat ab ipsius contemplatione auelli. Et cum obiurgationibus custodis ecclesie. Sic etiam erat vehementer intenta circa celebrationem festiuitatum et ecclesiarum visitationem. Unde cum semel in festo Magda-

sene accederet ad ecclesiam suam que sita
erat in solitudine q̃dam que cerbaria nũcu
patur que distat a ciuitate Luchana p de/
cem miliaria. applicuit illuc in fine dei. post
posito metu guerre que tunc erat inter lu/
chanos ꝛ pisanos: adeo vt plerisq; expolia/
rentur in via. Cũ ergo btã Cita applicuisset
illuc. inuenit fores ecclesie clausas propter
guerrã. Cũq; ibidem se posuisset sub diuo
adorandum cum cereo in manibus. quẽ ad
honorem gloriose Magdalene portauerat
accendendũ. inciti ibidẽ; oroni vacante pre
foribus. donec pre lassitudine corporis dormi
re incepisset. Interim cepit magna tẽpestas
ventorum ꝛ pluuiarũ excrescere. demum fa
cta aurora surrexit virgo a somno. ꝛ inuenit
portas ecclesie apertas nullo ibi existente ꝛ
cereum in manu eius accensum. At illa ec/
clesiam ingrediens orationi vacabat. quã
orantem sacerdos ecclesie cum pluribus ad
ueniens repperierunt. admirantes d tãto mi
raculo. Aliud etiã miraculum. Nota q; cũ
quadam vice ipsa iuisset ad visitandum ec/
clesiã sancti Petri ad gradus. que est vltra
ciuitatem pisanam quinq; miliaribus iuxta
mare: tandem completa visitatione reuerte
batur Luchas. Cũq; a pluribus inuitaretur
hospitio vtpote pre itinere lassa ꝛ confecta
ieiunio non acquieuit: sed continuabat iter
suum non trepidans noctem nec corporis
lassitudinem. tandem pre nimia lassitudine
fatigata ꝛ fame deuicta. prope fontem quẽ
dam pausauit circa primum gallorũ cantũ:
Cũq; pene iam caro lassa deficeret cepit os
modica aqua perfundere. Et ecce apparuit
ei beata virgo in forma mulieris honeste
salutans eam ꝛ dicens. Uis ne venire ꝛ
redire: qua voce audita tãta fortitudo cor
poris ꝛ consolatio mentis secuta est. q; Rñ
dit. Libenter volo venire. Euntes ergo pa/
riter de nocte peruenerunt ad pontem quẽ
dam cuius ianua more solito clausa. vltro
aperta est eis. Et transeuntibus illis iterũ
vltro clausa est. deinde venientibus eis ad
portam ciuitatis Luchane inuenerunt eam
clausam sed statim vltro aperta est eis. Et
cum venissent ad domum cuz clamasset ad
ianuam domus ꝛ fuisset aperta: virgo glo/
riosa Maria statim disparuit. O felix ancil
la christi que meruit virginis gloriose hono
ri comitatu ꝛ colloquio consolari. Alia vi

ce dum aduesperascente die sabbati iret ad
ecclesiam sancti Angeli ad montem: que di
stabat a ciuitate Luchana sex miliaribus.
cum iret pedester ꝛ tardo gressu: preuenit
tamen filium equestrem qui quasi currendo
precibat.

¶ Tertium signum ꝛc. beniuolentia proxi/
malis. Nam erga proximos mirabilem be/
niuolentiam gerebat. adeo q; totis viribus
nitebatur antequã pretermittere pauperem
quin ei elemosynam prout poterat largire/
tur. cuius beniuolentie merito diuine boni/
tas dignata est miraculorum testimonia
perhibere. Unde semel cum pauper peteret
elemosynam ab ea illa vero ancilla non ha/
beret in promptu quidnam necessitati pa/
tienti tribueret. premeditata paruper quid
nam posset illi tribuere. hausit aquam de
puteo ꝛ sibi dedit. Sed o mirabilis deus
statim aqua in vinũ conuersa est. adeo q;
pauper bibens dixit. Nunquã se tale ꝛ tam
suaue vinum bibisse omnibus diebus vite
sue. Sic etiam diligentissime studebat cir/
ca pauperum curam ꝛ infirmorum vt sibi
cibaria vestesq; subtraheret ꝛ pauperibus
ꝛ egenis captata opportunitate largieba/
tur: quos etiam sepius personaliter visitabat.
Semel etiam tempore famis euacuauit ar
cham domini sui plenam fabis vt pauperi/
bus subueniret: qui ad ipsam tanquã matrẽ
recurrebant. Postmodum vero cum domi
nus hoc nesciens fabas illas vendidisset.
inuenta est archa plena fabis sicut erat pri
us. hoc deo operante in sue testimoniũ sanc
titatis. Hic totum exemplum. Mulier ergo
timens ꝛc.

¶ Quartum signum est ꝛc. perseuerantia fi
nalis. Quid enim prodest naui totum iter
egisse. ꝛ per varios casus innumerasq; pe
ricula cucurrisse. si cum est prope portum rum
pitur ꝛc: Quid prodest eunti romã si vsq;
ad romam sospes veniens cum in porta pe
dem habet occiditur: Quid prodest agri/
cole si arbores fructificare dum tempus ma/
turationis aduenerit arescunt ꝛc: Unde
Ber. dicit q; inter ceteras virtutes sola per
seuerantia coronatur. Mat. 10. ꝛ. 24. Qui
autem perseuerauerit vsq; in finem: hic sal/
uus erit. Beata ergo Cita semper perseuera
uit in sanctitate vite vsq; ad mortem. No/
ta hic de beato fine eius. Cum enim vitam

sanctissimam duxisset vsq; ad sexagesimuꝫ circiter annum cepit infirmitate quadam infirmari qua ingrauescente membra tenuia ad lectum deducta ceperunt a suo vigore deficere: tandem oculis ⁊ mente eleuatis in celum manibus cancellatis. sacramentorum ecclesiasticorum robore premunita. nulla doloris vel angustie vestigia preferēs migrauit ad dominum. circa annos domini M.cc.78. In cuius sanctitatis testimoniuꝫ dignatus est dominus tria signa monstrare. Primo quia in obitu eius stella prefulgida quam nec solis claritas occultabat apparuit. Scd'o quia eadem hora pueri nullo reuelante sed diuino nutu inspirante clamare ceperunt dicentes. Eamus eamus ⁊ curramus ad ecclesiam sancti Frigdiani: quia mortua est sancta Cita. Tunc concursus populi tā maximus aduenit. adeo ꝙ ecclesia sancti Frigdiani ⁊ claustrum pergrāde non caperet personas illuc continue aduentantes: ita vt etiam platee adiacentes adimplerentur. nec potuit corpus per multos dies tradi ecclesiastice sepulture ꝓpter multitudine populi ipsum certatim contingere cupientis. Tertio quia multa miracula diuina bonitas operata est meritis sancte sue. Nam ceci illuminati sunt. Claudi gressum receperunt. curui eriguntur. febricitantes sanantur. ⁊ multa alia miracula facta sunt. Ultimo nota miraculum de suspenso eius meritis liberato: quod contigit in ciuitate Capue ⁊c. Mulier ergo timens deum ipsa laudabitur. Deo. Gratias. Amē.

¶ Item in festo sancti Petri marty. ordinis predicatoꝝ. Sermo vnus.

Oronabitur qui legittime certauerit. 2. Timo. 2. Pro declaratione sciendum ꝙ antequā primi parētes nostri trāsgressi essent mandatum dei nullum inimicum habebant: quia sicut voluntas eorum erat subdita deo per virtutem originalis iustitie. sic sensualitas rationi. ⁊ corp⁹ anime. ⁊ animalia homini. Hec est rectitudo in qua creatus est homo. De qua Eccl'e.7. Deus fecit hominem rectum. Post transgressionem autem mandati: incurrit repugnantiam sui in seipsum. ⁊ animalium rebellionem ⁊c. Nam statim deserente eos gratia de corporum suorum nuditate confusi sunt. ⁊ senserunt motum inobedientie carnis sue tanq̄ reciprocam penam inobedientie sue: s'm Tho. in parte.1.q.95.artic.1. Et etiam animalia facta sunt rebellia homini post peccatum in penam peccati: s'm Tho. in.1.parte q.96.arti.1. Ad idem vide Aug.13.de ci.dei. Ideo Job.7. Quare me posuisti me contrarium tibi: ⁊ factus sum mihimetipsi grauis. Et nota ꝙ hoc fuit iustissimum vt per que peccauit per hec ⁊ torqueretur Sapi. Sicut ergo ipse fuit rebellis deo: sic iustitia exigente creature facte sunt rebelles ipsi homini. Propter hoc dicitur Sapien.16. Creatura enim tua tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus iniustos. Ex tunc ergo incurrimus multos inimicos contra quos oportet dum sumus in via bellum cōtinuum exercere. Ideo dicebat Job Militia est vita hominis super terram: ⁊ sicut dies mercenarij dies eius Job.7. Nota Mercenarij: qui si bene laborat premiatur quia coronatur in gloria ⁊c. ⁊ hoc in sero. i. in morte. Heb.9. Statutuꝫ est hominibus semel mori. Et ponit hoc iudiciuꝫ Mat.20. Cum autem sero factum esset ⁊c. Ideo dicit thema. Coronabitur ⁊c. Nota ergo ꝙ i hoc mundo habemus quinq; bella in quibus vincentibus datur corona ⁊c.

¶ Primum bellum habemus contra intellectum nostrum: quod vincimus per simplicem credentiam.

¶ Scd'm bellum est cōtra voluntatē: ⁊ istud vincimus per humilem obedientiam.

¶ Tertium bellum est contra carnē: ⁊ istud vincimus per puram continentiam.

¶ Quartum bellum est contra diabolum ⁊ istud vincimus per claram seu veram sapientiam.

¶ Quintum bellum est contra mundum: ⁊ istud vincimus per firmā patientiam.

Omnibus his modis beatus Petrus fuit victor. Ideo dicit thema de eo. Coronabitur qui legittime certauerit ⁊c.

¶ Dico primo ꝛc̃. Bellum ꝯtra intellectum
nostrũ declaro. Naturalis intellectus semꝑ
querit rationem rei mirabilis. Vñ dicit in
primo Metha. q Propter admirari cepe/
runt phi phari. Rõ q2 intellectus naturalit
appetit scire: scire aũt est rem ꝑ cãm cogno/
scere: Et ideo semꝑ intellectus querit cãm
reꝝ presertim mirabiliũ. Et nunꝙ quiescit
intellectus donec ꝑtingat ad cognitionem
cãe effectuũ quos cognoscit. Declara hoc
ꝑ Tho. l. 2. q. 3. art. vlt. Et pone exẽpla ĩ pra
ctica in qualibet scia. Itẽ exẽplum in ecly/
psi solis. Ideo Dauid. Mirabilia testimo/
nia tua: ideo scrutata est ea aĩa mea. Or
modo nihil tam extraneum ꝛ mirabile est
intellectu nostro ꝙ secreta fidei. Dat exem
plũ de trinitate ꝛc̃. Itẽ de incarnatiõe chri
sti ꝛc̃. Item de sacramento eucharistie ꝛc̃.
Itẽ de resurrectione futura ꝛc̃. que videt
ĩpossibilis ſm naturã: ꝛ ideo intellectus no
ster naturaliter refugit credere. Ecce ergo
bellum intellectus in quo bello multi succũ
bunt: sicut sunt illi qui aut nolunt oĩo cre
dere. aut dubitãt. Dubius aũt in fide: infi
delis est. de hereticis. c. i. Ideo scripture. A
spicite in gentibus ꝛ videte ꝛ admiramini
ꝛ obstupescite: q2 opus factũ est in diebus
nostris. qđ nemo credet cũ narrabit Aba
cuc. i. Et loquit de opꝫ fidei. Nemo credet:
supple nisi ꝑ gratiam spiritus scti. i. Cor. 12.
Nemo põt dicere dñs iesus nisi in spiritu
sctõ. Itẽ Isa. 53. Dñe quis credidit auditui
nostro: De isto ergo bello habet victoria ꝑ
simplicẽ credentiã: dicẽdo. Dñe intellectus
meus refugit credere ꝛc̃. sed q2 vos dñe di
citis: ideo credam. Nã ꝛ parentibus meis
credo. qđ sim filius eoꝝ: nõ ergo minus de/
beo credere vobis in hĩs que dicitis ꝙ pa
rentibus meis. Itẽ cuilibet artifici credit
de arte sua. Aristo. de phia. Galieno de me/
dicina. Iustiniano de legibus. Notario de
instrumento. Pellipario de arte sua: ꝛ sic
de singulis ꝛc̃. Cur ergo xp̄o nõ credit ꝛc̃:
Stultus esset ille q nõ crederet esse alia re
gna ꝛ alias ciuitates in mũdo preter suã:
eo q2 nõ vidit eas: cum ab aliĩs referatur
qui viderunt. Sic in ꝓposito: multi testati
sunt de alia vita eo q2 viderunt ꝛ cogno/
uerunt eam: sicut xp̄s. patriarche. ꝓphete.
apli. doctores. martyres ꝛc̃. Nota similitu-

dinem quã ponit Greg. in. 4. dialo. in princi
pio. Et Apls. Destruentes oẽm altitudinẽ
extollentẽ se aduersus sciam dei: ꝛ in capti
uitatem redigẽtes oẽm intellectum in obse
quiũ xp̄i. 2. Cor. 10. Ex tali victoria datur a
deo corona. De qua Apoc. 12. Mulier ami
cta sole: ꝛ luna sub pedibus eius. ꝛ in capi-
te ei⁹ corona stellaꝝ duodecim. Nota Mu
lier. i. aĩa. Amicta sole. i. xp̄o. vel. i. gloria. Et
luna. i. scia phie. Sub pedibus eius: q2 non
curat de rõnibus phie in hĩs que sunt fi/
dei. Ambr. Tolle argumenta vbi fides q̃ri
tur. Hic aliqua argumẽta ſm regulas phie
presertim in sacramento eucharistie. Vide
in sermonibus de articulis fidei ſmo. 5. p. i.
Colos. 2. Videte ne quis vos seducat per
phiam ꝛ inanem fallaciam ꝛc̃. Stellaꝝ. 12.
i. 12. articuloꝝ fidei ſm q fuerunt. 12. apli:
qui articuli continẽtur in Credo: quorum
sex ꝑtinent ad diuinitatẽ. sex ad humanita
tem. Primũ de diuinitate circa essentiam
dei. Credo in vnũ deum. Scđs est circa di
uinitatem ꝑsonaꝝ. Tertius circa opus crea
tionis. Quartus circa opus iusti ficationis.
Quintus circa opus glorificationis aiaꝝ.
Sextus circa opus glorificationis corpoꝝ.
Circa humanitatem: primus est de incarna
tione. Scđs natiuitate. Tertius de morte.
Quartus de descensu ad inferos. Quint⁹
de resurrectione xp̄i. Sextus de ascensione.
Vel dic q incarnatio ꝛ natiuitas sunt vn⁹
articulus ꝛ tunc sextus articulus erit de ad
uentu ad iudiciũ. De ista corona dicit Apo
stolus. Bonũ certamen certaui cursum con
summaui fidẽ seruaui: in reliquo reposita est
mihi corona iustitie ꝛc̃. 2. Tim. 2. In isto
bello hũit victoriã btũs petrus martyr ꝛc̃.
Hic quõ puer existens ꝯfudit patruũ suũ
dicens. Credo ꝛc̃. Item qñ videbat corpus
xp̄i fidei calore succẽsus orabat di. Dñe da
mihi gratiã vt moriar ꝑ te ꝛ ꝑ fide tua: si/
cut tu ꝑ me mortuus es. Desideriũ aie tri
buisti ei dñe ꝛc̃. Itẽ insistente eo semel in
quibusdã disputationibus ꝛ grauibus here/
ticoꝝ ꝯflictionibus: cepit mens eius postea
de aliquibus articulis ꝓpulsari: sꝫ ad oratio/
nem recurrens audiuit vocẽ dĩ. dicẽ. Ego ro
gaui pro te petre vt nõ deficiat fides tua: ꝛ con/
surgens a leui sopore sensit ꝓtinus illũ am/
biguitatis scrupulum recessisse, ideo põt di-

cere cum aplo. Bonū certamen certaui cur-
sum ꝯsumaui fidem seruaui ⁊c. vt. s. habet
Moralit̄ dicatis quolibet mane ⁊ sero. Cre-
do vt vincatis istud bellum ⁊c. Corde cre-
ditur ad iustitiam: ore autem confessio fit
ad salutem ⁊c. Ro. 10.

¶ Scḋm prelium est ꝯtra ꝓpriā voluntatē:
q2 voluntas inclinat ꝯtra ea que deus mā-
dauit. Licet enim deus mandata nobis de-
dit: tn̄ nō vult cogere liberū arbitriū. Deꝰ
ab initio ꝯstituit hoiem: ⁊ reliquit eum in
manu ꝯsilij sui. Glo. i. in libertate arbitrij.
Eccli 15. In hoc bello multi succūbunt ⁊c.
tam arduū est. Gen. 8. Sensus ⁊ cogitatio
humani cordis: ꝓna sunt ad malū ab ado-
lescentia sua. Victoria ergo habet̄ per hu-
milem obediētiam: dicendo. Dn̄e voluntas
mea me inclinat ad supbiam ⁊c. q2 vos pre-
cipitis humilitatē: ideo volo humiliari ⁊c.
Sic de ira. de luxuria auaritia. ⁊ sic ꝟ alijs.
Qui amat aiam suam. i. voluntatē perdet
eam. Et qui odit aiam suam in hoc mūdo:
in vitam eter. custodit eam Jo. 12. Ex hac
victoria meremur corona. Anctas. Hoc hꝫ
ꝓ certo omnis qui colit te: q2 vita eius si in
ꝓbatione fuerit coronabitur Tob. 3. Btūs
vir qui suffert tē. ⁊c. Jaco. 1. In isto etiā bel-
lo btūs petrus habuit victoriā. Nō solum
enim obediuit ꝓceptis dei: sed etiam ꝯsilijs
euāgelicis. Si vis ꝑfectus esse ⁊c. Mat. 19.
Ideo intrauit ordinē predicatoꝝ. Dic quo
modo ⁊c. Et ꝙ humiliter obediēs fuit mā-
datis prelati custodiēdo portam. ⁊ reliqua
officia faciēdo ⁊c. Et q2 ipse obediuit deo:
ideo deus obediuit sibi in miraculis. Hāc
etiā excellentiam habet obedientia: vt patꝫ
Josue. 10. Nō fuit ante ⁊ postea tam longa
dies: obediente dn̄o voci hois ⁊c. Et Jo. 9.
Siquis dei cultor est ⁊ voluntatem eius fa-
cit: hunc deus exaudit. Dic hic de mira-
culo eius qn̄ fecit obmutescere hereticū ⁊c.
Item de nube miraculose adducta pro po-
puli ꝯsolatione. Nota etiaꝫ qn̄ restituit pe-
dem illi iuueni: qui preciderat sibi pedem
cum gladio eo ꝙ cum pede ꝑcusserat ma-
trem. Moraliter debetis obedire deo ⁊c.
Ecōtra de ꝯtēnentibus obedire deo ⁊c. De
quibus dicit deus ad Samuelem. i. Re. 2.
Quicunq; honorificauerit me glorificabo
eum: qui autem contēnunt me erunt igno-
biles ⁊c.

¶ Tertium bellū est ꝯtra propriā carnem.
Dic practice ⁊c. Ideo Gal. 5. Caro concupi-
scit aduersus spūm. Spiritus aūt aduersus
carnem. Sed vincitur per puram ꝯtinentiā
vel penitētiam: sicut equus qn̄ ei aufertur
annona humiliat̄ ⁊c. aīs proiciet te in lu-
tum ⁊c. Ex hoc triumpho meretur homo co-
ronam. Anctas. Sap. 10. O ꝙ pulchra est
casta generatio ⁊c. Et sequitur. In perpe-
tuum coronata triūphat. Nota Cum cha-
ritate: multi sunt casti cum timore perdēdi
famam vel pene ⁊c. talis castitas non est
pulchra. Rē autem impudicā facere non co-
sus solet: sed cū charitate qn̄ amore dei ⁊c.
Sunt igitur qdam casti cum timiditate. i.
pauore. Quidam cū tumiditate. i. superbia.
Quidam vero cum charitate. Vide supra
in sermo. beate Barbare: qui incipit Confi-
tebor tibi dn̄e rex. p. i. Istam victoriā ha-
buit beatus Petrus qui semper seruauit
virginitatem cum magnis abstinentijs et
asperitatibus. Unde cantat ecclesia. Carnē
afflixit iugiter in labore multiplici. viam se-
quens humiliter patris sui dn̄ici ⁊c. Pro-
pter hoc deus fecit sibi gratiaꝫ ꝙ tactu suo
curabat infirmos ⁊c. Dic exemplum de fi-
lio dn̄i Gaufredis comitis qui patiebatur
tantū tumorem gutturis ꝙ nec loqui pote-
rat nec spirare: ⁊ ad tactū cappe beati Pe-
tri curatus est: ⁊ sic etiam de curatione pa-
tris eius ⁊c. Ideo. possumus dicere de eo.
Omnis turba querebat eum tāgere: quia
virtus de illo exibat. ⁊ sanabat oēs Luc. 6.
Nota hic in miraculū de pāno tunice eius
proiecto in ignem ⁊ nō cōbusto: sed potius
ipse pānus ignem extinxit. Cum autem he-
reticus quidam pānum sue tunice in ignē
proiecisset. statim combustum est. ⁊ hoc fuit
in signum sue castitatis pro cuius virtute
fuit conseruatus illesus ab igne iniurie.
Moraliter ⁊c. Hec est voluntas dei: sancti-
ficatio vestra. i. Tess. 4.

¶ Quartum bellum est contra diabolum
qui nunq̄ cessat ⁊c. Ideo petrus. Fratres
sobrij estote ⁊ vig. i. Pe. 5. Vincitur autem
per veram sapientiam dupliciter. Primo
in se. Scḋo in alijs. Primo in se expellēdo

tentationes diabolicas. Et ab aliis: sicut mi
les qui bene custodit castrum meretur so-
larium: sed plus meretur illis qui acquirit
regi alia castra ꝛc. Talis etiā victoria me/
retur coronā. Auctas. pascite qui in nobis
est gregem dei. nō coacte sed spontanee ſm
deum: nō turpis lucri gratia sed volūtarie:
vt cum apparuerit Princeps pastoꝝ perti-
cipatio immarcessibilē eterne glīe coronā. I.
Pe. 5. Istam victoriā habuit btūs Pe.
Nā enim fuit magnus studuit in theolo-
gia ꝛ incepit predicare. O quot castra acq
siuit xpō. Primo enim custodiuit castrum
corporis sui. Dicit papa ꝙ nunꝗ̄ peccauit
mortaliter. Unā cantat ecclesia. Petrus flos
pulchritudinis ꝛ virtutis sacrariū: nullum
mortalis criminis sensit vnꝗ̄ ꝯtagium. Ac-
quisiuit etiā multa castra xpō que erāt dia
boli. s. supbos. luxuriosos ꝛc. Dic hic exem-
plū de nube adducta ꝯtra estum solis quꝫ
fuit in signū gratie quā predicando infun-
debat ꝯtra estum vitioꝝ. Dic hic etiā exē-
plum de illo heretico acutissimi ingenij: q
effectus est mutus ad orationē beati Pe
tri. Itē dic exēplum de illo lusore ꝛ nomie
Roba: qui ꝓpter desperationem fuit effe/
ctus demoniacus: ꝛ tandē fuit liberatus in
vtroqꝫ homine merito bti Petri martyris.
Ideo cantatur de eo. Predicator feruid⁹
fidei zelator circuit intrepidus heresuꝫ dā
nator. vitioꝝ rigidus semꝑ expugnator ve-
ritatis lucidus doctor ꝛ amator ꝛc. Mora
liter instruimur vt doceatis filios ꝛ seruito
res viam salutis ꝛc. Auctas. Rectorem te
posuerūt: noli extolli. curam illoꝝ habe. Et
infra. Et accipies corōnā Eccli. 32. c. ꝛc.
¶ Quintum bellū est ꝯtra mundū: qui bel
lat ꝯtra nos infirmitatibus. paupertatibus.
ꝛ aduersitatibus. Ideo xps. In mundo p̄s-
suram habebitis: sed ꝯfidite ego vici mun-
dum Jo. 16. Uincitur aūt ꝑ firmā patien-
tiā. Ex hoc meretur coronā. Auctas. Esto
fidelis vsqꝫ ad mortem: ꝛ dabo tibi coronā
vite Apoc. 2. Istam victoriam habuit bea
tus Petrus: q₂ fuit patiēs in martyrio ꝛc.
Dic eius martyrium. Et quō fluxit sanguis
de arboribus illius nemoris ꝛc. Et quomo
do quedam monialis ð tripulis apud flo-
rentiā vidit celum apertum. ꝛ xp̄m cum vir-
gine recipientes in celo beatū Petrum: ꝛ
quō lāpades fuerunt accense diuinitus ꝛc.
Ad sancti Petri tumulū frequens lux de-
scendit ꝛc. Dic miraculum de quadā mulie
re flandrensi: que ter pepererat filiū mortuū.
Cūqꝫ iam 4° iam peperisset filiū mortuū:
meritis beati petri resuscitatus est ꝛc. ergo
coronabitur qui legitime certauerit. Sic ꝛ
vos ꝛc. Dic vt expedit.

Deo gratias. Amen.

¶ Item in eodem festo sancti Petri
martyris. Sermo. 2.

Coronabitur
qui legitime certauerit. 2.
Tim. 2. ꝛ in epla hodier-
na. Introductionē mate-
rie predicande intēdo su-
mere ex quadā auctē Joānis in apocaly/
psi: Unā nota ꝙ inter ceteras magnas reue
lationes quas xps dedit btō Joāni: fuit
vna valde pulchra: quā ipse refert dicens.
Uidi celum apertum. ꝛ ecce equus albus.
ꝛ qui sedebat super euꝫ vocabatur fidelis
ꝛ verax: ꝛ cum iustitia iudicat ꝛ pugnat.
Oculi aūt eius sicut flāma ignis. ꝛ in capi/
te eius dyademata multa Apoc. 19. Hanc
aūt reuelationem approprio beato Petro
martyri. de quo nobis hodie est sermo. Un
de nota in hac auctoritate sex clausulas
in quibus summarie continetur tota vita
ꝛ gloria eius.

Prima ergo clausula est dum dicit. Uidi
celum apertū. Ista celi apertura significat
natiuitatē beati Petri martyris qua mi-
sit deus in mundū ipsum gloriosum ꝛ san/
ctissimum predicatorē pro ꝯseruatione fi/
dei xpiane ꝛ ꝯfusione heretice prauitatis
ꝛ ꝯuersione peccatoꝝ. Sicut enim si celum
aperiret: sicut qū christ⁹ ē baptizatus Luc.
3. Celi aperti sunt super eum ꝛc. Fugarent
oēs tenebre ꝛ infunderet mundo magna
lux: sic ꝑ btūm Petrū fugate fuerunt tene
bre heresum ꝛ vitioꝝ. ꝛ infusa mundo no-
ua lux gratie. In cuius signū super locum

passionis eius sepe luminaria de celo descendentia ⁊ ad celũ ascendẽtia visa sunt: inter que duo fratres ordinis predicatorũ apparuerũt. Unde cantat ecclesia. Magne dies leticie nobis illuxit celitus. Petrus ad thronum glorie martyr peruenit inclitus.

Secũda clausula. Et ecce equus albus: hic denotatur eius pura virginitas. Nam equus significat corpus spũi comparatũ. Nam sicut equus regitur a milite: sic ⁊ corpus a spũ. Super istũ equum bene equitauit: ⁊ direxit btũs Petrus. Sunt autẽ tria necessaria ad pfecte regendũ equũ. Primũ ẽ frenum. Scdm est calcaria. Tertiũ sella. Ista tria habuit btũs Petrus: qꝛ habuit frenũ tẽperantie sine qua equus effrenatus deicit hoiez in lacũ luxurie ⁊ in foueã inferni. Unde de hoc latius .ẽ. in sermo. btĩ Joãnis euangeliste qui incipit Erat vir magnus apud oẽm suã parte. 2. Item habuit duo calcaria .s. calcar dextrũ amoris diuini: et sinistrum timoris filialis. Itez tertio habuit sellam virginitatis: ⁊ sic bene direxit equũ suũ. Dicit autẽ equus albus ꝓpter puritatẽ conscientie: qꝛ non solum fuit immunis a carnali contagio: sed etiam ab omni macula peccati mortalis. Unde cantatur Petrus flos pulchritudinis ⁊ virtutũ sacrarium nullum mortalis criminis sensit vnq̃ ꝯtagiũ.

Tertia clausula. Et qui sedebat super eũ vocabatur fidelis ⁊ verax. Hic notatur sua vera ⁊ fidelis predicatio in qua inuentus est fidelis predicatio: in qua inuentus est fidelis quantum ad veritatem doctrine que erat ẽm veritatem fidei christiane: ⁊ verax quantũ ad sanctitatem vite que erat conformis doctrine. Ueritas est enĩ adequatio rei ad intellectũ. Quidam enim predicatores sunt fideles in doctrine expressione: qꝛ predicant veritatem. tamẽ non sunt veraces in vite ostensione. Contra quos Apostolus ait ad Ro. 2. Qui predicas non furandũ furaris: qui dicis non mechandum mecharis ⁊c. Item ps. Peccatori autẽ dixit deus: quare tu enar. iusti. me. et assumis testa. meum per os tuũ: Tu vero odisti disciplinã ⁊c. Tales condẽnant seipsos. Unde Chrisost⁹. 40. di. c. Multi. Si bene doceris ⁊ male viueris: tui solius condemnatoreris. Nam bene viuendo ⁊ bene docendo populum instruis quomodo viuere debeat. Bene autem docendo ⁊ male viuendo: deũ instruis quomodo te debeat condemnare. Beatus ergo Petrus fuit fidelis in doctrina ⁊ verax in vita: quia veritas est conformitas rei ad intellectum. Unde cantat de eo ecclesia. Predicator feruidus fidei zelator circuit intrepidus o heresum damnator: vitiorum rigidus semper expugnator veritatis lucidus doctor ⁊ amator. Uerbo vita publicat signis crebris emicat legis emulator.

Quarta clausula. Et cum iustitia iudicat ⁊ pugnat. Hic denotatur ptãs iudicandi ⁊ condẽnandi quã habuerat beatus petrus ex officio inquisitionis sibi a summo pontifice contra hereticam prauitatem cõmisso. per quã iudicabat ipsos ⁊ pugnabat contra ipsos verbis. miraculis ⁊ exemplis. adeo ꝙ penitus destruxit heresim illaz manicheorum que tunc maxime vigebat in Italia. Unde bene dicitur de eo. Custodiuit il. do. ab. i. ⁊ a. se. m. e. ⁊ cer. for. de. il. vt vinceret Sapientie. 10. Et sic patet quarta clausula.

Quinta clausula. Oculi autem eius sicut flãma ignis. Duo oculi anime sunt intellectus: et voluntas siue affectus. intellectus illuminabatur scientia necessaria ad salutem. Affectus accendebatur charitatis ardore. Hic notatur eius feruentissima charitas significata per ignem. Ignis enĩ ⁊ illuminat et accendit: sic et charitas illuminabat eius intellectum: quia Unctio docet de omnibus .i. Jo. 2. Et accendebat eius affectum presertim ad martyrium sustinendum propter zelum fidei. Unde et quando videbat corpus christi ardenter petebat ab eo vt non fineret eum ex hoc vita migrare nisi cum palma martyrij. Et hoc dixit cuidam socio suo petenti ab eo quam orationem faceret in eleuatione corporis christi. Ideo cantatur de eo. Desiderium anime eius tribuisti ei dñe ⁊c.

Sexta clausula. Et in capite eius dyademata multa. i. corone multe Glo. i Cle. Romani: de furciar. sup vbo Dyadema sic dicit. Dyadema dr corona Imperialis vel regia: ⁊ differt a serto qđ fit de florib⁹ insertis.

Item in eodē festo sancti Petri martiris

⁊ a corona que dicitur circulus capitis de
quolibet metallo. Dyadema vero solum de
auro ⁊ lapidibus preciosis. Et componitur
a dya q̄ est duo: ⁊ demo demis: quia ex sui
rotūditate eius principium ⁊ finem demit.
Hec Jo. an. Hic denotatur eius gloria in
qua non vnam tm̄ coronam habet que cōis
est omnibus beatis ⁊ dicitur aurea: sʒ mul-
tas que dicuntur aureole a theologis. ⁊ nō
sunt nisi tres quas omnes habuit Petrus.
Unde cantatur de eo. Petrus nouus in-
cola celos laureatus ascendit: aureola tri-
plici dotatus. Uideamus ergo de istis tri-
bus coronis quas habuit: ⁊ sic complebitur
smo: ꝓpter qd̄ dicit thema. Coronabit̄ ⁊c.
C Prima corona sapientie doctoralis vel
diuinalis: ⁊ hec est de auro.
C Scd̄a est corona continentie virginalis:
⁊ hec est de argento.
C Tertia est corona patientie martyrialis:
⁊ hec est de lapide precioso. Uel dic q̄ est
de ferro ad istar corone imperialis de qua
supra dicitur ⁊ significat martyrium quod
animi fortitudine passus est. Ideo dicit the-
ma. Coronabitur ⁊c. s. hac triplici corona
qui ⁊c. Simile dicitur de imperatore q̄ ac-
cipit tres coronas: sed prima est ferrea. scd̄a
argentea. tertia aurea. Unde Glo. in Cle.
Romani: de iu. iur. sic dicit super verbo Ue-
stigijs. Scire debes prout etiam habetur in
pontificali regem romanorum coronatum
triplici corona. Prima est ferrea quā reci-
pit ab archiep̄o Coloniensi achisgrani eius-
dem diocesis. Ferrum autem fortitudinem
designat: qua vincere debet rebellos ⁊ infi-
deles conculcare. Scd̄a est argentea quā
ingressus Italiam recipit a mediolanensi
archiep̄o in villa dicta Moȝa eiusdē dioc.
Tamē ipse Henricus recepit illam medio-
lani in ecclesia sancti Ambrosij. Argentum
autem designans mundiciam ⁊ claritatem:
significat ipsum principem talem esse debe-
re. Tertia est de puro auro qua corona-
tur per papam in ecclesia sancti Petri ad
altare sancti Mauricij: ⁊ designat aurum
quod omnibus metallis est excellentius ip-
sum imperatorem alijs regibus ⁊ principi-
bus in potentia ⁊ iustitia excellentiorem es-
se debere. Sic olim in hijs tribus metallis
dabat̄ tributū romāis: vt scripsi ī suo istru.

Inter dilectos super Glo. Iudicio Jo. an.
C Prima corona ⁊c. Sapientia doctora-
lis dicitur corona in scriptura sacra. Pro-
batur ratione ⁊ auctoritate. Ratio est quia
sicut corona portatur in capite aliter nō di-
ceretur quis coronatus: ita sapientia in ca-
pite hominis viget. Unde cōmuniter dici-
tur de homine sapiente. Q iste habet bo-
num caput. Et ista dicitur aurea. Auctori-
tas. Corona aurea super caput eius expres-
sa signo sanctitatis Eccl'i. 45. Nota Expres-
sa signo sanctitatis. Aliqui hn̄t coronam
sapientie in capite quia sunt docti valde in
aliq̄ facultate: puta theologie. philosophie.
iuris medicine ⁊c. Sciunt bene legere. dis-
putare. predicare: sed tamen ista corona il-
lis non est expressa signo sanctitatis sed va-
nitatis: quia nō ad honorem dei sed ad fa-
stum. pompam ⁊c. Et quicquid faciunt sem-
per intendunt honorem proprium: si dispu-
tant ad finem apparendi ⁊c. sic si legunt. si
predicant ⁊c. Isti ergo habent qdem co-
ronam auream in capite sed expressaʒ signo
vanitatis: qui inflant copulam vento: ⁊
istud accidit cōiter in studentibus. Ideo di-
citur. i. Cor. 8. Scientia inflat. De qbus apls
ait. Semper discentes: ⁊ nunq̄ ad scientiaʒ
veritatis peruenientes. 2. Tim. 3. Quidam
vero habent coronam aureā sapientie vel
scientie expressaʒ signo cupiditatis: quia or-
dināt studium ⁊ scientiam suam ad finem
auaricie. non predicarent nisi propter lucrū
⁊ quod peius est faciunt pactum dī. Si vis
q̄ predicem tali quadragesima in tali loco:
da mihi tantum ⁊c. symonia est. Quinimo-
mo illicitum est hoc etiam si sine pacto fiat.
Non enim licet predicatori habere oculum
ad temporalia tanq̄ ad mercedem vel pre-
mium predicationis secus si tanq̄ ad stipē-
dium pro necessitate sustentationis vite dū-
modo principaliter fiat propter honorem
dei: quia vt dicitur. i. Cor. 9. Debet qui arat
in spe arare. Quidam vero ⁊ tertio habēt
istam coronam expressam signo malignita-
tis: sicut sunt illi qui impugnant verita-
tem agnitam. vel eam pertinacia tenent ali-
quod erroneuʒ: sicut sunt. heretici. scismatici.
⁊ huius. sic ⁊ pueri aduocati procuratores ꝓ-
cā quā sciunt iniustam ne patiantur ꝯfusio-
nem. vel ꝓpter fauorē amicis exhibenduʒ:

vel propter odium inimicoꝝ ꝛc. credo ꝙ si diabolus veniret ad mundū ꝛ inferret litigium ꝯtra xp̄m inveniret multos sibi patrocinantes si daret eis pecuniā ꝛc. Sed ꝗ timet pruinā: irruet sup eum nix Job.6. Et pro euitanda minori ꝯfusione incurrūt maiorem apud deum ꝛ hoīes. Quidem ꝛ.4°. hūc istam coronā auream in capite expressam signo sanctitatis. Sic habuit eam beatus Petrus martyr. Habuit aūt triplex signum sanctitatis ꝛc.

¶ Primū signū fuit intellect⁹ illuminatio.
¶ Scdm signū fuit mūdanalis despectio.
¶ Tertiū signuꝫ fuit virtualis predicatio.

Primū signum ꝛc. Nam qñ aliqs vere cognoscit illa que sunt fidei ꝛ firmiter credit illa: hoc est sanctū et veꝝ signuꝫ vere sapientie. Nullus enim pōt esse vere sapiens nisi cognoscat sapiētiam verā. Vera autē sapientia est xp̄s. Eccli.i. Fons sapie verbū dei in excelsis. Item.i.Cor.i. Nos aūt predicamus xp̄m dei virtutem et sapientiam. Cognoscit aūt xp̄s ꝑ fidē. ergo cognoscere ea que sunt fidei et eadē credere est signū vere sapientie. vñ ꝛ ipsa fides dicit sapiētia eo ꝙ sit cognitio divinaꝝ reꝝ que habetur ꝑ revelationē. Vñ Deut.4. Hec.s.fides ē nostra sapiētia ꝛ intellectus corā populis. vt audiētes vniversi precepta h̄ dicāt. En populus sapiens et intelligēs: gens magna. Declara vt scripsi post festum tri. dñica.23. ser.4. qui incipit Nostra conversatio ꝛc.p.4. Hāc habuit btūs Petrus a pueritia sua. Nota quō fuit natus a parentibus hereticis: sicut rosa de spinis. Vñ ecclesia. De fumo lumen oritur. ꝛ rose flos de sentib⁹. Doctor et martyr nascit petrus de infidelib⁹. Item nota historiam quādo interrogatus a patruo quid nā didicisset: rñdit. Credo in vnum deum ꝛc. Scdm signum sctificatis fuit mūdanalis despectio. Reputatur inter mundanos vera sapientia scire bñ lucrari. ꝛ scire bene expertum esse in agibilibus mūdi. scire bene intrare in curijs ꝛ honorari et acquirere dignitates. Sed ista sapientia ē similis sapiētie aranee que multuꝫ laborat ad faciendam telam suam pro capiendis muscis. ps. Anni nostri sicut aranee meditabunt ꝛc. Sed venit quādoqꝫ quedā musca grossa et rūpit telam. Sic in ꝓposito: rumpitur tela hois ꝑ mortem. Isa.38. Precisa est velud a texente vita mea: dum adhuc ordirer succedit me ꝛc. Vera ergo sapiētia est ꝯtēnere mūdum ꝛ servire deo.i.Cor.3. Siqs inter vos videt sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiēs. Nota Stultus fiat ꝑ mundi ꝯtēptum: qꝛ tales reputātur stulti ꝛ despecti in mundo. Sap.5. Hi sunt quos aliqñ habuimus in derisum ꝛ in similitudinē iproperij ꝛc. ps. Miserere nostri dñe miserere nostri: qꝛ mul.re.su.despe. qꝛ mul.re.est aīa mea op.a.ꝛc. Istud ergo signū habuit btūs Petrus: quia contēpsit mūdum. vnde intravit ordinē p̄dicatoꝝ. Dic hystoriā. Ecce quomō corona sapientie fuit in eo expssa signo sanctitatis. Tertiuꝫ signum est effectualis predicatio. Si enim hō nō hꝫ veram sapiam nec verā charitatem: difficile est vt sua p̄dicatio sortiatur effectū: qꝛ nemo dat qđ nō hꝫ. gnimo ꝯtēnit. Sed qñ habet verā sapiam et ꝑfectā charitatē tunc verba sua sunt sicut flāma ignis ꝛ ꝓducunt magnum effectū. et iste effectus est signum sue sanctitatis et vere sapientie. Hoc ergo signum fuit in beato petro. Duplicem enim effectū habuit sua predicatio. Primo circa vitioꝝ extirpationem. Scdo circa heresum dānationem. Vñ cantatur. Predicator fervidus ꝛc. Vide supra in introitu in tertia clausula in fi. Quos aūt verbis nō poterat: oratione ꝯfundebat. Nota hystoriam de illo heretico quē mutum reddidit oratione sua ꝛc. Vñ poterat ipse dicere illud aplicum verbū. Et sermo meus ꝛ predicatio mea nō persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spiritus ꝛ virtutis.i.Cor.2. Patet ergo prima corona.

¶ Scdo corona fuit continētie virginalis: ꝛ hec est de argento qđ est clarum ꝛ mundum. ꝛ significat puritateꝫ ꝛ claritatem virginitatis eius apud deum et homines. De hac corona habetur Sapientie.4. O ꝗ̄ pulchra est casta generatio cum cla. in mor. est enim me. il. qꝛ ap̄.de.no.est ꝛ apud homines. Et infra. In ꝑpetuuꝫ coronata triūphat. Dic de virginitate eius sicut supra ser mo. magri Vin. in eodem festo pte.3. Et qꝛ corpus suum refrigerabatur ab estu luxurie per virtutem cōtinentie: ideo merito ha

lus deus concessit sibi gratiam vt posset alios refrigerare ab estu febriū: q2 sanabat infirmos tactu cappe sue: z etiam ab estu solis. Hic miraculum de nube zc.

¶ Tertia corona. s. patientie martyrialis. Hic eius martyriū zc. De hac corona cantatur illud Preuenisti eum dñe in. bñdic. dul. posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodē sancto Petro martyre. Sermo tertius.

Tu es petrus Mat. 16. Quāuis verba ꝓposita sint dicta a dño ad petrum: tñ ad ꝓpositū nostrū approprio illa beato Petro martyri in cuius honorē hodie festa dies agitur dicens. Tu es petrus. Saluter virgo. Pro declaratione thematis z introductione materie predicande: est notandū ꝙ deus sepe seruat regulā hanc ex sua mirabili ꝓuidentia qua oīa preuidet q2 ꝗ ordinat alicui sancte ꝑsone nomen imponi ſm ꝓprietates z virtutes quas habitura est. Uñ z legiste dicunt ꝙ Nomen est ꝯsequēs rei Insti. de donat. §. Est z aliud. Uñ de supra in ser. btē Lucie in introitu ſmo. qui incipit Proposui ꝑ luce habere illaz. Preuidens ergo deus virtutes magnas z constantiam z firmitatem btī Petri martyris. preordinauit iuxta regulā prefatā ꝙ vocaret Petrus: qđ dicit a petros qđ ē firmum q2 firmiter martyrium sustinuit ꝑ fide catholica. Fuit enim firmus in fide. firmus in religione. firmus in virtute. firmus in predicatione. firmus in morte. Uñ z ecclesia cantat pro eo. Dum sic in petra fidei petri tenet vestigia ad petrā xpm ꝓcedit meret cum victoria. Uñ z pōt de eo dici hoc Epythaphium in versibus.

Petra petri corpus tenet hec alias petra xps.
Sic sibi diuisit vtraq3 petra petrum.
Item nota aliud epytaphium.

Preco lucerna pugil xpi populi fideiq3.
Hic silet. hic tegit. iacet hic. mactatus iniq3.

Sed vt subtilius z latius virtutes z excellentias eius in hoc nomine Petrus inuestigemus. Est notandū ꝙ hoc nomen Petrus habet sex litteras que denotant sex virtutes siue excellentias beati Petri.

¶ Prima littera est P: z ꝑ hanc notatur prima eius virtus que est prudentia in obiectorum responsione.

¶ Secūda littera est E: per quā notatur secūda eius virtus que est eminentia in religionis ingressione.

¶ Tertia littera est T: ꝑ quā notat tertia virtus eius que est temperantia in virtuosa conuersatione.

¶ Quarta littera est R: per quam notatur quarta virtus que est rigorositas in vitiorum obiurgatione.

¶ Quinta littera est U: per quam notatur quinta virtus que est virilitas in martyrij passione.

¶ Sexta littera est S: per quam notatur sexta virtus que est sanctitas in miraculorum operatione. Ecce quare vocatus est petrus. Ideo dicit thema. Tu es petrus.

¶ Prima ergo littera est P: ꝑ quā notat prudentia in obiectoꝝ rñsione. Nota triplicem prudētiam. s. naturalē. acq̄sitā. z infusam. Prima est bona. secūda melior. tertia optima. Naturalis prudentia est qñ homo hz inclinationē naturalē ad prudentiā per quā homo scit discernere verum a falso. z bonū a malo. virtutē a vitio. Quia quidā hoīes sunt inclinati ad virtutē prudentie magis ꝙ alij: sicut z contingit in ceteris virtutibus. Propter qđ dicunt doc. theologi ꝙ ſm aptitudinē quādā z inclinationem virtutes insunt nobis a natura. Sic z vitiorum inclinationes in aliquibus sunt a natura: iuxta illud Alienati sunt peccatores a vulua errauerunt ab vtero. Uñ iuxta illud Iob. 31. Ab infantia creuit mecum miseratio z de vtero egressa est mecum. Et ponit Tho. 1. 2. q. 63. ar. 1. Sic etiā videmus in quibusdā bestijs: sicut in lupo z vulpe z huiꝰ: naturaliter inesse participationē quandam

prudentie ꝛc̄. Et hec inclinatio naturalis est bona qꝛ omne naturale bonū est: vtpote a deo bono institutū. Scd'a vero prudētia est acquisita ꝑ exercitium ꝛc̄. ⁊ hec est melior: qꝛ est vera virtus qꝛ est habitus de difficili mobilis seu qualitas: ⁊ hoc potest esse cōis fidelibus ⁊ infidelibus. sicut ⁊ cetere virtutes acquisite ⁊ ꝯsequenter est meritoria sȝ prima nō: qꝛ in naturalibus neqȝ meremur neqȝ demeremur. Tertia prudētia est infusa a deo ⁊ hec est optima: vtpote a meliori principio trahens originem ⁊ meliori forma formata .s. gratia gratum faciente. ⁊ meliorē effectum ꝓducens .s. vitā eternam. ⁊ in meliori subiecto existens. ⁊ sic excellentia huius prudētie infuse super alios a quadruplici causa sumitur .s. efficiētie. formali. finali. ⁊ materiali. Ab efficiente quidē: qꝛ a deo causat. A formali: qꝛ gratia informatur. A finali: qꝛ ad gloriā terminatur. A materiali .i. subiectiue: quia solis fidelibꝰ cōicatur. Hec ergo prudentia semper in beato petro augebatur adeo ꝙ sciebat discernere inter spiritum bonum ⁊ malū. Nota exēplum quando portans secum eucharistiam deterit fantasticam visionem ⁊ sic cōuertit hereticum quēdam. Et hanc habuit beatus Petrus: quia cum esset puer de ciuitate Verona a parētibus hereticis oriūdus. nec esset capax prudentie acquisite obsistente in fantili etate quinqȝ vel sex annorum: habuit tamē prudentiā infusam quā primo ostendit: quia sciuit discernere veritatem fidei a falsitate heresum. qđ patuit in responsione quā fecit ad patruum suū vt infra subiicitur interrogantem eū quidnam didicisset ꝛc̄. Dic hystoriā. Moraliter quilibet debet scire symbolum alias Qui ignorat ignorabitur .i. Cor. 4. Nota cōtra illos qui docent filios cantilenas ꝛc̄.

¶ Scd'a littera est E: per quā notatur eminentia etiam religionis ingressu. Et nota ꝙ eius ingressus ad religionem fuit eminens hoc modo. Nam triplici de causa potest quis intrare religionem. Prima ex timore. Secūda ex dolore. Tertia ex amore. Primus ergo ex timore .s. inferni: ⁊ iste modus licet sit bonus ⁊ a spiritu sancto sit. ⁊ faciliter de hoc timore veniatur ad amorē iuxta illud Initium sapientie timor domini. tamen timor iste nō est sufficiens ad salutem: quia timor non est in charitate. Perfecta autem charitas foras mittit timorem .i. Io. 4. Idem est si timore pene temporalis euitande. Sicut legitur de abbate moyse qui effectus est monachus propter timorem mortis quā merebatur propter culpā homicidii ab ipso patrati. Sic ⁊ hodie fortasse aliqui ingrediuntur religionem timore paupertatis qua opprimuntur ꝛc̄. Utrum autem propter ingressum religionis euitet quis penam quam meretur in foro contentioso. Pet. de palu. tenet ꝙ sic in. 4. sentiaȝ di. 38. ⁊ scripsi in materia de voto. Scd'o potest quis ingredi religionē ex dolore: puta propter afflictiones mundanas in persona sua vel consanguineorum suorum vel in bonis contingentes. Greg. Mala que nos hic premunt: ad deum nos ire compellunt. Luc. 14. Cōpelle intrare. Ps. Multiplicate sunt infirmitates eorum. postea accelerauerunt .s. conuerti ad dominum: ⁊ iste due cause sunt bone sed melior est sequens. Tertia ergo causa potest quis ingredi religionem ex amore pia tractus dulcedine. gustans de aqua fontis vite ⁊ illius fluuii. Uel de vino quod venditur in taberna paradisi. De quo Ps. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Ps. Gustate ⁊ videte: quoniam suauis est dominus ꝛc̄. Sic Augꝰ tractus est: de quo legitur. Displicebat ei quicquid agebat in seculo pre dulcedine dei ⁊ decore domus eius quam dilexit. Ps. Quā magna multitudo dulcedinis tue do. q. abs. ti. te. Nota Abscondisti: quia licet penitentie et rigorositates religionis appareāt extra horribiles propter quod multi retrahuntur ab ingressu religionis: tamē intus in cordibus seruorum dei abscondita est magna multitudo dulcedinis ꝛc̄. Ps. Gustate ⁊ videte quoniam suauis est dominus ꝛc̄. Nō enim habet amaritudinem conuersatio illius: nec tedium conuictus illius. sed leticiam ⁊ gaudium Sapientie. 8. Ista ergo ingressio religionis ex amore est eminentior aliis. Et hoc modo ingressus est religionem beatus

Petrus. Dic hystoriam hic. Propter hoc deus dedit sibi gratiam magnam devotionis ⁊ dulcedinis ⁊ efficacie: presertim in orationibus. Notare hic potes hystoriam quomodo oratione sua factus est mutus hereticus cum quo disputavit: quia si quis dei cultor est ⁊ voluntatem eius facit: huc deus exaudit Jo. 9. Item nota hic exemplum de iuvene qui incidit sibi pedem ⁊c.

¶ Tertia littera est. T: per quam notatur temperantia in virtuosa conversatione: presertim in castitate que sub scitur temperantie. quia fuit virgo mente ⁊ corpore. nec solum tēperavit se a vitio luxurie: sed ab omni alio vitio quia nūq̄ peccavit mortaliter sicut papa testat in sua canonizatione. Unde cantatur in hymno. Petrus flos pulchritudinis ⁊ virtutum sacrarium nullum mortalis criminis sensit unq̄ contagium. Et quia sciebat ꝙ virginitas sine abstinentia servari non potest: ideo afflixit carnem suam ⁊c. intantū ꝙ ꝑpter nimiam abstinentiam nervi facti fuerant ex nimia exinanitione contracti: adeo ꝙ dentes eius obstructi fuerunt semel ita fortiter. ꝙ vix ad gluttiendum aliquod sorbile quolibet instrumento poterant aperiri ⁊c. Unde cantatur de eo. Carnem afflixit iugiter in labore multiplici: viā sequens humiliter patris sui officii. Et in meritum huius temperantie dn̄s concessit sibi gratiam ut ad tactum vestium curarentur infirmi illuminarentur ceci ⁊c. Dic aliquod exemplum.

¶ Quarta littera est R: per quam significatur eius rigorositas in vitiorum obiurgatione: propter quod nimium zelum fidei ⁊ caritatis reprehendebat mirabiliter vitia ⁊ hereticos cōfutabat. Unde cātatur de eo in. 2. R. Predicator fervidus fidei zelator exstitit intrepidus heresum damnator. vitiorū rigidus semper expugnator. veritatis lucidus doctor ⁊ amator ⁊c. Quot superbi ad predicationem suam effecti sunt humiles. luxuriosi casti. gulosi abstinentes. Inimici remittebant vicissim iniurias ⁊c. Sic etiam destruxit meritis ⁊ ꝑdicatione sua heresim illam manicheorū ꝙ in vita ⁊ post mortem suaz totaliter extirparetur. Et sicut ipse predixerat in publica predicatione in die palmarum ⁊c. Dic ut in legenda. Et sicut predicatione sua ⁊ fervore mirabili refrigerabat aīas peccatorum ab estu ⁊ concupiscentiis vitiorum. sic in huius signum dn̄s meritis ⁊ precibus militis sui creavit semel de novo nubeculam quandam refrigerantem populum ab estu solis: ⁊ hoc contigit mediolani ⁊c. Dic hystoriam ⁊c.

¶ Quinta littera est U: per quam significatur eius virtuositas seu virilitas in martyrii passione. Nam cum esset heretice pravitatis inquisitor: utpote vir magnanimus ⁊ constans ⁊c. videntes heretici ꝙ non poterant resistere sapientie ⁊ spiritui qui loquebatur per os eius. tractaverunt de eius morte. ⁊ vendiderunt eum sicut iudei xp̄m ⁊c. Dic eius mortem sicut habetur in legenda. Et quomodo dixit In manus tuas domine com. spi. meum. Et nota ꝙ mors sua fuit similis morti dn̄i nostri Jesu christi in multis. Primo nanq̄ quantum ad causam: quia christus propter veritatē mortuus est sic beatus P. propter veritatem fidei.

Sc̄do quantum ad persecutores: q̄r christus a iudeis occisus est: Petrus ab hereticis. Tertio quantum ad modum: q̄r christus fuit venditus. 30. denariis. Petrus vero. 40. libris papiensium. Quarto quantum ad tempus: quia Christus tēpore paschali occisus est: sic Petrus. 5°. q̄a Christus in cruce dixit. In manus tuas pater cōmendo spiritum meum: Petrus eadem verba protulit. Et fuit eo die confessor. martyr. ⁊ propheta. ⁊ doctor. Confessor in eo ꝙ confessus est fidem dicens. Credo. Stat invictus pugil fortis constans. profert hora mortis fidem pro qua patitur. Martyr: q̄a pro fide sanguinem fudit. Propheta: quia predixerat se moriturum in sancto Simpliciano ⁊c. ⁊ publica predicatione hoc predixerat ut supra dictum est. Doctor vero i eo ꝙ etiam cum pateretur. fidem veram edocuit dū symbolū fidei clara voce cecinit ⁊c.

¶ Sexta littera est S: et significat sanctitatem eius in miraculorum operatione. Ubi nota ꝙ divina sapientia volens ostendere eius merita dedit sibi facere miracula in q̄libet elemento. Primo quidem in terra. Nam terra illa in qua fuit occisus sanabat infirmos. Item arbores illius nemoris in quo sanguinem fudit: sanguinē emittebāt.

Scd'o in aqua. Nam in mari liberauit
nauigantes a quodam naufragio magno
in quo periclitabantur: admonitionum enim
cuiusdam ianuensis ceperunt nauigantes
inuocare btm̄ Petrum martyrem: et statim
tenebre nocturne fugate sunt a lumine ce-
reoꝝ accensoꝝ apparentium in anténa na-
uis. et tēpestate remota reddita est tranquilli-
tas. Item nota exēplum de naui que adhe-
sit cuidā litori que portabat lapides quos-
dam ad cōstruendam ecclesiam ad honorē
eius nec moueri poterat. Solus adt supperior
ibi existens inuocato noīe bti Petri marty-
ris impulit nauim et liberauit ipsam. Nota
etiam exēplum de quadam puella que fue-
rat submersa que tandē fuit resuscitata me-
ritis bti Petri martyris. Tertio in aere.
Nam sepe fuerunt visa luminaria de celo
descendentia et ad celum ascēdentia. Istud
miraculum potius adaptatur ad celū. Ad
idem facit exēplum de nubecula de quo di-
ctum est supra pte. 4. Et xp̄s cum virgine
matre recipientes in celum beatum Petrū.
Quarto in igne. Nam sepe lampades sup
sepulchꝝ posite diuinitus fuerunt accense.
Unde cātat ecclesia. Ad sancti petri tumu-
lum fre. lux des. in cuius lau. cl. la. ac. Item
nota exēplum de parte tunice sue proiecta
in ignem a quodā iuuene cumano ad sug-
gestionem cuiusdam heretici: que resiliuit
ab igne et iterum super carbones rediens
ignem extinxit. Quo miraculo viso hereti-
cus conuersus est ad fidē. Patet ergo san-
ctitas sua in miraculoꝝ operatione. Multa
quidē miracula leguntur in legenda de eo:
que gratia breuitatis obmitto. Igitur Tu
es petrus. Deo Gratias. Amen.

Item in festo beati Petri martyris.

Sermo. quītus.

Coronabitur qui legitime certauerit. 2.
Tim. 2. et in ep̄la hodierne
festiuitatis. Quāuis apl's
in verbis ꝓpositis faciat
mentionē de certamine et de corona: tū qd
sit hoc certamen et que sit hec corona: non
clare exprimit hic sed alibi dicens. Certa bo-
num certamen fidei: apprehende vitā eter-
nam. 1. Timo. 6. In qbus verbis tria prin-
cipaliter ponuntur que congrue adaptant̄
ad beatum petrū martyrem.

¶ Primo ponitur pugnatio laboriosa: cer-
ta bonum cer.

¶ Scd'o ponit̄ oratio virtuosa: fidei.

¶ Tertio ponitur premiatio gloriosa: appre-
hende vi. eternam.

Circa vnūqd'qz istoꝝ erit quadruplex consi-
deratio principalis.

¶ Primo ergo ponitur pugnatio laborio-
sa cuz dī. Bo. cer. Sed vt eius pugnā et cer-
tamen melius videamus. Notandū q̄ dia-
bolus vsus est quattuor modis fidē catho-
licam expugnare.

¶ Prio ꝑ iniustam potētiā tyrannoꝝ.

¶ Scd'o ꝑ falsā sapiētiā phoꝝ et hereticoꝝ.

¶ Tertio ꝑ simulatā vitā falsoꝝ xp̄ianoꝝ.

¶ Quarto per apparentiam falsorum mi-
raculorum.

¶ Primo ergo ꝑ iniustā potētiā tyrānoꝝ
sicut fuit ꝑ trecētos fere ānos post xp̄ꝫ vsqz
ad Cōstantinū imperatorē et ēt post ꝑ aliqs
tyrānos q postmodum mortuo Cōstātino
regnauerunt. Cōtra hanc ergo potentiā mi-
sit deus martyres q eos supauerunt per pa-
tientiam. Luc. 21. In patientia vestra possi.
aīas vr̄as. Unde cantat ecclesia. Tradunt̄
igni martyres et bestiaꝝ den. ar. sce. vn. tor.
in sa. manus. Nudata pen. vi. san. sa. sum.
sed ꝑ imo. vi. per grā. Contra falsā vero sa-
piam phoꝝ et hereticoꝝ misit deus doctores
et ꝯfessores: q eos supauerunt ꝑ verā sapiē-
tiam. qr Sapientia vicit maliciam Sap. 7.
Figura habet̄ Exo. 7. vbi dī q̄ virga Aaron
ꝯuersa i draconē deuorauit virgas mago-
rū et c̄. Phil. 2. In medio nationis praue et
puerse inter quos lucetis sicut luminaria in
mūdo. Cōtra simulatā vitā xp̄ianoꝝ misit
deus diuersos ordines ad eos ꝯfutandū ꝑ
sanctā vitā suā. Astitit regina a dextris tuis
in ve. deau. circū. varietate. Cōtra apparen-
tiā falsoꝝ miraculoꝝ cū qbus antexp̄s pu-
gnabit sicut dicit apl's. 2. The. 2. Reuelabit̄
ille iniquus cuius est aduentus s'm operatio-
nē sathane in oī virtute et signis et ꝓdigiis
mēdacibus et in oī seductiōe iniqtatis. Cō-
tra istum mittet deus duos fideles testes. s.
Enoch et Heliā q vera miracula operabunt̄
Apo. 11. Dabo duobus testibus meis: et ꝓ-
phetabunt diebus mille ducētis sexaginta et c̄.

Istud quadruplex certamē in btm̄ Petrū videt̄ fuisse ꝯflatum. Tunc.n.erant heretici magni seculari potentia. pleni diabolica sapientia. magni simulatores in vita ⁊ sectantes diabolica figmenta: q aliq̄n videbant̄ aliq̄ operi miracula: iuxta illud.2. Tim.3. Quēadmodū iānes ⁊ mambres resistērūt moysi: ita ⁊ hi resistunt veritati. Sed contra ista quattuor agmina hostiū.b. Petrus habuit quattuor gr̄a armoꝝ. Primo nāq̄ factus est aplice sedis legatus ⁊ q̄tum ad hoc cōfringebat secularem coꝝ potentiam ꝯs. Cōfrīgā illos nec poterunt stare: cadēt sub pe.me. Scd̄o fuit ꝑdicator egregius: ⁊ q̄tum ad hoc annihilabat coꝝ falsaꝫ sapientientiam. Luc.21. Ego dabo vobis os ⁊ sapiam ⁊c̄. Tertio fuit omni virtute ⁊ gr̄a decoratus: ⁊ q̄tum ad hoc manifestabat coꝝ simulatam ⁊ deceptoriā vitā. Ephe.5. Oia que arguunt̄ oia a lumine manifestātur. Fuit ergo btūs Petrus illustratus primo lumine fidei: quā ab ineunte etate ꝑsitens defendit cōtra patruū suuꝫ ⁊c̄. Hic hystoriam q̄n existens.7.annoꝝ dixit ꝙ didicerat credo ⁊c̄. Nota hic aliqua argumenta que fecit sibi patruus suus: sicut verisimiliter credi potest. Primo per rōnem sicut. Quia deus non est causa mali q2 summuꝫ bonū est. sed creature visibiles sūt male: q2 sūt cā mali q2 aie infinite dānant̄ ꝓpter cupiditatem auri. mulieꝝ. dignitatū ⁊c̄. Propter qd̄ dicit̄ 1.Jo.2. Omne qd̄ est in mundo. est ꝯcupiscētia carnis. aut cōcupiscentia oculoꝝ. aut supbia vite. ergo nō sunt a deo

Scd̄o p auctoritatē sic. Dicit̄.n.scriptura. Didici ꝙ oia opa que fecit deus ꝑseuerent in eternum Eccli.3. Sed creature visibiles nō sunt in eternum. Nam vt dicit Apl's.2. Cor.4. Que vident̄ tp̄alia sunt: que āt nō vident̄ eterna. ergo ⁊c̄. Tertio dicit Apl's 2.Cor.4. Deus huius seculi excecauit infidelium mentes: ⁊ loq̄tur de diabolo. Sed r̄ndit beatus Petrus ad primū. ꝙ creature dei nō sunt causa mali cum ois creatura dei bona sit sed sunt occasio mali nō ꝓpter malitiā sui: sed illoꝝ q ipsis malis vtuntur. Propterea dr̄ Sap.14. Creature dei in odium facte sunt: ⁊ in tentationē aie hoium ⁊ muscipulā pedibus insipientiū. Ad scd̄m r̄ndit ꝙ oēs creature dei etiam visibiles ſm aliq̄d ꝑseuerant in eternum saltē ſm materiam: q2 creature nunq̄ȝ in nihilū rediguntur etiā si sint corruptibiles. Qd̄ aūt dicit apl's que vident̄ tp̄alia sunt: intelligitur de visibilibus ſm ꝙ sunt hois ꝑmia: que trāseunt iuxta illud Boetij. Quid me felicem totiēs iactastis amici: Qui cecidit stabili nō erat ille gradu. Et ꝓuerbiū est. Oia pretereunt preter amare deū. Ad tertiū r̄ndm: ꝙ diabolus dr̄ deus huius seculi non creatione sed dñio: q2 seculariter viuentes ei seruiunt: eo modo loquendi quo apl's loq̄tur Phil.3. Quoꝝ deus venter est. postmodū vero sic in fide firmus fuit: vt predicatione sua hereticos feruentissime expugnabat. Unde cantatur. Predicator feruidus fidei zelator circui strepidus hercsum dānator. vitioꝝ rigidus semꝑ expugnator veritatis lucidus doctor ⁊ amator. Scd̄o fuit clarus i spe quā sic firmiter tenuit vt ordinem predicatoruꝫ ingredaret̄. cuꝫ esset.14. vel.15. annoꝝ. puer in fide claruit parētam carens nebula. deo seruire studuit sub paupertatis regula. Hic pratice ⁊c̄. Tertio in charitate qua feruenter accensus. hoc principaliter a deo crebris supplicationibus postulabat. ꝙ non sineret eum de hac luce migrare nisi sūpto calice passionis. Unde desiderium aie tribuisti ei dñe ⁊c̄. Quarto in prudentia qua sic illustratus erat: vt hereticos cōfunderet ⁊ coꝝ callida argumenta caueret. Nota q̄n orōne sua fecit hereticum obmutescere. Quinto in iustitia cuius zelo ductus: ex cōmissione sedis aplice hereticos ꝑsequebat̄ ⁊ iustissime puniebat. Sexto in tēꝑantia quā sic tenuit: vt virginitatē semꝑ illibatam seruaret ⁊ sine mortali se cōseruaret. Unde cantatur de eo. Petrus flos pulchritudinis ⁊ virtutum sacrarium: nulluꝫ mortalis criminis sensit vnq̄ȝ cōtagium. Et q2 virginitas est amica abstinētie ⁊ corporali afflictioni: ideo corpus suum penitate cibi ⁊ potus ⁊ vigilijs atterebat. Septimo in fortitudine quā sic ꝑfecte possedit vt mortem subire nō vereret̄. Denīq̄ȝ sicut ait Innoc 4 in canonizatione sua. Deuotione gratus. humilitate lenis obediētia placidus. benignitate suauis pietate compatiens. patientia cōstans: charitate prestabilis. ⁊ in cunctis moꝝ maturitate compositus. alios profusis virtutum aroma

tibus attrahebat. Quarto fuit miraculorum multiplicitate choruscus: et quantum ad hoc ostendebat hereticorum falsa commenta. Unde et in omnibus clementie miracula fecit: sicut scriptum supra de eodem ser. qui incipit Tu es Petrus p. 6. Dic etiam miraculum qualiter portentum fantasticum quod sibi quidam hereticus ostendit ipse discooperuit. portans eucharistiam in pectore. et sic ille hereticus conversus est ad fidem.

¶ Secundo ponitur occasio virtuosa cum dicit Fidei. Ipse enim pro fide fideliter decertauit et pro ea subijt mortem. et hec causa habet se ad mortem sicut forma ad materiam: quia causa non passio sola facit martyrem. Est autem quadruplex causa que aliquem facit martyrem. Prima quando quis patitur pro defensione fidei catholice Heb. xi. Lapidati sunt secti sunt. temptati sunt. in occi. gla. mor. sunt. Et infra. Et hi omnes testimonio fidei probati inuenti sunt. Secunda quando quis patitur pro defensione veritatis vite et iusticie: sicut fuit Jo. ba. Eccli. 4. Pro iusticia ago. pro. a. t. et vsque ad mortem cer. Pro iusticia etiam veritatis doctrine: hec est triplex veritas. Unde bin. Est veritas vite doctrine iusticieque. Et nota in. c. Qui scandalizauerit: de regu. iuris. Tertia quando quis patitur pro defensione libertatis ecclesie: sicut Thomas cantuariensis. ps. Zelus domus tue comedit me. Quarta quando quis patitur pro obedientia romane ecclesie sicut Laurentius: qui Sixto pape obediuit quia thesauros ecclesie pauperibus dedit: et sic passus est et fide et pro obedientia. Ista quadruplici causa passus est beatus Petrus propria pro defensione fidei catholice et eius dilatatione. Unde dicit in oratione. Presta quesumus omnipotens deus: vt bti pet. mar. tui con. sce. qui pro eiusdem fi. di. ma. pal. meruit optinere.

Secundo pro defensione veritatis vite et iusticie. Non tantum enim pugnabat contra falsam doctrinam hereticorum sed etiam contra prauam vitam credentium. Eccli. 4. Usque ad mortem certa pro iusticia. Tertio pro defensione libertatis ecclesiastice. Heretici enim libertatem ecclesie nitebantur auferre et ipsam in seruitutem redigere. Gal. 2. Propter subintroductos falsos fratres subintrauerunt explorare libertatem. Quarto pro obedientia sacro sancte matris ecclesie. Unde dicit in epistola canonizationis sue. Pro defensione namque fidei et obedientia romane ecclesie: vir ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Dic eius mortem etc.

¶ Tertio ponitur premiatio gloriosa cum dicit. Apprehende vitam eternam. Ista autem vita eterna quam ipse habuit: consistit in quattuor coronis. Prima est corona glorie essentialis que dicitur aurea. que consistit in visione diuine essentie: et hec est communis omnibus beatis. Secunda est corona virginitatis. Can. 4. Ueni de libano sponsa. veni coronaberis. Tertia est corona doctoratus. Phil. 4. Gaudium meum et corona mea. Quarta est corona martyrum. Apoc. 2. Esto fidelis vsque ad mortem: et dabo tibi coronam vite etc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo apostolorum Philippi et Jacobi. Sermo. vnus.

Nimis honorati sunt amici tui deus. ps. 138. Pro declaratione verborum et complemento sermonis. Notandum quod quamuis omnes sancti sint amici dei. eo quod obedientes fuerint totaliter voluntati diuine per quam obedientiam homo consequitur amicitiam dei: iuxta illud Uos amici mei estis: si feceritis que precipio vobis Jo. 15. Apostoli tamen maxime et excellentissime dicuntur amici dei. Ratio est: quia amicitia dei ex duobus habetur. Primo ex obedientia mandatorum. Secundo ex cognitione diuinorum. Primum fuit in apostolis qui perfectius alijs fuerunt obedientes mandatis et consilijs diuinis: vt ponit Tho. 22. q. 88. ar. 4. Secundum etiam fuit apostolis. Jo. 15. Jam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciet dominus eius. Uos autem dixi amicos: quia omnia quecunque audiui a patre meo nota feci vobis. Etiam vt supra dixi in sermone precedenti et sancti Uincentii qui incipit Ecce quomodo computati sunt etc. De his ergo amicis idest de apostolis loquitur thema di. Nimis etc. et specialiter de his duobus Apostolis de quibus hodie

festum agimus. Ideo dicit Nimis.i. valde honorati sunt rc̃. Pro euidentia notandū in quo differant honor.laus.gloria.ꝛ fama: vbi nota ſm Egidium in libro de regimine principū. ꝙ honor ꝛ laus sunt causa glorie ꝛ fame. Ex hoc enim est aliqs in fama ꝛ gloria qꝛ laudat̃ et honorat̃. honor aũt differt a laude: qꝛ est vniuersalior ea. Nam laus ꝓprie nõ ē nisi ꝑ signa vocalia: sed honor est per quecūqꝫ signa exteriora. Vñ dĩ in ꝓmo ethicoꝝ ꝙ partes honoris sunt sacrificia recordationes ꝛ in met. antiquas ꝓmordias sedis adulationes ꝛ cetera talia exteriora signa ptinentia ad reuerentiã. Gloria vero ꝛ fama ꝑ codē accipi ꝯsueuerunt. Nam gloria est clara cū laude noticia.ſm Ambro. Et idem videt̃ esse fama. Vide Tho.22.q.2.ar.3. Volentibus igit̃ videre quanto honore apli isti ꝛ aliĩ apli sint digni ꝛ quãtū sint a deo ꝛ hoibus honorandi: est notandum ꝙ sicut videmus qnqꝫ rebus dat̃ in mũdo magnus honor. Ita dic ꝙ qnqꝫ rõnib' datur alicui honor.

Honor dat̃ alicui

℄ Primo rõne scientie excellentis.

℄ Scdo ptãtis eminentis.

℄ Tertio dignis prefulgentis.

℄ Quarto nobilitatis sublimantis.

℄ Quinto virtutis informantis.

Et qꝛ oĩa ista fuerunt in hĩs ꝛ aliis apostolis: ideo maxime honorandi sunt. ideo dicit thema. Nimis rc̃. ℄ Primo ergo debetur alicui honor rõne scie. Vñ hoibus scia p̄ditis honorem exhibemus etiã si sint humilis ꝯditionis. Propter hoc precepit de' honorare senes. Leui.19. Corã cano capite ꝯsurge: ꝛ honora ꝑsonam senis. Rõ est: qꝛ vt plurimũ in senis est sapia: vt dĩ Job.12. Si ergo debetur honor hoi rõne scie: q̃nto magis aplis qui licet caruerunt acquisita tamē habuerũt excellentissime sciam de oibus infusam: que est excellentior q̃ acqsita quadrupliciter. Primo ꝓpter cãm efficientem: qꝛ a deo infundit̃ ꝛ nõ' ex actibus humanis. Scdo ꝓpter cãm formalē. qꝛ gratia cum ea dat̃. Tertio ꝓpter cãm finalem: qꝛ ad vitam eternã ꝑducit: iuxta illud Eccl.6. Sapiētia doctrine ſm nomen est eius ꝛ nõ in multis est manifesta: qbus aũt cognita ē ꝑmanet vsqꝫ ad ꝯspectũ dei. Scia vero acquisita inflat.i.Cor.8. Quarto ꝓpter cãm materialē.i.subiectiuã: qꝛ scientia acquisita est cõis bonis ꝛ malis: sed scia infusa est ꝓpria bonis. Vñ.i.Jo.2. Unctionē rc̃.vt.s. Vñ dñs Jo.16. Cum venerit ille spũs veritatis: docebit vos oēm veritatem. Itē.i.Jo.2. Unctionem quã accepistis ab eo maneat in vobis: ꝛ non necesse habetis vt aliqs doceat vos. sed sicut vnctio eius docet vos de oibus. Vñ quãdo necesse fuisset aplis ꝑ mũdũ discurrentes disputassent i oi scia cū infidelibus. Habuerũt.n.apli optimũ magistrũ xp̄m qui eos docebat altissimã cãm. Vñ philippo interrogãti Dñe ostende nobis patrē ꝛ sufficit nobis: rñdit dñs. Philippe q videt me: videt ꝛ patrem Jo.14. Sed q̃re p̄dicis huius ipsis parum faciunt fructus. Vide h.s.immediate. ℄ Scdo debet̃ alicui honor rõne ptãtis: qꝛ nõ est ptãs nisi a deo Ro.13. Jubente.s.vel sinente ſm Augu.23. q.i. Quid culpatur. Hac rõe maximus honor debetur aplis: qui habuerunt quadruplicem potestatem.

℄ Primo ad ꝯseruandum.

℄ Scdo ad soluendum ꝛ ligandum.

℄ Tertio ad ordinandum.

℄ Quarto ad miracula faciendum.

Primo ergo ad ꝯsecrandũ.s.corpus xp̄i que ptãs est incõparabilis: nec aliqua potestas terrena est equalis ei. qꝛ oēs reges et principes mũdi nõ possent trãsmutare vnã rem in aliã nec facere vnã formicam nec vnũ foliũ arboris. īmmo nec celestis ptãs est equalis huic. vñ nec angeli nec archangeli possent trãsmutare vnã rem in aliam. Vñ dicit textus.26.q.5.cap̄i in fi. Quisqs credit posse fieri aliquã creaturã aut i melius aut in deterius imutari aut transformari in aliã spēm vel in aliã similitudinē nisi ab ipso creatore q oĩa fecit ꝛ ꝑ quem oĩa facta sunt: procul dubio infidelis ē ꝛ pagano deterior. Nota h ꝯ mulieres q̃ dicūt ꝙ aliq̃ mulieres ꝯuertunt̃ in gattas ꝛ dicunt̃ strigae rc̃. qꝛ h est īpossibile. Sed h ptãs transmutandi panē in corpus xp̄i fuit in aplis. Primo qñ dñs dixit eis illa vba. Accipite ꝛ mãducate: hoc est corpus meū rc̃. Et. ĩ. Hoc facite in meã cõmemorationē. Et in hac ptãte hũit vnã excellentiã Jacob' minor. qꝛ ipse primus in aplos missam hierosolymis celebrauit: vt dĩ i.s. eodē festo qui

incipit Ecce qđo ⁊c. Secūda potestas est ad soluendum. ⁊ ligandum aīam: q2 principes mūdi possunt ligare corpora q's possunt facere etiam ocs boies: sed aīam soli apli ligant ⁊ soluunt. Unde hec potestas incomparabilis est ⁊ in celo ⁊ in terra. Unde nec angeli nec virgo Maria hūit hanc potestatem: vt in. c. Noua: de pe. ⁊ re. q̄uis virgo p modum meriti orando posset impetrare pro aliquo ⁊c. Et hanc ptātem acceperunt apli a dño post resurrectionē. Jo. 20. Insufflauit ⁊ dixit. Accipite spiritū sctm: quo℞ remi. pec. ⁊c. ⁊. quo. re. re. sunt: sed singulariter dedit Petro dicens. Quecunq; ligaueris sup terram ⁊c. Mat. 16. ⁊. 21. In nono ad denotandum q hec potestas in petro plenarie consistit. Ipse enim solus habet plenitudinem potestatis. reliqui vero apli fuerunt vocati in partem solicitudinis. nō in ple. potestatis vt dicit tex. 2. q. 6. decreto: ⁊ vsu pal. Ad honorem: de pecc. ḧ. Posuisti: ⁊ ꝑm determinationem ⁊ iudiciū petri hac ptāte debent aliq vti: vt dicit Tho. in. 4o. Minimo pōt princeps ecclesiasticus sicut papa absoluere ab imperio imperatorem ⁊ reges. Unde Jere. i. Ecce constitui te super gentes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas: ⁊ disp̄das ⁊ dissipes: ⁊ edefices ⁊ plantes: ⁊ tangitur infra in tertia potestate Tertia potestas ad ordinandum quia soli apostoli in quo℞ locum hodie epi successerunt: iuxta illud. ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. 68. di. quo℞ vices possunt ordinare clericos. Unde ⁊ papa confirmat imperatorem: vt in. c. Uenerabilem: de elec. Item vngit eum consecrat ⁊ coronat: vt in Cle. Romani de iu. iur. Et ipse imperator iurat fidelitatem pape. 63. di. Tibi dño. Et nota quomodo accipit imperator triplicem coronam: vt notat Glo. in dicta Cle. Romani: sup verbo. Uestigẽs. Pōt etiam papa deponere imperatorem sicut deposuit de facto constantinopolitanū ⁊ transtulit imperium ad germanos: vt in dicta cle. Romani. Quarta potestas est ad miracula faciendum quam acceperunt a dño sicut dicitur Mat. 10. Conuocatis Jesus. 12. discipulis dedit illis potestatem spūum immundo℞ vt eicerent eos ⁊ curarent omnē languorem ⁊ oēm infirmitatem. Itē Mar. vlti. Signa eos qui credi. hec sequentur: in noīe meo demonia eicient. lin. lo. no. serp. tol. ⁊ si mortif. qd bibi. nō eis nocebit ⁊c. Nota hic miracula Philippi presertim de dracone ⁊c. sicut dicitur in legenda.

¶ Tertio datur honor dignitati sicut ep̄is etiam nullatenus ⁊c. Hac rōne debetur honor maximus aplis. Que. n. maior dignitas aplam? Unde reprehendit papa imperatorem Cōstantinopolitanū ⁊c. Uide de maio. ⁊ obe. Solite. Nec solum bonis in dignitate positis sed etiā malis debet honor. Exemplum dñi qui misit leprosum ⁊ leprosos ad sacerdotes quos tamen sciebat esse sacrilegos Mat. 8. Et Luc. 7. Et notat Cyprianus. 93. di. Dñs noster. ⁊ Constantinus etiam legitur dixisse. Si proprijs vidissem sacerdotem del aut aliquem co℞ qui monastico habitu circūamicti sunt peccātem: clamidem meā explicarem ⁊ cooprirem eum ne ab aliquo videret ⁊c. sicut legitur. 93. di. n scriptura. Exēplum etiā de eodem Constantino qui comburi mandauit libellos accusatorios contra sacerdotes ⁊ ep̄os. 11. q. i. Sacerdotibus. Hac ergo rōne debetur maximus honor aplis: qui fuerunt in maxia dignitate. Unde Jacobus fuit ordinatus ep̄s a Petro ⁊ Jacobo maiore ⁊ Joanne. 66. di. Porro.

¶ Quarto debetur honor nobilitati sicut filijs regum ⁊ alio℞ nobiliū. Et que maior nobilitas q̄ in seruo dei? Unde Agatha. Sūma ingenuitas est que xpi seruitus cōprobatur. Unde ecclesia. Deus quem nosce viuere cui seruire regnare est. Nō q2 regit passiones suas. Unde Claudianus.

Si me tuis. si plura cupis. si duceris ira.
Seruicij patiere iugū tollerabis iniquas,
Interius leges: tūc ois iure tenebis.

Cum poteris rex esse tui. Ecce ergo si filius dei tanta nobilitate prefulget: q̄to magis filij dei euiusmodi antbonomasice fuerūt? Unde de eis dicit in epla. Ecce qđo cōputati sunt inter filios dei ⁊c. Sap. 5. In hac aūt seruitij dei nobilitate excellentiam magnam habuit Philippus: q2 fuit primus apls a xpo vocatus: sicut habet Jo. i. Jacobus aūt fuit cōsobrinus dñi ⁊ etiā ei simillimus: propter qđ dicebatur frater dñi ⁊c.

¶ Quinto ⁊c. Unde phs. i. Ethi. dicit. q honor est reuerentia exhibita in testimoniū

virtutis. Uirtuosos ergo honoramus quia eos deo similes videmus. Unde phs in .10. ethicorum dicit q hō sapiens est deo simillimus et sibi amantissimus. Et quāto ergo magis honorandi sunt apli qui fuerunt virtuosiores et sanctiores aliis: Uñ sup illud Ro.8. Nos ipsi primitias spūs hñtes dicit Glo. Tpe prius et ceteris abundantius. Nota hic de virtute magna beati Jacobi minoris qui dicebatur Jacobus iustus ppt magnum culmen virtutis. Primo fuit virgo et sic habuit virtutem castitatis. Scdo abstinentie q carnes nunq manducauit. vinum et siceram nō bibit. ferrū in caput eius non ascendit zc. vt dicitur in legēda. Tertio ppter sanctitatem suam: ita vt oēs fimbriam vestimenti eius certatim tangere cuperent. Quarto post mortē dñi fecit votū se nō comesturum donec videretur dñm a mortuis resurrexisse. Hic q̄do apparuit ei dñs in die pasce zc. Ite Egisippus dicit q ab vtero matris sanctificatus fuit. Ultimo fuit mirabiliter preditus virtute fortitudinis et constantie: q patet in martyrio. Hic ergo etiam martyrium et etiam philippi apli. dic vt in legenda. Deo gratias. Amen.

In festo inuentionis sancte crucis. Sermo primus.

Mihi absit gloriari nisi in cruce. Gal.6. Et in epistola hodierna intendo tractare istud verbum tripliciter.

Primo in psona xpi in cruce patientis.
Scdo in psona btē helene crucē regrēd.
Tertio i psōa cuiuslibz hois ver' credēt
Dico primo zc. Pro introductione sciendū q in xpo fm q hō est duplex gloria. s. aie et corporis: diuersimode tñ: q gloria aie statim fuit in xpo in instanti conceptionis ex vnione diuinitatis quātā habet modo. Rō: q sine mensura tunc accepit nec potuit vltra augeri zc. Uidimus gloriam eius gloriam: quasi vnigeniti a patre zc. Jo.1. Non enim ad mensuram dat deus spūm. s. xpo Jo.3. Et hec gloria aie xpi fuit sine merito suo nec potuit augeri: q pfectum est cui nihil deest. Gloriam vero corporis nō statim habuit xps que consistit in quattuor dotibus. s. impassibilitate. subtilitate. agilitate. et claritate. licet dispensatiue q regulariter gloria aie redundat in corpus et facit corpus impassibile: subtile. agibile. et clarū: sed dispensatiue xps non habuit gloriam corporis ppter exercendum mysterium redēptionis donec moreretur et resurgeret. Et hanc gloriam corporis meruit sibi ex merito crucis. Apls. Humiliauit semetipsū fac. obe. vsq ad mortem: mortem aūt crucis. ppter qd deus exaltauit illū zc. Phil.2. Et Luc. vlti. O portuit xpm pati et ita intrare in gloriam suā. Propter hoc dicit xps in verbis ppositis. Mihi absit gloriari nisi in cruce. i. mihi absit venire ad gloriam corpis nisi p crucem. Questio est hic quare elegit mortē crucis et non aliam: Rñño. Inuenio in scriptura sancta q xps multotiens fuit in periculo mortis inter iudeos: sed nullus alius modus moriendi sibi placuit nisi in cruce: q alios modos moriendi vitauit et fugit. Fuit enim in periculo mortis.

Primo per gladij incisionem.
Scdo per precipitationē.
Tertio per lapidationem.
Quarto per venerationem.
Quinto per crucis affixionem.

Dico primo zc. s. per gladij incisionem. In hoc periculo fuit statim qñ fuit natus qñ Herodes fecit occidi omnes pueros in Bethleem Mat.2. Hic hystoriam et poterat dicere. Pueros gesserunt gladio et ego euasi solus Job.1. Questio est hic q̄re ista mors nō placuit xpo: Rñ° moralis. Ad instruendum nos vt euitemus mortē gladij spūalis. Nota hic q duo gladij sunt: vnus tpalis et alter spūalis. Gladius tpalis est potestas temporalis. De quo Ro 13. Si male feceris: time. Non enim sine causa gladium portat. Unde dicunt legiste q merum imperium est habere gladij potestatem ad animaduertendum facinorosos hoies. ff. de iurisdic. om. iudi. l. Imperium. Gladius spiritualis est excōicatio que procedit ex potestate spūali. De quo Apo.1. et 19. De ore eius exibat gladius ex vtraq parte acutus. No

Mar.: q.B. ... in ...
... ...

Mar.: ... ... fuit i periculo mortis

ta. Et vtra϶ pte.s.ad declinandum a malo
ꝛ ad faciendum bonum. Primus gladius
sepat aīam a corpe naturali. Scd̾o sepat
aīam a corpore mystico qđ est ecclesia. Istuȝ
gladium solus Petrus portat. Sṗmō Pe
trus hūs gladium eduxit eum ꝛ pcussit pō
tificis seruum ꝛ abscidit auriculā eius dex
teram Jo.18. Et Luc.22. Et dn̄s eum repre
hendit dicens. Mitte gladiū in vaginā ꝛc.
Ad innuendum ꝙ iste gladius spūalis nō
debet exerceri in corpora sed in aīas:in cor
pora vero serus nisi vs϶ ad sanguinis effu
sionem exclusiue:vt in.c. In archiepātu : de
raptoribus. Et in.c. Eps̄ ne clerici vel mo
nis.li.6. Rō quare solus petrus q2 solus pa
pa habet ptātem spūalem principaliter ꝛ
plenarie. Reliqui vero epi in partem solici
tudinis sunt vocati non in plenitudinem
potestatis:de vsu pallij.c. Ad honorem. De
conces.pre. Proposuisti. Et.21.di. In nouo
Et di.22. Sacrosancta. Et iste gladius est
maior primo. Uide de maio.ꝛ obe. Solite.
Iste ergo gladius est multum cauendus q2
excōicatio est maior pena que fit in ecclesia
dei.24.q.3. Corripiātur. Et olim in ecclesia
primitiua multum timebatur: q2 excōicat᷒
ab aplīs arripiebatur a diabolo:sicut dicit
Glo.sup illo. ṗbo.1.Cor.5. Ego āt abs̄ns cor
pore:pn̄s autem spū:iudicaui hunc hoīem
tradere sathane in interitum carnis:vt spi
ritus saluus fiat. Et ideo est valde timēda
siue iusta siue iniusta.xi.q.3.c.i. Nota hic ali
quos effectus excōicationis.de qbus vide
de rescriptis.c.i.lib 6. Et de sen.exco. Decer
nimus eodem lib. Hodie autē nihil timet:
quia ista punitio non statim sequitur. sed
lento gradu ad vindictam sui diuina proce
dit ira:tarditatem϶ supplicij grauitate cō
pensat. Ualerius in primo libro titulo de
neglecta religione. Ideo Dauid. Nisi con
uersi fueritis:gladium suum vibrabit ar
cum suum tetendit. Nota Arcum suum te
tendit : qui quāto plus extenditur tanto
grauius percutit ꝛc. Fugite ergo a facie gla
dij:quoniam vltor iniquitatum gladius est
Job.19.

¶ Scd̾o christus fuit in periculo moriendi
per precipitationem vt patet Luc.4.s.in na
zareth. Dic hystoriam:sed noluit mori hac
morte. Unde scribitur ibi. Jesus autem trā
siens per medium illorum ibat. Quare no
luit sic mori cum per talem etiam mortem
saluasset genus humanum. Respondeo vt
instrueret nos ad vitandum mortem preci
pitij que fit ex peccato superbie. Quando
enim demon vult aliquem precipitare in in
fernum. Primo facit eum ascendere in su
percilium montis superbie. Uerbi gratia.
de religioso qui quando intat deuote in clau
stro.talis via plana vadit ad paradisum.
Sed dicit diabolus.non:ego faciam te ascē
dere:ꝛ immittit in mentē eius dicens ima
ginationi. Quare tu non studes ꝛ eris ma
gister in theologia postea eps̄ ꝛc. Et sic di
mittit obseruantias religionis ꝛ deuotio
nis ꝛc. Ideo dicit diabolo. Deiecisti eos
dum alienarentur.ps.72. Idem de clerico
quando habet ꝛ humile ꝛ paruum benefi
cium ꝛc.sed post diabolus facit eum ascen
dere vt precipitet ꝛc. Dic pratice ꝛc. Idem
de laycis ꝛc. Idem de mulieribus quando
volunt dominari in domo ꝛc.sicut illa ꝛ il
la ꝛc. O quot moriuntur ita precipitati.
Ideo Job in psona precipitati dicit diabo
lo. Eleuasti me ꝛ quasi super ventum po
nens elisisti me valide:scio quia morti tra
des me Job.3.

¶ Tertio fuit in periculo moriendi per lapi
dationem ꝛ hoc bis. Primo quando di
xit iudeis. Amen amen dico vobis anteq̄
Abraam fieret:ego sum ꝛc. Jo.8. Scd̾o
quando dixit. Ego ꝛ pater vnū sumus Jo.
10. Dic hystoriam. Quare noluit sic mori.
Responsio vt instructur nos euitare morteȝ
lapidationis.i.auaritie que indurat cor quasi
lapis circa indigentiam proximi. Unde de
auaro dicit Job. Cor eius indurabit quasi
lapis ꝛ stringetur quasi malleatoris incus
Job.41. Auari ergo moriūt lapidati. Tot
lapides sunt quot sunt modi auaritie. Pri
mus ergo lapis est rapina. Isto lapide
moriuntur domini temporales ꝛ stipendia
rij ꝛ etiam aliqui nobiles ꝛ milites:qui pro
pter vanitates non possunt viuere ex stipen
dijs suis:ideo oportet eos rapere:quia non
seruant consilium Joannis bap.di. Nemi
nem concucietis ne϶ calump. faciatis. Et
estote contenti stipendijs vestris Luc.3.

Scds lapis est symonia: z isto lapidanť
prelati z clerici zč. Dic vt expedit. Nota ꝫ
vendentes ius patronatus. Item nota q
auaritia seu tenacitas laycoꝝ est causa sy/
monie clericoꝝ. Ratio: qꝛ pro laboribus cle
ricoꝝ in administrandis sacramentis layci
nō dant aliqͣ stipendiū clericis: ideo cleri
ci paciscunť ante sue vadant ad sepeliēdū
siue ad aliqd aliud: z sic cōmittunt symo/
niā. Nota etiā hic ꝫ vēdentes altaria z se
pulturas ꝫ nolētes recipere aliquos ī mona
sterijs nisi cum pacto. Tertius lapis est
vsura siue mutuādo .x. pro .xij. siue vēdēdo
ad speram siue recipiendo fructus vti pi/
gnorate zč. Quartus lapis ē fraus in vē
ditionibus z emptionibus zč. Quint9 ē
calūnia: isto lapide moriunť iuriste z aduo/
cati zč. Sextus ē furtū zč. Septimus ē
detentio solidate vel decimaꝝ zč. Ideo di/
cit scriptura. In via ruine .s. auaritie nō eas
z nō offendas in lapides. nec ponas ani/
me tue scandalum. Eccľi. 32.

¶ Quarto fuit in periculo moriendi p ve/
nenationē zč. Iudei enim videntes q non
poterāt ipsum predictis modis occidere: po
nebant de arsenico seu toxico in cibū xpi:
vt ipsum venenarent. Unctas. pphe in pso
na xpi di. Tu dñe demonstrasti mihi z co/
gnoui: tu ostendisti mihi studia eoꝝ qꝛ sup
me cogitauerunt ꝯsilia dicentes. Mittam9
lignum in panem eius z eradamus euz de
terra viuētiū: z nomē eius nō memoreť am
plius Iere. xi. Nota Lignū .i. taxum que est
arbor venenata: inde dr toxium u mutata
in o. Sed xps nolebat comedere de cibo
venenato. Quare nō: Rň° vt instrueret nos
vitare mortem potionatā ex peccato luxu/
rie in quo sub cibo dulci ponitur toxicum
mortis. Sic faciunt illi qui volunt aliū to/
xicare: ideo caueatis. Ideo Iob. Nūquid
poterit aliqs gustare: qͦd gustatum affert
mortem Iob. 6: quasi diceret nullus gusta
ret sciens hoc: ergo zč.

¶ Quinto fuit in periculo moriendi p cru/
cifixionem z iste modus moriendi placuit si
bi: imo venit de galilea vsqꝫ in iudeam vt
tali morte moreretur: vt pꝫ Mat. 20. Ecce
ascendimus ierosolymā zč. Et in nocte pas
sionis huic morti crucis vltro se se xps ob/
tulit dicēs. Quē queritis zč. Ego sum Io.
19. Et data snia a pilato nō appellauit nec
excusauit se: sed baiulans sibi crucem exi/
uit in eum qui dicit caluarie locus Io. 19.
Quare iste modus moriendi pre alijs pla/
cuit sibi: Rň° duplex ratio est. Prima ratio
est litteralis. Scda ē moralis. Prima ergo
rō litteralis ē vt restitueret fructum subtra
ctū p adam z euam zč. Ipse enim est fru/
ctus: de quo dr Marie virgini. Benedictus
fructus vētris tui: qͣ ergo xps fuit in arbo
re crucis tunc fuit restitutus fructus zč.
Que nō rapui tūc exsoluebam z sic remis/
sa iniuria reparauit nos in aia z in corpo/
re. Uide infra in smone exaltationis in in/
troitu. Uel dic q rō est quare acceptauit
mortem crucis: vt instrueret nos q si vo/
lumus saluari crucifigamus nos in cruce pe
nitētie ad exemplum xpi. Penia enim est
crux quedā presertim illis qui nō sunt as/
sueti zč. Dic practice zč. Ideo apls. Qui
christi sunt carnē suam crucifixerant cū vi
tijs z ꝯcupiscentijs Gal. 5. Et tunc sicut sa
cti sumus socij xpo in morte: ita erimus si/
miles in gloria. Unctas. Si enim complan/
tati facti sumus similitudini mortis eius. si
mul z resurrectionis erimus. hoc sciētes qꝛ
vetus homo noster simul crucifixus est vt
destruať corpus peccati: vt vltra nō seruia
mus peccato. Qui enim mortuus est: iustifi
catus est a pctō. Si autē mortui sumus cū
christo: credimus qꝛ simul viuem9 cū ipso
Ro. 6. Ideo dicit christus. Mihi absit glo/
riari nisi in cruce.

¶ Quantū ad 3m hoc verbuꝫ ptractabiť
in psona sancte helene. Dicať historia quo
modo inuenit sanctā crucem zč. Ideo dicit
ipsa. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi zč.
Dicať hic de virtute sancte crucis ad sanā
dum infirmos. Figura habetur de serpente
eneo. Nume. 21. Et ad cōprimendū z fugā
dum diabolū nō solum a christianis sed ēt
ab infidelibus. De xpianis dic exēplum de
sancta Iustina z Cypriano zč. Itē de scto
Christoforo. De infidelibus da exēpluꝫ de
illo Iudeo qui quadaꝫ nocte dormiens in
templo quodam ydoloꝝ signauit se signo
crucis propter timorem demonū zč. de quo
dixit demon. Uas vacuum sed signatū zč.
Greg. ponit in dialogo zč.

¶ Quartum ad tertium Uerbū ppositum

exponetur seu pertractabitur in persona cu iuslibet hoīs bene credentis qui digne de bet dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi. Ratio: q2 antiqtus ante crucē oēs quā tūcūqʒ sancti ibant ad infernū qui hʒ quat tuor loca ⁊c. ad quoꝝ alteꝝ ibat homo. ps. Quis est homo q viuet ⁊ nō videbit mor tem Eruet aīam suā de manu inferni. Nota hic ꝯtra iudeos ⁊c. Gen. 37. Descendam ad filium meū lugens in infernū. Christus po mortuus descendit ad inferos ⁊ captiuam adduxit captiuitatem. redimēdo sctōs pa tres qui erant in lymbo patrū qui dr̄ sinus habrae: iuxta prophiam Zacharie. ix. Tu quoqʒ in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu in quo nō est aqua. Modo aūt verus fidelis si moritur statim inuenit ianuam paradisi apertā virtute crucis chri sti. Ideo dicit Raba⁹. Crux xp̄i clauis ē pa radisi. Ideo Jo. 3. Sicut moyses exal. serp. in deserto Nume. 21. Sic exaltari oportet fi liū hoīs vt oīs qui credit in euʒ nō pereat sed habeat vitā eternā. Quilibet ergo fide lis pōt dicere Mihi absit gloriari nisi ī cru ce. Et ita cantamus in missa hodie. Nos aūt gloriari oportet in cruce dñi nostri iesu christi: in quo ē salus vita ⁊ resurrectio no stra ⁊c. Deo gratias. Amen.

¶ In festo corone dñi. Sermo vnus.

Oronam de spinis imposuerunt capiti eius. Jo. 19. Istud festum fit ab ordine nr̄o ⁊c. Sciē dum pro declaratione q inter alias magnas reuelationes quas xp̄s fecit btō Johāni euāgeliste in Apoc. fuit vna valde pulchra de materia hodierna: de qua ipse dicit. Uidi celum apertum ⁊ ecce equus albus. Et qui sedebat super euʒ vo cabatur fidelis ⁊ verax: ⁊ cum iusticia iudi cat ⁊ pugnat. Oculi aūt eius sicut flamma ignis: ⁊ in capite eius dyademata multa Apoc. 19. Hic sūt sex clausule. Prima clau sula ibi Uidi celum apertum illa celi aper tura significat incarnationē xp̄i: q2 tunc ce lum fuit apertū sicut quādo aliquis est li beralis ad dandum donū. dr̄ de eo iste hʒ bursam apertam. Scd̄a clausula Et ecce equus albus: Ecce ꝯuersatio eius. Equus significat corpus xp̄i: albus p sanctissimam puritatē. sup quem sedebat illud gubernā do cū freno temperantie ⁊ cum calcaribus amoris ⁊ timoris. Tertia ibi. Et q sedebat sup eum vocabat fidelis ⁊ verax. Fidelis ad iplendū ꝓmissiones factas in veteri te stamento. Uerax qītū ad doctrinā euange licam. Uñ apl's. Deus fidelis est. seipsuʒ ne gare nō pōt. Quarta ibi Et cū iusticia iu dicat ⁊ pugnat: hoc in redēptione huma ni generis quā noluit facere p potētiā sed p iusticiā. Isa. 63. Ego qui loquor iusticiam ⁊ ꝓpitius sum ad saluādū. Quinta Ocu li aūt eius sicut flāma ignis. s. in eius glorio sa resurrectione Oculi enim christi sunt do na sp̄us sancti que sunt septē. Apoc. 5. Ui di agnum stantē tanq̄ occisum hñtem cor nua septem ⁊ oculos septē: q sunt septē sp̄i ritus dei missi in oēm terrā. Sexta Et in ca pite eius dyademata multa: sua gloriosa coronatio. Inuenit q ad similitudinē pape vel Imperatoris christus hūit tres coronas.

¶ Prima fuit corona sapientie diuinalis.

¶ Scd̄a fuit corona pnie corporalis.

¶ Tertia fuit corona presidētie generalis.

Dico primo ⁊c. Corona sapiētie diuina lis. Pro cuius declaratione nota q sapien tia dr̄ corona triplici ratione. Prima: q2 co rona portat in capite ol's nō diceret homo coronatus ⁊c. Sic sapientia ⁊c. Jō dr̄ vul gariter de psona sapiētie. O iste hʒ bonuʒ caput. de ista corona dr̄ Eccli. 45. Corona aurea sup caput eius exp̄ssa signo sanctita tis. Nota expressa signo sctitatis. Aliq hñt coronā sapiētie in facultate theologie vel iuris ciuilis. vel decretaliū. vel phie: sed non est exp̄ssa signo sctitatis sed vanitatis: q2 habēt magnā s. iam sed malam conscien tiam ⁊c. De talibus loquitur Apl's Ro. 1. Cum enim cognouissent deū: nō sicut deuʒ glorificant gratias egerunt ⁊c. Scd̄o rō quia corona caret principio ⁊ fine: q2 finis vnit principio. Uñ dr̄ dyadema qsi duo demēs s. finē ⁊ principiū. Principiū sapientie est deus fons sapiētie verbū dei in excelsis. Ecc. 1. Omnis sapiētia a dño deo est ⁊c. Eccli. 1. Sic ergo finis oīs studij ⁊ scie dʒ esse de⁹: secus de multis ⁊c. Sic practice in theologie quo rū multi student vt fiant magri ⁊ ascēdāt

q habuit tres coronas

ad gradus. Item de canonistis qui studēt non ad finem dei sed ad habendum beneficia ⁊ prelaturas ⁊c. Item de legistis propter honorem ⁊ ꝯgregandas pecunias ⁊c. Principium ergo sciencie est deus qui dat eis intellectum voluntatem ad studenduȝ. memoriam. tempus. libros ⁊c. sed finis est propter mundū: non vnitur ergo finis principio: ideo non est vera sapientia. Ideo Iacobus. Non est ista sapientia de sursum descendens. i. diuina sed terrena animalis et diabolica Iaco. 3. Tertia ratio quia corona quibusdam floribus eminet ⁊ ornatur ⁊c. Ecce triplex ratio quare sapientia diuina dicitur corona. Ideo de hac sapientia diuina loquēs Salomon dicit. Sapientia dabit capiti tuo augmenta gratiarum: ⁊ corona inclyta proteget te Prouer. 4. Ista ergo corona sapientie fuit coronatus christus. Auctoritas. Egredimini ⁊ videte filie syon ⁊c. Cant. 3. ⁊c.

¶ Dico secūdo q̄ christus fuit coronatus in hoc mūdo de corona penitētie corporalis. De hac loquitur thema. Dixerunt enim iudei. Iste iesus facit se regem ergo imponamus ei coronam ⁊c. Ratio quare christus voluit hac corona coronari. ē q2 ex peccato Ade ⁊ nostris duo mala incurrimus. Primo q2 eramus condēnati ad furcas inferni in quibus debebamus suspendi. Secūdo quia perdidimus coronam glorie paradisi. Sicut ergo propter primum malū christus voluit crucifigi: sic propter recuperationem corone glorie voluit coronari. Ideo cantat ecclesia. Coronat regem omniū corona cōtumelie: cuius nobis opprobrium coronam cōfert glorie. Moraliter. si volumus optinere coronam glorie promissam nobis a christo: oportet in hoc mundo nos coronari corona spinarū: quattuor genera spinaruȝ cōtinentem. Anterius considerando cum contritione memoriam peccatoꝝ. Cōtritio dicitur spina que pungit. Ps. Conuersus sum in erūpna mea dum configitur spina. Cum hac spina debemus pūgi de preteritis peccatis. Ideo Isa. 38. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. Posterius bona que omisimus: vel cogitando penas inferni quas meruimus in inferno. Bonum erat ei si natus nō fuisset homo ille Mat. 26. Dextrorsum: cogitādo bona que peccādo ꝑdidimus. Sinistrorsum: cogitando iudiciuȝ generale: in quo: Dicēt montibus cadite sup̄ nos ⁊c. Apoc. 6. Nota hic miraculū de illo iuuene scutifero male vite ⁊c. qui somniauit quadam nocte q̄ fuit tractus ad iudicium in quo videbat christū ⁊ virginem ⁊ omnes sanctos: ⁊ coram eo ducebantur anime iudicāde. ⁊ christus quasdam iudicabat in paradiso. quasdam vt irent ad purgatorium. quasdā ad infernum crudelissime a demonibus tractans ⁊c. Iuuenis hoc videns dicebat. i. se. O miser quid dicam quando me interrogabit ⁊c? Et cum fuisset vocatus dixit ei xp̄s. quis es tu? Redde rationem vite tue. Tunc exclaratus iuuenis ad hoc verbum: effectus est totus canus ⁊c. ⁊ tunc dimisit vanitates ⁊ recepit cilicium ⁊ magnam penitentiam fecit: ⁊ bonus ⁊ sanctus effectus est ⁊c. Iste ergo fuit coronatus corona spinarum. De talibus ergo dicit christus. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias cant.

¶ Dico tertio q̄ xp̄s fuit coronatus de corona presidentie generalis quā sibi merito passionis acq̄siuit. Data est mihi potestas omnis in celo ⁊ in terra Mat. vlt. Et Phil. 2. Humiliauit semetipsuȝ fac. obe. ⁊c. Et sequitur. Propter qđ deus exaltauit illum: et dedit illi nomen ⁊c. Et Dauid. Minuisti eum paulominus ab angelis gloria ⁊ honore coronasti eum ⁊c. vsq3 qui perambulant semitas maris. Nota Minuisti ⁊c. nō dignitate vel honore vel scia sȝ natura. Vel nō mente sed carne: q2 fuit passibilis ⁊ hoc nō diu sed ad modicum vsq3 ad resurrectionē Gloria in resurrectione ⁊ honore in ascensione. Vel gloria. i. claritate immortalitatis ⁊ honore. s. diuini nominis: q2 dedit nomen qđ est super omne nomen ⁊c. Passionis. n. merito omnes creature sunt sibi subiecte. Et ponit Dauid quinq3 differētias creaturarum. Primo oues. i. personas simplices que habent conditiones ouis ⁊c. Hic ⁊c. Secūdo boues. i. personas vite apostolice: habentes duo cornua. s. bone vite ⁊ vere doctrine. Ideo dicit. Uniuersas in feminino. i. vaccas que debent populum lactare lacte bone doctrine. Tertio pecora campi. s.

peccatores qui in hoc mundo tenuerunt vitam bestialem vt pecora:sequendo sensualitatẽ. Ps̃ cum in honore nõ intellexit ꝛc. Quarto volucres celi.i.ãgelos qui in iudicio separabunt bonos a malis. Quinto ꝛ pisces maris:isti sunt demones qui per mare huius mundi latitant ꝛ discurrunt ad perdendum animas ꝛc.

Deo gratias.Amen.

¶In festo scti Joãnis euangeliste ante portam latinam. Sermo vnus.

Hic est discipulus ille quẽ diligebat iesus.Jo.21. Thema loquitẽ de btõ Joãne euangelista. Et ex themate summo motiuũ declarãdi quot sunt gradus amoris quos deus hʒ ad suas creaturas. Et querẽs inueni ꝙ tres sunt gradus.

¶Primus de amore generali.

¶Scd̃s de amore spẽli.

¶Tertius de amore singulari.

In primo gradu deus diligit oẽs creaturas generaliter. In scd̃o diligit solũ psonas bonas p deuotionẽ. In tertio gradu diligit Joãnem euãgelistã:ꝛ de isto tertio gradu dicit thema hic est ꝛc. ¶Primus ergo gradus de amore generali quo de⁹ diligit oẽs creaturas. Hoc pbaẽ rõne ꝛ auctẽe. Rõne q꞉ qlibet artifex diligit opa sua ꝛ vult in ipsis laudari. Verbi grã. Si aliqs edificasset domũ ꝛc. Sic domus dei ẽ mũdus ꝛc. In celo sunt camere in qbus habitat ipẽ cũ filijs. Mũdus iste est stabulũ infernus ẽ carcer ꝛc O isrl̃ ꝙ̃ magna ẽ domus dñi et ingens locus possessionis eius. magnus et nõ hñs finem.excelsus ꝛ imensus Baruc.3. Nota Nõ habens finẽ.s.quo ad durationẽ. Hanc domũ fecit deus cũ magna sapiẽtia.ps.103. Quã magnificata sunt opera tua dñe:oĩa in sapiẽtia fecisti. ergo deus diligit opera sua ꝛc. ꝛ vult laudari ꝛ nõ maledici in ipsis:al' est magnũ peccatum. Vñ peccaret qui blasphemaret diabolum inq̃tum est dei creatura. Vñ in epl'a Jude dicit. Cum michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de moysi corpore:non est ausus iudicium inferre blasphemie:sed dixit Imperet tibi dominus. Vide aliam rationem quã ponit Tho. in prima parte.q.20. arti.2. Amare enim est bonum velle aũt esse est maximum bonũ. Omnes aũt creature habent esse a deo: ppter hoc enĩ sunt q꞉ deus vult eas esse ꝛc. Nota de illo sctõ qui dum itineraret indignatus de magno vẽto maledixit de qua maledictõe ꝯtritus inclusit se in quadã domo ꝛ piecit clauem in mare:pmittens se nunꝙ̃ inde exire quousqꝫ inueniretur clauis. ꝛ tandem presentatus fuit sibi piscis post annũ.in cuius vẽtre inuenit clauem ꝛc. Patet ergo ratio. Auctẽte etiã probatur Sap.xi. Diligis omnia que sunt: ꝛ nihil odisti eorũ que fecisti:nec enim odiens fecisti ꝛc. Declara.

¶Modo sunt hic quattuor qõnes. Primã si deus creauit oĩa et ex hoc diligit oĩa:cũ deus sit summum bonũ quare alique creature sunt male naturalĩ sicut serpẽtes.dracones.ꝛ hmõi: Dico naturalĩ ad excludendũ demones ꝛ peccatores:qui nõ sunt naturaliter mali.de qbus dicã. i.in.3.q. Nota ꝙ ppter hanc rationem ꝛ alios:moti sunt manichei ad dicendum ꝙ creature visibiles sunt create a diabolo:sed heresis est ꝛ cõtra auctoritatem scripture in multis locis.ideo rñde ad oppositũ vt per Tho.in prima pte.q.65.arti.i.ad scd̃m. Scd̃a q̃stio per modum argumenti:videtur ꝙ deus nõ diligat omnes creaturas saltem visibiles. Nam nullus diligit suum contrarium: sed omnes creature visibiles videntur contrarie deo: quia retrahuntur ab ipso deo quia omnia peccata fiũt amore creature: quando diligitur plus ꝙ̃ creator. Unde enim auaricia.s.rapine.furta.pyratice. nisi ex auro: Unde luxurie: nisi ex feminis. Unde superbie:nisi ex dignitatibus officijs ꝛ honoribus: Et hec omnia sunt creature dei. Unde dicit Aug⁹ ꝛc.vt supra. Itẽ apostolus. Itẽ xp̃s vt supra. Itẽ.i. Jo.2. Si quis diligit mũdũ nõ est charitas patris in eo: qm̃ omne qd̃ est in mũdo aut est ꝯcupiscentia car.aut ꝯcu.oculoꝝ.ꝛ supbia vite. Sed dic ſm Aug.sup Jo.ꝙ noĩe mũdi hic amatores mundi significanẽ. Vñ Aug⁹ dicit ꝙ peccatum mortale nihil aliud est ꝙ̃ auersio ab incommutabili bono et cõuersio ad

cõmutabile bonum: qd est creatura. Ideo
apls consulit nobis nõ contemplari ea que
videntur. 2. Cor. 4. Non ɔtẽplantibus no
bis que videntur sed que nõ videnť: q̃ enī
videnť tpalia sunt: q̃ aũt nõ videntur eter-
na 7c. Et Jo. 15. Si mundus vos odit scito-
te q2 me priorem vobis odio habuit. Rñ°
fm Tho. vbi supra ad tertiũ. Creature oēs
q̃tum est de se nõ retrahunt a deo sed in ip
sũ ducunt: q2 inuisibilia dei a creatura mũ
di per ea q̃ facta sunt intellecta cõspiciunť
sempiterna quoq3 virtus eius 7 diuinitas.
Ro. 1. Sed quia auertant a deo hoc est ex
culpa eoꝝ qui insipienter eis vtunť: vt pȝ d
diuitijs qbus aliq bene vsi sunt: sicut Abra
am. Dauid. 7 Job 7 huiõi: 7 aliq male. Et
ideo dicit Sap 14. q Creature dei facte
sunt in muscipulam pedibus insipientium.
Quinimo 7 hoc ipm q a deo abducant at
testatur q sint a deo. Nõ n. abducunt 7 re
trahunt a deo insipientes nisi allicie̋do fm
aliqd boni in eis existẽs: qd hñt a deo fm
Tho. Quia sicut omne esse ita omne bonũ
a deo est. Jo. 1. Oia per ipm facta sunt 7c.
Et hoc etiã ɔfirmať per sile. Nam si ignis
accendit 7 cõburrit domũ tuã: non seqť ex
hoc q ignis sit malus sed q tu male vteris
igne. Sic 7 de vino inebriãte hoiem: q̃uis
hac rõne bestialis machometus phibuerit
vinũ. 1. Tim. 4. Ois creatura dei bona est
7 nihil rejiciendũ qd cũ gr̃aꝝ actione pci-
pit. Tertia qd verũ sit pctm occidere crea
turas 7c. Et vr q sic: q2 facte sunt a deo 7
ab eo diligunť. ergo 7c. Preterea. Pctm est
eis maledicere. ergo maius pctm vr eas de
struere 7c. Propter hoc aliq faciebãt ɔscias
occidendo pulices sed nõ gallinas 7 perdi
ces 7c. Pro r̃isione nota q deus fecit crea
turas dup ici fine. Primo propter glo-
riã suã. Scdo propter vtilitatẽ hominis.
De primo Prouer. 16. Uniuersa propter se-
metipm operatus est dñs. de. 2. Gen. 1. Dedi
vobis oẽm herbã 7c. 7 sint vobis i cibũ 7c.
Item Gen. 9 Omne quod mouetur 7 vi-
uit erit vobis in cibum. Item de corpori-
bus celestibus habetur Deut. 4. Custodite
sollicite aias vestras ne forte eleuatis ocu-
lis ad celum videas solem 7 lunam 7 oia
astra celi 7 errore deceptus adores ea 7 co
las que creauit dñs deus tuus in ministe-
rium cunctis gentibus que sub celo sunt.
Modo ad propositum: occidi creaturas
potest esse dupliciter. Uno modo in vtilita
tem holum vel cõtrario vt homicidas 7 ma
lefactores: vel persone singulariter vt prop-
ter cibum 7c. 7 tunc non est peccatum dum-
modo debite circumstantie obseruentur. i. q
fiat ab eo cui potestas a deo concessa est:
7 cum debito modo ɔcedendi secundũ for-
mam iuris: q2 hoc ɔcordat fini. Scdo ad
quem deus ordinauit creaturas. Alio mõ
sine hominum vtilitate intendendo solum
creaturaꝝ destructionem: 7 tunc est pctm
eo q nõ concordat nec primo fini nec scdo
7 ex hoc etiam maledicere creaturis est pec
catũ etiam demoni: inquantũ est creatura
dei: quia nulli fini cõcordat si maledicitur
creatura inquãtum creatura: secus si male-
dicatur creatura respectu malitie sue q̃ non
est a deo. Ideo Daſi. 15. Benedicite omnia
opera dñi dño. i. vos hoies benedicite dñot
ex consideratione oĩum creaturarum.
Quarta qd An hoc amore generali de°
diligat peccatores damnatos 7 demones:
Rñ° q sic: q̃tum ad naturam sed nõ q̃tum
ad culpaȝ. Rõ primi q2 hõ est ad imaginẽ
dei sicut 7 angelus: sed macula culpe est do
odibilis. Auctoritas Odio sunt deo im-
pius 7 impietas eius. Sap. 14. Nota simi
liter quia deus odit impietatem 7 propter
eam odit etiam impium: ita q eadem ratio
odĩ est vtrobiq3. Singulariter tamen tres
differentias peccatorum habet odio deus.
Unde Eccli. 25. Tres spẽs odiuit aia mea
7 aggrauor valde aie illoꝝ. pauperem su-
bum. 7 diuitem mendacem. 7 senem fatuũ
7 insensatũ. Maculã ergo odit de° in ima-
gie sua. Et ex hoc nota ɔ mulieres se depin
gẽtes 7c. q2 multũ hẽt pro malo pictor si
aliqs ignarus artis vellet emendare pictu
ram 7c. Multo magis q̃ in bostia inquam
deus non vult maculam: vt pȝ Leui. 22. 7c.
Fiat ergo ratio. Si in animata 7 irrationa
bilia sibi 7 offerenda vult deus q sint sine
macula: q̃to magis animas rationales 7c.
Odisti omnes qui operantur iniqtatẽ 7c.
Uirum sanguinum et dolosum abhomina
bitur dominus. Jd Lauamini mundi esto
te: auferte malum cogitationum v. strarum
Isa. primo.

¶ Scḋo gradus diuine dilectionis est de amore spãli quo solũ bonos diligit. Simi litudo detur de hoie bono qui licet diligit oẽs primos: tñ spãlius filios. parentes. et amicos. ꝛ ondit eis signa dilectionis: cum eis loquendo. ꝯuersando ꝛc. Sic deus bonis psenis ondit signa dilectionis. Primo loquẽdo: loquit homo deo cũ orat vt dicit Isidorus in lib. de summo bono: deus loquitur hoi qñ dat ꝯsolationes ꝛc. Item qñ legis bonũ librũ ꝛc. Ecõtra qñ legis aliquẽ librum malũ loquitur tibi diabolus. Uñ Isidorus. Ideo ꝓhibetur xpianus legere figmenta poetaꝝ: q: per oblectamenta fabularum nimiũ mentem excitant ad incentiua libidinum ꝛc. 37. di. ideo ꝛc. Scḋo ꝯuersatur deus cum bonis q: manet in eis p dilectionem. Qui diligit me sermonem meum seruabit: ꝛ pater meus diliget eum ꝛ ad eũ veniemus ꝛ mansionem apud eum faciemus Jo. 14. Nota Mansionem ꝛc. quia deus etiã ad malos quãdoq3 venit p bonas inspirationes ꝛc. sed mansionem suam solũ in bonis facit. Uñ. 1. Jo. 4. Deus charitas est ꝛ qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Tertio comedit cũ bonis qñ sumunt corpus xpi ꝛc. 2. Apoc. 2. Ecce sto ad ostium ꝛ pulso ꝛc. Quarto dat dona eis: cui humilitatẽ cui mansuetudinẽ: ideo regratiari tenentur boni deo. Idem de bonis tẽporalibus ꝛc. De isto amore spãli loquitur scriptura cũ dicit. Neminem diligit deus nisi eũ qui cũ sapiẽtia inhabitat. Sapiẽ. 7. Nota Inhabitat: q: deus isto amore nõ amat stultos sed sapientes. Sed videamus q sunt sapientes. Nota similitudinẽ de itinerantibus p biuium: via sinistra eẽt plena arboribus ꝛ tabernis ꝛ delitijs sed esset passus periculosus plenus latronibus ꝛc. via dextera esset aspera sed tuta ꝛc. Supposito aũt biuio esset turris guardie ꝛ vnus stans in turri clamaret: itinerãtibus: dicẽs: Nõ eatis per sinistram q: est periculosa ꝛc. sed ad dexteram ꝛc. Illi qui crederent essent sapientes et irent per viam dexteram. Illi vero qui per sinistram nõ credentes clamãti essent insipientes. Uel dic aliam similitudinem de duobus condẽnatis ad mortẽ: qui ducuntur ad mortem quoꝝ vnus ridet ꝛ alter plorat ꝛc. Idem in proposito ꝛc.

Uia dextera ẽ via pnie que est aspera sed tuta via: sinistra ẽ vitioꝝ ꝛc. Passus periculosus est mors. Dices tu. Nõne iste passus periculosus est etiam in via dextera si nõ derobatur a latronibus. Clamantes autem viatoribus sunt ꝓphete. apli. ꝛ predicatores. existentes in turri gratie dei vel ꝓdicationis. Inter quos Salomon clamat dicẽs: que a dextris sunt nouit dñs. s. scia approbationis: peruerse vero sunt que a sinistris sunt Prouer. 4. Et Dauid. Qñ nouit dñs viam iustoꝝ: ꝛ iter impioꝝ peribit. Talibus ergo sapientibus dicit xps. Sicut dilexit pater. s. amore speciali: et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. s. persuadẽdo in beata vita. Si dicatur ꝛ quomõ manebimus: Respondetur si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: sicut ꝛ ego precepta patris mei seruaui et maneo in eius dilectione Jo. 15.

¶ Tertius gradus diuine dilectionis est de amore singulari quo dilexit Jo. euangelistam: sed nõ solum primo ꝛ scḋo sed etiã isto. Declaretur per similitudinem de patre fami. qui diligit generali amore totam domum etiam famulos ꝛ seruos ꝛ ancillas. Sed amore spãli diligit vxorẽ. Amore autem singulari diligit filium sibi similem ꝛc. Sic xps diligit amore generali omnes creaturas sed amore spãli solum bonos vt dictum est: sed amore singulari diligit Joan. euangelistam: quia similis erat sibi propter virginitatem mundissimam. Beda. Diligebat Joãnem iesus non exceptis ceteris singulariter solum sed p̃ ceteris quos diligebat familiarius vnum: quem spãlis prerogatiua castitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Huius autem amoris triplex signum ostendit. Primum quando eum de nuptijs vocauit ante copulam in quibus nuptijs mutauit aquam in vinum. De quibus Jo. 2. Hic potes dicere de contrahentibus matrimonium quibus licitum est ingredi religionem ante copulam. Scḋm signum fuit quando eum dedit virgini in filium in cruce pendens dicens matri. Mulier ecce filius tuus ꝛc. Jo. Tertium signũ fuit huius singularis dilectionis quia sine martyrio voluit eum finire vitam: ꝛ sic predixit petro corã omnibus apostolis: vt ha

betur in euangelio. Recita historiam euan/
gelij. Nota q ter sanct9 Jo. fuit in mortis
periculo. Primo qn bibit venenum sibi da
tuz ab Aristodemo. Scdo qn fuit positus
in feruentis olei doliū a Domitiano. Ter/
tio qn fuit in insulam relegatus. s. pathmos
Nota Sic eum volo manere. i. sanū. viuū.
z incolumē. Donec veniā: supple ad eū zč.
Et ista fuit ratio quare positus in dolio fer
uentis olei nō est mortuus: vt habet in legē
da de quo miraculo fit hodie festū. Et uer/
tam signū q2 sicut virgo maria sine dolore
mortua est. sic Joānes zč. Dic eius mortez.
Tū Hierony. Tam extraneus a dolore
mortis: q̄ a corruptione carnis inuenit alie
nus. De corpe eius quid sit factū. vide. s.
in festo natalis eius p. vltima. Jō fuit com
pleta pphia Jsaie que recte videtur fuis/
se de Joāne: dicente xpo Johāni. Cū am
bulaueris in igne nō combureris z flāma
nō ardebit te: q2 ego dns tuus saluator tu
us. Ex quo honorabilis factus es in ocu/
lis meis z gloriosus: z ego dilexi te Jsa. 43.
Nota Honorabilis fact9 es i oculis meis.
Multi sunt honorabiles in ꝯspectu hoīum
sed nō in oculis dei: sicut sunt hypocrite zč.
Multi ecōtra. sicut psone bone que interdū
faciunt aliqua cum bona intentione: tn̄ gē
tes scandalizantur. Talibus dicit Apls.
Prouidentes bona nō tm̄ coram deo sed
etiam coram oībus hoībus Ro. 12. Multi
nec in ꝯspectu hoīum nec dei: sicut peccato
res manifesti zč. Multi vero sunt honora/
biles in ꝯspectu dei z hoīum: de quibus di
cit scriptura loquens de Tobia z cogna/
tione eius Ois generatio eius in bona vi
ta z scā ꝯuersatione pmansit: ita vt acce/
pti essent tam deo q̄ hoībus z cunctis ha/
bitantibus terrā Tob. vltimo. In isto gra
du fuit Jo. euangelista Jdeo dicit. Ego di
lexi te: z thema. Hic est discipulus ille zč.
Deo gratias. Amen.

¶ In festo scti Barnabe apli. Sermo .i.

Erat vir bo/
nus plenus spū scto z fi/
de. Act. xi. Pro introdu/
ctione posset hic querere
aliquis quare btūs Bar/
nabas dicit aplс. cuz nō fuerit de. 12. Stri/
cte aūt z pprie apli dicuntur duodecim
quos misit xps zč. Unctus. Uocauit disci/
pulos suos z elegit. 12. ex ipsis: quos z apo
stolos nominauit Luc. 6. z nominant. Jtē
xps dixit. Nōne. 12. hore sunt diei Jo. xi.
Nō loquitur de die naturali: quia habz z
14. horas nec de vsuali q2 aliqn habz plu/
res horas aliqn minus: sed loquit de se q
est dies illa: de qua Dauid. Melior ē dies
vna sup millia Hui9 diei. xij. hore sunt. xij.
apli: clari in sanctitate z doctrina. Ho9. du/
plr possumus assumere aplos. Uno modo
stricte: z sic sunt pprie apli illi quos xps in
vita sua elegit z misit vt pbat argumētū.
Et hoc mō nec btūs Barnabas nec Pau/
lus fuerunt apli: sed btūs Mathias sic: q2
successit in locum Jude z iam xps elegerat
eū in corde suo z quodāmodo ore eū dixit.
Amen dico vobis q vos qui sequuti estis
me. in regeneratione cū sederit filius hoīs
in sede maiestatis sue: sedebitis z vos sup
sedes. xij. iudicantes duodecim trib9 israel
Mat. 19. In ista aūt te nō loquebat de iu/
da quē pscīebat iudicandū nō iudicaturū:
sed loquebat de btō Mathia zč. Hi aūt
sunt. xij. lapides electi de Jordanis medio
Josue. 5. Propter fidei sue soliditatē. Hi
sunt. xij. boues sub mari eneo. 3. Re. 7. Pro
pter sui laboris vtilitatē in messibus ipdica/
tionis in figura boum prefigurati. Hi sunt
xij. fontes inuenti in helyz Exo. 15. Et h pro
pter latū fluxum sue doctrine. Hi sunt. xij.
porte ciuitatis Apoc. 22. Porte dicti q2 p
eos est ad ecclesiā introitus hos elegit dns
Mat. 12. Uide qd scripsi in sermonibus de
articulis fidei ser. 26. in additione que inci
pit Sed quō omnes predicti zč. Alio mo
do large z tunc nō solum illi qui in vita xpi
fuerunt a xpo electi z missi dicuntur apli:
sed etiā illi qui post christi ascensionez fue
runt electi: z sic btūs Bar. z Paulus sunt
apli z sic sunt. xiiij. Btūs aūt Paulus fuit
maximus aplōꝝ quem elegit christus cum
iret Damascum psequendo xpianos Act.
9. Uas electionis mihi est iste vt portet no
men meū coram gentibus z regibus z fi/
lijs israel. Ex hac rōne in bullis papalibus
in sigillo plūbeo btūs paulus ponitur ad
dexterā z petrus ad sinistrā: alś bulla cēst

falsa. Nō qꝛ btūs Petr⁹ fuit electus a xp̄o
in sinistra.s.in hac vita mortali. Paulus
aūt fuit electus a xp̄o in dextera glorie qꝛ
tunc xp̄s erat imortalis ꝛ ipassibilis:sic etiā
btūs Barnabas fuit elect⁹ a christo in dex
tera glorie. De ista electione auctas. Ieiu/
nantibus aūt discipulis dixit illis spūs san
ctus. Segregate mihi Barnabā ꝛ Saulū
in opus ad quod assumpsi eos Act.ij. Pa
tet ergo ꝙ btūs Bar.est verus apl's christi
licet xp̄s nō elegerit eum in vita. Si autē
queraẗ quare de oībus discipulis fuit ele/
ctus btūs Bar.in aplm ꝛ nō aliꝗ. ratio assi/
gnatur in themate. Erat vir bonus ꝛc̄. Et
loquiẗ litteralit̄ de Barnaba vt patꝫ Act.
xi. Nota vir a virtute. Multi enim hoies
nō sunt viri.i.virtuosi ꝛc̄. Patet thema. In
quo subtiliter ostēdūẗ quattuor excellentie
de beato Bar.

¶ Primo qꝛ fuit alte virtuosus: Erat vir.

¶ Scdo qꝛ fuit plene pietosus: Erat bon⁹.

¶ Tertio qꝛ fuit verus gratiosus: Plenus
spiritu sancto.

¶ Quarto qꝛ fuit digne gloriosus:qꝛ ple/
nus fide.

¶ Dico p̄mo ꝛc̄. Quid est esse virtuosum?
Nota p declaratione siīitudinē triplicem.
Primo de illo q ipulsus a vēto cadit dī
ꝙ nō hꝫ virtutē.nō ē fortis.vide quō ceci
dit:sꝫ qui stat fortiter dī.o virtutē hꝫ.fortis
est ꝛc̄. Sic spūal'r ventus magnus est tēta
tiōes demonū. De quo dī.3.R.19. Spūs.i.
ventus grādis ꝛ fortis subuertēs mōtes ꝛ
ꝯterens petras. Montes alti fuerūt Adā.ꝛ
Eua. Sanson. Dauid. Salomon ꝛc̄. Iste est
ille vētus de quo tropologice.i.moraliter le
gitur Job.i ꝙ ꝯcussit quattuor angulos do
mus ꝛ oppressit filios Job ꝛc̄. Quattuor
anguli domus.i.aie:sunt quattuor virtutes
cardinales ꝛc̄.quas destruxit iste vētus ꝛc̄.
Filij Job sunt bona opa viri iusti:que occi
dunẗ cū meritū eoꝝ pdiẗ ꝛc̄. Scd'a simili
do est de eo q portat magnū onus fortiter:
dī ꝙ hꝫ virtutē fortis est.aīs debilis ē ꝛc̄.
Sic in pposito Omnis maximū aīe ē cor
pus. Auctas. Corpus qđ corrūpitur aggra
uat aīam ꝛ deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitātem Sap̄ 9. Qui ergo
fortiter portat resistendo inclinationib⁹ car
nis ꝛc̄.dī ꝙ est virtuosus ꝛc̄. Tertia simili
tudo est de eo qui resistit ictibus ꝛ pcussio
nibus pugnantis fortis militis. Miles iste:
est mundus qui pugnat ꝯ nos ꝛ pcutit ict
bus infirmitatum.paupertatū. guerrarum.
pestilentiarum.famis.inimicitiaꝝ ꝛc̄. Si er
go aliquis fortiter resistit diciẗ ꝙ est virtuo
sus. Talis erat ille de quo diciẗ Job.i. Vir
erat in terra hus nomine Job: ꝛ erat vir il
le simplex ꝛ rectus ac timens deum ꝛ rece/
dēs a malo ꝛc̄. Talis fuit btūs Bar.quia
erat Vir.i.virtuosus. Hic quō fuit de Cy
pro de ciuitate Nicosie de genere Aarō ꝛc̄.
Et audita fama apostolorum venit Ierusa
lem.ꝛ sciens tēpus messis completum. au/
diebat sermones apostoloꝝ cum magna re
uerentia.deinde dixit intra se. Ex quo au
diui doctrinam istorum volo videre eorum
vitam:quia multi bene predicant aliꝗs ꝛ
sed ipsi male viuunt: ꝛ vidit vitam eorum
cōmunem:pauperem ꝛc̄. In legenda dici/
tur ꝙ fuit de.lxxij.discipulis ꝛc̄. Deinde vi
dens miracula quibus confirmabant do/
ctrinam suam baptizari petijt et vocatus ē
Barnabas.i.filius consolationis: qꝛ de eo
habuerunt magnam consolationē apostoli.
cum prius vocaretur Joseph: et venditis
possessionibus. Ideo christus sibi apparuit
in oratione dicens. Constans.i. virtuosus
esto Barnaba:qꝛ premia eterna percipies
Act. O qualis cōmutatio. Et additus est
societati discipuloꝝ ꝛc. Auctas. Joseph au
tē q cognominatus ē Barnabas apl's qđ
est interp̄tatū filius ꝯsolationis.leuites cy/
prius genere.cū haberet agrū vēdidit eū.
ꝛ attulit p̄ciū et posuit ante pedes aploꝝ
Act.4. Ideo possumus de eo dicere. Erat
vir ille magnus apud dn̄m suū et honora/
tus.4.R.5. Moraliter. licet non tenemini
vendere oia q̄ habetis ꝛc.tn̄ saltē restitua/
tis mal' ablata.s. vsuras.rapinas.furta ꝛc.

¶ Scd'a excellētia beati Barnabe fuit qꝛ
fuit plene pius:qꝛ erat vir bonus. Bonus
est ille qui nō solum curat de salute sua sed
etiam proximi: iuxta illud Deus manda/
uit vnicuiqꝫ de proximo suo Eccli.17. Itē
dicit Diony. Bonuꝫ est quod est cōmunica
tiuum sui ipsius ꝛc. Sic beatus Bar. fuit
bonus quia etiā salutem proximi procura/
uit predicādo ꝛc. Dicam vobis singulare
vnuꝫ de eo ꝛc. Hic quomodo ipse adduxit

paulum post conuersionem suam ad apo/
stolos rc. Auctoritas. Cum autem venisset
paulus in ierusalem tentabat se iungere di/
scipulis. et omnes timebant eum nō creden
tes q̄ esset discipulus. Barnabas aūt appre
hensum illum duxit ad apl̄os et narrauit il
lis q̄ō in via vidisset dn̄m rc. Act. 9. Item
nota q̄ō pie reconciliauit sibi sociū Joānē
marci vocatum: qui dimiserat eum cū fuis/
set in periculo mortis: vt pz Act. 13. et 15. Pz
ergo pietas eius. Moraliter: sic quilibet vnus
debet curare de proximo suo: presertim vir
bonus de vxore mala: et econuerso. Saluabi
tur vir infidelis per mulierem fidelem rc.
1. Cor. 7. Item pater debet curare de filijs
dum sunt tenelli: sicut ortolanus de arbori
bus tenellis facit quicquid vult: secus aūt cū
indurescunt rc. Sic ortolani in ecclesia dei
sunt illi de contagio rc. Ideo instruas eos
dum sunt paruuli alias rc. Dic vt expedit.
Si quis suorum et maxime domesticorum curā nō
hz: fidē negauit: et infideli deterior. 1. Tim. 5.
Sic officiales debent curare de republica.
Dic de obseruatione festorum et que feste sunt
mandata rc. Dic vt expedit. presertim de
apothecis q̄ nō aperiantur in diebus festi
uis. Item qui habet regimen cōitatis: de/
bet procurare bonum non solum sibi sed et
toti cōitati rc.

¶ Tertia excellentia beati Bar. quia fuit
vere gratiosus. quia plenus spū sancto. Dic
q̄ō dum esset Antiochie ordinauit q̄ di/
scipuli vocarentur de cetero xp̄iani a xp̄o: q2
prius dicebantur discipuli aplorum rc. vt legi
tur Act. 11. Et fuit impleta pphia Isa. di.
Et seruos suos vocabit noīe alio: in quo q
benedictus est super terram benedicetur a
deo. Amen Isa. 65. Item dic qualiter recu/
sauit diuos honores sibi oblatos Act. 14.
Plenitudo spūs sancti repellebat ab eo spi
ritum inanis glorie: et dabat in oībus gloriā
deo. Ideo poterat dicere. Spūs tuus bon⁹
deducet me in terram rc. Ps. 142. Morali/
ter rc. Omne quodcūqz facitis in vbo aut
opere: omnia in noīe Jesu xp̄i facite Col. 3.
Nota hic contra illos qui honorem deo de
bitum auferunt blasphemando rc. et tamē
deus pater non cessat bene facere rc.

¶ Quarta excellentia: q2 fuit digne glorio
sus q2 plenus fide. Perfecta fides glorifi/
cat hoīem in mundo per miracula et in fu/
turo per gloriam. Ideo quando xp̄s cura/
bat aliquem dicebat. Fides tua te saluum
fecit. Ideo dicebat aplūs. Accessum hēmus
per fidem in gratia ista. s. miraculorum in qua
stamus et gloriamur. s. in alio mundo in spe
glorie filiorum dei Ro. 5. Dic q̄ō btūs Bar.
ex merito fidei sue curabat oēm infirmita/
tem et portās euangelium Mathei ponebat
illud sup infirmū et curabat rc. Itē fuit glo
sus i alio mūdo p martyriū. Dic ei⁹ marty
riū rc. Iō dixerūt Apl̄i de Barnaba Act.
15. Placuit nobis collectis in vnū eligere
viros et mittere ad vos cum charissimis no
stris Barnaba et Paulo hoībus qui tradi
derunt aīas suas pro noīe Jesu christi dn̄i
nostri rc. Moraliter rc. Dicatis credo vt
credatis corde et confitemini ore et operemi
ni facto: q2 hec est fides perfecta. Nota con
tra mulieres dicentes illis qui portant ad
baptizandum pueros: q̄ non volunt se ne
si sint pueri fiant lapiminari. s. puelle stri
gae rc. O maxima fatuitatum alias rc. si/
cut candela que nisi respiret extinguitur.
Ideo David. Credidi propter quod locu/
tus sum. Et qualiter: Ego autem humiliat⁹
sum nimis: q2 ad credendum ea que sunt fi
dei oportet humiliare intellectum. subiugā/
tes oēm intellectum in obsequium christi.
2. Cor. 10. Ideo Ro. 10. Corde creditur ad
iustitiam: ore autem confessio fit ad salutē.
Deo Gratias. Amen.

¶ In festo beati Barnabe apostoli.
Sermo. scdus.

Gaudete et exul/
tate:
q2 noīa vestra scripta sunt
in celis. Luc. 10. Pro de/
claratione verborum notā
dum q̄ fit magna questio
in sacra theologia: sicut tāgit Tho parte. 1.
q. 24. ar. 3. Utrū scripti in libro vite possint
de eo deleri siue cassari. Liber autem vite
dicit noticia dei de predestinatis: sm̄ q̄ di/
cit Glo. super illud. Ps. 68. Deleantur de li/
bro viuentium. Et ex hoc videtur q̄ nō pos
sit aliquis deleri de libro vite: cum noticia
dei de pdestinatis sit certa et immutabilis.

Mal.3. Ego deus et non mutor: econtra vero ps.68. Deleantur de libro viventium. Pro huius ergo declaratione est notandum quod duppliciter aliquis scribitur in libro vite.

¶ Uno modo secundum presentem iustitiam seu gratificationem.

¶ Alio modo secundum divinam prescientiam seu predestinationem.

Secundum ergo hanc bimembrem distinctionem est duplex conclusio. Prima conclusio est affirmativa: videlicet quod scripti in libro vite secundum presentem iustitiam deleri possunt de libro vite. Secunda conclusio est negativa: videlicet quod scripti in libro vite secundum divinam predestinationem non possunt de libro vite deleri. Prima ergo conclusio probatur triplici medio. s. Ratione. Exemplo. et Auctoritate. Ratio est ista: quia gratia per quam aliquis scribitur in libro vite hoc primo modo quamvis inclinet liberum arbitrium ad bonum tamen non cogit: et ideo potest perdi quamdiu sumus in hac vita in qua omnia subduntur mutabilitati sicut et corpora: quia unumquodque recipitur secundum modum recipientis. Ideo dicit Ro.8. Vanitati enim creatura subiecta est. Vide supra in festo sancti Nicolai q incipit Inextinguibile est lumen illius in prin. Quando ergo homo cadit de statu gratie in peccatum mortale tunc deletur nomen eius de libro vite. Si vero non peccat sed conservat se semper in gratia non deletur nomen eius de libro vite: iuxta illud Apoc.3. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis: et non delebo nomen eius de libro vite. Est tamen notandum quod deletio ista non refertur ad noticiam dei. quasi deus aliquid presciat et postea nesciat: sed ad rem scitam quia. s. deus scit aliquem prius ordinari in vitam eternam et postea non ordinari cum deficit a gratia secundum Tho. p. i. q. 24. ar. 3. Non ergo mutabilis est deus: quia sicut dicitur Mala.3. Ego deus et non mutor: sed sua voluntate incommutabili vult mutabilia: iuxta illud Boetii. Stabilisque manens dans cuncta moveri. Et sic patet ratio. Exempla patent in multis. Primo in Adam. Item in Aaron. In David in Iuda. de quo dominus dicit. Ione.12. vos elegi et unus ex vobis diabolus est Io.6. Quotidie etiam videmus et utinam non videremus multos servos et ancillas dei cadere in peccatum mortalia: et per consequens deleri de libro vite. Auctoritas vero clara habetur Exo.32. De hystoriam quando Moyses oravit ad dominum pro peccato populi de

vitulo aureo et cetera. Obsecro inquit domine peccavit populus iste peccatum maximum feceruntque sibi deos aureos. aut dimitte eis hanc noxam aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti. Cui respondit dominus. Qui peccaverit in me: delebo eum de libro meo Exo.32. Patet ergo ex hac auctoritate quod possunt quidam deleri de libro vite. Ad idem facit auctoritas ps. Deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur. Vide quod scripsi dominica. i. serm. i. p. i. et sic patet prima conclusio. Secunda conclusio est negativa et cetera. probatur per auctoritatem Aug. 20. de civi. dei ubi dicit: quod divina prescientia que falli non potest est liber vite. Et hoc modo erant scripti apostoli preter iudam propter quod dicit eis dominus verbum propositum. Gaudete et cetera. Patet thema. Modo videamus quare nomen beati Bar. fuit scriptum in celis: ubi modo regnat cum Christo. Nota ergo quod propter quattuor virtutes que sunt iste videlicet.

¶ Prima perfecta largitas ad dispergendum propria.

¶ Secunda firma virilitas ad agrediendum ardua.

¶ Tertia profunda humilitas ad contemnendum prospera.

¶ Quarta magna animositas ad sustinendum adversa.

¶ Prima fuit perfecta largitas et cetera. duo dico: perfecta et largitas. Ubi notandum quod est duplex largitas. s. vitiosa et virtuosa. Et quelibet earum habet tres gradus. Largitas enim vitiosa invenitur in triplici differentia. s. mala. peior. pessima. Virtuosa etiam invenitur bona. melior. optima. Largitas mala que convenienter dicitur prodigalitas: est quando homo largitur personis non indigentibus aliquid ad suam laudem et gloriam: vestem vel aliquid tale: cum tamen pauperi indigenti: immo Christo in paupere nihil vult largiri: et si quando largitur aliquid. satis modicum et tenue elargitur. immo nec debita restituit. Contra hanc ergo largitatem vel potius prodigalitatem ait Hieronymus ad Paulinum: et scribitur in decret. 16. q. i. Si cupis. Preter victum et vestitum et manifestas necessitates nihil cuique tribuas: ne filiorum panem canes comedant. Nota glo. super ciuil. in. xi. lib. Codic. ti. de mendicantibus validis: que dicit quod tales validi mendicantes sunt repellendi. Peior est quando vanitates expendit. puta ad convivia splendida ad instar divitis epulonis: de quo legitur Luc.16. Utitur vestibus preciosis tenet canes

multos. indult equos falerijs. accipitres. fal
cones. et in his talibus largus est. dabit
histrionibus. Pessima est qñ largus est hõ et
in malũ alterius: puta ad inducendũ mulieres:
qñqȝ et ad vindicandũ se de inimico: vel ad
hmõi talia. Tales ergo duo mala cõmittũt
qȝ fraudãt paupes elemosinis sibi debitis.
et 2° expendunt male etc. Est ergo largitas
alia virtuosa his tribus modis. Est. n. quedã bõa
qñ hõ largus est ad debita soluẽda et fami
lie necessaria. Melior qñ largus est ad su/
bjectionẽ pauperum libenter eis imparciens
de superfluo: iuxta illud Luc. xi. Quod superest:
date elemosynã: et ecce oĩa mũda sunt vo/
bis. Optima est et pfecta qñ hõ volens xpm
seqȝ: oĩa vendit: et dat pauperibus: iuxta illud
Mat. 19. Si vis pfectus esse: vade et vende
oĩa q̃ habes et da paup. et veni sequere me.
Hanc ergo pfectã largitatẽ habuit Barna
bas: ppter quod meruit scribi in lib. vite. Uẽ
didit. n. agrũ suũ et posuit pciũ ante pedes
aplõꝝ: sicut legit Act. 4. Uide supra in ser.
precedẽti qui incipit. Erat vir bonus etc. Fuit
etiã largus ad puidendũ frũm inopie: tpe
famis. Nam sicut dr Act. xi. Cũ facta esset
fames magna sub Claudio fm qȝ pphaue
rat Agabus. discipuli put quisqȝ hẽbat pro
posuerũt in ministeriũ mittere habitãtibus in
Judea fratribus: qđ et fecerunt mittẽtes ad
seniores p manus Bar. et Pauli etc.

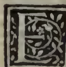
¶ Secũda virtus Bar. fuit firma virilitas ad
aggrediẽdũ ardua qđ pȝ in duobus. Pri
mo in hoc qȝ illã maximã ciuitatẽ Anthio
chiam ad cõuertendũ accepit: sicut pȝ Act.
xi. Item et pdicauit Rome sicut legit in le
genda scti Clementis: et dic hystoriam sicut
ibi legit. Et qȝ ad predicãdũ regrit aucto
ritas mittentis: iuxta illud Ro. x. Quõ pre
dicabunt nisi mittant: et hẽtur in. c. Cum ex
inuento: de hereticis: ideo habuit auctatem a
spũ sancto qui dixit. Segregate mihi Bar.
et Saulũ in opus ad qđ assũpsi eos Act. 13.

Tercio patuit eius virilitas in hoc qȝ cum
post cõuersionẽ Paulus ierosolimã venisset.
et discipulis se iungere vellet. et eum tanq̃
lupũ oẽs fugerent. timebant. n. eum nõ cre
dentes qȝ esset discipulus: Barnabas ipsum
audacter apphendit et adduxit ad aplos:
et narrauit illis quõ in via vidisset dñȝ etc.
sicut legit Act. 9. Moraliter nota qđo viri
liter debemus aggredi opa virtuosa. Mira
bile est hoc qȝ ad mala faciendũ: puta ad
fornicandũ. vel ad occidendũ inimicũ. vel
ad nauigandũ per mare. ad derobãdũ etc.
p quibus rebus exponũt se homines mille peri
culis. et tantã animositatem dat diabolus
aliquibus: cum tñ ita sint pusillanimes in bo
no operando: puta in ieiunando. in elemosy
nas faciendo etc. Dic vt expedit.

¶ Tertia virtus Bar. fuit pfunda humili
tas ad contẽnendum prospera. Inter pro
spera huius mundi precipuum locum opti
nent honores etc. Hunc ergo honorem con
tempsit Bar. Nam sicut legitur Act. 14. Cũ
essent Bar. et Paulus in prouincia Licao
nie in ciuitate Listris: turbe leuantes voceȝ
suam dixerunt. Dij similes facti hoibus de
scenderunt ad nos. et vocabant Bar. Jo/
uem: Paulum vero Mercurium: quoniaȝ
ipse erat dux verbi etc. Dic hystoriam quo
modo cõtempserunt hos honores etc. Mo
raliter dic vt expedit.

¶ Quarta virtus est magna animositas
ad sustinẽdum aduersa. Hec virtus est ne
cessaria: quia sicut dicitur Act. 14. Per mul
tas tribulationes oportet nos introire in re
gnum dei. Uideamus ergo animositatem
Bar. que in multis ostensa est. presertim ta
men in morte. Dic ergo hystoriam sicut le
gitur in legenda ab illo loco: vbi dicitur. Cũ
ergo Barnabas Cyprum vellet perdere.
Deo Gratias Amen.

¶ In festo Natiuitatis sancti Joannis
baptiste Sermo vnus.

Rit enim ma
gnus corã dño Luc. i. Ser
mo erit de btõ Joanne ba
ptista: de quo loquitur the
ma dicens. Erit magnus.
Non loqtur de magnitudine corporali fm
quã neqȝ meremur neqȝ demeremur. ps.
Non in fortitudine equi voluntatem habe
bit: neqȝ in tibijs viri bñplacitum erit ei etc.
sed de magnitudine spirituali que consistit
vt homo bene agat et bene doceat. De qua
Mat. 5. Qui fecerit et docuerit: hic magnus
vocabatur in reg. celoꝝ Mat. 5. Salutetur

virgo. ⁊c. Pro declaratione thematis ⁊ introductione materie: est notandum q: dicit thema Coram dño. Quidam sunt magni coram mundo sed parui coram deo: sicut sunt potentes. principes. reges. diuites. ⁊c. sed sunt peccatores coram deo. ergo sunt despecti. De qbus dicitur ps. Vidi impiũ. super exal. ⁊ ele. sicut ce. li. ⁊ tran. ⁊ ec. non erat ⁊c. Talis fuit Alexãder macedo. Dyocletianus. Julianus apostata. ⁊ alij huiusmodi. Et hodie sunt multi tales. Contra quos dicitur ps. 2. Astiterunt reges terre ⁊ principes conuenerunt in vnum: aduersus dñm ⁊ ad. xps. xpm eiꝰ. Qui habitat i ce. ir. eos. ⁊ dñs sub. eos. Tunc loquetur ad eos ⁊ in furore suo cõturbabit eos. Nota. Tũc s. in fine vite eorum. Quidã vero sunt magni coram deo ⁊ parui coram mundo: sicut sunt sancti despicientes mundum ⁊ despecti a mundo. pauperes. humiles. in quorum numero erat ille qui dicebat. Mihi mũdus crucifixus est: ⁊ ego mundo Gal 6. Tales fuerunt apostoli ⁊ viri apostolici: sicut Dominicus. Franciscus. qui dicere poterant illud aplicum verbum. Maledicimur ⁊ benedicimus: persecutionem patimur ⁊ sustinemus. blasphemamur ⁊ obsecramus: tanq̃ purgamenta huius mundi facti sumus. omnium pisma vsq; adhuc. i. Cor. 4. Isti tamen in conspectu dei sunt magni. ps. Quis sicut dñs deus noster qui in altis habitat ⁊ hu. resp. in celo ⁊ in terra. Su. a terra inopem ⁊ de stercore erigens pauperem. Ut collocet eum cum principibus. cum principibus populi sui. Tales etiam fuerunt illi de quibus dicit Apls Heb. xi. Alij vero ludibria ⁊ verbera experti insuper ⁊ vincula ⁊ car. ⁊c. Quidam ⁊ tertio sunt magni coram deo ⁊ mundo: q̃uis paucissimi tales fuerũt sicut Dauid. Ezechias. Josias. Jsa. Constantinus. Theodosius. Justinianus. ⁊ sanctus Lodouicus rex Francorum. ⁊ omnes illi romani presules qui sancti fuerunt. Et quãuis. isti tertij videantur alijs excellentiores: tamen illi qui sunt in scdo gradu sunt meliores: quia bona temporalia. s. dignitates ⁊ honores habent distrahere mentem ⁊ inhabilem aliqualiter reddere a perfectione diuine contemplationis. Ideo dicit Apostolus. Non multi sapientes sm carnem. non multi nobiles. non multi potentes: sed que stulta sunt mundi elegit deus: vt confundant sapientes ⁊c. i. Cor. 2. Exemplum de Apostolis inter quos solus Bartholomeus fuit nobilis vt fertur. De istorum ergo numero fuit Joan. baptista: ideo dicit thema de eo. Erit enim magnus coram domino. Patet thema. Nota sex puncta de magnitudine sua.

C Primo enim fuit magnus conceptus in vtero.

C Scdo fuit magnus egressus ex vtero.

C Tertio fuit magnus existens in mũdo.

C Quarto fuit magnus egressus e mũdo.

C Quinto fuit magnus exñs in lymbo.

C Sexto fuit ⁊ est magnus regnans in celo.

C Primo ergo ⁊c. quia miraculose conceptus fuit. A tota enim trinitate eius conceptio fuit ordinata. Pater enim dedit nouam potentiam generandi. premisso q᷑ patri attribuit potentia: filio sapientia: spiritui sancto bonitas siue clementia. Nam cum parentes eius essent impotentes ad generandum. oportuit q᷑ noua potentia generandi ⁊ concipiẽdi preberetur. Unde Chrisostomus super illud Luc. i. Sic fecit mihi dominus ⁊c. s. sterilitatem soluit donum super naturam concessit. Ex petra infructuosa spicas maturas produxit. dedecus absitulit dum genitricem fecit. Hic hystoriam conceptionis ⁊ annunciationis sue. Filius dedit nouam sapientiam cognoscendi: quia puer existens in vtero ipsum filium dei cognouit. Unde dicit Tho. in. 4. sententiarum di. 6. super litteram q᷑ tunc fuit accelleratus vsus rationis in Joanne. Ambrosius Uocem: scilicet Uirginis Helisabeth prius gratiam sensit. Illa nature ordinẽ audiuit. Iste exultauit ratione mysterij. Illa marie: iste domini sensit aduentum. Spiritus sanctus nouam gratiam sanctificandi dedit quia in vtero fuit sanctificatus ⁊ spiritu sancto repletus. Duplicem gratiam contulit ei spiritus sanctus: scilicet gratũ facientẽ ipm sanctificando: ⁊ gratiã gratis datã ipm pphetam faciẽdo. Huius de grẽ instrumẽtalr ⁊ meritorie ministra fuit.

Virgo gloriosa salutãdo helisabeth. Uide supra s̃mo. qui incipit. Manus dñi zc. p. 3. Ambrosius. Istud spũ sancto replebit adhuc ex vtero matris sue: alius est spũs hui9 vite. alius gratie. Ille nascendo sumit exordium. moriẽdo defectũ: iste nõ etatibus coercetur nõ obitu extinguit nõ aluo matris excludit. Fuit etiã annũciatus eodẽ angelo quo xp̃s licet in excellentiori loco q̃ xp̃s Fuit etiã pph̃a in vtero. Nota hic legẽdã vsq3 ad natiuitatem eius. Moraliter nota quod cõceptio bti Joãnis significat cõceptionem bonoꝝ opeꝝ: que in tantũ sunt meritoria inq̃tũ in aia operantis est gratia: qꝫ significat p Joãnẽ qui interp̃tatur in quo ẽ gratia. Itẽ fuit filius Zacharie qui interp̃tatur dñi memor: ad significãdũ qꝫ hõ ad hoc qꝫ cõcipiat bona opera dꝫ esse memor beneficioꝝ dei. Debet enim esse memor dei creatoris. Nam de cõtrario dicit. Deum qui te genuit dereliquisti. Item dꝫ esse memor dei redẽptoris. Dic de passione z que bona sumus et eu cõsequi: iuxta illud Tre. 3. Recordare paupertatis mee z trãsgressionis z absinthij z fellis. Alioquin si nõ recordat de deo dum viuit qñ venit ad mortẽ nõ recordatur de seipso. Dic practice: qñ aliqui tales moriuntur tanta est molestia mortis. Itẽ vxoris et filioꝝ z creditoꝝ et astantiũ. Ille petit debitum. Ille vt legitur sibi aliquid zc. qꝫ nõ recordatur de salute anime sue. ideo Aug. Hoc iudiciõ plectit peccator: vt qui dum viuit obliuiscitur dei: dum morit obliuiscat sui. Nota de illo sacerdote q mortuus est cum duabus cõcubinis in capitio suo. Item dꝫ esse memor dei iudicãtis. Hieronym9. Siue comedã siue bibam siue aliquid aliud faciam: semper vox illa terribilis resonat in aurib9 meis. Surgite mortui: venite ad iudicium. Itẽ Zacharias interpretatur dñi auxilium: pp̃ter qđ datur intelligi qꝫ homo debet adiuuare deum. s. bonas inspirationes suas effectui mancipiando. Apls. Coadiutores dei sumus. 1. Cor. 4. Item tertio debet intrare templum ad orandum in hebdomada sua. Ad istam audiendo missas diuinis diebus. de cõse. di. 1. Missas. z festis precipuis vt in. c. Ut festiuis. de parroch. populus autẽ debet exspectare foras: p qđ significat qꝫ cum vult orare debet expellere tumultum cogitationum tp̃alium: z sic inueniet angelũ z sentiet diuinos cõsolationes. Item Joãnes fuit fili9 helisabeth que interp̃tatur dñi abscõsio: qr debet abscondere virtutes ne se extollat p vanam gloriam. ps. Omnis gloria eius filie regis abintus. Itẽ helisabeth iterp̃tat dñi saturitas: que significat charitatẽ que habet animã satiare. Item debet salutare beatã virginem. Et ad ipsam spũalem deuotionem habere: etiã sic resalutabitur ab ea z ostendet illi suum filium benedictũ. z stabit secum per tres menses. s. in pueritia. in iuuentute. z senectute: quia sui memoꝝ nequaq̃ immemor existit.

¶ Scđo fuit magnus egressus ex vtero. Fuit enim natiuitas magna triplici rõne. Prima qr fuit gaudiosa. Scđa quia fuit gratiosa. Tertia quia fuit miraculosa. Prime ergo fuit gaudiosa: quia fuit gaudiose natus. Nam gauisus est puer. Luc. 1. Exultauit infans in vtero meo. Scđo gauisi sũt parẽtes. Unde dĩ. Erit tibi gaudium z exultatio. Tertio gauisi sunt vicini z cognati eius: vñ dicit. Et audierunt vicini z cognati eius zc. Quarto gauisi sunt multi: vñ dicit. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. Totus etiã mundus gaudet de hoc festo etiã sarraceni vt audio: q̃uis multe vanitates a vanis misceant. Nota ergo qꝫ istud gaudium debet esse spũale: nõ autẽ corporale et vanum: sicut hodie faciunt multi vanitates multas facientes. Nota cõtra illam feminam diuinatricẽ. Ideo gaudemus spiritualiter sicut z orat ecclesia hodie dicens. Deus qui p̃sentem diem honorabilẽ nobis in beati Joãnis natiuitate fecisti: da populis tuis spũalium gratiã gaudioꝝ. z omniũ fidelium mentes dirige in viam salutis eterne p. Gaudent etiam angeli in celo qr si de vno peccatore penitentiã agente gaudent angeli: vt infra dicit: q̃to magis gauisi sunt de tanto precursore tantũ gradũ gratie cõsequente. Notandũ qꝫ gaudium dicit magnum quattuor modis. Aliquãdo intẽsiue: z hoc modo gauisi sunt parentes. Aliquãdo ostẽsiue: z hoc modo gauisus est puer q motu corporis gaudiũ suum manifestauit. Aliq̃n cõicatiue: z hoc modo gauisi sunt vicini z cognati: qr parẽtes Joãnis totũ gau

dium non ferentes vicinis ⁊ cognatis eius
cōsiderauerunt. Aliq̄ si extenuine: ⁊ hoc mō ga-
uisi sunt oēs. vn. ic dicit. Super oia monta
na iudee diuulgabantur oia verba hec. Hic
legendā de eius natiuitate. Moraliter dic
de natiuitate spūali aie. Postq̄ .n. homo
concepit bona opa: debet postea parere per
executionem effectiua. ⁊ sic de viuificatione
aie fiue de eius natiuitate spūali. Gaudet
primo pater deus: exēplum de filio prodigo
de cuius recuperatione pr̄ gauisus est Luc.
15. Gaudet xp̄s dicens. Cōgratulamini mi-
hi: q2 inueni ouem quā pdideram Luc. 15.

Scdo gaudet mater. s. ecclesia dīs. Jo. 16.
Cum mulier pepererit masculum. iam nō me
minit pressure ppter gaudium q2 natus est
homo in mundum. Tertio gaudent vici-
ni ⁊ cognati. i. angeli qui sunt ciues ⁊ cō
frēs nostri. Luc. 15. Gaudium ē angelis dei
sup vno pec. pniam agente ⁊c. Quarto
gaudet ⁊ ipsa aia considerans euasionem
penaꝝ ⁊ consecutionem gratie xp̄i ⁊ spem
glorie dicens. Ego aūt in dn̄o gaudebo ⁊
exultabo in deo Jesu meo. Abacuc. 3. Item
ps. Letatus sum in his que dicta sunt mihi.

Scdo fuit magna Joannis natiuitas: q2
fuit gratiosa. Magna fuit gratia sua ꝺ hoc
q̄ fuit leuatus de terra seu de vtero. susce-
ptus manibus virginis gloriose. que fuit
baila tunc. Item verisimile est q̄ ipsa beata
virgo sepius ipsm induit ⁊ sepius lauit ⁊ ob
scula fixit ⁊ in vlnis tenuit. In cuius pectore
btūs Joānes existēs maiore gratie fluēta
potauit vt credo: sicut Joannes euāgelista
de sacro dn̄ici pectoris fonte euangelij fluē
ta potauerat in vltima cena: vt dicit Hie-
rony. Tertio fuit magna Joannis natiui
tas: q2 fuit miraculosa. Nam pr̄i restituta
fuit loquela: qꝺ significat laudem peccato-
ris conuersi ⁊ con'e ssionem peccatoꝝ. Itē
in hymno dicit. Ille promissi dubius super
ni. perdidit pmpte modulos loquele: sed re
formasti genitus perempte organa vocis. Itē
mater pphetauit imponendo ei nomen ⁊c.
Item pphetauit pater. Nā tunc cōposuit
illam cantilenā ppheticā. Benedictus dn̄s
deus israel ⁊c. Hic hystoriam qdo vicini ⁊
cognati nolebant acquiescere q̄ vocaret̄ Jo-
annes. Qꝺ significat hoies mundanos qui
nolunt pmittere filios suos fratres vel con

sanguineos consequi gratiam spūs sancti p
ingressum religionis: qꝺ significatur per no
men Joannes: sed remittuntur obuiant re-
luctantur: sed si fierent armigeri vel merca-
tores. vel essent magni peccatores nō cura-
rent. Ideo dixit dn̄s. Inimici hois domesti
ci eius Mat. 10. Sed volunt q̄ vocetur Za
charias: qꝺ interpretatur memorans dei:
Joannes autem: in quo est gratia. Excedit
ergo hoc nomen Joānes nomē zacha. in. x.
gradibus. Nam si aliquis peccator vult cō
uerti ad deum oportet q̄ primo memoret ꝺ
deo dolendo de peccatis inquātū sunt dei
offensa. ⁊ tūc dicitur zacharias. Deinde ha
beat ppositū non redeundi ad peccata ⁊c.
Hic. x. gradus penitentie: qui sunt hi: vz.
Pctōrum recordatio. 2ᵒ abstinendi ppositum. 3ᵒ sacramentalis confessio. 4ᵒ cor-
poralis afflictio. 5ᵒ elarum largitio. 6ᵒ.
spūalis oratio. 7ᵒ debitorum restitutio.
8ᵒ fame reparatio. 9ᵒ iniuriarum remis
sio. 10ᵒ sacramentalis cōio. Et non est Jo-
annes nisi in. x. gradu. s. in cōione sacramen
tali: quia tunc recipit gratiā dei. Ideo Jo.
dictus est non zacha.

¶ Tertio fuit magnus existens in mundo
quia fuit omnibus virtutibus decoratus
circumquaq3. s. Superius. inferius. interius.
exterius. a dextris ⁊ a sinistris. Superius
quidem per contemplationis sublimitatem
quia celos apertos vidit ⁊ vocē patris au
diuit. Spiritum sanctum in specie columbe
vidit. Filium in humana carne cognouit.
Et sic se tota trinitas sibi manifestauit pri-
mo. Et adeo fuit illuminatus cōtemplatio
nis fulgore q̄ fuit propheta ⁊ plusq̄ prophe-
ta: quare autem dicatur plusq̄ propheta di
cetur infra parte vltima. Inferius ipsū or
nauit humilitas per quam se non esse di-
gnum soluere calciamenti chri corrigiam
asseruit. Item commendauit baptista et humi
litate nec audebat tangere sanctum dei ver
ticem dicens. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu
venis ad me. Itē et humilitate recusauit
honores sibi oblatos a iudeis ⁊ confessus
est ⁊ non negauit. Et confessus est quia nō
sum ego christus Jo. 1. Ab interiori vero ip
sum ornauit puritas: per quam meruit an-
gelus vocari siue appellari. Mal. 3. ⁊ Mar. 1.
Ecce ego mitto angelum meum qui prepa-

parabit viam ante faciem meam: q; fm Hie
ronymum: in carne preter carnem viuere an
gelicam potius est q̃ humanam. Unde ⁊
vt purius viueret. iuit ad desertũ i infantili
etate. Unde cantatur de eo. Antra deser-
ti ꝛc. Nota moraliter. Purum est illud cui
nihil permixtum est. sicut vinum dicitur pu
rum: quando non est permixtum cũ aliquo
liquore. Hic contra illos qui cum bonis ope
ribus permiscent mala ꝛc. prout expedit. Ab
exteriori ipsum ornauit sanctitas cui sancti
tati veritas testimonium perhibuit di. In-
ter natos mulierum non surrexit maior Jo
anne baptista. A dextris ipsum ornauit tem
perantia. Unde comedebat locustas ⁊ mel
siluestre ⁊ induebatur pilis camelorum. Un
de cantatur ab ecclesia. Prebuit hircum te-
gimen camelus. artubus sacris strophium
bidentes. cui latex haustum sociata pastum
mella locustis. Item hominum consortia fugie
bat. Nota contra parentes qui filios suos
nutriunt delicate. A sinistris vero ipsum de
corauit patientia ⁊ constantia quia ipsum
ꝑsequebat herodes incarcerãdo. herodias
insidiando. puella caput eius petẽdo. ⁊ mi-
nistri ipsum decollando. ⁊ tamen in omnib⁹
patientiam conseruauit. Ideo dicit xp̃s de
eo. Quid existis in desertum videre? Ha-
rundinem vento agitatam ꝛc. Mat. xi.
¶ Quarto fuit magnus egressus de mun-
do: quia pro veritate passus. Est autem tri
plex veritas. s. doctrine. iustitie. ⁊ vite. Un-
de versus. Est v̾itas vite. doctrine. iustitieq;.
Istam triplicem veritatem notant etiã ca-
noniste in. c. Qui scandalizauerit: de regu-
lis iuris. Et in. c. Cum ex iniuncto de noui
operis nuntiatione. Pro veritate ergo do-
ctrine passus est: quia sicut dicit Josephus
ad eius predicationem multitudo populi cõ
ueniebat: propter q͂ Herodes timens po-
puli dispendium ipsum carceri mancipauit
Doctrina autem Joannis fuit magna: q2
instruxit omnes homines quantum ad om
nes status. Nam instruxit maiores. mino-
res. ⁊ mediocres. peccatores. iustos. ⁊ peni-
tentes. Maiores autem erant milites: per
quos intelliguntur omnes in dignitate con
stituti: quos quidem instruebat dicens. Ne-
minem concutiatis. s. in persona neq; calũ
niam faciatis. s. in fama: ⁊ estote contenti sti

pendijs vestris Luc. iij. Minores sunt turbe
⁊ populares: quos instruebat vt elemosynis
⁊ misericordie operibus insistant dicẽs eis
Luc. iij. Qui habet duas tunicas det nõ ha
benti ⁊ qui habet escam similiter faciat. Me-
diocres autem erant publicani qui erant rei
publice officiales: quos instruebat vt dei ꝓ
cepta seruarent dicens. Nihil aliud q̃ con-
stitutum est vobis faciatis Luc. iij. Talib⁹
ergo viris qui sunt magne imperfectionis
nihil est aliud imponendum q̃ vt dei prece
ptis obediant. Instruebat etiam peccato-
res vt penitentiam agerent di. Penitentiã
agite appropinquat enim regnum celorum
Mat. iij. Instruebat iustos vt viam prepara
rent dicens. Parate viam domini: rectas
facite semitas eius. Penitentes vt dignum
penitentie fructum facerent. Ibidem. Faci
te ergo fructus dignos penitentie. Scdo
passus est pro veritate iustitie quã defende
bat. Arguebat enim herodem q͂ vxorẽ fra-
tris sui acceperat fratre viuente quod erat
contra legis preceptum: ⁊ sic pro seruanda
iustitia perdidit vitam. Nota hic moraliter
q͂ non solum est martyr christi qui pro fide
moritur: sed etiam qui pro iustitia: sicut di-
cit dominus Mat. v. Beati qui persecutio-
nem patiuntur propter iustitiam: quoniam
ipsorum est regnum celorum. Sic econuerso
non solum negat christum qui negat fidem
eius: sed qui contra virtutem agit. Unde
Hieronymus. xi. q. iij. Estimant. Christus sa
pientia est. Justitia. veritas. sanctitas. forti-
tudo. Negatur per insipientiam sapientia.
per iniquitatem iustitia. per mendacium ve
ritas. per turpitudinem sanctitas per imbe-
cillitatem animi fortitudo. Quotienscunq;
vincimur vitijs atq; peccatis totiens deum
negamus. Et econtrario quotiens bonum
quid agimus: deum cõfitemur ꝛc. Passus
est enim pro veritate vite quam tenebat.
Mos est enim malignantium: bonorum vi
tam peruertere. Joannes enim non come-
debat panem neq; bibebat vinum ⁊ dice-
bant ex hoc ipsum habere demonium. ⁊ sic
scandalum accipiebant. Unde edificatio-
nem habere debebant. Sicut enim noctua
fugit ⁊ sicut serpens vinee florentis odorem
sic mali detestantur bonorum hominum san
ctitatem. Nota hystoriam mortis sue. Nar-

ta moraliter q boni non deberent timere quodcunq genus mortis. Justus enim quacunq morte fuerit preoccupatus in refrigerio erit Sap.iiii. Sic etiam mali quacunq morte moriantur. Mors peccatorum pessima est. Hec vt expedit.

¶ Quinto fuit magnus existens in lymbo quia illuc fuit Joannes preciosus et gaudiosus nuntius destinatus. Unde Grego. super illud Mat.xi. Tu es qui venturus es 7c. ac si aperte dicat. Sicut pro hominibus nasci dignatus es an etiam pro hominibus ad inferos descendere digneris insinua: vt qui natiuitatis tue precursor extiti descensionis etiam precursor fiam: et venturum inferno te nunciem: quem iam venisse mundo nunciaui. Hec ille. Sancti enim patres erant in magna desolatione. tum propter tantam temporis diuturnitatem. tum propter demonis vicinitatem. tum propter diuine visionis priuationem. Tum propter locum infimum et horribilem. Sed Joannes ad eos descendens eos letificauit: asserens q de loco diuturno erant cito decedendi. de vicinitate demonum cito erant in angelorum socios assumendi. Et de priuatione diuine visionis cito erant ipsa visione fruendi. De loco infimo et despecto cito erant ad alta celorum subleuandi. Unde et legitur in euangelio Nicodemi: q ipsis denunciauit q christus natus erat. q ipsum baptizauerat. q digito ostenderat. et q cito ad eos visitandos descensurus erat.

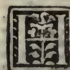
¶ Sexto est modo magnus i celo: quia habet centena premia cum triplici fructu. Unde cantatur. Serta ter denis alios coronant aucta crementis duplicata quosdam trina centeno cumulata fructu. te sacer ornant. Habet enim centesimum fructum: inquantum virgo incorruptus. Alium centesimum inquantum predicator gratiosus: qui fecit et docuit Mat.v. Qui fecerit et docue. hic magnus vocabitur in regno celorum. Habuit etiam alium centesimum: inquantum martyr inuictus: hic potes tangere de aureolis Uero autem Joannes est magnus in celo: quia primo fulget inter cunctos patriarcharum propter fidei magnitudinem. Habuit enim fidem de christi humanitate Jo.i. Ecce agnus dei 7c. Item de eius diuinitate Luc.iii. Uenit post me fortior me. Sup quem locum dicit Rabanus. Ego quidem sum fortis ad penitentiam inuitando: ille fortior peccata remittendo. Ego regnum celorum predicando: ille donando. Ego in aqua baptizando ille in spiritu. Fuit etiam liberalis in rebus sicut patriarche: quia non solum fuit hospitalis et pauperibus ministrauit: sed omnia dimisit et in deserto mansit. Item fuit christo proximus et consanguineus vn dicit angelus. Ecce Helisabeth cognata tua 7c. Secdo gaudet inter choros prophetarum: quia fuit propheta et plusq propheta. Habuit enim perfectionem prophetarum que consistit in eo q accipiebant spiritum sanctum aliquando ad cognoscendum preterita. aliquando ad sciendum futura. aliquando ad intelligendum occulta penitentia. Sic Joannes habuit spiritum ad cognoscendum futura Jo.i. Ipse est qui post me venturus est 7c. De preterito cum dixit. Ante me factus est. De presenti cum dixit. Non sum dignus vt sol.cor.cal.eius. Et alibi. Ecce agnus dei. Et alibi. Medius vestrum stetit quem vos nescitis 7c. Quare autem dicatur plusq propheta: Respondeo quadruplici ratione. Prima quia ante fuit propheta q natus. Scda quia alium prophetam fecit. s. matrem cum dixit virgini. Unde mihi hoc q venit mater domini mei ad me. Et patrem quando aperiens os suum dixit. Benedictus dns deus israel 7c. Unde cantat ecclesia. Uentris obstruso positus cubili senseras regem thalamo manentem. hinc parens nati meritis vterq abdita pandit. Tertia quia prophete quidam prophetauerunt de preterito: sicut Moyses Gen.i. In principio creauit deus celum et terram. Quidam de futuro: sicut alij: sed Joannes de preterito presenti et futuro sicut supra dictum est.

Quarta ratio quam assignat Chrisostomus dicens. Prophete est beneficium prophetie a deo accipere: nunquid prophete est beneficium baptisma: is dare? Prophete est vt ipse de deo prophetet. Nunquid prophete est vt deus de illo prophetet? Omnes prophete prophetauerunt de Christo.

De illis aūt pphetatum nō est. ipse aūt nō
solum pphauit de xpo: sed etiā alij pphe-
tauerunt de eo. Ō ēo portitores verbi fue/
runt: ipse aūt ipsa vox. quātū aūt ipsa vox
prinior est verbo nō tñ verbū: tantū Joā
nes prinior christo: non tñ xpo. Hec ille.
Quinta rō addi potest: qz ad pphetam
ptinet pphetare dum viuit. Joānes vero
etiam post mortem prenunciauit xpm de/
scensurum ad inferos aiabus sanctoꝝ pa-
trum: sicut dictū est. s. par. 5. Tertio residet
inter choros angeloꝝ quia habuit eorum
pfectionem que ɔsistit in tribus. Primo qz
fuerunt spiritu sancto repleti. Scdo in bo
no opere cōfirmati. Tertio imediate a deo
missi. Sic Johānes repletus fuit spū san/
cto. Luc. 1. Spiritu sancto replebit adhuc
ex utero matris. s. Unde z Hierony⁹. In
carne preter carnem viuere angelicum po-
tius est ꝙ humanū. Unde cantat. Antra
deserti tenere sub annis ciuiū turmas fu-
giens petisti: ne leui saltē maculare famine
posses. Itē fuit in bono opere ɔfirmatus:
qz semper stetit z nunꝗ cadere potuit. Jo.
3. Amicus spōsi stat zc. Aug⁹. Quare stat?
Quia nunꝗ cadit qui humilis est. Item
fuit a deo missus. Jo. 1. Fuit homo missus
a deo. Patet rō quare Joānes dicit ange
lus. Uide hoc etiam latius in legenda. vbi
habet Joānes habuit officium oium ordi
num angeloꝝ. Auctas. Malac. 3. Ecce ego
mitto angelū meum qui pparabit viā tuaꝫ
ante te zc. Quarto spaciat inter rosas mar
tyrū: qz habuit eoꝝ pfectionē que ɔsistit in
eoꝝ sapiētia que in responsis apparuit. In
eoꝝ patientia que apparuit in iniurijs. in
eoꝝ ɔstantia. que apparuit in tormentis.
Sic Joānes hūit in responsis. Chriso⁹. Se
uerus z lenis fuit zc. vt etiam de eius pa-
tiētia z ɔstantia. Quinto floruit inter vio/
las cōfessorum: qz ɔfessus est z nō negauit:
z ɔfessus est qz nō sum ego xps Jo. 3. Ha-
buit etiā eoꝝ pfectionem: que cōsistit in car
nis mortificatione. Luc. 12. Sint lumbi ve
stri precincti. In lucida ɔuersatione. vñ seq
tur. Et lucerne ardētes in manib⁹ vestris.
In sollicita operatione: vnde sequit. Et vos
similes hoibus zc. Sic Joānes carnē suaꝫ
macerauit. Hic de victu z vestitu z loco ha
bitationis eius zc. Itē lucide ɔuersatus ē:
ita vt christus credi potuisset. Item solici/
tus in dei seruitio extitit: qz a pueritia deo
seruire cepit. Antra deserti teneris sub an-
nis zc. z semp perseuerauit. Sexto inter do
ctores gloriatur predicādo. Unde nota ꝙ
Joānes predicauit tripliciter. s. feruenter ef
ficaciter. z prudenter. Hic vt in legenda.
Septimo videlꝫ inter lilia virginū. Habuit
enim virginū pfectionem: que primo ɔsistit
in mentis z corporis integritate. Mat. 25.
Acceperunt lampades suas. i. puram z lu-
cidam mētem z carneꝫ. Scdo ɔsistit in mē-
tis iocūditate. Unde subdit. Acceperunt
oleum in vasis suis cum lāpadibus. illud. s.
oleum de quo ps. Ut exhilaret faciem in
oleo. Tertio ɔsistit in virtutū varietate: vñ
subditur Ornauerunt lampades suas Sic
Joānes habuit pfectam puritatem ppter
quā z angelus appellatur: z de eo cantat.
Nescis labē niuei pudoris. Habuit z mē
tis iocūditatem. Jo. 3. Amicus sponsi q stat
z audit eum gaudio gaudet ppter vocem
sponsi. Fuit etiam virtutibus ornatus: vñ
cantatur. Serta ter denis alios coronant
aucta crementis dupli quosdam zc.

Deo gratias. Amen.

In festo aploꝝ petri z pauli. Smo vn⁹.

Hij sunt due

oliue z duo candelabra in
ɔspectu dei. Apoc. 11. Hij
. s. beati petrus z paulus
laudantur ergo de dupli
virtute qua inter ceteras mirabiliter refulserunt. Primo. s. de charitate feruētissima.
Scdo de doctrina clarissima. Charitas no-
tat cum dī Hij sunt due oliue. Nā sicut ex
oliuis fluit oleum: sic ex istis fluxit charitas
in mūdum z gratia. Unñ de eis pōt dici il
lud Zacha. 4. in fi. Isti sunt duo filij olei q
assistūt dñatori vniuerse terre. Doctrina ve
ro notat cum dī. Duo candelabra. s. lucētia
p doctrinam euāgelicā ipsoꝝ. p quā totus
mūdus illuminatus est. ps. In omnē terrā
exiuit sonus eoꝝ zc. De vtraqꝫ virtute eoꝝ
potest dici illud. Isti sunt viri sancti quos
elegit deus in charitate nō ficta: ecce pri-
ma: quoꝝ doctrina fulget ecclesia vt sole lu-

na: ecce scda. De istis ergo duobus erit sermo noster. de quibus vicissim predicabo. Salutet primo virgo. Pro introductione materie predicande: notandũ q potest fieri qõ a multis quis nam istoꝝ duoꝝ apostoloꝝ .s. petri z pauli fuerit maior siue excellentior. Pro cuius qõnis declaratione est notãdũ: q in istis duobus gloriosis apostolis sunt ꝯsiderande nouem excellentie quibus cognitis sciemus qõnis decisionem.

¶ Prima est excellẽtia diuinalis sctitatis.
¶ Scda est excellentia sacerdotalis ptãtis.
¶ Tertia est excellẽtia aplice dignitatis.
¶ Quarta est excellẽtia põtificalis auctõis.
¶ Quinta est excellẽtia ecclesiastice prelationis seu iurisdictionis.
¶ Sexta est excellentia mirifice opationis.
¶ Septima est excellentia iudiciarie assessionis.
¶ Octaua est excellentia euangelice predicationis
¶ Nona ẽ excellẽtia glorifice sublimatõis.

In prima ergo excellentia. 2.3.4.7.8.9. fuerunt equales. In.5.z.6. Petrus fuit excellentior paulo. In.8. paulus petro. de quibus omnibus singulariter z ordinate videamus per um de quolibet.

¶ Prima ergo excellentia diuinalis sctitatis: q2 vterq3 fuit sctissim9 sanctitate sibi collata a deo. ideo dixi diuinalis. ideo Leui. 20. Ego dñs qui sctifico vos. Jac.1. Omne datum optimũ z omne donũ pfectũ: desursum est descẽ. a patre luminũ. In ista ergo prima excellentia si queritur quis fuit maior coꝝ: dico q fuerunt equales. Nõ aude rem hoc asserere: nisi q2 Ambrosij auctoritas mihi suffragat: qui sic ait vt refert Gratianus in decret: e.2.q.7. Beati: vbi sic ait. Beati petrus z paulus eminent inter vniuersos aplos. z speciali quadã prerogatiua precellunt. verꝫ inter ipsos quis cui preponatur incertũ ẽ. Puto enim illos equales esse meritis qui equales sunt passione. z simili eos deuotione vixisse. quos simul videmus ad martyrij gloriã puenisse. Non enim sine cã factũ putamus q vna die passi sunt. vno loco. sub vno psecutore. vna die: vt ad xp̃m pariter puenirẽt. in vno loco ne alteri roma deesset. Sub vno psecutore: vt equalis crudelitas vtrũq3 ꝯstringeret. Dies ergo p merito. locus p gloria. psecutor decretus est p virtute. Et in quo loco tandem martyriũ ptulerũt: In vrbe roma que principatũ z caput obtinet nationum. s. vt vbi erat caput superstitionis: illic caput quiesceret sctitatis. vt vbi gentiliũ principes habitabãt: illic ecclesie pncipes morerent. Ex hoc ergo textu clare habet q equales fuerunt in sctitate z equales meritis: z ꝯsiter q sint equales in gloria vt. j. dicet: q2 premiũ coꝛ respondet merito. Licet. n. paulus fuerit virgo z nõ petrus: iuxta illud .j. Coꝛ.7. Volo autẽ oẽs vos esse: sicut meipsum. Nota ergo moraliter q nullus dꝫ alteri pponi rõne virginitatis vel abstinentie: q2 premiũ ꝯsistit in charitate. Tamen q2 charitas vtriusq3 equalis fuit: ideo equale fuit meritũ z ꝯsequenter premium celleste.

¶ Scda excellẽtia ptãtis sacerdotalis. Et in ista etiã dico q fuerũt equales. Pro cuius declaratione. notandũ q ptãs sacerdotalis ꝯsistit principalr in duobus. Primo erga corpus xp̃i verꝫ in ꝯsecrãdo. Scdo erga corpus xp̃i mysticũ qd est eccla in ligando z soluẽdo. z hec quidem est vna ptãs habẽs duos effectus vt dixi. Quãtũ ergo ad primum effectũ collata fuit ptãs sacerdotalis aplis a xp̃o in vltima cena qñ dixit. Accipite z manducate zc. hoc facite in meã cõmemorationẽ Luc.22. Quãtũ vero ad scdm effectum fuit collata post resurrectionem eis a xp̃o qñ apparens eis insufflauit z dixit. Accipite spũm sanctũ quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis: z quoꝝ retinueritis retenta sunt Jo.20. Vide de hoc qd scripsi i sermo. bti Siluestri q incipit Ecce sacerdos magnus: in introitu. Sed querens in vltima cena fuit collata hec ptãs quãtũ ad hũc scdm effectũ sicut quãtũ ad primũ cum sit vna z eadẽ ptãs: R̃ñ9 tunc fuit collata etiã quo ad hunc scdm effectũ nõ ex vi sacramenti sed ꝯcomitãter q2 sacramẽtũ non agit ex vi sacramẽti nisi qd significat. Oportuit ergo postea ꝯferri expsse a xp̃o: qd fecit post resurrectionẽ sicut z in eucharistia dicim9: Quis enim sub spẽ panis sit corpus z sanguis xp̃i: tamen q2 sanguis ibi nõ ẽ ex vi sacramenti sed ex ꝯcomitantia: ideo oportet vt ꝯsecret sanguis sub spẽ vini: vt sacramentũ sic perficiat. 7.q.1. Nihil z.c. Illud.

Et hoc est exẽplum theologicū. Aliud vero est exẽpiū phicū. qḋ scripsi .ē. in ſmo. btī silvestri: q incipit Ecce sacerdos: in addic. q̄ incipit Sed ꝫ. Et nota ꝙ ista ptās sacerdotalis est ita ancta aīe. ꝙ ē indebilis vñ sacerdos etiā degradatus ꝯsecraret q̄uis peccaret mortalr: vt nota in. c. 2°. de cle. excō. mi. Et in. c. Degradatio in fi. de penis. lib. 6. Notare hic potes aliqḋ de honore sacerdotibus exhibēdo. Nota exēplum Cōstātini imperatoris qḋ legit. xi. q. 3. Sacerdotibus. Et sicut dꝫ reuerentia exhiberi ordini ab alijs: sic a seipsis vt honeste viuant ꝛc̄. alioquin q̄uis ꝯtēpnentes eos mal. faciāt: qꝛ debēt dare honorem ordini sacro: sicut ꝛ christus honorabat sacerdotes q̄uis malos. 93. di. Dñs noster: tñ ex parte sua ipsi merent cōtēni. Mala. 2. Uos sacerdotes recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege: ꝓpter qḋ Et ego dedi vos contēptibiles ꝛ humiles oībus populis. Quātum ergo ad hanc potestatē equales fuerunt qꝛ sic eam habuit paulus sicut ꝛ petrus. licet Petrus habuit eam anteq̄ꝫ paulus. Et quid mirum cum quilibet sacerdos q̄ꝫticūqꝫ simplex sit equalis petro ꝛ pape quātum ad hanc potestatē: nō enim recipit magis ꝛ minus hec ptās: Uerūtn̄ qꝛ ad ligandū ꝛ soluendū in foro penitētie regritur in sacerdote potestas iurisdictionis ad ꝓestādum materiā ipsi potestati sacerdotali. circa quā valeat exerceri. Jurisdictio aūt plene residet in ꝑsona petri ꝛ pape: inde est ꝙ non quilibet sacerdos pōt quēlibet nec ab oī casu absoluere nisi ſm pape ordinationem: vt in. c. Placuit: de peni. di. 5. Et extra de peni. et re. c. Omnis vtriusqꝫ sexus. Nota hic ꝯtra illum ꝯfessorem deceptorem animarum qui dicit se posse absoluere a votis ꝛ alijs casibus epalibus ꝛ facit sibi dari pecuniaꝫ vt cōmutet vota ꝛc̄. Item nota quḋ absolutio a votis pertinet ad epm: preterq̄ꝫ in aliquibus casibus sicut est voti terre sancte Itē visitandi limina apostoꝝ petri ꝛ pauli. Item Jacobi apostoli. Item votum perpetue continentie. predicta enim vota reseruantur pape. Dic vt expedit.

¶ Tertia excellentia est dignitas apostolica. In qua fuerunt etiā beati petrus ꝛ paulus equales. licet enꝫ petrus fuerit electus apostolus a dño anteq̄ꝫ paulus tñ vterq̄ꝫ fuit apostolus sic paulus sicut petrus. ꝛ a christo imediate electi sicut et ceteri apostoli. Fuerunt autem tunc facti apostoli: quando sicut dicitur Luc 6. Uocauit iesus discipulos suos ꝛ elegit duodecim ex ipsis quos ꝛ apostolos nominauit: tunc ergo fuerunt facti apostoli. licet de hoc dubitet Glo. 21. di. In nouo. facit ꝙ legitur ꝛ nota. 24. q. 1. Loquitur. Similiter ꝛ paulus fuit postea apostolus. Act. 9. Uade quia vas electionis mihi est iste. Item Act. 13. segregate mihi Bar. ꝛ saulum ꝛc̄. Unde de seipso dicit paulus apostolus. Nō ab hominibus neqꝫ per hominem sed per iesum christum ꝛc̄. Gal. 1. Unde quātuꝫ ad apostolicam dignitatem omnes apostoli pares fuerunt. Apostoli enim dicuntur missi vel legati: qḋ fuit cōmune omnibus apostolis. Unde Paulus dicit pro xp̄o legatione fungimur tanq̄ꝫ deo exhortante per nos. 2. Cor. 5. Fuerunt autem legati de latere sicut hodie dicunt cardinales quando mittuntur legati: vt nota in. c penultimo. de offi. le. Et in. c. i. e. titu. lib. 6. Habuit tamen paulus aliquid excellentius alijs apostolis: quia a christo glorificato electus est. petrus vero ꝛ alij a christo mortali: propter quod in bulla plumbea pape paulus ponitur in dextra. petrus autem in sinistra ꝛc̄.

¶ Quarta excellentia est pontificalis auctoritas: ꝛ in hac etiam fuerunt equales: qꝛ sicut fuit eps̄ petrus sic ꝛ paulus. ꝛ sic etiā ceteri apostoli. Unde quātum ad hanc omnes apostoli fuerunt equales ꝛ sic omnes epi sunt equales pape. Et sic notat Glo. 21. di. In nouo. ꝛ probatur per illum textū vbi dicit Anacletus. in nouo testamento. Post christum dñm a petro sacerdotalis cepit ordo: qꝛ ipsi primo pontificatus in ecclesia christi datus est. Et infra. Ceteri vero apostoli cum eodem pari consortio honorem ꝛ potestatē acceperunt. Nota Ibidem cōsortio. Ista paritas debet intelligi ſm Pet. de palu. quātum ad potestatē sacerdotalem ꝛ pontificalem. diuersimode tamē: qꝛ sacerdotalem ptātem acceperunt oēs apli a xp̄o immediate. pontificalem vero mediate: vt infra dicet. Ad idem facit dictum Cypriani. 24. q. 1. Loquit. vbi dicit ꝙ xp̄s aplis om-

filibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuit. Sup quo textu dicit Glo. parē.s. in ordine ⁊ dignitate ꝯsecrationis. secus in administrationis plenitudine que satis differt ab alijs: qd̄ liqȝ ex illo caplo di.21. Perfectis. Et di.80. In illis. glo. Sūt ergo omnes apl̄i equales petro quātū ad pontificalem auctem: ⁊ sic omnes epi equales pape: qꝛ epi successerūt in locum aplorum. ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. ⁊ ꝓbat tex. in dicto. c. In nouo. Et.68. di. Quorum vicem. Et hoc verū quantū ad dignitatem nō autem quātum ad sanctitatem. Nota ꝯtra Epos hodiernos qꝛ antiqtus qn̄ aliquis ꝓmouebatur ad epatū ab omnibus laudabatur dicētibus. O sanct⁹ hō ⁊c̄. sed hodie oēs scandalizanť ⁊c̄. Nec vt expedit. Hec autē ptās pontificalis cō sistit in ordine cōferendo et chrismo. Itē in cōsecrando ecclesias altaria ⁊ alia vasa sacra. Unde de ꝯse. c. Quanto. de conse. ecclesie. vel altar. c. Aqua. Est tamē differentia: quia hanc ptātem habuit petrus imediate a xp̄o sed alij apl̄i nō ⁊c̄. Uide qd̄ scripsi in sermo. btī Siluestri qui incipit Ecce sacerdos magnus in introitu fol.2°. modo et latius ꝑm Pde. de pal' in tractatu de ptāte pape articulo scdo ꝯclusione. vij.

¶ Quinta excellentia est respectu ecclesiastice ꝑlationis que consistit in iurisdictione. Et in hac fuit maior petrus q̄ paulus et q̄ omnes alij apl̄i: sicut maior est papa oībus ⁊ oībus epis ⁊ etiā legatis etiā de latere. Contulit aūt claues petro dn̄s qn̄ dixit ei. Pasce oues meas Jo. vlt. de electio. significasti. De ma. ⁊ obe. Solite. Et.50. di. Considerandū. Unde omnes apl̄i fuerunt subditi petro: ideo dixit ei dn̄s. Tibi dabo claues regni celorum. Et qd̄cūqȝ ligaueris super terram ⁊c̄. Mat.16. Dic historiā euāgelij huius qd̄ hodie legitur. Itē Jo.i. Tu es symon filius Johāna. Tu vocaberis cephas. Cephas grece. i. caput latine. Unde sicut caput dat virtutem corpori. ⁊ mēbra sine capite mortua sunt: sic petrus habet se respectu alioꝝ aploꝝ ⁊ ꝯsequenter papa respectu totius ecclesie: de elect. Significasti. Item Leo papa.24.q.i. Cum beatissimus petrus a domino acceperit principatū ⁊c̄. Bene facit textus.22. di. Sacro sancta. Et 50. di. Cōsiderādū. Et. c. Fidelior. Ad idem facit textus Ambrosij.24.q.i. Non turbatur. vbi dicit. Denique ⁊ si alijs imperatur vt laxent retia sua: soli tamen petro dicit. Duc in altum Luc.5. Hoc est in profundam disputationum. Facit. c. Maiores: de baptismo. Ad idem facit textus Greg.2.q.6. c. Decreto. Et Julij pape in. c. Qui se scit. e. eadem cā ⁊ q̄ne: vbi dicitur. ꝙ Ecclesia romana q̄ primus ē: ita reliquis ecclesijs vices suas credidit largiendas: vt in parti sint vocate sollicitudinis non in plenitudinem potestatis. Ad idem de vsu pal. c. Ad honorem. Et de concessione preben. c. Proposuisti. Bene facit. c. Nulli fas.19. di. Conclusio est ergo ꝙ petrus quantum ad potestatem ecclesiasticam fuit maior paulo ⁊ omnib⁹ apostolis, quinimo possumus dicere ꝙ potestas petri fuit maior omni potestate omnium creaturarum. s. hominum ⁊ angelorum. videlicet virginum. confessorum. martyrum. apostolorum. prophetarum. patriarcharum. angelorum. archangelorum. virtutū. principatuū. potestatum. dominationum. thronorū. cherubinorum. ⁊ seraphinorum. Fuit etiā maior q̄ ptās virginis gloriose: que licȝ fuerit ceteris apl̄is dignior ⁊ sanctior: nō tn̄ illi sed apl̄is cōmisit deus claues regni celorum: vt dicit textus in. c. Innoua. de peni. ⁊ re. Fuit aūt hec ptās triplex vȝ ordinis in cōsecrando. Scdo in absoluēdo ⁊ ligādo. Tertio iurisdictionis in precipiendo ⁊ ꝓhibendo et puniendo. Unde si vnum preciperet a petro. ⁊ ꝯtrarium a quocūqȝ predictoꝝ. petro citius esset obediendū q̄uis essent reges et imperatores. De maio. ⁊ obe. Solite. Uide quod nota. de appellationibus. Si duob⁹. Et consequenter sequitur ꝙ potestas pape sit maior potestate totius ecclesie. Ar. ꝯtra in. c. Quodcūqȝ ligaueris.24.q.i. Ar. etiam contra.93. di. Legimus: vbi dicitur. ꝙ orbis maior est vrbe. Sicut enī se habet petrus ad apostolos: sic papa ad totam ecclesiam: sed potestas petri fuit maior potestate omnium apostolorum singulariter ⁊ collectiue. ergo ⁊c̄. Uide tamen latius de hoc per Pet. de palu. in tractatu de potestate pape. articulo.4. per totum.

¶ Sexta excellentia est miraculorum mirifice operationis siue patrationis ꝛc. In hac fuit etiam maior Petrus ꝙ Paulus: quia fuit maior ꝛ efficacior in miraculis perpetrandis. Sicut patet in multis exemplis: vnde dicit Lucas Act. 5. ꝙ ad vmbram Petri sanabantur infirmi. Singulariter autem dicam vobis vnum miraculum in quo apparet maior virtus Petri ꝙ Pauli in miraculis faciendis. Hic miraculum de Symone mago ꝛc. etiam quomodo dixit sibi Paulus. O petre meum est orare ꝛ tuum imperare ꝛc. Item dicere potes miraculum quod Petrus fecit in curando claudum: sicut legitur Act. 3. Item nota quomodo Petrus ambulabat super aquas siccis pedibus. Paulus autem vix nauigio saluatus est veniens in Italiam: vt legitur Act. 27. Et. 28. Et ex hoc sequitur ꝙ miracula non faciunt sanctum nec probant maiorem sanctitatem. Nam ꝛ Joan. baptista signa non faciebat vt dicitur Jo. 10. ꝛ tamen de illo scriptum est. Inter natos mulierum non surrexit maior Joanne baptista ꝛc.

¶ Septima excellentia est iudiciarie assessionis: ꝛ in hac sunt equales quia ita erit assessor christi in iudicio Paulus sicut ꝛ Petrus ꝛ econuerso: iuxta illud Amē dico vobis ꝙ vos qui reliquistis oia ꝛ secuti estis me: in regeneratione cum sederit filius hois in sede maiestatis sue sedebitis ꝛ vos super se. 12. iudicantes. 12. tribus israel Mat. 19. Nec moueat quempiam: quia dicit super sedes. 12. quasi duodecim solum apostoli sessuri sunt extra quorum numerum videtur esse Paulus: quia sub duodenario numero intelligitur vniuersa iudicantium multitudo: vt ait Aug. 20 de ciuitate dei. c. 5. vbi sic ait. Nec quoniam super duodecim sedes sessuros esse ait. 12. solos hoies cum illo iudicaturos putare debemus. Duodenario quippe numero innumerosa quedam significata est iudicantium multitudo: propter duas partes numeri septenarij ꝛc. Et infra. Alioquin quoniam in locum traditoris iude apostolum Mathiam legimus ordinatum Apostolus Paulus: qui plus illis omnibus laborauit. vbi ad iudicandum sedeat non habebit. qui perfecte cum aliis sanctis ad numerum iudicum se pertinere demonstrat cum dicit. Nescitis quia angelos iudicabimus 1. Cor. 6. De ipsis quoqꝫ iudicandis in hoc numero duodenario similis causa est. Non enim quia dictum est iudicantes. 12. tribus israel. tribus leui que tertiadecima est ab eis iudicanda non erit: vt hꝫ solum illum populum non etiam gentes ceteras iudicabunt ꝛ cetera.

¶ Octaua excellentia est euangelice predicationis. Et in hac precellit Paulus Petro ꝛ etiam ceteris apostolis. Unde ecclesia cantat. Inter apostolos vocatione nouissimus predicatione primus. Hoc autem probatur triplici ratione. Prima quia predicatio Pauli.

¶ Fuit latior.

¶ Fuit clarior.

¶ Fuit virtuosior.

¶ De quibus dic vt infra in serm. magistri Uincētij de beato Paulo qui incipit. Notum vobis facio euangeliū ꝛc. Uide ibi ꝛc.

¶ Nona excellentia s. glorifice sublimationis ꝛ in hac fuerunt equales vt habetur per Ambrosium. 2. q. 7. Beati ꝛ scripsi eodem ser. pte. 1 ergo de passione Petri ꝛ quomodo sibi fugienti de carcere obuiauit xp̄s cui dixit Petrus. Dn̄e quo vadis ꝛc. Legitur in cronica martiniana sub pontifice Petro apostolo. ꝙ tempore Cornelij pape greci furati corpora apostolorum vt ipsa in greciā deferrent asportabāt. Sed demones in idolis habitantes diuina coacti virtute clamabant. Uiri romani succurrite quia dij vestri auferuntur. Fideles hoc intelligentes de apostolis. infideles vero de suis dijs. multitudo ergo adunata fidelium ꝛ infidelium illos insequitur. Quod videntes greci apud cathecumbas apostolorum corpora in puteos proiecerunt. Sed a beato Cornelio papa sunt inde extracta. Sed cum in dubium verteretur que essent ossa Petri vel Pauli orantibus fidelibus ꝛ ieiunantibus diuinum responsum habuerunt quia maiora ossa predicatoris minora piscatoris erāt. Nec tamen post beatus Siluester dicitur ea lance equaliter ponderasse. ꝛ consecrando vtriusqꝫ ecclesiam in vtraqꝫ vtriusqꝫ ossa collocasse. Hec ibi. Deo gratias. Amen.

¶ Item de beato Petro. Sermo vnus

Beatus es simon bariona. Mat. 16. Quamuis festum hodiernũ dicat̃ apostoloꝝ petri ꝛ pauli: quia tamen sancta mater ecclesia facit officium ꝛ missam solũ de btõ petro. Ideo de eo tm̃ erit sermo ꝛ cras poterit fieri sermo de btõ paulo. Salutetur virgo ꝛc̃. Pro declaratione thematis ꝛ introductione sermonis notandũ ꝙ ꝓm sententiam theologoꝝ duplex est hois beatitudo vna que cõpetit viatorib⁹ in hac vita mortali que cõsistit in virtuose viuendo ꝛ obediendo .s. diuinis mandatis. Prouer. 29. Qui custodit legẽ beatus est. Et cõcordat phs in primo ethi. vbi dicit ꝙ Felicitas ẽ operatio ꝓm virtutem ꝑfectam. Et sic etiã cõis habet vsus loquẽdi q2 qñ videtis aliquẽ religiosum vel laycum timentẽ deum ꝛ virtuosum dicitis. O beati vos ꝛc̃. sed dicitis verbo ꝛ nõ facto. q2 laudantes in eis vitam virtuosam in vobisimetipsis reprobat̃. laudatis castitatem sequẽtes luxuriã. laudatis in eis voluntariã paupertatẽ. diuitiarũ terrenaꝝ puluere coinquinati ꝛc̃. Sic vt expedit. Cõtra quos apls Tit. 1. Confitentur se nosce deum: factis aũt negãt. Talis ergo dr̃ beatitudo vie de qua loquitur ps. Beati imaculati in via q ambulant in lege dñi. Et alibi. Bti oẽs qui timẽt dñm: q ambulant in vijs eius. Hec tñ beatitudo est iꝑfecta quadruplici ratiõe seu iperfectione. Prima rõe obiecti q2 per hanc non videt̃ essentialiter deus qui est obiectũ ꝑfecte beatitudinis: Exo. 32. Nõ me videbit homo et viuet. Sed in via ista videmus deum visione enigmatica que habet̃ p fidem. 1. Cor. 13. Videmus nũc p speculũ i enigmate: tũc aũt facie ad faciẽ. Scda iperfectio est q2 h btitudo nõ est secura: q2 ꝓpter multa pericula que in hac vita occurrũt ꝑdi põt. 2. Cor. 4. Habemus thesaurũ istũ in vasis fictilibus Et iam de facto experimur ꝙ multi q aliqñ vitã virtuosam agebant declinauerunt a via. ps. In via hac qua ambulabã absconderunt supbi .s. demones laqueũ mihi. Propterea dicit dñs Luc. 10. Neminem salutaueritis .i. saluum feceritis in via. ideo prouerbium est bonum. Nõ laudar la naui anti chi intra al porto: ne laudar lomo anti chi sia morto. Et concordat scriptura dicẽs. Ante mortem ne laudes hominem quẽq̃. Eccli. 11. Tertia iperfectio est q2 nõ est tranquilla sed multis curis et diuersis sollicitudinibus ꝛ perturbatiõibus permixta Act. 14. Per multas tribulationes oꝫ nos introire in regnũ dei. Item Prouer. 14. Risus dolore miscebitur: ꝛ extrema gaudij luctus occupat. Propterea clamabat Dauid di. Quis dabit mihi pẽnas sicut columbe ꝛ volabo ꝛ requiescam. Quarta iperfectio quia non est continua sed modico tempore durat requies huius btitudinis: quia etsi cedo contẽplationis quasi momentanea ẽ. Apoc. 7. Factum est silentiũ in celo quasi media hora. Ecce quomodo est iperfecta: dicit̃ tñ beatitudo eo ꝙ sit ꝓparatoria ꝛ dispositiua ad beatitudinẽ perfectã que habet̃ in patria ad quã capescẽdã firma spes dat̃ virtuoso hoi nec sine hac p̃ma beatitudine põt haberi scda. Spes aũt facit hoiẽ btm̃ vt ibi dicet̃. Ro. 8. Spe enim salui facti sumus. Altera est ergo btitudo ꝑfecta q dat̃ cõprehẽsoribus q̃ ꝯsistit in visione diuine essentie in qua ꝯsequit̃ hõ oẽ bonum. Exo. 33. Ostẽdam tibi oẽ bonũ: cui nulla iperfectio est admixta. Nã ẽ secura. ꝯtinua. ꝛ trãquilla. ideo dicit Boetius. de hac loquẽs: ꝙ Btitudo est status oĩum bonoꝝ aggregatione ꝑfectus. Quamuis aũt hec ꝓpo sita possint intelligi de vtraq̃ btitudine: q2 petrus fuit btũs dum esset viator ꝛ modo est btũs cõprehensor Nihilominus ꝓprius de prima btitudine intelligunt̃: q2 tempore quo dñs ista ꝟba ꝓtulit petro. viator erat petrus. ꝛ sic etiam nos intelligentes prosequemur sermonẽ nostrũ. Et quo ergo btitudo vie ꝯsistit in virtuose viuendo: videam⁹ quomõ petrus virtuose vixit vt sic ꝯsequenter agnoscamus rationẽ verboꝝ: quare .s. petrus beatus fuit ꝛ est. Notãdũ ergo ꝙ ad hoc ꝙ hõ sit beatus. oportet ꝙ omnes virtutes sit in eo ꝛ ꝓm omnes viuat. Non enim sufficit vnam virtutẽ habere: q2 immo nec põt vere vna tm̃ virtus haberi q2 virtutes omnes ifuse sunt cõnexe in charitate acquisite nõ sunt cõnexe in prudẽtia. Scds

ergo septē virtutes necessarie ad vitā bea-
tam:in quibus oēs virtutes cōprehendunt
vȝ tres theologice ⁊ quattuor morales.
¶ Prima est fides integralis.
¶ Scđa est spes supernalis.
¶ Tertia est charitas diuinalis.
¶ Quarta est prudentia intellectualis.
¶ Quinta est iustitia legalis.
¶ Sexta est tēperantia corporalis.
¶ Septia ē fortitudo seu patiētia ꝯtualis.
Omnes iste fuerunt in beato petro ⁊ ſm
eas excellentissime vixit: ergo dicam uoci.
Beatus es Symon bariona ⁊c̄.
¶ Prima ergo virtus est fides integralis
que est fundamētum oīs virtutis.i. Cor.3.
Fundamētum aliud nemo pōt ponere pre-
ter id qđ positum est:qđ est xp̄s iesus.i.fi-
des iesu xp̄i.Et ideo sine ea nulla est vera
virtus.Augꝰ.Ubi deest cognitio veritatis
falsa est virtus etiam in optimis moribꝰ.
Et ideo q̄uis aliquis iudeus vel infidelis
honeste viueret:tamen non est vere virtus
sua nec consequenter potest dici beatus.
nec spe nec re:quia non placent deo ope-
ra eius. Heb.xi.Sine fide impossibile est
placere deo Hec ergo fides facit hominē
beatum prima beatitudie.Jo.vltimo.Bea-
ti qui non viderunt et crediderunt.Et ideo
beata helisabeth dixit virgini gloriose.Be-
ata que credidisti ⁊c̄. Luc.i. Hec virtus
fuit mirabiliter in Petro quia ipse fun-
damentum fidei:sicut patet in euang. ho-
dierno.vbi tria ponuntur principaliter.
Primo fidei interrogatio facta per dn̄m.
Scđo declaratio fidei facta per Petrum.
Tertio premiatio fidei premissa per domi-
num.Et verbis ergo petri sumitur funda-
mentum fidei christiane que consistit in di-
uinitate ⁊ humanitate christi. Hic historiā
euangelij.Et nota cum dicit.Tu es petrus
⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam
meam.i.super soliditatem siue firmitatē fi-
dei:que adeo firma est q̄ diuelli siue dirui
non potest:quia porte inferi.i. peccata siue
hereses ⁊ persecutiones non preualebunt
aduersus eam.Et ratio huius est:q̄r chri-
stus pro eo orat.Luc.22. Petre ecce sa-
than expetiuit vos vt cribraret sicut triti-
cum.Ego autem rogaui pro te vt non defi-
ciat fides tua. ⁊ tu aliquando conuersus
confirma fratres tuos. Sic ergo firmitas
fidei in petro fundatur q̄ ad ipsum perti-
net alios confirmare in fide.a quo petrus
cadere et errare non potest. Et ideo nec ec-
clesia romana potest a fide errare.24.q.i.
A recta.Et.c. Pudenda. Nam ⁊ si aliꝭ
imperatur vt laxent retia sua: soli tamen
petro dicitur.Duc in altum hoc est in pro-
fundum disputationum Luc.5.24.q.i.Nō
turbatur.Et.c.Quotiens facit.de bap.Ma-
iores.In premium ergo huius fidei petri
promittitur sibi potestas clauium:dum dici-
tur. Dabo tibi claues regni celorum ⁊c̄.
Hec autem promissio repleta fuit post re-
surrectionem cum dixit. Pasce agnos me-
os ⁊c̄. Et infra declarabitur parte.3. Et
nota q̄ quātum ad hanc potestatem ma-
ior est petrus omnibus creaturis angelicis
⁊ humanis.Uide supra in alio sermo.hu-
ius festi qui incipit.Hij sunt due oliue:par-
te.5.in fi.Ergo beāus es symon bariona ⁊c̄.
¶ Scđa virtus est spes que facit hominē
beatum.ps.33.Gustate ⁊ videte:qm̄ suauis
est dn̄s.beatus vir qui sperat in eo.Jtē ps.
83.Nō priuabit bonis eos qui ambulant
in innocētia:dn̄e virtutum beatus homo q̄
sperat in te.Nota In innocētia.i.sine mor-
tali q̄r vel nunq̄ cōmiserunt illud vel peni-
tentiam egerunt.Alioquin potius presum-
ptio q̄ spes dici potest.Spes ergo facit ho-
minem beatum. Ro.8.Spe enim salui facti
sumus.Hanc spem habuit beatus petrus:
qđ maxime apparet in eo.q̄ ad vnius ius-
sionis vocem relictis omnibus secutus est
dn̄m:sicut patet Mat.4. Et ideo spe ista
subnixus fiducialiter ⁊ audacter dixit ad
dominum.Ecce nos reliquimus omnia et
secuti sumus te:quid ergo erit nobis Mat.
19. Nota Omnia.s.exteriora ⁊ interiora:
quia qui caret exterioribus et nō reliquit
cupiditatem rerum temporalium miseri-
mus est:sed qui caret etiam affectu inordi-
nato beatus est. Mat.5.Beati pauperes spi-
ritu: qm̄ ⁊c̄.Jdeo dicit Greg.q̄ in hac re
affectum debemus potius pensare q̄ cen-
sum.Multum reliquit q sibi nihil retinuit.
Multum reliquit qui q̄uis parum: totum
deseruit. Huius ergo spei merito audiuit

a domino promissionem iudiciarie potestatis cum ait. Amen dico vobis ꝙ vos q̄ reliquistis omnia et secuti estis me: in reg. q. iiij. se. si. ho. in sede maiestatis sue sedebitis et vos super se. xij. iudi. xij. tribus israel. Paulus etiam spei merito claudum illum qui iacebat ante portam templi que dicebatur Speciosa solo imperio sanauit. Sic et Eneam paraliticum Act. 9. sicut legitur Act. 3. dicens. Aurum et argentum non est mihi quod autem habeo etc. Ualus etiam spei firmitate subnixus super aquas siccis pedibus ambulauit Mat. 14. Ergo beatus es symon etc.

¶ Tertia virtus est charitas: hec maxime facit beatum multo magis q̄ fides et spes: quia Nunc manent fides spes charitas tria hec: maior autem horum est charitas. i. Cor. 13. Ideo Tob. 13. Beati omnes qui diligunt te et qui gaudent super pace tua. Ista ergo charitate fuit excellentissime beatus petrus quia feruentissima vigebat in eo erga deum et erga proximum. Erga deum patet ex quatuor. Primo quia vt dicitur in legenda Petrus inter ceteros apl'os maiore feruore fuit. et hoc patet ex eo ꝙ postq̄ dominus predixit apostolis ꝙ oportebat ire eum ierosolimam et multa pati et occidi et die tertia resurgere. solus petrus assumens cepit increpare eum dicens Absit a te domine Non erit tibi hoc Mat. 16. Quod verbum ex tenerrimo amore dixit. Secundo patet idem ex eo ꝙ proditorem scire voluit. quia vt dicit Aug⁹. si eum sciuisset dentibus discerpsisset. Tertio patet ex eo ꝙ videns dominum transfiguratum inebriatus amore divini dulcedine ait. Domine bonum est nos hic esse etc. Mat. 17. Quarto id patet ex verbis domini Jo. vlt. Symon Joannis diligis me plus his: et habita responsione petri in signum maximi amoris commisit ei curam pastoralem. dans ei claues quas sibi ante promiserat dicens. Pasce agnos meos: pasce oues meas. Ubi nota ꝙ ter voluit dominus ꝙ ore suo confiteretur petrus ipsum diligere dicens. Domine tu scis quia amo te: quia enim tertio negauerat tertio confitetur vt dicit Ambrosi⁹. 5. q. j. Imitare. Item ter dixit dominus petro: pasce. Uel dic ꝙ hec est alia ratio quare ter christus exigit confessionem amoris a petro: vt ostendat petrum corde ore et opere christum diligere: vt notat Glo. 25. q. j. Diuinis. Item quia pastor debet pascere oues christi tripliciter. s. corde diligendo. ore predicando. arguendo. obsecrando. increpando: iuxta illud. 2. Tim. 4. Insta opor. impor. argue obsecra increpa in omni pa. et doc. et opere subueniendo necessitatibus spiritualibus et temporalibus ouium christi: etiam vitam exponendo. Jo. 10. Bonus pastor animam dat pro ouibus suis. Alioquin vt dicit Greg. in registro: et habetur. 8. q. j. In scripturis. Si is qui valet: omnipotentis dei renuerit pascere oues: ostendit pastorem suum minime amare. Erga proximos vero quantum feruerit charitas in petro non posset lingua exprimere: quia totam vitam suam ad salutem ouium exposuit predicando et alia opera vite actiue faciendo. Unde ad primam predicationem in die penthecostes conuertit tria millia hominum ad fidem xp̄i Act. 2. In secunda vero ꝓdicatione postq̄ sanauit claudum conuertit quinque millia Act. 3°. ergo beatus Symon.

¶ Quarta virtus. prudentia facit hominem beatum. Prouer. 3. Beatus vir qui inuenit sapientiam. Item Prouer. 19. Custos prudentie inueniet bona. s. eterna. Prudentia autem ista consistit in scire bene gubernare et dirigere gregem sibi commissum Prouer. 24. Prudentia roborabitur domus. Quanta autem prudentia fuerit in beato Petro possumus tamen ex experimento scire: quia si ad gubernandam domum cuilibet est necessaria prudentia: quanto maior requiritur prudentia ad gubernandum vniuersus orbem. qui fuerat beato petro commissum. quem diligentissime gubernauit. tum etiam ex verbis et ex facto eiusdem: quia dominus non elegisset eum in pastorem ecclesie nisi prudentissimus fuisset: qui loquens de eo ait. Quis putas est fidelis seruus et prudens. quem constituit dominus super familiam suam etc. Mat. 24. Potest etiam intelligi prudentia ista. s. scientia necessaria prelato: de quo vide per Gratianum in decretis di. 26. cum tribus distinctionibus sequentibus.

¶ Quinta virtus est iusticia que est virtus per quā hō reddit vnicuiq3 qđ suum est. Hec facit hoiem beatum. Ps. Beati qui custodiunt iudicium ⁊ faciunt iusticiam in omni tpe. Item Mat. 5. Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiam: pertinet aūt precipue ad prelatos. Viguit āt in Petro elegantissime qui fuit tenacissimus ad corrigendū rebelles ⁊ inobedientes ⁊ fallaces: sicut patz in multis exēplis. Primo in Anania ⁊ Saphira Act. 5. Dic hystoriam. Scđo in obiurgatione quā fecit Symōi mago: sicut pz Act. 8. Item qñ oratione sua precipitauit Symonem magum volantem in aera: sicut legitur in legenda. Dic hystoriam. Fuit etiā iustus ad puniendū in semetipso petm̄ negationis xpi. Nam vltra illud triduuz quo fleuit amare. semp portabat sudariū secum pro lachrymis detergendis: quas effundebat presertim qñ gallum audiebat cantare. memorans negationis sue. ergo beatus erat Petrus: q2 Beati qui lugent: qm̄ ipsi consolabuntur Mat. 5. Itē Luc. 6. Beati q nūc fletis: q2 ridebitis. ergo beatus es Symon bariona.

¶ Sexta virtus est temperantia que facit hoiem beatum. Mat. 5. Beati qui nunc esuritis q2 saturabimini. Viguit maxime i btō Petro q2 sicut dicitur in libro Clementis ⁊ habetur in legenda. Cibus Petri erat solus panis cum oliuis raro cuz oleribus. Indumentum vero tunica cū pallio. ⁊ hec homo nihil aliud querebat: huius autem temperantie merito dedit ei grām dn̄s vt ad vmbram petri sanarentur infirmi: sicut dicit Act. 5. Quanto magis ad tactum vestimētorum. Moraliter dic contra intemperatos quia si temperantia facit hoiem beatum ergo intemperantia miserum. Volunt intemperati facere festum hic ergo ibi facient vigiliam: q2 erunt in magna esurie ⁊ siti: sicut pz de diuite epulōe Luc. 16. Iđ Isa. 65. Pro eo q vocaui ⁊ nō respondisti locutus fui ⁊ nō audistis: ppter hoc hec dicit dn̄s deus. Ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis. Ecce serui mei bibent ⁊ vos sitietis: ecce serui mei letabuntur ⁊ vos confundemini. Igitur faciamus hic vigiliam vt postea faciemur in festo vite eterne.

¶ Septima virtus est fortitudo seu patientia: que facit hoiem beatum. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. Item. 1. Pet. 3. Sed ⁊ si quid patimini propter iusticiaz beati. hā: firmissime habuit Petrus sicut patet in persecutionibus ⁊ contumelijs quas cum ceteris aplis passus fuit De qbus dicit Act. 5. Ibant Apli gaudentes a conspectu 9silij: qm̄ di. ha. sunt pro noie Iesu cōtu. pati. Sed maxime hec virtus apparuit in eius preciosa morte. Dic eius passionez. Et quomodo dn̄s apparuit Petro de roma fugienti. Vnde dicit tex. in c. Per venerabilem versu locus. n. tē. Qui filij sint legitti. Cum n. Petrus vrbez fugiens exiuisset volens cum dn̄s ad locuz quem elegerat reuocare: interrogatus ab eo Dn̄e quo vadis: respondit. Venio romam iterum crucifigi: qđ intelligens pro se dictū ad locum ipsuz protinus est reuersus. Hec ibi. Et vt ibi dicit Io. an. post hosti. Exponitur crucifigi. s. in te: ⁊ sic vrbs ista altera Ierusalem intelligatur: ⁊ effusione tui sanguinis qui primus meus vicarius es in terris fundetur firmetur ⁊ consecretur hic locus: quem elegi mihi ad hoc: de elec. Fundamēta lib. 6. Deo gratias. Amen.

¶ Item in die commemorationis beati Pauli apostoli. Sermo vnus.

Notū vobis facio euangelium. Gal. 1. Questio solet fieri de istis duobus aplis. s. Petro ⁊ Paulo quis est maior ⁊ excellentior. R° cum distinctione trimēbri: possent. n. isti apli 9siderari tribus modis.

¶ Primo fm conditionem aplicam.

¶ Scđo fm prelationem ecclesiasticam.

¶ Tertio fm predicationem euangelicā.

¶ Scđm primuz sunt equales sicut omnes sacerdotes sunt equales qn̄tum ad potestatem consecrandi eucharistiam. Sic in proposito. ⁊ ideo sunt equales etiam qn̄tum ad meritum ⁊ premium glorie. Vnde Greg. in 1. dialo. Aperte ergo constat quia cum virtus vtriusq3 fuerit dispar in miraculo vtriusq3 tamen meritum dispar non est in celo: licet primo fuerit electus Petrus ⁊ vltimo

Paulus: quasi diceret Christus Petro. Uolo et huic nouissimo dare sicut et tibi Mat. 20. Quantum ad sciendum Petrus fuit maior Paulo sicut papa legato. Petrus fuit papa cui dixit xps. Tu es Symon filius Johannis. tu vocaberis cephas Jo. I. Cephas. i. caput etc. Jo. 20. Pasce oves meas. Et Mat. 16. Dabo tibi claves regni celorum etc. Paulus pro fuit legatus. Unde ipse dicit. 2. Cor. 5. Pro xpo legatione fungimur tanquam deo exhortante per nos. Quantum ad tertium Paulus fuit maior Petro et omnibus apostolis quia ardentius predicavit et plus laboravit: ut patet 2. Cor. xi. et 12. Et ideo ipse per excellentiam potest dicere thema. Notum vobis facio etc. Patet thema. Repperi iuxta thema quod predicatio evangelica beati Pauli habuit super predicationes aliorum excellentiam in tribus.

¶ Primo quia sua predicatio fuit amplius copiosa.

¶ Secundo quia fuit clarius luminosa.

¶ Tertio quia fuit longius virtuosa.

¶ Primo dico etc. Alii apostoli post receptionem spiritus sancti in die penthecostes diviserunt sibi mundum et quilibet accepit suam portionem etc. sed beatus Paulus per universum mundum discurrendo de civitate in civitatem predicando annis. 37. ut dicit Hierony. in libro de viris illustribus. Unde cantat ecclesia. Deus qui universum mundum beati Pauli predicatione docuisti etc. Item cum aliis apostolis predicantibus provideretur de expensis a civitate vel a probis hominibus: quia xpo dixerat. Dignus est operarius mercede sua Luc. 10. Paulus tamen suis manibus laborabat. quia erat artis tenofactore. quia faciebat cordas et cetera etc. Unde ipse dicit. 2. Thes. viii. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos. quoniam non inquieti fuimus inter vos. neque gratis panem manducavimus ab aliquo. sed in labore et fatigatione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus. Et alibi Act. 20. Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi sicut scitis: quoniam ad ea que mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus iste. Item multos labores multas iniurias passus est pro xpo etc. Ideo patet quod sua predicatio fuit copiosior. Recte tenuit preceptum xpi di. Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature Mar. vlt. Nota hic moraliter ex isto textu quod predicatores verbi dei debent tria attendere. Primum Euntes in mundum universum quod debent non in uno semper loco morari sed discurrere alias accipiunt familiaritatem etiam devotas etc. et perdunt devotionem etc. Hinc patet quare fratres mutantur quolibet anno de conventu ad conventum etc. Secundo predicate evangelium etc. non dicit Ovidium. nec Vergilium. nec Arist. etc. Tertio omni creature. i. omni homini tam divitibus quam pauperibus. viris mulieribus. nobilibus ignobilibus etc. Multi errores sunt inter fideles ex defectu instructorum etc. et predicatorum qui non predicant illis etc. Ideo Tren. 4. Parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis. Ideo beatus Paulus per universum mundum predicavit. Ideo dicit. Notum vobis facio evangelium.

¶ Secundo dico quod predicatio evangelica beati Pauli fuit super omnes alios clarius luminosa. Quia omnes apostoli predicabant doctrinas celestes quas a xpo audiverant: sed non viderant sed beatus Paulus predicabat que viderat quia fuit raptus usque ad tertium celum et vidit archana dei etc. 2. Cor. 12. Ideo dicit ipse. Evangelium quod evangelizatum est a me non est secundum hominem: neque ego ab homine didici illud: sed per revelationem Jesu xpi Gal. i. secundum hominem supple purum vel mortalem. Ideo Paulus didicit illud in curia celesti in scola angelorum ubi tribus diebus studuit et scivit plusquam Salomon et omnes philosophi mundi. Studuit ibi in libro vite qui est xpus qui liber habet duas cartas. s. divinitatem et humanitatem xpi. Hic pratice quando xpus ostendit Paulo novem ordines angelorum. Primo primum ordinem. s. angelorum in quem xpus dixit vadunt persone penitentes etc. Secundo ordinem archangelorum in quem vadunt persone devote: quia sicut anima est melior corpore: sic devotio est melior penitentia. Tertio ordinem principatuum: in istum vadunt persone misericordes. Quarto ordinem potestatum in hunc vadunt persone patientes in adversitatibus. 5° ordinem virtutum: in hunc vadunt persone concordiam invicem habentes. 6° ordinem dominationum: in quem vadunt prelati bone vite et bene gubernantes gregem qui iuste intraverunt. 7° ordinem thronorum: ubi collocabuntur illi qui servaverunt propter xpo apostolicam paupertatem. 8° ordinem cherubin: ubi erunt persone scientifice qui alios viam veritatis docuerunt. 9° seraphin: ubi erunt qui erunt hic pleni charitate. maior horum

est charitas. Deinde vidit paulus cathedrā virginis sup oēs choros angelorum. Deinde vidit diuinā essentiā: vt dicit Aug. in lib. de vidēdo deū. et in lib. ad Probā: et scdm Tho. in l. p. q. Et in. 22. q. 175. ar. 3. et qū reuersus fuit crediderūt q̄ studuerat in studio celesti et dixerūt sibi. Unde venis? Respōdit Paulus. Scio hoiem in xpo Jesu añ ānos quatuordecim siue in corpe siue extra corpus nescio. deus scit: qm̄ raptus est in paradisum et audiuit archana vba que nō lz hoi loq. 2. Cor. 12. Nota vsq ad tertiū celū. Scriptura sancta nō facit mētionē Geñ. i. Nisi de trib⁹ celis. Primo de firmamēto qd ꝯtinet octo celos. s. 7. planetarum et octauū sidereū.

Scdm celū dr aqueū. s. aque q̄ sup celos sunt. et istud celū dr cristallinū. Tertiū celum est empyreū: vñ in pncipio creauit de⁹ celū: dicit Glo. Bede. s. Empyreū etc. Patet scda ps huius sermonis.

¶ Tertio dico etc. longius virtuosa: qr omnes alij apostoli predicauerunt vsq ad mortem etc. sed paulus in vita pdicauit. 37. annis. et in morte et etiam post mortem etc. Dicatur eius martyrium et quō post mortem apparuit anima eius Neroni etc. Ecce quomodo predicauit post mortem. Non legitur de alio sancto. Statim Nero soluit omnes christianos quos tenebat captos: sed tamē obduratus non fecit se christianum. et hoc. s. q post mortem erat predicaturus ipse paulus prophetauerat di. Magnificabitur xps in corpore meo siue per vitam siue per mortem Phil. i. Item predicauit etiā in morte. Dicatur de capite qd fecit tres saltus. Et in quolibet dicebat Jesus: et nascebatur ad quemlibet saltum vnus fons: et sic fecit tres predicationes: in quolibet saltu vnam. Nota secreta. Tribus vicibus Paulus nominauit Jesum propter tres virtutes quas habet nomen Jesus principaliter.

¶ Primo contra defectus spūales.

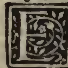
¶ Scdo cōtra infirmitates corpales.

¶ Tertio cōtra aduersitates tpales.

Defectus spūales sunt peccata. Si ergo aliquis est durus in pctis. deuote inuocet nomen Jesus et habebit cōtritionem. Hoc figuratum fuit in morte christi: quando petre scisse sunt: ecce contritio. et monumenta aperta: ecce confessio. et multa corpora sanctorum surrexerunt: ecce resuscitatio anime ad statum gratie. Idem de illo qui habet rancorem contra proximum et desiderat vindictam etc. Omnis quicūq inuocauerit nomen domini saluus erit Ro. 10. Nota Inuocauerit. i. intus in corde vocauerit. Item Act. 4. Nec enim nomen aliud est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. Scdo est cōtra infirmitates corporales. Auctoritas. Signa eos qui crediderint hec sequentur. Non dicit qui sancti fuerint. In nomine meo demonia eijcient linguis loquentur nouis: serpentes tollent et si mortiferum quid bi. nō eos nocebit. Super egros manus imponent et bene habebunt Mar. vltimo. Quando ergo estis infirmi vel filij vestri. inuocate nomen Jesus et curabimini: si expedit saluti anime vestre. Idem de mulieribus que volunt concipere vel conceptum conseruare vel parere etc. Ecce scdus. Nō ergo recurratis ad diuinos etc. Beatus vir cuius est nomē domini spes eius et nō respexit in vanita. et insani. i. falsas. s. diuinorum et sortilegorum etc. Dic contra hoc vitium vt expedit. Tertio cōtra pericula seu aduersitates tēporales. Si es in bello iusto inuoca Jesum et dabit tibi vires. Secus si in bello iniusto: quia nescit diuina iustitia patrocinium dare criminib⁹ vt ait Chrisostomus. Idē in tēpestate etc. et sic in huiusmodi. Auctoritas. Turris fortitudinis nomen domini: ad ipsum confugiet iustus et exaltabitur. Prouer. 3. Nomen domini est nomen Jesus Luc. i. Uocatum est nomē eius Jesus etc. ecce tertius fons. et patet cōclusio clara: quomodo predicatio beati Pauli fuit alijs longius virtuosa. ergo thema. Notum vobis facio euangelium.

Deo Gratias. Amen.

¶ In festo visitationis beate Marie virginis. Sermo primus.

rurgens maria abijt in mōtana Luc. i. Hodie est festum gloriosum visitationis et salutationis virginis gloriose. Salutemus ipsam. In hoc euangelio continent quatuor excellētie de vgine gliosa.

¶ Prima est profunda humilitas.

¶ Sc̄da est admiranda sanctitas.
¶ Tertia est perfecta credulitas.
¶ Quarta est letabunda iocunditas.
¶ In prima parte dicamus .12. puncta in sc̄da quattuor. In tertia quattuor. In q̄rta decem ⁊ sic in sūma sunt .30. puncta.

¶ Primum notat in eo q̄ postq̄ virgo gloriosa cōcepit filium dei nō in elationē nec in superbiam ascendit sed in montana virtutum. Eleuatis enim per superbiā nihil aliud restat nisi casus in baratrum damnationis. Finis enim ad alta leuatis est ruere. Sed magis se humiliauit: accessit enim in domum Zacharie vt seruiret ibi Helisabeth cognate sue pregnanti ⁊ fuit in obsequio suo per tres menses. De hac humilitate loquitur prima pars euangelij. Exurgens maria abijt in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda. Et intrauit in domum zacharie ⁊ salutauit helisabeth. O exemplum virtutis omnium reuerentia ⁊ diligentia imitandum. Decuit nanq̄ vt sicut initium humane perditionis processit ex superbia mulieris seducte a diabolo: sic initium humane salutis procederet ex humilitate mulieris illustrate a spiritu sancto. Eua enim quadrupliciter superbiuit contra deum.

Primo quia appetijt equalitatem dei cū diabolo credidit dicenti. Eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum. ⁊ vide cecitatem eius quia voluit esse equalis deo cum se faceret discipulam diaboli. Sc̄do superbiuit quia contempsit preceptum dei precipientis de hoc ligno non comedas ⁊c. Tertio superbiuit quia non sufficit sibi ipsam preterisse mandatum dei sed etiam fecit virum peccare: qui non seductus sed ne contristaret delitias suas comedit sicut dicit Apostolus .i. Timo. 2. Adam inquit non est seductus: mulier autem seducta in preuaricatione fuit. Quarto excusauit se de peccato commisso dicens. Serpens decepit me Gen. 3. Contra quod. ps. Non declines cor meum in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis. Et forsan magis Eua peccauit se excusando [quam] comedendo quia si se non excusasset sed humiliter veniam petisset deus ignouisset ei: quia non obliuisceretur misereri deus nec continebit in ira sua misericordias suas. Ex huiusmodi ergo superbia processit humana perditio iuxta illud Eccli. 25. A muliere initium factum est peccati: ⁊ propter ipsam omnes morimur. Ordinauit ergo diuina sapientia vt sicut mulier damnauit: sic mulier saluaret. Unde econtrario virgo gloriosa quadruplicier se humiliauit. Primo deo ⁊ angelo dicens. Ecce ancilla domini. Secundo ad domum Helisabeth pregnantis ipsa pregnans accedendo. Tertio sibi obsequendo. Quarto in partu suo officium obstetricis exercendo. Unde prima que recepit Ioan. bap. in manibus ex vtero exeuntem: fuit virgo maria. O magna excellentia Ioannis. Moraliter habemus exemplum nos humiliandi quia si virgo tam excellentissima ⁊ incomparabilis se humiliauit: quis superbiet? Nota contra mulieres que quādo parturiunt filios masculos superbiunt ⁊c. dic vt expedit. Sed dices tu quam mercedem habere poterimus ex hac humilitate? Respondeo quadruplicem humilitatem.
¶ Prima est dei glorificatiua.
¶ Sc̄da est hoīs exaltatiua.
¶ Tertia est diaboli prostratiua.
¶ Quarta est proximi placatiua vel edificatiua
¶ Primo nanq̄ ⁊c. Magnum enim honorem deo exhibemus nos humiliando sibi.

Primo intellectum simpliciter credendo hijs que sunt fidei vtpote ab ore eius prolatis: q̄uis excellant omnem humanam rationem. Si enim credimus iudici de legibus philosopho de philosophia. medico de medicina. theologo de theologia. pellipario de pellibus. ⁊ cuilibet in arte sua: cur deo non credimus qui mentiri nō potest. Ideo apostolus. Destruentes oēm altitudinē extollentem se aduersus sciam dei ⁊ in captiuitatē redigentes omnem intellectum. in obsequm xpi. 2. Cor. 10. Sc̄do subiugādo volūtatē deo per obedientiā lȝ repugnet voluntas ⁊ sensualitas. Dic pratice de castitate ⁊ hūilitate ⁊c̄ prout expedit. Tertio subiugādo memoriam ad recordandum de beneficijs diuinis. Quarto os ad loq̄ndū de reb⁹ diuinis. Quinto aures ad audiendum verbum dei. Sexto oēs sensus ⁊c̄. ⁊ corpus ⁊c̄. Ex hoc ergo de⁹ honorat a nobis.

Scd'o humilitas est hois exaltatiua. Nota
similitudinem de statera que quāto magis
descendit in vna pte: tanto magis ascendit
in altera rc. Ideo dicit Petrus. Humilia
mini sub potenti manu dei vt vos exaltet
in tpe visitationis. i. Pe. 5. Nota visitatio
nis. i. mortis. Ideo btā virgo fuit exaltata
sup oēm creaturā etiā angelicā: q2 sub oi
creatura fuit humilis. Luc. i. Quia respexit
humilitatē ancille sue. Ideo dicit dñs Lu.
12. Qui se humiliat exaltabit. Itē. i. Re. 2.
Quicunq3 honorificauerit me: glorificabo
eū rc. Quis magis in hac vita descendit
p humilitatē q3 xps: qui tot z opprobria et
tandē mortē cum maximo vituperio pas-
sus est rc. Ideo exaltatus est. s. oēm crea-
turā. Phil. 2. Humiliauit semetipsum fac.
obe. vsq3 ad mortē rc. Nota practice histo
riā que habet Mat. 18. De ptentione inter
aplos exorta qs eoz videret eē maior. Lu.
22. Et xps dixit eis. Quicuq3 humiliauerit
se sicut paruus iste. ipse intrabit i regnū celo
rū Mat. 18. Tertio hūilitas est diaboli pro
stratiua. Nota exēplum de Machario cui
obuiās diabol9 in deserto dixit. q nihil aliud
in Machario existens ipsum vincebat nisi
humilitas quā ipse diabolus habere nō po
terat. Vide in legēda sci Macharij. Quar
to humilitas primuz placat q2 nihil sic pla
cat hoiem sicut humilitas: q2 inter suphos
supsunt iurgia Prouer. 13. Vis vincere su
phum: humilia te rc. Nota exēplū de liber
tino q passus persecutionē ab abbate suo cu3
scabello suppedaneo patiam humilit exhi-
buit rc. Vn humilitas sua facta est magfa
magistri vt refert Greg. in. i. dial. Iō Pro
uer. 15. Responsio mollis frangit iram: smo
durus suscitat furorem.

¶ Scd'o notat admirāda scitas. Scitas
ē duplex. Prima q2 homo est scūs in se sed
nō effundit illā ad alios: sicut sunt sci here
mite. De qbus dicit Hierony9. Scā qppe
rusticitas solū sibi pdest. Alia est scitas q
nō solū in se sed etiā in alios effunditur.
Hanc hūit virgo z hoc ondit in scd'a pte
euangelij. Et factū est vt audiuit saluta-
tionē marie helisabeth: exul. in. in v. eius et
repleta est spū scō. z exclamauit voce ma-
gna z dixit. Benedicta tu inter mulieres rc.
vsq3 infans in vtero meo. Vbi notandū q

quattuor effectus protulit huius salutatio
ex vigore scitatis virginis gloriose. duos
in matre z duos in filio. primus in matre. s.
helisabeth: q2 repleta est spū scō. z in hoc
fuit fili9 scitas virginis radio solis qui re-
plet totā domū lumine rc. Scd'o effectus
q2 facta est pphissa helisabeth: vnde dixit.
Benedicta tu inter mulieres z bndictus fru
ctus vētris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat
mater dñi mei ad me: In filio verus. s. i Io
anne baptista primus effectus fuit scifica
tio in vtero. Sicut. n. verbū sacerdotis ba-
ptizantis scificat aiam baptizati: sic verbū
virginis salutantis scificauit aiaz Ioānis
baptiste. Vñ di. Ecce enim vt facta ē vox
salutationis in auribus me. exul. infans in
gaudio in vtero meo. Scd'o q2 etiā pphie
spūm accepit. cognoscens in vtero filiū dei.
ppter hoc ēt di plusq3 pphe: q2 antequā na
sceret fuit ppha. Vide. s. ser. 2. gaudet rc.
Et ideo exultauit faciens reuerentiā z incli
nans se filio dei in vtero virginis existenti.
Nota practice sicut scriptū. s. in pfesto Io
nis bap. smo. scti Vincentij q incipit Ma-
nus dñi erat cū illo pte. 3. rc. Moraliter ex
hoc habemus exēplū q nō solū nobis de-
bemus esse boni sed etiā primis. iuxta illō
Apoc. vlt. Qui audit dicat veni. Et Eccli.
17. Deus mādauit vnicuiq3 de primo suo:
vñ mulier dz trahere vir z e9. Saluabit
enim vir infidelis p mulierē fidelē. Et sal-
uabitur mulier infidelis p virū fidelē. i. Cor.
7. Sic pater trahat ad deū filiū z e9. Sic
seruus dñm. primus primū sui. psertim h
tpe: q2 videtis q dñs visitat vos. Sic facit
deus nobis: sic facit mulis seu burdonerij
bestijs itinerantibus. q si pigre sunt ad iti-
nerandū vel deuiant a via. primo excitat
eum vocibus dicendo. Anda vel Arri rc.
si nō mouent pūgit z verberat. Sic de9 hic
vsq3 hodo vos excitauit p pdicatores q sunt
nuncij dei: qb9 dixit dñs. Non. n. vos estis
q loquimini: sed spūs patris vestri q loquit
in vobis Mat. 10. Sed pauci ex vobis sunt
correcti. Quis vsurarius nedū restituit: sed
z dimisit exercere vsuras: Quis pcubinari
us pcubinā: Nota hic incidēter de illo sa-
cerdote q mortuus cū duabus cōcubinis
in lecto in capitlo suo: z tñ sepultus ē in ec
clesia: cū debuisset in sterquilinio sepeliri nec

pro ipsis orari: iuxta nota. 15. q. 2. pro obeuntib⁹. Et de sepul. c. Et pte. Et de statui mo. c. 2. §. qui vero. Et. c. Sup quodam. Quis blasphemias: Quis i festis precipuis opa. seruitia: Ne mulier candas z festus suos Idcirco dns vos verberat infirmitatibus z vereor ne peiora patiamini in futur. Ue e go illis qui nō corrigunt zc. Ideo dico vobis cum psalmista. Hodie si voces eius audieritis: nolite obdurare corda vestra zc.

¶ Tertio notat pfecta credulitas. Unde dicit. Beata que credidisti. q. psi. in te q̄ di/ cta sunt tibi a dno. Aug⁹ in lib. de virginita te. Beatior fuit maria pcipiendo fidē xpi q̄ cōcipiendo carnem xpi. Nihil etiā Marie materna ppinquitas pfuisset: nisi eum feli cius corde q̄ carne gestasset. Hec ille. Moraliter perfecta credulitas vz hic q̄ttuor.

¶ Primo cor.

¶ Scdo os.

¶ Tertio opus.

¶ Quarto finem.

¶ Primo cor q2 alias est ficta. Jo. 3. Qui nō credit: iam iudicatus est. Scdo os q2 necesse est ore exprimere presertim tpe psecutionis: q2 sicut lumen in laterna extinguitur nisi spiret exterius: sic fides nisi exterius psi teatur. Nota q̄stionē de aliquo q in barbaria timore ductus abnegat fidē xpi ore sed nō corde q2 si in hoc statu decedit: dānatur Ro. 10. Corde credit ad iustitiā: ore autem cōfessio fit ad salutem. Tertio ope quia alias si nō obedit omnib mādatis abnegat deum z xpm: z ideo infidelis est. Ut Hieron. Sup epl̄a ad Titum z habet in decretis. 11. q. 3. Estimant qdā in eo tm̄ deum negari. si in psecutione ga a gentibus cōprehensus se cōfiteri renuerit esse christianum. Ecce Apls Titum. 1. Oia que puersa sunt factis deum asserit negari. Xps sapientia est iustitia. veritas. sanctitas. fortitudo. Negat per insipientiā sapientia. per iniqtatem iustitia. per mendatiū veritas. per turpitudinem sanctitas. per imbecillitatē animi fortitudo. Quotienscūq3 vicimur vitiis atq3 petis. totiens deum negamus. Et ecōtrario quotiēs bonū qd agimus deum ɔfitemur. Hec ille.

Quarto finē. i. pseuerantiam vel finem. i. vt propter deum fidelis credat z operetur. Hunc autem finem ordinat charitas per quam fides operatur Gal. 5.

¶ Quarto notat letabūda iocūditas in. 4. pte euāgelij: dum dicit. Et ait maria. Magnificat aia mea dnm. Et exul. spiritus meus in deo sal. meo. Nota q virgo q̄ erat z est fōs ois virtutis z honestatis. nō erat solita cantare sed nunc tanto gaudio fuit repleta q prupit in iubilum. Unde fecit vnū canticum de decē stantijs. s. magnificat zc. ad significādū q decē mensibus debebat filium dei in vtero retinere: q2 nouem mensibus z pte de decimo sm vsum scripture q̄ sepius ponit ptem pro toto. Sicut fuit ibi Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ diebus z trib⁹ noc. sic erit filius ho. in cor. trib. die. z tri. noctib. Uide supra in festo natalis dñi ser. g incipit. Misit deus filium suū pte. 1. Uel dic q ad notandū q sup decem gradus sanctorum erat sublimāda. Primus gradus est virginum. 2⁹ pfessorum. 3⁹ doctorum. 4⁹ martyrum. 5⁹ aplorum. 6⁹ pphetarum. 7⁹ patriarcharum. z tres ierarchie angelice sup quas tripudiat in celis ad dexteram filij sedens: iuxta illud Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. s. virtutum. Et hoc notat Anagoice in themate dum dicit. Exurgens maria abijt in mōtana. i. sup excellentiam glie sanctorum: iuxta illud Prouer. vlti. Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu supgressa es vniuersas.

¶ Notandum q ex euāgelio isto colliguntur tria de beata vgine que habuit in summo: perfectionem vite actiue contemplatiue z passiue. Primo nanq3 ipsa ambulauit per viam vite actiue: vnde ibi dicitur Quod exurgens abijt. Sed quo z ad quid abijt: Certe ad helisabeth vt ei impenderet humanitatis obsequia sm Ambrosium.

Scdo ipsa exiuit per viam vite contemplatiue quod innuitur cum dicitur q abijt in montana cum festinatōe. Et hec ēt iocūditas cōtemplationis innuitur in saltu gaudioso tripudij Joannis cum in vtero matris exultauit. Tertio ipsa deum laudauit eundo per viam vite passiue cum dolore: gladius suam animam pertransiuit: nec tamen mentem ipsius vulnerauit: quia quantumcunque exterior homo dolore passionis concuteretur. mens tamen eius nunq̄ deiecta fuit. Et inde est q fidē nunq̄

amisit sed semper diuine voluntati con/formata: non dubium quod in omnibus deum laudauit. Unde cantauit. Magnificat anima mea dominum. Deo gratias. Amen.

In festo sancte Margarite virginis. Sermo primus.

Inuenta vna preciosa margarita abijt. Mat. 13. Cogitanti mihi magnam felicitatem beate margarite occurrunt quinque virtutes in ea: iuxta quinque verba thematis in quibus stat tota perfectio sue felicitatis.

Prima est vera humilitas.

Secunda sancta charitas.

Tertia firma stabilitas.

Quarta pura claritas.

Quinta plena felicitas.

Dico primo etc. vera humilitas que notatur in primo verbo inuenta. Et notantur subtiliter iste virtutes in quinque verbis thematis. Ratio: Inuentio totius humane perditionis: fuit superbia. Superbia est quando homo vult viuere ad libitum nec vult subici mandatis dei. Nota hic pratice de peccatoribus secundum qualitatem audientium et quanta superbia sit hominis. Tunc declara per similitudinem ancille quando vult predicari in domo contra voluntatem domini. Sic in proposito etc. Ps. Non habi. in medio domus mee qui facit superbiam. Unde enim destructio religionum: nisi ex superbia subditorum contra prelatos? Unde destructio ciuitatis: nisi quia vnus vult aliis conciuibus preesse etc.? Unde destructio animarum etc.? Declaratur hoc per exemplum de lucifero: de quo Isa. 14. Quomodo cecidisti lucifer etc. Item de Adam et Eua quibus deus precepit in signum dominij ne comederent de ligno vetito etc. Et noluit obedire ex superbia: ideo etc. Ex quo peccato omnia mala nostra et perditio peruenit. Patet conclusio. Auctoritas. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. Ratio. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. s. angelorum in lucifero et hominum in Adam Thob. 4. Dic hic etiam quomodo superbia est causa omnis peccati. s. auaritie. luxurie. ire etc. Unde prouenit quod parentes desperant se quando filij moriuntur nisi ex superbia: quia nolunt subijcere voluntatem suam voluntati diuine: Uide dictum Cypriani. 13. q. 2 Quod prepostteram: et declara etc. Si ergo per superbiam perditur creatura vt dictum est: per oppositum per humilitatem inuenitur. Uerbi gratia. quando homo dicit Domine ego sum inclinatus ad superbiam sed quia precipitis humilitatem: ideo volo humiliari etc. Idem de aliis peccatis dicatur secundum qualitatem audientium. Ideo congrue quod hoc verbum inuenta designatur humilitas. Auctoritas. Congratulamini mihi omnes: quia inueni ouem quam perdideram Luc. 15. Dic hystoriam illam etc. Centum oues sunt persone humiles et deuote et obedientes que habent naturam ouium: et sunt centum propter perfectionem. s. mandatorum etc. perditur autem vna ouis quando de herbetta in herbettam. i. de delectatione in delectationem incidit in manus lupi: vel alias non inuenitur. Sic anima etc. de perit et portat eam in humeris per suam passionem et dicit angelis. Congratulamini mihi etc. gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Luc. 15. Modo videamus de humilitate beate margarite etc. Dic quomodo est effecta christiana ad instructionem nutricis sue etc. Et relicto patre qui erat patriarcha Anthiochie paganus: et vocabatur Theodosius qui habebat eam exosam propter christianitatem. Et ideo mortua matre mansit cum nutrice: ecce humilitas: quia cum prius esset induta de auro et margaritis. nunc de burcello ad modum rusticorum. Prius erat in palatio: nunc in heremo. Prius comedebat gallinas: modo panem cum caseo. Prius dormiebat in lecto etc. nunc in tugurio cum paupere nutrice etc. et omnia propter christum. Ecce quomodo inuenta est a christo etc. Moraliter velitis humiliari si vultis reduci ad caulas ouium christi etc. Ideo christus. Discite a me quia mitis sum et humilis corde Mat. xi. Nota quod dominus constituit magnitudinem premij in illa re quam vnusquisque potest habere. s. in humilitate. Nota exemplum de tentione apostolorum et quomodo interrogauerunt christum. Quis putas maior est in regno celorum? Et aduocans Jesus paruulum etc. Mat. 18.

¶ Dico secundo ꝛc. sancta charitas que ostenditur cum dicitur Una. Ratio: quia concupiscentia dispergit cor sed charitas vnit: quia quicquid cogitat. loquitur. ⁊ operatur nihil aliquid vult nisi vnum .i. deum. Dicatur hystoria de Maria magdalena ⁊ Martha. Luc. 10. Martha martha sollicita es ⁊ turbaris erga plurima. Porro vnum est necessarium. maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Nota Unum .i. vnitas cordis ad deum. Patet ergo quare charitas dicitur vna. Ideo dicit .i. Jo. 4. Deus charitas est ⁊ qui manet in charitate i deo manet ⁊ deus in eo. Uide infra in serm. sancti Jacobi qui incipit vnus ad dexteram ꝛc. Dicas quomodo beata margarita habuit istam virtutem quia tantam charitatem habuit ad christum quod nihil curauit de preside Olibrio nec de honore nec promissionibus ab eo sibi factis. Dic hystoriam quomodo Olibrius transiens per viam vidit margaritam ⁊ interrogauit eam de tribus. Interrogauit eam. Primo de genere. Secundo de nomine. Tertio de religione ꝛc. vt in legenda. Et poterat dicere Mar. Unam petij a domino hanc requiram vt in habi. in domo domini omnibus diebus vite mee ps. 26. Item potuit dicere illud Regnum mundi ⁊ omnem ornatum seculi contempsi: propter amorem domini mei Jesu christi ꝛc. Moraliter sic vnlatis vos cum deo saltem in diebus dñicis ⁊ festiuis ꝛc. Dic vt expedit.

¶ Dico tertio ꝛc. firma stabilitas que ostenditur cum dicitur. Preciosa .s. coram deo propter constantiam ⁊ stabilitatem. Ideo dicitur de martyribus qui fuerunt stabiles ⁊ potius volunt perdere vitam quam bonam vitam. Preciosa est in conspectu domini mors sanctorum eius .s. propter stabilitatem quam habuerunt. Hanc virtutem habuit beata mar. quia ⁊ posita in carcere ⁊ educta de carcere firmiter confitebatur nomen christi: ⁊ preses sibi intulit quinque tormenta. Primum quia fecit eam denudari ꝛc. Sed beata mar. dicebat. Domine iesu christe sic fuistis vos denudatus ⁊ sic constanter sustinebat hanc verecundiam. Secundum fuit flagellata ⁊ patienter sustinuit pro christo ꝛc. Tertium quia fuit pectinibus ferreis cardata. Et dicit legenda quod prefectus faciem suam clamide cooperiebat: nec tantam sanguinis effusionem videre poterat. Quartum quia lamine ferree ignite fuerunt lateribus eius applicate. Et dicebat. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam ꝛc. Ro. 8. Quintum fuit in aqua piecta vt ibi submergeretur: sed ipsa signante aquam factus est terremotus magnus: ex quo .12. millia gentilium conuersi sunt. Ecce eius stabilitas. Et poterat dicere. Transiuimus per ignem ⁊ aquam: ⁊ eduxisti nos in refrigerium ꝛc. Moraliter ꝛc. Non qui inceperit sed qui perseuerauit saluus erit. Mat. 10.

¶ Dico quarto ꝛc. pura claritas que notatur cum dicitur Margarita. Erat enim clara in mente ad cognoscendum dei secreta ⁊ puritatem vite Mat. 13. Simile est regnum celorum homini negociatori querenti bonas margaritas. Istam claritatem scientie puritatem habuit beata mar. quia spiritu sancto docta cognouit diabolum ad se venientem Dum esset in carcere bis venit ad eam.

Primo in forma draconis. Secundo in forma antiqui doctoris dicentis se esse christianum ꝛc. Dic hystoriam ⁊ sic consequenter habuit puritatem vite. Et nota hic de signo crucis: ⁊ quomodo debeat fieri. Item nota contra confessores qui dicit se habere casus papales. Debent ergo fideles oculos aperire ⁊ bene cognoscere hoc. an verum sit ꝛc. quia Si cecus ceco. ducatum prestet ꝛc. moraliter istam claritatem debemus habere nos scilicet ad cognoscendum spiritum malignum: quando venit ad nos transfigurans se in angelum lucis. Ideo dicit scriptura. Carissimi nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint. i. Jo. 4. Probatur autem dupliciter. Primo ex parte nostra humiliando .s. nos ⁊ dicendo. Quis sum ego ꝛc. alias decipitur. Nota exemplum in libro de vitis fratrum ꝛc. quando apparebat diabolus cuidam fratri in forma virginis marie in cuius faciem spuit premonitus a magistro suo ⁊ statim euanuit. Secundo ex parte ipsius spiritus respiciendo quid dicit quia si dicit contra dei mandata sine dubio diabolus est. Ita probauit margarita que noluit credere diabolo dicenti sibi quod duceret virum: quia erat contra votum castitatis quod fecerat deo ꝛc.

¶ Dico quinto ⁊c. plena felicitas q̃ nota est
pẽ Abijt.s. ad gloriam. Dicatur eius marty
rium ⁊c. Ideo pōt de ea dici. Non est vir
in domo sua abijt via longinqua. sacculum
pecunie secū tulit. In die plene lune rever-
surus est in domū suā; Prouer. 7. Nota
Nō ẽ vir in domo sua.i.spūs in domo cha
ritatis Abijt via longinqua.s. ad celū: sac.
pecunie.s. meritorū ⁊ bonorꝫ operū. In die
plene lune.i.in die iudicij reuersurus est in
domū suā.s.carnē p verā resurrectionem ⁊
gloriosam. Deo gratias. Amen.

¶ In festo gloriose Marie magdalene.
Sermo primus.

Manum suam
aperuit inopi. Prouer.vlt.
Declaro thema fm intelle-
ctum quē volo ptractare.
Christus aperuit manum
suam btē marie Magdalene inopi ⁊ pau/
perime. Pro cuius declaratione sciendū
q in scriptura sctā misericordia dei quam
hꝫ circa peccatores dī manus: ⁊ hoc pbat
rōe exēplo ⁊ auctē. Ratio est ista ⁊ similē si/
militudinarie: qr si aliqs volēs eleuare aliquē
q cecidit in lutum. aquā. vel ignē. porrigit si
bi manum: sic xp̄s volens erigere psonam
q̃ cecidit in lutum luxurie vel aquā auari/
tie vel ignē iracūdie ⁊c. porrigit sibi miseri
cordiā suā. Pꝫ ratio. Manus dī misericor-
dia dei nec est possibile resurgere a pctō si
ne ista manu.i.misericordia dei. Bñ pōt hō
se pcere in foueam pcti p se: sed nō resurge
re. Osee. 13. Perditio tua israel: ex me auxi
lium tuū. Nota ꝯ illos qui dicunt. O mise
ricordia peccabo ⁊. postmodū faciā pniaꝫ.
Jo. 6. Nemo pōt venire ad me nisi pater q
misit me tra. eū ⁊c. Item Ro. 3. Iustificati
gratis p grām ipsius. Itē Ro. 9. Nō volē-
tis neqꝫ currentis sed miserentis ẽ dei. Exē
plum est istud. Dic historiam de petro am-
bulante in fluctibus ⁊c. ⁊ cum cepisset mer-
gi ⁊c. dicit textus Mat. 14. Et ꝯtinuo iesus
extendens manū suam apphendit eum et
ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Per
q figuratiue innuitur q psona que incipit
mergi in ꝯcupiscētijs ⁊ peccatis: si dꝫ suble
uari oportet q p manū misericordie dei ele
uet. Ad idē Mat. 8. Ecce leprosus veniēs
adorabat eū dicens. Dñe si vis potes me
mūdare. Et extendens iesus manū tetigit
eū dicens. Uolo. Mūdare. Et ꝯfestim mū
data est lepra eius. Item Mat. 9. Dñe filia
mea modo defuncta est: sed veni ipone ma
nū tuā sup eam ⁊c. Auctas. Dauid postq̃
peccauit dixit. Fiat manus tua vt saluet
me: quasi diceret: cecidi: iō ⁊c. Itē Job pe-
tebat hanc manū dicens. Uocabis me et
ego respondebo tibi. Opera manuū tuarū
porriges dexteram Job. 14. Patet ergo q
misericordia dei dī manus. Cum ergo ma/
ria magdalena in sua iuuentute cecidisset.
Primo in terrā p amorem terrenorꝫ. Scdo
in lutū p luxuriā. Tertio in aquam clarifi-
cādo faciem ⁊ psonā suā vt videretur pul-
chra: sed iesus xp̄s p manum misericordie
sue eam erexit. recte ergo dicit thema Ma-
num suā ⁊c. Nota hic cū dicit. Aperuit ma
nū ⁊c. In manus enim apertione quinqꝫ digiti
ostendunt quibus lapsus erigitur. Ita xp̄s
apiens manum suā Marie magdalene os
dit sibi quinqꝫ digitos quasi quinqꝫ effectus
misericordie eam eleuando.

¶ Primus digitus fuit longa expectatio.
¶ Scds benigna conuersio.
¶ Tertius alta promotio.
¶ Quartus spūalis pfectio.
¶ Quintus celestialis fruitio.

¶ Dico primo q primus digitusqnē osten
dit xp̄s Marie magdalene eam eleuando
fuit longa expectatio.s. ad pniam: credit q
ipsa. 12. annis vixit in peccatis ⁊ iñ xp̄s ex-
pectabat eam ad pniam quasi diceret. Ad
huc eris scta. ⁊c. Dic p° quō erāt tres.s. La
zarus. Martha. ⁊ Maria: ⁊ dimiserunt illis
patrimoniū suū sicut dī in principio legen
de ⁊c. Ratione adt quare marthā conser-
uauit in bona vita ⁊ castitate: nō aūt ma-
riā: vide supra sermo. btē Marthe parte. 1.
Dicat practica quō erat nobilis. Et mor/
tuis parentibus dimiserant sibi hereditatē
cum Lazaro ⁊ martha: ⁊ magdalū castrū
ꝯtigit marie. Inde dī magdalena. ⁊ tūc ex
quo fuit libera tradit se vanitatibus ⁊ pec
cauit cum quodā ⁊c. qui iactabat se de ea
⁊ ipsa credebat esse secretum ⁊c. ⁊ in tantū
rumor creuit q dicebatur peccatrix ⁊c. sed
deus eam expectauit ad pniam ⁊c. Mora-

liter: cogitate hic duo. Primo quanta est misericordia dei expectans peccatores etc. Dic similitudinem de latrone contra quem factus est processus et data est sententia: sed tamen rex vellet quod expectetur executio ad hoc: ut penitens petat misericordiam a rege etc. Sic omnis peccator est latro: quia furatus est honorem dei etc. et processus factus est et scriptus in libro actorum scriptorum ad instantiam regis .i. dei. De quo libro David. Imperfectum meum viderunt oculi tui et in libro tuo omnes .s. defectus scribentur: quinimo etiam sententia data est. notarius qui eam est Ezechiel propheta. Anima que peccaverit ipsa morietur Ezech. 18. Et tamen deus expectat etc. Isa. 30. Propterea expectat vos dominus: ut misereatur vestri. Item Iere. Misericordie domini quia non sumus consumpti quia non defecerunt miserationes eius Tre. 3. Istam gratiam non fecit deus angelis peccantibus. Luc. 10. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem etc.

Secundo nota obstinationem nostram et ingratitudinem: quia abutimur isto tempore: quia deus concedit nobis ad penitentiam addendo peccata peccatis. Ideo apostolus contra tales dicit. An divitias bonitatis dei et patientie et longanimitatis contemnis: Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam dei te adducit: Secundum duritiam autem tuam et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis iusti dei: qui reddet unicuique secundum opera eius Ro. 2. Quia quanto plus expectat deus: tanto gravius punit. Ps. Nisi conversi fueritis: gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit etc. et pa. ii. Item Valerius. Lento enim gradu ad vindictam sui divina procedit ira: tarditatemque supplicii gravitate compensat. Dic ut expedit. Dic hic parabolam de ficu non fructificante. de qua dixit dominus colono. Succide illam etc. Lu. 13. Et patet primus digitus.

¶ Secundo digitus etc. benigna conversio. Dicatur practica secundum evangelium hodiernum cum glosis. Christo enim predicante affuit Maria magdalena ornata etc. ut videretur ab hominibus. Et tunc christus incepit predicare contra luxuriam etc. et tunc Maria incepit amare flere etc. Et finita predicatione invitatur christus ad domum Symonis ad manducandum etc. tunc Maria magdalena venit ad eum etc. cogito ego quod quando intravit domum. symon leprosus dixit sibi. Quid vult hic vos: quia erat male fame etc. Sed facto sibi signo a christo tacuit. et magdalena venit retro ad pedes christi. osculando et unguento unguens clamans et flens: dicendo. Misericordia domine: quia pro peccatoribus de muliere nasci voluisti. O domine non vertis mihi contergium: quia ovis perdita sum et redeo ad pastorem. infirma ad medicum. immunda ad fontem. et sic lachrymis lavabat pedes christi et capillis tergebat etc. Symon vero incepit male cogitare. i. se di. Hic si esset propheta sciret etc. Nota hic de tactu domini qui sanabat infirmos etc. et peccatores. Sic et legitur Mat. 8. De tactu mulieris fluxum sanguinis patientis. Non sic olim: quia tactus arche mortem inferebat: sicut patet de Oza. 2. Re. 6. Ratio quia modo est tempus gratie et misericordie. Jo. 1. Lex per moysem etc. Dic historiam: prosequere hic historiam evangelii etc. Ecce misericordia christi infinita. De ista misericordia dicit Gre. Quid miramur fratres mariam venientem an dominum suscipientem: Suscipientem dicam an trahentem: Dicam melius: et trahentem et suscipientem. Ubi Jo. 6. Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum etc. Moraliter: exemplo magdalene vadamus ad christum in confessione quia confessor tenet locum christi in confessione. Ideo David in persona peccatoris. Nisi quia dominus adiuvit me: paulominus habitavit in inferno anima mea.

¶ Tertius digitus alta promotio. ubi habundavit delictum superabundavit ei gratia Ro. 5. Sic nota de petro apostolo converso. Nota quinque promotiones seu officia que christus dedit marie magdalene post suam conversionem. Primo quia fecit eam suam thesaurariam: quia faciebat expensas christo etc. Iter faciebat iesus per civitates et castella predicans et evangelizans regnum dei et .12. cum illo et mulieres alique. Et maria que vocatur magdalena que ministrabat ei de facultatibus suis Luc. 8. Secundo fecit eam secretariam suam. Luc. 10. Maria sedens secus pedes domini audiebat verbum illius Optimam partem elegit sibi maria que non auferetur ab ea. Declara sicut habetur in prima collatione abbatis moysi. Non legitur aliquem alium tunc fuisse. nec legitur quid loquebatur christus sibi soli. Cogito ego quod christus loquebatur de ordinibus angelorum et gloria paradisi. Item de pena inferni et purgatorii etc. Tertio fecit eam familiarem et sociam matris sue que non despexit eam sicut multe virgines despiciunt hodie alias etc. Ratio quare ut

xpo innueret esse duas vias ad paradisum
s. prima innocentie per quã virgo maria iuit
que fuit capitanea in hac via. Nõ p̃turbabit
bonis eos q ambulabant in innocẽtia. Alte/
ra via ẽ pnie que significat p Mariã mag/
dalenã que fuit capitanea in hac via. Tũ
q2 maximã pniam fecit. tum q2 fuit p̃ma in
nouo testamẽto que p viam pnie iuit. Ideo
cantat hodie ecclesia. Laudemus opus dei
in maria genitrice sed virgine: laudemus
in maria peccatrice sed penitente. Maria
h est data speculum innocentie. Maria h ẽ
exẽplar penitentie. Quartũ officiũ est q2
fecit eam medicã suã. Hoc officium exer/
cuit qñ xpo fatigato ex itinere vnxit man9
caput et pedes. Jo. xi. Maria h erat q vn/
xit dñm vnguento et extersit pedes eius ca/
pillis suis. Et domus ĩpleta est ex odore vn
guenti Jo. 12. Quintũ officiũ et maius q2
eam fecit apl'am et ex priuilegio ɔcessit sibi
dñs auctem predicandi: vt dĩ infra parte
sequẽti. Et q plus est fecit eam apl'am apo
stolorum: q2 nunciauit apl'is resurrectionem et
sic ɔfirmauit eos in fide. Auctas. Uenit er
go maria magdalena annuncians discipu/
lis: quia vidi dñm et hec dixit mihi Jo. 20.
Ideo cantat ecclesia. O mundi lampas et
margarita p̃fulgida que resurrectionem
xpi nunciando apostolorum apl'a fieri meruis
sti. Et ex hoc nota q maior fuit fides et
charitas marie magdalene. Ratio est q2 p̃/
mo apparuit sibi xps. Auctas ecclesie. Sur
gentem cum victoria iesum vidit ab infe/
ris prima meretur gaudia que plus arde/
bat ceteris &c.

Quart9 digitus &c. spũalis perfectio q
ɔsistit in hoc q dicit xps. Si vis perfectus
esse vade et vende oia que ha. et da pau.
et habebis thesaurũ in celo et veni sequere
me Mat. 19. Ubi ponunẽ duo puncta perfe
ctionis. Primũ est paupertas spũalis. Uen
de oia &c. Scdo doctrina euãgelicalis. Ue
ni sequere me. Ista duo habuit excellenter
Maria magdalena. Nã post xpi ascẽsionẽ
q uia iam nõ indigebat pecunijs pro chri/
sto vendidit oia et posuit ad pedes aposto/
rũ &c. et post oratione et predicationem ab
apl'is auditam laborabat manibus filãdo
et lanando &c. Auctas in epl'a hodierna.
Quesiuit lanam et linum et operata est ɔsi/
lio manuũ suarum. Et sequitur. Manũ suam
misit ad fortia. s. filar ad tornum: et digiti eius
apprehẽderunt fusum Prouer. vlt. sic etiã
faciebat virgo Maria. Nota hic ɔ mulie/
res ociosas. Scdo habuit doctrinã euãge/
licam predicando xpm. Dicatur hystoria
qñ iuit ad ɔuinciam in portu Marsilie et
predicando ɔuertit totã illam ɔuinciã &c.
Nota q ex gratia spũali ipsa hũit hoc offi/
ciũ predicandi: q2 alias nõ cõpetit mulierib9
vt habetur. 25. di. Sacratas. Et. c. Mulier.
Et. 33. q. 5. Mulierem. Et de peni. et re. c. No
ua. Dicit Egisippus doctor antiquus: q be
ata Maria magdalena post ɔuersionẽ nũ/
q respexit hoies in facie nisi xpm. Dicatur
ɔ mulieres q statim parant se ad fenestras
qñ audiũt viros equestres. Mors introiuit
per fenestras Jere. 19.

Quintus digitus &c. celestialis fruitio.
Dupliciter primo in hoc mũdo. Scdo in fu
turo. Primo ergo in hoc mundo fruebatur
deo. Dicat quõ iuit ad desertum et stetit ibi
32. annis. q nihil comedit &c. Sed reficieba
tur cibis angelicis: q2 in qualibet hora ca/
nonica eleuabat a terra ab angelis. Dic
practice. Primo hora matutinarum surgens
cogitabat quõ xps illa hora fuit captus. li/
gatus. et ductus ad domum anne &c. et fle/
bat &c. tunc angeli eleuabant eam cantan/
tes et di. Lauda mater ecclesia. lauda chri/
sti clemẽtiã: qui septẽ purgat vitia p septi/
formem gratiam. Postea reducebant eam
ad eundem locum. Scdo hora prima cogi/
tabat contẽplabatur qualiter hora prima
ductus est iesus ad pilatum &c. tunc ange
li eleuabant eam cantantes. Maria soror
Lazari que tot cõmisit crimina ab ipsa fau
ce tartari redit ad vite limina. Sic qualibz
hora faciebat et angeli eleuabãt eam can
tantes alios versus hymnorum successiue &c.
Scdo in futuro seculo in quo vsqz in eter/
num semper fruitur deo. Dic eius mortem:
et quomõ Maximinus venit ad eam et cõ/
municauit &c. et mortua est &c. cuius anima
in altissima gloria existens deo semper frui
tur &c. Nota hic moraliter. Si tam sancti/
ssima mulier super omnes alias post virgi/
nem non fuit ausa mori quousqz cõicauit:
quid debemus facere nos &c. Ideo Jo. 6.
Nisi manducaueritis carnem filij hominis

⁊ bi.eius sang.nō habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem ⁊ bibit meum sanguinem: habet vitam eternam Jo.6. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodem beato Jacobo apostolo. Sermo vnus.

Edere ad dexteram meam ⁊ ad sinistram non est meum dare vobis Mat.20.⁊ in euāgelio hodierne festiuitatis.
Verbū ꝓpositum habet magnā difficultatem in sacra theologia. Pro cuius euidentia est notandū: ꝙ per huius sessionem ad dexterā intelligitur ꝑticipatio vite eterne: sicut exponunt Glo.⁊ doc. Constat aūt ꝙ collatio vite eterne hoībus facta ⁊ fienda ꝑtinet ad xp̄m: iuxta illud Jo.10. Oues mee vocem meā audiunt ⁊ ego cognosco eas ⁊ sequuntur me:⁊ ego vitam eternā do eis. Item Jo.5. Pater omne iudiciū dedit filio. Ad iudiciū aūt pertinet vt pro meritis aliqui in celesti gloria collocent. Vn̄ Mat.25.di. ꝙ filius hoīs statuet oues a dextris: ⁊ edos a sinistris. Ex quibus auctēibus clare p₃ ꝙ ad ꝓtātem filij dei ꝑtinet aliquos statuere ad dexterā aliquos ad sinistrā siue vtrūqȝ referatur ad differentē glorie participationē: siue vnū referat ad gloriā ⁊ alterum ad penā. Cōtrarium aūt videt dici in verbis ꝓpositis. Ecce difficultas. Sed R̄e° ꝙ dictio vobis tollit ꝯtrarium. Pro cuius declaratione notādū₃ fm Tho.in.4.ꝯ gētiles.c.8. ꝙ mater filioꝝ Zebedei accesserat ad iesum petens vt vnus filioꝝ eius sederet ad dexterā ⁊ alius ad sinistram ⁊ ad h̄ petendum mota videbat ex quadam fiducia propinquitatis carnalis quā habebat ad hominē christū. Recita gradus propinquitatis huius ad christum. Dn̄s ergo responsione sua nō dicit ꝙ ad eius ꝓtātē₃ nō pertineret dare qđ petebatur: sed ꝙ ad eū₃ nō pertinebat illis dare pro quibus rogabatur. Nō enim dicit. Sedere ad dexterā meam vel sinistrā nō est meum dare alicui. quin potius ostendat ꝙ suum erat dare illis quibus erat paratum a patre suo. Nō enim hoc dare ad eum pertinebat fm ꝙ erat filius virginis: sed fm ꝙ erat filius dei. Et ideo nō erat suum hoc dare aliquibus. Propter hoc ꝙ ad eū pertinebant fm ꝙ erat filius virginis fm propinquitatē carnalem: sed propter hoc ꝙ pertinebant ad eum fm ꝙ erat filius dei quibus.s. paratū erat a patre per predestinationem eterna₃. fm quā electi pertinent ad filium dei propinquitate fraternalis similitudinis: iuxta illud Ro.8. Quos presciuit ⁊ predestinauit conformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝑmogenitus in multis fratribus. fm Tho. vbi supra. Patet r̄nsio. Ex quo colligimus ꝙ ratione carnalis propinquitatis ad christum: nō debetur gloria alicui. Unde nec Jacobo nec Joāni hac de causa fuit gloria collata per sessionem ad dexteram christū quinimo nec virgo maria est in celesti gloria propter maternalem propinquitate₃ ad christum: quia nec meritum nec demeritum prodest vel nocet parentibus: sicut nec e9°. sed propter fidem charitate incomparabili formatam. Unde Aug° in lib. de virginitate. Beatior fuit maria percipiendo fidem christi: q̄₃ concipiendo carnem christi. Nihil enim marie materna propinquitas profuisset: nisi eū₃ felicius corde q̄₃ carne gestasset. Modo ergo ex quo ratiōe propinquitatis carnaliter ad christum non debetur alicui gloria: videamus quibus debetur. Ad qđ respondit ipse dn̄s subdens. Sed quibus paratum est a patre meo. Sed circa hoc quero vtrum possumus scire quibus sit paratum: R̄e° siue in particulari siue in singulari nō: nisi ex coniectura verisimili que habetur ex quattuor signis sicut notat Tho. in.4. De quibus vide supra in fmo. sancti Stephani qui incipit Stephanus plenus gratia par.5.⁊c. Nā vt ait scriptura. Sunt iusti atqȝ sapientes ⁊ opera eius in manu dei: ⁊ tñ nescit homo vtrū₃ odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum seruantur incerta Eccle.9. In generali tamen scire possumus ⁊ sunt quinqȝ differentie hominū₃ quibus paratum est sedere ad dexteram dei. Concedat nobis dn̄s vt simus infra

bas differentias. primo ergo paratum est.
¶ Primo pure innocentibus.
¶ Scdo plene obedientibus.
¶ Tertio vere alias digne penitentibus.
¶ Quarto pie misericordibus.
¶ Quinto sanctis martyribus.

Omnibus predictis modis fuit paratum
beato Jacobo sedere ad dexteram dei: sic
ut infra patebit.

¶ Primo ergo paratū est a patre oipoten
te sedere ad dexterā xpi pure innocentib⁹
iuxta illud Job.22. Saluabit innocens:
saluabitur autē immundicia manuum suarum.
Nota Munditia: hec mundicia habetur p
baptismum qui lauat a macula originali.
per quā clauditur ianua paradisi. Et ideo
ante baptismum nō potest aia introire in
paradisum. Jo.3. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spū sancto: non potest introire in
regnum dei. Sed post baptismum munda
ta aia est digna sedere ad dexteram dei.
Ps.23. Quis ascendet in montem dñi aut
quis stabit in loco sancto eius: Innocens
manibus et mundo corde ⁊c. Nota hysto
riam que legitur Mat.19. Sinite paruulos
venire ad me et nolite prohibere eos: taliū
est.n. regnum celorum. Uide post festum
trini.ser.48.par.i. Hoc primo modo fuit
paratum regnum celorum beato Jacobo.
Nam nactus fuit innocentiam per baptis
mum: quia omnes apli fuerant baptizati:
sicut tenet Aug. super illud verbum Jo.13.
Qui lotus est: non indiget: nisi vt pedes la
uet ⁊c. Et habetur in decretis: de conse. di.
4. si eos ⁊c.

¶ Scdo paratum est plene obedientibus.
Plene dixi quia oportet omnibus diuinis
mandatis obedire. alias non est dignus se
dere ad dexteram christi. Jac.2. Qui totam
le. ser. offen. autem in vno: fac. est omnium
reus. Et habetur in decretis: de peni di.5.
Fratres. Et de regu. iuris. Defleat. Si ergo
quis plene obedierit diuinis mandatis tūc
ei paratum est sedere ad dexterā dei. Mat.
7. Non omnis qui dicit mihi dñe dñe in
trabit in regnum celorum. Declara. Hoc
modo paratum est regnum dei beato Ja
cobo: propter obedientiam suam que adeo
fuit perfecta: q non solum diuinis manda
tis verum etiā consiliis obediuit. et ad vnius

iussionis vocem reliquit retia et patrē suum
senem: et adhesit christo sicut legit Mat.4.
Dic hystoriam. Et nota q hinc ecclesia sta
tuit q filius post quartum decimū annum
pot si inuitis parentibus ingredi religio
nem in masculo: et post duodecim annum in
femina. Ante vero pubertatem si ingredian
tur pueri religionē vel voueint de ingredien
do. possunt parentes reuocare eos et votum
irritare ante annum et diem a tempore scie
tie computandum. 20.q.2. Puella. Post
vero pubertatem secus est: vt infra dicitur.
Et nota q non sufficit attigisse duodecim
vel quattuor decim annū sed oportet esse cō
pletum: vt dicit Glo. 20.q.i. Firma. Et dic
vt in.c. Ad nostram: de regularibus. Nec
sufficit etiam si malicia suppleat etatem: vt
in.c. Postulasti: de regularibus et hoc est d
iure diuino. naturali. et ciuili. De iure quidem
diuino tam veteris testamenti quam noui. De
veteri testamēto habetur auctoritas Deut.
33. Qui dixit patri suo et matri sue. nescio
vos. Et fratribus suis: ignoro illos et nescie
runt filios suos. Hi custodierunt eloquium
tuum et pactum tuum seruauerunt. De no
uo testamento habetur auctoritas hic exē
plo Jacobi et Joannis: qui reliquerunt pa
trem. Item de illo cui dñs dicit. Sine mor
tuos sepelire mortuos suos sicut legit Mat.
8. Et Luc.9. Item Luc.14. Siquis venit
ad me et non odit patrem suum. et matrem.
et vxorem. et filios et fratres. et sorores. adhuc
autē et aiam suā: nō pōt me⁹ eē discipulus.

Scdo idem pz de iure naturali: quia fm rō
nem naturalē magis debemus reuereri deū
quam patrem: et deo adherere monenti quam pri
resistenti. Unde Hieronymus ad Eliodo
rum. Licet paruulus ex collo pendeat ne
pos. licet sparso crine et scissis vestibus vbe
ra quibus te nutrierat mater ostendat. licet
in limine pr iaceat pcalcato pge prē. siccis ocu
lis ad vexillum crucis euola. Solum pieta
tis genus est i hac re esse crudelē. Tertio
de iure canonico habetur in decret. 20.q.2.
Puella et in.c. Ad nram. Et.c. Postulasti.
de regularib⁹. quinimo per ingressum religiōis
purgatur ingratitudo ex qua ante pote
rat filius exheredare: vt probatur. 19.q.3.
Non licet. Quarto probatur de iure
ciuili in.l. Deo nobis. C. De episco. et cleri.

Nota ergo cōtra parentes qui se opponūt filijs volentibus religionē ingredi. q faciūt cōtra omne ius ⁊ resistunt instinctui spirit' scti: ⁊ ideo dānabiles sunt in inferno nisi pe nitētiā agant. Ro.13. Qui resistit ptāti: dei ordinationi resistit. Qui aūt resistunt ipsi: si bi dānationē acquirunt. xi.q.3. Qui resistit.

¶ Tertio paratum est sedere ad dexteram xp̄i: digne penitentib'. Mat.14. penitētiā agite appropinquabit enim regnum celoꝝ. Hoc etiam modo paratū fuit regnū celoꝝ beato Jacobo: qui sicut ⁊ alij apl'i in multa paupertate ⁊ indigentia erant adherentes dn̄o pauperi ⁊ humili. vnde nō habebant aliqñ quid manducarent. Nota qñ pre fame aliqñ euellebant spicas ꝯfricantes ma nibus ⁊c. sicut legitur Mat.12. Mar.2. Et Luc.6. Et hanc indigētiam maxime passi sunt post passionem dn̄i: qñ per multas ꝑsecutiones. aduersitates. famem. ⁊ sitim. di scurrebat per mundū: sicut refert apl'us de se dicens. In labore ⁊ erūna. in vigilijs mul tis. in fame ⁊ siti. In ieiunijs multis in fri gore ⁊ nuditate ⁊c. 2. Cor.11. Qd̄ predixe rat eis dn̄s dicens. In mundo pressuram habebitis ⁊c. Et alibi. Amen amen dico vo bis: q2 plorabitis ⁊ flebitis vos. mūdus au tem gaudebit. Vos aūt cōtristabimini ⁊c. Jo.16. Quius pnie merito meruit Jacobus videre dn̄m transfiguratum in monte thabor: sicut legitur Mat.17. ⁊ Luc.9.

¶ Quarto paratum est ⁊c. pie misericordi bus. Mat.5. Beati misericordes: qñ ipsi mi sericordiā ꝯsequentur. Et hoc manifeste ꝓ batur Mat.25. vbi in iudicio. vniuersali ꝑ ter meritū misericordie dabitur electis dei regnum dei: quare dicetur eis. Venite be nedicti patris mei percipite regnum ⁊c. Esuriui enī ⁊ dedistis mihi mādu care ⁊c. Jdeo dicit Apl's. 1. Tim.4. Exerce teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. pietas autē ad oia vtilis est. promissionem habēs vite: que nūc est ⁊ future. Hoc etiam modo beato Jacobo fuit paratum sedere ad dexterā xp̄i: q2 fuit pijssimus ⁊ misericors etiam erga inimicos suos: sicut patet: q2 liberauit Phi letum discipulum Hermogenis ab infideli tate ⁊ a vinculis demonum. Et tandē etiā ipsum Hermogenem liberauit a potestate demonum ⁊ reduxit ad fidem sicut patet in legenda. Hic historiā. Hanc aūt miseri cordiam ⁊ mansuetudinem didicit a fonte ipso mi'icordie ⁊ pietatis christo. presertim in quodam facto qd̄ contigit Samarie. q8 noluit recipere dn̄m: qd̄ cum vidissent Jacobus ⁊ Joānes dixerunt dn̄o. Dn̄e vis vt ignis descendat de celo ⁊ ꝯsumat illos. Et ꝯuersus dn̄s increpauit illos dicens. Nesci tis cuius sp̄us estis: Filius hominis nō ve nit animas perdere: sed saluare Luc.9. Po tes etiā hic referre aliqua miracula de qui bus habetur in legenda: ꝑ que patet mise ricordia sua magna ad omnes sꝫ presertim ad deuotos suos ⁊c.

¶ Quinto paratum est ⁊c. sanctis martyri bus. Mat.5. Beati qui persecutionem patiū tur ꝓpter iustitiam: qñ ipsoꝝ est regnū ce lorum. Hoc modo fuit paratum beato Jacobo. Hic eius martyrium.

Deo gratias. Amen.

¶ Item de beata Martha virgine.
Sermo vnus.

Martha mar tha solicita es. Luc.10. Jn hoc verbo xp̄s comprehē dit summarie vitā beate Marthe que fuit actiua. Quia iste due sorores. s. Maria magdalena ⁊ Martha diuiserunt sibi duas vitas. Maria enim elegit vitā contēplatiuā. Ma ria sedens secus pedes dn̄i audiebat ver bum illius Luc.10. Martha elegit vitā acti nam dans se laboribus pro xp̄o. Jdeo di cit thema. Martha martha solicita es. Lex glosa. Et nota q ideo dicit bis marthe: q2 vita actiua ꝗ bona nō est solum curat de corporibus sed etiā de animabus. bene cō solendo proximis. castigando ⁊c. Vñ versus. Visito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. ꝯdo. Consule. castiga. remitte. solare. fer. ora.

Sed subtiliter volēs predicare de themate: inuenio q in eo ostenduntur tres excellē tie beate marthe. quas habuit in hac vita.

¶ Prima est puritas virginalis: que nota in primo Martha.

¶ Scd'a est pietas proximalis: que nota in secundo Martha.

¶ Tertia est dignitas personalis: que no-ta in verbo sollicita es.
¶ Dico primo rc. Puritas virginalis q̄ in lingua syriaca. idē est q̄ dominans. In hoc ostendit puritas virginalis duplici ratiōe: q̄z virgo dn̄atur corpori r sensibus. s. visui. auditui rc. Item in intellectu in non cogitando. voluntati in nō appetendo. r memorie rc. Scd̄a ratio est q̄z sicut dominans in quātum talis nullum habet superiorem: sic virginitas in genere castitatis nō h̄z gra-dum superiorem. Unde Beda. Bona est castitas cōiugalis. melior ɔtinentia vidualis: sed optima perfectio virginalis. Sed heu hodie pauci inueniunt rc. Ideo x̄ps quasi faciens planctum de hoc cum Joāne dicebat. Habes pauca noīa in sardis r q̄ non coinquinauerunt vestimēta sua. Et ambulabunt mecū in albis q̄z digni sunt Apoc. 3. Sardis interpretatur pulchritudo princi-patus. ecce virginitas: que obtinet princi-patum vt dixi rc. Ecce quare martha dicit dominans: quia fuit virgo. Ideo dicit p̄ncipium euāgeliū. Mulier quedā Martha nomine. i. dominans corpori suo: excepit x̄pm in domo sua. s. per virtutum imitationem.
¶ Questio est hic q̄re martha seruauit virginitatem cum maria soror sua fuerit ita in honesta cum essent equaliter pulchre. r diuites. r iuuenes. r nō timentes post mortē parentum: R̄ᵉ presupposita diuina ordinatione. Non inuenio aliam rationem nisi in firmitatem. Nam vt ait Ambrosius. Mulier illa que patiebatur fluxū sanguinis. x̄ij. annis de qua Mat. 9. Fuit Martha: que infirmitas facit tria in muliere. Primo facit eam perdere colorem. Scd̄o facit eaȝ fastidiosam sibi ipsi. Tertio facit eaȝ fetidā: quā infirmitatē habuit imediate post mortem parentum rc. Ideo Eccli. xl. Malitia vnius hore: obliuionem facit luxurie maxime. Nota Malitia. i. infirmitas. Unius hore: q̄z tēpus presens respectu eternitatis nō est nisi vna hora. Moraliter rc. Infirmitas ergo patienter sufferenda est. Nam q̄n mulier est clauda. vel habet perlas in oculo: nō curat portare perlas in vestibus. Sic de iuuenibus q̄n sunt sani vagi sunt mulieres: sed superueniente febre rc. pone in practica. Dic exēplum beate Petronille quā cū beatus petrus apl̄s genitor suus sciret eam cōcupisci a pluribus: rogauit x̄pm q̄ mitteret sibi febrē rc. Ideo Eccli. xl. Infirmitas grauis: sobriam facit animam rc.
¶ Dico scd̄o pietas ɔrimalis. s. in elemosynis corporalibus r sp̄ualibus: q̄ tangit cū di 2ᵒ Martha. i. ɔuocās seu ɔritans f̄m interpretationē hebraicam: sic elemosyna ɔritat diabolū ad pugnā: r hec est melior q̄ prima. Auctas. Exerce teipsum ad pietatem. Nā corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. pietas aūt ad oīa valet: ɔmissionē h̄ns vite q̄ nunc est r future. i. Cor. 4. Corporalis exercitatio est ieiunia. cilicia. vigilie. rc. q̄ ɔsunt solum sibi: s̄ȝ pietas ɔdest sibi r alijs. Dic quō btā Martha dedit se elemosyne ad x̄pm r discipulos suos: reci-piendo eos in domo sua: ideo dicebat hospita x̄pi. Itē post ascensionē x̄pi vendidit oīa r posuit precium ad pedes aplo᷑: vt diuiderent pauperibus. Ecce opa pietatē corporalia. De sp̄ualibꝰ autē dic q̄ cuȝ ɔpter exilium iret ad ɔuinciā. ipsa et vna parte r Maria magdalene et alia: ɔuerterunt totā ɔuinciam ad fidē x̄pi. Itē dic de dracone quē interfecit. Itē postq̄ iuit auionem cuȝ ibi p̄dicasset in quadā platea magna. vbi ē modo ɔuentus p̄dicato᷑um. quidā iuuenis volens ire ad predicationem suam. volens transire natando p̄ Rodanū submersus ē: quē beata Martha post triduū inuentum suscitauit r baptizatus est rc. Ideo dicit euāgelium. Martha aūt satagebat circa frequens ministeriū. s. tam corporale q̄ sp̄uale. Moraliter rc. quilibet debet vacare saluti sue r ɔximi. instruendo. consulendo. predicando rc. Qui fecerit r docuerit hic magnꝰ vocabit in regno celo᷑. Mat. 5. Nota Qui fecerit primo: r docuerit postea rc. Dic vt expedit. Attende tibi r electioni: exhorta-tioni r doctrine. noli negligere gratiam dei que data est tibi. i. Tim. 4. rc.
¶ Dico tertio q̄ tangitur dignitas personalis cum dicit sollicita es. Nā p̄sone in dignitate existentes debent esse sollicite. Ro. 12. Qui p̄est in sollitudine. s. p̄esit. Habuit autē beata martha duplicem dignitatē. Primo in hoc mūdo: q̄z postq̄ diu predicauit fecit vnum monasteriū in tarascone vbi sollicite p̄fuit monialibus. in magna obseruā-

sta religionis viuentibus rc. Scdo in futu ro mundo p gloriā. Dic eius mortem prio fami r quō xps r beatus Frontonius fece runt exequias corporis ipsius rc. Magna dignitas fuit. De nulla sancta legit hoc nisi de virgine Maria r martha rc. Moraliter. Si volumus dimittere pctā r seruire deo: honorabit nos rc. Quicūqz honorificaue rit me glorificabo eum. Qui autem contē nunt me erunt ignobiles. i. Re. 2.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Petri aplī ad vincula. Sermo vnus.

Dominus eri puit me de manu herodis Act. 12. Tria festa fiunt in anno de btō petro. Primo hodie. Scdo de cathedra. Tertio de morte rc. Hodie pdicabo de pri mo. Salutet pgo maria rc. De materia ho dierne festiuitatis volo pdicare r dare tres declarationes. Uel aliter diuide: qr primo videnda ē expositio historica r lralis. Scdo tropologica r moralis. De pma dic vt infra pte. i. Scdaz subdiuide in duas. Nam pmo videndum quid significet petri vinculatio. Scdo quid significet eius liberatio. De pri mo dic vt infra in. 2. parte sermonis. de ter tio dic vt in tertia.

¶ Prima igit erit historia r litteralis.
¶ Scda erit allegorica r figuralis.
¶ Tertia erit tripologica r moralis.

Et pro quolibet pōt dici thema. Dñs rc. Scdm primā declarationem pōt dicere the ma beatus petrus. Scdm scdaz aia btā q̄ est in gloria. Dñs eripuit me de manu hero dis. i. diaboli. Scdm tertiā pōt dicere the ma persona que a peccatis conuersa est ad statum gratie pōt dicere. Dñs eripuit me de manu herodis. i. pcti. ¶ Dico primo rc. historica r litteralis rc. Dic historiam rc. Dic quomodo fuerunt tres herodes rc. Uñ versus. Ascolonita necat pueros. Antipa Joānem. Agrippa Jacobum. claudens in carcere petrum. Iste autem herodes qui ce pit petrum: vocabat herodes agrippa rc. Nota rationem quare cepit ipsum: qr di cit textus. Uidens aūt q̄ placeret Judeis apposuit apprehēdere r petrum. Nota hic tria puncta. Primū incarceratio. Scdm ec clesie oratio. Tertiū orationis exauditio si ue liberatio. Nota cōtra iudices r dños r rectores qui vt placeant alicui vel populo: faciunt ɔtra iustitiam. Sic fecit pilatus rc. Ideo Dauid. Deus dissipauit ossa eorum qui ho. pla. confu. sunt. q. d. spre. eos. Nota Ossa eoꝝ. i. bona tēporalia quibus homi nes sustentantur: sicut corpus ex ossibus et hoc in hoc mūdo. Sed quid in futuro? Re spondit: ɔfusi sunt. Ratio: qr deus spre uit eos: qr preciū sanguinis xpi infiniti va loris nō valebit ad saluandum eos. Ideo herodes volens placere iudeis incidit in hanc damnationez rc. Sed deus prouid. rc. Nam dicit textus. Petrus quidem serua batur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Unde etiam beata virgo orabat pro eo et alie sancte mulieres rc. Nota hic quomo do debemus orare pro platis nostris r do minis tēporalibus rc. quia malum capitis tangit omnia mēbra. Exemplum de Dauid propter cuius peccatuz innumeratione po puli commissum totus populus punitus est rc. 2. Re. 24. Ideo Apostolus. Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes. orationes postulationes. r gratiaꝝ actio nes. pro omnibus hominibus. pro regibus. r omnibus qui in sublimitate cōstituti sunt vt quietam r trāquillā vitam agamus rc. vsqz saluos fieri. i. Tim. 2. Scdo modo vide omnes quō fuit impleta oratio ipsorum rc. Dic historiaz. Et poterat dicere beatus pe trus. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam lau. rc. Et quomodo hoc festū fuit transmutatum r institutum pro festo quod fiebat pro victoria Octauiani rc.

¶ Scda declaratio erit allegorica r figura lis. Et nota q̄ in pdicta historia sunt quat tuor puncta. Primū quid significat carcer. Scdm quid significant illi duo milites in ter quos petrus erat vinctus. Tertium qd significant ille due cathene. Quarto qd si gnificent quattuor quaterniones militum. ¶ De primo dico q̄ carcer significat sta tum peccati mortalis. Ratio quia carcer hz vqz ɔditiōes. vqz. pctā mortalia repñtātes

Prima conditio carceris est: quia est tenebrosus. Ecce superbia: quia non considerat homo suam miseriam ⁊ vilitatem. Eccli. 10. Quid superbis terra ⁊ cinis? Versus. Forma ⁊ favor populi ⁊c. Secunda quia est subterraneus. ecce avaritia: quia avari terram affectant ⁊ pro nihilo habent terram desiderabilem. i. regnum celeste. Tertia quia fetet. ecce luxuria ⁊c. Quarta quia est locus solitarius. ecce inuidia. Quinta quia est locus humidus. ecce gula. Sexta quia est locus frigidus. ecce ira: que habet infrigidare aiam ab amore dei. Septima quia in carcere nullum opus fit. ecce accidia. Vel quia est locus pauidus ⁊ significat accidiam que ex pauiditate timet bene agere.

¶ De secundo ⁊c. Petrus dormiens significat peccatorem in carcere peccati dormientem. Duo milites. i. inter angelum bonum ⁊ angelum malum. Ideo dicit dominus unicuique nostrum. Ecce ego mittam angelum meum qui precedat te ⁊ custodiat in via ⁊ introducat ad locum quem paraui: obserua eum ⁊ audi vocem eius ⁊c. Exo. 23. Item angelus bonus dicit. Dimitte concubinam alias damnaberis ⁊ das scandalum aliis ⁊c. Econtra dicit diabolus. Et nunquid ibit ad lupanar ⁊c. Dic ut expedit. Dicit angelus bonus imaginationi pecc[at]oris. Tu peccasti ⁊c. confitere ⁊c. Et angelus malus ex aduerso dicit. Vah quid oportet ⁊c? Sufficit confiteri in quadragesima diceretur quod tu es hypocrita. Item angelus bonus dicit. Tu es usurarius ⁊c. restitue quia alias ⁊c. Econtra angelus malus dicit. Vah sufficit quod relinquas in testamento. Vel dicit. Et tui filii nunquid debent mendicare? Vel dicit. Vah quia non est usura quia sic fit per totum mundum. Nota hic contra ementes vinas ante tempus vel frumenta ⁊c. pro minori precio ⁊c. Item angelus bonus dicit. Remitte iniurias ⁊c. Econtra angelus malus. Vah diceretur quod tu es vnus iudeus ⁊c. Ecce quomodo peccator dormit inter duos milites ⁊c. Ideo apostolus. Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illu[minabit] te christus Ephe. 5.

¶ De tertio ⁊c. quid significant ille due cathene. Iste sunt mala consuetudo ⁊ mala societas. Prima est mala consuetudo. Dicunt barbitonsores ⁊ alii artifices laborantes in festis. O consuetudo est: quando reprehenduntur a confessore ⁊c. Idem dicunt usurarii ⁊c. Idem dicunt mulieres de ornamentis ⁊c. Idem dicunt religiosi non obseruantes religionis statuta ⁊c. Nota quomodo consuetudo contra ius naturale vel diuinum non valet. De consue. c. fi. Ideo contra tales dicit scriptura. Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritis bene facere cum didiceritis mala Iere. 13. Secunda cathena est mala societas ⁊c. Dic ut expedit ⁊c. Ideo christus. Si oculus tuus scandalizat te ⁊c. Mat. 18. Exerato.

Que nocitura tenes quamuis sint cara relinque.

Vel dic: quod due cathene sunt due differentie peccatorum: videlicet peccatum commissionis ⁊ omissionis: in quibus comprehenduntur omnia peccata.

¶ De quarto ⁊c. Quattuor quaterniones militum significant quod anima. s. ad portam i. mortem obseruatur multitudine demonum qui dicuntur quater quaterniones propter quattuor passiones principales: quibus custodiunt aiam alligatam ne exeat a carcere peccati mortalis. ⁊ sunt iste: videlicet. gaudium. dolor. spes. ⁊ timor. De quibus Boetius.

Tu quoque si vis lumine claro cernere verum.
Tramite recto carpere callem:
Gaudia pelle. pelle timorem.
Spemque fugato. nec dolor adsit.
Nubila mens est iunctaque frenis
Hec vbi regnant.

Sola virgo Maria obtinuit pro gratia ⁊c. Ideo Dauid. Inhabitabunt. s. demones. s. in camera vbi moritur homo: ⁊ abscondent. s. se quia non videntur nisi aliquotiens a sanctis personis sicut a beato Martino: vel quandoque a malis in pena: sicut patet in exemplo quod refert Grego. in. 4. dialogorum. Calcaneum significat mortem ⁊c. Sed deus ex misericordia sua mittit angelum suum. s. spiritualem interius mouentem ad contritionem dicendo. O miser ⁊c. Et corporalem. i. predicatorem, vel sacerdotem cum eucharistia ⁊ sic liberatur ab insidiis demonum: iuxta promissionem dei. De qua Exo. 23. Ecce ego mittam angelum qui precedat te ⁊ custodiat in via ⁊ introducat ad locum quem paraui. Ecce hic declaratio allegorica ⁊c.

¶ Tertia declaratio erit tropologica & mo
ralis. Pro qua notandi octo pūcta in libera
tione Petri significātia octo. q̄ deus facit
in liberatione peccatoris in carcere peccatorum.
Primū est mētis illūinatio. Secūm cor
dis ↄtritio. Tertiū emendandi ꝑpositio.
Quartū oris ↄfessio. Quintū debitorum
restitutio. Sextū iniuriaꝝ remissio. Septi
mū honesta cōuersatio. Octauū euchari
stie colo. Primū opus: qr illuminat car
cerem. Illuminatio carceris est qn̄ peccator co
gnoscit ꝑicula in qbus stat & mala q̄ incur
rit peccando: q̄ prius existēs in tenebroso car
cere nō cognoscebat &c. Et tūc ꝑt dici. Lux
refulsit in habitaculo carceris &c. Dic pra
tice. Istud lumē petebat Dauid postq̄ pec
cauit dicens. Illūina oculos meos ne vnq̄
obdormiā in morte &c. Scd̄m opus: qr an
gelus ꝑcussit in latere petrum. Ecce ↄtritio
cordis: qr in latere sinistro stat cor. Eze. 6.
Ego cōtriui cor eoꝝ. Nunqd sentitis istas
ꝑcussiones &c. Tertiū opus: qr Petrus
erexit se. Ecce ꝑpositū nō redeundi ad pec
cata: qr tunc hō stat rectus: qn̄ vero hō est
in ꝑposito peccādi est totus obliquus & di
stortus: qr facit cōtra rectitudinem sic que
est ratio & corpis &c. Ideo Dauid. Surgite
postq̄ sederitis: q manducatis panē dolo
ris. Quartū opus: qr ceciderunt cathene.
ecce confessio: qr peccator tot cathenis ligatur
quot peccata hꝫ. Ideo dicit scriptura. Iniq
tates sue capiunt impiū: & funibus peccatoꝝ
suoꝝ vnusqsq̄ constringitur Prouer. 5. Et
Dauid. Funes peccatoꝝ circūdederunt me: sed cō
fessio oēs istas cathenas sine funes soluit.
Nota quō cathene qbus aliqs ligatur hn̄t
claues sine qbus nō pnt solui. Claues autē
istas tenet sacerdos q solus absoluit. Luc.
17. Ite ostendite vos sacerdotibus. Vide d
peni. & re. c. Si epūs lib. 6. in Glo. vlt. que cla
ues fuerunt collate beato Petro. Ideo cla
memus ad eū dicentes. Solue iubente deo
culpaꝝ petre cathenas: q facis vt pateant
celestia regna beatis. Quintū opus qn̄
dicit sibi angelus precingere. Ecce restitutio
debitoꝝ: hec est porta ferrea q̄ ducit ad ciui
tatem. Quia rō quare aliqs non vult resti
tuere: est qr vult large viuere. Vnde ↄfesso
ri dicēti sibi restitutionis: rn̄det. Oportet me
viuere ꝑm statū meum &c. Ideo nō ꝑpositū

sed stricte oꝫ viuere vt restituere possit. Ideo
xp̄us. Sint lūbi vr̄i p̄cincti. s. viuēdo de bo
no iusto: & lucerne ardētes in manib⁹ vr̄is
Luc. 12. i. opa meritoria. Sextū op⁹ & cal
cia te. Ecce iniuriaꝝ remissio. Discalciati sen
tiūt spinas &c. ita ipatiētes. sed calciati non
sentiūt: sic patiētes calciati dr̄e in pede dex
tero p timorē dei: & in sinistro p timorē infer
ni. State ergo calciati pedes in p̄paratione
euāgelij pacis. Ephe. 6. Nota litalr q apli
hēbant caligas & ↄsiter et sotulares. Se
ptimū opus. Circūda tibi vestimētū tuū. s.
mantellū honeste cōuersationis q̄ circūdat
holem a pte ante p deuotā orōnem. A pte
post per ieiunia. A dextris per elemosynam
vel ꝑantiā. A sinistris per patientiam ad
uersis. Ideo Apoc. 16 Beatus qui custodit
vestimēta sua ne nudus ambulet: & videāt
turpitudinē eius. Vel ante per prudentiā.
Retro per iustitiā. A dextris per ꝑantiam.
Et a sinistris per patientiam &c. Octauū
opus. Sequere me. Ecce cōlo. Angelus enī
significat sacerdotem. Mala. 2. Labia sacer
dotis custodiant scientiam: & legē requirēt
ex ore eius: qr angelus dn̄i exercituum est.
Quem angelus tunc hō sequitur: qn̄ ad eū
plum sue accipit colonem &c. Qui mandu
cat meam car. & bibit meum san. hēt vitam
eternam Jo. 6. Tunc peccator pōt dicere
cum Petro Dn̄s eripuit me de manu hero
dis. Deo Gratias. Amen.

¶ In festo beati Vdalrici patris nostris.
Sermo primus.

Os estis sal
terre. Mat. 5. Pro declara
tione sciendū q ↄclusio est
in sancta theologia. q oēs
creature corpales sensibiles
hn̄t officium in generali. s. significare & repn̄
tare res spūales inuisibiles. Ista conclusio
ꝑbatur rōne & auctoritate. Rō est ista: qa
q̄diu sumus in carne mortali nō possum⁹
intelligere res spūales: qr nihil possumus vi
dere nisi corpalis. Regula est enim phie q
vnūquodqꝫ recipit in alio p modū recipiē
tis. Quia ergo nos sumus materiales & cor
porales: ideo nihil possumus cape & intelli

gere directe nisi corporalia vel similia cor/
poralibus rebus. Tum rõne nostri q̃ sumus
corporales: vt dixi. Tum ratione medij per
quod intelligimus ꝙ medium est sensus
corporeus. quia omnis nostra cognitio or/
tum habet a sensu. qui sensus nihil percipe/
re potest nisi corporalia. Detur similitudo
de illo qui coram oculis tenet vitrum viri/
de vel rubeum: quia quicquid videt vide/
tur viride vel rubeum: ita de nobis. Ocul/
ais habent vitrum ante se. i. corpus: ideo ꝛc.
sed remoto vitro. i. corpore statim videns
spiritualia. s. angelos. animas ꝛc. Ideo apo
stolus. Videmus nunc per speculũ in enig/
mate: tunc autem facie ad faciem. i. Cor. 13.
Item Exo. 23. Non me videbit homo ꝛ vi/
uet ꝛc. Ideo dicit philosophus ꝙ impossibi/
le est nos intelligere: nisi per fantasmata.
Dionysius. i. c. cele. ierar. Impossibile est no/
bis aliter lucere diuinum radium: nisi varie
tate sacratorum velaminum circumuelatũ
Et idẽ Dionysius dicit. Impossibile est no
bis aliter lucere diuinum lumẽ nisi velami
mine figurarum fuerit circumuelatum. Pro
pter hoc ergo sciens deus ꝙ non possunt a
nobis videri nisi corporalia: creauit mun/
dum in quo quelibet creatura corporalis
quantumcunqꝫ mĩma representat ꝛ figurat spi
ritualia. Sic facit pictor qui pingit angelos
sub forma corporis, ꝛ sic etiam prophetis
veteris testamenti. Sic ꝛ Ezechieli ꝛ Danie
li ꝛ Ieremie. Et Ioanni in apocalipsi. deus
multa spiritualia reuelauit sub imaginibus
rerum corporalium: sicut pictor ꝛc. Ecce ra/
tio. Auctoritas. Inuisibilia dei a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta con/
spiciuntur. sempiterna quoqꝫ virtus eius ꝛ
diuinitas: ita vt sint inexcusabiles ꝛc. Ro. i.
Patet ergo cõclusio ratiõe ꝛ auctoritate.
Propter hoc ergo quia perfectio apostolo
rum ꝛ virorum apostolicam vitam sequen/
tium sicut fuit beatus Dominicus. erat in/
uisibilis ꝛ spiritualis. Volens deus incar/
natus ipsam perfectionem significare per
creaturam corporalem: comparauit eam sali
Ideo dicit thema apostolis ꝛ beato Domi
nico. Vos estis sal ter̃e. Patet thema. No
tauí in sale tres proprietates per quas signi
ficat mihi apostolos ꝛ singulariter beatum
Dominicum.

¶ Prio. n. sal emundat de infectione.
¶ Scdo sal preseruat a corruptione.
¶ Tertio sal delectat in refectione.
¶ Dico primo ꝛc. sal emundat de infectiõe
licet hoc pateat per experientiam tamẽ ad/
duco auctoritatem. 4. Re. 2. Dic hystoriam
quomodo Heliseus sanauit aliquas infe/
ctas ꝛ amaras apponendo sal dicens. Af/
ferte mihi vas nouum ꝛ mittite in illud sal.
quod cum attulissent egressus ad fontem
aquarum misit in illum sal ꝛ ait hec dicit
dñs. Sanaui aquas has ꝛ non erit in eis
vltra mors neqꝫ sterilitas. sanate ergo sunt
aque vsqꝫ in diem hanc iuxta verbum He
lisei quod locutus est. 4. Re. 2. Hic sunt
quattuor secreta. Primo qd significat ci
uitas Iericho inquã tunc venerat Heliseus.
Scdo que sunt iste aque infecte. Ter/
tio quid est vas nouum. Quarto qd est
sal sanans ꝛ purificans aquas. Quantũ
ad primũ ciuitas Iericho significat eccle/
siaꝫ quia Iericho interpretatur luna ꝛ figu i
ficat ecclesiam que recte facit cursum lune.
Nam luna habet septem status. Primo
enim est noua. Scdo crescens Tertio
plena Quarto minuens. Quinta girans
Sexto eclipsans. Septimo est perfecta
Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore
apostolorum. Secũdo crescens tempore
martyrum propter miracula ꝛ constantiam
eorum. Tertio plena tempore doctorum
quoꝝ predicatiõibus ꝛ exemplis totus mũ
dus erat in fide christi. Quarto minuẽs
s. tempore beatorum Dominici ꝛ Francisci.
Quinto girans quia quando luna girat
vel voluitur non videtur per duos vel tres
dies. Sic fuit ecclesia tempore scismatis qñ
non videbatur verus papa. Sexto eclip/
sabitur tẽpore antichristi Mat. 24. Luna
non dabit lumen suũ. Septimo post mor
tem antichristi erit perfecta de quo vltimo
statu ecclesie dič Dauid. Sicut luna pfecta
in eternum ꝛ testis in celo fidelis. Quan
tum ad scdm qd sint aque infecte ꝛ sunt vi
tia: q2 ante tpa beati dñici oẽs gentes erãt
infecte vitijs. fides id inceperit dari obliuio
nĩ ꝛ sic cetere virtutes de quo pphia Apoc.
8. Multi hoies mortui sunt de aqs q2 ama/
re facte sunt. Quantũ ad tertiũ qd est vas
nouum est ordo predicatoꝝ qui dicit vas

nouum τ vetus diuersis respectibus. Dicit vas q₃ continet multos fratres. Uetus quidem dicitur q₃ est antiquior oibus si loquimur q̃tum ad vota essentialia τ q̃tum ad officium predicationis q₃ fuit tempore apostolorum: quia vt dicit sanctus Tho. 22. q. 88. ar. 4. Apli fecerunt ista tria vota xpo ordinante. Item ꝺ officio pdicationis xpo precepit eis di. Euntes in mundũ vniuersũ predicate euãgeliũ oi creature ℞c. Mat. vlt. Ecce religio christi. Et istamet est beati dñici. Item religio beati dñici dicit vas nouũ q̃tum ad cerimonias τ q̃tum ad habitum ℞c. τ de hoc vase potest dici illud quod fuit dictum a christo de Paulo qui fuit primus i. principalis in officio predicationis τ fuit vltimus q̃tum ad vocationem apostolat⁹. Uas electionis est mihi iste. i. ordo predicatoꝝ vt portet nomen meum corã gentibus τ regibus τ filiis israel ℞c. Act. 9. Quantũ ad quartũ. s. qd est sal in vase ℞⁹. est btũs Dñicus in vase ordinis predicatorum. Dicitur autem sal ex ista prima proprietate: q₃ sicut sal emundat de infectione sic beatus dñicus positus in vase nouo ordinis predicatoꝝ mundauit infectiones pctõꝝ huius mundi. Primo enim mundauit infectionẽ inuidie qua totus mundus erat infectus s₃ beatus Dñicus sua charitate mũdauit ℞c. Hoc fuit premonstratũ matri eius qñ vidit in somnis se gestare catulũ accẽsam in ore facula baiulãtẽ ℞c. facula significabat charitatem. Secũo mundauit mundũ ab infectione luxurie sua puritate τ claritate. hoc fuit figuratum qñ matri eius spũali fuit visus quasi stella; hñs in fronte ℞c. quia sicut stella clara τ pura sic ipse inducturus esset mundum ad puritatem τ claritatem castitatis. Nota hic miraculum scolaris luxuriosi osculantis sibi manum τ statim ex hoc fuit extincta luxuria in corpore eius ℞c. Tertio mundauit mundum ab infectione superbie cum sua humilitate que premonstrata fuit qñ existens puer forte vnius anni ꝺp̃hensus est frequenter relicto lecto sup terrã accũbere. Quarto mundauit mundũ ab infectione gule ℞c. q₃ abstinuit a vino. x. annis ieiunabat etiã sepe in pane τ aqua τ semel per totam quadragesimam. Quinto mundauit ab infectione auaritie τ exẽplo τ verbo. vic qualiter vendidit libros τ suppellectilia ad subueniendum paupibus dũ esset studens palentie propter qꝺ diuites ꝓuocati exẽplo ei⁹ fecerunt elemosynas ℞c. Sexto mundauit ab infectione ire ℞c. sed beatus Dñicus verbo τ exemplo docebat patientiã quia in carcasona passus est multa obprobria ab hereticis τ patienter omnia sustinuit sicut vir apostolicus Ibãt apostoli gaudentes a conspectu ꝯsiliĩ ℞c. Act. 5. Septimo mundauit ab infectione accidie ℞c. Sed beatus dñicus verbo τ exemplo docuit diligentiam ℞c. q₃ ter in die disciplinabat se cum cathena ferrea. Ecce quare beatus dominicus dicitur: sal ideo de eo potest intelligi verbum Augustini in homelia di. quorum. s. peccatorum condiendis extinguendisq₃ fetoribus apl̃icum salem dñs misit. i. beatum Dñicum.

¶ Dico 2⁹ ℞c. q₃ preseruat a putrefactione seu corruptione τ licet hoc sit clarum tamẽ auctoritas de thobia qui cum cepisset piscẽ dicit textus assauit carnes eius τ secũ sustulerunt in via cetera salierunt que sufficerent eis in via quousq₃ peruenirent ad rages ciuitatem medorum Thob. 6. Ita de beato Dominico. Nam inuenio φ iste mũdus debuit corrumpi τ finiri centum anni sunt elapsi: sed christus volens mundum adhuc preseruare posuit salem. s. beatum Dominicum: τ saluauit mũdum τ hoc fecit ad preces beate virginis gloriose. Nam legitur de quadam visione que apparuit beato dominico τ Francisco de christo qui iratus volebat mundum destruere habens in manibus tres lanceas ℞c. Dic hystoriam. Sed beata virgo orans dixit. O fili modo portaris lanceas qui consueuistis portare clauos in manib⁹ ℞c. Dic hystoriam. Iste tres lancee mundi destructiue sunt tres magne tribulationes mundo in breui venture

Prima erit tribulatio τ p̃secutio antixp̃i.

Secũa conflagratio mundi per ignem.

Tertia erit sñia xp̃i iudicialis. de quibus trib⁹ lãceis auctas allegorice de Ioab interficiẽte Absolõ filiũ Dꝺ trib⁹ lãceis dicit textus. Tulit ergo Ioab tres lãceas in manu sua τ infixit eas in corde Absolõ. 2. Re 18. Quare voluit deus φ trib⁹ lãceis Absolon occideret nunqd suffecisset vna ℞c. Re⁹

fuerit iudicabit eā. Notā Cum abiecta fuerit.s.aīa a corpore: iudicabit eam dando ei vitam eternam. vel penam eternā. Mat.7. Et Luc.6. Eadem quippe mensura qua mēsi fueritis. remetietur vobis. Patet p̄clarissio. Quia igitur beatus Dn̄icus habuit in hac vita magnam grām et etiam magna opera et excellentia fecit ad gloriam dei et vtilitatem p̄ximoꝝ: ideo dignum fuit vt magnam gloriam acquireret in alia vita. Et hoc est qđ dicit thema. Hic magnus vocabit̄ rc. Hic.s. beatus dn̄icus. Diceret aliqs. Sed vellem scire quantā grām habuit et quāta opa fecit beatus Dn̄icus. Rn̄ꝰ q̄ diuerse et multe sunt gratie quas diuina bonitas confert hoībus in hac vita: que vic vni dantur omnes: sed diuersis. Nota p̄o rn̄sione ad euidentiam q̄ duplex est gratia.s. gratum faciens et gratis data. Uide sup̄a in ser. de beato Stephano: qui icipit Stephanus plenus gratia rc. De p̄ma ergo gratia nō pōt p̄o certo sciri nec quis habet nec quantam habeat: donec homo est in p̄senti vita. post mortem etiam nō pōt sciri nisi de canonizatis per ecclesiā: sicut sunt oēs sancti rc. De qbus dicere possumus q̄ p̄o certo scimus q̄ sunt in gloria: q̄uis glo. Jo. an. aliter sentiat in c. Gloriosus de reli. et vene. sanctorū lib.6. Sed male vt scripsi in sermonibus de quattuor locis. Sed qs sanctus habeat maiorem gloriam difficile est videri: nisi q̄ de aplis creditur q̄ sunt gloriosiores. Unde super illud Ro.8. Nos ipsi p̄mitias habētes dicit Glo. Et tpe p̄ius et ceteris abundantius. Nota cōtra illos qui volunt equare Franciscum vel Dn̄icum aplis rc. De Martino legitur q̄ fuit par aplis q̄tuꝫ ad vnam excellentiam: videlicet q̄ sp̄us sctūs visus est sup eum descendere sicut sup apostolos in forma ignis: sed nō q̄tum ad oia. Igitur q̄tum ad q̄titatem gratie huius et glorie scire nō possumus: nisi de aplis. Sed q̄tum ad q̄titatem gratie gratis date bene possumus scire: quia talis gratia datur manifeste. Unde dicit apostolus. Unicuiqꝫ datur manifestatio sp̄us ad vtilitatē: et de hac loquimur in hoc sermone. Et sunt nouem. Quas gratias nūerat aplus.i. Cor.12. dicēs. Diuisiones autem gratiaꝝ sunt: idem autē sp̄us. Et diuisiones ministrationū sunt: idē autem dn̄s. Et diuisiones operationū sunt. idem vero deus qui opatur oia in oībus. Unicuiqꝫ autem datur manifestatio sp̄us ad vtilitatem.s. alioꝝ. Alij qdem per sp̄um datur sermo sapientie. Alij autē sermo scientie s̄m eundem sp̄um. Alteri fides in eodeꝫ spiritu. Alij gratia sanitatum in vno spiritu. Alij operatio virtutum. Alij prophetia. Alij discretio spirituum. Alij genera linguarum. Alij interp̄retatio sermonum. Hec aūt operatur vnus atqꝫ idem sp̄us: diuidens singulis prout vult. Si est vnus homo qui habꝫ vnam de istis gratijs potest dici magnus: q̄to magis poterit dici magnus ille qui omnes habet: Talis fuit beatꝰ Dn̄icus: ergo vere dicitur magnus vt probatur in themate. Uideamus ergo de singulis gratijs successiue s̄m ordinem apl̄i rc.

¶ Prima gratia est sermo sapientie. Nota q̄ nō dicit sapientiā sed sermo sapientie. Nam sapiētia perficit hoīem in seipso. et est in quolibet hoīe habente charitatem p̄ut est donum sp̄us sancti. De quo Isa.xi. Requiescet super eum sp̄us dn̄i. sp̄us sapiētie et intellectus rc. Sed habere tantam sapientiam q̄ non solum hō in seipso perficiatur: sed etiaꝫ sit aptus alios perficere et instruere in via dei et in rebus diuinis vocatur sermo sapientie: et est gratia gratis data: s̄m Tho.i.2.q.68.ar.5. Hunc ergo sermonem habuit excellenter beatus Do. Non solum enim fuit repletus a deo sapientia mirabili qua in seipso perficeretur: sed etiam radios sapientie sue emisit in alios et illuminauit mentes hoīum in rebus diuinis. Et hoc p̄emonstrauit deus matri sue sp̄uali que eum de sacro fonte leuauerat quando vidit stellam in fronte eius: que totum orbē illustrabat. Datum mundo p̄o mundi gloria mira christi p̄esignat gratia. Cuius ortum p̄ecurrunt nuntia veri p̄esagia. Stella micās in fronte paruuli. nouum iubar p̄emōstrat seculi rc. quod fuit completum quando sua p̄edicatione clarissima intellectus hoīum diuina scientia illustrabat et ad amorē dei hominum accendebat affectus. Sed quia nullus bene p̄edicat nisi p̄ius in seipso p̄ficiatur ad exemplum illius qui cepit facere et docere Act.i. Ideo voluit in seipso cōplere quod aliis p̄edicabat: ne alioquin re

probus inueniret. Quis ergo predicaturus
erat alijs humilitatem. ideo voluit hoc in se
ipso perficere etiam ab infantia sua: quando
repertus est a nutrice frequenter relicto le-
cto super terram accumbere &c: quod operabat
in eo diuina bonitas quasi quoddam futu
rum presagium future in eo profundissime
humilitatis. Item quia predicaturus erat vo
luntariam paupertatem in detestationem
auaritie: ideo exemplo voluit hoc ostendere
in seipso: quasi pro supplenda pauperum indigen
tia suos vendidit libros dum studeret pa-
lentie &c. Item postmodum religiosus effe-
ctus omnia reliquit & ordinem instituit. Funda
tum in culmine paupertatis artissime: vt dicit
ter. in c. Nimis praua de excess. prela. Unde
cantatur Pauper in peculio &c. Item quia
predicaturus erat castitatem. ideo voluit esse
virgo intantum quod odor quidam de membris suis
egrediebatur. quo alij prouocabantur ad ca
stitatem. Nota exemplum de illo scolari lu-
xurioso qui osculatus fuit sibi manum &c.
Unde cantat ecclesia. Florem pudicitie ser
uans illibatum attigit eximie vite celibatum
Item quia predicaturus erat charitatem: vo-
luit in seipso perfectionem charitatis habe-
re. In cuius signum apparuit matri sue in
forma catuli faculam accensam in ore gestan-
tis. Preco nouus & celicus missus in fine se
culi paruus fuit dilectus. forma preuisus catu
li. Nota etiam hic quomodo libros suos vendidit
studens palentie pro subuentione pauperum
fame pereuntium. Item quomodo voluit se vendere
seruum propter redemptionem cuiusdam capti
ui. Unde cantatur. Conseruans sine macu
la virginitatis lilium ardebat quasi facula
pro zelo pereuntium. Item quando appropinqua-
bat alicui ciuitati vel castro videns Ciuita
tem flebat super illam &c. ad exemplum domini. De
quo scribitur Luc. 19. Uidens Jesus ciuita
tem fleuit super illam &c. Item quia predicatu-
rus erat abstinentiam: ideo &c. Unde per de
cennium vinum non bibit sed postea modi-
co vino vtebatur coactus a Didaco episcopo oxomensi
suo propter debilitatem stomachi &c. In
quadragesima autem totam aliquando ie-
iunabat in pane & aqua: propter dandum
exemplum quibusdam mulieribus &c. Item
quia predicaturus erat patientiam: ideo &c.
Cum enim sibi interitum heretici minarentur

sic imperterritus respondebat. Non ego marty-
rii dignus sum gloria: nondum merui mor-
tem istam: quare propter locum transiens in
quo sibi parate ferebantur insidie: non solum
intrepidus verum etiam cantans & alacer in
cedebat: quod illis admirantibus & dicentibus.
Nunquid non tu mortis horrore concuteris?
Quid acturus eras si comprehendissemus te?
Respondit &c. vt in legenda habetur. Unde in
Carcasona heretici iaciebant sibi lutum & mul
tas ei derisiones & conuitia inferebant que omnia
non solum patienter sustinebat: sed etiam li
bentissime affectabat. Unde ibi potius quam
Tholose morari volebat vbi honorabatur.
Nota hic etiam quomodo exemplo patientie sue
quam habuit cum semel iret cum quodam Episcopo
& quibusdam alijs discalciatus contra he-
reticos &c. conuertit hereticum illum qui eos
per vepres & spinas ducebat &c. Item quia
predicaturus erat diligentiam & exercitium
bonorum operum & penitentie: ideo &c. Unde
tota vita sua fuit penitentia. Nam ter in qua
libet nocte disciplinabat cum cathena fer-
rea &c. Item dormiebat in terra & quasi sem
per in ecclesia. Sic patet ergo quomodo gratiam
istam sermonis sapientie excellenter habebat.
Unde poterat dicere illud apostoli. Sermo
meus & predicatio mea non in persuasibilibus
humane sapientie verbis: sed in hostensione
spiritus & virtutis. i. Cor. 2. Item. i. Cor. 9. Ca-
stigo corpus meum & in seruitutem re. ne cum
alijs predicem ipse reprobus efficiar.

¶ Secunda gratia est sermo scientie. Quando
scientia est sine sapientia est deo inimica &
omnibus noxia: quia scientia inflat. i. Cor. 8.
Similis scientie diabolice: melius esset homi
ni cum ignorantia intrare paradisum quam
cum scientia descendere in gehennam. Pro
pter quod reprehendit aliquos scientes Apostolus
Ro. i. Dicentes inquit se esse sapientes: stul-
ti facti sunt. Sed quando habetur scientia cum
sapientia tunc est perfecta &c. Sic fuit in
beato Dominico. Nam postquam fuit illustratus sa
pientia habuit scientiam que est cognitio
rerum humanarum per quam peruenit homo ad
cognitionem rerum diuinarum: iuxta illud.
Ro. i. Inuisibilia dei per ea que fac. sunt in
tel. conspi. sempiterna quoque virtus eius & di
uinitas &c. Nam missus est Palentiam vbi
erat studium generale vbi magnam scientiam collegit

requisiuit ꝛc. Unde erat bene apt⁹ ad eru-
diendos alios etiam in humanis scientijs.
Naꝫ qui indoctus vult alios docere: efficit
magister erroris anteq̃ discipulus veritat̃.
Et ideo dicit tex. in. c. Inter cetera: de offi. iu
di. or. q̄ predicatores missi debent esse potẽ
tes in opere ꝛ sermone: alias debet excõica
ri qui non missus predicat: de hereticis. c.
Excõicamus. §. Quia vero. Quia aũt nul-
lus q̃tumcũq̃ doctus debet predicare sine
auctoritate: vt dicit tex. in. c. Cum ex iniun-
cto: de hereticis. Et Ro. io. Quõ p̄dicabũt
nisi mittantur: Ideo btũs Dñicus vt posset
predicationi vacare cum vtilitate aiarum:
habuit auctoritatem ꝛ licentiam predicãdi
Et vide quantã ꝛ qualem. Primo. n. ha
buit auctoritatem a deo sicut ꝓbatur per
parabolam dñi Luc. i4. Homo quidam
fecit cenam magnam ꝛ vocauit multos ꝛ
misit seruum suum hora cene dicere inuita-
tis vt venirent ꝛc. Per horam cene vt di-
cunt doc. intelligitur finis mundi in quo su-
mus nos. i. Cor. io. Nos sumus in quos fi-
nes seculorum deuenerunt. In hac hora ce-
ne misit deus seruum suum. Glo. Grego.
Quis per seruum qui a patrefam. ad inui
tandum mittitur: nisi predicatorum ordo si
gnatur ꝛc. Ordinis autem huius pater in-
clytus fuit beatus Dominicus. Ideo can-
tatur de eo. Mundum vocans ad agni nu-
ptias. hora cene paterfamilias seruum mit
tit promittens varias vite delitias. Ad hoc
conuiuium tam permagnificum elegit nun-
tium sanctum Dominicum. Scdo habuit
auctoritatem a X̄p̄o ꝛ virgine Maria que
dedit habitum albuꝫ fratri. Raynaldo ꝛc.
Dic hystoriã de visione de tribus lanceis
quas xp̄s in manibus tenens volebat mũ
dum perdere ꝛc. Dic hystoriã. Tres lancee
sunt tria flagella que xp̄s mittet in mũdũ.
Prima lãcea erit aduẽtus maledicti antixp̄i.
Scda erit cõbustio mũdi. Tertia iudiciũ
vie ꝛc. Dic vt expedit. Quarta habuit au
ctoritatẽ a xp̄i vicario. s. papa Honorio q
ordinem approbauit: sed prius ab Inno. 3.
qui vidit visioneꝫ illã ꝛc. Dic hystoriã. Uñ
põt sibi cõuenire illud verbũ Isa. 4i. Ab
extremis terre ꝛ a longinqs eius vocaui te
ꝛ dixi tibi. seruus meus es tu elegi te. No-
ta Ab extremis terre. i. ab Hispania a vil-
la Calleroga ꝛc.

¶ Tertia gratia est fides. Non accipit hic
fides prout est virtus theologica: quia sic
est virtus iustificans hoiem in seipso: iuxta
illud Arbitramur enim iustificari hoiem p
fidem Ro. 3. Item Act. i5. Fide purificans
corda eorum. Gratie vero gratis date dan
tur a deo ad aliorum vtilitatem: sicut dicit
Apostolus in auctoritate posita. s. in introi
tu sermonis. Sed accipitur hic fides prout
est gratia gratis data: prout importat quan
dam supereminentem certitudinem fidei.
ex qua homo est idoneus ad instruendum
alios de hijs que sunt fidei: vt patet Tho.
i. 2. q. 3. ar. 4. Uel accipitur hic fides pro cõ
stãtia fidei vel pro sermone fidei fm Tho.
22. q. 4. ar. 5. ad quartũ. Hanc ergo fidem
habuit beatus Dominicus excellenter qḋ
ostensum est: quia conuertit multos hereti-
cos. Item quando libellus eius in ignem
proiectus non fuit combustus. Unde can-
tatur. Ter in flammas libellus traditus. ter
exiuit illesus penitus. Item quando tran-
seunte ipso per flumen ceciderant libri eius
in aquã: sed inde ad triduũ fuerũt d̄ aqua
extracti illesi ꝛc.

¶ Quarta gratia sanitatum ꝛc. Hanc gra
tiam mirabiliter habuit beatus Dñicus:
sicut patet de fratre Raynaldo: quem ora-
ne sua curauit dominus ab infirmitate. Itẽ
quando febricitanti dedit in cibum quod-
dam frustum anguille ꝛ sanata est. Nec so-
lum sanitatem contulit infirmis sed etiam
mortuis vitam restituit: q̄ plus est. Nota
hic quando suscitauit nepotem cuiusdam
cardinalis qui ceciderat cum equo in quod
dam baratrum ꝛc. Item quando resuscita
uit quadraginta peregrinos simul qui fue-
rant in quodam flumine submersi. ergo
Magnus vocabitur in regno celoꝝ ꝛc.

¶ Quinta gratia est opatio virtutũ. i. mira
culoꝝ vltra ea que supra ꝓxime dictũ est.
Nota q̄ virtus seu gr̄a bti Dñici in miracu
lis facit dis. appuit in oibus q̃tuor elemẽtis
Primo qdẽ in igne sicut dictũ est de libel-
lo in ignem ꝓiecto. Itẽ q̄ñ tunica ei⁹ quã
dederat cuidã mulieri deuote dum esset po
sita in archa. comburi non potuit cum tñ
esset i medio ignis: ceteris suppellectilib⁹ to
tius ab igne cõsũptis. Scdo in aere sicut

patet qñ semel itinerans cum socio signū crucis ꝯtra ventum ꝛ pluuiā opposuit: ꝛ a se ꝛ a socio oēm pluuiā ꝓpulsauit. Tertio in aqua sicut dictū est: qñ libelli sui ceciderant in flumen ꝛ inde post triduum educti fuerant illesi. Item qñ .xl. mortuos in flumine suscitauit deus oratione sua: de quo dictum est .ī. pte prima. Dic etiā hic miraculū de panibus sibi ꝛ fratribꝰ ꝑ angelos delatis. Quarto in terra: qñ corpus suū translatū dedit odorē mirificū. Unde cantat. Fragrās odor de thumulo eū vir.fre.do.p xpi fa.fā.re.magnalia. Itē qñ terra ad sui orationē mortuos educebat. Spāliter aūt qñ suscitauit architectum illum: quem ēpta cadens contriuit in ecclesia sancti Sixti rome. Ergo hic magnus vocabitur ꝛc.

¶ Sexta gratia est ꝓphia. Quā se habere ostēdit qñ in partibus tholosanis vbi erāt multi heretici cōburēdi fecit reseruari quēdam hereticum nomine Raymundum qui erat cū ceteris ꝯdēnatus dicēs ei. Scio fili mi scio q: adhuc bonus homo eris ꝛ sanctus: licet tarde ꝛc. qđ fuit adimpletū. Nā remāsit hereticus ꝑ.20. annos: tandem factus frater ordinis nostri cōpleuit vitā suā in sanctitate. Itē semel ꝓnunciauit fratribus suis ad caplm ꝯuocatis dicens. ꝙ quattuor fratres erant morituri duo in corpore ꝛ duo in aīa ꝛc. ꝙ sic rei ꝓbauit euentus. hꝯtigit rome in sancto Sixto. Ad idē semel ꝑdicans apud Segobiā prenunciauit pluuiam eodē die futuram: cum tñ tunc nullū pluuie vestigiū appareret. qđ fuit gratissimum populo qui ꝓpter siccitatem maxime tristabatur. Ad idē dum predicaret btūs Dñicus in prefata ciuitate Segobie quidā nobilis indignatus cum volentē proponere verbum dei in consilio ciuitatis predicte nō solum audire contēpsit sed etiā in verba indignationis prupit dicens. Nungd non esset malum ꝙ verbosus iste detinēs diem in sermonibus: nos a prandio impediret ꝛc. Cui btūs Dñicus ꝑdixit ꝙ interficiendus esset ante annū: ꝙ sic rei ꝓbauit euentus: vt legitur in libr. de vitis fratrum nostroꝝ. Ad idem facit. qñ predixit quibusdam ꝙ ante festum assumptionis virginis gloriose moriturus erat.

¶ Septima gratia est discretio spirituum. Hoc patet qñ apparuit sibi diabolus in spē fratris dum apud Bononiā cōstitutus in ecclesia ꝑnoctaret: ꝛ ipsum cognoscens esse demonem ꝑ omnes officinas ꝯducens duxit ꝛc. Dic historiam. Item semel Rome in sancta Sabina diabolus de tecto ecclesie ꝓiecit lapidē cōtra ipsum orantem: sed ipse cognoscens illum esse demonem nō est motus ab oratione. Lapis aūt ille est adhuc in ecclesia illa in memoriam facti ꝛc.

¶ Octaua gratia est Genera linguarum. Nota hic ꝙ semel itineranti beato Dñico cum fratre Bertrando socio itineris ꝛ sanctitatis sue de Tholosa Parisius obuiauerunt quidā theutonici qui fecerunt eis expensas ꝑ quattuor dies. Sed quia beatus Dñicus ꝛ socius nesciebāt loqui theutonice ꝛ cōsequenter nō poterant ei spiritualia seminare cum tñ ab eis carnalia meterent: impetrauit a deo vt theutonice intelligeret ꝛ etiā loqueretur. Et sic ꝑ alios quattuor dies simul ambulātes de iesu ꝛ rebus diuinis dulciter loquebantur ad inuicem.

¶ Nona gratia interpretatio sermonum .i. scientia exponendi scripturas ꝓphetarum. ꝛ parabolas euangeliorum. Hanc etiā habuit beatus Dominicus: vnde ꝛ scripsit librum in theologia qui vt audiui est Tholose. Nota exēplum de illo scolari qui cū videret beatum Dominicū optime predicantem ꝛ de scripturis ad placitum disserentem: interrogauit eum in quibus libris studueret. q rñdit ꝙ in libro charitatis plusꝙ in alio studuisset. Hic enim de omnibus docet. Hoc legitur in vitis fratrū. Patet ergo ꝙ multas gratias habuit beatus Dominicus ꝛ ꝙ magna opera fecit. Ex quo erat magnus in regno celorum .i. in ecclesia militante sed vt etiam magnus in alio regno celorum .i. in ecclesia triumphante voluit eū diuina bonitas de gratiarū plenitudine ad glorie excellentiam exaltare. Dic eius mortem ꝛc. Unde potest dicere. Bonum certamen certaui. cursum consumaui. fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iusticie ꝛc. 2. Tim. 4. Ergo hic magnus vocabitur in regno celorum.

Deo gratias. Amen.

¶ In transfiguratione dñi. siue in festo saluatoris. Sermo primus.

Esplenduit facies eius sicut sol. Mat. 17. Hodie vocatur festū sctī saluatoris ea rōe qua dñs noster iesus xp̄s q̄ solus est verus saluator ostēdit aliq̄bus discipulis gloriā corporis quā daturus erat saluādis merito sue sacratissime passionis. Et de hac materia erit sermo noster. Salutet virgo. Pro introductione sermonis et verbi ppositi declaratione quero quare xp̄s voluit trāsfigurari hodie: R. duplici rōne. Prīa ppter fidei augmētationē. Scd̄o ppter spei seu fortitudinis ɔfirmationē seu corroborationē. Prima ē ppter augēdā fidē. Pro cuius declaratione notādū q̄ xp̄s in instāti ɔceptionis hūit tantā gloriā in aīa: q̄ n̄ hȝ modo in celo ppter vnionē verbi. Jo. i. Vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre rc. Corpus aūt assumpsit nō gloriosum ſȝ passibile sicut et nos et plus q̄ nos: eo q̄ erat corpus tēperatius et delicatius rc. et hoc dispensatiue fuit ordinatū ab ipso vt in corpore suo exerceret mysteriū redēptionis humane: q̄d non poterat fieri nisi in corpore passibili et mortali. Alioquin regulariter gloria aie reddūdat in corp⁹ sicut lux i laterna. Hec Tho. p. 3. q. 45. ar. 2. sicut erit in corporibus gloriosis post resurrectionē. Ideo aplūs Ro. 8. Misit deus filiū suū in similitudinē carnis pctī et de peccato dānauit peccatū in carne: vt iustificatio legis ipleretur in vobis. Nota de peccato. i. de se ipso facto hostia p peccato: sicut dī in fili. Osee. 4. Peccata populi mei comedent. Jtē sc. loquit aplūs. 2. Cor. 5. Ubi dicit q̄ deus eū q̄ nō nouerat peccatū. s. xp̄m p nobis fecit peccatū. i. hostiā p peccato. Scd̄ȝ hunc etiā modū dicit Jsa. 53. Dñs posuit in eo iniquitates oīum nostrū: q2. s. eū tradidit vt esset hostia p peccatis oīum hoīum. Uel fecit eū peccatū. i. habentē siītudinē carnis pctī: sicut dī Ro. 8. Jn auctē. d. allata sm Tho. p. 3. q. 45. ar. 1. ad decimū. Gloria tñ anime nō videbat ab aliis sed passibilitas corporis sic. Et ideo credi poterat a gentibus q̄ sicut corpus sic et aīa esset passibilis: ita vt etiā apl'i hoc clare nō pcipe/rent. Dñs igitur vt ostenderet nō sic eē. voluit hodie transfigurari: vt daret intelligi apl'is q̄ gloria corporis quā ostēdit hodie pcederet ab aīa gloriosa. Nota similitudinē. Si forte esset aliquis ditissimus et esset male vestitus et reputaretur ab oībus pauper et ɔsequēter despiceret ab aliis: q2 Dat census honores: census amicitias: pauper vbiq3 iacet. Jpse aūt volens ostendere se nō esse pauperē sed ditissimum cōuocaret amicos et domesticos et ostenderet eis diuitias suas et tunc gentes illū sequerētur q2 prouerbiū est Musce sequuntur mel: ecce ratio prima: Jdeo Hierony⁹ sup Mat. Cōsiderandū inq̄t est q̄ scribis et phariseis de celo signa poscētibus dare noluit: hic ꝟo vt aplōꝝ augeret fidē dat signū de celo. Helya inde descēdente quo ascēderat et moyse ab inferis resurgēte. Nō intelligas q̄ aīa moy/si resumpserit corpus suū sed appuit p aliq̄d corpus assumptum. helyas vero appuit i pprio corpe vt notat Tho. p. 3. q. 45. ar. 3. Et h etiā ipse dñs aū pmiserat dicēs. Sūt q̄dā de hic stantib⁹ qui nō gustabūt mortē: donec videāt filiū hoīs venientē in regno suo Mat. 16. i. in ea claritate quā habitur⁹ ē in celo post iudiciū: quā statim ostēdit eis in trāsfiguratione. Pȝ prima rō. Scd̄a rō ē ppē augendā spē et fortitudinem in aplis. Sicut. n. diuina prudentia pordinauit q̄ xp̄s sm q̄ hō p meritū passionis acquireret sibi gloriā corporis: iuxta illū Luc. vlt. Hec oportuit xp̄m pati: et ita intrare in gloriam suā. sic etiā pordinauit q̄ etiā ipsi apl'i merito passionū ipsam gloriā aie et corpis ɔsequerenē: iuxta illud Per multas tribulationes oportet nos introire in regnū dei Act. 14. Jō ipse dñs dixit aplis. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū: vt edatis et bibatis sup mensā meā in re/gno meo Luc. 22. Et alibi dicebat. Amen amen dico vobis: q2 plo. et fle. vos: mundus aūt gau. vos aūt ɔtristabimini: sed tristicia vestra ver. in gaudiū Jo. 16. Ad hoc ergo vt apl'i et discipuli fortius aduersa tolerarent voluit eis ostēdere gloriam corporis: q2 gloriā aie adhuc viuentes videre nō poterāt: q2 ɔsistit in visione diuine essentie q̄ a vi

nente hoie in corpore videri nõ pt. Exo.33. Nõ me videbit hõ et vivet: gloriã aũt corporis ↄsecuturi erant ex merito tribulationũ: qꝛ sicut gloriã oẽs ꝑ xp̃m in passioni bꝰsequunt ↄsecuturi sunt: iuxta illud Phil. 3. Salvatorẽ expectamus dñm iesum xp̃m ꝗ reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Unde Beda sup Mat. Prima passione factũ est: ut contẽplatione supmanentis gaudij ad breve tẽpus duratura fortius adversa tolerarẽt. Pꝫ scđa rõ. Itẽ Ro. 8. Nã quos ꝑscivit et ꝑdestinavit ↄformes fieri imaginis filij sui ut sit ipse primogenitus in multis fribus. Ut igit et nos clariorẽ fidẽ habeamus de futura gloria et maiorẽ fortitudinẽ ad sustinẽdũ adversa ꝑpter xp̃m: videamus aliqd de gloria corporis. Notãdũ ergo ꝙ dñs ostdit aplis gloriã corporis q̃tũ ad unã tm̃ dotem q̃ est claritas. Alias tñ dotes habebunt corpora glorificata et sunt q̃ttuor: quas tñ dñs ostdit aplis in corpore suo et añ passionẽ et post. Pro͞pc tñ nota ꝙ assumpsit xp̃s dotes ante resurrectionẽ: quia dos nolat quãdã qualitatẽ imanentẽ in corpe glorioso: sed miraculose habuit ea q̃ ꝑtinent ad dotes sm Tho. 3. pte q. 45. ar. 2. Et sunt iste videlicet.

¶ Prima subtilitas virtuosa: et hec acqritur merito abstinentie corporalis.

¶ Scđa agilitas vigorosa: et acquirit merito diligentia spiritualis.

¶ Tertia ipassibilitas rigorosa: et aquirit merito patientie virtualis.

¶ Quarta claritas gloriosa: et acquiritur merito continentie carnalis.

De ultima loquit thema. Et de hijs oĩbus q̃ttuor habet una auctas apli ꝗ sic ait. Seminat corpus in corruptione. surget in icorruptiõe. Ecce. tria dos. Seminat in ignobilitate: surget in gloria. ecce q̃rta. Seminat in ifirmitate: surget in virtute. ecce scđa. Seminantur corpus aiale surget corpus spirituale. ecce prima. 1. Cor. 15.

¶ Prima ergo excellẽtia corporis gloriosi est subtilitas ꝟtuosa: qꝛ nihil ẽ eo subtiliꝰ. Subtilis est aer vel vẽtus trãsiẽs ꝑ parva foramina et stricta. sed subtilior est lux que transit ꝑ fenestrã vitreã vel pãnũ de cera ubi vẽtus nõ posset intrare. subtilior ẽ etiã vox hoïs vel sonus cãpane q̃ audit in camera undiqꝫ circũdata. Adhuc aũt subtilius corpus gloriosũ qđ de capsa ferrea posset exire sine aptura. ubi nõ posset exire ventus nec intrare lux nec vox. De ista prima excellentia dicit aplus. Seminatur corpus aiale surget corpus spirituale. 1. Cor. 15. Spirituale dicitur nõ qꝛ sit spiritus: sed qꝛ habet spiritus conditionẽ sicut dicit Augꝰ. 13. de civi. dei: et scripsi in sermonibus de articulis fidei ser. 16. ubi agit de qualitate corporum resurgẽdorũ. ꝑ. ultima. Hanc primã excellentiã ostẽdit xp̃s ante suã passionẽ in corpore suo qñ utero clauso exivit. Et post etiã resurrectionem qñ clauso monumento exivit. Et etiam qñ intravit in domum ubi erant apli ianuis clausis Jo. 20. Hanc excellentiã habebunt oẽs salvandi post diem iudicij merito virtutis abstinẽtie corporalis. i. vino. cibo. risu. loquela. et delectationibus corporalibus. Ideo dicit dñs. Attendite ne graventur corda vestra crapula et ebrietate Lu. 21. Et potest sumi argumẽtum ex evãgelio hodierno q̃tũ placeat deo abstinentia corporalis: ex eo ꝙ in hac sacratissima transfiguratione apparuerunt dño Moyses et Helyas. Quare isti et non alij: Ratio est ista: qꝛ isti abstinuerant. xl. diebus et. xl. noctibus conformiter cum christo. Alias rõnes ponit Tho par. 3. q. 45. ar. 3. ad tertiũ etc. De moyse habetur Exo. 34. De helya vero. 3. Re. 19. Nota practice quãdo moyses reversus est ad helyam sanctorum patrum interrogatus ab animabus patrũ unde veniret: rñdit. Vidi messiam etc. magnum festum fuit factũ in lymbo tunc. Sic et quãdo helyas reversus est in paradisum terrestrem: interrogatus ab Enoch etc. Et quare nõ ego fui vocatus: Rñdit: quia nõ ieiunasti etc. Sic et nos si temperate vivimus transfigurabimur in hanc excellentiã subtilitatis et videbimus dñm transfiguratum in gloria sicut Moyses et Helyas: et dicere poterimus cum aplo. Nos aũt revelata facie gloriam dñi speculantes in eandẽ imaginem trãsformamur: a claritate in claritatem tanq̃ a dñi spiritu. 2. Cor. 3. Oppositum erit de gulosis. Dic ut expedit. Et nota ꝙ Moyses ieiunavit audiẽs verba dei

loquentis. Helyas vero ieiunauit itinerando: christus vero orando. Ad innuēdam ꝙ qui ieiunat debet habere predicta tria: vz audire verbuz dei .s. predicationē. Scđo debet itinerari ad litteram visitādo infirmos et hospitalia et ecclesias. Uel itinerare intellige de virtute in virtutem semper proficere: sicut de Abraam legitur: cui dixit dominus. Ambula coram me et esto pfectus. Tertio debet orare. Tob. 12. Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna magis ꝙ thesauros auri condere.

¶ Secūda excellentia est agilitas vigorosa: quia subito potest moueri de loco ad locum quocunqz sibi placet. Magna est agilitas equorum currentium. maiorem est auium volantium. maior est sagittarum. et maior solis: sed pre omnibus maior est agilitas corporis gloriosi ad instar humane imaginationis que transit in puncto de oriente ad occidentem. Nota exēplum Abacuc quem adhuc in graui et mortali existentem angelus domini portauit cum prandio de iudea in caldeam ad Danielem in lacu leonum Dan. xiiii. Item legitur Act. 8. ꝙ post baptizationē Eunuchi spiritus domini portauit Philippum dyaconem. et in azoto subito se inuenit: quāto magis ergo erit agile corpus gloriosum qđ erit imortale. De ista excellentia loquitur apostolus di. Seminatur corpus in infirmitate: surget in virtute. Hanc agilitatem ostendit xpc in suo corpore ante passionem quādo super mare ambulauit Mat. 14. Dic hystoriam. et post resurrectionem quando subito de paradiso terrestri veniendo sepius apparebat apostolis. Hanc excellentiam habebunt saluādi merito diligentie spiritualis: quādo sunt soliciti circa spiritualia exercendo et circa profectum virtutum. Agite diligenter et dominus erit vobiscum. 2. Paralip. 19. Oppositū erit de negligentibus: quia vix poterunt se mouere. Iere. 48. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Nota contra negligentes. Item contra fraudulētes. Nota cōtra illum magnum illorum qui fraudulenter dixerunt sacerdoti vt iret ad cōmunicandū quādam mulierem morientem cum nō esset verum. Item dixerunt fratribus quibusdam vt sonarent campanas pro quodam defuncto qui erat viuus et sanus etc.

¶ Tertia excellentia est impassibilitas rigorosa: quia erunt electi impassibiles. sicut radius solis scindi non potest gladio. nec submergi aqua. nec comburi igne. Et pro hoc facit duplex ratio .s. legalis et theologicalis. Ratio legalis est: quia qui semel soluit debitum non debet iteruz soluere. regula. Bona fides nō patitur: vt bis idem exigatur. Cum ergo semel homo mortuus est nō est mortalis amplius. Scđa ratio theologicalis: vt conformemur christo resurgenti. Tertia propter cessationem motus celi. Declara sicut scripsi in sermo. de articulis fidei sermo. 16. parte. 1. Sic et corpus gloriosum: immo poterit transire per aquas maris. Et ire in infernum et transire per ignem inferni. Et videre damnatos sine sui lesione. De ista excellentia dicit apostolus. Seminatur corpus in corruptione: surget in incorruptionem. Hanc excellentiam ostendit dominus in corpore suo ante passionem: quia non potuit occidi nisi quia voluit cum tamen fuerit quater in periculo mortis. Primo quando herodes voluit eū occidere gladio Mat. 2o. Scđo quando conciues sui voluerūt eum precipitare de monte. Iesus autem transiens per medium illorum ibat Luc. 4. Tertio per venenationem. Iere. xi. Tu domine demōstrasti mihi etc. Uide supra in sermo. de Inuētione sancte crucis. Quarto per lapidationem. Io. 8. et 10. sed noluit pati nisi in cruce. Item post resurrectionem quando assumpsit corpus impassibile. Ro 6. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur etc. Hanc excellentiaz habebunt omnes beati merito patientie circa mala data eis a deo: et iniurias a proximis. Ideo dicit apostolus. Patientia vobis necessaria est vt voluntatem dei facientes reportetis repromissionem: supple huius excellentie impassibilitatis. Econtra erit de vindicatiuis: quia habebunt corpora valde passibilia et tamen incorruptibilia: vt possint semper pati mortem sine morte et finem sine fine: et hoc erit ex diuina potentia.

⁊ postmodū nō poterat ab illis abstinere cum tn̄ displiceret sibi: ꝓpter qḋ fecit filium magistrū occidi: ⁊ iuxta nomen suum tradi dit filium vinum leoni ꝛc. Ideo a pueritia discant virtutes ꝛc. sic fecit beatus Laurentius. Et fuit completum illud verbum. Bonum est viro qui portauit iugū domini ab adolescentia sua Treñ.3. Scḋo abstinuit in Cesaraugusta quo iuit cā studij ꝛc. Iam scitis quomō scolares cōmuniter plus studeṅt in vitijs q̄ in sciētia. Sed btūs Laurē. ptūs ꝯtinebat sepe cōiciebat ꝛc. ⁊ plus adi sceebat in vno die q̄ alij in.x. ⁊ creuit fama sua vsq̄ romam. Et fuit cōpletum in eo illḋ Eccli.12. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue ꝛc. Tertio abstinuit rome: quia sanctus Sixtus papa vadens ad celebrandū concilium toletanum transiuit per Cesaraugustā: ⁊ audita fama Lau. duxit eum secum. Et initū cum dixerit q̄ nolebat celebrare missam sine eo. Item cōmisit sibi Dñici sanguinis dispensationem. Itē fecit eum draconem cardinalem licz renitentē: sed tamen nō mutauit abstinentiam in cibo et vestitu ꝛc. Ecce primus fructus. Et concor. auctas Pauli di. Hec est voluntas dei sci ficatio vestra. vt absti. a fornicatiōe vt sciat vnusquisq̄ vestrum vas suū possidere in sanctificatione ⁊ honore. nō in passione desiderij sicut ⁊ gentes que ignorant deum. i. Thes.4. ꝛc.

¶ Dico sexto ꝛc. de misericordia proximali faciendo elemosynas nihil sibi retinendo. Dic hystoriam quomō mortuo Philippo imperatore christiano successit Decius qui expectabat thesauros ꝛc. Dic hystoriam. Beatus ergo Laurētius fecit duplicem misericordiam seu elemosynam. s. corporalem dando pauperibus illos thesauros ⁊ illuminando cecos ꝛc. Et spiritualē: quia instruebat eos ⁊ conuertebat ad fidem. Ideo cantat. Laurentius bonum opus operatus est: qui per signum crucis cecos illuminat ⁊ thesauros ecclesie dedit pauperibus. Moraliter dixit Laurē. Decio. Facultates ecclesie quas requiris manus pauperum in celū deportauerunt. Videtur ergo q̄ manus pauperum sint littere de cambio per christum assecurate. Ecce instrumentum securitatis. Da pauperibus ⁊ habebis thesaurū in celo Mat.19. Hoc modo nota similitudinē de duobus itinerantibus qui haberent transire passum periculosum ⁊ vnus portat pecuniam secum: alter vero dat in mēsa cambij: stultus esset primus sed scḋs sapiēs. Sic in proposito: omnes transire debemus passum mortis: vbi homo derobat. Experientia docet q̄ vxor ex vna pte rapit: gēmas ⁊ iocalia: ꝯsanguinei ex alia. famuli ex alia ꝛc. Ideo ponatis pecuniā in mensa cambij. i. in manibus pauperū vt inueniatis in alio mundo. alr q̄n anima presentat xp̄o vadat nuda. Et xp̄s dicit. Vn̄ venis ita nuda ꝛc. Rn̄dit q̄ fuit derobata. Et xp̄s. Et quare nō posuisti pecuniam ad mensam vt ⁊ ego veniens cum vsuris. i. cū crescētijs exegissem illam Lu.19. Quid dicet misera aīa: Nihil dicet: q̄ fui stulta. Et xp̄s. Ideo vades ad hospitale miserorū ⁊ stultorū ⁊ mittit eā ad infernum: sed alteri dabit gloriam. Auctas Tob.4. vide infra sermo. primo in fi. huius socie. Que de sursum est sapiētia: est bonis ꝯsentiens. plena misericordia ⁊ fructibus bonis Jac.3. Ideo dn̄s Mat.6. Nolite thesaurizari vobis thesauros in terra vbi erugo ⁊ tinea demo. Vel Thesau. vobis thesaurū in celo vbi neq̄ erugo neq̄ tinea demo. et vbi fures nō effo. nec fu. ꝛc.

¶ Dico tertio ꝛc. de patiētia martyriali ꝛc. Nota. x. tormenta que sustinuit. Primo q̄ fuit positus in carcere sed aīa discurrebat per plateas paradisi ⁊ pōt dici de eo. Qm̄ in hac pereg. solo cor. cōstitutus ꝛc. Scḋm tormētum q̄ fuit fustigatus ꝛc. Tertium q̄ positus in eculeo fuit scorpionibus cesus. Quartum q̄ fuerunt lamine ferree ignite lateribus eius apposite: ⁊ dicebat. Igne me examinasti ⁊ nō est inuenta ꝛc. Quintū q̄ fuit plūbatis cesus. Miraculum erat q̄ tantū viuebat ⁊ cum clamaret di. Dn̄e accipe spiritum meum: audiuit vocem. Adhuc multa tormenta tibi debentur. Sextum q̄ cum pectinibus de ferro ꝛc. tunc venit angelus cum linteo tergens eius vulnera: tunc conuersus fuit romanus ⁊ baptizatus. Dic hystoriam. Septimū quia fuit in alio carcere sine cibo ⁊ potu. Octauū quia fuit positus super craticulā ꝛc. Nonū quia cum furcis ferreis cōprimebatur super cratem ferream. Decimum de sale in igne posito: tunc orās

expirauit ⁊c. Ecce tertius fructus: ⁊ potest de eo verificari propheta Dauid. Inimicos eius. s. Decium ⁊ ministros eius induam confusione: super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea: propter fructum patientie martyrialis. Deo gratias. Amen.

Item de eodem beato Laurentio. Sermo vnus.

Qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Jo. 12. Et in euangelio hodierno. Hoc verbum habet difficultatem. Nam videtur dominus noster Iesus Christus per hoc persuadere ⁊ percipere nobis quod debeamus habere odio animas nostras. Sed videtur hoc inconueniens. Primo quidem quia videtur contra preceptum charitatis quo precipit deus cuilibet nostrum diliges proximum tuum sicut teipsum Mat. 20. Ex quo clare habetur quod charitatis ordo quam primis exhibere tenemur. Primo incipit a nobis ⁊ inde deriuatur ad primos: quia ordinata charitas incipit a seipso. l. preses. C. de seruitute. Cant. 2. Ordinauit in me charitatem. Si enim tenemur diligere proximum sicut ⁊ nos: ergo primo nos debemus diligere ⁊ non odio habere: ergo videtur contra dictum domini. Secundo ad idem videtur ei contradicere quod apostolus dicit Ephe. 5. Nemo vnquam carnem suam odio habuit: sed nutrit ⁊ fouet eam sicut ⁊ Christus ecclesiam. Si ergo carnem nostram debemus diligere: multo magis ergo animam. ⁊ sic idem quod primo. Tertio facit contra quod dicit Ps. Qui diligit iniquitatem: odit animam suam. Sed diligere iniquitatem est malum. ergo malum est odire animam suam idem patet eius. Qui enim econtrario diligit bonitatem amat animam suam. Sed diligere bonitatem est virtuosum. ergo ⁊ diligere animam.

Quarto Deuter. 4. Custodite sollicite animas vestras ⁊c. Ergo debemus diligere animas nostras cum teneamur eas custodire. Pro huius ergo dubii declaratione est premittenda duplex distinctio vna odii ⁊ altera anime. Pro prima notandum quod odium duplicite sumitur. s. affectus ⁊ effectus. Odium affectus est quando etiam in corde. i. in irascibili hominis: ⁊ hoc modo non debet haberi odio anima nec aliqua creatura: quinimo debemus omnem creaturam diligere amore eius qui creauit omnia qui etiam omnes creaturas diligit inquantum creature sue sunt. Sap. xi. Diligis omnia que sunt: ⁊ nihil odisti eorum que fecisti. Huius culpam odio habeat deus iuxta illud Odisti omnes qui operantur iniquitatem ⁊c. Ratio est quia culpa non est creatura: quia non est a deo sed est priuatio modi speciei ⁊ ordinis secundum Aug. Et hoc modo possunt auctores predicte in contra allegate intelligi. Alio modo sumitur odium effectiue quod est quando non in corde sed opere habetur odium. i. quando homo contradicit motioni alicuius rei contra motionem illius rei operando: sicut ⁊ dicitur haberi odio pater a filio quando illius contradicit patris imperio: ⁊ sic dicitur odio haberi anima quando homo contradicit instinctui malo seu motioni anime secundum quem modum loquitur dominus Luc. 14. Si quis venit ad me ⁊ non odit patrem suum ⁊ matrem ⁊ vxorem ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ sorores: adhuc animam suam: non potest esse meus discipulus. Secundum hunc etiam modum dicebat Dauid. Iniquos odio habui. Hoc modo debemus habere odio animam nostram: quod quomodo intelligatur infra patebit. De hoc odio loquitur Ps. Perfecto odio oderam illos ⁊ inimici facti sunt mihi. Perfectum odium dicitur quando habetur odio culpa sed non natura. Modo videamus quomodo hoc odio debemus odire animam nostram. Unde notandum quod secundum philosophos ⁊ theologos quadrupliciter potest sumi anima. Uide Tho. in 2. contra gentil. c. 57. vbi tenet quod nutritiua. sensitiua. ⁊ intellectiua: non sunt in homine tres anime sed tres potentie anime secundum Tho. possunt dici largo modo anime quod autem dicit Tho. est verum in hominibus: sed in se realiter iste anime realiter differunt quia prima est in planctis. Secunda in animalibus. Tertia in hominibus. Primo ergo modo sumitur.

Primo pro anima vegetatiua.

Secundo pro anima sensitiua.

Tertio pro anima intellectiua.

Quarto pro vita transitiua.

Quamlibet harum animarum debemus odire in

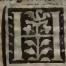
hoc mundo resistendo.s.eius prauis moti-
bus et suggestionibus: vt in vitam eternam
custodiamus eam. Primā ergo animā odi-
re debemus p sobriam abstinentiam. Secū-
dam debemus odire per puram continen-
tiam. Tertiā debemus odire per promptā
obedientiam. Quartam debemus odire p
firmam patientiam. Istis omnibus modis
beatus Laurentius odiuit omnem animā
suam in hoc mundo: et ideo in vita eterna
custodiuit eam: et sic etiam nos etc.
¶ Primo ergo modo sumitur anima pro
vegetatiua.i.nutritiua sm quā cōicamus
cum plantis que hanc animam habent p
quā nutriuntur et augentur. Et hec aia nos
plerūqz infestat: ideo eam odire debemus
eius.s.motionibus resistendo. Infestat autē
nos maxime per gulam: vt contra manda-
tum dei comedamus et bibamus et hoc fi-
eri tripliciter.
¶ Primo q̄tū ad tpis phibitionem.
¶ Scdo q̄tum ad ciborū p̄hibitionem.
¶ Tertio q̄tum ad modi discretionem.
Primo ergo q̄tum ad temporis prohi-
bitionem.s.in diebus ieiuniorum mandatis
ab ecclesia sancta frangamus ieiunia. bis
vel pluries cōmedendo. et hec temptatio p̄ue
nit ex aia vegetatiua que nutritionē et p̄ser
uationē corporis appetit. Scdo q̄tum ad
qualitatem ciborum vt.s.in diebus ieiunior
cibos vetitos cōmedas: puta carnes et la-
cticinia i q̄dragesima. contra.c.Denique.4. di.
Et de p̄sc.di.5. Quadragesima. Religa fo
ieiunijs quattuor tēporum et i ferijs sextis nō
sunt prohibita lacticinia de iure: sed debet
homo cōformare se moribus patrie in qua
inuenitur: vt in.c. Illa.xij.di. Nota cōtra pi
sanos qui existentes Panormi comedunt
lacticinia in feria.6. Et sic contra Cathelanos q
comederent carnes in sabbato. Vn̄ versus.
Si fueris rome romano viuito more etc.
Tertio modo q̄tum ad modi discretionem.
Contingit aūt in modo quinqupliciter offen-
dere in gula: qd in hoc versu designat. Pre
propere. laute. nimis. ardēter. studiose: sicut
habet de p̄se.di.5. Quinqz modis. Declara.
Qui aūt in hoc diligit aiam suam vegeta
tiuam eius motibus obediendo perdet eā.
Jo.12. Qui diligit animā suam perdet eā:
quia gula est causa perditionis et corporis
et aie. Patet exēplum in primis parentibus.
Malis mali malo mala cōtulit oia mūdo.
Scdo Loth ebrius cōmisit incestū Gen.19.
Tertio Esau propter gulam vendidit pri-
mogenita sua et tādem dānatus Gen. 25.
Quarto Holofernes crapulatus occiditur
a Judith Judith.10. Quinto Symon ma-
chabeus in cōuiuio occisus est.i. Macha.
xvi. Sexto Philistijs epulantibus et letan
tibus domus cecidit et oppressit eos Judi
cum.16. Septimo filijs Job edentibus et bi
bētibus domus cecidit et occidit eos Job.1.
Ad idem exemplum de magno Siniscalco
qui in nocte cōuiuij nuptialis occisus fuit.
Joānes baptista fuit occisus propter cra-
pulam herodis. Ideo dicit dominus. Atten-
dite ne grauentur corda vestra in crapula et
ebrietate Luc.21. Ideo debemus odire ani
mam hanc resistendo eius concupiscentijs:
sicut dicit thema: et hoc facimus per sobriā
abstinentiam. Ideo dicit Eccli.37. In mul
tis escis erit infirmitas: et auiditas appro-
pinquabit vsqz ad coleram. Propter crapu
lam multi obierunt: qui autem abstinens ē
adijciet vitam. Sic fecit btūs Laurentius
vide supra in alio sermone huius festi: qui
incipit. Habetis fructū vestrum in sanctifi
cationem.parte.1. Ideo dicit scriptura Eccli.
37. Qui abstinens est: adijciet vitam.s. cor-
poris et anime etc.
¶ Secundo modo sumitur anima in the-
mate pro anima sensitiua: et hec etiam est
odio habenda effectualiter eius motionibus
resistendo. Nam bellat contra nos per luxu
riam sicut et in bestijs est quibus cōicamus
sm hanc animam et qui appetitui eius de-
seruiunt sunt similes bestijs Eccle.3. Dixi
in corde meo de filijs hominum vt probaret
eos deus et ostenderet siles esse bestijs: imo
deteriores bestijs sunt homines huius ani-
me appetitui obtemperantes: quia luxuria
est in bestijs ē naturalis: in hominibus vero
culpabilis. ps. Homo cum in honore esset nō
intel. etc. Leui.17. Aia hominis supple pecca
toris in sanguine est.i.in appetitu sangui-
nis.i.luxurie per quā homo effundit sangui
nem. Et ideo qui ducitur appetitui hu-
ius anime: perdetur in inferno. Joā.12.

recordatur de iniurijs humanis vel illatis.
q̄ de beneficijs diuinis nobis collatis. Itē
potius de rebus trāsitorijs ⁊ caducis q̄ de
rebus eternis. Ideo habenda est odio ⁊c.
2. Cor. 4. Non contēplantibus nobis que
videntur sed que nō vident. Que enim vi-
dentur tēporalia sunt que aūt non vident eter-
na. Item Treñ. 3. Recordare paupertatis
mee ⁊ transgressionis ⁊ absinthij ⁊ fellis. Et
respondere debet aīa. Memoria memor ero
⁊ tabescet in me aīa mea. Sic faciebat bea-
tus Laurentius ⁊c.

¶ Quarto modo sumitur aīa pro vita tran-
sitiua. Mat. 2. Defuncti sunt enī qui quere-
bant aīam pueri .i. vitam. Itē Act. 2. Neq̄
enim facio aīam meam preciosiorem q̄ me.
Item Io. 10. Bonus pastor aīam suam dat
pro ouibus suis. Hec etiā aīa est odio ha-
benda in effectu: q: bellat contra nos p ti-
morem tripliciter. Timere enī quis q̄ vos fa-
cit verba dura. tormenta aspera. ⁊ mortem.
Ideo habeamus illam odio vt talia non ti-
meamus propter dei honorem: iuxta illud
Luc. 12. Dico autem vobis amicis meis ⁊c.
Item Sap. 4. Pro iustitia agonizare pro
aīa tua: ⁊ vsq̄ ad mortem certa pro iustitia.
Habenda ergo est odio per firmā patien-
tiā. Sic fecit beatus Laurentius: q: nec ver-
ba Decij. nec tormenta. nec mortem asperri-
mam ab eo inferendā timuit. Hic hystoriā
martyrij eius ⁊ potuit dicere. Probasti cor
meū ⁊ visitasti nocte: igne me examinasti ⁊
non est inuenta in me iniquitas.

Deo Gratias Amen.

¶ Item de beata Anna matre Virgi-
nis gloriose. Sermo vnus.

Habetis fru-
ctum vr̄m in sctificationem
Ro. 6. Legitur thema beate
Anne dicēs. Habetis .s. vos
beata Anna: fructū vr̄m .s.
virginē Mariā: i sctificationē passiuā ⁊ acti-
uam. Passiuam quidē q: fructus iste .i. beata
virgo fuit in vtero beate anne sanctificat⁹.
Ps. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei
sancti. ta. su. al. ⁊c. Vide supra in ser. qui in-
cipit Benedictus fructus ⁊c. pte. 6. Actiuā
vero q: per ip̄am fuit augmētata sanctifi-
catio beate anne. Vide in ser. vbi supra in

introitu psa. Scd'a rō ⁊c. Pro cuius de-
claratione sciendū q̄ q̄stio fit a multis qua-
re ecclesia non facit festum de Joachim pa-
tre virginis qui fuit sanctus hō: sicut de bea-
ta Anna que fuit mater virginis: Rn̄deo
q: beata anna fuit sanctior eo. Rō q: ma-
iorem participationem habuit cum beata
virgine que fuit fons sanctitatis q: porta-
uit eam iam sanctam nouē mensibus lacta-
uit. dormiuit ⁊c. Detur exēplum de rosa quā
vnus dat alteri q: maior odor remanet in
accipiente q̄ in dante ⁊c. Istam rōnē tan-
git thema ⁊c. Inuenio q̄ beata Anna hūit
fructum suum .s. beatam virginem.

¶ Desiderium longamente.
¶ Spatum certamente.
¶ Conseruatum dignamente.

¶ Dico primo ⁊c. Dic q̄d Joachim ⁊ An-
na fuerunt de ciuitate Bethleem de tribu
Iuda: ⁊ steterūt. 20. annis sine fructu. Ratio
q: Anna erat sterilis ⁊ tristabantur. recurre-
runt ergo ad auxilium diuinum. Primo
per deuotas orōnes. Scd'o per largas ele-
mosynas. Tertio p multa ieiunia. Quar-
to per votum ⁊ pmissionē. Circa primū ora-
bant ⁊c. semel beata anna vidit nidū cuius-
dā auicule ⁊ dixit. O dn̄e huic auicule de-
disti tot filios quibus cum magno labore p-
uidet. Date ergo mihi dn̄e prolem aliquā.
Ex hoc habetis exēplum recurrēdi ad deū
quia ipse est qui format corpus in vtero ⁊
creat in eo aīam. Io. 10. Manus me dn̄e fe-
cerunt me: ⁊ plas. me totum in circuitu. Me-
mento queso q̄ sicut lutum feceris me: ⁊ in
puluerem reduces me. Nonne sicut lac ⁊c.
Hic cōtra illos q recurrunt ad diuinos ⁊c.
Amen dico vobis si qd petieritis patrē in
noīe meo dabit vobis Io. 16. Nota In no-
mine meo .i. ad saluationem vestram ⁊c.

Scd'o petebat prolem a deo per elemo-
synas: q: dixit angelus Thobie. Bona est
oratio cū elemosyna Thob. 12. Dicit Hie-
ronymus q̄ faciebant tres ptes de bonis
suis ⁊c. Hic vt in legenda ⁊c. Isto mō ora-
tio iuuatur elemosynis. Ideo dicit scriptu-
ra. De substātia tua fac elemosynam: ⁊ no-
li auertere faciem tuam ab illo paupere: ita
enim fiet vt nec a te auertat facies domini
Thob. 4. Moraliter habet exemplum hic
faciendi elemosynas: ⁊ si nō potestis saltem

solutio decimas ꝛ restitutio debita: presertim et cosa iniusta vt furta. vsuras. symoniaca. solidatas ꝛc. Tertio petebant ꝓlez cum ieiunijs ꝛc. Et poterant dicere. Humiliabo in ieiunio aiam meã ꝛ oratio in sinu meo conuertetur. Quarto petebant ꝓlem a deo per votum ꝛ ꝓmissiones. s. ꝙ si deus daret eis ꝓlem ꝙ darent illam seruitio dei in templo. Sed hodie multi frangunt ista vota ꝛc. Si qd vouisti deo ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis ꝛ stulta promissio: sed quodcũ ꝙ voueris redde. Multo melius est enim non vouere ꝙ̃ post votum ꝓmissa non reddere Eccl. 5. Dic vt expedit. Ad idem Deut. 23. Cum voueris votũ dño deo tuo: nõ tardabis reddere. ꝛ si moratus fuerit reputabitur tibi in pctm̃ ꝛc.

¶ Dico scḋo speratum certamente: quãdo fuit certificata per angelum de prole habenda ꝛc. Dic hystoriã qñ Joachim ꝛ Anna venerant de Nazareth in Jerlm̃ vt offerrent scḋm consuetudinem ꝛc. Et qñ sacerdos expulit de templo Joachim tanq̃ sterilem: iuxta illud Deut. 7. Non erit apud te sterilis vtriusq̃ sexus tam in hoibus ꝙ̃ in gregibus tuis. Jtem qñ angelus consolatus est ioachim flentem in deserto ꝛc. Moraliter nota ꝙ ioachim ꝛ anna steterũt. 20. annis cum orationibus. ieiunijs. elemosinis etiam promissionibus vt haberent prolem: ꝛ tamen cum oibus istis nõ habuerunt ꝓlem sed tunc demum obtinuerũt ꝓlem. quãdo in verecundia sibi facta a sacerdote habuerunt patientiam. Ex quo seqtur ꝙ melior est patientia ꝙ̃ oia predicta ꝛc. Dic vt expedit. Jdeo aplꝰ. Patientia vobis necessaria est: vt voluntatẽ dei facientes reportetis promissionẽ Heb. 10. ps. 2. po ꝛc.

¶ Dico tertio ꝛc. Conseruatum dignamente tripliciter. Primo in vtero quia beata Anna diligẽter cauebat ab oibus hijs que possunt nocere fetui. s. a tripudijs ꝛ ab equitando ꝛc. Scḋo post natiuitatem diligẽter lactando. Nota contra mulieres q̃ non lactant filios sed dant alijs vt lactent: qa faciunt contra ordinem nature que dedit matri lac propter filium. Jtem quãdoq̃ filij habent naturaliter bonam complexionẽ quã perdunt propter lac nutricis ꝛc. Nota hic exemplum de illo nobili in lombardia qui habuit nutricem filio que perdito lacte ne perderet bonam prouisionem. lactauit filium de lacte cuiusdam scrofe: qui filius postea vixit sicut porcus. Jta de ancillis que lactant filios dñorum ꝛc. Jdeo huiusmodi mulieres nõ lactantes filios vituperantur de iure vt habetur Di. 5. c. Ad eius. Tertio conseruauit eam post ablactationem in templo in quo stetit virgo. 10. annis ꝛc. Nota contra illos qui nõ seruant vota facta ꝓ filijs quando sunt pulchri ꝛc. Ora dabimꝰ deo illum qui est monoculus. vel gibbosus. vel strabo. vel claudus ꝛc. Cõtra hoc dicit scriptura. Hõ qui obtulerit victimam dño vel vota soluens vel sponte offerens: immaculatum offeret vt acceptabile sit. oīs macula non erit in eo. Leui. 22. Moraliter habetis exẽplum in festis ire ad templum dei ꝛ seruare festa audiendo missam ꝛ cessando ab opibus ꝛc. Dic vt expedit. Memento vt diem sabbati sanctifices ꝛc. Exo. 20. Et talibus potest dici. Habetis fruc. vestrũ s. bonorum operum in sanctificationem.

Deo Gratias. Amen.

¶ In assumptione gloriose virginis Marie. Sermo primus.

Anctificauit taber. suum altissimus. ps. 45. Hodie exaltata ẽ sancta dei genetrix super choros angelo℞ ad celestia regna: ideo de ea erit sermo. Salutet ipsa virgo gloriose. Pro declaratione thematis ꝛ introductione materie notandũ ꝙ licet quilibet sanctus dici possit domus ꝛ tabernaculum dei tamen excellenter ꝛ anthonomastice virgo Maria dicitur tabernaculũ dei. Primum probatur Jo 14. Siquis diligit me ser. meum ser. ꝛ pater meus diliget eum ꝛ ad eum veniemus ꝛ mansionem apud eũ faciemus. Jtem. 1. Cor. 3. Templum dei estis vos. Scḋm probatur Eccli. 24. Jn habitatione sancta coram ipso ministraui Et infra. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et hoc etiam probatur quadrupliciter. Primo quidem in vtero: qꝛ san-

cta fuit anteꝗ̄ nata plenioꝛi gratia ꝗ̄ Jeremias ⁊ Jo.bap. Sexto in vite progreſſu: quia nullus ſanctus fuit immunis a culpa ſaltem veniali.i.Jo.i. Si dixerimus q: pec. non ha.ipſi nos ſe. ⁊ veritas in nobis nō eſt preter ipſam ſolam. Unde Aug⁹ in lib. de natura ⁊ gratia.hunc textum allegat magiſter in.3.ſniaꝛuȝ di.3. Si omnes ſancti ⁊ ſancte cum hic viuerent interrogati fuiſſent an ſine peccato eſſent omnes vna voce clamaſſent. Si dixerimus quia peccatum non habemus ipſi nos ſe.⁊ veri.in nobis non eſt. Excepta inꝗ̄ hac ſacra virgine.de qua cum de peccatis agitur nullam proꝛſus volo queſtionē habere. Tertio in moꝛte q: ſine pena cuȝ omnes alij ſancti cum pena preſertim martyres. Quarto quia alij ſancti ſolum mēte xp̄m conceperunt per ſidem viuam: ſed virgo et coꝛpoꝛe. Luc.i. Ecce ꝯcipies in vtero ⁊c̄. Patet ratio ⁊ auctoꝛitas quare ſpāliter virgo Maria dicitur tabernaculum dei. Ideo dicit thema ⁊c̄. Sed quia dicit. Sanctificauit quero quomodo: Re° per reſurrectionem coꝛpoꝛis quia ꝗ̄tum ad aīam ſanctificata erat in vtero matris. Sed hodie.i. in feſto hodierno ſanctificatum fuit hoc tabernaculum ꝗ̄tum ad coꝛpoꝛis reſurrectionem:que licet non fuerit hodie facta ſed poſt cras.tamē de illo predicabimus quia tota octaua reputatur vna dies. Et licet hic non ſit articulus fidei tamen pie credenduȝ eſt. Unde quidaȝ egregius verſificatoꝛ ait. Tranſit ad ethera virgo puerpera virgula ieſſe. Non ſine coꝛpoꝛe ſed ſine tempoꝛe tendit ad eſſe. Et hoc etiā videtur eccleſia ꝓbare in oratione hodierna que dicit. Ueneranda ⁊c̄.nec tamen moꝛtis nexibus deꝑmi potuit ⁊c̄. Sed dices tu. Ego libēter vellem audire rationes propter quas dignum fuit virginem reſurrexiſſe cum coꝛpoꝛe glorioſe ⁊ aſſumptum eſſe in celum cum coꝛpoꝛe glorioſo.

℄ Prima ratio eſt propter matris alias filij conformitatem.

℄ Secunda eſt propter carnis vnitatem.

℄ Tertia propter prolis fecunditatem.

℄ Quarta propter inimici ſecuritatem.

℄ Quinta propter legis affirmitatem

℄ Sexta ꝓpter ꝓphie veritatem.

℄ Septima propter vtriuſꝗ̄ ſexus dignitatem.

℄ Primo ergo dico ꝙ conueniens erat ꝙ virgo Maria aſſumeretur cum anima ⁊ coꝛpoꝛe in celum propter conformitatem matris ad filium ⁊ econuerſo. Nam vt bene ſcitis ſemper in hac vita moꝛtali virgo Maria conformauit ſe cum Chriſto ⁊ chriſtus cum virgine. Nam chriſtus vixit in hoc mundo cum magna puritate ſine macula alicuius peccati. Sic ⁊ virgo Maria ſine peccato moꝛtali ⁊ etiam veniali. Probatur hoc per auctoꝛitatem Augu.in libro de natura ⁊ gratia:⁊ habetur ſupꝛa in introitu huius ſermonis. Item Ber.in epiſtola ad canonicos lugdunenſes. Ego inquit puto ꝙ ⁊ copioſioꝛ ſanctificationis benedictio ꝗ̄ in alijs ſanctis ab vtero ſanctificatis in eam deſcenderit:que non ſolum ipſius oꝛtum ſanctificaret ſed ⁊ vitam eius ab omni peccato deinceps immunem conſeruaret.quod alteri nemini in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum. Hec ille. Iteȝ Chriſtus vixit in paupertate. Mat.8. Uulpes fo.ha.⁊c̄. Sic ⁊ virgo Maria voluit eſſe paupercula:vnde de laboꝛe manuuȝ ſuarum nutriebat Chriſtum ⁊ Joſeph:preſertim in egipto in qua ſtetit aduena ſeptē annis. Unde de ea ſcriptum eſt. Prouerb. vlti. Queſiuit lanam ⁊ linum:⁊ operata eſt conſilio manuum ſuarum. Et infra. Conſiderauit ſemitas domus ſue ⁊ panem ocioſa non comedit. Item conformauit ſe in doloꝛibus cum chꝛiſto:ſicut patet in circunciſione in paſſione ⁊c̄. Luc.2. Et tuam ipſius animam pertran.gla. Itē in abſtinentia. Item in humilitate. Luc.i. Quia reſpexit humilitatem ancille ſue. Item in legis ſubiectione:quia ſicut chriſtus voluit ſubijci legi moſayce:ſm̄ illud Gal.4. Miſit deus filium ſuum fac.ex muliere fac.ſub lege:ſic ⁊ virgo voluit confoꝛmari. Unde lege voluit purificari ꝗ̄uis non indigeret ⁊c̄. Fiat ergo ratio. Qui ſentit onera debet ſentire ⁊ cō̄moda. Confirmatur hoc per regulam iuris ciuilis que habet. Scd̄m naturam eſt: commoda cuiuſque rei eum ſequi: quem ſequuntur incommoda.ff. de regulis iuris.l. Secundum naturam. Cum ergo

virgo maria fuerit ꝯformis xp̄o hic in suis
doloribus.penitentijs ꝛ puritate vite.ergo
ꝯueniens fuit vt etiā sentiret gloriam.Sed
xp̄s hūit gloriā corporis post triduū mortē.
ergo ꝛ virgo maria.Et sic habuit honorem
ex filio:nō sicut vos mulieres q̄ꝛ assumitis
honorē ex maritis.Vñ si est vxor militis
vocat̄ cauallarissa.si comitis comitissa ꝛc̄.
Probat̄ in.l.Mulieres.C.de dignitatib⁹.
lib.12.virgo aūt maria ex filio nō ex viro.
Vñ q̄ꝛ xp̄s est rex regum ꝛ dn̄s dn̄antium
Apoc.19.Ideo ꝛ virgo vocat̄ regina sicut
cantat ecclesia.Aue regina celoꝝ ꝛc̄.Sed
nota ꝙ xp̄s dum esset in hoc mundo nō ve
nit sicut rex sed sicut minister.vñ paup̄ erat
ꝛ humilis.Zacha.9.Dicite filie syon.Ecce
rex tuus venit tibi iustus ꝛ saluator.ipse
pauper ꝛ ascēdēs sup̄ asinam.Et Mat.21.
Vñ ꝛ ipse dixit pilato.Regnū meū nō est
de hoc mūdo.Item Mat.22.Filius hoīs
nō venit ministrari sed ministrare.Sꝫ post
ꝙ̄ resurrexit accepit septrum regale.Vñ di
xit.Data ē mihi po.in celo ꝛ in terra Mat.
vlt.Sic ꝛ virgo maria nō vocabat̄ regina
sed erat humilis paup̄cula vt.s̄.dictū ē:sꝫ
postꝙ̄ resurrexit fuit facta regina celoꝝ ꝛc̄.
Moraliter:si vultis cum xp̄o regnare opor
tet hic humiliter viuere:ꝛ de peccatis peni
tentiā agere.Nam ꝛ xp̄s penitētiā egit ꝛc̄.
ꝛ penitentiā primo p̄dicauit.Mat.4.Pe
nitentiā agi'e ꝛc̄.Quidā vero volūt ire ad
paradisum per viā'inferni.s.vicioꝝ:sꝫ errāt.
¶ Sexta ratio.Nullus nostrū pōt dicere ꝙ
habeamus carnē a matre sola neqꝫ a pa
tre solo sed ab vtroqꝫ sed ꝓprie loquendo
carnē habemus a matre:q̄ꝛ mater p̄stat
materiā in generatione ꝓlis.pater aūt est
principiū actiuū.Vñ a patre descendim⁹
p̄ rationē seminalem que est vis actiua in
generatione.A matre vero p̄ corpulentam
substātiā:sed nō sic in xp̄o q̄ꝛ carnē suā to
tam habuit a matre que nō ex virili semi
ne sꝫ mystico spiramine ꝛ ex purissimis san
guinibus suis ipsum ꝯcepit.Animā aūt ꝛ
diuinitatem habuit a deo patre:ita ꝙ caro
virginis ꝛ caro xp̄i tota fuit vna caro.Idō
noluit xp̄s ꝙ caro matris sue cōlcaretur
vlli hoī:q̄ꝛ solus de ea ꝯceptus ꝛ natus ē.
Eze.44.Porta hec clausa erit ꝛ nō ape
rietur.Caro aūt xp̄i nullam passa est corru
ptionem:iuxta illud ps.15.Quoniam nō derelin
quis animā meā in infer.nec da.s.t.vi.cor.De nul
lo alio pōt ista auctas intelligi.Non sicut
nos qui transimus de corruptione vie ad
corruptionē corporis.ꝛ de corruptione cul
pe ad corruptionē pene:sed caro christi q̄ꝛ
fuit sanctissima nullā passa est corruptio
nē.Sic fuit caro virginis que nunꝙ̄ pecca
uit ꝛc̄.Vñ spōs sermō ad eam dixit.Tota
pulchra es ꝛ macula nō est in te Cant.4.
Rō est q̄ꝛ caro christi ꝛ virginis tota fuit
vna caro sctificata anteꝙ̄ nata.Et ideo si
cut caro christi nullā fuit passa corruptionē
sic ꝛ caro virginis ꝛc̄.Hāc rōnē ponit Au
g⁹ dicens.Putredo nāqꝫ ꝛ vermis h̄ūane
ē opprobriū ꝯditionis.a quo opprobrio cū
christus alienus sit ꝛ marie natura excipi
tur quā iesus de ea assumpsisse ꝓbat̄.Et
ꝯfirmatur ratio p̄ regulā iuris q̄ habet ꝙ
vna ꝛ eadem res nō dꝫ diuerso iure dupli
ci iure censeri:vt dicit textus in.c.Cum in
tua:de decimis.Et l.c.X:cer:de voto.Hāc
rationē sentit Aug⁹ dicens.Domū tuā nō
decet corruptio dn̄e sed sctitudo.Et ꝯfirma
tur istud alia rōne.s.ꝓpter matris puritatē.
Nam corruptio carnis est pena macule si
ne ipuritatis peccati:sed virgo maria fuit
pura ab omni macula actualis peccati:vt
dictum est supra.ergo ꝛc̄.
¶ Tertia rō ꝓpter ꝓlis iocūditatem.Nō
ꝙ̄ fuit aliqs qui tātū diligeret patrē vł ma
trē sicut xp̄s matrē ꝛc̄.Nec solū aiam dile
xit quā dotauit oī grā plenitudine ꝙ̄tum
pōt pura creatura dotari:sed etiam corpus
q̄ꝛ illud fecit pulcherrimū.ꝯseruauit a cor
ruptione virginitatis.a dolore partus.ꝛ a
pena mortis:vt dictū est.Si ergo corp⁹ vir
ginis remāsisset in terra putrefactū.nō fuis
set vtiqꝫ gaudiū christi cōpletū ꝛ posset di
cere patri suo O pater ꝛ dn̄e:ꝛ nunqd filiū
tabernaculū meū sctm̄ qḋ me ꝯcepit ꝛ por
tauit est vermibus corrosum ꝛ in cinerē re
solutum.Cōueniens ergo fuit ꝛc̄.
¶ Quarta rō ꝓpter inimici securitatē.Cō
clusio cōis theologoꝝ est ꝙ si hō nō peccas
set filius dei nō fuisset incarnatus Tho p.
3.q.1.Si qs interrogaret te quare filius dei
fuit incarnatus ꝛc̄.Ergo virgo maria ꝓpte
rea fuit mater.s.ꝓpter salutē peccatoꝝ.er
go tu peccator nō dubites ire ad matrem

vel pro remissione peccatorum tuorum dicens. O virgo licet sim indignus ⁊c. tamen securus venio ad te quia non esses mater dei nisi propter peccatores ⁊ sic peccatum est causa tue excellentissime dignitatis. Si ergo advocata mea. Sic quotidie ad ipsam fiducialiter recurrimus dicentes. Eya ergo advocata nostra. Si ergo quando vivebat virgo erat advocata nostra: magis ergo nunc quando charitas post mortem augetur. Et idcirco voluit deus ut virgo migraret ex hoc seculo. Da similitudinem. Si aliqua vestrum o domine mulieres haberet filium iudicem qui deberet iudicare aliquem ad mortem. ⁊ filia filius iret ad matrem iudicis ⁊ rogaret dicens. O domina rogo te humiliter ⁊c. ⁊ plangeret. Aqua lachrymarum multum movet animum hominis ad pietatem sed magis mulieris quia mulier dicitur a mollicie quasi mollier. Mater autem iudicis pietate mota rogaret filium ⁊c. Si iudex responderet. O mater ⁊ quomodo possum parcere quia fecit tot ⁊ tanta mala ⁊c. Mater videns hoc genuflecteretur coram filio ostendens sibi pectus ⁊ ubera dicens. Per istas mamillas quibus te lactavi parce sibi ⁊c. certe iudex parceret ⁊c. posito quod posset de iure parcere. Sic in proposito facit virgo Maria ad Christum ⁊c. Propter hoc enim deus migrare virginem Mariam fecit ab hoc seculo ut esset nostra advocata sicut dicit ecclesia in missa in vigilia huius festi in secreta: ubi sic dicitur. Munera nostra domine apud tuam clementiam dei genitricis commendet oratio: quam idcirco de presenti seculo transtulisti: ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat. Intercessio autem ista fit a virgine Maria: ⁊ orando pro nobis. ⁊ pectus. ⁊ ubera filio ostendendo: ut infra dicitur. Hic pratice ⁊c. Unde Ber. Securum habes accessum o homo ad deum: ubi mater ante filium. filius ante patrem. mater ostendit filio pectus ⁊ ubera. Filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo ibi poterit esse repulsa: ubi tot concurrunt charitatis insignia. Quomodo autem posset mater ostendere filio pectus ⁊ ubera: nisi corpus haberet in celo: ergo ⁊c. Et sic patet hac ratione adiuta auctoritate Ber. quod virgo suscepit corpus gloriosum: ⁊ sic idem quod prius. Ideo quotidie recurramus ad eam di. Ave regina mater misericordie ⁊c.

¶ Quinta ratio propter legis affirmitatem. Christus qui est deus ⁊ homo non erat quidem subditus legi: quia princeps est solutus legibus. ff. de leg. 2°. l. Ex imperfecto: tamen voluit humiliari ⁊ subiici legi: quia digna vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. C. de legibus. l. Digna vox. Unde Apostolus. Misit deus filium suum fac. ex muliere fac. sub lege ⁊c. Gal. 4. Et ipsemet Christus. Non veni inquit solvere legem sed adimplere Mat. 5. Inter cetera autem mandata legis erat unum ⁊ primum secunde tabule. s. Honora patrem ⁊ matrem. Hoc autem mandatum perfectissime christus sicut ⁊ cetera adimplevit. Unde Luc. 2. Et erat subditus illis. Nota quomodo portabat christus aquam de fonte Nazareth ⁊c. Non fuisset autem mater virgo a filio honorata si permisisset corpus suum subiacere corruptioni. Boni namque filii est magis parcere matri quam sibi. Constat autem quod filius voluit sibi parcere ab illa generali sententia qua dicitur. Pulvis es ⁊ in pulverem reverteris. ergo magis debuit hoc servare in matre. Et confirmatur ratio: quia christus voluit parcere matri a corruptione conceptus ut infra dicitur. Et etiam dolore partus: contra illam sententiam qua dicitur In dolore paries. Unde ⁊ in ortu ipse filius voluit flere: matrem vero voluit gaudere. Tam etiam bonus filius fuit quod etiam inter passionis vulnera ⁊ amaritudinem ⁊ angustias. curam habuit diligentem de matre dicens discipulo. Ecce mater tua. Qui ergo tantam habuit curam de matre existens mortalis: numquid factus gloriosus de ea amplius non curavit? Absit. Requirit ergo bonitas dei hoc. Convenit etiam hoc potentie sapientie ⁊ iustitie dei ut nota. infra ser. proximo parte ultima. ergo conveniens fuit ⁊c. Et confirmatur ratio triplici medio. Primo a minori: quia si preservavit matrem a corruptione conceptus. a dolore partus. ⁊ a dolore mortis. ergo multo magis debuit ipsam preservare a corruptione corporis post mortem: que peior est ⁊c. presertim cum quorundam sanctorum corpora adhuc integra ⁊ illesa serventur. Quedam miraculorum gloria illustrentur. Quedam visitatione fidelium

¶ In festo sancti Bartholomei apostoli
Sermo vnus

Vos amici mei estis Jo.15. Inter cetera bona necessaria homini i hac vita est amicitia que sub quocunque genere boni continetur. Est enim amicitia bonum honestum. vtile. et dellectabile. Primo quidem est honestum quia vera amicitia super honestate et virtute fundata est: vt probat phs in.4.ethicorum. Et Tullius de amicitia: Nec sine virtute inquit amicitia vllo pacto esse potest. Unde amicitia mundanorum hominum non est vera sed falsa: que dicitur potius contuberniuz quam amicitia eo quod fundata est super vitio. Aut super rebus differentibus: puta propter diuitias aut propter fauorem. aut quod deterius est propter lenocinia. Hic contra ista vt expedit. Ideo Hieronymus ad Paulinum. Uera enim illa necessitudo est et christi glutino copulata: quam non vtilitas rei familiaris. non presentia tantum corporum. non subdola et palmans adulatio: sed dei timor. et diuinarum scripturarum studia conciliant. Ideo dicitur Prouer.22. Noli amicus esse homini iracundo neque ambules cum viro furioso. i. peccatore. ne forte discas semitas eius et sumas scandalum anime tue. Secundo amicitia est bonum vtile. Unde sapiens. Nemo sibi satis est: eget ois amicus amico. Unde Eccli. 6. Amicus fidelis protectio fortis: qui autem inuenit illum inuenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius etc. Nam vt ait Tullius in lib. de amicitia. Amicitia est omnium diuinarum humanarumque rerum cum beniuolentia et charitate summa consentio: qua quidem haud scio an excepta sapientia. quicquam hominibus melius sit a dijs immortalibus datum. i. a deo immortali. Diuitias alij preponunt. bonam alij valitudinem. alij potentiam. alij honores. multi etiam voluptates. beluarum hoc quidem extremum est. illa autem sunt superiora. sunt caduca et incerta: posita non tam in consilijs quam in fortune temeritate. Qui autem in virtute summum bonum ponunt: preclare illi quidem faciunt: sed hec ipsa virtus amicitiam gignit et continet: nec sine virtute amicitia esse vllo pacto potest etc.

Tertio est bonum dellectabile. Quid enim vt ait Tullius dulcius: quam habere qui cum omnia audeas sic loqui vt tecum: Et infra. Nam et secundas res splendidiores facit amicitia: et aduersas patiens communicansque facit leuiores. Ergo si tantum bonum est amicitia cum homine virtuoso contracta: quanto excellentior est et melior contracta cum deo? Igitur debemus niti totis viribus vt cum ipso deo amicitiam habeamus. Acquirimus autem amicitiam dei quintuplicitur.

¶ Primo per puritatem innocentie.
¶ Secundo per veritatem penitentie.
¶ Tertio per amorem obedientie.
¶ Quarto per donum munificentie seu misericordie.
¶ Quinto per firmitatem patientie.

¶ Omnibus predictis modis oes apostoli fuerunt amici dei: et ideo dicit thema loquens generaliter de omnibus ipsis. Uos etc. Sed specialiter loquendo beatus Bar. omnibus predictis modis acquisiuit dei amicitiam sicut infra videbimus.

¶ Primo per puritatem innocentie. Ratio quia similitudo est causa amoris. Eccli.13. Omne animal diligit simile sibi etc. Deus autem est purissimus et fons infinitus omnis puritatis et bonitatis. ergo per puritatem innocentie efficitur homo similis deo et ideo amicus. Prouerb.22. Qui diligit cordis mundiciam: habebit amicum regem. Ex hac amicitia meretur homo videre deum Mat. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Debet autem esse cordis mundicia vt dicit auctoritas allegata: quia cor est fons omnium verborum et actuum et qui habet cor mundum habet omnes actus mundos et cogitationes que ex corde exeunt: vt dicitur Mat.15. Econtra per immundiciam cordis separatur homo ab amicitia dei. Sap. . Peruerse cogitationes separant a deo. Hanc cordis mundiciam habuit a deo beatus Bar. quia ipse sicut et ceteri apostoli consecuti sunt puritatem innocentie per baptismum: omnes enim baptizati fuerunt vt dicit Aug. super illud Jo.13. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet etc. et in decretis de conse. di.4. Si cos.

¶ Secūdo acquiritur amicitia diuina per ve
ritatem pnie. Ps.107. Mihi alienigene ami-
ci facti sunt. Nota Alienigene.i. peccato-
res qui ꝓpter peccata alienati sunt a deo
⁊ recesserunt ab eo longe:non distantia lo-
cali sed differētia formali. Isa.59. Iniqui-
tates vestre diuiserunt inter vos ⁊ deū ve
strum:⁊ peccata vestra absconderunt faciē
eius a vobis. Ps. Longe a peccatoribus sa
lus. Item Prouer.15. Longe est deus ab
impijs. Sic ⁊ ille iuuenis dissolutus recessit
a patre in regionē longinquā Luc.15. Hoc
modo btūs Bar. fuit amicus dei qꝛ q̄uis
nō legatur de eo qđ peccatū mortale cōmi-
serit:tamen maximā penitentiā faciebat ⁊
maxime in orando. Nam centies flexis ge
nibus p diem orabat ⁊ centies per noctē:⁊
propter hoc interrogatus demon de eo di-
xit. Amicus dei oīpotentis est:⁊ ideo venit
in istam vt omnes deos in ea euacuet. Mo
raliter:si vultis esse amici dei faciatis peni
tentiā. Gal.5. Qui xpi sunt.s.amici carnem
suam crucifixerunt cum vitijs ⁊ concu-
piscentijs.
¶ Tertio acquirit amicitia diuina p amo-
rem obediētie. Jo.15. Iam non dicam vos
seruos sed amicos. Et infra. Vos amici
mei estis:si feceritis que p̄cipio vobis. Ecō
tra p inobediētiam efficit quis inimicus
dei:sicut pꝫ de Saul qui ꝓpter inobedien
tiam reprobatus est a deo. ⁊ tandē regno
priuatus.i.Re.15. Et de Adam ꝓpter cuius
inobedientiam tota sua posteritas diuino
iudicio dānata est. Ro.5. Propter vnius in
obedientiā peccatores cōstituti sunt multi.
Nota exēplum de Torquato Romano p̄n
cipe qui occidi fecit filium ꝓpter inobediē
tiam. De quo Aug⁹ in.5.de ciui.dei sic ait.
Torquatus filium nō qꝛ ꝯtra patriā sed
etiā pro patria:tm̄ quia ꝯtra imperiū ·i.d
.i.ꝯtra quod preceperat pater imperator.⁊
ab hoste prouocatus iuuenili ardore pu-
gnauerat licet victissim occidit. ne plus mali
esset in exēplo imperij contēpti:q̄ boni in
gloria hostis occisi. Hec ille. Et hoc etiam
de iure ciuili est. Nam dicit lex. In bello q
rem a duce ꝓhibitam fecit aut mandatū
nō seruauit:capite punitur. etiam si res bn̄
gesserit.l.iij.§.in bello.ff.ď re mili. Isto mo
do acquisiuit amicitia dei btūs Bar. Vic
vt.ɔ̃.in sermo.magri Vincentij pte.2.
¶ Quarto acquirit amicitia diuina p do-
num munificentie siue misericordie:qꝛ mise
ricordia miro modo diuinā iracundiā pla
cat. indulgentiam aduocat. Mat.5. Bti mi-
sericordes:qm ipsi misericordiam ꝯsequen-
tur. Et peccata relaxat. Dan.5. Peccata
tua elemosynis redime:⁊ iniquitates tuas
misericordijs pauperum. Et ecclesia. Facite
elemosynam ⁊ ecce ipsa orat pro vobis:qꝛ
sicut aqua extinguit ignem:ita elemosyna
extinguit peccatū. Et Lu.xi. Qđ superest
date elemosynam ⁊ ecce omnia mūda sunt
vobis. Et hoc est qđ dicit dñs Luc.16. Fa-
cite vobis amicos de mammona iniquitatis:
vt cum defeceritis recipiant vos in eterna
tabernacula. Item amorem diuinum pro-
uocat:eo qđ misericordia facit hominem si-
milem deo. Similitudo aūt est causa amo-
ris. Mat.6. Estote misericordes sicut ⁊ pa-
ter vester celestis misericors est. Hoc modo
acquisiuit etiam amicitiam dei btūs Bar.
sicut pꝫ in misericordia quā exhibuit filie
regis ipsum sanando:⁊ totum regnū inde
a potestate diaboli liberando.
¶ Quinto acquiritur amicitia diuina per
firmitatem patientie:qꝛ sapiens homo nun
q̄ aliquē putat sibi amicum fore nisi ipsū
aliquādo in aduersis ꝓbauerit. Ideo dicit
Eccli.6. Si possides amicū in tentatione
posside illum:⁊ nō facile credas ei. Et in
fra. Est aūt amicus socius mēse:⁊ nō per-
manent in die necessitatis. Item Prouer.
12. Qui negligit dannum ꝓpter amicum:
iustus est. Stultus est qui emit equum in
nullo probatū:sic fatuus est qui illum cre-
dit amicum cuius nunq̄ habuit aliquod
experimentum. Unde ⁊ Philippus rex
macedonum arguit valde literis filium suum
Alexandrū:qđ illos sibi amicos esse crede-
bat quos pecunia ⁊ donis sibi familiares
fecerat. Ratio:qꝛ nō erant ꝓbati aduersis.
Nota exemplum de Damone ⁊ Phithia
qđ refert Valerius lib.4.de amicitia. Ideo
⁊ deus vt probet hoīes an sint amici veri
ei sui illos quandoq̄ examinat aduersis:
⁊ si exhibent patientiā. vere amici dei sunt.
Alioquin falsi sunt amici. Cōtra quos con
queritur christus dicens. Amici mei ⁊ proxi-
mi mei aduersum me appro.⁊ ste.⁊ qui iux-

ta me erant de longe steterunt zč. Et Judith. 8. Abraam pater vester tentatus est: et per multas tribulationes probatus amicus dei effectus est. Ideo nō debemus terreri in tribulationibus: quia per illas acquirere possumus amicitiam dei: qui potens est recompensare zč. Sic nō timet p̄bus miles equū amittere cum sciat sibi reddendū meliorem a rege. Sic qui perdit propter x̄pm corpus mortale et graue: resumet ab ipso imortale et gloriosum. Ideo nō debemus timere corpus perdere propter x̄pm. Luc. 12. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidūt corpus: et post hoc nō habent amplius quid faciāt. Ideo de apostolis cantatur in ecclesia. Isti sunt triūphatores et amici dei qui ꝯtēnentes iussa principum meruerunt premia eterna: modo coronant et accipiunt palmam. Isto modo acquisiuit amicitiam dei b̄tūs Bartholomeus: quia maximā patiētie firmitatē exhibuit p̄ x̄po mortē asperrimā subeundo. Uide supra in sermo. magri Uin. parte ultima.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Augustini episcopi et confessoris. Sermo unus.

Lucerne ardētes in manib⁹ vestris. Lu. 12. Pro declaratione sciēdū q̄ in sacra scriptura pn̄tes infuse ḡtus deus dator virtutū iustificat aias. Lucerne dicunt ardentes. Hoc p̄batur rōne et auctē. Rō ē ista: quia sicut lucerna illuminat domum tenebrosam zč. sic qñ aia est in pctō mortali est tota tenebrosa: quia sicut in tenebris nihil videt. et qñ vult ambulare dat faciē in murū. vel pedes impingit in lapides zč. sic ex sic in peccato mortali nō videt neqȝ deum p̄ deuotionē. neqȝ se p̄ cognitionē zč. neqȝ ꝯsiderat mūdum p̄ despectionē: quia labilis est et currimus ad mortē. ¶ Omnes morimur et sicut aque dilabimur in terrā que nō reuertunt. 2. R. 14. Neqȝ ꝯsiderat infernum ad quē pperat. neqȝ periculū suū in quo stat. Uerbi gratia: de psona superba zč. pone in practica si videt. De talibus pōt dici illud Nescierunt neqȝ intellexerunt in tenebris

ambulant ps. Et alibi. Posuisti tenebras et facta est nox. in ipsa ptrā oēs bestie silue. i. peccatores mundi: qui dicunt bestie eo q̄ sicut bestie sequunt motus sensualitatis. Quia superbus est sicut leo. Auarus est vt vulpes. luxuriosus vt porcus. Hō cum in honore esset nō intellexit: cōparatus est iumētis insipientibus. Talis ergo ptransēde in nocte: et ideo ipingunt in murū tentationum et lapides peccatorum et frangūt sibi faciē aie que est lumen rōnis naturalis. De quo ps. Signatū est sup nos lumē zč. ꝯtra qui faciunt qñ peccāt. Prouer. 4. Iustorum semita quasi lux splēdēs ꝑcedit et crescit vsqȝ ad pfectū diem. Uia impiorum tenebrosa nesciunt vbi corruant. Sed qñ virtutes iīundūtur a deo statim illuminatur domus cognoscendo deum. se. mūdū. et periculū suū. Ideo deus tunc habitat ibi zč. Ps ratio. Auctas allegorice. dixit de⁹ pater filio suo iesu x̄po. Facies lucernas septem et pones eas super candelabrū vt luceant ex aduerso Exo. 25. Nota Luc. septē. i. septē virtutes oppositas septem vitijs capitalibus. Sup candelabrum. i. mentis humane. Uel super candelabrū. i. fidem iesu christi sup quo fundant virtutes oēs, sicut lucerne in candelabro. i. Cor. 3. Fūdamentū zč. Ut lucent ex aduerso: quia ꝯtra peccatū superbie lucet virtus humilitatis. ꝯtra peccatū auaritie lucet virtus liberalitatis zč. sic de alijs. Cum ergo btūs Aug⁹ fuerit plenus virtutibus. Ideo recte dicit thema. Lucerne ardentes per charitatē sup. sunt in manibus vestris. Nota In manibus. Multi habent lucernas. i. virtutes in oculis sicut illi qui studēt bene et legunt de virtutibus. Alij habent in labijs tm̄modo sicut illi qui bene predicant de virtutibus: nihil dispūtāt vel docent alios. Alij in auribus sicut q̄ me audit predicantem zč. non sufficit: sed oportet habere in manibus. i. in operationibus oīs ꝯtra tales dicit apostolus. Qui confitentur se nosce deum: factis aūt negāt Titum. i. Item ps. peccatori aūt dixit de⁹ zč. Nemo potest ponere preter id quod positum est quod christus iesus. Glo. i. fides iesu christi. Item Aug⁹. Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Btūs autem Aug⁹ operabatur ea que

de virtutibꝰ sciebat ⁊ predicabat. Ideo habebat lucernas in manibus. Et potest verificari de eo vna ꝓphetia Zacharie. quẽ cũ angelus suscitasset a somno dixit. Quid tu vides? Rñdit vidi ⁊ ecce candelabrum aureum totum. ⁊ lampas eius super caput ipsius. Et septem lucerne eius super illud zacharie. 4. Candelabrum aureum totũ est beatus Augꝰ. Alij doc. dicuntur lucerne. Nemo accendit lucernam ⁊ in abscondito ponit ⁊c. Sed beatus Augꝰ dicitur candelabrum super quo sustentanẽ lucerne: quia audeo dicere ꝙ omnes doc. qui venerunt post eum sustentantur super eius doctrina sancta pura ⁊ catholica: sicut aurum purissimum. Et quilibet doctor est contẽtus ad probandum dictum suũ: si potest adducere vnam auctoritatem Aug. Nota Lampas eius. s. sapientia. septem lucerne. i. septẽ virtutes: quas habuit septem peccata mortalia. de quibus nunc predicabo.

¶ Prima virtus eius fuit humilitas contra superbiam.
¶ Scđa paupertas ꝯtra auariciam.
¶ Tertia castitas ꝯtra luxuriam.
¶ Quarta charitas ꝯtra inuidiam.
¶ Quinta abstinentia ꝯtra gulam.
¶ Sexta patientiam contra iram.
¶ Septima diligentia ꝯtra accidiam.

Prima virtus ⁊c. Humilitas qđ patet q: sciẽtia inflat. i. Cor. 8. Ponatur practica de doctoribus famosis quia toti sunt inflati ⁊c. Dic hic primo quomõ fuit hereticus ⁊ postea precibus matris ⁊ predicationibus Ambrosij cõuersus ⁊c. Sed beatus Augꝰ cum esset archa scientie ⁊ famosissimus in omni orbe terrarũ tamen erat plenus humilitate. Fuit enim adeo subtilis ꝙ omnes artes quas liberales vocãt sine magistro didicit. Et tamen humilis fuit adeo ꝙ propter vitandũ vitium vaneglorie nolebat habitare in ciuitatibꝰ ⁊c̃. Unde cantat ecclesia. Post mortem matris reuersus est Augꝰ ad agros ꝓprios ⁊c̃. Item cum beatus Ualerius hyponensis audita eius fama vellet ordinare eum sacerdotẽ; restitit: tamen licet inuitũ presbyterum ordinauit. Dic hic ꝯtra presbyteros hodiernos ⁊c. q sunt ribaldi. luxuriosi. auari ⁊c̃. cum tamen deberent tenere vitam angelicam eo ꝙ in scriptura dicanẽ angeli. Labia sacerdotis custo. scientiam ⁊ legẽ requirunt de ore eius: q: angelus dñi exercituum est Mala. 3. Factus ergo presbyter monasterium clericorum instituit ⁊ cepit viuere ẜm regulã sub sanctis aplis cõstitutam: ⁊ fugiebat ciuitates in quibus epi erant ne forte eligeretur in epm. Ad idem facit etiam ꝙ legitur in libro confessionum. Fuit enim tante puritatis ⁊ humilitatis vt etiam minima peccata que apud nos nulla vel minima reputantur confiteaẽ deo: sicut est illud q: cum puer esset ludebat ad pilam cũ ad scolas ire deberet. Item de eo ꝙ nolebat adiscere vel legere nisi vi a parentibus vel magistro vrgeretur. Item de eo ꝙ de cellario vel mẽsa aliquid furabaẽ: vt pueris ludentibus daret. Item de eo ꝙ fabulas poetarum sicut fabulas Enee cum adhuc puer esset libenter legebat. ⁊ Didonem mortuam propter amorem plorabat. Item confitetur sibi de odoratu. de auditu. de visu. presertim de eo ꝙ domi existens araneas muscas suis retibus capientes nimis attente prospexit ⁊c̃. Dic quomodo Ualerius faciebat eũ predicare coram se. Item qđo eum episcopũ fecit fieri ⁊c̃. licet omnino recusaret. Uide. 40. di. Ante omnia. Sed hodie secus q: prius magis curabant de animabus q̃ de redditibus: hodie cõtra. Ideo Sapiẽtie. 6. Iudicium durissimũ hijs qui presunt fiet. Uide supra in sermo. beati Blasij parte secunda.

¶ Secunda lucerna. i. virtus fuit paupertas spiritualis contra auariciam. Dic quomodo non vtebatur preciosis vestibus. De redditibus vero episcopatus redimebat captiuos. Uide. 12. q. 2. Aurum: ⁊ alijs pauperibus erogabat. Modo autem pauperes moriantur fame ⁊c̃. Item si aliquis volebat relinquere ecclesiam heredem interrogabat si habebat filios vel consanguineos pauperes: ⁊ si sic: diuidebat illis hereditatẽ. Uide. 17. q. 4. in fi. sȝ modo ⁊c̃. sciebat enim regulã christi di. Uidete ⁊ cauete ab omni auaricia Luc. 12. Nota Ab omni ⁊c. ergo vsura. furto. rapina. symonia ⁊c. Beati pauperes spiritu: qm ipsorum est regnum celorum Mat. 5. Nota etiam ꝙ de vasis dominicis aliquando iubebat frangi ⁊ conflari

⁊ indigentibus dispensari.
¶ Tertia virtus ⁊ castitas. Nota quomo-
do nolebat ꝙ soror sua sancta nec etiam
neptes sue intrarent palatium suum dum
esset episcopus ꝛc. Nota pro cautela casti-
tatis. Ideo Hierony⁹. Hospitiolū tuū aut
raro aut nunq̄ mulierum pedes terant: q̄r
non potest cum domino toto corde habita-
re qui feminarū accessibus copulatur. Femi-
nam quā bene videris conuersantem men-
te dilige non corporali frequentia. origina-
liter ad Rusticum: ⁊ transumptiue in decre-
tis. 32. di. Hospitiolum ꝛc.
¶ Quarta charitas erga deum ⁊ proximū.
Erga deum quia flebat vberrime in hym-
nis ⁊ canticis suaue sonantis ecclesie voci-
bus vehementer affectus. Unde ⁊ cantat
ecclesia. Uulnerauerat charitas christi cor
eius: ⁊ gestabat verba eius in visceribus.
quasi sagittas acutas. Item erga proximū
predicando conuertendo peccatores ⁊ ar-
dendo salutes proximorum: iuxta illud Oro
vt charitas vestra magis ac magis habun-
det. i. Tim. i. Itē nunq̄ volebat audire de-
tractiones proximorum. Unde in mēsa ha-
bebat scriptos versus.
Quisqs amat dict̄ø absentū rodere vitā.
Hāc mensam indignam nouerit esse sibi.
Item nota q̄ꝰ nunq̄ inter amicos iudi-
cium sumere sed inter ignotos: quia .s. ex
amicis esset vnū perditurus. s. contra quē
proferret sententiam.
¶ Quinta abstinentia vitam christi tenuit.
Semper ieiunabat nunq̄ comedebat car-
nes: ⁊ in mensa magis lectionem aut dispu-
tationem diligebat q̄ epulationem. Tria
a beato Ambrosio se didicisse ait ꝛc. Pri-
mo ꝙ vxorem nunq̄ cui q̄ peteret Secūdo
ꝙ militare volentem ad hoc nō cōmenda-
ret. Tertio ꝙ ad conuiuia inuitatus non
iret: ne temperantie modū perderet: iuxta
consilium christi di. Attendite vobis ne for-
te grauentur corda vestra crapula ⁊ ebrie-
tate Luc. 21.
¶ Sexta fuit patientia in iniurijs sibi fa-
ctis etiā a suis clericis. ipsum iudicantib⁹
de hypocresia: ⁊ etiā ab hereticis. Qui dice-
bant inter se peccatum non esse interficere
Augustinū: ⁊ occisoribus asserebāt oia pec-
cata sua esse a deo dimittenda ⁊ sepius ei
mortem intentabant ꝛc. Et ideo In patiē-
tia vestra possidebitis aias vestras Lu. 21.
Dic hic de insidijs hereticorū ꝛc.
¶ Septima fuit diligentia: q̄r preter illud
tempus qđ necessitati non erat necessario
indulgendū semper aut orabat aut stude-
bat aut scribebat aut predicabat ꝛc. Pro-
pter hoc deus sibi fecit duas gratias. Pri-
mo gratiam miraculorū. Dicant̄ hic aliqua
miracula. Scđo dedit sibi ex diligentia sui
laboris quō insudauerat in vinea dñi sa-
baoth denariū diurnū p̄ procuratorē suū. s.
christum Mat. 20. Dic eius mortem precio-
sam: in qua etiā nō fuit ociosus s₃ diligēs.
Nam septem ps. pniales scribi fecit.
Deo gratias. Amen.

¶ In decollatione sancti Joānis bapti-
ste. Sermo vnus.

Ecollauit herodes Johānem in carcere.
Mat. 6. Pro introductio-
ne nota ꝙ ecclesia ter in
anno facit festū de beato
Jo. bap. Primo de sua natiuitate ꝛc. Ra-
tio quia fuit mirabilis: tum quia fuit eius
conceptio prenunciata per angelum: tum
quia fuit sanctificatus in vtero: tum quia
fuit propheta ante q̄ natus. tum quia in
natiuitate eius miraculū contigit de loque-
la patris ꝛc. Ideo Lu. i. Spiritu sancto re-
plebitur adhuc ex vtero matris sue ⁊ multi
in natiuitate eius gaudebūt. Propter hoc
de nullo alio sancto fit festum natiuitatis
post christū ⁊ virginem. Scđm festū fit de
sua vita singulari que fuit mirabilis in q̄t-
tuor. Primo in etate tenera: quia iuit ad
desertum in quo stetit. 25. annis. Scđo in
cibo ⁊ potu. Dic ꝛc. Tertio i vestitu. Quar-
to in predicatione: quia predicauit venisse
⁊ indice eum ostendit ⁊ etiam predicauit
ad vtilitatem proximorū: vt patet Luc. 3.
Istam etiam perfectionē vite reuelauit an-
gelus Zacharie di. Erit enim magnus corā
domino: vinum ⁊ siceram non bibet ꝛc.
Luc. i. De hoc facit festū ecclesia in tertia ⁊
q̄rta dñica aduētus. Tertiū festū fit d̄ mor-
te eius ⁊ de hoc dicit thema. Decollauit ꝛc.

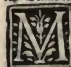
De isto ergo martyrio p̄dicabo tria pūcta.
¶ Primum punctum erit de sua captione
carcerali.
¶ Scd̄m de sua passione martyriali.
¶ Tertiū de sua sepultione corporali.
¶ Primū punctū est de sua captione car
cerali quā possumus dupliciter cōsiderare
Primo per cōparationem ad xp̄m: et tunc
ista captio habuit altam conuenientiam.
Scd̄o per cōparationem ad herodem: et
tunc habuit magnā iniq̄tatem et maliciam.
Primo ergo modo rc̄. habuit magnam
conuenientiā. Ratio q2 xp̄s dicitur sol i scri
ptura. Hoc patet rōe et auctoritate. Ratio
quia sicut sol illuminat rc̄. sic xp̄s illumina-
uit totum mundum. Jo.i. Erat lux vera rc̄.
Et Jo.ix. Quādiu sum in mundo: lux sum
mundi. Item calefecit et inflāmauit corda
hoīum in amore dei. Nec est qui se abscon-
dit a calore eius. Item sicut sol obscuratur
per interpositionem nubium nō in se sed re-
specta nostri: sic xp̄s in mētibus nostris ob-
scurat̄ p diuitias et affectus terrenales rc̄.
ho. Superceciđit ignis et non viderūt solē.
Item fecit fructificare hoīes in bonis ope-
ribus. s. meritorie merendo paradisum. Ego
sum vitis vera et vos palmites: qui manet
in me et ego in eo. Hic fert fructum multū
Jo.xv. Et ibidē. Ego elegi vos et posui vos
vt eatis et fructum afferatis rc̄. Patet rō.
Auctoritas. Mal.iiij. Orietur vobis timenti
bus nomen meum sol iustitie rc̄. Nota Ti-
mentibus nomen meum rc̄. Ideo dicit̄ btē
virgini. Felix nāq3 es rc̄. q2 ex te ortus est
sol iustitie rc̄. Xp̄s ergo dicit̄ sol. Btūs Jo.
bap. dicitur lucifer. Ratio et auctoritas. Rō
quia sicut lucifer precedit solem: sic Jo. bap.
xp̄m. Et sicut lucifer videtur maior aliis stel
lis: sic rc̄. Inter natos mulierū non surrexit
maior Jo. bap. Mat.xi. Auctas. Nūqd p̄-
duces luciferū in tpe suo Job.xxxviij. Sicut er
go oriente sole lucifer abscondit̄ q2 nō am-
plius videt̄ a nobis: sic congruū fuit vt xp̄o
sole iustitie iam effundēte radios vite et do-
ctrine sue lucifer se occultaret in secreto car
ceris et mortis. Patet cōuenientia: Auctas
de hoc. Hic hystoriā que ponitur Jo.iij. De
discipulis Joānis motis ex inuidia qui di-
xerunt Joanni. Raby. qui erat rc̄. ū trāsior
danem cui testimoniū phibuisti: ecce hic ba

ptizat et oēs veniūt ad eū rc̄. Rūdit ioānes
In hoc gaudium meum impletum est. Illū
oportet crescere me autē minui Jo.iij. Nota
Gaudiū: q2 gaudebat Jo. q2 de doctrina
sua nō illuminabat per infusionē vt doctri-
na xp̄i. nec baptismus suus cōferebat remis
sionē pctōꝝ sicut baptismus xp̄i. Si autem
volumus comparare ioānis captionem ad
herodem: dico q̄ fuit maxima malicia et in-
iustitia: q2 quid iniustius q̄3 carcerare tam
sctūm hoīem propter luxuriā rc̄: Et p̄pter
importunitatē et iniquitatē herodiadis rc̄.
ad cuius instantiā fecit herodes eum capi
cū pluries restitisset iportunitati ipsius rc̄.
De hoc habetur Mat.xiiij. Et Mar.vi. Hic
hystoriam sicut habetur in legenda. Nota
q̄ duo peccata fuerunt causa captionis et
mortis Jo. bap. s. luxuria et gula. Morale
hic habemus tres doctrinas. Una tangit
hoīes. Scd̄a mulieres. Tertia ciuitatum
rectores. Pro prima nota q̄ herodes venit
ad hoc malū p̄pter oculos. respiciendo pul
chritudinem illius herodiadis. Ideo caue-
te oculos rc̄. Ideo Jere. loquens in psona
iuuenis qui libenter respicit dicit. Oculus
meus depredatus est aīam meā: in cunctis
filiabus vrbis mee. Tre.iij. Nota depreda-
tus rc̄. quia oīa merita precedentia pdit rc̄.
Sed modo veniunt hoīes ad ecclesiam vt
videant mulieres rc̄. Scd̄a doctrina tan-
git mulieres q̄ nō permittant se videri nec
truffare rc̄. Fugite fornicationē et nolite lo
cum dare diabolo. i. Cor.vi. Tertia doctri
na tangit rectores ciuitatum rc̄. q̄ puniāt
et corrigant peccata notoria. sicut Jo. bap.
nō correxit peccatum herodis q̄diu fuit oc
cultum: sed postq̄3 fuit notorium. ij. q. vij. Ne-
gligere. lxxxiij. di. Error. et facit q̄ nota i. c. Quā
to de sen. exco. rc̄. sic fecit ap̄s. i. Cor.v. Om
nino auditur inter vos fornicatio rc̄. Nesci
tis quia modicum fermenti totam massam
corrumpit. i. Cor.v. rc̄.
¶ Scd̄m punctum est de sua morte marty-
riali de qua dicit thema. Decollauit rc̄. No
ta practicam postq̄3 Joannes fuit captus
illa iniqua mulier non quieuit dicere infra
se. Iste fugiet de carcere: vel liberabitur a
populo rc̄. Ideo tractauit simul cum hero-
de eum occidere rc̄. Hic pratice quomodo
tractauerunt cōuiuiū in natali herodis rc̄.

Dic hystoria. Et nota q̃ ꝓpter iuramētū nō debuit herodes Joānē occidere: vt nota in. c. Cū iuramēto: de homicidio. Et. 22. q. 4. c. 2. Et. c. Unusquisq;: vbi vide vbi habetur q̃ duplici rōne istud iuramētū nō obligabat herodē. Primo q: Ebrius iurauerat: ⁊ ideo nō obligabat ꝓpter defectū cōsensus 15. q. 1. Sane. Scđo ꝓpter crudelitatē q: iuramentū nō est vinculū iniquitatis. 22. q. 1. Si aliqd. Et. q. 4. Inter cetera. Moraliter nota hic duo. Primo q̃ Joānes baptista est martyr. Et ideo cātat ecclia. Prepotens martyr heremiq; cultor ⁊c̃. Et tamen nō p̃ fide mortuꝰ sed ꝓ iustitia ⁊c̃. Idē si quis mortuꝰ q: rephendit blasphemum. vel aliquē peccatū mortale: esset martyr ⁊c̃. Dic hic put expedit. Ideo xp̃s. Bti q̃ ꝑsecutionē patiunt ꝓpter iustitiā Mat. 5. nō dixit ꝓpter fidē. Ideo si mulier ꝯdicēdo homi nō viro mortuꝰ. vel si nō ꝯsentiens marito i aliquo inhonesto occidat: martyra ē. Idem si famulus dn̄o. vel vasallus regi ⁊c̃. Propter hoc dicit pe. Nemo vestrū patiat quasi homicida. aut fur. aut maledicus. aut alienoꝝ appetitor: si aūt vt xp̃ianus non erubescat in isto noīe. sed ⁊ qd patimini ꝓpter iustitiā dei. i. Pe. 3. ⁊. 4. c. Scđo nota ꝯ prandia ⁊ cōmessationes que fiunt hodie. Item cōtra saltus ⁊ choreas ⁊c̃.

¶ Tertiū pūctum est de sua sepultura corporali. Inuenio q̃ btūs Jo. tres hodie habuit sepulturas. Unā corporis. Scđam capitis. Tertiā aīe. De prima dicit euāgelium q̃ discipuli ⁊c̃. Scđam sepulturā fecit illa mulier q: timēs ne Joānes resurgeret si cū corpe sepultū fuisset. caput fodit in pariete palacij. ⁊ ibi posuit caput ⁊ sepe videbat illud timens ne resurgeret. ⁊ insultabat capiti: sed bn̄ huius iniquitatis sue dignā dedit penā: q: cum semel teneret caput illud i manibus ei insultando ⁊c̃. diuino nutu caput ipsum in eius faciē insufflauit ⁊ illa protinus expirauit. Cuius aīa cū diabolis ⁊c̃. Filia vero eius cum sup glaciem tripudiaret. sub ea glacies resoluit ⁊ illa in aqua ꝯtinuo suffocat. ⁊ modo tripudiat cū diabolis in inferno. Herodes aūt i exiliū missus ab imperatore: ibidē miserabiliter vitam finiuit. Tertia sepultura aīe fuit i lymbo sanctoꝝ patrū. Nota q̃ quattuor sunt loca in inferno ⁊c̃. Aīa ergo Joānis nō iuit ad celū ⁊c̃. Dic quare sed ad lymbū. Jō Dauid. Quis est hō qui viuet ⁊ nō videbit mortē: eruet aīam suā de manu inferi: quasi diceret nullꝰ. Cogitate quō sci patres interrogauerunt aīam Joānis quis erat. Rn̄dit. Ego sum ille de quo scripsit Isa. Ego vox clamātis in deserto: ⁊ nūciauit q̃ messias erat natus ⁊ statī ad lymbū descēsurus ꝓ liberatiōe eoꝝ. Mat. xi. Tu es q̃ venturus es an aliū expectamus: Nota Uenturus es. s. in lymbū patrū s̄m Greg. Cogitate quale gaudiū habuerūt ⁊c̃. Moraliter. magna gr̄a est hodie q: statim apitur ianua padisi homi vere penitenti. Ideo Penitētiā agite app. enim reg. celoꝝ Mat. 4. Deo gratias. Amen.

¶ In natiuitate gloriose virginis Marie. Sermo secundus.

Emoria mea in generatione seculorum. Eccli. 24. Istud verbū dr̄ in psona virginis. Memoria mea. i. mee natiuitatis: in generatione seculoꝝ. Pro declaratione sciēdū q̃ in summa sunt duo secula. Primū est creaturarū spūalium ⁊ incorruptibiliū: ⁊ istud est celum Empyreum: de quo dicit Strabus sup Gen. c. i. Celū empyreū mox vt creatum fuit: sanctis angelis repletū est. Secūdū est creaturaꝝ corporaliū ⁊ corruptibilium: ⁊ istud est terra que licet sit pmanēs tamen creature corporales in ea existentes sunt corruptibiles Eccli. i. Generatio pterit ⁊ generatio aduenit: terra aūt in eternum stat. De istis duobus dr̄ Gen. i. In principio creauit deus celum ⁊ terram. Dico ergo q̃ creatio istoꝝ duoꝝ seculorum potest dici generatio q̄uis ꝓprie sumendo termini differant: tn̄ assumantur q̄n̄q; vnum pro reliquo. Ratio q: sicut creatio est principiū omnium reꝝ: ita ⁊ generatio. Unde phs diffiniens generationem dicit. q̃ generatio est ꝓgressus de nō esse ad esse. Quia ergo ista duo secula habuerūt principiū de nō esse ad esse p creationē: ideo creatio potest dici generatio. Et ꝯ̃ moyses dr̄. Iste sunt generationes celi ⁊ terre q̄n create sunt: in die quo creauit deus celum ⁊ terrā Gen. 2.

Dices tu τ vbi habitabat deus ante crea-
tionem celi τ terre: R̃ᵒ in camera eternita-
tis sue. Unctas. Dñs excelsus τ sublimis
habitans eternitatem Isa. 57. Dicit ergo
virgo maria. Memoria mea in generatiõe
seculoꝝ.s.celi τ terre:supple figurata fuit τ
demõstrata. Vt thema. Ex quo ergo virgo
maria remittit nos ad generationé seculo-
rum: videamus quid dicit de hoc scriptu-
ra. Dicit enim. Sicut eniꝫ remittunt legiste
ad legis τ ad doctores: oportet ꝙ tunc ho-
mo videat leges vel doc. illos ad quos fit
remissio τc. Dicit ergo. In principio creauit
deus celum τ terraꝫ. Terra aũt erat inanis
τ vacua. Et tenebre erant sup faciẽ abyssi.
Et spũs dei ferebatur sup aquas. Dixitq̃
deus. Fiat lux τ facta est lux. Et vidit deᵘ
lucem ꝙ esset bona τ diuisit lucem a tene-
bris: appellauitq̃ lucem diem. τ tenebras
noctem Factumq̃ est vespere τ mane dies
vnus Geñ. i. Hic sunt. x. clausule ꝯtinentes
totam festiuitateꝫ hodiernam propter ꝙ dī
cit virgo. Memoria mea τc.

Primo in principio creauit deus celũ τ terram: parentũ matrimonialis ꝯiunctio.

Scdo terra aũt erat inanis τ vacua: matris infecundatio.

Tertio τ tenebre erant super faciẽ abyssi. cordialis contristatio.

Quarto τ spũs dei ferebaẽ sup aquas: angelica consolatio.

Quinta τ dixit deus. fiat lux: corporalis conceptio.

Sexta τ facta est lux: spũalis sctificatio.

Septima τ vidit deus lu. ꝙ e. bona: ex vtero progressio.

Octaua τ diuisit lu. a tenebris: in templo presentatio.

Nona appellauitq̃ lucẽ diem τ te. noc. virginitatis intentio.

Decima τ fac. est vesp. τ mane dies vnᵘ coniugalis desponsatio.

Prima clausula In principio creauit
deus celũ τ terrã. Nota ꝙ nõ prius celũ τ
postea terrã: sed simul fuerunt creata. Au-
ctas Qui viuit in eternũ creauit oĩa simul
Eccli. 17. Ista simultas creationis celi τ ter
re figurabat simultatẽ matrimonialẽ Joa-
chim τ Anne. Celuꝫ significat Joachim eo
sue vita fuit celestis. Et poterat dicere. No-
stra ꝯuersatio in celis est Phil. 3. Terra ve-
ro Annam ꝓpter fecunditatẽ. De qua An-
na potest dici τ exponi illud Dñs dabit be-
nignitatẽ τ terra nostra dabit fructũ suuꝫ.
Dices tu. Cõtra qꝛ nõ videtur ꝯueniens ꝙ
celum significet Joachim τ terra Annã. cũ
Anna fuerit sanctior eo. Ideo de Anna
facit festum ecclesia τ nõ de Joachim: vt p
batur. s. in ser. btẽ Anne in prin. R̃ᵒ mulier
q̃tũcũq̃ sancta debet esse sub viro τ ab eo re-
gi. Geñ. 3. Sub viri ptãte eris: τ ipse domi-
nabiẽ tui. Et Hester. i. Cũcte vxores tam
maioꝝ q̃ minoꝝ deferant maritis suis ho-
norẽ Hester. i. qꝛ q̃uis fuerit facta equalis
viro in cuius signum formata est nõ de ca-
pite neq̃ de pede sed de costa: tñ qꝛ male
vsa est parilitate: ideo meruit eã pdere: qꝛ
priuilegiũ meretur amittere qui ꝯcessa sibi
abutiẽ ptãte. xi. q. 3. Priuilegiũ. Et ideo in
penã culpe sue fuit sibi dictũ sub viri po-
testate eris: τ ipse dominabitur tui Geñ. 3.
Moraliter ergo nota ꝙ vxores debent esse
subdite viris suis tam de lege naturali q̃
diuinali q̃ imperiali: vt. s. q̃ etiaꝫ aplicali.
Ephe. 5. Mulieres viris suis subdite sint si-
cut dño: qꝛ vir caput est mulieris: sicut xp̃s
est caput ecclesie. Et sicut ecclesia subiecta ẽ
xp̃o: ita τ mulieres viris suis in oĩbus: sup-
ple licitis τ honestis. Nota ꝯtra mulieres
qui volunt esse supra viros in domo τc.

Scda clausula est cum dī. Terra autem
erat inanis τ vacua: hic notaẽ sterilitas be-
ate Anne que erat infecunda ꝓpter nimiã
frigiditatem. Unde dicit Hieronᵘ ꝙ. 20. an-
nis steterunt sine liberis: τ concor. Jere. 4.
Aspexi terram τ ecce vacua erat. Sꝫ q̃nq̃
medicinas tenuerunt vt deus daret eis ꝓ-
lem. s. elemosynarum largitio. Scdo oratio.
Tertio pegrinatio a nazareth vsq̃ ierusa-
lem τ forte discalciati. Quarto oblationes
ad tẽplum. Quinto vota τ pmissiones τc.
Uide supra. in sermo. beate anne parte pri
ma. Moraliter: si vultis prolem recurratis
ad deum: non aũt ad magos τ ariolos τc.
Anima que declinauerit ad magos τ ario-
los τ fornicata fuerit cum eis ponam faciẽ
meam ꝯtra eam τ interficiam illam de me-
dio populi sui Leui. 20.

Tertia clausula. Et tenebre erant super
faciem abyssi. In principio ante creationeꝫ

lacis Abyssus dicitur profunditas in qua nõ videt claritas solis neqꝫ lune. Ita corda hominũ dicuntur abyssi q: nõ possunt sciri nec videri nisi a deo. Cor hominis inscrutabile ꝛ quis cognoscet illud: Ego dñs scrutans corda Iere.17. Per abyssum ergo signant corda Ioachim ꝛ Anne super que erant tenebre ꝓpter tristiciaꝫ quã habebãt de defectu prolis ꝛc. ꝛ ꝓpter ꝯfusionẽ quã recepit Ioachim a sacerdote ꝛc. Uide supra in sermo. scẽ Anne pte.2. Moraliter: hic instruunt viri ad habendũ patientiã in infortũijs sibi factis sicut Ioachim ꝛc. Nõ vos defendentes.i. vindicãtes charissimi s; date locũ ire. Scriptũ est enim. Mihi vindictam ꝛ ego retribuam dicit dñs Ro.12. Item instruunt mulieres ꝯsolari viros suos tristes: sicut fecit anna Ioachim q: mulier data ẽ in adiutoriũ viri Gen.2. Nõ est bonũ esse hominẽ solum faciamus ei adiutoriũ simile sibi. licet aliq̃ mulieres rabiose faciant ꝯtrariũ: q: addunt afflictionẽ afflicto ꝛc. Uñ dicunt legiste q̃ uxor est socia viri diuine ꝛ humane domus. C. de crimie expilate heredi l. Aduersus.

¶ Quarta clausula. Et spũs dei ferebat sup aquas. Spũs dei.i. ãgelus eõ. q: ut facis angelos tuos spũs. Ferebat sup aquas lachrymaꝫ Ioachim ꝛ anne que flebant ꝓpter sterilitatem ꝛc. ꝓpter qđ angelus cõsolatus est eos promittendo ꝓlem ꝛc. Uic hystoriam. Moraliter plus placuit deo patientia Ioachim q̃ elemosyne ꝛ oñones ꝛc. q: ꝓpt r patientiã optinuit prolem. Sic ꝛ vos ꝛc. Sed etsi quid patimini propter iusticiam beati.i. Pe.3.

¶ Quinta clausula. Dixitqꝫ deus Fiat lux. Ecce ꝯceptio v̄ginis marie q̃ dr lux q: sine tenebris pctĩ facta est. Modo aũt multe tenebre sunt i ꝯceptione filioꝝ ꝓpter intẽtionem carnalẽ ꝛ corruptã parẽtum. ꝓpt hoc dr̃ Greg.33.q.4. Uir cũ papa q̃ voluptas ipsa.s. que in actu matrimoniali est sine culpa esse nõ potest intellige qñ causa voluptatis vel incõtinentie exercetur sicut ut plurimum ꝯtingit. Sed ꝯceptio virginis fuit ut lux. De ista luce.2. Re.23. Sicut lux aurore oriente sole mane absqꝫ nubibus rutilat. Uic hystoriam qñ concepit ꝛ peperit ꝛ ablactauit eam triennio: cõtra mulieres que nõ ablactant filios ꝛc. Uide supra in sermo. beate anne parte.3. Moraliter: coniuges instruuntur hic in filijs procreandis ad habendam rectam intentionem ꝛc. alr̃ diabolus potestatem recipit ꝛc. Auctoritas Ostẽdam tibi qui sunt qb᷒ potest preualere demoniũ: in eos qui coniugia ita suscipiũt ut deum a se ꝛ a sua mente excludant ꝛ sue libidini ita vacent sicut equus ꝛ mulus in quibus nõ est intellectus Tob.6.

¶ Sexta clausula. Et facta ẽ lux. Ecce sctificatio virginis marie. Uñ facta ẽ lux.i. sctificata: Nota Facta: qñ ergo q̃ esset sctificata nõ erat lux: q: in pctõ originali cõcepta erat. Nota de sctificatione eius aliquid ꝑut habetur supra. Et de ista sctificatiõe fit festum in festo ꝯceptionis btẽ v̄ginis: q: nescit qñ fuerit sctificata: sed bene scit q̃ fuit cõcepta: ideo ꝛc. Et statim sanctificata virgine fuit factũ festum in celo. he. Lux.i. virgo maria: orta est iusto.i. xp̄o. Et rectis corde leticia.i. angelis qui sunt recti: quia non possunt inclinari ad peccatũ nec in ꝓsperis nec in aduersis ꝛc. Nec ante per affectiones. Nec retro ꝑ rancores ꝛ dolores ꝛc. Si enim gaudium est angelis dei super vno pec. penitẽ. agẽte sicut dicitur: q̃to magis fuit gaudium quãdo virgo maria fuit concepta ꝛ sanctificata: Uide supra ꝛc.

¶ Septima clausula. Et vidit deus lucem q̃ esset bona. Ecce natiuitas virginis Marie. vidit.i. videre fecit q̃ esset bona angelis; q: per eam reparantur eoꝝ cathedre. bona hominibus q: per eam fuerunt redẽpti. bona peccatoribus quia per eam consequuntur veniam. bona iustis quia per eã consequuntur perseuerantiam in bonis ꝛc. ꝛ gloriam. bona sanctis patribus q: per eã adepti sunt liberationem. bona animabus purgatorij q: per eam acquirunt suffragia. bona nauigãtibus ꝛc. Dicatur hic quomodo festum natiuitatis virginis venit in cognitionem hominum per illum sanctum hominem ꝛc. De hac natiuitate potest exponi illud Hester .8. Noua lux oriri visa est ꝛc. gaudium honor ꝛ tripudium apud omnes populos vrbes atqꝫ omnes prouincias ꝛc.

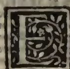
¶ Octaua clausula. Et diuisit lucem a tenebris. Ecce hic in templo pūtatio per quam sepata est virgo a tenebris .i. a conuersatione gentium mundanoꝝ ⁊c. Dicat qāo ascēdit .15. gradus ⁊ quid significabat. Uide supra ser. proximo parte .3. Moraliter nota qāo fuerant parentes virginis diligentes ad implendum votum suum qd̄ fecerant. Uide supra ser. proximo pte .3. ⁊c.

¶ Nona clausula. Appellauitq; lucem diem ⁊ tene. noctem. Pro declaratione nota q̄ alie puelle que erant in templo simul cum virgine. habebant cor ad mundana: vnde quando fuerunt nubiles statim fuerūt ꝓmpte ad matrimonium contrahenduꝫ: vnde quando sacerdos iuxta morem dixit q̄ omnes puelle que erant .14. annorum irent ad domos parentum ad contrahendum matrimoniū ⁊c. omnes gauise sunt dicendo. Deo gratias. Modo ero dña domus ⁊c. sola virgo Maria fecerat votum virginitatis. Unde dixit angelo. Quomodo fiet istud: qm̄ virum non cognosco Luc. 1. Ecce quare ille dicuntur tenebre sed virgo dicitur lux. Dicatur hic aliquid de virginitate prout videtur: quia virginitas respectu matrimonij dicitur lux: quia matrimonium dicitur tenebra non quidem respectu culpe in se q̄uis vt plurimum non sine culpa contrahatur ⁊ consumetur sī. ut dicit Grego .33. q. 4. Uir cū propria: sed respectu pene q̄ȝ multis penis afficiuntur qui sunt in matrimonio presertiꝫ circa susceptionem ⁊ educationem prolis. Et ideo dicit Apostolus. Et si nupserit virgo non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi .i. Cor. 7. Multe etiam discordie quandoq; contingunt inter virum ⁊ vxorem ⁊c.

¶ Decima clausula. Et factum est vespere ⁊ mane dies vnus. Ecce hic virginis desposatio. Uespere .n. dicitur finis diei ⁊ significat Joseph q erat senex. Mane virgo Maria que erat iuuencula .14. annoꝝ: ⁊ facti sunt dies vnus in desponsatione: quia matrimonium est cōiunctio maris ⁊ femine indiuiduam vite consuetudinem retinens. Dicatur hic desponsatio eius ⁊ de virga Joseph q̄ sola interceteras floruit ⁊c. Dic hystoriam totam ⁊c. Ecce quomodo factū est vespere ⁊ mane dies vnus. Dauid. Melior est dies vna .s. istius matrimonij in atrijs tuis super millia. Et fuit completa prophetia Isa. xi. Egredietur virga .s. illa Joseph d̄ radice iesse: quia Joseph de genere iesse p̄ris Dauid: ⁊ flos de radice eius ascendet ⁊c.

Deo Gratias. Amen.

¶ Item sermo de septem gaudijs ⁊ septem doloribus virginis Marie.

Go mater pulchre dilectionis ⁊ timoris. Eccli. 24. Pro declaratione nota q̄ gaudia ⁊ leticie huius mundi semper sunt mixta tristicijs ⁊ doloribus admixta: hoc manifeste ostenditur per tria media.

¶ Primo per experientiam sensualem.

¶ Scd̄o per euidentiam naturalem.

¶ Tertio per prouidentiā diuinalem.

¶ Primo hoc docet experientia sensualis. Uidemus q̄ in conuiuijs ⁊ vnus dolet stomachum aut caput per cantus: alius tibias propter tripudia ⁊c. quandoq; etiaꝫ peiora contingunt .s. rixe. dissentiones. inuidie ⁊c. Ideo dicit scriptura. Risus dolore miscebitur: ⁊ extrema gaudij luctus occupat Prou. 14. Scd̄o euidentia naturalis. Nam regula est philosophie q̄ medium participat de natura extremorum: sicut patet in elementis ⁊c. Sic ⁊ nos sumus medij inter paradisum ⁊ infernum. In paradiso est semp gaudium sine merore. Auctoritas. Leticia sempiterna super capita eorum: gaudium ⁊ leticiam obtinebunt. ⁊ fuget dolor ⁊ gemitus Isa. 35. Gaudium est intus: leticiā quādo exterius prodit. Item Apoc. 21. Absterget deus oēm lachrymam ab oculis eorum ⁊ iam non erit amplius neq; luctus neq; clamor: sed nec vllus dolor qm̄ priora transierunt. In inferno vero est semper dolor sine gaudio ⁊ spe gaudij. Unde di. it scriptura in persona damnatorum plangentium. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster. cecidit corona capitis nostri. ve nobis q̄ȝ peccauimus. Tre. 5. Ideo leticie veniūt nobis e celo: tristitie de inferno quia sumus propinquiores inferno q̄ celo: q̄ȝ infernus est in centro terre. Ideo

plus abundant in nobis tristicie quasi summus de clibano ꝙ leticie. Ideo Boe[c] O quā dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus respersa est. Unde de oibus dolent in inferno. Primo de eoꝝ dānatiōe.

Scḋo de alioꝝ dānatione. q2 per hoc augetur eoꝝ pena accidentalis: ꝓpter ꝙ dives epulo postulabat ne fratres sui venirent in locum istum tormentoꝝ. Luc. 16. Da similitudinem de febricitante in lecto: q̄si alius febris ponitur in eodem lecto. Tertio dolent de bonoꝝ salvatione. Quarto dolent de peccatis que cōmiserūt ꝓpter penas quas patiuntur. Quinto dolent de bonis que fecerunt que ꝑdiderunt. Sexto dolent de eē suo: q2 vellēt nō eē potius ꝙ eē dānati ꝛc.

¶ Tertio hoc ostenditur per prouidentiam diuinalē: ne si abundaremus solum in leticijs supbiremus: sicut Salomō ꝛc. iuxta illud. In labore hoim non sunt: ⁊ cum ho. nō flagellabuntur. Ideo tenuit eos supbia operti sunt iniquitate ⁊ impietate sua. Nota Non flagellabunt. Glo. sed cum diabolis in inferno cruciabunt. Item si solum tristicias pateremur: laberemur in desperationē. Patet ergo cōclusio ꝛc. Ideo cōsulit nobis sapiens. In die bonoꝝ non imemor sis malorum: ⁊ in die maloꝝ non imemor sis bonoꝝ Eccli. 11. In tm̄ aūt diuina prouidentia seruauit morem istum: vt etiam virgo Maria nō fuerit exempta. Ideo dicit ipsa in themate. Ego mater pulchre dilectionis. s. ꝙ̄tum ad gaudia: ⁊ timoris ꝙ̄tū ad tristitias. Nota pulchre dilec. q2 leticie ⁊ delectatiōes virginis fuerūt pulchre ⁊ honeste ⁊ sancte: nō sicut hodie ꝛc. Nota ergo ꝙ septē fuerunt gaudia principalia virgis Marie: ⁊ in quolibet posuit sibi deus salsam tristicie ꝛc.

¶ Primū ergo gaudiū virginis fuit in die incarnationis xpi quando fuit facta mater dei. Dic pratice sicut habetur supra in sermone annunciationis d̄nice pte. 1. ꝛc. Tunc ergo virgo Maria habuit tantā leticiam ꝙ non posset intellectus capere: intantum ꝙ incepit cantare illam dulcem cantilenam. Magnificat aīa mea dn̄m Propterea dixit. Exultauit spūs meus in deo ꝛc. Exultauit. i. extra saltauit. Hoc fecit quando salutauit Helisabeth ꝛc. Ubi sunt. 10. versus sine stancie: q2 sciebat se portaturam filium dei in vtero. i. mensibus nouem videlicet et cōpletis: ⁊ de de. imo septem vel octo diebus. Patet gaudium. Sed ecce tristicia q2 cū esset grauida Anna mater sua ex vna pte ⁊ Joseph vir eius ex altera dolebant ⁊ flebant nescientes vnde concepisset: ⁊ virgo nō audebat reuelare secretum dei: ⁊ ideo tristabatur ⁊ orabat ꝛc. Dicit de hoc Mat. 1. Cum esset desponsata Maria mater Jesu Joseph anteꝙ conuenirent inuenta est in vtero habens de spū sancto. Joseph autē vir eius cum esset iustus ⁊ nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam: propter suspitionē adulterij fm Aug. 2. q. 1. Si peccauerit. Alij vero doc. dicunt ꝙ propter reuerentiam tante virginis. Moraliter sic coniuges gaudium qḋ habent in die nuptiarū debent temperare cum timore timendo. s. ne filius in pueritia moriatur. vel si viuat sit vnus ribaldus ꝛc. sed hodie sunt multe dissolutiones. Nota contra errorem illorum q dicunt illi qui portat puerum vel puel'ā ad baptizandum: ꝙ non voluat se ꝛc. Sic vt expedit. Ideo dicit scriptura de sancto Tobia ⁊ vxore, Accesserunt ad coniugium sed cum timore domini. nuptiarum conuiuium exercebant. Tob. 9.

¶ Scḋm gaudiū de principalibus. fuit in natiuitate christi in qua habuit maximum gaudium propter multa. Primo modo q2 hora partus sensit maximas consolationes ⁊ dulcedines spūales. Scḋo quia peperit sine dolore sicut sine corruptione cōceperat. Nescieus mater virgo virum: peperit sine dolore sal. seculorum. Tertio q2 vidit noctem illuminari. ps. Et nox sicut dies illuminabitur: ⁊ sicut tenebre eius ita ⁊ lumē eius. Quarto q2 audiuit angelos cantātes Gloria in excelsis deo ꝛc. Quinto ꝓpterea quia vidit filium adorari a bestijs in presepio ⁊ a pastoribus ꝛc. Sexto quia impetrauit loc diuinitus. Septimo quia venerunt pastores adorantes ꝛc. Octauo quia corpus christi refulsit sicut sol. O qualis ⁊ ꝙ̄tum gaudium. De ista leticia ꝓphetauerat Isa. vi. Letabitur deserta ⁊ inuia: exultabit solitudo ⁊ florebit quasi lilium germinans germinabit ⁊ exultabit letabūda ⁊ laudans Isa. 35. Uirgo maria dicitur deserta propter asperitatem vite. Et inuia

quia virgo: solitudo quis semper volebat e se solitaria. Patet gaudiū .n. Sed ecce tristicia: q̄a in octaua die circuncisus est puer in qua virgo tristabatur dupliciter. Tū propter penam christi propter effusionem sanguinis qui tūc fiebat. Tum q2 illa circuncisio figurabat passionem christi futurā quā ipsa sciebat ⁊ recordans flebat ⁊ tristabat. Et poterat dicere. Sponsus sanguinum tu mihi es. Exo. 4. Moraliter quando vobis nascitur filius ⁊ letamini misceatis sal timoris dicendo Quid scio ego si erit iste suspensus ⁊c̄. vel damnādus in inferno: Ideo docreatis eos dum tenelli sunt ⁊c̄. quia postq̄ indurantur non possunt flecti ⁊c̄. Hic cōtra parentes qui curant pascere filios cibo corporali non spirituali ⁊c̄. Ideo dicit scriptura. Ne iocunderis in filijs impijs si multiplicentur: ⁊ non oblecteris super ipsos si nō est timor dei cum illis. Et sequitur. Melior est vnus timens deū q̄ mille filij impij. Et vtile est mori sine filijs q̄ relinquere filios impios. Eccli. ⁊c̄.

¶ Tertium gaudium fuit in die epiphanie quando venerunt tres reges ab oriēte ⁊c̄. Hic pratice ⁊c̄. prout habetur in festo epiphanie. De isto gaudio ꝓphetauerat Isa. loquens virgini ⁊ dicens. Tunc videbis ⁊ affluens ⁊ admirabit ⁊ dilatabitur cor tuū quando conuersa fuerit ad te multitudo maris. i. infidelitatis fortitudo gētiū venerit tibi ⁊c̄. Isa 60. Sed ecce statim sequitur falsa doloris ⁊ tristicie: quia herodes q̄rebat occidere puerum ⁊c̄. Tunc angelus apparuit in somnis Joseph ⁊c̄. Hic pratice hystoriam. Tunc virgo habuit magnam tristiciam. Primo ex timore filij. Scdo ex fuga quia de nocte. Tertio quia ad egyptum que erat terra in idolum ⁊c̄. Vide supra. Et ibi stetit septem annis exul. ⁊c̄. Moraliter leticia virginis venit per reges. Et sic etiam tristicia venit sibi per regem. s. herodem. Sic si aliquis letatur de amicitia alicuius regis vel dñi misceerit salsam timoris ne ab ipso occidatur vel expellatur quia cōmuniter talibus sic accidit: vt patet d̄ magno Siniscalco neapoli ⁊c̄. Hic si placet. Da exemplum de equitante in leone: quia licet ipse ab alijs timeretur tamen debet ipse etiam timere ne leo eum interficiat. Et ideo debet timere maxime talis homo offēdere deum: quia cor regis in manu domini ⁊ quocunq; voluerit inclinabit illud Prou. 21 Ideo Dauid. Nolite confidere in principibus: in filijs in qui. non est salus ⁊c̄.

¶ Quartum gaudium fuit de gloriosa filij resurrectione qui primo sibi apparuit vt dicit Ambrosius in libro de virginibus. Nota practicam resurrectionis prout habetur in die pasce. Et quomodo premissus est a Christo Gabriel qui in nocte resurrectiōis salutauit virginem. Et salutatio ista fuit reuelata Gregorio. s. Regina celi letare alla. quia quem meruisti portare alla. resurrexit sicut dixit alla. Gregorius vero addidit. Ora pro nobis deum alla. Cogitate quale gaudium habuit virgo videns christum resurrexisse ⁊c̄. Poterat dicere. Gaudens gaudebo in domino ⁊ exultabit anima mea in deo meo: quia induit me ⁊c̄. Isa. 61. Sed ecce salsa tristicie quam habuit virgo ex incredulitate ⁊ duricia apostolorum ⁊c̄. Ideo Mar. vltimo. Recumbentibus. xi. discipulis apparuit illis Jesus: ⁊ exprobrauit incredulitatem illorum ⁊ duritiaȝ cordis: quia hijs qui viderant. s. virgini Marie ⁊ Magdalene: eum resurrexisse a mor. non crediderant. Moraliter sic quilibet qui est letus de se putans se bene esse cum deo. tamen tristetur de perditione proximi ⁊ oret pro eo ⁊ moneat eum ⁊c̄. Verbi gratia. Si vir sit malus ⁊ vxor bona vel econuerso. Saluabitur enim vir infidelis per mulierem fidelem ⁊c̄. i. Cor. 7. Hic vt expedit ⁊c̄.

¶ Quintum gaudium fuit in die ascensionis christi ⁊c̄. Hic practicam ⁊c̄. Unde dicit Lucas de virgine ⁊ apostolis q̄ postq̄ christus recessit ab eis ⁊ ferebatur in celum ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno Luc̄. vltimo. Sed statim sequitur dolor ⁊ tristicia: quia post christi ascensionem virgo Maria vixit 12. annis vel s̄m aliquos. 24. Et visitabat loca vbi christus natus fuerat. presentatus. vbi ieiunauerat. vbi passus ⁊c̄. Et cogitans q̄ de cetero ipsum non videret ipsum in hac vita: valde tristabatur propter intentissimum amorem quem gerebat in eum ⁊c̄. quia

Spes que differt affligit animam. Moraliter sic etiam debemus ⁊ nos desiderare paradisum ꝛc. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Sic etiã faciebat Paulus di. Cupio dissolui ⁊ esse cum christo ꝛc.

¶ Sextum gaudium fuit in die penthecostes: quando virgo cum Apostolis recepit spiritum sanctum Die precticam ꝛc. Cogitate gaudium quia sancti homines recipiẽtes vnam guttam spiritus sancti tanto gaudio replentur: ꝙ inebriati seipsos capere nõ possunt. sicut patet in Petro quando vidit christum transfiguratum Mat. 18. Quantum ergo gaudium fuit virginis quando illa die plenitudine spiritus sancti repleta fuit. ps. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. i. virginem Mariam. Sed statim sequitur falsa tristicie: quia post missionem spiritus sancti apostoli ceperunt predicare ⁊ statim persecutionem passi sunt: vt patet Act. 4. Et venit nuncius ad virginem ꝙ Petrus ⁊ Jo. erant capti ab herode qui volebat eos occidere. Alius venit di. ꝙ omnes Apostoli erant capti. Alius nunciauit ꝙ Stephanus qui erat prior seu prepositus mulierum fuit lapidatus. Item alius ꝙ beatus Jacobus nepos beate virginis erat interfectus: ecce tristicia. Ideo Christus. Amen dico vobis quia plorabitis ⁊ flebitis vos: mundus autem gaudebit vos autem contristabimini ꝛc. Joan. 16. Moraliter sicut virgo ⁊ Apostoli post receptionem spiritus sancti persecutionem passi sunt: sic hodie illi qui recipiunt spiritum sanctum per penitentiam ꝛc. Mundani homines nõ patiuntur persecutionem nec detractionem. Quoniam laudatur peccator in desiderijs anime sue ⁊ iniquus benedicitur. ps. 9. Sed boni homines sic. Verbi gratia. Si religiosus qui male viuebat conuertitur ꝛc. vel aliquis ad penitentiam. vel aliquis ingreditur religionem: statim dicunt O ecce hypocrita. gabadeo ꝛc. Ideo Apostolus. Omnes qui pie viuere volunt in Christo Jesu persecutionem patiantur. s. linguarum vel tentationum vel infirmitatum. 2. Thi. 3.

¶ Septimum gaudium fuit in sua benedicta assumptione: non quando anima fuit assumpta in celum: quia tunc recepit gaudium impermixtum tristicia alterius mundi non istius: sed quando christus misit sibi angelum Gabrielem dicentem sibi ꝙ post triduum assumenda erat ꝛc. multum gauisa est virgo ꝛc. De isto gaudio promisso dixit virgo filio suo. Factum est mihi verbum tuum in gaudium ⁊ in leticiam cordis mei Jere. 15. Sed ecce dolor ⁊ tristicia ex compassione Apostolorum ⁊ virginum ⁊ fidelium christianorum: quos dimittebat in tantis tribulationibus. inter iudeos ⁊ paganos. qui etiaꝫ flebant de morte virginis ꝛc. Et virgo flebat cum eis ⁊ poterat dicere virgo. Flebam condam super eo qui afflictus erat ⁊ compatiebatur anima mea pauperi Job. 30. Moraliter instruimur hic vt habeamus compassionem cum proximis. Justus de peccatore. sanus de infirmo. diues de paupere. iuuenis de sene ꝛc. cogitando ꝙ sic posset ipse esse ꝛc. ⁊ sic faciendo tenebimus consiliũ scripture di. Omnes vnanimes in oratione estote: compatientes fraternitatis amatores ꝛc. 1. Pet. 3.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo exaltationis sancte crucis. Sermo vnus.

Factus est pro nobis obe. vsqꝫ ad mortem mor. autem crucis Phil. 2. Bis in anno sancta mater ecclesia facit festum de cruce Primo in mense Mai de inuentione: ⁊ hodie de exaltatione. Ratio quia postq̃ crux fuit inuenta ab Helena venit in posse infidelium qui despectiue tenebant eam: sed Eraclius imperator christianissimus extraxit eam de manu infidelium ꝛc. Pro declaratiõe nota ꝙ licet christus habuerit alios modos moriendi ⁊ saluandi seu redimendi humanum genus. tamen elegit ipsum redimere per mortem crucis. Ratio quia satisfactio pene debet correspondere culpe quantum ad quantitatem ⁊ qualitatem. De quantitate habetur Deut. 25. Juxta mensuram delicti erit ⁊ plagarum modus.

Ideo de vno peccato mortali dꝫ fieri satisfactio septēnis 22. q. i. Predicandum: q2 se ptē dona sp̄us sctī violauit peccans ⁊c̄. Si adt nō fiet hic satisfactio ſm quantitatē: fiet in purgatorio vel in inferno: iuxta illō Apo. 18. Quātū glorificauit se ⁊ in delitijs fuit: tantū date illi tormētum ⁊ luctū. Ratione huius assignat Io an. in Cle. vna: de summa trinitate ⁊ fide ca. sup verbo Crucis: vbi sic dicit. Inter alias fuit quadruplex cā quare xp̄s morte crucis elegit. Primo vt in illa pendens in aere se inter deum ⁊ hoīem mediatorē ostenderet. ⁊ sic nota. i. Tim. 2. Et. r. di. Om̄. Scd̄o vt dāna q̄ obuenerant per lignū primis parentibus vetitū: per lignū crucis restauraret. Tertio vt diabolū qui per lignū vincebat superaret p lignū: ⁊ hec dns Greg. exprimit in prefatione de cruce. Qui salutē humani gen. ⁊c̄. De quo de ɔse. di. i. Inuenimus. Et infra. de reliqui. ⁊ ve. sanc. Si dñm. Item ecclesia in hymno. Hoc opus nostre salutis ordo depoposcerat ⁊c̄. Quarto vt euidenter ostēderet p quibus restaurandis patiebat. s. p superis angelor ruinis replendis. pro iustis de lymbo educendis. pro amicis colligendis ⁊ adiuuandis. pro inimicis reconciliandis. Primū designat p brachium superius. Scd̄m p inferius. Tertiū p dextrū. Quartū p sinistrū. Fert etiā crux quattuor lignor genera habuisse. s. cedrum in stipite. palmam in palo p longū. cypressum in ligno ex transuerso. oliuam in tabula super crucem loco quarti brachij. Et datur vsus. Ligna crucis cedrus. palma. cypressus oliua. Et qdo ppͥetates lignor bene ɔueniant instant theologi qd omitto Ioā. an. Item debet correspondere in qualitate. Verbi gratia: si corde peccauit quis: corde doleat p ɔtritionem. Si ore p orationem ⁊ ɔfessionem. Si oculis p lachrymationē. Si opere sanguinē effundendo effundat sanguinē suum p disciplinas. Ideo Gen. 9. Quicūq effuderit humanū sanguinē: effundet sanguis illius. Si corpore p carnalitatē ⁊ delectationes affligat carnē p cilitia ⁊ ieiunia. Ideo dicit scriptura. Per que quis peccauit: p hec ⁊ torquetur Sap. xi. Et xp̄s Lu. 3. Facite fructus dignos penitētie. Fruct⁹ digni pnie sunt qñ satisfactio correspōdet offense. Modo ad ppositū: culpa ppt quā genus humanū pditionem incurrit: fuit furtum fructus arboris sciētie boni ⁊ mali: vt pꝫ Gen. 3. Ideo voluit deus vt ille fructus restitueretur: q2 peccatū nō dimittitur nisi restituat ablatum: vt in regula Peccatū lib. 6. Et in decretis. 14. q. 6. Si res. Quia autē nullus homo purus potuit restituere ⁊c̄. Ideo xp̄s filius dei restituere voluit. Tamen nō restituit fructū arboris: qñ ipse xp̄s q est de quo dicit virgini benedictus fructus ventris tui: pependit in arbore crucis. Dicunt hystorie grecor q lignū crucis fuit de illa arbore de qua Adam recepit fructū. Ideo qñ xp̄s fuit in cruce. fructus tunc fuit arbori restitutus. Alius. i. Adam fecit fructum ⁊ xp̄s soluit penā. Ideo Dauid in psona xp̄i dicit. Confortati sunt qui persecuti sunt inimici mei iniuste: que nō rapui ⁊c̄. Nota q hic tangunt duo. s. Primo intentio mala iudeor qui nō intendebāt satisfactionē sed xp̄i psecutionē. Ideo dicit. Cōfortati sunt ⁊c̄. Scd̄o intentionē xp̄i ad satisfaciendū dum dicit: que nō rapui ⁊c̄. Pꝫ ergo ɔclusio ⁊c̄. Hoc tangit ecclesia in pfatione de cruce di. Qui salutem humani generis in ligno cru. ɔstituisti: vt vnde mors oriebat. inde vita resurgeret. Et qui p lignū vincebat p lignū quoq vinceret p christū dñm nostrū. Patet ergo quare mortē crucis elegit xp̄s. Ideo dicit thema. Factus ē obediens ⁊c̄. Patet thema. Nota q quinq vicibus fuit xp̄s in periculo moriendi ⁊c̄. nunq̄ā mortē voluit acceptare nisi mortem crucis. Ideo dicit thema his mortē ⁊c̄. Vide istum sermonē supra de inuētione crucis per totum. preter id qd ponit in pte. 5.

¶ Quinto fuit in periculo moriendi crucificatus: ⁊ istam mortē elegit. Ratio autem quare istā mortē crucis xp̄s elegit duplex. Una est litteralis ⁊ hec fuit dicta supra in introductione sermonis. Alia ratio est moralis. Nam alie mortes quas xp̄s fugit significant malas mortes quas debemus fugere: sed ista mors crucis significat bonā mortem quā debemus amplecti si volumus vitam eternam ɔsequi. que mors est penitentia. Penitentiā agite appro. enim reg. celorum Mat. 4. Dolor enim inextimabilis xp̄i in cruce pendentis: significat dolorem con-

tritionis. Inclinatio capitis significat confessionem: que debet fieri capite inclinato et cum verecundia etc. Hic contra illos qui stant capite erecto facie ad faciem presertim mulieres etc. Manus dextera perforata significat quod de bono iusto debet facere elemosynas. Sinistra vero ad restituendum usuras et cetera male ablata. Duo pedes clauati significant duo quibus ambulamus ad deum. Pes dexter est oratio specialis: iste pes clauatur deuotione. Pes sinister est cibus corporalis: iste clauatur abstinentia. Apertio lateris significat apertionem cordis ad remittendum iniurias et parcendum inimicis: et sic peccatum moritur in te vel tu moreris peccato. Ideo Apostolus. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis Gal. 5. Nec potest aliquis christum sequi nisi per istam crucem. Ideo dicit christus. Qui non baiulat sibi crucem a cruciando: ecce penitentia: et venit post me non potest meus esse discipulus. Et Mat. 16. Qui vult venire post me abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui autem istam crucem accipit vitam eternam acquirit. Auctoritas. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius etc. Ecce quare dicit thema. Factus est. scilicet christus pro nobis. id est pro nostra redemptione et morali instructione. Obediens usque ad mortem: non gladii, non precipitii, non lapidationis, non potationis, sed mortem crucis. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Matthei apostoli et euangeliste. Sermo primus.

On veni vocare iustos sed peccatores Mat. 9. Beatus Mattheus est apostolus euangelista et martyr. Et ideo hodie est magnum festum quia de quolibet istorum fit festum etc. Dubitatio est in themate quia cum christus magis diligat bonos quam malos: iuxta illud Prouer. 15. Abhominatio est domino vita impii: qui sequitur iustitiam diligitur ab eo. Item ps. Odisti omnes qui operantur iniquitatem: quare dicit. Non veni vocare iustos sed pec. etc. Preterea et 2°: contra quia christus vocauit Nathanael Petrum, Andream, Joannem, et alios iustos. Respondeo ad primum argumentum ut hic dicitur. Ad secundum vero quod hic loquitur de vocatione ad penitentiam iniustos vero vocat ad proficiendum. Ideo verbum propositum indiget declaratione et sic declarando intrabo materiam predicandam. Pro declaratione ergo nota quod inter iustos et bonos homines ex una parte et malos et peccatores ex altera est ista differentia: quia iustus et bonus est apud deum et econuerso magis quam aliquid aliud: ita quod nec vestis nec camisia nec pellis propria est propinquior homini quam deus. Est enim propinquus intellectui per fidei et agendorum illuminationem: sicut lumen aeri etc. Ita quod non dimittit ibi tenebram aliquam errorum nec falsarum opinionum quia unctio docet eum omnia: adeo quod iusti non solum dicuntur illuminati sed lux quo ad se et etiam quo ad alios illuminandos. Auctoritas. Eratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino Ephe. 5. Et Mat. 5. Vos estis lux mundi. Item est prope voluntatem per dilectionem charitatis: sicut ignis ferro ignito etc. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo Jo. 4. Item est prope memoriam per beneficiorum recordationem. Item prope corpus per vite honeste conuersationem: sicut color in panno colorato etc. In auribus. in oculis etc. ps. Prouidebam dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi ne commouear. Item in ore per orationem. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum etc. ps. 144. Item ps. Verum tamen prope timentes eum salutare ipsius etc. In gula per abstinentiam etc. Ideo Jere. 14. Tu in nobis es domine et nomen sanctum tuum inuocatum est super nos etc. Sed per oppositum persona iniusta et peccatrix est longe a deo omnibus dictis modis etc. longe dico non distantia locali quia si distaret a deo quantum est inclusio gladii statim omnis creatura deficeret. Propter hoc dicunt doc. quod deus est in omnibus creaturis per essentiam, presentiam, et potentiam, sed dicitur differre differentia formali: sicut pannus optimus distat a pano rudi etc. Ideo Prouer. 15. Longe est ab impiis deus. Et ps. Longe a peccatoribus salus. id est Jesus. Ratio quia iustificationes non exquisierunt. Patet conclusio. Ideo de filio prodigo dicitur

q abijt in regionem longinq̃ Luc. 15. Nec est defectus ex parte dei sed peccatoris: sicut quando quis recedit a terra cum navi ⁊c. Ideo rationabiliter predicatores clamant fortiter vocantes peccatores quia sunt longe remoti a deo in regione dissimilitudinis. Id Isa. 58. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam: ⁊ annuntia populo meo scelera eorum ⁊ domui Jacob peccata eorū. In quo autem consistit differentia formalis inter deum ⁊ peccatorem declarandū est sic: quia deus est potēs. peccator vero impotēs quia pmittit se vinci a carne ⁊ ab alijs hostibus spūalibus. Item deus sapiens: peccator insipiens ⁊ stultus Prouer. 1. Sapientiam atq; doctrinam stulti despiciunt. Item deus bonus: peccator malus. Item deus iustus: peccator iniustus. Item deus mundus peccator imundus ⁊ luxuriosus. Itē deus misericors: peccator vindicatiuus ⁊c. Ideo 2. Cor. 6. Que participatio iusticie cum iniquitate? Aut que societas luci ad tenebras? Que autem conuētio xpi ad belial ⁊c.? Modo certum est q quando aliquis est ad latus nostrum ipsum non vocamus: sed vocamus illum qui est longe. Fiat ergo ratio. Illi qui sunt prope non vocantur sed qui sunt longe: sed iusti sunt prope deum: peccatores sunt longe. ergo deus siue xps nō vocat iustos sed peccatores. Et hoc est quod dicit thema. Non veni vocare ⁊c. Patet thema. Modo appropriando istud thema generale beato Matheo inuenio q ipse ante suam conuersionem erat longe a deo: quia erat iniustus ⁊ magnus peccator: ideo fuit vocatus a deo dicente: Veni sequere me. Circa eius autem vocationem quattuor sunt declaranda. Vel dic q huius vocationis qua Christus vocauit Matheum fuit quadruplex effectus.

¶ Primo sua vocatio als cōuersio gratiosa.

¶ Scdo sua inuitatio fructuosa.

¶ Tertio sua operatio virtuosa.

¶ Quarto sua perfectio gloriosa.

¶ Quantū ad primum dico q sua vocatio fuit gratiosa. Quesiui qd officium habuit Matheus i hoc mūdo ante vocationē suā. Et inueni q habuit tria officia mala. s. officium periculosum. officium criminosum. ⁊ officium odiosum. Officium periculosum erat officiū feneratoris qa in ciuitate Capharnaum que est maritima tenebat tabulam de cambio quod est periculosuз ut dic ⁊c. Qui tāgit picem inquinabitur ab ea Eccli. 13. Pix dicitur moneta. Ratio qr multas nigredines dimittit ⁊c. in cuius signum siue sit aurea siue argentea siue erea semper dimittit nigredines in manu: quia raro est q feneratores nō cōmittant vel sint dispositi cōmittere fraudes. Vide. 88. Eiciens dñs vēdentes ⁊ ementes de templo significauit: qr mercator nunq̃ potest deo placere ⁊c. ⁊ est dictum Chriso. super Mat. Ad idem facit dictum Greg. de pe. di. 6. Falsas. Scdm officium erat criminosum qr vsurarius erat sic enim dicit Beda di. q post conuersionez distribuit propria qui rapere solebat aliena. s. per vsuram. Dicatur practice ⁊c. ⁊ de speciebus vsure ⁊ quomodo hoc est contra naturam: quia videmus q creature insensibiles colocāt sua ⁊c. sicut sol. luna. stelle. ignis aer. aqua. terra ⁊c. Tertium officiū erat odiosum quia erat duanerius seu publicanus colligens gabellas ⁊ iura imperatoris: qr ex hoc tales incurrunt odium multoruз eo q vltra debitū exigunt qńq; ⁊ fraudāt ⁊c. Ideo Jo. bap. dicebat publicanis. Nihil aliud nisi quod constitutum est vobis faciatis Luc. 3. Ex hijs tribus officijs beās Matheus distabat a deo per tres magnas distās. Sed audiuit vocationē eius ⁊ fuit sextus: quia christus iam habebat alios quinq; s. Philippum sicut habetur Jo. 1. Petrum ⁊ Andream. Jacobum ⁊ Joannem Mat. 4. Cum xps trāsiret per mare galilee ⁊ beatus Matheus sederet ad mensam cambij inuolupatus negocijs mundanis ⁊c. adeo q nihil cogitabat de deo nec de aīa sua ⁊c. Et xps vidit ⁊ attente respexit eum oculis misericordie quibus respexit ⁊ Petrū qui egressus foras fleuit amare Mat. 26. Et Luc. 22. Tūc beatus Mat. eleuatis oculis videns christum non cognoscebat: sed tanta erat reuerentia ⁊ maiestas sue sanctitatis q admirando respiciebat eum ⁊c. Ad quem xps. Veni sequere me. Statim secutus est eum relicta mensa. Et Luc. 5. Et surgens relictis oibus secutus est eum. Si enī in ambra est virtus trahendi paleas ⁊ in

magnete ferrum: ꝗto magis erat virtus tra
hendi in christo qui est dñs creaturarum:
Cogitare ꝙ christus dixit sibi. Unde redde
rationem ꝛc. ꝛ restitue vsuras: q2 nullus pos
set sequi christum nisi cum peniteat vite ve
teris ꝛ restituat ablata: vt dicit Aug. ꝺ ꝯse.
di. 4. Omnis ꝗuis nõ requiratur in bapti
zando penitentia interior: formata que dici
tur contritio. nec exterior. s. confessio ꝺ ꝯse.
di. 4. Sine penitentia Et Ro. xi. Sine pe
nitentia enim sunt dona ꝛ vocatio dei Glo.
tamen dicit ꝙ rõnes vectigalium imperfe
ctas reliquit ꝛc. Puto etiam ꝙ fecit preco
nizari si quis deberet re. ipere. Iste est mo
dus restituendi vsuras manifestas: secus
de secretis: quia secrete ꝛc. Non dimittitur
peccatum nisi restituatur ablatum. Non de
cipiamini: ego dimittam in testamento. No
ta contra illos qui timore diminutiõis sta
tus vel paupertatis filiorum ꝛc. Ps. Iunior
fui etenim senui ꝛ non vidi iustum derelictũ
nec semen eius querens panem ꝛc.

¶ Quantum ad scdm dicatur quomodo
de bono iusto quod remanserat sibi fecit cõ
uiuium dño: de quo habetur Luc. 5. Et erat
ibi turba multa publicanorum ꝛ aliorum ꝛc.
Intentio beati Mathei erat vt illi conuer
terentur a xpo: vt dicit Hierony. sicut ꝛ ip
se conuersus est. Christus autem sedebat in
ter eos ꝛ fuit impleta ꝓphia Can. 2. Sicut
malus inter ligna siluarum. s. infructuosa: sic
dilectus meus inter filios: ꝛ creditur ꝙ om
nes illi fuerant conuersi tanta erat vis ꝛ
dulcedo in sermone christi ꝛ verbis que in
mensa loquebatur ꝛc. Videntes autẽ phar
isei inflati ꝛ inuidi dixerunt discipulis xpi.
Quare cum publicanis ꝛ pecca. mandu. ꝛ
bi. magister vester: Ac si dicerent. Hic pa
tet qualis ipse est ꝛc. Rñdit xpo. Non est
opus. i. inopus vel operosus valentibus. i.
sanis. Et hoc verum ꝗtum ad collationem
sanitatis: sed tamen ad conseruationem be
ne est necessarius: sed male habentibus. Il
le erat infirmus per superbiam: modo per
medicinam humilitatis sanatus est. Et ille
per auaritiam ꝛc. ꝛ sic de aliis. Augu. Ma
gnus de celo venit ad nos medicus: qa ma
gnus per totum mundum iacebat egrotus.
Tunc dixit christus. Non veni vocare iu

stos ꝛc. Et iudei confusi recesserant. Hic ha
betis exemplum ꝙ vnusqsqꝫ debet curam
gerere de salute proximorum: sicut vir de
vxore ꝛ econuerso. i. Cor. 7. Saluabitur vir
infidelis per mulierem fidelem ꝛc. Item do
minus de seruis ꝛ ancillis: vt vadant ad
missas. confiteantur ꝛc. Si quis suorum ꝛ
maxime domesticorum curam non habent: fi
dem negauit ꝛ est infideli deterior. i. Tim. 5.
Ideo de quolibet proximo: quia mandauit
deus vnicuiqꝫ de proximo suo Eccli. 17. Et
Apoc. vltimo. Qui audit dicat veni.

¶ Quantum ad tertium. s. de operatione
virtuosa ꝛc. Dicatur quomodo post christi
ascensionem ꝛ spiritus sancti missione apo
stoli diuiserant sibi mundum: vnus ꝛc. Ma
theus iuit in ethiopiam predicando. cõuer
tendo. miracula faciendo ꝛc. Item nota hic
quomodo scripsit euangelium quod fuit so
lemne valde propter tria. Primo quia
habuit abbreuiatorem Marcum. Rationẽ
dic per Hieronymum ꝛc. Scdo quia fu
it a Barnaba in magna reuerentia habitum
vt legitur in legenda eius. Tertio quia
est ab ecclesia valde approbatum: quia ec
clesia frequenter recitat euangelia Mathei
epistas Pauli ꝛ. Ps. Dauid. Et hoc ne aliqs
desperet ex quocunqꝫ genere peccatorum.
Omne enim peccatum aut committitur ex
infirmitate humana ꝛ sic peccauit Mathe⁹
pecunia enim augere ex humana procedit
infirmitate. Aut ex ignorantia ꝛ hoc modo
peccauit paulus. i. Tim. i. Ignorãs feci ꝛc.
Aut ex malicia ꝛ sic Dauid. Itẽ omne pec
catum aut procedit ex concupiscentia car
nis ꝛ hoc modo peccauit Dauid. Aut ex cõ
cupiscentia oculorum ꝛ sic peccauit Ma
theus. Aut ex superbia vite ꝛ sic Paulus
Et ideo quando tu luxuriose ꝛc. Dic practi
ce ꝛc. Dic miraculum quod fecit de suscita
tione filii regis mortui vsqꝫ ad conuersio
nem regis inclusiue. Nota ꝙ quadruplex
fuit operatio virtuosa Mat. s. in virtuose vi
uendo. Scdo in predicando. Tertio in
miracula faciendo. Quarto in euange
lium scribendo. Et nota quare apostoli con
uertebant mundum ꝙ non fit modo per ꝓ
predicatores. Vide supra sermone. ꝛc. par
te secunda ꝛc.

¶ Quartu͂ ad quartu͂ sua perfectio gloriosa: q᷑ fuit martyrizatus. Dicat᷑ eius martyrium ⁊ incipe narrare a successore regis de sancti ⁊c. postea si videt᷑ dic aliqd͂ ꝯ violatores monialiu͂ ⁊c. q̄ꝛu͂ peccatu͂ est plus ꝙ si aliqs ꝓiceret sepulchru͂ xp̄i in lutum. vel in ignem. vel in cloaca͂ ⁊c. Deo gr̄as. amē.

¶ In festo sanctoꝝ Martyru͂ Cosme ⁊ Damiani. Sermo vnus.

Reddet deus mercedem laboꝝ sanctoꝝ suoꝝ. Sap. 10. Omnis labor optat premium. Luc. 10. Dignus ē operarius mercede sua. Et q᷑ gloriosi martyres Cosmas ⁊ Damianus valde laborauerunt ꝓp̄t deu͂ ⁊ ꝓximos: ideo meruerunt mercedē. Ideo de eo dicit thema. Reddidit ⁊c. mercedē. s. vitam beata͂. Salutet᷑ virgo ⁊c. Pro introductione sermonis est notandu͂: ꝙ sit q̄ͦ in sacra theologia vtru͂ gloria vite eterne det᷑ homi virtuoso ex gratia an ex iustitia: Et dubium est ꝓpter diuersas auctes scripture sacre que vident᷑ primo facie inter se inuicem aduersari. Naꝫ primo ꝙ det᷑ ex gratia ⁊ misericordia dei videt᷑ ꝓbari Ro. 6. Gratia dei vita eterna. Item Titu͂. 3. Non ex opib⁹ iustitie que fecimus nos: sed ꝯm sua͂ mise. sal. nos fe. p lauacrū rege. ⁊ reno. spi. s. quē effu. in nobis ha. p iesuꝫ xp̄m sal. nostrum. Econtra p iustitiam. 2. Tim. 4. Bonu͂ certamen certaui. cursum cō. fidē ser. in reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c. Ad idē Ro. 4. Ei aūt ꝙ operatur merces nō imputat᷑ ꝯm gratia͂ sed ꝯm debitu͂. Ad idē facit parabola dn̄i de cultoribus vinee conductis a patrefami. ex denario diurno Mat. 20. Fiat ratio sic. Qd͂ datur ex ꝯuentione ⁊ ꝓmissiōe: dat᷑ ex iustitia ad qua͂ pertinet ius sua͂ vnicuiqꝫ tribuere. Sed denarius diurnus p quē signat᷑ vita eterna datur ex ꝯuētione: vt ꝓbatur in parabola illa ergo ⁊c. Pro declaratione ergo ⁊ solutione est notandu͂: ꝙ opera nostra bona possunt dupliciter ꝯsiderari ꝯm ꝙ ꝓcedunt a duob⁹ pn̄cipijs. Procedunt enim a principio creato ⁊ increato. Principiu͂ creatu͂ est libertas arbitrij. Increatum vero est spūs sanctus. Vide infra in ꝯmo. beati Luce qui incipit Dignus ⁊c. in introitu versu. Scđo. Si ergo consideret᷑ opus bonu͂ put ꝓcedit a libertate arbitrij: tunc nō pōt homo mereri p iustitia͂ vitam eterna͂. Ratio q᷑ iustitia importat equalitatē qua͂dam inter meritu͂ et premiu͂. Certum est aūt ꝙ infinita inequalitas est inter opa nostra ⁊ vitam eternaꝫ: q᷑ opa ipsa finita sunt ⁊ virtus operantis etia͂ finita. Vita aūt eterna est infinita: m᷑ ratione obiecti participati qd͂ est deus. tum rōne durationis. ⁊ ideo est ꝯ oēm ꝓportionem humane operationis. 1. Cor. 2. Qd͂ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs as. que p. deus diligentibus se. Et ideo nulla iustitia suadet vt talibus opibus temporalibus detur premiu͂ eternum. Iō aplūs Ro. 8. Nō sunt cōdigne passiones huius tēpo. ad fu. glo. que re. in nobis. Hec ergo ꝯsiderō ratione dat᷑ vita eterna p gratia͂ ⁊ misericordia͂ dei: ⁊ sic loquunt᷑ auctes primo allate. Sed si ꝯsideret᷑ opus bonu͂ put ꝓcedit a spū scō mouente: tunc debet᷑ premiu͂ infinitu͂ ex iustitia: q᷑ sic opa nostra hn̄t infinitatē qua͂da͂ respectu pn̄cipij increati mouentis. Io. 4. Aq͂ qua͂ ego dabo: fiet ei fōs aq͂ sal. in vita͂ eterna͂. Vide infra ⁊c. Quia igit᷑ bti Cos. ⁊ Dam. moti fuerunt a spū scō ad laborandu͂: idcirco ex debito iustitie reddidit eis deus mercedē laboꝝ suoꝝ: que ē vita bta͂ vt dicit thema. Eoꝝ ergo exēplo debemus ⁊ nos laborare in virtutibus acquirendis: q᷑ ois alius labor inutilis est ⁊ ꝑditus. Oēs enim labores hoīum mundanoꝝ sunt ꝓpter tres cās. Primo ꝓp̄t diuitias. Scđo ꝓpter delitias. Tertio ꝓpter honores: sed ꝑditi sunt q᷑ de primis laboribus nihil in fine remanet nisi paupertas miserrima. Ps. Dormierunt som. suu͂: ⁊ nihil inuenerunt oēs viri diuitiaꝝ in manibus suis. De delitijs vero nihil remanet nisi fetor et vermis. Job 17. Putredini dixi. Pater meus es: mater mea ⁊ soror mea vermib⁹. Itē Eccli. 10. Cum morietur homo hereditabit serpentes ⁊ bestias ⁊ vermes. Vn̄ Sap. 3. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opera eoꝝ. De honoribus vero nihil remanet nisi cōtēptus ⁊ despectus quo ad animam ⁊ corpus. Ps. Pe-

rūt memorie eorum cum sonitu. Nota versus illos.

Pastor. arator. eques: paui. sciui. superaui.
Capras. rura. hostes: quecumque labore graui.
De capris. de iure sato. deque hoste subacto.
Nec lac nec segetes nec spolia vlla tuli etc.

Igitur ex quo laborare nos oportet Job 5. Auis ad volatū nascitur: et homo ad laborem: ideo conemur vt labores nostri sint fructuosi et vtiles: quod erit quando laborabimus pro virtutibus acquirendis. exēplo istorum sanctorum martyrum. Et quamuis pro omni virtute laborauerant: pro tribus tamen virtutibus acquirendis legitur in legenda maxime laborasse.

¶ Prima est beniuolentia primalis.
¶ Secūda est reuerentia diuinalis.
¶ Tertia est patientia martyrialis.

¶ Pro prima laborauerūt in acquirendo sciētiam medicine qua gratis curarent homines et bestias etc. Nota moraliter. sic legiste. sic aduocati. sic notarii. sic diuites. qui serapinam cōmittunt. Ambro. 47. di. Sicut hi. Non minus est criminis habenti tollere: quam cum possis et abundans sis indigentibus denegare. Esurientium panis est quē tu detines: nudorum indumentum est quod recludis: miserorum redēptio est et absolutio. pecunia quā in terra effodis. Tantorum ergo te scias inuadere bona: quātis posses prestare quod velis. i. velle debes.

¶ Pro secūda. s. Reuerētia diuinali etc. Hoc apparet quando sanctus Damianus ad preces illius matrone nomine Palladia cum adiurantia munus sibi ab ea oblatum accepit. ne nomen dei videretur contēnere. Nota moraliter quanta reuerentia debetur diuino nomini. Hoc nos docet dominus et verbo et exemplo. Verbo quidem Mat. 5. Audistis quia dictum est antiquis. Redde domino iuramēta tua. Ego autē dico vobis: nō iurare omnino: neque per celū quia thronus dei est. neque per terram quia scabellum est pedum eius. Neque per Ierosolymā: quia ciuitas ē magni regis. Neque per caput tuum iuraueris: quia nō potes vnū capillum albū facere aut nigrum. Sit autē sermo vester: est est: nō nō. Habetur in. c. Et si christus: de iureiurando. Exēplo vero docet nos quia nunquam legitur dominum iurasse: sed per aduerbiū affirmatiuū Amen loquebatur: vel bis dicendo Amen: sicut refert solus Ioānes euangelista. Item aliud exēplum in passione coram Cayphas. interrogatus nō respondit: nisi postquam adiuratus fuit a cayphas dicēte. Adiuro te per deū viuū etc. Dic hystoriam. Ideo debemus maximam reuerentiam deferre diuino nomini. Ps. Sanctum et terribile nomen eius. Sanctum bonis: et terribile malis.

¶ Pro tertia etc. de patientia eorum patet in eorum martyrio. Ubi nota quod septem tormenta intulit eis preses. Dic vt in legenda.

Deo gratias. Amen.

De sanctis Angelis.
Sermo primus.

Idete ne cō/tēnatis vnū ex his Mat. 18. Festum hodiernum habet nomē et titulū speciale et habet officiū generale. Nomen et titulus specialis est quia dicitur festū sancti Michaelis. Ratio est quia inter omnes sanctos angelos qui mittuntur in hūc mūdum pro nostra salute principalior est sanctus Michael: nō dico quod sit maior omnibus angelis: hoc verum de maioritate naturali sed fortasse potest dici quod ex dono gratie consecutus fuerit michael maioritatem a deo super omnes angelos bellando cum dracone etc. quia ipse est de tertio ordine. s. principatuū: et habet super se potestates. virtutes. dominationes thronos. cherubin et seraphin. qui non mittuntur ad nos sed solum de tribus ordinibus inferioribus. s. Angelorum ad procurandum bonum personarum particularum. Archangelorum ad procurandū bonum communitatū etc. quia quelibet ciuitas castrum etc. habet vnum in custodiam. De tertio ordine. s. principatuum mittuntur ad procurandū bonum regnorum. prouinciarum. et regionum etc. Et quilibet regnum et prouincia habet vnum etc. De istis michael ē maior. Auctoritas Daniel. 10. Ecce michael vnus de principibus primis venit in adiutorium meum. Propter hoc ergo istud fe/

stum habet nomen et titulum specialē. No
ta ergo q michael est de tercio ordine supe/
rioris prime Jerarchie qui est ordo princi/
patuū. Et idem tenet Tho. in. 2. sent. di. 10.
in fi. super ista vbi etiā dicit q gabriel est
de ordine archangelorū. raphael autē de or/
dine angelorū. sm Tho. ibi. Dixi 2° q ha
bet officiū generale qr sicut de oībus sctis
fit festum generale primo die novēbris: sic
nunc de oībus angelis. Ratio qr licet non
oēs descendant huc ad nos: tn̄ omnes pro
curant nostrā salutē. Auctas. Omnes sunt
administratorij spūs in ministeriū missi p/
pter eos qui hereditatem capiunt salutis
Heb. 1. Nota Administratorij spūs. s. hono
ris in ministerium missi. Diceret aliquis er/
go omnes mittunt. dico q sic sed non oēs
mittuntur ad nos. hoc modo qn deus vult
aliquid revelare primo revelat illud sera/
phinis. et illi cherubinis. et illi thronis etc. et
sic omnes mittunt: sed nō omnes veniunt
ad nos. Cōtra Jsa. 6. Volauit ad me vn⁹
de seraphinis. R° nō erat ille de seraphin
ordine sed dictus est seraphin: qr gerebat
actum illius ordinis. Ecce ratio quare ha/
bet officium generale. Auctas ecclesie. Col/
laudamus venerantes omnes celi milites:
sed precipue primatē celestis exercitus mi/
chaelem in virtute conterentem zabulon. i.
diabolum. Propter hoc dicit thema. Vide/
te ne contēnatis vnum ex his. s. angelis. s.
segregādo ab officio ecclesie: et loquitur xpūs
pape et prelatis et clericis et religiosis. Pa
tet thema. Inueni in scriptura sacra q. vij.
vtilitates habemus a sanctis angelis: ideo
nō est aliquis eorū segregandus ab officio
ecclesie. Diceret aliquis quō angeli procu/
rant nostrā salutē sicut supra dictū est: R°
septē modis infra positis. Vel dic decem mo
dis: vt patet infra in sermo. qui incipit An
gelis suis etc.

Primo per angelos cōtra demones su
mus defensati.

Scdō per angelos in nostris tentationi
bus sumus consiliati.

Tertio per angelos ad veram peniten/
tiam sumus puocati.

Quarto per angelos in fide christiana
sumus confortati.

7. utilitat[es] hem[us] ab Angelis.

Quinto per angelos coram deo sumus
aduocati seu procurati.

Sexto per angelos in celo sumus festi/
uitati.

Septimo per angelos ad gloriā sumus
apportati.

Dico primo etc. Istud est multū nobis
necessariū duplici ratione. Prima qr demo
nes sunt inuisibiles: qr velum carnis nostre
impedit etc. Et ideo difficile est ab ipsis ca
uere. ps. Narrauerūt vt absconderēt laque
os: dixerunt. quis videbit eos? Et alibi. In
via hac qua ambu. abscon. superbi. i. dia/
boli. laqueū mihi. Scda qr maximas insi/
dias nobis inferunt et sunt valde experti:
iam tot milibus annorū exercitati in hac
arte etc. et presertim qr diabolus decepit pri
mos parentes qui erant perfectiores nobis
in scia etc. Ita q continue sunt nobis insidia
tores adeo q in ventre matris occiderent
puerū; nisi angelus datus nobis defende/
ret nos. Nota hic quō ab initio conceptio/
nis cuilibet datus est vnus angelus dia/
bolus ad ipugnandum. Et vnus angelus
bonus ad defendendū: sine quo nihil pos/
sumus cōtra diabolum etc. Hoc autem q
sumus per sanctos angelos defensati. pa/
tet per figuram. exēplum. et auctoritatem.
Exēplum habemus in scriptura. Raphael
ligauit demoniū in deserto etc. Tob. 8. Dic
hystoriam. Item exēplum figurale habes.
4. Re. 6. De helyseo ad quē venerunt armi
geri et exercitus regis syrie ad capiēdū etc.
Nota hystoriam et quomodo dixit ipse he
liseus ministro suo. Noli timere: plures. n.
nobiscum sunt q̄ cum illis etc. Ex quo pa/
tet exemplo q non solum contra hostes in
uisibiles. i. demones: sed etiam visibiles su/
mus ab angelis defensati. Item habemus
de beato Dominico qui ad defensionē fra/
trum vidit plus q̄. cc. angelos preparatos
cōtra ministros diaboli: de quibus fratres
timebant etc. Auctas. Angelis suis de⁹ mā
dauit de te vt custo. te etc. ps. 90. Unde q
Act. 12. Puella nūciante q Petrus ades/
set ad ianuā; dixerūt illi qui in domo erāt.
Angelus eius est etc. Dicit Hierony⁹ supra
illo ps. Angelis suis deus mandauit de
te etc. Magna est dignitas animarū vt vnu/

quecꝫ habeat ab ortu natiuitatis angelū bonum sibi in custodiam delegatum. Patet prima vtilitas ꝛc.

¶ Dico secūdo ꝙ per angelos in nostris temptationibus sumus cōsiliati. Nam qñ aliqs temptatur a diabolo ad faciendū aliqḋ peccatum: statim angelus velocius aquila consulit tibi ꝙ nō facias. non tñ cogit liberum arbitriū. Dices tu: ergo nō audio eum ꝛc. dicatur quod alio modo loquuntur angeli ꝙ̄ homines: qꝛ homines ad aures corporis. sed angelus intus loquitur auribus aīe non corporis: nisi aliquotiens ex miraculo sicut gabriel virgini Marie. Aue gratia plena ꝛc. Itē gabriel Danieli ꝛ raphael Tobie ꝛc. sed regulariter intus in corde loquuntur. Zacharias. Ecce angelus qui loquebatur in me Zacha. i. ꝛ. 2. c. Nota In me. i. intus me. s. imaginationi ꝛc. Verbi gratia. diabolus loquitur imaginationi qñqꝫ tēptans ꝛ di. O si tu posses congregare multas diuitias. si velles mutare. v. pro. xij. ꝛc. sicut talis ꝛ talis ꝛc. Ista est loquutio diaboli. Sed ex aduerso angelus cōsulit di. O caueas qꝛ si esset vsura damnatus eēs ꝛc. Rñdit diabolus loquens imaginationi. O dimittes in testamēto ꝛc. Et bonus replicat: si iuerim ibis ad infernū ꝛc. Sic ponas in practica circa alia peccata luxurie. vindicte ꝛc. Ecce ego mittam angelum meū qui precedat te ꝛ custodiat in via ꝛ obserua eū ꝛ audi vocem eius: nec contēnendū putes. s. peccando ꝛc. Exo. 23. Item Apls. Si linguis hominū loquar ꝛ angelorꝫ ꝛc. dicit Tho. in prima pte. q. 106. ar. i. ad tertium ꝙ lingua angelorꝫ methaphorice dicitur virtus angeli: qua suum conceptū manifestat sine aliquo signo sensibili. Loqui aūt ad alterum: nihil aliud est ꝙ̄ conceptum mentis alteri manifestare ꝛc.

¶ Dico tertio ꝙ p angelos ad verā penitētiam sumus prouocati. Declaro contingit qñqꝫ ꝛ heu sepissime ꝙ homo cōsentit magis diabolo decipienti ꝙ̄ bono angelo consulenti ꝛc. qḋ peius est ꝙ̄ si contēpto rege vel imperatore vxor eius vel famulus adhereret vni ethyopi ꝛc. qꝛ dignior est angelus quocūqꝫ homine. Unde de Ioāne ba. dicit xp̄s. Inter natos mulierꝫ ꝛc. ꝛ tñ subdit. Qui aūt minor est in regno celorꝫ maior est illo Mat. xi. Tamen angelus qui est benignus nō deserit peccantem ꝛc. s. semper licet ad tempus sic: dum. s. homo peccat vt infra dicet i fine huius partis. Auctoritas Precedet te angelus meus. Et infra. Nec contēnendū putes: qꝛ non dimittet cū peccaueris: ꝛ est nomēn in eum in illo Exo. 23. Dicit ergo angelus. O tu via peccasti: quid sentis nunc de illa delectatione: O ꝙ̄ cara tibi cōstitit: qꝛ pro illa perdidisti omnia bona. omnes virtutes: gratiā dei ꝛc. ergo age penitentiam. cōfitere ꝛc. Figura legitur de hoc de helya fugiēte iezabel ꝛc. 3. R. 19. Dic hystoriam. Item figura habetur de petro liberato a carcere per angelum Act. 12. Uide de supra in fmo. ad vincula sancti petri ꝛc. Desertus est presens mundus. i. derelictus ab omni bono. Quicquid enim est in mundo. est concupiscentia carnis. ꝛ concupiscētia oculorum. ꝛ superbia vite. i. Io. 2. Via huius deserti est vita presens que est via in qua aliqui intrant per natiuitatem. aliqui exeunt per mortem. ꝛ aliqui ambulant dum viuunt. Omnes morimur ꝛ quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. 2. R. 14. Ubi sunt qui fuerunt: ab hinc ad cētum annos sic ꝛ nos erimus ꝛc. Helyas significat peccatorem qui ambulabat p viā: ꝛ ponit se ad dormiendum: quia non cogitat offensam dei nec periculū in quo ē ꝛc. sed ridendo. cantando. tripudiando. vadit ad infernum. Tenent tympanum ꝛ cytharam ꝛ gaudent ad sonitum organi: ducunt in bonis dies suos ꝛ in puncto ad infernū descendunt Job. 21. Et tunc dicitur dormire quo ad vitam spiritualem. Sed angelus primo tangit eum per compūctionem contritionis. Secūdo dicit: surge. s. per confessionem a peccato non expectes infirmitatem ꝛc. Tertio dicit comede per eucharistie cōmunionem in his tribus consistit vera penitentia: ꝛ sic peccator faciēs hec tria ambulat. 40. diebus ꝛ. 40. noctibus. i. per penitentiam que per numerum quadragenarium designatur. vsqꝫ ad montem dei. i. vitam eternam. Pniam agite appro. enim

regnum celoꝝ Mat. 4. Patet ergo quomodo per angelum ꝓuocamur ad pniam. Auctoritas. Reuersus est angelus qui loquebatur in me ⁊ suscitauit me quasi virum qui suscitatur de somno suo Zacha. 4. Nota Reuersus est angelus: q2. s. recesserat ad horam ꝓpter peccatum.

¶ Dico. 4. ⁊c̃. In fide christiana sumus cõfirmati. Ratio. Ea que sunt fidei nõ possũt capi intellectu humano. fides seu scientia iudeoꝝ ⁊ phõꝝ potest bene ostendi per intellectum humanum icõuincibiliter. Verbi gratia. ꝙ sit vnus deus: q2 phi hoc demonstrauerunt. inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intel. conspi. ⁊c̃. Ro. 1. Sed ꝙ ille deus vnus in essentia sit trinus in personis hoc non potest intellectus humanus cape. Item ꝙ deus ꝓuideat oĩbus creaturis dãdo cibum ⁊ potum ⁊c̃. potest ratione hũana comprehendi Oculi oĩum in te sperant dñe ⁊c̃. Sed ꝙ ipse deus seipsum det in cibum homini in sacramento eucharistie non potest ꝑcipi intellectu hũano. Et ideo oportet ꝙ iuuetur ab altiori intellectu. s. angelico qui firmat hoĩem ad firmiter credendũ ea que sunt fidei. Sic fecit angelus virgini Marie: que licet crederet angelo tñ querens modum dixit. Quo modo fiet istud ⁊c̃. Et angelus declarans rñdit. Sp̃us sanctus superueniet in te. Et virtus altissimi obũbrabit tibi ⁊c. tunc virgo firmata ⁊ illuminata ab angelo dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Hoc fuit figuratum in angelo qui habebat libꝝ apertum in manu sua. Apoc. 10. Vidi alterum angelum fortem descendentem de celo. Et infra. Et habebat in manu sua libellum apertum ⁊c. De ista illuminatione auctoritas allegorice. In ipsa nocte ecce angelus dñi astitit ⁊ lumen refulsit in habitaculo Act. 12. Nota in ipsa nocte. s. congregationis nostre obscure. Videmus eñi nũc per speculum in enigmate 1. Cor. 13. Astitit. s. illuminando: ⁊ lumen refulsit in habitaculo. i. intellectu humano ⁊c.

¶ Dico quinto ꝙ per angelos sumus coram deo aduocati in passiuo ⁊c. quia sicut rex dat aduocatum alicui vidue vel ꝑsone miserabili: sic christus nobis dat aduocatum contra diabolum accusantem nos: qui angelus aduocat pro nobis dupliciter. Primo nostra opera bona dño presentando. Scdo tempus ad pniam postulãdo. Primo presentat angelus oratiões nostras deo. ieiunia. elemosynas. peregrinationes. disciplinas ⁊c. Tobie. 12. Quando orabas cũ lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos ⁊ derelinquebas prandium: ego obtuli orationem tuam dño. Scdo postulat ꝓ nobis tempus ad pniam ⁊c. Exemplũ de Mieronẏ. quando fuit raptus in iudicium ⁊c. De hoc nota parabolam Luc. 13. De cultore vinee loquente pro ficulnea ⁊c. Vinea est ecclesia Isa. 5. Vinea de sabaoth domus israel est: in qua plantatur ficulnea. i. anima in die baptismi. Primus annus est pueritia in qua deus vult fructus a nobis. s. Pater noster. Aue maria. Credo in deũ ⁊c. Sed non inuenit: quia parentes docent eos cantilenas. Ouidium Virgilium ⁊c. Dic cõtra hoc vt expedit. ⁊ de blasphemiis puerorum: quia etas eorum plena est delitijs: vt in. c. i. De dilec. pue. Exemplum dialog. ⁊c. Item de furtis ⁊c. Scds annus est iuuentus in quo deus vult fructus elemosynarum. ieiunioꝝ. pnie ⁊c. Sed non inuenit fructus ⁊c. imo quandoq3 nec folia. i. nec verba bona ⁊c. Nota contra rixas que fiũt inter iuuenes ⁊c. Tertius annus est senectus ⁊c. non inuenit fructus ⁊c. ⁊ tunc Christus vocat ortolanum. i. angelum custodem di. Succide illam ⁊c. mittatur in igne inferni. At ille rñdit di. Dñe dimitte illam ⁊ hoc anno vsq3 fodiam circa illam ⁊ mittã stercora ⁊c. Fodit quando dat cõpunctiones. mittit stercora quando reducit peccata ad memoriam que fetent. rigat quando ex contrictione funduntur lachryme ⁊c. Si ergo peccator conteritur aduocatio angeli habet effectum salutis: alioquin saltem hunc effectum consequitur ne ad deteriora labatur: ⁊ ad hunc effectum etiam antichristus habebit angelum custodem ⁊c.

¶ Sexta vtilitas: per angelos sumus in celo festinati Luc. 15. Gaudium est angelis in celo super vno peccatore penitentiam agẽte. Qñ. n. peccator dat sibi disciplinas occulte vel orat in abscondito ⁊c. angeli vident ⁊ gaudent ⁊c. De contrario dolent.

Anctas. Ecce videntes clamabunt foris: angeli pacis amare flebant Isa. 33. Videntes .s. peccata nostra. Angeli pacis: qr angeli guerre sunt demones. Flebũt: i. ecstatio illa quã angeli habẽt de peccatis nostris. vocatur fletus.

¶ Septima vtilitas qr p angelos ad gloriã sumus portati. Hoc faciunt angeli tripliciter. Primo viã preparando anteq̃ aia exeat de corpore: qr tũc demones insidiant viris etiã sanctis: vt pz d btõ Martino zc. Immo z xpo in cruce apparuit zc. Etiam pparat sicut famulus precedens dñm zc. Mala. 3. Ecce ego mittam angelũ meum q prepararabit viam ante faciem tuã. Scdo p viam pparatam in celũ baiulando pṕter insidias demonũ: qui sunt in aere: sicut legitur de btõ Antonio zc Anctas. Ecce ego mittã angelũ meuz qui precedat te z custodiat in via: z introducat ad locum quẽ paraui Exo. 23. Tertio animã in celo collocãdo. Anctas Factũ est vt moreretur mendicus z portaret ab angelis in sinuz habrae Luc. 16. Secus si moriẽ impenitens zc. Pz ergo quot vtilitates habemus a sanctis angelis zc. Ideo debemus mane z sero ipsis nos recõmẽdare z orare dicẽdo istos vsus.
Angele q meus es custos pietate superna.
Me tibi cõmissum. serua. defende. guberna.
Deo gratias. Amen.

In festo gloriosissimi sancti Hieronymi presbyteri. Sermo primus.

Inextinguibile est lumen ipsius, Sap. 7. Pro introductione sermonis fac sicut habetur .s. in festo btĩ Nicolai sermo. q incipit Inextinguibile zc. Istud ergo lumen inextinguibile btĩ Hieronymi pducit quinq̃ radios virtutũ nos illustrantes.

¶ Primus est radius sapientie diuinalis.
¶ Scdus est radius patientie virtualis.
¶ Tertius est radius ɔtinentie virginalis.
¶ Quartus ẽ radius obediẽtie generalis.
¶ Quintus ẽ radius perseuerantie finalis.

Primus radius zc. Nota q sapiẽtia est cognitio diuinorũ zc. Nota ergo primo q Hieronym9 genitus de parẽtib9 xpianis pater suus vocabaẽ Eusebius nobilis zc. de oppido Stridonis dalmatie zc. z venit romã z fuit excellens in quattuor linguis .s. latina. greca. hebraica. z chaldaica. Ad hãc aũt sapiẽtie acqñtionẽ p diuina flagella puenit. Nã cũ fis iuuenis sepius delectabaẽ in libris gentiliũ. De nocte legens Platonẽ. de die vero Ciceronẽ: z si quãdo pphãs legebat horrebat fmo incultus zc. Hic quõ raptus in spũ fuit verberatus zc. Iõ postmodũ fuit repletus mirabili sapiẽtia. Ideo de eo cantat sctã mater eccl'a. E preaui z z atus est mihi sensus: z inuocaui z venit in me spũs sapiẽtie zc. Sap. 7. Nota moraliẽ q flagella dei vtillima sunt hoi ad ɔuersionẽ: qr psperitas inebriat aiam z ipanitẽs peti Eccl's. 8. Etenim qr nõ pferẽtur cito ɔ malos snia: absq̃ timore vllo filij hominuz perpetrãt mala: qr deus sustinet peccatores. Vnde Ouidius.
Si quotiẽs peccãt hoĩes: sua fulmina mittãt.
Iuppiter in paruo tpe nullus erit.
Et ideo absq̃ vllo timore filij hoĩum perpetrãt mala. Ideo magis induratur peccator ipunitate z psperitate z est tũc maxime infelix. Vñ Aug9. 23. q. I. Paratus. Cui licentia iniquitatis eripitur vtiliẽ z vincitur: qm nihil est infelicius felicitate peccantiuz quo penalis nutritur impunitas: z mala voluntas velud hostis interior roboratur. Et ideo multa misericordia deus vtitur quãdo flagellat peccatorem. 2. Machab. 6. Etenim multo tẽpore nõ sinere peccatorib9 ex sentẽtia agere sed statim vltiones adhibere: magni beneficij est indicium. Et ideo rogandus est dñs vt flagellet hõs. Qm̃ grauata est super me manus tua: cõuersus suz in erũna mea dum configitur spina. Nota hic practice de precibus fiendis ad deuz: vt auarus diues perdat diuitias. luxuriosus sanitatem. Ambitiosus: Fenorem zc. et hoc vt cõuertatur. sic rogabat Dauid sepe contra peccatores.

¶ Scds radius patientie virtualis. Ideo dici virtualis qr duplex est patientia equali voce tamen .s. vitiosa seu ficta z virtuosa. Simulata est quãdo homo sustinet patienter iniurias: qr nõ potest se vindicare aut vt appareat alĩqs phs: sicut narrat Boeti9 de quodam zc. Sed virtuosa est quando

ꝑpter deum vel propter bonum proximi su
stinet ⁊c. Hanc habuit Hieronym⁹. Hic hy-
storiam quando fuit derisus a clericis: pro-
pter vestem muliebrem ⁊c. Moraliter dic
vt expedit ⁊c.

¶ Tertius radius continentie virginalis.
Hec est maxima virtus ⁊ tanto preciosior
quanto rarior: Apoc. 3. Habes pauca nomi
na in sardis: qui non inquinauerunt vesti
menta sua: ⁊ ambulabunt mecum in albis
quoniam digni sunt ⁊c. Expone sicut habetur post
festum trinitatis sermo. 25. parte. i. Hic de
virginitate Hieronymi: ⁊ quia virtus in in
firmitate perficitur. 2. Cor. 12. Ideo fuit in
eo virginitas perfecta: quia fuit probata in
multis tentationibus: sicut ipse refert in epi
stola ad Eustochium de virginitate seruan
da: ⁊ habetur in legenda. Et quia sine ce-
rere ⁊ bacho friget venus: ideo ieiunabat
asperrime. De cibo inquit ⁊ potu taceo cum
etiam languentes aqua frigida vtantur ⁊
coctum aliquid accepisse luxuria sit. Duo
ergo remedia habebat. s. ieiunium ⁊ oratio
nem. Nota moraliter ⁊c. Hoc genus demo
niorum non vincitur nisi in ieiunio ⁊ ora-
tione. Et hoc est verum quod Hieronym⁹ fuit
virgo. Ipse tamen de se ita scribit ad Pam
machium in apologetico circa finem. Virgi
nitatem in celo prefero non quia habeo sed
quia magis miror quod non habeo. Sed contrarie
tatem hanc tollat verbum basilij dicentis.
Mulierem ignoro ⁊ tamen virgo non sum.
Fuit autem tantus radius in eo virginita
tis sincere quod etiam ad alios eius virtus ex
tendebat. Nam vt scribit Jo. an. in Hiero
nymiano. Quedam sancte monialis nobi-
lis genere ⁊ moribus feminarum pulcherri
ma. etate iuuencula. sed discretione iam ca-
na. deuotissima erat beati Hieronymi. de
qua cum quidam nobilis iuuenis physloca
ptus ardentissime fuisset. accessit ad quen-
dam magum qui misit ad eam seducendam
quendam demonem. qui cellam eius intrare
non potuit ꝑpter imaginem Hieronymi in
cella depictam: reuertit igitur demon ad ma-
gum narrans ei quare intrare nequiuit. quo
a mago deriso ⁊ dimisso. alium demonem mi
sit magus qui similiter intrare non potuit.
Quinimo per horam manere ibi coactus
alte clamabat si me Hieronyme hinc sinis
recedere. huc amplius non reuertar. Ad quem
concurrentes moniales precedente cruce in-
terrogauerunt causam aduentus sui: qua
cognita ad preces diaboli rogantibus Hie
ronymum eis vt dimitteret demonem statim
diabolus recessit ⁊ magum illum durissime
flagellauit: qui conuersus ⁊ Hieronymum
deprecans ⁊ artem magicam abiurans li-
beratus est per annum tamen iacuit impos cor
poris sui ⁊ tandem comburens libros artis
sue ⁊ vendens omnia que habebat illa pau-
peribus erogauit. Post annum vero clau-
dens se in spelunca qua Hieronymus per
quadriennium habitauerat magnum culmen
sanctitatis attigit. Ille vero infelix iuuenis
nocte quadam laqueo se suspendens: vita
simul temporali ⁊ perpetua se priuauit: ⁊ hoc
exemplum dicit infert Cyrillum.

¶ Quartus radius obedientie generalior
quia qui totam legem seruauerit. offen
derit autem in vno factus est omnium reus
Jaco. 2. Nota Factus est omnium reus.
Primo quo ad auersionem ab incommuta
bili bono. Secundo quo ad priuationem gra
tie. Tertio quo ad priuationem glorie.
Quarto quo ad incursionem pene damni
eterne. Fuit ergo Hieronymus obediens
in omnibus etiam consilijs cuius obedien-
tie merito etiam bruta animalia ⁊ ferocia
deus subijciebat sibi: sicut tempore innocen-
tie fuerat in primis parentibus. Hic hysto-
riam de leone. Moraliter dic vt expedit ⁊c.

¶ Quintus radius perseuerantie finalis ⁊c.
Hic eius mortem ⁊ exhortationem suam ad
discipulos apostropham ad mortem ⁊c. Et
qualiter post mortem apparuit anima sua
Cyrillo Jerosolymitano Episcopo. Et etiam
Augustino cum Joan. bap. ergo Inextin-
guibile est lumen illius.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Francisci. Sermo vn⁹.

Mihi absit
gloriari nisi in cruce do-
mini nostri Iesu xpi. Gal. 6
Et in epistola hodierne fe
sti initatis. Ista verba ap-

proprio in persona beati Francisci dicentis cum apostolo. Mihi absit &c. De eo ergo erit sermo hodie. Sed prius salutetur virgo &c. Pro declaratione verborum est notandũ q conclusio vera est in sacra theologia approbata etiam per phos morales. Et not. Tho. i. 2. q. 2. ar. 7. q. 5. ar. 8. q omnis homo desiderat esse beatus sive sit fidelis sive infidelis iudeus sarracenus &c. Quilibet enim naturaliter desiderat beatitudinem: quod determinat Tho. esse verum accipiendo beatitudinem sm cõmunem rationem beatitudinis. Cõmunis enim ratio beatitudinis est vt sit bonum perfectum. Nam vt ait Boetius. 3. de consolatio. Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et alibi. Beatitudo est summi boni tota simul & perfecta possessio. Secundũ hoc ergo naturaliter & ex necessitate voluntas humana appetit beatitudinem. Est enim ipossibile q appetitus humanus nõ feratur in bonum: quia bonum est qđ omnia appetunt. Et ideo dicit Aug⁹. 13. De trinitate q omnes homines cõueniunt in appetendo vltimum finem qui est beatitudo. Et Boetius. 3. de consolatione. Est enim inquit mentibus hominum veri boni inserta cupiditas. Si vero accipiatur beatitudo sm specialẽ rationem beatitudinis .s. quãtum ad id in quo beatitudo consistit: sic non omnes cognoscunt & consequenter nec omnes appetunt beatitudinem. Quomodo autem homines errent in cognitione summi boni: notandum q quia bonum omnia appetunt. ideo sm aliquid est bonũ sm hoc appetitur. Est autem triplex bonũ .s. vtile. delectabile. & honestum. Homines igitur sibi ipsis derelicti circa appetitum inordinatum huius triplicis boni versantur: vnde quidam bonum vtile preferentes: posuerunt felicitatem suam in diuitijs. Alij vero preferentes bonum delectabile: felicitatem suam posuerunt in delitijs. Alij preferentes bonum honestum. posuerunt in honoribus regnis & potentijs &c. male iudicantes de honesto. Et horum scolas sequũtur omnes mundani post corruptionem nature in primo parente: qui fuit primus sector harum opinionum quarum diabolus inuentor fuit & persuasor. Gen. 3. In quacunq3 die comederis ex eo eritis sicut dij. ecce bonum honorabile. Scientes bonum & malum: ecce bonum vtile. Et sequitur. Vidēs ergo mulier q bonum esset lignũ ad vescendum &c. ecce bonũ delectabile. Omnes ergo homines mundi secuti sunt scolam istam vsq3 ad christum. Ideo dicitur .i. Jo. 2. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia oculorum quãtum ad bonũ vtile. quod appetitur in diuitijs: aut cõcupiscentia carnis quãtum ad bonum delectabile quod est in delicijs: aut superbia vite quãtum ad bonum honorabile quod appetitur in honoribus. Et de eisdem tribus diabolus tentauit christum: sicut patet bene considerantj. Nam ostendens diabolus omnia regna mundi dixit. Hec omnia tibi dabo. ecce bonum vtile. Item Dic vt lapides isti panes fiant: ecce bonum delectabile. Item Mitte te deorsum: ecce bonũ honorabile: quia ad nihilum profuisset volare nisi ad vanam gloriam & ostentationẽ. Sed christus confũdit scolam diaboli a cõtrarijs argumentis vt patet ibidem. Et hec tria apparebant in illo adolescente diuite de quo legitur Mat 19. De quo tria dicuntur .s. q erat diues quãtum ad bonum vtile. adolescens quãtum ad bonum delectabile. In illa enim etate consueuerunt homines plus viuere in delectationibus corporis. Item vt dicit Lucas. 18. Erat princeps & hoc quãtum ad bonũ honorabile. Christus ergo veniens in mundũ cõtra hoc triplex bonum tenuit scolam contrariã. docēs triplicem paupertatem quã etiã suadebat predicto adolescenti licet ipse doctrinã xpi non caperet. Contra istas ergo tres opiniones predictas christus docuit dicens Qui vult venire post me abneget semetipsum: cõtra bonum honorabile. Et tollat crucem suã cõtra delectabile Et sequatur me. cõtra bonũ vtile. Mat. 8. Vulpes foueam habent &c. Nota etiam q phi male iudicabant de beatitudine. Dicebant enim stoici beatitudinem in virtute animi consistere. peripatetici in cognitiõe veritatis. Epicuri in voluptate.

Nos aūt dicimus duplicem beatitudinem.
Unam vie que est imperfecta. Alteram pa
trie que est perfecta. Prima consistit in
virtuosa vita. Unde dicit phs in .i. ethico.
Quod beatitudo seu felicitas est operatio
ſm virtutem perfectam. De qua dicit psal
mista. Beati immaculati in via ⁊c. Scda
beatitudo patrie est perfecta ⁊ hec duplex
est. Una est creata que nos in patria beati-
ficat formaliter. Altera increata q̄ nos bea
tificat effective. s. ipse deus. Prima bea-
titudo creata est tanq̄ finis quo quiescit.

Scda. s. increata est tanq̄ finis in quo qe
scitur. Quidam igitur ponunt ultimam ⁊
beatitudinem in divitijs sicut sunt avari: q
exponunt corpus ⁊ aīam pro divicijs acqui
rendis. sed sunt in maximo errore. Nō enim
divitie sunt finis hois: sed homo est finis di
vitiarum. Preterea per beatitudinem acq
rit homo maximam delectationem. gaudiū
⁊ leticiā: sed et divitijs homo affligitur po
tius: propter quod dñs divitias nuncupat
spinas Luc. 7. Et Mat. 13. Unde versus.
Dives divitias nō congregat absq̧ labore.
Nō tenet ab metu nō deserit absq̧ dolore.
Preterea ad idem facit Prover. 17. Ubi
dicit. Quid prodest stulto habere divitias
cum sapientiam emere non possit. Hanc au
tem veritatem manifestius homo cognoscit
in morte: in qua nil de suis divitijs impor-
tat nisi triste linteamen vel saccum. ps. Dor
mierunt somnum suum ⁊ nihil inve. omnes
vi. di. in ma su. ps. 75. Et alibi. Et relinquēt
alienis divitias suas ⁊ sepulchra eoꝝ do. si.
in eternum. ps. 48 Et alibi. Thesaurizat ⁊
igno. cui congregabit ea. ps. 38. Ideo dicit
Aug. 5. de civitate dei. c. 19. Felices vel nos
vel filios nostros non divitie terrene faciūt
aut nobis viventibus amittende aut nobis
mortuis a quibus nescimus vel forte a qui-
bus nolumus possidēde. Quidam vero po
nunt beatitudinem in delicijs ⁊ voluptati-
bus: sicut fuerunt epicuri pro quibus adipi
scendis exponunt animas ⁊ corpora: sed er
rant quia ut ait. Boe⁹. 3. de cōsolatione. Tri
stes exitus esse voluptatum quisquis remi-
nisci libidinum suarum volet: intelliget: iux-
ta illud. Risus dolore miscebitur: ⁊ extrēa
gaudij luctus occupat Prover. 14. Que si
beatos efficere possent: vel certe est quin pe
cudes quoq̧ beate esse dicantur. Hec ille.
Et ibidem dicit. Quid autem de voluptati
bus corporum loquar: quarum appetentia
quidem plena est anxietatis. satietas peni-
tentie. Hec ille. Ex quibus infertur q̧ epi-
curi qui dixerunt beatitudinem in volupta-
te consistere: aut pecudes quoq̧ beatitudi-
nis fecere participes: aut ipsi pecorib⁹ simi-
les fuere. quod etiam sibi a noie convenire
versus est. Quidam vero posuere beatitudi
nem in honoribus: sicut sunt superbi quoꝝ
finis est honor. dignitas ⁊c. sed cum honor
finiatur in morte: patet hoc non esse perfe-
ctum bonum. Et confirmatur ratio quia bea
titudo est in beato. non autem extra beatū
honor autem non est in honorato sed ma-
gis in honorante qui reverentiam exhibet
honorato: ut phs dicit in .i. Ethico. ergo ⁊c.

Scda ratio est: quia honor est bonum ad
aliud ordinatū: quia ut dicit ps in .i. Ethi.
Honor est retributio reverentie in testimo-
nium virtutis. Tertia ratio quia honor
est bonum extrinsecum cum sit reverentia
exhibita per quedam exteriora signa: beati
tudo autem sive sūmum bonum est bonum
intrinsecum. ergo ⁊c Quidam vero ponūt
beatitudinem in scientia: sed ſm hoc etiam
demones essent beati. Et preterea scientia
inflat charitas autē edificat. i. Cor. 8. Qui-
dam vero in potentia. D quorum numero
fuit Arphaxat rex medorum. De quo scri-
bitur Judith. i Qui gloriabatur quasi po-
tens in potentia exercitus sui: ⁊ in gloria
quadrigarum suarum. Sed quod tales er-
rent probat mutatio status ⁊ eventus for-
tune que adeo multis fuit adversa potenti
bus. q̧ caderent a potentia sua: sicut ⁊ ipse
Arphaxath. De quo scribitur ubi supra q̧
Nabuchodonosor obtinuit eum in campo
magno ragau ⁊c. Sic ⁊ Darius fuit devi
ctus ab Alexandro. Hannibal a romanis
Troya a grecis. Unde ait Seneca in 6
Tragedia in principio in persona Hecu
be uxoris Priami Quicunq̧ regno fidit. ⁊
magna potens dominatur aula. Nec leves me
tuit deos. aīamq̧ rebus credulam letis de-
dit: me videat ⁊ te Troya. Non unq̄ tulit
documenta fors maiora: q̄ fragili loco sta-
rent superbi. Item Virgilius in. 2. Eney.
Hic finis Priami fatorū hic exitus illum

fo:te tulit:pro lapsa videntem p̄gama. Tot condam populis terrisq̄ superbum regnato-rem Asie. Et infra iacet ingens littore trun-cus. Excusa te quare allegas poetas: quasi extorqueas clauam de manu herculis ad veritatē astruendā: vt notat Gratianus in decretis.37.di.per totum. Item Prouer.xi. Circulus aureus in naribus suis:mulier pul-chra ₇ fatua. Quis pulchritudo est cū sup-bia:iuxta illud Fastus inest pulchris sequi-turq̄ superbia formā. Quā vultus honorat dedecorant mores.rara est concordia for-me atq̄ pudicitie. Quidā ponunt beatitu-dinem in pulchritudine sicut sunt vane mu-lieres. Sed fallax gratia ₇ vana est pulchri-tudo:mulier timens deū ipsa laudabitur. Prouer.vlti. Quidā vero in fortitudine ₇ viribus hōis corporis. Sed fm hoc leones ₇ alia alalia hoībus fortiora essent quoq̄ beatio-ra. Cōtra q̄ Aug.in.8.de ciui.dei reprobās opinionem illoꝝ qui dicebant demones me-liores hoībus ꝓpter corpora imortalia que dicebant illos habere:sic ait.c.15. Quādobrē absit vt iste cōsiderans oīs veraciter religio-sus ₇ deo subditus:ideo arbitretur demo-nes seipso meliores q̄ habeant corpora me-liora.aliogn multas sibi ₇ bestias prelatu-ras est que nos ₇ acrimonis sensuum ₇ mo-tu facillimo atq̄ celerrimo ₇ valentia viriū ₇ annosissima firmitate corporum vincant Quis hōim videndo equabitur aquilis ₇ vulturibus. Quis odorādo canib⁹: Quis velocitate leporibus.ceruis. oībus auib⁹: Quis multum valendo leonibus ₇ elephā-tis: Quis diu viuendo serpentibus: q etiā deposita tunica senectutem deponere atq̄ in iuuentutem redire phibentur: Sed sicut hīs oībus ratiocinando ₇ intelligendo me-liores sumus:ita etiam demonibus b̄n atq̄ honeste viuēdo meliores eē debemus. Hec ille. Cōmunis aūt ratio quare in nullo pre-dictoꝝ bonoꝝ beatitudo consistit: est quia beatitudo est bonum pfectum. Id autem est bonum perfectū quo quis adepto nihil vlterius desiderare queat:vt ait Boetius in 3.de conso. Certum est aūt q̄ quecūq̄ dicto-rum bonoꝝ possideantur quimmo etiam si simul oīa habeātur.appetit⁹ habeātur:ap-petitus hoīs nunq̄ satiatur:sed semper po-tiora desiderat. ergo rē. Et de ambitione

honoꝝ patet.Ps. Superbia eoꝝ qui te ode-runt ascendit semper. De diuitiis etiam pa-tet. Unde Boetius.

Si quantas rapidis flatibus incitat pon-tus versat harenas.

Aut quot stelliferis edita noctibus celo sy-dera fulgēt.

Tātas fundit opes:nec opes retrahat ma-num pleno copia cornu.

Humanum miseras haud ideo genus ces-set flere querelas.

Quāuis vota libens excipiat deus multi ꝓdigus auri auri.₇ claris auidos ornet ho-noribus nil iam parta videntur:sed quesita vorans seua rapacitas alios pandit hya-tus. Hec ille. Ex predictis ergo patent due ꝯclusiones. Prima q̄ oīs homo naturali-ter desiderat esse beatus. Secūda q̄ multi errant in eo in quo consistit beatitudo: ₇ hoc est q̄ ēt ꝓbat Boe⁹ in.3.de ꝯso.dicēs. Ois mortalium cura quā multiplicium stu-dioꝝ labor exercet.diuerso qdē calle proce-dit:sed ad vnum tn̄ beatitudinis finē nitit̄ peruenire. Videamus ergo nos qd est illud in quo vera beatitudo consistit. Certe nihil aliud nisi cognitio ₇ visio diue essentie. Un-de dn̄s Jo.17. Hec est aūt inquit vita eter-na:vt cognoscant te soluz verum deū ₇ quē misisti Jesum christuz. Et idcirco in hoc de-bet homo ponere finem suū ₇ in hoc gloria-ri.nō aūt in bonis mūdi nec in aliqua crea-tura. Bona.n.tpalia sunt media qb⁹ admi-niculamur ad ꝑueniendū ad vltimū finem q est vita eterna. Jō bonis tpalibus debe-mus vti.nō frui:aliogn ꝑuertitur ordo ₇ im-peditur finis. Nota similitudinez ad hoc quā ponit Aug⁹ in.1.lib. de doctrina christiana: vbi sic ait. Q̄do si essemus pegrini qui bea-te viuere nisi in p̄ria nō possemus. Eaq̄ pe-grinatione vtiq̄ miseri ₇ miseriā finire cu-piētes in p̄riaz redire vellemus. Opus eēt vel terrestribus vel marinis vehiculis qbus vtendū esset:vt ad p̄riam qua fruendū erat ꝑuenire valeremus. q̄ si amenitates itine-ris ₇ ipsa gestatio vehiculoꝝ nos delecta-rent:cōuersi ad fruēdū his qbus vti debui-mus:nollemus cito viā finire.₇ ꝑuersa sua-uitate implicati alienaremur a p̄ria cui⁹ sua-uitas faceret beatos:sic hmōi mortalitatis vita pegrinantes a dn̄o.si redire in patriez

volumus vbi beati esse possimus: vtendum est hoc mūdo nō fruendū vt inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciant. hoc est vt de tpalibus corporalibusq; rebus eterna et spūalia capiamus. Hec ille. Ideo Iere.9. Et loqtur deus per os pphete. Nō glorietur sapiens in sapientia sua: et nō glorietur fortis in fortitudine sua: et nō glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur q gloriatur: scire et noscere me: qr ego sum dns. Et concordat apls.2. Cor.10. Qui gloriatur ingt: in dño glorietur. Non eni q seipm cō. ll.pro.est. sed quē deus cōmendat. Hoc aūt paucis datum est: qr pauci qui noscere possunt vera bona. Unde dns Mat.xi. Confiteor tibi pater dne celi et terre: qr abscōdisti hec a sapientibus et prudētibus et reuelasti ea paruulis. Ita pater qm sic placitū est ante te. Nota A sapien. et pruden. Licet enim hij de hac veritate. sciant bene studere. legere. disputare. predicare. et buccis crepātibus intonare: tn nō intelligunt qr non intus sed foris legunt. Quia igitur btūs Franciscus vere cognouit in quo humana beatitudo consistit. etc: ideo nō in diuitijs posuit gloriā suam. non in voluptatibus. non in honoribus. non deniq; in alijs temporalibus reb9. sed in eo per quod vera beatitudo conquiritur. Quid est illud nisi crux xpi? Ideo dicit ipse in themate pposito. Mihi absit gloriari etc. Patet thema. Quia autem nō in verbis sed in factis virtus consistit: ideo volens beatus Franciscus perfecte in cruce christi gloriari. ipsam crucem christi pfecte amplexatus et imitatus est. Pro cuius intellectu et declaratione nota q in cruce christi sunt quattuor dimensiones quātitatiue: qui fuerunt moraliter et perfecte in beato Francisco etc.

¶ Prima est latitudo: et hec significat dilectionem generalem.

¶ Scda est pfunditas: et hec significat humiliationem cordialem.

¶ Tertia est sublimitas: et hec significat cōtemplationem supernalem.

¶ Quarta est lōgitudo: et hec significat durationem finalem.

¶ De istis quattuor dimensionibus loqtur apostolus et ego cum ipso pro vobis orans hoc modo. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrē dni mei Iesu christi. Ex quo ois paternitas in celis et in terra nominatur: vt possitis comprehendere cum oibus sanctis. que sit latitudo. et lōgitudo. sublimitas et profundum Ephe.3. Istas quattuor dimensiones crucis Aug.in.2.lib. de doc. christiana exponens sic dit. Crucis latitudo dicitur in transuerso ligno: quo extenduntur manus. Longitudo a terra vsq; ad ipsam latitudinem quo a manibus et infra totum corpus affigitur. Altitudo a latitudine sursum vsq; ad sūmum: quo adheret caput. Profundum vero quod terre infixum absconditur. Quo signo crucis ois actio christiana describitur bene operari in xpo et ei perseueranter inherere. sperare celestia sacramenta non prophanare. Hec ille. Si vis istas dimensiones videre expositas allegorice: vide post festum trinitatis ser.iiij. qui incipit Dites facti estis etc. pte.6. in additione ibi posita que incipit. Per latitudinem crucis.

¶ Prima ergo dimensio est latitudo que est vt homo sciat habere cor latum et amplum ad dilectionem dei et proximorum non solum amicorum sed etiā inimicorum. Et dicam vobis mirabile q latius dz esse cor christiani ad dilectionē q̄ celū empyreū: qd est latius et maius corpus q̄ sit in rerum natura. Qd declarat sic. Celū empyreum q̄uis sit imensurabile: tn non pōt recipere nisi psonas bonas et sanctas. Non.n. pōt recipe infideles nec malos vanos. Sed cor christiani debet esse latius: qr oēs debet diligere i deo tam bonos q̄ malos. amicos et inimicos. fideles et infideles. iudeos aggarenos. barbaros et scitas. Bonos qdē debet diligere vt cōseruent in sancta vita et fide. Malos aūt vt ad pniam cōuertant. Sic faciebat Dauid di. Ambulabā in latitudine: qr mandata tua exqsiui. Nota Mandata tua. Mandata dei sunt de dilectione dei et pximorum: tam bonorum q̄ malorum. Unde Mat.5 Audistis qr dictū est antiqs. Diliges pximum tuū et odio ha. inimicū tuum. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vestros. benefacite hijs qui oderunt vos et orate pro psc. et cal. vos etc. De hoc mandato loqt psalmista di. Ois cōsumationis vidi finē. latum mādatum tuū nimis. Nota Ois cōsumatiōis

omnis cōdilectio ⁊ status huius mundi finē
habebit sicut dñia tēporalia. prelationes. cleri-
catus. ⁊ matrimonia. diuitie. ⁊ honores. di-
gnitates ⁊c̃. Sed mādatū de dilectione nō
habet finem: qnimo post mortē magis per-
ficitur: q꜡ charitas nunꝗ̄ excidit. i. Cor. xiij.
Istam ergo primā dimensionē latitudinis
charitatis: O ꝗ̄ excellenter habuit beatus
Fran. erga deum ⁊ proximū. Primo igitur
erga deū quem maximo feruore diligebat.
De cuius feruore magnitudine quattuor si-
gna mōstrauit deus. Primum signū fuit
qñ ingressus ecclesiā sancti Damiani audi
uit ab imagine crucifixi ter sibi dicēte. Frā
cisce vade ⁊ repara domū meam que vt cer
nis tota diruitur: Ab illa ergo hora anima
eius liquefacta est ⁊ crucifixi cōparatio eiꝰ
cordi mirabiliter est infixa ⁊c̃. Dic hystoriā.
Ex tūc ergo tanꝗ̄ ebrius ⁊ vere ebriꝰ illo
vino qđ venditur in taberna pādisi. oīa re
liquit amore xp̄i ⁊ seipm̄ denudauit: adeo
ꝙ etiā femoralia patri reliquerit. Scḋm
mirabile signū fuit qñ in visione sup se sera-
phin crucifixum aspexit: ꝗ crucifixionis sue
signa sic ei euidēter impressit. vt crucifixus
videretur ⁊ ipse. vnde tunc fuerūt sibi stig-
mata impressa manibus. pedibus. ⁊ lateri O
mirabilis dilectionis signū. Unde poterat
dicere illud qđ hodie in ep̄la sue festiuitatis
cantat̃. Ego stigmata dñi Iesu in corpore
meo porto Gal. 6. Tertiū signū fuit qñ
visus est a fratribus in curru ignis ⁊c̃.

Quartū signū fuit: q꜡ sic afficiebatur ad
deum ꝙ oēs creaturas etiā irrationabiles
inuitabat ad laudem creatoris. Unde semel
ambulans per paludes venetiarū inuenit
maximā auium multitudinē cantantium in
palude ⁊c̃. Dic hystoriā. Itē alias inuenit
quādam multitudinē auiū ⁊ eas velud ra
tiones pticipes salutauit ⁊c̃. Et q꜡ sic erat
affectus ad deum: idcirco diuina bonitas
etiam creaturas habentes solum esse sibi
subdebat. Nota quando cyrurgicus venien
te ad eum cauterizandum propter infirmi-
tatem oculorum: rogauit ignem vt curiali-
ter secum transiret ⁊c̃. ⁊ nullam lesionē nec
penam sensit a ferro ignito ⁊c̃. De dilectio-
ne vero sua erga proximum: quis sufficien-
ter posset exprimere? Nam omnes largo di
ligebat affectu. presertim leprosos osculan-
do: quos naturaliter maxie horrebat. Mo-
tus etiam maxima charitate ad proximos
fecit ordinem suum in maxima ⁊ artissima
paupertate: quo fundato fuit sibi dictum ꝙ
regula erat multum fortis nec posset serua-
ri: ideoꝗ̄ temperaret. Respondit. Ego scripsi
quod christus ore suo ordinauit: ideo nihil
mutarem quia seruus in littera domini ni-
hil potest mutare ⁊c̃. beatus ille qui seruat
regulam suam. Uix de mille vnus eam ser-
uat ⁊c̃. Item fecit duos alios ordines. s. se-
cundum pro mulieribus. Item tertium pro
quolibet etiam in matrimonio existente qui
non est proprie religio: sed quidam modus
viuendi bene: vt notat Glo. in cle. Cum ex
eo: de sen. ex co. ⁊ in cle. pñia: de religio. domi.
Fuit etiam tante charitatis erga proxios
etiam infideles ꝙ pro conuersione pagano-
rum iuit ad soldanum babilonie. exponēs
se maximis periculis ⁊c̃. Tribus autem vi-
cibus versus partes infidelium ⁊c̃. egressus
sed bis diuina dispēsatione prohibitus ter
tia tamen vice post multa opprobria. vin-
cula. verbera. ⁊ labores innumeros. ad con
spectum soldani babilonie: domino ducen-
te peruenit. Dic hystoriam. Patet quomo
do habuit primam dimensionem crucis. s. la
titudinem. Nota moraliter prout expedit.
¶ Scḋa dimensio est profunditas ⁊ signat
humilitatem ⁊c̃. Nota triplicem gradum
humilitatis. Unus est subdere se maiori: ⁊
hic est bonus. Scḋs est subdere se equa
liter: ⁊ hic est melior. Tertius est subdere
se minori: ⁊ hic est optimus. De hoc triplici
gradu humilitatis loquitur dominus dicēs
Mat. iij. Sinc modo: sic ei decet nos imple
re omnem iustitiam. Glo. i. Omnem humili
tatem. Hunc gradum optimum humilita
tis habuit beatus Franciscus quia sem-
per subesse ꝗ̄ preesse malebat. Ideo gene-
rali cedens officio guardianū petijt cuius
volūtati p omnia subiaceret. Fratri quoꝗ̄
cum quo solitus erat ire semper obedien-
tiam permittere consueuerat ⁊ seruare.
Unde bene implebat illud verbum di-
uinum. Quanto magnus es: humilia
te in omnibus Eccli. 3. Unde ⁊ humi-
litatis causa fratres suos voluit voca-
re minores: ⁊ prelatos sui ordinis mini-
stros: iuxta illud domini. Quicunque vo-

fuerit inter vos maior fieri:sit vester mini-ster Luc.22. Nota hic qn̄ frater Dñicus et ipse fuerunt interrogati a dño Hostiensi q postmodū fuit papa cur nō facimus de vestris fratribus epōs et plātos ⁊c. Vide in legenda. Fuit et tante humilitatis: vt potius mallet de se vituperiū audire q̄ laudem. Ideo cū populi merita in eo secita/tis extollerent: precipiebat alicui fratri vt verba ipsum vilificātia suis auribus incul-cando pferret. Cūq₃ frater ille licet inuitus eū rusticū et mercenariū imperitū et inutilē diceret: exhilaratus dicebat. Benedicat tibi dñs: q₂ tu verissima loqueris et talia me decet audire. Quicqd etiā prinebat ad sui excellentiā occultabat. Vn̄ diligenter do/nec vixit sua stigmata abscondebat. Quidam tn̄ in vita hec viderunt sed in morte plurimi cōspexerunt. Semel etiā socius suus vidit cathedram ⁊c. Vide in legenda. Patet ergo magna humilitas sua. Et q₂ vt ait Greg. Paupertas in bonis mētib⁹ solet esse custos humilitatis: ideo voluit eē pauperrimus. vnde pauptatē vocabat dominam suam.

¶ Tertia dimensio est sublimitas: et signifi-cat cōtēplationē supernalē per quā aīa ad celestia sublimat: terrenis oībus subtra-ctis. Hanc etiā q̄ maxime habuit beatus Fran. Vn̄ dī in vita eius q̥ suspendebat multotiens tanto cōtēplationis excessu: vt supra semetipsum raptus: et .s. humanū sensum aliqd sentiens: qdnam ageret circa se exterius ignoraret. Aliqn̄ etiā₃ visus est nocte orans manibus ptēsis ad modū cru/cis toto corpore sublevatus a terra: et nube-cula quadam ptegente circūdatus et illu-strationis miraculis intra mentem mira cir-ca corpus illustratio testis esset. vn̄ et alti/tudine cōtēplationis etiam spū pphie cla-ruit etiā anteq̄ cōuersionis habitū susci-peret. Nota exēplum qn̄ captus cum qbusdā₃ perusinis et incarceratus exultabat. cū ceteri tristarentur. Et interrogatus quare? Rn̄dit: q₂ adhuc sanctus p totum mundū adorabor.

¶ Quarta dimensio est longitudo: et signi-ficat durationē seu pseuerantiā finalē. que inter ceteras virtutes sola coronat. i. Cor. 9. Nescitis q̥ hij qui in stadio currunt oēs quidē currunt sed vnus accipit brauium. Nota Unus. i. pseuerans. De ista longitu-dine pseuerantie dī ps. 93. Domū tuā₃ decet sanctitudo dñe: in longitudinem dierū. Nota Domū tuam. i. psonam denotā que est domus dei. In longitudinē dierum. i. p totā vitam. Ratio q₂ labor et seruitiū deb₃ correspondere mercedi et eᵒ: sed merces vite sancte est longitudo dierū. i. q̄dia est deus. ps. Longitudine dierū repleto eū. er-go et salarium. i. vita bona d₃ esse in longi-tudinē dierū. i. q̄dia ipse erit homo. Beat⁹ igit Fran. de virtute in virtutē semp pfi-ciens vsq₃ ad vltimā vite horā: meruit tandem videre deum deorū in syon. Et q₂ xp̄s cōfixus erat cruci in hac vita: ideo conre/gnat in alia et factus est socius cōsolatio-num et glorie: qui fuerat socius passionum et pene. iuxta illud. 2. Cor. i. Scientes qm̄ si-cut socij passionū estis: sic eritis et cōsolatio-nis. Et iuxta illud Ro. 6. Si enim cōplan-tati facti fuerimus similitudini mortis ei⁹: simul et resurrectiōis erimus. Et subdit. Si aūt mortui sumus cum xp̄o: credimus q₂ simul viuemus cum illo. Vī: eius mortē preciosam. Deo gratias. Amen.

¶ De beato Luca euangelista.
Sermo vnus.

Salutat vos Lucas carissimus. Colos. vlti. Sicut totum officium et festiuitas hodierna ē de beato Luca euāgelista: sic erit et sermo: et habebimus multas bonas doctrinas et exēpla salutifera ex vita sua ⁊c. Salutat virgo ⁊c. Salutat. i. salutē eternā₃ vobis optat. Pro huius verbi declaratione est notandū q̥ sit qō in sacra theologia verū virtutes theologice que habent hic ab hoīe in via remaneant post mortē in pria? Pro cuius qōnis determinatiōe: ē notādū q̥ fm̄ sniam Tho. i. 2. q. 67. ar. 3. Dic latius pro intellectu huius qōnis fm̄ Tho. ibi q̥ iperfectio est qnq₃ de rōne rei et prinet ad spēm ipsius: sicut defectus rōnis prinet ad rōnē spēi equi vel bonis. Et q₂ vnū et idē₃ manēs nō pōt trāsferri de vna spē in aliā: inde est q̥ tali iperfectione sublata tollitur

spēs rei: sicut iam non esset bos vel equus si
esset rationalis. Quicq3 vero imperfectio nō
pertinet ad rōnem spēi: sed accidit in indiui-
duo śm aliqd aliud sicut alicui hoi. Quicq3
accidit defectus rōnis inquantum impedit
in eo rōnis vsus ꝓpter somnum vel ebrie-
tatem vel aliquid hmōi. Patet aūt ꝙ tali
imperfectione remota nihilominus substan
tia rei manet: Hec Tho. vbi supra. Modo
sicut est in naturalibus sic in virtutibus ꝛc̄.
Dic vt infra. Quedam. n. virtutes de sui rō
ne importent defectum ꝛ imperfectionem.
Quedā vero nō. Virtutes importantes de
fectum de sui rōne: sunt sicut fides ꝛ spes.
De rōne enim fidei est imperfectio cognitio
nis. Ponitur enim in eius diffinitione. Fi-
des est substātia sperandarū rerum ꝛ argu
mentum nō apparentium: vt dicit Heb. xi.
Et Aug. dicit. Quid est fides? Credere qd̄
nō vides. Sic etiam de rōne spei est qd̄ id
qd̄ speratur nondum habeatur. Spes enim
importat quendā motum in id qd̄ non ha-
betur. Unde Apls Ro. 8. Nam qd̄ videt
quis: quid sperat. Charitas autē est amor
qui de sui rōne non importat aliquā imper
fectionem. Potest. n. esse charitas ꝛ de ha-
bito ꝛ nō habito: ꝛ de viso ꝛ nō viso. Hoc
igitur presupposito. est dicendum ad qōnē
propositam: ꝙ virtutes que de sui ratione
important defectum sicut est fides ꝛ spes.
post hanc vitā nō remanent in aīa. Fides
enim vt dixi est cognitio rei nō vise. In pa-
tria autem videbimus deum sicuti est: vt di
citur. i. Jo. 3. Nunc enim videmus per spe-
culum in enigmate: tunc aūt facie ad faciē.
i. Cor. xiii. Et ideo tunc cessat fides. Nunc er-
go credimus ꝛ nō videmus: tunc aūt vide-
bimus ꝛ nō credemus. Unde Apls. i. Cor.
xiii. Ex parte enim cognoscimus ꝛ ex pte pro
phetamus. Cum aūt venerit qd̄ perfectum
est: euacuabitur qd̄ ex parte est. Nec potest
concurrere simul cognitio fidei ꝛ cognitio
perfecta que habetur per visionē: q2 ꝑfectio
ꝛ imperfectio que differunt rōne subiecti
non pnt in eodem subiecto cōcurrere. Quā
uis perfecta cognitio ꝛ imꝑfecta que diffe-
runt ratione obiecti. possunt in eodē subie-
ctione cōcurrere: sicut cognitio matutina ꝛ
vespertina in angelis: vt declarat Tho. vbi
supra. Dic pratice qūo nūc credimus vnum

deum ꝛ trinum: tunc aūt videbimus. Item
credim⁹ ꝙ Jesus xp̄s sit in dextera dei ꝛc̄.
tunc aūt videbimus ꝛc̄. Sic credimus de
virgine ꝛc̄. Et ideo dicit. 2. Cor. 5. Quādiu
sumus in corpore ꝑegrinamur a dn̄o. Per
fidem enim ambulamus ꝛ nō per spēm. Ex
quo patet ꝙ fides est ꝓpria peregrinātib⁹
nō ergo erit in patria. Eadem rōne nec spes
erit in futura vita: eo ꝙ tunc ꝙ iam habe-
bitur speratum: id ꝙ tunc nō habitum iam
speratur. s. diuino seruitio. Et qualis in san-
ctis in pr̄ia sit desiderium ꝛ expectatio glo
rie corpoꝝ: non tū est spes ꝓprie loquendo
neq3 śm ꝙ spes ꝛ virtus theologica: sic. n.
obiectum eius est deus nō aūt aliqd̄ bonū
creatum. neq3 śm ꝙ cōiter sumitur: q2 obie
ctum spei est arduum. Bonum aūt cuius iā
ineuitabilem cām habemus. non cōparat
ad nos in rōne ardui. vnde nō proprie di-
citur aliquis sperare se habiturum seu em-
pturum aliqd qd̄ statim in potestate eius
est vt emat. Et sic illi qui habent gloriam
aīe non ꝓprie dicuntur sperare gloriā cor-
poris: sed solum desiderare śm Tho. Pari
rōne dicimus ꝙ non sit in beatis virtus pe
nitentie. saltem quo ad actū: q2 pnia est do
lor de peccato cōmisso. Unde Ambro. Pe
nitentie est preterita peccata plāgere ꝛ plā
genda iterum nō cōmittere. Beati autē in
patria non dolent. Apoc. 21. Absterget de⁹
oēm lachrymam ab oculis sanctoꝝ ꝛ iam
non erit amplius neq3 luctus neq3 clamor
sed nec vllus dolor que prima abierūt. Un
de Maria magdalena non dolet modo in
vita beata de peccatis suis. nec Dauid nec
Paulus. nec Matheus. nec ceteri ꝛc̄. Ea-
dem rōne nec misericordia est post mortem
in aīa beata: q2 misericordia est habere mi-
serū cor de miseria alterius: in pādiso nūc
nulla est miseria. ergo ꝛc̄. Alie aūt virtutes
morales remanent quidem in aīa separata
quātum ad id quod est formale in eis: nō au
tem quātum ad id qd̄ est materiale. Et hoc de-
clara per Tho. i. 2. q. 67. ar. i. ꝛ. 2. vbi ponit
etiam de virtutibus intellectualibus dicēs.
ꝙ virtutes intellectuales manent post hāc
vitam quātum ad spēs intelligibiles que sūt
in intellectu possibili que se habent sicut for
males: non autem manent quātum ad fantas
mata que sunt quasi materialia in virtuti-

bus intellectualibus. Nam fantasmata destruuntur destructo corpore: et sic intelligit verbum apli. i. Cor. xiij. Siue sciētie destruet. Nam et in hac vita cōtingit per egritudinē corrūpi fantasmata et sic etiā scientiā corrūpi: nō tñ quantum ad spēs intelligibiles q̄ sūt in intellectu possibili sm Tho. Charitas aūt cum nullam in sui rōne imperfectionem importet semper durat: quinimo magis in alia vita pficitur. Quāuis enim charitas hac vita sit imperfecta respectu illius que habet in patria tñ imperfectio ista non est de rōne eius sed accidit ei. Unde apls. i. Cor. xiij. Charitas nūq̄ excidit. siue pphie euacuabunt. siue lingue cessabunt. siue scientie destruet. Charitas ergo que est amor dei et proximi nūq̄ deficit. Modo ad ppositum. Clarū est q̄ sancti in hoc mundo existentes habebant charitatē q2 aliās nō fuissent sctī. ex qua charitate moti orabant et desiderabant salutem oīum tam fidelium q̄ infidelium. Cum ergo charitas nō deficiat in morte sz remaneat et augeat ideo plus modo incōparabiliter desiderāt et orant saluationem nostram: iuxta illud. 2. Cor. xiij. Salutant vos oēs sancti. Salutāt i. saluationē vestram optant et desiderant et affectant oēs sancti. s. paradisi. Sed et similiter qn̄ aliquis sanctus honoratur et festiuatur a nobis in hoc mundo: tunc ille magis optat salutem nostram pꝑter multiplicationem intercessionū et deuotionum nostrarum non sic de illis qui veniunt ex vanitate potius ad ecclesiam q̄ ex deuotione. Quia igitur nos hodie agimus festum beati Luce: ideo ipse nostram salutem desiderat et affectat et hoc est q̄ dicit thema. Salutat nos Lucas medicus etc. Patet thema. Modo in hoc themate ponuntur tria vocabula. s. Lucas. medicus. carissimus: in quibus ostēduntur tres excellētie seu virtutes quas habuit beatus Lucas in hac vita.

¶ Prima est puritas virginalis: quia lucas.

¶ Secunda est dignitas doctoralis: quia lucas.

¶ Tertia est charitas principalis: quia carissimus.

¶ Prima virtus etc. Sicut enim btūs Jo. euāgelista inter aplos habuit istam excellētiam ita et Lucas inter oēs discipulos. Ideo dicitur Lucas a luce: in quo ostenditur puritas sua. Auctoritas. Proposui pro luce habere illam. s. psonam virginem Sap. 7. Uel dic illam. s. virginitatem. Unde de puritate beati Luce dicit Hierony. in prologo sup Act. aplor. Lucas athiocensis natione syrus. cuius laus in euangelio canitur aplorum christi discipulus. sine crimine in virginitate pmanens: deo maluit seruire q̄ mundo. Nota Sine crimine. i. peccato mortali: quia peccatū veniale nō dicit crimen. Nota hic q̄ differentia est inter peccatū. delictū. et crimen. Inter peccatum delictum sm Augu. hec est differentia: q2 peccatum idem est qd prauus actus. Delictum vero boni desertio quasi derelictum. Crimen vero est peccatum graue accusatione et dānatione dignissimū. 81. di. c. i. in fi. De hoc nota de peni. di. i. Si peccatum. Et predicta notat Glo. Jo. an. in regula peccatum lib. 6. Bene facit q̄ nota. 25. di. §. Criminis aūt appellatio. Ex predictis ergo nota q̄ beatus Lucas habuit puritatem nō solum a contagio peccati luxurie: sed oīs peccati mortalis. Practicam aūt huius vz. quonā modo se ab omnis macule mortalis contagio seruauit illesum vide supra in eodem festo ser. magistri Uin qui incipit Dignus est operarius mercede sua parte. i. Est etiā dr̄a inter flagitium et facinus sm Aug in. 3. de doc. christiana: vbi dicit sic Qd agit indomita cupiditas ad corrūpendum aīum et corpus suum: flagitium vocat qd aūt agit vt alteri noceat: facinus di. Mirum fuit quomodo potuit se sic conseruare cum esset infidelis et magnus medicus. Id dicam vobis modū practice quomodo conseruauit suam virginitatem: sicut potuit esse tripliciter.

¶ Primo inter parentes.

¶ Scdo inter studentes.

¶ Tertio inter attinentes.

¶ De primo. Eius pater et mater multum custodiebant ne aliquis posset eum docere vilitates de illa materia: nec loquendo nec opere etc. Docebant eum orare nec dicere mendacia etc. vnde magna culpa est parentum

tum si filij non sunt boni: q2 sicut dominus
qui committit ortum ortulano si arbores
nō sunt bone ₇ recte: culpa est ortulani. Ita
in proposito. Ortulani qui plantant arbo/
res in giardino christi.s.ecclesia: sunt illi de
matrimonio. Si ergo arbores non sunt re/
cte erga deum sed tortuose ad mandana
furta ₇ periuriam: culpa est parentum: qa
dum erant parui ₇c. Nam vt dicit textus
in.c.i.de delic.pue. Quis audeat affirma/
re. furta. mendatia. periuria. non esse pecca/
ta? At hijs plena est puerilis etas: quis in
eis non ita vt in maioribus punienda vi/
deantur. Concordant etiam legiste dicen/
tes q omne delictum cadit impuberez pre/
ter delictum carnis.ff.ad filiani.l.i.§. Im/
pubes. Et.l. Excipiuntur. Dic exemplum de
illo qui abscidit nasum matri in valētia ₇c.

Scdo beatus Lucas conseruauit se in/
ter studentes. Dic quomodo parentes eius
miserunt ipsum ad studium medicine: vt es/
set medicus. Modo iaz scitis quomodo cō/
muniter viuunt studētes ribaldice ₇c. Qui/
dam enim student in studio superbie ₇ va
nitatis. Quidam in studio auaritie ₇ cu
piditatis. Quidam in studio luxurie ₇ car/
nalitatis ₇c. Sed beatus Lucas separa/
bat se a societate illorum: quia qui tangit
picem inquinabitur ab ea Eccli.13. Ideo
potuit sibi dici illud Iere.15. Si separaue/
ris preciosum a vili: quasi os meuz eris ₇c.
Tamen beatus Lucas prudenter conserua
uit se vitando vitia ₇ societates malorum
studentium. Ideo attendatis quibus com/
mittitis filios vestros in studijs ₇c.

Tertio conseruauit se inter attinentes.
Naz reuersus de studio magnus medicus
₇ famosus: statim amici ₇ propinqui requi/
rebant eum vt duceret talem vel talem in
vxorem ₇c. sed omnes refutauit ₇ sic se con
seruauit sine vxore ₇ concubina. Unde
Hieronymus in prologo super Lucam ₇c.
Uide in fine sermonis huius. Et quomo/
do conseruauit se inter malos. Ideo de ip/
so potest dici. Lux in tenebris lucet: ₇ tene/
bre: scilicet vitiorum eum non comprehen/
derunt Io.i. Moraliter nota questionem
quare beatus Lucas fugit matrimonium

cum sit bonum ₇ vnum de septem sacra/
mentis ecclesie. Respondeo q non fugit ip/
sum tamq̄ malum: sed propter melius bo/
num. Nam bonum est matrimonium. me/
lior est viduitas: sed optima virginitas. Uñ si
tibi offerent tria poma. vnū ferri. aliud ar/
gēti. tertiū auri. vt eligas vnū ex hijs: nōne qd
eligeres pomum auri tamq̄ melius? Ita ma
trimonium bonum est ₇ a deo ordinatum ₇
multum seruit vt ferrum. sed ad instar fer/
ri eruginatur aliquando de zelotipia: in tan
tum q non possunt habere pacem. Uel si
sit bona vxor: semper petit modo hoc mo/
do illud vt ornet se. Item si non habent pro
lem. vnus dat culpam alteri ₇c. Si autem
habent quandoq3 filij moriuntur viuenti/
bus parentibus. vel si viuunt sunt inobe/
dientes parentibus. ribaldi. lusores. taxillo/
rum. tabernarij. homicide ₇c. Ecce quanta
erugo matrimonij. Ideo dicit Apostolus.
Si acceperis vxorem non peccasti. Et si nu
pserit virgo non peccauit: tribulationem ta
men carnis habebunt huiusmodi.i.Cor.7.

Scdm pomuz est viduitas melius: quia
non ita rubiginatur: quinimo vir vel mulier
in statu viduitatis potest facere peniten/
tiam ₇c. Sed aurum purum est virginitas:
quia sicut aurum nullam habet maculā ₇c.
Sic virginitas nullam habet maculam vo
luntariam: nec corde cogitando. nec ore lo/
quendo. nec opere ₇c. De hijs tribus dicit
Beda. Bona est castitas coniugalis: melior
vidualis: sed optima puritas virginalis.
Hanc elegit beatus Lucas. Unde Apo
stolus. Qui matrimonio iungit virginem
suam bene facit: ₇ qui non iungit melius fa
cit.i.Cor.7.₇c.

¶ Scda excellentia beati Luce est digni
tas doctoralis: quia medicus: ₇ non de mi
noribus immo de maioribus: quia vt dicit
Hieronymus in prologo super Actu. Apo
stolorum medicine artis egregius fuit. Au
diui a quodam doctore medicine q vidit
in catolonia quoddam commentum beati
Luce super Amphorismos ipocratis. Ideo
est honorandus: iuxta illud Eccli.38. Ho
nora medicum.s.beatū Lucā: ppter necessi
tatez. Ideo ipm honoramus hodie: q2 sicut

fuit medicus plagarū ⁊ infirmitatum cor/poraliū: ita modo est in celo medicus aiaꝝ nostraꝝ. Nota hic q̄d beatus Lucas stu/duit medicinā in duab⁹ scolis. Primo in scola ypocratis Scdo in scola xp̄i in ciuita te ierusalē: vbi fuit discipls aploꝝ christi. Nō enim fuit discipulus xp̄i nec de nume ro.70. discipuloꝝ: sed aploꝝ. Greg tñ videt dicere q̄ imo fuit de.72. discipulis christi. Vñ dicit q̄ fuit vnus ex illis duobus disci pulis q̄ ibant in emaus ab ierusalē in die sancto pasce. sm q̄ dī Luc. vlt. Et alius vo cabat Cleophas: nomen aūt suū btūs Lu cas tacuit sibi ex humilitate: q̄ si verum est tunc audiendo xp̄m predicantē eis in illo itinere studuit in scola xp̄i: vbi acq̄siuit ma gnū sapientie apicem: q̄uis ⁊ ante sepius audiuisset xp̄m predicantē. Nam ipse exis in Antiochia plurimoꝝ relatione comperit quō erant in ierusalem tales medici q̄ cu rabant oēm infirmitatem. mutos surdos le prosos ⁊c. de quo admirans ait. Nō est pos sibile hoc: q̄z tales infirmitates sunt incura biles p naturam ⁊c. Ideo recessit de antio chia ⁊ venit ierosolymam⁹: vt videret eos. Qui cum videret miracula que apli facie bant ⁊ q̄ō solo vmbra petri sanabat infir mos. voluit fieri discipulus apostoloꝝ: qui fuit ab eis honorifice receptus. Et quesiuit de eoꝝ scientia curandi infirmos. Cui dixe runt apli. q̄ tota eoꝝ scia stabat in tribus cōclusionibus quas docuit xp̄s Mat. vlti. dicens. Euntes docete oēs gentes: ecce pri ma cōclusio. Glo. Hiero. Docete. s. rudimen ta fidei que cōsistunt in. xij. articulis fidei: quasi principia indemonstrabilia. Et dede runt sibi symbolū aploꝝ in scriptis ⁊ credi dit. Hic explicite ⁊ practice articulos fidei: pro hijs qui forte ignorant. Scda cōclusio cum dicit. Baptizantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti. Ideo vt clarius istam sciam addiscatis baptizetis vos: ⁊ fecit sic. Tertia cōclusio. Docentes eos seruare ea q̄ mandaui vobis. s. Si vis perfectus esse. s. in scia xp̄i ⁊ in theologia seu medicina aiarū: vade ⁊ vende eia que habes ⁊ da paupe. Mat. 19. Sic ergo btūs Lucas h̄ audiens iuit ⁊ vendidit omnia ⁊ preciū pcsuit ad pedes aploꝝ. dicens q̄ nesciebat meliores pauperes xp̄i nec sanctiores in mūdo. Vo

ta q̄ illos qui relictis pauperibus bonis et sanctis dant elemosynas ribaldis: q̄uis ⁊ illis sit elemosyna danda in extrema neces sitate. Apli aūt diuidebant singulis prout cuiq̄ opus erat Act. 4. Vñ dicit Hiero/nymus q̄ in paupibus nō tam paupertas q̄ religio est attendenda. 16. q. i. Oīa quic/quid. Et c. Si cupis. Tunc ergo Lucas ha buit pfecte artē medicine xp̄i ⁊ curabat vt apli: nec solum curabat corpora infirmoꝝ sed etiā aias ad quas curandas tantā ef/ficaciā habuit. q̄ nō solū in vita sed etiam post mortē pene infinitas aīas curauerit. ⁊ quotidie curet p scripta sua: presertim p actus aploꝝ. de quibus dicit Hierony⁹ ad Paulinū: ⁊ habetur in plogo sup bibliā: quē. s. Lucā ita diuina subsecuta est gratia: vt nō solū corporibus sed etiā aiabus ei⁹ pficeret medicina. Actus aploꝝ nudā qui dem sonare videntur hystoriam ⁊ nascen/tis ecclesie infantiā texere: sed si nouerim⁹ scriptorem eoꝝ lucam esse medicum cuius laus est in euangelio: aiaduertimus pariter omnia verba illius aie languentis esse me/dicinā. Hec ille. Ideo rē Lucas medicus. Vñ sibi pūenit illud q̄d scribitur Eccli. 38. Disciplina medici exaltabit caput illius: ⁊ in medio magnatoꝝ collaudabitur. Nota disciplina. i. doctrina medici. s. beati Luce ⁊ in medio magnatorum. i. apostoloꝝ. Mora/liter nota q̄ ad illud consilium. Si vis per/fectus esse te non teneminí nisi ad illud ex voto obligati fueritis: s̄z bene tenemini ad restituēdum debita. Unde Ro. 13. Reddite omnibus debita. Cui tributum tributum. cui vectigal vectigal. cui timorem timoreꝫ. cui honorem honorem. Nemini quicq̄ de/beatis: nisi vt inuicem diligatis ⁊c.

¶ Tertia excellentia beati Luce est chari/tas principalis: que notatur cum dicit cha/rissim⁹. Nota tres gradus charitatis. Pri mus facit personam deo caram. Scdus ca/riorem. Tertius carissimam. Primus ergo gradus est propter deum dimittere bona temporalia. Scdo dimittere delectationes carnales. Tertius dare pro eo vitā corpo/ralem. hic facit personam deo carissimā. De hoc gradu dicit christus. Maiorem chari/tatem nemo habet vt animā suam po. q̄s pro anima sua Jo. 15. Omnes hos gradus

habuit beatus Lucas. De primo & scdo patet p superiora. De tertio etiā patet: q2 beatus Lucas desiderabat ardenter dare vitam suam pro christo. propter hoc adhesit beato paulo qui inter ceteros aplos maiora pericula transiuit vt posset recipere martyriū cum eo. Et scripsit librum de actibus aplorū: & sic fuit valde carus aplo. Secūdo fuit carior virgini gloriose post Joānē euāgelistam: cui xp̄s in cruce ipsam cōmendauerat q2 virgo: & hoc pp̄ter euāgeliū qd scripsit tertio loco post Mattheum & Marcum. Qui q2 dimiserant nobis aliqua n altum necessaria ad sciendū: ideo beat9 Lucas volens de hijs scire & scribere veritatē cōtraxit magnam amicitiam & familiaritatem cum virgine maria: cuius plures imagines depinxit: ac videns suam bonā deuotionem habuit cariorem. Deinde quesiuit a virgine Maria de incarnatione christi quō fuit: que dixit sibi &c. quod scripsit ipse solus in .i. c. Missus est angelus gabriel a deo &c. Item de Johāne baptista patrum sorte & de parentibus suis: & Lucas scripsit sicut habuit ab ore virginis Marie. Deinde alia die quesiuit de natiuitate Joānis baptiste & xp̄i de circūcisione de p̄sentatione ad templū. Et quō cum .xij. esset annorū fuit perditus a virgine & inuentus in tēplo in medio doctorū post triduum Lu. 2. Et alij euangeliste de hoc nihil dicūt. Deinde de xp̄i passiōe. Et practice qūo qn̄ Lucas interrogauit virginem de hoc: incepit flere dicens O Luca & qūo mihi renouas vulnera mea &c. tandem dixit sibi aliqua que alij euangeliste obmiserunt. Virgo maria ergo dixit sibi. Fili luca cum filius meus duceret ad montem caluarie sequebatur illum multa turba populi & mulierum que plangebant & lamentabant eum: cōuersus autē ad illas iesus dixit. Filie ierusalē nolite flere super me sed sup vosipsas flete & sup filios vestros: qm̄ ecce venient dies in qbus dicent. Beate steriles & ventres que nō genuerunt. Et vbera que nō lactauerunt &c. Luc. 23. Hoc solum Lucas ponit ex informatione virginis. Adhuc quesiuit lucas dicens. O dn̄a & nunqd in cruce positus aliqua verba dixit: q2 Mat. & Marcus referunt solum de illis verbis. Hely. hely &c. Respondit virgo O quātus dolor &c. Ita primo dixit. Pater dimitte illis: q2 nesciunt qd faciunt. Itē dixit latroni. Hodie mecū eris in paradiso. Itē vltimo dixit. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meum. hec solus dixit Lucas. Joānes addit reliqua. s. Sitio. & Cōsumatum est. Et Mulier ecce filius tuus &c. Ecce quō carior virgini. Tandem fuit carissimus xp̄o. Nam licet Lucas martyrium nō habuit: tn̄ semper in seipso crucē penitētie habuit: & sic vt ait Hieronymus in plogo sup Lucam. Neq3 vxorē vnq3 habens neq3 filios. in septuaginta quattuor al' octuaginta quattuor ānorū obijt in Bithinia: plenus spū sancto. In quadā tn̄ legenda legi q Lucas fuit martyrizatus in Bithinia a quodā tyrāno filius ciuitatis q vocabatur Spartacus. Et ecclesia in oratione sic dicit. Interueniat p nobis qs domine sanctus tuus Lucas euangelista: qui crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis amore portauit.

Deo gratias. Amen.

In festo vndecim milium virginum. Sermo vnus.

Sancti per fidem vicerūt regna. Heb. xi. Nota cuz dicit Regna in plurali. Quero ergo q̄ sunt hec regna que sācti p fidem vicerunt: R9 quattuor sunt ordine nō dignitate, Scdm̄ carnis. Tertium mundi. Quartum christi.

p^m diaboli

Primū regnum diaboli sancti per fidē vicerunt se humiliando.

Scdm̄ regnum carnis vicerunt per fidē caste viuendo.

Tertium regnum mundi per fidem vicerunt tēporalia contēnendo.

Quartū regnū xp̄i per fidem vicerunt pro xp̄o mortem subeundo.

Primum ergo regnū diaboli consistit in superbia. Job. 40. Ipse est rex super oēs filios superbie. Omnes ergo supbi omnes ābitiosi elati. vanagloriosi. sunt vasalli diaboli. & regnicole huius regni. Istud ergo regnū sctī per fidē vicerunt se humiliando. Nulla. n. tam efficax machina est ad regnū

diaboli debellandũ: sicut fides p quã ho/
mo humiliabit sub potẽti manu dei. Ideo
i. Pe. vlti. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate
q2 aduer. vester diab. tanq̃ leo ru. cir. que.
quẽ deuo. cui re. for. in fi. Figura de hoc ha
betur in Dauid. qui bellauit Goliath cum
baculo ꝛ pera ꝛ quinq̃ lapidibus de tor/
rente ꝛc̃. i. R. 17. Dic hystoriam. Per Da/
uid qui interpretatur manu fortis: intelligi
tur quilibet sanctus q est fortis in bello tẽ
tationum. Per Goliath qui interpretatur
transmigrans: significat̃ diabolus qui trã/
migrauit de gratia in culpam. de celo in in
fernũ. de cetu angelorum ad turbam demo/
num. de mirabili pulchritudine in maximã
turpitudinem ꝓpter superbiam suam cum
dixit. In celum conscendã super astra celi
exal. solium meum ꝛc̃. sed sequitur. Quõ ce/
cidisti lucifer qui mane oriebaris ꝛc̃. Isa.
14. Per baculum intelligit̃ crux christi. De
quo dicit ipse. In baculo meo. i. in cruce trã
siui Iordanem hanc. i. cursum vite presentis
Gen. 32. Per triplicem lectũ intelligit̃ fides
trinitatis. Per quinq̃ lapides de torren/
te: intelligunt̃ quinq̃ principales plage chri
sti. Vel dic moraliter: q intelligunt̃ quinq̃
rationes persuasiue quibus manuducimur
ad humilitatẽ ex cordis profundo sectãdã.
Prima ratio est voluntas dei. i. Pe. 5. Hu
miliamini sub potenti manu dei que ratio
sola sufficeret ad humilitatẽ habendã: q2
q principi placuit: legis hꝫ vigorẽ. l. i. ff. de
cõsti. prin. Et insti. de iure naturali gentium
§. Sed ꝛ q principi. Scda ratio est exẽplũ
xpi. Mat. xi. Discite a me q2 mitis sum ꝛ hu
milis corde. Tertia est equalitas humane
originis: q2 de eadẽ massa omnes cõpositi
sumus. s. cinis. Eccl. 10. Iob. 10. Memẽto q̃so
q sicut lutum feceris me: ꝛ in puluerem re/
duces me. Nõne sicut lac mulsisti me: ꝛ si/
cut caseum me coagulasti: Nota Sicut ca
seum me coagulasti: q̃ viles sumus qsi qui/
dẽ caseo cõparamur. ergo posses dicere cui
libet superbienti. Quid superbis o peccia
casei. Et si fas est dicere etiã miserabiliores
sumus caseo. Nam nascimur filij ire ꝓpter
culpam originalem. Ps. Ecce enim in iniq/
tatibus ꝯceptus sum ꝛc̃. ꝛ nascimur cũ fle
tu preter solum Zoroastẽ. qui ridens natus
est: qđ tñ signum sibi nõ ꝓfuit. Vñ Aug9.
21. de ciui. dei. Infantia inquit que non a
risu sed a fletu orditur hanc lucẽ: quid ma
lorum passura sic nesciens prophat: solum qñ
natus est ferunt risisse Zoroastẽ. Nec tñ il/
le risus sibi ꝓfuit q2 a Nino rege assyriorum
interfectus fuit. Quarta rõ ẽ qualitas cõ/
ditionis humane in exitu vite huius: q2 om
nes morimur ꝛ quasi aque dilabimur in ter
ram que non reuertuntur. 2. R. 14.
Optima queq̃ dies miseris mortalib9 eui.
Prima fugit: subeũt morbi. tristisq̃ senect9.
Et labor. ꝛ dire rapit inclementia mortis.
Quinta ratio est magnitudo glorie eterne
quã tanto qs sublimi9 adipiscit̃ quãto hic
humilius ꝯuersatur. Luc. 14. Ois qui se hu
miliat exaltabitur ꝛ q se exaltat humiliabi
tur. Ecce quomodo p fidem vicerunt scti re
gnum diaboli se humiliando. Ideo dñs.
Estote fortes in bello ꝛ pugnate cum anti/
quo serpente: ꝛ accipi. regnũ eternum. Hoc
ergo modo hec virgines gloriose vicerũt re
gnum diaboli per fidẽ se humiliando. Ma
gna ꝛ deuota humilitas fuit pedester veni
re a marsilia vsq̃ romam cum essent tã no/
biles nec curabant despectiones multorum q
eas despiciebant sicut erant cardinales: q
vocabant eas fatuas mulierculas. ergo hu
miliamini sub potenti ma. dei vt vos exal/
tet in tempore visitationis. i. Pe. 5.
¶ Scdm est carnis regnum quod vicerunt
scti per fidem caste viuendo. O quot ꝛ quã
ti sunt regnicole huius regni ꝛc̃. adeo q di/
ci possit illud Ps. Dñs de celo prospexit su/
per fi. ho. vt vi. si est intelli. aut requi. deum.
Omnes declinauerunt simul inutiles fac/
ti sunt. Non est qui fa. bonum nõ est vsq̃ ad
vnum. Victoria ergo habetur per fidem q2
si vis liber esse a carnis illecebris: conside/
ra penas eternas quales tales merentur
Gal. 6. Qui seminant in carne: de carne et
metent corruptionem. Hec autem conside/
ratio habetur per fidem ex qua homo in/
struitur de hijs que futura sunt: ex qua cõ/
sideratione etiam manuducitur homo ad
caste viuendum. Ideo Apostolus Ephe. 6.
In omnibus sumentes scutum fidei in quo

possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Nota Scutum fidei. Fides dicit scutum triplici ratione. Prima quia sicut in scuto sunt tres anguli et tamen vnum est scutum: sic per fidē instruimur credere tres personas in diuinis et vnam essentiam. Scda ratio est quia scutum tenetur in sinistra: non autem in dextra manu per sinistrā signatur vita presens. per dexterā vita beata. Cant. 5. Leua eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Sic fides est in hac vita tm̄. non autem in vita beata: qz ibi est clara visio. et sic cessat ibi defectus visionis qui est de essentia fidei vt plene in sermo. beati Luce qui incipit Salutat vos etc. in introitu. Tertia ratio quia sicut per scutum protegimini contra tela hostiū: sic per fidem etc. Nota exemplum de illo sancto heremita qui tentatus a quadam muliere combussit sibi digitos omnes: quo viso illa mulier territa expirauit. ergo sancti per fidem vicerunt regna etc. Sic etiaʒ vicerunt iste vndecim milia virginum gloriose etc.

¶ Tertium regnum est mundi: qui bellat contra nos dupliciter. Primo prosperis alliciendo. Scdo aduersis terrendo: et maius periculum est nobis in prosperis q̄ȝ in aduersis. ps. Cadent a latere tuo mille: et decē milia a dextris tuis. Sed per fidem vincitur mundus blandiens in prosperis: quia despicitur a vero fideli sciēte q̄ Tanto quis a superno amore disiungitur: quanto inferius delectatur. Vincitur etiam per fidem mundus minans per aduersa a vero fideli sciente q̄ per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei Act. 14. Et q̄ non sunt condigne passiones huius tēporis ad futuram gloriam que reuela. in nobis Ro. 8. Ecce ergo quomodo sancti per fidem vincunt mundum contēnendo prospera et aduersa. Hic allega auctoritatem ecclesie que habetur infra parte sequenti. O veneranda martyrum gloriosa certamina etc. Figura habetur de petro ambulante super fluctus maris virtute fidei: sed cū cepit dubitare cepit demergi Mat. 14. Dic hystoriam. Ideo dicit Ambro. 24. q. i. Non turbatur nauis que petrum habet: turbatur illa que Iudam habet. Et infra. Ibi ergo turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas: vbi perfecta dilectio. Et sic per fidem vincitur regnum mūdi. Unde. i. Io. 5. Hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum: nisi qui credit quoniam iesus christus est filius dei: hoc modo vicit mundum beata Ursula cum aliis virginibus que nec flecti est p̄missionib⁹ regis anglie blandientib⁹. nec minis terrentibus territa. Ideo dicere poterat. Regnum mundi et omnem ornatū seculi contempsi propter amorem domini mei iesu christi: quem vidi quem amaui in quem credidi quem dilexi.

¶ Quartum regnum est christi quod est vita beata que consistit in visione diuine essentie: quod vincitur per fidem pro christo mortem subeundo. Mat. xi. Regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Nota Uim patitur: quia in hac victoria requiritur magna vis charitatis sine qua nemo potest pro christo mortē sponte subire. Io. 15. Maiorem charitatem nemo habet vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Hoc modo sancti martyres vincunt hoc regnum per fidem que per charitatem operatur Gal. 5. Ideo dicitur de eis. O veneranda martyrum gloriosa certamina qui in suis corporibus pro christo immania protulerunt tormenta. Et ideo percipere meruerunt imarcessibilem eterne glorie coronam. Despecta nāq̄ presentis vite luce contēptoq̄ suorum corporum cruciatu: sec uictem mundū dei pro amore vicerunt etc. Hoc etiam modo sancte virginis gloriose vicerunt regnum christi: martyrium sustinēdo. Dic earum martyrium etc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo apostolorum Symonis et Jude
Sermo vnus.

Onformes imaginis filij dei. Ro. 8. Et in epl'a hodierna. Pro intellectu thematis oportet declarare quid est imago filij dei. Pro quo sciendum q imago ppria filij dei est vita sancta et pfecta xpi per quam ostenditur ihm esse filium dei. Sicut p imaginem virginis vel sancti Petri etc. repñtat virgo vel sanctus petrus. Verbi gra. Considerando eius incarnationem sine virili semine. Item eius natiuitaté sine dolore matris et corruptione. Item stelle apparitioné ducentis magos. Item eius resurrectionem et ascensionem et spūs sancti missionem etc. oia ista ostendebant xpm esse filium dei eternum. Unde Jo. 5. Opa que ego facio testimonium phibét de me. Item Jo. 10. Si nõ facio opa patris mei nolite credere mihi. Si aût facio et si mihi nõ vultis credere: operibus credite. Item Jo. 15. Si opa nõ fecissem que nemo alius põt facere. peccm non haberent. nunc aût viderunt et oderunt me et patrem meum. Ex quo pz q vita xpi est imago ppria filij dei. Ideo dicit in psona omnium christianorum bone vite. Apl's. Nos oés reuelata facie gloriá dñi speculantes in eandem imaginé transformamur. 2. Cor. 3. Nota. Hoc dicit ad differentiam veteris testamenti: in quo videbat gloria dñi non clare sed per figuras enigmaticas: et propter hoc Moyses velata facie populo loquebatur: sicut legitur Exo. 34. Sed modo tpe grë non in figura sed in veritate quã xps apparuit speculant gloriam dñi. i. vitam christi q̃ dr glia q2 p eam manifestata est potẽtia et virtus xpi. Jo. 1. Vidimus gloriá eius gloriam quasi vnigeniti a pře etc. Nota Trãsformamur. Sicut. n. pictores qñ volũt trãsformare seu extrahere aliquã imaginé ponũt illã corã se et illã ztẽplãdo et remirando depingant: ita sci corã se ponebãt imaginem filij dei. i. vitam xpi ad cuius similitudiné ordinabant vitã suã. Primo ztẽplãdo hũilitaté suã infinitã i incarnatione. Scdo paupertaté item virginitaté. itẽ ieiuniũ. itẽ patientiã in passione. item orõnem etc. Jõ dicit. Nos oés reuelata facie speculãtes. Patet ergo q imago filij dei est vita xpi. Ideo dicit thema de istis duob9 aplis. Conformes. i. siles sup. fuerũt imagis filij dei. i. vite xpi. Jnuenio q fuerunt siles vite xpi in sex.

q̃d sit imago dei

¶ Primo in corpore materiali.
¶ Scdo in anima rationali.
¶ Tertio in operatione virtuali.
¶ Quarto in conuersatione spūali.
¶ Quinto in predicatione euangelicali.
¶ Sexto in passione martyriali.

¶ Dico prio etc. in corpe materiali: q2 fuerunt fratres zsobrini dñi nři Jesu xpi. Pře cõsanguinitaté eorum etc. Unde versus.

Ex Joachim. cleopha. salome: tres Anna marias.
Quas genuit: id rit ioseph. alpheo. zebedeo
Unius hec mř. h quattuor illa duorum.

Ex hac conformitate dicunt fratres christi. Auctoritas. Nonne mater eius dr maria et fřes eius Jacobus et Joseph: Symõ et Judas. Mat. 13. Moraliter nos possumus esse fratres xpi si volumus meliori fřnitate q̃ isti apli: q2 illa fraternitas nõ saluasset eos sine obedientia mãdatorum dei: sed si nos facimus voluntaté dei obediendo prium faciendo etc. erimus eius fratres. Auctoritas. Qui fecerit volũtaté patris mei qui in celis est: ipse me9 frater soror et mater est Mat. 12. Nam multi fuerunt cõsanguinei xpi q sunt dãnati in inferno: sicut patet in multis regibus q describunt in genealogia xpi Mat. 1. Puta Roboan. Joram. Manasse. Amon. Sedechias etc.

¶ Dico scdo etc. In aia rõnali fuerunt siles xpo: q2 aia xpi sciuit oia pñtia. pterita. et futura. Sic et isti apli etc. Q d pz qñ annũciauerunt duci regis pñdis de pace futura etc. Et sic alij apli q2 ons oibus xps dicit. Jam nõ dicã vos seruos q2 seruus nescit qd faciat dñs eius. Vos aût dixi amicos: q2 oia q̃cũq3 audiui a patre meo nota feci vobis Jo. 15. Fuerũt ergo apli isti siles xpo i hoc non dico equales. Dic hystoriã. Jstã sciam debemus nos hře credẽdo ea q̃ sunt fidei et puidẽdo futura. s. vt per bonã vitã puideamus nobis a penis inferni. Utinã saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent. Deut. 32.

¶ Dico tertio ⁊c. in operatiõe virtuali opus xp̄i Pz.i. Jo.3. In hoc apparuit filius dei vt dissolvat opa diaboli que sunt .i. peccata tẽtationes. guerre. divisiones. inimicicie. Ista dissolvit xp̄s. In hoc fuerunt isti duo sancti siles xp̄o. licet nõ equales: qđ patet in eo q̄ debellauerũt ⁊ vicerunt illos duos magos ministros diaboli .s. Zaroen ⁊ Arphasath. ⁊ de serpentibus ⁊ de conuersione regis ⁊c. ergo conformes imaginis ⁊c. Moraliter: hic ꝯ illos qui recurrunt ad diuinos ⁊ incantatores ⁊c. Vel hic ꝯ mulieres que depingunt se q̄ destruũt opus dei. Dic similitudinem de imagine depicta ab optimo pictore: si tu q̄ nescis pingere velles emendare illam: magna p̄sumptio .i. temeritas esset: ⁊ multũ displiceret pictori. Sic in pposito ⁊c. Ideo viri debent dissoluere istud opus diaboli nõ ꝯsentiendo imo ꝓhibendo vroribus ab hmõi ⁊c. Ideo apl̄s. Nolite cõicare operibus infructuosis .s. picturis vxorũ: magis aũt redarguite Ephe.5. Nota hic ꝯ illos q̄ ꝑmittunt ancillas q̄s mittunt ad lauandum ⁊c. ⁊ accipiunt illud turpe lucrũ. Itẽ ꝯ illũ q̄ portauit in die dominico miretũ iudeis ꝓ eoꝝ festo ⁊c.

¶ Dico quarto in ꝯuersatione sp̄ali. Conuersatio fuit in magna paupertate adeo q̄ nec lectũ habebat ad dormiẽdũ. vñ ipse dicit. Vulpes foueas h̄nt ⁊c. Mat.8. ⁊ hoc ꝓpter nos. Vñ apl̄s. Scitis gratiã dñi nostri iesu xp̄i qñ o ꝓpter nos egenus factus est cũ esset diues: vt illius inopia vos diuites essetis .2. Cor.8. In hoc isti duo apl̄i fuerũt ꝯformes xp̄o. Dic qñ respuerunt donaria magna ⁊ thesauros sibi missos a rege ⁊c. Dic hystoriã. Moraliter: hoc tangit religiosos qui debent esse paupes q̄ debẽt dicere. Ecce nos reliquimus oĩa ⁊ secuti sumus te ⁊c. Nota qñ dꝫ intelligi Reliquimus oĩa ⁊c. q̄ pertinet magis ad affectũ q̄ȝ censum vt dicit Greg. ⁊c. Clerici vero debẽt cauere a symonia. layci vero a furto. rapina. ⁊ vsura ⁊c. Qui furabatur iam nõ furet: magis aũt laboret operando manibus suis: vt habeat vnde tribuat necessitatem patiẽti Ephe.4. ⁊c.

¶ Dico quinto ⁊c. In predicatione euãgelicali. Nam xp̄s p̄dicabat pniam ⁊c. Venit iesus p̄dicans euangeliũ regni dei di. Penitemini ⁊ credite euãgelio Mat.1. In hoc isti duo apl̄i fuerunt sibi siles p̄sertim Judas .i. Thadeus: de quo scribit in hystoria ecclesiastica lib.1. circa finem. Q͛ð xp̄s post ascensionẽ misit eum ad Abagaꝛ regem infirmũ vt ipsum curaret mente ⁊ corpore: ad quẽ cum Thadeus fuisset ingressus. visũ est Abagaro diuini nescio q̄d splendoris in vultu apl̄i Thadei. q̄ cum vidisset adorauit Thadeũ: qui p̄dicauit illi iesum xp̄m ⁊ credentẽ sanauit ⁊c. Nam noluerunt p̄decere fornicarium vt posset facere pniam ⁊c. Dic hystoriã de illa puella impregnata ⁊c. Moraliter duas doctrinas habemus hic. Primo ꝓ puellis vt caueãt a philocaptis: q2 de loquela venit ad risum. de risu tactũ de tactu ad oscula. de osculis ad peccatũ. de peccato ad infernũ ⁊c. Nota ꝯtra ꝯsuetudinem puellaꝝ que nõ vadunt ad missaȝ in diebus festiuis ⁊c. Sc̄da doctrina est nõ diffamare aliquẽ ⁊c. alioquin tenemini restituere famam magis q̄ȝ bona alia: q2 melius est nomẽ bonũ q̄ȝ diuitie multe Prouer.22. Aug⁹. Nõ pigeat ex ipso ore ꝓferre medicamenta: vnde facta sunt vulnera.

¶ Dico sexto ⁊c. In passiõe martyriali christus mori voluit vt hoĩes ad deum traheret. Auctoritas. xp̄s semel mortuus est pro peccatis nostris: iustus pro iniustis vt nos offerret deo ⁊c. 1. Pe.3. Ita isti apl̄i ꝓpter predicare ⁊ trahere gentes ab errore mortui sunt ⁊c. Dic eius martyrium ⁊c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo omnium sanctorum.
Sermo primus.

Laudate dominum in sanctis eius p̄s. 150. Hodie fit festũ de omnibus⁹ sanctis. Ratio ẽ quare ecclesia instituit hoc festum: q2 nõ sufficit tẽpus totius anni ad faciendũ festum de quolibet sancto. Vnde de solis martyribus dicit Hieronymus q̄ quolibet die per totum annũ posset fieri festum de quinq3 milib⁹ ⁊c. Et ideo dicit thema. Laudate: quasi diceret. Licet infra omnũ festiuitatis modo de vno modo de alio:

modo tamen simul Laudate dominū rc.
Ratio huius verbi est: qz quilibet magister
faciens opus suum seu artificium aliquod
optimum: laudabilis esset. Verbi gratia.
Si aliquis faceret aliquā pulchram na/
uem z posito pro possibili q esset talis ma
gister q faceret nauim que posset sine ven/
to z cōtra ventum nauigare. z quando est
onerata iret ad portum per se sine nautaꝝ
labore z sine prouisione ciborum rc. O q̄
tum laudaret magister iste rc. Sic xp̄s in
quātum deus fecit talem nauem. s. animaz
trium copertarū. i. trium potentiarum que
quando recedit de porta huius mundi in
morte onusta mercibus virtutum. s. humili
tatis. patientie rc. sine nautis nauigat ad
portum paradisi z ibi exoneratur ostendēs
opera que fecit rc. z tunc christus interro/
gat eam rc. Die practice. Ideo laudabilis
est de ista naui rc. Ideo Dauid tangens
istam rationē dicit. Mirabilis deus in san
ctis suis deus israel ipse dabit vir. ecce onꝰ
nauis: z fortitudinem. s. cōtra pericula hu/
ius maris: benedictus deus. s. qui tale opꝰ
fecit. Ideo sicut Dauid laudat deum de h:
ita dicit nobis q laudemus eum dicens.
Laudate dn̄m rc. Vel pro introitu sermo/
nis dic pro declaratione: nota q q̄uis di/
uina magnitudo sit laudabilis valde in oī
bus operibus suis: iuxta illud Fidelis do
minus in omnibus verbis suis z scūs in oī
bus operibus suis. ps. 144. Tamē magis
laudabilis est in opere quod facit ad glori
ficandum sanctos suos. Pro cuius ratiōe
intelligenda: nota q tria sunt genera operū
que facit deus in quibus comprehendunt
omnes operationes diuine. Unū est opus
creationis. Scdm iustificationis. Tertium
glorificationis. Primū est magnū. Scdm
est maius. Tertium est maximū. Primum
ergo est in ceteris creaturis quas in natu/
ra sua constituit deus z conseruat in ea: si/
cut sunt corpora celestia z terrestria maris
z aeris rc. Magnum opus est hoc: z ideo
laudabilis est deus. Propter hoc Dauid
inuitat omnes creaturas ad laudandum
deum di. Laudate dominum de celis rc. z
subdit rationem. Quia ipse dixit z facta
sunt rc. Ad idē tres pueri in camino ignis.
Benedicite omnia opera domini dn̄o rc.
Dani. 3. Sed in sanctis suis magis est lau
dabilis: quibus dat deus z gratiam z glo/
riam. Opus enim gratie est maius primo.
Propter h̄m etiaz opus laudat Dauid do
minū dicēs. Benedic anima mea domino
z omnia que intra me sunt no. s. eius. Be/
nedic anima mea domino z no. obli. omnes
re. eius. qui pro. o. iniqui. t. qui sa. omnes in
fir. tu. rc. ps. 102. Nam vt dicit Augꝰ super
illud Jo. 14. Qui credit in me opera que
ego facio z ipse faciet z maiora horum fa.
Maius inquit opus est ex impio facere
pium: q̄ creare celum z terram. Declara vt
dixi dominica. 14. post festum tri. sermo. qui
incipit Jesu preceptor rc. in introitu. Item
maximū est opus glorie que finis est et na
ture z gratie. ergo excellentior hijs que sunt
ad finē. Ideo dicit ps. Miserationes eius
super omnia opera eius ps. 144. Da s. simi
dinem de eo q facit nauem pulchrā: lauda
bilis est sed magis laudabilis est si ipsemet
postq̄ illā fecit perducit ad portū inter p/
cellas z fluctꝰ rc. Sic deus rc. Jō Dauid.
Mirabilis deus in sanctis suis. s. dcˢ israel
ipse dabit virtutē. s. gratie que lz nō sit vir/
tus tn̄ dat cū virtute infusa. Et fortitudi/
nem. s. glorie que di fortitudo ab effectu qz
gloria facit fortes z inuincibiles oias z in
corruptibiles ab omni culpa rc. ppterea er
go in themate proposito inuitat nos psalmi
sta ad laudandū deū in sanctis eius rc. di
cens. Laudate rc. nō solū ore sed etiā ope/
re: qz non est speciosa laus in ore peccato/
ris Eccli. 15. Sed diceret aliqs. Ex quo vos
Dauid dicitis q laudemus: ostendatis no
bis qūo est laudandus in sanctis. Proptē
hoc ipse Dauid in eodē ps. Ostendit no/
bis modū particulariter di. Laudate eū in
firmamento virtutis eius rc. vsq in finē.
vbi ponit. x. gradus sanctoꝝ in qbus lau/
dandus est deus. Primus gradus est virgi
nis marie. Scds sanctoꝝ angeloꝝ. Tertiꝰ
patriarchaꝝ. z sic p ordinem successiue.
¶ Primus ergo gradus ē virginis marie:
de qua dicit. Laudate eū in firmamēto vir
tutis eius. Firmamentū virtutis dei est vir
go maria que fuit firmamētū virtutis. i. sci
ficationis qz in vtero sanctificata plus aliis.
ex vtero nata sanctior aliis. qz nunq̄ pec/
cauit etiā venialiter. cū tamē nullus fuerit

excipimus saltē a veniali. Unde.i. Jo.i. Si dixerimus q2 pec.nō ha. ₇c. Ideo David. Sanctificavit tabernaculū suū altissimus.i. virginem mariā:q2 sicut rex qui vadit ad campū habet tendam seu tentoriū:sic xp̄s veniens ad campū huius mundi habuit tendam .i. uterū virginis. Deus in medio eius nō cōmovebitur.non dicit prostrabit .s.per mortale. sed non cōmovebitur.s. per veniale. Patet p̄ma ratio.quare virgo maria dicit firmamentum virtutis dei. Scd̄a ratio est q2 fuit firmissima in passione xp̄i in qua omnes perdiderant fidem preter ipsam. Duplex est ergo ratio quare virgo maria dicit firmamentū virtutis dei. Primo q2 fuit firma ₇ nunq̄ fuit mota per culpā etiam venialem. Scd̄a q2 nunq̄ fuit mota per infidelitatem. Debemus ergo ipsā laudare non solū ore sed opere:q2 nō est speciosa laus in ore peccatoris Eccli.15. Qd̄ spūaliter facimus si sumus firmi in bono ꝓposito:₇ nō cadere propter detractiones aliorꝫ.vel ꝑpter tediū ₇c.vel alia de causa. Debet.n.primo hō bene cogitare quē statū dꝫ assumere sive religionis sive aliū bonū: ₇ postq̄ assumpserit firmiter dꝫ ꝑseverare dicendo. Hec requies mea in seculū sclī ₇c. Nota hic de stabilitate ₇ mutabilitate illorū qui promiserunt fabrice sed nō attenderunt. Longi ꝓmissi ₇ attendere curti. Nota hic de studio vt firmiter teneat.₇ sic in aliis: vt expedit. Unde.2. Pe.2. Melius erat eis nō cognoscere viam iustitie:q̄ post agnitionem retrorsum converti ab eo qd̄ illis traditū est sancto mandato.

¶ Scd̄s gradus est sanctorꝫ angelorꝫ: de quibus dicit Laudate eū in virtutib⁹ ei⁹. Sāc̄ti angeli dicunt virtutes dei. Ratio ₇ auctoritas. Quia regula est ph̄ie q̄ virtus est media inter potentiam ₇ actum. Verbi gratia.potentia appetitiva intellectiva que dicitur voluntas operatur actum iudicandi per medium iustitie. Ideo iustitia dicit virtus. Sic actus penitendi.per medium penitentie. Sic potentia appetitiva sensitiva producit actum castitatis. vt caste quis vivat per medium castitatis. Et ideo castitas dicitur virtus. Virtus ergo est medium quo potentia producit actum. Potentia enim de se est indifferens ad bonum ₇ malum actum:sed virtus est media ₇c. Et per virtutem substātia seu res producit actum sive operationem suam. Verbi gratia. de sole qui producit actum calefactionis ₇ illuminationis ₇c.per medium virtutis sue.s.lucis. Virtus ergo lucis est qualitas media inter solem qui non descendit ad nos ₇ operationem ₇c.sicut de igne ₇c. Hoc modo deus per creaturas spirituales.i. angelos operatur in hoc mundo. Nam corpora celestia per angelos moventur. Item homines per angelos custodiuntur ₇c. Item species bestiarum diverse per angelos conservantur. Item regna ꝓvincie.civitates ₇c. Ideo Greg in.4.dial. In hoc mūdo visibili nihil nisi per creaturam invisibilem disponi potest. Et Aug⁹.in lib.83.q. Unaqueq̄ res visibilis in hoc mundo habet angelicam potestatem sibi prepositam. Fiat ergo ratio. Si virtus est illud per qd̄ res operat ₇ exit in actū suum:₇ deus operatur per angelos.ergo ₇c. Auctas christi. Tunc virtutes celorꝫ movebūtur Luc.21. Greg. Quos dominus virtutes celorꝫ:nisi angelos ₇ archāgelos appellat: ergo Laudate dominū in virtutibus eius. Moraliter laudant angeli non solū ore sed opere imitando angelos in officijs:q2 sic angeli sunt administratores officiorꝫ divinorꝫ. Nōne omnes sunt administratorij spūs in mi.missi.propter eos q hereditatem ca.sa. Heb.i. Ita ₇ nos debemus audire officia divina.missas.₇ sermones ₇c.₇ ministrare aliq̄ huiusmodi divina Qui audit dicat veni Apoc.vltimo. Et quilibet debet ministrare s̄m q̄ cuiq̄ pertinet s̄m officium suū. Prelatus in suo. Capitaneus in suo ₇c. Hic vt expedit. Hic de gubernatione hospitalis ₇c. Item de inventario librorꝫ et aliarꝫ rerꝫ conventuū ₇c. Item de gubernatione studij. Un̄.2. Pe.i. Vos aūt curam oēm subinferentes ministrate in fide vestra virtutem ₇c.

¶ Tertius gradus est sanctorꝫ patriarcharū s̄m ordinem temporꝫ. Postq̄ adā peccavit deus noluit totaliter deserere mundū sed misit aliquas personas sanctas.s. patriarcas.a pater ₇ archos q̄ est princeps.i. principium patrum. De istis dicit David.

Laudate eum ẜm multitudinem magnitudinis eius. Magnitudo vel dicitur eius misericordia tam magna ꝙ dicit David. Et miserationes eius super omnia opera eius. Patriarce autem fuerunt valde misericordes: ꝙ patet quia stabant in via ⁊ recipiebant peregrinos ⁊c. expectantes salarium a deo: vt patet de Abraam ⁊ Loth. Gen. 18. ⁊. 19. Ecce multitudo magnitudinis .i. misericordie eius. Ideo Ec.li. 44. Laudem⁹ viros gloriosos ⁊ parentes nostros in generatione sua. Moraliter laudemus eos verbo ⁊ opere. misericordiam proximis exhibēdo ⁊c. Beati misericordes: qm̄ ipsi misericordiam consequentur Mat. 5. Et presertim circa relicta animarum defunctoꝝ in testis ⁊c., q clamāt. Miseremini mei ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Quartus gradus est ꝓphāꝝ qui fuerūt filij pṫriarcharꝝ ꝓphantes fidem quā nunc tenemus. De istis dicit David. Laudate eū in sono tube. Predicatio .n. ꝓphāꝝ dicit sonus tube triplici rōne. Primo qꝛ tuba est vna ⁊ habet tres cānonos: ita predicatio ꝓphāꝝ erat de vno deo in essentia sed trino in personis: per figuras tñ ⁊ enigmata predicabant ꝓphe. Scda ratio quia tuba est stricta ex parte sonantis sed lata circa aliud caput: sic predicatores .i. prophete erant arcti ⁊ stricti circa se per pniam: sicut faciebat Apl's qui dicebat. Castigo corpus meum in seruitutē redigo. ne forte vū alijs predicauerīt ipse reprobus efficiar. i. Cor. 9. A'lijs aūt erat lata per charitatem ⁊ clara.

Tertia ratio quia oportet ꝙ tuba manibus tangatur ad hoc vt sonetur: sic predicatio ꝓphāꝝ tangebatur manu .i. opere: quia quod verbo predicabant opere cōplebant. nō sic hodie. Qui predicas non furandum furaris ⁊c. Ro. 2. Ecce quare predicatio ꝓphāꝝ dicitur tuba. Auctoritas. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam ⁊ annūtia populo meo scelera eoꝝ ⁊ domui Iacob peccata eoꝝ Isa. 58. Debem⁹ ergo laudare dn̄m in ꝓphetis opere cōplendo qđ ore laudamus. nō blasphemando ⁊c. Vel dic predicando aliis qđ auditis in predicatione. Melius est hoc ꝗ̄ vacare fabulationibus die festo in theatris ⁊ domibus: putantes quia obseruatis festa ⁊ vacatis ocio detractionibus. ⁊ vanitatibus ⁊c. Vel dic ꝙ debemus opere laudare ꝓphetas credendo firmiter fidem quā predicauerunt. Cum alias propter vnum blasphemum tota ciuitas patitur. Rō qꝛ oēs sunt in culpa. Nam si viderent lupum intrantem ciuitatē oēs clamarent ⁊c. sed contra blasphemum deū ⁊ sanctos nullus clamat ⁊c. Dic vt expedit.

¶ Quintus gradus est aplōꝝ qui licet sint maiores: tamen non ẜm ordinem tp̄is. De quibus dicit. Laudate dn̄m in psalterio ⁊ cythara. Apl'i dicunt psalterium ⁊ cythara. Ratio qꝛ psalterium sonatur in camera cuius .i. cordis per quod significatur sancta vita apostolorum que cōsistit inobedientia .s. mandatoꝝ. Sicut eni si vna corda discordaret nō esset bonus sonus. sic si vnum tm̄ mandatum transgreditur ⁊c. qꝛ. Qui totā legem seruauerit. offendat aūt in vno: fact⁹ est oīum reus Jac. 2. Armonia enim destructa est ⁊c. Cythara vero habet vocem altā ⁊ acutā: p qđ significatur predicatio aplōꝝ altissima: qꝛ in oēm terram exiuit sonus eoruꝫ ⁊c. Et acutissima qꝛ de diuinis ⁊c. Laudemus ergo deum in aplis ore ⁊ opere seruando. r. precepta ⁊c. Confitemini dn̄o in cythara in psalterio. x. cordarum psallite illi ps. 32.

¶ Sextus est martyꝝ. De quibus dicit Laudate eum in tympano ⁊ choro: qꝛ martyres percutiebant in tympanum: ⁊ clamabāt vt chorus. dicendo christianus sum: ⁊ in quolibet ictu dicendo Jesus. Et angeli tripudiabant ad istum sonum. In persona martyrum dicit aplūs. Maledicimur ⁊ benedicimus persecutionem patimur ⁊ sustinemus. blasphemamur ⁊ obsecramus: tanꝗ̄ purgamenta huius mundi facti sumus. i. Cor. 4. Item de martyribus cantat ecclesia. Ledantur gla. more bidẽn. ⁊c. Laudare ergo debemus ⁊c. opere habendo patientiam in tribulationibus ⁊ iniurijs ⁊c. Multi habēt patientiam canum ⁊ asinoꝝ: qui nunꝗ̄ irascuntur nisi qñ iniuriam seu violentiam patiuntur ⁊c. Ideo apostolus Heb. 10. Patiētia vobis necessaria est ⁊c.

¶ Septimus gradus est sanctoꝝ doc. Remigij. Cyrilli Aug. ⁊c. De quibus dicit. Laudate eū in cordis ⁊ organo. Doc. sancti dr̄ corde .i. instrumentum cordarum vt liutum in quo est lignum aridum cū cordis tractis

cum clausula.lignum aridum erat eoꝝ vita.
seu caro arida per pniam.corde sunt ducta
per tracte cũ clausula intellectus:vt facerẽt
melodiã cum articulis fidei ꝛ cum testõ ve
teri ꝛ nouo. Uel dic ꝙ corde sũt mẽbra cor
poꝝ ipsoꝝ q̃ erant tracte ꝑ abstinentiã cuꝫ
clauicula crucis:ex eius meditatione affli-
gebãt membra sua ꝛc. Uel clauicula est pe
nitentia ꝑ quã aperit porta paradisi. Mat.
4. Pniam agite appro.enim reg.ce. Dicunt
et organum in quo sunt diuerse voces ꝛ so-
natur cũ vento. Sic ꝓdicatio doctoꝝ fiebat
cum vento spũs sctĩ. Cũ steteritis añ reges
ꝛ ꝓsides nolite cogitare quõ aut qd loqua-
mini. Dabit.n.vobis i illa hora qd loqua.
Nõ.n.vos estis q loqmini.sꝫ spũs pris vrĩ
qui loqt in vobis Mat.10. Diuerse voces
sunt diuerse ꝓdicationes quas faciebãt ſm
diuersos status hoiũ:ꝓdicando ꝓlatis ca
ritatem ꝛ diligentiã.subditis obedientiaꝫ.
religiosꝭ regule obseruantiã.clericis castita-
tem ꝛ cõtinentiã.mercatoribus veritatẽ.re
ctorib' iustitiã ꝛc. Laudem' ergo eos ope
faciendo pniaꝫ exẽplo eoꝝ. Dico vobis nisi
pniaꝫ egeritis oẽs simul ꝑibitis Luc.13. Itẽ
ꝓdicando aliis qui scit vel attrahendo ꝛc.
Qui audit dicat veni ꝛc. Apoc. vlt.

¶ Octauus gradus est sctõꝝ ꝯfessoꝝ q nõ
scripserũt libros. Ideo nõ dñr doc. vt btũs
Fran. Anto. ꝛc. De istis dicit. Laudate euꝫ
in cymbalis bene sonantibus. Duo cymba-
la sunt duo testamenta. Cymbalum inferi'
est vetus testm̃.ꝑmittens inferiora.i.terre-
na solũ. Supius est nouũ ꝑmittens celestia
Ista cymbala bñ sonant:qñ vita cõcordat
cum scriptura quã legunt vel qñ exponunt
ꝛ declarantur adinuicẽ. Ideo xp̃s. Ois scri
ba doctus in re.ce.sy. est ho.pa.fa.q ꝓfert
de thesauro suo noua ꝛ vetera Mat.13. Lau
dare debemus deum in istis ope ordinãdo
vitam nrãm ſm scripturã.confitẽdo.cõican
do ꝛc. Nisi manducaueritis carnem filii
ho.ꝛc. Jo.6.ꝛc.

¶ Nonus est virginũ. De istis dicit. Lau-
date eũ in cymbalis iubilationis. Nota dif
ferentiã inter cymbola bene sonãtia: ꝛ cym
bola iubilationis. Nam cymbola bene so-
nãtia sunt vetus ꝛ nouũ testm̃:vt dixi Sed
cymbola iubilationis q̃ sunt sonus secretus
sunt caro ꝛ aia. Qui.n.vult seruare castita-
tem oꝫ ꝙ aia castiget carnẽ:ꝛ sic tan guntur
ista cymbola. Jõ. Apls de se dicit. Ego sic
sic pugno nõ quasi aerẽ verberans:sed casti
go corpus meũ ꝛc.1.Cor.9. Ita faciebãt vir
gines ꝛc. Laudemus ꝛc.s.ope si nõ sumus
ꝟgines:qꝛ pauci ꝛc. Corrupti sunt ꝛ abho-
fac.sunt in ini. Nõ est q faciat bonũ ꝛc.sal-
tẽ castitatẽ ſuem' ꝛc.als ꝛc. Fornicatores
ꝛ adulteros iudicabit deus Heb. vlt.

¶ Decimus gradus est oium alioꝝ electoꝝ
vt innocentiũ penitẽtiũ.ꝯtinentiũ. ꝛ absti-
nentiũ ꝛc. De qbus dicit. Ois sp̃s laudet
dñm. In hoc mũdo multa sunt officia. In
celo ꝟo est solũ vnũ.s.laudare deum. ps.83.
Bti q hitant in domo tua dñe:in secula se-
culoꝝ laudabunt te. Diceret aliqs ergo de-
bent hr̃e tedium:qꝛ hic clerici qñ diu cãtãt
attendiant. Uerꝫ est in hoc mũdo:sed non
in alio ꝛc. Qui edunt me adhuc esuriẽt ꝛ q
bibunt me adhuc sicient Eccli.24. Laude
mus ergo deũ in oibus sctis ei'.ipsos ope
imitando ꝛc. Dic vt expedit. Dic miraculũ
quod legitur in legenda huius festi in fine.
Deo gratias. Amen.

¶ In commemoratione defunctorum.
Sermo primus.

OMnes qui i
monumẽtis sunt audient
vocẽ filii di. Jo.5. Et i euã
gelio hodierno. Pro decla
ratione nota ꝙ articulus
fidei est ꝙ oẽs tam boni q̃ mali resurgem'

Tam boni q̃ mali resurgent

Nõ est:qꝛ certũ est ꝙ is qui peccauit d꞉bet
puniri.ꝛ is qui bene opatus dꝫ ꝓmiari:oia
aũt bona ꝛ mala q̃ facimus fuit ab aia ꝛ
corpe.ergo aia ꝛ corpus dꝫ puniri vel pre-
miari. Nõ posset aũt corpus puniri vel pre-
miari nisi resurgat.ergo oꝫ ꝙ corpus resur-
gat ꝛc. Dices tu nõne corpus punietur est per
mortem: Rñ' nõ:qꝛ mors non est pena pctĩ
actualis nec etiã originalis ꝓprie loquẽdo
qꝛ pctm̃ originale non fuit causa mortis ꝓ-
prie loquendo:nisi causa remouens prohi-
bens.i.remouens iustitiam originalem que
prohibebat mortem que causa dicitur cau-
sa per accidens. Mors enim corporis est na
turalis hoi cuius mortis causa proprie est

compositio et contrariis rc̄. Nullum āt naturale ꝓprie loqndo ē pena rc̄. Sȝ adhuc pōt qri: pone ꝙ hō fecit multa pctā mortalia de qbus habuit cōtritionem sed nō plene satisfecit: ⁊ ideo in purgatorio satisfaciet in iudicio futuro. anima cum corpore ꝑmiabit. ergo sola aīa soluit penam in purgatorio ⁊ nō corpus. Diceret aliqs q̄re nunc premiaꝫ aīa vel punitur in inferno sine corpore? Rn̄: qꝛ opera bona vel mala pri⁹ fiunt ab aīa q̄ꝫ a corpore. s. cogitando. ꝓponendo. ⁊ libādo rc̄. Verbi grā. de elemosyna rc̄. Itē de ieiunio rc̄. ⁊ sic de aliis. Item eȝ de malis opibus prius aīa cogitat. ordinat. deliberat rc̄. ⁊ postea corpus exeqꝫ: ⁊ iō prius aīa remuneraꝫ vel puniꝫ. deinde post diē iudicij corpus etiā rc̄. Ista ergo est rō qꝛ boni ⁊ mali resurgent. Auctoritas Athanasij. Ad cuius. s. xpi aduentum: oēs hoīes resurgere hn̄t cum corporib⁹ suis ⁊ reddituri sunt rc̄. Ista autem resurrectio: nō fiet de potentia nature vel creature: qꝛ creatura occidere potest nō viuificare: sed solus deus mortificat ⁊ viuificat Deut. 32. Ego occidam ⁊ ego viuere faciam rc̄. Item. i. Re. 2. Dn̄s mortificat ⁊ viui. dedu. ad infe. ⁊ reducit. Nec mirꝫ qꝛ si de nihilo oīa creauit. Ip̄e dixit ⁊ facta sunt rc̄. multo magis nuncius autē erit Michael qui clamabit voce magna di. Surgite mortui ⁊ venite ad iudicium. De hac voce dicit thema. Oēs qui i mo. sunt rc̄. De hac voce dicit Dauid. Ecce dabit voci sue vocē virtutis. Glo. suscitandi mortuos. Istam vocem apls vocat tubā i. Thes. 4. Ip̄e dn̄s in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo rc̄. Patet thema. Supꝫ quo sunt due. q. subtiles. Uel dic ꝙ est vna qō que formaꝫ infra. ⁊ est triplex rn̄sio ꝓm ꝙ tripliciter possunt sumi monumenta.

Prima rn̄sio est hystorica seu litteralis accipiendo monumenta. i. elementa.

Scd̄a est tripologica siue moralis accipiendo monumenta. i. malos homines.

Tertia responsio est allegorica siue spūalis accipiendo monumenta pro receptaculis animarum: ⁊ sic totus sermo comprehenditur rc̄.

¶ Prima sbi. Omnes qui in mo. sunt rc̄. Quid de illis qui nunq̄ȝ fuerunt sepulti in monumētis sicut sunt deuorati a bestiis vel combusti. Item submersi rc̄. Nota duas responsiones. Una est litteralis: altera moralis

Pro prima dico ꝙ impossibile est aliquē mori quin sepeliatur in monumento: quia deus fecit quattuor monumēta. i. quattuor elementa. s. terram. aquam rc. in que oportet corpora mortua resolui: sicut ex ipsis fuerunt composita. Cui applaudet regula iuris. Omnis res per quascunqꝫ causas nascitur: per easdem dissoluitur. De regu. iur. c i. ff e. i. Nihil tam naturale: q̄ꝫ vnumquodqꝫ eo vinculo posse dissolui quo colligatum est. Quod autem elementa dicātur monumenta: auctoritas. Ps. 48. Sepulchra eorum. s. hominum domus illorum in eternum. i. vsqꝫ ad finem mundi. Hec auctoritas necessario intelligitur de elemētis: quia nullum sepulchrum aliud manet in eternū. siue sit aureum siue marmoreum rc. qꝛ ignis conflagrationis destruet omnia elementa. De elementis ergo intelligitur thema. Omnes qui in monumentis sunt rc.

Scd̄a responsio est moralis: pro qua sciēdum ꝙ in sacra scriptura persone male vite dicantur monumenta siue sepulchra. Ratio ⁊ auctoritas. Ratio quia sicut sepulchra sunt exterius ornata ⁊ intus sunt plena putredine. sic persone male vite rc. Verbi gratia. quando aliquis rex vel dominus vadit ⁊ coram eo portatur ensis qui representat iustitiam ecce ornamentum foris. Sed si intus in animo est iniustus. raptor. luxuriosus rc. est sepulchrum. Idem de prelatis. cardinalibus. episcopis rc. si sunt symoniaci rc. Idem de religiosis qui videntur extra mortificati cum oculis in terraȝ defixis rc. si intus sunt superbi ⁊ auari sunt sepulchra Idem de clericis qui portant coronam regiam in signum regi: quia clerici sunt reges. i. regentes se ⁊ alios. propterea portant coronam: vt dicit tex. 12. q. 2. Duo genera: propter hoc vocatur regale sacerdotium. i. Pe. 2. Uide Glo. in cle. Quoniam de vita ⁊ ho. cle. Idem de mulieribus que exterius sunt ornate rc. si intus sunt meretrices rc. sepulchra sunt. Auctoritas. Ue vobis scribe ⁊ phe. hypocrite qui simil. e estis sepulchris dealbatis. que aforis hominibus apparent speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuoruȝ ⁊ omni spurcitia. Sic ⁊ vos

quidem aforis apparetis hominibus iusti: intus vero pleni estis hypocrisi et iniquitate Mat.23. Ecce quare persone male dicuntur monumenta. Or modo de bonis personis non erat dubitatio: quod resurrecture sunt sed de malis: sic propter illud verbum David. ps.1. Quia non resurgent impij in iudicio etc. Christus ergo ad tollendam istam dubitationem dicit in themate. Omnes qui in mo. sunt etc. quasi diceret. Non solum boni sed et mali resurgent. Et hoc latius exprimit dominus dum dicit. Procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij. Ad verbum David dicendum secundum magistrum sententiarum in.4.di. quod duplex est iudicium. Unum discussionis seu disceptationis. Aliud retributionis. Primo iudicio non omnes iudicabuntur sed solum illi quorum merita sunt permixta demeritis: sed illi quorum merita non sunt permixta demeritis vt sancti perfecti vel econtra vt infideles: non iudicabuntur. Jo.3. Qui non credit iam iudicatus est: et sic intelligitur auctoritas David. Secundo vero iudicio omnes iudicabuntur indistincte: iuxta illud Joa.5. Procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt: in resurrectionem iudicij. Et de hoc loquitur thema etc. et sic patet prima questio.

Secunda questio super verbo. Audient vocem filij dei. econtra quia in monumentis quomodocunque sumatur monumentum. non sunt nisi corpora putrida vel resoluta sine anima: quomodo ergo audient etc.? Respondeo sicut deus ab initio ordinauit quattuor monumenta corporibus. i. quattuor elementis vt dixi in prima. q. Sic ordinauit quattuor monumenta animabus: nec est aliqua anima que non vadat ad aliquod istorum monumentorum.

¶ Primum est infernus damnatorum.
¶ Secundum est lymbus puerorum.
¶ Tertium est locus purgandorum.
¶ Quartum est locus beatorum.

¶ Et in quocunque monumento istorum sint anime: audient vocem filij dei: qui clamabit per michaelem ad quattuor partes mundi di. Surgite mortui etc. que vox audietur in omnibus predictis locis quattuor. et statim quelibet anima virtute dei inueniet suum corpus quod cognoscet sicut tu quando de mane surgis de lecto cognoscis vestem tuam qua expoliasti te in sero. De istis monumentis potest intelligi illud Mat.24. Mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt electos eius a quattuor ventis celi a summis celorum vsque ad terminos eorum. Nota A summis celorum. s. nouem ordinibus angelorum in quibus anime sanctorum sunt collocate et omnes audient illam vocem. Usque ad terminos eorum terminus est illa pars que plus distat: quia omnes qui sunt ibi audient etiam illam vocem tube que tuba non erit materialis sed metaphorice dicitur tuba: quia illa vox erit ita crudelis quod operatur tube cuius vox est vox terroris. In primo ergo monumento. s. in inferno sepeliuntur anime peccatorum impenitentium. Auctoritas xpi de diuite epulone. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. Luc.16. et loquitur de anima: quia corpus in terra fuit sepultum. Pro istis ergo non est intentio ecclesie exorare quia nihil prodesset: quia ab inferno nulla est redemptio. Nulla nec exeundi nec penam alleuiandi: quod ostenditur in predicto diuite qui petebat et adhuc guttam aque et nunquam obtinuit nec obtinebit in eternum. Ideo. Prouer.xi. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. Solum de anima Traiani imperatoris legitur ad orationem beati Gregorij liberata: qui tamen fuit propter hoc penitus etc. Ante obitum tuum operare iustitiam. i. penitentiam quoniam non est apud inferos inuenire cibum. i. refrigerium Eccli.14. Ideo non eligatis ibi sepulturam. Nota quomodo anima in inferno sepelitur ad modum corporis mortui quando portatur ad sepulturam. Uide dominica prima post festum trinitatis ser.1. Hic potes tangere quare pena inferni est eterna cum culpa fuerit temporalis. Item contra opinionem quorundam canonistarum qui dicunt quod bona facta pro damnatis prosunt eis ad mitiorem penam etc. De quo vide in primo ser. dominica prima post festum trinitatis. et vide infra sermone.3. qui incipit Scribe beati mortui etc. parte vltima in fine etc. Secundus locus. s. limbus puerorum est circa infernum damnatorum ascendendo: sed non est ibi ignis. nec demones. nec tormenta.

nec doloris. in hunc locū vadunt pueri āte vsum rōnis decedētes nō baptizati: q nullam hñt dolorē sensibilē: tñ non hñt lumen gratie nec claritatem glorie nec vnꝗ̄ videbunt. Rō q2 priuatio visionis diuine debet pctō ex pte auersionis. tormentū vero sensibile debet pctō ex pte cōuersionis. In istis aūt pueris nō fuit ꝯuersio ꝓpter defectum vsus rōnis. ⁊ ideo nō hñt tormētū sensibile sed bene est auersio ab incōmutabili bono ꝓpter defectum iustitie originalis ⁊ gratie. ⁊ priuant in eternū visione diuina ⁊ sunt in isto loco. Iste aūt locus dī monumentū. Auctas. Quid tu hic aut quasi qs hic. q2 excidisti tibi hic sepulchrū Isa. 22. Et loqt puero in originali decedenti. Ter dicit hic: denotans tria loca. Primo vterū matris i quo fuit ꝯceptus dī. Quid tu hic: Sup. s. fuisti q2 nō habes paradisum quasi dī. non aliqd peccatū nisi originale. Scdo de mundo in quo natus est dī. Aut quasi qs hic. s. fecisti peccatū nō. Tertio de lymbo dū dicit tertiū hic ⁊c̄. nō hñt ergo tormentū sed q2 sunt imūdi nō pñt intrare sanctuariū dei. Ideo xp̄s. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto nō pōt intrare in regnum dei Jo. 3. Pro istis etiam non orat ecclesia.

Tertius locus est purgatoriū in quem vadunt qui hñtes venialia solū vel mortalia de qbus fecerāt pniam nō cōpletā ⁊c̄. Declara ⁊c̄. talis locus dī sepulchrū. Auctas allegorice. Emerunt ex illis agrū figuli in sepulturā peregrinoꝝ Mat. 27. Emerunt ex illis. s. operibꝯ penitētie iniūctis a ꝯfessore Agrū. i. purgatoriū q dī ager: nō aūt carcer q2 ibi sunt flores grāꝝ ⁊ orationū ⁊ alioꝝ suffragioꝝ ⁊c̄. ⁊ orant deū vt ponat in cor amicoꝝ suoꝝ vt faciant illis suffragia alis petant iustitiā ꝯ illos. Nota In sepulturaꝫ peregrinoꝝ q2 in purgatorio sepeliunt illi solū q in hoc mūdo peregrini fuerunt viuētes eo tanꝗ̄ aduena ⁊ viatores sed cum bonis operibꝯ miscuerunt lignū fenū ⁊ stipulā ⁊ ideo salui erūt: sic tñ quasi p ignem. 2. Cor. 3. Nota ꝯ executores testamentoꝝ ⁊c̄. Auctas. Nunqd deus faciet vindictā electoꝝ suoꝝ clamantiū ad se die ac nocte et patientiā hēbit in illis. dico vobis ꝙ cito faciet vindictā Luc. 18. Pro istis ergo indigētibus intētio ecclesie est orare semꝑ sed precipue

sertim hodie ⁊c̄. Nota hic quattuor modos suffragioꝝ. 13. q. 2. Aie defunctoꝝ. O si videretis quot aie exeunt de purgatorio ⁊ vadunt ꝓcessionaliter ad paradisum. vbi post ꝙ̄ ieiunauerūt in purgatorio reficiunt cibis ineffabilibus ⁊c̄. de qbus xp̄s. Ego dispono vobis sicut dispo. mihi pater meus regnū: vt edatis ⁊ bibatis sup mēsam meam in regno meo Luc. 22. Ideo oretis ⁊c̄. Sācta ergo ⁊ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctis soluantur. 2. Macha. 12. Quartus locus est btōꝝ in celo empyreo. Dic de illis q vadunt ad istū locū ⁊c̄. factū est vt moreret mēdicus ⁊ portaret ab āgelis in sinu abrae Lu. 16. Iste etiā locus dī monumentū. Auctas allegorice: quasi effodientes thesauꝝ gaudentqꝫ vehemēter cū inuenerint sepulchrū Job. 3. Declara p silitudinē de laborantibus ad effodiendū thesauꝝ ⁊ postea letant cum inuenerint. Sic penitentes in hoc mūdo nō hñt nisi laborē ad thesauꝝ vite eterne inueniendū: sed cū inuenerunt post mortē gaudent ⁊c̄. Ois disciplina. i. pnia in p̄senti qdē videt nō esse gaudiū sed meroris: postea aūt fructū pacatissimū exercitatis p eā reddet iustitie Heb. 12. Itē Apoc. 14. Audiui vocē de celo dicētez mihi: Bti mortui q in dño moriunt ⁊c̄. visqꝫ sequunt illos. Ideo xp̄s. Dico vobis gaudiū est angelis dei in celis sup vno pec. peni. agente. Lu. 15. Deo grās. Amē.

¶ Item de mortuis Sermo secūdus.

Scribe beati mortui qui in dño moriūtur. Apoc. 14. Pro declaratione huius verbi sciendū ꝙ magna differētia est inter verbū vocale ⁊ verbū līale: q2 vbuꝫ vocale solū se extēdit ad pñtes q sunt hic ⁊ nō durat nisi ꝙ̄diu pferi. Euolat emissuꝫ semel irreuocabile verbū. Sed verbū līale siue scriptum se extendit ad pñtes ⁊ futuros. Et ideo antiqtus qñ deus reuelabat ꝓ pphis aliqua secreta precipiebat eis vt illa scriberēt q2 nō solum reuelabat ea ꝓ pñtibus q tunc erant: sed etiā ꝓ nobis futuris ad futurā rei memoriā. Item Apoc. 1. Qd̄ vides scribe i libro ⁊ mitte septē ecclījs ⁊c̄.

Jdeo Jsa.8. Sume tibi librum grandē et scribe in eo stilo hominis rc. Jtē Abacuc.2. Scribe visum et explana eum super tabulas vt percurrat qui legerit eū: quia adhuc visus procul. Jdō ēt quū reuelauit deus Joāni euāgeliste statum aīarum defunctorum dixit sibi. Recipe incaustum et papirum: et scribe. Quare et quid: Beati mortui rc. Patet thema. Et nota quod in ista reuelatione Joānes nō loquitur nisi de aīabus q̄ sunt in paradiso vel ēt in purgatorio. Sed de aīabus in inferni vnā auctoritatem quā scribit Daniel. Nota hystoriā regis Balthasar quū in cena vidit tres digitos scribentes rc. Dan.5. Dic hystoriā rc. Dicit tex. Hec est autē scriptura q̄ digesta est. Mane. thechel. phares. Et hec est interpretatio sermonis. Mane numerauit deus regnū tuū et cōpleuit illud. Thechel appensus es in statera et inuentum est minus habēs. Phares diuisum est regnū tuū et datum est medis et persis. Jn qua quidē reuelatione et auctoritate nota quattuor magna secreta.

¶ Primum est circa temporis determinationē.

¶ Secundum circa videntiū imutationem.

¶ Tertium circa loci adaptationem.

¶ Quartum circa scripture declarationē.

¶ Primū secretum est quia Balthasar vidit scripturā illā in cena et nō in prandio. Quare hoc: Rn̄ ad insinuandū quod retributio datur aīabus in cena .i. in fine diei huius vite et nō in prandio .i. in principio diei vite. Principiū autē post diei totū tēpus vite presentis vsque ad mortē exclusiue in quo deus non dat retributionem rc. Videmus .n. quod deus nō statim punit peccatores. religiosum rc. clericum rc. vel laycū rc. Quare hoc: quia adhuc durat prandium et deus expectat sero in quo faciet cenam secundum merita vel demerita aīarum. Jn qua expectatione ostendit misericordia dei et iustitia. Misericordia quidē vt peccator conuertatur: iuxta illud Jsa.30. Propterea expectat vos dominus vt misereatur vestri. Justitia vero vt dignā punitionē mereatur qui tantā benignitatē dei contempsit: iuxta illud Ro.2. Jgnoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum duritiam autē tuā et cor impenitēs thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei qui reddit vnicuique secundum opera sua. Et nota quod quanto plus expectat tanto grauius punit. Valerius Lēto .n. gradu ad vindictā sui diuina procedit ira: tarditatēque supplicii grauitate cōpēsat.

Da similitudinē de trahēte arcū qui quanto plus trahit tanto durius percutit. Jdō nisi conuersi fueritis gladiū suū vibrauit. arcū tetēdit rc. Tales ergo qui obdurantur in peccatis et viuunt secundum propriā voluntatē habent hic bonū prandiū sed in futuro habebunt malā cenā rc. Dic vt infra dicetur. Nota contra illos qui post vitā pluriū annorum venientes ad mortē petunt spaciū: aliter .x. dierum: aliter vnius mēsis vel triū rc. Auctoritas Mat. 20. Cū sero factū esset dixit dominus vinee procuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē rc. Nota quod mali habent hic bonū prandiū in luxuria. diuitiis et honoribus rc. qui habebunt malā cenā in alio mūdo. Jn qua cena dabitur panis ille de quo Job.20. Panis eius in vtero eius vertetur in fel aspidū intrinsecus. Et de vino habetur Deut.32. Vua eorum vua fellis et botrus amarissimus. Fel draconū vinū eorum et venenū aspidū insanabile. Per oppositum. Multi habent hic bonū prandiū et dolent rc. qui in alio mūdo habebunt bonā cenā. De qua Apo. 14. Beati qui ad cenam agni vocati sunt.

¶ Secundum secretū est quia rex Balthasar et alii hoc videntes territi sunt. Dicit tex. Unde rex Balthasar satis conturbatus est et vultus eius immutatus est: sed et optimates eius turbabantur rc. Hoc significat timorē et terrorē quē habent aīe quū exeunt de corporibus q̄ ex vna parte vidēt angelū bonū cū corona parata. Ex alia diabolū cū cathena. Et misera aīa nescit quid dabitur ei. Nota exemplum in vitis patrum de illo sancto qui mortē nimis timebat. et interrogatus quare: respondit. Toto tēpore vite mee timui tria. Primo si in vitio humano aīa recedet in culpa vel in gratia. Si ceciderit lignū ad austrum aut aquilonē: in quocunque loco ceciderit ibi erit Eccle. xi.

Secundo semper timui iudiciū: quia statutū est hominibus semel mori: et post hoc iudiciū Heb.9.

Tertio timui semper quū cogitaui quid facit aīa in illo casu quū cadit in infernū: de quo nunquam potest exire nec surgere. Et adhuc dixit sum in illo timore. Bene ergo potest dicere aīa misera de corpore egressura. Timor et tremor venerunt super me et cōtexerūt me tenebre et dixi: quis dabit mihi pēnas sicut columbe: et volabo et requiescā Ps.54. Nota quod pēnas nō dicit falcōis nec aquile sed colūbe q̄ habet simplicitatē et gemitū pro cātu. De primo Mat.4. Estote prudētes sicut serpētes et simplices sicut colūbe. Vide.16.q.1. Si cupis. De secūdo. Jsa.59. Quasi columbe

meditantes gemem⁹. Aliquibus aīa volat ad celum sunt innocentia ala dextra: ⁊ penitentia sinistra ⁊c. Tertium secretum est ꝙ illa scriptura scripta fuit ī pariete.s. in firmo lapide: ad denotandum ꝑpetuitatem seu durationem quā hñt aīe tam beate ꝙ dānate que in infinitum stabunt ⁊c. Nec ꝓsunt eis orationes ⁊c. Ideo dicebat Job 19. Quis mihi tribuat vt scribant ſmones mei: Quis mihi det vt exarentur in libro stilo ferreo ⁊ plūbi lamina. vel celte sculpant in silice: Nota tres modos scribendi. Primus modus est fortis.s. qñ scribit in libro.
Scðs est fortior cum graffio seu scarpello in lamina plūbi. Terti⁹ est fortissimus.s. cum graffio in lapide duro ⁊ forti.i. marmore. De primo dicit Job scribant in libro: ⁊ hec scriptura est pro aīabus purgatorij que possunt cito liberari: sicut scriptura in libro pōt faciliter deleri vel lacerari. Scriptura vero in lamina plumbi est ꝙtum ad aīas paradisi q: in lamina potest mutari scriptura: ⁊ qñ mutatur fit pulchrior. Ita aīe beate in resurrectione mutabuntur assumendo corpa glorificata. Sed scriptura in lapide duro ⁊ forti pertinet ad aīas inferni ⁊c. Vel dic circa tertiū secretū ꝙ paries durus in quo fuit scriptura illa: significat irreuocabilitatē diuine sn̄ie a quo appellari non poterit: quia nullus maior nec eq̄lis iudex deo. In hac vita potest appellari a sn̄ia dei non qdem ad iudicē aliam sed ad aliam curiam eiusdem iudicis.s. a curia iustitie ad curiam misericordie. Nota exēplum de illo qui condēnatus est a cesare irato ⁊c. Sic fecit Dauid peccās. quādo dixit. Miserere mei deus sm̄ magnam misericordiam tuā ⁊c. Quartū secretum est ꝙ in illa scriptura erant tantum tria verba: scilicet mane. thetel. phares. in quo innuuntur ꝙ in alio mundo sunt tres status animarum defunctorum. Et hoc est ꝙ dicit Aug⁹ in libro de cura pro mortuis agenda ⁊c. Nota ꝙ.

Quidam sunt valde boni.

Quidam valde mali.

Quidam mediocriter boni.

Quidam mediocriter mali.

Hec distinctio habet in.c. Cum marthe in fi. de cele. miss. Et hec distinctio est ð adultis decedētibus. Vel dic ꝙ infantes baptizati cōprehendantur sub primo mēbro diuisionis. infantes autem sine baptismo morientes nō cōprehendant in diuisione ista. Ad idem. 13. q. 2. Tempus.

Primi sunt qui in hoc mundo vixerunt ꝑfecti ⁊ sine pctīs: tales quādo moriuntur statim euolant ad paradisū. De qbus Dauid. ps. 126. Cum dederit dilectis suis somnum ecce hereditas dñi ⁊c. Pro istis dicit Mane.i. numerauit deus regnum tuū ⁊ cōpleuit illud: q: istoꝝ vita dicitur regnum: iuxta illud. De⁹ auctor pacis ⁊ amator quē nosce viuere cui suire regnare est. Quilibet enim hō bonus est rex triū ciuitatū quarum quelibet est maior parisius vel roma.s. tres potentias aīe ⁊c. Prima est memoria in qua sunt tot habitationes quot recordationes ⁊c. Scða est intelligentia que est maior ꝙ celum ⁊ terrā: q: est capax diuinitatis. Tertia adhuc maior est voluntas in qua habitat deus tanꝙ oblectum ⁊c. Si qs dilī. me. ser. meum. ser. ⁊ pater meus diliget eum ⁊ ad eum ve. ⁊ man' ap̄. eū fa. Jo. 14. Item regit quinqꝫ castra que sunt qnqꝫ sensus interiores.s. sensus cōis imaginatio. memoria. sensitiua. Extimatiua. ⁊ fantasia. ecce quomodo iustus est rex. Ideo dicitur Apoc. 5. Fecisti nos deo nostro regnum ⁊ sacerdotes. Dicitur ergo Mane.i. numerauit deus regnum tuum quia iam numerauit deus de quolibet ꝙtum viuet ⁊ ꝙtum seruet deo. ⁊ ꝙtum mundo. ⁊ ꝙtum carni sue. non ꝙ cogat deus liberum arbitrium alicuius. sed scit omnia sicut dicit Job. 14. Constituisti terminos eius qui preteriri nō poterunt. Breues dies hominis sunt numerꝰ mensium eius apud te est ⁊c. Et compleuit illud: quia postꝙ bene regnauerit ⁊ rexeris dictas tres ciuitates ⁊ quinqꝫ castra. deus complet illud regnum dando coronam glorie. Tunc enī dicitur rex perfectus quādo est coronatus ab aliquo episcopo. Sic anima a summo episcopo Jesu christo. a quo accipit coronam regalem. Ideo Sap. 5. Justi autem in perpetuū viuent ⁊ apud dominum est merces eorum ⁊ cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipient regnum decoris ⁊ diadema speciei de manu

diti. Pro istis non est orandum dummodo sit certum: quia iniuriam facit martyri qui orat pro martyre: De cele. mis. c. Cum marthe in fi. Potest autem esse certum multipliciter. ut dicitur supra ser. proximo parte .i. Hic pratice quando aia pstatur xpo ⁊c. Ideo Sap. io. Iustum deduxit dns per vias rectas ⁊ ostendit illi regnum dei: ⁊ dedit illi scientiam sanctorum, honestauit illum in labo. ⁊ compleuit labores illius.

¶ Secundi sunt qui in hoc mundo vixerunt mediocriter ⁊c. ⁊ de istis Thecel .i. appensus es in statera ⁊ inuentus es animus habens .s. de perfectione vite spiritualis. Et ideo tales vadant ad purgatorium: quia sicut bonus argentarius. Primo purificat aurum ⁊ argentum in igne ⁊ postea facit de eo calicem ⁊c. sicut deus facit de aia iusti: que dicitur aurum per charitatem: ⁊ argentum per fidem. Primo purificat eam per ignem purgatorij: ⁊ postea ponit eam in mensa sua ⁊c. De hac habetur auctoritas in veteri testamento ⁊ in nouo. In veteri Malach. 3. Ipse quasi ignis conflans sedebit conflans ⁊ emundans argentum ⁊ purgabit filios leui ⁊ colabit eos quasi aurum ⁊ quasi argentum. Et erunt dno offerentes sacrificia in iustitia. Uide i decre. 50. di. Et purgabit. Item Eccli. 2. In igne probatur aurum ⁊ argentum: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Ad idem facit Prouer. 17. Et Job. 23. Item in nouo testamento. Apls vniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit, quod superedificauit mercedem accipiet. Si cuius opus arserit: detrimentum patietur: ipse tamen saluus erit: sic tamen quasi per ignem .i. Cor. 3. Nota questionem quam facit sanctus Tho. in. 4. sen. di. 21. de anima que portatur ad purgatorium: a quo angelo portatur a bono vel a malo: ⁊ dicit quod a bono. Ratio quia iniustum esset quod demon victus duceret victorem ⁊c. Hic pratice quomodo portatur ab angelo bono. Item de loco purgatorij ⁊c. Item nota grauitatem penarum purgatorij: iuxta exemplum illius cui data fuit optio quod vel esset infirmus per tres annos, vel quod staret per tres dies in purgatorio ⁊c. Ideo Apostolus. Uidete fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed quasi sapientes, redimentes tempus quoniam dies mali sunt Ephe. 5. Pro istis est orandum quia possunt per alios satisfacere qui non possunt per se ipsos: ut patet per multa exempla in. 4. dialogo. In casu tamen potest contingere quod pro tali non sit orandum publice sed potest occulte: puta si moritur quis excommunicatus tamen penitens; quod potest esse: ut in. c. A nobis de sen. exco. Nota exemplum de anima Paschasij quam inuenit Germanus episcopus capuanus in balneis ⁊c. Hic exemplum ⁊c.

¶ Tertij sunt qui in hoc mundo vixerunt in peccatis ⁊ impenitentes mortui sunt ⁊ de istis dicitur Phares .i. diuisum est regnum tuum ⁊ datum est persis ⁊ medis. Nota Diuisum .s. per rebellionem contra deum per inobedientiam. Isa. 59. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestrum. Talis ergo regnat in regno carnalitatis per luxuriam: in regno vanitatis per superbiam. ⁊ in regno cupiditatis per auaritiam. Quia ergo voluntarie diuisit se homo a deo in vita sua: ideo regnum suum diuidetur a deo post mortem ⁊ ponetur cum damnatis in inferno: iuxta illud Mat. 24. Ueniet dominus serui illius in die qua non sperat. ⁊ hora qua ignorat. ⁊ diuidet eum partemque eius ponet cum hypocritis. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Ecce quare dicit diuisum est regnum tuum. Pro talibus ergo non est orandum sicut nec pro demonibus. Uide glo. 32. q. 2. Pro obeuntibus et quo in inferno nonnulla est redemptio quod intellige quando est certum quod est in inferno. Dices tu quomodo potest esse certum de hoc? Respondeo secundum Pe. de palu. in. 4. di. 45. q. i. ar. 4. conclusione. 4. Reputatur certum de hereticis ⁊ paganis. Exemplum de tribus orantibus ad sepulchrum poete quod scirent meliorem ⁊ peiorem versum quem ille vnquam fecisset. Et audita est vox. Primo de peiore Omne tenens statuit lupiter esse pium Secundo de meliore. Est virtus placidis abstinuisse bonis. Cum autem pro ipso Ouidio vellent orare auditus est tertius versus. Nolo pater noster carpe viator iter, quasi di. damnato mihi non prodesset. Unde Greg. punitus est pro Trayano.

Scdo reputat̃ certū de iudicio.vñ trāseūtes
p cimiteriū eoꝝ nō dꝫ dicere pro eis pr̄ nr̄.
Vñ Jo.3.Qui nō credit iam iudicatus ē.
Tertio de xp̄iano nō sic pōt eē certū.Vñ
Cuius peccatū sit manifestū ⁊ nō pnia:pōt
orari ꝓ eo in secreto ⁊ debēt reddi suffra/
gia siue se occiderit siue in bello iusto.duel/
lo.vel tornamēto mortuus sit.aut cū mere
trice.vñ Aug⁹ ꝓ oīb⁹ regeneratꝭ dꝫ fieri ora
tio:sed nō publice ꝑpt̄ scādalū.Exēplū de
monacho ꝓprietario Gregorij.⁊ silr̄ ꝓ sus/
pēsis ⁊ iuste dānatis:q̄ ēt latro in morte
penituit sed si inueniat̃ mortuus subito q
prius fuit bone vite in publico oblatio pro
eo fieri dꝫ:q̄ iustus si morte ꝓoccupat⁹ fue
rit ⁊c̄.Pe.de pal.Itē reputat̃ esse certum
de illis de qbus habet̃ p scripturā:puta d
Anthiocho.2.Macha.9.Orabat hic scele/
stus dn̄m a quo nō esset misericordiā ↄsecu
turus.Itē de Juda q vocatus est a xp̄o fi/
lius pditionis Jo.17.Itē reputat̃ certū de
hijs de qbus reuelatū est:puta de illo cano
nico parisiēsi optime fame ⁊ ↄuersationis
⁊ scie excellētis.q post mortē vā eēt i phere
tro dixit.Coram dei iudicio accusatus sum.
Scdo iudicatus sum.Tertio ↄdēnat⁹ sum:
sic tandē fuit institutus ordo cartusiensis.
Pōt etiā esse certū vel quasi certū de illis
q desperati moriunt̃.Exēplū de illo merca
tore q cum sollicitaret̃ facere testm̄ dixit.
Relinquo bona mea pape Martino ⁊ aīaꝫ
diabolo.Sic A.de pijs qui blasphemus
nolēs cōfiteri ⁊c̄.obijt ⁊c̄.Sic de illo mona
cho qui clam comedebat ⁊c̄.de quo refert
Greg.in.4.dial.⁊ scripsi post festū tri.sermo.
42.p.2.in fi.Itē de illis q excōicati nolunt
absolui.Nota ↄ excōicatos ꝓpter manuū
iniectionē in clericos q nō curant ⁊ sunt cū
laqueis aīe.Nota tñ q̄ regulariē nō pōt eē
certū.Eccli.9.Oia i futurū reseruant̃ icer
ta.Exēplū in vitis patrum de illo q vidit
aīam cuiusdā heremite a demonibus acci/
pi.Aliam vero cuiusdā paupis ab angelis.
Vñ Eccle.9.Sunt iusti atq̄ sapiētes ⁊ ope
ra eoꝝ in manu dei:⁊ tñ nescit homo vtrū
amore vel odio dignus sit.sed oia in futuꝝ
seruant̃ incerta.Per hoc pꝫ error aliquoꝝ
canonistaꝝ dicētiū:q̄ licet suffragia nō pos
sint aīam extrahere de inferno.tñ dant eis
aliquā alleuiationē ⁊ ↄsolationē.⁊ dant ex/
emplū de bastaso portante onus cui datur
ad comedendū ⁊ bibendū q licet nō depo/
nat onus tñ sentit refrigerium.error est.im
mo augmētat̃ eis pena.Declarat̃ p similitudi
nem de captiuo in barbaria cui mittit̃ reca
ptum ⁊ pdit̃ in mari:q̄ hoc sciens captiu⁹
magis dolet ⁊ tristatur.Sic in ꝓposito ⁊c̄.
Ideo Prouer.11.Mortuo hoīe ipio:nulla
erit vltra spes ⁊c̄.Adde q̄ scripsi in sermoni/
bus de peccatis in genere ar.4.sermo.4.vbi
agit̃ de suffragijs pte.2.Potes circa ma/
teriā defunctoꝝ pdicare de suffragijs mor/
tuoꝝ.De quo vide qđ scripsi sm̄ Pe.de pa/
lu.in verbo Suffragia.Potes etiā pdica/
re de purgatorio.Vide qđ scripsi in verbo
Purgatoriū.Itē de inferno ⁊ quō ignis
infernalis qui est corporeus pōt agere in
aīam ⁊c̄.Itē de gloria paradisi que ↄsistit
in tribus dotibus aīe ⁊ quattuor corporis
⁊ qnq̄ sensuum.de quo scripsi in dñica.20.
post festum trinitatis sermo.1.Et nota hic de
premio vite qđ est denarius diurn⁹.de quo
Mat.22.Et quō oēs sūt ↄtenti.da exēplū
d diuersis vasis plēis ⁊c̄. Deo grās.Am̄.

In festo sc̄ti Leonardi.Sermo vnus.

Vbi sum ego illic ⁊ minister meus erit.
Jo.12.Nota vbi sum.i.in
gloria i qua xp̄s etiā mor
talis erat:q̄ ab instāti cō
ceptionis habuit tantā gloriā q̄ntā nūc ⁊c̄.
Illic et minister meus.i.beatus Leonar/
dus erit ⁊ nunc est ⁊ erit in eternū.Solue
tur virgo.Magna excellentia ⁊ vtilitas da
tur ministris dei.s.gloria btā vt dicit thema.
Ideo videamus quot modis poterimus
deo ministrare:vide dñica.10.post festū tri.
sermo.qui incipit Diuisiones ministrationum
sunt ⁊c̄ p totū ⁊ adapta singulas ptes ad
sanctū Leonardū. Deo grās.Amē.

De beato Martino.Sermo vnus.

Honestauit il/
lum in laboribus ⁊ cōple/
uit labores illius.Sap.10.
Pro intellectu verboꝝ ⁊
introitu sermonis est notan

dam: q̄ cuius oēs homines mundi laborent q̄ homo ad laborē nascit ⁊ auis ad volatum Job.5. Tū diuerse sunt intentiones laborantiū ⁊ diuerse differentie laborū. Unde ergo labores nostri sunt i triplici differentia.

¶ Quidā sunt corporales fructuosi.
¶ Quidā sunt mundanales vitiosi.
¶ Quidā vero sunt spūales virtuosi.

Et de tertijs loquitur thema. Primum ergo ⁊c. isti sunt illi labores quos patit homo ꝓ conseruatione corporis sui ⁊ suorū: quorū curam hz qui sunt necessarij qbus tenetur paldere: quia vt dicit aplūs.1.Tim.5. Si qs suorū ⁊ maxime domesticorū curam non habz. fidem negauit: ⁊ est infideli deterior. Tū ea rōne vt vita hois conseruetur. tum q̄ a dño sunt iniuncti in pnīam primorū parentum: iuxta illud Gen.3. Maledicta terra in ope tuo. In laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. Et infra. In sudore vultus tui vesceris in pane tuo. Recte fecit deus sicut sacerdos peccatori qui imergit sibi pniaz ⁊c. Et nota Maledicta terra. Nō enim voluit deus maledicere ade q̄ ex fragilitate peccauit. ne contristaretur delicias suas.i. euam sicut dicit Aug⁹. nec eue q̄ seducta fuit in preuaricationem sicut dicit Aplūs.1.Tim.2. sed serpenti sic.i. diabolo q̄ ex malitia ⁊c. Sic ⁊ maledixit Chaym Gen.4. Iste ergo labor est necessarius hoī q̄ vt dicit aplūs.2. Thes.vlti. Si qs nō vult operari nō manducet. Nō tū dz esse valde sollicitus nec anxius hō de hoc. Unde Mat.6. Nolite solliciti esse dicentes qd manducabimus aut qd bibemus ⁊c. vbi dicit Hierony⁹ in homelia. Labor exercendus est sollicitudo tollenda. Scdi labores sunt mundanales vitiosi cuiusmodi sunt illi quos patitur miser hō auarus pro diuitijs inordinate acquirendis. Aut luxuriosi pro voluptatibus explendis ⁊ superbi pro dignitatibus ⁊c. Unde Oratius versus.

Impiger extremos currit mercator ad indos
Per mare pauperiē fugiēs ꝑ saxa ꝑ ignes.
Item Iuuenalis.
I nunc ⁊ ventis aīam cōmitte dolato.
Confisus ligno: digitis a morte remotus.
Quattuor aut septem si sit latissima teda.

Isti ergo labores sunt vitiosi q̄ ad malum finem exercent: ⁊ ideo inutiles sunt ⁊ in fructuosi finaliter. Sap.3. Infelix ⁊ vacua est spes illorū: ⁊ labores sine fructu ⁊ inutilia opa eorū. Et qđ deterius ē sunt dānabiles ⁊ detrudunt aīam in infernū. Et ideo tales dānati clamāt in inferno dicētes. Lassati sumus in via iniquitatis ⁊ perditionis: ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. viam aūt dñi ignorauimus. Quid nobis ꝓfuit supbia: aut diuitiarū iactantia qd contulit nobis: Transierunt oīa illa tanq̄ vmbra ⁊ tanq̄ nuncius percurrens. ⁊ tanq̄ nauis que pertransit fluctuantē aquā cuius quū preterierit. nō est vestigiū inuenire. Sap.5. Nota Uias difficiles: q̄ maiores labores patiunt iniusti ꝓ acquirenda dānatione eterna: q̄ iusti ꝓ acqrenda gloria etna. Iere. Ut inicq agerēt laborauerūt. Nota v̄sus illos Uirgilij.
Pastor. arator. eques. paui. colui. supaui.
Capra. rure. hostes: quoq labore graui.
De capris. de rure sato. deq hoste subacto.
Nec lac. nec segetes. nec spolia vlla tuli.

Tertij labores sunt spūales virtuosi: ⁊ isti sunt quos sustinet ⁊ homo ꝓ virtutibus et gratia acquirenda hic ⁊ gloria in futuro: ⁊ sunt necessarij quia sicut corpus nō potest viuere sine labore: sic nec anima ⁊c. vñ scire debes q̄ duo sunt quibus aīa viuit ⁊ pascitur. s. scia ⁊ virtutes contra que duo habem⁹ duo contraria. s. ignorantiā ⁊ culpā ⁊ pronitatem ad malū. Sensus eniz est cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescētia sua Gen.8. Cū qbus oibus nascimur. Et ideo oportet vt laboremus vt sciētiā ⁊ virtutē acqramus. Ultia eniz sine magistro adiscimus ⁊ sine labore ignorātes sumus: nō aūt virtutes. Unū Aug⁹.22. de ciuitate dei.c.21. cōplangens de humana miseria. Quid est q̄ cum labore meminimus. sine labore obliuiscimur. cum labore adiscimus. sine labore nescimus. cum labore strenui. sine labore inertes sumus. Hec ille. Igitur laborare debemus multo magis ꝓ aīa q̄ pro corpore q̄ tandē defecturū est. Unū aplūs.1.Tim.4. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. pietas aūt ad omnia vtilis est promis. ha. vi. que nunc est ⁊ future. ps. Labores manuū tuarū quia manducabis btūs es ⁊ bene tibi erit. Et vt ad h̄ diuina sapiētia nos instrueret etiā ipsa vo

uit laborare q̄ creaturas in sex diebus cō didit. ꝛ in sabbato requieuit: iuxta illud Gen. i. Compleuitq; deus die sexto opus suū q̄d fecerat ꝛ requieuit die septimo ab omni ope q̄d patrarat. Sic ꝛ nos si pro ac quirendis virtutib⁹ laborauerimus postea in futuro sabbato quiescemus. Nō enī po terimus nisi prius laborauerimus. Unde q꞉ sathan voluit quiescere anteq̄ labora/ ret cum dixit. In celum conscendam super astra celi exaltabo solium meum. sedebo in monte testi in lateribus aquilonis ꝛc. ideo detrusus est in infernum. Unde subditur. Ad infernū detraheris vsq; ad profundū laci Isa. 14. Beat⁹ ergo Martinus sequēs diuina vestigia hic laborauit honestissimis laboribus: ꝛ ideo nunc requiescit in gloria. Ideo dicit thema d̄ eo. Honestauit ꝛc. Uñ potest dicere. Modicum laboraui ꝛ inueni mihi multam requiem Eccli. vlti. Modo vi deamus quos labores sustinuit. vbi nota q̄ in sex virtutibus acquirendis sicut deus in sex diebus laborauit ꝛ nunc requiescit in gloria.

qd designat dies … / Srist. i de creati.

¶ Primo in acquirenda fide integrali: ꝛ hoc conuenit opere prime diei ꝛ sic dicitur in qualibet parte.

¶ Scd̄o in sublimanda ets erigenda spe supernali.

¶ Tertio in accēdenda charitate diuinali.

¶ Quarto in optinenda prudentia intelle ctuali.

¶ Quinto in conseruanda paciētia ꝑ̄tuali.

¶ Sexto in exercēda tēperancia corporali.

Iste sunt quasi sex dies in quibus labo rauit vt postea requiesceret.

¶ Primo ergo laborauit beatus Marti nus in acquirenda fide integrali. Et cōue nit cum opere prime diei in qua facta fuit lux per quā designatur fides. Primo quia est prima inter virtutes: q꞉ sine ea nulla ve ra virtus esse pōt. Uñ Aug⁹. Ubi deest co gnicio veritatis: falsa est virtus etiā in opti mis moribus. Et Prudētius. Prima petit cāpum dubia sub sorte duelli pugnatura fides. Propterea ap̄l's vocat eam substan tiam sperandarū Heb. xi. Quia sicut sub stā꞉tia ē prima in vnaquaq; re ꝛ fundamen tum omniū accidentiū: sic fides est prima inter virtutes. Et est fundamentū ca꞉: iux ta illud. i. Cor. 2. Fundamentū aliud nemo potest ponere preter id q̄d positum est: q̄d ē xp̄s iesus. Glo. i. fides iesu xp̄i. Scd̄o p̄ lu cem designatur fides: q꞉ fides illuminat in tellectū ad cognitionem diuinoꝝ. Quāuis enim per rationē naturalē possit haberi co gnitio diuinoꝝ aliquoꝝ: puta q̄ sit vnus deus, sapiens, bonus, oipotens ꝛc. tamē de diuinis nō potest haberi cognitio inquan tum sunt necessaria ad salutē nisi per fidē. Et dirigit hoiem per viam paradisi: iuxta illud Jo. xi. Si quis ambulat in die non of fendit: q꞉ lucem huius mundi videt. In die gratie: q꞉ lucem fidei. Si autē ambulauerit in nocte. s. infidelitatis offendit: q꞉ lux. s. fi dei nō est in eo hinc est q̄ omnia peccata mortalia tam a paganis q̄ a xp̄ianis com missa ex defectu fidei saltem formate pro/ cedūt. Nam si luxuriosus firmiter crederet ex peccato luxurie se cōburendū in eterno igne inferni: nō peccaret. Sic si superbus. sic auarus ꝛc. In hac ergo laborauit mirabili ter btūs Martinus. Nam vt dicit in legen da ab infantia diuinitus inspiratus: cū es set annoꝝ. 12. inuitis parentibus ad eccle siam cōfugit seq; cathecuminū fieri postu lauit. Et vt deus manifestaret excellentiam fidei sue voluit etiā miraculis approbare. Nam virtute fidei tres mortuos suscitauit cui ascribuntur miracula: iuxta illud. Si ha bueritis fidem sicut granū sinapis dicetis monti huic: transi hinc. ꝛ transibit ꝛ nihil i possibile erit vobis Mat. 17. Primo quen dam cathecuminū. Scd̄o quēdam alium qui fuerat suspensus. Tertio quēdam ad preces matris corem multitudine gentiliū: qui viso miraculo ad fidem conuersi sunt. Unde de eo cantat ecclesia. Hic est Mar tinus electus dei pōtifex: cui dn̄s post apo stolos tantā gratiā conferre dignatus est. vt in virtute trinitatis deifice mererē fieri trium mortuoꝝ suscitatoꝛ magnificus. Mo raliter etiā nos laborare debemus in fide acquirenda ꝛ acquisita manu tenenda cre dendo corde ꝛ confitendo ꝛ operādo. ps. Credidi. s. corde: ꝑpter q̄d locutus sum ore ego autē humiliatus sum nimis. s. opere.

¶ Scd̄o laborauit in erigenda spe. Et con uenit cum ope scd̄e diei. In qua fecit de⁹ firmamentum. i. celum diuidens aquas ab

aquis. Per aquas inferiores intelligunt tribulationes ꝛ pericula mundi super que firmatur qui anchoram spei figit in deo: quia non timet pestes. non famem. non infirmitates. non guerras: non alia pericula. Ps. Qui cōfidunt in dn̄o sicut mons syon ꝛc. Non sic homines mundi qui firmant spem in mundo: ꝛ ideo cum mundo voluuntur ꝛ inuoluuntur. Absqꝫ timore dei viuens homo cuncta timebit. Ps. Saluum me fac deus quoniā intrauerunt aque vsqꝫ ad animam meaꝫ. Infix. sum in lim. pro. ꝛ non est substā tia. Ue. in al. ma. ꝛ ten. de. me. Per aquas vero superiores intelliguntur tribulationes quas ferui dei propter christum ꝛ virtutes patiūtur: quia oportet eas pati: iuxta illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. s. a mundo .i. mundanis ꝛ peruersis hominibus: a carne: ꝛ a diabolo. Unde dicit Apostolus. Qui pie viuere volunt in christo iesu: persecutionem patiuntur. 2. Tim. 3. Quia eas libenter sustinent ꝛ non mouentur quia velud firmamentum firmamenti sunt supra petram que est christus Mat. 12. Similabo eum viro sapienti qui edificauit domuꝫ suam supra petram. Tales erat Apostolus di. Quis nos separabit a charitate christi: tribulatio. an angustia. an fames. an nuditas. an persecutio. an periculū. an gladius? Et ista. Certus sum enīꝫ ꝙ neqꝫ mors. neqꝫ vita. neqꝫ angeli. neqꝫ principatus. neqꝫ virtutes. neqꝫ instantia. neqꝫ futura. neqꝫ fortitudo. neqꝫ altitudo. neqꝫ profundum. neqꝫ creatura alia poterit nos separare a charitate dei. que est in christo iesu domino nostrō Ro. 8. In hac ergo spe erigenda laborauit beatus Marti. quia sic fixerāt anchoram spei in deo ꝙ nihil omnino timebat. Exemplum patet in duobus vel tribus. Primo quā do obtulit se imperator ad pugnand um inermis clypeo crucis obtectus. Vide exemplum. Scd̄o patet quā do incidit in latrones quoꝝ vni percūctāti an timuisset. Respondit nunq̄ se ita fuisse securum: qꝛ sciret misericordiam dei maxime in tentationibus affuturam. Item postea obuiauit diabolo: cui dicenti quocūqꝫ ieris diabolus tibi aduersabitur: rn̄dit. Mihi adiutor ꝛc. ꝛ ille statim euanuit ꝛc. Ergo ꝛ nos firmemus spem in domino. ꝛ non in mundo: qꝛ vanus est. non in carne quia fragilis est. nō in diabolo quia mendax est. Nota similitudinem de quattuor inuitantibus hominē. Unde mundus clamat. Ego decipio. Caro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat. Ego inficio. Christus clamat. Ego recipio. Ad quem ergo ibis o homo? Nota quomodo dicitur a motu mundus. Et ideo Isa. 40. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem. assument pennas vt aquile currunt ꝛ non laborabunt. ambulabunt ꝛ non deficient ꝛc.

¶ Tertio in accendenda charitate ꝛc. Et conuenit cum opere tertie diei in qua deus discooperuit terram ab aquis ꝛ apparuit arida. Et exinde terra erat inanis ꝛ vacua. i. inuisibilis ꝛ infructuosa ꝛ informis. Fuit visibilis ꝛ fructifera quia per virtuteꝫ charitatis homo eripitur ab aquis vitiorum ꝛ ornatur virtutibus ꝛ facit fructus meritoꝝ: qꝛ sicut sine charitate quodcūqꝫ opus bonum quantumlibet magnum infructuosum est sicut dicit apostolus .i. Cor. 13. Si linguis hominum loquor ꝛ angelorum: charitatem autem non habuero factus sum velud es sonans ꝛ cym. tin. Et si ha. proph. ꝛ nouerim mysteria omnia ꝛ omnem scientiam ꝛ habu. o. fi. ita vt mō. trā. charitatem aūt nō ha. nihil sum. Et si dist. in ci. pauperum omnes fa. me. ꝛ si tra. cor. m. Ita vt ar. cari. autem nō ha. nihil mihi prodest. Sic cuꝫ charitate quodcūqꝫ opus bonum quantūlibet paruum est meritoriuꝫ vite eterne. Mat. 10. Quicūqꝫ potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide: amen dico vobis nō perdet mercedeꝫ suā. In hac accēdēda laborauit btūs Martinus: sicut patet quādo existens miles adhuc cathecuminus pauperem nudum vestiuit algentem ꝛc. Vide exēplum. Item factus prelatus idem fecit. Nota etiam quando semel vidēs ouem atonsam ait. Euangelicum mandatū compleuit ista. Duas tunicas habuit ꝛ vnam non habenti largita est. Ita ꝛ vos inquit facere debetis. Ideo dicitur de eo in tertia lectione Opem ferebat miseris. alebat egentes. vestiebat nudos. Nihil autem sibi ex militie stipendijs preter quotidianum victum .i. seruabat. Jamqꝫ tunqꝫ euangelij nō surdus

auditor de crastino non cogitabat. Morali
ter. sic ⁊ nos debemus facere ⁊c.
¶ Quarto inobtinenda prudentia ⁊c. ⁊ cõ
uenit cum ope q̃rte diei: in qua fuerũt facti
sol luna ⁊ stelle. Sic p prudẽtiã ala q̃si celũ
illuminat a sole. luna. ⁊ stellis. i. a doctrina
xp̃i ecclie ⁊ scõꝝ ad discernendũ bonũ a
malo. viciũ a virtute. ⁊ spũs malos a bõis.
Et vt nõ pmittat a malis spiritibus ⁊ hoi/
bus se seduci. Uñ dñs Mat. io. Estote pru/
dentes sicut spentes ⁊ simplices sicut colũ/
be. Qđ exponẽs Hierony. ait. Habeo sim/
plicitatẽ columbe ne alicui machineris do/
los. ⁊ serpentis astuciam ne alterius supplã
teris insidijs. Nihil. n. distat in vitio decipe
posse: vel decipi. i6. q. i. Si cupis: ⁊ originale
ad Rusticham monacham ⁊c. Uel dic q̃
illuminatur per prudentiam ad cauendum
⁊ puidendum de futuris. Habet. n. tres p/
tes. s. memoriam preteritoꝝ. intelligentiam
pñtium. ⁊ puidentiã futuroꝝ. Talem pui
dentiam hñt sctĩ qui nunc laborant in opi/
bus pñie ⁊ aliaꝝ virtutum. vt postmodum
euitent periculum eterne dãnationis ⁊ acq̃/
rant eternam requiẽ: iuxta illud Eccĩi. vlti.
Modicum laboraui ⁊ inueni multã requiẽ.
Econtra faciunt pctõres: qui neq̃ de prete
ritis cogitant neq̃ puident de futuris: sed
solum considerant pñtia sensibilia ad instar
bestiaꝝ ⁊c. Ideo in futuꝝ eterna egestate
laborabunt: sicut legitur de diuite epulone
q̃ nõ potuit hr̃e in inferno guttã aque ⁊c.
Luc. i6. Sic hodie pctõres edificant pala/
tia. plantãt vineas. oliueta. cãnamelos ⁊c.
sed per alia vita futura non fabricant tri/
ste tugurium. Nota fabulam de cicada ⁊
formica. Cicada enim tpe estiuo deridebat
formicam laborantẽ in tanto calore: ad col/
ligendum granum. cum ipsa Cicada canta
ret in arbore sub fronde virenti. postmodũ
vero i hyeme cicada nõ hñs qđ comederet
coartata a fame: iuit ad formicam petẽs ab
ea messem ⁊c. Cui r̃ndit formica. Et quid fe
cisti in estate preterita? Rñdit cicada. Fui
occupata ad cantandum: q2 pigebat me la
borare ⁊c. Cui formica. Uade igitur nunc
⁊ tripudia. Sic peruersi hodie derident pe
nitentes ⁊ religiosos: qui ideo clamant Mi
serere nostri dñe miserere nr̃i: q2 multum re
pleti sumus despectione: q2 mul. reple. est. a.

nostra oppro. ha. ⁊ de superbia ⁊c. Ideo di
cit scriptura. Uade ad formicã o piger ⁊ cõ
sidera vias eius ⁊ disce sapientiam: q̃ cum
non habeat ducem nec preceptorem nec prĩ/
cipem. parat in estate cibum sibi ⁊ congre/
gat in messe qđ comedat Prouer. 6. Item
Eccĩs. 9. Quodcũq̃ potest manus tua fa/
cere. instanter operare: q2 nec opus. nec rõ.
nec scientia. nec sapientia. erunt apud infe/
ros quo tu properas. Hanc prudentiã ha/
buit beatus Mar. Adepta sicut potes. Et
laborauit in hac prudentia obtinenda ⁊ ip/
sam obtinuit. Sciuit enim discernere inter
spiritum bonum ⁊ malum. Nota quã io ap
paruit ei diabolus in forma regis. purpu/
ra. diademate. ⁊ aureis caligis ornatus: di/
cens se esse christum ⁊c. Item dic q̃ñ ipse co
gnouit illum quẽ populi adorabant vt ma
tyrem: fuisse latronem ⁊c. Moraliter debe/
mus etiã hanc prudentiam habere ne a de/
monum fallacijs decipiamur: qui maxime
conantur hoies decipere per artẽ magicam
vel per somnia ⁊c. Dic contra magos ⁊ diui
natores sicut expedit. Ideo dicitur Deut.
i8. Non inueniatur in te qui ariolos sciscite
tur et obseruet somnia atq̃ auguria: ne sit
maleficus neq̃ incantator. neq̃ phitonem
consulat. neq̃ diuinos. et querat a mortuis
veritatem ⁊c. Dic vt expedit. Uide. 26. q. 5.
Episcopi.
¶ Quinto laborauit in conseruanda pa/
tientia virtuali. Et conuenit cum opere qui/
te diei in qua facti fuerunt pisces ⁊ aues.
Per pisces qui in aquis non submergũtur
sed natant. notantur homines patientes ⁊
fortes: qui per virtutem fortitudinis ⁊ pa/
tientie non deficiunt in aquis tribulatio/
num ⁊ aduersitatum: sed tunc magis delec/
tantur cum per virtutem patiuntur aduer
sa: sicut sunt illi de quibus. dicitur. Ibant
apostoli gaudentes a conspectu concilij qui
digni ha. sunt pro nomine Iesu contu. pati.
Act. 5. Tales etiam sunt aues per contem
plationem ⁊ desiderium celestium bonorum
subleuant enim se per pennas orationis ⁊
meditationis ad celestia capescenda. Fru/
stra autem iacitur rethe ante oculos pen/
natorum. Prouer. i. Nam ad instar arche
Noe q̃to magis habũdant aque aduersi
tatum: tanto magis eleuantur ad celestia.

Vñ aplˀs Ro.5. Nõ solum aũt sed τ gloria mur in tribulationibꝰ: scientes qm̃ tribulatio patientiã operat. patiẽtia aũt probationẽ. pro batio vero spem. spes aũt nõ confundit τc. Itẽ 2. Tim.1. Sicut abundãt passiones xp̃i in no bis: ita τ p xp̃m abundat consolatio nostra. In hac ergo laborauit btũs Martinꝰ. Qđ pꝫ qñ fuit verberatus a quibusdaꝫ militibus sibi obuiantibus. Dic exemplum. Item ipne sepe cum esset ep̃s a clericis ledebatur: ipse vero patientissimus de sua eos propter hoc charitate non repellebat.

¶ Sexto laborauit in temperãtia exercenda τc. τ conuenit cum opere sexte diei: in qua deus fecit aialia bruta τ subiecit ea hoi quẽ eodẽ die creauit. Quid p aialia bruta nisi bestiales τ bestiales motus luxurie τ gulle intelliguntur quos hõ dꝫ domare p vir tutẽ tẽperãtie: ps. Nolite fieri sicut equus τ mulus in quibus nõ est intellectus. In chamo τ freno maxillas eorum cõstringe τc. In hac etiã laborauit btũs Martinus: qꝛ cum heremitis asperrimã vitã ducebat. vbi nun q̃ vinum bibebat p̃terq̃ infirmus: qñ etiaꝫ dum miles esset qꝛ tunc ita frugalis erat vt iam illo tpe nõ miles sed monachus putarẽt. Huius tẽperantie virtute hũit grãm a dño refrenandi impetum ignis corporaliter: sicut τ virtute tẽperãtie ignẽ concupiscẽtie re frenebat. Nota exẽplum qñ vim ignis sua oratione restrinxit. Nota mores ꝯ aliquos religiosos q delicta queq̃ q̃runt τc. ꝯ quos Hieronyꝰ. Natus in paupe domo τ tugu rio rusticano q vix milio τ cibario pane ru gientẽ ventrẽ saturare poterã. nunc similã τ mella fastidio τc. 12. q. 2. Gloria ep̃i. Et hijs ergo pꝫ quõ dñs honestauit illũ in laboribus. Modo videamus quõ cõpleuit la bores illius. dãdo sibi requiẽ eternã in sabbato vite btẽ. Dic mortẽ τc. Deo grãs amẽ.

¶ In festo sancte Cecilie. Sermo vnus.

Liberasti me dñe de perditiõe. Eccl'. vlt. τ in ep̃la hodierna. Vel vide eandẽ sermonis seriem in festo btẽ Lucie. Inuenio q in hoc mũdo sunt quinq̃ perditiones.

¶ Prima pditio est aie: τ ista venit ex peccato superbie.

¶ Secũda perditio est corporis: τ ista venit ex peccato luxurie.

¶ Tercia pditio tpis: τ ista vẽit ex pec. accidie.

¶ Quarta perditio est diuitiarum: τ ista venit ex peccato auaritie.

¶ Quinta perditio est glorie: τ ista venit ex peccato inconstantie.

¶ Prima pditio τc. Declara primo qd ẽ pditio aie: ẽ pditio rõnis. τ hãc facit pdere supbiã. Declara p silitudinẽ de frenetico. q ridet q est in pcinctu mortis. Vel de eo q ducit ad furcas si iret ornatus põpose. ridẽdo. τ cantãdo. diceret de eo: iste ẽ pditꝰ. fatuus ẽ τc. nisi p fide vel iusticia moreret sicut de Agata legit q letãter τ gloriantur ibat ad carcerẽ. Et q̃si ad epulas inuitata agonẽ suũ dño p̃cibꝰ cõmẽdabat τc. Sic hõ ducit ad mortẽ p sniaꝫ datã a deo. Sta tutũ ẽ hoibus semel mori Heb. 9. Et cõti nuo ducimur ad mortẽ. 2. Re. 14. Oẽs mo rimur τ sicut aque dilabimur in terrã q̃ nõ reuertunt. Nõ ergo supbus dꝫ stultꝰ τc. τ pditus. De ista pditiõe dicit scriptura. Su perbiã nunq̃ in tuo sensu aut in tuo vbo dñari pmittas. In ipsa. n. initiũ sumpsit oĩs pditio Tob. 4. Nota Oĩs perditio. s. ange lorum τ hoium. Nota de angelorum pditione cuius cã fuit lucifer τc. Dic quõ τ quare cecidit. Quõ aũt lucifer fuit cã pditionis aliorum angelorum: ponit Tho. in. 2. sniarum di. 6. ar. 2. q. 2. s. illud quod lucifer desiderauit ad actũ pducere. aliq̃s angelus ostẽdit. suũ desiderium exponendo. Et simul cũ hoc fuit alio rũ visio τ persuasio desiderij consensus. vñ nõ solum aliq̃ angeli consenserunt τ approbauerunt desideriũ luciferi: sed etiã aliqd appe tierũt sibi ipsis ex quo supbiebãt. vt sibi ipsi met fm ptãtem naturaliũ suorum gloriã acq rerent: tñ sub deo τ sub superioribꝰ angelis τ q eã in oculos alios angelos inferiores transfunderẽt. τ aliqd appetebant ipsi supe riori in quo sibi cõsentiebãt: vt. s. dictã digni tatem assequerent qꝛ eadẽ rõ erat de vno τ de oibus. Et. ponit Tho silitudinẽ de il lis qui pari rõne se hñt ad aliqd cõquerẽs dũ: τ ideo oẽs in vnũ aspirantes quilibet sibi τ aliq̃s desiderat fm Tho. Item hoium. Dic de Adam τ Eua ppter quorum supbia pditũ. fuit humanũ genus τc. Dic quõ τc.

Ecce prima perditio. Ab ista ergo prima p
ditione fuit liberata beata Cecilia. Nota
q tria sunt que dant superbiam mulierib⁹
ꝛ puellis.s.pulchritudo corporis. Copia in
ornamentis. Tertio nobilitas generis. Pri
mum fuit in btã Cecilia qꝛ erat pulchrior
oibus domicellis romanis sed tamen ne su
perbiret attenuabat se per ieiunia ꝛc̃. Vñ
ecclia. Biduanis ac triduanis ieiunijs orõ
suam dño pudicitiã cõmendabat. ꝯtrariũ
faciant hodie domicelle ꝛc̃. Scdm etiam
sed nõ fecit Ceciliã superbire: qꝛ licet a paren
tibus ornaretur nec posset eis in hoc oino
resistere: tamen subtus induebatur cilicio.
ne supbiret. Ecclesia. cilicio Cecilia carnem
domabat: quo desuper deauratis vestib⁹
tegebat. Tertium etiã nõ fecit eam super-
bire: qꝛ licet esset generosa ꝛc̃. tamen cogita
bat humilitatem christi ꝛc̃. ꝛ legebat euan-
gelium ꝛc̃. Patet primũ. Ideo enim potest
ꝯuenire illud Dauid. Ego aũt cũ mihi mo
lesti essent.s.parentes mei vt ornarem me:
induebar cilicio ꝯtra ornamenta corporis:
Humiliabã in ieiunio animã meã contra
pulchritudinẽ corporis. Et oratio mea in
sinu meo ꝯuertet ꝯtra nobilitatẽ generis.
Ecce quõ libata fuit a prima perditione.
Ideo regratiatur deo dicens. Liberasti me
domine ꝛc̃.

¶ Scda perditio ꝛc̃. Nam detur vna pso-
na casta ꝛ altera luxuriosa: casta viuet. 20.
annis plus ꝛc̃. qꝛ luxuria est sicut ignis q
consumit corpus. De hac perditione qdaꝫ
sanctus liberatus regratians deo dicebat.
Confitebor nomini tuo dñe qm̃ adiutor ꝛ
protector factus es mihi ꝛ liberasti corpus
meum a perditione. Et infra. A pressura flã
me que circũdedit me ꝛ in medio ignis nõ
sum estuatus Eccli. viii. Ab ista perditione
fuit liberata btã Cecilia ꝛc̃. Dic quomodo
infestatione parentũ licet excusans se: tamẽ
contraxit matrimonium cũ Valeriano ꝛc̃.
sed beata Cecilia orabat pro conseruatione
virginitatis ꝛc̃. Vñ ecclesia. Cantantibus
organis Cecilia virgo in corde suo soli dño
decantabat dicẽs. Fiat dñe cor meũ ꝛ cor-
pus meũ inmaculatum: vt nõ ꝯfundar ꝛc.
Dic quõ in nocte ꝯtrãs in camera cuꝫ spon
so ꝯuertit eum ꝛc. Dic hystoriã quousqꝫ ve-
nit angelus portans eis duas coronas rose-

as ꝛc̃. Tunc ambo fecerunt votũ virginita
tis vt viuerent sicut Maria ꝛ Joseph. Mo
raliter seruetis virginitatẽ vel castitatẽ p
quã efficit hõ socius angelorum. Ideo scri-
ptura. O q̃ pulchra est casta generatio cũ
charitate Sap. 4. Nota Cũ charitate: multi
sunt casti pp timorẽ ꝯfusiõis ꝛc. nihil valet.
vel ppẽ turpitudinẽ mime valet: sꝫ cũ cha
ritate q̃ ẽ forma ꝛ pfectio virtutũ oium ꝛc.

¶ Tertia pditio ẽ tpis o pctõ accidie. Dic
ꝯ illud ꝓut expedit: qꝺ preciosissima rerꝫ est.
Nota q̃tum emeret aia dãnata vnã horã
de tpe. Nota exemplum Crisaurij qꝺ ponit
Greg. in dialogo ꝛc. Sic hodie multi in senẽ
ctute vel in ifirmitate q̃rũt tẽpus ad dispo
nẽdum de aia. Ideo dicit scriptura. Quod
cũqꝫ põt manus tua facere instãter operer
qꝛ nec op⁹. nec ratio. nec scia. nec sapia erũt
apud inferos quo tu ꝑperas Eccli. 9. ꝛc.
Ab ista ergo pditione fuit liberata btã Ce
cilia: qꝛ totum tẽpus diuidebat ꝛ expende
bat ad honorẽ dei ꝛ salutem ꝓximorum. Dic
quõ media nocte surgebat ad orandũ ꝛc.
Itẽ audita missa de mane portabat cibum
ꝛ potum xp̃ianis incarceratis pro fide ꝛc.
Itẽ monebat ꝛ p̃dicabat eis ꝛc. Sic totum
tẽpus expẽdebat ad honorẽ dei ꝛ vtilitatẽ
ꝓximi ꝛc. Ideo Apls. Ita frẽs mei dilectis
simi stabiles estote abundantes in oi ope-
re dñi semper: scientes q labor vester nõ est
inanis in dño. i. Cor. 15.

¶ Quarta pditio est diuitiarum ex pctõ aua-
ritie. Auari eniꝫ credunt ꝯseruare diuitias
ꝯgregando ꝛ custodiendo: ꝛ illud facit eas
pdere. Nota similitudinẽ de duobus viui-
tib⁹ itinerãtibus debẽtibus transire passuꝫ
periculosum ꝛc. Vide. 3. in s̃mo. bti Laurẽ
tij pte. 2. in p:in. Ideo de hac pditiõe dicit
scriptura. Perde pecuniã ꝓpter fratrem ꝛ
amicũ: ꝛ nõ abscondas illã sub lapide in p
ditione Eccli. 29. Nota Sub lapide.s. auari
cie. Ab ista ergo pditione fuit liberata btã
Cecilia: qꝛ anteqꝫ venisset ad passum pericu
losum mortis posuit in mẽsa. i. in manibus
pauperum pecuniã: ꝛ vocatis virginibus do-
micell'. quas nutriuerat ad seruitiũ dei de-
dit aliqd illis. que volebant viuere in vir-
ginitate vt possent viuere cum laborib⁹ suis
ne essent ociose. Alia vero dedit viduis or-
phanis ꝛ captiuis ꝛ solam domum sibi re-

tinuit. Moraliter. Ideo xpus. Beati miseri/cordes: qm ipsi misericordiam consequent. Mat. 5. Sic vt vis &c.

¶ Quinta pditio est glorie ex incostantia. Quidā enī incipiūt bn̄ sed retrocedūt &c. Da similitudinē de currentibus ad brauiū quoꝝ quidā ferueter incipiunt currere sed postea desistunt vel ppter spinas. vel ppter ventum. vel ppter longitudinē vie &c. Sic multi incipiunt feruenter &c. & postea ppter spinas .i. destructionē alioꝝ desistunt &c. vl ppter ventum alicuius tētationis: puta do lore capitis. vel stomachi &c. Uel ppter lō gitudinem vie: ɔsiderando diuturnitatē tē poris vite pprie &c. Ab ista ergo pditione fuit liberata btā Cecilia: qꝛ pseuerauit &c. Sic eius martyriū. Ideo dicit regratiando deo. Liberasti me dn̄e de pditione. Sic nos perseueremus &c. Non qui incepit &c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Clementis. Sermo vnus.

Quis putas ē fidelis seruus & prudens Mat. 24. Et in euangelio hodierno. Pro declaratione sciendū ꝙ regula est in theologia ꝙ deus dat gloriā paradisi s̄m meritum bone vite: nō ex aliqua obligatione necessaria ex parte dei sed ex pmissione voluntaria & gratiosa. Detur similitudo de seruis & ancillis. Nunqd ex diligenti seruitio ipsoꝝ possent petere hereditatē dn̄i in retributionē seruitij. Certe nō &c. Sic practice. Sic in pposito. Oēs sumus serui xp̄i empti ab eo. Auctas. Nō enī estis vestri. Empti enim estis precio magno. i. Cor. 6. Preciū fuit sanguis xp̄i. Nō corruptibilibus auro e argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paterne traditionis: sed precioso sanguine agni imaculati iesu xp̄i. i. Pe. i. Magnus honor est esse seruū dei: qꝛ seruire deo regnare est. Unde Agata dicit Quintiano. Sūma ingenuitas est in qua xp̄i seruitus cōprobat. Ex seruitio ergo nostro nō possumus petere gloriā: qꝛ tenemur ex debito seruitutis. Auctas xp̄i. Nunqd gratiam habebit seruo illi: q fecit q̄ ei ipcrauerat: Nō puto. Sic & vos quū feceritis oia q̄ pcepta sunt vobis: dicite: serui inutiles sum⁹: qđ debuimus facere: fecimus Luc. 17. Debet ergo peti hereditas glorie ex liberali pmissione dei q pmisit vnicuiqꝫ reddere s̄m opa eius. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: & tunc reddet vnicuiqꝫ s̄m opa eius Mat. 16. Cū ergo btūs Clemens fecerit multa & magna opera in hac vita: sequitur ꝙ est magnus in gloria eterna. Et de hoc querit thema ad miratiue de magnitudine glorie sue dicēs. Quis putas &c quasi diceret btūs Clemēs. Fidelis seruus & pru. quis putas est. i. quantus est in gloria interrogatiue: quasi diceret: magnus. Thema tangit tres magnas virtutes & excellentias.

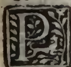
¶ Prima ē credulitas diuinalis qꝛ fidelis.
¶ Scđa est humilitas cordialis qꝛ seruus.
¶ Tertia est sagacitas formalis qꝛ prudēs.

¶ Dico primo &c. Ista habuit beatus Cle. Dicit hystoria ꝙ tpe apostoloꝝ btūs Cle. erat rome filius magni dn̄i: sed nunqꝫ viderat parentes suos & desiderabat eos videre in alia vita diligenter. igitur inquirebat si erat alia vita. & ibat per scolas diuersas inquirens scire de imortalitate aie. De quo vide Tho. in prima parte. q. 75. ar. 6. Nota quinqꝫ scolas que tunc erāt rome. Prima scola erat Epicureoꝝ ab Epicuro qui dicebant felicitatem hominis consistere in delectationis carnis. Et ꝙ anima hois morit simul cum corpore Et sumebant fundamentum ab auctoritate Salomonis di. Dixi in corde meo de filijs hominum: vt probaret eos deus: & ostēderet similes eē bestijs. Idcirco vnus interitus est hois & iumentoꝝ & equa vtriusqꝫ cōditio. Sicut moritur homo: sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia: et nihil habet homo iumento amplius. Eccl. 3. Sed R̄° ad illam auctoritatem dupliciter. Primo modo ꝙ loquitur in persona hominum mundanoꝝ: qꝛ liber ille dicit ecclesiastes. i. cōcionator s̄m Greg. Uel dic scđo ꝙ intelligitur de corpore non de anima: et hoc patet cum premitit. Uidi cuncta que fiunt sub sole. Anima autem rationalis non fit sub sole. i. solis influētia vt anime iumentorum: sed supra solem. i. virtute dei qui eam immediate creat. Gen. 2. Formauit igitur deus hominem de limo

terre: ꝛ inspi. in faciem eius. spi. vite. i. aiam
ſm Glo. Aug. btūs ergo Clemens audiens
istā opinionē tristis recedebat. Secūa sco
2ª secta la erat stoycoꝝ q ponebāt felicitatē hūanā
in honestate virtuali. Et isti aliquātulū me
lius sentiebant q̄ primi: sed errabāt in hoc
qꝛ dicebāt ēt aiam mori cū corpe. ea rōne
moti: qꝛ aia nō videt ꝺ corpe egredi qñ hō
moritur: sicut nec qñ morit iumentū ꝛc. sed
nō vꝫ aliq̄d ista rō: qꝛ aia q̄ est in corpe nō
pōt videre nisi corpalia: rō qꝛ velum carnis
impedit. Dēt silitudo de hoīe tenente vitrū
viride ante oculos ꝛc. Vide. s. ꝛc. Ita de
aia ꝛc. Jō Aplūs. Videmus nūc p speculū
in enigmate: tūc āt facie ad faciē. i. Cor. 13.
Aliq aliq̄ de ista scola dicebāt melius q̄ est
alia vita: vt Seneca. Dyog. ꝛ aliq̄ multi ꝛ fa
ciebant istā rōnem: qꝛ hic boni nō ꝓmiant
nec mali hoīes puniunt. Justitia āt dei exi
git ꝫriam. ergo ꝛc. Fiat ergo rō formalis ꝛc.
Audiens āt btūs Cle. istā rōnē ꝛ opinionē
cōsolabat ꝛc. Tertia scola erat pipateti
3ª secta coꝝ q ponebāt felicitatē hūanā in veritate
intellectuali. De hac secta fuit Socrates.
Plato. Arist. Anaxagoras ꝛc. Et isti tene
bant q̄ erat alia vita: ꝛ mouebant ista rōe
qꝛ aia nō dependet a corpe ꝛc. Vide supra
Audiens ergo sctūs Cle. istā rōnē multū cō
fortabat. Quarta scola erat theologie.
4ª secta Et ista erat iudeoꝝ in quo iuenit duas opi
niones ſm q̄ erāt due secte iudeoꝝ. Una sa
duceoꝝ di. q̄ nō erat alia vita ꝛ fundaban
tur ea rōne: qꝛ Moyses nihil ꝓmisit de alia
vita nec in toto veteri testō. Sed Ro° qr fe
cit hoc: qꝛ reseruabat hoc messie tūc futuro
Jō xp̄s dicit istis. Erratis nescientes scriptu
ras neqꝫ virtutē dei Mat. 12. Et alia opinio
erat phicoꝝ q credebāt aliam vitam ꝛc.
5ª secta Quinta scola erat xp̄ianoꝝ. Primus qui
legit rome theologiā fuit btūs Barnabas:
ꝛ postea Petrus ꝛ Paulus qui ꝑdicabāt
aliā esse vitā in qua boni ꝓmiabant p fidē
xp̄i: ꝛ mali puniebant. Dicebat btūs Cle.
Q isti dn̄ dicūt. Sed male ꝓbāt ꝛc. Dice
bāt apl̄i. Nō ꝓbamus: Expecta modicum
ꝛ ad ꝓbationē dicti sui resuscitabāt mortuū
ecce argumētū insolubile. Et sic bea. Clem.
credidit. Patet pria po. Ideo pōt dici ꝺ eo.
Hic. s. rome iā q̄rit inter dispen. vt fidelis
qs inueniat. i. Cor. 4. Nota Dispēsatores. s.
phos q dispensant sciam. Moraliter qꝛ ista
vita est ꝛc. Jō ꝑntem vitā non recipiamus
nisi vt viā. Sic ergo viatores nō curāt ꝛc.
sic nos ꝛc. iustoꝝ aie in manu dei sunt: ꝛ nō
tan. illos tor. mali. visi sunt oculis insipiētiū
mori. illi autem sunt in pace Sap. 3.
¶ Dico scdo ꝛc. qꝛ fuus: qd̄ est nomē hūili
tatis. Hanc hūilitatē hūit excellēter btūs
Cle. Q ꝺ pꝫ in hoc qꝛ btūs Petrus ꝑre
sciēs se moriturꝝ. dixit q̄ reputabat Clemē
tem sufficiētē ꝛ idoneū ad papatū ꝛc. ita q̄
ꝫsulebat q̄ post mortē suā eligerēt ipꝫ. Sed
btūs Cle. post mortē btī Petri cū videret
q̄ illi electores vellent eū eligere: recusauit
humiliter: dicēs se nō dignū. Et ꝑterea alle
gauit rōnē ne inolēret consuetudo q̄ papa
anteq̄ moriat eligat sibi successorē qd̄ esset
noxiū valde ecclesie dei. ꝛ sic obtinuit: ꝛ fu
it electus Linus. Iteꝝ mortuo Lino volue
runt eligere Clementē: sed eadē rōne se ex
cusauit: ꝛ elegerūt Cletum. quo ēt mortuo
fuit electus Clemens nō obstātib⁹ rōnibus
suis ꝛc. Si fieret mō sic nō esset scisma in ec
clesia dei ꝛc. Hū ergo tenuit ꝫsiliū scripture
di. Quāto magnus es: humilia te in oibus
Eccli. 3. Ecce quō df fuus. i. humilis: tū ab
papatū renuendo. tum ēt post papatū ser
uiendo. Postq̄. n. fuit papa nō tam ꝑfuit
q̄ fuiuit: iuxta illud ꝫsiliū xp̄i. Quicūqꝫ vo
luerit inter vos maior fieri: sit vester minister.
Et q̄cūqꝫ voluerit inter vos prius esse: erit
vester fuus Mat. 20. Moralr instruimur q̄
debemus fugere ꝑlationes ꝛc. Judicium du
rissimū hijs q ꝑsunt fiet Sap. 6. Expone vt
supra in ser. btī Blasij. Quidā ambitiosi ad
ducūt ꝓ se auctātē apl̄i Si qs epatū desi
derat bonū op⁹ desiderat: q̄ expōit triplr.
¶ Dico tertio ꝛc. sagacitatē. i. prudētiā vir
tualem. Prudētia ſm phm in. 6. ethi. stat in
ordinādo ꝫuenienter res in debitum finem.
Verbi gr̄a: de nauclerio nauis ꝛc. sic finis
noster est vita eterna. Auctās. Nunc libera
ti a pctō: fui āt facti deo. hētis fructū vīm
in scrifi. finē ꝟo vitā eternā Ro. 6. Pruden
tia ergo nr̄a ꝫsistit in hoc q̄ taliter ordine
mus vitā nr̄am: vt ad illā ꝑueniamus. non
obstātibus mūdi occasionibus ꝛ carnis in
clinationibus. ꝛ diabo'i tētationibus. Alr
si hō ordinat vitā suā ad acq̄rēdū diuitias
vel honores ꝛc. df prudēs i mūdo nō apd̄

ber.13. De talibus dicit Isa.5. Ve q sapiētes estis i oculis vris: ꝛ corā vobis metipis prudētes ꝛc. Nota quō .b. Ce. ordinauit vitā ꝛ doctrinā ꝛ mortē ad gliaz dei. Nota ei⁹ exiliū ꝛ passionē ꝑ xp̄o ꝛc. Jō instruimur ꝛc. iuxta ꝯsiliū dei Petri. Oiuz ēt finis appropinqͣbit: iō estote prudētes .i. Pe.4. Amē.

¶ In festo scte Chaterine vgis ꝛ mar.

Rofert de thesauro suo noua ꝛ vetera Mat. 13. Pro declaratiōe ꝛ introductiōe sciēdū q xp̄s volēs dare modū ꝛ doctrinā discipulis quō deberēt pdicare p mūdū ꝛ disputare dedit eis talē rñaz. Ois scriba doctus in regno celoꝝ similis est hoi prisfa. Qui ꝓfert ꝛc. Mat. 13. Scriba est nomē equocū: qꝛ vl' dr̄ ab offi: io scribēdi vel a noticia scripture: ꝛ hoc mō sumit hic. Regnū celoꝝ dr̄ scriptura scrā. Rō est: qꝛ de celo videm⁹ exteriora sed nō interiora q sunt nobis occulta ꝛ sola fide tenemus: nisi qb⁹ de⁹ reuelauit. Sic in scriptura videmus exteriora .i. sensū lrālem sed nō alios sensus ꝛc. q sūt occulti nisi illis qb⁹ dn̄s reuelat. apiendo intellectū scripturaꝝ ꝛc. Jō dicit. Ois scriba doctus in regno celoꝝ .i. i sacra scriptura. similis ē hoi prisfa. Quis ē iste prīa. nisi xp̄s q est pr̄ vl' ia solus: Aliq dn̄r pr̄es pticulares: puta pr̄ carnalis vel spūalis ꝛc. Vn̄ Grecismus. Et pr̄ hic cura. pr̄ est alius genitura. Et pr̄ etate. pr̄ ille vocat honore. Ad sūmū regē vocat ipsa creatio pr̄em ꝛc. sed pr̄ vr̄is est xp̄s q creat oia ꝛ aīa ꝛ baptizat ꝛ audit confessiones ꝛc. Jō dicit ipse pr̄em .s. vl'em. Nolite vocare vobis. sup trā. Unus est pr̄ vr̄ q in celis est Mat.23. Dūc ergo pri .i. xp̄o dꝫ pdicator esse silis pdicādo .s. doctrinas noui ꝛ veteris testi: qd est figura noui. sicut legista dꝫ fundare se sup leges ꝛc. Erubescim⁹ enī cū sine lege loqmur. Ex quo oia i figura cōtingebāt illis .i. Cor.10. Vn̄ spūs sctūs loqtur xp̄o dī. Oia poma noua ꝛ vetera: dile ete mi suaui tibi Cant.7. Nota Poma .i. auctates ꝛ doctrinas. Sicut ergo xp̄s i suis pdicationibus ꝛ disputationibus cū iudeis suauit regulā sꝫ: cū doctrinis ꝛ auctātibus noui ꝛ veteris testi ꝛc. Ita ois scriba doct⁹ in regno celoꝝ ꝛc. Nota dꝫ pdicator vel disputator fundare se sup regulas Arist. nec sabulis Ouidij. aut eloqͣuia Virgilij. vel diuersis poetibus q sunt syrenes vsqꝫ in exitiū dulces: vt dicit Boe⁹ lib.1. ꝓsa pria. Unde Aplūs .i. Cori.2. Sermo me⁹ ꝛ pdicatio mea nō indoctis hūane sapie ꝟbis: sed in ostēsione spūs ꝛ ꝟtutis: vt fides xp̄i nō sit i sapia hoīuz sꝫ in ꝟtute dei. Istā rīam tenuit btā Caterina q fuit in magnis ꝛ subtilib⁹ disputationibus ꝛ pdicatiōib⁹: in qb⁹ ꝓferebat de thesauro suo .i. intellectu vel cogitatione sua Noua ꝛ vetera .i. auctates noui ꝛ veteri testi. Jō dicit thema. Profert ꝛc. Patet thema. Inuenio q btā Cate. fuit in tribus ꝛ strictis disputationibus: ꝛ in oibus deus dedit sibi victoriā.

¶ Prima fuit secreta ꝛ domestica.

¶ Scda fuit copiosa ꝛ phyfica.

¶ Tertia fuit terribilis ꝛ tyrānica.

¶ Dico p̄mo ꝛc. Primo enim disputauit cū mr̄e sua. Scdo cum quodam sctō hr̄mita.

Prio .n. disputauit cū mr̄e hoc mō. Nam btā Cathera hēbat quattuor excellentias.

Pria nobilitas: qꝛ filia regis cypri. Scda sapia. Tertia pulchritudo. Quarta opulētia diuitiaꝝ. pp quas fama eius lōge lateqꝫ ꝑcrebuerat: adeo q filius impatoris romani voluit eaz in vxorem ducere. pp qd misit ambassiatores ad mr̄em qꝛ pr̄ iam obierat. Mater ergo multū grauisa nūciauit hoc filie. q rn̄dit q erat ꝯtēta: sed volebat pus eū videre. Sed mr̄ replicat dī. Quō vultis ire romā vel q ipse veniat ad vos ꝛc: Nō esset licitū. Et btā Cat. dixit. Et nihil esset sapia mea sicut fama dicit. si ꝯherē mr̄imoniū cū quodam fatuo vel turpi ꝛc. Negotiatores nolūt emere vel ꝯducere: nisi prius videant rem ꝛc. Dic ꝯ hūc defectū ꝛ quō multi decipiunt qꝛ ducūt mulieres anteq̄ ꝓbēt ꝛc. ꝛ laudant ꝛc. ꝛ nihil est. Idē econuerso de mulierib⁹ erga viros. Et postea sꝫ sunt male ꝯtēti ꝛ solēt vt plurimū talia mr̄imonia malū exitū sortiri: sicut in sili dicit tex. in .c. Requisiuit: de spōsalibus. Nec pōt rescindi cōtractus mr̄imonij ēt si dolus det cām ꝯtcui pp reuerētiā sacramēti qd est iseꝑabile. Et trā de ꝯuer. ꝯiu. Et ꝑte .2. Et .c. Veniēs i si. Equale secꝰ fit in aliis ꝯtctib⁹: in qb⁹ sr̄ dicit vtꝝ dolus dederit cām ꝯtcui vel sit incidēs in ꝯtcu. vt in .c. Cūm q de ēp. ꝛ vēdi. Et .ff.

de dolo. l. Et eleganter. Et melius facit Ex-
tra q̅d metus cā. Cū dilecti. Et de pnc. pia.
Dudum ⁊c. Tunc mr̅ dixit. Et quō r̅n̄debi-
mus ⁊c. Dixit Catherina sicut placet vob:
q̄ nunq̄ ꝯsentirē. Mr̄ vero anxia cogitauit
vt per quēdā sctm̄ h̄mitam ad m̄rimoniū
eā induceret. Heremita ergo inducebat eā
ad hm̄oi m̄rimonium ostēdens bona q̄ seq̄-
rent̄ ⁊c. sed btā Cat. r̄n̄dit q̄ volebat eum
prius videre sicut dixerat m̄ri ⁊c. Tūc scūs
h̄mita a deo inspiratus cogitauit tractare
aliud m̄rimonium. Nam tunc beata Cathe-
rina adhuc erat infidelis. Dixit ergo h̄mi-
ta. Filia ego seruio cuidā dn̄o nobilissimo.
sapientissimo. pulcherrimo. cuius pulchritu-
dinem sol ⁊ luna mirant̄ ⁊c. velletis istum
in sponsum: R̄n̄dit bea. Catherina. Prius
vellem eum videre. Tunc h̄mita. ergo ista
nocte dormiatis sola in camera vr̄a: ⁊ roge-
tis m̄rem eius. s. virginē Mariā dicēdo ⁊c.
Et ego ex alia pte rogabo ⁊c. Tunc beata
Cat. tota philocapta de Iesu recessit ab h̄-
mita ⁊c. ⁊ fecit sicut dixit sibi h̄mita ⁊c. Dic
pratice ⁊c. Tunc v̄go cū in menso lumine
apparuit sibi angelis ⁊ v̄ginibus associata
ad quā visionem beata Cat. tota stupida
facta est. Tum dixit ei v̄go. Quare vocasti
me: Quid vis: Tunc beata Catherina r̄n̄-
dit. vt ostēdatis mihi filium vr̄m. Et virgo
placet mihi: ⁊ eleuato mātello ostēdit sibi Ie-
sum etatis. 14. vel. 15. annoꝝ dicens. Ecce fi-
lius meus: vultis eū ⁊c. Tunc beata Cat.
Tota ignita amore ait O g̃losa dn̄a: non
sum eius sponsa sed ancilla. Et virgo ad fi-
lium. Et vos fili: vultis eā. R̄n̄dit nō: q̄ tur-
pis est: ⁊ sic visio disparuit ⁊ ipsa remansit
desolata de visio x̄pi: cū reputaret̄ pulcher-
rima feminaꝝ mundi. Et de mane iuit ad
h̄mitam narrans sibi oīa ⁊c. Tunc h̄mita
dixit. Uere dixit q̄ estis turpis. s. in aīa q̄
in corpe estis pulcherrima ⁊c. Sciatis enim
q̄ aīa est ad imaginem dei: sed ex pctō ori-
ginali deturpat̄ in vtero m̄ris. Tunc beata
Cat. dixit. Et vnde ꝓcedit hoc pctm̄ origi-
nale. R̄n̄dit h̄mita. Sciatis q̄ primi paren-
tes nr̄i vltra naturalia hēbāt quoddam do-
num supnaturale q̄d erat iusticia origina-
lis ⁊c. Et declarauit sibi cām pcti origina-
lis ⁊c. Tunc dixit btā Cat. O pr̄ est ne ali-
qua medicina vt possī lauari ⁊c. R̄n̄dit. sic.

baptismus ⁊c. Et sic ipsa regrente baptizata
est: ⁊ dixit sibi q̄ iterū eodem mō oraret de
nocte sequenti ⁊c. Et sic v̄go sibi apparuit
⁊ q̄n dixit v̄go filio. Uultis eā. R̄n̄dit x̄ps
Ita q̄ mō est valde pulchra: tunc potuit si-
bi dr̄e. Tota pulchra es amica mea ⁊ ma-
cula non est in te Cant. 4. Tunc v̄go Ma-
ria tradidit ānulum bte Catherine ⁊ despō-
sauit eam cum filio suo. Magnū factū fuit.
de nulla sctā tale legit̄. Licet. n. oēs sint spō-
se x̄pi. tn̄ nō videndo x̄pm nec cum annulo
Et iō poterat dicere x̄ps de ea. Hāc ama-
ui ⁊ exq̄siui a iuuētute mea. Et quesiui spō-
sam mihi eam assumere. Et amator factus
sum forme illius. Sap. 8. Ecce prima dispu-
tatio in qua habuit victoriam.

¶ Scda disputatio fuit physica ⁊c. Dic hy-
storiam de impatore Maxentio ⁊ quō dis-
putauit cum qnquaginta rethoribus. Po-
tes dicere disputationes de fide sicut habe-
tur supra. Primo de incarnatione filiȷ dei.
Scdo de passione. Tertio de trinitate.
Quarto de eucharistia. Quinto de ve-
neratione que fit imaginibus: ipsa reprehē-
deret paganos q̄ adorarent idola. Eo q̄ et
ipsi x̄piani adorant imagines ⁊c. Tūc fuit
verificatum verbum x̄pi q̄d dixit. Ego da-
bo vobis os ⁊ sapiam: cui nō poterunt resi-
stere ⁊ cōtradicere oēs aduersarȷ vr̄i. Luc.
21. ⁊c. Dic hystorie residuum. Et quō retho-
res cōuersi ad fidem fuerūt martyrizati ⁊c.
Et fuerunt isti rethores phi. Unde de ea
cantatur. Falta fide Catherina iudicem
Maxentium non formidat lex diuina sic
sir. elo. q̄ confu. ex doc. doctores gentilium.
Uicti christum confitentur relictis erroribꝰ
iudex iubet vt ere. nec pilis aut ves. ignis
nocet sed cor iniustis corporibus. Unde po-
test conuenire beate Catherine illud Iere.
15. Si separaueris preciosum a vili: quasi os
meum eris conuertentur ipsi ad te ⁊ tu nō
conuerteris ad eos ⁊c.

¶ Tertia disputatio fuit forcior. s. tyranni-
ca ⁊ terribilis. Uidens impator multorum
cōuersionē ad fidem: cepit adulatorie dice-
re bte Cat. Tu decepisti istos phos cū tua
eloq̄ntia ⁊ sciētia ⁊ mereris mortem: sed si
vis adorare idola remittā tibi mortē ⁊ eris
vxor mea. ⁊ faciā tibi ymaginem ⁊c. Uidēs
ergo q̄ nihil ꝓficeret fecit sibi quattuor er

gumenta terribilia. Dic hoc. Primuz fuit per locuz ab dolore: qn fuit nuda posita in ecaleo et cum scorpionibus etc. Dicatur pra/ctice. Sed ad istum articulu rndit sibi bea/ta Cat. per patientiam di. Non sunt condi/gne pas. huius tpis ad futuram gloria etc. Ro. 8. Scdm argumentum fuit per locu ab horrore: quando fuit posita in carcere te/nebroso et fetido et frigido et q nō daretur si bi cibus et potus. 12. diebus: vt ibi moreret fame. Sed rndit per confidentiaz. Et vene/runt angeli etc. Dic hystoriam. Et de cōuer/sione regine et Porfirij cum. cc. militibus etc. Et poterat dicere cum Dauid. Dns regit me et nihil mihi deerit etc. Tertiuz argu/mentum fuit per locum a terrore: qn im/perator credens q esset mortua etc. et vidēs eam iocundam et sanam etc. voluit occidere custodes. Sed ipsa prohibuit di. q non cu/stodes sed xps prouidit sibi etc. Tunc impe/rator fecit fieri duas rotas ad terrorē etiaz aliorū christianorū. Sed beata Cat. respon/dit sibi per constantiam di. Ecce eni dns ad iuuat me. et dominus susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per lo/cum a timore: quia vt dicit philosophus. Omnium terribilium est mors. vnde impe/perator iussit vt amputaretur sibi caput. Sed respondit sibi per perseuerantiam etc. Dic eius mortem vsq in finem etc. Et pos/sumus de ea dicere. Ecce accesserunt ange/li et ministrabant ei. Deo gratias. Amē.

¶ In festo sancti Alberti ordinis Carmelitarum. Sermo vnus

Jcut lucer/na fulgoris illuminabit te. Luc. xi. Pro declaratione verborum et introductione materie predicande: notan/dum q quis quilibet sanctus posset dici lucerna dei. sicut de Jo. bap. dicitur. ps. 131. Paraui lucernam christo meo. Et Joan. 5 Ille erat lucerna ardens et lucens. Ta/men anthonomatice et per excellentiam lu/cerna fulgoris dicitur christus fm q ho/mo: sicut dicit in simili de hoc nomine chri/stus. quia quauis quilibet sancti dicantur christi. ps. Nolite tangere christos meos. Tamen anthonomatice Jesus nazarenus dicitur christus. ps. Dilexisti iustitiam et odi/sti iniquitatem propterea vnxit te deus etc. Probatur hoc ratione et auctoritate. Ra/tio que dat scientiam sumitur a similitudi/ne. Inuenitur autem quadruplex simlitu/do: mystica siue allegorica. inter lucernam et christum. Nam in lucerna quattuor consi/derare possumus: que inueniunt in ea quā/do lucet. Primo nanq lucerna est testea i. facta de terra. Scdo inuenitur in ea lici/nius albus de bombice: qui dicitur vulga/riter el stopin. Tertio est lumen. Quar/to est oleū quo mediāte ignis accēdit et lu/cet. Sic in xpo sunt quattuor. Primo nāq est testea. i. caro facta de terra q2 sūpta est d mas/sa Ade prothoplausti. Nō qdē p seminalem rōnem. i. per virtutē actiuā: sz p corpulentaz sbam. q qdē caro. Ade est de terra formata. Gen. 2. Formauit igit deus hoiem de limo terre: et per h reprobat positio falsa Valentini heretici: q dixit corpus xpi esse de materia ce/lesti. et spm sctm attulisse illū i vtrū virginis etc. Innitens illi auctati apli di. Primus hō de terra terrenus. Scds hō de celo celestis. i. Cor. 15. Cui errori applaudūt pictores etc. non tn ex ptinatia sed ex ignorātia: et iō p hoc nō sunt heretici: q2 ptinacia facit hereticū. 24. q. i. Dixit apls. Sed h positio falsa est: repro/bata p auctatem sctē mris ecclie. et etiā scri/pture dicentis i psona xpi. Sū et ego mor/talis hō: silis hoibus. et ex genere terreni illi9 q prior factus est Sap. 7. Nec ob. auctas apli in priū allegata: q2 xps dr hō celestis nō qtū ad naturā assūptā: sed qtū ad na/turā assumentē vel qtū ad virtutē forma/tiuā corporis: q fuit virtus spūs scti: fm q de/clarat Tho. p. 3. q. 31. ar. i. Scdo in xpo est licinius albus bōbicinus: et significat aiam q fuit et est alba. i. pura et mūda ab oi nigre/dine et cōtagio peti tā originalis q actua/lis: iuxta illū Heb. 7. Talis decebat vt eēt nobis pōtifex. sctūs Innocēs. ipollutus se/gregatus a petōribus. et excelsior celis fact9 Nota sctūs. i. oi gra plenus. Innocēs: qtū ad maculam actualis peti: iuxta illud. 2. Pe. 2. Qui peccatum non fecit: nec inuen/tus est dolus in ore ei9. Impollutus a ma/cula originalis peccati. Segregatus a pec/cā. i. a massa peccatrice ade. Et excelsior

celis.i.angelis factus. Tertio in xp̃o ē lumē .i.verbum dei qđ dr̃ splendor glīe ꝛ figura substantie pĩs Heb.i. Jo.i. Erat lux vera. Itē Jo.8. Ego sum lux mũdi. Quarto fuit oleũ.i.grã spũs sctĩ q̃ cũuis sit vna in essentia.tñ triplex est in effectu. Et iõ triplr̃ vocat̃. Vocat̃.n.grã singlaris psone q̃ fuit incōparabilis plenitudo. Jo.i. Plenũ grẽ ꝛ veritatis. Per hanc.n.repletus fuit oĩ grã ꝛ virtute pter fidē ꝛ spē. Scđo vocat̃ grã capitis:p quã ē caput toti⁹ eccl̃ie. Ephe.i. Ipm dedit caput sup oēm eccliaʒ q̃ ē corp⁹ ipsius. Et sicut a capite influunt in mēbra sensus ꝛ motus ꝛc̃.sic a xp̃o in nos:q꞉ ꝺ plenitudine eius oēs accepimus. Tertio dicit̃ grã vnionis:qua fuit vnita hũanitas diuinitati:iuxta illud Jo.io. Ego ꝛ pater vnum sumus. Et iõ notat̃ p oleũ p qđ fuit vnct⁹ ipse ꝛ nos.ps. Propterea vnxit te de⁹ de⁹ tuus oleo leticie pre ꝯsortib⁹ tuis.i.angelis ꝛ sctĩs.ps.44. Et Heb.io. Hoʒ ergo rõ siliitudinaria ppt̃ quã xp̃s dr̃ lucerna Anctas habet̃ Luc.i5. In pabola illa quã dñs ponit de muliere dicēs. Que mulier hñs dragmas decem. si pdiderit dragmã vnã nōne accendit lucernã ꝛ euertit domũ ꝛ q̃rit diligenter donec inueniat ꝛc̃. Declara sicut scripsi post festũ trĩ.dñica.23.s̾mo.2.pte.2. Iste ergo lucerna fulgoris.i.xp̃s illũinauit ꝛ adhuc illuminat nos mirabilr̃ ꝛ multipliciter. Jo.i. Erat lux vera ꝛc̃. Et Jo.8. Ego sum lux mũdi. Sctĩ aũt q sunt serui xp̃i. ita pceperunt ꝛ pcipiunt lumen xp̃i:vt etiã alios suis exēplis illuminēt. ppt̃ q̄ nõ solũ dicũtur illuminati sed ēt lux. Ephe.5. Eratis aliqñ tenebre:nũc aũt lux in dño. Et Mat.5. Vos estis lux mundi:nõ tñ dicunt̃ lucerna fulgoris anthonomaphice:q꞉ solus xp̃s dr̃ hoc modo lucerna:vt dictũ ē. Sʒ illuminãdo nos ad instar xp̃i dicunt̃ nos illuminare:sicut lucerna.i.silēs lucerne non equales sed' siles. Cum ergo btũs Albertus fuerit magnus seruus xp̃i ꝛ holes multiplr̃ illuminauerit:ideo de eo dicit thema. Sicut lucerna fulgoris ꝛc̃. Hʒ thema. Pro introductione. Et p psecutione vero ꝛ cōplemēto sermonis:notãdum q̄ beatus Albertus quattuor singulares radios emisit ad illuminãdum nos:ad instar christi.propter qđ dicitur. Sicut lucerna ꝛc̃.

¶ Primus radius est pfecte obediẽtie.
¶ Scđs pure continentie.
¶ Tertius profunde humilitatis.
¶ Quartus proximalis charitatis.

¶ In festo sancti Antonij de Padua. Sermo vnus.

Inuocaui et venit in me spũs sapiẽtie. Sapiẽtie.7. Pro introductione assumo mihi auctem Jac.i. Si qs vestrũ indiget sapientia postulet illã a deo:q dat oĩb⁹ affluenter.ꝛ nõ improperat ꝛ dabit ei. Vel p introductione dic q̄ q̃druplex est sapientia. Vid in s̾mo.bte Margarite. Pro cuius intellectu notãdũ q̄ sicut magr̃a rex experientia docet.qñ qs vult aliqd habere recurrit ad illũ qui hʒ.nõ aũt ad eũ q nõ hʒ:q꞉ nemo dat q̄ nõ hʒ. Nõ enim colligunt de spinis vuas aut de tribulis ficus Mat.7. Cũ aũt aliqs põt hr̃e aliquid boni petendo a donatore.si nõ petat negligẽtie reus ē. Modo ad ppositũ. Vera sapiẽtia a deo ē:iuxta illud Ois sapiẽtia a dño deo est.ꝛ cum illo fuit semp.ꝛ est añ euum Eccl̃i.i.ergo ab eo petenda:aliogn negligentia imputat̃. Et iõ dicit Jacob⁹ in auctē allegata. Si quis vestrũ ꝛc̃. Hoc ergo intelligēs btũs Antonius.s. sapientiam esse a deo tanq̃ a fonte infinite sapiẽtie:q꞉ magnus dñs ꝛ magna ꝟtus eius ꝛ sapiẽtie eius nõ est numerus. Cupiēs esse sapiēs postulauit illã a deo:ꝛ iõ obtinuit illã. Ideo dicit ipse in themate. Innocaui ꝛc̃. Nota dũ dicit Venit in me spũs sapiẽtie. Iste spũs est spũs sctũs q est fons hñs qnq̧ riuulos:sicut sunt qnq̧ sapiẽtie siue qnq̧ spẽe sapientiaꝝ. Vide in s̾mo.de btõ Thoma de aqno.ꝛ psequere illas sicut ibi habet̃. Et adapta eas ad beatum Ant.sicut infra dicitur.

¶ Primã sapiẽtiã aplicã q̃ ꝯsistit in volũtaria paupertate hũit btũs Ant. Nota p̃mo quõ fuit oriũdus de ciuitate Ulixbona de regno portugallie ꝛ vocabat̃ p̃mo Fernandus. Et volēs paup esse volũtarius ingressus ē ordinē canonicoꝝ regularium btĩ Aug. Volens aũt in altiori viuere paupertate ingressus ē ordinē minoꝝ hoc mõ. Cũ.n. rpe

suo aliq fratres minores essent martyrio co
ronati: ipse tanq̃ elephas cor sanguine ac
census desiderabat illum ordinē ingredi vt
possent sanguinē etiā suū p xp̄i noīe effun
dere. Cum ergo esset in quodā monasterio
sctē crucis de Colibria venerunt qdā fres
minores sicut soliti erāt p elemosyna postu
landa ad illud monasteriū. vñ cū illis hito
collogo btūs. A. deliberauit hitum illū assu
mere ⁊ sic hita q̄uis cū difficultate licentia
ab abbate. assumpsit hitum ordis bti Frā
cisci. Quidā aūt canonicus regularis illius
monasterij sibi valde ind.gnās. Vnde ingt
q2 forsitan sctūs eris. Cui humiliter rñdens
Antonius ait. Cum me sanctum audieris:
deum vtiq̃ collaudabis ⁊c̃.
C Scdā3 sapiam angelicā q̃ ꝯsistit in virgi
nali puritate hūit ⁊c̃. Cōseruauit. n. se imū
dicia virginali sicut vi in scda lectione eius
dem. Et q2 abstinētia est amica ṽginitati: q2
Sine cerere ⁊ bacho friget venus: iō vixit
cū magna abstinētia in pane ⁊ aqua. adeo
vt interdū vix se posset sustētare pre nimia
debilitate: vt dr̃ in sexta lectione.
C Tertiā sapiam phicam q̃ ꝯsistit in diua
li charitate hūit. b. Antonius: q2 deū feruen
tissime diligebat sepius in diua ꝯtēplatione
ipm deum feruentissime desiderans. Adeo
etiā feruens fuit: vt martyrium p fide ar
denter appeteret vt dictū est: vnde ad sara
cenos transiuit p martyrio suscipiendo. nisi
dñs sua puidentia hoc ipediuisset reseruās
ipm ad opa pximis fructuosiora: sicut ha
bet in. 5. lec. Nota etiā q̃ sine preuisione p̃
dicauit cum imēso feruore ⁊c̃. postmodum
ꝓo semp mirabili feruore predicauit ⁊c̃.
C Quartā sapiam theologicam q̃ ꝯsistit in
integrali credulitate habuit etiam btūs An
tonius. Nota q duplex est sapia theologi
ca. Vna que habet per rōnes naturales: ⁊
hec dr̃ Methaphysica. Altera que habet p
reuelationes diuinales: ⁊ h̃ dr̃ fides: in qua
maxime ꝓualuit btūs Anto. In cui9 signū
magnis claruit miraculis q̃ sunt argumen
ta magne fidei: q2 fides pfecta est causa mi
raculoꝝ: iuxta illō Mat. 17. Si habueritis
fidē sicut granū synapis dicetis monti huic
transi hinc ⁊ trāsibit ⁊ nihil impossibile erit
vobis. Hic aliqua miracula eius. Inter q̃
dic illud q̃ diabolus in principio quadra
gesime ipm voluit suffocare: sed inuocato
noīe virginis gloriose euanuit ⁊c̃.
C Quintā sapiam heroicam. i. diuinam q̃ ꝯsi
stit in supnali claritate habuit beatus An
tonius. Hic eius mortem preciosam ⁊c̃.

Deo gratias. Amen.

C In festo sancti Placidi martyris
Sermo vnus.

Scendēs in
nauiculā transfretauit ⁊ ve
nit in ciuitatē suā. Mat. 9.
Et in euangelio primo pre
terite dñice. Licet fm intel
lectum lr̃alem verba pposita intelligant de
dño nr̃o Iesu xp̄o: tñ fm intellectum mora
lem intelligo illa de sctō Placido cuius ho
die festum agimus. Dicamus ergo sic. Btūs
Placidus ascendens in nauiculā ⁊c̃. Pro
bnius ergo declaratione morali: q̃ro q̃dnā3
per ciuitatem illā: q̃due per nauiculam de
signet: Ad primā ergo q̃stionem: dicendum
q per ciuitatē illā intelligitur vita eterna.
Ratio sumit ab allusione vocabuli. Ciuitas
enim dr̃ ciuiū vnitas. Vnitas dico nō solū
in hitatione sed ēt in cōcordi voluntate. Et
ex hoc seqt̃ q ppriē loquendo nulla potest
vere di. ciuitas in hoc mundo: q2 nunq̃ fu
it nec est alicubi ciuitas aliqua villa vel ca
strum in qua nō fuerit vel sit aliqua dissen
tio inter ciues ex emulatione vel alia causa
presertim in carbania ⁊c̃. De qua pōt dici
illud. ps. 54. Vidi iniqtatem ⁊ ꝯdictionem
in ciuitate tota die super muros eius. Muri
intelliguntur nō insensibiles prout verbum
sonat sed intellectuales. s. ciues. Nota exem
plum de Alexandro q̃rente ab Arist. magi
stro suo de modo defendendi ciuitatē ⁊ ma
nutenentes causa ⁊c̃. qui rñdit q edificet
fortissimos muros. i. aīos ciuium ipsos be
neficijs alliciēdo ⁊c̃. Iniqtas ⁊ labor in me
dio eius ⁊ iniusticia. ⁊ nō defecit de pla. eius
vsura ⁊ dolus. Declara. Vide in die pēthe
costes ser. qui incipit. Spūm veritatis mun
dus nō potest accipere. Nec solum hec sed
quecūq̃ ciuitas est ⁊ fuit: vnde etiā romā
quā totus mundus destruere nequiuit. ver
mis emulatiōis corrodit. Vnde Lucanus.
Tu tuos edax tibi cuncta negat. Et in princi
pio libri.

navi. i. mundus.

civitatem. i. eternam vitam.

Bella per emathios plusq̃ ciuilia campos.
Iusq̃ datũ sceleri canimus ppl'mq̃ potẽtẽ
In sua victrici conuersum viscera dextera.
Proprie ergo loq̃ndo illa sola dicit̃ ciuitas
in qua nulla est dissensio: sed est ɔcors inter
ciues ⁊ vna voluntas. Et que est talis: nisi
supna ciuitas? De qua dr̃.ps. Qui habita
re facis vnius moris in domo. Item alibi.
Qui posuit fines tuos pacẽ ⁊c̃. Rõ est: q̃
dñs est i ea ciuitate ⁊ i q̃libȝ ciue. Ezech. vlti.
Nomẽ ciuitatis ex illa die dñs ibidẽ. amẽ.

q̃ sit ista Nauicula

Ad hanc ergo ciuitatẽ oportet nos per na
uiculam transfretare: flante austro spũs sctĩ.
Sed q̃ro scdo que est ista nauicula? Notã
dum ergo q̃ quattuor sunt nauicule p qua
rum vnã oportet nos transfretare in ciuita
tem illã per mare huius mũdi: de quo. ps.
Hoc mare magnum ⁊ spa. ma. il. rep. quoꝝ
nõ est nu. Aialia pa. cum ma. illic naues p
transibunt. Nota Naues in plurali: q̃ sunt
quattuor.

Prima est nauicula inocẽtie baptismalis.
Scd'a est nauicula penitẽtie virtualis.
Tertia est nauicula obediẽtie gñalis.
Quarta ẽ nauicula sufferẽtie martyrial'.

Quelibet aũt istaꝝ nauiculaꝝ habet de
cem remos: qui signant̃ per decẽ l'ras que
sunt in qualibet dictione dictaꝝ quattuor.
Et cũ quarta nauicula trãsfretauit beatus
Placidus in ciuitatem suã: nõ per naturaȝ
q̃ hoc modo solius xp̃i est sed per adoptio
nis grãm. Ro.8. Accepistis spiritum adoptio
nis filioꝝ quo clamamus Abba pater. Dic
de istis quattuor sicut scripsi post festuȝ tri.
ser.48. preter ea que infra dicuntur.

Per primã nauiculaȝ in noĩe baptisma
lis transfretant pueri baptizati solum: q̃ de
adultis nullus nisi xp̃s. ⁊ virgo Maria: q̃
oẽs alij peccauerũt saltẽ venialiter. i. Jo. i.
Si dixerimus q̃ pec. nõ ha. ipsi nos sedu.
⁊ ve. in nobis non est. De hac naui dicitur
Prouer. vlti. Facta est quasi nauis instito
ris: de longe portans panẽ suũ. Nota Insti
toris. i. mercatoris qui ẽ xp̃s: qui venit ad
nundinas huius mundi p emend o precio
sis mercibus aiaꝝ precio sanguinis sui: ⁊ ar
ram dedit in die circũcisionis. Totũ aũt re
siduum preciũ soluit in die veneris sancta
super mensam siue bancum crucis: neq̃ eni
aliud precium cõdignum erat tot ⁊ tantis ⁊
talibus mercibus. Mat.16. Quid enim pro
ficit hoi si lucretur vniuersum mundũ: aie
vero sue deter. patiatur? Aut quã dabit ho
mo cõmu. pro aia sua? quasi diceret nullaȝ.
Nota practice: q̃ si ponerentur ex vna par
te oĩa elementa ⁊ oẽs celi ⁊ sidera cum lu
na ⁊ sole ⁊ oĩa corporalia: ⁊ ex altera vna
anima incõparabiliter animo excellit corpo
rales creaturas. Solus ergo sanguis xp̃i
fuit condignum precium. i. Pet. i. Non cor
ruptibilibus auro ⁊ argento redempti estis
de vana vestra cõuersatione paterne tradi
tionis: sed precioso sanguine q̃si agni imma.
⁊ incontaminati. Ecce quare dicit institoris.
Sequitur. De longe portans panem suũ. i.
grãm ⁊ gloriam. de longe. i. de celo q̃ de ce
lo fuit innocentia baptismalis data ⁊ pre
dicata a xp̃o: qui descendit de celo. Jo.3.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu
sancto: non potest introire in regnum dei.
Huius autem nauicule sunt decem remi. s.
decem verba forme baptismalis. Qui illis ⁊
notatur in hoc nomine innocentia: in qua
sunt decem littere.

Scd'a nauicula est penitentia virtualis.
Uirtualis dico q̃ multis causis potest ho
mo penitere sed vna tãtũ est virtuosa. Põt
enim homo penitere propter penam perdi
tionis fame. Aut propter timorẽ mortis ⁊c̃.
sicut mulier adultera vel fur. q̃ si ducit̃ ad
furcas: sed nõ est virtuosa nisi ppter offen
sam dei ⁊c̃. ps. Tibi soli peccaui ⁊c̃. De hac
naui potest intelligi illud Sap.14. Transeũ
tes mare p ratem liberati sunt. Nota Per
ratem. i. pniãȝ que est necessaria: alias dicit
xp̃s Luc.13. Nisi pniam egeritis: oẽs simul
peribitis. Per pniam vero remittuntur pec
cata a deo: ⁊ hec remissio est de qua hab̃t̃
figuratiue in euangelio isto: de quo sumptũ
est thema propositum in sanatione leprosi.
Pnia ergo est nauis per quam transfreta
mus in ciuitatem supnam. Mat.4. Pniam
agite: appropinquabit enim regnum celoꝝ.
Huius etiam nauicule sunt. 10. remi. i. deceȝ
opera penitentialia: que vide in ser. vbi su
pra que decem remi notantur in hoc nomi
ne. Pnia in qua sunt. x. littere.

Tertia est obedientia generalis. Ideo di
co generalis: q̃ Qui totam legem seruaue
rit offenderit aũt in vno: fac. est oĩum reus

Ioe.2. Et habet decem remos.i.decē man
data decalogi. Hic illa que etiam notantur
in hoc nomine Obedientia in qua sunt de
cem littere. De hac navi loquitur Mat.8.
Ascendente Iesu in naviculam secuti sunt
eum discipuli eius. Nota In naviculam.s.
obedientie: quia ipse xp̄s fuit ita obediens
patri q̄ potius voluit perdere vitam q̄ obe
dientiā. Phil.2. Factus est obediens usq̄
ad mortem: mortem aūt crucis. Nota Se/
cuti sunt eum discipuli eius.s.per verā obe
dientiam specialiter religiosi: q2 non solum
mandatis sed etiam consilijs ad que ex pro
fessione obligantur. sequi tenent̄ xp̄m.

¶ Quarta navicula est sufferentia marty
rialis. Et habet decem remos.i. decem ope
ra que sunt decem tentationes quas patiū
tur martyres: quas vide et notantur in hoc
nomine Sufferentia cum uno f scripto ec̄.
De hac navicula potest intelligi illud Mat.
8. Motus magnus factus est in mari: ita ut
navicula operiretur fluctibus. Et hoc dicit
propter magnos fluctus tentationum et tri-
bulationum: quas martyres patiuntur: de
quibus tamē liberatur a deo. Ideo dicitur
de eis. Isti sunt qui venerunt ex magna tri
bulatione et laverunt stolas suas in sangui
ne agni Apoc.7. Per hanc ergo naviculaꝫ
beatus Placidus transfretavit mare huius
mundi vel mortis et venit in civitatem suaꝫ
scilicet vite eterne. Hic hystoriam ec̄.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo corporis christi sermo ubi agi
tur de mysterijs misse.

H Oc facite in
meam commemorationem
i. Cor. xi. In p̄nti habeo pre
dicare de quadam materia
multum devota et inusitata
s. de vita dn̄i nostri Iesu christi: quomodo
tota est figurata et representata in missa ex
triginta operibus principalibus que sunt
in missa figurantibus.30. opera vite christi
principalia: q2 omnia opera que xp̄s fecit in
vita sua non possunt comprehendi sub cer-
to et determinato numero. Auctoritas. Sūt
et alia multa que fecit Iesus que si scriban
tur per singula. nec ipsum arbitror mundū
capere eos q̄ scribendi sunt libros Io.ult.
Ideo non intelligatis q̄ velim dicere omnia
secreta misse que sunt infinita ut atomi in
radio solis: sed dicam opa principalia que
xp̄s fecit in hoc mundo pro n̄ra redēptione
que ut dixi sunt triginta opera.

Quot op̄a fecit x̄ps in mundo.

¶ Primū opus xp̄i qd̄ fecit pro n̄ra redē
ptione est sua sacratissima icarnatio: qn̄ vo
luit de celo descendere et secrete uterum vir
ginis intrare et vestē humanitatis induere
se. Descendet sicut pluvia in vellus ec̄. Et
licet psona filij sola fuerit induta: tn̄ omnes
tres persone fuerunt induentes.s.pr̄ et sp̄us
sanctus sed filius fuit induens et indutus.
Istud opus mirabile figuratur et exprimit̄
in missa solemniter celebrata: quando prela
tus papa vel episcopus descendens in suo
palatio intrat sacristiam et secrete induitur
a tribus.s.a se. diacono. et subdiacono: sicut
christus intravit sacristiam uteri virginalis
qui est papa et sacerdos in eternum s̄m or/
dinem Melchisedech. O qualis sacristia et
quot sanctas reliquias continet: in hac fuit
christus indutus. Modo cōtemplemini hic
modicum quando sacerdos debet missam
celebrare induitur septē vestimentis secrete.
Primum est superpellicium. Scd̄m ami-
ctus. Tertium alba. Quartum cingulū
Quintum manipulum. Sextum stola.
Septimum casula. Ista significant septeꝫ
vestes.i. virtutes vel dona christi. De qui/
bus Isa.xi. Egredietur virga de radice iesse
et flos de radice eius descendet. et requiescit
super eum spiritus domini. spiritus sapien-
tie et intellectus. spiritus cō. et for. sp̄us scien
tie et pie. et reple. eum spi.ti. domini. Item de
eisdem Isa.4. Apprehenderunt septem
mulieres virum unum.i. septem virtutes
spiritus sancti. virum a virtute virtuosum.s.
christum. ergo hoc facite in meam comme/
morationem.

¶ Scd̄m opus fuit quando voluit nasci de
utero virginali et exire in hoc mundo cum
magna claritate et esse inter virginem ma/
trem et Ioseph. Et voluit poni inter bovem
et asinum angelis cantantibus Gloria in ex
celsis deo. Quīto op⁹ figurat̄ qn̄ sacerdos
indutus vestibus sacris exit sacristiaꝫ inter

luit laborare q̄ñ creaturas in sex diebus cō didit. ⁊ in sabbato requieuit: iuxta illud Gen̄.i. Compleuitq̄ deus die sexto opus suū q̄d fecerat ⁊ requieuit die septimo ab omni ope q̄d patrarat. Sic ⁊ nos si pro ac quirendis virtutib⁹ laborauerimus postea in futuro sabbato quiescemus. Nō enim po terimus nisi prius laborauerimus. Unde q̄r sathan voluit quiescere anteq̄ labora/ ret cum dixit. In celum conscendam super astra celi exaltabo solium meum. sedebo in monte testi in lateribus aquilonis ⁊c̄. ideo detrusus est in infernum. Unde subditur. Ad infernū detraheris vsq̄ ad profundum laci Isa.14. Beat⁹ ergo Martinus sequēs diuina vestigia hic laborauit honestissimis laboribus: ⁊ ideo nunc requiescit in gloria. Ideo dicit thema d̄ eo. Honestauit ⁊c̄. Unū potest dicere. Modicum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiem Eccli. vlti. Modo vi deamus quos labores sustinuit. vbi nota q̄ in sex virtutibus acquirendis sicut deus in sex diebus laborauit ⁊ nunc requiescit in gloria.

I designat dies ... scrip... i to creat...

℄ Primo in acqrenda fide integrali: ⁊ hoc conuenit opere prime diei ⁊ sic dicitur in qualibet parte.

℄ Scd̄o in subleuanda al's erigenda spe supernali.

℄ Tertio in accēdenda charitate diuinali.

℄ Quarto in optinenda prudentia intelle ctuali.

℄ Quinto in conseruanda patiētia ētnali.

℄ Sexto in exercēda tēperancia corporali.

Iste sunt quasi sex dies in quibus labo rauit vt postea requiesceret.

℄ Primo ergo laborauit beatus Marti nus in acquirenda fide integrali. Et cōue nit cum opere prime diei in qua facta fuit lux per quā designatur fides. Primo quia est prima inter virtutes: q̄r sine ea nulla ve ra virtus esse pōt. Unū Aug⁹. Ubi deest co gnitio veritatis: falsa est virtus etiā in opti mis moribus. Et Prudētius. Prima petit cāpum dubia sub sorte duelli pugnatura fides. Propterea ap̄'s vocat eam substan tiam sperandarū Heb.xi. Quia sicut sub stātia ē prima in vnaquaq̄ re ⁊ fundamen tum omniū accidentiū: sic fides est prima inter virtutes. Et est fundamentū ceteraꝝ: iux ta illud.i.Cor.3. Fundamētū aliud nemo potest ponere preter id q̄d positum est: q̄d ē xp̄s iesus. Glo.i. fides iesu xp̄i. Scd̄o p lu cem designatur fides: q̄r fides illuminat in tellectū ad cognitionem diuinoꝝ. Quāuis enim per rationē naturalē possit haberi co gnitio diuinoꝝ aliquoꝝ: puta q̄ sit vnus deus, sapiens. bonus. oīpotens ⁊c̄. tamē de diuinis nō potest haberi cognitio inquan tum sunt necessaria ad salutē nisi per fidē. Et dirigit hoīem per viam paradisi: iuxta illud Io.xi. Si quis ambulat in die non of fendit: q̄r lucem huius mundi videt. In die gratie: q̄r lucem fidei. Si autē ambulauerit in nocte. s. infidelitatis offendit: q̄r lux. s. fi dei nō est in eo hinc est q̄. omnia peccata mortalia tam a paganis q̄ a xp̄ianis com missa ex defectu fidei saltem formate pro/ cedūt. Nam si luxuriosus firmiter crederet ex peccato luxurie se cōburendum in eterno igne inferni: nō peccaret. Sic si superbus. sic auarus ⁊c̄. In hac ergo laborauit mirabili ter btūs Martinus. Nam vt dicit in legen da ab infantia diuinitus inspiratus: cū es set annoꝝ.12. inuitis parentibus ad eccle siam cōfugit seq̄ cathecuminū fieri postu lauit. Et vt deus manifestaret excellentiam fidei sue voluit etiā miraculis approbare. Nam virtute fidei tres mortuos suscitauit cui ascribuntur miracula: iuxta illud. Si ha bueritis fidem sicut granū sinapis diceris monti huic. transi hinc. ⁊ transibit ⁊ nihil i possibile erit vobis Mat.17. Primo quen dam cathecuminū. Scd̄o quēdam alium qui fuerat suspensus. Tertio. quēdam ad preces matris corem multitudine gentiliū: qui viso miraculo ad fidem conuersi sunt. Unde de eo cantat ecclesia. Hic est Mar tinus electus dei pōtifex: cui dn̄s post apo stolos tantā gratiā conferre dignatus est. vt in virtute trinitatis deifice mereret fieri trium mortuoꝝ suscitator magnificus. Mo raliter etiā nos laborare debemus in fide acquirenda ⁊ acquisita manu tenenda cre dendo corde ⁊ confitendo ⁊ operādo. Ps. Credidi. s. corde: ppter q̄d locutus sum ore: ego autē humiliatus sum nimis. s. opere.

℄ Scd̄o laborauit in erigenda spe. Et con uenit cum ope scd̄e diei. In qua fecit de⁹ firmamentum. i. celum diuidens aquas ab

aquis. Per aquas inferiores intelligunt tri-
bulationes ⁊ pericula mundi super que fir-
matur qui anchoram spei figit in deo: quia
non timet pestes. non famem. non infirmi-
tates. non guerras. non alia pericula. Ps.
Qui cōfidunt in dn̄o sicut mons syon ⁊c.
Non sic homines mundi qui firmant spem
in mundo: ⁊ ideo cum mundo voluuntur
⁊ inuoluuntur. Absq; timore dei viuens ho-
mo cuncta timebit. Ps. Saluum me fac de⁹
quoniā intrauerunt aque vsq; ad animam
meā. Infix. sum in lim. pro. ⁊ non est substā-
tia. Ue. in al. ma. ⁊ ten. de. me. Per aquas
vero superiores intelliguntur tribulationes
quas serui dei propter christum ⁊ virtutes
patiūtur: quia oportet eas pati iuxta illud
Act. 14. Per multas tribulationes opor-
tet nos introire in regnum dei. s. a mundo
.i. mundanis ⁊ peruersis hominibus: a car-
ne: ⁊ a diabolo. Unde dicit Apostol⁹. Qui
pie viuere volunt in christo iesu: persecutio-
nem patiuntur. 2. Tim. 3. Quia eas liben-
ter sustinent ⁊ non mouentur quia velud
firmamentum firmamenti sunt supra pe-
tram que est christus Mat. 12. Similabo
eum viro sapienti qui edificauit domū su-
am supra petram. Tales erat Apostolus
di. Quis nos separabit a charitate christi:
tribulatio. an angustia. an fames. an nudi-
tas. an persecutio. an periculū. an gladius:
Et ista. Certus sum eniz q; neq; mors. neq;
vita. neq; angeli. neq; principatus. neq; vir-
tutes. neq; instantia. neq; futura. neq; for-
titudo. neq; altitudo. neq; profundum. neq;
creatura alia poterit nos separare a chari-
tate dei. que est in christo iesu domino no-
stro Ro. 8. In hac ergo spe erigenda labo-
rauit beatus Marti. quia sic fixerat ancho-
ram spei in deo q; nihil omnino timebat.
Exemplum patet in duobus vel tribus.
Primo quādo obtulit se imperatori ad pu-
gnandum inermis clypeo crucis obtectus.
Hic exemplum. Scdo. patet quādo incidit
in latrones quorū vni percūctāti an timuis-
set. Respondit nunq; se ita fuisse securum:
q; sciret misericordiam dei maxime in tenta-
tionibus affuturam. Item postea obuiauit
diabolo: cui dicenti quocūq; ieris diabolus
tibi aduersabitur: rn̄dit. Mihi adiutor ⁊c.
⁊ ille statim euanuit ⁊c. Ergo ⁊ nos firme-
mus spem in domino. ⁊ non in mundo: q;
vanus est. non in carne quia fragilis est. nō
in diabolo quia mendax est. Nota similitu-
dinem de quattuor inuitantibus hominē.
Unde mundus clamat. Ego decipio. Ca-
ro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat.
Ego inficio. Christus clamat. Ego recipio.
Ad quem ergo ibis o homo: Nota quomo-
do dicitur e more mundus. Et ideo Isa.
40. Qui sperant in domino mutabunt for-
titudinem assument pennas vt aquile cur-
rent ⁊ non laborabunt. ambulabunt ⁊ non
deficient ⁊c.

¶ Tertio in accendenda charitate ⁊c. Et
conuenit cum opere tertie diei in qua deus
discoperuit terram ab aquis ⁊ apparuit ari-
da. Et exinde terra erat inanis ⁊ vacua. i.
inuisibilis ⁊ infructuosa ⁊ informis. Fuit
visibilis ⁊ fructifera quia per virtutē cha-
ritatis homo eripitur ab aquis vitiorum ⁊
ornatur virtutibus ⁊ facit fructus meritorū:
q; sicut sine charitate quodcūq; opus bo-
num quantumlibet magnum infructuosum
est sicut dicit apostolus. i. Cor. 13. Si linguis
hominum loquor ⁊ angelorum: charitatem
autem non habuero factus sum velut es
sonans ⁊ cym. tin. Et si ha. proph. ⁊ noue-
rim mysteria omnia ⁊ omnem scientiam ⁊
habu. o. fi. ita vt mō. trā. charitatem aūt nō
ha. nihil sum. Et si dist. in ci. pauperum om-
nes fa. me. ⁊ si tra. cor. m. ita vt ar. cari. au-
tem nō ha. nihil mihi prodest. Sic cū cha-
ritate quodcūq; opus bonum quantūlibet
paruum est meritoriū vite eterne. Mat. 10.
Quicūq; potum dederit vni ex minimis
istis calicem aque frigide: amen dico vobis
nō perdet mercedē suā. In hac accēdēda
laborauit btūs Martinus: sicut patet quā-
do existens miles adhuc cathecumin⁹ pau-
perem nudum vestiuit algentem ⁊c. Hic exē-
plum. Item factus prelatus idem fecit. No-
te etiam quando semel vidēs ouem tonson-
sam ait. Euangelicum mandatū compleuit
ista. Duas tunicas habuit ⁊ vnam non ha-
benti largita est. Ita ⁊ vos inquit facere de-
betis. Ideo dicitur de eo in tertia lectione
Opem ferebat miseris. alebat egentes. ve-
stiebat nudos. Nihil autem sibi ex militie
stipendijs preter quotidianum victum. i. ser-
uabat. Iamq; tuneq; euangelij nō surdus

auditor de crastino non cogitabat. Morali
ter. sic et nos debemus facere etc.
¶ Quarto in obtinenda prudentia etc. et co̅
uenit cum ope quarte diei: in qua fuerunt facti
sol luna et stelle. Sic per prudentiam ala que celu̅
illuminat a sole. luna. et stellis. i. a doctrina
xpi ecclesie et sctorum ad discernendum bonu̅ a
malo. viciu̅ a virtute. et spiritus malos a bonis.
Et vt no̅ permittat a malis spiritibus et homi/
nibus se seduci. Unde dns Mat. 10. Estote pru/
dentes sicut serpentes et simplices sicut colu̅/
be. Quod exponens Hierony. ait. Habito sim/
plicitatem columbe ne alicui machineris do/
los. et serpentis astutiam ne alterius suppla̅
tetis insidijs. Nihil. n. distat in vitio decipe/
re posse: vel decipi. 16. q. 1. Si cupis: et originale
ad Rusticum monachum etc. Uel dic quod
illuminatur per prudentiam ad cauendum
et prouidendum de futuris. Habet. n. tres p/
tes. s. memoriam preteritorum. intelligentiam
presentium. et prouidentia̅ futurorum. Talem pru/
dentiam habuit sancti qui nunc laborant in opi/
bus penitentie et aliarum virtutum. vt postmodum
euitent periculum eterne dampnationis et acq/
rant eternam requiem: iuxta illud Eccli. vlti.
Modicum laboraui et inueni multam requie̅.
Econtra faciunt peccatores: qui neque de prete
ritis cogitant neque prouident de futuris: sed
solum considerant presentia sensibilia ad instar
bestiarum etc. Ideo in fame eterna egestate
laborabunt: sicut legitur de diuite epulone
qui no̅ potuit habere in inferno gutta̅ aque etc.
Luc. 16. Sic hodie peccatores edificant pala/
tia. plantant vineas. olineta. ca̅namelos etc.
sed per alia vita futura non fabricant tri/
ste tugurium. Nota fabulam de cicada et
formica. Cicada enim tempore estiuo deridebat
formicam laborante̅ in tanto calore: ad col/
ligendum granum. cum ipsa Cicada canta
ret in arbore sub fronde virenti. postmodum
vero in hyeme cicada no̅ habens quod comederet
coartata a fame: iuit ad formicam petens ab
ea messem etc. Cui respondit formica. Et quid fe
cisti in estate preterita? Respondit cicada. Fui
occupata ad cantandum: quia pigebat me la
borare etc. Cui formica. Uade igitur nunc
et tripudia. Sic peruersi hodie derident pe
nitentes et religiosos: qui ideo clamant Mi
serere nostri dne miserere nri: quia multum re
pleti sumus despectione: quia mul. reple. est. a.
nostra oppro. ha. et de. superbis etc. Ideo di
cit scriptura. Uade ad formica̅ o piger et co̅
sidera vias eius et disce sapientiam: que cum
non habeat ducem nec preceptorem nec prin/
cipem. parat in estate cibum sibi et congre/
gat in messe quod comedat Prouer. 6. Item
Eccle. 9. Quodcumque potest manus tua fa/
cere. instanter operare: quia nec opus. nec ro̅
nec scientia. nec sapientia. erunt apud infe/
ros quo tu properas. Hanc prudentia̅ ha/
buit beatus Mar. Adepta sicut potes. Et
laborauit in hac prudentia obtinenda et ip/
sam obtinuit. Sciuit enim discernere inter
spiritum bonum et malum. Nota qua̅do ap/
paruit ei diabolus in forma regis. purpu/
ra. diademate. et aureis caligis ornatus: di/
cens se esse christum etc. Item dic quomodo ipse co/
gnouit illum que̅ populi adorabant vt mar/
tyrem: fuisse latronem etc. Moraliter debe/
mus etia̅ hanc prudentiam habere ne a de/
monum fallacijs decipiamur: qui maxime
conantur homines decipere per arte̅ magicam
vel per somnia etc. Dic contra magos et diui
natores sicut expedit. Ideo dicitur Deut.
18. Non inueniatur in te qui ariolos sciscite/
tur et obseruet somnia atque auguria: ne sit
maleficus neque incantator. neque phitonem
consulat. neque diuinos. et querat a mortuis
veritatem etc. Dic vt expedit. Uide. 26. q. 5.
Episcopi.
¶ Quinto laborauit in conseruanda pa/
tientia virtuali. Et conuenit cum opere quin/
te diei in qua facti fuerunt pisces et aues.
Per pisces qui in aquis non submerguntur
sed natant. notantur homines patientes et
fortes: qui per virtutem fortitudinis et pa/
tientie non deficiunt in aquis tribulatio/
num et aduersitatum: sed tunc magis dele/
ctantur cum per virtutem patiuntur aduer
sa: sicut sunt illi de quibus dicitur. Ibant
apostoli gaudentes a conspectu concilij qui
digni ha. sunt pro nomine Iesu contu. pati.
Act. 5. Tales etiam sunt aues per contem
plationem et desiderium celestium bonorum
subleuant enim se per pennas orationis et
meditationis ad celestia capescenda. Fru/
stra autem iacitur rethe ante oculos pen/
natorum. Prouer. 1. Nam ad instar arche
Noe quanto magis habundant aque aduersi
tatum: tanto magis eleuantur ad celestia.

Uñ aplŝ Ro.5. Nõ solum añt sed ꝛ gloria mur in tribulatiõib⁹: sciẽtes qm̃ tribulatio patientiã opaẽ. patiẽtia aũt ꝓbationẽ. probatio vero spem. spes aũt nõ ↄfũdit ꝛc̃. Itẽ 2. Tim. 1. Sicut abundãt passiones xp̃i in nobis: ita ꝛ p xp̃m abundat ↄsolatio nostra. In hac ergo laborauit btũs Martin⁹. Qd pꝫ qñ fuit verberatus a qbusdaꝫ militibus sibi obuiãtibus. Dic exẽplum. Item ipune sepe cum esset ep̃s a clericis ledebatur: ipse vero patientissimus de sua eos propter hoc charitate non repellebat.

¶ Sexto laborauit in temperãtia exercenda ꝛc̃. ꝛ ↄuenit cum opere sexte diei: in qua deus fecit aialia bruta ꝛ subiecit ea hoĩ quẽ eodẽ die creauit. Quid p aialia bruta nisi brutales ꝛ bestiales motus luxurie ꝛ gule intelligunẽ qbus hõ dꝫ dñari p virtutẽ tẽperãtie: ps. Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus in qbus nõ est intellectus. In chamo ꝛ freno maxillas eoꝝ cõstringe ꝛc̃. In hac etiã laborauit btũs Martinus: qꝛ cum heremiticã asperrimã vitã duceba t. vbi nunq̃ vinum bibebat Ꝑterq̃ infirmus: qn⁹ etiaꝫ dum miles esset qꝛ tunc ita frugalis erat vt iam illo tpe nõ miles sed monachus putaretẽ. Huius tẽperantie virtute hũit grãm a dño refrenandi ipetum ignis corporaliter: sicut ꝛ virtute tẽperãtie ignẽ ↄcupiscẽtie refrenebat. Nota exẽplum qñ vim ignis sua oratione restrinxit. Nota moralr ↄ aliquos religiosos q delicta queq̃ q̃runt ꝛc̃. ↄ quos Hierony⁹. Natus in paupe domo ꝛ tugurio rusticano q vix milio ꝛ cibario pane rugientẽ ventrẽ saturare poterã. nunc simlã ꝛ mella fastidio ꝛc̃. 12. q. 2. Gloria epi. Ex hijs ergo pꝫ quõ dñs honestauit illũ in laboribus. Modo videamus quõ cõpleuit labores illius. rãdo sibi requiẽ eternã in sabbato vite btẽ. Dic mortẽ ꝛc̃. Deo grãs amẽ.

¶ In festo sancte Cecilie. Sermo vnus.

Iberasti me dñe de perditiõe. Eccĺ. vlt. ꝛ in epl̃a hodierna. Uel vĩ de eadẽ ſmonis seriem in festo btẽ Lucie. Inuenio q in hoc mũdo sunt qnq3 perditiones.

¶ Prima pditio est aie: ꝛ ista venit ex peccato superbie.

¶ Scdã perditio est corporis: ꝛ ista venit ex peccato luxurie.

¶ Ter. pdi. ẽ tpis: ꝛ ista vẽit ex pec. accidie.

¶ Quarta perditio est diuitiaꝝ: ꝛ ista venit ex peccato auaritie.

¶ Quinta perditio est glorie: ꝛ ista venit ex peccato inconstantie.

¶ Prima pditio ꝛc̃. Declara primo qd ẽ pditio aie: ẽ pditio rõnis. ꝛ hãc facit pdere supbiã. Declara p silitudinẽ de frenetico. q ridet q est in ꝓcinctu mortis. Uel de eo q ducitẽ ad furcas si iret ornatus põpose. ridẽdo. ꝛ cantãdo. diceretẽ de eo: iste ẽ pdit⁹. fatuus ẽ ꝛc̃. nisi ꝓ fide vel iusticia moreretẽ sicut de Agata legitẽ q letãter ꝛ gloriãter ibat ad carcerẽ. Et q̃si ad epulas inuitata agonẽ suũ dño p̃cib⁹ cõmẽdabat ꝛc̃. Sic hõ ducitẽ ad mortẽ p sniaꝫ datã a deo. Statutũ ẽ hoĩbus semel mori Heb. 9. Et cõtinuo ducimur ad mortẽ. 2. Re. 24. Oẽs morimur ꝛ sicut aque dilabimur in terrã q̃ nõ reuertuntẽ. Hõ ergo supbus dĩ stult⁹ ꝛc̃. ꝛ pditus. De ista pditiõe dicit scriptura. Superbiã nunq̃ in tuo sensu aut in tuo ṽbo dñari pmittas. In ipsa. n. initiũ sumpsit oĩs pditio Tob. 4. Nota Oĩs perditio. s. angeloꝝ ꝛ hoĩum. Nota de angeloꝝ pditione cuius cã fuit lucifer ꝛc̃. Dic quõ ꝛ quare cecidit. Quõ aũt lucifer fuit cã pditionis alioꝝ angeloꝝ: ponit Tho. in. 2. sniaꝝ di. 6. ar. 2. q2. s. illud quod lucifer desiderauit ad actũ pducere. aliĵs angelis ostẽdit. suũ desideriũ exponendo. Et simul cuꝫ hoc fuit aliorũ visio ꝛ puersus desiderĳ ↄsensus. vñ nõ solum aliĳ angeli ↄsenserunt ꝛ approbauerunt desideriũ luciferi: sed etiã aliqd appetierũt sibi ipsis ex quo supbiebãt. vt sibi ipsimet ſm ptãtem naturaliũ suoꝝ gloriã acquirerent. tñ sub deo ꝛ sub superiorib⁹ angelis ꝛ q eã in oculos alios angelos inferiores transfunderẽt. ꝛ aliqd appetebant ipsi superiori in quo sibi ↄsentiebãt: vt. s. dicerẽ dignitatem assequerentẽ qꝛ eadẽ rõ erat de vno ꝛ de oĩbus. Et, ponit Tho silitudinẽ de illis qui pari rõne se hñt ad aliqd ↄquerendũ: ꝛ ideo oẽs in vnũ aspirantes qlibet sibi ꝛ aliĵs desiderat ſm Tho. Item hoĩum. Dic de Adam ꝛ Eua ꝓpter quoꝝ supbiã pditũ. fuit humanũ genus ꝛc̃. Dic quõ ꝛc̃.

Ecce prima perditio. Ab ista ergo prima ꝑ
ditione fuit liberata beata Cecilia. Nota
ꝙ tria sunt que dant superbiam mulierib⁹
⁊ puellis. s. pulchritudo corporis. Copia in
ornamentis. Tertio nobilitas generis. Pri
mum fuit in btã Cecilia q꞉ erat pulchrior
oibus domicellis romanis sed tamen ne su
perbiret attenuabat se per ieiunia ⁊c̃. Vñ
eccl'ia. Biduanis ac triduanis ieiunijs orõe
suam dño pudicitiã cõmendabat. ꝯtrariũ
faciunt hodie domicelle ⁊c̃. Scdm etiam
sed nõ fecit Ceciliã superbire: q꞉ lʒ a paren
tibus ornaretur nec posset eis in hoc oino
resistere: tamen subtus induebatur cilicio.
ne supbiret. Ecclesia. cilicio Cecilia carnem
domabat: quo desuper deauratis vestib⁹
tegebat. Tertium etiã nõ fecit eam super
bire: q꞉ licet esset generosa ⁊c̃. tamen cogita
bat humilitatem christi ⁊c̃. ⁊ legebat euan
gelium ⁊c̃. Patet primũ. Ideo enim potest
ꝯuenire illud Dauid. Ego aũt cũ mihi mo
lesti essent. s. parentes mei vt ornarem me:
Induebar cilicio ꝯtra ornamenta corporis:
Humiliabã in ieiunio animã meã contra
pulchritudinẽ corporis. Et oratio mea in
sinu meo ꝯuertet ꝯtra nobilitatẽ generis.
Ecce quõ libata fuit a prima perditione.
Ideo regratiatur deo dicens. Liberasti me
domine ⁊c̃.

¶ Scda perditio ⁊c̃. Nam detur vna ꝑso
na casta ⁊ altera luxuriosa: casta viuet. 20.
annis plus ⁊c̃. q꞉ luxuria est sicut ignis ꝗ
consumit corpus. De hac perditione ꝗdaʒ
sanctus liberatus regratians deo dicebat.
Confitebor nomini tuo dñe qm̃ adiutor ⁊
protector factus es mihi ⁊ liberasti corpus
meum a perditione. Et infra. A pressura flã
me que circũdedit me ⁊ in medio ignis nõ
sum estuatus Eccli. vlti. Ab ista perditione
fuit liberata btã Cecilia ⁊c̃. Hic quomodo
infestatione parentũ licet excusans se: tamẽ
contraxit matrimonium cũ Ualeriano ⁊c̃.
sed beata Cecilia orabat pro conseruatione
virginitatis ⁊c̃. Vñ ecclesia. Cantantibus
organis Cecilia virgo in corde suo soli dño
decantabat dicẽs Fiat dñe cor meũ ⁊ cor
pus meũ immaculatum: vt nõ ꝯfundar ⁊c.
Hic quõ in nocte erãs in camera cũ spon
so ꝯuertit eum ⁊c. Hic hystoriã quousqꝫ ve
nit angelus portans eis duas coronas rose
as ⁊c̃. Tunc ambo fecerant votũ virginita
tis vt viuerent sicut Maria ⁊ Joseph. Mo
raliter seruetis virginitatẽ vel castitatẽ ꝑ
quã efficit hõ socius angelorꝫ. Ideo scri
ptura. O ꝙ̃ pulchra est casta generatio cũ
charitate Sap. 4. Nota Cũ charitate: multi
sunt casti ꝑ timorẽ ꝯfusiõis ⁊c. nihil valet.
vel ꝓpẽ turpitudinẽ minime valet: sʒ cũ cha
ritate q̃ ẽ forma ⁊ ꝑfectio virtutũ oium ⁊c.

¶ Tertia ꝑditio ẽ tpis a pctõ accidie. Hic
ꝯ istud ꝓut expedit: qꝛ ꝓciosissima rex est.
Nota ꝙ̃tum emeret aia dãnata vnã horã
de tpe. Nota exemplum Crisauri qꝛ ponit
Greg. in dialogo ⁊c. Sic hodie multi in senẽ
etute vel in īfirmitate q̃rũt tẽpus ad dispo
nẽdum de aia. Ideo dicit scriptura. Quod
cũqꝫ põt manus tua facere instãter operare:
q꞉ nec op⁹. nec ratio. nec scia. nec sapia erũt
apud inferos quo tu ꝑperas Eccli. 9. ⁊c.
Ab ista ergo ꝑditione fuit liberata btã Ce
cilia: q꞉ totum tẽpus diuidebat ⁊ expende
bat ad honorẽ dei ⁊ salutem ꝓximorꝫ. Hic
quõ media nocte surgebat ad orandũ ⁊c.
Itẽ audita missa de mane portabat cibum
⁊ potum xp̃ianis incarceratis pro fide ⁊c.
Itẽ monebat ⁊ ꝓdicabat eis ⁊c. Sic totum
tẽpus expẽdebat ad honorẽ dei ⁊ vtilitatẽ
ꝓximi ⁊c. Ideo Apl's. Ita frẽs mei dilectis
simi stabiles estote abundantes in oĩ ope
re dñi semper: scientes ꝙ labor vester nõ est
inanis in dño. 1. Cor. 15.

¶ Quarta ꝑditio est diuitiarꝫ ex pctõ aua
ritie. Auari eniʒ credunt ꝯseruare diuitias
ꝯgregando ⁊ custodiendo: ⁊ illud facit eas
ꝑdere. Nota similitudinẽ de duobus viato
rib⁹ itinerãtibus debẽtibus transire passuʒ
periculosum ⁊c. Vide. s. in smo. btĩ Laurẽ
tij p'te. 2. in p'in. Ideo de hac ꝑditiõe dicit
scriptura Perde pecuniã ꝓpter fratrem ⁊
amicũ: ⁊ nõ abscondas illã sub lapide in ꝑ
ditione Eccli. 29. Nota Sub lapide. s. auari
cie. Ab ista ergo ꝑditione fuit liberata btã
Cecilia: q꞉ anteqꝫ venisset ad passiõem pericu
losam mortis posuit in mẽsa. i. in manibus
pauperꝫ pecuniã: ⁊ vocatis virginibus do
micelli. quas nutrierat ad seruitiũ dei de
dit aliqd illis. que volebant viuere in vir
ginitate vt possent viuere cum laborib⁹ suis
ne essent ociose. Alia vero dedit viduis or
phanis ⁊ captiuis ⁊ solam domum sibi re

tinuit. Moraliter. Ideo xps. Beati miseri/
cordes: qm ipsi misericordiam consequent.
Mat.5. Dic vt vis 2c.

¶ Quinta pditio est glorie ex incõstantia.
Quidã enim incipiũt bñ sed retrocedũt 2c.
Da similitudinẽ de currentibus ad brauiũ
quoꝝ quidã ferũter incipiunt currere sed
postea desistunt vel ꝑpter spinas. vel ꝑpter
ventum. vel ꝑpter longitudinẽ vie 2c. Sic
multi incipiunt ferventer 2c. ꝛ postea ꝑpter
spinas .i. destructionẽ aliorꝫ desistunt 2c. vl'
ꝑpter ventum alicuius tẽtationis: puta do
loris capitis. vel stomachi 2c. Vel ꝑpter lõ
gitudinem vie: ꝯsiderando diuturnitatẽ tẽ
poris vite ꝑprie 2c. Ab ista ergo pditione
fuit liberata btã Cecilia: q2 pseuerauit 2c.
Dic eius martyriũ. Ideo dicit regratian-
do deo. Liberasti me dñe de pditione. Sic
nos perseueremus 2c. Non qui incepit 2c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Clementis. Sermo vnus.

Quisputas ẽ
fidelis seruus ꝛ prudens
Mat.24. Et in euangelio
hodierno. Pro declaratio-
ne sciendũ q2 regula est in
theologia q2 deus dat gloriã paradisi fm
meritum bone vite: nõ ex aliqua obligatio-
ne necessaria ex parte dei sed ex ꝑmissione
voluntaria ꝛ gratiosa. Detur similitudo de ser
uis ꝛ ancillis. Nunqd ex diligenti seruitio
ipsorꝫ possent petere hereditatẽ dñi in retri
butionẽ seruitij. Certe nõ 2c. Dic practice.
Sic in ꝑposito. Oẽs sumus serui xpi empti
ab eo. Auctas. Nõ enim estis vestri. Empti
enim estis precio magno. i. Cor.6. Preciũ
fuit sanguis xpi. Nõ corruptibilibus auro
et argento redẽpti estis de vana vestra con
uersatione paterne traditionis: sed precioso
sanguine agni immaculati iesu xpi. i. Pe.i.
Magnus honor est esse seruũ dei: q2 seruire
deo regnare est. Unde Agata dicit Quin-
tiano. Sũma ingenuitas est in qua xpi ser
uitus cõprobat. Ex seruitio ergo nostro nõ
possumus petere gloriã: q2 tenemur ex debi
to seruitutis. Auctas xpi. Nunqd gratiam
habebit seruo illi: q fecit q̃ ei iperauerat?
Nõ puto. Sic ꝛ vos quũ feceritis oĩa q̃ pre
cepta sunt vobis: dicite: serui inutiles sum9:
qđ debuimus facere: fecimus Luc.17. De-
bet ergo peti hereditas glorie ex liberali ꝑ
missione dei q ꝑmisit vnicuiq3 reddere fm
opa eius. Filius hominis venturus est in
gloria patris sui cum angelis suis: ꝛ tunc
reddet vnicuiq3 fm opa eius Mat.16. Cũ
ergo btũs Clemens fecerit multa ꝛ magna
opera in hac vita: sequitur q2 est magnus
in gloria eterna. Et de hoc querit thema ad
miratiue de magnitudine glorie sue dicẽs.
Quisputas 2c quasi diceret btũs Clemẽs.
Fidelis seruus ꝛ pru. quisputas est. i. quan-
tus est in gloria interrogatiue: quasi dice/
ret: magnus. Thema tangit tres magnas
virtutes ꝛ excellentias.

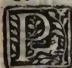
¶ Prima ẽ credulitas diuinalis q2 fidelis.
¶ Scda est humilitas cordialis q2 seruus.
¶ Tertia est sagacitas formalis q2 prudẽs.
¶ Dico primo 2c. Ista habuit beatus Cle.
Dicit hystoria q2 tpe apostoloꝝ btũs Cle.
erat rome filius magni dñi: sed nunq3 vide
rat parentes suos ꝛ desiderabat eos vide-
re in alia vita diligenter. igitur inquirebat
si erat alia vita. ꝛ ibat per scolas diuersas
inquirens scire de imortalitate aie. De quo
vide Tho. in prima parte. q.75. ar.6. Nota
quinq3 scolas que tunc erãt rome. Prima
scola erat Epicureoꝝ ab Epicuro qui dice-
bant felicitatem hominis consistere in dele
ctationis carnis. Et q2 anima hois morit
simul cum corpore Et sumebant fundamen
tum ab auctoritate Salomonis di. Dixi in
corde meo de filijs hominum: vt probaret
eos deus: ꝛ ostẽderet similes eẽ bestijs. Id-
circo vnus interitus est hois ꝛ iumentoꝝ:
ꝛ equa vtriusq3 cõditio. Sicut moritur ho-
mo: sic ꝛ illa moriuntur. Similiter spirant
omnia: et nihil habet homo iumento am/
plius. Eccli.3. Sed R° ad istam auctorita-
tem dupliciter. Primo modo q2 loquitur
in persona hominum mundanoꝝ: q2 liber
iste dicit ecclesiastes. i. cõcionator fm Greg.
Uel dic scdo q2 intelligitur de corpore non
de anima: et hoc patet cum premittit. Uidi
cuncta que fiunt sub sole. Anima autem
rationalis non fit sub sole. i. solis influẽtia
vt anime iumentorum: sed supra solem. i.
virtute dei qui eam immediate creat. Gñ.
2. Formauit igitur deus hominem de limo

terre: ꝛ inspi. in faciem eius. spi. vite. i. aiam
scdm Glo. Aug. btūs ergo Clemens audiens
istā opinionē tristis recedebat. Scda sco
2a secta la erat stoycoꝝ q ponebāt felicitatē hūanā
in honestate virtuali. Et isti aliquātulū me
lius sentiebant ꝙ̄ primi: sed errabāt in hoc
qꝛ dicebāt ēt aiam mori cū corpe. ea rōne
moti: qꝛ aia nō videt ꝺ corpe egredi qñ hō
moritur: sicut nec qñ morit iumentū ꝛc. sed
nō vꝫ aliqd ista rō: qꝛ aia ꝗ est in corpe nō
pōt videre nisi corpalia: rō qꝛ velum carnis
impedit. Dat silitudo de hoie tenente vitrū
viride ante oculos ꝛc. Vide. s. ꝛc. Ita de
aia ꝛc. Jō Apls. Videmus nūc p speculuꝫ
in enigmate: tūc āt facie ad faciē. i. Cor. 13.
Alij aliq̄ de ista scola dicebāt melius ꝙ est
alia vita: vt Seneca. Dyog. ꝛ alij multi ꝛ fa
ciebant istā rōnem: qꝛ hic boni nō pmiant
nec mali hoies puniunt. Justitia āt dei exi
git ꝫrium. ergo ꝛc. Fiat ergo rō formalis ꝛc.
Audiens āt btūs Cle. istā rōnē ꝛ opinionē
cōsolabat ꝛc. Tertia scola erat pipateti
3a secta coꝝ q ponebāt felicitatē hūanā in veritate
intellectuali. De hac secta fuit Socrates.
Plato. Arist. Anaxagoras ꝛc. Et isti tene
bant ꝙ erat alia vita: ꝛ mouebant ista rōe
qꝛ aia nō dependet a corpe ꝛc. Vide supra
Audiens ergo scdā Cle. istā rōnē multū cō
4a secta fortabat. Quarta scola erat theologie.
Et ista erat iudeoꝝ in quo inuenit duas opi
niones scdm ꝙ erāt due secte iudeoꝝ. Una sa
duceoꝝ di. ꝙ nō erat alia vita ꝛ fundaban
tur ea rōne: qꝛ Moyses nihil pmisit de alia
vita nec in toto veteri testō. Sed rō qr fe
cit hoc: qꝛ reseruabat hoc messie tūc futuro
Jō xp̄s dicit istis. Erratis nesciētes scriptu
ras neqꝫ virtutē dei Mat. 12. Et alia opinio
erat phicoꝝ q credebāt aliam vitam ꝛc.
5a secta Quinta scola erat xp̄ianoꝝ. Primus qui
legit rome theologiā fuit btūs Barnabas:
ꝛ postea Petrus ꝛ Paulus qui pdicabāt
aliā esse vitā in qua boni pmiabant p fidē
xp̄i: ꝛ mali puniebant. Dicebat btūs Cle.
O isti bñ dicūt. Sed male pbāt ꝛc. Dice/
bāt apli. Nō pbamus: Expecta modicum
ꝛ ad pbationē dicti sui suscitabāt mortuū
ecce argumētū insolubile. Et sic bea. Clem.
credidit. Patet prīa ps. Ideo pōt dici ꝺ eo.
Hic. s. rome iā qrit inter dispen. vt fidelis
qs inueniat. i. Cor. 4. Nota Dispēsatores. s.

phos q dispensant sciam. Moraliter qꝛ alia
vita est ꝛc. Jō pñtem vitā non recipiamus
nisi vt viā. Sic ergo viatores nō curāt ꝛc.
sic nos ꝛc. iustoꝝ aie in manu dei sunt: ꝛ nō
tan. illos tor. mali. visi sunt oculis insipiētiū
mori. illi autem sunt in pace Sap. 3.
¶ Dico scdo ꝛc. qꝛ suus: qd est nomē hūili
tatis. Hanc hūilitatē hūit excellēter btūs
Cle. Qd ꝺ pꝫ in hoc qꝛ btūs Petrus pre/
sciēs se moriturū. dixit ꝙ reputabat Clemē
tem sufficiētē ꝛ idoneū ad papatū ꝛc. ita ꝙ
ꝯsulebat ꝙ post mortē suā eligerēt eū. Sꝫ
btūs Cle. post mortē bti Petri cū videret
ꝙ illi electores vellent eū eligere: recusauit
humiliter dicēs se nō dignū. Et pterea alle
gauit rōnē ne inoleret consuetudo ꝙ papa
anteꝙ̄ moriat eligat sibi successorē qd esset
nociuū valde ecclesie dei. ꝛ sic obtinuit: ꝛ fu
it electus Linus. Itē mortuo Lino volue
runt eligere Clementē: sed eadē rōne se ex
cusauit: ꝛ elegerūt Cletum. quo ēt mortuo
fuit electus Clemens nō obstātib9 rōnibus
suis ꝛc. Si fieret mō sic nō esset scisma in ec
clesia dei ꝛc. Bñ ergo tenuit ꝯsiliū scripture
di. Quāto magnus es: humilia te in oībus
Eccli. 3. Ecce quō dr suus. i. humilis: tū eū
papatū renuendo. tum ēt post papatū ser/
uiendo. Postꝙ̄. n. fuit papa nō tam pfuit
ꝙ̄ fuluit: iuxta illud ꝯsiliū xp̄i. Quicūqꝫ vo
luerit inter vos maior fieri: sit vester mīster.
Et qcūqꝫ voluerit inter vos prius esse: erit
vester suus Mat. 20. Moralr instruimur ꝙ
debemus fugere plationes ꝛc. Judicium du
rissimū hijs q psunt fiet Sap. 6. Expone vt
supra in ser. bti Blasij. Quidā ambitiosi ad
ducūt p se auctatē apli Si qs epatū desi/
derat bonū op9 desiderat: ꝙ expōit tripliꝛ.
¶ Dico tertio ꝛc. sagacitatē. i. prudētiā vir
tualem. Prudētia scdm phm in. 6. ethi. stat in
ordinādo ꝯueniēter res in debitum finem.
Verbi grā: de nauclerio nauis ꝛc. sic finis
noster est vita eterna Augus. Nunc libera
ti a pctō: sui āt facti deo. hētis fructū vīm
in scifi. finē pō vitā eternā Ro. 6. Pruden
tia ergo nr̄a ꝯsistit in hoc ꝙ taliter ordine
mus vitā nr̄am: vt ad illā perueniamus. non
obstātibus mūdi occasionibus ꝛ carnis in
clinationibus. ꝛ diaboli tētationibus. Als
si hō ordinat vitā suā ad acgrēdū diuitias
vel honores ꝛc. dr prudēs i mūdo nō apd

de.13. De talibus dicit Isa.5. Ve q sapiētes estis i oculis vris: z corā vobis metipis prudētes zc. Nota quō .b. Cle. ordinauit vitā z doctrinā z mortē ad gliā dei. Nota ei9 exiliū z passionē p xpo zc. Jō iterabitur zc. iuxta ɔsiliū dni Petri. Omnium dr finis appropinqbit: iō estote prudētes. i. Pe.4. Amē.

¶ In festo scte Chaterine regis z mar.

Profert de thesauro suo noua z vetera Mat.13. Pro declaratiōe z introductiōe sciēdū q xps volēs dare modū z doctrinā discipulis quō deberēt pdicare p mūdū z disputare dedit eis talē rlā. Omnis scriba doctus in regno celor similis est hoi p̄rifa. Qui pfert zc. Mat.13. Scriba est nomē equocū q: vl dr ab offitio scribēdi vel a noticia scripture: z hoc mō sumit hic. Regnū celor dr scriptura scta. Rō est: q: de celo videm9 exteriora sed nō interiora q sunt nobis occulta z sola fide tenemus: nisi qb9 de9 reuelauit sic in scriptura videmus exteriora .i. sensū lrālem sed nō alios sensus zc. q sūt occulti nisi illis qb9 dns reuelat. apiendo itellectū scripturar zc. Jō dicit. Omnis scriba doctus in regno celor .i. i sacra scriptura. silis ē hoi p̄rifa. Quis ē iste p̄ria. nisi xps q est pr vl iu solus: Alij dicūr pres pticulares: puta pr carnalis vel spūalis zc. Vñ Grecismus. Et pr hic cura. pr est alius genitura. Et pr etate. pr ille vocat honore. Ad sūmū regē vocet ipsa creatio prem zc. sed pr vris est xps q creat oia z aia z baptizat z audit confessiones zc. Jō dicit ipse prem .s. vlem. Nolite vocare vobis sup trā. Unus est pr vr q in celis est Mat.23 Huic ergo pri .i. xpo dz pdicator esse silis pdicādo .s. doctrinas noui z veteris testi: qd est figura noui. sicut legiste dz fundare se sup leges zc. Erubescim9 enim cū sine lege loqmur. Ex quo oia i figura cōtingebāt illis .i. Cor.10. Vñ spōs sctis loquitur xpo dī. Oia poma noua z vetera: dile cte mi suaui tibi Cant.7. Nota Poma .i. auctates z doctrinas. Sicut ergo xps i suis pdicationibus z disputationibus cū iudeis fuauit regulā. i. cū doctrinis z auctatibus noui z veteris testi zc. Jta ois scriba doct9 in regno celor zc. Nota dz pdicator vel disputator fundare se sup regulas Arist. nec fabulis Ouidij. aut eloqūtia Virgilij. vel diuersis poetibus q sunt sirenes vsq in exitiū dulces: vt dicit Boe9 lib.1. psa p̄ia. Unde Aplis .i. Cori.2. Sermo me9 z pdicatio mea nō in doctis hūane sapie vbis: sed in ostēsione spūs z virtutis: vt fides xpi nō sit i sapia hoim sz in virtute dei. Istā rlam tenuit btā Caterina q fuit in magnis z subtilib9 disputationibus z pdicatiōib9: in qb9 pferebat de thesauro suo .i. intellectu vel cogitatione sua Noua z vetera .i. auctates noui z veteri testi. Jō dicit thema. Profert zc. Patet thema. Inuenio q btā Cate. fuit in tribus z strictis disputationibus: z in oibus deus dedit sibi victoriā.

¶ Prima fuit secreta z domestica.

¶ Scda fuit copiosa z phylica.

¶ Tertia fuit terribilis z tyrānica.

¶ Dico pmo zc. Primo enim disputauit cū mre sua. Scdo cum quodam scto hēmita.

Prio .n. disputauit cū mre hoc mō. Nam btā Cathera hēbat quattuor excellentias. Pria nobilitas: q: filia regis cypri. Scda sapia. Tertia pulchritudo. Quarta opulētia diuitiar. pp quas fama eius lōge lateq percrebuerat: adeo q filius impatoris romani voluit eā in vxorem ducere. pp qd misit ambassiatores ad mrem q: pr iam obierat. Mater ergo multū gauisa nūciauit hoc filie. q rndit q erat ɔtēta: sed volebat pus eū videre. Sed mr replicat dī. Quō vultis ire romā vel q ipse veniat ad vos zc: Nō esset licitū. Et btā Cat. dixit. Et nihil esset sapia mea sicut fama dicit. si ɔherē mrimoniū cū quodam fatuo vel turpi zc. Negotiatores nolūt emere vel ɔducere: nisi prius videant rem zc. Dic ɔ hūc defectū z quō multi decipiunt q: ducūt mulieres anteq ɔbēt zc. z laudant zc. z nihil est. Idē econuerso de mulierib9 erga viros. Et postea sp sunt male ɔtēti z solēt vt plurimū talia mrimonia malū exitū sortiri: sicut in simili dicit tex. in .c. Requisiuit: de spōsalibus. Nec pōt rescindi cōtractus mrimonij ēt si dolus det cām ɔtcui pp reuerētiā sacramēti qd est iseparabile. Et tra de ɔuer. ɔiu. Et pte.2. Et .c. Veniēs i si. qualis secū: sit in alijs ɔtctib9: in qb9 sue dsa vtr dolus dederit cām ɔtcui vel sit incidēs in ɔtcu. vt in .c. Cām q de eo. z vēdi. Et .ff.

de dolo.l. Et eleganter. Et melius facit Extra q̄ꝺ metus ca͂. Ca͂ dilecti. Et de ꝯuc. pin. Dudum ⁊c. Tunc m̄r dixit. Et quō r̄ndebimus ⁊c.? Dixit Catherina sicut placet vobis: q2 nunq̄ ꝯsentirez. Mr̄ ꝟo anxia cogitauit vt per queda͂ scm̄ h̄mitam ad m̄rimoniu3 ea͂ induceret. Heremita ergo inducebat ea͂ ad h̄mōi m̄rimonium ostendens bona q̄ seq̄rent ⁊c. sed bt̄a Cat. r̄ndit q̄ volebat eum prius videre sicut dixerat m̄ri ⁊c. Tu͂c sc̄us h̄mita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud m̄rimonium. Nam tunc beata Catherina adhuc erat infidelis. Dixit ergo h̄mita. Filia ego seruio cuida͂ d̄no nobilissimo. sapientissimo. pulcherrimo. cuius pulchritudinem sol ⁊ luna mirant̄ ⁊c. velletis istum in sponsum? R̄ndit bea. Catherina. Prius vellem eum videre. Tunc h̄mita. ergo ista nocte dormiatis sola in camera v̄ra: ⁊ rogetis m̄rem eius. s. virgine͂ Maria͂ dice͂do ⁊c. Et ego ex alia p̄te rogabo ⁊c. Tunc beata Cat. tota philocapta de Jesu recessit ab h̄mita ⁊c. ⁊ fecit sicut dixit sibi h̄mita ⁊c. Dic pratice ⁊c. Tunc ꝟgo cu3 in menso lumine apparuit sibi angelis ⁊ ꝟginibus associata ad qua͂ visionem beata Cat. tota stupida facta est. Tum dixit ei ꝟgo. Quare vocasti me? Quid vis? Tunc beata Catherina r̄ndit. vt ostendatis mihi filium v̄rm. Et virgo placet mihi: ⁊ eleuato ma͂tello ostendit sibi Jesum etatis. 14. vel. 15. annoꝝ dicens. Ecce filius meus: vultis eu3 ⁊c. Tunc beata Cat. Tota ignita amore ait O g̃liosa d̄na: non sum eius sponsa sed ancilla. Et virgo ad filium. Et vos fili: vultis ea͂. R̄ndit no͂: q2 turpis est: ⁊ sic visio disparuit ⁊ ipsa remansit desolata de x̄po x̄pi: cu3 reputaret̄ pulcherrima feminaꝝ mundi. Et de mane iuit ad h̄mitam narrans sibi o͂ia ⁊c. Tunc h̄mita dixit. Vere dixit q2 estis turpis. s. in aīa q̄ in corpe estis pulcherrima ⁊c. Sciatis enim q̄ aīa est ad imaginem dei: sed ex pctō originali deturpat̄ in vtero m̄ris. Tunc beata Cat. dixit. Et vnde ꝓcedit hoc pctm̄ originale. R̄ndit h̄mita. Sciatis q̄ primi parentes n̄ri vltra naturalia h̄ebāt quoddam donum supnaturale q̄ꝺ erat iusticia originalis ⁊c. Et declarauit sibi ca͂m p̄cti originalis ⁊c. Tunc dixit bt̄a Cat. O p̄r est ne aliqua medicina vt possi3 lauari ⁊c. R̄ndit. sic.

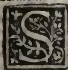
baptismus ⁊c. Et sic ipsa regrente baptizata est: ⁊ dixit sibi q̄ itex̄ eodem mō oraret de nocte sequenti ⁊c. Et sic ꝟgo sibi apparuit ⁊ q̄n̄ dixit ꝟgo filio. Vultis ea͂. R̄ndit x̄ps Ita q2 mō est valde pulchra: tunc potuit sibi dice. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te Cant. 4. Tunc ꝟgo Maria tradidit a͂nulum bt̄e Catherine ⁊ despōsauit eam cum filio suo. Magnu͂ factu͂ fuit. de nulla scta͂ tale legit̄. Licet. n. o͂es sint spōse x̄pi. t͂n nō videndo x̄pm nec cum annulo Et iō poterat dicere x̄po de ea. Hanc amaui ⁊ exq̄siui a iuuētute mea. Et quesiui spōsam mihi eam assumere. Et amator factus sum forme illius. Sap. 8. Ecce prima disputatio in qua habuit victoriam.

¶ Sc̄da disputatio fuit phisica ⁊c. Dic hystoriam de imperatore Maxentio ⁊ quō disputauit cum q̄nquaginta rethoribus. Potes dicere disputationez de fide sicut habetur supra. Primo de incarnatione filij dei. Sc̄do de passione. Tertio de trinitate. Quarto de eucharistia. Quinto de veneratione que fit imaginibus: ipsa rep̄hēderet paganos q̄ adorarent idola. Eo q̄ et ipsi x̄piani adorant imagines ⁊c. Tu͂c fuit verificatum verbum x̄pi q̄ꝺ dixit. Ego dabo vobis os ⁊ sapiam: cui nō poterunt resistere ⁊ cōtradicere o͂es aduersarij v̄ri. Luc. 21. ⁊c. Dic hystorie residuum. Et quō rethores cōuersi ad fidem fuera͂t martyrizati ⁊c. Et fuerunt isti rethores p̄hi. Unde de ea cantatur. Falsa fide Catherina iudicem Maxentium non formidat lex diuina sic sr. elo. q̄ confu. ex doc. doctores gentilium. Victi christum confitentur relictis erroribus iudex iubet vt cre. nec pilis aut ves. ignis nocet sed coꝛ inustis corporibus. Unde potest conuenire beate Catherine illud Jere. 15. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meum eris conuertentur ipsi ad te ⁊ tu nō conuerteris ad eos ⁊c.

¶ Tertia disputatio fuit fortior. s. tyrannica ⁊ terribilis. Videns impator multorum cōuersione͂ ad fidem: cepit adulatorie dicere bt̄e Cat. Tu decepisti istos p̄hos ca͂ tua eloq̄ntia ⁊ scie͂tia ⁊ mereris mortem: sed si vis adorare idola remitta͂ tibi morte͂ ⁊ eris vxor mea. ⁊ facia͂ tibi imaginem ⁊c. Vide͂s ergo q̄ nihil ꝓficeret fecit sibi quattuor ar

gumenta terribilia. Dic hoc. Primum fuit per locum ab dolore: q2 fuit nuda posita in eculeo et cum scorpionibus et c. Dicatur practice. Sed ad istum articulu rndit sibi beata Cat. per patientiam di. Non sunt condigne pas. huius tpis ad futuram gloriã et c. Ro.8. Scdm argumentum fuit per locu ab horrore: quando fuit posita in carcere tenebroso et fetido et frigido et q nõ daretur sibi cibus et potus. 12. diebus: vt ibi moreret fame. Sed rndit per confidentiam. Et venerunt angeli et c. Dic hystoriam. Et de cõuersione regine et Porfirij cum. cc. militibus et c. Et poterat dicere cum David. Dñs regit me et nihil mihi deerit et c. Tertium argumentum fuit per locum a terrore: qñ imperator credens q esset mortua et c. et vidẽs eam iocundam et sanam et c. voluit occidere custodes. Sed ipsa prohibuit di. q non custodes sed xps prouidit sibi et c. Tunc imperator fecit fieri duas rotas ad terrorẽ etiam aliorum christianorum. Sed beata Cat. respondit sibi per constantiam di. Ecce enĩ dñs adiuuat me. et dominus susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per locum a timore: quia vt dicit philosophus. Omnium terribilium est mors. vnde imperator iussit vt amputaretur sibi caput. Sed respondit sibi per perseuerantiam et c. Dic eius mortem vsq3 in finem et c. Et possumus de ea dicere. Ecce accesserunt angeli et ministrabant ei. Deo gratias. Amẽ.

¶ In festo sancti Alberti ordinis Carmelitarum. Sermo vnus

Jcut lucerna fulgoris illuminabit te. Luc. xi. Pro declaratione verborum et introductione materie predicande: notandum q quãuis quilibet sanctus posset dici lucerna dei. sicut de Jo. bap. dicitur. ps. 131. Paraui lucernam christo meo. Et Joan. 5 Ille erat lucerna ardens et lucens. Tamen anthonomatice et per excellentiam lucerna fulgoris dicitur christus scdm q homo: sicut dicit in simili de hoc nomine christus. quia quãuis quilibet sancti dicantur christi. ps. Nolite tangere christos meos. Tamen anthonomatice Jesus nazarenus dicitur christus. ps. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea vnxit te deus et c. Probatur hoc ratione et auctoritate. Ratio que dat scientiam sumitur a similitudine. Inuenitur autem quadruplex similitudo: mystica siue allegorica. inter lucernam et christum. Nam in lucerna quattuor considerare possumus: que inueniunt in ea quãdo lucet. Primo namq3 lucerna est testea i. facta de terra. Scdo inuenitur in ea licinius albus de bombice: qui dicitur vulgariter el stopin. Tertio est lumen. Quarto est oleũ quo mediãte ignis accẽdit et lucet. Sic in xpo sunt quattuor. Primo nãq3 est testea. i. caro facta de terra q2 sũpta est de massa Ade prothoplausti. Nõ qdẽ p seminalem rõnem. i. per virtutẽ actiuã: sz p corpulentiam sbam. q qdẽ caro. Ade est de terra formata. Gen. 2. Formauit igit deus hoiem de limo terre: et per h reprobat positio falsa Ualentini heretici: q dixit corpus xpi esse de materia celesti. et spm sctm attulisse illud i vtero virginis et c. Innitens illi auctori apli di. Primus hõ de terra terrenus. Scdus hõ de celo celestis. i. Cor. 15. Cui et errori applaudũt pictores et c. non tñ ex pertinatia sed ex ignorãtia: et io p hoc nõ sunt heretici: q2 ptinacia facit hereticũ. 24. q. i. Dixit apls. Sed h positio falsa est: reprobata p auctoritatem sctẽ mris ecclie. et etiã scripture dicentis i psona xpi. Sũ et ego mortalis hõ: silis hoibus. et ex genere terreni illius q prior factus est Sap. 7. Nec ob. auctas apli in 3riũ allegata: q2 xps dr hõ celestis nõ qntũ ad naturã assũptã: sed qntũ ad naturã assumentẽ vel qntũ ad virtutẽ formatiuã corporis: q fuit virtus spũs sci: scdm q declarat Tho. p. 3. q. 31. ar. i. Scdo in xpo est licinius albus bõbicinus: et significat aiam q fuit et est alba. i. pura et mũda ab oi nigredine et cõtagio pcti tã originalis q actualis: iuxta illud Heb. 7. Talis decebat vt esset nobis põtifex. sctus Innocẽs. ipollutus segregatus a pctõribus. et excelsior celis fact9 Nota sctũs. i. oi gra plenus. Innocẽs: qntũ ad maculam actualis pcti: iuxta illud. 2. Pe. 2. Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore ei9. Impollutus a macula originalis peccati. Segregatus a peccatis. i. a massa peccatrice ade. Et excelsior

cellis.i.angelis factus. Tertio in xp̄o ē lumē .i.verbum dei q̄d dr̄ splendor glie ꝛ figura substantie p̄sis Heb.i. Jo.i. Erat lux vera. Itē Jo.8. Ego sum lux mūdi. Quarto fuit oleū.i.gr̄a sp̄us sc̄i q̄ q̄uis sit vna in essentia.tn̄ triplex est in effectu. Et id̄ tripl'r vocat. Vocat.n.gr̄a singlaris psone q̄ fuit incōparabilis plenitudo. Jo.i. Plenū gr̄e ꝛ veritatis. Per hanc.n.repletus fuit oī gr̄a ꝛ virtute p̄ter fidē ꝛ spē. Scd̄o vocat gr̄a capitis: p quā ē caput toti⁹ ecclie. Ephe.i. Ip̄m dedit caput sup oēm ecclīaꝫ q̄ ē corp⁹ ipsius. Et sicut a capite influunt in mēbra sensus ꝛ motus ꝛc̄. sic a xp̄o in nos: q2 d̄ plenitudine eius oēs accepimus. Tertio dicit gr̄a vnionis: qua fuit vnita hūanitas diuinitati: iuxta illud Jo.io. Ego ꝛ pater vnum sumus. Et id̄ notat p oleū p q̄d fuit vnct⁹ ipse ꝛ nos. ps. Propterea vnxit te de⁹ de⁹ tuus oleo leticie pre psortib⁹ tuis.i.angelis ꝛ sctis. ps.44. Et Heb.io. Pꝫ ergo rō siliv tudinaria ppē quā xp̄s dr̄ lucerna Auctas habet Luc.15. In pabola illa quā dn̄s ponit de muliere dicēs. Que mulier hn̄s dragmas decem. si pdiderit dragmā vnā nōne accendit lucernā ꝛ euertit domū ꝛ q̄rit diligenter donec inueniat ꝛc̄. Declara sicut scri pū post festū tri. dn̄ica.23. s̄mo.2. pte.2. Iste ergo lucerna fulgoris.i.xp̄s illūinauit ꝛ adhuc illuminat nos mirabilit ꝛ multipliciter. Jo.i. Erat lux vera ꝛc̄. Et Jo.8. Ego sum lux mūdi. Sci aūt q sunt serui xp̄i. ita pceperunt ꝛ pcipiunt lumen xp̄i: vt etiā alios suis exēplis illuminēt. ppē q̄ nō solū dicūtur illuminati sed et lux. Ephe.5. Eratis aliqū tenebre: nūc aūt lux in dn̄o. Et Mat.5. Vos estis lux mundi: nō tn̄ dicunt lucerna fulgoris anthonomaphice: q2 solus xp̄s dr̄ hoc modo lucerna: vt dictū ē. Sꝫ illuminādo nos ad instar xp̄i dicunt nos illuminare: sicut lucerna.i.siles lucerne non equales sed' siles. Cum ergo btūs Albertus fuerit magnus seruus xp̄i ꝛ holes multipl'r illuminauerit: ideo de eo dicit thema. Sicut lucerna fulgoris ꝛc̄. Pꝫ thema. Pro introductione. Et p p̄secutione vero ꝛ cōplemēto sermonis: notādum q̄ beatus Albertus quattuor singulares radios emisit ad illuminādum nos: ad instar christi. propter q̄d dicitur. Sicut lucerna ꝛc̄.

¶ Primus radius est pfecte obediētie.
¶ Scd̄s pure continentie.
¶ Tertius profunde humilitatis.
¶ Quartus proximalis charitatis.

¶ In festo sancti Antonij de Padua.
Sermo vnus.

Inuocaui et venit in me sp̄us sapiētie. Sapiētie.7. Pro introductione assumo mihi auctem Jac.i. Si qs vestrū indiget sapientia postulet illā a deo: q dat oīb⁹ affluenter. ꝛ nō ipꝛoperat ꝛ dabit ei. Vel p introductione dic q̄ q̄druplex est sapientia. Vid in s̄mo. bte Margarite. Pro cuius intellectu notādū q̄ sicut magr̄a rex experientia docet. qū qs vult aliqd habere recurrit ad illū qui hꝫ. nō aūt ad eū q nō hꝫ: q2 nemo dat q̄ nō hꝫ. Nō enim colligunt de spinis vuas aut de tribulis ficus Mat.7. Cū aūt aliqs pōt hr̄e aliquid boni petendo a donatore. si nō petat negligētie reus ē. Modo ad ppositū. Vera sapiētia a deo ē: iuxta illud Ois sapiētia a dn̄o deo est. ꝛ cum illo fuit semp. ꝛ est añ euum Eccl.i. ergo ab eo petenda: alioqn negligentia iputat. Et id̄ dicit Jacob⁹ in auctē allegata. Si quis vestrū ꝛc̄. Hoc ergo intelligēs btūs Antoniū.s. sapientiam esse a deo tanq̄ a fonte infinite sapiētie: q2 magnus dn̄s ꝛ magna virtus eius ꝛ sapiētie eius nō est numerus. Cupiēs esse sapiēs postulauit illā a deo: ꝛ id̄ obtinuit illā. Ideo dicit ipse in themate. Innocaui ꝛc̄. Nota dū dicit Venit in me sp̄us sapiētie. Iste sp̄us est sp̄us sctūs q est fons hn̄s qnq̄ riuulos: sicut sunt qnq̄ sapiētie siue qnq̄ dr̄ie sapientiarꝫ. Vide in s̄mo. de btō Thoma de aqno. ꝛ p̄sequere illas sicut ibi habet. Et adapta eas ad beatum Ant. sicut infra dicitur.

¶ Primā sapiētiā aplicā q̄ p̄sistit in volūtaria pauptate hūit btūs Ant. Nota p̄mo q̄d fuit oriūdus de ciuitate Vlixbona de regno portugallie ꝛ vocabat p̄mo Fernandus. Et volēs paup esse volūtarius ingressus ē ordinē canonicoꝝ regulariū bti Aug. Volens aūt in altiori viuere pauptate ingressus ē ordinē minoꝝ hoc mō. Cū.n. tpe

suo aliq fratres minores essent martyrio co ronati: ipse tanq elephas cor sanguine ac census desiderabat illum ordinē ingredi vt possent sanguinē etiā suū p xpi noie effundere. Cum ergo esset in quodā monasterio scte crucis de Colibria venerunt qdā fres minores sicut soliti erāt p elemosyna postu landa ad illud monasteriū. vñ cū illis hito collogo btūs .A. deliberauit hitum illū assu mere z sic hita qu'lis cū difficultate licentia ab abbate. assumpsit hitum ordis bti Frācisci. Quidā aūt canonicus regularis illius monasterij sibi valde ind. gnās. Uade ingt qz forsitan sctūs eris. Cui humiliter rūdens Antonius ait. Cum me sanctum audieris: deum vtiq collaudabis zc.

¶ Secudaz sapiam angelicā q̄ pfistit in virginali puritate hūit zc. Cōseruauit. n. se imūdicie virginali sicut vi in scda lectione eiusdem. Et qz abstinētia est amica virginitatis: qz Sine cerere z bacho friget venus: idō viuit cū magna abstinētia in pane z aqua. adeo vt interdū vix se posset sustētare pre nimia debilitate: vt dr in sexta lectione.

¶ Tertiā sapiam phicam q̄ pfistit in diuina charitate hūit. b. Antonius: qz deū feruentissime diligebat sepius in diua pteplatione ipm deum feruentissime desiderans. Adeo etiā feruens fuit: vt martyrium p fide ardenter appeteret vt dictū est: vnde ad sarracenos transiuit p martyrio suscipiendo. nisi dñs sua puidentia hoc impediuisset reseruādo ipm ad opa primis fructuosiora: sicut habetr in .5. lec. Nota etiā q sine premissione p dicauit cum imēso feruore. postmodum po semp mirabili feruore predicauit zc.

¶ Quartā sapiam theologicam q̄ pfistit in integrali credulitate habuit etiam btūs Antonius. Nota q duplex est sapia theologica. Una que habet per rōnes naturales: z hec dr Methaphysica. Altera que habet p reuelationes diuinales: z h dr fides: in qua maxime pualuit btūs Anto. In cui9 signū magnis claruit miraculis q̄ sunt argumenta magne fidei: qz fides pfecta est causa miraculoz: iuxta illō Mat. 17. Si habueritis fidē sicut granū synapis dicetis monti huic transi hinc z trāsibit z nihil impossibile erit vobis. Dic aliqua miracula eius. Inter q̄ dic illud q diabolus in principio quadragesime ipm voluit suffocare: sed inuocato noie virginis gloriose euanuit zc.

¶ Quintā sapiam heroicam. i. diuinam q̄ pfistit in supnali claritate habuit beatus Antonius. Dic eius mortem preciosam zc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Placidi martyris

Sermo vnus.

Scendēs in nauiculā transfretauit z venit in ciuitatē suā. Mat. 9. Et in euangelio primo pre terite dñice. Licet sm intellectum lrālem verba pposita intelligant de dño nro Jesu xpo: tñ sm intellectum moralem intelligo illa de scto Placido cuius hodie festum agimus. Dicamus ergo sic. Btūs Placidus ascendens in nauiculā zc. Pro huius ergo declaratione morali: qro qd intelligat per ciuitatem istā: q̄d̄ue per nauiculam designet: Ad primā ergo q̄stionem: dicendum q per ciuitatē istā intelligitur vita eterna. Ratio sumit ab allusione vocabuli. Ciuitas enim dr ciuiū vnitas. Unitas dico nō solū in hitatione sed et in cōcordi voluntate. Et ex hoc sequit q pprie loquendo nulla potest vere di. ciuitas in hoc mundo: qz nunq̄ fuit nec est alicubi ciuitas aliqua villa vel castrum in qua nō fuerit vel sit aliqua dissentio inter ciues ex emulatione vel alia causa presertim in cathania zc. De qua pōt dici illud. ps. 54. Uidi iniqtatem z pdictionem in ciuitate tota die super muros eius. Muri intelliguntur nō insensibiles prout verbum sonat sed intellectuales. s. ciues. Nota exemplum de Alexandro qrente ab Arist. magistro suo de modo defendendi ciuitatē z manutenentes causa zc. qui rūdit q edificet fortissimos muros. i. suos ciuium ipsos beneficijs alliciēdo zc. Iniqtas z labor in medio eius z iniusticia. z nō defecit de pla. eius vsura z dolus. Declara. Uide in die pēthecostes ser. qui incipit. Spūm veritatis mundus nō potest accipere. Nec solum hec sed quecūq ciuitas est z fuit: vnde etiā romaz quā totus mundus destruere nequiuit. vermis emulatiōis corrodit. Unde Lucanus. Tu nos edax tibi cuncta negat. Et in principio libri.

qro: Nam: i. mund.
ciuitate: i. eterna vita.

Bella per emathios plusq̃ ciuilia campos. Iusq; datũ sceleri canimus ppl̃mq; potẽtẽ In sua victrici conuersum viscera dextera. Proprie ergo loq̃ndo illa sola dicit̃ ciuitas in qua nulla est dissensio: sed est ↄcors inter ciues τ vna voluntas. Et que est talis: nisi supna ciuitas? De qua dr̃. ps. Qui habitare facit vnius mor. in domo. Item alibi. Qui posuit fines tuos pacẽ τc. Rõ est: q2 dñs est i ea ciuitate τ i q̃lib; ciue. Ezech. vlti. Nomẽ ciuitatis ex illa die dñs ibidẽ. amẽ. Ad hanc ergo ciuitatẽ oportet nos per nauiculam transfretare: flante austro sp̃us sctĩ. Sed q̃ro secũdo que est ista nauicula? Notãdum ergo q̃ quattuor sunt nauicule p quarum vnã oportet nos transfretare in ciuitatem illã per mare huius mũdi: de quo. ps. Hoc mare magnum τ spa. ma. il. rep. quoꝝ nõ est nu. Aialia pu. cum ma. illic naues ꝑtransibunt. Nota Naues in plurali: q2 sunt quattuor.

q̃d sit ista Nauicula

¶ Pria est nauicula inocẽtie baptismalis.
¶ Scd̃a est nauicula penitẽtie virtualis.
¶ Tertia est nauicula obediẽtie gñalis.
¶ Quarta ẽ nauicula sufferẽtie martyrialis.

Quelibet aũt istaꝝ nauiculaꝝ habet decem remos: qui signant̃ per decẽ l̃ras que sunt in qualibet dictione dictaꝝ quattuor. Et cũ quarta nauicula trãsfretauit beatus Placidus in ciuitatem suã: nõ per naturaꝫ q2 hoc modo solius xp̃i est sed per adoptionis grãm. Ro. 8. Accepistis spiritum adoptionis filioꝝ quo clamamus Abba pater. Dic de istis quattuor sicut scripsi post festuꝫ tri. ser. 48. preter ea que infra dicuntur.

¶ Per primã nauiculaꝫ in noĩe baptismalis transfretant pueri baptizati solum: q2 de adultis nullus nisi xp̃s. τ virgo Maria: q2 oẽs alij peccauerũt saltẽ venialiter. i. Jo. i. Si dixerimus q2 pec. nõ ha. ipsi nos sedu. τ ve. in nobis non est. De hac naui dicitur Prouer. vlti. Facta est quasi nauis institoris: de longe portans panẽ suũ. Nota Institoris. i. mercatoris qui ẽ xp̃s: qui venit ad nundinas huius mundi ꝑ emend o precio sũ mercibus aiaꝝ precio sanguinis sui: τ erram dedit in die circũcisionis. Totũ aũt residuum precij soluit in die veneris sancta super mensam sine bancum crucis: necꝫ enĩ aliud precium cõdignum erat tot τ tantis τ talibus mercibus. Mat. 16. Quid enim proficit hoi si lucretur vniuersum mundũ: aĩe vero sue deter. patiatur? Aut quã dabit homo cõmu. pro aĩa sua? quasi diceret nullaꝫ. Nota practice: q2 si ponerentur ex vna parte oĩa elementa τ oẽs celi τ sidera cum luna τ sole τ oĩa corporalia: τ ex altera vna anima incõparabiliter anima excellit corporales creaturas. Solus ergo sanguis xp̃i fuit condignum precium. i. Pet. i. Non corruptibilibus auro τ argento redempti estis de vana vestra cõuersatione paterne traditionis: sed precioso sanguine q̃si agni immaculati τ incontaminati. Ecce quare dicit institoris. Sequitur. De longe portans panem suũ. i. grãm τ gloriam. de longe. i. de celo q2 de celo fuit innocentia baptismalis data τ predicata a xp̃o: qui descendit de celo. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua τ spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Huius autem nauicule sunt decem remi. s. decem verba forme baptismalis. Dic illa τ notatur in hoc nomine innocentia: in qua sunt decem littere.

¶ Scd̃a nauicula est penitentia virtualis. Virtualis dico q2 multis cauũs potest homo penitere sed vna tãtũ est virtuosa. Põt enim homo penitere propter penam perditionis fame. Aut propter timorẽ mortis τc. sicut mulier adultera vel fur. q il ducit̃ ad furcas: sed nõ est virtuosa nisi ꝑpter offensam dei τc. ps. Tibi soli peccaui τc. De hac naui potest intelligi illud Sap. 14. Transeũtes mare p ratem liberati sunt. Nota Per ratem. i. pniaꝫ que est necessaria: alias dicit xp̃s Luc. 13. Nisi pniam egeritis: oẽs simul peribitis. Per pniam vero remittuntur peccata a deo: τ hec remissio est de qua hab̃t figuratiue in euangelio illo: de quo sumptũ est thema propositum in sanatione leprosi. Pnia ergo est nauis per quam transfretamus in ciuitatem supnam. Mat. 4. Pniam agite: appropinquabit enim regnum celoꝝ. Huius etiam nauicule sunt. 10. remi. i. decẽ opera penitentialia: que vide in ser. vbi supra que decem remi notantur in hoc nomine. Pnia in qua sunt. x. littere.

¶ Tertia est obedientia generalis. Ideo dico generalis: q2 Qui totam legem seruauerit offenderit aũt in vno: fac. est oĩum reus

Joā.2. Et habet decem remos.i.decē man
data decalogi. Hic illa que etiam notantur
in hoc nomine Obedientia in qua sunt de
cem littere. De hac naui loquitur Mat.8.
Ascendente Jesu in nauiculam secuti sunt
eum discipuli eius. Nota In nauiculam.s.
obedientie: quia ipse xp̄s fuit ita obediens
patri q̄ potius voluit perdere vitam q̄ obe
dientiā. Phil.2. Factus est obediens vsq̄
ad mortem: mortem autē crucis. Nota Se/
cuti sunt eum discipuli eius.s.per verā obe
dientiam specialiter religiosi: q2 non solum
mandatis sed etiam consilijs ad que ex pro
fessione obligantur, sequi tenenē xp̄m.

¶ Quarta nauicula est sufferentia marty
rialis. Et habet decem remos.i. decem ope
ra que sunt decem tentationes quas patiū
tur martyres: quas vide ⁊ notantur in hoc
nomine Sufferentia cum vno f scripto ⁊c.
De hac nauicula potest intelligi illud Mat.
8. Motus magnus factus est in mari: ita vt
nauicula operiretur fluctibus. Et hoc dicit
propter magnos fluctus tentationum ⁊ tri
bulationum: quas martyres patiuntur: de
quibus tamē liberatur a deo. Ideo dicitur
de eis. Isti sunt qui venerunt ex magna tri
bulatione ⁊ lauerunt stolas suas in sangui
ne agni Apoc.7. Per hanc ergo nauiculā
beatus Placidus transfretauit mare huius
mundi vel mortis ⁊ venit in ciuitatem suā
scilicet vite eterne. Hic hystoriam ⁊c.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo corporis christi sermo vbi agi
tur de mysterijs misse.

Hoc facite in meam commemorationem
.i.Cor.xi. In p̄nti habeo pre
dicare de quadam materia
multum deuota ⁊ inusitata
s.de vita dn̄i nostri Jesu christi: quomodo
tota est figurata ⁊ representata in missa ex
triginta operibus principalibus que sunt
in missa figurantibus.30.opera vite christi
principalia: q2 omnia opera que xp̄s fecit in
vita sua non possunt comprehendi sub cer
to ⁊ determinato numero. Auctoritas. Sūt
⁊ alia multa que fecit Jesus que si scriban
tur per singula. nec ipsum arbitror mundū
capere eos q̄ scribendi sunt libros Jo.vlt.
Ideo non intelligatis q̄ velim dicere omnia
secreta misse que sunt infinita vt atomi in
radio solis: sed dicam opa principalia que
xp̄s fecit in hoc mundo pro nr̄a redēptione
que vt dixi sunt triginta opera. Quot op'a fecit x̄p̄ in mundo.

¶ Primū opus xp̄i qđ fecit pro nr̄a redē
ptione est sua sacratissima icarnatio: qñ vo
luit de celo descendere ⁊ secrete vterum vir
ginis intrare et vestē humanitatis induere
hs. Descendet sicut pluuia in vellus ⁊c. Et
licet p̄sona filij sola fuerit induta: tñ omnes
tres persone fuerunt induentes.s.pr̄ ⁊ sp̄us
sanctus sed filius fuit induens ⁊ indutus.
Istud opus mirabile figuratur ⁊ exprimit
in missa solemniter celebrata: quando prela
tus papa vel episcopus descendens in suo
palatio intrat sacristiam ⁊ secrete induitur
a tribus.s.a se. diacono. ⁊ subdiacono: sicut
christus intrauit sacristiam vteri virginalis
qui est papa ⁊ sacerdos in eternum ƀm or/
dinem Melchisedech. O qualis sacristia ⁊
quot sanctas reliquias continet: in hac fuit
christus indutus. Modo cōtemplemini hic
modicum quando sacerdos debet missam
celebrare induitur septē vestimentis secrete.
Primum est superpelliceum. Scdm ami/
ctus. Tertium alba. Quartum cingulū
Quintum manipulum. Sextum stola.
Septimum casula. Ista significant septē
vestes.i.virtutes vel dona christi. De qui/
bus Isa.xi. Egredietur virga de radice iesse
⁊ flos de radice eius descendet. ⁊ requiescit
super eum spiritus domini spiritus sapien
tie ⁊ intellectus. spiritus cō. ⁊ for. sp̄us scien
tie ⁊ pie. ⁊ reple. eum spi. ti. domini. Item de
eisdem Isa.4. Apprehenderunt septem
mulieres virum vnum.i. septem virtutes
spiritus sancti. virum a virtute virtuosum.s.
christum. ergo hoc facite in meam comme/
morationem.

¶ Scdm opus fuit quando voluit nasci de
vtero virginali ⁊ exire in hoc mundo cum
magna claritate ⁊ esse inter virginem ma/
trem ⁊ Joseph. Et voluit poni inter bouem
⁊ asinum angelis cantantibus Gloria in ex
celsis deo. Quito op⁹ figurat̄ qñ sacerdos
indutus vestibus sacris exit sacristiā inter

dyaconē ⁊ subdyaconē figurātes virginē ⁊ Joseph. Acolythi vero figurāt bouem ⁊ asinū. Et chorus cantat Gloria in excelsis vt angeli. Et pulsantur cāpane ⁊ sacerdos exit lete ostendens ꝙ xp̄s sine miseria matris exiuit vterū virgis ornatus tanꝗ sponsus in die nuptiarū. ps. In sole posuit tabernaculū suū. i. virginē matrē in puritate. Et ipse tanꝗ sponsus. s. optime ornatus ꝓcedēs de thalamo suo.

Terciū opus xp̄i mirabile fuit: qn̄ octaua die voluit circūcidi ꝙ circūcisio dabatur ꝯ pctm̄. Ideo est mirabile qꝛ voluit circūcidi cū nullum haberet pctm̄: qꝛ sicut latroni amouentꝰ aures in signū furti: ita dabatꝰ circūcisio in signū furti Ade. in quo lꝫ xp̄s nō fuerit pticeps: tn̄ sicut pctōꝛ voluit humiliari ad recipiendū circūcisionē. Hoc opus figuratꝰ ⁊ rep̄sentatꝰ a sacerdote qn̄ humiliatus corā altari dicit ꝯfessionē ostdēs se pctōrē: ⁊ deponitꝰ gramiale in quo figuratꝰ amotio seu depositio illius pellicule xp̄i ⁊c̃. Et fuit verificatū verbū apl'i dicentis. Misit deus filium suū in similitudinē carnis peccati Ro. 8. Nō dicit in carne pcti: sed in similitu. carnis peccati: ad insinuādū ꝙ hūit veram carnē sed nō carnem pcti ⁊c̃.

Quartū opus xp̄i: qn̄ ab oriente ꝑduxit tres reges vt eū adorarent offerētes ei aurum. thus. ⁊ myrrham. Hoc opus figuratꝰ a sacerdote qn̄ corā altari inclinatur dicēs. Aufer a nobis cūctas iniquitates nr̄as: vt ad sancta sanctorū puris mereamur mētibus introire. Altare rep̄sentat xp̄m. Sacerdos. dyaconus. ⁊ subdyaconus. rep̄sentant tres reges. Et p̄mo offertꝰ thus deuote orationis di. Aufer a nobis dn̄e ⁊c̃. Scd̄o aurum reuerētie adorationis. Tercio myrrha signādo se signo crucis in memoriam xp̄i amare passionis: quasi di. Memoria memor ero ⁊ tabescit in me aīa mea. Tre. 3°.

Quintū opus fuit: qn̄ in tēplo voluit presentari a virgine matre ⁊ in ꝯspectu oīum a scō Symeone ⁊ anna ꝓphissa comēdari ⁊ laudari. Hoc rep̄ntatꝰ a sacerdote qn̄ in cornu altaris dicit Introitus. vbi ꝯgregantur oēs ministri. sicut ppl's ꝯgregabatꝰ in presentatione xp̄i. Et sicut symeon fecit vnam cantilenā quattuor coblarū di. Nunc dimittis seruum tuum dn̄e ⁊c̃. sic sacerdos tunc dicit quattuor. Primo introitū. Scd̄o kyrieleison. Tertio gloria. Quarto orationes.

Sextū opus fuit fuga egypti timore herodis vbi fuit septē annis quasi exul cum virgine maria ⁊ Joseph nutritio. Istd̄ opus representatꝰ qn̄ dr̄ epl'a: qꝛ sacerdos recedit de altari cum dyacono ⁊ acolytho ⁊ vadit sedere ad presbyteriū. Et ibi facit septem. Primo dicit epl'am. scd̄o r̄nsoriū. tertio all'a. quarto ꝓsam. qnto ibi ministratꝰ in calice materia sacrificij. sexto benedicit incensum pro euangelio. septimo dat benedictionem dyacono euangelium dicturo.

Septimū opus fuit reuersio de egypto: ⁊ post qn̄ fuit. xij. annorū remansit solus in tēplo ꝑditus a matre. Hoc representatꝰ in sacerdote qn̄ de p̄sbyterio reuertitꝰ ad altare vbi remanet solus qn̄ dr̄ euangeliū et audit euāgeliū vt xp̄s audiebat doctores legis. Deinde dicto euāgelio veniunt ad sacerdotē dyaconus ⁊ subdyaconus: quēadmodum venerūt ad xp̄m virgo ⁊ Joseph ipsum perquirendo.

Octauū opus fuit: qꝛ seruiebat in domo matris dicit Lucas ꝙ erat subditus illis. s. virgini matri ⁊ Joseph: qꝛ filius hoīs non venit ministrari sꝫ ministrare: qꝛ vt dicit Nico. de lyra etiā iuuabat Joseph ad seruiēdū. Hoc seruitiū figuratꝰ a sacerdote: qn̄ dicto Credo ⁊ Offertorio ministrat calicem ipsum offerendo dicens. Suscipe sancta trinitas hanc oblationem ⁊c̃.

Nonū opus fuit: qn̄ venit ad baptismū Joānis lꝫ nō indigeret sicut nec circūcisione: qꝛ purus erat ⁊ sctissimus sed ad dādū exēplū nobis. Hoc signatꝰ a sacerdote qn̄ dicit Lauabo inter innocētes manus meas ⁊ lauat digitos. nō ꝙ tantū nō sit lotus sꝫ representat baptismū xp̄i in hoc.

Decimū opus est: qn̄ post baptismū imediate intrauit desertū ⁊ ieiunauit. 40. diebus ⁊. 40. noctibus Mat. 4. ⁊ Mar. 1. Et tunc orabat ꝓ nobis secrete. Hoc figuratꝰ a sacerdote qn̄ post Lauabo inclinatꝰ profunde in medio altaris di. In spū humilitatis ⁊c̃. Deinde vertit se ad pp'l'm di. Orate frēs ⁊c̃. Innuēs ꝙ illa oratio dirigitꝰ ad populū: ⁊ dicuntꝰ secrete sicut xp̄s secrete ⁊ solus orauit. ⁊ oꝫ tūc sacerdos ieiunare abstinēdo ab omni mundana cogitatione.

¶ Undecimũ opus fuit: qñ post ieiunium ꝛ orationẽ secretã xp̄s incepit alta voce ꝑdicare: q2 ante nõ predicauerat publice sȝ post ieiuniũ cepit iesus ꝑdicare. s. fidẽ euãgelicã ꝛ correctionẽ peccatoꝝ. Et sicut ipse predicabat ore sic faciebat opere. Act. i. Cepit iesus facere ꝛ docere. Opus fuit magne humiliatis: ac si rex faceret ordinationes quas ipsemet preconizãdo ꝓmulgaret vt maior fides daretur: ita fecit xp̄s. Hoc opus figurat a sacerdote qñ alta voce cantando ꝛ eleuatis manibus incipit prephationẽ: in eleuatione manuum ostẽdit ꝙ xp̄s nõ solũ v̄bo sed etiã opere predicabat.

¶ Duodecimũ opus fuit miracula magna q̃ faciebat ad ꝯfirmationẽ doctrine quã predicabat. cecos illuminãdo. infirmos. curando. leprosos mundãdo. mortuos suscitãdo ꝛc̃. Hoc figurat a sacerdote: qñ dicta prephatione dicit. Sanctus sctũs sctũs: ter dicẽdo ꝛ semel dñs deus. ostẽdens ꝙ miracula xp̄i fiebãt virtute trinitatis ꝛ vni9 dei.

¶ Xiij. opus fuit: qñ tp̄e passionis instãte cum discipulis suis fecit cenã in qua secrete fecit magnũ sermonẽ ap̄lis: quẽ nos vocamus testm̃. ꝛ Joãnes ipsũ scripsit. Hoc opus figurat in missa: qñ sacerdos secrete solis ministris audientibus dicit. Te igit clementissime pater ꝛc̃.

¶ Xiiij. opus fuit: qñ post cenam cum discipulis exiuit in ortum vbi orauit ter di. Pater si possibile est transfer a me calicẽ hunc: ꝛ factus est sudor eius sudor vt gutte sanguinis decurrentis in terrã. Et angelus domini ꝯfortauit eũ: vt seruus animat dñm suum bellũ ingressurũ. Istud opus trine orationis figuratur in missa: qñ in canone iuxta ꝯsecrationẽ sacerdos facit tres cruces dum dicit. Benedictã. ascriptam. ratam. rationabilem ꝛc̃.

¶ Xv. opus qñ facta oratione venit multitudo iudeoꝝ ad ortũ ad capiendũ xp̄m ꝛ ducẽdum corã iudicibus vbi fuit sniatus vt crucifigeret: qui nõ appellauit sed baiulans sibi crucem exiuit in eũ ꝗ dicit caluarie locus. Hoc figurat in eo missa qñ sacerdos recipit hostiã ꝛ dicit. Qui pridie q̃ pateret ꝛc̃. ꝛ facit signũ crucis significans sniam crucifixionis christi.

¶ X vi. opus fuit executio ipsius crucifixionis. Dicat practice. Hoc figuratur in missa qñ a sacerdote eleuatur hostia ꝯsecrata nõ cum vna sola manu sed cũ duabus: ꝙ inter duos latrones crucifixus est. Et hoc figuratur ꝑ duas manus: inter quas eleuatur corpus xp̄i. Hostia figurat corpus christi. Album q2 sine sanguine. Deinde eleuat calicem in quo representatur quõ xp̄s obtulit deo patri suũ sanguinem in precium nostre redemptionis.

¶ Xvij. opus fuit: q2 existens in cruce non cessauit orare di. Hely hely ꝛc̃. Dicit Hierony9 ꝙ christus in cruce dixit hunc. ps. Deus deus meus respice in me ꝯsequẽtib9 vsq3 ad illum versum In manus tuas dñe cõmendo spũm meum: ꝛ sic dixit centum qnquaginta v̄sus ad cõmẽdationẽ psalterij. vbi sunt cẽtũ qnquaginta psalmi. Nec curabat de oblocutionibus ꝛ derisionibus iudeoꝝ. Nam aliqui dicebant. Si rex israel est ꝛc̃. Alij. Alios saluos fecit ꝛc̃. Alij. Uah qui destruis ꝛc̃. Ipse aũt semper ꝯtinuauit suam orationẽ secrete ꝛ submisse. Hoc figuratur in missa: qñ sacerdos post corporis christi eleuationẽ dicit. Unũ ꝛ memores dñe: cum manibus in modum crucis apertis ꝛ cum silentio ꝛc̃.

¶ Xviij. opus: q2 nõ solum voluit habere quattuor vulnera manuum. s. ꝛ pedum sed etiã voluerit habere latus ꝑforatum ꝛ habere qnq3 plagas principales. Hoc figuratur in missa: quando in primo signare sacerdos facit quinq3 cruces dicendo. Per ipsum ꝛ cum ipso ꝛc̃.

¶ Xix. opus fuit: quando in cruce alta voce dixit septem verba. Primum fuit rogando pro crucifixoribus di. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid fa. Scd̃m fuit: quando rñdens latroni dixit. Amen dico tibi: q2 hodie mecum eris in paradiso. Tertium fuit: quãdo dixit virgini matri que stabat iuxta crucem plena sanguine filij que quasi moriebatur pre dolore. Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Quartum fuit: quãdo dixit deo patri. Hely hely ꝛc̃ Quintũ quia perdiderat totum sanguinem dixit. Sicio. Sextum cõsumatum est. Septimum: Pater in manus tuas ꝛc̃. Et inclinato capite quasi reciperet congerium a matre di. Mater ad deum

stio: expirauit. Hoc figuratur in missa: quando sacerdos alta voce dicit. Pater noster qui es in celis: in quo continentur septem petitiones. Dic illas.

C XX. opus fuit: qñ in morte humanitas fuit diuisa in tres partes. s. in animam que recessit. In corpus qḋ in cruce remãsit. Et in sanguinẽ qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figurat in missa: qñ sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas aũt nunq̃ fuit diuisa nec ab aliqua parte separata: imo semp cum aia corpore ⁊ sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderẽ ad radium solis vnum frustũ crystalli. Licet enim crystallus diuidatur: radius tñ solis non diuidit nec separat: imo claritas solis semp remanet cum qualibet parte crystalli diuiso. Idem de claritate diuinitatis que totã xp̄i humanitatem replebat: qua humanitate diuisa in tres partes diuinitas remansit cum qualibet parte rc̃.

C XXI. opus fuit: qñ multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. Dñe memento mei rc̃. Scḋo centurionem qñ dixit, Vere filius dei erat iste. Tertio totum populũ cõem ⁊ simplices. Dicit btũs Lucas. Et ois turba eoꝝ qui simul aderãt ad spectaculum istud ⁊ videbant que fiebant: percutientes pectora sua reuertebãt Luc. 23. Tres ergo cõditiones gentiũ tunc conuertit. Hoc figurat in missa cum dicitur ter. Agnus dei rc̃. In q̃bus petimus remissionem peccatoꝝ: vt pcat nobis sicut pepercit illis percutiẽdo pectus. In tertio aũt agnus dei petimus pacem.

C XXII. opus fuit: qñ post eius mortẽ aia nõ statim ascendit in celum cum potuisset ascendere si voluisset: sed ex humilitate voluit descendere ad inferos ⁊ dare gloriam sctis patribus ⁊ inde eos voluit extrahere ⁊ liberare. Hoc opus figurat i missa: qñ sacerdos dicto Agnus dei permittit descendere ptem hostie in calicem que inebriatur sanguine: sicut sctĩ patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis.

C XXIII. opus: qñ deposito christi corpore de cruce p Ioseph ab Arimathia ⁊ Nicodemum: virgo maria ipsum recepit deosculans ⁊ cõtẽplans ⁊ flens dicebat. O porte paradisi rc̃. ⁊ sctẽ mulieres simul flebãt rc̃.

Hoc figuratur in missa: quando sacerdos tenet corpus christi in manib⁹ dicẽdo orationẽ. Dñe iesu xp̄e.

C XXIIII. opus fuit: qñ voluit sepeliri i monumento. nouo linteamine inuolutus cum myrrha ⁊ aloe rc̃. Hoc figurat in missa: qñ sacerdos cõicat. Corp⁹ enim sacerdotis monumentũ est christi. Debet ergo esse nouũ. ⁊ mundũ a luxuria ⁊ corruptione. Et creditur etiã q sanguis xp̄i effusus iuxta crucem etiã fuit positus in monumento. qḋ figuratur qñ sanguis xp̄i sumitur a sacerdote: ppter qḋ corpus sacerdotis sanctius est illo monumento lapideo ⁊ irrationabili ⁊ insensibili in quo fuit positum corpus xp̄i mortuũ ⁊ inuolutũ sine anima ⁊ sine sanguine. Sed sacerdos sumit corpus xp̄i non mortuũ sed viuũ. ipassibile. ⁊ imortale: cum sanguine ⁊ cum aia. Ideo rc̃.

C XXV. opus fuit ei⁹ gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam ⁊ imortalem. Hoc figuratur in missa: qñ sacerdos de medio altaris vadit ad angulũ dextrum. per qḋ significat in vita beata. Cant. 2. Leua eius sub capite meo ⁊ dextera illius amplexabit me: in qua vitam beatã xp̄s tũc trãsiuit per gloriam corporis gloriosi qḋ tñ assumpsit q̃z gloriã aie ab instanti cõceptionis habuit rc̃. Et diaconus inuenit corporale vacuum: sicut linteamina in xp̄i monumento vacua fuerunt inuenta.

C XXVI. opus fuit: qñ post resurrectionem. Primo voluit apparere virgini matri: deinde marie magdalene ⁊ petro. ⁊ vltimo aliis aplis. Hoc representat in missa: qñ sacerdos dicta cõfone vertit se ad pplm di. Dñs vobiscum: sicut xp̄s dixit. pax vobis. cõsolando matrem ⁊ alios rc̃.

C xxvii. opus fuit: qñ oib⁹ aplis simul cõgregatis apparẽs dixit. Pax vobis. Hoc figurat: qñ sacerdos de cornu altaris redit in medium ⁊ vertit se ad populũ di. Dominus vobiscum.

C xxviii. opus fuit: qñ debuit in celum ascẽdere dixit discipulis suis. Euntes in mũdũ vniuersum pdicate euãgeliũ omni creature rc̃. Hoc figurat qñ dicit. Ite missa est.

C xxix. opus fuit: qñ dedit potestatẽ petro aplo vicario suo dicẽs. Pasce oues meas. Et simul oibus qñ dixit. Accipite spiritum

sanctā quorum remiseritis peccata remittunt eis ac. Hoc opus figuratur: qn̄ sacerdos inclinando se in medio altaris dicit. Placeat tibi sancta trinitas ac. et humiliat se profunde figurans q2 tantā posse superexcellentissimum .s. remittendi peccata deus dedit infimis creaturis. Quis enim pōt pctā dimittere nisi solus deus Mat. 20.

¶ xxx. et vltimum opus fuit: qn̄ de monte oliueti existētibus ibi virgine maria. apostolis. et discipulis. eleuatis manibus ferebatur in celum et bn̄dixit eis Luc. vlti. et Act. i. Et sic reuersus est ad celum. Hoc figuratur in missa: qn̄ sacerdos dicta missa eleuata manu bn̄dicit populo dicēs. Benedictio dei omnipotentis patris ac. et reuertitur ad sacristiam: ergo Hoc facite in meā cōmemorationē.

Deo gratias. Amen.

¶ De corpore christi. Sermo. 2.

Ego accepi

a dn̄o qd̄ et tradidi vobis. i. Cor. xi. Pro huius ibi declaratione et materie introductione: est notādū q2 quicquid credimus corde quicquid loquimur ore de hoc sacramēto mirabili. dz esse fundamētum in scriptura et nō in phia naturali. Nō est ppt altitudinē huius sacramēti et subtilitatē transcēdentē oēm intellectum naturalē et sciam phicalē et potētiā naturalem: sicut q velle numerare numerū arene maris. vel quot palmi sunt hinc vsq3 ad celum: et q̄ntū est lata terra: īpossibile ē: iuxta illud Altitudinē celi et latitudinē terre et profundū abyssi qs dimensus est Eccli. i. Jō dicit scriptura. Altiora te ne quesieris et fortiora te nō scrutatus fueris: sed que precepit tibi deus illa cogita semp Eccli 3. Nota Altiora te ne quesieris: supple intellectu naturali. Et fortiora te ne non scrutatus fueris. supple scia phicali: sed q̄ precepit tibi deus .s. in sacra scriptura q̄ est os eius hns duo labia .s. duo testā. Superius imobile ē nouū: inferius est vetus. Jdeo quecūq3 dicā vobis de hoc sacramēto nō accepi ab Arist. vel Platone. nec a Virgilio ac. sed a domino. s. in sacra scriptura. Jdeo dicit themā. Ego accepi a dn̄o ac. Nota de hoc sacramento quinq3 mirabilia principalia inter cetera.

¶ Primum est mutatio substātialis.

¶ Scd̄m est operatio sacerdotalis.

¶ Tertiū est habitatio sacramentalis.

¶ Quartū est perceptio sensualis.

¶ Quintū est receptio visualis.

¶ Primū ergo mirabile ac. Duplex ē mutatio. Vna accidētalis. altera substātialis. Accidentalis est qn̄ qualitas. vel aliud accidens mutat in creatura manente eadem substātia: vt est mutatio de albedine in nigredinē. de sanitate in infirmitatem. de calditate in frigiditatem. de paruitate in magnitudinē. Jdem sum ego modo qui fui qn̄ natus sum de vtero matris: q̄uis tunc paruulus essem nunc vero magnus. Mutatio vero substātialis qn̄ nō solū accidens sed etiā substātia mutat: vt si lutū mutaret in aurū. vel plūbum in argētum. Hoc presupposito: est notādum q2 in hoc sacramēto est mutatio substātialis: quia substātia panis mutat in corpus xpi. Pro latiori declaratione nota q2 sm q2 dr in copendio theologie triplex est mutatio. Vna est artificialis: vt qn̄ fit vitrū de cineribus. Alia est naturalis: et hec est duplex .s. accidentalis et substātialis. Accidentalis est: vt qn̄ idem subiectū manet in diuersis accidētibus sibi inuicem succedentibus. Substātialis est: vt qn̄ eadem materia manet sub diuersis formis substātialibus: sicut patet in trāsmutatione elementorum ad inuicem. Tertia mutatio est supernaturalis: vt quando nec materia nec subiectū manet sed tm̄ accidentia sine subiecto: et talis est hec ac. Est tn̄ notandū q2 hic deficiunt tres regule phie. Prima est que dicit q2 quādocūq3 fit mutatio substantie fit etiam accidentium. Ratio est q2 accidentia nō migrant .i. nō transmutantur de subiecto in subiectū: quia si lutum mutaret in aurum etiam qualitas mutaretur: puta color. pondus. et huiusmodi. sic si panis mutatur in carnem et vinum in sanguinem naturali digestione. Jn hoc aūt sacramēto est oppositum: quia virtute verborum mutatur substantia panis in corpus xpi. Accidentia aūt non ac. Declara. Remanet enim eadē

...itas rotunditas.eadem albedo.idem sa-
por.Ecce q̃do regula phie.Unde hoc ha-
bes: R° non a pho rc.sed accepi a dño.
facta ergo hac mutatione adoramus non
illam albedinem nec illã rotunditatem sed
xp̃m contentum in illa:sicut milites adorãt
regem contentum in cortina rc. Scd̃a re-
gula phie dicit q̃ nulla mutatio substãtia-
lis est integra:q2 semp remanet materia pri
ma:q2 si latum mutat̃ in aurũ materia pri-
ma que est in termino a quo:est eadẽ cum
illa que est in termino ad quem: q2 eadẽ est
materia oiam generabilium r corruptibiliũ
Ideo dicit phs:q̃ materia est ingenita r in-
corruptibilis.Sed cõtra q2 eadem est mate
ria generabiliũ r corruptibilium:corpus aũt
xp̃i est hm̃oi q2 de quattuor elementis fuit
compositum sed nihil ibi est de materia pri
ma que nõ est substrata aliqbus accidenti-
bus.nec est in actu:sed materia corpis xp̃i
iam est in actu.In hoc etiã sacramẽto etiaʒ
hec regula deficit q2 facta hac mutatione
nihil remanet nec de forma substantiali pa-
nis.nec de materia:q2 totum mutat̃ in cor-
pus xp̃i.Ideo nõ regatis vos hic per regu-
las phie.Ideo dicit psalmista.Hec muta-
tio dextere excelsi rc.Mutatio naturalis di
citur sinistre.Sed hec dicit̃ dextere excelsi.
Quis deus magnus sicut deus noster.Tu
es deus qui facis mirabilia. Nota ad hoc
quadruplicẽ mutationem substantialem.

Prima est a nõ ente in ens:r dr̃ genera
tio.vel potius creatio. Scd̃a est ab ente in
nõ ens:r dr̃ corruptio. Tertia est ab ente
in ens:qd̃ mõ nõ est sʒ iã erit:vt ẽ pductio.

Quarta est ab ente in ens iam exñs.r ta-
lis est cõuersio panis in corpus xp̃i. Hec
mutatio nõ hʒ silem in natura rc. Tertia
regula phie dicit:q̃ nõ est possibile s̃m na-
turã accidẽtia esse sine subiecto:sed hic ẽ.
Declara rc.Unde habes: R° Ego accepi
a dño rc.Moraliter debetis adorare xp̃m
in hostia sine dubio r sine cõditione actua-
li sufficit hitualis dispositio q̃ hõ nõ intẽdit
adorare nisi xp̃m rc.Nota casum qui habe
tur in.c.De hoie:de cele.miss.vbi dr̃ q̃ ma-
ius pctm̃ est sacerdoti celebranti r nõ con-
secranti q̃ celebrare r consecrare cum pctõ
mortali.Falsa enim remedia sunt veris pe-

riculis grauiora.Ideo dicit David. Tolli-
te hostias r introite in atria eius : adorate
dñm in atrio sancto eius.ps.95.Nota Tol
lite hostias:hic loquitur sacerdotibus.Et in
troite in atrio eius:hic loqtur populo.Ado
rate dñm in atrio sancto eius:tam sacerdo-
tes q̃ populus.In atrio sancto eius in cor
de dilatato r deuoto.Dico tu quid si cele-
bramus non fit sacerdos vel nõ cõsecrat R°
ipse solus peccat:nõ aũt populus adorans.
¶ Scd̃m mirabile est opatio sacerdotalis.s.
q̃ sacerdos habẽs tantam potestatem.
Magnum mirabile reputatur de Moyse
qui fecit descendere manna de celo.i.aere.
Exo.16.Et de Helya qui fecit descendere
ignem de spera ignis:ad comburendum du
os quinquagenarios : vt habetur.4.R.17.
Ad idem q̃ nota.supra in sermo.sanctorum
Philippi r Jacobi:qui incipit Nimis ho-
norati sunt.par.2.Maius mirabile incom-
parabiliter est hoc:quando sacerdos nõ de
aere nec de spera ignis nec de celo lune.nec
de mercurij.nec de celo veneris.nec de ce-
lo solis.nec de celo martis.nec de celo iouis
nec de celo saturni.nec de celo stellato.nec
de celo crista'lino:sed de celo empyreo facit
christum descendere in hostiam.Scitis quo
modo: Sicut virgo Maria quando conce
pit de spiritu sancto filium dei dictis illis
verbis Ecce ancilla dñi rc.vsq̃ totum appa
ruit celum empyreum:Et sicut lingua virgi
nis gloriose fuit clauis celi : sic etiam sacer-
dotis.Sed excellentius sacerdotis triplici
ratione.Non displicebit virgini dicendo
veritatem. Prima ratio quia lingua vir
ginis habuit facere octo gyratas seu octies
reuoluta est:anteq̃ aperiret celum dicendo
Ecce ancilla domini rc.Nunq̃ enim fuit
apertum celum empyreum nisi postq̃ dixit
octauum r vltimum verbum s.Tuum.Sa
cerdos autem cum claui lingue sue quinq̃
tantum gyratas facit.i.quinq̃ verba.Hoc
est enim corpus meum.Et etiam illud enim
non est de necessitate sacramenti sed prece-
pti s̃m doc. Scd̃a ratio quia virgo Ma-
ria semel tantum apperuit celum rc.Sed
sacerdos quolibet die semel:r in die natiui
tatis dñi ter:q2 ter die põt missam.Et ẽt alis
q̃n sub ẽ iusta cã sine necessitas: vt dr̃ rc.

in.c. Cōsuluisti: de cele. miss. Quod patet tamen q̄ in prima missa tūc nō receperūt gfessionē: vt in.c. Ex pte.e ti. Tertia rō est: qz in vterū virgīs descendit xp̄s paruulus. mortalis. passibilis. sz in hostia magn⁹ sicut fuit in cruce ⁊ nunc est in celo. imortalis. ipassibilis. gliosus ⁊c̄. Vñ Greg. Quis.n. fideliū hic dubiū posset: in ipsa imolationis hora. ad sacerdotꝭ vocē celos aperiri. in illo iesu xp̄i mysterio āgelorū choros adesse. sūmis ima sociari. terrena celo iūgi. vnū q̄d ē ex visibilib⁹ atq̄ inuisibilibus fieri: Greg. in.4. dial. Da similitudinē de illo q̄ inuitat ad prandiū regem ⁊c̄. qz nō solus veniret sed cū scutiferis: sic xp̄s in hostiā nō solus sed cū angelorū multitudine sociatus aduenit. Hinc nota de comunīa q̄ dz fieri a fidelibus corpi xp̄i: qn̄ porrigit a sacerdote ad cōicādū īfirmos ⁊c̄. Nota Celos aperiri: nō intelligatis q̄ celū diuidat. sed sicut dicimus de reuelatione secreti nūc aperuit mihi cor suum: sicut dixit Dalida philisteis de Sansone Judic.16. Sic hic filius dei q̄ ē secretus in celo descēdit ad hostiā p verba gsecrationis. Illa ergo descēsio dr̄ apertio. Vñ Jo.6. Hic est panis q̄ de celo descēdit: si q̄s manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Hic est duplex qō. Prima qō est posses tu dicere. Si xp̄s descendit de celo in hostia: ergo recedit de celo. R̄⁹ nō. Pro cui⁹ intelligētia nota duas similitudines. Prima est de domo hūte cētū foramina ⁊ in q̄libet intrat radius solis nec tn̄ recedit de celo: sic hic. Filius.n. dei ē radius q̄dā. iuxta illud Heb.1. Qui cū sit splēdor glie ⁊ figura substātie ei⁹ ⁊c̄. Scd̄a similitudo est de voce mea q̄ ē in q̄libet aure vestra. Sūt forsitan hic duo milia auriū ⁊c̄. ⁊ v̄bū meū i q̄libet intrat nec tn̄ recedit a me. Si ergo hoc verbū trāsitoriū ⁊ creatū hoc facit: q̄to magis verbū dei increatū ⁊ eternū: De quo Jo.1. In principio erat verbū ⁊c̄. Jdeo Dauid. Dn̄s in tēplo sctō suo .i. in hostia ⁊ simul dn̄s in celo sedes ei⁹. Et hostia ē tēplū dei: sicut vterus v̄ginis. Moraliter nota qualis dz esse sacerdos q̄ tātā ptātē hz. Scd̄a qō est vtrū tā malus sacerdos q̄ bonus hēat hāc ptātē: R̄⁹ ita. Nota ad hoc duplicē similitudinē. Vna est de officialibus regis: qz siue malus siue bon⁹ hz ptātē ⁊c̄. qz sicut bonitas nō dat iurisdictionē: ita nec malitia tollit. Vñ dicit canon q̄ nō pōt aliq̄s q̄tūcūq̄ pollutus diuina polluere sacramēta: de cohabitatione cle. ⁊ mulie. Vestra. Et.15.q.viii.c. vicio. q̄lis sacerdos celebrās. ⁊ ēt alius q̄libet sūmēs indigne polluat: de gse. di.2. Qui scelerate. Vñ eccle.19. Sūmunt boni sūmūt mali sorte tn̄ inequali vite vel interit⁹. Queri pōt. Vtrū tātū valet missa boni sacerdotis q̄tū mali: de quo p Tho. in.4. sen. di.45.q.2. ar.1.q.3. Nec obstat q̄ dicit Chriso.40. di. Multi sacerdotes ⁊ pauci sacerdotes: multi nomine pauci re. Nō ois sacerdos sctūs est: sed ois sctūs sacerdos ⁊c̄. qz ibi accipit sacerdos ex voce ⁊c̄. Declaro ⁊c̄. sicut ⁊ ibi. Erant sacerdotes dei ⁊ xp̄i: ⁊ regnabant cum illo mille ānis Apoc.20. Qui q̄dē textus sicut dicit Aug⁹.20. de ciui. dei. c.10. nō de solis ep̄is ⁊ p̄sbyteris intelligēdus est q̄ pprie iam vocant in ecclesia sacerdotes: sz sicut oēs christianos dicimus ppt̄ mysticam chrismā: sic oēs sacerdotes qm̄ mēbra sunt vnius sacerdotis. de q̄bus apl's Petrus. Plebs sancta. regale sacerdotiū. Hec Aug⁹ vbi.s. Vñ ⁊ Apoc.5. Redemisti nos dn̄e de⁹ in sanguine tuo: ⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes ⁊c̄. Scd̄a similitudo de duob⁹ canalibus p que decurrit aqua in ortū tuū: quorū vnus sit aureus alter ligneus. Nunq̄d caules irrigati de aqua q̄ descendit de canali ligneo nō erunt ita pingues ⁊ boni sicut de aureo: Certe sic. Sic in proposito. Fons vñ pcedit aqua ois sapiētie ⁊ grē: ē xp̄s. Eccli.1. Fons sapie verbū dei in excelsis. Sacerdos bonus est canale de auro: malus: de ligno. ergo ⁊c̄. Sed q̄d facit patron⁹ canaliū postq̄ ei seruierunt: Canale aureū ponit in thesauro suo: ligneum v̄o cōburet igni. Sic xp̄s bonū sacerdotē reponit secū in thesauro glorie. 8. Jo.12. Qui mihi ministrat me sequat: ⁊ vbi sum ego illic ⁊ minister meus erit. Canale v̄o ligneū .i. malū sacerdotē ponet in igne inferni. Jō Apl's.1. Cor.xi. Probet aūt seipsum hō ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Qui enim manducat ⁊ bibit indigne: iudicium sibi māducat ⁊ bi. nō di. corpus dn̄i. Vbi dicit Glo. Ambro q̄ ita punietur ac si xp̄m proprijs manib⁹ occidisset. Vnde scis hoc frater: Ego accepi a dn̄o ⁊c̄.

¶ Tertiū mirabile est habitatio sacramētalis. Ubi nota duo. Primū mirabile est: q̄ totus xp̄s in tam paruа hostia continet. Dices tu: quō est possibile: R̄. p similitudinē de monte magno cuius tota similitudo ꝯtinetur in paruo oculo videntis illum. Sic hic ꝛc. Scd̄m mirabile est q̄ frangit hostia nō frāgitur christus sed i qualibet fractionis particula integer perseuerat. Dices tu: quō est possibile: R̄. p similitudinem duplicem. Prima est de voce mea q̄ diuisa p singulas aures vestras tota integra est in qualibet aure. Scd̄a similitudo est de imagine hois in speculo recepta que tota recipit in speculo ēt si speculum frangat in centum ptes. tota integra est in qualibet pte. Et nunqd pater oipotens nō poterit facere hoc de imagine sua que est xp̄s: sicut habet. 2. Cor. 4. Et Colos. 1. Et si tu dicis: nō est simile de imagine que nō est corporalis: christus aūt habz verū corpus. R̄. q̄ imo: q2 subtilius est corpus gloriosum q̄ imago que modico pāno impedit ne intret in speculum corpus autē gloriosum a nullo pōt impediri. Ideo ꝛc. Ideo de hostia ꝯsecrata potest dici. Candor est lucis eterne ꝛ speculum sine macula dei maiestatis: ꝛ imago bonitatis Sap. 7. Nota Candor est lucis eterne. s. quantum ad diuinitatē que est in hostia cōcomitanter: sicut ꝛ sanguis ꝛ anima nō ex vi verborum sed cōcomitanter vt dixi. Et ideo quia est ibi diuinitas debet hostia esse rotunda que significat eternitatē dei. Et speculum sine macula: quātum ad animā. Ideo hostia debet esse purissima ꝛ alba. Et imago bonitatis: quātum ad corpus per qḋ compleuit suam bonitatē in opere redēptionis. Ideo cogita tu qui celebras vel cōicas quantum de excellentijs est ibi: q2 de spūalibus creaturis est ibi excellentior. s. anima christi. de corporalibus etiā corpus xp̄i. Et super oia diuinitas. Idcirco debes habere ista tria. s. Candorē lucis eterne: per verā credentiam sine errore. Scd̄o speculū sine macula p castitatē. Tertio imago bonitatis illius p fraternā amicitiā ad imaginem ꝛ similitudinē xp̄i: qui noluit recipere vindictā de inimicis: sic nec tu. Mat. 5. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabunt. pacifici. i. pacem facientes.

¶ Quartum est perceptio sensualis. Quia nullus sensus percipit in eucharistia id qḋ intellectus credit. Quare hoc: R̄. duplici rōne. Prima est necessitatis. Scd̄a vtilitatis. Necessitatis q2 necesse est cōicare: quia sicut totū malum nostrū ꝓcessit ex esu fructus: iuxta illud Mala mali malo. mala ꝯtulit oia mundo. Mala. i. gula. mali. s. ade. malo. i. pomo. Sic voluit deus q̄ ex esu fructus de quo dicit virgini. Benedictus fruct9 ventris tui: oia bona nostra ꝓcedant. Sed q2 horribile esset comedere carnem hois crudam. ꝛ bibere sanguinē: ideo voluit xp̄s tegere sub accidētibus ꝛc. Ideo Isa. 45. Te adorabunt teqꝫ deprecabunt: tm̄ in te est deus. Uere tu es deus absconditus. deus israel saluator. Nota Te adorabūt. s. in hostia ꝯsecrata. Tm̄ in te ē deus. Ista dictio tantū exclusiua excludit alia sacramēta in qbus nō est deus realiter ꝛ personaliter sicut in hoc sacramēto: sed tm̄ figuratiue. Jo. 6. Caro mea vere est cibus: ꝛ sanguis me9 vere est potus. Cōstruitur sic. Cibus iste verus est caro mea: ꝛ potus iste vere est sanguis meus. Scd̄a ratio est vtilitatis. s. nostri meriti. Si enim videremus carnem et sanguinem nō esset meritum aliqḋ nostrum credere: sicut nec meremur si credimus esse hostiam albā vel rotūdam. Greg. Fides nō habet meritum: vbi humana ratio perhibet experimentum. Ad hoc ergo vt fides locum habeat voluit occultare ꝛc. Tātum ergo sacramētum veneretur cernui ꝛ antiquū documētum nouo cedat ritui. prestet fides supplementum sensuum defectui. Ideo debemus nos humiliare dicēdo. Dñe q̄uis sensus mei hoc nō percipiant: tamē credo ꝛc. Jo. 20. Bti qui nō viderunt ꝛ crediderunt.

¶ Quintum mirabile est receptio visualis. q̄ res mirabilis est: q2 panis angelicus fit panis hominum. dat panis celicus figuris terminum. O res mirabilis māducat dñm pauper seruus ꝛ humilis ꝛc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo scī Juliani ꝯfes. Sermo vij9.

Ec eduxit illum a delicto suo. Sap. 10. Hec. s. sapientia diuina fm sensum proprium ꝛ litteralē sed ad propositum nostrum

intelligo. Hec.s.penitētia eduxit illū.s.sanctum Julianum. A delicto suo:qđ cōmisit occidendo parentes. Saluetur virgo rē.
Pro declaratione ergo thematis τ introductione hystorie predicande: notandū φ sit qō in theologia. vtrū quilibet peccatum sit per penitentiā remissibile. Ubi pro complemento materie nota tres ꝯclusiones ſm mentem Thome pte.3.q.86.ar.1.

℄ Prima cōclusio erit affirmatiua ex parte obiecti.

℄ Secunda conclusio erit negatiua ex parte subiecti.

℄ Tertia conclusio erit etiam negatiua ex parte adiecti.

℄ Prima ergo conclusio erit affirmatiua ex parte obiecti penitētie qđ est peccatum qđ respicit actus penitētie:q2 peccator dolet de peccato Cōclusio est ergo ista. Qđ ex parte peccati omne peccatū est p penitētiā remissibile τ hoc duplici ratione. Primo ratione diuine misericordie que est infinita: iuxta illud Joelis.2. Cōuertimini ad dñm deum vestrū q2 benignus τ misericors est. patiens τ multe misericordie τ pstabilis super malitia. Item alibi. Derelinquat impius viam suā τ vir ini.co.s.τ re.ad do.τ mi.e.τ ad de.n.q.mul.est ad ignoscendū Isa.55. Item ps. Miserationes eius: sup oīa opa eius. Nota Sup omnia opa eius.ps. Opera manuū eius:veritas τ iudiciū. Licet iusticia dei sit infinita.sic τ potētia.τ bonitas sapientia.τ quicquid est in deo sit infinitum: eo φ quicquid est in deo est ipse deus.q2 nō est cōpositio in eo subiecti τ accidentis. nec potētie τ actus.nec esse τ essentie. nec aliq̄ alia cōpositio. Nihilominus tñ q̄tū ad effectum magis ostendit deus misericordiā suā in hoc mūdo:q̄ potentiā.nec iusticiā. nec aliqd aliud. Quod pꝫ cū quottidie tot infinita peccata cōmittant iniuriam diuine maiestatis:tñ sustinet peccatores τ puidet eis de necessarijs.ps. Deus iudex.iustus.for.τ pa.nunqd ira.p singulos dies: Sic ergo cum misericordia dei sit infinita:nō limitat nec terminatur a remissione peccatoꝝ ps. Nunqd obliuiscetur misereri deus aut cōti.in ira sua misericordias suas: quasi diceret nō. Scđa ratio est propter meritum passionis christi per quā penitētia τ oīa sacramenta operant effectus suos. Cuius passionis virtus est sufficientissima pro oībus peccatis.1.Jo.2.Ipse.s.xp̄s est ppiciatio p peccatis nostris. Nō pro nostris aūt tātū sed etiā p totius mundi. Nec obstat dī de peccato in spūm sctm:qđ nō remittit neq3 in hoc seculo neq3 in futuro: sicut dī Mat.12.q2 rńdet vt infra in tertia pte sermonis. Nota Totius mundi. Quinimo etiā si essent mille mundi sufficeret virtus passionis xp̄i ad remissionē omnium peccatoꝝ:q2 q̄si infinita est virtus illa.vtpote procedens a charitate christi que fuit infinita respectu persone diuine rē.

℄ Scđa conclusio est negatiua ex pte subiecti:que est ista φ ratiōe subiecti q̄nq3 nullum peccatum est remissibile: q2 subiectum est incapax penitētie.τ hoc est in demonibus τ hoībus damnatis qui sunt incapaces gratie. Et ꝯsequenter penitētie duplici rōne. Prima ppter defectum voluntatis eorū que nō ē disposita ad gratiā recipiēdā sed obstinata in malum. vñ nec volunt nec possunt bñfacere:τ consequenter nec penitere. Licet enim displiceat eis culpa cōmissa τ doleant de ea:non tamē dolent de ea inquātum est offensa dei:sed inquātum est afflictiua ipsorum τ patiūtur penam ppter ipsam. Et sic de pena potius dolent q̄ de culpa.quinimo in culpa semper fixi remanēt. Unde Sap.5. Uidentes turbabuntur timore horribili mirabuntur in subitatione insperate salutis.gementes pre angustia spiritus.penitentiam agentes rē. Scđa ratio est propter iusticiam diuine voluntatis que non vult eis gratiam conferre. Nec decet magnificentissimam iusticiam suam gratiā inuito conferre. Unde τ leges per quarū conditores per ipsam dei sapientiam iusta decernūt:sicut dicitur Prouer.8. Hoc insistantes dicunt: φ inuito beneficium nō datur. Cum ergo demones τ damnati nolunt gratiam dei nec disponere se ad illam ergo rē. Unde nota φ si demones et damnati veniam a deo humiliter postularent:profecto misericordiam ꝯsequerentur: quia nō obliuiscetur misereri deus nec continebit in ira sua misericordias suas.ps. Et ideo eterna erit peccatorū damnatio. Nec tenenda est heresis Origenis dicentis.

Q̃ cũ hoiem eẽ saluandũ: per illud Ñ ibi odisti eos q̃ fecisti. Itẽ dicit xp̃m itez pas sus in aere p diabolis saluãdis: sicut rfert Glo. 24. q. 2. in fi. pp q origenes post mortem est ab ecclia anathemarizatus vt hẽticus: vt ibidẽ dĩ in textu. Vñ dãnati hñt voluntatem sic fixã ꝛ obstinatã q nõ psit velle bñfacere. Vñ Mat. 22. Ligatis manib⁹ ꝛ pedi. mittite eũ in tene. exteri. Ibi erit fle⁹ ꝛ stridor dẽtiũ. Per manus itelligunt opatiões. per pedes affectus ꝛ volũtates q̃ sũt adeo ligate q nec volũt nec psit bñfacere rõnibus supradict. Et iõ dãnati ẽt p pctis venialib⁹ eternaliter puniẽt: sm Tho. in 4. sniarum ꝛc̃.

¶ Tertia ɔclusio est negatiua ex pte adiecti. i. ex defectu alicuius circũstãcie seu cõditionis ad veram pniam regsite. Et est ista. Q̃d ex defectu alicuius circũstãtie in pnia regsite: pctm̃ aliqd est irremissibile. Regrit ẽt triplex circũstãtia in pnia. Pria q dolor sit volũtarius de pctõ. Qui ẽt nõ vult dolere de pctõ nõ est ꝟe penitẽs. Et iõ tunc pctm̃ cõmissũ efficit irremissibile: ꝛ hoc est pctm̃ in spũm sctm̃ de quo dñs dicit in euãgelio. Qui dixerit ꝯ spm̃ sctm̃ nõ remittet ei neq3 in hoc seculo neq3 in futuro Mat. 12. Q̃d Aug⁹ intelligit de finali in pnia. Nota de illo q hñs ɔcubinã ɔsuebat cuidã fratri nr̃o q suadebat ei vt relinqret eã q noluit. Et cũ fr̃ diceret ei. Tu ibis ad infernũ. Rñdit ego volo ire ad infernũ. Ista pprie fuit finalis impnia ꝛ sic mortuus est: vt audiui ab eodẽ frẽ. Nota hic de illis q in fine vite desponsant ɔcubinã ꝛc̃. Tales si hñt intentionẽ bonã saluant. Si ãt iõ desponsant q credũt mori. si ãt crederẽt se victuros nõ desponsarẽt. sed in ɔcubinatu eas detinerent: dãnantur. Et nota hic q hec finalis ipnia est illud q̃rtum scelus qd nõ remittit a deo pp qd solũ aia dãnat. de pe. di. i. Sup tribus. Vide in ser. q̃ tragesimalib⁹. de q̃tuor receptaculis aiaꝝ. in pꝛio articulo d ifferno ser. 4 p. 7. Scd̃a circumstãtia pnie est q pctõꝛ doleat de pctõ inq̃tũ est offensa deiꝛ alẽ nõ est ꝟa pnia: sicut dolet latro qñ ducit ad furcas de culpa sed nõ inq̃: ĩ est dei offensa: q2 paratus eẽt alẽ grassari in latrocinio si adesset sibi peccãdi copia. sed dolet d pctõ ppẽ penã. Iõ dĩ. i. Pet. 4. Nemo ṽm patiat q̃si homicida aut fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitoꝛ. Si ãt vt xp̃ianus n̄ erubescat ꝛc̃. Isto mõ penituit Esau de vẽditõne pꝛiogeniture: ꝛ iõ nõ ꝟe penituit. Q̃d pz ex eo q dixit. Venient dies luctus prĩs mei ꝛ occidã Jacob frẽm Gen. 27. Propter q vt dicit aplã Heb. 12. Esau nõ inuenit locũ pnie q̃uis cũ lachꝛymis inq̃sisset eũ. Sic ẽt penituit Anthiocus. d quo dĩ. 2. Macha. 9. Orabat hic scelestus dñm a quo nõ esset misericordiã ɔsecuturus. dolebat. n. de culpa pterita nõ ppẽ offensam dei sed ppẽ infirmitatẽ quã patiebat. Tertia circũstãtia regrit in pnia q dolor ille sit cũ spe venie alẽ nõ esset ꝟa sed despata pnia ꝛ iõ n̄ remissiua pcĩ. Talis fuit pnia Caym q ait. Maioꝛ est iniqtas mea q̃ vt veniam merear Gen. 4. Hic pꝛatice hystoriã. Talis etiã fuit pnia Jude pditoris q doluit d pctõ dicẽs. Peccaui tradẽs sanguinẽ iustũ: sed nõ cũ spe venie. q2 laqo se suspẽdit. Patet ergo triplex conclusio. Btũs ãt Julianus lz peccauerit grauiter occidẽdo parẽtes: non tñ fuit parricida q2 ignorãs fecit penituit tñ ꝟe q2 hñit oẽs tres circũstãtias pdictas q2 doluit volũtarie d pctõ ẽt q̃tũ fuit offensa dei ꝛ cum spe venie. Et iõ ɔsecutus est per pniam verã remissionẽ pcti sui ꝛ hoc ẽ qd dicit thema. Hec edurit: q̃uis etiã de iure ciuili licitũ sit marito occidere vxorẽ in flagranti adulterio dephensam cum turpi psona. C. d adulterijs. l. Grace⁹ ꝛc̃. Mõ videam⁹ hystoriã. Hic legẽdã ꝛc̃. Deo gr̃as. am̃.

¶ Itẽ alius sermo fieri põt cuius thema sz eũ dñice q̃ currit in festo sctĩ Juliani sic ppone. Multi veniẽt ab oriẽte ꝛ occidente ꝛ recũbẽt cũ Abraã Isaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ: ꝛ psequere smonẽ sicut supra in festo epiphanie ser. qui ab oriente ꝛc̃.

¶ Incipit sermo de laude scientiarum: sed presertim theologie.

Ratias ago deo meo semp p vobis in grã dei que data est vobis: q2 diuites facti estis in illo in oĩ scia. i. Cor. i. Nota factĩ estis. s. spe: q2 ex quo studiũ incipit ĩ hac ciuitate Cathanie Jam in spe estis ingrẽdi

oēm sciaꝫ. Ad quā acgrēdū vt vestri animi
accendantur. aliqua dicemus in p̄nti s̄mōe
ad laudem sciaꝝ ad finē glorificandi illū
q est fons ꝛ origo oīs scie ꝛ sapie: q deus est
iuxta illud Eccli.i. Fons sapie verbum dei
in excelsis. Et.i. Re.2. Deus sciarum dn̄s est.
Et nō solum ipse deus est auctor oīs sciētie
sed etiā ipse idem instructor. Primū pro
bat in primis duabus auctatibus. Scdꝫ
in alijs tribus. Et ip̄e etiā est principalis au
ctor scie nostre: iuxta illud. ps. Qui docet
hoiem sciam. Propter qđ sapiens referens
grās deo dicit. Ipse.n. dedit mihi hoꝝ que
sunt sciam veram vt scia dispositionē orbis
terraꝝ ꝛ virtutē elementoꝝ ꝛc̄. Sap.7. De
p̄hīs dicit apl's Ro.i. Qđ notū est dei ma
nifestū est illis. deus.n. illis reuelauit. Igit̄
ad laudē sui aliqua dicemus de laude scie.
Sed primo salutet̄ virgo ꝛc̄. Pro declara
tione thematis ꝛ introductione materie as
sumo illud verbū thematis. s. Diuites facti
estis. Ex quo nota q apl's vocat scias diui
tias. Et veꝝ dicit. Nam pfecto scie vere di
uitie sunt. Non aūt ꝯsistunt diuitie in auro ꝛ
argēto ꝛ lapidibus preciosis sicut vulgaris
opinio hominum veneno cupiditatis in
fecta mentitur. Nota hic q totus hic s̄mo
diuiditur in tres ptes qꝛ primo loquitur de
scientia in generali vt cōp̄rehendit sapiam
ꝛ oēs virtutes. Nam vt Socrates dicebat
virtutes esse scias vt refert p̄hs in.7. ethi.
ꝛ oia pctā ignorantias. Qđ dictū aliquali
ter veꝝ est vt declarat Tho.1.2.q.76.ar.2.
Et pu̇erbiū cōe dicēs q oīs pctōr ignorās
approbatū per id qđ dr̄. Prouer.14. Errāt
qui opant̄ malū. Scdo mō loqt̄ de scia in
spāli adaptādo ip̄as ad diuitiē hūanā
vsq ibi. Et pdictis āt infert̄. Tertio loqt̄
spālissime de scia theologica q̄ est excellen
tior oībus alijs vsq in finem. Et de qualibꝫ
pte pōt fieri vnus sermo. In primo s̄mone
accipit̄ scia large. in scdo stricte. i tertio stri
ctissime. Triplex autē ratio ad propositum
adduci potest.

Prima qꝛ scia faciat vberius.

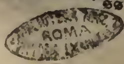
Scda qꝛ possidetur securius.

Tertia qꝛ proficit felicius.

Primo rō ꝛc̄. Aurū nāq ꝛ argentum ꝛ
hmōi nunq̄ hoīes faciūt nec qdē pnt. Naꝫ
vt ait Boe' in.2. de consolatione.

Si q̄tas rapidis flatibus incitus.
Pontus versat harenas.
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent:
Tātas fundit opes: nec retrahat manū.
Pleno copia cornu.
Humanū miseras haud ideo genus
Cesset flere querelas.

Ex q̄bus Boeti' hoc tacuissꝫ satis tn̄ sup q̄
hoc experimento docemur. Nā miseri hoies
cōtinue circūeunt mare ꝛ aridā p multa pe
ricula aiaꝝ ꝛ corpoꝝ vt auꝝ acgrant: ꝛ tn̄
nunq̄ saciant̄. sed semp cumulare conant̄
aceruū. Baruc.3. Qui argentū thesaurizant
ꝛ auꝝ in quo ꝯfidunt hoies: ꝛ nō est finis
acq̄sitionis eoꝝ. Ex hoc ergo patet q in au
ro ꝛ argento nō ꝯsistūt vere diuitie et quo
nunq̄ saciāt mentē: qnimo semp angustiāt
ꝛ lacerant pp̄ter qđ saluator appellat eas
spinas Luc.8. At scia saciat aiaꝫ ꝛ dulcissi
me reficit. Nam vt ait Lactantius in prio.
Nullus aie suauior cibus est q̄ cognitio ve
ritatis. Et rō differentie est: qꝛ auꝝ ꝛ argen
tum nō intrant in aiam sed scia sic. Nota si
militudinē de famelico q esset in mensa ple
na ferculis ꝛ nō comederet: ꝛ sitiret ꝛ nō bi
beret. Sicut de Tantalo gigante posito in
inferno fingunt poete ꝛc̄. Hic fabulā come
dens vero saciaretur. Sic in pposito. Aurū
ꝛ argentū nō intrant in aiam hoīs: bene in
trant ꝛ replent capsaꝫ ꝛ bursam. Et iō pos
set potius dici bursa diues q̄ hō si auruꝫ ꝛ
argentū diuitie essent. Cū.n. appetitus diui
tiaꝝ sit in aīa ꝛ auꝝ ꝛ argentū nō intrant
in aiam: ideo nō auferunt appetituꝫ. Quin
immo vt dicit Iuuenalis.
Crescit amor nūmi q̄tū ipsa pecūia crescit.
Et Eccl'e.5. Auarus nō implebit̄ pecunia.
Sed scia secus: qꝛ residet subiectiue in po
tentia aie que dr̄ intellectus. Ideo Aug. in
7. de ci. dei. Aliud inq̄t sunt diuitie aliud pe
cunie. Nam dicimus diuites sapientes. iu
stos bonos. qbus pecunia vel pua vel nul
la est. Magis eni sunt virtutibus diuites p
quas eis etiā in ipsis corpalibꝫ reꝝ necessita
tibus satis est qđ adest pauperes ꝯo auaros
semp inhiantes ꝛ egētes ꝛc̄. Scda rō est
qꝛ scia possidet̄ securius. Nā auꝝ ꝛ argen
tum ꝛ hmōi terrena possē cū maximis la
boribus picculis ꝛ angustijs acq̄sita sunt cū

magno timore possidentur. Nam faciliter amitti possunt et sepius amittunt furto. vel rapina aut alia quavis causa que multiplex esse pot. ppter quod saluator in euangelio nos admonet dicens. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo et tinea demolitur et vbi fures effodiunt et furantur Mat. 6. Sic ergo hmoi false diuitie ex quo possunt tot casibus deperire cum magno timore possidentur. Scientia aut nō sic: quia etiam cū mundo hoie remanent et sunt accidentia: ita inherentia subiecto: quod nō possunt ab ipso quādiu durat vllatenus separi. Hoc pbatur exemplo illius phi qui cum oia exteriora bona perdidisset et nudus a patria pfugisset interrogatus a quibusdam ait. Nil pdidi sed oia mea mecum habeo. intelligēs de scientiis que inseparabiliter sibi adherebant. Vn Boetius de scientiis loquens ait in prio car. pmi libri. Ecce mihi lacere dictāt scribenda camene. idest scientie seu muse.

Et veris elegi fletibus ora rigant.

Has saltem nullus potuit peruincere terror.

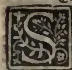
Ne nostrum comites psequerentur iter.

Quinimo post mortem etiā remanent scie in intellectu. sicut de Augustino Thoma et alijs beatis. et etiam in dānatis. Cum enim cognitio pticularium contingentiū post vitam istam remaneat: iuxta illud Luce. 16. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. Et lazarus similiter mala: multo magis remanet scientia que est cognitio vliū et necessariorum et psequenter firmior est quam cognitio pticularium: quāuis non remaneat idem modus intelligendi per fantasmata: quia quātū ad hunc modum intelligendi dicitur sciētia non remanere post vitam sm quē modum loquitur aplus. i. Cor. 13. dicens. Sine sciētia destruetur. Tertia rō est: quia scientia psicit felicius seu exaltat sublimius. Nulla enī quātitas quantumlibet maxima auri et argēti et hmoi terrenorum potest btūm facere possidentem. Nam nō solum btitudinē eternam cōferre non potest sed nec virtutē aliquā ppē quod dicit Prouer. 17. Quid pdest stulto hēre diuitias: cū sapiam emere non possit: Quinimmo potius miserum faciant possessorem. Et consequenter valde obstant diuitie ad virtutes acquirendas. Propterea optimo

cōsilio fretus est cratis ille thebanus de quo Hieronymus: et habet in decre. 12. q. 2. Crathes ille thebanus homo qdam ditissimus cum ad philosophandū athenas pgeret, magnū auri pondus abiecit, nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere etc. ppterea dicit Eccle. 5. de ciui. dei. c. 19. Felices iniquit nos vel filios vestros nō diuitie terrene faciunt. Aut nobis viuentibus amittende aut nobis mortuis aliqb' nescimus vel forte a quibus nolumus possidende. Nota. A quibus nescimus. Declara etc. Propterea dicit. ps. Thesaurizat et ignorat cui cgregabit ea. Et Eccle. 2. Detestatus sum oēm industriam meam qua sub sole studiosissime laboraui: habiturus heredem post me. quem ignoro vtrum sapiens vel stultus futurus sit. et dnabitur in laboribus meis quibus desudaui et sollicitus fui. et est quicquam tam vanum quasi diceret nihil. Scientia vero est in illa que confert beatitudinem homini habenti eam. Unde Prouer. xi. Justi aūt liberabuntur scientia. Item. ps. Beatus homo quē tu erudieris dne et de lege tua docueris eum. Propterea David orabat dicens. Bonitatem et disciplinam et sciam doce me. Unde et doctis et doctoribus aliorum pmittitur excellens gloria in vita futura. Dan. 12. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiam erudiunt plurimos erunt quasi stelle in ppetuas eternitates. Ecōtra vero qui nō hnt scientiam reputantur vani et miseri: iuxta illud Sap. 13. Vani sunt hoies in quibus non subest sciētia dei. Et ideo dns sacerdotem ignorātem increpat dicens. Quia tu scientiam repulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi Osee. 4. Nota moraliter. Unde procedit quod layci. clerici. sacerdotes. et oēs vitijs vacant et ribaldarijs: nisi quia non occupant se ad scientias acquirendas? Unde Isa. 5. Propterea captiuus ductus est populus meus: quia non habent scientiam. Nota Captiuus: a diabolo et peccatis. quia qui facit peccatum seruus est peccati Jo 8. Si ergo vacarent scientijs acquirēdis immunes essent ab huiusmodi vitijs. Tum propter fugam ocij quod est sentina oium vitiorum. Tū propter amorem scientie que sic alliceret eos quod

non cuperent carnalibus vitijs delectari. presertim si vacarent scientie scripture sacre. Nam vt dicit Hieronymus ad Paulinū. Ama scientiam scripturarum: et carnis vitia non amabis. Unde et Aurora. Jugiter hec legere meditari inquirere nosce. Quid: nisi celesti luce cibo q̧ frui. Et sic patet primum medium trium rationum quare scientie dicuntur vere diuitie. Auctoritas. Prouerb. 8. Accipite disciplinam meam et non pecuniam. Doctrinam magis q̄ thesaurum eligite. Melior: est enim sapientia cunctis opibus preciosissimis. Et omne desiderabile ei non potest comparari. Item. ps. Bonū mihi lex oris tui super millia auri et argenti. Item Sap. 7. Preposui illam regnis et sedibus. Et diuitias nihil esse dixi in comparatione illius. Nec comparaui illi la. pre. quoniam omne aurum in compera. il. are. est exigua et tan. lutum esti. or. in conspectu illius. De ciuili etiam sapientia dicit iurisconsultus Ulpianus: et habetur. ff. de var. et extraor. cogni. l. i. Est quidem res sanctissima ciuilis sapientia: et que precio nummario non sit estimanda. Et sic patet ratio quare Apostolus vocat scientias diuitias dicens in themate. Diuites facti estis in omni scientia.

Alius sermo.

Ed vt hanc rationem vltimam latius psequamur: videlicet quomodo scientia faciat hominem beatum seu felicem: est notandum q̧ s̄m sententiam theologorum et philosophorum eorum qui recte senserant. beatitudo hominis in dei cognitione consistit. non autem in diuitijs. nō in fortitudine. non in dignitate. non in voluptatibus. nec in honore. Auctoritas veteris testamenti. Jere. 9. Non glorietur sapiens in sapientia sua. Et non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosce me: quia ego sum dominus. Ad idem auctoritas noui. Jo. 17. Hec est autem vita eterna vt cognoscant te solum verum deum et quem misisti Jesum christum. Sicut autem tangit Tho. in. 4. contra gentiles in prin. potest de eo et de diuinis triplex haberi cognitio: ad quarum quamlibet scientia hominem disponit. manuducit. et instruit.

Prima est cognitio per rationem naturalem: et hec est bona.

Secūda est per reuelationem diuinalem: et hec est melior.

Tertia est per visionem supernalem: et h̄ est optima.

In primis tamē duabus cognitionibus consistit non perfecta beatitudo hominis: sed imperfecta. In tertia vero perfecta: vt probat Tho. in. 3. contra gentiles. c. 37.

Prima ergo cognitio habetur per medium creaturarum ex quarum cognitione deuenitur ad cognitionem dei demonstratione: quia sicut per effectus ad causam. Declara hoc sicut scripsi in sermone de articulis fidei sermo. 8. vbi agitur de articulo primo fidei: videlicet de vnitate dei par. i. Auctoritas. Ro. i. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur sempi. quoq̧ vir. eius et diuinitas. Item Sap. 13. A magnitudine enim spēi creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Hāc ergo cognitionem dei sive hunc modum cognoscendi deum instruit nos scientia metaphisice. Hinc autem scientie metaphisice omnes alie scientie et liberales artes humanitus adiuuante deseruiunt. Videamus quomodo. Et primo quidem deseruit philosophia naturalis. Vide Augusti. in. 3°. de doctrina christiana. Nam medium huius cognitionis diuine que habetur per methaphisicam sumitur a creaturarum cognitione vt dictum est. Creature autem tunc perfecte cognoscuntur cum earum nature et cause percipiunt: quia vt dicit philosophus Tunc vnumquodq̧ scire arbitramur cum eius causam cognoscimus: quia obiectum intellectus est: quod quid est idest rei essentia: vt dicitur in tertio de anima. Ideo ad huius diuine cognitionis habendam noticiam necesse est scire naturas rerum et cor

diffinitiones seu cās. Quia etiā ad vocan-
dū huic speculationi reqrit valitudo corpo
ris: qꝛ alr fantasia nō esset apta ad formā-
dum fantasmata p̄ q̄ intellectus possibilis
intelligit ꝛc. Ad h̄ aūt deseruit medicina q̄
subalternat̄ phie naturali. Scdo deseruit
ei phia moralis. Nam ad cognitionem dei
nō pōt homo ptingere: nisi mēte purgata
a vitijs ꝛ voluptatibus. qbus infect⁹ anima
hois nō solum de deo sed nec de creaturis
cognitiōez pfectā hr̄e pōt: qꝛ vt dic̄ Boeti⁹.
Nubibus atris condita nullum.
Fundere possunt sydera lumen.
Ideo consulens subdit.
Tu quoqꝫ si vis cernere verum.
Tramite recto carpere callem.
Gaudia pelle. pelle timorem.
Spemqꝫ fugato. nec dolor adsit.
Et subdit rationem, dicens.
Nubila mens est vinctaqꝫ frenis.
Hec vbi regnāt. Ad hāc aūt purgationez
animi p̄ bonos mores ꝛ v̄tutes deseruit no
bis phia moralis quā tractat Aristoteles
in ethica. Ideo dicit Aug⁹ in. 8. de ciui. dei:
q̄ ppterea Socrates vniuersam phiam ad
componendos corrigēdosqꝫ mores flexisse
memorat̄. cū ante illū oēs magis physicis
.i. naturalib⁹ rebus pscrutandis opam ma
ximā ipēderit. qꝛ. s. primas atqꝫ sūmas cās
rex̄ quas nō nisi in vnius veri ac sūmi dei
volūtate esse credebat nō putabat nisi mū
data mente posse cōprehendi. Et iō purgā-
de bonis moribus vite censebat instādū: vt
deprimētibus libidinibus exoneratus ainus
naturali vigore in eterna se attolleret natu
rāqꝫ incorporei ꝛ immutabilis luminis. vbi
cause oium factax̄ naturax̄ stabiliter viuūt
intelligentie puritate conspiceret. Hec ille.
Tertio huic cognitioni diuine deseruit yco-
nomica: hoc mō. Quia enim debitores su-
mus etiā pximis nostris quos sicut nos di
ligere iubemur: iuxta illud Ec. ii. 17. Deus
mādauit vnicuiqꝫ de pximo suo. Et Mat.
22. Diliges pximū tuū sicut teipsuz. Et Te
rentius. Homo sum ꝛ nihil humani a me
alienū puto. Vn̄ ꝛ phs in. 9°. Ethi. dicit q̄
amicabilia q̄ sunt ad amicos: videnť veni-
re ex hijs q̄ sunt ad seipsum. Ex quo dicto
colligit̄ q̄ illa debemus velle amicis q̄ ꝛ
nobis. ideo ad hāc purgationē mentis que
habet̄ p̄ virtuosam vitām dꝫ hō dirigere
etiā pximos suos: vt possint esse capaces
etiā ipsius diuine cognitionis. Debet aūt
hō facere p̄sertim erga illos quox̄ curam
gerit: qꝛ alr̄ ꝯ ius federis humani faceret.
Vn̄ dī. i. Tim. 5. Si qs suox̄ ꝛ maxime do
mesticox̄ curam nō hꝫ fidē negauit: ꝛ ē in
fideli deterior. Pōt aūt hoc habere curam
aliox̄ dupl̄r. Vno mō tanq̄ psona priua-
ta: sicut paterfami. dom⁹. ꝛ sic tenet̄ hō ha
bere curā familie sue ꝛ diligēter ipsam ver
bo ꝛ exēplo istruere ꝛ pūidere. vt p̄ virtuo
sam viam incedat. Et ad hoc deseruit yco-
nomica q̄ est vna ps phie moralis. Alio mō
hō pōt hr̄e curam aliox̄ tanq̄ psona pu-
blica sicut est princeps vel rector ciuitatis.
ꝛ sic dꝫ hr̄e sciam gubernandi rēpublicam.
vt ciues virtuose viuāt. ꝛ ad hoc. Quarto
deseruit politica q̄ est etiā alia ps phie mo
ralis. Huic aūt politice subalternat̄ scia iu
ris canonici ꝛ ciuilis. Cui⁹ p̄cepta sunt hec.
Honeste viuere. alterx̄ nō ledere. ius suum
vnicuiqꝫ tribuere. Insti. de iusti. ꝛ iur. i p̄n.
Quinto deseruiunt huic cognitioni diuine
etiā artes liberales. Primo qdē Grāma-
tica. Quia. n. ad p̄dictas scias agnoscēdas
qbus manuducimur ad dei cognitionē: in-
digemus auxilio doctox̄ q̄ predictas scias
ꝯscripserant. Nō enim sufficeremus ex no-
bis ipsis ad oīa p̄dicta inueniēda ꝛ cogno-
scenda: eo q̄ vita breuis ars vero longa: iō
necessariū est nobis legere libros eox̄ ꝛ cō
sequēter eox̄ ideoma itelligere in quo illas
scias tractauerunt. Quia aūt ideoma eorū
fuit in grāmatica: ideo opꝫ scire grāmati-
cam. Tū ppter intelligendos libros eoruz.
tum etiā ppter cōdendū sciam nr̄am alijs.
Vn̄ grāmatica dī scia recte loquēdi atqꝫ
scribendi. Scdo huic diuine cognitioni dese
ruit Dyalectica. Nam in cognoscēdis ꝛ ca-
pescēdis p̄dictis sciētijs: sunt multe difficul
tates ꝛ obscuritates. Tum ppt modicitatē
intellectus nostri. q̄ vt ait phs: ita se hꝫ ad
manifestissima in natura. sicut oculus no-
ctue ad solem. Tum ēt ppter difficultatē
rex̄ in seipsis. Propter qd̄ dicit Salomon
Eccl'e. i. Cūcte res difficiles nō pōt homo
eas explicare s̄mone. Et inde videmus q̄
multi phi antiqui in multis errauerunt ꝛ
ꝯtraria inter seipsos senserunt: vt Aug⁹ re-

ſcri.18.de ciui.dei.⁊ ꝓpter hoc etiã fortaſſe
Socrates tedio rer obſcurarũ phiam vni-
uerſam ad corrigẽdos cõponẽdoſqꝫ mores
flexiſſe memorat: vt dicit Aug⁹.8.de ci.dei.
Ideo ne poſſimus faciliter decipi tã a no-
bis ꝗ̃ ab aliis ne accipiamus falſum ꝓ ve
ro ⁊ c9°. Ideo neceſſariũ eſt nobis hẽc mo-
dum cognoſcendi arguẽdi ⁊ diſcernẽdi ve-
rum a falſo: ⁊ ad hoc deſeruit dyaletica. q̃
ſicut dicit Aug⁹ plurimũ valet in diſſoluen
dis q̃onibus etiã ſacre ſcripture. tamẽ ibi cã
uenda eſt libido rixandi ⁊ puerilis quedã
oſtentatio decipiendi. ſicut pleriqꝫ inſipien-
tes delectantur. Contra quos di Eccli.32.
Qui ſophiſtice loquit̃ odibilis eſt. Tertio
deſeruit etiã Rhetorica. Quia.n.ad dirigẽ
dos ꝑimos noſtros ad beatitudinẽ iſtam
q̃ ꝯſiſtit in cognitiõe dei vt dictũ eſt ⁊ ad
purgationẽ animi. indigemus aliqbus rõni
bus ꝑſuaſoriis. ideo ꝯſequenter indigemus
aliqua ſcia ad ꝑſuadẽdum eis ⁊ trahẽduꝫ
eis dulciter ⁊ affabiliter: ad hoc q2 nõ vio-
lentia ſed beniuolentia trahẽdi ſunt ad ſa
lutem: iuxta illud apli. Nõ ex triſticia aut
ex neceſſitate: hylarem enim datorẽ diligit
deus.2.Cor.9. Coacta enim ſeruitia nõ pla
cẽt deo. Ad hoc aũt deſeruit rethorica. Vñ
⁊ doc. antiq eloquenter libros ꝯſcripſerunt
vt nõ ſolũ inſtruerent intellectũ ſed etiam
legentiũ affectũ attraherent ꝑſuaſionibus
rethoricis. Nam vt ait Aug⁹ in.4.libro de
doc.xpiana in prin. Cũ ſit in medio poſita
facultas eloquij q̃ ad ꝑſuadẽda ſeu praua
ſeu recta plurimũ valet cur nõ bonoꝝ ſtu-
dio cõparat̃ vt militet veritati. ſi eam mali
ad optinẽdas ꝑuerſas vanaſqꝫ cauſas in
vſus iniquitatis ⁊ erroris vſurpant ⁊c.

Quarto deſeruit Muſica q̃ eſt ſcia dele-
ctabilis. Quia.n.mens noſtra corpori vnita
nõ põt ſemꝑ ⁊ ꝯtinue vacare hmõi contẽ-
plationibus diuinis. ꝓpter humanam fra-
gilitatẽ: ideo expedit vt q̃nqꝫ interponant̃
alique occupatiões delectabiles ⁊ honeſte:
qbus aius recreatus poſſit fortius contẽ-
plationes illas reſumere. Et idcirco adinuẽ
ta eſt Muſica ne aũs tedio torporem⁹ aut
vacaremus ocio: qđ eſt ſentina oium vitio-
rum. Et etiã fortaſſe vt aius noſter ex melo
dia muſicali attrahetur ad deuotionem ⁊
ſublimaret̃ ad diuina. Vñ ⁊ in officiis ec-
cleſiaſticis ſacri doctores inſtituerũt etiam
melodias muſicales. q̃ valde deſeruiunt cõ
tẽplationi ⁊ deuotioni audientiũ. Vñ de
Aug. legimus ꝙ flebat vberrime in hym-
nis ⁊ cãticis ſuaue ſonãtis eccleſie vocibus
vehementer affectus. Et de Cecilia legitur
ꝙ cantãtibus organis cecilia in corde ſuo
ſoli dño decãtabat dicẽs. Fiat dñe cor meũ
imaculatum vt nõ ꝯfundar. Itẽ Dauid ſo
nando pſalteriũ eleuabatur ad ꝯtẽplãduꝫ
deum ⁊ ſpũ ſctõ adeo replebat̃ vt tunc pro
phetaret. Et alibi legit̃ ꝙ ipſo pulſante cy
tharam quieſcebat Saul a vexatione ſpũs
mali.1.Re. Idõ hic potes etiã dicere ſi expe-
dit quod poete fingunt de Orpheo. ⁊ tan-
git Boetius in tertio de conſolatione ⁊c.

Quinto deſeruit Aſtronomia: ad cognitio
nem.n.dei nõ ſolũ manuducit ꝯſideratio ⁊
cognitio creaturaꝝ inferioꝝ q̃ ſunt ſub celo
q̃ habet̃ ꝑ phiam naturalẽ vt dictũ eſt.ſ.
ſed ẽt maxie deſeruit ⁊ manuducit cognitio
corpoꝝ celeſtiũ.i.celoꝝ.planetaꝝ.⁊ ſyderũ.
⁊ curſus eoꝝ. in quoꝝ ꝓprietatibus ⁊ moti
bus. maxime cognoſcit̃ mirabilis ⁊ ineffabi
lis ordo diue ſapie. Ad hoc autem deſeruit
Aſtronomia. De Aſtronomia ſeu aſtrolo-
gia dicit Aug⁹ in.2.de doc.xpiana: ꝙ quaſi
nihil adiuuat ad intelligentiã diuinaꝝ ſcri-
pturaꝝ. ⁊ infructuoſa intentione plus impe
dit. Hec ẽt ſcia hodie abiit in deſuetudinẽ:
ſicut dicit Gratianus.26.q.2.c.Sors. Sexto
deſeruit Arismetica. Nam Aſtronomia ꝑfe
cte haberi nõ põt niſi ſciantur ꝓportiones nu
meroꝝ. quos docet Arismetica. Et idõ opor-
tet hãc ſcire quaſi viã ad illam. Septimo
deſeruit Geometria eadẽ rõne qua ⁊ Aris-
metica. Aſtronomia.n.nõ põt ꝑfecte ſciri ni
ſi agnoſcant̃ dimẽſiones ſiue mẽſure ⁊ q̃nti-
tates reꝝ: ⁊ cognoſcant̃ q̃ntitates aſtroꝝ ⁊
diſtãtias ſydeꝝ ⁊ curſus eoꝝ. ⁊ ad hoc deſe
ruit Geometria. De Arismetica. Geometria
⁊ Muſica: dicit Hiero. ſup eplã ad Titum
ꝙ q̃uis ꝯtineant veritatẽ tñ nõ ſunt ſciẽtie
pietatis. ⁊ habet̃ in decre.36.di. Si qs grã-
maticã. Ex ꝑdictis ergo patet ꝙ oẽs ſciẽtie
⁊ artes liberales manuducũt hoiem ad co-
gnitionẽ dei. in qua beatitudo humana ꝯſiſtit
q̃uis diuerſimode. q2 q̃dã imediate ſicut eſt
methaphiſica. q̃dã vero mediate ſicut alie
ſciencie ⁊ artes. Fiat ergo rõ formalis ſic.

Illa per que manuducitur homo ad beatitudinem faciunt hominē beatum saltem p modum cause instrumentalis dispositiue. Sed scientie manuducunt hominē ad cognitionem dei que est beatitudo humana. ergo ꝛc. Patet 9ª.

¶ Scḋa vero cognitio de deo habetur per reuelationē diuinalem. ꝛ hec est melior ꝛ perfectior q꞉ meliori ꝛ perfectiori medio innititur ꝙ prima: q꞉ prima innititur medio creature per cuius cognitionem quasi per quādam scalam ascendit homo ad cognitionem creatoris vt dictū est. Hec aūt cognitio innititur medio creatoris reuelātis. Nec potest ista cognitio siue iste modus cognoscēdi deum naturaliter haberi ab homine ꝛ hec sunt ea que sunt fidei. Da exēplū de trinitate personaꝝ. de incarnatione. seu eucharistia ꝛ alijs articulis fidei. ad quoꝝ cognitionem ex puris naturalibꝰ nō potest homo ptingere: q꞉ transcendunt limites rationis humane. Uñ nec Anaxagoras. nec Pythagoras. nec Plato. nec Aristotiles. nec alij philosophi ptingerunt ad hunc modū cognoscendi deum. Habetur enim solum ex dei reuelatione: iuxta illud Ro. 10. Fides ex auditu. auditus aūt per verbum xp̄i. Item Isa. 7. Nisi credideritis non intelligetis: ſm aliam litterā. Propterea dicit apl's. i. Cor. 2. Loquimur dei sapiētiam quā nemo principū huius seculi cognouit. Glo. i. phoꝝ. Et subdit. Nobis autē reuelauit deus per spūm suum. Ad idem. i. Cor. 12. Nemo pōt dicere dñs iesus nisi in spiritu sancto. Item Baruc. 3. Uiam sapientie nescierūt neq꞉ cognouerunt semitas eiꝰ. Reuelasset aūt eis deus si intellectum proprium dei imperio subiugassent. Sed pꝑter superbiā coꝝ obcecati fuerunt. Nam vt dicit apl's. Cum deum cognouissent. s. quātū ad rōnes naturales vt per primā cognitionem ꝛ hanc habebant philosophi nō hāc scḋaꝫ. Et ideo nō sicut deum glorificauerūt aut gratias egerunt. sed euanuerunt in cogitationibus suis. Et obscuratū est insipiēs cor eoꝝ. Dicentes enim se esse sapiētes stulti facti sunt ꝛ mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hois ꝛ volucrum ꝛ quadrupedum ꝛ serpētiuꝫ ꝛc. Ro. i. Hec ergo cognitio dei quia naturaliter haberi nō possit: tñ necessaria est ad salutem: iuxta illud apli Hebr. xi. Oportet accedētē ad deum credere ꝛc. Et ibidem. Sine fide īpossibile est placere deo. Hanc aūt cognitionē docet nos scia theologie que est longe excellentior ꝛ nobilior alijs scientijs ꝛc.

¶ Tertia cognitio dei habeť per visionē. Et hec habebiť in patria qñ videbimꝰ eū sicuti est. i. Jo. 3. Et hec est optima. Unde Apl's. i. Cor. 13. Ex parte enim cognoscimus ꝛ ex parte ꝓphetamus: cum aūt venerit qḋ perfectū est euacuabitur qḋ ex pte est. Et infra. Uidemus nunc per speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciem. Ad hanc autē cognitionē dei perfectam ordinatur homo ꝛ manuduciť per sciam theologie. que ꝓpter hoc instituta est a deo vt illa mediante saluemur: iuxta illud Jo. vltī. Hec autē scripta sunt vt credatis q꞉ iesus est filiꝰ dei ꝛ vt credentes vitā habeatis in nōie ipsius: ꝛ sic de scḋa cognitione que habeť p reuelationem trāsfertur homo ad hanc tertiam que habetur p visionem: iuxta illud apli. 2. Cor. 3. Nos vero omnes reuelata facie gloriam dñi speculantes in eandē imaginem transformamur a claritate in claritatē: tanꝙ a dñi spū. De hac triplici cognitione habeť vna auctas Job. 26. Ecce hec ex pte dicta sunt viaꝝ eius. ꝛ cum vix paruam stillā sermonum eius audierimus qs poterit tonitruum magnitudinis eius intueri: Quā auctoritatē sic exponit Tho. in 4. ꝯtra gentiles in prin. q꞉ dicit. Ecce hec ex parte dicta sunt viarū eius: ad illam. pertinet q꞉ per vias creaturaꝝ in dei cognitionem noster intellectus ascendit. Et q꞉ has vias iperfecte cognoscimus recte adiunxit Ex parte. Ex parte enim cognoscimus sicut apostolus dicit. i. Cor. 13. Qḋ vero subdit. Et cum vix paruam stillam sermo. eius audierimus: Ad scḋam cognitionem ptinet prout diuina nobis credenda per modum locutionis reuelantur. Fides enim vt dicit Ro. 10. Est ex auditu. auditus autem per verbum dei. De quo etiam dicitur Jo. 17. Sanctifica eos in veritate sermo tuus veritas est. Sic igitur quia reuelata veritas de diuinis non videnda sed credenda proponitur recte: dicit Audiuimus. Quia ve-

ro hec imperfecta cognitio estimatur ab illa perfecta cognitione qua divina veritas in seipsa videtur dum a deo nobis mediantibus angelis revelatur. qui vident faciem patris: recte nominat Stillam. Unde et Joelis.3. dicitur. In die illa stillabunt montes dulcedinem. Sed quia nõ omnia mysteria que in prima veritate vise ãgeli et alij beati cognoscunt sed quedam pauca nobis revelantur. signanter addidit. Paruam. Dicit enim Eccli.43. Quis significabit eã sicut est ab initio: Multa abscondita sunt maiora his pauca enim vidimus operũ eius. Et dominus discipulis dicit Jo.17. Multa habeo vobis dicere: que non potestis portare modo. Hec etiam pauca que nobis revelantur sunt quibusdam similitudinibus et obscuritatibus verborũ nobis proponunt, vt ad ea quoqz capiẽda soli studiosi perueniant. Alij vero quasi occulta venerentur et incredulí lacerare non possunt. Unde dicit apostolus .1. Cor.13. Videmus nunc per speculũ in enigmate. Signanter addidit Vix: vt difficultas ostenderet. Quod vero subdidit. Quis poterit tonitruũ magnitudinis eius intueri: ad tertiam cognitionem pertinet qua prima veritas cognoscet. non sicut credita sed sicut visa. Videbimus enim eũ sicuti est: vt dicitur .1. Jo.3. Unde dicit Intueri: nec aliquid modicũ de divinis mysteriis percipietur sed ipsa maiestas divina videbitur et omnium bonorũ perfectio. Unde dominus ad Moysen dixit Exo.33. Ego ostendam omnem bonum tibi. Recte ergo dicit Magnitudinis. Nõ adit proponet veritas hominis aliquibus velaminibus occultata sed omnino manifesta. Unde discipulis suis dicit Jo.16. Venit hora cũ iam nõ in prouerbijs loquar vobis sed palam de patre annunciabo vobis. Signanter ergo dicit. Tonitruum: ad manifestationem insinuandam. Hec Tho. vbi supra. Ex predictis adit infertur q̃ scientia theologie per quã habetur seda cognitio dei de aqua supra longe est excellentior: q̃ methaphysica et multo magis q̃ alie scientie etc.

Deo Gratias. Amen.

Finis.

Sermones aurei excellentissimi doctoris Petri Hieremie feliciter expliciunt: cũ expositione orationis dominice et tractatu de legibus: loco sermonum dominicalium qui nequiuerant haberi. diligenti cura Jacobi Britannici calcographari: et solerti castigatione Venerandi doctoris patris fratris Hieronymi de Bargnano digesti die viij. Octobris. M.cccc.cj.

3 · Corona chun
yn tato ·
da quatro a soldo n° 22
da doi al soldo · n° 8 g
da 8 · al soldo · n° 10
bagatini n° soldi 7
1529 · adi 29 · otobre:
Rx del deposito 8 49 ß 2
Rx yn ducato ongaro · 2 · corone
et un ... di moneda nõ se spende

Hi sunt Sermones Petri hieremie: q una cum Vitis Plutarchi Brixie impressi sunt: cum priuilegio Illustrissime Dominationis Venete nequis ipsos sermones aut ipsas vitas audeat imprimere neq; venūdare sub pena cōtenta in ipso priuilegio intra decē/nium.

